

THESAURUS LINGVAE LATINAE

This file contains a part of the *Thesaurus Linguae Latinae* (ThLL), published in print in Leipzig *et al.* 1900–. Please check on our website (www.thesaurus.badw.de) whether you have the latest version of the file (the version is indicated in the last line on this page).

The **abbreviations** used in the ThLL are explained in the *Index librorum*, which has basic information on all Latin texts from Antiquity (incl. chronology and editions). It is regularly updated and can be consulted on our website: www.thesaurus.badw.de.

Navigating in this file

This file has a **bookmark for every headword**, including those in the *Addenda et Corrigenda* (in vols. VII/2, IX/2, X/1, X/2, *Onomasticon* C & D). You can use the list of bookmarks for fast navigation and to get an overview over the entries. Please note that the list of bookmarks=headwords may not (yet) be complete.

Searching in this file

You can search through the bookmarks/headwords in many pdf-readers after activating the option ‘include bookmarks’ (or similar) in the search menu.

The file includes an uncorrected OCR text, which may be useful for copying short phrases. **You can search through the text, but may not find what you are looking for – even if the information is contained in the printed volume.** Due to the complexity of the typeface and the age of the print the searchable text (*behind* the page on the screen) is only partially correct and thus may differ from the digital reproduction (= what you see on the screen). **The text of the print** (and its digital reproduction) **is the only authentic version of our dictionary.**

For full-text searches you can use the ThLL-database published by *De Gruyter*^{TM} (available in research libraries).

License and limitations of use

This work is offered to you under a *Creative Commons Attribution-NonCommercial-NoDerivs* CC BY-NC-ND license (explanation [here](#)). In addition, you are not allowed to print or modify (parts of) this file or to upload it to a public website (**no file-sharing**). We kindly ask you to respect these restrictions. Instead, please refer fellow researchers to our website. Continued access to this version of the ThLL depends on your acceptance of these conditions. Please also leave this page and the watermark in the file.

Further information

We are enthusiastic about cooperation with academic researchers anywhere in the world. Please include references to the ThLL in your publications where relevant. If you have a lexicographical question about the Latin of Antiquity which cannot be answered from the published volumes of the ThLL, please contact us; contact information is on our website: www.thesaurus.badw.de.

Enjoy working with the Thesaurus Linguae Latinae!

Michael Hillen, General Editor and Project Leader
Munich, February 2019

THESAURVS
LINGVAE LATINAE

EDITVS AVCTORITATE ET CONSILIO
ACADEMIARVM QVINQVE GERMANICARVM
BEROLINENSIS GOTTINGENSIS LIPSIENSIS
MONACENSIS VINDOBONENSIS

VOLVMEN III

C — COMVS

MDCCCVI — MDCCCXII
LIPSAE IN AEDIBVS B. G. TEVBNERI

Duabus alphabeti litteris totidemque voluminibus Thesauri absolutis iterum aliquid praefari cogimur. etenim quod per haec duo volumina ipsa operis ratione ducti nomina propria cum ceteris vocabulis simul et uno ordine tractare instituimus, id consilium abhinc non quidem derelinqui at mutari necesse est. ingentior enim in dies crescebat copia et ipsorum nominum et schedarum, quarum collectio sumptuosa et tractatio difficilis saepe ceteris vocabulis iam descriptis et ordinatis editionis progressum impediabat. mutato igitur consilio nomina propria inde a littera C in supplementa seorsum edenda relegabuntur, quorum emissionem volumus aequali passu et specie sequi ipsa Thesauri volumina. ita speramus fore ut celerius quam adhuc contigit haec gravior quae restat pars operis in manus doctorum perveniat.

Porro ut angustiore spatio ampliores liceat exemplorum collectiones comprehendere, lemmata in tractatibus apte cauteque breviare constituimus.

Deinde id novavimus ut tractatus secundum operis rationem non plena exemplorum copia instructos asterisco * distingueremus: qui si deest omnes scriptorum inscriptionumque locos quotquot in schedis nostris inveniebantur indicatos esse scito.

Copiis autem nostris in dies auctis consentaneum est etiam ad ea quae primis voluminibus dedimus ampla succrevisse ad-

ditamenta et lemmatum et locorum: quae suo tempore separatis voluminibus edenda curabimus, gravissimum quodque quam poterit fieri primum data occasione cum viris doctis communicabimus.

Hactenus de ipso opere. de opificibus vero ut dicamus per hos annos ad eos quos in priore praefatione enumeravimus adiutores operis sociosque accesserunt deinceps Ioh. Georgius KEMPF quem florente aetate defunctum lugemus, Rudolfus WEYNAND, Carolus AVSFELD, Theodorus BOEGEL, Heribertus PLENKERS, Carolus MVENSCHER, Thaddaeus SINKO, Augustus ZIMMERMANN, Bruno Albinus MVELLER, Hermannus LACOBSON, Alfredus GVDEMAN, Franciscus Xaverius BVGER, Henricus SPETHAHN, Henricus HOPPE, Iohannes POESCHEL, Otto PROBST, Ricardus MEISTER, Carolus REMME, Guilelmus ELSPERGER, Curtius WVLFF. redactoris autem officium ad Ernestum LOMMATZSCH transiit, postquam Vollmerus alio munere recepto in consilium operi regendo ab academiis delegatum cooptatus est. alteram operis partem ordinandam corrigendamque suscepit Maximilianus IHM, qui postquam in universitatem Halensem advocatus est, successorem habuit Bertoldum MAVRENBRECHER.

index notarum librorum scriptorum proprio volumine exhibitus est anno 1904. in quo quae addenda mutandave videntur, statim subiungemus:

schedarum numeri	indicatur aetas	notarum exempla	notae solvendae sunt sic:	editiones codices
225	saec. IV med.	ACT. Archel. 68, 5 app. 14	Hegemonius, acta Archelai cap. 68 § 5 [Hegemonius, acta Archelai] appendicis de haereticis § 14	Beeson, Leipzig 1906 ibid. p. 98—100
225	infim. aet.	ALTERC. Hadr. et Epict. p. 239	altercatio Hadriani Augusti et Epicteti philosophi p. 239 Orelli	opuscula graec. vet. sententiosa et moralia ed. Orelli t. I 1819 p. 230—239
159	post saec. IV	APIC. exc. 163	Apicii excerpta lin. 163 Ihm	Ihm, Archiv 15 (1906) 64—73 (e cod. Salmas. saec. VII)
150	386—429	AVG. cons. euang. 4, 10, 20 epist. in psalm. 1, 1 in psalm. 18, 1, 1 in psalm. 30, 2 serm. 1, 1 in psalm. 33 serm. 1, 1	Augustinus de consensu euangelistarum lib. 4 cap. 10 § 20 epistulae in psalmum 1 enarratio § 1 in psalmum 18 enarratio 1 § 1 in psalmum 30 enarratio 2 sermonis primi § 1 in psalmum 33 enarratio, sermonis primi § 1	Weibrich, Corp. Vind. 43 Goldbacher, Corp. Vind. 34 (I. II). 44 (III) Migne 36. 37
188*	c. a. 475	AVSPIC. ad Arbog. 164	epistula Auspici episcopi ecclesiae Tullensis ad Arbogastem comitem Treverorum, vers. 164	Brandes, progr. gymn. Wolfenbüttel 1905
137	saec. IV exeunte	CLAVD. DON. Aen. 6, 900	Ti. Claudii Donati interpretationes Vergilianae Aeneidos lib. 6 vers. 900	H. Georgi vol. I, Leipzig 1905
166	443	COD. Theod. gest. in sen. 8	codex Theodosianus gesta in senatu urbis Romae de recipiendo codice Theodosiano § 8	Codex Theodosianus ed. Mommsen 1905 p. 1—4
166*		CONST. Sirmond. 16	constitutiones Sirmondianae cap. 16	Codex Theodosianus ed. Mommsen 1905 p. 907—921
J		CORP. I ² 2 n. 365	Corpus inscriptionum Latinarum, vol. I pars 2 (inscriptiones antiquissimae) ed. alt. n. 365	editurus est Ern. Lommatzsch
155	saec. VI	DAMIG. lapid. 50	liber Damigeronis peritissimi de lapidibus cap. 50	Orphei lithica ed. Abel, Berol. 1886, p. 161—195
158	a. 471	DIOSC. 4, 189 W. DONATIO Tiburt. a. 471 p. CXLVII ^b 37	Dioscuridis (graeci) lib. 4 cap. 189 Wellmann Donatio a Fl. Valila ecclesiae Tiburtinae a. 471 data. p. CXLVII col. b lin. 37	Wellmann II, Berol. 1906 (ex codd. C et N) Duchesne, le liber pontificalis I, Paris 1886, praef. p. CXLVI sq. (e cod. saec XII)
3	* 239 † 169 a. Chr.	ENN. ann. 628 frg. inc. 53 frg. var. 146 sat. 70 scaen. 430	Q. Ennius annalium fragm. vers. 628 Vahlen fragm. incerta n. 53 Vahlen fragm. varia n. 146 Vahlen saturarum fragm. vers. 70 Vahlen scaenica, fab. inc. vers. 430 Vahlen	Ennianae poesis reliquiae iteratis curis rec. J. Vahlen 1903
171*		EPIPHAN. Avell. p. 773, 24	Epiphanius, liber de XII gemmis rationalis, versio latina collectionis Avellanae p. 773 l. 24	collectio Avellana ed. Günther II (1898) p. 743—773
73 ^c	saec. fere III	EPIST. Paul. et Cor. I rec. A (B) 16 II rec. A (B) 40	epistula Corinthiorum ad Paulum rec. A vel B § 16 epistula Pauli ad Corinthios rec. A vel B § 40	Harnack, Sitzungsber. der Berl. Akad. 1905 p. 7—13
153	fere 430	EVAGR. alterc. p. 54, 11	Euagrii, monachi Galli, altercatio legis inter Simonem Iudaeum et Theophilum Christianum p. 54 l. 11 Bratke	Bratke, Corp. Vind. 45
194	† 657	EVG. TOLET carm. 8, 1	Eugenii episcopi Toletani carminis 8 vers. 1	Vollmer, Mon. Germ. auct. antiq. XIV 1 (1905) p. 231 sqq.
172		EXC. barb. p. 244, 28. 330, 13 Fr.	Excerpta barbari quae dicuntur p. 244 l. 28. 330 l. 13 Frick	Chron. minora ed. Frick I 1892 p. 234, 19—244, 28. 264, 20—330, 13 (scil. ea quae apud Mommsenum non leguntur)
	fere 520	GENER. reg. Franc. p. 326, 5 GLOSS. iurispr. cod. Paris. gr. 1357 ^A	generatio regum Francorum p. 326 l. 5 glossae iurisprudentiae codicis Parisini gr. 1357 ^A	Müllenhoff, Deutsche Altertumskunde III, Berol. 1892, p. 326 sq. Psichari, bibl. de l'école des hautes études 92 p. 160. nobis descripsit Io. Vollmer
64	aet. inc.	GLOSS. Suet. Iul. 27 GRAN. LIC. p. 35	glossae ad Suetonii divum Iulium cap. 27 Granius Licinianus p. 35 Flemisch	Ihm, Hermes 36 (1901) p. 36 Flemisch, Lips. 1904
148	* ca. 340 † 420	HIER. prol. gal. praef. Vulg. Ios.	Hieronymi prologus galeatus in Vulgatam praefatio in Iosue	Vulgata ed. Loch p. XVI ibid. p. XXVI
155	saec. V	HIPPOCR. aer. 24	Hippocratis libri de aeribus locis et de aquis vetus translatio cap. 24	Kuehlewein, Hermes 40 (1905) p. 254—274

schedarum numeri	indicatur aetas	notarum exempla	notae solvendae sunt sic:	editiones codices
155	saec. V	HIPPOCR. progn. 25 LIB. pontif. p. 125, 17	Hippocratis libri prognosticon vetus translatio cap. 25 liber pontificalis p. 125 l. 17 Mommsen	Kuehlewein, Hermes 25 (1890) p. 123—137 Mommsen, Mon. Germ., gesta pontif. vol. I, 1898. Duchesne, Paris I 1886. II 1892
24*		LIV. epit. Oxyrh. 8, 217	Livi epitoma edita e papyro saec. IV Oxyrhynchi reperta, col. 8 l. 217	Kornemann, Beitr. z. alten Geschichte, 2. Beiheft, Leipzig 1904
6	† 103 a. Chr.	LVCIL. 1378	C. Lucilius, saturarum fragm. vers. 1378 Marx	Marx, Lipsiae 1904
50		[MART.] 12,7 lemma	lemma ad epigramma Martialis lib. 12 n. 7	cf. Landgraf, Archiv 12 (1902) p. 455 sqq.
225		MIRAC. Theclae 10 p. 173, 28	miracula s. Theclae virginis cap. 10 p. 173 l. 28 Gebhardt	v. Gebhardt, Texte u. Untersuchungen. Neue Folge. VII, 2 p. 169—173
218	fere 400—450	NICET.	Nicetas, episcopus Remesianus	Burn, Cambridge 1905
92		NOVELL. Theod. 27, 5	novellae Theodosii II tit. 27 § 5	Mommsen et P. M. Meyer, Berol. 1905
P		PAPYR. Florent. 105	Papiri Greco-Egizii, vol. I papiri Fiorentini n. 105	Vitelli, Mailand 1906
P		PAPYR. Lips. 44	Griechische Urkunden der Papyrussammlung zu Leipzig, Band I n. 44	Mitteis, Leipzig 1906
P		PAPYR. Oxyrh. IV 737, 23	the Oxyrhynchus Papyri t. IV n. 737 l. 23	Grenfell and Hunt, London 1904
225		PASS. Theclae B a 43 p. 122, 5	passio Theclae, versio B a cap. 43 p. 122 l. 5 Gebhardt	v. Gebhardt, Texte u. Untersuchungen, herausg. von v. Gebhardt u. Harnack. Neue Folge. VII, 2.
143	aequalis Augustini	PELAG. in Rom. 1 p. 646 ^B	commentarius Pelagii in Pauli epistulae ad Romanos cap. 1 p. 646 ^B Migne	Migne 30 p. 646—902
180		PROB. schol. Iuv. 6, 537	Probi quae feruntur scholia in Iuvenalem sat. 6 vers. 537	Iuvenalis ed. Valla, Venetiae 1486
51	93—95	QVINT. inst.	Quintiliani institutio oratoria	Radermacher I 1907
51*		PS. QVINT. decl. exc. Monac. (Paris.) 18 p. 388	Quintiliani quae feruntur declamationum (maiorum) excerpta Monacensia (Parisina) cap. 18 p. 388 Lehnert	Lehnert, Lips. 1905, p. 357—431
181		SCHOL. Hor. Vind. ars 476 Hor. gloss. Γ ars 476	scholia codicis Vindobonensis saec. X vel XI in Horati artis vers. 476 glossarum Γ appendix, gloss. ad artis vers. 476	Zechmeister, Wien 1877 Ps. Acronis scholia in Horatium vetustiora rec. O. Keller. vol. II p. 380—398
197 ^b		SCHOL. Prud. epil. 31	glossemata de Prudentio, gloss. ad epilogum vers. 31	I. M. Burnam, Cincinnati 1902
117	saec. V vel VI	SERM. de conf. diab. 120 ^v	incerti sermo de confusione diaboli fol. 120 verso	Rand et Hey, Archiv 14 (1905) p. 257—265 (e cod. Vindob. saec. X vel IX)
155		PS. SORAN. quaest. med. p. 368, 8	incerti quaestiones medicinales Sorano adiunctae, pars a V. Rose omissa p. 368 l. 8 Stadler	Stadler, Archiv 14 (1905) p. 361—368
85		SVLP. APOLL. Verg. Aen. 77	Sulpicii Apollinaris monosticha in Vergili Aeneidos libros vers. 77	Anth. lat. ed. Riese II 653. Poetae lat. min. ed. Bährens V p. 169
J		TAB. devot. Audollent 300 ^b	Defixionum tabellae quotquot innotuerunt n. 300 verso	Audollent, Paris 1904
71	ca. 160—240	TERT. apol. praeser. adv. Hermog. 45 p. 176, 10 adv. Marc. 5, 21 p. 650, 4 patient. 16 p. 24, 9 adv. Prax. 31 p. 289, 5 resurr. 63 p. 125, 17 adv. Val. 39 p. 212, 6 Ps. TERT. haer. 8 p. 226, 6	Tertulliani apologeticus, de praescriptione haereticorum adversus Hermogenem cap. 45 p. 176 l. 10 Kroymann adversus Marcionem lib. 5 cap. 21 p. 650 l. 4 Kr. de patientia cap. 16 p. 24 l. 9 Kr. adversus Praxean cap. 31 p. 289 l. 5 Kr. de carnis resurrectione cap. 63 p. 125 l. 17 Kr. adversus Valentinianos cap. 39 p. 212 l. 6 Kr. liber adversus omnes haereses cap. 8 p. 226 l. 6 Kr.	Rauschen, florilegium patristicum fasc. IV. VI, Bonn. 1906 Kroymann, Corp. Vind. 48 p. 126—176 ibid. p. 290—650 ibid. p. 1—24 ibid. p. 227—289 ibid. p. 25—125 ibid. p. 177—212 ibid. p. 213—226
209		THEOPHIL. inst. Iust. 1, 24, 1	Institutionum Iustiniani graeca paraphrasis Theophilo antecessori vulgo attributa lib. 1 cap. 24 § 1	Ferrini, Berol. 1884 cf. Triantaphyllides, bibl. de l'école des hautes études 92 p. 255—276
188	saec. IV	VEG. mulom. 4, 28	Vegeti digestorum artis mulomedicinae lib. 4 cap. 28	Lommatzsch, Lips. 1905
111 ^b		VIR. ill. 86, 3	incerti liber de viris illustribus urbis Romae cap. 86 § 3	Wijga, Groningen 1890
66		VLP. disp. frg. II ^b 29	Vlpiani disputationum fragmenta; verso col. 2 l. 29	O. Lenel, zwei neue Bruchstücke aus Vlpian's Disputationen, Sitzungsber. d. Berl. Akad. 1903 p. 922

Post annum 1900 copias nostras expleverunt et auxerunt hi:

scriptores vel opera	ediderunt	excerpserunt	
Alterc. Heracl.	Caspari	} I. G. Kempf	
Anon. de mach. bell.	Gelenius		
Anon. med.	Piechotta		
Apring. in apoc.	Férotin		
Arnob. nat.	Corp. Vind. 4		
Assumpt. Moys.	Charles		
Aug. in psalm.	Migne 36. 37		
—— serm.	Mai		
—— varia	Migne 35		
Bachiar.	Migne 20		
Boethius varia	Migne 64		
—— in top. Cic.	Orelli		} H. Spelthahn
Calp. Flaccus decl.	Lehnert		
Capreolus	Migne 53		
Cassiod. art.	Migne 70		
—— inst. div.	Migne 70		
Ps. Cic. epist. ad Oct.	C. F. W. Müller III 2		
—— exil.	ibid. IV 3		
Claud. Don. Aen.	Georgi	} Georgi indicem manu scriptum nobis transmisit usi sumus indice Caroli Longo, bull. dell' ist. di dir. Rom. 10. 11 (1897/8)	
Cod. Iust.	Krueger		
Comput. Carth.	Krusch		
Damig. lapid.	Abel		
Epist. Paul. et Cor.	Harnack		
Eugraph. Ter.	Klotz		
Eustath. Bas. hex.	Migne 53		
Faust. Rei.	Corp. Vind. 21		
Frg. liturg.	Bunsen		
Hermae pastor	v. Gebhardt-Harnack		
Hier. epist. litt. C.	Migne 22		
—— varia	Migne 24		
—— prol. gal. etc.	Loch		
Hil. trin.	Migne 10		
—— varia	Migne 10		
Hippocr. aer.	Kühlewein		
—— progn.	id.		
Itala (Lugd.)	Robert		
Iunil.	Kihn		
Lib. iubil.	Charles		
Mart. Brac.	Caspari. Migne 72. 74	} H. Spelthahn	
Nicet. fid. spir.	Migne 52		

scriptores vel opera	ediderunt	excerpserunt
Op. imperf. in Matth.	Migne gr. 56	O. Probst
Orig. in Matth.	Migne gr. 13	O. Probst
—— in I reg.	Migne gr. 12	M. Ihm
Pallad. hist. mon.	Migne 74	M. Ihm
Passio Andr. Barth.	v. index	I. Denk
—— Matth. Paul. Petr.		
—— Theclae Thom.		
Pelag. in epist. Pauli	Migne 30	M. Ihm
Petr. Chrys.	Migne 52	H. Spelthahn
Pomer.	Migne 59	M. Ihm
Pontian.	Migne 67	K. E. Götz
Prob. Verg.	Hagen	B. A. Müller
Rufin. Adamant.	Caspari	I. G. Kempf
—— apol. Orig. Basil. hom.	Migne gr. 17. 31	G. Lehnert
—— hist.	Mommsen 1903.	M. Ihm
—— hist. mon. Orig. in cant. in gen.	Migne 21. gr. 12. 13	
—— Orig. princ.	Migne gr. 11	H. Spelthahn
Ps. Rufin. in prophetas	Migne 21	M. Ihm
Ruric.	Corp. Vind. 21	O. Hey
Rustic. c. Aceph.	Migne 67	K. E. Götz
Salon.	Migne 13	M. Ihm
Schol. Prud.	Burnam	K. E. Götz
Schol. Verg. Veron.	Hagen	B. A. Müller
Serm. de conf. diab.	Rand et Hey	Hey
Ps. Soran. puls. quaest. med.	Rose	O. Probst
Val. Cem.	Migne 52	M. Ihm
Ven. Fort. opera pedestria	Krusch	I. Denk
Verec.	Pitra	Th. Bögel
Vincent. Ler.	Jülicher	H. Plenkers
Vindic. med.	Wellmann	W. Bannier
Vran.	Migne 53	M. Ihm
Zacch.	Migne 20	M. Ihm
Tertulliani operum vol. III	Corp. Vind. 47	in schedulas digeritur recogno- scentibus Hey, Hoppe, Kroymann, Lommatzsch, Vollmer
Ephemerides philologicae Inscriptiones, papyri		A. Klotz M. Ihm

NOTANDA

de lemmatis: [ ] includunt corrupta.
 ( ) non lecta, at secundum analogiam deducta vel ficta a grammaticis.
 ? praepositum dubiis.
 ✕ praefixum indicat non omnes locos in schedis congestos afferri.
 vocales (non syllabas) certo longas lineola solita distinximus.

in locis scriptorum allatis: < > includunt suppleta.
 [ ] delenda.
 * praefixum scriptoris vel scripti nomini vel numero indicat lemma ex coniectura mutatum esse.
 † inscriptiones distinguit christianas, ubi ex re visum est.

numeri nude inclinatis litteris positi indicant ipsius Thesauri paginas versusque.

verba lexicographi ubique data sunt litteris inclinatis.
 in etymologicis his notis uti voluit R. Thurneysen:

cps. compositum
 cf. c. conferendum cum
 inc. orig. incertae originis

anglosax.	anglosaxonice	island.	islandice (altnordisch)
armen.	armeniace	lituan.	lituanice (litauisch)
boruss.	borussice	med.	medice (avestisch)
cambr.	cambrice (kymrisch, welsh)	osc.	osce
got.	gotice	pers.	persice
gr.	graece	slavon.	slavonice (alkirchen- slavisch, althulgarisch)
hebr.	hebraice	theod.	theodisce
hibern.	hibernice	umbr.	umbrice.
ind.	indice (sanskrit, vedisch)		

ex linguis romanicas quas dicimus W. Meyer-Luebke non enume-

ravit nisi ea vocabula quae usu continuo servata vitam et transformationes linguae sunt secuta, omisit quaequae postea a doctis vel technicis ex latina lingua iam emortua noviciis inlata sunt. singulas linguas distingui voluit notis his:

it.	italice
val.	valachice (rumänisch)
francog.	francogallice
hisp.	hispanice.

quae in his linguis desunt verba, accita sunt ex dialectis sic notatis:

It. mer.	Italiae meridionalis
It. sept.	Italiae septentrionalis
sard.	sarda
langob.	langobardica (lombardisch)
tic.	ticinensi (tessinisch)
pedem.	pedemontana (piemontesisch)
raet.	raetica
neap.	neapolitana
sic.	sicula
prov.	provinciali (provençalisch)
francog. vet.	vetere Francogalliae
port.	portugallica.

auctorum nomina subscripta sunt vocabulorum singulis tractatibus, complurium tamen eiusdem deinceps sequentium tantum ultimo, hic illic ubi spatium deerat caute abbreviata.

Th. adscriptum est originationibus R. Thurneyseni,
 M.-L. iis quae de linguis romanicas addidit W. Meyer-Lübke,
 L. iis quae composuit vel addidit E. Lommatzsch,
 Mbr. iis quae B. Maurenbrecher.

nostri aevi libros sive ephemerides nominibus plenis vel ita abbreviatis, ut facile expleantur, attulimus; notandum PW. 'Pauly-Wissowa Realencyclopädie der klassischen Altertumswissenschaft' Stuttgart 1894 sqq.

In numerum eorum qui plagulas legebant et adnotabant, accesserunt I. H. Schmalz, Fr. Skutsch, Fr. Vollmer, M. Ihm, I. Denk.

THESAURVS LINGVAE LATINAE

VOLVMEN III

C

c littera tertia. MAR. VICTORIN. gramm. VI 12, 25 c autem tertio quoque ordine, ut apud Graecos quoque positum est, e pro γ. feminine ponitur ab AVSON. infra l. 12. de declinatione et genere v. vol. I 1, 27 sqq. 1 de origine litterae: PAVL. FEST. p. 202 antiqui per c litterae formam nihilominus g usurpabant. p. 229. SCAVR. gramm. VII 15, 8 litt. c qua non solum apud nos, verum etiam apud antiquos Graecorum g littera notabatur; ... testantur XII tabulae, ubi est 'ni pacunt' per hanc formam. MAR. VICTORIN. gramm. VI 12, 22 pro quo (γ) apud antiquos c poni solitum, ut pro agro Gabino cabino, pro lege lece, acna pro agna. sim. 24. PROB. nom. gramm. IV 214, 38. AVSON. 348, 21 tribus in Latio tantum addita nominibus k, praevaluit postquam gammae vice functa prius c. idque reperitur in INSCR. ex. gr. INSCR. for. Rom. (Corp. I² n. 1) recei, INSCR. Dueni (Corp. I² n. 4) virco, INSCR. column. rostr. (Corp. I² n. 25) lectione(s), macistratos, exfociont al. v. etiam Caius et Cnaeus p. 2, 14. de scriptura kaput, kalendae, karus sim. vide sub k. 2 de pronuntiatione: generaliter: TER. MAVR. 195 utrumque latus dentibus applicare linguam c pressius urget, dein hinc et hinc remittit, quo vocis adhaerens sonus explicetur ore. MAR. VICTORIN. gramm. VI 7, 22 c consonans muta spiritalis. 33, 20 c etiam et g... sono proxima oris molimine nisuque dissentiant; nam c reducta introrsum lingua hinc atque hinc molares urgens haerentem intra os sonum vocis excludit. sim. MART. CAP. 3, 261 GRAMM. suppl. 307, 22. de c in fine vocis geminato: VEL. gramm. VII 54, 6 cum dicimus 'hic est ille', unum c scribimus et duo audimus. 55, 6 TER. MAVR. 1659 sq. CHAR. gramm. I 12, 1. 15, 15 DIOM. gramm. I 430, 13 SERV. gramm. IV 424, 34 Aen. 6, 791 MALL. THEOD. gramm. VI 587, 21 MART. CAP. 3, 283 VLT. SYLL. gramm. IV 221, 32. 258, 25 CONSENT. gramm. V 395, 11 POMP. gramm. V 119, 13 FIN. METR. gramm. VI 230, 21. 242, 15 FRG. Bob. gramm. VII 539, 4. de pronuntiatione dra(c)co: PROB. app. gramm. IV 198, 17. de pronuntiatione c aspirati (ch): MAR. VICTORIN. gramm. VI 34, 6 quae profundo spiritu, anhelis faucibus, exploso ore fundetur. de sonorum g et c similitudine: QVINT. inst. 1, 5, 12. 1, 11, 5 SCAVR. gramm. VII 14, 9 SERV. georg. 1, 194 PROB. app. gramm. IV 198, 3. 9. 10 AGROEC. gramm. VII 114, 9 ISID. orig. 1, 26, 4. cf. VARRO ling. 5, 101. 116. de vulgaribus litterae c pronuntiationibus: SCAVR. gramm. VII 14, 10 cum γ quoque Graeca littera consentit, unde quidam 'coronam', nonnulli 'choronam' dixerunt. similia frequenter in INSCR. de cl pro tl cf. PROB. app. gramm. IV 197, 20. 198, 34. de orthographia litterarum c, k, q: QVINT. inst. 1, 7, 5 itemque 'cum' si tempus significaret per 'quom', si comitem, per c et duas sequentes scriberetur (VEL. gramm. VII 70, 16 CAPEP gramm. VII 95, 6 SERG. gramm. IV 477, 16 CASSIOD. gramm. VII 144, 27 al. ISID. orig. 1, 26, 4). similia de aliis vocibus: VEL. gramm. VII 59, 19. 72, 8. 75, 10. 77, 10. 79, 11 CAPEP gramm. VII 99, 12 PROB. app. gramm. IV 195, 2. 197, 23. 27. 30 et passim apud GRAMM. QVINT. inst. 1, 7, 10 nam k quidem in nullis verbis utendum puto... cum sit c littera, quae ad omnes vocales vim suam perferat. SERG. gramm. IV 477, 14 PRISC. gramm. II 12, 12. de titulis vide indices CORP. de scribenda vel non scribenda assimilatione litterae c: LVCIL. 376 atque accurrere scribas dne an c, non est quod quaeras atque labores. QVINT. inst. 1, 7, 6 frigidiora his alia, ut 'quidquid' c quartam haberet, ne interrogare bis videremur... verum haec iam etiam inter ipsas ineptias evanuerunt. MAR. VICTORIN. gramm. VI 13, 24 CASSIOD. gramm. VII 160, 10 al. 3 de forma litterae: PRIAP. 54, 1 OD (ED codd., corr. Buecheler) si scribas temonemque insuper addas, qui medium vult te scindere pictus erit (i. membrum virile).

GRAMM. suppl. 302, 17 una quidem virgula adscripta est, sed panda est ostendens typum ecclesiae. 306, 8 sinuata huius litterae tractio. comparantur cum c litt. forma murus: HEGES. 5, 26, 2, Nilus: IVL. HON. cosmogr. B 45. de c inverso v. infra l. 42 sq. 4 compendia et notae (cf. Cagnat, Cours d'épigraphie latine³, 1898, p. 382 et CORP. ind.): a pro numero 'centum': SVET. Aug. 97 ictu fulminis... prima nominis (Caesar) littera effluxit, responsum est, centum solos dies posthac victurum, quem numerum C littera notaret. MAECIAN. distrib. 43 cum C centum significaret (CHAR. gramm. I 10, 3 DIOM. gramm. I 424, 9). GRAMM. suppl. 302, 19 c adverbium numeri plenissime fecit, ut centum, centies. b in figuris geometricis sim.: VITR. 9, 7, 3. 5. c in scriptura secreta: SVET. Aug. 88 quotiens autem per notas scribit, B pro A, C pro B ac deinceps... ponit. ISID. orig. 1, 24, 2. d pro nota verborum: Gaius (v. p. 1, 15): QVINT. inst. 1, 7, 28 quae scribuntur aliter quam enuntiantur. nam et 'Gaius' C littera significatur (CHAR. gramm. I 10, 2 DIOM. gramm. I 424, 8). Gnaeus: QVINT. inst. 1, 7, 29 nec 'Gnaeus' eam litteram in praenominis nota accipit, qua sonat. SERV. georg. 1, 194 per c scribitur et per g pronuntiat, ut C 'Gaius', Cn. 'Gnaeus'. MAR. VICTORIN. gramm. VI 24, 11. C(aesar): passim in COD. Iust., rarius in titulis, velut CORP. IX 2828 (Bucacae Frentanorum, a. 139), XIV 1636 II 3 (Portu prope Ostiam). ex aliis nominibus propriis cf. C(aster) CORP. XIV 2918. c(ondemno): LEX repetund. (Corp. I 198) 51 <in qua sorticola ex altera parti A siet, ex alte>ra parti C. 54 <ubi C littera scripta erit, con>demno. Ps. ASCON. div. in Caec. p. 108 tabulas insculptas litteras habentes a absolutionis, c condemnationis. Verr. p. 164 (cf. CIC. Mil. 15 in iudicando litteram... illam tristem). de aliis cf. PROB. litt. sing. gramm. IV 272 sq. NOT. laterc. gramm. IV 278. 289. 290. 305. 317. 336. BEDA gramm. VII 261, 14 V adiuncta C cum virga iacente superposita 'vir clarissimus'... V geminata cum C duplici 'viri clarissimi'. ISID. orig. 1, 22, 1 scribebant per S et C 'senatusconsultum' (utrumque saepissime in titulis et in codicibus). inscriptionum compendia usitata: c(andidatus), c(arus, -issimus), c(astra), c(ausa) c(ognita), c(ensorius), c(ensuerunt), c(enturio), c(irciter), c(itra), c(ivis), c(ivitas), c(ohors), c(ollegium), c(olonus) vel c(olonia), c(omes), c(omitialis, sc. dies), c(ommunis, sc. hora vel dies) (velut CHRONOGR. a. 354 chron. I p. 42 et CORP. IX 5808), c(oniux), p(atres) c(onscripti) (velut ORAT. imp. Claud. [Corp. XIII 1668] et passim in codicibus), c(onsul), c(onsulto), c(um), c(uneus), c(ura), c(urare) vel c(urator), p(ost) R(omam) c(onditam) (velut CORP. XIV 2392—98). adde c(anticum) in codicibus Plautinis, praeterea ex codicibus a(b) u(rbe) c(ondita), p(ost) u(rbem) c(onditam). 5 c inversum: pro compendio vocum: QVINT. inst. 1, 7, 28 c littera quae inversa mulierem declarat, quia tam Gaias esse vocitatas quam Gaios etiam ex nuptialibus sacris apparet. VEL. gramm. VII 53, 9 litteram k non magis igitur in numero litterarum esse oportere, quam illam notam, qua 'centuria' et C conversum, quo 'Gaia' significatur. quod notae genus videmus in monumentis, cum quis libertus mulieris ostenditur. habent tituli OL 'mulieris libertus', item O 'centuria', 'centurio', 'conductor', 'contra', 'corona'; cf. Mommsen, Hermes 2, 119. pro nota mensurae: MAECIAN. distrib. 43 centesima... <solebat> sicilico, id est c averso notari, quod, cum C centum significaret, convertebatur ad eam summam, cuius centesima futura erat. passim in titulis, raro apud scriptores, ex. gr. CATO agr. 39, 1.

caballa v. caballus.

caballarius (-a, -um) a caballaris. EDICT. imp. Diocl. XV 52 μῆλος καβαλλαρικός ἐν λίθοις. XIX 22 τάπησ καβαλλαρικός.

caballāris (-e) *a* caballus. INSCR. Acad. des Inscr. et bell. lettr. Compt. rend. 1906 p. 118 (*lac de Tunis*) homo -s (*opp.* homo pedester).

caballārius, -ī *m.* GLOSS. alaris. primivirgus. κέλης, ἵππεύς. ἵπποκόμος. THEOPHYL. SIMOCATT. histor. V 13, 4 καβαλλάριος. CORP. III 10275 v. p. 4, 32. [*francog.* chevalier. *M.-L.*]

caballātio, -ōnis *f.* *a* caballus. GLOSS. Löwe, Prodr. p. 157 exercitatio. COD. Theod. 7, 4, 34 (a. 414) (= COD. Iust. 12, 37 [38], 14) -is rationem (*i. pabulum*) pro administrato tempore debitam ... praebere oportet.

caballātio, -ōnis *f.* *a* caballicare. DIOSC. 5, 67 *vinum buvium* stomaticis et laborantibus (lavores *codd.*) ... -bus (cavallationibus *codd.*) opitulatur (*cf.* DIOSC. gr. 5, 56 ed. Spengel ἀρωγίει δὲ στομαχικοῖς κεκοπωμένοις δι' ἵππασίαν πολλήν). ALEX. TRALL. lat. 1, 123 etiam -es assumendae sunt.

caballico, -āvi, -āre *a* caballus. *i. q.* equitare. ANTHIM. praef. p. 8, 13 si quis -ando ... amplius potum praesumpserit. LEX Sal. 23 si quis caballum alienum ... -verit. [*it.* cavalcare, *francog.* chevaucher, *hisp.* cabalgar. *M.-L.*]

caballinus, -a, -um *a* caballus. PERS. prol. 1 nec fonte labra prolui -o (*i. Pegasi; cf. p. 4, 9.* SCHOL. ad l. -o autem dicit, non equino, quod satirae humiliora conveniant). PLIN. nat. 28, 265 carnem -am discoctam. 29, 102 fimum -um adpersum aceto et calefactum (30, 112 PLIN. med. 3, 2 PELAGON. 469 MARCELL. med. 7, 3, 8, 127 *bis.* 10, 26, 27, 44. *at* fimus equinus *quinquies ap.* PLIN. nat.). 30, 72 dentis -i contusa farina (30, 80 MARCELL. med. 33, 38. 34, 20. dens equinus *nusquam apud* PLIN. et MARCELL.). MARCELL. med. 10, 67 stercus -um (14, 58; *semel idem* stercus equinum. CHIRON 629). *sollemne est genus equinum apud* PLIN. (*bis*) PELAGON. (*semel*) CHIRONEM (*ter*), lac equinum (PLIN. octies, MARCELL. *semel*), ungulae equinae (*ter* PLIN., *bis* MARCELL.) *reliqua.* *in nomine herbarum:* cauda caballina *v.* cauda, ungula caballina *v.* ungula. *pro subst.:* caballina (*sc. caro*). GLOSS. III 565, 42 ἵππια *i.* caballina.

caballio, -ōnis *m.* [*a* caballus. *Th.*]. VEG. mulom. 1, 20, 2 equuleos, id est cabaliones marinos. 3, 12, 3. *Mbr.*

caballio (-ī) *n.* *nomen herbae.* Ps. APVL. herb. 96 Graeci cynoglosson ... alii caballion (*CV*, caballation Ackermann). *Stadler.*

caballista, -ae *m.* *a* caballus *vox hybrida.* *i. q.* eques vel desultor. Ps. PROSP. prom. 5, 14, 2 habes quoque in sancto spectaculo ... -arum loco Rebeccae geminos mystice ludentes.

caballus, -ī *m.* [*vocabulum peregrinum esse videtur; cf.* Caballus *nomen viri gallicum, gr.* καβάλλης (*ἐργάτης ἵππος Hesych.*), *slavon.* kobyla 'equa', et cabo; *v. Joh. Schmidt, Kritik der Sonantentheorie p. 139. Th.*]. GLOSS. ἵππος. cabo. equus. V 529, 39 sonipes (*trad.* si nobis) -s. III 302, 54 -i a[m]missi: ἵππ<οι> ἀφ<ε>θ<ε>ν<ε>ς (*trad.* ἵππαφίδες). II 568, 18 arcer -orum pastor. ISID. orig. 12, 1, 42 -us *a* cavando dictus, propter quod gradiens ungula impressa terram concavet. 12, 8, 4 crabrones vocati *a* cabo, id est -o, quod ex his creentur. *inde a* LVCIL. (*semel, at idem quater* equus), *qui cum* SEN. MART. GLOSS. *primarium vim servasse videtur. i. q.* 'onerarius equus' *inde a* SVLP. RVF. et HOR., *iam plane i. q.* 'equus' *inde a* VARRONE et HOR. habent VARRO Men. *bis* (*quater* equus), HOR. sat. *bis* (8tes equus), *ter* in epist. (8tes equus, *at* in *carm. epod. arte semper* equus), *binis locis* PETRON. (*quinquies* equus) et PLIN. in *indice* (*ubi ter* equus, *at* in *rell. libr. semper* equus), MART. *quater* (25tes equus), IVV. *ter* (*ter* equus), AVSON. *ter* (15tes equus). *saepius inde a* saec. VI, *velut* GREG. TVR., ANTIDOT. BRUX. (*ubi deest* equus), LEG. Burg., Sal., Visig. (*nusquam* equus, *at* habent equa). *v. Rittweger, De equi vocabulo et cognominatis, Diss. Halis 1890; Wölfflin, Archiv 3 (1886) 313.* [*val. cal, ital. cavallo, francog. cheval, hisp. caballo. M.-L.*]

1 *i. q.* equus castratus: GLOSS. V 51, 5 cabonem equum castratum, que[m] nos -um dicimus. 16, 6. SEN. epist. 87, 10 quantum erat saeculi decus ... Catonem uno -o esse contentum (*cf.* 87, 9 M. Cato censorius ... cantherio vehebatur et hipperis quidem impositis). MART. 1, 41, 20 posses vincere Testium Caballum ... non est Testius ille, sed caballus (*nota lusum poetae ad testiculos alludentis. v. infra p. 4, 35* caballus spado. *i. q.* equus vilis, despectus: LVCIL. 163 succussatoris taetri tardique -i. *cf.* PETRON. l. 83. PAVL. sent. p. 4, 13. HIER. p. 4, 15. 2 *i. q.* onerarius equus (*cf.* HESYCH. supra l. 41): SVLP. RVF. Pompon. dig. 33, 7, 15 (*Servius respondit*) -os, qui in pistrinis essent (*cf. in imagine de iambis* AVSON. 413, 35 cui subiugabo de molarum ambagibus, qui machinali saxa volvunt pondere tripedes -os). HOR. epist. 1, 18, 36 ad imum Thraex erit aut holitoris aget mercede -um. PETRON. 117 hominis operas locavi, non -i (*loquitur puer sarcinas portans*). LEX met. Vipasc. (Corp. II 5181, 17) qui mulos mulas asinos asinas -os equas vendiderit (*cf.* LEX Burg. p. 4, 25).

3 *latiore sensu i. q.* equus: VARRO Men. 388 alius -um arbori ramo in humili alligatum relinquit. 478 in castris permansi, inde -um reduxi ad censorem. HOR. sat. 1, 6, 59 narro non ego circum me Satureiano vectari rura -o (*i. equo Apulo*). 1, 6, 108 plures calones atque -i pascendi, ducenda petorrita. epist. 1, 7, 88 media de nocte -um arripit. 1, 14, 43 optat ephippia bos piger, optat arare -s (*fort. ex proverbio*). PETRON. 134 mollis, debilis, lassus, tamquam -s in clivo, et operam et sudorem perdi-

disti (-s in clivo *ex proverbio, v. Archiv 3 (1886) 61*). PLIN. nat. 1, 29, 14 remedia ex animalibus ... mulis ... caballis. 1, 30, 8 reliquae medicinae ... in animalibus ... mulis ... caballis. MART. 5, 25, 9 hoc, rogo, non melius ... quam non sensuro dare quadringenta -o. 10, 9, 5 et notus populis ... non sum Andraemone notior -o. 12, 24, 6 rector Libyci niger -i. IVV. 10, 60 immeritis franguntur crura -is. 11, 195 similisque triumpho praeda -orum praetor sedet (SCHOL. praeda dixit quoniam multi equi frangebantur in isdem circensibus). 3, 118 ripa ... ad quam Gorgonei delapsa est pinna -i (*i. Pegasi, cf. AVSON. 393, 9* Musae non Helicone satae nec fonte -i. MART. CAP. 2, 119 *philologiae* poculum ... fons Gorgonei tulit -i. *cf.* PERS. p. 3, 19. ANTH. 388, 1 vectum Pegaseo volucris pendente -o *Bellerophonta*). PAVL. sent. 1, 15, 1 -um quodve aliud animal habens scabidum. AVSON. 396, 19 vel quot habet iunctos Vasatica raeda -os. HIER. epist. 60, 17 statim cernamus sagittas pilis, tiaras galeis, -os equis cedere (*i. Hunnos Romanis*). AVG. c. Faust. 21, 10 civ. 18, 18, 2. CYPR. GALL. lev. 167 nec taurum iunge -o. ENNOD. *carm.* 2, 75, 2 epist. 5, 13, 2 p. 136 (*trad. falso* camelos). 7, 26, 1 p. 193. 8, 20, 1 p. 213 LVX. anth. 209, 5. 327, 6. ANTH. 99, 3 quod Laocoon iligni violarit terga -i. RVIC. epist. 1, 17. 2, 35 ANTHIM. praef. p. 8, 21. MARCELL. chron. II p. 102, 521, 1 faleratosque in circo -os. CASSIOD. var. 8, 32, 4 hist. 6, 1. in psalm. 31, 15 ferum equum quippe antiqui -um dixerunt. IORD. Get. 38 GREG. M. epist. 2, 38. 11, 3 GREG. TVR. Franc. 3, 15. 4, 13. 6, 11. 10, 9 Jul. 18. 21 Mart. 1, 36. 3, 33. 3, 43. 4, 35 glori. conf. 19. 81 ANTIDOT. BRUX. 6. LEX Burg. lib. const. 4, 1 caballum, equam, bovem aut vaccam. *ibid.* pro -o optimo ... , pro mediocri ... pro equa. *saepius.* LEX Sal. 9, 1 *saepius. nota de utroque sexu:* 38 add. 5 si quis ... -os aut iumenta aliena trebatterit (*i. abortum eorum effecerit*) vel debilitaverit. LEX Visig. 3, 1, 5 *saepius.* SCHOL. Hor. sat. 1, 6, 110 epist. 1, 18, 85 (*iusdem sc. locis quibus Hor. utitur, alias semper* equus). SCHOL. Germ. Bas. p. 93, 2. *incerta lectio* CORP. III 10275 (*in Pannonia inf.*) V (*quinque*) caballi [...] ri (*potestne etiam fuisse* caballarii?). 4 *speciatim:* ISID. orig. 20, 16, 5 sagma ... unde et caballus sagmaarius. LEX Sal. 38, 1 caballum carrucaricum. 38 add. 1 caballus (*trad. caballo*) spado. caballi coda *v.* cauda caballi.

syn.: ad 1: canterius, cabo. ad 2: equus (cabus, cabonus), veredus, iumentum.

fem. caballa, -ae. ANTH. 148, 7 turdumque (*i. cunnum*) -ae atterit assiduo pene fututor hebes: *at* in LEGE met. Vipasc. (Corp. II 5181), Burg. Visig. *ubique* caballo opponitur equa, in LEGE Sal. iumentum. [*it.* cavalla, *hisp.* caballa 'piscis quidam'. *M.-L.*]

cabanna *v.* capanna.

cabarus (-ī) *m.* *inter nomina insectorum enumerat* POL. SILV. nom. anim. chron. I p. 544, 2.

cabellum, **cabialis** *v.* scab-. **cabidarius** *v.* cavidarius.

cabo, -ōnis *m.* [*cf. esse videtur c. caballus vel c. capus, κάπων. Th.*]. GLOSS. caballus. sonipes. equus. caballus grandis. V 16, 6 -em equum castratum, quem caballum nos dicimus. 51, 5. **cabonus**, (-ī) *m.* [*cf. c. cabo. Th.*]. GLOSS. V 616, 47 cabo vel -s caballus magnus.

[**cabra**] *trad.* FEST. p. 270, *v.* scaber. **cabro** *v.* crabro.

? **caburtarius**, (-ī). PELAG. epist. Mansi 9, 730^D (s. VI) Pelagius Ioanni Patricio -o inter cetera.

1. **cabus**, -ī *m.* *cf. videtur c. cabo et c. caballus.* ISID. orig. 12, 8, 4 crabrones vocati *a* -o, id est caballo, quod ex his creentur. *Mbr.*

2. **cabus**, -ī *m.*, κάβος. *mensura hebraica* כַּב. EPIPHAN. de mensur. 8 -s pars est modii quarta. GLOSS. V 564, 4 -i sextarii. VVLG. IV reg. 6, 25 quarta pars -i stercoris columbarum. *Jacobsohn.*

cacabasia (-ae) *f.* *nomen herbae.* GLOSS. III 628, 61 salutaris, id est cacabasia. 588, 53. 595, 1. 610, 18.

cacabo, -āre [*tractum a gr. κακαβίζειν. Th.*]. *clamare velut perdix.* NEMES. auc. 13 pullae cacabantis imagine notae (*i. perdicis modo*). ANTH. 733, 12 interea perdix cacabat. 762, 19 (*exeuntis antiquitatis*) caccabat hinc perdix. *Mbr.*

cacabulus *v.* caccabulus.

cacalia, -ae *f.*, κακαλία, *herba.* PLIN. nat. 25, 135 -a sive leontice (*sic Barb. e Diosc., calcalla codd.*). 26, 29 radix -ae. 26, 163 -ae grana (*cacaliae VE Detlefs.*). 1, 25, 85 -a sive leontice. DIOSC. 4, 118 de cancolia. cancolia aut leontice. *Stadler.*

cacātor (-ōris) *m.* *a* cacare. CORP. IV suppl. 3782 -r cave malum. 3832. 4586. 5438. *fem. cacātrix* (-icis) CORP. IV 2125 (add. p. 215) Rom<e> cacat<ris> (*quae inclusi, antiquitus iam erasa sunt*).

cacāturio, -iī, -īre [*a* cacare. *Th.*]. GLOSS. II 95, 19 -it χεξήτιā. CORP. IV suppl. 5242 ubi -iero veniam cacatum. MART. 11, 77, 3 cenaturit Vacerra, non -it.

caccabāceus, -a, -um [*a* caccabus. *Th.*]. TERT. adv. Hermog. 41 motus ... iam non turbulentus nec -s (*praecedit: ollae undique ebullientis similitudinem opponis*). ZENO 2, 44, 1 panes azymi certe -ii non sunt, non vetusti, non usti, non crudi, non mucidi.

caccabāris, -is *a* caccabus. DIOSC. 5, 97 mittis fornaci caccabari.

caccabātus, -a, -um [*a* caccabus. *Th.*]. *niger factus:* PAVL.

NOL. epist. 32, 9 aedificia quae immacolata splendent, obscurata naeniis insipientiae meae et . . . -a. fort. i. q. fervens: VITAE patr. 5, 15, 25 appenderunt in collum meum -as ollas.

caccabellus, -ī m. a caccabus demin. PAPH. Marini 80, 2, 11 (a. 564) -o rupto (trad. caccavello). [*francog. vet. chachevel 'caput, testa', ital. mer. caccavella. M.-L.*]

caccabīn(us), -a (-um) a caccabus. fem. pro subst. caccabina nomen cibi: APIC. exc. 16 -a minore. 28. 31 alias tritura unde perfundes -a. 16 -a fusile. 36.

caccabos (-ī) acc. -on f.? nomen herbae nymphaeae. PS. APVL. herb. 67 Graeci nymphaeam, proteam, caccabon . . . dixere. GLOSS. III 557, 43 chacabos id est nimfea. 558, 44 (chacchabas). 622, 40 (chacabas). vide caccabus infra l. 71.

caccabulus, -ī m. a caccabus demin. 1. proprie i. q. olla, caccabus. COLVM. 12, 48, 1 in -o aeneo coquito (-ulo codd. opt. SA, caccabo edd.). TERT. apol. 13 domesticos deos . . . demutando aliquando in -um de Saturno. ARNOB. nat. 6, 15 ex -is ollulis (trad. caecabulis). PELAGON. 18 mitte in -um fictilem. 85 in -um. MARCELL. med. 8, 95 in -o decoquito (habet saepius caccabus). APIC. 4, 116. 117 saep. CAEL. AVR. chron. 5, 1, 17 bis. 2. translate i. q. tintinnabulum. INSCR.

Dessau 8622 (saec. II exeuntis, in tintinnabulo aeneo) caccabulus sacris Augustis. hisp. caccabel comparat Tobler; cf. Ephem. epigr. VIII p. 448 et p. 518. **caccabulum** (-ī) n. nomen herbae. DIOSC. Vind. C 293^r κοκκουβαλον (cf. DIOSC. gr. 4, 71 ed. Wellmann στρόγγυρον, ὁ ἰδίως ἀλικυκάβον καλοῦσι). PS. DIOSC. herb. fem. 29 s(t)rignos . . . alii eam vocant -um. v. caccabus l. 71.

caccabus, -ī m., κάκκαβος. v. Mau, PW. III 1164. caccabatur tam in codd. quam in inscr. Pompeiana CORP. IV 1896, et comprobatur versibus. caccabulius in codd., v. etiam caccabulus et cascabus. VARRO ling. 5, 127 vas ubi coquebant cibum, ab eo -um appellatur. ISID. orig. 20, 8, 3 -s et cucuma a sono fervoris cognominantur. GLOSS. olla. λέβης. χύτρα. πανδέψης. cetil (anglosax. i. q. 'catillus' 'olla'). primus habet VARRO, deinde PETRON. STAT., COLVM. et script. rei medicae. [*it. merid. kakkavo, kakkamu. M.-L.*]

de materie: COLVM. 12, 42, 1 in -o fictili novo vel in stagneo (SCRIB. LARG. 220 in novo fictili -o. PLIN. med. 3, 30 PELAGON. 491 VEG. mulom. 1, 17, 15. 3, 14, 3). DIOSC. 5, 197 mittes in -o crudo al. CASS. FEL. 1 p. 8 coques in novo -o testeo. GLOSS. II 557, 5 λέβης i. -s plumbarius. AMBR. epist. 1, 7 dii . . . aerei sunt, ex quibus -i melius fiunt ad usus hominum. VLP. dig. 34, 2, 19, 12 certe si -os argenteos habebat. LAMPB. Heliog. 19, 3 primus deinde authepsas argenteas habuit, primus etiam -os. de usu caccaborum: COLVM. 12, 50, 5 in urceum aut -um novum mittito. mittere iacere, deponere, sim.: SCRIB. LARG. 45. 82. 157. 214. 216. 220. 271 bis. PETRON. 74 PLIN. med. 2, 26. 3, 30 PELAGON. 84. 166 (VEG. mulom. 1, 17, 15). 2, 63. 3, 81 CHIRON 856. VVLG. I rég. 2, 14 in lebetem . . . sive in -um (χύτραν). ANON. med. ed. Piechotta 178 DIOSC. 5, 97 bis. APIC. 2, 41. 2, 45 ORIBAS. 4, 33. COLVM. 12, 42, 1 in -o . . . coquitur. SCRIB. LARG. 220. 271 PLIN. nat. 23, 108. ITALIA num. 11, 8 (Lugd.) (χύτρα, VVLG. olla). PELAGON. 41 al. VEG. mulom. 1, 34, 6 al. CHIRON 157 al. AVG. gen. ad litt. 12, 25 p. 418, 3. VVLG. I par. 35, 13 coxerunt in lebetibus et -is et ollis (ἐν τοῖς χαλκείοις καὶ ἐν τοῖς λέβησι). CASS. FEL. 1 p. 8. 33 p. 71 THEOD. PRISC. eup. faen. 69 SORAN. p. 70, 6 DIOSC. 5, 97. SCRIB. LARG. 210 deinde . . . deponitur -s (sc. de igne). 212. 213. 271 fundum -i perforare. PETRON. 55 (vers.) nequitiae nidum in -o fecit modo ciconia. CARM. epigr. 33, 2 (Pompeis) lingit ollam aut -um. STAT. silv. 4, 9, 45 unam dare synthesin . . . alborum calicum atque -orum. VESPA 79 fervent in -o fluctus (TERT. ieiun. 17 apud te agape in -o fervet. EVSTATH. Bas. hex. 4, 7 p. 909^a ad -os spumantes fervore. VEN. FORT. carm. 6, 8, 19 nec tantum codex quantum se -s effert). PAUL. dig. 33, 7, 18, 3 item -os et patinas in instrumento fundi esse dicimus; nec multum differt inter -os et aenum, quod supra focum pendet. ITALIA lev. 11, 35 (Monac.) clibani et -i expurgantur (χυτρόποδες, VVLG. chytropodes). VVLG. Sirach 13, 3 quid communicabit -s ad ollam? (χύτρα πρὸς λέβητα). AVG. serm. ed. Denis 24, 11 in angusto -o. CASSIOD. var. 3, 53, 3 rudi -o. EVGIPO. Sev. 28, 4 -s olei. VEN. FORT. carm. 6, 8, 12 corde niger, fumo pastus, fuligine tinctus et cuius facies -s alter adest. GREG. Tvr. glor. mart. 58 SCHOL. Iuv. 11, 19. GROM. p. 303 iuxta sepulturam . . . aut -os invenis aut orcas fractas aut certe integras. [de COLVM. 12, 48, 1 v. supra l. 15.]

nomen herbae i. q. στρόγγυρος: GLOSS. III 557, 7 cacabos i. strignos. 621, 35 cacarios id est stignos. cf. l. 10 et 23.

? **cacciatrix**, -icis f. nomen herbae. DIOSC. Vind. C 179^r κοκκινόπους . . . Ρωμαῖοι κακκιατρικὴν (cf. DIOSC. gr. ed. Spengel 2, 157). fortasse captatrix scribendum, cf. chasser francog. ex *captiare. Stadler.

? **caccitus**, obscurae significationis. PETRON. 63 ipsimi nostri delicatus decessit, mehercules margaritum, -s, et omnium numerum (varia coniecerunt edd.).

cacemphaton, -ī n., κακέμφοτον. CHAR. gramm. I 270, 26 -on est compositio verborum obscaenae significationis aut unius verbi obscaena pronuntiatio (cf. DIOM. gramm. I 450, 32, qui isdem verbis utitur de aeschrologia). POMP. gramm. V 293, 14 -on dicitur obscaena enuntiatio. fit autem aut in una parte orationis aut in contextu partium orationis aut in sensu (seq. multa utriusque rei exempla; cf. QUINT.

inst. 8, 3, 44—47, ubi κακέμφοτον). ISID. orig. 1, 33, 5. 2, 20, 4. GLOSS. III 497, 15 -on obscaena enuntiatio. 524, 5. in sensu orationis: SACERD. gramm. VI 453, 16 -on est oratio turpem significationem habens in turpibus verbis. DIOM. gramm. I 451, 3 -on est vitio compositionis inverecunda suspicio. SERV. gramm. IV 447, 16 illud non adiecit (Donatus) fieri -on etiam in sensu. exempla huius cacemphati afferunt: SACERD. gramm. VI 461, 24 DON. Ter. Hec. 206 SERV. gramm. IV 447, 18 georg. 2, 13 Aen. 8, 406 SERV. auct. Aen. 8, 406 SCHOL. Hor. epod. 17, 51. in sonis verborum: DON. gramm. IV 394, 32 -on est obscaena enuntiatio vel in composita dictione vel in uno verbo. SERV. gramm. IV 447, 15. Aen. 2, 27 mala est compositio ab ea syllaba incipere, qua superius finitus est sermo, nam plerumque et -on facit. MART. CAP. 5, 518 vitandum etiam -on vel interpositione vel commutatione verborum. exempla huius cacemphati afferunt: DIOM. gramm. I 450, 34. 465, 32 SERV. gramm. IV 447, 19 Aen. 1, 193. 3, 203 PROB. gramm. IV 215, 20 SERG. gramm. IV 517, 4 IVL. VICT. rhet. 20 p. 433 CLEDON. gramm. V 75, 21 PRISC. gramm. II 594, 20 SCHOL. Hor. ars 355 SCHOL. Iuv. 10, 122.

cachecta (-ēs?), -ae m., καχέκτης. PLIN. nat. 28, 125 bubulum biberent pthisici, syntectici -ae (cachoetae codd.). 32, 117 -is quorum corpus macie conficitur, tethea utilia sunt.

cachecticus, -a, -um, καχεκτικός. CASS. FEL. 3 in -is corporibus, id est mala habitudine affectis. THEOD. PRISC. log. 106 hydrofici et -i simili sub diligentia visitantur. CAEL. AVR. chron. 3, 6, 81 sequitur -os pallor subalbidus. 4, 2, 16 in -is ordinavimus. DIOSC. 2, 2 hypsarcidiis hydropicis et contractis et strumaticis et -is (καχέκταις). 5, 39, 2 splenicis et icericis et -is. [*it. scacchicchio. M.-L.*]

cachexia, -ae f., καχεξία. CASS. FEL. 32 corporis mala habitudine, quam Graeci -an vocant (cf. CELS. 2, 1 malus corporis habitus, καχεξίαν Graeci appellant. 3, 22). 43. 46. 73. CAEL. AVR. chron. 3, 6, 80 -a nomen sumpsit a corporis habitu malo (4, 2, 11 et 18. 5, 11, 139 PS. SORAN. quaest. med. 199 ORIBAS. syn. 9, 21 ISID. orig. 4, 7, 26). 3, 6, 83 si . . . visa fuerit -a. 3, 4, 61 corpus . . . in -am mittunt. 3, 4, 67 speciales passiones, ut . . . -a. 4, 2, 14 antecedente -a.

cachinnābills, -e a cachinnare. APVL. met. 3, 7 risu -i diffluebant (ibid. risu maximo dissolutum). PS. APVL. herm. p. 271 quicquid de eo (homine) dixeris, aut proprium eius significaveris, ut -e, aut genus.

cachinnātio, -ōnis f. a cachinnare. GLOSS. V 351, 28 -o altus risus. RHET. Her. 3, 14, 25 cum parva significatione risus, sine ulla suspitione nimiae -is. CIC. Tusc. 4, 66 ut si ridere concessum sit, vituperetur tamen -o. AVG. serm. 175, 2 risum enim pro gaudio posuit (sc. Luc. 6, 21), non -em, sed exultationem. serm. 351, 3, 5 in vanis -bus.

1. **cachinno**, -āvi, -āre [cf. c. cachinnus. Th.]. prima syllaba brevis (FVLG. myth. 1 praef. p. 8 cáchinnāvit proelio in versu rhythmico). NON. p. 463 non <de> risu tantum, sed et de sono vehementiore vetustas dici voluit. GLOSS. V 274, 29 -at ridet ex alto, id est sono. II 96, 48 καχάζει (cf. II 387, 8 καχάζω sine interpr.). intrans. inde ab ACC., trans. inde ab APVL. (fort. iam a LVCR., v. l. 56).

1 intransitive: a de quovis sono maiore: de undis: ACC. trag. 573 simul et circum stagna sonantibus excita saxis . . . crepitu clangente -ant. b de risu sonante: CIC. Verr. 4, 62 ridere convivae, -are ipse Apronius. LVCR. 1, 919 fiet uti risu tremulo concussa -ent. 2, 976. 4, 1176 quam famulae longe fugitant furtimque -ant. SVET. Vesp. 5 nec matrem quicquam aliud quam -asse. PANEG. 11, 26 aliorum imperatorum hilarem dritatem -antemque saevitiam. DON. Ter. Eun. 1002 persona -ans inducitur (cf. ibid. ob nimium risum vix loqui posse). 1017 apparet eam ex huius stomacho vehementius -are. PS. AVR. VICT. epit. 28, 3 patrem . . . petulantius -antem. PS. AMBR. serm. 52, 10 adolescentulam incongrua -antem. HIER. in Tit. 1, 7 p. 566 vel exaltet risum contra gravitatis decorem et labiis dissolutis -et.

c latiore sensu de quovis risu: HIER. epist. 45, 5 te delectant -antium greges. in Is. 40, 21 p. 493—94 puerorum agmina -antium. AVG. civ. 6, 1 illae -antes (solent enim esse ad risum faciles). EVSTATH. Bas. hex. 8, 6 p. 952^b cum videris aliquos -antes. SALON. in eccles. p. 997^a -ant et gaudent. FVLG. myth. praef. 1 p. 3 meas -antes saepius nenias.

2 transitive i. q. iocari aliquid, ridendo dicere: IUVENC. 4, 696 turba furens tali cum voce -at (seq. verba orat. dir.). FVLG. myth. 1 praef. p. 8 quod Maeonius (sc. Homerus) ranarum -vit proelio. p. 15 effectus -at satura aut ludit comoedia. irridere, deridere aliquem: GLOSS. IV 490, 34 -ant inrident. V 272, 57. 626, 29 (ubique inridunt codd.). APVL. met. 3, 7 insuper exitium meum -at. compositum: decachinnare.

2. **cachinno**, -ōnis m. [cf. c. cachinnare. Th.]. PERS. 1, 12 sed sum petulanti splene -o, ubi SCHOL. ad l. -o nomen est et verbum.

cachinnōsus (-a, -um) a cachinnus. CAEL. AVR. acut. 1, 3, 41 hilares natura atque -i.

cachinnus, -ī m. [vox onomatopoeica; cf. gr. καχάζειν, καχάζειν, καχχαλᾶν, ind. kákhati 'cachinnat', armen. xaxank 'cachinnus'. Th.]. PORPH. Hor. ars 113 verbum secundum δνοματοποιῶσαν fictum a sono risus. forma cachinnum, -ī n. traditur ap. PORPH. Hor. ars 113 FVLG. myth. 1 praef. p. 12 p. 7, 30. GLOSS. IV 27, 19. sing.

habet LVCLL., plur. LAEV. *singulis locis, deinde pluralem saepius habent* CATVLL. (*ter, semel sing.*) et LVCR. bis, CIC. (*plur. semel, semel sing.*); *at priorum p. Chr. saec. auctores saepius usi sunt sing., habent plur. singulis locis* VAL. MAX. et PERS., *binis SVET. (bis sing.) et APVL. (6ta sing.), inde a saec. III persaepe usurpatur pluralis. in versu heroo semper in fine hexametri ponitur.*

1 i. q. clangor: *de undis:* CATVLL. 64, 273 *undae* quae tarde primum clementi flamine pulsae procedunt leviterque sonant plan-gore -i. cf. NON. p. 6, 47. **2 spec. i. q. risus nimius ac so-nans:** SALON. in eccles. p. 996^D risum dissolutum et immoderatum atque perstreptentem . . . talis nempè risus vocatur -s. SCHOL. Pers. 1, 12 -s est risus lascivior cum voce. GLOSS. IV 30, 8 tractus solu-tusque risus. 432, 21. V 274, 9 (*ubi cacinna*). IV 490, 33 tractus so-lutus risus aut ridiculum. 315, 16 iocus, ridiculum, lusus vel nimius risus. 27, 19 ridiculum (*ubi cacinnum*). V 273, 36. GLOSS. IV 213, 22 ridiculum inutile. 490, 35 risus inutilis. **a opponitur risus mo-dicus vel significatur risus solito maior:** LVCLL. 648 risum magnum imprudens ac -um subicit. OV ars 3, 287 est quae perverso distorquet ora -o, cum risu quassast altera, flere putes (*praecedat*: modici rictus parvaeque utrimque lacunae, et nec sua perpetuo contendat ilia risu). VAL. MAX. 9, 12 ext. 6 crebro anhelitu -orum (*praecedat* vis risus immoderati). PERS. 2, 87 ingeminat tremulos naso crispante -os (CYPR. GALL. gen. 592 solvitur in tremulos vultu crispante -os. SEDVL. carm. pasch. 1, 332 crispate -um). SVET. Cal. 57 simulacrum Iovis . . . tantum -um repente edidit, ut machinis labefactis opifices diffugerint. cf. 82 fusus subito in -os (APVL. met. 2, 14 nos omnes . . . in clarum -um videret effusus. 2, 20 in licentiosos -os effunditur. v. *infra l. 41, sim.*: POMER. 3, 8, 2 effrenati deformiter in -o). Ivv. 3, 100 rides, maiore -o concutitur *plebs graecula* (AVSON. 54, 3 solito maiore -o concussus. FVLG. myth. 1 praef. p. 12 -um quassans fragile). APVL. met. 10, 15 tam liberalis -s cunctos invaserat, ut ad aures quoque praetereuntis perveniret. ARNOB. nat. 1, 53 in lasciviam dissolvamini -orum (HIER. epist. 38, 5 nec -o ora dissolvimus. PRVD. perist. 10, 226 per -os solveris. CYPR. GALL. v. *supra l. 23*). LACT. inst. 1, 21, 35 cum risu et -is. LAMPR. Alex. 18, 1 ridebatur ingenti -o. HIER. epist. 60, 10 gaudium in risu, non -um intelligeres (*sim. distinguunt* POMER. 3, 19, 2 risu prorumpere non permittimus in -um. CAEL. AVR. acut. 1, 3, 35 cum risu tacito aut cum -o. chron. 1, 5, 176 risu vel puerilibus -is afficiuntur. MART. BRAC. form. vit. 4, 8 risus sine -o). MART. CAP. 8, 804 tantos -os concussis admodum tulere singultibus, ut quam plures . . . in petulantis prurptionis sonitum effusique -i libentiam provocarint. POMER. 3, 17, 2 ridere effuse, vocem procacibus -is attollere.

b nude ponitur, fere i. q. risus: LAEV. carm. frg. 14 irruunt -os ioca dicta risitantis. CATVLL. 13, 5 non sine . . . sale et omnibus -is. 31, 14 ridete, quicquid est domi -orum. 56, 1 rem ridiculam . . . et iocosam dignamque auribus et tuo -o. LVCR. 5, 1397 tum ioca, tum sermo, tum dulces esse -i (5, 1403 risus dulcesque -i). CIC. Brut. 216 -os in-ridendum commovebat (APVL. met. 8, 24 -os circumstantibus com-movebat. MART. CAP. 8, 806 -os . . . movisse. *sim.* HIER. epist. 61, 3 cunctis -um praebeas. AVG. c. Iul. op. imperf. 3, 56 incutiunt . . . -um). CIC. fat. 10 -um dicitur sustulisse (HOR. ars 113 tollent equites pe-ditesque -um. SVET. Aug. 98 -um sustulit. APVL. met. 9, 6 teme-rarium tollens -um. 6, 9 laetissimum -um extollit. HIER. in Tit. 3, 9 -um attollere). COLVM. 10, 280 plena iocis, securo plena -o. Ivv. 10, 31 rigidi censura -i. 11, 2 maiore -o excipitur. SVET. Claud. 41 -osque revocaret (*praecedat* risus exortus esset). APVL. met. 1, 2 exserto -o. 2, 31 -um integrare. SER. SAMM. 429 faciles auferre -os. RVFIN. hist. mon. 1 p. 399^D cum -o exprobrationis. MAR. MERC. subnot. 9, 5 sine -o, immo sine fletibus legi non possunt. AVG. epist. 102, 30 multo -o a paganis graviter irrisum. c. Iul. op. imperf. 2, 57 ut vix teneam -um. CYPR. GALL. iud. 379 stolidis risere -is. gen. 618 causa -i. OROS. apol. 29, 2 te legendum -is . . . exponunt. SALV. gub. 8, 22 improbis-simis . . . -is caedebatur. SIDON. epist. 1, 11, 12 subrisit Augustus . . . per quem -um . . . obtigit. GREG. TVR. Mart. 4, 7 non ei adiuvit -s aliquis neque praestigium artis suae (*praecedat* minus regis, qui ei per verba iocularia laetitiam erat solitus excitare).

synonyma et coniuncta: ad 2a: risus magnus, risus immodera-tus. ad 2b: iocus, risus, sal. *derivata:* cachinnare, cachinno (-onis), cachinnosus. **Mbr.**

cachla (-ae) acc. -an f., κάχλα nomen herbae. PLIN. nat. 25, 82 bupthalmus similis boum oculis . . . quidam -an vocant (*inter cal-chan, chalcian, chalciam variant codd.*). 1, 25, 42 bupthalmos sive -a. DIOSC. 3, 151 buoptalmon aut -an dicunt (blan Mon., bablan P; cf. *Diosc. gr. 3, 146 ed. Wellmann βοῦφθαλμον οἱ δὲ κάχλαν*). Ps. DIOSC. herb. fem. 30 buftalmon alii calcam dicunt (*an scrib. caltham?*).

cachrys, -yos f., **cachry**, -yos n., κάχρυς (κάχρυς), κάχρυ. *fem. nom. sing. -ys:* PLIN. nat. 24, 99. 101. 1, 16, 11. acc. -ym: PLIN. nat. 16, 30. fort. 26, 82 (cachrym R, -ry Vd). abl. -y: PLIN. nat. 22, 71. *neutr. nom. sing. -y:* PLIN. nat. 1, 26, 50. abl. -y: PLIN. nat. 27, 134. *rell. locis de genere ambigitur. formae vulgares posteriorum: nom. sing. cacrios:* ORIBAS. syn. 1, 22. gen. cacti: DIOSC. 2, 130. cancri (*gr. κάχρυς*): PELAGON. 194. dat. cactio: DIOSC. 3, 76. acc. cacrum: DIOSC. 3, 82. cactin: DIOSC. 3, 80. cacreos (*an nomin. indecl.?*) ORIBAS. syn. 1, 30.

1 i. q. pilulae arborum: PLIN. nat. 16, 30 ferunt robora et -m; ita vocatur pilula in medicina urendi vim habens. gignitur et in ab-iete, larice, picea, tilia, nuce, platano . . . continet nucleum pineis similem. cf. 1, 16, 11. DIOSC. 2, 130 *ornithos gallae* flores albi sunt et foliis divisiss sicut -i. **2 pilulae roris marini:** PLIN. nat. 24, 99 duo genera eius (*roris marini*), . . . alterum, cui . . . semen resinaceum quod -s vocatur. 24, 101 -s multa genera habet . . . sed haec, quae ex rore . . . nascitur . . . resinosa est. 1, 24, 60. DIOSC. 3, 80 *libanotidis* . . . semen -in vocant. **3 semen crethmi:** PLIN. nat. 26, 82 eadem vis crethmo . . . semen ferens . . . habet intus nucleum candidum, quem aliqui -m vocant. 1, 26, 50. DIOSC. 3, 76 *ippomaratu* semen . . . si-mile habet -io. *horum usus in medicina:* CELS. 5, 18, 5 -os aceta-bulo. SCRIB. LARG. 70 -os animati p. XI. *alia medicamina:* SCRIB. LARG. 166. 255. PLIN. nat. 22, 71 chrysermus . . . strumas curavit admixta -y ex vino. 27, 134 *smyrnii radix* prodest . . . admixto -y. PELAGON. 194 -i p. II. MARCELL. med. 15, 4 -os et misui animati X singulos. 29, 11. 35, 31. CAEL. AVR. acut. 2, 12, 82 ex schoeno, -y, pyrethro. 2, 38, 218. 3, 8, 89 ex milio confectis . . . vel -y. DIOSC. 3, 82 -um vero ne admi-scueris potionibus. ORIBAS. syn. 1, 22 sudorem movent . . . pyretrus -ios eqs. 1, 30 oportet . . . admisceri simul . . . pyretrum, cacreos, as-faltu. **Stadler.**

? **cacida** (-ae) [*incertae ut significationis ita originis. Th.*]. NOT. Tir. 112, 16^a *inter scabiosus et pituita.*

? **cacidus** (-a, -um) [*cf. c. cacida. Th.*]. NOT. Tir. 112, 17^a *inter pituita et pituitosus.*

cacillo, -are [*vox onomatopoeica. Th.*]. ANTH. 762, 25 cucur-rire solet gallus, gallina -at. 733, 10 gallina -at. GLOSS. Aldhelm. (*cf. SVET. frg. p. 247 sqq.*) gallinae -ant (caccinant *Palat. 253*, cacin-nant *Leid.*, craccinnunt *gloss. Leid.*), *sim.* GLOSS. cod. *Matritens.* gal-line cacillant vel glociunt.

cacizotechnus v. catatexitechnus.

caco, -avi, -atum, -are [*cf. c. hibern. cacc 'excrementum', cac-caid 'cacat', gr. κάκη, κακίαν. Th.*]. GLOSS. χέξω, ἀφοδένω. *habent Atellanae et mimorum auctores, deinde CATVLL. et satura inde ab HOR., praeterea medici et INSCR., at deest in comoedia, devitat PLAVT. consulto, v. infra l. 64. [val. caca, it. cacare, francog. chier, hisp. cagar. M.-L.]*

1 intransitive: POMPON. Atell. 129 sciunt hoc omnes quan-tumst, qui cossim -ant. 97 -andi causa umquam incoxavi nate. 130 decedo -atum. CATVLL. 23, 20 nec toto decies -as in anno. HOR. sat. 1, 8, 38 veniat mictum atque -atum (CORP. IV 5242 veniam -atum). PETRON. 71 ne in monumentum meum populus -atum currat (*sim. CORP. III 1966 [in Dalmatia] quisque . . . non -verit aut non miaverit. VI 13740 qui hic mixerit aut -arit. III 14599¹ [in tegula Moesiae super.] invidi qui civis hoc [i. huc] cacafit [i. cacabit]). CORP. IV 3146 (in pariete latrinae) Secundus hic -at (*sim. IV 2075. 2416. 5244*). MART. 1, 92, 11 neque enim est culus qui non -at olim. 1, 37, 2 carius ergo -as. 3, 44, 3 currenti legis et legis -anti. 3, 89, 2 faciem durum, Phoebe, -antis habes. 9, 69, 1 cum futuis . . . soles in fine -are. 11, 98, 2 *ba-sium* dabit et -anti. 12, 61, 10 carmina quae legunt -antes. *spe-ciatim de puero vel puella adversus pedicatore:* LABER. mim. 66 in coleos -as. CORP. X 4483 (*Capuae in pariete; adversus feminam*) caca, ut possimus bene dormire et pedicare natis candidas. *similia infra l. 56.**

2 transitive: **a i. q. concacare:** POMPON. Atell. 152 hae quaerunt, quod -ent. NOVIVS Atell. 6 si vultis quod -etis copias. *de hominibus adversus pedicatore:* PRIAP. 69, 4 aestimato, quot pondo est tibi mentulam -andum. CORP. X 8145 (*in muro Pompeiano*) hanc ego -vi (*sc. mentulam in lapide supra pictam*). *in imagine:* CATVLL. 36, 20 annales Volusi, -ata carta. **b i. q. cacando effundere:**

de bestiis: PHAEDR. 4, 25 canes . . . odorem mixtum cum merdis -ant. PELAGON. 308 equi sanguinem meiant aut -ant (*ἀφοδένοντας*).

c proverbialiter: *cacando sibi contrahere:* ISID. orig. 12, 7, 71 pro-verbium apud antiquos erat, malum sibi avem -are (*sc. turdelam, de cuius fimo viscus fit; at PLAVT. frg. inc. 47 ipsa sibi avis mortem creat, ad proverbium alludens devitat cacare*). v. Otto, *Sprichw.* 52.

derivat.: cacator, cacaturire. *compos.:* concacare.

cacochymia, -ae f., κακοχυμία. CASS. FEL. 42 ad fastidium et ad humoris malignitatem, quam -am (-an *codd. iun.*) vocant. ORIBAS. syn. 4, 15 non una species est -ae; est enim frigidior, est cholericum quemadmodum alia melancholicotera. 8, 40 *oculorum in-flammatio* quod si -a est, purgandus est aeger. DIOSC. 2, 47 aut -iae causa si fuerit (*om. M, cacoquima PR*). GLOSS. III 598, 32 cacoque-mia fiatis (*i. ἐφιδίτης*). **i. q. potestas movendi cacochymiam:** ORI-BAS. syn. 4, 15 *ampeloprasa* cocta amittit -am.

cacochymus, -a, -um, κακοχυμος. *gr.* CELS. 2, 19 aliae res boni suci sunt, aliae mali, quas ἐχόμεους vel κακοχόμεους Graeci vocant. CASS. FEL. 26 *scrofae* nascuntur in -is corporibus, id est malo humore possessis. **i. q. cacochymiam movens:** ORIBAS. syn. 4, 14 aliorum autem (*piscium*) carnes, quae duriora sunt, -a non sunt. 4, 15 tit. quae -a sunt in cibis. *ibid. saep.* DIOSC. 2, 70 *canum* dolorem capitis commovet, -um est, nervis contrarium. *superl. graec. cacoymotaton* (-ī). ORIBAS. syn. 4, 15 -on autem est rapa cruda, brassica eqs. **oppos.:** euchymus.

cacodaemon, -onis m., κακοδαίμων. GLOSS. V 422, 63 malus

daemon. cf. II 336, 38 κακοδαίμων calamitosus. in astrologia: FIRM. math. 2, 17 malum daemonem, id est duodecimum ab horoscopo signum, -em Graeci vocant. 2, 29, 12 in duodecimo loco geniturae, id est in -e (bis). RVFIN. Clement. 9, 17 -n Venus cum Marte si sit in Ariete. 9, 22 -em Venerem nascentes habuere mulieres. EVSTATH. Bas. hex. 6, 7 p. 928^c sub -e illum iacere.

cacoëthēs (-is) adi. et subst., κακοήθης. gr. CELS. 5, 28 primum id fit (pessimum), quod κακοήθης a Graecis nominatur. SCRIB. LARG. 102, 220. formae: neutr. sing. cacoethes: CELS. 5, 28 IVV. 7, 52 THEOD. PRISC. eup. faen. 70. neutr. plur. cacoethē: PLIN. nat. saepius MARCELL. med. 4, 39. fem. nom. acc. plur. cacoethēs: MARCELL. med. 4, 52. 20, 7 PLIN. med. 3, 4 CASS. FEL. 17. cacoethīs: GLOSS. III 598, 29. adi. de ulceribus malignis: PLIN. nat. 22, 132 ulceribus, quae -e vocant. 24, 78 omni ulcerum generi, etiamsi -e sint. 26, 140. 28, 243. 30, 118 vulnera quae vero vocantur -e. 32, 134 vetera quoque ulcera et -e. PLIN. med. 3, 4 duritias, quas -es vocant. MARCELL. med. 4, 52 (uterque ex PLIN. nat. 24, 7 l. 24, ubi subst. cacoethe). CASS. FEL. 17 in aegritudinibus malignis (sc. aurium), quas Graeci -es appellant. cf. GLOSS. III 598, 29 -is: parotidas alias (aliae cod.) curabiles. subst. cacoëthes (-is) n. proprie i. q. **ulcus malignum**: CELS. 5, 28 discernere autem -es, quod curationem recipit, a carcinomate, quod non recipit, nemo scite potest. *ibid.* tolli nihil, nisi -es potest, reliqua curationibus irritantur. PS. SORAN. quaest. med. 92 quid est -es? malitiosa aegritudo, quae magna et pessima est cum phantasiis non imbecillibus. PLIN. nat. 22, 149. 24, 7 duritias, quas -e vocant. cf. l. 16 sq. 26, 146 orchis radices -e sanant. 27, 129 inspergitur contra -e. 28, 243 proficit ad -e haedi feminum cinis e lacte mulieris. 29, 141. 32, 126. MARCELL. med. 20, 7 carcinomata enim et -es haec vitia sequuntur (ex SCRIB. LARG. 102). 4, 39 inula -e maligna emendat. THEOD. PRISC. eup. faen. 70 si -es temptaverit cum umore importuno permanente. *translate*: IVV. 7, 52 tenet insanabile multos scribendi -es et aegro in corde senescit (SCHOL. mali mores vel mala consuetudo. cf. GLOSS. V 653, 26).

cacologia, -ae f., κακολογία. GLOSS. III 496, 12 ὕβρις cacologia, convicium. PELAG. in Rom. 1 p. 649^c cacologiae vitium. AVELL. p. 453, 23 studio cacologiae.

cacomēchanus logdor GLOSS. V 353, 53 (ubi cacomicamus).

i. q. κακομήχανος (logdor anglosax. est Sieversio 'cantor invectiviarum' vel 'incantator anguim').

cacomet(er), -rī, κακόμετρος. PRISC. gramm. III 420 quosdam iam-bos, in quibus secundus et quartus absque observatione ponitur, quos -os vocat (cacometrus R, kakometros A, cacometros VB, fort. gr. forma κακομέτρος restituenda).

cacomnēmōn (-onis), κακομνήμων, titulus mimi Laberii. GELL. 16, 7, 8.

cacophēmia (-ae) f., κακοφημία. SACERD. gramm. VI 461, 11 allegoriae species . . . sunt septem . . . <cacophemia>. 462, 15 -a, quam quidam dysphemian vocant, e contrario euphemiae fit, nam verbum malum pro bono ponitur, sed tamen bonum intelligitur.

? **cacoplepa** (-ae) f. nomen bestiae. POL. SILV. nom. anim. chron. I p. 543, 12. an corrig. catoblepa? q. v.

cacostomachus, -a, -um, κακοστόμαχος. de hominibus stomacho laborantibus: gr. CIC. epist. 16, 4, 1 cum κακοστόμαχος esses. DIOSC. 3, 22 aloe -is reparat stomachum. i. q. stomacho inutilis: DIOSC. 1, 78 semen eius (terebinthi) -um est. 2, 88 faba ventrem inflat et -a est. saepius. ORIBAS. syn. 4, 19 (in titulo) quae sunt -a, id est quae sunt, quae non sunt apta stomacho. *ibid.* beta -a est, ita ut et mordicationem faciat, quando amplius comeditur. saep.

cacosyntheton, -ī n., κακοσύνθετον. LVCIL. 377 [a]r[e] non multum [ab] est, hoc -on atque canina si lingua dico, nihil ad me, nomen hoc illi est. DON. gramm. IV 392, 1 sunt etiam malae compositiones, id est -a, quas nonnulli barbarismos putant. 395, 18 -on est vitiosa compositio dictionum ut . . . (Verg. Aen. 9, 606. sim.: SACERD. gramm. VI 454, 17 CHAR. gramm. I 271, 22 DIOM. gramm. I 451, 17 POMP. gramm. V 295, 3 ISID. orig. 1, 33, 12 cf. SERV. Aen. 9, 606 est autem -on et homoeoteleuton). GLOSS. III 497, 16 kacosyntheton vitiosa compositio. 524, 6. GRILL. rhet. p. 600 sunt praeterea alia quae -a vocantur, quae stant quidem, sed male. gr. QVINT. inst. 8, 3, 59 sunt inornata et haec . . . quod male collocatum, id κακοσύνθετον vocant.

cacosystatus, -a (-um), κακοσύστατος. FORTVN. rhet. 1, 3 p. 83 quae sunt -ae (sc. materiae)? quae non tam firmiter consistunt eqs.

cacozēlla, -ae f., κακοζήλια. acc. -an QVINT. p. 10, 2. SACERD. gramm. VI 455, 12 -a est, quae fit duobus modis, aut magnarum rerum humilis dictio, aut minimarum oratio tumens (Verg. Aen. 5, 787. Ter. Ad. 88). DIOM. gramm. I 451, 8 -a est per affectationem decoris corrupta sententia, cum eo ipso dedecoretur oratio, quo illam voluit auctor ornare. haec fit aut nimio cultu aut nimio tumore (Ov. met. 2, 107). SEN. contr. 9, 1, 15 Gargonius in hac controversia foedo genere -ae usus dixit eqs. 9, 2, 28 ecce et illud genus -ae est, quod amaritudinem verborum quasi adgravatur[i]am res petit.

suas. 7, 11 dixit enim sententiam -ae genere humillimo et sordidissimo, quod detractu aut adiectione syllabae facit sensum. QVINT. inst. 2, 3, 9 tumidos et corruptos et tinnulos et quocumque alio -ae

genere peccantes. 8, 6, 73 quamvis est enim omnis hyperbole ultra fidem, non tamen esse debet ultra modum, nec alia via magis in -an itur. SVET. vita Verg. p. 65 Vipsanius a Maecenate eum (Vergilium) suppositum appellabat novae -ae repertorem, non tumidae nec exilis, sed ex communibus verbis atque ideo latentis.

cacozēl(us) (-os?), -on, κακοζήλος. v. Norden, antike Kunst-prosa p. 263. 278. 298; Volkmann, Rhetorik der Griechen und Römer p. 406. gr. QVINT. l. 13 DON. Ter. Eun. 192. 243 PORPH. Hor. sat. 2, 5, 41 carm. saec. 10 ars 24. SVET. Aug. 86 Augustus -os et anti-quarios, ut diverso genere vitiosos, pari fastidio sprevit. i. q. vitiosum in dicendo: PS. ASCON. div. in Caec. p. 107 haec in loco nec oxymora nec -a iudicanda sunt. subst. **cacozēlon** (-ī), n.: QVINT. inst. 8, 3, 56 κακοζήλον, id est mala affectatio, per omne dicendi genus peccat, nam et tumida et pusilla et praedulcia et abundantia et arcessita et exultantia sub idem nomen cadunt. denique -on vocatur quidquid est ultra virtutem, quotiens ingenium iudicio caret et specie boni fallitur, omnium in eloquentia vitiorum pessimum. 8, 3, 58 est autem omne -on utique falsum, etiam si non omne falsum -on est. et <-on> dicitur aliter, quam se natura habet et quam oportet et quam sat est. IVL. VICT. rhet. 22 p. 436 in elocutione magnum vitium est -on, id est mala affectatio et per omne dicendi genus peccans. PORPH. Hor. epist. 1, 11, 28. 1, 12, 19. adv. gr. **cacozēlōs**: SEN. suas. 2, 16 Catius Crispus, municipalis <orator>, -os dixit eqs.

cacrium, -us, **cacry**, -ys v. cachry(s). **cactineus** v. cattineus. **cactus**, -ī m. (f.?), ἡ κάκτος. forma cactos: PLIN. l. 30. cactum: LVCIL. l. 28. GLOSS. II 12, 52 (cf. LVCIL. 1099 et Marzūi notam) acactum ἀκάνθα, ὡς Λουκιανός (cactum et Λουκίλιος corr. Vulcanius; cf. HESYCH. κάκτος ἀκάνθα. SCHOL. Theocr. 10, 4 κάκτος δὲ εἶδος ἀκάνθης). PLIN. nat. 21, 97 et -os quoque in Sicilia tantum nascitur (ectatos codd., corr. Barbarus) . . . caules vocant -os, nec fastidiunt, in cibis inveteratos quoque. 1, 21, 56. in imagine i. q. stimulus: TERT. pall. 2 -o et rubo subdolae familiaritatis convulso. Stadler.

1. **cacula**, -ae m. [orig. inc.; cf. c. cacus. Th.]. PAVL. FEST. p. 225 procalare provocare ex Graeco καλεῖν, id est vocare. unde kalendae, calumnia, calones et -ae et calatores. alia p. 45 v. infra l. 43. prima syllaba brevis apud PLAVT. l. 47 et ACC. l. 48, praeterea ARGVM. Plaut. 1 (codd. Palat.) et 2, 13 (cod. Ambros.) l. 50 et 51, produci videtur ARGVM. Plaut. 2, 14 (Ambros.) l. 52 loco lectionis non tam certae (fort. propter falsam vocis cālo analogiam. v. Opitz, Leipz. Stud. 6, 223). PAVL. FEST. p. 45 cacula servus militis . . . dicitur autem a Graeco κάλον, quod fustibus clavisque ligneis ad tutelam dominorum armari soliti sunt. GLOSS. II 570, 37 (miles codd.). IV 315, 17. GLOSS. Plac. V 13, 24 lixae aut servi militum. 51, 14 (calculae codd.). 53, 11 (caucule). sim. GLOSS. IV 214, 51. V 274, 49. II 95, 20 δοῦλος στρατιώτου. v. l. 61. PLAVT. Trin. 721 video -am militarem me futurum. ACC. carm. frg. 2 calones famulique metallique (i. mercennarii) -aeque (cauleque Festi cod., caculaeque Paul). ARGVM. Plaut. Pseud. 1, 4 venientem caculam intervortit symbolo Pseudolus. 2, 13/14 minas dat subditicio caculae cum symbolo, lenonem fallit sycophanta cācula (ante cac- tres fere litterae legi nequeunt in A). fort. restituendum CIC. Att. 5, 21, 4 litteras quas Hermoni, centurionis caculae (Canule codd., Canuleii sim. edd., caculae I. F. Gronovius) ipse scribis te dedisse, non accepi. derivata: caculari, caculatum (cacus? cacurius?).

2. **cacula** v. cocula.

caculatum servitium PAVL. FEST. p. 46. a caculari.

caculor, -ārī a cacula. GLOSS. Plac. V 29, 6. 75, 2. 110, 33 -bor (iaculabor PG, iani labor R, corr. Deuerling) serviam, dictum a caculis (iaculis RP, calculis G, corr. idem), qui sunt militares. Mbr.

***cacumen**, -inis n. [cf. c. ind. kakút kakúp 'cacumen' et c. acumen. Th.]. CYPR. GALL. gen. 1468 cācumina. GLOSS. V 444, 15 -a acrorias, id est summitates. legitur inde a CATONE, adamata COLVM. (fere 60^{ies}) et PLIN. nat. (fere 110^{ies}). deest CIC. SALL. NEP. TIB. MART. TAC. PLIN. epist. IVV. SVET.

1 **proprie**: a arborum, ramorum, herbarum, sim.: GLOSS. II 223, 57 ἀκρόθρον cacumen rami. VARRO Men. 424 -a . . . in querqueto arborum. LVCIL. 1, 898. CAES. Gall. 7, 73, 2 delibratis ac praecutis -bus ramorum (PLIN. nat. 10, 97 al.). VERG. ecl. 2, 3 umbrosa. 6, 28. 9, 9 fracta. georg. 2, 307 alta (Ov. met. 8, 257). CVLEX 54 suspensa. Ov. met. 1, 346 nudata -a silvae ostendunt (fast. 2, 439 tremuere -a silvae. 3, 329 VAL. FL. 6, 664 PLIN. nat. 13, 141 STAT. Theb. 10, 144 AVIEN. Arat. 1585). Ov. met. 1, 552 ora Daphnes -n habet (1, 567). 4, 255 virga turea tumulum . . . -e rupit. 8, 716. 756. 9, 389. 10, 140 gracili . . . -e. 10, 193 liliorum. 13, 833. 15, 396. fast. 4, 127 herbae . . . -a tollunt. 4, 912 lene -n Cerialium herbarum (trist. 3, 12, 12 molle -n). VITR. 8, 3, 12. CELS. 4, 26 rubi. SEN. dial. 5, 20, 3. 6, 18, 4 nemorum. nat. 2, 24, 2 CVET. 7, 8, 14. PLIN. nat. 16, 18 bacam viridem -e aculeatam. SIL. 5, 50 compressa -a viminis nectit. 5, 486. 6, 221 procera -a saltus (7, 675). 7, 669. STAT. Theb. 6, 105 intonsa -a terrae. silv. 2, 3, 3. 2, 3, 58 enode. QVINT. inst. 1, 2, 26. 8, 3, 10 oleae. APVL. met. 5, 24 Socr. prol. p. 109. AVSON. 361, 8 holerum. VVLG. II

reg. 5, 24 in -e pyrorum (I par. 14, 15. ἀκρων τῶν ἀπίων). Is. 17, 6 Ezech. 31, 3 Os. 9, 10 et saepius. PLIN. nat. 3, 43 Italia folio maxime querno adsimilata... in laevam se flectens -e. *technice in re rustica*: CATO agr. 6, 3 -a populorum serito. VARRO rust. 1, 40, 6 ramuli, quem inseret, -n (cf. 1, 41, 3. 1, 47, 1). VERG. georg. 2, 29 summumque putator haud dubitat terrae referens mandare -n. Ov. fast. 4, 398 epulae tenera fronde -n erant (COLVM. 11, 2, 87 retorridae frondis). COLVM. 3, 17, 2 surculi. 3, 21, 11 -a ficorum pitorumve et malorum depangere. 4, 6, 4 -a infringenda. 4, 26, 3 palmae (PLIN. nat. 18, 30). 4, 27, 6 -a flagellorum confringere. 4, 29, 8. 4, 30, 4 salices vel -bus vel taleis deponuntur (4, 30, 7). 5, 6, 6 prodeuntia -a seminum. 5, 6, 26 palmites per -a ramorum praecipitentur. 5, 12, 3. 6, 6, 2 lentisci oleastrique (VEG. mulom. 4, 4, 9. 4, 6, 1). 11, 3, 49 cucurbitae semen inverso -e ponito (11, 3, 50). 12, 9, 3. arb. 7, 6. 11 quod in -e aut in brachiis natum erit, decerpito. 18. 20, 3 et saepius. PLIN. nat. 12, 42 -a nardi in aristas se spargunt. 13, 71 papyrus thyrsi modo -n includens. 13, 140. 16, 91. 100. 16, 101 excrescentium -um articulatio. 16, 112. 123. 158. 172 al. 17, 84 al. 17, 224 aut enim in pedes, hoc est radices, inrumpit vis morbi, aut in articulos, hoc est -um digitos. 18, 53 panici (18, 54). 18, 58 et saepius. **b montium, saxorum, sim.**: GLOSS. II 353, 55 κορυφή ὄρους. 304, 32 ἐξοχή ὄρους. 95, 21 ἀκρον ὄρους, ἀκρωτήριον, ἀκρώρεα. IV 315, 18 vertix vel caput montis. CATVLL. 4, 16 in -e Cytori. 64, 240 aerium nivei montis. LVCR. 6, 459. 6, 464 summa (VERG. Aen. 6, 678 Ov. met. 6, 705 al.). VERG. Aen. 3, 274 nimbose (SIL. 4, 747). HOR. epod. 16, 28 Matina. PROP. 3, 5, 33. Ov. ars 1, 381 per praiceps et acuta -a vadam. met. 1, 310 montana. 1, 317. 1, 666 sublime. 6, 311. 7, 804 sole... radiis feriente -a primis (9, 93). 8, 797 fast. 4, 816. LIV. 7, 34, 4 collis. 21, 37, 4 nuda. 22, 14, 9 peragrande -a saltusque. 28, 5, 17. 36, 16, 11. 36, 24, 9. 44, 6, 13 tenentibus superiora -a hostibus. SEN. Phaedr. 1027. Tro. 1080 rupis (CVRT. 5, 3, 17). nat. 2, 26, 5 al. CVRT. 3, 1, 3 al. LVCAN. 3, 6 tectumque -n nubibus. 5, 75. 615 PETRON. 88. PLIN. nat. 3, 117 Alpium. 4, 37. 5, 80. 18, 356. 33, 72. VAL. FL. 2, 542 in scopulos crudique -a saxi. SIL. 3, 415 frondosa (AVIEN. orb. terr. 1089). 3, 436. 3, 675 conexa -a caelo. 5, 612. 9, 34 Gargana. 12, 160. 13, 882 saxosa. STAT. Theb. 3, 422 Taenariumque -n. silv. 5, 4, 4 simulat fessos curvata -a somnos. APVL. met. 4, 85. 10, 30. 34. ITALIA ind. 9, 25 (Lugd.) super -a (τὰς κεφαλὰς, VVLG. in summitate) montium. CARM. poet. min. V 83, 1 montana -a busti. AVIEN. orb. terr. 251 Taurus caelumque -e fulcit verticis. ora 433 VVLG. gen. 8, 5. exod. 19, 20 (κορυφή). Sirach 40, 15 super -n petrae (ἐπ' ἀκροτόμου πέτρας). **c variorum**: VARRO ling. 5, 115 conum galeae quod cogitur in -n versus. BELL. Afr. 47, 6 pilorum -a. VAL. MAX. 3, 7, 2 clavorum. MART. CAP. 2, 110 Colchica... in centum voces continuata fiducia adamantini -is inpressione signatur. LIV. 37, 27, 7 collis est in modum metae in acutum -n... fastigatus. CVRT. 8, 11, 6. PLIN. nat. 2, 51 metae existere effigiem in -is finem desinentem. 36, 31. 36, 66 obelisci (36, 69 syn. fastigium). 36, 76 pyramidum (36, 80). CARM. poet. min. V 59, 41. BOETH. arithm. 2, 21 p. 105, 7 pyramis ad unum -is verticem sublevata. p. 105, 16. 2, 24 p. 110, 10. VITR. 3, 5, 12 in medio -e tympani. 4, 3, 5 normae -n. 5, 3, 4 -a graduum. 9 praef. 6 regularum. 9, 8, 12 lingulae. 10, 3, 5 mali (10, 3, 6; cf. PLIN. nat. 2, 164). 10, 11, 4 angulorum. MANIL. 2, 806 per latera atque inum templi summumque -n. PAVL. MED. vita Ambr. 20 -n tecti ecclesiae conscendens. RVFIN. symb. 2 turris. HYD. chron. II p. 32, 215 turrium... solis -bus extantibus super terram. GREG. TVR. Mart. 1, 14 in -e castelli. LVCAN. 1, 551 flamma... geminoque -e surgit. LVCAN. 5, 548 luna duxit recto tenuata -a cornu. STAT. Theb. 3, 48 hibernae ventosa -a lunae. PLIN. nat. 10, 145 umbilicus ovis avium a -e inest (10, 151). PLIN. nat. 11, 97 cornua scarabaeorum bisulcis dentata forcibus in -e. PLIN. nat. 11, 219 arteriarum pulsus in -e maxime membrorum evidens (11, 220). SIL. 9, 583 ab incurvo... -e dorsi elephantis. CHIRON 355 ut exulcerentur extrema, omnia -a narum (cacuminarum trad.). MART. CAP. 1, 5 umerorum -n obnubere. cf. APVL. met. 2, 10 pronus in eam, qua fine summum -n capillus ascendit, ... saviu impressi. STAT. silv. 5, 4, 18 extremo me tange -e virgae. CYP. GALL. gen. 1468 contingit lentae spondens -a virgae. AVSON. Mos. 248 inclinat lentae conexa -a virgae (i. harundinis). ITALIA gen. 47, 31 (Lugd.) iuravit ei super -n virgae eius (ἀκρον). iud. 6, 21 HERM. vulg. sim. 8, 10. APVL. flor. 2 p. 8 aquila... evecta alis totum istud spatium, qua pluitur et ninguitur, ultra quod -n nec fulmini nec fulguri locus est. HYG. astr. 1, 3 huius axis... -a, quibus maxime sphaera nititur, poli appellantur. 3, 6 Lyræ sideris -n. 3, 38. 4, 12 exoritur Hydra... praeter -n extremum caudae. SCHOL. Germ. Bas. p. 84, 15. ITALIA gen. 28, 18 (Lugd.) infudit oleum super -e (lapidis. ἀκρον, VVLG. desuper). VVLG. gen. 28, 12 scalam stantem super terram et -n illius tangens caelum (κεφαλή. CHROMAT. beat. 9). Sirach 43, 21 -a tribuli (σκολόπων ἀκρον). PRVD. cath. 12, 52 flos Davidicus rerum -n occupat. AVG. civ. 7, 6 inter lunae... gyrum et nimborum ac ventorum -a. AVG. serm. ed. Mai 55, 1 inter extollentium se aquarum metuenda -a. MACR. sat. 3, 4, 8 Minervam summum aetheris -n esse. **d t. t. grammaticorum**: DIOM. gramm. I 431, 5 accentus quidam fastigia vocaverunt... nonnulli -a retinere maluerunt. 433, 21 coniunctiones 'que' 've' 'ne' adiunctae verbis et ipsae amittunt fastigium et verbi anteceden-

tis longius positum -n adducunt. MART. CAP. 3, 273. 3, 275 cum prima syllaba... nec vocalem nec -n (sic cod. Bern., acumen BD) mutat.

2 translate: LVCR. 2, 1130 donec corpora alescendi summum tetigere -n. 5, 1457 ad summum... venire -n. LABER. mim. 115 florens -n nostrae famae frangere. SEN. epist. 124, 7 -n radices loco ponis (i. ima et summa confundis). FRONTO p. 55, 4 N. te in -e eloquentiae sistam (cf. p. 98, 19). p. 148, 6 tortores istos, qui te ut abietem aut alnum proceram incurvant... valido -e tuo excute. APVL. Socr. 18 p. 160 tacent... duo illa sapientiae Graiae summa -a, Ithacensis (sc. Vlixes) et Pylius (sc. Nestor). NEMES. cyn. 73 ultus Romulei violata -a (i. dignitatem) regni. CARM. poet. min. V 65, 27 mente viges artisque -a scandis (sic P). ARNOB. nat. 6, 13 in -e (sic Puteanus, acumine cod. P) ipso... pulchritudinis, venustatis et floris. CLAVD. 17, 61 summum nacta -n... petit privatum gloria portum. VEN. FORT. carm. 3, 19, 1 generis fideique -n (Agricola episcopus). nota: LVCR. 1, 599 quoniam est extremum quodque -n (i. πέρας). cf. 1, 749 cum videamus id extremum cuiusque -n esse quod ad sensus nostros minimum esse videtur.

syn.: fastigium, summitas, vertex. oppos.: radix.

cacūmino (-āvi), -ātum, -āre a cacumen. Ov. met. 3, 195 summasque -at aures. PLIN. nat. 10, 145 ova aquatilium rotunda, reliqua fere fastigio -ata. SIDON. epist. 2, 2, 5 tecti apice in conum -ato. 7, 12, 2 stilus tuis denuo meritis -retur. carm. 5, 91 sus... -at... os nigrum telis gravidum. 7, 412 saxoque -at ensem. 23, 294 feram tela -antem.

compositum: decacumino.

Spelthahn.

cacurius (-ī) m. CORP. XI 1039 Faustus lib(ertus) et Hilarus cacurius d(ederunt). fort. i. q. cacula? cf. Ruggiero, diz. epigr. s. v. vide nom. propr. s. v. Cacurius.

cacus (-ī) m. i. q. cacula [fortasse inde tractum. Th.]. CORP. VI 1058, 7, 15 (Romae a. 210, in laterc. cohortis vigilum) cacus M. Sattius Felix. idem vir VI 1057, 4, 11 c(acus) p(raefecti) c(ohortium) M. Sattius Felix.

cada (-ae) f. [orig. inc. Th.]. GLOSS. Plac. V 14, 34 cadaula frusta ex adipe, cada enim arvina dicitur. 51, 6 [falso GLOSS. II 571, 1]. Mbr.

***cadāver**, -eris n. [cf. esse videtur c. cadere. v. G. Curtius, Ber. Sächs. Gesellsch. d. Wiss. 1885 p. 426 et cf. πτώμα. Th.]. GLOSS. IV 29, 8 -r ab eo dicitur quod per mortem ceciderit (IV 492, 15. HIER. in Matth. 24, 28 p. 197 corpus, id est πτώμα, quod significantius latine dicitur -r ab eo quod per mortem cadat). IV 215, 1 corpus mortuum a cadendo. sim. 492, 17. V 173, 31 TERT. resurr. 18. SERV. Verg. Aen. 6, 481 caduci... a cadendo, unde et -a dicta. AVG. civ. 20, 10. 20, 21 serm. 241, 2. quaest. hept. 3, 20 -r quod Latini a cadendo dixerunt, graece πτώμα dicitur ἐπὶ τοῦ πίπτειν. ISID. orig. 11, 2, 35. diff. 1, 522 quia iam stare non potest. SERV. Aen. 8, 264 -r est corpus nondum sepultum, dictum -r quod careat honore sepulturae. 11, 143 haec corpora, sive proci iubebantur a cadendo sive quod sepultura carebant, -a dicta. de paenultima producta: PS. PRISC. gramm. III 523, 26. de genere neutro: GRAMM. suppl. 114, 5. masc. legitur HEGES. 5, 2, 87 -um foetor quos pluvia dissoluerat (alibi neutr.). VEN. FORT. vita Germ. 5, 17 -em (24, 100). CORP. IV 3129 -r mortuus (sic). GLOSS. -r πτώμα νεκροῦ. πτώμα. νέκρως. -a corpora. II 394, 20 παρὰ γήραμα (i. silicernium). HIER. epist. 51, 4 (interpretatio Epiphani epistulae) corpus hoc... iuxta aliam proprietatem (πτώμα, id est) -r dici, quia animae de caelo ruerint. AVG. civ. 20, 21 quamvis -r nisi caro exanimis non soleat nuncupari. primum habet LEX luci Lucer.

(Corp. IX 782), dein legitur apud LVCR. (5^{ies}); posterioribus, praeter SEN. (18^{ies}), LVCAN. (36^{ies}), SVET. (10^{ies}), APVL. (21^{ies}), VVLG. (56^{ies}), offensionem fuisse videtur, nam vel medici, uno Celsi loco excepto, spreverunt. omnino deest PLAVT. TER. CATVLL. NEP. TIB. PROP. MANIL. VITR. VELL. COLVM. PERS. FRONTIN. PLIN. epist. GELL. LACT. aliis. legitur singulis locis: CELS. PHAEDR. VAL. FL. QVINT. inst. AVSON., binis: VERG. HOR. TAC., ternis: CAES. CVRT. STAT. MART. PANEG., quaternis: Ov. (ter in Ib.) LIV. PETRON., sentis: CIC. CLAVD. notandum vocem praeter LVCR. 3, 719. 4, 680. 6, 1274. SIL. 6, 708 semper quintam vel ultimam hexametri occupare sedem, in senariis aut ultimam aut secundam.

i. q. corpus mortuum: 1 hominum (exempla hic ommissa habes sub iuncturis): LEX luci Lucer. (Corp. IX 782 = I² n. 401) in hoc loucarid stircus ne<qu>is fundatid neve -r proiecitad neve parentatid. LVCR. 2, 415. 3, 719. 6, 1274. CIC. Mil. 91 cuius non restiterit -i curia! (opp. eo spirante). Tusc. 5, 97 VARRO ling. 5, 157 CAES. Gall. 7, 77, 8 civ. 3, 49, 3. SALL. Catil. 51, 9 armis -bus... omnia compleri (Iug. 101, 11 constrata telis, armis, -bus. TAC. ann. 2, 18 decem milia passuum -bus atque armis opplevare). SEN. contr. 1, 1, 14. 2, 1, 10. 9, 2, 5. 9, 4, 2. 10, 5, 17. 18. contr. exc. 6, 6 vidimus fluens corpus et in -e illius materna verba credidimus (SIL. 12, 455 omne vident fluxisse -r. STAT. Theb. 12, 455 fluxisse -r). VAL. MAX. 1, 6, 11 corpus imperatoris inter promiscuas -um strues (SIL. 6, 34 de strage -is. AMM. 17, 7, 6 promiscuae strages -um. AVG. civ. 1, 12). 1, 8, 5. 4, 7, 2. 7, 6 ext. 3. 9, 2 ext. 10 vivorum corpora -bus adversa adversis alligata. CELS. 1 pr. -a (opp. vivus et vulneratus homo). PHAEDR. app. 13, 9 SEN. Herc. O. 1463 dial. 4, 5, 5. 5, 14, 4. 5, 16, 4 benef. 4, 20, 3 epist. 63, 13 nat. 3, 26, 8. CVRT. 9, 10, 14 strati erant campi paene

pluribus semiviris quam -bus. LVCAN. 2, 210 peraguntque -a partem caedis. 2, 218. 5, 669. 6, 154. 180. 532 fugere -a lectum (letum B). 6, 776. 6, 822 -r ut cadat. 7, 748. 7, 775 hunc agitant... fraterna -a. 7, 880. 8, 488. 700. 725. 9, 804 crescens fugere -r. PETRON. 112. 134 PLIN. nat. 7, 77. 10, 19. 12, 83. 29, 98 SIL. 1, 45. 2, 670. 6, 708. 7, 616. 627. 8, 669 pons... cadentem corporibus struitur ructatque -a... Aufidus. 10, 193. 11, 198 MART. 6, 62, 4 QVINT. inst. 6, 1, 40 decl. 321 p. 263, 12. 388 p. 434, 8. p. 436, 6 IVV. 8, 252 SVET. Tib. 75 Nero 34. 38. 49 Vit. 10 FLOR. epit. 2, 6, 18 al. FRONTO p. 16 N. VLP. dig. 47, 10, 4. 5. 48, 24 de -bus punitorum (*in titulo*). APVL. apol. 14 met. 2, 20. 22 al. TERT. anim. 51 nat. 1, 17 pudic. 14 spect. 21 PANEG. 10, 30. 12, 34. CARM. laud. dom. 119 agnoscuntque suum dilecta -a (*i. emortui*) nomen. AVSON. 437, 2 Graeci corpus ut defenderent, Troiani ut... -r eriperent. AMM. 14, 9, 9. 15, 4, 12 al. HYG. fab. 105 p. 96 astr. 2, 4 VVLG. deut. 21, 2. 23. 28, 26 iud. 19, 29 al. AVG. civ. 1, 12. 13. 22, 21 de corporibus vivis... de -bus al. AVIAN. fab. apol. 23 SIDON. epist. 2, 8, 2. SEDVL. op. pasch. 3, 8 vix adhuc hominem, iam -r. 3, 89 vivum... iamque -r. *nota: de hominibus qui alicui victimae cadunt: LVCAN. 2, 171 omnia Sullanae lustrasse -a pacis. 2, 210 Sullana -a. RVST. HELP. hist. testam. 64 maerebat genitrix -r (i. mortuum).* 2 *bestiarum: LVCAN. 4, 680 volturisque -bus. VERG. georg. 3, 557. SEN. rem. fort. 10, 4 lupi. PLIN. nat. 10, 194. 12, 5. 29, 98 IVV. 14, 78. APVL. met. 9, 36 abiecta per agros. AMM. 31, 13, 11 (de equis). SCHOL. Cic. Bob. p. 242 ad -r offendit cornix. VVLG. gen. 15, 11 descenderuntque volucres super -a. iud. 14, 8 leonis.* *de alterutroque vel etiam de utroque intellegi potest: PETRON. 116 in quibus campis nihil aliud est nisi -a quae lacerantur aut corvi qui lacerant. SEN. epist. 95, 43 vultur est, -r expectat. SIL. 13, 597 pastusque -e vultur. VVLG. Ier. 31, 40. AVG. civ. 19, 12 etsi de -e maioris animantis animalia minuta nascantur.* 3 *i. q. corpus addita notione mortis: LVCAN. 6, 584 caesorum... -a regum (AMM. 18, 8, 12. 19, 6, 13. 19, 9, 19). SOL. 1, 95 -a necatorum (AMM. 29, 5, 55). 27, 25 hyaena -bus vescens mortuorum (FIRM. math. 3, 9, 3 custodes mortuorum -um. AMBR. hex. 6, 8, 51 HIER. epist. 51, 4 VVLG. exod. 21, 35. lev. 7, 24 -is morticini. Is. 37, 36 AVG. civ. 16, 28. VICT. Vit. 2, 36 -a animalis mortui). TERT. spect. 21 -r hominis... defuncti. AMM. 21, 5, 2 -r hominis interfecti. 22, 11, 10 -a peremptorum (27, 3, 13 AMBR. Iac. 2, 12, 56). HIER. epist. 60, 1 -a defunctorum. 112, 2 prostratorum. VVLG. num. 19, 16 -r occisi hominis (deut. 21, 1). adde: LVCAN. 6, 621 defuncti... -is (AVG. serm. 93, 3). AMM. 31, 13, 6 exanimata -a. HIER. epist. 109, 1 mortuo -i (AVIAN. fab. apol. 9 CORP. IV 3129). 36, 15 -i exanimo (AVG. serm. 93, 3 -r exanime). DRAC. Romul. 9, 44 exsanguis -r. 4 *corpus seminecis vel morituri: LVCAN. 3, 720 ex magna defunctum parte -r. 6, 755 SEN. Herc. O. 813. 1169 Phoen. 36 Thy. 724 dial. 5, 43, 2. IVV. 3, 260 perit omne -r (CLAUD. 5, 417). 10, 288 iacuit Catilina -e toto (i. integro). AVG. psalm. 145, 21 qui negat se esse Christianum perdidit iam vitam, -r tibi loquitur. HEGES. 5, 18, 1 seminecis... aegra trahebant -a. 5, 58 l. 45 quod contubernium -is dereliquerit anima.* *nota de corpore cui pars adempta vel praemortua est: SEN. contr. 7, 4, 10 alter... perdidisset oculos, alter... manus... exsurgite... viva -a. SOL. 5, 4 -r manum factam.* 5 *de vivo homine per contumeliam: SEN. contr. 1, 8, 15 -r hoc (i. me) sternam. MART. 3, 93, 23 quod si -r exigis tuum scalpi. APVL. met. 6, 21 dormiens -r. EVCHER. form. 5 p. 34, 10 -a: infidelium corpora. ITALA psalm. 78, 2 (Eucher. l. c.) posuerunt -bus servorum tuorum (VVLG. morticina). Ioel 3, 2 (Eucher. l. c.) -bus mortuorum.* *de homine improbissimo per convicium: CIC. Pis. 19 ab hoc eiecto -e quicquam mihi... ornamentum expetebam. 82 abiectum hoc -r. APVL. met. 4, 7 tu busti -r extremum. CLAUD. 18, 38. 147 (de Eutropio). AVELL. p. 367, 10 -r nescio quod indignum.* 6 *metonymice de carne humana: PLIN. nat. 30, 92 satiatum humano -e. IVV. 15, 83 contenta -e crudo. 87 qui mordere -r sustinuit.* *translate de urbibus deletis: SVLP. Cic. epist. 4, 5, 4 uno loco tot oppidum -a proiecta iacent (AMBR. epist. 89, 3 tot igitur semirutarum urbium -a)* *iuncturae per genera digestae: a adiectiva: taetrum: LVCAN. 2, 415. rancidum: LVCAN. 6, 1155. informe: VERG. Aen. 8, 264 AMM. 14, 11, 23. invisum: OV. Ib. 168 SEN. dial. 5, 43, 2. turpe: OV. Ib. 338. noxium: SEN. clem. 2, 6, 2. deforme: SIL. 2, 269 HEGES. 5, 2 l. 42. torvum: STAT. Theb. 9, 140. vile: MART. 8, 75, 9. foedum: PS. QVINT. decl. 12, 10. dirum: APVL. apol. 63. corruptivum: TERT. pudic. 14. tabiosum: TERT. pudic. 14. immundum: VVLG. lev. 11, 8. putridum: VVLG. Is. 14, 19. cruentum: CIC. Mil. 83 HIER. epist. 1, 12. sanguinolentum: SIDON. epist. 1, 5, 7. proiectum: LVCAN. 6, 1155 SVLP. Cic. epist. 4, 5, 4 VARRO ling. 5, 25 OV. met. 7, 602 SEN. epist. 92, 35 LVCAN. 7, 565. abiectum: CIC. Pis. 82 SVET. Nero 48 APVL. met. 9, 36 AVG. civ. 3, 28. eiectum: CIC. Pis. 19 HOR. sat. 1, 8, 8 QVINT. decl. 388 p. 433, 17. coacervatum: CAES. Gall. 2, 27, 4. defixum: OV. Ib. 515. fluens: SEN. contr. exc. 6, 6. fluitans: SIL. 6, 13 CLAUD. 8, 629. consertum: LVCAN. 3, 575. compressum: LVCAN. 4, 787. congestum: LVCAN. 2, 209 FLOR. epit. 4, 2, 85 PANEG. 10, 30 (per hypallagen). demersum: SIL. 15, 767. densum: IVV. 10, 186. sparsum: AMM. 19, 4, 1 CLAUD. 5, 417. dilapsum: AVG. civ. 1, 12. 22, 28. semiustilatum: CIC. Mil. 83. semiustum: SVET. Cal. 59 semiambustum**

... ore. Domit. 15. rogale: SIDON. epist. 3, 13, 5. semesum: TERT. nat. 1, 7. unctum: HOR. sat. 2, 5, 86. medicatum: PLIN. nat. 11, 185. lubricum: SIL. 10, 461. intactum: LIV. 41, 21, 6. in-spoliatum: SEN. contr. 10, 1, 3. lacerum: LVCAN. 5, 669. laceratum: SIL. 10, 505. contortum: SIL. 14, 556. orbatum: SIL. 6, 13. mulctatum: SIL. 10, 462. fractum: STAT. Theb. 6, 884. obtritum: STAT. Theb. 6, 884 IVV. 3, 260. truncum: HIER. epist. 1, 7. calcatum: MEROB. pros. frg. 2B24. tabefactum: BACHLAB. repar. laps. 10. totum (*i. integrum*): IVV. 10, 288. integrum: VVLG. exod. 21, 36. insepultum: VAL. MAX. 6, 3, 1d PAPIN. dig. 11, 7, 43 HEGES. 5, 2 l. 42. sepultum: APVL. met. 3, 17. inhumatum: AMBR. hex. 6, 4, 24. conditum: VVLG. gen. 50, 3. defunctum: LVCAN. 6, 621 AVG. serm. 93, 3. immotum: LVCAN. 6, 727. dormiens: APVL. met. 6, 21. mutum: APVL. met. 8, 25. surdum: APVL. met. 8, 25. exanimatum: AMM. 31, 13, 6. exanime: HIER. epist. 36, 15 AVG. serm. 93, 3. mortuum: HIER. epist. 109, 1 AVIAN. fab. apol. 9. morticinum: VVLG. lev. 7, 24. rigidum: CLAUD. carm. min. 53, 103. exsanguis: DRAC. Romul. 9, 44. aegrum: HEGES. 5, 18, 1. recens: SALL. hist. frg. 3, 96 PETRON. 111 PLIN. nat. 2, 233. antiquum: AVG. civ. 20, 20. vivum: SEN. contr. 7, 4, 10 SEDVL. carm. pasch. 3, 89 DRAC. laud. dei 3, 409 Rom. 5, 280. vivax: DRAC. laud. dei 1, 648 Orest. 909. tepidum: LVCAN. 6, 621. hostile: SALL. Catil. 61, 8 VAL. MAX. 7, 6, 5. fraternum: LVCAN. 7, 775. peregrinum: QVINT. decl. 388 p. 438, 5. civile (*i. civis*): DRAC. Romul. 5, 127. speciosum: VAL. MAX. 6, 8, 4. nobile: LVCAN. 6, 308. patricium: LVCAN. 7, 598. opimum (*i. quod praecleara praemia datum erat*): VAL. FL. 3, 143. emeritum: DRAC. laud. dei 3, 438. varia: Sullanum: LVCAN. 2, 210. Romanum: LVCAN. 3, 759. caninum: PLIN. nat. 29, 98 PS. AVR. VICT. epit. 23. humanum: PLIN. nat. 30, 92. intumescens: PLIN. nat. 2, 233. crudum: IVV. 15, 83. defletum: APVL. met. 3, 17. triplicatum: VEN. FORT. vita Germ. 5, 17. *b verba: proicere et parentare: LEX luci Lucer. (Corp. IX 782). torrere: LVCAN. 2, 415. cremare: SVET. Cal. 59. incendere: SERV. Verg. Aen. 5, 1. comburere: CORP. 14, 850. exspirare: LVCAN. 3, 720. perolere: LVCAN. 6, 1155. nudare: CIC. Pis. 82 AVG. civ. 2, 25. spoliare: CIC. Mil. 33 LVCAN. 3, 675. 7, 627 VLP. dig. 47, 12, 7 AMM. 31, 6, 3. dilaniare: CIC. Mil. 33. defodere: LIV. 3, 33, 10. truncare: LVCAN. 6, 584. verberare: LVCAN. 6, 727. calcare: QVINT. decl. 246 p. 9, 12 IVV. 15, 60 AMM. 15, 4, 12. 31, 13, 6. mordere: IVV. 15, 87. elidere: SVET. Tib. 62. discernere: SVET. Dom. 15 AVG. civ. 3, 28. iniuriam facere: VLP. dig. 47, 10, 4. 5. laniare: DRAC. Orest. 909 Romul. 9, 78. confodere: CORIPP. Ioh. 1, 34. relinquere: CIC. Mil. 33 BELL. Afr. 84, 2 ASCON. Mil. p. 33 QVINT. decl. 388 p. 436, 5 AMM. 14, 11, 23. linquere: VAL. FL. 3, 143 SIL. 2, 269. sternere: CIC. Phil. 14, 27 SEN. contr. 1, 8, 15. deicere: CAES. Gall. 2, 27, 4 SOL. 15, 10. iacere: VAL. MAX. 6, 3, 1d. 6, 8, 4 SEN. dial. 5, 43, 2 CVRT. 5, 1, 11 LVCAN. 6, 550. 7, 597 PAPIN. dig. 11, 7, 43 AMBR. hex. 6, 4, 24 VVLG. num. 14, 29. 32 CORIPP. Ioh. 1, 34. abicere: PLIN. nat. 8, 145 SPART. Sept. Sev. 11, 9. v. abiectum p. 13, 76. dissipare: SPART. Sept. Sev. 11, 5. exponere: SPART. Sept. Sev. 11, 7. praecipitare: LAMPR. Heliog. 17, 3. mittere: CAPITOL. Maximin. 31, 5. dispertire: VVLG. exod. 21, 35. proicere: VVLG. III reg. 13, 24. 28 IV reg. 13, 21 Ier. 26, 23. 36, 30. 41, 9 adde supra l. 31 et proiectum p. 13, 74. prosternere: VVLG. Hebr. 3, 17 VEN. FORT. vita Germ. 5, 17. inicere: CORP. II 6278. VI 31614. 31615. ad funus pertinentia: parentare v. supra l. 31. collocare: BELL. Hisp. 32, 2. locare: HOR. sat. 1, 8, 9 LVCAN. 6, 641 SOL. 27, 53. ferre: HOR. sat. 2, 5, 85 AMM. 29, 5, 55 VVLG. I reg. 31, 12 III reg. 13, 29 I par. 10, 12. efferre: LIV. 2, 8, 8. inferre: CVRT. 6, 8, 26 VVLG. III reg. 13, 22. sepe- lere: SEN. clem. 2, 62 QVINT. decl. 388 p. 433, 19 SIL. 13, 487 SVET. Cal. 59 LAMPR. Comm. 20, 1 HIER. epist. 1, 12. funerare: SVET. Dom. 17 VLP. dig. 11, 7, 14, 7. prosequi: CALL. dig. 2, 4, 3. portare: MART. 8, 75, 9 IVV. 3, 32 VVLG. lev. 11, 28. adferre: SCHOL. Cic. Bob. p. 275. exportare: SVET. Dom. 17 CAPITOL. Aur. 13, 3. deponere: VVLG. Ios. 8, 29. ponere: VVLG. III reg. 13, 30. recondire: MARCELL. chron. II p. 61, 382, 16. putescere: VARRO ling. 5, 25 FEST. p. 216. solvere (*de tabe*): LVCAN. 7, 809. faticere: AMM. 19, 9, 9. corrumpere: AVG. civ. 17, 18. dissolvere: AVG. civ. 19, 12 HEGES. 5, 2, 87. volvere: SALL. Catil. 61, 8. evolvere: LVCAN. 6, 171. protrahere: VERG. Aen. 8, 264. rapere: OV. Ib. 338. eruere: LIV. 33, 29, 6 PLIN. nat. 7, 187 SVET. Cal. 59. trahere: LIV. 33, 29, 6 VAL. MAX. 7, 8, 5 PAUL. FEST. p. 102 LVCAN. 6, 639 SEN. dial. 5, 3, 6 LAMPR. Comm. 19, 2 Hel. 17, 3 SPART. Car. 4, 2 HEGES. 5, 18, 1 VVLG. iud. 5, 21. abscondere: SEN. benef. 5, 20, 5. admovere: LVCAN. 6, 181 (*v. l. aequavere, fortasse recte; cf. PANEG. 12, 34*). gestare: LVCAN. 6, 308. deferre: LVCAN. 8, 439. impellere: LVCAN. 8, 726. eripere: LVCAN. 9, 788 AVSON. 437, 2. abducere: STAT. Theb. 9, 140. retrahere: STAT. Theb. 9, 141. submovere: QVINT. decl. 388 p. 438, 5. asportare: SVET. Cal. 59. accurrere (*trans.*): APVL. met. 2, 26. 8, 6. auferre: TERT. pudic. 14. obruere: SVET. Cal. 59 CORP. XIV 850. operire: APVL. flor. 4 p. 17 AVG. civ. 22, 8. contegere: APVL. met. 3, 8. obvolvere: HIER. epist. 1, 12. visere: SVET. Nero 34. petere: PORPH. Hor. epist. 1, 17, 50. evehere: SOL. 1, 95. eructare: PANEG. 9, 18. recedere: AVG. civ. 1, 12. reportare: MARCELL. chron. II p. 61, 382, 16. ventilare: COD. Iust. 7, 6, 5. cadere: LVCAN. 2, 134 DRAC. laud. dei 2, 574. labi: PLIN.*

nat. 2, 233. attollere: PLIN. nat. 2, 233. perire: IVV. 3, 260 CLAVD. 5, 417. concidere: VVLG. Is. 14, 11. dilabi: AVG. civ. 19, 12. circumdatum: VAL. MAX. 7, 8, 5. amplecti: LVCAN. 3, 759. complecti: QVINT. decl. 388 p. 434, 11. circumplecti: APVL. met. 8, 6. contingere: VVLG. lev. 11, 8. tangere: VVLG. lev. 11, 39 num. 19, 11. 16 deut. 14, 8. servare: LVCAN. 8, 700 SIL. 7, 616 TERT. anim. 51 SERV. Verg. Aen. 6, 218. adservare: PLIN. nat. 11, 185. permanere: VVLG. deut. 21, 23. deflere: PETRON. 111. satiari: PLIN. nat. 30, 92. pasci: SIL. 13, 597 AMM. 14, 9, 9. vesci: SOL. 27, 25. consumere: VVLG. num. 14, 33. comedere de: VVLG. III reg. 13, 28. haurire: SIL. 14, 536. sorbere: DRAC. laud. dei 3, 409. exhorere: TERT. spect. 21. pavere: CLAVD. 8, 629. formidare: DRAC. laud. dei 3, 438. *singularia*: lustrare: LVCAN. 2, 171. imponere: AMM. 22, 11, 10. 29, 5, 55. lavare: SERV. Verg. Aen. 4, 683. volutare: HIER. epist. 1, 7. infamare: HIER. epist. 60, 15. capere: BACHAR. repar. laps. 7. prodire, vivere: ZACCH. 1, 13. crepare: DRAC. laud. dei 2, 574.

cadāverīnus, -a, -um a cadaver. TERT. anim. 32 -am (carnem add. Reiff.) immo et humanam. AVG. bon. coniug. 3, 3 languescens et prope -is membris. civ. 9, 16 -is nidoribus (10, 19).

cadāverōsus, -a, -um a cadaver. *i. q. cadaveri similis, νεκρώδης*: TER. Hec. 441 -a facie (cf. DONAT. ad l.). AMBR. in psalm. 118 serm. 16, 28 nihil -um, nihil mortuum ore tuo sumas. Gudeman.

cadax v. catax.

cadax v. cademopia (aegilopea conii. Stadler) GLOSS. III 605, 5. *nomen herbae, σκυγγίας*.

cadēscō, -ere [a cadere. Th.]. THEOD. PRISC. log. 47 epileptici distenti vel contorti -unt.

cadialis v. scabialis.

cadīvus, -a, -um [a cadere. Th.]. *qui per se cecidit. de rebus*: PLIN. nat. 15, 59 colligi mala per aequinoctium autumnii... -a separari. 15, 60 mala foliis ficulnis, praeterquam -is, singula convolvi.

de hominibus fere i. q. epilepticus: GLOSS. III 598, 16 qui (quae codd.) similis est epilepticis: alii spumant, alii stertunt membraque non contrahunt. NOT. Tir. 11, 51. MARCELL. med. 20, 93 oxyporium quod dicitur chymation... et -is prodest. 20, 117 si vel duos cyathos -s sorbeat. *de morbo ipso*: GREG. TVR. Mart. 2, 18 quod genus morbi epilepticum peritorum medicorum vocitavit auctoritas; rustici vero -um dixere pro eo quod caderet. [francog. vet. chax. M.-L.] Hoppe.

cadmēa, -ae f., καδμεια. *forma cadmi -saepius in codd., interdum casmi -catimi -sim. scribitur. acc. -an*: PLIN. nat. 34, 2, 4. -am: CELS. 7, 7, 11. *nom. cadmian indeclin.* DIOSC. v. l. 55. 57. 62. 66. *genet. -as*: SORAN. p. 97. 102. PAVL. FEST. p. 47 -a terra, quae in aes coicitur, ut fiat orichalcum. ISID. orig. 16, 20, 11 -a aerugo aeris est. v. Blümner, Technol. und Terminol. IV p. 92 et p. 171. 1 generatim: PLIN. nat. 1, 34, 22 de -a. 1, 34, 23 medicinae ex ea. 34, 100 plura autem genera sunt, namque ut ipse lapis, ex quo fit aes, -a vocatur, fusuris necessarius, medicinae inutilis, sic rursus in fornacibus existit alia, quae originis suae nomen recipit eqs. 34, 101. 105. *de cadmia naturali, Galmei*: PLIN. nat. 34, 2 aes fit et e lapide aereo, quem vocant -an, celebri trans maria et quondam in Campania eqs. 34, 4 aes Marianum a Liviano -an maxime sorbet et orichalci bonitatem imitatur. 34, 117 chalcitis distat a -a, quod illa super terram ex subdialibus petris caeditur, haec ex obrutis. DIOSC. 5, 95 de -an. -an bona est quipria (*i. Cypria*) et botrites (*vot. al.*) et quae spissa fuerit et gravis mediocriter, melior tamen, si levior erit eqs. *ibid.* talis est vero -an, qui ex vetere metallo foditur. *de cadmia arte facta, Zinkoxyd, Zinkasche*: PLIN. nat. 34, 100 fit sine dubio haec et in argenti fornacibus, candidior ac minus ponderosa. DIOSC. 5, 95 est et alia -ia, quae placote dicta est (DIOSC. gr. ed. Spengel 5, 84 πλακώδης)... dicitur alia ostracitis (ὄστρακίτις)... nascitur vero -an ex combustione aeris usti (ἐκ τοῦ χαλκοῦ καμινεομένου) eqs. 2 spec. in arte metallica: PLIN. nat. 33, 94 -a aeris massis glutinum est. 34, 100 cadmea lapis fusuris necessarius v. supra l. 48. 34, 113 lavatur autem aerugo sicut -a (34, 155. 169. DIOSC. 5, 116 cyanos lavatur sicut -an. 5, 118). 34, 128 pompholygem esse aeris ac -ae favillam aliqui dixere. 34, 130 spodos Cypria fit autem liquescens -a et aerario lapide. *in arte medica*: CELS. 5, 7 exedunt corpus... -a. 5, 22, 1 eaque medicamina vel arida inspergere licet, vel excepta -ā illinere. *alia medicamenta*: cadmeae: 5, 28, 5. 12. 16. 6, 6, 8. 24. 31. 7, 7, 5. 11 SCRIB. LARG. 27. 83. 34. 242 PELAGON. 340. 418 CHIRON 892. 934 VEG. mulom. 2, 22, 6. 3, 19, 2. 3, 27, 5 THEOD. PRISC. eup. faen. 14. -ae curatae: CELS. 3, 16, 5. -ae elotae: 6, 6, 21. 25 bis. 27. 31. -ae botrytidis elotae: 6, 6, 6. -ae botrytidis ustae: SCRIB. LARG. 24. -ae botrytis: SCRIB. LARG. 220 CHIRON 197 (botrite trad.) VEG. mulom. 3, 11, 1 (botritis codd.). -ae Cypriae: PELAGON. 420 CHIRON 796. 895. 942. cf. PLIN. nat. 34, 130 supra l. 67. -a Gallica: CHIRON 948. -ae ustae: SCRIB. LARG. 23. -ae pulvis: THEOD. PRISC. eup. faen. 90. *gr.*: SCRIB. LARG. 242 emplastrum διὰ καδμείας. cf. SORAN. p. 97, 16 medicaminibus, quae dicuntur dia -s. p. 102, 22. SCRIB. LARG. 21 quae ex -a aut aere usto... componuntur... naturam suam (sc. cuiusdam aspritudinis) amittere non possunt. PLIN. nat. 80, 131 ovorum perdicis putaminum cinis -ae mixtus... stantes mammas servat. alia 32, 72. 34, 119 bis. 34, 100 metalla aeris multis modis instruunt me-

dicinam... maxime tamen prosunt -ā. cf. 34, 105 -ae effectus siccare, persanare, sistere fluctiones eqs. DIOSC. 5, 95 utilis est vero botritis confectionibus colliriorum... reliqua) vero ad medicamina et ad vulnera siccanda proficiunt, cicatrices ducunt eqs.

cadmītis (-idis) f. *nomen gemmae*. PLIN. nat. 37, 151 -s eadem est, quae ostracitis vocatur, nisi quod hanc caeruleae interdum cingunt bullae. 1, 37, 56. Mbr.

cado, cecidī, (cāsūrus), -ere [ind. śasāda perf. 'decidit', śatsyanti 'decident', fortasse cf. e. gr. κερᾶδοντο κερᾶδόν. Th.]. NON. p. 266 -ere est ruere... occidere... evenire. GLOSS. πίπτω (cf. AMM. 22, 9, 7 ἀπὸ τοῦ πρῶτον, quod -ere nos dicimus) περιπίπτω. -is πίπτεις. -it πίπτει, ruit, decidit vel labitur. -ere oppetere, mori. fluere, deficere (NOVELL. Inst. 15, 6 epil. si -erit quispiam ex eis = εἴπερ διαπέσοι τις). cecidit: πέπτωκεν, ἔπεσεν, ruit, declinavit, ruit vel occubuit. -erit: ἐκπέσῃ. -uros: cadentes. -entia: occidentia, collapsa. *formae conii. praes.*: DIDASC. apost. 78, 5 cadeat et pereat. *fut.*: CHIRON 332 cadebit. *gen. pl. part. praes. apud poetas semper -tum, item traditur PANEG. 10, 26, apud alios -tium. abl. sing. part. praes.* LVCR. 3, 466 cadenti. *forma passiva*: AVG. persev. 1 cadatur.

DIFF. gramm. VII 526, 21 cadit etiam in plano, decidit ex alto (BEDA gramm. VII 267, 13). DIFF. ed. Beck p. 43 C 7 cadere est in vestigio, decidere ex alto, concidere simul cadere. [val. cādea, ital. cadere, francog. cheoir, hisp. caer. M.-L.]

Proprie: A res de loco alto in imum ruunt vel delabuntur; **Isaepe additur, unde vel quo quid cadat, ut idem valeat quod decidere, excidere, incidere, concidere**:

I res naturae: a liquores: ENN. trag. 172 lacrumae guttatim -unt. TER. Ad. 536 homini ilico lacrumae -unt. NOVIVS Atell. 58 PROP. 1, 19, 23. 3, 6, 10 ex oculis multa -bat aqua. 4, 1, 144 gutta quoque ex oculis... -et (cudit codd.). Ov. epist. 6, 63 lacrimis in falsa -entibus ora (trist. 3, 3, 41). 14, 68 lacrimae... de... meis oculis in tua membra -unt. 20, 194 met. 6, 505. 10, 509 arbor lacrimis... -entibus umet. Ib. 242 Pont. 2, 3, 83. trist. 1, 3, 18 imbre per indignas usque -ente genas. 3, 4, 39 lacrimas super ora -entes. 3, 5, 13 SEN. Herc. f. 642. Phaedr. 381 lacrimae -unt per ora. Thy. 950 imber (*lacrimarum*) vultu nolente cadit. Tro. 966 imber... e vultu cadit. SEN. epist. 22, 16. 99, 16. 18. 19. 116, 2. LVCAN. 3, 733 lacrimae cadere canenti. STAT. Theb. 8, 163 fletus... cecidere. silv. 2, 1, 18 tristes... -unt in verba liturae. *in imagine*: PVBLIL. A 39 amor ut lacrima oculis oritur, in pectus cadit. *sudor*: Ov. v. infra l. 54. SEN. Tro. 487 sudor per artus... cadit. STAT. Theb. 2, 672 cadit imber (*sudoris*) anhelio pectore. 3, 327 ex umeris cadit alta in vulnera sudor. TER. MAVR. 49.

ITALA I reg. 26, 20 (Lucif. Athan. 1, 15 p. 93, 21) non -et (VVLG. effundatur) sanguis meus in terram. VINDIC. med. 3 cuius (*sanguinis*) alia pars... in seminales cadit vias. CHIRON 274 -et illi reuma in caput. PAVL. Capt. 81 ros si non cadit. Ov. met. 5, 635 e capillis ros cadit. PLIN. nat. 16, 31 rores melleos e caelo... -entes. 18, 292 (18, 277 -entes pruinas). 31, 112. ITALA II reg. 17, 12 (Vind.) -et ros super terram. ITIN. Anton. Plac. rec. A 9 ubi cadit ipse ros.

LEX praed. (Varro ling. 5, 27) stillicidia fluminaque ut ita -ant fluantque. VARRO *ibid.* stillicidium... stillatim cadit. CIC. de orat. 3, 186 in -entibus guttis. LVCR. 2, 222. 4, 1286 guttas in saxa -entis. Ov. met. 4, 618. 5, 633 -unt toto de corpore guttae (sc. sudoris). 7, 283 in terram guttae cecidere calentes. 15, 788. VITR. 7, 3, 2 stillae ex conignationibus aut tectis -erint. PAVL. FEST. p. 345 stillae concretae. SEN. nat. 1, 3, 8. 1, 5, 6 PLIN. nat. 31, 30. STAT. Ach. 1, 244 pelagus (*i. guttae*) cadit. MART. 11, 8, 2 curvo... cadit aura croco. SCAEV. dig. 8, 2, 41, 1 stillicidium ne vicini domo -at. POMPON. dig. 8, 2, 21 stillicidia mea -ere in ea aedificia. PAVL. dig. 8, 2, 20, 2. 8, 2, 20, 5 stillicidium quod ex alto, -et lenius. 8, 2, 20, 6 aerea, in qua stillicidium cadit. BOETH. in top. Cic. 2 p. 309, 34 ut stillicidium longius -at. VARRO Men. 557 imber alto nubilo -ens. LVCR. 6, 105. 258 nimbus in undas... cadit (Ov. met. 14, 543. AVIEN. orb. terr. 1276 cum brumali -erunt sidere nimbi). 6, 415 -ere imbris. VERG. ecl. 6, 38. Ov. met. 11, 516 -unt largi resolutis nubibus imbres. SEN. suas. 3, 1 (SEN. benef. 4, 28, 3 -uris imbribus. nat. 1, 3, 6. 3, 7, 2. 3, 27, 1. 4. MELA 2, 31 unde imbres -unt. PLIN. nat. 19, 19 TAC. ann. 13, 57 SOL. 11, 33 AMM. 22, 15, 6). GERM. frg. 4, 71 -unt pluviae concretae grandis. SEN. nat. 1, 3, 5 (APVL. mund. 9). dial. 6, 18, 3 -entes aquas. nat. 2, 26, 1. 6, 1, 6 (PLIN. nat. 31, 3, 32). PETRON. 123, 199 nubes ruptae super arma -bant. PLIN. nat. 18, 357 nebulae caelo -entes. VLP. dig. 39, 3, 1 pr. aqua pluvia de caelo cadit. PAVL. dig. 8, 2, 28 ex caelo. APVL. mund. 15 e nubibus. LVCR. 3, 21 nix acri concreta pruina cana -ens. Ov. am. 3, 5, 11 cecidere recentes nives. SEN. benef. 4, 39, 3 nat. 4, 2, 18. 4, 3, 5 nix non per magnam altitudinem cadit. MELA 2, 1 -entes adsidue nives. LVCAN. 9, 782 nix resoluta cadit. PLIN. nat. 2, 152. 234. 18, 132. MART. 4, 2, 5 toto nix cecidit repente caelo.

PACVV. trag. 414 grandis mixta imbrum... subita praecipitans cadit. PRIAP. 63, 5 in capillos grandines -unt nostros. GERM. frg. 4, 64 SEN. nat. 4, 4, 1. VVLG. exod. 9, 19 -erit... super ea grandis. 9, 26. VERG. georg. 1, 109 unda -ens... per levia... saxa (Ov. met. 11, 556 unda praecipitata cadit. trist. 1, 2, 106. LVCAN. 3, 412 nigris fontibus unda cadit. VAL. FL. 8, 189 undam, quae latus in laevum ponti

50

55

60

65

70

75

80

85

90

cadit. STAT. silv. 1, 5, 49 unda argento [*dat.*] cadit). ELEG. in Maecen. 1, 33 lymphas ... -entes (PORPH. Hor. carm. 3, 13, 14 *lymphae* de saxo -unt). LEX Quinctia (Frontin. aq. 129) pars *aquarum* in urbem Romam ire, -ere. PROP. 2, 22, 12 frigida de tota fronte -bat aqua. VITR. 3, 5, 15 cadit vis aquae per tegulas in canalem SEN. nat. 6, 7, 3 aquae in praeceps volutae -unt. 6, 20, 2 aqua non in directum -ere moderate aut sine concussionem eorum, per quae vel in quae cadit. MART. 12, 29, 6 -uras alte aquas. FRONTIN. aq. 35 aqua in castellum cadit. PLIN. epist. 5, 6, 37 aqua expulsa in altum in se cadit. AVG. civ. 22, 11 nihil aquae in terram -ere. PROP. 2, 32, 14 flumina ... -unt (*de aquis salientibus*, cf. CELS. 3, 18 p. 101, 1 silanus iuxta -ens). VITR. 7, 4, 5 quod poculis et pythiamis effunditur simul cadit siccescitque. SEN. Phoen. 71 hic rapax torrens cadit. nat. 6, 15. CVR. 3, 1, 3 fons *Marsyae* ... in subiectam petram ... cadit. MELA 3, 40 qua *Araxes* ex praecipiti in subiecta -urus est. NOVATIAN. cib. Iud. 4 torrens aliquis montium iugis -ens. AVIEN. orb. terr. 437 cadit Abnoba hiatu flumen. nota: STAT. Theb. 9, 350 in hanc miseri (*Crenaei fluctibus obruti*) -erunt flumina vocem. in imagine: MART. 11, 90, 2 carmina per salebras altaque saxa -unt.

b corpora solida non animantia: LVCR. 6, 546 -unt toti montes. 5, 315. SEN. Thy. 1083 montium tergemina moles cecidit. PLIN. nat. 33, 73 mons fractus cadit ab sese longe. VVLG. Iob 14, 18 mons -ens. apoc. 6, 16 -ite, montes, super nos. CIC. fat. 6 saxum ... illud -urum fuisse. LVCR. 1, 230 per aquas quaecumque (*corpora*) -unt atque aera rarum. 6, 1007 primordia ferri in vacuum prolapsa -unt coniuncta. 6, 1084 texturae (*auri aerisque*) -erunt mutua contra. AETNA 209 saxa et harena -unt (PORPH. Hor. sat. 2, 8, 54 si quid pulveris). VERG. Aen. 6, 602 -enti *silici* ... adsimilis. LIV. 1, 31, 2 crebri cecidere caelo lapides. 22, 1, 9 ardentes lapides caelo -isse. 41, 9, 5 lapidem ... in lucum (*lacum codd.*) Martis de caelo -isse (AMM. 22, 8, 5 in quo loco lapides -uros ex caelo). SEN. Tro. 175 Idaea ruptis saxa -erunt iugis. nat. 6, 22, 2 *rupes* resoluta ... in subiacentem cavernam -at. *ibid.* cum petra e latere montis abrupta -isset. 2, 13, 2. 2, 53, 2 *fulmine* icta ... -unt. PLIN. nat. 2, 149 saxum -urum esset e sole. 2, 150 lapidem in media terrarum -urum. 1, 2, 59 de lapidibus caelo -entibus (HERM. Pal. vis. 3, 2, 9 alios lapides ... in igne -entes. VVLG. Am. 9, 9 -et lapillus super terram. Sirach 27, 28 super caput eius -et lapis. Luc. 20, 18 Matth. 21, 44). PLIN. nat. 37, 38 *populorum* e cacuminibus in stagnum -at *electrum*. 37, 150 brontea ... e tonitribus cadit. 37, 176 ombria ... -ere cum imbris et fulminibus. 34, 107 squamae aeris, quas vocant florem. 34, 175 quod e *ramentis plumbi* cecidit in ipsum acetum. 7, 14, 4 pondus in aere ... an -at ... in quod cadit (AVG. serm. 241, 3, 3 altius mergitur quod de alto cadit). MART. 11, 50, 4 gemma vel a digito vel cadit aure lapis. VLP. dig. 8, 5, 8, 5 ut in meum fundum fragmenta *lapidum* -ant. 9, 2, 27, 33 si ex plostro lapis -erit. VVLG. psalm. 139, 11 -ent super eos carbones. AMM. 26, 8, 9 saxorum per decursus -entium. in imagine: AVG. gen. ad litt. 8, 14 p. 252, 19 ut voluntas propria non grandi ruinae pondere super hominem -at. *herbae, arbores sim.*: CATO agr. 40, 4 *lingua bubula* ne -at. VARRO Men. 391 trabs. LVCR. 3, 387 *pappi volantes* nimia levitate -unt plerumque gravatim. 3, 385 *supera* caput ... -isse vietam vestem (*sc. aranearum*). CATVLL. 64, 109 *quercus aut pinus* prona cadit. ACT. Arv. a. 14, 3 arborem ... vetustate -isse. Ov. met. 10, 374 saucia trabs ingens ... quo -at in dubio est. 14, 350 cecidere manu ... *herbae*. am. 1, 15, 12 dum -et ... Ceres (*i. frumentum*). SEN. Herc. O. 1629 *quercus* -ens. Oed. 536 *cupressus* scissa (*spissa E, fessa RA*) -ens. LVCAN. 1, 141 *quercus* -ura. 1, 306 in classem cadit omne nemus (*i. ut classis fiat*). 3, 445 silva -ens. PETRON. 89, 5 scissa ... -unt robora. PLIN. nat. 13, 142 cum -at, frangi *Isidis crinem*. 16, 132 -isse multas *arbores* ac sua sponte resurrexisse. VAL. FL. 3, 353. STAT. Theb. 6, 98 ardua fagus. 8, 545 ulmus vitisque ... Gaurano de monte -unt. 9, 409 cecidit (*occidit P*) ... soluta pinus adulta manu. 9, 536 qua tellure -at *quercus*. 5, 528 percussae calidis adflatibus *herbae* ... -unt. MART. 8, 33, 14 nimio lilia sole -unt. QVINT. inst. 5, 10, 84 abiegnae trabs. VLP. dig. 43, 8, 2, 40 si ex fundo tuo arbor in viam publicam ... -erit. 24, 3, 7, 12. AVSON. 345, 7 cadit arborea trabs. *folia, flores, fructus sim.*; saepius additur *dativus rei, unde quid cadat*: PLAVT. Men. 375 folia nunc -unt. CATO agr. 17, 2. VERG. ecl. 2, 18 alba ligustra. Aen. 6, 310 lapsa -unt folia. HOR. ars 61 prima folia. Ov. ars 2, 650 ramus. 3, 80 flos turpiter ipse -et. 3, 162 Borea frondes excutiente -unt. met. 5, 399 flores tunicis cecidere remissis. fast. 5, 354 cecidere rosae. 5, 359 motis flores cecidere capillis. MANIL. 5, 732 quot delapsa -ant foliorum milia silvis. FEST. p. 257 quicquid ex arboribus minutis surculorum foliorumve cadit. PLIN. nat. 13, 65 folia *ceu pinnae* -unt protinus ac postea renascuntur. 16, 83 -unt folia plurimis arboribus autumnis. 18, 59. 19, 100 folia -unt a cacuminibus origano. 1, 19, 23-43 quibus hortensiorum folia -ant. saep. STAT. silv. 1, 6, 13 quicquid nobile Ponticis nucetis, fecundis cadit aut iugis Idumes. QVINT. inst. 12, 10, 73 -uris ... flosculis. CLAUD. rapt. Pros. 3, 127 sarta ... sponte -unt. AVG. civ. 22, 1 labentibus et -entibus foliis. in imagine: CATVLL. 11, 21 amor illius culpa cecidit velut prati ultimi flos. HOR. ars 70 multa renascuntur quae iam cecidere, -entque *vocabula*. CATO agr. 94 grossi non -ent (PLIN. nat. 17, 225).

VARRO rust. 1, 27, 2 ex iis (*herbis*) quid seminis -at. Ov. met. 7, 586 putria motis poma -unt ramis. LABEO dig. 18, 1, 80, 2 quaecumque glans ex his arboribus ... -isset (GAIUS dig. 50, 16, 30, 4 VLP. dig. 19, 5, 14, 3). NVX 71 poma (*i. nuces*) -unt mensis non interdicta secundis. 86. SEN. rem. fort. 13, 1 -ant poma. PLIN. nat. 12, 15, 23, 2 14, 28 uva etiam non putrescens cadit (STAT. Theb. 7, 150 intactae -erunt cornibus uvae). 15, 12 fructus oleae -ant (*cadat codd.*). *ibid.* olivae. 17, 147 *nuces* solutae sponte -unt. 17, 231 *drupae*. 17, 260 fici. 16, 25 *glandem ilignam* novissimam -ere. 18, 296 dereptae in vallum -unt spicae. 18, 143 *avenae Graecae* non cadit semen. 15, 86 *nuces iuglandes*. 16, 30 pilula. 19, 16 semen *lini* in medium -at. 19, 170 semen *sinapis* -ens protinus viret (ITALA Luc. 8, 6 [cod. r] aliud *seminis* cecidit super petram. 8, 14 quod autem in spinis [VVLG. spinas] cecidit. Matth. 13, 4 quaedam -erunt secus viam. 13, 5 in petrosam. 13, 8 in terram bonam). MART. 1, 72, 5 -ente moro. STAT. silv. 1, 6, 20 latente palma praegnates caryotides -bant. EDICT. praet. Vlp. dig. 43, 28, 1 pr. *glans* ex illius agro in tuum -at. nota: MART. 13, 25, 2 ne -at in miserum nostra ruina caput (*de nucibus*).

c corpora animantia aut membra; saepe add. *dativus hominis*: ENN. ann. 519 cum caput -ret (Ov. Ib. 504 ora super fixi quem cecidere suis. SIL. 13, 373 recisa ... -et ante pedes fortissima cervix. CLAUD. 6, 166 haec cervix [*i. caput*] non sola -et). PLAVT. Men. 1116 dentes mihi -bant. LVCR. 5, 672. CELS. 7, 12, 1 prior excidat dens, qui -ere debuit. SEN. epist. 12, 3 dentes illi cum maxime -unt. 83, 4 utriusque dentes -unt. COLVM. 6, 29, 4 medii dentes superiores et inferiores -unt. PLIN. nat. 22, 121 -ere vitiati dentes dicuntur. 28, 41. 46. 258 equis ... -unt. 30, 23. 25. GELL. 3, 10, 12 dentes ... gigni ... et -ere. CENS. 7, 2. 14, 7 dentes homini -ere. PALLAD. 4, 13, 8. HIER. epist. 54, 14. 140, 13 -entibus prius durissimis dentibus. VINDIC. med. 14 infanti dentes -ere. CIC. orat. 59 de gestu oratoris: ad numerum articulus -ens. Tusc. 1, 36 in terram ... -entibus corporibus. SIL. 5, 516. TERT. adv. Marc. 5, 9 -ere ... dicimus corpus in terram per mortem ... hoc cadit quod in terram abit, hoc resurgit quod cadit. DIDASC. apost. 78, 5 ne quid cadeat et pereat de corpore Christi. LVCR. 3, 651 nec -isse alius dextram tenet (*i. sentit*). VERG. Aen. 6, 33 bis patriae cecidere manus. PROP. 2, 34, 10. Ov. fast. 3, 20 cadit a mento languida facta manus. am. 2, 5, 47 cecidere lacerti. 1, 7, 23 umeris vellem -isse lacertos. rem. 667 manus et manibus duplices cecidere tabellae. SEN. Oed. 461 brachia prima -unt praedonibus. LVCAN. 2, 181 avolsae cecidere manus. VAL. FL. 3, 40 cadit inscia clavo dextera. 4, 301 ambae in pectus cecidere manus. SIL. 2, 140 ter cecidit dextra. 5, 328 in vulnus cecidere manus. 7, 660 laeva -ens. IVV. 6, 421 lassata gravi -erunt brachia massa. HIER. epist. 108, 32. VVLG. Iob 31, 22 humerus meus a iunctura sua -at. LVCR. 3, 462 obtusis -erunt viribus artus. 3, 596 -ere omnia membra. 4, 949 brachia palpebraeque -unt (*i. languescunt*). Ov. epist. 20, 156 nupturae totiens languida membra -unt. GRAT. 450 cecidere animi et trepidantia membra. SEN. epist. 95, 22 vino fulcire venas -entes. benef. 3, 9, 2 LVCAN. 7, 623. LAVS Pis. 76 -unt succiso poplite membra. SIL. 2, 130. 5, 550 collapsa membra subita cecidere ruina. STAT. silv. 5, 5, 84 iam iamque (*cadentes*) ... genas (*sc. somno*). 2, 1, 149 lingua ... -ente. cf. HOR. carm. 4, 1, 36. MART. 7, 18, 12 cui non mentula mensque cadit? SIDON. epist. 3, 13, 8 mammas. CIC. dom. 133 tibi ... oculi, voltus, verba -issent. LVCR. 3, 466 oculis nutuque -enti (*i. capite nutanti*). SEN. contr. 2, 4, 3 -entes iam oculos (*sc. morte*); STAT. silv. 3, 5, 39 oculos iam morte -entes). contr. exc. 2, 4. SEN. epist. 8, 1 oculos vigilia fatigatos -entesque in opere detineo. 71, 34 -unt (*cedunt V, caedunt P*) oculi nimio splendore praestrecti. VAL. FL. 1, 300 victa gravi -erunt lumina somno. STAT. silv. 5, 1, 170 vultus. Theb. 10, 153. 9, 879. SIL. 7, 471 fessi ... nitoris luce -unt oculi. Ps. QVINT. decl. 2, 24 perire lumina -entia. 16, 11. HIER. epist. 22, 17 -entem faciem. *prorsus aliter*: STAT. Theb. 1, 238 -entes calcavere oculos (*de Oedipode oculis sibi effodiente*). 11, 620. LVCR. 4, 65 spolia serpentium -ant. VERG. ecl. 1, 28 barba -bat. ANTH. 156, 4 infami ... manu barbula vulsa cadit (*nota de barba promissa*: SIL. 13, 333 imo ... cadit barba hispida mento. MART. 4, 53, 4 in pectus sordida barba cadit). Ov. met. 7, 541 sponte sua lanuae ... -unt. 14, 303 saetae. PETRON. 109 cecidere capilli. PLIN. nat. 11, 230 pilum -ere. SIL. 12, 245 ambrosiae ... comae. STAT. Theb. 8, 489 dividui ... -unt in brachia crines. silv. 3, 4, 91 CHIRON 786. VVLG. III reg. 1, 52 non -at ne unus quidem capillus eius in terram. THEOD. PRISC. eup. faen. 7 de capillis -entibus. nota de subsidente iuba: VAL. FL. 8, 88 altae cecidere iubae. SIL. 4, 451. STAT. silv. 2, 5, 14 leonibus cecidere iubae. Ov. medic. 59 quae prima -ent vivaci cornua cervo (VVLG. Dan. 7, 20 ante quod cornu -erant tria cornua). GRAT. 353 -ant cum sanguine fibrae. CELS. 5, 27 donec crustae -ant. 6, 19 sub quo medicamento vitiosi ungues -unt. SCRIB. LARG. 227 medicamentum ... -ere cogit haemorrhoidas. PLIN. nat. 22, 100 verrucae sedis ... -unt. PELAGON. 181 quamdiu idem clavus -at. 294 cum usta -erint. CHIRON 59 si fistula -erit. 80 donec verrucula -at. 108. 364. 682. 688 donec totum cancer -at. 707 si pispisa (*i. cancer*) -erit. CAEL. AVR. chron. 5, 1, 22 donec ulceris -at eschara. 4, 3, 42 cortex *ulceris* in saniem provocatus cadit. LVCAN. 2, 134 cadavera. SEN. Herc. O. 821 truncus in pontum -it, in saxa vertex

(STAT. Theb. 9, 224 truncos post terga -entes. 9, 268). Thy. 725 cadaver... hac parte an illa -ret, in patruum cadit. ITALIA lev. 11, 35 (Wirr.) omne in quod -erit de morticinis eorum (VVLG. quidquid de morticinis... -erit super illud). VVLG. 11, 37 si -erit super sementem. CHIRON 697 ossus curatur ut -at. AVG. civ. 15, 9 ex sepulcris -erunt... ossa mortuorum.

d res caelestes, sidereae, aerae in terram cadere videntur:
de fulmine: VARRO ling. 5, 63 poetae de caelo... semen igneum -isse dicunt in mare. LVCR. 6, 216 -ant ingratis (-tius *codd.*) illa necesseset semina quae faciunt fulgorem. 2, 215 cadit in terras vis flammae. 6, 297 cadit igneus ille vertex, quem... vocitamus... fulmen. VERG. georg. 1, 487 caelo -erunt plura sereno fulgura. PROP. 2, 16, 52 nec sic de nihilo fulminis ira cadit. Ov. epist. 7, 72 quaeque -ent, in te fulmina missa putes? fast. 3, 287 non alias missi cedere frequentius ignes. SEN. Ag. 534 *Aiacem* flamma perstrinxit -ens. Phoen. 60 si... medium... nostros fulmen in nexus -at. Thy. 358 *regem* non concutiet -ens obliqui via fulminis. dial. 5, 1, 4 fulmina... non eunt, sed -unt. clem. 1, 8, 5. nat. 2, 13, 1 de caelo. 2, 14, 1. 2, 58, 3 quia *cacumina montium* opposita sunt nubibus et e caelo -entibus (*i. fulminibus*). CVRT. 8, 4, 4 -entium fulminum (fluminum *codd.*). LVCAN. 1, 156. 1, 547 vertice prono ignis in Hesperium cecidit latus. PETRON. frg. 27, 2 ardua caelo fulmina cum -rent. PLIN. nat. 2, 139 *fulmina* ex propiore materia -unt. 1, 2, 51. VAL. FL. 1, 623 *coruscae* ante ratem cedere faces. STAT. Theb. 3, 318 in terras cadit ira Iovis. 7, 583. QVINT. decl. 309 p. 217, 27 fulmina ipsa velociter -unt. Ivv. 13, 226 iratus *ignis* -at in terras. VVLG. III reg. 18, 38 cecidit... ignis domini. Iob 1, 16 e caelo. Luc. 10, 18. *in imagine:* SEN. epist. 21, 1 huius vitae... fulgur tamquam in sordida et obscura -urum. AETNA 506 *scintillae* incolumi fervore -unt. SEN. nat. 2, 13, 1 ex *ignibus* favillae -unt. 7, 23, 3. PLIN. nat. 2, 97 incendium ad terras -ens inde. 2, 100 *scintillam* a stella -ere. COMM. apol. 996 -et super impios ignis. *de stellis transvolantibus, sim.:* Ov. met. 2, 322 de caelo stella sereno etsi non cecidit, potuit -isse videri. MANIL. 1, 529 nec -ere in terram (-a *al.*) pendentia sidera caelo. GERM. 388 imitata -unt errantis signa liquoris. SEN. Phoen. 430 cadit delapsa caelo stella. nat. 2, 55, 3 stellis transversis et -entibus. 7, 23, 2 quae transversae dicuntur stellae et -entes. Thy. 856 *Leo* e caelo -et. 864 *Aegoceros*. LVCAN. 5, 562 dispersos traxere -entia sulcos sidera. PLIN. nat. 28, 49 cum cadit stella. STAT. Theb. 6, 408 tardius astra -unt. 6, 685 sic cadit... solis opaca soror (*ut discus bene iactus*). 10, 145 plura... lassato -erunt sidera caelo. SVET. frg. p. 218, 4 nocte stellas -ere (ISID. nat. 25, 1). ITALIA Is. 14, 12 (Aug. civ. 11, 15) quo modo cecidit (VVLG. -isti de caelo) Lucifer, qui mane oriebatur. COMM. apol. 1011. VVLG. Matth. 24, 29 de caelo. *al. item de mundo, terra, caelo:* MANIL. 1, 169 *mundus* fecit... -endo undique ne -ret (SEN. nat. 7, 14, 3 *mundum* -ere quidem, sed non apparere an -at. benef. 4, 19, 2 mundorum supra se circaque se -entium. nat. 6, 10, 2 *partes universi* solutae -ant. 6, 9, 2. LVCAN. 2, 289 sidera quis mundumque velit spectare -entem. QVINT. inst. 7, 2, 2). MANIL. 1, 181 qua -at (caderet *codd.*) et subeat caelum rursusque resurgat (PETRON. 122, 148 caelum illinc -isse [illic sedisse Gronov.] putes). 1, 205 in orbem undique surgentem pariter pariterque -entem. SEN. nat. 7, 14, 3 *lacunaria caeli* -ere. LVCAN. 7, 136 aethera (*sc. chaos factum*)... in terras deiecto sole -entem. PLIN. nat. 2, 162 *terram* non -ere nobiscum. *ibid.* possit *terra* -ere natura repugnante et quo cadat negante. TERT. nat. 2, 6 elementa ista ab aliquo regi quam ultro caedere. COMM. apol. 1002 totum orbem in ruina -entem. *sidera cadere dicuntur, cum ad occasum accedunt; cf. GLOSS. IV 28, 44 cadentia sidera: declivia, occidentia.* CIC. Arat. 464 inferiora -unt Aurigae lumina (lumine *codd.*). LVCR. 2, 209 -ere in terram stellas et sidera (Ov. fast. 1, 295 *stella* oriturque caditque. SEN. Ag. 55 -entes *stellas*). VERG. Aen. 2, 9. 4, 81 -entia sidera (PROP. 4, 4, 64 in Oceanum sidera lapsa -unt. MANIL. 1, 380 -entia signa. 1, 537 omnia *sidera* veniuntque -untque. 2, 799 finis... -endi [canendi *al.*] sideribus. 3, 275 quanto tempore surgant sidera, quoque -ant. 3, 418. CARM. de resurr. 126 sidera cuncta -unt iterumque renata nitescent). georg. 1, 229 -ens... Bootes. 3, 304 Aquarius. HOR. epod. 10, 10 tristis Orion. carm. 3, 1, 27 Arcturi -entis. Ov. met. 14, 711 et STAT. Theb. 8, 407 -entibus Haedis, MANIL. 2, 408 Arcitenens. 2, 874 *sors* (*i. regio caeli*) fraudata -et. 3, 280 *Lanigeri sidus*. 3, 292 *Arietis*. 4, 127. GERM. 664 *Cassiopeia*. LVCAN. 5, 4 Atlantis (*i. Pleias*). VAL. FL. 2, 63 tantus Orion. AVIEN. Arat. 1080 Minoae clara coronae certa -ent, austri <t>ergo -et incola piscis. VERG. Aen. 8, 59 primis... -entibus astris. georg. 2, 298 ad solem... -entem (3, 401 sole -ente. Aen. 4, 480. Ov. met. 11, 594 oriens mediusve -ensve Phoebus. MANIL. 4, 791 sub sole -ente. GERM. 578. SEN. Ag. 463 -entis... Phoebi iubar. Tro. 1141. benef. 4, 12, 5 in quae *loca sol* -at [caedat *N*]. SIL. 15, 224. STAT. silv. 2, 7, 27 *rotae solis* -entis. TAC. Germ. 45 -entis iam solis. FLOR. epit. 2, 17, 12 -entem in maria solem. GELL. 2, 22, 6 cadit sol non in eundem semper locum. PANEG. 12, 2. AVIEN. Arat. 651 in... notum rutili cadit orbita solis. 1611 orb. terr. 273 AVSON. 393, 5. DRAC. satisf. 155 ne sol -at intrans [*i. oriens*] irascente alio). Liv. 22, 1, 12 lunae... -entis (MANIL. 1, 232 *Delia* (*i. luna*)... exoriens simul atque -ens). MANIL. 1, 826 pariter... -unt fulgentque cometae (SEN.

nat. 7, 7, 1 *cometes* si vento fieret, cum vento -ret). AVIEN. Arat. 1262 -entis... poli (orb. terr. 560). *item de die et nocte:* Ov. met. 4, 627 iam... -ente die. CALP. ecl. 5, 120 sera dies cadit. SIDON. epist. 9, 13, 5 vers. 11 diem -entem. MANIL. 3, 263 inde -unt noctes surguntque in tempora luces. TAC. Agr. 12 infra caelum et sidera nox cadit. cf. CLAUD. 15, 66 -entis autumnii. PAVL. NOL. carm. 23, 110 ex illa modo nocte diem cadit annus in istam. *ventus:* SEN. nat. 5, 12, 2 *ventus* in nos cadit vehemens. PLIN. nat. 2, 116 *venti* ab illis caelo adfixis -unt. 2, 103 vapor ex alto cadit. *similiter:* LVCR. 6, 1126 clades nova pestilitasque... in aquas -it. SEN. nat. 1, 15, 2 *flamma* in se cadit. HOMER. 1061 donec collapsae ceciderunt robora flammae. v. *infra p. 21, 22 sqq.* *umbra:* VERG. ecl. 1, 83 maiores... -unt altis de montibus umbrae. TIB. 2, 5, 96 qua levis umbra cadit. LVCAN. 9, 539 in noton umbra cadit. 9, 693 nox (*i. umbra*) cadit in caelum. PLIN. nat. 2, 50 ad septentrionem umbrae -ant (6, 69). 2, 184 umbrae in meridiem -unt (6, 171). 2, 185 *umbras* in contrarium -ere (AMM. 22, 15, 31). 6, 87 umbras suas in nostrum caelum -ere, non in suum. STAT. Theb. 12, 732 in hostes umbra -it. silv. 2, 2, 49 in aequora. QVINT. inst. 8, 5, 26 ne umbrae in corpora -ant. PLIN. epist. 2, 17, 18 *umbra* modo brevior, modo longior hac vel illa cadit. FLOR. epit. 3, 5, 23 longius -entis umbras suas. SOL. 52, 13 in quo *monte* umbrae hieme in septentriones, aestate in austros -unt (occidunt *H*). *lux:* SEN. Herc. f. 670 fulgor... dubius solis adfecti cadit. CVRT. 4, 7, 16 vix in densam umbram -ente sole. AMM. 25, 2, 5 nitor igneus... nec -ens umquam nec terram contingens. VVLG. apoc. 7, 16 nec -et super illos sol. cf. MANIL. 2, 277 in tria partitus quod ter cadit angulus astra. Ps. BOETH. geometr. p. 379, 4 linea, in quam perpendicularis longior cadit.

2 instrumenta ad usum hominum facta: arma: ENN. scen. 418 ipse clipeus cecidit (STAT. Theb. 2, 258. 9, 42. 10, 929 clipei niger umbo cadit. PAVL. FEST. p. 131 e caelo -isse fertur ancile. LVCAN. 9, 478. MART. 9, 38, 2. 10 tibi parma -at). CIC. Phil. 14, 21 omnibus... latronibus... de manibus arma -issent. leg. 3, 24 off. 1, 77 (TIB. 3, 8, 4 ne tibi miranti turpiter arma -ant. VAL. FL. 6, 259 STAT. Theb. 5, 397. SIL. 8, 590 -ura ruistis in arma. PAVL. NOL. carm. 26, 112). CAES. civ. 3, 92, 2 levius... -ura pila. VERG. Aen. 12, 409 spicula castris densa -unt mediis (LIV. 7, 23, 8 ut pila omnia hastaeque... vana... -rent. STAT. Theb. 9, 870 vana supinato ceciderunt spicula cornu. VEG. mil. 4, 29 spicula in subiectos vehementius -unt). Ov. met. 12, 361 arbor (*pro telo iacta*) iners cecidit. 12, 496 tela retusa -unt. fast. 3, 225 tela viris animique -unt. SEN. dial. 6, 16, 5 frustra -re telum. CVRT. 3, 11, 4 *tela* in humum innoxia -bant. LVCAN. 3, 462 illinc... in arces. 3, 478 post terga. 3, 546. 3, 621 *tela* multorum leto -ura. 10, 479 in... domum. HOMER. 369 in... hostem. STAT. Theb. 2, 653 irrita nobis tela -ant. 8, 703 pars (*telorum*) frustrata -unt. 11, 481. TAC. hist. 3, 23 tela hostium citra -bant (*i. citra hostium aciem*). AMM. 31, 13, 2. 31, 15, 10. 19, 2, 13 frustra. *in imagine:* SEN. dial. 9, 9, 3 tela (*sortis*) in vanum -ant. epist. 82, 5 infra illum (*sc. animum sapientis*) omne telum -et. Liv. 35, 30, 6 *hastae* pleraeque adversae -entes (SIL. 4, 140 *hasta* elanguescens ac iam -ura. STAT. Theb. 11, 451). LVCAN. 7, 463 quo sua pila -ant. 3, 568 longinqua -unt iaculato volnera (*i. tela*) ferro. *nota:* 7, 517 inde -unt mortes (*i. non tela, sed certus interitus*). 3, 581 cadit frustrato pondere ferrum (STAT. Theb. 8, 420 in corpora ferrum omne cadit). VAL. FL. 3, 51 qua *voce* conus et enses... -unt. STAT. Theb. 5, 388 vastae... sudes fractique molares spiculaeque et... crinitum missile... nunc pelago nunc puppe -unt (*i. incidunt; cf. SORAN. p. 29, 17 ut neque ori neque oculis aliquid -at*). AMM. 19, 7, 4. 31, 15, 11 *sagittae* si -issent in vanum. *in imagine:* PROP. 1, 10, 24 pro vano verba benigna -ant. 1, 16, 34 nocturno verba -unt Zephyro. 1, 17, 4 vota -unt. 1, 5, 14. ENN. scen. 383 caementae (-a *codd.*) -unt. CATO agr. 20 *cunicae* (*in trapeto*) ne -ant. 38, 4 lapides cocti -ent (ALF. dig. 39, 2, 43 pr. ex eius aedificio tegulae ceciderunt in vicini tegulas. cf. VLP. dig. 9, 2, 5, 2. VITR. 10, 9, 3 *calculi* in redae capsum et vas aeneum -ere possint. 10, 9, 6. Ov. am. 2, 15, 14 inque sinum laxus... -am [*sc. anulus*]). CIC. nat. deor. 2, 137 per quas (*vias*) cadit cibus a iecore dilapsus. div. 1, 27 offa obiecta -ere frustum ex pulli ore. 2, 72 offa cecidit ex ore pulli (CELS. 6, 6, 1 *cocta* ne per somnum -ant. PERS. 3, 102 -unt laxis tunc pulmentaria labris). VERG. Aen. 3, 207 vela -unt (Ov. ars 1, 373 fast. 3, 585. LVCAN. 5, 432 in mediam cedere ratem *lintea*. cf. GLOSS. IV 468, 28 vela -unt deficientibus ventis). PROP. 3, 7, 20 vincula. 4, 8, 53 pocula mi digitos inter cedere remissos (SEN. contr. 7 praef. 8 calix. Ivv. 3, 271 fenestris vasa -ant. ITALIA lev. 11, 33 [Wirr.]. AMM. 20, 11, 10 dolia desuper -bant. AVG. serm. 128, 6, 9 vas... de manu hominis cadit in terram). Ov. met. 4, 229 colus et fusus digitis cedere remissis (epist. 18, 197 stamina de digitis). met. 9, 571 elapsae manibus cedere tabellae. 14, 783 portae -isse repagula (LIV. 27, 28, 11. PETRON. 16 sera sua sponte delapsa cecidit). hal. 42 hamus. Pont. 2, 3, 59 *ratis* -ura (LIV. 24, 34, 11 velut ex muro -entem navem). VITR. 10, 2, 13 ne -ret (cederet *GH*) ea statua et frangeretur (TAC. hist. 3, 85). SEN. Tro. 104 cadit ex umeris vestis (STAT. Ach. 1, 878 cedere a pectore vestes. PAVL. dig. 41, 1, 26, 2 *lana* in lutum aut caenum -isset. VVLG. IV reg. 2, 13. 14 *pallium* -erat ei. NEPOTIAN. 1, 9 sacrificanti apex cecidit

[sed VAL. MAX. 1, 1, 5 e capite apex prolapsus]). SEN. benef. 2, 17, 3 *pilam* -ere (nat. 6, 10, 2 LAVS Pis. 186). epist. 87, 16 denarius in cloacam cadit (VLP. dig. 9, 2, 27, 21 *nummi*). PETRON. 22 cecidit . . . mensa. PLIN. nat. 24, 116 *baculum* etiamsi citra -erit. VAL. FL. 3, 53 muris claustra -unt. SIL. 7, 701 lora . . . et stimuli. STAT. Theb. 4, 332 exuviae cecidere tholis. 6, 682 -enti *disco*. 10, 518 torques in hostiles cecidit per vulnus harenas. *nota*: 5, 375 remi . . . cadunt in pectus inanes. MART. 5, 35, 7 equiti . . . cecidit . . . de sinu clavis. QVINT. inst. 7, 9, 4 utrum aula, quae ter -erit an tibicina, si -erit, debeat publicari. AVR. Fronto p. 36, 2 N. furca in equitem . . . cadit. VVLG. Is. 22, 25 -et *paxillus*. Am. 3, 14 cornua altaris. Matth. 15, 27 *micae* -unt de mensa. Luc. 16, 21. PAVL. NOL. carm. 21, 120 rota surgens -ensque. *in imagine*: HOR. epist. 1, 18, 12 verba -entia tollit. Ov. epist. 3, 98 nullo pondere verba -unt. v. p. 20, 59. SEN. epist. 49, 7 verba dubie -entia. Ivv. 6, 440 verborum tanta cadit vis, tot pariter pelves ac tintinnabula dicas. cf. CIC. div. 2, 83. *tali*: CIC. fin. 3, 54 qui ita talus erit iactus, ut -at rectus. PETRON. 122, 174 iudice Fortuna -at alea (cf. *Archiv* 3, 1886, 370). cf. *de calculis*: BOETH. arithm. 1, 9 p. 20, 6 tres uno minus quaternario -ant. *in imagine*: TER. Ad. 740 si illud quod maxime opus est iactu non cadit (*in vita hominum*), illud quod cecidit forte, id arte ut corrigas.

3 aedificia, muri sim. cadunt i. corruunt: CIC. off. 2, 13 si *tecta* aut vi tempetatis aut terrae motu aut vetustate -issent. carm. frg. 3 (de consul.) 30 quae lapsu tandem cecidere vetusto. LVCR. 6, 588 ceciderunt moenia magnis motibus in terris. VERG. Aen. 8, 375 -uras . . . inimicis ignibus arces (Ov. met. 12, 588 IORD. Get. 42, 221). 9, 708 saxea pila. PROP. 2, 14, 2 magnae Laomedontis opes (SEN. Tro. 1086 muri -entis. ITALIA Ios. 6, 5 [Lugd.] -ent ab se muri civitatis. LVCIF. non conv. 2 p. 6, 1. VVLG. III reg. 20, 30 cecidit murus super [*ἐπί*] *homines*. I Macc. 12, 37. Is. 30, 13 interruptio [*ταίχος*] -ens). Ov. met. 13, 375 -ura . . . moenia Troum. fast. 2, 59 *templa* ne . . . -rent labefacta ruina (SEN. dial. 2, 6, 2 templorum super deos suos -entium). SEN. nat. 6, 32, 5 insularum -entium fragor. 6, 1, 12. 6, 31, 1. LVCAN. 8, 868 bustum. 5, 747 properante ruina summa -unt. CARM. epigr. 957 (*Pompeis*) admiror, paries, te non cecidis <s>e ru <i>na. OPTAT. 3, 10 p. 96, 20 agitatus est paries, sed non cecidit. VVLG. Ezech. 13, 11 -urus sit *paries*. 13, 12. SIL. 2, 566 penates. 8, 627 celsae toto ceciderunt aggere pinnae. GAIUS dig. 39, 2, 6 aedes ruinosae. VLP. dig. 39, 2, 24, 5 aedificia. 39, 2, 24, 11. ITALIA iud. 16, 30 (Lugd.) cecidit domus super satrapas. Matth. 7, 25. 27 (cod. r). Luc. 6, 49 continuo cecidit domus. 11, 17 domus supra domum -et. 13, 4 supra quos cecidit turris. Am. 9, 11 (Aug. civ. 18, 28) *tabernaculum* cecidit et reaedificabo quae ceciderunt. cf. VVLG. Is. 30, 25. NEPOTIAN. 9, 20 triclinium cecidit (*sic cod.*, concidit *Halimius*, contra VAL. MAX. 1, 8 ext. 7 collapsum). VVLG. Ezech. 13, 14 fundamentum. Ier. 50, 15. CORP. IX 5994 (a. 214) labe agger <es c>adent <es>. *in imagine*: SEN. epist. 95, 53 societas nostra lapidum fornicationi simillima est, quae -ura, nisi in vicem obstare <n>t. LVCAN. 7, 244. *nota adnominationem*: AVG. civ. 2, 2 non murorum, sed morum munimenta atque ornamenta ceciderunt. *urbes*: LVCR. 5, 1237 concussae . . . -unt urbes. 5, 340 -isse urbis magno vexamine mundi. SEN. epist. 91, 9 urbes uno tremore -erunt. 91, 12 *urbes* -urae stant (casura exstant *codd.*). nat. 6, 29, 1. cf. p. 27, 55 sq.

B animantia prolabantur vel procidunt aut corruunt. addi potest, unde aut quo cadant. non raro cadere exstat pro caedi aut deici. **1 homines**: LIV. ANDR. trag. 12 ipse se in terram saucius fligit -ens. NAEV. com. 82 cave -as, amabo. PAVT. Most. 324 cave ne -as. 328. 329 Pseud. 1248. 1278. 1296. Cas. 634 ne -am . . . tene me. Curc. 287. Mil. 721 -issetve (-ne AP) ebrius aut de equo uspiam. 1151 ab summo (*puteo*) ne rusum -as. 1260. Rud. 178 deorsum -it. TER. Ad. 37. VARRO Men. 272 ut ciconiae . . . alte maesti in terram cecidimus. ling. 5, 23 Ennius in terram -entes dicere 'cubitis pinsibant humum'. CIC. fat. 5 ex equo -ere. Cluent. 175 de equo. PVBLIL. H 28 humilis nec alte -ere nec graviter potest (*proverbialiter*; cf. *Otto, Sprichwörter* p. 17). L 12 lapsus semel fit culpa, si iterum -eris. LVCR. 5, 401 -enti *Phaethonti*. 5, 793 de caelo -isse animalia (VAGELL. carm. frg. Sen. nat. 6, 27 si mihi -endum est, e caelo -isse velim. RVFIN. Adamant. 3, 13 de caelo). ALF. dig. 9, 2, 52, 4 cuius impulsu *servus* -erat (VLP. dig. 11, 3, 3, 1. 13, 6, 5, 7 *si servus* de machina -erit). PROP. 3, 15, 34 cadit inflexo (ut flexo *al.*) lapsa puella genu. Ov. epist. 2, 130 linquor et . . . cado. Pont. 2, 7, 78. ars 1, 547 *Silenus* in caput aurito cecidit delapsus asello. 1, 508 ne prona -as. 2, 91. met. 4, 579 in pectus . . . cadit pronus. 6, 250. 7, 378. 827. 8, 148. 8, 379. 11, 784. 13, 480 fast. 1, 577. 3, 755 praeceps. met. 5, 96 *Phineus* defectos cecidit collapsus in artus. 5, 292 in vultus. fast. 2, 832 cadit in patrios . . . pedes (SEN. contr. 1, 1, 19 in pedes meos). trist. 3, 17 qui cadit in plano . . . sic cadit, ut tacta surgere possit humo. Ib. 394 *Antaeus* (LVCAN. 4, 607. 642 sponte cadit. STAT. Theb. 6, 895 CLAVD. rapt. Pros. 2 praef. 41. AVG. civ. 18, 13 *Antaeus* -ens in terram). LIV. 1, 56, 12 velut si prolapsus -isset. 1, 58, 11 *Lucretia* prolapsa . . . in vulnus moribunda cecidit. 30, 8, 9 alii super alios -entes. 30, 18, 13 femine transfixo -entem *Magonem*. 40, 58, 5 principes icti -rent. MANIL. 2, 878 -entes *Gigantes*. VAL. MAX. 9, 2, 1 exanimis -erat. CELS. 3, 23 is qui -ere consuevit (*i. qui morbo comitiali laborat* cf. SEN. dial. 5, 10, 3. APVL.

apol. 50 moribundo corpore, cessante animo -unt. ANON. Vales. 15, 93 unus de turba adeptus daemonio cecidit). SEN. contr. 1, 3, 7 putares puellam demitti (*i. de saxo*; dimitti O), non -ere (deici exc. *ibid.*). cf. 1, 3, 11. SEN. Ag. 555. Herc. f. 1296 peremptus spiculo cecidit puer. Thy. 742. Tro. 368 turre de summa. 1118 praeceps . . . altis cecidit e muris puer. Med. 659 Nauplius praeceps -et (cadit *codd.*) in profundum. Phaedr. 260 an missa praeceps arce Palladia -am? 1085. dial. 1, 5, 11 est tanti per ista ire -uro (*de Phaethonte*). benef. 6, 8, 1 in flumen. nat. 6, 32, 4 quo homo debebit -ere, desiliet. epist. 13, 2 *athleta* quotiens cecidit, contumacior resurrexit. PS. SEN. extr. voc. 195 si (ut *cod.*) tibi -endum (candidum *cod.*) scias. LVCAN. 2, 211 in fluvium primi cecidere, in corpora summi. 3, 543 *remiges* in transtra -unt (*sc. inclinantur, ut proni cadere videantur*). 3, 572 nullique perempti (multique plurimi *codd.*) in ratibus cecidere suis. 3, 639 *miles* ruptis cadit undique venis. 3, 668 *bracchia* linquentes (*milites*) . . . a manibus cecidere suis. 3, 731. 4, 39 *acies* in tergum -ura. 4, 311 cadit omnis in haustus . . . obscaenos miles. 5, 224. 6, 111 cernit miserabile vulgus in pecudum -isse cibos. 6, 206 in quem -at *Scaeva*. 7, 626 *quis* in . . . hostis -at arma sui. PETRON. 45 gladiatores. 54. 72 in piscinam. PLIN. nat. 22, 44 *cum Periclis verna* inde (*i. ex fastigio*) -isset. VAL. FL. 3, 51 qua voce trepidis auriga rotis cadit. SIL. 2, 649 *mater* ambiguos cecidit super inscia natos. 4, 553 nec artatis locus est in morte -endi (9, 322 nec morte peracta artatis -isse licet). 5, 300 *Isalcam* lapsu resupino in terga -entem. STAT. Theb. 1, 14 -ura *Leucothea*. 3, 580 tantus in attonitos cecidit deus. 10, 779 in . . . Achivos. 11, 171 in media arma. 11, 267 de turre. 12, 625 -urum *Aegea* in nomina ponti (*i. ponto nomen daturum*). silv. 1, 2, 136 in *Violentillam* vero -isset Iuppiter auro (*sc. velut imber*). 1, 4, 3 *Astraea* . . . cadit (*i. delabitur*). 2, 2, 105 *Satyri* cecidere (*i. incidere*) vadis. 2, 5, 26 -res tristi gladiator harena. 5, 1, 103 cadit liquidas Iunonia virgo per auras. 5, 3, 76 turre -entem *Astyanacta*. MART. epigr. 14, 3. 2, 66, 4. 12, 14, 8. *nota*: 5, 24, 6 cui (*i. a quo*) cadit *Advolans*. Ivv. 2, 40 tertius e caelo cecidit Cato. PLIN. epist. 9, 26, 3 iam iamque -uri videntur. 2, 1, 5 per leve et lubricum pavimentum fallente vestigio cecidit. SVET. Aug. 43 -ret supinus (Tib. 27). GAIUS inst. 3, 219 *si servus* ascendendo aut descendendo -erit. APVL. met. 5, 27 *soror Psyche* in . . . simile mortis exitium cecidit. TERT. nat. 2, 4 *Thales* in puteum cecidit (*per ellipsin*: anim. 6 sic Thales in puteum). scorp. 9 non frustra, id est non sine emolumento nos -uros in terram. ITALIA iud. 9, 40 (Lugd.) ceciderunt vulnerati multi. Dan. 11, 26 (Wirc.) (VVLG. I Macc. 3, 11. Ezech. 6, 7 -et interfectus in medio vestri. *saep.*). deut. 22, 8 (Lugd.) si -erit -ens ab eo (*tecto*). I reg. 4, 18 (Vind.) de ara cecidit supinus (VVLG. de sella retrorsum. cf. PAVL. MED. bened. 6, 2 AVG. civ. 22, 22). Dan. 3, 23 (Wirc.) tres . . . ceciderunt in medio fornacis (VVLG. in medio camino ignis ardentis). Luc. 15, 20 (cod. r) cecidit supra (VVLG. super) collum eius. Ioh. 11, 32 (cod. r) cecidit ad pedes eius (EVTR. 4, 7 HERM. Pal. vis. 3, 2, 3). Matth. 17, 6 (cod. r) discipuli ceciderunt in faciem suam *al.* (VVLG. apoc. 5, 14 ceciderunt in facies suas. gen. 17, 3 pronus in faciem *al.* PRVD. apoth. 330 cadit in faciem plebs. PAVL. MED. bened. 6, 2 qui . . . in faciem cadit de retro actis erubescit). Ioh. 18, 6 (cod. r) in terram (VVLG. Ios. 7, 6 pronus . . . in terram *al.*). Matth. 15, 14 (cod. r) in foveam (AMM. 30, 9, 13 VVLG. Ier. 48, 44 Is. 24, 18). 17, 14 (cod. r) *filius* cadit in ignem et crebro in aquam. 21, 44 qui -erit super lapidem istum. ANTH. 324, 3 *Phaethon* cecidit super aethera (AVSON. 122, 6). 324, 6 *Icare*, *Phoebeo* victus ab igne cadis. HYG. fab. 125 p. 108, 4 se ebrium per scalam -isse. OPTAT. 7, 4 p. 175, 19 quasi in oleum -itis. AMBR. Isaac 8, 77 *Paulus* cecidit a pavore. HIER. interpr. Iob 14, 18 *diabolus* cadit in praeceps. VVLG. apoc. 5, 8 ceciderunt coram Agno. psalm. 21, 30. sap. 18, 23 -issent super alterutrum mortui. RVFIN. Adamant. 3, 13 non enim -ere aliquis nisi a superioribus dicitur et nisi ille qui steterit. CLAVD. 17, 72 *Empedocles* in Aetnaeas -urus sponte favillas. AVG. conf. 10, 35, 57 aliud est cito surgere, aliud est non -ere. PS. AVG. c. Felician. 13 surgit beneficio alieno qui cecidit vitio proprio. SIDON. epist. 1, 1, 16 ad pectus . . . ad manus -ere. SVLP. SEV. epist. 1, 5 *vipera morsum* -urum et repente moriturum eum. 2, 10 praecisis rupibus abruptisque montibus . . . sponte -isset. MACR. somn. 2, 5, 25 in superna -uri sunt. *ibid.* in caelum. 2, 5, 26 in superiora. **speciatim**: *ex utero matris cadere, i. q. nasci*: VAL. FL. 1, 355 matre -entem (carentem V). STAT. Theb. 1, 60 me de matre -entem. silv. 1, 2, 109 tellure (*dat.*) -entem (*ubi v. Vollmer*). 5, 5, 69 VVLG. Is. 26, 18. CLAVD. 3, 92 de matre. cf. ANTH. 278, 2 *Pallas* patrio de vertice nata in caelum cecidit. COD. Iust. 6, 29, 3, 1. *sensu obscaeno pro succumbere*: PAVT. Persa 656 libera eris actutum, si crebro -es. *de* SEN. contr. 1, 3, 7 v. supra l. 2. *in imagine*: CIC. orat. 98 magnus orator . . . minime . . . in lubrico versabitur et, si semel constiterit, numquam -et. Brut. 185. LVCR. 1, 741 graviter magni magno cecidere ibi casu (causa *codd.*). LABER. mim. 94 amore cecidi tamquam blatta in peluim. HOR. epist. 2, 1, 47 dum -at elusus ratione ruentis acervi qui redit in fastos (*fastus al.*). 2, 1, 176 -at an recto stet fabula talo. carm. 4, 1, 36 inter verba cadit lingua (*ut cursor; aliter* STAT. silv. 2, 1, 149). Ov. ars 1, 646 *puellae* in laqueos . . . -ant. 3, 591 (AMBROSIAS. in I Cor. 7, 29 in laqueum diaboli. cf. COMM. apol. 702 in fauces latronum. AVG. in psalm. 30, 10 vae illi, qui in illam musci-

pulam cadit: cadit autem omnis qui non sperat in deum). SEN. epist. 8, 4 huius eminentis vitae exitus -ere est. 74, 9. 92, 2. 107, 2. 110, 3. 4 dial. 1, 2, 6. 9, 10, 6 ex *fastigio* non possunt nisi -endo descendere. 12, 13, 2 impulsus a fortuna et -entem sustinuit. QVINT. inst. 8, 5, 32 dum timent ne aliquando -ant, semper iacent. IVV. 11, 13 cenat... cito -urus iam perlucet ruina. PANEG. 12, 7 illo adulescentiae lubrico, ut non -ant, titubant. LACT. inst. 2, 4, 36. AMM. 30, 5, 10 e celsiore scopulo.

latiore sensu pro mori, caedi, interfici. saepissime apud rerum scriptores. additur saepius ablativus vel ab, poetico usu etiam dativus: FLAVT. Amph. 234 -unt vulnere vi viri. 236 hostes crebri -unt. Merc. 613. LVCIL. 226 unum -isse. CATO orig. 83 perfossi gladiis aut missilibus aperti -unt. VARRO Men. 540 Adon cecidit cruentus. CIC. carm. frg. 28, 1 nimis multos atque omni luce -entis cernimus (*Homer. Il. 19, 226 πίπτονσι*). Tusc. 5, 36 nascentibus et -entibus cum reliquis commodis, tum maxime liberis (*cf. Plat. Menex. 248^A γυμνῶν τε κρημάτων καὶ παίδων καὶ διαφθειρομένων*). Pis. 27. Deiot. 34 cuius in victoria -erit nemo nisi armatus. Mil. 85 illam beluam (*i. Clodium*) -ere. Phil. 3, 35 ut cum dignitate potius -amus quam cum ignominia serviamus. 12, 15. 14, 38 cum plurimos caederent, -rent non nulli. nat. deor. 2, 8. 3, 49. CIC. Tusc. 1, 89 pro patria. Ov. met. 13, 695 pro populo... suo. SEN. suas. 2, 14 SEN. dial. 7, 15, 5 QVINT. inst. 2, 15, 29. TAC. ann. 4, 44 pro optimatibus. IVST. 28, 4, 4 pro patriae libertate. VLP. dig. 27, 1, 18 pro republica. CIC. div. 2, 71 in Cannensi pugna. fin. 2, 61 in proelio. Marcell. 31 in acie. Att. 9, 10, 3 in Marathonia pugna. BELL. Hisp. 15, 4 in quo proelio. NEP. Thras. 2, 7 in secundo proelio. Ov. fast. 6, 187 pugna -isset in illa. LIV. 9, 23, 5 saep. QVINT. decl. 317 p. 246, 7. 339 p. 341, 29 in acie. PAVL. dig. 4, 6, 35, 6 VVLG. II reg. 1, 25 I Macc. 7, 43 AVG. civ. 3, 27. CIC. div. 2, 97 qui Cannensi pugna -erint. BELL. Alex. 40, 5 eo proelio. NEP. Paus. 1, 3 LIV. 23, 21, 7 al. CORP. XIII 8648 (*paulo post a. 9*) <ce>cedit bello Variano. SIL. 3, 341 pugna. TAC. hist. 2, 62 acie Othoniana. ann. 4, 44 Pharsalica acie. CLAVD. 28, 311 duro... certamine. AVG. civ. 5, 22 duobus proeliis. CIC. epist. 14, 3, 1 -ere fortiter. POLLIO Cic. epist. 10, 33, 4 CAES. Gall. 2, 27, 3. 5, 34, 2 magnus numerus... -bat. SALL. Catil. 60, 6 in primis pugnantibus. Iug. 54, 10 plerique inermes. 92, 9 optumus quisque -ere aut sauciari. PAPIN. dig. 3, 2, 25, 1. GALLICAN. Avid. 12, 10 in tumultu. VERG. Aen. 10, 830 Aeneae magni dextra cadis. Ov. ars 1, 694. met. 5, 109 Phinea manu. fast. 6, 490 patria manu. SEN. Herc. O. 1179 feminea manu. 1182 feminae manu. Herc. f. 255. Phaedr. 927 nostra manu. 555 OCTAVIA 174 SIL. 2, 705. 5, 658 sua *dextra*. 9, 426 Hannibalis manu. HOMER. 423 dextra eadem. 774 dextra Idomeni. TAC. ann. 6, 39. IVST. 14, 4, 12 mortali manu. CORP. III 12596. VVLG. I par. 20, 7 in manu (*i. manu*). VERG. Aen. 11, 689 telo. Ov. met. 3, 119 iaculo cadit eminus. 7, 142 civili acie (*i. gladio*). 12, 68 Hectora hasta. 13, 498 ferro. 13, 501 sagittis. fast. 2, 196 Veientibus armis. 3, 702. 4, 55 ense patruo. 6, 770 telis suis. Ib. 568 telo Icarii. SEN. dial. 3, 11, 7 OCTAVIA 266. 850. 951 VAL. FL. 1, 812. 6, 194. SIL. 4, 392 rigida hasta. TAC. Germ. 33 armis telisque. ANTH. 462, 32 utrius ense. PANEG. 9, 17 gladio telove. ITALA Is. 39, 18 (Wiric.) in gladio non -es (*ἐν ῥομφαίᾳ; sic non raro in VVLG., ubi tamen saepius gladio legitur*). iud. 4, 16 (Lugd.) cecidit omnis castra Sisarrae in ore gladii (*sic saepius in VVLG.*). AMM. 25, 6, 6 telo Romano. 27, 12, 3 ferro poenali. VERG. Aen. 10, 389 Rutulis... in arvis. 11, 349 lumina (*i. proceres*) tot -isse ducum. 12, 410 iuvenum... duro sub Marte -entum. HOR. carm. 2, 4, 9 cecidere turmae Thessalo victore (AMM. 31, 13, 10 percussoribus incertis. CLAVD. 8, 89 non hostes victore -unt, sed iudice sontes). 4, 2, 14 cecidere iusta morte Centauri, cecidit tremendae flamma Chimaerae. epist. 1, 12, 27 virtute Neronis Armenius cecidit (Ov. met. 12, 332). PROP. 2, 9, 49 diris... sub armis. Ov. epist. 1, 17. met. 3, 123 suo Marte (*i. inter se pugnantibus*). 12, 610 si femineo fuerat tibi Marte -endum, Thermodontiaca malles -isse bipenni (VAL. FL. 6, 39 aeterno Marte). 12, 554 Herculeis viribus. 8, 518 ignavo leto. epist. 14, 12 qua non cecidit vir nece, nupta -am. Ib. 310 qua vindice. 476 aetherii vindicis igne. trist. 1, 2, 53 fatoque suo ferroque -entem. 4, 10, 6 fato pari (LYGD. 5, 18. SEN. Oed. 780 regio fato. 787. TAC. ann. 1, 55 fato et vi Armini). 4, 3, 63 subito ictu. Ib. 588. SEN. suas. 2, 2 eadem causa. LVCAN. 2, 554. 4, 550 suorum vulneribus. SEN. Oed. 769 stipitis pulsu. Ag. 633 fraude sua (*cf. TAC. ann. 2, 71*). epist. 4, 8 servorum ira. PETRON. 91 tua voluntate. VAL. FL. 6, 508 densa strage. SIL. 7, 60 deorum invidia. 9, 313 gemina procella. 15, 657 adventu tuo. TAC. ann. 1, 2 per acies aut proscRIPTIONE. 2, 88 dolo. *cadere ab aliquo:* Ov. epist. 9, 36 vir ab hoste -at. 12, 18 ut -ret cultu cultor ab ipse suo. met. 5, 192 a tanto... viro. fast. 6, 564 Marso... ab hoste. LIV. 25, 19, 5 ab Romanis. 38, 6, 7 <ab> ipsis (*ipsi codd.*). SEN. Phaedr. 556 a fratre frater, dextera nati parens cecidit. VAL. FL. 8, 317 frater Graia victus -isset ab hasta. TAC. ann. 16, 9 SVET. Otho 5. DRAC. laud. dei 2, 308 cadit a latrone viator. Ov. am. 2, 14, 16 -urus dominae conditor urbis erat (*sc. in ventre*). met. 5, 119 impune. fast. 2, 213 sic iterum, sic saepe -unt. 3, 67 Romuleo... traiectus... ense. Ib. 487 -as domitus. 528 de morsu. trist. 3, 10, 63 pars cadit hamatis... confixa sagittis. LIV. 1, 7, 2 ictus Remus cecidit. 2, 47, 7. 41, 18, 11 missili traiectus. SEN.

Med. 996 flammis... perusta. SIL. 11, 256 oppressum Capuae... ruinis. FLOR. epit. 2, 17, 6 oppressi Punica fraude. AMM. 27, 2, 3 forati pilis. VVLG. Iudith 6, 4 confixus. LIV. 1, 25, 14 quo quisque loco cecidit. 5, 18, 8 inter primores. 10, 35, 15 inter signa. 27, 32, 6 circa eum. 5 MANIL. 5, 341 *in ara*. 5, 485 ante ora. PAVL. FEST. p. 366 *in fluvio*. SEN. Ag. 792 ante aras. Oed. 63 circa funus. Herc. O. 25. dial. 6, 9, 3 quotiens aliquis ad latus aut pone tergum -erit. LVCAN. 4, 488 in caeca bellorum nube. 4, 797 in strage suorum. 8, 267 in arvis Aemathii. VAL. FL. 6, 718 ante *Medeae* ora. 7, 424 pro moenibus. SIL. 6, 112 inter tela. STAT. Theb. 1, 619 qua nostrae cecidere animae. 10, 514 intra moenia. QVINT. decl. 315 p. 239, 4 secundum latus. TAC. Agr. 33. AMM. 20, 7, 11 altrinsecus multi. VVLG. II Macc. 1, 13 in templo. psalm. 77, 28 in medio castrorum. 90, 7 a latere tuo... a dextris tuis (*cf. ANON. Vales. 11, 50. 53. 54 ab utraque parte*). II reg. 3, 34 coram filiis iniquitatis. LVCIF. Athan. 1, 11 p. 84, 28 coram alienigenis. LIV. 3, 5, 6 acriter dimicans (SIL. 4, 509 pugnantem -isse. TERT. pudic. 22 dimicando). 30, 18, 15 in restituenda pugna. SEN. suas. 2, 2 super spolia nudus -am. VELL. 2, 27, 5 utcumque cecidit. SEN. Ag. 515 -ere qui meruit gradu. 602 urbe cum tota. Oed. 73 post omnes. 695 incognita... causa. nat. 6, 2, 9 orbe concusso (*cf. MART. 6, 28, 2 tota... dolente Roma*). SEN. epist. 36, 1 alii elidentur, alii -ent. 22, 3 malit semper pendere quam semel -ere. CVRT. 6, 1, 2 inulti (TAC. hist. 3, 77 VEG. mil. 1, 21). 4, 16, 30 aut foede fugiendum aut miserabiliter -endum fuit (QVINT. decl. 255 p. 47, 3 transfugere quam -ere. PANEG. 9, 9 aut vincendum est aut -endum. 12, 35 in vestigio stare vel -ere. HIER. epist. 48, 12 aut ferendum tibi est aut -endum). ASCON. Mil. p. 48 ex improviso. LVCAN. 2, 151 in fratrum ceciderunt praemia fratres (*i. ut praemia acciperent*). 6, 100 turba -entum (VAL. FL. 3, 206 -entum... sonitus. SIL. 11, 53 super ipsa -entum pocula. AVG. civ. 20, 10 -entium... resurrectio). 8, 505 cum qua gente -at (*Pompeius*). 9, 583 pavido fortique -endum est. SIL. 2, 549 mors -uro... inhiat populo. 4, 543 huic cadit infelix. 4, 391. 10, 28 cadit... uni turba viro. 12, 385 caeduntque -untque (STAT. Theb. 8, 420 perimuntque -untque. AMM. 31, 10, 14). 15, 449 cadit obvis acri Katalo Nasidio. 17, 306 cui consul in armis... cecidit (TER. MAVR. 273 Hectora... Achilli). MART. 4, 35, 6 sic cecidere viri. 5, 65, 9 quot graviora -unt Nemeaeo pondera monstro. PS. QVINT. decl. 12, 27 tardius (AMM. 25, 1, 18 effusius). IVV. 3, 212 magna Asturici cecidit domus (VVLG. Am. 5, 1 domus Israel). TAC. ann. 1, 48 innocentes ac noxios iuxta -ere. 6, 40 voluntario exitu. 12, 17 belli... iure. 14, 35 -isse legionem. HIER. epist. 119, 7 moriendo cecidit. v. AVG. *infra l. 50* (CYPR. GALL. exod. 117 morte cadit. DRAC. satisf. 131 sub morte cruenta). ITALA psalm. 44, 6 (Aug. civ. 17, 16) populi sub te -ent. VVLG. Ezech. 32, 27 cum fortibus -entibus (*μετὰ τῶν γιγάντων τῶν πεπτωκότων*). II Macc. 12, 44 eos qui -erant resurrecturos. CARM. poet. min. V 50, 3, 11 sic -isse iuvat. PS. HIL. libell. 6 creatura invalida et -ura. AMM. 26, 9, 5 nebuloni destituendo iam et -uro. PAVL. NOL. carm. 31, 144 *deus* resurrexit corpore quo cecidit. 31, 181 corpore mors cecidit, surrexit corpore vita. AVG. civ. 20, 10 quorum... est... -ere, eorum est resurgere. -unt autem corpora moriendo; nam et a -endo cadavera nuncupantur. 20, 21 in secundam mortem -ent. CORP. II 3435 et vixit et cecidit. CARM. epigr. 1489, 2 quam subito quot stetit ante cadit. INSCR. christ. Rossi I 1029, 5. *nota:* CORN. SEV. carm. frg. 13, 24 (Sen. suas. 6, 26) nostrae... -ens ferus Hannibal irae. SEN. contr. 9, 2, 8 legi potius quam scorto -at. 10, 3, 16 illam -isse irae patris. *in imagine:* CIC. har. resp. 40 *res publica* tamquam fortis in pugna vir... honeste -ere videatur. TERT. nat. 1, 10 quo machaeris vestris amentationibusque -atis.

2 bestiae cadunt: a concidunt vel decidunt vel incidunt:

LVCAN. 6, 744 volantes praecipites... -unt (VERG. georg. 4, 80). 6, 823 ales -at e regione loci. 6, 827. SEN. Herc. O. 1047 ales deficiens cadit. nat. 6, 28, 1 in ipso volatu. VAL. FL. 8, 34 *columba* in quemcunque... hominem cadit. PLIN. nat. 10, 9 *aquila* in lacus -ente. 10, 103 *perdix*. 10, 112 ab alto. 10, 204 *e nido*. STAT. silv. 1, 6, 63 -urae... vagis grues rapinis (*dat.*). 1, 6, 75 inter quae subito -unt volatu immensae volucrum per astra nubes. Theb. 5, 392 deprensae... -unt volucres. 10, 461. Ov. trist. 4, 8, 19 *equus*. am. 1, 13, 30. GRAT. 511 excu<s>sis... unguibus (*i. unguis*). FEST. p. 282 ad portam... canterium... -isse. TAB. devot. Audolent 272, 11. 284, 16 *equi* -ant frangant. 284, 19. *sic passim de aurigis et equis*. PAVL. FEST. p. 244 *hostia* in aliam partem corporis... -isset. COLVM. 12, 31 animal in mustum -erit. PLIN. nat. 8, 103 aranei cum telis primi -unt. 29, 75 *salamandra* in puteum -at. 30, 24 *urucacae*. STAT. Ach. 1, 463 *ferae* in angustam ceciderunt undique vallem. silv. 2, 5, 17 -enti *leoni*. MART. 13, 99, 2 -uram (*sc. de rupe*) *capream*. IVV. 7, 70 -rent omnes a crinibus hydri. ITALA Matth. 10, 29 (Tert. scorp. 9) nec passerum alter in (ITALA cod. r et VVLG. super) terram cadit. Matth. 12, 11 (cod. r) si -erit *ovis*... in foveam. Luc. 14, 5 (cod. r) asinus aut bos in puteum. CHIRON 331 *iumentum caducum* saepius -et saep. (*cf. VEG. mulom. 2, 97*). HIER. tract. in Marc. p. 323, 12 *lucusta*... pennis deficientibus cadit in terram. VVLG. Am. 3, 5 -et avis in laqueum. exod. 21, 33 in *cisternam*. lev. 11, 33 in quod (*vas*) horum quidquam intro -erit. *in imagine:* SEN. Ag. 776 ipse se fregit furor caditque flexo qualis ante aras genu cervice taurus vulnus incertum gerens. b *speciatim pro caedi, mori:*

Ov. epist. 4, 172 -at adversa cuspide fossus aper. rem. 204. met. 7, 595 haud exspectato ceciderunt vulnere tauri. SEN. Herc. O. 1813 dira serpens cecidit. Oed. 342 iuvenca... vulnere uno cecidit. benef. 4, 20, 3 lassa morbo pecora et -ura e proximo. LVCAN. 6, 491 humano... cedit serpens adflata veneno. VAL. FL. 6, 214 nostra sonipes -et... hasta. MART. 13, 93, 2 *aper* Aetola cecidit cuspide. IVV. 2, 80 grex totus... unius scabie cadit. ITALA deut. 22, 4 (Lugd.) asinum... aut vitulum... -entem in via. AMM. 30, 5, 16 bubo... nulla... dextera -ere potuit. CLAVD. 24, 274 -uris parcite monstris. *imprimis de hostiis, quae sacrificantur. additur non raro dat. commodi:* VERG. georg. 3, 488 *hostia* inter cunctantis cecidit moribunda ministros. Aen. 1, 334 multa tibi ante aras nostra -et *hostia* dextra. Ov. fast. 1, 320 *hostia* caelibus quo feriente cadit. VAL. MAX. 1, 6, 9 *hostia* ante foculum cecidit. SIL. 12, 333 centum -at *hostia* cultris. MART. 9, 31, 6 cecidit sanctis *hostia* parva focis. CORP. II 2395 e. CIRIS 366 cum -sa pio -isset *victima* ferro. Ov. am. 2, 11, 46 pro reditu *victima* vota -et. met. 7, 162 fast. 1, 335. 1, 720 perfusa *victima* fronte -at. 6, 160 Pont. 2, 9, 26. 4, 9, 30 SEN. Ag. 585 MART. 12, 90, 4 IVV. 12, 113. HOR. carm. 3, 18, 5 si tener pleno cadit haedus anno. TIB. 1, 1, 23 agna -et vobis. PANEG. in Mess. 15 inaurato taurus cadit *hostia* cornu. PROP. 4, 6, 2 -at ante meos icta iuvenca focos. Ov. ars 1, 319 *vacca*. fast. 1, 56 Iovi grandior agna cadit. 1, 388 cervae. 4, 635 pars *vaccarum* cadit arce Iovis. 4, 653 prima *ovis* cadit Fauno, leni cadit altera Somno. trist. 1, 10, 43 merita -et agna Minervae. SEN. Ag. 365 ad tua coniunx candida tauri delubra -et. CALP. ecl. 2, 63 cadit festis devota Parilibus agna. SIL. 15, 252 cadit ardua taurus *victima* Neptuno. STAT. Theb. 4, 13 cadit ingens rite Tonanti Gradivoque pecus. 4, 463. MART. 7, 54, 6 cadit agna frequens. 9, 42, 9 -urum... iuvenca. IVV. 12, 98 coturnix nulla umquam pro patre -et. *in imagine de hominibus:* Ov. Pont. 3, 2, 83 alteruter nostris... -at *hostia* sacris. 3, 2, 58 advena virgineo caesus ut ense -at. OCTAVIA 664 *victima* tandem funesta -es. LVCAN. 9, 132 *Pompeius* cecidit donati *victima* regni. SIL. 11, 250 *victima*... digna cadit Decius. TAC. ann. 4, 70 has Seiano *victimae* -ere.

II translate: A i. q. minui. I homines cadunt i. minuuntur: a *potentia vel dignitate vel animo:* CIC. har. resp. 42 ut tanta civitas, si -et a viro tamen confecta videatur. 54. Phil. 12, 24 cecidi sciens, ut honestissime exurgere possem. Sest. 37. Phil. 2, 51 labentem et prope -entem rem publicam. off. 2, 80 epist. 6, 6, 2 (SEN. dial. 2, 2, 2). off. 1, 73 *philosophi* tam graviter -ere non possunt (Ov. Pont. 1, 7, 49). Lael. 53 tyranni (PROP. 2, 8, 9). Brut. 127 C. Galba cecidit in cursu (sc. vitae). 273 M. Caelius discessit a sese ceciditque. part. 57 si qua ex fortuna quis -at. Att. 4, 18, 2 non recordor, unde -erim, sed unde surrexerim. 6, 1, 4 -ere animis. 6, 12, 1 frangi... atque ita -ere (sc. animo; cf. DON. Ter. Andr. 423 -ere spe dicuntur, qui levati a summo ad inferiora labuntur). 16, 15, 6 turpius est... privatim -ere quam publice. CAEL. Cic. epist. 8, 8, 9 LABER. mim. 130. SALL. Iug. 8, 2 *Iugurtham* praecipitem -urum. Ov. trist. 3, 5, 5. 5, 1, 9. 5, 3, 29 nec levius cecidi. 5, 8, 1 non adeo cecidi. MANIL. 2, 870 scandendum est atque -endum. SEN. dial. 5, 23, 6 qui praeberet tam alte -enti *Timageni* sinum. Herc. f. 201 alte virtus animosa cadit. Herc. O. 406. 674. Thy. 924 magis unde -as, quam quo, refert. dial. 11, 13, 8 si magnus vir cecidit, magnus iacet. epist. 20, 8 ex *parvis* -ere non possis. LVCAN. 7, 419 *Roma*. 8, 515. 8, 559 cecidit civilibus armis (*Pompeius*). HOMER. 1020 cecidit (ruit et F) defessa senectus afflicti miseranda patris (sc. *Priami*). TAC. ann. 4, 1. 6, 26. FRONTO p. 220, 15 N. populum Romanum non minus -endo quam caedendo imperium peperisse. PORPH. Hor. carm. 1, 35, 22 qui ex dignitate honoris aut divitiarum -erint. VVLG. Sirach 13, 25 humilis... cum -erit. PAVL. NOL. epist. 30, 5 exurgat ille immortalis (*homo*), qui cecidit exurgente peccato. AVG. civ. 17, 4 ut superbi -ant et humiles surgant. 11, 13 numquam nos ex illa... felicitate -uros. gen. ad litt. 11, 23 *diabolus* non ex eo (*infra: ab eo*), quod acceperat, cecidit, sed ex eo, quod acciperet, si... 11, 26 *diabolus* a beatitudine... impia superbia -isse. RVFIN. hist. mon. 7 p. 411^A ne forte elatus super fratres meos -am ab omnibus bonis tuis. SIDON. epist. 1, 7, 2 *Arvandum* non... -isse, sed tam diu stetit. DRAC. laud. dei 3, 653 quanto cecidi de culmine lapsus. **b speciatim in iudicio i. q. causam perdere, vinci, apud posteriores etiam excidere, privari aliqua re; cf. supra l. 61 sq.:** RHET. Her. 1, 12, 22 causa (causae M) cadit. CIC. inv. 2, 57 Mur. 9 de orat. 1, 166. 167 fin. 1, 55 epist. 7, 14, 1 (QVINT. inst. 7, 3, 17 tota causa. SVET. Cal. 39 GAIUS inst. 4, 53. 68 MAR. VICTORIN. rhet. 2, 19 p. 276 DIG. saep. PAVL. sent. 2, 5, 3 plus petendo causa cadit. CIC. Mur. 58 in iudicio. SEN. contr. 7, 1, 16. VAL. MAX. 4, 1, 11 unius testimonio aliquem -ere (cedere *cod.*). 8, 6, 3 sua lege cecidit. SEN. epist. 48, 10 formulā (QVINT. inst. 3, 6, 69). 97, 11 patroni culpa reus cecidit. QVINT. decl. 355 p. 387, 28 *tutor* mutuis -ret actionibus; cf. 266 p. 86, 11. IVV. 4, 12 sub iudice morum. 10, 69 quo cecidit sub crimine? TAC. hist. 1, 77 repetundarum criminibus. 4, 6. ann. 6, 14 coniurationis crimine. 11, 3. SVET. Otho 5 in foro sub creditoribus. APVL. apol. 52. COD. Iust. 4, 32, 26 pr. principali actione. saep. COD. Iust. 4, 65, 35, 2 suis -at redivitibus. 4, 66, 2, 2 (a. 529) suo iure. 4, 66, 3, 6 (a. 529) iure emphyteutico. 7, 31, 1 pr. suis... possessionibus. 12, 33, 6 pr. non tantum dominio *servorum* sed etiam omni patronatus iure *al.* INST. Iust. 4, 2, 1. NOVELL. Iust. 34, 1 exactione. *huc*

etiam trahendum: COMM. apol. 254 -ret de suo privato (primatu P¹). DRAC. laud. dei 3, 239 -isse... Salmonea regno. *nota genitivum graeco more positum:* PAVL. FEST. p. 116, 19 libis... -isse dicitur, qui eius rei, de qua agebat, causam amisit. *e de moribus i. q. peccare imprimis apud ecclesiasticos, qui cadere a vel de usurpant pro 'desciscere' (cf. PETR. CHRYS. serm. 26 p. 272^c de caelo cadit in caelestibus, qui delinquit):* SVLPICIA Tib. 3, 16, 2 ne male inepta -am. MANIL. 5, 114 minimum -isse malum est. TERT. orat. 29 oratio lapsos erigit, -entes suspendit, stantes continet. ITALA I Cor. 10, 12 (Tert. pudic. 14) qui se putat stare, videat ne -at. Is. 14, 12 (Aug. civ. 11, 15) quo modo cecidit (VVLG. cecidisti) Lucifer (*falso de h. l. AVG. ibid.*). Sirach 2, 7 (Aug. civ. 20, 10). apoc. 2, 5 (Primas. p. 804^D) memento unde -eris (VVLG. excideris) (PACIAN. paraen. 12 p. 128). COMM. instr. 2, 19, 5 FILASTR. 42, 3. VVLG. prov. 24, 16 septies -et iustus et resurget. Sirach 22, 33 ut non -am ab ipsis *labiis* (*pro abl. instr.*). Rom. 11, 11. RVFIN. Adamant. 3, 13 PRVD. cath. 11, 42. PAVL. MED. bened. 6, 2 ut amore bonorum praesentium illecti ibi -ant, ubi non vident. retrorsum enim -ere est et hic desperaliter et inverecunde, ubi non videas, ruere et post in exteriores tenebras devenire. PAVL. NOL. app. exc. Bob. p. 460, 16 -ens erigitur (*cf. VVLG. prov. 24, 16*). AVG. civ. 7, 33. 11, 19 *angeli peccatores*. grat. 6, 13 *sine gratia* cadit homo, non erectus, sed praecipitatus libero arbitrio. in Gal. 20 a carnalibus ad spiritualia surgere, non ab spiritualibus ad carnalia -ere. conf. 4, 12, 19 -istis... ascendendo contra deum. in psalm. 68, 2 *Christus* non cecidit, sed descendit, ut eum qui -erat, sublevaret. 103, 6 si lapsus fueris, -es, si -eris, possidebit *te diabolus*. 122, 3 omnis qui deficit, non descendit, sed cadit. persev. 1 periculum est ne -atur. POMER. 2, 20 ipso (*Adam*) -ente cecidimus. PETR. CHRYS. serm. 26 p. 272^c quanto altius ascenderit homo, lapsus tanto altius -et (*proverbialiter, cf. Otto, Sprichwörter s. v. altus*). GREG. M. moral. 3, 21 *Iob* etiam a corde -isset (*i. desperavisset*). *i. q. desciscere:* CYPR. epist. 21, 2 *soror* cecidit in hac vastatione Christo (*i. a Christo*). PELAG. in I Tim. 6 p. 888^c a fidei veritate -unt (*syn. circa fidem exciderunt*). AVG. civ. 11, 13 ab illo bonitatis lumine... -issent *angeli mali*. 14, 11 *angeli* de spiritali paradiso cecidit. 20, 8 de ecclesia. 22, 30 ab illo (sc. deo) cecidimus. in euang. Ioh. 2, 8 recordare unde -eris. doct. christ. 1, 37, 41 a fide... a caritate. serm. 26, 2 a manu figuli. 355, 4, 6 a proposito... a voto suo. in psalm. 39, 27 a manu artificis. SALON. in prov. p. 973^B *schismaticus* cadit a mentis suae statu. **d de intellectu i. q. errare:** CAEL. AVR. acut. 1, 16, 158 cadit... cum putat. chron. 1, 4, 139 in curationibus -ens. 2, 13, 189 ceciderunt... falsa intentione decepti.

2 res et incorporales et corporeae cadunt i. desinunt esse vel decrescunt vel pereunt: a *res incorporales:* PLAVT. Poen. 360 omnia in cassum -unt (LVCAN. 2, 1165 in cassum manuum -isse labores. SEN. Thy. 1066 cecidit in cassum dolor. dial. 10, 11, 1 labor. VAL. FL. 2, 54 in cassum... cecidit tumor... undae). AFRAN. com. 350 quo casu cecidit spes (Ov. epist. 9, 42. 13, 124 Pont. 1, 2, 64. 1, 6, 36. trist. 2, 148 spes mihi... cadit. Liv. 2, 6, 1 tantae ad irritum -entis spei [TAC. hist. 3, 53 -isse in irritum labores. ann. 15, 39. Ps. APVL. Asclep. 24 veneratio in irritum -ura]. SIL. 4, 328 spes virtusque. 7, 581. MARCELL. chron. II p. 96, 505. DRAC. laud. dei 3, 677 quae per me cecidit, per te spes nostra resurgat). CIC. nat. deor. 1, 67 in mundis... aliis nascentibus, aliis -entibus. Brut. 22. epist. 13, 47 illa nostra. 14, 3, 2. leg. 2, 38 severitas *morum*. 3, 17 gravitas optimatum. Mil. 34 gloria... Clodii morte cecidit. off. 2, 45 tua laus pariter cum re publica cecidit. har. resp. 60 auctoritas principum. 61 humana consilia. Flacc. 3 subsidia rei publicae, consilia, auxilia, iura ceciderunt. PVBLIL. V 25 libertas. LVCAN. 4, 1182 -at (*cadet cod.*) alte sumpta querella. 5, 328 quo tot facta virum totiens cecidere? 5, 409 vires. *nota:* 5, 1418 cecidit vestis (*i. obsolevit*). VERG. georg. 3, 138 cura patrum -ere et succedere matrum incipit. Aen. 3, 260 cecidere animi (Ov. fast. 3, 225 tela viris animique -unt. met. 7, 347 cecidere illis animique manusque. 11, 537 Pont. 2, 3, 50 Liv. 1, 11, 3. 2, 65, 7. GRATT. 450 cecidere animi et trepidantia membra. SEN. Tro. 951 alleva animum... -entem. epist. 74, 33 CLAVD. 20, 485). PROP. 2, 3, 2 cecidit spiritus ille tuus. 2, 20, 4 fidem. Ov. epist. 16, 96 pudor. am. 1, 15, 20 nomen. fast. 1, 18 ingenium (*meum*) voltu statque caditque tuo. trist. 1, 11, 10 fluctibus ingenium non -isse meum. 5, 12, 13 fracta -et tantae sapientia mole ruinae. Pont. 1, 1, 76 qui... dolet, citius, quam dolor ipse -et (SEN. Herc. O. 1686 cecidit impulsus dolor nobis quoque ipsis). 2, 3, 10 statque caditque fides. met. 13, 439 cecidit fortuna Phrygum (PETRON. 80. PORPH. Hor. carm. 3, 3, 61 fortuna Troiae... renascens iterato excidio -et. CLAVD. carm. min. 22, 45 per te cecidit, per te fortuna resurgat). Ov. am. 2, 13, 4 cadit ira (Liv. 2, 40, 7 tibi. SEN. Med. 989. LVCAN. 4, 284 [cadit VBG, fugit MU]. PERS. 5, 91 ira -at naso rugosaque sanna. DRAC. satisf. 142 perit ira -ens. laud. dei 3, 615 ira... cum sole -at de corde furentis). LYGD. 6, 4 tuo cecidit munere victus amor (OCTAVIA 564 SIL. 17, 361). Liv. 2, 31, 5 irrita... promissa. 6, 35, 10 haud irritae... minae (SEN. Thy. 573. CALP. ecl. 5, 92 serpentum... minas. STAT. Theb. 11, 313. AVSON. 325, 93 truces... minae). Liv. 34, 36, 7 pretia militiae -ura. 28, 28, 11 imperium populi Romani (SEN. epist. 74, 19 in ipso flore luxuriosa imperia ceciderunt. nat. 3, 9. Oed. 84 -entis imperi moles). RVF. LVP. 1, 1 cadit accipiendi

cupiditas. GRATT. 9 cecidit violentia retro (*ὑπίστος*). MANIL. 3, 108 -entia frustra officia (TAC. hist. 2, 11 prima consiliorum frustra -erant). 4, 422 gratia ponti (SEN. benef. 4, 30, 1 gratia bonorum non cum ipsis cadit). 4, 429. CARM. epigr. 82, 9 <cuncta>. 989, 4. SEN. contr. 1 praef. 7 praemium pulcherrimae rei -isset. SEN. Phaedr. 1270 huc cecidit decor? Herc. O. 388 quidquid in nobis fuit olim petatum (*i. decor*) cecidit. epist. 115, 10 verus rerum honor. dial. 4, 34, 5 simultas. 3, 17, 6 affectus. 3, 3, 8 *impulsus animalium*. benef. 2, 14, 1 impetus ille flagrantis animi (LVCAN. 4, 279 -at impetus amens). dial. 6, 1, 7 *luctus*. 5, 7, 1. 5, 40, 1. Thy. 588 suae ventis cedere vires. epist. 83, 4 aetas nostra non descendit, sed cadit. 36, 11 hiems cecidit. 66, 12 mortalia minuuntur, -unt, deteruntur. 91, 13 multa ceciderunt, ut altius surgerent. 74, 16 *bona* -ere non possunt, ne decrescere quidem aut minui. 102, 4. dial. 10, 17, 4 neminem... -ura delectant. OCTAVIA 471 LVCAN. 10, 530 rabies. PETRON. 2 ut corpus orationis enervaretur et -ret. VAL. FL. 6, 753 cadit extemplo belli fragor. SIL. 9, 507 Rutulis cadit irritus ictus. 13, 377 patriam... -entem. 16, 270 -uro... regno (IVST. 24, 4, 11. MARCELL. chron. II p. 86, 454, 2 Hesperium... regnum). 17, 224. STAT. Theb. 12, 574 odia. silv. 3, 3, 126 gaudia. MART. 7, 18, 12 cui non mentula mensque cadit? Ps. QVINT. decl. 15, 1 merita. IVV. 7, 123. TAC. hist. 3, 13 huc -isse... gloriam. TERT. apol. 6 circa feminas... illa maiorum instituta ceciderunt. nat. 1, 7 fama cadit (*cf.* apol. 7 cessat esse). CYPR. GALL. iud. 357 tanti... doli. ITALIA I reg. 3, 19 (Vind.) (PROSP. resp. ad Gall. 2, 9 non enim cecidit verbum domini. VVLG. III reg. 8, 56). IV reg. 10, 10 (Vind.) non -et (*sic!*) verba domini in terram. Luc. 16, 17 (cod. r) de lege unum apicem -ere (VVLG. Iob 29, 24 lux vultus mei non -bat in terram, *ἀπέπιπτεν*). I Cor. 13, 8 (Apring. in apoc. 1, 18) caritas nunquam cadit (VVLG. excidit). CYPR. unit. eccl. 22 firmitas et fides. epist. 67, 8 euangelicus vigor. IVST. 6, 8, 1 vires... reipublicae. 19, 1, 8. SORT. Sangall. 47, 4 quod fabricare cogitas, in citius -et. ANTH. 683, 7 rabidi subito cedere furores. VVLG. Iudith 9, 11 -at virtus eorum in iracundia tua (*κατάξον τὸ κράτος αὐτῶν ἐν τῷ θυμῷ σου*). CLAUD. 3, 14 labefacta -bat religio. 5, 99 dementia monstri. 17, 249 quae non seditio, quae non insania vulgi te viso lenita -at? carm. min. 11, 2. PAUL. NOL. epist. 30, 5 anima -ente. *ibid.* ut -at in me peccatum. carm. 27, 566 simplicitas (DRAC. laud. dei 1, 466). 28, 302 -et omne nefas, vitium omne peribit. AVG. civ. 3, 19 dignitatem... Romanam. in psalm. 117, 9 fortitudo et laudatio. SIDON. epist. 4, 17, 2 Latina iura. SEDVL. carm. pasch. 3, 39 cecidit violentia flammae (*sc. febris*). DRAC. laud. dei 2, 630 cecidit genitalibus ignis. 2, 55. 3, 174 *incendia* -isse (*i. tepuisse*). 3, 609 vita -at (*i. desinat*). Romul. 5, 21 bellum sub pace -at.

b res naturales: *venti vel aurae cadere dicuntur, cum flare desinunt:* VARRO Men. 471 adversi venti ceciderunt. VERG. ecl. 9, 58 ventosi ceciderunt murmuris aurae. georg. 1, 354 quo signo -rent austri. Aen. 1, 154 cunctus pelagi cecidit fragor. Ov. met. 8, 2 eurus. LIV. 25, 27, 11. 26, 39, 8 venti vis omnis. 29, 27, 10. 36, 43, 11 aquilones. SEN. nat. 5, 7, 2 *ventus antelucanus*. 5, 17, 5 flatum ex se nascentem et circa se -entem. Thy. 588. v. p. 20, 7. PLIN. nat. 2, 128. STAT. Ach. 1, 694 Zephyros. EPIST. Alex. p. 208, 4 flatum Euri. PAUL. NOL. carm. 26, 411. *sim. undae cadunt cum decrescunt:* Ov. epist. 17, 2 si -at unda maris, Sesti puella, tibi. SEN. nat. 4, 2, 5 Nilus subito destitutus cadit. 4, 2, 6 -ens unda. epist. 56, 3 Nili -entis. *sim. de via:* MANIL. 1, 241 pariter surgente via pariterque -ente.

c speciatim urbes cadere dicuntur, cum expugnantur vel delentur: CIC. carm. frg. 22, 28 Troia anno decumo -et. VERG. Aen. 3, 2 ceciditque superbum Ilium. PROP. 4, 1, 87. Ov. epist. 13, 71 si -ere Argolico fas est sub milite Troiam. met. 12, 20. 13, 404 Troia simul Priamusque -unt. 15, 440 MANIL. 3, 7. SEN. Ag. 615 Troia Herculea cecidit pharetra. 725. 921 cecidit decenni Marte concussus Ilium. Tro. 128. 266. 413. 454 benef. 3, 37, 1 BVC. Eins. 1, 40. HOMER. 153 quo anno -ret Danaum victricibus Ilium armis. AVG. civ. 3, 8 expugnante Fimbria cecidit Ilium. Ov. am. 2, 12, 9 Pergama cum -rent bello superata (SEN. Ag. 421 Pergamum... Dorica cecidit face). rem. 66. met. 13, 173 Thebae (SEN. Tro. 219 STAT. Theb. 10, 595). met. 14, 573 Ardea. fast. 2, 749. VAL. MAX. 5, 1, 4 Syracusana civitas... leniter sub tam mansueto victore -isti. Herc. O. 422 Oechalia inclita. 424 stantem et -entem *Oechaliam*. LVCAN. 2, 297 Roma (SIL. 15, 572 stet Roma -atne). 3, 170 -uras... urbes. SIL. 3, 178 tanto cecidit molimine Graia Saguntos. 12, 516 *Capuam*. IVST. 2, 11, 8 aut regi Spartanorum aut urbi -endum. AMM. 19, 2, 5 urbem ut mox -uram... cinxerunt. VVLG. Is. 21, 9 cecidit, cecidit Babylon. Ier. 51, 8. apoc. 16, 19 civitates gentium (*πόλεις*). AVG. in psalm. 125, 1 *Ierusalem*. *in imagine:* SEN. Tro. 206 Troia dubia, quo -ret, stetit. dial. 12, 1, 2 si quid aliud altius (*sc. quam Carthago, Numantia, Corinthus*) cecidit... etiam hoc quod non habet, quo -at, sit interiturum. *per analogiam de terris quae expugnantur:* GRATT. 315 -isti, Lydia, Cyro (*dat.*). IVV. 10, 266 flammis Asiam ferroque -entem. ITALIA Is. 26, 19 (Aug. civ. 20, 21) terra impiorum -et (VVLG. detrahes in ruinam).

B apud grammaticos et oratores cadere est exire, terminari: *cf.* PAUL. FEST. p. 58 *vocabula* in aliam atque aliam -unt effigiem. DIOM. gramm. I 301, 33 per *casus* pleraque nomina a prima sui positione inflexa variantur et -ant. 308, 19 *aptota* a prima sui

positione non -unt. PROB. inst. gramm. IV 74, 20 SERV. gramm. IV 433, 14. RHET. Her. 4, 20, 28 'similiter -ens' exornatio appellatur, cum in eadem constructione verborum duo aut plura sunt verba, quae similiter isdem casibus efferantur. 4, 12, 18. 4, 22, 32 unum *genus exornationum* in similiter -entibus, alterum in similiter desinentibus verbis. CIC. de orat. 3, 206. orat. 84 eodem... pacto -entia (QVINT. inst. 9, 3, 102 contrapositionis et pariter -entibus). 135. 220 (QVINT. inst. 1, 7, 23. 9, 1, 33. 38. 9, 4, 18. 42. 9, 3, 77 clausula similiter -at). Brut. 34 *sententia* cadit... numerose (orat. 175. 199). 149 numerose et apte. 168. de orat. 3, 175 versus numerose -ere et quadrare et perfecti. orat. 215 *clausulae* numerose et iucunde -ant. 177. 213 praecclare. 222 melius. 223 aptissime. de orat. 3, 182 satis decore. (SEN. contr. 7, 4, 10 verborum belle -entium. QVINT. inst. 9, 4, 32 apte -ens oratio. 9, 4, 27 numerus opportune -ens. GELL. 11, 13, 5. FORTVN. rhet. 3, 11 melius -ant nomina). CIC. orat. 38. 219 ea... non numero quaesito, sed verborum collocatione ceciderunt. 229 quo melius aut -at aut volvatur oratio. SEN. epist. 100, 7 omnia apud Ciceronem desinunt, apud Pollionem -unt. 114, 17 verba ante expectatum (*verbum*) -entia. QVINT. inst. 1, 6, 16 quo quidque (quid quo *codd.*) modo -ret. 5, 14, 30 conclusionibus certis et in unam prope formam -entibus. 9, 3, 78 quod in eosdem casibus cadit *ὁμοιόπτωτον* dicitur (AQVILA rhet. 25 p. 30). 9, 3, 79 *sententiae* paribus -ant. 9, 4, 136 *chorei* ab longis in breves -unt. 12, 10, 31 qua (*sc. littera m*) nullum Graece verbum cadit. 12, 10, 33. CHAR. gramm. I 42, 20 *monosyllaba* genetivo plurali per ium -ant. 43, 22 masculina in eandem declinationem -unt. 46, 18 *nomina* in i litteram -unt. 247, 18 futurum tempus in bo cadit. VLT. SYLL. gramm. IV 247, 25 ultima... syllaba in synalopham cadit. MART. CAP. 3, 295 *neutra* dativo et ablativo in BVS -unt. *talia passim apud GRAMM.*

C i. q. accidere, evenire. *adhibetur et personaliter et impersonaliter. additur saepius dat. personae. sequitur interdum ut vel quod. translatio petita videtur de iactu tesserarum v. p. 21, 16 sq.: cf. TER. Ad. 740 si illud quod maxime opus est iactu non cadit, illud quod cecidit forte, id arte ut corrigas. PLAVT. Trin. 507 res graviter cecidit stultitia mea. AFRAN. com. 293 sin... ratio talis sequi -erit. VARRO ling. 6, 48 id quod malum -erum putat. RHET. Her. 2, 16, 23 quod necessario -isse (accidisse BCE) dicitur. 2, 31, 50 si quid nostris parentibus... -urum sit. 4, 41, 53 unum aliquid aut alterum potest in istum casu -isse suspiciose. CIC. Quinct. 51 nihil ipsis iure incommodi -ere. inv. 1, 36 quid ipsi -urum sit. de orat. 2, 15 cecidit mihi peropportune, quod. Verr. 1, 5 hoc adhuc percommode cadit, quod. CAEL. Cic. epist. 8, 4, 2 perquam venuste -isse (cecinnisse *codd.*), quod. CIC. Att. 3, 1 nihil mihi optatius -ere posse, quam ut. 8, 3, 6 quoquo modo ea res huic quidem cecidit (BELL. Afr. 52, 3 res aliter adversariis cecidit. TIB. 1, 6, 85 haec aliis maledicta -ant. LIV. 22, 43, 14 quae captae urbi -ura [cessura P] forent. MART. CAP. 4, 327 nec tibi tam felix sortis honos cecidit). CIC. div. 1, 71 nihil fortuito -isse. 2, 66. 107. 2, 15 cum sic aliquid cecidit, sic evenit, ut vel aliter -ere atque evenire potuerit. 1, 125 epist. 4, 4, 2. 5, 19, 1 part. 38. div. 2, 25 omnia levius -ura. epist. 8, 12, 3 melius. Rab. Post. 5 quod male cecidit (CAES. civ. 2, 15, 1 labores et apparatus male -isse). Att. 10, 12, 1 -unt... ea... taeterrime. 3, 24, 1 quorsum id -urum esset (VERG. Aen. 2, 709 quo res cumque -ent. 12, 203. HOR. epist. 2, 1, 52 quo promissa -ant. OCTAVIA 632 quo labor, quo vota ceciderunt mea. FLOR. epit. 2, 4, 5 aliorum vota ceciderunt). CIC. Att. 3, 24, 2 haec res quem ad modum -erit. Mil. 81 si minus... virtus civibus grata -isset. leg. 2, 33 multa incredibiliter vera -isse. ad Q. fr. 1, 3, 1 a te mihi omnia semper honesta et iucunda ceciderunt (CAES. civ. 3, 73, 4 si non omnia -rent secunda. VERG. Aen. 9, 281 fortuna secunda haud adversa -at. *cf.* SERV. ad l. PANEG. in Mess. 190 licet asperiora -ant. Ps. QVINT. decl. 6, 19 calamitas inemendabilis cecidit). CIC. de orat. 1, 96 valde optanti utrique nostrum cecidit ut. Brut. 149 ita -bat (*sc. res*) ut. epist. 3, 12, 2 Att. 3, 7, 1. 13, 33, 4 cecidit belle. BALB. Cic. Att. 8, 15*, 3 commodius. LVCR. 5, 678 ubi... ita res mundi cedere (PANEG. 12, 43 ita cuncta ceciderunt). BELL. Alex. 11, 2 si quid gravius illis accidisset, merito -urum iudicabat (LIV. 22, 40, 3 si quid adversi -ret. 35, 13, 8 -urum foret. 36, 34, 3 SEN. epist. 88, 17 PLIN. paneg. 31). SALL. Cat. 20, 2 nequiquam opportuna res -isset. NEP. Milt. 2, 5 praeter opinionem res -erat. HOR. sat. 1, 2, 40 voluptas... -at (*i. contingat*) dura inter saepe pericla. TIB. 2, 2, 17 vota -unt (*i. eveniunt: aliter supra p. 20, 60*). LYGD. 3, 8 in... tuo -ret nostra senecta sinu. SEN. suas. 2, 4 omnia fortiter fiant, feliciter -ant. TAC. ann. 2, 46 prospere. 2, 77 multa... fortuito in melius -ura. 2, 80 coepta secus -bant. 6, 8 utcumque -ura res est. 6, 22 quaedam secus quam dicta sint -ere. 11, 19 adversa in rempublicam -ura. SVET. Tib. 14 durius et contra praedicta -entibus rebus. TERT. nat. 1, 9 quantae clades... ad singulas urbes... ceciderunt (*nisi forte ad delendum est coll. apol. 40*). apol. 8 cum tenebrae -erint caninae (*i. a canibus effectae*). CARM. ad senat. 52 omne quod est nimium, contra cadit. ARNOB. nat. 2, 54 nec... quicquam potest in rebus vel provenire vel -ere. 4, 11 multas... praedictionum... aliter -ere. AMM. 30, 4, 22 cum iurgia mille casibus -ant. AMBR. in psalm. 118, 2, 1 non absurda nobis cecidit disputatio. *speciatim de sorte:* CIC. div. 1, 34 *sortes* ductae ut in rem apte -ant. VERG. georg. 4, 165 quibus ad portas cecidit custodia sorti*

(abl., SERV. ex sorte; SIL. 7, 368). LIV. 2, 12, 16. CARM. epigr. 1158, 3 (saec. I?) sors prior in puero cecidit. ANTH. 727, 24 hoc super ingenio (i. ingeniose invento) cunctos sors nona nigellos sic cecidit. ITALIA Ezech. 24, 6 (Wire.) et VVLG. non cecidit sors super eam (urbem) (κλήρος ἔπεσεν). VVLG. num. 33, 54 ut sors -erit. I reg. 10, 20 cecidit sors tribus Benjamin. I par. 26, 14 Ion. 1, 7. act. 1, 26 super Matthiam. ITALIA iud. 18, 1 (Lugd.) non -erat (ἐνέπεσεν) illi hereditas (VVLG. aliter). Ios. 17, 5 (Lugd.) cecidit pedatura eis (VVLG. ceciderunt funiculi [ὁ σχοινισμός] Manasse [dat.]. cf. VVLG. psalm. 15, 6 funes ceciderunt mihi in praeclaris [σχοινία ἐπέσσαν μοι]). VVLG. Ios. 17, 6 Galaad cecidit in sortem filiorum Manasse (ἐγενήθη τοῖς υἱοῖς Μ.). 17, 8 in sorte Manasse -erat terra. num. 34, 2 in possessionem vobis sorte -erit terra. Ezech. 47, 14. *accedit apud grammaticos ad notionem ex-stare, reperiri*: TER. MAVR. 1202 nec modo quia verbo finem facit 'unde' (sc. syllaba de), putato sic -isse. 2036 saepe cadit dactylus hic, saepe anapaestus. 2262 ubi non timebo ne quis herous (versus) -at. CHAR. gramm. I 247, 12 neque in his perfectis littera geminata cadit. DIOM. gramm. I 399, 22 in infinitivis omnibus -ere utique passivam significationem. 330, 3 in quibusdam pronomibus vocativum non posse -ere. BOETH. arithm. 2, 1 p. 79, 18 prima nobis aequitas cadit. mus. 4, 5 id... ordine cadit. CASSIOD. inst. div. 16 verbum non inaniter -ens. EXC. Bob. gramm. I 551, 22 sunt quaedam, quae singulariter non in omnibus casibus -unt. *hinc cadere in notionem accepit mutari in vel fieri aliquid*: PHOC. gramm. V 432, 22 prima syllaba in praeterito ex correpta cadit in productam (i. producitur). VLT. SYLL. gramm. IV 254, 17 'pone'... interdum in adverbium cadit (i. est adverbium). BOETH. arithm. 2, 43 p. 143, 20 si... tres septies augeantur, in XXI numerum -unt. ENNOD. carm. 1, 8 praef. in sermonem cadit quicquid efflaverit.

D notione cadendi plus minus obscurata fere i. q. incidere vel venire: 1 *homines veniunt*: PACVV. trag. 368 quo saxum impulerit fors, eo -ere Fortunam. CIC. Font. 12 sub populi Romani imperium dicionemque. Verr. 6, 144 sub legum et iudiciorum potestatem (LVCR. 5, 1147 sub leges artaque iura. ARNOB. nat. 7, 40 sub leges vestri... dominatus). Att. 8, 3, 2 in unius potestatem. 14, 13, 4 in aliquam vituperationem (cf. GELL. 4, 9, 9). Phil. 11, 24 in eandem... suspicionem (NEP. Paus. 2, 6). nat. deor. 1, 85 in offensionem Atheniensium. Tusc. 1, 79 in morbum. LVCR. 3, 836 utrorum ad regna -endum omnibus humanis esset (cf. LIV. 1, 40, 3). 4, 1049 -unt in vulnus (i. amorem vulnerantem). Ov. trist. 1, 5, 23 Rutulos... in hostes. MANIL. 4, 41 Hannibalem nostris -isse catenis. SEN. suas. 7, 1 *res publica* in boni principis sinum -erat [TAC. hist. 3, 69 *res publica* in Vespasiani sinum -isset (cecisisset *cod.*, cecisisset *praetulit Her.*)]. SEN. epist. 95, 70 *res publica* honestius in servitutem -ura quam itura. Phoen. 598 in servitutem -ere de regno grave est (QVINT. decl. 298 p. 178, 13 PAVL. dig. 34, 4, 27, 1). epist. 17, 6 in arbitrium... victoris. Tro. 1028 in portus... petitos. Herc. O. 355 in famulae locum regina cecidit. HOMER. 722 in dubios casus... infelix cecidi. QVINT. inst. 4, 1, 79 abrupte -ere in narrationem. 5, 12, 21 in hunc... errorem. 9, 4, 57 in calumniam (cf. decl. 270 p. 103, 7). GAIUS inst. 1, 135 in eius potestatem. 1, 127. CARM. epigr. 1552 B 12 cadis ad multos, ebria Musa, iocos. TERT. idol. 20 in idolatriam. paenit. 3 in alienum matrimonium. test. anim. 2 in testimonium. adv. Marc. 4, 8 in necessitatem. *ibid.* in aliam praevaricationis notam. ITALIA iud. 15, 18 (Lugd.) cado (ἐμπεσοῦμαι, VVLG. incido) in manus alienigenarum (VVLG. thren. 1, 7 cum -ret populus... in manu hostili. II Macc. 3, 6 sub potestate regis). PAVL. dig. 20, 1, 29, 1 mancipia in causam pignoris ceciderunt. MARCIAN. dig. 39, 4, 16 pr. *servus* in commissum cecidit. SEN. contr. exc. 2, 1 ut ad insaniam non casu -ret (incideret SEN.), sed iudicio perveniret. LACT. inst. 1, 11, 28 in *sexum infirmum* cecidit... Iuppiter. 3, 11, 3 ad multiplices religiones. IVVENC. 4, 327 Lazarus in letum cecidit (i. mortuus est). PS. HIL. libell. 6 in sententiam (i. iudicium). AVSON. 174, 8 *curia Burdigalae* in... Valentinum te moriente -ens. AVG. civ. 8, 19 in culpam. 14, 13 in... peccatum. serm. 306, 2, 2 in scandalum. c. Iul. 5, 16, 66 in damnabile... flagitium. perf. iust. 4, 9 in *vitium*. MACR. sat. 2, 4, 1 ut -ret in scurram *Augustus*. CAEL. AVR. acut. 3, 5, 60. 3, 8, 86 ex vulnere in passionem. FAVST. REI. grat. prol. p. 4, 16 omissa via regia in dexteram -ens in sinistram declinare nos crederet. COD. IVST. 7, 24, 1 pr. *mulier* in alienum -at dominium. CORIPP. Ioh. 3, 273 quem fugiant? qua parte -ant (i. abeant)? cf. DRAC. laud. dei 2, 590 Mars -at ex animo. *nota adnominationem*: APVL. flor. 3 p. 16 Marsyas in poenam cecinit et cecidit.

2 *res moventur*: PVBLIL. C 18 cito improborum laeta ad perniciem -unt. SALL. Iug. 31, 21 ni misericordia in perniciem -ura esset. Ov. met. 15, 245 omnia fiunt ex ipsis (sc. aere et igni) et in ipsa -unt. am. 1, 8, 46 de rugis crimina multa -ent. LIV. 1, 40, 3 *regnum* ad servitia (i. servos) -ret. GRATT. 262 quo sera cadit prudentia damno (i. damno se adfectos esse serius intellegunt ὀψιμαθῆεις). MANIL. 4, 117 nec refert, scelus unde -at (-it *al.*). PAVL. FEST. p. 20 ex *mercibus* quid -ens lucelli. SEN. contr. 1 praef. 9 in hos (*aequales*), ne dii tantum mali, ut -at eloquentia. SEN. Herc. f. 1044 vultus in somnum cadit. epist. 42, 5 multa in caput suum -ura. dial. 9, 8, 9 optimus pecuniae modus est, qui nec in paupertatem cadit nec procul a paupertate discedit.

OCTAVIA 392 orbis in caecum chaos -urus iterum <est>. LVCAN. 3, 633 in... locum puppis cecidit mare. PLIN. nat. 2, 216 tardiore... ad terras... effectu -ente quam visu. 14, 5 a maximo bono liberales... artes in contrarium cedere. STAT. Theb. 11, 304 in te (sc. Creonta) sceptras -ant. Ach. 1, 44 gurgite nostro... cecidere trabes (i. vectae sunt naves). QVINT. inst. 4, 4, 7 *propositiones* in partitionem -unt. 8, 2, 4 de cruce verba ceciderunt (SCHOL. Cic. Gron. p. 432, 14 cecidit locus communis... non potuisse fieri parricidium sine causa. p. 426, 8 particularis narratio... ce<ci>dit. SCHOL. Cic. Ambros. p. 373, 23). QVINT. decl. 272 p. 114, 13 publica consilia quomodo in feminam -erint. 310 p. 219, 23 ne in cogitationem quidem cuiusquam -ere. PS. QVINT. decl. 5, 15 cum in plenum adhuc sanguinem adversa ceciderunt. FRONTIN. aq. 78 *quinariae* in speciem erogationis -unt. VEL. gramm. VII 49, 19 ut iam in ambiguitatem -at, utrum... an. GELL. 4, 9, 12 inclinamenta (in -osus)... in culpas -unt (i. vituperantur). ITALIA act. 10, 10 (Tert. anim. 11) cecidit... ecstasis super illum (ἐγένετο ἐπ' αὐτὸν ἔκστασις, VVLG. mentis excessus). Rom. 15, 3 (cod. q) opprobria exprobrantium (VVLG. impropria inproperantium) tibi ceciderunt super me (VVLG. Iudith 2, 18. 14, 17 timor et tremor cecidit super eos [LIB. iubil. 30, 26]. psalm. 54, 5 formido mortis cecidit super me. Is. 9, 8 *verbum* cecidit in Israel. I Macc. 3, 25. act. 10, 44 cecidit spiritus sanctus super omnes. 11, 15. 13, 11 cecidit in eum caligo. 19, 17 apoc. 11, 11. AVG. in psalm. 139, 14 aliqua pressura). ITALIA Ier. 36, 7 (Wire.) forsan -et misericordia eorum ante faciem dei (πεσεται κατὰ πρόσωπον κυρίου, VVLG. si forte -at oratio eorum in conspectu domini. cf. Ier. 42, 2). LACT. epit. 66, 4 in eum statum res -et, ut. DIOM. gramm. I 382, 10 cui... in dubium cadit (i. dubium est), quin. VLP. dig. 49, 1, 3, 1 illud cecidit in quaestionem. MACR. somn. 2, 1, 9 in aures eius malleorum soni... ceciderunt. exc. gramm. V 608, 26 in ultimam cecidit accentus. VLT. SYLL. gramm. IV 263, 31 brevis (*vocalis*) in brevem cadit. VINDIC. med. 19 in visu sensifica virtus ab hoc corpore in aerem -ens. COD. Theod. 10, 10, 3 (a. 335) quod ex cuiuscumque patrimonio -erit in casum (i. in commissum). SALV. gub. 7, 29 ut hoc ipsum nobis in confusionem -ret ac poenam quod. BOETH. arithm. 1, 9 p. 21, 6 hoc usque ad extremos terminos cadit. NOVELL. Iust. 35, 7 nec... in homines minus idoneos... administratio -at. *speciatim in tempus aliquod cadere*: CIC. carm. frg. 3 (de consul.) 17 dirum in tempus cecidere (cecinere *codd.*) Latinae. rep. 2, 18 in id saeculum Romuli cecidit aetas. Att. 15, 20, 4 in eam diem -ere nummos, qui a Quinto debentur. *ibid.* id ex praediis, ut -et, ita solvetur. epist. 15, 14, 4 ne in alienissimum tempus -at adventus tuus. SEN. Ag. 576 cecidit in lucem furor. Herc. O. 797 gemitus in medias preces... cecidit. PLIN. nat. 2, 213 utcumque plures in eos (*aestus*; eas *codd.*) aut diei aut noctis illarum (*horarum*) mensurae -unt. *speciatim de fluminibus i. q. influere, effundi*: PROP. 3, 16, 4 cadit in patulos nympha Aniena lacus. LIV. 38, 4, 3 amnis... cadit in sinum maris. 38, 13, 6 Marsyas... in Maeandrum cadit. SEN. Med. 405 flumina in pontum -ent. dial. 9, 11, 10 flumina... in suo orientia, in suo -entia. CVRT. 6, 4, 6 *Ziobetes* in alterum amnem cadit. 6, 4, 18 Maeotiam paludem in... mare Caspium... -ere. LVCAN. 2, 405 in laevum cecidere latus veloxque Metaurus eqs. 2, 419 -uros in quaelibet aequora fontes. PLIN. nat. 4, 50 flumina in Hebrum -entia. saep. STAT. Theb. 8, 461 amnes -unt in plana. silv. 1, 3, 73 in stagna 1, 4, 37 in Oceanum rivi cecidere minores. AVIEN. orb. terr. 1162 *Eufrates* in pontum sparso cadit efflans amni. AMM. 22, 15, 10. *contrario sensu i. q. oriri, profluere*: SEN. epist. 83, 23 flumina ex ignoto -entia. CVRT. 6, 4, 19 *Caspium mare* ex India in Hyrcaniam... -ere. LVCAN. 1, 213 fonte cadit modico... *Rubicon*. 8, 256 Tauro... Dipsanta -entem. AVIEN. Arat. 499 *Hippocrene* Helicone -ens (*sim.* SERV. ecl. 6, 64). *in imagine*: HOR. ars 53 verba Graeco fonte -ent.

E aditur, in quem aut in (vel sub) quid res cadat, i. q. pertinere, locum habere, quadrare. subiectum aliquotiens infinitivus est, raro enuntiatum ab 'ut' incohatum: 1 *cadit res in aliquem*: CIC. Tusc. 3, 14 quae in quem -unt, in eundem cadit ut serviat. 3, 8. 11. 3, 14 non -unt haec in virum fortem; igitur ne aegritudo quidem. 3, 19 quod quoniam non cadit in sapientem, ne ut irascatur quidem cadit. 3, 21 cadit... in eundem et misereri et invidere. 4, 8. 30. 5, 4. 25. 5, 40 Laconis illud dictum in hos -ere. 5, 52. div. 2, 18 mihi ne in deum quidem -ere videatur, ut sciat. 2, 125 nat. deor. 1, 95 off. 3, 14. 3, 81 cadit... in virum bonum mentiri? (SEN. epist. 81, 12 referre gratiam... in plures cadit). fin. 1, 41. 2, 117. 3, 29 omnia quae -ere in hominem possint. 3, 68. 4, 15 in nonnullos insipientes. 5, 93 Lael. 48. 100. rep. 3, 46 in regem... cadit domini similitudo. CAEL. 69 nihil est quod in eius modi mulierem non -ere videatur. Phil. 5, 7 Deiot. 16 Sest. 30. Sull. 75 har. resp. 37. 53 *nomina* in id genus civium -ere. 56 de orat. 2, 47. 245 top. 83 Att. 13, 10, 3. 13, 19, 5. VERG. ecl. 9, 17 cadit in quemquam tantum scelus? Ov. epist. 17, 68 forma nisi in veras non cadit illa deas. CELS. 6, 6, 38 PHAEDR. app. 8, 14 SEN. Phaedr. 638 dial. 2, 6, 2. 2, 7, 2. nat. 4 praef. 2 in omne pectus -ere virtutem. epist. 33, 2 fortitudo... tam in Persas quam in alte cinetos cadit *al.* CVRT. 7, 4, 11 in te superbia non -it. PLIN. nat. 35, 82 non -ere in alium tam absolutum opus. QVINT. inst. 3, 7, 6. 4, 2, 37 sermonis cotidiani et in

quemcumque etiam indoctorum -entis. decl. 296 p. 171, 5 -ere hanc in animum parasi indignationem. *saepius*. VENVL. dig. 48, 2, 12, 4 poena in servum non cadit. VLP. dig. 38, 15, 2, 5 *scientia* cadit in iuris prudentes. PAVL. dig. 50, 16, 163 pr. 18, 1, 16, 1 *al.* TERT. adv. Marc. 5, 17 haec non -unt in creatorem. LACT. ira 15, 11 *invidia et cupiditas* in hominem -unt, in deum nullo modo. HIL. in Matth. 31, 2. trin. 4, 4 nec posse in deum -ere divisionis passionem. 4, 6 ne forte -ere in eum corporalium passionum detrimenta credantur. HIER. epist. 18, 17 in *deum* non -at sexus. AVG. civ. 6, 5, 9, 4, 14, 8. MART. CAP. 4, 388 prima persona . . . in hominem tantum cadit. DRAC. laud. dei 2, 535 in *deum* fabula nulla cadit. 3, 740 'post' cadit in *deum*. *nota in c. abl.*: GAIUS dig. 4, 2, 6 *metus* in homine constantissimo -at. TRYPH. dig. 29, 1, 41, 1 mulier, in qua turpis suspicio -ere potest. HIL. in psalm. 67, 29 in deo non cadit nova repensque molitio (cf. *Hartel ad Ennod. p. 673, Lucif. p. 364, Petschenig ad Vict. Vit. p. 159*). *de personis*: AVG. c. Faust. 16, 25 inter quos praecipue cadit ipse Manichaeus. **2 cadit res in (vel sub) aliquid**: in: VARRO ling. 10, 60 peccatum magis -ere posse in impositiones. CIC. Tusc. 3, 7 *verbum* in consuetudinem nostram non -ret. 4, 57 in *sapientiam* . . . tamquam in mare, quod est ventis subiectum, perturbationem -ere. Sest. 118 dictum -ere in tempus nostrum. Cael. 76 *sapientia* non cadit in hanc aetatem. off. 1, 9 deliberatio . . . in rationem utilitatis cadit. 3, 17 *honestum* in nostram intelligentiam cadit (HIL. trin. 12, 23 in sermonem nostrum atque intelligentiam). de orat. 2, 5 in hominum disceptationem. 2, 113. Tim. 9 in cernendi sensum (SEN. benef. 3, 7, 5 in cognitionem. nat. 2, 3, 1 in notitiam nostram. epist. 88, 13 in mensuram tuam. HIL. trin. 11, 46. 47). CIC. nat. deor. 1, 23. 2, 77 difficultas minime cadit in maiestatem deorum. Att. 3, 8, 2 in nostram fortunam. epist. 3, 10, 8 orat. 37. 95. 118. 188 pedes in orationem non -ere. 191. 194 part. 12. 20. 100 top. 36. 64. 89 ad Q. fr. 3, 7, 1. Ov. Pont. 1, 6, 5 non cadit in mores feritas inamabilis istos. VITR. 1, 1, 13 ratiocinationes cognoscere et percipere vix cadit in potestatem. SEN. contr. 2, 5, 16 istam quaestionem . . . in aequitatis tractationem -ere. 2, 5, 17. SEN. dial. 11, 8, 3 in alienum arbitrium nisi vilissima quaeque non -rent. epist. 110, 20. benef. 3, 7, 1 crimen hoc in legem -ere. epist. 58, 12. 66, 10. benef. 6, 21, 4 in cuius naturam non cadit nolle. COLVM. 5, 1, 1 in unius hominis prudentiam. 5, 1, 8 quae -unt in aestimationem facti operis. PLIN. nat. 19, 81 haec vitia non -unt nisi in crispa folia. QVINT. inst. 1, 5, 40 *inversio* si in speciem soloecismi -at. 1, 10, 36 linearis ratio . . . cadit in causas. 2, 17, 32 hoc quoque in rerum naturam cadit ut. 3, 6, 26 *numerus* cadit in speciem quantitatis. 3, 11, 10 causa facti non in omnes controversias cadit. 6, 8, 52 in metalepsin . . . cadit eadem ratio dictorum. 9, 3, 92 *mutatio* in ἀντίθετον -et. decl. 252 p. 29, 22 neque enim in rerum naturam cadit ut (HIL. in Matth. 7, 8 -ere in salvatoris bonitatem, ut). 296 p. 171, 7 illud . . . in casum non cadit, quod. *et passim*. Ps. QVINT. decl. 12, 12. POMPON. dig. 35, 2, 69 *res* non cadit in usus fructus legatum. GAIUS dig. 11, 7, 9 in quam computationem cadit . . . pretium aut . . . merces. VLP. dig. 24, 1, 13, 2 in speciem donationis -ere. 36, 1, 19, 3 in fideicommissum. 40, 12, 20, 2 in hoc edictum. 48, 13, 11, 1 quod admissum in sacrilegii crimen -at. MARCIAN. dig. 39, 4, 16, 12 *res* in commissum non -ere. MOD. dig. 34, 4, 18 distinctio in donantis munificentiam non cadit *al.* TER. MAVR. 871 ceterae (*udae*) . . . in usum syllabarum non -unt. CHAR. gramm. I 165, 5 *verbum* . . . in duas cadit potestates, agentis et patientis. 180, 8. SPART. Geta 5, 8 quae in eam litteram (*sc. p*) genera edulium -rent. ARNOB. nat. 1, 62 -ere divinas in res . . . mortis occasus. FORTVN. rhet. 1, 1 *civiles quaestiones* in communem animi conceptionem . . . -ere. HIL. in Matth. 23, 1 -ere . . . vitium in gesta eius et dicta. trin. 3, 13 neque in aeternitatem cadit aut vitium aut emendatio. 10, 55 non cadit . . . in verbum deum maeror, neque in spiritum lacrimae. PELAG. in Rom. 1 p. 650^c *mutabilitas elementorum* . . . non potest -ere in aeternitatem. HIER. epist. 59, 2. AVG. civ. 12, 1 in *rationalem naturam* non -it miseria. 19, 4 inquietudo . . . in corpus -ere sapientis. MART. CAP. 9, 970 *verba* in numerum -ere. BOETH. arithm. 2, 4 p. 90, 1 *punctum* in superficiei rationem -it. INST. Iust. 2, 6, 4 ea res in furti vitium non -erit. *nota in c. ablativo*: GAIUS dig. 44, 7, 1, 5 magnam . . . negligentiam placuit in doli crimine -ere. AVG. epist. 1, 3 ut nec error in tua prudentia nec in amicitia simulatio -ere possit. 10, 3 in natura humana talis vita non cadit. BACHIAR. repar. laps. 22 numquid in illa praecipua bonitate et perfecta potest hoc vitium -ere, ut non audiat deprecantem? *cf. supra l. 12 sqq.* **sub**: CIC. Tim. 11 omnia, quae sub aspectum -unt (AMM. 22, 8, 9 quantum *mare* potest -ere sub aspectum). 15 sub aspectum et tactum. 52. 27 *rerum* sub intelligentiam -entium. ac: 1, 81 *res* sub sensum -ere. 2, 105 inv. 1, 48 (LVCB 1, 447 SEN. epist. 124, 6). inv. 1, 46. 1, 47 *res* sub eandem rationem -unt. orat. 9 quae sub oculos . . . -unt (CENS. 10, 8 voces nec sub oculos nec sub tactum -entes). 67 sub aurium mensuram aliquam. SEN. benef. 3, 11, 3 *alia beneficia* sub nullam regulam -ere. epist. 113, 4 quicquid in uno multiplex est, sub unam naturam cadit. CVRT. 3, 8, 2 sub unum fortunae ictum totas vires regni -ere. QVINT. inst. 8, 3, 56 tumida et pusilla . . . sub idem nomen -unt. MAR. VICTORIN. defin. p. 40, 11 sub hanc definitionem -unt etiam notiones. BOETH. arithm. 1, 32 p. 66, 9 bonitas definita et sub scientiam -ens.

nota sub c. ablativo: PAVL. dig. 38, 10, 10, 15 sub hac appellatione nominum personae -unt sedecim. Ps. AVG. categ. 18 *affirmatio et negatio* sunt sub affirmatione negationeque -entia. **extra vel citra**: SEN. clem. 2, 4, 2 *crudelitas* extra finitionem nostram cadit. SCRIB. LARG. 17 quae . . . eiusdem generis sunt, extra medicinae professionem -unt. SEN. benef. 5, 15, 2 quidquid citra recti formulam cecidit. **structurae notabiliores: ablativus**: LIV. 1, 32, 2 cecidere caelo lapides. 22, 1, 9 VERG. georg. 1, 487 PLIN. nat. 1, 2, 59 PETRON. frg. 27, 2 MANIL. 1, 529 PLIN. nat. 18, 357 MART. 4, 2, 5 SOL. 37, 19 DRAC. laud. dei 2, 481. VARRO Men. 557 imber alto nubilo -ens. HOR. ars 53. LVCAN. 3, 412 nigris fontibus unda cadit. 1, 213. 8, 255 STAT. Theb. 2, 672 NOVATIAN. cib. Iud. 2 AVIEN. Arat. 499. cadere (*i. desciscere*) a vel de p. 26, 31 sqq. cadere in pugna *sim.* p. 23, 25 sqq., pugna p. 23, 30 sqq., bello p. 23, 32. ab aliquo p. 23, 74 sqq., sub aliquo p. 24, 43, coram aliquo: VVLG. II reg. 3, 34 deut. 1, 42. aliquo (*pro ab aliquo*): HOR. carm. 2, 4, 9 AMM. 31, 13, 10 (*utroque loco fort. abl. absol.*) CLAVD. 8, 89. alicui (*pro ab aliquo*): VERG. ecl. 1, 28 tondenti barba -bat. GRAT. 315 MART. 5, 24, 6 et p. 24, 32 sqq. **ablativus (i. locativus) qui indicat 'quo' quid cadat**: STAT. Theb. 5, 388 silv. 1, 2, 109 tellure cadentem. 1, 5, 49. Ach. 1, 44 SORAN. p. 29, 17. *sequitur* ut (*cf. IIC*): CIC. Att. 3, 1 de orat. 1, 96. quod: CAEL. Cic. epist. 8, 4, 2. **synonyma: ad IA**: decidere, excidere, incidere, decrescere (*p. 19, 58 sqq.*), occidere, subire (MANIL. 1, 181), concidere, subsidere (*p. 18, 72 sqq.*). **IB**: prolabi, collabi, delabi, procidere, corruere, deici, nasci (*p. 22, 69 sqq.*), succumbere (*p. 22, 74*), mori, interfici, caedi, sacrificari (*p. 25, 9 sqq.*). **IIA 1**: minui (SEN. epist. 66, 12), deteri (SEN. *ibid.*), decrescere (SEN. epist. 74, 16), labi (CIC. Phil. 2, 51 *cf. TERT.* orat. 29), privari, peccare, desciscere, errare (*p. 26, 40*), deficere (*p. 26, 26*). **IIA 2**: decrescere (SEN. epist. 74, 16), perire, desinere (*p. 27, 43 sqq.*), expugnari, deleri (*p. 27, 55 sqq.*). **IIB**: exire, terminari (CIC. orat. 199). **IIC**: accidere, evenire, contingere, provenire (ARNOB. nat. 2, 54). **IID**: venire, redigi. **IIE**: pertinere, quadrare. **opposita: ad IA**: ire (SEN. dial. 5, 1, 4 fulmina . . . non eunt, sed cadunt), surgere (MANIL. 1, 205. 241. 3, 275), resurgere (MANIL. 1, 181), pendere (PLIN. nat. 2, 162 pendere terram . . . non cadere), venire (MANIL. 1, 537 *sidera* veniuntque caduntque), fulgere (MANIL. 1, 826 cadunt fulgentque cometae), fieri (SEN. nat. 7, 7, 1), intrare (DRAC. satisf. 155 sol intrans), crescere (SEN. nat. 7, 7, 1), nasci (SEN. nat. 5, 17, 5), renasci (PLIN. nat. 13, 65), gigni (GELL. 3, 10, 12 dentes . . . gigni . . . et cadere), stare (SIDON. epist. 1, 8, 2 muri cadunt, aquae stant. SEN. Herc. O. 424 SIL. 15, 572), reaedificare (AVG. civ. 18, 28 reaedificabo quae ceciderunt). **ad IB**: surgere (AVG. conf. 10, 35, 57), resurgere (SEN. epist. 13, 2), labi (CIC. Brut. 185), in praecipue ire (SEN. dial. 12, 13, 2), iacere (QVINT. inst. 8, 5, 32), vivere (CORP. II 3435 et vixit et cecidit). **ad IIA**: surgere (CIC. Att. 4, 18, 2 AVG. civ. 17, 4 lib. arb. 2, 20, 54), exurgere (CIC. Phil. 12, 24), resurgere (VVLG. prov. 24, 16), manere (ZACCH. 1, 25 *omnia mansura* . . . vel casura). **ad IID** (*de fluminibus*): oriri (Ov. fast. 1, 295 SEN. dial. 9, 11, 10 benef. 4, 12, 5), exoriri (MANIL. 1, 232). **derivata**: cadaver, cadesco, cadivus, caducus, casus. **composita**: accadere, accidere, circumcidere, concadere, concidere, decidere, excidere, incidere, intercidere, occidere, praecidere, procidere, recidere, succidere, supercadere. **Hoppe**. ? *νυκτιδραξ cadrio* GLOSS. III 90, 8, *ubi vix scribendum videtur* charadriion (*nomen avis χαραδριός*), quod voluit Götz, *Thes. gloss.* s. v. v. *etiam* calabrio. **Mr.** **caducarius**, -a, -um a caducus. 1 *ad bona caduca spectans*: VLP. reg. 28, 7 populo bona deferentur ex lege Iulia -a. GLOSS. IV 214, 2 -s heres qui in alterius bona succedit. V 273, 59 ad quem pertinent omnia quae cadunt defuncto aliquo; cum non est qui succedat, fit quicumque here(s) et dicitur -s. *cf. IV 29, 27. 492, 21. V 173, 32. 595, 22.* 2 *de hominibus, qui morbo comitali laborant*: AVG. beat. vit. 2, 16 *Academici* -i sunt, quo nomine vulgo apud nos vocantur quos comitalis morbus subvertit. 3, 20 *Academicus* hesternio sermone vulgari quidem et male latino, sed aptissimo sane, ut mihi videtur, verbo -s nominatus est. **Hoppe**. **caduceator**, -ōris m. [*a caduceus. Th.*]. PAVL. FEST. p. 47 -es: legati pacem petentes. SERV. Aen. 1, 297 quia per -es, id est internuntios, pax solet fieri (GLOSS. V 521, 31 -es internuntii, id est qui inter partes nuntium portant). Aen. 4, 242 secundum Livium (*cf. infra l. 81*) legati pacis -es dicuntur, sicut enim per fetiales bella indicebantur, ita pax per -es fiebat (ISID. orig. 8, 11, 48). 4, 265 notandum non eum tantum nuntii, sed etiam -is, id est oratoris, officio fungit. GLOSS. V 564, 6 legatus. II 572, 6 praeco, praedicator (caduceator a, cadocator b) (*cf. APVL. met. 6, 8 Mercurius sic mandatae praedicationis munus exequabatur*). 349, 14 κήρυξ ὁ ὑπὲρ εἰρήνης ἀποστελλόμενος τὸ κηρύκιον φέρων. CATO inc. libr. frg. 4 -i nemo homo nocet. LIV. 26, 17, 5 *Hasdrubal* -em misit, qui promitteret eqs. 31, 38, 9 -e . . . misso ad consulem, qui indutias . . . peteret (*mittere sim.* 31, 39, 3. 34, 30, 2. 37, 18, 12 CVRT. 3, 1, 6. 4, 2, 15 AMM. 20, 7, 3. 31, 12, 14. *nota*: LIV. 35, 38, 8 inde -or primum, deinde et legati ad Aetolos missi percontatum eqs., *similiter opponuntur* legati: 34, 30, 2.

oratores: 37, 45, 4 *infra l. 2*). 31, 39, 1 venisse -em et quid venisset nuntiatum est. 32, 32, 5. 33, 11, 3. 37, 45, 4 -r ab Antiocho per L. Scipionem a consule petit impetravitque, ut oratores mittere liceret regi. 44, 46, 1 retentisque apud se -bus regis. CVRT. 3, 1, 7 *obsessi* -em in turrem . . . perductum, quanta esset altitudo intueri iubent ac nuntiare Alexandro eqs. 4, 2, 15 quos (*caduceatores*) Tyrii contra ius gentium occisos praecipitaverunt in altum. 4, 2, 17 -es interfectos . . . referebat. PETRON. 108 ut -is more Tryphaena indutias faceret. AVSON. 427, 3 perseverante certamine -r Idaeus intervenit. *in mysteriis*: ARNOB. nat. 5, 25 *Eumolpidae* postea flourerunt -es hierophantae atque praecones. *de Mercurio*: ARNOB. nat. 3, 32 -r ille Cyllenius.

cadūceātus (-ī) *m.* a caduceus, *cf.* caduceator. GLOSS. V 275, 8 caduciatus legatus (*lig- codd.*).

cadūceum, -ī *n.*, **cadūceus**, -ī *m.* [*a καρόκειον, κηρόκειον tractum. Th.*]. *de genere*: CAPER gramm. VII 108, 11 caduceus hic, non caduceum (*at cf. l. 22*). *nom. sing. mascul. habent* VARRO frg. Non. p. 528 GLOSS. II 349, 12. 491, 9. 509, 31. *acc. plur.* -os HYG. astr. 2, 7. *neutrum* GELL. 10, 27, 5 (*bis genus incertum*) APVL. met. 10, 30. 11, 10 (*semel inc.*) SERV. Aen. 4, 442 SERV. auct. Aen. 8, 138, *quin ipse* CAPER *l. 22 et saepius* GLOSS. *fem.* MYTHOGR. 1, 119 *l. 49. de forma*: CAPER gramm. VII 94, 13 odea, musea . . . caducea dicendum. -ius (-m) *raro in codd. scriptum*, caducium CORP. XIII 7532 *v. l. 55.*

VARRO frg. Non. p. 528 -s pacis signum, quam Mercuri virgam possumus aestimare. GLOSS. V 550, 8 -m virga legatarii, a quo caduceatores dicuntur. II 95, 23 κηρόκειον. 491, 9. 349, 12 κηρόκειον, δ βασιλεύουσι οί πρόσβεις. 509, 31 γάβδος κηρύνος. *de forma caduceorum*: PLIN. nat. 29, 54 quare exterarum gentes -um in pacis argumentis circumdata effigie anguivum fecerint, neque enim cristatos esse angues in -o mos est. HYG. astr. 2, 7 nonnulli etiam cum faciunt -os, duos dracones implicitos virgula faciunt, quod initium Mercurio fuerat pacis. SERV. auct. Aen. 8, 138 *v. l. 46. v. Samter, PW. III 1170.*

apud legatos, oratores, sim.: CIC. de orat. 1, 202 qui possit non tam -o quam nomine oratoris ornatus incolumis vel inter hostium tela versari. GELL. 10, 27, 3 *populum Romanum* misisse ad eos (*Poenos*) hastam et -um, signa duo belli aut pacis eqs. 10, 27, 5 M. autem Varro non hastam ipsam neque ipsum -um missa dicit, sed duas tesserulas, in quarum altera -um fuerit incisum. NEP. Hann. 11, 1 *Hannibal* tabellarium in scapha cum -o mittit. LIV. 8, 20, 6 ipsos (*Priverninos*) se in dicionem consulis -um praeferentes permisisse. 44, 45, 2 *Perseus* oratores cum -o ad Paulum misit. PETRON. 29 ipse Trimalchio capillatus -um tenebat. PLIN. nat. 29, 54 *v. l. 28. Mercurio deo attributum*: VARRO frg. Non. p. 528 *l. 24.* SERV. Aen. 4, 242 *virgam* id est -um, quod primo Apollo habuit et donavit Mercurio (SCHOL. Hor. carm. 1, 10, 6 Apollo -i *inventor*). SERV. auct. Aen. 8, 138 -m *Mercurio* ideo assignatur, quod fide media hostes in amicitiam conducit, quae virga ideo serpentibus illigata est eqs. PORPH. Hor. carm. 1, 10, 18 *aurea virga* id est -o. MYTHOGR. 1, 119 *Iupiter* tradidit ei (*Mercurio*) virgam -eam. GLOSS. virga Mercurii.

SVET. Cal. 52 fulmen tenens aut fuscina aut -um, deorum insignia. APVL. met. 10, 30 *puer* quem -m et virgula Mercurium indicabant. 11, 10 *antistes attollens* Mercuriale etiam -um. 11, 11. TERT. nat. 1, 10 Mercurius in calvitio pennatulus, in -o ignitulus. PRISCILL. tract. 1, 18 -um eius (*Mercurii*) venerantur aut sacculum. MACR. sat. 1, 19, 16 in Mercurio solem coli etiam ex -o claret. CORP. XIII 7532 (*Kreuznach*) Mercurio et Maia caducium et aram. *inde translate i. q. signum divinae potestatis*: AMM. 25, 4, 14 quievire nationes omnes, ac si quodam -o leniente mundano. EPIT. Alex. 2 *Alexander* diadema et tunicam mesoleucon et -um *sumpsit*. *deriv.*: caduceator, caduceatus. *compos.*: caducifer.

cadūcia *v.* caducus *p. 34, 66.*

cadūcifer (-ī) *m.* a caduceus et ferre formasse videtur Ov.

GLOSS. II 349, 13 κηρυκ<ι>οφόρος. 572, 14 praedicationis portator. *de Mercurio*: Ov. met. 2, 708 hinc se sustulerat paribus -r alis. 8, 627 cumque parente (*Iove*) venit Atlantiades positus -r alis. fast. 4, 605 Tartara iussus adit sumptis -r alis. 5, 449 venis adoratus -r.

caducillus *v.* carduelis.

cadūcitas, -ātis *f.* a caducus. *i. q. caduca passio, epilepsia*: CHIRON 330 loco corrupto *de iumentis caducis*: <cum> decreset et minuet luna, sic caducitas mentis dimidia.

cadūciter *v.* caducus *p. 36, 83.*

***cadūcus**, -a, -um [*cf. c. cadere. Th.*]. GLOSS. caducum: πτώσιμον. casurum. caduca: πρόσκαιρα. peritura. *legitur inde a CATONE (quater), deest apud CATVLL. CAES. SALL. NEP. TIB. LIV. VELL. PERS. LVCAN. PETRON. VAL. FL. SIL. TAC. FLOR. SVET. al.*

1 proprie: *de eo, quod cecidit vel cadit vel cadet*: **a de rebus**: *de fructibus, floribus, foliis, sim.* *cf.* GLOSS. V 273, 64 caduca folia. CATO agr. 23 oleae -ae (58. 64. 146, 1 COLVM. 12, 52, 22 PLIN. nat. 17, 280). VARRO Men 443 cape hanc -am Liberi mollem dapem (*i. fructum autumnii*). rust. 2, 2, 12 *greges* -a spica (*quae cecidit inter metendum*) saturantur. ling. 6, 66 *ligna* -a legebantur in agro. CIC. Cato 5 aliquid . . . tamquam in arborum bacis terraeque fructibus maturitate tempestiva quasi vietum et -um. 52 vitis natura -a est et, nisi fulta est, fertur ad terram. LVOR. 5, 1363 bacae glandesque -ae (GAIVS dig. 15,

16, 30, 4 glans -a est, quae ex arbore cecidit). VERG. georg. 1, 368 frondes volitare -as (Ov. met. 7, 840. 9, 651 trist. 3, 1, 45 SEN. Oed. 600 CALP. ecl. 5, 116 SOL. 30, 11 SIDON. epist. 5, 13, 1 PRISC. periheg. 284). HOR. carm. 2, 13, 11 lignum te -um in domini caput (*de arbore*). Ov. met. 10, 738 *florem nimia levitate* -um (*in imagine*: Ov. trist. 5, 8, 19 nos quoque florimus, sed flos erat ille -s). am. 2, 16, 45 foliis . . . -is (Ps. QVINT. decl. 13, 5 DRAC. laud. dei 1, 532. VERS. metr. Mar. Victorin. gramm. VI 62, 4 -a populi coma glauca iam per agros). COLVM. 7, 9, 3 -is frugibus. PLIN. nat. 17, 1 fructus (SOL. 52, 51 *fructus* -s torretur fervido solo). 17, 121 *arboribus* -s rimosusque cortex. MART. 8, 64, 7 moro coma nigrior -o. GELL. 10, 11, 3 *poma* neque cruda et immittia sunt neque -a et decocta (MACR. sat. 6, 8, 8). GARG. MART. pom. 2, 1. 4, 1. *neutrum pro subst*: THEOD. PRISC. log. 36 -um mali granati (*caduca mala granata B*). eup. faen. 88 -a mali granati (*malo-granata B, caduci mali granati r b*). CAEL. AVR. chron. 4, 3, 52 aut decoctio mali Punici vel eius -i, quod Graeci κόνινον γόας appellant, nos ampullagium (GLOSS. III 536, 19 *apallacium id est -as mali Punici. sim.* 538, 3 *ubi* adambulacium). 5, 2, 44 aut mali Punici foliis viridibus vel eius -o. CASS. FEL. 48 p. 123, 4 murra cum -o granatae et galla omfacitide . . . decocta. p. 123, 11 crocum sive -um mali granati. ISID. orig. 17, 7, 6 flores malorum a graecis appellati sunt κόνινοι, Latini -um vocant. *de liquoribus*: VARRO Men. 567 libamenta. rust. 35, 2 ex *canalibus* -a aqua, quae abundat, per fistulam exire (Ov. Pont. 2, 7, 39 -is percussu crebro saxa cavantur aquis. LEX Vrsion. [Corp. II 5439] 100, 9 aquam in privatum -am ducere. 100, 15. FRONTIN. aq. 94. 110. 111). Ov. am. 3, 6, 91 rivis (SIDON. epist. 2, 2, 9 strepitu -i fluminis). met. 6, 396 madefacta . . . terra -as concepit lacrimas. GERM. frg. 3, 1 nivibus. PERVIG. Ven. 17 micant lacrimae tremantes de -o pondere (*i. gutta roris*). CARM. epigr. 1448, 4 (*christ.*) rorare -um fuso Falerno limum. *nota*: TERT. spect. 9 Erichthonius, Minervae et Vulcani filius, et quidem de -a in terram libidine (*i. semine*). *de variis rebus*: HOR. carm. 3, 4, 44 fulmine -o (*corusco Bentley*). PROP. 4, 2, 53 labentes acies et tela -a. AETNA 172 trepidant urbes . . . -ae. 478 sublata -is congeries saxis. APVL. Socr. 10 p. 142 *nubes. in imagine* APVL. apol. 25 -o incendio. SPART. Hel. 6, 3 -um parietem (Hadr. 23, 14). SER. SAMM. 1032 qui primi fuerint pullo crescente -i *dentes*. SIDON. epist. 7, 1, 3 -as culminum cristas. *de sole occidente*: AVSON. 67, 1 necdum -o sole, iam sub vespere. *nota*: PAVL. FEST. p. 64 -a auspicia dicunt, cum aliquid in templo excidit, veluti virga e manu. **b de animantibus**: VERG. Aen. 6, 481 bello . . . -i Dardanidae (*cf. SERV. ad l. -i qui bello ceciderunt, id est mortui, a cadendo*). 10, 621 -o (*i. morituro*) . . . iuveni. *nota*: OPT. PORF. carm. 6, 25 devicta iacet gens duro Marte -a. *speciatim de iis, qui morbo comitiali sive epilepsia laborant cf.* ISID. orig. 10, 61 -s a cadendo dictus, idem et lunaticus. GLOSS. ἐπιληπτικός. daemonicus. vecors, daemonicus, lunaticus. MARCELL. med. 20, 128 epilepticis, quos -os dicunt. APVL. apol. 43 *Thallus* pedibus -s. 44 puerum corpore putri et morbido -um. 45 plus ad -os consternendos figulus valet quam magus. 51 quibuscumque -is a dextero morbus occipiat. *nota*: APVL. apol. 51 fateantur se in puero et muliere -is vanas, sed prorsus -as calumnias intendisse. 52 tu potius -s, qui iam tot calumniis cecidisti. GARG. MART. med. 53 oleum . . . infusum capiti -os et lethargicos excitat. SER. SAMM. 1008 membris atro languore -is. FIRM. math. 4, 5 alios (*homines*) facit -os luna. MARCELL. med. 1, 25. 17, 6 *balsami semen prodest* -is. 20, 117 *medicamentum* etiam -is datum prodest. PLAC. med. 3, 6 cerebrum vulpis infantibus saepe datum facit ut numquam sint -i. 2, 6. SORAN. 2, 4 (27) p. 58, 21 *feminae* -ae apoplecticae. *de bestiis*: APVL. met. 9, 39 iners asellus . . . morboque detestabili -s. CHIRON 17. 255 haec sunt autem valitudines, quas ciclo curare oportet: insani, carobarici, -i (VEG. mulom. 2, 6, 12 insani, carobarici, -i ciclo curati uruntur in capite. 1, 25, 2). 297. 330 si quod iumentum -um fuerit, hos autem -os luna traducet nova. *inde fem. pro subst. cadūca* -ae: ISID. orig. 4, 7, 5 haec passio (*epilepsia*) et -a vocatur, eo quod cadens aeger spasmos patitur. GLOSS. IV 40, 17 comitialis morbus quod (*sic*) vulgo caducia dicitur, ideo comitialis dictus, quod in comitio primum nescio quis hoc morbo arreptus sit. CHIRON 490 quod vitium non absimile est -ae.

2 translate i. q. infirmus cf. GLOSS. inanis, deiectus. **a de animantibus**: VARRO Men. 272 nos -i naufragi[i] ut ciconiae . . . alte maesti in terram cecidimus. QVINT. decl. 306 p. 204, 9 -m circa initia animal homines sumus. STAT. silv. 2, 1, 212 plebis -ae . . . interitus. ARNOB. nat. 3, 15 moribundi et -i animantis liniamenta diis dare. *cf.* 6, 2. FIRM. err. 8, 1 -i homines (PAVL. MED. bened. 3, 4. ISID. diff. 2, 43 *homines sunt* corpore fragiles, mente leves, . . . cassi labore, divitiis -i). 2, 4 misera et -a mortalitas. math. 1, 7, 4 fragilis et -a . . . mortalitas. AVSON. 214, 1 doctrinae vitaeque pari brevitate -um . . . te . . . commemorabo. AMBR. lac. 1, 8, 35 quid . . . est quod is, qui ad summum ascendit, aut damni de -is sentiat aut commoditatis? PRVD. c. Symm. 2, 111 aeterna aeternus tribuit, mortalia confert mortalis: divina deus, peritura -s. MART. CAP. 2, 125 -is mortalibusque. 2, 126.

b de rebus: CIC. fin. 2, 86 quod fragile et -m sit. leg. 1, 24. 1, 61 quid in iis mortale et -m sit (rep. 6, 17 phil. frg. V 97). Phil. 1, 33 metui

... et in odio esse invidiosum, detestabile, imbecillum, -m est. 4, 3 alia omnia falsa, incerta sunt, -a, mobilia (dom. 146). epist. 10, 12, 5. orat. 101 neque quicquam mortale et -m. SEN. dial. 2, 6, 6 -a illa et dominum mutantia. 6, 21, 1 omnia humana. 8, 4, 2 mundus, an inter -a et ad tempus nata numerandus. 12, 1, 1. benef. 1, 5, 3 haec, quae tenemus. 6, 31, 1 quam -is confideret (*Xerxes*). nat. 2, 50, 2 *fulgura* laeta aut mansura significant aut -a. epist. 88, 33 de futuris, de -is, de aeternis. PLIN. epist. 2, 10, 4 cetera. APVL. Socr. 23 p. 175 *hoc* nec a corpore -um nec ab aetate mutabile. LACT. inst. 3, 11, 12 (3, 12, 8). 5, 8, 6 ut fragilibus et -is solida et aeterna praefereant. 5, 15, 7. FIRM. err. 7, 9 miscetis terrena caelestibus, -a superis. MAR. VICTORIN. ad Iust. 16 ut diligas aeterna perpetua per mortalia et -a perspicere. in Eph. 1, 4 p. 1241^A. PS. HIL. libell. 10 temporalibus aeterna sunt praeponeunda, -is stabilia. PRISCILL. tract. 10, 126 segregans -a de certis. AMBR. hex. 3, 12, 49 ut -a tibi noveris communia esse cum floribus. HYMN. Ambros. II 55 B 7 ut cor -a deserens caeli voluptas impleat. HIER. epist. 23, 4 pro brevibus et -is. 43, 3 parva et -a quaesisse. RVFIN. Orig. in cant. 1 p. 95^B. FVLG. myth. 1, 15 (*opp. utile*). PRVD. apoth. 17 nunquam visa beati vis intacta patris non adiniscenda -is. cath. 10, 21 dum generosa -is ceu carcere clausa ligantur. perist. 10, 603. PAVL. NOL. carm. 6, 21 conferre aeterna -is (10, 174). 27, 303 perpetuis mutare -a. 15, 80 epist. 25^A, 2. AVG. serm. ed. Mai 93, 4 transeamus... de temporalibus ad aeterna, de -is ad perpetua. beat. vit. 2, 11 mortale et -um. PS. AVG. serm. 93, 2 temporalia et -a. MACR. somn. 1, 14, 7 *αλοθητικόν* et *φυσικόν*... convenientia sunt -is. VICTRIC. 19 quidquid ex disparili conceptione formatur et non primi fontis liquore perfunditur, id -um esse necesse est. PS. PHOEBAD. fid. 8 p. 48^D constat immortale esse quod dei est; hominis quod -m. CHROMAT. in Matth. 16, 1 *in terra* omnia infirma sunt et -a. DRAC. laud. dei 3, 98 quod spectat finem fragile est totumque -m. PASS. Lucian. 6 quae sunt praesentia -a. CARM. epigr. 111, 20 quae (*honores, potestates, gaudia*) tu -a ac parva semper autumans. CIC. nat. deor. 1, 98 corpore -o et infirmo (SEN. suas. 7, 7 PS. QVINT. decl. 10, 3 ARNOB. nat. 5, 31 HIL. in Matth. 12, 10 hymn. 2, 29. 3, 2 AVSON. 192, 31 PRVD. cath. 9, 16 perist. 10, 603 MACR. somn. 1, 14, 9. 1, 14, 10. 1, 19, 23 sat. 7, 9, 16). CIC. Lael. 102 res humanae fragiles -aeque sunt (SEN. nat. 6, 1, 14 PLIN. nat. 17, 178 ARNOB. nat. 3, 8 HIL. in Matth. 9, 7 RVFIN. hist. mon. 7 p. 418^C. Orig. in cant. prol. p. 76^D rerum -arum fragilitate. 1 p. 92^C BENED. reg. 2). CIC. Tusc. 1, 62 ex hacne tibi terrena mortalique natura et -a concreta ea vis videtur? (AMBR. hex. 3, 12, 49 natura flexibilis et -a est. HIER. epist. 108, 27). MANIL. 4, 403 bona (STAT. silv. 2, 2, 129 LACT. inst. 5, 21, 10. 4, 16, 2 opes. AVSON. 419, 74 AVG. serm. ed. Mai 74, 3). SEN. epist. 58, 24 fluvida materia et -a (ZACCH. 1, 38 -am materiam). nat. 2, 23, 2 ignem excuti -um et cito interiturum (*i. fulmen imbecillum*). PLIN. nat. 13, 81 -ae litterae (*i. evanescentes, parum clarae*). PLIN. epist. 3, 10, 6 effigiem. PANEG. 3, 6 hominum animas esse humiles et -as (AVSON. 317, 10). POTAM. tract. 1 p. 1412^C -a linea defunctorum. HIL. in psalm. 63, 10 carni. in psalm. 118 koph 8 quod putre -mque carnis est. FILASTR. 59, 2 immortalitatis praemium, non hoc -um et transiens. AVSON. 153, 54 membra -a execror (INSCR. christ. Rossi II p. 261, 4 vermis et exiguus membra -a vorat). PRVD. cath. 7, 177 pridem -is cum gravatus artubus Iesus dicato corde ieiunaverit. psych. 457 auri... legens fragmenta -i. HIER. in psalm. 89 araneorum telae sunt futiles et -ae. AVG. civ. 6, 1 -os apices terreni regni. serm. ed. Mai 69, 1 non *martyr* auro vel argento censuque -o felix. CHROMAT. beat. 10 si est gaudium mercatoribus propter lucra praesentia et -a. MACR. somn. 1, 12, 16 mori creditur *anima*, cum in -am regionem et in sedem mortalitatis includitur. MART. CAP. 2, 141 -ae mortalisque substantiae. SEDVL. carm. pasch. 3, 200 -is vultibus et solam dispectans cernua terram. op. pasch. 1, 29 gradibus. ENNOD. carm. 1, 17, 9 vinculis. *nota*: TERT. resurr. 4 *animae* post totum ignobilitatis elogium -ae in originem, terram, et cada-veris nomen (*i. quae iterum terra fiet*). Ov. met. 9, 597 spes nostras (epist. 15, 169 spem). Ib. 88 pars sit voti nulla -a mei. Pont. 4, 8, 46 actorum fama. fast. 1, 182 preces. EPIST. Sapph. 208 Zephyri verba -a ferunt. SEN. contr. 2, 1, 1 felicitas (VAL. MAX. 1, 6 ext. 3 CVRT. 8, 14, 43 PANEG. 9, 14. APVL. Socr. 4 p. 126 fortuna). suas. 6, 6 corpus fragilitatis -ae (FIRM. math. 1, 5, 12 -am terreni corporis fragilitatem. 4, 1, 3). VAL. MAX. 3, 4, 5 triumphus. 6, 9 ext. 7 *vires atque opes humanae* (SEN. dial. 5, 3, 4). 9, 12 ext. 1 possessio (SALV. eccl. 3, 75). SEN. dial. 3, 13, 4 ira, ebrietas, metus aliaque eiusmodi foeda et -a inritamenta. 7, 7, 3 voluptas humile, servile, imbecillum, -m (LACT. inst. 5, 22, 9. 6, 11, 23. 6, 21, 10 ZACCH. 1, 37). 10, 14, 2 ab hoc exiguo et -o temporis transitu (PLIN. epist. 3, 7, 14 quidquid est temporis futillis et -i). benef. 3, 3, 4 -a memoria est futuro imminentium. nat. 1, 15, 3 brevis *fulgurum* facies et -a. epist. 66, 11 virtutes. PLIN. epist. 9, 3, 2 vitam -is laboribus fatigare. paneg. 55 titulos. APVL. Socr. 4 p. 127 vivacitas. CYP. epist. 55, 28 o miserorum lamentantium -a deceptio. PANEG. 7, 16 popularitas. LACT. inst. 4, 26, 10 *qui* offensibilibus et -is gressibus per viam mortis incedit. ira 24, 8 honores (AVG. serm. ed. Mai 15, 3 PS. VICT. VIT. pass. 8). FILASTR. 134, 7 *caelestis dignitas* non temporalis, carnalis ac -a erit (ZACCH. 3, 2 -am saeculi dignitatem vel voluptatem). AMBR. Noe

24, 87 lubricum et -um vitae istius agat cursum. HIER. epist. 98, 20 scientia absque opere et opus sine fide infirma sunt et -a. PS. RVFIN. in psalm. 9, 32 regnum. PRVD. ham. praef. 43 *Marcion* se -o dedicans mysterio. PAVL. NOL. carm. 27, 220 meritis. AVG. serm. ed. Mai 180, 3 ut ad -am et fragilem hereditatem illius pervenires (*cf. infra l. 26 et 42*). CAEL. AVR. acut. 2, 1, 7 traditiones. 3, 4, 39 inventione. chron. 2, 14, 215 protervitate. 3, 7, 94 intentione. MAR. VICTORIN. aleth. 3, 121 errore. SALV. eccl. 2, 4 -ae istius conversationis contumeliosas necessitates. 3, 56 vita. ENNOD. epist. 2, 6 p. 46, 3 persuasionibus. POMER. 1, 5, 1 -is delectationibus. ARATOR act. 1, 316 a somno documenta petis livore -o. CASSIOD. inst. 32 p. 1147^C *eloquium*. *nota*: COMM. apol. 306 excluderis illis substituta morte -a (*i. morte imminente; cf. HOR. carm. 2, 13, 11. 3, 4, 44*).

3 t. t. *ICTorum*, quod testamento relictum a certa persona capi non potest et a fisco ut vacans res vindicatur *cf. VLP. reg. 17, 1* quod quis sibi testamento relictum, ita ut iure civili capere posset, aliqua ex causa non ceperit, -m appellatur, veluti cecid(er)it ab eo. paulo aliter: ISID. orig. 5, 25, 8 -a dicuntur, quia eius heredes ceciderunt. GLOSS. *πρωτικός, πολιτικός, δημόσιος*. caducum: *τὸ χωροῦν εἰς τὸν φύσκον*. V 273, 64 bona, quae non habent dominum et cadere possunt. *cf. bona caduca: res damnatorum. pecunia sine herede. facultates (al. hereditas) quibus non succedit ullus heres. quae successionem legitimam non habent. quibus nemo succedat heres et similia. v. Leonhard, PW. III 685.* CIC. de orat. 3, 122 prudentiae doctrinaeque possessio, in quam homines quasi -am atque vacuum... involaverunt. Phil. 10, 11 *celeritatem* in via -ae hereditates retardassent. Ivv. 9, 88 legatum omne capis nec non et dulce -um. comoda praeterea iungentur multa -is. Ivst. 19, 3, 6 quam (*praedam*) possessione vacua fortuitis dominorum mortibus sicuti -a occuparint. AMM. 31, 14, 3 si qui -um vel aliud petisset ex usu. GAIUS inst. 2, 206 post legem... Papiam deficientis portio -a fit et ad eos pertinet qui in eo testamento liberos habent (3, 62. S. C. Iuvent. [dig. 5, 3, 20, 6] antequam partes -ae... fisco peterentur. VLP. reg. 1, 21 *lex Papia Poppaea* partem non adeuntis -am facit. 17, 3. 24, 12. 24, 13 frg. Vat. 84). GAIUS inst. 2, 150 bona -a fiunt (COD. Theod. 10, 10, 20 bona vacantia et -a. 10, 10, 30. 10, 10, 31. CASSIOD. var. 5, 24, 1 -a bona fisco nostro competere legum cauta decreverunt) GAIUS inst. 2, 207 in -is vindicandis (VLP. reg. 17, 2 omnia -a fisco vindicantur. 25, 17 MARCELL. dig. 28, 4, 3. VLP. frg. Vat. 195 -orum vindicationem). GAIUS dig. 29, 5, 9 cum fisco -a bona defuncti addicantur. VLP. reg. 19, 17 lege nobis acquiritur velut -um vel ereptorium ex lege Papia Poppaea. 17, 3 hereditas (PAVL. dig. 29, 6, 2, 2). 16, 4 dos (PAPIN. dig. 23, 2, 61). TARR. PAT. dig. 50, 6, 7 librarii -orum. COD. Theod. 14, 24, 1 (*a. 328*) mensae oleariae, quae ita -ae fuerint, ut nullus possit adserere dominium. 14, 17, 1 (*a. 364*) panes. 10, 9, 2 (*a. 395*) -as vacantesque... facultates. COD. Iust. 1, 17, 2, 6^b. 6, 51, 1 pr. 6, 51, 1, 2^a in causa -i. TAB. cer. Dac. 7 (Corp. III p. 940) int. 6 *puerum* fugitium -umque non esse (ext. 11 kaducum).

synonyma ad 2: brevis: SEN. dial. 6, 21, 1 nat. 6, 1, 14 HIER. epist. 23, 4 SALV. eccl. 3, 56 LACT. inst. 5, 15, 7. 6, 11, 23. 6, 21, 10. PANEG. 7, 16. 9, 14. corruptibilis: MAR. VICTORIN. in Eph. 1, 4 p. 1241^A. exiguus: SEN. dial. 10, 14, 2. flexibilis: AMBR. hex. 3, 12, 49. fluvidus: SEN. epist. 58, 24. fluxus: RVFIN. Orig. in gen. 2, 6. fragilis: CIC. leg. 1, 24 *al.* SEN. epist. 66, 11 PLIN. epist. 2, 10, 4. 3, 10, 6 LACT. inst. 3, 11, 12. 3, 12, 8. 4, 16, 2. 5, 8, 6 FIRM. math. 1, 7, 4 RVFIN. Orig. in cant. prol. p. 75^D SALV. eccl. 3, 75 *al.* fucatus: CIC. epist. 10, 12, 5. futillis: PLIN. epist. 3, 7, 14 HIER. in psalm. 89. humilis: PANEG. 3, 6. imbecillus: CIC. Phil. 1, 33 SEN. dial. 7, 7, 3. incertus: CIC. Lael. 20 (*cf. Phil. 4, 3*). infirmus: HIER. epist. 98, 20 CHROMAT. in Matth. 16, 1. labilis: ARNOB. nat. 3, 8. lubricus: AMBR. Noe 24, 87. miser: FIRM. err. 2, 4. mobilis: CIC. dom. 146 Phil. 4, 3. moribundus: ARNOB. nat. 3, 15. mortalis: CIC. rep. 6, 17 phil. frg. V 97 orat. 101 PLIN. paneg. 55 ARNOB. nat. 5, 31 MART. CAP. 2, 125. 2, 141. mutabilis: APVL. Socr. 23 p. 175. offensibilis: LACT. inst. 4, 26, 10. parvus: HIER. epist. 43, 3 CARM. epigr. 111, 20. periens: RVFIN. Orig. in gen. 2, 6. periturus: PRVD. c. Symm. 2, 111. praesens: CHROMAT. beat. 10. saecularis: PELAG. in I Cor. 7 p. 740^C. subsicivus: APVL. Socr. 4 p. 127. temerarius: CAEL. AVR. acut. 3, 4, 39. temporalis: PAVL. NOL. epist. 25^A, 2. AVG. serm. ed. Mai 15, 3 MAR. VICTORIN. in Eph. 1, 4 p. 1241^A FILASTR. 134, 7 PS. AVG. serm. 93, 2. terrenus: RVFIN. Orig. in cant. prol. p. 71^A BENED. reg. 2. transiens: FILASTR. 59, 2. transitorius: PS. RVFIN. in psalm. 9, 32 BENED. reg. 2. vietus: CIC. Cato 5. *opposita*: aeternus: VAL. MAX. 1, 6 ext. 3 LACT. inst. 5, 8, 6 MAR. VICTORIN. 1, 4 p. 1241^A HIER. epist. 23, 4 PELAG. in Rom. 5 p. 666^D PAVL. NOL. carm. 6, 21. 10, 174. caelestis: PAVL. NOL. carm. 27, 220. certus: PRISCILL. tract. 10, 126. fructifer: CASSIOD. inst. 32 p. 1147^C. immortalis: PS. PHOEBAD. fid. 8 p. 48^D. mansurus: SEN. nat. 2, 50, 2 SALON. in prov. p. 981^A. perpetuus: MAR. VICTORIN. ad Iust. 16 PAVL. NOL. carm. 27, 303 AVG. serm. ed. Mai 93, 4. sempiternus: PANEG. 3, 6. solidus: PAVL. NOL. carm. 15, 80. stabilis: PS. HIL. libell. 10. superus: FIRM. err. 7, 9. utilis: FVLG. myth. 1, 15.

derivata: caducarius, caducitas.

adv. caduciter. VARRO Men. 576 nimbos aquae -r ruentis (NON. p. 91 praecipitanter, *item* GLOSS. V 639, 51). *Hoppe*.

cadula frusta ex adipe, cada enim arvina dicitur GLOSS. Plac. V 14, 34 (= 51, 6; frustra et cod.). a cada deminutive.

cadum v. cadus.

cadurcum, -ī n. a Cadurci, nom. gentis Aquitanicae. 1 i. q. fascia lecti, sponda: FRG. Bob. gramm. VII 544, 20 -um fascem lecti (ex Iuv.) (cf. SVLPICIA carm. frg. 1 me Cadurcis † restitutis fasciis nudam Caleno concubantem proferat). GLOSS. Scal. V 596, 44 v. infra l. 12. metonymice i. q. lectus ipse: Ivv. 6, 537 quotiens non abstinet uxor concubitu. . . magnaue debetur violato poena -o (cf. PROB. schol. Iuv. ad l. membrum mulieris, inquit Probus; intellegitur, cum sit membri mulieris velamen [inde GLOSS. Scal. V 596, 43 membrum feminae, ubi cardudum traditur. 596, 44 labra pudendi muliebris vel sponda lecti, ubi cadurda codd. similia 493, 32] vel ut alii, est instita, qua lectus intenditur). Ivv. 7, 221 institor hibernae tegetis niveique -i (cf. SCHOL. ad l. -um quidam cucullum dicunt candidum, propter hiemes et nives esse comparatum. alii tabernaculum aut tentorium dixisse [sc. poetam], quibus merces suas protegere consuerunt).

2 i. q. tabernaculum, v. supra l. 16. hariolantur vero et SCHOL. Iuv. in fingenda notione 'cuculli' et PROB. schol. Iuv. cum GLOSS. interpretantes 'membrum muliebre': quae aperte ex loco Ivv. male intellecto fluxerunt. v. Götz, Thes. gloss. s. v. cadurdum.

cadurdum v. cadurcum.

cadus, -ī m. κάδος. neutr.: cadum CORP. IV 2637 GLOSS. V 173, 33. 34. 444, 13. plur.: cada GLOSS. IV 491, 5. V 272, 63. 354, 74. formae: gen. plur. cadum: LVCIL. 556 vini mille -um. VARRO frg. Non. p. 495 decem milia -um. frg. Plin. nat. 14, 96. GLOSS. ὀδία vel κάλις (calipis cod.). vas vinarius. genus vasis aenei. amphora semis. situla aenea. vas. cado: urna vel sicla aenea. cada: vas<a> vinaria (cada scribitur V 272, 63). cadus: ambras (anglosax. plur. i. q. 'amphorae'). cadum: graece quod latine situla vocatur. vas aeneum seu cavum. vas ligneum. BEDA gramm. VI p. 268, 13 cadus graece, latine situla. ex fictili materia cadi plerumque videntur fuisse (cf. PLIN. nat. 27, 14 Ov. met. 12, 243), sed memorantur aenei VERG. Aen. 6, 228 MACR. sat. 5, 19, 9 GLOSS. l. 27. 28. 31, ex ophite facti PLIN. nat. 36, 158, lignei GLOSS. l. 31. de magnitudine cf. GROM. p. 376, 10 urnae tres -um vel artabam faciunt. METROL. p. 129, 2 -s graece amphora est continens urnas tres. p. 133, 9 (EVCHER. instr. 2 p. 159, 3 ISID. orig. 16, 26, 13). POL. SILV. pond. mens. chron. I p. 549, 14 decem modii -s. CARM. de pond. 85 Attica . . . discenda est amphora nobis seu -s: hanc facies, nostrae (i. Romanae, quae duarum urnarum capax erat) si adieceris urnam. aliter: COLVM. 12, 28, 4 in -o duarum urnarum (i. amphora Romana). cf. Hulstsch, PW. III 1171. [ital. merid. katu. M.-L.]

1 vas: a vinarium; cf. NON. p. 544 -i vasa, quibus vina conduntur et GLOSS. l. 27 et 29. PLAVT. Amph. 429 -s erat vini, inde implevi hirneam. Asin. 624 vini -um velim. Aul. 571. Mil. 850 illi crebro capite sistebant -i. 851 valide cassabant -i (856). 853. Poen. 259 decet donari -o vini veteris. Stich. 425 -um tibi veteris vini propino. 647. 683 -o te praeficio. 721. TVRPIL. com. 131 vini cado (codd. cavo). VERG. Aen. 1, 195 vina . . . quae deinde -is onerarat Acestes (i. cados vinis onerarat). COPA 11 vappa -o nuper defusa picato. HOR. sat. 2, 3, 116 positus intus Chii . . . mille -is. carm. 1, 35, 26 -is cum faece siccatis. 2, 7, 20 nec parce -is tibi destinatis. 3, 14, 18 pete . . . -um Marsi memorem duelli. 3, 15, 16. 3, 19, 5 quo Chium pretio -um mercemur. 3, 29, 2 non ante verso . . . -o. 4, 11, 2 plenus Albani (vini) -s. 4, 12, 17. epist. 2, 2, 163 accipis . . . -um temeti. TIB. 2, 1, 28 Chio solvite vincla -o. PROP. 4, 7, 34 fracto busta piare -o. in imagine: PROP. 4, 6, 8 carmen . . . recentibus aris tibia Mygdoniis libet eburna -is (Cadis Scaliger). Ov. met. 12, 243 volant fragiles . . . -i. fast. 5, 518 fumoso condita vina -o. GRATT. 475 defusa . . . Massica prisco sparge -o. 488. PHAEDR. 4, 5, 25 plenam antiquis apothecam -is. PLIN. nat. 14, 83 mergunt e lacu protinus -os aqua. 14, 97 Caesar . . . Chii (vini) -os in convivia distribuit. 14, 136 vina in -is verberari sole (14, 77). 14, 98 in musti -o (14, 105). 14, 142 halitus -i. 19, 71 cucurbitae in usum venere -orum vice ad vina condenda. 36, 59. STAT. silv. 4, 8, 39 Albano . . . -um sordentem promere fumo. MART. 1, 18, 2 in Vaticanis condita musta -is (12, 48, 14). 1, 26, 8 egerit et nigros Massica cella -os. 4, 66, 8 vina ruber fudit non peregrina -s. 9, 2, 6 bibimus Tusci (Corsi codd.) pulla venena -i. 9, 93, 2 quadrantem duplica de seniore -o. 10, 36, 2 accipit aetatem quisquis ab igne -s. 11, 36, 6 senem poscunt talia vota -um. 13, 112 exigua vetulos misit ab urbe -os. 13, 118 haec genuit Tuscis aemula vina -is (in imagine: MART. 11, 39, 14 numeras nostros . . . trientes tamquam de cella sit -s ille tua). CORP. IV 2637 (in amphora) -um firmul< . . . > ex cell<a . . . >. 2655 cad. lixus ex cell(a). FRONTO p. 61, 19 N. musti. PROC. dig. 33, 6, 6 vinum quod in amphoris et -is diffusum est. 33, 6, 15 vinum . . . in amphoras et -os . . . diffundimus (POMPON dig. 33, 6, 14 VLP. dig. 7, 1, 15, 6). nota asyndeton: PROC. dig. 33, 6, 6 cum vasis -is. APVL. met. 2, 11 mittit mihi . . . vini -um in aetate pretiosi. 8, 28. 9, 33 PORPH. Hor. carm. 3, 14, 18. b ad alias res condendas: VERG. Aen. 6, 228 ossa . . . lecta -o (i. urna) textit Corynaeus aeno. Ov. fast. 1, 186 data sub niveo condita mella cado (sic RV, favo codd. det.) (MART. 1, 55, 10 de rubro promere mella -o). COLVM. 12, 53, 3 quod reliquum est musti (sc. olei) picato -o recondito. PLIN.

12, 132 bryon i. uva populi albae in -os conditur. 13, 48 Thebaidis palmae fructus extemplo in -os conditur. 15, 33 dolia olearia -osque amurca imbui. 15, 104 cerasi pomum conditur . . . ut oliva -is (MART. 1, 43, 8 nec de Picenis venit oliva -is). 18, 307 fabam et legumina in oleariis -is . . . servari. nat. 19, 142 -os olei (ALC. AVIT. epist. 27). 15, 42 pruna ut uvae -is condita (15, 58). 15, 66 in -o vinaceis interpositis. 15, 82 implentur ficis orcae in Asia, -i autem in Ruspina. 16, 34 usus suberis . . . -orum obturamentis est. 18, 308 in salsamentariis -is (32, 89). 20, 97 arida frusta scillae in -um aceti . . . immerguntur. 20, 98 gypso . . . oblitus -s. 22, 121 vis tritici tanta est, ut -os plenos siccet. 27, 14 in turbinibus -orum aloen serunt. 34, 110 aere candido perforato atque in -is suspenso. 36, 158 ex ophite vasa et -os etiam faciunt. STAT. silv. 3, 2, 140 purpura suco Sidoniis iterata cadis (vadis codd.). MART. 6, 27, 6 ne parce Falerno et potius plenos aere relinque -os. CLAVD. carm. min. 25, 122 -is gemmatis balsama effundere. AVG. serm. 278, 13 -s, unde sentinatur navis in pelago (cf. CORIPP. Ioh. 6, 120 -s hauriat undas aequoris Oceani). MACR. sat. 5, 19, 9 sucum . . . herbarum in -os aeneos refundentem Medeam. EVSTATH. Bas. hex. 3, 3 p. 893^A exemplo -orum uno super alium commissorum. CASSIOD. var. 12, 12, 2 -is late patentibus copia illa (lactis) . . . suscepta. 2 mensura liquidorum: v. p. 37, 36. adde: VVLG. Luc. 16, 6 centum -os olei (βάτος, i. mensura liquidorum eiusdem capacitatis cum ephi, metreta et amphora Romana). syn. amphora, dolium. Hoppe.

cadytās v. cassytas.

? caeca τυφλίας GLOSS. III 376, 40. cf. 190, 9 tyffias caecatio. II 434, 3 σκοτοδιπία caecia. 571, 1 caecia (a, cecla b, cada gl. Werthin.) caligo oculorum [a caecus. Th.]. [val. ciatsā. M.-L.] cf. etiam caecula et caecilia et v. Löwe, Prodr. p. 127 et 417 n. 4.

caecātor, -ōris m. a caecare. PAUL. NOL. carm. 27, 619 invidus et viventis aquae -r Amelech (cf. VVLG. gen. 26, 15 omnes puteos . . . obstruxerunt implentes humo). Burger.

caecia v. caeca.

caecias, -ae, acc. -an m., καικίας, i. ventus orienti propior quam septentrioni. GLOSS. III 245, 34 καικίας. gr. SEN. nat. 5, 16, 4 ab oriente solstitiali excitatum καικίαν Graeci appellant, apud nos sine nomine est. VITR. 1, 6, 10 dextra ac sinistra aquilonem supernas et -s. PLIN. nat. 2, 120 -an media inter aquilonem et exortum aequinoctialem ab ortu solstitiali interiecerunt. ibid. alii quippe mesen nomine etiamnum addidere inter boream et -an. 2, 121 et -an aliqui vocant Hellespontian. 2, 126 narrant et in Ponto -an in se trahere nubes. v. infra l. 47. 18, 335 nec sum oblitus in hac parte (sc. inter ventos nocentes frigidisque) ventum Graecis poni, quem -an vocant. SVET. frg. p. 229 (Isid. nat. 37) vulturus, qui et -s vocatur, dexterius subsolani; hic dissolvit cuncta atque desiccet. GELL. 2, 22, 24 est etiam ventus nomine -s, quem Aristoteles ita flare dicit, ut nubes non procul propellat, sed ut ad sese vocet (APVL. mund. 14 ubi caelias codd.). APVL. mund. 11 eurus idem tamen -s (apartias codd.) accipit nomen, cum eum oriens aestivo effundat. 12 fabris reciprocis -s putatur esse (opp. qui directo spiritu profuant). VEG. mil. 4, 38 subsolano a dextera iungitur -s sive euroborus. ANTH. 484, 13 huic vulturus adest, dextera qui parte levatur, Attica -an Grais quem littera signat. CARM. cod. Bruxell. (Suet. frg. p. 305^A) 36 subsolanus -s (calchias cod.) est calidus Pelopis regione vocatus. Mbr.

caecigenus, -a (-um) a caecus et gignere. GLOSS. II 461, 11 caecigena: τυφλογενής. 570, 40 caecus natus. LVCR. 2, 741 cum -i, solis qui lumina numquam dispexere, tamen cognoscant corpora tactu.

caecilia, -ae f. [a caecus ductum; cf. caecula caeciola, gr. τυφλίως. Th.]. GLOSS. III 19, 20 τυφλίας cecilia. 433, 9 ἀπίς lusca cae<ci>lia. [ital. ceciglia. M.-L.] 1 nomen anguis: COLVM. 6, 17, 1 et vipera et -a saepe cum in pascuo bos improvide supercubuit, lacessita onere morsum imprimit (VEG. mulom. 4, 21, 1 viperae et -ae . . . morsus infigunt). 6, 17, 4 -ae morsus tumorem suppurationemque molitur (VEG. mulom. 4, 21, 4). cf. caecula. 2 nomen herbae: COLVM. 10, 190 -am primo deponit aquarius anno.

caecilinguis est qui nec loquitur nec videt (audit corr. m. 2. cod.) GLOSS. V 617, 46 (Aynardi).

? caeciola [cf. c. caecilia caecula. Th.]. GLOSS. III 305, 28 τυφλίας (τυφλίως Boucherie, τυφλίας Götz). 433, 6 τυφλίας (τυφλίας trad., τυφλίας Götz) ceciola.

caecitās, -ātis f. a caecus. dat. plur.: FIRM. math. 4, 19, 7 FILASTR. 75, 2. acc. plur.: ARNOB. nat. 1, 48 FIRM. math. 4, 12, 9.

GLOSS. τυφλότης, τύφλωσις, obtusio, excaecatio. V 417, 49 cicona (an cicuma? v. s. v.). ISID. diff. app. 99 inter caecitudinem et -em hoc interest, quod -s ipsa tanquam viae ceritas (i. obturatio) et calamitas dicitur; caecitudo autem affectio ut lippitudo dicitur. legitur inde a CIC.

I visus privatio: A proprie: CIC. har. resp. 38 an tibi luminis obsesset -s. fin. 5, 84 bonum incolumis acies, misera -s. Tusc. 1, 87 caret oculis: odiosa -s; liberis: orbitas. 3, 81 certae scholae sunt . . . de debilitate, de -e, de omni casu, in quo nomen poni solet calamitatis (5, 15 si debilitatem, -em timet. 5, 29 aderit . . . per-

dita valetudo, debilitas, -s. TAC. hist. 4, 81 an talis -s ac debilitas ope humana superabiles forent. GELL. 4, 2, 4 -s aut pedis debilitas). CIC. Tusc. 4, 40 dolores graves corporis, si bonorum amissio, si -s, si exilium accessisset. 5, 111 horribilis ista -s quibus tandem caret voluptatibus? 5, 112 -em cum mulierculae lamentarentur. 5, 113 cum quidam quaereret, quid ei (*Asclepiadi*) -s attulisset. *ibid.* -s ferri facile possit, si non desint subsidia valetudinum. 5, 115 Tiresiam . . . deplorantem -em suam. SEN. dial. 1, 5, 2 detestabilis erit -s, si nemo oculos perdidit, nisi cui eruendi sunt. epist. 74, 23 acies oculorum extincta -e nos adficit. 92, 22. rem. fort. 12 partem esse innocentiae -em? PLIN. nat. 10, 115 *capris* -s oboritur. 11, 120. 149. 12, 34 cuius liquor oculis -em inferret. 30, 19 perpetua (SVLP. SEV. dial. 1, 15, 5). 36, 74 quem post -em visu reddito ex oraculo Soli sacravit. TAC. hist. 4, 81 remedium -is exposcens. PLIN. epist. 4, 22, 5 luminibus orbatus (β , orbis *D*, captus α) ingenio saevo mala -is addiderat. GELL. 10, 17, 2 quo modo -em . . . conscivit *Democritus*. *ibid.* causam voluntariae -is. PS. QVINT. decl. 1, 2 contra miseram -em. *ibid.* secretum non filius accipit a patre, sed -s. 1, 7 -s inconsulta, quid agis? (*in prosopopoeia*: HYMN. Ambr. II 19, 24 lumen refulsit ilico, fugitque pulsa -s). 1, 15 nisi aliquid -i simile fecisses. 2, 21 potest negligere -s in cubiculo suo ducem. APVL. met. 7, 28 qua -e atque foetore tandem fugata est a me pernicios. apol. 80 quippe insania scire se non potest non magis quam -s se videre. TERT. pudic. 21 percussus est . . . Elimas -e. anim. 29 opponemus contrarietates . . . visualitatis et -is. *ibid.* nec tamen ideo . . . provenire . . . visualitatem . . . ex -e, quia de visualitate -s accidat. 57 plaga -is de praestigiis non fuit. VLP. dig. 21, 1, 1, 7 totius corporis morbus est puta $\varphi\delta\iota\sigma\iota\varsigma$ febris, partis veluti -s. COD. Iust. 10, 51, 1 (*imp. Gordiani*) si ea -e pater tuus oppressus est, ut utriusque oculi aciem prorsus amiserit. SOL. 4, 7 detegitur facinus -e. 26, 6 *ursae* egressae in diem liberum tantam patiuntur insolentiam lucis, ut putes obsitas -e. ARNOB. nat. 1, 4 exturbasse ab oculis -es. FIRM. math. 3, 4, 22 decernit extinctis oculis -em. 3, 13, 4 perficit repentinis oculorum vulneribus -em. 4, 12, 9 decernit vitiosas luminum -es. 4, 19, 7 quorum lumina repentinis solent -bus impediri. HIL. in Matth. 8, 5 -em a nativitate non ex peccato . . . fuisse contractam. 18, 2 molae opus labor est -is: nam clausis iumentorum oculis aguntur in gyrum. in psalm. 13, 3 ad cuius adventum . . . -s desineret. trin. 6, 48 non -is depulsio vitae aeternitatem afferebat. AMBR. c. Aux. 10 -e perfusi sunt. CHIRON 15 *equi admissarii* ad -em perveniunt. OPTAT. 3, 2 p. 69, 7 -s a Tobia exclusa est. VVLG. gen. 19, 11 et eos qui foris erant, percusserunt -e (*ἀορασία*; cf. AVG. quaest. hept. 1, 43 Graeci habent *ἀορασία*, quod magis significat, si dici posset, audentia, quae faciat non videri, non omnia, sed quod non opus est. civ. 22, 19. VVLG. IV reg. 6, 18 sap. 19, 16 Zach. 12, 4). Tob. 2, 13 quod plaga -is evenit. II Macc. 10, 30 et -e confusi et repleti perturbatione cadebant. AVG. civ. 12, 1 cum vitium oculorum dicitur -s, id ostenditur, quod ad naturam oculorum pertinet visus (22, 1). lib. arb. 3, 24, 71 appellamus . . . plerumque ex similitudine aliquid non proprie, nam et -s cum maximum vitium sit oculorum, non tamen in catulis nascentibus vitium est nec proprie -s dici potest. SVLP. SEV. chron. 1, 6, 5 luminibus impudicorum -em offuderunt. dial. 1, 15, 6 statim -e depulsa (cf. l. 19) apertis oculis bestiarum . . . lux patuit. PAVL. NOL. epist. 30, 4 non potest in eodem corpore simul convenire -s et visus oculorum. MARCELL. med. 8, 126 ad . . . antiquam, ut ita dixerim, -em. MART. CAP. 4, 384 opponitur cernentia -i. 4, 386 cernentia ita opponitur -i, ut eiusdem -is non sit aut ad eam quodam modo referatur. *ibid.* cernentia et -s intelleguntur erga oculos, ut alterum eorum necessario insit. *ibid.* cum simul desunt, nihil medium intercedit ut cernentia et -s.

i. q. viae vel exitus privatio, obstipatio (v. p. 38, 77): CAEL. AVR. chron. 3, 4, 58 cicatrices -e viae et hebetudine torpentes tantquam mortuae. *in imagine*: APVL. met. 11, 15 Fortunae. TERT. spect. 16 teneo testimonium -is: non vident missum quid sit, map-pam putant *eqs.* ARNOB. nat. 1, 24 homines brutum genus et quod situm sub lumine est -e ingenita nequeunt videre. 1, 29 quod ab eo vel missae animae vel lapsae -e huius in corporis continemur. HIL. in Matth. 5, 15 fit enim saepe, ut . . . medendae -is alienae iactantiam praeferamus. *ibid.* cura ergo propriae adhibenda est -i. AVG. lib. arb. 3, 24, 72 stultitia quippe -s quaedam est. in euang. Ioh. 44, 1 si enim -s est infidelitas et illuminatio fides. civ. 2, 1 nimia -e, qua nec aperta cernuntur. 8, 26. PAVL. NOL. epist. 32, 23 ut conversos ad se adficit lumine, ita adversos adficit -e. POMER. 2, 13, 1 *quanta* -e oculos nostrae mentis obducit.

B translate de animo: CIC. dom. 105 poena omnis oculorum ad -em mentis est conversa (Tusc. 3, 11 furorem . . . esse rati sunt mentis ad omnia -em. SEN. epist. 119, 8 mentium. RVFIN. Adamant. 5, 14 Orig. in gen. 1, 7 Ps. RVFIN. in psalm. 6, 8 CAEL. AVR. chron. 2, 14, 214). dom. 129 in furore animi et -e. har. resp. 38 v. p. 38, 80. Tusc. 3, 4 qua -e homines . . . everterunt suas civitates. SEN. benef. 4, 2, 3 ista vero confusio (confessio *N*) est et manifesta -s. epist. 120, 18 vide in *quanta* -e mens nostra sit. APVL. apol. 17 tantamne esse mentiendi -em dicam an consuetudinem? MIN. FEL. 3, 1 in hac imperitiae vulgaris -e. TERT. nat. 1, 4 pro stultitiae -e laudant quae sciunt, vituperant quae nesciunt. 2, 12 rideam vanitatem an exprobrem -em?

bapt. 1 ablutis delictis pristinae -is. NOVATIAN. trin. 28, 15 totam -em sui agnoscat erroris. 28, 22 in doctrinae suae -e. ARNOB. nat. 2, 17 pravitate consilii atque ignorantiae -e (Ps. AVG. serm. 168, 2 BOETH. cons. 2, 4, 81 CASSIOD. inst. div. 28 p. 1142^A). 2, 27 oblivionis induere -em. 2, 30 non tantum est erroris maximi verum stolidae -is (7, 29 non . . . istud errori obiciendum est ludicro, sed, ut dicatur expressius, insaniae, dementiae, -i). 2, 76 tenebrosam evadere -em. 4, 31 illud sacrilegae mentis est et desperatae in fictionibus -is. 6, 14 quod . . . in tam promptis ac perspicuis rebus voluntaria fallitis et circumscribitis -e. 6, 15 stupiditas quae tanta est — detrecto enim dicere -em. 7, 42 imprudentiae -em veniali concessione donaret. EDICT. imp. Diocl. II 12 animi (Ps. RVFIN. in psalm. 6, 6). FRG. Vat. 35, 6 -e praepropera et rei inquisitione neglecta, luce veritatis omissa . . . ad rei comparisonem accedunt. HIL. trin. 4, 26 quae perfidiae -s est, quae increduli cordis obtusio est. FILASTR. 21, 3 paganae -is haec erat impietas. 50, 3 Iudaicae. 75, 2 suis -bus inservire. 116, 2 Iudaeorum (AVG. serm. ed. Mai 29. FAVST. REI. grat. 1, 9 p. 28, 15 dolenda). 155, 2 *Iudaei* pari -e obiecti. PRISCILL. tract. 1, 26 oppressas -e mentes. COD. Iust. 11, 11, 3 (a. 379—384) avaritiae -e (Ps. ASCON. div. in Caec. p. 113). AMBR. Cain et Ab. 2, 4, 16 discussa est omnis carnalium -s passionum. fuga saec. 4, 23 nisi -em cordis et perfidiae mentis caliginem detulisset. denique ea improbitatis -e suffusi Sodomitae (VVLG. Marc. 3, 5 Ephes. 4, 18). MAXIMIN. c. Ambr. 83 magna -is effusio! VVLG. deut. 28, 28 percutiat te dominus amentia et -e et furore mentis (Ps. AMBR. laps. virg. 4, 18). RVFIN. Adamant. 220 unde haec tanta -s mentibus vestris obripit? ($\pi\alpha\varsigma$ *εἰσι* *πνηροί*); apol. adv. Hier. 1, 1 pro ingenii . . . -e. hist. 1, 2, 21 mentes . . . tenebris -is obstructas. PS. RVFIN. in Os. 4, 6 spontaneam passa es in officiis -em. in psalm. 2, 1 tanta malitiae -s perculit *eos*. AVG. agon. 7, 8 sed talis laetitia -s est. 19, 21 temeraria -s et superba loquacitas. civ. 1, 15 tanta . . . dementia mirae -is. 3, 18 -e mirabili (17, 8 *bis*). 19, 22 magnae -is est. 20, 30 qua incredibili animositate seu -e. PRVD. perist. 2, 456 agnoscat . . . verum Deum errans Iuli -s (civitas *W*). VINCENT. LER. 5, 7 ad antiquam lucem a novitatis -e. SALV. gub. 1, 11 quae . . . insania est aut quae -s, ut credant. 8, 4 humanae insipientiae -em. AVELL. p. 574, 4 (a. 518) stulti et sub -e saevientes (*ἐν τῇ τυφλώσει μαινόμενοι*). RVSTIC. c. aceph. p. 1206^P qui desperationis -e etiam communes conceptiones mentis erectis. ANON. de mach. bell. 2 a -e quadam ex auro . . . profusior erogandi diligentia fuit.

II i. q. caligo proprie: PS. QVINT. decl. 6, 4 describam . . . obrutam perennibus tenebris feralis loci (*i. carceris*) cruentam -em. ARNOB. nat. 2, 77 dari ab se lucem et sceleratam eripi -em. CHROMAT. in Matth. 5, 3 -em obscurae noctis. AVG. serm. ed. Mai 81, 1 solis -s. *in imagine*: ARNOB. nat. 5, 41 si . . . allegoricae -is obumbratio tolleretur et facilis ad discendum res esset. AVG. serm. ed. Mai 48, 4 nox . . . in sua permanet -e (*de Iudaeorum incredulitate*).

structurae: ad: CIC. Tusc. 3, 11 v. p. 39, 75. *synonyma et coniuncta*: ad *IA*: oculorum tabes: TAC. hist. 4, 81. audentia: AVG. quaest. hept. 1, 43 civ. 22, 19. ad *IB*: furor: CIC. dom. 129 VVLG. deut. 28, 28. confusio: SEN. benef. 4, 2, 3. insania: ARNOB. nat. 7, 29 SALV. gub. 1, 11. dementia: ARNOB. nat. 7, 29. vanitas: AVG. civ. 17, 8. *opposita*: ad *IA*: incolumis acies: CIC. fin. 5, 84. acies oculorum: SEN. epist. 74, 23. visus: PLIN. nat. 36, 74 AVG. civ. 12, 1 PAVL. NOL. epist. 30, 4. vis luminis: TAC. hist. 4, 81. visualitas: TERT. anim. 29 *ter.* cernentia: MART. CAP. 4, 384. 386. ad *II*: claritas: AVG. serm. ed. Mai 81, 1.

caecito, -ātus v. ARNOB. nat. 6, 22 p. 41, 27. *caecitudo*, -inis f. a caecus. GLOSS. II 215, 77 *ἀβλεψία*. ISID. diff. app. 99 v. p. 38, 76. NOT. Tir. 111, 26. PAVL. FEST. p. 171 *ait* Opilius Aurelius nusciones (nusciciones *cod.*) esse -es nocturnas. *in imagine*: PS. ARNOB. in Ioh. 3 caecum quod dixit genus hominum gentilium demonstrat, quique a nativitate in -e errabamus.

caeco, -āvī, -ātum, -āre [a caecus. *Th.*]. GLOSS. *τυφλῶ. πηρῶ*. *legitur inde a CIC. et LVCR. I oculorum lumine privare, caecum reddere*: a *proprie*: LVCR. 4, 300 sol etiam -at, contra si tendere pergas. SEN. contr. exc. 4, 2 *tit.* Metellus -atus. QVINT. decl. 296 p. 172, 12 *tit.* meretrix ab amatore forti -ata. 296 p. 173, 13—14 apparet illam esse -atam. 357 p. 389, 2 *tit.* uxor non relinquens ob adulterium -atum. SPART. Hadr. 25, 1 quod cum non fecisset esse -atam. *ibid.* recepturam visum. VIR. ill. 34, 2 unde -atus est *Appius Claudius*. AVSON. 453, 3 ab Vlixē -atus. AMM. 18, 7, 4 leones consumi vel -ari sueti hoc modo. VEG. mulom. 3, 7, 3 admissarii . . . -ari saepe dicuntur. AMBR. hex. 4, 8, 33 Elymam . . . Paulus non solum sagae artis infirmitate, sed etiam oculorum amissione -vit. HIER. epist. 36, 15 ut oculis -retur *Isaac* (in Ier. 24, 1 -atusque oculis ductus est in Babylonem). AVG. in euang. Ioh. 2, 16 de pulvere -atus es, de pulvere sanatus. ergo caro te -erat, caro te sanat. PAVL. NOL. epist. 18, 7 idcirco enim unus -atus est, ut plures inluminarentur et ipse forsitan, qui oculos carnis amiserat, lumina mentis acciperet. GAVDENT. serm. 8 p. 887^B dum . . . -atis oculis donum lucis amissae redintegrat (*i. caecus*). EVSTATH. Bas. hex. 8, 7 p. 953^B exorto . . . sole -atus aspectus noctuarum. SEDVL. carm. pasch. 3, 144 -atos . . . viros GREG. TVB. glor. mart. 72 *religiosa* quae dudum fuerat -ata. *ibid.*

lumina -ata restituit. BOETH. cons. 4,4 *avium* intuitum nox inluminat, dies -at. CASSIOD. inst. div. 5 p. 1116^B qui se infantem quinque annorum sic -atum esse narrabat, ut sinistrum eius oculum fuisse excavatum orbis profundissimus indicaret. EXC. barb. chron. I p. 258,12 *Nabuchodonosor* -vit eum. *in imagine*: CYPR. GALL. ex. 965 quoniam mox lumina -ant *munera*. Ps. RVFIN. in psalm. 37,3 *oculos* securitas -bat. PAVL. NOL. epist. 23,22 *oculos* in terrena defixos -are caelestibus (*sc. rebus, dat.*). 30,2 de infausto nemoris interdicti cibo -atus pariter et male luminatus. 30,4 *venit Dominus* reluminare quod -atum fuerat. *ibid.* quomodo -andis videntibus venerat? 30,5 ut inluminarentur caeci et -rentur videntes. *de oculis herbarum i. gemmis*: COLVM. 4,9,1 depluens umor -at oculum nec patitur frondescere. 4,24,16 ne... gemmantem -et oculum. *cf.* PALLAD. 1,6,11 fossorem si apertus vitis oculus viderit, -bitur spes magna vindemiae. **b translate**: CIC. dom. 60 te argenti et supellectilis meae cupiditate esse -atum. *cf.* l. 43. Sest. 139 qui largitione -arunt mentes imperitorum. Tusc. 1,72 *libidinibus animi* -ati... vitis... se inquinaissent. 5,39 si eius (*animi*) acies ita curata est, ut ne -retur erroribus. PROP. 4,5,15 posset ut intentos astu -are maritos, cornicum immeritas eruit ungue genas (*fortasse ad 1 a*). LIV. 44,6,17 -ata mens subito terrore (PAVL. NOL. carm. 25,57 male mens pravi -ata libidine voti. CASSIOD. inst. div. 11 p. 1123^B. *cf.* l. 31 sqq. et 40. Ov. Pont. 2,7,45 pectora quam mea sunt serie -ata (*A, calcata Argentorat.*) malorum. COMM. apol. 460 nolentes respicere scripturas corde -ati (Ps. AMBR. sacr. 3,2,15 qui ante corde videbaris esse -atus). ARNOB. nat. 6,22 Pygmalionem... simulacrum Veneris... adamasse ut feminam mente anima lumine rationis iudicioque -atis (*Sab., caecitatis P*). IVVENC. 2,172 obtusae -antur pectora plebis (PAVL. NOL. carm. 31,378). MAR. VICTORIN. ad Iust. 15 ne obstupescas et -eris. Ps. MAR. VICTORIN. phys. 1 vi miraculi -ati *physici*. PANEG. 12,42 illa (*Fortuna*) tyranni consilia -vit. COD. Theod. 16,7,5 (*a. 391*) qui fide devii et mente -ati sacrosanctae religionis cultu et reverentia descivissent (AVG. serm. ed. Mai 135,1). HIER. epist. 96,19 arrogantiae tumore -ati. PHOEBAD. c. Arrian. 1 haeresim zabolica fraude -atam. PAVL. NOL. epist. 13,25 -entur opinionibus erraticis philosophorum, qui non inluminantur testimoniis apostolorum. AVG. lib. arb. 3,20,56 ut *anima*... ab ignorantia -ante liberetur. bapt. 1,1,1 qui non studio partium -ati indicant. civ. 7,31 nos... tenebrarum, id est iniquitatis, dilectione -atos non... deseruit. 18,51 quolibet errore -entur vel malitia depraventur. c. Gaud. 2,5,5 non in carne, sed in ipsa mente -atus, qui contendit latere, quod cernitur. in psalm. 138,12 ne temporalium deliciarum delectatione -ati, non desideremus delicias aeternas. epist. 185,25 adeo... calumniandi cupiditate -antur. de serm. dom. 2,9,32 si omnis anima rationalis etiam cupiditate -ata est. ZACCH. 2,11 miseros... detestanda traditio a fide avertendo -vit. 2,17 Novatianos atroci obstinatione -vit. SEDVL. carm. pasch. 5,44 argenti parvo -atus munere. POMER. 3,9,2 invidiae furore -atus. SALV. gub. 1,38 -antur improbi, salvantur probi. GILD. Brit. 1 chron. III p. 27,19 cruda stoliditate -atus. **2 obscurum reddere**: a *proprie*: AVIEN. orb. terr. 504 denso -antur stipite silvae. HIER. in Ezech. lib. 7 praef. *Hebraeorum volumina* etiam ad solis dieique fulgorem litterarum nobis parvitate -antur. Ps. PHOEBAD. fid. 8 sol cum nube tegitur, claritas eius comprimitur, non -atur. PAVL. NOL. carm. 28,66 tegilla foedo obice prospectum -antia. 31,339 refugio -atus lumine mundus. **b translate**: CIC. Brut. 264 rapida et celeritate -ata oratio. ARNOB. nat. 4,15 quia *deus* sit consi(m)lium nominum confusione -atus. VVLG. Marc. 8,17 adhuc -atum (*πεπρωμένον*) habetis cor vestrum? (MAR. VICTORIN. ad Iust. 4,18 eorum cor -atum est tenebris). AVG. c. acad. 3,19,42 erroris tenebris -atas *animas*. CHROMAT. in Matth. 17,1 si... fides nostra... perfidiae obscuritate -etur. PAVL. NOL. epist. 50,17 fidem in oculis posita passionis poena -bat. CLAVD. MAM. anim. p. 125,8 ignorantiae nubilo -ata et infidelitatis frigore in quandam glaciem durata gentilitas. **structurae**: c. *abl.*: HIER. in Ier. 24,1 epist. 36,15. c. *dat.*: PAVL. NOL. epist. 23,22. **absolute**: LVCR. 4,300 AVG. lib. arb. 3,20,56. **part. pro adi.** *caecatus*, -a, -um. GLOSS. II 401,36 *πεπρωμένος*. PASS. Mar. Iac. 2 p. 48,16 cruenti et -i praesidis furor. **quasi subst. i. q. caecus**: PAVL. NOL. carm. 23,292 *spiritus ille dei* perdita -is qui lumina reddidit. SEDVL. carm. pasch. 4,41 lumina -is dedit.

opposita: inlumino: PAVL. NOL. epist. 13,25. 18,7. 30,5 BOETH. cons. 4,4. relumino: PAVL. NOL. epist. 30,4. lumino: PAVL. NOL. epist. 30,2. **composita**: excaecare, occaecare, praecaecare.

derivata: caecatio, caecator.

caecula v. caeculus.

caeculto, -are [*cf.* c. caecus, *fortasse* c. occultus occultare. *Th.*].

PLAVT. frg. inc. 10 (24) numnam mihi oculi -ant? (PAVL. FEST. p. 62 caecis proximi sunt oculorum acie obtusa. p. 45 -are est caecos imitari).

caeculus, -a, -um a caecus deminutive, v. nom. propr. nomen *mimi* LABER. apud CHAR. gramm. I 206,7. **fem. pro subst.** caecula, -ae, nomen *anguis* [*cf.* caecilia 1, caeciola. *Th.*]. GLOSS. III 260,3 *ὁ τυφλίας* -a. ISID. orig. 12,4,33 -a dicta eo quod parva sit et non habeat oculos.

THESAURVS LINGVAE LATINAE III.

caecuma v. cicuma.

***caecus**, -a, -um [*cf.* c. hibern. caech got. haihs 'caecus'. *Th.*].

ISID. orig. 10,60 -s appellatus quod caret visu. *traditur coecus* INSCR. christ. Leblant n. 205,10 (*s. VI*) (*v. Gröber, Archiv 1 [1884] 539*) *καίτος*: DIONYS. HAL. ant. 16,3 APPIAN. Samn. frg. 10,1.

GRAMM. suppl. p. 232,4 'caecus' 'mancus' et 'perfectus'... minime comparantur. *at caecior*: HOR. sat. 1,2,91 PAVL. NOL. carm. 19,27. *caecius*: PAVL. NOL. carm. 19,118. *superl. non legitur*. PROB. app. gramm. IV 200,15 inter orbem et -um hoc interest, quod orbem qui suos extulerit significat, -um autem qui lumen non videt demonstrat (*cf.* ISID. diff. 1,408). NON. p. 449 -um non solum oculis captum sed et insidiosum et occulte malum et tacitum vel latens quid dicendum veteres aestimaverunt. p. 525 -um veteres pro improvido dixerunt. GLOSS. *τυφλός, πηρός*, improvidus. *caeca*: nigra, occulta, obscura, tenebrosa, latentia. *legitur inde a PLAVTO, deest apud TER. CATON. NEP. VITR. SCRIB. LARG. PETRON. FLOR.* [*ital. ciego, francog. ciu, hisp. ciego. M.-L.*]

A active: *de eo qui non videt, oculorum sensu caret*:

A proprie: PLAVT. Asin. 770 si quem alium aspexit, -a continuo siet. CIC. dom. 105 ne illum quidem qui -s est factus (SEN. contr. exc. 4,2 bis. 7,4 [*at SEN. contr. 7,4 oculos perdidit*]). fin. 4,64 catuli... -i aequae. 4,65 *idem*. 5,84 sit... *idem* -s, debilis, morbo gravissimo affectus, exul, orbus, egens, torqueatur eculo. Tusc. 5,112 Appius (Cato 16. 37 Phil. 1,11. VAL. MAX. 8,13,5 hunc -um aliquis nominet, a quo patria quod honestum erat per se parum cernens coacta est pervidere? QVINT. inst. 2,16,7. 3,8,54). CIC. Tusc. 5,112 ducem. 5,113 Diodotus Stoicus. 5,114 Homerum. or. frg. A XIII 21 quo loco ita fuit -s, ut facile appareret vidisse eum, quod fas non fuisset. LVCR. 5,841 *portenta* sine vultu -a reperta. LIV. 7,17,4 in ea ipsa quae fugerant, velut -i ruebant. v. l. 78 sqq. (22,6,5 per omnia arta praeruptaque velut -i evadunt. 37,43,9 cum... velut -i super alios alii ruerent. v. l. 78 sqq. ARNOB. nat. 1,38 nos velut -os passim ac sine ullo rectore gradientes ab deruptis, ab deviis locis planioribus reddidit). VELL. 1,5,3 quem si quis -um genitum putat, omnibus sensibus orbus est. VAL. MAX. 8,7,4 SEN. contr. 7,4,1. 5. 10,4,2 familiam. 10,4,5 contr. exc. 7,4 *ter.* SEN. Phoen. 1 parentis. benef. 3,1,5 vitiosi oculi sunt, qui lucem reformidant, -i, qui non vident (LACT. inst. 4,15,7 quorum -a lumina in altissimis tenebris erant, eorum oculos in pristinum restituebat aspectum. AVG. in psalm. 21 enarr. 2,21 qui latrant -is oculis, canes sunt). SEN. nat. 3,16,5 pleraque ex his -a, ut talpae (SYMPH. 440,76 -a mihi [*talpae*] facies atris obscura tenebris) et subterranei mures (GARG. MART. cur. boum 21 mus -s [*i. araneus*]). VEG. mulom. 2,141,1 muribus -is). SEN. epist. 50,2 nescit esse se -am...: ait domum tenebrosam esse. PERS. 1,62 quos vivere fas est occipiti -o. PLIN. nat. 8,38 elephantis. 8,147 canes (8,151. 10,177. 179). 9,57 lupi. 10,165 pulli. 10,177 catulos. 32,115 *caneros*. MART. 3,15,2 -s amat (8,49,1). 4,30,10 raptis luminibus. 8,9,4 solvere dodrantem... volebat lippus Hylas, luscus vult dare dimidium... si fuerit -s, nil tibi solvet Hylas. 12,22,3 lusca Philaenis indecenter... esset -a decentior. STAT. Theb. 11,668 hostem. QVINT. inst. 2,4,22 adulter (decl. 385 p. 431,11). Ivv. 4,116 adulator. 6,265 -ive Metelli. 13,94 Isis... feriat mea lumina sistro, dummodo vel -us teneam quos abnego nummos. APVL. apol. 97 quasi -a bestia in cassum hiavit. met. 8,25 te... -um reddant. MIN. FEL. 26,5 Tiresias. TERT. anim. 32. PANEG. 10,18 vere -a barbaria quae in illo vultu signa principis non viderit. HIL. trin. 6,48 haec iam ad -um videntem locutus est *dominus*. FILASTR. 116,1 -os fuisse Adam et Evam antequam de arbore gustarent (CYPR. GALL. gen. 70 -os nox alta tenebat). VVLG. lev. 21,18. Ioann. 9,1 hominem -um a nativitate. 9,32 oculos -i nati. *al.* CLAVD. 3,34 -o praiceps Audacia vultu. PRVD. c. Symm. 1,210 opesque sibi -a de rupe poposcit. AVG. civ. 12,1 neque enim cetera membra corporis nostri ideo dicendum est oculis esse meliora quia -a esse non possunt. 19,4 homo surdus et -s. in psalm. 25 enarr. 2,14 tamquam -s est in lumine constitutus. 57,22 si -s oculis carneis ad mensam suam quamlibet opimam discumberet, miserum eum diceret: -s interius panem Christi non videt, et beatus est? hoc non dicit nisi pariter -s. MARCELL. med. 8,126 duodecim annorum -o intra dies viginti visum restituisse se dicit. CASSIOD. inst. div. 5 p. 1116^A Didymum, carne -um. *opp.* videntem. *inde nomen comoediae* PLAVTI Caecus vel Praedones (*v. Leo II p. 528*) et TITINII Caecus (*apud CHAR. gramm. I 218,24*). *in imagine*: PLAVT. Aul. 714 nescio, nil video, -s eo. Merc. 630 v. p. 43,26. Mil. 323 tu quidem -s non luscitosus's (VARRO Men. 29). 1259 v. p. 43,34. CIC. Att. 10,10,1 me -um, qui haec ante non viderim. PVLLIL. C 30 -i sunt oculi, cum animus alias res agit (Ov. epist. 17,74 si dubitas -um Cynthia lumen habes). VERG. Aen. 12,279 pars missile ferrum corripunt -ique ruunt (LIV. 1,27,11. 4,35,8. 26,40,12. 28,22,14. 37,43,3. 38,23,1. *cf.* 7,17,4 v. *supra* l. 30. 37,43,9 v. l. 32. VAL. MAX. 2,2,5 in... imperii nostri mucronem -a et amens inruisti. LVCAN. 6,598 ne subiti -ique ruant). HOR. sat. 1,3,39 amatorem... amicae turpia decipiunt -um vitia. PROP. 2,14,17 ante pedes -is lucebat semita nobis: scilicet insano nemo in amore videt. 4,8,47 cantabant surdo, nudabant pectora -o *mihi*. LIV. 9,5,7 beluarum

modo -os in foveam lapsos. *v. p.* 42, 54. 21, 54, 3. 41, 23, 8 nos -i specie parvi beneficii inescamur. PLIN. nat. 18, 32 ut comparatos ei ceteros etiam Sulla Felix -os fuisse diceret. SALL. Iug. 107, 1 nudum et -um corpus (*i. tergum*) ad hostes vertere (HIER. in Is. 30, 22 -am corporis partem). TERT. anim. 18 *illud Epicharmi*: animus cernit, animus audit, reliqua surda et -a (*τυφλά*) sunt. COMM. instr. 1, 37, 3. AMBR. epist. 80, 3 omnes possunt videre qui -i sunt, si me (*Christum*) lumen requirant. HIER. epist. 22, 30 quia lumen -is oculis non videbam. VVLG. Matth. 23, 16 vae vobis duces -i (23, 24). II Petr. 1, 9 cui enim non praesto sunt haec, -s est et manu tentans. apoc. 3, 17 et nescis quia tu es miser et miserabilis et pauper et -s. PAVL. NOL. carm. 31, 226 qui nocte vides, lumine -s agis. epist. 30, 5 bene -s sum, si non video peccatum et bene oculatus, si cerno iustitiam. AVG. civ. 1, 7 hoc christiano tempore tribuendum quisquis non videt -s. 19, 4 quis... adeo -s est ut non videat? in psalm. 138, 8 Iudaei primo -i, postea illuminati. discipl. 10 unde avari sunt -i qui non vident. *de eo qui male videt*: HOR. sat. 1, 2, 91 Hypsaea -ior illa. *de ramis qui oculis, id est gemmis, carent*: PLIN. nat. 16, 125 ramorum aliqui -i qui non germinant. CELS. 4, 1 id intestinum, cum crassiore altero transverso committitur, in sinisteriorem pervium et longum est, in deteriore non est; ideoque -um nominatur (4, 21. VINDIC. med. 27 intestini -i, quod graece *τυφλὸν έντερον* vocamus CAEL. AVR. chron. 2, 1, 11 *τυφλὸ έντερον* quod nos -um intestinum dicere poterimus. ISID. orig. 11, 1, 131 -um intestinum, quod sit sine foramine et exitu, quod Graeci *τυφλὸν έντερον* cf. VEG. mulom. 1, 40, 2 ieiunum). *iuncturae*: ad: PLAVT. Merc. 630 de istac re argutus es... ad mandata claudus -s mutus mancus debilis. CIC. ac. frg. 18 mihi... non modo ad sapientiam -i videmur, sed ad ea ipsa, quae... cerni videantur, hebetes et obtusi. LIV. 21, 54, 3 hostem -um ad has belli artes habetis. *c. gen.*: TERT. anim. 10 culices... ne in tenebris quidem aurium (*venarum Reifferscheid*) -i. CLAVD. 20, 429 *balaena* natat rationis inops et -a profundi. *c. dat.*: LACT. ira 4, 5 si colentibus -s est deus. PAVL. NOL. carm. 23, 237 -s iustis, oculatus iniquis. *c. abl. instrum.*: PLAVT. Mil. 1259 naso pol iam haec quidem plus videt quam oculis -a amore est. SIL. 2, 299 -s caligine. in *c. abl.*: CIC. nat. 1, 77 quis tam -s in contemptandis rebus umquam fuit, ut non videret...?

B translate: 1 de animantibus: PLAVT. Mil. 544 me fuisse excordem, -um, inexcogitabilem (LACT. inst. 1, 8, 3). PACVV. trag. 366 Fortunam insanam esse et -am et brutam perhibent philosophi (370 -am ob eam rem esse iterant quia nihil cernat quo sese adplicet. RHET. Her. 2, 24, 37 CIC. Lael. 54 bis. Phil. 13, 10 Ov. fast. 6, 576 Pont. 3, 1, 125 EPICED. Drusi 374 bis. SEN. Phoen. 632 Fors. PLIN. nat. 2, 22 MART. 4, 51, 3 APVL. met. 7, 2. 8, 24 AMM. 31, 8, 8 AVG. civ. 4, 18). ACC. trag. 460 cor ira fervit -m, amentia rapior ferorque (LVCR. 2, 14 o miseras hominum mentes, o pectora -a. MANIL. 5, 154 habitat sub pectore -o ambitio. SIL. 14, 183 pectora -a... atque iras. LACT. inst. 5, 3, 23 o -um pectus, o mentem Cimmeriis ut aiunt tenebris atriorem. CYPR. GALL. ex. 243 pergitur ad regem -o nil corde videntem. PS. RVFIN. in psalm. 2, 7 superbo corde et -o. AVG. civ. 20, 8 in... -is et profundis cordibus. SEDVL. carm. pasch. 2, 208 o quam -a gerit nigro sub pectore corda mens tenebris obscura suis). AFRAN. com. 41 quod in solum non venit -o ac dementi tibi. VARRO frg. Non. p. 525, 14 neque id -i consules fecissent (NON. -um pro improvido). CIC. S. Rosc. 101 nisi ipsos -os redderet cupiditas et avaritia et audacia. Sest. 17 ille -s atque amens tribunus plebis. Planc. 6 sed ego... -um me et praecipitem ferri confitear in causa (QVINT. inst. 8 prooem. 17 stulti aut in causis -i fuerunt). Att. 3, 15, 5 caeci, -i, inquam, fuimus... in populo rogando. 11, 25, 3 -i fuimus. VERG. Aen. 2, 357 *lupos* improba ventris exegit -os rabies. 11, 781 *venatrix*. 11, 889 *hominum* pars -a et concita frenis. HOR. sat. 2, 3, 44 quem mala stultitia et quemcumque inscitia veri -um agit. Ov. met. 4, 502 erroresque vagos -aeque oblivia mentis (PHAEDR. 4, 20, 17 SEN. Herc. f. 1064 PLIN. nat. 2, 118 STAT. Theb. 5, 718. SIL. 2, 28 heu -ae mentes tumefactaque corda. TAC. Agr. 43 LACT. inst. 7, 27, 8 FILASTR. 14, 2 INSCR. christ. Rossi II p. 78, 4). Ov. trist. 2, 383 -ae flamma novercae. LIV. 7, 34, 4 *collem* -i reliquere Samnites. 9, 14, 15 ne desperata venia hostes -os in supplicia eorum ageret. SEN. benef. 4, 31, 3 me homines... -um ac temerarium dicent. CVRT. 8, 13, 25 -i atque improvidi. LVCAN. 8, 398 Venus, quae ritu -a ferarum polluit... leges. STAT. Theb. 3, 630. 11, 517. SIL. 2, 222 praecipitat metus attonitos -ique feruntur. 10, 284 plebi. MIN. FEL. 28, 2 -i atque hebetes. TERT. spect. 16 aspice populum ad id spectaculum iam cum furore venientem, iam tumultuosum, iam -um, iam de sponsonibus concitatum. COMM. apol. 497 ut eos -os Salomon ostendat aperte (cf. 500 excaecavit illos malitia). 501 quia -i ipsi sunt et alteros aiunt. 777 excordantur -i Iudaei. ARNOB. nat. 2, 74 homo animal -um et ipsum se nesciens (cf. 7, 6 animal -um atque in nubibus semper ignorationis incedens). 3, 44 more -orum et errantium dicere. 6, 15 quia nemo est in rebus humanis tam stolide -s. LACT. inst. 2, 5, 10 vos, o philosophi, non solum indoctos et impios, verum etiam -os ineptos deliros probamus. HIL. Matth. 24, 6 stulti -ique (VVLG. Matth. 23, 17). OPTAT. 2, 25 p. 63 -os et imperitos populos. COD. Theod. 9, 38, 6 (a. 381) qui venerandum

cognati sanguinis vinculum profano -s violavit incestu. HIER. epist. 48, 7 quis... tam invidus vel tam -s obtrectator? VVLG. Matth. 23, 19. 26. AVG. civ. 18, 46 *scripturas* -i legunt. CLAVD. 19, 38 cur... ad propriam cladem -a Sibylla taces? PAVL. NOL. carm. 19, 118 quid, rogo -ius illis? OROS. apol. 21, 4 confusa evacuataque calumnia est -i arguentis. CASSIOD. inst. div. 16 p. 1131^c -a et flebilis humanitas. *c. abl.*: CIC. Quinct. 83 te -um cupiditate et avaritia fuisse (LVCR. 4, 1153 cupidine. SALL. Iug. 25, 17 cupidine animos. 37, 4 cupidine. LIV. 40, 13, 5 criminandi cupiditate. LVCAN. 1, 87 o male concordēs nimiaque cupidine -i. STAT. Theb. 2, 116 cupidine regni). CIC. Cluent. 199 quam -am crudelitate et scelere ferri videtis. har. resp. 48 quam -s amentia non videbat. CATVLL. 64, 197 amenti -a furore (VERG. Aen. 2, 244 [GLOSS. IV 32, 25 -i furore: ira excitati]. LIV. 28, 22, 14). SALL. Iug. 80, 5 avaritia (CIC. *v. l. 6*. LIV. 5, 51, 10. VERG. Aen. 1, 349 amore. PANEG. 2, 20 hominem libidine praecipitem, avaritia -um). LIV. 8, 27, 10 fraude et ira. PLIN. nat. 10, 102 *columbae* -ae impetu (*Ian, metu codd.*). SIL. 6, 190 formidine. IVV. 12, 51 vitio. INSCR. christ. Rossi II 171, 29, 13 errore veteri diu Aquilegia (*i. Aquileia*) -a. CIC. fin. 4, 64 Platonem... necesse est... aequae -um animo ac Phalarim fuisse. AVG. serm. ed. Mai 130, 1 quis... hominum nisi -s nascitur? mente dico, non corpore. ord. 1, 1, 2 quis tam -s est mente? *c. gen.*: LVCAN. 2, 14 sit -a futuri mens hominum fati. 10, 482 -a iuventutis consilii. STAT. Theb. 5, 718 -a futuri mens hominum. SIL. 2, 206 -s fati. AMBR. off. 1, 49, 243 praesentium -s, futuri improvidus. CLAVD. rapt. Pros. 1, 138 Ceres... -a futuri. AVG. civ. 3, 30 usque adeo -s adque improvidus futurorum. animi: QVINT. inst. 1, 10, 29 quis tam -s animi est...? GELL. 12, 13, 4 scaevus profecto et -s animi forem.

2 de rebus: CAECIL. com. 34 -s animum... adventus angit. CIC. inv. 1, 2 -a ac temeraria dominatrix animi cupiditas (Sull. 91 Pis. 57 LVCR. 3, 59 Ov. met. 3, 620 MANIL. 4, 2 SEN. contr. 2, 3, 1 SEN. Phaedr. 528 dial. 2, 2, 1. 12, 9, 5 epist. 15, 9 IVV. 10, 351 APVL. met. 13, 13 PS. RVFIN. psalm. 38, 7). CIC. Lig. 3 -o quodam timore salutis (PHAEDR. 2, 8, 3 LVCAN. 6, 297). fin. 1, 44 in alios -o impetu incurunt *cupiditates* (LIV. 26, 13, 12. 38, 21, 8 SEN. nat. 6, 32, 3). CIC. Phil. 2, 97 at quam -a avaritia est. CATVLL. 67, 25 impia mens -o flagrabat amore (VERG. georg. 3, 210 HOR. carm. 1, 18, 14 Ov. fast. 2, 762 SEN. Ag. 118 dial. 7, 10, 2. 7, 14, 2 VAL. FL. 6, 454 HOMER. 28 FRONTO p. 55, 19 N. CLAVD. 20, 50). HOR. epod. 7, 13 furor (VAL. MAX. 9, 2 ext. 5 SEN. Herc. f. 991. Oed. 590 Furor. Thy. 27. LVCAN. 10, 146 ambitione. PASS. Mar. Iac. 2 p. 48, 10 LACT. inst. 6, 18, 22 SIDON. carm. 5, 97). Ov. am. 1, 7, 44 ira (LIV. 38, 17, 7 VAL. FL. 6, 422). 2, 14, 4 et -as armant in sua fata manus (met. 12, 495 LVCAN. 3, 722 VAL. FL. 3, 79 STAT. silv. 2, 68 SIL. 10, 235 CLAVD. carm. min. 53, 110). LIV. 22, 39, 21 omnia non properanti clara certaue erunt; festinatio improvida est et -a. 38, 49, 5 invidia. 40, 10, 1 ne sint -ae, pater, execrationes tuae; discerne, dispice insidiatorem. VAL. MAX. 7, 2 ext. 1 precatones. 9, 1 ext. 4 -am et amentem luxuriam. SEN. Ag. 145 -a est temeritas, quae petit casum ducem (dial. 2, 9, 4). Herc. f. 1096 error (SIL. 15, 619 PAVL. NOL. carm. 19, 27. 20, 363). dial. 1, 6, 1 libidinem. benef. 7, 2, 6 aviditate. 7, 26, 4 ambitione. VAL. FL. 3, 110 agmine -o incurrit strictis manus ensibus. 7, 147 pavoribus (TAC. hist. 1, 82 AVSON. 436, 4). STAT. Theb. 2, 489 o -a nocentem consilia (AMM. 26, 7, 7). 4, 449 cura. 6, 600 fuga -a metusque. 7, 48 impetus amens... -umque nefas iraeque rubentes. 9, 198 -um rotat inrevocabilis ense vix socios hostesque... secerens. 11, 345 ore. MART. 7, 61, 7 novacula. QVINT. inst. 1, 2, 5 si non -a ac sopita parentium socordia est. PS. QVINT. decl. 6, 15 affectus. 19, 10 dolore -o impatientiae. PLIN. epist. 4, 22, 5 tela -a et improvida. GELL. 13, 29, 3 -o... iudicio (AMM. 15, 5, 8). APVL. met. 5, 27 spe. 8, 16 -ae festinationis temeritate. TERT. anim. 2 felicitate. 49 somno. PANEG. 10, 12 dementia. HIL. Matth. 32, 5 professio audax atque -a est. trin. 5, 10 o stulta -ae impietatis temeritas! AVIEN. Arat. 927 carmine non -o. 1174 mos mentis acerbae. orb. 300 sors crebro -a. AVG. civ. 10, 27 per -am insipientemque sententiam. 18, 8 -a et vana consuetudine ac superstitione. ZACCH. 2, 16 persuasionem. 3, 1 -as saeculi vanitates. OROS. hist. 3, 17, 2 rabie. CORIPP. Ioh. 2, 55 -is... in ausis. PS. DAMAS. epigr. 101, 8 subicit... pedibus -a ministeria. *c. gen.*: CLAVD. 20, 545 proh -a futuri gaudia.

II passive: A proprie: 1 de eo quod lumen non habet, i. q. obscurus: PLAVT. Pseud. 301 eme die -a hercle olivom, id vendito oculata die (*v. Leonis adnotationem et cf. p. 45, 27*). ACC. trag. 33 nocte -a. CATVLL. 68, 44 LVCR. 1, 1115 VERG. georg. 3, 260 Aen. 2, 397 CIRIS 523. Ov. met. 6, 472 *in imag.* 10, 476. 11, 521 trist. 3, 6, 32 MANIL. 1, 7, 16 SEN. Oed. 1049 Thy. 668 LVCAN. 4, 244. 10, 506 VAL. FL. 10, 528. 13, 254 LACT. inst. 2, 5, 23 ira 13, 5 HIEB. epist. 1, 2 CLAVD. 26, 353 MART. CAP. 1, 7 INSCR. christ. Rossi II p. 45 (IV p. 12, 11). VARRO ling. 9, 58 *cubiculum* si fenestram non habet, dicitur -um, ut Caecus et Caeca, quod omnia lumen habere debent. CIC. Arat. 338 -is... umbris (411 VERG. Aen. 7, 619 VAL. FL. 7, 402). 345 adiment lucem -a caligine nubes (478 frg. 1, 2 CATVLL. 64, 207 LVCR. 3, 304. 4, 456 VERG. Aen. 3, 203. 8, 253 VAL. FL. 5, 34 HOMER. 308 PRVD. Symm. 1, 400 *in imag.*). CIC. Arat. 428 -as lustravit luce lacunas. leg. agr. 2, 44 -is (*taetris codd.*) tenebris et caligine (LVCR. 2, 55. 746. 798. 3, 87. 6, 35

GRATT. 97 STAT. Theb. 10, 559 APVL. met. 5, 20 AVIEN. ora 669). CIC. dom. 24 in illis reipublicae tenebris -isque nubibus (Ov. met. 14, 816. MELA 2, 262 -a telorum in nube. LVCAN. 2, 262 *in imag.* 4, 488 in -a bellorum nube. SIL. 9, 500 STAT. Theb. 12, 654) et procellis (*in imag.*, cf. SIL. 4, 296). LVCR. 1, 408 latebras (VERG. Aen. 3, 232. 424 Ov. met. 1, 388 *in imag.* SEN. nat. 5, 14, 1. SIL. 1, 366 latebra. 15, 369 APVL. met. 2, 20 RVFIN. hist. 4, 11, 3 PAVL. NOL. carm. 18, 275). LVCR. 1, 1110 praeter spatium et primordia -a. 5, 755 obiciens -um radii ardentibus orbem. VERG. Aen. 2, 19 includunt -o lateri. 3, 200 -is erramus in undis (GLOSS. IV 432, 29 -is undis: tenebrosis fluctibus. STAT. Theb. 3, 30). 6, 734 clausae tenebris et carcere -o *in imag.* (SEN. Ag. 988 Tro. 585. IVVENC. 2, 510 -i de carceris umbris. PAVL. NOL. carm. 15, 195 SIDON. 2, 302 VITA Nicet 17). VERG. Aen. 9, 152 nec equi -a condemur in alvo. 12, 444 -o pulvere campus miscetur (STAT. Theb. 6, 411 SIDON. carm. 5, 437). TIB. 2, 1, 78 vias (SEN. Herc. f. 668 SIL. 7, 135. PAVL. NOL. carm. 23, 121 nullo via lumine -a). PROP. 1, 19, 18 locis. 2, 15, 11 non iuvat in -o Venerem corrumpere motu. 4, 8, 5 hiatu (STAT. silv. 2, 5, 10). Ov. epist. 2, 72 nigri regia -a dei. 11, 1 si qua tamen -is errabunt scripta lituris. met. 1, 24 -o... acervo (*i. chaos.* cf. SEN. Med. 741 chaos -um. Herc. O. 1134 -um chaos. Oed. 572 OCTAVIA 391 SIL. 11, 453 chaos, -am sine sidere molem). Ov. met. 5, 639 cavernis (15, 29 LVCAN. 5, 87. 6, 642 SIL. 7, 372). 7, 409 specus est tenebrosus -s hiatu. 8, 158 tectis. 9, 174 -a... tabe. 10, 456 iter (SEN. Tro. 724 SIL. 14, 240 *aliter l. 61*). 14, 370 limitibus. Ib. 374 domus (SEN. Phaedr. 649). ALBINOV. carm. fig. 12 aera (GERM. fig. 4, 29 SEN. nat. 3, 16, 5 Ps. RVFIN. in Ioel 2, 1-2). MANIL. 5, 54 -o... in aequore (5, 398). 5, 190 profundo. 5, 463 -um sine sole diem. SEN. Ag. 543 -o mari conlucet Ajax. Herc. f. 834 aditus. nat. 6, 16, 4 -a sub terra spatia. MELA 1, 110 tempestate. LVCAN. 4, 458 -is... in antris. PLIN. nat. 37, 68 *smaragdi* aliqui obscuro, quos vocant -os *i. non translucidos* (37, 86 *sardonychas* omnes quae non traluceant -as appellantes. TERT. anim. 46 ebur. ISID. orig. 16, 15, 28 omnes autem non translucidas gemmas -as appellari eo quod densitate sua obscurentur. cf. GERM. fig. 4, 29 SEN. nat. 3, 16, 5). VAL. FL. 3, 151 hiems. 7, 380 urbis. SIL. 6, 56 silvis. 12, 127 fauces. 12, 613 terras -o nox condit amictu. STAT. silv. 5, 1, 168 barathro. Theb. 2, 26 -o in limine (SEDL. carm. pasch. 1, 44). 5, 184 plaga (8, 16). MART. 3, 19, 5 -o... in aere. SOL. 43, 2 foraminis. LACT. inst. 7, 16, 10 ut caelum omne -um sine ullis luminibus appareat. HEGES. 1, 30, 9 -i intus antrorum recessus. PRVD. ham. 884 tempore. PAVL. NOL. carm. 30, 417 *vitula* se... -is saltibus abdit. SEDVL. carm. pasch. 2, 19 fauce. op. pasch. 3, 25 potestas inimica luci et -a. *in imag.* c. *abl.*: Ov. met. 7, 409 SEN. Herc. f. 668 SIL. 7, 135. 9, 500 STAT. Theb. 8, 16.

2 *de eo quod non cernitur, fere i. q. absconditus*: CIC. de orat. 2, 357 res -as et ab aspectus iudicio remotas. LVCR. 1, 277 sunt igitur venti nimirum corpora -a. 1, 295. 1, 328 corporibus -is igitur natura gerit res. 1, 779 naturam clandestinam -amque. 2, 128 *motus* clandestinos -osque. 2, 129 plagis (CLAVD. 17, 82). 2, 136 ictibus. 2, 714 corpora. 3, 247 venti -a potestas. 3, 269. 3, 874 subesse -um aliquem cordi stimulum *in imag.* (Ov. met. 1, 726). 4, 928 ignis (*in imag.*: VERG. Aen. 4, 2 Ov. met. 8, 516 SEN. Med. 591 GLOSS. IV 32, 31. 432, 28. 30. *proprie*: VERG. Aen. 4, 209 STAT. Theb. 4, 735 SIL. 12, 628). LVCR. 4, 1120 usque adeo incerti tabescunt vulnere -o (VERG. Aen. 10, 732 -um... vulnus [SERV. 'caecum vulnus' autem quod averso infigitur]. Ov. epist. 4, 20 *in imag.* met. 6, 293 PERS. 4, 44 *in imag.* LVCAN. 5, 737 *in imag.* MIN. FEL. 9, 5 -is occultisque vulneribus. HEGES. 2, 6, 3 cadebat imprudens -o vulnere). LVCR. 5, 611 fervoribus. 6, 822 veneno. 6, 1016 compagibus. VERG. georg. 1, 89 spiramenta. 4, 237 spicula. Aen. 2, 453 fores (GLOSS. IV 32, 30 occultae ianuae. 432, 26 occultae ianuae et absconditae). 3, 706 saxa (5, 164 CLAUD. 15, 506). 5, 589 parietibus textum -is iter *labyrinthi* (SERV. hypallage est: -um iter intextis parietibus. PROP. 3, 14, 32 -um versat amator iter). PROP. 2, 4, 20 unde tamen veniant tot mala, -a via est *in imag.* Ov. am. 2, 12, 16 cetera -a via est. 2, 16, 32 via. MANIL. 1, 131 materies. 2, 902 bellaque morborum -is pugnancia telis *in imag.* 4, 246 metalla. COLVM. 10, 231 colubris. MELA 1, 54 alveo. SEN. dial. 1, 1, 4 volutione. STAT. Theb. 2, 501 o -amque latendi... opem. SIL. 3, 51 fontis. 5, 3 armis. PLIN. epist. 4, 30, 10 libramentum abditum et -um. TER. MAVR. 42 totum cernere nec palam, quod totum geritur, queas. -is flatibus intimi tenduntur laterum sinus. TERT. anim. 25 -o latrocinio. SOL. 32, 4 Nilus... cuniculis -is absconditur. AVSON. 325, 24 vincula. AVIEN. Arat. 1464 cornua. 1875 confinia. ora 243 adytum. SEDVL. carm. pasch. 5, 243 sidera. DRAC. laud. dei 1, 665 dum -a latet luna. *de fossa*: COLVM. 2, 9, 5 *fossarum* duo genera cognovimus, -arum et patentium. STAT. Theb. 12, 234 FRONTIN. grom. p. 58, 2 AVG. gen. c. Manich. 1, 22, 34 in euang. Ioh. 43, 6. *de vallo*: CAES. civ. 1, 28, 4 moniti a Brundisinis, ut vallum -um fossasque caveant, subsistunt (cf. PAVL. FEST. p. 44 -um vallum dicitur, in quo praeacuti pali terrae adfixi herbis vel frondibus occuluntur). BELL. Afr. 317 extra vallum stili -i mirabilem in modum consiti.

B *translate*: de eis rebus quae cognosci male possunt, vel quarum causae non cognoscuntur, fere i. q. *incognitus*, *incertus*:

ATTA com. 21 pro populo fluctus -os faciunt per discordiam. SI-SENNA hist. 104 -osque fluctus in se provolvere leniter ocepit. LIV. frg. 60 -o volvente fluctu. SVET. frg. p. 244 -s fluctus tumens necdum tamen canus. *de sonitu*: VERG. Aen. 10, 98 -a volutant murmura (12, 591 SIL. 9, 281 STAT. silv. 5, 5, 8 IVVENC. 2, 169). SEN. Tro. 171 -o terra mugitu fremens. VAL. FL. 2, 461 clamore. SIL. 14, 60 murmure per -os tonat irrequieta fragores. TER. MAVR. 95 his -a soni vis penitus subest latetque. 840 secunda mugit intus abditam et -um sonum. CIC. leg. agr. 2, 36 cur hoc tam est obscurum atque -um? 2, 66 obscura spe et -a expectatione. Scaur. 45 depressam -am, iacentem domum pluris quam te et fortunas tuas aestimasti. rep. 2, 5 urbes... non solum multis periculis oppositae, sed etiam -is (PROP. 2, 27, 6 PAVL. NOL. carm. 23, 155). div. 2, 15 quod temere fit -o casu et volubilitate fortunae (LVCAN. 7, 446). epist. 12, 25, 3 fuit enim illud quoddam -um (graecum *M*) tempus servitutis. CAECIN. Cic. epist. 6, 7, 4 calumnia timoris et -ae suspicionis tormento. LVCR. 3, 316 causas. 5, 1006 improba... ratio tum -a iacebat (6, 67 ratione. TERT. apol. 22). VERG. georg. 1, 464 tumultus. 2, 503 sollicitant alii remis freta -a. Aen. 1, 366 scelus (GLOSS. IV 432, 32 latens crudelitas). 1, 536 vada (VAL. FL. 2, 630 AVIEN. Arat. 1204. PAVL. NOL. carm. 17, 173 per obscura vada -a saeculi). 2, 335 -o Marte resistent (cf. SERV. aut nocturno proelio aut... cuius exitus semper incertus est. GLOSS. IV 33, 4 nocturno bello. cf. VERG. Aen. 9, 516. LVCAN. 7, 111 VAL. FL. 5, 663 pugna). VERG. Aen. 4, 209 -ique in nubibus ignes (SERV. non quia non videntur, sed quorum origo non apparet. GLOSS. V 176, 32). 6, 30 -a regens filo vestigia (*Thesei in labyrintho*. HIER. in Zach. lib. 2 praef. GLOSS. IV 432, 27. V 596, 6). 6, 157 -osque volutat eventus animo secum (PANEG. 10, 19). 7, 591 consilium. 12, 617 terroribus [CIRIS 92 cantus... -os (cocos *H*¹, certos *rectius* edd.)]. HOR. sat. 2, 3, 269 haec si quis... mobilia et -a fluitantia sorte laboret, reddere certa sibi (LVCAN. 5, 66). carm. 2, 13, 16 fata. 3, 27, 21 motus. LIV. 8, 34, 10 -a et fortuita pro sollempni et sacrata militia sit. 45, 31, 11 crimen. Ov. am. 1, 4, 42 timoris (fast. 2, 822). met. 7, 342 vulnera. fast. 1, 623 ictu (LIV. 34, 14, 11. 34, 39, 6 SIL. 9, 105). 4, 668 ambages -aque iussa. Ib. 57 historiis. NVX 161 turbine verti (STAT. Theb. 7, 791 -o nocturni turbine Cari. SIL. 1, 538. 14, 14 -a vi turbinis). VAL. MAX. 3, 4 ext. 1 in disputatione -a. MANIL. 1, 87 pontum. 1, 493 foedere. CVRT. 9, 9, 2 anceps et -a aestimatio. SEN. Phaedr. 122 nostra -a monstra conclusit domo *Daedalus*. 980 munera. Ag. 895 fluentes undique et -os sinus. Oed. 92 Sphinga -is verba nectentem modis. COLVM. 1, 5, 6 -i morbi, quorum causas ne medici quidem perspicere possunt. LVCAN. 2, 567 non tam -o trahis omnia cursu teque nihil, Fortuna, pudet. PLIN. nat. 8, 201 exilitate. 10, 188 origine. 18, 205 subtilitas. 29, 38 doloribus. 29, 55 -os aut subitos dolores. STAT. silv. 2, 1, 221 et dubios casus et -ae lubrica vitae. Theb. 12, 286 gradu. SIL. 4, 580 fraude. 7, 350 silentia. 7, 540 suffragia (8, 255). 11, 386 exitio. 12, 477 Gracchus -o circumdatus astu. 17, 548 quis nam se numine -o composuit nobis... deus. 17, 592 vi -a... devictus. APVL. met. 3, 18 -a numinum coactorum violentia. 10, 26 perniciem -am totis visceribus furentem. apol. 26 perniciem -am et inevitabilem. TERT. virg. vel. 10 -o bono suo incedunt. CYPR. epist. 15, 4 incerta et -a petitio SOL. 32, 43 Alexandria insidioso accessu aditur, fallacibus vadis, -o mari. ARNOB. nat. 1, 62 incredibile dictum est et -is obscuritatibus involutum. si velis, non -um est et similitudine proxima constitutum. 2, 9 omnia -is obscuritatibus involuta (2, 51). LACT. opif. 18, 7 traducitur autem mens cogitatione -a. DON. Ter. Andr. 5, 4, 28 hoc testimonium -um dicitur. testimoniorum enim modus duplex est, manifestus et -s. manifestus est, qui certos testes et praesentes habet, -s, in quo multitudinem aut civitatem dicimus scire... est etiam in -o insiurandum tabulae absentesque personae. MAR. VICTORIN. ad Iust. 6 -a res et omni obscurius tenebrosus panditur sacrilegi erroris. HIL. in Matth. 18, 2 gentes, quod agunt, nesciunt: et in vitae suae opere detentae -i laboris ignorantia continentur. AVIEN. Arat. 1325 ne tempestatum primordia -a laterent. AMM. 30, 4, 13 foveae fallaces et -ae. CLAUD. 3, 277 *carina* victo trahitur iam -a magistro. PAVL. NOL. carm. 14, 25 poenis. FAVST. REI. grat. 1, 1 p. 7, 21 naufragia. SEDVL. carm. pasch. 2, 223 -aque praecipites tranant incerta profundi. 5, 387 -a sub imagine fraudes instruit. CAEL. AVR. acut. 2, 9, 38 -a curatione vexare. *quasi substantivum caecus*, -i m., ad IA: CIC. Tusc. 5, 117 ut paulo ante -os ad aurium traducebamur voluptatem. PVBLIL. T 7 temptando cuncta -i quoque tuto ambulant. HOR. epist. 1, 17, 4 ut si -s iter monstrare velit. LIV. 32, 34, 3 apparet id quidem... etiam -o. Ov. trist. 5, 6, 31 ceditur... -is. PAVL. FEST. p. 45 caecultare est -os imitari. p. 62 caeculant: -is proximi sunt. SEN. contr. exc. 3, 1 -s de publico mille denarios accipit. *ibid.* utilius est reipublicae unum -um repellere quam novem fieri. contr. 7, 4, 9. 10, 4, 2. 10, 4, 4 surge tu, -e. SEN. dial. 11, 10, 5 haec velut -i transeunt. epist. 50, 3. 122, 4. MART. 12, 63, 11 -s perdere non potest quod aufert. QVINT. inst. 4, 1, 42. 8, 2, 20 ut cum dictus est -s secundum vitam stare. 12, 7, 9 -is hoc, ut aiunt, satis clarum est (*prov.*, v. p. 47, 17). IVV. 7, 170 quae iam veteres sanant mortaria -os. TAC. hist. 4, 81 -o reluxit dies. VLP. dig. 3, 1, 1, 5 *al.* TERT. adv. Marc. 4, 17 caecus -um ducit in foveam (3, 7 a quo ducatum

mutuatus in hac argumentatione -s a -o in eandem decidit foveam. COMM. instr. 1, 37, 4 ipse -s erat et ad -os intras, inepte; idcirco caecus caecum in fossa reducit. 1, 37, 14 in fossam secum nos -i deducunt. HIER. in Ier. 29, 24 sqq. haeretici ducentes caeci -os in foveam. epist. 98, 2. 133, 4. VVLG. Matth. 15, 14 -i sunt et duces -orum caecus autem si -o ducatum praestet, ambo in foveam cadunt. adde: TERT. adv. Marc. 4, 36 sic caecus -um deducere solet. VVLG. Luc. 6, 39 numquid potest caecus -um ducere? v. etiam HOR. p. 46, 73). ITALA Ioh. 9, 39 (Hil. in Matth. 20, 13). COMM. apol. 648 fecit -um ex utero natum, ut videret in auras. VOPISC. quatt. tyr. 8, 6 habent -i quod faciunt. SPART. Hadr. 25, 3 HIL. in Matth. 11, 10 AVSON. 132, 1. 3. 4. 133, 1. 3. 4 AMBR. epist. 80, 1 bis. VVLG. exod. 4, 11 quis fabricatus est... videntem et -um? Iob 29, 15 oculus fui -o et pes claudo. al. PAVL. NOL. carm. app. 3, 217 Christus, -orum lumen in imag. epist. 30, 4. AVG. grat. 11, 23 isti indociles contra lucem dei -i et contra vocem dei surdi. serm. ed. Mai 75, 4 libet... vultus -i paululum sermone depingere. BOETH. cons. 3, 9 atqui haec, inquam, vel -o perspicua est (v. p. 46, 81). GLOSS. Plac. V 98, 10. ad IB1: LVCAN. 7, 95 quis furor, o -i, scelerum? TERT. apol. 9 neque eas -s (i. ignarus, coetus var. codd.) incesti sanguinis (gen. obi.) agnoscat. COMM. instr. 1, 37, 3 ad -os intras. apol. 76 lumen offerimus -is sine causa praebentes. 479 ignominiosi, crudeles, -i, crudeles. TAC. ann. 12, 63 quaerent sedem -orum terris adversam. ea ambage Chalcedonii monstrabantur, quod priores illuc advecti praevisa locorum utilitate peiora legissent.

neutr. subst. caecum, -i: MANIL. 4, 304 et verum in -o est multaque ambage rerum. SEN. nat. 5, 15, 4 ubi novam rerum positionem, terrarum pendentium halitus ventosque per -um inanes experientur. TERT. adv. Val. 3 in -a detrudatur. PAVL. NOL. epist. 30, 4 est quoddam -um in nobis et videntibus et e contra etiam in -is videns.

syn. et conii: ad I: quasi exoculatus: APVL. met. 7, 2. excors, incogitabilis: PLAVT. Mil. 544 LACT. inst. 1, 8, 3. amens: CIC. Sest. 17 VAL. MAX. 2, 2, 5. 9, 1 ext. 4 LVCAN. 7, 747. 10, 146; demens: AFRAN. com. 41. improvidus: LIV. 22, 39, 21 CVRT. 8, 13, 25 SEN. dial. 7, 10, 2 PLIN. epist. 4, 22, 5 NON. p. 525, 14 AVG. civ. 3, 30. stultus: QVINT. inst. 8 proem. 17 HIL. in Matth. 24, 6 VVLG. Matth. 23, 17. incautus: VERG. Aen. 11, 781; temerarius: SEN. contr. 2, 3, 1 SEN. benef. 4, 3, 3. hebes: MIN. FEL. 28, 2. audax: HIL. in Matth. 32, 5. insipiens: AVG. civ. 10, 27. ad II: obscurus: CIC. leg. agr. 2, 36. 66 PLIN. nat. 37, 68 MAR. VICTORIN. ad Iust. 6. occultus: PLIN. nat. 10, 188 MIN. FEL. 9, 5. clandestinus: LVCAN. 1, 779. 2, 128. fallax: AMM. 30, 4, 14. lucis inops: PAVL. NOL. carm. 23, 155. latens: LVCAN. 4, 925. incertus: MANIL. 1, 87 CYPR. epist. 15, 4. anceps: CVRT. 9, 9, 2. errans: ARNOB. nat. 3, 44.

opp.: oculatus: PLAVT. Pseud. 301 PAVL. NOL. carm. 23, 237 epist. 30, 4. videns: PAVL. NOL. epist. 30, 5. illuminatus: AVG. in psalm. 138, 8. ardens: LVCAN. 5, 755. certus: LIV. 22, 39, 21. patens: COLVM. 2, 9, 5. adv. caecē. OROS. apol. 29, 5 caece et maligne dicimus.

caecutio, -ire [a caecus. Th.]. forma caecutt- interdum traditur, v. infra l. 60 et 77. GLOSS. -entes lippientes; -it caecus vel caligat; -unt lippiant (cicutientes cuppiunt cod.). 1 proprie: VARRO Men. 30 non mirum si -is, aurum enim non minus praestringit oculos quam ὁ πολὺς ἀκράτος. 193 utrum oculi mihi -unt an ego vidi servos in armis contra dominos? APVL. flor. 2 p. 7 homines enim neque longue dissita neque proxume adsita possumus cernere, verum omnes quodammodo -imus. PAVL. NOL. epist. 40, 6 alias aves noctis in tenebris magis cernere et in lumine -ire, noctem diebus pati, lucem noctibus usurpare. MART. CAP. 1, 3 poetae... secuti -entis... Maeonii suaviloquam senectutem. SIDON. epist. 4, 12, 4 quamquam esset trepidus et sternax et prae reatu balbutiret ore, -ret (caecuttiret optimi codd.) intuitu. 2 in imagine: TERT. pat. 1 qui -unt (Vollmer, caeca vivunt codd.). adv. Marc. 2, 2 qui in inferiorem deum -is, quid in sublimiorem? IREN. 2, 22, 1 vere -entes, qui profunda Bythi adinvenisse se dicunt. 2, 27, 2 valde hebetes apparebunt, qui ad tam lucidam adaptationem -unt oculos et nolunt videre lumen praedicationis. 3, 24, 2 quaerere... semper in excusatione habent, (-unt enim) invenire vero numquam possunt. FAVSTIN. trin. 6, 1 quid potes veri luminis videre cum -ias vel ambules in viis tenebrarum. ibid. haereticus -ens hoc solum videre se credidit. HIER. in Mal. 3, 2 p. 972 quis stabit ad videndum eum (deum), hoc est quis eum poterit lippientibus et -entibus oculis in sua claritate (lippientibus oculis et caecis mentibus in una claritate cod. Regin.) conspiciere...? epist. 53, 8* ut rarus sit qui non in earum lectione -iat (concutiatur al.). PAVL. NOL. epist. 50, 11 multum... -ire me fateor in hac apostoli sententia. MAR. MERC. Nest. serm. 2 aspicio populos... ignorantia... θεογνωσίας -ire. CLAVD. MAM. anim. p. 174, 3 Appius eis, qui exterius clarent oculis et interius -rent (D³E, cicutirent ABS, cicutirent CFHLMB, cēci uteretur G), consilii lumen praebuit. structurae: cum acc. (graeco): IREN. v. l. 64. cum abl.: MAR. MERC. v. l. 74. in cum acc.: TERT. v. l. 61. in cum abl.: HIER. v. l. 72. PAVL. NOL. v. l. 73.

Burger.

*caedēs, -is f. [cf. c. caedere. Th.]. GLOSS. φόνος. σφαγή. occisio. homicidia, hoc est fons (i. φόνος). PAVL. FEST. p. 45 caedem putant ex Graeco dici, quod apud illos κἀλνειν (kethin codd.) significet inter-

ficere. formae: nominativus caedis non raro in libris legitur, v. Neue-Wagener I³ p. 279, ex. gr.: LIV. 3, 5, 9 (caedes R²U). 5, 28, 13 (caedis M¹). PS. AMBR. serm. Sess. 1, 5 grandinis caedis. AVG. serm. ed. Mai 4, 3. IDIOM. gen. gramm. IV 576, 33 caedis φόνος. gen. plur. caedium: PRISC. gramm. II 353, 1 a caede caedium, nisi haec etiam per syncopam i proferantur. adde: LIV. 1, 13, 3 FLOR. epit. 3, 18, 14. 3, 21, 23 APVL. met. 3, 3 IVST. 11, 13, 9. 21, 4, 6 AVG. civ. 3, 25. caedum: FRG. BOB. gramm. V 560, 11 caedes caede caedum. SIL. 2, 665. 4, 351. 422. 794. 5, 229. 427. 10, 232 AMM. 14, 2, 8 (V). 22, 12, 1. 29, 5, 37. cede (a. 642): CARM. epigr. 721, 6 (abl.). legitur praeter singulos locos CATONIS et SISENNAE saepius inde a CIC., qui fere ducentis habet, et LVCR.

I occisio: A proprie: exemplorum, quae hoc loco desiderantur, aliquot invenies sub III et IV: 1 sensu activo, de actione eius qui caedit: CATO orig. 83 occupatis in ea -e hostibus. SISENNA hist. 89 integrant in oppido -em. CIC. S. Rosc. 78 in -e atque ex -e vivunt. Caecin. 76 esse vim non in -e solum, sed etiam in animo. Tusc. 5, 66 alterius mens alebatur in -e et iniuriis. har. resp. 6 qui templa omnia -e incendiisque terreret. 58 senatum... -e incendiisque pervertit. Catil. 1, 3. CATVLL. 64, 77 Androgeoneae poenas exsolvere -is. CAES. civ. 3, 65, 1 magna -e nostrorum. SALL. Catil. 18, 6 in nonas Februarias consilium -is transtulerant. VERG. Aen. 2, 526 elapsus Pyrrhi de -e Polites. 9, 340 Euryali. Ov. am. 2, 12, 17 me sine -e Cupido iussit militiae signa movere suae. met. 3, 625 poenam pro -e luebat. 4, 163 ferrum adhuc a -e tepebat. 10, 541 armenti saturatos -e leones (LVCAN. 7, 802 satiata -bus ira. SIL. 4, 735 satiabis -bus umbras. AMM. 16, 12, 52 satiavit -e multiplici dexteram) (ablativis quibus deest a vel de apud Ov., plerumque notio metonymica subest; cf. p. 51, 27 sqq.). Pont. 2, 9, 67 -e nocens (LVCAN. 9, 270).

LIV. 2, 1, 10 -bus regis deminutum patrum numerum. 31, 36, 11 ab emissis ad -em. 39, 18, 4 qui stupris aut -bus violati erant. MANIL. 5, 492 partas... vel -e rapinas. VAL. MAX. 8, 1 amb. 2 duabus -bus contaminatam matrem. SEN. Ag. 219 aras -e maculare. Phaedr. 1275 patefacite... -e... domum. Thy. 94 manus violatae -e. 714 dubitat... quem -e imolet. 738 ferrum... gemina -e perfusum (epist. 94, 61 -e gentium. SIL. 10, 334 perfusae -e cohortes). Herc. f. 1342 solutam -e... manum. Tro. 1004 maculate superos -e funesta deos. dial. 5, 41, 4 -bus inquinavit manus. benef. 7, 10, 2 ne aut instrumentum in -es... deesset aut pretium. 7, 27, 2 hic sine -e populatur. CVRT. 8, 2, 2 licentiam... -e ultus. 8, 8, 4. ASCON. Mil. p. 42 servorum ad -em perventum. LVCAN. 4, 259 polluta... agmina -e. 6, 124 via -e paranda est (PANEG. 9, 9 nisi viam tibi -bus aperuisses. cf. SIL. 5, 269 Appius pandebat campum -e). 6, 240 una -e refectus Scaeva. 7, 448 Thessalicas... -es. 7, 532 perdidit... modum -s. 9, 1027 facili quod -e peractum est. 9, 1088. PLIN. nat. 2, 174 mutisque -bus laxiorem facimus terram. VAL. FL. 6, 615 nec -e moratur in una Jason. SIL. 4, 624 infestat -bus hostem. 9, 528 quantis... furens se -bus implet Gradivus. 10, 327 Poenus diem... -bus emensus. 11, 51 exhilarare... convivia -e. 12, 402 dextrae gliscebat -bus ardor. 14, 531 ad -es Cyclopia... libido erat. HOMER. 724 ne rapere hanc animam crudeli -e velitis. STAT. Theb. 1, 637 qui monstro -e potiti (i. qui peremerant monstrum). 1, 645 -e subegi... mortale nefas. 2, 720 nostras invisere -es (voces P¹). 3, 221 Mars populatus -bus urbes. 3, 535 cycni pandunt -bus (dat.) ora novis. 7, 353 deus laxavit (lassavit P) -e pharetras. 8, 666 ego inexpletis... -bus hausi quinquaginta animas. QVINT. decl. 248 p. 16, 11 singulis -bus quinquennium esse constitutum. 248 p. 16, 15 duae -es octo annis exulatum efficiant. 279 p. 138, 19 ad adulteri -em... furore opus est. 324 p. 277, 7 lex tua non ad -em, sed ad damnationem pertinet. 324 p. 277, 23 de -e torquebatis. 350 p. 377, 26 -s videtur significare sanguinem et ferrum. IVV. 8, 243 udo -bus adsiduis gladio. TAC. ann. 2, 8 -bus perfidiam ultus est. hist. 4, 42 ingenium... -e nobili (i. e. viri nobilis) imbuisti. SVET. Iul. 9 diem -i destinatum. Tib. 66 paricidia et -s... obicientis regis. Nero 36 reges talia ostenta -e aliqua illustri expiare. FLOR. epit. 1, 7, 4 in senatum -bus... grassatus. 3, 18, 11 Nuceria Picentia -bus... vastantur. 3, 16, 3 ut comitia nova -e turbaret. PS. QVINT. decl. 1, 2 -e, in qua nemo utitur suo ferro nisi alieno, gladius adolescentis... relictus. AMPEL. 26, 3 Saturninum et Glauciam comitia in campo -bus perturbantes. 42, 2 Marius saevissimis -bus totam urbem funestavit. GRAN. LIC. p. 30, 8 Fl. ibi avaritia -em suadente. CLAVD. SATVRNIN. dig. 48, 19, 16 pr. facta puniuntur ut furta -esque. APVL. met. 3, 1 me trinae -is cruore perlutum. 3, 3 iuvenem -bus operantem. ibid. reum tot -bus impiatum. 3, 5 per totam domum -s ambulet. 4, 26 non -i... manus adferunt. CARM. adv. Marc. 3, 171 quidam mactatus -e latronum (AVSON. 157, 5 -s... latronum perpetior). PANEG. 2, 7 gentes... -bus... domuisti. 9, 16 ut ipsum diem natalis sui ultima sua -e signaret. IVST. 5, 9, 1 urbis reliquias -bus et rapinis exhauriunt 5, 9, 11. AVSON. 283, 2 ferrum vertit in Caracallam -e Macrinus. 466, 2 in procos -e grassantur. ITALA deut. 13, 15 (Firm. err. 29, 2) interficiens necabis omnes... -e gladii (ἐν φόνῳ μαχαίρας, VVLG. in ore gladii). Ios. 10, 20 (Lugd.) trucidantes illos -e magna (κόπτοντες αὐτοὺς κοπήν μεγάλην). iud. 11, 33 (Lugd.) percussit illos -e (plaga VVLG.) magna (ἐπάταξεν αὐτοὺς... πληγήν μεγάλην). VVLG. iud. 2, 18 liberabat eos de -e vastantium (ἀπὸ προσώπου τῶν πολιορκούντων αὐτοὺς καὶ ἐνθλιβόντων

ἀπόους). AVG. civ. 3, 28 cuncta suis aliis (alienisque V) -bus impleverunt. *ibid.* post Marii... -es. SVLP. SEV. 2, 18, 7 multa -e (urbem) vastavit. DAMAS. epigr. 2, 4 *cum* -bus adsiduis cuperet discerpere plebem *Saulus*. PAVL. MED. bened. 11, 2 quot sanctos diversa -e laceravit. CARM. epigr. 721, 6 (a. 642) cede perculsum clientes rapiunt peremtum. *in imagine*: TERT. praescr. 38 *Marcion* exerte et palam machaera, non stilo usus est, quoniam ad materiam suam -em scripturarum confecit.

2 *sensu passivo de eo qui caeditur*: CIC. Rab. perd. 35 civium (Pis. 15 Catil. 3, 8 p. red. ad Quir. 10 Phil. 3, 6. 11, 6 Flacc. 60 de orat. 3, 12 Q. CIC. pet. 9 BELL. Afr. 46, 2 SALL. or. Phil. 18. LIV. 4, 21, 4 civis. NEP. Epam. 10, 3 VELL. 2, 47, 3 VAL. MAX. 9, 7, 3 PLIN. paneg. 48. TERT. nat. 2, 17 civium et sacerdotum. LAMPR. Comm. 8, 1). CIC. Mil. 87 magistratum privatorumque. parad. 46 municipiorum. Pis. 5 senatus (LIV. 23, 2, 7 ASCON. tog. cand. p. 94 SVET. Otho 8). Catil. 1, 7 optimatum (or. frg. A IX 25 SVET. Otho 8). har. resp. 54 principum (Att. 7, 7, 7 LIV. 5, 41, 10. 23, 39, 7. 24, 24, 7. 39, 36, 13. 42, 40, 7 TAC. ann. 4, 28. 15, 52 SVET. Vesp. 1 FLOR. epit. 3, 21, 13. 4, 2, 93 IVST. 14, 6, 1). CIC. rep. 2, 45 optimi regis (LIV. 1, 14, 3. 29, 30, 8. 42, 15, 3 VAL. MAX. 3, 3, 1 SEN. Oed. 235. IVST. 1, 9, 18 falsi regis. VVLG. Hebr. 7, 1 AVSON. 421). CIC. Mil. 18 innocentis viri (VERG. Aen. 10, 425. VELL. 2, 71, 1 virorum. VAL. MAX. 9, 2, 1. SIL. 3, 206 virum [gen.]. 5, 534. TAC. ann. 16, 23). CIC. Font. 31 hominum (SEN. clem. 2, 4, 2 QVINT. decl. 323 p. 270, 24 TERT. nat. 1, 15 PANEG. 9, 12 VVLG. I Macc. 1, 25 ORIGO Const. 6, 34). CIC. Sull. 71 vicinorum. Pis. 38 hospitum. Att. 4, 3, 2 inimicorum (LAMPR. Comm. 14, 7 AVG. civ. 3, 19. LIV. 9, 18, 4 amicorum. 31, 31, 7 VAL. MAX. 9, 3 ext. 1 CVRT. 3, 12, 19 IVST. 36, 4, 1). CIC. Phil. 14, 24 hostium (LIV. 5, 21, 17 *al.* CVRT. 4, 15, 20. 7, 7, 34 PLIN. nat. 15, 135 SIL. 10, 649 FLOR. epit. 3, 3, 9. 4, 2, 85. PANEG. 9, 23. 10, 7. 12, 46). CAES. Gall. 5, 47, 4 cohortium (LIV. 3, 5, 11). 7, 38, 10 equitum et principum. civ. 3, 94, 4 sagittariorum ac funditorum. SALL. Iug. 13, 3 fratris (SEN. Herc. f. 373. PROP. 3, 19, 18 natorum. SIL. 10, 585. Ov. epist. 14, 19 mariti. 15, 207 soceri. fast. 6, 589 sororis. met. 12, 240 germani. HOMER. 421 AVG. civ. 15, 5). LIV. 2, 30, 14 omnium generum. 31, 18, 7 coniugum liberorumque. VAL. MAX. 9, 2, 4. VELL. 2, 59, 5 avunculi. VAL. MAX. 5, 3 ext. 3 patris. PHAEDR. 4, 7, 16 IVST. 3, 1, 9. SIL. 4, 410 parentum. VERG. Aen. 3, 247 boum (Ov. met. 11, 371 AVSON. 456). Ov. met. 2, 442 ferarum (15, 106). 10, 624 procorum (AVSON. 465). 15, 778 sacerdotis. LIV. 22, 9, 6 collegae exercitusque (22, 37, 2 SVET. Cal. 31 TAC. ann. 15, 29). 22, 14, 4 sociorum (24, 33, 6 SVET. Nero 39). 24, 29, 10 stationis Romanae. 24, 30, 12 commilitonum (TAC. hist. 1, 31). 36, 6, 1 militum (41, 3, 3). 38, 3, 5 praesidii. 44, 42, 1 peditum. 2, 59, 2 extremi agminis. 36, 14, 14 insidiatorum. 2, 32, 2 consulum. 8, 11, 7 consulis devoti (TAC. hist. 4, 49 proconsulis. Agr. 45 tot consularium). 3, 5, 8 legati. 4, 32, 12 legatorum (5, 4, 14). 29, 34, 16 ducis (OCTAVIA 498. CVRT. 4, 16, 10 TAC. hist. 4, 72 ann. 4, 26 SPART. Sept. Sev. 7, 4 Pesc. 2, 6). 30, 28, 7 imperatorum. 26, 46, 7 oppidanorum. 1, 6, 2 tyranni (24, 27, 5. 25, 29, 3. 35, 37, 1 SIL. 14, 114). 41, 18, 4 animantium. 28, 20, 6 infantium. 4, 32, 5 Fidenatum colonorum. 25, 29, 9 Syracusanorum. 28, 32, 4 Hergetum (FLOR. epit. 2, 8, 11 Laconum. IVST. 11, 6, 11. 11, 9, 9 Persarum. AVSON. 422, 5 Graium). MANIL. 4, 186 *qui* luxuriae (*dat.*)... parent -em (*ferarum*). 5, 658 hoc (*cetos*) trahit in pelagi -es et vulnera natos squamigeri gregis. BVC. Eins. 1, 32 draconis (AVSON. 413, 13). HOMER. 844. 850 sodalis. QVINT. decl. 364 p. 396, 27 tot servorum. TAC. ann. 1, 6 iuvenis (VVLG. II Macc. 5, 13 iuvenum ac seniorum). hist. 1, 63 civitatis. FLOR. epit. 2, 6, 15 sexaginta milium. MAECIAN. dig. 29, 5, 14 domini (VLP. dig. 29, 5, 3, 13). HIL. in Matth. 24, 9 prophetarum. CIC. Cluent. 36 Asuvii Larinatis. LENT. Cic. epist. 12, 15, 4 Trebonii. CAES. Gall. 7, 1, 1 Clodii (ASCON. Mil. p. 44 SVET. Iul. 26). SALL. Iug. 31, 7 C. Gracchi et M. Fulvi. PROP. 4, 10, 23 Tolumni. Ov. met. 5, 69 Medusae. fast. 2, 40 Phoci. trist. 3, 9, 6 Absyrti. LIV. 1, 59, 8 Lucretiae (3, 44, 1). 1, 59, 10 Servi Tulli. 3, 51, 7 Sicci. 24, 21, 2 Hieronymi. 24, 41, 3 magni Hamilcaris. VAL. MAX. 9, 6, 4 Viriathi. SEN. epist. 83, 12 C. Caesaris (SVET. Claud. 41). CVRT. 7, 1, 6 Philippi. 8, 4, 30 Cliti. LVCAN. 10, 388 Pompei (FLOR. epit. 4, 2, 57). VAL. FL. 7, 150 Lacaenae (*i. Clytemestrae*). SIL. 10, 299 Iertiae. SVET. Galba 7 Gai. TAC. hist. 1, 32 Othonis. FRONTO p. 209, 6 N. Parthamasiri. TERT. pudic. 6 Vriae. CAPITOL. Opil. 6, 4 Bassiani. IVST. 1, 7, 19 Candauli. ITIN. Silv. 14, 3 Codollagomor regis gentium. VVLG. II reg. 1, 1 Amalec (ῥόπτων τὸν Ἀμάλιαν). CLAVD. 21, 95 Promoti. AVG. civ. 3, 26 Gracchorum. CIC. Phil. 14, 15 vestrum omnium. Catil. 2, 10 -em honorum atque urbis incendia (dom. 6 Phil. 5, 6. 13, 47 SALL. Catil. 48, 4). Phil. 13, 18 optimi cuiusque (13, 42). CAES. civ. 2, 34, 6 suorum (BELL. Afr. 93, 1 VERG. Aen. 9, 775 LIV. 21, 25, 9. 22, 9, 2. 28, 23, 2 VAL. MAX. 3, 2 ext. 1 HOMER. 679). BELL. Alex. 18, 3 paucorum (OCTAVIA 846). LIV. 6, 13, 4 singulorum (SEN. clem. 1, 26, 4). 21, 12, 3 multorum (24, 29, 4 SPART. Sept. Sev. 17, 7). 24, 19, 9 omnium. 28, 22, 14 primorum. 28, 3, 14 obviorum. Ov. Pont. 1, 18, 19 nocentum. LIV. 3, 22, 9 fugientium (6, 9, 11 *al.*). 31, 24, 15 trepidantium (SEN. dial. 1, 3, 6 venantium. IVST. 5, 5, 3 palantium. 17, 1, 6 luentium supplicia). ASCON. tog. cand. p. 92 proscriptorum. AMM. 14, 5, 2 insontium. 28, 5, 7 concorporalium. CLAVD. 8, 494 nobilium. AVELL. 1, 5 p. 2, 27 fidelium. CIC. Phil. 14, 15 de -e nostra (VERG. Aen. 8, 256 nostrae... iniuria

-is [*sc. consilium caedis*]. SEN. Tro. 309 COMM. apol. 838 CLAVD. 5, 147). CIC. Catil. 4, 11 in vestra -e. 4, 4 ad vestram omnium. Ps. CIC. epist. ad Oct. 4 ut tua (sua *codd.*) -e caesus (ausus *M B*) ille fugiens exercitus te nominaret imperatorem (PROP. 3, 12, 11). LIV. 40, 7, 8 ad -em suam (VAL. MAX. 3, 2 ext. 9. 4, 7, 5. 5, 6 ext. 1 SEN. Med. 702 ASCON. Mil. p. 51 SVET. Claud. 11 TAC. ann. 15, 68. PORPH. Hor. carm. 4, 4, 61 Romanos... -e sui potentiores fieri). OCTAVIA 466 in -em meam (903). TAC. ann. 1, 18 mea... -e. Ov. Ib. 623 Melanthea. met. 4, 429 Penthea. LIV. 4, 51, 2 Postumianae. SEN. dial. 10, 4, 5 Romana. benef. 5, 16, 2 Cimbricis. LVCAN. 10, 350 Pompeianae. ALF. AVIT. carm. frg. 1, 2 Sabina. TAC. ann. 11, 29 Appianae. FLOR. epit. 2, 19, 3 Gracchanas Drusianasque. APVL. met. 2, 32 Geryoneae. AVSON. 345, 8 Adoneae. LIV. 40, 11, 8 fraternal (40, 12, 17. 45, 19, 16 ANTH. 462, 23). Ov. met. 7, 675 ferinae (7, 809). PAVL. FEST. p. 117 humana. SEN. Oed. 217 -em expiari regiam (Tro. 44). SIL. 14, 106 femineam. STAT. silv. 2, 5, 2 humanas (APVL. met. 1, 19). SPART. Did. 5, 8 -bus senatoriis. IVST. 9, 7, 1 paternae. AMM. 16, 1, 1 barbaricas. 19, 11, 14. CLAVD. 3, 77 cognata. *de urbe deleta*: SIL. 9, 292 stimulatus -e Sagunti. *de thynniss occisis et dissectis*: MANIL. 5, 669 altera fit caedis caedes. *in imagine*: CASSIAN. conl. 16, 22, 2 ne exterioris hominis -e vel tacitus intra se moveatur interior.

3 *simul activo et passivo sensu i. q. strages. non raro etiam accedit ad notionem pugnae vel cladis*: CIC. S. Rosc. 102 ex ipsa -e nuntium misit. CAES. Gall. 7, 38, 3 ex ipsa -e fugerunt. 7, 38, 5 ex media -e fugisse. HIRT. Gall. 8, 36, 2 neminem ex -e refugisse. BELL. Hisp. 33, 1 VERG. Aen. 2, 718 CVLEX 112 LIV. 23, 29, 16. 23, 30, 7. 24, 33, 5 ex media -e elapsi. 25, 39, 7. SIL. 12, 197 dimitto (<e>) -e cohortes. HOMER. 676 illum rapiunt de -e sodales. CIC. Planc. 89 in eadem -e. BELL. Hisp. 6, 4 in ea -e pauci effugerunt. 24, 4. VERG. Aen. 10, 899 nullum in -e nefas. LIV. 21, 15, 1 in -bus. SIL. 7, 614 telum... in -e reliquit. STAT. Theb. 2, 678. 3, 298. VVLG. Is. 65, 12 omnes in -e corruetis. Ezech. 21, 22 II Macc. 5, 6. HIRT. Gall. 8, 20, 1 castra non longius ab ea -e abesse. LIV. 5, 39, 11 sacra publica a -e... procul auferre. 27, 16, 7 ab -e ad diripiendam urbem discursum. 42, 65, 5. HOMER. 619 qui dirimant a -e viros. TAC. hist. 3, 32 nec procul -e aberant milites. AVSON. 236, 3 ab ipsa -e sepultus. VERG. Aen. 8, 492 inter -em (caedes *M m. pr.*, cedes *M² et P*). 8, 709 *Cleopatram* inter -es pallentem. 11, 648 medias inter -es (LIV. 27, 49, 8. 39, 8, 8). HOR. carm. 3, 2, 12 quem... per medias rapit ira -es (4, 4, 59). 3, 5, 20 arma militibus sine -e... derepta (*cf.* CIC. Catil. 3, 23 Ov. met. 8, 62 LIV. 1, 30, 10. SIL. 8, 18 -e sine ulla... bella geri. STAT. Theb. 10, 656 nulli sine -bus ictus. TAC. hist. 4, 46 CLAVD. 21, 216). Ov. epist. 14, 79 generos ex -e iacentis. LIV. 9, 24, 13 quos reliquos fortuna ex nocturna -e... fecerat. 4, 39, 11 infert pavidos fuga in mediam -em (SIL. 10, 191 totis mentibus actam in -es aciem. HOMER. 352 *Podalirius Atriden* in -es... misit. OPTAT. 2, 25 p. 62, 22 *David* poterat bellum per conpendium remittere in -em). SALL. Iug. 92, 4 -e omnia complentur. VERG. Aen. 9, 451 una tot -e peremptis (SIL. 11, 146). 10, 119 sternere -e viros (*cf.* CIC. Sest. 85 HOMER. 487). 10, 514. LIV. 1, 36, 2 magna utrimque -e pugnatum est. 2, 64, 5. 2, 51, 6 fusi magna -e (OROS. hist. 5, 1, 6 fracti -e bellorum). 25, 11, 3 magna -e ita attenuari praesidi vires. 4, 29, 1 per stratos -e hostes (AVSON. 3, 7 AMM. 28, 5, 6). 25, 10, 5. 4, 37, 2 incolas veteres novi coloni nocturna -e adorti (AMM. 27, 12, 7 -bus aggredi repentinis). 3, 5, 13. 6, 13, 5 iusta -e conficere hostem. 8, 11, 6 *Martem* utramque aciem pari -e prostravisse. 24, 39, 5 coaccervantur... non -e solum. SEN. Med. 470 terrigena miles mutua -e occidit. VAL. FL. 6, 184 perfracta... -bus arma. SIL. 10, 96 *Crista* populos factis et -e docebat. 10, 462 mulcata cadavera -e (*caedi codd.*). HOMER. 814 miscentem -e catervas *Patroclum*. FLOR. epit. 2, 18, 5 *Mancinum* adsiduis -bus subegerunt. IVST. 12, 15, 6 quantis -bus... sibi *Macedonia* parentatura sit. AVG. civ. 3, 17 *Romam* -bus impleverunt. LIV. 2, 53, 2 -s magis quam proelium esse. 5, 44, 7 me sequimini ad -em, non ad pugnam. 5, 45, 8 nusquam proelium, omnibus locis -s est. 22, 48, 5. 23, 40, 11. 25, 14, 10 (CVRT. 4, 15, 32 iamque non pugna, sed -s erat. TAC. hist. 4, 33 -s inde, non proelium). 21, 59, 8 acrior concursus fuit quam -s. 30, 12, 4 -s in eo proelio minor quam victoria fuit. 33, 37, 8. 5, 49, 6 -s omnia obtinuit (9, 43, 16). 9, 37, 9 ad arma trepidantes -s oppressit (25, 39, 11). 10, 41, 5 iam prope ad signa -s pervenerat (27, 48, 15). 33, 29, 1 efferavit ea -s Thebanos. PETRON. 123, 215 -es, incendia totaque bella ante oculos volitant. FLOR. epit. 3, 14, 6 -s a foro coepit (cedere foro coegit *Halm*). *nota*: VERG. Aen. 9, 352 nimia -e atque cupidine ferri (*i. nimia caedis cupidine*). *in adnominatione*: OROS. hist. 6, 1, 24 saevientibus undique adversum se gentibus, regibus, legibus, -bus, crucibus ac mortibus. *in imagine*: TERT. adv. Val. 1 si comminus certes, fatua simplicitate (certe statuum simplicitatem *codd.*) suam -em (sua caede *codd.*) dispersunt *Valentiniani*.

4 *speciatim de hostiis quae immolantur*: HOR. carm. 3, 23, 14 temptare multa -e bidentium... deos. PROP. 4, 3, 61 illa dies hornis -em denuntiat agnis. Ov. am. 1, 13, 4 Memnonis umbris annua sollemni -e parentet avis. met. 15, 129 -e laboriferi credunt gaudere iuveni. epist. 9, 90 non hominum pingues -e tacentur equae. fast. 1, 350 *Ceres* ulta suas merito -e nocentis (*sc. porcae*) opes. *nota*: met. 12, 35 lenita est -e (*cervae*) Diana. 13, 468 -e placare. SEN. Thy. 1058 -e votiva

focos placavi. OCTAVIA 981 hospitis illic -e litatur numen superum. LVCAN. 10, 386 placemus -e secunda Hesperias gentes. SIL. 4, 766 poscere -e deos veniam. 4, 794 -um... feros avertite ritus. 4, 819 delubra piantur -bus. 13, 407 abdere (addere *codd.*) terrae... spirantum *pecudum* -e cruorem. STAT. Theb. 4, 409 iuvenum (*gen., cf. MART.* 14, 4, 1 -e iuvenorum calet area). ARNOB. nat. 6, 27 de -bus atque immolationibus hostiarum (7, 32). 7, 36 -bus et mactationibus hostiarum gaudere. CLAUD. 18, 180 claris violatur -bus Hammon. AVG. civ. 2, 11 malos deos propitiari -bus.

B metonymice: 1 *i. q. sanguis vel cruor:* CATVLL. 64, 360 *Scamandri* iter... tepefaciet permixta flumina -e (*i. mixto sanguine; cf. LVCR.* 3, 643. 5, 1311). VERG. Aen. 9, 815 abluta -e. HOR. carm. 2, 1, 35 quod mare Dauniae non decoloravere -es? Ov. met. 4, 125 arborei fetus aspergine -is in atram vertuntur faciem. 9, 73 natis e -e colubris. LIV. 1, 48, 7 *Tullia* fertur partem... sanguinis ac -is paternae... tulisse ad penates. LVCAN. 7, 294 immensa populos in -e natantis. STAT. Theb. 5, 255 epulas... in -e natantes. 9, 429 quas fluvio -es, quae funera portem. 10, 838 taedet... profundae -is. CATVLL. 64, 181 respersum iuvenem fraterna -e (LIV. 10, 39, 16 mixta hominum *pecudumque* -e respersus. SEN. Ag. 976 -e respersam viri *dextram* ablue. Tro. 255 -e dira... aspergis umbras. SIL. 5, 142 *clipeum* aspersum... -bus). CATVLL. 64, 368 Polyxenia madefient -e sepulcra (Ov. met. 15, 824). VERG. Aen. 4, 21 sparsos fraterna -e Penates (PROP. 2, 8, 34 sparsas -e iacere comas. 2, 30, 21 spargere... alterna communes -e Penates. Ov. ars 2, 135 *campum* -e Dolonis sparsimus. trist. 4, 4, 64 dira -e... spargitur ara. VAL. FL. 5, 340 spargere -e manus). Ov. met. 3, 143 mons erat infectus variarum -e ferarum (CARM. Suet. Tib. 59 infectas aspice -e manus. STAT. Theb. 5, 353 infectos -bus enses. TAC. hist. 1, 2 infecti -bus scopuli). Ov. epist. 11, 2 oblitus a dominae -e libellus erit. lb. 367 perfusam... -e (saepe *G*) procorum *humum* (STAT. Theb. 10, 747 *hasta* perfusa... -e). Ov. Pont. 2, 9, 56 hostili tingere -e manum. LIV. 3, 18, 10 multi exulum -e sua foedavere templum. 4, 31, 7 colonorum -e inbutis armis. 25, 18, 7 ne hospitali -e dextram violet. SEN. Med. 523 ut te -e cognata iniquine. Herc. f. 1029 *stipitem* -e nostrorum (monstrorum *codd.*) inlitum. OCTAVIA 424 cruenta -e pollutas manus. LVCAN. 10, 281 pastus -e suorum. SIL. 9, 264 *manus* -e imbuta nefanda. MEROB. pros. frg. 1 B 24 hostili -e pulvis cruentatus. LVCR. 3, 643 permixta -e calentis (MART. 14, 4, 1 *supra l. 6*). VERG. Aen. 8, 196 recenti -e tepibat humus (AVG. civ. 19, 12). 8, 695 arva nova Neptunia -e rubescunt. Ov. met. 1, 149 -e madentes *terras*. 13, 389 *ensis* domini... -e madebit. 14, 199 *vultus* -e madentes. OCTAVIA 823 VAL. FL. 1, 225. 2, 274. 5, 454. 6, 415 SEN. dial. 4, 35, 5 MART. 9, 70, 4 LV. 4, 154 CLAUD. 15, 181. Ov. met. 4, 97 recenti -e leaena boum spumantes oblita rictus (LVCAN. 7, 699 spumantes -e catervas). SEN. Oed. 485 Cithaeron sanguine undavit Ophioniaque (*i. Thebana*) -e. Herc. f. 483 hospitali -e manantes foci. 919 manantes... manus cruenta -e. LVCAN. 2, 103 multa... rubentia -e lubrica saxa madent. 9, 663 harpen... monstri iam -e rubentem. SIL. 2, 17 tela rubentia -e. 4, 665 -e... stagna... rubent (STAT. Theb. 10, 455 -e recenti arma rubere). SIL. 1, 419 perfusae... atra fumabant -e ruinae. 2, 21 -e calentibus armis. 5, 459 saxa et dum rorantes -e nitebant. 7, 324. 6, 36 late stagnantem -e *terram*. VERG. Aen. 1, 471 *Tydidis* multa... -e cruentus (Ov. epist. 6, 162 rem. 28 SIL. 9, 210 STAT. Theb. 12, 674). 9, 454 tepida... recentem -e locum (tepidum... recenti *pars codd.*; cf. TAC. hist. 3, 19 recentia -e vestigia). Ov. met. 8, 444 calidum... priori -e *telum*. 12, 111 purpureus populari -e Caicus. trist. 4, 2, 38 *castella* plena ferae -is. SEN. Ag. 214 *fluctus* -e purpureos. STAT. Theb. 9, 200 -e nova iam lubrica tellus. PANEG. 12, 5 Sarmatica -e sanguineus Hister. SIDON. epist. 7, 7, 3 pingues -bus gladii.

2 *i. q. corpora caesorum:* VERG. Aen. 10, 245 ingentis Rutulae spectabit -is acervos. 11, 207 ingentem -is (stragis *R*) acervum (VAL. FL. 3, 274 confertae -is acervos. SIL. 5, 665. 6, 15 ingenti miserandae -is acervo. STAT. Theb. 5, 249 ingentem nocturnae -is acervum). 11, 634 permixti -e virorum (*i. caesis viris*). 11, 729 inter -es cedentiaque agmina (*nota adnominationem*). LIV. 8, 39, 1 *equitum acies* -e omnia replet (TAC. ann. 6, 24 *domum* -bus complevisset. hist. 3, 29. IVST. 21, 2, 2 -bus civitatem replet). SEN. Tro. 319 inter... -es Graeciae atque uitas rates. LVCAN. 7, 722 in alto -is... cumulo (tumulo *G*). 7, 827 tabem... cruentae -is odorati *lupi*. SIL. 1, 453 per... ipsos -is cumulos. 6, 111 vidi crescentis Thrasumenni -bus undas. 6, 603 Tyrrhenas sternere valles -bus. 7, 52 plures milite -es (*sunt*). 11, 137 ut -e referta clauserit *Hannibal* vada. 11, 519 *Hannibal* fluvium et campos abscondit -e virorum. 13, 8 Lydia -e creverunt stagna. 14, 522 -s prima reclusit monstravitque viam. HOMER. 646 Danaï confusa (*confusi codd. praeter E*) -e suorum ingentes struxere pyras. STAT. Theb. 1, 43 propellens -bus amnem. 9, 436 *Ismenos* stipatus -bus. 10, 273 quis numeret -es aut nomine turbam exanimem signare queat? 10, 293 augur inerrat -bus Aoniis. TAC. hist. 3, 70 stratam innocentium -bus... urbis partem. 4, 1 plenae -bus viae. PLIN. paneg. 12 contacti -bus campi. 27 ferarum catuli sanguine et -bus nutriuntur. QVINT. inst. 5, 9, 14 ut sanguis e -e, ita *signa* ex impudicitia fluere videantur. TERT. apol. 40 *Hannibal* apud Cannas per Romanos anulos -es suas (*i. corpora a se occisorum*) modio metiebatur.

SOL. 15, 15 numero -ium honor crescit. MART. CAP. 1, 9 denudata (denunciata *β*) *pecudum* -e. *nota anticipationem:* STAT. Theb. 8, 594 innumeris veluti leo forte potitus -bus imbelles vitulos mollesque iuvenas transmittit (*de his bestiis, quas caedere vult*). APVL. met. 3, 3 ne nefarius homicida tot -ium (totam aedium *codd.*) lanienam... impune commiserit.

II secundum notionem verbi caedendi, quam sub I (succidere, abscidere) et II A (verberare, ferire, vulnerare) attuli, de rebus: i. q. amputatio: GELL. 19, 12, 7 cur tantam ligni atque frondium -em faceret, percontatus est. APVL. met. 3, 16 *capilli* -e cultrorum delecti. TERR. nat. 1, 8 linguae -e (*locus depravatus*). HIL. in Matth. 2, 4 infructuosarum arborum -e et concrematione. *adde:* DRAC. Romul. 4, 32 *hydrae capita* -es passa resurgunt. *in imagine:* PORPH. Hor. carm. 4, 4, 57 ut ilex, quanto magis securibus caeditur, tanto corroboratur magis... ita Romani per damna -is suae fortiores effecti sunt, *ubi ad notionem 'cladis' accedit. de animantibus aut verberatio aut verbera vel ictus:* PAPIN. dig. 29, 5, 21, 2 reis illatae -is (PAVL. sent. 5, 23, 8 qui latronem -em sibi inferentem... occiderit). SER. SAMM. 824 -e (dece *A*) sarissae (larisse *codd.*) *adfligier*. DON. Ter. Ad. 2, 1, 45 contumeliosa -s. 4, 2, 19 'occidit' nimiae -is verbum, non occisionis intellegi oportere RVFIN. Adamant. 4, 2 *homines* primo contumeliis sese, tum deinde etiam -e multantes (*διαπληκτιζομένους*). hist. 3, 5, 7 vel gladii -e (*διὰ ξίφους*) vel aliis belli machinis. AVELL. p. 3, 7 coepit Damasus Romanam plebem... fustibus et -e varia perurgere. AVG. serm. ed. Mai 4, 3 *canem* non famis effugat, non -is (*sic codd.*) expellit. CAEL. AVR. chron. 1, 5 p. 175. SVLP. Sev. dial. 2, 3, 5 *Martinum* asello sui imposuimus ac locum -is illius exsecrantes raptim abire properavimus. VICT. VIT. 3, 25 post -es innumerabilium fustium. 3, 34 *clerus* -e inediaque maceratus. MAXIM. eleg. 3, 31 medicare parans vulnera vulneribus increpitat caeditque: fovetur -bus ignes. 3, 37 turpes... revolvere -es. PAVL. PETRIC. Mart. 1, 175 vicit sine -is vulnere gentes. 4, 200. 208 CONC. Rom. a. 501 p. 429, 3. 10. GREG. TVR. glor. mart. 81 cum regi satisfactum de eius -e fuisset, dimissus est. vit. patr. 10, 2 eum tanta -e mactavit ut vix putaretur evadere. VEN. FORT. carm. 4, 15, 5 hostis in insidiis securo *Boboleno* -e securis percutiens cerebrum fecit obire dolo. GLOSS. Plac. V 4, 11 alapari est alapas minari, id est foedam et superbam -em. 33, 1 minitari est alicui plagas vel -es minari. *nota de grandine:* PS. AMBR. serm. Sess. 1, 5 non eum sollicitat saeva grandinis -is (*sic cod.*), non ubertas imbrum... non tempestatum vastitas crebra. *accedit ad notionem vulneris:* PLIN. nat. 35, 49 pugnaturos ad mortem aut certe -em speciose vehi. STAT. Theb. 2, 123 iugulum mox -e patentem. COMM. instr. 2, 25, 8 vulnera non parent et sic sine -e (*ἄτως ἄνευ ἔλκων*) ruistis. AMBR. hex. 6, 4, 19 gravi adfecta -e et consauciata vulneribus mederi sibi novit *ursa*. SEDVL. carm. pasch. 5, 304 post vincla crucis, post vulnera ferri, post obitum mortis numerosae -e cruentum.

III structurae notabiliores ad IA. 1 structurae verbales et adiectivorum: caedes: est: CIC. Att. 10, 4, 8 LIV. 3, 8, 10. 32, 17, 5 *passim*. fit: CIC. Catil. 3, 10 Planc. 87 CAES. Gall. 7, 70, 5. 7, 88, 3 LIV. 3, 10, 7. 26, 9, 13. 31, 23, 7 *passim*. cf. facere caedem. oritur: VERG. Aen. 2, 411. 11, 885 LVCAN. 7, 571 TAC. ann. 12, 35. 14, 17 RVFIN. Adamant. 1, 15. cf. SIL. 4, 351 exoritur rabies -um. nascitur: TIB. 1, 10, 3 RVFIN. hist. 3, 6, 17. appropinquat: CIC. Catil. 3, 19. consequitur: CIC. Phil. 14, 15. sequitur: IVST. 17, 1, 6. venit: TIB. 2, 3, 38. pervenit: LIV. 6, 13, 3. exardescit: AVG. civ. 3, 26. impendet: CIC. dom. 25 Att. 14, 13, 4. instat: VERG. Aen. 8, 537. patet: STAT. Theb. 3, 49. caedem: facere: CIC. Rab. perd. 35 Flacc. 88 Sull. 51 parad. 30 inv. 1, 80 Brut. 85 et *passim*, *inprimis ap.* CIC. et LIV. conficere: NEP. Dion 10, 1 LIV. 6, 8, 7 TERT. praescr. 38. efficere: CIC. Mil. 87. perficere: RV. LVP. 1, 16. FLOR. epit. 4, 7, 2 edere: LIV. 5, 21, 13 et *passim*. SIL. 4, 527 IVST. 2, 11, 3 AMM. 28, 2, 12. prolicere: TAC. ann. 13, 48. admittere: SVET. Tib. 37 GAIVS dig. 29, 5, 25 pr. MOD. dig. 48, 8, 16 PORPH. Hor. epod. 7, 17 AVSON. 456, 3. committere: Ov. epist. 14, 59 CVRT. 8, 2, 6 QVINT. inst. 5, 12, 3. 7, 4, 43. 10, 1, 12 decl. 247 p. 15, 11. 248 p. 16, 18. 284 p. 150, 11. *aliter:* LVCAN. 10, 345. adicere: LIV. 44, 1, 10. addere: SIL. 14, 105. audere: AVSON. 421. agere: TERT. nat. 1, 2 OROS. hist. 6, 18, 12. cogere: STAT. Theb. 8, 572 coacta (peracta *BM*) -e. peragere: VERG. Aen. 9, 240 LVCAN. 2, 203. 206. 517. 3, 580. 7, 120 HOMER. 732 TAC. ann. 16, 11 IVST. 22, 2, 12. parare: SALL. Catil. 52, 36 TAC. ann. 1, 39. comparare: CIC. Catil. 3, 21. cogitare: CIC. Catil. 2, 10 Att. 4, 3, 2 PETRON. 82 TAC. ann. 4, 28. moliri: CIC. Phil. 3, 6 Pis. 5 CELS. 1 prooem. instruere: AVSON. 465. machinari: SEN. contr. exc. 10, 1 PLIN. paneg. 63. operari: OPTAT. 2, 17. perpetrare: LIV. 1, 6, 1. 28, 23, 3. 45, 5, 5. 45, 5, 11 CVRT. 7, 2, 29 AVSON. 466 AVG. civ. 3, 22. administrare: BELL. Hisp. 36, 4. 39, 2. patrare: TAC. hist. 4, 61 ann. 2, 39. 4, 57. 14, 44. 15, 58. exercere: VVLG. Esth. 9, 12. 18. exsequi: TAC. ann. 11, 37. exordiri: SVET. Nero 33. instaurare: CIC. dom. 6 SIL. 9, 490. incohare: SEN. Med. 974. (incipere): LIV. 34, 40, 3 -e... coepta. STAT. Theb. 9, 683 TAC. hist. 5, 22. integrare: SISENNA hist. 89 LIV. 9, 43, 17. continuare: TAC. ann. 14, 36. maturare: TAC. hist. 4, 59 ann. 15, 52. 16, 15. festinare: TAC. ann. 1, 6. 14, 33. properare: TAC. ann. 11, 37. complere: VVLG. Ezech. 9, 8. ad vel in caedem: *verba in-*

trans.: ire: SEN. dial. 4, 35, 5 ad. TAC. ann. 13, 2 ibatur in -es. transire ad: TAC. hist. 2, 66. exire ad: CIC. Mil. 48. venire ad: LIV. 22, 14, 4, 40, 7, 8 CLAUD. 5, 147. pervenire ad: LIV. 28, 20, 6 ASCON. Mil. p. 42. in: SEN. clem. 2, 4, 2. ruere in: SIL. 15, 445. proficisci ad: CIC. Catil. 1, 24. verti ad: LIV. 1, 7, 2, 26, 46, 7. in: LIV. 41, 11, 4 (vertere in: PANEG. 9, 12). converti ad: CIC. har. resp. 24. se conferre ad: CIC. Sest. 88. confugere ad: CIC. Caecin. 93 QVINT. decl. 379 p. 423, 25. tendere ad: PLIN. nat. 2, 159. coniurare in: CVRT. 7, 1, 6. ad: ASCON. tog. cand. p. 94. conspirare in: TAC. ann. 15, 68. ardere in: TAC. hist. 1, 43. *verba transit.*: constituere ad: CIC. Catil. 1, 16. instituere ad: CIC. dom. 68. incitare ad: CIC. Sest. 34 Cael. 78. concitare in: AVSON. 413, 13. compellere in: VAL. MAX. 5, 6 ext. 1. impellere in: IVST. 1, 9, 18. irritare ad: LIV. 24, 25, 9. incendere in: OCTAVIA 266. comparare ad: ASCON. Mil. p. 51. deligere ad: CIC. leg. agr. 2, 77. subornare ad: LIV. 42, 15, 3. convertere in: VAL. MAX. 3, 2 ext. 9. tradere ad: LIV. 4, 40, 5. prodere ad: LIV. 24, 30, 8. designare ad: CIC. Catil. 1, 2. praebere ad: LIV. 25, 15, 15. obicere ad: LIV. 22, 34, 5. proripere in: HOR. carm. 1, 8, 16. *adiectiva*: paratus ad: SALL. Iug. 35, 6 ASCON. Mil. p. 51 STAT. Theb. 10, 413 HIER. epist. 92, 6 p. 552. accommodatus ad: CIC. leg. agr. 3, 16. promptus ad: TAC. ann. 16, 14. expositus ad: VERG. mil. 1, 1. piger ad: SEN. Tro. 1154. idoneus ad: CIC. Sest. 95. mitis in: LVCAN. 8, 600 nullā... ferarum mitior in -es. caedis: agere: SEN. contr. 10, 5, 13 QVINT. inst. 4, 4, 8 decl. 277 p. 129, 18. arguere: LIV. 45, 5, 7 APVL. met. 3, 4. accusare: SEN. contr. 1, 2, 20 contr. exc. 4, 3, 6, 2, 7, 5 QVINT. decl. 313 p. 229, 19. tenere: SEN. contr. 10, 4, 11 QVINT. inst. 5, 14, 11 (cf. decl. 265 p. 83, 10 -is lege tenebitur). convincere: SVET. Tib. 1. damnare: CIC. Verr. 2, 72 SEN. contr. 9, 2, 12 contr. exc. 4, 3, 6, 2 QVINT. decl. 247 p. 15, 7 et passim. absolvere: QVINT. decl. 347 p. 367, 15 PLIN. nat. 14, 89. nota: VVLG. act. 9, 1 Saulus spirans minarum et -is (ἐμπνέων ἀπειλήs καὶ φόβου). *adiectiva*: avidus: Ov. met. 1, 161 LIV. 9, 14, 12, 25, 37, 14. avarus: CLAUD. 26, 606. studiosus: Ov. met. 7, 675. conscius: BELL. Alex. 55, 1 SALL. Catil. 25, 4 SPART. Carac. 3, 5, 6, 7 APVL. met. 1, 19. expers: MELA 2, 12. vacuus: Ov. ars 1, 642. immunis: Ov. epist. 14, 8. particeps: VELL. 2, 69, 1. ignarus: IVST. 9, 7, 1. reus: LIV. 1, 7, 9 QVINT. inst. 7, 2, 28, 51 decl. passim. SVET. AVG. 10 TERT. praescr. 3 VVLG. deut. 21, 1. securus: SIL. 10, 299. caedi: finem facere: LIV. 24, 32, 8, 24, 46, 10 AMM. 19, 2, 14. finem dare: SIL. 5, 678 FLOR. epit. 1, 16, 12. superesse: LIV. 5, 45, 8, 9, 38, 3, 25, 10, 6, 42, 54, 6 CVRT. 7, 7, 38 AMM. 28, 5, 7. *adiectiva*: admotus: SEN. dial. 4, 5, 4. adsuetus: AMM. 28, 6, 2. aptus: Ov. met. 12, 244 res -bus aptae. caede (a, de, ex caede): *verba intransitiva*: fungi: Ov. epist. 14, 19. perfungi: SEN. Thy. 730. gaudere: HOR. carm. 4, 14, 51 MANIL. 4, 222 TAC. ann. 1, 44. laetari: PROP. 3, 12, 11 LIV. 42, 40, 5 STAT. Theb. 10, 467 HOMER. 850 TAC. hist. 1, 44 et saepius. furere: VERG. Aen. 2, 500 SEN. Tro. 446 SIL. 5, 173. fervere: VERG. Aen. 9, 690 VAL. FL. 7, 150 SIL. 9, 483. tumere: CLAUD. 21, 95. saevire: TAC. hist. 2, 44 ann. 3, 55. ovare: CALP. ecl. 1, 65 STAT. Theb. 2, 620 TAC. hist. 4, 72. crudescere: SIL. 4, 449 (Scipio crudescens -bus). bacchari: VVLG. iud. 20, 25. debacchari: AVELL. p. 2, 27. abstinere: LIV. 24, 40, 11, 28, 3, 14 OCTAVIA 474 CVRT. 3, 12, 19, 5, 13, 19, 8, 10, 10. insistere: TAC. ann. 2, 21. desistere: BELL. Afr. 87, 7. temperare a: LIV. 2, 16, 9 (ubi a add. H. J. Müller). 25, 25, 9 MELA 3, 18. parcere: LIV. 25, 25, 6 a -e. AVSON. 130, 4 -e. cessare a: LVCAN. 6, 554. abhorre a: CIC. Sest. 132 LIV. 4, 6, 7 TAC. hist. 3, 65 SVET. Dom. 9. vacare: LVCAN. 10, 334. effugere ex: CIC. Tull. 22 LIV. 25, 39, 7. fugere ex: CAES. Gall. 7, 38, 3, 7, 38, 5. refugere ex: HIRT. Gall. 8, 36, 2 BELL. Hisp. 33, 1. elabi: VERG. Aen. 2, 526 elapsus... de -e. LIV. 24, 33, 5 ex media -e. digredi: VERG. Aen. 2, 718 e -e recenti. *verba transit.*: tenere a: SIL. 15, 483. continere a: LIV. 25, 4, 5. rapere de: HOMER. 676. eripere ex: CIC. Catil. 4, 2 LIV. 22, 34, 6. dirimere a: HOMER. 619. vindicare a: GALLICAN. Avid. 12, 9. liberare: CIC. Catil. 3, 15 epist. 5, 2, 8.olvere: Ov. fast. 2, 40. servare a: SIL. 9, 23. purgare a: PAVL. FEST. p. 117. *adiectiva*: laetus: BVC. Eins. 1, 32 SIL. 17, 489. superbus: HOMER. 421 SIL. 15, 185. contentus: CIC. Catil. 1, 7 SIL. 2, 165. fessus: VERG. Aen. 6, 503 PHAEDR. 1, 11, 11 APVL. Socr. 5 p. 131 PANEG. 10, 26 (cf. fatigatus: LIV. 30, 8, 9. satiatus: AVG. civ. 3, 19). lassus: SEN. dial. 10, 4, 5. infamis: Ov. met. 13, 400 LIV. 42, 5, 5. maculosus: AVSON. 264, 3. spectatus: Ov. met. 5, 69. insignis: LIV. 24, 41, 3. notus: SPART. Did. 5, 8 Sev. 7, 4 Pesc. 2, 6. purus: CIC. Verr. 5, 116 purum -e (a -e Orelli, plurima Lag. 29). SEN. epist. 24, 7 ab omni -e. TERT. orat. 13. referus: VAL. MAX. 4, 7, 7.

2 structurae nominales: a substantiva: artifex: Ov. met. 13, 551. auctor: LIV. 33, 28, 5, 40, 12, 17 VAL. MAX. 9, 11, 5 SEN. Oed. 394 dial. 6, 16, 4 SIL. 5, 593 SVET. Dom. 23. coniuratus: SPART. Carac. 7, 1. consiliarius: VELL. 2, 56, 3. dux: CIC. dom. 21. mandator: PAVL. dig. 29, 56, pr. sent. 3, 5, 12, 5, 23, 11. minister: CVRT. 8, 7, 6 OCTAVIA 368 MAECIAN. dig. 29, 5, 14. ministra: Ov. am. 1, 7, 27. molitor: TAC. ann. 11, 29. nuntius: HIRT. Gall. 8, 21, 3 LIV. 4, 10, 5. perpetrator: SIDON. epist. 8, 6, 15. procurator: SEN. contr. 7, 5 tit. repressor: CIC. Sest. 144. socius: LVCAN. 10, 350 SIL. 5, 183 PAPIN. dig. 48, 18, 17, 2. testis: AVG. civ. 3, 26. ultor: LIV. 1, 40, 4, 4, 16, 6.

actus: LVCAN. 2, 77. amor: Ov. met. 4, 503. 13, 768 SIL. 5, 229. 245. 427 STAT. Theb. 2, 612. 7, 138. aviditas: LIV. 31, 37, 6. causa: CIC. dom. 115 Phil. 3, 30 epist. 12, 25, 4 LIV. 1, 13, 3 QVINT. inst. 4, 2, 9 al. TAC. Agr. 7 hist. 4, 1. cognitio: SVET. rhet. 30. compendium: PANEG. 9, 17. conscientia: AMM. 29, 5, 27. consilium: SALL. Catil. 18, 6 TAC. ann. 6, 8. contumelia: TAC. ann. 15, 23. crimen: VERG. Aen. 7, 577 Ov. fast. 2, 497. 2, 45 SEN. contr. 7, 5, 8, 9, 2, 12 VAL. MAX. 1, 7 ext. 4 SVET. Claud. 25. cruor: CIC. inv. 1, 81 APVL. met. 3, 1. cupido: VERG. Aen. 9, 756 Ov. met. 1, 234. dies: SVET. Iul. 81 IVST. 21, 4, 6. documentum: SIL. 5, 68. dulcedo: SIL. 4, 422. facinus: SEN. Tro. 289. fama: LIV. 24, 30, 12. finis: OCTAVIA 514 FLOR. epit. 3, 21, 23. fortuna: SIL. 5, 524. funus: HOMER. 637. gaudium: SEN. Oed. 236. genus: SVET. Dom. 17. gloria: AVSON. 345, 3 CLAUD. 28, 114. honor: SIL. 9, 431. imago: Ov. met. 8, 507 SEN. Thy. 282. initium: CIC. Phil. 3, 35. 5, 20 epist. 12, 2, 1 LIV. 5, 41, 9 TAC. hist. 1, 39, 2, 52, 4, 45 ann. 1, 48. invidia: Ov. rem. 20 SVET. Iul. 84. ius: TAC. hist. 3, 74. labor: SIL. 10, 232. lex: QVINT. decl. 265 p. 83, 10. 278 p. 133, 31. libertas: PANEG. 10, 26. locus: TAC. ann. 15, 50 AVG. civ. 3, 25. materia: Ov. epist. 3, 152. memoria: OCTAVIA 598 IVST. 11, 13, 9. mentio: LIV. 33, 28, 8. metus: CIC. p. red. in sen. 33 har. resp. 48 Phil. 1, 30. ministerium: LIV. 45, 31, 2 CVRT. 10, 1, 2. monumentum: AMM. 22, 12, 1. nefas: SEN. Tro. 44. nota: Ov. met. 6, 669. opus: STAT. Theb. 9, 5. pars: LVCAN. 2, 205. periculum: CIC. Att. 14, 13, 4 Caecin. 31 Phil. 1, 5. piaculum: SIL. 13, 702 STAT. Theb. 1, 569. praemium: SIL. 9, 394 TAC. ann. 2, 70. pretium: SEN. dial. 1, 3, 8 TAC. hist. 3, 31. primitiae: STAT. Theb. 6, 146. prodigium: SVET. Cal. 57. purgamen: Ov. met. 11, 409. quaestio: LIV. 4, 51, 2. rabies: SIL. 4, 351. ratio: LIV. 42, 41, 5. reliquiae: LIV. 41, 12, 8. reverentia: STAT. Theb. 1, 662. rumor: SVET. Claud. 10. sanguis: PANEG. 9, 10. satietas: LIV. 27, 49, 8 AMM. 26, 10, 14 CASSIAN. conl. 16, 22, 3. secretum: AVG. civ. 3, 15. series: SEN. Tro. 1065. signum: Ov. met. 4, 160 SEN. Ag. 948 TAC. ann. 12, 17. sitis: SPART. Geta 7, 6. spes: CIC. p. red. in sen. 33 Quir. 13. successus: Ov. met. 12, 298. 13, 85. suspicio: CIC. p. red. in sen. 33 VAL. MAX. 8, 1 absol. 13 VLP. dig. 29, 5, 1, 30. tempus: QVINT. decl. 324 p. 277, 6 TAC. ann. 15, 50. terror: LIV. 39, 34, 5. timor: AMM. 14, 2, 8. tumultus: QVINT. decl. 296 p. 171, 19. vestigium: LIV. 23, 36, 4 VAL. MAX. 9, 2, 2. voluptas: STAT. Theb. 10, 267.

b epitheta: magnitudinis: adsidua: Ov. met. 12, 298 IVV. 8, 243 FLOR. epit. 2, 18, 5. ampla: PANEG. 10, 7. continua: TAC. ann. 6, 29. densa: AMM. 31, 7, 13. effusa: LIV. 42, 65, 5. infinita: CIC. Catil. 3, 8, 3, 25 SPART. Sev. 17, 7. ingens: VERG. Aen. 9, 240 LIV. 2, 64, 5 al. CVRT. 3, 11, 14, 4, 15, 10 HOMER. 923. immensa: AMM. 19, 8, 4. innumera (plur.): SIL. 4, 624. 12, 387 STAT. Theb. 7, 353 (dubia lectio). 8, 594 IVST. 2, 9, 17. larga: SIL. 11, 528. longa: LIV. 6, 8, 7. magna: CIC. Quir. 10 CAES. Gall. 7, 70, 5 civ. 3, 65, 1 BELL. Hisp. 24, 4 (non parum magna). 37, 2, 41, 1 (bene magna). NEP. Epam. 9, 1 LIV. 1, 30, 10 al. LVCAN. 9, 282 TAC. ann. 12, 14. VVLG. I reg. 14, 20 magna nimis (μεγάλη σφόδρα). maior: LIV. 5, 45, 8. 26, 9, 13 saepius. maxima: CIC. Att. 14, 13, 2 S. Rosc. 11 Tull. 53 Sest. 76, 78 LIV. 27, 14, 13 HOMER. 784. modica: TAC. hist. 3, 16. multa: LIV. 4, 28, 7, 5, 21, 13, 8, 19, 8 al. SEN. Thy. 733 Tro. 446 dial. 1, 3, 6 CVRT. 4, 15, 20 LVCAN. 4, 2, 6, 580 TAC. hist. 4, 46. multiplex: LIV. 22, 7, 3 CVRT. 4, 16, 10 AMM. 16, 12, 52. nimia: VERG. Aen. 9, 352. numerosa: SIL. 10, 171. non parva: VAL. FL. 5, 545. (minor: LIV. 4, 19, 8, 4, 34, 3 al. TAC. hist. 5, 15.) quanta: VERG. Aen. 8, 537 LIV. 28, 33, 6 SIL. 9, 528 FLOR. epit. 4, 2, 85. tanta: CIC. Tull. 1 Sest. 77 VERG. Aen. 10, 425 Ov. met. 8, 507 LIV. 8, 10, 6, 8, 30, 8. vasta: VERG. Aen. 6, 503 AMM. 31, 2, 8. *qualitatis*: acerba: CIC. rep. 1, 6 (acerbissima) STAT. Theb. 6, 146 AMM. 15, 5, 2. acris: Ov. met. 11, 402. atrox: CIC. Tull. 1 LIV. 7, 15, 7 al. TAC. hist. 2, 15, 2, 88 ann. 14, 17 OPTAT. 2, 17. contumeliosa: TERT. scorp. 8. crudelis: CIC. de orat. 3, 8 HOMER. 724 SVET. Cal. 30. cruenta: CVLEX 112 SEN. Herc. f. 1160 OPTAT. 2, 17. dira: Ov. met. 3, 625. 13, 551. 15, 802 SIL. 5, 207. efferata: SEN. Tro. 51. fera: OCTAVIA 474. 920. foeda: LIV. 2, 59, 2, 10, 3, 6, 25, 37, 14. funesta: SEN. Phaedr. 1275 Tro. 1004 PAVL. PETRIC. Mart. 4, 208. furialis: Ov. met. 6, 557. gravis: LIV. 37, 43, 11 (graviorem) AVG. civ. 3, 26 (gravissimae). immitis: LIV. 4, 59, 6. impia: HOR. carm. 3, 24, 26 LIV. 5, 4, 14 SEN. Ag. 219 OCTAVIA 598 CVRT. 8, 8, 4. indigna: CIC. S. Rosc. 11 (superl.) LENT. Cic. epist. 12, 15, 4 LIV. 1, 59, 10 PANEG. 10, 8. inexhausta: STAT. Theb. 10, 267. inexpleta: STAT. Theb. 8, 666 (plur.). infanda: VERG. Aen. 8, 483 LIV. 4, 32, 12, 9, 24, 14, 24, 39, 9. infausta: SIDON. epist. 8, 6, 15. letifera: CLAUD. 1, 119. luctifica: AMM. 28, 2, 12. misera: CIC. Flacc. 60 Catil. 4, 2 (superl.) VERG. Aen. 2, 411. 11, 885. miserabilis: LIV. 1, 59, 8, 24, 26, 14. miseranda: LIV. 28, 23, 2. nefanda: Ov. met. 15, 174 LIV. 24, 33, 6, 41, 11, 5 OCTAVIA 266 CVRT. 8, 2, 2 LVCAN. 4, 260 SIL. 10, 585 CLAUD. 3, 250. nefaria: CIC. S. Rosc. 13 VAL. MAX. 1, 7 ext. 4 AVG. civ. 3, 22. sacra: LVCAN. 10, 334. PORPH. Hor. epod. 7, 20 sacra id est execrabili -e. saeva: VERG. Aen. 12, 498 Ov. met. 1, 161 SIL. 10, 327 AMPEL. 42, 2 CLAUD. 21, 95. sanguinea: Ov. met. 13, 85. scelerata: SEN. Oed. 236. tristis: HOMER. 732. 844. *varia*: anceps: LIV. 9, 38, 8. clara: CIC. Cluent. 36 CLAUD. 18, 180. diversa: PAVL. Med. bened. 11, 2. egregia: AVSON. 466. facilis: LVCAN. 9, 1027. ge-

operatum. VLP. dig. 19, 1, 17, 6. VEG. mil. 2, 10 *ferramentis* materies secatur vel -itur. 4, 35). CIC. div. 2, 86 quis robur illud cecidit, dolavit, inscripsit? *accedit ad notionem: caedendo efficere*: LIV. 25, 36, 5 virgulta vallo -endo *apta*. 33, 5, 9. 35, 5, 4 vallum -ere et parare. GRATT. 148 hastilia plenā -e manu. VITR. 7, 1, 6 e tessera grandi circiter binum digitum -sa. COLVM. 11, 2, 12 pallos. STAT. Theb. 3, 590 -ere nec validas sanctis e stirpibus hastas. MIN. FEL. 23, 11. 12. AVG. gen. c. Manich. 1, 8, 13 tam diu lignum -ere atque tractare dolando, ascendo, planando vel tornando atque poliando. *herbas sim. caedere i. q. metere, secare*: VARRO rust. 1, 31, 5 ferro -sa ferrago dicta. VERG. georg. 2, 415 fluvialis harundo -itur. COLVM. 4, 32, 4 harundo castratur ante quam -itur. 4, 32, 5 -sum . . . harundinetum. arb. 29, 2 PLIN. nat. 16, 170. 171 *harundines*. 17, 146. VLP. dig. 7, 1, 9, 7 harundinetum . . . fructuarium. 33, 7, 12, 11 harundineta et salicta. PAVL. dig. 7, 1, 59, 2 -sae harundinis vel pali compendium. SOL. 32, 31 harundines recens -sas. OV. fast. 3, 340 -enda est . . . cepa. NVX 135 -ite messes. COLVM. 2, 10, 32 *avena* -itur in faenum vel pabulum. 2, 18, 1 faenum. 5, 12, 4 *cytium* -ito. PLIN. nat. 17, 44 stipula difficulter -itur. 18, 296 *stipulae* ab radice -untur. 18, 258 prata. 18, 261 *Galli* medias -unt herbas. PAVL. sent. 2, 31, 24 segetes per furtum . . . -sae sint. dig. 7, 1, 48, 1. 7, 4, 13. SER. SAMM. 369 alia. *nota*: MIN. FEL. 5, 13 seges cana, iam temulenta vindemia, imbri corrumpitur, grandine -itur (*i. conciditur*).

B corpora solida caedere: lapides, terram vel similia caedere i. q. excidere e terra vel dolare aut secare: VARRO ling. 8, 62 qui lapides -unt lapidas *nominari*. CIC. Verr. 2, 147 lapis aliquis -endus et apportandus fuit? div. 2, 85 silicem (PLIN. nat. 33, 71 *silices* -unt fractariis. 36, 124). CATVLL. 68, 111 -sis montis . . . medullis. LVCR. 6, 314 lapidem ferro. LIV. 5, 55, 3. 21, 37, 2 cum -endum esset saxum. 41, 13, 2 avem sangualem . . . sacrum lapidem rostro -isse. PAVL. FEST. p. 45 terra in modum lateris -sa (ORAT. imp. Hadr. ad exerc. [Corp. VIII 2532] frg. B b, 5 *caespes* m<o>dulo pari -sus). p. 181 *occator* -at grandis globos terrae. SEN. dial. 2, 3, 5 nec secari adamas aut -i vel deteri potest. 11, 9, 1 non pretiosus hic lapis -itur (HIER. hom. Orig. in Ier. 3 p. 771 *adamas* fortior sit omni -enti se malleo . . . ; quanto plus -sus fuerit, tanto plus eius virtutem splendescere). SEN. nat. 5, 15, 2 montes -erunt. PLIN. nat. 12, 2 -i montes in marmora. 33, 74 rupes inviae -untur. 36, 1 *montes* -imus (*i. perfodimus*). 36, 2 *Alpes* (STAT. silv. 4, 3, 7 SERV. Aen. 3, 500. CORP. III 206 [a. 213/7] montibus . . . -sis viam delatavit. 6983. XII 1524 -sis utrimque montium laterib(us)). PLIN. nat. 34, 117 *chalcitis* ex subdivalibus petris -itur. 36, 14 *lychnites* ad lucernas in cuniculis -retur. 33, 72 cervices fornicum ab ultimo -unt (cadunt *al.*). 34, 138. 36, 57 quantilibet molibus *porphyritae* -endis sufficiunt lapidinae. 31, 77 *sal* lapidinarum modo -itur. *ibid.* specularium lapidum modo. 31, 80. 81 *acervi salis* ferro -untur (SIDON. epist. 9, 12, 1 de sale Hispano in iugis -so Tarraconensibus). STAT. silv. 2, 2, 90 -sum de monte Lycurgi *marmor*. MART. 6, 42, 13 quae (*saxa*) Phryx et Libys altius cecidit. IAVOL. dig. 23, 5, 18 pr. marmor (PORPH. Hor. carm. 2, 18, 3 *marmor Achaicum* <ca>editur in Hymetto. cf. 3, 1, 41 COD. Theod. 10, 19, 2 [a. 363]. CLAVD. 20, 273 -it . . . Synnada *sc. marmor*. CARM. epigr. 1255, 1 sine voce loquor de marmore -so). IAVOL. dig. 18, 1, 77 *lapidicinae* -antur. TARR. PAT. dig. 50, 6, 7 qui carbonem -unt ac torrent. HIER. tract. in psalm. 89 p. 111, 18 *latomi* lapides -unt. VLP. dig. 8, 4, 13, 1. 8, 5, 8, 5. 30, 39, 4 PAVL. dig. 24, 3, 8 pr. MART. CAP. 9, 909 -so . . . tenuatoque metallo. PRISC. perihieg. 1010 sapphirique decus nigri flavique coloris saxorum -unt venis. *de glacie*: VERG. georg. 3, 364 -unt . . . securibus umidavina. STAT. Theb. 12, 526 *bipennibus* solidam Maeotida -ere. CLAVD. 3, 312 -sam . . . Maeotin. *addito obiecto effectus i. q. caedendo parare*: LVCAN. 4, 43 -unt ense viam. CLAVD. 10, 89 -sas hyacinthi rupe columnas. CARM. epigr. 864 (s. II) <hanc (sc. columnam vel statuam) ti>bi marmoreo -sam de monte d<icavit>. Bassus. *in imagine*: APVL. Socr. 107 structor orationis huius egomet non e meo monte lapidem directim -sum adferam. *alias res caedere i. q. ferire aut concidere*: PLAVT. Truc. 768 stimulos pugnīs -is (*proverbialiter* 'malum auges opera tua'). LVCIL. 843 -e ostium. VERG. Aen. 10, 403 -it . . . calcibus arva (cf. Hom. Od. 18, 99 *κατιζων ποσὶ γαίαν*). PROP. 4, 5, 75 scabris hoc bustum -ite (caedito *codd.*) saxis. LIV. 28, 3, 13 securibus dolabrisque -bantur et refringebantur portae (AMM. 19, 6, 4 gladiis portas -bant). 26, 46, 6 -endo confectis ac distractis . . . foribus. 21, 11, 9. 25, 36, 10. VITR. 7, 1, 7 nucleus . . . virgis -endo subigatur. SEN. Herc. f. 896 adverso Lycus terram cecidit ore. dial. 5, 6, 8 cum dolore -entis solida feriuntur. CVRT. 5, 6, 5 dolabris . . . vasa -bant. SIL. 16, 41 -untur . . . coepti munimina valli. Ivv. 10, 60 rotas bigarum impacta securis -it. MIN. FEL. 24, 3 *Luperci* pelles -unt. IVST. 11, 7, 16 *Alexander* gladio loramenta -it. VEG. mil. 4, 14 ut fortius aries -at (4, 22 qua -it aries). RVFIN. Orig. in gen. 17, 9 aërem -ens. COD. Iust. 12, 50, 12 sella in frusta -atur. *in imagine*: PERS. 1, 106 hoc nec pluteum -it. *item de aqua, ventis sim. quae aliquid feriunt, concutiunt*: MANIL. 4, 602 laeva freti -unt (ced-*al.*) Hispanas aequore (-ra *al.*) gentis. SEN. nat. 3, 26, 2 si crebrioribus ventis ostium -itur et reverberatur fluctu. APVL. mund. 19 cum fluc-

tuum currentium mole nunc progressibus litora, nunc recursibus sinus -si (*i. incisi*) quatiuntur. 33 *Olympus* nec pulsatur ventis nec imbribus -itur. SOL. 27, 7 promunturium, quod aquilone -itur (cred-*L M G*). AMM. 22, 8, 48 quicquid eiusdem pontici sinus aquilone -itur et pruinis. cf. ITIN. Silv. 6, 1. VERS. metr. Mar. Victorin. gramm. VI 76 *mare* modo cum placido stetit aequore litora -it. OPTAT. 3, 10 p. 95, 19 *paries* pluvia udat, tempestatibus -itur. HIER. in Ier. 1, 18. 19 p. 843 murus . . . -sus imbribus. HEGES. 3, 20, 2 -entibus . . . litus adversis flatibus (fluctibus *cod. Cass.*) boreae. *in imagine*: TERT. mart. 2 non clamoribus spectaculorum, atrocitate vel furore vel impudicitia celebrantium -eris (*i. offenderis*). *nota de veste consecata*: STAT. silv. 4, 9, 24 -sis pillea suta de lacernis. QVINT. inst. 11, 3, 139 togam rotundam esse et apte -sam. *similiter de rebus caelestibus*: AVIEN. Arat. 1333 orbis medii si -at Cynthia formam. 1402 luna lucis utrimque -sa facem. 1491 cum teres ambitus olli (*sc. lunae*) -itur orb. terr. 356 *gens* -ens partibus aethram. *nota notionem mordendi, comedendi*: PLAVT. Most. 65 este, ecferte vos, saginam -ite (AVSON. 151, 7 nimiaque -is mola saginam. SYMM. epist. 1, 7, 2 -endae saginae cura). TRUC. 742 mihine ut inimici mei bona istic -ant? (cedent *codd.*). LVCIL. 995 lana, opus omne perit: pallor, tineae omnia -unt. LVCR. 5, 1326 validis socios -bant dentibus apri. *hinc fortasse de oratione*: TER. Haut. 242 dum sermones -imus (EVGRAPH. ad l. caedere sermones qui frequenter et plurimum loquuntur. SCHOL. Ter. p. 116, 25 'caedimus' miscemus, dividimus. cf. κόπτειν τὰ δῆματα. AVG. c. acad. 2, 7, 17 sermo -itur).

C technice apud rhetores et grammaticos: oratio caesa (*ἡ διηρημένη λέξις*) *i. brevibus membris distincta*. RHET. Her. 4, 19, 26 -sa oratione. AQUILA rhet. 18 p. 28 -sam dicimus orationem, quotiens non efficiuntur membra ex conexione verborum, sed singula quodvis significantia proferuntur. 19 p. 28 MART. CAP. 5, 528. *de versu*: AVSON. 305, 6 in unum versum ut coeant . . . -si (*i. caesura divisi*) duo. MAR. VICTORIN. gramm. VI 70, 22 *heroum metrum* in duas -itur partes. 70, 24. 70, 26 *anapaesticum versum* per syzygias -i. 79, 11 *trimetros* tribus percussionibus per dipodias -itur. 209, 13 hexameter . . . quot pedibus -itur? sex. SERV. gramm. IV 457, 4 qua scansionum diversitate *metrum* -atur.

part. perf. pass. caesum (pro substantivo i. q. κόμμα): AQUILA rhet. 18 p. 28 -sum . . . est pars orationis ex duobus aut ex pluribus verbis, nondum quicquam absolute significans (nondum ex duobus *sq. codd.* MART. CAP. 5, 528). p. 27 ambitus constat ex membris . . . et <ex> -sis, quae κόμματα Graeci appellant. 19 p. 28. FORTVN. rhet. 3, 10 p. 127 κόμμα id est -sum (caesum id est comma *DP*), κῶλον id est membrum, περίοδος id est circuitus. SERV. gramm. IV 428, 6 MAR. VICTORIN. gramm. VI 53, 28. MART. CAP. 5, 527 περίοδος multis constat ex membris quae κῶλα Graeci dicunt et ex -sis quae κόμματα appellant. 5, 529 oratio non numquam -sis interrupta. AVG. doctr. christ. 4, 7, 11 post aliqua pronuntiationis voce singula finita quae nostri membra et -sa, Graeci autem κῶλα et κόμματα vocant. ord. 2, 14, 40.

III animantia vel partes corporum animantium caedere.
A i. q. verberare, ferire, vulnerare: 1 saepe additur, quo instrumento caedatur: PLAVT. Persa 282 caedere hodie tu restibus (PORPH. Hor. epod. 4, 3 *servum* restibus caesum). Merc. 1002 loris -ite (RHET. Her. 3, 21, 34 loris -atur *Domitius*. CIC. Phil. 8, 24. 13, 26. QVINT. inst. 3, 6, 27 adulter loris -sus. 5, 10, 88 GELL. 1, 26, 5. VLP. dig. 9, 2, 27, 17 virgis vel loris vel pugnīs cecidit. PAVL. dig. 21, 1, 43, 5). PLAVT. Most. 1167 verberibus -ere (Cist. 246 te verberibus multum -i oportere arbitror. Persa 269 TER. Andr. 199. *in imagine*: Ivv. 13, 194 quos surdo verberare -it occultum quatiente animo tortore flagellum?). PLAVT. Amph. 377 quem tu pugnīs -res. CURC. 199. Cas. 407 pugnīs -or. NOVIVS Atell. 51 labeas pugnīs -ere. HOR. sat. 1, 2, 66. OV. met. 2, 341 *Heliades* -sae pectora palmis. SEN. contr. 9, 4, 16. SEN. dial. 5, 12, 5 sua manu ipse -urus *servum*. apocol. 12. PETRON. 138 omnia . . . infra umbilicum coepit lenta manu -ere. PLIN. nat. 8, 26 poplitem dextra -it. Ivv. 13, 127 TERT. iejun. 15 VLP. dig. 47, 10, 15, 39. PLAVT. Men. 943 -sum virgis sub furca scio (LIV. 2, 36, 1 *servum* sub furca -sum). Pseud. 513 virgis -ito. GRACCH. or. frg. Gell. 10, 3, 3 POLLIO Cic. epist. 10, 32, 2 CIC. Flacc. 17 Verr. 2, 122. 5, 86. 144. 6, 140. 142. 162. 163. 4, 69 virgis ad necem -etur. 4, 70 (HOR. sat. 1, 2, 42 flagellis ad mortem -sus. SVET. Nero 49 corpus virgis ad necem -i. 26 prope ad necem. Domit. 8. COLL. Mos. 2, 7, 1 ad necem -sus aut letaliter vulneratus). LIV. 2, 5, 8 nudatos virgis -unt securique feriunt. 2, 55, 5. 22, 57, 3 a pontifice maximo eo usque virgis in comitio -sus erat, ut . . . expiraret. *saepius*. VAL. MAX. 2, 7, 4. 15. 5, 8, 1. 6, 5, 1 QVINT. inst. 4, 2, 113 PLIN. epist. 4, 11, 10. SVET. Aug. 45 *Stephanionem* per trina theatra virgis -sum. FLOR. epit. 1, 9, 5 *Brutus* liberos suos contione media virgis cecidit. GELL. 1, 13, 13 *Crassus magistratum* virgis . . . multum cecidit. 10, 3, 2. 7. ITALIA et VVLG. II Cor. 11, 25 (Tert. scorp. 13) ter virgis -sus sum (ἐπαβδόθη). IVST. 21, 4, 7 GALLICAN. Avid. 5, 2 VVLG. act. 16, 22 SVLP. Sev. Mart. 6, 4. CATO or. frg. 9 *decemviros* flagro -i. LIV. 28, 11, 6 -sa . . . flagro est Vestalis. PAVL. FEST. p. 89 *flagratores* mercede flagris -bantur. LABER. mim. 145 *cocus* flagris (fragilis *codd.*) -itur (PHAEDR. append. 15, 16. QVINT. inst. 6, 3, 25 consul a patre flagris aliquando

-sus). SEN. contr. 2, 5, 4 flagellis -untur artus. VAL. MAX. 6, 1, 18. SEN. dial. 2, 5, 1 flagellis quam colaphis -i malit. 5, 18, 3 5, 19, 1 epist. 67, 3 PETRON. 63 MART. 14, 55 QVINT. inst. 4, 2, 100. SVET. Tit. 8 delatores flagellis ac fustibus -sos. CALL. dig. 50, 2, 12 VLP. dig. 47, 10, 17, 2 CAPITOL. Pert. 10, 2 IVST. 1, 5, 2. VVLG. exod. 5, 16 famuli tui flagellis -imur (*μεμαστίγωνται*). III reg. 12, 11. 14 pater meus cecidit vos flagellis (*ἐπαίδενσεν*), ego autem -am vos scorpionibus (II par. 10, 11. 14). Marc. 15, 15 Iesum flagellis -sum (*φραγελλώσας*). act. 22, 24 flagellis -i (*μάστιξιν ἀνετάξασθαι*). Matth. 26, 67 colaphis eum ceciderunt (*ἐκολάφισαν*). Marc. 14, 65 I Cor. 4, 11. Marc. 14, 65 alapis eum -bant (*ραπίσμασιν αὐτὸν ἔλαβον*). PLIN. epist. 2, 11, 8 erat... fustibus -sus. GAIUS inst. 3, 225 si quis ab aliquo... verberatus fustibusve -sus fuerit (*nota*: AMM. 29, 3, 8 de fustibus praeter solitum -si). MEN. dig. 49, 16, 4, 11. IMP. ANTON. Paul. dig. 47, 9, 4, 1 liberos fustibus, servos flagellis -sos dimittere. MACER dig. 48, 19, 10 pr. TERT. bapt. 11. adv. Marc. 4, 29 servos paucis aut multis plagis. SPART. Sept. Sev. 2, 6 HIL. c. Const. 11. VARRO rust. 2, 9, 2 unguis. CATVLL. 63, 81 -e terga cauda. Q. CIC. pet. 10 qui *Marium* vitibus per totam urbem -erit. HOR. sat. 1, 3, 120 ferula -as meritum maiora subire verbera (PORPH. ad l. ne leviter -endum flagellis verberes... ne gravius puniendum ferula -as. VLP. dig. 29, 5, 1, 33 *impueres* habena vel ferula -i). DOM. MARS. carm. frg. 3 quos Orbilius ferula scuticaque cecidit. TIB. 1, 6, 47 bipenne suos -it... lacertos. CELS. 3, 27, 1 *cutem* urticis -sam. HOMER. 534 *Martem* extrema percussum cuspide -it *virago*. ANTH. 156, 3 cur tua femineo -untur tempora socco. *nota*: saxis -ere (*non interficere*): CIC. or. frg. A XIV 7 lapidibus duo consules ceciderunt. HOR. sat. 2, 3, 128 populum si -ere saxis incipias. cf. PAVL. dig. 47, 10, 27 statua... saxis -sa est. *nota absolute et fortasse in proverbio*: PLAVT. Poen. 684 quorsum asinus -it calcibus. 2 *deest abl. instr.*: de *hominibus generatim*: PLAVT. Amph. 160 quasi incudem me miserum homines octo validi -ant. Cas. 528 -undus tu homo es. ATIL. com. 3 cape, -e, Lyde, come, conde. TER. Eun. 787 tu illos procul hinc ex occulto -res. CIC. Sest. 79. HIRT. Gall. 8, 29, 3 dextrae... ad -endum valent. SALL. or. Macri 27 Iug. 50, 4. 58, 3. 69, 2 NEP. Dat. 6, 4 CVLEX 201. PROP. 2, 22, 16 cur... Phrygis insanos -itur (*i. mutilatur*) ad numeros (*syn.* laniat sua brachia cultris). 4, 7, 45 -itur et Lalage tortis suspensa capillis. SEN. contr. 1, 5, 2 *raptor* -atur diu. contr. exc. 6, 2 cecidit vilicum. contr. 9, 4, 2 validius patrem -isti (*talia in hoc capite 47^{ies}*). 10, 5, 1. 3. 16 *civem* percussit aut cecidit... nihil interest, occiderit an -erit; nam aut nec -ere licuit aut <et> occidere. SEN. dial. 1, 2, 3 -i se vexarique patiuntur *athletae*. 5, 12, 7 ob hoc non cecidit *Plato servum*, propter quod alius -isset. epist. 88, 29 ure, ... -e, occide. *saep.* CVRT. 4, 15, 21 ni aversos... -endo in se obverti coegissent. PETRON. 52 te ipsum -e. 62 umbras cecidi. STAT. Theb. 1, 71. silv. 5, 3, 222 *pater* plus corde sub alto -itur. MART. 6, 21, 5 saepe ego lascivum Martem furibunda cecidi. 6, 21, 10 -e duos. 7, 80, 10 -sus... matre iubente Lacon. 5, 46, 3. 8, 23, 2. QVINT. inst. 1, 3, 14. 17 -endi iure abutantur. decl. 250 p. 26, 27 *saep.* Ivv. 3, 278 petulans qui nullum forte cecidit. 6, 483. 484. 7, 213 Rufum atque alios -it sua quemque iuventus. SVET. Tib. 58 circa Augusti simulacrum servum -isse *capitale erat*. GAIUS dig. 47, 10, 34 si plures servi simul aliquem -erint. APVL. met. 4, 3 *me* -endo confecissent. VLP. dig. 47, 10, 3, 4. 47, 10, 9, 1. 47, 10, 15, 45. TERT. scorp. 1 *scorpiones* (*i. gnostici*) iam -unt (*i. pungunt*). 15. pudic. 2 *deus* sanare novit, ita et -ere. adv. Marc. 3, 24 *deus* -it et sanat. PANEG. 10, 24. HIL. in Matth. 31, 5 *deum* -sum et consputum et crucifixum. 83, 3. myst. p. 9, 4 livor -entis potius docetur esse non -si. PRISCILL. tract. 2, 49 -entem potius iniuriam fecisse, non -sos. HIER. epist. 1, 6 -e, ure, lacera (*de carnifice*). VVLG. Ier. 37, 14 -sum eum miserunt in carcerem (*ἐπάταξαν*). Os. 7, 12 -am (*παίδευσω*) eos secundum auditionem coetus. Matth. 21, 35 *agricolae* alium -erunt (*ἔδειραν*), alium occiderunt. Marc. 12, 3. 5. Luc. 20, 10 -sum (*δείραντες*) dimiserunt eum inanem. 20, 11. 22, 63. Ioh. 18, 23 quid me -is (*δέρεις*)? act. 5, 40. 16, 37. 22, 19 -ens per synagogas eos. II Cor. 11, 20 si quis in faciem vos -it (*εἰς πρόσωπον ὑμῶν δέρει*). AVG. civ. 20, 30 *Christus* tenebatur, ligabatur, -batur, includebatur. 22, 6 *christiani* ligabantur, includebantur, -bantur, torquebantur, urebantur, laniabantur, trucidabantur. serm. 14, 8. 57, 13 in epist. Ioh. 7, 11. DAMAS. epigr. 14, 8 ipse animam potius voluit dimittere -sus. SVLP. SEV. dial. 2, 3, 8. BOETH. arithm. 1, 21 vel -entis vel vapulantis. GREG. TVR. glor. mart. 81 clericum fortiter -i. *nota de ventis ferientibus* (v. p. 57, 81 sq.): VAL. CEM. hom. 9, 3 si nudum gravior solito tempestas -at. *de partibus corporis*: LVCIL. 584 Zopyrion labeas -it utrumque secus. SALL. hist. frg. 3, 24 terga ab hostibus -bantur. LIV. 2, 25, 4 fugientibus... terga -sa. 2, 11, 9 terga -it. *saepius*. SEN. Tro. 774 Graia -es terga. LVCAN. 4, 714 nudata... foeda terga fuga... cecidit. 7, 318 QVINT. decl. 337 p. 329, 27 FLOR. epit. 2, 6, 16. 4, 12, 49. COMM. apol. 354 dorsum... meum posui ad flagella -endum. PANEG. 12, 34 terga -bat. HIL. c. Const. 5 *Constantius* non dorsa -it, sed ventrem palpat. AMM. 16, 12, 33 hostium terga -uris adero. SVLP. SEV. dial. 2, 3, 4 praebens terga -entibus. RVFIN. Orig. in gen. 17, 9 daemonum terga vexat et -it. Ov. met. 6, 532 -sis plangore lacertis. *item de planctu*: CALP. ecl. 3, 30 pectora nuda cecidi. STAT. silv. 5, 5, 16

madidum... cecidit pectus. Theb. 3, 126 Luctus atrox -soque invitat pectore matres. MIN. FEL. 22, 1 Isiaci miseri -unt pectora. QVINT. decl. 256 p. 48, 14. Ps. QVINT. decl. 6, 6 quamdiu cecidit oculos suos. 10, 3 nunc superstitem -bat uterum. Ov. met. 15, 795 -sum... caput (*sc. iecinoris*) reperitur in extis (PLIN. nat. 11, 190 caput extorum [*i. iecur*]... -sum). LIV. 22, 48, 4 poplites -entes (VAL. MAX. 7, 4 ext. 2 poplites pugnantium Romanorum -erunt. VAL. FL. 6, 551 poplite -so. SIL. 4, 341. 5, 547. 10, 38 hic umero cecidere, hic poplite -sis). SEN. contr. 2, 5, 7 ure, -e ventrem. SEN. Herc. f. 1118 -ant umeros robora fortes. LVCAN. 4, 246 pectora -unt. 7, 627 (STAT. Theb. 3, 515 *volucres* plumea pectora -unt. QVINT. inst. 11, 3, 123. TERT. adv. Marc. 3, 7 manibus -entibus pectus). SIL. 1, 53 -sos... per artus. QVINT. inst. 2, 12, 10 femur, pectus, frontem -ere. decl. 270 p. 108, 23 vultus -sos... laceratosque. 298 p. 178, 19. TAC. ann. 3, 46 -ere tegmina et corpora. APVL. met. 3, 29 -entes *latrones* hinc inde miserum corium. ITALIA gen. 49, 6 (Tert. adv. Marc. 3, 18) -erunt nervos tauro (*ἐνευροκόπησαν*). HIER. epist. 84, 9 *caro* pro Christo in martyrio -itur, laniatur, exuritur. *nota*: QVINT. decl. 307 p. 208, 21 vulnera (*quae iam exstant*) -untur. *accedit ad notionem 'aggredi'*: VEG. mil. 3, 20 cum sinistram partem illius et a lateribus et a tergo coeperis -ere. cf. BELL. Afr. 40, 2. *de bestiis*: CVRT. 9, 1, 33 *canem* ferro subinde -bat. PETRON. 45 qui asinum non potest, stratum -it (*in proverbio*). EVSTATH. Bas. hex. 9, 5 p. 963^A *ut elephas* dum -itur, patitur. *in imagine et translate*: HOR. epist. 2, 2, 97 -imur (*ut gladiatores*) et totidem plagis consumimus hostem (*proverbialiter*). PERS. 4, 42 -imus inque vicem praebemus crura sagittis. SEN. nat. 4 praef. 9 *adulatio* frontem suam perfricit, cecidit aliam. QVINT. decl. 260 p. 63, 29 *infelices* pulsant frontem meam -untque, etiamsi taceant. TERT. pudic. 14 nonne et illos in os -it? (*i. castigat*). anim. 40 plus -itur (*i. castigatur*) qui iubet. pudic. 14 si solum incestum -isset. adv. Marc. 2, 14 malitiam... imbribus, dehinc et ignibus -sam (*i. castigatam*). CYPR. hab. virg. 20 eleem. 22. AVG. in psalm. 122, 6 felices hoc ipso... gravius -untur, quo sensum iam perdiderunt. SALV. gub. 6, 24 si qui... blandientem conviciis -at. ENNOD. opusc. 2, 113 p. 322, 4 dum profanis memoratos verbis -itis. COD. Iust. 4, 65, 32, 1 *Zeno* acriter -sus exilii subeat poenam.

B accedit ad notionem abscondere, desecare: BELL. Afr. 84, 3 gladio proboscidem *elephantum*... -ere. Ov. fast. 4, 244 ministri -unt iactatis vilia membra comis. met. 6, 407 manibus mox -sa paternis membra. epist. 12, 130 -sa... virginea membra paterna (*Pelidae*) manu. fast. 6, 708 -sa recesserunt a cute *Marsyae* membra sua. EPICED. Drusi 98 stravit -sas (traxit cecus R) per tua membra comas. LIV. 8, 7, 21 cervice -sa. SEN. contr. 7, 2, 2 -it cervices tanti viri (SEN. Thy. 728. Oed. 361 utrumque -sum... caput. LVCAN. 9, 679 -sa caput Gorgon. 2, 150 cui cervix -sa [*i. caedenda*] parentis cederet. 10, 518 gladio cervix male -sa pependit. FLOR. epit. 1, 18, 19 cui [*Pyrrho*] quasi ab angue Lernaeo tot -sa hostium capita. VVLG. deut. 21, 4 -ent... cervices vitulae [*νευροκόπησουσι τὴν δάμαλιν*]. RVFIN. hist. 5, 1, 40 ferro -sis cervicibus). ECL. p. 293 quae pars... -itur (creditur *cod.*) in castratione. CALP. ecl. 5, 68 hircorum... iubas et olentes -ere barbas (TERT. cult. fem. 2, 8 barbam acris -ere). SIL. 1, 347 -sas... dextras. Ivv. 10, 120 manus est et cervix *Ciceronis* -sa. 2, 13 podice levi -untur tumidae... mariscae. TERT. nat. 1, 8 vastato ipsius animae organo (*sc. lingua*) et utique radicitus -so. VVLG. iud. 1, 6 -sis (*ἀπέκοψαν*) summitatibus manuum eius ac pedum. *in imagine*: IVST. 13, 6, 17 *Macedonia* exemplo furentium manus ac membra sua ipsa -ura. *accedit ad notionem concidendi*: LVCAN. 3, 403 circum -sis... undique membris. 3, 411 circum -as aciem. LIV. 8, 9, 1 caput iocineris a familiari parte -sum. Ov. met. 15, 840 hanc animam... -so de corpore raptam. PLIN. nat. 7, 47 *Caesar* a -so matris utero dictus. TERT. anim. 25 anulo cultr(at)o... intus (*i. in utero*) membra *fetus* -untur. SPART. Hel. 2, 4 mortua matre et ventre -so. VOPISC. Car. 1, 4 SERV. Aen. 1, 286.

C sensu obscaeno: LVCIL. 283 uxorem -am potius quam castrem egomet me. CATVLL. 56, 7 hunc ego... pro telo rigida (*sc. mentula*) mea cecidi. PRIAP. 26, 10 solebam fures -ere. LABER. mim. 22 adulescenti nostro -is hiam (*cf. NON. p. 122*). PETRON. 21 extortis nos clunibus cecidit. TERT. pall. 4 *pugil Cleomachus* intra cutem -sus et ultra.

D latiore sensu pro concidere, occidere: 1 *de hominibus*: *saepissime invenitur hic usus apud rerum scriptores, velut apud LIV. plus trecenties. cf. QVINT. inst. 8, 4, 1 amplificandi... species est in ipso rei nomine, ut cum eum, qui sit -sus, 'occisum'... dicimus. ENN. ann. 127 legiones -imus ferro. 134 ferro se -i (caede *codd.*) quam dictis his toleraret (Ov. epist. 1, 39 ferro Rhesumque Dolonaque -sos. 14, 58 ense. SEN. dial. 3, 2, 3 gladio. 4, 23, 1 OCTAVIA 946. TAC. ann. 11, 23 *ferro vique*. PANEG. 9, 5 nec -sum fundis eminus telisque missilibus, sed hastis gladiis. SIDON. epist. 8, 11, 3 v. 11). TAB. triumph. Gracch. 3 hostium -sa aut capta supra octoginta milia. LIV. 9, 27, 14 -i capique Samnites. 9, 41, 19 plus capitur hominum quam -itur. 27, 48, 17 *hiantes* -endos capiendosque. *passim*. VELL. 2, 12, 5. 2, 46, 1 CVRT. 4, 10, 11 TAC. ann. 13, 54 IVST. 2, 4, 23. 4, 5, 9 PANEG. 7, 12 AMM. 29, 5, 12 OROS. hist. 2, 14, 22. CIC. Phil. 14, 12 tot legionibus -sis. Pis. 92. ad Brut. 1, 10, 2 -sis An-*

tonii copiis. Phil. 14. 1 exercitum -sum fusumque. Liv. 7, 17, 9 -sis aut . . . fugatis. 9, 39, 4 fusi . . . magis quam -si hostes. 26, 1, 9 exercitus foede -sus fugatusque erat. 35, 1, 8 si fudisset -issetque hostes. 26, 40, 8 pulsus . . . aut -sis. 5, 26, 8 -si vulneratique. 23, 44, 4 percussus -sique. 30, 6, 8 -sa aut hausta flammis. MELA 1, 98 *Cyzicum* fusum acie -sumque. Tac. hist. 2, 12 -si disiectique. 4, 72 clausas -sasque. ann. 3, 74 -si aut circumventi. PANEG. 9, 6 usque ad . . . muros fusi -sique. 9, 10 CORP. VIII 20827 (a. 254). 2615 (saec. III ex.). CIC. Verr. 4, 155 -e, concide. Phil. 5, 20 finem -endi (PANEG. 12, 36 finis -endi insequendique. AMM. 16, 11, 9 -endi satietas. SVLP. Sev. chron. 1, 23, 3 cum dies -entes deficeret). BELL. Alex. 36, 5 ut milites dispersi . . . -rentur (Liv. 4, 19, 6 ad castra compulsos -it. 8, 35, 11 circumventi ex insidiis. cf. 25, 39, 15. 26, 39, 22 vage effusos . . . ad ortus cum diu passim -isset. 28, 2, 10 percussus -bantur. 38, 17, 6 pecorum in modum consternatos -unt. 40, 27, 12. CVRT. 5, 3, 19 ferarum ritu veluti in fovea deprehensi -rentur). BELL. Afr. 40, 6 corpora . . . -sa (Liv. 8, 1, 6 inter -sa hostium corpora. 22, 59, 3. 23, 15, 8 LVCAN. 2, 178. 3, 675. SIL. 10, 198 -so de corpore praedam avellit). VERG. Aen. 10, 755 -bant pariter pariterque ruebant (Liv. 6, 30, 5 -unt -unturque. 32, 12, 10 -entes spoliantesque -sos. SIL. 12, 385 -untque caduntque. AMM. 31, 10, 14 adde p. 62, 58). Aen. 2, 166 -sis . . . custodibus. 2, 266. 9, 149. 11, 167. 12, 338 miserabile -sis hostibus. 10, 497 una sub nocte iugali -sa manus iuvenum. 6, 837 *Mummius* -sis insignis Achivis (Ov. met. 5, 148 -so genitore infamis. STAT. Theb. 7, 757 -so . . . infamis fratre Polites). HOR. sat. 1, 3, 110 quos viribus editior -bat. PROP. 3, 9, 50. Ov. am. 1, 9, 22 -ere . . . armata vulgus inerme manu. 2, 14, 30 sua -sum matre queruntur Ityn. fast. 1, 522 non humili vindice -sus eris (SEN. contr. 1, 2, 21 illum se suis -isse manibus. SEN. dial. 1, 2, 10 *Petrei* et *Iuba* alter alterius manu -si). saep. Ov. Liv. 2, 50, 11 *Fabii* -si ad unum omnes. 6, 33, 12. 28, 33, 15. 25, 39, 6 circumventi -sique ad unum omnes sunt (CVRT. 7, 5, 32). Liv. 9, 26, 3 Samnites ad internecionem -si (VELL. 2, 110, 6 VOPISC. Prob. 176, 6 VEG. mil. 4, 25 SVLP. Sev. chron. 1, 23, 3. 1, 29, 5). Liv. 37, 42, 6 subsidia circumita ab tergo -bantur. 10, 26, 9 -sa ab tergo legio atque in medio. 44, 42, 4 diu phalanx a fronte, a lateribus, ab tergo -sa est (cf. BELL. Afr. 40, 2 suos -i a tergo. VEG. mil. 3, 20 a lateribus et a tergo). 30, 20, 9 ad Trasumenum, ad Cannas. 6, 9, 11 plures intra moenia -si. 35, 36, 8 vagos per urbem. 39, 31, 13 -untur passim Hispani per tota castra (FLOR. epit. 2, 16, 4 per patentis Elidis campos). 44, 40, 9 in suo conspectu (SEN. dial. 6, 20, 4). 6, 42, 5 in conspectu duorum exercituum. 8, 39, 8 partim in medio -si sunt. 5, 8, 11 diu in medio -si milites. 5, 24, 11 in ipso certamine et post in fuga. 7, 19, 2 in acie (cf. MON. Ancy. 5, 21. saep. VAL. MAX. 1, 6, 6 in ea . . . acie. CVRT. 3, 11, 27). Liv. 25, 34, 14 -si . . . prope plures in fuga quam in pugna sunt. 27, 1, 13 in eo proelio (OROS. hist. 3, 22, 10 al.). 7, 32, 9 Gallos tot proeliis -sos. 24, 41, 10 duobus proeliis. 4, 57, 7 uno atque eo facili proelio -si ad Antium hostes (VAL. MAX. 2, 8, 1 qui v milia hostium una acie -isset. SVET. Iul. 30 Pharsalica acie -sos profligatosque adversarios. FLOR. epit. 2, 6, 36 magnis . . . proeliis). SEN. suas. 6, 19 satiatus . . . -endis civibus. SEN. Ag. 932 timendum -sus Agamemnon docet. Thy. 1058 Oed. 389 Herc. O. 1785 Med. 259 OCTAVIA 60 al. CVRT. 3, 11, 7. 10 saep. MELA 2, 106 LVCAN. 1, 429. 7, 749 -sos (caecos B) . . . duces al. PLIN. nat. 7, 166. 8, 143 VAL. FL. 4, 136. 6, 213 SIL. 2, 209. 16, 645 -sis ductoribus . . . gemino leto. et passim. nota: 7, 559 tibi corpora -sa, Camille, damnata quot sunt dextra! STAT. Theb. 10, 496. 11, 645. 12, 552 silv. 4, 4, 105. QVINT. inst. 8, 6, 26 ab Hannibale -sa apud Cannas sexaginta milia. 8, 4, 7. 12, 10, 24 -sos in Marathone ac Salamine propugnatores. Ivv. 8, 217. Tac. ann. 4, 45 *Piso* dolo -sus habetur. 4, 48 tanto infensius -si, quanto . . . SVET. Iul. 25 legatis per insidias -sis. Dom. 6 legione cum legato simul -sa. FLOR. epit. 2, 6, 17 duo maximi exercitus -si ad hostium satietatem. FRONTO p. 218, 2 N. quantum militum a Iudaeis, quantum ab Britannis -sum? APVL. met. 3, 8 miseremini indigne -sorum iuvenum. TERT. scorp. 3 adv. Marc. 4, 36 CYPR. GALL. exod. 1223 PORPH. Hor. carm. 4, 4, 38. ANTH. 21, 20 non <tantum> facinus -so est auctore piandum? 41, 1 hospite -so. PANEG. 2, 5 cuncti tanta internecione -si interfectique sunt. 12, 45 lanistis in belli piaculum -sis. VOPISC. Aurelian. 31, 5 satis Palmyrenorum -sum atque concisum est. 49, 3. Car. 3, 7 Aurelianus occisus, . . . Tacitus absumptus, . . . Probus -sus. HYG. fab. 83 p. 83, 2 cum esset in epulis deorum a Tantalo -sus *Pelops*. FIRM. err. 8, 2 crudeli morte -sum. Ivst. 22, 7, 2 *Poeni* ab Antandro . . . occidione -si nuntiabantur. 28, 2, 1 a quibus tot bellis occidione -si sint. AMM. 16, 11, 3 ut *Alamanni* trusi in angustias -rentur. 17, 7, 6 uno ictu -si complures. 19, 11, 15 multiplicatis ictibus -bantur. 25, 8, 1 -bantur ut pecora. VVLG. Ios. 8, 22 cum ex utraque parte adversarii -rentur (*ἐπάταξαν*). 10, 20 -sis . . . adversariis plaga magna (*κόπτοντες αὐτοὺς κοπήν μεγάλην*). I reg. 7, 10 -si sunt a facie Israel *Philisthim* (*ἐπταίσαν ἐνώπιον Ἰσραήλ*). deut. 25, 18 quomodo . . . extremos agminis tui . . . -erit (*ἐξοφεν*). Ios. 7, 5 -erunt (*συνέτριψαν*) per prona fugientes. II par. 14, 13 Domino -ente contriti sunt (*συνετίβησαν ἐνώπιον κυρίου*). Ezech. 26, 11 populum tuum gladio -et (*ἀνελεῖ*). IV reg. 3, 23 -si sunt mutuo (*ἐπάταξαν ἀνὴρ τὸν πλησίον αὐτοῦ*). RVFIN. hist. 2, 1, 5 *Iacobus* ab Herode capite -sus est

(ὁ κατακουηθεῖς). 1, 11, 3 (CASSIOD. var. 11, 1, 12 qui hostem regalem capite -dis). CLAUD. 26, 33 -sa Getarum agmina. PAUL. NOL. carm. 18, 150 -si martyris ostrum. AVG. civ. 1, 2. SVLP. Sev. chron. 1, 19, 6 ut districtis gladiis populum -rent. 1, 22, 5 -si . . . omnes absque ullius effugio. OROS. hist. 4, 20, 23 *L. Aemilius* -sus interiit. passim. nota: CATVLL. 64, 359 -sis (i. caesorum) corporum acervis. VERG. Aen. 11, 82 -so (i. caesorum) sparsurus sanguine flammam (flammam R). cf. MACR. sat. 6, 6, 3. part. perf. pass. subst. caesus, -ī m., i. q. occisus: Liv. 5, 39, 1 -orum spolia. 37, 44, 3 OCTAVIA 510 LVCAN. 6, 626 VAL. FL. 3, 363. 4, 258 -orum . . . umbras. SIL. 15, 531. 16, 51 STAT. Theb. 12, 25 Tac. hist. 1, 87. 2, 68. 4, 33. 62. ann. 1, 62 imagine -orum. SVET. Cal. 3 -orum clade Variana . . . reliquias. FLOR. epit. 4, 6, 5. 4, 10, 6 AMM. 28, 1, 57. 29, 2, 20 al. cf. VAL. FL. 3, 366 omnia reddita -is iusta. 3, 312. 409 SIL. 4, 232 STAT. Theb. 8, 450. accedit ad notionem devincere, debellare, quae in exemplis allatis hic illic interlucebat: Liv. 26, 26, 11 quotannis -sos exercitus. 27, 21, 3 bis -sum exercitum. 29, 3, 12 pro tot -sis exercitibus. 21, 43, 14 cum exercitu . . . -so victo circumsessio a Gallis (SIL. 17, 514 -sique cadant exercitus omnis. QVINT. decl. 317 p. 248, 22. FLOR. epit. 2, 20, 4 *Aristonicus* cecidit [caede codd.] exercitum. Hier. epist. 123, 8 saepius . . . -sis Romanis exercitibus). Liv. 2, 6, 3 totiens -sas legiones. 6, 7, 4. 7, 30, 14 iterum . . . legiones nostras cecidere. 10, 36, 11 Romana acies . . . -isset vicissetque legiones Samnitum. 27, 13, 7 -sis legionibus Romanis gloriabatur. 25, 21, 10 acies eo usque est -sa, ut . . . 31, 17, 7. 27, 50, 6 -sos hostes (SVET. Claud. 1 hostem . . . frequenter -sum. FLOR. epit. 2, 2, 27 *Metellus* sic hostes cecidit, ut. SVLP. Sev. chron. 1, 17, 2 victor Iesus hostes in noctem cecidit. cf. LXX exod. 17, 12 *ὡς θυμῶν ἡλίου*). 30, 20, 3 *populus* totiens -sus fugatusque. SEN. dial. 3, 11, 4 *Germanos*. FLOR. epit. 1, 13, 17 *Camillus Gallos* adeo cecidit, ut (PANEG. 9, 8). 2, 6, 36 *Punicas* opes. 3, 5, 28 *Colchos*. 4, 9, 5 copias . . . et omnem . . . equitatum. 2, 2, 30 classem. Ps. CIC. ad Oct. 4 ut tua (sua codd.) caede -sus (ausus MB) ille fugiens exercitus te nominaret imperatorem. TERT. ieiun. 7 *alophylos* usque Bethor (*Bethehar cod.*) -erunt. Ivst. 12, 9, 8 ut *Alexander* solus tot milia -erit ac fugaverit. VVLG. I reg. 4, 10 -sus est (*πταίει*) Israel et fugit unusquisque. II reg. 18, 7. CASSIOD. chron. II p. 144, 876 *Severus* Arabas . . . ita cecidit ut . . . BRVT. Cic. ad Brut. 1, 6, 3 a *Deiotaro* Dolabellam -sum fugatumque esse. HOR. carm. 3, 6, 35 *iuventus* Pyrrhumque et ingentem cecidit Antiochum Hannibalemque. FLOR. epit. 2, 17, 6 *Scipiones* proeliis . . . ingentibus Hannonem et Hasdrubalem . . . -erunt. 3, 5, 17 *Lucullus Mithridaten* adeo . . . cecidit ut. 3, 1, 15 *Marius Jugurtham* et *Bocchum* graviter cecidit. 2, 17, 16 *Viriatus* *Claudium Vnimanum* paene ad internecionem exercitus cecidit. COMMENT. Lucan. 1, 336 *Mithridates* iam et ab aliis Romanis ducibus saepius -sus erat. in imagine vel per prosopopoeiam et translate: SEN. contr. 9, 1, 13 brevitate *Thucydidem* *Sallustius* vicit et in suis illum castris cecidit. FLOR. epit. 4, 2, 75 *Oceanus* utramque classem naufragio cecidit (i. *delevit*). TERT. uxor. 1, 4 sumptum . . . -ere (i. *profundere*). spect. 29 aspice impudicitiam deiectam a castitate, perfidiam -sam a fide. apol. 40 quantae clades orbem et urbes -erunt. adv. Marc. 2, 29 antitheses *Marcionis* *comminus* -issem (i. *refutassem*). anim. 34 *sententia* rursus -retur (i. *refutaretur*). 21. resurr. 55 quaestiones et causae . . . aliunde iam -sae (i. *refutatae*). huc etiam traho: VVLG. prov. 10, 8 stultus -itur labiis (ὁ δὲ ἄστυγος χεῖλεσι σοκολιάζων ὑποσκελισθήσεται; male Hier. coniunxit verba). nota adnominationem: FRONTO p. 220, 15 N. populum Romanum non minus cadendo quam -endo imperium peperisse. v. p. 61, 20. 2 de bestiis: a i. q. interficere, occidere, trucidare (etiam in venatione): PLAVT. Capt. 819 -undos agnos (Aul. 567). VARRO ling. 5, 110 succidia ab suis -endis. CIC. Phil. 3, 31 -it greges armentorum reliquique pecoris (SEN. Herc. f. 1037 gregem. LVCAN. 1, 329 -sorum . . . cruor armentorum). VERG. georg. 2, 537 -sis . . . iuvenis (4, 284 Aen. 5, 329. SIL. 12, 445 recens -si tergo . . . iuveni i. corio. STAT. Ach. 1, 417 clipeos -sis vestire iuvenis. LVCAN. 4, 132 *puppis* -so . . . inducta iuvenco). VERG. georg. 3, 375 *cervos*. PROP. 4, 10, 22 praebant -si baltea lenta boves. Ov. met. 15, 141 boum . . . -sorum membra. hal. 71 -so . . . leone. SEN. Herc. O. 93 serpente -so (cf. CVLEX 201). CVRT. 7, 4, 25 iumenta (8, 10, 12 AMM. 25, 8, 15). MELA 2, 9 *corpora* -sis pecorum visceribus immixta (STAT. Theb. 1, 523 viscera -sarum pecudum). VAL. FL. 3, 266 -si . . . cornua tauri. SIL. 4, 132 -sas . . . in nube volucres. 8, 523 pellis . . . -si venatibus ursi. STAT. Theb. 6, 86 crimina -si anguis. CORP. II 2660° (saec. II fere ineuntis) dentes aprorum, quos cecidit. Ivv. 11, 141 oryx hebeti lautissima ferro -itur (i. *consecatur*; cf. PLIN. nat. 9, 48 *thynni* membratim -si. 9, 102 *conchis* dimidio orbe -sis). SPART. Hel. 2, 3 ab elephanto . . . in proelio -so. nota imaginem: L. CRASS. or. frg. Cic. de orat. 3, 4 non tibi pignora sunt -enda (syn. concidere, cf. M. Voigt, Sitzb. d. sächs. Ges. d. Wiss. ph.-h. Kl. 40 (1888) p. 272). b speciatim i. q. sacrificare, immolare: VARRO ling. 6, 15 a fordibus -endis Fordicidia dicta. CIC. leg. 2, 57 porcus. VERG. Aen. 8, 641 -sa iungebant foedera porca (PAUL. FEST. p. 235 -sa porca foedus firmare. PRIAP. 65, 2 -itur e tepida victima porcus haza. SVET. Claud. 25). Aen. 5, 96

binas ... bidentis (Ov. fast. 2, 70. HOMER. 550 sacras ... bidentes). 3, 369 -sis primum de more iuvenis. 8, 719 georg. 3, 23 (Ov. fast. 3, 375 -sa ... iuvenca. SIL. 4, 796. 11, 251). Aen. 7, 87 -sarum ovium. 7, 175 ariete -so (FEST. p. 351 TAC. hist. 5, 4). georg. 4, 547 vitula ... -sa (TIB. 1, 1, 21. SVLP. SEV. chron. 1, 43, 8 -sum vitulum). HOR. epod. 2, 59 agna festis -sa Terminalibus (Ov. fast. 2, 655 -so ... agno. PAVL. FEST. p. 233 *praecidanea agna* ante alias -batur). Ov. Pont. 3, 4, 82 -so ... bove. met. 13, 637 (PERS. 2, 44). 15, 695 -so ... tauro (LVCAN. 1, 633). ars 1, 321 paelicibus (*i. vaccis*) ... -sis. fast. 1, 449 volucrum proles. 6, 179 -sa sue festa colebant. VAL. MAX. 2, 2, 9 facto sacrificio -sisque capris (SIL. 13, 329 -sa Tegeatide capra). SEN. Tro. 296 opima Phrygii colla -antur greges (*Buecheler*, gregis *codd.*). VAL. FL. 4, 337 valida -unt armenta bipenni. STAT. Theb. 8, 178 -sis saliat quod numen in extis. Ivv. 8, 156 lanatas robumque iuvenum more Numae -it. VOPISC. Aurelian. 33, 3 ut in *Capitolio* -ret cervos. VVLG. I reg. 15, 21 primitias eorum quae -sa sunt (*τὰ πρῶτα τοῦ ἔξολοθρεύματος θύσαι*). VARRO ling. 6, 31 inter hostiam -sam. CIC. Cluent. 194 neque *deorum mentes* ... -sis hostiis posse placari. LIV. 8, 10, 12 piaculum hostiam -i. 6, 12, 7. 21, 62, 7. 27, 16, 15. 27, 26, 13. 27, 23, 4 hostiae maiores sine litatione -sae. PAVL. FEST. p. 303 *sucidanea hostia* secundo loco -batur. QVINT. decl. 326 p. 284, 15 TAC. hist. 2, 4 SVET. Iul. 81. frg. p. 268 ex pelle hostiae -sae. SOL. 1, 19 ne qua hostia Parilibus -retur. 30, 31. FIRM. err. 20, 7 inter acervos -sarum (hostiarum) (*suppl. Bursian*). Ivst. 11, 5, 6. 12, 8, 17. 18, 6, 6. 28, 2, 2. AMM. 24, 8, 4 exstructis aris -sisque hostiis. 18, 7, 1. VVLG. lev. 4, 33 ubi solent -i (*σφάζουσιν*) holocaustorum hostiae. SVLP. SEV. chron. 1, 32, 2. CIC. Att. 1, 13, 1 -sis ... victimis. CIRIS 366 cum -sa pio cecidisset victima ferro. Ov. epist. 15, 336. LIV. 8, 6, 11 averruncandae (-da *M*¹) deum irae (ira *M*) victimas -i. 10, 7, 10. 10, 38, 8. 29, 27, 5. 36, 38, 7. 45, 7, 1. 45, 39, 12 alias *victimae* alio -ente mactate. VAL. MAX. 1, 6, 8. 7, 3, 1. SEN. Herc. f. 877 pingues -ite victimas. 899 Med. 39. OCTAVIA 757 -sis litare victimis numen deum. PLIN. nat. 28, 10 victimas -i sine precatione. MART. 10, 73, 6 non quacunque manu victima -sa litat. TAC. hist. 2, 70. 95 ann. 2, 75. 15, 29 SVET. Cal. 14. Galba 18 cum per omne iter dextra sinistraque oppidatim victimae -rentur. PANEG. 3, 10. VVLG. Ezech. 21, 10 ut -at victimas *gladius* (*ὅπως σφάζης σφάγια*). SVLP. SEV. chron. 1, 15, 1. CORP. XII 533, 11 qui victima(m) sacris -ere saepe solent. *proverbialiter*: CIC. Att. 5, 18, 1 inter -sa et porrecta (proiecta *CM*), ut aiunt (*i. intempestive*; cf. VARRO ling. 6, 16. 31 MACR. sat. 3, 2, 3; *Marquardt, Röm. Staatsverw. III p. 178*). *non raro additur dativus*: LEX reg. Paul. Fest. p. 222 et Gell. 4, 3, 3 *paelex Iunoni* agnum feminam -ito. VERG. Aen. 5, 773 tris Eryci vitulos et Tempestatibus agnam -ere (FEST. p. 189 Quirino agnum marem -ito). georg. 2, 381 Baccho caper omnibus aris -itur. Ov. fast. 1, 391 -itur et rigido custodi ruris (*i. Priapo*) asellus. 2, 361 cornipedi Fauno -sa ... capella. LIV. 21, 62, 10 Genio maiores hostiae -sae. 30, 27, 12. PAVL. FEST. p. 10 ex hostia alba Iovi -sa (TERT. nat. 1, 10 hostias easdem mortuis quas et deis caeditis). VAL. MAX. 2, 4, 5 -sis ... atris bubus, Diti maribus, feminis Proserpinae. SEN. frg. 120 *deis* stipem iaciunt, victimas -unt. CVRT. 8, 2, 32 victimis Minervae ac Victoriae -sis. 9, 1, 1 Soli. SVET. Nero 25 *Neroni* passim victimae -sae. Otho 8 victima Diti patri -sa litavit (MIN. FEL. 29, 4 Aegyptii *homini* victimas -unt. APVL. Socr. 130. AVG. civ. 10, 3 *Unigenito* cruentas victimas -imus). SIL. 13, 431 ater operto (*i. Plutoni*; aperto *LV*) ... taurus regi, ... proxima divae -itur Hennaee ... iuvenca. Ivv. 6, 48 auratam Iunoni -e iuvencam. 6, 447 -ere Silvano porcum. *in imagine*: MIN. FEL. 32, 3 qui hominem periculo subripit, opimam victimam -it. TERT. idol. 6 *illis* hanc saginatiorem et auratiorem et maiorem hostiam -is, salutem tuam. *de victimis humanis*: VERG. Aen. 2, 116 virgine -sa. Ov. met. 10, 228 hospes. Pont. 3, 2, 58 advena virgineo -sus ut ense cadat (MELA 2, 11 pro victimis advenas -ere). Ib. 398 *Thrasius* victima -sus. SEN. Tro. 140. MELA 3, 64 *parentes* velut hostias -unt. MIN. FEL. 30, 4 Mercurio ... humanas vel inhumanas victimas -ere. LAMPR. Heliog. 8, 1.

synonyma: secare, resecare (SEN. Phaedr. 458), succidere, amputare, putare (AVG. civ. 6, 9), prosternere (CIC. Mil. 85), eradicare et excaudicare (TERT. pudic. 16). extirpare (CVRT. 6, 5, 34). dolare (CATO agr. 37, 4). castrare (COLVM. 4, 32, 4). corrumpere (MIN. FEL. 5, 13). excidere, deterere (SEN. dial. 2, 3, 5). ferire (PELAG. in I Tim. 3 p. 879^c), pulsare (APVL. mund. 33), refringere (LIV. 28, 3, 13). verberare, reverberare (SEN. nat. 3, 62, 2). torquere (SEN. dial. 5, 18, 3 AVG. civ. 22, 6), percutere (SEN. contr. 10, 5, 16), vexare (SEN. dial. 1, 2, 3). laniare (AVG. civ. 22, 6 HIER. epist. 84, 9). lacerare (QVINT. decl. 270 p. 108, 23). concidere, occidere, absumere (VOPISC. Car. 3, 7). vincere (LIV. 10, 36, 11). mactare, immolare (VVLG. lev. 4, 33). *opposita*: serere (PLIN. nat. 18, 240 harundines ... serantur -anturque). sanare (TERT. pudic. 2 deus sanare novit, ita et -ere). cadere (p. 62, 58). ruere. *derivata*: caedes, caeduus, 1. caelum, caementum, caesa, caesalis, caesim, caesio, caesor, caesura, caesus, caestus (*fort. caespes?*). *composita*: abscidere, accidere (*ancaedere et ancaesa), circumcidere, concidere, decidere, discidere, excidere, incidere, intercidere, occidere, percidere (*et percaedere*), praecidere, recidere, succidere, transcidere.

caeduus, -a, -um [*cf. c. caedere. Th.*]. *ad caedendum aptus*.

CATO agr. 1, 7 silva -a. VARRO rust. 1, 7, 9. 1, 23, 6. 1, 37, 1 LABEO dig. 18, 1, 80, 2 COLVM. 3, 3, 1. PLIN. nat. 13, 39 -ae palmarum ... silvae. PLIN. epist. 5, 6, 8 FRONTIN. grom. p. 44, 16 CELS. dig. 43, 24, 18 pr. GAIUS dig. 50, 16, 30 pr. POMPON. dig. 7, 1, 10 VLP. dig. 7, 1, 9, 7. 9, 2, 27, 26. 24, 3, 7, 7 *al.* SIDON. epist. 2, 2, 4. PLIN. nat. 17, 59 *iuglandibus*. 17, 141 -o ligno. 17, 149 plantaria. 17, 151 fraxinus (*arboribus*). 1, 17, 33 de ceteris ad perticas et palos -is. GARG. MART. pom. 4, 4. VLP. dig. 24, 3, 7, 12 arbores). PAVL. dig. 18, 1, 40, 4 arundinem. PLIN. nat. 12, 89 *frutex* -ae naturae. 16, 175 -a salici fertilitas. 17, 147 *castanea* regerminatione -a vel salice laetior. GARG. MART. pom. 4, 1 Plinius quamquam ipse sationem *castaneae* -am adsentiat, hiemali tamen primum tribuit. *translate de hominibus*: SIDON. carm. 7, 277 *dum* hebetat turba grave -a telum. Hoppe.

cael v. 2. caelum p. 79, 14.

caelāmen, -inis n. a caelare. *i. q. caelatura. non legitur nisi abl. sing. et acc. plur.* Ov. met. 13, 291 neque enim clipei -a novit. HOMER. 630 insignem vario -e balteum. APVL. Socr. 2 p. 121 suspicientes in hoc perfectissimo mundi, ut ait Ennius (*cf. ENN. scen. 215*), clipeo miris fulgoribus variata -a. flor. 7 p. 24 *Alexander edixit* ne quis effigiem regis temere adsimularet aere, colore, -e, ... solus Pyrgoteles -e excuderet. met. 5, 1 parietes omnes argenteo -e conteguntur. IVL. VAL. 3, 53 inter illa -a. *fort. restituendum* VAL. FL. 2, 626, *ubi* celsique vident velamina templi *codd.*, c(a)elamina *coni. Köstlin*.

caelātor, -ōris m. a caelare. *scribitur* gelator CORP. VI 9432 *infra l. 47*. GLOSS. faciens caelaturas. *τορηνής. legitur inde a CIC.* CIC. Verr. 5, 54 artifices omnes, -es ac vasculares, convocari iubet. 5, 63 *ait vasa* se suis -bus velle ostendere. PROP. 4, 2, 61 Mamuri, formae -r aënae. SEN. epist. 58, 25 quemadmodum ille -r oculos diu intentos ac fatigatos remittit atque advocat. PLIN. nat. 34, 85 Eunicus et Hecataeus argenti -es ... item e -bus Stratonicus Scymnus. 34, 90 Stratonicus -r ille philosophos *fecit*. 36, 33 Hermerotes Taurisci, non -is illius, sed Tralliani *inter monumenta Asinii Pollionis*. 36, 36 Calamidis Apollinem illius -is *reperio*. QVINT. inst. 2, 21, 24 artifex ut -r caelum et pictor penicilla *desiderat*. Ivv. 9, 145 sit mihi praeterea curvus -r et alter, qui multas facies pingit cito. TERT. idol. 3 neque enim interest, an plastes effingat an -r exculpat an phrygio detexat *eqs.* 8 scit et pictor et marmorarius et aerarius et quicumque -r latitudines suas et utique multo faciliores. PORPH. Hor. sat. 1, 3, 90 Euandrum hunc -em ac platen statuarum. VVLG. exod. 28, 36 facies laminam de auro purissimo, in qua sculpsit opere -is sanctum domino (*ἐκτυπώσεις ἐν αὐτῷ ἐκτύπωμα σφραγίδος*). SCHOL. Verg. Veron. ecl. 3, 44 Alcimedon (c)aelator accipitur, (cuius Theo)critus meminisset. CORP. VI 4328 Amiantus Germanici Caesaris -r fecit. 9221 L. Furius L. (libertus) Diomedes -r de sacra via. 9432 Sides Atiae munus d. Synestor gelator (*fortasse scriptum est pro caelator Henzen*). *inde caelator argentarius* (*cf. PLIN. nat. 34, 85 supra l. 32*): GLOSS. Plac. V 12, 4 qui in argento puro extrinsecus facta signa deprimit, a caelo descendens, quod est genus ferramenti (53, 18). CORP. VIII 21106 (*in Mauretania*) Vitulus argentarius -r. CORP. II 2243 (*Cordubae*) C. Valerius (Dioph)ane(s) ... -r anaglyptarius (*cf. PLIN. nat. 33, 139*).

caelātum, -ī n., **caelātus**, -a, -um v. caelo.

caelātūra, -ae f. a caelare. QVINT. inst. 2, 21, 9 -a, quae auro, argento, aere, ferro opera efficit. nam sculptura etiam lignum, ebur, marmor, vitrum, gemmas praeter ea quae supra dixi complectitur. GLOSS. II 99, 3 *τόρηνσις*. III 492, 55 -am: degraphidem (515, 38. V 407, 20. *cf. EVCHER. instr. 2 p. 149, 11 vetus translatio habet degraphidem, nova -am*). II 572, 7 caelator faciens -as. *inde a VARBONE Men.* 1 *actio vel ars caelandi metalla*: PLIN. nat. 1, 7, 39 pictura, sculptura, marmoraria, eboraria, -a. 35, 156 laudat Varro et Pasitelen, qui plasticen matrem -ae et statuariae sculpturaeque dixit. PAVL. dig. 13, 1, 13 in conditione poculorum (*argenteorum furto ablatorum*) etiam -ae aestimatio fiet, quae impensa furis facta est.

CORP. VI 9222, 14 hic artem (*sic*) -a Clodiana evicit omnes (*de qua v. PLIN. nat. 33, 139*). *in imagine*: QVINT. inst. 2, 4, 67 erit autem in *ingeniis puerorum materia ingenii*, si non ab initio tenuem nimium laminam duxerimus et quam -a altior rumpat. *translate de fictilium figuratione*: PLIN. nat. 35, 158 fastigia quidem templorum etiam in urbe crebra et municipiis, mira -a et arte suique firmitate, sanctorum auro, certe innocentiora. *de gemmarum sculptura*: PLIN. nat. 37, 28 hoc *vitium crystallorum* artifices -a occultant. VVLG. exod. 28, 11 opere sculptoris et -a gemmarii (*ἔργον λιθουργικῆς τέχνης*). *latiore sensu i. q. fictio, ornatio*: VARRO Men. 420 appellatur a -a caelum, graece ab ornatu κόσμος, latine a puritia mundus.

2 *id ipsum quod in metallis caelatum est*: PLIN. nat. 33, 157 ars haec (*crustaria*) ita exolevit, ut sola iam vetustate censeatur usuque attritis -is, si nec figura discerni possit, auctoritas constet. 1, 34, 40 simulacra ex ferro, -ae ex ferro. QVINT. inst. 2, 17, 8 quin in -a clipei Achillis et lites sunt et actores. SVET. Nero 47 *scyphos* quos Homeros a -a carminum Homeri vocabat, solo inlitis. VVLG. exod. 27, 10 *columnae aeneae* capita cum -is suis habebunt argentea (*οἱ κρίκοι αὐτῶν καὶ αἱ ψαλίδες ἀργυραῖ*). 27, 11 (*περιηγουμέναι*

ἀργυροῖα). 38, 10 capita columnarum et tota operis -a argentea (περιγυρωμέναι ἀργυροῖα). 38, 12. 38, 17. 19. III reg. 7, 31 *in columnis* variae -ae erant. 7, 35 *luter* habens -as suas variasque sculpturas. II par. 2, 7 *mitte virum* qui sciat sculpere -as (ἐπιστάμενον γλύψαι γλυφῆν). 4, 3 decem cubitis quaedam extrinsecus -ae *in lutere aeneo erant*. GREG. TVR. Iul. 46^b in ipsas quoque cancelli -as mirabatur rosas intus (sc. *iactas esse*). fortasse CORP. XI 6609 (ex *Vmbria*) <(aedem? statuum?) ex>strui curavit, quam c<aelatu>ris omnibus de sua exor<navit> (suppl. fere *Mommsen*). de *nummis*: PAVL. FEST. p. 98 item nummi quadrigati et bigati a figura -ae dicti. SEN. epist. 5, 3 non habeamus argentum, in quo solidi auri -a descenderit (i. 'in quod... corrupta sit'). de *ligno insculpto*: VVLG. III reg. 6, 18 cedro omnis domus intrinsecus vestiebatur, habens tornaturas et iuncturas suas fabrefactas et -as eminentes (ἐκκοιλοστάθμισε συνεχόμενα ξόλοις ἔσωθεν). 6, 29 omnes parietes templi per circuitum sculpsit variis -is et torno (ἐγκοιλαπτά ἔγραψε γραφίδι). 6, 35 sculpsit Cherubim et palmas et -as valde eminentes (διαπεπετασμένα πέταλα). Ezech. 40, 37 -a palmarum in fronte eius (vestibuli templi) hinc et inde. cf. HIER. in Ezech. 41, 15 p. 502 caelata quoque erant Cherubim, haud dubie quin in lignis... et iam fabrefactae erant -ae, ut non sculptae, sed appositae viderentur. 41, 23 p. 505 crassiora erant ligna... ut et firmitatem haberent et -am possent recipere. de *panibus figuratis*: PLIN. nat. 19, 53 medulla frugum superque pistrinarum operibus et -is vivere *ferendum sane fuerit*. Mbr.

caelebs, -ibis [orig. inc., fortasse cf. c. lett. kails 'nudus' vel c. ind. kevalah 'proprius, privatus, unicus'; v. Prellwitz, *Bezenbergers Beitr.* 22, 113sq.; Solmsen, *Zs. f. vergl. Sprachforsch.* 34, 35sq. Th.].

PAVL. FEST. p. 44 -em dictum existimant, quod dignam caelo vitam agat. QVINT. inst. 1, 6, 36 ingeniose (ironice)... visus est Gavius caelibes dicere veluti 'caelites' quod onere gravissimo vacent, idque Graeco argumento iuvit; ἡνθέους enim eadem de causa dici affirmat. nec ei cedit Modestus inventione: nam, quia Caelo Saturnus genitalia abscederit, hoc nomine appellatos, qui uxore careant, ait. DON. Ter. Ad. 43 Romani... qui -em quasi caelitem dicunt. PRISC. gramm. II 18, 10 apud nos quoque est invenire, quod pro u consonante b ponitur, ut -s caelestium vitam ducens per b scribitur, quod u consonans ante consonantem poni non potest. ISID. orig. 10, 34 -s conubii expers qualia sunt numina in caelo quae absque coniugio sunt et -s dictus quasi caelo beatus (GLOSS. Plac. V 10, 13 = 53, 23). GRAMM. suppl. 122, 1 quod nomen significat sive eum qui numquam uxorem habuit sive eum qui eam amisit; nam -s dicitur quasi caelo aptus (beatus collato ISID. l. 40 Rück, *Archiv* 2 [1885] 130). cf. etiam GLOSS. IV 315, 29 caelites (caelibes Götze) caelestem vitam agentes. PRISC. gramm. II 320, 20 in 'ebs' correptam Latina omnia communia: hic et haec et hoc -s, huius caelibis. II 326, 5 Ps. PRISC. gramm. III 526, 15 AVG. gramm. V 503, 8 GLOSS. Plac. V 11, 3 = 53, 20. v. SEN. frg. 39 p. 66, 5. contra CONSENT. gramm. V 344, 6 rationem aliquam secuta est *ars grammatica* ut marem -em, feminam viduam appellaret, ut discretio ipsa nominum ostenderet solitudinis dispariorem qualitatem.

SCAVR. gramm. VII 14, 7 cum ab eadem voce duae (litterae p et b) gignuntur, ut ab eo quod est princeps et -ps (celebs *codd.*) principis et -is. 21, 9 sine b et p nusquam in latinis ea nomina declinantur, quae in ψ graeca voce efferuntur, ut princeps et -ps (B, -bs P), quia principis et -bis scribitur. PROB. app. gramm. IV 198, 4 (= 199, 4) -bs non -ps (cf. *Heracles*, *Archiv* XI p. 310). CASSIOD. gramm. VII 157, 1 haec in ceteris casibus aut in bis exeunt aut in pis ut -ps -bis. 157, 14. 160, 4. cf. *Neue-Wagener I* p. 215-217. CASSIOD. gramm. VII 208, 1 -s ante terminalem s littera b scribi debet non v, quoniam v vocalis, cum in consonantis transierit potestatem, <non> potest alium praecedere consonantem (208, 17 cf. PRISC. l. 45). -ps traditur: PLAVT. Stich. 543 (*Loewe, Anal. Plaut.* p. 182). PLIN. nat. 10, 104 F et a. NOT. Tir. 68, 79. GLOSS. Plac. V 10, 13 = 53, 23. INSCR. christ. Hisp. 409, 2 (post annum 546) caelebs. CARM. epigr. 700, 2 (a. 518) caelebem. c(a)elibes *nom. sing.* GLOSS. IV praef. p. 42; cf. *Sittl, Archiv* 2 [1885] 560. GLOSS. Plac. V 11, 6 (= V 53, 24 = 51, 7) caelibum (caelibis G) cum a scribi oportet. in INSCR. non legitur nisi cae-.

AVG. gramm. V 503, 8 -bs dicitur qui non habet uxorem vel quae non habet maritum: qualia sunt numina in caelo, quae absque coniuge sunt, si ad poetas non attendamus (sic *cod.* F, *inclusit verba Keil*). GLOSS. ἀγαμος. ἀγαμος ἀνήρ. ἀγόναιος. sine uxore. vir sine uxore. continens se vel conversus. vir sine uxore vel sine marito. investis. innupta. castus, continens, solitarius. qui sine coniugio vivit. vitam sectans sine semine, conubii expers. inves<tis>, innupta. castum post obitum uxoris. virgo vel vir sine semine. -es: adulescentes sine uxore, ἀγαμοί, ἀσκηταί. caelestis. legitur inde a PLAVTO. [portg. ceilo. M.-L.]

I de hominibus: a proprie: PLAVT. Cas. 290 utrum nunc tu -em te esse mavis liberum an maritum servom aetatem degere et gnatos tuos. Merc. 1018 si quem scibimus seu maritum sive herele adeo -em scortarier. Stich. 543 ille erat -ps senex. CIC. leg. 3, 7 'censores... -es (cives) esse prohibento'. HOR. carm. 3, 8, 1 Martiis -s quid agam kalendis. sat. 2, 47 ne manifestum -is obsequium nudet te. PROP. 4, 11, 94 -is ad curas. OV. met. 10, 245 *Pygmalion* sine coniuge

-s vivebat thalamicque diu consortem carebat. LIV. 1, 46, 7 se rectius viduam et illum -em futurum fuisse. VAL. MAX. 2, 9, 1 qui ad senectutem -es pervenerant. 4, 3, 1 iuvenis et -s et victor. SEN. Med. 898 si satis est tibi -s Iason. Phaedr. 1215 -s et orbus. epist. 94, 9 hoc viro, hoc feminae, hoc marito, hoc -i convenit. frg. 39 quosdam (deos) tamen -es relinquimus, quasi condicio defecerit praesertim cum quaedam viduae sint. frg. 87 leges quae contra -es latae sunt. CONST. veteran. p. 850 intus l. 11 (a. 71) si qui caelibes essent (CONST. veteran. Corp. V 4091 intus l. 10 a. 129. CONST. veteran. Corp. XIII 6495 ext. l. 29 a. 134). LEX Malac. (Corp. II 1964) 2, 35 quive maritorum numero erit -i liberis non habenti. MART. 4, 69, 3 diceris hac factus -s quater esse lagona. 12, 63, 10 corrumpit sine talione -s. QVINT. inst. 5, 10, 26 maritus an -s. decl. 247 p. 12, 9 qui maritus erit, non est -s. p. 12, 12. 13. 19. 262 p. 73, 3. TAC. hist. 1, 13 Vinio vidua filia, -s Otho. ann. 3, 25 *lex* Papia Poppaea, quam Augustus incitandis -um poenis... sanxerat. 3, 34 num ergo omnes -es integros? 11, 26 se -em, orbem, nuptiis et adoptando Britannico paratum. SVET. Galba 5 maritum quoque adhuc necdum -em Galbam. CALP. decl. 22 uter vobis actor utilior videretur et verior, maritus an -s. GAIUS inst. 2, 111 -es... qui lege Iulia hereditatem legataque capere vetantur. 2, 286. GELL. 2, 15, 7 *opp.* mariti. APVL. apol. 27 ut nubere vellet mulier viro, vidua -i. VLP. reg. 8, 6 qui generare non potest, velut spado, utroque modo potest adoptare; idem iuris est in persona -is. 13 tit. de -e orbo et solitario patre. 17, 1 bis. 22, 3. TERT. nat. 2, 12 *deos producant* -es an et le<cto iunctos> (suppl. *Oehler*)? *ibid.* erant... -es diu et orbi, antequam mariti et parentes. PANEG. 6, 2 leges eae, quae multa -es notaverunt, parentes praemiis honorarunt. COD. Theod. 8, 16, 1 pr. (a. 320 = COD. Iust. 8, 57 (58), 1 pr.) qui iure veteri -es habebantur. *opp.* maritus. AMM. 14, 6, 22 quicquid extra urbis pomerium nascitur *vile esse* aestimant praeter orbos et -es. 28, 4, 22 orbos vel -es. AVSON. 167, 17/18 -s namque gener nunc haec pia munera solvo, nam et -s numquam desinet esse gener. 168, 8. HIER. epist. 22, 14 -em spernit virgo germanum (cf. SVLP. Sev. dial. 1, 9, 5). ZACC. 3, 3 p. 1152^p -es vivunt monachi. 3, 5 p. 1156^A -es non solum casibus facti, sed a iustis conventibus abstinentes. PAVL. MED. vita Ambr. 41 -es sacerdotes. ORIENT. comm. 1, 394 coniugis implicitum detentat cura maritum: solum vult -s emeruisse deum. SIDON. epist. 5, 1, 3 nam patrueli paterno -i intestatoque defuncto... succedere parat. CARM. epigr. 700, 2 (a. 518) caelebem nam spiritum caelo refudit. INSCR. christ. Hisp. 409, 2 (a. 546) Iustinianus -s pontifex sacerdos. b *metonymice*: CATVLL. 68, 6 quem neque sancta Venus molli requiescere somno desertum in lecto -e perpetitur (OV. epist. 13, 107 aucupor in lecto mendaces -e somnos. SEN. Ag. 185 neque desertus foret a paelice umquam barbara torus. Herc. f. 245 non vicit illum -is semper tori regina gentis vidua Thermodontiae). HOR. epist. 1, 1, 88 melius nil -e vita (OV. trist. 2, 163 -s te vita deceret. SEN. Phaedr. 231 immitis annos -i vitae dicat, conubia vitat. 478 -em vitam probet sterilis iuventus. TAC. ann. 12, 1 Claudio -is vitae intoleranti et coniugum imperiis obnoxio. GELL. 5, 11, 2 deberetne uxorem ducere an vitam vivere -em. DRAC. Romul. 10, 249 est consors matrona decens an -e vita degis adhuc). 2 *de bestia*: PLIN. nat. 10, 104 *columba* nisi -s aut vidua nidum non relinquit. 3 *de arboribus*: HOR. carm. 2, 15, 4 platanusque -s evincet ulmos. OV. met. 14, 663 'at si staret' ait '-s sine palmitate truncus'. PLIN. nat. 17, 204 iuxta suam orbem aut circa proximam -em.

derivata: caelibalis, caelibaris, caelibatus (-i), caelibatus (-us). Burger.

1. caeles, -itis c. [a 2. caelum. Th.]. AVG. gramm. V 502, 12 exit commune per es syllabam... caeles. GLOSS. caeles, -tes caelicolae. qui et caelicolae. caeles, -tes sunt qui dicuntur caelicolae. caelites: caelestem vitam agentes (cf. QVINT. inst. 1, 6, 36 p. 65, 30sq. et 35). caelestis. deos (cf. MART. CAP. 2, 150 quos ignitae substantiae... suspicimus... dicuntur di et -tes alias perhibentur). [de GLOSS. IV 315, 26 caeles caelo noti v. p. 67, 58]; paulo aliter DIFF. ed. Beck p. 44, 14 -tes sunt, qui iter sibi in caelum virtutibus fecerunt (ISID. orig. 10, 34 AVG. gramm. V 502, 12 [sim. *cod.* F AVG. gramm. V 503, 8], sed haec notio non legitur nisi apud OV. Pont. 2, 8, 8. 4, 6, 17. 4, 9, 132. CHAR. gramm. I 32, 17 masculina semper pluralia... hi -tes οὐρανοῦ (SCHOL. Hor. epod. 16, 56). singularis adiectivi legitur saepius. substantivi vel adiectivi cum nomine personae OV. Pont. 4, 6, 17. 4, 9, 132 TERT. apol. 10 nat. 2, 12 AMM. 16, 12, 13. *nom. sing. tantum* ISID. orig. 10, 34, *abl. sing.* -e: OV. Pont. 4, 6, 17. 4, 9, 132 CHALC. comm. 65 AVIEN. Arat. 988 PAVL. NOL. carm. 21, 507. 29, 25 AVG. c. Faust. 30, 4. -i: PAVL. NOL. carm. 11, 64. *gen. plur. ubique in -um exit.* scripturam ce- habes CARM. epigr. 80, 3.

I absolute pro substantivo vel adiectivo cum nomine personarum: ENN. scen. 316 ego deum genus esse semper dixi et dicam -um (APVL. Socr. 1, 116 ARNOB. nat. 5, 15 AMM. 16, 12, 13). 196 magna templa -um (ACC. trag. 2. 593 delubra. VARRO Men. 56 SEN. Ag. 392^a). PLAVT. Rud. 2 Iovis sum civis civitate -um. PACVV. trag. 232 de Medea: -um camilla. ACC. trag. 298 aras (SEN. Ag. 392^a). CIC. carm. fig. 37 ira. rep. 6, 9 summe Sol, ... reliqui -tes. CATVLL. 11, 14 voluntas -um. 61, 49 quem colent homines magis -um (sc. *quam Hymenaeum*)? 61, 197 ita me iuvent -tes. HOR. epod. 16, 55 rege... -um. TIB. 2, 1, 36 carmine

nostro redditur agricolis gratia -bus. PRIAP. 14, 5 istud -bus datur severis (*sc. quod non nisi castis sacra eorum adire licet*). Ov. met. 5, 322 Typhoea...-bus fecisse metum. 6, 151 fast. 1, 320. Pont. 2, 8, 8 -bus missis nostra sub ora tribus. 4, 6, 17 de -e...recenti (*i. Augusto*)...carmen...dedi (4, 9, 132). 4, 9, 39. PHAEDR. app. 14, 33 favorem -um (MART. CAP. 1, 40). SEN. Ag. 21 dapibus. 520. 696 -tes placo. Herc. f. 89 -um sedes. 265 *urbs Amphionis* -tes recepit. 438 -um...domos. Herc. O. 475 -um numen. Oed. 48 arces -um ac summas domos. 239 monitu. 306 sacris...focis. Phaedr. 604. 629 aequi -tes. 888 creator -um. Thy. 911 o me -um excelsissimum regum atque regem! Tro. 7 *Troia* -um egregius labor. 345 regnum. 665 fidem. OCTAVIA 228 rector (AVG. conf. 9, 8, 18). CARM. frg. Sen. epist. 115, 14 <a>mores. COLVM. 10, 262 rosa praestet honores -bus. PLIN. nat. 2, 16 maior -um populus...quam hominum. 7, 119 divinitas et quaedam -um societas. STAT. Theb. 11, 132 parcere mundo -busque. APVL. Socr. 5, 129 quisquam...e -um numero. 12, 146 cuncti...-tes semper eodem statu mentis...potiuntur. apol. 26 *magiam* -um antistitam. met. 3, 23 mihi scelus istud depellant -tes. 11, 5 regina Manium, prima -um. TERT. nat. 1, 10 -um plebe. apol. 10 Saturno...ubique -em contigit dici (nat. 2, 12). 14. pall. 4 *Empedocles* se -em delirarat. PANEG. 3, 3 adoptionem -um. 7, 7 consessus (MART. CAP. 2, 218). IVL. VAL. 1, 40 superna...vis. ARNOB. nat. 1, 1 (*bis*). 1, 26. 36. 3, 42. 5, 30. 6, 15. 7, 38. AVSON. 415, 18 siderali inscitia caelum lacesens...reos peregit -tes. AMM. 25, 3, 17. AVG. c. Faust. 30, 4 *Iesu* -e sponso. civ. 3, 12 p. 110, 6 VICTRIC. 27 MART. CAP. 1, 32. 33. 2, 196 ad...senatum -em com-
measse (6, 576). at 3, 222 -um senatum (3, 326. 6, 724). 2, 220 potestas. CARM. epigr. 80, 3. **2 adiective cum nominibus rei:** Ov. fast. 1, 236 Saturnus -bus regnis...pulsus erat. IVL. VAL. 1, 6 *Nectanabus* inspectans -es cursus. 3, 52 orbis quidam ad modum vertiginis -is. 3, 56 indignationis. CHALC. comm. 65 sphaera. 73 axem. 298 ignea. AVIEN. Arat. 988 curru solis. PAVL. NOL. carm. 11, 64 stirpe. 21, 130 coronam. 21, 507 thesauro. 24, 773 prudentiae. 24, 873 regni. 27, 403 mensa. 29, 25 ope. EVGIPP. exc. Aug. p. 1086, 22 potestatem (ARNOB. nat. 6, 2?). MART. CAP. 1, 62 aulam. 1, 64 urnam. 1, 94 appetitum. CORP. V 6725, 4 sedem. *de 'ave' caelite v. l. 38 sqq.* **opposita ad 1:** hominum (CARM. frg. Sen. epist. 115, 14. PLIN. nat. 2, 16). terre-
norum (AVG. conf. 9, 8, 18). terrestres (AVG. civ. 3, 12). *Bannier.*
2 caeles oves aves GLOSS. IV 407, 41. cf. Scal. V 595, 7 cetes oves aves. IV 213, 49 calos ovos aves. an voluit glossator caeles avis? v. HIER. in Is. p. 69, 50. *Mbr.*

caelestinus, -a, -um [*a caelestis. Th.*]. *cf. nom. propr.* CHIRON 930 fecla Campana p. I cum aqua -a.

*caelestis, -e [*a 2. caelum. Th.*]. PRISC. gramm. II 133, 23 caelum caeli -s (ARS Bern. gramm. suppl. 67, 18; *cf. VVLG. I Cor. 15, 47 secundus homo de caelo, -s. AVG. civ. 7, 28 p. 310.* *gen. plur. in versibus dactylicis excepto PERS. 2, 61 in -um exit, item ACC. trag. 209 CIC. carm. frg. 33, 30 VARRO ling. 6, 53 SEN. Herc. f. 597, in aliis versibus iambicis et sermone pedestri in -ium. acc. plur. et -is et -es legitur. abl. sing. in -e extat Ov. met. 15, 743 epist. 15, 277 COMM. instr. 2, 1, 32. 2, 3, 2. 2, 15, 2 VEN. FORT. carm. 8, 3, 183. cf. CONSENT. gramm. V 356, 22 masculini generis ablativum contemplantes ab hoc -e. comp. -ius: SEN. epist. 66, 11 (GLOSS. IV 33, 6); *superl. -issimus: VELL. 2, 66, 3. 2, 104, 3. corripunt cael- in fine hexametri poetae barbari CYPR. GALL. CARM. epigr. 755, 2 al. scribitur ce- passim apud christianos in libris et titulis.* GLOSS. *ὀψάριος; dii -es θεοὶ ὀψάριοι. cf. SERV. Aen. 1, 387 -bus...secundum Pythagoram et...Platonem dixit, qui confirmant vivos esse superis caros (11, 51). DIFF. ed. Beck p. 44, 14 -es caeli noti (?) sunt (cf. GLOSS. IV 315, 26 caeles caelo [vel caeli] noti. 217, 2 caeloniti -s. V 564, 50 caelonitis -es).* [*it. cilestro 'caeruleus'. M.-L.*]*

I pro substitivo (fere semper pluraliter cf. EXC. Bob. gramm. 1548, 24) et adiectivo (cum nominibus personarum): A cuiusvis generis: **I proprie de diis superis, de deo Christo et divinis christianorum, de divis imperatoribus:** ENN. frg. var. 23 plagas -um ascendere. PACVV. trag. 212 deos infernos, ...-is...decorare. ACC. trag. 101 cum nixerint -ium molem mihi. 209 -um pater. LVTAT. epigr. 2, 3 pace mihi liceat, -es, dicere vestra. CIC. har. resp. 20 Iovi Saturno Neptuno Telluri dis -bus. leg. 1, 24 agnatio nobis cum -bus...appellari potest. 2, 19 divos...eos, qui -es semper habitati, colunt. 2, 55 nec...tam denicales...quam ceterorum -ium quieti dies feriae nominarentur. 3, 5 *ut Titanes* -bus adversabantur. carm. frg. 33, 30 -um sator. nat. deor. 2, 153 vita...nulla alia re nisi immortalitate...cedens -bus. Phil. 4, 10 de voluntate -ium dubitare. off. 3, 25 in concilio -ium collocare. CATVLL. 64, 191 -um...fidem *comprecari*. 64, 204 -um...rector (SEN. Herc. f. 516). 68, 76 nondum cum...hostia -is pacificasset heros. LVCR. 6, 1274 -um templa. CAES. Gall. 6, 17, 2 imperium -ium tenere. VERG. Aen. 1, 387 haud...invisus -bus. 7, 432 -um vis magna iubet. 11, 51 iuvenem exanimum et nil iam -bus ullis debentem. 11, 276 -ia corpora appetere. AETNA 339 -ia numina ture placare. PANEG. in Mess. 14 parva -is placavit (pac- A) mica. PROP. 1, 13, 23 -em flagrans amor Herculis Heben. LYGD. 4, 53 sollicitas -ia numina votis. Ov. met. 1, 150 ultima -um terras Astraea reliquit. 6, 72 bis sex -es medio Iove...sedent. 6, 171 auditos...praepone visis -es. epist. 7, 130 non bene -is impia dextra colit. 8, 87 quae mea -is in-

iuria fecit iniquos...? 16, 119 credere vix equidem -ia corpora possum arbitrio formam supposuisse tuo. 19, 181 non bove mactato -ia numina gaudent. fast. 2, 65 dent tibi (*Auguste*) -es, quos tu -bus annos (*sc. templa ponens et reponens*). 2, 144 -em fecit te (*Romule*) pater, ille (*Augustus*) patrem. 4, 121 -es...duas *Venus* Troiano iudice vicit. 4, 276 -um Matrem. trist. 1, 3, 37 -i...viro (*i. Augusto*), quis me deceperit error, dicite. LIV. 1, 7, 10 -ium numerum *augere*. 1, 31, 8 nullam ei oblatam -ium speciem. 1, 32, 10 Iuppiter et tu Iane Quirine dique omnes -es vosque terrestres vosque inferni. 10, 28, 16 -ium infernorum (*sic recte P, cf. p. 67, 65 et TAC. hist. 5, 5 GAUDENT. serm. 19 VVLG. Phil. 2, 10 AVG. civ. 10, 17; inferorum coniecerunt*) iras (TAC. hist. 4, 84). MANIL. 1, 26 *mundum* cognoscere...munere -um. VITR. 1 praef. 2 consilium -ium. VAL. MAX. 1, 7 ext. 5 nepotis felicitatem -ium iudicio destinatum. 1, 8 ext. 17 societatem...-is Concordiae sinu genitam. 7, 2, 5 sive casu sive etiam -is numinis providentia. 7, 2 ext. 1 te...-ium arbitrio permittite. 9, 8, 2 *Caesar* -ium cura protectus. SEN. Herc. f. 597 -um arbiter parensque. Herc. O. 733 -bus aspersa...tura. dial. 6, 18, 1 *urbem* -ium officia volentem. SIL. 3, 137 *paucos* pater aetheriis -um destinat oris. 16, 140 -um monita...huc me duxere volentem. STAT. silv. 5, 1, 185 non in te fatis, non iam -bus ullis arbitrium. TAC. Germ. 9 magnitudo -ium. hist. 5, 3 duci -i (*i. deo*) crederent *Iudaei*. ann. 4, 52 *Agrippinam* -i sanguine (*i. Augusti*) ortam. APVL. met. 6, 23 coetu -ium. 9, 34 numinum -ium...minis. 11, 29 -ium...intentio. Socr. 6, 134 cuncta -ium voluntate et numine et auctoritate...fieri. 7, 136 pro maiestate deum -ium. Plat. 2, 8 divino illi et -i bonus similior esse velit. *nota:* PS. APVL. Ascl. 9 hominum...admirationibus, adorationibus, laudibus, obsequiis caelum -esque delectantur (25 nihil religiosum nec caelo nec -bus dignum). EPIST. Paul. et Cor. II rec. B 5 dimisso ad eam (*Mariam*) a patre spiritu -i. COMM. instr. 1, 6, 19 impuros oratis et dicitis esse -es. 1, 22, 12 -is fieri qui relinquunt aras eorum (*daemonum*). 1, 28, 9 deum irridere -em. 2, 1, 24 obscurati nobis, qui fuerunt tempore tanto, illa est gens vera -s. 2, 1, 32 *obscurati* veniunt cum rege -e (PS. HIL. dedic. eccl. p. 884 PRISC. Anast. 2. 272). 2, 1, 35 -em populum...videre. PANEG. 10, 19 exercitus (HIL. in Matth. 22, 5 RVFIN. hist. mon. prol.). PS. LACT. mort. pers. 1, 7 -is iudicis *severitas*. HIL. in Matth. 16, 7 dei filium -is patris revelatione conspiciens *Petrus* (VVLG. Matth. 5, 48 pater vester -s. 6, 14. 15, 26 *al.*). trin. 2, 27 multitudo exercitus -s (in Matth. 22, 5). in Matth. 10, 4 qui terrestres antea erant, -es modo fiunt (*sc. apostoli*). 18, 6 angelorum. myst. p. 4, 7 Adam. AMM. 15, 8, 10 nutu dei -is. 25, 7, 5 aeternum dei -is numen. AMBR. virg. 1, 3, 13 militia (VVLG. Luc. 2, 13 SVLP. SEV. Mart. 1, 6. 14, 5 VICTRIC. 1). VVLG. I Cor. 15, 47 secundus homo de caelo, -s. Phil. 2, 10 in nomine Iesu omne genu flectatur -ium, terrestrium et infernorum. HIER. epist. 3, 1 -em in terris circumire familiam. 96, 2 -bus misceamur choris. PAVL. NOL. carm. 14, 65 -um sacris procerum monumentis Roma Petro Pauloque potens. AVG. civ. 10, 32 p. 458 -ium...verba ministrorum. 13, 17 p. 577 animalia. epist. 146 dominus. VAL. CEM. hom. 13, 5 medico. *cf. Caelestis. nota singularem absolute:* TIB. 2, 4, 35 heu quicumque dedit formam -is avarae. COMM. apol. 406 concipiet virgo et pariet terra -em. VVLG. psalm. 67, 15 dum discernit -s (*τὸν ἐπορεύοντα*) reges. I Cor. 15, 48 qualis -s, tales et -es. 15, 49 sicut portavimus imaginem terreni, portemus et imaginem -is (*i. Christi*) *cf. Ov. fast. 6, 573 dea Fortuna furtivos profitetur amores, -emque homini concubuisse pudet.* **2 translate de hominibus:** HOR. carm. 4, 2, 18 quos Elea domum reducit palma -es. QVINT. inst. 10, 2, 18 -is huius (*Ciceronis*) in dicendo viri (*cf. VELL. 2, 64, 3. 2, 66, 3.* *cf. GLOSS. IV 33, 6 -ior praestantior.*

**B neutri generis: ad caelum sive deos superos perti-
nens (cf. TERT. orat. 6 -ia, id est...dei nomen, dei voluntatem et dei regnum); item fere semper pluraliter: apud christianos -ia saepe fere i. q. caelum: CIC. Arat. frg. 3, 1 cetera labuntur celeri -ia motu. rep. 1, 15 *Panaetius* -ia...studiosissime solet quaerere (1, 31). 6, 20 haec -ia semper spectato. ac. 1, 15 -ia...procul esse a nostra cognitione. 1, 29 prudentiam procurantem -ia. 2, 127 cogitantes...supera atque -ia. fin. 5, 87 ut *Plato* a sacerdotibus barbaris numeros et -ia acciperet. Tusc. 5, 8 -ium divina cognitio (SEN. nat. 1 praef. 6 QVINT. inst. 1, 10, 5). 5, 10 *ab antiquis philosophis* anquirebantur...cuncta -ia. part. 56 natura...-ia magna videntur. Cato 77 -ium ordinem contemplantes (nat. deor. 2, 4). nat. deor. 2, 56 -ium...admirabilem ordinem incredibilemque constantiam...vacare mente. HOR. epist. 1, 17, 34 res gerere...attingit solum Iovis et -ia temptat. Ov. met. 9, 500 ad -ia ritus exigere humanos. SEN. dial. 2, 4, 2 -ia humanas manus effugiunt. 11, 6, 7 -ium natura semper in motu est. 6, 25, 2 sciscitanti -ium causas domesticus interpres *gratus est*. 11, 7, 1 a -bus...te ad humana converte. 11, 8, 6 dum...-bus, qua homini fas est, inmiscer. benef. 6, 23, 3 debemus...et soli et lunae et ceteris -bus beneficium. nat. 2, 1, 1 omnis de universo quaestio in -ia, sublimia, terrena dividitur. 2, 1, 4 inter -ia de terra dicendum erit. 2, 6, 1 quicquid terra in alimentum -ium misit. 4, 11, 4 -ia magis sentire. 6, 16, 2 omnis...-ium coetus. 6, 16, 3 suffecturi in tot -ia spiritus terrae. 7, 3, 2 -ium observatio. 7, 25, 6 non licet stare -bus nec averti (epist. 88, 26). epist. 79, 10 -ium stata magnitudo est. 87, 19 des...illi (*deo*) divinum aliquid, -e, magni-**

ficum. 88, 14 -ium notitia *gloriarum*. 88, 26 qua ratione constant -ia, quae illis sit vis quaeve natura, sapiens scit. 88, 28 *mentes nostrae* tractatu -ium crescunt. 94, 56 *mundi cursum* nocte -ia *aperientem*. 108, 20 -ia per certos circuitus verti. PERS. 2, 61 curvae in terris animae et -ium inanis. PLIN. nat. 2, 30 aeterna est -bus natura intextentibus mundum intextuque (-oque *dubitanter Mayhoff*) concretis. 17, 23 aquilonis situm ventorumque reliquorum... plura -ia. 18, 267 -ia *scire*. STAT. Theb. 3, 104 -ia... edocuit... Apollo. TAC. hist. 5, 4 pleraque -ium vim suam et cursus septenos per numeros *complent*. 5, 5 *Iudaeis* eadem... cura et de infernis persuasio *atque Aegyptiis*, -ium contra. ann. 4, 58 periti -ium. APVL. apol. 64 Platonica familia nihil novimus nisi festum et laetum et solemne et superum et -e. PS. APVL. Ascl. 8 mirari atque orare -ia. 30 nihil stabile, nihil fixum, nihil immobile nec nascentium nec -ium nec terrenorum. 38 dii -es inhabitant summa -ia. TERT. nat. 1, 13 affectatione adorandi... -ia. scorp. 10 honeste in -bus stabo. *ibid.* in -bus confitendum... est. orat. 1 quod terrena -bus cesserint. 25 priora -ia quam terrena. bapt. 10 nihil -e praestabat *Iohannes*, sed -bus praeministrabat. *ibid.* non erat -e, quod -ia non exhibebat. anim. 24 animae et innatae et in -bus conversatae. IREN. 4, 19, 1 quae... supercaelestia et spiritalia sunt et... invisibilia et inenarrabilia typos... alterorum -ium dicere. PANEG. 10, 14 -ia sub oculis hominum venire non *solent*. SPART. Hadr. 2, 4 Hadriano peritia -ium callente. ARNOB. nat. 2, 2 a deo omnia terrena cunctaque -ia animantur motu irriganturque vitali. LACT. inst. 6, 9, 15 -ia disserens. 7, 6, 2 animas ad -ia genitas. HIL. myst. p. 25, 2 illud duci futuro nomen adlegit, quod erat aeterno duci iam in -bus praeparatum. hymn. 2, 58 vivam locata post haec in -bus. PS. HIL. libell. 5 ne... terrena visu -bus miscerentur. FILASTR. 155, 10 -ia sperantes. PROB. Verg. georg. 1, 217 *Taurus* sacratus inter -ia. HYG. astr. 3, 29 p. 94, 16 non modo Piscium, sed etiam -ium nodum verum (nodus -s l. 58 sqq.). AMBROSIAS. in Rom. 7, 1 ut per terrena suadeat *Paulus* -ia. TRACT. c. Arrian. p. 13, 4 *Christum* -ia... adorare noscuntur. VVLG. Ioh. 3, 12 si dixero vobis -ia, credetis? Eph. 1, 3 qui benedixit nos... in -bus in Christo. 1, 20 *deus constituens Christum* ad dexteram suam in -bus. 2, 6, 3, 10, 6, 12. Hebr. 8, 5 qui exemplari et umbrae deserviunt -ium. 9, 23. HIER. in Is. 18, 4 p. 200 requiescam... in -bus. epist. 51, 4 de -bus ad inferiora. 51, 5 de terra ad -ia. 100, 5 coronam... in -bus possident. 108, 19 *monasterium* dabat terrena, ut -ia tolleret. 130, 14. PAVL. NOL. carm. 15, 33 sanctum et -ia fari. 21, 186 quo *die* mihi patronus natus in -bus Felix ad illam exortus est potentiam, qua. 21, 452 -ia... spirare. epist. 12, 7. 13, 27 AVG. civ. 1, 31 p. 49. 10, 11 p. 420. 10, 29 p. 450 *al.* RVT. NAM. 1, 523 infelix *iuvenis* putat illuvie -ia pasci. LEO M. serm. 25, 5. SACR. Leon. 312 pugnavit... contra illecebras temporales spes -ium. 313. 315 SIDON. epist. 3, 1, 3 BOETH. herm. sec. 3, 9 p. 220, 4. p. 232, 8 -ium necessitas. APRING. in apoc. 1, 4. 20, 8 VEN. FORT. carm. 1, 16, 80 NICET. symb. p. 354, 5.

I pro adiectivo cum nominibus rerum. A in caelo positus, fixus, ad caelum pertinens, aërius, aetherius (cf. HIER. in Is. 50, 2 p. 578 omne quod supra nos est, intelligamus caelum, sicut volatilia quae in aere sunt, appellantur -ia. 34, 1 p. 442): RHET. Her. 4, 48, 61 omnes res... terrestres, -is (ceteris et sim. M), maritimas (CIC. fin. 4, 11 modestiam quandam cognitio rerum -ium affert iis, qui. 5, 51. 58 Tusc. 1, 44 nat. deor. 2, 16. 17. 75. 90. 120. 140 div. 2, 148 orat. 119 SEN. benef. 4, 7, 2 COLVM. 3, 6, 4 TERT. nat. 2, 3. IREN. 2, 7, 3 in mundo sunt quaedam... superterrestria, quaedam aquatilia, quaedam volatilia, quaedam -ia). CIC. Arat. 17 *Pisces* una... in stella communiter haerent, quam veteres soliti -em dicere Nodum (AVIEN. Arat. 556. CIC. Arat. 243 orbis... vinctos inter se et nodis -bus aptos). 163 signa (316. nat. deor. 1, 35 signis sideribusque. div. 1, 127. AETNA 253 astris. OV. met. 8, 372. 15, 846 trist. 2, 57 NVX 81 VITR. 5, 6, 1. 9, 8, 8. 12 LYCAN. 2, 267 FLOR. epit. 1, 2, 3 APVL. met. 2, 28. 6, 19. 11, 9 mund. 33 NEMES. cyn. 204 HIL. trin. 2, 27 AVG. civ. 7, 15 p. 293). CIC. rep. 6, 17 *novem orbium vel globorum* unus est -s (APVL. Plat. 1, 11). leg. 1, 24 perpetuis cursibus conversionibusque. Tusc. 1, 40 ut ignea et animalis pars corporum in -em locum subvolent (1, 47 quanta spectacula animus in locis -bus esset habiturus). 1, 65 natura (nat. deor. 2, 64 -em... altissimam aetherianque naturam, id est igneam). 1, 75 hoc... dum erimus in terris, erit... -i vitae simile (VELL. 2, 24, 3 TERT. bapt. 3 HIL. in Matth. 22, 3 PS. HIL. dedic. eccl. p. 882). div. 2, 93 vim -em ad eos, qui in terra gignuntur, pertinere. nat. deor. 2, 14 facibus. 2, 41 ardore -i, qui aether vel caelum nominatur. 3, 16 perturbationibus. VARRO ling. 6, 53 -um auspicio (PAVL. FEST. p. 64 -ia auguria vocant, cum fulminat aut tonat). CATVLL. 66, 7 me... Conon -i in lumine (numine libri) vidit (COLVM. 9, 4, 4 -is luminis hyacinthus. HIL. in Matth. 17, 2 CLAVD. rapt. Pros. 1, 45). 66, 37 *coma* -i reddita coetu. LVCR. 2, 384 -em fulminis ignem (LIV. 39, 22, 3 ignes... -es multifariam orti. SEN. nat. 6, 1, 6. 7, 23, 1 PLIN. nat. 2, 82 STAT. Theb. 11, 483 PS. QVINT. decl. 19, 6 TAC. hist. 5, 7 ann. 12, 64 APVL. met. 2, 12 de sole. SOL. 32, 11 HIL. in Matth. 26, 5 AVG. civ. 16, 30 SVLP. SEV. chron. 1, 45, 2. LVCR. 5, 1094 flammis. LIV. 1, 41, 3 VAL. MAX. 9, 12, 1 LYCAN. 6, 504 PLIN. nat. 1, 2, 27 MART. CAP. 2, 109 CLAVD. carm. min. 22, 38 cf. VAL. MAX. 7, 7, 4 fulmine. CLAVD. carm. min. 27, 59 telis i. radiis vel flammis). LVCR. 5, 1204 magni -ia mundi

templa (6, 388. 670 VAL. MAX. 1, 6 ext. 1 NEMES. ecl. 1, 39). 6, 395 turbine. VERG. Aen. 6, 379 prodigiis (LIV. 1, 34, 9. 2, 42, 10. IVST. 37, 2, 1 ostenta). CVLEX 347 -i fato seu sideris ortu. AETNA 279 non credere subter -is migrasse minas (SEN. nat. 6 praef. 6 TAC. hist. 1, 18 FLOR. epit. 2, 8, 3). HOR. carm. 3, 10, 20 aquae (*sic passim, ut* HOR. epist. 2, 1, 136 OV. ars 2, 352 fast. 4, 386. LIV. bis. VITR. 3, 5, 15. SEN. nat. quater; *saepissime* COLVM. et PLIN. VEG. mulom. 3, 8, 3 aqua cisternina vel -i. CASS. FEL. 29 p. 52, 5 aqua imbrili id est -i. cf. CORP. VIII 7034 *fistula* ex elemento -i totius anni substantiam... sumministrat. OV. met. 11, 519 undis. VITR. 8 praef. 1 imbrium. VAL. MAX. 1, 6, 3 COLVM. 3, 13, 7). HOR. carm. 4, 7, 13 damna... reparant -ia lunae. OV. ars 2, 237 imbrem -i nube solutum. met. 1, 73 astra tenent -e solum. 1, 152 adfectasse ferunt regnum -e Gigantas (Pont. 4, 8, 59 SIL. 9, 309 CLAVD. carm. min. 53, 1; *saepe apud christianos ut* TERT. bapt. 20 pudic. 21 COMM. instr. 1, 38, 7 *al.*). OV. met. 1, 595 -ia... scepra. 2, 136 tecta. 4, 447 sede (Pont. 3, 5, 53 AVG. civ. 10, 1 p. 401. 10, 2 p. 404. 10, 7 p. 412. 19, 23 p. 395). 9, 254 oris. 12, 40 plagas (SEN. Herc. O. 1975 STAT. Theb. 10, 635 SOL. 5, 17 CARM. adv. Marc. 4, 154). fast. 1, 139 -is ianitor aulae (HIER. epist. 58, 3 INSCR. christ. Hisp. 86. 130). 1, 312 rore (MARCELL. med. 8, 35 CASSIOD. inst. div. 3 p. 1115). 6, 421 signum -e Minervae... desiluisse (Pont. 3, 2, 51 in *Tauris* signum -e fuisse. SIL. 13, 49 Palladium). LIV. 29, 27, 14 terrores. MANIL. 4, 120 -is fabricare gradus. VITR. 8, 2, 4 aer. PAVL. FEST. p. 131 *scutum*. VAL. MAX. 4, 1 ext. 2 arce (SEN. dial. 6, 26, 1 IVV. 15, 146 PORPH. Hor. carm. 3, 3, 10 INSCR. christ. Hisp. 130). 8, 1 abs. 4 *tempestas*. 8, 7 ext. 3 -ium observationum rationem percipit (PLIN. nat. 1, 2, 9). SEN. epist. 92, 10 superioribus eius (*virtutis*) partibus venerandis atque -bus. nat. 1 praef. 13 regio. 2, 27, 3 sonus. Herc. O. 893 auras. PLIN. nat. 2, 19 Iovem... aut Mercurium... inter se vocari et esse -em nomenclaturam, quis non... fateatur ridendum. 2, 148 arma -ia ab ortu occasuque inter se concurrentia. 2, 149 *Anaxagoran* praedixisse -ium litterarum scientia, quibus diebus saxum casurum esset e sole. 2, 189 -bus nexa causis. 2, 206 miracula (PANEG. 7, 17). 11, 31 *caeli sudor* magnam... -is naturae voluptatem adfert. 12, 110 arcus (17, 39. 21, 41. 24, 113. 33, 81. 37, 22. 89. 136. 137 SVET. Aug. 95 SOL. 33, 20 AMM. 20, 11, 26). 18, 154 -e frugum vinearumque malum. 18, 205 subtilitate. 18, 206 divinitatem. 18, 278 iniuriae. 18, 290 sterilitas. 37, 25 umore (PROB. Verg. georg. 1, 47). 1, 2, 26 trabes. 1, 2, 28 coronis. VAL. FL. 8, 230 mensas. 8, 334 limina. STAT. Theb. 10, 913 regia (CLAVD. 7, 151). 11, 17 sulphure. QVINT. inst. 12, 10, 24 fragori (AMM. 31, 15, 5). SVET. Aug. 80 ursae (AMM. 22, 8, 37 cf. 15, 10, 2 plaustrum). frg. p. 215, 10 orbium. AMPEL. 2, 5 *Iuno* leonem... -i dignitate est honorata. APVL. met. 4, 14 vaporis. 5, 1 palatium. 5, 8 divitiarum. 6, 23 theatro. mund. praef. ratione. 3 missilium. 25 corpora -ia, quanto finitima sunt ei (*Iovi*), tanto amplius de deo carpere (AVG. civ. 10, 2 p. 404). flor. 18 p. 91 studia *Thalys*. PS. APVL. Ascl. 9 laudibus. 30 *tempus*. 38 harmoniae. TERT. nat. 2, 6 casuum. scorp. 10 confessionis. orat. 26 refrigeria. bapt. 3 firmamentum (AVG. civ. 10, 27 p. 444). 10 baptismus. pudic. 9 pane (HIL. in Matth. 14, 10 PAVL. NOL. carm. 16, 214 SVLP. SEV. dial. 1, 11, 6). anim. 17 murmur. CENS. 22, 4 menses. COMM. instr. 2, 3, 2 fabrica. SOL. 29, 3 vertigine (BOETH. mus. 1, 2). 56, 3 *Belum* inventorem -is disciplinae (32, 37). PANEG. 11, 10 speculam. 12, 6 arcanis (12, 19 HIL. in Matth. 2, 6. 14, 12). LACT. inst. 6, 4, 2 itinere. 6, 18, 3 mercedis (FILASTR. 84, 4 AVG. civ. 1, 10 p. 20). PS. HIL. dedic. eccl. p. 884 mansionum. *ibid.* patriae (PS. HIL. libell. 14 VVLG. Hebr. 11, 16 AVG. civ. 2, 29 p. 96. 5, 18 p. 223 BENED. reg. 73, 17. APRING. in apoc. 1, 4 -em patriam, quam ecclesiam catholicam dicimus). HIL. in Matth. 2, 6 de -bus portis sanctum in nos spiritum involare. 3, 6 lumen -is habitaculi (AVG. civ. 22, 4 VRAN. epist. 2 p. 860. AVG. civ. 8, 24 p. 362, 10 habitacionis. 9, 7 p. 378. 10, 1 p. 404 lib. arb. 3, 9 PASS. Paul. 11). 6, 3 spei (10, 5). 10, 9 pacis (AVG. civ. 19, 17 p. 386). 10, 13 perfectae fidei praemia. 13, 7 thesauri. ad Const. 1, 6 operationum. 2, 7 patrimonii. myst. p. 24, 34 visionis (VVLG. act. 26, 19). PS. HIL. libell. 3 creatura (AVG. civ. 14, 11 p. 29). 10 divitias (HIL. in Matth. 13, 7). dedic. eccl. p. 882 *corda iustorum sunt quasi -s introitus*. GAUDENT. serm. 10 elementa tam -ia quam terrena. FILASTR. 34, 1 mysteria (112, 4 APRING. 1, 20). 135, 3 meriti (PAVL. NOL. carm. 27, 220). AMM. 20, 3, 1 lux (*i. sol*). 26, 1, 11 nullo errore... obumbrata ratio -s. 31, 13, 7 Virginis. FAV. EVL. p. 15, 26 circulatorum (MACR. somn. 1, 20, 22). SCHOL. Germ. Bas. p. 66, 4 *Virgo digna* -i numero. p. 72, 12 leonem -i memoria dignari. HEGES. 5, 22 l. 98 *populo Iudae* pervius fluctus fuit, aer fertilis, terra -s (*translate*). HIER. epist. 108, 1 domus (AVG. civ. 19, 16 p. 383). PAVL. NOL. carm. 15, 150 veri. 16, 277 bonorum. AVG. civ. 2, 29 *deos haberi* in numero sanctarum -ium potestatum. 5, 1 p. 191 hominum factis... quibus -s necessitas adhibetur. 7, 30 p. 313 vias (PASS. Petr. Paul. long. 63). 8, 23 p. 356 similitudo (*praecedat*: quod Aegyptus imago sit caeli). 10, 8 p. 413 incendium Sodomorum. 16, 23 p. 159 posteritas *Abrahae* -i felicitate sublimis (17, 12 p. 233). 18, 47 p. 330 societate (19, 17 p. 384). serm. ed. Mai 50, 1 *apostoli doctrinae* -is auctores. MART. CAP. 2, 133 thalami. DRAC. laud. dei 102 ut nec -e tribunal linqueret *Christus homo factus*. BOETH. herm. pr. 1, 5 p. 75, 15 *Canem*. herm. sec. 3, 9 p. 231, 13 siderum cursibus. CORP. VII 759 imminet Leoni Virgo -i situ. cum nominibus locorum et localium rerum trans-

late dictorum: TERT. scorp. 12 Hierusalem (VVLG. Hebr. 12, 22 HIER. epist. 14, 3 AVG. civ. 17, 3 [*quater*]. 17, 10. 12. 20). AMBR. Isaac 6, 55 civitatem (AVG. civ. *passim*).

B coniungitur cum divinus (CIC. fin. 5, 95 virtutis -em quandam et divinam...praestantiam. Tusc. 1, 66. nat. deor. 2, 90 in hac -i ac divina domo. fin. 2, 114 Tim. 35 Phil. 5, 28 et 12, 8 [*translate*] PETRON. 188 PLIN. epist. 1, 20, 22 ARNOB. nat. 3, 4 RVFIN. hist. 1, 2, 3 CASSIOD. inst. div. 21 p. 1136. cf. MELA 1, 58 *Apis* divinitus et -i igne conceptus) et *accedit ad notionem divinus, ad deos, divos* (i. imperatores), *deum Christum divina christianorum pertinens* cf. TERT. anim. 3 definitiones -es id est dominicas. GLOSS. V 273, 25 -i animo dei sensu (*opp. saepius* humanus): CIC. har. resp. 57 eodem... tempore et suscipimur in lucem et hoc -i spiritu augemur (VAL. MAX. 1, 7, 1 SEN. dial. 11, 6, 7 TERT. bapt. 10. cf. VAL. MAX. 4, 8, 5 Romanae liberalitatis -em spiritum [*translate*]). CIC. Phil. 5, 8 non modo tonante Iove, sed prope -i clamore prohibente. leg. 1, 23 parent... huic -i discriptioni mentique divinae et praepotenti. 2, 9 ante quam ad populares leges venias, vim istius -is legis explana. Tusc. 1, 64 sine -i aliquo mentis instinctu. Cato 77 animus -s ex altissimo domicilio depressus et quasi demersus in terram (VERG. Aen. 1, 11 tantaene animis -bus irae? VELL. 2, 60, 2 sprevit... -s animus humana consilia. QVINT. inst. 2, 16, 17. 12, 2, 28 Ps. QVINT. decl. 9, 14. VELL. 2, 123, 2 animam. APVL. Plat. 1, 9 PANEG. 3, 6 AVG. civ. 13, 17 p. 578 CORP. V 7640. Ov. fast. 1, 534 mente. AMM. 18, 3, 8). CIC. nat. deor. 1, 43 -i Epicuri de regula et iudicio volumine. ad Brut. 2, 7(9, 6), 2 res... a te gesta memorabilis et paene -s (PLIN. epist. 9, 26, 7 incredibilia sint haec et inania an magnifica et -ia. APVL. met. 5, 8 illarum -ium rerum dominus. TERT. bapt. 10 *Iohannes* profitetur sua non esse -ia. FILASTR. 135, 1). LVCR. 2, 991 -i sumus omnes semine oriundi (Ov. fast. 2, 383 OPTAT. 2, 10). VERG. georg. 4, 1 mellis -ia dona (SERV. *ibid.* 'munus deorum'. cf. COLVM. 10, 4 -ia mella. Ov. met. 13, 289 *de armis Achillis*. MANIL. 5, 21 Ariadneae -ia dona coronae. PLIN. nat. 11, 37 SIL. 5, 360 Ps. APVL. Ascl. 18 Ps. HIL. dedic. eccl. p. 881 VVLG. Hebr. 6, 4 DRAC. Orest. 898 SACR. Leon. p. 327). VERG. Aen. 6, 730 -s origo seminibus est (STAT. Theb. 4, 769 QVINT. inst. 1, 1, 1). 12, 167 armis *Aeneae* (Ov. fast. 3, 259 LIV. 1, 20, 4 VAL. FL. 6, 485 SIL. 9, 558 HOMER. 935 STAT. Theb. 9, 738. FILASTR. 149, 4, *ubi armis translate*). HOR. epist. 1, 3, 27 quo te -s sapientia duceret (FILASTR. 76, 3 TYCON. 7 p. 79, 13 VINCENT. LER. 17, 23 p. 26. TERT. orat. 1 *sophiam*). Ov. ars 1, 185 ingenium (VAL. MAX. 8, 8 ext. 2). am. 2, 1, 11 bella *Gigantum* (SIL. 12, 660 CLAVD. 26, 71 rapt. Pros. 3, 314). epist. 15, 277 sagitta *Amoris*. 17, 67 mores -i pectore dignos (trist. 2, 213 Pont. 1, 2, 76). 20, 179 praeteritine tuas de tot -bus aras. met. 1, 396 monitis (14, 293 APVL. met. 4, 34). 1, 760 stirpe (OCTAVIA 533). 2, 621 ora (fast. 4, 542 Pont. 2, 5, 53). 2, 819 virga *Mercurii*. 4, 217 pabula *equorum Solis*. 4, 252 nectare (LACT. Phoen. 111). 6, 131 -ia crimina, vestes. 13, 659 munere (14, 594 HIL. myst. p. 21, 18 AMM. 29, 2, 18 SVLP. SEV. dial. 1, 11, 6 PASS. Mar. lac. 8 p. 57, 10). Ov. met. 15, 630 auxilium. 15, 668 signis -bus indicet orant *Aesculapium*. 15, 743 specie -e resumpta ab *Aesculapio*. fast. 3, 42 -i tumidus pondere venter erat. 4, 205 gutture *Saturni*. 5, 220 comas *Charitum*. trist. 4, 10, 19 sacra *Musarum*. Pont. 2, 1, 27 numine -i solem fulsisse serenum (VAL. MAX. 8, 9, 3). 3, 1, 118 toro *Augusti*. 4, 11, 3 cuspide *Augusti* (*translate*). LIV. 1, 12, 7 voce (1, 31, 4. 5, 52, 11. TAC. ann. 16, 22 *Neronis*. SVET. Nero 21 FRONTO p. 122, 16 N. TERT. orat. 3 COMM. instr. 2, 15, 2. PANEG. 4, 6 verba. Ps. AVR. VICT. epit. 10, 9 dicto. HIL. in Matth. 5, 2 sermo. 11, 11. 23, 2. 27, 7 AMBR. virg. 1, 12, 64 HIER. epist. 98, 3. 19). LIV. 1, 20, 7 caerimonias. 2, 36, 6 minas irasque. 3, 7, 8 irarum (7, 2, 3 SEN. Herc. O. 441 TAC. hist. 4, 64 ann. 1, 30 TERT. bapt. 8 COMM. instr. 2, 2, 13 apol. 162 DICT. 1, 19 SVLP. SEV. chron. 1, 54, 2 dial. 3, 4, 6). MANIL. 1, 3 rationis (sc. *eius quae caelum regit*. PANEG. 11, 23 AMM. 19, 11, 17). 1, 328 honos *Orphei* (CVRT. 8, 5, 5 *Alexandri*. 8, 5, 15. 10, 5, 6. 33 TAC. ann. 6, 18. 12, 69 APVL. met. 4, 29 PROB. Verg. georg. 1, 30 AVG. civ. 8, 27 p. 366 CORP. IX 4192). VELL. 2, 64, 3 ore *Ciceronis* (*translate*; cf. 2, 66, 3). 2, 94, 1 praeceptorum (APVL. met. 11, 21 TERT. pudic. 5, 6 LACT. inst. 1, 1, 8 HIL. in Matth. 6, 5. 25, 5 Ps. HIL. dedic. eccl. p. 879 AVG. serm. 76. AVELL. p. 66, 19 praeceptione sc. *imperatoris*). VELL. 2, 104, 3 operum *patris* (*translate*). VAL. MAX. 1 praef. providentia (APVL. met. 8, 28. 9, 27 Ps. QVINT. decl. 9, 16). 1, 6, 11 consiliis (HIL. in Matth. 3, 1). 1, 7 ext. 6 Dionysium -i custodia *Iovis* liberatum. 1, 8, 2 *Aesculapius* verba mortalium -i obsequio comprobavit. 1, 8, 6 -e caput *Martis* (9, 1, 5). 2, 10, 2 conspectum et congressum tanti viri quasi -e aliquod beneficium expetentes (SEN. benef. 4, 4, 3 PANEG. 2, 14 SVLP. SEV. chron. 1, 24, 6). 3, 2, 23 *Caesar* Britannicae insulae -is iniecit manus (HOMER. 469). 3, 7 ext. 3 quantum... Leda -i partu edere... potuit. 6, 8, 3 vulneribus *divi Iuli*. 7, 6, 6 divinam filii (*Augusti*) mentionem -i patris recordationi (COD. Theod. 6, 5, 2) *subnectere*. 8, 11 ext. 1 *obscurato sole Athenienses* interitum sibi -i denuntiatione portendi credentes. 9, 2 ext. 11 habitum... -is roboris humanae condicioni denegatum. SEN. Herc. O. 1437 aures *Herculis*. epist. 41, 5 animum... -s potentia agitatur (APVL. mund. 27 potestas. VVLG. Dan. 4, 23). CALP. ecl. 4, 140 *di*, date perpetuo -ia fila metallo. PLIN. nat. 2, 18 passu *Vespasiani*. SIL. 4, 463 clipeo *Martis*.

STAT. Theb. 5, 59 movet... -ia quondam corda dolor. 9, 729 -bus implet coryton *Parthenopaei* telis *Diana*. silv. 3, 4, 53 -is oculos ducis *Germanici*. MART. 5, 5, 7 Capitolini -ia (i. *Domitiani*) carmina belli (8 praef. 9 verecundiae). QVINT. inst. 3, 7, 5 ortus *Romuli*. 4 praef. 2 iudiciorum *Domitiani* (SYMM. or. 3, 5. 33, 3). 10, 1, 86 naturae Homeri. TAC. hist. 4, 81 favor (Ps. APVL. Ascl. 19 PANEG. 10, 2). dial. 8 eloquentiae -s vis. ann. 1, 10 religiones (5, 2). PLIN. epist. 1, 20, 22 orationem (SYMM. epist. 1, 13, 1 VICTRIC. 18). SVET. Aug. 71 gloriam (HIL. in Matth. 14, 18. 18, 6 al. FILASTR. 92, 6 VVLG. II Tim. 2, 10). DECRET. decur. Tergest. (Corp. V 532) 2, 1 litteris Antonini (PANEG. 4, 13 LACT. inst. 4, 22, 1. epit. 57 [62], 7 scriptis. COD. Theod. 9, 19, 3). APVL. met. 4, 28 novo (-a *trad.*) -ium stillarum (stell- *trad.*) germine... terras Venerem aliam *pullulasse*. 4, 32 odiis. 11, 13 promissum (SERM. Caspari anecd. p. 327, 12). Plat. 2, 14 cupidine. mund. 36 institutis. Socr. 3, 124 (*translate*) facundia *Platonis* (apol. 49). 5, 129 sententiam. Ps. APVL. Ascl. 6 dispositione. TERT. pudic. 5 edicti. ieiun. 10 charismate. anim. 3 definitiones. CORP. XI 5631 indulgentia *Septimii Severi* (VI 3761. 31320). COMM. instr. 1, 26, 1 respuis... bonum disciplinae -is (apol. 220 RVFIN. hist. mon. 1 p. 393). 2, 1, 40 terrore (apol. 966). apol. 1040 furia. PANEG. 3, 3 generis. 6, 1 nuptiarum. 6, 3 vultus. 6, 11 pietatem. 6, 14 nutu (AMM. 20, 5, 4. 22, 2, 5). 7, 7 suffragiis. 10, 9 prudentia (HIL. trin. 5, 1). ARNOB. nat. 3, 4 nomina *deorum*. LACT. inst. 7, 5, 22 lavacro (i. *baptismo*). 7, 27, 12 cibo (HIL. in Matth. 15, 10. 26, 5 myst. p. 21, 8. 13. FILASTR. 59, 2 escam). epit. 37 (42), 7 hymnorum (i. *psalmorum*). SVLP. SEV. epist. 3, 20. 21). RVF. FEST. 24 indignationis. HIL. trin. 10, 69 scientiam (FILASTR. 105, 3. 148, 9). op. hist. frg. 1, 1 -is concilii perfectio. *ibid.* profectu augmenti -is. ad Const. 2, 5 sacramentorum (in Matth. 25, 2 Ps. HIL. dedic. eccl. p. 882 APRING. 1, 11). c. Aux. 5 libris. in Matth. 4, 9 iustitiae. 4, 14 molitionis. 4, 25 virtutum (17, 7. 26, 1. 33, 9 AVG. civ. 19, 25). 5, 3 laus (PAVL. NOL. carm. 16, 15). 5, 11 substantiae (5, 12 SACR. Leon. p. 319). 5, 12 incorruptione. 5, 13 significantiae. 14, 11 gratia (20, 13 FILASTR. 119, 4. 120, 7. 129, 1 AVG. civ. 20, 17 p. 444 EVOD. epist. ad Val. 51). 18, 6 constitutionem. 19, 4 scripturis (CASSIOD. inst. div. 21 p. 1136). 20, 2 intelligentiae. 21, 6 iudicii (trin. 6, 37 VVLG. II Macc. 9, 4 CLAVD. 22, 208 BOETH. herm. pr. 2, 10 p. 143, 7). 21, 10 testimonii. 22, 7 habitus. FILASTR. 67, 5 sententia. 84, 2 promotionis. 98, 1 legis (148, 7). 110, 10 doctrinae (APRING. 1, 11. 4, 5). DAMAS. 13, 2 iussa. 14, 9 martyria (23, 1). AMM. 18, 3, 1 cura (24, 1, 12). 19, 6, 7 praesidium. 21, 13, 12 adiumenta. 25, 2, 4 decretis (25, 4, 26 AVG. civ. 5, 7 p. 200). Ps. AMBR. laps. virg. 6, 22 mentem tuam non ventilabat lectionum -ium virtus. VVLG. Hebr. 3, 1 fratres sancti, vocationis -is participes. PAVL. NOL. carm. 20, 374 monstrum -i dicione datum. 28, 322 terrena intereat, subeat -s imago (31, 53. 65 DRAC. laud. dei 1, 338. 2, 250 ALC. AVIT. carm. 4, 35 PRISC. Anast. 198). EVOD. epist. ad Val. 68 regulis *synodorum*. SVLP. SEV. Mart. 27, 1 -em... laetitiam vultu praeferebat. BACHAR. repar. laps. 2 misericordiae. MART. CAP. 1, 41 *senatorum deorum* nomina... publicari secretum -e non pertulit (APRING. 4, 6). 2, 149 consortium. 2, 169 pthongis. COD. Theod. 2, 1, 9 (a. 397) oraculo. VINCENT. LER. 4, 6 dogmate (INSCR. christ. Hisp. 361). AVELL. p. 81, 4 statuta -ia (i. *imperialia*). SACR. Leon. p. 317 sacris. p. 335 eruditio. p. 389 martyrii. VAL. CEM. hom. 18, 5 contempta. SIDON. epist. 1, 5, 9 -ia experimenta patrocinii. FAVST. REI. grat. 1, 1 p. 9, 13 interdictum. SEDVL. epist. 1 p. 2, 11 sale. DRAC. Romul. 8, 214 *Alexander* post -e tribunal totum vile putat. APRING. 20, 8 altitudinis. BENED. reg. 7, 12 exaltationem. CAES. AREL. suggest. p. 295 *de apostolo*: spiritalis et -s tuba. INSCR. christ. Hisp. 389 dote. CORP. V 5634 vota omnia -ia consentientia benevertentiaque. XII 944, 1 -i sorte vocatus... Florentinus.

syn. et iuxta posita ad I: indictus, innominabilis (APVL. Plat. 1, 5), divinus, sanctus; superus, sublimis, magnificus, festus, laetus, solemnus, supercaelestis. *ad II*: imbrilis; immortalis (QVINT. inst. 10, 1, 86 RVFIN. hist. 1, 2, 3), magnificus, venerandus (Ps. AVR. VICT. epit. 10, 9), spiritalis (OPTAT. 2, 10 AVG. civ. 17, 12), sanctus (HIER. epist. 100, 11). *opp. ad I*: terrestris, infernus, homo, res humanae (LIV. 1, 21, 1), humana consilia (VAL. MAX. 1, 7 ext. 5), terrenus; ritus humani, humana, terra, mortalis (QVINT. inst. 1, 10, 5 APVL. Plat. 1, 12), nascentia, hic (*adv.* TERT. scorp. 10 p. 168, 6), inferiora, illecebrae temporales. *ad II*: terrestris terrenus humanus *saepius*, *praeterea* maritimus, superterrestris, aquatilis, volatilis, cisterninus, caducus (PAVL. NOL. carm. 27, 220), pinniger, aerius (CIC. Tim. 35). *derivatum*: caelestinus. *composita*: intercaelestis, intra-, sub- (suc-), super-, supracaelestis. *Bannier*.

1. caelia, -ae f. nomen potionis apud Hispanos. non legitur nisi singulari. GLOSS. V 653, 45 potio de suco frumenti. v. etiam *Wright-Wülcker* 281, 26 ealo (369, 34) et 329, 8 eale (*angl. nov. ale*). PLIN. nat. 22, 164 ex iisdem (*leguminibus*) fiunt et potus... -a et cerea in Hispania... quorum omnium spuma cutem feminarum in facie nutrit. FLOR. epit. 2, 18, 12 cum *Numantini* se prius epulis quasi inferiis implevissent, carnis semicrudae et -ae. sic vocant indigenam ex frumento potionem. OROS. hist. 5, 7, 13 *Numantini* largo prius potione usi, non vini... sed suco tritici per artem confecto, quem sucum a calefaciendo -am vocant *egs*. (ISID. orig. 20, 3, 18). GREG. TVR. glor. conf. 1^a iubet fieri ex annonis aqua infusis atque decoctis

messoribus poculum praeparari; hanc enim coctionem Orosius a coquendo -am vocari narravit. *v. cilicia.* *Mbr.*

2. caelia *v. caecilia.*

caelibālis, (-e) *a caelebs.* PRISC. gramm. II 131, 5 caelebs, caelibis caelibalis.

caelibāris, (-e) *a caelebs.* PAUL. FEST. p. 62 -i hasta caput nubentis comebatur, quae in corpore gladiatoris stetisset abiecti occisique. ARNOB. nat. 2, 67 nubentium crinem (crimen *cod.*) -i hasta mulcetis? GLOSS. V 661, 3 -is (Götz, -es *cod.*) poena (*fortasse conferendum cum* TAC. ann. 3, 25 *v. p. 66, 14*).

1. caelibātus, -ūs *m. [a caelebs. Th.] gen. plur. caelibatum:* TERT. UXOR. 1, 7 *v. l. 20.* FVLG. serm. ant. 45 -um dici voluerunt virginitatis abstinentiam. GLOSS. *χρησις, ἀγαπᾶ, χηρία ἀνδρός.* Plac. V 11, 9 (V 23, 21) appetitio castitatis qui habere non vult (habere dicitur *R*) uxorem. *de iure caelibatus cf. Leonhard, PW. III 1253.*

SEN. benef. 1, 9, 4 decentissimum sponsaliorum genus est adulterium et in consensu viduitas -sque. SVET. Claud. 16 quibuscumque -um aut orbitatem aut egestatem diceret. 26 permansurum se in -u. Galba 5 remansit in -u. GAIUS inst. 2, 144 propter -um ex lege Iulia summotus fuerit ab hereditate. TERT. UXOR. 1, 7 sacerdotium viduitatis et -um (*AB, caelibatium d, celebratum rell.*) est apud nationes. LACT. inst. 3, 17, 5 enumerantur -us bona. HIL. in psalm. 118 Nun 14 non inhibet iam apostolus potestatem nubendi sed meritum -us praedicat. AMBR. vid. 14, 84 illi qui deorum suorum adulteria et probra venerantur, -us et viduitatis statuere poenas. HIER. in Tit. 2, 6 p. 720 castitas... et in -u absque virginitate intellegi potest. adv. Iovin. 1, 11 nihil... prodest absque operibus -us et nuptiae (*cf. epist. 48, 6*). in Eph. 4, 2 p. 607 si quis in -u beatam transigens vitam alium qui et uxorem habet et liberos et se ipsum vix potest pascere, adiuverit. AVG. gen. ad litt. 9, 6 p. 274, 18 quamvis et de -u eius (*Eliae*) nihil dixerit *Scriptura.* COD. Theod. 3, 16, 2, 1 (*a. 421*) perpetuo -u insolentis divortii poenam de solitudinis maerore sustinent. MART. CAP. 1, 5 rationabili igitur proposito constituit pellere -um. SIDON. epist. 3, 8, 1 per subita suprema virum -u, patrem orbitate confodit *matrona.* 4, 9, 4 filiam unicam parvam post obitum uxoris relictam solacio -us alit avita teneritudine *Vectius.* 5, 6, 1 quamquam recenti -u graviter afficiebatur. COD. Iust. 6, 40, 3, 2 (*a. 531*) quando ad -um pervenerint *ibid.* ut permaneant vel feminae in viduitate vel masculi in -u.

2. caelibātus (-a, -um) *a caelebs quasi part. perf. pass.* GLOSS. II 572, 35 uxore orbatus (*om. b*). V 275, 36 viduatus (547, 27). IV 32, 4 -us sine uxore eo quod caeli digni sunt (217, 12). 493, 23 viduatus vel sine uxore eo quod caelo. 407, 19 qui uxorem non habet ducere (*viduatus add. def.*) *cf. Löwe, gloss. nom. p. 148.* *Burger.*

caelicola, -ae *c. (cf. ARS anon. gramm. suppl. 96, 14) a 2. caelum et colere.* *cf. AVG. civ. 10, 1 p. 402 ipsos deos non ob aliud appellant -as, nisi quod caelum colant.* GLOSS. *ὀρανοκῆτορος.* -ae: caelestes, dii caelestes vel qui caelum colunt. -um: caelo manentes. PRISC. gramm. III 522, 17. DIFF. ed. Beck p. 44, 14 -ae dicuntur, qui in caelo habitant. APVL. Plat. 1, 11 aliud genus *deorum* est, quale astra habent, ceteraque numina, quos -as nominamus. *singularis substantivi praeter* SIL. 7, 174 AVG. civ. 18, 16 p. 276 *et locos quosdam grammaticorum non legitur.* *vitatur in sermone pedestri ante* APVL. *gen. plur. exit semper in -um exceptis* IVV. 13, 42 MART. CAP. 1, 3. 6, 588 *et locis sub II allatis.* *de paenultima brevi agit* PRISC. gramm. III 522, 17. *legitur* LVCAN. 3, 315 SIL. 5, 104 PRVD. c. Symm. 1, 170 *in tertio pede hexametri, IVV. 13, 42 in quinto, aliis locis non nisi primo vel secundo pede.*

I caelum colentes, in caelo habitantes: **A pro substantivo:** **1 dii superi:** ENN. ann. 491 optima -um, Saturnia, magna dearum. LVCIL. 28 vel<lem> concilio vestrum, quod dicitis olim -ae <hic habitum, vellem> adfuissemus priore concilio. CATVLL. 30, 4 num facta impia fallacum hominum -is placent? 64, 386 sese mortali ostendere coetu -ae nondum sprete pietate solebant. 68, 138 Iuno, maxima -um. VERG. Aen. 2, 592 qualis... videri -is... solet *Venus.* 2, 641 me si -ae voluissent ducere vitam. 3, 21 -um regi. 6, 554 *portam* non ipsi excindere... -ae valeant. 10, 6 -ae magni. 10, 97 cuncti... fremebant -ae adsensu vario. 10, 117 -ae *Iovem* medium... ad limina ducunt. Ov. met. 1, 174 hac parte potentes -ae clarique suos posuere penates. 8, 637 ubi -ae parvos tetigere penates. SEN. Med. 90. Oed. 388 memora quod unum scire -ae volunt. LVCAN. 3, 315 si -is furor arma dedisset. 6, 444 tot populis, tot surdas gentibus aures -um dirae convertunt carmina gentis *Haemoniae.* 7, 658 dignos... credere votis -as. 10, 197 -is gratum. PETRON. 126 quid factum est, quod tu proiectis, Iuppiter, armis inter -as... taces? VAL. FL. 2, 83 fremitus insurgere opertos -um et regni sensit novitate tumentes. 5, 472 *Acetam* per freta tanta petendum -ae et prima dignum statuere carina. SIL. 2, 482 -um curas. 5, 104 -is contendere. 7, 174 nec pigritum parvosque lares humilisque subire limina -am (*sc. Bacchum*) tecti. 8, 125 ut visa secudent, oro -as. 8, 235 placavimus iras -um; redeunt divi. 8, 415 magnae... Reate dicatum -um matri. 10, 270 testor -as. 12, 607 -is raptim excitis *a Iove.* 13, 392 pietas irata sinisteris -is furit. 15, 73 mortalibus alti quantum -ae... praecellunt. 16, 125 deum... mater: 'sic, sic, -ae; portentaque vestra secundi condite' 16, 257 non ullus... ulli aequus -um,

qui Dardana laeserit arma. 16, 270 talia -ae casuro tristia regno signa dabant. 16, 288 -um nobis propensa voluntas. 17, 3 -um Phrygia genetricem sede petitam. 17, 36. 17, 130 violavit... aras -um *Syphax.* 17, 552 quicumque secundus -um stas Ausoniae. STAT. Theb. 1, 204 nec protinus ausi -ae, veniam donec pater ipse sedendi... iubet esse. 1, 553 *pateram* fundens vocat ordine cunctos -as *Adrastus.* 3, 235 ipsos incendere bello -as. 5, 427 arcana sic fama erumpere porta -as, si quando domos... Aethiopum... amor est intrare. 10, 918 pudet ista (*Inarimen Aetnam al.*) timeri -as. 11, 123 vidimus armiferos... furores -ae liticasque acies. 12, 500 ipsos... -as... sacrasse loco commune animantibus aegris confugium (*sc. aram Clementiae*). silv. 5, 1, 23 iniustos... pulsare querelis -as. Ach. 1, 485 cum... Phlegraea in castra coirent -ae. IVV. 13, 42 nulla super nubes convivia -arum. CARM. epigr. 271, 14 (*aetate Hadriani*). APVL. Socr. 6 p. 133 *daemones* inter -as <terrícolas>que vectores. ANTH. 21, 145 creditur aras -um servare timor. AVIEN. Arat. 886 dextram protendere... ad aram -um. orb. terr. 1121 undique fulsit -um sedes. AVSON. 343, 1 sunt et -um monosyllaba. 386, 2 -um duo sunt *ludi.* SYMM. epist. 1, 2, 4 *Valerio* simplex -um cultus est. SCHOL. Stat. Theb. 2, 240 mortalibus concessum non est videre -as. CLAUD. rapt. Pros. 3, 262 *Ceres* lumina torquens vultu ad -as furiato pectore fertur. *nota de planetis:* 28, 20 stellas... salubres optima tunc... mortalibus edere fata, -ae cum celsa tenent summoque feruntur cardine. CLAUD. carm. min. app. 2, 38. AVG. civ. 18, 16 p. 276 *Diomedes deus factus* tamquam -a novicius. MART. CAP. 1, 3 cum inter deos fierent sacra coniugia... liberique... ac nepotum... multitudo et inter se quodam -arum (*del. Eysenhardt*) complexu ac foedere potirentur. 1, 41 -as advocare. 2, 215 ordo -um... Arabicis laetabatur halatibus. 5, 425 vulgus... minorum -um trepidat. 6, 588 -arum auratam curiam... intrasse. SIDON. carm. 1, 11 post -as... mediocria fertur cantica semideum sustinuisse deus *Iuppiter.* DRAC. Romul. 8, 31 -um praetor (*pastor Buecheler*) iam sederat arbiter Idae. CORIPP. Ioh. 1, 454 -um turmas, quid vellent fata, monebat *Iuppiter.* ENNOD. opusc. 4, 13 p. 386, 9 cessare... iram -um. dict. 16, 1 *suffragia* iratis -is conferuntur. 20, 6 bellum inter -as excitasti. 22, 7 -um sedes desertas. 25, 3 -um potentiam... posteritati conferre. carm. 1, 8, 28 *pro victima* cessissent fulmine -ae. CARM. epigr. 265, 6 quis ditior illo est, qui cum -is parvus bona dividit heres? 1109, 34 omnis -um te chor<u>s excipiet. **2 apud christianos angeli, dei ministri;** *cf. ISID. orig. 10, 34 -a eo quod caelum colat, est enim angelus.* GLOSS. IV 494, 32 -ae dii et angeli. CYPR. GALL. Ios. 52 -um victum nivalis manna paravit *Iudaeis.* CARM. de Sod. 35 vix moenia *Loth* adibant -ae. COMM. apol. 1012 turbantur -ae. DRAC. laud. dei 2, 488 agmina -um pereuntia clade perenni. ENNOD. opusc. 1, 45 provisione -um. **B pro adiectivo:** VERG. Aen. 6, 787 *Berecynthia mater* centum complexa nepotes, omnis -as, omnis super alta tenentes. VAL. FL. 5, 111 *nympha* -is immota procis. APVL. Plat. 1, 2 deos -as. PRVD. c. Symm. 1, 170 -am... ephebum (*i. Martem*). PAUL. NOL. carm. 18, 14 ministros. INSCR. christ. Rossi II p. 216, 82 n. 11 falanges. **II apud christianos i. q. caelum venerantes;** *cf. GLOSS. II 388, 3 δ σέβων τὸν οὐρανόν.* ITALA act. 13, 50 (*cod. d*) Iudaei instigaverunt -as mulieres honestas (*τὰς σεβομένας γυναῖκας, VVLG. religiosas*). 17, 4 (*ibid.*) multi -arum et Graecorum multitudo magna (*τῶν τε σεβομένων Ἑλλήνων, VVLG. de colentibus*). *nomen haereticorum:* AVG. epist. 44, 13 miseramus ad Maiorem -arum, quem audieramus novi apud eos baptismi institutorem instituisse *eqs.* COD. Theod. 16, 5, 43 (*a. 408*) aedificia... vel horum (*Manichaeorum sive Priscillianistarum*) vel -arum... ecclesiis vindicentur. 16, 8, 19 (*a. 393*). COD. Iust. 1, 9, 12 praef.).

syn. ad I: divi. opp. ad I: homines, mortales.

caelicus, -a, -um *a 2. caelum.* GLOSS. caelestis. SCHOL. Iuv. 15, 146 animum esse... partem -ae divinitatis. PAUL. NOL. carm. app. 2, 63 omnes -i... nomen genu flexo audiunt. MART. CAP. 9, 891 quoniam his (*Medicinae et Architectonicae*) mortalium rerum cura terrenorumque sollertia est... non incongrue... in senatu -o reticebunt. CARM. epigr. 1389, 8 (*a. 579*) hic Silvia corpus terrenum liquit celica regna petens (INSCR. christ. Leblant. 429, 12). ANTH. 928, 63.

caelifer, -a, -um *a 2. caelum et ferre.* **1** GLOSS. II 390, 12 *ὀρανοφόρος.* VERG. Aen. 6, 796 Atlas (Ov. fast. 5, 83 SIL. 15, 142 STAT. Theb. 5, 430 silv. 1, 1, 60 AVIEN. Arat. 575. GERM. 264 *Pleides* parente -o genitae. *cf. PRISC. periheg. 74 -as... tenens Atlans stat monte columnas*). SEN. Herc. f. 528 Alcmena genitus bella per omnia monstis exagitet -am manum. **2 ad caelum ferens, caelestis:** MART. CAP. 6, 637 Roma armis viris sacrisque... -is laudibus conferenda.

caelifluus, -a, -um *a 2. caelum et fluere.* PAUL. NOL. carm. 21, 833 -os... fontes... ad tua duxit moenia *Christus.*

caeligena, -ae *a 2. caelum et gignere.* *pro adi.:* APVL. mund. 1 caelum ipsum stellaeque -ae (*caeligeræ libri*) omnisque siderea compago aether vocatur. *v. nom. propr.*

caeliloquax... Esaias... detestatur... caritatem mundi sequentes COMM. instr. 2, 19, 3. *a 2. caelum et loquax.* *Bannier.*

caelio, -ōnis *m. a 1. caelum.* GLOSS. V 565, 9 *caelum* ferramentum, quod vulgo -onem, quo caelantur vasa aurea et argentea. *cf. 178, 12 cilio unde fabri ferramenta incidunt et ISID. orig. 20, 4, 7*

caelum est genus ferramenti, quem vulgo cilionem (celionem nonnulli *codd.*) vocant.

caellipotēns, -tis a 2. caelum et potens. PLAVT. Persa 755 Iuppiter... dique alii omnes -es. de *Christo*: PRVD. apoth. 660 quis iubeat saevis aquilonibus... sit nisi -s aquilonum conditor idem? **caellisplex** a 2. caelum et spicere. REG. urb. p. 17, 4 Apollinem caelispicem (CVRIOS. urb. 11 p. 16, 3).

caellitus adv. [a 2. caelum. *Th.*] GLOSS. Plac. V 15, 21 (54, 1) a caelo quomodo divinitus a deo (PRISC. gramm. III 78, 2 AVG. gramm. V 517, 15). *vox inferioris aetatis*. I de caelo et caelestibus: A a, ex caelo (GLOSS. V 445, 2 e caelo. GLOSS. et DOSITH. gramm. VII 412, 5 οὐρανόςθεν). saepius fere i. q. divinitus. cum verbis: IVL. VAL. 1, 43 repentino forte imbri procedente... adversari sibi -s id (*acc. subiecti*) Persae interpretati. 3, 56 effigies -s labitur (AMM. 22, 9, 7, 23, 6, 34. 25, 2, 5 RVFIN. hom. Orig. in lev. 7, 4. hist. 4, 6, 2 sidus... -s delapsus [ἐξ οὐρανοῦ]. 5, 5, 2 prolapsis ignibus). PROB. inst. gramm. IV 56, 25 praecepta -s data (RVFIN. apol. adv. Hier. 2, 33 hist. 3, 7, 9 GILD. Brit. 72 chron. III p. 67, 7). LACT. inst. 4, 2, 5 ducem magnum -s mittere (4, 24, 2, 6, 18, 2 Ps. RVFIN. in Os. 10, 11/12 Ps. AVG. serm. 20, 2. EVCHER. laud. her. 12 demissum -s cibum. ALC. AVIT. epist. 38 transmissi -s cibi. FVLG. RVSP. ad Mon. 2, 10). LACT. opif. 20, 1 si nobis indulgentia -s venerit (MAXIMIN. c. Ambr. 137 spiritus sanctus in specie columbae -s supervenit). GAUDENT. serm. 8 apostoli... digni habitus sunt... -s erudiri. 17 coronam *martyrii*... certamini propositam -s. Ps. AMBR. paenit. 9 erga populum quassatio -s effusa (COD. Theod. 16, 6, 4, 2 [a. 405] infusae -s sanctitatis. OROS. hist. 3, 3, 2 fusa -s flamma. VINCENT. LEB. 5, 7 infuso -s episcopis... lacrimarum fonte. INSCR. christ. Rossi II p. 171, 29 diffusam -s... fidem). HIER. vita Pauli 3 *martyr* -s inspiratus (RVFIN. Adamant. 5, 11 hist. 1, 2, 4 SEDVL. op. pasch. 1, 17. CASSIOD. inst. div. 28 fidem... -s aspiratam). RVFIN. hom. Orig. in lev. 7, 4 *animalia* -s... delata (Ps. RVFIN. in Os. 11, 5—7). *ibid.* -s docetur apostolus. hist. mon. 1 p. 401 velut virtute quadam -s fugati *daemones*. Adamant. 1, 12 cum -s... ultio processisset in populum. hist. 2, 3, 1 -s lumen ostensum (*cf.* AVG. gen. ad litt. 6, 1, 2 *sidera* -s fulgent. SEDVL. carm. pasch. 2, 77 hoc -s astra radiare). 3, 6, 16 fulminibus -s tortis. Ps. RVFIN. in Ioel 2, 30/31 animadversionis -s inferendae. in psalm. 22 tit. impensis sibi -s beneficiis. PRVD. cath. 12, 79 ducem salutis -s incorporatum. perist. 10, 430 *precabor*, ut capiant... -s Paraclitum. AVG. c. Faust. 12, 1 -s erupta voce. quaest. hept. 4, 27 Sodomis igne -s consumendis. civ. 10, 8 p. 413 flammam -s factam. 16, 37 p. 185/6 *res gestae* in terra, sed -s. serm. ed. Mai 55, 4 *Paulus loquitur*: -s Christi nomen novum accepi (VICT. VIT. prol. 2). ZACCH. 2, 18 p. 1143 mundari Maria -s meruit. MART. CAP. 1, 14 amnes... -s defuentes (VICT. VIT. 2, 59 *substantiam Christi* in figura et imagine panis caelestis... -s... profluxisse). OROS. hist. 7, 35, 22 -s iudicatum est inter... LEO M. serm. 32, 1 annuntiatum -s dominationis ortum. epist. 162, 2 quae -s sunt constituta (NOVELL. Iust. app. 3). Ps. LEO M. serm. 13, 6 -s... custodem designatum. VAL. CEM. hom. 15, 1 p. 738 quaecumque in paratum belli -s virtus operata est. SIDON. epist. 3, 1, 3 tibi -s iure redhibetur... meritum. 7, 1, 3 civitas -s tibi credita. 8, 15, 1 exauditi -s sacerdotis. CLAVD. MAM. anim. 2, 7 p. 122, 8 dictis factisque -s editis (SEDVL. carm. pasch. 5, 197 -s actum). *ibid.* p. 125, 11 haec... per philosophos nobis in usum veri... -s procurata. MAX. TAVR. hom. 65 -s illum (*Iohannem*)... promissum... vel natum. FAVST. REI. serm. 7 p. 247, 25 indigebant regenerationis aquae -s sanctificari. grat. 2, 8 p. 76, 13 hostias... per ignem -s adsumendas. PARTHEN. epist. vers. 14 te clipeo galea et lorica -s armet omnipotens. SEDVL. carm. pasch. 1, 353 *Christe*, terrena petisti -s. 2, 101 -s *magi*... per somnum moniti. ENNOD. epist. 2, 19, 10 -s... ad requiem invitamur. opusc. 2, 19 praerogativam -s adscriptam. 3, 8 signo... -s demonstrato. 3, 127 dimicante -s invisibili virtute. 3, 132 -s destinatum neci inimicum. 4, 15 *Italiae partibus* -s fuerat deputatus. EVGIPP. Sev. 12, 1 accensis -s cereis. ISID. eccl. off. 1, 27, 1 *Christum natum* elementa -s prodiderunt. PASS. Paul. 16 lucis immensitas... in momento... decollationis -s ibi emicuit. CARM. epigr. 1423, 13 (*saec. IV vel V christ.*) <canet angelico re>sonans tuba caelitu(s ore). EVG. TOL. carm. 5, 8 ira pendit -s. carm. app. 52, 3 *mundi lumine* inlustratur -s huius diei gratia. cum *subst. et adi.*: PRVD. apoth. 554 *Semiudaei* -s illum (*Christum*) adfirmant non esse deum. psych 65 *Iudith* -s audax. Ps. AVG. serm. 46, 5 nuntiat propheta... ad regem -s ubertatem. CLAVD. MAM. epist. p. 205, 9 apicula -s deciduum haustu capiens (GREG. TVR. glor. mart. 90 nix -s decidua). B fere i. q. in caelo: IVL. VAL. 3, 37 -s septem astra discurrere (*sc. in arce regia*)... mirere. PAVL. NOL. carm. 27, 207 colitis laetos paradisi -s hortos. C contra usum ad caelum versus: FVLG. myth. 1 praef. p. 14 -s erigebatur intuitus. II de imperatoribus: COD. Theod. 6, 32, 2 (a. 422) si quis primae vel secundae vel tertiae formae... inter statutos gradum -s valuerit impetrare (COD. Iust. 16, 25 [26], 2). 10, 20, 16 (a. 426) formam -s datam. COD. Iust. 12, 40 (41), 10, 6 si qui illustres honorarias dignitates quascumque sine actu -s impetrarunt. Bannier.

(**caellus**), -a, (-um) a 2. caelum per NIGID. *factum*. GELL. 2, 26, 19 nostris autem veteribus 'caesia' dicta est quae a Graecis γλαυκῶπις, ut Nigidius ait, de colore caeli, quasi caelia.

caelo, -āvī, -ātum, -āre [a 1. caelum. *Th.*] PAVL. FEST. p. 20 ancaesa dicta sunt ab antiquis vasa, quae -ata appellamus, quod circumcaedendo talia fiunt. ipsum quoque -are verbum ab eadem causa est dictum, d littera cum L permutata. ISID. orig. 20, 4, 7 *caelata vasa* a caelo vocata, quod est genus ferramenti. *cf.* SERV. Aen. 1, 640 ISID. orig. 19, 7, 4. *formae*: caelavit CORP. XIV 4098 (*infra l. 27*), celaverunt XIII 38 (p. 77, 77). *cf.* SERV. Aen. 1, 640 celum dicitur ferrum ipsum, unde operantur argentarii... sed in derivatione mutatur, diphthongus namque est 'caelataque'. georg. 2, 291 BEDA gramm. VII 268, 27 GRAMM. suppl. 237, 8. NON. p. 436 -are insculpere. SERV. Aen. 1, 640 -ataque in auro: insculpta. GRAMM. suppl. 257, 27 sculpo i. pingo vel -o. SCHOL. Hor. carm. 3, 11, 52 (*app. in Γ*) scalpe: -a. GLOSS. τοξεύω. ἐνγλύφω. -ata: τοξευτά. ἐνγλύφα. γεγλυμμένα. teretia, sculpta. sculpta. sculpta aut depicta. V 349, 47 -atum utathrunge (*anglosax. i. q. τοξευτόν*). [*vix huc pertinet* GLOSS. V 275, 10 caelono arfigia, ubi -ata artificia coni. Oehler.] de re v. Blümner, *Technologie IV* 232 sq. legitur inde ab CORP. XIV 4098 i. exeunte saec. III a. Chr., deinde habent singulis locis ENN. RHEF. Her. SALL. BELL. Hisp. HOR., ter VARRO, 18^{ies} CIC., octies LIV., septies VERG., bis PROP., decies OV., postea rarius pedestres (at PLIN. nat. 32^{ies}), saepius poetae. [*it. celata, hisp. celada 'cassis'. M.-L.*]

I proprie i. q. insculpere, scalpere, ferramento vel cultro exculpere: a plerumque usurpatur de operibus metallicis; *cf.* QVINT. inst. 2, 21, 9 p. 64, 55. caelari dicuntur aut ipsa metalla (*aurum, argentum, aes, ferrum sim.*) aut res ex iis factae aut effigies, quas artifex in metallis finxit: CORP. XIV 4098 (*in speculo Praenestino, tertii fere saec. a. Chr.*) Vibis Pilipus caelavit. VARRO Men. 7 numnam -atus in manu dextra scyphus caelo dolitus artem ostentat Mentoris? OV. met. 13, 684 cratera fabricaverat Alcon Hyleus et longo -erat argumento. PLIN. nat. 33, 147 duos scyphos Mentoris artificis manu -atos. 33, 155 Centauros Bacchasque (*acc. graec.*) -ati scyphi. 34, 47 pocula Calamidis manu -ata. HYG. fab. 273 p. 148 cymbia argenti -ata (*aliter* VERG. ecl. 3, 37 p. 77, 63. VARRO Men. 171 scuta -ata Hiberno argento gravi crebra fulgent. BELL. Hisp. 25, 5 scutorumque praefulgens opus -atum (*de* VERG. Aen. 7, 792 et 8, 701 v. *infra l. 58*). OV. met. 13, 110 clipeus vasti -atus imagine mundi (5, 189 v. *infra l. 58*). fast. 3, 381 plura iubet fieri simili -ata figura scuta. LIV. 9, 40, 2 scuta alterius exercitus auro, alterius argento -erunt (PLIN. nat. 36, 18 p. 77, 5). VAL. FL. 6, 53 cuncta phalanx insigne Iovis -ataque gestat tegmina (*i. scuta*). nota: SIL. 1, 407 flumineaque urna -atus Bagraada parmam (*sim.*: 10, 174 Calpes -atus Gorgone parmam. de 2, 438 v. p. 77, 7). 8, 384 Scaevolae dirae -atur laudis honora effigie clipeus. 14, 211 Grosphi -ata gerebat taurum parma trucem. STAT. Theb. 4, 170 pars scuti anguibus aspera vivis argento -ata micat. 9, 333 clipeusque insignis et auro lucidus Aoniae -atur origine gentis. silv. 3, 1, 132 flammeus aegida -at Mulciber. Ach. 1, 853 radiantem... orbem -atum pugnas (*acc. gr.*). CIC. Verr. 5, 97 loricas galeasque aeneas -atas opere Corinthio. nat. deor. 2, 145 oculi in pictis, fictis -atisque formis (PLIN. nat. 34, 46 scientia fingendi -andique. 35, 1). div. 1, 79 hanc speciem Pasiteles -vit argento. VERG. Aen. 1, 640 -ataque in auro (*i. in vasibus aureis*) fortia facta patrum. 5, 307 -atamque argento dabo ferre bipennem. 7, 792 -ataque amnem fundens pater Inachus urna (*sc. in clipeo Turni caelato*). 8, 701 Mavors -atus ferro (*in scuto Aeneae*). 10, 498 quae Clonus Eurytides multo -verat auro. OV. epist. 20, 119 nullus Amazonio -atus balteus auro (met. 9, 189 Thermodontiaco -atus balteus auro. APVL. flor. 15 p. 53 cithara balteo -ato apta). OV. met. 2, 6 Mulciber illic (*in foribus argenteis regiae Solis*) aequora -arat medias cingentia terras eqs. 5, 189 Nileus clipeo quoque flumina septem (*Nili*) argento partim, partim -verat auro. 8, 702 aurataque tecta videntur -ataque fores (STAT. Theb. 7, 56 -ataque ferro fragmina portarum. CLAVD. 28, 46 iuvat cernere -atasque fores. VVLG. II par. 4, 22 ostia -vit templi interioris. HIER. in Ezech. 41, 25 p. 505 -ata sunt ostia). OV. Pont. 3, 5, 20 de -ata sumere lance poma (PAVL. FEST. p. 86 felicata patera dicta, quod ad felicis herbae speciem sit -ata. STAT. Theb. 1, 543 tenet haec patera operum -ata figuras. MART. 6, 92, 1 v. p. 77, 12. 14, 95 tit. phiala aurea -ata. PAVL. dig. 6, 1, 6 lanx pura an -ata sit. HIER. epist. 27, 2 v. p. 77, 17). PROP. 2, 1, 76 esseda -atis siste Britanna iugis (SEN. epist. 87, 8 quid ista vehicula -ata ad rem pertinent? CVRT. 3, 3, 12 vehicula decem multo auro argenteoque -ata. PLIN. nat. 33, 140 nos carrucas argento -are invenimus). LIV. 7, 10, 7 pictisque et auro -atis refulgens armis (CVRT. 9, 3, 21 arma auro et argento -ata. VAL. FL. 1, 402 tum -ata metus alios [*i. res formidulosas*] gerit arma Eribotes). LIV. 23, 24, 12 calvam auro -vere Boi. VAL. MAX. 1, 8 ext. 9 in capulo gladii... quadrigam habuit -atam (PLIN. nat. 33, 152 capuli -entur argento). SEN. nat. 1, 17, 8 specula totis paria corporibus auro argenteoque -ata sunt. epist. 110, 14 vidi totas opes urbis -atas et auro et argento. CVRT. 8, 9, 26 columnas totas eas vitis auro -ata percurrit. PLIN. nat. 6, 187 ad formanda corpora effigiesque -andas (33, 22 v. p. 77, 78). 17, 37 qualem terram Homerus in armis a deo -atam dixit. 21, 6 lem-nisci puri diu fuere hi, -are eos primus instituit P. Claudius Pulcher. 1, 21, 4. 33, 4 aurum argentumque -ando carius fecimus (CENS. 1, 1 munera ex auro vel quae ex argento nitent, -ato opere quam materia cariora). 33, 131 Aegyptus pingit, non -at argentum. 33, 154

mirum auro -ando neminem inclaruisset, argento multos (34, 85. 91. VLP. dig. 34, 2, 19, 11 *argentum* si iam erat factum, sed -batur, facti appellatione continebitur, an et -ati continebitur, quod -ari coepit? et puto contineri, si cui forte -atum sit argentum legatum). PLIN. nat. 33, 156 bis. 36, 19. 40. 36, 18 in scuto eius (*Minervae*) Amazonum proelium -vit Phidias. VAL. FL. 5, 434 aurea... vellera venturosque olim -arat Achivos *Vulcanus in vestibulo templi Solis*. SIL. 2, 438 -ata mapalia fulgent in scuto. 3, 34 leonis ora Cleonaei patulo -antur hiatu. 16, 445 solido argento -ata bipennis. 17, 397 in clipeo *Scipionis* patris et una -arat patrum... effigies. HOMER. 862 in clipeo *Achillis* ignipotens (i. *Vulcanus*) mundi -erat arcem sideraque eqs. STAT. Theb. 10, 100 mille intus simulacra dei -erat ardens *Mulciber*. MART. 6, 92, 1 -atus tibi cum sit... serpens in patera *Myronos* arte. IVV. 11, 103 ut -ataque cassis *Romuleae* simulacra ferae ostenderet (CLAUD. rapt. Pros. 2, 22 infra l. 17). TAC. ann. 13, 3 *Nero* animum in alia detorsit, -are pingere eqs. AVSON. 26, 8 *priscos Romanos* -at argento gravi. CLAUD. rapt. Pros. 2, 22 *Tritonia* casside fulva -atum *Typhona* gerit. HIER. epist. 27, 2 numquid in lancibus idola -ata descripsi? VVLG. III reg. 7, 36 ut non -ata sed apposita per circuitum viderentur (*ἐχόμενον ἕκαστον κατὰ πρόσωπον ἕω καὶ τὰ κυκλόθεν*, praeced. sculpsit... in tabulatis illis quae erant ex aere). IV reg. 16, 17 tulit autem rex *Achaz* -atas bases (sc. *altaris aerei*). II par. 2, 14 scit -are omnem sculpturam (*γλύψαι γλυφάς*). 3, 7 -vit (*ἐγλύψε*) *Cherubim* in parietibus. MART. CAP. 1, 68 sphaeram -atam varietate multiplici. SIDON. carm. 22, 75 -ato *Pythone* lyram. inde caelata vasa: cf. ISID. orig. 20, 4, 7 -ata vasa argentea vel aurea sunt signis eminentioribus intus extrave expressa. 13, 4, 1. AMBR. hex. 2, 4, 15 infra l. 36. RHET. Her. 1, 12, 20 vasa pretiosa et -ata magnifice petit. CIC. inv. 2, 116 vasa magnifice et pretiose -ata. VERR. 5, 45 vende mihi vasa -ata. SALL. Catil. 11, 6 signa, tabulas pictas, vasa -ata mirari. LIV. 34, 52, 5 vasa multa omnis generis (sc. ex argento) -ata pleraque, quaedam eximiae artis. 37, 46, 3 vasa argentea -ata multa magnique ponderis. 37, 59, 5. PAVL. FEST. p. 115 *Lesbium* genus vasis -ati. p. 20 v. supra p. 76, 2. PLIN. nat. 14, 140 quae vasa adulteriis (i. imaginibus incestis) -ata! similiter caelatum argentum vel aurum: cf. AMBR. hex. 2, 4, 15 argentum, quod signis eminentibus refulget, -atum dicimus. CIC. S. Rosc. 133 quid praeterea -ati argenti, quid stragulae vestis... apud illum putatis esse? or. frg. A VIII 9 neque me divitiae movent... neque vestis aut -atum aurum et argentum. VERR. 2, 91 argenti optimi -ati grande pondus (3, 35). 3, 46. 3, 129 non tam caeli rationem quam -ati argenti duceret *Verres* (nota lusum verborum, sim. LACT. infra l. 56). 5, 41 propter -ati argenti cupiditatem. 5, 51. 52. Tusc. 5, 61 *abacos* complures ornavit argento auroque -ato. parad. 13 qui signis, qui tabulis, qui -ato auro et argento, qui *Corinthiis* operibus abundant. 36 quos -atum argentum, quos *Corinthia* opera delectant. VERG. Aen. 10, 526 iacent penitus defossa talenta -ati argenti. LIV. 45, 39, 5 tantum argenti -ati, tantum auri. PLIN. nat. 33, 148 *Scipio* in triumpho transtulit argenti -ati pondo M et CCC. 37, 12. SIL. 11, 278 aspera mensa pondera -ati fulgent antiquitus auri. 13, 356 -ataque pondera facti tantum epulis auri. inde fere pro subst.: caelatum, -i n., i. q. vas caelatum, ornatum: CIC. Verr. 5, 48 si quicquam -ati aspexerat (*Verres*), manus abstinere... non poterat. SEN. epist. 123, 7 *muli*, qui cristallina et murrina et -ata magnorum artificum manu portent. PLIN. nat. 37, 49 in -atis ars et ingenia placent. IVV. 12, 47 multum -ati, biberat quo callidus emptor *Olynthi* (i. *Philippus rex*). LACT. inst. 6, 20, 7 aiunt multo esse homine dignius caelum potius quam -ata intueri.

b latiore sensu de aliis materiis: caelatur i. scalpitur lignum: ENN. scen. 95 vidi ego te (templum *Troiae*) adstante ope barbarica tectis -atis laqueatis (SEN. epist. 90, 42 non impendebant somniantibus -ata laquearia. ITALA Agg. 1, 4 [Ambr. epist. 30, 1] si tempus vobis est, ut habitetis in domibus -atis [*ἐν οἴκοις κοίλοσκάθμοις*, VVLG. laqueatis]). VERG. ecl. 3, 37 pocula ponam fagina, -atum divini opus *Alcimedontis*. VVLG. Ezech. 40, 26 -atae palmae. 40, 34. 41, 20 (*διαγεγλυμμένος*). 41, 25 (*γλυφῆ*); cf. HIER. in Ezech. 41, 20 p. 502 -ata quoque erant *Cherubim*, haud dubium quin in lignis. 41, 25 p. 505. MART. CAP. 2, 174 -atumque ex ebano pinacem argumentis talibus afferebat *Themis*. caelatur ebur: SEN. epist. 76, 13 *navis* cuius tutela (i. imago dei tutantis) ebore -ata est. vitrum: PLIN. nat. 36, 193 aliud flatu figuratur, aliud torno teritur, aliud argenti modo -atur. marmor atque lapides: PLIN. nat. 36, 30 *Scopas*, *Bryaxis*, *Timotheus*, *Leochares* pariter -vere *Mausoleum*. 36, 31 ab oriente -vit *Scopas*, a septentrione *Bryaxis* eqs. 36, 95 columnae CXXVII... ex iis XXXVI -atae, una a *Scopa* (in templo *Dianae Ephesio*). CORP. XIII 38 (*Convenis Aquitaniae*) qui primi hinc columnas vicenarias (sc. marmoris *Aquitanici* ibidem reperti et caesi) celaverunt et et (sic) exportaverunt. gemmae: PLIN. nat. 33, 22 luxuria variavit mox et effigies varias -ando, ut alibi ars, alibi materia esset in pretio. 37, 131 difficiles in India natae *asteriae* ad -andum. VVLG. exod. 28, 21 duodecim nominibus -buntur lapides. Zach. 3, 9 ecce ego -bo sculpturam (*δρύσω βόθρον*) eius lapidis.

2 translate i. q. ornare, decorare figuris aliisve ornamentis: LIV. 9, 40, 4 horridum militem esse debere, non -atum auro et argento. VITR. 7, 3, 4 coronarum (sc. calcis tectorum) autem sunt aliae

purae, aliae -atae. ibid. in aestivis et exedris... ibi -atae sunt faciendae. SEN. contr. 10 praef. 9 quis enim ferat hominem dicentem... in cultum virid(ar)ium '-atas silvas'. VAL. FL. 1, 420 taurea vulnifico portat -ataque (celera V) plumbo terga *Pollux* (i. caestus). MART. 10, 19, 11 illic parva tui domus *Pedonis* -ata est aquilae minore pinna. APVL. Socr. 23 p. 173 si frena -ata, si ephippia fucata, si cingula aurata sunt. similiter de texturis: VAL. FL. 5, 6 -ataque multa arte *Dolionii* donat velamina regis *Iason*. SIL. 14, 658 quae radio (textoris) -at *Babylon*. CLAUD. rapt. Pros. 1, 256 filaque mentitos iamiam -antia fluctus arte tument. de caelo vel stellis: VARRO ling. 5, 18 caelum dictum scribit *Aelius*, quod est -atum. cf. PLIN. nat. 2, 8 al. p. 79, 3 sqq. Ov. fast. 2, 79 quem modo -atum stellis *Delphina* videbas (imaginem stellarem). MANIL. 1, 680 stellatus balteus insignemque facit -ato lumine mundum. 5, 235 *Crater* auratis surgit -atus ab astris. GERM. 602 claro -atus balteus igni *Orionis*. speciatim i. q. pingere cf. BEDA gramm. VII 268, 27 caelo -as cum picturam significat, per diphthongon 'ae' proferendum. GRAMM. suppl. 237, 8 a -ando i. pingendo. GLOSS. IV 32, 37 -ata sculpta aut depicta. PROP. 4, 5, 52 aut quorum titulus per barbara colla pendit, -ati medio cum saluere foro (i. coloribus infecti velut barbari captivi). alia translatione i. q. perficere, perpolire opus cum arte: HOR. epist. 2, 2, 92 mirabile visu -atumque novem *Musis* opus! nota: QVINT. inst. 10, 3, 18 ab initio sic opus ducere, ut -andum, non ex integro fabricandum sit. BOETH. herm. sec. 1, 1 p. 4, 11 multa sint *Aristotelis*, quae subtilissima philosophiae arte -ata sint.

structurae notabiliores: materia, ex qua, vel in qua aliquid caelatum sit, additur nudo ablativo (auro, argento, ferro, plumbo, ebore): VARRO Men. 171 CIC. div. 1, 79 VERG. Aen. 5, 307. 8, 701. 10, 498 Ov. epist. 20, 119 met. 5, 189. 9, 189 LIV. 7, 10, 1. 9, 40, 2. 4. 23, 24, 12 SEN. nat. 1, 17, 8 epist. 76, 13. 110, 14 CVRT. 3, 3, 12. 8, 9, 26. 9, 3, 21 PLIN. nat. 33, 140. 152 VAL. FL. 1, 420 SIL. 16, 445 STAT. Theb. 4, 170. 7, 56 AVSON. 26, 8 HYG. fab. 273 p. 148. in auro: VERG. Aen. 1, 640. in lignis: HIER. in Ezech. 41, 20 p. 502. ex ebore: MART. CAP. 2, 174. accusativus effigiei, quae in re aliqua caelata est (acc. qui dicitur graecus: caelatus pugnas, Centauros sim.): PLIN. nat. 33, 155 VAL. FL. 1, 402 STAT. Ach. 1, 853. nota accusativum graecum e persona pendentem (caelatus parmam i. q. 'parmam caelatam habens' sim.): SIL. 1, 407. 10, 174.

iunguntur vel opponuntur: ad 1a: pingere: LIV. 7, 10, 7 PLIN. nat. 33, 131 TAC. ann. 13, 3, 18. fingere: PLIN. nat. 34, 46. 35, 1. pingere et fingere: CIC. nat. deor. 2, 145. apponere: VVLG. III reg. 7, 36. ad 1b: laqueatum v. p. 77, 60 sqq. derivata: caelamen, caelator, caelatura.

caeloniti, caelonitis v. caelestis p. 67, 58 sqq.

caelostrata v. clatrata.

caelum (-i) n. a 2. caelum deminutive. nomen stellaris imaginis, οὐρανός. MART. CAP. 8, 838 austrina autem haec sunt... *Piscis austrinus*, *Caelulum*, *Ara*.

1. caelum, -i n. [cf. c. caedere. Th.]. de scriptura cel- v. SERV. Aen. 1, 640 supra p. 76, 7; cf. etiam caelio. SERV. Aen. 1, 640 celum dicitur ferrum ipsum, unde operantur argentarii (ISID. orig. 19, 7, 4 GLOSS. V 550, 19). ISID. orig. 20, 4, 7 caelum est genus ferramenti. GLOSS. V 565, 9 -m id est ferramentum... quo caelantur vasa aurea et argentea. GRAMM. suppl. 237, 10 -m vocatur ferrum illud, ex quo artifices sculpunt. de forma et usu v. Blümner, Technologie IV p. 263.

i. q. ferramentum artificis argentarii vel aerarii: VARRO Men. 7 numnam caelatus... scyphus -o dolitus artem ostentat *Mentoris*? CIC. ac. 2, 85 *Lysippus* eadem temperatione, eodem -o... centum *Alexandros* eiusdem modi facere non posset? Ov. fast. 831 quique moves -um tabulamque coloribus uris. STAT. silv. 2, 2, 67 quod ab arte *Myronis* aut *Polycliteo* iussum est quod vivere -o. MART. 4, 39, 4 *Phidiaci* toreuma -i habes (10, 87, 16). 6, 13, 1 *Phidiaco* formatam *Iuliam* -o (SIDON. epist. 7, 3, 1 -o *Phidian muneremur*. carm. 23, 506 nec fit *Phidiaco* figura -o). QVINT. inst. 2, 21, 24 artifex, ut caelator -um et pictor penicilla desiderat. AVSON. 57, 6 talem fecerunt ferrea -a deam. 58, 1 bucula sum -o genitoris facta *Myronis* aenea. nota imaginem: PANEG. 12, 45 quo -o, quo pigmento clementia ducetur.

i. q. ferramentum lapicidae: STAT. silv. 4, 6, 26 laboriferi vivant quae marmora -o *Praxitelis* monstrabit. i. q. scalprum figuli: MART. 4, 46, 14 crasso figuli polita -o septenaria synthesis *Sagunti*, *Hispanae* luteum rotae toreuma. i. q. stilus gemmarii: in imagine: FRONTO p. 65, 8 N. verba prorsus alii vecte et malleo, ut silices, moliantur, alii autem caelo (caeolo in marg. cod., caelolo con. Naber) et marculo, ut gemmulas, exculpunt (quo de loco v. Blümner, Technologie III p. 294). translate de operibus animi: AVSON. 412, 5 opusculo -um superfluae expolitionis adhibebo.

derivata: caelare, caelio.

Mbr.

2. caelum, -i n. [orig. inc. Th.]. inde ab antiquissimis temporibus per totam latinatatem. VARRO ling. 5, 18 -um dictum scribit *Aelius* quod est caelatum aut contrario nomine celatum, quod apertum est; non male, quod (fort. nisi quod) posterior (sc. vox caelatum) multo potius a caelo quam caelum a caelando. sed non minus illud alterum de celando ab eo potuit dici, quod interdiu ce-

latur, quam quod noctu non celatur. 5, 19 omnino e<g>o magis puto a chao (5, 20) cavum (chouum, choum libri) et hinc caelum. Men. 420 appellatur a caelatura -m. PLIN. nat. 2, 8 AMBR. hex. 2, 4, 15 ISID. orig. 3, 30, 1. cf. CIC. Verr. 3, 129 Verres novus astrologus, qui non tam -i rationem quam caelati argenti duceret (LACT. inst. 6, 20, 7). tituli duo aetatis prioris imperatoriae scilicet CORP. X 3757. IV 3135 exhibent caelum. sed contra hanc etymologiam scribebatur posterioribus temporibus etiam coelum, in titulis ex gr. INSCR. christ. Leblant. 21 (bis), 165. praeterea infimis temporibus legitur celum, ut CORP. XIII 7369. 8371 INSCR. christ. Hisp. 580 al. ITALIA apoc. 1, 7 (cod. g). cf. p. 78, 81. GLOSS. post IV 39, 9 a² -um a celsitudine et a celando et pictura dictus est. BEDA gramm. VII 268, 28 PAPYR. Britann. 481, 8. de EVSTATH. Bas. hex. 3, 8 p. 898^p. 8, 7 p. 952^c v. l. 61. forma notanda cael: ENN. ann. 575 divum domus altisonum cael, cf. HESYCH. l. 57. de genere: CHAR. gramm. I 72, 12 -um hoc, cum sit neutrum, etiam masculine veteres dixerunt; et Ennius 'quem Caelus genuit', item 'quamquam caelus profundus' (DIOM. gramm. I 327, 5). ARNOB. nat. 1, 59 nonne... dicitis... caelus et caelum...? alia exempla vetustiora LVCR. 2, 1097 VITR. 4, 5, 1 PETRON. 39. 45. christiani passim, primum ITALIA act. 7, 49 (cod. h). de numero: CAES. anal. frg. Gell. 19, 8, 3 -um numquam multitudinis numero appellandum est. CHAR. gramm. I 34, 15 elementa semper singularia sunt, velut -m. sic re vera pluralis neutri generis vitatur, sed cf. CIC. epist. 9, 26, 3 unum -m esset an innumerabilia, masculini autem generis legitur CIC. Att. 11, 22, 2 (WM) LVCR. 2, 1097 et item passim apud christianos. cf. DIOM. gramm. I 327, 5 nominum genera numero saepe plurali mutantur... neutra in masculinum, ut... -m (CLEDON. gramm. V 39, 25 POMP. gramm. V 162, 31 CONSENT. gramm. V 345, 13 PS. PALAEM. gramm. V 537, 8). agitur apud antiquos saepius de compluribus -is, sed intellegunt planetarum globos, ut SVET. frg. p. 162 ISID. orig. 3, 31, 3 nat. 13, 1 al., complures -i vero intelleguntur apud christianos (MAR. VICTORIN. in Eph. 4, 10 multi tres dicunt -os, alii plures... quidam docent supra terram esse aquas, quasi primum -um: deinde firmamentum ipsum, quod appellatur -m, deinde rursus alias aquas, tertium -um. FILASTR. 1, 2. 32, 3. 94 AMBR. fid. 1, 10, 65 hex. 2, 2, 5. PELAG. in Rom. praef. 645* usque ad tertium -um... hoc est usque ad tertiam legem veteris novique testamenti) aut unum secundum Hebraeos plures -os continens. nota formulas: regna -orum, caeli -orum sim. [val. cer, ital. cielo, francog. ciel, hisp. cielo. M.-L.]

Proprie: mundi pars summa aut supera i. aer: VARRO ling. 5, 17 caelum dicitur -m et pars eius, summum, ubi stellae, et id, quod Pacuvius cum demonstrat dicit: 'hoc vide circum supraque quod complexu continet terram' cui subiungit 'id quod nostri -um memorant'. CHALC. comm. 98 -m diverse et dicitur et accipitur: partim mundi superficies, quam οὐρανόν Graeci adpellant..., partim sphaera, quae ἀπλανής vocatur; proprie vero omne hoc, quod a lunari globo surgit. communiter autem quidquid supra nos est, in qua regione nebula concrescunt et aliquanto superius, ubi astra sunt. HIER. in Is. 50, 2 p. 578 vel omne quod supra nos est, intelligamus -um, sicut volatilia, quae in aere sunt, appellantur caelestia et adversariae potestates dicuntur esse caelestes, quae inter -um terramque discurrunt, vel certe induitur -um tenebris, quando obtexitur nubibus. AVG. nat. bon. 33. ISID. diff. 1, 82 non tantum ille astrifer locus sed et iste aer -m vocatur.

A pars mundi summa, nonnullis idem quod mundus, aliis una cum mundo pars universi: GLOSS. οὐρανός. HESYCH. καὶ οὐρανός: Πρωματοί. PAPYR. Britann. 481, 8 κήλος οὐρανός. AMBR. hex. 2, 4, 16 -um, quod οὐρανός graece dicitur... οὐρανός autem ὑπὸ τοῦ ὀρεῖσθαι dicitur, quod videtur. cf. EVSTATH. Bas. hex. 3, 8 p. 898^p -um... a cernendo vocari. 8, 7 p. 952^c AMBR. hex. 5, 22, 73 CHAR. gramm. I 34, 15 al. HIER. epist. 69, 6 iuxta Hebraici sermonis ἐτυμολογίαν -um, id est Samaim, ex aquis sortitur vocabulum. ENN. ann. 543 omnia per sonitus arcet, terram mare -um. PLAVT. Amph. 1055. CIC. S. Rosc. 71 nonne videntur hunc hominem ex rerum natura sustulisse et eripuisse, cui repente -um solem aquam terramque ademerint. leg. agr. 3, 7 -m et mare..., cetera. leg. 2, 16 in -o mundoque (MELA 1, 3). rep. 6, 27 omne -m omnique natura. nat. deor. 1, 22 omnes naturae... -m ignes terrae maria. 2, 80 -um et mundum ipsum. Tusc. 5, 105 litteris in hoc ipso mundo -um terras maria cognoscimus. Tim. 4 omne... -m sive mundus, sive quo alio nomine gaudet. div. 2, 91 caelum extremum atque ultimum mundi est. VARRO ling. 5, 16 loca natura(e) secundum antiquam divisionem prima duo, terra et -m. ibid. -i dicuntur loca supera (cf. CIC. ac. 2, 123 CHALC. comm. 98). frg. Prob. Verg. ecl. 6, 31 p. 340 caelum mundum et κόσμον dictum probat Varro in Cynicis. LVCR. 6, 650 ut reminiscaris summam rerum esse profundam et videas -m summae totius unum quam sit parvula pars. AETNA 103 diviso corpore mundi in maria ac terras et sidera, sors data -o prima. VITR. 9, 1, 2 mundus... est omnium naturae rerum conceptio summa -mque. PAVL. FEST. p. 143 mundus appellatur -m terra mare et aer. PLIN. nat. 2, 1 mundum et hoc, quodcumque nomine alio -um appellare libuit. AMPEL. 1, 2 elementa mundi quattuor: ignis, ex quo est -m eqs. TERT. idol. 4 omnia elementa, omnem mundi censum, quae -o, quae mari,

quae terra continentur. PORPH. Hor. carm. 1, 28, 4 rationem rerum naturae et ipsum -um. COMMENT. Lucan. 9, 578 per omnem... materiam hoc est terram aquam aera -um. AMBR. hex. 1, 4, 12 ante reliquas visibiles creaturas, diem, noctem... -um et terram fecit. 1, 4, 16 cf. HIL. in psalm. 122, 2 DIFF. ed. Beck p. 44, 14 EVSTATH. Bas. hex. 3, 8 p. 898 et CIC. Tim. 15 (27. 52). AVG. serm. ed. Mai 126, 2 omnis... creatura his duobus vocabulis breviter explicatur cum dicitur -m et terra. MACR. somn. 1, 20, 8 -um, quod vere mundus vocatur. GRAMM. suppl. 86, 1 nomina corporum genitorum in primordio mundi, ut terra -m lapis lignum homo... coniungitur saepissime cum aliis mundi partibus, ut ENN. scen. 258 -o atque terrae. 285 mare terram -um continens. CIC. Rab. perd. 15 foro... -o... spiritu... urbis domicilio. Mil. 83 sol... -i signorumque motus... vicissitudines rerum. ac. 2, 123 -um solem lunam stellas supera denique omnia. nat. deor. 1, 84 solem... lunam... -um. LVCR. 1, 54 -i ratione deumque. 1, 820 -um mare terras flumina solem... fruges arbusta animantis. 1, 1014 nec mare nec tellus neque -i lucida templa nec mortale genus nec divum corpora sancta. VERG. Aen. 1, 255 -um tempestatesque. 5, 870 -o et pelago. 6, 363 -i iucundum lumen et auras. 6, 724 -um ac terras camposque liquentis lucentemque globum lunae Titaniaque astra. SEN. Ag. 546 pelagus atque ignes... -um Palladem fulmen mare. Herc. O. 461 mare terra -m et Tartarus. Phaedr. 300 -um nebulasque. LVCAN. 2, 306 -i... Erebi. 9, 412 ventos -umque. STAT. Theb. 1, 50 inaspectos -o radiisque penates. PLIN. paneg. 30 imbribus -oque. AVIEN. Arat. 1729 -o et Thetidi terrisque supinis. nota crebro dicta: inter terram atque -um, a (de) terra ad (in) -um, ex profundo ad -um, de (a) -o in (ad) terram sim. de caeli forma et figura: VARRO frg. Prob. Verg. ecl. 6, 31 -m ut testa. CIC. de orat. 3, 178 rotundum ut -m... sit. Tusc. 1, 40 persuadent... mathematici terram in medio mundo sitam ad universi -i complexum quasi puncti instar obtinere, quod κέντρον illi vocant. PAVL. FEST. p. 58 convexum est ex omni parte declinatum, qualis est natura -i. LACT. inst. 3, 24, 6 -um... in omnes partes... esse devexum. AVG. gen. ad litt. 9 quid... ad me pertinet, utrum -m sicut sphaera undique concludat terram in media mundi mole libratam, an eam ex una parte desuper velut discum operiat? ibid. sed... quomodo non est contrarium his, qui figuram sphaerae -o tribuunt, quod scriptum est in litteris nostris: qui extendit -um sicut pellem eqs. PROSP. in psalm. 103, 2. 3 ISID. orig. 3, 31, 1. cf. AVIEN. Arat. 88 axis sacra viscera -i perforat. de materia: SEN. nat. 2, 1, 1 solidumne sit -m ac firmatae concretaeque materiae an ex subtili tenuique nexum. LACT. opif. 17 aeneum esse -um aut vitreum.

1 exempla selecta, secundum iuncturas disposita: pro subiecto: ENN. ann. 615 quem super ingens porta tonat -i (SIL. 1, 136 tonat alti regia -i). frg. var. 24 mi... -i... porta patet. PLAVT. Amph. 233 boat -m fremitu virum. 1055 mihi videtur -m me consequi iam ut opprimar. Merc. 880 -m... est splendore plenum. TER. Haut. 719 quid si nunc -m ruat? (AFRAN. com. 9 l. 50 LVCR. 1, 1105. LIV. 40, 58, 6 -um... in se ruere). PACUV. trag. 413 -m tonitru contremit. ACC. trag. 224 tonitru concussa aequora -i... sonere. AFRAN. com. 9 -um... ruere ac tremere. TRAG. inc. 133 -um nitescere. SISENNA hist. 103 -o albente (CAES. civ. 1, 68, 1 BELL. Afr. 11, 1. 80, 3). 130 -m caligine stat. VARRO Men. 298 quem... terra non cepit et -m recepit. CIC. Mil. 83 quem... nec -i... motus... movent. rep. 6, 27 concidat omne -m... necesse est. ac. 2, 123 Hicetas... -um... stare censet. nat. deor. 1, 22 cum... numini divino -m pareret. 2, 101 omnia cingens et coercens, -i complexus. div. 1, 97 -um discessisse (1, 99. cf. 2, 60 te non -i discessus terrebit). 2, 45 -i distributio... docet, unde fulmen venerit, quo concesserit. Tim. 31 ut quam maxime -m omnibus conluceret. 41 tribus generibus praetermissis -i absolutio perfecta non erit. omnia enim genera animalium complexu non tenebit, teneat autem oportebit. epist. 9, 12, 1 -um... vim suam... dimittere. VARRO ling. 5, 60 -m et terra omnia exgenerunt. LVCR. 1, 9 nitet diffuso lumine -m. 1, 69 nec Epicurum minitanti murmure compressit -m. 1, 993. 1014. 2, 1002 quod missumst ex aetheris oris, id rursus -i relatum templa receptant. 2, 1084 -um... terramque... non esse unica, sed numero magis innumerabili. 2, 1110 unde (sc. corporibus et seminibus additis) mare et terrae possent augescere. unde appareret spatium -i domus altaque tecta tollerent a terris. 4, 212 -o stellante. 4, 417 a terris quantum -i patet altus hiatus (VERG. ecl. 3, 105 -i spatium). 5, 98 quam res nova miraque menti accidat exitium -i... futurum. 5, 115 ne forte rearis terras et... -um... debere aeterna meare (manere Marullus). 5, 200 quantum -i tegit impetus ingens. 5, 245 scire licet -i... fuisse principale aliquod tempus clademque futuram. 5, 325 si nulla fuit genitralis origo terrarum et -i semperque aeterna fuere. 5, 344. 431. 517 est... uti possit -m omne manere in statione. 5, 1095 multa... caelestibus inlita flammis fulgere, cum -i donavit plaga vapore. 6, 44 nativo consistere corpore -um. 6, 601 -um terramque... incorrupta fore aeternae mandata saluti. 6, 644 -i scintillare omnia templa. 6, 663 satis... nobis -m... mali fert. 6, 669 flammescere -um. NEP. Pel. 2, 5 vesperscente -o. VERG. Aen. 6, 579 Tartarus... bis patet in praecipit tantum... quantus ad aetherium -i suspectus Olympum. 7, 210 aurea... solio stellantis regia -i accipit Dardanum. 9, 20 medium video discedere -um. 9, 193 -m undique et undique pontus (5, 9). 9, 502

sequitur clamor -mque remugit. 9, 538 -m tonat omne fragore (12, 757 tumultu). catal. 3, 2 quem... gloria... altius... -i sedibus extulerat. CVLEX 352 ruere in terras -i fragor *minatur*. AETNA 69 venit per sidera -m. PROP. 2, 22, 26 -m noctu bis sine rege fuit. 4, 11, 101 moribus... -m patuit: sim digna merendo, cuius honoratis ossa venantur aquis (Ov. fast. 5, 715). Ov. am. 2, 5, 35 quale coloratum Tithoni coniuge -m subrubet (fast. 4, 165 ubi... -m... rubescere coeperit). epist. 9, 58 *Herculi* -m sarcina parva fuit (fast. 1, 565 -m... sederat *umeris Herculis*). ars 1, 59 quot -m stellas *habet*. 2, 37. met. 1, 5 quod tegit omnia -m. 1, 26 ignea convexi vis et sine pondere -i emicuit summaque locum sibi fecit in arce. 1, 257 adfore tempus, quo... correpta... regia -i ardeat (Liv. 3, 5, 14. 3, 10, 6. 22, 1, 12, *sae-pius*). 2, 7 -m... quod imminet orbi. 2, 134 ut... ferant aequos et -m et terra calores. 2, 298 regia -i *perit*. 4, 662 omne cum tot sideribus -m requievit in *Atlante*. 7, 528 -m spissa caligine terras pressit et ignavos inclusit nubibus aestus. 8, 618 immensa est finemque potentia -i non habet. 11, 517 inque fretum... totum descendere -um. 11, 550 inducta piceis e nubibus umbra omne latet -m. 15, 449 -m... erit exitus *de sanguine nato Iuli*. 15, 454 -m et quod cumque sub illo est immutat formas. fast. 4, 611 *Ceres loquitur*: nec nobis (*sc. Proserpina rapta*) -m est habitabile. 5, 323 -m nigrescit ab austris. trist. 1, 8, 3 terra feret stellas, -m findetur aratro. 2, 10, 24 Aetnaea -um splendescere flamma. LIV. 21, 58, 5 ingenti sono -um strepere. MANIL. 1, 31 per *Cyllenium* iam -m interius *notum*. 1, 181 qua cadat et subeat -m rursusque resurgat. 1, 193 *cum* -m... cum sole perennet. 1, 507 -m... suas distinxerat horas (*sc. signis*). 1, 538 omnia concordia tractu veniuntque caduntque qua semel incubuit -m versumque resurgit. 1, 829 nisi *cometae* vicinos agerent occasibus ortus... -m... rediret immensum (immersum *Scaliger*) et somno totum deperderet orbem. 2, 38 temperat arva -m, ... varias fruges reddique rapitque... pontum movet ac terris immittit et aufert. 2, 606 ut... sibi -m sic tellus dissidet ipsa. 3, 331 inclinabit -i positura volantis (2, 79). 3, 360 stantis erit -i species. 4, 105 *de portentis*: astra novant formas -mque interserit ora. VITR. 9, 1, 2 *per polos* pervolitat sempiterno -m. FEST. p. 333 *de puteali Scriboniano*: semper forami (ne ibi aper)to -m patet. SEN. suas. 1, 3 non procedit ultra spatia sua -m. GERM. 18 *sidera* trahit proprio cum pondere -m. 402 si sordebunt cetera -i nubibus obductis. 605 -o nascente. frg. 3, 21 imbribus incumbit -m solemque recondit. 4, 65 -m quam saepe sonabit! 4, 68 -i terret sonitus mortalia corda. SEN. Herc. O. 1112 -i regia concidens ortus atque obitus trahet. 1149 antequam spoliū tui -m omne fiat, conde me... mundi ruina. Phaedr. 525 teste -o vivit *venator*. Thy. 892 -m vacat (*sc. sole*). 993 concussi labant convexa -i. Tro. 19 nec -m patet undante fumo. clem. 1, 8, 3 *deos* -m adligatos tenet. nat. 6, 2, 4 nisi -m intonuerit. 6, 32, 4 *licet caelum* ignes suos in exitium omnium... misceat. CVRT. 8, 4, 4 erat prope continuus -i fragor. LVCAN. 5, 454 -o languente. 5, 579 Italiam si -o auctore recusas. 5, 584 -i iste fretique, non puppis nostrae labor est. 6, 89 traxit iners -m fluvidae contagia pestis. 6, 93 -o paratior unda omne pati virus duravit viscera caeno. 6, 828 -o lucis ducente colorem. 7, 206 *summorum hominum* fati -m omne vacavit. 9, 847 nec, quae mensura viarum quisve modus, norant -o duce (VAL. FL. 1, 483). PETRON. 39 -s hic, in quo duodecim dii habitant (*sc. in ferculo pictus*), in totidem se figuras convertit. *ibid.* totus -s taurulus fit. 122, 134 armorum strepitu -m furit. 122, 148 -um illinc cecidisse putes. CALP. ecl. 5, 50 nec fuerit variante deo mutabile -m. BVC. Eins. 1, 22 *de Iove*: -ique (ceterique *cod.*) aeterna potestas. 1, 27 *de Nerone*: seu -i mens illa fuit seu solis imago. PLIN. nat. 2, 87 tamquam plane a perpendiculari mensura -i constat. 2, 110 patrocinator vastitas -i. 2, 154 -m dei est. 37, 201 quacumque -i convexitas vergit. SIL. 3, 627 tarda senectam *Domitiani* hospitia expipient -i. 8, 173 dum -m rapida stellas vertigine volvet. 14, 343 *Archimedes* nudus opum, sed cui -m terraeque paterent. STAT. Theb. 7, 812 hac volventis machina -i incubuit. 8, 310 *naturam* velox machina -i circuit. 8, 733 recedere -um... sensit *Tydeus*. silv. 3, 1, 71 delituit -m. 3, 1, 181 dum me (*Herculem*) flammigeri portabit machina -i. MART. 3, 100, 3 imbribus immodicis -m... forte ruebat. 4, 21, 1 nullos esse deos, inane -um. IVV. 13, 83 quidquid habent telorum armamentaria -i.

caelum *pro obiecto*: ENN. scen. 112 quae cava -i signitenti-bus conficis bigis. 244 -i scrutantur plagas (MANIL. 4, 909). CIC. div. 2, 92 ne -i quidem naturam... nosse (MANIL. 2, 115). CIC. Tusc. 5, 105 litteris -um cognoscimus. Ov. fast. 3, 159 praenosceret -um. MANIL. 1, 58 postquam omnis -i species... praecepta (percepta *Housman*). 1, 97 -um ascendit ratio. 1, 108 totum... animo comprehendere -um. VITR. 1, 1, 3 -i... rationes cognitae habeat. 1, 1, 10. SEN. dial. 8, 5, 6 cogitatio nostra -i munimenta perrumpit. COLVM. 10, 219 secreta... foedera -i *moventem*. PETRON. 126 mathematicorum -um curare. PLIN. nat. 18, 267 -um *intellegere*. ENN. scen. 235 qui (*Sol*)... tuo lumine... -um continet. LVCAN. 5, 1221 magnum percurrunt murmura -um. VERG. Aen. 9, 110 ingens visus ab Aurora -um transcurrere nimbus. VITR. 9, 1, 5 luna... -i circumitionem percurrens. ENN. scen. 380 qui templa -i summa sonitu concutit (*cf. LVCAN. 2, 1100* nubibus ut tenebras faciat -ique serena concutiat sonitu. 6, 358

-i *domum*. 6, 96 quatiuntur caerulea -i). ENN. ann. 29 qui -um versat (CIC. rep. 6, 17 nat. deor. 3, 93 Ov. fast. 4, 179 MANIL. 4, 268). ENN. ann. 211 vertitur... -m cum signis (LVCAN. 5, 510 -i orbis. 5, 1183 -i rationes. 5, 915 VERG. Aen. 2, 250. LVCAN. 2, 1097 -os omnis convertere. CIC. rep. 6, 18 summus ille -i stellifer cursus... acuto... movetur sono. ac. 2, 153 nat. deor. 2, 97. div. 2, 89 ut eius orbis (*zodiaci*) una quaeque pars alia alio modo moveat immutetque -um. *ibid.* cum tempore anni tempestatumque -i conversiones commutationesque tantae fiant. VERG. Aen. 4, 269 *Iuppiter* -um... numine torquet (MANIL. 1, 278 *Arcti* -um... torquent). VERG. Aen. 11, 202 nox... invertit -um. Ov. met. 2, 70 adsidua rapitur vertigine -m. ENN. ann. 159 -um suspexit (CIC. nat. deor. 2, 4. 3, 10. 2, 49 -i palatum. 2, 94 admirabilem -i ornatum. VARRO AT. carm. frg. 22. VERG. georg. 1, 375. Aen. 12, 196 Ov. met. 11, 506. *cf. LVCAN. 6, 644 -um suspiciens... taxus*). PLAVT. Amph. 270 -um aspectat. VERG. Aen. 10, 780 -um aspicit. PROP. 4, 1, 107 aspicienda via est -i. Ov. met. 14, 172 loquor et spiro -umque et sidera solis respicio. LIV. 40, 22, 3 ut... perspici -m vix posset. MANIL. 4, 876. 1, 721 *de orbi lacteo*: magni cum vulnera -i conspiciant *mortales*. GERM. 723. VARRO Men. 233 oculis -i rimari plagas. CIC. progn. frg. 7 boves spectantes lumina -i (Ov. trist. 4, 3, 43. *cf. met. 10, 140 coeperunt capilli Cyparissi* siderum... spectare... -um). CIC. ac. 2, 105 quibus *oculis* iste vester sapiens -um... intuebitur. nat. deor. 2, 140 div. 1, 2. Tusc. 2, 97 cum tam certos -i motus... viderit (VARRO rust. 1, 40, 6 ex una parti *ramuli* quod -m visurum est. LVCAN. 4, 418 -um ut videare videre *in conlectu aquae*. 5, 434. 6, 286. Ov. met. 1, 85. 11, 541 fast. 1, 117 SEN. Herc. f. 954 acie... falsum turbida -um vides?). LVCAN. 4, 434 *nautae* nil aliud nisi aquam -umque tuentur (5, 92. 6, 1228. VERG. Aen. 4, 451 -i convexa. Ov. trist. 2, 215). MANIL. 2, 102 animalia -um... servant. 2, 644 contemplare locum -i. 4, 927 parvula... totum pervisit pupula -um. 5, 727 conferta... -i fulgentia templa cernere. VITR. 6, 6, 7 ex quibuscumque partibus -m prospici poterit. VAL. MAX. 1, 7 ext. 6 *considerare*. 7, 2, 13 custodire. ENN. ann. 545 complere cohū terroribus -i. 558 patefecit radiis rota candida -um (VERG. georg. 4, 52 *ubi Sol* -um... aestiva luce reclusit. MANIL. 1, 704). 543 qui fulmine claro... per sonitus arcet... -um. PLAVT. Persa 581 di omnes qui -um colunt (MANIL. 1, 760 fortes animae dignataque nomina -o... suum... habitantia -um). ACC. trag. 32 deum regnator... -um e conspectu abstulit (VERG. Aen. 8, 198). CIC. S. Rosc. 71 cui repente -um... ademerint. VERG. Aen. 1, 88 eripiunt nubes -um. Ov. fast. 2, 493 remonent... nubila -um. CARM. frg. Isid. orig. 3, 38 convexum... claudit nox... -um. MANIL. 1, 220 medio... tumore eripiunt terrae -um. *cf. SIL. 5, 212* velut erepto... -o. VARRO Men. 270 nubes aequali frigido velo... -i cavernas... obduxerant. ling. 5, 72 obnubunt. LVCAN. 5, 466 subtextunt. 6, 479 *nebulae* suffundunt... sua -um caligine. SALL. lug. 38, 5 -m nocte atque nubibus obscuratum. hist. frg. 3, 27. VERG. Aen. 3, 582 -um fumo subtexere. 6, 271 -um condidit umbra Iuppiter. 11, 187. 11, 611 -m obtexitur umbra. AETNA 609 *aether* nitidum obscura -um caligine torquet. TIB. 1, 4, 43 praetexens picea ferrugine -um... arcus. SEN. contr. exc. 5, 5 *arbor* -um omne... obduxerat. suas. 3, 1 omnis dies -um nubilo gravat. GERM. frg. 4, 98 replebit *Virgo* nubibus assiduis -um. VARRO Men. 280 *astrologi* conscribillarunt pingentes -um. rust. 2, 1, 7 in -o describendo. LVCAN. 5, 694 qui loca -i omnia dispositis signis ornata notarunt. VERG. Aen. 6, 849 *ali melius* -i... meatus describent radio. Ov. met. 2, 7 Mulciber illic aequora... caelarat... -umque. CIC. Arat. frg. 2 longa vetustas... stinguens praecleara insignia -i. Arat. 224 *signa* legitimo -um lustrantia cursu (252 -i lustrare cavernas. LVCAN. 5, 693). 245 *luna* nocturno convisens tempore -um. 313 *radiis sex* convexum -i contingimus orbem. 337 *sex* -um rursus fugientia signa revisunt. 405 dum Nepa et Arcitenens invisant lumina -i. MANIL. 1, 411. CIC. S. Rosc. 131 *Iovis* nutu et arbitrio -m regitur (leg. 2, 9 nat. deor. 2, 77. Ov. am. 3, 8, 85 cum regna senex -i Saturnus haberet. met. 2, 513 pro me tenet altera -um. fast. 4, 594 -i scepra. 5, 125 res -i. SEN. Herc. O. 1183 Iunonis -um habentis). CIC. rep. 1, 20 ut ita -um *duo soles* possideant, ut uterque possederit (GERM. 251 tantum occupat... -i *Perseus*). 6, 24 cum... astra... eandem... totius -i descriptionem longis intervallis rettulerint. Tusc. 1, 28 totum prope -m... nonne humano genere completum est? (MANIL. 1, 799 *proles Iulia* -um... replevit). CIC. Tusc. 5, 8 nec... Atlans sustinere -um... traderetur. VERG. Aen. 4, 247 -um... vertice fulcit. PROP. 3, 22, 7 gerentem. Ov. epist. 9, 17 tulisti. met. 9, 198. fast. 2, 490 -i pondera movit Atlas. *cf. SEN. Med. 401 dum terra -um media libratum feret et SIL. 1, 202 Atlas* subducto tracturus vertice -um). CIC. Tusc. 5, 76 dum... alia... illa divina *bona*... -um... contingant. Cato 49 studio dimetiendi... -i (Ov. fast. 1, 309). nat. deor. 1, 4 -i... mutationes... a dis immortalibus tribui generi humano. 1, 28 continentem ardorum lucis orbem, qui cingat -um. CIC. nat. deor. 1, 66 *ex corpusculis* effectum esse -um. 2, 115. LVCAN. 1, 820 *primordia* -um... constituunt. 2, 1056 -um creatum esse. 5, 68 quibus ille modis congressus materiai fundarit... -um. MANIL. 1, 131 caeca... materies -um perfecit. 2, 38 terra... composuit -um. *cf. ITALA gen. 1, 1 (Tert. bapt. 3)* in primordio... fecit deus -um et terram (VVLG. in principio creavit deus -um et terram). VVLG. gen. 2, 1 perfecti sunt -i et terra. 2, 4 fecit dominus deus -um et terram. *sic eccl. passim*. CIC. nat. deor. 2, 96

-m...astris distinctum et ornatum. Tusc. 1, 68 LVCR. 5, 694. CIC. nat. deor. 1, 22 *varietate* -um et terras exornatas videmus. Ov. met. 11, 309 nox -um sparserat astris. MANIL. 1, 445 -m depingitur astris. CIC. nat. deor. 2, 98 quo modo -o adfecto... quodque animal oriatur. Tim. 26 animus... extremitatem -i a suprema regione rotundo ambitu circumiecit. CIC. Att. 2, 1, 7 digito... -um... attingere. Liv. 21, 30, 7 nullas... terras -um contingere. VITR. 9, 1, 16 Saturni *stella*... tangit... congelatas -i regiones. GERM. 583 conscendens vertice -um... Athos. CATVLL. 68, 115 pluribus ut -i tereretur ianna divis. LVCR. 1, 1066 alternis nobiscum tempora -i dividere. 2, 164 solis pervolgant fulgura -um. 2, 729 -um... a terris omne retentant *intervalla viae conexus*... (cf. 5, 446 a terris altum secernere -um. Ov. met. 1, 23 deus et melior... natura... liquidum... secrevit ab aere -um). 4, 171 *tenebras* magnas -i complexisse cavernas. 4, 203 *corpusecula* cernuntur... -um... rigare (cf. 5, 282 sol inrigat... -um. 5, 592). 4, 394 cum permensa sidera... sunt -um. 5, 490 corpora alta... -i densabant... fulgentia templa. 5, 659 sol idem... anticipat -um radiis accendere temptans. BELL. Hisp. 42, 7 -um diruere. VERG. georg. 1, 280 -um rescindere. Aen. 6, 583. MANIL. 1, 747 -m exustum est. VERG. georg. 2, 477 *Musae* -i... vias... monstrent. 3, 417 *vipera* -um... exterrita fugit. 4, 325 -um sperare. Aen. 1, 133 -um terramque... miscere (Liv. 4, 3, 6 PLIN. nat. 15, 105). 1, 255 -um... serenat *Iuppiter*. 1, 280 *Iuno* metu -um... fatigat. 4, 122 *Iuno loquitur*: tonitru -um omne ciebo. 4, 160 magno misceri murmure -um. 5, 802 furores compressi et rabiem tantam -i. 6, 113 omnis... minas -i... ferebat (10, 694 *rupes* vim cunctam atque minas perfert -i. Ov. met. 14, 471 iram -i... perpetimur. SEN. contr. 9 praef. 4). VERG. Aen. 6, 724 -um... spiritus intus alit. 7, 301 absumptae in Teucros vires -i. 7, 571 terras -umque levabat *Allecto faucibus Acherontis condita* (SEN. Phoen. 8 *quae via hoc nefandi capitis aspectu levet* -um). 9, 478 -um... questibus implet (LYGD. 3, 1 votis implese). 10, 275 *Sirius* contristat lumine -um. 10, 893 clamore incendunt -um Troesque Latinique. 11, 351 -um territat armis (SEN. suas. 2, 18 -um *obsidet* sagittis). 12, 205 *non si vis* -um... in Tartara solvat. CVLEX 348 undique mutatur -i nitor. HOR. epod. 13, 1 tempestas -um contraxit. carm. 1, 3, 38 -um... petimus (Ov. am. 3, 8, 50 fast. 1, 307. 3, 510). 3, 2, 22 Virtus recludens... -um. Ov. ars 2, 469 -m impositum terris (met. 2, 17 haec [*terram viros*...] super imposita est -i fulgentis imago. HYG. fab. 150 p. 25, 10). met. 1, 81 seducta... ab alto aethere cognati retinebat semina -i *tellus*. 2, 294 -i miserere tui. 2, 401 pater omnipotens ingentia moenia -i circuit. 2, 730 -o... relicto (Pont. 3, 5, 55 MANIL. 1, 660). 4, 479 -um intrare. 5, 530 repetet Proserpina -um. 6, 64 solet... arcus inficere ingenti longum curvamine -um (11, 590 arcuato -um curvamine signans *Iris*). 11, 497 -um... aequare videtur pontus... 13, 857 -um sperno. 15, 811 *tabularia Parcarum non concussum* (concursum *vulgo*) -i... metuunt. fast. 1, 681 -um ventis aperite serenis. 3, 449 caeruleum variabant sidera -um. 3, 457 *Pegasus* -o fruitur. 5, 14 -um levitas in loca summa tulit. 5, 617 taurus *Iovis* init -um (GERM. 184 lasides... -um cum coniuge Cepheus ascendit). MANIL. 4, 390 scandere -um (FEST. p. 194 -um posse adiri. VAL. MAX. 1, 7 ext. 6 conscendit. SEN. Herc. O. 72 invasit omnis... iam -um fera). Ov. fast. 6, 537 -um vates ac numina sumit fitque sui toto pectore plena dei. trist. 1, 1, 79 vitaret -um Phaethon, si viveret. 5, 11, 25 ut... -i tibi limina claudant *dei*. Liv. 22, 1, 11 Faleriis -m findi... visum. MANIL. 1, 150 summa... complexus stellantis culmina -i *ignis*. 1, 533 sidera ignibus in varias -um laqueantia formas. 1, 556 *signa zodiaci* aequali spatio textentia -um. 1, 562 fila (*circuli*)... comitantia -um (1, 600 alti cursum... -i). 1, 693 rursus... ascendere -um incipit *orbis lacteus* (GERM. 317 habet miracula nulla, si -um ascendit Iovis armiger. 693 Hydrochous -um scandens). 1, 724 an duplicis... extrema cavernae *per orbem lacteum discreta*... -i... oras et sidera iungant. 1, 728 *an stipatus orbis (sc. lacteus)*... in cuneos alti cogat fundamina -i. 1, 752 liquorem... reginae divum -um... colore infecisse suo. 1, 864 cum videas... -um fulmine ruptum. 2, 198 quasi seditio -um tenet. 4, 879 *mundum partum* -i sua per nutricia ferre. 5, 59 *Orione* fulgente super terras -umque trahente ementita diem nigras nox contrahit alas. GERM. 89 insigni -um perfundent lumine Chelae. frg. 2a, 9 *de planeta*: -i circumrotat orbem. frg. 4, 134 -i... fragores... *Capricorni* signo praedicere. SEN. Herc. O. 75 astra... feris... Iuno tribuit ut -um mihi faceret timendum. 77 -um... terris peius... faciat *Iuno*. 1143 -um... reddet *Pluto Saturno*. 1304 -o peperci (LVCAN. 4, 596). Med. 791 *Trivia* -um freno propiore legit. nat. 1, 6, 3 colores illos, quibus -i regio depingitur, a sole esse. 1, 15, 4 quibus *sideribus*... ignis fortior est motumque -i sequens... cometas nostri putant. LVCAN. 5, 413 fortius hiberni flatus -um..., cum cepere, tenent. 6, 699 -um... perosa Persephone (8, 336). PLIN. nat. 2, 129 nubes discussae adaperuere -um. 3, 39 *Italia* electa, quae -um ipsum clarius faceret. 10, 112 *anates* e vestigio -um petunt. 18, 355 si *nubes* ex utraque parte *solis occidentis*... -um petent. 31, 2 *aquae* -um... sibi vindicant. VAL. FL. 1, 418 cui tradere -um (*i. observationem caeli*)... Tiphys *non metuat*. 1, 655 -um... resolvit arcus. SIL. 1, 251 vertice nudo excipere... -i... ruinam (*i. imbres sim.*). 3, 486 *tellus Alpina* -um intercipit umbra. 9, 492 -um... ruentes Eurique et Boreae. 11, 217 Alpes, saxa impellentia -um (12, 71 -um pulsantis... scopulos). HOMER. 870 luna... nitida lustraret

lampade -um. STAT. Theb. 1, 498 nox... -i... amplexa labores. 5, 296 -um... retexens *Titan*. 6, 579 vibratur... fretis -i stellantis imago. 8, 649 neglecto lumine -i. 11, 26 miles -i... tumultu utitur. 11, 218 regia -i atemptata. *accedit ad notionem 'domicilium, communitas caeli'*: saepius *de astris*: VERG. Aen. 1, 250 tua progenies, -i quibus adnuis arcem. Ov. ars 1, 557 *Bacchus ad Ariadnen*: munus habe -um (fast. 5, 114 *Capella* dati -um praemia lactis habet. LVCAN. 1, 663). 2, 218 *Hercules* meruit -um (MANIL. 1, 784. 1, 795 *emereri*. SEN. suas. 1, 1. 2, 5 OCTAVIA 505 PLIN. nat. 7, 150 SIL. 11, 461). am. 3, 8, 51 adfectas -um, *hominum natura* (fast. 3, 439). met. 14, 844 accepisse (INSCR. christ. Hisp. 125, 7). fast. 3, 159 *promittere* (3, 505 VAL. FL. 1, 305). 3, 795 *dare* (5, 182. 717 MANIL. 5, 616 CVRT. 8, 5, 18 MART. 5, 65, 15 PLIN. paneg. 89). EPICED. Drust 213 tibi debetur -m. SEN. Herc. O. 1247 vindico. 1302 asserere. 1815 possidet -um Leo (INSCR. christ. Hisp. 125, 5). dial. 12, 15, 3 *destinare*. PETRON. 120 vers. 93 sperare. PLIN. nat. 7, 150 adeptus. ad caelum *i. usque ad* -um et *adversus* -um: NAEV. carm. frg. 25 <ma>nus... susum ad -um sustulit suas rex (RHET. Her. 3, 21, 34. Ov. met. 3, 21 bos... tollens... ad -um frontem. 6, 279 bracchia. 15, 570 oculos... et eodem bracchia. Liv. 1, 12, 3 arma. 10, 36, 11 manus... attollens. 30, 21, 7 voces manus ad -um porrigentium. VITR. 2, 9, 16 flamma... ad -um sublata. SEN. contr. 7, 1(16), 25 ad -um manibus levatis). ENN. ann. 49 manus ad -i caerula templa tendebam (CAES. civ. 2, 5, 3 SALL. Catil. 31, 3 VERG. Aen. 2, 405 lumina [*CIRIS* 402]. 3, 177 supinas... manus. 10, 844. Ov. met. 9, 293 bracchia). ENN. ann. 282 pulvis ad -um vasta videtur. 531 clamor ad -um volvendus per aethera vagit. TRAG. inc. 70 tetulit senilis Poetas ad -um manus (CIC. Tusc. 1, 42 nat. deor. 2, 117 LVCR. 6, 8 SALL. Jug. 60, 2). CIC. dom. 124 ad -um... extruit villam. rep. 6, 9 *senex* suspexit ad -um. 6, 26 limes ad -i aditum patet. Att. 14, 14, 3 *Idus Martiae* nostris amicis... aditum ad -um dederunt. VARRO rust. 1, 40, 6 cacumen *ramuli* ut directum sit ad -um. LVCR. 1, 725 *ut vis* ad -um... ferat flammai fulgura. 2, 325 fulgor... ad -um se tollit. 6, 562 ad -um... magis quanto sunt edita quaeque. VERG. georg. 2, 81 ingens exiit ad -um... arbos. 2, 309 ruit *nemus* ad -um... nubem. Aen. 12, 673 flammis inter tabulata volutus ad -um undabat vertex. PROP. 3, 17, 8 lyncibus ad -um vecta Ariadna. *nota*: PROP. 2, 1, 20 ut -i Pelion esset iter. VAL. FL. 1, 565 *Iuppiter de Hercule et Dioscuris*: durum vobis iter et grave -i institui. Ov. met. 4, 478 refer *te* -i melioris ad auras. VITR. 9 praef. 16 mentes... memoriarum gradibus ad -um elatae. in (sub, super) caelum *i. usque in* -um aut *in altum, altissime*: (*de stellis interdum paulo aliter, 'am Himmel empor'*): ENN. ann. 65 unus erit, quem tu tolles in caerula -i templa (442 tollitur in -um clamor. CIC. Arat. 407 rep. 1, 25 Tusc. 4, 50 nat. deor. 2, 62 *al.*: VERG. Aen. 3, 564 tollimur in -um curvato gurgite. 9, 14 *se tollere*. 11, 745. Liv. 7, 6, 4 manus... in -um... porrigentem. MANIL. 1, 388 tendentem bracchia). PLAVT. Amph. 1143 in -um migro (CIC. Tusc. 1, 82). Cist. 622 quid nunc supina susum in (*iam codd.*) -um conspicias. Pseud. 841 odor... in -um volat (LVCR. 1, 1064 MANIL. 2, 59. 5, 366 evolat). Trin. 942 etiam in -um escendisti? (CIC. parad. 11 Tusc. 1, 71). CIC. Arat. 26 *Perseus* elapsus... in -um. 104 suspiciens in -um (har. resp. 19 rep. 3, 3 LVCR. 2, 1039). 113 *Canis* se in lumina -i extulit. *nota imaginem*: CIC. dom. 75 *decretis* tamquam gradibus mihi videor in -um ascendisse (Mil. 97 Tusc. 1, 111. *proprie*: Lael. 88 Ov. met. 11, 518 *de ponto*). NEP. Dion 7, 3 *al.* CIC. rep. 3, 40 *Herculis et Romuli* non corpora sunt in -um elata (MANIL. 1, 422 cum terra gigantes in -um... tulit. 5, 158 Geminis fraterna ferentibus astra in -um. 5, 395). CIC. rep. 6, 16 ea vita via est in -um. leg. 2, 19 datur homini ascensus in -um. phil. frg. V 97 faciliorem ascensum et reditum in -um fore (Lael. 13). ac. 2, 122 ut nulla acies humani ingenii tanta sit, quae penetrare in -um... possit (nat. deor. 2, 153). Tusc. 1, 24 animos... in -um quasi in domicilium suum pervenire (1, 51 *venire*. LVCR. 6, 483 MANIL. 4, 521). 1, 27 quae (*vita*)... dux (redux *nonnulli codd.*) in -um soleret esse. nat. deor. 3, 39 quasi novos et adscripticios cives in -um receptos (VARRO rust. 1, 2, 17. 2, 3, 7). 3, 53 deos ex hominum genere in -um translatos. 9, 12 eundem cursum in -um patere. TVBERO hist. 9 intendere in -um oculos. LVCR. 6, 816 hos... tellus... aestus expirat... foras in apertum promptaque -i. 6, 957 in -um... remotae (*deest substantivum*). VERG. Aen. 1, 163 gemini... minantur in -um scopuli. 6, 790 Caesar et omnis Iuli progenies magnum -i ventura sub axem. 7, 768 *Hippolytum* superas -i venisse sub auras. CVLEX 341 ne quisquam propriae fortunae munere dives iret invectus -um super. HOR. carm. 1, 2, 45 serus in -um redeas (MANIL. 1, 614. 4, 887. VITR. 8 praef. 1 reverti. GERM. 609. 668. 712). EPIST. Sapph. 91 hunc Venus in -um curru vexisset eburno. MANIL. 2, 125 *nisi caelo veniret*, quod vocat in -um. 4, 675 in -um surgentis... *Tauri montis*. 5, 603 efflat *Cetus* in -um pelagus. PLIN. nat. 8, 3 *elephantum* herbas supini in -um iacentes. 16, 122 rami... in -um tendentes. caelo (*dat.*): ENN. scen. 258 proloqui -o atque terrae Medesai miserias. CIC. rep. 1, 22 astris stellisque, quae -o inhaerent (Tusc. 5, 69 nat. deor. 2, 54 PLIN. nat. 2, 98. 2, 106 *adhaerere*. 18, 219). nat. deor. 1, 34 sidera infixata -o sunt (Tim. 36). 1, 35 *Theophrastus* divinum tribuit principatum... -o (PLIN. nat. 16, 9 Homerus -o tantam

coronam tribuit). div. 1, 93 quod ex terra eminens contemplationi -i officere posset. Tim. 19 motum... deus dedit -o (Ov. fast. 4, 93 iura... dat -o. AETNA 103 sors data -o prima). LVCR. 5, 373 haut... leti praeclusa est ianua -o. 5, 976 dum... sol inferret lumina -o. 6, 459 montis vicina cacumina -o (PANEG. in Mess. 131 SEN. nat. 4, 11, 5). 6, 665 toti -o... satis omnia suppeditare. VERG. georg. 2, 342 immissa sidera -o. 4, 192 nec apes credunt -o (cf. MANIL. 1, 905 nescimus credere -o et VERG. Aen. 6, 15 Daedalus... ausus se credere -o. Ov. met. 2, 377). Aen. 4, 89 aequata... machina -o (8, 99 STAT. Theb. 4, 359). 8, 264 rapinae -o ostenduntur (Ov. met. 1, 329 -o terras ostendit Iuppiter. PLIN. nat. 11, 150). 12, 795 Aeneas... deberi -o. AETNA 45 victo leges imponere -o. 54 Iuppiter -o metuit (SEN. Herc. f. 64 -o timendum est). 86 oculos alieno admittere -o. 236 nubila cur Panope -o denuntiet imbres. 559 Aetna -o propior (MANIL. 1, 42 proxima... rerum fastigia -o. 1, 311 astra vicina poli -ique... proxima flammis. LVCAN. 9, 351 PLIN. nat. 2, 62). PROP. 2, 22, 35 uti -o modo sol modo luna ministret. 3, 9, 47 -o... minantem Coeum (GERM. frg. 3, 12 Scorpis... -o minitabitur ignis. VAL. MAX. 3, 2 ext. 3 Xerxes -o tenebras minitantem). Ov. carm. frg. 2 tot numero talique deus simulacra figura inposuit -o (met. 2, 507. 4, 614. 14, 811 MANIL. 1, 337). met. 1, 184 centum quisque parabat inicere anguipedum captivo brachia -o. 4, 533 numen aquarum, proxima cui -o cessit... potestas. 8, 179 coronam immisit -o. 10, 532 -o praefertur Adonis. 14, 584 tempestivus erat -o Aeneas. 15, 188 nec color est idem -o, cum... 15, 818 deus accedat -o (15, 870). am. 2, 10, 13 quid pleno sidera -o... addis? epist. 2, 19 ventos -o... faventes. fast. 1, 125 praesideo foribus -i. 1, 510 novos -o terra datura deos (MANIL. 1, 926). CARM. frg. Sen. ira 2, 15, 5 suo... simillima -o. EPICED. Drusi 361 necem intentam -o. LIV. 5, 34, 7 iuncta -o iuga. 21, 32, 7 montium altitudo nivesque -o prope immixtae. MANIL. 1, 386 Caesar, nunc terris post -o maximus auctor. 2, 61 infusum... deum -o. 2, 120 -o... fretum subiectum subiectaque utrisque (sc. loca infera). 2, 375 quia succedit convexo linea hexagoni -o. 4, 280 pontum -o coniunxit gubernandi studium (vincit. et viri docti vix recte). 4, 695 -o adiungitur Roma. SEN. contr. 7, 2 (17), 6 Romulus sacratus -o. GERM. 33 moderator Olympi Arctos donavit -o. frg. 4, 61 nulla fides -o (-um codd.). 4, 84 inducet Venus nubila -o. VELL. 2, 103, 4 vota paene inserentium -o manus (SEN. Herc. O. 169). 2, 123, 2 animam caelestem Augustus -o reddidit (2, 124, 3). VAL. MAX. 2, 9 praef. partarum rerum -o cumulus aequatus. SEN. Ag. 813 bis seno meruit labore adlegi -o magnus Alcides. Herc. f. 194 alium gloria -o... parem tollat. Herc. O. 1244 hasne ego opposui manus -o ruenti? Phaedr. 194 volitat... Amor -o pariter et terris gravis. nat. 2, 4, 2 aer... et -o et terris cohaeret. 7, 25, 4 ut una aetas tota -o vacet. epist. 65, 20 -o interesse. LVCAN. 4, 82 arcus -o defusum reddidit aequor (sc. bibendo). 7, 198 aethera obsistere -o. PLIN. nat. 2, 43 luna admota -o. 2, 58 stellas adfixas -o (2, 116. 18, 208. cf. SIL. 7, 362 affixus -o... navita). 2, 103 tellus... ut inani -o spiritum fundit. 14, 33 in vite -o non esse ius. 16, 119 omnis infirmitas -o magis oboedit. 18, 275 luna interlunio omne lumen, quod a sole accipit -o rogerens. 29, 2 ars medica inventores suos... -o dicavit. 36, 170 quae ex lapide tempestatibus resisterint, tutum est vel -o committere. SIL. 3, 90 rupes supposita... -o. 5, 145 lupa Assaraci -o nutribat alumnum. STAT. Ach. 1, 2 progeniem Tonantis patrio vetitam succedere -o. 1, 594 stabat... admissum -o nemus. adde SIL. 10, 433 Tarpeia... templa secundam incolis a -o sedem. dativus ponitur pro ad vel in caelum: VERG. Aen. 2, 186 molem -o... educere (6, 178. SIL. 15, 388 aram). 2, 688 -o palmas cum voce tetendit (HOR. carm. 3, 23, 1 -o supinas si tuleris manus. Ov. met. 1, 766 utraque -o brachia porrexit. 2, 580. 9, 210. 13, 668). VERG. Aen. 3, 678 Aetnaeos fratres -o capita alta ferentis (SERV. auct. ibid. pro in -um. cf. VERG. Aen. 9, 678 quercus intonsa... -o attollunt capita. AETNA 227. SEN. Oed. 310 ignis purum verticem -o tulit). 5, 451 it clamor -o (11, 192 ubi SERV. auct. pro in -um). 10, 547 -o... animum fortasse ferebat (SERV. forte se exaequaverat -o, sed SERV. auct. aut 'ferebat' elevabat). TIB. 2, 5, 44 cum te... Numici unda deum -o miserit (MANIL. 2, 859 singula accipiunt vires -oque remittunt. STAT. Theb. 10, 665 -o... animam... mittes. silv. 3, 3, 36 missuri nitido... nubila -o cineres). Ov. epist. 15, 88 victorem -o rettulit Venus... pedem. MANIL. 2, 355 illa linea magis vicina meat -oque recedit. 2, 452 ut exaequent... fidem -o mortalia corda. GERM. 635. 705 -o... refertur Cepheis. SEN. Oed. 301 ignis purum verticem -o tulit. 497 ducitur... nova nupta -o. Phaedr. 1224 pinus coact vertice attingens humum -o remissum findat in geminas trabes (Thesea). Tro. 830 Pelion... tertius -o gradus. LVCAN. 5, 704 purum... insurgere -o fracturum pelagus boream. 9, 972 puer Ganymedes raptus -o (PETRON. 83). VAL. FL. 3, 382 reditura... semina -o (COMM. instr. 1, 3, 5 AVIEN. Arat. 663). SIL. 1, 1 -o se gloria tollit Aeneadum. 1, 508 -o... attollit lumina supplex (6, 466). 3, 342 -o... superisque referri corpus. 9, 289 discordia... intravit -o. 12, 411 attollet Ennius... duces -o. 17, 259 Hannibal volvens oculos -o. STAT. Theb. 5, 372 navis -o Tritona ferens. silv. 5, 3, 89 revocata... -o Iustitia. de, ex, a caelo, caelo: TAB. cens. Varro ling. 6, 86 ubi... de -o nuntium erit. ENN. scen. 51 volans de -o. ann. 53 ut me de -o visas, Venus. 93 cedunt de -o ter quattuor corpora sancta (Ov. fast. 6, 67 toto... -o). 146 de -o... dedit... signum Iuppiter. PAVT.

Persa 258 occasio quasi decidit de -o. Trin. 940 caput amnis, quod de -o exoritur... :: e -o? ACC. trag. 531 in quos delatus locos Volcanus dicitur alto ab lumine -i. CATO agr. 14, 3 si de -o villa tacta siet (ANNAL. max. Gell. 4, 5, 1 EDICT. cons. Gell. 13, 15, 1 VARRO frg. Cens. 17, 8 CIC. div. 1, 92. 2, 47. 149 VERG. ecl. 1, 17. LIV. saepius. STAT. Theb. 10, 470 illicita -i de lampade tactis. FEST. p. 193 attactum... de -o). TRAG. inc. 215 -o cedens Aurora. VAL. AED. carm. frg. 2 imber -o... praecipitans (VERG. Aen. 2, 8 nox). VARRO frg. Non. p. 92, 6 de -o auspicari ius neminist praeter magistratum. frg. Serv. auct. Aen. 8, 526 auditum sonum tubae de -o (CIC. div. 1, 97 e -o fremitus). CIC. Arat. 346 certas... notas -i de tegmine sumens. 360 brevior pars Arctophylacis clara -i de parte videtur. 379 non pauca e -o depellens signa Virgo (443. TIB. 1, 2, 49 nubila -o). S. Rosc. 72 ducere animam de -o. Verr. 6, 187 effigiem Cereris... de -o lapsam (VERG. georg. 1, 366 stellas... -o. Aen. 8, 664). Manil. 41 aliquem... de -o delapsus (Phil. 11, 24 ad Q. fr. 1, 1, 7. VERG. Aen. 2, 693 stella. 5, 722 -o facies... parentis. 7, 620 Ov. epist. 17, 65 LIV. 1, 16, 6). CIC. har. resp. 62 deus aliqui delapsus e [de Gc] -o. Catil. 3, 19 res de -o... percussas. saepissime servare de -o in orationibus. sic etiam div. 2, 74 Att. 2, 16, 2. 4, 3, 3 ASCON. Pis. p. 9 et apud alios (cf. TERT. idol. 9 ut Christo edito nemo exinde nativitatem alicuius de -o interpretetur). CIC. top. 39 aqua pluvia de -o veniens (VARRO rust. 1, 14, 2 e -o. VERG. georg. 1, 322 -o. TIB. 3, 8, 2 Mars, -o... veni). rep. 6, 16 stella ultima a -o. Tusc. 5, 10 Socrates... primus philosophiam devocavit e -o. nat. deor. 3, 51 quae tu a -o... ducebas. div. 1, 16 cum Summanus... e -o ictus esset (1, 98). 1, 93 propter aëris crassitudinem de -o apud eos (Etruscis) multa fiebant et... multa... e -o... oriebantur. 2, 71 auspicia, quibus utimur, sive tripudio sive de -o, simulacra sunt auspiorum. VARRO rust. 1, 4, 4 salubritas ducitur e -o. LVCR. 1, 64 religio caput a -i regionibus ostendebat. 1, 162 volucres erumpere -o possent (MANIL. 1, 859). 1, 782 repetunt primordia a -o. 2, 210 sol... <-i> de vertice dissipat... ardorem. 5, 630 quanto demissior lunae... cursus abest procul a -o. 5, 793 non de -o cecidisse animalia possunt (LIV. 1, 31, 2 -o lapides. 41, 9, 5 de -o. PAVL. FEST. p. 131 e -o... ancile). 6, 386 quid... nocere queat de -o fulminis ictus. 6, 257 picis e -o demissum flumen. 6, 445 demissum -o pretera (VERG. ecl. 4, 7 progenies. georg. 1, 23 imbrēm. Aen. 9, 800 Irim. HOR. sat. 1, 5, 103 ex alto -i... tecto. Ov. met. 1, 261 LIV. 5, 54, 7. 10, 8, 10 de -o. SEN. contr. exc. 8, 6). SALL. Iug. 75, 7 -o missa vis aquae (VERG. Aen. 5, 606 Irim de -o. 10, 632. TIB. 1, 3, 90. 3, 19, 13 e -o... amica. LIV. 7, 26, 4. 8, 9, 10). VERG. ecl. 8, 14 -o noctis decesserat umbra. 8, 69 -o... deducere lunam (Ov. fast. 3, 317. GERM. frg. 4, 131 imbres). georg. 2, 334 actum -o... aquilonibus imbrēm. Aen. 3, 232 ex diverso -i... turba harpyiarum... praedam... circumvolat. 5, 542 avem -o deiecit ab alto (LIV. 2, 62, 1 tempestas... -o deiecta. GERM. frg. 4, 81 -o deiecti grandinis ictus). 5, 727 -o... miseratus ab alto est Iuppiter. 7, 141 -o... ab alto intonuit omnipotens. 11, 210 tertia lux... -o dimoverat umbram. 12, 842 excedit -o Iuno (Ov. met. 11, 571). HOR. epod. 5, 46 lunam... -o deripit (TIB. 1, 10, 60 e -o... deos). 17, 5 refixa -o devocare sidera. carm. 3, 4, 1 descende -o... Calliope (PROP. 2, 28, 37. LIV. 6, 18, 9 de -o. MANIL. 1, 118 -o ab alto. 1, 799). TIB. 1, 2, 43 sidera de -o ducere. 2, 5, 58 sua de -o prospicit arva Ceres. Ov. met. 1, 22 -o terras... abscidit deus. 2, 115 Lucifer... -i statione novissimus exit. 10, 448 fugit... -o luna (5, 286 repurgato fugiebant nubila -o. EPICED. Drusi 405). 10, 532 abstinet... -o Venus. 13, 853 non haec omnia... sol videt e -o? fast. 3, 327 eliciunt -o te, Iuppiter. 5, 41 fulmina de -i iaculatus Iuppiter arce (LIV. 28, 27, 16 fulmina iaci de -o). 6, 32 Roma Saturno a -o proxima terra fuit. 6, 634 Servius a -o semina gentis habet. LIV. 5, 51, 7 vox -o omissa. 21, 62, 4 navium speciem de -o adfulsisse. 27, 37, 1 Veis de -o lapidaverat (29, 10, 4. 29, 14, 4). 40, 42, 10 vitium (ultimum Mogunt.) de -o... intervenit. GRAT. 54 sive improvisus -o perfuderit imber. MANIL. 4, 868 si spem timor tollit prohibetque e limine -i. 5, 4 alius... -o... rediret. VITR. 5, 9, 8 aquae... de -o repentinis tempestatibus ex tegulis excipiuntur. 6, 1, 3 ex -o roscidus aer in corpora fundens umorem. PAVL. FEST. p. 260 quinque genera signorum observant augures... ex -o, ex avibus... Mvsa Sen. contr. 10 praef. 9 -o repluunt siphones (OCTAVIA 810 Amor ignibus exstinxit fulmina captumque Iovem -o traxit) GERM. frg. 4, 158 -o... excidit imber. VAL. MAX. 1, 8, 3 -o Iunonem petitam (3, 7 ext. 4 vultum Iovis... ex ipso -o petitum. SEN. Med. 692 -o petam venena) 9, 3 ext. 1 Alexandrum iracundia sua propemodum -o deripuit. SEN. Herc. O. 1655 certa praedae tela de -o fluent. nat. 1, 1, 6 ignes tenuissimi iter exile designant et -o producunt. 7, 1, 1 ubi novum aliquod e -o miraculum fulsit. CVRT. 8, 4, 3 ab omni parte -i emicare fulgura. PLIN. nat. 2, 100 lumen de -o... visum est. 18, 206 quo... laetior mens discedat a -o. 18, 210 res anceps primum omnium a -o peti legem. SIL. 2, 492 Hercules ad Fidem: fer -o auxilium. COMM. instr. 2, 2, 1 dat tuba -o signum. caelo (abl. loc.), in caelo: ENN. scen. 19 aliquod lumen iubarne in -o cerno? 216 quid noctis videtur in altisono -i clipeo? 242 astrologorum signa in -o quaesit (quid sit cod.). 280 sol, qui candentem in -o sublimat facem. ann. 115 Romulus in -o cum dis... aevum degit. PAVT. Amph. 273 neque se Septentriones quoquam in

in -o commovent. Epid. 675 duodecim deis plus quam in -o deorumst immortalium. Mil. 1083 haberet regnum in -o. Poen. 434 stellae in -o. Rud. 5 signum quod semper tempore exoritur suo hic atque in -o. 6 noctu sum in caelo clarus. ACC. trag. 26 resupinum in -o con-
 5 tueri maximum ac mirificum facinus. POMPON. Atell. 74 in -o fulgit ... Lucifer. VARRO frg. Gell. 3, 10, 2 *numerus septenarius* Septentriones maiores minoresque in -o facit. CIC. Arat. 305 *orbis* in -o divino lumine flexi. 397 *Hydra* late -o dispersa tenetur. de orat. 3, 180 etiamsi in -o Capitolium statueretur. leg. 1, 22 quid est ... in omni -o ...
 10 ratione divinius? 2, 16 ut ... in -o ... non putet *rationem inesse* (nat. deor. 2, 56). 2, 19 ollos, quos endo -o merita locaverint (Tusc. 2, 60 *di purissima* ... in regione -i collocati. VERG. Aen. 12, 145 *scis, nympha, ut te -i...* libens in parte ... locarim). rep. 1, 19 quid agatur in -o, quaerimus. 1, 22 fiebat, ut soli luna totidem conversionibus in aere *sphaerae* illo, quot diebus in ipso -o succederet, ex quo ut in
 15 -o ... 1, 56 ut rex putaretur unus esse in -o. 6, 13 omnibus, qui patriam conservaverint ... esse in -o definitum locum. fin. 2, 46 quid in -o fiat, scire avemus. 3, 37 quibus ... de causis ea versentur in -o. 5, 9 ut nulla pars -o ... praetermissa sit. Tusc. 1, 62 *qui astra* fabricatus esset in -o. nat. deor. 1, 80 florere in -o Academiam necesse est. 2, 95 toto -o luce diffusa (HOR. sat. 1, 5, 10 -o diffundere signa). Tim. 37 *terram antiquissimam* deorum omnium ... eorum, qui intra -um gignerentur. carm. frg. 3 (de consul.), 32 ipse deum genitor -o terrisque canebat. VARRO ling. 6, 3 *motus solis et lunae* toto -o coniunctus. 7, 16 *luna* in -o tribus viis movetur. 7, 73 antiquos rusticos primum notasse quaedam in -o signa. CATVLL. 62, 20 qui -o fertur crudelior ignis? (62, 26). 64, 299 *pater divum advenit* -o te solum, *Phoebe*, relinquens. 66, 59 ne solum in lumine -i ex Ariadneis ... temporibus fixa corona foret. LVCR. 1, 152 multa in terris fieri -oque. 5, 1188 in -o ... deum sedes et templa locarunt. 6, 376 *si tempestas* ... cie<tur> turbida -o. 6, 450 *venti vertex* apparet crebrius ... in ...
 20 -o ... patenti. SALL. lug. 17, 6 -o terraque penuria aquarum. VERG. georg. 1, 6 mundi lumina, labentem -o quae ducitis annum (cf. CORN. SEV. carm. frg. 5 ignea iam -o ducebat sidera *Phoebe*). 1, 337 quos ignis -o Cyllenius erret in orbis. 1, 474 armorum sonitum toto Germania -o audiit (2, 306. TIB. 2, 5, 73 arma ... strepitantia -o audita. PROP. 2, 16, 49 toto sonitus percurrere -o. Ov. met. 15, 784). 4, 426 Sirius Indos ardebat -o. Aen. 1, 225 *Iuppiter* vertice -i constitit. 1, 289 hunc tu olim -o ... accipies. 3, 201 diem noctemque negat discernere -o. 4, 184 *Fama* nocte volat -i medio terraeque. 4, 578 sidera -o dextra feras, *sancte deorum*. 4, 692 alto quaesivit -o lucem. 5, 527 -o ... refixa ... sidera. 6, 247 Hecaten -oque Ereboque potentem. 7, 269 non plurima -o monstra sinunt *natam iungere*. 9, 668 *Iuppiter* -o ... nubila rumpit. 10, 215 iamque dies -o concesserat (SERV. auct. pro 'in -o'). 12, 76 cum primum crastina -o puniceis invecta rotis Aurora rubebit. 12, 245 *Iuturna* alto dat signum -o. 12, 367 fugam dant nubila -o. AETNA 34 subducto regnant sublimia *sidera* -o. HOR. epod. 5, 1 deorum quidquid in -o regit terras. carm. 3, 5, 1 -o tonantem credidimus Iovem regnare (LVCR. 3, 320). PROP. 1, 10, 8 quamvis ... mediis -o Luna ruberet equis. 2, 32, 34 nec minus *Venus* in -o semper honesta fuit. Ov. am. 1, 8, 9 toto glomerantur nubila -o. 1, 9, 40 notior in -o fabula nulla fuit (ars 2, 561 fabula narratur toto notissima -o. met. 4, 189). 1, 13, 36 femina non -o turpior ulla foret. 2, 11, 55 haec mihi quamprimum -o nitidissimus alto Lucifer ... tempora portet. epist. 18, 135 -o ... recepta Celaeno (met. 2, 529 sidera in -o [-um *codd. nonn.*] stupri mercede recepta). ars 1, 557 -o spectabere sidus. met. 1, 71 sidera coeperunt toto effervescere -o. 1, 607 *Iovem* -o non repperit. 2, 193 sparsa ... in vario passim miracula -o. 4, 19 alto conspiceris -o. 4, 664 admonitor ... operum -o clarissimus alto Lucifer ortus erat (trist. 1, 3, 71). 5, 373 *loquitur Venus*: in -o spernimur. 12, 62 quid in -o rerum ... geratur. 13, 843 non est hoc corpore maior Iuppiter in -o. 15, 779 talia ... toto Venus ... -o verba iacit. fast. 3, 113 -o labentia signa. 3, 703 *Caesar* -o positus (4, 599 posita est mihi regia -o). 4, 575 errat *Ceres* et in -o. 5, 33 hic status in -o multos permansit in annos. 5, 417 Scorpius in -o, cum cras lucescere Nonas dicimus, a media parte notatus erit. trist. 5, 3, 42 micet ... coniugis in -o clara corona tuae (GERM. 44 stella micat -o. 352). LIV. 22, 1, 9 parmas in -o visas. 24, 10, 10. 30, 2, 11 sparsi ... ignes in -o *sim*. MANIL. 1, 14 immenso spatiantem vivere -o. 1, 134 *flammae* in -o vibrantia fulmina fingunt. 1, 275 fulgentis -o ... Arctos (2, 742 praefulgent sidera -o. GERM. 194 -o ... luna refulsit. 642 crista ... -o fulget). 1, 358 ni veterem Perseus -o quoque servet amorem. 1, 529 pendentia sidera -o. 1, 738 *dum Phaethon* in -o ludit. 1, 868 sidera per tennes -o lucentia flammis. 2, 141 -o noscenda canam. 2, 263 omnis cum -o fortunae pendentis ordo. 3, 76 non ut in aeterna -i statione *sortes manerent*. 5, 9 toto decurrere -o. 5, 71 *Heniochus* -o ... retentans ... artes. 5, 489 -o militat *Aquila*. 5, 593 Perseus ... -o pendens. 5, 633 Equus -o ... volabit. 5, 657 Ceti ... Andromedam ... -o ... sequentis. 5, 739 *natura* -o condidit urbem (orbem *codd.*) VITR. 9, 1, 7 *Venus* apparens in -o. 9, 1, 9 totam circuitiorem in -o ... permensa. GERM. 271 Lyra ... -o nitet. 494 huius tres -o partes adsurgere. 553 *Sagittifer* acceptus -o. 570 nulla ... nox bis terna minus -o trahit astra *zodiaci*. 603 cornua ... Eridanus liquido feret utraque -o. 629 bis solet *Nixa genu* ... una -o se ostendere nocte. frg. 3, 18 *Aquarius* -o quoque permovet imbres.

SEN. Ag. 531 -o novae spirant procellae. Herc. f. 945 *Hercules de leone Nemeaeo*: primus ... noster labor -i refulget parte non minima leo. Herc. O. 70 *leo* iactans fervidam -o iubam (collo *Avantius in Adina, quem secuti sunt editores*). 1299 nulla propter me sacro micuere
 5 -o fulmina. Oed. 44 obscura -o labitur Phoebi soror. 219 -o lucidus curret dies. nat. 7, 1, 2 cum aliquid ex more mutatum est, omnium vultus in -o est. LVCR. 1, 91 nox ... diem -o totidem per signa (*sc. sex signa zodiaci*) sequetur. 1, 527 -o ... volantes obliquas per inane faces. 1, 533 lampas emicuit -o. 1, 651 summo si frigida -o stella nocens nigros Saturni accenderet ignis. 4, 107 non sidera -o ulla videt. 5, 212. 8, 169 quae sit mensura secandi aequoris in -o. 8, 172. STAT. Theb. 3, 271 conubia -o festa. 3, 490 venturum -o praenosse laborem.
 cum caelo: CIC. Arat. frg. 3 cum -o ... simul noctesque diesque feruntur. nat. deor. 2, 102 ut *terra* cum -o hilarata videatur. div. 2, 34 qua ex coniunctione naturae ... convenire potest ... meus quaestivulus cum -o ...? LVCR. 5, 624 cum -i turbine ferri. HOR. carm. 2, 8, 11 toto taciturna noctis signa cum -o *fallere*. Ov. met. 10, 294. 13, 292. LIV. 21, 22, 8 insequi cum fragore -i nimbium. 40, 58, 4. VITR. 9, 1, 4 sex signa numero *zodiaci* supra terram cum -o pervagantur.
 20 sub caelo: ENN. ann. 67 omnibus *fluviis*, qui sunt sub -o (sub civilia *cod.*). CATO agr. 95 sub dio -o (cf. VARRO ling. 5, 66 divum, id est -m. PAVL. FEST. p. 74 dium quod sub -o est. p. 71. AMPEL. 8, 15). CIC. Arat. 47 *ales Avis* lato sub tegmine -i ... volat. 233 idem -i sub tegmine signum. 239 *orbis* -i sub tegmine fulti. LVCR. 2, 662. 5, 1016. Ov. met. 15, 454 -um et quodcumque sub illo est. PLIN. nat. 37, 95 *Carchedonios carbunculos* sub -o flammeos *videri*. GELL. 10, 15, 20 sub -o tamquam sub oculis Iovis. per caelum: TRAG. inc. 183 qui per -um candidus equitas. CIC. Arat. 130 *Argo* convexa retro -i se per loca portat. 230 errare ... per nubila -i. 390 labens per -i lumina Navis. Tim. 34 *astra* per -um penetrantia. LVCR. 1, 340 per ... sublimia ... -i multa modis multis varia ratione moveri. 1, 1090 solis flammam per -i caerulea pasci. 4, 202 per totum -i spatium diffundere sese *corpuscula rerum*. 4, 443 per -um cum venti nubila portant. 5, 521 *aestus inclusi ignes* ... per -i volvunt Summania templa. 5, 525 *de stellis*: flammea per -um pascentis corpora. 5, 931 per -um solis volventia lustra. 5, 1189. VERG. georg. 1, 433 *si Phoebe* pura neque optans per -um cornibus ibit. LIV. 41, 21, 13 faces ... plures per -um lapsae sunt. MANIL. 1, 324 Lyra deductis per -um cornibus inter sidera conspicitur. 1, 654 haec ... per totum volitabit linea -um.
 40 SIL. 15, 139 per obliquum -i ... ferri ... visus anguis. *varia* (*abl. instr., praep., al.*): ENN. frg. var. 9 mundus -i ... constitit silentio. CIC. Catil. 3, 26 finis vestri imperii ... -i regionibus terminaret (or. frg. A XIV 4). Mur. 36 tempestates saepe certo aliquo -i signo commoventur. Phil. 2, 114 quae *gloria* vix -o capi posse videatur. rep. 6, 3 quae de animae immortalitate dicerentur -oque (LVCR. 1, 54 de summa -i ratione disserere). leg. 1, 26 hominem *natura* ... ad -i ... conspectum excitavit. Tusc. 1, 40 terram ... ad universi -i complexum quasi puncti instar obtinere. nat. deor. 2, 19 una totius -i conversione cursus astrorum dispares conservari. 3, 16 quatus *modus est susceptus ex* ... -ique constantia (3, 17). Tim. 35 *ignem circum* ... omne -um aequaliter distribuit. VARRO ling. 9, 34 ut sit in motibus -i *naturalis analogia*. rust. 1, 1, 5 *deos*, qui omnes fructus agri culturae -o et terra continent, Iovem et Tellurem. LVCR. 1, 1107 *ne terra* inter permixtas rerum -ique ruinas ... abeat (-ant *codd.*) per inane profundum. 2, 178 ex ipsis -i rationibus ... confirmare. 3, 842 si terra mari miscebitur et mare -o (VERG. Aen. 5, 790. AETNA 205 neu Ditem regni pudeat neu Tartara -o vertat [*fere i. g. misceat*]). 5, 553 nisi esset *terra* ... -o ... revincta. VERG. Aen. 1, 129 oppressos Troas -i ... ruina (SERV. id est tonitribus). HOR. carm. 4, 8, 29 -o Musa beat. PANEG. in Mess. 23 pendentis ... super claudantur ut omnia -o. Ov. am. 2, 1, 16 quod (*fulmen*) bene pro -o mitteret ille (*Iuppiter*) suo (fast. 2, 462. 3, 506). epist. 17, 168 -o digna puella (17, 169. met. 1, 194 -i nondum dignamur honore. 2, 515 nuper honoratas summo ... -o ... stellas. MANIL. 1, 345. 758 PAVL. FEST. p. 44). Ov. met. 1, 5 ante mare et terras et quod tegit omnia -m unus erat ... naturae vultus. 1, 274 nec -o contenta suo est Iovis ira. 2, 96 e ... tot ac tantis -i ... posce bonis aliquid. 7, 239 *Medea* tantum -o tegitur. 15, 62 *deos* -i regione remotos. Pont. 1, 5, 73 dividimur -o (MANIL. 2, 397 *astra* toto divisa ... -o). LIV. 8, 6, 3 ingenti fragore -i procellam effusam. MANIL. 1, 364 *Heniochum Iuppiter* -o ... sacravit (SEN. contr. 7, 2 (17), 6). 1, 370 Iuppiter *Capellae* ... -i caelum mercede rependit. 1, 875 deus instantis fati ... signa per affectus -ique incendia mittit. 3, 5 in excidium -i nascentia bella. 4, 466 bis quinta *pars Leonis* salubri (-is *codd.*) terque caret -o. 5, 720 *maxima pars stellarum* alto -i summota profundo. VITR. 1, 6, 2 de latentibus -i rationibus ... divinitatis exprimere veritatem. *ibid.* iudicare ... de magnis et inmanibus -i ... naturae rationibus. SEN. suas. 2, 17 ponat *Xerxes* contra -um castra. GERM. 434 hic -o ornatus trahitur noctemque diemque. OCTAVIA 394 qui *dies* premas genus impium -i ruina. 952 regnum in -um sperare. SEN. dial. 7, 27, 1 in -um insanitis. nat. 2, 59, 11 pavescis ad -i fragorem. 7, 2, 2 nec *posse cometas* ... discuti adsiduo -i circumactu. COLVM. 11, 1, 30 officii monitio ea, quae pendet ex ratione siderum et -i. LVCR. 5, 571 nubibus et -o (*i. si nubes et -um aspicias*) notus est. 7, 363 signiferi compressum limite -i sub

noton et borean. 9,905 *nati aquilae* -i servantur in usus. frg. 2, 2 raptum transverso limite -i... Phaethonta. PETRON. 44 narratis, quod nec ad -um nec ad terram pertinet. CALP. ecl. 4,141 nolit *Caesar* pensare palatia -o. PLIN. nat. 2, 65 *tertia altitudinum ratio* -i mensura... intellegitur. 2, 79 quae *stellae* -o continentur (7, 90). 17, 25 a -o proximum est terrae dixisse rationem. 17, 40 operis quidem facilitas in aliis generibus constat et -o (17, 117). SIL. 3, 539 *nauta fessus renovat sua lumina* -o. STAT. Theb. 6, 679 *Phlegyas discum iaciens* -o dextram metitur.

additur genitivus caeli poetice substantivis, quae per se intelleguntur: VARRO Men. 202 sidera -i (VERG. georg. 2, 1 *al. passim.* cf. VARRO Men. 269 -i chorean astricen. LVCR. 5, 687 id signum -i..., ubi anni nodus nocturnas exaequat lucibus umbras). CIC. leg. 2, 21 -i... fulgura (LVCR. 1, 489. 1244 *al.*). LVCR. 1, 278 nubila (6, 214 *al.*). 5, 120 solem. 5, 231 tempore (6, 362 VERG. georg. 4, 100 PROP. 2, 4, 12). VERG. georg. 1, 335 menses (cf. FLOR. epit. 4, 2, 91 omnes unum in principem [sc. *Caesarem*] congesti honores: ... mensis in -o).

genitivus obiectivus pendens a subst. et adi.: Ov. met. 8, 224 *Icarus* -i... cupidine tractus. SEN. Med. 821 -i qui furta luit (sc. *Prometheus*). LVCAN. 6, 447 cura poli -ique. PETRON. 124, 246 timor. CALP. ecl. 4, 145 amor. PLIN. nat. 8, 102 observationem. 2, 82 adsectatione. 10, 7 *Aeschylum* eius diei ruinam securā -i fide caventem. STAT. Theb. 7, 701 experientia. GERM. 176 ignarum -i (SIL. 8, 69 non -i... gnara). CVRT. 4, 10, 4 -i... peritissimos. COLVM. 6 praef. 7 *taurus* inter fulgentissima sidera particeps -i. PLIN. nat. 18, 226 indocilis -i agricola. VAL. FL. 1, 765 sat -i patiens. *genitiv. pendens a nominibus personarum:* PLAVT. Amph. 1065 -i cultor (*i. Iupiter*) advenit. CIC. Tusc. 1, 69 hominem... contemplatorem -i. div. 2, 92 interpretes... -i (PLIN. nat. 2, 54). VERG. georg. 4, 152 regem. Aen. 9, 18 Iri, decus -i (HOR. carm. saec. 2 Diana, lucidum -i decus. cf. SEN. Oed. 405 Herc. f. 592 *de Phoebo*. MART. 7, 74, 1 Cylenes -ique decus, sc. *Mercurius*). Ov. trist. 1, 2, 1 di maris et -i (PREC. terr. 4 LVCAN. 2, 306. 5, 88 SIL. 1, 92). LIV. 24, 34, 2 Archimedes..., unicus spectator -i. SEN. Ag. 162 Tyndaris, -i genus. Thy. 1077 summe -i rector. OCTAVIA 204 dominus -i divumque pater. SEN. frg. 26 rectoris... -i (*de summo deo*, at PLIN. nat. 2, 12 *de sole*). LVCAN. 1, 452 numina. APVL. met. 11, 2 regina.

2 de partibus caeli: generatim: CIC. div. 2, 42 -um in sedecim partis diviserunt Etrusci (PLIN. nat. 2, 143). 2, 92 illi orbes (*δρῖζοντες*), qui -um quasi medium dividunt (MANIL. 1, 660). LVCR. 5, 690 medio cursu flatus aquilonis et austri distinet aequato -m discrimine metas propter signiferi posituram totius orbis. VERG. georg. 1 233 quinque tenent -um zonae. Ov. met. 1, 45. MANIL. 1, 580 *duo circuli* (sc. *coluri*) tempora signantes anni -umque per astra quattuor in partes divisum mensibus aequis. 2, 656 quattuor *signa* aequali -um discrimine signant, in quibus articulos anni deus ipse creavit. 3, 620. 4, 587 quattuor in partes -i describitur orbis, nascentem, lapsumque diem, mediosque calores teque, Helice, totidem venti de partibus idem erumpunt. SEN. nat. 5, 16, 3. 5, 17, 2. SVET. frg. p. 202 partes -i haec sunt: cohūs axis clima cardines convexa poli hemisphaeria (Ps. CENS. frg. 2, 1. MACR. somn. 1, 18, 11 dimidium -m id est unum hemisphaerium ab occasu in orientem). GELL. 2, 22, 3 notum est limites regionesque esse -i quattuor: exortum occasum meridiem septentriones (AMPEL. 1 ISID. orig. 1, 41, 1). AMPEL. 1 -m dividitur in circulos quinque: arcticum et antarcticum..., aequinoctialem, brumalem et solstitialem. FIRN. math. 2, 15, 1 in genituris cardines sunt quattuor: ortus occasus M(edium) C(aelum) IM(um) C(aelum). 2, 15, 4 medium... -m est *eqs.* 2, 15, 5 imum vero -m, quod a Graecis hypogaeon dicitur, in quarto horoscopi constituitur loco. 2, 19, 5 imum -m... ideo dicitur, quod in diametro MC constituitur. SERV. Aen. 5, 835 medium -m meta est *ἀναβιβάζοντος* circuli, qui medius est inter ortum et occasum. a medio autem -o et finitur ortus et occasus incipit siderum. 9, 20 medium -um... bene dixit; nam est et summum, unde est 'sic vertice -i constitit' (1, 225; cf. SVET. frg. 216 et MACR. somn. 1, 21, 23 medium -m quasi mundi vertex est).

singula: PLAVT. Trin. 941 caput amnis, quod de -o exoritur... :: e -o? :: atque <e> medio quidem. CIC. Arat. frg. 21 Iovis in regno -ique in parte resedit *Virgo*. Arat. 2 -i mediam partem terit *Aries*. 146 etiam Eridanum cernes in parte locatum -i, *ubi Andromeda est*. 193 Aram sub media -i regione locatam. 203 sin umeros medio in -o Centaurus habebit. 299 *axis* summo -i de vertice tranans. 472 cum se medium -i in regione locavit Aquarius. de orat. 1, 179 cuicumque particulae -i officeretur. rep. 6, 21 *duos cingulos* -i verticibus ipsis ex utraque parte *terrae* subnixos. nat. deor. 1, 52 versari circum axem -i. 2, 106 -i verticem lustrat... Cynosura. carm. frg. 3 (de consul.) 22 praecipitis -i partis obitusque. VARRO ling. 7, 14 *polus* significat circum -i (LVCR. 6, 954 qua circum -i lorica coeret *sensu obscuro*; *Lachmann Galli pro* -i). rust. 1, 2, 4 inter circum septentrionalem et inter cardinem -i. 1, 7, 1 qui *ager* spectet ad meridianam -i partem. 1, 39, 1. 2, 3, 6 in eandem partem -i quae spectent saepa. LVCR. 5, 651 *ubi de longo cursu sol ultima* -i impulit. 6, 1111 quattuor a ventis et -i partibus. IMP. Aug. Plin. nat. 2, 94 in regione -i, quae sub septentrionibus est. VERG. georg. 1, 35 *Scorpio*... -i iusta plus parte relinquit. 2, 269 -i regionem in cortice signant. Aen. 5, 835 fere me-

diam -i nox umida metam contigerat. 8, 97 HOR. sat. 2, 6, 101. Ov. met. 2, 64 medio est altissima *via solis* -o. 2, 187. 4, 198 eoo... -o. fast. 3, 371 a media -m regione dehiscere coepit. Ib. 33 pars... eadem -i zephyros emittet et euros. LIV. 1, 34, 9 excelsa et alta sperare complexa virum iubet... ea regione -i nuntiam *alitem* venisse. MANIL. 1, 186. 1, 548 summum... -m bis bina refugit ab imo astra. 1, 567. 640. 2, 648. 2, 791 unus *cardo* ab exortu -i nascentis in orbem. 2, 795 tertius *cardo* excelsi signat fastigia -i. 2, 810 summi qui *cardo* regnat culmine -i. 2, 864. 881. 2, 914 Phoeben fraterna videntem regna per adversas -i fulgentia partes. 2, 918 arce... in -i, qua summa acclivis finem inveniunt. 2, 966. 3, 356. 374. 506. 537. 583. 604. 4, 859 bina per adversum -um fulgentia signa. 5, 538 *Andromeda* Piscibus ortis... -o venit... dextro. VITR. 1, 1, 4 per opticen in aedificiis ab certis regionibus -i lumina recte ducuntur. 1, 2, 7 *septentrionis* -i regio neque exclaratur neque obscuratur. 1, 4, 1 -m meridianum. 1, 4, 2 in ea parte -i..., quae est aversa a solis cursu. 1, 6, 1. 4, 5, 1 vespertinam -i regionem. *ibid.* partem -i orientis (*bis*). 6, 6, 1. 8, 2, 1. 9, 1, 14 reliquae stellae quo maiore absunt spatio ab extremo -o... celerius <pervagari> videntur. 9, 2, 2 *cum* luna... inter orientem et occidentem medias -i teneat regiones. 9, 3, 1. 3. PAVL. FRET. p. 3 -i septentrionalis. p. 218 ea -i pars, quae sole illustratur ad meridiem *eqs.* SEN. contr. exc. 5, 5 ut domus ad -um omne conversae brumales aestus habeant, aestiva frigora. *ibid.* -um omne, per quod salubris spiritus venire posset. GERM. 138 *Virgo* -i sortita locum, qua proximus illi... sequitur sua plaustra Bootes. SEN. nat. 4, 4, 3 aquilone flante et suum -um habente. 5, 10, 3 septentrionali parte -i. 7, 5, 1 trabes editior -i pars ostentat. 7, 7, 2. 7, 13, 2 summa -i ora. 7, 15, 2 illam plagam -i, cui lactea nomen est. epist. 107, 8 pars -i consurgit, pars mergitur. COLVM. 1, 6, 10. 3, 12, 5 -i plagam septentrionalem. LVCAN. 8, 182 Canopus excipit australi -o. 10, 210 pars -i... qua mixta Leonis sidera sunt Cancro *eqs.* 10, 242 occiduo... -o. PLIN. nat. 2, 40 *planetarum sidera* quarta parte -i a sole abesse et *tertia*... saepe cernuntur. 2, 68 terra... centrum -i... est. 2, 92 cometes numquam in occasura parte -i est. 2, 119. 121. 2, 138 superiore -o. 2, 147 inferiore -o. 2, 212 a meridiano -i fastigio vergente in occasum... rursusque ab occasu... ad -i ima et meridiano contraria accedente. 3, 45 incedit *Italia* per maria -i regione ad meridiem. 18, 333 sol... cotidie ex alio -i momento quam pridie oritur. VAL. FL. 5, 371 *Sirium* tanto... gliscere -o. STAT. Theb. 1, 25 plaga lucida -i (SCHOL. *ibid.* hoc est orientalis). 1, 118 medius -i Parnasos (SCHOL. *ibid.* quia umbilicus terrae Parnasus dicitur). 2, 61 Sopor... *lunae* recto decedit limite -i. 5, 485 *lux* extremi pressit freta margine -i. 8, 358 aversi... -i (SCHOL. *ibid.* meridiani id est Aegyptii). 9, 641 interior -i qua semita ducit dis tantum. 9, 821 -i... in parte remota. 11, 458. APVL. mund. 12 ventus... de superiore -i parte submissus (AVG. civ. 8, 22 p. 353). AVIEN. orb. terr. 878 borealis cardine -i. *de diversarum terrarum caelis:* CIC. Catil. 1, 15 potestis tibi... huius -i spiritus esse iucundus? Rab. perd. 15 *Gracchum* -o hoc... censoriae leges atque urbis domicilio carere voluerunt. VARRO rust. 2, 4, 4 boni seminis sues animadvertuntur a... regione -i. LVCR. 4, 458 cum... in summa corpus iacet omne quiete... -um... mutare... videmur (6, 1134 HOR. epist. 1, 11, 27 MANIL. 1, 642 *al.*). VERG. Aen. 1, 331 quo sub -o... iactemur. HOR. carm. 2, 7, 4 quis te redonavit... Italo... -o...? Ov. Pont. 4, 15, 39 -o posita est quaecumque *tellus* sub ullo. LIV. 5, 54, 3 hoc -m, sub quo natus educatusque essem. VITR. 1, 1, 10 disciplinam... medicinae novisse oportet propter inclinationes -i, quae Graeci *κλίματα* dicunt (1, 6, 9. 6, 1, 12. 9, 7, 1 *al.*). SEN. dial. 10, 13, 7 sub alio -o natis beluis. benef. 4, 19, 2 epist. 84, 4. COLVM. 1, 6, 18 *calor naturalis* contingit positione -i et declinatione.

PLIN. nat. 2, 104. 4, 113 *Olysiptenense promunturum* terras maria -um discriminans. 6, 57 alia illi (*Indiae*) -i facies. 6, 87 Septentriones Vergiliasque apud nos veluti novo -o *legati Taprobanitarum* mirabantur. *ibid.* maxime mirum iis erat umbras suas in nostrum -um cadere, non in suum. 6, 211 terrae universae in membra -i digerentur. 6, 212 in hoc -i circumplexu. 7, 11 hos (*silvestres homines*) in alio non spirare -o. 8, 216 hoc animal negatur vivere in alio quam Aethiopiae... -o. 11, 89 vivere *scorpiones* intra Siculi -i regionem non potuere. 15, 119 in Europae citeriore -o, quod a Cerauniis montibus incipit. STAT. silv. 4, 7, 52 sub uno vivere -o. 5, 1, 241. IVV. 6, 637 carmen... ignotum... -o... Latino. TAC. Agr. 10 Britannia... spatio ac -o in orientem Germaniae... obtenditur. APVL. apol. 57 cui... cani, cui vulturio Alexandrini -i quicquam abusque Oeensium finibus oboleat? *3 attributa notabilia:* altum *saepissime*. ENN. ann. 29 stellis... aptum (159 VERG. Aen. 11, 202). Ov. met. 10, 140 sidereum. MANIL. 1, 150 stellantis. LVCAN. 7, 363 signiferi. 8, 172. SIL. 2, 289 stelligero. STAT. Theb. 6, 579 AVG. civ. 7, 17 p. 296 sideribus fulgidum. LVCR. 5, 1221 magnum (VERG. Aen. 6, 583 MANIL. 1, 721. 5, 12 SEN. Oed. 497 *al.*). VERG. Aen. 1, 58 profundum. AETNA 609 nitidum. Ov. met. 1, 23 liquidum (GERM. 603 STAT. Theb. 4, 7). 2, 157 immensi (MANIL. 1, 14. 829 SIL. 4, 440). 2, 193 vario. 6, 64 longum. fast. 3, 449 caeruleum. MANIL. 2, 375 convexo. VAL. FL. 2, 88 praepti. 2, 627 ingens. STAT. Theb. 1, 197 rapidi. *nota:* STAT. Theb. 8, 47 Stygio. STAT. Theb. silv. 3, 1, 181 flammigeri. ENN. ann. 52 cenacula maxima -i. 65 caerulea -i templa. 615 ingens porta... -i. frg. var. 24 -i maxima

porta. scen. 380 templa -i summa. 381 -i ingentes fornices. CIC. rep. 6, 18 summus ... -i stellifer cursus. Tusc. 1, 68 -i formam undique sideribus ornatam. LVCR. 2, 1039 -i ... lucida templa. 4, 171 magnas -i ... cavernas. 4, 417 -i ... altus hiatus. 5, 490 alta ... -i fulgentia templa (MANIL. 5, 726). 5, 510 magnus -i ... orbis. VERG. Aen. 6, 790 magnum -i ... axem. OV. met. 2, 401 ingentia moenia -i. MANIL. 3, 342 longos -i ... orbis. SEN. nat. 3, 10, 2 vastum -i spatium. HOMER. 653 aethereas -i ... auras. STAT. Theb. 10, 470 illicita (elicitata G. H. Leid.) -i de lampade.

4 *translate in enuntiatis de hominibus virtute insignibus dictis*: TRAG. inc. 93 *Telamonem* gloria ad -um extulit. CIC. Verr. 5, 12 *nomina artificum* ad -um ferunt. Marcell. 29 alii laudibus ad -um res tuas gestas efferent. Arch. 22 in -um ... Cato tollitur; sic CIC. *passim, maxime* Att. et epist. *aliter*: CIC. Att. 2, 9, 1 in -o sum. 2, 19, 2. 2, 20, 4. CIC. Phil. 2, 107 collegam ... de -o detraxisti. CATVLL. 6, 17 amores (*i. puellam amatam*) ad -um lepido vocare versu. SALL. Catil. 48, 1. 53, 1. 8. 92, 2 NEP. Dion 7, 3 HOR. epist. 1, 10, 9 LIV. 2, 49, 1. 7, 36, 7. 9, 10, 3. 22, 30, 7. GRATI. cyn. 325 acta ... ab illis (*Camillis, Serranis*) ad -um virtus summosque tetendit honores. VITR. 9 praef. 16 CVRT. 5, 8, 10. 8, 5, 17. SIL. 1, 277 *Zacynthos*, comes Alcidae ... Geryone extincto -o ... ea facta ferebat. 13, 635 IVV. 1, 38 FLORE. epit. 2, 19, 3 HIER. tract. in psalm. 93 p. 130, 4.

pro 'terra, mundus': GELL. 13, 31, 1 homo inepte gloriosus, tanquam unus esset in omni -o saturarum M. Varronis enarrator. CLAVD. 1, 130 *de Roma dea*: cur deseris arces Ausonias -umque tuum? *in imagine*: ISID. diff. 2, 67 *ignis* velut subvolare ostenditur in excelsum cerebri locum, tanquam in -um corporis nostri. AVG. serm. ed. Mai 82, 1 Christus a deo missus per portam fidei secundum -um uteri virginalis (*i. uterus matris ei domicilium vel alterum caelum fit*) ingreditur.

in proverbii et lusu verborum: PETRON. 45 ubique medius -s est. TERT. apol. 10 ex consuetudine humana, qua ignoti vel ex inopinato apparentes de -o supervenisse dicuntur (LACT. inst. 1, 11, 55 *cf.* TRB. 1, 3, 90 videar -o missus adesse tibi). AVG. gen. ad litt. 1, 19 quemadmodum dicitur, toto -o errare (*c. Faust. 20, 6 MACR. sat. 3, 12, 10*); *alia vide apud Otto, Sprichwörter p. 60-63*. FLORE. epit. 3, 17, 6 nisi si quis aut caenum dividere vellet aut -um. TERT. spect. 25 de -o quod aiunt, in caenum tendere. VIR. ill. 66, 5 HIER. adv. Rufin. 3, 12. *allegorice et spiritaliter apud christianos*: LACT. inst. 2, 12, 3 constat homo ... ex anima et corpore, id est quasi ex -o et terra, quandoquidem anima ... velut e -o oritur a deo (*cf.* 6, 1, 10 -i ratio in animo ... est. 7, 4, 12 ira 15, 3). RVFIN. Orig. in gen. 1, 2 ante omnia -m dicitur factum, id est spiritalis substantia. *ibid.* illud ... primum -m, quod spiritale diximus, mens nostra est. AVG. gen. ad litt. 1, 1 -m intellegendum est creatura spiritalis. 1, 9. 2, 1. ISID. nat. 12, 1 -m spiritaliter ecclesia est. *sic passim.*

B *pars mundi supera i. aer, aether*: PACVV. trag. 90 id quod nostri -um memorant, Graeci perhibent aethera. LVCR. 4, 132 in hoc -o, qui dicitur aer. POBPH. Hor. epod. 13, 1 -um pro nubibus accipe (SCHOL. Stat. Theb. 1, 350). SERV. saepe, ut Aen. 1, 58 -um hoc loco pro aëre posuit, ut Lucretius (*l. 47*). 6, 724 -um pro aere et aethere posuit. PROB. Verg. ecl. 6, 31 p. 337 ad Aen. 6, 724 -um, quod dixit, si pro igni accipimus, ubi aer? sin vero -um pro aere, ubi ignem requiremus? p. 340 si -um pro igni in his versibus intellexerimus, ... superest, ut in eo, quod ait: spiritus intus alit, aerem dictum praesumamus. SCHOL. Stat. Theb. 1, 455 -um pro aere et nimbis posuit. *segregantur autem aer et -um multis locis, ut*: OV. met. 1, 23 secrevit ab aere -um. SEN. nat. 6, 12, 2 -o aer stetit. 6, 16, 2 totum hoc -um, quod igneus aether ... claudit. 7, 21, 1 alia ostenta -i denso aëre creari.

1 *generatim*: ENN. scen. 382 *pulvis* omnem pervolat -i fretum (VERG. Aen. 12, 407 pulvere -um stare vident). LVCI. 601 suspendatne se an in gladium incumbat, ne -um bibat (VERG. Aen. 10, 897 hausit. IVV. 3, 84). CIC. S. Rosc. 71 nonne videntur hunc hominem ex rerum natura sustulisse et eripuisse, cui repente -um ... ademerint (72). Tusc. 5, 38 volucres -o frui libero (epist. 7, 16, 3 OV. met. 15, 301). LVCR. 6, 820 ut *mortifera vis* <s>patium -i quadam de parte venenet. 6, 1097 *semina rerum* perturbant -um (VERG. Aen. 3, 138 corrupto -i tractu. SIL. 6, 187 *anguis* -um foedavit hiatus. 12, 124 letale vomebat [movebat *codd.*] suffuso virus -o). VERG. georg. 1, 397 tenvia nec lanæ per -um vellera ferri videntur. 3, 279 pluvio contristat frigore -um *Auster*. 4, 103 quom ... -o ... examina *apium* ludunt. Aen. 1, 58 -um ... profundum quippe ferant rapidi *venti* secum verrantque per auras. 4, 700 Iris ... per -um ... devolat. 5, 502 per -um nervo stridente. 5, 515 vacuo laetam -o speculatus ... columbam. 5, 657 *Iris* se paribus per -um sustulit alis. 11, 595 *Opis* -i delapsa per auras (7, 543). OV. ars 2, 37 restat iter -i; -o temptabimus ire (met. 8, 186 SEN. Herc. O. 683). met. 2, 377 nec se -o ... credit *Cygnus nova avis*. met. 4, 710 quantum ... funda potest ... medii transmittere -i. 14, 369 cantato densetur carmine -m. 14, 826 solet medio glans *plumbea* intabescere -o. fast. 3, 454 *Pegaso* -um pro terra fuit (MANIL. 5, 99). MANIL. 5, 296 pendentem ... suo volucrum deprendere -o. 5, 368. 5, 384 qui pascere aves Veneris gaudent et reddere -o (caecos *al. libri*). 654. VITR. 8, 2, 4 nullae ... camerae, quae sunt caldariorum supra se possunt habere fontes, sed -m, quod est ibi ex praefurniis ab ignis va-

pore percalefactum corripit ... aquam *egs.* 9, 8, 3. VAL. MAX. 4, 8, 5 -um clamoris alacritate compleverunt. PHAEDR. app. 14, 15 repente -m ... ventis movetur. SEN. Oed. 390. 605. 854 Phaedr. 473 CVRT. 5, 4, 9 temperat -um hinc perpetuum iugum ... illinc mare. LVCAN. 7, 288 -um ... cum lancea transit. 7, 834 numquam tanto se voltore -m induit. PLIN. nat. 9, 109 *margaritas* -o gaudere. 10, 108. 110. 141. 18, 231 halcyonum fetura ventorum quiete molliunt -um. SIL. 2, 96. 356. 8, 522. 14, 263. 14, 584 *nisi lues* polluto miseris (*Romanis*) rapuisset gaudia -o. STAT. Theb. 1, 350. 455. 588. 9, 31. 10, 533. 12, 567 *campum* -um ventosque gravantem. Ach. 1, 373. TERT. ieiun. 4 *volatiliam* -i (*sic VVLG. saepius volatilia, volucres, aves -i*). VAL. CEM. hom. 5, 3. *opponitur inferis et subterraneis*: VERG. Aen. 6, 718 aliquas ad -um hinc ire ... sublimis animas (SERV. *ad l.* ut -um superos intellegamus, id est nostram vitam). *cf.* 6, 897 falsa ad -um mittunt insomnia manes (MACR. somn. 1, 3, 6 *ad l.* -um hic vivorum regionem vocans, quia sicut di nobis ita nos defunctis superi habemur). MANIL. 5, 525 gazam ... novo ... producere -o. SEN. Ag. 859 tractus ad -um canis inferorum. Oed. 599. Phaedr. 1213 *Theseus loquitur*: patuit ad -um via, bina ut viderem funera. VAL. FL. 6, 562 nulla -um reparabile gaza. STAT. Theb. 8, 377 Stygiis ... emissa tenebris mors fruitur -o. 11, 94 hebet infera -o taxus. 11, 692 *Oedipus loquitur*: -um ... reliqui sponte. silv. 5, 3, 287 *de Elysio*: in quo falsa dies -oque simillimus aer. *per ironiam*: IVV. 6, 623 *boletus* tremulum ... caput *Claudii* descendere iussit in -um (SCHOL. ridens pro ad inferos).

2 *cum nota qualitatis: a generalia*: CIC. div. 1, 79 quae omnia fiunt ... ex -i varietate. 2, 92 qui eodem statu -i ... nati sint. LVCR. 6, 1106 quid Britannis -um differre putamus et quod in Aegypto est ... quidve quod in Ponto est differre et Gadibus *egs.*? (TAC. Agr. 27). 6, 1119 ubi se -m, quod nobis forte alienum, commovet atque aer inimicus serpere coepit. VERG. georg. 1, 51 varium -i praediscere morem (COLVM. 1 praef. 23). Aen. 5, 18 non ... hoc sperem Italiam contingere -o. HOR. epist. 1, 7, 77 -um ... Sabinum ... laudare. 1, 15, 1 quod -m ... Salerni sit. PANEG. in Mess. 167 quas *partes terrae* similis utrimque tenens vicinia -i temperat. PROP. 2, 28, 5 non tam ardoris culpa est neque crimina -i. OV. trist. 3, 3, 7 nec -um patior (SEN. contr. 9 praef. 4). 3, 8, 23 -m non facit. 4, 8, 25 tempus erat nec me peregrinum ducere -um. LIV. 25, 26, 12 *Romani* -o aquisque adsuerant magis. 37, 12, 11 non expectato solis ortu ex quo statum -i notare gubernatores possent. 38, 17, 10 quantum ... proprietates -i ... sub quo aluntur, mutat. VITR. 6, 1, 1 ad ... -i ... varietates ... aedificiorum debere dirigi conlocationes. CELS. 1 praef. p. 12 considerandum ... quod -m ... sit. 2, 18 p. 65 *in quadrupedibus ipsis discrimen est*, quod et aetate fit et membro et solo et -o et habitu. 3, 4 p. 79 plerique ex antiquis tarde dabant *cibum* ... et id fortasse ... -i ratio patitur. PHAEDR. 4, 7, 26 qui stultitia nauseant et ut putentur sapere -um vituperant. SEN. dial. 6, 11, 4 *corpus hominis* non omne -um ferens. CVRT. 5, 5, 19 alium domi esse -i haustum, alium lucis aspectum. 6, 4, 19 alio -i statu recipit *mare* in se fretum. COLVM. 1 praef. 26 nec eundem glabrae sues densaeque -i flatum nec eandem educationem cultumve quaerunt. 1, 1, 4 longo aevi situ qualitatem -i statumque mutari. 1, 1, 6 Italiae et Africae solum -umque diversae naturae. 2, 9, 2 *mensuram* variat ... -i condicio. 2, 9, 7 si ... -i condicio patiatur (2, 11, 4 si -i status permittit *sim.*). 3, 1, 4 neque ... omni -o solove cultus idem. 9, 8, 3 solent *apes* -i novitate laccessiri. PLIN. nat. 2, 173 terrae tres partes abstulit -m (2, 172). 11, 14 nullus ... cum per -um licuit otio perit dies apibus. 16, 136 -um nullo modo flecti. 17, 222 sideratio tota e -o constat. 18, 364 boves -um olfactantes. 19, 1 conferunt rura deprehendendo -o *al. coniungitur saepe cum solum*. SIL. 12, 371 *tellus* tristis -o. STAT. Theb. 1, 455 tecto -um prohibere (PLIN. nat. 14, 133. MAR. VICTOR aleth. 1, 520 -um defendere membris). FLORE. epit. 2, 6, 45 tanta ventorum violentia coorta est, ut divinitus hostem *Hannibalem* submoveri non a -o, sed ab urbis ipsius moenibus et Capitolio videretur. SOL. 30, 33 *hyacinthus* sentit auras et cum -o facit.

b *specialia*: CATO agr. 1, 2 uti *praedium* bonum -um habeat (SEN. dial. 6, 28, 1 MELA 2, 123). VARRO Men. 23 quaero te, utrum hoc (*i. huc*) adduxerit -i temperatura (CIC. nat. deor. 2, 13 *commoda* percipiuntur -i temperatione. OV. Pont. 2, 7, 71 temperie. POMP. TROG. Iust. 38, 7, 6 neque -o Asiae esse temperatius aliud. VITR. 1, 4, 1 et 1, 4, 8 temperatas (-issimas) -i regiones. CELS. 2, 18 p. 66 temperato -o. SEN. nat. 5, 18, 13 CVRT. 4, 7, 17 *al.*). CIC. Verr. 6, 26 *Syracusarum* haec natura esse ... -i dicitur, ut. leg. agr. 2, 81 agri Campani vectigal ... -o ... calamitosum esse *non* solet. nat. deor. 2, 17 hebetiora ut sint hominum ingenia propter -i pleniorum naturam. 2, 42 ingenia ... aptiora eorum ... qui terras incolant eas, in quibus aer sit purus ac tenuis, quam illorum, qui utantur crasso -o atque concreto (fat. 7. VITR. 6, 1, 9 crassitudine -i. SEN. nat. 7, 14, 1). div. 2, 94 haec ... cum sit tum serenitas tum perturbatio -i. Att. 11, 22, 2 gravitatem huius -i, qui mihi laborem adfert in dolore (LIV. 23, 34, 11 VITR. 1, 4, 6 SEN. dial. 11, 7, 8 epist. 91, 12 COLVM. 1, 7, 4 TAC. ann. 2, 85 *cf.* CELS. 1, 5 p. 23 ubi gravius -um austri reddiderunt. SEN. nat. 1, 2, 5 austro [*sc. flante, vento; cf.* Civ. div. 2, 58] cum -m maxime grave et spissum. 3, 27, 10 epist. 53, 1 COLVM. 1, 4, 3 STAT. Theb. 5, 183 silv. 3, 1, 127 TAC.

hist. 5, 7 SVET. Tib. 36). CIC. epist. 16, 9, 2 -o sereno nocte illa et die postero (sic saepissime; nota LVCR. 2, 1100 ut -i...serena concutiat sonitu. 6, 99 -i de parte serena. GERM. frg. 4, 133 nulla serenato [STAT. silv. 1, 2, 51] Capricornus nubila -o comparat. VAL. MAX. 4, 2 praef. -um... ex nubilo serenum. SEN. clem. 1, 7, 2 sereni -i et nitentis. nat. 1, 1, 15 (opp. nubilo). VARRO rust. 1, 13, 2 *plaustris ac cetero instrumento* -um pluvium inimicum (OV. met. 10, 733 COLVM. 2, 9, 2. 2, 10, 21 pluvius -i status. 3, 14, 1. 5, 6, 20. 11, 2, 41. 61 APVL. apol. 24. SOL. 4, 5 imbrido). CATVLL. 46, 2 iam -i furor aequinoctialis... zephyri silescit auris. LVCR. 6, 400 numquam -o iacit undique puro Iuppiter <in ter>ras fulmen (PANEG. in Mess. 10 VITR. 6, 6, 6. SEN. nat. 2, 26, 9 in parte -i sincera puraque. LVCAN. 2, 723 CALP. ecl. 1, 77). VERG. georg. 1, 252 tempestates dubio praediscere -o possumus (SEN. epist. 53, 1 dubio et inpendente. Ps. QVINT. decl. 13, 17). 2, 345 si non... exciperet -i indulgentia (PLIN. nat. 17, 16. 18, 186). Aen. 1, 155 aperto (1, 395. 8, 523, ubi SERV. -o aperto sereno. OV. ars 1, 247 met. 6, 693. SEN. dial. 12, 9, 8 aperto et libero. nat. 6, 27, 4 CALP. ecl. 7, 28). Aen. 3, 478 morbo -i... coortast tempestas (LVCAN. 2, 200 -i... lues). 3, 586 *erant* obscuro... nubila -o (HOR. carm. 1, 7, 15. CVRT. 7, 3, 11 obscura -i verius umbra quam lux... premit terram. SIL. 16, 135 STAT. Theb. 10, 138). Aen. 4, 53 dum non tractabile -um. AETNA 550 -o... patenti. OV. ars 2, 320 vitium -i senserit aegra sui (fast. 1, 688 SEN. Oed. 79 PLIN. nat. 17, 191). met. 10, 733 fulvo. epist. 17, 7 pice nigrius (VAL. FL. 1, 617 piceo. 2, 517). trist. 5, 2, 65 me... cruciat numquam sine frigore -m (Pont. 1, 7, 11. COLVM. 1, 6, 10 ea -i positio maxime frigida... est SEN. nat. 5, 10, 3. COLVM. 3, 1, 6. 3, 2, 7 excepto -i statu nimis frigido. 3, 14, 1. 4, 10, 2. 4, 23, 2. 5, 6, 20 -i status... praegelidus. 5, 8, 5 gelidum statum -i. PLIN. nat. 2, 138). Pont. 4, 9, 81 Scythici... incommoda -i. LIV. 5, 13, 2 ex intemperie -i... mutatione in contrarium facta (8, 18, 1 SEN. dial. 2, 9, 1. 6, 18, 8. 11, 6, 5 quid ad -i naturam intemperantius? *al.*). 22, 2, 11 palustri -o gravante caput. 38, 17, 17 mitissimo -o... omnis... mansuefacta est feritas (SEN. Oed. 1054 mitior -i status post terga sequitur. dial. 4, 15, 5. 9, 2, 13. CVRT. 8, 4, 13 iam -i mitescente saevitia. PLIN. nat. 15, 73 FLOR. epit. 4, 12, 27). MANIL. 1, 472 pura licet vacuo tum cernere sidera -o (STAT. Theb. 3, 459 TAC. ann. 15, 40). VITR. 1, 4, 1 *locus* regiones... -i spectans neque aestuosas neque frigiditas, sed temperatas. 1, 4, 6 fervidum ab certis partibus -um (SEN. nat. 1, 15, 1 -i fervor. 5, 8, 5 praefervidum... statum -i. benef. 4, 5, 3 ferventi. nat. 3, 6, 2). 6, 1, 3 -i... refrigerationibus sunt conformati. 6, 1, 9 propter tenuitatem -i (CELS. l. 42). 9, 8, 3 cum pondus premeret -i crebritatem. 8, 1, 7 in impetum -i. GERM. frg. 4, 121 placidum nautis spondet -um. CELS. 1 praef. p. 12 facilius in denso -o, quam in tenui. 1, 2 nubilo -o (*cf. l. 5 et 6 et* PLIN. nat. 16, 109). 2, 1 -m... quod aegrum facit. 2, 18 p. 66 quodcumque humido -o natum est (SEN. nat. 3, 6, 2 *Germania Gallia Italia* -o humido utuntur. 5, 9, 1. COLVM. 1, 6, 10. 2, 9, 13. 17. 2, 10, 4 -m frequentis umoris. 2, 10, 19. 4, 19, 2 *al.* 10, 50 si nec -i nec campi competit umor. FLOR. epit. 2, 4, 2 Alpina corpora umentum -o educata. AVIEN. Arat. 1783 uventis -i... nutrimenta). CELS. 3, 4 p. 79 eo -o, quod magis digerit. SEN. Phaedr. 1009 quieti nulla pars -i strepit (COLVM. 7, 6, 4). dial. 1, 4, 14 *Germanos* triste -m premit (nat. 3, 27, 4. 4, 4, 3. PLIN. nat. 2, 13 -i tristitiam). 3, 11, 3 quibus... non suffugia adversus perpetuum -i rigorem *sint* (PLIN. nat. 2, 189. 17, 217). 5, 8, 2 nec tam valetudini profuit... salubrius -m quam (nat. 5, 17, 5 COLVM. 1, 2, 3. 1, 3, 1 PLIN. nat. 7, 26. 37, 201). 6, 17, 5 insalubris aestas hiberni -i beneficia corrumpet (PLIN. nat. 2, 122 SIL. 11, 403). 9, 17, 8 ut -o libero... augeat attollatque se animus (*cf. 12, 9, 8*). nat. 1, 2, 9 ex hac inconstantia -i tam multa temptant et undique laborantis (COLVM. 1, 6, 24). 2, 26, 7 *ignes* non videmus emicare, nisi inpendente -o (epist. 53, 1). 2, 59, 11 adversus -i minas surge (6, 1, 6 PLIN. nat. 9, 107 -o minante). 4, 4, 2 calidiore -o maiora fiunt stillicidia. 4, 5, 3 frigidus spiritus inde (*a Scythia et Ponto*) ferri et verno -o remiseri (PLIN. nat. 7, 26). 6, 1, 7 pestilens -m exhaustit urbes, non abstulit (VLP. dig. 43, 23, 1, 2). 6, 28, 3 quam spiritum illum gravem exercuit laxitas -i. 6, 32, 4 fulminantis -i trucem atque horridam faciem. epist. 94, 56 fulgores -i patescentis. COLVM. 1, 7, 1 nisi si -i maior vis... incessit. 2, 4, 9 si... tepor -i... suadebit (2, 11, 3. 11, 3, 23 PLIN. nat. 17, 191). 2, 9, 2 *cum caelum* siccum est (2, 11, 3 ubi siccitas -i et... permittunt. 3, 1, 6. 12, 16, 1. MELA 1, 21 ob sitim -i *pleraque Africae* deserta sunt. PLIN. nat. 18, 123 TAC. hist. 4, 26). COLVM. 2, 11, 3 *de Aegypto et Africa*: -i condicio... ea est, ut vix ulla herba exeat, nisi... 3, 1, 10 -um... neque nivale... nec rursus aestuosum. 3, 2, 6 *loca collina* modico statu -i magis exuberant aquiloni prona. 3, 9, 7 ut in transferendis seminibus similem statum -i... observemus. 4, 17, 7 -um... non turbidum nec procellosum (9, 4, 1). 4, 23, 1 si mitis ac temperata permittit... -i clementia (LVCAN. 8, 366 FLOR. epit. 3, 3, 13). 4, 23, 2 *sin...* -i status... pruinosus hiemis violentiam denuntiast. 5, 5, 4 *ubi* -i status imbrifer est. 5, 5, 17 nisi violentissimo -i statu (PLIN. nat. 28, 77 averti violentiam -i. SIL. 3, 196. 4, 752 saevitia. STAT. Theb. 6, 157 -i violentior aura). 7, 3, 3 ubi -i status uvidus ventosusque est. 11, 3, 27 aprico -i statu... paene toto anno lactuca seri potest (9, 4, 1). MELA 2, 100 fortunati admodum -i... sunt. 3, 33 *gens* ut -i asperioris ita ingenii (PLIN. epist. 3, 5, 15 ut ne -i quidem aspritas ullum studiis tempus eriperet). 3, 53 -i ad maturanda semina iniqui (LVCAN. 10, 231). LVCAN. 4, 105 rerum descri-

mina miscet deformis -i facies. 6, 592 quaerit... -i... tumultu quod praestet fortuna mihi, *Caesari*. PLIN. nat. 2, 192 neque... umquam intremiscunt terrae nisi... -o... adeo tranquillo, ut (18, 279 quae silente -o... fiunt). 16, 98 geminatur germinatio... invitantis -i voluptate. 5 16, 109 *si* fiat austrinum -m aut nubilum. 17, 74 ut *cupressi* viridi -o serantur. 17, 170 aquoso -o... malleolos serere. 18, 40 malum patrem familias *esse*, quisquis interdum faceret, quod noctu posset, nisi in tempestate -i. 18, 123 in Italia et in austeriore -o. 18, 351 -m cum aequaliter totum erit splendidum. 37, 116 *boria* -o autumnali maturino similis. VAL. FL. 2, 55 micat immutabile -m. 2, 494 -m... quale laborantis Nemees iter... vidit. SIL. 5, 37 squalebat pressum picea inter nubila -m. STAT. Theb. 1, 342 puniceo rediturum... -o iubar. QVINT. inst. 10, 3, 22 illa -i libertas locorumque amoenitas. TAC. Agr. 12 -m *Britanniae* crebris imbribus ac nebulis foedum. ann. 1, 28 luna claro repente -o visa languescere. 2, 24 truculentia -i praestat Germania. 12, 66 refovendis... viribus mollitia -i (FLOR. epit. 4, 12, 27). 13, 35 duritiam -i... abnuebant. PLIN. paneg. 32 -o... numquam benignitas tanta, ut omnes simul terras ubertet foveatque. SVET. Tib. 69 turbatiore -o... coronam lauream capite gestavit. FLOR. epit. 2, 6, 15 ut secundum -m tenens... pugnaret. 3, 2, 2 atrox -m. AVR. Fronto p. 31, 13 N. -m Neapolitanum plane commodum, sed vehementer varium. *ibid.* fit -m modestius, quod genus Tiburtinum. CLAUD. 3, 301 infesto morbus crudescere -o incipiens. *nota*: COLVM. 3, 1, 6 plus posse qualitatem -i frigidam vel calidam, siccam vel roscidam, grandinosam ventosamque vel placidam, serenam vel nebulosam. paulo post etiam tumultuoso statu -i

II *metonymice pro eis, qui in caelo sunt id est dis; poetarum more hic illic quasi animans inducitur*: SERV. Aen. 8, 64 -o gratissimus amnis' pro his qui in -o sunt. 11, 125. HIER. in Is. 13, 13 p. 242 -m furiet... *μετωνυμικῶς* accipiendum pro his, qui versantur in -o. 45, 8 p. 535 -um terramque laetari, *μετωνυμικῶς* pro eo, quod est: illos, qui in -o morantur et terra. 1, 2 p. 10. AVG. praed. sanct. 8, 15 serm. ed Mai 126, 2. Ps. ORIG. tract. 16 p. 173, 13 'audi -m': cum -um nominaret, caelestes potestates, id est angelos sanctos... ad audiendum verbum domini provocabat (AMBR. in psalm. 118 serm. 12, 12 -m dicitur, qui vitam angelorum custodia integritatis exercet. epist. 22, 5 -m erat Paulus... -i erant Iacobus et Iohannes. HIL. in Matth. 10, 4 sancti omnes, qui -i nuncupati sunt. AVG. saepe. EVCHER. form. 2 ISID. nat. 12, 1). LVCR. 1, 79 religio pedibus subiecta vicissim opteritur, nos exaequat victoria -o (VERG. Aen. 11, 125). VERG. georg. 1, 503 iam pridem nobis -i te regia, Caesar, invidet. Aen. 8, 64 *supra* l. 28. OV. met. 1, 761 si modo sum caelesti stirpe creatus, ede notam tanti generis meque adsere -o. ars 3, 549 sunt *vaticibus* commercia -i. am. 3, 3, 41 quid queror et toto facio convicia -o? epist. 11, 17 quid iuvat me admotam per avorum nomina -o inter cognatos posse referre Iovem? MANIL. 2, 876 *Tellus* bellum -o peperit. 4, 835 *Phaethontis* timuit... incendia -m. 5, 91 *Salmoeneus* -um imitatus in orbe. SEN. suas. 4, 1 ponat iste (*qui futura canit*) suos inter sidera patres et originem -o trahat. SEN. Herc. f. 448 mortale -o non potest iungi genus. 957 immune -m est (Thy. 49). 667 Stygis deformis unda quae facit -o fidem. OCTAVIA 555 *Amorem*, -i tyrannum. LVCAN. 1, 35 -m... suo servire Tonanti non nisi saevorum potuit post bella gigantum. 9, 655. *Scorpios* teste tulit -o victi decus Orionis. PETRON. 124, 265 omnis regia -i (*i. dei*) in partes diducta ruit (*i. festinat*). 127 habebos... quod -o imputem, si nos fata coniunxerint. VAL. FL. 2, 17 monstra terrigenum -o quondam adversata gigantum. 6, 315 deos moriens -umque precatur. SIL. 2, 282 testabor superos et -o nota relinquam. 4, 276 Mimas -um... exterruit armis. 6, 402 invidiam -o divisique ferebat. 6, 627 stirpe genus clarum -oque affinis origo. 8, 294. 12, 146. 12, 728 *Iuno* pacem terris -oque reponit. STAT. Theb. 1, 650 *si* saevo tanta inclementia -o est. 3, 308. 321. 3, 550 *piget* vates -o mentem insertasse vetanti. 6, 16. 448. 721. 8, 333 *Theudamas ad Amphiarum*: des... precatus nosse tuos -oque et vera monentibus aris concilies. 9, 97 non pudet... funera dis coram et -o inspectante tueri? Ach. 1, 68 arbiter Idae, eheu quos gemitus... -o daturus. 1, 254 *Thetis* magni... puerpera -i. 1, 402. 656. 869. 2, 86. silv. 1, 4, 4 es -o, ... Germanice, cordi. 3, 3, 1. 4, 3, 125. *nota*: MART. 9, 43, 5 non est fama recens nec nostri gloria -i (*i. aetatis, aequalium nostrorum*). IVV. 11, 62 *Aeneas* contingens sanguine -um. TERT. nat. 1, 16 incesta vestra... tota -i conscientia fruuntur *eqs.* ieiun. 7 -m (*i. dei*) pro eiusmodi militat. ITALA et VVLG. iucundamini -i, laetentur -i, -i enarrant gloriam dei, audite -i *sim. saepius*. AVG. civ. 4, 11 p. 162 toto -o irato. *habetur deus*: CIC. nat. deor. 1, 30 mundum deum esse et -um et astra... 1, 84 solem dicam aut lunam aut -um deum. 2, 80. VARRO ling. 5, 67 *quod Iuppiter* -m est. PLIN. nat. 2, 1 Ps. APVL. Ascl. 3. TERT. nat. 2, 3 -um *terras sidera ignem* deos et deorum parentes... frustra vobis credi proposuit Varro et qui Varroni indicaverunt animalia esse -um et astra. AMBR. hex. 1, 1, 2 AVG. civ. 4, 11 *al. de Caelo vel Vrano Croni patre v. nom. propr.* Caelus.

III *pars aedificii*: MANIL. 5, 289 *Spica* sculpentem faciet... laquearia templis condentemque novum -um per tecta Tonantis. VITR. 7, 3, 3 inum -m *camerarum* earum trullissetur, deinde harena dirigatur, postea autem creta aut marmore poliatur. CORP. VI 776 -um cum columnis et velis et aram odoribus repletam.

derivata: caeles, caelestis, caelicus, caelius, caelitus, caelum.
composita: caelicola, caelififer, caelifluus, caeligena, caeliloquax, caelipotens, caelispex.

Bannier.

caementarius, -i m. a caementum. GRAMM. suppl. 292, 9 caementarius... per e. *ita est scriptum* CORP. V 8110, 425 et INSCR. Notiz. degli scavi 1888 p. 492, v. *infra l. 33 et 36*. HIER. in Matth. 21, 42 p. 173 aedificatores id est -os vocat. ISID. orig. 19, 8, 1 architecti autem -ii sunt, qui disponunt in fundamentis. COMM. instr. 1, 10, 5 unde deus factus inops -s ille (*Neptunus muros Troiae educens*). VVLG. III reg. 5, 18 lapides dolaverunt -i Salomonis et -i Hiram (oi viol). IV reg. 12, 11 *praepositi* impendebant eam pecuniam in fabris lignorum et in -is iis, qui operabantur in domo domini (τοῖς τέκτοσι τῶν ξύλων καὶ τοῖς οἰκοδόμοις). 22, 6 (οἰκοδόμοις καὶ τοῖς τεχνίταις). I par. 22, 15 artifices, latomos et -os (τεχνίται καὶ οἰκοδόμοι λίθων). II par. 34, 11. I Esdr. 3, 7 (τέκτοσιν). 3, 10 fundato igitur a -is templo domini. Am. 7, 7 in manu eius (domini) trulla -i (ἐν τῇ χειρὶ αὐτοῦ ἀδάμας). 7, 8 (HIER. ad l. p. 328 stannatio sive trulla -i. Ps. RYFIN. in Am. 7, 7. 9, 11 -i opificis trullam). HIER. epist. 53, 6 agricolae, -i, fabri, metallorum lignorumve caesores. 98, 17 -i et hi struendarum domorum callent scientiam. 100, 13 -i quadram volentes aedificare domum. in Agg. 2, 17 p. 766 quomodo autem architectus et scientissimus -s lapidem iungit lapidi et inferiorem superiori calce gypsoque conglutinatur. in Is. 28, 16 p. 381 aedificantes et -i (in Matth. 21, 42 p. 173 *supra l. 7*). 61, 3 p. 734 de -is atque pastoribus transibunt in agricolas. in Ezech. 11, 13 p. 108 filius structoris sive -i, οἰκοδόμος enim aliud in linguam nostram verti non potest. 27, 4 p. 304. 40, 17 p. 477 habebat funiculum -orum in manu et calamum mensurae. in Zach. 1, 14 p. 788 perpendicularum -orum extendetur super Ierusalem. in Matth. 12, 13 p. 77 homo iste in euangelio *Ebionitarum* -s scribitur... precans -s eram, manibus victum quaeritans'. SIDON. epist. 6, 12, 6 *Triptoleum* Graecia sua -is pictoribus significibus illustris sacrauit templis *eqs.* CORP. V 8110, 425 (in *tegula Taurinensi*) L. Manni cement(ari). X 3414 (*Miseni*) d. m. L. Iuli Valentis dupliciarum caementari ex clas(se) pr(aetoria) Misens(ium). INSCR. Notiz. degli scavi 1888 p. 492 (*Romae*) locus quem com-
<parabat... a> cement<ario>.

caementatus (-a, um) a caementum (notione 'mortarii' *infra p. 96, 66*). PRIMAS. in I Cor. 3 p. 513^B ne per malam conversationem velut male -i lapides de aedificatione dei cadatis.

caementicius, -a, -um a caementum. *ex caementis i. lapidibus confectus. scribitur cements(ium) CORP. III 633 infra l. 55, ciments(ium) NOT. Tir. 92, 62. caementicium CORP. I 1279 l. 50. INSCR. Ephem. epigr. VIII 129 (in Paelignis, aetate liberae rei publicae, ut videtur) fornice(m) et parietes -os... faciendum coer(avere) (VITR. 2, 8, 17 parietibus -is altitudines extractae). VITR. 2, 4, 1 in -is autem structuris primum est de harena quaerendum (2, 7, 5. SOL. 28, 1 sales ad usum aedium -is nectunt struicibus). 2, 8, 16 licuit non modo -o aut quadrato saxo, sed etiam marmoreo habere structuram. 6, 8, 9 in domini est potestate, utrum latericio an -o an saxo quadrato velit aedificare. CORP. I 1279 (= IX 3138, in Sabinis) murum caementicium portam porticum templum... faciendu(m) curarunt probarunt(que). XIII 5674 (saec. I in Germania superiore) maceriem caementic(i)a(m) circa hoc templum. IAVOL. dig. 19, 2, 57 fundamenta. VLP. dig. 43, 21, 3, 1 si rivum, qui ab initio terrenus fuit... -um velit facere. CORP. III 633 (*Philippis*) Paccius Mercuriales opus cements(ium) dedit. VIII 269 <vallum cum> brachio -um <cohors... fecit>.*

caementum, -i n. (caementa, -ae f.) [a caedere tractum esse videtur. Th.]. ISID. orig. 15, 8, 1 -m a caedendo dictum, quod <caeso> crasso lapide surgat (19, 10, 2). cemento scribitur CORP. III 10984 (*temp. Alexandri Severi, p. 96, 4*), formas cim- vide *infra l. 68 et 69*.

feminine: ENN. scen. 383 caementa(e) *infra l. 73* (NON. p. 196 -a neutri, ut est usus, feminini Ennius). LEX par. fac. Put. (Corp. X 1781) 2, 21 caementa(m) (*acc. sing.*). *ibid.* caementa (*nom. sing.*) p. 96, 11. EXC. Bob. gramm. I 553, 34 caementum ó χάλιξ. IDIOM. gen. gramm. IV 579, 56. NON. p. 91 -a: lapides non magni modi, quibus aedificia consurgunt. ISID. orig. 15, 8, 1 *fundamentum domus* idem et -m. 19, 10, 2 (GLOSS. V 445, 28). GLOSS. caesura lapidis. minorum lapidum congregatio. χάλιξ κάλιξ (cementum trad. III 19, 38. 312, 48. 526, 18) -a: petra. χαλικώματα (commenta trad. V 421, 24). NOT. Tir. 51, 37 cimentum. *de caementorum usu v. Blümner, Technologie III p. 146 sqq. legitur inde ab ENNIO et CATONE.* [it. cemento. M.-L.]

1 i. q. lapides non quadrati: ENN. scen. 383 labat, labuntur saxa, -a(e) cadunt (VITR. 2, 4, 3 ruunt et labuntur v. p. 96, 28). CATO agr. 14, 1 faber haec faciat oportet (in villa aedificanda) parietes omnes, uti iussitur, calce et -is (CORP. II 5927 [*Carthagine nova saec. II a. Chr. exeuntis vel I ineuntis*] pilas III et fundamentum) ex caement(o) faci(endum) coeravere. MART. 9, 75, 1 non silice duro structilive -o nec latere cocto *balneum fecit*. effici ex: CIC. div. 2, 99 p. 96, 17). CATO agr. 14, 5 villae ex calce -is. 14, 15 macerias ex calce, -is, silice. 18, 7 fundamenta -is minutis et calce harenato... struito (SISENNA hist. 79 humilem -is instructum oppidi murum sciebat. VITR. 4, 4, 4 quam minutissimis -is struantur parietes. COLVM. 8, 14, 1 harae -is vel etiam laterculis extruuntur. 9, 1, 2 -is et calce formati murus. TAC. dial. 20 non rudi -o et informis te-

gulis extruuntur *templa*. HYG. mun. castr. 50 *vallum* extrui debet caespite aut lapide, saxo sive -o. CORP. III 10984 [*in Pannonia superiore temporibus Alexandri Severi*] templum vicaem a solo impendis suis cemento exstructum ex voto restituit. VEG. mil. 4, 19 murum -o atque lapidibus vel luto sive lateribus... extruendo faciunt altiorem. cf. etiam VITR. 2, 8, 5 e molli -o structura polita utuntur. 2, 8, 8. 5, 12, 5 structura ex -is calce et harena compleatur. paulo aliter: 5, 5, 7 ex structura -orum). CATO agr. 38, 3 *fornacem* latere summam statuito aut -is cum luto summam extrinsecus oblinito. LEX par. fac. Put. (Corp. X 1781) 2, 21 nive maiorem caementa(m) struito quam quae -a arda pendat p. XX (*sc. in fundamentis iaciendis, v. Blümner, Technologie p. 148 adn. 2*). VARRO Men. 66 vides commilitonum tuorum cohortes servis tuis ministrare -a. CIC. Mil. 74 materiem, calcem, -a, arma convexit. dom. 61 -is ac testis tectorum meorum se famem suam expleturas putaverunt *copiae Catilinae*. ad Q. fr. 3, 9, 7 quid? si -um bonum non haberem, deturbem aedificium? div. 2, 99 num hoc in latere aut in -o, ex quibus urbs effecta est, potuit valere? HOR. carm. 3, 1, 35 huc (*in altum*) frequens -a demittit redemptor cum famulis. 3, 24, 3 -is licet occupes Tyrrenum omne tuis et mare Apulicum. Liv. 21, 11, 8 -a non calce durata erant, sed interlita luto structurae antiquae genere. 36, 22, 11 tecta *diruta* non tigna modo et tabulas, sed laterem quoque et -a et saxa variae magnitudinis praebebant. VITR. 1, 2, 8 non omnibus locis harenae fossiciae nec -orum nec abietis nec sappinorum nec marmoris copia est, sed aliud alio loco nascitur (2, 7, 1 -orum *copiae*). 1, 5, 8 sed ubi sunt saxa quadrata sive silix seu -m aut coctus later sive crudus, his erit utendum. 2, 4, 3 *harenae exsiccatae* non possunt continere -a, sed ea ruunt et labuntur (2, 8, 2 -a non possunt cum his cohaerere). 2, 5, 3 *calces ustae* siccescendoque cum -is coeunt. 2, 6, 1 *genus harenae* commixtum cum calce et -o (PLIN. nat. 35, 166 *Puteolanum pulverem* inexpugnabilem undis et fortiorem cotidie, utique si Cumano misceatur -o). 2, 8, 1 incerta vero -a alia super alia sedentia inter seque imbricata non speciosam sed firmiorem quam reticulata praestant structuram. 2, 8, 2 per -orum raritatem (*i. lacunas*) (2, 8, 3). 2, 8, 6. 7. 5, 12, 3 -is ex mortario congerendum. 7, 6, 1 -a marmorea contunduntur. 8, 6, 14 -m de silice frangatur. COLVM. 9, 7, 2 ligantur vasa vel laterculis vel -is. PLIN. nat. 35, 169 *parietes ex terra* omni- que -o firmiores. 36, 81 quanam ratione in tantam altitudinem subiecta sint -a. 36, 161 -i modo. 36, 162 cum hoc (*senescere*) etiam in -is multorum generum accidat. 36, 169 e reliquis (*silicibus*) pallidus in -o raro utilis. 36, 172 medios parietes farcire fractis -is (PLIN. epist. 39, 4 *parietes* sint -o medii farti). 36, 176 furto calcis (*i. sine calce*) sine ferumine suo -a componuntur. 36, 200 igni cremato lapide (*i. calce*) -a in tectis ligantur. TAC. Germ. 16 ne -orum quidem apud illos aut tegularum usus (VLP. dig. 7, 4, 5, 2 -orum usum fructum. EVSTATH. Bas. hex. 8, 5 p. 951^B *hirundo nidum faciens* -i usum videtur explere). TERT. spect. 2 quod saxa, quod -a, quod marmora, quod columnae dei res sunt. VLP. dig. 6, 1, 39 pr. redemptores, qui suis -is aedificant, statim -a faciunt eorum *eqs.* (PAVL. dig. 6, 1, 23, 7 ex alienis -is aedificare). 9, 2, 27, 32 licet -a mea sunt, quae diruta sunt (PAVL. dig. 6, 1, 23, 7 -a autem resoluta prior dominus vindicabit. SALV. gub. 3, 1 deicere parietes nullus potest, nisi lapides et -a deiecerit). VLP. dig. 19, 1, 17, 6 de materia caesa aut de -is aut de harena cavendum. 30, 1, 21, 3 si unum vel alterum -m fuit impositum. 44, 2, 7, 2 *ter.* 46, 4, 13, 2. PAVL. dig. 6, 1, 23, 7 singula -a usucipiuntur. 21, 2, 36. 41, 1, 26 pr. *cedit* aedificio -m. LACT. inst. 2, 8, 66 si saxa ingentia, immensa -a, vastas columnas *videres*. VVLG. Sirach 22, 21 -a sine impensa posita contra faciem venti non permanent (χάρκαες ἐπὶ μετεώρου κείμενοι). HIER. in Os. 4, 6 p. 37 ad -a urbis et ligna et lapides loquebatur. CYPR. GALL. Ios. 153 non aries -a quatit turresque retundit. Ps. RYFIN. in psalm. 61, 4 maceria sine -o est fragilis. ALC. AVIT. hom. 24 p. 142, 34 in fastigium -a prosiliunt. PASS. Thom. p. 102, 5 in lignis autem et in -o valde cognitus sum. CORP. X 7042 (*Catanae*) sustineatis (*domini*) causa utilitatis -orum, quo citius in usum vestrum possit esse.

2 i. q. mortarium, limus: GLOSS. V 354, 32 lim (*anglosax. 'limus, mortarium, calx'*) l<ap>idum. VVLG. gen. 11, 3 habueruntque lateres pro saxis et bitumen pro -o (ἀσφαλτος ἢν αὐτοῖς ὁ πηλός). SIDON. epist. 2, 2, 5 solo levigati -i candore (*cf. Blümner, Technologie III p. 180 adn. 2*).

synonyma: saxum, silix, lapis. *opponuntur vel iunguntur vice caementorum materiae aedificandi*: caespes, calx, harena, lateres, coctus later (VITR. 1, 5, 8), laterculi, lignum, lutum, marmor, saxa, saxa quadrata (VITR. 1, 5, 8), silices, tegulae, testae.

derivata: caementarius, caementatus, caementicius.

? **caenax** (*Amplon.*, cenox *Epinal.*) vel index testis GLOSS. V 352, 52.

caenositās, -ātis f. a caenosus. *translate i. q. sordes animi vel morum*: AVG. c. epist. fund. 33 vitupero tecum pestem, caecitatem, -em turbidam. FVLG. Virg. cont. p. 98, 22 in temporales gurgitum -es morumque faeculentias transit.

caenōsus, -a, -um a caenum. *inde a COLVM. comparativus legitur SOL. 49, 11. proprie limosus, luto caenoque completus; cf. AVG. haer. 6 Gnosticos nonnulli... Borboritas vocant, quasi -os* (PROSP. chron. I p. 424, 618; *cf. FILASTR. 73, 2 p. 99, 9*) et HIER. in Ezech. 29, 3 p. 344

Hebraicum sīhor . . . in aquas turbidas transfertur atque -as (in Hab. 2, 15 p. 624). COLVM. 7, 10, 6 *sus* nec ulla re magis gaudet, quam rivis atque -o lacu volutari (*in imagine*: HIER. epist. 108, 22 haeticorum -os . . . lacus. LEO M. epist. 90, 1 de -is lacubus diabolicae falsitatis). IVV. 3, 266 nec sperat -i gurgitis *alnum* (*i. navem Charonis*. ARNOB. nat. 2, 30 -is gurgitibus paludes. AMBR. hex. 3, 1, 4. *in imagine*: ZENO 1, 4, 2. VICT. VIT. 3, 55 -i gurgitis aqua [*de Arrianorum rebaptizatione, item GREG. TVR. Franc. 2, 2 in illud -um lavacrum*]). APVL. met. 7, 18 limo -o ripae. 9, 9 *viam* subluvie -a (tenosa *codd.*) lubricam. 9, 14 ut in quandam -am latrinam in eius animum flagitia confluxerant. ARNOB. nat. 2, 14 -is voraginibus taetra *flumina* (SCHOL. Pers. ed. Kurz 3, 34 TVRRIB. epist. 1. *in imagine*: CYPR. epist. 55, 26 ad cloacam et -am voraginem vulgi). SOL. 49, 11 nisi -ior liquor fuerit, ipsi . . . limum excitant *cameli*, ut turbidetur (HIER. in Ezech. 32, 1 p. 384 turbidas atque -as *aquas* [*opp. de limpidissimis atque nitentibus*]). in Is. 30, 12 p. 408 AVG. c. epist. fund. 30. CASSIOD. var. 12, 15, 3 aquas -as. *in imagine*: PS. AMBR. serm. 19, 3 ut servos dei illic aqua -a non madidet. HIER. epist. 27, 1 -os rivulos; *oppos.* fontis unda purissimi, *sim.* VRAN. epist. 1 p. 859^B). HIER. epist. 121, 2 p. 856 -am ac palustrem regionem (AVG. serm. ed. Mai 117, 3 per -a et squalida loca. PALLAD. hist. mon. I 36 p. 322^D locis [βορβορώδεις]). LEO M. serm. 34, 4). HIER. in Eph. 4, 5 p. 610 -um fontem (*in imagine*). PRVD. c. Symm. 1, 639 *rastris* -um versare solum. EVSTATH. Bas. hex. 7, 1 p. 935^C -ae paludes vadosaque stagna. 7, 2 p. 937^C *anguillae* in -is fluviis paludibusque nascuntur. FVLG. Virg. cont. p. 98, 16 *Styx fluvius*. CASSIOD. var. 2, 21, 2 loca -is fluentibus inutiliter occupata. GREG. TVR. Franc. 6, 36 quem de -is carceribus plerumque liberavit. *de cibis vel potionibus i. q. turbulentus, faeculentus*: APVL. met. 9, 32 *lactucae* in amaram -i sucus cariem exolescunt. DIOSC. 5, 96 *pompholyx* gustu cenoso. *latiore sensu i. q. sordidus, niger*: APVL. met. 8, 27 facie -o pigmento delita. VINDIC. med. 25 *si semen* cholericum aut aquosum aut -m aut corruptum sit. EVSTATH. Bas. hex. 3, 9 p. 900^A in humilioribus autem deversoriis *mundi*, ut pote crassioribus et -is. *translate de sordibus et vitiis animi*: NOVATIAN. cib. Iud. 3 -am et luteam et gaudentem vitiorum sordibus vitam (ISID. in lev. 9, 7). COD. Theod. 9, 40, 17 (*a. 399*) consulti a . . . -is sordibus vindicato. PS. AMBR. serm. 20, 6 -am mundi voraginem (EUGEN. TOL. carm. 9, 5 fumea -i liquerunt gaudia mundi). PS. AVG. serm. 80, 3 carniū nostrarum -um lutum. PS. ORIGEN. tract. 7 p. 77, 16 cum lutulentis et -is vitiis. SALV. gub. 3, 55 quis est -a impuritate non sordidus? SIDON. epist. 7, 8, 1 -am per conscientiam. *neutr. plur. subst. caenosa, -orum*. PS. AMBR. serm. 22, 2 *religiosos* deducere ad terrena et -a festinat. AVG. bap. 3, 10, 15 lucernae lux cum per -a diffunditur.

synonyma: luteus, lutulentus, palustris, sordens, sordidus, squalidus, turbidus. *oppos.*: purus. *derivatum*: caenositas.

1. **caenulentus**, -a, -um a caenum. *proprie*: TERT. pall. 4 -is pedibus. ZENO 2, 59 -um . . . laticem. AMBR. in psalm. 118 serm. 10, 46 si fons profuat -s. AVG. c. Faust. 20, 11 -s humor. HIPPOCR. progn. 18 urina. *in imagine*: AMBR. in psalm. 39, 2 de lacu ac limo istius mundi et -a quadam palude terrarum. *translate de animi vitiis*: AVG. serm. ed. Mai 76, 1 saeculum -is erroribus involutum. PS. AMBR. paenit. 13 *conscientiam* contaminatione scelerum -am.

? 2. **caenulentus** renovatus GLOSS. V 177, 7. καυρός confert G. Götz.

***caenum**, -ī n. [*orig. inc. litterae prioris syllabae non bene congruunt c. vocabulis cunire vel inquinare, quae a quibusdam conferuntur. Th.*]. *forma* caen- in optimis quibusque *codd. scribitur et approbatur linguis romanis; cf. Gröber, Archiv 1 (1883) 539. saepius in codd. cen-, raro coen-. inter neutra semper singularia enumerant CHAR. gramm. I 32, 9 DIOM. gramm. I 327, 24 cf. EXC. Bob. gramm. I 548, 13. 553, 34 PHOC. gramm. V 427, 27 FRG. Bob. gramm. VII 544, 39. GLOSS. II 258, 45 plurale non habet caenum. pluralis nusquam legitur.* CHAR. gramm. I 32, 9 caenum ὁ βόρβορος (EXC. Bob. gramm. I 553, 34). ISID. orig. 16, 1, 2 -m est vorago luti (GLOSS. IV 33, 38. 217, 29). GLOSS. lutum. volutabrum. lutum in aquis foetidum. lutum, vorago, gurgis, profundum. βόρβορος. βόρβορος, λίγς. GLOSS. II 258, 45 βόρβορος hoc caenum cyllaeus (?). *legitur inde a PLAVTO. [hisp. ceno. M.-L.]*

1 *proprie*: a *i. q. limus, lutum*: LVCIL. 325 laterem, qui ducit, habet nihil amplius na<tu>m, quam commune lutum ac paleas -umque aceretum (aceroso *codd.*, corrig. ex *lemmate Nonii*). 329 ostrea cognovit fluvium limum ac -um sapere ipsum. CIC. Tusc. 4, 54 male olere omne -um (VERG. georg. 4, 49 ubi odor -i gravis. COLVM. 9, 5, 6 odor palustris -i. PACIAN. paraen. 1 p. 101 -m solet tum maxime foetere cum moveas. AVG. civ. 1, 8 exhalat horribiliter -um). CIC. phil. frg. IX 12 vitiis et sceleribus contaminatos deprimi in tenebras atque in -o iacere docuerunt *sapientes* (*sim. de inferiorum paludibus*: VERG. Aen. 6, 296 turbidus hic -o vasta que voragine gurgis aestuat. ARNOB. nat. 2, 30 torrentium fluminum volvatur in -o. LACT. inst. 7, 7, 13 luere poenas . . . in -i voraginibus horrendis. IVVENC. 4, 67 barathri mergetur . . . -o. ZACCH. 1, 38 p. 1108^A flagrantis -i volvatur incendiis. *iacere, mergi sim. caeno, proprie* [*in imagine v. p. 99, 8. 12. 21. 44*]: OV. Pont. 4, 3, 47 in -o Marius iacuit. Ib. 443 in

medii mergare voragine -i. SEN. epist. 94, 58 quamdiu *aurum argentumque* mersa et involuta -o suo iacent. PLIN. nat. 8, 158 relictum in -o haerentem *equum*. TAC. Germ. 12 corpore infames -o ac palude . . . mergunt. ann. 1, 65 haerere -o fossisque impedimenta. IREN. 1, 6, 2 aurum in -o depositum . . . cum -m nihil nocere auro possit. VVLG. Ier. 38, 22 demerserunt in -o et in lubrico. CLAVD. 20, 443 -o subnixa tenaci mergitur *moles corporis. syn. limus*). CIC. Att. 2, 21, 4 Apelles si Venerem aut Protogenes si Ialysum illum suum -o oblitum videret (VAL. MAX. 8, 2, 3 *Marium* -oque paludis, qua extractus erat, oblitum. TAC. ann. 1, 65 infectos -o aut cruore cibos. FRONTO p. 64, 22 N. -o corpus oblitum. PAVL. sent. 5, 4, 13 si quis -o luto obliniverit [dig. 47, 11, 1, 1]. SOL. 32, 31 *hippopotamus plagam* -o oblitum [AMM. 22, 15, 23]. v. *praeterea p. 99, 3. 44*). CATVLL. 17, 25 eum volo animum in gravi derelinquere -o. LVCR. 6, 976 at contra nobis -m taeterrima cum sit spurcities, eadem subus haec iucunda videtur. VERG. catal. 13, 25 rates -o retentae sordido stant in vadis. OV. met. 1, 418 *postquam* -mque udaeque paludes intumescere aestu. LABEO Paul. dig. 41, 1, 26, 2 *lana* quae in lutum aut -um cecidisset (CVRT. 3, 13, 11 alia in -um demersa cernebantur. VVLG. Ier. 38, 6 descendit itaque Ieremias in -um, ἦν ἐν τῷ βορβορῶν, *praeced.* in lacum, in quo non erat aqua sed lutum. RVFIN. symb. 12 p. 351^B in -i voraginem *demitti. cf.* HIER. in Am. 4, 4 p. 270 SALV. gub. 6, 43 p. 99, 14 HIER. epist. 98, 14 p. 99, 26). VAL. MAX. 8, 1 absol. 6 *imber* os suum -o replevit (CVRT. 4, 3, 25 *clipeos* repletos fervida harena -oque decocto. RVFIN. hist. mon. epil. 3 p. 461^A *vallis solum* foetido -o repletum). CELS. 5, 28, 3 *ulcus* -o simile. SEN. epist. 92, 31 *aurum argentumque sapiens non ab splendore aestimat* sed a vetere -o (a vertero caelo *codd.*), ex quo illa se crevit. 95, 25 ostrea, inertissimam carnem -o saginatam. nat. 6, 26, 2 *Nilus* multumque secum -i trahens. COLVM. 1, 5, 6 *palus bestiolas* -o et fermentata colluvie vere natas emittit (ARNOB. nat. 4, 16 *Minerva* ex -o et ex gurgitibus prodita. 7, 44 -o natis ut vermiculis mos est. EVSTATH. Bas. hex. 9, 2 p. 957^D *anguillas* de -o nasci). COLVM. 2, 14, 6 *fossa* cinerem -umque cloacarum *congerere*. 7, 4, 6 -o aut stercore . . . tecta liberentur. 8, 4, 4 sues -o . . . lavari (LACT. inst. 4, 17, 21 sus, qui se ingurgitat -o. HIER. epist. 21, 12 *porcus* -o et sordibus delectatur. cf. LVCR. 6, 978 insatiabiliter toti ut volvantur ibidem *i. in caeno. in comparatione*: HIER. epist. 98, 19 quasi porci volvantur in -o. *de hominibus*: PLIN. nat. 14 140 volutatio in -o *ebriorum*. LVCR. 3, 77 p. 99, 19 ARNOB. nat. 2, 30 p. 97, 80). COLVM. 8, 17, 9 quae stagna limo -oque lutescunt (PLIN. nat. 6, 136 *oram Syrtium* diximus inaccessible -o [*syn. limus*]). STAT. Theb. 4, 820 *amnem* iam crassus -oque et pulvere sordens. silv. 4, 3, 88 *amnem* pulverulum gravemque -o. TAC. ann. 1, 63 cetera limosa, tenacia gravi -o. HIER. epist. 119, 11 *Pactolus* ditior est -o quam fluente). LVCAN. 6, 94 unda . . . *fluminis peste infecti* duravit viscera -o. OCTAVIA 799 *statuam Poppaeae* obrunt turpi diu calcata -o. PLIN. nat. 9, 65 *pisce* -um fodiente. 28, 51 *strigmenta* quae sunt e ceromate permixta -o. 31, 36 *aquae* quae fonte -um faciunt. 31, 61 utuntur et -o fontium. 32, 39 *testudinum* in -o et paludibus viventium. STAT. Theb. 9, 502 ineluctabile -o (caenum *al.*) . . . sidit crescitque barathrum (*syn. sinuosa vorago*). MART. 7, 33, 1 sordidior -o cum sit toga. SVET. Vit. 17 quibusdam stercore et -o incessantibus *Vitelium*. GRAN. LIC. p. 23, 1 mortuumque per -um trahere non destitit *vulgus*. APVL. mund. 18 *terrae* nonnullae -um vomunt. TERT. anim. 54 omnes labe mundialium sordium . . . quasi -o immunditiarum suarum grossiorem *aerem stipent*. ARNOB. nat. 7, 17 *cum* porculi -um vobis profunderent ex volutabris horrentibus, lutosi et voraginibus sumptum. COD. Theod. 7, 1, 13 (*a. 391*) *ne quis* turbido potum -o misceat (*sc. in aquando*). QVEROL. p. 17, 14 quos *coturnos* pluvia solvat, pulvis compleat, -m et sudor glutinet. RVFIN. symb. 12 p. 351^A si quis videat parvulum in profundo -i necari . . . extremum . . . ingrediatur -um. SVLP. SEV. chron. 1, 54, 4 *lacum* -oque ac sordibus atque ex eo eniciabili foetore horrendum. OROS. apol. 28, 1 quasi rana e -o emergit (*in imagine v. CIC. Vatin. 17 p. 99, 17. MARCELL. chron. II p. 97, 509, 12 portus* exhaustus -oque effosso purgatus est. SIDON. carm. 16, 92 -o viridante palus. 22, 145 *aqua* fuso detergit gurgite -um. CORIPP. Ioh. 6, 757 altum tremulo putret sub gurgite -m. *in proverbio*: LVCIL. 659 mordicus petere aurum e flamma expediet, e -o cibum (*cf. Otto, Sprichwörter p. 137*). HOR. sat. 2, 7, 27 haeres nequiquam -o cupiens evellere plantam (*cf. Otto, Sprichwörter p. 201. elicere*: PLAVT. Bacch. 384 p. 99, 1, educere: CASSIAN. inst. 6, 6 p. 99, 23). FLOR. epist. 3, 17, 6 (*vox Livii Drusi*) *nihil* reliquisse, nisi siquis aut -um dividere vellet aut caelum. VIR. ill. 66, 5 *nihil* relinquere praeter caelum et -um. paulo aliter: TERT. spect. 25 quale est enim de ecclesia dei in diaboli ecclesiam tendere, de caelo, quod aiunt, in -um. HIER. adv. Rufin. 3, 12 eloquentiam meam fers in caelum, ut fidem in -um deprimas (*v. Otto, Sprichwörter p. 61*). b *i. q. faex vel sedimentum vini mustique*: STAT. silv. 4, 9, 39 dulci defruta . . . lutosia -o. c *speciatim i. q. stercus, fimus*: GLOSS. IV 217, 1 stercus putridum. V 617, 16 est stercus. *desunt exempla, at cf. l. 52 et p. 99, 48*. d *i. q. saliva, sputum oris hominis*: SIDON. epist. 3, 13, 4 rabido pariter ore spirans -um, spumans vinum (*nota verbum spirare*). ANTH. 205, 2 -m tibi bullit in ore.

2 *in imagine vel translate*: a *in imagine de rebus sor-*

didis et abiectis: PLAVT. Bacch. 384 ut eum ex lutulento -o propere hinc eliciat foras. Most. 291 pulchrum ornatum turpes mores peius -o collinunt (Poep. 306. 826 neque tam luteus neque tam -o collitus. RHET. Her. 3, 22, 37 si cruentam aut -o oblitam aut rubrica delibutam *imaginem* inducamus. CIC. Verr. 6, 173 ut non cera, sed -o oblitati esse videantur [*nota adnominacionem*]. Pis. 72 istius impurissimae atque intemperantissimae pecudis -o et sordibus inquinavit. LACT. inst. 6, 23, 16 qui se -o immerserit, -o sit oblitus necesse est. FILASTR. 73, 2 *haereticus* in -um euntes et inde oblitati de -o). LACT. inst. 5, 3, 13 ingenii tui monumentum hoc detestabile stultitia tamquam -o aedificatum. 6, 23, 8 animas ad sanctitatem genitas velut in -i gurgite demersit (7, 6, 2 animas ad caelestia genitas... tamquam luto -ove demerserunt. HIER. in Am. 4, 4sq. p. 270 dum erigimur in superbiam, estis in -i ultima devoluti. SALV. gub. 6, 43 pereant... et quasi in -um proiciantur). RVFIN. Adamant. prol. fluentia limpidissima ab imis commota vadis probrorum -o temerare. *de humilitate prosapiae*: CIC. Vatin. 17 unus tu emersus e -o. 23 intolerandus ex -o nescio qui atque ex tenebris tyrannus. LVCR. 3, 77 ipsi se in tenebris volvi -oque queruntur. LIV. 10, 15, 9 ex -o plebeio consulatum extraheret. *de rebus adversis*: PETRON. 119, 58 hoc mersam -o Romam somnoque iacentem. ANTH. 472, 7 virtus medio iacet obruta -o. *apud christianos*: ZENO 2, 15, 2 in huius mundi -o versatus est. CASSIAN. inst. 6, 6 nisi eum gratia domini de terrae -o eduxerit. **b translate i. q. sordes animi, labes vitiorum; saepe additur genitivus vitii**: ATHAN. Lucif. epist. 8 p. 332, 17 incidunt in -um impietatis (HIER. epist. 98, 14 Origenes in profundum impietatis deversus -um). AMBR. hex. 6, 8, 46 abducens se a corporis -o et a cupiditate carnali (CASSIAN. conl. 12, 6, 3 praecepta servantis de -o carnalium passionum extrahente *domino*). apol. Dav. IV 10, 36 in quodam -o et voragine voluptatum *caro nostra est* (AVG. serm. ed. Mai 26, 4 contaminati -o voluptatum. SALON. in prov. p. 976^A si se ex -o libidinis coinquinare diligit. PALLAD. hist. mon. I 14 in feminei... desiderii... -um [*βόρβορον*]). AMBR. spir. 2, 10, 112 in -um suae mentis carnisque detruserant. HIER. in Is. 13, 18 sq. p. 245 voluptatibus et -o turpitudinis. epist. 51, 7 in -um demersi sunt peccatorum (RVFIN. Adamant. prol. probrorum v. l. 16). epist. 133, 4 (*de dogmate haeretico*) vetustissimum -um quasi novam suscipiunt temperaturam. RVFIN. Orig. in gen. 3, 5 p. 180^A ab omni -o corruptionis aversae sint *aves*. COD. Theod. 16, 6, 6 pr. (a. 413) -o profanatarum religionum haeticorumque sordibus polluere. 16, 9, 4 (a. 417) *servos* nec invitos nec volentes -o propriae sectae confundat. SALV. gub. 4, 24 in exercendo impudicitiae -o. 7, 7 fornicationis funestae -o pollui. 7, 20 quantum -m impudicarum sordium. CLAVD. MAM. anim. p. 131, 24 cur sponsam Christi -o falsitatis oblinis. ENNOD. opusc. 5 p. 400, 13 nisi te -o perditionis immergis. GREG. TVR. vit. patr. 15 prol. *sanctos* nullum luxuriae -m temptavit.

§ metonymice de homine in convicio: PLAVT. Persa 407 lutum lenonium, commixtum -o stercolinum publicum (cf. Most. 41 -o *κόπρων* commixte, ubi canem capram commixtam *codd.*, corr. Leo). Pseud. 366 fraudulente. :: impure. :: leno. :: -m. CIC. Sest. 20 habeo quem opponam labi illi atque -o. 26 -m illud ac labes amplissimi ordinis. dom. 47 o -um, o portentum, o scelus. Pis. 13. Phil. 5, 16 illud os, illam impuritatem -i fuisse. PLIN. epist. 7, 29, 3 quae *ornamenta* interdum in hoc -um, has sordes abicerentur (sc. in hominem *libertinum*).

epitheta notabiliora: altum (CORIPP. Ioh. 6, 757), foetidum (RVFIN. hist. mon. epil. 3 p. 461^A), gravis (TAC. ann. 1, 63), horrendum (LACT. inst. 7, 7, 13), lutulentum (PLAVT. Bacch. 384), profundum (HIER. epist. 98, 14), sordidum (VERG. catal. 13, 25 MART. 7, 33, 1), tenax (CLAVD. 20, 443), turpis (OCTAVIA 799), vetus (SEN. epist. 92, 31), viridans (SIDON. carm. 16, 92).

synonyma et iuxta posita: lutum et limus *saepius*, colluvies (COLVM. 1, 5, 6), lubricum (VVLG. Ier. 38, 22), palus (OV. met. 1, 418 PLIN. nat. 32, 39 TAC. Germ. 12. *aliter* SIDON. carm. 16, 92), sordes (CIC. Pis. 72 HIER. epist. 21, 12 SVLP. SEV. chron. 1, 54, 4), stercus (SVET. Vit. 17), vada (VERG. catal. 13, 25), vorago (VERG. Aen. 6, 296 OV. Ib. 443 STAT. Theb. 9, 502 RVFIN. symb. 12 p. 351^B).

derivata: caenosus, caenulentus (*fort.* inquinare). *compositum*: obscaenus.

caepe, caeparius *sim.* v. cep-. **caere** v. chaere.
caerifolium, -i n. [*mutatum pro χαίρεφύλλον. Th.*]. *nomen herbae*. *formae*: ceref- *saepe* in *codd.*, cerifolium GLOSS. III 497, 26. 573, 11. 577, 13. V 353, 26. 586, 2. cerifolius GLOSS. III 595, 18. 629, 10. cerepulium: GLOSS. II 99, 45. GLOSS. *χαίρεφύλλον. γυγυρίδιον.* sarminium. sarminia. paederotus. cunillae (*anglosax.* cunele 'cunila'). *fort. huc trahendum*: GLOSS. III 359, 69 cirifolium *κηρίφύλλον.* [*it.* cerfoglio, *francog.* cerfueil. *M.-L.*] COLVM. 11, 3, 14 et autumnno et vere *serenda sunt* semina brassicae et lactucae... coriandri -i. PLIN. nat. 19, 170 aequinoctio autumnni seruntur... -m, quod paederota Graeci vocant. GARG. MART. med. 38 -o ignea vis et acerrima est (*falso ex* PLIN. nat. 19, 170). *ibid.* *fusius de hac herba*. PALLAD. 3, 24, 9. 10, 13, 3. VEG. mulom. 1, 58 *potio* -i viridis. EXC. Apic. p. 66, 32. PS. APVL. herb. 104 Graeci paederota vocant... latini -um (*seq. medicamentum*). ISID. orig. 17, 11, 7 *inter odorata holera nominat.* Mbr.

*caerimonia (-ae), -ae (-arum) f. [*orig. inc. conferendum esse cum cura putat Danielsson, Altital. Stud. ed. Pauli 4, 165. Th.*]. PAVL. FEST. p. 44 -arum causam alii ab oppido Caere dictam existimant, alii a caritate dictam iudicant. VAL. MAX. 1, 1, 10 sacra -as vocari, quia Caeretani ea... coluerunt. SAB. Gell. 4, 9, 8 -ae a carendo. AVG. retract. 2, 37 a carendo appellatas -as, quasi carimonias. MACR. sat. 3, 3, 8 ISID. orig. 6, 19, 36. GLOSS. V 274, 55 eo quod careant (*careant codd.*) aliquid. cf. PAVL. FEST. p. 71. 253. *legitur caerimonia* et caere-, *posterioribus temporibus etiam cer-*. *nota*: caerimonias (-a): PRVD. c. Symm. 1 praef. 5 VEN. FORT. carm. 1, 11, 23 Mart. 3, 53. 4, 308. CHAR. gramm. I 33, 8 feminina semper pluralia... -ae (DIOM. gramm. I 327, 34 PROB. app. gramm. IV 195, 26 GLOSS. II 329, 16), *sed repugnant multi loci, ut* CIC. inv. 2, 66. 161 S. Rosc. 113 Verr. 6, 36 Balb. 55 har. resp. 21. 37 leg. 2, 55 CAES. Gall. 7, 2, 2 (*cod. α*) frg. Suet. Iul. 6 *al.* cf. GELL. 19, 8, 13 cur indutias et -as scriptores veteres nonnunquam singulari numero appellaverunt, ferias et nundinas nunquam? *formas generis neutri caerimonium* (-a) *exhibent*: FRONTO p. 66, 26 (*ita cod.*) ITALA Is. 1, 13/14 (Tert. adv. Marc. 5, 4 MR) Os. 2, 11 (*ibid.* MR) VEN. FORT. carm. 1, 11, 23 Mart. 3, 53. 4, 308 GLOSS. IV 33, 19. 217, 15. 317, 41. 550, 20 CORP. VI 934. XI 3933. *poetae non utuntur nisi* SIDON. carm. 9, 180 PRVD. et VEN. FORT. cf. *supra* l. 10. GLOSS. observatio religionis; -ae *θηρηκείαι*, observationes vel religiones aut sacrae publicae, observationes sacrorum; -as ritus sacrificandi; -um sacrum deorum, sacrum deorum religiosum; -a leges divinae vel constituta sacrificiorum, sacra, orgia. cf. SERV. Aen. 4, 302 orgia apud Graecos dici sacra omnia, sicut apud Latinos -ae dicuntur (ISID. orig. 6, 19, 36). *legitur inde a* CIC. [*port. çarmunha. M.-L.*]

1 specialia: a coniungitur plerumque cum aliis substantivis et similia et diversa significantibus velut cum his praeter multa alia: CIC. inv. 2, 66 in metu et -a deorum. 2, 161 curam -amque. Rab. perd. 27 sacerdotio -isque. dom. 33 de religione, de rebus divinis, -is, sacris. 121 pontificio iure, ... verbis dedicationis, ... religione, -is. 145 -is atque templis. Mil. 83 sacra, ... -as, ... auspicia. Tusc. 4, 1 -ae, comitia, provocaciones, patrum consilium. nat. deor. 1, 14 religione, pietate, sanctitate, -is, fide, iure iurando *eqs.* LIV. 1, 20, 3 virginitate aliisque -is. 1, 20, 7 caelestes... -as, ... iusta... funebria placandosque manes. 9, 5, 1 fetalibus -aque alia. TAC. ann. 1, 62 auguratu et vetustissimis -is. 16, 28 instituta et -as. SVET. Claud. 22 -as civilemque et militarem morem... omnium ordinum statum. GELL. 4, 9, 9 castitate -aque. APVL. Socr. 14 p. 148 hostiis vel -is vel ritibus. met. 11, 6 hilares -as et festiva spectacula. MIN. FEL. 10, 4 templis aris victimis -isque. ITALA Os. 2, 11 (Tert. idol. 14) sabbata... et numenias et -as. CAPITOL. Pius 13, 4 *Numae* felicitatem pietatemque et securitatem -asque. LACT. inst. 1, 21, 43 mysteriis et -is. VVLG. *saepissime, coniunguntur* leges, ritus, usus, iustificationes, iudicia, testimonia, praecepta, mandata, verba, numerus. HIER. epist. 73, 2 circumcissione et legalibus -is.

b significantur varia genera caerimoniarum: *nationum, religionum*: CIC. dom. 145 obieci meum caput pro vestris -is. VAL. MAX. 1 praef. nostris. SVET. Aug. 93 peregrinarum. 94 barbara. Tib. 36 externas. TERT. ieiun. 14 Iudaicarum (VVLG. Esth. 8, 17. HIER. epist. 73, 2 legalibus. 120, 8, 2 legis. AVG. epist. 82, 18 PAVL. MED. bened. 7, 2 COD. Theod. 16, 8, 13). SYMM. rel. 3, 7 Romanis (PASS. Cypr. 1 AVG. serm. ed. Mai 64, 1). AMM. 19, 12, 3 circumiacentium regionum. VVLG. deut. 12, 30 *gentium victarum*. OROS. hist. 2, 8, 2 *Aegypti*. AVG. epist. 82, 27 gentilium (PRVD. Symm. 1 praef. *gentis paganae*. PASS. Rogat. 1). MARCELL. chron. II p. 102, 525, 14 *Avrianorum*. *sacerdotum*: CIC. dom. 136 *quod* pontifices... ad suas -as... accommodaverunt. APVL. apol. 31 magorum. AVSON. 419, 26 sacerdotis. *ad quos sive ad quid pertineant*: CIC. inv. 2, 66 quae (*religio*) in... -a deorum sit. CAES. frg. Suet. Iul. 6 VAL. MAX. 4, 7 ext. 1. 8, 8, 2 TAC. ann. 3, 60 APVL. met. 6, 2 SYMM. epist. 2, 53 HYG. astr. 2, 15 p. 52, 11. CIC. har. resp. 12 deorum penatium Vestaeque matris. leg. 1, 43 in deos. VAL. MAX. 1, 1, 2 Martis. TAC. ann. 4, 55 Apollinis... Dianae. 4, 36 divi Augusti. PASS. Cypr. 4 *imperatorum*. APVL. met. 11, 5 propriis *Isidis*. VVLG. lev. 7, 35 et II Esdr. 13, 14 *dei mei*. Ezech. 44, 5 domus domini. CIC. inv. 2, 161 *religio* superioris cuiusdam naturae... -am... affert. S. Rosc. 113 legationis... -am. Verr. 2, 7 -ae... omnium sacrorum fanorumque. rep. 2, 26 religionum. Tusc. 1, 27 sepulcrorum. LIV. 1, 20, 7 caelestes. 1, 32, 5 bellicae. TAC. ann. 14, 22 loci (*sc. fontis aquae Marciae*). FRONTO p. 210, 17 N. spectaculorum. APVL. met. 6, 2 laetificas messium -as. VVLG. lev. 9, 17 holocausti matutini. num. 9, 3 *Phase*. 18, 4 *tabernaculi*. Ezech. 44, 15 sanctuarii *dei*. HIER. in Is. 22, 15 p. 319 victimarum (PAVL. MED. bened. 11, 1 hostiarum). epist. 59, 3 carnales (PELAG. in II Cor. 5 p. 785). AVG. spir. et litt. 21, 36 escarum. SVLP. SEV. chron. 1, 49, 4 divinas. *aetas*: CIC. har. resp. 29 -as ab omni vetustate acceptas. PAVL. FEST. p. 157 antiquorum. TAC. ann. 1, 62 vetustissimis. 16, 28 maiorum. SVET. Aug. 31 antiquis. 93 veteres. ARNOB. nat. 1, 24. 1, 25 antiquitus institutas. SYMM. rel. 3, 3 patrum (VVLG. Iudith 5, 8). 3, 9 avitis. AMM. 19, 12, 13 priscis. SERV. Aen. 4, 29 veterum. TAC. ann. 1, 54 novas. VVLG. Esth. 3, 8. *natura*: CIC. Verr. 6, 187 maximis atque occultissimis -is (6, 36 maxima. LIV.

40, 4, 9 PLIN. nat. 6, 135. 30, 13 APVL. met. 11, 28 HYG. astr. 2, 15 p. 52, 11). Balb. 55 summa (har. resp. 21 NEP. Them. 8, 4 CENS. 18, 6). har. resp. 18 statas sollemnesque (LIV. 9, 5, 1 PLIN. nat. 9, 117 VOPISC. Aurelian. 20, 6). 37 incredibili. CAES. Gall. 7, 2, 2 gravissima. VAL. MAX. 1, 1, 8 exactissimo cultu -arum. PLIN. nat. 36, 25 sanctissimis (FRONTO p. 66, 26 N.). *similiter dicitur* sanctissime, tanta cura colere, tueri *sim.* *varia:* CIC. nat. deor. 1, 61 -as religionesque publicas (TAC. hist. 2, 91 SVET. Iul. 6 SYMM. epist. 9, 147 GLOSS. IV 407, 44 CORP. VI 934. 1001). APVL. Socr. 14 p. 148 nocturnis vel diurnis, promptis vel occultis, laetioribus vel tristioribus hostiis vel -is vel ritibus. met. 11, 6 hilares. SVLP. SEV. chron. 1, 49, 4 impias. PAVL. FEST. p. 71 denariae -ae dicebantur et tricenariae, quibus sacra aditurus decem continuis diebus vel triginta certis quibusdam rebus carendum erat. *c exempla nonnulla variorum in caerimoniis usum:* CIC. dom. 138 eis institutis ac verbis, quibus -ae postulant, dedicasse. PAVL. FEST. p. 71 v. supra l. 11 (253). GELL. 1, 12 *fusius de eis in virgine Vestali capiunda.* 10, 15 *item in flamine Diali et flaminica.* SOL. 32, 21 Apis natalem Memphici celebrant iactu paterae aureae, quam prociunt in Nili statum gurgitem. haec sollemnitas per septem dies agitur... octavo die -is iam peractis eqs. VVLG. *passim*, ut num. 15, 24 offeret vitulum de armento, holocaustum... et sacrificium eius ac liba, ut -ae postulant, hircumque pro peccato. *maxime* deut. 5 sqq.

2 structurae variae: *pro obiecto:* CIC. inv. 2, 161 *religio* superioris cuiusdam naturae... -am... affert. S. Rosc. 113 qui... perfidia legationis ipsius -am polluerit maculaque adfecerit (dom. 105 har. resp. 29 LIV. 6, 41, 9 TAC. hist. 1, 2 ann. 14, 22 SVET. Iul. 74 SYMM. epist. 9, 147). Verr. 2, 7 -ae... violatae (Mil. 59 Tusc. 1, 27. ARNOB. nat. 7, 31 -arum officia violare). dom. 2 aliae -ae nobis erunt *requirendae.* 109 hic... -ae continentur (har. resp. 18 statas sollemnesque -as pontificatu... contineri [VAL. MAX. 1, 1, 1 explicari]. CAES. Gall. 7, 2, 2 quo more eorum gravissima -a continentur [-ae continentur β]). CIC. dom. 141 institutas -as persequi. Mil. 83 *maiores* -as... ipsi sanctissime coluerunt et nobis... prodiderunt (Tusc. 1, 27 -as *sepulcrorum* nec tanta cura coluissent. SVET. Aug. 93 peregrinarum -arum sicut veteres ac praecipuas reverentissime coluit, ita ceteras contemptui habuit. SYMM. rel. 3, 3 AVG. serm. ed. Mai 64, 1 PASS. Rogat. 1. LIV. 1, 32, 5 *ut a Tullo* bellicae -ae proderentur. PRVD. c. Symm. 1 praef. 5 suas ut -as gens pagana... sperneret). CIC. leg. 1, 43 in deos -ae... tolluntur, quas non metu sed ea coniunctione, quae est homini cum deo, conservandas puto (OROS. hist. 6, 15, 12 queruntur... -as... sublatas). 2, 25 suos deos aut novos aut alienigenas coli... habet... ignotas -as nostris (nos *codd.*) sacerdotibus. 2, 50 pontifices *sacris*... -as adscribendas putant. 2, 55 tota... iuris compositio pontificalis magnam religionem -amque declarat. Tusc. 4, 1 divinitus constituta. nat. deor. 1, 61 -as religionesque publicas sanctissime tuendas 3, 5 -as... defenderem. div. 2, 148 -is retinendis (CAPITOL. Pius 13, 4 *Numae* -as... semper obtinuit *Antoninus*). LIV. 1, 20, 7 caelestes... -as... ut... pontifex edoceret (FLOR. epit. 1, 2, 2 VVLG. deut. 4, 14, 5, 31. 6, 1). 3, 55, 6 relatis quibusdam ex magno intervallo -is. 5, 17, 2 neglectas -as (APVL. met. 4, 29. 6, 1 VVLG. deut. 8, 11 *cf.* LIV. 22, 9, 7 negligentia -arum... peccatum a C. Flaminio). VAL. MAX. 1, 1, 2 -is... desertis (VVLG. Iudith 5, 8). 8, 8, 2 *cum* -as... ordinasset *Scaevola.* 8, 13, 2 *Metellus* tutelam -arum per duo et xx annos... gessit. CVRT. 10, 7, 2 *Arrhidaeus* -arum... consors. TAC. ann. 1, 54 idem annus novas -as accepit. 3, 59 Tiberius... decretas ob tribuniciam Drusi potestatem -as temperavit. 3, 60 populus... -as deum protegens. 3, 61 auctam... -am templo (4, 64. AMM. 22, 12, 7 -arum ritus). 4, 16 -ae difficultates, quae consulto vitarentur. *ibid.* capessendas. 4, 36 obiecta... incuria -arum divi Augusti. 11, 11 antiquitus... magistratus potissimum exequabantur officia -arum. 11, 15 *haruspicum Tuscorum* monitu redintegratas -as et in posterum rectius habitas. SVET. Tib. 36 externas -as... compefecit. FRONTO p. 66, 26 N. oppidum multas res in se antiquas habet... sanctas... -as (-a *cod.*) supra modum (VVLG. deut. 4, 8). GELL. 10, 15, 1 -ae impositae flamine Diali multae. 10, 15, 18 gratiaque aliquot -arum facta. APVL. apol. 25 callere leges -arum. 55 varias -as studio veri et officio erga deos didici (flor. 15 p. 56 a sacerdotibus -arum incredendas potentias <didicisse>). met. 11, 28 -as aditurus. MIN. FEL. 9, 4 ITALIA Is. 1, 13/14 Os. 2, 11 Am. 5, 21 (Tert. idol. 14 *et* adv. Marc. 1, 20. 5, 4) -as (-a vestra, -a eius) odit anima mea (avertam, reieci). TERT. test. anim. 1 *sapiens* -as despuens. ieiun. 14 Iudaicarum -arum... observantes sumus. SOL. 32, 21 -is... peractis (VEN. FORT. carm. 1, 11, 23). PANEG. 12, 29 -as, quas incestaverant mentibus etiam corporibus impiabant. ARNOB. nat. 1, 25 *religio* -as antiquitus institutas novitatis suae superstitione contaminans. 6, 5 res sacras -arum conficitis debitis. 7, 26 copulata... et mixta sunt -arum et haec genera (*sc. turis et meri*). SYMM. rel. 3, 9 utar -is (VVLG. Esth. 3, 8). DICT. 3, 2 Achilles adveniens visere -arum morem. AMM. 22, 15, 30 metuentes ne -arum obliteraretur memoria. VVLG. gen. 26, 5 *quod Abraham* -as... servaverit (PELAG. in II Cor. 5 p. 785. VVLG. exod. 12, 25 observabitis. deut. 11, 1 AVG. epist. 82, 13). exod. 18, 20 ostendas... populo -as. lev. 5, 15 *anima* praevaricans -as. deut. 4, 14 facere (5, 31. 6, 1 IV reg. 17, 37 I par. 29, 19 II par. 33, 8). 5, 1 audi, Israel, -as. 5, 31 loquar tibi... -as. 6, 17 custodi, *passim.* *ibid.* praecipit (8, 11. 10, 13.

17, 19. 28, 15 II Esdr. 1, 7. 9, 14). 6, 1 mandavit (7, 11 III reg. 8, 58). 11, 32 ut impleatis -as. 12, 30 ne... requiras -as earum (*gentium victarum*). 30, 10 *conscribere.* III reg. 9, 6 proposui. II Esdr. 9, 13 dedisti eis... -as. HIER. epist. 120, 8, 2 legis exercuerint -as (SVLP. SEV. chron. 2, 20, 2). PELAG. in Rom. 3 p. 660. Ps. RVFIN. in Am. 4, 4-6 quoniam -arum ordines ritusque, quos ex sacra lege susceperant (AVG. epist. 82, 27), idolis mancipassent. AVG. civ. 7, 32 -ae... *significatae et praenuntiatae sunt, quas...* in Christo et impletas credimus et impleri cernimus et *implendas* confidimus (*pro -is significatae sunt, quae*). SVLP. SEV. chron. 1, 49, 4 *ex Assyriis* plerique divinas -as receperunt. MACR. somn. 1, 10, 9 qui per diversas gentes auctores constituendis sacris -arum fuerunt. PAVL. MED. bened. 11, 1 consummatis... hostiarum -is. NOVELL. Theod. 3 praef. fundare... -as sanctitatis. OROS. hist. 2, 8, 2 *Cambyses* -as eius (*Aegypti*) et templa deposuit (VEN. FORT. Mart. 3, 53 populis -a sancta retractans. 4, 308 *cum* pater -a diva sacraret. PASS. Cypr. 1 Romanas -as recognoscere. CORP. XI 3933 -orum honestissime praebitorum. *pro subiecto:* CIC. Verr. 2, 7 -ae... consistere eius animum sine furore atque amentia non sinunt. dom. 31 alio modo... quam eum... -arum... ius coegerit. 20 138 quibus *institutis ac verbis* -ae postulant, dedicasse (VVLG. num. 15, 24). LIV. 5, 52, 5 neutrum fieri salvis -is potest. 27, 8, 6 animum eius cura... -arum cepit. PLIN. nat. 9, 117 serio... aut sollemni -arum apparatu TAC. ann. 3, 71 cunctas... -as Italicis in oppidis... iuris atque imperii Romani esse. GELL. 10, 15, 26 eadem ferme -ae sunt flaminicae Diali ac flaminis Diali. APVL. met. 11, 24 *de diebus festis Isidis.* SOL. 1, 4 quo minus *proprium Romae nomen* enuntiaretur -arum arcana sanxerunt. ARNOB. nat. 1, 24 iacent antiquae derisui -ae. AVSON. 419, 66 in cibis... cuius sacerdotis abstinentior -a? SYMM. epist. 2, 53 notae nobis sunt -ae deorum. HIER. epist. 59, 3 carnales obtineant -ae. AVG. epist. 82, 18 -as Iudaeorum et perniciosas esse et mortiferas christianis. MACR. somn. 1, 2, 9 hoc... vocatur narratio fabulosa, non fabula, ut sunt -arum sacra. SIDON. carm. 9, 180 *quos deos fecere* tus sal... vel superfluarum consecratio -arum. caerimoniā (-is), cum caerimonia (-is): CIC. Verr. 6, 36 ludos maxima cum... -a Cereri Libero Liberaeque faciundos (har. resp. 37 sacrificium... fit incredibili -a. LIV. 40, 4, 9). 6, 187 -is continentur. Balb. 55 confici. har. resp. 21 sollemnia ac iusta ludorum... summa cum -a esse servata. rep. 2, 26 animos... religionum -is mitigavit. NEP. Them. 8, 4 *sacrarium* summa colebatur -a (LIV. 29, 18, 2 PLIN. nat. 36, 25 APVL. met. 11, 5 percolentes. MIN. FEL. 10, 4 CENS. 18, 6 AMM. 19, 12, 3). PLIN. nat. 3, 65 *Romae* nomen alterum dicere arcanis -arum nefas habetur. 30, 13 Britannia hodieque eam (*magicam*)... celebrat tantis -is, ut (APVL. met. 11, 24 dies tertius pari -arum ritu celebratus). TAC. hist. 1, 43 *Piso non* -is... imminens exitium differbat. ann. 1, 62 imperatorem... vetustissimis -is praedictum (CORP. XI 2702, 17). 4, 55 hi (*Milesii*) Apollinis, illi (*Ephesii*) Dianae -a occupavisse civitates visi. FRONTO p. 210, 17 N. spectaculorum -is placari. GELL. 1, 12 *tit.* quibus -is... capiatur *virgo Vestalis.* 4, 9, 9 cum... -a... *adeundum templum.* APVL. Socr. 14 p. 148 gaudeant. 15 p. 153 *dii ex daemorum numero* -is vulgo advertuntur. VOPISC. Aurelian. 20, 6 -is... sollemnibus iuvate principem. ARNOB. nat. 3, 15 *nutorum animantium* species... -arum apparatu accipere. PRISCILL. tract. 1, 20 *daemones* infelici -arum sanctificatione venerantur. 3, 70 gentiles animae... -is impeditae. SERV. Aen. 4, 29 -is veterum flaminicam nisi unum virum habere non licet. HYG. astr. 2, 15 p. 52, 11 antiqui cum maxima -a deorum... sacrificia administrarent. VVLG. num. 29, 6 eisdem -is offeretis in odorem suavissimum incensum domino. Esth. 9, 28 his -is obligata est *progenies eorum* [AVG. civ. 7, 32; *cf. supra l. 7*]. COD. Theod. 9, 35, 4 (a. 380) quadraginta diebus, qui auspicio -arum paschale tempus anticipant (COD. Iust. 3, 12, 6). 16, 8, 13 (a. 397) Iudaei sint obstricti -is suis. OROS. hist. 3, 4, 4 quibus -is Romani placaverint deos et sedaverint morbos. GREG. TVB. dom. 1 tota... civitas horrendarum -arum nidore fumabat. LIV. 1, 20, 3 *virgines Vestae* -is venerabiles ac sanctas. 9, 11, 8 hoc... -is dignum erat. 25, 12, 15 *celeber*... dies omni -arum genero. PLIN. nat. 36, 190 *Belus amnis* -is sacer. caerimoniae (-is): CIC. Rab. perd. 27 -is praerat *Flaccus* (leg. 2, 20. TAC. hist. 2, 3 *praesidere*). VAL. MAX. 1 praef. multum -is nostris inclitae claritatis accessit. 4, 7 ext. 1 quantum deorum... -is debetur. PLIN. nat. 36, 197 Tiberius... Heliopolitarum -is repertam in hereditate <Sei>... obsianam imaginem *Melelai remisit.* APVL. met. 11, 21 sumptus... -is necessarios. MIN. FEL. 24, 3 -is interesse. SYMM. rel. 3, 7 Romanis -is non negavit impensas. VVLG. Esth. 8, 17 -is *iungi.* MARCELL. chron. II p. 102, 525, 14 *Arrianis* suae -ae reparandis. CONC. Matic. a. 585 p. 167 ecclesiasticis famulantibus -is. in caerimonia (-is) esse, *haberi, reperiri sim.:* CIC. inv. 2, 66 religionem eam, quae in... -a deorum sit, appellant. Rab. perd. 27 Flaccum... in... -is... diligentissimum. FEST. p. 253 qui sacrorum causa toto mense in -is sunt. PLIN. nat. 6, 135 *Eulaeus amnis* in magna -a est. 37, 100 *sandastris stellatae* Chaldaeis in -is habitae. TAC. ann. 3, 58 nulla de eo (*flamine Diali*) populi scita, non in libris -arum reperiri. VOPISC. Aurelian. 18, 6 quae praecepta fuerant in diverso -arum genere. PRISCILL. tract. 1, 15 *deos planetarum* sibi in -is sacrorum ritus et ignarus deo gentilium error adscivit. VVLG. exod. 38, 21 in -is Levitarum *instrumenta enumerata sunt.* lev. 7, 35 haec est unctio Aaron

... in -is domini. 10, 19 placere domino in -is. num. 18, 4 excubent
 ... in omnibus -is tabernaculi. I Esdr. 7, 11 scribae erudito in ... -is
 eius in Israel. II Esdr. 13, 14 miserationes feci ... in -is dei mei.
 PAVL. MED. bened. 7, 2 remanentes in -is legalibus. CORP. VI 2143
 mirae sanctitatis adque in -is antistiti deorum. de caerimonia (-is) docere, loqui al.: CIC. dom. 33 de ... -is ... ponti-
 ficum collegium docere. 121 nihil loquor de ... religione, -is (VVLG. Ezech. 44, 5).
 har. resp. 8 de ... -is est contionatus. 12 de ... -is ... , quod tres pontifices statuissent. 13 de -is virginum iudicasse. nat. deor. 1, 14
 quid de ... -is ... existimandum sit. TAC. hist. 2, 91 quod Vitellius de -is publicis ...
 edixisset. GELL. 10, 15 tit. ARNOB. nat. 4, 18 narrare. VVLG. II par. 19, 10
 quaestio est ... de -is. HIER. in Is. 22, 15 p. 319 auferret. PAVL. MED. vita
 Ambr. 26 legatio ... de sumptibus -arum. OROS. hist. 7, 1, 11 de cura -arum
 nec recensendum arbitrator. ad caerimonias accommodare, pertinere al.:
 CIC. dom. 136 ius publicum iudicandi pontifices ... ad suas -as ... accommodaverunt.
 ACT. lud. saec. Aug. (Corp. VI 32323) 86. FEST. p. 157 memoria veterum
 pertinens ... ad ... -as ... antiquorum (VVLG. num. 1, 50 HIER. epist. 85, 5).
 VAL. MAX. 6, 9, 3 ad curam ... -arum converso animo. APVL. apol. 31 ad magorum
 -as advocari. PS. SOL. add. p. 218, 14 litterae in cinere scriptae ad usque
 alteram anni -am permanent. ARNOB. nat. 1, 70 ad -as invocari. PASS.
 Cypr. 4 ad sectam -arum ... revocare. variarum praepositionum iuncturae:
 CIC. leg. agr. 2, 19 quod per -as populi fieri non poterat. dom. 145 obiecti meum
 caput pro vestris -is. LIV. 9, 5, 1 negarunt foedus fieri posse ... sine ... -a.
 VAL. MAX. 1, 1, 8 remotos ab ... cultu -arum oculos. TAC. ann. 16, 28
 contra ... -as maiorum. SVET. Iul. 6 P. Clodium inter publicas -as
 penetrasse ad Pompeiam. Aug. 31 nonnulla ... ex antiquis -is paulatim
 abolita. Claud. 22 quaedam circa -as ... correxit Claudius. APVL. met. 11, 6
 nec inter hilares -as ... quisquam deformem ... faciem perhorrescet.
 LACT. inst. 1, 21, 43 ex ... -is intellegere ... hominibus se mortuis supplicare.
 VVLG. exod. 27, 19 vasa tabernaculi in omnes ... -as. lev. 9, 17 adolens libamenta
 absque -is holocausti matutini (HIER. epist. 73, 2 absque ... legalibus -is).
 num. 9, 3 iuxta omnes -as (9, 14 I par. 23, 31 II par. 31, 21). HIER. epist. 60, 12
 in omnes -as ... sollicitudo disposita. AVG. epist. 82, 29 per ... -arum ...
 observationes ... a peccatis ... mundari. CONC. Aurel. a. 541 p. 93, 11 auctores
 nequitiae a sacris -is arceantur. CORP. VI 1001 insignem erga -as publicas
 curam ac religionem. gen. obiectivus: CIC. dom. 104 estis antistites -arum
 (LIV. 10, 8, 2 TAC. hist. 4, 83). QVINT. decl. 329 p. 294 tyrannum ...
 expugnatorem ... templorum omnium et -arum. CORP. VI 984 conservatori
 -orum publicorum cf. p. 101, 51. 53. 59. 60. 65. 102, 22. 103, 14. 19. 26. 36.

interdum sumas translate pro rebus corporeis ad caerimonias pertinentibus,
 ut QVINT. decl. l 40. TAC. hist. 1, 43 non Piso -is ... imminens exitium
 differebat. ann. 3, 71 cunctas -as Italicis in oppidis ... iuris atque
 imperii Romani esse. FRONTO p. 66, 26 N. oppidum multas res in se
 antiquas habet ... sanctasque -as (VVLG. deut. 4, 8). CORP. VI 934 v.
 supra l. 42. fere i. q. modus: MAR. VICTORIN. gramm. VI 160, 10 ut se
 animi passio ad metrorum -as ... conferat.

derivata: caerimonia, caerimoniosus, caerimoniarius.

caerimonia, -e a caerimonia. ad caerimonias pertinens.

ARNOB. nat. 7, 13 quae pars ab nonnullis consueta est ... causis -bus
 adplicari. 7, 31 sublimitatem deorum colere officiis omnibus -bus de-
 beas. AMM. 29, 1, 31 -i scientia supersistit cortinulae (sacerdos). ISID.
 epist. 7, 6 -ia illa, quae umbra erant veritatis futurae, quibus pecudum
 carnes immolabantur, tanto voluit deus decore perfrui.

caerimonia, -a a caerimonia. gentilium ratione sacrificare: PASS.
 Cypr. 3 iusserunt te sacratissimi imperatores -ari (AVG. serm. 309, 5).

caerimonia, (-a, -um) a caerimonia. caerimonis celebratus: AMM. 22, 15, 17
 crocodili per septem -os dies mitescent, ... quibus sacerdotes Memphi
 natales celebrant Nili. Bannier.

caerimonia, -i v. caerimonia. caerites v. Caere nom. propr.

caernus, caernophorus v. cern-

caerulanus, -antis [cf. c. caerulus. Th.]. FVLG. myth. 1 praef. p. 14, 1
 musa (i. Astronomia) -anti peplo circumlita.

caeruleus, -a, -um. a caerulus. caeruleo colore fucatus: VELL. 2, 83, 2
 Plancus ... cum -s et nudus caputque redimitus harundine ... Glaucum
 saltasset deum marinum.

caeruleus, caerulus, -a, -um [a 2. caelum ductum esse videtur, etsi
 deest probata aliqua terminationis explicatio. Th.]. GLOSS. glaucus, -eo
 marino colore, -a varia; -eum (-um) γλάκων, γλάκων, ἀείρων. GLOSS. V
 352, 34 ha(e)wi (anglosax. 'glaucus' vel 'viridis'). SERV. Aen. 7, 198
 -um est viride cum nigro, ut est mare (ISID. orig. 12, 6, 10). DIFF. gramm.
 VII 527, 3 -us natura color est; -eus natura fingitur: ita alterum est,
 alterum fit (BEDA gramm. VII 267, 14) ISID. diff. 1, 115 -us est color,
 -eus qui ex eo colore confectus est natura. nam -um ipsum colorem
 dicimus (DIFF. ed. Beck p. 44, 15). DIFF. Suet. p. 311, 17 -um est tam-
 quam aurum, -eum tamquam aureum; ita illud rei nomen est, hoc
 denominative dicitur. DIFF. gramm. suppl. 282, 23 inter -eum et -um
 hoc interest, quod -eum dicimus quasi aureum et -um quasi argen-
 tum. legitur utraque forma inde ab ENN. et PLAVTO (fort. a NAEV.
 v. p. 104, 19) per totam latinitatem. vetustiores et qui eos imitabantur

formas caerulus et -a praetulisse videntur, cum versui heroico in
 casibus obliquis solae formae -ei, -eo etc. aptae sint. habent -us
 NAEV. (?) semel ENN. sexties (ter -eus) PLAVT. semel (semel -eus) VARRO
 semel LVCR. septies (et plur. quidem -a, semel -eus) GERM. quater
 APVL. quinquies (semel -eus); inde a CIC. praevalet forma versui fa-
 cilior caeruleus, quam habent CIC. sexties (ter -us) CAES. semel CATVLL.
 semel (semel -a) VERG. 16^{ies} (septies plur. -a) CIRIS sexties AETNA
 et COPA singulis locis. HOR. semel (semel -us) TIB. quater (bis -a) OV.
 32^{ies} (19^{ies} -us) EPICED. DRUSI ter MANIL. septies VITR. quinquies SEN.
 phil. 18^{ies} (quater -us) COLVM. quater PLIN. nat. 43^{ies} (semel -us) VAL.
 FL. 12^{ies} (quinquies -us). deest apud TER. RHET. ad. Her. NEP. SALL.
 LIV. SEN. rhetor. VELL. VAL. MAX. PHAEDR. SCRIB. LARG. MELAM
 PETRON. CALP. in codd. formae caeruleus et caerulus saepissime va-
 riant, item formae ab cae- ce- incipientes. caeruleus legitur CARM.
 epigr. 1524, 3 (saec. IV exeunt.), saepius in lapidibus caeruleus.
 cf. Archiv 14 (1905) 75-88.

A proprio sensu, colorem glaucum vel lividum indicans:

1 de caelo et rebus ad caelum pertinentibus: de caelo ipso: NAEV. (?)
 frg. Varro ling. 7, 7 hemisphaerium ubi concha -a (cacherulo F) saeptum
 stat. ENN. ann. 9 quae cava corpore -eo cortina receptat. 49 caeli
 -a templa (65). AETNA 332 -eo siccus Iove fulgeat aether. Ov. fast.
 3, 449 -eum caelum. MANIL. 1, 703 in -eo mundo (1, 712 cf. 1, 733).
 VAL. FL. 7, 378 -ei ... Olympi. STAT. Theb. 10, 118 -eo ... ab aethere.
 de caeli sideribus: CIC. Arat. 142 Pistris (275. 416 AVIEN. Arat.
 981). VERG. georg. 1, 453 color solis -eus pluviam denuntiat (Ov. met.
 15, 789 -us et vultum ferrugine Lucifer atra sparsus erat. SEN. Herc. f.
 132 -eis euectus equis Titan). CIRIS 38 lunae sidera -eis orbem pul-
 santia bigis (VEG. mil. 4, 41 lunae color -eus indicat pluvias). MA-
 NIL. 1, 409 -eo contorquet lumina vultu Canicula. AVIEN. Arat. 560
 Piscis borealis -us erigitur. 900 -eum Corvum. 1031 -eo Cancro. 1376
 cum -eo flagraret Sirius astro. de arcu caelesti: SEN. Oed.
 319 Iris -ea fulvis mixta oberravit notis. nat. 1, 3, 4 videmus in eo
 aliquid flammae, ... aliquid -ei. 1, 3, 12 humor modo -eas lineas,
 modo virides ... ducit. 1, 4, 4 color -eus a nube (cf. 1, 10 color
 multiplex, ex -eo fulvoque varius). AMM. 20, 11, 28 color concedit in
 -um et virentem. GREG. M. in Ezech. 1, 8, 29 ex parte -eus et ex
 parte rubicundus. inde de calore a sideribus orto: AVIEN. Arat.
 397 Hyperionii flagrat via Solis et isto se duce -ei referunt mo-
 menta caloris.

2 de aqua et eius incolis: a de mari, fluminibus, fon-
 tibus al.: ENN. ann. 143 (pont) i -a prata. 385 -eum sale. PLAVT.
 Rud. 268 per vias -as maris (Ov. epist. 15, 106). Trin. 834 -eos
 per campos (SIL. 14, 253). VARRO Men. 278 Propontis -a (AVIEN. orb.
 terr. 979 -eum Hellespontum). CIC. ac. 2, 105 mare modo -eum vide-
 batur (frg. 7 mare nonne -eum? CIRIS 390. Ov. ann. 2, 11, 12 -a forma
 maris. SEN. Ag. 441. GELL. 2, 26, 22 non enim videbatur -eum mare
 cum marmore flavo convenire. 2, 30, 11 observatum est austris spi-
 rantibus mare fieri glaucum et -eum, aquilonibus obscurius atrius-
 que. HIER. in psalm. 47 maris -ei ... colorem. AVG. civ. 22, 24 mare
 sese diversis coloribus induit et aliquando -eum est. DRAC. laud. dei
 2, 160). CATVLL. 36, 11 -eo ponto (LVC. 5, 481 ponti plaga -a. VERG.
 Aen. 12, 182 Ov. met. 13, 838 MANIL. 5, 676 SEN. Herc. O. 281 ANTH.
 461, 8 AVIEN. orb. terr. 12 AVSON. Mos. 219). CATVLL. 64, 7 -a ... aequora
 (COLVM. 10, 53 LVCAN. 2, 220 VAL. FL. 8, 3 SIL. 15, 152 AVIEN. Arat. 645
 orb. terr. 653 MAR. VICTORIN. aleth. 1, 90). LVC. 2, 772 si -eis constarent
 aequora ponti seminibus. VERG. Aen. 7, 198 vada -a (CVLEX 106 GERM. 154
 SIL. 2, 1 AVIEN. Arat. 807 orb. terr. 120 et saepius. CORIPP. Ioh. 1, 196).
 VERG. Aen. 10, 209 -a freta (EPIST. Sapph. 65 GERM. 311 SEN. Oed.
 451 AVIEN. Arat. 1241 DRAC. laud. dei 2, 355). TIB. 1, 3, 37 -eas undas
 (Ov. epist. 5, 42 Pont. 2, 10, 33 hal. 104 STAT. Theb. 6, 582 AVIEN.
 Arat. 61 orb. terr. 144. AMM. 20, 11, 29 undae interiores sine ulla con-
 cretione -ae). TIB. 1, 7, 12 -a lymphae. 1, 7, 14 Cydne, qui -eus ... serpis.
 LYGD. 4, 18 -eo ... amne (STAT. silv. 1, 5, 51 AVSON. Mos. 84). Ov. ars 3, 126
 -eae aquae (met. 8, 229. Pont. 3, 5, 2 -eis Hister aquis [cf. 4, 10, 62]. SEN.
 Ag. 69. nat. 3, 2, 2 aquae discrimina coloris: purae sunt, turbidae,
 -eae, luridae [Georg Müller, codd. lucidae]. SIL. 4, 82). Ov. met. 2, 528
 gurgite -eo (AVIEN. Arat. 780. in imagine MART. CAP. 1, 15). trist.
 3, 10, 29 -eos ... latices. SEN. nat. 4, 2, 23 Nilus ex mari purus et
 -eus efflueret. PLIN. nat. 31, 56 Borysthenes ... -eus fertur. SIL. 10, 363
 gelidis Anien trepidabat -us undis. 17, 51 -eis fluctibus (STAT. silv.
 1, 2, 117). STAT. Theb. 1, 38 -a Dirce. 3, 250 stagna -a (AVSON. Mos.
 482 SIDON. carm. 11, 26). 4, 172 -a Lerna in Capanei scuto. MART.
 13, 83 -eus Liris. APVL. met. 4, 28 -um profundum pelagi. AVIEN.
 Arat. 1673 -eus aestus (orb. terr. 95). orb. terr. 338 -us accedens diti
 loca flumine adulat Siris. 423 -eum Padus evomit flumen. AVSON.
 Mos. 477 -a flumina. CLAVD. 22, 249 -us Oceani amictus (i. undae).
 28, 196 Addua -us (SIDON. epist. 1, 5, 4). carm. min. 26, 28 -us lacus.
 DRAC. Romul. 7, 141 -a marmora. CASSIOD. var. 2, 39, 2 -um fontem.
 inde vocabantur fontes Caeruleus et Curtius: PLIN. nat. 36, 122 FRONTIN.
 aq. 13. 14. 72 SVET. Claud. 20. cf. CORP. VI 1256 ex fontibus qui voca-
 bantur Caeruleus et Curtius. 1257 aquas Curtiam et Caeruleam. 1258.

b de deis marinis et fluvialibus: cf. Ov. met. 2, 8 -eos habet unda
 deos. CIC. nat. deor. 1, 83 -eos oculos esse Neptuni. VERG. Aen.
 5, 819 -eo curru volat Neptunus. CIRIS 483 -eo Neptuni regno. PROP

cornua sertis. PRVD. c. Symm. 1, 424 *video* -easque animas atque idola nigra volare. CARM. de mens. 2, 5 *Februarium* -eus nodo constringit amictus.

de morte et sepulcro: EPICED. Drusi 93 lumina -ea iam iamque natantia morte. POTAM. tract. 1 p. 1412^A humoris rivus, qui de gurgite viscerum relaxatur... taeter et -eus *Lazari mortui* (cf. p. 1413^B *supra* p. 105, 70). INSCR. christ. Leblant I 21 actaque -eis insultat vita latebris *i. sepulcro*. *nota*: PELAGON. 59 *mucus narium* -eus... febres indicat (VEG. *mulom.* 2, 36, 1).

neutr. subst. caeruleum, caerulum, -i. 1 *i. q. pigmentum*: cf. p. 103, 78 sqq. *et v. Blümmner, Technologie IV p. 499 sqq.* VITR. 7, 11, 1 -ei temperationes Alexandriae primun sunt inventae (CET. FAV. 27 p. 308, 5 ISID. orig. 19, 17, 14). 7, 14, 2 luteo -eum inficiunt et <ita> utuntur viridissimo colore (CET. FAV. 27 p. 309, 6). PLIN. nat. 33, 91. 158. 161. 162. 163. 35. 45. 46. 47. 49. SOL. 15, 3 *Agathyrsi* -o picti. 2 *i. color caeruleus*: PLIN. nat. 37, 87 *gemmae radice nigra aut -eum imitante*. PLIN. *epist.* 8, 20, 4 *lacus Vadimonis color -o albidior*. SOL. 52, 61 *berylli* intervirente glauci et -i temperamento quandam praeferrunt puri maris gratiam. 15, 28 *smaragdus* optimus si -o coruscabit (20, 15 *ceraunium gemma candidum est, splendet tamen -o*). 15, 3 fucatis in -um crinibus. AMM. 20, 11, 27 *arcus caelestis species* visitur postrema -o concreta et viridi. ISID. orig. 19, 17, 16 mixturam purpurae -ique mirabilem reddens. 3 *i. q. mare*: VERS. metr. Mar. Victorin. gramm. VI 61, 24 -i Neptune rector. *pluralis n. subst. caerula, -orum.* 1 *i. q. caelum*: ENN. scen. 292 lumine sic tremulo terra et cava -a candent. LVCR. 1, 1090 per caeli -a (6, 96 Ov. met. 14, 814 fast. 2, 487). 5, 772 per -a mundi. 6, 482 subtextit -a nimbis. MART. CAP. 2, 190 *de Phoebos*: retegis quod -a luce (lucet *codd.*). 2 *i. q. mare*: ENN. ann. 524 <-a salsa ul>ulabant (*suppl. G. Götz in Festi lacuna*). CIC. *carm. frag.* 29, 3 est transvectus -a cursu. VERG. Aen. 3, 208 -a verrunt (4, 583 LVCAN. 3, 542). 8, 072 fluctu spumabant -a cano (cf. SIL. 1, 575 spumea -a). GERM. 579 -a linguunt. *frag.* 3, 6 perstridunt -a venti. VAL. FL. 1, 460 petit -a. 1, 561 Aegaea -a. SIL. 4, 298 divisaeque -a pulsu (cf. 13, 881 lustrabit -a. 14, 355 scindebat. 14, 380 findit. 14, 624 invadit. 15, 239 sulcarant -a. 16, 27 tramisit. CORIPP. Ioh. 1, 322 -a sulcantes. 4, 256). SIL. 4, 482 media inter -a (cf. CLAVD. rapt. Pros. 2, 3). 6, 363 resonantia -a. *et saepissime* (24^{ies}). NEMES. cyn. 272 Neri per -a. CLAVD. 7, 198 summa freti per -a. 15, 67 metimur -a. 17, 182 desueta vetus temptabo -a vector. AVG. civ. 18, 23 -a ponti (AVIAN. fab. 20, 11 SEDVL. *carm. pasch.* 1, 136. 2, 222. 3, 219 DRAC. *laud. dei* 1, 676 Orest. 41). RVT. NAM. 1, 316 -a curva. 2, 30 -a Etrusca. SIDON. *carm.* 7, 16. DRAC. *laud. dei* 1, 239 per -a vasta. ENNOD. *carm.* 1, 6, 21 siccis qui pressit -a plantis. *nota*: AVSON. Mos. 283 per -a (*i. q. in litore*). 392, 13 *anates* populates -a rostro. SIDON. *epist.* 1, 5, 8 Anienis -a (*i. q. fluenta*). 3 *i. q. caeruleus splendor*: CLAVD. 8, 588 fulgor Hiberus temperat arcanis hyacinthi -a flammis (SIDON. *carm.* 11, 26).

masc. substant. caeruleus, -i bestiarum aquatilium nomina: 1 *bestia similis 'cani marino'*: cf. ISID. orig. 12, 6, 10 -i a colore appellati. GLOSS. IV 32, 1 *bestia marina, <a> colore vero (ceruo H)* appellatus. IV 217, 22 *bestia marina (494, 15. V 593, 31). V 275, 47 caeruleus et color est, canes marini (BOETH. divis. 877^D est alius marinus canis, qui -eus appellatur)*. IVV. 15, 7 illic -eos (ω, illic aeluros P, illic aeluros *Budaeus, vulgo*), hic piscem fluminis venerantur Aegyptii. AVSON. 14, 2 Trinacrii quondam currentem in litoris ora ante canes leporem -eus rapuit. 2 *piscis quidam*: GLOSS. III 437, 25 *ζόγαινα (ζύγηννα codd.)*. 436, 30 *ὄδροσπάταλος (ignot.)*. POL. SILV. nom. anim. chron. I p. 544, 7 -eus inter nomina natantium. 3 *vermis quidam*: PLIN. nat. 9, 46 in Gange esse vermes... -eos, qui nomen a facie traxerunt (SOL. 52, 41).

synonyma: ad I: caesius (CIC. nat. deor. 1, 83), glaucus (GELL. 2, 30, 11), purus (SEN. nat. 4, 2, 23). ad II: ater saepius, fuscus (VEG. *mulom.* 2, 36, 1), niger (PRVD. c. Symm. 1, 424), taeter (POTAM. tract. 1 p. 1412^A). *opposita*: ad I: ater (GELL. 2, 30, 11), luridus (SEN. nat. 3, 2, 2), obscurus. ad II: candens (VITR. 9, 2, 1), candidus (PELAGON. 59), clarus (MACR. sat. 1, 19, 10), marmoreus (LVCR. 2, 274). *derivata*: caerulans, caeruleatus, caerulosus. *compositum*: subcaeruleus.

caerulōsus (-a), -um a caerulus. *plur. neutr. subst.*: SEDVL. op. pasch. 3, 19, 1 sub -a aestuantis undae (cf. l. 38). Goetz. **caerulum, caerulus** v. caeruleus. **caesa**, -ae f. [cf. c. caedere. Th.]. GLOSS. IV 578, 42 vibices caesae plagarum (IV 192, 21. V 253, 23). VEG. mil. 1, 12 -a, quovis impetu veniat, non frequenter interficit. *ibid.* dum -a infertur, brachium dextrum latusque nudatur. **caesalis** (e) [cf. c. caedere. Th.]. ad caedendum aptus: GROM. p. 306, 21 lapis Tiburtinus -s dicitur. cf. Rudorff, *grammat. Institutionen* p. 273. **caesapon**, -i n. nomen herbae. PLIN. nat. 20, 59 alterum est genus lactucae, quod Graeci -on vocant eqs. 1, 20, 26. **caesar, caesarianum** v. nom. propr. s. Caesar. **caesariatus**, -a (um) a caesaries. PAVL. FEST. p. 45 caesariati comati. GLOSS. Plac. V 14, 24 comati, a caesarie dicti. PLAVT. Mil. 768 admutiletur miles usque -s. TERT. pall. 4 apud aliquos Numidas etiam equis -os (*i. iubis equinis ornatos*). IVL. VAL. 1, 4 deum

canitie -um capitis. translate de arboribus sim. i. q. frondifer.

APVL. mund. 23 videas et viridantibus comis -am esse terram. ITIN: Alex. 21 loci facies palmis arboribus grandifera et -a.

caesariēs, -ei f. [cf. esse videtur c. ind. kēsarah 'crines, iuba'. Th.].

SERV. Aen. 1, 590 a caedendo dicta -s, ergo tantum virorum est (ISID. orig. 11, 1, 29, sed falso, cf. ex gr. CATVLL. 66, 8 VERG. *georg.* 4, 337 Ov. am. 3, 1, 32 met. 4, 492 LVCAN. 1, 189 AMBR. hex. 6, 9, 56 VVLG. deut. 21, 12 CLAVD. 1, 85. 10, 99 rapt. Pros. 2, 48. 3, 87 DRAC. *laud. dei* 1, 395). SERV. auct. Aen. 8, 659 'caesaries' coma ab eo, quod caedi potest. MAB. VICTORIN. gramm. VI 25, 2 coma incisa non ce(n)saries, sed caesaries est a coma caesa. GRAMM. suppl. 292, 7 'caesarie' per a et e. *de declin.* cf. GRAMM. suppl. 131, 10. GLOSS. coma capitis. capilli. capilli, crines, coma. κόμη. ἀνδρόπων κόμη. κόμη, πλόκαμοι. LYD. mens. 4, 102 τὴν κόμην πατριῶς οἱ Ῥωμαῖοι καισαρίαν προσεγορεύουσιν. NOT. Tir. 38, 75. legitur semel ap. PLAVT., deinde saepius apud poetas inde a CATVLL., ex pedestribus scriptoribus habent singulis locis LIV. PLIN. paneg. APVL., saepius posteriores, adamavit HIER. ubique singulari legitur.

proprie: hominum crines capitis: PLAVT. Mil. 64 vide -s quam decet (SEN. Phaedr. 801 *Phoebum -s nescia colligi perfundens umeros ornat et integit*. CLAVD. 8, 552 confusaque motu -s decet). CATVLL. 66, 8 me caelesti in numine vidit e Bereniceo vertice -em (loquitur stella 'coma Berenices'). VERG. *georg.* 4, 337 *nymphae -em effusae nitidam per candida colla* (LIV. 28, 35, 6 adornabat promissa -s. SOL. 52, 18 Indis omnibus promissa -s). Aen. 1, 590 ipsa decoram -em Aeneae Venus adflarat. 8, 659 aurea -s ollis (sc. Gallis) erat. 11, 643 nudo cui vertice fulva -s erat. 12, 302 -em laeva turbati corripit hostis (Ov. met. 12, 348 prensamque sinistra -em retinens. LVCAN. 8, 681 generosa fronte decora -s compressa manu est. PRVD. cath. 4, 61 huius -e manu prehensa). CIRIS 121 capite a summo regis Nisi... candida -e florebant tempora. HOR. *carm.* 1, 15, 13 nequiquam Veneris praesidio ferox pectus -em (Parin adloquitur) (GRATT. 273 p. 109, 11. ARNOB. nat. 2, 41 calamistris vibrare -em. CLAVD. 1, 85 nam neque -em crinali stringere cultu patitur Roma dea. *carm. min.* 48, 11 repexam -em infra l. 62. SIDON. *epist.* 1, 2, 2 in verticem -s refuga crispatur). Ov. am. 3, 1, 32 movit densum -e caput. met. 1, 180 terrificam capitis concussit terque quaterque -em, cum qua terram, mare, sidera movit (Hom. Il. 1, 529). 4, 492 erinus -em excussit. 10, 139 et modo qui nivea pendebant fronte capilli, horrida -s fieri. 13, 914 admiraturque colorem -emque umeros subiectaque terga tegentem (SEN. Phaedr. 801 -s... perfundens umeros supra l. 20. SIL. 6, 428 horrida cano vertice descendens ingentia colla tegebat -s. STAT. Theb. 6, 195 tergoque et pectore fuscum -em. AVSON. 393, 45 -em rutilam per candida colla refundis [*idem vir antea: crinem flavus*]. CLAVD. *carm. min.* 31, 42 dubiam lanuginis umbram -s intonsa tegit). Ov. met. 13, 961 hanc ego tum primum viridem ferrugine barbam -emque meam, quam longa per aequora verro, vidi (APVL. met. 5, 22 videt capitis aurei genialem -em ambrosia temulentam). PAVL. FEST. V 177, 30 -em comam, unde et omnes imperatores antiqui Caesares dicti sunt, quod com(a)ti essent). LVCAN. 1, 189 canos effundens vertice crines -e lacera adstare. 2, 373 Cato nec horrificam sancto dimovit ab ore -em. BVC. Eius. 1, 44 plurima barba albaque -s pleno radiabat honore. SIL. 4, 201 flavam qui pondere victor -em crinemque tibi, Gradive, vovebat. 5, 439 hirtaque torvae frontis -s... umbrabat rictus. 8, 560 facilesque comae nec pone retroque -s brevior Scipioni erat. STAT. Theb. 6, 195 -em ferro minuit. 10, 607 vittasque prementes -s insana levat. IVV. 13, 165 quis stupuit Germani... flavam -em? PLIN. paneg. 4 festinatis (*i. praeproperis*) senectutis insignibus ad augendam maiestatem ornata -s (*i. alba*) (CLAVD. 10, 99 -em tunc forte Venus fingebat. aliter: *carm. min.* 48, 11 hic lapis crinis repexam -em regum ornat). POTAM. tract. 1 p. 1414^B sparsam crinis miserandi -em (CLAVD. 8, 447 ante ducem nostrum flavam sparsere Sugambri -em. 8, 552 confusa supra l. 21. rapt. Pros. 2, 248 vehitur Proserpina -em diffusa Noto). AVIEN. orb. terr. 419 flavaque -em (acc. *graec.*) Germania (CLAVD. 24, 19 flavente Sugambri -e). AMBR. hex. 6, 9, 56 quam speciosa -s, quam reverenda in senibus, quam veneranda in sacerdotibus, quam terribilis in bellatoribus, quam decora in adolescentibus, quam compta in mulieribus, quam dulcis in pueris. in psalm. 118 serm. 10, 6 est enim homo... -e gratus. VVLG. num. 6, 5 crescente -e capitis eius (κόμην τρίχα). 6, 18 tunc radetur Nazaraeus... -e consecrationis suae (τὴν κεφαλήν). (deut. 21, 12 quae radet -em [κεφαλήν]. HIER. in Ezech. 5, 1 p. 49 infra l. 80. *epist.* 70, 2 Ezechiel tondet -em suam. PRVD. perist. 13, 30 deflua -s comescitur ad breves capillos. intonsa: CLAVD. *carm. min.* 31, 42 supra l. 45. DRAC. *laud. dei* 1, 396 -s intonsa comis Euae). VVLG. II reg. 14, 26 quia gravabat eum (Absalom) -s. HIER. in Am. 8, 9 p. 340 capita prius Nazaraeorum decorata -e comam domino nutriebant. in Is. 24, 21 p. 338 cuius -s describitur candida. in Ezech. 5, 1 p. 49 in -e et barba pulchritudinis et virilitatis indicium est, quae si radantur eqs. 7, 18 p. 73 quando perdit decorem -s (epist. 14, 10 squalidi capitis horret inculta -s. CLAVD. rapt. Pros. 3, 87 squalabat pulchrior auro -s Proserpinae). HIER. in Ezech. 24, 15 p. 280 nos coronam capillorum intelligamus -em. 44, 17 p. 550 operiri capita sacer-

dotum sua naturalique -e. epist. 1,9 circa sanctamque -em innoxium lusit incendium. PS. AVR. VICT. epit. 48, 8 Theodosio et Traiano fuit par -s. AVG. civ. 14, 24 sunt qui totam -em capite immoto . . . deponunt ad frontem revocantque cum volunt. MART. CAP. 1, 13 Solis caput velut auratam -em rutili verticis imitatur. 1, 75 ipsius vero divi auro tinctam -em crederes. PS. RVFIN. in Am. 8, 10 ut -s vel ludibrio vel morbo incipiat consumente defluere. SIDON. epist. 9, 9, 14 non -em pascere. SEDVL. op. pasch. 2, 17 miles -em beati capitis ornatura perpetuae nobilitatis gratulabitur iam corona.

pili barbae hominum: Ov. met. 15, 656 -em longae dextra deducere barbae. de bestiis: GRATT. 273 discretae collo -s neu pexa nimis ne frigoris illa impatiens (in canibus). VAL. FL. 6, 227 non flava galeri -s iuvat. CLAVD. 22, 471 flagrantibus inde -em sertis . . . iubasque subligat equorum Solis. metonymice de fronde arborum: Ov. met. 10, 139 (in metamorphosi capilli in frondem) v. p. 108, 39. CASSIOD. var. 11, 38, 2 paludum pulchra -s silvae Niloticae. epitheta ad colorem caesariei spectantia: alba: BVC. Eins. 1, 44. candida: HIER. in Is. 24, 21 p. 338 (sim. tempora candida -e: CIRIS 121). flava: SIL. 4, 201. adde IVV. 13, 165 AVIEN. orb. terr. 419 CLAVD. 8, 447 (tribus his locis de Germanis). de pelle bestiarum: VAL. FL. 6, 227. flavens: CLAVD. 24, 19 (Germanorum); sim. aurea (i. q. flava): VERG. Aen. 8, 659 (Gallorum) et aurata MART. CAP. 1, 13, auro tincta: MART. CAP. 1, 75. fulva: VERG. Aen. 11, 643. nitida: VERG. georg. 4, 337. rutila: AVSON. 393, 45 (i. q. 'flava' v. p. 108, 44). viridis: Ov. met. 13, 961. ad cultum spectantia: hirta: SIL. 5, 439. horrida: Ov. met. 10, 139 SIL. 6, 428. horrida: LVCAN. 2, 373 (cf. horret inculta: HIER. epist. 14, 10). decora: VERG. Aen. 1, 599 LVCAN. 8, 681. deflua: PRVD. perist. 13, 30. intonsa: CLAVD. carm. min. 31, 42 DRAC. laud. dei 1, 395.

synonyma: crines, coma (comae). derivatum: caesariatus. caesicius (-a), -um [incertae ut significationis ita originis. Th.]. de linteolo. PLAVT. Epid. 230 quid istae, quae vesti quotannis nomina inveniunt nova? tunicam rallam, tunicam spissam, linteolum -um. cf. NON. p. 539 -m linteolum dicitur purum et candidum, a caedendo, quod ita ad candorem perveniat, vel quod oras circumcisis habeat.

caesim adv. [cf. c. caedere, caesus. Th.]. DOSITH. gramm. VII 412, 7 caesim πληκτικῶς (GLOSS. II 409, 39). GLOSS. Plac. V 13, 5 per caedes quomodo vicissim per vices. V 54, 14 quasi limate (limitate i. ἀφοριστικῶς Deuerling) aut dolate. I proprie: a de rebus: COLVM. 4, 25, 2 in vinea ductim potius quam -m facienda. 4, 25, 3 -m vitem petit. APVL. met. 5, 1 lapide pretioso -m deminuto. 2, 15 lagoena iuxta orificio -m deasceato patescens (cf. Leo, Archiv 12 (1902) 95). b de hominibus: LIV. 22, 46, 5 punctum magis quam -m . . . petere hostem. 7, 10, 9 Gallus -m cum ingenti sonitu ense deiecit. SEN. rem. fort. 3, 1 quid interest, -m moriar an punctum? SVET. Cal. 58 cervicem gladio -m graviter percussisse. PANEG. 12, 36 punctum -m ferire. VEG. mil. 1, 12 non -m sed punctum ferire discabant (3, 4). 2, 23 caput petere punctum -mqe (SIDON. epist. 3, 3, 5). 1, 12 -m pugnantes. 2 translate de oratione caesa (cf. p. 58, 26 sqq.) i. q. incisim: CIC. orat. 225 membratim adhuc, deinde -m diximus (RVFIN. gramm. VI 571, 21). QVINT. inst. 11, 3, 102 Graeci enthymemata sua gestu corrotundant velut -m. 9, 4, 126 ubicunque acriter erit et instanter <et> pugnaciter dicendum, membratim -mqe dicemus (affert GLOSS. V 54, 14).

caesio, -ōnis f. [cf. c. caedere. Th.]. GRAMM. suppl. 35, 34 a caesum ire caesio. 1 de arboribus: COLVM. 4, 33, 1 castanea post quinquennium caesa more salicti recreatur neque in palum formata fere usque in alteram -em perennat. 2 de hominibus i. q. verberatio: TERT. apol. 39 disceditur non in catervas -um nec in classes discursationum.

caesitas, -ātis f. a caesius. BOETH. in Porph. comm. 4 p. 115^D nasi curvitas, -s oculorum. saepius legitur apud Boethium.

caesius, -a, -um [cf. c. caesullae. sunt qui conferant theodisc. heitar anglosax. hādor lituan. skaistas skaidrus 'clarus'. v. Fick, Zeitschr. f. vergl. Sprachforsch. p. 21, 85. Th.]. VARROLING. 8, 76 in aliis verbis . . . deest medium ut 'caesior' caesius caesissimum (superlativum nusquam legi). GELL. 2, 26, 19 nostris autem veteribus 'caesia' dicta est, quae a Graecis γλαυκός, ut Nigidius ait, de colore caeli, quasi caelia. FEST. p. 273 ravi coloris appellantur, qui sunt inter flavos et -os. p. 274 ravillae a ravis oculis que <m>admodum a -is caesullae. GLOSS. glaucus. γλαυκός. χαρῶπός. caesios: vario<s> oculos. oculi -i: cattinei. II 572, 34 -us: glaucus, ualdenegi (anglosax. ignot.). legitur inde a TER. non nisi de oculis dicitur exc. AVELL. v. p. 110, 15.

1 de oculis personarum: CIC. nat. deor. 1, 83 -os oculos Minervae (FEST. p. 174 MIN. FEL. 22, 5). VITR. 6, 1, 3 gentes directo capillo et rufo, oculis -is (caesis codd.). CELS. 7, 7, 13 pupillae color -s. PLIN. nat. 11, 142 -ii oculi in tenebris clariore. SVET. Nero 51 fuit oculis -is et hebetioribus. APVL. met. 2, 2 oculi -ii quidem (ceci siquidem cod.), sed vigiles et in aspectu micantes. ARNOB. nat. 6, 10 deus habeat oculos -os. SPART. Hel. 2, 4 Helius quod oculis -is . . . vigerit. DARES 13 Patroclum . . . oculis -is (om. L. G., cereis M, cesiis ed. Venet. 1499). AMM. 25, 10, 14 Iulianus oculis -is (30, 9, 6). BOETH. in Porph. dial. 2 d. 48^D si quis sit -is oculis. 2 inde i. q. homo caesiis oculis:

cf. GLOSS. II 263, 22 γλαυκός ἄνθρωπος. V 275, 65 glaucis oculis vel lentiginosus (v. infra l. 6 et 9). cf. III 86, 62/63 γλαυκός, caesius cattineis oculis. de personis: TER. Haut. 1062 rufamne illam virginem, -am, sparso ore, adunco naso (perperam EVGRAPH. id est oculis obtortis vel caesuras id est rugas habentem aut lenticulosam. SCHOL. Ter. p. 126, 28 lenticulosam, vel oculis felineis atque viridibus). TER. Hec. 440 homo crispus, crassus, -s (DON. glaucis oculis, quasi felis oculos habens et glaucos. EVGRAPH. oculis tortis paulum. SCHOL. Ter. p. 145, 15 lenticulosus vel rugatus a caesuris). RHET. Her. 4, 49, 63 hominem canum subcrispum -um. LVCAN. 4, 1161 puella -a Palladium est in amore. IREN. 1, 9, 4 -a Pallas (HYG. fab. 165 p. 19, 3). ARNOB. nat. 3, 14 deos . . . effingitis . . . aquilos -os rivos. GARG. Mart. med. 54 aiunt oculos infantium -orum ad colorem nigrum posse revocari.

de bestiis: CATVLL. 45, 7 -o veniam obvis leoni. 3 de lapidibus: AVELL. p. 755, 14 beryllium lapis glauci, id est -ii coloris est, marinae tincturae similis et aeris.

masc. substant. caesius. GLOSS. III 256, 68 ὁ γλαυκός -us, glaucus (inter pisces). fortasse id quod caeruleus p. 107, 55. Goetz.

caesna v. cena.

caesor, -ōris m. a caedo. GLOSS. II 472, 45 φονεύς. III 256, 68 δαρτός (an δαρτής?). 505, 2 ὄλοκόπος silvae -r. cf. PROB. cath. gramm. IV 16, 34. 1 caeduntur res: ITALA deut. 29, 11 (Lugd.) a ligni -bus (ἔνλοκόπου). HIER. in Is. 14, 7 p. 250 lignorum arborumque -es. epist. 53, 6 metallorum lignorumve -es (cf. Blümner, Technologie III p. 69, 5). VVLG. II par. 24, 12 -es lapidum (λατόμων). EVCHER. instr. 2 p. 147, 12 latomi . . . lapidum -es (AVELL. p. 746, 15). nota: CORP. VIII 20590 mesa (i. mensa) Saturnini lapide cesori(s). 2 caeduntur homines: GREG. TVR. Franc. 5, 49 p. 242, 9 quanti accedere circa miserum potuerunt artus, toti -es erant.

Hoppe.

*caespes, -itis m. [orig. inc. similitudine sonorum coniungitur c. verbo osco kaispatar in execratione adhibito, sed dubia significatione. sunt qui conferant c. caedere aut c. got. haifsta 'certamen, rixa'. Th.]. ISID. orig. 17, 6, 13 v. p. 113, 38. SERV. auct. Aen. 11, 566 caespite: Probus aut 'cespitem' aut 'caespitem'. GLOSS. Plac. V 13, 10 (54, 16) caespites. . . scribimus diphthongum. forma caesp - in optimis codd. legitur, item ORAT. imp. Hadr. ad exerc. (CORP. VIII 18042) l. 81 et ACT. Arv. aetatis Alex. Severi p. 111, 38 et 49, eadem probatur vocabulo osco supra l. 31. contra cesp - ACT. Arv. a. 218 bis, v. p. 111, 37, 48. INSCR. christ. Rossi II p. 88 n. 37, 1. p. 264, 2. p. 267 n. 20, 3 p. 111, 23. 24 (si codd. fidem habemus). cispitis: POPYR. Marini 116 (a. 540) cisp - GLOSS. V 277, 14. 298, 38 (V 242, 27 cod. Sangall.). nomin. cespis legitur FAVST. REL. grat. 2, 1 p. 60, 22 VICT. VIT. 3, 56 GLOSS. IV 32, 43. 83, 8. 21. 218, 4. 242, 27. V 275, 56. 277, 14 (cispis) (cespitem scrib. GLOSS. IV 32, 43. 492, 55). abl. sing. cespiti ACT. Arv. a. 218 A 19 p. 111, 37. sed ibidem cespitem et caespitem v. p. 111, 38. 48. legitur inde a CIC. et CAES. per totam latinitatem, rarius apud poetas, saepius apud scriptores pedestres, adamata imprimis AVIENO qui habet 74^{ies}. [it. cespitem. M.-L.]

I proprie: gleba terrae una cum gramine. A imprimis gleba graminea consulto ab homine excisa, quae notio primaria fuisse videtur. PAUL. FEST. p. 45 caespes est terra in modum lateris caesa cum herba sive frutex recisus et truncus. SERV. ecl. 1, 68 caespitem: id est terra cum propria herba evulsa. SERV. auct. Aen. 11, 566 scilicet quod -s gleba sit. GLOSS. herba cum terra sua abscissa. gleba cum herba levata. terra cum (trad. aut) gramine. terra cum herbis. χορτόπλινθος. χορτόπλινθος, χορτόβωλος, πλινθος (πληθος trad.). GLOSS. Plac. V 14, 36 (54, 17) -bus: glebis terrae cum suo gramine, interdum alio loco 'ramis' significat. cf. IV 411, 31 fecundi -tes: fertiles glebae (V 600, 20). 500, 38 fructiferi. [falso GLOSS. III 479, 18 -e: ἀπογοραφή, v. Caere nom. propr.] 1 generaliter: CIC. Caecin. 60 non esse arma -tes neque glebas. CAES. Gall. 5, 42, 3 gladiis -tes (α, -tem β) circumcidere, manibus sagulisque terram exhaurire. LIV. 25, 36, 5 solum tam asperum, ut nec terra -i faciendi . . . apta inveniri posset. TAC. ann. 1, 65 per quae instrumenta egeritur humus aut exciditur -s. SVET. Aug. 24 centuriones pro poena vel etiam -em portantes. VEG. mil. 3, 8 -s autem circumciditur ferramentis, qui herbarum radicibus continet terram, fit altus eqs. ibid. ad similitudinem lateris -s.

2 speciatim de vario usu caespitem: a usus militaris ad aggerem vallumque extruendum: CAES. Gall. 3, 25, 1 ad aggerem -bus comportandis. 5, 51, 3 obstructis in speciem portis singulis ordinibus -um. BELL. Hisp. 32, 2 scuta et pila pro -e, pro vallo cavavera collocabantur (in circumvallatione). LVCAN. 1, 517 subitus rapti munimine -is agger. 3, 387 -bus crudeque extruxit brachia (valli) terra Caesar. 4, 414 castrorum siccas de -e volserat herbas miles fame laborans. 6, 82 nec -e tantum contentus fragili subitus attollere muros. PLIN. nat. 35, 169 hinc (i. propter firmitatem terrae) et -um natura castrorum vallis accommodata contraque fluminum impetus aggeribus. SIL. 15, 545 Poenum vicini servabat -e valli. 16, 43 in tumuli concessit -s honorem (sc. militibus in valli munitione occisis). ORAT. imp. Hadr. ad exerc. (Corp. VIII 18042) frg. B 2, 4 murum ex lapidibus non diutius extruxistis quam -e extruitur, qui m<o>dulo pari caesus et vehitur facile et tractatur et sine mo<les>tia struitur, ut mollis et planus pro natura sua. HYG. mun. castr. 50 vallum extrui debet -e aut lapide, saxo sive caemento. AMM. 21.

12, 13 *vallum* -bus fultum. VEG. mil. 1, 24 -es circumciduntur e terra et ex his velut murus instruitur. 3, 8 sublatis -es ordinantur et aggerem faciunt. *sim. in aggeribus fluminum*: PLIN. nat. 35, 169 p. 110, 77. **b ad tegenda tabernacula vel aedificia adhibentur**: CAES. civ. 3, 96, 1 in castris Pompei recentibus -bus tabernacula constrata. VERG. ecl. 1, 68 pauperis et tuguri congestum -e culmen (cf. GLOSS. V 445, 50 -e: *χορτοπλίνθια*, id est domus palearum). **c ad tegenda vel extruenda sepulcra**: VERG. Aen. 3, 304 ad tumulum, viridi quem -e inanem sacraverat. VAL. FL. 5, 61 viro frondens e -e tellus aggeritur *in funere Lyci*. SIL. 16, 43 v. p. 110, 79. MART. 1, 88, 2 *Alcimum* levi -e velat humus. 5, 34, 9 mollia non rigidus -s tegat ossa (AVSON. 198, 17 vos levis -s tegat. 243, 2. AMM. 14, 8, 3 -e Punico tecti manes). TAC. Germ. 27 sepulcrum -s erigit. ann. 1, 62 primum extruendo tumulo -em Caesar posuit. SVET. Cal. 59 *cadaver* semiambustum levi -e obrutum est. COD. Theod. 9, 17, 5 pr. (a. 363) lapidem hinc (*de sepulcro*) movere et terram sollicitare et -em vellere. *nota*: SIDON. epist. 3, 12, 2 iam niger -s ex viridi (*i. iam sulcatus aratro qui ante sepulcra tegebat*). *inde metonymice i. q. sepulcrum*: HIER. epist. 1, 13 recens... -s ostenditur (*syn. sepulcrum*). SIDON. epist. 3, 3, 8 ossa tumultuarii -is mole tumulabant. epist. 4, 11, 6 vers. 4 hoc dat -e membra Claudianus. ENNOD. carm. 2, 1, 4 artantur parvis culmina (*i. magna merita*) -bus. INSCR. christ. Rossi II p. 88, 37, 1 -e Venanti recubant hoc ossa sacro. p. 264, 2 -e concludi. p. 267, 20, 3 -e claudit. *in imagine*: HEGES. 5, 22, 1 *cadavera* velut quodam corporis mei -e tegam. **d ad exornandam aram**: cf. SERV. Aen. 12, 119 Romani enim moris fuerat -em arae superimponere. HOR. carm. 1, 19, 13 hic vivum mihi -em, hic verbenas pueri ponite turaque. 3, 8, 4 positusque carbo in -e vivo. OV. met. 4, 753 dis tribus ille *Perseus* focos totidem de -e ponit (CALP. ecl. 5, 25 -e vivo pone focum. AVSON. 152, 13 foculumque vivi -is). OV. met. 7, 240 statuitque aras e -e binas. 15, 573 viridique e -e factas *aras* (APVL. met. 7, 10 -e virenti). trist. 5, 5, 9 ara que gramineo viridis de -e fiat. LVCAN. 9, 988 erexit subitas congestu -is aras (COD. Theod. 16, 10, 12, 2 [a. 392] *erecta effosis ara* -bus). SIL. 7, 747 -e de viridi surgunt *arae*. 16, 262 extractis -s surrexerat aris. STAT. Theb. 8, 299 aras arboribus visis adulto -e texti imperat. ACT. Arv. a. 218 A 19 in foculo arg(enteo) cespiti ornato extam vacc(inam) redd(idit). Alex. A 1 <foculi orn>ati caespite (*v. Henzen p. 23*). PRVD. apoth. 187 deos venerans sale, -e, ture. perist. 5, 50 ara ture et -e precanda. *inde metonymice i. q. ara ex caespite facta*: STAT. silv. 1, 4, 131 saepe deis hos inter honores -s placuit. Theb. 2, 246 hi fibris animaque litant, hi -e nudo. *i. q. ara ipsa non indicata materia*: SEN. Med. 797 tibi sanguineo -e sacrum sollemne damus. LVCAN. 8, 864 inclusum Tusco venerantur -e fulmen. CALP. ecl. 2, 62 saepe vaporato mihi -e palpitat agnus. IVV. 12, 2 festus promissa deis animalia (*i. hostias*) -s expectat. TAC. hist. 4, 53 super -em redditus extis. APVL. flor. 1 p. 5 religiosam moram viatori obiacit... -s libamine fumigatus. ACT. Arv. a. 218 A 25 in cespite... sacr(um) fecer(unt). Alex. A 3 super caespitem fecer(unt). PRVD. perist. 10, 187 vervece caeso fumet ut -s meus. **e pro tegulis ad exaedificandos muros parietesque ipsos domuum**: HOR. carm. 2, 15, 17 nec fortuitum (*i. fortuna datum*) spernere -em leges sinebant (*sc. in aedificiis privatis, opp. deorum templa novo decorare saxo, de varia loci interpretatione v. Kiessling ad l.; perperam, ut videtur* PORPH. ad l. eum, qui super stipulam vel super herbam recumberet aut dormiret). SEN. epist. 8, 5 hanc domum utrum -s erexerit an varius lapis... nihil interest. **f de sede vel mensa ex glebis graminibusque extracta**: cf. GLOSS. III 441, 64 *κλισμός*. 482, 27 in eodem -e: *ἐπὶ τῷ ἀντῷ κλισμῷ*. II 572, 45 -s: ubi faeno vel ex paleis acervus cumulatur. TIB. 2, 5, 100 festas extruat alte -bus mensas -busque torum. OV. ars 1, 107 in gradibus sedit populus de -e factis. SEN. Herc. O. 644 -s Tyrio mollior ostro solet impavidus ducere somnos (*opp. aurea tecta*). LVCAN. 4, 197 duro concordes -e mensas instituunt. *similiter in suggestu ciborum*: PETRON. 35 in medio autem -s cum herbis excisus favum sustinebat. 39 bis. *in machina bellica*: AMM. 23, 4, 5 *cilicium* locatum super congestos -es. *metonymice i. q. lectus ipse*: LVCAN. 7, 761 capit impia plebes -e patricio somnos. **g in suggestu castrensi, ex quo imperator milites adloquebatur**: LVCAN. 5, 317 stetit aggere fulti -is intrepidus voltum *Caesar*. TAC. ann. 1, 18 congerunt -es, extruunt tribunal. 1, 19 aggerbatur nihilo minus -s iamque pectori usque adcreverat. PLIN. paneg. 56 *consulis* tribunal viridi -e extractum. *metonymice i. q. suggestus ipse*: STAT. silv. 5, 2, 144 hoc -e turnas adfari suetus erat. **h in agricultura ad tegendas plantas**: PLIN. nat. 17, 112 *arbores insitas* -e ab imbre frigorisque protexisse contentus. *similiter ad tegendas foveas*: *in imagine*: HIL. c. Const. 20 paleis enim aquas tegis et foveas -bus occultas. **B similiter aliae glebae herbosae**. **I radix herbae cum gleba sua concrescens**. VERG. georg. 4, 273 *flos amellus* uno ingentem tollit de -e silvam. COLVM. 5, 9, 8 cum suo -e planta eruatur. qui -s in eximendo ne solvatur. PLIN. nat. 16, 128 oleae malisque et cupressis per summa -um radices serpunt. 17, 86 *proderit arbores terrae* radicibus cohaerere ac totas <cum> -e circumligari. GARG. MART. pom. 2, 5 plantas adultas in seminarium cum -e suo trans-

ferant. **2 gleba agri in arando exsulcata**, cf. GLOSS. IV 318, 5 glebae aratoris rustici. COLVM. 2, 4, 6 *dens aratri* non minute diffundit humum, sed vastos -es convellit [2, 17, 1 v. infra l. 33]. PLIN. nat. 18, 173 latitudo vomeris -es versat. 18, 176 *in arando* inverso -e herbarum radices necantur. VICT. VIT. 3, 57 nullum -em terrae... vertit aratrum. ENNOD. epist. 1, 3, 1 p. 5, 4 usuram cultori vexatis reddit terra -bus. **B quivis globus terrae compactus**. SOL. 27, 45 *fons* favillam etiam in -em solidat. PRVD. cath. 3, 97 *homines dei* manus -e composuit madido. *inde latiore sensu gleba terrae pro particula agri vel lacinia parva maioris terrae*: LVCAN. 8, 803 si nullo -e *Aegypti* nomen Pompei haeserit. **II latiore sensu a gleba translato i. q. totum gramen campi, viride pratum**: **A campus gramineus**: VERG. Aen. 11, 566 *hastam* gramineo... de -e vellit (SERV. auct. ad l. Probus... pro campo, scilicet quod -s gleba sit). CVLEX 393 gramineam <ut> viridi foderet de -e terram. OV. am. 2, 16, 10 gramineus madidam -s obumbrat humum. 3, 10, 10 haec (*glans*) erat et teneri -is herba cibus (fast. 4, 397 carpebant vivax e -e gramen). epist. 14, 96 fronde levas nimiam -busque famem (*Io in vaccam mutata*). ars 3, 688 viridi -e mollis humus (EPIST. Sapph. 160 tenero -e terra viret). fast. 6, 332 *dormit Vesta* positum -e fulta caput. 6, 702 excipit abiectam *tibiam* -e ripa suo. met. 2, 427 de -e virgo se levat. 4, 301 stagni tamen ultima vivo -e cinguntur semperque virentibus herbis. 10, 166 viridique in -e flores (13, 395 tellus purpureum viridi genuit de -e florem. PETRON. 120, 72 non alit herbas -e laetus ager). OV. met. 10, 556 datque torum -s. 13, 931 ego primus in illo -e consedi (STAT. Theb. 12, 328 proiectus -e nudo. SVET. Tib. 18 sedens in -e nudo. CLAVD. 1, 114 -e gramineo consederat. MEROB. pros. frg. 1 A 16 tenue velamen in -e cubile erat). EPIST. Sapph. 147 cognovi pressas noti mihi -is herbas. SEN. Phaedr. 511 *ivvit* -e aut nudo leves duxisse somnos (SIL. 7, 303 sociosque in -e fusos. STAT. Theb. 1, 587 viridi... -e terrae proiectum. Ach. 1, 749 positosque in -e dentes *bestiae somniantis*). COLVM. 2, 17, 1 quoniam *sus* in prato rostro suffodiat et -em (SA, cespites *codd. recc.*) excitet. 10, 73 *viscera terrae* summo frondenti -e mixta ponere *ne dubita* (*sc. in arando*). 10, 88 mox bene cum glebis vivacem -is herbam contundat arator. LVCAN. 5, 278 non duro liceat morientia -e membra ponere. PERS. 6, 31 de -e vivo frange aliquid. PLIN. nat. 17, 26 *in Germania* statim subest harena tenuissimo -um corio. 33, 78 cinis eius (*ulicis*) lavatur substrato -e herboso. STAT. Theb. 4, 779 vicino -e alumnum locat. 6, 259 gramineae frontes sinuataque -e vivo mollia *fastigia campi*. 9, 235 viridi defixa parumper -e *spicula*. silv. 1, 1, 50 vacuae pro -e terrae (*in statua aenea*). FRONTO p. 207, 21 N. -em interdum ut torum incubans. APVL. met. 1, 2 roscida -um *emersi*. 4, 35 florentis -is gremio *reclinat aura Psyche*. apol. 88 in agri -e (*oppos. in fori silice*). TERT. adv. Marc. 1, 22 qui paradisi nullum -em norunt. AVIEN. orb. terr. 1112 tellus hic semper fragrat odoro -e. CLAVD. rapt. Pros. 3, 371. MAR. VICTOR aleth. 1, 93 e tenero prorumpens -e *silva*. 3, 778. VICT. VIT. 3, 56 graminosus -s... coeperat proferre colorem. DRAC. Romul. 8, 32 iam gremium (*i. tribunal iudicii*) -s, iam surgens herbida tellus stabat. mens. 10 *floribus* -s stellatur odor. EVG. TOL. carm. 33, 7 herboso -e gaudes *philomela*. COSMOGR. 1, 10 *Tigrim* sub humo currere ex viriditate superni -is proditur. **B de aliis herbis viridibus**: **I i. q. ager segetis plenus**: AVIAN. fab. 21, 2 qua stabat viridi -e flava seges. CYPR. GALL. gen. 834 centenos laeto carpsit de -e fructus. VICT. VIT. 2, 10 *ut* -es messium desecarent. *in imagine*: ENNOD. carm. 1, 9, 157 *humum* servat odorato meritorum -e doctor (*i. deus*). **2 i. q. herba mala ('Unkraut')**: PLIN. nat. 18, 185 *runcatio* segetemque discernit a -e leguminum. *in imagine*: TERT. resurr. 63 veteres eorum (*haeticorum errorum*) -es vellerent. **B de aliarum herbarum foliis**: PLIN. nat. 21, 43 *sallunca* densa velut manu pressa breviterque -s sui generis. 21, 113 oxya autem et holoschoenus eodem -e. AVIAN. fab. 16, 7 *quercus* exiguo coniectens -e (*harundinis in quam ceciderat*) ramos. **III latiore denuo sensu a notione II A ampliato i. q. terra, ager, fundus**: COLVM. 9, 4, 4 semina vel crudo -e virentia vel subacta sulco. PLIN. nat. 2, 175 furtoque vicini -em nostro solo adfodimus. 17, 79 donec pingui -e *semina arborum* obducantur. 33, 67 cum ita inventum est *aurum* in summo -e. SIL. 4, 583 *dum* putri luctatur -e, lapsi occumbunt. SOL. 1, 127 egressus paterni -is terminos. AVIEN. Arat. 1416 -e ab imo (*opp. superas in auras*. 1433). 1507 quod spirat -e tellus nubila dicuntur. orb. terr. 147 hinc longo -e tellus funditur. 227 -e Paphlagonum (678 qua se protendit -s Abantum. 1036 -s... Aleius. ora 132 -em Ligurum. 352 -em Libyci soli. 444 -is Libyci. 558 in Sordiceni -is confinio. AMM. 27, 4, 6 qua *Hister*... Romanum -em lambit. RVT. NAM. 1, 354 quae Sardonico -e massa [*i. aeris*] fluit. COD. Theod. 13, 6, 10 [a. 423] praedium in quolibet Africani -is loco. CYPR. GALL. gen. 173 *Naidae* in -e terrae. CASSIOD. var. 8, 19, 5 Tulliano -e). AVIEN. orb. terr. 286 haud ullis *Numidarum* sulcatur -s aratro. 884 -is eoi tenuit sola (1339 Ganges fit limes -i eoo). ora 224 adluitque -em Tartessus amnis. 287 *Tartessus* sulcat subiacentem -em. 500 praeter -is fecunditatem *al. (et ubique fere hac notione apud AVIEN.)*. AMBR. epist. 58, 2 exiguo... contenta -e (RVT. NAM. 1, 555 exiguus regum

rectores caespes habebat [*fere i. q. genuit*]. ANTH. 178, 1 parvo in -e). AMM. 20, 11, 25 regiones pinguis -is al. MACR. sat. 1, 7, 29 amplissimus -s. PRVD. psych. 880 terreni -is umor. PAVL. NOL. carm. 15, 62 mutavit patrias externo -e terras. 16, 287 de -e dives egeno. 19, 146 benedicti -is agger. AVG. c. Iul. op. imperf. 6, 27. PS. AMBR. act. Seb. 66 lati -is dominus (Ps. VICT. VIT. pass. 6 ampli et lati -is domini). VAL. CEM. hom. 4, 2 fecundo -e multiplex spica parturiat. 7, 4 ampliata novo -e possessione. 17, 1 -is amaritudo. 19, 2 aridum -em sarculo operante molliri. 20, 3 -em iuris alieni occupare (DRAC. laud. dei 2, 314 alieni -is agros). 20, 4. NOVELL. Valent. 5, 4 (a. 440) -s formensis (?), arenis, calcarius et vecturarius habeatur immunis. 31, 6 (a. 451) vendiderunt quia ieiuni -is (i. destituti atque inculti) onerosam professionem non poterant sustinere (RVRIC. epist. 1, 4 in ieiuno atque otioso -e. ENNOD. opusc. 3, 138 p. 366, 23 *Liguria orbata atque sterilis ieiunum -em monstrat*). SIDON. epist. 3, 3, 2 istius tibi reptatas (i. visitatas) -is glebas. 6, 10, 1 sementem semiconfecto -i... iniecit. saep. SYMPH. 228 mersa procul terris in -e lympha profundo. 231. FAVST. REL. grat. 2, 1 p. 60, 22 cultus et edomitus -s. VICT. VIT. 3, 55 non sata... vultus -um viridabant. DRAC. laud. dei 1, 316 deus plurima coniunxit, sed -e (i. regione), mente diremit. al. ENNOD. epist. 4, 15, 1 p. 110, 1 avito se -e deflet abiectum (i. privatum). 7, 19, 2 p. 187, 12 segetem exegit -e. dict. 8, 1 p. 446, 6. FELIX anth. 210, 3 arida pulvereum squalebat -e tellus. CASSIOD. var. 7, 45, 2 qui unius -is enormitate deprimitur nec alterius commodo sublevatur. POPYR. Marini 116, 11 (a. 540) ut cispitis iugationem (i. tributum) memorati loci... designari praecipiat. IORD. Get. 5, 37 fecundissimus -s. GILD. Brit. 6 chron. III p. 30, 5 ob inopiam... -is. GREG. M. epist. 8, 5 (in indice donationum) in -e: fundum Favorianum eqs. nota de terra firma oppositis harenis: SIDON. epist. 8, 12, 1 civitas non -i imposita, sed pulveri. de bono agro: TERT. scorp. 11 in parabola seminis post -em arefacti (v. Matth. 13, 3). in imagine: HIER. epist. 15, 1 Romae -e terra fecundo dominici seminis puritatem centeno fructu refert. PETR. CHRYS. serm. 115 p. 517^B lex ad frugem mortis ipsum -em humanae carnis... perducit.

IV translatione plane diversa ad arborea facta (quae orta videtur aut ex nomine IA aut ex II B 3): i. q. dumetum vel arborea recisae et mutilatae: PAVL. FEST. p. 45 -s est... frutex recisus et truncus (v. p. 110, 51). ISID. orig. 17, 6, 13 -es frutices sunt, quasi 'cuspites' vel quasi 'circa pedes'. GLOSS. frutex. cf. GLOSS. Plac. V 14, 36 (= 54, 17) p. 110, 57. universe frutex, ramus: ENNOD. dict. 8, 6 p. 447, 19 Sabaei virga -is. carm. 1, 9, 139 inserit externas peregrino in -e plantas, advena coniunctis sociatur nexibus arbor. 2, 111, 9 vilior en -s iactet se divite ramo. in imagine: ENNOD. epist. 1, 9, 5 p. 19, 4 animorum libro -bus validis fetura nobilis iuncta maritatur. dict. 13, 8 p. 466, 14 habeat -s radici obsecundans poma. inde ampliore translatione i. q. gemma, oculus arborum vel germen, surculus herbarum: PLIN. nat. 17, 153 hoc vocatur in vite gemma, cum ibi -em fecit. ENNOD. carm. 1, 4, 9 lactans -bus in nodum truditur herba verno tempore. in imagine: ENNOD. dict. 7, 10 p. 445, 26 quod novellis praecceptor commendo -bus, in pomis... decerpam. dict. 8, 10 p. 448, 22 novellum -em fotu... attolle. 9, 11 p. 453, 10. similiter de guttis turis: ORIENT. comm. 2, 146 turis odorato -e terra tumet apud homines luxuriosos.

epitheta notabilia: ad I et II: adultus: STAT. Theb. 8, 299. durus: LVCAN. 4, 197. 5, 278. florens: APVL. met. 4, 35. fragilis: LVCAN. 6, 32. frondens: COLVM. 2, 17, 1. gramineus: VERG. Aen. 11, 566 Ov. am. 2, 16, 10 trist. 5, 5, 9 CLAVD. 1, 114. graminosus: VICT. VIT. 3, 56. herbosus: PLIN. nat. 33, 78 EVG. TOL. carm. 33, 7. laetus: CYPR. GALL. gen. 834. levis: MART. 1, 88, 2 SVET. Cal. 59 AVSON. 198, 17. mollis: SEN. Herc. O. 644. mollis et planus: ORAT. imp. Hadr. ad exerc. (Corp. VIII 18042) frg. B 2, 4 (cf. non rigidus MART. 5, 34, 9). nudus: SEN. Phaedr. 511 STAT. Theb. 2, 246. 12, 328 SVET. Tib. 18. odoratus: AVIEN. orb. terr. 1112 DRAC. mens. 10. odoratus: ENNOD. carm. 1, 9, 157. recens: CAES. civ. 3, 96, 1 HIER. epist. 1, 13. roscida -um: APVL. met. 1, 2. tener: Ov. am. 3, 10, 10 EPIST. Sapph. 160 MAR. VICTOR aleth. 1, 93. viridis: VERG. Aen. 3, 304 Ov. ars 3, 688 met. 13, 395. 15, 573 CVLEX 393 SIL. 7, 747 STAT. Theb. 1, 587. 9, 235 PLIN. paneg. 56 AVIAN. fab. 21, 2 SIDON. epist. 3, 12, 2. virens: Ov. met. 10, 166 APVL. met. 7, 10. cf. viriditas -is COSMOGR. 1, 10. vivus: HOR. carm. 1, 19, 13. 3, 8, 4 Ov. met. 2, 427 PERS. 6, 31 CALP. ecl. 5, 25 VAL. FL. 5, 61 STAT. Theb. 6, 259 AVSON. 152, 13. cf. vivax: COLVM. 10, 88. ad III: ad qualitatem soli pertinentia epitheta: amarus: cf. amaritudo -is: VAL. CEM. hom. 17, 1. arens: AVIEN. Arat. 1825. aridus: VAL. CEM. hom. 19, 2. benedictus: PAVL. NOL. carm. 19, 146. crudus: COLVM. 9, 4, 4. cultus: FAVST. REL. grat. 2, 1 p. 60, 22. dives: AVIEN. orb. terr. 532. 1193. egenus: PAVL. NOL. carm. 16, 287. cf. inopia -is: GILD. Brit. 6 chron. III p. 30, 5. fecundus: VAL. CEM. hom. 4, 2 IORD. Get. 5, 37 (aliter GLOSS. IV 411, 31. V 500, 38 p. 110, 58). cf. fecunditas -is: AVIEN. ora 500. ferax: AMM. 31, 3, 8. fertilis: AVIEN. orb. terr. 1094. ieiunus v. supra l. 12 sq. irriguus: AVIEN. orb. terr. 1072. pinguis: PLIN. nat. 17, 79 AVIEN. orb. terr. 81. 270 AMM. 20, 11, 25. 22, 15, 13 CYPR. GALL. gen. 49 DRAC. laud. dei 3, 299. prodigus herbarum: AVIEN. orb. terr. 360 (contra 939 herbae viduus). pulvereus: FELIX anth. 210, 3. putris: SIL. 4, 583. sucosus: DRAC. laud. dei 2, 421. uber: AMM. 23, 6, 48.

synonyma: ad I: gleba, terra. ad I 3: graminei foci (LVCAN. 4, 199). ad II: gramen, herba, herbida tellus. derivata: caespiticius, caespitosus (?), caespitare. caespiticius, -a, -um a caespes. ex caespite extractus: CORP. III 14485 a (in Dacia, a. 201) muros cesp<it>(icios) castrorum... vetust(ate) dila<psos> lapide eos restitue<r>unt. CAPITOL. Pius 5, 4 muro -o ducto. Max. Balb. 11, 5 arae -ae extruuntur. VORISC. Prob. 10, 5 -um tribunal. caespito, -äre [a caespes derivatum esse videtur. Th.]. GLOSS. V 177, 32 caespitat: cadit. 178, 1 offendit. v. incespitator. [francog. vet. cester, val. cespeta. M.-L.] PS. QUINT. decl. exc. Monac. 2 p. 358, 19 quomodo posset ita caute ire... cum proprium sit caeci -are. ? caespösus -a, -um fort. a caespes collatis falsa analogia voc. herbosus et sim. i. q. gramineus: COLVM. 10, 130 quae pariunt veteres -o (varia coniecerunt) litore Cumae. ? caestatus -a, -um fort. cf. c. caesticillus. CARM. epigr. 236, 3 <ips>e caestata can<ebat> comica Atella<nica>. v. adnot. Buechele. fortasse huc pertinent: TAC. ann. 16, 21 ludis -is (corr. Doederlein, cetastis cod.) a Troiano Antenore institutis... cecinerat Thrasea, et CORP. V 2787 lus(or) epidixib(us) (i. ἐπίδειξις) et cetaes. v. etiam s. ceta et s. cetarius. caesticillus appellatur circulus, quem superponit capiti, qui aliquid est laturus in capite PAVL. FEST. p. 45. fort. cf. c. caestus vel c. caestatus, vix c. cestus. caestus, -üs m. [orig. inc., fort. cf. c. caedere. Th.]. de prima syllaba v. PROB. gramm. IV 30, 12 hic cestus, tunica Veneris... hic caestus pugilum huius caestus... et orthographia distant et declinatione. SERV. Aen. l. 33. formae: abl. plur. caestis: VARRO Men. 89 HYG. fab. 17 p. 51 dat. sing. caestu: CARM. de Sod. 17. PAVL. FEST. p. 45 caestus vocantur et hi, quibus pugiles dimicant et genus quoddam ornatus mulierum. PROB. gramm. IV 30, 12 supra l. 26 SACERD. gramm. VI 481. SERV. Aen. 5, 69 caestus autem per diphthongon pugilum arma significat, habet etiam pluralem numerum et est quartae formae. GLOSS. V 550, 21. cf. PRISC. gramm. III 444, 35 hic caestus, huius caestus. GLOSS. corium quo manus suas pugiles armant et invicem caedunt. quos athletae in manibus <habent> cum certantur cum aliis. arma pycorum. μόρηξ πυκτῶν. ἢ μύρηξις. inde a VARRONE in Men. et Cic. Tusc., habent saepius poetae, praeterea singulis locis PLIN. nat. et TAC., binis Cic. et SEN. phil., saepius inde a III saec. [locus corruptus LAVS Pis. 238]. I proprie: de forma: PLIN. nat. 11, 124 natura dedit cornua convoluta in anfractum arietum generi, ceu -us daret. TERT. spect. 18 ipse -s (gestus codd.) colubrina vis est (i. diabol), tenax ad occupandum, tortuosa ad obligandum, liquida ad elabendum. generaliter de usu: VARRO Men. 89 si adversarius supercilia mi -is descobinarit (NON. p. 492 cestis pro cestibus). CIC. Tusc. 2, 40 pugiles -bus contusi. 2, 56 pugiles in iactandis -bus ingemescunt. VERG. georg. 3, 20 cursibus et crudo (SERV. 'duro') decernet Graecia -u (SEN. benef. 5, 3, 1 Lacedaemonii vetant suos pancratio aut -u decernere. AMBR. in psalm. 36, 55 qui -bus adversum se decernunt et dilaceratis capitibus cruciantur, hi πυκται feruntur. CLAVD. 1, 238 valido quamvis decernere -u voverit Pollux. SIDON. carm. 5, 160 libeat decernere -u). VERG. Aen. 5, 69 seu crudo fudit pugnam committere -u (SERV. aut crudeli aut duro. SERV. auct. quod ex corio duro sit). 5, 379 manibusque inducere -us aude. 5, 401 in medium geminos immani pondere -us proiecit. 5, 420 Troianos exue -us. 5, 424 Aeneas -us pater extulit aequos. 5, 479 libravit dextram... -us. 5, 484 -us arteque repono. PROP. 3, 14, 9 nunc ligat ad -um gaudientia brachia loris (STAT. Theb. 10, 500 Alcidas primis quem -bus ipse ligarat Pollux). MANIL. 5, 163 Pollux cito motu rigidus eludere -us potens. VAL. FL. 1, 390 Periclymenum -bus adversos viderunt frangere vultus (-bus fractus v. SEN. Herc. f. 481 p. 115, 3). 4, 113 sumptis... -bus (TAC. ann. 14, 20 ut corpora quoque nudent et -us adsumant Romani proceres). 4, 148 tollere -us imperet (4, 210 -us adversaque tollere contra brachia. STAT. Theb. 6, 729 infestos tollere -us comminus). VAL. FL. 4, 182 brachia stricto inmorta -u (i. virorum caestu mortuorum). 4, 214 iam pridem -us resides sunt. 4, 251 induc -us. 4, 275 summos manibus deducere -us (i. de summo caedere). 4, 298 -uque elatus utroque irrui (velatus codd., corr. Heinsius). 4, 332 Pollux averso siccabat vulnera -u. 4, 754 meritoque madent... sanguine -us. STAT. Theb. 6, 764 explorant -us. 6, 792 pars ictuum cadit in -us. 7, 21 Oebalii coeunt in proelia -us. Ach. 1, 190 crudum quo Bebrycia -u obruerit Pollux. 2, 155 spargere -us ludus erat requiesque mihi (Achilli). TERT. spect. 23 tales enim pugil cicatrices -uum et callos pugnorum et aurium fungos accepit. pall. 4 pugil Cleomachus vestigia -uum (i. callos) viriis (i. armillis) occupavit. scorp. 6 pugni quassant, calces arietant, -us dilaniant. ARNOB. nat. 7, 33 alios crudis mutilare de -bus. AMM. 30, 6, 6 brachiorum motus velut -bus dimicantium Valentiani morientis (HYG. fab. 17 p. 51 Amycus advenas caestis cogebat secum contendere). HYG. fab. 17 p. 51 cum Argonautas provocasset ad -us 273 p. 148 certamen <inierunt> -bus Dares et Entellus. SIDON. epist. 3, 13, 8 manus cataplasmatum pannis tamquam -bus involutas. CARM.

rust. 2, 1, 21 quod morbosum pecus est vitiosum, et quoniam non valet, saepe magna adficiuntur -e.

II *translate* adhibetur pro quocumque malorum genere. GLOSS. *δυστυχία, κακοδαιμονία, συμφορά*. II 471, 12 *φθορά*, pestis, lues, corruptela, corruptio, calamitas. 101, 31 clades, casus. IV 315, 31 infelicitas. V 550, 2 miseria, aerumna, adversa. A *generaliter*: PLAVT. Capt. 911 clades -sque, intemperies modo in nostram adventit domum. Poen. 923 quanta adventat -s... ad hunc lenonem. Trin. 553 hospitium est -is... quamvis malam rem quaeras, illic reperias. TER. Haut. 395 ut numquam ulla amoris vostro incidere possit -s. Hec. 2 nova novom intervenit vitium et -s (cf. DON. p. 118, 63 et SCHOL. Ter. p. 140, 12 infortunium poetae). 31. SISENNA hist. 98 -is necessitudine inductum facere. RHET. Her. 1, 5, 8 si nostra incommoda proferemus... -em. 2, 31, 50. 4, 26, 36 *victoria* victoribus plus -is quam boni dederit. 4, 33, 45 -s pectora maerore pulsabat (4, 34, 45 maeror et -s). CIC. inv. 2, 102. Quinct. 49 quod tantum evenire dedecus, quae tanta -s inveniri potest? 94. S. Rosc. 13. 16 ne quid... -is sibi accideret. 83 qui ascendit per alterius incommodum et -em. Q. Rosc. 24 expressae sunt enim ex unius cuiusque damno, dolore, incommodo, -e, iniuria publicae a praetore formulae. Verr. 1, 40 quo modo ego illam labem, ignominiam -emque... conquerar? 2, 36. *nota*: 2, 44 non ut legatus populi Romani, sed ut quaedam -s pervadere videretur. CIC. Verr. 2, 135 improvisa pupilli -s (cf. 2, 141. 144. POMPON. dig. 26, 7, 61 utrum -s pupilli an detrimentum petitoris esse debeat). 2, 157 ex -e senatoris... spolia domum suam referre. 3, 35. 83. 147. 4, 80. 144 *al.* 5, 89 clientium. 6, 121. 6, 122 saluti fuit. 6, 128 ex tua -e... solamen volt aliquod reportare. 6, 132. 152 Font. 27. Cluent. 18 nihil... vidit -is Cluentius... quod non totum a matre esset conflatum et profectum. 161. 201 si qua -s hunc in hoc iudicio adfixerit innocentem (Sull. 88 unius iudicii -e. Planc. 12). Manil. 15 cum venit -s, tum detrimentum accipitur. Rab. perd. 16 Sull. 64 Arch. 9 Flacc. 105. dom. 72 quid est enim exsul? ipsum per se nomen -is, non turpitudinis (epist. 13, 19, 2 in -e exilii sui. SEN. dial. 9, 9, 3 VELL. 2, 45, 2). 76. 86. 87 p. red. in sen. 36 Sest. 141. 142 Balb. 28. 54. 65 Pis. 32 Planc. 70 Deiot. 29 Phil. 2, 98. 8, 19. 14, 8 de orat. 2, 198 Brut. 135 orat. 88 rep. 1, 4. Tusc. 3, 81 de omni casu, in quo nomen poni solet -is. off. 2, 27 Att. 3, 1, 2. 3, 10, 2 ecquod tantum malum est, quod in mea -e non sit? 14, 9, 1 hanc ceteri -em vocant, ego ne incommodum quidem. PVBLIL. N 26 -i cedere. SALL. Catil. 39, 4. 44, 5 in quanta -e sis. Iug. 85, 47 NEP. Att. 9, 5 Con. 1, 3 *al.* LIV. 2, 22, 7. 2, 23, 2. 2, 53, 6 *al.* RVT. LVP. 1, 7 ad communem -em decernendam. 1, 20 -is ac luctus eius particeps (AMM. 28, 1, 28 -um participes). 2, 10 non haec est, ut vulgari verbo appellatur, -s (*ibid. syn.* aerumna et miseria). DECRET. decur. Pis. de L. Caesare (Corp. XI 1421) 20 LAVD. [Turiae] (Corp. VI 1527) 62 VITR. 2, 8, 20 SEN. contr. 1, 1, 12. 1, 7, 17. 7, 6, 7 felicitatem nostram in -em convertit. PHAEDR. 1, 3, 16 nec hanc repulsam tua sentiret -s. SEN. dial. 1, 4, 1 -es terroresque mortalium sub iugum mittere proprium magni viri est. 1, 4, 6 -s virtutis occasio est (cf. MIN. FEL. 36, 8 -s saepius disciplina virtutis est). epist. 92, 15 ereptum -bus (cf. IVST. 16, 5, 4). 92, 18 -es et damna et iniuriae. CVRT. 4, 10, 22 -em... ad ipsum redundantem. 5, 5, 12 -s querula est et superba felicitas. 6, 10, 9 maligna est -s. SCRIB. LARG. 231 PLIN. nat. 7, 111. 144 *al.* QVINT. decl. 244 p. 3, 6. 272 p. 115, 26 irasci -bus. 335 p. 320, 8 si -s mea hactenus stetisset. PS. QVINT. decl. 5, 9 ex omni -ium genere. *al. nota*: PS. QVINT. decl. 6, 7 si qua dici potest -ium felicitas. PS. QVINT. decl. 10, 9 quam verum est quicquid exclamat -s. TAC. hist. 2, 13. 4, 41 ann. 4, 68 FLOR. epit. 1, 18, 3. 2, 2, 23 par tantae -i fuit. *al.* APVL. met. 5, 18 in profundum -is sese praecipitavit. 5, 21 -is suae distrahitur affectibus. MIN. FEL. 7, 6 TERT. idol. 3 spect. 30. COD. Theod. 11, 27, 2 (a. 322) antequam fiat -i obnoxius. FIRM. math. 2, 20, 5 crebris infortuniorum -bus. HIL. in Matth. 3, 1. FILASTR. 85, 2 diversumque subeunt -is interitum. *nota*: QVEROL. p. 19, 5 abi... cum tua querimonia. numquamne mutabitur -s? (*i. molestia, vexatio*). HIER. epist. 60, 15 *al.* VVLG. Iob 30, 12 ad dexteram orientis -es meae illico surrexerunt. Soph. 1, 15 dies -is et miseriae (cf. Is. 10, 3). AVG. serm. ed. Mai 1, 3 omnium... -s rerum mulier est (72, 2 quanta -s rerum!). in psalm. 55, 17 probata sunt multa casta coniugia -bus maritorum. civ. 1, 15. 1, 22. 3, 17 huius mali tam dira -s erat. COD. Iust. 3, 33, 17 (a. 531) usum fructum... apud eum remanere et post patris -em. *nota* in calamitatem: PHAEDR. 3 prol. 40 in -em deligens quaedam meam. HIER. epist. 60, 1 in -em nostram perdidit sua iura natura.

B *speciatim*: 1 *calamitates publicae*: RHET. Her. 4, 36, 48 maximis privatis et publicis -bus (CIC. Catil. 1, 22 dum modo ista sit privata -s et a rei publicae periculis seiungatur. cf. Manil. 18. dom. 100 publicae -is. rep. 2, 59 LIV. 7, 6, 10. COLVM. 1, 3, 7 de publicis -bus loquar. SVET. Cal. 31). RHET. Her. 4, 45, 58 reipublicae -e (CIC. S. Rosc. 14 Q. Rosc. 33 Caecin. 95 Font. 42 Catil. 1, 11. 3, 24 dom. 108 *al.* AVG. civ. 3, 27. 5, 22). QVADRIG. hist. 89 -e populi Romani (CAES. Gall. 1, 13, 7. FLOR. epit. 3, 20, 2 -em Romanam). CIC. inv. 1, 1 civitatum... -es (Verr. 2, 63 cum magna -e et prope pernicie civitatis. Caecin. 18 -emque civilem. de orat. 2, 200 CAES. Gall.

2, 28, 2. CIC. dom. 119 civium. prov. 17). Verr. 2, 43 ex communi -e *Sullanarum proscriptionum* (Mur. 49 Sullani temporis -e. epist. 13, 5, 2. PLIN. nat. 7, 138 proscriptorum). 3, 91 communem Siculorum tempestatem -emque (4, 108. 125. 126. 6, 99). 3, 134 provinciae (6, 59). leg. agr. 2, 46 populi. Catil. 4, 4 imperii (cf. EVTR. 10, 14, 1 Romanumque imperium non dubia iam -e nutaret). Phil. 5, 43 municipiorum. LIV. 43, 7, 7 patriae (SEN. dial. 2, 10, 4). PORPH. Hor. carm. 2, 1, 1 bellorum civilium. 2 *de bello*: CIC. Verr. 3, 86 belli -s (cf. 4, 126 non ex bello neque ex aliqua eiusmodi -e. off. 3, 99 quam -em accepisset in bello. ad Q. fr. 1, 1, 34 neque belli externi neque domesticarum discordiarum -em. NEP. Ham. 1, 3 -es belli ferre). Brut. 12 post Cannensem illam -em (off. 3, 47). div. 1, 74 ante Leuctricam -em (1, 75 off. 2, 26 NEP. Ages. 6, 1). CAES. Gall. 1, 31, 7 *Haeduos* proeliis -busque fractos. 6, 37, 8. HIRT. Gall. et BELL. Alex. saep. NEP. Dat. 8, 5 LIV. 5, 7, 1 *al.* VAL. MAX. 2, 10, 6 Cimbrica... -s. CVRT. 3, 11, 26 *al.* IVST. 11, 12, 13 adversum vires hostium, non adversum -es contendere. EVTR. 5, 3, 3. 6, 7, 2. 7, 23, 4 *al.* AVG. civ. 3, 15 victoriae... tantis emptae -bus. 3, 20 crimen Saguntinae -is. *iuncturae*: 1 *adiectiva apposita*: amara: OROS. hist. 3, 14, 8. atrox: RHET. Her. 4, 8, 12. 4, 33, 45 VELL. 2, 119, 1. communis: CIC. epist. 14, 3, 1 ad Q. fr. 1, 3, 3 *al.* continua: OROS. hist. 4, 12, 11 EVTR. 2, 23. crebra: FIRM. math. 2, 20, 5. dira: AVG. civ. 3, 17. fatalis: CIC. Lig. 17. fortuita: VLP. dig. 2, 11, 2, 8. funesta: IVST. 16, 5, 4. gravis: QVINT. decl. 306 p. 206, 11. 337 p. 328, 18 EVTR. 5, 3, 3. honesta: CIC. dom. 65. humana: SEN. contr. 10, 4, 2 PLIN. nat. 9, 94. improvisa: CIC. Verr. 2, 135 DECRET. decur. Pis. de C. Caesare (Corp. XI 1421) 20. inaudita: SVLP. SEV. dial. 3, 14, 3. incredibilis: CIC. Tusc. 1, 86 Att. 3, 8, 4. indigna: RHET. Her. 4, 39, 51 CIC. dom. 30. iniusta: CIC. epist. 13, 5, 2. insignis: CAES. Gall. 1, 12, 6 LIV. 45, 41, 9. intoleranda: PS. QVINT. decl. 6, 1. magna: CIC. Phil. 5, 43 nat. deor. 2, 14 *al.* misera: CIC. epist. 14, 3, 1 PS. QVINT. decl. 6, 1 (miserabilis: PANEG. 9, 8). necessaria: CIC. Lael. 76. nimia: CORP. III 7988. nova: CIC. leg. agr. 2, 8 Sull. 91 AMM. 15, 5, 1. par: CIC. Sull. 36. perpetua: ARNOB. nat. 1, 13 (iugis: ARNOB. nat. 1, 13). praesens: CIC. Tusc. 3, 54. publica *v. sub B 1*. recens: HIRT. Gall. 8, 31, 2. repentina: VVLG. prov. 1, 27. singularis: CIC. Att. 3, 8, 4. 13, 7, 2. 2 *iuncturae verbales*: calamitas: adfigit: CIC. Cluent. 201. adventit: PLAVT. Capt. 911 (adventat: PLAVT. Poen. 923 AMM. 18, 4, 2. venit: PLAVT. Capt. 904 CIC. Manil. 15. intervenit: TER. Hec. 2). impendet: CIC. div. 2, 54. incidit: TER. Haut. 395 CIC. Lig. 17 (accidit: CIC. S. Rosc. 16 Verr. 4, 127. 6, 106 dom. 126 *al.*). irruit: VVLG. prov. 1, 27 Is. 47, 11. irrumpit: SEN. epist. 117, 21. opprimit: TER. Hec. 30 SALL. Catil. 39, 4 SEN. epist. 74, 4. calamitatem (-es): accipere: RHET. Her. 4, 36, 48 CIC. Verr. 5, 132. 6, 93 Manil. 45 Sull. 1 CAES. *ter et deinde passim*. asserere: OROS. hist. 3, 20, 5. augere: CIC. Verr. 1, 14 FLOR. epit. 3, 20, 2. capere: CIC. div. 1, 29. conflare: CIC. Cluent. 18. conqueri: CIC. Verr. 1, 40 (queri: CAES. civ. 3, 20, 3). declinare: SVLP. SEV. chron. 1, 31, 3. deplorare: CIC. div. in Caec. 21 Phil. 11, 6 LIV. 26, 32, 8. deprecari: CIC. Verr. 2, 157 p. red. ad Quir. 9. dispensare: SEN. contr. 10, 4, 2. excipere: QVINT. decl. 330 p. 299, 30. expiare: VVLG. Is. 47, 11. extenuare: SEN. dial. 6, 6, 1. ferre: CIC. Verr. 4, 203. 5, 132 NEP. Ham. 1, 3 Timol. 4, 1 SEN. epist. 66, 50 *al.* (adferre: CIC. Cluent. 123. 168 Manil. 15. referre: CIC. off. 1, 138. inferre: CAES. Gall. 1, 12, 6. 2, 14, 4. perferre: CAES. Gall. 3, 19, 6). flere: AVG. civ. 22, 22. haurire: CIC. dom. 30 Tusc. 1, 86. importare: CIC. Sest. 146. incidere in: CIC. ad Q. fr. 1, 3, 8. infligere: SIDON. epist. 3, 3, 7. insectari: CIC. Phil. 2, 98. invehere: PORPH. Hor. carm. 1, 3, 27. irritare: PVBLIL. J 12. lamentari: CIC. Catil. 4, 4 (lugere: CIC. Sull. 89). levare: CIC. S. Rosc. 7 div. in Caec. 57 Sull. 62 LIV. 26, 32, 8 (sublevare: CIC. Tusc. 4, 46). machinari: RHET. Her. 4, 8, 12. maerere: CIC. Sest. 32. metuere: CIC. Verr. 2, 141 (timere: VVLG. Iob 5, 21). minuere: SEN. dial. 12, 18, 1. moliri: CIC. Cluent. 178. optare: CIC. Cluent. 178. pati: EVTR. 7, 23, 4 VVLG. Iob 6, 2 (perpeti: GELL. 2, 6, 7). praedicare: CIC. div. 2, 54. propagare: CIC. prov. 17. propulsare: CIC. Sull. 88. provocare: QVINT. decl. 268 p. 94, 23. remove: SEN. epist. 117, 21. repellere: SEN. dial. 6, 20, 1 (depellere: SVLP. SEV. chron. 1, 53, 6). sedare: TER. Hec. 31. sentire: CVRT. 4, 10, 22. struere: CIC. Cluent. 178. subire: CIC. ad Brut. 1, 12, 2. subterfugere: CIC. Caecin. 100 (effugere: CIC. div. 2, 54). tolerare: CIC. Att. 3, 14, 2. tollere: CIC. Sull. 62. trahere in: CIC. Manil. 19. venire in: CIC. S. Rosc. 49. calamitate (-bus): adfici: VARRO rust. 2, 1, 21 CIC. S. Rosc. 146 dom. 33 Att. 3, 7, 2 *al.* adfligi: CIC. Sull. 15. conteri: AVG. civ. 2, 3. deleri: CIC. off. 2, 16. doceri: CIC. Manil. 19 HIRT. Gall. 8, 5, 1. dolere: CIC. Verr. 6, 123 epist. 13, 5, 2. frangi: CIC. Sull. 15 CAES. Gall. 1, 31, 7 LAVD. [Turiae] (Corp. VI 1527) 62. implere: AVG. civ. 1, 9. implicari: ARNOB. nat. 7, 12. intercidere: PHAEDR. app. 12, 7. laetari: RHET. Her. 4, 45, 58. levare: CIC. epist. 5, 20, 4. liberari: CIC. Verr. 4, 203. 6, 21 Cluent. 202 *al.* percuti: CIC. Mur. 49. permoveri: AVG. civ. 3, 31. premi: CIC. off. 2, 61. prohibere: CIC. Manil. 18. squalere: VVLG. Iob 30, 3. vexari: AVG. civ. 3, 17. vinci: HIRT. Gall. 8, 19, 8. 8, 20, 1. cum -e: concludari: SEN. dial. 1, 2, 7. de -e queri: CIC. Verr. 3, 103 Caecin. 95. *et similia*.

synonyma: ad I: damnum, grando, intemperiae, robigo, tempestas, vastitudo, viduertas, vitium. labes, pestis. ad II: aerumna.

calceo, -āvi, -ātum, -āre [a calceus. Th.]. GLOSS. ὑποδέννω. calcem ducit. -o me: ὑποδέομαι. -or: ὑποδέννομαι. *verbum finitum primum legitur apud PHAEDR., participium vero, quod semper fere adiectivi loco ponitur, iam inde a PLAVTO v. infra l. 66*. PRISC. gramm. II 390, 8 sunt quaedam in o terminantia, quae cum sint activa pro passivis quoque solent poni, ut... duro calceo pro... duror calceor (*exemplum talis usus non legi*). *grammatici modo formam calceo modo calcio praecipiant*: CHAR. gramm. I 176, 5 primae coniugationis verba... aut o littera... terminatur... aut e et o, ut comneo comneas, calceo calceas (MART. CAP. 3, 313). PRISC. gramm. II 476, 11 calceo -as, quod alii calcio -as (III 469, 29 GRAMM. suppl. 11, 1. 187, 9 et calceo -as et calcio -as dixerunt antiqui). calcio *scribunt*: DIOM. gramm. I 378, 3 PROB. inst. gramm. IV 141, 36 EVTYCH. gramm. V 463, 18 DOSITH. gramm. VII 435, 20 NOT. Tir. 79, 36. *codd. saepius calcio quam calceo exhibent.* [ital. calzare, francog. chausser, hisp. calzar, val. incältä. M.-L.]

1 *proprie*: a de hominibus: calceis vestire: PHAEDR. 1, 14, 16 cui -andos nemo commisit pedes. PLIN. nat. 7, 181 abiere, dum -antur matutino. 32, 110 fibrinis... pellibus -ari (PLIN. VAL. 3, 14 DIDASC. apost. 60, 17). 36, 41 alii -rent soccis. PLIN. epist. 3, 16, 8 servolos... a quibus -etur. SVET. Vesp. 21 -bat ipse se et amiciebat. TERT. pall. 4 Tyrium -ari nisi auro minime graecatur [test. anim. 2 Minervam ꝑ calcias (sc. exornas, sed chalceam melius Hartel) furvis galeam formis]. SCHOL. Iuv. 5, 20 -ari (sic Jahn, Bücheler, calciarii PS), cum festinatione et ansas caligarum praetereant nonnullas. VVLG. II par. 28, 15 cum vestissent eos et -assent. act. 12, 8 praecingere et -a te caligas tuas (LEO M. serm. app. 18, 2). MARCELL. med. 29, 26 ut sinistrum pedem semper prius -et, observabis. GLOSS. Plac. V 11, 12 (= 59, 14) cothurni sunt tragica calceamenta, quibus -antur tragoedi. b de animalibus: PLIN. nat. 8, 215 simias mira sollertia visco inungui laqueisque -ari imitatione venantium tradunt. PALLAD. 4, 13, 2 pes... cornu concavo altius calciatus. *praecipue apud scriptores veterinos fere i. q. pedes fasciare*: COLVM. 6, 15, 1 spartea -ata ungula per triduum suffuso aceto curatur (PALLAD. 1, 24, 2 CHIRON 23 curcuma -are curabis. VEG. mulom. 1, 26, 3. 2, 82, 2. 4, 16, 1). SVET. Vesp. 23 ad -andas mulas. PELAGON. 239. CHIRON 43. 660 -ato soliam diligenter. 699 (v. etiam calceatura). VEG. mulom. 2, 55, 4. 2, 56, 1. 3, 58, 2 -atis pedibus. 2 in imagine: ITALIA Eph. 6, 15 (Aug. c. Faust. 32, 10) et VVLG. *ibid.* et -ati pedes in praeparatione euangelii pacis (ὑποδησάμενοι τοὺς πόδας). cf. TERT. coron. 1 -atus de euangelii paratura. adv. Marc. 3, 14. CYPR. epist. 58, 9 -ati sint euangelico magisterio (LVCIF. moriend. 13 p. 312, 25). AMBR. fug. saec. 7, 43 HIER. in Eph. 6, 15 p. 679 THEOD. MOPS. in Eph. 6, 15. TERT. adv. Marc. 1, 8 infantur pueri novis calceis sed a vetere paedagogo -ati mox vanam gloriam vapulabunt. VVLG. Ezech. 16, 10 vestivi te discoloribus, et -avi te ianthino (καὶ ὑπέδυσά σε ἰάνθινον) et cinxi te bysso.

part. pro adi. calceatus, -a, -um. GLOSS. ὑποδεδείξ. MART. CAP. 3, 325 cum -us armatus togatus paenulatus paria videntur quare calceo et armo dicimus, togo et paenulo non admittitur. VIRG. gramm. epist. 5 p. 165 sunt etiam participia quorum verba non tam usitata sunt, et ideo negantur fieri participia sed aestimantur nomina esse participiorum similia ut togatus... -us. *absolute*: VARRO Men. 439 in eius dei templa -i intro eunt. CIC. Cael. 62 satis commode -i et vestiti. SEN. contr. 9, 2, 24. VAL. MAX. 4, 6, 3 togatum et -um. SVET. Aug. 78 FRONTO p. 68, 5 N. PAVL. dig. 1, 15, 3, 3 praefectum vigilum per totam noctem vigilare debere et coerrare -um. LAMPR. Alex. 50, 3 milites vestiti honeste, -i etiam ad decorem (52, 3 VEG. mil. 2, 14). HYG. fab. 12 p. 43, 16 monocrepis id est uno pede -us. HIER. epist. 124, 15 -is pedibus (130, 19 MACR. sat. 5, 18, 14. 5, 18, 16). AVG. conf. 4, 16, 28 MARCELL. med. 12, 24. *cum abl.*: PLIN. nat. 7, 83 cothurnis quingentum pondo -um. GELL. 13, 22, 1 gallicis -os. AMM. 29, 1, 31 linteis soccis. VVLG. Marc. 6, 9 sandaliis. GREG. M. epist. 8, 27 -os compagis procedere. cf. l. 42. c. acc.: ITIN. Anton. Plac. rec. A 35 homines... galliculas -os. cf. l. 27. *nota iocose dictum*: PLAVT. Capt. 187 cum -atis dentibus veniam tamen.

derivata: calceamen, calceamentum, calceator, calceatura, calceatus (-us). *composita*: dis-excalceare.

calceocaliga, -ae f. compos. e calceus et caliga. NOT. Tir. 99, 37. **calceolaris**, -i m. a calceolus. GLOSS. ὑποδημοποιός. [ital. calzolaio. M.-L.] PLAVT. Aul. 512 propolae linteones, calceolarii; sedentarii, sutores, diabathrarii.

calceolus, -i m. diminutive a calceus. GRAMM. suppl. 187, 9 a calceis vel calciis potius calceoli vel calcioli. MEMM. or. frg. Serv. Aen. 4, 261 Syriaci -i, gemmarum stellati coloribus. CIC. nat. 1, 82 quam (Sospitam) tu... vides... cum hasta, cum scutulo, cum -is repandis (cf. PW. III 1345). SCRIB. LARG. 208 ligulae -orum. HIER. epist. 54, 7 stridentis -os. 79, 7 pullam tunicam nigrosque -os. *titulus comoediae PLAVTI Calceolus apud MACR. sat. 3, 18, 9. cf. Ribbeck com. p. 388.* *Meister.*

calcēse (-is) n. COMMENT. Lucan. 5, 418 carchesia: ligna, quae antemnam tenent... quod nunc -e dicunt, in quo trochleae, per quas funes currunt. *vox aut ex forma vulgari carchesium aut ex calcensis originem videtur duxisse.* [it. calcese. M.-L.]

calcesta (caloesta cod.) huitti clabre (anglosax. nomen herbae 'trifolium album') GLOSS. V 353, 37. *corrigendum ex glossis anglosax.; cf. Wright-Wülcker 282, 15. 297, 13. 362, 24. nomen a colore calcis simili tractum videtur.* Mbr.

calcētum v. chalcetum.

***calceus**, -i m. [a 1. calx. Th.]. GLOSS. ὑπόδημα. subalaris. κάλσιοι, kalsii. apud Graecos: POLYB. 30, 16 κάλκιος. PLVT. Pomp. 24 τοῖς κάλκιοις. Aem. Paul. 5 τὸ ὑπόδημα — κάλτιον αὐτὸ Ῥωμαῖοι καλοῦσιν. RHINTON. frg. 5 ed. Kaibel κάλτιον. HESYCH. κάλτιοι: ὑπόδημα καὶ κάλτιον, ἐν οἷς ἰππεύουσι. PAVL. Wessely, Wiener Studien 24, 130 (saec. IV) κάλκιων ζεύγη. *formam calcis exhibent*: GLOSS. II 466, 1. 491, 8 NOT. Tir. 99, 34 EVTYCH. gramm. V 463, 19 calcio... calcias... a calcis derivatum. GRAMM. suppl. 187, 9 a calceis vel calciis potius calceoli vel calcioli. *contra* PROB. app. gramm. IV 198, 10 calceus non calcis. *in titulis sola forma calceus extat. in derivatis vero saepe i pro e scribitur, velut calciamentum (v. p. 129, 32), calciamentarius (p. 129, 27), calciator (p. 130, 66), calcio (p. 131, 8). cf. Heraeus, Archiv 9 (1896) 313. Schuchardt, Vok. d. Vulg. I 427. legitur inde a PLAVTO (semel); e poetis usque ad Traiani aetatem soli usi sunt*: TITIN. semel, HOR. sat. epist. singulis locis. PHAEDR. semel, MART. quater, IVV. ter. [ital. calzo, francog. chausse, hisp. calza. M. L.]

1 *universim i. q. calceamentum*: PLAVT. Truc. 765 nec mi adeost tantillum (ad illum codd.) pensi iam, quos capiam -os (*nota adnominatio-nem, cf. VARRO Men. 155 stolam -osque muliebres propter positos capio*). VARRO Men. 531 in pavimento non audes facere lacunam, at in humu -os facis elixos (*agitur fortasse de humo tubis subter solum positus calefacta Bücheler, qui conii. calces*). ling. 8, 55 ubi -i veneunt, calcearia diceretur. 9, 41. 45. CIC. inv. 1, 47 multus erat in -o pulvis. Mil. 28 Milo domum venit, -os et vestimenta mutavit. Phil. 2, 76 cum -is et toga. de orat. 1, 231 -os Sicyonios. rep. 1, 18 -is et vestimentis sumptis e cubiculo egressus est. HOR. sat. 1, 3, 32 male latus in pede -s haeret (PORPH. ad l.). PAVL. FEST. p. 46 calones -i ex ligno facti. p. 146. 147 mustricula est machina ex regulis, in qua -s novus suitor. p. 161 mortuae pecudis corio -os aut soleas fieri Flaminicis nefas habetur. SEN. suas. 2, 17. PHAEDR. 5, 7, 37 niveis... -is (MART. 7, 33, 1 -s autem candidior prima sit... nive). SEN. dial. 3, 12, 4 -s luto sparsus (APVL. met. 8, 27 pedes luteis induti -is). epist. 120, 2. SCRIB. LARG. 161 multis profuit ad corpus in duplici -o pellem caninam habere (PLAC. med. 11, 21 canina pelle -i fiant in usum articulorum, dolore carebit). PLIN. nat. 2, 24 divus Augustus prodidit laevum sibi -um praepostere inductum, quo die seditione militari prope afflictus est (SVET. Aug. 92). 10, 122 posita -is macula. MART. 1, 103, 6 -s est sarta terque quaterque cute (IVV. 3, 149 rupta -s alter pelle patet). 9, 73, 10. 11, 21, 4 vetus a crassa -s udus aqua. QVINT. inst. 6, 3, 74. 11, 3, 187 et toga et -s et capillus tam nimia cura quam neglegentia sunt reprehendenda. 11, 3, 143 togam veteres ad -os usque dimittebant. IVV. 1, 119 quid facient comites, quibus hinc toga, -s hinc est. PLIN. epist. 3, 1, 4 hora secunda -os poscit (9, 17, 3. cf. AVSON. 151, 1 puer eia surge: et -os et linteam da sindonem). 7, 3, 2 quousque -i nusquam, toga feriata, liber totus dies. SVET. Aug. 73 forensia... et -os numquam non intra cubiculum habuit. *ibid.* -is altiusculis. Galba 21 pedibusque articulari morbo distortissimis, ut neque -um perpeti... valeret. Otho 6 laxato -o. FRONTO p. 68, 10 N. -is detractis. APVL. met. 7, 8 -is femininis albis et tenuibus indutus (VOPISC. Aurelian. 49, 7 -os mullos et cereos et albos et hederacios viris omnibus tulit, mulieribus reliquit). TERT. pall. 4 impuro cruri purum aut mulleolum induit -um. virg. vel. 12 -um stipant multiformem. VLP. dig. 9, 2, 5, 3 sutor... puero discenti parum bene facienti quod demonstraverat, forma -i cervicem percussit (dig. 19, 2, 13, 4). PORPH. Hor. sat. 1, 8, 39 cuius de mensa nummos subtractos in -os sibi infarciverat. VOPISC. Car. 17, 1 habuit gemmas in -is. QVEROL. p. 17, 14 -os humili fluxos tegmine. AMM. 15, 1, 2. 19, 11, 10 -o suo in tribunal contorto. 23, 6, 84 inter -os et verticem nihil videatur intectum. 29, 1, 26. 31, 2, 6. HIER. epist. 38, 4 auratorum... -orum (SVLP. Sev. Mart. 24, 4 -is auro inlitis). RVFIN. Clement. 9, 22 non induuntur veste fucata, non -is. MART. CAP. 1, 66 -os... smaragdinae fluctu viriditatis herbosos. 1, 67 -i admodum furvi. 1, 77 -i... similes ex Pyropo. 2, 115 -os... ex papyro textili subligavit. CYPR. GALL. Ios. 305 -s adtritis misere dat tegmina plantis. EVSTATH. Bas. hex. 9, 6 p. 964^b formemus -um. ISID. orig. 19, 34, 7 talares -i socci sunt. *nota*: VITR. 4, 1, 7 basi (columnae) spiram supposuerunt pro -o, capitulo volutas uti capillamento con-crispatos cincinnos praependentes... collocaverunt. *in pro-verbio*: HOR. epist. 1, 10, 42 ut -s olim si pede maior erit (cf. gr. μηδὲ ὑπερ τοῦ πόδα ἔστω τὸ ὑπόδημα). cf. Otto, Sprichwörter p. 64. de AMM. 14, 6, 16 v. sub 1. calx.

2 *specialiter (cf. Mau, PW. III 1340 sqq.) de mulleo i. calceo patricio, senatorio*: CATO orig. 111 qui magistratum curulem cepisset, -os mulleos aluta vinctos, ceteri perones. TITIN. com. 116 iam cum mulleis te ostendisti, quos tibi alis in (tibi iam si codd., corr. Hermann) -os (PAVL. FEST. p. 142 ad l. mulleos genus -orum aiunt esse, quibus reges Albanorum primi, deinde patricii sunt usi). CIC. Phil. 13, 28 mutavit -os; pater conscriptus repente factus est. CORP. I²

p. 195 n. 18 (= XI 1831 *Arretii*) veste triumphali calceis patriciis. SERV. Aen. 8, 458 Tyrrena vincula... alii -os senatorios volunt, quia hoc genus calceamenti a Tuscis sumptum est. SCHOL. Hor. sat. 1, 6, 27 circumdedit medium crus: ideo dixit, quia altiorem sunt -i senatorum. EDICT. imp. Diocl. IX 7 -i patricii (*καλιῶν πατρικίων*). AMM. 28, 4, 28 -orum expertes (*i. plebes*). CASSIOD. var. 8, 9, 3 pinxit suras eius -s iste Romanus. ISID. orig. 19, 34, 4 -os reges utebantur et Caesares. forma eorum. patricios -os Romulus reperit IV corrigiarum assutaque luna. hos soli patricii utebantur. luna autem in eis non sideris formam sed notam centenarii numeri significabat, quod initio patricii senatores c fuerint. *de calceo militari, quo utebantur centuriones, vocati: IVV. 16, 14 Bardaicus iudex datur... -s (i. centurio; cf. SCHOL. et Friedländer ad l.). CORP. VI 33061 in -o et caliga. de solea ferrea equorum: AMM. 14, 6, 16 equos in-gratis, quod dicitur, -is agitant.*

derivata: calcearius, calceare, calceolus. compos.: calceoca-liga, excalceus.

calchantum, calchicon, calchidicum v. chalc-
calcia v. 1. calx. calcicarea v. calycularius.
[calceculum iacessura] GLOSS. V 353, 48 (inter glossas anglo-saxonicas), ubi corrigendum videtur accitulum 'genus cepae', v. s. v. ? calcidocus NOT. Tir. 106, 69 (106, 69* calcidocia) inter orcista (i. ὀρχήστρα) et mimus. de *χαλκίδοχος et χαλκοδοχεῖα (i. χαλκοθήκη) cogitavit Leo. Mbr.

calcifraga, -ae f. a 2. calx (de calculo vesicae) et frango. nomen herbae. SCRIB. LARG. 150 ad calculosus herba σκολοπέδριον, quam nos -am appellamus... facit. 153 ad calculosus... -ae... p. X XXV. PLIN. nat. 27, 75 empetros, quam nostri -am vocant. 1, 27, 51. Stadler.
calcīnus, -a -um a 2. calx. GLOSS. III 499, 19 λιθάσβεστος lapis -s. fem. subst. calcīna -ae i. q. calx. [it. hisp. calcina. M.-L.] CHIRON 933 in medicamento -am fossiciam p. III (calacani fossicium codd.). PASS. Bonosi (Ruinart p. 531) afferte mihi -am vivam. Mbr.

calcio v. calceo. calcis v. 1. calx et 2. calx. calcites v. chalc-teterna (i. pterna) calcitratio GLOSS. II 595, 3. calcitrātus, -ūs m. a calcitrare. PLIN. nat. 8, 173 mulae -s inhibitur vini crebribus potu. cf. l. 50.

1. calcitro, -ōnis m. [cf. c. 1. calcitrare. Th.]. NON. p. 44 -es, qui infestant calcibus. GLOSS. a calcitrando; qui infestant calcibus, qui strepunt pedibus. de homine: PLAVT. Asin. 391 ita haec morata est ianua: extemplo ianitorem clamat, procul si quem videt ire ad se -em (cf. GLOSS. -o rusticus eo quod dure calcet). de equis, sim.: VARRO Men. 479 equum mordacem, -em, horridum. CAEL. SAB. Gell. 4, 2, 3 equus mordax aut -o vitiosus, non morbosus est. APVL. met. 8, 25 vervecem..., non asinum vides..., non mordacem nec -em quidem.

2. calcitro, -āvī, -ātum, -āre [cf. c. 1. calx, 1. calcare, fortasse c. gr. καλετραῖν. Th.]. GLOSS. λακτιζῶ. inde a CIC. (l. 64). I proprie: de bestiis: PLIN. nat. 30, 149 mulas non -are, cum vinum biberint (v. l. 37). AMM. 23, 4, 7 asini feri cum venatibus agitantur, ... eminus lapides post terga -ando emittunt. CHIRON 215 iumenta volutant et pedibus exporrectis calcitrant id ipsum quasi excludere possint (VEG. mulom. 1, 42, 1 se proiciunt ac volutant extensisque pedibus -ant). 290. 427. 441. in imagine HIER. vita Hilar. 5 sanctus ad se ipsum: ego, aselle, faciam, ut non -es. VVLG. II reg. 6, 6 -bant boves et declinaverunt eam (arcam). GREG. TVR. Iul. 31 vituli petulantes, -antes equi, grunnientes suillae... conquiescunt. GRAMM. suppl. p. 273, 8 boves stimulati -ant. adversus stimulum -are sim. sub II. ZENO 2, 10, 2 p. 419^B pedes... constringit Abraham, ne in exitu mortis concitata victima (sc. Isaac) -ret. de Centauris: Ov. met. 5, 40 Rhoetus fronte percussus postquam cecidit... -at et... aspergit sanguine mensas. 12, 240 madida resupinus harena -at. II translate: CIC. Cael. 36 vis... filium familias... habere devinctum; non potes; -at, respuit, non putat tua dona esse tanti. AMM. 18, 5, 1 Antoninus ne contra acumina (i. potentes) -ret, flexit se in blanditias molliores. HIER. in Ezech. 18, 5 sqq. p. 209 saturati sunt et incrassati -erunt. 28, 11 sqq. p. 335 contra creatorem suum. ITALA (codd. g e h) et VVLG. act. 9, 5 durum est tibi contra (ad cod. g) stimulum -are (26, 14; πρὸς κέντρα λακτιζειν. AVG. conf. 3, 8, 16 in psalm. 85, 9 c. Iul. op. imperf. 3, 188. ITALA act. 26, 14 [cod. g] calcem mittere. cf. Otto, Sprichwörter p. 331). Ps. RVFIN. in Os. 2, 12 post satietatem... -vit dilectus. MAB. MERC. Nest. serm. 12, 30 contra -antem non -o; -batur Christus aliquando, sed ipse non -bat. FVLG. aet. mund. p. 173, 20 rapitur ad apostolatium, dum -at, Paulus (ibid. reluctet). p. 177, 18 Hebreum adversus deum -antem nequitiam. VEREC. in cant. 9, 37. nota transitive: l. 74. derivata: calcitratio, -us. comp. recalcitrare.

calcitrōsus, -a, -um [cf. c. calcitrare. Th.]. GLOSS. λακτιστής. cf. calciosus. COLVM. 2, 2, 26 nunquam stimulo lacessat iu- venum, quod retractantem -umque eum reddit. VLP. dig. 9, 1, 1, 4 si equus -s calce percusserit (INST. Iust. 4, 9 pr.). 21, 1, 4, 3 iumenta pavidā et -a morbosus non esse adnumeranda. PELAGON. 397 si -s fuerit equus (Hipp. gr. λακτιστής). CHIRON 977 si iumentum morsicum

et calcitrosus (-tusum cod.) fuerit. subst. PETRON. 39, 6 sub signo tauri -i nascuntur et bubulci et qui se ipsi pascunt.

*1. calco, -āvī, -ātum, -āre [a 1. calx. Th.]. GRAMM. suppl. 14, 25 calx calcis, calco calcas. kalco: ARVS. gramm. VII 489, 13. calciare: GILD. Brit. 53. calcantum: CLAVD. carm. min. 26, 47. calcai (perf.) ut barbarismum notat PROB. app. gramm. IV 182, 11. vocabulum primum ap. CATON. legitur, frequentissimi est usus ap. ECCL. GLOSS. κατῶ. NON. p. 29 calces a -ando, quod est nitendo. [val. cālcā, ital. calcare, francog. cocher, hisp. calcar. M.-L.]

[de actu corporali (terere; pulsare calce, pedibus, instrumento): A qui fit operis faciendi causa: 1 calcare terram al. solidandi causa (fistucare, comprimere, sim.): GLOSS. calcant: condensant. CATO agr. 28, 2 quod seres, operito terra radicibus fini, deinde -to pedibus bene, deinde festucis vectibusque -to quam optime poteris. 52, 1 eum qualum aut calicem terra impleto -toque bene. 61, 2 ubi radices bene operueris, -are bene (sc. terram). 133, 3. VERG. georg. 2, 243 huc (i. in qualos) ager ille malus dulcesque a fontibus undae ad plenum -entur. VITR. 2, 8, 3 monumenta e marmore seu lapidibus quadratis intrinsecusque medio -ata structuris. 5, 12, 5 inter destinas creta in eronibus... -etur. cum ita bene -atum et quam densissime fuerit, tunc eqs. 7, 4, 5 congestis et spisse -atis carbonibus (PLIN. nat. 36, 95. 187 PALLAD. 1, 9, 4). 8, 6, 14 fossa -etur vectibus ligneis fer-ratis (cf. PLIN. nat. 36, 173). 8, 6, 15 parietibus -atis. ibid. solum -etur. SEN. epist. 86, 17 terram non adgessit tantum, sed -vit et pressit. COLVM. 2, 2, 11 super -atis cupressinis... frondibus terra contegatur. 12, 16, 4 terram congerito et modice desuper -to. 12, 46, 6 ut scobis inter se -ari possit. PLIN. nat. 19, 158 apium si satum -etur cylindro pedibusve. OPTAT. 5, 7 p. 136, 2 -atis scrobibus. VVLG. Nah. 3, 14 intra in lutum et -a, subigens tene laterem. CORP. VI 25144 locum emit, massam -vit, cupam edificavit. 2 alias res, quae comprimuntur vel aliquo imprimuntur: CATO agr. 117 oleas in orculam -to. COLVM. 12, 15, 2 in orcas... ficum condere et -are diligenter oportebit. APIC. 2, 54 mittas piperis grana... et -bis in matrice (materia cod.) bene lota. VARRO ling. 5, 167 quod in eas (culcitas) acus aut tomentum aliudve quid -bant, ab inculcando 'culcita' dicta. HIER. tract. in Marc. p. 350, 10 fullones vestimenta. CHIRON 571 marrubium et salem... in ipso foramine (cf. VEG. mulom. 2, 43). 572 foraminibus traumaticum. cf. 643. 663. 688. 772? CASS. FEL. 18 p. 27, 16 tenuis-simis lemniscis et tiltario locum -bis. 22 p. 31, 17 al. Ps. SORAN. quaest. med. 232 propter emmotos i. e. linteola quae -antur. § fruges, quarum succus exprimitur: uvas, sim.: CATO agr. 112 acina eximito de dolio et -to in torculario (COLVM. 12, 39, 3 pedibus... bene). VARRO rust. 1, 54, 2 quae -atae uvae erunt (Ov. met. 2, 29 fast. 4, 897 PAVL. FEST. p. 349 COLVM. 12, 26, 1 al. PLIN. nat. 14, 84 al. IVV. 5, 31 AVR. Fronto p. 67, 20 N. IVLIAN. dig. 19, 1, 25 ZENO 2, 27, 2 HIER. in Is. 16, 9. ibid. conterere. VVLG. iud. 9, 27. AVG. in psalm. 55, 3 [= Ps. RVFIN. in psalm. 55, 2] uva -atur, premitur. SEDVL. carm. pasch. 1, 91. COLVM. 12, 39, 2 vinaceos. 12, 39, 3 vinum (OPTAT. 3, 4 p. 85, 13 VVLG. Is. 16, 10). PLIN. nat. 14, 119 vina vulneratis pedibus. 18, 322 musta (VVLG. Mich. 6, 15). NEMES. ecl. 3, 40 racemos (3, 43 uvas... celeri... elidere planta). CYP. epist. 63, 7 nisi botruus -etur ante et prematur. SCHOL. Hor. epist. 1, 5, 4 vina. VVLG. II Esdr. 13, 15 torcularia (κατοῦντας). Job 24, 11 al. hinc in tropologia christiana: HIER. epist. 36, 5 in Zach. prol. in Ioel 3, 12 p. 212 APRING. in apoc. 19, 15. 16. VVLG. apoc. 14, 20 lacum. nota allegoriam: CYP. epist. 63, 7 nec nos sanguinem Christi possemus bibere, nisi Christus -atus prius fuisset et pressus eqs. ZENO 2, 27, 3 Christum, calicem pretiosum, quem paulo ante -ando fuderant, gustant per-secutores. AVG. c. Faust. 20, 13 deus -atus et inclusus cupa. absolute: VVLG. Is. 16, 9 super messem vox -antium irruit. 16, 10. 63, 2. Ier. 25, 30 celeuma quasi -antium. alias bacas: PALLAD. 2, 20 grana lentisci calida adiecta -bis et exprimes. VVLG. Mich. 6, 15 olivam. 4 machinas, ut moveantur: VITR. 10, 2, 7 tympanum sine ergata -antes homines. 10, 4, 2 tympanum hominibus -antibus versatur. 10, 4, 3 rota a -antibus versabitur. sim. 10, 6, 4. 5 cor-poris partes al. de superstitione: PLIN. nat. 28, 116 secundum Demo-critum armum dextrum chamaeleonis ad vincendos... hostes valere, utique si abiectos eiusdem nervos -verit. TAC. hist. 4, 81 manum aeger... ut pede ac vestigio Caesaris -retur, orabat. PHYSIOGN. 115 qui (molles), quod aut ipsi sputant aut alii, sollicite -ant et obterunt. 6 de avium coitu: COLVM. 8, 5, 24 quae (gallinae) velut mares cantare atque etiam -are coeperunt. CARM. poet. min. IV 550, 11 absit, ut... valeat -are columbam... milium.

B qui fit eundi vel standi causa (ire, adire, ambulare, stare, sim.; possit hic inserere nonnulla, quae sub C allegantur): 1 pro-prie: Ov. epist. 2, 121 scopulos fruticosaque litora -o. met. 9, 228. trist. 3, 10, 39 durum -vimus aequor (i. glaciem; sim. SEN. Herc. f. 535 MART. 10, 7, 5 SYMPH. 45 FIRM. err. 28, 6 CLAVD. 3, 374. 21, 126. ENNOD. carm. 2, 136, 4 ungula -at aquas). SEN. contr. 10, 1, 13 pauper et dives eandem terram. suas. 1, 2 montium iuga victor miles (PE-tron. 122, 152 SIL. 17, 319 SIDON. carm. 5, 547). SEN. Phaedr. 23 alius rupem... Hymetti, parvas alius -et Aphidas. 234 agili saxa... pede. Oed. 277 iter (EPIST. Alex. p. 202, 16). dial. 5, 21, 2 se amnem... eo

redacturum, ut transiri -arique etiam a feminis posset. 11, 8, 6 (*de exilio*) dum animum... in sublimi semper habeam: quantum refert mea, quid -em? 11, 13, 8 aedium sacrarum ruinae -antur. nat. 4, 2, 7 *petram* ἄβατον Graeci vocant nec illam ulli nisi antistites -ant. epist. 124, 16 *equi viam*. apocol. 6 loca. MELA 2, 36 novissime -atum Graio Herculi solum, saltus Oetaeus. LVCAN. 7, 332 -atis... ruunt castris. 8, 805 Nili... harenas (9, 465. 10, 2 CYPRI. GALL. exod. 231 RVFIN. hist. mon. 9 p. 426^c CLAVD. rapt. Pros. 3, 385 SEDVL. carm. pasch. 2, 167). 9, 606 *plagam*. 9, 837 *salpugae* latebras. 10, 546 -antem moenia Magnum (SCHOL. ed. Web. *ad l.* superantem). CALP. ecl. 2, 19 neglecta... pascua tauri (*nom.*). PLIN. nat. 2, 161 *terram* ex quacumque parte mediam -ari *ab hominibus*. 33, 2 qua -atur *tellus*. SIL. 3, 676 -atos... Iovi lucos. 11, 218 saxa... uni -ata deo. 13, 673 mihi -ata meoque... germano... Tartessia tellus. STAT. silv. 4, 3, 78 *Vulturinus*: 'iam pontem fero perviusque -or' (ANTH. 442, 4 -atur pontus *ponte a Xerxe facto*. PANEG. 7, 13 ut Rhenus... novo ponte -etur. CARM. epigr. 899, 3). Theb. 1, 358 pulverulenta prius -ataque (-andaque *al.*) flumina. APVL. met. 4, 31 plantis... roseis... fluctuum summo rore -ato. 11, 23 Proserpinae limine. 11, 25 tu (*Isis*)... regis mundum, -as Tartarum. ITALIA (Tert. anim. 11) et VVLG. Is. 42, 5 dedit flatum populo super terram et spiritum -antibus eam (τοῖς κατοῦσιν. interpretatur TERT. l. l. terram -ant, id est opera carnis subigunt). ITALIA Is. 1, 12 (Barnab. 2, 5) aulam (πατεῖν, VVLG. ambularetis in atris). deut. 11, 24 (Lugd.) locorum, quae -veris vestigio pedis vestri (πατήση, VVLG. -verit pes vester). Is. 42, 16 (Tycon. 9, 2) semitas (VVLG. in semitis... ambulare). ANTH. 478, 9 haec (*i. quae in litore sunt*). PASS. Mar. Jac. 7 p. 55, 11 pedes terram. ARNOB. nat. 1, 8 materiae faex ista, quam sub nostris -amas pedibus. 1, 46 ponti terga (*de miraculo Christi. sic* HIL. trin. 7, 36 undas. AMBR. Iob 1, 9, 30 mare. HIER. epist. 98, 13 maris fluctus... pede. PAVL. NOL. carm. 26, 377 pedibus... fluentia. transl. AVG. in psalm. 39, 9 mare. ZACCH. 1, 13 *cf.* PRVD. apoth. 664 *et infra l.* 78). LACT. inst. 2, 5, 26 *terram*. OPTAT. 6, 6 p. 154, 20 parietes non -are... potuimus. LVCIF. non conv. 3 domos. AMM. 23, 5, 13. 27, 5, 9 (*al.*) solum. 30, 8, 5 Italiam. 31, 10, 13 editiora. VVLG. deut. 1, 36 *terram*, quam -vit (ἐφ' ἣν ἐπέβη). 11, 25 (ἐφ' ἣς). 2, 5 quantum potest unius pedis -are vestigium (11, 24 Ios. 1, 3 *al.*). Ios. 4, 18 siccam humum (ἐθῆκαν τοὺς πόδας ἐπὶ τῆς γῆς). I reg. 5, 5 non -ant sacerdotes... super limen Dagon (ἐπιβαίνουσιν... ἐπὶ βαθυόν). Iob 28, 8 *semitam* (*ibid.* pertransire). Mich. 1, 3 super excelsa terrae. 5, 5 in domibus nostris (*sim.* 5, 6). IV Esdr. 9, 29 *desertum*. RVFIN. symb. 12 paululum... luti. PRVD. cath. 5, 124 pedibus lilia candidis. ham. 471 aequoreum pelago cedente profundum pulvere -asse via (*de populo Israel*). perist. 6, 88 sacram cremationem. CLAVD. rapt. Pros. 3, 324 *Atlantem*. carm. min. 8, 346 *paludem*. 28, 516 Narnia... regali -atur equo. *sim. alibi. nota* CLAVD. carm. min. 26, 47 -antum... oneri... cessura terra virorum. PAVL. NOL. carm. 28, 48 madentia... sola. epist. 31, 4 p. 272, 3 -ati deo pulveris (SVLP. Sev. chron. 2, 33, 7 *cf.* 8). 34, 9 p. 810, 24 *terram*. AVG. civ. 10, 31 vestigium a -ante factum. 16, 9 *antipodas* adversa pedibus nostris -are vestigia. MACR. somn. 2, 5, 23 humum. MART. CAP. 6, 589 tellurem. MAR. VICTOR aleth. praef. 97 sidera. SIDON. epist. 8, 12, 3 portum Alingonis. SEDVL. carm. pasch. 5, 431 tractus... coruscus vestigiis. ENNOD. carm. 1, 1, 26 Matronas... scopulos. GREG. TVR. Franc. 4, 36 super hunc tectum. INSCR. christ. Rossi II 171, 29, 16 aspera viarum nin<g>uidosque montium calles. ITALIA Am. 2, 7 (Gild. Brit. 53) tradiderunt... pauperem pro calciamentis, quae calciant super pulverem terrae (τὰ κατοῦντα ἐπὶ, VVLG. conterunt). *aliter* CORIPP. Iob. 2, 137 cruda... sub nigra -atur Maurica solea planta. *nota*: calcare *res pretiosas i. q. ambulare in illis (argumentum luxuriae)*: SEN. dial. 5, 35, 5 nolunt domi nisi auro pretiosiora -ari. 9, 1, 8 domus..., qua -atur, pretiosa. epist. 86, 7 eo deliciarum pervenimus, ut nisi gemmas -are nolimus. 94, 56 aurum argentumque (*cf.* APVL. met. 5, 9). LVCAN. 10, 117 *onycha* (MART. 12, 50, 4). PETRON. 135, 8 vers. 2 -ato radiabat marmore terra (MART. 12, 60, 12). PLIN. nat. 9, 114 nisi -ent *margaritas* ac per uniones etiam ambulent. STAT. silv. 1, 3, 53 -bam necopinus opes. APVL. met. 5, 1 qui super gemmas et monilia -ant. CLAVD. 10, 91 despectus... solo -atur achates. VEN. FORT. epist. (carm. 10, 1) 29 gemmas. calcare *bestias (i. q. ascendere in, stare super)*: VAL. FL. 7, 536 per vigilis -antem lumina (-are volumina *Meyncke*) monstri. 8, 113 Cretheia proles *draconis dorsum* (*cf.* 8, 111 scande age et adverso gressus... imprime dorso). *de desultoribus*: SEN. dial. 4, 31, 6 taurorum pueris pariter ac feminis persultantibus terga inpune -ata. 2 *in imagine, phrasibus translatis*: HOR. carm. 1, 28, 16 -anda... via leti. SEN. contr. 10, 1, 1 non ambulabis... eadem via qua ego, non -bis vestigia mea (OPTAT. 6, 6 p. 154, 12 catholicorum vestigia. HIER. epist. 60, 6 abolita... vestigia. 119, 7 p. 806 HIL. Macc. 99). PETRON. 118, 5 viam, qua iretur ad carmen, ... timuerunt -are. ENNOD. carm. 1, 9, 91 tremulis... limina lucis... palmis. *christiana (cf. sub II)*: AMBR. Iob 1, 9, 30 -a fluctus istius mundi, sicut -vit Petrus, et ambula super aquas istius saeculi. *ibid.* Petrus super aquas -vit. HIER. epist. 30, 13. VVLG. Iob 22, 15 *semitam saeculorum* (ἐπαύριον). Is. 59, 8 omnis, qui -at in eis (*semitis*). *similiter* Ps. ATHAN. ad mon. 1 p. 71^a adumbratas praefigurationibus notas stilo imitatore -bo. ZACCH. 2 praef. ut... sacros divinae praedicationis terminos audentior licitis -et in-

gressus. VVLG. Sirach 24, 11 *sapientia dicit*: excellentium et humilium corda virtute -vi. *absolute*: ARNOB. conflict. 2, 18 si voluerimus recte -are (*cf. infra recte... sapere... et semitam sine errore -are*). *aliter* HIER. epist. 98, 18 -emus (*i. continuemus?*), quod coepimus. 5 **C qui fit fortuito**: 1 *calcare rem*: CATO agr. 161, 1 areas facito, ut possis dextra sinistraque sarire, runcare, ne -etur *asparagus*. VARRO rust. 1, 47, 1 herba in pratis... non modo non evellenda... sed etiam non -anda. Ov. met. 2, 852 color nivis est, quam nec vestigia duri -vere pedis (Pont. 2, 5, 38 pectora... non -ata candidiora nive. AVSON. 164, 6). 12, 391 *vulneratus* sua viscera traxit tractaque -vit -ataque rupit (*cf.* LVCAN. 7, 620). SEN. contr. 1 praef. 22 tui pedes spinas -ant. SEN. nat. 4, 5, 3 duram nivem. COLVM. 6, 15, 1 si forte surculum -verit. LVCAN. 6, 521 *maga* semina fecundae segetis -ata perussit. CALP. ecl. 4, 135 humanum... cruorem (STAT. Theb. 12, 37). PERS. 2, 38 quidquid -verit hic, rosa fiat. PETRON. 134, 1 quod purgamentum nocte -asti in trivio aut cadaver? PLIN. nat. 21, 34 *radix croci* gaudet -ari et atteri. 25, 15 *herbas* quasdam... etiam -atas prodesse. 25, 138 si -ata sint ossa serpentis. 28, 48 clavum (CHIRON 698 ANON. med. ed. Piechotta 71). 29, 102 *urinam* rabiosi canis. SIL. 9, 389 -ato improvidus ense succidit. STAT. Theb. 12, 286 saepe gradu caeco ferrum -ataque tela dissimulat. IVV. 6, 313 coniugis urinam. SVET. Cal. 35 ita proripuit se... ut -ata lacinia togae praiceps... iret. HIL. in psalm. 1, 19 lutum in plateis ingredienti se prope -asse non sentiunt. AMM. 16, 12, 59 *mollitiem glutinosam*. ANON. Vales. 13, 77 chlamydem imperatoris. SERV. georg. 2, 180 *cf. p.* 141, 23. AVG. civ. 4, 12 ut, quod -verit quisque, partem dei -et (*si mundus corpus dei*). MARCELL. med. 34, 30 ad ea quae -ata erunt... extrahenda (34, 43 *al.*). CAEL. AVR. chron. 5, 2, 35 IORD. Get. 35, 183 PASS. Petr. Paul. brev. 2 ISID. orig. 16, 25, 8 VEN. FORT. carm. app. 1, 25 nuda maritalem -vit planta cruorem. *nota*: PLIN. nat. 13, 45 nimio liquore abundant *patetae* rumpitque se pomi ipsius... ebrietas -atis similis. *cf.* CASS. FEL. 33 p. 70, 2 trigonum admixtis palmulis calcatis (*codd. calcaticis, haud scio an recte*) — patetoe a Graecis appellantur —... appones. 2 *hominem*: SEN. benef. 6, 9, 1 eum odit, a quo in turba -atus aut respersus aut... impulsus est. IVV. 3, 247 planta mox undique magna -or et in digito clavus mihi militis haeret. AVG. serm. 137, 2 in aliqua... coartatione hominum, quando tibi aliquis pedem -at, nonne dicit caput: -as me? *eqs. (sim. in psalm. 30, 1, 3 al. in epist. Ioh. 10, 8 syn. conterere)*. PAVL. MED. vita Ambr. 44 -atus... casu a sacerdote. 3 *anguis, sim. (cf. sub D 5)*: Ov. met. 10, 23 -ata... vipera. 13, 804 -ato inmitior hydro. LVCAN. 9, 738 dipsas -ata momordit. PLIN. nat. 8, 229. 23, 56 SIL. 1, 286 HYG. fab. 75 p. 79, 20. 22 SCHOL. Stat. Theb. 2, 95. *in tropologia christiana*: VVLG. Luc. 10, 19 dedi vobis potestatem -andi supra serpentes et scorpiones (τοῦ πατεῖν ἐπάνω ὄφρων) et super omnem virtutem inimici (Ps. AMBR. exorc. p. 1019^a *al.*). PELAG. in Rom. 16 p. 716^b super scorpiones. ZENO 2, 43, 2 serpentes... illaesa planta. RVFIN. Orig. in cant. 4 p. 197^b. PAVL. NOL. epist. 28, 1 p. 241, 18 (*app. conterere*). SEDVL. carm. pasch. 4, 158. serpentem (*sim.*): *i. diabolum. v. p.* 137, 70. *hinc, ut vid., translate*: OPTAT. 7, 6 p. 180, 2 vestigio veritatis... -ata... vestra caput levare videtur invidia. 4 *de bestiis*: VERG. Aen. 12, 340 spargit rapida ungula rores sanguineos mixtaque cruor -atur harena. LVCAN. 7, 529 sonipes in caput effusi -vit membra regentis (STAT. Theb. 8, 541 *equus ruentis Prothoi* in vultus galeam clipeumque in pectora -at). PLIN. nat. 8, 9 *elephantum* vestigio hominis animadverso... iras proflare, nec -are, sed erutum proximo tradere. 28, 157 ut vestigia *lupi*... -ata equis adferant torporem (*aliter* NEMES. cyn. 325 nocturnis -ata feris vestigia servant). SIL. 9, 586 clamantem... -ata per agmina portat *elephas*. HOMER. 477 deiectus... curru proteritur pedibusque... -atur equorum. APVL. met. 8, 4 *aper* -ata retiola... transabit. PALLAD. 12, 7, 10 ne -etur *arbor tenera a pecore*. PRVD. psych. 269 foveae... furta. HIER. in Matth. 21, 8 ne -et spinam *asinus* (ANON. med. ed. Piechotta 60). CORIPP. Ioh. 4, 1158 supra... cadavera -ant quadrupes. CHIRON 164 quodquod ungula rotunda -ant *iumenta*. 175 *cf.* 353. 389. 23 cum coeperint *equi* in illo pede fortius -are. 698 prodiens super caput ungulae -bit. PELAGON. 278 (*in praecantatione*): si *equus* lassus, si -atus, si vermigeratus est *eqs.* TERT. adv. Marc. 1, 24 p. 324, 26 te muscae... -ant. 5 *de immobilibus (stare super, pedem habere in)*: VITR. 9, 4, 4 *ophiuchus* laevo pede -ans mediam frontem scorpionis. SCHOL. Germ. Bas. p. 61, 10 *Herculem*... altero <pe>de caput *serpentis* -antem (ἐπιβαίνων). MART. CAP. 8, 840 Nixus... sinistro pede... *draconis* verticem. IVL. HON. cosmogr. B 46 statua Libyae... tenens frugem et -ans modium. 75 **D qui fit accedente animi motu (contemptu, superbia, ira, impetu pugnandi)**: 1 *calcare hostem in pugna, certamine*: Ov. met. 5, 88 *Perseus* hostes sternit et extractos morientum -at acervos (HOMER. 402). Pont. 4, 7, 47. LVCAN. 7, 293 -atos... reges in pugna sparsumque senatus corpus. 7, 749 ire... supra... cadavera patrum et caesos -are duces. 9, 1044 *Caesar*, qui duro membra senatus -arat voltu. SIL. 9, 316 super ipsa suorum corpora consistunt... -antque gementis. STAT. Theb. 10, 481 exterit artus *iacentium* ungula *eqs.* ceu... ipsas -ent *viri* in sanguine Thebas. 12, 317 videt ipsum *conjugem* in pulvere paene -atum. AMM. 15, 4, 12 cadaverum strues.

16,12,38 pedites (*de equitibus*). 24, 6,15 *al.* CLAUD. 21, 349 protinus omnes -urus equis. ENNOD. opusc. 1, 87 p. 285, 13 hostium *cuneos*. VEN. FORT. carm. 6, 2, 33. SCHOL. Germ. Bas. p. 70, 9 *cantrum* Hercules -atum contribulavit (*συνθλάσαι*). SIL. 1, 388 ora... -at... singultantia leto victor. QVINT. decl. 246 p. 9, 12 -astis cadavera hostium (Ps. QVINT. decl. 9, 18 IUV. 15, 60 MEROB. pros. 2 B 24). PANEG. 11, 6 -ata regum capita supervolans. 12, 36 manus *victa*... petit veniam necessitatis et... -anda vestigiis tuis corpora et arma proiecit. VVLG. deut. 33, 29 tu eorum colla -bis (*ἐπὶ τὸν τράχηλον... ἐπιθήσει*). Ios. 10, 24, *ubi* LXX: *ἐπέθησαν τοὺς πόδας... ἐπὶ τοὺς πόδας*. PRVD. Symm. 1, 463 colla tyrannorum. CLAUD. 5, 432 -ato vestigia sanguine tingui (*cf.* CORIPP. Ioh. 4, 1011). ENNOD. dict. 26, 2 p. 503, 5 hostium colla (*in imagine* opusc. 3, 63 p. 346, 27 IORD. Rom. 333 CORIPP. Iust. 1, 286). CORIPP. Iust. 2, 107 edomitos victor -are tyrannos. *latiore sensu: bello suppressere (superare, debellare)*: PANEG. 7, 10 cautior licet sit qui devinctos habet venia perduelles, fortior tamen est qui -at iratos. IVST. 12, 16, 11 *Alexander* nullam gentem adiit, quam non -verit. PRVD. Symm. 2, 749 *Tarentus* dedit inlecebris domitum -are tyrannum (*Hannibalem*). CORIPP. Ioh. 2, 2 Maurus... -atur ab hoste. *similiter de terris*: Ps. LACT. mort. pers. 19, 6 *Daia* accepit Orientem -andum et conterendum. AMM. 17, 10, 1 *terras* Alamannorum. 17, 13, 28 *al.* VVLG. I Macc. 14, 31 voluerunt inimici... -are et atterere regionem ipsorum (*ἐμβατεύσαι εἰς... ἐκτρέψαι*). CORIPP. Ioh. 3, 454 omnis... a dominis -ata est Africa Mauris. *2 aliquem ut inimicum vel subiectum*: SEN. contr. 1, 8, 15 ante limen exeuntis cadaver hoc sternam: ut ad hostem pervenias, patrem -a (*HIER. epist. 14, 2 per -atum perge patrem*). STAT. Theb. 11, 342 *Iocaste ad filium*: haec sunt -anda, nefande, ubera perque uterum sonipes hic matris agendus. IUV. 10, 86 dum iacet in ripa, -emus Caesaris hostem (*Seiani cadaver*). CLAUD. 5, 447 triviis -andus spargitur. VVLG. Is. 63, 3 -vi eos in furore meo et conculcavi eos in ira mea (*tamquam in vindemia*). *in imagine*: VVLG. Iob 18, 14 -et super eum, quasi rex, interitus. AVG. in Iob p. 605, 7 ubi ambulabat *abyssus* -ans eos (*peccatores*), ambulet inhabitans eos Christus. CORIPP. Ioh. 1, 17 inclita... -ant vestigia *Iustiniani* reges. *3 mortuos (inquietare manes, contemnere, sim.)*: PROP. 2, 8, 20 illa... exagitet nostros manes... insultetque rogis, -et et ossa mea. LVCAN. 9, 977 Phryx incola manes Hectoreos -are vetat (6, 809 v. p. 138, 2). STAT. silv. 3, 1, 24 mersum tumulis Eurysthea *Hercules*. VVLG. Mal. 4, 3 -bitis impios, cum fuerint cinis sub planta pedum vestrorum. CARM. epigr. 1145, 1 *cf. infra l. 77*. 1224, 4 quem quoniam Manes... rapuerunt, ne -are velis nec grabis esse loco. *aliter* TAC. hist. 5, 17 stare Germanos... super vestigia gloriae cineres ossaque legionum -antes. *4 res*: OCTAVIA 799 *membra statucae* obruunt (*vulgus*) turpi diu -ata caeno. LVCAN. 6, 219 telum *ex oculo evulsum*... suo cum lumine -at. PLIN. nat. 16, 8 tribuniciis seditionibus -ari ac pollui coepere *rostra*. PORPH. Hor. carm. 3, 20, 12 *ad 'arbiter pugnae posuisse nudo sub pede palmam'*: palmam contentionis ipsius -are. PANEG. 4, 21 te... Persicos arcus pharetrasque -antem. VVLG. prov. 27, 7 anima saturata -bit favum (*κηρίους ἐπιπάλει*). PASS. Matth. 19 p. 243, 25 ignis extinctus est ita ut christianis in circuitu eius adstantes nudis pedibus -rent (*πατοῦντες vel καταπατοῦντες gr.*) ad nostram confusionem. *magis ad affectum quam ad actum spectant haec*: SEN. benef. 5, 4, 3 Diogenes per... Macedonum gazas nudus incessit -atis regis opibus. epist. 16, 8 divitias. *HIER. epist. 52, 5 tu aurum contemis, alius diligit: tu -as opes, ille sectatur*. VICTRIC. 24 non imperat elementis, nisi qui -at sceptrum. TERT. adv. Marc. 3, 23 p. 418, 26 gloriosiore regni sui regione violata, ipsa aula sua et arce -ata. HEGES. 5, 2 l. 50 -atas... sacrorum reliquias, commaculata altaria (*HIER. vita Hilar. 30*). ENNOD. opusc. 2, 132 p. 328, 8 altaria (*opp. venerari*). AVG. in psalm. 123, 9 vide quod supra te est et -as quod infra te est. *5 diaboli caput, sim. (in allegoribus biblicis; similia, sed de securitate eundi, non de pugna, v. sub C 3)*: TERT. cult. fem. 1, 6 sic -bit *mulier* diaboli caput, dum de capite eius... ornamenta struit (*cf. VVLG. gen. 3, 15 ipsa [mulier] conteret caput tuum*). IREN. 4, 40, 3. HIL. in Matth. 3, 4 (*ex psalm. 90, 13*) -urum leonem et draconem (*καταπαρήσεις*, VVLG. conculcabis). 3, 5 a nobis victo et -ato diaboli capite. LVCIF. epist. 1 *init.* Athan. 1, 25 p. 109, 22. *HIER. epist. 7, 3 -at super colubri caput*. AVG. in psalm. 103 serm. 4, 6. *serpentem i. diabolum*: LVCIF. Athan. 2, 32 p. 204, 25. CARM. epigr. 748, 7 aspide -ato sponsi virtute triumphant. *HIER. epist. 23, 2 -ato diabolo*. ENNOD. epist. 2, 14, 1 p. 54, 22 *inimicum* fide perseverante.

I *de actu animi (contemnere vel superare)*: *A aliquem vel quae sunt alicuius*: 1 *calcant homines*: OV. trist. 5, 8, 10 imposito -as... mea fata pede (*cf. p. 138, 41*). Ib. 29 -asti... me, violente, iacentem (OCTAVIA 455 CARM. epigr. 1145, 1 *Otto, Sprichwörter p. 64 Weyman, Archiv 13 [1904] 267*). SEN. Herc. O. 637 colit hic reges, -et ut omnes. benef. 2, 12, 2 non hoc (*quod Caesar in Pompeio Penno fecit*) est rem publicam -are et quidem... sinistro pede? 3, 28, 6 nulli... ad -andos alios paratior, quam qui contumelias facere accipiendo didicerunt. epist. 14, 10 ne in contemptum nos invidiae timor transferat, ne, dum -are nolumus, videamur posse -ari. 94, 56 *natura* pedibus aurum argentumque subiecit -andumque ac premen-

dum dedit quidquid est propter quod -amur ac premimur. 107, 5 *servi* alium prodiderunt, alium -verunt. LVCAN. 6, 809 Romanorum manes -ate deorum (COMMENT. *ad l. contemnite Caesarem funeris pompam*). LAVS Pis. 118 rara domus tenuem non aspernatur amicum... non humilem -at fastosa clientem. STAT. Theb. 1, 239 nati... cadentes -vere oculos *patris* (SCHOL. *ad l. insultavere caecitati patris*). Ps. QVINT. decl. 9, 1 licet... egentem senem universa gratiae mole -emus. TERT. spect. 29 -as deos nationum, ... daemonia expellis. CYPR. epist. 3, 1 superbium populum -ret et premeret. 59, 13 despectis episcopis atque -atis. CAPITOL. Max. Balb. 14, 1 cum Balbinus Maximus... contemneret, Maximus Balbinus... -ret. LACT. epit. 43, 1 *Christus* inimicos. LVCIF. Athan. 1, 42 p. 144, 1 moriend. 3 p. 289, 28. AMM. 23, 5, 11 *Etruscos haruspices* philosophis refragantibus. VVLG. II Macc. 8, 2 populum, qui ab omnibus -batur (*καταπατούμενον*). Luc. 21, 24 Ierusalem -bitur a gentibus (*ἔσται πατομένη; cf. apoc. 11, 2*). CLAUD. carm. min. 22, 51 eripe -atis non prospera cingula Musis. *sim.* PAVL. NOL. carm. 19, 92 Graecia... spernens... suum -ret Olympum altius in Sion gradiens. AVG. conf. 2, 3, 8 -bat me inimicus invisibilis et seducebat me. MACR. sat. 1, 11, 9 nos... subiacentem tamquam miserum... -amus. SALV. gub. 4, 32 *melior* deterioris abiectio -atur. 6, 14 legiones daemonum (*ibid.* spernere et superare). SIDON. epist. 1, 3, 2 mussitat... iuvenum... -ata generositas. *sim.* 7, 14, 8. DRAC. laud. dei 2, 775 nos turba rapax -amus egenos. VEN. FORT. carm. 2, 15, 11 prophetas Arrius. SCHOL. Stat. Theb. 2, 481 p. 119, 17 Meleager *consanguinitatem*. *2 calcant res*: OV. Pont. 2, 7, 45 nec magis est curvis Appia trita rotis, pectora quam mea sunt serie -ata malorum. AVG. serm. 42, 3, 3 non tibi dominetur avaritia, non te -et concupiscentia tua, non te trituret ira tua. SIDON. carm. 5, 206 parvus... Gaudentius huius -atur fati. POMER. 3, 8, 1 quos... superbia occulte captivat... et... iugiter -at.

B *aliquid (incorporea, de corporalibus cf. sub I D)*, *cf.* AVG. de serm. dom. 2, 20, 68 -ari dicitur quidquid contemnitur. OV. am. 3, 11, 5 vicimus et domitum pedibus -amus amorem. LIV. 34, 2, 2 domi victa libertas nostra in potentia muliebri hic quoque in foro obteritur et -atur. SEN. Med. 253 superbo miserias -em pede. dial. 4, 36, 6 avaritiam... ira -vit. 5, 41, 4 pudore -ato. benef. 4, 1, 2 -atis... utilitatis eundem est. nat. 1 praef. 7 *malum*. epist. 12, 10 necessitates. 31, 1 *popularia bona*. 45, 9 mutabilia (*mirab. codd.*). 48, 11 quod omnes optant. 76, 20 concupita vulgo et formidata inconsulto impetu. SIL. 3, 85 -ato foedere (STAT. Theb. 3, 208 APVL. met. 9, 26 *cf.* 5, 12; *sim.* AMM. 27, 12, 1. 28, 2, 7 *al.*). 6, 550 fata audire horrebunt a te (*Regulo*) -ata. STAT. Theb. 11, 679 regum -are ruinas (SCHOL. affictorum regum insultare casibus). Ach. 1, 403 iura, fidem, superos una -ata rapina (*sc. Helenae*). QVINT. inst. 5, 13, 22 quae dicendo refutare non possumus, quasi fastidiendo -emus. decl. 821 p. 262, 80 domus nostrae patientiam. APVL. met. 5, 29 dominae praecepta. 7, 11 *adfectionem*. 9, 14 spretis atque -atis divinis numinibus. 10, 8 numinum religione. HERM. vulg. *sim.* 9, 32 clementiam *dei* (Pal. sperti, *gr. ἐξουθενήσῃς*). CYPR. Fort. 11 cruciatus fidei vigore (*tormenta, sim., maxime de martyribus*: CYPR. epist. 6, 2 NOVATIAN. trin. 29 p. 944^A PASS. Mar. Iac. 3 p. 49, 12 ZENO 1, 8, 3 LVCIF. moriend. 3 DAMAS. epigr. 40, 4 [40, 6 *syn.* superare] PAVL. NOL. carm. 16, 254 FAVST. REI. serm. 13 p. 276, 8. 28 p. 335, 14). CYPR. zel. 14 *corporis labem* spiritali vigore (*sim.* epist. 37, 3. 55, 9). eleem. 24 spreto -atoque... mundo (ZENO 1, 12, 6 AVG. serm. 216, 2, 2, *ubi syn.* superare et despiciere. SVLP. SEV. dial. 2, 4, 2 PAVL. PETRIC. Mart. 1, 187 *al.* CORP. V †6723, 22 robore caelesti mundum -vit et omnes terrenas vicit labes). CYPR. epist. 10, 5 victo et -ato saeculo (Ps. MAR. VICTORIN. phys. 27 AVG. serm. 76, 6, 9 *cf.* HIL. in Matth. 14, 16 INSCR. christ. Rossi II 88, 37, 5). VITA Cypr. 2 concupiscentiam carnis (*similia: ibid.* 14 Ps. CYPR. singul. cler. 21 ZENO 1, 15, 6 SYMM. epist. 10, 12, 2 *HIER. in Matth. 14, 19 RVFIN. Orig. in gen. 15, 3 PAVL. NOL. epist. app. 2, 11 LEO M. serm. 39, 2 al.* ORIENT. comm. 1, 455 FAVST. REI. grat. 1, 8 p. 25, 2 ALC. AVIT. carm. 4, 233 ENNOD. epist. 6, 14, 5 p. 183, 14 ISID. sent. 2, 9, 1. 3, 16, 6 *al.*). Ps. CYPR. spect. 2 *religionem*. NOVATIAN. cib. Iud. 1 otiosis fabulis -atis et reiectis traditionem... teneatis. SOL. 1, 73 -atis turbinibus fortuitorum... uniformi duravere proposito (AMM. 25, 3, 18). VOPISC. Car. 9, 2 timiditas -anda virtutibus. ARNOB. nat. 1, 36 suas eminere tantummodo velle fortunas, aliorum res premi et in contempta humilitate -ari. LACT. inst. 6, 17, 26 excelsa et insuperabili mente dolorem mortemque. 7, 27, 14 corruptelas terrae virtute. 2, 19, 4 terrena. 2, 2, 24 contemnere... et -are terram nihil aliud est quam simulacra non adorare... divitias non concupiscere, voluptates corporis spernere (cf. 2, 17, 9, *ubi opp.* adorare; opif. 19, 10 *app.* vincere). 5, 23, 2 qui... *dei* nomen... vestigiis suis subiecerint impie... -andum. 6, 12, 36 despiciere et -are mortalia (*cf.* AMM. 23, 6, 53 PRVD. c. Symm. 1, 429). ira 24, 11 fragilia contemnere, terrena -are, humilia despiciere. IUVENC. 3, 339 abiectum -ate timorem. 2, 567 legis... iussa (2, 588 *cf.* OPTAT. 2, 25 p. 63, 11 LVCIF. Athan. 1, 30 p. 119, 17 *opp.* servare. *HIER. epist. 121, 8 p. 871 ibid.* contemptores. POMER. 1 prol. 3 DRAC. laud. dei 1, 499 ENNOD. opusc. 3, 122 p. 362, 22. *similia p. 139, 22 sqq.*). FIRM. err. 24, 2 *filius dei* durae legis necessitatem -ata morte prostravit (24, 4. *similiter de Christo*: PACIAN. bapt. 4 p. 136, 3 -atis mortis aculeis. PRVD. apoth. 1064

Ps. PROSP. carm. de prov. 534 CAPREOL. epist. 2, 5 p. 853^B SEDVL. carm. pasch. 5, 332 CORIPP. Iust. 4, 307 cf. CORP. XI 275, 7). MAR. VICTORIN. in Eph. 1, 4 p. 1241^B contemptis sensibus et -atis et contitit omnibus. HIL. c. Const. 10 caput benedictioni submittit ut fidem -es. ZENO 1, 5, 1 naturam. LVCIF. Athan. 1, 38 p. 134, 9 (al.) auctoritatem. non parc. 9 p. 227, 14 tuam... ut lutum potentiam. EPIST. pontif. 258 Migne 13, 1161^B iniquitatem superatam. FILASTR. 129, 10 sapientia Graecorum... spernitur, -atur atque cotidie condemnatur. AMM. 21, 13, 13 aequitatem. 29, 5, 54 vivendi cupiditatem voluntaria morte. AMBR. Iac. 2, 9, 40 David suavitate cordarum inferna. AMBROSIAST. in II Cor. 2, 14 perfidiam. in Phil. 1, 18 malevolentiam. sim. passim. COD. Iust. 1, 6, 1 (a. 377) apostolorum praeccepta. HEGES. 5, 2 l. 109 fas. MAXIMIN. c. Ambr. 45 Omousianorum... professionem (app. spremit). HIER. vita Hilar. 30 gloriam. in Tit. 1, 16 p. 713 priora vitia. sim. passim. Ps. RVFIN. in psalm. 36, 31 verba dei laudando exaggerant, vivendo -ant. CLAVD. 15, 257 responsa (opp. colere). 18, 493 ne omina vestitusque meos... tanta caligine mergi -arique sinas. 22, 381 famae... vulnere -atam flevere togam (i. consulatum). 24, 109 honores. PAVL. NOL. carm. 22, 26 pectore non vincto -ret triste superba servitium pietas. carm. app. 1, 73 imperia et fascas. SVLP. SEV. chron. 2, 48, 5 -atis, quae prius decreta erant. ZACCH. 2, 18 p. 1141^B vitiorum pravitatem. COD. Theod. 4, 4, 7 (a. 424) interpr. extrema pars legis... non habetur scripta..., quia novella lege -atur. COD. Iust. 11, 9 (8), 4, 3 (a. 424) legem. NOVELL. Theod. 8, 1 pr. (a. 439) -atam legem, quae... olim fuerat promulgata, ... edocti..., repetere scita compellimur. NOVELL. Valent. 8, 1, 2 (a. 440) inlicitis ausibus... salubriter constituta -ari. SIDON. epist. 2, 1, 3. COD. Iust. 12, 7, 2, 4 (post a. 471) temporum rationem. OROS. hist. 3, 12, 28 rupta fide -atoque sacramento. CASSIAN. inst. 4, 15, 1 verecundiam. 4, 36, 2 superbiam humilitate. sim. saepius. VINCENT. LER. 6, 10 universa... abolita, antiquata, -ata sunt. SACR. Leon. p. 315. 366. CANON. Migne 56, 459^A patrum instituta. 56, 484^B in libro eius legimus nihil quod non penitus displiceret, a quovis damnandum atque -andum. 56, 526^B iniquitas superata -bitur. 56, 701^A coniugii castitatem mutabili mente. VAL. CEM. hom. 13, 1 iustitiam... praeiudicio. 12, 6 odia. SALV. gub. 4, 95 illi inaudita non faciunt, nos lecta -amus (ibid. contemnere, desplicere, spernere). 4, 36 inssa. 5, 12 al. SIDON. carm. 24, 29 quorum (amicorum) notus amor per orbis ora -at (i. superat) Pirithoumque Theseumque (i. amorem eorum). FAVST. REI. grat. 1, 1 p. 6, 20 Pelagii blasphemias... auctoritate. PAVL. PETRIC. Mart. 6, 195 neglectam -are fidem. POMER. 1, 15 al. BOETH. arithm. praef. p. 3, 9 cum ea sibi victor animus -ata subiecit. ENNOD. epist. 6, 37, 1 p. 170, 26 naturae legem. dict. 6, 8 p. 442, 22 bona. carm. 1, 4, 66 si quid teneros potuit transducere mores, praecceptis -are malis. 1, 20, 8 bella... intima. sim. dict. 21, 24 p. 490, 2. 11, 5 p. 460, 5 carm. 2, 148, 5. APRING. 1, 11 temptamenta. 5, 6 (syn. vincere). CASSIOD. var. 1, 30, 1 inst. div. 16 p. 1132^D art. 3 p. 1167^D. GREG. TVR. Mart. 3, 60 febrim. VEN. FORT. carm. 1, 16, 18 exempla saeva. epist. (carm. 10, 1) 8 divina beneficia... excessu. CORIPP. Iust. 2, 400 mentem... habendi (i. avaritiam). EPIST. Austras. 1 p. 113, 8 rigore neglecto, ... labore -ato. 4 p. 115, 16 ACT. Mont. 16 CARM. epigr. 681, 10. 704, 22. 712, 5 (saec. VI ex.) linguae descrimina. 1387, 23 (a. 573) illicita. PAPYR. Marini 119, 64. CORP. XIII 128 (christ.), 4 tenebras.

III significationes singulares: 'vestigium alicuius insequi': LEX Sal. capit. 6, 3, 3 si quis... eum (feramen) -are voluerit, quem canes minaverunt. de accentu (quasi transire, negligere?): VIRG. gramm. epit. 4 p. 16, 16 pone imperativo modo primam acuum syllabulam et novissimam -amus eqs. ubi adverbium fit..., prima -ata novissima acuitur.

part. adi. calcatus, -a, -um. tritus, communis: SEN. contr. 4 pr. 9 ne verbis -is et obsoletis uteretur. 10, 3, 7 usus est... illa -a quaestione. proprie: CASS. FEL. 35 p. 76, 8 cantabrum non nimis calcatus tenui linteolo illigatum mittes in caccabo. adv. comp. calcatus. BOETH. syll. categ. 2 p. 830^D si qua... desint, in analyticis... -s exprimemus. SCHOL. Stat. Theb. 1, 35 hunc... sensum in duodecimo libro -s exsequitur.

de structuris: ARVS. gramm. VII 489, 13 kalco huc; Verg. (georg. 2, 243). quo? in: CATO agr. 117 VARRO ling. 5, 167 LVCAN. 7, 529 STAT. Theb. 8, 541. dat.: OCTAVIA 799. intransitive (cf. supra): APVL. met. 5, 1 CHIRON 23. 698 HIER. epist. 7, 3 VVLG. I reg. 5, 5 Iob 18, 14 Is. 59, 8 Luc. 10, 19 AVG. civ. 10, 31 GILD. Brit. 53 GREG. TVR. Franc. 4, 36 CORIPP. Ioh. 4, 1158 al. calcare pedibus passim. sub pedibus: ARNOB. nat. 1, 8. dat. person. in passivo: MELA 2, 36 calcatum Graio Herculi solum. SIL. 3, 676. 11, 218. 13, 673 NEMES. cyn. 325 PAVL. NOL. epist. 31, 4 p. 272, 3 SVLP. SEV. chron. 2, 33, 7. pes, vestigium, ungula, planta sim. pro subi.: OV. met. 2, 852 SEN. contr. 1 praef. 22 HOMER. 477 VVLG. deut. 2, 5. 11, 24 al. ZACCH. 2 praef. (ingressus). ENNOD. carm. 2, 136, 4 CORIPP. Ioh. 1, 17 PASS. Mar. Iac. 7 p. 55, 11 ITALIA Am. 2, 7 (Gild. Brit. 53) al. (cf. supra).

synonyma: ad I: ambulare, atterere, conterere, elidere, exprimere, ferire pedibus (ISID. orig. 15, 6, 8), gressus imprimere, obterere, pertransire, premere, proterere, reprimere (APRING. in apoc. 19, 15), scandere, spatari (PRVD. apoth. 664), subigere, terere (adde PRVD. apoth. 664). ad II: abolere, antiquare, aspernari, contemnere (adde

HIER. epist. 58, 4 al.), conterere, desplicere (adde HIER. epist. 100, 9 adv. Rufin. 3, 5), neglegere, premere, reicere, spernere (adde PAVL. PETRIC. Mart. 4, 57), superare, temnere (PAVL. PETRIC. Mart. 1, 147), terere, triturare, vincere, violare. opposita: ad I: vitare (STAT. Theb. 12, 37). ad II: adorare, colere, diligere, exaggerare, sectari, servare, venerari.

composita: circumcalco, conculco, deculco, exculco, inculco, intercalco, oculco, percalco, praecalco, proculco, recalco, supercalco. derivata: calcabilis, calcaticus(?), calcatio (calcaticus?), calcoator, calcoarium, calcatura, calcatus. calcitrare? Hey.

2. calco v. calico. calcostegis v. chalcostegis.

calculatio, -onis f. [a calculare. Th.]. 1 computatio: GLOSS. ψῆφος, λόγος, ὑποψήφισις. III 327, 28 ψηφισμός (ψηφισμός) cauculatio. AMBR. Tob. 7, 25 ambobus in digitis usurarum repetitur saepius -o. epist. 23, 17 secundum nostram... -em moveri non debemus, si. MAR. VICTORIN. gramm. VI 128, 2 tribrachys pari -e admitti pes poterit duabus brevibus in unam coeuntibus, quae iambum seu chorium efficiant. COMPVT. Carth. 2, 8 Augustalis... litterarum... scientia praeditus et -is arte peritus. ibid. formatae -is veritatem... comprobare. CASSIOD. var. 1, 10, 4 crescit nova condicione per se redeundo addita sibi semper ipsa -o. 11, 11, 2 trutinatis omnibus et ad liquidum -e collecta diversarum specierum pretia subter affiximus. VEN. FORT. carm. 5, 6 praef. 8 nova -e angustus mihi numerus angustias dilatavit. DIONYS. EXIG. epist. de pasch. 1 p. 490 Aegyptii -is prae omnibus gnari sunt. p. 491 pasch. 14. 2 calculorum morbus: CAEL. AVR. chron. 5, 4, 60 in vesica speciales plurimae passiones eveniunt... -o, quam λιθίασιον vocant (fort. scrib. calculositas).

calculator, -oris m. a calculare (ISID. orig. 10, 43 GLOSS. NOT. Tir. 112, 55). cauculator GLOSS. SCHOL. Hor. sat. 1, 6, 72 EDICT. imp. Diocl. 7, 62 graece. computandi magister: ISID. orig. 1, 3, 1 primordia grammaticae artis litterae communes existunt, quas librarii et -es sequuntur. GLOSS. ψηφιστής, computator, computator numeri, psiphopectis (ψηφοπακτης). cf. COD. Iust. 10, 53 (52), 4 oratione divi Pii liberalium studiorum professores, non etiam -es continentur. MART. 10, 62, 4 nec -r nec notarius velox maiore quinquam circulo coronetur. VLP. dig. 38, 1, 7, 5 impuberis quoque est ministerium, si forte vel librarius vel nomenclator vel -r sit. 50, 13, 1, 6 et librariis et notariis et -bus sive tabulariis usurpatum est ut ius dicatur. EDICT. imp. Diocl. 7, 62 -i in singulis pueris menstruos X septuaginta quinque (ibid. notario, librario). SCHOL. Hor. sat. 1, 6, 72 Flavius quidam fuit illis temporibus -r. FAV. EVL. p. 6, 16 partes -es dicunt, quibus maior aliqua summa componitur. GENNAD. vir. ill. 88 Victorius -r scripulum. RVFIN. Orig. in num. 27, 13 in litterario ludo, ubi pueri prima elementa suscipiunt, abecedarii dicuntur quidam, alii syllabarii, alii nominarii, alii iam -es appellantur (fort. de discipulis). CORP. V 3384, 5 VI vir. aug. -r. XIV 472. VIII 12902 (?).

calculatōrius, -a, -um a calculator. TEST. Dasum. (Corp. VI 10229) 39 philuram. SCHOL. Iuv. 7, 73 alveolum: tabulam -am.

calculatūra, -ae f. a calculare. CORP. XIII 6247 Lupercu doctori artis -ae.

calculēnsis, -e a calculus. PLIN. nat. 9, 131 -e (cauculose cod.) genus purpurarum appellatur a calculo maris.

1. calculo(r), -āvi (-ātus sum), -ātum, -āre (-ārī) [a calculus. Th.]. numerare, computare: GLOSS. -or ψηφίζω, cauculat ψηφίζε. VICTOR. metrol. p. 87 titulus libri: argumentum -andi. CHALC. comm. 35 epitritus numerus... in -ando idem est, qui diatessaron dicitur in canendo. SYMM. or. 2, 2 cum felices annos imperii tui de aetatibus novarum urbium -emus. VEG. mil. 2, 19 in quibusdam tiro-nibus notarum peritia, -andi computandique usus eligitur. PRVD. perist. 2, 131 -anda est primitus, tum subnotanda summula super-lectilis. AVG. civ. 18, 53 p. 341 omnium... de hac re -antium digitos resolvit et quiescere iubet ille, qui dicit eqs. VICTOR. pasch. chron. I p. 680, 12 nostri eandem (lunam) XVII vel etiam XVIII -antur. EVSTATH. Bas. hex. 6, 5 p. 927^A ut... -ari possit cursus horarum. SIDON. epist. 7, 9, 12 clericatus diuturnitatem pro meritis autumant -andam. COMPVT. Carth. 1, 6 lunam dodrantibus crescere et dodrantibus minui, sicut... ostendit -ata partitio. Ps. AMBR. paenit. 28 ultimum vitae suae mihi tempus edicat, quo -ante didicerit. derivata: calculatio, calculator, calculatura.

2. calculo, -ōnis m. [cf. c. calculare. Th.]. elementorum magister: ANTH. 96, 1 indoctus teneram suscepit cauculo pubem. RVF. FEST. 1, 1 morem... -um, qui ingentes summas aeris brevioribus exprimit. AVG. ord. 2, 12, 35 litteris et numeris repertis nata est... librorum et -um professio.

calculōsitas λιθίασις GLOSS. II 360, 52. a calculosus cf. calculatio sub 2.

calculōsus, -a, -um a calculus (cf. NOT. Tir. 112, 54). cauculosus: GLOSS. CHIRON DIOSC. Ps. DIOSC. Ps. APVL. herb. 1 adiective: calculis repletus: VITR. 2, 3, 1 non... de harenoso neque -o luto neque sabuloso luto (sic GH) sunt ducendi lateres (PLIN. nat. 35, 170 sōlo). COLVM. 3, 11, 7 agrum. 5, 10, 9 loca aprica -a, glareosa (arb. 21, 1). GARG. MART. pom. 2, 4 PALLAD. 2, 13, 3. 2,

15, 7. CLOATIVS Macr. sat. 3, 19, 6 pirum. SIDON. epist. 2, 9, 9 fluvius... quietus... calculosusque. 2 *substantive: calculis vesicae laborans*: GLOSS. λιθίων (CASS. FEL. 45 p. 113 -os lithiontas vocant), λιθάδης, qui lapides habet in vesica, infirmitatem habens quae sic (calculum *Os.*) nominatur. VITR. 8, 3, 19 ex acidis propter acritudinem suci etiam -os e natura rerum similiter posse curari. CELS. 2, 7 p. 41 -i... his indiciis cognoscuntur: difficulter urina redditur *egs.* 7, 26, 2 p. 307 ut subiciam, quae curatio -is, cum aliter succurri non potest, adhibeatur. SCRIB. LARG. 150 ad -os herba σκολοπέδριον... belle facit. 152. 153 ad -os lienosos hydropicos. *ibid.* -is <prodest> illecebrae quantum manus capit aut auriculae murinae idem aut Vettonicae tantundem. PLIN. nat. 20, 228 sucus hic... -is... inlinitur. 21, 176 *parthenium est utilis*... -is. *sim.* 23, 145. 24, 106. 115. 121. 28, 42 eiectus lapillus -o. 31, 9. 32, 102. 104. 1, 31, 5. CHIRON 228 et VEG. mulom. 1, 46 *de iumento*. DIOSC. *saepius, ut* 1, 35. 134. 3, 150 PS. DIOSC. herb. fem. 19 PS. APVL. herb. 1, 23 PLAC. med. 2, 11 CASS. FEL. 45 p. 113 GREG. TVR. glor. mart. 30. 3 *neutr. subst.: nomen morbi vesicae*: CHIRON 206 vesicae vitia numero IIII: id est -um, ischuria, disuria, stranguria. [GLOSS. II 96, 31 -s λευκομέτωπος, ut *videatur corruptum. v. 1. callidus.*]

**calculus, -i m. [a 2. calx deminutive. Th.]*. PAVL. FEST. p. 46 *calces* per deminutionem appellantur -i. GLOSS. V 273, 63 diminutivum. SERV. georg. 2, 180 dictus -s, quod sine molestia sui brevitate calcetur. *cf. etiam p. 144, 4.* *calculus ex. gr.*: GREG. TVR. Franc. 4, 46 *cod. B* NOT. Tir. 94, 58. *calculus*: GLOSS. III 323, 55. 467, 52. 490, 70. 511, 38. IV 214, 21. V 424, 9. *cauculus*: AMPEL. 8, 5 ITALIA thren. 3, 16 (Wirc.) SER. SAMM. 580 *cod. A* ANTH. 192, 1. 193, 3 PLIN. med. *saepius*. FILASTR. 42, 1 *cod. AB* CHIRON *quater* PLAC. med. 30, 7 *cod. Cas.* ANON. ed. Piechotta 96. 165 DIOSC. et GLOSS. *saepius*. EXC. Bob. gramm. I 552, 4 *nomina* apud Romanos masculina, apud Graecos feminina... -us ψήφος. GLOSS. ψήφος, lapillus, lapis minutissimus, lapillus et ratio et sententia et numerus, gladius lapideus *cf. p. 142, 31, calc (anglosax.)*.

I *proprie lapis naturalis: A generaliter parvus lapis cuiuslibet generis in arena, mari, fluviis sim.*: SERV. georg. 2, 180 -s lapis brevis terrae admixtus. HIER. epist. 18, 18 -s genus est lapidis durissimi et rotundi et omni puritate levissimi. CIC. de orat. 1, 261 *Demosthenes* coniectis in os -is summa voce versus multos uno spiritu pronuntiare consuebat (VAL. MAX. 8, 7 ext. 1 ori insertis -is. QVINT. inst. 11, 3, 54 -os lingua volvens. *cf.* VVLG. prov. 20, 17 implebitur os eius -o). VERG. georg. 2, 180 *difficiles*... terrae collesque maligni... ubi... dumosis -s arvis. OV. met. 5, 589 *per aquas* numerabilis alte -s omnis erat. VITR. 7, 2, 1 *calx recens* habens latentes crudos -os... qui -i... dissolvunt et dissipant tectorii politiones. 9, 8, 5 *in motionibus regularum* -i aut ova proiciuntur. 10, 9, 3 in... foraminibus omnibus *tympani* -i rotundi conlocentur inque eius tympani theca... fiat foramen... qua -i, qui in eo tympano impositi fuerint, cum ad eum locum venerint, in redae capsum et vas aeneum... singuli cadere possint. 10, 9, 4. 6. 8. CELS. 6, 7, 9 solet... interdum in aurem aliquid incidere, ut -s (CHIRON 528 *de iumento*). SEN. epist. 90, 33 *invenit Democritus*, quemadmodum decoctus -s in zmaragdum converteretur. 115, 8 illos reperti in litore -i leves et aliquid habentes varietatis delectant. PLIN. nat. 4, 31 *Penius*... -o amoenus. 9, 131 *calculense genus purpurarum* appellatur a -o maris (mari *cod.*). 12, 76 *sincero ladano* -i potius e rupibus inhaerent, quam pulvis. 28, 124 *innocentius lac* decoctum praecipue cum -is marinis. 29, 112 *capitibus coclearum* duritia lapidea exempta, est autem -i latitudine. 33, 75 *amnes* per silices -osve ducunt. 34, 157 *pondere tantum ea (tellus plumbea)* deprehenditur; interveniunt et minuti -i. *ibid.* aqua immissa eluente -os nigros. 34, 165 *vasa e plumbo*, si in aqua <m> addantur -s vel aereus quadrans, peruri. 36, 192 -i splendentes multifariam coepta uri *ad vitrum faciendum*. MART. 8, 68, 8 -s in nitida sic numeratur aqua. 9, 90, 3 *curva* -s excitatur unda. QVINT. inst. 12, 10, 25 *in imagine*: qui *oratores* tenui venula per -os fluunt. PS. QVINT. decl. 13, 3 *trepidantibus* inter radiantes -os aquis *rivi*. PLIN. epist. 8, 8, 2 ut numerare... -os *fontis* possis. APVL. apol. 35 *quaesisse* de litore... -um *teretem*. ANTH. 478, 8 *qua versat fluctus harenas, discolor attrita* -s exit humo. TIBERIAN. carm. 1, 2 *amnis*... luce ridens -orum. SOL. 2, 38 *lynxum* urinas coire in duritiem pretiosi -i. 7, 4 -is ripae eius (*Acheloi*) micant. CET. FAV. 20 PANEG. 2, 7. HIL. in psalm. 118 ain 17 p. 505 *gemmas* esse aut montium aut maris -os. AVSON. Mos. 67. AMM. 18, 3, 9 *anseris* prociunt -os. AMBR. hex. 5, 8, 22 *cancer ostreo aperto* -um immittens. VVLG. Sirach 18, 8 sicut -s arenae, sic exigui anni in die aevi. CHIRON 71 cum *glaucoma iumentis*... coeperit veterescere... colliget se... et fit -o similis (529. 531). EVSTATH. Bas. hex. 2, 4. 7, 3 CASSIOD. var. 12, 11, 1. B *speciatim*: 1 *lapis in iudiciis in urnam missus*: GLOSS. sententia, ratio vel sententia, iudicium, discussio. OV. met. 15, 44 *omnis* -s in mitem demittitur ater in urnam. PS. QVINT. decl. 12, 2 *exsanguis ac pallidus* ad -um vocat. AMPEL. 8, 5 -s, quem Minerva sortita est de Oreste. APVL. met. 10, 8 cum iam sententiae pares cunctorum... ex more perpetuo in urnam aeream deberent conici, quo semel conditis -is... nihil postea commutari licebat. *ibid.* ne quis mitteret -um temere. 10, 32 Phrygius

iuvenis malum... aureum velut victoriae -um puellae tradidit. DRAC. Orest. 940 mos erat arbitrii, quod dispar -s iret: albus adest vitae, nam mortem russeus urget (944). *inde metonymice de sententia, iudicio, assensione*: PLIN. epist. 1, 2, 5 confitebor et ipsum me et contubernales ab editione non abhorreere, si modo tu fortasse errori nostro album -um adieceris. APVL. met. 6, 31 -o cunctorum utcumque mors ei fuerat destinata. 7, 9 -is omnibus ducatum latrones unanimes ei deferunt. NOVELL. Theod. 4, 2 si limitaneus *miles* -um meliorem et vittricem sententiam reportarit. AVELL. p. 14, 9 de his duabus partibus cui -um datis, *imperatores?* 20, 23 *Iovianus* dedit -um episcopis catholicis. FAVSTIN. trin. 1, 2 rerum intenta virtutibus, da -um veritati. SIDON. epist. 4, 6, 3 huiusmodi consilio album -um minime apponam. COD. Iust. 2, 55 (56), 5 sin... pro actore -s poneretur, nihil ex eo procedere ei praesidii *antea sancitum fuerat*. 5, 59, 4 *quod a deteriore* -o eos eripere *poterat*. 7, 62, 10 praef. si actor... *deteriorem* -um reportaverit. IVLIAN. epit. novell. 15, 6 qui a Constantinopolitana civitate discedunt, cuiuscumque iudicii -os vel iussiones habeant... 22, 6 si iudex datus sit... ex -o maximi magistratus. 39 (40), 2 iussit eum... criminales causas militum... legitimo -o dirimere. 2 *in notandis diebus*: PLIN. nat. 7, 131 *Thracia gens* -os colore distinctos pro experimento cuiusque diei in urnam condit ac supremo die separatos dinumerat atque ita de quoque pronuntiat (7, 132). PLIN. epist. 6, 11, 3 o diem... laetum notandumque mihi candidissimo -o. PORPH. Hor. carm. 1, 36, 10 album -um Cressam notam dicit, quia Cretensibus mos erat laetos dies -is albis, quos in pharetras mittebant, notare, tristes autem nigris. SCHOL. Pers. 2, 1. *inde translate*: SYMM. epist. 1, 96 titulum... praecleari testimonii albo -o veterum more signabo.

3 *lapis maior variis usibus inserviens*: ITALIA exod. 4, 25 (Lugd.) sumens Sephora -um circumcidit praeputium fili sui (ψήφον, VVLG. acutissimam petram. FILASTR. 118, 3 HIER. epist. 18, 18 in Gal. 5, 6 AVG. quaest. hept. 2, 11. *an huc pertinet* GLOSS. gladius lapideus?). ITALIA thren. 3, 16 (Wirc.) eiecit -o dentes meos (ψήφον, VVLG. ad numerum). VVLG. apoc. 2, 17 dabo -um candidum et in -o nomen novum scriptum (TERT. scorp. 12 PS. ORIGEN. tract. 18 p. 193, 16 PRISOLL. tract. 1, 30 HIER. in Gal. 6, 14 in Zach. 10, 11/12 p. 880). II reg. 17, 13 trahemus eam (*civitatem*) in torrentem, ut non reperiat ne -s quidem ex ea. Is. 6, 6 in manu eius (*Seraphim*) -s, quem forcipe tulerat de altari (GREG. M. epist. 7, 5 p. 446, 21). PRVD. psych. 870 *columnarum* tegit edita -s albens in conum caesus capita et sinuamine subter subductus conchae in speciem. PS. PROSP. prom. 5, 14, 1 in -is eburneis nomina proconsulum conscripta Carthagini in foro coram populo a praesenti iudice sub certis vocabulis citabantur. CYPR. GALL. los. 92 -s ut madidis bissenus demptus harenis flumina testetur populo siccata vianti. *translate*: VICT. VIT. 1, 23 dei populus in fide consistens crescendo melleis fidei -is (*quasi caementis*) firmabatur.

II *sensu latiore: A lapis coloratus gemmeus, eburneus, vitreus, sim.* *cf.* PLIN. nat. 36, 199 *de vitro faciendo*: fragmenta teporata adglutinantur tantum... veluti cum -i fiunt, quos quidam ab oculis appellant: 1 *lusibus in tabula lusoria inserviens: discernuntur lusulatruncularum et lusulii scriptorum* (*cf. Marquardt-Mau, Privatleben² p. 854 sqq.*); *audit latro miles hostis bellator, cum lusul bellum vel latrocinium imitetur*: GLOSS. βόλιον. CIC. phil. frg. V 60 tibi concedo, quod in XII scriptis solemus, ut -um reducas, si te alicuius dati paenitet. VAL. MAX. 8, 8, 2 alveo quoque et -is interdum vacasse dicitur *Scaevola*. OV. ars 2, 207 sive latrocinii sub imagine -s ibit, fac pereat vitreo miles ab hoste tuus. 3, 358 non stulte latronum proelia ludat, unus cum gemino -s hoste perit, bellatorque sua prensus sine compare bellat aemulus et coeptum saepe recurrit iter. trist. 2, 478 discolor ut recto grassetur limite miles, cum medius gemino -s hoste perit. SEN. dial. 9, 14, 7 ludebat latrunculis... vocatus numeravit -os et sodali suo: 'vide', inquit, 'ne post mortem meam mentiaris te vicisse'. epist. 117, 80 nemo, qui ad incendium domus suae currit, tabulam latrunculariam prospicit, ut sciat, quomodo alligatus exeat -s. PETRON. 33 sequebatur puer cum tabula terebinthina et crystallinis tesseris... pro -is... albis ac nigris aureos argenteosque habebat denarios. 80 vers. -s in tabula mobile ducit opus. LAVS Pis. 192 sqq. *fusius de lusu*: tabula variatur aperta -s et vitreo peraguntur milite bella, ... sed tibi quis non terga dedit? quis te duce cessit -s? aut quis non periturus perdidit hostem? *egs.* MART. 2, 48, 2. 12, 34, 5 si -s omnis huc et illuc diversus bicolorque digeratur, vincet candida turba nigriorem. 14, 17 tabula lusoria: hac mihi bis seno numeratur tessera puncto, -s hac gemino discolor hoste perit. 14, 18 -i: insidiosorum si ludis bella latronum, gemmeus iste tibi miles et hostis erit. QVINT. inst. 11, 2, 38 *Scaevola* in lusu duodecim scriptorum, cum prior -um promovisset essetque victus. IVV. 11, 132 nec tessellae nec -s ex hac materia (*sc. ebore*) nobis sunt. PLIN. epist. 7, 24, 5 laxare animum lusu -orum. GELL. 14, 1, 24. TERT. nat. 2, 10 ferunt aedituum eius (*Herculis*) solum forte in aede -is ludentem. ANTH. 192, 1 *de tabula*: discolor ancipiti sub iactu -s adstat decertantque simul candidus atque rubens. qui quamvis parili scriptorum tramite currant, is capiet palmam, quem bona fata iuvant. 192, 3 in parte alveoli pyrgus velut urna resedit, qui vomit internis tesserulas gradibus, sub quarum iactu discordans -s exit *egs.* PS. LACT. inst. interpol. 7, 5, 27 PS. PROSP. prom. 5, 14, 1 CAEL. AVR.

chron. 1, 5, 165 SIDON. epist. 1, 2, 7, 8, 12, 5 DRAC. Orest. 300 CASSIOD. var. 8, 31, 8. ISID. orig. 18, 67 -i partim ordine moventur, partim vage, ideo alios ordinarios, alios vagos appellant. at vero qui moveri omnino non possunt, incitos dicunt. 18, 62. 2 numeris, rationibus in manu vel abaco arithmetico inserviens; latius ratio, ratio-cinium: ISID. orig. 10, 43 -is, id est lapillis minutis, quos antiqui in manu tenentes numeros componebant (GLOSS. V 173, 44 cf. II p. XII). GLOSS. ratio, numerus. LIV. 5, 4, 7 si ad -os eum (militem) res publica vocet (VAL. MAX. 4, 8, 1 fundum... si ad -os revocetur, parvum, utpote septem iugeribus. SEN. epist. 17, 2 advoca illam [philosophiam] in consilium: suadebit tibi, ne ad -os sedeas. CIC. Lael. 58 infra l. 63). COLVM. 1, 3, 8 ne maiorem agrum, quam ratio -orum patiat, emere velit (HERMOG. dig. 28, 5, 88 (87) ratio -i. PAVL. sent. 5, 5*, 11). 3, 3, 7 quippe ut diligenter ratiocinator -o posito videret (3, 3, 11 hic -s, quem posuimus, Graecini rationem continet. 5, 1, 3 qui... imposito -o perfecti operis rationem computant. QVINT. decl. 273 p. 119 quem -um cum alio posuisses ponas necesse est tecum. IVV. 9, 40 ponatur -s, adsint cum tabula pueri. PLIN. epist. 1, 14, 19. alia v. infra l. 60 sqq.). QVINT. inst. 7, 4, 35 in tutelae iudicio solet quaeri, an alia de re quam de -is cognosci oporteat (VLP. dig. 3, 2, 6, 7 PAVL. dig. 4, 3, 29). 8, 3, 14 privatam consilium causasque paucorum... -orum purus sermo... magis decuerit. 11, 3, 59 dico... de -is... atque rationibus. 12, 11, 18 adice... -orum anxiam sollicitudinem. PLIN. epist. 6, 33, 9 necessitas computandi ac paene -os tabulamque poscendi. 8, 2, 5 apertius -os ostendam si qui forte quindecim milibus emerant eqs. PAVL. dig. 16, 3, 8 deducto eo (sumptu) bonorum -q subduci solet. VLP. dig. 24, 1, 5, 15 si non per errorem -i fecit (MACER dig. 49, 8, 1, 1 -i error. MODEST. dig. 50, 8, 10 (8) praef. -i erroris retractatio etiam post decenni aut vicenni tempora admitte-tur). PAVL. dig. 35, 2, 11, 6. 7. POBPH. Hor. sat. 1, 1, 101 Nomentanus... sine respectu -orum suorum prodigus. CAPITOL. Pert. 1, 4 puer litteris elementariis et -o imbutus. FIRMI. math. 1, 4, 14 stellarum cursum volentibus discere primum -o (cf. l. 47), deinde ipsa oculorum visione monstramus. 3, 7, 7 qui computo aut -o videantur instructi. 3, 7, 15 aut -i aut musicae aut notarum aut difficultium litterarum inventores. 3, 10, 4. HIL. in psalm. 118 heth 4 p. 424 non audeo dicere plus te centuplo obtinere, Petre, dico tamen te sine multiplicatione -i obtinere. 138, 38 cui sine recensione et -o innumerabilis numeri cognitio est. in Matth. 20, 6 divisione... per quingentenum numerum facta in omni sex millium annorum summa tempus corporei ortus eius undecimo divisionis totius -o supputatur. trin. 2, 6 cum -i numerus in sermone defecerit, deo tamen semper esse non deficit. FILASTR. 42, 1. AMM. 17, 3, 4 exuberare capitulationis -um. 31, 4, 6. SCHOL. Hor. ars 325 Romani pueri a prima aetate -um discunt, hoc est computationibus operam dant. AMBROSIAS. in I Cor. 1, 20 conquisitor... saeculi hic est, qui... duodecim signis ortus et occasus fieri decernit -is (2, 14). HIER. epist. 71, 3 cauta rei familiaris dispensatio et ad -os rediens. PAVL. NOL. epist. 28, 5 p. 246, 4 annorum sive regnorum non congruente -o. MART. CAP. 2, 102 nomen suum Cyllenique vocabulum... in digitos -umque distribuit. COD. Theod. 9, 40, 17 (a. 399) omnes res Eutropi... aerarii nostri -is adiunximus. NOVELL. Valent. 1, 1, 1 quidquid in reliquis superiorum temporum residere -i publici ratio deprehenderit (NOVELL. Mart. 2, 1. COD. Iust. 1, 8, 22 praef. triginta pondo auri... publicis -is inferenda. cf. PRISC. gramm. II 183, 11 a secretis, a -is). FAVSTIN. trin. 1, 10 PAVL. PETRIC. 6, 150 BOETH. arithm. 2, 83 elench. soph. 1, 1 (bis) herm. sec. 4, 10 p. 324, 15. ENNOD. opusc. 3, 189 duas... praesentis indictionis fiscalis -i partes cedemus (CASSIOD. var. 2, 17 persolvere fiscalis -i functionem. 12, 28, 6 COD. Iust. 7, 65, 4. cf. CASSIOD. var. 2, 25, 3 ut quisque gravatum se sentit in aliena -i functione). GREG. TVR. Franc. 4, 46 MART. BRAC. pasch. 3 INSCR. christ. Leblant 413. inde translate de aliis rebus: CIC. fin. 2, 60 fortes viri voluptatumne -is subductis proelium ineunt, ... an... animi ardore... concitati? Lael. 58 nimis exigue et exiliter ad -os vocare amicitiam ut par sit ratio acceptorum et datorum. Att. 8, 12, 5 ad illos -os revertamur, quos tum abiecerimus, ut non solum gloriosis consiliis utamur, sed etiam paulo salubrioribus. SEN. dial. 12, 9, 1 in fratris luctu -os ponere. epist. 81, 6 vir bonus utrosque -os sic ponit, ut se ipse circumscribat: beneficio adicit, iniuriae demit. PETRON. 115 si bene -um ponas, ubique naufragium est. PLIN. epist. 2, 19, 9 omnis... quos ego movi in utraque parte -os pone, idque elige, in quo vicerit ratio. 5, 2, 1 accepi pulcherrimos turdos, cum quibus parem -um ponere... non possum. paneg. 20 adsuescat imperator cum imperio -um ponere. SIDON. epist. 9, 3, 2 quarum causarum ista -o primore numerabitur, quod. 3 praestigiatorum: SEN. epist. 45, 8 ista sine noxa decipiunt, quomodo praestigiatorum acetabula et -i, in quibus me fallacia ipsa delectat. FRONTO p. 156, 14 N. si exceptas oleas, ut -os praestigiator, primoribus labris ostendet. 4 ponderis genus (nisi potius calculus scribendum est): GROM. p. 373, 21 ponderum pars minima -s est, qui constat ex granis ciceris duobus et apud quosquam siliqua pensante, quae tribus granis hordei declaratur in pondere. duo -i ceratim faciunt. quattuor -i... obolum reddunt. 374, 17 METROL. p. 132, 12. ISID. orig. 16, 24, 8 fere idem, sed legit calculus (i. chalcus). VICTOR. metrol. p. 87 reliquae minutiae... melius ex ipsius -i inspectione

cognoscuntur. inde in imagine: LAVRENT. eleem. p. 112^A duae manus tuae duo sunt calculi hinc atque inde in statera pendent.

B lapis in corporibus: 1 in vesica hominum, morbi genus: ISID. orig. 4, 7, 32 -s petra est, quae in vesica fit, unde et nomen accepit. gignitur autem ex materia phlegmatica. GLOSS. V 617, 39 petra in vesica (353, 58), infirmitas eius, qui non potest mingere quasi lapis obdurat virilia (sim. 424, 9). CIC. div. 2, 143 dicitur quidam, cum in somnis complexu Venerio iungeretur, -os eiecisse. LIV. perioch. 55 illum -i dolore consumi. VITR. 8, 3, 17 nonnullae acidae venae hanc habent virtutem, uti -os in vesicis qui nascuntur in corporibus hominum potionibus discutiant. CELS. fere 30^{ies}, ut 2, 7 p. 41 ii, qui grandes -os habent resupinati urinam reddunt. ibid. nonnunquam, si digitum admoverunt, ubi vesicae cervicem is urget, -um sentiunt. 7, 26 fusius de eximendis -is. 7, 26, 2 p. 310 sunt... quidam non asperi tantummodo, sed spinosi quoque -i, qui per se quidem delapsi in cervicem, sine ullo periculo eximuntur: in vesica vero non tuto vel hi conquiruntur vel adtrahuntur. 7, 26, 3 si plures -i sunt, singuli protrahi debent. PLIN. nat. fere 70^{ies} ex. gr. 11, 208 in vesicis hominum quibusdam diro cruciatu subinde nascentes -i. legitur -os comminuere eicere exturbare frangere (10^{ies}), pellere (15^{ies}) curare discutere excitare ciere tollere rumpere sanare excidere depellere expellere elidere, praeterea prodesse mederi auxiliari -is, auxiliari, inlinere sumere contra -os sim. SVET. Aug. 80 vesicae dolore -is demum per urinam eiectionis levabatur (PLAC. med. 30, 7 cod. Cas.). GARG. MART. med. 52 -os... quibus vesicae canalis obstruitur, in harenae pulverem solvit. CHIRON 229 de iumento al. cf. APVL. apol. 35 posse dicitis ad res venerias sumpta de mari spuria et fascina propter nominum similitudinem. qui minus possit ex eodem litore -s ad vesicam...? 2 in renibus hominum: GLOSS. V 351, 48 dolor renium. 3 in capite piscium et carne concharum: PLIN. nat. 1, 9, 24 qui pisces -um in capite habeant. ISID. orig. 12, 6, 49 in concharum, quae celoe dicuntur... carne pretiosus -s solidatur (16, 10, 1).

III translate et circumscriptionis loco de variis rebus:

COD. Theod. 13, 5, 32 (a. 409) si qui -s modulationis dicatur tempestate maris deperisse. AVELL. p. 496, 4 membra ecclesiae praecedentem divisionem atque invidiam vestrae (Hormisdas)... ordinationis perimere -o. p. 719, 7 divini arcana mysterii revocare ad -um moris humani. BOETH. categ. 3 p. 254 dat... his qualitatibus pluralitatis -um (i. naturam). CASSIOD. inst. div. 13 p. 1125 Augustinus secundo libro de doctrina christiana scripturas divinas septuaginta unius librorum -o comprehendit. COD. Iust. 3, 1, 14 praef. antiquos iudices non aliter iudicalem -um (i. munus) accipere, nisi prius sacramentum praestitissent. GREG. M. moral. 4, 59 quomodo ad praebenda vitae sublimioris exempla... virtutum -os spargat.

derivata: calculensis, calculare, calculosus. Bannier.

calcus (cf. p. 143, 83) v. chalcus. calda v. calidus.

caldamentum, -i n. [a caldus, caldare. cf. c. gr. θερμασμα. Th.].

GLOSS. III 601, 14 fomentatio -a (Götz, scaldamenta cod.) vel vaporationes. MARCELL. med. 5, 18 -is adhibitis ilico sopietur catarrhus.

caldariola, -ae f. a caldaria diminutive. vasculum in quo liquor calefit: SCHOL. Iuv. 5, 48 ut solent sulphure calices fractos sive -as (Schrevelius, calvariolas cod. probante Büchelero) componere. [it. calderuola, hisp. caldevuela. M.-L.]

caldaris, -e i. q. cal(i)darius. CHIRON 250 cellam caldarem.

caldarius, -a, -um v. calidarius.

συγκρασις <τ>ικόν caldativa, haec calda aqua GLOSS. II 440, 18. ? chalcitem et caldea in unum temperato CHIRON 896 bis.

medicamentum nescio quod, fortasse Chaldaea aut cadmea.

caldellus, -i m. a calidus vel calida diminutive. i. q. vasculum certam calidae potionis mensuram continens. CAES. ABEL. reg. virg. 71 cotidianis vero diebus ad prandium in aestate binos -os (quater).

? 1. caldica welfi (anglosax. aut 'subtemen' aut 'instrumentum textile' quoddam) GLOSS. V 354, 43. vix calautica corrigendum de q. v.

[2. caldica]. MACR. sat. 3, 20, 1 ficus caldica, alba, nigra, ubi corr. Salmasius Chalcidica.

caldicerebrius (a, -um). de homine fervidi ingenii vel acrioris animi. PETRON. 45 magnum animum habet et est -us. 58 sum natura -us (Jahn, caldus cicer eius H).

caldo v. calido. caldonia v. Calydonia nom. propr.

caldor, -oris m. [cf. c. caldus et c. calor. Th.]. i. q. calor:

VARRO ling. 5, 59 -r e caelo. rust. 1, 41, 1 sequitur -em (calidiorem codd.). 1, 55, 6 olea -e fracescit. 3, 9, 15 -em et frigus. frg. Non. p. 46 a calendo calorem vel caldorem Varro Andabatis aperientem putat. GELL. 17, 8, 10 semina quaedam -is in sese habet. 19, 4, 4 vi frigoris sanguinem -emque... depellat (19, 4, 5 sanguis et -r in intima coactus). ARNOB. nat. 2, 21 liquor... -e ignis intactus.

7, 34 illis se volup est lavacrorum refovere -bus. caldum et caldus v. calidus.

? caldutra από γλουτοῦ (κλουβον pars codd.) κρέα <ς> ὄν λιπει GLOSS. II 95, 47. i. perna. fort. de 'perna fumosa' intellegendum. cf. etiam cada et cadula.

calebra v. nom. propr. s. v. Calabria. caleco v. calico.

*cal(e)facio, -feci, -factum, -ere [cf. c. calere et facere. Th.].

de accentu: PRISC. gramm. II 402, 13 calefacio, calefacis (GRAMM. suppl. 177, 9 calefacis... accentum habet paenultima, licet sit brevis).
de formis: QVINT. inst. 1, 6, 21 multum enim litteratus qui... producta secunda syllaba... calefacere dixerit potius quam quod dicimus (i. calefacere). *sed scriptores, si libris fides habenda est, inde a CATONE has formas prorsus promiscue habuerunt, poetae contra praeter OV. (ter) MART. (semel) plenior formam usurpasse videntur* (PLAVT. ter, LVCR. semel, VERG. bis, SIL. bis, CLAVD. ter, AVSON. semel, DRAC. semel). CHAR. gramm. I 248, 13 calfo, calfis, calfactus (262, 7 PRISC. gramm. II 377, 9. III 269, 6 PROB. inst. gramm. IV 187, 5). PRISC. gramm. II 376, 24 'facitur' quoque a 'facio' pro 'fit' protulerunt auctores. cf. VITR. 5, 10, 1 calefaciantur (cf. VITR. 4, 7, 4 concalefaciantur). ITALA (cod. s) et VVLG. Iac. 2, 16 calefacimini (caleficiemini Fuld., caleficamini Amiat., calidi estote ITALA cod. ff). ORIBAS. syn. 6, 14 calefaciuntur. *forma calefacio legitur* CIC. nat. 2, 151 epist. frg. VI 3 CAEL. Cic. epist. 8, 6, 4 SVET. Tib. 74 ITALA Ioh. 18, 25 (cod. a, calefaciens cod. b). *imper. caleface*: CIC. epist. 16, 18, 2. *vox deest* TER. CATVLL. CAES. SALL. NEP. HOR. TIB. PROP. LIV. CVRT. LVCAN. PERS. VAL. FL. STAT. TAC. IVV. FLOR. FRONTONI APVL. PANEG. SCRIPT. hist. Aug., *singulis legitur locis apud* LVCR. VAL. MAX. FRONTIN. PLIN. epist. SIDON., *binis*: RHET. Her. VERG. PETRON. SIL. QVINT. SVET., *ternis*: PLAVT. OV. VITR. GELL. *adamuta* PLIN. nat. (68^{ies}), *satis frequens apud* CELS. (27^{ies}). GLOSS. *ἰσχυρὰ* calefacit *ἰσχυρὰ*. [francog. chauffer. M.-L.]

I proprie i. q. calidum facere, fovere: A *de animantibus*: PLAVT. Epid. 674 si astes, aestu -facit (te Vulcani filius). Persa 110 murena et conger ne -fierent. CELS. 1, 3 frigidus homo -ere se debet (SEN. nat. 4, 11, 4 hominem... debere -feri). PETRON. 28 sudore -cti. 41 vix me balneus -fecit. PLIN. nat. 10, 176 leaenae... lambendo -unt fetus. FRONTIN. strat. 1, 4, 7 militibus deo ac mero -ctis (*partim ad B referendum*). PLIN. epist. 2, 17, 26 si subitus adventus... -ere dissuadeat. QVINT. inst. 5, 10, 58 quidquid... accidit sed non soli homini, ut igni -ere. SOL. 26, 5 carnes... assiduo incubitu -ctae. AMM. 24, 6, 12 -ctis armis (i. metonymice pro armatis). 31, 12, 13 miles fervore -ctus aestivo. VVLG. Iob 31, 20 eccles. 4, 11 sap. 16, 27 Is. 44, 15. 16. 47, 14 Os. 7, 7 Agg. 1, 6 Marc. 14, 54. 67 Ioh. 18, 18 bis. 18, 25 Iac. 2, 16 (v. l. 13) RVFIN. symb. 24 CAEL. AVR. acut. 2, 21, 127 chron. 3, 8, 117. *nota*: HIER. epist. 52, 2 David... senectute iam frigescente non poterat -feri. *ibid.* quae (*puella*)... senile corpus -ret (52, 3 cf. VVLG. III reg. 1, 1 sq.). CHIRON 744 -enti (i. calefactae equae)... numquam imposueris (*equum*). PS AVG. serm. 79, 3. *de re personata*: SIL. 12, 136 Tellus... -cta medullis.

B de rebus corporeis: *de liquidis*: PLAVT. Epid. 655 iube huic aquam -feri (VAL. MAX. 2, 4, 5 CELS. 2, 18 -fit et frigescit. COLVM. 12, 46, 5 PLIN. nat. 22, 112. 26, 115. 31, 33. 38. 40. 62 PAVL. dig. 33, 7, 18, 3. CENS. 4, 7 ex aqua terraque -ctis. PALLAD. 3, 25, 10 AVG. in psalm. 125, 12 MACR. sat. 2, 7, 6 CAEL. AVR. chron. 3, 8, 117). CATO agr. 157, 10 lotium -ito (COLVM. 6, 15, 2 urina. PLIN. nat. 20, 83. 28, 174. 177. 191). VARRO Men. 575 novum vinum refrigerare, vetus -ere (PLIN. nat. 23, 46. GELL. 13, 31, 17 quia neque refrigeraret neque -ret vinum. CASS. FEL. 32 vinum -ctum). CELS. 3, 12 oleo -cto (COLVM. 6, 30, 3 PLIN. nat. 21, 129. 163. 28, 86. 30, 26. CASS. FEL. 42. 46. COLVM. 12, 16, 1 lixiviam... -feri convenit. PLIN. nat. 20, 15 sucus... cum aceto -ctus (20, 117 sucus... argentes -facit potus. 22, 43. 89. 24, 57. 77. 25, 164. 27, 109. 136). 28, 160 aceto ferro -cto (28, 164). 28, 189 lacte -ctum (28, 133). 34, 151 calfit... potus. CLAVD. 26, 515 sanguine... -erit amnes. *de vasis*: CATO agr. 69, 2 dolium -ito. 76, 2 focum... -ito bene et testum (110 PLIN. nat. 30, 114). COLVM. 12, 18, 5 vasa lampadibus ardentibus -fiunt (12, 52, 16. 12, 52, 21 aenum... -ieri debet. SEN. nat. 3, 24, 3). *de aedificiis sim.*: CIC. Att. 2, 3, 3 balineum -feri iubeo (epist. 9, 16, 9 SEN. nat. 3, 24, 3. 4, 9 PLIN. nat. 31, 5 CORP. II 5181. COD. Theod. 12, 1, 131 [a. 393] in -endis... thermis). Ov. fast. 4, 698 focum. VITR. 5, 10, 1 testudines alveolorum... -antur. 6, 6, 2 qua (sc. parte) sol -ere possit cellam. COLVM. 5, 10, 3 scrobes stramentis incensis -ito. SVET. Tib. 74 cinis e favilla et carbonibus ad -ficiendum (codd. deteriores, ad ficiendum A) triclinium inlatis. *de corpore vel partibus corporis*: RHET. Her. 3, 12, 21 fauces... -fiunt (sc. clamando). CIC. nat. 2, 151 ad -endum corpus (GELL. 17, 8, 11 CHIRON 121 CAEL. AVR. acut. 2, 9, 50 ORIBAS. syn. 1, 1. 5). VERG. Aen. 12, 66 -cta per ora (SIL. 9, 279 AVSON. 353, 4). DRAC. laud. dei 1, 341 -cta rubens tenuit praecordia sanguis. Ov. ars 2, 214 argenti manus est -enda sinu (AVIAN. fab. apol. 29 manus gelu torpentes anhelitus flatu -ret. CASS. FEL. 38 ex manu -cta. 51). CELS. 4, 12 brachia et crura. PLIN. nat. 28, 100 palato hyaenae... cum alumine Aegyptio -cto. 31, 66. SER. SAMM. 121 -cto vertice. VINDIC. med. 19 ignis vicina corpora exurit, distantia -facit (bis). CASS. FEL. 34 ex -cto cerebro. 47 articulos -ies. SIDON. epist. 5, 17, 10 vers. 2 frons -cta. CELS. 2, 9 auxilium corporis... aliquam materiam... aut refrigerat aut -facit (2, 19. 5, 18).

de variis rebus, praecipue medicamentis, quae calefiunt aut vim calefaciendi habent: CELS. 1, 3 -facit... aqua salsa. 2, 17. 27 (saep.). COLVM. 5, 9, 14. 12, 16, 3 SCRIB. LABG. 257. 271 PLIN. nat. 21, 148 (18^{ies}). CAEL. AVR. chron. 2, 4, 76 saep. *de rebus physicis*: LVCR. 6, 686 aer ubi percaluit -fecitque... saxa (SEN.

nat. 1, 2, 10. 2, 54, 2. 4, 4, 2 [ex con. Gerckii, patefacti codd.] 4, 10). SEN. nat. 4, 8 radiorum duplicatio proxima quaeque a terris calefacit. 5, 9, 3 lux nondum aera -facit. CLAVD. 1, 271 hiems tepido -cta Noto. CAEL. AVR. acut. 2, 38, 218 frigus. AVG. civ. 12, 4 igne -ente. MACR. somn. 2, 15, 11 cum ignem calidum dicimus, non duo diversa concipimus, unum quod -facit, alterum -fit. BOETH. herm. pr. 2, 13 p. 200, 5 ignem non est possibile -ere (ter). herm. sec. 6, 13 p. 447, 1 (10^{ies}). MACR. sat. 1, 17, 57 terrae exhalatio postquam -cta est. ORIBAS. syn. 6, 14 febres cum frigore... veniunt et difficile -faciuntur. CORIPP. Ioh. 7, 320 subito -cta dies. VARRO ling. 5, 129 calamistris -ctis (PORPH. Hor. sat. 1, 2, 98). VITR. 7, 9, 3 ceram (CELS. 7, 7 PLIN. nat. 22, 116). PLIN. nat. 16, 166 calamo -cto. 17, 60 baccae ne -fiant acervo. 28, 220 linteo -cto (HIER. epist. 117, 8 CASS. FEL. 38). 28, 234 fimum (bis. 29, 102). 28, 245 anguinæ vernationis membrana... -cta. 29, 47 ovum (29, 50 AVG. gen. ad litt. imperf. p. 15, 51 in Iob 39, 14). 30, 29 colearum cinis spissat, -facit (30, 48 cocleae contritae... -ctae). MART. 14, 136 -ant villi pallia vestra mei. CENS. 4, 9 limo -cto. SER. SAMM. 315. RVFIN. hist. mon. 9 neque fervere... aut -feri potuissent olera. CAEL. AVR. chron. 3, 2, 40 ex fico -cto. CASS. FEL. 41 sacco.

absolute positum: CIC. Tim. 50 vim refrigerandi, -endi. PAVL. FEST. p. 85 a fovendo id est -endo. SEN. epist. 109, 8 si in summum... perducto calorem -feri supervacuum est. LACT. ira 13 ad usum -endi. RVFIN. Orig. in cant. 2 p. 144^p vim -endi ac fovendi. MART. CAP. 4, 380 facere et pati possunt habere contrarium ut -ere... refrigerare et -feri, refrigerari. ORIBAS. syn. 3. *nota*: ITALA deut. 22, 6 (Lugd.) avium mater -facit super nidum aut super ova (ἡ μήτηρ θάλπη ἐπὶ τῶν νοσῶν, VVLG. matrem pullis vel ovis desuper incubantem).

II translate et vulgariter, ut videtur, i. q. concitare, inflammare, irritare sim.: *de hominibus*: CIC. ad Q. fr. 3, 2, 1 Gabinium ad populum luculente -erat. epist. 16, 18, 2 -face hominem. epist. frg. VI 3 nos Ventidianis rumoribus -cimur. CAEL. CIC. epist. 8, 6, 4 si Parthi vos nihil -iunt, nos nihil frigore frigesimus. Ov. Ib. 48 -cti velitis (i. iracundi militis). CLAVD. 15, 182 vino -cta Venus. *de re metonymice pro persona*: RHET. Her. 3, 12, 22 haec eadem nonne animum vehementissime -facit auditoris. VERG. Aen. 12, 269 -ctaque corda tumultu. GELL. 15, 2, 8 -cto simul refotoque animo (MACR. sat. 2, 8, 9). RVFIN. epist. 2, 30 interioris mens desiderio -cta. *nota de re, i. q. alicui rei vehementer et diu operam dare*: EPIST. imp. Aug. Suet. Aug. 71: lusimus enim per omnes dies forumque aleatorum (codd. aleatorium vulg.) -fecimus. *neutr. plur. subst. calefacientia, -ium*. CELS. 3, 11 adiciendum aliquid ex -bus (3, 12. 16. 21. 22. 23. 4, 2. 6. 10. 5, 27).

cal(e)factibilis, -e. BOETH. herm. pr. 2, 13 p. 200, 13 ignis. herm. sec. 6, 13 p. 446, 23. 450, 14 (ἰσχυρὰν τὸν).

cal(e)factio, -ōnis f. actus calefaciendi, fomentum: GLOSS. *ἰσχυρὰν τὸν ὑπόκωνος*. SCAEV. dig. 32, 35, 3 onus -is balnei (VLP. dig. 32, 55, 3 HERMOG. dig. 50, 4, 1, 2 CHAR. dig. 50, 4, 18, 5). CHALC. comm. 165 ex -e atque fotu. LEO M. serm. 44, 2 de -e potus. *in re medica*: CHIRON 91 in prima -e dentionis. PELLAGON. 256 -es facies (384). VEG. mulom. 1, 52, 4 innovabis -em (2, 88, 4). SORAN. p. 60, 2 -es admoveas. THEOD. PRISC. log. 94 -bus... curandus est. DIOSC. 1, 33 cum -e dissolvunt. 3, 108. CAEL. AVR. chron. 2, 1, 18 fricatione atque -bus. acut. 2, 11, 79 -bus adhibitis (3, 17, 146). 2, 19, 121. 2, 29, 149 -bus... utendum. 2, 39, 227 -es atque unctiones... excludendas. ORIBAS. syn. 1, 2. 5, 17. 5, 52 exercitationibus confortare et -bus. 6, 8 sine -e et siccitate.

cal(e)facto, -āre [a cal(e)facere, cal(e)factus. Th.]. EXPLAN. in Don. gramm. IV 548, 22 inveniuntur quae de absolutis in frequentativa non transeunt, ut facio. neque enim 'facto' dici potest nisi composito verbo, ut est calefacto. *i. q. percalidum facere*: PLAVT. Rud. 411 aquam -at ut lavemus. HOR. epist. 2, 2, 169 gelidam... -at aenum. GELL. 17, 8, 11 neque minorem vim in corporibus -andis habet oleum caloricum (MACR. sat. 7, 12, 29). CAPITOL. Pert. 8, 5 -andae resinae ac pici. *in imagine per iocum*: PLAVT. Cas. 400 tu ut liquescas ipse, actutum virgis -abere.

cal(e)factōrius, -a, -um [a cal(e)facere. Th.]. PLIN. med. 3, 13 -am vim habet. MARCELL. med. 20, 26 unguento. 35, 24 decamyri -ii confectio. CASS. FEL. 52 sanatio in calidiori podagra refrigerativa, in frigidiori -a et eiectoria est. ORIBAS. syn. 1, 29 solforeas... aquas... est et -a et doloris mitigativa. 5, 22 alobum utatur -um. eup. 2, 1 O 5 origani omnes -a... virtute sunt. *neutr. subst. calefactōrium, -ī*. MACR. gramm. V 606, 36 frixorium, id est calefactōrium. MARCELL. med. 18, 19 -is et remediis diversis curantur.

cal(e)factus, -ūs m. a calefacio. i. q. calor: SEN. nat. 4, 2, 27 ad illos (puteos) remotos seductosque -ctus non pervenit. PLIN. nat. 29, 48 -uque... foveant. LACT. opif. 14, 5 amplexu et -u (ISID. diff. 2, 67 complexu et -u).

caleinus v. callainus. calendae, calendāris etc. v. kal-
*caleo, -uī, -itūrus, -ēre [cf. esse videtur c. lituan. szilti 'calescere', sziltas 'calidus', theodisc. lāo 'tepidus', fortasse c. ind. árāyati 'coquit', v. Joh. Schmidt, Zur Gesch. des indogerm. Vokalismus 2, 454. Th.]. MACR. somn. 2, 15, 17 moveri idem in significatione est quod -ere, et cum ferrum -ere dicimus... passionem esse fateamur, cum vero aut ignis -ere aut moveri anima dicitur...

nullus hic locus relinquitur passioni, sed ille sic -ere sicut moveri ista dicitur. PRISC. gramm. II 378, 13 sunt quaedam ex eadem forma quae passivam videntur habere significationem... quae ex se in se ipsa fit intrinsecus passio ut 'rubeo', 'ferveo', 'caleo' etc. II 393, 10 passivas quoque pro activis vel neutralibus vocibus ex contrario idem antiquissimi proferebant, ... 'caleor' pro 'caleo'. *exempla passivi impersonalis tria adsunt* (PLAVT. Capt. 80 Truc. 65 APVL. met. 4, 1) v. p. 148, 4. nota calituras apud Ov. met. 13, 590. deest CATVLL. CAES. SEN. rhet. VAL. MAX. PHAEDR. FRONTIN. TAC. PLIN. epist. SVET. FLOR. SCRIPT. hist. Aug. *singulis locis legitur*: RHET. Her. LIV. MANIL. VITR. CVRT. PERS. APVL. *bis*: LVCR. VERG. TIB. PROP. PLIN. nat. *ter*: VAL. FL. *quaternis*: COLVM. PETRON. QVINT. *frequentissime* Ov. (20^{ies}), SEN. (26^{ies}), STAT. (18^{ies}), MART. (20^{ies}). GLOSS. II 426, 51 *πυρῶν*. 96, 36 -et: *πυρῶνται*. IV 28, 41 -ent: fervent. III 446, 55 dum -et: *ἕως θεσπύων ἔστι*. 288, 12 valde -et: *πάνν ἔξει* (658, 18). V 350, 56 -entes hattendae (vel haetendae; anglosax. part. praes. 'qui calidi fiunt'). de differentia inter calere, fervere, tepere v. VITR. 1, 4, 1 l. 31, PASS. Thom. p. 115, 21 l. 51, MAXIMIN. c. Ambr. 86 p. 149, 64. [lectiones dubiae: Ov. ars 2, 440 LVCAN. 9, 406 SEN. nat. 1, 1, 7 COLVM. 2, 18, 1 CARM. epigr. 48, 2.] [it. calere, francog. vet. chaloir, hisp. caler. M.-L.]

I proprie i. q. calidum esse, fervere: A de rebus corporis: **1 absolute:** PLAVT. Mil. 835 nimis -bat (sc. vinum), amburebat gutturem. Rud. 1326 os -et tibi, nunc id frige factas. Bacch. 105 aqua -et (SEN. nat. 3, 24, 1. SYMM. epist. 1, 8, 1 vers. -et unda, friget aethra. SIDON. epist. 2, 2, 1 non solum -et unda sed coquitur. DRAC. Romul. 10, 89 pelagus -isse Amore praesente). CATO agr. 110 ubi -bit testa. NOVIVS Atell. 2 -et pistillus. CIC. nat. 3, 35 id vigere quod -eat. fin. 1, 30 -ere ignem (VARRO ling. 5, 70 QVINT. inst. 5, 10, 58). Ov. met. 9, 393 diuque corpore mutato rami -uere recentes (in metamorphose. VITR. 1, 4, 1 oppidum quod spectat ad occidentem sole exorto tepescit, meridie -et, vespere fervet. CELS. 2, 4 ventre et lateribus -entibus. 2, 6 exterior pars corporis friget, interior... -et. 2, 7 digiti. 4, 6 sanguis (SEN. dial. 10, 19, 2 NEMES. cyn. 288). 6, 6 caput. SEN. nat. 4, 11, 4 montem quia solem propius excipiat magis -ere debere. 6, 13, 3 -ent putei nec minus specus atque omnis sub terra secessus. epist. 67, 1 ver iam inclinatum in aestatem quo tempore -ere debebat. 86, 10 nihil mihi... interesse, ardeat balneum an -eat (PETRON. 72 sic -et tamquam furnus. MART. 10, 48, 4). 109, 9 calor non adiuvatur adiectione caloris ut -eat. 117, 8 nec aliud calorem, aliud -ere. COLVM. 12, 20, 4 mediocriter -ere defrutum. arb. 12, 1 priusquam uva -ere incipiet. SCRIB. LARG. 75 dum -et medicamentum. 156. 160. 201. 207. 238. 242. LVCAN. 6, 750 -uit cruor. PETRON. 132 vers. quis vetat in tepido membra -ere toro? CALP. ecl. 3, 15 prata. PLIN. nat. 22, 56 dum -eat panis. QVINT. inst. 3, 6, 24. STAT. Theb. 10, 109 strata. MART. 5, 50, 4 si nostrum sine te scis -isse focum. SEPT. SER. carm. frg. 23 tibi vetus ara -uit. AVSON. 156, 2 sol -et. SYMM. epist. 1, 7, 1 dum anni tempus -et. HIER. epist. 39, 4 -ente adhuc mariti corpusculo. CLAVD. 1 117 sudor... per membra -et. carm. min. 26, 72 nostro Phlegethon devius orbe -et. AVG. civ. 21, 7 palea. SIDON. epist. 2, 13, 7 unguenta. ORIBAS. syn. 1, 32 oleum calit. PASS. Thom. p. 115, 21 thermæ ultra -ere minime potuerunt, sed nec parvum quidem teporem habebant. **2 qua re, cum abl. instrumenti vel causae:** LVCR. 3, 643 permixta caede -entes currus (cf. 5, 1313. SIL. 2, 21 notum quid caede -entibus armis... liceat). VERG. Aen. 1, 417 Sabaeo ture -ent arae (Ov. met. 13, 590 -urasque ignibus aras. Pont. 3, 3, 90 ignibus ara -et. VAL. FL. 2, 331 -et ara iuvenca. STAT. Theb. 1, 264 ara cumulo... turis Eoi... -et. AVG. civ. 3, 31 -bant arae numinum Sabaeo ture). Ov. met. 2, 171 radiis gelidi -uere triones. CELS. 2, 14 interior cum siti -et. SEN. Ag. 745 -entes ratibus exustis manus. nat. 3, 24, 4 qua (sc. materia) -uere aquae. COLVM. 12, 15, 2 meridiano tepore -entem ficum. LVCAN. 10, 435 Aegyptum primo quoque sole -entem. STAT. Theb. 2, 226 interior sacris -et (7, 578 sacris templa -ent). 9, 699 pugna cassis... -et. MART. 4, 57, 2 fontibus antra -ent. 4, 17, 6 Baias igne -ere suo. 6, 42, 15 flamma tenui -ent ophitae. 7, 2, 6 lorica Augusti nostri mente -ere dei (i. calore animi ipsam fere incendi). 9, 43, 4 cuius laeva (i. manus statuæ Herculis) -et robore (i. clava), dextra mero (i. poculo meri). 10, 62, 6 albae leone flammeo -ent lucas. 12, 29, 15 quamvis non modico -eant spectacula sole. 14, 4 caede iuvenorum domini -et area. QVINT. decl. 338 p. 337, 12 torum uxoris prioris vestigio -entem (MART. 8, 77, 6 -eat... amore torus). VAL. FL. 3, 216 rabie magis ora -ent. IVV. 1, 83 anima -erunt mollia saxa. 10, 218 sanguis febre -et sola. 11, 70 tortoque -entia feno ova. CARM. de mens. 1, 11, 8 aerea flammigero cuncta Leone -ent. 1, 12, 40 vino vas -et ecce novo. CLAVD. rapt. Pros. 2, 202 sanguine frena -ent. CORIPP. Ioh. 4, 156 sanguine multo arma -ent. *ad dicitur in quem finem:* PRVD. perist. 2, 213 sanguis in culpam -ens, minus ministrat virium.

B de animantibus: PLAVT. Rud. 532 fabri ferrarii semper -ent. LVCIL. 966 scinde calam, ut -eas. Ov. met. 2, 253 flumineae volucres medio -uere Caystro. fast. 3, 531 sole tamen vinoque -ent. SIL. 9, 621 necdum Maurusia pestis (i. elephantis) igne -et (i. facibus iniectis ardent). TERT. anim. 26 Iacob etiam nunc -ens matre (i. in utero matris). HIER. tract. in psalm. I p. 305, 19 frigescere... mor-

tuorum est, -ere viventium. CASS. FEL. 61 cum -ere coeperit. i. q. febrere: AVR. Fronto p. 80, 12 N. -uit et hodie Faustina. FRONTO p. 80, 7 N. dominam tuam magis -isse quam heri. p. 92, 4.

C impersonaliter: PLAVT. Capt. 80 cum -etur. Truc. 65 cum -etur maxime. Ov. met. 1, 592 dum -et et medio sol est altissimus orbe. APVL. met. 4, 1 cum iam flagrantia solis -retur.

II translate et in imagine i. q. concitari, inquietari, inflammari, vehementer ira, spe, cupidine agitari sim.: A de animantibus: **1 absolute:** CIC. Att. 7, 20, 2 te ipsum... -ere puto. epist. 7, 10, 2 vos nunc istis -ere audio. HIRT. Cic. Att. 15, 6, 2 an ego, cum omnes -eant, ignaviter aliquid faciam. CAEL. Cic. epist. 8, 6, 5 quod... scripsi Curionem valde frigere, iam -et, nam ferventissime concerpitur. VARRO Men. 454 clamant -ent rixant. TIB. 3, 11, 10 si modo, cum de me cogitat, ille -et (valet A, volet F). SEN. Herc. O. 377 ubique -uit sed levi -uit face (i. non diu amavit, v. l. 30 sqq.). clem. 1, 11, 1 Augustus in adulescentia -uit, arsit ira (potest etiam ad II A 2 referri). PERS. 3, 108 pone in pectore dextram. 'nil -et hic'. summosque pedes attinge... 'non frigent'. PETRON. 79 vers. haesimus -entes (de amantibus). STAT. silv. 1, 6, 56 credas ad Tanain... Thermodontiacas -ere turmas (nota lusum verborum). 2, 2, 137 iuvenile -ens plectrique errore (i. de nugis poeticis) superbus. Theb. 8, 390 quid mirum -uisse viros. **2 cum abl. instr. aut causae rei:** LVCR. 5, 1313 permixta caede -entes leones. HOR. carm. 3, 21, 12 narratur et prisci Catonis saepe mero -uisse (incaluisse Mar. Victorin.) virtus (epod. 11, 13 -entis... fervidiore mero [non recte PORPH. et SCHOL. Hor. ad l.]. STAT. Theb. 5, 263 MART. 8, 45, 6. ITIN. Alex. 40 regem vino -entem). HOR. epod. 17, 35 tu -es, Canidia, venenis officina Colchicis. sat. 2, 3, 80 quisquis argenti pallet amore... luxuria... superstitione aut alio mentis morbo -et. epist. 2, 1, 108 populus levis et -et uno scribendi studio. *de amore:* Ov. ars 1, 526 Liber amantes adiuvat et flammae qua -et ipse favet. 3, 571 pueros aetate et amore -entes. SEN. Herc. O. 377. Phaedr. 191 qui Aetnaeis iugis versat caminos igne tam parvo (i. amore) -et. SIL. 15, 130 iussaeque -et virtutis amore Scipio. MART. 5, 55, 3 amat Iuppiter. :: quo -et igne deus? :: pueri. 7, 32, 12 Sidonio taurus amore -et (i. Iuppiter Europa). CORIPP. Ioh. 3, 371 coniugiis -uere novis avari. Ov. met. 7, 731 desiderioque -bat. trist. 4, 1, 43 ubi mota -ent viridi mea pectora thyrsos (metonymice SIL. 13, 770 cupidine rerum pectora nostra -ent). CVRT. 4, 1, 29 dum spe -rent (STAT. Theb. 6, 443 spe propiore -et). STAT. Theb. 8, 7 belli sudore -ens Amphiarus. MART. 4, 35, 5 unde leves animi tanto -uere furore? FLOR. epit. 2, 4, 2 Alpina corpora... -uere pugna. FRONTO p. 7, 5 N. qui non officiis uti ignis sed sponte ortis vaporibus -eat. PANEG. 3, 10 cuncta gaudio -ere. HIL. trin. 4, 6 doctrina dei -entibus viris. c. Const. 4 -ens spiritu sancto. NOVVELL. Maior. 4, 6 puellam aliis adulti sexus sui votis -entem. AVIEN. Arat. 372 Lacedaemoniis Mars cum -isset Aphidnis. 1176 -uerunt dira medullis (sc. Orionis)... in mediis incendia, plurimus ardor pectore flagravat. AMBR. Iob 1, 7, 21 adulescentia sola est... infirma consiliis, vitio -ens. PS. SEN. epist. Paul. 1 generositate -ens. VEN. FORT. carm. 1, 5, 8 dum tegit argentem plus -et ipse fide (in lusu verborum). PRVD. c. Symm. 1, 253 fraterno -uit Saturnia lecto.

cum ablat. personae: HOR. carm. 1, 4, 19 quo -et iuventus... et mox virgines tepebunt. 4, 11, 33 alia -bo femina. Ov. am. 3, 6, 83 te quoque credibilest aliqua -uisse puella. ars 1, 328 et quantumst uno posse -ere (Köchly, carere O, placere R) viro. PETRON. 126 quaedam... feminae sordibus (i. servis) -ent. MART. 7, 74, 4 sive cupis Paphien seu Ganymede -es. 10, 86, 1 nemo nova -uit sic inflammatus amica. PRVD. perist. 14, 12 puellulam Christo -entem. *cum dativo:* STAT. Theb. 4, 356 bellator nulli -uit deus. *in aliquem:* COD. Theod. 11, 18, 1 (a. 409) nec in hostem Martio aere -uerunt. DON. Ter. Hec. 503 in quas (vaccas) -ent tauri. *in qua re:* RHET. Her. 4, 15, 21 in re frigidissima -es, in ferventissima friges. CIC. Brut. 234 -bat in agendo (de fervido oratore). Ov. epist. 17, 90 qui -et in cupido pectore, praestat amor. *ab vel de causa aliqua:* LIV. 25, 39, 9 Romani -entes adhuc ab recenti pugna. CLAVD. 7, 26 Arctoa de strage -ens. *ad vel in quem finem:* PROP. 4, 3, 62 -ent ad nova lucra popae. PANEG. 8, 8 -uit in nobis ultra vires animus ad laetitiam. HIL. gen. 62 instigat dies animos opera ad maiora -entes. in psalm. 118 lamed 12 in libidinem -ens. *cum acc. graeco:* PRVD. c. Symm. 2, 9 dominos exempla domi congesta -entes. **3 cum infinitivo i. q. vehementer cupere:** STAT. Theb. 4, 261 arma tubas audire -ens. TERT. scorp. 1 martyriorum refragatores ebulliunt -entes et ipsi offendere, figere, occidere. CLAVD. 10, 287 -et obvius ire iam princeps... cupit discedere solem. carm. min. 22, 29 quae stravisse -ent.

B de rebus, imprimis incorporeis: **1 fervere, ardere, concitari sim.:** **a absolute:** Ov. met. 2, 410 accepti -uere sub ossibus ignes (i. amor). LVCAN. 7, 503 frigidus inde stat gladius, -et omne nocens a Caesare ferrum. STAT. Theb. 3, 383 commotae questibus irae et mixtus lacrimis -uit dolor. 6, 230 nondum ira -et (7, 616 CLAVD. 5, 118). MIN. FEL. 9, 6 ubi convivium -uit (i. de convivis vino iam concitatis. SVLP. SEV. 2, 13, 7 cum multis poculis convivium -ere coepisset). TERT. ieiun. 17 fides... -et. PS. ORIGEN. tract. 8 p. 89, 11 -entibus maternis affectibus. QVEROL. p. 45, 25 spes iam non -et.

CLAVD. 18, 102 quotiens decepta libido irati caluisset eri. **b cum abl. instrum. vel causae:** PS. CIC. in Sall. 1, 2 *criminibus* et meae et vestrae iam et ipsius aures -ent (*i. obtunduntur*). DECL. in Catil. 6 quorum aures -uerunt assiduitate paene cotidiana civilium controversiarum. SIL. 10, 519 haud parvo -uerunt corda vigore. FRONTO p. 7, 11 N. amicitiae istae officiis -entes fumum interdum... habent. SERV. Aen. 7, 601 Italiam... -uisse bellis. **cum dat.:** CLAVD. 28, 565 cui *virgini* simplex -et ore pudor. PAUL. NOL. carm. 14, 11 *si mensque fidesque deo* -eant. **in quem finem:** DRAC. laud. dei 2, 644 venas (*sc. senum*) in sobolem -uisse (*i. ad procreandam prolem excitati*). BACHIAE. repar. laps. 13 cum in sororis suae stuprum illicita flamma -uisset. **2 i. q. vigere, florere, valere, sim.** CIC. Verr. 2, 66 postea quam satis -ere (*i. maturescere*) res Rubrio visa est. Planc. 55 crimen de nummis... -uit re recenti, nunc in causa refrixit. Phil. 5, 11 -bant in interiore aedium parte totius rei publicae nundinae. Att. 4, 18, 3 indicia -ent (*i. in usu sunt*). CAEL. Cic. epist. 8, 1, 2 illi rumores de comitiis Transpadanorum Cumarum tenus -uerunt (*i. vigerunt*). TIB. 1, 10, 53 Veneris tunc bella -ent. LYCAN. 7, 734 dum fortuna -et. PANEG. 4, 21 -entibus (*i. novis*) semperque venientibus victoriarum nuntiis. SYMM. epist. 1, 15, 1 iudicio -ente dictavi (*i. quae modo audivi*). AMM. 26, 7, 10 cuius filiae recordatio -bat (*Petschenig, colebat vel colebatur codd.*). 28, 1, 15 tot -entibus (*i. imminetibus*) malis. HIER. epist. 52, 1 -entibus (*i. florentibus*) adhuc rhetorum studiis. 52, 3 -ere sapientiam et divina lectione fervere. in Matth. 14, 14 quidquid primo frigere videtur aspectu (*ex scriptis sacris*) si tetigeris -et (*i. clarius fit*). PS. RVFIN. in Os. 11, 10 ultionem tum maxime -entem. CLAVD. 28, 334 nec tali publica vota consensu... -isse per urbem. VICTRIC. 8 dum -et adventus (*i. cum modo adveniunt*). **nota quosdam proverbiales usus:** PLAVT. Poen. 914 nihil est, nisi dum -et hoc agitur (*i. nisi occasionem arripis*). Pseud. 1127 iamne illum comessurus es? :: dum recens est, dum datur, dum -et, devorari decet. Ivv. 6, 149 interea -et (*i. summo in favore est*) et regnat.

part. praes. adi. calēns, -entis, i. q. fervidus, ardens, acer: **1 proprie:** CIC. nat. deor. 2, 25 terram (HOR. carm. 2, 16, 18). VERG. Aen. 12, 297 membra (SER. SAMM. 892 artus). HOR. carm. 2, 6, 22 favillam (MYTHOGR. 1, 84 cineres). TIB. 1, 5, 22 sole -e (PRVD. cath. 7, 207 CORP. IV 89). OV. fast. 3, 761 liboque infusa -i. met. 7, 283 guttae. 8, 671 epulas. 12, 152 aris. 14, 87 -i sulphure fumantes. MANIL. 4, 598 Libyamque -em. CELS. 4, 18 fomentis. SEN. Thy. 758 -es viscerum venas (LYCAN. 1, 587). SEN. dial. 1, 1, 3 aquae (benef. 4, 5, 3 nat. 3, 1, 2. 6, 4, 1 epist. 41, 3. 89, 21. 122, 8 SOL. 11, 15 PANEG. 7, 22 AMM. 14, 8, 12. 19, 8, 7. 23, 6, 46). SEN. epist. 51, 6 stagnis (122, 8). LYCAN. 9, 625 Oceanum (AMM. 23, 6, 12). PS. QVINT. decl. 1, 9 cruor. SIL. 10, 182 -em sanguinis... rivum. COLVM. 2, 9, 8 locis. SCRIB. LARG. 268 cerae. LYCAN. 2, 127 penetrare deae Vestae semperque -es... focos. 3, 240 rogos. 4, 675 zonae. 10, 275 Nilum. PLIN. nat. 1, 17 haustus. VAL. FL. 8, 260 sacra (*i. Iasonis et Medae epulae ferventes*). STAT. Theb. 3, 260 temone. MART. 6, 70, 3 lectuli -is (*i. aegroti*). 7, 7, 2 ungarularum pulsibus -s Hister. 14, 206 ceston de Veneris sinu -em. Ivv. 11, 189 vultum auremque -em. VERS. metr. frg. Bob. gramm. VI 620, 9 -bus quadrigis. CYP. GALL. iud. 634 eremum. deut. 135 nec bella timet morbosque -es. 158 flamma. SER. SAMM. 89 -s febris. AVIEN. Arat. 965 Cancri. AMM. 18, 9, 2 lavacris. CLAVD. carm. min. 53, 85 Lemnum. PRISC. periheg. 805 Pergeque -s. CASS. FEL. 33 anagargarismate. **nota de homine sub sole calido habitante:** SIL. 2, 60 iniquo e sole -es Battiadas. 13, 34 -i... Poeno. **2 translate:** SEN. dial. 4, 20, 2 ingeniis. QVINT. inst. 4, 1, 59 animis (STAT. Theb. 10, 703 SOL. 33, 21). SEPT. SER. carm. frg. 3 non dignus in quem debeam saturam -em (*i. acrem, cod. calente, corr. Bücheler*) vi adingerere. AVSON. 341, 5 cor acre, -s. AMM. 31, 12, 16 impetu -i. HIER. epist. 108, 7 -e ardore fidei. CLAVD. carm. min. 29, 49 pugnās. PRVD. ham. 317 convivale -is carmen nequitiae. perist. 14, 76 vota. SIDON. epist. 2, 8, 2 planctu carpe -e. 5, 19, 1 culpae. **nota de homine:** MAXIMIN. c. Ambr. 86 fervens in latebris, in publico tepidus, inter tuos -s, apud aemulos frigidus. IVL. VAL. 3, 32 non... armigeri parum nobis -ens industriam (*Schlee-Kübler, calles industria codd.*) dedisses. **comparat.:** IVL. VAL. 1, 9 percitus et vi mentis -ior. SIDON. carm. 5, 137 cum obruit ignem taurorum plus ipsa -s (*i. Medea calidior sc. amore*) textitque... frigida flamma virum quem... inter flagrantēs perhibent alsisse iuvenços (*nota lusum verborum*).

neutr. plur. subst. calentia, -ium. CLAVD. MAM. anim. 1, 6 p. 43 tactu -ia frigentiaque sentit. **calerāns v. celero.** **calēscō, -ere** [*cf. c. caleo. Th.*]. EXPLAN. in Don. gramm. IV 550, 19 calescō praeteritum non facit calui, sed venit a caleo. CLEDON. gramm. V 54, 25. GRAMM. suppl. 56, 11 inchoativa participia praesentis temporis sunt tantum ut... calescens quae aliter inflecti non possunt. 152, 12 calescō non est caleo sed calere incipio (48, 25. 206, 26. 207, 36). **at cf. VIRG. gramm. epist. 3 p. 139, 2 (Regulus loquitur) calescō calescui in secunda persona caluisti et tali modo in plurali numero calescuimus, caluistis quod Sedulus respondens refutat.** GELL. 7, 15, 3 quiescit ita oportere dici (*i. produci*) ut calēscit, ... et alia huiusmodi multa. GLOSS. θερμαίνουαι. πυροῦμαι. [*hisp. calecer. M.-L.*]

1 proprie i. q. calidum fieri, fervescere: **a de rebus:** CATO agr. 69, 2 dolium lenibus lignis facito -at. LVCR. 6, 280 fulmen... accenditur ipsa sua cum mobilitate -it. CIC. nat. deor. 2, 138 anima -it primum ipso ab spiritu, deinde contagione pulmonum. OV. met. 15, 310 unda die gelida est, ortuque obituque -it. VITR. 1, 6, 2 *aeolipilae* antequam -ant non habent ullum spiritum, simul autem ut fervere coeperunt. CELS. 4, 6 hic (*sc. sanguis*) celerrime vel -it vel refrigescit. SEN. nat. 3, 24, 1 ignibus... aquam -ere (CVRT. 4, 7, 22 tepida manat... frigida fluit... -it... fervida exaestuat... ex... calore descrescit... tepore languescat *Solis aqua*. ORIBAS. syn. 4, 42 quae aqua neque -it cito neque infrigidatur). PLIN. nat. 20, 239 *sucus* -it. SER. SAMM. 896 magis ut cessando -at (*febris quartana*). AMM. 24, 8, 3 terras vapore sideris -entes. 25, 3, 10 aestus -ens officeret alacritati membrorum (*utroque loco vis inchoativa deest*). CAEL. AVR. acut. 1, 2, 32 ne is (*sc. aeris habitus*) -at. SIDON. carm. 23, 488 -ens... sol. **b de animantibus:** CIC. Cato 57 ubi potest illa aetas (*i. senes*) aut calescere... igni aut umbris aquisve refrigerari salubrius. VITR. 5, 9, 5 cum corpus motionibus... -at. SIL. 16, 422 equos spumis auriga -ere sentit. APVL. met. 7, 19 iamque fomento tenui -ens. HIER. epist. 52, 2 in unius tantum adolescentulae grandaevus (*sc. David*) -it amplexu. **2 translate et in imagine:** *i. q. excitari, commoveri, plerumque de amore:* TER. Eun. 85 accede ad hunc ignem, iam -es plus satis. OV. epist. 17, 177 flamma propiore -o (met. 3, 372). fast. 6, 5 sit deus in nobis: agitante -imus (*i. concitatur*) illo. CYP. GALL. iud. 616 iuvenes odio ter mille -unt. FORTVN. rhet. 3, 16 p. 103 ut animus legendo -at, legemus aliquid tacite. ARATOR act. 1, 241 concordia nexa -at. DRAC. Romul. 2, 68 hoc puero viso nympharum turba -at. **Gudeman.**

? caletra (*calestir vel calestra codd.*) ubi vespae nascuntur GLOSS. IV 213, 29 (V 274, 51 caloetra). *cf.* 595, 26 caletra ubi vespae nutriuntur (633, 10. 17). *κοιλήθρα subesse putat Scaliger.* **calfacio** *sim. v. calef.* **caliandrum** *v. caliendrum.* **? calibiae** NOT. Tir. 78, 24 post comptus et incompto, ante figura. *fortasse scribendum galbeae q. v.* **Mbr.** **calicarpa, calicāris** *v. calycularis.* **calicātus** *v. calico.* **calicellus, -ī m.** *a calix diminutive.* ANTIDOT. Brux. 1 admisce passi calicellum plenum. **calicelāre, -is n.** [*a 1. caliculus. Th.*]. GLOSS. ἀβαξ, τραπεξοφόρον, ubi conduntur calices. *cf.* III 198, 10 albax claudicare. **calicelārium, -ī n.** GLOSS. ποτηροθήκη, ubi conduntur calices. **calicelārius, -ī m.** *a 1. caliculus.* GLOSS. III 309, 53 ὑελουργός. **calico, -ātum, -āre** [*a χάλιξ, 2. calx. Th.*]. PAUL. FEST. p. 47 -ata aedificia calce polita (p. 59). INSCR. Betilieni (Corp. X 5807) 9 Betilienus... facienda coiravit... basilicam calecandam. **caliculāris, -ius, caliculāta** *v. calyc.*

1. caliculus, -ī m. [*a calix diminutive. Th.*]. [*prov. caleu. M.-L.*] **1 vasculum coquinarium, patorium, sim.:** CATO agr. 108, 1 polentam... in -um novum indito... et imposito in carbones. CELS. 2, 11 de cucurbitulis si cetera defecerunt, -s quoque aut pultiaris oris compressoris, ei rei commode aptatur. PALLAD. 11, 12, 3 pertusos -os et stercorata terra repletos parabit et in his pistacia terna constituet. 12, 7, 11. AVG. conf. 9, 8, 8 plenos mero -os inhianter haurire. CASSIOD. var. 12, 11, 1 aurum... cum solvitur in liquorem, nisi mundissimo -o suscipiatur, inficitur. GLOSS. V 615, 20 a -is est pincerna. **translate:** VITA Hil. 18, 24 supernae monetae aurum... aegritudinum -o excoctum. **2 in capite polypi:** TREBIVS Plin. nat. 9, 93 acetabulis sive -is urnalibus pelvium modo. **3 atramentarium:** CASSIOD. var. 11, 36, 4 *corniculario* ministrante -um scripsimus inempti. LYD. mag. 2, 14 ἔτερον (καλαμάριον)... ἐξ ἀργυρίου βαθὺν πρὸς ὑποδοχὴν κοινῶν μέλανος ἐξυπηρετεῖται τῷ δικαστηρίῳ. καλλίκλιον αὐτὸ... ἀπὸ τοῦ κάλκνος καλεῖσθαι νόμος. **4 foveae genus ad equites impediendos:** ORAT. imp. Hadr. ad exerc. (Corp. VIII 2532) frg. D^b 7 eques nisi) videt, qua vadat... <fieri non potest> quin sit obnoxius -is tectis. *cf. caliculus p. 167, 64. [de Corp. IX 3193, 9 v. sub caligula.]*

2. caliculus *v. calyculus.* [*Bannier.* ***cal(i)dārius, -a, -um** [*cf. c. 2. calidus. Th.*]. GLOSS. θερμοδότης. [*val. caldare, ital. caldaja, francog. chaudière, hisp. caldera 'olla calidaria'. M.-L.*] *i. q. ad calorem pertinet:* PLIN. epist. 5, 6, 26 frigidariae cellae (*sc. balinei*)... calidaria. CORP. III 7146 ce<llam? cal>dariam g<ygnasii>. VIII 1267 ollam aer(eam) caldar(iam). X 3916 <cell>am caldariam. XI 3100 cellam caldar(iam). GLOSS. II 575, 50 cucuma: caccabus -s. *fem. subst. cal(i)dāria, -ae. cella calidae balineae sive balneum ipsum:* LAMPR. Alex. 30, 4 ut -a vel numquam vel raro uteretur. Heliog. 24, 1 -as de nardo exhibens. PALLAD. 1, 40, 1 malthae -ae vel frigidariae... -ae compositio talis est (calidae et frigidae *codd.*). MARCELL. med. 25, 14 laboranti in balneo... potanda in -a tribus potionibus dantur. 25, 22 ad balneum ducas et... compellas in tosta -a (*i. sudatorio*) commorari. *lebes, olla, vas coquinarium; cf. GLOSS. II 327, 63 θερμοφόρος (III 270, 64). 522, 13 χαλκίον θερμοῦ:* PS. APVL. herb. 60, 4 herbae radices in -a decoquere. VVLG. I reg. 2, 14 mittebat eam (*sc. fusciniulam*) in lebetem vel in -am aut in ollam sive in caccabum (εἰς τὸν λέβητα τὸν μέγαν ἢ εἰς τὸ χαλκίον ἢ εἰς τὴν χύτραν). PALLAD. hist. mon. II 1 p. 345^D -am (λέβητα) magnam plenam fervente pice. p. 346^A in hanc -am (λέβητι)

te iubeo mitti (syn. caccabus). 16 p. 375^A ignis flammabat fervebatque velut cal(id)aria. GREG. TVR. glor. conf. 96 in hac -a cibos... prae-

paravi...-am flammis superpositam validissime fervere (cf. ind. capit. 96 de eremita cui -a lignea fuit). neutr. subst. cal(id)darium, -i. balineum calidum: CELS. 1, 4 si in balneum venit... primum in tepidario insudare... tum transire in -um. SEN. epist. 86, 11 quod non in -um suum... diem admiserat. VITR. 5, 10, 1 -a tepidariaque lumen habeant... -a muliebria et virilia (7^{ies}). CORP. VIII 16368 caldar(ium). XIII 5687 (saec. I) cali(darium). i. q. aes fusile: PLIN. nat. 34, 94 regulare et in aliis fit metallis, itemque -um (ter). ISID. orig. 16, 20, 8 hoc (aes fusile) et -um dicitur, quod tantum funditur. i. q. vas coquinarium: cf. GLOSS. Scal. V 597, 50 aenulum: -um. EVCHER. instr. 2 p. 147, 14 fuscinae ad carnes de -is proferendas (GLOSS. V 616, 43).

calidatio, -onis f. a calidare. Ps. AVG. categ. 12 calidatio et frigidatio, sic enim θερμότητα και ψυχρότητα placet dicere.

caliditas, -atis f. a 2. calidus. GLOSS. III 245, 15 caliditas θερμωσία. DIOSC. 4, 148 radix et lacrimus eius tantam habet -em ut nullam habeant comparationem. IREN. 2, 19, 2 qualitatem vel -is vel velocitatis vel dulcedinis.

cal(id)do, -āvi, -āre a 2. calidus. CHIRON 381 cum bene caldaverit (canduerint lapides VEG. mulom. 2, 113, 2) pecus ad pedes caput copulato. [PELAGON. 132 ventrem -idaveris (cod., calida fovebis Ihm cf. VEG. mulom. 2, 121, 3).]

1. calidus v. 1. callidus.

*2. cal(id)us, -a, -um [cf. c. calere, calor. Th.]. QVINT. inst. 1, 6, 19 Augustus quoque in epistulis ad C. Caesarem scriptis emendat quod is 'calidum' dicere quam 'caldum' malit, non quia id non sit Latinum, sed quia sit odiosum et, ut ipse Graeco verbo significavit, περιεργον. sed in codd. caldus prae calidus admodum rarum et ad paucas tantum locutiones, velut calda (sc. aqua), recisum est; a poetis duodecim locis exceptis (LVCIL. 268 ex con. 291 MAT. carm. frg. 12 NVMITOR. carm. frg. 1 HOR. sat. 1, 3, 53 MART. 7^{ies} ex decem exemplis) brevis et vulgaris forma est prorsus aliena. cf. etiam PROB. app. gramm. IV 198, 3 calida non calda, frigida non frigida. compar. nota VARRO rust. 3, 16, 37 cinere... paulo plus -o quam tepidiore. EXC. Bob. gramm. I 553, 20 quae apud Romanos feminina, apud Graecos neutra... calda (supplevit gr. τὸ θερμόν IDIOM. gen. gramm. IV 581, 22). deest apud CATVLL. SALL. NEP. PROP. VELL. PHAEDR. FRONTIN. SCRIPT. hist. Aug., singulis legitur locis apud SEN. rhet. VAL. FL. FLOR. IVST.; binis: TER. TIB. VAL. MAX. CVRT. MELAM FRONTON. AVIEN. AVSON.; ternis: MANIL. QVINT. TAC.; quaternis: PERS. PLIN. epist. SVET. APVL. AMM. multo usitatissimum CELS. (202^{ies}) et PLIN. nat. (163^{ies}, brevior forma 6^{ies} traditur), sequuntur longo intervallo LVCR. (34^{ies}), VARRO (23^{ies}, brevior forma 10^{ies}), OV. (21^{ies}), VITR. (26^{ies}, caldus semel?), SEN. (50^{ies}, quater caldus), COLVM. (57^{ies}, ter caldus), SCRIB. LARG. (43^{ies}, 16^{ies} caldus), LVCAN. (25^{ies}). de sensu: PAVL. FEST. p. 83 forma significat... calidam. p. 84 forma, id est calida (SCHOL. Verg. Veron. Aen. 4, 149). NON. p. 263 -um est fervens... caldum, citatum et velox... calidum, ferox et inconsultum. HIER. in Is. 65, 8 ὡς θερμόν, hoc est, quasi -um. GLOSS. θερμός. ζεστός. -um: subitum et festinatum. calidus homo interdum fervens, interdum fortis intelligitur. aqua calida (calda aqua): συγκραστόν. ἐν(φ)ᾶς (?). calda: θερμόν. χαλκόθερμον. calda cinis: θερμοσποδιά [de GLOSS. III 547, 21 iringio (i. ἡρόγγιον) pane calido v. s. cardo]. [val. cald, ital. caldo, francog. chaud, hisp. caldo. M.-L.]

I proprie i. q. fervidus, θερμός. A de rebus corporeis: aqua calida: PAVT. Cas. 255 CATO agr. 81. 156, 5. 157, 3. 4 VARRO ling. 5, 24, 25 caldae (bis). rust. 3, 5, 16 CIC. or. frg. A XIII 20 nat. deor. 2, 25 Att. 1, 16, 10. LIV. 36, 15, 11 -as aquas (36, 16, 5). VITR. 2, 6, 4 saep. 5, 10, 1 aquae caldae. 8, 2, 8 -ae aquae saep. PAVL. FEST. p. 219 (FEST. frg. caldae). VAL. MAX. 2, 4, 5. 9, 1, 1 CELS. (fere 70^{ies}, ex quibus calida aqua 20^{ies}). SEN. epist. 78, 25. nat. 3, 2, 2 frigidae calidaeque sunt (sc. aquae) saep. COLVM. 6, 6, 1 (10^{ies}) SCRIB. LARG. (10^{ies}, aqua calda 9^{ies}, calda aqua semel). PLIN. nat. (33^{ies}, -a aqua 14^{ies}). MART. 6, 86, 6 potest caldam... aquam (8, 67, 7). 7, 35, 2 -is... aquis (12, 74, 6). TAC. ann. 15, 64. 69. SVET. Nero 31 -arum aquarum. VLP. dig. 33, 20, 1, 13. 39, 3, 3, 1 (43, 20, 1, 13. 43, 21, 3, 5 -a aqua. 19, 2, 19, 2 calda aqua). APVL. met. 2, 16 ARNOB. nat. 2, 59 IVST. 44, 2, 6 (30, 4, 1 -is aquis). ITIN. Anton. Plac. rec. A 7 p. 163, 14 -as aquas. AMM. 28, 4, 16 VVLG. gen. 36, 24 RVFIN. hist. 1, 8, 10 AVG. civ. 21, 2. PAVL. MED. bened. 9, 1 -arum aquarum. DIOSC. 4, 161 calda aqua (saep.). CASS. FEL. 1. 21 (persaepe). ANON. med. ed. Piechotta 88. 166. CAEL. AVR. (persaepe). inde fem. substantive calida, -ae: CATO agr. 156, 3 CELS. 2, 33 SEN. nat. 3, 1, 2. 3, 24, 3 COLVM. 12, 52, 21. PLIN. nat. 23, 34 frigidu potu... in -a (16^{ies}). IVV. 5, 63 TAC. Germ. 22 SVET. Aug. 82 APVL. met. 2, 24. 4, 7 bis. TERT. anim. 16 -ae lacus ferventissimus. SER. SAMM. 319. 540 OPTAT. 6, 1 p. 143 PELAGON. 84 (saep.) VEG. mulom. 1, 17, 17 APIC. 1, 18 in -am ferventem merge. CAEL. AVR. acut. (persaepe) CASS. FEL. 29. 51. 52. 55. 62. 76 LEX Sal. 6, 4 CORP. VI 820. calda, -ae f. SEN. dial. 3, 12, 4 epist. 77, 9. 83, 5 COLVM. 6, 13, 3. 6, 30, 5 SCRIB. LARG. 44. 118. 130 PETRON. 41. 65. 68 PLIN. nat. 23, 83. 30, 57 MART. 1, 11, 3.

12, 60, 7. 14, 105 SER. SAMM. 543 CHIRON 658. 737 passim. DIOSC. 5, 33 saep. ANTHIM. 53 passim. ORIBAS. syn. 6, 13 saepe. CORP. VI 33885 (bis). XIV 2112. nota: QVEROL. p. 83, 3 -am fumosam. PELAGON. 168 in -am ferventissimam. VEG. mulom. 4, 3, 8 de -a fervente.

5 ENN. ann. 100 sanguine (VERG. Aen. 9, 420 HOR. epist. 1, 3, 4 Ov. fast. 1, 321 met. 6, 238. 14, 754 CELS. 3, 23. 5, 26 SEN. Oed. 298 Thy. 1054 LVCAN. 1, 363. 3, 746. 4, 630 PLIN. nat. 28, 4. 37, 59 HOMER. 515 SIL. 7, 66. 10, 145 VINDIC. epist. ad Pentad. p. 491 saep.). PAVT. Cas. 309 furnum. Merc. 140 picem (SIL. 14, 304). Mil. 688 pallium (NVMITOR. carm. frg. 1 toga). 832 prandium (Poen. 759). PAVT. Persa 632 loco (CATO agr. 34, 1 VARRO rust. 1, 6, 2 loca -ora. 1, 6, 3. 1, 51, 2 resecta et loca calda. CIC. nat. deor. 2, 125 Liv. 22, 43, 5 VITR. 1, 4, 4 CELS. 1, 3. 3, 19. 4, 31. 5, 27. 7, 26 COLVM. 2, 7, 2. 3, 9, 8 [19^{ies}]. PLIN. nat. 15, 3 negat provenire in frigidissimis oleam neque in -issimis. 17, 64 in -is locis. 17, 135. 17, 139 de -is frigidisque locis. 18, 132. 203. 20, 255. 26, 124. 36, 189 pinxit in -is locis. CAEL. AVR. chron. persaepe). CATO agr. 6, 1 agro... caldo (VARRO rust. 1, 24, 1 -o. COLVM. 5, 10, 12 arb. 22, 1 PLIN. nat. 10, 154. 13, 123. 14, 27. 18, 163. 19, 181). CATO agr. 75 foco. 76, 4 testu caldo (VARRO ling. 5, 106). 79 ahenum caldum (Ov. met. 7, 279 PLIN. nat. 20, 194). 80 unguen. 95 amurcam. 157, 8 unctam caldam. 157, 10 lotio caldo. TITIN. com. 6 lenti. LVCIL. 291 ferrum (VERG. Aen. 12, 100 SEN. Phoen. 254 LVCAN. 4, 511). NOVIVS Atell. 42 forcipe. ACC. trag. 666 latice (VERG. Aen. 6, 218). VARRO Men. 139 aura. rust. 1, 4, 4 ager. 1, 13, 1 bubilia. 1, 32, 1 terra (COLVM. 3, 12, 4 SEN. nat. 4, 2, 30 pars terrae. PLIN. nat. 18, 194 solum). LVCR. 1, 647 ignem (1, 1088. 2, 431. 3, 890. 6, 516. 688 VARRO AT. carm. frg. 17 SEN. Tro. 392. HIER. in Eph. 3, 14 p. 489 in igne aliud est -um, aliud calefactum). LVCR. 2, 354 flumen (VERG. Aen. 9, 412 HOMER. 411. VAL. FL. 5, 372 amnes. ANTH. 446, 3. ITIN. Anton. Plac. rec. A 7 p. 164, 4 fluvius). LVCR. 2, 844 vaporis (2, 858. 3, 126. 215. 5, 236. 567. 593. 798. 6, 858. 870. 948 VITR. 2, 6, 3. 8, 2, 4 CELS. 2, 17. 4, 9. 6, 10. 13 LVCAN. 9, 843 NEMES. cyn. 248). LVCR. 3, 654 truncus. 6, 148 for-

40 nacibus (6, 278 HOMER. 857). 6, 748 fontibus (6, 849. 881 Ov. met. 15, 713 Liv. 22, 36, 7. perioch. 61 caldis frigidisque fontibus. VITR. 8, 3, 1 SEN. epist. 86, 9 MELA 1, 39 PLIN. nat. 2, 193. 203. 229. 232. 3, 60. 151. 5, 72. 140. 31, 7. 20. 59. 76 SOL. 4, 6. 22, 10 CARM. epigr. 948 CORP. III 1566). LVCR. 6, 799 lavabris. MAT. carm. frg. 11 sinuque amicam refice frigidam caldo. VARRO rust. 2, 1, 22 corpore (CELS. 2, 3. 5 CVRT. 3, 5, 2). 3, 2, 1 sole (Ov. Ib. 109 COLVM. 12, 38, 2. LVCAN. 4, 5 Titana i. solem). CIC. Tusc. 1, 42 -or est vel potius ardentior animus quam est hic aer. nat. deor. 2, 39 sidera (TIB. 2, 1, 47. STAT. silv. 1, 3, 5 astro). VERG. Aen. 10, 485 -um... de vulnere telum (Ov. met. 8, 443). 11, 698 cerebro (LVCAN. 6, 709 DARES 26). AETNA 389 umor. Ov. am. 2, 15, 23 imbribus. ars 1, 256 sulphure. fast. 6, 170 farre (MARCEN. carm. frg. 8). met. 1, 158 cruorem (9, 132 LVCAN. 4, 287 HOMER. 382). 2, 232 fumo. Ov. met. 5, 137 hastam -o de vulnere raptam (12, 119 illud idem -o de vulnere telum). 7, 532 austri (LVCAN. 9, 781. 10, 222); cf. VITR. 1, 6, 1 venti (VVLG. Ion. 4, 8). STAT. Theb. 5, 527 percussae -is adflatibus herbae. Ov. met. 7, 775 pulvis (LVCAN. 8, 376). Ov. met. 15, 324 vino (CELS. 1, 8. 3, 7. 4, 12. 5, 27. 28. 6, 14 SCRIB. LARG. 179. 232 PLIN. nat. 23, 44. 24, 13. 26, 119. 123. 139. 27, 5 CASS. FEL. 55). CELS. 6, 10 mulsum (6, 13 PLIN. nat. 26, 87. 32, 91. 101 CASS. FEL. 18). SCRIB. LARG. 66 passo... bene caldo. Ov. Pont. 1, 5, 79 Syene. MANIL. 1, 855 undas. 4, 250 camini. VITR. 1, 4, 4 regionibus (6, 6, 3 SEN. dial. 4, 19, 1 PALLAD. 12, 7, 9). 6, 1, 9 aer (PLIN. nat. 17, 15 PORPH. Hor. carm. 3, 26, 9). GERM. frg. 4, 124 -a... sede Leonis (149 Leo). CELS. 1, 3 -is omnibus (sc. rebus) potius utendum vel calorem moventibus. ibid. solium bene -um (SCRIB. LARG. 130). CELS. 1, 6 potionibus (4, 12. 13. 22 PLIN. nat. 7, 185). PLIN. nat. 22, 113 potus (23, 81. 28, 55). CELS. 1, 7 cibus (3, 6. 4, 12. 15 HIER. epist. 54, 9). ibid. balneo (SEN. epist. 86, 4 balneolum caldum). 2, 12 quod (sc. aqua) infunditur neque frigidum esse oportet neque -um (4, 12 nihil edendum bibendumque nisi -um. SEN. nat. 4, 13, 10 nihil illis satis frigidum... nihil satis -um. epist. 31, 5). CELS. 2, 17 sucus (4, 7 PLIN. nat. 22, 89. 24, 47 CASS. FEL. 35). ibid. arenae (3, 21 LVCAN. 1, 368. 4, 616 SIL. 3, 281 CLAVD. 20, 311). ibid. fomenta (11^{ies}; SEN. epist. 102, 26 SVET. AVG. 81). ibid. oleum (11^{ies}; COLVM. 6, 18, 1 SCRIB. LARG. 95. 198 PLIN. nat. 22, 127 CAEL. AVR. chron. persaepe). 2, 18 caelo. 3, 19 manibus. 4, 2 cataplasmata (10^{ies}; SCRIB. LARG. 160). 4, 6 cyprino. 4, 11 conclave. 4, 29 sale (SCRIB. LARG. 136). 5, 18 podagrae (PLIN. nat. 20, 213. 22, 76. 26, 101 SCRIB. LARG. 158 CASS. FEL. 52 bis. MARCELL. med. 36, 39). CELS. 5, 27 vulnus (CVRT. 4, 15, 17 MART. 4, 18, 6 AVG. serm. app. 29, 4). 5, 27 caro (PLIN. nat. 28, 218). 5, 28 aes. 6, 6 lacrima (bis). 6, 7 unguento (SCRIB. LARG. 179 SVET. Cal. 37). 7, 7 pane (VVLG. Ios. 9, 12 I reg. 21, 6 SVLP. SEV. dial. 1, 11, 4. 5). 7, 30 spongiam (CASS. FEL. 51). 7, 30 farina. SEN. Herc. O. 1573 cancro (LVCAN. 10, 259). nat. 4, 2, 26 specus (FRONTO p. 7 N.). 7, 27, 4 elementa. epist. 82, 14 massa (LVCAN. 6, 403). 90, 23 cinis (PLIN. nat. 22, 154. ARNOB. nat. 2, 21 cinere caldo). COLVM. 1, 6, 18 cellae oleariae -ae esse debent. 3, 12, 1 nimium -um solum (PLIN. nat. 17, 170)... terram (PLIN. nat. 17, 63. 18, 202). 6, 11 urina. 6, 12 aceto (6, 18, 2. 6, 30, 6 SCRIB. LARG. 78. 196 PLIN. nat. 23, 58. 31, 65). 7, 3, 8 sta-

bula. 7, 3, 18 saepto. 12, 27 uvas (PLIN. nat. 18, 315). 12, 52, 14 lixivia (SCRIB. LARG. 184). SCRIB. LARG. 20 facies. 41 tumorem. 118 hemina. 184 cremore. LVCAN. 1, 54 polus. 2, 586 axis (CLAUD. 1, 37). 6, 466 nubilo. 6, 559 aris (AVIEN. orb. terr. 1015). 7, 513 pondere. 9, 185 -i lucent buceta Matini. 9, 902 ovo. PERS. 1, 53 sumen. 3, 100 trientem. 5, 144 pectore. PETRON. 66 mel. PLIN. nat. 2, 234 hieme mare -ius esse. 12, 47 saporis. 16, 207 morus, laurus hederæ (23, 156). 18, 303 frumentum -um impositum. 20, 194 anesum. 22, 121 paleam. 22, 150 cicerem. 22, 161 lolium. 23, 61 oxymeli. 24, 35 terebinthina. 26, 53 herbae. 26, 92 verbasum. 28, 169 sero. 28, 186 iocur hirci. 28, 188 furfuribus. 28, 244 resina. 29, 105 lac. 29, 115 specillo. 30, 95 pulmo (30, 28, 97. Ivv. 6, 549 -ae pulmone columbae tractato, *per hypallagen*). 34, 113 penicillis (CASS. FEL. 34). SIL. 14, 69 nivem (AVG. c. Fort. 22 de serm. dom. 2, 24, 79). STAT. silv. 3, 1, 101 -as . . . nymphas (*i. fontes in balinea; cf. CORP. II 6102 <balneas aedificasti, insti>tuisti nymphas -as*). Theb. 3, 412 loris. 4, 729 nubem. MART. 2, 28, 4 bucca. Ivv. 6, 121 lupanar. 6, 522 -aque (*s in P erasum, calidas codd.*) petitas a Meroe portabit aquas. 9, 14 visci. 11, 81 popinae. 15, 28 Copti. PLIN. epist. 2, 17, 11 piscina (SVET. Nero 27). CYPR. GALL. gen. 133 operiens nudos -is (*i. calefacientibus*) de vestibus artus. ANTH. 418, 4 -as . . . pyramidas (*i. in Africa sitas*). AVIEN. Arat. 1512 aethra. AVSON. 108, 10 -i fervore lavacri. 131, 1 dropace. AMBR. orig. 3, 5, 24 ut corpus aegrotum nunc -oribus medicamentis fovetur. VVLG. lev. 6, 21 oblatio. Tob. 2, 11 stercora. Iob 37, 17 vestimenta. HIER. epist. 22, 24 -us rubor ora perfundat. tract. in psalm. I p. 305, 7 nihil gehenna -ius est et tamen ipsa frigida est. CLAUD. 8, 596 -i . . . stagna profundi. 21, 5 sertis. PHYSIOGN. 118 corpus . . . colorem ex -oribus rebus sumpsit. MACR. sat. 7, 12, 22 edulia. CAEL. AVR. chron. 4, 7, 94 lana limpida atque calida. MAR. VICTOR aleth. 1, 368 medulla. SIDON. epist. 9, 16, 3 vers. 75 pulte. carm. 9, 36 corde. SEDVL. carm. 3, 219 ponti. ORIBAS. syn. 5, 47 venter. *in nomine cibi*: APIC. 7, 275 sucum. 10, 446 ius. *cf.* 9, 416. *nota*: aliquid calidum reddere, facere pro calefacere: LVCAN. 6, 855 corpus . . . -um . . . reddere. 6, 868 -um faciunt laticis tactum atque saporem.

notabilia: PLAVT. Epid. 142 huic homini opust XL minis celeriter -is (*quasi adhuc ex moneta ferventibus i. extemplo apportatis*). VARRO Men. 411 caldis pedibus (*i. velocitate calefactis*) . . . rumpit se in curiam. MACR. sat. 7, 3, 15 (*ex PLVT. symp. 2, 1, 5*) cum diceret frigidus se habere manus, renidens ille ait: 'atqui eas de provincia -as paulo ante revocasti (*i. de furtis, fortasse proverbialiter dictum*).

B de rebus incorporeis vel actionibus: ENN. ann. 518 anima (VVLG. Sirach 23, 22 anima -a quasi ignis ardens). LVCAN. 1, 300 aestus. 2, 34 febres (SER. SAMM. 887 CASS. FEL. 61). 5, 605 fervoribus (6, 656). 6, 316 fulgoris. VITR. 2, 1, 5 hiemes -issimas, aestates frigidissimas. 2, 6, 4 -a umoris ieiunitas aqua repente satiata communibus corporibus latenti calore confervescit. 5, 11, 2 lavationem (CELS. 1, 3). 6, 1, 2 partes (PLIN. nat. 13, 27). CELS. 2, 1 frigidae sive -ae (*sc. tempestates*). SEN. Phaedr. 765 aestatis (PLIN. nat. 18, 276 -issima. AVR. Fronto p. 15 N.). nat. 2, 10, 3 spiritus. 4, 8 terrarum evaporatio . . . -ior est. 6, 20, 7 -a vis spiritus in ignem versa. 7, 20, 3 -ior sicciorque terrarum exhalatio. COLVM. 3, 1, 6 qualitatem caeli frigidam vel -am (3, 14, 1 -a est aeris qualitas). 3, 21, 8 neque enim omne *genus vineti* -o statu nec rursus frigidus laetatur. LVCAN. 2, 724 diem (PLIN. nat. 10, 152. 21, 36. 33, 109 -issimis. QVINT. inst. 11, 3, 27 CLAUD. 22, 257). LVCAN. 9, 742 ignis edax -aque incendit viscera tabe. PLIN. nat. 2, 135 -i siccique halitus terrae (AMM. 20, 11, 26 halitus terrae -ores). 23, 55 morsum. 26, 39 gustus (27, 60). HIER. epist. 98, 19 plagam caeli. RVFIN. Orig. in cant. 1 p. 92^a *ἰσως* quoque species adhibetur -issima, ut fertur, et ardentissima. AMM. 15, 10, 4 flatu -ore ventorum. MART. CAP. 2, 196 ex -is umidisque commixtionibus. PHYSIOGN. 88 color (*saep.*). CASS. FEL. 56 sudor.

C de animantibus: CELS. 1, 3 alii -i, alii frigidiores. 3, 14 -is dare cibum. ITALA Iac. 2, 16 v. p. 145, 13. CHIRON 427 sive -us de itinere venerit. VEG. mulom. 1, 17, 4 si post cursum -i biberint.

II translate: A de animantibus: 1 *iratus, animosus, concitatus, pronus*: LVCIL. 268 calda siem (caldais seme L¹, caldisime L²) ac bene plena. VERG. georg. 3, 119 equum iuvenem . . . -umque animis et cursibus acrem. HOR. carm. 3, 14, 27 non hoc ferrem -us iuventa. sat. 1, 3, 53 caldior est: acris inter numeretur. epist. 2, 2, 72 -us mulio. SEN. suas. 3, 6 ex his declamatoribus quos scholastici caldos (*i. ardore dicendi concitatos*) vocant. PERS. 4, 7 fert animus -ae fecisse silentia turbae (*cf. SCHOL. ad l. fervore iracundiae excitatae*). SIL. 15, 357 Gradivo. TERT. virg. vel. 10 quanto sexus avidior et -or in feminas. CYPR. GALL. iud. 642 femina . . . iuvenibus -is vendebat . . . noctes. EVTR. 3, 10 Hannibal -us et inpatiens dux. AVG. civ. 16, 2 Cham interpretatur -us (*translate, ut ex sequentibus elucet*). PHYSIOGN. 33 cuius facies est valde parva, malus est et -us et adulator. 73 cum solum pectus capillos praefert, -um (*i. θερμό-βουλον*) et animosum (*i. ἐψυχον*) significat. 118 -i in Venerem (*cf. Schol. Aristoph. Lysist. 723 θερμόν εἰς συνουσίαν*). EVSTATH. Bas. hex. 9, 3 -i equi desiderio feminarum. 2 *apud ECCL. de ardore religioso*: ITALA apoc. 3, 15. 16 (Priscill. tract. 1, 33 p. 27) aut -us esses aut frigidus sed quoniam tepidus es (VVLG. quia neque frigidus es neque -us . . . utinam frigidus esses aut -us . . . quia tepidus es nec

frigidus nec calidus. *cf. HIER. epist. 31, 3 sicuti frigidum non refugiens, -is delectatur, ita tepidos in apocalypsi evomere se loquitur. AVG. civ. 13, 24. serm. 234, 3 alter -us, alter frigidus. -us frigidum accendat. cf. ZACCH. 3, 3 fides -a est, non tamen fervens.*

B de rebus incorporeis: 1 *i. q. quasi fervet, de re quae celeriter fit, vel subito in mentem venit cf. p. 153, 35*: PLAVT. Epid. 256 consilium a te expetesso. :: reperiamus aliquid -i (*Dousa, callidi codd.*) conducibilis consili . . . :: dederim vobis consilium catum. Most. 665 -um hercle esse audivi optimum mendacium (*i. recenter excogitatum ideoque praesentaneum, fortasse proverbialiter*). LVCAN. 4, 704 refrigescit enim cunctando plaga per auras nec -a ad sensum decurrunt nuntia rerum.

2 *in malam partem, i. q. praeceps, audax, temerarius*: CIC. off. 1, 82 quibus periculosa et -a consilia quietis et cogitatis splendiora et maiora videantur. HIRT. Cic. Att. 15, 6, 2 per te exorentur ne quod -ius (*Lambinus, callidius M*) ineant consilium. LIV. 22, 24, 2 agitabanturque pro ingenio ducis consilia -ora. 35, 32, 13 ne temere eam (*Graeciam*) nimia celeritate consiliorum everterent: consilia -a et audacia prima specie laeta . . . eventu tristitia esse. PHYSIOGN. 50 ubi virum artus celeriter moventem vides . . . ei -um consilium et cogitationem tribuas.

3 *concitatus, animosus, vehemens, vicens, sim.*: HOR. carm. 3, 27, 70 abstineto irarum -aeque rixae. LVCAN. 2, 493 -a prolatus ab ira (CYPR. GALL. exod. 1209). CALP. ecl. 5, 22 venus et -i scintillat fervor amoris. PLIN. nat. 8, 202 anima his (*capris*) quam ovibus ardentior -oresque concubitus. Ivv. 6, 369 voluptas -a matura iuventā (CLAUD. 26, 498 -ae rapuit te flamma iuventae). CARM. adv. Marc. 1, 19 -a dulcedine captos. HIER. epist. 10, 2 non -i acumen ingenii frigidus sanguis (*sc. senectutis*) obtundit. AVG. civ. 16, 2 haeticorum genus -um non spiritu sapientiae sed impatientiae quo solent haeticorum fervere praecordia. 16, 2 haeticorum -a inquietudine exagitantur. ZACCH. 3, 3. IVL. VAL. 2, 81 cum iam rumoribus -oribus (*i. certioribus*) adesse Alexander nuntiaretur. CASS. FEL. 39 -oris naturae. *praedicative*: *i. q. periculosum*: PLAVT. Most. 609^a -um hoc est: etsi procul abest, urit male. TER. Eun. 380 vide ne nimium -um hoc sit modo (*periculosum interpretatur DON.*). *neutr. calidum, -i*: 1 *i. q. vinum vel mulsum cum aqua calida mixtum*: PLAVT. Curc. 293 -um bibunt (VARRO ling. 5, 127). PAUL. FEST. p. 47 -um bibitur. MART. 14, 113 si caldum potas. CARM. epigr. 118, 2 suadeo caldum bibas. AMM. 27, 4, 14 abstinent -is. *nota in proverbio*: PETRON. 67 caldum meiere et frigidum potare.

2 *fervor, calor, aestus, plerumque cum frigidum coniungitur*: VARRO ling. 5, 127 calix a caldo. LVCAN. 3, 294 VITR. 1, 4, 7 CELS. 2, 7 SEN. nat. 2, 10, 3 (8ter) epist. 67, 1. 92, 21 (*ter*) COLVM. 3, 1, 7. 3, 1, 10. 3, 9, 8 (*bis*). 3, 12, 3 PLIN. nat. 27, 50 IREN. 1, 17, 1 SOL. 52, 56 FILASTR. 47, 5. 123, 3 MACR. sat. 7, 12, 22 somn. 2, 15, 8 SORAN. p. 36, 6 (*saep.*) MART. CAP. 4, 36, 8 CASS. FEL. 32. 38. 42. PS. SORAN. quaest. med. 66 *ἔμφρον θερμόν* Graeci dicunt innatum -um, calorem, qui in nobis est. ORIBAS. syn. 5, 43. *neutr. plur. subst. calida, -orum*: OV. met. 1, 19 frigida pugnabant -is. MANIL. 1, 141 frigida nec -is desint. CELS. 3, 10 ad -a et humida veniendum est. SEN. nat. 1, 14, 5 multa enim sunt in sublimi sicca, -a, terrena. 2, 57, 2 plurima aestate sunt fulmina, qua plurimum -i est. facilius autem attritu -orum ignis existit. CLAUD. MAM. anim. p. 68, 12 -a vel frigida . . . discernit. ORIBAS. syn. 6, 24 -a frigidis . . . et frigida -is adhibeantur.

adv. calidē: 1 *proprie*: PELAGON. 294 deinde clauso stibuletur -issime. HIER. epist. 43, 3 -ius vigilabo vel dormiam. 2 *translate*: PLAVT. Epid. 284 -e quidquid acturu's age. CIC. Att. 15, 6, 4 nil illos -ius (*i. inconsideratus*) cogitare. *Gudemann*.

caliendrum (*caliandrum*), -i n. [*orig. inc.; a gr. χαρδός, χαλάδρος, quod inter diversa avium genera fortasse 'corydalis' significavit, tractum esse putat Sittl, Archiv 2 (1885) 478. 611. Th.*]. *de forma*: caliendrum HOR. sat. 1, 8, 48 et GLOSS., caliandrum PORPH. Hor. sat. 1, 8, 48 (= VARRO Men. 570). *inter utramque formam variare videntur codd.* TERT. pall. 4. caliandria ARNOB. nat. 6, 26.

GLOSS. II 96, 20 *κόσμιον κεφαλής*. IV 29, 38 quo capillus mulieris convenit in ornamentum ad occipitium. SCHOL. Hor. sat. 1, 8, 48 (*in Γbf*) quidam ornatus, quo mulieres ad exornandos crines utuntur capillorum. *aliter* PORPH. Hor. sat. 1, 8, 48 -m id est galericum *infra l. 75. cf. SCHOL. Hor. ad l. -m dicitur ornatus capitis mulierum, sive suppositus crinis, quem pro naturalibus capillis accipiebant. gloss. in Γ genus galeri, gloss. in DV al. id est galerum. quae ex male intellecto loco HOR. fluxisse recte suspicatus est Mau, PW. III 1354.* VARRO Men. 570 tantis cothurnis accipit Critonia -um.

HOR. sat. 1, 8, 48 Canidae dentes, altum Saganæ -um excidere (*falso, ut videtur PORPH. ad l. altera quod glabra fuerit -um id est galericum habere consuesset*). TERT. pall. 4 *nunc stolam et supparum et crepidulum et -um . . . eieravere matronae*. ARNOB. nat. 6, 26 falciculae, claves, -ia, fomites *inter insignia deorum enumerantur*. [*it. mer. calyende. M.-L.*]

caliga, -ae f. [*orig. inc. Th.*]. ISID. orig. 19, 34, 12 -ae vel a callo pedum dictae vel quia ligantur. GLOSS. subalaris. *ὀπόδημα. σανδάλια* (*cf. EXC. Bob. gramm. I 553, 20. BEDA gramm. VII 290, 13 sandalin graece neutro genere, -a Latine*). *κάλιξ*. -ae: *κάλιγες* (*cf. LEONT. NEAP. vita St. Ioannis 42 ἀπό κάλιγων πατριάρχης χειροτονη-*

δρῆς, cf. l. 38 sqq). καλλιγία zanga. [obscurum: GLOSS. V 515, 47 et 578, 41 stachys caliga.] NOT. Tir. 99, 36. legitur inde a Cic.

scriptura calica: ITALIA act. 12, 8 (cod. e) EDICT. imp. Diocl. 9, 8. 9 GREG. TVR. Franc. 6, 31. CASSIAN. inst. 1, 10 recte gallicis edd.

calceamentum ligamentis praeditum; praecipue de calceamento, quo utebantur milites gregarii: Cic. Att. 2, 3, 1 etenim mihi -ae (gallicae Mallaspina; cf. Boot ad l.) eius et fasciae cretatae non placebant. PLIN. nat. 7, 135 iuventam inopem in -a militari tolerasse. IUV. 16, 24 offendere tot -as, tot milia clavorum. SVET. Cal. 52 in speculatoria -a. EDICT. imp. Diocl. 9, 6 -ae militares sine clavo (καλιων στρατιωτικῶν ἀνηλωτῶν). IVST. 38, 10, 3 ut etiam gregarii milites auro -as figerent. AVSON. 257, 4 Gaius cognomen -ae cui castra dederunt (264, 1. SIDON. carm. 7, 105 -as Gai). PAPYR. Genav. 1 I A 7 caligas fascias d(ena)r(i)os XII (I A 18. 28. I B 6. 17. 27). de aliis calceis: PETRON. 69 Massa dono tibi -as (sc. mulionicas sive rusticas).

TERT. pudic. 18 nisi... -as fratrum volutando deterserint. TREB. Gall. 16, 4 -as (-ias BP) gemmeas adnexit, cum campagos reticulos appellaret. EDICT. imp. Diocl. 9, 5 de caligis (περὶ τῶν καλικῶν). 9, 5 a -ae primae formae mulionicae (καλικῶν μουλιωνικῶν) sive rusticae. 9, 8 -ae senatorum (καλιῶν). 9, 9 -ae equestres. 9, 10 -ae muliebres. SYMPH. 440, 181 tit. CARM. ad senat. 22 -aque (i. calceus senatorius) remota gallica sit pedibus molli redimita papyro. HIER. epist. 22, 19 milites vestimentis Iesu sorte divisus -as non habebant. 22, 34 -ae follicantes (ISID. eccl. off. 2, 16, 10). 117, 7 -a... ambulans nigella ac nitens stridore ad se iuvenes vocat. VVLG. gen. 14, 23 a filo subtegminis usque ad corrigiam -ae (ἕως σφυρωτῆρος ὑποδήματος). act. 12, 8 calcea te -as tuas (τὰ σαυδάλια σου. cf. HIER. adv. Pelag. 2, 12 Petrus -as habuisse narratur). AVG. in epist. Ioh. 10, 8 -is clavatis. serm. 232, 8, 8 -am postremo non vis nisi bonam. SCHOL. Iuv. 5, 20 -arum ansas. BENED. reg. 55 indumenta pedum pedules et -as (ISID. reg. monach. 12, 2). GREG. TVR. Franc. 6, 31 episcopus tanto timore perterritus ut unam -am de pede elapsam allegare non curaret (calicam B²). VEN. FORT. vita Germ. 35, 102 quidam clericus... cum... -as circinasset. nota in proverbio: CAPITOL. Maximin. 28, 9 unde etiam vulgo tractum est, cum de longis et ineptis hominibus diceretur -a Maximini (cf. Otto, Sprichw. p. 215).

translate: fere i. q. militia: SEN. dial. 10, 17, 6 Marius -a dimisit: consulatus exercet (benef. 5, 16, 2 Marius ad consulatum a -a perductus. AMPEL. 18, 15 Marius a -a pervenit usque septimum consulatum). CORP. III 7108 militavit... in -a (VI 2440). VI 33061 in calceo et -a. IX 5647 omni honore in -a functo. 5840 omnibus officiis in -a functo. metonymice i. q. miles gregarius: CORP. VI 3053 oleum in -as (cf. adn. Mommsenii ad VI 3038).

derivata: caligaris, caligarius, caligatus, caligula. caligāris, -e a caliga. ad caligam pertinens: cf. CHAR. gramm. I 77, 1 caligarius artifex, -aris clavis, similiter ars, fabrica (BEDA gramm. VII 266, 5). PLIN. nat. 9, 69 clavorum -ium (22, 94 LEX met. Vipasc. [Corp. II 5181] 32 MARCELL. med. 36, 53 LIB. gener. a. 354 chron. I p. 146, 3 galligares. cf. caligarius l. 55 et 65). EDICT. imp. Diocl. 9, 1 de formis calicaribus. 9, 1a formae calicares maximae (περὶ φορμῶν καλικαρικῶν sic g, καλοποδαρίων M. GLOSS. III 449, 4 forma -is καλοπόδιον. 478, 4. 496, 47 formae -es kalipodes). GLOSS. III 496, 61 solum -e κάσσυμα.

caligārius, -a, -um a caliga. 1 i. q. caligaris: PLIN. nat. 34, 143 clavisque -is. SYMPH. 440, 184 tit. clavus -us (-is γ, callicarius S). GLOSS. III 464, 8 solum -um κάσσυμα. 2 i. q. caligis indutus: PETRON. 74 Cassandra -a (cf. Friedländer p. 314). masc. subst.

caligārius, -ī i. q. sutor. GLOSS. καλιγάριος. ὑποδηματάριος. subalarium factor. CHAR. gramm. I 77, 1 supra l. 46. ISID. orig. 19, 34, 2 -us... non a callo pedum sed a calo, id est ligno, vocatus, sine quo consui calceamenta non possunt, quas Graeci καλόποδας dicunt. [it. sept. calger. M.-L.] LAMPR. Alex. 33, 2 corpora omnium constituit vinariorum, lupinariorum, -orum. FIRM. math. 4, 14, 13 faciet pellarios corarios -os (calligarios codd.; dub.: 3, 10, 8, ubi callicarios M PR, gallicarios fortasse scribendum cum edd.). ORIBAS. eup. 2, 1 L 12 arbor, quod -i ros marinum vocant (syn. 8, 28. calicarii codd.). CORP. III 14239¹ calegario (sic etiam 14305. 14916²). V 1585. 5919, 3 sutor -us. 6671, 2. VI 9225. IX 3027. X 5456. XI 6838 INSCR. Notiz. degli scavi 1896 p. 149.

caligātio, -ōnis f. a 1. caligo. i. q. obscuratio, caligo: PLIN. nat. 29, 123 -es suffusionesque oculorum. MART. CAP. 1, 11 ut velut fumidae -is incredibilis laberetur aura.

caligātus, -a, -um a caliga. GLOSS. V 448, 26 crepidatus pro caligatus. PRISC. gramm. II 441, 16 siqua igitur videantur sine verbis formam habere participiorum, nomina sunt dicenda et carent temporalis significatione: paenulatus, togatus... -us et his similia.

i. q. caligis indutus: IUV. 3, 322 saturarum ego, ni pudet illas, auditor gelidos veniam -us in agros (de caligis rusticis v. Friedländer ad l. cf. EDICT. imp. Diocl. 9, 8. aliter Otto, Sprichw. p. 66). i. q. miles gregarius cf. CASS. DIO 48, 12, 3 βουλήν καλιγᾶταν (sic Balduin, codd. κάλλιγαν vel καλιγαν) ἀπὸ τῆς τῶν στρατιωτικῶν ὑποδημάτων χρήσεως ἀποκαλοῦντες. SVET. Aug. 25 has (coronas)... saepe etiam -is tribuit. Vit. 7 tota via -orum quoque militum. PS. QVINT. decl. 3, 15. 19 VENVL. dig. 48, 3, 9 MEN. dig. 49, 16, 6, 5 VLP. dig. 3, 2, 2 pr.

COMMENT. Lucan. 6, 144. NOVELL. Iust. 74, 4, 3 milites armatos, quos lex caligatos appellat (καλιγᾶτους). CORP. III 12546. VI 1116 numerus militum -orum (XIV 128, 8. 374, 16. 160, 9). VIII 2848. 21836. XI 3057. XIV 2288 vix. an. LV cal(igatus) XVIII. CORP. XIV 374, 17 univ. versus numerus -orum collegii fabrum tignuariorum Ostiensium. nota: TERT. idol. 19 militia... -a vel inferior quaeque, cui non sit necessitas immolationum vel capitalium iudiciorum.

caliginēus, -a, -um a 2. caligo. i. q. caliginosus: GRAT. 56 -o laxanda reponito fumo.

caligino, -āvi, -āre a 2. caligo. i. q. caligare, de oculis: ITALIA deut. 34, 7 (Lugd.) non -erunt oculi eius (ὄχι ἡμαυρώθησαν οἱ ὀφθαλμοὶ αὐτοῦ; VVLG. non caligavit oculus eius). GARG. MART. virt. herb. 47 ed. Rose Anecd. II p. 140, 26 Ps. CYPR. abus. 2 HIER. tract. p. 374, 30 MARCELL. med. 8, 94. 97. HIPPOCR. progn. 7 oculi -ant (ἀμβλυώσουσιν). passive: ITALIA III reg. 14, 4 (Lucif. reg. apost. 167 p. 46, 5) et oculi eius -bantur videre (ἡμβλυώπουσιν, VVLG. caligaverant). CLEM. ad Cor. 3 in fide illius -batur (ἐν τῇ πίστει αὐτοῦ ἀμβλυώπουσιν).

caliginōsus, -a, -um cf. 2. caligo et caligosus. GLOSS. II 383, 7 ὀμιχλώδης. caligine tectus, obscurus. a proprie i. q. nebulosus, tenebrosus, obnubilatus, obscurus: CIC. Tusc. 1, 43 quod et umidum et -um caelum est propter exhalationes terrae (1, 60 hoc nebuloso et -o caelo). div. 1, 130 si obscurior <et> quasi -a stella obstiterit. VAL. MAX. 1, 7 ext. 1 erumpentes nimbos lucemque -is involutam tenebris. SEN. nat. 2, 10, 2 illa pars ima et vicina terris densa et -a est, quia terrenas exhalationes receptat (AVG. gen. ad litt. 3, 3 p. 65, 25 hunc turbulentum et -um locum, qui umida exhalatione pinguescit. cf. 12, 16 p. 401, 16 cum aere -o atque nebuloso. gen. ad litt. imperf. p. 491, 7 aerem -um et procellosum et humidum. civ. 14, 11 omnis super istum -um aerem... creatura). PLIN. nat. 17, 171 pluvio et -o tractu. SERV. Aen. 3, 198 nubes -ae (AVG. in psalm. 47, 3). CASS. FEL. 1 austri.

nota: ITALIA lev. 13, 6 (Monac.) si -us contactus leprae non est conversus in cute (ἀμαυρὰ ἢ ἀφή, VVLG. si obscurior fuerit lepra).

b in imagine: VVLG. Is. 13, 2 super montem -um levate signum (ἐπ' ὄρους πεδινοῦ. cf. HIER. in Is. 13, 2 p. 170 quod Hebraice dicitur nesphe Babylonem propter superbiam intellige. isti sunt montes tenebrosi, tristitiam et caliginem praeferentes). VVLG. Is. 59, 10 impigimus in meridie quasi in tenebris, in -is quasi mortui (HIER. ad l. p. 707 in caligosis. p. 708 in toto enim orbe sole iustitiae splendorem rutilante, illi morantur in tenebris videlicet ut peccato mortui). VVLG. Ier. 13, 16 antequam offendant pedes vestri ad montes -os (ἐπ' ὄρη σκοτεινά, cod. Tolet. caligosos). II Petr. 1, 19 propheticum sermonem, cui benefacitis attendentes quasi lucernae lucenti in -o loco (ἐν ἀόχμηρῷ τόπῳ. ELEVTH. TORN. serm. Migne 65 p. 89 te... flebilium in -is locis conclamant suspiria). cf. caligosus. PS. RVFIN. in Am. 5, 18-20 non solum tenebrosam sed etiam -am illam esse noctem denuntio (de die irae; cf. p. 160, 38). AVG. civ. 14, 3 in carceribus -i huius aeris aeterno supplicio destinatus (POMER. 3, 2, 1 ISID. ord. creat. 10, 11).

c translate: de tempore futuro: HOR. carm. 3, 29, 29 prudens futuri temporis exitum -a nocte premit deus (cf. p. 160, 46). de animi ignorantia et obscuritate: AVG. epist. 143, 7 -issimae quaestionis obscuritas. c. Iul. op. imperf. 1, 88 verba lucida -is disputationibus obscurata. MAR. MERC. Cyr. resp. p. 283 obscura... -aque sententia. p. 286 -am offusamque habeat mentem. MART. CAP. 4, 423 talibus insistente Dialectica et ad quaedam non minus extricabilia quam -a properante Pallas... intervenit. EVSTATH. Bas. hex. 6, 11 p. 936^A -is parabolis.

synonyma: nebulosus, obscurus, pluvius, procellosus, tenebrosus, turbulentus, umidus. inextricabilis, offusus.

*1. caligo, -āvi, -ātus, -āre cf. 2. caligo. GLOSS. -at: caliginem facit. GRAMM. suppl. 25, 31 formido, caligo et similia... magis primitiva quam derivativa sunt dicenda. 32, 22 formido, -o... quae sunt in eadem voce tam verba, quam nomina. 76, 9 quando verba sunt, primae coniugationis fiunt ut... caligo -as. legitur inde a PACVV.; usque ad Traiani aetatem soli usi sunt: LVCR. AETNA COLVM. SCRIB. LARG. MART. QVINT. IUV. singulis locis, CIC. Arat. VERG. CVR. binis, PLIN. nat. ter. SIL. quater, CELS. 5^{ies}, SEN. phil. 6^{ies}, STAT. 10^{ies}. part. praes. abl. sing. -anti MART. CAP. 6, 580 HIL. gen. 25. primam syllabam corripit CYPR. GALL. exod. 138, primam et secundam PAVL. NOL. carm. 18, 401 (sed pro longis habet idem carm. 31, 205).

I intransitive: A proprie: 1 obscurum, tenebrosum, caligine obductum esse: CIC. Arat. 205 Aram tenuis -ans vestiet umbra. 246 -ans detersit sidera nubes (possis utroque loco etiam de usu transitivo cogitare). VERG. georg. 4, 468 -antem nigra formidine lucum Ditis (de infernis; cf. SIL. 12, 130 -antis... infernis pressas nebulis... Cimmerias... domos. STAT. Theb. 1, 95 -antes animarum examine campos. 12, 231 -antibus arvis. CLAUD. rapt. Pros. 1, 2 -antesque profundae lunonis thalamos. 3, 247 -antes marcebant fronte coronae). AETNA 313 -at nubilus aer (FVLG. myth. 2, 5 aeris nubilo -ante. aet. mund. p. 148 -antibus nebulis). CVR. 10, 9, 4 solis ortus lucem -anti reddidit mundo (AMBR. hex. 1, 9, 33 deus locutus est et -anti mundo lucem emicuit). COLVM. 1, 5, 4 amnes... nebulis -ant (STAT. silv. 3, 5, 20 vada -antia Thyles). STAT. Theb. 1, 235 -antes

abrupto sole Mycenae (cf. PRISC. gramm. II 574, 19 -antes pro caligatas dixit). 7, 470 -antia primus hauserat astra dies (CLAUD. 1, 27 -antibus armis debilis Orion. AMBR. hex. 4, 2, 7 nulla eam [lunam] obducta nebula -em facit). 12, 693 pulvere crasso -are diem. VOPISC. Car. 8, 5 exorta tempestas, ut -rent omnia. VVLG. deut. 33, 28 caeli -bunt rore (ὁ οὐρανός σοι συννεφής δρόσος). CLAUD. 3, 336 -antia nigris ilicibus Pangaea (cf. subst. caligo i. q. 'umbra arborum' p. 159, 31). HIL. gen. 25 et -anti premeret serotina morte. MART. CAP. 1, 7 -antibus tenebris (6, 663 ARATOR act. 2, 932). PASS. Mar. Iac. 6 graves antri -antis horrores. in imagine: VERG. Aen. 2, 606 omnem, quae nunc obducta tuenti mortalis hebetat visus tibi et umida circum -at, nubem eripiam (SERV. ad l.). nota: MART. CAP. 6, 580 prospicio ... feminam ... amictam ... peplo, in quo ... umbra ... telluris ... lunae orbis ac solis auratos -anti murice decolorans ... videbatur.

2 de oculis: a de caligine fortuito offusa: LVCR. 3, 156 -are oculos ... denique concidere ex animi terrore videmus saepe homines. RVT. LVP. 2, 7 oculi vinum lacrimantes -ant (cf. STAT. Theb. 9, 367 obducto -ant sanguine visus. BOETH. cons. 1, 1, 42 acies lacrimis mersa -ret). SIL. 1, 499 lato Murrus -at in hoste. 3, 492 -at in altis obtutus saxis (in imagine: 14, 89 -are alto in solio). STAT. Theb. 4, 539 -antem longis Ixiona gyris. CYPR. laps. 8 -vit aspectus (AVSON. Mos. 334 despectu ... -ante). FAV. EVL. p. 19, 10 oculos multo lumine -antes (MART. CAP. 1, 73 ipse ... Iuppiter ... sub immensi nitoris numine -vit. CYPR. GALL. exod. 138 lumenque -at lumine de nimio). HIER. epist. 60, 1 -ant oculi, lingua balbutit. VVLG. Iob 16, 17 palpebrae meae -erunt (ἐπὶ δὲ βλεφάρους μου σκιά). 17, 7 -vit ab indignatione oculus meus (πεπύρωσται γὰρ ἀπὸ θυγῆς οἱ ὀφθαλμοί μου). PAVL. NOL. carm. 18, 401 cernit cominus et -are putat. nota: IVV. 6, 31 cum pateant altae -antesque fenestrae (cf. Friedlaender ad l.).

b de morbo vel vitio oculorum: CELS. 1, 3. 2, 7 ex somno oculi -ant. 2, 12, 2. 6, 6, 32. 34. SCRIB. LARG. 184 -ant magis magisque vertigine quadam urgentur. PLIN. nat. 20, 239. GELL. 14, 1, 5 qualis longinqua oculorum acies est per intervalla media -antium. PANEG. 10, 12 o truces oculi! ita non -astis. 10, 14 crassam et -antem aciem. VEG. mulom. 2, 28, 6 ne tenebris assueta animalia vel -ent vel aciem visus imminuant (PAVL. NOL. epist. 40, 6). HIER. epist. 36, 16 oculis -asse. in Ezech. lib. 7 praef. -antibus oculis senectute (VVLG. gen. 48, 10 -bant prae nimia senectute. III reg. 14, 4). VVLG. gen. 27, 1 deut. 34, 7 I reg. 3, 2. 4, 15. MARCELL. med. 8, 83 -antes et lippientes oculos. 8, 89 al. THEOD. PRISC. eup. faen. 38 -antes ... oculos (caliginantes b. Gel.). ALC. AVIT. epist. II p. 45, 18 Tobiam ... -antem ... terrestribus. in imagine: VVLG. Is. 32, 3 non -bunt oculi videntium (καὶ ἔσονται πεποιθότες ἐπ' ἀνθρώποις).

B translate: 1 de animi obscuritate et ignorantia: SEN. dial. 7, 1, 1 ad pervidendum, quid sit quod beatam vitam efficiat, -ant (epist. 71, 24). nat. 3 praef. 11. epist. 57, 4 inhorrescet ad subita et -bit. 122, 4. benef. 7, 10, 1 tuas opes recognoscere, lamnas utriusque materiae, ad quam cupiditas nostra -at (i. hebetata est; cf. STAT. Theb. 10, 287 -antes nimis successibus irae). CVRT. 10, 7, 4 memoriamque regis sui tantum intuentes ad cetera -are eos. PLIN. nat. 11, 146 animo -ante 30, 2 vires religionis, ad quas maxime etiam nunc -at humanum genus. STAT. silv. 5, 3, 238 orbatae -ant vela carinae (errant quasi caeca). MART. 10, 4, 1 -antemque Thyesten. QVINT. inst. 1, 4, 19. CHALC. comm. 348 incertam et -antem animi nostri intentionem. FVLG. aet. mund. p. 171, 13 exulat de nostris sensibus quidquid tenebrosa fuscidine -bat. HIER. epist. 124, 7 mens ... nullo perturbationum nubilo -ans. PRVD. c. Symm. 1, 291 -antes animas et luce carentes. Ps. RVFIN. in psalm. 5, 3 -ans ... inter procillas huius saeculi (AVG. in psalm. 5, 4). PAVL. NOL. epist. 50, 18 intellectum meum -are fateor. AVG. gen. ad litt. 6, 6 p. 176, 25 plures ... arbitror -are in his locis. 8, 16 p. 255, 12 nullus -et auditor. mor. eocl. 1, 2, 3 -antes hominum mentes consuetudine tenebrarum. LEO M. epist. 28, 5 -ans vero circa naturam corporis Christi. PROSP. c. coll. 14, 2 intelligentiae -at obtutus. VEREC. in cant. 6, 9 infidelitatis nigredine -arant corda gentium. BOETH. cons. 3, 2, 50 -ante memoria. ENNOD. opusc. 9, 1 p. 416, 2 cum ceteris animalibus hebetata -antium crassitudo sit sensuum.

2 de rebus ignotis vel haud satis dilucidis: AVSON. 326 praef. poematia ... proferre ad lucem -antia coegisti. AMBR. in psalm. 39, 2 in quo iam nobis non legis -at umbra, sed veritas fulget. HIER. hom. Orig. in Ezech. 3 p. 905 ad aspicienda peccata, quae clausa sunt, ad illuminanda, quae -ant (CASSIOD. inst. div. 33). MACR. somn. 1, 3, 18 velamine, quod nexus naturae -antis obducit. MART. CAP. 6, 587 licet Archimedes ... potuerim subrogare, ne impolitum quicquam subsisteret assertorum aut profunditas -ret, tamen. LEO M. serm. 38, 2 ubi inter -antes cogitationes radius supernae lucis refulserit. 70, 3 Israeliticam fecit -are doctrinam. CLAUD. MAM. anim. p. 145, 2 in hoc opaco rerum -antium nubilo. ALC. AVIT. epist. 9 p. 43, 10 omne nubilum, quod quietem orientalium populorum ambiguo -ante fuscaverat redintegratae pacis serenitate detersum. BOETH. arithm. 1 praef. p. 4, 23 quae sunt -antibus sententiis impedita, expedire. syll. categ. 1 p. 793^c priusquam ad res densa -antes obscuritate venirent.

II transitive: PACVV. trag. 58 vultum -at quae (alligateque codd. Nonii, corr. Scaliger) tristitas? (de CIC. Arat. 205. 246 v. supra

p. 156, 73). EVSTATH. Bas. hex. 9, 6 p. 963^c nubem illam, quae hominum sensus -at, eripere (PETR. CHRYS. serm. 41 p. 315^a sicut terrae nubes -ant caelum. 74 p. 410^a o si taetra nubes letalis pomi speciem -asset). FVLG. Virg. cont. p. 103 numquidnam oportuerat te inter tanta dulcia poma mora etiam ponere tuaeque luculentae sapientiae funalia -are. passive (cf. PRISC. gramm. II 574, 19 p. 157, 1): HIER. in Matth. 6, 22—23 p. 36 si sensus animae vitio -atur. FVLG. myth. praef. p. 15 stultitiae nubilo soporata -entur ingenia. aet. mund. p. 149 cinis -atur in nebulis. LEO M. serm. 77, 13 sed nimis carnaliter -atur.

part. praes. act. interdum pro adiectivo sumi potest cf. ex. gr. supra p. 156, 78. 79. 81. 82. 157, 34. 54. 68. nota superl. BOETH. in Porph. dial. I p. 9^a ad illuminandas ... acies intellectus densitate -issimas. derivatum: caligatio.

*2. cāligo, -inis f. [cf. esse videntur c. hibern. caile 'macula', gr. κηλίς et c. 1. callidus, fortasse c. ind. kālah 'niger, lividus'. Th.]. GLOSS. ἀχλὺς, γνόφος, ζόφος, θύελλα, ὀμίχλη. nebula, tenebrae. GLOSS. III 347, 30 ἀμανρία. III 206, 61 ἀμαύρωσις. III 244, 47 ἀσβόλη [III 108, 61 eridomida -o obscurum]. ISID. orig. 13, 10, 11 -o umbra est de spissitudine aeris effecta et dicta -o, quod maxime aeris gignatur calore! GRAMM. suppl. 76, 8 sunt alia nomina verbis similia ut ... caligo, indago, propago. ... quando autem nomina sunt, tertiae declinationis fiunt ut comedo -inis ... caligo -inis. legitur inde ab ENNIO et PLAVTO, extat ante Tiberii aetatem apud PLAVT. et CATVLL. singulis locis, CIC. 16^{ies}, LVCR. 11^{ies}, VERG. 8^{ies}, AETNAM ter, OV. 10^{ies}, LIV. 8^{ies} et in fragmentis ENN. bis, CATON. SISENNAE FVR. ANT. TRAG. inc. singulis locis; deinde per totam latinatatem legitur, saepius apud SEN. philo. 20^{ies}, PLIN. nat. 45^{ies}, SIL. 18^{ies}, STAT. 16^{ies}. orthographica et prosodiaca: scriptura kaligo legitur in titulis: INSCR. Espérandieu cachets d'oculistés no. 636 CORP. XIII 10021, 15. 22. 203. de mensura syllabae paenultima adnotat PRISC. gramm. III 522, 34: praeposita ... qualibet consonante paenultimam productam servant, ut imago ... caligo ... magnitudo. GRAMM. suppl. 110, 25 in go desinentia, sive sunt derivativa seu primitiva, producent paenultimam vel natura vel positione, ut ... caligo ... margo. prima syllaba correpta est apud HIL. gen. 30 utque caput victa prompsisti caligine noctis et INSCR. christ. Rossi II p. 108 n. 58, 4 quem cum iam dudum legeret mons terra caligo. scripturam calligo vituperat PROB. app. gramm. IV 198, 21 caligo non calligo; calligo legitur saepius in codd. scriptorum (cf. Heraeus, Archiv 11 [1900] 319). [ital. caleggine. calligo: sard. baddine 'vertigo' M.-L.]

A proprie: 1 vapor nebulae vel fumi, obscuritas, nox, tenebrae: ENN. ann. 21 transavit cita per teneras -is auras. scen. 182 -o oborta est (SVET. Nero 19 LAMPR. Comm. 16, 2). CATO orig. 77 quotiens lunae aut solis lumine -o aut quid obstiterit. FVR. ANT. carm. frg. 2 omnia noctescunt tenebris -is atrae. SISENNA hist. 130 caelum -e stat. CIC. progn. frg. 1 radii caeca -e tecti (Arat. Arat. 194 LVCR. 6, 852 OV. met. 1, 265. 2, 233. 5, 622. 6, 706 SEN. nat. 6, 27, 3 CVRT. 7, 5, 4 PETRON. 122, 128 SIL. 4, 668 HOMER. 308. 465 STAT. Theb. 1, 380 CYPR. GALL. gen. 208). CIC. Arat. 345 adiment lucem caeca -e nubes. 478 nox Hydrae -e caeca cervicem atque oculorum ardentia lumina vestit (AVIEN. ora 388). leg. agr. 2, 44. LVCR. 4, 313 -is aer ater init oculos. 4, 349. 4, 456 in noctis -e caeca (SIL. 11, 513 APVL. met. 2, 32. 3, 18). 5, 296 pingues multa -e taedae. 5, 650 nox obruit ingenti -e terras (6, 263 SEN. Ag. 473). 6, 461 fument ... furvae nubis -e crassa. 6, 479 halitus ... suffunduntque sua caelum -e (SEN. suas. 1, 1 confusa lux alta -e. SEN. dial. 4, 35, 5 offusam -e. VVLG. II Macc. 3, 27 -e circumfusum. cf. LIV. 33, 7, 8 propter effusam -em. SEN. nat. 5, 3, 2 CVRT. 4, 9, 15. 4, 12, 20. SEN. suas. 1, 4 infusa -o. CVRT. 4, 3, 16 offusa -e extinctum est. AMM. 30, 1, 17. AVIEN. Arat. 1417 nebulae -e fusa tenduntur caelo). LVCR. 6, 691 crassa volvit -e fumum (VERG. Aen. 8, 253 involvitque domum -e caeca). VERG. georg. 2, 309 picea crassus -e ignis. Aen. 3, 203 tres adeo incertos caeca -e soles erramus pelago. 9, 35 quis globus ... -e volvitur atra (de tumultu pugnae; cf. Aen. 11, 876. 12, 466 VAL. Fl. 6, 577 STAT. Theb. 8, 502). Aen. 11, 187 conditur in tenebras altum -e caelum (GERM. frg. 4, 45 LVCAN. 1, 541 SIL. 9, 513 AVIEN. Arat. 1596 ora 230. abscondo: CVRT. 7, 4, 29 FIRM. err. 24, 2). AETNA 55 Iuppiter ... removet -e mundum (cf. HYMN. Ambr. 1, 1, 10 solvit polum -e). 334. 609 caelum -e torquet. OV. met. 1, 70 sidera pressa diu fuerant -e caeca (frg. Bern., diu massa latuere sub illa N). 1, 599 -e terras occuluit. 2, 764 igne vacet semper, -e semper, abundet. 7, 528 caelum spissa -e terras pressit (LIV. 10, 32, 7 vixidum satis luce et eam ipsam premente -e. SEN. suas. 1, 2). 11, 595 nebulae -e mixtae exhalantur humo (PLIN. nat. 2, 111 propter vaporem fumidam exhalari -em certum est. SIL. 5, 34 lacus densam -e caeca exhalans nebulam). LIV. 22, 5, 3. 22, 6, 8 neque scire nec perspicere prae -e poterant. 29, 27, 7. 33, 7, 2 -o occaecaverat diem. 37, 41, 2 nebula matutina ... -em dedit. MANIL. 4, 532 multa fuscant -e sidus. SEN. Thy. 994 spissior densis coit -o tenebris. nat. 3, 27, 4. epist. 79, 11 sol per -em splendet. CVRT. 4, 12, 23 lux discussa -e aciem hostium ostenderat (cf. APVL. met. 11, 7 -e disiecta. AVIEN. Arat. 1548. SOL. 36, 3 radiis solis -em dissipantibus. SIL. 10, 556 rupta -e. PRVD. cath. 2, 5 -o terrae scinditur percussa solis spiculo). CVRT. 7, 3, 15. 9, 4, 18 -em ac tenebras et perpetuam noctem profundo incubantem (AVIEN. ora 237 pigra incubat -o

terras). COLVM. 3, 1, 7 firmi durique acini (*vites*), quarum inter -es uvae deflorescunt et mox gelicidiis ac pruinis ut aliarum caloribus mitescunt. 3, 2, 4. 11, 2, 53 -o aestuosa. CALP. ecl. 5, 47. PLIN. nat. 2, 134. 172. 4, 88 pars mundi damnata a rerum natura et densa mersa -e (SOL. 15, 21. STAT. Theb. 6, 510 -e mersum). 9, 151 -is et pavoris, ut arbitror, opere. 18, 349 si -o orbisve nubium (*Mayhoff*, orbis nubem *codd.*) incluserit, ventos *praesagiet*. 18, 352. 353. SIL. 2, 631 piceus -e vertex (4, 306). 5, 58 fluebat -o in terras nitido resoluta sereno. 5, 539 altos operit -e montis (16, 326). 10, 539 Titania caecam orbita nigranti traxit -e noctem. 14, 313 implentur fumo et nebula -is atrae. 14, 590. STAT. Theb. 5, 154 gemina pereunt -e soles (*i. umbra luci et montis*). 9, 727 venit in medios -e fulva saepta globos. 10, 146. Ach. 1, 521 *Calchas* flammaramque apices rapit et -e sacra pascitur (*quasi suffitum turis ore excipiens*). MART. 8, 51, 3 livescit nulla -e fusca nec odit exploratores nubila massa focos. PLIN. epist. 6, 16, 19 crassiore -e spiritu obstructo clausoque stomacho. 6, 20, 13 densa -o tergis imminabat 6, 20, 18 tandem illa -o tenuata, quasi in fumum nebulamve discessit. APVL. met. 3, 16 ipsi Soli nubilam -em et perpetuas tenebras comminantem. 9, 12 fumosis tenebris vaporosae -is palpebras adesi. 9, 33 tenebris inluniae -is impeditus. mund. 8 nec aliud est serenitas quam aer purgatus -e. Socr. 11 p. 144 ex hac faeculenta nubecula tumida -e conglobata sicut nubium genus. ITALIA Ios. 24, 7 (Lugd.) deus dedit nubem et -em (*νεφέλην καὶ γνόφον*, VVLG. posuit tenebras). CHALC. comm. 123 prima quidem -o, dehinc post terra creata est (HESIOD. theog. ἦτοι μὲν πρότιστα χάος γένητο; cf. HYG. fab. praef. p. 9, 1 ex -e chaos. p. 9, 2 ex chao et -e nox dies erebus aether). ARNOB. nat. 2, 20 nothum aliquid fiat, quod imaginem luminis -e interposita mentiatur. AVIEN. Arat. 1533 marcescens tenui sensim -e *circulus lunae*. 1777 errantque brevi -e crassae interius nebulae. AVSON. 325, 102 pulsa tandem -e somni. Mos. 15 quaeritur exclusum viridi -e caelum. AMM. 17, 7, 2 humo involutus crassae -is squalor insedit. HYG. fab. 2 p. 38, 26 Liber pater ei -em iniecit (24 p. 54, 20. 28 p. 92, 24). HYMN. Ambr. 1, 2, 18 cum profunda clausit diem -o noctium. VVLG. exod. 19, 9 veniam ad te in -e nubis (*ἐν σύλω νεφέλης*). cf. 20, 21. 24, 16 de medio -is (*ἐκ μέσου τῆς νεφέλης*). deut. 5, 22. psalm. 17, 10 -o sub pedibus eius (*γνόφος*. cf. SAEBER. form. 2 p. 10, 14 -o: divinatorum secretorum operimentum). EVCPIUS. Hebr. 12, 18 non . . . accessistis ad tractabilem montem . . . et -em et procellam. CLAVD. 8, 176 -e liber Bosphorus adversam patitur Chalcedona cerni. HIL. gen. 30 utque caput victa prompsisti -e noctis. SIDON. epist. 1, 8, 1 matutina -o. CORIPP. Ioh. 1, 233 taetram -e noctem. *nota: de immensi spatio, quod aspectum aufert*: STAT. Theb. 3, 498 immensi fruitur -e mundi (SCHOL. ad l. quicquid hominibus non patet, solus videbat). 4, 28 hinc magni -o maris. Ach. 2, 150 me referebat concitus amnis et latae -o fugae. *de morte et locis infernis*: TRAG. inc. 75 crassa -o inferum. VERG. Aen. 6, 267 res alta terra et -e mersas (AVSON. 339, 4). OV. met. 4, 455 inter -is umbras. 10, 54 trames . . . -e densus opaca. MANIL. 1, 127 fugit in infernas -o pulsa tenebras. SEN. Herc. f. 92 revocabo in alta conditam -e (SIL. 2, 611 *Erinyes* inferna superos -e condit). 710 est in recessu Tartari obscuro locus, quem gravibus umbris spissa -o alligat. LVCAN. 9, 817 subita -e mortem accipis. VAL. FL. 4, 596 *Acheron* saeva sequitur -e campos. SIL. 7, 690 nigrantem Stygia -e currum. STAT. Theb. 5, 197 -e leti. 9, 433 subterque animae supraque recentes errant et geminas iungunt -e ripas (*i. multitudine umbrarum*). PROB. Verg. ecl. 6, 31 soluto corpore umbrae in hac obversentur -e. CLAVD. rapt. Pros. 2, 193 longa solitos -e pasci terruit orbis equos. 3, 90 picei -e regni. ITALIA II Petr. 2, 4 (Aug. civ. 15, 23. Iunil. 2, 17) deus *angelos peccantes* . . . carceribus -is inferi retrudens tradidit in iudicio puniendos reservari (*σειροῖς ζόφου ταρταρώσας*, VVLG. rudentibus inferni detractos. VVLG. II Petr. 2, 17 quibus -o tenebrarum reservatur [*οἷς ὁ ζόφος τοῦ σκοτούς τετήρηται*]. Iudas 6 vinculis aeternis sub -e reservavit [*ὄπῳ ζόφου*]). NICET. symb. p. 358. FIRMI. err. 19, 1 illic sordes squalor -o et perpetuae noctis dominatur horror. POMER. 3, 12, 3 amara -e). VVLG. Iob 3, 5 occupet eum -o (*ἐπέλθοι ἐπ' αὐτὸν γνόφος*). 10, 21 ad terram tenebrosam et opertam mortis -e (*εἰς γῆν σκοτεινὴν καὶ γνοφερὰν*). IVVENC. 1, 681 praeruptum convolvit iter -e mortis. INSCR. christ. Rossi II p. 108, 58, 4 quem cum iam dudum tegeter mons terra -o.

in imagine: PLAVT. Mil. 405 nunc demum experior mi ob oculos -em obstitisse. *sic saepe proverbialiter* (cf. Otto, *Sprüchw.* p. 240): CIC. Phil. 12, 3 quod videbam equidem, sed quasi per -em (cf. 12, 5 discussa est illa -o, quam paulo ante dixi). fin. 5, 43 PETRON. 9 PLIN. epist. 5, 8, 8. PS. APVL. Ascl. 32 contigit hominibus ut quasi per -em quae in caelo sunt videamus. HIER. in Ezech. 44, 1 p. 537 quantum . . . nunc in aenigmate video et per nubilum et -em (AVG. trin. 8, 2, 3 noli quaerere, quid sit veritas, statim enim se opponent -es imaginum corporalium et nubila phantasmatum et perturbant serenitatem). VVLG. Iob 22, 13 quasi per -em iudicat (*κατὰ τοῦ γνόφου*).

2 caligo oculorum: a fortuito offusa: LIV. 26, 45, 3 quidam stantibus scalis cum altitudo -em oculis offudisset, ad terram delati sunt (*in imagine*: cf. TAC. hist. 2, 80 ut primum tantae altitudinis obfusam oculis -em disiecit, militariter locutus *Vespasianus*). SEN. contr. 1, 1, 16 oculi subita -e obtorpuerunt. 1, 4, 7. VAL. Max. 9,

12, 3 -e oborta ante foculum conlapsus mortuus humi iacuit. CVRT. 7, 6, 22 cervix eius saxo ita ictus est, ut oculis -e offusa collabere-tur. 9, 5, 28. QVINT. inst. 9, 2, 43 ego vero non video, nox oboritur et crassa, -o. **b morbus:** *vertigo, caecitas* (GLOSS. II 96, 41 *ὄγκυσις ὀράσεως*. III 597, 40 amblyopia): CELS. 1, 3 inflationes, -es, capitis dolores aliaque superioris partis mala. 2, 7. 8. 4, 2. 4, 6, 34 medicamenta, quae ad -em . . . supra comprehensa sunt. 6, 6, 37 quae in -e oculorum praeepta sunt. SCRIB. LARG. 6 -e impeditos. 32 ad -em et aspritudinem oculorum . . . facit hoc collyrium bene. 33. 35. 179 cicutam . . . potam -o mentisque alienatio et artuum gelatio insequitur. PLIN. nat. 37^{ies}, ex. gr. 20, 80 oculorum -i scintillationique. 20, 88 repentinas -es. 20, 234 -em oculorum discutit. 24, 19 oculorum albugines -esque. 24, 134 -es, nubeculas. 28, 94 -es . . . et suffusiones. 28, 171 contra cicatrices et albugines et -es et pterygia et argema. 32, 97 emendat -es. GARG. Mart. med. 36. SER. SAMM. 200 oculis dira -e pressis. 208 pueros dempta -e visus. CHIRON 121. 275. 281. 534. VEG. mulom. 3, 9, 1 impediante -e obscurabitur visus. 3, 11, 3 ut -o ex oculis possit auferri. VVLG. Is. 29, 18 de tenebris et -e oculi caecorum videbunt (*οἱ ἐν σκοτεινῷ ὀφθαλμοὶ τυφλῶν*). act. 13, 11 cecidit in eum -o et tenebrae (*ἀχλὺς καὶ σκότος*). RVFIN. Orig. in cant. 3 p. 177^D Ps. AVG. serm. 294, 3. 295, 4. HIPPOCR. progn. 24 quibus . . . pro tenebrosi quid ante oculos videri fit -o (*ἀμβλυωγμός*) aut varietates apparent. ANON. med. ed. Piechotta 164 -es etiam deterget *anagallis*. PS. APVL. herb. 1, 3 PLAC. med. 2, 9. 3, 12. 4, 5. PHYSIOGN. 34 oculi -e obsiti. PS. SORAN. quaest. med. 8 *ἐπισκότησιν* id est -em deponit *medicina*. THEOD. PRISC. eup. faen. 38 -es et obscuritates. CAEL. AVR. chron. 1, 1, 5. ANTHIM. praef. p. 7, 15 -es graves. ORIBAS. syn. 8, 54. Revue épigr. 1902 nr. 1495. CORP. XIII 10021 *passim*, ex. gr. 5 opobalsam. ad -em. 191 Q. Valeri Sexti stactum ad -es.

3 metonymice de velamine: VVLG. Ezech. 12, 6 in conspectu eorum . . . in -e effereris. 12, 7 in -e egressus sum. 12, 12 in -e egre-dietur (*κεκρυμμένος*).

B translate: **1 de temporibus tumultuosis vel infelicibus:** CIC. Verr. 4, 177 in illa -e ac tenebris, quae totam rem publicam occupant. p. red. in sen. 5 ex superioris anni -e et tenebris lucem in re publica . . . dispicere coepistis. prov. 43 ecce illa tempestas, -o bonorum et subita atque improvisa formido. PLANC. 96 -em temporum illorum (AMM. 29, 2, 18). *apud script. eccl. de die irae domini:* VVLG. thren. 2, 1 obtexit -e (*ἐγνόφωσεν*) in furore suo dominus filiam Sion. Ezech. 34, 12 in die nubis et -is (*ἐν ἡμέρᾳ, ὅταν ᾗ γνόφος καὶ νεφέλη*). Iohel 2, 2 dies tenebrarum et -is (*ἡμέρα σκοτούς καὶ γνόφου*), dies nubis et turbinis. Soph. 1, 15 dies calamitatis et miseriae, dies tenebrarum et -is (*ἡμέρα ἀφορίας καὶ ἀφανισμοῦ*). *nota:* APVL. met. 8, 12 relictis somnolentis tenebris ad aliam poenalem evigila -em.

2 de ignorantia futurorum et oblivione praeteritorum: MANIL. 2, 766 obrutaque abstrusa penitus -e fata. VELL. 2, 36, 1 omnibus omnium gentium viris magnitudine sua inducturus -em *Augustus*. VAL. MAX. 3, 4, 5 Perpennae nomen adumbratum, falsus consulatus, -is simile imperium. LAVS Pis. 255 tenues fortuna sua -e celat. SIL. 8, 45 obtegatur densa -e mersa vetustas. 11, 122 -e mersa latere fata placet. IVV. 6, 556 -o futuri (SCHOL. ad l. ignorantia futurorum). CENS. 20, 1 annos -e . . . vetustatis obductos. SVLP. SEV. chron. 1, 36, 5 eadem nobis de temporibus Samuelis -o.

3 de animi obscuritate et ignorantia (cf. p. 159, 70): CIC. Tusc. 1, 64 *philosophia* ab animo tamquam ab oculis -em dispulit (cf. SEN. epist. 89, 2 perrumpenda -o est. 102, 28 discutietur ista -o. STAT. silv. 2, 2, 138 CENS. 21, 5 ARNOB. nat. 6, 14 RVFIN. hist. 2, 14, 3 PHOC. gramm. V 426, 9. CHAR. gramm. I 51, 20 -em dissipent. 191, 13 aperire -em. AMBR. virginit. 19, 124 excussit -em. AMBROSIAS. in Rom. 11, 26 ut . . . abstergeretur -o ab oculis mentis eorum. SIDON. carm. 7, 135 detersam mentem -o relinquat). CIC. Tusc. 5, 6 hic error et haec inductorum animis offusa -o est (SEN. benef. 5, 4, 4 PLIN. epist. 3, 9, 16 AVG. c. Iul. 5, 9, 37 MART. CAP. 8, 850 VINCENT. LER. 4, 6 EVSTATH. Bas. hex. 5, 7 p. 917^B. cf. LVCAN. 3, 304 suffundens caecae -is umbra. SEN. dial. 1, 4, 10 multum inter falsum ac verum mediae -is fundit. OROS. hist. 4, 6, 38 confusi -e nequitiae. BOETH. herm. sec. 5, 11 p. 351, 27 multos talis loci huius -o confudit. CASSIOD. inst. div. 29 confusione -is). CATVLL. 64, 207 caeca mentem -e Theseus consitus. MANIL. 4, 309 alta sed mente fuganda est -o. 4, 388 in magna mergis -e mentem (STAT. Theb. 10, 735 atra mersum -e pectus. cf. SEN. dial. 5, 12, 4 -o quae premit mentem. STAT. silv. 5, 5, 52 tu me -e maesta obruis. SOL. 1, 34 ratio quae . . . profunda -e tegebatur. ARNOB. nat. 7, 29 causam . . . perspicuam nec -is . . . obscuritate contactam. DIOM. gramm. I 494, 7 rem . . . difficilem . . . -e expositionis obtegem. PASS. Paul. 10 -e obnubilatur intelligentia). SEN. dial. 4, 10, 1 -o mentium (5, 27, 2. 10, 3, 1. 10, 13, 7. 11, 12, 3). SIL. 2, 299 novi caecus -e regni (STAT. Theb. 2, 685 flagrantem multa-que operis -e plenum . . . virum. cf. SCHOL. ad l. -e plenum id est nimia felicitate mentis obcaecatam. -e dixit: quae non prospiciet futura pericula). IVV. 6, 613 animi -o. APVL. met. 11, 27 ambiguitatis tota -o (AVG. civ. 6, 5). PS. APVL. Ascl. 18 mentes -um impediuntur erroribus (RVFIN. Orig. in cant. 1 p. 96^B. NOVELL. Mart. 2, 2 ne qua liberalitatem nostram -o fraudis valeat impedire). PS. QVINT. decl.

8, 15 vides, quanta promissum suum experimentumque -e medicus involverit (ARNOB. nat. 2, 56 HIER. epist. 121, 2 AVG. civ. 1, 22. cf. CLAUD. 3, 12 cum res hominum tanta -e volvi adspicerem. LICENT. carm. ad Aug. 9 implicuit... -e pectus). TERT. anim. 2 vastiores -es animadvertens apud examinatores animae. pudic. 8 -e circa filiorum quoque duorum parabolam. TER. MAVR. 333 ARNOB. nat. 2, 72 errantibus et -e in altissima constitutis. OPTAT. 1, 27 p. 30, 11 -es, quas livor et invidia exhalaverat. AMM. 26, 1, 12 errorum profunda -e fluctuabant. HIER. epist. 100, 11 animas... ab omni errorum -e separantes. RVFIN. hist. 4, 7, 12 supersticiosi -o figmenti. PRVD. psych. 351 quis furor insanas agitat -e mentes...? AVG. civ. 3, 20 fallacium divinationum -e decipientes. 21, 27 in huius vitae -e et infirmitate. serm. ed. Mai 188, 2 quaestionis -em. persev. 12, 31 contentionis -e. GAUDENT. serm. 1 haereseon -e ac nocte (SACR. Leon. p. 337 errorum -es mundanorum. PROSP. c. coll. 2, 5 falsitatis -em. APRING. in apoc. 22, 5 -o iniustitiae. CASSIOD. gramm. VII 213, 5 -em ignorationis. GREG. TVR. glor. mart. 80 haereticus perfidiae obcaecatus -e). FAVST. REL. spir. 1, 2 p. 104, 5 -em subtexere. SEDVL. epist. 1 p. 2 cordis oculos interior -o deseruit. COD. Iust. de cod. confirm. 1 -em earum (constitutionum)... extirpare. INSCR. christ. Rossi II p. 292, 130 captus qui vana -e rerum.

epitheta notabiliora: abstrusa: MANIL. 2, 766. aestuosa: COLVM. 11, 2, 53. alta: SEN. suas. 1, 1 SEN. Herc. f. 92. atra: FVR. ANT. carm. frg. 2 VERG. Aen. 9, 35. 11, 876 LVCAN. 1, 541 SIL. 9, 513. 14, 313 HOMER. 308 STAT. Theb. 10, 735. caeca: CIC. Arat. 345. 478 progn. frg. 1 CATVLL. 64, 207 LVCR. 3, 304. 4, 456 VERG. Aen. 3, 203. 8, 253 SIL. 5, 34. crassa: TRAG. inc. 75 LVCR. 6, 461. 6, 691 QVINT. inst. 9, 2, 43 PLIN. epist. 6, 16, 19 AMM. 17, 7, 2. densa: VERG. Aen. 12, 466 LIV. 33, 7, 2 SEN. Ag. 473 PLIN. nat. 4, 88 VAL. FL. 6, 577 SIL. 8, 45. 16, 326 PLIN. epist. 6, 20, 13 PS. QVINT. decl. 18, 7. dira: PLIN. nat. 2, 135 SER. SAMM. 200 PS. AMBR. laps. virg. 3, 9. fulva: STAT. Theb. 9, 727. fumida: PLIN. nat. 2, 111. fumosa: PROSP. c. coll. 2, 5. furva: AVSON. 325, 45. gravis: SEN. nat. 6, 27, 3 ANTHIM. praef. inlunia: APVL. met. 9, 33. matutina: SIDON. epist. 1, 8, 1. nebulosa: CLEDON. gramm. V 9, 2. nigra: SIL. 11, 513 HOMER. 308. nigrans: SIL. 10, 539. nubila: APVL. met. 3, 16. nubilosa: APVL. met. 11, 7. obscura: CIC. Arat. 194 AETNA 334. 609 AMM. 20, 3, 1 MART. CAP. 8, 840. opaca: OV. met. 10, 54. picea: VERG. georg. 2, 309 OV. met. 1, 265. 2, 233 CLAUD. rept. Pros. 3, 90. pigra: AVIEN. ora 237. profunda: SOL. 1, 34 AMM. 26, 1, 12 HYMN. Ambros. 1, 2, 18. spissa: OV. met. 7, 528 SEN. Herc. f. 710 Thy. 994 nat. 3, 27, 4. taetra: SEN. suas. 1, 2. tenebrosa: VVLG. gen. 15, 17. tumida: APVL. Socr. 11 p. 144. vaporosa: APVL. met. 9, 12. viridis: AVSON. Mos. 15.

synonyma et iuxta posita: fumus, nebula, nox, nubes, nubilum, obscuritas, procella, squalor (cf. p. 159, 32), tempestas, tenebrae, turbo, umbra, vapor. aspritudo, vertigo, caecitas sim. (cf. p. 160, 4sqq). calamitas, miseria (cf. 160, 43). error, ignoratio sim. (cf. p. 160, 83. 161, 9). *opposita:* dies, ignis, lux, serenitas.

derivata: caligineus, caliginare, caliginosus. *caligōsus*, -a, -um; cf. caligo et caliginosus. *i. q. caliginosus:* ITALIA Is. 59, 10 (Hier. ad loc. p. 707 et VVLG. [Amiat.]) impegimus... in -is quasi mortui. VVLG. Ier. 13, 16 ad montes -os (Tolet., caliginosus cett.). II Petr. 1, 19 in -o loco (cod. Tolet., caliginoso cett.; OROS. apol. 17, 12). cf. p. 156, 42. MART. CAP. 1, 67 nam vestis eius hyalina, sed peplum -um (*i. q. fuscum*). MART. CAP. 8, 803 Pythagoras... Platoque Timaei sui -a discriminans arcanis eam (*arithmetica*) laudibus veneratur. VEN. FORT. carm. 5, 5, 25 sed -i recubans velaminis umbra pectora taetra premens cernere clara vetat. cf. p. 156, 51 sqq.

caligula, -ae f. deminutive a caliga. GLOSS. III 273, 23 τὰ σαυδάλια. 652, 10 da -as: δὸς σαυδάλια. PS. AMBR. epist. 2, 2 p. 743^c duos iuvenes ephebos vestibis candidissimis... indutos, -is calceatos. *dub.*: SCHOL. Hor. sat. 1, 3, 128 soleas: caligulas (*sic re*, galli-culas I' b f). CARM. epigr. 209 (*Corfinii*) qui caliculis lana pelliculis vitam toleravit suam (caligulis *Georges, Lexikon der latein. Wortformen; Zander, Archiv 6 [1889] 528 callicolis i. cortices nucum viridium, cf. Blümner, Technologie I 247 n. 7.* de SCHOL. Iuv. 3, 67 et PASS. Perp. 10 calliculas v. s. v. gallicula. Caligula v. nom. propr.

caligulata v. calyculata. *calim* v. clam. [Meister. cadmian lapis *calimināris* GLOSS. III 559, 13. 588, 22. 609, 13 (ubi culim-). *i. q. καδυσία.* [it. calaminaria. M.-L.] Mbr.

1. calix, -icis m. [cf. esse videtur c. gr. κλίξ, κλίξ, ind. kalá-shah 'olla', kalikā 'calyx'. Th.]. PRISC. gramm. II 167, 1 -x ἀπὸ τοῦ κλίξ. [VARRO ling. 5, 121 similia in loco corrupto.] PORPH. Hor. ars 52 MACB. sat. 5, 21, 18 CASSIOD. in psalm. 10, 8. VARRO ling. 5, 127 -x a caldo, quod in eo calda puls apponebatur et caldum eo bibebant. PAVL. FEST. p. 47 CASSIOD. in psalm. 15, 6. 74, 8. ISID. orig. 20, 5, 5 -es... poculorum genera, antea ex ligno facta, inde et vocata. Graeci enim omne lignum κάλον dicebant. *enumeratur inter masculina:* EXC. Bob. gramm. I 552, 3 PRISC. gramm. II 167, 1 IDIOM. gen. gramm. IV 578, 55 GRAMM. suppl. 119, 18. *mire inter femin.* IDIOM. gen. gramm. IV 581, 30. PRISC. gramm. III 526, 1 omnia in obliquis casibus producuntur exceptis his... hic calix, calicis. *deest apud TER. RHET. Her. CAES. HIRT. BELL. Afr. Hisp. Alex. SALL. NER. VERG. LIV. MANIL. al.* [his. cauce. M.-L.]

saepius cum aliis instrumentis domesticis vel vasis: PAVL. Capt. 916 aulas -esque. VARRO Men. 114 dolia atque apothecas, tricliniaris, Melicas, Calenas obbas et Cumanos -es. CIC. Pis. 67. SEN. contr. 7 praef. 8. 9 -x... spongia. PETRON. 73. STAT. silv. 4, 9, 45 -um atque caccaborum. MART. 1, 92, 6 focus... sponda grabati... -x. 4, 43, 6 lagonam... -em (APVL. met. 2, 15 AMBR. Hel. 15, 55). 7, 53, 4. 11, 11, 1. 11, 32, 4 PAVL. sent. 3, 6, 86. 90. APVL. met. 2, 24 oenophoris et -e (8, 11). AMBR. fug. saec. 9, 56 -es et phialas. VVLG. Ier. 35, 5 scyphos... -es. Marc. 7, 8 urceorum et -um.

significantur calicum: *ma-teria et ornatus:* COPA 30 crystalli... -es (PLIN. nat. 37, 29 crystallinos. CAPITOL. Ver. 5, 3. 10, 9). PROP. 2, 33, 40 aurato (PETRON. 73 inauratos. ITALIA apoc. 17, 4 [cod. g] aureum. AMBR. Hel. 15, 55 VVLG. Ier. 51, 7 AVG. epist. 26, 6 LIB. pontif. passim. GREG. M. epist. 9, 227). PETRON. 73 fictiles (PLIN. nat. 29, 95 SVET. Claud. 32 Galba 18 PORPH. Hor. carm. 1, 31, 10/11. cf. MART. 14, 102 de pulvere natos. 14, 157). PLIN. nat. 16, 205 ex terebintho facti. 30, 92 cerino (CORP. XI 2538). 33, 5 smaragdis tectus (MART. 14, 109 gemmati). 33, 81 ex electro (GREG. M. epist. 8, 3 electrinus). 36, 195 petrotos (*i. duros*). 37, 18 murrhino (SVET. Aug. 71 CAPITOL. Ver. 5, 3). MART. 14, 102 toreuma. 14, 115 vitrei. VOPISC. quatt. tyr. 8, 10 allassontes. PAVL. sent. 3, 6, 86 argenteis (3, 6, 90 VLP. dig. 19, 5, 14, 2 LIB. pontif. passim. GREG. M. epist. 1, 66. 8, 5 CORP. XI 3287). ITIN. Anton. Plac. rec. A 20 onychinus. ISID. orig. 20, 5, 5 ex ligno.

forma: IVV. 5, 47 nasorum quattuor. VLP. dig. 9, 2, 29 diatretum. ISID. orig. 20, 5, 3 duas habens ansas. *officina:* VARRO Men. 114 Cumanos. CIC. Pis. 67 Placentini. SEN. epist. 119, 3 Tiburtinus. MART. 13, 110 Surrentinum (14, 102 PLIN. nat. 35, 160). 14, 108 Saguntini. CAPITOL. Ver. 5, 3 Alexandrinos. TREB. Claud. 17, 5 Aegyptios. SCHOL. Hor. sat. 2, 8, 39 *Allifani*. CORP. IV 1292 Setinum. *id quod in eis continetur:*

VARRO Men. 81 -em mulsi (CIC. Tusc. 3, 44). SEN. epist. 67, 7 -x venenatus (TERT. resurr. 16 *bis venenarium*). PLIN. nat. 35, 175 vini (MART. 9, 87, 1 Opimiani. *passim*). QVEROL. p. 38, 3 unguentatos. *apud christ. translate:* VVLG. psalm. 74, 9 vini meri (Ier. 25, 15 vini furoris). Is. 51, 17 irae (apoc. 14, 10. 16, 19). *ibid.* soporis (51, 22). 51, 22 indignationis (apoc. 16, 19). Ezech. 23, 33 maeroris et tristitiae. I Cor. 10, 16 benedictionis. HIL. trin. 10, 37 *et alii passim* passionis. PAVL. NOL. epist. 40, 5 fragilitatis nostrae. PS. PROSP. carm. de prov. 875 crucis ac vitae. SIDON. epist. 9, 4, 2 amaritudinum terrenarum.

I vas domesticum: cf. PAVL. dig. 33, 7, 13 tabernae... instrumenta... dolia vasa ancones -es trullae. *de generibus cf.* ANTH. 481, 31-36.

I vas potorium: GLOSS. ποτήριον, κλίξ, ἀμβιξ, κύπελλος. cf. PAVL. sent. 3, 6, 86 tam potoria quam escaria vasa, item ministeria... veluti... -es. 3, 6, 90. TERT. anim. 40 -x ministerium sitientis est. CASSIOD. in psalm. 74, 8 -em mensuram esse potabilem. ISID. orig. 20, 5, 5 *sub* de vasis potatoris: -es... poculorum genera. ORIG. in Matth. 18, 22.

a generaliter: pro obiecto: PAVL. Capt. 916 -es... omnes confregit (SEN. contr. 7 praef. 8 -x... frangitur. 7 praef. 9 SEN. dial. 5, 40, 4 epist. 90, 14 PLIN. nat. 37, 29 MART. 12, 70, 5. 12, 74, 10 VLP. dig. 9, 2, 29 CAPITOL. Ver. 4, 7). PAVL. Mil. 822 tetigit -em clanculum... cellarius. VARRO Men. 81 centum denariis -em mulsi emere (MART. 9, 59, 22 asse duos -es emit. 12, 70, 5. 12, 74, 10 IVV. 11, 145). CIC. Tusc. 3, 44 quid? huic -x mulsi impingendus est...? CATVLL. 27, 2 minister vetuli puer Falerni inger mi -es amariores. COPA 30 crystalli ferre novos -es. HOR. sat. 2, 4, 79 puer unctis tractavit -em manibus. 2, 6, 68 prout cuique libido est siccatur inaequales -es conviva... legibus insanis (IVV. 5, 47 Beneventani sutoris *Vatini* nomen habentem). 2, 8, 35 *Vibidius* -es poscit maiores. PETRON. 52 puer -em proiecit (74 Trimalchio... -em in faciem Fortunatae immisit. VLP. dig. 19, 5, 14, 2 si -em argenteum quis alienum in profundum abiecerit).

PLIN. nat. 16, 205 Thericles... -es ex terebintho solitus facere torno (17, 214 in arborum tonsura... velut -es faciendi. VLP. dig. 9, 2, 29. IAMPR. Comm. 1, 8 ut -es fingeret *Commodus*. SCHOL. Hor. sat. 2, 8, 39). PLIN. nat. 33, 5 zmaragdis teximus -es. 33, 81 Helena in templo sacravit -em ex electro. 36, 195 Neronis principatu reperta vitri arte, quae modicos -es duos... HS VI venderet. STAT. silv. 4, 9, 45 dare synthesin... alborum -um atque caccaborum (CAPITOL. Ver. 5, 3 donatos -es). MART. 2, 15, 1 nulli -em tuum propinas. 11, 11, 1 tolle, puer, -es. 13, 110 dabunt -es haec tibi vina (*Surrentina*) suos. 14, 96 vilia sutoris -em monumenta Vatini accipe (14, 102 accipe non vili -es de pulvere natos, sed Surrentinae leve toreuma rotae. 14, 157 solet et -es haec dare terra (*Pollentina*) suos. IVV. 11, 145 plebeios -es... porriget... puer (VVLG. gen. 40, 13 dabis... ei [*Pharaoni*] -em iuxta officium tuum. Ier. 16, 7 Matth. 10, 42). 6, 365¹⁴ tibi communem -em facit uxor et illis (*cinaedis*). SVET. Aug. 71 cum... Alexandria capta nihil sibi praeter unum murrinum -em ex instrumento regio retinuerit. Claud. 32 convivae... -em fictilem apposuit. FRONTO p. 64, 23 N. -em melle delitum... dixerim. p. 224, 19 sqq. -em... sine delatoria nota cum dico, sine puncto dico. neque enim me decet,...

... volgi verbis Falernum vinum aut -em acentetum appellare. PAVL. sent. 3, 6, 86 debentur... -es (3, 6, 90). APVL. met. 10, 16 grandissimum... -em uno haustu perduxit (CORP. VIII 1027 potiones -is perduxit libenter). 10, 26 coram detento -e. *ibid.* sumpto -e. TERT. bapt. 9 aquae -em pauperi oblatam *Christus* inter opera dilectionis probat.

11. XII. 06.

anim. 40 nisi... qui sitit -em sibi accommodarit, nihil -x ministrabit. resurr. 16 -em damnari si quis eum veneno temperarit (*ibid.* -em non dico venenarium... sed fricticis vel archigalli vel gladiatoris aut carnificis spiritu infectum... damnes). *ibid.* -x... de diligentia ministerii commendatus de coronis... potatoris sui inornabitur aut aspergine florum honorabitur. coron. 3 -is aut panis... nostri aliquid decuti in terram anxie patimur. ITALA apoc. 17, 4 (cod. g) habens -em (VVLG. poculum) aureum in manu. 18, 6 -em miscuit. CAPITOL. Ver. 10, 9 habuit... -em crystallinum nomine Volucrum. TREB. Claud. 17, 5 misi... ad eum -es Aegyptios operisque diversi decem. VOPISC. quatt. tyr. 8, 10 -es tibi allascentes [versicolores] transmisi... quos tu velim festis diebus convivii adhibeas. QVEROL. p. 38, 3 non volt... -es unguentatos. SCHOL. Iuv. 5, 48 sulphure -es fractos... componere. SCHOL. Hor. sat. 1, 6, 117 in ligno cum uncinis suspenduntur -es. *ibid.* vas, ubi lavantur -es. 2, 8, 39 invertunt -es. AMBR. fug. saec. 9, 56 si oculus tuus fugiat -es. Hel. 15, 55 auratos -es exponunt. VVLG. gen. 40, 11 videbam... -em... Pharaonis in manu mea. Ier. 35, 5 posui... -es. GLOSS. II 527, 25 caliclarum, ubi conduntur -es. V 615, 45. 652, 2 CORP. VIII 20277. XI 3287 Apollini sancto et Nymphis voto suscepto Gavia Rhodine d(ono) d(edit) -em argenteum p. s. CARM. epigr. 1176, 11 lambere... -em lingua rapiente. *varia structura:* LVCIL. 1069 per iocum pro potatore: Troginus -x per castra cluebat. VARRO ling. 5, 127 in -e calda puls apponebatur et caldum eo bibebant. rust. 1, 8, 7 vinum in -e quaerit aquam. LEX Quinctia (Frontin. aq. 129) quominus ex iis fontibus rivis specibus fornicibus aquam sumere haurire iis, quibuscumque curatores aquarum permiserunt permiserint, praeterquam rota -e machina liceat. HOR. epist. 1, 5, 19 fecundi -es quem non fecere disertum, contracta quem non in paupertate solutum? TIB. 2, 5, 98 coronatus stabit... -x. PROP. 2, 33, 40 Falernum spumet... aurato... in -e. Ov. fast. 3, 534 quae sit per -es facta Sibylla suos. SEN. epist. 67, 7 -x venenatus, qui Socratem transtulit e carcere in caelum. PLIN. nat. 28, 84 supposita... -i lacinia lanae (29, 98). 30, 92 quidam pectus eius (*vulturis*) bibendum censent in cerino (cerrino *edd.*) -e. 33, 81 discurrent in -bus *electrinis* arcus caelestibus similes. 35, 175 Anaxilaus... addens *sulpur* in -em vini. 37, 18 *murrhino* capace... ad sextarios tres -e. MART. 2, 1, 10 *te leget conviva*, sed ante incipiat positus quam tepuisse -x. 4, 43, 6 dixi... te... iratum -em mihi Metili (*sc. venenarii*). 4, 85, 2 prodat perspicuus ne dua vina -x *murrinus*. 9, 87, 1 septem post -es Opimiani... affers... mihi tabellas. 14, 109 quot digitos exuit iste -x *gemmatas*. IVV. 1, 57 ad -em vigilantem stertere naso. 8, 168 Lateranus ad... thermarum -es... vadit. SVET. Galba 18 senem... tenentem... in -e fictili merum. APVL. met. 2, 11 ut vino -x abundet. 2, 15 mensula... et -es boni, iam infuso latice semipleni, solam temperiem sustentantes. 2, 19. 2, 24 calida cum... -e. 4, 7 vinum... -bus ecfriticis affluenter immisum. 8, 11 anus... blandiens ei furtim depromptis -bus. TERT. pudic. 7 procedant... picturae -um vestrorum. 10 *pastorem* in -e depingis. *ibid.* moechiae asylum post -em subsecuturam. iejun. 17 quis sanctior inter vos... nisi -bus instructor? VVLG. II reg. 12, 3 de -e eius bibens. III reg. 7, 26 labium... eius quasi labium -is. prov. 23, 30 qui student -bus epotandis. Marc. 7, 4 *de Iudaeis*: servare baptismata -um (7, 8). HIER. epist. 52, 12 betarum... succum non -e sorbere. CASS. FEL. 56 folia v *aizoi* teres et cum aquae cisterninae -e uno potui dabis. VAL. CEM. hom. 1, 7 inter effluentes vino -es (10, 2). ALC. AVIT. epist. 74 gulae calenti si non excogitatur modus in -bus, ponatur in piscibus. PASS. Paul. frg. 2 Caesar... iussit alium stare ad -es. CORP. XI 2538 ce(rei)s -bus <funus> duxerunt (*bis*).

b speciatim apud christianos: *ecclesiarum:* inprimis, qui in eucharistiis usurpatur: LIB. pontif. 34 p. 48 donavit Silvester -em aureum, pens. lib. II, -es ministeriales v, pensantes sing. libras binas. p. 53. 57. 62 al. GREG. M. epist. 1, 42 p. 66, 2 -x pro sex solidis dicitur esse appositus. 1, 66. 6, 44. 8, 3. 5. 9, 227. BREV. de Hier. p. 154, 15 in sacratio de basilica Constantini est... ille -x, quem benedixit dominus et dedit discipulis suis bibere (ITIN. Anton. Plac. rec. A 20). cf. AVG. epist. 26, 6 si -em aureum invenisses in terra, donares illum ecclesiae dei. *sumitur allegorice pro sanguine Christi:* cf. VVLG. Matth. 26, 27 accipiens -em (*πότηριον*) gratias egit et dedit illis dicens: bibite ex hoc omnes, hic est enim sanguis meus novi testamenti (Marc. 14, 23 Luc. 22, 17 sqq. I Cor. 11, 25 sqq.). TERT. adv. Marc. 4, 40 in -is mentione testamentum constituens sanguine suo obsignatum corporis confirmavit Christus. 5, 8 panis et -is sacramento iam in euangelio probavimus corporis et sanguinis dominici veritatem. IREN. 4, 17, 5 -em... suum sanguinem confessus est Christus. 5, 2, 3 mixtus -x et factus panis percipit verbum dei et fit eucharistia sanguinis et corporis Christi. CYPR. epist. 58, 1 *de militibus Christi:* considerantes... se cotidie -em sanguinis Christi bibere ut possint et ipsi propter Christum sanguinem fundere. 63 *fusus*, ut 63, 2 -x, qui in commemoratione eius (*Christi*) offertur, mixtus vino offeratur. *ibid.* nec potest videri sanguis eius, quo redempti et vivificati sumus, esse in -e, quando vinum desit -i. 63, 4 dominus panem et -em mixtum vino optulit. 63, 5 -em domini aqua et vino mixtum. 63, 8 non de -e (*i. eucharistia*), sed de baptismo illic (*Ioh. 7, 37—39*) aquam commemorans loquitur dominus. 63, 11 ut contra euangelicam et apostolicam di-

sciplinam quibusdam in locis aqua offeratur in dominico -e, quae sola Christi sanguinem non possit exprimere. HIL. op. hist. frg. 2, 5. OPTAT. 1, 16 cum praeponeret *Lucilla* -i salutari os nescio cuius hominis mortui. 6, 2 fregistis -es, Christi sanguinis portatores. 6, 5. VVLG. I Cor. 10, 16 -x benedictionis, ... nonne communicatio sanguinis Christi est? 10, 20 non potestis -em domini bibere et -em daemiorum. HIER. epist. 114, 2 sacros... -es et sancta velamina et cetera quae ad cultum dominicae pertinent passionis. DIDASC. apost. 29, 20 si... non velit *gratiam agere* super -em dicat *presbyter peregrinus*. 10 Avg. c. Faust. 20, 13 noster panis et -x, non quilibet... sed certa consecratione mysticus fit nobis, non nascitur. ALC. AVIT. hom. 1 *tit.* p. 103 die natali -is. 3 p. 106, 22 -x, quem vos gaudetis gustasse, cunctorum est. CONC. Aurel. a. 541 p. 88, 9 PRIMAS. in I Cor. 10, 16 INSCR. christ. Leblant 165. *in scriptura sacra: sumitur pro passione Christi et in malam partem pro poena passione morte sim. cuiuslibet.* HIL. myst. p. 12, 6 quamquam potatus in euangelis -x mortem passionis ostendat. FILASTR. 92, 3 AMBR. in psalm. 37, 17 in Luc. 7, 100 HIER. epist. 44 in Ezech. 23, 28 sqq. p. 269 in Matth. 20, 22 EVCHER. form. 7 p. 41, 1 ORIG. in Matth. 16, 6. ITALA et VVLG. psalm. 10, 7 ignis et sulphur et spiritus procellarum, pars -is eorum (AVG. *ad loc.* haec poena eorum [*peccatorum*] est atque exitus. CASSIOD. in psalm. 10, 8). psalm. 74, 9 -x in manu domini vini meri plenus misto (AMBR. in psalm. 37, 17 plenus erat -x, cum mors per triduum mandaretur. *ibid.* duos -es lego, unum mortis. AVG. *ad loc.* -x vini meri plenus mixto videtur mihi esse lex. CASSIOD. in psalm. 74, 8. PAVL. NOL. epist. 40, 5 -x fragilitatis nostrae in manu domini). VVLG. psalm. 115, 13 -em salutaris accipiam (AMBR. in Luc. 5, 59 hoc est passionem. HIER. et PROSP. *ad loc.*) Is. 51, 17 bibisti, *Ierusalem*, ... -em irae eius (*domini*), usque ad fundum -is soporis bibisti (HIER. *ad loc.* p. 596 notandum quod -x iste furoris domini gladius eius sit, qui in medio mittitur peccatorum *eqs.*). Is. 51, 22 tuli de manu tua -em soporis, fundum -is indignationis meae. Ier. 25, 15. 25, 17. 25, 28 (HIER. in Ier. 25, 15 p. 1017 propinatio -is et -is meri sive non mixti domini furoris indicium est. *ibid.* pro poena meraco -e propinantur). VVLG. Ier. 49, 12 quibus non erat iudicium, ut biberent -em, bibentes bibent. 51, 7 -x aureus Babylon in manu domini (apoc. 16, 19 HIER. epist. 133, 3 Ps. PROSP. vocat. gent. 2, 11). thren. 4, 21 ad te quoque perveniet -x. Ezech. 23, 31 sqq. dabo -em eius (*sororis*) in manu tua... -em sororis tuae bibes profundum et latum... ebrietate et dolore repleberis, -e maeroris et tristitiae, -e sororis tuae Samariae (HIER. in Ezech. 23, 28 sqq. p. 269 dominus dat -em tormentorum meracissimum, ut quidquid fellis amaritudinisque est, auferat a peccatoribus et pristinae eos restituat sanitati et ipse -x erit profundus et latus, profundus poenarum magnitudine, latus tempore captivitatis *eqs.*). Hab. 2, 16. Matth. 20, 22 potestis bibere -em, quem ego bibiturus sum? (Marc. 10, 38 IVVENC. 3, 593. 596 HIL. in Matth. 20, 9 ZACCH. 2, 15 EXPOS. fid. p. 287, 12). Matth. 20, 23 -em... meum bibetis (Marc. 10, 39). 23, 25/26 vae vobis, scribae et Pharisei... quia mundatis quod deforis est -is et paropsidis... munda prius, quod intus est -is et paropsidis. Luc. 11, 39 (HIER. in Matth. 23, 25/26 quod foris hominibus ostenderent sanctitatem... intrinsecus autem essent vitiorum sordibus pleni). Matth. 26, 39 transeat a me -x iste (Marc. 14, 36 Luc. 22, 42 HIL. trin. 10, 37 PRISCILL. tract. 6, 99). 26, 42. Ioh. 18, 11 -em, quem dedit mihi pater, non bibam illum? (PAVL. MED. bened. 2, 5). apoc. 14, 10. RVFIN. hist. 4, 15, 33 ut particeps existere martyr et -is Christi tui. AVG. serm. 88, 8 sanari non potes, nisi amarum -em biberis, -em tentationum... -em tribulationum angustiarum passionum. Ps. PROSP. carm. de prov. 875 -em crucis ac vitae libare verentes vipereum obducto potamus melle venenum (*cf.* PROSP. carm. de ingrat. 934 viperei -is gustum procul excutiamus). SIDON. epist. 9, 4, 2 quod ad promissa convivia patriarcharum vel ad nectar caelestium poculorum per amaritudinem terrenarum -es perveniretur. *nota pro ipso Christo:* ZENO 2, 27, 3 Christum, -em pretiosum, quem persecutores paulo ante calcando fuderant, gustant credentes facti. *in bonam partem pro salute:* ITALA et VVLG. psalm. 15, 5 dominus pars hereditatis meae et -is mei (AVG. *in loc.* bibant alii mortiferas voluptates, portio -is mei dominus. Ps. RVFIN. *ibid.* -x... secundum contemplationem veritatis praebens laetitiam scientiae illi qui ex affectu bibit. -em hunc propinat vitis vera. CASSIOD. in psalm. 15, 6 -x *pertinet* ad venerabilem passionem, qui sobrie potatus confert gloriosissimam resurrectionem et intuendum, quod voluntas distributio domini frequenter -x ponatur). 22, 5 -x meus inebrians quam praeclarus est! (AVG. in psalm. 10, 7 iustorum -x tuus inebrians quam *eqs.* CASSIOD. in psalm. 10, 8 -x... et in bono dicitur ut est -x tuus inebrians *eqs.*, -x enim mensura est, qua potantur animae). 115, 13 -em salutaris accipiam (AMBR. in psalm. 37, 17 duos -es lego... alterum vitae. PAVL. NOL. carm. 27, 292 epist. 40, 9).

2 vas culinarium, coquinarium, fabrorum: CATO agr. 39, 2 haec omnia... in -em novum indito... eo dolia sarcito. 80 encytum ad eundem modum facito, uti globos, nisi -em pertusum cavum habeat. LVCIL. 135 mel regionibus illis incrustatus -x rutai caulis habetur (*cf.* SCRIB. LARG. 135). Ov. fast. 5, 509 stant -es *super flammis*: minor inde fabas, olus alter habebat. VITR. 6, 1, 8 -es duo in una fornace aequae cocti. VAL. MAX. 2, 4, 5 adrepto -e aquam... eo, unde fumus erat

obortus... pertulit... calefactamque aquam pueris bibendam dedit. SCRIB. LARG. 122 transfunduntur... cyathi cum his, quae sunt in mortario, -e novo et super carbones imponitur. PERS. 6, 20 qui tinguat *natalibus* olus siccum muria vafer in -e empta. PLIN. nat. 29, 95 *cantharides* conduntur in -e fictili non picato et linteo conligato. 30, 138 *lacertam* in -e novo inligatam in fumo poni. 32, 78 aceti cyathum in -e novo... decoquere. 32, 122 *ranarum* in -e novo combustarum. 33, 123 *hydrargyrum* aereis mortariis pistillisque trito minio ex aceto aut patinis fictilibus impositum ferrea concha, -e coopertum..., dein sub patinis accenso... igni atque ita -i sudore deterso. 35, 195 coquitur *terra* in -bus crebro concussis. PORPH. Hor. carm. 1, 31, 10/11 -bus *fictilibus* quibusdam pontifices virginesque Vestales in sacris utuntur. CAPITOL. Maximin. 4, 3 sudores saepe suos excipiebat et in -es... mittebat. APIC. 2, 47 in *isicia de pullo*: piperis grana XXXI conteres, mittis liquaminis optimi -em careni tantundem. CASS. FEL. 9 p. 16 decoques in aquae -es latiores numero III. nota pro mensura: METROL. p. 128, 18 -x ciatus IX.

3 vas in quo arbores seruntur: CATO agr. 52, 1 in arboribus, uti radices capiant -em pertundito... eum qualum aut -em terra impleto calcatoque bene in arbore relinquito. 52, 2 qualum incidito ex ima parte perpetuum, sive -x erit, conquassato. cum eo qualo aut -e in scrobe ponito. 133, 2. 3.

4 vas liquorem lychni tenens: PAVL. NOL. carm. 23, 128 ferro vitreae inseritur penetrabilis ansa lucernae auritusque -x tribus undique figitur unciis. funditus albet aqua, super undam flavet olivo. 23, 138.

II modulus aeneus in aqueductibus: FRONTIN. aq. 36 <-is> positio habet momentum. in rectum et ad libram conlocatus modum servat *eqs. ibid.* est autem -x modulus aeneus, qui rivo vel castello induitur; huic fistulae adplicantur. longitudo eius habere debet digitos non minus duodecim, lumen [id est] capacitatem, quanta imperata fuerit. excogitatus videtur, quoniam rigor aeris difficilior ad flexum non temere potest laxari vel coartari. 105 procurator -em eius moduli, qui fuerit impetratus, adhibitis libratoribus signari cogitet, diligenter intendat mensurarum... modum et positionis notitiam habeat *eqs.* 112. 113. PAVL. NOL. carm. 21, 715 *Abella* per insertos -es sibi prima fluentum vindicat. 21, 750. *Bannier.*

2. calix v. calyx. 1. calla v. callis. 2. calla v. cella.
callaica, -ae f.; cf. aut c. callaina aut c. nom. propr. Callaeci.
nomen gemmae, fort. similis eius, quae callaina aut callais. PLIN. nat. 37, 151 -am vocant e turbido callaino. ferunt plures coniunctas semper inveniri. 1, 37, 56. SOL. 20, 14 in Germaniae continentibus gallaica reperitur, quam gemmam Arabicis anteponunt. ISID. orig. 14, 4, 4 *Germania* mittit et gemmas, crystallum et succinum, callaicum (callainum vel callacium *al. codd.*) quoque viridem. 16, 7, 10 -a colore viridis, sed pallens et nimis crassa, nihil iucundius aurum decens, unde et appellata (*sc. ex 'auro Callaico'*). nascitur in India vel Germania (Carmania PLIN.) *eqs.* (ex PLIN. nat. 37, 110, ubi callaina). **callaicus v. nom. propr.**

callainus, -a, -um, κάλλιuvος. GLOSS. venetus, venetianus. colore pallido et viridi. MART. 14, 139 iungere nescisti nobis, o stulte, lacernas (*i. cucullos*), indueras albas, exue -as. CORP. XIV 2215, 18 (*Nemore Dianae*) res traditae fanis utrisque... vestem Siricam (*i. Sericam*) purpuream et -am. INSCR. Ephem. epigr. VIII p. 154 n. 624 (*Signiae*) Bone deae tunicas duas et palliolum rasas caleinas (*cf. Bücheler, Jahrb. Phil. 1886 p. 113*). *fem. subst. callaina, -ae f. nomen gemmae, κάλλιαις; v. Blümner, Technologie III 248.* PLIN. nat. 37, 110 comitatur eam (*gemma topasum*) similitudine propior quam auctoritate -a (*sic B, callain vel callais al. codd.*), e viridi pallens, nascitur post aversa Indiae *eqs.* 37, 110/112 *fusius.* 1, 37, 33 de -a. 37, 147 augitis non alia videtur multis esse quam -a lapis. ISID. orig. 14, 4, 4 et 16, 7, 10 *v. supra l. 44 sqq.* *masc. subst. callainus, -i (sc. lapis) eadem gemma.* MARCIAN. dig. 39, 4, 16, 7 -s (*inter gemmas*). AVELL. p. 753, 7 hyacintho vero vel -o purpureus color est aliquanto consimilis. *neutr. subst. callainum, -i ipse color.* PLIN. nat. 37, 151 callaicam vocant e turbido -o.

callais f., κάλλιαις, nomen gemmae; v. callaina. PLIN. nat. 37, 151 -is sappirum imitatur, candidior et litoroso mari similis. 1, 37, 56.

callarias, -ae m., κάλλιαις, nomen piscis. PLIN. nat. 9, 61 asellorum duo genera, callari<ae> (calliri *R.*, colliri *rell.*, collyri *vulgo editur*) minores et bacchi. 32, 146 -as (callyris vel collyris *codd.*), asellorum generis, si minor esset. *Mbr.*

calleo, -uī, -ēre [cf. c. callum, callescere, con- oc-callescere. Th.] NON. p. 257 callet significat scit, hoc est, calliditate, quae est urbana scientia. p. 258 callet etiam dictum a callositate. EVGRAPH. Ter. Haut. 548 calleo: peritus et doctus sum. SCHOL. Ter. p. 120, 9 astutus sum, vel prudenter scio. p. 156, 29 scio et callide provideo. GLOSS. *τετέλωμαι.* novi, intellego, novi vel intellego, scio. prudens <sum>. callet: *οἶδεν.* astute novit, usitatissima habet. calleat: noverit vel callide sciat. noverit vel astute sciat. sciat, excellat. callere: scire et tenere [obscurum GLOSS. V 174, 32 callit auxitat]. *perf. calluerunt* NON. p. 89. PHOC. gramm. V 437 sunt... quae... in participiis futuri temporis deficiunt, ut... calleo. *ad orthogr.:* ARVS. gramm. VII 489 kalleo.

I proprie i. q. callum habere, indurescere: PLAVT. Pseud. 136 plagis costae -ent. Poen. 305 magis -o quam aprugnum callum -et (579). CAECIL. com. 14 tun iam -bis, ille festus desidet? AETNA 261 -ent rure manus. PLIN. nat. 11, 211 antiqui abdomen vocabant *sumen* priusquam -eat.

II translate i. q. scire, callidum, peritum esse: A *intrans.:* PLAVT. Persa 176 memini et scio et -o et commemini. 380 docte -o. Poen. 574 quid velim vos, scitis. :: -emus probe. 578 vide sis -eas. ACC. trag. 28 melius quam viri -ent mulieres. SVLP. RVF. Cic. epist. 4, 5, 2 qui non in illis rebus exercitatus animus -ere iam debet atque omnia minoris existimare. PRVD. cath. 11, 20 paterno ex pectore sophia -bas prius. CYPR. GALL. gen. 1259 trepidus (*Pharao*) cunctos, qui -ent, adfore iussit. *cum abl.:* ACC. praetext. 8 quod periti sumus in vita atque usu -emus magis (Liv. 35, 26, 10 quorum usu -ret. VAL. MAX. 8, 12, 1 qui cotidiano usu eius [*iuris praedictorii*] -bant). ACC. trag. 475 satin astu et fallendo -et? PETRON. 134 his ego -ens artibus (SEPT. SER. carm. frg. 13 -et senium arte vivendi [*multi con. bibendi*]). SOL. 8, 7 populum istum -ere arte sagittaria. ACT. Achat. 3 Dalmatae... latrocinandi arte -entes). SIL. 6, 91 -bat bellis. APVL. flor. 17 p. 80 etsi fidibus adprime -rem. Ps. APVL. Ascl. 3 quantum mente vales, quantum -es astutia. SPART. Hadr. 2, 4 a patruo magno... peritia caelestium -ente. Pesc. 9, 6 Severum de mathesi, qua -bat, dixisse. IVST. 24, 4, 3 augurandi studio Galli praeter ceteros -ent. SVLPICIA sat. 10 teque (*Calliopen*), quibus princeps et fecundissima -es, aggredior. PROB. Verg. ecl. 6, 74 Triton... a Circe venena accepit, quibus illa -bat. MART. CAP. 3, 228 hanc... feminam tali multorum curatione -entem cum... nonnulli Iatricen... aestimarent. *cum ad:* PLAVT. Truc. 932 omnes homines ad suum quaestum -ent et fastidiunt. AMM. 15, 2, 4 Arbetio ad innectendas letales insidias vitae... perquam -ens. 21, 3, 5 Vadomarius... ad perstringendum fallendumque... -ens. *cum in:* COLVM. 3, 17, 3 in re rustica multum -entibus. PLIN. nat. 8, 91 -ent... in hoc cuncta animalia. 9, 86 *polypus* in re quodam modo familiari -et. AMM. 15, 3, 4 in conluctationibus -ere nimis quidam solent artifices palaestritae. HIER. Didym. spir. 9 qui vehementer in disputationibus -ent. CYPR. GALL. exod. 271 mens... paribus -bat in actis.

B transit.: *cum acc. (cf. NON. p. 482 -et illam rem pro illa re. ARVS. gramm. VII 489, 11 -o illud):* PLAVT. Most. 279 perdocte cuncta -et. TER. Ad. 533 ego illius sensum pulchre -o. AFRAN. com. 124 istaec malitiosa non tam -o. POMPON. Atell. 118 *Marsa* in colubras -et cantiuunculam. CIC. Balb. 32 ignosco tibi, si neque Poenorum iura -es... neque nostras potuisti leges inspicere (GELL. 16, 10, 3 aspiciens quendam in eo circulo ius civile -entem. AMM. 30, 4, 12 altius... iura -ere). BRVT. Cic. ad Brut. 1, 17, 5 illa -ere videtur Philippus. HOR. ars 274 legitimum... sonum digitis -emus et aure. LIV. 39, 40, 5 urbanas rusticasque res pariter -bat *Oato.* PERS. 4, 5 dicenda tacendave -es. PLIN. nat. 9, 129 omnes... praemia vitae suae -eant. TAC. ann. 13, 3 Tiberius artem quoque -bat, qua verba expenderet (APVL. flor. 9 p. 36 fateor... me sellularias quidem artes minus -ere. RVFIN. Orig. in gen. 2, 2 artem geometricam, quam praecipue Aegyptii -ent). GELL. 20, 1, 20 quis... disciplinae suae leges tam scito... -et, quam leges tu nostras decemvirales percalluisti? (APVL. apol. 25 nosse atque scire atque -ere leges caerimoniarum). APVL. flor. 3 p. 11 nihil aliud plerique -bant quam Vergilianus upilio. 19 p. 93 *Asclepiades* observationem probe -bat. SOCR. 2 p. 120 quos (*circulos*) probe -et, qui signorum ortus et obitus comperit. ARNOB. nat. 3, 22 sciat ipse... quod alterum -ere constituit. OPT. PORF. carm. 22, 16 bona -es. AVIEN. Arat. 1406 magnos caeli -ere tumultus. AVSON. 210, 8 historiam -ens Livii. 211, 26 -entes mython plasmata et historiam. SYMM. epist. 1, 3, 2 adprime -es epicam disciplinam. 10, 1, 2 qui medicinam -ent. HEGES. 5, 13 ille qui -ret Iudaeorum insidias. AMM. 15, 5, 37 spernendo... id genus parum -entes. 15, 7, 8 dicebatur... fatidicorum sortium fidem... -ens. 21, 1, 6 praesagia multa, quae -bat (24, 4, 26). 22, 16, 17 *Alexandrini* scientiam -ent, quae fatorum vias ostendit (HIER. epist. 98, 17 qui struendarum domorum -ent scientiam). 28, 4, 21 videre licet ignobilem artis tesserariae -entem arcana. 30, 1, 17 intentiones Circeas... -ere. MACR. sat. 7, 16, 1 siquid -et vestra sapientia. ENNOD. opusc. 2, 50 illi nescierunt, quod vos optime -etis. *nota:* AVSON. 205, 12 Scaurum Probumque corde -ens intimo. *sequitur infin.:* PACVV. trag. 75 omnes... -ent dominum imperium metuere. LVCR. 2, 978 multa... de rerum mixtura dicere -ent. HOR. carm. 4, 9, 49 duramque -et *beatus* pauperiem pati. CVRT. 3, 2, 14 obsistere, circumire, discurrere in cornu, mutare pugnam non duces magis quam milites -ent. PERS. 5, 105 speciem dinoscere -es. SIL. 16, 57 nil trepidans retro iactare bipennem -bat. IVV. 4, 142 -bat... deprendere morsu. ANTH. 179, 2 urbanos -ens fundere vita locos. Ps. RVFIN. Ios. bell. Iud. 1, 11 sed eadem mire -bat res administrare maiores. ENNOD. carm. 2, 65, 4 tu... per ambages nulli spectabilis esse -es. dict. 21, 17 p. 487, 26 *pater* -ens imponere necessitatem mentibus per auditum. CASSIOD. var. 2, 3, 6 *amicitiam* societas bonorum morum -et infundere. *acc. c. inf.:* SISENNA hist. 44 L. Memmium... quem M. Livi consiliarium fuisse -bant. APVL. met. 1, 3 minus hercule -es pravissimis opinionibus ea putari mendacia. *enuntiatum interrogativum:* TER. Haut. 548 quo pacto id fieri soleat, -o. APVL.

Plat. 2, 23 quemadmodum carere vitiis debeat, -et. AMM. 15, 7, 8 quae ... augurales portenderent alites scientissime -ens. 28, 1, 7 parentis ... quid augurales alites vel cantus monerent oscinum adprime -entis. HIER. epist. 52, 6 in quo litore concha lecta sit -o. MACR. sat. 7, 1, 4 quae locus et tempus exigit, ego non -o (*Isocrates, οὐκ ἐγὼ δεινός*). 7, 4, 3 quid conveniat corporibus non minus -et.

additur quantopere vel quomodo quis callet: apprime: APVL. flor. 17 p. 80 SYMM. epist. 1, 3, 2 AMM. 28, 1, 7. altius: AMM. 30, 4, 12. docte: PLAVT. Persa 380 (Most. 279 per-). melius: ACC. trag. 27 AFRAN. com. 3. mire: PS. RVFIN. Ios. bell. Iud. 1, 11. multum: COLVM. 3, 17, 3. nimis: AMM. 15, 3, 4. optime: ENNOD. carm. 2, 65, 4. perquam: AMM. 15, 2, 4. praecipue: RVFIN. Orig. in gen. 2, 2. probe: PLAVT. Poen. 574 APVL. flor. 19 p. 93 Socr. 2 p. 120. pulchre: TER. Ad. 538. scientissime: AMM. 15, 7, 8. scite: GELL. 20, 1, 20. *synonyma:* cognoscere, meminisse (commemnis), nosse, percallescere, scire. *opposita:* ignarum esse, nescire. *derivata:* callesco, callitia.

part. adi. callēns, -entis. i. q. peritus, callidus: GLOSS. sciens vel intellegens. 1 *absol.:* de hominibus: COLVM. 4, 27, 4 prudentis est ac maxime -is vinitoris. *subst.:* IVL. VAL. 1, 20 militiae vis eiusmodi res est, uti magisterio -ium ordinata ... fiducia virium exsequenda sit. *de rebus:* IVVENC. 1, 260 -s ... cura Magorum. HIER. epist. 82, 6 tam argutum et -s ... ingenium (AVG. epist. 9, 2). 2 *iungitur cum gen.:* GELL. 17, 5, 3 rhetoricus ... utriusque linguae -s. AMM. 16, 12, 32 alios ... bellandi usu diutino -es ... ordinans. PRVD. ham. 223 omne animal diri -s sollertia furti imbut. CLAVD. MAM. anim. p. 107, 16 rerum -s. *adv. callenter:* APVL. met. 4, 16 satis callenter curiosos aspectus Thrasyleon ... inhibebat.

callēscō (callisco), -lescī (-luī), -ere [cf. c. callere. Th.]. i. q. callum obducere: CATO or. frg. 37, 2 aures nobis calliserunt ad iniurias (NON. p. 89, 26 calliserunt pro [ut] calluerunt. GLOSS. V 639, 41). *composita:* con- in- oc- percallescere. *Probst.*

callias (callion), acc. -an (-ada? v. l. 37), κάλλιον, καλλιᾶς, nomen herbae: PLIN. nat. 21, 177 *trychni vel strychni* alterum genus ... halicaccabon vocant, alii callion, nostri autem vesicariam. 1, 21, 104 callias (calittis vel calitha *codd.*). DIOSC. 3, 149 *anthemiam* aut ... callian (camean *cod.*) *vocant* (DIOSC. gr. 3, 137 W. *χρυσοκαλλιαν, οἱ δὲ καλλιαν καλοῦσι*). 4, 68 stricnon hypnoticon alii halicaccabon aut -an vocant (DIOSC. gr. 4, 72 W. *κακκαλίδα vel κακκαλλιαν vel κακκαλίδα codd.*). *Stadler.*

calliblepharātus, -a, -um a calliblepharum. PLIN. nat. 32, 61 addunt peritiores notam ambiente purpureo crine fibras *ostreorum*, eoque argumento generosa interpretantur -a (-pharata aut -brepharata aut callibiae pharata *codd.*, -phara *vulgo*) appellantes.

calliblepharum (-on), -ī n., καλλιβλέφαρον. nom. sing. -on: MARCELL. med. 8, 138. 203. 213 (at *idem* 8, 74 -um). VARRO Men. 370 quos (*oculos*) -o naturali palpebrae tinctae vallatos mobili saepto tenent. PLIN. nat. 21, 123 folia *rosae* uruntur in -um. 23, 97 nuclei palmarum ... -a faciunt addito nardo. 28, 168 medulla bubula ... -i modo fuligo in hoc usu temperatur. 33, 102 plerique platyophthalmion id (*stibium*) appellavere, quoniam in -is mulierum dilatet oculos. 35, 194 *ampelitis* medicamentis additur, praecipue in -is et inficendis capillis. TERT. cult. fem. 2, 10 angeli iam ipsum -um docuerunt. MARCELL. med. 8, 74 -um xerocollyrium. 8, 138 ex hirundinum pullis fit -on bonum. 8, 179 *lucernae* fumo sive fuligine pro -o utere. 8, 203 collyrium siccum -on conficitur sic. 8, 213 descriptio xerocollyrii quod -on dicitur. *Mbr.*

calliblepharus, -a, -um v. supra l. 45.

callicula v. caligula et gallicula.

calliculus, -ī m. diminutive a callis. PS. AVG. cons. mort. 1, 6 undique insidiae a spiritualibus, a corporalibus inimicis, undique errorum -i sunt praeparati (cf. Paucker, *Ztschr. f. österr. Gymn.* 27, 608). *nisi forte est calliculus 4 p. 150, 61. Meister.*

**calliditas, -ātis f. a callidus.* GLOSS. *πανουργία*. astutia. CIC. off. 1, 63 scientia, quae est remota ab iustitia, -s (ex PLAT. Menex. p. 246, ubi *πανουργία*) potius quam sapientia est appellanda. *pluralis:* TER. Haut. 887 LACT. inst. 2, 12, 17 AMM. 29, 6, 12 RVFIN. hist. mon. 29 PS. RVFIN. in psalm. 17, 38 AVG. serm. 161, 7, 7 COD. Iust. 3, 10, 8. PALLAD. hist. mon. II 10 p. 361^c al.

I *i. q. versutia, astutia: de orationis facilitate et in bonam et in malam partem, de eloquentia sophistica:* TER. Haut. 887 venire in mentem Syri -es. CIC. S. Rosc. 61 restitue nobis aliquando veterem tuam illam -em atque prudentiam. Cael. 63 o magna vis veritatis, quae contra hominum ingenia, -em, sollertiam ... facile per se ipsa defendat. *part.* 136 deinde genus eiusmodi -is et calumniae trahatur in odium iudicis cum quadam invidiosa querela. div. 1, 35 quae est ... ista -s res vetustate robustas calumniando velle pervertere? VAL. MAX. 7, 3 ext. 1 in ... equisone -s. SEN. epist. 49, 12 nec ... quicquam minus convenit quam subdola ista -s animis magna conantibus. ASCON. Corn. p. 69 esse oratoriae -is [ius] ut. . eisdem rebus ab utraque parte vel a contrariis utantur. QVINT. inst. 2, 5, 7 occulta -s. 4, 2, 126 effugienda ... omnis -is suspicio. decl. 334 p. 310, 10 has illi (*iudices*) artes timuerunt, hanc -em advocatorum *cf.*

COD. Theod. 10, 15, 3 (a. 340) -e praevaricationis. TAC. Agr. 9 quin castrensium iurisdictio ... -em fori non exercent. PS. APVL. Ascl. 14 homines ... sophistarum -e decepti. MAR. VICTORIN. in Phil. 2, 5 placere velle ... ingenti -e. HIER. hom. Orig. in Ier. 5 p. 801 ad ... stultitiam arguendam dialecticam, -em et profundorum sensuum acumen adhibere. RVFIN. Adamant. 5, 4 quid arte et -e veritatem vultis obtegere? Orig. in cant. 2 p. 125^A -e sermonum. 4 p. 194^B argumentorum -e et saepius. AVG. in psalm. 66, 7 quid ibi valebit -s accusatoris, ubi est testis conscientia ...? AVIAN. fab. 10, 10 *equus* distulit (dispulit *L*) admota -e iocum. *cf.* 31, 8 *mus* distulit hostiles -e minas. *de bellandi peritia:* RHET. Her. 4, 27, 37 nihil Corinthis erudita -s praesidii tulit. CIC. har. resp. 19 nec numero Hispanos nec robore Gallos nec -e Poenos ... superavimus (VAL. MAX. 7, 4, 4 illa toto terrarum orbe infamis Punica -s Romana elusa prudentia Hannibalem Neroni ... decipiendum tradidit). HIRT. Gall. 8, 16, 3 fuga timoris simulque -is plena. BELL. Alex. 71, 2 cognita -e hominis (*Pharnacis*). SALL. Iug. 107, 3 nihil dolo factum ac magis -e lugurthae. LIV. 42, 47, 7 non versutiarum Punicarum neque -is Graecae esse, apud <quos> fallere hostem quam vi superare gloriosius fuerit (SIL. 14, 338 -s Graia atque astus ... Marcellum ... arcebat). VAL. MAX. 1, 8 ext. 15 Aristomenis ... cor, quod Athenienses ob eximiam -em exectum pilis refertum invenerunt. 7, 3, 3 Scipio ... superior praesidium -is amplexus est. *ibid.* -s ducis providit. 7, 4 pr. illa ... pars -is egregia et ab omni reprehensione procul remota, cuius opera ... Graeca pronuntiatione strategemata dicantur. 7, 4, 2 iuvenili -i senilis astutia respondit. FRONTIN. strat. 1, 8, 7 *Antiocho Hannibal* utilis erat propter -em et peritiam bellandi. 2, 3, 20 suspecta -e recedentium. VOPISC. Aurelian. 21, 2 causa ... huius periculi perfidia et -s barbarici fuit motus. AVSON. 400, 1 nec emerita adversus tirunculos arma concutiat veterana -s. AMM. 26, 9, 4 contra has -is argutias ... consuluit imperator. 29, 6, 12 barbari ... parum ad has -es dimicandi sollertes. CLAVD. carm. min. 9, 29 additur armis -s. AVG. serm. 161, 7, 7 quibuslibet -bus hostem fefellerit. *a scriptoribus christianis de diabolo ac daemonibus usurpatur:* LACT. inst. 2, 12, 17 criminatores ... omnes fallacias et -es suas ... intendit. HIL. in psalm. 118 aleph 8 est ... eius *diaboli* haec propria -s instigare ad peccandum. PRISCILL. tract. 7, 114 -s inimici. HIER. epist. 45, 4 o satanae -s semper sancta persequens. PAVL. MED. bened. 6, 2 in serpente ... -s illius (*antichristi*) praefiguratur. RVFIN. hist. mon. 29 *daemonum ac monstrorum* molestias et -es ferre. PS. RVFIN. in psalm. 17, 38 immundorum spirituum -es ... cognoscere. AVG. civ. 21, 6 ut *daemones* inlicitantur ab hominibus, prius eos ipsi astutissima -e seducunt. SACR. Leon. p. 459 inimicus, qui hominem ... viperea -e subvertit (POMER. 3, 2, 1 serpentina -e). *cum nota vituperationis, fere i. q. dolus malus:* CIC. Q. Rosc. 20 nonne ipsum caput et supercilia illa penitus abrasa olere malitiam et clamitare -em videntur? div. 1, 105 neque ... in pastoribus illis ... nec in ipso Romulo haec -s esse potuit, ut ad errorem multitudinis religionis simulacra fingerent. off. 3, 113 fuit ... stulta -s perverse imitata prudentiam. SALL. epist. Mithr. 12 quos ignavia aut prava -s ... armis abstinuit. Ov. epist. 19, 126 te ... mea laedi -e puto. VAL. MAX. 7, 3 ext. 7 huic vaframento consimilis illa -s. SEN. contr. 1, 7, 16 Cestius ... dixit non iram fuisse illam patris, sed -em (*cf.* contr. exc. 1, 7). SEN. dial. 3, 19, 6 his (*minoribus sceleribus*) inest latens et operata et inveterata -s. MART. 11, 50, 2 Phylli ... tanta -e rapis. TAC. ann. 11, 3 *Asiaticus* cum se honestius -e Tiberii ... periturum dixisset. GELL. 6 (7), 18, 10 eorum (*captivorum*) fraudulenta -s tam turpis esse existimata est, ut. APVL. met. 11, 10 sinistra palmula, quae genuina pigritia, nulla -e, nulla sollertia praedita videbatur aequitati magis aptior quam dextera. TERT. anim. 2 meminerimus ... apostatarum spirituum, qui huiusmodi quoque ingeniorum -e omnem faciem saeculi instruxerint. *saepissime VLP., ex. gr.:* dig. 2, 14, 7, 9 dolus malus fit -e et fallacia. 4, 3, 1 pr. adversus varios et dolosos, qui aliis offuerunt -e quadam (*cf.* 10, 4, 11. 1. COD. Iust. 5, 17, 3 *dare* operam, ut, quae contra fas gesta sunt, fructum -is obtinere non possint). 4, 3, 1, 2 dolum malum esse omnem -em fallaciam machinationem ad circumvenendum fallendum decipiendum alterum adhibitum. 50, 14, 2 si dolo et -e creditorem circumvenerit. 50, 17, 47, 1 si dolo et -s intercessit (COD. Iust. 4, 44, 8 dolus ex -e atque insidiis emptoris). PORPH. Hor. carm. 1, 5, 1 cuius (*Pyrrrhae*) -em memorans. 3, 15, 2 nequitiae ... -i et malitiae. ARNOB. nat. 5, 3 quibus lusura se modis astutia esset -sque mortalis (EVGRAPH. Ter. Andr. 723 exprompta malitia i. e. manifesta -e opus est et astutia. Eun. 988 astu et -e. LEX Visig. 5, 4, 17 contra notandae -is astutiam praeceptum ... opponi). VOPISC. Tac. 2, 4 interfecto fraude Aureliano ... -e servi nequissimi. CAPITOL. Gord. 31, 7 peregrina -e. SPART. Hadr. 22, 9 -e ditatos ... odio habuit. MAR. VICTORIN. in Eph. 4, 14 nequitia ... hominum et -s et astutia. HIL. op. hist. frg. 1, 4 proferre ... opus ... impia fallacissimorum hominum -e renovatum. PANEG. 11, 20 adsentandi mira -s. OPTAT. 6, 8 p. 157, 3 iungitur una geminata fraude -s. CLAVD. carm. min. 30, 232 -s nocitura. *nota:* ZACCH. 2, 16 talis sententiae -e. RVFIN. hist. 4, 7, 6 versutia et -s viri ad decipiendum nimis apta (*δεινότης τῆς ... γοητείας*). AVG. serm. ed. Mai 79, 3 o inperspicax -s et inconsiderata versutia. AVIAN. fab. 27, 6 admovet *cornix* omnes ... nova -e dolos.

FAVST. REI. grat. 1, 4 p. 19, 5 dolosa -e (CONC. Arvern. a. 535 p. 66, 28 -e subdola). EVGRAPH. Ter. Andr. 461 mulierum -e. 599 non recta -e. INST. Iust. 4, 1, 8 -i obviam euntes. NOVELL. Iust. 38, 4. GREG. TVR. Franc. 9, 20 praesentia statuta sub quacumque -e transcendere. ISID. vir. ill. 14 *Fulgentius* obnititur eius (*Fausti*) profundam destruere -em. cum *ironia*: Ov. epist. 15, 300 o mira -e virum! PETRON. 15 ridere acumen... cocionum..., quod nobis ingenti -e pecuniam reddidissent.

II *i. q. prudentia, acies ingenii*: RHET. Her. 3, 2, 3 prudentia est -s, quae ratione quadam potest dilectum habere bonorum et malorum. CIC. part. 76 quae prudentia, quae -s quaeque... sapientia appellatur, haec scientia pollet una. nat. deor. 3, 75 istam -em hominibus di ne dedissent! qua perpauci bene utuntur, qui tamen ipsi saepe a male utentibus opprimuntur, innumerabiles autem improbe utuntur. NEP. Eum. 1, 3 vincebat... omnes... -e et celeritate ingenii (PLIN. nat. 37, 195 -i ingeniorum contingit. SPART. Carac. 2, 1). reg. 3, 5 quos (*Hamilearem et Hannibalem*) et animi magnitudine et -e omnes in Africa natos praestitisse constat. FLOR. epit. 2, 17, 15 Viriatus... vir -is acerrimae.

syn.: ad I: argutiae, ars, astus, astutia, calumnia, dolus, fallacia, fraus, malitia, molestia, nequitia, peritia, simulatio, vafrementum, versutia. ad II: celeritas ingenii, prudentia, sapientia. *opp.*: ad I: aequitas, oratio simplex.

callidulus, -a, -um *diminutive a callidus*. ARNOB. nat. 2, 68 hunc... morem non fraude callidula... mutastis?

1. **callidus**, -a, -um [*cf. c. umbr. (buf) kaleduf, (buf) calersu 'boves callidos', gr. κηλάδες αἴγες αἱ ἐν τῷ μετόπῳ σημεῖον ἔχουσαι τλοσιδέες* (HESYCH.), *lituan. kalybas 'canis circum album in collo habens' et c. caligo, fortasse c. nominibus Caledus Κάληδος, Caledius. Bücheler hoc vocabulum a 2. callidus non diversum esse putat, v. Archiv 1 (1884) 106. Th.*] ISID. orig. 12, 1, 52 equi qui frontem albam habent, callidi (*sic Arev., calidi codd.*) appellantur. huc pertinent fort. GLOSS. II 359, 57 *λενκομέτωπος* -us (caevodus *Harlei., candidus Laudun.*) et 96, 31 *calculosus λενκομέτωπος*. CHIRON 795 iumento ut maculam albam facias, ... hoc facies et si volueris cal(1)idum facere.

*2. **callidus**, -a, -um [*a callere. Th.*] SERV. Aen. 4, 405 callis est semita tenuior, callo pecorum praedurata, unde et callum et -os dicimus (GLOSS. Plac. V 51, 15). *nota scripturam calledam*: CONC. Paris. a. 573 p. 147, 14. *calleda*: CONC. Clipp. a. 626/27 p. 197, 18. CIC. nat. deor. 3, 25 versutos eos appello, quorum celeriter mens versatur, -os autem, quorum, tamquam manus opere, sic animus usu concalluit (*cf. DVB. NOM. gramm. V 575*). PAVL. FEST. p. 336 sibus -us (*sic cod. Leid., vell. calidus*) sive acutus. p. 369 veteratores -i dicti a multa rerum agendarum vetustate (EVGRAPH. Ter. Andr. 457 *servum* veteratorem appellat hoc est -um et astutia vetusta roboratum). PORPH. Hor. carm. 1, 6, 7 *cursus* duplicis Vlixii... quod significat -i. 3, 7, 12 vafer nuntius i. e. -us ad suadendum. sat. 1, 5, 90 -i i. e. periti viae. MAR. VICTORIN. rhet. 1, 3 p. 166 -i sunt, qui dolo ac fraude exitum virtutis imitantur. SERV. Aen. 11, 411 insinuatione utitur i. e. -o et subtili aditu ad persuadendum. PS. ASCON. Verr. p. 196, 1 vafrum: acutum, -um. ISID. diff. 1, 87 -us est in disputando subdolos... -um non pro astutum tantum, sed pro astute docto dicimus. 1, 421 -us per exercitationem (*al. pro exercitatione*) artis instructus (DIFF. ed. Beck p. 78, 36). GLOSS. *πανοῦργος. ἀργαλέος. δύστροπος. δαήμων*. subtilis vel astutus. versutus aut astutus. vafer. durus, malitiosus, peritus, exercitatus. *legitur inde a PLAVTO*.

I *in malam aut ambiguam partem*: A *de animantibus*: de hominibus: PLAVT. Cist. 727 mala mers... haec et -a est. Pseud. 385 ad eam rem usust homine astuto, docto (hominem astutum doctum AP), cauto et -o (scitum et -um P). 725. Bacch. 643 -um senem -is dolis compuli et perpuli. Persa 622 *virgo* ita catast et -a. Asin. 186 ad suum quemque hominem quaestum esse aequom est -um (Truc 416). Amph. 268 me malum esse oportet, -um, astutum admodum. Epid. 428 minus hominem doctum minusque ad hanc rem -um. Most. 270 non videor vidisse lenam -iorem. Poen. 234 quae (*soror*) tam -a et docta sis et faceta. TER. Andr. 198 velle in ea re ostendi, quam sis -us. Eun. 1011 -um et disertum credidi hominem. Phorm. 591 ego hominem -iorem vidi neminem. CIC. S. Rosc. 49 non tu in isto artificio accusatorio -ior es quam hic in suo. Cluent. 70 cum esset egens, sumptuosus, audax, -us, perfidiosus. 183 qui ad fraudem -i sunt. Verr. 4, 35 deinde in hoc homo luteus et iam -us ac veterator esse volt. v. supra l. 43. Q. Rosc. 21 quis quem fraudasse dicitur. Roscius Fannium? ... -um imperitus. Caecin. 14 inepti ac stulti inter viros, inter mulieres periti iuris et -i. Catil. 3, 17 hominem tam acrem, tam audacem, tam paratum, tam -um. or. frg. A VIII 2 o -os homines! o rem excogitatum! (orat. 225 QVINT. inst. 9, 4, 123). Phil. 14, 10 peritus metator et -us decempeda. fin. 2, 54 non... de improbo, sed de -o improbo quaerimus. 2, 57 finge... -um eum, qui aliquid improbe faciat. leg. 1, 41 -i sumus, non boni. Att. 7, 2, 4 Lucius noster et Patron, qui... non intellegant se de -o homine loqui, non de bono viro. off. 2, 10 ii saepe versutos homines et -os admirantes malitiam sapientiam iudicant. 2, 34 quo... quis versutior et -ior, hoc invisior et suspectior est detracta opinione prohibitis. 3, 57 non viri boni *hoc genus est*, versuti potius, obscuri,

astuti, fallacis, malitiosi, -i, veteratoris, vafri. 3, 113 veterator et -us. Lael. 99. SALL. Iug. 38, 3 per homines -os... exercitum temptabat. epist. Mithr. 7 -i et repertores perfidiae *Romani*. NEP. Dion 8, 1 homo et -us et ad fraudem acutus. Dat. 10, 1 tam -us vir. HOR. carm. 1, 10, 7 te *Mercurium* -um quidquid placuit iocoso condere furto. 2, 18, 35 nec satelles Orca (*Charon*) -um Promethea revexit. TIB. 1, 4, 76 multa -us arte puer. 1, 5, 48 -a lena. 1, 6, 6 Delia... -a. LIV. 22, 22, 15 homini non ad cetera Punica ingenia -o. 24, 18, 5 nimis -i exsolvendi iuris iurandi interpretes. Ov. am. 1, 10, 4 adulter. 2, 19, 10 versuta Corinna... -a norat opem. epist. 19, 25 non ego natura nec sum tam -us usu. ars 1, 490 ambiguus -us abde *verba* notis. 2, 262. 3, 607 ancilla. rem. 265 -us hospes *Vlixes*. met. 4, 93 -a... Thisbe egreditur fallitque suos. 7, 300 -a Colchis *Medea*. 13, 555 blando -us ore... dixit *Odrysius*. fast. 1, 268 -us artis. 2, 700 -us ignaris adruit ille (*Tarquinius*) viris. trist. 2, 500 verbaque dat stulto -a nupta viro. PHAEDR. 4, 9, 1 homo... -us. SEN. contr. exc. 10, 6 fur (MART. 5, 42, 1). dial. 4, 16, 3 stultis, luxuriosis nepotibusque hoc nomen (*simplices*) imponimus et omnibus vitiis parum -is. PETRON. 125 captator. MART. 3, 57, 1 copo. STAT. Theb. 6, 852 astu deducit in aequum -us... Agyllaea Tydeus. 10, 724 Tiresias. silv. 2, 6, 26 Cressa. Ach. 2, 35 -a femineo genetrix velavit amictu. QVINT. inst. 6, 3, 96 hominem -um et versutum. 11, 3, 178 alter (*Stratocles*) acres senes, -os servos... melius *egit*. TAC. Germ. 22, 12 gens non astuta nec -a. hist. 1, 25 vario sermone -os audacesque cognovit. 1, 48 Vinus... in abruptum tractus, audax, -us. 1, 87 is pravus et -us bonos et modestos anteibat. ann. 2, 30 -us et novi iuris repertor Tiberius. 2, 57 amici accendendis offensionibus -i. 4, 12 -is criminatibus. 6, 24 *Tiberium* -um olim et tegendis sceleribus obscurum... venisse. 13, 47 -umque et simulatorem interpretando. PLIN. paneg. 81 certare... cum -is astu. FLOR. epit. 2, 6, 12 -issimi hostes... nostra nos hieme vicerunt. 3, 10, 6 Aquitani, -um genus. 4, 10, 3 gens... -a simulat trepidationem. IVV. sat. 1, 123 nota iam -us arte. 6, 422 aliptes. 12, 47 -us emptor Olynthi (*sc. Philippus rex*). APVL. flor. 16 p. 64 servulus. apol. 33 mentiti... sunt -issimi accusatores mei. met. 9, 5 mulier -a et ad... flagitia perastuta. PORPH. Hor. epist. 1, 18, 31 Eutrapelus... corrupendorum hominum -us. LAMPR. Alex. 66, 2 amicos... non malitiosos... non -os. HIL. c. Aux. 8 a -issimo diabolo. in Matth. 3, 3 fallax diabolus et ad traducendum artifex -issimus. ad Const. 1, 3 -i et astuti. RVF. FEST. 9 Scordisci... pariter crudeles et -i. AVSON. 17, 10 sic est adorta *Lais* -um *Myronem*. 39, 7 -a... femina. HIER. epist. 22, 29 variis -us hostis pugnat insidiis. HEGES. 4, 4, 11 doli -us, fallendi artifex. PHYSIOGN. 9 Aegyptii... sunt -i, dociles, leves, temerarii. 126. AMM. 14, 11, 11 Scudilo... persuasionis opifex -us. 22, 16, 11 femina -a semper in fraudes *Cleopatra*. 23, 5, 21 dolos et insidias hostium... nimium -orum. 23, 6, 80 *Persae* -i, superbi, crudeles. VVLG. Iob 36, 13 simulatores et -i (*ὑποκριταί*) provocant iram dei. prov. 12, 16 qui autem dissimulat iniuriam, -us est (*πανοῦργος*). CLAVD. 3, 153 Circe. 5, 368 Rufinus... fallere cuncta solebat -us affatu. 26, 613 -us... hostis. AVG. civ. 8, 22 esse spiritus... fallacia -os. 19, 28 ab homine -o... haec oraculo... conficta. QVEROL. p. 41, 7 circumspiculator -us. SVLP. SEV. chron. 2, 41, 7 homines adulescentes, parum docti et parum cauti... senes, -i et ingenio valentes, aeterno perfidiae imbuti. 2, 47, 4 hominem acrem et -um. 2, 51, 1 frustra -us iam scelere perfecto. dial. 1, 27, 5 neque monachum tam astutum, neque Gallum decet esse tam -um. 3, 11, 10. SIDON. epist. 13, 2 beneficii... aemulator accepti -us reformandi. 5, 7, 6 Tiberius -ior. *saepius*. CLAVD. MAM. anim. p. 136, 18 aut ignarus... aut -us. DRAC. laud. dei 2, 514 improba *Iudaea* perdat insontem, sanctum rea noxia -a fallax. COD. Iust. 6, 23, 28, 6 nemo -us machinator. *de bestiis*: Ov. met. 7, 782 nec limite -a (*vulpes*) recto... fugit, sed decipit ora sequentis. PHAEDR. 4, 2, 18 *mus* insidias cernens hostis -i (*i. mustelae*). SEN. Oed. 106 ille dirus -i monstri (*Sphinxis*) cinis. MART. 1, 49, 25 leporemque forti -um rumpes equo. 14, 202, 1 -us... eludere simius. IVL. VAL. 3, 11 sciscitatur... quaenam omnium bestia -ior et astutior. VVLG. gen. 3, 1 sed et serpens erat -ior (*φρονιμώτατος*) cunctis animantibus terrae. CLAVD. carm. min. 49, 16 -a *torpedo*. SYMPH. 116 sum versuta dolis (*vulpes*), arguto -a sensu. *cf. p. 171, 11*.

B *de rebus*. PLAVT. Bacch. 643 -is dolis v. p. 169, 60 (SEN. Oed. 668 tenemus -i socios doli. PHAEDR. 502 -as... fraudes. Tro. 523 nectit *Vlixes* pectore astus -os. APVL. apol. 75 -issima fraude. met. 4, 12 -o deceptus astu. VLP. coll. Mos. 15, 2, 1 mathematicorum -a impostura. PAVL. MED. bened. 2, 6 versutia -a. AMM. 15, 5, 5 astu -o. 26, 7, 5 hac... -a fraude. VVLG. Esth. 16, 6 RVFIN. symb. 34). PLAVT. Mil. 226 cedo -um consilium (TER. Andr. 589). Asin. 257 ad eri fraudationem -um ingenium. TER. Phorm. 228 ipsast opus oratione ea... meliore et -iore. CIC. Caecin. 65 ex aequo et bono, non ex -o versutoque iure rem iudicari oportere. Cluent. 183 confidens astutia aut -a... audacia. Lael. 99 ne -a assentatione capiantur. off. 1, 83 existunt... iniuriae... nimis -a, sed malitiosa iuris interpretatione. nat. deor. 3, 66 illud vero quam -a ratione. SALL. or. Cottae 4 neque ego -am facundiam neque ingenium ad male faciendum exercui. NEP. Att. 11, 3 *Attici* liberalitatem neque temporariam neque -am fuisse. Ov. am. 1, 2, 6 *amor* tecta -us arte nocet? LIV. 38, 44, 1 cum Aemilius -am malitiam inimici... insimularet. SEN. benef. 5, 12, 2

quae videntur -a et insidiosa. MART. 4, 56, 6 -a sic stultas decipit esca feras. 14, 217, 2 -a... harundo. STAT. Ach. 1, 846 -a dona Graiorumque dolos. Theb. 9, 750 *Eurytionis oculo* -a (aspera SM) ... acies *sagittae* se condidit uncis. QVINT. decl. 301 p. 187, 8 circa forenses insidias aliquem scripto -iore (om. B) *capere*. 306 p. 199, 16 non ita me prima frons causae -issima optionis simulatione decipit. SVET. Tib. 24 -a cunctatione. Dom. 11 erat... -ae inopinataeque saevitiae. VLP. dig. 6, 2, 7, 11 licet ille -o consilio vendiderit. 29, 2, 71 qui non -o animo nec maligno rem reposuit. 42, 5, 31 -a conversatio. nota: VLP. dig. 27, 9, 9 -um commentum (PAPIN. dig. 3, 2, 20 IVST. 21, 3, 1. 22, 3, 7). SOL. 27, 24 feminis (*hyuenis*)... ingenita est -ior astutia. CAPITOL. Aur. 16, 4 simulatis -ae severitatis... erroribus. ITIN. Alex. 10 -am clementiam. HIL. c. Const. 21 -a religionis... professio. PANEG. 11, 4 -o nocendi artificio. HIER. epist. 50, 1 quasi sophismata nostra -a argumentatione dissolvere. RVFIN. hist. mon. 28 verba simplicia argumentis -is eludebat. AVG. civ. 2, 10 quid astutius ad decipiendum atque -ius *malitia daemonum*? 2, 26 -ior... malitia spirituum noxiorum. COD. Theod. 16, 2, 27 (a. 390) pr. -a arte aut probrosa cuiuspiam coniventia. EVGRAPH. Ter. Andr. 338. MEROB. poet. 114 -us... ensis *insidiantis*. PAVL. MED. bened. 6, 2 -a machinatione. COD. Iust. 1, 51, 14, 2. 6, 30, 22, 13^a.

II potius in bonam partem i. q. peritus, sapiens: A *de hominibus: de oratore*: CIC. Cluent. 140 accusante M. Bruto, homine in dicendo vehementi et -o. de orat. 1, 109 ab hominibus -is ac peritis. 1, 218 fateor -um quendam hunc (*oratore*) et nulla in re tironem ac rudem nec peregrinum atque hospitem in agendo esse debere. 1, 223 acuto homine nobis opus est et natura usuque -o. Brut. 178 T. Iuventius... et -us et in capiando adversario versutus. 224 improbissimus C. Servilius Glaucia, sed peracutus et -us. orat. 20 in eodem... genere alii -i, sed impolitii. 23 hoc (*Demosthene*) nec gravior extitit quisquam nec -ior nec temperator. LIV. 9, 46, 1 Cn. Flavius... -us vir et facundus. SEN. contr. 2, 5, 18 Fabianus philosophus colorem (non) magis bono viro convenientem introduxit quam oratori -o. PERS. 5, 14 verba togae sequeris iunctura -us acri (cf. HOR. ars 475 dixeris egregie, notum si -a verbum reddiderit iunctura novum). QVINT. inst. 12, 2, 14 quosdam in disputando mire -os. PLIN. epist. 7, 6, 11 *Africanus*, iuvenis ingeniosus, sed (non *codd.*) parum -us. *de imperatoribus sim.*: CIC. inv. 1, 58 exercitus is, cui praepositus est sapiens et -us imperator. off. 1, 108 -um Hannibalem ex Poenorum, ex nostris ducibus Q. Maximum accepimus (NEP. Hann. 5, 2 Fabio... -issimo imperatori dedit verba *Hannibal*). CIC. Att. 10, 8, 7 non fuisset illa nox tam acerba Africano, sapientissimo viro, non tam dirus ille dies Sullanus -issimo viro C. Mario. SALL. Iug. 81, 4 *Iugurtha*. 95, 3 *Sulla* facundus, -us et amicitia facilis. NEP. Eum. 10, 1 Eumenes -um imperatorem (*Antigonum*) vicit. Hann. 9, 2 vir omnium -issimus. Ov. met. 13, 323 Telamonius *Philocteten*... aliqua producet -us arte. CARM. de bell. Aeg. 7 rerum... per u(sum) -us. VAL. MAX. 7, 4 ext. 1 Agathocles... rex audaciter -us. HOMER. 605 *Hector* ictum celeri praevitit -us astu (599). STAT. Theb. 6, 782. TAC. hist. 2, 32 nemo... militaris rei -ior *Suetonio Paulino* habebatur. FLOR. epit. 1, 3, 7 rex -us, et *saepius*. ARNOB. nat. 6, 12 rex urbanus et -us. VOPISC. Car. 13, 1 Diocletianum... -um. *de aliis*: CIC. Caecin. 55 si in verbis ius constituamus, utilitatem omnem nos... dum versuti et -i esse velimus, amissuros. Catil. 3, 17 homines prudentes natura, -i usu, doctrina eruditi. Deiot. 18 medico -o et servo... fideli. dom. 47 legum scriptor peritus et -us. parad. 51 -i rerum aestimatores. ac. 2, 94 agitator. fin. 2, 116 artifex. nat. deor. 3, 25 Chrysippus... homo sine dubio versutus et -us. LVCR. 6, 93 -a musa Calliope. CAES. Gall. 3, 18, 1 idoneum quendam hominem et -um delegit. HOR. epist. 1, 10, 26 non qui Sidonio contendere -us ostro nescit Aquinatem... fucum. sat. 1, 5, 90 -us... viator (PORPH. qui -i i. e. periti sint viae). 2, 3, 23. 2, 7, 101 subtilis... iudex et -us. carm. 3, 24, 40 -i... navitae. LIV. 10, 22, 7 -os sollertesque... praesides habendos. Ov. ars 3, 356. met. 6, 576 stamina barbarica suspendit -a (*Philomela*) tela. 11, 73 auceps. SEN. Oed. 899 Daedalus. benef. 1, 9, 2. COLVM. 2, 2, 1 -issimi rusticarum rerum. 2, 10, 20 *cicer* improbat a -ioribus agricolis. 7, 3, 12 Aristoteles vir -issimus rerum naturae. PERS. 1, 118 -us (*Horatius*) excusso populum suspendere naso. 3, 51 neu quis -ior buxum torquere flagello. STAT. Theb. 1, 67 si Sphingos iniquae -us ambages... resolvi (11, 716 tuas irritat -us [*Oedipus*] iras suppliciumque cupit). 2, 285 haec... unguis -us *Vulcanus*. PS. SALL. rep. 2, 1, 1 neque de futuro quisquam satis -us satisque prudens. TAC. hist. 4, 33 -i temporum et sapientes credebantur. GELL. 9, 9, 12 *Valerii Probi* docti hominis et in legendis pensitandisque veteribus scriptis bene -i. APVL. flor. 6 p. 21 mutandis mercibus -i *Indi*. PANEG. 8, 10 consilium alicuius amici -ioris. HIER. epist. 84, 7 ego -us, qui emendavi. in Is. 57, 30 p. 667/68 alterum in-eruditi, alterum -i est ad malitiam. VVLG. prov. 14, 8 sapientia -i est intelligere viam suam. 22, 3 -us vidit malum, et abscondit se. AMM. 15, 10, 5 locorum -i *saepius*. CLAVD. 21, 290 -us *arbiter*. SVLP. SEV. epist. app. 3 puerulum tibi... misimus... apprime -um herbis suave redolentibus clamoribus urgere mortarium. nota *prosopoeiam*: HOR. carm. 3, 11, 4 tuque testudo resonare septem -a nervis.

B de rebus: CIC. fin. 2, 52 an quod *sapientia* ita -a est, ut optime possit architectari voluptates? Tusc. 1, 47 foramina... -issimo

artificio natura fabricata est. nat. deor. 2, 142 *natura* nihil potest esse -ius. off. 1, 108 in primis... versutum et -um factum Solonis. epist. 3, 8, 6. NEP. Eum. 5, 4 -um... inventum [Paus. 3, 1 non stolidi (callida C), sed dementi ratione cogitata]. HOR. ars 475 -a... iunctura v. p. 171, 34. VAL. MAX. 7, 3 ext. 1 delectatus Alexander... tam -o dicto. 7, 3 ext. 3 praeceptum... -um. 7, 3 ext. 6 -a consilii ratio (7, 4, 3). PHAEDR. app. 4, 9 -a finxit manu *simulacrum*. LAVS Pis. 192 -iore modo... variatur... calculus. QVINT. inst. 4, 2, 57 -issima simplicitatis imitatio. decl. 252 p. 30, 2 -o et vetere ac diu excogitato consilio. PS. APVL. Ascl. 13 -a commentatione. GAUDENT. 18 p. 980 laudat... dominus... astutam et -am prudentiam vilici. CLAVD. MAM. anim. 47, 15 -o videlicet cautus ingenio.

structurae: ad: PLAVT. Asin. 186. 257 Epid. 428 Truc. 416 CIC. Cluent. 183 HIL. in Matth. 3, 3 AVG. civ. 2, 10 VEREC. in cant. 1, 5. in c. abl.: CIC. S. Rosc. 49 Verr. 4, 35 Cluent. 140 Brut. 178 orat. 20 QVINT. inst. 12, 2, 14 GELL. 9, 9, 12. in c. acc.: AMM. 22, 16, 1. *persaepe c. gen. rei ex. gr.*: CIC. Caecin. 14 LIV. 24, 18, 5 Ov. fast. 1, 268 COLVM. 2, 2, 1. 7, 3, 12 TAC. hist. 2, 32. 4, 33 PORPH. Hor. epist. 1, 18, 31 HEGES. 4, 4, 11 AMM. 15, 10, 5 SIDON. epist. 13, 2. c. dat.: TAC. ann. 2, 57 APVL. flor. 6 p. 21. c. inf.: HOR. carm. 1, 10, 7. 3, 11, 4 PERS. 1, 118. 3, 51 MART. 14, 202 SVLP. SEV. epist. app. 3.

synonyma: ad I: acutus, astutus, catus, cautus, doctus, dolosus, fallax, insidiosus, malitiosus, malus, obscurus, perastutus, pravus, subdolos, vafer, versutus, veterator. ad II: astutus, peritus, sapiens, sciens, subtilis, versutus. *opposita:* ad I et II: aequus, bonus, fatuus, ignarus, imperitus, ineptus, ineruditus, stultus. *adv. callidē:* VARRO ling. 7, 107 *Naevius* in Demetrio persibus a perite; itaque sub hoc glossema -e subscribunt. GLOSS. prudenter, perite.

I in bonam partem: PLAVT. Persa 455 rem exorsus sum facete et -e. CIC. Verr. 2, 97 fecit perite et -e. Caecin. 13 agi -e (15 sine quo nihil satis caute, nihil satis -e posset agi). de orat. 1, 48 in... rebus satis -e versari et perite. 1, 93 aut -e aut copiose dicere (2, 32 nonnulli... propter exercitationem aut propter consuetudinem aliquam -ius id [i. in foro dicere] faciant. orat. 98 elaboravit, ut -e arguteque diceret. QVINT. inst. 4, 1, 58 accurate, non -e dicere. PLIN. epist. 5, 20, 6 dixit... Homullus -e, acriter, culte). CIC. nat. deor. 1, 70 nihil horum nimis -e. div. 2, 47 hoc tam -e Iuppiter excogitavit. NEP. Dat. 8, 5 quod perito regionum -eque cogitanti *Datami* saepe accidebat. Them. 1, 4 *Themistocles* et de instantibus... verissime iudicabat et de futuris -issime coniciebat. Alc. 1, 3 temporibus -issime serviens. LIV. 22, 26, 4 *Varro* haud parum -e auram favoris popularis... petiit. VAL. MAX. 2, 6, 14 -e quaesitam rationem. cf. 2, 6, 13. 8, 12, 1 sapientissimi... professores sunt, a quibus et propria studia veracunde et aliena -e aestimantur. TAC. ann. 6, 37 quidam -ius interpretabantur. FLOR. epit. 3, 1, 10 *Metellus* -issime hostem... artibus suis aggressus est. FRONTO p. 150, 12 N. narratio breviter et dilucide et -e collocata. SOL. 7, 32 resupinati (*perdicum pulli*) glebulas pedibus attollunt, quarum obtentu... -e proteguntur. SVLP. SEV. chron. 1, 12, 2 ille (*Iosephus*)... -e agnitionem dissimulans. 2, 38, 5 Valens -e... suos disposuerat. SIDON. epist. 9, 9, 10 scripseras... argute illa nec -e.

2 in malam partem: CIC. Verr. 2, 141 excogitat quid? nihil ingeniose, nihil... improbe, verum -e (APVL. apol. 67 laborandum est, ne... accusationem me potius -e excogitasse quam illos stulte suscepisse existimetis. VVLG. Ios. 9, 4 -e [*μετὰ πανουργίας*] cogitantes). CIC. Verr. 3, 134 quid vis facere in eius modi rebus, quamvis -e, quamvis audacter, quamvis impudenter (Caecin. 4 vereor, ne id, quod videntur impudenter fecisse, astute et -e fecerint. Att. 15, 24, 4 res... nimis -e agebatur. QVINT. decl. 309 p. 216, 3 ne me fecisse -e et maligne existimetis. APVL. apol. 72 facit omnia... circa amorem -e. VLP. dig. 4, 3, 9, 7. VVLG. deut. 15, 10 nec ages quidpiam -e. EVGRAPH. Ter. Eun. 140 *nihil* -e fecerit). CIC. Cluent. 58 cum -issime se dicere putaret. nat. deor. 3, 68 at id ipsum quam -e, qui regnum adulterio quaereret, ... inquit. TAC. hist. 4, 32 *Civilis* -e respondet. GELL. 12, 12, 1 haec quoque disciplina rhetorica est -e et cum astu res criminosas... confiteri. IVST. 14, 1, 11 Eumenes... -e subnectit. EVGRAPH. Ter. Andr. 766 astute et -e Davus... dicit. CIC. Verr. 3, 135 *Timarchides* istius omnia decreta... peritissime et -issime venditabat. Caecin. 49 qui tam diligenter et tam -e verbis controversias, non aequitate diiudicas. Flacc. 22 bene testem interrogavit, -e accessit. fin. 2, 53 oportet... fingi non bonum illum virum... omnia -e referentem ad utilitatem, acutum, versutum, veteratorem. div. 2, 110 -e... qui illa (*Sibyllae libros*) composuit, perfecit, ut quodcumque accidisset, praedictum videretur. SALL. Iug. 15, 4 vitia sua -e occultans (SVET. Nero 29 dissimulare vitium et -e obtegere. IVST. 9, 4, 1 -e dissimulata laetitia est. cf. supra l. 50. CAPITOL. Aur. 16 simulatis -e severitatis... erroribus. HIER. epist. 54, 8 -e occultant vitia sua). QVINT. inst. 5, 13, 41 -e quid tacuisse (acuisse *codd.*) breviasse, obscurasse, distulisse. TAC. hist. 1, 14 -e fovebat. 1, 51 -e vulgatum, temere creditum. 3, 53 *simultates* Antonius simplicius, Mucianus -e eoque implacabilis nutriebat. GELL. 14, 1, 33 credulitate ducente perveniunt -e ad ea, quae vera sunt. APVL. flor. 18 p. 88 -e... frustrari magistrum (SVLP. SEV. chron. 2, 49, 4 dial. 3, 11, 7). ITALA iud. 5, 26 (Lugd.) adpropinquavit -e (VVLG.

et LXX codd. plerique om.) manum suam in palum. VLP. dig. 4, 8, 31 si quis adversarium -e circumvenit. 16, 1, 2, 3 si non -e sint versatae mulieres. 26, 8, 5, 4. 47, 8, 2, 8 sine vi si quid -e admissum est. ARNOB. nat. 5, 26 inveniet nos nihil... -e fingere. HIL. c. Aux. 7 qui diu consilia sua versans, -issime fidem regis eludit. VVLG. exod. 32, 12 -e (μετὰ πονηρίας) eduxit eos. I reg. 23, 22 recogitat de me, quod -e insidier ei. OPTAT. 1, 5 p. 8, 9 -e vestram supposuisti personam. QVEROL. p. 4, 16 -e et occulte obrepens. CLAVD. MAM. anim. p. 134, 10 quam -e. ZACCH. 2, 17 -issime supprimuntur. INST. Iust. 3, 25, 4 si quis -e... renuntiaverit societati. VEN. FORT. carm. 1, 16, 31 non se petente -e, sed dante Christi munere. 3 i. q. bene, recte: PLAVT. Asin. 349 se novisse -e Demaeneta. Merc. 35 nullus... amator adeost -e facundus, ut. TER. Andr. 201 quid, hoc intellexit? an nondum etiam ne hoc quidem? :: immo -e. Ad. 417 hoc facito. :: recte sane. :: hoc fugito. :: -e.

synonyma: ad 1: argute, caute, facete, perite. ad 2: astute, cum astu, audacter, improbe, maligne, occulte, perite. *opposita*: accurate, impudenter, simpliciter, stulte, temere. *Probst.*

calligonon v. polygonon. **callim** v. clam.

callimus, -ī, κάλλιμος. *nomen lapidis*: PLIN. nat. 36, 150 huic aetiae lapidi est in alvo lapis, qui vocatur -s, nec quicquam terreni. 1, 36, 39.

callinicus v. nom. propr.

herba quae Gallice **calliomarcus**, Latine equi ungula vocatur *remedium ad tussim* MARCELL. med. 16, 101. v. Holder, *Altceit. Sprachsch. I p. 702.*

callion v. callias.

callionymus, -ī m., καλλιόνυμος, *nomen piscis*. PLIN. nat. 32, 146 cantharus, -s sive uranoscopos... soli piscium lutei. 32, 69 -i fel cicatrices sanat. 32, 77. 1, 32, 24. cf. etiam calonyma.

callipetalon, -ī n., καλλιπέταλος, *nomen herbae*. PS. APVL. herb. 3 Graeci pentaphyllon... alii callipetalon. *Stadler.*

num censes **calliplocamon** callisphyron (caliplocamora αλισφυρον L, caliplocamora δαλσφυρον G) ullam (Scaliger, illam codd.) non licitum esse uterum atque etiam inguina tangere mammis...? LVCIL. 540. καλλιπλόκαμος. *Mbr.*

***callis**, -is c. [fortasse i. q. hibern. caill. 'silva'; v. Johansson, *Zeitschr. f. vergl. Sprachf. 30 (1890) 434 sq. Th.*]. de genere: NON. p. 197 -s generis masculini Vergilius Aeneidos lib. 4 (404). feminino Livius lib. 22 (14, 8)... idem sic frequenter (7^{ies}). Exc. Bob. gramm. I 551 sq. nomina quae apud Romanos masculina, apud Graecos feminina: ... -s (ἀτραπός). PRISC. gramm. II 169, 12 veteres confuderunt genera ut hic et haec... -s. GLOSS. Plac. V 51, 15 -es genere masculino viae eqs. VARRO rust. 2, 9, 16 VERG. Ov. al. fem. VARRO rust. 2, 2, 10 LIV. al. (cf. Neue-Wagner I³ 1000). abl. calli: ITIN. Alex. 45. acc. calleis: LEX agr. (Corp. I 200) 26. fem. calla: GLOSS. V 353, 9. SERV. Aen. 4, 405 -s est semita tenuior, callo pecorum praedurata unde et callum et callidos dicimus (GLOSS. Plac. V 51, 15). ISID. diff. 1, 539 semita hominum est, -s vero pecorum vel ferarum est. -s etiam dicitur via stricta, a calcando ita dicta. tramites vero transversa sunt in agris itinera, proprie ergo -s semita tenuis, callo pecorum praedurata. orig. 15, 16, 10 -s est iter pecudum inter montes angustum et tritum a callo pedum vocatum sive <a> callo pecudum perduratum (praeduratum Ar.). GLOSS. ὁδὸς στενή, τρίβος, ἀτραπός, ὁδός. via in silvis vel semita trita. semita, strata pecorum. -es: viae tritae pecorum vestigiis. [wal. cale, it. et hisp. calle. M.-L.]

I proprie: A semita aspera, qua pecora in montes ire solent: Acc. praetext. 10 cal<les> laeti... peragrant. LEX agr. (Corp. I 200) 26 pecudes in -eis viasve publicas inducere. VARRO rust. 2, 9, 16 per -es silvestres longinquos (CVRT. 5, 4, 4). 2, 10, 3 neque... senes neque pueri -ium difficultatem... facile ferunt. 3, 17, 9 per -es in montes pecus ducunt. VERG. Aen. 6, 443 secreti... -es. 9, 381 rara per occultos lucebat semita -es. LIV. 22, 14, 8 nos... pecorum modo per... devias... -es exercitum ducimus conditi... silvis (35, 30, 10). 22, 15, 10 inviis -bus perfugerunt (CVRT. 4, 13, 6. 5, 6, 15. 5, 4, 4 vix pervios). 31, 42, 8 summis montibus per -es ignotas... perduxerunt. 32, 11, 2 omnes montium... amfractus -esque nosse. 35, 27, 6 -bus notis (36, 29, 5 al.). 36, 15, 9 ad transitum -es (16, 6, 6). 44, 36, 10 per -es saltusque... montium vagando. GRATT. 377 trans altas ducere -es. CVRT. 3, 4, 13 scrutari... -es, ne occultus hostis... erumperet. 4, 16, 11 ignotas... -es petebant. 5, 3, 5 occultum iter esse per -es. 5, 4, 10 pastorem se fuisse et omnes eas -es percussisse. 5, 4, 15 per -ium anfractus. 5, 4, 16 iter -ium (CORP. IX 2438 [Saepini a. 168] querebantur per itinera -ium frequenter iniuria(m) se accipere a stationaris conductores gregum et pastores). CVRT. 7, 11, 7 per -es... pecora agere. STAT. Theb. 2, 496 -e latenti. 12, 134 per aversos ducit... -es (colles BM). SIL. 3, 515 edicit... proprio turmas evadere -e. SOL. 20, 3 per opaca -ium (vallium H). ITIN. Alex. 45 petram... adviabilem -i. HIER. in Abd. 13 sq. p. 376 fugere per notas vias et deverticula et -es ad solitudinem perferentes. AMM. 14, 10, 6 emensis... nive obrutis -bus plurimis. 18, 8, 11 molinae ad -es artandas aedificatae. 20, 7, 10 angustae (angusti edd.) -es (31, 10, 9). 30, 1, 15 hispidam et iumento onusto exiguam -em... evolavit. CLAVD. 26, 282 si... -e repto barbarus... invaderet... Alpes. CYPR. GALL. num. 610 nuntius

... resistit -e perangusto, tenuis quo semita duxit. SIDON. epist. 1, 5, 2 cavatis in -em nivibus. 2, 9, 2 non solum tramites aggerum publicorum verum etiam -es compendiis tortuosos atque pastoria deverticula. DRAC. Orest. 625 -bus occultis... ibant. CORP. IX 2826, 11 (Bucae) qui pecus transferre (ausi fuerint vel ex)tra designatos et stationales cal<les per campum>. INSCR. Ephem. epigr. VIII 139, 5 callita<ni> -bus iti (i. ite). INSCR. christ. Rossi II 29, 15 aspera viarum ninguinosque montium -es calcans. i. q. via pascua vel pascua montana: VARRO rust. 2, 2, 10 -es publicae distantes pastiones. 2, 10, 1 qui in -bus versentur. CIC. Sest. 12 Italiae -es et pastorum stabula praedari. Cluent. 161 cum quaedam in -bus... controversia pastorum esset orta. CVRT. 3, 10, 10 nudas... -es et perpetuo rigentes gelu. SIL. 3, 296 exigit Vmber (canis)... e -e feras. SOL. 25, 11 serpentes propter semitas delitescunt, per quas elephantum assuetis -bus evagantur. CORP. II 5510 <fi>nis c(allis) p(ublici). callium provincia: CVRT. 3, 4, 5 qui -bus praesiderent. TAC. ann. 4, 27 Cutius Lupus quaestor, cui provincia vetere ex more -es (sic cod., Cales Lipsius) evenerant. SVET. Iul. 19 provinciae... minimi negotii, i. e. silvae -esque (del. Willems, le sénat de la république Romaine II 576 n. 5).

B quaelibet semita: VERG. Aen. 4, 405 praedam... per herbas convectant formicae -e angusto (Ov. met. 7, 626 servantes cortice -em. HIER. vita Malchi 7 formicarum gregem angusto -e fervere). VAL. FL. 3, 568 alia... -e reversum credit Hylan. 5, 394 vivos... discerne -es. CARM. adv. Marc. 5, 114 Aegypti de -e viam qui (deus) stravit in undis. IVVENC. 1, 253 diversis Herodis -bus aulam diffugiunt. PS. RVFIN. in Os. 6, 10 Galaaditas... viatoribus insiluisse ut eos a recto -e deducerent. in Ioel 2, 4 sqq. singuli in -e suo ambulabunt. ibid. in offensis -bus victrix turba gradietur. SEDVL. carm. pasch. 3, 229 sub -e pedestri navigeras patuisse vias. PAUL. PETRIC. Mart. 4, 159 in duro... -e. ENNOD. opusc. 3, 124 p. 363, 5 vestigia frequentium legationum laboriosus -is adtriverat. ARATOE act. 1, 54 -e citato. de corporis partibus: AVSON. 128, 6 medium... fissi rima qua patet, -em Ψ dicit esse. ENNOD. epist. 8, 3, 2 p. 202, 6 per aurium -em.

II translate i. q. via, quam quis in aliqua re sequitur vel sequi vult: [LVCIL. 6, 92 supremae praescripta ad candida -is currenti codd., calcis corr., v. p. 199, 26]. PS. SOL. Pont. 17 parvo... -e sequor. TER. MAVR. 56 angustam studii viam et -em tenuem terit. FORTVN. rhet. 1, 1 p. 81 notum faciat per compita -em. HIER. epist. 59, 9 auscultata paulisper, quo in scripturis -e gradiaris. RVFIN. Orig. princ. 4, 15 per angusti -is ingressum immensam divinae scientiae latitudinem pandat. CLAVD. MAM. anim. p. 151, 9 amplissimos campos latissimae quaestionis brevi... -e transmisimus. BOETH. cons. 2, 1, 22 suadela... quae... recto -e procedit. 4, 2, 10 alterutro -e procedam. ENNOD. epist. 3, 31, 2 p. 94, 2 ad intellectum pervenit mens falcibus suae verborum -e reserato. passim. HIER. epist. 121, 7 blasphemiae suae devios -es. 148, 10 haec... insueto -e virtutum tristior atque humidior. c. Lucif. 6 omnes propositionum verstrarum -es ad unum compitum conflunt. PS. RVFIN. in Am. 3, 8-8 -em... iustitiae relinquentes. in Os. 5, 6 sq. superstitionis... -e gradientes. MART. CAP. 3, 263 proposito... per compendiosos -es festina perfungar. GLD. Brit. 93 chron. III p. 77, 28 per invios impeditosque scelerum -es errare. SEDVL. op. pasch. 1, 9 per -em planae libertatis. ENNOD. epist. 1, 4, 5 p. 10, 13 per obliteratum stemmatis -em. dict. 25, 6 p. 501, 20 diversis institutionum -bus. EVG. TOL. carm. app. 8, 4 iudicii -em recto percurrere gressu. et passim. sensu morali de vitae curriculum: PS. AMBR. epist. 1, 13 spurcitas diaboli impolluto -e transivi. VVLG. iud. 5, 6 ambulaverunt per -es devios (ὁδὸς διεστραμμένης). Iob 19, 8 et in -e meo tenebras posuit. prov. 2, 20 ut... -es (τρίβους) iustorum custodias. Is. 26, 7 rectus -is (ὁδός) iusti ad ambulandum. Ioel 2, 8 singuli in -e suo ambulabunt. PS. RVFIN. in Os. 2, 5 sqq. quos antea triverat -es. PRVD. cath. 7, 50 Ioannis dedit sequendam -e recto lineam. PROSP. epigr. 101, 3 scandere constanter dextros adnitere -es. SEDVL. carm. pasch. 1, 79 pande salutarem... angusto mihi -e viam. 4, 234 directi ad pervia -is errantem populum... convertit. BOETH. cons. 1 carm. 7, 24 tramite recto carpere -em. ENNOD. dict. 2, 10 p. 433, 10 qui omnem -em, quo ad deum itur, ... ostendit. INSCR. christ. Rossi II p. 294, 4, 17 -e sequens recto sacra per vestigia Christ<um>. EVG. TOL. carm. app. 1, 4 currere -em, quem caeli rectum regnator... cucurrit. nota i. q. spatium: ENNOD. epist. 4, 12, 3 p. 107, 22 coire... in affectum toto -e distantia. cf. opusc. 1, 86 p. 285, 1 dict. 5, 3 p. 438, 6.

syn.: semita, trames, via. *deriv.*: (calliculus? callitanus?).

callisco v. callesco.

callisphyrus (-os), acc. -on, καλλισφυρος. LVCIL. 540 v. supra p. 173, 33. *Mbr.*

callistruthia, -ae f. [a Graecis tractum, cf. καλλιστρούθιον (σῆκον). Th.]. *nomen arboris*: COLVM. 5, 10, 11 serendae sunt... praecipue Livianae... -ae. PLIN. nat. 15, 69 -ae... , ficorum omnium frigidissimae. CAPITOL. Alb. 11, 3 quingentas ficus passarias (passerarias Marc. Donat., Madvig), quas Graeci -as (callistrucias M) vocant. forma callistruthis: COLVM. 10, 416 et -is, roseo quae semine ridet. *Stadler.*

callitānus, -ī m. a callis. INSCR. Ephem. epigr. VIII p. 34 n. 139 (Sulmone) callita(ni) callibus iti (i. 'ite'), ni (i. 'ne') iniuriam accipiati(s) ('callitani num sint qui greges ducunt callibus quaeritur' Mommsen). Mbr.

callithrix, -icis f., καλλιθρίξ. 1 genus simiarum: PLIN. nat. 8, 216 -es toto paene aspectu differunt. seq. descriptio (SOL. 27, 60 ISID. orig. 12, 2, 33 GLOSS. V 594, 12. 564, 27). POL. SILV. nom. anim. chron. I p. 543, 9 callitrix. cf. Keller, *Tiere des Alttertums* p. 14.

2 nomen herbae: PLIN. nat. 25, 132 polythrix distat a -e, quod iuncos albos habet et folia plura... defluentem capillum confirmat et densat. 25, 135 e -e... folia sunt lenticulae, caules iunci tenuissimi (Detlefsen, tenuissimis vel tenuis similes codd.). usus eius in medicina: PLIN. nat. 25, 135 fit et ex -e sternutamentum. 26, 87 vesicae medetur... -x trita. 26, 160 -x fotu locis medetur... capillos inficit oleo trita. 26, 147 ulceribus praesanatis... prodest: -x decocta in aqua. PLIN. nat. 1, 25, 86. 26, 55. ANON. med. ed. Piechotta 165 de calletricem herbam... -icem decoctam menstrua movet eqs. eadem

callitrichon, -ī n. (καλλιτριχον): (formam callitrichos f. habent MARCELL. med. 6, 1 et Ps. DIOSC. herb. fem. 14 infra l. 24 et 26). PLIN. nat. 1, 22, 30 adianto sive -o sive trichomane sive polytricho sive saxifraga. 22, 62 adianton quidam -on vocant, alii polytrichon, utrumque ab effectu. tinguit enim capillum... et defluere autem prohibet. Ps. APVL. herb. 48 Graeci -on iidem adianton eqs. 52 Graeci polytrichon... haec etiam herba -on appellatur. MARCELL. med. 6, 1 herba, quae dicitur trichomanes vel adianton, eadem et -os appellatur. Ps. DIOSC. herb. fem. 14 adianthos sive pollitrichos vel gallitricos. Stadler.

callitia, -ae (-ies, -ēi) f. a callum. CHIRON 659 componis ungulas usque ad vivum, ut... callicie(m) mollem intellegas. 662 totam -em (Oder, galline codd.) unguulae... scalpello circumgyrabis, ut separet a vivo... cum tibi callicia (calciata codd.) separata ab unguula visa fuerit, spatulam osseam sub -a subicies. 664 ex qua re -e (sic Oder, ardici ei codd.) et crepulae unguulae fiunt. 699 donec vulnus -a praeduruerit. 739 totam -em de unguulis tollimus. Meister. est autem poetica callōpistia, non omnia exprimere SERV. Aen. 1, 223. καλλωπιστεία. Mbr.

***callōsitas**, -ātis f. a callosus. pluralis legitur CASS. FEL. 78. i. q. durities. I proprie: SCRIB. LARG. 36 ad aspritudinem palpebrarum et -em. NON. p. 258 callet... a -e. CHIRON 79 -s myiocephali. et passim. VEG. mulom. 3, 13, 5 -s fistulae (cf. 3, 27, 3. 4). 3, 21 in... -e narium. THEOD. PRISC. eup. faen. 26 -e permanente. 71 si -s vulneris emerit. log. 76 difficultatem -is resolvere. CAEL. AVR. acut. 2, 35, 185 fluor sequitur salivarum et humecta -s (sic ed. pr., aquositas rell.; cf. Helmreich, Archiv 12 [1902] 327). chron. 2, 14, 212 valet... -em ulceris tenuare et siccare. CASS. FEL. 20 omnem -em fistularum occultam... visibus pandere. cf. ibid. donec... fistula patefiat et -e interiecta careat. 73 est... elephantiasis corporis -s. ibid. ob nimietatem -is. 78 ad duritiam matricis vel -es. SORAN. p. 48, 5 -s orificii et clusura. cf. p. 49, 19 sq. p. 76, 6 orificii matricis -em. cf. p. 113, 17. ORIBAS. syn. 7, 30 spodili radices rasae et in syringiis missae -em amputat. II translate: TERT. nat. 2, 1 multa sunt, quibus teneritas conscientiae obduratur in -em voluntarii erroris. test. anim. 5 quid igitur vis, homo, de humanis sententiis litterarum tuarum exisse haec in usus communis -em.

synonyma: aspritudo, duritia, durities. oppositum: teneritas.

callōsus, -a, -um. cf. callum. GLOSS. τετυλωμένος. τυλῶν. pinguis, crassus. callosus: τράγανον. comp. legitur: CELS. 5, 28, 12 PLIN. nat. 11, 226. 14, 122 APIC. 3, 66. superl. legitur: SORAN. p. 9, 15.

1 de cute variarum rerum: HOR. sat. 2, 4, 14 marem cohibent -a ova vitellum. COLVM. 3, 1, 5 fructus -i (calli vel galli codd.)... vinacei. PLIN. nat. 14, 122 resina Iudaea -ior. 15, 13 differunt... in Martium mensem -ae olivae. 27, 44 ampelos agraria vocatur herba... viticulis longis, -is. APIC. 3, 66 asparagos... -iores reddes. ANTHIM. 49 spondulum... quod est -um. ORIBAS. syn. 4, 4 et -a (gr. καλλωσόν) et agnina caro. CASSIOD. var. 12, 12, 2 in -am coeperit teneritudinem condurari lac. 12, 14, 3 intiborum fibrae, quae... -a teneritudine conglobantur. de corporis partibus animantium: de hominibus: SEN. dial. 5, 17, 4 -is... genibus manibusque. 7, 7, 3 -as (sic vulg., gallas A) habentem manus (LAVS Pis. 17 -a cum pinseret hordea dextra. HIER. epist. 106, 1 -a tenendo capulum manus. tract. in psalm. 81 p. 79, 32 piscatorem... qui ab opere -am habebat manum. 143 p. 286, 10 iste ex opere -am manum habet. adv. Iovin. 2, 21 -am opere gestitans manum). PLIN. nat. 11, 147 tenuibus multisque membranibus eos (oculos) natura composuit, -is contra frigora. 11, 226 crassior -iorve hominis cutis (POTAM. tract. 2 p. 1416^A -ae glutinum cutis). TERT. anim. 17 manus ac pedes tenera scilicet et -a membra. SORAN. p. 9, 15 apud virgines... pulposum et molle est orificium matricis... apud mulieres... spatiosius et -issimum est (p. 49, 1 orificium matricis... -um). de bestiis: PLIN. nat. 11, 203 avibus venter carnosus -usque. APVL. met. 8, 4 aper... -ae cutis obesus. cf. PELAGON. 476 κάλλωσον χοιρείον (i. -um in cervicibus suum aliorumque animalium corium).

2 de cute aegrotantis corporis partis: de hominibus: CELS. 5, 28, 5

chironium ulcus habet oras duras, -as, tumentes. 5, 28, 12 de fistulis: id nomen est ulceri alto, angusto, -o. vetustate -a fit fistula. si -ior fistula, ex aceto sunt medicamenta. 6, 3 ulcus σκώσεως -um et rotundum est (PLIN. nat. 26, 144 peristereos ad omnia genera... -orum... ulcerum facit). 7, 7, 12 clavi... vocantur -a in albo oculi tubercula. 7, 32 quae (cicatrix)... -a extendi digitum minus patiebatur. SCRIB. LARG. 217 idem (emplastrum album ex sale) ulcera vetera et -a renovat. SEN. epist. 78, 23 ne quid palato iam -o parum ferreat. GARG. MART. med. 42 hedrice est efficax, si quando... -a pars carnis excreverit. CAEL. AVR. chron. 3, 2, 42 magis cum initia atque summitas stomachi -a videbuntur. CASS. FEL. 12 verrucae -ae. SORAN. p. 107, 14 si ragadium... -um est, primo callus commalaxandus est. de bestiis: CHIRON 85 quodlibet <t>umorem fecerit durum, -um. cf. VEG. mulom. 3, 22, 1. 3 translate fere i. q. obduratus: [incertum an huc pertineat] GLOSS. V 595, 25 -us malitiosus, fort. corr. callidus]. ALC. AVIT. carm. 5, 196 -a superbia.

syn.: crassus, durus, tumens. opp.: mollis, tener.

callum, -ī n. (callus, -ī m.) [i. q. ind. kinah 'callum, cicatrix', fortasse cf. c. hibern. calath 'durus', slawon. kaliti 'durum reddere'; v. Bezzenberger, Beitr. z. Kunde d. indog. Sprachen 3, 131. cum vocabulo 1. callidus conectit Bücheler, Archiv 1 [1884] 106 sq. Th.]. SERV. Aen. 4, 405 callis est semita tenuior callo pecorum praedurata. unde et callum et callidos dicimus. de genere: CHAR. gramm. I 32, 9 neutrum semper singulare hoc callum (DIOM. gramm. I 327, 23 EXC. Bob. gramm. I 548, 12 DVB. NOM. gramm. V 575, 3). CHAR. gramm. I 72, 1 callum neutro genere dicitur: Cicero (v. p. 177, 29) et Plautus (v. l. 41), sed Marsus fabellarum IX masculino sic (v. infra p. 177, 33). masc. callus habent: NAEV. com. 65 DOM. MARS. carm. frg. 5 CELS. ubique. PLIN. nat. 32, 127. 34, 155 SORAN. (5^{ies}) GLOSS. II 96, 2. III 467, 55. 523, 8. plur. calli: PLIN. med. 2, 25. -os: SCRIB. LARG. 37 (bis). 205 TERT. spect. 23 RVFIN. hist. 2, 23, 6 Ps. THEOD. PRISC. add. p. 294 (bis) FVLG. myth. 1 praef. p. 6 GLOSS. V 419, 67. 428, 53. plur. abl.: SVET. Aug. 80 RVFIN. hist. 3, 20, 3. neutr. inde a PLAVTO. EXC. Bob. gramm. I 548, 12 τὸλωμα. GLOSS. τὸλος. callos: tensam cutem, id est varras (anglos. acc. pl.). [ital. callo. M.-L.]

I proprie: A de totius corporis aut singularum partium cute dura animantium: 1 de bestiis: NAEV. com. 65 pernam, -us (gallus codd.). PLAVT. Pseud. 166 pernam -um glandium sumen facito in aqua iaceant. cf. Carb. frg. 1. Capt. 904 quanta -o calamitas veniet...! Poen. 579 -um aprugnum callere aequae non sinam (Persa 305 magis calleo quam aprugnum -um callet. PLIN. nat. 8, 210 iam Catonis censoris orationem aprunum exprobrant -um). APIC. 1, 9 -um porcinum vel bubulum. 7, 259 -um, libelli, coticae, unguellae. PLIN. nat. 8, 31 expetiti in -o manus elephantorum saporis. 9, 95 locusta non habet -um. 9, 108 cutis multiplex -um ut existimari corporis possit. 9, 183 stella in mari est extra duriore -o. 11, 122 nec carnem id (gallinaceam cristam) esse nec cartilaginem nec -um... dixerimus. 11, 180 stomachus testudinis marinae denticulatus -o. 32, 120 purpurarum -um, quo se operiunt. FVLG. myth. 1 praef. p. 6 bivalifera boum colla iugales in vaccinam mollitiem deduxerant -os (gallos cod. T). 2 de hominibus: NAEV. com. 115 utrum scapulae plus an collus -i habeat nescio. CIC. Tusc. 5, 90 mihi... est... calciamentum solorum -um (Ps. LACT. mort. pers. 21, 8 donec -um solorum... revelleretur). PLIN. nat. 23, 59 -um... faucium facit acetum ac stomachi. ARNOB. nat. 2, 11 inhaerentem spinulam -o... sanare. RVFIN. hist. 2, 23, 6 ut orando -os faceret (ἀποκλημέναι) in genibus. 3, 20, 3 manus... -is (τύλους) obduratas. B technice apud medicos de cutis partibus obduratis (cf. Anke, Philol. 32, 599): de fistulis: CELS. 5, 28, 12 -us fistulae... neminem fallit, quia durus est. ibid. bis. 7, 4, 1 excidendus ex ea totus -us est. ibid. PLIN. nat. 24, 25 spondylii radix... in fistulas coniecta -um earum erodit. 32, 127 emplastri -um omnem auferunt. 34, 115 aerugo... -um fistularum erodit. 32, 122 de misy. de articularum nodis: CELS. 2, 8 articularum... vitia... si iuvenes temptarunt neque -um induxerunt. ibid. super eos (articulos) ex -o quaedam tubercula. 5, 18, 36 si... in articulis -us increvit. PLIN. nat. 1, 34, 56 summa ad fistulas, callum. 21, 157 thymum e vino... tollit... cum aceto -um et verrucas. 22, 104 laser imponitur... -o, clavis pedum superrasis. 22, 127 farina imponitur... pedum -o clavisque. 22, 138 inlinitur et paronychiis et -o pedum in aceto panis. 24, 56 corticis... salicis cinis clavum et -um... sanat. 24, 88. 26, 90 sanat... ea in -um iam conversa (sic Detl., eam calumniam conversam codd.). 28, 140 -ique sanat vitia. 28, 222. 31, 127 imponuntur spongeae... -o e salsa. 34, 155 squama ferri ad... omnem -um erodendum. SVET. Aug. 80 dispersis per pectus atque alvum genitivis notis... sed et -is quibusdam... concretis. TERT. spect. 23 tales... -os pugnorum... accepit. PLIN. med. 2, 25 plerumque pedibus innascuntur clavi et -i, praecipue tamen in digitis. Ps. THEOD. PRISC. add. p. 294 muli urina... -os plerumque in digitis innatos sanat. ibid. ammoniacum -os innatos curat. de cute, quae cicatrici obducitur: CELS. 5, 26, 31 inducitur... ulceri -us. 8, 4 rimae -o quodam implentur. ibid. latius fracta ossa... eodem -o glutinantur. 8, 5 -us... non ad sanitatem tantum modo, sed etiam ad tumorem increvit. 8, 7 donec ex toto maxillam -us firmavit. 8, 8, 2 rimas... ossis, aut, si quod foramen

est, -us implet. 8, 10, 7 cum iam increscere -um oportet (*ibid. bis*). 8, 16 in cubito... celerius quam in ullo alio articulo... -us circumdatur (7, 2 *bis*). 7, 30, 1 si qua scissa in eo (*ano*) vetustate induruerunt iamque -um habent. SCRIB. LARG. 37 medicamentum liquidum ad... palpebrarum -um durissimum. *ibid. medicamentum* multorum annorum -os et aspritudines palpebrarum... tollit. 205 ad vetera ulcera, quae... -os eminentes circa se habent. PLIN. nat. 29, 36 utilissimum *oesypum* contra genarum... -um. 28, 255 *caprarum* fel -um vulvarum emollit. SORAN. p. 65, 2 *sq.* haec causa a -o separatur, quod -us nihil... sentiat. p. 76, 16 *orificii matricis* -us... et duritia commalaxanda est. p. 107, 14. p. 114, 2. SEN. epist. 95, 25 -um iocineribus obducere. C *de variis rebus*: LVCR. 4, 935 *sq.* fere res omnes aut corio sunt aut etiam conchis aut -o aut cortice tectae. *de frugibus sim.*: PLIN. nat. 14, 14 uva (*i. uvae caro*) non... gratior -o (15, 100 inter uvas ipsas -o est *differentia*. 17, 226 acini... decocuntur in -um. *cf.* 18, 288). 15, 89 nucleus dissimilis... acriore -o. 15, 97 nascuntur... in rubis multum *differente* -o *mora*. 16, 120 ferunt... abellanae iulos compactili -o. 16, 82 *folia* -o crassa et angusta. 16, 158 ubi limosiore induruit -o *harundinis coma*. 19, 63 fungorum... -um in ligni... natura diximus. 22, 96 tutissimi *fungi* qui rubent -o. PALLAD. 4, 10, 28 -um, quod in ulmeis foliis invenitur. *de terra*: PLIN. nat. 17, 33 sterilis *terra densa* (*sic codd.*, denso *corr. Dell.*) -o... deprehenditur. 19, 33 cortice *terrae tubera*... includuntur, ut... esse possimus dicere... *terrae* -um. 31, 53 coli moverique *terram* -umque *summae cutis*. *nota*: PLIN. nat. 16, 56 *efficacior zopissa* adiecto salis -o. APIC. 2, 49 isicia de pavo primum locum habent ita si fricta fuerint, ut -um vincant.

II *translate i. q. duritia*: CIC. Tusc. 2, 36 ipse labor quasi -um quoddam obducit dolori. 3, 53 *Corinthiorum* animis diuturna cogitatio -um vetustatis obduxerat. epist. 9, 2, 3 consuetudo diurna -um iam (*calumniam codd.*) obduxit stomacho meo. DOM. MARS. *carm.* frg. 5 -um sibi pectore quendam. SEN. dial. 1, 2, 6 -um per iniurias duxit. 6, 8, 2 *tristitia* iam videtur duxisse -um. QVINT. inst. 12, 6, 6 ingenio adhuc alendo -um inducere. PANEG. 10, 13 quamvis... luctus -o quodam obduratae patientiae sustineres. PRVD. perist. 5, 177 si tanta -um pectoris praedurat obstinatio.

syn.: clavus, corium, cortex, duritia. *opp.*: mollities. *derivata*: calleo, callidus, callitia, callosus. *Probst.*

? pollina i. *calneum* GLOSS. III 572, 50 (*ἀλευρον coni. Goetz*).
1. *calo*, -ātum, -āre [*i. q. καλεῖν, theod. halōn 'vocare, invitare', cf. c. umbr. kadetu (kaditu) 'clamato' vel 'appellato' et c. clamare clamor clarus; v. Persson, Bezzenberg. Beitr. 19, 275 sqq. Th.*].

DIONYS. ant. 4, 18 δ... ἡμεῖς δῆμα προστακτικῶς σχηματίζοντες ἐκφέρομεν 'κάλει', τοῦτ' ἐκεῖνοι (Ρωμαῖοι) λέγουσι κάλα. VARRO frg. Non. p. 23, 27 l. 56. LABEO Gell. 15, 27, 2 'calari' id est convocari (MACR. sat. 1, 15, 10 l. 64 SERV. auct. Aen. 8, 654 l. 62). GLOSS. V 275, 7 -are vocare (626, 33 *cf.* 563, 61. 564, 12). 620, 30 -o est voco. *cf.* II 95, 15 -are (cacuere *Parisini*, calare *duo Leidenses*) παρακαλέσαι. V 314, 23 c(a)lare enim dicebant antiqui clamare (IV 542, 1. V 226, 26. 468, 29). SCHOL. Hor. epist. 1, 14, 41 calo sonat voco. GLOSS. iurispr. cod. Paris. gr. 1357^A καλάρε τὸ καλεῖν *infra l. 74*. VARRO ling. 6, 27 kalendae, quod his diebus -antur eius mensis Nonae a pontificibus, quintanae an septimanae sint futurae, in Capitolio in curia Calabra sic dictae quinquies: 'calo Iuno Covella' (frg. Non. p. 23, 27 calendis -bantur, id est vocabantur. GRAMM. suppl. 241, 9. *cf.* LABEO Fest. p. 348 '<sept>em -o'... <proclamare ma>gistratum publicum <si Nonae septimanae futurae sunt>). LABEO Gell. 15, 27, 2 curiata comitia per lictorem curiatum -ari, id est convocari. QVINT. inst. 1, 6, 33 iam sit et 'classis' a -ando. PORPH. Hor. sat. 1, 2, 44 'calones'... a -ando, hoc est quod vocentur ad ministerium. SERV. auct. Aen. 8, 654 ideo autem 'Calabra' (*curia*), quod cum incertae essent kalendae aut idus, a Romulo constitutum est, ut ibi patres vel populus -rentur, id est vocarentur. MACR. sat. 1, 15, 10 -ata, id est vocata, in Capitolium plebe. 1, 15, 11 his diebus qui -rentur. ISID. orig. 3, 20, 5 calamus... a -ando (calendo et canendo *codd.*), id est fundendo voces vocatus. CORP. XIII 10018, 53 (*in vasculis potioris Rhenanis*) calo ('*invito ad bibendum*' Düntzer, 'καλῶ' Jahn).

inde calata comitia: *cf.* LABEO Gell. 15, 27, 1 -ata comitia esse, quae pro collegio pontificum habentur aut regis aut flaminum inaugurandorum causa. 15, 27, 3. GELL. 15, 27 *tit.* quid sint comitia -ata. GLOSS. II 96, 15 -ata comitia: ἀρχ[ι]αιρέσια δὲς τοῦ ἔτους γιγνόμενα. 95, 35 -ata: ἀρχ[ι]ερεσιῶν ἑορταί (*v. etiam s. caltudia*). GLOSS. iurispr. cod. Paris. gr. 1357^A καλάτις κομίτις: ἐκ τοῦ καλάρε 'τὸ καλεῖν' καὶ τοῦ κομί(ι)α 'ἡ σύνοδος'. *de re v. Kübler, PW. III 1330*. GAIVS inst. 2, 101 -atis comitiis testamentum faciebant, quae comitia bis in anno testamentis faciendis destinata erant. 2, 102 (VLP. reg. 20, 2 INST. Iust. 2, 10, 1). [*locus corruptus* CIC. Sest. 72.]

derivata: calatio, calator, kalendae. *composita*: incalare, intercalare (?). *nomenclator*.

2. *calo*, -ātum, -āre, χαλάω. ISID. orig. 6, 14, 4 'calamus'... unde et apud nautas -are 'ponere' dicitur. 6, 17, 28 -are ponere dicitur, intercalare interponere. VITR. 10, 8, 1 (*in descriptione hydraulorum*) aerei delphini pendentia habent catenis cymbala ex

ore infra foramina modiolorum -ata. 10, 8, 5 delphinique... -antes in eos cymbala. VEG. mil. 4, 28 centones et culcitas funibus -ant. *idem verbum sensu obscuro chalarē scribitur, q. v.*

3. *cālo*, -ōnis *m.* [*orig. inc., nisi antiqui recte a cala ductum esse putaverunt. Th.*]. PAVL. FEST. p. 62 calones militum servi dicti, quia ligneas clavas gerebant, quae Graeci κάλα vocant (SERV. auct. Aen. 6, 1 calas... fustes, quos portabant servi sequentes dominos ad proelium, unde etiam -es dicebantur. SCHOL. Stat. Ach. 1, 444). PAVL. FEST. p. 225 καλεῖν... unde -es et caculae et calatores (PORPH. Hor. sat. 1, 2, 44 -es autem servi dicuntur a calando, hoc est quod vocentur ad ministerium. nonnulli a kalendis putant, quod ea die cibaria accipiant. epist. 1, 14, 42 vel ab eo, quod frequenter vocetur dicitur -o vel quia <κάλα> graece ligna dicuntur et ideo vadit saepe lignatum. SCHOL. Hor. epist. 1, 14, 41 vel a frequenti vocatione vel quod saepe eat lignatum). NON. p. 62 -um proprietates haec habetur, quod ligna militibus subministrant, κάλα enim Graeci ligna dicunt (PORPH. Hor. epist. 1, 14, 42 l. 12. SERV. Aen. 1, 39 κάλα... unde et -es dicti qui ligna militibus portant. ISID. orig. 19, 1, 15 [*quo de loco v. p. 179, 34*]. GLOSS. V 174, 36 SCHOL. Hor. epist. 1, 14, 41 *supra l. 14*). NOT. Tir. 35, 83 callo (*sequitur lixa*). *inde ab ACCIO*.

A *strictiore sensu*: *servus militum antiquioribus, tum aetate Caesaris minister militaris vel servus qui impedimenta, commeatus sim. curabat, denique in exercitu exeuntis imperii Romani (fort. post Hadrianum) miles galearius, 'Train'*. PAVL. FEST. p. 62 -es militum servi (*supra l. 5*). VEG. mil. 3, 6 p. 78, 5 -bus, quos galearios vocant. SCHOL. Hor. sat. 1, 2, 44 -es sunt ministri militum, liberi homines (*quod fere aetate imperatorum convenire videtur*), lixae vero sunt servi eorundem. GLOSS. ἱπποκόμος. δοῦλος ἦτοι ὑπηρέτης στρατιώτου. θεράπων ἢ ὑπηρέτης στρατιώτου. servus vel minister militum, id est qui vinum vendit vel propinator. -es: galearii (*vel galeariae*) militum. galearii, mercennarii militum sive gale(ari)ae militum. negotiatores. οἱ γαλεάριοι. -um: militum vel servorum. *de re cf. v. Domaszewski, PW. III 1362. una commemorantur cum aliis militum vel impedimentorum ministris, cum impedimentis exercitus, sim.*: ACC. *carm.* frg. 2 -es famuli metallique caculaeque. VAL. ANT. hist. 63 -um atque lixarum (LIV. 23, 16, 14. 40, 28, 3. 41, 3, 4 CVRT. 3, 3, 25. 6, 8, 23. 8, 4, 13 TAC. hist. 1, 49. 3, 20. 33 SVET. Galba 20 OROS. hist. 5, 10, 8 SIDON. epist. 6, 1, 3). CAES. Gall. 6, 36, 3 magna praeterea multitudo -um, magna vis iumentorum. civ. 1, 51, 6 -um atque impedimentorum non magnus numerus (LIV. 35, 28, 9 impedimenta omnia et -um turbam. 38, 41, 3 impedimentorum et -um pars. SVET. Cal. 51 -bus et impedimentis). LIV. 23, 16, 8 impedimenta... -es lixaeque et invalidos milites. 23, 16, 14 lixae -esque et alia turba custodiae impedimentorum apposita. VELL. 2, 82, 3 -um servitiique. FLOR. epit. 2, 18, 10 scorta, -es, sarcinae. AMM. 16, 11, 14 sarcinarum et iumentorum cum -bus parte. 24, 1, 4 sarcinas et -es et apparitionem imbellem impedimentorumque genus omne. VEG. mil. 3, 6 p. 77, 4 impedimenta, sagmarii, -es vehiculaeque. *ibid.* p. 77, 18 a -bus... et sagmariis. *appellantur inermes*: CAES. Gall. 2, 27, 1; *opponuntur armatis*: LIV. 27, 18, 12. 35, 28, 9 TAC. hist. 3, 33. *contra clavas gerunt apud* PAVL. FEST. p. 62 et SERV. auct. Aen. 6, 1 l. 5 *sqq.*, *dolabras apud* LIV. 9, 37, 8 *infra l. 72*; *saxa iaciunt* LIV. 27, 18, 12 l. 78.

ACC. *carm.* frg. 2 *supra l. 35*. VAL. ANT. hist. 63 quadraginta milia -um atque lixarum interfecta (LIV. 38, 41, 3 *cum* -um pars... cecidissent. VELL. 2, 82, 3 CVRT. 8, 4, 13). CAES. Gall. 2, 24, 2 -es, qui ab decumana porta... conspexerant, praedandi causa egressi, cum respexissent... praecipites fugae sese mandabant (2, 24, 4 -es... fugere. 2, 26, 5 equitum et -um fuga). 2, 27, 1 -es perterritos hostes conspicati etiam inermes armatis occurrerunt. 6, 36, 1 ne -em quidem quemquam extra munitionem egredi passus esset. 6, 40, 1 -es in proximum tumultum procurrunt. hinc celeriter deieci se in signa manipulosque coiciunt... perterrent milites (VEG. mil. 3, 6 p. 77, 18 ne a -bus interdum vulnerati interdum timentibus... milites turbarentur). 6, 36, 3 multitudo -um... sequitur (6, 40, 5 subsecuti equites -esque [β, -es equitesque α]... servantur). civ. 1, 52, 4 -es ad longinquoiores civitates dimittebat. BELL. Afr. 56, 3 cum equis -busque suis... perfugiunt nobiles Gaetuli (SALL. or. Phil. 7 at tum erat Lepidus latro cum -bus et paucis sicariis. AMM. 18, 6, 12 tribunum fugientem cum -e [*syn. servum*]. 18, 8, 10 dux cum tribuno -eque uno). SALL. hist. frg. 1, 126 Sertorius per -um corpora ad medium quasi *muri attollitur* (TAC. hist. 1, 49 per lixas -esque). LIV. 7, 37, 6 -umque turba abesset. 9, 37, 8 dolabrae -bus dividuntur ad vallum prouendum fossasque implendas. 10, 41, 6 insidentes mulis -es frondosos ramos per terram trahabant *in strategemate quodam* (AMM. 19, 8, 7 equo... -um quidam sedens). 23, 16, 8 iussit -es... vallum ferre. 23, 16, 14 addidere clamorem lixae -esque (40, 28, 3 clamore pariter omnium, ... -um quoque et lixarum, sublato. AMM. 25, 5, 8 turbine concitato -um). LIV. 27, 18, 12 *saxa* ingerere non milites solum sed etiam turba -um immixta armatis. 30, 4, 1 cum legatis... -um loco primos ordines... servili habitu mittebat (TAC. hist. 3, 20 -es... mittit). 35, 28, 9 -um turbam collectam armatis circumdedit. 41, 3, 4 cetera deformis turba velut lixarum -umque, praeda fere futura. CVRT. 3, 3, 25 lixarumque et -um greges vehebantur *in agmine*. 6, 8, 23 turba lixarum -umque impleverant regiam. FRONTIN. strat. 3, 2, 9 occisisque -bus eorundem

ore infra foramina modiolorum -ata. 10, 8, 5 delphinique... -antes in eos cymbala. VEG. mil. 4, 28 centones et culcitas funibus -ant. *idem verbum sensu obscuro chalarē scribitur, q. v.*

epist. 90, 17 *Syrtae gentibus* propter nimios solis ardores nullum tegumentum satis repellendis -bus solidum est. 107, 7 *hiems frigora* adducit... aestas -es refert. COLVM. 1, 5, 4 ad aestatum temperandos -es... plurimum conferunt salientes rivi. 3, 1, 7 *uvae gelicidiis* ac pruinis, ut aliae -bus, mitescunt. 3, 2, 20 *vites baliscae frigora* melius quam umores sustinent... nec -bus tamen contristantur. 4, 8, 1 -bus... aestuent. 4, 29, 8 -es et pluvias. 11, 2, 61 ne ventis aut -bus exarescant *uvae*. FRONTIN. aq. 121 nec gelicidiis nec -bus exposita. GELL. 14, 1, 9 pruinas aut -es cient. ARNOB. nat. 1, 2 numquid frigora... -es... tepores medi inaequalium temporum confusionibus occiderunt? AMM. 19, 4, 7 in aridioribus locis agentes -bus crebris interpellari. 19, 9, 9 exustae -bus terrae (29, 5, 7). 19, 11, 4 solutae vernis -bus nives. VEG. mulom. 1, 17, 4 ex -bus aestatis vel ex perfrictionibus hiemis. SIDON. epist. 1, 5, 8 -es... frigora. *nota de terris calore exustis*: AMM. 19, 4, 2 confines -bus tepore febrium arescunt. 2 *de humani corporis tepore*: VERG. Aen. 3, 308 -r ossa reliquit (9, 473 HOMER. 842). Ov. epist. 14, 37 sanguis abit mentemque -r corpusque relinquit. met. 13, 605 sumitque -em atque animam ex igni. LIV. 42, 16, 3 vivere tamen ex -e et spiritu remanente in praecordiis senserunt (SEN. dial. 5, 4, 1 omni -e ac spiritu verso). VITR. 8 praef. 2. SEN. dial. 4, 19, 4. 4, 19, 5 vinum incendit iras quia -em auget. 9, 2, 1 corporis (APVL. met. 10, 2 sine corporis -e flagrantem. HIL. in Matth. 24, 11 HIER. epist. 121, 8 RVFIN. hist. mon. 31). SEN. nat. 4, 9. SCRIB. LARG. 23 oculorum. PLIN. nat. 10, 115 ventris. TERT. anim. 43 nec refrigerantiam admittam aut marcorem aliquem -is cum adeo corpora somno concalescant. PORPH. Hor. carm. 2, 11, 19 *Falerni* -em corporibus et animo concitantis. HIER. epist. 52, 11 inflammor -e sanguinis. 54, 9 (bis). AMM. 31, 13, 10 nostros linquente venarum -e torpentes. *de febre*: SVLPICIA Tib. 3, 17, 2 mea nunc vexat corpora fessa -r. CELS. 3, 3 (20^{ca}) SEN. dial. 5, 10, 3. QVINT. inst. 7, 10, 10 spiritus meatum, -is distantiam (*i. differentiam*)... non dabit medicus. PLIN. nat. 20, 23, 120. Ivv. 12, 98 sentire -em si coepit locuples. APVL. met. 10, 2 -is intemperantia. TERT. scorp. 5 calores -bus amplius onerando compescit. SER. SAMM. 214. 910. SOL. 19, 16 sedant -es hominum languentium. AMM. 30, 6, 5 internis nimietate -um ambustis. HIER. epist. 60, 13 cum venarum fontes hauriret -r. PALLAD. hist. mon. I 48 p. 332^c neque aut dolorem ullum capitis aut -em corporis sensit. PASS. Thom. p. 147, 17 omnes etiam dolores et -es et frigores pellebat.

II translate et in imagine: A de animi ardore, i. q. concitatio, commotio, impetus, ira, temeritas, furor sim.: 1 *absolute*: RVT. LVP. 1, 21 homo... magno -e. Ov. Pont. 2, 5, 68 amobus debet inesse -r (*sc. poeticus*; cf. 3, 9, 21 scribentem iuvat ipse -r [labor *codd.*, corr. Heinsius] minuitque laborem, cumque suo crescens pectore fervet opus. STAT. silv. 1 praef. 4 qui libelli mihi subito -e et quadam festinandi voluptate fluxerunt. Theb. 1, 3 Pierius menti -r incidit). SEN. contr. 7 praef. 1 si quando illum produxerat -r *dicendi* (QVINT. inst. 11, 3, 130 -e dicendi. SVET. rhet. 30 -e demum proventus... perorare). SEN. contr. 10 praef. 3 illas *actiones*... -r adiuabat, hi *libelli* -is minus habent. VAL. MAX. 6, 4, 1 languentibus animis -em pristinum reddiderunt (HIER. epist. 51, 4 *quia* -em pristinum amiserint). SEN. dial. 5, 3, 5 in actus rerum ad omne quodcumque -e aliquo gerendum est, vocet. epist. 11, 3 plus -is est (*sc. iuvenibus*). VAL. FL. 1, 271 omnibus inde **animis* -r additus. 3, 680 dum rerum patiens -r et rude membris robur inest. SIL. 1, 549 primos in Marte -es. STAT. Theb. 2, 391 rudis fandi pronusque -i semper erat. QVINT. inst. 6, 2, 15 lenis -is alieni risus. 10, 3, 17 sequentes -em atque impetum ex tempore scribunt (PLIN. epist. 2, 19, 2 impetum omnem -emque... perdere). 10, 3, 18 in quibus (*sc. affectibus*) fere plus -r quam diligentia valet. 10, 7, 13 si -r ac spiritus tulit (ARNOB. nat. 3, 40). 11, 3, 28 propter -em... nam hoc aetas illa (*sc. iuvenilis*) turgescit. 11, 3, 146 -i concitatioque non inhabile. SVET. vita Verg. p. 62 -e elatum (*Reifferscheid*, laetatum *codd.*). PAPIN. coll. Mos. 4, 10, 1 -i aliquid permittitur. PAVL. dig. 24, 2, 3. MACER dig. 48, 11, 7, 3 -e inducti interfecerunt. APVL. apol. 95 ut in illa *oratione* neque Cato gravitatem requirat neque Laelius lenitatem neque Gracchus impetum nec Caesar -em (*an colorem?*). CHALC. comm. 195 saevitiam, feritatem, -em quaeque his sunt proxima. DON. Ter. Ad. 761 hinc licet aestimare quantum et -is (*coloris cod. Huls., Wessner*) et gravitatis apud Terentium sit ad imitationem Caecilii. HIL. in Matth. 20, 7. SCHOL. Cic. Gron. p. 404 ne infrigescat impetus accusationis... indignationi -r subiciatur (*sc. ab accusatore*). SCHOL. Verg. Veron. Aen. 9, 386 <ne vel mini>me intercidat sensus -r. AMM. 15, 7, 3 plebs excita -e quo consuevit. HIER. epist. 22, 6 ut blandum voluptatis incendium dulci nos -e perfuderit. *ibid.* innatum medullarum -em. 58, 1 subitus -r (*sc. fidei*) longum vincit teporem. 2 *cum gen. personae*: CIC. ad Q. fr. 3, 9, 3 Hortensi -r multum valebit. CELS. 2, 1 iuventae (PORPH. Hor. carm. 1, 16, 22). LVCAN. 2, 324 acris irarum movit stimulos iuvenisque -em excitat. SIL. 12, 389 nec dictis bellantum aequare -em. PLIN. epist. 4, 9, 11 dicentis -r et audientis intentio. FLOR. epit. 3, 10, 13 -r in proeliando militum. PAVL. dig. 39, 4, 9, 1 licitantis. PAPIN. dig. 48, 5, 23 (22), 4 mariti -r et impetus... discernentis fuit refrenandus. PHYSIOGN. 131 vis et -r eorum (*gallorum*). 3 *cum gen. rei incorporeae*: VAL.

MAX. 2, 6, 2 cohortationis. 8, 10, 1 -r atque impetus actionis. SEN. benef. 2, 14, 5 ambitionis. LVCAN. 7, 103 virtutis stimulis iraeque -e. PETRON. 5 mentis (HIER. epist. 96, 17). OCTAVIA 561 vis magna mentis blandus atque animi -r (AMBROSIAS. in I Tim. 4, 7) amor est. QVINT. inst. 8 proem. 27 et cursum dicendi refrenat et -em cogitationis (10, 3, 6) extinguit. PLIN. paneg. 3 in illo subito pietatis -e. PAVL. dig. 24, 2, 3 in -e iracundiae (50, 17, 48). CYPR. epist. 16, 3 p. 520, 1 per -em gloriae. 19, 2 p. 526, 16 *fidei* (HIL. in Matth. 20, 13. 30, 3. 31, 10 syn. 78 HIER. epist. 95, 3. 118, 2 RVFIN. hist. 2, 17, 5. 4, 23, 3. 5, 10, 2 fidei et devotionis. BACHAR. fid. 2 EVGIPP. Sev. 29, 1 CLAVD. MAM. anim. 109, 4). ARNOB. nat. 7, 38 -r omnis numinum indignatioque frigescent. HIL. in Matth. 7, 6 infidelitas peccatorum -e exaestuans et vitiorum aegra dominatu. Ps. HIL. libell. 13 in ipso aestatum -e (RVFIN. epist. Clement. 7 -em ferventis aetatis) et in ipsa adolescentia. AMBROSIAS. in I Cor. 7, 9 cum voluntas -e carnis consentit, uritur (II Cor. 11, 29 *illecti* propriae carnis -e). AMM. 30, 8, 2 in acerbitatem naturae -e propensior. HIER. epist. 98, 24 frigus... odiorum dilectionis -e commutent. VVLG. gen. 30, 39 in ipso -e coitus. RVFIN. hist. mon. 1 p. 404^a solo divini desiderii -e constringitur. PRVD. psych. 24 laudis -r ad nova fervens proelia. AVG. in psalm. 18 serm. 1, 7 *umbram mortis* penetravit verbi -r. BACHAR. repar. laps. 9 concupiscentiae (SALV. gub. 4, 24 cupiditatis improbae). 12 adulterinae flammae. OROS. hist. 5, 17, 14 ebrietatis. CLAVD. MAM. anim. 51, 17 veritatis -r (125, 9) frigentium verborum pruinas liquefaciat.

B de amore: PROP. 1, 12, 17 si despectus potuit mutare -es. 3, 8, 9 signa -is. HOR. carm. 4, 9, 11 spirat adhuc amor vivuntque commissi -es Aeoliae fidibus puellae. 4, 13, 17 quo fugit Venus, heu quove -r. Ov. epist. 18, 173 -r et reverentia pugnant. ars 1, 237 animos... -bus aptos. met. 11, 305 videre hanc pariter, pariter traxere -em. 14, 24 partem ferat illa -is EPIST. Sapph. 561 me -r Aetnaeo non minor igne tenet. SEN. Phaedr. 292 extinctos revocat -es. SIL. 14, 223 aemulus ille tuo... Polypheme, -i. STAT. silv. 1, 2, 89 -r quo saeva tepebant aequora. 2, 3, 53 illa dei veteres animata -es. Theb. 3, 701 Veneris furata -es. APVL. met. 5, 13 per pectus nescio quo -e fervidum. 9, 25 *animus* tanto -e tantaque rabie percussus. DRAC. Rom. 2, 1 nympharum... -e.

uncturae notabiliores: 1 *verbales*: ad IA: permanere: LVCR. 1, 494. fugere: LVCR. 1, 1091. ire: LVCR. 6, 994. percurrere: CELS. 3, 2. accedere: SEN. nat. 4, 9. pervenire: COLVM. 12, 18, 6. remittere: VERG. georg. 4, 36. temperare: SEN. dial. I 4, 9. explicare: SEN. epist. 50, 6. ad IB 1: nocere: VARRO rust. 1, 41, 2. se frangere: VARRO rust. 2, 2, 18 (*plur.*). volvi: LVCR. 6, 372 CIC. de orat. 1, 265. admisceri: CIC. nat. deor. 2, 26. temperari: CIC. nat. 2, 131 (*plur.*) LVST. 44, 1, 4. ferire: LVCAN. 9, 396. dissipare: SEN. nat. 4, 2, 18. remanere: SEN. nat. 5, 9, 2. perdurare: SEN. nat. 5, 9, 2. includere: PLIN. nat. 18, 151. ad IB 2: urere: LVCR. 4, 874 (AMM. 21, 5, 2). fundi: CIC. nat. deor. 2, 18. extinguere, refrigerari: CIC. nat. deor. 2, 23. inesse: CIC. nat. deor. 2, 24. redire: VERG. georg. 3, 272. dilabi: VERG. Aen. 4, 705. intrare: VERG. Aen. 8, 390. currere: VERG. Aen. 8, 390. relinquare, linquere: VERG. Aen. 9, 473 Ov. epist. 14, 37 CVRT. 3, 5, 3. 8, 4, 8. exsuperare: VITR. 1, 4, 6. erumpere: CELS. 3, 3. venire: CELS. 3, 5. infrangi: CELS. 3, 7, 2. oriri: CELS. 3, 9. excitare: CELS. 3, 9. incipere: CELS. 3, 11. movere: CELS. 3, 12. 4, 11. 5, 27 CVRT. 7, 3, 15. adicere: CELS. 4, 12. infestare: CELS. 5, 26. concipere: CELS. 6, 6 COLVM. 8, 5, 14. finire: CELS. 6, 6. meare: SEN. Med. 337. contineri: SEN. benef. 4, 6, 3. consumi: SEN. dial. 4, 20, 8. confundere: STAT. Ach. 1, 882. recipi: CVRT. 8, 4, 17. venire: SER. SAMM. 910. palpitare: HIER. epist. 22, 30. crescere: RVFIN. hist. mon. 31. accipere: MACR. sat. 7, 8, 25. temperare: MACR. sat. 7, 16, 18. ad II A: abducere: SEN. benef. 2, 14, 5. refrigerare: QVINT. inst. 9, 4, 113. concitare: QVINT. inst. 11, 3, 111. degenerare: VEG. mil. 1, 28. vincere: HIER. epist. 58, 1. penetrare: HIER. epist. 64, 19. accendere: HIL. syn. 78 AVG. in psalm. 18 serm. 1, 7. exstirpari, componi: AVG. c. Iul. 4, 2, 8. solvere: BACHAR. repar. laps. 9. trahere: SALV. gub. 4, 24. ad II B: extinguere: HIER. epist. 130, 10. 2 *adi.*: ad IA: aequabilis: CIC. nat. deor. 2, 54. aequus: Ov. met. 2, 134. fervidus: VITR. 8, 2, 3 (*plur.*). siccus: CELS. 2, 17. vehemens: COLVM. 12, 18, 6. nimius: QVINT. decl. 350 p. 378, 15. fervens: APVL. met. 9, 34. aetherius: CENS. 6, 2. ad IB 1: aridus: LVCR. 5, 741. extremus: LVCR. 6, 371. medius (*i. summa aestas*): LVCR. 6, 714 LIV. 2, 5, 3 (*plur.*) MANIL. 4, 588 (*plur.*) PLIN. nat. 18, 175. nimius: VARRO rust. 1, 41, 2 CIC. S. Rosc. 131 LIV. 5, 31, 5 (*plur.*) MART. 9, 90, 9 FRONTIN. aq. 123 APVL. met. 6, 32 PORPH. Hor. carm. 1, 22, 22. 3, 30, 11 VEG. mil. 1, 2 CLAVD. 15, 146. austrius: VERG. georg. 2, 271 (*plur.*). fervidus: HOR. carm. 3, 24, 37 (*plur.*). saevus: GERM. frg. 4, 150 (*plur.*). meridianus: CELS. 2, 1 (*plur.*). primus: SEN. nat. 4, 1, 2 (*plur.*). 4, 2, 19 LVCAN. 9, 507 (*plur.*). inmodicus: SEN. nat. 4, 2, 18. diurnus: SEN. nat. 5, 9, 2. brumalis: SEN. epist. 122, 8. vehemens: CVRT. 4, 7, 22. nocturnus: CVRT. 4, 7, 22. aestivus: COLVM. 2, 11, 9 (*plur.*). 3, 11, 7 (*plur.*). 4, 7, 2 (*plur.*) PLIN. nat. 9, 18 AVR. Fronto p. 82 N. (*plur.*) LACT. ira 13, 4 (*plur.*). tempestivus: COLVM. 3, 15, 5. divus: COLVM. 6, 3, 1. aetherius: LVCAN. 9, 396. intempestivus: PLIN. nat. 17, 226. repentinus: PLIN. nat. 18, 151 OROS. hist. 3, 4, 2. propinquus: APVL. mund. 3. canicularius: PORPH. Hor. carm. 3, 13, 9/10. genialis: Ps. CENS. frg. 3, 6. vivus: Ps. CENS. frg. 3, 6. igneus:

LACT. inst. 2, 8, 62 (*plur.*). solaris: CLAVD. MAM. anim. 149, 4. occiduus: CORIPP. Ioh. 6, 256. *ad I B 2*: vitalis: LVCR. 3, 128 CIC. nat. deor. 2, 27 SEN. benef. 4, 6, 3 CVRT. 3, 5, 3. 7, 3, 15. 8, 4, 7. 8 LACT. inst. 2, 12, 5 HIER. epist. 22, 30. aridus: LVCR. 4, 874. subitus: VERG. Aen. 9, 473. vivus: OV. met. 4, 248. fluidus: OV. met. 15, 362. ingens: CELS. 3, 9. 4, 12 CASS. FEL. 24. vehemens: CELS. 3, 11 (*plur.*). nimius: CELS. 5, 26. 7, 7 AMM. 21, 15, 2 CASS. FEL. 34 MACR. sat. 7, 16, 18. modicus: CELS. 7, 29. properabilis: TERT. anim. 43. circumcordialis: TERT. anim. 43. letalis: SER. SAMM. 897. turbidus: AVG. civ. 14, 26. summisus: MACR. sat. 7, 8, 21. manifestus: MACR. sat. 7, 16, 18. *ad II A*: inclinatus: SEN. dial. 4, 19, 4. Martius: STAT. Ach. 1, 882 VEG. mil. 1, 28. iuvenilis, iuvenalis: QVINT. inst. 2, 15, 28 APVL. met. 10, 23. nimius: MART. 3, 17, 2. subitus: PLIN. paneg. 3 HIER. epist. 58, 1. inconsultus: MARCIAN. dig. 48, 16, 1, 5. vehemens: HIL. in Matth. 20, 13. flagrans: HIL. in Matth. 20, 7. fervens: HIL. in Matth. 31, 10. nativus: AMM. 16, 12, 14. lactificus: AMM. 29, 3, 9. procax: AMM. 31, 12, 3. subitus: HIER. epist. 58, 1. horrificus: CLAVD. 22, 23 (*plur.*). genitilis: AVG. c. Iul. 4, 2, 8 (*bis*). Pierius: ENNOD. carm. 2, 66, 5. *ad II B*: flammifer: PETRON. 126. occultus: STAT. Ach. 1, 888. tacitus: STAT. Theb. 3, 701 (*plur.*). puellaris: HIER. epist. 130, 10. novus: CLAVD. 10, 3. arcanus: CLAVD. 21, 57. obscenus: AVG. civ. 14, 16.

synonyma: calidum, fervor, ardor, aestus, tepor, aestas, impetus (ira, concitatio, cupido, amor, furor, indignatio, ebullitio). *opposita*: frigor, rigor, frigus, perfrictio, pruinae, gelu, gelicidium, algidum.

derivatum: calorare. *compositum*: calorificus.

calōrificus, -a, -um a calor et facere. GELL. 17, 8, 12 oleum quoque -um est neque minorem vim in corporibus calefaciendis habet... acetum autem omnium maxime frigorificum est.

calōro, -ātus, -āre a calor. *i. q. calefacere*: MAR. VICTOR aleth. 3, 55 luce -ans exsiccat pluvias et in aera dissipet imbres.

part. pass. perf. adi. calōrātus, -a, -um. GLOSS. V 447, 33 calorata: ferventissima. *proprie i. q. concalefactus, percalidus*: PORPH.

Hor. epod. 1, 27 Calabriam manifestissimum sit -am esse. sat. 1, 6, 126 caniculares dies dicit qui sunt -issimi. GARG. MART. med. 2 quando res calida (*i. aqua calida*) -o malo (*i. febrī*) addita magis accendat ardorem. 29 *sinapis* naturam medici volunt esse therma-ticam, hoc est -am. DIOSC. 2, 84 *amilu* ponis ad solem -um. ISID. orig. 20, 16, 7 character est ferrum -um, quo notae pecudibus inuruntur. *translate*: APVL. met. 6, 23 cuius primae iuventutis -os impetus freno quodam coercendos existimavi. FVLG. myth. 3, 4 omne... -ae (*i. ardentis*) iuventutis igniculum. *adv. calōrātē*: GLOSS. ferventissime. Gudeman.

***calos** acc. -um, voc. -os, καλός. *nomin.*: CORP. IV 652 -os Victor ubique. 2179 -os Paris (XIII 10024, 403 in gemma Paris -os). 4725 Romulus -os et saepius Pompeis. CORP. IV 1377 Secunde... quis te calum exeneratu... (calvum exenteratum coni. Zangemeister, exenteratum vel exaeneratum fuisse videtur). *vocat.*: CORP. IV 1256 Sabine -os, Hermeros te amat (*bis*). 3069 -os ave. fortasse vocat.: CORP. IV 5136 -os Probe (5138). *fem.*: CORP. IV 1286 -os Epictesis. 4567 -os Acti (5018). *nota semigraecum*: CORP. IV 1309 Thalia invicta, calos pagita i (καλός παγίτης εἰ Mommsen). *dat.?* cf. p. 177, 68. *adv. calōs*, καλώς. CORP. IV 2150 -os a<c>tio. fortasse: CORP. IV 1679, 5 -os edone (*i. ἡδονή*). [de GLOSS. IV 213, 49 calos ovos aves v. s. 2. caeles p. 67, 38.]

calpar (*n.?*) [cf. c. gr. κάλπη (κάλπις), fortasse inde tractum. Th.]. 1 *proprie vas, dolium*: VARRO frg. Non. p. 547 antequam nomen dolii prolatum, cum etiam id genus vasorum -r diceretur, id vinum -r appellatum. PAVL. FEST. p. 46 -r genus vasis fictilis. NON. p. 546, 28 -r nomine antiquo dolium. GLOSS. V 653, 43 dolium. 2 *metonymice i. q. vinum*: VARRO frg. Non. p. 547 supra l. 59. PAVL. FEST. p. 65 -r vinum novum, quod ex dolio demitur sacrificii causa, antequam gustetur eqs. GLOSS. II 96, 34 οἶνος ἐν θυσίᾳ. 96, 32 θυσίαι ἀπαρχῶν οἴνου (calcar cod.). Plac. V 14, 10 (51, 13) vinum quod primum libatur e dolio. 52, 3 vinum antiqui ita dicebant. Mbr.

cals v. 2. calx.

caltha, -ae f. (calthum -ī n.) [orig. inc. Th.]. *nomen floris*. *neutr. sing.* -um: GLOSS. II 259, 38. III 266, 38. *plur.* -a -orum: PRVD. cath. 5, 114 p. 184, 4. persaepe in codd. calt-omissa aspiratione scribitur. ANON. idiom. gen. gramm. IV 581, 23 -a τὸ βούφθαλμον (GLOSS. II 96, 40. 545, 14; cf. II 259, 38 βούφθαλμον, εἶδος ἀνδρός. V 444, 20 genus floris bupthalmon). DIOSC. 4, 58 W. χρυσάνθεμον... οἱ δὲ βούφθαλμον, Ῥωμαῖοι κάλθα (Vind. C ἀκακάθα, N ἀκανθα). GLOSS. genus floris. II 262, 41 γένος βοτάνης (258, 55). Plac. V 12, 34 (52, 4) genus quoddam floris vel herbae. II 359, 59 λευκόιον (III 266, 35). II 435, 40 σπέγμα ῥόδου. III 266, 38 σπέγμα ῥόδου γένος (calthum forsitan ex calatho corruptum). V 617, 43 crostella(?). 353, 32 rede clabre (anglosax. 'trifolium rubrum'). cf. Heraeus, Spr. des Petron. 28; Blümner, Technologie I 253, 3.

VERG. ecl. 2, 50 mollia luteola pingit vaccinia -a. CIRIS 97 crocus alterna coniungens lilia -a. OV. fast. 4, 437 illa legit -as. Pont. 2, 4, 28 -aque Paestanas vincet odore rosas. COLVM. 10, 97 flaventia lumina -ae. 10, 807 flammeola... -a. PLIN. nat. 21, 28 proxima violae

-a est et concolori... amplitudine, vincit numero foliorum mari-nam...; eadem odore superatur. est enim gravi -a. 1, 21, 15. 1, 21, 52 trychnum sive strychnum sive halicaccabum sive -a (calitha traditur). PRVD. cath. 5, 114 -aque pingua... fundit humus. SIDON. epist. 9, 13, 5 vers. 38 casias, ligustra, -as. carm. 2, 414 casiam... -as. 24, 61 casiam crocum atque -am. ENNOD. carm. 1, 9, 149 tum pingit violas, cytisos, colocasia, -as. VEN. Fort. carm. 7, 12, 41 cinnama, -a, crocus... cedunt odore. Stadler.

calthula, -ae f. (calthulum -ī n.) [fortasse a caltha ductum. Th.]. cf. NON. p. 548 infra l. 14. *femin.*: PLAVT. VARRO NON. *neutr.*: GLOSS. Plac. et ISID. orig., legitque in PLAVTO VARRO. VARRO frg. Non. p. 548 -a est palliolum praecinctui, quo nudae infra papillas praecinguntur. quo mulieres nunc et eo magis utuntur, postquam subuculis desierunt. NON. p. 548 -am et crocotulam: utrumque a generibus florum translatum, a caltha et a croco. GLOSS. Plac. V 16, 2 (52, 5) -um cinguli genus a coacto loro calthae (a colore calthae docti coniecerunt) dictum (ISID. orig. 19, 33, 4). PLAVT. Epid. 231 mulieres vesti quotannis nomina inveniunt nova... -am (calthulum VARRO ling. 5, 131 qui affert) aut crocotulam. PS. FVLG. RVSP. serm. 69 p. 942^A et croceis -is innocua capita infantium coronare.

calthum v. caltha.

? **caltudia** εὐορτή GLOSS. II 95, 46. calata Διὸς εὐορτή coni. Götzt, fort. cal<a>to die cf. 1. calo p. 177, 53 et 65. Mbr.

calthulum v. calthula.

calva, -ae f. [cf. c. calvus. Th.]. *de v littera* MARTYR. gramm. VII 186, 2. CAPEB. gramm. VII 100, 1 -a κρανίον vocatur, licet Gellius (GLOSS. Caelius) et Varro calvariam dicant. nam calvariae plurale est. -ae vero ossa, quae sunt et singulariter -a (GLOSS. V 214, 13). POMPON. Atell. 179 iam istam -am colafis comminuissem testatim tibi. VARRO Men. 490 se, cum dormire coepisset tam glaber quam Socrates, -ā esse factum ericium e pilis albis. LIV. 23, 24, 12 -am auro caelavere. MART. 3, 74, 1 psilothro faciem levas et dropace -am. 3, 74, 5 desine... miseram traducere -am. 5, 49, 3 -ae me numerus tuae fefellit: sunt illinc tibi, sunt et hinc capilli... nudum est in medio caput nec ullus in longa pilus area notatur. 6, 57, 2 tegitur pictis sordida -a comis. 6, 74, 2 -am trifilem semitatus unguento. 10, 83, 2 latum nitidae, Marine, -ae campus temporibus tegis comatis. 12, 45, 2 nudae tempora verticemque -ae. 14, 27, 1 quo tibi -a? SER. SAMM. 1019 pluvias, hominis quas -a supinas excepit pro-iecta sinu, consumere prodest. calva nux et Calva cogn. Veneris v. sub calvus.

calvāre calva calvaria GLOSS. II 572, 24. cf. MARTYR. gramm. VII 179, 7 va syllaba in medio nominis posita per v scribitur, ut avarus, calvare (P, item CASSIOD. gramm. VII 179, 6, calvara N). *nomen piscium* v. 2. calvaria.

***1. calvāria**, -ae f. [a calva vel calvus. Th.]. ISID. orig. 11, 1, 27 -ia ab ossibus calvis dicta per defectionem; et neutraliter pronun-tiatur. *forma calvarium*: GLOSS. II 96, 28. 529, 14 ITALA Luc. 23, 33 (cod. δ) v. infra l. 78. MARTYR. gramm. VII 191, 3 calvus -um. EXC. Bob. gramm. I 553, 19 inter vocabula, quae ap. Romanos fem., ap. Graecos neutra: -a κρανίον. GLOSS. κρανίον, φαλάκρα [II 95, 45 calbaria βασιλική φαλάκρα; cf. Calabria], tota pars capitis ab auribus incipiens. ποτήριον (cf. l. 55. 65 sqq. et calvariola). CAPEB. gramm. VII 100, 1 v. sub calva l. 27. [hispan. calavera. M.-L.]

generaliter: GELL. hist. 26 -ae... eius ipsum ossum expur-garunt inauraveruntque. cf. CAPEB. gramm. VII 100, 1 supra l. 26 (CAEL. hist. 65? v. ibid. VARRO frg. v. ibid.). CELS. 7, 7, 15 p. 281 inter -am et cutem. ibid. inter membranam cerebri et -am. 8, 1 p. 323 -a incipit ex interiore parte concava, extrinsecus gibba, utrimque levis eqs. (descriptio). ibid. raro -a solida sine suturis est. 8, 3 p. 331. 333. 8, 4 p. 334. 335 (bis). 336. 337. SCRIB. LARG. 201 os... -ae. HIER. epist. 46, 3. 147, 8 raros in rubenti -a digeris capillos. VVLG. IV reg. 9, 35 non invenerunt nisi -am et pedes et summas manus. CASSIOD. hist. 6, 8 p. 1035^c -ae hominum. ANTIDOT. Brux. 164 -am linas. 165 facias ei (tineoso) -am. usus superstitiosus: SCRIB. LARG. 16 sunt et qui... de -a defuncti terna colearia sumant. PLIN. nat. 28, 7 Artemon -a interfecti neque cremati propinavit aquam e fonte noctu comitialibus morbis. 28, 46 terram e -a psilotrum esse palpebrarum. 30, 53 canis rabiosi -ae cinis potioni inspergitur. APVL. met. 3, 17 inter apparatus magae: trucidatorum servatus cruor et extorta den-tibus ferarum trunca -a. PALLAD. 1, 35, 16 equae -a, sed non vir-ginis, intra hortum ponenda est. PLAC. med. 11, 14^b -a canis (sc. trita) findit glaucomata oculorum. 11, 30 -a canis trita... mire sanat tu-mores testiculorum. locus Calvariae apud Hierosolyma, ubi crucifixus Iesus: VVLG. Matth. 27, 33 et venerunt in locum, qui dicitur Golgotha, quod est -ae locus (κρανίον τόπος). Marc. 15, 22. Luc. 23, 33 postquam venerunt in locum, qui vocatur -ae (ITALA cod. δ saec. IX in locum vocatum calvarium; ἐπὶ τὸν τόπον τὸν καλούμενον Κρανίον). Ioh. 19, 17 exivit in eum qui dicitur -ae locum, hebraice autem Golgotha. HIER. in Matth. 27, 33 de causa nomi-nis agit. concludit: ex quo apparet -am non sepulcrum primi ho-minis, sed locum significare decollatorum. sim. in Eph. 5, 14 p. 648 epist. 46, 3. PS. RVFIN. in psalm. 41, 1 locus... -a... , quia rei sole-bant ibi decalvari et decapitari. EVCHER. instr. 2 p. 152, 18. CARM.

adv. Marc. 2, 96 Golgotha locus est, capitis -a quondam. PAVL. NOL. app. exc. Bob. p. 460, 8 AVG. c. Faust. 12, 9 *al.* Ps. AVG. serm. 6, 5 ITIN. Theod. 7 GREG. TVR. in psalm. p. 874, 20. Franc. 1, 7 in monte -ae.

2. **calvāria**, -ium? *n.* [fortasse a calva. *Th.*] *genus piscis:* ENN. frg. var. 43 (Apul. apol. 39) polypus Corcyrae, calvaria pinguis <A>carinae eqs. APVL. apol. 34 *ridicule* dicas marinum pectinem comendo capillo quaesitum... aut eliciendis mortuis marina -a.

calvāriola, -ae *f.* *diminutive* a calvaria. *v.* *caldariola* p. 144, 52.

calvāriōsus, -a, -um a calvaria. [MART.] 12, 7 *lemma:* calvariosus.

calvaster, -stra, -strum [a calvus. *Th.*] *dub.* GLOSS. III 252, 42 *μξοπόλιος* -r (*cf.* canaster). GLOSS. Scal. V 589, 29 apiciosus calvus calvaster (*cf.* Löwe, *Prodr.* p. 424). *cf.* Calvaster et recalvaster.

calvātus, -a, -um *v.* calvo.

dropacen cal(v)efactionis GLOSS. III 599, 44.

calvefio *v.* calvus p. 194, 41.

calventinus *v.* *nom. propr.*

calveo, -ēre [a calvus, *cf.* calvescere. *Th.*] PLIN. nat. 11, 130 quaedam animalium naturaliter calvent, sicut struthocameli et corvi aquatici.

calvēsco, -ere [a calvus, *cf.* calvere. *Th.*] COLVM. 4, 33, 3 propter quae saepe novella castaneta -unt. 6, 14, 7 ne... colla *bovm* -ant, quae non aliter glabra fiunt, nisi cum... cervix... madefacta est. PLIN. nat. 10, 78 proprium his (*piceis*) -ere omnibus annis.

calvio *v.* calvor.

calvitiēs, -ēi(-tia, -ae) *f.* [*cf.* c. calvus, calvitium. *Th.*] *forma calvitia:* VIRG. gramm. p. 39, 19 -es -a, licet fit et calvitium (GRAMM. suppl. 131, 14). BOETH. *v. l.* 37. [*it.* calvezza, *hisp.* calvez. *M.-L.*] [SVET. Galba 20 quoniam caput capillo <prae calvitie *add. dett.*> arripere non poterat.] PETRON. 108, 1 deformis praeter spoliati capitis dedecus superciliorum etiam aequalis cum fronte -es. CAEL. AVR. chron. 4, 2, 15 sequuntur aegrotantes *pthiriasi*... pruritus corporis... et -es. ENNOD. carm. 2, 104, 10 taciti *magistri*... verenda -es: Phoebae lumina. PALLAD. hist. mon. I 32 p. 318^A -e eidem prius facta (*ὁν ξυρισθῆναι ἐκέλευσε*). BOETH. herm. sec. 5, 11 p. 352, 23 'Socrates calvus philosophus ambulat'. ex calvitia (-io *TE*²) et philosophia et ambulatione nihil unum coniungitur. ORIBAS. syn. 8, 23 defectus *in ofiasi*... quando contigerit, -em facit. COMMENT. Lucan. 1, 59 adlusit ad -em *Caesaris*. *de re:* FVLG. myth. 2, 5 p. 44, 20 *autumnus* foliorum marculentam detundat -em.

calvitium, -ī *n.* [*cf.* c. calvus calvities. *Th.*] VIRG. gramm. et GRAMM. suppl. *v. l.* 28. GLOSS. *φαλάκρωμα*. maeror (V 595, 13 calvitio memor *i.* maeror? *cf.* *infra l.* 48). GREG. TVR. in psalm. praef. Core interpretatur -m. *plur. v. infra l.* 77. 1 *ob luctum* (*cf.* GLOSS. *l.* 43) *vel aliis de causis:* CIC. Tusc. 3, 62 illud facetum Bionis, perinde stultissimum regem in luctu capillum sibi evellere, quasi -o maeror levaretur. ITALIA Am. 8, 10 (Tert. adv. Iud. 10 p. 731) imponam... super omne caput -um (VVLG. inducam; *cf.* Ps. RVFIN. in Am. 8, 11). VVLG. deut. 14, 1 nec facietis -um super mortuo (*φαλάκρωμα; idem in rell. VVLG. locis, ubi nil adnotavi*). Is. 3, 24 erit... pro crispante crine -m. 15, 2. 22, 12 vocabit... ad fletum et ad planctum, ad -um (*ξέρησιν*) et ad cingulum sacci.

ler. 16, 6 neque -m fiet pro eis (*mortuis; οὐ ξυρηθῆσονται*). 47, 5 venit -m super Gazam. 48, 37 omne... caput -m et omnis barba rasa erit (*πάσαν κεφαλὴν... ξυρηθῆσονται*). Ezech. 7, 18. 27, 31 radent super te -um (*φαλακρώσουσιν ἐπὶ σε φαλακρώματα*). Mich. 1, 16 decalvare et tondere super filios... dilata -um tuum sicut aquila (*ἐμπλάτνων τὴν χηρείαν σου ὡς ἀετός*). HIER. in Ezech. 7, 18 p. 73 -m... capitis luctus est signum, quando perdit decorem caesaries et pulchritudinem comarum amittimus. *ibid.* super mortuis fieri -um. in Ier. 16, 5 p. 952. *in sacris Osiridis:* APVL. met. 11, 30 raso (raro *cod.*) capillo collegii vetustissimi... munia non obumbrato vel oblecto -o, sed quoquoersus obvio... obibam. *de captivis:* HIER. epist. 21, 13 si Israelites *captivam*... habere voluerit uxorem, -um ei faciat (*translate ibid. de librorum saecularium superfluis:* haec radimus, his -um inducimus). *sim.* PAVL. NOL. carm. 25, 80 quae... caput pastis cumulatam crinibus augent, turpe gerent nudo vertice -um. 2 *naturale:* PLIN. nat. 11, 131 -um uni tantum animalium homini, praeterquam innatum. SVET. Iul. 45 -i... deformitatem *in Caesare*. Dom. 18 -o... deformis Domitianus (*cf.* p. 194, 83). *ibid.* -o... offendebatur (*infra ex libello Domitiani:* capillorum fata). APVL. apol. 74 in pueritia, priusquam isto -o deformaretur. ITALIA lev. 13, 42 (Lugd.) si autem fuerit in -o eius sive in reburrio eius tactus candidus perfusus, lepra est in -o eius eqs. (*ἐν τῷ φαλακρώματι; VVLG. in -o sive in recalvatione eqs.*). ARNOB. nat. 3, 14 deos hos esse capillorum intortitionibus crispulos, -is alios et glabratibus rasos. HIER. in Ezech. 7, 18 p. 73 Eliseus... licet corporis haberet -um, tamen... cincinnis capitis fruebatur. *ibid.* parvuli illudentes -o eius. MACR. sat. 7, 3, 11 si in -um cuiusquam dicas. 7, 6, 11 vel -o vel canitie insigniuntur (7, 10, 2 *lege canities*). THEOD. PRISC. eup. faen. 16 defectus *capillorum*... -um facit. MART. CAP. 8, 804 depile rubellumque -um *senis*. BOETH. herm. pr. 1, 9 p. 105, 23 *Socratis* (in Porph. comm. 5 p. 136^B). *de calvaria:* AVSON. 72, 2 glabra... testa hominis, nudum iam cute -um.

3 *in comoedia:* TERT. nat. 1, 10 p. 80, 13 Mercurius in -o pennatulus (incaluit ioppenaculus A), in caduceo ignitulus. 4 COLVM. 4, 29, 11 propter penuriam et -um loci. *Hey.*

calum v. cala.

5 ***calumnia**, -ae *f.* [*cf.* c. calvi. *Th.*] PAVL. FEST. p. 225 ex Graeco *καλσίη* calumnia. CHAR. gramm. I 58, 15 calumnia prima syllaba correpta effertur. venit enim a verbo calvor, hoc est frustror (PRISC. gramm. II 506, 14 ISID. orig. 5, 26, 8 GLOSS. V 214, 14). VEL. gramm. VII 53, 6 qui k expellunt, notam dicunt esse magis quam litteram, qua significamus kalumniam kaput kalendas (SCAVR. gramm. VII 14 DOSITH. gramm. VII 385 DIOM. gramm. I 428, 28. 428, 30 k consonans muta supervacua, qua utimur, quando a correpta sequitur, ut kalendae kaput kalumniae). GLOSS. V 79, 19 kalumnia per k scribendum. *scribitur per k:* GLOSS. V 29, 33. 214, 14 *et ita* LEX Rubr. (Corp. I 205) 1, 9. *de CIC. S. Rosc. 57 v. s. calumniator p. 189, 38. legitur inde ab aetate Gracchorum.* calomniam interdum scribitur in *codd. scriptor. aevi imp. et christ.* NON. p. 263 -a est malitiosa et mendax infamatio. -a rursus calliditas. HIL. in psalm. 118 phe 10 -a autem ea est vel cum bono operi facinoris mali nomen adscribitur vel cum specie blandiente internae malitiae virus occultitur. AVG. in psalm. 118 serm. 27, 7. quaest. hept. 3, 68 neque -a sine mendacio fieri potest, quod falsi testimonii generalitate concluditur. *ibid.* -a non est, nisi quando falsi criminis obiectione proximus laeditur. BEDA gramm. VII 267 -a est crimen falsum, cum nobis adversarius aut malum quod non fecimus obicit aut bonum quod fecisse probamur in contrarium interpretari conatur. GLOSS. *συνκοφαντία, ἐπίρρησις, κακοπραγμοσύνη*, iurgium litis accusatio, falsa accusatio, iniuria vel grave convicium vel accusatio falsa, conpilatio kalamitasque, cavillatio. sine calumnia: *ἀσυνκοφάντητος*. cavillatur: -am facit. [*ital. vet. calogna, francog. vet. chalogne, hisp. caloña. M.-L.*]

I *proprie i. q. falsa criminatio:* A *technice de falsa in iudicio accusatione:* LEX repetund. (Corp. I 198) 19 sei de iuraverit -ae causa non postulare (CORP. I 210 = IX 5143, 5 iaeraussa [*kalumn*]iae kaussa *Mommsen*) non post<ulare>. LEX Rubr. [Corp. I 205 = XI 1146] 1, 9 idque non k(alumniae) k(aussa) se facere iuravit. GAIUS inst. 4, 174. 176. 186 *al. apud Ictos*. RHET. Her. 4, 15, 22 tantamne ex iniquitate iudiciorum vestris -is adsumpsistis (*E, calumniatoribus adsumitis M*) facultatem? CIC. inv. 2, 51 -a accusatorum cum indignatione ostenditur. 2, 56. Verr. 3, 37 mirantur omnes improbitatem -ae. 3, 61 amplam occasionem -ae nactus. 3, 21 putabat... causam -ae se reperturum. Cluent. 86 nec sine ignominia -ae relinquere accusationem poterat Cluentius. de orat. 2, 226 quicquid est vocis ac linguae, omne in istum turpissimum -ae quaestum contulisti. ad Q. fr. 1, 1, 25 illam acerbissimam ministram praetorum avaritiae, -ae. CAEL. Cic. epist. 8, 8, 3 *Appius* cum -am iurasset (LIV. 33, 47, 5 in eum. SEN. contr. 2, 1, 34 in quam. 7, 4, 7 in eum. ASCON. Corn. p. 64). Ps. SALL. in Tull. 3 is erat -ae proximus. LIV. 38, 48, 14 nullius -ae subicit ea, quae dii comprobaverunt. VAL. MAX. 3, 7, 1 ut tribunus... cum magno -ae suae ludibrio solus moraretur. 8, 2, 2 privatae actionis -am ipse compescuit, adulterii crimen publicae quaestioni vindicandum reliquit. PHAEDR. 3 prol. 37 -amque fictis elusit iocis. 3, 10, 42 qui postquam tenebras dispulit -ae, certumque fontem veritatis repperit. ASCON. Scaur. p. 30 in consilium de -a accusatorum misit. PLIN. nat. 33, 152 Arellium Fuscum, motum equestri ordine ob insignem -am. QVINT. inst. 6, 1, 9 reus de indignitate -ae conspiracyonem <ve>... queritur. decl. 276 p. 128, 4 haberet tamen aliquam rationem falsa eius -a. TAC. ann. 14, 41 publico iudicio -ae condemnatus. LAVOL. dig. 35, 1, 40 pr. agendo ob -as. PLIN. epist. 6, 31, 12 se vel de -a pronuntiatum. SVET. Iul. 20 Lucullo... tantum -arum metum iniecit. Cal. 38 vario et exquisitissimo -arum et auctionum et vectigalium genere. Nero 32 -is rapinisque intendit animum. Vit. 7 creditorum... turbam... terrore -ae amovit. Dom. 9 fiscales -as magna calumniantium poena repressit, ferebaturque vox eius: princeps qui delatores non castigat, irritat. GAIUS inst. 4, 163 si -ae iudicium ei oppositum fuerit (*ibid. iterum. 4, 172 sqq., et saepe apud Ictos*). 4, 178 -a enim in adfectu est. GELL. 19, 2, 8 adversarium de -a damnari. APVL. apol. 1. 2 magiae (67). *ibid.* eminus -is velitatur. 8 numquam ferme os suum nisi maledictis et -is aperiat. 25. 29. 33. 46 me -a insectari. 51 se in puero et muliere caducis vanas, sed prorsus caducas -as intendisse. 52 tu... caducus, qui iam tot -is cecidisti. 55 quantus... campus -is hoc Aemiliani tramite aperiat. 59 nec quicquam ei de bonis paternis superest nisi una domus ad -am venditandam. 61 omnem -ae textum retexo. 63. 74 hic totius -ae fornacula. 82 multa sunt, quae sola prolata -ae possint videri obnoxia. 83 veritas... nunc se effert et velut alto barathro, -a se emergit. 84. *ibid.* intellectas -as, ne corroborarentur... praecipitasti et nulla impertita mora subnervasti. 103 si -as omnes refutavi. PAPIN. dig. 22, 5, 13 in publicis iudiciis -ae damnati. 48, 1, 14 patrem -am intulisse pronuntiaverat. VLP. dig. 3, 6, 1, 1 qui... per -am pecuniam accepit. 12, 2, 16 de -a non debet iurare. 37, 14, 1 si -am aliquam eis instruxit (48, 18, 1, 26 argumentum... -ae in se instructae). 38, 2, 14, 6 si... patroni filius -ae eum (*libertum*) capitis puniri desideravit. PAVL. dig. 22, 3, 25, 3 ipso pro

-a iurante. MARCIAN. dig. 48, 16, 1, 3 si ... in evidenti -a eum deprehenderit. LEX c. Caesar. (Corp. V 2781) 33 ut beatitudo urbis Romanae ... adversus omnes -as, quas ... Caesarianorum desperatio porrigebat, ... tuta sit. PANEG. 9, 4 te abolitarum -arum, te prohibitarum delationum ... gratulatio *sequebatur*. CAPITOL. Aur. 11, 1 -is quadruplatorum intercessit apposita falsis delatoribus nota. PERT. 9, 10 eos qui -is appetiti per servos fuerant (AMM. 17, 9, 7. 20, 2, 5 AMBR. in psalm. 118 serm. 17, 24). LACT. mort. pers. 7, 12 iam parata domino -a et poena capitalis erat. AMM. 14, 1, 2. 15, 2, 7 ad Iulianum -arum vertitur machina. 15, 3, 4 in complicandis -arum nexibus erat indissolubilis. 15, 5, 32 metu -arum, quibus factione iniquorum inretitus est. 16, 8, 5. 19, 12, 7 data ... -ae indulgentia. 28, 1, 25 petiti. 28, 4, 1. 29, 1, 40 *multitudo* in plagas -arum coniecta. 29, 2, 27 repellens -as. 30, 2, 12. COD. Theod. 12, 11, 2 (a. 386) quae aboleri ante censuimus, novis -arum facibus inardescant. HIER. epist. 69, 1 indulgentia principis -am sustineret reorum. 100, 15 *divitiarum cura* innoxiiis -as struit. *ibid.* -arum et dissensionum urbes ac viculos villasque complet. VVLG. gen. 43, 18 ut devolvat in nos -am (*τοῦ σνοφαντῆσαι, לְלַחֵם*, ITALIA [Lugd.] ut calumniat nobis). RVFIN. hist. mon. 28 p. 450^{A-B} pati. AVG. civ. 22, 22 periuria, oppressiones innocentium, -ae, circumventiones, praevaricationes, falsa testimonia, iniqua iudicia. in psalm. 118 serm. 27, 7 crimen ... falsum, quod est -a, reum non facit hominem, nisi apud iudicem hominem. COD. Theod. 10, 10, 29, 3 (a. 421) nullum fomitem -ae patimur litis accendi. FVLG. Virg. cont. p. 99 iurgii -a discitur. VICT. VIT. 2, 52 SACR. Leon. p. 395 nullis -is impiorum, nulla saevitia persequentum. EVGRAPH. Ter. Phorm. 127 tibi scribam dicam: tibi -am indicam. PALLAD. hist. mon. I 20 tam manifestam -am (*σνοφαντῆσαι*) ferre non posset. 51 p. 334^P execrandas ei criminum -as excitarent. LEX Burg. Rom. 7, 4 -am criminis obiecisse. *inde i. q. calumniae poena*: CIC. Cluent. 163 hic illo privato iudicio ... -am non effugiet. dom. 49 accusare ... propter -ae metum non est ausus. CAEL. Cic. epist. 8, 8, 1 C. Sempronium Rufum ... -am maximo plausu tulisse (SEN. contr. 9, 4, 18). SEN. contr. 7 praef. 7 iratus -am sibi imposuit. 9, 4, 18 interrogatus 'an -am haberet' ... 'an habeam' inquit 'nescio, accepisse me scio'. SVET. gramm. 28 Epidius -a notatus. TRYPH. dig. 34, 9, 22 nec quisquam iudicum -a notabit tutorem. VYELL. p. 58, 18 ne facile sit cuiquam perditio (cuiquam praedito *Bar.*) notabili pravitate morum aut infami -a notato personam criminatorem assumere.

B de falsis criminationibus aliisque maligne ac dolose dictis generaliter: CIC. epist. 1, 1, 1 senatus religionis -am non religione, sed malevolentia et illius regiae largitionis invidia comprobatur. CAECIN. Cic. epist. 6, 7, 4 in hac -a timoris et caecae suspicionis tormento. LIV. 39, 4, 11 de deorum immortalium templis spoliatis ... qualem -am ad pontifices attulerit? QVINT. inst. 2, 17, 18 altera est -a ... rhetoricen adsentiri falsis, non esse igitur artem. 9, 4, 15 ne in -am cadam, qua ne Marcus quidem Tullius caruit (cadere in: v. p. 188, 49 sq.). 10, 1, 115 *Calvum* nimia contra se -a verum sanguinem perdidisse. 12, 10, 43 non erit hac -a reprehendendus. TERT. nat. 1, 10 omnia -ae tela infligite huic nomini. IREN. 2, 11, 12 amant incusare et ea quae sunt sine -a. ARNOB. nat. 1, 4 quale sit istud ... -arum libidine non videtis. 1, 22 res per -as creditae. 3, 8 ne ... nobis inconsideratus aliquis -am moveat, tamquam ... credamus. 5, 1 ne quis forte nos aestimet concinnare per -as crimina. LACT. inst. 3, 6, 17 se ipsum -ae invidia liberasset. 3, 16, 10 nos ab hac -a immunes ac liberi sumus. IVST. 42, 1, 2 Scythae ... cum ... -a tardius lati auxilii mercede fraudarentur. HIL. trin. 6, 10 infer -am ... usurpatae scientiae. 6, 14 temperavit ... se haereticus sermo ... ad -ae ... excusationem. 6, 23 quid -am deo patri professae de filio proprietatis afferimus? 6, 32 sine ementiendae ... -ae occasione. OPTAT. 1, 5 p. 7 tolle hanc -am et noster es. 4, 1 p. 102 a te nobis ... de petito milite frustra -am factam esse ... monstratum est. 7, 1 p. 158 post repulsas quas ingerebatis -as. PRISCILL. tract. 1, 28 scismaticorum -ae. 3, 56. 3, 68 qui -as potius quam fidem diligunt. MAXIMIN. c. Ambr. 93 compendiosa diceretur -a (*fortasse ad II pertinet*). AMBR. exc. Sat. 1, 38 quam gratus error, ... quam suavis -a. HIER. epist. 49, 3 videbis me propter -am declinandam multo plus quam ille voluit in maritos fuisse clementem. 79, 10 haereticorum -ae. 84, 3 epistola in -am reservata. 84, 11 ille ... patet -ae. 96, 11 crebris -is lacessit filium dei. 98, 16 aliam rursus filio dei nequit -am. 108, 23 resurrectionis fidem in -am trahere. 112, 21 illos in meam conspirasse -am. 126, 1 *libri* multis Rufini libris adversus -as respuentes (*respondentes al.*). 133, 9 obice deo fortiolem -am, quare ... dixerit. vir. ill. 110 adversus Donatianae partis -am. VVLG. Sirach 26, 7 -am mendacem (*καταψευδόν*). RVFIN. apol. adv. Hier. 1, 21 -arum latratibus. *cf.* p. 188, 40. hist. 5, 28, 6 Victori de hoc -am faciunt (*καταψεύδονται*). PRVD. ham. 637 sentio ... quo dente obnitens spinosa -a pugnet. perist. 10, 981 veris refutat medicus hanc -am. VICTRIC. 23 infida -a dubitantis. AVG. civ. 13, 16 *philosophorum* -as. 20, 19 ne -am incurreret. 22, 12 contra -as infidelium, quibus christianos ... inridet. CASSIAN. c. Nest. 7, 3, 1 secunda autem perversitatis tuae vel -a blasphematrix vel blasphemia calumniatrix est qua ais. MACR. somn. 1, 2, 3 illam -am persequemur. 1, 2, 5 una -a dissoluta utriusque factum incolumem

... retineat dignitatem. SIDON. epist. 1, 11, 17 assertorem -ae. 4, 6, 4 -am sufflammat invidia.

II de maligno iuris usu, iniqua legis aliarumque rerum interpretatione, fraude, dolo, mendacio, sim.: CIC. Verr. 3, 25 accipite aliam in minore pecunia non minus impudentem -am. 3, 43 imponatur honestissimae civitati turpissima persona -ae? 3, 67 dum iste -ae licentiam sua auctoritate ostendisset. 3, 66 a quo HS c milia per -am malitiamque petita sunt. 4, 38 illa fuit ad -am singulari consilio reperta ratio. *ibid.* quae res ... magnam vim habuit ... ad -as, in quas omnes inciderent, quos vellet Apronius. 6, 108 quem iste ... in omni -a praecursorem habere solebat et emissarium. Caecin. 18 -am stultitiamque eius obtrivit ac contudit. 61 iuris iudicium cum sit et aequitatis, cave in ista tam frigida, tam ieiuna -a delitescas. dom. 36 ne qua -a, ne qua fraus, ne quis dolus adhibeatur. 37 quae maior -a est quam venire imberbum adulescentulum. Sest. 75 cum omni mora, ludificatione, -a senatus auctoritas impediretur. Mil. 74 qui non -a litium ... alienos fundos, sed castris ... petebat (POMP. TROG. Iust. 38, 7, 8 adeo illis odium Romanorum incussit rapacitas proconsulum, sectio publicanorum, -ae litium). rep. 3, 9 *Carneades* saepe optimas causas ingenii -a ludificari solet (*cf.* NON. p. 263. CIC. fat. 31 *Carneades* premebat alio modo nec ullam prohibebat -am. PRISCILL. tract. 3, 56 quod autem ex novo ingenii et -is reperitur). CIC. part. 136 genus eius modi calliditatis et -ae trahitur in odium iudicis cum quadam invidiosa querela. ac. 2, 3 inimicorum -a triennio tardius quam debuerat triumphavit (SALL. Catil. 30, 4 impediti, ne triumpharent, -a paucorum. VIR. ill. 45, 6 cum per -am triumphus negaretur). ac. 2, 14 nec Arcesilae -a conferenda est cum Democriti verecundia. 2, 65 si in minimis rebus pertinacia reprehenditur, -a etiam coercetur. nat. deor. 2, 20 haec ... facilius effugiunt Academicorum -am. off. 1, 33 existunt etiam saepe iniuriae -a quadam et nimis callida, sed malitiosa iuris interpretatione. Att. 4, 3, 3 Metellus -a dicendi tempus exemit. ad Q. fr. 2, 2, 3 per obtrectatores Lentuli -a extracta (res *add. W*) est (epist. 1, 4, 1 res ab adversariis nostris extracta est variis -is). LIV. 39, 28, 11 decem legatorum decretum -ae impudentissimae (*sic Gelenius [ex M?]*, pecunia [plenum *Lov. 2*] -ae impudentissimae *Φ pl.*). SEN. contr. 9, 3, 8 alioqui in infinitum -a excedet. suas. 2, 13 ne grammaticorum quidem -a ab omnibus magnis ingeniiis summovento habebit locum (POMP. gramm. V 159, 18 locum dat -ae). VAL. MAX. 8, 3, 2 *C. Afrania* inusitatis foro latratibus adsidue tribunalia exercendo muliebris -ae notissimum exemplum evasit. 9, 15, 4 neque -ae petitoris neque violentiae plebis iudicantium religio cessit. SEN. nat. 5, 1, 5 haec brevitatis satis a -a tuta est. epist. 108, 22 patre ... meo rogante, qui non -am timebat, sed philosophiam oderat, ad pristinam consuetudinem redii. QVINT. inst. 1, 5, 35 quod manifestae -ae est. 12, 1, 26 veritati contra -am aderit. decl. 244 p. 2, 1 in hoc omnem -am suam contrahit. 251 p. 27, 21. 264 p. 79, 20 manifestum est nihil posse -ae admittere verba legis ac scripti. 270 p. 103, 2 etiam honestissima in hanc -am cadere posse (333 p. 313, 7 nemo est, qui non <in hoc> -ae genus possit incidere. v. l. 9). 277 p. 129, 23 ex alia parte nascitur origo huius -ae (306 p. 204, 7 una -ae origo est). 308 p. 211, 22 habet ... hoc ius occasionem brevem -ae. 310 p. 219, 9 quam impudenti -a inimicorum suorum vexetur. 329 p. 292, 13 ingens -a. p. 294, 17 legis -a. Ps. QVINT. decl. 6, 14 ut hac saltem se -a defendat non reliquisse <se>. SVET. Tib. 49 principes confiscatos ob tam leve ac tam impudens -arum genus, ut quibusdam non aliud sit obiectum quam quod ... haberent (58). Cal. 16 legata ... cum fide ac sine -a repraesentata. APVL. apol. 45 quae alia est evidentiore -a. LACT. inst. 6, 23, 33 ut omnis -a et occasio fraudis removeatur. VOPISC. Aurelian. 19, 4 *quosdam* cum ingenti -a recussasse. HIL. in Matth. 20, 5 forum ... -arum iniuriarumque contentionibus ... tumultuosum. 23, 3 -am divinis rebus ... proponunt. 23, 4 hanc ... eandem -am afferre plures solent. trin. 1, 27 ut ... non relinquere tur impietatis -a. 1, 29 cesset in professione absoluta adversandi -a. 2, 23 perversitatum quaestiones et infidelitatis -ae movebuntur. 3, 18 -am in eo inquisitionis intendere. TYCON. 3 p. 23, 5 adversum Abrahae meritum liberi arbitrii -a strepere *quibusdam facile est*. MAXIMIN. c. Ambr. 93. HIER. in Is. 58, 6. 7 p. 690 *συναλλάγματα* significat ... chartarum fasciculos, in quibus feneratorum -ae continentur. AVG. in psalm. 55, 10 quaerentes alicubi laqueos et nodosas facere -as quibus ... ipsi implicantur. EVSTATH. Bas. hex. 3, 4 p. 894^A cessent ... super hoc nobis -am generare. MACR. somn. 2, 15, 18 Aristoteles argutam de verbis -am sarcians. POMP. gramm. V 205, 20 debemus dicere cūias et cuiātis vitandae -ae causa. 214, 5 promissivus et impersonalis ... habent -am.

III i. q. incommodum, iniuria (*cf.* calumniari 3 p. 192, 37 sqq.): COD. Iust. 9, 16, 2 (a. 243) is qui adgressorem ... occiderit, nullam ob id factum -am metuere debet. HIL. trin. 10, 28 in ipsa trunci corporis -a. VVLG. lev. 6, 2 vel vi aliquid extorsit aut -am fecerit (*ἡδίκησέ τι*). 19, 13 non facies -am proximo tuo. deut. 28, 29 omnique tempore -am sustineas. 28, 33 et sis semper -am sustinens. psalm. 118, 134 redime me a -is hominum (*σνοφαντίας, קָשָׁר; cf.* prov. 28, 16 Is. 30, 12). eccles. 4, 1 vidi -as quae sub sole geruntur (*σνοφαντίας, קָשָׁר; cf.* 5, 7. 7, 8). Is. 23, 12 -am sustinens virgo filia Sidonis.

30,12 sperastis in -a (*ψεύδει*, פִּשְׁעִי). 33,15. 54,14. 59,13 ut loquere-
mur -am (*ἀδικίαν*) et transgressionem. Ier. 6,6 haec est civitas visi-
tationis, omnis -a (*καταδυναστεία*) in medio eius. 7,6 advenae et
pupillo et viduae non feceritis -am. 22,17 tui vero oculi et cor...
et ad -am (*ἀδικήματα*) et ad cursum mali operis. 50,33 -am susti-
nent filii Israel. Ezech. 22,29 populi terrae calumniabantur -am et
advenam opprimebant -a absque iudicio. Os. 5,11 -am patiens est
Ephraim. 12,7 -am dilexit. Am. 3,9 -am patientes. 4,1 quae -am
facitis egenis. Luc. 3,14 neminem concutiatis neque -am faciatis
(*συκοφαντήσητε*). act. 23,25 timuit enim, ne...ipse postea -am susti-
neret. HIER. epist. 120,10 -am facis. in Is. 52,4—6 p. 604 ab Assyriis
...-am sustinuerit *populus Iudaeorum*. QVEROL. p. 51,4 fraudulentum
isti magnam iniciamus -am. VICT. VIT. 1,22 nam et diversae -ae
non deerant. 2,2 provincias regni sui variis -is atque indictionibus
onerabat. LEX Burg. lib. const. 6,2 qui fugitivum... occiderit, omni
-a carcat. 6,15. 12,4 remota omni -a revertatur. 17 *tit.* de...-arum
remotione. 27,6 nullam...-am patiat (28,2. 44,1. 49,2. 65,1.
103,2). 46,2 nullam ex hoc -am...sustinebat *al.* BRAVLIIO Isid. epist.
12,1 quanquam vacillet -ae obiectio, ubi lacrimarum est intercessio,
cum lacrimae non sint signa -ae, tamen sint opto et lacrimabiles
-ae et calumniabiles lacrimae (*cf. similem figuram* CASSIAN. c. Nest.
7,1,3 p. 190,42). 12,2 ut quod supplicatione nequivi, vel -a laces-
sendo adipisci. 12,4 quamobrem accipe clamores -ae.

inde in nomine loci Calumnia, -ae: VVLG. gen. 26,20 quam
ob rem nomen putei... vocavit Calumniam (*Ἀδικία*, פִּשְׁעִי). ITIN. Anton.
Plac. rec. A 32.

synonyma: calliditas, fraus, dolus, mendacium. *oppo-*
situm: veritas (PHAEDR. 3,10,42 QVINT. inst. 12,1,26 APVL. apol.
83). *derivata*: calumniari, calumniosus.

calumniabilis, -e a calumniari. *calumnia* (*i. incommodo*, *cf.*
supra p. 188,76 sqq.) *dignus*. BRAVLIIO Isid. epist. 12,1 v. l. 19.

calumniatio a calumniari. PAUL. FEST. p. 45 cavillatio est
iocosa -o. [Ps. ASCON. div. in Caec. p. 116,19 factum est, non est
factum, calumniatores (*edd. princ. Berald. Lod.*, calumniationes *ceteri*,
'calumniatores *repositi ex MS, scilicet dicunt, vulgo insulse calum-*
niationes'. *Graevius*)].

calumniator, -ōris m. a calumniari. *per k litteram scribi voca-*
bulum et inde etiam notari significat CIC. S. Rosc. 57 si ego hos
bene novi (*accusatores sc. calumniatores*) litteram illam, cui vos us-
que eo inimici estis, ut etiam kalendas omnes oderitis, ita vehe-
menter ad caput adfigent (*homines*) eqs. GAIUS dig. 50,16,233 pr.
inde (*a calvi*) -es appellati sunt, quia per fraudem et frustra-
tionem alios vexarent litibus. ISID. orig. 10,42 -r falsi criminis accu-
sator a calvendo id est frustrando et decipiendo dictus. EVGRAPH.
Ter. Andr. 919 p. 212,3 sycophanta: -r. GLOSS. *συκοφάντης, κακο-*
πράγμων, κατασκευαστής ὁ κακοπράγμων, διάβολος, rabula rapidus
cavillator (IV 315,52 rabula rabulus *ac*).

1 *technice*: *cf.* COD. Theod. 9,39,3 (*a. 398*) interpr. -es sunt,
quicumque causas ad se non pertinentes sine mandato alterius pro-
posuerint. -es sunt, quicumque iusto iudicio victi causam iterare
temptaverint. -es sunt, quicumque quod ad illos non pertinet petunt
aut in iudicio proponunt. -es sunt qui sub nomine fisci facultates
impetunt alienas et innocentes quietos esse non permittunt. -es sunt
qui falsa deferentes contra cuiuscumque innocentis personam prin-
cipum animos ad iracundiam commovere praesumunt. qui omnes in-
fames effecti in exilio detrudentur. hic de iure addendum qui -es
esse possunt. RHET. Her. 2,10,14 dicemus -is esse officium verba
et litteras sequi, negligere voluntatem (CIC. Caecin. 65 scriptum se-
qui -is esse, ... iudicis voluntatem scriptoris auctoritatemque de-
fendere). CIC. inv. 1,91 hoc non magis seditiosi quam ambitiosi quam
-is quam alicuius hominis improbi vim describit. Quinct. 87 *eum* de-
fensum esse contendit, non ab homine alieno neque ab aliquo -e
atque improbo, sed ab equite Romano. Verr. 2,27 -es ex sinu suo
apposuit, qui... dicerent (3,26). 3,22 ut ipse praetor cum quaereret
-em, paulo... consideratiorem reperire non posset. 3,25 cum... tot
-es in provincia fuissent. Cluent. 163 est hic Ennius egens quidam
-r. RVT. LVP. 2,4 supplicavit, ut se a -bus eripiatis. PHAEDR. 1,
17,2 -r ab ove cum peteret canis. SEN. dial. 2,6,1 cogita nunc an
huic fur aut -r aut vicinus impotens...facere iniuriam possit. 4,28,7
litem sibi inferri aegerrime -r patitur. 9,3,2 tot -bus in deterius
recta torquentibus. MART. 11,66,1 et delator es et -r. QVINT. decl.
313 p. 230,5 noluit accusatorem esse -em. 318 p. 251,12 ambo im-
probi estis, ambo -es. 333 p. 312,10 cur... optimum civem -r ille
proditionis reum fecerit. SVET. rhet. 28 malle respondit Isaurici esse
discipulum quam Epidi -is. APVL. apol. 54 si omnia velim per-
sequi, quorum rationem similiter -r flagitabit. TRYPH. dig. 4,4,37,1.
38,2,15 VLP. dig. 2,7,5,1. 43,30,3,4. *ibid.* humilis -r notae nequi-
tiae. PAUL. sent. 1,5 *tit.* 5,4,11 omnes...-es exilii vel insulae rele-
gatione aut ordinis amissione puniri placuit. MARCIAN. dig. 48,16,
1,2 -bus poena lege Remmia irrogatur. 48,16,1,5 COD. Herm. 5 *tit.*
CAPITOL. Gord. 13,7 delatores -es procuratores et omnem illam
faecem Maximianae tyrannidis occidi iussit. SPART. Sept. Sev. 4,3
absolutus est -e in crucem acto. HIL. in psalm. 118 ain 7 scriptura
in apocalypsi -em eum (*diabolum*) esse testante (VVLG. apoc. 12,10

accusator. CASSIOD. inst. div. 33 quare nos cotidianis deceptionibus
impious -r insequitur?). AMM. 22,9,9 acrius in -e sexsurgens. 29,2,11
-r ita ut antea honorabiliter colebatur. COD. Theod. 9,39,1 (*a. 383*)
non est ratio qua manifesti -is supplicium differatur. Ps. ASCON. div.
in Caec. p. 106 cur aut -is aut praevicatoris personam subeat, cum
aliud agatur. RVFIN. hist. 4,9,1 ne...-bus (*συκοφάνταις*) latroci-
nandi tribuatur occasio. Ps. AVR. VICT. epit. 12,5 Catulli...-is prae-
cipui. AVG. c. Cresc. 3,61 eo... est impudentior victus accusator,
quo fit etiam iudicis -r. MAR. MERC. Nest. adv. Pel. 2,8 tamquam
de iudicio improbus -r. COD. Iust. 2,58,2,8 (*a. 531*) si enim non
lites solum, sed etiam -es minuuntur. LEX Burg. lib. const. 11,3 pro
-e damnetur, hoc est: ut infamis de iudicio expellatur in exilio de-
putandus. GREG. TVR. Franc. 5,48 nobis -r exitit. SCHOL. Hor.
sat. 2,1,47 hic accusator quidam fuit et -r vel causidicus.

in imagine: ARNOB. nat. 3,2 ne diutius interrupta defensio palmam
criminis comprobati -bus concessisse dicatur. AVG. serm. 67,4 cum
enim tu ipse fueris accusator et deus liberator, quid erit ille nisi -r?

2 *generaliter de iis qui false criminantur, recta detorquent,*
mentiantur: LACT. ira 10,47 exceptis... duobus tribusve -bus vanis
cum constet divina providentia mundum regi. FAVSTIN. trin. 1,10
p. 44^d nec adversus piam confessionem... ut calculo -r quasi ex
disciplina terrena suppurationis circumscriptor advenias. HIER. epist.
48,9 erubescit -r meus. 90 -es verae fidei. 106,30 contentiosus ver-
borum -r. AVG. in psalm. 38,6 ibi enim contemplator mecum erit
amicus, non -r inimicus. serm. ed. Mai 15,1 valerit enim -is obiectio,
si gratis Iob non coleret dominum. Ps. ASCON. div. in Caec. p. 116,19
v. supra p. 189,33. SIDON. epist. 3,13,2 -r morati *beneficii*. CLAVD.
MAM. anim. p. 3,17 *tit.* contra fastidiosum et -em horum librorum.
PALLAD. hist. mon. I 53 p. 336^a votivam a -bus occasionem accep-
pit. PLIN. nat. 34,92 semper -r sui.

3 *de iis qui aliis iniuriam afferunt, alios opprimunt*:
VVLG. Iob 35,9 propter multitudinem -um (*ἀπὸ πλήθους συκοφαν-*
τούμενοι, פִּשְׁעִי). psalm. 71,4 et humiliabit -em (*συκοφάντην*,
פִּשְׁעִי; *cf.* AVG. in psalm. 71,7). Ier. 22,3 et liberate vi oppressum
de manu -is (*ἀδικοῦντος*). VICT. VIT. 2,2 rex egens reditibus magnus
est -r.

fem. calumniatrix, -īcis. *subst. technice*: VLP. dig. 37,9,
1,14 nisi manifesta sit -x mulier. 37,9,1,16 cum nemo contendit
nec -em (*sc. mulierem esse*) dicit. *generaliter*: PALLAD. hist. mon.
I 57 p. 340^c -x miseranda. p. 340^d ut -x tua (*ἡ συκοφάντησά σε*)
pariat. *adi. generaliter*: HIER. epist. 74,4 contra synagogam
-em. CASSIAN. c. Nest. 7,3,1 secunda autem perversitatis tuae vel
calumnia blasphematrix vel blasphemia -x, qua ais.

calumnior, -ātus sum, -ārī (calumnio, -āre) a calumnia.
calumniatum *supin.*: CLAVD. MAM. anim. p. 2. calumnio: ITALIA
gen. 43,18 (Lugd.) calumniet. Luc. 3,14 (cod. d et e) calumniaveritis.
19,8 (cod. d) calumniavi. ARNOB. nat. 1,13 calumniare P. GREG.
TVR. Iul. 43 calumniabant. SERM. de conf. diab. Archiv 14 (1906) 259
calumniaverat. *passive*: STABER. frg. Prisc. gramm. II 385 v.
p. 191,65. PAUL. dig. 10,4,19 non oportere ius civile -ari neque verba
captari. SORT. Sangall. 20,8 suspectus es; modo non -aris; aliud
age. 21,9 tu tibi molestus es, non -aris in nullo. DIONYS. EXIG.
Procl. or. 22 quasi seductor -batur *Christus*. *cf.* AVG. gramm. V 513,43
communia verba...-or (CLEDON. gramm. V 26,23). PRISC. gramm. II
379,9 ex his multa antiqui tam activa quam passiva significatione
protulisse inveniuntur, et maxime ea, quae apud Graecos activa
habentur et passiva: ...-or. GLOSS. III 158,62 *συκοφάντᾶ*. IV
27,48 -atur: calumniam facit. 492,8 cavillatur: -atur vel tergiver-
satur. V 445,8 cavillat... fecte cavet vel -atur. *legitur inde a*
RHET. Her. [*francog. vet. chalengier, hisp. caloñar. M.-L.*]

1 *technice*: *i. q. calumniam intendo. a absolute*: *cf.*
MARCIAN. dig. 48,16,1 pr. accusatorum temeritas tribus modis de-
tegitur et tribus poenis subicitur: aut enim -antur aut praevarican-
tur aut tergiversantur. 48,16,1,1 -ari est falsa crimina intendere.
48,16,1,3 non utique qui non probat quod intendit, protinus -ari
videtur. RHET. Her. 2,6,9 cum accusatorem -ari criminatur. CIC.
S. Rosc. 55 cum enim aliquid habeat quod possit crimine... di-
cere, aperte ludificari et -ari sciens non videatur. Verr. 4,38 ut hic
quoque Apronio... ex miseris aratoribus -andi quaestus accederet.
p. red. in sen. 27 me... etiam, si diutius -rentur, redire iussistis.
VARRO Men. 528 Romam *γαμμακόσιοι* non qui in urbe inter nun-
dinum -rentur. QVINT. inst. 4,2,8 -atur... accusator actione sacri-
legii. 7,2,50 an petitorum -ari an reum infitiatorem esse vel furem.
decl. 312 p. 226,3 videretur huius fiducia -atus. SVET. Aug. 32 prae-
cipuam -andi materiam. VLP. dig. 3,2,4,4 neque enim sufficit -atum
esse *calumniatorem*. 5,1,2,10 de negotio abstinere, quod -andi animo
instituerat (COD. Iust. 2,58,2 pr. actor... iuret non -andi animo
litem novisse). 43,29,3,10 persona... quam verisimile est collu-
dere vel -ari. PAUL. sent. 5,12,8 -andi facultatem. MARCIAN. dig.
48,16,1,4 *si iudex* pronuntiavit: '-atus es', condemnavit eum. AMM.
22,6,4 evanuit pertinax -andi propositum. GREG. TVR. Iul. 16 -ari
coepit ac dicere. Mart. 2,58 p. 628,40 -ari coepit dicens. Franc. 5,18
p. 213,10 tu autem quid nunc -aris et me forte argues? calum-
niari in: PANEG. 12,29 non contenti miseros evolvisse patrimoniis

-bantur in sanguinem. **b cum accusativo:** LIV. 42, 42, 5 nondum Romam accusator Eumenes venerat, qui -ando omnia detorquendoque suspecta et invisae efficeret. QVINT. decl. 269 p. 100, 11 si -or amicum meum. SVET. Tib. 53 novissime -atus (*sc. Agrippinam*) . . . ad statuam Augusti . . . confugere velle Pandatariam relegavit. VLP. dig. 47, 2, 27 pr. -antur debitores quasi indebito soluto. 48, 2, 7, 3 qui in alio crimine eum -atus est. SORT. Sangall. 20, 8 v. p. 190, 51. 21, 9 v. p. 190, 52. SPART. Sept. Sev. 13, 9 Cincium Severum -atus est quod se veneno appetisset. DIONYS. EXIG. Procl. or. 22 v. p. 190, 53. **c cum dativo:** ITALIA gen. 43, 18 (Lugd.) inducimur, ut -et nobis (VVLG. ut devolvat in nos calumniam v. p. 190, 46).

2 generaliter de falsis criminationibus, mendaciis, dolis, aliisque moleste et maligne dictis. **a absolute:** CIC. Quinct. 67 isto -ante biennium. Verr. 4, 78 cum omni ratione illi -rentur. ARNOB. nat. 5, 26 -ari nos improbe siquis . . . suspicatur. LACT. inst. 7, 7, 2 *Academicis* ad omnia respondere propositum est, quod est potius -ari et illudere. POTAM. epist. ad Athan. p. 1417^c doceris -andi pedicatas praetendisse. AMBR. Ioseph 6, 31 -ata est meretrix, ubi eum tenere non potuit. HIER. epist. 120, 9 sicut nova haeresis -atur (123, 13 Marcion. 130, 14 stultus Porphyrius). AVG. civ. 15, 27 ineptissime. 16, 19 contra -antem Faustum Manichaeum satis diximus. 19, 23 tantum, quantum volunt daemones. epist. 93, 7 nec clausis oculis -emur. 185, 40 non debent impii foris remanere, ut -entur, sed intrare potius ut iustificentur. *ibid.* usque . . . adeo -andi cupiditate caecantur. SIDON. epist. 2, 1, 2 -atur ut barbarus.

nota: CIC. epist. 9, 2, 3 mihi . . . iam pridem venit in mentem bellum esse aliquo exire, ut ea quae agebantur hic quaeque dicebantur, nec viderem nec audirem. sed -bar ipse (*i. falso obiciebam*).

cum praepositionibus: QVINT. decl. 264 p. 78, 27 solum enim ius excipiunt et circa legem -antur. AVG. epist. 7, 2 nonnulli -antur adversus Socraticum illud nobilissimum inventum. **de:** HIL. ad Const. 2, 5 professionibus de fide dei -amur. c. Const. 24 non -amur de rescissis, de quibus magis post Nicaenam synodum institutis conquerimur. c. Aux. 7 primumque, ut in foro solet, de persona -atus est damnatum quondam me a Saturnino audiri ut episcopum non oportere. trin. 10, 30 p. 368^B ut de ceteris non -er. HIER. epist. 57, 4 interpretem laceras, de syllabis -aris. AVG. c. Faust. 11, 8 loci contextionem, ubi haec sententia est, de qua isti -antur. **contra:** PELAG. in Rom. 2 p. 654^A plerique . . . contra se -antur.

b cum accusativo: CIC. div. 1, 35 quae est igitur ista calliditas res vetustate robustas -ando velle pervertere. epist. 9, 7, 1 quod antea te (*M*, ante a te *HD*) -atus sum (*de callide dictis*), indicabo malitiam meam. LIV. 34, 23, 3 haec tanta merita sermonibus tamen aliquorum carpi futura -antium. SEN. benef. 1, 1, 4 sumus queruli et minima momenta -antes. dial. 9, 2, 1 omnem calorem corporis sui -antur (*i. in suspicionem vocant*). epist. 81, 25 non -antur verba nec vultus: quicquid accidit, benigne interpretando levat. COLVM. 1, 8, 18 qui seditionibus familiam concitant, qui -antur magistros suos. PLIN. nat. 18, 272 nisi -ari naturam rerum homines quam sibi prodesset mallent. QVINT. inst. 2, 1, 12 neque hanc, ut aliqui putabunt, festinationem meam sic quisquam -etur tamquam . . . putem. SVET. Aug. 12 dicta factaque quorundam -atus, quasi alii se puerum, alii ornandum . . . iactassent. GELL. 6, 3, 23 verba ponit Catonis et aliis tamen eum verbis -atur. PAVL. dig. 10, 4, 19 v. p. 190, 50. ARNOB. nat. 1, 13 non -are (*P*) vos improbe (v. p. 190, 47) in apertis conspiciatis manifestisque mendaciis. LACT. ira 9, 7 hi sunt, qui tot saeculis, tot ingeniis adsertam atque defensam providentiam -ati sunt. COD. Theod. 12, 6, 12 (*a. 366*) qui id -atur et reprobat. HIER. epist. 45, 2 alius incessum meum -batur et risum. 84, 11 quem cum martyre -rentur. 100, 14 laudantes potentiam et infelicitatem -antes. in Is. 45, 9 p. 537 si lutum et testa confracta -etur (VVLG. Is. 45, 9 dicet) figulum suum quare ficta sit. AVG. epist. 93, 53 hinc velle -ari ecclesiam. SIDON. epist. 7, 14, 2 -ari communis absentiae necessitatem. CLAVD. MAM. anim. p. 156, 7 non ut me -atum eat. GREG. TVR. vit. patr. 5, 1 p. 677, 31 abbatem -ari coepit (p. 678, 2 -ando abbatem). **passive:** STABER. frg. Prisc. gramm. II 385 'non esse positiones regulae, a quibus interdum analogia -atur' *συκοφαντεται* (*i. in dubium suspicionemque vocatur*). **se:** QVINT. inst. 8 proem. 31 quibusdam tamen nullus paene finis -andi se et cum singulis paene syllabis commoriendi. 10, 3, 10 neque enim rursus eos . . . ad infelicem -andi se poenam adligandos puto.

nota: TAC. hist. 3, 75 sermonis nimius erat: id unum . . . -atus est (*i. vituperavit*) rumor. HIER. epist. 42, 2 ut cum videas in virtutibus deum (*Christum*), Beelzebub -eris in factis (v. supra l. 54).

c cum dativo: cf. BEDA gramm. VII 267 -or innocentem, non innocentem, tametsi quidam interpretum graecam locutionem secuti accusativum posuerint (VVLG. Matth. 5, 44). v. p. 192, 67. **similia fusius** GRAMM. suppl. 177 AVG. in psalm. 118 serm. 26, 3. v. p. 192, 51. HIL. trin. 3, 4 non -ari de virtutibus suis deo. AMBR. incarn. 8, 83 ut iam non solum filio -entur, sed etiam patri. Abr. 1, 8, 11 electioni suae non poterit -ari. AVG. gen. c. Manich. 1, 17, 27 qua impudentia de talibus verbis veteri testamento -entur. divers. quaest. 80, 2 potest alius . . . ita -ari fidei nostrae, ut dicat. c. Parm. 3, 2, 10 mali desinant -ari bonis.

civ. 1, 15 cur -antur temporibus christianis? 16, 34 Abrahae. quaest. hept. 2, 8 qui deo -entur vel scripturae potius veteris testamenti, quia dixerit deus. epist. 52, 2 pars Donati . . . atur orbi terrarum. 102, 22 sic euangelio -atur. 108, 8 non eis quisquam -batur illo testimonio. CASSIAN. conl. 21, 33, 6 diligit inimicos suos et orat pro -antibus sibi. c. Nest. 2, 4, 4 -ari deo de suis nominibus. 5, 1, 3 cui . . . de partu suo -aris. 6, 16, 1 filio -aris eo quod non eundem ex Maria dicas editum. MAR. MERC. subnot. 6, 14 -atum me tibi . . . ne dicas. 9, 8 nec tibi -andi nobis aditus ullus patebit. 10 PROSP. resp. ad Gall. 1, 7 p. 162 non est -andum deo, quare istis non dederit, quod aliis dedit. c. coll. 21, 1 ut catholicarum mentium castitatem gratiae defensoribus -ando corrumpant. PS. PROSP. vocat. gent. 1, 15 quid -amur iustitiae occultae, qui gratias debemus misericordiae manifestae. POMP. gramm. V 205, 11 nam potest aliquis -ari tibi. TAVRENT. ad Ruric. epist. 3 p. 445, 12 praeteritae -amur aetati, quod viros illos admiratione dignos haec saecula non tulerunt. PALLAD. hist. mon. I 20 virgini . . . coepit -ari (*ἐσυκοφάντησε*). BOETH. herm. sec. 1, 1 p. 15, 10 non esse aequum -ari ei, qui. CASSIOD. Ios. c. Ap. 1, 222 quando gloriosissimis in aliqua parte -antur. 2, 42 ut dignitates . . . -ari conetur eis, qui haec iustissime perceperunt. GREG. TVR. Iul. 43 -bant hominibus. **d cum acc. c. inf.:**

APVL. met. 1, 17 quem nocte ebrius occisum a me -baris. HIL. c. Aux. 7 v. p. 191, 34. HIER. epist. 42, 1 -entur et clamitent daemonis esse virtutem. cf. 42, 2 p. 191, 73. 134, 1 si diversas inter nos sententias viderint, de animi -bantur rancore descendere. AVG. in psalm. 118 serm. 26, 4 quod a nobis mortuum -antur coli. SERM. Caspari anecd. p. 319, 7 ex aliquo initio coepisse filium et minorem esse -antur. **e cum interrog. indir.:** HIL. in Matth. 5, 8 corruptus circa futurorum curam infidelium sensus est -antium quae in resurrectione corporum species sit futura. HIER. in Is. 45, 9 v. p. 191, 61. SCHOL. Verg. Veron. Aen. 2, 719 volunt quidam -ari quid dixerit 'vivo'. PROSP. resp. ad Gall. 1, 7 p. 162 v. supra l. 10. CAES. AREL. grat. 71 quare tantum reliquiae *salvae factae sint*, -are apostolum. **f sequitur** quod: PHAEDR. 1 prol. 5 -ari si quis . . . voluerit, quod arbores loquantur. HIL. c. Const. 18 -antibus rursus Iudaeis, quod se per hoc dictum deum faceret. cf. AVG. quaest. hept. 2, 8 v. supra l. 22.

3 latiore sensu de iis, qui factis offendunt, iniuriam afferunt (cf. GLOSS. II 306, 56 *ἐπηραάζω* et calumnia sub III). ITALIA Luc. 3, 14 (codd. d et e) neminem concusseritis neque -veritis (*συκοφαντήσητε*, VVLG. calumniam faciatis). 19, 8 (cod. d) si cuius aliquid -vi (*ἐλ' τινός τι ἐσυκοφάντησα*, VVLG. si quid aliquem defraudavi. cf. SERM. de conf. diab. Archiv 14 (1905) 259 reddidit ei omnia quae -verat). VVLG. I reg. 12, 3 si quempiam -atus sum (*κατεδυνάστευσα*), si oppressi aliquem. 12, 4 non es -atus (*κατεδυνάστευσας*) nos neque oppressisti. I par. 16, 21 non dimisit quemquam -ari (*δυνάστευσαι*). Iob 10, 3 numquid bonum tibi videtur si -eris (*ἀδικήσω*) me? psalm. 118, 121 non tradas me -antibus (*ἀδικούσι*, *רָשָׁעִים*) me? 118, 122 non -entur (*συκοφαντήσάτωσαν*, *רָשָׁעִים*) me superbi (cf. HIL. in psalm. 118 ain 7 -antur enim quia, cum ipsi peccati incentiva suppeditent, calumniam nobis ante deum peccati, quod per eos gesserimus, intendunt. AVG. in psalm. 118, 122 serm. 26, 3 qui . . . interpretati sunt: 'non -entur me' graecam locutionem secuti sunt latinae linguae minus usitatam. an forte habet vim, cum dicitur 'non -entur me' quam haberet, si diceretur 'non me capiant -ando'? GRAMM. suppl. 177, 13—20. VVLG. prov. 14, 31 qui -atur (*συκοφαντῶν*, *רָשָׁעִים*) egentem, exprobrat factori eius. 22, 16 qui -atur pauperem . . . et egebit. 28, 3 vir pauper -ans pauperes. 28, 17 hominem qui -atur animae sanguinem. Is. 52, 4 Assur absque ulla causa -atus est eum. Ezech. 18, 18 quia -atus est (*θλίψει θλίψη*) et vim fecit fratri. 22, 7 advenam -ati sunt (*ἀνεστρέφοντο ἐν ἀδικίαις*) in medio tui. 22, 12 et avare proximos tuos -baris (*ἐν καταδυναστείᾳ*). 22, 29 populi terrae -bantur calumniam (*ἐκπλεξοῦντες ἀδικία*). Mich. 2, 2 et -bantur virum (*κατεδυνάστευον*) et domum eius. Zacch. 7, 10 et advenam et pauperem nolite -ari (*μὴ καταδυναστεύετε*). Malac. 3, 5 qui -antur mercedem mercennarii, viduas et pupillos (*ἀποστεροῦντας μισθὸν μισθωτοῦ καὶ τοὺς καταδυναστεύοντας χήραν καὶ τοὺς κοινυλίζοντας ὀρφανούς*, *רָשָׁעִים*). Matth. 5, 44 orate pro persequentibus et -antibus (*ἐπηραάζοντων*, cf. GLOSS. II 306, 56 *ἐπηραάζω* -or, tempto) vos. Luc. 6, 28 orate pro -antibus vos (CASSIAN. conl. 21, 33, 6 orat pro -antibus sibi). I Petr. 3, 16 qui -antur vestram bonam . . . conversationem.

part. praes. adi. et subst. calumniāns, -tis: **ad 1:** SVET. Dom. 9 fiscales calumnias magna -ium poena repressit. MARCIAN. dig. 48, 16, 1, 13 merito -is poena subdi (*Brenemannus*, subdici *F*, subdici *XYMOC*) debuit. **ad 2:** VARRO ling. 6, 1 potius cognationi verborum quam auditori -i geremus (*sic vel oremus codd.*) morem. PETRON. 15 ridere acumen non minus cecionum quam -ium coepimus, quod nobis ingenti calliditate pecuniam reddidissent. QVINT. inst. 6, 3, 5 minus obiectus -bus foret. AMBR. Iob 2, 2, 6 ut oraret pro -bus. PAVL. MED. adv. Cael. 2 repressisti insanientis et -is verba. PHOEBAD. c. Arrian. 3 -bus coniecturis. MART. CAP. 4, 330 *Dialectica dicebat se Atticam demesse illicque versipellis studii -e proposito etiam Socratis sibi Platonisque amplitudinem mancipasse*. INST. Iust. de inst. promulg. praef. princeps Romanus victor existat

... per legitimos tramites -ium iniquitates expellens. CASSIOD. inst. div. praef. p. 1108^B ut insidias -ium commodissime declinasse videamur. *ad* 3: VVLG. Ier. 21, 12 eruite vi oppressum de manu -is (ἀδικούωντος). BRAVLIQ. Isid. epist. 12, 3 qui contempsisti postulantem, exaudies forte -em.

derivata: calumniabilis, calumniatio, calumniator.

calumniōsus, -a, -um a calumnia. *comp.* FACVND. defens. 7, 5 p. 694^D. *superl.* AVG. epist. 141, 11 COD. Theod. 9, 39, 2 (COD. Iust. 9, 46, 8, 1). *v. l. 65*. 1 *dolosus, mendax, falsus. a de rebus*: GAIUS dig. 2, 1, 11, 1 ne in potestate -a adversarii mei sit, an apud eum (*iudicem*) litigare possim. TERT. anim. 49 fama mentita est nonnumquam in barbaros -a. VLP. dig. 1, 18, 6, 2 neve defensores eorum -is criminibus insectentur innocentes (ARNOB. nat. 1, 33 PALLAD. hist. mon. I 51 p. 335^A. 57 p. 339^C. *cf.* ARNOB. nat. 1, 1 -as dissolvere criminationes. AVG. civ. 8, 3). VLP. dig. 38, 2, 14, 7 accusationem vel -am instituere (SCHOL. Cic. Bob. p. 236, 4). PAVL. sent. 5, 12, 11 (dig. 22, 4, 2) -am scripturam vim in iudicio optinere non convenit. dig. 31, 82, 2 -a est enim illa adnotatio. NOVATIAN. trin. 15 p. 914^A -am blasphemiam... refutavit. PANEG. 10, 38 p. 243, 28 veterum -ae ambages recisae captandae simplicitatis laqueos perdidit. ARNOB. nat. 1, 43 -is... vocibus. 5, 26 nec delatione appetimini -a. FIRM. math. 1, 5, 1 omnem istum -ae quaestionis locum... refutemus. 1, 5, 3 ut astuta et -a commenta adulterini sermonis viribus vincerentur. PRISCILL. tract. 2 p. 41, 22 in -as fabulas misit. SCHOL. Cic. Bob. p. 239, 19 testimonia. 309, 4 indicium. 342, 20 cuius sententia... quasi mendax et -a redargui potest. 345, 4 quoniam *tabulae* falsae sint et -ae. PRVD. apoth. praef. 20 statum lacesunt omnipotentis dei -is litibus (25 sycophantarum). AVELL. p. 67, 5 (*a. 419*) -is... contestationibus *v. l. 65*. OROS. hist. 7, 15, 12 Antoninus fiscalium negotiorum -a monumenta... iussit incendi. VICT. VII. 2, 52 appropinquabat iam futurus dies ille -us. 3, 19 sic enim -a series continebat. COD. Iust. 3, 28, 12 -am inofficiosi actionem... instituere. CASSIOD. var. 9, 9, 1 -is non pateatis insidiis. **b de hominibus**: APVL. apol. 11 an vos potius -i, qui etiam haec in accusatione? PAVL. sent. 1, 5, 1 -us est, qui sciens prudensque per fraudem negotium alicui comparat. 5, 12, 5 ne -us apud suos videatur. COD. Theod. 9, 39, 2 (*a. 385*) -issimum caput et personam iudicio inritae delationis infamem deportatio sequatur. RVFIN. hist. 4, 26, 5 impudentes namque homines et -i (σχοφάνται. *cf.* FACVND. defens. 7, 5 p. 694^D quibus eos -iores et impudentiores ostendimus). AVG. epist. 141, 11 in qua cognitione Caecilianum innocentem, illos autem -issimos iudicant. serm. ed. Mai 26, 4 canes sunt -i latrones (*i. calumniatores rapaces?*). retract. 2, 34 ubi eos expertus est in eis criminibus -os. SIDON. carm. 24, 32 -is... Rutenis. **2 molestus** (*cf. calumnia sub III*): SCHOL. Hor. sat. 1, 7, 10 molesti -i. SVLP. SEV. epist. app. 3 in praebendis... sibi lignis -us non erit.

masc. subst. calumniōsus, -ī: PAVL. dig. 48, 16, 3 (*et sent. 1, 5, 2*) omnes -i extra ordinem pro qualitate admissi plectuntur. IREN. 2, 11, 2 amant incusare et ea quae sunt sine calumnia ut -i concutiunt. AMBROSIAS. in Gal. 2, 4, 5 ut praevenerit -os. RVFIN. Orig. princ. praef. (Hier. epist. 80) 3 non ut -orum ora (calumniosis os *al.*) clauderemus (§ 2 calumniator, contentiosus). apol. 1, 5 p. 544^B -orum necessitate compulsus. AVG. quaest. hept. 5, 10 quae ab imperitis et -is tanquam repugnantia reprehenduntur. Ps. RVFIN. in psalm. 38, 2 quid dicas turbidis, -is, litigiosis? POMER. 2, 16, 1 quem... nullus litigator infestat, nullus -s exagitat. CASSIOD. Ios. c. Ap. 1, 175 non -i Graecorum, sed sapientia summa conspicui. PALLAD. hist. mon. proem. p. 247 unde -i etiam nomen incurritur. *inde Calumniosus, Calumniosa pro cognomine, v. nom. propr.*

adv. calumniōsē. *compar.* RVFIN. apol. adv. Hier. 1, 31 l. 74, *superl.* AVELL. p. 67, 5 *v. infra l. 65*. 1 *technice*: PAVL. Papin. dig. 46, 5, 8 pr. potest videri -e satis petere. SVLP. VICT. rhet. 52 p. 345 dicet reus non oportere secum tam -e (calumniosa *B*) agi, ut res ipsa tantum consideretur. AVG. epist. 93, 4, 13 innocentem... -e appetierunt. AVELL. p. 67, 5 (*a. 419*) -issime (*V, calumniosis me W. Meyer*) crediderunt contestationibus appetendum. NOVELL. Iust. 112, 2 praef. (*a. 541*) ad excludendas... -e moventium intentiones (κατὰ σχοφαντίαν). Ps. AGENN. grom. p. 24 si... possessor vicini agri -e sibi velit fines... defendere, non mediocris exinde controversiae genus exoritur. **2 generaliter**: MAXIMIN. c. Ambr. 105 tu statim -e obiecasti dicens. OPTAT. 1, 5 p. 7 quod -e a te dictum est probationibus verissimis demonstrabimus. SCHOL. Cic. Bob. p. 245, 21 litteras -e compositas de avaritia Flacci. RVFIN. apol. adv. Hier. 1, 31 fortasse enim videbar aliquibus de alio isto contentiosus vel -ius agere. AVG. retract. 2, 61 inveniens in illis (*libris*) -e interpositum meum nomen. CASSIOD. var. 12, 14, 6 quia nimis -e petitur quod loci beneficio non habetur. inst. div. 23 p. 1138^B cuius nomini glorioso aliqua pravi homines -e nituntur ingerere. *Burger.*

1. **calvo** v. calvor.

2. **calvo**, -ātum, -āre a calvus. GLOSS. V 493, 42 -o primae coniugationis tondeo decollo. 564, 21. ISID. diff. 1, 130 calvus est natura, -atus manu. MARTYR. *et* CASSIOD. gramm. VII 179, 7 *v. p. 184, 42*. CATO agr. ap. Plin. nat. 17, 196 si vinea ab vite -ata (*a vite calva cod. CATO agr. 33, 3*) erit. *comp.* decalvare. *Hey.*

calvor, -ī (calvo, -ere, ²calvio, -ere) [*cf. e. calumnia, fortasse c. gr. κηλεῖν, got. af-hōlōn 'decipere'. Th.*]. 1 **calvor deponens** *cf.* CHAB. gramm. I 58, 15 calumnia venit... a verbo calvor (*p, calumnior N*) id est frustror (ISID. orig. 10, 42 calumniator... a calvendo, id est frustrando et decipiendo dictus. GLOSS. V 214, 14). NON. p. 6 calvitur dictum est frustratur: tractum a calvis mimicis, qui sint omnibus frustratui. GLOSS. ἐξαπατᾶ, frustror, decipio. calveris: frustratus fueris. calvitur: frustratur, moratur. fallit. calventes: frustra calumniantes. *cf. Löwe, Prodr. p. 366 sq. a absolute*: LEX XII tab. (Paul. Fest. p. 313) si -itur pedemve struit, manum endo iacito (*cf. LVCIL. 552 'si non it capito' inquit 'eum et si -itur'*). GAIUS dig. 50, 16, 233 pr. si -itur: et moretur et frustratur). **b transitive**: PLAVT. Cas. 167 sopor manus -itur. PACVV. trag. 136 me -itur suspicio. 241 num me lactans -itur aetas? 396 post quam calamitas plures (complures *Bergk*) annos arvas -itur. ACC. trag. 382 sed memet -or. **2 calvo. active**: PRISC. gramm. II 431, 21 'calvo cavillo' pro 'calvillo'. EVTYCH. gramm. V 485, 6 l vero ante vo antecedente tertiae coniugationis primitiva inveniuntur ut... calvo calvis id est decipio. SCHOL. Ter. p. 140, 13 a verbo calvo id est decipio venit calamitas id est deceptio vel miseria. GLOSS. V 493, 42 calvo (*vel calvillo suprascr. m. l.*)... tertiae coniugationis decipio. 564, 20 calvo calvis decipio. 616, 36 calvo est decipio. *cf. Löwe, Prodr. p. 367. passive calvor*: PACVV. trag. 240 sentio, pater, te vocis -i similitudine. SALL. hist. frg. 3, 109 contra ille -i ratus quaerit extisne an somnio portenderetur thesaurus. **3 calvio**: SERV. auct. Aen. 1, 720 Venerem dicunt appellari Calvam, quod corda amantium calviat, id est fallat atque eludat. *Burger.*

calus v. calos.

calvus, -a, -um [*i. q. med. kaurvō 'calvus', ind. āti-kulvah āti-kūrvah 'praecalvus'; cf. nomina osca Kalaviis, Kalūvieis (genet.); v. Joh. Schmidt, Zur Gesch. d. indogerm. Vokalismus 2, 354. Th.*]. CORP. IV 5148 (*graphio scriptum*) Romulus calvos (*fueratne calos, i. calōs?*). *fort. calum pro calvum* CORP. IV 1377 (*inscriptio trunca incerti sensus*) *v. p. 183, 46*. calvior: APVL. met. 5, 9. GLOSS. φαλακρός. Ps. AVG. categ. 18 non... recte -us dicitur, nisi eo tempore, quo capillos habere debuerit, non habebit. ISID. diff. 1, 130 *v. p. 193, 81*. [*val. calv, ital. calvo, francog. chauve, hisp. calvo. M.-L.*]

I de personis: **A praedicative vel pro substantivo**: PLAVT. Amph. 462 ego hodie raso capite -os capiam pilleum. CIC. Att. 1, 16, 5 *v. sub Calvus*. VARRO rust. 1, 37, 2 istaec... in meo capillo... servo, ne [de]crescente luna tondens -os fiam (*calvefiam cod. Laur. m.*). PHAEDR. 2, 2, 9 *iuvenis* -us repente factus est; nam funditus canos puella, nigros anus evellerat. 5, 3, 1 -i momordit musca nudatum caput. 5, 6, 1 invenit -us forte in trivio pectinem; accessit alter, aequo defectus pilis. 5, 8, 1 -us comosa fronte, nudo occipitio... occasionem... significat (Ps. CATO dist. 2, 26 fronte capillata, post est Occasio -a. *cf. p. 195, 11*). SEN. dial. 9, 8, 3 (*dictum Bionis*) non minus molestum esse -is quam comatis pilos velli. epist. 66, 25 comatum et crispulum (*quam -um add. Hense*) malis. 95, 21 cum tot feminae... -ae... sint (MART. 2, 33, 1 -a es, *Philaeni*. APVL. met. 2, 8. MACR. sat. 2, 5, 7 utrum cana esse mallet an -a). PETRON. 15, 4 nescio quis ex cocionibus, -us, tuberosissimae frontis. 107, 15 quid... attinuit supplices radere? nisi forte miserabiliores -i solent esse. 109, 8 dicta... in -os stigmatosque iaculari (*cf. 15, 9 vers. 3 nudata... tempora*). MART. 1, 72, 8 -us cum fueris, eris comatus. 10, 83, 11 -o turpiter est nihil comato (*sc. caliendo*). 12, 29, 19 linigeri... -i (*sacerdotes Isidis*. PRVD. c. Symm. 1, 630 Isidis... mimica ridendaeque suis sollempnia -is. CARM. c. pag. 98. *cf. l. 82*). SVET. Cal. 27 *proverbialiter*: laniandos... 'a -o ad -um' duci imperavit (DIO CASS. 59, 22, 3 ἀπὸ τοῦ φαλακροῦ μέχρι τοῦ φαλακροῦ πάντας... σφαγῆναι; *i. ab infante qui nondum capillos habet usque ad senem calvum?*). LAMPR. Hel. 29, 3 ut octo -os rogaret ad cenam... ut de his omnibus risus citaret. FIRM. math. 4, 19, 7 Luna tunc caput capillorum raritate denudat aut facit turpiter capillis defluentibus -os. AVSON. 374, 5 Mavors imberbes et -os, Luna, adamasti. VVLG. lev. 13, 40 vir, de cuius capite capilli fluunt, -us et mundus est. IV reg. 2, 23 *pueri ad Eliseum*: ascende, -e, ascende, -e (*cf. PAVL. NOL. app. exc. Bob. p. 460, 8*). BOETH. herm. pr. 1, 9 p. 105, 22 Socrates -us est. 2, 11 p. 159, 9 *al.* ORIBAS. syn. 5, 44 *qui sicca et calida natura*, procedente... tempore -i fiunt. *ibid.* -i non fiunt. 5, 46. *dub.* CORP. XIII 10001, 21 villis (*i. vilis?*), calve, (<...> opig<...> b<...> an. *figura comediae, saturae*: POMPON. Atell. 115 quid habes in surpiculis, -e? 135 -e, apportas nuntium. 137. PERS. 1, 56 nugaris, cum tibi, -e, pinguis aqualiculus propenso sesquipede extet. NON. p. 6 calvitur... a -is mimicis, quod sint omnibus frustratui. **B cum nominibus personarum**: LVCIL. 972 -us... quidam vir. 1211 Myconi -a omnis iuventus. CARM. Suet. Iul. 51 urbani, servate uxores: moechum -om adducimus. CORP. XI 6721, 13 (= I 685, *in glande Perusina*) L. Antoni -e, peristi. 6721, 14 (= I 684) L. A(ntoni) -e, Fulvia, culum pan(dite). PETRON. 27, 1 senem -um... inter pueros capillatos. MART. 10, 67, 7 prurit in sepulcro -o Plotia cum Melanthione. IVV. G, 533 grege linigero circumdatus et grege -o (*cf. l. 57 et MIN. FEL. 22, 1*). 4, 38 cum... -o serviret Roma Neroni (*i. Domitiano*. AVSON. 257, 12 quem -um dixit sua Roma Neronem). APVL. met. 5, 9 maritum... cucurbita

-iorem. 8, 24 senem cinaedum, -um quidem, sed cincinnis semicanis et pendulis capillatum. CAPITOL. Opil. 14, 2 vers. 5 ipse etiam -us moechus fuit, inde maritus. AVIAN. fab. 10, 1 eques (apol. 10 miles). SERV. auct. Aen. 1, 720 Ancum . . . uxori statuum -am possuisse. *cognomen Veneris* (Wissowa, PW. III 1408): *de causis eius agit* SERV. auct. Aen. 1, 720 (cf. etiam sub calvor p. 194, 26). CAPITOL. Maximin. 3, 3 templum Veneri Calvae senatus dicavit (*in honorem mulierum, quae de capillis suis funes fecerant*). LACT. inst. 1, 20, 32 honestius videtur armatam Venerem consecrasse quam -am. AVG. epist. 17, 2 deam Cloacinam, Venerem -am, deum Timorem eqs. *de corporis partibus*: AVSON. 12, 8 occipiti -o es, *Occasio*; v. p. 194, 45. PS. RUFIN. in psalm. 46, 1 non permisit -am esse frontem nostram, quam suo signo signavit.

II de rebus: CATO agr. 33, 3 si vinea a vite -a erit (cf. sub 2. calvo). MART. 12, 32, 20 nec quadra deerat casei Tolosatis . . . -aeque restes alioque cepisque. SYMPH. 190 *de pila*: non sum compta comis et non sum -a (compta *codd.*) capillis, intus enim crines mihi sunt. MARCELL. med. 31, 16 de orbita rotae collige -os lapides non praegrandes nec parvos. ITIN. Anton. Plac. rec. A 21 turris . . . opus -um, non habens tectum. CATO agr. 8, 2 nuce -as, Abellanas, Praenestinas eqs. *hinc fem. subst. calva, -ae (sc. nux)*: PETRON. 66, 4 circa cicer et lupinum, -ae arbitrato et mala singula. APIC. 6, 232 ad aves . . . mentam aridam, -am, cariotam eqs. (cf. *adnot. Schuch.*). 9, 438. 439. cf. *Heraeus, Spr. d. Petr. p. 17*. GLOSS. II 96, 37 -ae Ποντικὰ πεφρυγμένα. cf. galbus.

deriv. calva? calvaria (1. 2)? calvester, calveo, calvesco, calvitia, -es, -um, 2. calvo. *comp. praecalvus, recalvus. calvefactio.*

*1. calx, -cis f. [*orig. inc. sunt qui conferant c. slavon. klŭka 'poples'. v. Walde, Lat. Etym. Wörterb. s. v. Th.*]. *de genere*: NON. p. 199 calx est generis feminini. Vergilius lib. XI (714) eqs. (v. p. 196, 42). calx masculini: Plautus Poenulo (908, v. sub 2. calx p. 197, 41). CHAR. gramm. I 92, 31 calx . . ., sive qua calcamus sive qua aedificamus, feminini generis est, ut et Vergilius ait: (*Aen. 11, 714*). sed et Lucilius in XIII masculino genere dixit. PRISC. gramm. II 169, 10 *vetustissimi dixerunt* hic et haec calx. PROB. inst. gramm. IV 128, 23 qua de causa Vergilius 'calces' feminino genere pronuntiarit (*sequitur explanatio. cf. SERV. Aen. 11, 714*). EXC. Bob. gramm. I 552, 1 calx *inter masculina* (item IDIOM. gen. gramm. IV 573, 30). calx *masc.*: GRATT. 278 (v. p. 196, 55) AVIAN. fab. 28, 10? (v. p. 196, 84).

nom. calcis non recte dici: PROB. cath. gramm. IV 20, 19. *legitur ap. ISID. (v. l. 47)*. *de differentia, quam inter nom. calx et calx statuunt grammatici, v. sub 2. calx.* *de gen. plur. cum i* PLIN. dub. serm. Char. gramm. I 141, 17; *casus caret exemplo.* NON. p. 29 calces a calcando (GLOSS. V 651, 27), quod est nitendo, dictae sunt, non a calcitrando; nam et de omnibus pedibus et de hominum et universorum animantium dici potest. nam sunt -es extrema pars pedum, terrae proxima. ISID. orig. 11, 1, 114 calcis (*sic*) prima pars plantae, a callo illi nomen impositum (cf. diff. 2, 71), quo terram calcamus. hinc et calcaneus. GRAMM. suppl. 121, 1 posteriorem partem pedis significat. EXC. Bob. gramm. I 552, 1 πτέρνα (IDIOM. gen. gramm. IV 573, 30 et GLOSS.) λάκτισμα (GLOSS.). GLOSS. -es: calcanei. GLOSS. II 358, 41 calcia (calcis? Götze) calx λάξ. [*ital. calce, hisp. coz. M.-L.*]

A hominum: 1 *generatim*: PLAVT. Merc. 952 sequere sis. :: sequor. :: clementer quaeso, -es (*sc. meas*) deteris (VERG. Aen. 5, 324 v. p. 196, 26). LVCR. 3, 791 animi vis in capite aut umeris aut imis -bus esse posset (5, 135 LACT. inst. 3, 28, 15). CELS. 8, 1 p. 328 excipitur . . . crus infra osse transverso talorum; idque ipsum super os -is situm est. 8, 7 p. 341 tali, -x, manus, planta. 8, 8, 2 al. 8, 20 p. 359 crus alteri cruri ad -em par est, sed ima planta minus . . . inclinatur. 8, 22 p. 361 -x paene conditur, planta maior fit. PERS. 3, 105 mortuus alto compositus lecto . . . in portam rigidas -es extendit. PLIN. nat. 9, 151 caniculae inguina et -es omnemque candorem corporum appetunt. GELL. 13, 22 (21), 5 quibus plantarum -es tantum infimae teguntur. CYPR. GALL. gen. 112 anguis post crura virorum serperet et -es. SER. SAMM. 775 ut podagram depellas, fervida non timidus tolera cauteria plantis seminecivae hirci reserato pectore -es insere SOL. 1, 93 inter -es et verticem. *in imagine* LVCI. reg. apost. 1 p. 38, 22 iacere sub omnium eius servorum -e. AMM. 26, 6, 15 a -e in pubem. *de figura sideris* HYG. astr. 3, 4 dextri pedis -e coniungit Coronam. PRVD. perist. 6, 91 martyr stabat -e mera (*i. pede nudo*). GLOSS. II 337, 45 forma -is κάλοπος. 2 *de feriendo* (*interdum significat ipsum ictum*): PLAVT. Poen. 819 is me . . . verberat, incursat pugnibus, -bus (CIC. Verr. 4, 56 pugnibus et -bus concisus. Sull. 71 uti . . . pugnibus et -bus. Tusc. 5, 77 certantis pugnibus, -bus, unguibus, morsu. SEN. epist. 80, 8 QVINT. inst. 2, 8, 13. APVL. met. 7, 25 pugnibus pulsatus et -bus contusus. TERT. spect. 18 pugnos et -es et colaphos. scorp. 6 p. 156, 19 CAPITOL. Maximin. 6, 9 AMM. 14, 7, 6. 15, 12, 1 admixtis -bus emittit . . . pugnos. RUFIN. hist. 5, 1, 31 CLAVD. MAM. epist. 2 p. 204, 24 GREG. TVR. Franc. 4, 43 LEX Burg. lib. const. 5 tit. 102, 1 LEX Visig. 6, 5, 6. cf. *Otto, Sprichw. p. 66*). TER. Eun. 285 qui mihi nunc uno digitulo fores aperis fortunatus, ne tu istas faxo -bus saepe insultabis frustra (APVL. apol. 75 ludibrio iuventutis ianua -bus propulsata). LVCI. 1064 ipso cum

domino -e omnes excutiamus. SEN. dial. 5, 27, 1 si mulam -bus repletat homo iratus. PETRON. 64, 7 canis . . . admonitus . . . ostiarii -e, ut cubaret. IVV. 3, 295 nil mihi respondes? aut dic aut accipe -em. TAC. ann. 16, 6 gravida Poppaea a Nerone ictu -is afflicta est (SVET. Nero 35 SCHOL. Iuv. 6, 462 cf. COLL. Mos. 1, 10, 1 a. 290). SVET. Vit. 7 cum libertino . . . iniuriarum formulam, quasi -e ab eo percussus, intendisset. Vesp. 7 confirmaturum crus, si dignaretur -e contingere (cf. p. 134, 69). VLP. dig. 9, 2, 7, 1 aliquem -e petiit. APVL. met. 2, 26 pugnibus . . . malas offendere, scapulas . . . cubitis impingere, palmis . . . latera suffodere, -bus insultare eqs. CHAR. gramm. I 293, 34 -em illi duco ('fortasse do' Keil). VVLG. I reg. 2, 29 quare -e abiecistis victimam meam. PRVD. psych. 596 reluctanti genibusque et -bus instans. SVLP. SEV. chron. 1, 13, 4 Aegyptium -e percussus. LIB. pontif. p. 153, 2 filium . . . ad -es et fustibus interfecisti. *in imagine proverbiali*: PETRON. 46, 5 iam Graeculis -em impingit (*i. eos eicit, aspernatur*) et Latinas litteras coepit non male appetere (cf. *Otto, Sprichw. p. 66*). SYMM. epist. 1, 45, 2 instituto . . . meo -em pono, dum tuo pareo. TER. Phorm. 78 v. p. 197, 3. VERG. Aen. 10, 403 Rhoe-teus vulneratus caedit semianimis . . . -bus arva (cf. *Hom. Od. 18, 99 λακτίζων ποδὶ γαίαν*). 10, 729 -bus atram tundit humum. MELA 1, 57 Aegyptii farinam -bus subigunt. ACT. Petr. 11 statuum . . . -bus comminuit. HIER. in psalm. 28 'et comminuet eas (*arbores*) ut vitulus (*sic*) Libani': ramos earum et virgulta -bus verberans. 3 *de eundo vel insistendo* (*interdum pro ipso pede*): RHET. Her. 4, 55, 67 subsellium . . . -e premens dextera pedem defringit. VERG. Aen. 5, 324 ecce volat -emque terit iam -e Dioreas (SERV. -em dicimus, unde terram calcamus; ergo non proprie dixit 'calcem -e terit': planta enim -em non potuit terere; unde a parte totum accipiendum, id est -e pedem terebat. cf. NON. p. 257. *similiter in imagine* SYMM. epist. 4, 20, 2 eloquentissimus iuvenis . . . proximis facundiae -bus arguet parentem. ENNOD. epist. 1, 1, 5 p. 3, 1 quem vicinis -bus pernix insecutor adiunges). CELS. 8, 14 p. 355 -e aliquem super ipsum os debere consistere. IVV. 1, 43 nudis pressit qui -bus anguem. FRONTO p. 128, 22 N. ceteri aegre -e, genu, poplite reperi. TERT. scorp. 1 p. 144, 19 diffidentia . . . iniciendi (*ungendi codd.*) bestiae -em. AVIEN. orb. terr. 754 aëra pulsant vocibus et crebris late sola -bus urgent. 1033 impressi . . . solo . . . vestigia -is. SYMM. epist. 3, 23, 1 vina . . . -e et prelo subacta. HIER. tract. in psalm. 127 p. 234, 20 semita . . . -e gradientium trita. ENNOD. carm. 2, 67, 2 famuli . . . ludunt prelo -bus intrepidis. *similiter de Gigantibus anguipedibus*: SIDON. carm. 6, 26 arctos sueti lambere -e (*i. capite anguis*) rotas. 4 *de equitando*: VERG. Aen. 11, 714 quadrupedem . . . citum ferrata -e fatigat (SIL. 7, 696 ferrata -e atque effusa largus habena cunctantem impellebat equum. 13, 169 ferrata rapiebat -e . . . cornipedem. 17, 540 crenat cornipedem. ENNOD. opusc. 4, 1 p. 383, 10 ut equorum celeritas . . . ferrata -e provocatur. CORIPP. Ioh. 4, 856. *in imagine*: ENNOD. opusc. 2, 18 p. 293, 15 fetidum opus vestigiis insequare et ferrata, si valeo, -e contundam. epist. 1, 2, 4 p. 4, 10 te . . . ferratis verborum -bus animavi). LAVS Pis. 52 -e citat quadrupedem. STAT. silv. 5, 2, 116 vexantem . . . ilia nuda -e ferocis equi. AMM. 14, 6, 16 equos ignitis (*Petsch.*; signatis *codd.*) quod dicitur -bus (calcis V; calceis *vulg.*) agitant. **B quadrupedum:** 1 *generatim*: VARRO rust. 2, 5, 8 pecudes codam profusam usque ad -es ut habeant. GRATT. 278 *in canibus* siccis ego dura lacertis crura velim et solidos haec in certamina -es. PLIN. nat. 34, 75 (*de statua aenea cervi*) alterno morsu -e digitisque retinentibus solum. 2 *de calcitrando* (*interdum ipse ictus*): *proverbialiter* PLAVT. Poen. 684 it ad me lucrum. :: illud quidem quorsum asinus caedit -bus. QVADRIG. hist. 78 equae . . . spargentes terram -bus. NEP. Eum. 5, 5 iumenta cogebat exsultare et -es remittere. ALF. dig. 9, 1, 5 mula -em reiecit. VERG. Aen. 10, 890 quadrupes . . . -bus auras verberat (*sim. SIL. 17, 135*). HOB. sat. 2, 1, 55 ut neque -e lupus quemquam neque dente petit bos. OV. fast. 3, 755 -e feritur aselli. PHAEDR. 1, 21, 9 asinus . . . -bus frontem extudit leonis. app. 10, 11 iuvenis -e et cornu multos reddit debiles. COLVM. 6, 2, 6 -e contingi (6, 2, 8 -e aut cornu). 6, 37, 9 admissarium -bus proturbat femina. SIL. 4, 242 ictu quadrupedis . . . porrectus . . . elisa incussis amisit -bus ora. 16, 376 equus praecedentem . . . ascendere currum pone videbatur curvatisque ungula prima Cal-laicum quatiens pulsabat -bus axem. 16, 492 equus prima stringit vestigia planta praegressae -is. APVL. met. 3, 26 feminam spissis -bus feriens et mordicus appetens. *ibid.* infestis -bus me insecuntur. 4, 3 posterioribus -bus iactatis in eum. 6, 26 claudi pedis . . . -e unica finire anum. 6, 27 incussis in eam posteriorum pedum -bus. 7, 16 postremis velitatur -bus (8, 1 crebris -bus). 7, 19 -es in eum validas extuleram. 7, 22 -is illius admonitus, quam inefficacem fuisse . . . doleo. 7, 27 ipsum . . . incursare -bus (*ibid.* propugnare pedibus). VLP. dig. 9, 1, 1, 4 si equus calcitrosus -e percusserit (9, 1, 1, 7 eum. *ibid.* -e petierit). COMM. instr. 2, 1, 13 -e remissa. SOL. 45, 11 ab equo . . . -bus morsuque est lancinatus. LACT. inst. 6, 18, 22 pecudes . . . aut -e aut cornu repugnant. HIER. in Ier. lib. 3 praef. p. 923 diabolus latrat per Albinum canem . . ., qui -bus magis possit saevire quam dentibus. VVLG. II Macc. 3, 25 equus cum impetu Heliodoro priores -es elisit (ἔσεισεν τῷ Ἡ. τὰς ἐμπροσθεσίους ὀπλάς). AVIAN.

fab. 28, 10 *bos immeritam vacua* (-o al.) -e fatigat humum. ANTH. 130, 2 *excussis*...-bus. in proverbio translate: TER. Phorm. 78 *inscitiast, advorsum stimulum* -es (DON. *παροῦλα* cum *ἐλλείπει*; deest enim 'iactare' [EVGRAPH. Ter. Phorm. 77]. *ibid.* -es non partes plantae, sed percussiones pedum plagasque significat. CHAR. gramm. I 276, 24 *pro exemplo 'parhoemiae'*, cum interpretatione: rei contrariae resistere. DIOM. gramm. I 462, 27 POMP. gramm. V 311, 33 GRAMM. suppl. p. 273, 8 ISID. orig. 1, 36, 28. cf. Otto, *Sprichw.* p. 331 et sub calcitro. ENNOD. opusc. 2, 31 p. 297, 3 qui -es stimulis intulerunt).

C avium, al.: COLVM. 8, 2, 8 *gallina* -is aculeis ova perfringit. PLIN. nat. 11, 256 omnibus *avibus* quaterni digiti sunt, tres in priore parte, unus a -e. AVSON. 122, 3 *Faustulus pumilio* ad mortem est mulcatus -bus eius (*formicae*).

D herbarum: PLIN. nat. 17, 156 postea *avelli* cum sua -e coeptus est *malleolus*, ut in fico. *ibid.* tertium genus adiectum etiamnum expeditius sine -e, quod sagittae vocantur.

E rerum: VITR. 9 praef. 8 inferiores -es scaporum in *scalis*. 10, 3, 5 proxime -em mali in *navi*. 10, 15, 6 a capite... ad imam -em tigni. ITIN. Alex. 45 eius saxi -em naturali vallo munitam.

derivata: calcaneum, calcar, calceus, calcare (GRAMM. suppl. 14, 25), calcitrare. Hey.

*2. **calx**, -cis f. [a gr. *χάλιξ* tractum esse videtur; cf. calcare decalicatus. Th.]. CAPER gramm. VII 98, 10 *cals* dicendum ubi materia est, per s. DVB. NOM. gramm. V 574, 9 nominativus *cals* per s litteram, non per x, ut Varro v. l. 71. GRAMM. suppl. 120, 32 (*distinguitur calx pedis*). PROB. cath. gramm. IV 20, 19 quidam putant haec calcis debere dici, non haec -x, sed errant. legitur calcis GLOSS. V 349, 21 III 577, 48 VEN. FORT. carm. 11, 11, 12 ISID. orig. 16, 3, 10. CHAR. gramm. I 92, 31 -x... feminini generis est. PRISC. gramm. II 169, 10 hic et haec... -x. EXC. Bob. gramm. I 552, 1 *inter masculina* -x... *ἄβαστος*. affert masculinum NON. p. 199 ex PLAVT. Poen. 908 (*ubi codd. femin.*) et VARR. Men. 288. -e harenato LEX par. fac. (CORP. I 577) 2, 17 et CATO agr. 18, 7 *plerisque dici videtur per asyndeton*; -is vivi CHIRON 920, -es coctos GREG. TVR. vit. patr. 12, 3. *significationis sub II prolatae exempla apud poetas demum serioris aetatis leguntur, pluralis apud unum* GREG. TVR. (cf. l. 70. 71 et p. 198, 59). [ital. calce, francog. chaux, hisp. cal. M.-L.]

I prisce i. q. calculus lusorius: PAUL. FEST. p. 46 -es... per diminutionem appellantur calculi (GLOSS. IV 432, 44. fortasse GLOSS. Plac. V 15, 23 [51, 16] -bus [callibus *codd.*] calculorum primigeni(a) appellatione). PLAVT. Poen. 908 ad incitas lenonem rediget *adolescens*, si eas (*virgines*) abduxerit. :: quin prius disperibit faxo, quam unam (unum NON. p. 199) -em civerit. LVCIL. 458 *naumachiam licet haec... alveolumque putare et -es*.

II proprie pulvis ex lapide suo coctus in fornace, qui tam extinctus ('calx viva') quam *extinctus* (sc. aqua infusa) in usu est: GLOSS. *ἄβαστος, κολία, ἄβαστος καὶ τίταρος*. cf. DIOSC. 5, 141 CAEL. AVR. chron. 4, 2, 17. 4, 3, 61; adde 5, 1, 18 liquefactam -em, quam vulgo colatam vocant.

A de coctione et natura: CATO agr. 16 -em partiario coquendam qui dant, ita datur. perficit et coquit et ex fornace -em eximit calcarius et ligna conficit ad fornacem. 38, 4 *ubi de fornace calcaria faciendae agitur*: hoc signi erit, ubi -x cocta erit, summos lapides coctos esse oportebit: item infimi lapides cocti cadent et flamma minus fumosa exhibit. VITR. 2, 5, 1 de -e diligentia est adhibenda uti de albo saxo aut silice coquatur. et quae erit ex spisso et duriore, erit *egs.* (PALLAD. 1, 10, 3). 2, 6, 3 in fornacibus ex -e *eripitur liquor*. 2, 9, 14 *larix* uti saxum in fornace ad -em coquendam aliis lignis *uritur*. 7, 2, 1. PORPH. Hor. sat. 1, 5, 26 *saxa Tarracinae* -i coquendae aptissima. SYMPH. 238 v. l. 78. DIOSC. 5, 141 -e conficitur sic: *cericis* (i. *κίρκος*) maritimi testa collecta mittis carbonibus vivis aut fornaci et sinis tota nocte *egs.* Ps. PHOEBAD. fid. 8 p. 46^a lapis... dissolvitur decoctus in -em; cf. VLP. dig. 7, 1, 12 praef. -em... coquere vel harenam fodere. 8, 3, 1, 1 in rusticis computanda sunt... ius pascendi, -is coquendae. 8, 3, 5, 1 (*bis*). PAUL. dig. 8, 3, 6, 1 VLP. dig. 32, 55, 3. TARR. PAT. dig. 50, 6, 7 (6) *militis*, qui -em cocunt. EDICT. imp. Diocl. 7, 4 -is coctori. COD. Theod. 14, 16, 1 (a. 359) ex omnibus praediis, quae iam dudum praestationi -is coeperunt obnoxia adtineri, coctoribus -is per ternas vehes singulae amphorae vini praebeantur, vecturariis vero amphora per bina milia et nongenta pondo calcis. GREG. TVR. vit. patr. 2, 4 quo tempore *clibanus* ad coquendas basilicae ipsius -es succenderetur. 12, 3 -es coctos. VARRO frg. gramm. V 574, 9 *cals* circumfusa aqua. SEN. nat. 3, 24, 4 *vivae* -i aquam infunde, fervebit. PLIN. nat. 24, 3 oleum solum -i miscetur, quando utrumque aquas odit. 33, 94. 33, 159 marmor in eo (*sile*) resistit amaritudini -is. 33, 162 *lomentum* -is impatiens. 36, 182 cognata -i res gypsum est. AVG. civ. 21, 4 p. 493 -x igne candicat... ab igne ignem concipit eumque... latenter servat... propter quod eam vivam -em loquimur... cum extinguitur, tunc accenditur *egs.* SYMPH. 238 *evasi flammam*, ignis tormenta profugi: ipsa medella meo pugnat contraria fato; infundor lymphis: gelidis incendor ab undis. ISID. orig. 16, 3, 10 (19, 10, 19). cf. p. 198, 46. 47. 69. NIPS. grom. p. 296, 16 -is pes quadratus centum pondo habet.

B de vario usu: 1 in re rustica et architectura hic illic cum re rustica coniunctus: in architectura ad iungendos lapides et ad dealbandos parietes: CATO agr. 14, 1 *faciat faber parietes*

omnes...-e et caementis. 14, 3 ad opus dabit *dominus*...-em. 14, 4 villa <ex> lapide -e. 14, 5 villae ex -e caementis. 15 macerias ex -e caementis silice. *ibid.* ad opus praebeat *dominus* -is in p(edes) singulos...modium unum. 18, 7 fundamenta *torcularii* primum festucato, postea caementis minutis et -e harenato semipedem unum quodque corium struito. *ibid.* de glarea et -e harenato primum corium facito... eo -em cribro subcretam indito. LEX par. fac. Put. (Corp. X 1781) 2, 17 parietes marginesque..., quae lita non erunt, -e harenato lita politaque et -e uda dealbata recte facito. quod opus struibile fiet, in te<r>ra -is restinctai partem quartam indito. CIC. Mil. 74 in... insulam materiem -em caementa arma convexit. LVCR. 6, 1068 saxa... sola coalescere -e. LIV. 21, 11, 8 caementa non -e durata erant, sed interlita luto. VITR. 1, 5, 8 Babylone habitantes (abundantes *codd.*) liquido bitumine pro -e et harena et cocto latere factum habent murum (PLIN. nat. 35, 182 CYPR. GALL. gen. 394). 2, 4, 3 pinguetudine eius (*tectorii*) -x palea commixta propter vehementiam non potest sine rimis inarescere. 2, 5, 1 quae *calx* erit ex spisso et duriore *lapide*, erit utilis in structura, quae autem ex fistuloso, in tectoriis. cum ea erit extincta, tunc materia ita misceatur, ut si erit fossicia, tres partes harenae et una -is infundantur *egs.* (PLIN. nat. 36, 174). 2, 5, 2 cum recipit aquam et harenam -x tunc confirmat structuram. 2, 6, 1 *genus* pulveris commixtum cum -e et caemento... aedificiis praestat firmitatem. 2, 8, 2 uti materia ex -e et harena crebriter parietes satiati diutius contineantur. 2, 8, 3 simul...-x... ab harena discedat et dissolvatur. 5, 10, 3 inferior... pars *camerarum*... testa cum -e trullissetur. 5, 12, 5 structura ex caementis -e et harena compleatur. 7, 1, 2 uti materies ab -is vitiis defendatur. 7, 1, 3 rudus... ad tres partes una -is misceatur. 7, 1, 4 loricae ex -e et harena inducantur. 7, 1, 5. 7, 1, 7 *canaliculis* impletur -x ex oleo subacta. *ibid.* -x quae erit haerens in canalibus durescendo cum testaque solidescendo non patietur aquam neque aliam rem per coagmenta transire. 7, 2, 1 id... erit recte, si glaebae -is optimae ante multo tempore quam opus fuerit macerabuntur, uti si qua glaeba parum fuerit in fornace cocta, in maceratione diuturna liquore defervere coacta uno tenore concoquatur *egs.* 7, 2, 2 -x in lacu macerata ascietur. 7, 3, 2 materies ex -e et harena mixta. 7, 3, 7. 10. 7, 4, 3 *tegulae* -e ex aqua liquida dealbentur. *ibid.* nisi -x subiecta utrasque res inter se conglutinet et cogat coire. 7, 4, 5 e sabulone et -e et favilla mixta materies. 7, 9, 5 vitiatur minium admixta -e. 8, 6, 8 coagmenta... eorum -e viva ex oleo subacta sunt inlinienda. 8, 6, 14. PAUL. FEST. p. 47 calcata aedificia -e polita (p. 59. 75. VELL. 2, 22, 4 loco... -e harenaque perpolito. VAL. MAX. 9, 12, 4 AMM. 25, 10, 13). COLVM. 1, 6, 13. 9, 1, 2 caementis et -e formatus... murus. 11, 3, 54. PAPYR. Genav. 1 V 5, 8 P. Clodius Secundus -em (sc. *coquere vel extinguere ad opus aliquod iussus est vel sim.*, ut videtur; cf. 1 V 3, 4 ad cal. et p. 197, 65). PLIN. nat. 18, 301 horrea sine -e construi iubent, quoniam sit frumento inimicissima. 36, 166 cura tumentur picando parietes, quoniam et tectorii -e eroditur *tofus*. 36, 173 cisternas... -is quam vehementissimae II *partibus* construi oportet. 36, 176 ruinarum urbis ea maxime causa, quod furto -is sine ferumine suo caementa componuntur. 36, 177 *experimentum* in albario opere est, ut macerata -x ceu glutinum haereat. 36, 186. 187. 188. SVET. Cal. 53 (*Caligulae dictum*) *Senecam* harenam esse sine calce. VLP. dig. 47, 3, 1, 1 tigni... appellatione continetur omnis materia ex qua aedificium constat... unde quidam... aiunt... -em... tignorum appellatione contineri. HIER. in Agg. 2, 17 p. 766 caementarius... inferiorem *lapidem* superiori -e gypsoque conglutinat. VVLG. deut. 27, 2 lapides... -e levigabis. 27, 4. AVG. civ. 15, 27 p. 118 lapis lapidi adhaerere potest sola -e coniunctus. CYPR. GALL. gen. 390. GREG. TVR. glor. conf. 108 -es inquit, oratorium desuper construit. ANTHIM. praef. in fabrica domus parietis si -em et aquam quis tantum temperaverit quantum ratio poscit. HIER. in Matth. 23, 27/28 sepulcra forinsecus lita sunt -e. in re rustica: CATO agr. 38, 4. 39, 2 ubi sarseris *dolia*, qui colorem eundem facias, cretae crude partes duas, -is tertiam commisceto. COLVM. 5, 9, 17 altis gyris ablaqueabimus eas (*oleas*), deinde -is pro magnitudine arboris plus minusve circumdabimus: sed minima arbor modium postulat. PLIN. nat. 14, 120 *Africa* aliquibus partibus sui -e *mitigat asperitatem vini* (23, 46. 36, 166). 17, 47 Aedui et Pictones -e uberrimos fecere agros, quae sane et oleis vitibusque utilissima reperitur. 17, 260 *ceras* praecoces facit cogitque maturescere -x admota radicibus. 24, 3 oleum solum -i miscetur. VLP. dig. 7, 1, 15, 1 si *librarium* rus mittat... et -em portare cogat. POMP. dig. 8, 4, 11, 1 quo (*ad rivum*)... -em iacere possim. 2 in medicina (cf. PLIN. nat. 36, 180 -is et in medicina magnus usus): CELS. 5, 6 rodunt...-x, *multa alia*. 5, 7 edunt corpus...-x, *multa alia*. 5, 8 adurunt...-x, *item multa alia*. 5, 18, 12 *ad digerenda* Panthemus utebatur -is p. s(em.)... 5, 18, 20 discutit... omne tuberculum, id quod habet -is, nitri spumae, ... singulorum p. X I. 5, 18, 25. 5, 18, 36 si... in articulis callus increvit, Dexius docuit imponere -is p. X IV. 5, 22, 2 putrem... carnem continet... -x cum cerato. *ibid.* vehementius idem facit... auripigmentum cum... -e. *ibid.* idem... possunt faecis vini combustae et -is et nitri pares portiones. *similia* 5, 22, 4. 5. 6. 5, 28, 12 p. 215 *medicamentum* constat ex chalcitide et saxo -is. *ibid.* scilla... cocta et mixta cum -e callum exest. 6, 8, 2. 6, 15. 6, 18, 3. 9. 11. 6, 19. SCRIB. LARG. 114.

228. 230. 239. 248 (*omnibus locis -is vivae p. X cum numero*). PLIN. nat. 23, 122 comitialibus et hydropicis... imponuntur *fici*, efficacius -e... admixta. 26, 21. 28, 140 (*bis*). 28, 156. 188. 191. 244. 29, 51. 30, 75. SEB. SAMM. 1046 DIOSC. 5, 141 PELAGON. 58. 179. *saep.* CHIRON 88. 592. 630 *al.* VEG. mulom. 2, 48, 4. 2, 49, 4. 2, 62, 1 *al.* CAEL. AVR. *quinque locis*. ORIBAS. syn. 7, 6. *nota* PELAGON. 165 *florem -is vivae* (VEG. mulom. 2, 62, 1. 3, 28, 16; *cf.* GLOSS.). **3 in variis rebus:** LIV. 39, 13, 12 quia *facibus* vivum sulphur cum -e insit. PLIN. nat. 10, 195 *odore -is*... formicae necantur. 25, 98 *aristolochiae* piscatores Campaniae radicem... contusam mixta -e in mare sparsere. 31, 57 *commissuris tubarum*... -e viva ex oleo levigatis. 31, 114 *nitrum* adulteratur in Aegypto -e. *ibid.* *nitrum* adulteratum pungit -e. 31, 118. 33, 121. 35, 165 fractis... testis... sic ut firmius durent, tunsis -e addita. 36, 181 maltha e -e fit recenti.

III antiquis temporibus linea in circo calce, post creta ducta, ubi finis erat cursus (SEN. epist. 108, 32 et GLOSS. III 240, 68 *νόσσα*), *inde translate quilibet finis, terminus:* GLOSS. V 349, 21 calcis finis. 274, 38 -em in finem. 625, 21 ad -em ad finem. NON. 257. *servatur saepius imago cursus, hic illic proverbialiter:* VARRO Men. 288 nemini Fortuna curram a carcere intimo missum labi inoffensum per aequor candidum ad -em sivit. CIC. rep. frg. 7 sumus ab ipsa -e eius interpellatione revocati. Tusc. 1, 15 video -em, ad quam cum sit decursum, nihil sit praeterea extimescendum. Cato 83 quasi decurso spatio ad carceres a -e revocari. Lael. 101 quibuscum tamquam e carceribus emissus sis, cum isdem ad -em, ut dicitur, pervenire. LVCR. 6, 92 *supremae praescripta ad candida -is* (*callis codd.*) currenti spatium praemonstra. QUINT. inst. 8, 5, 30. GELL. 14, 3, 10 cursus... eorum ad eandem virtutis -em pergendum... in aemulandi suspiciones... delabitur. AVSON. 349, 20 quo progredior? quae finis, quis modus et -x? 419, 79 *gratia mea* spatio non transmeabili terminum -is ignorat. AMM. 21, 1, 14 extra -em, quod dicitur, sermo decurrens (25, 10, 7). HIER. epist. 47, 3 me... in -e voluminis quasi abortivum et minimum omnium christianorum posui. 48, 8 digamiae et trigamiae disputationem hac -e signavimus. 57, 5. 66, 15. 79, 11. 98, 2. 100, 6. 129, 1. 133, 6 *praef. psalt. sec. Hebr. vita Hilar. 47 adv. Pelag. 3, 13 in Ezech. 1 praef. 9 praef. 11 praef. 12 praef. in Zach. praef. AVG. c. acad. 3, 3. 6 COD. Theod. 6, 30, 20. 12, 1, 64 CASSIAN. inst. 5, 9. 8, 16 BOETH. in Porph. dial. 1 p. 38P ENNOD. epist. 1, 14, 1 ISID. praef. test. 47.*

IV metonymice pro colore albo: ENNOD. carm. 1, 9, 148 lilia a vilico pro nitidae funduntur lumine -is (*cf. etiam s. calcesta*). *obscure* PAVL. FEST. p. 46 calces ampullae plumbeae (*fort. corrupt.*). *derivata:* calcarius, calico, calcinus, calculus. *compos.:* calcifraga. *Bannier.*

calybita (-ae) *m.*, *καλυβίτης*. COPA 25 huic (*codd., sc. Priapo, huc edd.*) calybita veni (*sc. ut eius καλύβην incolat*), lassus iam sudat asellus. *Mbr.*

calyca, -ae *f.* a calyx. *nomen herbae.* PLIN. nat. 24, 156 coracesia et -a Pythagoras aquam glaciari tradit, quarum mentionem apud alios non reperio. 1, 24, 99.

calyc(u)lāris, -e a calyculus. ISID. orig. 17, 9, 41 hyoscyamos... a Latinis herba -is, quod calyculi eius in figuram cantharorum nascantur. PS. APVL. herb. 5 (*cod. L*) herba yosciamos... alii -em (*caliclarum cod. Vrat.*) Punici caliclarum. CAEL. AVR. chron. 2, 7, 102 sucum herbae -is (*caliclaris ed. princ.*) quam Graeci *ἐξέλην* vocant. 2, 13, 153 herbae -is. 2, 13, 155. 4, 3, 35 herbae calic(u)laris. MISC. Tir. p. 61, 27 yosciamu latine simfoniacam -em; *cf. Archiv 10 (1898) 268*. SORAN. p. 104, 12 herbae -is sucus. PLIN. VAL. 1, 37 semen herbae gallicularis, quam alii dentalem, alii symphoniacam dicunt.

calycularius, -a, -um a calyculus. CAEL. AVR. chron. 2, 13, 159 uvae lupinae aut -ae. 4, 3, 51 aut uvae lupinae aut herbae -ae (*caricariae codd.*). GLOSS. III 539, 50 iosciamu... id est -a. 608, 30/31 altercus... sive gali coralem. 195, 38 yosciamu erba calicarea. *cf.* calycularis.

calyc(u)lāta herba a calyculus. THEOD. Prisc. add. p. 305, 11 herbae caligulatae folia (*caliglate b*). GLOSS. III 566, 44 iusquiamo. i. caliglata. 625, 22 iusquiami. i. caliclata. *idem latere videtur in:* GLOSS. III 580, 5 altercus. i. iusquiamus sive caniculata. *cf.* 591, 50. 608, 3. 610, 7, 30. 613, 5. MISC. Tir. p. 66, 12 iusquiamo. i. e. caniscuta. GLOSS. III 594, 69 sinfoniaca caniculata. 617, 16. 588, 26 (*caniglata*). 628, 57 (*caniorleta*). *cf.* calycularis et calycularius. [MARCELL. med. 14, 64 v. s. caniculatus.] [*prov. canelhada. M.-L.*]

calyc(u)lus, -ī *m.* [*a calyx diminutive. Th.*]. **1 i. q. pars exterior floris:** PLIN. nat. 20, 205 *ceratitidis herba* -o inflexo ut corniculo. 27, 37 semen in -is pusillum. APVL. met. 4, 2 hae arbores... pariunt... porrectos -os modice punicantes. PAVL. NOL. carm. 19, 416 rami vitreolos gestant tamquam sua poma caliclos (*calillos E*). MARCELL. med. 8, 216 mali granati -orum semunciam. PS. THEOD. PRISC. add. p. 307, 16 potio in -o papaveris data. ISID. orig. 17, 9, 41. **2 echinorum putamen;** *cf.* calyx 4 p. 200, 29 sqq.: APVL. apol. 35 echinum -os. [*de caliculis CARM. epigr. 209 v. s. caligula p. 161, 63.*] *derivata:* calycularis, -larius, -lata. *Stadler.*

calymma, -atis *n.*, *κάλυμμα*. MART. CAP. 1, 67 ipsa vero tecto capite lacteo quodam calymmate praenitebat.

calyptra, -ae *f.*, *καλύπτρα*. PAVL. FEST. p. 47 genus vestimenti,

quo capita operiebant. GLOSS. genus mitrac. genus mitrae vel phrygii (*codd. calepra vel calestra*). GLOSS. V 275, 16 genus mitrae muliebris (*metribilia cod., corr. G. Götz, mitrae vilis Schlutter*). *cf.* HESYCH. *καλύπτρα κόσμητρα κεφαλῆς κάλυμματα.* [*it. dial., prov. caleta. M.-L.*]

calyx, -ycis *m.* (*calix, -icis*), *κάλυξ* (-yx et -ix in *codd. legitur*).

GLOSS. II 337, 55 *κάλυξ* -x. **1 pars floris vel fructus:** PLIN. nat. 12, 25 foliis moro similis, -e pomi cynorrhodo. 15, 86 nuces iuglandes... pulvinati primum -is, mox lignei putaminis. 16, 19 *glandem* hispido -e. 16, 20 cerro *glans*... horrida, echinato -e ceu castaneae (15, 92 castaneas... armatum his echinato -e vallum... trini quibusdam partus ex uno -e). 16, 23 pungitur durescens -x. 20, 198 papaveris sativi... albi -x teritur et... bibitur somni causa... incidi iubent sub -e et capite. 20, 204 rhoeam... cum toto -e mandunt. 21, 14 rosa... rubescens dehiscit... in -e (*calice Mayhoff, calices codd.*) medio staminis complexa luteos apices (21, 21 germinare incipiente -e. 21, 121 in capite aliud cortex, aliud -x). 21, 23 *lili* odor colorque duplex, et alius -is, alius staminis. 21, 25 huius (*narcissi*) alterum genus flore candido, -e purpureo... tertio generi... -x herbaceus. 21, 49 petellio... intorta folia nasci parvulo -e ac versicolori. 21, 165 nec sucum... anemonae reddunt aut -es habent. 22, 90 decocta in... punici mali -e (*sim. 23, 86. 24, 57. 31, 117*). 25, 35 hyoscyamos... unum genus nigro semine... spinosum -e (*calice Mayh., talis codd.*). 27, 142 trago-pon... super caulem -e lato. **2 nomen herbae:** PLIN. nat.

27, 58 -x (*Dal., calsa codd.*) duorum generum est. una similis aro... alterum genus eius quidam anchusam vocant, alii rhinocliam. 1, 27, 36. 37. PS. APVL. herb. 26 chamaeleonem... alii -em cardiacon.

3 malorum crusta gypso vel cera facta: PLIN. nat. 15, 64 incremento -em rumpunt. **4 ovorum et animalium quorundam putamina:** PLIN. nat. 28, 19 huc pertinet ovorum... -es coclearumque protinus frangi. 9, 174 cocleae... ut LXXX quadrantes caperent singularum -es. 9, 100 echinometrae... quorum -es minimi. 32, 39 tertium genus testudinum... in dorso pectori similis nec convexo curvata -e. *cf. Blümner, Technologie 2, 348.* *derivata:* calycia, calyculus. *Stadler.*

cama, -ae *f.* [*fortasse imminutum pro vocabulo gr. χαμένην. v. Diez, Etymol. Wörterbuch d. rom. Spr. II s. v. Th.*]. ISID. orig. 19, 22, 29 camisia vocamus, quod in his dormimus in -is, id est in stratis nostris. 20, 11, 2 -a est brevis lectus et circa terram. Graeci enim *χαμά* breve dicunt. [*hisp. cama. M.-L.*]

camaepitys *sim. v. cham-*

camara, camararius *sim. v. camer-*

camarōsis (-is) *f.*, *καμάρωσις*. PS. SORAN. quaest. med. 219 *cerebri fractura* vocatur quaedam... alia autem -s. 224 quid est -s? cum sine fragmento testa intrinsecus fecerit sonum.

? camarsus, -ī *t. t. ignotus agrimensorum.* GROM. p. 332, 14 non per omnes vias finis dinoscitur, sed requirendum oportet in camarsum, qualia (*qualis codd.*) <e>dicta in eodem loco inveneris. p. 336, 1 iuris dictio cohercitus in examine camarsis (*ita codd.*) deducantur.

camarus *v. cammarus.*

camasus amfimalus (*i. ἀμφιμαλλος*) GLOSS. IV 315, 53 (Scal. V 594, 7. 595, 64). *an cf. c. camisia?*

camax *κοπτός* GLOSS. III 440, 71 (484, 69). *cf.* II 353, 15 *κοπτός* haec pertica, sudis, camax (III 263, 62). *gr. κάμαξ. Mbr.*

camba, cambōsus *v. gamb-*

cambarus *v. cammarus.*

cambiarius *v. cavidarius.*

ἀντικαταλλαγή cambiatio, permutatio GLOSS. II 229, 35. *a* cambiare.

cambio, -āvī, -āre (-io, campsi, -ire) [*vocabulum gallicum esse videtur; v. tractatum de nominibus gallicis quem ed. Zimmer, Zeitschr. f. vergl. Sprachf. 32, 231. Th.*]. *quarta coniug. formae:* CHAR. gramm. I, 247, 9 cambio, cambis, campsi (262, 5; *cf.* PRISC. gramm. II 541, 13 cambio... ponit Charisius et eius praeteritum campsi, quod ἀπό τοῦ κάμπω ἐκαμψα Graeco esse videtur, unde et campso campsas solebant vetustissimi dicere. GLOSS. II 297, 23 cambio campsi). GLOSS. ἀντικαλλάσσω. ἐναλλάσσω. συναλλάσσω. II 96, 49 cambiat (*cacumbeat codd., concambiat alii*) διαλλάσσει. CHAR. gramm. I 247, 9 -o... h. e. mut(u)o. PRISC. gramm. II 541, 13 ἀμείβο. *cf.* NOM. Gall. chron. I p. 613, 13 -are: rem pro re dare. [*it. cambiare, francog. changer, hisp. cambiar. M.-L.*]

APVL. apol. 17 mutuarias operas cum vicinis tuis -es. SIC. FLACC. grom. 151, 20 quoniam emendo vendendoque aut -ando mutuandoque (*mutandoque G*) similia finitionum genera inveniri possunt. LEX Sal. 37 emisse aut -asse (*comparasse aut concamiasse 3β*). 47 qui caballo... aut venderit aut -verit. *compositum:* concambio.

? cambortus. LEX Sal. 34, 1 si quis... tres -us (-os *pars codd.*) involaverit aut excervicaverit (*in titulo de saepibus furatis*). *Probst.*

cambus, -a, -um *v. scambus.*

? camedra POL. SILV. nom. anim. chron. I p. 543, 32 *inter nomina colubrarum.* *fort. chamedra (*χαμέδρα) scribendum; cf. χαμαδότης et χαμερπής. Mbr.*

camela, -ae [*orig. inc., nisi imminutum est pro χαμελάκιον, χαμηλάκιον. Th.*]. *vestimenti nomen:* LYD. mens. frg. inc. 12 p. 181 W.

ἔστι δὲ καὶ ἕτερα παρασκευὴ σφυρίδος, ἀντὶ πύλου τῆ κεφαλῆ ἐπιτι-
θεμένη, καλεῖται δὲ παρ' Ἰταλοῖς κάμελα, ἐξ οὗ καὶ καμελαυκία.

camelarius, -ī m. a camelus. cui camelorum curandarum munus
mandatur: EDICT. imp. Diocl. 7, 17 -o sibe asinario et burdonario
(in capite de mercedibus operariorum). CHAR. dig. 50, 4, 18, 11 ratione
habita et alimentorum et camelorum certa pecunia -is dari debet,
ut solo corporis ministerio obligentur. VICT. VIT. 1, 48 uxor...-o in
coniugium traderetur. MART. BRAC. sent. patr. 12 audiui -um loquen-
tem sermones vanos. PALLAD. hist. mon. I 19 p. 297^p (καμηλαρίους).
INSCR. Acad. des inscr. et bell. lettr. Compt. rend. 1906 p. 118 (Tunis)
camellus caricatus cum -u f(o)l(les) v ratariis dare debet. *ibid.* <cam-
ellus levis> cum camellariu f(o)l(les) III. veste camelina in-
dutus: ZENO 2, 38 Iohannes -us.

camelasia, -ae f. [*καμηλασία pro *καμηλ-ηλασία; cf. καμηλάτης.
Th.]. CHAR. dig. 50, 4, 18, 11 -a... personale munus est; sq. explicatio.

camelaucia v. s. camela supra l. 2 et v. Ducange s. v.

camelinus, -a, -um [a camelus. Th.]. ad camelum pertinens:
PLIN. nat. 11, 261 -o genitali membro arcus intendere orientis populis
fidissimum. 28, 123 dulcissimum ab hominis lacte -um. SOL. 30, 19
camelopardalis capite -o. ARNOB. nat. 6, 14 -is ex ossibus. EDICT.
imp. Diocl. 11, 1 de saet(i)s caprinis sibe -is. ORIBAS. syn. 4, 8 caro
... camilina.

camella, -ae f. a camera deminutive. [it. gamella. M.-L.] gr.
scribitur EDICT. imp. Diocl. 15, 51 κάμηλα. vas potorium: LABER.
mim. 60 cippus obba -a. Ov. fast. 4, 779 licet apposita, veluti crateri,
-a lac niveum potes purpureamque saram. PETRON. 64 -am grandem
iussit misceri. 135 -am... vetustate ruptam pice temperata refecit.
ibid. cum -a lignea. 137 infra manus meas -am vini posuit. CORP.
IV 2030 vasa in -a. Probst.

cameloparda, -ae (-pardala -ae, -pardalis -is) f., camelo-
pardus, -ī (-dalis -ī) m. nomen bestiae, καμηλοπάρδαλις. de no-
minis origine v. VARRO ling. 5, 100 infra l. 35. PLIN. nat. 8, 69 l. 36.
HOR. epist. 2, 1, 195 diversum confusa genus panthera camelo. cf.
SCHOL. ad h. l. 44. ISID. orig. 12, 2, 19 infra l. 48. VARRO ling.
5, 100 Alexandria camelopardalis nuper adducta, quod erat figura
ut camelus, maculis ut panthera. PLIN. nat. 8, 69 nabun Aethiopes
vocant... similem... camelo capite, albis maculis rutilum colo-
rem distinguuntibus, unde appellata -is... etiam ovis ferae nomen
invenit. 1, 8, 27. SOL. 30, 19 quam nabum vocant Aethiopes, nos -im
dicimus (camelopardalum pars codd.). ITALIA deut. 14, 5 (Lugd.) ory-
gem et camelum pardalin. CAPITOL. Gord. 38, 1 fuerunt... Romae
... camelopardali decem. VOPISC. Aurelian. 83, 4 praecesserunt
... tigrides, -li, alces. VVLG. deut. 14, 5 orygem, -lum. SCHOL. HOR.
epist. 2, 1, 195 confusa... panthera camelo, unde -lus. POL. SILV.
nom. anim. chron. I p. 543, 3 tauro, cameloparda, orix. IOH. BICL.
chron. II p. 213, 573, 6 dentes elephantinis et -am... munera offe-
rentes. MARCELL. chron. II p. 94, 496, 2 India... duas... camelo-
pardalas pro munere misit. ISID. orig. 12, 2, 19 camelopardus
(vulg. cameleon pardus) dictus, quod dum sit ut pardus albis maculis
super aspersus capite tamen camelo est similis. cf. Friedländer, Sit-
tengeschichte II° p. 543.

camelopodion, -ī n., καμηλοπόδιον Ps. APVL. herb. 46 Graecorum
quidam prasion... alii -n... Itali marrubium dicunt. Stadler.

***camelus**, -ī, c. κάμηλος. inde a POMPON.; cf. PLVT. Lucull. 11 Σαλ-
λουστίου δὲ θανάτῳ τότε (a. 74 a. Chr. bello Mithridatico tertio) πρῶτον
ᾠφθαί Ρωμαίοις καμήλους λέγοντος (cf. SALL. hist. frg. 3, 42), contra
quae iure disputavit PLVT. GLOSS. κάμηλος. VARRO ling. 5, 100
-s suo nomine Syriaco in Latium venit. ISID. orig. 12, 1, 35 -is causa
nomen dedit, sive quod quando onerantur, ut breviores et hu-
miles fiant, accubant, quia Graece χαμαί humile et breve dicitur,
sive quia curvus est dorso... hos licet et aliae regiones mittant, sed
Arabia plurimos. differunt autem sibi. nam Arabici bina tubera in
dorso habent, reliquarum regionum singula. de genere: DVB. NOM.
gramm. V 575, 6 -i genere feminino dicendum. cf. CAPER gramm. VII
108, 12 (trad. canulus vel caminus). fem.: PLIN. nat. 8, 67. 11, 164.
12, 65 APVL. met. 7, 14 VVLG. gen. 32, 15 PAVL. NOL. epist. 29, 2.

de scriptura: MAR. VICTORIN. gramm. VI 17, 10 -s... uno l scriben-
dum; persaepe autem codd. et inscr. -ll- tradunt, ex. gr. POMPON.
Atell. 112 EDICT. imp. Diocl. 11, 6 VOPISC. Aurelian. 28, 3 ITALIA om-
nibus locis. INSCR. Acad. des inscr. et bell. lettr. Compt. rend. 1906
p. 118 al. gamellus: SCAVR. gramm. VII 14, 10 c cognationem habet
cum g et ideo alii dicunt... camellum gamellum; cf. Archiv 11
(1900) 313. [it. cammello, francog. chameau, hisp. camello. M.-L.]

I proprie: a de natura et moribus: fusius PLIN. nat. 8, 67 sq.
(SOL. 49, 9). POMPON. Atell. 112 magnus manduco -s (camillus codd.),
cantherius (sc. est). CIC. nat. deor. 2, 123 quae animalia... altiora sunt,
... ut -i, adiuvantur proceritate collorum. cf. p. 202, 81. PLIN. nat.
10, 173 coitus aversis elephantis, -is. 10, 176 singulos gignunt... -i.
10, 179 -i duodecim mensibus ferunt. 11, 237 tenuissimum lac -is.
11, 253 leo... et -s pedatim gradiuntur. 11, 254 -o tali similes bu-
bulis al. ARNOB. nat. 2, 25 discit -s sese summittere sive cum sumit
onera sive cum ponit. LACT. opif. 7, 6 si... -o brevem cervicem tribus de-
forme est. III. in Matth. 19, 11 de camelis: pecus... hoc a verbis obedit,
metu continetur, ieiunii patiens est et oneri suo quadam disciplinae

ratione succumbit. VEG. mil. 3, 23 genus animalium (camelorum), ha-
renis et tolerandae siti aptum, confusas etiam in pulvere vento vias
absque errore dirigere memoratur. cf. EVSTATH. Bas. hex. 8, 1 p. 946^B
-s habet... tenacem memoriam malorum eqs. RVFIN. hist. 2, 23, 6 ad
5 modum -i semper genua flectenda. EVSTATH. Bas. hex. 9, 5 p. 962^B -s...
longum guttur habet. ISID. orig. 12, 1, 35 v. p. 201, 62. de voce: PAVL.
FEST. p. 34 -os, cum voces edunt, blatterare dicimus. EVG. TOL. carm.
41, 3 blaterat... -s. nota: HOR. epist. 2, 1, 195 diversum confusa genus
panthera -o (i. camelopardalis). b de usu: pro iumento: BELL. Afr.
68, 4 -is XXII regis abductis (adductis codd.). LIV. 37, 40, 12 -i, quos ap-
pellant dromadas. his insidebant Arabes. 37, 41, 11 eques insequendo
tumultum ac pavorem equis -isque... augebat. 37, 43, 9 intermixtis
quadrigis elephantisque et -is. CVRT. 3, 3, 24 pecuniam regis sexcenti
muli et trecenti -i vehebant (cf. 5, 6, 9). 4, 7, 12 aquam utribus -i vexe-
rant (ITIN. Anton. Plac. rec. A 36) al. SEN. dial. 5, 20, 4 instrumenta
epularum -is vehebantur. PERS. 5, 136 tolle... piper ex sitiante -o.
PLIN. nat. 6, 102 -is itur. 8, 67 -os inter armenta pascit oriens, quarum
duo genera Bactriae et Arabiae (sim. passim v. s. h. v.). 11, 111 praev-
20 velocibus -is fugientes Indi (VOPISC. Aurelian. 28, 3. ITIN. Anton. Plac.
rec. A 35 vidimus... homines cum -os fugientes nos). 12, 63 tus col-
lectum Sabotam -is convehitur al. TAC. ann. 15, 12 comitabantur exer-
citem... magna vis -orum onusta frumenti. INSCR. Acad. des inscr.
et bell. lettr. Compt. rend. 1906 p. 155 praedamque totam cum -is
apstulit. 1906 p. 118 -s caricatus cum camellariu f(o)l(les) v rata-
25 rariis dare debet. SVET. Nero 11 commisit... -orum quadrigas (LAMPR.
Heliog. 23, 1). GAIUS inst. 2, 16 nec mancipi sunt... veluti elephantis
et -i (VLP. reg. 19, 1. dig. 9, 2, 2, 2 elephantis... et -i quasi mixti sunt,
nam et iumentorum operam praestant et natura eorum fera est).
HYG. mun. castr. 29 -is cum suis epibatis singulis pedes v adsigna-
30 bimus. tendere debebunt, si in hostem exituri erunt in praetentura
iuxta classicos, si ad praedam portandam praesto erunt, iuxta prae-
torium tendere debebunt. cf. VEG. mil. 3, 23 -os aliquantae nationes
apud veteres in acie producerunt. ARNOB. nat. 2, 25 v. p. 201, 81.
EDICT. imp. Diocl. 11, 6 sigma -i (VVLG. gen. 31, 34 abscondit idola
35 subter stramenta -i). AMBR. Abr. 1, 9, 93 cum veheretur -o, veniebat
ad sponsum. VVLG. gen. 12, 16 fuerunt... ei oves et boves... et asinae
et -i (24, 35. I reg. 15, 3 passim). 24, 61 Rebecca et puellae illius,
ascensis -is, secutae sunt virum. 31, 17 impositis liberis... super -os.
37, 25 -i portantes aromata (III reg. 10, 2 II par. 9, 1). iud. 8, 21 tulit
40 ornamenta et bullas (v. vol. II p. 2242, 12 sq.) quibus colla regalium
-orum decorari solent (cf. GLOSS. bullae ornamenta regalium came-
lorum). Is. 30, 6 portantes... super gibbum -orum thesauros suos.
HIER. epist. 24, 5 cuius oculis durities de genibus -orum... obcaluisse
perspecta est. 120, 1 -s tortuosus et curvus est et gravi sarcina prae-
gravatur. 21, 6 sqq. p. 215 vidit... -um currum trahere. ITIN. Silv. 6, 2
45 Faranitae... qui ibi consueverunt ambulare cum -is suis. *ibid.* nocte
... signa -i attendunt Faranitae. AMM. 14, 4, 3 equorum adiumento
pernicium graciliumque -orum. 22, 11, 10 dilaniata cadavera perem-
ptorum -is imposita (29, 5, 55). 25, 8, 6 mactatis -is iumentisque aliis.
RVFIN. hist. mon. 30 p. 456^c periclitari posse -um suum, si ei tam
grave onus imponeret. *ibid.* saepius. CYPR. GALL. gen. 768 ille alacris
50 tumidis imponit dona -is. CORIPP. Ioh. 6, 194 altis... -is Maurorum
qui more sedent al. nota: CORIPP. Ioh. 2, 93 collocat astrictis mu-
ros fossasque -is. 4, 598 muros per castra -is construit octono cir-
cumdans ordine campum al. PLIN. nat. 12, 31 Indi in utribus -orum
aut rhinocerotum id (lycion) mittunt. vestimentum hominum ex
saetis camelinis: IVVENC. 1, 323 texta -orum fuerant velamina saetis
Ioanni Baptistae. HIL. in Matth. 2, 2 pilis... -orum vestis adtexta.
ibid. cum exuviis immundarum pecudum. cf. 19, 11 sub vestitu Ioan-
60 nis, in -o gentes significari admonuimus. SVLP. SEV. Mart. 10, 8 ple-
rique -orum saetis vestiebantur. PAVL. PETRIC. Mart. 2, 141. in
medicamentis: PLIN. nat. 28, 91 contra morbos quosdam: -i cere-
brum... fel... caudam... fimi cinerem (37, 146)... urinam... sae-
tas e cauda (sim. passim ap. PLIN. et CAEL. AVR.). SER. SAMM. 158
65 curvi... purgamenta -i urentur cineremque dabunt. cuppedium:
LAMPR. Heliog. 8, 3 in populum non nummos... sed boves opimos
et -os et asinos et servos (cervos S) populo diripiendos abiecit al.
20, 5 comedit saepius... calcanea -orum.

2 in similitudine apud ECCL.: ITALIA (cod. d) et VVLG. Matth.
19, 24 facilius est -um per foramen acus transire quam divitem in-
troire in regnum dei (cf. HIL. in Matth. 19, 11. IVVENC. 3, 525 citius tenuis
per acus transire foramen deformis poterunt immania membra -i. ca-
melum intelligunt ECCL., ex. gr. HIER. epist. 120, 1 EVCHER. form. 4 p. 27, 12
ORIG. in Matth. 15, 20 ISID. quaest. testam. 48 GREG. M. moral. 35, 38; at
75 aliter interpretantur GLOSS. V 274, 26 -um: funem nauticum. V 444, 21
fune maiore). ITALIA Matth. 23, 24 (Iren. 4, 33, 7) liquantes culicem
et -um transglutientes (τὸν δὲ κάμηλον καταπίνοντας, VVLG. glu-
tientes). cf. HIER. epist. 69, 4. HIL. in Matth. 24, 7 irridet eorum in
colandis culicibus diligentiam, quorum in glutendis -is esset incuria.
ORIG. in Matth. 18, 19 glutire i. e. committere maxima delicta, quae
80 nominat -os, animalia videlicet tortuosa et grandia (18, 20). HIER.
in Is. 21, 6 sqq. p. 304 ascensorem -i diceret contrariam fortitudinem
propter foeditatem tortuosi animantis. virg. Mar. 18 proverbium:
-um vidi saltitantem.

fem. **camēla**, -ae. VVLG. gen. 32, 15 -as (sic *codd. Amiatin., Tolet., -os al.*) fetus cum pullis suis XXX. TREB. Claud. 14, 3 -as annuas X, mulas annuas novem.

compos. latina (ut vid.): hippo-pantherocamelus. *Probst.*

camera (**camara**), -ae f. [a gr. *καμάρα tractum, cf. camur. Th.*] *de etymologia:* PAVL. FEST. p. 48, 17 camara et camuri boves a curvatione ex Graeco dicuntur. NON. p. 30, 7 camerum obtortum; unde et camerae, tecta in curvitate formata. ISID. orig. 15, 8, 5 v. l. 21. SERV. georg. 3, 55 MACR. sat. 6, 4, 23 GLOSS. V 175, 8 al. v. sub camurus.

de orthographia: CHAR. gramm. I 58, 23 camara dicitur, ut Verrius Flaccus adfirmat, non camera. sed Lucretius 'cameraeque caminis textritibus' (LVCR. frg. 3) dicendo etiam cameram dici posse ostendit (*in codd. verba partim corrupta, v. adnot. Keil.; sed cf. BEDA gramm. VII 266, 12*). PROB. app. gramm. IV 198, 11 camera, non cammara (*cf. Heraeus ad l. p. 313*). *camara scriptura est codd. vel omnium vel optimorum his locis:* VARRO rust. 5us (semel camera), VITR. saepe (*cf. Rose² ad 5, 10, 3 p. 124, 17*) PAVL. FEST. p. 43 PHAEDR. 4, 25, 29 SEN. epist. 86, 6 (*cod. V*) COLVM. 1, 6, 12 et 4, 17, 8 (11, 8, 60 *caram trad.*) PLIN. nat. saepe PAVL. dig. 8, 2, 19, 1 (*F¹, al.*) CASSIOD. var. 1, 25, 3 Mª GLOSS. III 19, 31 al. *alia v. infra l. 63 et sub II. de titulis v. p. 204, 11. gen. plur. camerum? v. p. 204, 6.*

ISID. orig. 15, 8, 5 -ae sunt volumina introrsum respicientia, appellatae a curvo: *κάμωρον* enim graece curvum est (GLOSS. V 174, 40). [*ital. camera, francog. chambre, hisp. camara. M.-L.*]

I *pars aedificii (proprie tectum curvum, tum quodvis tectum.* NON. p. 30, 7 v. supra l. 7. GLOSS. *ἀροφή*, arcus aedificii, fornix curva [V 351, 40 *corrupte, ut vid., fornax*], testudo templi. III 440, 69 et 484, 25 *camara ὑπόνομος. videtur amara, q. v.:* CIC. ad Q. fr. 3, 1, 1 pavimenta recte fieri videbantur; -as quasdam non probavi mutarique iussi. VARRO rust. 1, 59, 2 *in oporothecis* -as marmorato et parietes pavimenta faciant, quo frigidius sit. 3, 7, 3 peristeron fit ut testudo magna, -a tectus. *ibid.* marmorato... parietes ac -ae oblinuntur. 3, 7, 4 a terra usque ad -am (*cf. p. 204, 12 sq.*). 3, 8 parietes ac -as munitas tectorio. *ibid.* a summo ordine columbarii ad -am. *cf. frg. Serv. Aen. 1, 697.* SALL. Catil. 55, 4 *Tullianum* muniunt undique parietes atque insuper -a lapideis fornicibus iuncta. HOR. sat. 2, 3, 272 Picens excerpens semina pomis... si -am percusti forte (PORPH. *ad h. l. semina ex malis... digitis mittere in -am. sim. SCHOL. Hor.*). PROP. 3, 2, 10 -a auratas inter eburna trabes. VITR. 5, 10, 3 totae concamarationes in ferro nitentes sint perfectae earumque -arum superiora coagmenta ex argilla... liniantur (*opp. inferior... pars, quae ad pavimentum spectat*). 5, 10, 3 -ae in caldariis... duplices factae. *ibid.* inter duas -as. 7, 2, 2 -arum dispositiones in conclavibus. 7, 3, 1 sq. *explicatur camerarum... ratio.* 7, 3, 3 imum caelum *camerarum.* 7, 4, 2. 4 -arum coronario opere subtilis ornatus. *ibid.* explicatae -ae purae <et> politae... pavimentorum non erit displicens... apparatus. 7, 10, 2 circa parietem et -ae curvaturam (8, 2, 4 bis). 8, 2, 4 -ae... caldarium. 8, 6, 3 parietes cum -a. VAL. MAX. 6, 7, 2 inter -am et tectum cubiculi. PHAEDR. 4, 25, 29 ruina -ae *in triclinio* (DICT. 5, 5 casu). SEN. epist. 86, 6 vitro absconditur -a (PLIN. nat. 1, 36, 64 -ae vitreae. 36, 189 *ter. cf. STAT. silv. 1, 5, 42 effulgent -ae, vario fastigia vitro... nitent*). CVRT. 7, 3, 9 ad ultimum in -ae (*Reuss, Rhein. Mus. 61 [1906] 635; carinae codd.*)... modum coit *structura* (*cf. DIODOR. 17, 82, 3*). COLVM. 1, 6, 12 horreum -a contactum (*opp. solum*). 11, 3, 60. PETRON. 30, 3 lucerna... de -a pendebat. 40, 1 sublatis manibus ad -am iuramus. 73, 8 diduxit usque ad -am os ebrium. PLIN. nat. 12, 79 odor redit a -is ad solum. 16, 156 -as levissime suspendunt. 19, 69 *cucurbita* -as ac pergulas operiens. 30, 89 *cubile stelonis* est... in loricis ostiorum fenestrarumque aut -is sepulchrisve. 31, 30 *guttae* pendentes in ipsis -is. 33, 52 aureae -ae, argenteae trabes et columnae. 33, 57 *app. parietes.* 34, 101 *cadmea* -is lateribusque fornacium... applicata. *ibid.* -is dependens. 34, 102. 35, 124. FRONTIN. strat. 3, 4, 6 -ae (*camarae P*) tectorum... rescissae. PAVL. dig. 8, 2, 19, 1 iuxta communem parietem -am ex figlino opere factam (*cf. l. 69*). TERT. spect. 20 deus etiam extra -as et gradus et tapulias (*theatri vel amphitheatri*) oculos habet. VOPISC. Aurelian. 46, 1 habuit in animo, ut aurum neque in -as neque in tunicas... mitteretur (*sim. Tac. 11, 6*). CET. Fav. 8 p. 295, 6 -is... salsum umorem remittendo. 17 p. 300, 24 -ae structiles. *ibid.* figulinae. *nota p. 301, 1 planas -as* (*cf. AVG. gen. ad litt. 2, 9 p. 47, 19 -a non solum curva, sed etiam plana recte dicitur*). 21 p. 303, 16 *canniciae* (PALLAD. 1, 13). p. 304, 9 arcuatilis. 27 p. 307, 16 lacusculus <cum?> curva -a struatur. SERV. Aen. 2, 469 -am duabus sustentatam columnis. VVLG. III reg. 7, 3 tabulatis cedrinis vestivit totam -am quae quadraginta quinque columnis sustentabatur (*cf. CASSIOD. Ios. c. Ap. 1, 110 Iromus rex incidens pulcherrimam silvam... ad -am destinavit Salomoni [δρόμος]*). PAVL. NOL. epist. 32, 10 p. 286, 6 absidem solo et parietibus marmoratam -a musivo inlusa clarificat. 32, 11 parietis et -ae confinium. *carm.* 23, 124 in medio tecti -am inter humumque. 27, 388 insculptum -a crispante lacunar. AVG. quaest. hept. 2, 23 vice -ae tabernaculum pellibus... tegebatur. civ. 21, 6 p. 500, 1 magnetibus in solo et -a... positus. CASSIAN. conl. 24, 6, 1 teretis absidae -am... in sublime concludere. CAEL. AVR. acut. 3, 17, 152 in... balnei fornice, quem appellant tachi-cholum sive -am. EVSTATH. Bas. hex. 3, 4 p. 893^D lavacrorum marmo-

reas... -as. SIDON. epist. 2, 2, 5 fenestras... confinio -ae pendentis admovit, ut... lacunar aperiret. 2, 10, 4 vers. 12 marmor percurrit -am, solum, fenestras. 9, 18, 5 vers. 49 erigatur laquearibus coruscis -ae in superna lychnus. CASSIOD. var. 1, 25, 3 pendentis saxo tornatas -as tegularum tegmine custoditas. 7, 5, 5 aut instructor parietum aut sculptor marmorum aut aeris fusor aut -um (*pleriq., -arum rell.*) rotator. GREG. TVR. Franc. 2, 14 *basilica* habet in alto usque ad -am pedes XLV. glor. mart. 12. 46. 99. ITIN. Theod. 20 ecclesia super -as maiores excelsa fabricata est. ISID. orig. 15, 8, 6 laquearia sunt, quae -am subtegunt. 20, 6, 9 *siphonibus* -as expressis ad superiora aquis emundant. NOT. Tir. 100, 82. *in titulis:* CORP. VI 3714 (= 31007) -aram et parietes suis inpendis... vestibit (*sic. cf. 5532. 23400 ab terra ad -aram. 29224 a solo ad -aram (17703). 30314 <c>ameram auri fulgore decoratam. 34013 (a. 1 p. Chr.) parietes et -aras. XI 5263 -era(m) lími<na>. INSCR. Notiz. degli scavi 1899 p. 423 (Ligur.) -eras pavimenta tect<a>. CORP. III 456 (Asia, perit) monumentum cum -ara (-era al.) s(ua) p(ecunia) f(ecit) (*ibid. μνημείον ὄν τῆ καμάρα*). VIII 1183 aedem trium -erarum vetustate collapsam addito cultu meliori laqueariorum... reformavit. 1309 arcus cum -era Signina et osteo patriae dono dedit. 1323, 12 (*trunca*) et hoc amplius... -eram superposuit et opere museo exornavit. 9316 mausolaeum... cum -aris. CARM. epigr. 299, 4 (*Hisp. christ. a. 589*) binos porticos arcus, quibus superum ponitur -era curva convexa(ue). INSCR. graec. ad res Rom. pert. 1057 (*Syr., a. 134 p. Chr.*) τὴν καμάραν ἀνοδοῦμῆσεν. *de conclavi, ut in linguis Romanicis, videntur dicta haec:* AVG. (?) serm. 319, 7 versus... in cella scripsimus eqs. non opus est, ut quaeratur codex; -a illa codex vester sit. CASSIOD. var. 9, 3, 2 (*de metallis*) -is... ingeniosa praesumptione revolutis, talpinum animal imitantes. *cf. GLOSS. II 571, 6 camar[i]a... cubile.**

II *navigii genus:* TAC. hist. 3, 47 barbari... vagabantur fabricatis repente navibus: -aras vocant. *sequitur descriptio.* GELL. 10, 25, 5 *inter navium appellationes:* -arae. *cf. Assmann, PW. III 1424.* *pars navis:* SVET. Nero 34 solutilem navem, cuius vel naufragio vel -arae ruina periret *Agrippina*, commentus est. *cf. CYPR. GALL. gen. 251 duplicibus -eris arcam compangere iussus Noe. ARATOR act. 2, 803 fulta tribus -eris Noe describitur arca* (*cf. VVLG. gen. 6, 16 tristega facies in ea*).

III *de variis rebus (in comparationibus et translate):* COLVM. 4, 17, 8 pampini... condensati -ae more. MAR. VICTORIN. rhet. 1, 6 p. 176, 20 multi... dicunt mundum... esse formatum in -ae modum, scilicet ut sub terra non sit similis ac supra caput est mundi facies. ITALIA Is. 40, 22 (Ambr. hex. 1, 6, 21 *cf. 1, 8, 32. 3, 1, 5 Hier. in Is. 40, 22 p. 490 Eustath. Bas. hex. 4, 1 Max. Taur. c. pag. p. 789^A al.*) *fecit deus caelum sicut -am* (*σῆσας ὡς καμάραν τὸν οὐρανόν, VVLG. extendit velut nihilum caelos. HIER. in h. l. -am, id est fornicem. hinc VVLG. IV Esdr. 16, 60 qui extendit caelum quasi -am. RVFIN. hist. 4, 15, 37 flamma... in modum -ae curvata specie* (*καμάρας εἶδος*). AVG. serm. ed. Mai 1, 2 pendentis fornices *ramorum* unduosa inflarat amoenitas et profusas -as explicarat. 72, 2 artifices rami frondesque flexibiles naturales -as explicaverant. MART. CAP. 6, 582 *de caelo:* circumspectans -ae exterioris ornatum et laqueata sideribus palatia. *obscurius* SIDON. epist. 8, 11, 3 vers. 17 *de crepida:* si... vinculorum concurrentibus ansulis reflexa ad crus per -am catena surgat. 9, 7, 3 per -am palati. *carm.* 2, 249 cerebri. CLAVD. MAM. anim. p. 45, 7 in -am capitis quasi in caelum nostri corporis. *de 'ciborio' q. d.:* LIB. pontif. p. 53, 6 (*inter dona Constantini Aug. ad basilicam Petri data:*) -aram ex auro purissimo. p. 53, 19. *de concha absidae: ibid.* 57, 8 -eram basilicae trimitam auri fulgentem. *cf. p. 104, 20. 105, 1. 3. 124, 4.*

IV *nomen loci:* VVLG. IV reg. 10, 12 cum... venisset ad *Camaram* (*sic Amiat. Tolet. al.*) *pastorum in via* (בֵּית-עַמְרָם, Βαυθακάθ τῶν ποιμένων). 10, 14 iuxta -am. v. s. Bethacath.

derivata: camerarius, camerare, camella.

camerarius (**camararius**), -a, -um a camera. PLIN. nat. 19, 70 duo genera *cucurbitarum*, -ararium et plebeium (*cf. 16, 69 p. 203, 57*). *subst. masc. camerarius, -i:* GREG. TVR. Franc. 4, 7 ordinatis... episcopis et -erariis. 4, 26 quosdam de -arariis *regis*. 6, 45 p. 285, 20 ceteri... duces et -ararii. [*it. cameraio, francog. chambrier, hisp. camarero. M.-L.*] *fem. creditaria cameraria* GLOSS. V 594, 42.

cameratio, -ōnis f. a camerare. SPART. Carac. 9, 5 ex aere vel cypro cancelli subterpositi (*superp- cod.*) esse dicuntur, quibus -o tota *thermarum* concredita est. NOT. Tir. 100, 82^a *cameratio. cf. concameratio.*

camereos *sim. v. carduus et v. chamaeleon.*

camero (**camaro**), -ātum, -āre a camera. [*ital. sept. cambrar 'coagulare', francog. cambrer. M.-L.*] PLIN. nat. 10, 97 *aves* tabulata *ramorum* sustinendo nido provide eligere, -arare ab imbri, aut fronde protegere densa. *intrans.* AVG. serm. ed. Mai 168, 3 cum... per crassas nubium... densitates et per astriferas caelis -erantibus regiones... pervolasset. *partic. perf. pass. adi. cameratus, -a, -um:* NON. p. 58 testudines sunt loca in aedificiis -ata. SERV. Aen. 2, 487 *cavae aedes:* tecta -ata (*cf. GLOSS. V 624, 22 tholus est camberata domus*). AVG. quaest. hept. 1, 6 in prima... habitatione... semel -ata erat arca; in secunda... bicamerata... in tertia... tricamerata erat. FVLG. RVSP. serm. dub. 15 p. 877^c -atis undis inter pericula fluctus

constituitur murus. VEN. FORT. Mart. 4, 40 -ati concha palati. COMMENT. Lucan. 6, 644 velut -ato vertice frondibus arborum. CORP. VI 33740 (*perit*) monum(enti partem) dimidiam... cum aedicula (...) quae est sub sec. u<...> camarat(a?) emit de Onesimo eqs. *transl.* CASSIOD. hist. 1, 1 p. 881^c non -ato eloquio caperis. *n. subst.* **cameratum**, -ī: AVG. serm. ed. Mai 168, 2 artifex... sermo dei... architectante lingua formaverat -ata caeli suspendio. [GLOSS. V 500, 42 *cammarare v. sub foedo.*] *comp.* concamero, bi-tricameratus. *deriv.*: cameratio. *Hey.*

camerus v. camurus.

camillus, -ī m. [*orig. inc.*; cf. nomen Marce Camitlnas in pictura sepulchrali Tusca scriptum et quae W. Schulze, *Eigennamen* p. 290 de nomine Camillus disseruit. Th.]. 1 *latiore ac primario, ut videtur sensu i. q. puer nobilis*: PAVL. FEST. p. 93 flaminic(us) camillus puer dicebatur ingenuus patrimis et matrimis, qui flaminis Diali ad sacrificia praeministrabat. antiqui enim ministros -os dicebant. alii dicunt omnes pueros ab antiquis -os appellatos. p. 43 -s proprie appellatur puer ingenuus. SERV. auct. Aen. 11, 543 Romani quoque pueros et puellas nobiles et investes -os et camillas appellabant flaminicarum et flaminum praeministros (MACR. sat. 3, 8, 7). GLOSS. V 616, 32 -i sunt pueri et camillae puellae. 618, 4 -s est puer ingenuus vel minister. CARM. Paul. Fest. p. 93, Serv. georg. 1, 101, Macr. sat. 5, 20, 17 grandia farra -e metes. *iocose de muribus*: VERS. Quint. inst. 8, 3, 19 praetextam in cista mures rosere -i (*an legendum Camilli nom. propr.?*). 2 *strictiore sensu i. q. minister iuvenilis sacrorum*: VARRO ling. 7, 34 dicitur nuptiis -s (scamillus F), qui cumerum fert... hinc Casmilus nominatur Samothracis mysteriis olim quidam administer diis magnis... verbum esse graecum arbitrator, quod apud Callimachum in poematibus eius inveni. PAVL. FEST. p. 93 v. supra l. 14. IVBA frg. Plut. Num. 7 τὸν ὑπηρετούντα τῷ ἱερεὶ τοῦ Διὸς ἀμφιθαλῆ παῖδα λέγεσθαι κάμιλλον. DIONYS. ant. 2, 22 ὅσα δὲ παρὰ Τυρρηνοῖς καὶ ἐπι πρότερον παρὰ Πελασγοῖς ἐτέλουν... οἱ καλούμενοι ἐρεῦσιν οἱ λεγόμενοι νῦν ὑπὸ Ῥωμαίων κάμιλλοι. SERV. Aen. 11, 558 ministros enim et ministras impuberes -os et camillas in sacris vocabant. SERV. auct. Aen. 11, 543 et MACR. sat. 3, 8, 7 v. supra l. 18. GLOSS. V 174, 42 praeminister sacrorum. 618, 4 v. supra l. 21. v. Wissowa, *Religion und Kultus der Römer* p. 425 sq. 3 *translate de vase(?)*: PAVL. FEST. p. 63 cumerum vocabant antique vas quoddam, quod opertum in nuptiis ferebant, ... quod et -um dicebant, eo quod sacrorum ministrum κάμιλλον appellabant. *at cf. camella.*

fem. camilla, -ae. 1 *proprie puella nobilis*: v. SERV. auct. Aen. 11, 543 et MACR. sat. 3, 8, 7 supra l. 18. GLOSS. V 616, 32 l. 21. 2 *ministra sacrorum*: cf. SERV. Aen. 11, 558 l. 35. GLOSS. II 96, 52 ἱέρεια. V 174, 41 sacerdos. FRG. Bob. gramm. VII 543, 27 latine -a, graece σύμμοστις. PACVV. trag. 232 *Medea* caelitum -a, expectata advenis (VARRO ling. 7, 34 ad l. -am qui glossemata interpretati, dixerunt administram, addi oportet in his, quae occultiora). *v. etiam nom. propr. Camillus et Camilla.* *Mbr.*

1. **camino**, -atum, -are a caminus. *ad camini formam construere*: PLIN. nat. 16, 23 acervi consertis taleis recentibus luto -antur 17, 80 scrobes -ata fossura ore compressiore.

2. ? **camino**, -are. *ire*: VEN. FORT. carm. app. 16, 9 hic quoque sed plures camina iusta (*prop. Leo*, carmina iussa *codd.*) per annos. [*it. caminare, francog. cheminer, hisp. caminar. M.-L.*]

? **caminatae** mirum, confusum GLOSS. V 275, 2 (commiscuatum mixtum, conf. Goetz).

caminus, -ī m., ἡ κάμινος. ISID. orig. 19, 6, 6 -s est fornax et est Graecum derivatum a κάμα. SERV. Aen. 3, 580 v. p. 206, 34. GLOSS. κάμινος, fornax. DVB. NOM. gramm. V 574, 6 -s generis masculini, sicut Pollio Asinius. *neutr. caminum*: AVG. (?) serm. ed. Mai 2, 1 v. p. 206, 75 NOT. Tir. 102, 71. *loco mutilo*: LVCR. frg. 3 (v. p. 203, 11). *it. cammino.*

1 *in usu domestico vel generatim (caloris, coquendi sim. causa; interdum metonymice de ipso igni, ut l. 72)*: CATO agr. 37, 5 ligna in -um ficulna... compone. CIC. epist. 7, 10, 2 metuo, ne frigeas in hibernis; quamobrem -o luculento utendum censeo. HOR. sat. 1, 5, 81 udos... ramos urente -o. 2, 3, 321 oleum adde -o (*proverbialiter; v. Otto, Sprichw. p. 253*). epist. 1, 11, 19 incolumi Rhodos... facit, quod... per brumam Tiberis, Sextili mense -s. OV. met. 7, 106 ut... solent pleni resonare -i. SEN. Thy. 765 viscera... lentis data stillant -is. PLIN. nat. 28, 84 cinere... ulcera sanari... addita -orum farina et cera. 30, 63 sacrificio... facto crudis laterculis ad formam -i. STAT. silv. 1, 5, 32 neu vilis flamma -os ureret in balneo. SVET. Vit. 8 flagrante triclinio ex conceptu -i. ITALA gen. 19, 28 (Lugd.) ascendebat flamma a terra sicut vapor -i (κάμινος, VVLG. fornacis). FELIX anth. 213, 9 (*de thermis*) hic... ardentis (nemo) timet ora -i (*cf. p. 206, 6*). ARNOB. nat. 4, 6 -orum... genus (*sc. foci*). ZENO 1, 1, 5 p. 267^A anhelantis -i ignis exaestuans. VVLG. exod. 9, 8 tollite plenas manus cineris de -o. SVLP. SEV. dial. 1, 18, 4 casu clibanus propter ardebat, qui multo igne succensus coquendis panibus parabatur: exundabat abruptis flamma fornacibus et intra -i illius concava totis habenis regnabat incendium. OROS. hist. 5, 3, 6 ut de murorum ambitu quasi

e -o in unum apicem coartatum exundaret incendium. SIDON. epist. 2, 2, 11 arcuatili -o... ignis animatus. carm. 5, 303 humili... -o. *in imaginibus*: VVLG. Sirach 22, 30 ante ignem -i vapor, et fumus ignis inaltatur; sic et ante sanguinem maledicta eqs. Zach. 12, 6 ponam duces Iuda sicut -um ignis in lignis et sicut facem ignis in faeno. VAL. CEM. hom. 1, 8 (*de peccato?*) non sine macula diem transigis, si -i ardentis ora contigeris. ENNOD. opusc. 3, 137 p. 366, 17 quis quaerit candelae praesidium, ubi -is indesinentibus fidei pyra succenditur? *cf. sub 5.*

2 *ad metalla, argillam, al. coquenda* (*cf. Blümner, Technol. IV 108. 152, 1. 217. 331*): a *de fornacibus fabricarum*: MANIL. 4, 250 quod ferrum calidi solvant atque aera -i. PERS. 5, 10 anhelanti coquitur dum massa -o (-i P) folle premis ventos. PLIN. nat. 33, 69 quae e -o iactatur spurcitia in omni metallo scoria appellatur (*ibid.* argentum, quod exit a fornace). 34, 106 uritur... Cyprium... in -is. 34, 135 lapide pyrite cremato in -is. 34, 157 (*ex coni.*). 34, 170. 35, 35. STAT. silv. 4, 6, 28 quid Polycliteis iussum spirare -is. Theb. 3, 277 *Vulcanum* perpetuis mihi (*Veneri*) desudare -is. 3, 588 avidis... aratra -is... rubuere. Ivv. 10, 61 follibus atque -is ardet adoratum populo caput (*sc. statuae Seiani*). *in imagine* 14, 118 his crescunt patrimonialibus fabris... maioraque fiunt incude adsidua semperque ardente -o. ITALA (*cod. g*) et VVLG. apoc. 1, 15 pedes eius similes aurichalco sicut in -o ardenti (fornace ITALA *cod. h*, Primas., Cypr. testim. 2, 26 p. 93, 12). VVLG. prov. 17, 3 igne probatur argentum et aurum -o (*hinc translationes, v. sub 5*). PRVD. perist. 10, 294 fabri deorum... si -is institissent segnius, non esset ullus Iuppiter conflatis. cath. 12, 196 propago... quaecumque durum (*dir- al.*) fervidis Baal -is coxerat, fumosa avorum numina, ... deserit. CYPR. GALL. exod. 1144 aurum molitum... ferventis flamma -i. MARCELL. med. 10, 31 argilla de -o vel de furno. RVT. NAM. 1, 353 non Biturix largo potior strictura -o. DRAC. laud. dei 1, 504 non fugit artificem chalybis, quae massa -os sustineat. b *de cavernis naturalibus*: Aetnae montis (*in AETNA appellatur fornaces*): VERG. Aen. 3, 580 Aetnam... ruptis flammam exspirare -is (SERV. fornacibus. graece dixit). 6, 630 Cyclopum educta -is moenia conspicio. 8, 418 Cyclopum exesa -is antra Aetnae. Ov. fast. 4, 473 antra... Cyclopum positus exusta -is. SEN. Herc. f. 106 -is... Aetnaeis (Herc. O. 1157). Phaedr. 191 furentes... Aetnaeis iugis... -os. Thy. 585 aeternis... -is (583 ferventis... Aetnae). SIL. 5, 71 Cyclopum rapta -is fulmina. STAT. silv. 1, 1, 3 Siculis... -is. PRVD. c. Symm. 1, 307 *Vulcanum* regnare -is. CLAVD. rapt. Pros. 3, 117 Cyclopum... extracta -is culmina. *aliis*: PLIN. nat. 2, 237 flagrat... Susis... ad Turrim Albam xv -is, maximo eorum et interdiu, campus. SIL. 14, 56 Lipare vastis subter depasta -is. c *de incendio mundi in novissimo iudicio*: VEREC. satisf. 179 omnia tunc unum faciunt elementa -um.

3 *instrumentum tormentorum*: *in historia trium Iudaeorum ap. Dan.*: cf. VVLG. Dan. 3, 17 deus... potest eripere nos de -o ignis ardentis. 3, 23 ceciderunt in medio -o ignis ardentis (3, 6 in fornacem ignis ardentis). Ps. ORIG. tract. 18 p. 192, 21 de medio ardentis -i incendio liberari. HIL. myst. p. 27, 25 in psalm. 126, 9. 144, 13 ZENO 2, 69 p. 523^A. 2, 71 p. 524^A bis. 2, 73. 75 -o rugiente. 2, 76. HIER. epist. 96, 17 in -o aestuantis incendii (*cf. 130, 10*). AVG. civ. 11, 9 p. 472 *al.* SVLP. SEV. chron. 2, 5, 2. 3 ZACCH. 3, 6 SIDON. carm. 16, 24 (16, 23 in Chaldaei... fornace tyranni). SEDVL. carm. pasch. 1, 234 op. pasch. 1, 17 FVLG. RVSP. c. Fab. frg. 28 p. 787^c Ps. FVLG. RVSP. serm. 8 p. 868^A GREG. TVR. glor. mart. 9 Act. Firm. et Rust. 8. CORP. III 10190 (*in vasculo vitreo cum figuris*) tris pueri de ecne (*i. igne*) cami(ni). *nota*: ISID. sent. 1, 28, 3 apta fit comparatio de -o trium puerorum ad exemplum ignis gehennae. *sequitur explicatio*. ENNOD. carm. 1, 17, 17 -is igne crepantibus... praecipitem dari *Euphemiam* (*ibid.* fornacis escae tradere martyram). 2, 56, 3 vaporatis Laurenti vita -is constitit. PASS. Matth. p. 234, 22 si... eum in -o mittere volueris, sic est ei quasi ecclesia. *de gehenna v. sub 5 c.*

4 *singulariter de conclavi*: ITALA num. 25, 8 (Lugd.) introiit... in -um et occidit utrosque (*eis τὴν κάμινον*, VVLG. in lupanar).

5 *translationes*: a *de eliquandis metallis*: VVLG. Sirach 2, 5 in igne probatur aurum... homines vero receptibiles in -o humiliationis. Is. 48, 10 in -o paupertatis. HIER. in Mal. 3 p. 973 quidquid in auro nostro... plumbo... commixtum est, in -o domini percoquatur. tract. in psalm. 145 p. 289, 18 incende (*domine*)... -um: iste ardor... nostra purgatio est. AVG. in psalm. 69, 5 -s tribulationis. *ibid.* -s fracturae tuae. APRING. in apoc. 21, 18 -o passionis et temptationis ardore probati. Ps. FVLG. RVSP. serm. 69 p. 941^B *et D.*

aliter ENNOD. epist. 2, 13, 1 -is excocta fabrilibus verba. *sim.* opusc. 2, 11 p. 291, 5. b *de usu domestico*: AVG. serm. ed. Mai 2, 1 *mensa Pharisaeorum* erat totum -um sceleris, coquina malitiae. c *de poena et supplicio*: VVLG. Is. 31, 9 dixit dominus, cuius ignis est in Sion et -s eius in Ierusalem (HIER. in h. l. ut adversarios suos instar stipulae atque lignorum egrediens... flamma consumat. *plane diversa in LXX*). Mal. 4, 1 dies veniet succensa quasi -s (HIER. in h. l. quasi -s sive clibanus. ITALA Firm. err. 15, 4 clibanus) et erunt omnes superbi... stipula et inflammabit eos dies veniens. Matth. 13, 42 angeli mittent eos (*qui faciunt iniquitatem*) in -um ignis (*τὴν κάμινον τοῦ πυρός*). sic de gehenna: PRVD. ham. 922 rapidos... -os,

qui pollutam animam... perenni igne coquunt. FRG. liturg. 2 p. 263 tristibus abyssi tenebris aut ignitis Gehennae -is aut perpetuis Tartari frigoribus. ORIENT. COMM. 2, 277 sulphureo flagrantibus igne -os. FAVST. REI. serm. 5 p. 241, 2. ENNOD. opusc. 5, 12 p. 396, 23 immortalis -i et dirum anhelantis piacula. LAVRENT. eleem. p. 115^B -i Tartarei.

synonyma: clibanus, focus, fornax (adde HIER. tract. in psalm. 145 p. 289), furnus. *derivatum*: camminare. Hey.

camisia, -ae f. (de -i- v. l. 16 sq.) [vox peregrina esse videtur, fortasse Gallica aut Germanica; cf. theodisc. hemidi 'camisia'. v. Thurneysen, Keltoromanisches p. 51. Th.]. *camisa* (cf. formam valachicam infra l. 29): VEN. FORT. vita Radeg. 13, 30 LEX Sal. 41, 2 (in 1 g) 58 (pars codd.) GLOSS. V 353, 24. 424, 7. *neutr. plur. camisia, -orum probare videtur genet. graec. καμισίων PAPHYR. Wessely, Wiener Stud. 24 (1902) 130 (saec. VI); neutr. sing. καμισίον ibid., cf. LEONT. NEAP. vita Ioh. ed. Gelzer 21 p. 40 τὸ ὑποκάμισον. i secundae syllabae longam fuisse e linguis romanis sequitur; cf. Gröber, Archiv 1 (1884) 541. PAVL. FEST. p. 311 supparus vestimentum puellare lineum, quod et subucula, id est camisia, dicitur (COMMENT. Lucan. 2, 364 in B SCHOL. Lucan. 2, 364). ISID. orig. 19, 21, 1 poderis est sacerdotalis linea corpori adstricta (cf. HIER. infra l. 30) et usque ad pedes descendens et inde nuncupata, quae vulgo -a vocatur (GLOSS. Löwe, prodr. p. 418 tunica linea, quae vulgo -a dicitur). 19, 22, 29 -as vocamus, quod in his dormimus in camis, id est in stratis nostris. GLOSS. III 272, 61 χιτωνίσκος. V 353, 24 haam (anglosax. 'Hemd'). 424, 7 lineum. 620, 21 interula. cf. 616, 20/21 blatea dicitur -a linea. GLOSS. Brux. (Mélanges Nicole p. 540) colobium -a sine manicis. SCHOL. Hor. epist. 1, 11, 18 (gloss. in r) campestre, id est -a subtilis. [it. camigia, francog. chemise, hisp. camisa, val. cāmasā. M.-L.]*

HIER. epist. 64, 11 solent militantes habere lineas, quas -as vocant, sic aptas membris et adstrictas corporibus eqs. VICT. VIT. 1, 39 de palliis altaris -as sibi et femoralia faciebant. PALLAD. hist. mon. I 53 p. 336^P spoliavitque se vestibus suis, hoc est -a (τοῖς καμισίοις), chlamyde et aliis virilibus rebus. PAPHYR. Marini 80, 2, 6 (a. 564) -a tramosirica in cocco et prasino valente solidos tres. 80, 2, 13 -a ornata. PAPHYR. Wessely, Wiener Stud. 24 (1902) 130 (saec. VI) ὑπὲρ τιμῆς καμισίων. ibid. ἐν καμισίον. LEX Sal. 41, 2 si mortuum aut de camisa aut de collis aut de quibus rebus celaturus texerit. 58 in -ia (camisa var. lect.) distinctus discalci(at)us palo in manu, saepe sallire debet. GREG. M. epist. 7, 27 (a. 597) duas autem -as... vobis transmissi. VEN. FORT. vita Radeg. 13, 30 camisas, manicas, cofias, fibulas reginae. SCHOL. Hor. Vind. ars 124 Clytaemestra fecit -am sine capitali foramine, in qua induenda dum laboraret Agamemno eqs.

? **camistrus**, -i nomen herbae vel medicamenti. PELAGON. 390 camistri (mentastri coni. Ihm, HIPP. gr. καλαμίνθη), laseris Pontici eqs. huc fort. pertinent GLOSS. III 545, 6 camitreos britonica. 537, 24 cametrius id est bettonica; at v. chamaedrys. Mbr.

λιμ(ν)οκαρίδες (τιμοκαρίδαις cod., corr. Bücheler, λιμοκ. Heraeus, ποταμοκ. David) **cammarlunculi** (gamm-cod.) GLOSS. III 437, 18. a cammarus.

cammaron v. l. 71.

cammarus, -i m., κάμματος. de scriptura: CAPEB gramm. VII 108, 13 -us (sic B, al. camarus), non cambarus. NOT. Tir. 113, 8 cambarus (v. formas romanicas). gammarus v. l. 58 et l. 61 et cf. GLOSS. II 338, 56 καρίς scylla, gabbarus. GLOSS. II 435, 22 -s: σπάρος ὁ λυθός. 97, 1 al. -i: καρίδες (cf. SCHOL. Hor. sat. 2, 4, 58 squillas alii -os, alii caridas dicunt. SCHOL. Iuv. 5, 81). III 437, 27 gammari: ἀστακόλ. V 653, 28 piscus (sic) pessimus exiguus. [it. gambero, hisp. gambaro. M.-L.]

VARBO rust. 8, 11, 3 pabulum iis anatibus datur triticum... non numquam etiam ex aqua gammari (sic codd.). cf. COLVM. 8, 15, 6 datur -s et rivalis alecula. PLIN. nat. 32, 148 cucumis, cynops, -s. MART. 2, 43, 12 concolor in nostra, -e, lance rubes. IVV. 5, 84 tibi dimidio constrictus -s ovo ponitur. LAMPB. Heliog. 19, 6 primus fecit de piscibus isicia, primus de... -is et scillis. cf. APIC. 2, 37 isicia fiunt marina de -is et astacis (2, 39). Probst.

? cilicion id est **cammea** GLOSS. III 554, 74 (619, 28). Mbr.

cammensis v. carensis.

cammoron, -i n., κάμμορον, nomen herbae: PLIN. nat. 27, 9 aconitum habet radicem medicam, cammaro similem marino, quare quidam cammaron appellaverunt. 1, 27, 2. DIOSC. 4, 73 aconiton aut pardalianches aut camoro(n). Probst.

camomilla, **camomillius** sim. v. chamaemel.

camox [vox peregrina. Th.] nomen quadrupedis. POL. SILV. nom. anim. chron. I p. 543, 10 ibix, camox, mussimus. [francog. cha-mois. M.-L.] Jacobsohn.

campa v. campe.

1. **campae**, -arum f. PAVL. FEST. p. 44, 1 -as (cappas boni codd.) marinos equos Graeci a flexu posteriorum partium appellant. GLOSS. IV 213, 30 campae equi marini. V 275, 6 campe aequi marinae. 633, 12 (cappe). cf. hippocampus et camhippus. an cf. κάμπος, κάμπη (i. κήτος)?

2. [campae]. PLAVT. Truc. 942 loco desperato: campas (CD, capas B) dicit.

? **campages** (campania Her.) capita regionum, ubi urbes non sunt GLOSS. V 275, 24.

campagus, -i m. [ex eodem fonte derivatum, unde gr. κομβαίων; v. Mommsen, Ber. d. sächs. Ges. d. Wissensch., phil.-hist. Kl. 1851 p. 73. Th.]. *genus calcei*: MAU, PW. III 1433. LYD. mag. ind. 1 ζ' περὶ τῶν λεγομένων καμπαγίων. mag. 1, 17 post descriptionem campagi: κάμπαγον αὐτὸ (τὸ ὑπόδημα) καλοῦσιν ἐκ τῆς ἐπὶ τὸν κάμπων, οἰοῦντὸ τὸ πεδίον, χρείας ἐπι καὶ νῦν. CAPITOL. Maximin. 28, 8 calceamentum eius (Maximini), id est -um regium, quidam in luco... posuerunt. TREB. Gall. 16, 4 caligas (corrigias Momms.) gemmeas adnexuit, cum -os reticulos appellaret. EDICT. imp. Diocl. 9, 11 ca(m)-pagi militares (cf. Blümner in loc. p. 127. frg. Megar. καμπαγῶνες, frg. Geronth. κομβαῶνες). AVG. c. Parm. 3, 2, 16 iurantes... per -os (cod. Cassin. m¹; campagos m²; compages codd. interpol., edd.) eorum, qui viam pacis non agnoverunt. GREG. M. epist. 8, 27 diaconos ecclesiae Catenensis calceatos -is procedere praesumpsisse. MALALAS p. 322, 11 Bonn. de militibus: μετὰ χλαμύδων καὶ καμπαγίων.

campāna v. 2. campanus.

campānēnsis, -e a campanus. GREG. TVR. Iul. 32 ager cuiusdam divitis campanensis (-iensis al.).

campāneus (-ius), -a, -um a campus (campania, -orum et campania, -ae i. q. campus). *vocabulum infimae latinitatis*. [ital. campagna, francog. champagne, hisp. campaña. M.-L.] GROM. p. 331, 20 in montanioso loco... in -eis. p. 331, 22 in -eis locis (opp. in montibus). p. 332, 22 in -iis (opp. montuosum). ITIN. Anton. Plac. rec. A et B 9 venimus in loco, ubi dominus... quinque milia populos satiavit, extensa -ia, oliveta et palmeta. GREG. TVR. Franc. 4, 17 in -iam Remensem (5, 18 Iul. 32. ibid. reliquii... in -iam translatis). 7, 35 in suburbana urbis -ia. vit. patr. 7, 3 in -ia illa quae a parte aquilonis habetur. GLOSS. II 96, 55 campania πεδιάς.

forsitan hinc **Campānia**, -ae regio campestris prope Romam, hodie Campagna di Roma. v. nom. propr.

campānicus v. nom. propr.

campānula, -ae f. *deminutive* a campana. VITA Fronton. p. 9 (Migne 73, 442^B) unus, qui leves ac tinnulas aures habebat, per flamina ventorum -ae rapiens sonitum... reticuit.

1. **campānus**, -a, -um a campus, ut vid., ductum, fere i. q. 'campester'. CORP. IX 4321 (Amitern.) itus actusque est in hoc delubrum Feroniae ex hoc loco in via(m) poplicam campanam, qua proximum est. de cohortibus (cf. Cichorius, PW. IV 351. 266 et sub campestris): CORP. III 8693 (Dalm.) miles cho(rtis) campanae. 14246¹ (Dalm.) miles cohortis camp. 14623⁸ <coh.> campan<...>. hinc subst.: CORP. VI 3520 coh(ortis) primae voluptariae (sic) Campanorum. CORP. VI 303 Zoticus fenarius Ercule(m) Ca(m)panum botu redit (i. votum reddit).

2. **campānus**, -a, -um. *conferendum videtur cum Campanus, Campania. n. subst. campāna, -orum?* (i. vasa aerea? cf. PLIN. nat. 34, 95 PORPH. Hor. sat. 1, 6, 118): locus obscurus varie temptatus PLIN. nat. 18, 360 praedicit etiam in -is (sic codd. praet. E, qui -us) venturam tempestatem praecedens suus fragor (cf. Wölfflin, Sitz-Ber. d. Bayr. Ak. 1900, 4). ACT. Arv. a. 219, 8 mor[ae] pompae in tetrastylum fercula cum -is et urnalibus mulsi singulorum transierunt (cf. Henzen, comm. p. 35; Wölfflin l. l.). cf. GLOSS. III 24, 32 τύπανον -um.

f. subst. **campāna**, -ae. a instrumentum sonorum ex aere factum [ab aere Campano nomen accepisse censet Wölfflin, Archiv 11, 538. Th.]: FERRAND. epist. 11 ministerio monachos convocandi sonoram servire -am beatissimorum statuit consuetudo sanctissima monachorum. [ital. hisp. campana. M.-L.] b *genus staterae*: ISID. orig. 16, 25, 6 -a a regione Italiae nomen accepit, ubi primum eius usus repertus est. haec duas lances non habet, sed virga est signata libris et uncis et vago pondere mensurata. GLOSS. χαριστίων. PAPHYR. Wessely, Wien. Stud. 24 (1902) 130 λιναρ(ίον) λίτρο(ας) δύο καμπαρῶ Ἀλεξανδρείας. LEONT. NEAP. vita S. Ioh. 3 p. 9, 12 πάντα ἐν ἐνὶ καμπαρῶ καὶ ζυγῶ καὶ μοδίῳ... πωλεῖν. [val. campānā, it. campana. M.-L.] cf. Campanus nom. propr.

? **camparcus**, -i *significationis incertae*. AVG. c. Secundin. 23 p. 941, 10 itaque ille (deus Manichaeorum) non pancarpus, sed plane -s factus est, qui omni feritate discerptus est (compartus [in mg. 'al. campertus'] b Maur.).

campō, -ēs f., κάμπη, eruca (cf. COLVM. 11, 3, 63). [apud. campā. M.-L.] COLVM. 10, 324 teneras audent erodere frondes implicitus conchae limax hirsutaque -e. 10, 365 volvitur ad terram distorto corpore -e. eadem saepe eruca, ut 10, 109. 133. PALLAD. 1, 35, 6 -as... evincere. 1, 35, 13 -as nonnulli ficulneo cinere persequuntur. THEOD. PRISC. eup. faen. 11 p. 12, 10 pini arboris -as (vermes quos medici -as appellant br) accipies et cum melle conteres. CASSIOD. hist. 2, 7 p. 927^B -a et locusta dicitur virtus magna. comp. ptyo-campe.

campellus, -i m. *deminutive* a campus. CONC. Aurel. a. 541 p. 91, 90 in campellis vel in vineolis. cf. campulus, campicellum.

campēnsis, -e a campus. APVL. met. 11, 26 Isidis, quae de templi situ sumpto nomine Campensis (comp-cod.)... propitiatur. ITALIA deut. 4, 48 (Lugd.) in terra campe(n)se (πεδιωγή, campestri

VVLG.). Luc. 6, 17 (cod. a) in loco -e (πεδινοῦ, campestri VVLG.). subst. campēnsēs, -ium i. qui in campis habitant (genus haeticorum: Jülicher, PW. III 1443). OPTAT. app. 1 p. 196, 17 campe(n)ses et harenarii fecerunt illum episcopum. HIER. epist. 15, 8 ab Arianorum prole, -bus. 15, 5 -es cum Tarsensibus haeticis copulati.

*campester, -stris, -stre [a campus. Th.] sine comp. et superl. GRAMM. suppl. p. 124, 15 hic -ster, haec -stris, hoc -stre. PRISC. gramm. II 230, 22 'hic -ster' et 'hic -stris'. Cato in i Originum (v. l. 20). campester: VARRO rust. 1, 6, 5 GLOSS. IV 29, 28 al. cf. Campester nom. propr. campestris masc.: CATO orig. 7 COLVM. 3, 13, 8. 7, 2, 3 GLOSS. II 400, 15. abl. -i: CIC. Cael. 11 VARRO rust. 1, 6, 4 et passim. secundae declinationis: -orum: LIB. pontif. p. 73, 11 CORP. III 1607 (Dac.). -is: LIB. pontif. p. 69, 11. cf. campestre. de e brevi: AVDAX gramm. VII 859, 15. cf. LYD. ost. 10 p. 35, 8 W. Καμπέστριος. GLOSS. -is: πεδιάς, πεδιός, πεδινή. -e πεδιόν. -ia πεδιασμάτα. notandum videtur vocem deesse inter al. ap. MELAM et AVIEN. legitur FRONTO p. 208, 13 loco mutilo. [ital. campestre, francog. champêtre. M.-L.]

1 generatim de quovis campo (in campo situs, ad campum pertinens): a cum nominibus locorum, sim.: CATO orig. 7 ager campestris plerum Aboriginum. VARRO rust. 1, 6, 2 tria genera agrorum, -e, collinum, montanum (cf. COLVM. 2, 2, 1, ubi: genera terreni). LIV. 4, 37, 1. 10, 2, 5 (opp. collis). 30, 2, 12. 38, 18, 14 ex -bus vicis agrisque. 40, 88, 2 (opp. montes). al. COLVM. 1, 2, 3 agrum habebimus... parte -i, parte alia collibus... deversis. arb. 1, 5.

CAES. Gall. 7, 72, 3 -bus ac demissis locis. 7, 86, 4 opp. loca praerupta. civ. 1, 79, 1 BELL. Afr. 73, 2 VARRO rust. 1, 6, 6. 1, 20, 2 ex -bus locis... in dura ac montana. NEP. Eum. 5, 6. LIV. 9, 13, 7 -ia et maritima loca. 31, 41, 8 VITR. 2, 1, 5 al. CVBT. 5, 1, 35 COLVM. 3, 2, 6 v. p. 210, 66. 8, 13, 7. 6, 2, 12 ex planis et -bus locis in montana et aspera... vel ex montanis in -ia. PLIN. nat. 25, 97 pinguibus locis et -bus. FRONTIN. strat. 2, 12, 4 AMM. 23, 6, 56 VVLG. Luc. 6, 17 IV Esdr. 7, 6. Ps. BOETH. geom. p. 401, 16 in -ia loca, ubi agri in planitie sunt constituti. ORIBAS. syn. 4, 1. 10. CAES. Gall. 7, 81, 1 munitioes (7, 83, 8). LIV. 23, 45, 10 Nolam, -em urbem, non flumine, non mari saeptam. 27, 39, 12 oppidum. 36, 10, 7 urbis sitae in plano, aperto et (-rae cod.) -i... aditu (40, 22, 12). 40, 58, 2 vicis (cf. supra l. 24). CVBT. 6, 2, 13 regionem -em ac fertilem (regio: HEGES. 3, 6, 4 VVLG. III reg. 7, 46). COLVM. 1 praef. 25 -is positio (opp. collis. item 1, 2, 4). 3, 1, 8 solum nec -e nec praecipue, simile tamen edito campo (solum: PLIN. nat. 26, 52). 3, 14, 1 -is et uliginosa planities (planities: PLIN. nat. 2, 203 opp. mons. AMM. 23, 6, 59). 7, 6, 1 dumeta potius quam -em situm desiderat (7, 2, 2 opp. collinus). ITALIA Ios. 11, 16 (Lugd.) omnem terram montuosam... -em (δρεινήν... πεδινήν, VVLG. terram montanam... et planitiem). VVLG. deut. 1, 1 in solitudine -i (Ios. 20, 8 al.). 4, 43 in terra -i (sim. saepius). Ios. 18, 21 urbes. Ier. 21, 13 vallis solidae atque -is. 32, 44 civitates. ENNOD. opusc. 1, 8 p. 263, 19 -is habitatio (opp. in via neutri). GLOSS. IV 29, 28 (al.) campe(s)ter fundus qui in campo est.

c. nom. propr. urbium et terrarum: praedicative: CVBT. 3, 4, 8 -is eadem (Cilicia). AMM. 14, 2, 8 Lycaoniam magna parte -em. AMBB. hex. 3, 2, 11 Aegyptus HIER. in Ezech. 29, 3 p. 343 Aegyptus -is provincia). HIER. in Hab. 3, 17 p. 657 Ierusalem. pro distinctivo: VARRO rust. 2, 1, 17 e Rosae (eros et a cod.) -i. PLIN. nat. 5, 5 colonia... Babba, Italia Campestris appellata. c. nomin. viarum, sim.: CAES. civ. 1, 66, 4 v milia passuum... itineris -is (opp. loca aspera et montuosa). LIV. 21, 32, 6 CVBT. 5, 1, 12 al. nota VITR. 10, 2, 11 propter... viarum -em mollitudinem. APVL. met. 3, 23 -es... vias (via: APVL. met. 10, 1 VVLG. deut. 2, 8). 9, 9 semitas.

b. c. nominibus variarum rerum: corporaliū: VARRO rust. 1, 6, 4 fructus (opp. montanus). 1, 6, 5 segetes. VITR. 8, 1, 2 (al.) fontes. CELS. 2, 18 p. 65 framentum (opp. collinum). COLVM. 3, 1, 2 palma. 11, 3, 21 sationes. 12, 21, 1 vineae. PLIN. nat. 1, 16, 30 arbor. 16, 63 frazinus (opp. montana). 16, 67 acer (opp. montanum. sic 21, 160 de habratono, 24, 34 de resina). 16, 72 ulmus (opp. montuosa). 16, 97 ex eodem genere arborum, quae sunt in palustribus, priora germinant, mox -ia, novissima in silvis. 21, 44 salimcae duo genera... -e... silvestre. incorporaliū: AMBB. hex. 5, 21, 69 -e exercitium apium. CASSIOD. var. 7, 39, 1 non... -i certamine, sed murali protectione contendere. c. c. nominibus personarum: HOB. carn. 3, 24, 9 Scythae (PORPH. ad l. quod in campis sive tectis vivat). LIV. 22, 18, 3 -em hostem gravem armis (opp. aduocior montibus). 39, 53, 15 barbaros. PLIN. nat. 4, 108 Oscidates montani... Oscidates -es. ITIN. Alex. 28 Vxios. DICT. 1, 16 exercitūs.

2 speciatim: a de campo ludorum, certaminum, exercitationum militarium (maxime de campo Martio Urbis): CIC. Cael. 11 ut exercitatione ludique -i uteremur. HOB. epist. 1, 18, 54 scis, qui clamare coronae praelis sustineas -ia. ars 373 ludere qui nescit, -bus abstinere armis. PLIN. nat. 36, 85 puerorum... ludicris -bus. PLIN. paneg. 13, 1 in illa meditatione -i. SVET. Aug. 83 exercitationes -es equorum et armorum (Nero 10). Galba 6 -em decurcionem. PORPH. Hor. carn. 1, 8, 1 exercitationum -um. 3, 12, 7. VEG. mil. 1, 1 in -i meditatione. 1, 3. 1, 20 p. 22, 5. 7 IISD. orig. 19, 33, 1. extra Romam: RUF. FEST. 23, 2 cum contra Otosiphontem... castra haberet ludosque -es... per diem agitasset.

b de campo Martio comitorum sede (fere i. q. 'comitialis'; aliter v. sub a): CIC. har. resp. 42 Clodius quaestum illum maxime fecundum... -em totum ad se... redegit. LIV. 7, 1, 2 aedilitatem... Scipioni... gratia -i ceperunt. 32, 7, 11 res ex -i certamine in senatum pervenit. VAL. MAX. 4, 1, 14 -em experiri temeritatem (opp. curiae beneficio uti). SVET. Aug. 3 inter divisores operasque -ia.

c de campo procliorum scaena: de numinibus campestribus in titulis militaribus (Ihm, PW. III 1444): CORP. VI 538 Nemesi sanctae -i. II 4083 Marti -i sac. VIII 2635 (Num.) Marti Aug. et dis -bus. 10760 diis cam(...). VII 610 Matr(ibus) tribus Campe-
5 <stris> et Genio alae eqs. 1084 Matrib(us) Alatervis et Matrib(us) Campestrib(us).

subst. f. Campestrēs, -ium (fere in inscr. saec. II p. Chr.): CORP. VI 768 Sulevis et Campestribus sacrum. 31139^b, 4 Iun(oni) Victoriae Fortun(ae) Felicitati Minervae Campestrib(us) Fatis, Salut(i) et omnibus deabus. 31140^a, 6 similiter, sed: Salut(i), Fatis, -bus, Silvano eqs. 31141^a, 6 eqq. 31146^a, 4 Fatis, Salut(i), -bus (item 31148). 31149. 81157 sa>nct(is) -bus et ceteris diis deabusque. 31158 Iunoai Herclenti (sic) -bus. 31171 Marti Mercurio -bus Terrae Caelo eqs. 31174. 81175. 31167 Campestribus. XIII 6449 -bus sacrum. 6470 -bus ex voto. III 3667 (Pann.) <C>ampestribus. 7904 (Dac.) Eponab(us) et -bus. 11909 (= 5910 Raet.) Campestribus) et Eponae. 14855³¹ (Pann.) Campestr. 14855³². 11264² VII 1029 Cam>pestrib. 1080 Campestr. sac. 1114 Marti, Minervae, -bus, Hercl(i), Eponae, Victoriae. 1129 -bus et Britannia(e). 507 (? cf. Bonn. Jahrb. 99, 265), an huc pertinet CORP. VI 30908 Herculi sanctissimo Camp(estribus?) -estri? -ano? v. p. 208, 44/5) b. b.

cognomen cohortium etc. (de cohortibus cf. Cichorius, PW. IV 351, 44. 266, 36 et sub campanus): CORP. III 8488 (Dalm.) (centurio) coh(ortis) i Camp(estrus). CORP. III 14216* (Dac.) mil(es) coh. III Camp(estrus). 14216¹⁰ (centurio) coh. III Cam. 7289 ch(ortis) III Campe-
5 (stris). CONST. veteran. 37 p. 868 (a. 110) int. et ext. 11 cohors III Campestris c. R. CONST. veteran. 69 p. 385 (a. 145/160) ext. 6 coh. <cam>-p(estrus) vol(untariorum) c(ivium) R(omanorum). CORP. III 10052 (Dalm.) <t>ri<b>. co<h... Ca>mp<estris?>. [de CORP. III 131. 132 cf. ibid. 14160³.] CORP. III 1607 (Dac.) Valerius Lo<ng>inus ve-
5 (eranus) n(umeri) Campestror(um).

3 translate (facilis): FRONTO p. 64, 10 N. cum sint tria... genera ἐποθέσαν διακινῶν, cetera illa multo sunt proniora, multifaria, procliva vel -ia; τὸ ἐπίδεικτικόν in arduo situm.

neutr. subst. campestre, -is. campestrum, -i v. l. 57/8. SCHOL. Hor. epist. 1, 11, 18 -e dicitur panium, quo in -i exercitatione iuvenes inguina tangebant (cf. gloss. F app). AVG. civ. 14, 17 p. 40 (ad gen. 3, 7 v. l. 55) -ia, id est succinctoria genitalium eqs. -ia: Latinum quidem verbum est, sed ex eo dictum, quod iuvenes, qui nudi exercebantur in campo, pudenda operiebant eqs. (cf. campestratus). sim. c. Pelag. 1, 16, 32 et nupt. 2, 30, 52, ubi perizomata. ISID. orig. 19, 22, 5. 19, 33, 1. GLOSS. V 174, 43 -ia lumbaria sive praecinctoria. HOB. epist. 1, 11, 18 quod facit paenula solstitio, -e nivalibus auris. ASCON. Scaur. p. 80 -i sub toga cinctus. ITALIA lev. 6, 10 (Rufin. hom. Orig. in lev. 4, 6) -e lineum induet (περικελεύς λινούν, VVLG. vestiatur... feminalibus lineis. cf. RVFIN. l. l. infra: -i... lineo cingitur vel, sicut alibi dicitur, femoralibus utitur). GALLICAN. Avid. 4, 7 nudus, -i solo tectus. ITALIA gen. 3, 7 (Aug. civ. 14, 17 p. 40 cf. gen. ad litt. 11, 1 p. 333, 6) consuerunt folia fici et fecerunt sibi -ia. PASS. Theclae p. 153, 16 Thecla accepto circum verenda -i (-ae BD). nota p. 89, 12 accepit -um. 89, 24 accepto -o. 165, 9 -um. INSCR. Rev. des Étud. grecq. 19 (1906) 104 ἔχων χαλκῶν... ἦτε ἐν ποίνδῃ ἦτε ἐν καμπίστρῳ. dub. GLOSS. II 672, 27 -er (campester al.) puerilis (v. Götz in Thes. gloss.). campestre aliter p. 211, 2.

n. pl. subst. campestra, -ium. 1 i. q. loca campestra, campus (aliter p. 209, 66): VARRO rust. 1, 6, 3 in -bus... seruntur (opp. in superioribus). 1, 6, 5 qui colunt -ia. SEN. benef. 6, 81, 3 angusta esse classibus maria, militi castra, explicandis equestribus copiis -ia. nat. 3, 27, 9 per -ia fluens Rhenus (4, 2, 8 vagus Nilus). COLVM. 3, 2, 6 omni statu locorum -ia largius vinum, sed incundius afferunt collina. PLIN. nat. 6, 115 in -bus oppida Diospege eqs. 12, 101. 16, 77 opp. in montibus. 17, 77 subst. 17, 201 in collibus siccaque agris, ... in -bus et umidis. 18, 34 (ex Catone? v. adnot. ed.) multo -bus magis quam divosis respondent eadem. 25, 39 nascuntur in -bus cultis. 25, 190. 26, 70. 27, 97. 27, 139 nascitur... praecipue -bus. FRONTIN. strat. 2, 2, 11 opp. colles. TAC. Germ. 43 paucis -ium, ceterum saltus et vertices montium [ingumque] incederunt. ITIN. Anton. Plac. rec. A et B 3 per -ia. PRISILL. tract. 11, 145 p. 105, 3 sublimaret erecta... , pressa plenaret (?), aperiret -ia, silvarum tegeret occulta. HEGES. 4, 15 montana atque -ia. HIER. epist. 46, 2. 78 mans. 42 in Is. 14, 22 p. 180. 30, 25 p. 414 vallis atque -ia. in Ion. 1, 3 p. 384. in I Eph. 2, 10 montes... et vallis et colles atque -ia. VVLG. gen. 14, 6 ad -ia Pharaon (similia passim in VVLG.). Ios. 11, 16 montem... Israel et -is eius. 12, 8 tam in montanis quam in planis atque -bus. II reg. 15, 25 in -bus deserti (IV reg. 25, 4 solitudinis). Ier. 48, 8 vallis et... -is. AVG. quaest. hept. 7, 4 p. 452, 31 in -bus sive in vallibus (opp. in montanis). GREG. TVE Franc. 10, 3 in -ia castra posuerunt. LIB. pontif. p. 69, 11 lacum Turai cum adiacentibus

condio factus prorutis per immensum aedificiis, ut continuae violentiae -s et velut vacuum caelum occurreret. FLOR. epit. 4, 10, 2. FRONTO p. 151, 14 N. -os formidabat (*ibid.* risum oderat, lucem fugitavit). ITALA gen. 4, 8 (Lucif. Athan. 1, 2 Hier. quaest. hebr. in gen. p. 9, 15) Cain ad Abel: eamus (transeamus Hier.) in -um (VVLG. foras). *ibid.* cum essent in -o (VVLG. agro). iud. 9, 32 (Lugd.) insidiare in -o (ἀγοῶν, VVLG. agro). ITIN. Silv. 7, 4 al. AVIEN. orb. terr. 1103 tellus Arabum producit caespite -os. AMM. 27, 4, 3 terras immensa -orum placiditate... porrectas. 27, 8, 6 mare in speciem conplanari -orum (*opp.* attolli... aestibus). SERV. Aen. 3, 334 Epirum -os non habere. VVLG. gen. 11, 2 invenerunt -um in terra Sennaar. nota I Macc. 4, 22 fugerunt... in -um alienigenarum (ἐς γῆν ἀλλοφύλων; reliquis locis Macc. πεδίων). CLAUD. 26, 181 Macedo miratur Olympum more pererratum -i. CORP. III 6660, 1 (Syr.) <infestum utiq>ue -um et viantib<u>s sat<i>s invisum. *cf. ibid.* l. 7. EVSTATH. ad Dionys. periheg. 357 οἱ Καμπανολ... ἀπὸ τῶν... κάμπων. nota locos, quibus campus tamquam persona agere vel sentire quid dicitur: OV. met. 1, 43 deus iussit... extendi -os, subsidere valles... surgere montes. SEN. Phoen. 395 fumo... similis -s in caelum erigit nebulas. LVCAN. 6, 618 tellus... aetherque chaosque aequoraque et -i Rhodopeaque saxa loquentur. 7, 768 ingemuisse putem -os. SIL. 5, 536 surgit sublatis -s harenis (*cf.* 10, 203). STAT. Theb. 7, 692 equis ac multo pulvere vertit -um indignantem. 10, 147 adesse deum (Somnum) subita caligine sensit -s. TAC. ann. 4, 62 intra vallum deformitas haud perinde notabilis: detexit ignominiam -s et dies. VVLG. psalm. 95, 12 gaudebunt -i et omnia quae in eis sunt. *similia v. infra (nota p. 217, 9/10).*

2 de usu in agricultura, re pecuaria, al. (*interdum de ipsis herbis quas campus fert cf. infra l. 62/3. 83; imagines hinc sumptas v. sub III*): CATO agr. 1, 7 sexto loco (bonitatis) est -s frumentarius (VARRO rust. 1, 79). VARRO rust. 1, 6, 5 pabulum... quod in -is aret. 1, 15, 1. 1, 49, 2 falcibus consecranda, quae faenisices praeterierunt ac quasi herba tuberosum reliquerunt -um. 2, 3, 8 al. CATVLL. 64, 280 quoscumque flores ferunt -i. LVCAN. 2, 660 ex uno tondentes gramina -o. VERG. ecl. 4, 28 flavescit -s arista. georg. 1, 72 situ durescere -um. 1, 77 urit... lini -um seges. 1, 126 partiri limite -um. 1, 210. 314. 2, 178 qualem infelix amisit Mantua -um pascentem niveos herboso flumine cygnos. 3, 161 -um horrentem fractis invertere glaebis. 3, 353 neque ullae aut herbae -o apparent aut arbore frondes. Aen. 3, 220. 538. 6, 709. 7, 486 cui... parent armenta et... custodia credita -i. nota 9, 272 dabit... -i quod rex habet ipse Latinus (*i. τέμενος, cf. SERV. ad h. l.*). 10, 803 -is diffugit arator... et tuta latet arce (arte *codd.*) viator. DIRAE 21 al. AETNA 268 desecto surgant faenilia -o. HOR. carm. 3, 11, 9 al. 4, 7, 1 redeunt iam gramina -is arboribusque comae. OV. epist. 12, 199 -o... qui tibi... arandus erat. am. 1, 3, 9 renovatur -s aratris. 3, 13, 14 *iuvenas* aluit -is herba Falisca suis (Pont. 4, 4, 32 fast. 1, 84). met. 7, 119 ferro proscindere -um. Pont. 1, 3, 55 -i cultore carentes vastaque... arva. Ib. 137 dum mollia pabula -i habebunt. LIV. 25, 12, 10 qui vestros -os pascit placide. MANIL. 2, 21 quod colles Bacchus amaret, quod fecunda Ceres -os. 4, 233. 524. VAL. MAX. 7, 6, 2 pinguis arva... fertilissimosque -os. SEN. epist. 60, 2 magnarum urbium -os (*i. qui magnas urbes alere possent*). COLVM. 1, 2, 3 -s, in prata et arva salictaque et arundineta digestus, aedificio subiaceat. 2, 2, 1 -um non aequissima situm planitie nec perlibrata, sed exigue prona. 2, 16, 4 -s concavae positionis. MELA 1, 32 in -is nihil alentibus. LVCAN. 9, 182 depastis summittere gramina -is. PERS. 2, 36 Licini... -os (*i. fundos*)... Crassi... aedis. CALP. ecl. 5, 29 -os ovibus, dumeta capellis... dabis. 5, 58. PLIN. nat. 3, 41 tam fertiles -i, tam aprici colles, tam innoxii saltus *eqs.* 12, 95 cinnami -os. 17, 44 al. 18, 293 per vineas -osque. VAL. FL. 4, 361. 7, 75. SIL. 2, 441 it liber -i (-is V) pastor. 9, 191. 206. STAT. Theb. 5, 528 moritur... ad sibila -s. 12, 604 taurus -um... lacessens (*i. provocans adversarios in campo?*). IUV. 16, 37 convallum ruris aviti improbus aut -um mihi si vicinus ademit. TAC. Germ. 16 ut fons, ut -s, ut nemus placuit. 26 (*syn. arva, ager, solum*). ann. 13, 55. PLIN. epist. 1, 20, 16 nec arbusta tantum, verum etiam -os curo. 3, 19, 5 agri... constant -is vineis silvis. 5, 6, 10 prata... -ique: -i, quos non nisi ingentes boves... perfringunt. 5, 6, 18 (*app. prata et arbusta*). paneg. 31, 6. LIB. col. I p. 218, 9 -i Tiberiani in iugibus vicenis quinque sunt adsignati a Tiberio Caesare, et termini Tiberiani nuncupantur (col. II p. 254, 5 al.). APVL. flor. 2 p. 9. apol. 16 -o et glebis... te dedisses. ITALA gen. 29, 2 (Lugd.) puteus erat in -um (πεδίων, VVLG. agro. *item* 31, 4 al. deut. 22, 25 *opp.* in civitate). deut. 28, 38 (Lugd.) semen... educes in -um (πεδίων, VVLG. iacies in terram). COMM. instr. 1, 34, 2 NEMES. ecl. 3, 67 TREB. trig. tyr. 18, 9. ITIN. Silv. 8, 1 Ramessen civitas nunc -s est, ita ut nec unam habitationem habeat (*cf.* 29, 5 -i... pleni... hominibus). HIL. in Matth. 12, 5 myst. p. 20, 19 (*cf.* exod. 16, 25, ubi VVLG. ager; *item* p. 22, 1). ITALA Hab. 3, 17 (Aug. civ. 18, 32 p. 303) -i non facient escam (VVLG. arva non afferent cibum). AVIEN. Arat. 300 (*ibid.* tellus et agri). AVSON. 344, 4 al. AMM. 31, 2, 19 ibi -i semper herbescunt. 18, 7, 3 -os... incendi, ne pabulorum suppeteret copia (*sim.* 18, 7, 6). VVLG. psalm. 64, 12 -i tui replebuntur ubertate (AVG. in

psalm. 64, 17 -i... sunt homines... propter aequalitatem). CLAUD. rapt. Pros. 3, 37 -os horrere situ dumisque repleri rura. SVLP. Sev. chron. 1, 25, 2 Gedeoni de -o messis... revertenti. EVSTATH. Bas. hex. 5, 5 p. 914^c -os... turgidis messibus exornatos. SIDON. epist. 1, 6, 3 -um stiva tremente proscindas. CAES. ABEL. testam. 85 centum aripennos vineae et trecentorum modiorum -os. GREG. TVR. Mart. 3, 58 pecorum in -o custodiam gereret. LEX Sal. 2, 2 si quis porcellum <de -o add. 1 gms> furaverit. 27, 8 si quis de -o alieno lino furaverit. 27, 24 al. capit. 1, 9 illi in quorum -o vel exitum corpus inventum est (*cf. ibid.* homo... in vestro agro vel in vestibulum est occisus). GREG. M. epist. 9, 235 -um cum vinea. app. p. 437, 21 cum silvis, -is, pratis, pascuis *eqs.*

3 de usu in bellis (ut locus proelii maxime idoneus; in imaginibus: v. sub III): ENN. ann. 474 it nigrum -is agmen elephantorum (ACC. carm. frg. 28 VERG. Aen. 4, 404). 285 densantur -is horrentia tela virorum. 369. 472. frg. var. 14 sparsis hastis longis -s splendet et horret. ACC. trag. 317 morte -os contegi. 126 illorum copias fundam in -o. RHET. Her. 4, 18, 25 in -o... dimicare. LVCAN. 2, 5 belli certamina... per -os instructa. 2, 40 legiones per loca -i fervere. 2, 324 legiones cum loca cursu -orum complent. 2, 330 medios... quatientes impete -os. 2, 332 CAES. Gall. 3, 26, 6. civ. 1, 65, 2 Caesar in -is exercitum reficit (*opp.* 1, 65, 1 locus superioribus. *item* 2, 40, 4). BELL. Afr. 7, 6 non ut in -o comminus depugnant. 12, 3. 18, 3. 5 al. 40, 5 cum... Caesar... equitatum... intra suas munitiones recepisset, -o purgato animadvertit... corpora *eqs.* BELL. Hisp. 26, 4 exercitum tironem non audent in -um deducere. NEP. Milit. 4, 2 copias in -um Marathona deduxerunt. Ages. 3, 6 numquam in -o sui fecit potestatem. Hann. 5, 4 nemo ei in acie restitit, nemo adversus eum post Cannensem pugnam in -o castra posuit. VERG. georg. 2, 280 Aen. 7, 540. 643. 794 al. 8, 596. 9, 55 non aequo dare se -o. saepe. 11, 602 hastis horret ager -ique armis sublimibus ardent. nota 12, 116 -um ad certamen... parabant. 12, 444 caeco pulvere -s miscetur. AETNA 474 HOR. carm. 2, 1, 30. 3, 8, 24 epod. 7, 3 CARM. de bell. Aeg. 42 PROP. 3, 3, 43. 4, 10, 35 OV. rem. 156. LIV. 1, 28, 1 exercitus... deductus in -os. 2, 30, 9 al. 2, 50, 1 aequo -o conlatisque signis certatum (*sim.* 2, 64, 5. 21, 5, 11. 24, 48, 12 al. AMM. 24, 4, 11). 3, 8, 6. 3, 61, 8. 4, 17, 11 al. 10, 27, 7 descensum in -um (23, 29, 2 al.). 24, 14, 6 signis conlatis dimicaturum puro ac patenti -o. MANIL. 1, 900 SEN. Oed. 738 al. CVRT. 4, 12, 5 al. LVCAN. 1, 38 diros Pharsalia -os impleat. 4, 201 al. 4, 703 -um miles descendat in aequum. 7, 702 Caesar factus -is felicius istis (Pharsalicis). 7, 824 tabentes populi... -os... tenent victore fugato. VAL. FL. 3, 151 dux -i Martisque potens. 6, 721 hos ipsae gentes -ique videbant (*cf.* VERG. Aen. 12, 542). SIL. 1, 50 al. 5, 269 pandebat -um caede. 6, 319 laxabat ferro -um (*cf.* 7, 715. 9, 557). 10, 267 ante ora fuere sorbentes Latium -i. 12, 196 -s et arma et Mars in manibus. HOMER. 482 al. STAT. Ach. 1, 87 silv. 1, 2, 97 Theb. 9, 778 quae funera -is ille daret. PS. QVINT. decl. 3, 13. TAC. hist. 2, 25 compleri fossas, aperiri -um, pandi aciem. 3, 13 al. ann. 1, 45 capto propere -o. 2, 20 legato tradit equitem -umque. PLIN. paneg. 12, 2 SVET. Vit. 10. FLOR. epit. 1, 18, 14 armis et in -o... dimicatum est (*opp.* consiliis... et domi). 1, 19, 2 al. PANEG. 12, 35 al. nota VOPISC. Aurelian. 23, 5 solum... ex omnibus, qui oppugnabantur, -s accepit (*i. solus cecidit*). TREB. trig. tyr. 26, 4 al. LAMPB. Alex. 53, 10 vocem... -o ac bellis necessariam. OPT. PORF. 18, 5 IVST. 13, 4, 8 AVSON. 441, 3 AMM. 31, 13, 4 al. CLAUD. DON. Aen. 6, 165 cum veniretur ad -um. 6, 176 al. VVLG. II reg. 18, 6 egressus est populus in -um contra Israel. I Macc. 10, 78 exiit in -um (*gr. non respondet*). CLAUD. 18, 272 saevi peremptas Pallada -i (*ibid.* te... bellis inseris). 20, 457. AVG. civ. 2, 25 p. 90 dei pugnas... suas non solum per scaenicos in theatro, verum etiam per se ipsos in -o... exhibentes. serm. ed. Mai 74, 1 SVLP. Sev. dial. 2, 11, 7. SIDON. epist. 1, 5, 1 -os proeliorum replicatione monstrabiles. CASSIOD. var. 8, 10, 4 quod ab illo Martio viro... didicerat, in -orum libertate monstraret. GREG. TVR. Franc. 2, 7 spoliato -o post pugnam. 2, 27 -um pugnae praeparare deposcit (*sim.* 5, 17). de certamine singulari 10, 10 rex -um diiudicat. *ibid.* in -um uterque steterat. *vocabulum per metonymiam abit in significationem pugnantium vel pugnae ipsius; possunt huc trahi nonnulla quae supra allegantur, praeterea haec:* SIL. 5, 434 miscebat -um... Othrys. 9, 481 absistemus... -o. 15, 668 per cuneos et per densissima -i corpora... dantem leto. STAT. Theb. 8, 328 Tellus, exorata Pelasgis sistere levem -um celeres neu praecipe Parcas. 10, 760 Menoeceus clamore profundo convertit -um iussitque silentia bello (SCHOL. ad orationem suam pugnantium ora vultusque). LVCIF. moriend. 6 iniusto a te indicto belli -o moriamur armati. *ibid.* in isto belli -o non terga vertimus. VEG. mil. 1, 11 nec umquam aut harena aut -s invictum armis virum probavit nisi qui *eqs.* CLAUD. 26, 572 hic omnia -s vindicat, haec mundo pacem victoria sancit. 28, 247 male temptato totiens se credere -o. DRAC. Romul. 5, 49 victor... redit... honos et gloria -i. CORIPP. Iust. 3, 346 lituosque mihi -osque minatur. 3, 397 -os, acies et castra parate. Ioh. 4, 51 -is desistere Maurros (6, 619). nota: VEG. mil. 3, 25 prior... de caesis hostibus spolia capiat, quod ipsi dicunt, colligat -um. *aliter in re militari i. q. locus apud castra:* VOPISC. Prob. 10, 4 cum... manipulatim

in -o tribuni eos (*militēs*) adloquerentur. *cf.* CAPITOL. Maximin. 3, 1. AMM. 27, 6, 5 progressus in -um tribunal escendit (20, 5, 1. 20, 9, 6. 21, 13, 9).

4 *de locis exercendo corpori, certaminibus, cursui, venationi, sim. aptis (campus Martius v. sub B 2):* CIC. fin. 1, 69 -um... canes... equos... adamare. fat. 34 nec quod in -um descenderim, id fuisse causae, cur pila luderem. VERG. georg. 2, 145 bellator equus -o sese arduus infert. 3, 103 praecipiti certamine -um corripere... currus (Aen. 5, 144). 3, 202 ad Elei metas et maxima -i sudabit spatia. Ov. fast. 2, 366 Romulus et frater... solibus et -o corpora nuda dabant. VARIUS carm. frg. 3, 3 *equum* insultare docet -is. MANIL. 5, 78. 83. 185 *venatores* claudunt -os formidine mortis. 5, 448 -o... volantia membra. 5, 639 -um tollere cursu. LAVS Pis. 50 SIL. 2, 97. 16, 345 *al.* STAT. silv. 1, 2, 85 Theb. 6, 401 *al.* MART. 4, 66, 5 saltus aprum, -s leporem tibi misit... silva... turdos dedit. 12, 14, 5 insidias et -s habet (12, 14, 6 fallere plana solent). QVINT. inst. 1, 4, 28 '-s curritur'. PLIN. paneg. 15, 4. FRONTO p. 206, 16 N. milites in -o exercere (207, 11). VLP. dig. 43, 8, 2, 9 NEMES. cyn. 6 *al.* PANEG. 9, 14 non ille aspirare in -um, non exerceri armis, non pulverem pati. nota DICT. 3, 19 duplici -o Machaon, singulari Eurypylos... victores abeunt (*in cursu*). AMM. 21, 2, 1 cum... Iulianus... exercetur in -o. VEG. mil. 1, 26 producendi... tirones sunt semper ad -um. 2, 23 in acie faciebant quod ludentes in -o fecerant semper. AVG. civ. 14, 17 p. 40 iuvenes... nudi exercebantur in -o. CORP. II 4088 (centurio) leg(ionis) VII... praep(ositus) simul et camp(o) *cf. p. 211, 44*. 2391 d(octor) campi offic(ialis) (*v. adnot. Momms.*). VIII 11150 *in opere musivo* campus dilectus *adscriptum ad palmam, quae est inter equos duos. an huc pertinet* CORP. VIII 16728 (*prov. proc.*) <deo pat>rio genio -i Aug (? *litt. g incerta*) sacr(um). campi doctor *v. suo loco p. 211, 31.* nota: SVLP. SEV. dial. 2, 4, 9 non irrationabiliter in -o catechumenos fieri, ubi (*i. in harena?*) solerent martyres consecrari.

5 *de loco aedificandi (area) et de parte aedium ipsarum:* LEX par. fac. Put. 3, 3 locum... purum pro eo opere reddito. eidem sacella aras signaque, quae in -o sunt... ea omnia tollito. AVSON. Mos. 49 tendens marmoreum laqueata per atria -um. SIDON. epist. 2, 2, 8 donec domicilio competens vestibuli -s aperitur. 2, 10, 4 vers. 20 ad cuius (*porticus*) specimen remotiora claudunt atria porticus secundae, et -um medium procul locatas vestit saxea silva per columnas.

6 *de locis fabulosis:* campi Elysii (*v. PROB. Verg. georg. 1, 36*): plur. VERG. georg. 1, 38 Elysios... -os. TIB. 1, 3, 58 LYGD. 5, 23 Ov. Ib. 173 DOM. MARS. carm. frg. 7, 2 SIL. 13, 552 APVL. met. 11, 6 PORPH. Hor. carm. 1, 10, 17 *al.* ANTH. 406, 5 CLAVD. 22, 378 AVG. civ. 10, 80 p. 452 *al.* MACR. somn. 1, 11, 8 CORP. VI 36426, 3 coll. 12877, 3 (= CARM. epigr. 435, 3). CARM. epigr. 393, 3. 1165, 3. sing. SEN. Tro. 944 -o... Elysio. SIL. 13, 410 MART. 12, 52, 5. VERG. Aen. 6, 441 partem fusi... in omnem lugentes -i; sic illos nomine dicunt (AVSON. 324, 1). 6, 640 largior hic -os aether... lumine vestit. 6, 677 -os... nitentis. 6, 887 *v. p. 221, 8.* SEN. Herc. f. 720. 848 per -os silentes. LVCAN. 8, 12 sedibus Elysiis -oque expulsa piorum (6, 798 -osque piorum. VAL. FL. 1, 844 amoena piorum... -osque. *aliter p. 216, 29*). SIL. 13, 530 -s iners *inferorum*. STAT. Theb. 1, 95 per umbras et caligantes animarum examine -os. 2, 5 Styx... novem circumflua -is. silv. 5, 3, 24 Lethaei... in gramine -i. LACT. inst. 7, 20, 8 *animas* in -os quosdam fortunatos rapi. Ov. fast. 5, 197 Chloris... nympha -i felicis. LVCAN. 7, 863 umbrarum -os (*Pharsalicos*). VAL. FL. 7, 63 Martius ante urbem *Colchorum*... iacet horridus... -s. *iocose* PLAVT. Mil. 18 in -is Curculionis.

opposita ad I A (nonnulla invenies supra): de planitie: mons: CATO orig. 57 RHET. Her. 4, 10, 15 (*v. sub III*) VARRO ling. 9, 27 Cic. div. 1, 94 nat. deor. 2, 98. 152 CATVLL. 64, 280 LVCR. 5, 492 TIB. 3, 9, 2 Ov. ars 2, 71 met. 1, 43. 5, 612 LIV. 7, 24, 5. 22, 4, 6. 22, 6, 9. 36, 22, 5 *al.* VITR. 8, 2, 1 SEN. nat. 4, 11, 5 epist. 104, 15 COLVM. 2, 2, 1. 7, 9, 6 PLIN. nat. 2, 160 TAC. ann. 12, 13. SVET. Cal. 37 -i montibus aggere aequati. APVL. met. 1, 2 *al.* ITALIA Ios. 12, 8 (Lugd.) AMM. 17, 1, 10 VVLG. deut. 8, 7 *al.* HIER. epist. 78 mans. 34 CLAVD. 21, 172 ORAC. Sibyll. Aug. civ. 18, 23 MEROB. pros. frg. 1 B 4 *al.* montuosus locus: VARRO rust. 2, 1, 16. montana: LVCAN. 4, 52; *cf.* ITALIA Ios. 11, 2 (Lugd.). locus superior: CAES. *cf. sub 3.* iugum: PROP. 2, 34^b, 78 LIV. 32, 13, 3 SEN. Ag. 456 TAC. ann. 16, 6. 15, 10 AMM. 31, 7, 2 VEG. mil. 3, 18. collis: LVCIL. 1278 -os collesque. RHET. Her. 4, 18, 25 CIC. Verr. 4, 47. LVCR. 4, 389 collis -osque (5, 784). 5, 1373 collibus et -is. BELL. Afr. 40, 5. 68, 2 SALL. Iug. 50, 6 HOR. epist. 2, 3, 5 LIV. 5, 54, 3 COLVM. 2, 2, 1. 2, 2, 3. 2, 5, 1. *al.* LVCAN. 4, 262 FRONTIN. strat. 2, 5, 18 FLOR. Verg. p. 186, 3 APVL. flor. 21 p. 99 PANEG. 5, 16 PALLAD. 1, 6, 7 AMM. 19, 1, 2 VEG. mil. 3, 2 VVLG. Iudith 3, 8 OROS. hist. 6, 2, 16. clivus: VITR. 10, 2, 12. tumuli: LVCAN. 5, 1375 Ov. hal. 81. ardua terrarum: VERG. Aen. 5, 695; *cf.* VEG. mil. 1, 27. scopuli: MANIL. 4, 423. rupes: AVIEN. orb. terr. 284. excelsum: PLIN. nat. 6, 26. vallis: Ov. met. 1, 43 *al.* LIV. 39, 2, 7 SEN. nat. 4, 11, 5 epist. 104, 15 SIL. 16, 105. 17, 63 PLIN. epist. 8, 17, 2 APVL. met. 1, 2 AMM. 23, 6, 47; *cf.* 19, 2, 12 HIER. epist. 78 mans. 34. convallis: LVCR. 5, 1375. fauces: CVRT. 9, 2, 13. an-

gustiae: QVINT. inst. 12, 1, 14. saltus: TAC. ann. 2, 14 NEMES. cyn. 48 (*ibid. plaga*). cava via: LIV. 23, 47, 5. 7. *de aperto campi:* silva: LYDIA 34 TAC. ann. 2, 14. 16. 17 (*syn. aperta*) *al.* AVIEN. orb. terr. 284. nemora: PLIN. nat. 11, 95. urbs: CVRT. 10, 7, 20 TAC. hist. 2, 17 *al.* oppidum: PLIN. nat. 10, 7; *cf.* CAES. Gall. 7, 79, 3. castellum: TAC. ann. 12, 45. civitas: ITIN. Silv. 8, 1. tectum: VEG. mil. 1, 18. *de solido terrae:* rivus: ENN. ann. 69. aquae (*i. mare*): Ov. trist. 1, 10, 23. fluvius: STAT. Ach. 1, 154 *al.* aether: STAT. silv. 4, 2, 24.

B *speciatim: area publico civium usui destinata (vel in urbibus ipsis vel in vicinia):* 1 *extra Romam: in titulis:* INSCR. Betilieni (Corp. X 5807) 6 porticum, qua in arcem eitur, -um, ubi ludunt *facienda coiravit*. CORP. IX 5305 (= I 1421) duo vir(i) -um et macer(iam)... faciundu(m) coer(avere). XIV 324 (*Ostiae*) statuam poni in -o Matris deum... permisi. *cf.* 2940 V 5279 per Neptunalia oleum in -o et in thermis et balineis omnibus... praeberetur. IX 5076 (*Interamnae*) iter in -um ex c(onsulto) d(ecurionum) pecunia sociorum -i faciundum coeravere. 4786 (*Fori Novi*) aquam in piscinam, quae in -o est saliendam curavit. X 1236 (*Nolae*) -um publice aequandum curavit. XII 2493 balineum -um porticus aq(uas) eqs. sim. 2494. XIII 4324 piscin(am) et -um... dedit. *ibid.* camp. et piscin(...). 3107 deo Vol(kano) porticum cum -o consacratum... vicinis... conces(serunt). III 7983 (*Dac.*) -um cum suis aditibus clusit et statuam posuit. *dub. signif.* VIII 12573 (*Carth.*) <in tu?>rri et in -o. *cf.* PAPYR. Wessely, Wien. Stud. 24 (1902) 130 ἐπὶ τοῦ πρὸς Ὀξυρύγχων πόλ(ε)ι Σαραπίου ἐπ' ἀμφόδου Ἰππέων Παρεμβολῆς <ἐ>ν τῷ Κάμπῳ τρίτον <μέ>ρος οἰκίας διπρυγίας. *in litteris:* VLP. dig. 13, 6, 5, 15 usum... balinei... vel porticus vel -i. SOL. 5, 15 ut sepulcri locus (*fratrum Aetnaeorum*) nominaretur -s piorum. ITIN. Silv. 19, 14 -s intra civitatem subiacens palatio. ITIN. Anton. Plac. rec. A et B 13 ante basilica est -s, ager domini, in quo dominus manu sua seminavit.

2 *in urbe Roma (cf. Ruggiero, diz. epigr. II 49^b-59^a; Richter, Topogr. von Rom² 380 *al.*):* VARRO ling. 5, 154 circum... Flaminium -um. CIC. Phil. 9, 17 in -o Esquilino (SVET. Claud. 25). Att. 13, 33, 4 -um Martium coaedificari, illum autem -um Vaticanum fieri quasi Martium -um. CATVLL. 55, 3 te -o quaesivimus minore (*v. Riese ad h. l.*). PROP. 2, 23, 6 quatenam nunc porticus illam integit? et -o quo movet illa pedes? LIV. 8, 15, 8 Scelerato -o (PAVL. FEST. p. 332 SERV. Aen. 11, 206 OROS. hist. 3, 9, 5. *Santer PW. III 1447*). PAVL. FEST. p. 31 Martialis in *Caelio*. MART. 3, 47, 3 Horatorum qua viret sacer -s. GELL. 14, 5, 1 Agrippae (REG. urb. p. 8, 12 *de campo Agrippae?* CORP. VI 874 id quod intra cippos ad camp(um) versus soli est. *v. adnot. edit.*). PLIN. nat. 34, 25 Tiberinum (GELL. 7, 7, 4 Tiberinum sive Martium). PANEG. 3, 19 p. 116, 19 Romani rostra -i. SPART. Pesc. 12, 4 Romae... in -o Iovis. CORP. VI 9226 (*perit*), 12 <c>ancellarus (*sic*) primi <l>oci -i Boari. INSCR. Notiz. degli scavi 1902 p. 54 (*Romae*) Q. Brutius... mercator bova(rus) de -o. CORP. VI 9475 de -o Caelimontano. 9960 negotiator c(amp)i pecuari. REG. urb. p. 7, 13 -um Viminalium sub ag(er)e. p. 17, 12 -um lanatarium. p. 20, 1 -um Bruttianum et Codetanum. *cf. p. 22, 5 campi VIII: Viminalis, Agrippae, Martius, Codetanus, Octavius, pecuarius, lanatarius, Bruttianus.*

celeberrimus est campus inter Tiberim et moenia Serviana situs, τὸ Ἄρειον πεδῖον, τὸ πεδῖον τὸ Ἄρειον, τὸ πεδῖον (τοῦ) Ἄρειος (LYD. mens. p. 98, 26 Ἄρειος πεδῖον ἢ τέμενος). LIV. 2, 5, 2 ager Tarquiniorum... consecratus Marti Martius deinde -s fuit (SCHOL. Iuv. 2, 132). *cf.* SIL. 12, 717. LIV. 21, 30, 11 -um interiacentem Tiberi ac moenibus Romanis. campus Martius: VARRO rust. 3, 2, 5 frg. Cens. 17, 8 CIC. leg. agr. 2, 85 Rab. perd. 11 *al.* de orat. 2, 257 Att. 1, 18, 4 *al.* ad Q. fr. 2, 2, 1. MON. Ancy. 2, 39 آرام... co(n)secrari... ad cam(pum) Martium. LIV. 1, 44, 1. 3, 10, 1. 3, 69, 6. 4, 22, 7. 6, 20, 10. 22, 83, 2 *al.* PAVL. FEST. p. 81 *al.* SEN. apocol. 13 PLIN. nat. 1, 36, 15. 34, 40. 36, 71 FRONTIN. aq. 22 TAC. ann. 1, 86 *al.* SVET. Aug. 97 *al.* POMPON. dig. 18, 1, 6 pr. et *al.* Icti. GELL. 7, 7, 4 *al.* PORPH. Hor. carm. 1, 8, 8 *al.* SPART. Hadr. 9, 1 et *al.* SCRIPT. hist. Aug. Ps. LACT. mort. pers. 32, 5. AMM. 17, 4, 12 in -o... Martio. SERV. ecl. 1, 34 VEG. mil. 1, 10 MACR. sat. 1, 10, 10 COD. Theod. 14, 14, 1 PASS. Petr. Paul. long. 51 REG. urb. p. 13, 10. FAST. ann. Iul. Am-tern. Iul. 4 ara pacis Aug. in camp(o) Mar(tio) constituta est. CORP. IX 5291 <in -o Ma>rtio. ACTA graec. Petr. et Paul. 72 ἐν τῷ κάμπῳ Μαρτίῳ (τῷ λεγόμενῳ μαρτησίῳ D). Martius campus: VARRO ling. 5, 28. 6, 13 CIC. Att. 12, 8. HOR. carm. 4, 1, 40 per gramina Martii -i. LIV. 3, 27, 3 Martio (*del. Madv.*) in -o. 3, 63, 6 in Martium -um. VAL. MAX. 2, 4, 5. 9, 2, 1 SVET. Iul. 39 *al.* AVSON. 419, 3 CLAVD. 18, 438. GLOSS. V 221, 32 Mavortius campus: Martius campus qui est Romae eqs. STRABO 5 p. 236 ὁ Μάρτιος... κάμπος. Ov. trist. 5, 1, 32 Martis... -s. TAC. ann. 1, 8. MALALAS p. 173, 3 Bonn. Μάρτις ἐν κάμπῳ. SIL. 13, 660 Mavortis (*cf. p. 217, 10*).

campus (Campus) *absolute* (Κάμπος: DIOD. frg. 37, 29, 1 STRABO 5 p. 249): a locus comitiorum, sacrificiorum, funerum publicorum, sim.: CIC. Verr. 1, 18 consul designatus domum reducebatur e -o. Cluent. 75 qui accipere in -o consuerunt. leg. agr. 2, 100 in -o consules facti (*opp. in cunabulis*). Catil. 1, 11. 2, 1 in -o, ... in foro, ... in curia (4, 2 non forum... non -s... non curia eqs. Rab. perd. 10 carnificem de foro, crucem de -o sustulisse. Mur. 44. 52. 79. Sull.

49. 89 huic misero notiora sunt itinera iudiciorum et fori quam -i et disciplinarum. EPICED. Drusi 49. SEN. dial. 2, 12, 2 in -o foroque et in curia. QVINT. inst. 11, 1, 47 in foro, curia, -o, teatro, domi. PLIN. paneg. 76, 9 FRONTO p. 103, 8 N.). CIC. Rab. perd. 11 castam conditionem, sanctum -um . . . servari oportere. Sull. 51 al. Planc. 16 in iudicio . . . in -o. de orat. 1, 166 al. Att. 1, 1, 1. 4, 3, 4. 5 Milo -um iam tenebat. 4, 15, 7 epist. 7, 30, 1 Q. CIC. pet. 34. VARRO ling. 6, 92 ex commentario anquisitionis: ut in -o cum primo luci adsiet. rust. 3, 5, 18 SALL. Catil. 26, 5. nota VERG. Aen. 6, 873 quantos ille . . . magnam Mavortis ad urbem -s ager gemitus in funere Marcelli. locus sacrificiorum: LEX reg. Fest. p. 189. in FAST. ann. Iul. CORP. I² p. 214 Oct. 7 p. 215 Sept. 23 p. 217 Iul. 30. ACT. lud. saec. Aug. 90 in -o ad Tib(erim). 108 in -o s(ecu)ndum Tiberim. HOR. carm. 3, 1, 11 descendat in -um petitor. EPICED. Drusi 231 Mavors . . . ac-cola -i. LIV. 1, 16, 1 in -o ad Caprae paludem. 3, 69, 8. 7, 18, 9 frustra in -um descensum. *ibid.* opp. urbs. 22, 36, 8. 24, 8, 1. 24, 9, 2. 24, 10, 9. 26, 18, 6 civitas . . . comitiorum die . . . in -um descendit. 35, 10, 12. 40, 45, 8. 40, 52, 4 VITR. 1, 7, 1 FEST. p. 250. VELL. 2, 92, 3 si in -um descendissent candidati (VAL. MAX. 7, 5, 4 al.). VAL. MAX. 3, 5, 1. 4, 2, 1. 4, 5, 3. 4, 6, 4 LVCAN. 1, 580. 2, 222. PETRON. 119, 39 nec minor in -o furor est emptique Quirites eqs. PLIN. nat. 7, 143. 36, 40. 71 SIL. 6, 495. QVINT. decl. 252 p. 33, 25 cum in publicum veneritis et in -um. *ibid.* p. 35, 20 excludite -o divites. IVV. 2, 182 Quirine, cede severi ingeribus -i. TAC. ann. 1, 15 e -o comitia ad patres translata sunt. PLIN. paneg. 29, 1. 63, 4 cum . . . ex proximis hortis -um et comitia prospectes. 63, 7 sacratum -um nefario . . . contaminare vestigio. 92, 3 suffragator in curia, in -o declarator. SVET. Iul. 80. 84 al. AMPEL. 26, 3. PANEG. 11, 19 multorum ambitu fuit -s infamis. AVSON. 300, 9 -s comitiis datus, ut conscriptis curia eqs. 419, 13 (*ibid.* saepta . . . suffragia . . . puncta . . . loculos). SCHOL. Hor. epist. 1, 18, 54. CLAVD. 28, 5 -s sollemnis et urna. 28, 10 Mars Augusta sui renovat suffragia -i. CASSIOD. or. frg. p. 468, 2 totum . . . in -o venale. *metonymice de ipsis comitiis vel de populo ad comitia congregato; cf.* CIC. de orat. 3, 167 'campum' appellare pro comitiis. CIC. Sull. 52 in -um aspirasse Sullam. Pis. 3 sit sane Fors domina -i. Mil. 43 hunc . . . diem -i speratum atque exoptatum. dom. 142 vobis . . . senatus . . . auctoritas . . . vobis Italiae . . . motus . . . vobis -s centuriarumque una vox omnium . . . omne suum . . . studium . . . commendatum esse arbitrabuntur. Planc. 15 si -s atque illae undae comitiorum . . . sic effervescent . . . ut. nat. deor. 3, 69 sentit curia, -s, socii, provinciae. Ov. am. 3, 8, 57 illis -sque forumque serviat. LIV. 9, 46, 12 humilibus per omnes tribus divisio forum et -um corruptit. VELL. 2, 126, 2 sum-mota e foro seditio, ambitio -o, discordia curia. VAL. MAX. 6, 9, 14 in . . . aedilitatis petitione . . . -i notam expertus. 7, 5 pr. -i . . . condicio. 7, 5, 3 cum . . . -um repulsis suis fatigasset. 7, 5, 5. LVCAN. 1, 180 vernali -o. 5, 392 fingit solemnia -s. 7, 306 saeptorumque nefas et clausi proelia -i. 8, 685 hoc (*caput Pompei*) leges -umque et rostra movebat. SIL. 8, 257 ambitus et Graio funestior aequore -s. 8, 284. 15, 734 pravi suffragia tristia -i.

b locus ambulandi, ludendi, militum exercendorum, certaminum, maxime equestrium, sim.: CIC. Quinct. 59 natura tristi ac recondita fuit; non ad solarium, non in -o, non in conviviis versatus est. off. 1, 104 suppeditant . . . et -s noster et studia venandi honesta exempla ludendi. fat. 8 ut in porticu Pompei potius quam in -o ambulemus. HOR. carm. 1, 8, 4 (*cf. Kiessling in h. l.*). 1, 9, 18 -s et areae. sat. 1, 1, 91 asellum in -o . . . parentem currere frenis. 1, 6, 126 fugio -um lusumque trigonem (V¹; rabiosi tempora signi *rell.*; v. *Vollmer, Überlief. d. Hor. p. 309*). 2, 6, 49 epist. 1, 7, 59. 1, 11, 4 ars 162 (*Martius?*). PROP. 2, 16, 34 nec cura theatri nec tetigit -i. Ov. ars 1, 513. 3, 385. Pont. 1, 8, 37 gramina . . . -i. 1, 8, 65 (*app. porticus et forum*). fast. 1, 464. 2, 860 *Equirria* deus (*Mars*) in -o prospicit ipse suo (3, 519). 6, 237 in gramine -i. PERS. 5, 57 hic -o indulget, hunc alea decoquit. SEN. dial. 1, 5, 4 (*app. in popina*). COLVM. 1, 8, 2 genus . . . mancipiorum otis, -o, circo, theatris, aleae, popinae, lupanaribus consuetum. MART. 5, 20, 9 gestatio, fabulae, libelli, -s, porticus, umbra, Virgo, thermae (*opp. atria . . . forum al.*; *cf. vers 2 tempus otiosum*). 10, 6, 3. QVINT. inst. 1, 12, 18 spectaculis -o, tesseris, otiosis . . . sermonibus. SPART. Did. 5, 9 praetorianos in -um deduci. TREB. Claud. 13, 6 ludicro Martiali in -o. SCHOL. Hor. epist. 1, 18, 54.

iuncturae ad I: epitheta: appellativa (*aliquot v. supra*): aequalis: VEG. mil. 3, 20. aequus: Ov. ars 2, 71. SIL. 4, 552; *cf. sub I 3 et p. 221, 39*. aestifer: SIL. 17, 448. albens (ossibus): AMM. 31, 7, 16 (*cf. VERG. Aen. 12, 36*). anhelans: SIL. 12, 134 sulphure et igni. STAT. Theb. 11, 17. apert(issim)us: CAES. Gall. 3, 26, 6 VERG. georg. 2, 280 Aen. 9, 25. 11, 493 al. Ov. met. 1, 285 fast. 2, 227 LIV. 21, 25, 9. 38, 3, 10 al. LVCAN. 4, 711 LAVS Pis. 50 SIL. 5, 483 al. HOMER. 488 STAT. Theb. 2, 547 al. NEMES. cyn. 6 AVIEN. orb. terr. 592 al. CLAVD. 26, 139 VAL. CEM. hom. 3, 1. apricus: HOR. carm. 1, 8, 4 ars 162 GRAT. 36 COLVM. 2, 9, 3 CALP. ecl. 5, 8. aquosus: LIV. 9, 2, 7. ardens: CLAVD. 26, 45. aridus: COLVM. 3, 14, 1 VEG. mil. 3, 2. armifer: STAT. Theb. 9, 886. bellator: STAT. Theb. 8, 378. belliger: SIL. 4, 471 STAT. Theb. 10, 739. capax: SIL. 17, 331. cavus (*i. montibus circumdatus*): PROP. 4, 1, 123 (*nebulosa cavo . . . Mevania -o*). Cereri placitus (*Leontinus*): SIL. 14, 130. circumfluus: TAC. ann. 6, 37 Euphrate et Tigre. copiosus:

AMM. 23, 6, 47. damnatus: SIL. 7, 483 deum . . . per carmina. de-formis: CIC. Verr. 4, 47 Ov. Pont. 3, 8, 15 STAT. Theb. 10, 5. desertus: ITALA Ios. 20, 8 (Lugd.) (VVLG. campestris solitudo). TAB. Pent. 11, 2 (*Tomaschek, PW. III 1445*). diffusus: MART. 3, 31, 1; *cf. p. 221, 49*. di-stans: TAC. hist. 4, 57 duum milium spatio. dives: SIL. 4, 545. duplex: DICT. 3, 19 (*ibid. singularis v. p. 215, 20*). effusus: LVCAN. 6, 270. equitabilis: AMM. 22, 15, 12. exiguus: HOR. carm. 2, 9, 24. exilis: COLVM. 3, 14, 1. extensus: SIL. 15, 767. facilis operi: LIV. 33, 17, 8. fal-lax: TAC. ann. 1, 61 (*ibid. paludes*). fatalis: SIL. 12, 521 Aeneadis fe-cundus: MELA 1, 116 pabulo. TAC. ann. 1, 79. ferax: CIC. Scaur. 25. fertilis: VERG. georg. 2, 185 ubere. VAL. MAX. 7, 6, 2 SEN. Phoen. 607 epist. 71, 15 PLIN. nat. 3, 41 al. fencularius: v. p. 219, 5. fortis: PROP. 4, 10, 35. frondens: LVCAN. 6, 83. frondosus: SIL. 14, 265. fru-mentarius: VITR. 2 praef. 4 SOL. 22, 8. fumans: VERG. Aen. 11, 908 pulvere (nigrans pulvere: SIL. 3, 406). STAT. Theb. 2, 703 ense meo. germinans: VVLG. sap. 19, 7. gramineus: VERG. Aen. 5, 287 Ov. fast. 3, 519 SIL. 6, 217. grandis: ITIN. Silv. 21, 4. harenosus: PROP. 4, 4, 19 SIL. 6, 677. herboidus: VARRO rust. 2, 1, 16 LIV. 9, 2, 7 CVRT. 6, 6, 24 al. (*frequens herbis: VERG. georg. 2, 185*). herbosus: HOR. carm. 3, 18, 9. horrendus: STAT. Theb. 12, 269. horridus: CIC. Verr. 4, 47. hostilis: VAL. FL. 6, 235. iacens: LVCAN. 4, 52 PANEG. 10, 22. iaculatorius: VLP. dig. 9, 2, 9, 4. illustris: COLVM. 10, 421. im-manis: PLIN. paneg. 56, 7. immensus: TIB. 2, 3, 41. infaustus: CORIPP. Ioh. 2, 78. infidus: STAT. Theb. 8, 131. infinitus: ITIN. Silv. 10, 4. in-gens: VERG. Aen. 12, 36 VAL. FL. 5, 610 SIL. 6, 495. inhabitabilis: TAB. Pent. 11, 2. irriguus: MANIL. 4, 727. 5, 237 LVCAN. 4, 296. laetus: COLVM. 2, 16, 3 al. AVIEN. orb. terr. 998 al. (*aliter: VAL. FL. 4, 116*). latens: LVCAN. 7, 795 -os sub clade latentes (*i. tectos membris; cf. COMM. Lucan. in l.*). latus: ENN. sat. 11 VARRO rust. 1, 6, 3 SALL. hist. frg. 3, 98 D 13 VERG. georg. 1, 492 Aen. 6, 887. 10, 407. 11, 465 HOR. carm. 3, 11, 9 Ov. met. 1, 315. 2, 662 LIV. 22, 4, 2. 29, 32, 7 LVCAN. 7, 565 SIL. 1, 297 al. MART. 3, 58, 4 NEMES. cyn. 289 AVIEN. orb. terr. 306 HIER. epist. 108, 13 p. 704 AVG. civ. 3, 14 p. 115. laxus: SIL. 5, 443. levis: STAT. Theb. 8, 328. liber: Ov. fast. 4, 292 LIV. 3, 22, 8. 25, 9, 12. 31, 39, 10 COLVM. 7, 4, 4 SIL. 9, 557. madens: TAC. hist. 5, 17. maestus: STAT. Theb. 6, 191. magnus: VVLG. Iudith 1, 6. 8 al. monstrifer: VAL. FL. 5, 221. nigrans: v. l. 15. nitidus: CIC. Verr. 4, 47; *cf. p. 215, 20*. nobilis: CIC. Scaur. 25. nudus: Ov. trist. 3, 10, 75 sine fronde. LIV. 44, 39, 1 MELA 1, 116 SOL. 27, 19. opimus: CIC. leg. agr. 2, 96 (*optimus al.*). LIV. 31, 41, 7. opulentus: LIV. 22, 3, 3 pecoris et omnium copia rerum. pa-luster: PLIN. nat. 24, 59. patens: CIC. div. 1, 93 HIRT. Gall. 8, 18, 1 in omnes partes passibus M. SALL. Iug. 101, 11. 105, 3 VERG. georg. 4, 77 Aen. 5, 552 Ov. met. 6, 218 late. LIV. 10, 4, 11 ad conspectum undique. 21, 8, 7. 21, 47, 1. 22, 4, 4. 24, 14, 6. 24, 41, 6 al. SEN. contr. 2, 1, 13? SEN. dial. 6, 18, 4 al. CVRT. 4, 12, 5 COLVM. 2, 9, 3 MELA 3, 95 LVCAN. 4, 19 PLIN. nat. 10, 62 SIL. 12, 383 STAT. Ach. 1, 709 TAC. hist. 2, 19 al. FLOR. epit. 2, 6, 16 al. GELL. 14, 1, 8 NEMES. cyn. 48 SOL. 27, 19 al. VEG. mil. 3, 6 al. SVLP. Sev. chron. 1, 15, 5 al. (*subpatens: APVL. met. 7, 24*). patrius: FVR. ANT. carm. 6. patulus: SIL. 4, 136 al. TER. MAVR. 2062 AVIEN. orb. terr. 424 al. CLAVD. 28, 515 al. pecuarius: CORP. XII 2462; *cf. p. 216, 48. 51*. piger: HOR. carm. 1, 22, 17. pinguis: VERG. georg. 2, 274 HOR. carm. 2, 1, 30 sanguine (STAT. silv. 5, 3, 39 Theb. 7, 545). epist. 2, 3, 5 COLVM. 1, 2, 4. 2, 4, 1 al. PLIN. nat. 25, 63. planus: LVCR. 3, 1002. 5, 952 BELL. Afr. 19, 4 Ov. met. 6, 218 LIV. 27, 18, 5 al. LVCAN. 7, 237 SIL. 7, 532 al. PLIN. epist. 5, 6, 8 al. IVST. 22, 5, 5 VEG. mil. 3, 24 GLOSS. III 260, 33 *πεδίων ἐπιπέδον* campus planus. plenus: VERG. georg. 3, 390. perpetuus: VITR. 10, 2, 12. politus: ENN. sat. 11. po-situs: SIL. 13, 184 ad moenia. profundus (*Libyae*): SIL. 3, 664. pro-nus: COLVM. 2, 9, 3 ad solem. publicus: VLP. dig. 43, 8, 2, 9. pur(issim)us: BELL. Afr. 19, 4 VERG. Aen. 12, 771. Ov. met. 3, 709 ab arbo-ribus. LIV. 24, 14, 6; v. p. 214, 38. puter: VERG. Aen. 8, 596 (11, 875). rigidus: PANEG. in Mess. 207. rudis: VERG. georg. 2, 211. rurestris: APVL. met. 7, 14. saevus: STAT. Theb. 7, 415 al. CLAVD. 18, 272. san-guineus: STAT. Theb. 3, 314 CLAVD. 15, 361. severus: v. p. 217, 23/4. segnis: VERG. georg. 1, 72. siccus: CVRT. 9, 9, 10 COLVM. 1, 2, 4 LVCAN. 7, 226 *cf. 7854*. solidus: MANIL. 5, 684. solutus: COLVM. 2, 9, 3. spa-tiosus: CVRT. 3, 8, 2; *cf. NEMES. cyn. 269 EVSTATH. Bas. hex. 8, 7 p. 953°*. spirans tabo: STAT. Theb. 12, 567. squalens: SIL. 1, 211 al. CLAVD. rapt. Pros. 2, 339. squalidus: OROS. hist. 6, 2, 17 ambusto solo. stagnans: SIL. 3, 48 infuso . . . aequore. sterilis: MELA 1, 116 LVCAN. 9, 382 MART. 1, 107, 7 (*opp. pingue solum*). subiectus: TAC. hist. 3, 63 Narniae. ann. 15, 9. summus: VARRO ling. 5, 37 culmi, quod in summo -o nascuntur. MANIL. 5, 78 VAL. FL. 4, 267 STAT. Theb. 8, 730. taurifer: LVCAN. 1, 473. terrenus: LIV. 33, 17, 8. torridus: LIV. 22, 43, 10 siccitate. AMM. 24, 6, 12. totus (totis -is, toto -o): VERG. Aen. 7, 793 CVRT. 3, 8, 18 al. TAC. hist. 4, 18 al. tristis: SIL. 4, 483. turpis: Ov. ars 3, 249 sine gra-mine. trux: STAT. Theb. 12, 359 al. vacuus: Ov. Pont. 3, 1, 23 LIV. 8, 7, 9. 30, 34, 8 SEN. Phaedr. 71 SIL. 4, 271 STAT. Theb. 3, 133 (12, 11 vacans). vastus: VERG. Aen. 3, 13 VAL. MAX. 8, 7 ext. 3. uber: CIC. leg. agr. 2, 96 LIV. 30, 33, 9 COLVM. 2, 9, 1 al. udus: SIL. 8, 507. ver-nans: HIER. epist. 3, 4. virens: LVCR. 1, 18 HOR. carm. 2, 5, 6. viridis: CIC. Verr. 4, 47 VERG. georg. 3, 13 MANIL. 1, 705 STAT. Theb. 12, 656 NEMES. ecl. 1, 7 (*perviridis: MELA 2, 82*). uliginosus: COLVM. 2, 4, 3 al. ultimus: CVRT. 10, 9, 12. umens: MELA 1, 52 SIL. 11, 507 TAC. hist. 5,

14 *al.* umidus: COLVM. arb. 17,1 PLIN. nat. 25,63. *nota* STAT. silv. 4,3,21 gravatus...-os iter omne detinentes (*sc. palustres*). *in nominibus geographicis*: ENN. frg. var. 8 Campi Magni (LIV. 30,8,3. *cf.* APPIAN. Libyc. 68 τῶν λεγομένων Μεγάλων Πεδίων). CIC. Att. 12,8 utrum ipse (*Caesar*) in Fenicularium (*i. Hispanum*; *cf. Boot ad loc. et Hübner, PW III 1447*) an in Martium -um cogitet. VARRO rust. 2 praef. 6 in -os Macros (LIV. 41,18,5. 6. 45,12,11 Macros -os. COLVM. 7,2,3 S. C. de aedif. 34 fundos... in regione Muliniensi qui vocarentur -i Macri, in quibus locis mercatus agi... solitus esset). LIV. 25,16,25 ad -os, qui Veteres vocantur. PAVL. FEST. p. 144 in -is Murteis. PLIN. nat. 3,34 -i Lapidei (21,57. SOL. 2,22 lapidarios -os. CAES. AREL. testam. 90; *cf.* STRABO 4,182 πεδίων... λιθώδες. *Ihm, PW. III 1445*). CORP. IX 5541 (*Urbisalviae*) viam ad -um La<rgum> sternend(am) curave<runt>. campi Deserti: *cf. p. 218,3*.

nomina propria (praeter campos urbis Romae et fabulosos, q. v. p. 215,41. 216,32): campus: Aetolus: STAT. Theb. 9,213. Aonius: STAT. Theb. 9,32 *al.* Argestaeus: LIV. 27,33,1. Atinas: CIC. div. 1,59 *al.* VAL. MAX. 1,7,5 PLIN. nat. 2,225. Byzacius(?): PLIN. nat. 18,94 in Byzacio Africae -o. Cadmeus: STAT. Theb. 7,328. Caedicius: PLIN. nat. 11,241. Caledianus: TAB. aliment. Baeb. 3,25. Campanus: LIV. 8,23,8 PLIN. nat. 18,111. Cibalensis: ORIGO Const. 5,16. Circaeus: VAL. FL. 5,327. Cirrhaeus: STAT. Theb. 1,568. Cornetus: LIV. 8,3,17. Decianus: TAB. aliment. Baeb. 3,31. Dircaeus: STAT. Theb. 6,908. Hennensis: SOL. 5,14. Hyrcanius: LIV. 37,38,1. Iapyx: SIL. 1,50 *al.* Leborinus: PLIN. nat. 17,28 (nobilis). Leontinus: CIC. Verr. 4,47 *al.* SVET. gramm. 29. Libycus (*in agro Argeo*): PAVL. FEST. p. 121. Magnes: VAL. FL. 2,9. Marathonijs: ISID. orig. 14,4,10. Mardiensis: ORIGO Const. 5,17. Metropolitanus: LIV. 38,15,13. Mundensis: BELL. Hisp. 27,6. Naranus: TAB. fund. Volceian. 4,15 f(undus) -s Nar. m. XL. Nemeaeus: STAT. Theb. 7,117. Phlegraeus: PROP. 3,11,37. Phrygius: PROP. 2,34^b,35 SIL. 15,280. Pollentinus: CLAUD. 28,128. Pomptinus: SIL. 8,379. Priaticus: LIV. 38,41,8. Raudius: FLOR. epit. 3,3,14. Siculus: STAT. Theb. 8,62. Stellas: CIC. leg. agr. 1,20 (*ibid.* ager Campanus). 2,85 LIV. 9,44,5. 22,13,6 (*ibid.* Calenus ager). SVET. Iul. 20. Thessalicus: SEN. Tro. 877. Thriasius: PLIN. nat. 4,24. Tiburs: CATO orig. 57 HEMINA hist. 29. Tromentus: PAVL. FEST. p. 367. Veronensis (minor): ANON. Vales. 11,50. Marathon campus: NEP. Milt. 4,2 SOL. 7,19. campus Iericho: VVLG. deut. 34,3 (*similia saepius in VVLG.*). TAC. ann. 2,16 in -um, cui Idiaviso nomen. campi: Achaemenii: LVCAN. 8,224. Adrastei: IVST. 11,6,10. Aeaei: VAL. FL. 7,289. Aetoli: SIL. 1,125 *al.* Afri: VITR. 8,2,8. Alei: CIC. Tusc. 3,63 (*Hom. II. 6,201*). PLIN. nat. 5,91 HYG. fab. 57 p. 60,12. Allete<i>(Alleti<ni>?)>: ORAT. imp. Hadr. ad exerc. A 1,3 (*cf. adnot. ad. CORP. VIII 18042*). Aonii: STAT. Theb. 7,229 CLAUD. 4,3. Appuli: MART. 10,74,8. Arectai: PANEG. in Mess. 142. Arusini: FLOR. epit. 1,18,11. Bactriani: TAC. ann. 11,8. Bedriaci: IVV. 2,106 TAC. hist. 2,70. Bistonii: OV. trist. 1,10,23 CLAUD. 8,54. Bithuni: CATVLL. 31,6. Caledonii: STAT. silv. 5,2,142. Campani: LIV. 9,27,4. Canini: AMM. 15,4,1 GREG. Tvr. Franc. 10,3. *cf.* SIDON. carm. 5,376. *Ihm, PW. III 1445*. Cannenses: LIV. 22,59,8 *al.* Cauchae: PLIN. nat. 6,129. *Streck, PW. suppl. I 273*. Chaonii: VERG. Aen. 3,334. Cinyphii: STAT. silv. 4,9,32. Circumpadani: LIV. 21,35,8. Crustumini: LIV. 2,64,3. Curculionii: *v. p. 215,59*. Dardanii: ENN. ann. 358. Dauniaci: SIL. 12,429. Eoi: SEN. Oed. 115. Etausimani: GREG. M. epist. 9,194. Emathii: OV. met. 5,314 LVCAN. 1,1 *al.* Etrusci: LIV. 22,3,3. Euboici: STAT. silv. 4,4,1. Fenectani: LIV. 8,12,5. Geloi: VERG. Aen. 3,701. Hiberi: SIL. 2,185 *al.* Hyperboraei: HOR. carm. 2,20,16. Hyrgaletici: PLIN. nat. 5,113. Idaei: VERG. Aen. 7,222. Iliaci: VERG. Aen. 1,97. 10,334 HOMER. 128 *al.* DRAC. Orest. 371. Illyrici: STAT. Theb. 2,291. Inachii: STAT. Theb. 4,699. Inarimi: OROS. hist. 6,2,16. Laestrygonii: PLIN. nat. 3,89. Laurentes: VERG. Aen. 12,542. Leborini: PLIN. nat. 3,60. Leontini: PLIN. nat. 18,94 Siciliae. SIL. 14,125. Marathonii: IVST. 2,9,9. Mygdonii: HOR. carm. 3,16,42. Myrini: MART. 9,42,1. Petraei: PROB. Verg. georg. 1,12. Pharsalii: PLIN. nat. 4,29 *al.* GELL. 15,18 tit. Pheraei: VAL. FL. 1,444. Philippei (-ici, -enses): MANIL. 1,909 VELL. 2,86,2 VAL. MAX. 1,7,1 *al.* PLIN. nat. 33,39 TAC. ann. 4,35 FLOR. epit. 4,2,43 CORP. I² p. 61 IV b 10 (711) (Philippi: CAPITOL. Gord. 34,4). Phlegraei: OV. met. 6,151 PLIN. nat. 3,61 SIL. 9,306 *al.* SOL. 2,22. Phrygii: CATVLL. 46,4 (*app. Nicaeae... ager*). 64,344 (*cf. codd.*) OV. met. 13,579 SIL. 7,120. Pomptini: MART. 13,112,1. Praenestini: PLIN. nat. 19,97. Raudii: VELL. 2,12,5. Sallentini: VERG. Aen. 3,400 MELA 2,66. Santonici: AVSON. 403,2. Sarmatici: LVCAN. 8,369. Sigaei: VERG. Aen. 7,294 SEN. Tro. 75. Stellates: LIV. 10,31,12 SIL. 11,266. Tanei: ITIN. Anton. Plac. rec. A et B 43. Taurinates: PANEG. 9,6. Taurini: SIL. 3,646. Thebaici: VITR. 8,2,6. Themiscyrei: SALL. hist. frg. 3,73 ISID. orig. 14,3,37. Tiberiani: LIB. col. I p. 218,9 *al.* Troiani: VITR. 8,3,14. Vindonii: PANEG. 7,4. Zmyrnaei: SOL. 40,15.

c. gen. locum significante: VARRO rust. 1,7,10 -os Roseae Italiae... esse sumen (PAVL. FEST. p. 283 PLIN. nat. 17,32). VERG. georg. 1,492 Haemi. Aen. 7,721 Hermi -o aut Lyciae flaventibus arvis. 10,581 Phrygiae -os. CVLEX 323 Dardaniae. HOR. carm. 1,37,19 nivalis Haemoniae. 1,7,10 Larisae... opimae. epist. 2,3,5 Asiae. LIV. 30,33,9 Italiae (TAC. ann. 1,79). 31,41,7 Thessaliae (32,15,5 *al.* IVV. 8,242). PORPH. Hor. epist. 2,2,49. LIV. 37,19,8 agrum opulen-

tum, quem vocant Thebes -um (*cf. MELA 1,91. LIV. 44,23,3 in -o, quem Meleona vocant*). CVRT. 3,2,3 Mesopotamiae (3,8,2 *al.*). 6,5,24 Themiscyrae. 9,2,23 Arbelae. MELA 3,40 Armeniae. LVCAN. 4,552 Phasidos. 7,535 Pharsaliae. 8,42 Emathiae (9,15). PETRON. 122,155 Hesperiae. PLIN. nat. 4,7 Cirrhaei Phocidis. 18,94 *v. p. 219,18*. 19,145 superioris Germaniae. VAL. FL. 7,607 Libyes. SIL. 16,90 telluris Hiberiae. 17,264 Cannarum. 17,331 Argyripae. 17,600 Gargani. ITALIA Ios. 11,17 (Lugd.) -os Libani (VVLG. planitiem). PANEG. 7,6 Vindonissae -os. AVIEN. orb. terr. 1353 -os Gangetidis orae. VVLG. Ios. 12,7 in -o Libani. Iudith 2,17 Damasci. Ier. 39,5 solitudinis Ierichontinae. I Macc. 4,15 in -os Idumaeae. HIER. epist. 108,13 p. 704 Galilaeae. *nota* INSCR. Notiz. degli scavi 1888 p. 228 genio saccariorum salarior(um) totius urbis camp(i) sal(inarum) Romanarum. *cf. Hülsen, PW. III 1447. adde haec*: OV. fast. 4,462 e -is..., Henna, tuis. 6,722 in -is, Algida terra, tuis. LVCAN. 10,545 ad -os, Epidamne, tuos. VERG. Aen. 3,11 -os, ubi Troia fuit. *c. gen. populi*: VARRO Men. 427 Scytharum...-is. LIV. 34,25,4 Argivorum. GRAT. 36 Tuscorum. CVRT. 6,4,17 Amazonum. LVCAN. 10,293 Aethiopum (CLAUD. 18,178 *al.*). SIL. 16,365 Vettonum. 17,448 Garamantum. RAVENN. p. 176,1 *in Ponto*: Campi Campanidon (? *cf. Tomaschek, PW. III 1445*). *c. gen. personae*: LIV. 25,12,5 Diomedis (25,12,7 PAVL. FEST. p. 75 SIL. 8,241). PERS. 2,36 *v. p. 213,58*. PLIN. nat. 10,122 in -o Rediculi appellato. VVLG. Am. 1,5 disperdam habitatorem de -o idoli.

substantiva: campi: agger: LVCAN. 7,649 STAT. Theb. 2,708. aequora: ENN. ann. 137 LVCR. 3,1002 NEMES. cyn. 269 AVIEN. orb. terr. 855. CIC. div. 1,93 in -orum patentium aequoribus. aequor: VERG. Aen. 7,781 aequore -i (*cf. 12,710*). SIL. 5,376 STAT. Theb. 10,739. APVL. mund. 4 -orum aequore. ambitus: TAC. ann. 14,34. amplitudo: AMM. 31,12,13. area: OV. met. 10,86 planissima (15,297). certamen: SIL. 10,471. cervus *sim.*: VVLG. cant. 2,7 *al.* conditor: STAT. silv. 4,3,72. decursio: VEG. mil. 2,22. doctor: *v. campidoctor*. dorsa: CLAUD. carm. min. 26,54. facilitas: TAC. ann. 15,17. firmitas: VAL. MAX. 3,2,10. flos: VVLG. cant. 2,1. fructus: LIV. 2,5,3. fundamina: CLAUD. rapt. Pros. 2,164. gramen: SIL. 7,289 STAT. silv. 5,3,24. *al. cf. sub B2*. immensitates: CIC. nat. deor. 2,98. intervallum: LIV. 2,50,5. iugerum: STAT. Theb. 1,568. 6,678 MART. 3,31,1 AVIEN. orb. terr. 306 CLAUD. rapt. Pros. 2,339. latitudo: TAC. hist. 5,14 VVLG. deut. 34,3. latus: OV. met. 10,674. limes: LVCAN. 7,298. ligna: VVLG. psalm. 103,16 *al.* longitudo: LIV. 28,33,14. margo: STAT. Theb. 8,730. pabula: LVCAN. 3,385. pascua: TIB. 3,9,1. pecora: VVLG. psalm. 8,8. placiditas: AMM. 27,4,3. plaga: VAL. FL. 5,327. planities: VITR. 8,1,7 SEN. dial. 6,18,4 PLIN. nat. 2,160. 162 APVL. flor. 10 p. 41 AMM. 21,10,4 *al.* EVSTATH. Bas. hex. 6,9 p. 932^b. prata: ENN. ann. 516 caerulea laetaque. pulvis: VERG. Aen. 11,866 VAL. FL. 4,267 STAT. Theb. 3,133 *al.* rivus: APVL. flor. 21 p. 99. spatium: CIC. nat. deor. 2,161 spatia frugifera atque immensa. SEN. dial. 10,17,2 *al.* SIL. 4,284. 14,508 MART. 3,58,4 APVL. met. 8,15 AMM. 17,13,22 *al.* ORAT. imp. Hadr. ad exerc. A 1,6 statio: LVCAN. 5,470. spectacula: CLAUD. 5,63. tempestas (cruenta) *sc. pugna*: CLAUD. 7,75. vastitas: FLOR. epit. 3,11,7. uber (*cf. οὐδ'αρ ἀρούρης*): COLVM. 10,90 putria maturi solvantur ut ubera -i (*i. ut campus in ubertatem putrescat? Schneider*). SIL. 4,545 divitis uber -i. AVIEN. orb. terr. 1279. vestigia: STAT. Theb. 7,268 *al.* via: VVLG. Iudith 15,2. uligo: SIL. 8,379. umor: COLVM. 10,50. *c. neutr.*

adi. pro subst.: aequum: LIV. 5,38,4. aperta: SIL. 8,556 AVSON. 436,4 AMM. 27,2,8. avia: STAT. Theb. 10,389. devia: STAT. Theb. 6,454 (*opp. recta*). 9,877. exiguum: LIV. 27,27,3. glebosa: APVL. met. 1,2. inania: SIL. 4,136. medium, media: OV. fast. 3,219 LIV. 4,18,3 *al.* SIL. 9,271 TAC. Agr. 35 ann. 1,61 VVLG. Is. 41,18 *al.* mollia: AMM. 24,1,2 *al.* obliqua: LIV. 9,35,7. patens: ALF. AVIT. carm. frg. 2,3. plana: LACT. inst. 7,3,25 AMM. 24,1,2 *al.* recta: *v. l. 57*. supina: AMM. 22,15,7. ultima: OV. fast. 2,215.

II de alijs rebus planis: A de mari, stagnis, *sim.* (*i. q. aequor*. GLOSS. *v. p. 212,14*): PLAVT. Trin. 834 caeruleos per -os. LVCR. 5,488 augebat mare manando -osque natantis (6,405 liquidam molem -osque natantis. 6,1142; *cf. 6,262 -osque natate. cf. sub nato*). VERG. georg. 3,198 segetes altae -ique natantes. Aen. 6,724 terras -osque liquentis. 10,214 -os salis aere secabant *navigantes*. OV. met. 1,41 flumina...-o... recepta liberioris aquae. 11,356 latarum...-os... aquarum (*cf. p. 212,49*). VAL. FL. 4,726 hiemem...unda per omnem aut -o iacet aut tumido riget ardua fluctu. 5,307 canis ubi tollitur omnis -s aquis (*cf. Langen ad loc.*). SIL. 14,253 caeruleis...-is pascentia...cete. 14,368 navali claudens umentem indagine -um. CYPR. GALL. gen. 304 super aequoreum -um. HIER. epist. 14,6 magnos hic -s (*sc. aequor*) montes habet. SIDON. epist. 2,2,16 pelagi mobilis -s. SEDVL. carm. pasch. 3,235 libera per vitreos movit vestigia -os. op. pasch. 1,9 lubrici salis -os. PAVL. PETR. Mart. 2,416 immensus placidarum -s aquarum *sim.* 5,781. CASSIOD. var. 1,21,3 -os liquidos (CORIPP. Iust. 3,293). CORIPP. Ioh. 2,432 -is aequoreis. *nota* MANIL. 5,427 vada mentitus *natans* reddet super aequore -um. AVG. serm. ed. Mai 40,1 populus domini marino -o unda<s> sulcabat.

B de varijs rebus solidis: TITIN. com. 160 velim ego osse arare -um cereum (*i. tabellam*). AVSON. 396,49 fac -um replices, Musa, papyrium (396,48 area). DIOM. gramm. I 462,23 (*in aenigmate de mensa*)

ligno in -o. MART. 10, 83, 3 latum nitidae... calvae -um temporibus tegis comatis. SIDON. carm. 22, 4 Cyclopa... portantem frontis -o... transfossi luminis antrum. Ov. ars 2, 135 'campus erat' inquit *Vlixes in narratione*, campumque facit (*sc. levi virga in arena litoris*). QVINT. inst. 12, 2, 14 parva quaedam animalia in angustiis mobilia -o deprehenduntur. TERT. resurr. 30 statum Iudaeorum... dispersum in -o orbis.

C de aëre, caelo: VERG. Aen. 6, 887 tota passim regione vagantur aëris in -is latis (*cf. Norden comm. p. 23. AVSON. 325, 1. Ov. met. 6, 694 cum fratres caelo sum nactus aperto: nam mihi -s is est. MANIL. 5, 99 Bellerophonti caelum -s fuerat. MART. CAP. 2, 149 quid haec aëria latitudo atque atomis perlucens concurrentibus -i animantum gerant. 2, 200 immensos luminis -os aetheriaeque tranquillitatis. CORIPP. Ioh. 7, 441 aethereos... -os. 2, 252 sidereos (3, 215). CASSIOD. gramm. VII 209, 25 duodecim signa caelestia totius nobis circuli -os (-um *al.*) solida rotunditate concludunt.*

III de rebus incorporeis (imagines et translationes, desumptae maxime de certaminibus campi Martii vel de bellis):

RHET. Her. 4, 10, 15 montis belli fabricatus est, -os sustulit pacis. CIC. Caecin. 84 sin... me ex hoc, ut ita dicam, -o aequitatis ad istas verborum angustias... revocas. Mur. 18 nullum... vobis sors -um dedit, in quo excurrere virtus... posset. Phil. 14, 17 magnus est in re publica -s, ut... dicere Crassus solebat, multis apertus cursus ad laudem. de orat. 2, 84 aliud... pugna et acies, aliud ludus -sque noster (*sc. oratoris*) desiderat. 3, 70 ex ingenti quodam oratorem immensoque -o in exiguum sane gyrum compellitis. 3, 124. top. 45 latior est -s illorum (*neutr.*) ac. 2; 112 -s, in quo exsultare possit oratio. off. 1, 61 rhetorum -s de Marathone. Att. 5, 15, 1 non habet satis magnum -um ille tibi non ignotus cursus animi mei. CATVLL. 68, 67 *Allius* clausum lato patefecit limite -um mihi et amoribus meis. PROP. 2, 10, 2 -um Haemonio... dare... equo. Ov. am. 3, 15, 16 aurea de -o vellite (*Amor et Venus*) signa meo (*i. ingenii mei*). trist. 2, 327 tenuis mihi -s aratur, illud (*Caesarem canere*) erat magnae fertilitatis opus. SEN. dial. 7, 22, 1 cum... in divitiis... temperantia... -um habeat patentem. 9, 4, 4 latiore virtuti -um dare. benef. 5, 12, 2 quibus (*ingeniis*)... -s, in quo vagentur, sternendus est. STAT. Ach. 1, 793 -o maiore exercita virtus. silv. 4, 7, 1 lato satiata -o (*Thebaidos*)... Erato. QVINT. inst. 4, 2, 39 velut -um nacti expositionis. 5, 14, 31 feratur... non semitis, sed -is eloquentia. 12, 9, 2 oratio... aequo congressa -o totas vires... explicabit. Ivv. 1, 19 hoc (*i. saturae*)... decurrere -o. TAC. dial. 39, 8 quo modo nobiles equos cursus et spatia probant, sic est aliquis oratorum -s, per quem nisi liberi et soluti ferantur, debilitatur ac frangitur eloquentia. PLIN. paneg. 31, 1 tuis laudibus... materiam -umque praesterni (*prost-codd.*) 70, 8 patet... omnibus honoris et gloriae -s. APVL. apol. 55 quantus... -s calumniis hoc Aemiliani tramite aperiatur. TERT. ieiun. 17 de -o laxissimae disciplinae... venis. anim. 18 p. 329, 13 de deo suo quoque -o experiemur cum haereticis. EDICT. imp. Diocl. 2, 8 avaritia, quae velut -is quada(m) in mensitate diffusis tener(i) non poter(at). NOVATIAN. trin. 6 p. 895^c figuram divinae maiestatis... suis... interminatis magnitudinis (ut ita dixerim) -is sine ullo fine diffundimus. 28 p. 942^d -s... et quidem latus ac fusus aperiatur, ... haereticum... si agitare voluerimus. LACT. inst. 3, 17, 1 ut eos (*philosophos*) fugientes atque deiectos nostro -o insequamur. 5, 4, 8 in hoc veritatis -o. PRISCILL. tract. 10, 132 p. 97, 7 incorruptae beatitudinis per haec -s aperitur. AMBR. virg. 3, 7, 34 -um castitatis tenebant. HIER. epist. 22, 11 in -o... erroris. 48, 12 patet -s, stat e contra acies, adversarii dogma manifestum est. 77, 6 se laudum eius -s aperiret. 82, 1 per varios scripturarum -os more apum volans. 102, 2. 115, 1 in Zach. prol. p. 777/8. in Os. prol. p. 820^a quos in prophetarum huius -o habuerim praecursores. RVFIN. patr. 5, 3 qui -os animae suae cordisque sui novalia... verbi dei aratro... sulcat. hist. 1, 1, 4 rationabilibus -is doctorum flosculos decerpentes (*ἐκ λογικῶν λειμώνων... ἀκανθισάμενοι φωνάς*). CLAVD. 17, 262 ingeniis patuit -s. AVG. civ. 21, 6 p. 498 de... isto fano... non solum in nullas coartamur angustias, verum etiam latitudinis nobis -s aperitur. serm. ed. Mai 57, 1 pratum nobis liliorum... Christus in euangelico -o plantavit. c. Iul. 5, 13, 49 te... -os quaesisse verborum, ubi ventose atque inaniter curreres. PETR. CHRYS. serm. 42 p. 318^c misericordia arat caeli -os. EVCHER. form. 3 p. 14, 16 -i sancti sive scripturae divinae eo quod pastum animarum praebent (*psalm. 64, 12*). PROSP. carm. de ingr. 123 *flumina librorum* -is... animorum certant vitalis doctrinae immittere rivos. PS. PROSP. carm. de prov. 851 aspera vitam dat via nec -o capitur, sed fine corona. SIDON. epist. 1, 9, 1 quae (*publica serietas*) rebus actitandis ianuam -umque patefecit. 1, 11, 13 hoc iurgio satiricis -s aperitur. 9, 9, 11 per tanta te genera narrandi toto latissimae dictationis -o secutus. CLAVD. MAM. stat. 2, 12 p. 151, 8 amplissimos -os latissimae quaestionis. VICT. VIT. 1, 11 eloquentiae, quod ubertim per omnes -os ecclesiae decurrebat, ... siccatum est flumen. CASSIOD. inst. div. 32 *expositores scripturarum* sunt florigeri -i, caelestis paradisi poma suavia. ENNOD. carm. 1, 4, 61 rara per immensos saeculorum... -os coniugii messis est. dict. 2, 3 p. 431, 13 cuius merita orationis -um postulant. 13, 1 p. 464, 19 per rhetoricos -os litterarum miles iudicis fit favore sublimior.

syntactica: ubi? campo: VERG. georg. 1, 402. 3, 353. 4, 11 Aen. 10, 539 etc. TAC. ann. 4, 74. 12, 36 etc.; *cf.* QVINT. inst. 12, 2, 14. *c. epitheto:* CATVLL. 55, 3 te -o quaesivimus minore, te in circo eqs.; *cf.* LVCR. 5, 952 BELL. Afr. 18, 3. 40, 6 toto -o (85, 3 Liv. 27, 41, 10. saepe). VERG. georg. 2, 280 *al.* Aen. 7, 721 torrentur aristae... Hermi -o. PROP. 2, 23, 6 etc. in -o: ENN. ann. 369 CATO orig. 57 etc.

semper in -o Martio (Martio -o) *sim.* campis: ENN. ann. 285 densantur -is... tela. 474 it... -is agmen. LVCR. 5, 603 quam late... fons... -is... redundet (6, 712). 5, 1373 VERG. georg. 1, 210. 314 *al.* SEN. Phaedr. 167 COLVM. 3, 1, 3 (*dat.?*) etc.; *cf.* QVINT. inst. 5, 14, 31.

c. epitheto: ENN. ann. 358 Dardaniis -is... perire. VARRO Men. 427 incolens Scytharum... -is (*dat.?*). CAES. Gall. 3, 26, 6 VERG. Aen. 1, 97 *al.* 7, 793 totis... -is (CVRT. 3, 8, 18. saepe). HOR. carm. 1, 22, 17 etc. in -is: ENN. ann. 472 PLAVT. Mil. 13 etc. campi? SIL. 2, 441 it liber -i (-is *V*) pastor. unde? campo, -is: BELL. Afr. 18, 5 hostibus... -o pulsus 40, 5. VERG. georg. 4, 186 decedere -is. HOR. carm. 3, 8, 24 *al.* Liv. 2, 30, 9 etc. e campo, -is: Liv. 3, 61, 8 exigit e (de *MV*) -o. 3, 69, 8 VAL. MAX. 4, 6, 4 etc.

synonyma (de oppositis cf. p. 215, 60): (aequor), ager (*distinctur a campo*): CIC. leg. agr. 2, 96 Phil. 3, 22 div. 1, 79 CATVLL. 46, 4 VERG. georg. 2, 274 AETNA 312 Liv. 9, 44, 5. 37, 19, 8 CVRT. 3, 10, 10 *al.*), aperta (TAC. ann. 2, 17), (area), arva (*adde* LVCAN. 8, 369 VAL. FL. 7, 607 SIL. 3, 664. 5, 113. 6, 316 *al.* STAT. Theb. 2, 503, 5, 3), planities (*adde* SIL. 4, 483), planum solum (LVCAN. 8, 369), plana (*adde* PLIN. nat. 4, 80), rura (SIL. 3, 467. LVCAN. 8, 369. 10, 330 aperta), (solum). *cf.* campestris. *derivata:* campanus, campaneus, campellus, campensis, campester, campicellus, campio, Campitae, campulus. *composita:* campicursio, campidoctor, campigeni. *Hey.*

camso v. campso. camtēr v. campter.

camum, -ī n. [*vox peregrina. Th.*]. *nomen potionis peregrinae (cf. locos ab Holdero, Altcelt. Sprachsch. I p. 728, citatos). masc. camus* DIOSC. 2, 70. GLOSS. III 315, 68 *πόμα τὸ ἐκ κριθῶν*. [*cf. francog. vet. cambe. M.-L.*] VLP. dig. 33, 6, 9 pr. nec -um nec cervisia continebitur vino legato nec hydromeli. EDICT. imp. Diocl. 2, 11 cervisiae, -i, zythi. DIOSC. 2, 70 *furta* quae dicitur hordeo infuso, quem aliqui -um vocant quem pro vino multi utuntur, dolorem capitis commovet eqs. *Mbr.*

camurus, -a, -um [*orig. inc., fort. cf. c. gr. καμάρα. de nominibus Camurius, Camurenus, Camurinus, Camurtius, Camurcius v. W. Schulze, Eigennamen p. 141. Th.*]. *formae:* camur v. l. 41. camerus v. l. 45. 54. camirus v. l. 48. 54. PAVL. FEST. p. 43 camera et -i boves a curvatione ex Graeco dicuntur (ISID. orig. 12, 1, 35 -r enim verbum Graecum curvum significat. 15, 8, 5). SERV. georg. 3, 55 -is id est curvis, unde et camerae appellantur (GLOSS. V 11, 18. 175, 3. 618, 11 camirus). SERV. auct. *ibid.* -i boves sunt qui conversa introrsus cornua habent (GLOSS. V 549, 54). NON. p. 30, 7 camerum obtortum, unde et camerae, tecta in curvitate formata (GLOSS. V 650, 1). MACR. sat. 6, 4, 23 -is peregrinum verbum est, id est in se redeuntibus. GLOSS. Plac. V 52, 9 camiris introrsum respicientibus croce (cornibus?), unde camiris cornibus... camiris cornua flexibus rotunda. IV 213, 35 camuribus (*l. camuri boves*) brevibus cornibus (V 275, 9). II 96, 50 camuris *ἀγνός (?) ταῦρος*. VERG. georg. 3, 55 et -is (camyris *M²*) hirtae sub cornibus aures boum. AVIEN. Arat. 429 ignis utrimque sic -is ardet protractibus. PRVD. perist. 12, 53 tum -os (*v. l. camyros, cameros, camiros*) hyalo insigni varie cucurrit arcus.

camus, -ī m. [*a gr. κημός, dor. καμός tractum. Th.*]. *in codd. scribitur etiam cham-*. n. chamum v. l. 69. GLOSS. III 241, 10 -s κημός. II 578, 11 cilo(ter) -s capistrum. *fiscella:* [ACC. trag. 302 quid cesso ire ad eam? em praesto est: -o collum gravem *dub.*]. ITALIA I Cor. 9, 9 (cod. d) non -um mittes bovi (*ὁ κημώσις [deut. 25, 4 φημώσις] βοῦν*, VVLG. non alligabis os bovi). ITALIA psalm. 31, 9 (omnes codd.) in freno et -o maxillas eorum constringe (*ἐν χαλινῷ καὶ κημῷ*, VVLG. in -o et freno; *cf.* AMBR. hex. 6, 3, 10). Ezech. 19, 4 (Hier. in Ezech. 19, 4 p. 218 *cf.* p. 219) adduxerunt leonem in -o in terram Aegypti (*ἐν κημῷ*, VVLG. in catenis). VVLG. IV reg. 19, 28 ponam... circum in naribus tuis et -um (*χαλινόν*) in labiis tuis. prov. 26, 3 flagellum equo et -s (*κέντρον*) asino. PS. RVFIN. in psalm. 33, 3 *iumenta* domantur frenis, -o, verbere. ISID. orig. 20 (de instrumentis equorum), 16, 2 -s *nullo interpretamento*. CHIRON. 544 si iumentum (mentum) iuxta colomellos, ubi chamum sedet, eo loco fregerit. [*ital. camo. M.-L.*]

*canaba, -ae f. [*orig. inc., nisi tractum est a gr. κάν(ν)αβος, quamvis differant significationes traditae. Th.*]. *de scriptura: hic illic cannaba ut CORP. VI 1585^b VICT. VIT. 2, 35. kanaba: CORP. p. III 940, 19 XIII 1954. canapa: CORP. III 4850. cf. Ruggiero, Diz. epigr. II p. 59 sqq.; Schulten, PW. III 1451 sqq. [ital. canova. M.-L.]*

l. i. q. tabernaculum: CORP. VI 1585^b, 8 (*saec. II ex.*) aedificare loco -ae a solo iuris sui pecunia sua. *ibid.* 16 tegulas omnes et in-pensa(m) de casulis item -is et aedificiis idoneis... ut ad voluptatem suam hospitium sibi extruat. VICT. VIT. 2, 35 ubi -a mansionis erat praeparata. *latiore sensu vicus stativis vicinus:* CORP. III p. 940, 19 (*a. 142*) act(um) kanab(is) leg(ionis) XIII g(eminiae). *cf.* p. 959, 18. III 6166 (*aet. Hadr.*) c(ives) R(omani) cons(istentes) ad canab(as) leg(ionis) v *cf.* 7474 consisistentibus in -is Aelia. III 4850 in canapa leg(ionis) interfecto a barbaris. XIII 5967 (*saec. II aut III*) (G)enio

vici ca(n)abar(um) et vi(ca)nor(um) canabensium. 1954 negotiat(ori) vinari(o) Lugud(uni) in kanabis consist(enti). cf. INSCR. Comptes rendus de l'acad. d. inscr. 1904 p. 446 negot(iator. vinar.) in canab(is). 2 i. q. cella vinaria, penaria; cf. GLOSS. V 595,69 -a: came(r)a post cenaculum. Ps. AVG. serm. 141,2 si et horreum et -am et cellarium annis singulis replemus, unde . . . cibum habeat caro nostra (cf. SERM. Corp. Vind. 21 p. 286,9). 270,5 ut vinum et oleum reponatur in -a. ENNOD. carm. 2,43 tit. ante -am.

canabarius, -i m. a canaba. i. q. canabensis: INSCR. Korresp.-Bl. d. Westd. Ztschr. 1905 p. 101. 194 I. O. M. pro <sa>K(ute Neronis) Clau(d)i Caesaris . . . canaba(ri) pub(l)ice . . . CORP. XIII 6730 actor <et> canabari(i) ex voto. **canabaria**, -ae f. quae cellam (cf. supra l. 4) custodit: CAES. AREL. reg. virg. 28 si transmissum vinum fuerit . . . posticiariae accipiant et canavariae tradant. NOT. Tir. 110,34^a.

***canabensis** a canaba. canabarum incola, ubique subst. praeter CORP. XIII 5967 v. l. 1. CORP. III 1008 (saec. II) Fortunae Aug. sac. et Genio -ium L. Silius Maximus . . . magistra(n)s primus in can(abis). 1100 de<curio> kanab(ensium) leg. XIII G. XIII 6780 (a. 255) pro s<al(ute)> canabe(nsiu)m ex v<o>to.

canabula, -ae f. [orig. inc., nisi ductum est a canaba; v. Mommsen, Hermes 7, 304. Th.]. canalis ad agros siccandos, quem gromatici inter signa terminalia referunt (cf. Rudorff, Schriften der röm. Feldmesser II p. 269): LIB. col. I p. 227,14 delimitatio est vel -a et noverca, quod tegulis construitur. col. II p. 255,22 termini . . . -ae vel novercae, muri, macheriae, putea. sic aut sim. passim.

canacem v. acinaces.

? **canachenus**, -i m. ARNOB. nat. 6,23 quae fana ad ultimum nudaverint fures et . . . canacheni (Commageni Zink., cacomechani Vahlen).

canäle v. p. 224,3.

canaliculus, -a, -um a canalis. PLIN. nat. 33,68 v. l. 76.

canaliclarius, -i m. [a canaliculus. Th.]. qui canales struit: CORP. VI 231 genio sancto castrorum peregrinorum Aur. Alexander <c>analiclarius.

canalicola, -ae m. a canalis et colere. PAUL. FEST. p. 45 -ae forenses homines pauperes dicti, quod circa canales fori constiterunt (cf. p. 224,50 sqq.).

canaliculatus, -a, -um [a canaliculus, canalicula. Th.]. striatus: PLIN. nat. 19,119 semina plurimis rotunda . . . quibusdam angusta et -a (caniculata Q). huc pertinere videntur etiam 27,78 thelypteris foliis ad radicem -a (sic Barb., caniculata codd.). 9,130 purpura . . . -o (sic Dal., caniculato codd.) procurrente rostro et canaliculi (sic Dal., canicula F² in lac., caniculi cett. codd.) latere introrsus tubulato, qua proseratur lingua.

adv. **canaliculātīm**: PLIN. nat. 9,103 de varietate concharum: distinctione virgulata . . . -im (sic Dal., cunic- a, canic- r) pectinatim divisa, imbricatim undata.

canaliculus, -i m. a canalis diminutive. 1 i. q. canalis sub 1 a p. 224,11: VARRO rust. 3,5,14 cantrices quibus aqua ministratur per -um. COLVM. 8,10,5 -i milio repleti. 8,15,6 perpetuus -s humi depressus . . . per quem . . . misti cum aqua cibi decurrant. 9,14,15 apibus fame laborantibus ad ipsos aditus in -is vel contusam et aqua madefactam ficum . . . praebere. cf. p. 224,52 sqq.

VITR. 7,1,7 tegulae bipedales . . . habentes singulis coagmentorum frontibus excisos (sic Ioc., excelsos GH) -os digitales (PALLAD. 6,11,2). nota: de interiore rostri forma v. supra l. 42 sqq. 2 technice:

triglyphorum pars cava: VITR. 4,3,5 secundum eam (sic Ioc., earum GH) regulam -i ad normae cacumen imprimantur. pars machinae ad confectam viam metiendam: VITR. 10,9,3 in . . . tympani theca . . . fiat foramen unum habens -um, qua calculi, qui in eo tympano impositi fuerint . . . in redae capsum et vas aeneum quod erit suppositum singuli cadere possint. 10,9,7,8. pars catapultae, per quam machina ad impellendum telum movetur cf. p. 225,45. VITR. 10,10,3 -i, qui graece σφραγξ dicitur, longitudo foraminum XVIII. apud medicos (cf. p. 225,39 sq.): CELS. 8,8,1 si plura fragmenta sunt, excipienda sunt ex ferula facto -o eodemque intus incerato. 8,19 potest . . . summus articulus -o aliquo contineri. fem. **canalicula**, -ae. NON. p. 198 canalis masculino . . . feminino Lucilius (1127) hypo<co>risticos -am dicit. GELL. 17,11,2 duas esse quasi -as quasdam vel fistulas . . . per earumque alteram deduci delabique in stomachum esculenta. [port. quelha. M.-L.]

compositum: semicanaliculus. deriv.: canaliclarius, canaliculatus.

canallēnsis, -e a canalis. PLIN. nat. 33,68 quod puteis foditur, canalicium aurum vocant, alii -e. 33,80 scobes hae (electri) reperiuntur in -i auro.

*1. **canālis**, -is (de genere v. l. 81 sqq.) [sunt qui a canna ductum putent. Th.]. ISID. orig. 15,8,16 -is ab eo quod cava sit in modum cannae. in versione graeca: GLOSS. iurispr. cod. Paris. gr. 1357^a κανάλης ἀγωγὸν ὕδατος. de genere: SERV. georg. 3,330 -is melius genere feminino quam masculino proferimus (ISID. orig. 15,8,16 cf. GLOSS. V 550,1). NON. p. 198 -is masculino Gadullius Gallicanus (v. p. 225,81 sqq.). fem. : CATO agr. 18,6 (18,2 masc. codd.) VARRO rust.

3,5,2,3,7,8,3,11,2 frg. Serv. georg. 4,265 cf. p. 225,3. masculin. CATO agr. 18,2 (codd.) et inde ab aetate Augustea (LIV. 23,31,9 PAUL. FEST. p. 113 VITR. saep.). neutr. canale: PS. VARRO sent. 91 GLOSS. III 467,57. de formis: -ium: GLOSS. II 391,2. -ia v. p. 225,69.

5 de abl.: praeter APVL met. 6,18 et VEN. FORT. Mart. 3,114 ubique abl. -i legitur (cf. VARRO frg. Char. gramm. I 122,27 dicimus . . . ab hoc -i). perraro in codd. cannalis, ex. gr. PLIN. nat. 25,48 CHIRON 959. verbum praecipuum orationis solutae (singulis locis: PLAVT. STAT. silv. SIDON. binis locis: VERG. georg. CALP. ecl. ter: AETNA) legitur inde a PLAVTO. [ital. canale, francog. chenal. M.-L.]

10 1 proprie: a meatus aquae (saepius arte factus): GLOSS. ζῶης, ζῶαξ, ὄχετος (ita Herald. ποταμὸν ἔχοχετος codd.), ζῶα, ἔξοδος, σωλήν δη- μῶσιος, ἀγωγός, ὑδρη(ο)χῶος, ὑδροχῶη, χαράδρα, εἰδῆρον, aquae ductus.

15 S. C. Frontin. aq. 124 alveus . . . plumbatis -bus per spatium interrupti ductus. CAES. civ. 2,10,6 -bus aqua immissa. VERG. georg. 3,330 currentem ilignis potare -bus undam. AETNA 128 quod nisi (si codd.) diversos emittat terra -es hospitium fluviorum (fluvium codd.). VITR. 8,6,1 ductus . . . aquae fiunt . . . rivis per -es structiles (8,6,5). 8,6,3 in suo (tofo aut saxo) sibi -is excidatur al. PAUL. FEST. p. 113 in-

20 lices -es, in quos aqua confluit in viis lapide stratis. EDICT. imp. Aug. de aq. Venafr. (Corp. X 4842) 14 resarcire . . . fistulas, -es, tubos ponere. CELS. 1,4 id (caput) bene largo -i . . . subicere (4,12). SEN. nat. 3,11,2 amisso -i suo flumina. 3,20,4 fere sulphuratam aquam circa -es suos rivosque durari. 3,27,8 quibus (Rheno et Danubio) torrens etiam in -i suo cursus est. 4,2,6 incolae Nili tenuissimos -es tenent.

25 4,2,8 manu . . . -bus factis . . . per totam discurret Nilus Aegyptum (AMBR. hex. 3,2,9 -bus manu artificis derivata aqua). MELA 3,40 undam ultra quam -em habet evehat Araxes. PLIN. nat. 33,74 convalles et intervalla substructis -bus iunguntur. 33,76 per praerupta suspenduntur -es. FRONTIN. aq. 19 Tepula . . . proprio -i et nomine venit (67). SVET. Claud. 20 -em lacus Fucini absolvit aegre. APVL. met. 6,14 angusti -is exarato (exarto codd.) contacti fontes tramite.

30 VLP. dig. 18,1,49 fistulae et -es . . . quasi pars aedium ad emptorem perveniunt (33,7,12,24. 43,21,3,2). CET. FAV. 6 p. 293,14 roboreis -bus aquae ductus componatur al. AMM. 24,6,1 id Naarmalcha flumen Traianus . . . egesto solo fodiri in modum -is amplissimi . . . curaverat. SIDON. epist. 2,2,8 fluvium de supercilio montis elicium -busque circumactis . . . curvatum. carm. 22,185 amnis patulis . . . -bus actus.

35 GILD. Brit. 11 chron. III p. 32,4 stante diu arca prope glareas testamenti in medio Iordanis -i. CORP. IX 4130 -es vetustate corruptos et dissipatos restituerunt. XI 3895 e regione piscinae et -is usque ad ariam. nota: APVL. met. 11,11 eius (urnulae) orificium non altiuscule levatum in -em porrectum longo rivulo prominebat. de parte maris: MELA 1,101 exituri . . . in Pontum pelagi -is angustior Europam ab Asia . . . disterminat, Thracius . . . Bosporus. PLIN. nat. 6,82 mare interest vadosum . . . certis -bus ita profundum, ut nullae anchorae sidant (SOL. 53,5). SOL. 32,43 Alexandria . . . tribus . . . tantum

40 -bus admittit navigantes (cf. HEGES. 4,27,45). nota de Alpheo: STAT. silv. 1,2,205 flumina demerso trahit intemerata -i. speciatim: cloaca: PLAVT. Curc. 476 in medio foro propter -em, ibi ostentatores meri (LIV. 23,31,9. PAUL. FEST. p. 45. TERT. pall. 5 -es non odore. fortasse huc pertinet CORP. IX 4903). alveus aquarius, unde bestiae bibunt et edunt; cf. GLOSS. II 462,13 ὑδρηχῶος aquarius -is.

45 VARRO rust. 3,5,2 in hoc tectum ornithonis aquam venire per fistulam et eam potius per -es angustas serpere. 3,7,8 cibus apponitur circum parietes in -bus (3,11,2). COLVM. 6,23,2 vaccis affert salubritatem iuxta consaepum saxis et -bus sal superiectus (7,3,20 de ovibus). 7,10,7 puteis extracta et large -bus immissa praebenda sunt suis pocula. 7,10,8 si fabricantur -es ex tamaricis (-us S) e trunco, repleanturque aqua, et sitientibus suis admoveantur. 8,3,8 qui aut aqua replentur aut cibo plumbei -es, quos magis utiles esse ligneos aut fictiles compertum est. COLVM. 9,5,5 praeterfluens unda vel putealis -bus immissa apinario. 9,13,5 medicamentum apibus ligneis -bus apponi (cf. PLIN. nat. 24,104 samolum herbam iubent

50 legi . . . contra morbos suum boumque . . . neque alibi quam in -i deponere, ibi conterere poturis. CHIRON 957 medicamentum suis disparges de -i ligneo. 959 in -es incito) COLVM. 9,13,7 harundinis infusi -bus . . . cibi. VVLG. gen. 24,20 effundens . . . hydriam in -bus (יָדֵי, ποτιστήριον). 30,38. 30,40 posuit virgas in -bus ante oculos arietum (HIER. in Ezech. 14,45 p. 568). exod. 2,16 impletis -bus adaquare cupiebant greges. HIER. in Ezech. 14,45 p. 567 quorum alterum de irriguis, alterum de -bus sive piscinis sonat. hebr. יָדֵי translate est

55 i. q. cincinnus: cant. 7,5 אֶסֶר בְּרִיקָהּ קִיָּץ, quod male vertitur VVLG. comae capitis tui sicut purpura regis, vineta -bus, debuit rex vinctus -bus (i. cincinnis amicae; aliter LXX βασιλεὺς δεδεμένος ἐν παραδρομαῖς). ad irrigandos hortos: VITR. 10,4,2 supposito labro ligneo habente una secum coniunctum -em. ita hortis ad irrigandum . . . praebetur aquae multitudine. CALP. ecl. 2,35 irriguus nutrire -bus hortos. 2,96 plenum (Haupt, primum codd.) . . . reclude

60 -em et sine . . . sitientes irriget hortos. CORIPP. Ioh. 7,336 quo more -bus horti . . . densantur apes. deducitur aqua pluvialis, umor ex aedificiis: VITR. 3,5,15 ad -em qui excipit e tegulis aquam caelestem. 6,3,2 quae fistulae non celeriter recipiunt ex -bus aquam defluentem. 7,1,7 calx quae erit haerens in -bus . . . non patietur

65 75 80

aquam . . . per coagmenta transire. 7, 4, 1 inter duos parietes -is ducatur inferior quam libramentum conclavis *al.*

b meatus aliarum rerum: VERG. georg. 4, 265 mella . . . ha-rundineis inferre -bus (PALLAD. 4, 15, 1 -bus ex canna factis mel . . . infundere). COLVM. 12, 52, 4 ut . . . omnis umor per -es aut fistulas defluat. VITR. 10, 16, 7 quod quisque habuisset aquae stercoris luti per eam fenestram per -es . . . effundere. PLIN. nat. 16, 52 primus sudor picis aquae modo fluit -i. 33, 68 vagantur hi venarum -es per latera tateorum. AMBR. Hel. 17, 64 profluvii genus, quo in ora hominum patquam per fistulas aut -es vina fundantur. *nota i. q. pelvis:* COLVM. 12, 52, 5 qua defluet amurca, sub ipsis fistulis in modum fossularum concavum pavementum vel -em lapideum esse oportebit, in quo consistat . . . quidquid defluerit. *speciatim aëris via:*

AETNA 150 non in rigidos (rivos *G*) exit contenta -es vis animae flammaeve. 446 ni . . . presso . . . -i huc illuc ageret ventos Aetna et pasceret ignes. SEN. nat. 5, 13, 2 ventus locorum coeuntium in -em devexum tenuemque collectus. SEN. epist. 108, 10 spiritus noster clariorem sonum reddit, cum illum tuba per longi -is angustias tractum . . . effudit. *cf. CALP. ecl. 4, 77 -es (i. fistulae pastoralis) hos preme. in hydraulo:* VITR. 10, 8, 4 supra tabulae foramina, qua ex -bus habent egressum spiritu. 10, 8, 5 motione . . . spiritus frequens compressus . . . replet anima -es *al.*

c technice: instrumentum olearium (v. Blümner, Technol. u. Terminol. I 329 sqq.): CATO agr. 18, 2 torcularis pavementum binis vasis cum -bus duabus (duobus *codd.*). 18, 5. 18, 6 aram et -em rotundam facito. 18, 8 si trabes minores facere voles, -is extra colum-nam expolito. COLVM. 12, 52, 6 oleo . . . conficiendo molae utiliores sunt quam trapetum; trapetum, quam -is et solea. *ibid.* trapetum plus operis faciliusque quam solea et -is efficit. *apud medi-cos: de partibus corporis quibusdam:* PS. VARRO sent. 91 canale fissum est auris. CELS. 4, 1 ea (*vulva*) recta tenuataque cervice, quem -em vocant . . . ad dexteriolem coxam convertitur. PLIN. nat. 8, 29 sanguisuga ubi in ipso animae -i se fixit *elephanto*. GARG. MART. med. 52 calculos . . . quibus vesicae -is obstruitur (53 obstrictum -em vesicae). PELAGON. 88 deicis *potionem* . . . pecori per -em (*cf. VEG. mulom. 2, 130, 5, Hippiatr. p. 76 διὰ τῆς φάρυγγος*). VEG. mulom. 1, 11, 4 -is gutturis. 2, 88, 13 faucium. MACR. sat. 7, 15, 4 duas esse fistulas instar -ium easque ab oris faucibus proficisci deorsum.

instrumentum ad ossa fracta reponenda: CELS. 8, 10, 5 ubi *crus* deli-gatum est, in -em coniciendum est; *sequitur explicata descriptio.*
pars machinarum: VITR. 9, 1, 15 si in rota qua figuli utuntur imposi-tae fuerint septem formicae -esque totidem in rota facti sint. 9, 8, 3 -em ligneum sub tigno fixit ibique trocleas conlocavit. *sequitur de-scriptio machinationis, unde hydrauli sim. orti sunt.* 10, 6, 2 oblique fixae regulae *coeleae* . . . involutos faciunt -es et iustam *coeleae* natu-rallemque imitationem. 10, 10, 3 *catapultae* regularum . . . quae dextra ac sinistra -em figuntur, foraminum XIX *longitudo*. 10, 10, 4 -is fundi *longitudo* foraminum XVI. VITR. 10, 13, 7 ipsam machinam (*tere-bram*) uti testitudinem in medio habentem collocatum in orthostatis -em, quemadmodum in catapultis aut ballistis fieri solet. *ibid. ter.* AMM. 23, 4, 2 stilus . . . recto -is angusti meatu cavatus. ANON. de mach. bell. 18 arcu . . . ferreo supra -em quo sagitta exprimitur (*sc. ballista fulminali*) erecto. VITR. 8, 5, 2 *chorobates* habeat in supe-riore parte -em longum pedes v latum digitum altum sesquidigitum eoque aqua infundatur. 8, 5, 3. *cf. GLOSS. II 97, 3 τροπέστια. III 313, 24 ἰδρυτήρια. in hydraulo v. l. 20. in architectura:* VITR. 3, 5, 7 *cymatio*, *adempto abaco* et -i, reliqua sit pars *capituli*. CASSIOD. var. 7, 15, 3 *columnas* concavis -bus excavatas. *in herbis:* PLIN. nat. 19, 82 in omnibus *raphanis* . . . spectantur caules, ininitium enim rotundiores crassioresque ac longis -bus. 25, 48 albi *hellebori folia similia* betae incipientis, haec quoque nigriora et -ium dorso rubescentia.

d latiore sensu i. q. via: APVL. met. 6, 18 -e directo (direpto *F*) perges ad ipsam Orci regiam. 9, 11 molae . . . adstituor et . . . propellor ad incurva spatia flexuosi -is. COD. Theod. 6, 29, 2, 1 (*a. 357*) sufficit duos . . . cursum publicum gubernare, ut, licet in -bus publicis haec necessitas explicetur, numerus tamen amplior esse non debeat. 8, 5, 15 (*a. 363*) *parangarias* aut *paraveredos* in civitatibus ad -em audeat commovere. GLOSS. IV 409, 14 -ia: locus ubi privilegia canones habent. V 508, 52 in -i: scolasticus de foro. 365, 24 in -bus: in angustis locis [GLOSS. V 305, 12 in -bus locus in fines Africanorum (Canariae insulae *Götz*)]. CANON. Migne 56, 407^A unus quis-que nostrum qui in -i est constitutus. *ibid.* ^B ad civitates eas quae in -i sunt; *ad l. cf. 839^A* quisque nostrum in transitu vel -i positus. *de l. l. ex COD. Theod. et CANON. fuse Ducange s. v.*

II translate vel in imagine: PLIN. nat. 11, 148 cuius (*pupil-lae oculorum*) angustiae non sinunt vagari incertam aciem ac velut -i dirigunt. QVINT. inst. 11, 3, 167 pleniore . . . haec *verba* -i fluunt. AVG. in psalm. 83, 5 ab his (*tabernaculis i. torcularibus cf. supra l. 23 sqq.*) in illa per desiderii -em (*edd. et codd. per desiderium carnalem, cod. Remig. per desiderii carnalem*). *hic ponendum videtur* GADVLL. GALLIC. frg. Non. p. 198 ego vero confiteor, certo -i cuncta decurrere.

2. canālis, -e a canis. iocose fictum PLAVT. Poen. 1014 ligu-las -es ait se advexisse et nuces (*fort. ad 1. canalis pertinet*). *item*

stulta ambiguitate PETRON. 56 *recitavit* -e[m] et pedale[m]: lepus et solea est allata. *Probst.*

canana v. cavannus. canapa v. canaba.

? **canaplura** *λυχνάβια* GLOSS. III 440, 73. 484, 29 (*canaptura vulg.; cena pura Goetz*). *L.*

canārius, -a, -um a canis. [*sard. canardzu. M.-L.*] *de sa-crificio:* PLIN. nat. 18, 14 augurio -o agendo dies constituentur (*ex comm. pontificum*). PAVL. FEST. p. 285, 32 rutilae canes . . . immolantur . . . -o sacrificio. SERV. georg. 4, 424 Romae omnibus annis sacrum -m fit. *de herba:* PLIN. nat. 24, 176 quae -a appellatur lappa. DIOSC. gr. 2, 167 Spr. *ἔρβα κανάριου i. q. κανόνθυξ*. *Probst.*

canason. nomen herbae: GLOSS. III 589, 8 -n andola. 610, 33 canasone id est andola. 607, 37 andola id est -n nigrus (616, 23 -n niger). 586, 23 -n nigra.

canāster [*a canus. Th.*]. GLOSS. II 371, 60 *μειροπόλιος* (III 180, 26; *cf. II 252, 42 ubi traditur calvaster*). II 572, 19 qui canescit. *L.*

canātim adv. [*a canis. Th.*]. NON. p. 40 -m suatim bovatim canum et suum et boum genere. Nigidius commentariis grammat-icis: sunt etiam adsimulanter dicta haec: -m, suatim, bovatim; quae ab animalibus sumuntur (GLOSS. V 650, 12). *Probst.*

? **canāx, -ācis a canere?** APVL. flor. 16 p. 76 libro etiam con-scripto plenius gratias *canam* *canacique* (*F, capacique Rossbach, canam eique Leo*) libro mandabo, ut *eqs.* *Poeschel.*

cancamuni, -ī n. *κάνκαμον*. PLIN. nat. 12, 98 ex confinio casiae cinnamique et -m ac tarum invehitur. 1, 12, 44. DIOSC. 1, 24 -m etiam lacrimus est arboris Arabiae murrae similis *eqs.* *L.*

cancellārius, -ī m. a cancellus. GLOSS. III 478, 22 cancellus . . . inde -s. INSCR. Athen. Mitteil. 13 (1888) 24 p. 243 *καγκελλάριος*. *forma cancellarus:* CORP. VI 9226, 10. LYD. mag. 3, 11 *ξε-κινάτων . . . δίδουαι πρὸς ὑπογραφήν . . . τοῖς εἰς τοῦτο τεταγμένοις, καγκελλάριους ἀπτόνδς ἐν τοῖς δικαστηρίοις ἐπισημύζουσι* (*fusius 3, 37*). GLOSS. V 591, 5 *antigraphus*. 615, 11 a commentariis est -s. 548, 3 qui vicem regi(s) agens (agit?) in civitate. [*francog. chance-lier. M.-L.*]

officialis nomen (cf. Seec, PW. III 1456 sqq.). ad primiti-vam significationem (i. ostiarius) pertinere videntur: VOPISC. Car. 16, 3 praefectum urbi unum ex -is suis fecit. NOR. dign. occ. 9, 15. CORP. VI 9226, 10 cancellarus primi (<1>oci campi Boari. *fere i. q. scriba:* COD. Theod. 6, 27, 1 (*a. 354*) quod et circa scrinia nostra et -os et lar-gitionales et officiales comitum rerum privatarum volumus observari. CORP. VI 1770, 20 (*a. 363*) praeda damnata, quam tribunus officium -s et scriba de pecuariis capere consueverant. AVELL. p. 76, 13 (*a. 419*) -um nostrum . . . direximus (*comes Constantius*). COD. Theod. 1, 35, 3 (*a. 423*) quemquam secum ducere, cui domestici vel -i nomen im-ponat (*cf. COD. Iust. 1, 51, 3 pr. consiliarios iudicum et -os et eos, qui domesticorum funguntur officio*). CASSIOD. var. 1, 35, 2 frumenta publica, quae . . . per -um . . . consueverant destinari. 12, 1 *tit. diversis -is provinciarum singularum (cf. 11, 37 tit.) passim*. CORP. IX 2826, 8 -i n(ost)ri auctoritate. COD. Iust. 1, 27, 1, 21 pro annonis -orum auri libras xx. GREG. Tyr. Mart. 4, 28 Claudius quidam ex -is regalibus a febre corripitur. LEX Burg. praef. 5 sciant . . . optimates consiliarii domestici et maiores domus nostrae -i. *translate:* PS. FVLG. RVSP. serm. 53 Gabriel illustris palatii caelestis -s astipulatur.

cancellātim adv. [*cf. c. cancellus, cancellatus. Th.*]. *in cancellorum modum (cf. p. 227, 30):* PLIN. nat. 7, 81 filium . . . eius (*Tritani*) . . . et rectos et transversos -m toto corpore habuisse nervos . . . auctor est Varro. 9, 103 -m reticulata *figura concharum*. 11, 201 terrestrium . . . aliis -m mordacis *asperitatis est venter*. SIDON. epist. 5, 17, 4 stipitibus altatis -mque pendentibus. SCHOL. Verg. Bern. georg. 1, 98 bene *perrumpit* de obliqua aratione contra sulcum, ut rustici dicunt *'cancellatē arare'*.

cancellātio, -ōnis f. a cancellare. t. t. GROM. (cf. p. 227, 5): SIC. FLACC. grom. p. 154, 17 quamvis una res sit forma *agri divisi*, alii dicunt *perticam* . . . alii -em. LIB. col. I p. 209, 14 ager . . . est adsignatus in -em limitibus maritimis.

cancello, -āvī, -ātum, -āre a cancellus. GLOSS. cancellata: reticulata. [*ital. cancellare, francog. chanceler. M.-L.*]

i. q. cancellis similem reddere: a generatim: COLVM. 4, 2, 2 *vitis* cum inferius solum quasi -vit atque irretivit. PLIN. nat. 8, 30 -ata *cutis elephanti*. 9, 164 *polypus* . . . cavernam -ato brachiorum implexu claudit. SOL. 1, 75 et manibus -atis et brachiis. CHIRON 33 inter-dum . . . -at *ignis duritias* in divisiones. 261 si -atis pedibus vel ex-tensis *equum statuere voles*. PAVL. NOL. carm. 28, 32 *cantharum* -ato tegit aerea culmine turris. COMMENT. Lucan. 3, 455 *'stellatis axibus'* -atis. OPT. PORF. schol. carm. 22, 2 mixta per amfractus diducunt carmina Musae seu -atos spatia in contraria flexus. **b specia-tim: scriptum cancellis delere;** *cf. GLOSS. II 475, 33 induco χα-ράσσω* (345, 7 *κατα-*). 477, 17 *χιῶ ἐπὶ τοῦ χαράσσω*. V 595, 65 -at: concidit, batuit. SCAEV. dig. 2, 14, 47, 1 si quod instrumentum a te emissum i. e. scriptum . . . vanum et pro -ato habebitur (*ibid. cau-tiones*). MARCELL. dig. 28, 4, 3 si omnem scripturam testamenti -asset. VLP. dig. 28, 4, 2 -asset quis testamentum (*cf. COD. Iust. 6, 31, 3 pr. testamentum . . . non -atum*). 38, 6, 1, 8 quia incisae sunt tabulae vel quia -atae vel quia alia ratione voluntatem testator mutavit (PAVL.

dig. 47, 2, 83, 3). MODEST. dig. 22, 3, 24 si chirographum -atum fuerit. *in imagine*: MAR. VICTORIN. rhet. p. 253, 13 per conversionem sic reprehendemus, ut -ato veluti respectu primam propositionem ad secundae propositionis dimittamus (sub-*F*) eventum. *technice apud* GROM. *i. q. limitatus*: HYG. grom. p. 118, 25 quae regio -ata erat. *adv. part. cancellatē v. p. 226, 61.*

cancellōsus, -a, -um [*a cancellus. Th.*]. *i. cancellis instructus*: CASSIOD. var. 5, 42, 9 in patenti area -is se portibus occultantes.

***cancellus**, -ī m. [*ab 1. cancer deminutive. Th.*]. PAVL. FEST. p. 46 cancri dicebantur ab antiquis, qui nunc per deminutionem -i. *cf. GLOSS. s. cancer. LYD. mag. 3, 37 κάγκελλον . . . οἱ Ῥωμαῖοι καλοῦσιν ὑποκοριστικῶς ἀντὶ τοῦ δικτύδιον, ὅτι πρωτοτύπως κάσσης ἀπτοὶ τὰ δίκτυα λέγουσιν. num. sing. damnant GRAMM., ex. gr.: CHAR. gramm. I 32, 19 masculina semper pluralia . . . -i (I 93, 5 DON. gramm. IV 376, 26 al.). SERV. georg. 1, 192 ea, quae ex pluribus constant, numeri sunt tantum pluralis, ut -i . . . , licet abutantur poetae. POMP. gramm. V 167, 9 nemo dicit -s, sed hi -i. 176, 25 male . . . dicunt 'tolle -um', sed dicimus 'tolle -os'. sing. legitur: ITALA saepius. VLP. dig. 43, 24, 9, 1 et sequentibus temporibus saepius (ut ITIN. Silv. 24, 5 AVG. c. Fel. 1, 20 PAVL. NOL. carm. 21, 588 ITIN. Anton. Plac. rec. A 30 GLOSS. v. l. 25), imprimis in lapidibus (nota: CORP. XIV 337 cancello). neutr.: CORP. III 11206 (saec. IV) GLOSS. III 21, 15. 81, 8. 197, 67. καγκέλλιν: PAPHYR. Wessely, Wiener Stud. 24 (1902) 129 (saec. VI). GLOSS. II 334, 24 -s: κάγκελλος. III 478, 22 -s: χαράδρα, inde cancellarius. IV 103, 8 al. -i cai (cf. p. 228, 15). III 197, 67 χώνη. cf. V 455, 12 extra caulas foris versus vel foris -os. verbum inde a CIC. usurpatum in titulis (cf. Ruggiero, Diz. epigr. III p. 64) saepius occurrit. [ital. cancello, francog. chancel. M.-L.]*

1 proprie: instrumentum ad locum saepiendum, i. q. caulae (de forma v. l. 40): plerumque videntur fuisse aheni (cf. COLVM. 8, 17, 6 ITALA exod. 39, 10 [Wirc.] SPART. Carac. 9, 5 CORP. VI 207. 5306. VIII 2369. XIV 2215, 12), sed memorantur acernei CORP. XIV (saec. I) 2794, 14, marmorei CORP. VIII 7994, plumbei AVG. conf. 6, 9, 14, lapidei MALALAS p. 255, 19; cf. l. 71. CIC. Sest. 124 tantus ex fori -is plausus excitatus, ut (cf. TERT. pall. 5 -os non adoro. scorp. 10 quas a -is ordinas potestates. AMM. 80, 4, 19 cum...intra -orum venerint saepta. SIDON. epist. 1, 2, 4 pro foribus immuratur turba exclusa velis, inclusa -is. CASSIOD. var. 11, 6, 5 latere non potest quod inter -os egeris). VARRO rust. 3, 5, 4 in eis transversis gradatim modicis intervallis perticis adnexis ad speciem -orum scenicorum ac theatri (Ov. am. 3, 2, 64 -is primos inseruisse pedes. AMM. 21, 6, 3 diffractis -is circi, quibus una cum pluribus incumbabat). COLVM. 8, 17, 6 aenei foraminibus exiguis -i, quibus impediatur fuga piscium. CORP. VIII 2369 ambitum fontis -is aereis (concludendum curavit). cf. 2370. VLP. dig. 30, 41, 10 legari poterunt. 33, 7, 12, 26 -os . . . instrumento contineri puto. 43, 24, 9, 1 si . . . -s vel specularium sit ablatum. SPART. Carac. 9, 5 ex aere et cypro -i subterpositi cellae soleari esse dicuntur, quibus cameratio tota concredata est. VVLG. IV reg. 1, 2 cecidit . . . Ochozias per -os (διὰ τοῦ δικτύω-τοῦ) cenaculi. AVG. conf. 6, 19, 4 ingressus est ad -os plumbeos, qui vico argentario praeminent. ITIN. Anton. Plac. rec. A 11 obeliscus . . . clausus -is. 24 inter solium et solium clausura -orum. in uno lavantur viri et in alio mulieres pro benedictione. HIER. in Ezech. 12, 41 p. 501 fenestrae . . . erant factae in modum retis, instar -orum. cf. *ibid.* p. 502. VVLG. cant. 2, 9 per fenestras, prospiciens per -os (διὰ τῶν δικτύων). cf. prov. 7, 6 AVG. trin. 11, 2, 4. ITALA exod. 38, 24 (Lugd.) fecit altario -um (περίθημα, VVLG. 38, 4 craticulam), opus retiae. 39, 10 (Wirc.) fecit -um a(e)reum altari. ZENO 2, 30 suave redolentibus . . . altaris . . . -is. PAVL. NOL. carm. 28, 19 trina . . . -is currentibus ostia pandunt. 28, 46 interpositis . . . columnas -is fessos incumbere. ITIN. Anton. Plac. rec. A 6 puteus est ante -os altaris. CORP. VII 83 aram cum -is; cf. *infra* l. 68 sqq. AVG. c. Fel. 1, 20 elige tibi aliquem de . . . fratribus, qui ad -um stant. epist. 34, 2 constituitur intra -os eminentes atque conspicuos. serm. ed. Mai 94, 7 cum ex istis -is, quibus vos a ceteris distinguebat spiritalis infantia (i. tempus ante baptismum) populo permixti fueritis. ITIN. Anton. Plac. rec. A 30 in medio atrio discopertus, per medio discurrit -s. CORP. XIV 2215, 12 -i aenei cum hermulis n(umero) VIII intro et foras. *in sepulcro*: ITIN. Silv. 24, 2 episcopus ingreditur intro spelunca (sepulcri locum) et de intro -os . . . dicet orationem pro omnibus. *passim*. CORP. III 11206 (Carnunti in cancellis lapideis, saec. IV) re(p)a(r)atum cancellum (sic) s(a)ntissime(mi). PAVL. MED. vita Ambr. 14 qui velent ad -os pervenire, quibus . . . sepulcra defendebantur. AVG. civ. 22, 8 cum . . . loci sancti -os, ubi martyrium erat . . . teneret. *ibid.* ut -os attigit (cf. serm. 322). PAVL. NOL. carm. 21, 588 claudente sepulchri -o. VEN. FORT. vita Hil. 11, 30. GREG. TVR. Iul. 46^b in ipsas . . . -i caelaturas mirabatur rosas intus iactas esse. CORP. VI 20305 -um de suo posit. MALALAS p. 255, 19 Bonn. τὸ λείψανον ἀπτοῦ κεί-ται ἐκεῖ . . . καὶ ἔχει περίξ κάγκελλον λίθινον. *nota in astronomia*: COMPVT. Carth. 1, 5 quibus annis explicitis ad caput reverteris sive in lunaribus -is seu in pascalibus annis. *passim*. *in imagine*: BELL. Afr. 15, 3 intra -os omnes coniecti pugnare cogebantur (sc. circumventi ab equitibus hostium). *de cute elephantis*: PLIN. nat. 8, 30 artatis in rugas . . . -is v. p. 226, 69. *metonymice*: pro loco saepto: GREG.

TVR. glor. conf. 5 extat -s, in quo sanctus dicitur stetisse. VITA Caes. Arel. 2, 20 cum se de -o ad altare revocasset. *pro re intra -os acta*: CASSIOD. var. 12, 1, 4 -orum pompa decoratus (i. dignitate cancellarii). 12, 1, 5 sic . . . proprie nostros -os agitis (cf. inst. div. 17 p. 1184^A).

2 translate i. q. fines: CIC. Quinct. 36 me facile . . . revocabitis, si extra hos -os egredi conabor, quos mihi ipse circumdedi. Verr. 4, 135 satisne vobis praetori improbo circumdati -i videntur in sua provincia? de orat. 1, 52 esse . . . oratorum . . . certarum rerum forensibus (v. p. 227, 35) -is circumscriptam scientiam. AVG. serm. 163, 11, 11 -os tibi fecit lex. COD. Theod. 1, 12, 8 (a. 400) pravam licentiam iudicum his -is severitatis includimus.

3 mensurae nomen: PAPHYR. Wessely, Wien. Studien 24 (1902) 129 ἀρτάβας τέσσαρ[ας] μέτρῳ καγκέλλῳ ἐν τοῖς δημοσίοις ὀρεῖοις. *ibid.* saepius.

fem. cancella, -ae: GLOSS. IV 531, 46 -ae: cai vel kai (V 602, 39). *cf. Holder, Altcelt. Sprachschatz I p. 684. BREV. de Hier. p. 153, 15 in circuitu in ipso monte Golgotha sunt -ae argenteae. p. 154, 2 auro et argento multum ornatae -ae. [Probst.*

1. cancer, -crī m. [*fortasse cf. c. carcer (v. Skutsch, Bezenbergers Beitr. 22, 127) aut c. gr. κάκαλα τείχη. HESYCH. Th.*]. PAVL. FEST. p. 32 -i dicebantur ab antiquis, qui nunc per deminutionem cancelli (GLOSS.). *deriv.*: cancellus.

***2. cancer**, -crī m. [*cf. c. gr. καρκίνος, ind. karkatah 'cancer'. Th.*]. ISID. orig. 12, 6, 51 -os vocari. quia conchae sunt crura habentes. *de genere*: PRISC. gramm. II 151, 15 masculina sunt . . . -r; vetustissimi etiam hoc -r de morbo protulerunt. 232, 14. CHAR. gramm. I 82, 16 neutralia sunt . . . -r (46, 7). PROB. cath. IV 13, 11 cer terminata . . . sin aliter sint (sc. non generis omnis), secundae declinationis erunt, ri terminabunt genitivum . . . cancer -i. IDIOM. gen. gramm. IV 578, 33 inter masculina. DVB. nom. gramm. V 575, 16 ARS Bern. gramm. suppl. 100, 16; cf. p. 231, 11. *formae insolitae et dubiae*: crancus CHIRON 341 DIOSC. 4, 90. cancrus ORIBAS. syn. 2 add. p. 844. cran-crus PRISC. gramm. II 200, 9 cod. A FAV. EVL. p. 5, 20. *deest apud* CIC. praeter Arat. RHET. Her. CATVLL. CAES. HIRT. BELL. Hisp. Alex. Afr. SALL. NEP. HOR. TIB. LIV. GRAT. SEN. rhet. al. GLOSS. II 572, 15 nomen infirmitatis et animalis. PROB. cath. gramm. IV 13, 11 signum caeleste aut fluviale animal. [ital. grancio 'animal'; canchero, cancro, francog. chancre 'morbus'. M.-L.]

I animal fluviale et marinum (piscibus adnumeratur: Ov. hal. 93. PLIN. nat. 9, 43 piscium species sunt LXXIII. AMBR. hex. 5, 2, 5 omnium piscium genera . . . -os. ISID. orig. 12, 6 tit. de piscibus. *aliter*: POL. SILV. nom. anim. chron. I p. 544, 1 inter nomina reptantium. ISID. orig. 12, 6, 51 -i conchae sunt crura habentes). GLOSS. καρκίνος, καρκίνος τὸ ζῶον; cf. PALLAD. hist. mon. 17 p. 375^D. ISID. orig. 12, 6, 51 duo sunt . . . genera -orum, fluviales et marini. PLIN. nat. 32, 146 inter peculiares maris beluas. GLOSS. III 318, 33 -r saxatilis. cf. PETRON. 39 in mari et in terra multa possideo, nam -r et hoc et illoc quadrat. *de natura et moribus*: PLAVT. Pseud. 955 transversus, non proversus cedit, quasi -r solet. VARRO Men. 42 ut in litore -i digitis primoribus stare. Ov. met. 15, 369 concava litoreo (10, 127) si demas brachia -o cetera supponas terrae, de parte sepulta scorpius exhibit. hal. 115 immitisque suae -r (conger Birt) per vulnera gentis. MANIL. 2, 225 scopulosus in undis -r. 2, 236 fecundum est . . . -i genus. PLIN. nat. 9, 95 -i eodem tempore occultantur atque locustae et ambo veris principio senectutem anguium more exuunt renovatione tergorum. *ibid.* vivunt . . . -i mollibus locis. 9, 97 -orum genera caravi, astaci, maeae, paguri, Heracleotici, leones et alia ignobiliora. caravi cauda a ceteris -is distant. *ibid.* -is vita longa, pedes octoni, omnes in obliquum flexi. feminae primus pes duplex, mari simplex. praeterea bina brachia denticulatis forcipibus eqs. 9, 99 -i in pavore et retrorsi pari velocitate redeunt eqs. cf. p. 229, 80. 9, 142 pinae comes est -r dapis adsector. 9, 158 -i ore coeunt. 11, 52 -i in oblicum adspiciunt, crusta fragili inclusos oculos gerentes. 11, 129 quibusdam piscibus indiscretum caput, ut -is. 11, 258. 259. 32, 149 leonum marinorum brachia -is similia sunt. 37, 187 carcinias marini -i colore. SERV. georg. 4, 48 'rubentes -os' autem, cum uruntur, non qui per naturam sunt huius coloris. VEG. mulom. 2, 105 iumentum ambulabit pravus in latere ad similitudinem -i (ex CHIRONE 341). AMBR. hex. 5, 8, 22 -r ostreo delectatur et carnis eius epulum sibi quaerit eqs. (ISID. orig. 12, 6, 51). EVSTATI. Bas. hex. 7, 1 p. 936^C licet multa de illis (natantibus) habeantur ambigua sicut . . . -i, tamen eis praecipuus est natatus. SIDON. epist. 8, 12, 7. ISID. orig. 3, 70, 26 -r incertam habet primam partem, denique ad utramque partem gressum dirigit, ita ut prior pars sit posterior et posterior prior. cf. p. 229, 20-22. *in imagine de monstro Orci*: APVL. met. 6, 8 bene quod meas . . . manus incidisti et inter Orci -os iam ipsos datura . . . tantae contumeliae poenas. *de usu et damno*: VERG. georg. 4, 48 neve propius tectis apium rubentes ure foco -os (SERV. odore enim ipso pereunt apes. COLVM. 9, 5, 6 PLIN. nat. 11, 62 PALLAD. 1, 37, 5). PHAEDR. app. 20, 4 ursus esuriens crura . . . demittit vado, quorum inter villos ut haeserunt -i simul in terram abripiens excutit praedam maris escaque fruitur (PLIN. nat. 10, 199). *nota*: SEN. Herc. O. 1219 heu qualis intus scorpius, quis fervida plaga revulsus -r

infixus meas urit medullas. PLIN. nat. 8, 97 *cervi percussi a phalangio* . . . -os edendo sibi medentur. 8, 99. 18, 293 quidam tres -os vivos cremari iubent in arbustis, ut carbunculus ne noceat. 19, 180 adversus urucas . . . -um fluviatilem in medio horto suspensum auxiliari narrant (PALLAD. 1, 35, 3). 20, 120 manipulo ocimi cum -is x marinis vel fluviatilibus trito convenire ad id scorpiones ex proximo omnes (32, 53). 29, 101 *in canis morsu rabiosi* membrana sive senectus anguim vernatione exuta cum -o masculo ex vino trita *prodest*. 32, 53 -i fluviatiles triti potique ex aqua recentes . . . contra venena omnia prosunt. 32, 55 Thrasyllus auctor est nihil aequae adversari serpentibus quam -os. *sim.* 32, 58. 74. 78. 82. 87. 88 *al.* APVL. apol. 35 qui minus possit . . . -r ad ulcera (*sc. quam sumpta de mari spuria ad res venerias*). PALLAD. 1, 35, 7 PELAGON. 51. 313 VEG. mulom. 2, 7, 3. CAEL. AVR. chron. 1, 4, 119. *nota de basi in cancri formam constructa*: GREG. TVR. curs. stell. 8 septimum miraculum est Pharus Alexandrina, quae super quattuor mirae magnitudinis -os constructa habetur. *ibid.* ferunt super unum quemque brachium -i si homo extensus iaceat, eum operire non possit.

II sidus: GLOSS. *καρκίνοσ*. TERT. nat. 2, 15 canes et scorpiones et -os in caelum transtulisti. MACR. sat. 1, 17, 63 -r animal retro atque oblique cedit eademque ratione sol in eo signo obliquum . . . incipit agere retrogressum. 1, 21, 23 ISID. orig. 3, 70, 26. *de fabula*: GERM. 545 te . . . meteret cum . . . hydram Alcides, ausum morsu contingere bello, sidere donavit, -r, . . . Iuno (MANIL. 2, 33 AMPEL. 2, 14 AVIEN. Arat. 379 COMMENT. Lucan. 4, 527 HYG. astr. 2, 23 SCHOL. Germ. Bas. p. 70, 6). PAVL. FEST. p. 166 Nepa Afrorum lingua sidus, quod -r appellatur. AVIEN. Arat. 2, 55. *fort. idem* GLOSS. IV 315, 57 -r naca et V 626, 36 canera nata. **1 in astronomia**: *de situ*: *ad alias stellas*: CIC. Arat. frg. 23, 2 subiectus *Arcto* mediae est -r (GERM. 147 AVIEN. Arat. 379). VITR. 9, 3, 1 *caput et pectus Leonis* -o sunt attributae. 9, 5, 1 -um Anguis (*i. Hydros*) . . . succingit (GERM. 428 AVIEN. Arat. 892 HYG. astr. 3, 22. 4, 3 p. 102, 14). AVIEN. Arat. 964 -r borealis tramite caeli viscera *protendit*. CARM. poet. min. V 68, 14. *in circulo aestivo*: CIC. Arat. 263 totum spatium convestit et (*corrupt.*) orbis *aestivi* . . . -r (266 -r totus medius circo aestivo disiungitur. MANIL. 1, 568 GERM. 469. 471. 485 HYG. astr. 3, 22. 4, 2 p. 100, 9 MART. CAP. 8, 828). *in coluro altero*: MANIL. 1, 622 *alter colurus* Geminis -um dirimit (MART. CAP. 8, 824. 833). *in zodiaco*: *cum aliis XII signorum*: CIC. Arat. 320 Ov. fast. 6, 727 MANIL. 1, 266. 2, 187. 4, 334. 381 GERM. 565 SEN. Thy. 854 PETRON. 35 *al. passim*. cf. Ov. met. 2, 83 *Sol ad Phaethontem*: gradieris . . . *per* curvantem brachia -um (4, 625 MANIL. 3, 316). *in cardine zodiaci boreali* (*opp.* Capricornus): CIC. Arat. 311 tantum supera terras semper tenet ille (*zodiacus*) curriculum . . . quantum est divisus -r spatio a Capricorno (GERM. 524 AVIEN. Arat. 1031). MANIL. 1, 672 *zodiacum* tenet a summo -r, Capricornus ab imo. 2, 494 -r et adverso Capricornus conditus astro. 4, 323 -r in adversum Capricorni dirigit astrum. SEN. nat. 3, 29, 1. MART. CAP. 8, 878 *zodiacus* circa -um Capricornumque flexior aequinoctialem *circulum* paene directum secat. *signum solstitiale aestivum, saepe cum aliis tribus cardinibus solis*: CIC. Arat. 264 *in -o* consistens convertit curriculum sol aestivos medio distinguens corpore cursus (LVCR. 5, 617 MANIL. 1, 568. 2, 179. 2, 404 Capricornum opponere -o, Lanigeram Librae. 3, 480. 625. 635. 4, 162 -r ad ardentem fulgens in cardine metam . . . articulum mundi retinet. VITR. 9, 3, 1. 9, 8, 12. 13. 14. GERM. 6 qua sol . . . -um ambit diversasque secat metas . . . Capricorni quae Aries et Libra aequant divortia lucis. COLVM. 9, 14, 5 PLIN. nat. 2, 81. 4, 104. 5, 56. 18, 221. 264 Ps. CENS. frg. 2, 1. 6 AVSON. 371, 3 *al. passim*). *tempus longissimi diei, initium deminutionis dierum*: Q. CIC. carm. frg. 5 longaque iam minuit . . . lumina -r (MANIL. 1, 569. 3, 229. 264. 397. 625. 651. 673. 4, 164. 326 VITR. 9, 3, 2. 14 LVCAN. 4, 527 PLIN. nat. 2, 81 *al.*). *tempus mensis Iunii*: FAST. ann. Iul. Venus. Iun. 19 (Corp. I² p. 221) sol in -o. COLVM. 9, 14, 5. 11, 2, 49 PLIN. nat. 18, 264 SCHOL. Germ. Sang. p. 226, 3 PHILLOCAL. fast. Iun. 15 (Corp. I² p. 266). *Iulii*: AVSON. 382, 7 -i fert Iulius astrum (COMMENT. Lucan. 4, 527 CARM. poet. min. V 67, 3 MENOL. Colot. Iul. et Val. Iul. [Corp. I² p. 281]). *tempus aestatis, calor, messis, siccitatis, sim.*: CIC. Arat. 320 aestifer est pandens ferventia sidera -r. VERG. ecl. 10, 68 si, cum moriens alta liber aret in ulmo Aethiopum versemus oves sub sidere -i. CARM. de mens. 2, 28 morus sanguineos praebet gravidata racemos quae medio -i sidere laeta viret. Ov. met. 10, 127 aestus erat . . . solisque vapore concava litorei fervebant brachia -i. MANIL. 2, 658 Cererem -r *ministrans*. 3, 629 -i *temporibus* Cererem . . . properat destringere culmo campus et in varias destringunt membra palaestras. *ibid.* Nilusque tumescit in arva (4, 762 LVCAN. 10, 259. 288 PLIN. nat. 5, 56. 57 SOL. 32, 12 AMM. 22, 15, 12 CLAVD. carm. min. 28, 9). GERM. 6 qua sol ardentem -um . . . ambit. 151 ubi contigerit *Leonem* Phoebi violentior axis accensa in -o iam tum geminabitur aestas. 476 -um tetigit cum Titan . . . timeto aestatem rapidam. 484 SEN. Herc. O. 68 COLVM. 10, 313. 11, 2, 51. PLIN. nat. 9, 99 sole -i signum transeunte ipsorum (*cancrorum*), cum exanimati sint, corpus transfigurari in scorpiones narratur. 5, 90 *Euphrates* Mesopotamiam inundat sole obtinente vicesimam partem -i. 32, 55 cum sol sit in -o serpentes torqueri *Thrasyllus* tradit. SIL. 15, 50. STAT. Theb. 4, 775 solet et rabidi sub limite -i semper *Langia flumen ire*. MART. 5, 71, 2 -i

mensibus alget ager. 10, 58, 3 -o fervente cicadae non novere nemus. NEMES. cyn. 158 AVIEN. Arat. 1374. FAV. EVL. p. 5, 20 aestas *agitur* in -o Leone Virgine (HYG. astr. 1, 7 p. 26, 20. 4, 5 p. 104, 9. 12 cf. CARM. poet. min. V 67, 3). HYG. astr. 4, 1 p. 99, 7 CLAVD. 22, 460 MACR. somn. 1, 20, 6 MART. CAP. 8, 874 ENNOD. carm. 1, 1, 3. 2, 128, 7. HYG. astr. 4, 1 p. 99, 17 *siquis antipodas dixerit*, quibus . . . in -o hiems maxima fiat (MART. CAP. 8, 874). *nota pro aestate*: QVEROL. p. 17, 17 -os in tubulis age. *de tempore et natura ortus et occasus*: CIC. Arat. 350 simul ac primum supero se lumine -r extulit, extemplo cedit delapsa Corona eqs. (GERM. 589 HYG. astr. 4, 12 p. 110, 12 MART. CAP. 8, 841). NIGID. Serv. auct. georg. 1, 218 oritur . . . Canicula cum -o. Ov. fast. 1, 313 ubi nox aderit . . . tertia Nonis *Ianuarii* . . . octipedis frustra quaeruntur brachia -i. praiceps occiduas ille subivit aquas (COLVM. 11, 2, 97). MANIL. 2, 199 testudine -um surgere. 5, 174 -o parte sinistra consurgunt Iugulae. 5, 197 Procyon oriens, cum iam vicesima -o septimaque ex undis pars sese emergit in astra. COLVM. 11, 2, 4 XVI Kal. Febr. -r desinit occidere. 11, 2, 51 pridie Nonas Iul. -r medius occidit. PLIN. nat. 18, 237. CARM. poet. min. V 58, 2, 4 dum -r surgit, Capricornus mergitur undis. FIRM. math. 2, 11, 3 in climate primo id est Alexandriae atque in climate secundo, quod Babylonis est . . . -r oritur anno *xxxii* eqs. AVIEN. Arat. 1077. 1104. 1088 premit ab genibus . . . Ophiuchum usque umeros -r, -r premit ortus et Anguem eqs. SERV. georg. 1, 218 Canis paranatellon est -i, id est cum eo oritur. -r autem, quo tempore sol in Tauro est, post horam quartam diei oritur. HYG. astr. 3, 22 -um occidentem et exorientem posteriore corporis parte. MART. CAP. 8, 844 -i signum recte oritur inclinatumque mersatur . . . oritur duabus horis et duodecima parte horae et hora occidit ac deinceps. *de stellarum numero*: HYG. astr. 3, 22 -r habet in ipsa testa stellas II, quae Asini vocantur, in dextris pedibus singulas obscuras, in sinistro pede primo II . . . omnino est stellarum XVII (SCHOL. Germ. Bas. p. 71, 10. PLIN. nat. 18, 353 sunt in signo -i duae stellae parvae aselli appellatae, exiguum inter illas spatium obtinente nubecula, quam praesepia appellant. LACT. inst. 1, 21, 28 AVIEN. Arat. 385 sqq. 1652. 1736 HYG. astr. 2, 23 p. 65, 15 SCHOL. Germ. Sang. et Stroz. p. 129 cf. CARM. poet. min. V 68, 57 aselliferi . . . -i). *de situ ad terrae regiones spectante*: VERG. ecl. 10, 68 si . . . Aethiopum versemus oves sub sidere -i (MANIL. 4, 758 ardent Aethiopes -o). SEN. Herc. O. 41 -o *subditus* Libys (67 SIL. 1, 194). Phaedr. 287 ora subiecta -o. LVCAN. 4, 333 super arentem Meroen -ique sub axe, qua nudi Garamantes arant (*pertinet huc ut videtur* GLOSS. V 175, 10 -i axe: in austro, ubi est †pro humero evo [prope Meroen regio *Bücheler*] ignita). 8, 851 -o torrente Syenen (10, 234). SIL. 12, 374 *Cyrene* arva coquit . . . -o fumantibus austris. AVIEN. orb. terr. 778 insula Taprobane . . . super aestiferi torretur sidere -i (PRISC. perihel. 597). ENNOD. opusc. 1, 9 non Meroen aut anhelum aestibus -um ut alterius possessor orbis ignoras. **2 cum planetis (luna) et cum aliis zodiaci signis in astrologia**: GERM. frg. 4, 10 -o placidissimus idem (*Iuppiter*) dat modicas vires. 4, 40. 55. 88. 146. 149 *similia de aliis planetis*. PLIN. nat. 2, 65 Iuppiter *apsidas altissimas* habet in -i quinta decima parte (MART. CAP. 8, 885 FIRM. math. 2, 3, 5. 2, 3, 6 hac ex causa Babylonii . . . voluerunt . . . Iovis *domicilium* -um esse). 2, 77 nec *Iovem et Martem* exortus nisi in duobus signis tantum, -i et Leonis, simul edere. *ibid.* *Mercurii sidus* in -o . . . non citra vicesimam quintam partem *retrogradum fieri*. FIRM. math. 2, 3, 5 deicitur *Mars* . . . in -i parte XXVIII. 2, 4, 3 -i primus decanus Veneris est, secundus Mercurii, tertius Lunae. 2, 6, 5 a prima parte -i usque ad VII Mars possidet, ab VIII usque ad XIII Venus eqs. CHALC. comm. 116 si remissior erit raptatio, Venus ab Ariete ad Taurum versus recedet et ad Geminos atque -um. Ps. CENS. frg. 3, 10 lunae *domus* -r. FIRM. math. 2, 2, 3. 2, 4, 5. 2, 6, 5. 3, 1, 1 *Aesculapius et Hanubius* constituerunt . . . lunam in -i parte XV. AMM. 28, 4, 24 quotam -i sideris partem . . . obtineat luna. SERV. georg. 1, 33 SCHOL. Germ. Sang. p. 223, 21. RVFIN. Clement. 9, 25 *Medi* non . . . Martem cum luna per diurnam genesim in -o positos habent. MACR. somn. 1, 21, 24. 25 DRAC. Romul. 10, 400. *ex astrologorum doctrina haec afferro*: PROP. 4, 1, 150 octipedis -i terga sinistra time. *enumerat* MANIL. *inter similia sidera*: 2, 213 *diurna*. 2, 225 *aquatica*. 2, 236 *fecunda*. 2, 253 *iacentia*. 2, 259 *parte debilia*. 2, 292 *tetragona* (FIRM. math. 2, 22, 5. 6). 2, 364 *hexagona*. 2, 402 *contraria* (2, 417). MANIL. 2, 440 *tueris*, Cyllenie, -um (MENOL. Colot. et Vall. [Corp. I² p. 281] *Mercurius recte mense Iunio, sed ad falso positos Geminos*). 2, 460 pectusque *hominis* locatum sub -o est (4, 705 FIRM. math. 2, 24 cor in -o). MANIL. 2, 547 in -o genitos Capricorni semina laedunt. 2, 554 Capricornus et illi adversus -r. 3, 570 bis octonos annos, -r, binosque trientes *dabis*. 4, 322 *de decanis*: -r in adversum Capricorni dirigit astrum bis quinas primum partes dignatus in illo temporis articulo, sub quo censetur et ipse eqs. 4, 530 -r cum . . . fereatur . . . lumina deficient partus. PETRON. 39 in -o ego natus sum. ideo multis pedibus sto et in mari et in terra multa possideo, nam -r et hoc et illoc quadrat. FIRM. math. 2, 1, 3 *enumeratur inter signa feminina* (cf. MANIL. 2, 418). 2, 12 *Africo vento subiacent* -r Scorpis Pisces. 2, 29, 3 Gemini in -um antiscium mittunt et -r in Geminos. 2, 29, 5 Geminorum pars I in XXIX -i partem mittit antiscium, rursus -i XXIX pars in primam Geminorum partem antiscium mittit.

porta divorum et animarum: VARRO frg. Serv. georg. 1, 34 *Empedotimum alteram portam et viam vidisse* per limitem qui est inter Leonem et -um. MACR. somn. 1, 12, 2 *de animarum portis*: hominum una, altera deorum vocatur, hominum -r, quia per hunc in inferiora descendens est. 1, 12, 4 sat. 1, 17, 63. *allegorice*: ZENO 2, 43, 9 *admonet Christus*, ut... avaritiam... fugiatis, quae est incurabilis -r.

III morbi genus insanabile: ISID. orig. 4, 8, 14 -r a similitudine animalis maritimi est vocatum. vulnus sicut medici dicunt nullis medicamentis sanabile. GLOSS. *καρκινός ἢ νόσος, γάγγραινα, καρκινώμα*. DVB. NOM. gramm. V 575, 16 -r bubo. CELS. 6, 18, 4 id genus... -i, quod *φαιδάαινα* a Graecis nominatur. *declinatur -r -cri masculine secundae declinationis, -r -eris masculine et neutri generis tertiae declinationis*. cf. p. 228, 26 sqq. PLIN. nat. vitavit, carcinoma scribens. CATO agr. 157, 3 *brassica vulnera putida -esque purgabit sanosque faciet* (CELS. 7, 27 p. 314 *medicamenta, quae ad cohibendos purgandosque -os proposuimus*. SCRIB. LARG. 206). *ibid.* -r ater, is olet et saniem spurcam mittit; albus purulentus est, sed fistulosus et subtus suppurat sub carne. QVADRIG. hist. 49 quod verminatum, ne ad -r pervenerit. OV. met. 2, 825 (*affertur* DVB. NOM. gramm. V 575, 16 [Lius M]) malum late solet immedicabile -r serpere et inlaesas vitiatas addere partes (CELS. 5, 26, 34. 5, 26, 31 SCRIB. LARG. 206. 240 THEOD. MOPS. in II Tim. 2, 18). CELS. 2, 1 p. 28 *aestas adicit veris morbis -os et in ceteris quidem partibus, sed maxime in obscoenis* (6, 18 *fusius de -o obscoenarum partium*. PS. LACT. mort. pers. 33). 2, 1 p. 29 per imbres... -i orientur (7, 27 p. 314. 8, 25 p. 362). 5, 20, 4 *Andronis pastillus... est... ad... -o laborantia* (HIER. adv. Rufin. 1, 28). 5, 22, 6 eadem -o quoque obsistunt. 5, 26 praef. cum quid intra seipsum corruptum est, ut in -o. 5, 26, 24 quod nimis fascia astrictum est, -o periclitatur. 5, 26, 28 *ex tumidis et sordidis ad -um transitus esse consuevit*. 5, 26, 31 interdum vel ex nimia inflammatione vel ob aestus immodicos... vel quia corpus aut senile aut mali habitus est, -r occupat (6, 18, 3. 7, 9 p. 284 SCRIB. LARG. 114. 235 ORIBAS. syn. 2 add. p. 844). 5, 26, 35 ex eius modi casibus saepe -i fiunt (5, 28, 3 SCRIB. LARG. 63). 6, 15 si quando ulcera oris -r invasit. 7, 27 p. 314 *considerandum... est, in quam partem -r is tendat*. *ibid.* ubi stare coeperit -r. 7, 27 p. 315 nisi ex -o multae magnaevae carunculae... exciderunt. 8, 2 p. 329 *fistulis ossium -o occupatis* (8, 10, 7). 8, 10, 1 (*bis*). 8, 10, 7 *musculi et umeri promptiores -os habent*. 8, 11 *inflammatio... -os... movere consuevit*. SCRIB. LARG. 62 cum -r os corripit. 235 si ulcus sordidum erit aut -r temptavit (237). ANTH. 205, 3 -r trivit dentes malasque *castellani*. ARNOB. nat. 1, 50 *famuli Christi contumaciam -is saevi ad subeundam cicatricem circumscriptis evaginationibus compulerunt*. CHIRON 70 quodcunque iumentum ab strato -r frigidum creaverit, quod quidam pispisam vocant. *ibid.* scalpello eidem -r et totum latus intercidito, usque quo causa -is dilataverit (85). VEG. mulom. 2, 66, 1 ne putredo ulceris migret in -um. HIER. hom. Orig. in Ezech. 5 p. 927 tract. in psalm. 119 p. 226, 27. PELAG. in II Tim. 2 p. 891^c -r dicitur vulnus, quod in mamillis nascitur feminarum (AVG. civ. 22, 8 p. 571 ANON. med. ed. Piechotta 64. 76 DIOSC. 4, 89. 90 (*bis*) PS. DIOSC. herb. fem. 24. 63 SORAN. p. 101 sqq. PS. PROSP. carn. de prov. 879 VICT. TONN. chron. II p. 202, 9 SALV. eccl. 1, 46 ORIBAS. syn. 2 add. p. 844. 845 ISID. orig. 4, 8, 14. VEN. FORT. vita Leob. 11, 33 ut... -i vulnere percuteretur in naribus (14, 46). GLOSS. Plac. V 10, 8. 52, 11 -i aestus melius dicitur quam *κένος*.

inde in imagine de amore PETRON. 42 antiquus amor -r est. *translate apud christianos de moribus* cf. VVLG. II Tim. 2, 17 sermo eorum ut -r serpit. CYPR. sent. episc. 1 (*sacrilegi*) os et verba -em mittunt. 10 -r, quod habebant *haeretici*... per sanctum et caeleste lavacrum sanctificetur. epist. 43, 5 sermones eorum (*pseudo-prophetarum*) velut -r et pestem fugiendo vitate. OPTAT. 4, 5 p. 108, 16 *haeticorum sermo habuit -r ad fidei membra vexanda*. p. 109, 1. p. 109, 5. p. 109, 9 vester sermo animis et auribus aliquorum non leve intulit -r. LVCIF. non conv. 9. 13. HIER. epist. 94, 1 *discipulorum Origenis -r... multorum corda pervasit*. PAVL. NOL. epist. 34, 1 facile... serpiter -r avaritiae in praecordia. PS. PHOEBAD. fid. 1 p. 34^A multas... haereses... -is sui virus infundere.

IV GLOSS. -r forceps (cf. PLIN. nat. 9, 97). *exempla desunt*. *titulus mimi* PRISC. gramm. II 200, 9 *Laberius in Cancro* (cf. Ribbeck, Com. p. 342) *cuius generis cancrorum sit incertum est*.

derivata: cancerare, canc(e)roma, canc(e)rosus, cancrarium, cancrinoma.

canceraticius (-cus), -a, -um [a canceratus, cancer. Th.]. *ad cancrum morbum pertinens*: CHIRON 570 putorem -um cum umore nigro et liquido subsequenti invenies (VEG. mulom. 2, 43, 1 foetorem habebit canceraticum).

canceratio, -onis f. a cancerare. *proprie*: SORAN. p. 101, 9 si... intus fuerit -o, difficilis et periculosa cura effecta est. p. 102, 9 in statuta... -e, quod visu probari potest iuxta proxima loca si omnis nigredo ceciderit eqs. *translate*: LVCIF. non conv. 9 p. 18 cum foetor -is tuae ad omnem pervenerit regni tui locum.

cancero, -āvi, -ātum, -āre a cancer. **I proprie**: *intransitive*: *cancrosum fieri*: PELAGON. 434 oculus equo si -verit. CHIRON 184. 523 *caput equi -are solet*. PS. AMBR. paenit. 3 vulnus... tabo et sorde putredinis -are (SORAN. p. 100, 12. 101, 7 PS. APVL. herb. 37,

3 tit.). MARCELL. med. 9, 1 si intrinsecus -verint aures (9, 114 PLIN. VAL. 1, 10). *transitive*: *cancrosum reddere*: PASS. Perp. 7 *Dino-crates per infirmitatem facie -ata male obiit*. *his locis part. perf. sumas pro adiect. et subst.* GARG. MART. med. 33 *semen pastinacae -atis vulneribus imponitur*. 53 ulceribus. GARG. MART. med. 38 *cerefolium potest... -atis mederi*. 49 -atis quanto pinguiores fuerint tritae fici et impositae tanto efficacius subveniunt. **2 translate**: *canceris morbi modo perdere* (*transitive*): LVCIF. non conv. 9 p. 18 nec poteris dicere te non Arrii -asse sermonem. *ibid.* ne... peste tua Arriana -remur.

derivata: canceratio (canceraticius).

canc(e)roma, -tis n. [*mutatum pro carcinoma*; cf. cancer. Th.].

DVB. NOM. gramm. V 575, 16 cancer bubo generis neutri... pluraliter autem -ta dicenda. GLOSS. III 599, 15 -ta vulnus (cf. p. 231, 8) insanabile. PLIN. med. 3, 30 *remedium... curat... -ta*. VEG. mulom. 2, 22, 15 si... oculus... -ta fecerit. 3, 19, 1 *traumatico ad -ta... uteris*. MARCELL. med. 10, 62 -a narium curabis. 34, 48 *inveterato -is morbo*. PS. APVL. herb. 32, 3 tit. *ad vulnera, ulcera et -ata* (35, 3) cf. l. 30. SALV. eccl. 1, 46 plagas -a sequitur.

canc(e)rōsus, -a, -um a cancer. *cancro morbo vexatus*: HIER. tract. in psalm. 133 p. 256, 20 *pedem... -um et putridum*. VEG. mulom. 3, 28, 5 *vulnera sordida et -a* (PLAC. med. 11, 6 PS. DIOSC. herb. fem. 45. 66). PLAC. med. 17, 21 *ulcera*. CASS. FEL. 32 *ulceratio*. *subst.* DIOSC. 3, 88 *poscae mixtus -is... medicatur*. cf. CASS. FEL. 79 *ad omnia carcinomata matricis id est -a*.

canera v. p. 229, 24.

caneraena sim. v. gang-.

cancerarium, -ī n. a cancer. GLOSS. Plac. V 10, 8 et 52, 11 *cancro aestus melius dicitur quam κένος*. -m enim putet, quasi putescat ipse cancer.

cancerinōma, -atis n. [*mutatum pro carcinoma*, cf. canc(e)roma, cancer. Th.]. PS. APVL. herb. 20, 7 *ad cancrinomata* (*codd. LBV*).

cancerus v. cancer.

[Bannier.

candēbrum, -ī n. a candere. ITALA apoc. 1, 20 (Primas.) *vidisti... sacramentum septem -orum... -a septem ecclesiae sunt*. 2, 5 *movebo -um tuum de loco suo*. 11, 4 *hi testes sunt duo -a* (VVLG. *omnibus locis candelabrum*).

candēfacio, -ere [cf. c. candere, candescere et c. facere, fieri. Th.]. GLOSS. II 358, 34 *candefio λαμπρύνουμαι*. **1 i. q. calefacere**: PLIN. nat. 25, 123 e patinis -ctis. 31, 102 *sal -ctus*. 33, 64 *marmoris et iis, quae -fieri non possunt, ovi candido inlinitur aurum*. 34, 96 *inter lapides -ctos*. CHIRON 522 *lapides molares -ito*. **2 i. q. candidum reddere, dealbare**: GELL. 7, 5, 9 *argentum... omnibusque ex eo vitis detractis emaculatum et -ctum*. *proverbialiter*: PLAVT. Most. 259 *ebur atramento -ere postules*.

comp. ex- in- percandefacio.

*candēla, -ae f. [cf. c. candere, candescere. Th.]. GLOSS. *λαμπτήρ, κηρίον, φανός*. ISID. orig. 20, 10, 4 -a a candendo dicitur (GLOSS. V 412, 56), eo quod candendo deleatur. PRISC. gramm. II 120, 12 quae vero a verbis fiunt secundae coniugationis a secunda persona, abiciunt s et assumunt 'la': candeo, candelis, candela. GRAMM. suppl. 14, 27. 175, 11. VARRO ling. 5, 119 *candelabrum a -a*. *al. v. p. 233, 2 sqq.* PAVL. FEST. p. 42 *cicindela... quod noctu lucet, videlicet a -a*. *distinguitur a cereus*: PAVL. FEST. p. 54 -is pauperes, locupletes cereis utebantur. MALALAS ed. Bonn. p. 285, 4 *λαμπάδων και κανδήλων*. [*ital. candela, francog. chandelle, hisp. candela. M.-L.*]

1 funiculi cera delibuti, ad res, ut diutius conserventur, involvendas: HEMINA hist. 87 *lapidem fuisse quadratum circiter in media arca evinctum -is quoquoersus* (LIV. 40, 29, 6 in altera arca duo fascēs -is involuti septenos habuere libros).

2 i. q. fax vel cereus (apud priscos forma funiculi, cf. VARRO ling. 5, 119 p. 233, 2 et SERV. auct. Aen. 1, 727 p. 233, 15): VARRO frg. Serv. auct. Aen. 1, 727 *facibus aut -a simplicibus*. VITR. 7, 9, 3 -a linteisque puris subigat parietem (PLIN. nat. 33, 122). COLVM. 2, 21, 3 *faces incidere, -as sebare*. PERS. 3, 103 *hinc tuba, -ae* (SCHOL. -ae quoque in sepulchris ante mortuos praecedebant). PLIN. nat. 1, 16, 70 *de scirpis, -is*. 16, 178 *scirpi... detracto cortice -ae luminibus et funeribus serviunt*. [MART.] 14, 40 *lemma*. 14, 43 *nomina -ae nobis antiqua dederunt*. IVV. 3, 287 *breve lumen -ae*. 9, 98 -am apponere valvis non dubitat. TERT. nat. 2, 11 *ad -ae lumina*. LACT. inst. 6, 2, 5 *auctori et datori luminis -arum aut cerarum*. ITIN. Silv. 15, 5 *redirent mature ad -as*. 24, 4 *incendantur omnes -ae et cerei*. 36, 2 -ae autem ecclesiasticae... paratae sunt (43, 7). VEG. mulom. 2, 57, 1 *papyrus -arum purgatam subtiliter carpis*. LIB. pontif. p. 55, 3 *columna porphyritica quae portat sialam auream ubi -a est*. SIDON. epist. 2, 10, 5 -as et candelabra tenuerunt. ENNOD. opusc. 3. 137 p. 366 *quis -ae praesidium quaerat*. GREG. TVR. Franc. 8, 15 *in barbibus meis aqua gelu conexas -arum more dependeret*. BENED. reg. 22 -a iugiter in eadem cella ardeat. ISID. epist. 1, 14 *de -is autem et cereolis cotidianis quidquid superest*. *ponitur pro candelabro*: ITIN. Silv. 24, 7 -ae autem vitreae ingentes ubique plurimae pendent et cereofala (cf. Ducange s. v.). OPTAT. app. 1 p. 187, 6 -as breves aeneas cum lucernis suis septem.

derivata: candelabrum, candelarius, candelifer, candelula.

candēlāber v. candelabrum.

candēlābrārius, -ī m. *qui facit candelabra*: CORP. VI 9227 Ti. Claudius Primigenius candelabr(arius). 9228 Fl. Aquilio Hedoni -o.

***candelābrum**, -ī n. (-brus, -ī m.) [a candelā. Th.]. VARRO ling. 5, 119 -m a candelā; ex his enim funiculi ardentes figebantur. frg. Macr. sat. 3, 4, 2 sicut locum, in quo figerent candelam, -m appellatum (SERV. auct. Aen. 2, 225). PAVL. FEST. p. 42 a candelā, unde etiam -a putantur appellata. p. 46 -m dictum, quod in eo candelae figantur. ISID. orig. 20, 10, 3 -m a candelis dictum, quasi 'candelāferum' quod candelam ferat. GLOSS. *λυχνία. λυχνόυχος. λαμπάς.* de genere et forma: NON. p. 202 -m generis neutri, ut saepe masculini: Caecilius Meretrice (com. 11) -um ligneum ardentem. PETRON. 75 -us. ARNOB. nat. 1, 59 inter stribiligines candelābrum et candelāber. VEN. FORT. carm. 5, 5, 125 inter candelābros. LIB. pontif. p. 62, 1 -a ante lignum sanctum lucentes. de mensura: candelābrum (-os, -is): VEN. FORT. cf. l. 57 sqq.

instrumentum in quo figuntur candelae (cf. SERV. auct. Aen. 1, 727 nonnulli apud veteres -a dicta tradunt quae in capitibus uncinis haberent, quibus affigi solebant vel candelae vel funes pice delibuti, quae interdum erant minores, ut gestari manu... possent) aut lucernae ponuntur; v. *Mau*, PW. III 1461. de materia: e gemmis: CIC. Verr. 4, 65, 71. ex (de) auro: ITALIA et VVLG. exod. 25, 31 Ps. HIL. dedic. eccl. p. 882^c cf. CIC. Verr. 4, 71. aureum: HIER. epist. 53, 8. aeneum: CIC. Verr. 4, 60. ligneum: CAECIL. com. 11 PETRON. 95 [MART.] 14, 44 lemma. argenteum: VLP. dig. 34, 2, 19, 8 PAVL. dig. 33, 10, 3, 5. CAECIL. com. 11 v. l. 9 CATO agr. 11, 3 inter instrumenta vineae: -m. CIC. Verr. 4, 65 -m e gemmis clarissimis opere mirabili perfectum (4, 71 -m Iovis, e gemmis auroque perfectum). 4, 60 lectos aeratos et -a aenea. VARRO Men. 62 in -o pendet strigilis. VITR. 7, 5, 3 -a aedicularum sustentia figuras. 7, 5, 4 quemadmodum enim potest calamus vere sustinere... -um. PETRON. 64 -m etiam super mensam eversum. 95 ligneum -um... ille -o se ab omni periculo vindicabat. PLIN. nat. 1, 34, 6 de -is. 34, 11 Aegina-orum superficiem dumtaxat elaboravit. [MART.] 14, 43 lemma -m Corinthium. 14, 44 lemma -m ligneum. MART. 14, 44, 2 fiet de -o magna lucerna tibi. QVINT. inst. 6, 3, 99 humile -m. AMPEL. 8, 16 lucerna sub -um posita (HIL. in psalm. 111 nun 3 iubet lucernam in -o... constitui. HEGES. 5, 9, 4 lucerna quae supra -um ponitur. AVG. civ. 21, 6 Veneris fanum atque ibi -um et in eo lucernam. in imagine SECVNDIN. epist. p. 893, 19 lucerna, quam in cordis tui -o dextera posuit veritatis. ARATOR act. 1, 545 -i positas velut arce lucernas). APVL. met. 2, 11 lucernam Sibyllam pascimus, quae cuncta caeli negotia et solem ipsum de specula -i contuetur. MIN. FEL. 9, 6 canis qui -o nexus est (cf. TERT. apol. 8 nat. 1, 7). PAPIN. dig. 33, 10, 9, 2 -a cedunt suppellectili (cf. 33, 10, 3, 1). VLP. dig. 34, 2, 19, 8 nec -a nec lucernae argenteae... argenti appellatione continentur. PAVL. dig. 33, 10, 3, 5 si in argento relatum sit -m argenteum, argenti esse videtur. 6, 1, 23, 2 si quis -o sigillum adiecerit... dominum totius rei effici... dicunt (cf. 10, 4, 6). ARNOB. nat. 6, 14 ex -is et lucernis. 2, 23 quae-tere rota quid sit aut -m. Ps. HIL. dedic. eccl. p. 882^c templum... in quo erant mensae et -m de auro. AMBR. Iob. 3, 7, 20 in illo -o imago resplendet, quo possimus intellegere in novissimo. ITALIA (Lugd.) et VVLG. exod. 25, 31 facies et -m ductile de auro. et saepissime. CHROMAT. in Matth. 5, 5 in cruce velut in -o constituta lucerna (i. Christus) omnem ecclesiae domum illuminat... in ipso crucis -o tamquam sol resplenduit. AVG. quaest. hept. 2, 129 cum deserviant et sequentes sacerdotes ad mensam et -um et ipsum altare. SIDON. epist. 2, 10, 5 candelas et -a tenerunt. ORIGO Rom. chron. I p. 144, 12 Numa Pompilius prior hominibus adinvenit... -a. VEN. FORT. carm. 5, 5, 7 in imagine: supra -um positi vates quorum ore corusco dogmatis igne micans luceat alma domus Christi. 5, 5, 125 inter -os radiabat ipse sacerdos. 9, 2, 118 quasi -is pulchra lucerna nitens. TEST. Leon. I (Corp. X 114) 16 -a et lucerna(s) bilychnes. CORP. X 202 arcum et -um Iunonis d(e) s(uo) d(onum) d(at). nota: CASSIOD. hist. 1, 1 p. 882^c -m arte mechanica factum et sponte fundens oleum in lucernam. peculiare candelabri genus illud Israelitarum septemplex fuit, de quo permultis locis VVLG. et ECCL. agitur: IREN. 2, 24, 3 -m septem quidem habens calamiscos, lucernas autem septem. HIER. epist. 53, 8 -mque aureum cum totidem (i. septem) lucernis. 64, 9 in -o septem lucernas. VVLG. exod. 25, 37 facies et lucernas septem et pones eas super -um. PAVL. NOL. epist. 5, 7 per septena domini -a (BACHIAR. repar. laps. 22 septiformibus -is. VINCENT. LEB. 6, 8 in modum septemplex -i). allegorice: VVLG. apoc. 1, 20 -a septem, septem ecclesiae sunt. cf. PRISCILL. tract. 1, 30. EVCHER. form. p. 45, 15 -m: ecclesia vel corpus domini aut sancta scriptura. de laud. her. 36 APRING. 1, 12 ISID. in exod. 56, 10. epist. 4, 7 prima opera faciat, ut non moveatur -m eius. nam -m doctrina sacerdotalis vel honor potestatis, quem gestat, intelligitur. 4, 8 -m ergo sive lucerna sacerdotis (quae intelleguntur charismata honoris).

(candelāfer) ISID. orig. 20, 10, 3 v. supra l. 6.

candelārius, -a, -um a candelā. FORMA urbis (Corp. VI 29844) frg. 35 h(or)rea candelāria.

candelifer, -a, -um a candelā et ferre. cognomen Iunonis Lucinae (cf. Aust, PW. III 1464): TERT. nat. 2, 11 -a, quoniam ad candelae lumina pariebant.

candelula, -ae f. a candelā diminutive. GREG. TVR. Mart. 3, 50 repperitque ibi duas -as ex cera ac papyro formatas.

candentia, -ae f. [a candens, candere. Th.]. VITR. 9, 2, 2 ex-

tremamque eius (lunae) partem, -ae... ad terram mittere splendorem... item dimidiam -ae conversam habere ad terram.

***candeo**, -uī, -ēre [cf. c. cambr. cann 'albus, candidus', gr. κάθαρος (ἀνθραξ HESYCH.), ind. candrah scandrah 'lucidus, candens' et c. ac- in- succendere, candor, candidus, candidare, candelā. Th.].

PRISC. gramm. II 483, 6 alia vero omnia in 'deo' desinentia per 'ui' divisas proferunt praeteritum ut 'candeo, candui'... quorum supina mutatione 'eo' in 'i' et assumptione 'tum' debent fieri, ut canditum. supinum non legi. candunt: VEN. FORT. v. l. 23. candio: GLOSS. III 440, 77. 483, 71. candit: GLOSS. IV 30, 40. 215, 14 Plac. V 51, 36. NON. p. 266 candet: ignitum est. candidum est. GLOSS. candet: splendet, micat; fulgit vel candidum est; candebat: albicabat; candeo λευκαινόμεναι; λευκaino. legitur inde ab ENN.

1 i. q. candidum i. lucidum, splendidum esse: de caelo et sideribus: ENN. scen. 292 lumine sic tremulo terra et cava caerulea -ent (APVL. met. 11, 7 caelum... luminis proprii splendore -bat). CIC. Arat. frg. 2 tenui quae -et lumine Phatne. MANIL. 1, 756 stellarum turba... crasso lumine -et. 1, 802 -et circulus orbis. GERM. 203 Andromedae -et nitor. CYPR. GALL. deut. 23 quo -ent sidera cursu.

2 i. q. album esse: CATVLL. 64, 45 -et ebur solis. HOR. sat. 2, 6, 103 rubro ubi cocco tinctor super lectos -ret vestis eburnos. NEMES. ecl. 4, 22 nec semper lilia -ent (ZACCH. 3, 9 p. 1164^p si nobis... lilia picta sic -ent. VEN. FORT. carm. 2, 9, 24 -unt [-ent codd. interpolati] rutilis lilia mixta rosis). HIER. epist. 38, 5 si tunica non -uerit. CLAVD. 22, 448 in imagine: saecula argentea -ent. CYPR. GALL. gen. 432 quia conspicuo -ret corpore Sarra. CARM. de Iona 95 spumea caeruleo -ent vestigia navis sulco.

3 i. q. pallere: SEN. Phaedr. 832 languido pallore -rent genae. APVL. met. 8, 15 nudatis ossibus cuncta -ere in via.

4 i. q. fervere, calere: OV. met. 1, 120 siccis aer fervoribus ustus -uit. COLVM. 1, 4, 9 loca quae tepent hieme, sed aestate suavissime -ent (9, 6, 1 alvi nec hieme rigent, nec -ent aestate). LVCAN. 1, 214 cum fervida -uit aestas. CLAVD. 28, 346 liquefactaque fulgure cuspis -uit.

5 translate i. q. flagrare: AVIEN. orb. terr. 204 sic pectus -uit ira (CLAVD. 22, 82 numquam Stilicho sic -uit ira). CLAVD. 17, 226 cum viscera felle -uerint ardet stimulis ferturque nocendi prodigus. HIER. in Gal. 3, 27/28 p. 445 cum spiritus sancti ardore -uerit.

syn.: uri, ardere.

compos.: ex-, in-, recandeo. candifico, candificus, candefacio.

deriv.: candebrium, candelā, candesco, candico, candidus.

part. praes. adi. ***candēns**, -entis. GELL. 17, 10, 19 nam -s... a candore dictum, non a calore (MACR. sat. 5, 17, 13). GLOSS. IV 28, 29 candidi vel nitidi (igniti d). 490, 39 candidi vel igniti. de ablat. cf. GELL. 17, 10, 18 favilla -e... nisi si -i dixit pervulgate et improprie pro ferventi favilla (MACR. sat. 5, 17, 13. DVB. NOM. gramm. V 573, 21 commune hoc esse: -i et -e). habent -i: LVCR. VARRO CATVLL. AETNA FEST. SCRIB. LARG. VAL. FL. -e: CIC. HOR. PANEG. in Mess. SEN. phil. PLIN. nat. promiscue: VERG. (bis -i, semel -e). CEIS. (quinquies -i, ter -e) COLVM. (ter -i, quater -e) SIL. (ter -i, semel -e). comp. candentior (VAL. FL. 3, 481 CYPR. GALL. gen. 745 POTAM. tract. 1 p. 1414^a), magis candens (VITR. 9, 4, 1), superl. candentissimus (SOL. 52, 25).

1 **candidus**, lucidus, splendidus: a de sideribus:

ENN. scen. 280 sol qui -em (EVRIIP. λαμπρόν) in caelo sublimat faciem (nota: 345 aspice hoc sublime -ens, quem vocant omnes Iovem). ACC. trag. 581 sol qui -em fervido cursu atque equis flammam citatis fervido ardore explicas. LVCR. 6, 1197 -i lumine solis. VERG. Aen. 8, 720 Augustus sedens niveo -is limine Phoebi (GERM. 480 -is currus Phoebi. VAL. FL. 3, 481 Phoebus -ior. NEMES. cyn. 157 postquam Phoebus -em fervidus axem contigerit. cf. OV. met. 2, 297 Atlas via -em sustinet axem. DRAC. Romul. 8, 467 Phoebus -e. CORIPP. Iob. 2, 158. 3, 26). COLVM. 6, 13, 1 -e sole (6, 32, 1 -i sub sole. PLIN. nat. 18, 346). PLIN. nat. 37, 137 iridem gemmam in sole aperto radios in se -es discutere (SOL. 32, 11 fontem... extractumque radiis -bus). SOL. 52, 25 contentis oculis orbem -issimi (candidissimi pars codd.) sideris (i. solis) contuentur. CYPR. GALL. gen. 745 cum sol -ior axe fulgeret medio.

VARRO Men. 203 -s corpore Taurus sidus. ling. 7, 14 signum (i. sidus) -s. CIC. rep. 1, 23 quod serena nocte subito -s et plena luna defecisset (LVCR. 5, 721 lunae globus... -i lumine tinctus. VITR. 9, 2, 1 lunam pilam esse ex dimidia parte -em [opp. caeruleus]... convertique -em propter eius proprietatem luminis... inferiorem partem eius quod -s non sit... obscuram videri. PLIN. nat. 18, 277 igne eius (solis) comminus recepto -s luna. NOVATIAN. trin. p. 886^p lunae -em globum. MEROB. carm. 1, 13 -ia luna(e) sidera). CIC. Arat. 248 magnum -em serpere circum (i. circulus lacteus. MANIL. 1, 703 in caeruleo -s nitet orbita mundo. AVIEN. Arat. 942 -is speciem super inspicie lactis protendi caelo. cf. FAV. EVL. p. 1, 23 lactei circuli lucida ac -s habitatio). VITR. 9, 4, 1 -s item magis spica eius (Virginis sideris) est. GERM. 233 -s ut balteus Orionis. 416 Chelas. PLIN. nat. 2, 79 Lucifero -s color est. MART. CAP. 2, 196 Iovialis sideris lucis natura ex calidis umidisque commixtionibus -s quadam prosperitatis tranquillitate rutilabat.

b transfertur ad aërem et lumen diei: LVCR. 4, 315 insequitur -s confestim lucidus aer (CYPR. GALL. exod. 475 -s cui [deo] militat aether). PANEG. in Mess. 65 -e dies apparuit

ortu (*i. aurora*). AMM. 24, 1, 1 -e iam luce. 31, 7, 10 die. CYPR. GALL. gen. 98 dicit lumina (*i. oculos*) promptim -i perfusa die. c de ceteris rebus: POTAM. tract. 1 p. 1414^A Christus sole -ior. APVL. met. 9, 18 demonstrat ei novitate nimia -es solidos aureos.

2 *i. q. albus*: CATVLL. 64, 14 gurgite (LVCR. 2, 767 mare ventis vertitur in canos -i marmore fluctus. VAL. MAX. 4, 97 undis. PRVD. cath. 7, 129 -s spuma tundit pumices). CATVLL. 64, 318 -is mollia lanae vellera. LVCR. 1, 258 -s lacteus umor (*i. lac*). LACT. opif. 12, 18 -s ac pinguis umor (*i. lac maternum*). 2, 771 nigrum quod saepe videmus materies ubi permixta est illius... continuo id fieri ut -s videatur et album. CIRIS 320 -es... canos capillos (APVL. met. 5, 16 canitie. SIDON. epist. 9, 9, 14 Socrates coma -e [cadente pars codd.]). HOR. carm. 1, 2, 31 umeros (TIB. 1, 8, 33 lacertos. VAL. FL. 4, 380 armos. APVL. met. 7, 16 dentium [flor. 15 p. 60]. 8, 22 ossa. inde de persona: CYPR. GALL. exod. 47 pulchro -em corpore natum). VERG. Aen. 4, 61 vaccae (cf. GLOSS. IV 432, 49 -is vaccae: candidae. 433, 1 NVX 173). 5, 236 taurum (9, 625 iuvenum. SIL. 4, 546 tauros). 6, 895 Somni porta altera -i perfecta nitens elephanto (*i. ebore*. OV. Pont. 3, 3, 98 ebur). Aen. 9, 560 -i corpore cynum (MART. CAP. 1, 26 -i canoraque alite). PLIN. nat. 8, 76 simias -es toto corpore. VAL. FL. 2, 488 cornipedes (SIL. 4, 219 -i sublimis equo. CLAVD. 22, 369 PASS. Mar. Iac. 12 p. 61, 1). NEMES. cyn. 207 ignicomi -ia terga leonis. TREB. Gall. 8, 3 agnae (CYPR. GALL. lev. 49 -is velleris agnum). CYPR. GALL. num. 90 -es pluma columbas. HOR. epod. 1, 29 villa. sat. 1, 5, 26 impositum saxi late -bus Anxur (cf. PORPH. mons ille, in qu<o> Tarracina constituta est, non candida saxa habet, sed calci coquendae aptissima. ergo a calce videtur candida dixisse. IVL. VAL. 3, 33 saxorum. CYPR. GALL. Ios. 91). VAL. FL. 2, 447 -ia velis castra (APVL. met. 21, 20 velis -bus. AMBR. hex. 4, 6, 26). 3, 432 -i veste sacerdos. 6, 225 -is carbasa lini (HIER. epist. 60, 9. MART. CAP. 2, 114 -is byssi). SIL. 10, 204 ventus -es torquet harenas. STAT. Theb. 4, 290 -sque iugis Lampia nivosis (VVLG. num. 12, 10 Maria -s lepra quasi nix. CLAVD. 26, 345 -i merguntur plaustra barathro nivium. MART. CAP. 2, 116 -s tenero glaciatur rore pruina. 2, 208 in domo Ioviali saepta -ia... limbis nivalibus albicabant. cf. sensu ambiguo CARM. poet. min. IV 107, 1 me nive -i petiit modo Iulia. rebar igne carere nivem: nix tamen ignis erat). APVL. met. 4, 1 rosarium (HIER. in Is. 21, 13 p. 265^D segetibus, quas ad metendum esse -es, salvator docet. SERM. Corp. Vind. 21 p. 347, 17 -bus liliis). AVSON. Mos. 231 -em late speculi explorantis honorem... carae nutrix admovit alumnae. VVLG. Ezech. 1, 7 scintillae quasi aspectus aeris -is (Dan. 10, 6). RVT. NAM. 2, 63 -ia moenia. MART. CAP. 2, 115 acerra... aromate gravidata eademque -i. CYPR. GALL. Ios. 117 manna. SIDON. carm. 22, 140 Paron. CLAVD. MAM. anim. p. 74, 6 farris. translate *i. q. prosper*: STAT. silv. 1, 4, 123 nechte nunc laetae -ia fila, sorores *i. Parcae*. proverbialiter v. candidus p. 245, 17.

3 *i. q. ardens, fervens*: de rebus solidis: LVCR. 6, 148 ferrum (VARRO rust. 3, 9, 3 OV. fast. 4, 287 VITR. 1, 4, 3 FEST. p. 85 CELS. 3, 22 al. COLVM. 6, 15, 1. 8, 2, 3 SCRIB. LARG. 132. 146 PLIN. nat. 2, 112 al. SER. SAMM. 722 PELAGON. 119 RVFIN. hist. mon. 15 p. 433^C SVLP. SEV. Mart. 17, 7 CAEL. AVR. chron. 1, 4, 119. 3, 4, 60 PALLAD. hist. mon. I 2 p. 262^B). VERG. Aen. 12, 91 ensem... -em. HOR. epist. 1, 15, 36 lamna -e (OV. met. 9, 170 VAL. MAX. 6, 8, 1 COLVM. 6, 11 PLIN. nat. 23, 151 PELAGON. 254 VEG. mulom. 3, 55, 7 HIER. hom. Orig. in Ezech. 5 p. 730^B RVFIN. hist. 5, 1, 21). VITR. 10, 16, 12 vectes ferreos -es... malleolis -bus. CELS. 3, 21 feramentisque -bus al. 7, 7, 8 acus. SEN. Thy. 767 -e aeno (PALLAD. hist. mon. I 1 p. 254^A). PLIN. nat. 33, 121 auro -e. 33, 127 vatillis ferreis -bus. SIL. 1, 171 chalybs. NEMES. cyn. 202 tineas -i pellere cultro. VEN. FORT. vita Radeg. 26, 63 aera. PASS. Tarach. 9 -es obeliscos ponite inter digitos eius. hinc in imagine: ITALIA Eph. 10, 16 (Lucif. moriend. 5 p. 296, 14) scutum fidei, in quo positus omnia iacula nequissimi -ia (πεπομπένια, VVLG. ignea) extinguere. DRAC. Romul. 8, 496 telo -e Amoris. RHET. Her. 4, 46, 59 taedas. VERG. Aen. 3, 573 favilla. AETNA 551 -i... fornace coerce. APVL. met. 10, 24 titione. PS. QVINT. decl. 2, 24 perire lumina -ia. AMM. 17, 4, 15 facis. 25, 2, 6 scintillas. PROB. Verg. ecl. 6, 31 accipiamus Ζεὺς ἀγρῆς ignem qui sit ζέων et -s. AVG. civ. 21, 4 igne. CYPR. GALL. Ios. 225 flamma. DRAC. laud. dei 1, 657 ignis... lumine -s. CIC. off. 2, 25 carbone (DAMIG. lapid. 11). Tusc. 5, 58 -bus iuglandium putaminibus (VAL. MAX. 9, 13 ext. 4). AETNA 451 -es efflant lapides saxa (503 moles -i robore fulget. cf. SIL. 9, 497 Volturus ventus se postquam Aetnae mersit -e barathro. CELS. 6, 9 silices. SER. SAMM. 449 igne lapis -s). VITR. 10, 16, 10 harenae coctae -is (PLIN. nat. 31, 72. cf. VITR. 7, 11, 2 glaeba silis [silicis E] boni coquitur, ut sit in igni -s. PLIN. nat. 31, 102 sal). CELS. 7, 12, 1 galla. COLVM. 7, 5, 9 testis (PELAGON. 254 VEG. mulom. 3, 55, 7). de rebus liquidis: CELS. 6, 8, 1 atramentum sutorium, quod -s factum. COLVM. 6, 5, 2 aqua (12, 55, 4 PELAGON. 21 VEG. mulom. 1, 17, 14). COLVM. 7, 5, 13 sebum. SCRIB. LARG. 56 ex oleo -i. PLIN. nat. 33, 122 cera. SIL. 9, 609 torrente bituminis. CARM. epigr. 95, 4 picem. HIL. hymn. 2, 17 -s frigescit stagnum Pyriphlegethon. de aere et aestu: MANIL. 1, 587 dies -em extenta per aestum. VITR. 5, 3, 2 aer... confervescit et -s adurit. 9, 1, 16 sol aethera... efficit -em (cf. MEROB. poet. 2 nigro -es aethere terras). SIL. 1, 193 Aeoliis -s austris et lampade Phoebi... Libye torretur. 1, 258 -ique

globo medius coquit aethera fervor. ITALIA Os. 13, 15 (Weing.) inducet dominus ventum -em (καίωνα ἄνεμον, VVLG. urentem ventum). nota cum adverbis numeralibus composita: INSCR. christ. Rossi I 1085 (a. 544) I<ocus A>ntonini argent<arii> tercandens (*i. sepulcrum tripertitum*; cf. adn. Rossii ad l.). INSCR. Notiz. degli scavi 1905 p. 116 (Romae) locum viscandente<m> (*i. bis*).

syn. ad 1: candidus, canus, lacteus, lucidus, nivalis, niveus. ad 2: fervidus, confervescens, torrens. opp. ad 1: caeruleus, obscurus (VITR. 9, 2, 1). deriv.: candentia.

10 **candes** v. 1. capedo et capis. **candescō**, -ere [cf. c. candeo. Th.]. EVSTATH Bas. hex. 6, 3 p. 923^A aliud est naturalis candor et aliud quod -it. GLOSS. nitescit.

15 **1 i. q. calescere, fervescere, ignescere**: LVCR. 1, 490 ferrum -it in igni (PROP. 4, 7, 35 -at lamina vernae. VITR. 7, 9, 5 donec lamna -at). OV. met. 6, 47 solet aer... -ere ab ortu (VAL. FL. 7, 22 videt tenui -ere limen eoo). 2, 230 currusque suos -ere sentit Phaëthon. MANIL. 1, 814 subitas -ere flammam aera per liquidum. PLIN. nat. 36, 199 vitreae pilae sole adverso in tantum -ant. RVFIN. hist. 4, 15, 37 argentum in fornace -ret (ἐν καμίνῳ πυροίμενος). EVG. TOL. carm. 71, 1 arula sex rebus semper -it. 2 *i. q. albescere, canescere*: TIB. 1, 10, 43 liceatque caput -ere canis (PROP. 2, 18, 5 aetas -ret [canesceret N, caneret rell., corr. Heinsius] annis).

25 **HIER.** in Agg. 1, 9 p. 1396^C cum iam -rent segetes. CLAVD. carm. min. 40, 15 -et Geticis Meroe conversa pruinis. EVSTATH. Bas. hex. 4, 6 p. 908^B cum stabili coeperit tranquillitate -ere mare (opp. pureum colorem ostentat). 3 **translate i. q. candidum, purum esse**: AVG. epist. 150 non lactescere pectore, sed corde -ere. RVRIC. epist. 2, 32 p. 416, 2 animus sub candidis vestibibus habuit hucusque nigredinem... nunc sub pullis vestibibus operum luce -at.

30 comp. ex -in- recandescō. cf. excandescencia. **candetum**, -i n. [vox gallica; cf. cambr. cant 'centum'. Th.]. cf. Hultsch, PW. III 1464. COLVM. 5, 1, 6 at Galli -um appellant in

35 areis urbanis spatium c pedum, in agrestibus autem pedum CL. quod aratores -um nominant semiugerum quoque arepennem vocant. ISID. orig. 15, 15, 6 Galli eqs. ad pedum quasi centetum; in agrestibus autem pedum CL quadratorum -um vocant (cf. GROM. p. 368, 9. 11).

candico, -āre [cf. c. candere, candor et c. albicare, nigricare. Th.]. adamatur a PLIN. nat. (25^{ies}). *i. q. candefieri*: SCRIB. LARG. 236 ulcus... cum -at (MARCELL. med. 33, 3 PLIN. VAL. 3, 22). PLIN. nat. 18, 356 nube grvida -ante... grando imminet. 27, 99 alternis inter folia -antibus margaritis in lithospermo. 34, 127 quod ex eo (chalcantho) -at, in uno usu praefertur violaceis. 37, 189 polyzonos... multis distincta lineis -at. 37, 200 in ficticiis gemmis scari-phatio omnis -at. APVL. flor. 3 p. 15 lyra eius auro fulgurat, ebore -at. met. 5, 22 per umeros Cupidinis pinnae roscidae micanti flore -ant. SOL. 53, 24 -ant orbiculi margaritarum. PS. SOL. add. p. 218, 26 dentes mari nantium -ant... ad eburnam claritatem. AVG. civ. 21, 4 miraculum calcis. excepto eo... quod igne -at. MART. CAP. 1, 70 ipsius Iovis canities pruinosis nivibus -bat. 7, 728 femina vix intellegibili radio -bat.

part. praes. adi. **candicans**, -antis. VARRO Men. 171 teges, pruina ne iacentem sub <diu> dealbet algu -i (Bücheler, danti codd.). PLIN. nat. 3, 4 taeniae -is vadi. 8, 184 in dextro latere Apis -s macula. 11, 51 in fronte regis apium macula quodam diademate -s. 12, 41 costi genus nigrum et, quod melius, -s. 12, 50 cardamomum... e rufo -s. 14, 15 color -s enim nigerque acini. 15, 70 fici -e rima. 16, 29 in robore pilulae... -es umbilices... aquosos nucleos -es. 16, 86 populi albae folium superne -s. 21, 41 iris. 21, 63 melilotos. 23, 19 labusca... -bus foliis. 29, 87 tetragnathius. 31, 47 terra... promittit aquam -bus maculis. 35, 127 pictores quae volunt eminentia videri, -i faciunt colore. 35, 194 Chia terra -s. 36, 56 ophiten. 37, 131 proxima -ium gemmarum est asteria... contraria soli regerit -es radios. 37, 169 menui... xuthos gemmae... e fulvo -es. 37, 187 aëtites a colore aquilae -e cauda. SOL. 2, 44 gemmae nigricolor facies, quam... limites albi intersecant notis -bus. 33, 19 medietas sardonichis circuitur limite -e. 49, 6 Scythae... nominant... montem Caucasum Croucasim, id est nivibus -em (candidantem pars codd.). FVLG. myth. praef. p. 8, 2 -i dente lyra concrepet. AVG. serm. 151, 1 stella magorum -s visus.

candidarius, -a, -um a candidus. qui panem candidum facit: CORP. XIV 2302, 3 (in agro Albano) Eros pistor -s. XII 4502 (Narbona) Eroti pistori cand<idario>.

75 **candidatio**, -ōnis f. a candidare. AVG. in psalm. 103 serm. 3, 15 Libanus autem interpretatur -o. Libanus dicitur -o: videtur autem -o esse saeculi huius, modo nitentis et fulgentis in pompis suis (in psalm. 71, 18 PS. RVFIN. in psalm. 28, 5 CASSIOD. in psalm. 103, 16).

candidator, -ōris m. a candidare. CORP. IX 9229 <qu>iescit in pace Bene<dic>tus -r (fortasse i. q. albarius aut dealbator; cf. Kubitschek, PW. III 1465; an candidarius?). fem. **candidatrix**, -icis: VITAE patr. 5, 6, 18 mater autem eius abierat ad quoddam opus; erat enim -x (fortasse mulier quae togas candidas facit vel lavat).

candidatōrius, -a, -um a 1. candidatus. ad candidatum perti-

nens: CIC. Att. 1, 1, 2 in omni munere -o fungendo summam adhibemus diligentiam.

*1. **candidatus**, -i m. [a candida (veste). *Th.*]. TERT. idol. 18 purpurati regum vocabantur a purpura, sicut apud nos a toga candida -i. PORPH. Hor. carm. 3, 1, 10 *petitor* -um magistratum petendorum significat. MACR. sat. 3, 14, 8 filium petitoris id est -i. ISID. orig. 19, 24, 6 toga candida eademque cretata, in qua -i id est magistratum petentes ambiabant. *cf.* LYD. mag. 1, 28 *κандιδάτους δὲ τοὺς λευχέμονας Ῥωμαίους ἔθος καλεῖν . . . κандιδάτοι δὲ καὶ οἱ μέλ- λοντες εἰς ἀρχὰς τῶν ἐπαρχιῶν παριέναι ἔλεγοντο, ὅτι καὶ αὐτοὶ λευ- χιμονοῦντες προήσαν.* NICEPHOR. hist. synd. ed. de Boor 8, 3 τὴν δὲ ἀξίαν, ἣν κандιδάτον Ῥωμαίους κικλήσκουν ἔθος. GLOSS. quod est natum (*cf.* candidus p. 239, 54); *λευχέμων*; -i *πράττοντες*. *scribitur in lapidibus saepe* candidatus (CORP. VI 32420 candidatus. XIII 4328). *legitur inde a* PLAVTO.

candida veste indutus: I *generatim*: PLAVT. Cas. 446 -s cedit hic mastigia. Rud. 270 aequius vos *mulieres* erat -as venire hostiatasque. SVET. Aug. 98 vectores nautaeque . . . -i coronatique et tura libantes. *apud christianos de nuper baptizatis et martyribus, interdum symbolice i. q. castus purus*: COMM. instr. 2, 24, 10 donas tu de lacrimis -s; ille ingratus oppressus usuris deplorat factus egenus. Ps. LACT. mort. pers. 49, 5 deum videre coepit -is ministris (*i. angelis*) de se iudicantem *persecutor*. HIL. in psalm. 2, 20 qui enim ut cocum et phoenicium erant, . . . hi in nivem albescent eruntque veste beati velleris -i. ZENO 2, 31, 5 hominem istum vestrum veterem foeterosis suis cum pannis abicite, novelli omnes, omnes -i. 2, 35, 7 in fontem quidem nudi demergemini, sed aetherea veste vestiti, mox -i inde surgetis. Ps. AMBR. sacr. 5, 3, 14 astare sibi familiam -am spiritali exultatione laetatur *ecclesia*. VVLG. IV Esdr. 2, 40 recipe Sion numerum tuum et conclude -os tuos, qui legem domini compleverunt. PRVD. perist. 1, 67 Christus illic (*in caelo*) -is praesidet cohortibus. 4, 145 *Caesaraugusta* ter senis sacra -is (*i. martyribus*). *cf.* Ps. Av. serm. 317 quid aliud massa candida nisi multitudo intellegenda est martyrio -a?). 10, 355 poscit litari victimas Christo . . . -as simplices. SEDVL. op. pasch. 1, 2 p. 180, 12 agnum *Iesum* . . . purissimum grex omnis sequitur -s. PASS. Mar. Iac. 12 p. 62, 1 iuvenes -i. PASS. Paul. 17 *Paulus* de caelo veniens innumerabilium -orum catera comitatus.

II *speciatim*: A *de eo qui petit munus publicum* (*cf.* Seock, *PW. III 1465*): CIC. Verr. 5, 37 aedilitas . . . alicui -o data. Cluent. 75 eis -is, quorum nummos suppressos esse putant, inimicissimi solent esse. Mur. 43 magis te fortem senatorem mihi videri quam sapientem -um. 44 ex voltu -orum coniecturam faciant. 45 ut . . . -s totum animum atque omnem curam, operam diligentiamque suam in petitione non possit ponere. 69 tota natio -orum (Pis. 55 de officiosissima quidem natione -orum). 73 munia -orum. parad. 46 in coitionibus -orum. Planc. 62 virtus probitas integritas in -o, non linguae volubilitas, non ars, non scientia requiri solet. Mil. 42 improbitati irascuntur -orum. Att. 1, 1, 2 firmior -s fore videatur. epist. 10, 26, 2 tu nunc -um te putas. Q. CIC. pet. 31 *homines* ut . . . tua causa quasi -i sint. 44 quod a -o petant. LEX Vrson. 132, 15 ne quis in c(olonia) G(enetiva) . . . petitor candidatus quicumque . . . magistratum petet, . . . quo quisque anno petitor candidatus mag(istratum) petet . . . ad cenam quem vocet praeter-
(dum) quod ipse candidatus petitor . . . vocar(it). neve quis petitor candidatus, donum . . . det. VARRO ling. 5, 28 qui populum -s circumit, ambit. rust. 3, 2, 1 -o, cui studebamus, vellemus esse praesto. Liv. 4, 6, 10 et prensare homines et concursare toto foro -i coepere. 5, 13, 3 ex patriciis -is. 22, 34, 3 favorem -o suo conciliabat. FEST. p. 347 *suffragator* quem quisque fieri vellet notabat (apposito punc)to scriptis -orum hominu(m) nominibus). PAVL. FEST. p. 88 qui clam (quidam *codd.*) velut inferebant nomina saluatorum in aurem -i. DECRET. decur. Pis. de C. Caesare (Corp. XI 1421) 5 cum . . . propter contentiones -o(rum m)agistratus non essent. VELL. 2, 124, 4 mihi fratri-
que meo, candidatis Caesaris. CORP. X 336, 4 in omnibus honoribus -o Caesarum. XI 5211 qui cum esset -s Caesaris. VIII 6706 praet(or) -s Caes(aris). *cf.* VLP. dig. 1, 13, 1, 2 sane non omnes quaestores provincias sortiebantur, verum excepti erant -i principis. 1, 13, 1, 4 quidam sunt qui -i principis dicebantur. CORP. III 11135 pr(incipis) pr(ioris) -s. *cf.* p. 238, 1. HIER. vita Hilar. 22 -s Constantini imperatoris. CORP. III 14356, 2 -s dom(ini) n(ostri) (XIII 2596). 2830 <c>andida<to> div<i> <Tr>ai<ani> (V 877. XIV 2498). V 4347 quaestor -s Augustorum (VIII 5349. 7978. IX 3602). VIII 7036 quae(stori) -o divi Hadriani (IX 5833, 8. XIV 2499. 3599. 3610). X 1123 -o imp. <An>tonini. *cf.* LYD. mag. 1, 24 οἱ κандιδάτοι τοῦ βασιλέως. 1, 28 οἱ κандιδάτοι κείσαρος. *de re v. Ku- bitschek, PW. III 1469. inde proverbialiter* QVINT. inst. 6, 3, 62 *Galba* pilam neglegenter petenti 'sic' inquit 'petis tamquam Caesaris -s'.

VAL. MAX. 4, 5, 4 L. Crassus, cum omnium -orum more circum forum supplex populo ire cogeretur. 7, 5, 2 *cum manum* more -orum tenacius apprehendisset. SEN. contr. 5, 8 tyrannus post abolitionem -s. 7, 7, 3 -s processit contra patrem. SEN. dial. 5, 5, 4 ira *attulit* -o repulsam. 9, 3, 3 nec . . . solus reipublicae prodest, qui -os extrahit. epist. 8, 6 -o vocem et manum commodarem. ASCON. Mil. p. 32 perditas -orum contentiones. PLIN. nat. praef. 9 cum apud Catonem . . . pecunias de-
ponerent -i. TAC. hist. 2, 91 comitia consulum cum -is civiliter cele-

brans. ann. 2, 36 princeps duodecim -os in annos nominavit. 2, 51 ut numerus liberorum in -is praepolleret, quod lex *Papia Poppaea* iubebat. PLIN. epist. 2, 1, 8 -um me suffragio ornavit. 6, 6, 3 mihi videor omnium *munerum*, quae decucurri, -s. 6, 6, 9 suscepi -um. paneg. 69 reverentior senatus -s. 71 contigit ergo oculis nostris <insolita> ante facies, principem aequatum -is et simul stantem (*Keil*, principis equitum -i et simul stantis A; *similia rel. codd.*). SVET. Aug. 40 si deessent -i senatores. CORP. VI 32420 Fructosus cliens et candidatus. SIDON. epist. 1, 9, 3 *Avienus cum domesticis* -is distringeretur, erga expediendas forinsecus ambientum neces-
sitates minus valenter efficax erat. ENNOD. opusc. 1, 48 p. 274, 14 ut plures habeas consules *Roma* quam ante videris -os. CASSIOD. var. 4, 25, 3 ut . . . -o de sacro ordine crescat ornatus. 5, 41, 4 ad-
haesit obsequiis -s. or. frg. p. 468, 16 firmabat trepidum -um errans volatus. CARM. epigr. 194, 1 -s quod petit fiat tuus. 195, 1 -s fiat honoratus tuus.

additur quod quisque petit munus: CIC. Mur. 57 praetorius -s (68 SALL. hist. frg. 2, 45. *cf.* VAL. MAX. 5, 2, 7 pro Q. Calidio, praeturae -o. 6, 9, 14 ASCON. tog. cand. p. 85. 88 TAC. ann. 1, 14 SVET. Vesp. 2. CORP. VI 32412 [*saec. III in.*] pr(aetor) cand-
(idatus). III 289. 6810. IX 5830, 9. XIV 3902 praetor candidatus. *cf.* p. 237, 65). CIC. Mur. 62 nomen consularis -i (Att. 4, 18, 3 ad Q. fr. 2, 15, 2 Liv. 10, 15, 8. *cf.* VELL. 1, 11, 7 quartus *filius* -s consulatus. 2, 47, 4 ASCON. Corn. p. 66 PLIN. paneg. 63. 95 SVET. Iul. 23 Aug. 4).

CIC. Att. 4, 15, 7 tribunicii -i (ad Q. fr. 2, 14, 4. *cf.* CORP. V 865 tri-
bunus plebis -s. VI 1337 candidatus trib(unus) pleb(is). IX 5830, 7. XIV 2499. 3599. CORP. inscr. graec. 4029 *δημαρχος κандιδάτος*).

VARRO rust. 3, 17, 10 -s noster designatus aedilis (*cf.* VAL. MAX. 8, 15, 4 ex -o aedilitatis consulem fecit). SEN. benef. 7, 28, 2 sacerdotiorum -o. SVET. Tib. 42 quaesturae -um (Claud. 40. *cf.* CORP. VI 32412 [*saec. III in.*] quaest(or) -s. LAMPR. Alex. 43, 3 quaestores -os ex sua pecunia iussit munera populo dare. CARM. epigr. 654 [*a. 385*] quaestori -o praetori triumphali. CORP. III 289. 6810. XIV 3902 quaestor candidatus electus. CORP. inscr. graec. 4029 *ταμίας κандιδάτος*). SVET. Galba 14 summae equestris gradus -s. COD. Theod. 6, 4, 21, 6 (*a. 372*) duo vel tres de his, qui nominantur -i arcae. CORP. VI 32953 (*a. 450*) Antiochus -s premeceri(atus). AVELL. p. 448, 14 ut episcopalis putaretur officii -s. ENNOD. opusc. 2, 134 p. 328, 22 ad gestatoriam sellam apostolicae confessionis vestra (uda et vel *codd.*) mittunt limina -os. CASSIOD. var. 2, 1, 4 curules infulas praestitimus -o. CORP. V 3411 magister collegii centenariorum -s. XII 697 cand-
(idatus) Arelat(ensium). *nota*: HIER. epist. 66, 5 munerarius pauperum et egentium -s (*i. beneficiarius*); *cf.* candida p. 245, 31.

inde translate de eo qui alias res petit eisque studet: VAL. MAX. 7, 3 ext. 2 sex reliqui summae potestatis (*i. regni Persarum*) -i (PANEG. 7, 4 palatium non -s imperii, sed designatus intrasti. AMBR. Iac. 2, 3, 10 impigrum regni caelestis -um esse debere. laps. virg. 5, 19). SEN. epist. 118, 2 videre quam multarum rerum -s sit. QVINT. inst. 12, 2, 27 maius enim opus atque praestantius, ad quod ipse tendit et cuius est velut -s. 6 praef. 13 te eloquentiae -um. PLIN. paneg. 63 -s non consulatus tantum, sed immortalitatis et gloriae et exempli. APVL. met. 1, 14 immo vero semimortuus . . . vel certe destinatae iam cruci -s. apol. 99 -o illo socero (*i. qui vult fieri socer*). TERT. orat. 3 angelorum, si meruerimus, -i. bapt. 10 quasi -s remissionis et sanctificationis in Christo. uxor. 2, 7 dei -s (coron. 7 p. 434 Oehler -is diaboli. AVG. serm. 146, 2 -i Christi). resurr. 58 aeternitatis -i (adv. Iud. 2). adv. Marc. 2, 25 p. 371, 5 restitutionis -os. LACT. inst. 6, 18, 35 immortalitatis velut -i sumus. HIER. epist. 69, 3 catechumeni qui sunt fidei -i (85, 5. 107, 1. 122, 4. SACR. Leon. p. 387 *Stefanus* primitivus tuae fidei -s. SVLP. SEV. Mart. 2, 8 necdum tamen regeneratus in Christo agebat quemdam bonis operibus -um baptisimi. FAVST. REI. epist. 10 p. 216, 17 saeculi peregrinus et paradisi -s.

B *candidati in deorum cultu*: CORP. VI 406 Tettius Hermes eq(ues) R(omanus) et candidatus et patronus huius loci . . . pro salute sacerdotium et candidatorum et colitorum huius loci (409 sacerdotes et candidati. 413 salvus -is huius loci *in cultu Iovis Dolicheni*). X 8217 Silvano sac(rum) Vrsulus vil(icus) Dian(ae) et -i. CORP. III 4152 genio candida(torum).

C *candidati militares*: AMM. 15, 5, 16 dum militaret -s. 25, 3, 6 clamabant hinc inde -i. 31, 13, 14. 31, 13, 16. 31, 15, 8 -os aliquos, qui die praeterito ad eos (*Gothos*) defecerant. VEG. mil. 2, 7 -i duplares, -i simplares. hi sunt milites principales, qui privilegiis muniuntur. reliqui munifices appellantur, quia munera facere coguntur. *cf.* CORP. III 11180 d(uplicarius) k(andidatus). VICT. TONN. chron. II p. 196, 18 -i militia functus. p. 196, 22 ex -o magister militum ordinarius constituitur. CORP. III 3308 candi(dato) leg(ionis) II (3398. VI 1410. VIII 2801. 2866). 3503 Fl. Severianus de<c>urio alae I Aetectorum Severianae -s eius. VIII 2568, 32 *in militum indice*: can-
(didatus) (2568, 33. 51. 74. 75. 2569, 1. 2).

adi. candidatus, -a, -um: TERT. anim. 39 uteri . . . genimina sua daemoniorum -a profitentur. COD. Theod. 6, 4, 22, 2 (*a. 373*) cum praefecto urbi electi ex ordine -o. 14, 10, 1 conventus ordinis -i coeperit agitari.

fem. subst. candidata, -ae: QVINT. decl. 252 p. 84, 18 qui -am sacerdotii rapuit (p. 29, 1 raptor -ae). CYPR. hab. virg. 6 cum integritatis -a sis et pudoris. CASSIOD. var. 2, 2, 5 sacram urbem tuis

votis aspice -am. CORP. VIII 6951 Fortunula...-a eius (*Honoris et Virtutis*).

derivatum: candidatorius.

2. candidatus, -ūs m. [cf. c. candidatus, -i. Th.]. COD. Theod. 6, 24, 1 (a. 372) per annos singulos ad -um atque honores certos no<minant>ur.

candido, -āvi, -ātum, -āre [a candidus; cf. candidatus. Th.].

NON. p. 75 albicatur: -atur, exalbescit (cf. GLOSS. V 638, 25). ITALA apoc. 7, 14 (Tert. scorp. 12) laverunt vestimentum suum et -verunt ipsum in sanguine agni (ἐλέξανναν, ITALA [Primas.] candidas fecerunt, VVLG. dealbaverunt; cf. l. 26. p. 243, 52). TERT. scorp. 12 sordes quidem baptisate abluuntur, maculae vero martyrio -antur. HIER. tract. in Marc. p. 350, 14 dogmata sua sordida sermonibus quasi candidis -are. PAVL. NOL. epist. 40, 10 dominus potens est... illuminare tenebras et phoenicium -are. AVG. epist. 34, 2 rebaptizatur furens... albis vestibis -atur. PS. AVG. serm. 316, 2 sanguis agni immaculati -are novit, cruentare non novit. THEOD. PRISC. eup. faen. 6 si -are autem velis capillos (albos capillos sic facies pars codd.). ISID. orig. 14, 8, 2 orientali lingua Caucasum significat candidum, id est nivibus densissimis -antem (varia lectio candicantem).

part. perf. pass. adi. candidatus, -a, -um. i. q. albus; apud christianos symbolice: APVL. met. 9, 12 homunculi farinulenta cinere sordide -i. TERT. pall. 4 p. 943 Oehl. ob cultum omnia -um et ob notam vitiae et privilegium galeri Cereri initiantur. AVG. serm. 35, 1 lilia nova... gratia nutrita et sanguine -a quia isti sunt baptizati, qui laverunt stolae suas et candidas fecerunt in sanguine (cf. 149, 2 filii mei impinguetur anima lacte et sanguine -a). serm. 43, 2 Christus cum conscenderet caelum caelorum portatus nubibus -is. COMPVT. Carth. 1, 1 baptismatis tunicam ut nivem exhibet -am.

comp.: incandido. derivata: 2. candidatus (-ūs), candidatio, candidator.

candidulus, -a, -um [a candidus deminutive. Th.]. de rebus:

CIC. Tusc. 5, 46 dentes. IVV. 10, 355 -i divina tomacula porci. de hominibus: CARM. poet. min. V 64, 16 candida nigris commixta caterva quinque nigelli, -i bini. HIER. epist. 54, 13 nec -s (pars codd., candidus cet.) et rubicundus assecla adhaereat lateri tuo. symbolice: PRVD. cath. 3, 157 feritas... territa de grege -o i. q. nuper baptizato.

adv. candidulē: ARNOB. nat. 2, 11 ille non est dicendum auctor bonus, qui [s] sermonem -e prompsit. DAMAS. epigr. 29, 6 vos alacres vestris manibus mundasse sepulcra -e.

*candidus, -a, -um [cf. c. candere, candor. Th.]. PRISC. gramm. II 137, 9 candeo -s facit, sordeo sordidus. formae: PHILOCAL. fast. Dec. 8 (80) (Corp. I² p. 278) kandida. CARM. epigr. 578, 3 candedus. leguntur etiam comparativus et superlativus. cf. VARRO ling. 8, 17 a -o -ius, -issimum. GRAMM. suppl. 144, 33 nomina quae a corpore sumuntur, recipiunt comparisonem ut...-s, -ior, -issimus (cf. MART. CAP. 4, 370 magis autem aliquid -o -um dici potest). legitur etiam maxime -s (PLIN. nat. 31, 85). PAVL. FEST. p. 121 dictum autem

*lycophos, quasi λευκὸν φῶς, id est lumen -um. p. 174 noegeum...-um ac perlucidum. ibid. noegeo... id est -o. SOL. 38, 5 quicquid -um est cydnam gentili lingua Syri dicunt. SERV. georg. 3, 82 aliud est -um esse, i. quadam nitenti luce perfusum, aliud album, quod pallori constat esse vicinum (cf. ISID. diff. 1, 35 orig. 12, 1, 51). AGROEC. gramm. VII 124, 2 album naturae tantum est, -um frequenter et studii (ISID. diff. 1, 35 album natura, -um studio sive cura. DIFF. gramm. VII 520, 3. DIFF. ed. Beck p. 34, 57 album naturalis color est, -um cura fit. cf. GLOSS. V 438, 27 album naturaliter -um. IV 407, 23 qui nascitur. v. s. candidatus p. 237, 12). GLOSS. λευκός. legitur inde ab ENN. et PLAVTO. adamatur a PLIN. nat. (plus quam 350^{ies}). [prov. cande. M.-L.]

A i. q. micans, splendidus, lucidus: I de sideribus eorumque lumine: ENN. ann. 90 solis -a lux (PLAVT. Amph. 547 luce clara et -a. CORP. VI 10226, 13 SEN. nat. 1, 17, 2 STAT. silv. 3, 1, 71 APVL. met. 6, 20 PASS. Mar. lac. 7 p. 55, 10). ENN. ann. 558 patefecit radiis rota -a caelum? scen. 326 lumen -um claret mihi (MANIL. 1, 322 -aque ardenti distinguitur lumine flamma. APVL. met. 11, 3 lunae -um lumen). PLAVT. Rud. 3 stella -a (HOR. carm. 3, 15, 6). ACC. trag. 581 sol qui micantem -o curru... flammam... explicas (TRAG. inc. 183 qui per caelum -s equitas Apollo). CVLEX 43 solis -a lumina (APVL. met. 11, 23 cf. Socr. 3 p. 124). OV. met. 15, 30 -s Oceano nitidum caput abdiderat sol. 194 dei clipeus...-s (i. orbis solis). APVL. met. 7, 1 -um solis curriculum. MART. CAP. 2, 126 ante curruum et -os iugales solis. EVSTATH. Bas. hex. 3, 7 p. 898^A -s color solis (pars codd. calor; gr. τὴν χρῶσιν). LVCR. 5, 1210 -a sidera (SEN. Phaedr. 333 CYPR. GALL. iud. 528). VERG. georg. 1, 217 -s Taurus sidus. Aen. 7, 8 -a luna (CIRIS 37 -a lunae sidera. OV. epist. 17, 61 dea -a Luna. PETRON. 89, 54 Phoebe -um extulerat iubar. SEN. Phaedr. 787 sidus... currus non poterit flectere -os. APVL. met. 11, 3 lunae -um lumen. MART. CAP. 1, 73 -a cum sorore sol auratus. DRAC. laud. dei 2, 232 -a sanguineum monstravit luna ruborem). TIB. 1, 3, 94 Aurora nitentem Luciferum roseis -a portet equis. MANIL. 1, 711 -s in nigro lucet sic limes Olympo (i. lacteus circulus. 1, 715. PLIN. nat. 2, 7 -iore medio per verticem circulo. 2, 91 in -a parte caeli, quae lactei circuli nomen accepit. 18, 346 circa occidentem solem -s circulus. HYG. astr. 2, 42 circulus...-o colore, quem lacteam esse non-

nulli dixerunt. CARM. poet. min. V 68, 34 circorum primus is est, qui -s extat in astris. RVT. NAM. 1, 192 caeli plaga -ior. ISID. nat. 3, 3 quartum a stella Mercurii, quam quidam -um circulum dicunt). GERM. 42 -a... liquido splendore Helice nitet. 465 -s Cygnus sidus. PLIN. nat. 2, 79 Saturno -s color. 2, 90 -s cometes argenteo crine ita refulgens. VAL. FL. 3, 559 rota -a Phoebi. 5, 70 -a nox splendore stellarum. HYG. astr. 4, 15 planetarum maximam colore -o nomine Hesperum. LACT. epist. 67, 4 stellae -iores erunt. AVIEN. ora 657 -am Phoebi facem. de locis sole illustratis: LVCR. 5, 779 clara loca -a luce. de nube: VVLG. apoc. 14, 14 ecce nubem -am. de aëre et aethere: TERT. anim. 3 in imagine: -um et purum aërem veritatis infuscant. PS. SOL. Pont. 10 -s aether astrigeram faciem nitido gemmavit Olympo. de ventis: COLVM. 10, 78 -s Zephyrus. de die: OV. fast. 5, 548 -a Lucifero praeveniente dies. trist. 2, 142. PRVD. cath. 9, 77 Deus stupentibus tenebris -um praestat diem.

2 de splendore ignis: de lumine facis et sim.: ENN. ann. 156 famuli -a lumina lucent. SEN. nat. 1, 14, 2 color -ae lucis (PLIN. nat. 37, 168). VAL. FL. 8, 247 -a flamma. APVL. met. 94 -o fumo sulphuris. CYPR. GALL. num. 152 quas (faces) -s ordo distinctim rutilare dedit. in imagine: AVG. civ. 9, 16 velut in altissimis tenebris rapidissimo coruscamine lumen -um intermicare. de nubibus ignitis: PLIN. epist. 6, 16, 6 -a interdum, interdum sordida et maculosa ex Vesuvio orta. HIL. in Matth. 17, 3 nubes eos (Iesum Moysen Elian) -a innumbravit allegorice (VVLG. Matth. 17, 5 lucida). DRAC. laud. dei 2, 796 -a dux fuerat nubes per mare rubrum.

3 de aquis, i. clarus, limpidus: AEDIT. epigr. 2, 4 imber caelo -s praecipitans. MART. 6, 42, 19 Virgo Marciave aqua quae tam -a, tam serena lucet. CARM. frg. Diom. gramm. I 499, 14 miscent foede flumina -a sanguine sparso (cf. ITALA apoc. 22, 1 [Primas.] in imagine: ostendit mihi flumen aquae vitae -um [λαμπρόν, VVLG. splendidum] quasi cristallum). AMM. 20, 11, 29 -ae sunt undae quae litoribus inliduntur. MAR. VICTORIN. gramm. VI 175, 1 offert HOR. carm. 3, 13, 1 o fons Bandusiae -ior (splendidior codd.; cf. p. 242, 72) vitro.

B coloris notionem habens albi et albidii. distinguuntur rerum species: COLVM. 2, 6, 3 far candoris nitidi... rutilum, atque alterum -um. PLIN. nat. 12, 26 -um piper (opp. pallidum et nigrum. 12, 28). 12, 92 cinnami duo genera tradidere, -ius nigriusque et quondam praeferebatur -um, ... varium praeferebant -o. 15, 41 turba prunorum versicolor: [nigra] -a hordearia appellata. 15, 47 tuburum duo genera: -um et a colore syricum (ser-codd.) dictum. 15, 122 Cato tria genera myrti prodidit, nigram, -am, coniugulam. 16, 145 -a aut nigra hedera tertiaque vocatur helix. 16, 177 salicis tria genera observant: nigram...-am. 18, 53 panicae genera colore distinguuntur -o, nigro, rufo. 18, 124 cicer album nigrumque...-um. 19, 119 semina differunt et colore nigro, -iore. 19, 168 papaveris genus. 20, 76 seris nigra et aestiva... hiberna et -ior. saepius in herbis. 34, 156 plumbi genus. 35, 183 aluminis. 35, 195 cretae.

I de animalibus: a de hominibus: de capillis i. q. albus vel canus: PLAVT. Most. 1148 qui sunt capite -o. VERG. ecl. 1, 28 -ior postquam tendenti barba cadebat. CIRIS 121 -a caesarie tempora (BVC. Eins. 1, 46. 3, 60). PLIN. nat. 7, 28 Pandararum gens inventa -o capillo. VAL. FL. 6, 61 -s olim crinis. MART. 7, 89, 3 comas Apollinaris...-as. ITALA (cod. g) et VVLG. apoc. 1, 14 caput autem eius et capilli erant -i tamquam lana alba et tamquam nix. AVSON. 17, 4 caput fuligine fucavit atra -um. HIER. in Is. 24, 21 p. 338 cuius caesaries describitur -a. in imagine: AVG. in psalm. 91, 11 senecta ecclesiae -a erit. de dentibus: VARRO ling. 38 dentes. CATVLL. 39, 1 SCRIB. LARG. 60 HIER. epist. 10, 2. ITALA gen. 49, 12 (Lugd.) -i dentes eius quam lac (ITALA Ps. Orig. tract. 6 p. 73, 25 a lacte, VVLG. lacte -iores. allegorice RVFIN. patr. 1, 5^A). de cute (cf. PHYSGN. 10, 2 corporis feminini color -s vel cum pallore nigrior. OV. ars 1, 723 -s in nauta turpis color): PLAVT. Pseud. 1262 manu -a amica (STAT. silv. 3, 4, 59 -iore [sc. crystallo] manu portat Earinus). Vid. 35 corpus -um est (OV. ars 1, 728. LIV. 38, 21, 9 -a corpora Gallorum; cf. AMM. 15, 12, 1 -i paene Galli sunt omnes. APVL. met. 10, 31. SIDON. epist. 4, 18, 5 niger naevus -o in corpore). CATVLL. 64, 162 -a vestigia (i. pedes. HOR. carm. 4, 1, 27 pueri pede -o). 80, 2 labella hiberna fiant -iora nive. CALV. carm. frg. 4 -o... ungui nympha. VERG. georg. 4, 337 -a colla nymphae (PROP. 3, 17, 29 Dyonysi. OV. ars 2, 457 AVSON. 393, 4 CLAVD. carm. min. 29, 11). VERG. Aen. 9, 430 -a pectora Euryali (OV. epist. 15, 250 -iora Iove [i. cycno]. Pont. 2, 5, 38 lacte et non calcata -iora nive. 4, 14, 43 tam felix utinam, quam pectore -s essem. LVCAN. 10, 141). HOR. carm. 1, 13, 9 -os umeros Lydiae. 3, 9, 2 -ae cervici Chloes (IVV. 10, 345 pulchra haec et -a cervix). TIB. 3, 9, 10 crura. LYGD. 2, 10 -aque ossa super nigra favilla teget (2, 17). PROP. 2, 16, 24 brachia (2, 22, 5. ELEG. in Maec. 1, 62 brachia -iora nive. OV. am. 3, 7, 8 SIL. 3, 414 STAT. silv. 3, 5, 66). PROP. 2, 3, 9 -a facies (MAXIM. eleg. 4, 7). 2, 1, 10 ora Briseidos (cf. OV. epist. 20, 217 [i. pallida]. APVL. met. 8, 30 pudore illo -o. OV. met. 2, 661 ora (medic. 52. SEN. Oed. 509 Lyaei. STAT. Theb. 2, 231). OV. met. 2, 607 -a membra (SIL. 4, 204 SVLP. SEV. epist. 3, 17. DRAC. Romul. 8, 519 -a sic roseo perfundens membra rubore. Orest. 792 -a puniceo rutilantur membra cruore). VITR. 6, 1, 3 sub septentrionibus nutriuntur gentes, immanibus corporibus, -is coloribus (opp.

sibi Thucydides, dulcis et -s et fusus Herodotus. 10, 1, 113 Messala nitidus et -s et quodam modo praeferens in dicendo nobilitatem suam. 10, 1, 121 -um et leve et speciosum dicendi genus *Iulii Secundi*. GELL. 16, 19, 1 vocum filo tereti et -o fabulam scripsit Herodotus super... Arione. VOPISC. quatt. tyr. 1, 1 Suetonius Tranquillus, emendatissimus et -issimus scriptor. COD. Iust. de emend. cod. 4 Iustinianus codex... -s factus omnibus.

4 *i. q. acutus, clarus, purus*: PLIN. nat. 28, 58 *Venere* vox revocatur cum e -a declinat in fuscam (cf. CIC. nat. deor. 2, 146 vocis genera permulta, canorum fuscum etc.). QVINT. inst. 11, 3, 15 *qualitas vocis varia* et -a et fusca... BOETH. top. Arist. 1, 13 p. 920^p -um, in corpore quidem color, in voce autem audibile. 5 *proverbialiter*: de candido calculo CATVLL. 68, 148 diem -iore notat lapide, pro die fausto felici (cf. 107, 6 -iore nota p. 244, 29. MART. 12, 34, 7 vincet -a turba calculorum nigriorem. PLIN. epist. 6, 41, 3 o diem... laetum, notandumque mihi -issimo calculo). *comparationes proverbiales*: candidior lacte, lilio, nive passim, inprimis in descriptione formosi hominis corporis.

adv. **candidē**: 1 *de vestibus*: PLAVT. Cas. 767 vilicus... -e vestitus, lautus exornatusque. 2 *translate i. q. sincere, sine dolo*: CAEL. Cic. epist. 8, 6, 1 ne parum simpliciter et -e posuisse inimicitias videaris. PETRON. 107 tam -e ad aures vestras perveniat, quam simpliciter gestum est. QVINT. inst. 12, 11, 8 conscius sum mihi, -e me atque simpliciter... protulisse. COMM. apol. 956 obtemperant quoniam universa -e (-ae *M*) legis.

fem. subst. **candida**, -ae: 1 *i. q. candida vestis*: SPART. Sept. Sev. 3, 3 praetor designatus a Marco est non in -a, sed in competitorum grege. PASS. Perp. 10 qui erat vestitus discinctam -am. *inde i. q. editio ludorum candidatorum*: PHILOCAL. fast. Dec. 8 (Corp. I² p. 278) munus kandida (opp. munus arca). (20). *in imagine*: RVFIN. Basil. hom. 3, 4 edamus primam -am in vestitu... nudorum. 2 *i. q. exspectatio, spes*: TERT. anim. 58 sub exspectatione utriusque iudicii in quadam usurpatione et -a eius. scorp. 12 -am claritatis usurpant. adv. Marc. 4, 34 p. 537, 26 -a quaedam utriusque iudicii. 3 *i. q. auctoritas, dignitas*: TERT. uxor. 1, 7 tota illa ecclesiae -a. adv. Marc. 4, 7 p. 437, 12 de -a salutis gloriari volebat. 5, 20 p. 648, 20 pharisaeae -ae dignitatem. coron. 1 de martyrii -a melius coronatus.

neutr. subst. **candidum**, -i: 1 *i. q. color candidus*: DIRAE 99 dulcia amara prius fient et mollia dura, -a nigra oculi cernent et dextera laeva quam eqs. PLIN. nat. 8, 62 pantheris in -o (fort. subintell. colore) breves macularum oculi. 30, 121 gallinarum fimi -um. 37, 87 sardoniches radice nigra aut caeruleum imitante et ungue minium, redimitum -o pingui, nec sine quadam spe purpurae candore in minium transeunte. 37, 148 Aphrodisiaca gemma ex -o rufa est. 37, 181 selenitis ex -o traducet melleo fulgore. 37, 187 lycophthalmos... [in] media nigrum -o cingit. 37, 188 cissitis in -o perlucet. QVINT. inst. 2, 17, 35 candido -ius... non est adversum. SOL. 7, 27 alterius fluminis haustu quaecumque vellerum fusca sint in -um verti. *in proverbio de hominibus fallacibus*: Ov. met. 11, 314 Autolycus, furtum ingeniosus ad omne, -a de nigris et de candentibus atra, qui facere adsuerat. IVV. 3, 30 maneant, qui nigrum in -a vertunt. 2 *i. q. ovi candidus liquor*: PLIN. nat. 29, 39 -um ex ovo infundi... ova per se infuso -o oculis epiphoras cohibent (29, 40. 41. 42. 51. 32, 84. 33, 64).

neutr. plur. **candida**, -ōrum: *i. q. liquor candidus ovi*: SER. SAMM. 1047 hordea vel franges atque ovi -a iunges. *syn. et iuxta posita*: ad I: clarus, splendens, fulgens. ad III a: tener, procerus, formosus. ad II 2 d: nitens. ad II 3 b: splendens. ad III 1: laetus, felix, procul fraude remotus. ad III 2: perfectus, benevolus, purus, simplex, benignus, verus, fidelis. ad III 3: purus, expositus, fusus, dulcis, nitidus, emendatus.

praeterea passim: albus niveus. opp. passim: niger, fuscus, pulvis. ad III 2: ater. ad III 3: densus, brevis. ad III 4: fuscus. comp.: in-, per-, subcandidus. derivata: candidarius, candidare, 1. candidatus.

candifico, -āre [cf. c. candificus. Th.]. AVG. civ. 21, 7 ignis secundum suum fulgorem lapides coquendo -et et... urendo plurima offuscet. *translate*: AVG. in psalm. 67, 21 gratia -buntur in protectione corporis Christi.

candificus, -a, -um [cf. c. candor candens candidus et c. facere. Th.]. APVL. apol. 6 misi... tenuem, -um, nobilem pulvisculum. EVG. TOLET. carm. 75, 3 haec -o praenitent tegmina cultu lavacro.

candio, cando v. candeo p. 234, 9. [Goetz. [candomina] GLOSS. V 595, 30 sine interpretatione, i. q. condamina, quod v. s. conduma. L.

candor, -ōris m. [cf. c. candere, candidus. Th.]. GRAMM. suppl. 74, 12 candeo, -r (cf. GELL. 17, 10, 18). fem. v. p. 246, 33. plur. PLAVT. Men. 181 ARNOB. nat. 4, 22. 7, 20 AMM. 31, 1, 2 RVFIN. hist. 5, 18, 11 MART. CAP. 2, 196. 207. GLOSS. λαμπρότης, λευκότης, λαμπηδών. cf. vol. II p. 846, 43. MART. CAP. 4, 363 'qualitas' est, secundum quam dicimus quale est, ut '-r'. *ibid.* -r necessario in aliquo..., sine quo esse non possit. *inde a* NAEV. trag. 48 iam solis aestu -r (nivis?) cum (cui *codd.*) liquesceret.

I *de colore* (hic illic metonymice de re ipsa, cuius color est, ut p. 246, 84. 248, 34; de calore v. p. 246, 33): A rerum: nivis, aquarum, sim.: NAEV. trag. 48? v. l. 80. in comparatione RHET. Her. 4, 3, 44 (v.

p. 247, 37. item VERG. Aen. 3, 538 et 12, 84 v. p. 248, 6 SIL. 13, 116 v. p. 248, 14 IVVENC. 3, 322 v. p. 247, 16 HIL. myst. p. 17, 27 v. p. 247, 80 epist. ad fil. 3 v. p. 247, 17 CLAVD. 28, 476 v. p. 248, 8 carm. min. 25, 126 v. p. 247, 67. cf. PLIN. nat. 37, 189 *infra l. 63*). 5 PAVL. FEST. p. 4, 6 nomen Alpium a -e nivium. HIL. in psalm. 148, 6. VVLG. Sirach 43, 20 pulchritudinem -is eius (nivis? κάλλος λευκότητος) admirabitur oculus. ZACCH. 1, 10 nix ex aqua, quae colorem -e commutet. LVCR. 2, 765 v. p. 247, 28. APRING. in apoc. 4, 6 vitreum mare, id est perlucidum simile christalo, docetur quodam -e et eximia puritate perlustrans. GREG. TVR. glor. mart. 12 p. 496, 21 de camera templi cadere tres guttas... -em cristalli vincentes. caeli sim.: PACVV. frag. 89 quod complexu continet terram solisque exortu capessit -em, occasu nigret. CIC. Tusc. 1, 68 speciem... -emque caeli. LVCR. 4, 232 in luce et claro -e. PAVL. FEST. p. 74 quod aer diurnus dehiscat in -em. AMM. 31, 1, 2 matutinos diei -es. MART. CAP. 2, 122. 15 EVSTATH. Bas. hex. 2, 7 p. 887^b aquae lucis -e lustrantur. siderum: CIC. nat. deor. 2, 40 solis... -r inlustrior est quam ullius ignis. LVCR. 5, 282 sol inrigat... caelum -e recenti. EVSTATH. Bas. hex. 6, 10 p. 932^p sol... superat astra -e. lunae: LYGD. 4, 29 v. p. 247, 41. Ov. met. 4, 332 sub -e rubenti lunae (in defectione). APVL. met. 11, 1. Socr. 1 p. 117 proprio seu perpeti -e (opp. alienae lucis indigna). AMM. 20, 3, 9 hebetato -e lunae. VAL. CEM. hom. 15, 2 (syn. claritas). CIC. Arat. 174 Amnis exiguo... stellarum -e nitescit. 249 candentem serpere circum: lacteus hic nimio fulgens -e notatur. 410 cauda... 25 Centauri extremo -e Coronae refulget (opp. media de parte). rep. 6, 16 de orbe lacteo. Ov. met. 1, 169 via... lactea... -e notabilis ipso. SEN. nat. 7, 17, 3 aliis cometis rubor est..., aliis -r et purum liquidumque lumen, aliis eqs. HYG. astr. 2, 35 flammae (i. stellae) -em. 4, 13 p. 112, 27. MART. CAP. 2, 196 sidus... blandis vibratum -bus. 30 2, 207 -es lactei fluminis. 8, 810. ignis: CIC. nat. deor. 2, 40 v. l. 17. AMM. 23, 5, 14 -em ignis sacri (i. fulminis). CLAVD. 8, 195 cum... fatalis redimiret tempora Ascanii -r. GREG. TVR. glor. conf. 18 cereum mirae (sic) -is immenso lumine fulgorantem. nota haec ad calorem magis quam ad colorem pertinentia: VITR. 7, 9, 5 minium in lamna ad ignem collocetur, donec lamna candescat. cum e -e color mutatus fuerit eritque ater, tollatur lamna. CLAVD. 1, 219 harundinem sole perustam aestivo -e mori. lapidum et aedificiorum, harenae, gemmarum, sim.: PLAVT. Most. 642 aedes speculo claras, can(d)orem merum. VITR. 7, 3, 4 album opus propter superbiam -is... concipit fumum. 7, 3, 7 marmoris... -e firmo. PETRON. 79, 4 notabili -e cretae. 40 PLIN. nat. 31, 91 paraetonii (ibid. pallorem chrysocollae). SIDON. epist. 2, 2, 5 parietum facies solo levigati caementi -e contenta est. CVRT. 9, 1, 30 pendebant ex auribus insignes -e ac magnitudine lapilli. PLIN. nat. 2, 207 lapidum... discolores maculae interque eos -r aliquius praeter lucem omnia excludens. 7, 132 calculi -r. 9, 107 margaritarum (opp. fetum sordescere. 9, 109 rufescere -emque perdere [SOL. 53, 26]. 9, 112 bis. cf. 27, 98). 9, 50 saxum miri -is a vado ad summa perlucens. 33, 108 ut -r ei detur (spumae argenti). 33, 127 argenti (cf. *infra l. 73*). 34, 130 spodos Cypria... tectis adhaerescit, a fulgine distans -e. 34, 157 calculos nigros paullum -e variatos. 50 36, 62 lygdini lapides -is eximii. *ibid.* corollitico lapidi -e proximo ebori. 36, 132 chernites Pario marmoris similis -e. 36, 152 lapis Samius probatur gravitate, -e. 36, 155 pumicis. 36, 162 lapidis specularis. 37, 21 de murrhinis: in pretio varietas colorum subinde circumagentibus se maculis in purpuram -emque et tertium ex utroque (ibid. rubescente lacteo). 37, 68 de vitio smaragdi: non pertransit aspectus, sed aut intus occurrit aut excipit in fine visum -r. 37, 79 berullos gratiores fieri medulla -is exempta. 37, 86 sardoniches... intellegantur -e in sarda. 37, 87 v. p. 245, 41. 37, 88. 37, 90 -em unguis humani similitudine. 37, 143 alabastritis... -e interstincto variis coloribus. 37, 152 catoptritis... -e imaginem regerens. 37, 157 draconitis -e tralucido (SOL. 30, 16 naturae -r..., quo luceat). 37, 171 leucopocili. 37, 189 chalazias grandinum... -em... habet (SOL. 37, 17). 37, 190 enhygri. SIL. 12, 230 miro -is honore... lapis. AMBR. hex. 5, 11, 33 sal, marmor. HIER. epist. 130, 7 p. 984 -e margaritarum. AVG. civ. 21, 5 p. 496 lapidis selenitae interiorum -em cum luna crescere. APRING. in apoc. 21, 11 chrystalli (in comparatione v. supra l. 11). VAL. CEM. hom. 6, 4 si per... verticem... liquentes cineres aut pulverulenti aliquid -is asperseris. rerum ex metallo factarum: LIV. 9, 40, 9 candida veste et paribus -e armis insignes. PROB. Verg. georg. 1, 233 p. 364, 27 in clipeo Achillis zonae aereae habentes temperaturam -is et rutili coloris. CARM. epigr. 1552 A 22 nimio qui ducitur auro, quem trahit argenti... -r. frugum, florum, ligni, corticis: COLVM. 2, 9, 13 triticum quamvis -e praestet. 2, 9, 16 hordeum -is eximii (12, 57, 2 sinapi). [ex con. 2, 6, 3.] PLIN. nat. 12, 65 turis. 18, 63. 18, 85 siliginis. 18, 113 alicae (18, 116). RVFIN. hist. mon. 1 p. 401^p panem... miri... -is. PLIN. nat. 12, 127 laudatur -r eius (suci ferulae) coacti. 19, 131 -em... contingere his hortensibus, dumtaxat, quae sint seminis albi. 19, 132 betae (ibid. candidus, opp. nigrum). 20, 60. 21, 23 lili. *ibid.* convolvuli. 21, 84 cerae. 21, 115 cypiri Cretici. HIL. in Matth. 5, 3 v. p. 247, 16 AMBR. hex. 3, 8, 36 CLAVD. carm. min. 25, 126 v. p. 247, 67. RVRIC. epist. 1, 11 p. 364, 12 liliorum. ZACCH. 1, 23 umor -em cum specie... in floribus creans. *ibid.* cum aristis novus palearum -r emergit. DRAC. Romul. 6, 8 de corona florum: -r pallorque ruborque

crinibus insidat qui vernat in ore puellae. PLIN. nat. 16, 89 *folia palmarum* noctibus relicta, donec -e inarescant. FEST. p. 174, 31 *naucum* putamen quorundam pomorum... non sine -e. PROB. Verg. georg. 2, 99 *vitis* argites... dicta... a -e. APIC. 2, 53 nucleis... depilatis... et lotis ex creta argentaria, ut ad -em... perducantur. PLIN. nat. 16, 66 *acer* album, quod praecipui -is. 16, 209. VVLG. gen. 30, 37 detractis... corticibus *virgarum*, in his quae spoliata fuerant, -r apparuit (*opp.* viridis). PLIN. nat. 16, 75 *betulla* Gallica... arbor mirabili -e. *lini, vestimentorum, al.*: LIV. 10, 39, 12 -e tunicarum fulgentem aciem. 22, 46, 6 linteis praetextis purpura tunicis -e miro fulgentibus. GRAT. 44 damnosus -r *lini*. PLIN. nat. 19, 9 *lini*. 19, 14. 18. 21 -em lintea praecipuum trahunt *genere quodam papaveris* (*Blümner, Technol. I 185*). 19, 24. 48 *lanae* (35, 175). MART. 14, 145 *paenulae*. QVINT. inst. 1, 1, 5 *lanarum*. APVL. met. 11, 3 *vestis* albo -e lucida. 11, 10 *vestis* -e puro luminosi. IUVENC. 3, 322 vestisque nivis -e nitescit. HIL. in Matth. 5, 3 colorem lilii velamenti -r potuerat aemulari. epist. ad fil. 3 -i eius (*vestis*) nives comparatae... nigrescebant (*cf.* VEN. FORT. vita Hil. 6, 19). HIER. epist. 29, 5 *ephod* lineum... toto -e purissimum. 39, 1 v. p. 243, 37. tract. in psalm. I 86 p. 101, 8. 12. PRVD. perist. 1, 89 visum textilis -r... fugit (*de orario martyris in caelum sublato*). GREG. TVR. glor. mart. 92 -em lentei. *de armamentis*: VEG. mil. 4, 37 ne... naves -e prodantur, colore Veneto... vela tinguntur et funes. SVLP. SEV. Mart. 23, 8 SALON. in prov. p. 991^B. PLIN. nat. 13, 78 spectatur in chartis... densitas, -r, levor. *de coloribus pictorum*: CIC. nat. deor. 1, 75 nec in Venere *Cou Apellis* ille fusus et -e mixtus rubor sanguis est, sed quaedam sanguinis similitudo. PLIN. nat. 35, 47 *Armenium* distat a caeruleo -e modico. *non de certis rebus*: LVCR. 2, 765 cur ea quae nigro fuerint paulo ante colore, marmoreo fieri possint -e repente, ut mare... vertitur in canos candenti marmore fluctus. PAVL. FEST. p. 29, 7 est... atrum nigrum, id est a -e remotum. EVSTATH. Bas. hex. 6, 3 p. 923^A aliud est naturalis -r et aliud quod candescit.

B animalium: **I de cute hominum vel de hominibus ipsis, hinc prorsus id quod decor, pulchritudo** (*cf.* PORPH. Hor. epod. 3, 9 candidum... duces: -is nomine et Vergilius in significatione pulchritudinis semper utitur): PLAVT. Men. 181 *sol* occaecatus<t>... prae huius (*Erotii*) corporis -bus. RHET. Her. 4, 33, 44 corpore niveum -em... adsequatur. CIC. Cael. 36 candor huius (*adulescentis*) te et proceritas, voltus oculique pepulerunt. PROP. 1, 20, 45 accensae Dryades -e puellae. 2, 25, 41 vidistis pleno teneram -e puellam, vidistis fusco. LYGD. 4, 29 -r erat *iuvenci*, qualem praefert Latonia Luna et color in niveo corpore purpureus. OV. am. 3, 3, 5 candida -em roseo suffusa rubore ante fuit: niveo lucet in ore rubor. met. 1, 743 de bove nil superest, formae nisi -r, in illa (*Io*). 3, 423 in niveo mixtum -e ruborem (*ibid.* eburnea colla). *sim.* 3, 491. 9, 787 nec -r in ore permanet *puellae in puerum mutatae*. 10, 594. LIV. 38, 21, 9 (*de Gallis*) -r corporum... sanguine atro maculabatur (*cf.* LACT. frg. Hier. in Gal. 2 praef. p. 425 Galli... a -e corporis Galatae nuncupabantur). FEST. p. 245, 25 *Q. Fabio* Eburno cognomen erat propter -em, quod eius natis fulmine icta erat. PETRON. 126, 17 pedum -r intra auri... vinculum positus. PLIN. nat. 9, 152 -em corporum appetunt (*i. candidas partes*). 11, 238. 20, 125 cicatrices nigras reducit ad -em. 28, 89. 183. 184. 30, 127. VAL. FL. 3, 179 iam -r et anni deficiunt. STAT. silv. 2, 1, 41 purpureo suffusus sanguine -r. CARM. poet. min. V 64 (*de Candido et Nigro*) 15 quattuor eximii -is. PORPH. Hor. sat. 1, 2, 81 *Cerinthus*... insigni specie atque -e. PANEG. 11, 5 p. 248, 22 -em decolorare et oris nitorem... cicatricibus devenustare (*ibid.* supra oblitterandam pulchritudinem). CAPITOL. Alb. 13, 1 *Albinus* -e mirabili, ita ut plerique putent, quod ex eo nomen acceperit. ARNOB. nat. 4, 22 ulnarum nivei marmoreique -es. 4, 24 ex... spuma... *Cythereiae* Veneris concretum coaluisse -em. LACT. opif. 12, 12 *marem* aliquid in se habere femineum... vel formam insignem vel nimium -em. FIRM. math. 1, 10, 2 puro -is splendore praeniteant *corpora* (*opp.* color niger). 1, 10, 11 illius -r ex aliqua parte nigri coloris tenui inumbratione sordescit et illius nigram faciem splendor modici -is illuminat. HYG. astr. 2, 5 p. 40, 8 -e corporis *Eriboeae*. 2, 13 p. 49, 1. CLAVD. 20, 269 nimio nec sanguine -r abundat. *carm.* min. 25, 126 superat... nives ac lilia -r *virginis*. CYPR. GALL. iud. 539 conspicuae capiter -e puellae. *nota* SIDON. epist. 4, 8, 5 vers. 12 cum dignatur regina hinc (*e concha argentea*) tinguere vultus, -r in argentum mittitur e facie. DRAC. Romul. 2, 66 *Alcidis comitem* -r lacteus ornat (2, 67 niveo... in ore). *de falso candore (fusco, cerussa, al.)*: in imagine de oratione CIC. orat. 79 fucati... medicamenta -is et ruboris. PROP. 1, 2, 19 nec... falso traxit -e maritum *Hippodamia* (1, 2, 21 facies... nullis obnoxia gemmis). 3, 24, 8 cum tibi quaesitus -r in ore foret. OV. ars 3, 199 inducta -em quaerere creta. *cf.* 3, 227 PLIN. nat. 34, 176. HIER. epist. 38, 9 facies gypseae et nimio -e deformes. 54, 7 *cerussa* mentitur... -em oris. RVFIN. hist. 5, 18, 11 vultus prophetantis -bus et ruboribus... fucatur (*βάπτειται*)? *de morbis cutis, maxime de lepra*: HIL. myst. p. 17, 27 manus *leprosa* -em nivis accepit. VVLG. lev. 13, 4 sin... lucens -r fuerit in cute. 13, 13 (*cf.* 13, 20 pilos versos in -em). 13, 28 sin... in loco suo -r steterit non satis clarus. 13, 38 CYPR. GALL. exod. 196 (*cf.* Vulg. exod. 4, 6). *de clarificato corpore*: HIER. vita Pauli 14 vidit niveo -e Paulum fulgentem in sublime

conscendere. VRAN. epist. 10 p. 864^C niveo -e vultus *Paulini mortui*... et omne corpus affectum est.

2 de pelle bestiarum (pennis avium, squamis piscium, al.): LVCR. 2, 320 agni ludunt blandeque coruscant *eqs. videtur* in viridi -r consistere colli. COLVM. 7, 2, 6 -r *lanae* (*ibid.* ex albo partu). PROB. Verg. georg. 3, 391. VERG. Aen. 3, 538 equos... -e nivali. 12, 84 equos... qui -e nives anteirent (*Il. 10, 437 λευκότεροι χιόνος*). AVSON. 430, 4. CLAVD. 28, 370. 476 *iugaliu* impetus excessit zephyros -rque pruinas). VAL. FL. 6, 206 *equorum* -e notato. HOMER. 733 multo -e nitentes... equos. SVET. Aug. 94 equis -e eximio. COLVM. 8, 2, 7 *de gallinis albis*: propter insigne -is ab accipitribus... abripiuntur. PLIN. nat. 15, 136. PLIN. nat. 8, 63 ab his (*pardis*) pantheras -e solo discernunt. 31, 13 *fontem* -em facere... bubus ac pecori (*opp.* nigritiam). SIL. 13, 116 *cerva*... quae -e nivem, -e anteiret olores. STAT. Ach. 1, 315 *iuvencia*. ARNOB. nat. 2, 67 *tauri*. 7, 19 superis diis... color laetus *hostiarum* acceptus est ac felix hilaritate -is. *cf.* 7, 20. DRAC. laud. dei 1, 246 hae (*aves*) niveo -e nitent. OV. hal. 124 fulgentes soleae -e et concolor illis passer. PLIN. nat. 9, 10 arietes *marinos* -e tantum cornibus adsimulatis. PAVL. FEST. p. 369 *vituli* membranae -em. PLIN. nat. 31, 123 ut -em bibant *spongeae*.

3 de aliis animalium partibus: de dentibus, ossibus etc.: PLIN. nat. 7, 70 *dentes hominum* -em trahunt quodam medicamine. 8; 8 dentium -e (*in elephantis*). SOL. 25, 3). 20, 179. 22, 75. 134. MIN. FEL. 23, 9 argenti nitore et -e eboris. TREB. trig. tyr. 30, 15 tantus -r in dentibus *Zenobiae*, ut margaritas eam plerique putarent habere, non dentes. BOETH. herm. sec. 3, 9 p. 242, 18 *Aethiopi* in oculis... vel in dentibus -r est. *de ungue v. p. 246, 59. de oculis*: PLIN. nat. 11, 144 Claudio... *oculi* ab angulis -e carnosio sanguineis venis... suffusi. 11, 145. 148 CAPITOL. Maximin. 3, 6? *cf. supra l. 26. de carne, al.*: PLIN. nat. 9, 61 *lupi marini* laudatissimi qui appellantur lanati a -e mollitiaque carnis. EXC. Apic. 126 porcellum... intingis, ut -em habeat. PLIN. nat. 28, 143 *sebum* adsiduo sole ad -em reducitur. APVL. apol. 50 in morbo comitali ex -e compressi aëris albida et tumida tabes fluit. *nota metonymiam*: PLIN. nat. 10, 148 incescente pullo -r in medium vertitur, luteum circumfunditur.

epitheta ad I (omisi generalia quaedam, ut exiguus, mirabilis, modicus, notabilis, praecipuus, quippe quae nil faciant ad notionem candoris illustrandam): albus, carnosus, clarus, conspicuus (PLIN. nat. 15, 136), illustris, lacteus (*adde* PRVD. cath. 2, 70, v. infra l. 80), levis (lenis? PLIN. nat. 37, 190), lucens, marmoreus, matutinus, merus, nitidus, nivalis, niveus (*adde* STAT. Ach. 1, 315 ARNOB. nat. 2, 67 AMBR. hex. 5, 11, 33 *al.*), plenus, puellaris (OV. met. 10, 594), purus, splendidissimus (CIC. rep. 6, 16), tralucidus. *falsi candoris (i. cerussae sim.) epitheta v. p. 247, 72.*

II translate de moribus (de elocutione? v. infra l. 67): *innocentia, probitas, simplicitas*: OV. epist. 4, 32 si... ille prior, quo me sine crimine gessi, -r ab insolita labe notandus erat. Pont. 2, 5, 5 -r, in hoc aevo res intermorta paene. 3, 2, 21. 3, 4, 13 viribus infirmi vestro -e valemus. trist. 2, 467 praestantia -r nomina vivorum dissimulare iubet. 2, 572. 3, 6, 7 qui... est in caris animi tibi -r amicis (SCRIB. LARG. praef. p. 5, 15 humanitatis tuae -isque animi tui, quem... mihi... praestas. PORPH. Hor. epod. 11, 11 -r animi mei et honesta simplicitas. sat. 1, 6, 1. GLOSS. V 660, 44 -r animi tui. PANEG. 12, 19 de summo purissimae mentis -e. CARM. epigr. 704 [*christ.*], 13 -r erat mentis verus). OV. trist. 4, 4, 3 cuius inest animo patrii -is imago (4, 4, 4). 5, 3, 53. Ib. 8 -is titulum. ELEG. in Maecen. 1, 135 pretium -is habes. VELL. 2, 116, 5 neque... iustus sine mendacio -r apud bonos crimini est. VAL. MAX. 4, 7 ext. 1 Romanae urbis (*i. Romanorum*) -r. PHAEDR. 3 prol. 63 sincerum mihi -e noto reddas iudicium. PLIN. epist. 3, 21, 1 qui plurimum in scribendo et salis haberet et fellis nec -is minus. paneg. 84 tua simplicitas, tua veritas, tuus -r. PANEG. 11, 5 p. 248, 27 -em aequitatis... obumbrare. AVSON. 350, 4 mihi -is tui et amoris fiducia est. DECRET. decur. Puteol. Modest. (Corp. X 1782) 14 -e ordinis nostri (*dignum sit?*) bonum civem... a tanta avocare tristitia. CORP. X 520, 9 defessus ordinem dispositione[m] -is sui... relevare. *nota*: QVINT. inst. 10, 1, 101 T. Livium... in narrando mirae iucunditatis clarissimique -is (*ferre i. q. perspicuitatis? sed v. Doederlein, Verhdlg. d. Philol.-Vers. zu Hamburg 1855 p. 50*). *cf.* 10, 1, 73 candidus... Herodotus (p. 245, 1). *christiana*: TERT. pudic. 20 p. 267, 14 conversum... hominem de pristino carnis habitu in -em fidei (APRING. in apoc. 19, 14). PS. HIL. dedic. eccl. p. 881^D ut *templum marmore Pario exstructum* -em ecclesiasticae castitatis exprimeret. HIL. in Matth. 22, 7 vestitus nuptialis est gloria spiritus sancti et -r habitus (*genet.*) caelestis. 5, 2 ne quid sit horroris ex vitiis, sed magis gratia -is sit in occurso. 5, 11 *angelis* a deo gloriae -r indultus est. HIER. epist. 70, 2 cur... -em ecclesiae ethnicorum sordibus polluamus. tract. in psalm. I 84 p. 93, 21 impudicitiam operuisti castitate, nigredinem operuisti -e. I 86 p. 102, 24 'super nivem dealbabor': Aethiopes versi sumus in -em (*cf.* PRVD. cath. 2, 70 tu, sancte, qui taetram picem -e tingis lacteo). FAVST. REL. grat. 1, 11 p. 37, 15 *peccator* honoratur -e gratiae et induitur decore iustitiae. VEN. FORT. vita Leob. 16, 56. *cf.* APRING. in apoc. 1, 14. EVCHER. form. 9 p. 52, 24 'byssus' castitatis vel continentiae -r (GLOSS. IV 595, 29). VVLG. sap. 7, 26 *sapientia* -r est... lucis aeternae.

syn. ad I: claritas, nitor, pallor. *ad II:* simplicitas: *opp.:* nigredo, nigritia, rubor.

candosoccus, -ī m. COLVM. 5,5,16 deinde palmites rursus ad harundines submittere, quos nostri agricolae mergos, Galli -os vocant. *v. Holder, Altcelt. Sprachschatz I p. 733.*

candys vestis regia GLOSS. (*v. l. candius et canditus*). κἀνδύς. ? **canelum**, -ī n. *i. q. canalis:* VISIO Paul. 39 p. 32,1 vidi alios pendentes super -a aquae. *cf. Ducange s. v. canellus.* L.

cānentās capitis ornamenta PAUL. FEST. p. 46. a caneo, canens. *de capillis canis, qui senibus honori sint, dictum esse fortasse recte explicat Rosenberg in Philol. 34, 761.*

cāneo, -ēre [*cf. c. canesco. Th.*]. a canus derivatur GRAMM. suppl. 29, 21. GLOSS. πολιούμει. *legitur inde a VERG.; scriptores rarissime usurpaverunt habentque saepius canescere, legi solum apud TAC. Germ. 31. part. praes. (quod plurimis locis pro adiectivo ponitur) abl. sing. -i:* Ov. trist. 5, 2, 66 SIL. 3, 519. 4, 247. 5, 486. 14, 362. CYPR. GALL. iud. 303 -e. NEMES. ecl. 1, 50 (*v. infra l. 49*).

a *universim:* *i. q. albere, album, canum esse:* VERG. georg. 2, 13 glauca -entia fronde salicta (2, 120 nemora ... -entia. Ov. am. 3, 10, 39 locus nemorum -bat frugibus Idae. ars 3, 67 qui -ent, frutices. met. 1, 110 ager gravidis -bat aristis. 6, 81 -entis olivae. SIL. 13, 69 STAT. Theb. 3, 466 Iuv. 14, 144. Ov. met. 12, 411 -entia lilia. SIL. 5, 486 quercus ... -enti vertice). VERG. georg. 3, 325 dum gramina -ent et ros in ... herba (ANTH. 589, 2 summaque -bat roribus herba novis). Ov. epist. 5, 54 remis eruta -et aqua (17, 137 aequora -ent. SIL. 4, 247 -enti ... aequore. 14, 362 gurgite. STAT. Theb. 5, 337 geminus fragor ardua -et per latera. AVIEN. orb. terr. 1379 ima iugi exstantis vestigia gurgite -ent). Ov. ars 2, 440 summo -et in igne cinis. met. 12, 77 tum colla iugo -entia pressos exhortatus equos. fast. 2, 109 veluti -entia dura traiectus pinna tempora cantat olor. trist. 5, 2, 66 -enti ... gelu (SIL. 1, 205 -et barba gelu. 3, 519 lubrica frustratur -enti semita clivo. 3, 534 -entis pruinae. STAT. Theb. 5, 112 -et hiems. AVIEN. Arat. 987 albenti cum -ent tempora bruma. AVSON. 361, 13 rara pruinosis -bat gemma frutetis. CLAUD. 10, 52 -entes ... pruinae. PAUL. NOL. carm. 23, 5 -entibus terris. SIDON. carm. 5, 519 -entem ... Histrum). SIL. 1, 424 -entem mandens aper ore chorem. 15, 740 -entem pulvere turmam. TAC. Germ. 31 plurimis Chathorum hic placet habitus iamque -ent insignes et hostibus simul suisque monstrati. CYPR. GALL. iud. 303 -enti ut vellere lanae caelestes fluvitent nocturno tempore rores. b *speciatim:* *i. q. senectute albere, senem esse:* VERG. Aen. 5, 416 temporibus geminis -bat sparsa senectus (GLOSS. V 444, 28 candidum erat canitie, albicabat). 10, 192 -entem molli pluma duxisse senectam. 10, 417 ut senior leto -entia lumina solvit (SERV. *ad l.* ut hypallage est pro ipse canens, aut physicam rem dixit; dicuntur enim pupillae mortis tempore albescere. MACR. sat. 6, 6, 5 pro vetustate senilia). VAL. FL. 6, 122 expertes -entis lazyges aevi (*i. senectutis*). SIL. 6, 560 -entes crinibus (13, 312 crinem -entem). NEMES. ecl. 1, 50 caelo dignus -ente senecta conciliique deum.

derivata: canescere, (canentas?). Meister.

canēphoros f., κανηφόρος. canephora *v. l. 60. 61 cf. l. 54.* PORPH. Hor. sat. 1, 3, 10 -oe hodieque Athenis appellantur, quae sacra capite portantes lento gradu incedunt (*inde SCHOL. Hor. ad l.*). *cf. PAUL. FEST. p. 65 canifera mulier appellatur quae fert canuam, id est qualum, quae est cistae genus. Titulus fabulae TVRPIL. canephoros. v. Ribbeck com. p. 99. statua:* CIC. Verr. 5, 5 signa virginali habitu atque vestitu, quae manibus sublatis sacra quaedam more Atheniensium virginum reposita in capitibus sustinebant; -oe ipsae vocabantur. 5, 18 (*cf. PORPH. Hor. sat. 2, 8, 13 illas ait quas Tullius in Verrinis canoeforas ait*). PLIN. nat. 36, 25 -os eiusdem (Scopae). *cf. 34, 70. SYMM. epist. 1, 29 Polycleti -as (-us codd.). MAR. VICTORIN. gramm. VI 48, 8 exemplum secundi paeoni canephorus.* L.

cānescō, -uī, -ere [*a canus; cf. canere. Th.*]. *legitur inde a SCAEV. et CIC. part. praes. abl. sing. -i MART. CAP. 9, 999.*

A *generatim:* *i. q. albescere:* Ov. am. 1, 8, 52 -unt turpi tecta relicta situ. met. 2, 212 pabula -unt solis aestu. fast. 3, 880 -erint herbae rore recente. epist. 3, 65 -ant aequora remis (MANIL. 1, 708 ut freta -unt sulcum ducente carina. LVCAN. 10, 322 -it fluctibus amnis. AVIEN. Arat. 1486 spumoso late pelagus -ere cernes. 1678 freta mox -ere ventis. orb. terr. 624 Aeolides ... insulae inserto -unt undique ponto. HIER. epist. 1, 2 spumei fluctus -unt. SIDON. epist. 2, 2, 17 spumoso -it impulsu). SEN. Tro. 73 nivibus -uit Ide. COLVM. 3, 2, 12 -it lanugine *Aminea lanata*. PLIN. nat. 17, 34 redigamus ad ligni cariem et inveniemus illa ... vitia aridae, fistulosae, scabrae -entis. 20, 262 florem purpureum ... celeriter -entem. 31, 106 -entibus siccitate convallibus. 35, 186 capillamenta -entia. SIL. 17, 596 lanigeros cinere Ausoniae -ere lucos. SOL. 22, 10 ignes numquam -unt in favillas (casiescunt, cassescunt *codd.*). PANEG. 3, 9 cum ipsi anhelitus hominum ... concreti rigore -unt (AVG. in psalm. 77, 26 pruina terra -it. ALC. AVIT. carm. 1, 221 -unt arva pruinis. DRAC. laud. dei 1, 193 -unt prata pruinis). AVG. serm. ed. Mai 57, 1 campos *liliorum* -entes. CARM. c. pag. 10 fingeret ut cycnum, voluit -ere pluma. B *speciatim:* *senectute albescere:* 1 *de capillis senum:* COLVM. 6, 29, 5 *de quis:* supercilia nonnumquam -ere (*cf. canities sub 1 et canus sub 1*).

PLIN. nat. 30, 134 capilli ne -ant. SVET. Galba 8 capillus repente toto capite -ret. ARNOB. nat. 2, 7 pili ... paulatim adiciendo -ant. SIDON. epist. 3, 13, 7 *barba* senectute -ens. *in imagine:* PLIN. nat. 25, 167 nomen hoc (*erigeron*) Graeci dederunt, quia vere -it. 2 *de ipsis*

5 *hominibus:* *canum fieri, senescere:* [*dub. PROP. 2, 18, 5 quid mea si canis aetas -ret (N, aetas mea caneret *rell.*, v. p. 236, 22)*]. Ov. met. 9, 422 -ere ... Iasona. PLIN. nat. 7, 23 Indiae feminas semel in vita parere genitosque confestim -ere. GELL. 9, 4, 6 homines, qui in pueritia -ant. MIN. FEL. 21, 11 Minerva -uit antequam peperit. SPART. Hadr. 21, 8 cum cuidam -enti quiddam negaret. CLAUD. 26, 35 totaque sub galeis Mavortia -uit aetas. HIER. hom. Orig. in Luc. 20 p. 311 senectus bona, -ens et in finem usque perveniens. AVG. in psalm. 112, 1 senili honore -itis. BOETH. herm. pr. 1, 9 p. 121, 5 sexagenarium -ere frequentius fit, quam non fit (herm. sec. 3, 9 p. 188, 12. 240, 18). *nota:* PAUL. NOL. epist. 13, 6 quae etsi adhuc flore annorum virebat, tamen morum sanctitate -uerat (*cf. canus sub 2c*).

10 3 *hinc translate etiam de rebus:* SCAEV. carm. frg. 1 -et saeculis innumerabilibus *quercus Mariana* (*cf. CIC. leg. 1, 1*). HIER. praef. Vulg. euang. -entem mundum. MART. CAP. 9, 999 -enti rota (*fort. temporis i. -e aevo*). *deinde senectute maturescere:* CIC. Brut. 8 cumque ipsa oratio iam nostra -ret haberetque suam quandam maturitatem. PETRON. 2 omnia ... non potuerunt usque ad senectutem -ere. AMBR. virg. 3, 4, 16 donec mens aevi matura -ret. Meister.

15 ? *cannellam non canianus* PROB. app. gramm. IV 197, 24 (*corrupt.*, canna non calamus *Heraeus, Archiv 11 [1900] 304*). L.

20 **canicae**, -arum f. [*a canis ductum esse videtur, v. Marx ad Lucil. 711; cf. cantabrum. Th.*]. GLOSS. IV 28, 5 recrementa. PAUL. FEST. p. 46 -ae furfures de farre a cibo canum vocatae (NON. p. 88. GLOSS. V 639, 29 -as: furfures). LVCIL. 711 quanti vellet quam -as ac pultem (*a pulte L, apud te *rell. Nonii**). *cf. caniles.*

30 **canicapitus** a canis et caput; *cf. κνωκέφαλος*. CASSIOD. Ios. c. Ap. 1, 254 qui ... sollemnes erant, bovem et hircum et crocodilos et -os volebat inspicere *Amenosis*.

35 ***canicula**, -ae f. [*a canis deminutive. Th.*]. GLOSS. IV 30, 8 -a a cane dicta *al.* III 431, 21 κνώκιον. PRISC. gramm. II 115, 8 inveniuntur deminutiva, quae non servant genera primitivorum, ut ... hic canis, haec -a. *sic passim apud GRAMM. canicula ex. gr. ORIBAS. syn. 4, 8. masc. caniculus:* NOT. Tir. 108, 91 FRG. Bob. gramm. XII 543, 3. *cf. praeterea p. 251, 33 sq. propria notione 'canis parva' nusquam legitur.*

40 1 *de hominibus:* PLAVT. Curc. 598 apage istanc -am. GELL. 4, 20, 3 qui iurabat cavillator quidam et -a et nimis ridicularius fuit. TERT. adv. Marc. 1, 1 illa -a (ille canicola *mavult Engelbrecht, Wien. Stud. 27 [1905] 64*) Diogenes *i. κνωκός*.

45 2 *de alearum iactu* (*cf. canis sub IIB*): PERS. 3, 49 damnosa -a quantum raderet (*cf. SCHOL. Pers. ad l. -a genus aleare, in quod de numero quinque subtrahantur*). FRG. Bob. gramm. VII 543, 3 tesserarum apud antiquos erant varia nomina, vulturis, -i, Veneris.

50 3 *de instrumento:* ISID. orig. 20, 15, 4 lupus, qui et -a, ferreus harpax, quia, si quid in puteum decidit, rapit et extrahit.

4 *de canicula marina:* GLOSS. II 356, 57 κνώκιος θαλάσσιος. VARRO ling. 5, 77 vocabula piscium pleraque translata a terrestribus ... alia a vi quadam ut ... -a. *enumeratur inter pisces:* PLIN. nat. 1, 9, 70. 1, 32, 25. 32, 145 POL. SILV. chron. I p. 544, 9.

55 PLIN. nat. 9, 34 *thursiones* maxime ... rostris -arum maleficientiae assimilati. 9, 151 *sq. fuse de caniculis piscatori resistentibus*. 13, 139 <maria> -is referta ... remos plerumque ipsos invadentibus. AMBR. hex. 5, 3, 7 vivos fetus edunt de suo corpore, ut mustelae et -ae et cete ingentia. *in medicaminibus:* PLIN. nat. 32, 79 dentium dolores sedantur ... cerebro -ae (*marinae ut videtur; cf. PLIN. med. 1, 14*). 32, 137 idem effectus (*pavores repentinos tollendi*) ... -ae dentis. ORIBAS. syn. 4, 8 splen ex marinis piscibus, canicla, cofalus (*οὐ σπλήνες ... τῶν δὲ θαλαστίων ... κνώκός*).

60 5 *de stella:* GLOSS. III 293, 28 κών. *sidus sit an stella, plerumque diiudicari nequit:* ISID. orig. 3, 70, 14 -a stella, quae et Sirius dicitur, aestivis mensibus in medio centro caeli est: et dum sol ad eam ascenderit, coniuncta cum sole duplicatur calor ipsius, et dissolvuntur corpora et vaporantur. *de situ:* MANIL. 1, 396 subsequitur *Orionem*. PLIN. nat. 18, 281 lacteus circulus ... visu facilis ... duorum siderum observatione, aquilae in septentrionali parte et in austrina -ae (*cf. l. 75 sqq.*). SERV. Aen. 3, 141 -a, in cuius ore est *Sirius*. SCHOL. Hor. carm. 1, 17, 17 stella est in ore Canis.

75 *fabula:* HYG. fab. 130 p. 113, 11 Icarus Arcturus in sideribus est dictus, canis autem Maera -a. *de colore:* SEN. nat. 1, 1, 7 acrior sit -ae rubor. *de ortu, occasu:* VARRO rust. 1, 28, 2 a *solstitio* ad -ae signum dies XXVII. *cf. COLVM. 9, 14, 5 peracto solstitio usque ad ortum -ae, qui fere dies triginta sunt (VARRO rust. capit. 1, 28 est ex a. d. III Idus Augustas in a. d. v Kal. Octobres).* NIGID. Serv. auct. georg. 1, 218 oritur ... -a cum Cancro. MANIL. 5, 207 exoritur ... canis, latratque -a flammas. COLVM. 11, 2, 53 VII Kal. Aug. -a apparet. 11, 2, 89 VII Kal. Decembris -a occidit. 11, 2, 94. PLIN. nat. 2, 123 exoritur ... dies xv ante Aug. Kal. 2, 130 est principium lustris ... intercalario anno -ae ortu. 18, 285 cui (*cani*) praecocidere

80 -am necesse sit. 18, 288. PORPH. Hor. carm. 3, 29, 18 *procyon* ante

-am oritur. CENS. 18, 10 p. 38, 26 primo die eius mensis, quem vocant Aegyptii *θωνδοί*, -ae sidus exoritur. CHALC. comm. 125 Homerum ortum -ae canem Orionis appellat, cum hanc eandem stellam astrocyonion quidam, Aegyptii vero Sothin vocent. *observatur ab agricolis*: VARRO rust. 1, 32, 1 inter solstitium et -am plerique messem faciunt (COLVM. 2, 20, 1). 1, 33, 1 inter -am et aequinoctium autumnale oportet stramenta desecari *al.* COLVM. 5, 5, 15 sub ortu -ae palmeis tegetibus vineas adumbrat. 6, 3, 1 *sententiae* aestivo tempore per -ae ortum recisi *al.* a medicis: SCRIB. LARG. 202 PLIN. nat. 28, 187 CAEL. AVR. acut. 3, 4, 43. *aestum fert*: HOR. sat. 2, 5, 39 rubra -a findet infantis status. *carm.* 1, 17, 17 -ae ... aestus. 3, 13, 9 flagrantis atrox hora -ae. LIV. 40, 22, 7 *frigora* -ae ortu similia brumalibus erant. OV. ars 2, 231 sitiens ... -a. PRIAP. 63, 1 agente terra per -am rimas siticulosam sustinemus aestatem. MANIL. 1, 397 -a nullum terris violentius advenit astrum. 5, 207 v. p. 250, 79. PAVL. FEST. p. 45 ad placandum -ae sidus (*cf.* p. 285, 31 *sqq.*). SEN. nat. 4, 2, 1 Nilus ante exortum -ae augetur mediis aestibus ultra aequinoctium. 5, 10, 3 *clesiae* ultra ... ortum -ae non valent. COLVM. 2, 20, 1 *vapores* sunt vastissimi per ortum -ae. 3, 11, 8 per ortum -ae non patitur *silex* sitire radices. 4, 8, 1 *al.* PERS. 3, 5 siccas insana -a messes ... coquit. PLIN. nat. 2, 123 ardentissimo ... aestatis tempore exoritur -ae sidus. 9, 58 silurus -ae ortu sideratur. HYG. astr. 2, 4 p. 37, 12 -a exoriens aestu Ceorum loca et agros fructibus oribat. SCHOL. Germ. Bas. p. 86, 8 -ae signum pestiferum. SCHOL. Verg. Veron. georg. 2, 353 est ... in lingua extima -ae stella ardentissima.

nota: PLIN. nat. 18, 268 quod sidus (*procyon*) apud Romanos non habet nomen, nisi -am hanc volumus intellegi, h. e. minorem canem ... ad aestum magno opere pertinens (*cf.* HYG. astr. 2, 4 p. 36, 20). *pro aestu ipso*: CASSIOD. art. 7 p. 1218^c aestatis -am ... autumnus suspectos imbres. *nota in imagine*: TERT. scorp. 1 medius ardor, ipsa -a persecutionis. *pro robigine, quae aestu efficitur* (GLOSS. II 556, 51 *ἔρωςίβη*): AVG. in psalm. 77, 27 rubigo occulte nocet; quam etiam aeruginem nonnulli interpretati sunt, alii -am (*aliquot miss. caniculum*). GROM. p. 351, 8 fructus ... -is interient, robigine occidentur. 6 de dente canino (v. p. 252, 27): GLOSS. III 318, 17 *κυνόδογς*.

caniculāris, -e a canicula. *ad caniculam stellam pertinens*: GLOSS. III 599, 19 dies -es: cynocaumatici[s]. ISID. nat. 26, 14 ab hac ... stella (*Sirio*) dies -es nominantur, quoniam hi plus flagrant ardoribus quam totius aestatis tempus. orig. 3, 70, 14 unde (*praecedat explicatio*) ... ex ipsa stella *canicula* dies -es dicuntur, quando et molestae sunt purgationes. VEG. mulom. 1, 18 VIII Kal. Iul. h. e. initium dierum. *indicant dies caniculares nimium aestum*: PORPH. Hor. *carm.* 3, 13, 9 calorem -ium dierum. PALLAD. 8, 1. 12, 13, 5 (*syn.* aestivus). VEG. mulom. 1, 56, 33 dierum -ium tempore aestu animal fatigabitur. THEOP. PRISC. eup. faen. 68. PLIN. VAL. 2, 18 in sole calido diebus -bus. CASS. FEL. 46 p. 120 -i tempore. *al.* ORIBAS. *syn.* 7, 22.

om. dies: PALLAD. 11, 12, 8 si aestu -ium fatigatur. *cum aliis subst.*: TERT. adv. Marc. 1, 19 aura -is. CENS. 18, 10 p. 38, 24 Aegyptiorum annum magnum Graece *κυνικόν*, Latine -em vocamus (2, 11 p. 46, 20). GARG. MART. med. 43 post -es aestus. SCHOL. Hor. serm. 1, 7, 23 -em stellam h. e. *Sirium*. VEG. mulom. 2, 100 sol ... -is. SIDON. epist. 2, 2, 2 fallis clementissimo recessu inclementiam -em. *canicularius*: medio aestatis vel hiemis GLOSS. IV 215, 38; *cf.* V 594, 47 *canicularium* (*i. tempus, call-cod.*): medium aestatis vel hiemis.

caniculātum v. s. canaliculatim.
caniculāta v. calyculata, *ubi addendum*: MARCELL. med. 14, 64 uvam -am (*caniculatam cod.*) et cocleam germanam combure.
caniculus v. canicula.

? **canicum**. ORIBAS. *syn.* 4, 28 *ventrem molliunt* de oleribus canicum sive acalifis (*κνίδη ἢ καὶ ἀκαλίφη*). *Probst.*
? **canier**. GLOSS. leno, seductor, suator (*v. l. carier, canifer*). *nondum emendatum.* L.

canifera v. p. 249, 54.
canifico, -are a canus et facere. *canum, album reddere*: CARM. frg. Atil. gramm. VI 285, 11 haec mare canificat nec agit freta caerulea. *Meister.*

canifōrmis, -e a canis et forma. PRVD. apoth. 195 quae *superstitio* -em latrantemque throno caeli praeponat Anubem?
? **caniles** ex farina et aqua coquitur GLOSS. IV 27, 52. (*caniceus* [*sc. panis*] *Nettleship, ηγανίτης Heraeus; cf. canicae*).

***caninus**, -a, -um a canis. PRISC. gramm. II 79, 16 'i' servant omnia quae a nominibus mutorum animalium ... derivantur in hanc formam ... canis -us. *legitur inde a PLAVTO, singulis locis apud*: PLAVT. OV. VAL. MAX. PERS. QVINT. inst. APVL. *binis*: LVCIL. SALL. hist. frg. SCRIB. LARG. PETRON. *ternis*: VARRONEM MART. IVV. *quaternis*: CELS. COLVM. *persaepe*: PLIN. nat. et ECCL.

I proprie: *ad canem pertinens*: *generatim*: PLAVT. Cas. 973 -am scaevam (*i. qua parte canis stat, opp. lupina scaeva*) spero meliorem fore. VARRO Men. 575 medium vinum esse praedium -um (*i. dignum quod canibus detur, Bücheler, Rhein. Mus. 35, 394*). SALL. hist. frg. 4, 27 illi (*Scyllae*) dederunt ... formam hominis -is succinctam capitibus (PLIN. nat. 6, 195 Cynamolgi -is capitibus vivunt. 7, 23 GELL. 9, 4, 9. TERT. nat. 1, 14 -o capite ... dii. SOL. 52, 27. QVEROL. p. 31, 4 *cynocephali*. AVG. civ. 16, 8). OV. Ib. 229 guttura ...

imbuerunt ... lacte -o (PLIN. nat. 29, 133). FEST. p. 273 *rabies* qui morbus -s est. VAL. MAX. 9, 13 ext. 2 *Masinissa* nihil -o latratu ac morsu valentius duxit. APVL. met. 6, 20 -is latratibus. COLVM. 7, 5, 11 -o similis ... pilus. 8, 17, 2 huic (*murenarum*) generi velut -o solet accidere rabies. SCRIB. LARG. 161 pellem -am. PETRON. 64 Scylax, -o scilicet usus ingenio, taeterrimo latratu triclinium implevit. PLIN. nat. 7, 24 *Choromandae* dentibus -is (SOL. 52, 32). 25, 81 cynoglossos -am linguam imitata. 29, 58 *sanguis*. 29, 98 vermem e cadavere -o adalligavere. 30, 35 *corrigia*. 30, 69 -i capitis cinis (*sic persaepe in medicaminibus*). *al.* MART. 7, 95, 10 naribus -is. 10, 5, 5 oret -as panis improbi buccas (*i. qualis panis dari solet canibus cf.* IVV. 5, 11 sordes farris mordere -i). IVV. 14, 64 stercore foeda -o atria. TERT. nat. 2, 14 -o ubere *educatus Aesculapius* (SIDON. *carm.* 9, 31 *Cyrus*). CARM. ad senat. 32 cum sistro faciem portare -am (ARNOB. nat. 3, 16. 6, 25 Anubis -a cum facie. *cf.* FIRM. err. 2, 2). PLIN. med. 2, 4 -s catulus lactans. ZENO 2, 68 sacrificium *Iudaeorum appellatur* -a mactatio (*cf.* VVLG. Is. 66, 3). OPTAT. 4, 1 p. 102, 11 victima. PS. AVR. VICT. epit. 23, 6 corpus per ... vias more -i cadaveris ... tractum est. AVG. civ. 5, 7 -a fata. serm. 8, 4, 5 -um est parentes non agnoscere *eqs.* CAEL. AVR. acut. 3, 2, 8 -s vocis sonitus. 3, 9, 98 ex rabie -a morbum conceptum. 3, 11, 103 -a involutio. PASS. Petr. Paul. long. 27 canes exhibuit *Simon*, ut se ostenderet non divinos angelos sed -os (*i. canes*) habere. ORIBAS. *syn.* 4, 8 caro ... -a. *subst. canina (sc. caro)*, GLOSS. *κυνία*: VARRO ling. 7, 31 canis -am non est (*cf. Otto, Sprichw. p. 70*). IVST. 19, 1, 10 Poeni ... -a vesci prohibebantur. *nota in proverbio*: VARRO ling. 7, 31 v. l. 24. PETRON. 43 de re tamen ego verum dicam, qui linguam -am comedi. *speciatim*: *de dentibus molaribus, cf.* GLOSS. *κυνόδογς*. ISID. orig. 11, 1, 52 dicti -i, quia ad similitudinem -orum existunt et canis ex ipsis ossa frangit *eqs.* ... hos vulgus ... colomellos vocant. *hominum*: CELS. 2, 1 -is dentibus orientibus. 8, 1. 8, 12 sub iis, qui secant, -i sunt. PLIN. nat. 11, 160 qui discriminant eos (*continuos et cibum conficientes dentes*), -i appellantur. 11, 167 a -is amissi ... numquam renascuntur. PS. SORAN. quaest. med. 367, 10 ex utraque parte *priorum dentium* sunt -i dentes. ISID. diff. 2, 59 -i, qui vigesimo aetatis anno existunt. *in proverbio v. l. 67 sqq.* *bestiarum*: COLVM. 6, 29, 4 cum quartum annum agit, iis, qui -i appellantur, delectis (PELAGON. 1 CHIRON 778). PLIN. nat. 11, 166 *mutantur* leoni et cani ... -i appellati. *ibid.* lupi dexter -s. 32, 82 -o tantum earum (*enhydridum*) contenti sunt. VEG. mulom. 1, 22, 11 despuntantur *animalia* ... a dentibus -is (CHIRON 11). 3, 1, 1 iumentum ... habet ... -os IV. *superstitiose*: PLIN. nat. 28, 45 eum, qui -s vocetur, insepulto exemptum adalligari. 28, 107 *crocodili* -i dentes febris stas arcent ture repleti. 30, 21 dentium doloribus ... medetur ... -s dens sinister maximus. *al.* *de quadam musca, quarta plaga Iudaeorum ex Aegypto exeuntium* (PS. PROSP. prom. 1, 36, 3. AVG. serm. 8, 4, 5 *κυνουβία et al.*): CYPR. GALL. exod. 286 cynomyia fluit, quae musca -a dicitur. HIER. epist. 106, 86 *κυνόμυια*, non ... musca -a. OROS. hist. 1, 10, 11 post muscas -as ... inferentes tam gravia tormenta quam turpia. LIB. iubil. 48, 5. *translate*: ISID. in exod. 14, 9 interpretes cynomyiam i. e. -am muscam posuerunt, per quam -i mores significantur. *in nominibus herbarum v. s. cuculus*, lingua, robus, rosa, urtica, uva. *t. t. med.*: CAEL. AVR. chron. 2, 2, 63 de -o raptu (*v. s. h. v.*), quam Graeci *κυνικόν σπασμόν* vocant. *al.*

II translate: *de littera r*: LVCIL. 377 [a]r[e] non multum [ab]est hoc caeosyntheton atque -a si lingua dico. PERS. 1, 109 sonat hic de nare -a littera. *de actione atque oratione (cf. Otto, Sprichwörter d. Römer p. 69)*: LVCIL. 1095 -o ritu (rito *codd.*) oculisque involem. SALL. hist. frg. 4, 54 -a, ut ait Appius, facundia (*explicit* ISID. sent. 3, 56, 2 *cf.* in exod. 14, 9) *cf.* QVINT. inst. 12, 9, 9 LACT. inst. 6, 18, 26 HIER. epist. 119, 1 *al.* PAVL. NOL. epist. 5, 6 PROSP. c. coll. 13, 5. ENNOD. op. 2, 49 p. 303, 8 quid ... incessitis -a loquacitate. OV. Ib. 232 latrat ... in toto verba -a foro. *cf.* PRVD. ham. 401 -a foro latrat facundia toto. COLVM. 1 praef. 8 -um ... sicut dixere veteres, studium. IVV. 10, 271 torva -o latravit rictu ... uxor. FIRM. math. 4 praef. 1 conflictationes et -ae ... contentionis iurgiosa certamina. HIER. epist. 50, 1 libros -o dente rodere (*cf. praef. par. sec. hebr.*) *passim*. AVG. trin. 2 prooem. dentem ... -um vel evitat cautissima humilitas vel retundit solidissima veritas. MART. CAP. 9, 999 -os blateratus. SIDON. epist. 9, 16, 3, 10 mussitans ... chorus invidorum prodat hirritu rabiem -o. *de moribus, i. q. κυνικός*: *cf.* AVG. civ. 14, 20 hoc illi -i philosophi, hoc est Cynici, non viderunt, proferentes contra humanam verecundiam quid aliud quam -am hoc est immundam impudentemque sententiam?

TERT. nat. 1, 16 ad horam lucernarum et -um ministerium et ingenia tenebrarum (apol. 8 cum tenebrae ceciderint -ae). 2, 9 telum ... volgare atque -um (*lapis*). patient. 2 affectatio humana -ae aequanimittatis stupore formata. pall. 4 p. 938 Oehl. ne -ae forte constantiae mandatum sit. HIER. epist. 69, 4 ut *passim* -as nuptias iungeres. *cf.* AVG. c. Iul. 3, 7, 16 ut remota honestate nuptiarum omnes indifferenter ac *passim* -o more concumberent. serm. 8, 4, 5 v. l. 19.

***canis**, -is c. [*non facile segregatur a nomine canis quod est hibern. eū (gen. con), gr. κῶων, ind. švā, lituan. szū, armen. šun, got. hunds, sed differt vocalis prioris syllabae. antiqui conferre voluerunt cum*

5
10
15
20
25
30
35
40
45
50
55
60
65
70
75
80

verbo canendi, id quod cave ne plane derideas, cum apud Hibernien-
ses catulus lupi cano quasi 'cantor' dictus sit. a vocalem a voce ca-
tulus arcessitam esse mavult Osthoff, Etymolog. Parerga 1, 251. Th.]

VARRO ling. 7, 32 -es quod latratu signum dant, ut signa canunt,
-es appellatae (loco corrupto 5, 99). ISID. orig. 12, 2, 25 -is nomen La-
tinum Graecam etymologiam videtur habere. Graece enim κῶν δι-
citur, licet quidam eum a canore latratus appellatum existiment,
eo quod insonet: unde et canere. de genere: EXPLAN. in Don.
gramm. IV 498, 7 -s quamvis sit generis communis, non ex se facit
genus neutrum. SERV. Aen. 3, 141. PRISC. gramm. II 160, 10 -s com-
mune, quod et natura sic esse ostendit. gen. comm. (fem. saepius de
canibus venaticis) a temporibus antiquissimis usque ad saec. II p. Chr.,
deinde plerumque masc.; cf. Neue-Wagener I^s p. 920 sq. de promiscuo
usu, ex. gr. masc.: LIV. ANDR. (?) carm. frg. 32 [vel LAEV.] ENN. scen.
415 PLAVT. Mil. 268 Bacch. 1146 CATO agr. 124 TER. Phorm. 706
CIC. ubique. VARRO Men. 513 rust. 1, 21, 1 al. fem.: ENN. ann. 528
PLAVT. Capt. 485 Most. 854 Men. 933 Pseud. 329 Poen. 1234 PACVV.
frg. 38 LVCIL. 2 VARRO ling. 7, 32 rust. 2, 9, 15 al. canis femina:
PLAVT. Men. 837 IVST. 1, 4, 10 VEREC. in cant. 6, 2. de formis:
nom. sing. canes (VARRO ling. 7, 32 dicta enim apud veteres una
canes. CHAR. gramm. I 145, 19): ENN. ann. 528 PLAVT. Trin. 172 LVCIL.
2, 1221 VARRO rust. 2, 9, 1 (cod.). ubique legitur abl. -e praeter
CAES. anal. frg. Char. gramm. I 123, 1, genet. -um (cf. CHAR. gramm.
I 89, 8 al.). SEN. benef. 2, 34, 2 -em et venaticum et marinum
et sidus (BOETH. herm. pr. 1, 5 p. 75, 14). GLOSS. κῶν. [val.
câne, ital. cane, francog. chien. M.-L.]

Iproprie: A animal homini subditum: cf. CIC. nat. deor. 2, 158
canum... tam fida custodia tamque amans dominorum adulatio
tantumque odium in externos et tam incredibilis ad investigandum
sagacitas narium, tanta alacritas in venando quid significat aliud
nisi se ad hominum commoditates esse generatos? 1 genera-
tim: de natura, moribus, voce, sim.; fusius CIC. nat. deor. 2, 158 v.
l. 27 Ov. hal. 75 sqq. GRAT. COLVM. 7, 12 et 13 PLIN. nat. 8, 142 sqq.
SOL. 15, 6 sqq. NEMES. cyn. AMBR. hex. 6, 4, 23 sqq. AVG. serm. ed. Mai
4, 3, 161, 4 OROS. apol. prol. 3—7 EVSTATH. Bas. hex. 9, 4 p. 961.
PLAVT. Capt. 485 ne -em quidem irritatam voluit quisquam imitari
(LVCIL. 2 LVCR. 5, 1063). Epid. 234 -i... ademptumst nomen. Rud.
842 quasi -em hominem insectarer lapidibus. Trin. 835 quasi -es cir-
cumbabant navem... venti. LVCR. 4, 1203 in triviis... saepe -es
coeuntes. 6, 1222 fida -um vis. CIC. rép. 1, 67 ut... in... tanta liber-
tate -es etiam et equi, aselli denique liberi... incurrant. fin. 4, 37
in omni... animante est summum aliquid atque optimum, ut in
equis, in -bus (5, 38). nat. deor. 1, 97 -s nonne similis lupo? (ac.
2, 50). 2, 38 omnia imperfectis... esse meliora, ut... in -e quam in
catulo. 2, 126 vomitione -es... curantur. 2, 128 multiplices fetus pro-
creant, ut sues, ut -es (PLIN. nat. 11, 233). 2, 151 sagacitate -um...
abutimur (div. 1, 65 cf. SEN. benef. 2, 29, 1 epist. 76, 8). VARRO Men.
503 -s fit e catello. frg. Non. p. 450 -es gannire (cf. PAVL. FEST. p. 99
gannitio -um querula murmuratio). VERG. ecl. 1, 22 -bus catulos si-
miles. georg. 3, 265 genus acre luporum atque -um. 3, 404 nec tibi
cura -um fuerit postrema. 3, 496 hinc (siti) -bus blandis rabies
venit (HOR. epist. 2, 2, 75 hac rabiosa fugit -s. PAVL. FEST. p. 101
hirsire garrire, quod genus vocis est -is rabiosae. al. CELS. 5, 27, 2
si rabiosus -s fuit. SCRIB. LARG. 171 in Sicilia plurimi fiunt rabiosi
-es. al. SEN. Oed. 932 mitte... rabidos -es. COLVM. 6, 13, 1 rabiosae
-is... morsus. PLIN. nat. 2, 107 -es... toto eo spatio maxime in ra-
biem agi. 7, 64 in rabiem aguntur gustato eo [profluvio muliebri] -es.
VAL. FL. 7, 125 aegra... peste -s rabieque futura. NEMES. cyn. 203
est... -bus rabies, letale periculum. TIB. 1, 5, 56 aspera turba -um
(PRIAP. 70, 11). LIV. 5, 47, 3 sollicitum animal ad nocturnos stre-
pitus. Ov. ars 2, 484 haeret adulterio cum -e nexa -s. met. 7, 536
strage -um... volucrumque oviumque boumque. fast. 5, 140 compita
grata -i. hal. 5 pugnant... morsu -s. 75 sqq. uberius de virtutibus -is.
PAVL. FEST. p. 231 plauti appellantur -es, quorum aures languidae
sunt ac fluctidae et latius videntur patere. GRAT. 154 mille -um
patriae ductique ab origine mores quoque sua. PRIAP. 70, 5 -s...
nidorem... persecuta (prosecuta plerique) fumi. CELS. 5, 27, 1 fit vulnus
morsu... -is (SCRIB. LARG. 266 passim. PLIN. nat. 20, 244). PHAEDR.
1, 4, 2 -s per flumen carnem dum ferret natans. 1, 20, 3 corium...
viderunt -es. SEN. dial. 2, 14, 2 -em acrem obiecto cibo leniet. 4, 25, 3.
7, 19, 2 ad occursum ignotorum hominum minuti -es latrant. clem.
1, 17, 1 in iumentis... et -bus erubescere iras exercere. epist. 76, 9
quanto clariorem vocem -es habent homine (COLVM. 7, 12, 1). 121, 19
quare pulli... -em non timeant. apocol. 13 subalbam -em in deliciis
habere. COLVM. 4, 17, 1 -bus ferisque reddit obnoxium fructum. 7,
12, 4 probatur quadratus potius quam longus aut brevis. 7, 12, 10
omnes sine discrimine -es hordeacea farina... pascit. 7, 13, 2 puli-
cosae -i remedia. PERS. 5, 159 luctata -s nodum abripit. PLIN. nat.
8, 46 urinam... crure sublato reddere ut -es (24, 171. 28, 215). 8, 106
vomitionem hominis imitari ad sollicitandos -es (sim. MART. 12, 48, 8).
9, 41 in coitu -um modo cohaeret al. 10, 177 catulos caecos... gignunt
-es (AVG. serm. 8, 4, 5). 11, 202 angustissima alvus -bus. 11, 247 unguis
recti... -bus. 24, 40 ad -um et iumentorum scabiem al. 25, 91 inveniunt
... -es herbam, qua fastidium vincunt. 33, 98 odor ex argenti fodinis

inimicus... maxime -bus (34, 167 plumbi fornacium). MART. 1, 83, 2
non miror, merdas si libet esse (i. edere) -i. 5, 44, 8 maior rapuit
-em culina. Ivv. 8, 34 -bus pigris scabieque vetusta levibus. SVET. frg.
p. 250, 1 -um latrare seu baubari. p. 254 vir qui -em sibi adiunctum
haberet (AMBR. hex. 6, 4, 24). VLP. dig. 9, 1, 1, 5 si -is... asperitate sua
evaserit et alicui damnum dederit. PORPH. Hor. carm. 2, 19, 30 'leniter
atterens cauda<m>'; suaviter, ut solent -es facere dominis blandientes.
sat. 1, 7, 2 hybridae... dicuntur -es, qui ex imparibus parentibus nati
sunt, h. e. ex venatico et gregario. LAMPR. Heliog. 28, 1 -es quater-
nos ingentes iunxit ad curum. ITALA prov. 26, 11 (Hil. c. Const. 25)
soli -es ad vomitum suum redeunt. iud. 7, 5 (Lugd.) quomodo -is
lambit (VVLG. -es solent lambere aquam). VVLG. psalm. 58, 7 famem
patientur ut -es. Luc. 16, 21 -es veniebant et lingebant ulcera eius
(Lazari. cf. AVG. civ. 1, 11). saepius. AVG. serm. ed. Mai 74, 3 equis et
-bus, quibus pilos pro vestibibus dedi. PHYSIOGN. 17 dociles ut -es.
51 generosus. OROS. hist. 5, 18, 9 -um naturae est extra homines
esse non posse. EVSTATH. Bas. hex. 9, 3 p. 958^B gratificus -s et
memor amicitiae. laniant homines, devorant corpora: CIC. Mil.
33 cruentum cadaver... nocturnis -bus dilaniandum reliquisti. Tusc.
1, 108. CATVLL. 108, 6 intestina -es vorant. HOR. epod. 5, 23 ossa
ab ore rapta ieiunae -is. Ov. met. 3, 140 -es satiatas sanguine erili.
trist. 2, 106 praeda fuit Actaeon -bus... suis. v. p. 256, 72. Ib. 170
scindent avidi perfida corda -es. 596 dilaniet vigilum te... turba -um.
VAL. MAX. 9, 12 ext. 4 -um morsibus laniatus obiit Euripides (GELL.
15, 20, 9). PHAEDR. 1, 27, 3 humana effodiens ossa... -s (MART. 9,
29, 12 ne tua non possint eruere ossa -es). 2, 3, 1 laceratus quidam
morsu vehementis -is. LVCAN. 7, 829 obscoenae tecta... deseruere -es.
VAL. FL. 6, 313 praeda future -um. STAT. Theb. 1, 589 caelum ore
trahentem diva -um rabies... dissicit. al. SIL. 13, 474 probatum est
Hyrcaenis adhibere -es. TAC. ann. 15, 44 laniatu -um interire (SVLP.
SEV. chron. 2, 29, 2). SVET. Dom. 10 patrem familias... -bus obiecit
(15). APVL. met. 4, 19. 9, 36 sq. al. CAPITOL. Alb. 9, 7 al. OPTAT. 2, 19
p. 54, 1 -es accensi rabie ipsos dominos... laniaverunt. VVLG. III reg.
14, 11 comedent eos -es. 21, 19 passim. AVG. serm. ed. Mai 4, 3 ut in
dominum meum quasi -is dentium venena convertam. iuncti cum
avibus: VERG. Aen. 9, 483 HOR. epod. 17, 12 LIV. 41, 21, 6 Ov. epist.
11, 83 met. 7, 549 Ib. 169 sq. LVCAN. 9, 141 VAL. FL. 6, 647 MART.
10, 5, 11 HOMER. 993 STAT. Theb. 10, 353 Ivv. 14, 77 APVL. met. 6, 32
IVST. 41, 3, 9 ARNOB. nat. 2, 41 SALV. gub. 6, 84. in imagine: SEN.
dial. 6, 22, 5 quos (canes) sanguine humano pascebat.

2 speciatim: a de cane custode (cave -em v. s. caveo):

PLAVT. Trin. 170 dum dormitarent -es. 172 ni haec praesensisset -es
(sic AP). Most. 848 mane sis videam ne -s — (sc. me mordeat). ::
agedum vide. :: est, abi -s! abin dierecta! 854 -em istam a foribus...
abducat face. CATO agr. 124 -es... clausos esse oportet, ut noctu acriores
et vigilantiores sint (133 VARRO rust. 1, 21, 1). LVCIL. 1221 laniorum im-
manis -es ut (VARRO rust. 2, 9, 5 ne a... laniis -es emas). RHET. Her.
4, 34, 46 cum -es funguntur officiis luporum cuinam praesidio pecua
credemus? CIC. S. Rosc. 56 -es aluntur in Capitolio, ut significant si fures
venerint; at fures internoscere non possunt... quod si luce quoque -es
latrent... opinor, eis crura suffringantur, quod acres sint (57. cf.
PROP. 4, 4, 84 Tarpeia vocales occupat ense -es Capitolii. LIV. 3, 29, 9
lupos... a -bus fugatos. 5, 47, 3 COLVM. 8, 13, 2 PLIN. nat. 10, 51.
GELL. 6, 1, 6 -es semper in alios saevientes neque latrant eum
[Scipionem] neque incurrerent. ARNOB. nat. 6, 20). CIC. nat. deor. 2, 37
venandi et custodiendi causa -em esse generatum. LVCR. 5, 864 levis-
somna -um fido cum pectore corda. VARRO Men. 471 praeter -em
cognoscat nemo Vlixem (AVG. mus. 1, 4, 8). rust. 1, 19, 3 villa sine iis
(canibus) parum tuta. 2, 1, 12 muli, -es, pastores (2, 8, 1). 2, 9, 1 -es (sing.)
... custos pecoris eqs. VARRO AT. carm. frg. 7 desierant latrare -es
(HOR. sat. 1, 2, 128 ne... latret -s. Ov. am. 2, 19, 40 quid latrent... -es.
cf. TIB. 1, 6, 32 instabat... cui... -s). VERG. ecl. 3, 67 notior... -bus non
Delia nostris. Aen. 8, 461 sq. gemini custodes... praecedunt gressum-
que -es comitantur erilem. HOR. carm. 3, 16, 2 vigilum -um tristes ex-
cubiae. TIB. 2, 4, 32 custos liminis. 2, 4, 34 -s... tacet (Ov. fast. 4, 490
vigiles conticuere -es. 4, 764 al. trist. 1, 3, 27 quiescebant voces ho-
minum -umque). PROP. 3, 16, 17 saeva -um rabies. 4, 5, 73 exequiae
fuerant... -is. Ov. rem. 182 nec desunt comites, sedula turba, -es.
met. 8, 296 non has (pecudes) pastorve -sve... possunt defendere. 11, 599
non silentia rumpunt sollicitique -es -busve sagacior anser (cf. COLVM.
8, 13, 1 anser sollertior custodiam quam -s praebet). Ov. Pont. 2,
7, 11 -em... fugit aqua. PRIAP. 62, 1 securi dormite -es. VAL.
MAX. 9, 13 ext. 2 Masinissa... salutem suam custodia -um vallavit.
PHAEDR. 1, 23, 3 fur panem misisset -i. 3, 7, 16. SEN. dial. 5, 37, 2
irascaris ergo catenario -i (PETRON. 72. 29 -s ingens, catena vinctus.
64). COLVM. 7, 12, 1 -s falso dicitur mutus custos. 7, 12, 3 de vil-
latico... et pastorali -i (cf. APVL. met. 9, 34 pastoricius al. LEX
Sal. 6, 2 pastorialis; var. pastorem). 7, 12, 8 pecuarius.
PLIN. nat. 34, 38 in cella Iunonis -em ex aere volnus suum lamben-
tem. VAL. FL. 1, 159 secuntur pastores fremitusque -um. VLP. dig.
41, 1, 44 cum robustis -bus et fortibus, quos pecoris sui gratia pasce-
bat. CLAVD. 18, 133 pastor obesum lacte -em ferroque ligat. MAX.
TAVR. c. pag. p. 782^c -um custodia circa... deos.

b de cane venatico (GLOSS. III 361, 74 κῶν θηρευτής. III 361, 75

-s *vestigator*: *κύων ἰχθυήτης* v. p. 253, 24). LIV. ANDR. (?) Ter. Maur. 1938 (carm. frg. 32 Ribb. trag. p. 5, fort. LAEV. carm. frg. ?) derige odorisequos ad certa cubilia -es (PLAVT. Mil. 268 ibo odorans quasi canis venaticus. CIC. Verr. 5, 31. VERG. Aen. 4, 132 odora -um vis. HOR. epod. 12, 6 sagacius odoror... quam -s. FEST. p. 177 nictit -s in odorandis ferarum vestigiis leviter ganniens. APVL. apol. 57 vincit idem [Crassus] sagacitate odorandi -es et vulturios. AVG. civ. 8, 15 quis aequabitur odorando -bus?). PLAVT. Cas. 320 cum -e aetatem exigis. Poen. 648 -es compellunt in plagas lepide lupum. TER. Andr. 57 alere... -es ad venandum (cf. CIC. fin. 1, 69 -es... venandi consuetudine adamare. nat. deor. 2, 37). Phorm. 7 cervam... fugere et sectari -es. CIC. fin. 2, 40 ad indagandum -em... esse natum. LVCR. 1, 404 -es... montivagae... ferai (ferare *codd.*) naribus inveniunt... quietes. 4, 681 ferarum ungula quo tulerit gressum... -um vis ducit. 4, 705 errant... -es... et vestigia quaerunt (Ov. ars 3, 427). 4, 999 venantum -es. 5, 1251 saltum -bus... ciere (cf. Verg. ecl. 10, 57 -bus circumdare saltus. georg. 1, 140 SEN. dial. 7, 14, 3). SALL. Catil. 14, 6 -es atque equos mercari (cf. HOR. ars 162 gaudet equis -busque). NEP. Pel. 2, 5 cum -bus venaticis exierunt. VARIUS carm. frg. 4 -s umbrosam lustrans Gortynia vallem. VERG. ecl. 8, 28 cum -bus... venient ad pocula dammae (georg. 3, 540. cf. MART. CAP. 9, 907 lepus inmiti contulit ora -i). georg. 3, 371 immissis -bus. 3, 410 -bus leporem, -bus venabere dammas. Aen. 5, 257. 7, 479 -bus rabiem... obicit (7, 495). 10, 706 -um morsu... actus aper (cf. vol. I p. 1367, 65 sqq.). 12, 751 cervum... venator cursu -is et latratibus instat. HOR. epod. 2, 31 trudit... multa -e apros in... plagas. epist. 1, 18, 46 educet... iumenta -esque. 1, 18, 51. TIB. 3, 9, 6. 3, 9, 14 demam celeri ferrea vincla -i (Ov. met. 7, 769 copula detrahitur -bus. 8, 332 vincula... adimunt -bus. SEN. Phaedr. 31 -bus... mittite habenas). PROP. 2, 19, 20 audaces... monere -es (Ov. epist. 4, 42 hortari. met. 10, 535). PROP. 3, 13, 46 sive petes calamo praemia sive -e. Ov. ars 2, 374 rabidos (rapidos *vulg.*)... rotat ore -es aper (cf. met. 8, 343 ille [aper] ruit spargitque -es... obliquo latrantes dissipat ictu. fast. 2, 232). 3, 670 non docet infestos currere cerva -es. met. 4, 723 aprum turba -um... terret. 5, 629 lepus cernit ora -um. 7, 807 naribus acres... -es. 10, 711 suem... excivere. *al.* fast. 2, 87 -es leporesque umbra... sub una. Pont. 2, 2, 40 fugit infestos territa cerva -es. *al.* LIV. 25, 8, 9 -es et alius apparatus *venaticus* sequebatur. GRAT. 185 -s illa suos taciturna supervenit hostis. PAVL. FEST. p. 151 millus collare -um venaticorum. p. 255 sagaces -es, qui ferarum cubilia praesentiunt. MANIL. 5, 188 feras... -bus ferrove necant. PHAEDR. 1, 12, 9 cursu levi -es elusit cervus. *al.* SEN. contr. 3 praef. 9 alii ad aprum, alii ad cervum -es faciunt. SEN. Phaedr. 77 rostra -es sanguine multo rubicunda gerunt. *al.* dial. 4, 32, 3 more magnae ferae latratu minorum -um securus exaudit (5, 25, 3). epist. 76, 8 in -e sagacitas prima est, si investigare debet feras *eqs.* PETRON. 63 putares -em leporem persequi. MART. epigr. 30, 4 praedam non tetigere -es. 1, 22, 5 praeda -um lepus est. 13, 200 -s vertragus. *al.* APVL. met. 8, 4 -es venationis indagini (-is *al. codd.*) generosae. *al.* CORP. VIII 1027, 4 -bus prenda lepores. VLP. dig. 33, 7, 12, 12 vestigatores et -es et cetera quae ad venationem sunt necessaria. POMER. 3, 17, 1 utuntur... saginatis -bus ad venatum. *nota in signis*: PLIN. nat. 34, 66 *Euthycrates* optime expressit... -es venantium. 34, 90 Simon -em et sagittarium fecit. APVL. met. 2, 4 -es utrimque secus deae (*Dianae*) latera muniunt.

c de cane milite: PLIN. nat. 8, 143 propter bella Colophonii... cohortes -um habuere (SOL. 15, 9). VAL. FL. 6, 107 quis turba -um... exilit. PRVD. apoth. 216 -e milite peior (cf. DRAC. satisf. 42 peior sum factus deteriorque -e).

d adhibetur in medicina: SCRIB. LARG. 175 -is nigri adipis p. X VIII, eiusdem sanguinis p. X X. PLIN. nat. 29, 68 -is ungue adalligatis cervino corio nervisque cervi alternatis et dorcadis. 29, 98 menstrua... -is in panno subdidere. 30, 53 -is rabiosi calvariae cinis potioni inspergitur. 30, 81 sanat verrucarum... genera urina -is recens. *al.* AMBR. hex. 6, 4, 26 omnis fera aegra -is hausto curatur sanguine. CHIRON 515 iecur... -is escam coctum dato (VEG. mulom. 2, 148, 1). SERV. georg. 1, 58 *Ponticorum* -um testones apti sunt medicaminibus.

epitheta a patriae nomine: PLAVT. Epid. 234 -em vocant Laconicum (VARRO rust. 2, 9, 5 a regionibus appellantur Lacones, Epirotici, Sallentini. VERG. georg. 3, 44 Taygeti... -es vocant cf. SERV. ad l. Lacones. 3, 345 secum... Afer agit... Amyclaeum... -em. PROP. 3, 14, 16 sectatur *Lacaena* patrios... -es. PETRON. 40). PLAVT. Capt. 86 Molossici (LVCR. 5, 1063 inritata -um... Molossum mollia ructa. CVLEX 331 HOR. sat. 2, 6, 115. PROP. 4, 8, 24 armillatos colla Molossa -es. STAT. silv. 2, 6, 19). CIC. Verr. 5, 47 Cibyrtici. LVCR. 3, 750 -s Hyrcano de semine (v. CIC. Tusc. 1, 108 et CIRIS 308). VARIUS carm. frg. 4 -s... Gortynia. HOR. epod. 5, 58 adulterum latrent Suburanae -es. Ov. ars 1, 272 Maenalus. met. 1, 533 Gallicus (MART. 3, 47, 11). GRAT. 187 Aetola... -s de stirpe. 202 Petronio est haec fama -i volucresque Sycambros... delige. CVRT. 9, 1, 31 nobiles ad venandum -es *in regno Sopithis*. PERS. 1, 60 Apula. LVCAN. 4, 440 venator tenet ora levis... Molossi, Spartanos Cretasque ligat, nec creditur ulla silva -i (cf. AMM. 30, 4, 8 videre... sub-

sidentium divites domus *hominum* ut Spartanos -es aut Cretas. CLAUD. 24, 293 sqq. hirsutae... Cressae tenuesque Lacaenae -es). MART. 6, 93, 4 detracta -i Transtiberina cutis (NEMES. cyn. 232 Tuscus). SIL. 10, 77 Belgicus. SOL. 15, 8 de -bus Albanis. 15, 12 Aegyptii -es e Nilo numquam nisi currentes lambitant. SERV. georg. 1, 58 -es... Pontici (ISID. orig. 12, 2, 21). MART. CAP. 6, 702 Canaria, -bus immensae magnitudinis plena. LEX Sal. 6, 1 Sigisium -em (v. Holder, *Altcelt. Sprachsch.* I p. 1457 sq.). *persaepe nude posita leguntur veluti* Cressa, Laconicus, Molossus, *sim. v. s. nom. propr.* in proverbio (cf. Otto, *Sprichwörter* p. 68—72): ENN. sat. 63 meum non est, ac si me -s memoriderit. ann. 528 tantidem quasi feta -es sine dentibus latrat (cf. PLAVT. Most. 852 tam placida est quam feta *canis* quaevis). PLAVT. Amph. 680 expectatum eum (*maritum redeuntem*) salutatur magis haud quicquam quam -em. Cas. 971 hac lupi, hac -es (HOR. sat. 2, 2, 64). Stich. 139 stultitiam... venatum ducere invitatus -es. Poen. 1234 me meae latrant -es. Pseud. 319 alligem fugitivam -em agnitis lactibus. PACVV. trag. 38 -s... percussa lapide... lapidem... petit (cf. PLIN. nat. 29, 102). VARRO Men. 513 plures dominos servi comederunt quam -es. ling. 7, 31 -s caninam non est. Men. 518 ut -s sine coda. HOR. sat. 2, 5, 83 -s a corio numquam absterrebitur uncto. epist. 1, 17, 30 Mileti textam -e peius et angue vitabit chlamydem. Ov. rem. 422 a -e non magno saepe tenetur aper. SEN. contr. 1, 7, 18 panem, quem -i das, patri non das? (QVINT. inst. 8, 3, 22. cf. ITALA Matth. 15, 26 [Tert. orat. 6] numquid panem filii pater aufert et -bus tradit?). CVRT. 7, 4, 13 -em timidum vehementius latrare quam mordere. cf. IVL. VAL. 1, 38. SEN. apocol. 10 tam facile homines occidebat quam -s adsidit. PETRON. 43 non... in domo -em reliquisse (VOPISC. Aurelian. 22, 5 -em in hoc oppido non relinquo). GELL. 13, 31, 16 quoniam -s vino caret. VVLG. eccles. 9, 4 melior est -s vivus leone mortuo.

3 animal portentuosum, religiosum sim.: *pro portento, in prodigio*: TER. Phorm. 706 intro iit in aedis ater alienus -s. VERG. georg. 1, 470 obscoenaeque -es importunaeque volucres signa dabant (cf. LVCAN. p. 254, 27). HOR. carm. 3, 27, 2 impios... ducat... praegnans -s. PLIN. nat. 8, 153 -em locutum in prodigiis... cum pulsus est regno <Tarquinius>. SVET. Vesp. 5 -s extrarius e trivio manum humanam intulit. CAPITOL. Maximin. 31, 2 -es circa tentorium ulularunt et animam quasi flendo posuerunt. AVIEN. Arat. 1859 *portendit* -s id praesentia (praesentiat *Breysig*) ultro tellurem fodiens. *adde* PLIN. nat. 30, 82 fel -is... amuletum esse. *in cultu deorum pro deis*: CIC. nat. deor. 3, 47 pisces, -es, lupos, feles, multas praeterea beluas in deorum numerum reponemus (Tusc. 5, 78). LVCAN. 8, 832 semideos... -es. PLIN. nat. 6, 192 *Ptoemphani* -em pro rege habent. IVV. 15, 8 oppida tota *Aegypti* -em venerantur (cf. TERT. nat. 2, 8 RVFIN. hist. mon. 7 p. 413^c *al.* MACR. sat. 1, 20, 15). APVL. met. 11, 11 -s... Anubis. PRVD. perist. 10, 258 crocodilus, ibis et -es cur displicent? *in sacrificiis*: Ov. fast. 1, 389 exta -um... libare (4, 908). LIV. 40, 6, 1 caput mediae -is praecisae prior pars ad dexteram, cum extis posterior ad laevam viae ponitur. PAVL. FEST. p. 45 rufae -es immolabantur. CVRT. 10, 9, 12 discissae -is viscera... abicerent *in lustrando*. MOD. dig. 48, 9, 9 pr. paricida... culleo insuatur cum -e (INST. Iust. 4, 18, 6). ARNOB. nat. 4, 25 *Marti* -es ab Caribus... immolari. *nota*: TERT. nat. 1, 10 Socrates... quercum et -em... iurat. Ov. fast. 5, 137 -s ante pedes larium.

B animal fabulosum: *canes Scyllae*: CIC. Verr. 6, 146 multo se... immanioribus -bus succinxerat *quam Scylla*. har. resp. 59 fingendo exprimere... tam eminentibus -bus Scyllam tamque ieiunis... mandentem. LVCR. 5, 892 rabidis -bus succinctas... Scyllas (VERG. ecl. 6, 75 CVLEX 331. Ov. met. 7, 65 cincta. 13, 732 *al.* fast. 4, 500 LYGD. 4, 89 SEN. Med. 351). VERG. ecl. 6, 77 timidos nautas -bus lacerasse marinis (CIRIS 61 SALV. gub. 5, 58). Aen. 3, 432 vidisse Scyllam et caeruleis -bus resonantia saxa. *al.* PANEG. in Mess. 72 cum -bus... inter fera serperet undas. PROP. 4, 4, 40 in saevos inguina versa -es (HYG. fab. 199 p. 127, 7). Ov. am. 3, 12, 22 premit rapidos inguinibus... -es (ars 1, 322). epist. 12, 123. trist. 4, 7, 13 esse -es utero sub virginis. MANIL. 4, 605 usque -es ad, Scylla, tuos. LVCAN. 1, 549. 6, 671 spuma -um. *al.* SIL. 5, 136 saevos... -um pandebat hiatus. 14, 474 Scyllaei tacuere -es. HYG. fab. 125 p. 108, 16 sex -es ex se natos habebat. HIER. in Ezech. 6 pr. nequaquam in me Scyllaei saevirent -es, qui latrare non cessant. CLAUD. rapt. Pros. 3, 447 -bus... reductis *Scyllae* pars stupefacta silet, pars nondum exterrita latrat. *Actaeonis*: VARRO Men. 513 Ov. met. 3, 206. 248. MANIL. 5, 184 ante quam -bus nova praeda fuit (SEN. Phoen. 15). SEN. Oed. 754 dominum... -es egere suum. STAT. Theb. 4, 574 reicit... -es in vulnus hiantes. *Hecatae et inferorum*: VERG. Aen. 6, 257 visae... -es ululare per umbram adventante dea (*Hecate*). HOR. sat. 1, 8, 35 serpentes atque videres infernas errare -es. TIB. 1, 2, 52. feros Hecatae perdomuisse -es. Ov. met. 14, 410 latrare -es. 15, 797 nocturnos ululasse -es umbrasque silentium erravisse. LVCAN. 6, 733 Stygios... -es in luce superna destitutum (cf. SERV. Aen. 6, 257 -es... Furias dicit Lucanus). VAL. FL. 3, 228 Eumenidum -s. STAT. Theb. 4, 429 nocturni... -um gemitus. *Cephalis*: Ov. ars 3, 695 famulis -busque relictis. met. 7, 754 munus *Cynthiae* (HYG. fab. 189 p. 120, 18). *variorum*: PAVL. FEST. p. 110 *Aesculapius*

uberibus -is sit nutritus (HYG. fab. 252 p. 139, 19 Antilochus . . . ab -e nutritus). IVST. 1, 4, 10 -em feminam parvulo (*filio Cambysis*) ubera praebentem. SEN. Oed. 172 *Amphionios* ululasse -es. CARM. c. pag. 65 -bus Megales (*i. Cybeles*) . . . circumdatus. *convertuntur Hecuba, alii in canem*: PLAVT. Men. 714 Hecubam quapropter -em Graii esse praedicabant? *cf. p. 258, 24*. CIC. Tusc. 3, 63 Hecubam . . . putant propter animi acerbiteriam quandam et rabiem fingi in -em esse conversam (MELA 2, 26 *cf. MART. 3, 22, 4 HYG. fab. 111 p. 99, 12 al.*). HOR. epist. 1, 2, 26 vixisset -s inmundus *Vlixes*. GRAT. 392 in furias ve(r)tere -es. APVL. met. 2, 22 -es et mures . . . induunt *versipelles*. TERT. nat. 1, 19 hominis spiritum in -e . . . rediturum. anim. 32 non . . . fient . . . -es ex spurcis. *speciatim de Cerbero*; *cf. GLOSS. IV 466, 9 -em tricerberum (cf. 181, 14 i. e. tricipitem): Tartareum custodem: ENN. scaen. 415 angue villosi canis (SEN. apocol. 13 SCHOL. Hor. carm. 3, 11, 18). CIC. carm. frg. 41 tricipitem eduxit Hydra generatum -em (HYG. fab. 32 p. 66, 1 al.). LVCR. 4, 733 Cerberaeas . . . -um facies. PROP. 3, 18, 23 -is tria . . . latrantia colla (Ov. met. 10, 66). 4, 7, 52 tergeminus . . . -s (Ov. ars 3, 322 trist. 4, 7, 16). Ov. am. 3, 12, 26 tria vipereo fecimus ora -i (AVIEN. orb. terr. 961 triformis ora -is). epist. 9, 38 inter . . . haesuros terna per ora -es (9, 93). met. 7, 409 Echidneae . . . e dentibus ortum esse -is. LYGD. 4, 87 -s anguinea (consanguinea *Ambr.*). SEN. Ag. 751 Tartari saevum -em (Herc. f. 649 MART. 5, 34, 4. 9, 65, 12 al. ANTH. 415, 46). 860 -is inferorum (Herc. O. 460). Herc. f. 59 atrum . . . ducit . . . -em. 783 Stygius; *seq. fusiis de Cerbero*. Herc. O. 1202 triformis. 1526 regnum -is inquieti. PLIN. nat. 27, 4 *aconitum* ortum . . . e spumis Cerberi -is. HYG. fab. 30 p. 65, 2 -em Cerberum Typhonis filium. FRONTO p. 228, 26 sq. N. ei . . . -i trinas latrandi fauces ac trinos hiatus trinasque dentium formidines addidisse. APVL. met. 6, 19 -s . . . praegrandis, teriugo et satis amplo capite praeditus, immanis et formidabilis, tonantibus oblatrans faucibus mortuos. *al.**

C canis marinus: GLOSS. II 357, 23 *κῶν θαλάσσιος*. ISID. orig. 12, 6, 5 -es in mari a terrenis -bus nuncupati, quod mordeant. *v. p. 253, 24*. VERG. Aen. 9, 483 -bus data praeda marinis *corpus*. ALBINOV. carm. frg. 7 saevas undique pistris (*al. codd. pristinis*) aequoreasque -es. PLIN. nat. 9, 110 *concharum maior pars* in alto . . . comitantur (?) marinis -bus (SOL. 53, 27). AVSON. 14 *tit. de lepore capto a -e marino*. AMBR. hex. 5, 2, 5 nec praetermittam . . . -es maritimos. AMM. 23, 6, 87 marinorum -um receptacula. SERV. Aen. 5, 822 *ceti* dicuntur -es marini. EVSTATH. Bas. hex. 7, 6 p. 944^A -s aut xifius. CAEL. AVR. chron. 1, 4, 128 veretrum atque testes -is aquarii. BOETH. divis. 877^P est . . . alius marinus -s, qui in immoderatum corporis magnitudinem crescens, caeruleus appellatur. *v. etiam p. 263, 49*.

D sidus (cf. Haebler, PW. III 1480 sqq.): ISID. orig. 3, 70, 15 -s . . . vocatur propterea quod corpora morbo afficiat, vel propter flammae candorem, quod eiusmodi sit, ut prae ceteris lucere videatur. itaque quo magis eam cognoscerent, Sirion appellatus est. VARRO rust. 2, 1, 8 pecuariis *signis* addiderunt capram, haedos, -es. TERT. nat. 2, 15 -es et scorpis et canros in caelum transtulisti. *v. p. 253, 24. de situ, ortu, occasu*: HYG. astr. 2, 35 -s habet in lingua stellam unam, quae ipsa -s appellatur. *v. s. canicula*. CIC. Arat. 108 pedes subter *Orionis* . . . fervidus ille -s. 123 -s infesto sequitur vestigia *Leporis* cursu (GERM. 341. HYG. astr. 3, 34. 4, 4 *circulus* dividit . . . -is sequentis pedes. AVIEN. Arat. 749). 126 -is ad caudam serpens prolabitur Argo (VITR. 9, 5, 2 *naviculae Argus* puppis per summam caudam -i iungitur. GERM. 344 qua cauda -is . . . desinit . . . , fulgent Argoae stellis aplustria puppis. 621. HYG. astr. 3, 36 *Argo* puppis . . . -is caudam contingens. AVIEN. Arat. 756. GLOSS. II 356, 59 *κνωόσσυρα* -is cauda). CIC. Arat. 378 Procyon, qui sese fervidus infert ante -em (HYG. astr. 2, 36 *Procyon* ante maiorem -em exoriri videtur). *passim*. VERG. georg. 1, 218 averso cedens -s occidit astro (MACR. somn. 1, 18, 15). VITR. 9, 5, 2 geminos . . . minusculus (-os *EGH*) -s sequitur contra caput anguis. maior item sequitur minorem. 9, 5, 3. GERM. 333 ei (*Orioni*) custos aderit -s ore timendo. 611 *redeunt* in caelum . . . totius . . . -is rapidi (*rabidi cod.*) vestigia prima. MANIL. 1, 623 *alter circulus* stringit . . . flagrantem ore -em. 5, 206 sq. PLIN. nat. 6, 104. HYG. astr. 2 praef. Orion cum -e et eo signo, quod Procyon vocatur. Ov. fast. 4, 904 *vi Kal. Maias* exoritur . . . -s. 5, 723 -s Erigoneius exit (*xi Kal. Iun.*). COLVM. 11, 2, 37 pridie Kal. Maias -s se vespere celat. PLIN. nat. 18, 234. 248 sq. *de tempore*: LYCAN. 10, 226 ante -is radios. PLIN. nat. 9, 22. 11, 102. 12, 124 *passim*. CENS. 21, 13 multis a -is exortu incipere annus naturalis videtur. *in re magica*: PLIN. nat. 25, 107 *verbenacae* colligi debere circa -is ortum. 26, 60 radix *scamoni* circa -is ortum excavatur. 28, 186 lepras . . . urina asini circa -is ortum vincit. *al. nota*: PLIN. nat. 18, 270 neque est minor ei (*cani*) venenatio quam descriptis (discriptis *Mayhoff*) in deos stellis. *de his rebus (imprimis de aestu) quae canis ortum aut occasum sequuntur*: CIC. Arat. 108 fervidus (462). VERG. georg. 2, 353 ubi hiulca siti findit -s aestifer (*v. vol. I p. 1091, 76 sqq.*) arva (*cf. Ov. am. 2, 16, 3 NVX 118*). HOR. sat. 1, 7, 25 -em illum, invisum agricolis sidus, venisse. epist. 1, 10, 16 gratior aura leniat . . . rabiem -is. TIB. 1, 1, 27 -is aestivos ortus vitare. 1, 4, 6 aestivi tempora sicca -is (LYGD. 5, 2). 1, 4, 42 quamvis . . . -s torreat arva siti. PROP. 2, 28, 4 incipit . . . sicco

fervere terra -e. Ov. fast. 4, 939 est -s, Icarium dicunt, quo sidere moto tosta sitit tellus, praecipiturque seges. GERM. 681 -s abscondit totius corporis ignes. MANIL. 5, 17 -s in totum portans incendia mundum. COLVM. 10, 41 Oceani sitiens cum iam -s hauserit undas. 10, 400 -s Erigones flagrans Hyperionis aestu arboreos aperit fetus. PLIN. nat. 3, 117 *Padus* augetur ad -is ortus liquatis nivibus (*cf. 31, 51. AMM. 25, 6, 12 tumentem . . . -is exortu sideris amnem Tigridem*). 12, 58 circa -is ortum flagrantissimo aestu. 17, 222 sub ortu -is siccitatum vapor. 18, 270 sentiunt id (*aestus mala*) maria et terrae, multo vero et ferae . . . accenditque *canis* solem et magnam aestus obtinet causam. 34, 116. VAL. FL. 6, 608 acer . . . autumnus -s. APVL. mund. 14 eo tempore aestatis, quod de -e uritur. AVIEN. Arat. 1112 pedes -is ignicomantis. 1231 magni -is ignea . . . sidera. CLAVD. carm. min. 28, 33 Titana -is flagrantior armat (*cf. SEN. Oed. 39*). CASS. FEL. 73 tempore magis ferventi, sub -e aut post -em. *cognomina e fabulis orta: fuse narrat fabulas* HYG. astr. 2, 35 SERV. georg. 2, 389. *Erigones*: PANEG. in Mess. 11 Ov. fast. 5, 723 COLVM. 10, 400 MART. 11, 69, 4 STAT. Theb. 4, 692. *idem et Icarii (v. l. I)*: Ov. am. 2, 16, 4 fast. 4, 939 *al.* PROB. Verg. georg. 1, 217 (*pecoribus . . . -is sidus . . . inimicum*).

II translate: A contumeliose de hominibus (imago sumitur maxime de latrandi, mordendi, sim. libidine): PLAVT. Bacch. 1146 est istic clam mordax -s. CURC. 112 -em esse hanc . . . par fuit: sagax nasum habet. Men. 714 *v. p. 257, 5. 717 sq. mala* ingerebat, quemquam aspexerat. itaque . . . coepta appellari est -es *Hecuba*. 837 me ab laeva rabiosa femina adservat -s. 933 uxorem suam esse aiebat rabiosam -em. POEN. 1234 etiam me meae adlatrant -es (*i. amator*)? . . . hanc -em faciam tibi oleo tranquillioem. TER. Eun. 803 ain vero, -s? (DON. *ad l.*: hoc verbo impudentibus inimicis convicium fieri solet. nam militare dictum est in hostem . . . et apud Homerum pro gravi contumelia in adversarium dicitur). CIC. Verr. 5, 47 immittebantur illi . . . Cibratici -es, qui investigabant et perscrutabantur omnia. Att. 6, 3, 6 Gavius . . . Clodi -s. *al.* CATVLL. 42, 17 ruborem ferreo -is exprimamus ore. HOR. epod. 5, 1 quid inmerentes hospites vexas -is? PETRON. 74. *apud christianos de obtrektoribus, gentilibus sim.*: HIL. in Matth. 6, 1 -es . . . de oblatrandi adversus deum rabie gentes sunt nuncupatae. *cf. in psalm. 58, 7 AVG. epist. 149, 10 PS. ORIGEN. tract. 14 p. 157, 18. EVCHER. form. 4 p. 29, 1 -s diabolus vel Iudaeus vel gentilis. SALON. in eccles. p. 1012^A si . . . est adulter aut fornicator aut immundus, -s est aut porcus. ITALIA (Tert. bapt. 18) et VVLG. Matth. 7, 6 nolite dare sanctum -bus (*ad l. AVG. serm. ed. Mai 26, 4 -es sunt calumniosi latrones. OP. imperf. in Matth. 17 p. 226 fusiis*). *passim*. apoc. 22, 15 (Tert. pudic. 19) -es, venefici, fornicator, homicida foras (*cf. TERT. adv. Marc. 2, 5*). LACT. inst. 5, 3, 20 quam (*crucem*) vos sicut -es lambitis. HIL. in psalm. 120, 15 ne *fidelem animam* -is oblatret. op. hist. frg. 2, 9 ne . . . -es haeretici rabido furore exciti . . . oblatrant. DAMAS. epigr. 14, 9 prodere . . . -bus rabidis caelestia membra. HIER. adv. Pelag. 3, 6 haeticorum -es, qui vetus laniant testamentum. adv. Ruf. 1, 1 obici mihi . . . lingua -um meorum ex inimicis ab ipso (VVLG. psalm. 67, 24). 2, 4 contra -es tuos baculum episcopo porrigis (*syn. 2, 3 latratores*). epist. 97, 1 latratu impudentissimorum -um. 125, 2 Scyllaei obtrektorum -es. praef. Vulg. Iob 1 audiant . . . -es mei. *al. persaepe* VVLG., *ex. gr.* I reg. 17, 43 numquid ego -s sum, quod tu venis ad me cum baculo? II reg. 3, 8 numquid caput -is ego sum adversum Iudam hodie. psalm. 21, 17 quoniam circumdederunt me -es multi. *de incestis*: TERT. apol. 7 incesto quod eversores luminum -es . . . procurent. nat. 1, 2 -es pronubi. VVLG. deut. 23, 18 non offeres mercedem prostibuli nec pretium -is (*ἀλλογμᾶ κνώσ*). *de philosophis qui κνωίκοί dicuntur*: VARRO Men. 516 Menippus ille nobilis . . . -s. HOR. sat. 2, 2, 56 Avidienus, cui -s ex vero ductum cognomen adhaeret. MART. 4, 53, 8 non est hic Cynicus, Cosme: quid ergo? -s. 14, 81 dormiat . . . tristi cum -e, pera rogat. SVET. Vesp. 13 Demetrium Cynicum . . . oblatrantem . . . nescio quid satius habuit -em appellare. LACT. inst. 3, 8, 9 obscenus -s aut sus lutulentus. AVSON. 248, 1 dic, -s, hic cuius tumulus? -s. at -s hic quis? Diogenes.*

B de tesserarum iactu (opp. Venus, senio): ISID. orig. 18, 65 unionem -em . . . vocabant. 18, 66 *aleatores* vitant . . . -em, qui damnosus est; unum enim significat. PROP. 4, 8, 46 damnosi subsilvere -es (Ov. ars 2, 206 trist. 2, 474). EPIST. imp. Aug. Suet. Aug. 71 ut quisque -em aut senionem miserat (*v. Marquardt, Privatleben d. Römer² p. 851*). MART. 13, 1, 6 senio nec nostrum cum -e quassat ebur.

C de vinculo: PAVL. FEST. p. 45 catulus genus quoddam vinculi, qui interdum -s appellatur. PLAVT. Cas. 389 tu hodie -em et furcam feras.

D in nominibus herbarum: canis caput et canis cerebrum *v. caput, cerebrum*. canis lingua *v. lingua, cynoglossa*. canis sentis *v. sentis*.

adde ad p. 254, 84 et 255, 69: VEL. gramm. VII 74, 11 cum actuarios canes quidem ab actu appellemus (*fort. de canibus venaticis?*), *cf. LEX Sal. 6 add. 1 si quis -em acutarium (argutarium vel sim. var. lect.) furaverit. LEX Burg. lib. const. 97 de -bus Veltravis aut Segutiis (v. Sigusium p. 256, 7) aut Petruculis*.

derivata: 2. canalis, canarius, canatim, canicae (caniles?), ca-

nicula (-us), caninus. composita: antecanis. canicapitus, caniformis.

canisco v. canesco. caniscuta v. calyculata herba.

canistellum, -ī n. [a canistrum diminutive. Th.]. PAUL. FEST. p. 45 κανῆ dicunt Graeci, nos canistra et per deminutionem -a. GLOSS. II 338, 33 κανοῦν. III 203, 25 κανίσκιον (218, 43. 653, 11). V 626, 38 canistris: -is. masc. canistellus: NOT. Tir. 108, 96. ITALA exod. 29, 3 (Lugd.) inpones ea in -o (κανοῦν, VVLG. canistro) uno: et offeres ea in canistro. lev. 8, 2 -um azymorum (8, 26). SYMM. epist. 2, 81, 2 amicos eburneis pugillaribus et -is argenteis honoravi (cf. 7, 76). ITIN. Anton. Plac. rec. A 4 adoravimus... amula et -um sanctae Mariae. [prov. canestel. M.-L.]

canister v. l. 22 sqq.

canistraria, -ae f. quae canistrum in sacris portat (κανηφόρος). CORP. VIII 9337 (a. 183) Iulia Natalis -a. cf. 9321. 12919. INSCR. Dessau 4438 (Romae a. 259) Flaviae Epicha(ridi) sacerdotiae deae Virgini (sic) Caelestis... honorificae feminae... una cum sacratas et -is dignissimae.

canistrifer, -a, -um a canistrum et ferre. CARM. epigr. 1233, 19 -ae... Naidēs; v. adn. Bücheleri.

*canistrum, -ī n. [a gr. καναστρον, κανυστρον, καναστρον, κανυστρον tractum. Th.]. cf. Mau, PW. III 1482 sq. masc. canister: VEN. FORT. carm. app. 26, 6. plur. nom. -stri: SCHOL. Hor. sat. 2, 6, 105 gloss. γ. app. hoc -um, et hi -i. -stros: PALLAD. 12, 17, 1 EPIPHAN. de mensur. 14. canistrus: GLOSS. V 444, 22. VARRO ling. 5, 120 tryblia et -a, quod putant esse latina, sunt graeca; τρύβλιον enim et κανοῦν (canunum F) graeca. PAUL. FEST. p. 45 supra l. 4 sq. (EPIPHAN. de mensur. 14 v. infra l. 51). ISID. orig. 20, 9, 8 -um fissis cannis contextitur unde et nuncupatum, alii graecum asserunt (GLOSS. V 174, 26). ex viminea materia -a plerumque videntur fuisse (cf. PALLAD. 12, 17, 1 HIER. epist. 125, 11 al. ISID. orig. 20, 9, 8 GLOSS. l. 30), sed memorantur argentea SERV. Aen. 1, 706, aurea SEDVL. op. pasch. praef. GLOSS. κανοῦν. κανίσκιον. V 174, 25 sporta. 354, 21 virgis palmarum textitur. 626, 38 -is canistellis. 174, 24 ferulis. GLOSS. calathus: -um vel quasillum et sim. fort. III 520, 25 elena (i. ἐλένη) ca(ni)strum (suppl. Bücheler). vox inde a saec. I a Chr. usurpata deest orationi solutae bonae aetatis usque ad saec. III p. Chr. praeter VARRONEM ling. 5, 120 et CIC. Att. 6, 1, 13. [it. canestro, hisp. canastro. M.-L.]

1 generatim: quasillus ad varias res condendas: panem: VERG. Aen. 1, 701 dant... famuli (famulae MP) lymphas Cereremque (i. panem) -is. 8, 180 onerant... -is dona laboratae Cereris. ANTH. 7, 10. VAL. FL. 1, 254 Cererem... dedere -is. STAT. Theb. 1, 523 cumulare -is perdomitam saxo Cererem. IVV. 5, 74 consuetis... -is impleri panisque tui novisse colorem. ITALA exod. 29, 23 (Lugd.) laganum unum a -o azymorum (v. vol. II 1645, 80 sqq.). VVLG. gen. 40, 16 vidi somnium, quod tria -a (κανῆ) farinae haberem super caput meum (de h. l. fusius AVG. quaest. hept. 1, 131). exod. 29, 32 panes... qui sunt in -o. lev. 8, 31 et passim. HIER. epist. 125, 20 qui corpus domini -o vimineo, sanguinem portat in vitro. EPIPHAN. de mensur. 14 cana -os appellant, in quibus solet reponi quaedam tritici species in duo divisa quam chondrotos vocant. alios cibos: CIC. Att. 6, 1, 13 in felicitatis lancibus et splendidissimis -is holusculis nos soles pascere. VERG. georg. 4, 280 pabula... in foribus plenius appone -is. HOR. sat. 2, 6, 105 quae (cenae fercula) procul extructis inerant hesternae -is. PROP. 4, 8, 12 virginis in palmis ipsa -a tremunt (in quibus erant escae serpentis). VVLG. iud. 6, 19 carnes... ponens in -o (ἐν τῷ κοφίνῳ). AVELL. p. 643, 9 ut -a plena omnibus erogarent propter imminentem persecutionem. fructus: PROP. 3, 13, 28 puniceis plena -a rubis. Ov. met. 8, 675 in patulis redolentia mala -is. SIL. 7, 179 opes festas puris... poma -is composuit. HIER. epist. 31, 3 -um cerasis refertum. nota: VEN. FORT. carm. app. 26, 6 nuna (dulcia poma) quae portet, charta -er erit. flores: COLVM. 10, 277 telluris... comas sacris aptate -is. STAT. Ach. 1, 571 nunc levibus sertis, lapsis nunc sponte -is... ferit. translate: FVLG. myth. 1 praef. p. 7, 15 verborum -a plenius reseratae flosculis. conduntur liquida: PALLAD. 12, 17, 1 salignis -os fieri debere virgultis, quia genus hoc oleum dicitur adiuvarē. SEDVL. carm. pasch. praef. 13 cerea gemmatis flavescunt mella -is. cf. op. pasch. praef.

2 speciatim: in sacris: TIB. 1, 10, 27 myrto... -a vineta geram. Ov. met. 2, 713 puellae... vertice supposito... pura coronatis portabant sacra -is. fast. 2, 650 stat puer et manibus lata (sic RV, laxa M) -a frugum tenet. STAT. Theb. 4, 378 sparsis... correpta -is silvestris regina chori (Baccharum). VVLG. num. 6, 17 offerens... -um azymorum. al. v. supra l. 45. PRVD. perist. 4, 15 civitas quaeque pretiosa portans Christo dona -is. ARATOR act. 2, 894 forma sacrificii perfecti prisca -o tres panes offerre iubet. reponuntur vasa: SERV. Aen. 1, 706 hodieque apud plures pocula in -is argenteis adponuntur, quae -a siccaria dicuntur. SCHOL. Hor. sat. 2, 6, 104 fercula sunt... vasa, quae plena pulmentariorum ponuntur in -is.

deriv. et compos.: canistellum, canistraria. canistrifer. Probst.

canitiles, -eī (-tia, -ae) f. a canus. ISID. orig. 11, 2, 29 -es... vocata a candore, quasi candidities, unde est illud 'florida iuventus

lactea -es' (frg. ign.), prout diceret candida. GLOSS. πολιὰ, πολυλόγη. legitur inde a CATVILLO, raro apud scriptores (SVET. semel, CVRT. bis, TAC. ter, PLIN. nat. 8^{ies}, saepius post Traiani aetatem).

canitia: CHAR. gramm. I 57, 4 -a an -es dicenda sit, quaeritur. -a nec irrationabiliter nec abhorride dicitur, et ideo non est ab analogia recedendum. -es autem poetico decore in levitatem soni corrupta est. porro prosae orationi περὶ λόγῳ, cum poetica molli-
5 tia parum convenit. contra BEDA gramm. VII 266, 11 -es, non -a dicenda. Ps. ASPER gramm. suppl. 45, 3 sic declinandum est: acies...
10 -es... et his similia. GRAMM. suppl. 131, 10. 298, 4 -es, facies haec omnia per e et s ad novissimam syllabam scribendum. NOT. Tir. 78, 72 -ies. formam canitia exhibent codices his locis: PLIN. nat. ter (11, 169 -ā. 31, 91 -a. 37, 153 -ae [-ei dh]; -es 5^{ies}). PORPH. Hor. carm. 2, 11, 8 (v. p. 261, 2). VVLG. Sirach 25, 6 -ae Amiat. (-ei rel. codd.). nom. -ēs metro probatur VERG. Aen. 6, 300 HOR. carm. 1, 9, 17 Ov. fast. 6, 134 met. 1, 238. 10, 425 trist. 4, 10, 93 SIL. 10, 510 al. nihil satis certi proferri potest de explicandis inscriptionibus CORP. IV 2019 (v. p. 261, 16). 2022. 3054.

1 proprie: i. q. albedo: Ov. fast. 6, 134 -es pennis... inest. MANIL. 5, 689 -es... maris (CLAVD. carm. min. 53, 24 per -em glacies asperima durat. MART. CAP. 1, 80 albidis salis instar candidum atque spumarum -e concolorum sertum). PLIN. nat. 6, 54 frondium -em (i. villos canos). 3t, 91 -a salis in vasis summa est. 36, 55 Tiberium (lapidem ophitem) sparsa non convoluta -e. SOL. 5, 10 Aetna apicis -e perpetua brumalem detinet faciem (cf. MART. CAP. 1, 70 ipsius autem -es pruinosus nivibus candicabat, licet ille etiam puer posse fieri crederetur). AMM. 29, 5, 18 cum omnem paene Caesaream incendiis late dispersis vidisset exustam, horridasque -e silices.

nota de capillis Albanorum: SOL. 15, 5 Albani... albo crine nascuntur, -em habent auspiciū capillorum. praecipue de capillis senum: CATVLL. 64, 224 -em terra atque infuso pulvere foedans (Ov. met. 8, 529. cf. VERG. Aen. 10, 843 -em... deformat pulvere. 12, 611 -em... pulvere turpans. CLAUD. 19, 25. LVCAN. 3, 57 prementem -em... pulvere. STAT. Theb. 3, 138 -em impexam dira tellure volutans. 8, 243 serens -em nigram squalore. APVL. met. 7, 27 trahens cinerosam -em. 10, 7 cinere sordentem -em. HEGES. 5, 53 l. 129 miseri seniores cinerulenta -e et scisso amictu... sedent [falso ex Ios. bell. Iud. 7, 377 προσβῦται δὲ δύστηνοι τῇ σπόδῳ τοῦ τεμένους παρανάθηται]. VERG. Aen. 6, 300 mento -es inculta iacet (STAT. Theb. 11, 583 veteri stat sordida tabo hirtaque -es. Ps. QUINT. decl. 2, 9 riget squalidi capitis concreta -es. cf. Ov. met. 10, 425 -es rigidis stetit hirta capillis. STAT. Theb. 4, 581 tremefacta adsurgere... -es). VERG. Aen. 9, 609 -em galea premimus (Ov. trist. 4, 1, 74 -em galeae subicioque meam. CLAUD. 15, 25 laxata casside prodit -em). CORN. SEV. frg. 13, 17 sparsamque cruore nefando -em (Ov. met. 13, 492 -emque suam concreto in sanguine verrens. SIL. 5, 579 foedavit... sanguis -em. 10, 510 pulvere -es atro arentique cruore squalabat. AMBR. epist. 18, 4 vetusta -es pudendi sanguinis traxit ruborem). Ov. ars 3, 163 femina -em Germanis inficit herbis (PLIN. nat. 28, 164 cinere genitalis asini spissari capillum putant et a -e vindicari. APVL. met. 10, 34 donec in meliorem maculatae speciem -em propriam luteo colore mutare. TERT. cult. fem. 2, 8 decolorare -em). Ov. met. 1, 238 -es eadem est. 7, 289 barba comaeque -e posita nigrum rapuere colorem. trist. 4, 10, 93 iam mihi -es... venit (CLAVD. 10, 325 -es festina venit). CVRT. 7, 4, 34 -em ostentans (10, 2, 12 TAC. ann. 1, 18 IVST. 12, 8, 12 AMM. 26, 9, 5). PLIN. nat. 11, 131 -es homini tantum et equo, sed homini semper a priore parte, tum denique ab

aversa (MACR. sat. 7, 10, 2 pars anterior capitis humidior occipitio est et inde crebro solet incipere -es. cf. PLIN. nat. 11, 169 senectus in equis... intellegitur... superciliorum -a). 37, 153. 191. VAL. FL. 6, 306 teque per hanc... oro -em. STAT. Theb. 2, 98 propexaque mento -es. 11, 341 haec tibi -es, haec sunt calcanda... ubera. silv. 3, 3, 19 parentis -em spargit lacrimis. IVV. 3, 26 dum nova -es, dum prima et recta senectus. TAC. Germ. 38 apud Suebos usque ad -em horrentem capillum retorquere suetum. ann. 14, 57 praematura -e. SVET. Claud. 30 specie -eque pulchra. APVL. met. 2, 27 -em revelens. 4, 34 quid scinditis -em. 8, 21 -em distrahentis. 5, 15 rara -e. 5, 16 candenti -e. PORPH. Hor. epist. 1, 20, 24 propera -e et ante annos albo capillo. IVL. VAL. 1, 4 deum -e caesariatum capitis.

CAPITOL. Gord. 6, 1 -e decora. AMM. 14, 6, 6 reverenda... -es (CLAVD. rapt. Pros. 3, 12 PRVD. perist. 11, 138 GREG. TVR. Mart. 1, 6. cf. RVFIN. hist. mon. 9 p. 426^A virum -e venerandum. hist. 3, 6, 7 nulla senibus pro -e reverentia. DRAC. laud. dei 2, 318 -es despecta senum). VVLG. III reg. 2, 6 non deduces -em eius... ad inferos (τὴν πολιάν). prov. 20, 29 dignitas senum -es (πολιὰ). II Macc. 6, 23 cogitare coepit... ingenitae nobilitatis -em. Ps. RVFIN. in Os. 7, 9 non apparuisse -em sed defloruisse et effusam esse. RVFIN. hist. mon. 2 p. 405^B claritatis -e splendida. CLAUD. 3, 134 in -em mutatis... colubris. 10, 158 -em... ligat immortalibus herbis. 22, 443. 26, 460. rapt. Pros. 1, 50 ante pedes soliumque ducis fudere severam -em. PAUL. NOL. epist. 48, 14 -em (i. canum caput Ioannis), quae saepe super domini genu iacuit... nostra manu saepe mulcentes. PALLAD. hist. mon. 1 proem. p. 249/50 si -e... numerum... trahere videantur annorum.

2 translate: a i. q. senectus: VERG. Aen. 10, 548 -emque

sibi et longos promiserat annos. HOR. carm. 1, 9, 17 donec virenti -es abest morosa. 2, 11, 8 arida pellente lascivos amores -e (PORPH. ad l. -ā: -am pro senecta, quam aridam dixit, quia senes parci ac tenaces sunt). PROP. 1, 8, 46 ista meam norit gloria -em. IVV. 10, 208 anne aliquid sperare potest haec inguinis aegri -es. APVL. met. 4, 26 sancta -e. PANEG. 11, 17 a teneris annis usque ad hanc -em. MAXIMIN. c. Ambr. 116 -em execrandam et senectutem eius abominandam. HEGES. 5, 53 l. 166 -e fessos senes. PRVD. praef. 23 irrepsit subito -es seni. EVSTATH. Bas. hex. 9, 4 p. 960^c cum . . . iuvenis deformat iniuriis -em genitoris. *hinc etiam i. q. senes*: PERS. 1, 9 cum ad -em et nostrum istud vivere triste aspexi. PS. ALEX. c. Dind. coll. p. 188, 11 iuventus . . . exultat, -es imbecillitate tardatur. VVLG. Sirach 25, 6 quam speciosum -ei (πολιαις) iudicium. CLAVD. 18, 91 cum sarta refudit -es. carm. min. 17, 30 qui spretis opibus medios properastis in ignes nil praeter sanctam tollere -em (*i. senes parentes*). *dub. an huc pertineat* CORP. IV 2019 (*graphio*) -es de(d)it). **b i. q. maturitas animi, gravitas**: AMBR. epist. 16, 5 ea est enim reverenda -es, quae est -es animae, in canis cogitationibus effulgens. virginis. 7, 39 spectet gravitatis -em, morum senectam. PAVL. NOL. carm. 25, 218 gestat apostolicam pectore -em. AVG. mor. eccl. 1, 10, 17 ad maturitatem -emque sapientiae perveniunt. CASSIAN. conl. 14, 13, 5 cum sensuum -e et patientiae fuerint vetustate decocta. **c de rebus i. q. antiquitas, auctoritas**: CLAVD. 8, 506 firmatur senium iuris priscamque resumunt -em leges emendanturque vetustae acceduntque novae. 18, 497 quanti foedabitur aevi -es.

canitudo, -inis *f. a canus*. GLOSS. V 638, 66 -o canities. PAVL. frg. inc. 7 stultus est adversum aetatem et capitis -em (PAVL. FEST. p. 62 -em pro canitie). VARRO Men. 5 sed neque vetulus cantherius quam novellus melior, nec -i comes virtus (NON. p. 82 -em pro canitie).

canitus *adv. a canus. i. q. antiquitus*: VIRG. gramm. epit. 1 p. 44 quae antiquioribus Hebraeorum legibus, quas divinas autumant, -s promulgata sunt. *Meister*.

1. canna, -ae *f. κάνα*. *male* ISID. orig. 17, 7, 57 Latinum vocabulum -a de lingua Hebraea sumptum est. *kanna postulat* MAR. VICTORIN. gramm. VI 195, 22. *de genetivo -ae cf. p. 122, 2. inde a VARRONE AT. (carm. frg. 20^a). [it. canna, hisp. caña. M.-L.]*

I proprie herba palustris: *strictiore sensu distinguitur ab harundine* (OV. met. 8, 337 longa parvae sub harundine -ae. FRONTO p. 195, 9 N. COLVM. 4, 32, 3), *significat etiam vilis genus harundinis* (COLVM. 7, 9, 7 degeneris harundinis, quam vulgus -am vocat), *minus argute vero fere i. q. harundo, calamus* (COMMENT. Lucan. 5, 517 cum omnes harundinem dicant, hic -am dixit secutus Varronem sicut et Ovidium [*depravavit* ISID. orig. 17, 7, 57]. HIER. epist. 121, 2 torrens . . . -ae, i. e. calami. BOETH. divis. p. 890 -a . . . calamum demonstrat. *cf. p. 263, 30. GLOSS. κάλαμος, δόναξ, harundo id est -a sim.*).

A de natura et nonnullis in architectura et re rustica al. usibus herbae viridis et siccae: *saepius cum aliis herbis palustribus et arboribus*: OV. ars 1, 554 levis in madida -a palude tremit. rem. 142 *gaudet limosa -a palustris humo*. met. 4, 298 non illic (*ad stagnum*) -a palustris. 6, 326 *ara lacu medio stans tremulis circumdata* -is. 8, 337. 13, 894 incinctus *Acis* . . . flexis . . . cornua -is. 14, 515. fast. 2, 465 populus et -ae riparum summa tenebant. 6, 406 *cassaque (codd. praeter duos crassa) -a fuit in Velabro*. Pont. 4, 3, 47 in caeno Marius iacuit -aque palustri. VITR. 7, 3, 11 cum paries totus luto inquinatus fuerit, tunc in eo opere -ae clavis muscariis perpetuae figantur *eqs.* COLVM. 12, 15, 1 factae . . . in hunc usum -ae iugis *ex pertica factis* superponuntur, ita ut duobus pedibus absint a terra *eqs.* 12, 39, 1. 12, 49, 9 oliva pausea . . . in -is uno die sub umbra expanditur. 12, 51, 1. 12, 52, 4. 12, 52, 8 *praeparandae sunt* -ae, tegetes, quibus oliva excipitur. 12, 52, 9 substratis tegetibus aut -is cribrari *oliva debet* aut purgari. PLIN. nat. 1, 16, 70 de . . . -is (*deest* PLIN. nat. 16 *et aliis libris*). FRONTO p. 195, 9 N. nemo -am . . . dixerit felicem. PALLAD. 1, 13, 1 aut tabulis faciemus *cameras in agrestibus aedificiis* aut -is (CET. FAV. 21). 3, 23, 1 *canneta* ponenda sunt . . . oculis -arum per singulas scrobes obrutis. 11, 14, 14 *dolium vini viridi ac radicata -a per biduum fortiter agitabis*. ITIN. Anton. Plac. rec. A 20 illa spongia et -a, de quibus legitur in euangelio. AMM. 20, 11, 23 *aggesti* . . . manipulis constructi -arum. VEG. mil. 3, 7 equites fascies de -is aridis . . . facere consueverunt, super quos loricas et arma, ne uidentur, imponunt. CHIRON 483 -ae foliam . . . dato *iumento* (PLIN. VAL. 1, 12 *ad surdos* maioris -ae viridis folia contundes). VEG. mulom. 4, 4, 9 *cacumina* . . . oleastri et -ae silvestris . . . danda sunt. AVG. in psalm. 33 serm. 2, 10 de -a percutiebant caput *Christi*. MACR. sat. 7, 8, 6 -am nulla facile frangit procella. 7, 10, 11 -a pondere sibi imposito curvatur. CASS. FEL. 14 omnium trium paria pondera . . . commiscebis et in membrana de -a illinitum appones *eqs.* SIDON. carm. 22, 198 serica fila per -as torsisse leves. PRISC. periheg. 878 *Arabia* viget . . . -ae dulcis honore. CASSIOD. var. 5, 42, 8 *venator* se gestabili muro -arum contra saevissimum animal . . . includit *eqs.* ISID. orig. 20, 9, 8 *canistrum fissis -is* contextitur. PHILOCAL. fast. Mart. 15 (Corp. I² p. 260) -a (*i. Attis in canna*) intrat. GLOSS. III 558, 51 *χάραξ* id est -a agrestis, quae in ripis fluminum nascitur. V 492, 51 *bena* (*i. avena*) -a agrestis.

B de usibus aliis ad res varias, et inde metonymice: *ad fistulas, inde fistula*: SCHOL. Pers. 1, 119 *ex -a* fistulam fecerunt pastores. GLOSS. II 97, 16 *σφίγγιον ἐν καλάμων*. OV. met. 2, 682 *dispar septenis fistula -is*. 11, 171 *citharae* submittere -as. CALP. ecl. 2, 31 *levis obliqua* crescat tibi fistula -a. 4, 45 *septena modularer sibila -a*. 4, 101 *Parrhasiae* solverunt sibila -ae. SIL. 7, 439 *Paris tauros arguta* revocans ad . . . pascua -a. STAT. Theb. 6, 338 ANTH. 393, 6 SIDON. carm. 1, 10. 23, 302. *latiore sensu de aliis instrumentis*: GREG. TVR. vit. patr. 2 praef. *Avitus* me post Davitici carminis -as (*sc. ad quas psalmi canebantur*) ad . . . euangelica praedicationis dicta . . . perduxit (17 praef.). *ad tegenda tecta, castra, sim.*: OV. met. 8, 630 *domus stipulis et -a tecta palustri*. fast. 3, 184 LVCAN. 5, 517. SIL. 17, 88 *castra levi calamo -aque intacta palustri*. VEG. mil. 2, 23 porticus. *inde Maurorum mapalia*: CORIPP. Ioh. 2, 16 arboribus religant congesto culmine -as *Mauri*. 7, 65 motis -is. 7, 264. 8, 44. 124. *ad naves*: VAL. FL. 2, 108 dux Lemni puppes tenui contexere -a ausus *et inde* IVV. 5, 89 quod -a Micipsarum prora subvexit acuta (PROB. Iuv. ad l. -am navem esse, quae gandeia dicatur *eqs.*). *ad secandas res*: COLVM. 12, 50, 5 *maturam olivam -a* viridi scindito duobus vel tribus locis. PALLAD. 3, 25, 25 *cydonea -a* vel ebore in quattuor partes divisa. VEG. mulom. 4, 5 melius creditur, si ad acutam -am exseces ranulam. SORAN. p. 28, 23 APIC. 7, 264. *apud agrimensores*: NIPS. grom. p. 286, 21 dictare duas -as, quas per quattuor latera diligenter perpendas, unam ultra lapidem et alteram citra lapidem. *scriptoria*: GLOSS. II 337, 17 *κάλαμος μεθ' οὗ γράφομεν*. ZENO 2, 13, 5 scribens -a divisa est, sed unus calamus. EDICT. imp. Diocl. 10, 17 thecam -arum n. quinque. ANTIDOT. Brux. 52 nomen eius cui fluit *sanguis de naribus* litteris latinis scribis ad -am. *ad vitem ligandam*: PALLAD. 3, 11 -is pluribus circa dispositis ipsa vitis per -as sarmentis ligatis in orbiculos flectitur sequentes. SERV. georg. 2, 358. *in medicina, sim.*: PALLAD. 4, 15, 1 canalibus ex -a factis mel . . . infundere. VEG. mulom. 2, 58, 4 cum ungues indurare volueris, unguam subradis et factum unguentum in -am viridem mittes, adhibitis carbonibus prope fervens per -am instillas unguis. 4, 24, 1. PLIN. VAL. 1, 25 mittis de pulvere . . . in -am subtilem et inflabis in aures. APIC. 7, 261 *sumen elixas, de -is surclas*. *aucupis*: AVG. mag. 10, 32 *cum* auceps ostentandi se studio -as expediret. *in imagine* AVG. in psalm. 91, 3 restat . . . ut *impious* sive per transennam, sive per -am longam sive per proximam (?) deum accuset (*opp. directe*). *ad sagittas*: AVG. in psalm. 56, 13 de -is *infantes* faciunt sibi sagittas. *sed cf. p. 263, 45. GLOSS. IV 316, 11 -a harundo sagitta*.

II translate arteria: CAEL. AVR. acut. 1, 14, 111 pharyngotomia, hoc est -ae sive gutturis . . . divisura. 2, 16, 97. chron. 2, 12, 137. 5, 10, 105 arteriam maiorem sive gutturis -am, quam Graeci βρόγχον appellant.

derivata: cannalis, 1. canalis, canneus, cannicus, cannosus. cannetum, canno [*falso cannabis* ISID. orig. 19, 27, 3 l. 67], 1. cannula.

2. canna, -ae *f. [fortasse a Germanis tractum, v. Kluge, Etymolog. Wörterbuch d. deutsch. Spr. s. v. 'Kanne'. Th.]*. *genus vasculi*: VEN. FORT. vita Radeg. 19, 44 parata mensa missorium cocleares culellos -as potum et calices scola subsequente. CORP. XIII 10017, 46 (*in vasculo in Germ. reperto; nominantur vascula varia cum numeris*) <c>atilli DC . . . cannas s. (?) . . . cannas s. (*cannas acc. pro nom.*). [*francog. vet. chane. M.-L.*] *deriv.*: 2. cannula (?). *Bannier*.

1. cannaba v. canaba. 2. cannaba v. cannabis. **cannabētum**, -ī *n.* [*a cannabis. Th.*]. CORP. V 3072 in agro versus late ped. x retro usque ad canabetum huic areae cedit.

cannabinus, -a, -um, *κάνναβιος*. LVCIL. 1325 vidimus <vinctum thomice cann>abina (*ex* FEST. suppl. *Vrsinus*). VARRO rust. 3, 8 tegeticulae -ae (COLVM. 8, 9, 3). 3, 5, 11 tecta porticus sit rete -a. COLVM. 6, 2, 3 -isque funibus . . . ligato. 12, 52, 8 funes -i, spartei (*cannali sparteis SA*). VICT. VIT. 1, 43 allatis . . . fortioribus chordis atque -is. 3, 25 demissis iterum -is. NOT. Tir. 110, 35 canabinum.

cannabis, -is *f.* [*a gr. κάνναβις tractum. Th.*]. DIOSC. 3, 148 W. *κάνναβις ἡμερος* . . . Ποικίλοι κάνναβει. ISID. orig. 19, 27, 3 cannabum a similitudine cannae vocatum. *de genere*: CAPER gramm. VII 108, 11 cannabe hoc, non -is (*BC; canna cannale hoc, non cannalis M*). DVB. NOM. gramm. V 573, 12 cannabi generis neutri, non -is. *de formis*: GLOSS. III 587, 37 canapis (608, 26. 617, 28). 631, 21 canapin. 543, 4 canape (552, 44. 587, 73. 608, 68). 537, 34 cannape. *acc. cannabim*: VARRO rust. 1, 23, 6 PS. APVL. herb. 114. *abl.*: -i: VARRO rust. 1, 22, 1 PLIN. nat. 19, 28. 1, 20, 97 PAVL. FEST. p. 539. -e: PERS. 5, 146. *cannabus*, -ī: DIOSC. 3, 158 de -o. cannabus est omnibus notus. 3, 157. 159. GLOSS. III 195, 12 *κάνναβος* cannabu. *cannaba*, -ae: VLP. dig. 14, 1, 12. *cf. GLOSS. III 580, 17* agrico canapa. *cannabum*, -ī: ISID. orig. 19, 27, 2 NOT. Tir. 110, 34. *dubia masc. an neutr.*: VARRO frg. Gell. 17, 3, 4 (*cannabo*). MARCELL. med. 9, 27 (-i). ISID. orig. 19, 27, 2 (-i). PS. THEOD. PRISC. add. p. 271 (-i). ORIBAS. syn. 4, 20 (-i). *deest poetis*. [*it. canape, francog. chanvre, hisp. cañamo, val. cānepā. M.-L.*]

I de natura: VARRO rust. 1, 23, 6 seras . . . -im, linum. COLVM. 2, 7, 1 leguminum genera . . . complura . . . faba . . . -s. 2, 10, 21 -s solum

pingue... deponit. 2, 12, 6 -s seritur. 11, 2, 76 -is grana sex... ponuntur. PLIN. nat. 19, 173 -s seritur a favonio. 19, 174 ipsa -s vellitur post vindemiam (*ubi plura de generibus et usu*). 19, 62 ferulacea... in simili genere habebitur et -s (*cf. nat. 1, 19, 56*). 25, 65 eupatoria... foliis... quinquifolii aut -is. EDICT. imp. Diocl. 1, 29 -is seminis. PS. APVL. herb. 114 -s alia est usualis alia agrestis, quam... Itali terminalem appellant... herbam -im silvaticam tusam... -is silvaticae fructum. DIOSC. 3, 159 de -o agresti. -o agreste (DIOSC. 3, 149 W. *κάνναβις ἀγρία... Ρωμαῖοι τερμινάλις*) (*cf. PLIN. nat. 20, 259*). 2 de usu: VARRO rust. 1, 22, 1 quae fiunt de -i... ut funes, restes, tegetes (PLIN. nat. 19, 28 e -i funes. PAVL. FEST. p. 539 thomices Graeco nomine appellantur ex -i inpolita... leviter tortae restes, ex quibus funes fiunt. PERS. 5, 146 tibi torta -e fulto cena sit in transtro). VARRO frg. Gell. 17, 3, 4 naves loris suebant, Graeci magis -o. ISID. orig. 19, 27, 2 stuppa... -i est sive lini. PLIN. nat. 1, 20, 97 medicinae ex... -i. 20, 259 -s in silvis primum nata est nigrior foliis et asprior. semen eius extinguere genituram etc. MARCELL. med. 9, 27 -i seminis viridis succus. 9, 77 -is foliorum succus. 10, 81 radicem -is (*cod. conupem*) brachio... ligato. PS. THEOD. PRISC. add. p. 271 de -i semine succum tepidum. ORIBAS. syn. 4, 1 rutae semen et cannabis (*Aa, cannapis La*). 4, 20 caput laedunt... canapi semen (*cannapis La*). 4, 21 non infant... canapis semen. 4, 31 calefaciunt... canapis semen (*cannapis La*). *cf. Blümner, Technologie I 293.*

derivata: cannabetum, cannabius (*cannabinus graec.*?).

cannabius, -a, -um [*a* cannabis. *Th.*]. GRATT. 47 -as (*cannabinas coni. Vollmer*) nutrit silvas Alabanda. [*foroiul. tschanaipe. M.-L.*] Stadler.

cannabum et cannabus v. cannabis.

cannālis, -e a 1. canna. SCHOL. Pers. 3, 14 fistula pro -i calamo posuit exquisite.

[**cannelam**] PROB. app. gramm. IV 197, 24 v. p. 250, 24.

cannētum, -ī n. [*a* 1. canna. *Th.*]. GLOSS. *καλαμών*, harundinetum. PALLAD. 3, 23, 1 tempore hoc (*Februario*) -a ponenda sunt factis brevissimis scrobibus et oculis cannarum per singulas scrobes obrutis eqs. 3, 23, 2 si sunt antiqua -a hoc tempore sarientur. 3, 24, 13. DIOSC. 5, 145 *adarcen* nascitur locis salsis et aquosis et -is se applicans et feno. CASSIOD. var. 2, 40, 6 de Orpheo: leones domestica... -a reliquerunt. [*it. canneto, hisp. cañedo. M.-L.*]

canneus, -a, -um a 1. canna. AMM. 23, 4, 14 de malleolis: sagitta est -a inter spiculum et harundinem... coagmentata.

cannicius, -a, -um a 1. canna. e canna factus: CET. FAV. 21 camerae... -ae sic erunt disponendae eqs. (PALLAD. 1, 13 *tit.*). [*it. canniccio, hisp. cañizo. M.-L.*] plur. subst. *canniciū*, (-ōrum?, -ae, -ārum; -a, -ōrum?) loca cannis obsita: AVG. in psalm. 63, 40 nostis quemadmodum sibi faciunt de -is sagittas infantes. *sed cf. p. 262, 41.* GROM. p. 315, 16 *casa per o nomen habens* sub se *cannucias* et res palestres habet. [*it. cannuccia. M.-L.*]

? **cannis** POL. SILV. nom. anim. chron. I p. 544, 16 *inter nomina natantium* (*fortasse subest canis sc. marinus*). Bannier.

canno, -ōnis. LEX Sal. capit. 4, 14 nullus latronem vel quemlibet culpabilem... de atrio ecclesiae extrahere praesumat, *ubi addit 1 g: cannonibus feriat.* a 1. canna? [*it. cannone, hisp. cañon. M.-L.*] Mbr.

cannophorus, -ī m. *καννοφόρος. tantum plural.: collegium virorum festis diebus Matris Magnae officio quodam ad cannam pertinentem fungens; *cf. PHILOCAL. fast. Mart. 15 (Corp. I² p. 260) canna intrat. v. Cumont, PW. III 1484. CORP. X 24 d. m. Felix vivit annis x collegius -orum b. m. p. XIV 34 Caecilius... archigallus coloniae Ostensis imaginem Matris deum argenteam p. r... kannophris (118) Ostiensibus d. d. 35. 36 cantoforis. 37. 40. 116 corpus cannophorum (117). 119 (?). 284. 285. X 8339^d. V 5840. nota IX 2480 de feminis: d. m. Enniae Prisce col(legium) canoforarum.*

cannōsus, -a, -um a 1. canna. *cannae similis*: DIOSC. 4, 5 polygonon... virga habens, molle et -a (*gr. καλαμοειδής*). 4, 168 hasta(s). **cannucla** v. l. 47.

1. cannula, -ae f. a 1. canna *demin.*; *cf. NOT. Tir. 105, 81 cannola post canna. 1 proprie*: APVL. met. 4, 6 parva casula -is temere contacta. *in medicina*: THEOD. PRISC. eup. faen. 42 *ad narium morbos: nepetae siccatae et contusae pulverem per -am insufflato* (43 MART. CAP. 3, 224). 2 *translate*: CAEL. AVR. chron. 2, 13, 152 pulmonis -a, quam Graeci arteriam vocant. [*ven. canola. M.-L.*]

? **2. ἀγροφόρον cannula** (*canua Götze*) GLOSS. III 203, 46. *fort. a 2. canna demin.?*

? sanitrix **cannurus** GLOSS. II 592, 4 (*ianitrix connurus Heraeus*). ? annuae **cannuae** meae m. d. CORP. XI 1195. c(ent)annuae Mommsen dubitanter, v. adn. Bannier.

***cano**, cecinī, cantum, -ere [= *hibern. canid 'canit'*; *cf. c. umbr. kanetu 'canito', pro-canurent fut. exact. 'cecinerint' et c. got. hana 'gallus', gr. καναχή. Th.*]. VARRO ling. 6, 75 canere, accanit et succanit ut canto et cantatio ex Camena permutato pro m n. 7, 27 ab eadem voce (*a Camena*) canite, pro quo in Saliari versu scriptum est 'cante' hoc versu: 'divum patrem (*Linde, Maurenbrecher, empta F*) cante'. ISID. orig. 12, 2, 25 licet quidam eum (*canem*) a canora

latratus appellatum existiment, eo quod insonet: unde et canere. *inde a CARM. Sal.; frequentant CIC. VERG. PROP. LIV. OV. STAT. AVSON. VVLG. CLAUD. CORIPP. de formis: fut. canebo: ITALIA iud. 7, 18 (Lugd.). genet. part. praes. canentum: LVCR. 4, 585. 5, 1385 STAT. Theb. 10, 829. PROB. cath. gramm. IV 39, 11 'no'... tertiae (conjugationis)... correptae 'ni' (facit), sed in principio syllaba adiecta: cano canis cecini. CHAR. gramm. I 245, 1. 262, 10 PRISC. gramm. II 460, 4. III 466, 15. SERV. georg. 2, 384 etiam ab eo quod est cano, non cecini, sed canui dicebant, unde Sallustius (*hist. 1, 135*): cornua occanuerunt. *cf. GILD. Brit. 91 chron. III p. 76, 26 et tuba canuerit (codd. AD, cecinerit Q). INSCR. christ. Hisp. 214, 3 <q>ui canuit officium modulatio carminum. de supino: PRISC. gramm. II 530, 4 a 'cano'... composita primitivi servant in supino terminationem: 'cantum' enim et 'succentum' dicimus. III 467, 3 participia activa: canens et canturus. passiva: cantus et canendus. PAVL. FEST. p. 46 canta pro cantata ponebant. caniturus: HIER. in Os. 14, 2 p. 158 qui... esse dicunt... dei laudes... canituros (*Goelzer, Latinité de St. Jérôme, p. 290, canturos Migne*). VVLG. apoc. 8, 13 qui erant tuba canituri. de orthographia: AVDAX gramm. VII gramm. 326, 21 quotiens a sequitur, per k scribendum est, ut kano, kalendae, kaput. VIRG. gramm. epist. 3 p. 137 in quibusdam Gallorum nostrorum scriptis invenimus canno, cum nos cano scribere consuemus. 138, 1 cannenti domino Seneno. cannenti posuit pro canenti. de ã brevi *cf. PRISC. gramm. II 460, 4. EVTYCH. gramm. V 479, 11. SERV. Aen. 1, 1 cano: polysemus sermo est. tria enim significat: aliquando laudo, ut (Aen. 7, 698) 'regemque -bant'; aliquando divino, ut (6, 76) 'ipsa -as oro'; aliquando canto, ut in hoc loco. nam proprie canto significat, quia cantanda sunt carmina. SCHOL. Verg. Veron. Aen. 1, 1 canere quatuor significationes habet; ponitur pro cantare (1, 742) 'hic canit errantem lunam'. ponitur pro p<raedicare (2, 124) 'et mihi iam' multi crudele -bant exitium'; ponitur pro vaticinari (6, 76 v. l. 27) ... pro carmine hic accipitur. GLOSS. II 219, 6 ἄδω. 462, 63 ὑμνω. IV 214, 30 canto.***

Proprie: A strictiore sensu: i. q. clamare, sonare, cantare seu sola voce seu instrumentis adhibitis:

1 absolute: a homines cantant vel clamant: CIC. leg. 2, 38 nihil tam facile in animos... influere quam varios -endi sonos. Tusc. 1, 3 solitos esse in epulis -ere convivas ad tibicinem. 2, 12 absurde -at is, qui se haberi velit musicum (AMM. 21, 1, 13). VERG. ecl. 1, 56 sub rupe -et frondator ad auras. 2, 31 mecum... in silvis imitabere Pana -endo. 5, 9 Phoebum superare -endo. 10, 8 non canimus surdis (*proverbialiter, cf. LACT. inst. 5, 1, 13 et LIV. 40, 8, 10 p. 267, 82 et v. Otto, Sprichw. p. 335*). Aen. 3, 457 ipsa -at vocemque volens atque ora resolvat. 10, 191 populeas inter frondes... dum canit *Cygnus*. HOR. carm. 4, 2, 47 'o laudande' -am recepto Caesare. TIB. 1, 2, 54 ter -e, ter dictis despue carminibus. 1, 5, 67 canimus frustra. 2, 3, 19. LIV. 7, 2, 9 puerum ad -endum ante tibicinem cum statuisset. OV. ars 1, 563 pars 'Hymenaeae' canunt, pars clamant 'Euhion'. 2, 305 vocem... -entis. 2, 506 qui canit arte, -at. met. 5, 113 qui... citharam cum voce moveres, iussus eras celebrare dapes festumque -endo. 11, 162. 12, 263 quam (*Mycalen*) deduxisse -endo (*fere i. q. incantando*)... cornua lunae. 14, 302. 14, 337 rarior arte -endi, unde Canens dicta est. trist. 4, 1, 17 cum traheret silvas Orpheus... -endo (CVLEX 118 Orpheus Hebrum... tenuit... silvasque -endo. MELA 2, 28 -entem Orpheae). SEN. contr. 7, 1, 27 omnia... -entia <sub> sideribus muta erant (*mutaverant corr. te*). SEN. Med. 739 sonuit ecce vesano gradu canitque. Oed. 567. benef. 4, 21, 3 -endi peritus. epist. 51, 12 -entium nocturna convicia. 84, 10 omnes vias ordo -entium implevit. 87, 12 usus -endi. COLVM. 10, 236 *Cinara* nec Phoebus grata -enti. 12, 2, 4 chorus -entium... consentit. PETRON. 127 putares inter auras -ere Sirenum concordiam. BVC. Eins. 1, 18 laudatam... chelyn... variare -endo. PLIN. nat. 37, 19 -ente se (*Nerone*), dum Pompeiano proludit. STAT. Theb. 3, 141. silv. 4, 5, 19 -enti mutus ager domino reclamat. 5, 1, 31. 5, 3, 11 ibam altum spirans Martem... aequare -endo (*in imagine*). Ach. 1, 575 occupat ora -entis. QVINT. inst. 5, 10, 123 simplex -endi natura. TAC. ann. 14, 52 includere voces, quotiens -ret Nero. 15, 33. 50. 16, 21 Thraxea... habitu tragico -erat. PLIN. epist. 3, 18, 9 theatra male musicos -ere docuerunt. *ibid.* bene -ere. SVET. Cal. 11 scaenicas saltandi -endique artes. 54. Nero 21 -endi occasio. 32 inter -endum. APVL. met. 5, 15 choros -ere iubet; cantatur. PORPH. Hor. epist. 1, 17, 48 *mendicus* subsequitur et canit. OBSEQ. 43 virgines dona -entes tulerunt. AVSON. 205, 8 *Vlixes* liquit -entes... melodas virgines. 407, 5 Musas hortabor, ut -ant. VVLG. I par. 2, 55 -entes atque resonantes. II par. 31, 2 (*λειτούργειν*). II Esdr. 12, 41 clare cecinerunt cantores. Os. 2, 15 et -et *Israel* ibi iuxta dies iuventutis (*cf. HIER. ad h. l.: in eo loco ubi nos posuimus 'canet' et LXX transtulerunt 'humiliabitur'; in Hebraico scriptum est 'anatha', quod Symmachus interpretatus est 'affligetur',...: nos ab Hebraeo κατά λέξιν magis accipimus, id est 'praecinet'*). VVLG. Hab. 3, 19 deducet me victor in psalmis -entem. AVG. civ. 4, 11 Camena, quae -ere doceat. MART. CAP. 2, 212 Linum Homerum... -entes... conspiceres. BOETH. mus. 1, 34 -endi scientiam. CORIPP. Ioh. 8, 202 vox una fremit, populique ducesque Massylaeque manus magno cecinere fragore. Iust. 1, 357 'tu

vincas, iustine' canunt. CARM. epigr. 1404, 7 per varios fetus... -bam: 'abstulit hunc... mors...?' nota metonymice: CORIPP. Ioh. 4, 686 vox veneranda -it. addito ablativo voce: CIC. div. 2, 122 si velim...-ere vel voce vel fidibus. VALG. carm. frg. 2. TIB. 2, 5, 118 miles 'io' magna voce 'trumphe' -et (OV. am. 1, 2, 34 trist. 4, 2, 52). PLIN. nat. 7, 204 cum tibiis -ere voce Troezenius Ardalus instituit. GELL. 19, 9, 3 AVSON. 336, 23. CARM. epigr. 489, 9 pia voce -e (seq. or. dir.). ore: BVC. Eins. 1, 25 virgo furit et canit ore coacto. CORIPP. Ioh. 4, 269 ore -ens haec verba refert. *speciatim de oratore vitiose pronuntiante*: CIC. orat. 27 cum... inclinata ululantique voce more Asiatico -ere coepisset.

h bestiae cantant vel clamant: TER. Phorm. 708 gallina cecinit. CIC. ac. 2, 128 cum cornix -erit (div. 1, 12 Iuppiter... cornicem a laeva, corvum ab dextera -ere iussisset). 1, 74 gallos gallinaceos... adsidue -ere coepisse (*ibid.* quod avis illa victa silere soleret, -ere, si vicisset. 2, 56. 57 COLVM. 8, 2, 11 PLIN. nat. 10, 47. 49. 50. 29, 80 SEDVL. carm. pasch. 5, 108). VARRO ling. 5, 76 noctua quod canit (cf. PAVL. FEST. p. 175), lusciniola quod luctuose -ere existimatur. VERG. Aen. 12, 864 quae ales... nocte sedens... canit importuna per umbras. TIB. 1, 5, 52 strix. PROP. 1, 2, 14 volucres (STAT. Theb. 6, 383). PAVL. FEST. p. 304 avis... canit (*syn. vocem emittit*). PLIN. nat. 8, 227 ranae. 10, 80 merula. 10, 82 in ore Stesichori cecinit *luscini* infantis. 10, 84. 90 *haleyones*. 11, 92 (*bis cicadae* (11, 95 opp. silere). *add. abl. instr.*: FEST. p. 197 oscines aves... esse..., quae ore -entes faciant auspicium. PLIN. nat. 11, 93 pectus ipsum fistulosum. hoc canunt aethetae, ut dicemus.

c homines instrumentis canunt i. sonant: omisso abl. instr.: CIC. de orat. 2, 338 tibicen sine tibiis -ere... non possit. Brut. 187 tibicen Antigenidas dixerit discipulo sane frigenti ad populum: mihi -e et musis (cf. VAL. MAX. 3, 7 ext. 2 HIER. epist. 50, 2 adv. Rufin. 2, 27 BOETH. mus. 1, 1 p. 186, 25). VARRO ling. 6, 75 nec sine -endo tibicines dicti. 8, 61 ab tibiis et -endo tibicines dicantur. LVCR. 4, 585 tibia quas (*querelas*) fundit digitis pulsata -entum. 4, 1385. SEN. dial. 4, 2, 6 Alexandrum... Xenophanto -ente manum ad arma misisse. PLIN. nat. 28, 11. APVL. flor. 3 p. 10. 11 *syn. personare*. p. 16 OBSEQ. 42 VVLG. Matth. 11, 17 (*ἀλλεῖν*). VARRO ling. 5, 91 tubicines a tuba et -endo. BELL. Afr. 82, 3 tubicen... -ere coepit (LIV. 2, 64, 10 cornicines [cf. 24, 46, 6 FRONTIN. strat. 3, 9, 6 VEG. mil. 2, 22. 3, 5 cornu... temperatum arte spirituique -entis] tubicinesque... -ere. 37, 29, 3 HYG. fab. 96 p. 89, 22 VEG. mil. 2, 22. GLOSS. V 445, 20 cecinit: tubicinavit). VARRO ling. 6, 92 in arce classicus -at (*cannatum F*) circumque muros et ante privati huiusce T. Quinti Trogi... [h]ostium -at. HOR. carm. 3, 11, 2 movit Amphion lapides -endo (*sc. testudine*). ACT. lud. saec. Aug. (Corp. VI 32323) 88 aenatores in funere -ere <solitos>. VITR. 5, 5, 7 citharoedis... cum volunt -ere (SVET. Nero 20 APVL. flor. 15 p. 52. VVLG. Is. 23, 16 bene -e [*καλῶς κιδάρισον*]). SIL. 14, 469 proiectus *Daphnis* in herba si quando -ret (*sc. avena*. cf. NEMES. ecl. 3, 13). VVLG. IV reg. 3, 15 cum... -ret psalter (*ὡς ἐψάλλον ὁ ψάλλον*. I par. 23, 5 psaltae -entes domino, *αἰνοῦντες τῷ κυρίῳ ἐν ὄργανοις*; cf. GLOSS. IV 316, 10 canit: psallit). VVLG. I par. 6, 32 -entes donec aedificaret Salomon (*λειτοῦργοῦντες... ἐν ὄργανοις*). AVG. civ. 16, 2 organorum, quae non percutiuntur a -entibus, sed ea, quae percussa resonant, his conecuntur. SIDON. epist. 1, 2, 9 psalteria -it. BOETH. mus. 1, 20 in -endo ad eam chordam, quae erat tertia ab hypate index digitus... inveniebatur. *metonymice de eis, qui tubicines, cornicines ab canere iubent*: BELL. Alex. 47, 1 Vatinius re bene gesta receptui cecinit (LIV. 3, 22, 6. 5, 36, 8 Romani. 22, 29, 6 Poenus. 25, 14, 3 *dux*. 25, 30, 12 Marcellus. 27, 42, 13 consul. 27, 47, 2 Hasdrubal. TAC. hist. 2, 26 Suetonius). *in imagine*: CIC. Phil. 12, 8 revocante et receptui -ente senatu. Tusc. 3, 33 ratio cecinit receptui. SEN. epist. 56, 11 QVINT. inst. 12, 11, 4. PLIN. epist. 3, 1, 11 ratio aetatis receptui -ere permiserit. APVL. Socr. 3 p. 125 PANEG. 6, 9. SIDON. epist. 2, 2, 10 clientularum... loquacissimus chorus receptui canit.

omisso subiecto: LIV. 29, 7, 6 territus... receptui -ere cum iussisset. 30, 34, 11. 34, 39, 13. 42, 59, 11. *impersonaliter*: CAES. Gall. 7, 47, 1 Caesar receptui cani iussit (BELL. Afr. 40, 5 LIV. 4, 31, 3. 26, 6, 7. 31, 42, 1. 35, 29, 7. 37, 32, 6. 44, 35, 20). AMM. 24, 4, 11 cum receptui -retur. *active*: LIV. 26, 44, 4 adeo effusus institerunt, ut, nisi receptui -isset, permixti fugientibus inrupturi fuisse in urbem viderentur. nota CORIPP. Ioh. 6, 263 ductor signa movenda -it.

c. abl. instr.: CIC. Tusc. 1, 4 Epaminondas... fidibus praclare -isse dicitur (div. 2, 122 QVINT. inst. 1, 10, 14 AVSON. 336, 23). div. 1, 30 *lituo* (PAVL. FEST. p. 116). VARRO ling. 5, 91 classicos a classe, qui item cornu (*corr. ex B, cornu uo F, cornuo Mommsen*) canunt (*canit F*; cf. OV. Pont. 1, 1, 40 PAVL. FEST. p. 20 APVL. met. 8, 26 GRAMM. suppl. 74, 27). CATVLL. 63, 22 tibicen ubi canit Phryx curvo grave calamo (PROP. 3, 17, 34). OV. met. 1, 683 iunctis... -endo... harundinibus (SVET. Iul. 32. cf. NEMES. ecl. 2, 83 *avena*). PAVL. FEST. p. 19 tubis -bant (GELL. 20, 2, 3 ITALIA Iud. 7, 18 [Lugd.] LAMP. Heliog. 32, 8. VVLG. num. 10, 10 [*σαλπικίτε ταις σάλπιγγιν*]). IV reg. 9, 13 I par. 16, 6. 42 II par. 5, 12. 7, 6, 13, 14 Ier. 4, 5 Ezech. 7, 14 *decies in apoc.* SVLP. SEV. chron. 1, 22, 4. 1, 25, 7). PAVL. FEST. p. 366 tibiis -entium (QVINT. inst. 1, 10, 14 TAC. ann. 14, 60

GELL. 15, 17, 1. 2 APVL. Socr. 21 p. 169 LAMP. Alex. 27, 9 VVLG. III reg. 1, 40 apoc. 18, 22). PLIN. nat. 9, 9 concha -entem Tritonem. TAC. ann. 14, 14 cithara ludicrum in modum -ere (5, 65 PLIN. nat. 7, 204. 9, 28. 10, 51 PORPH. Hor. carm. 1, 15, 13-15 VVLG. gen. 4, 21 MACR. sat. 7, 1, 14 SVLP. SEV. chron. 1, 34, 2). ACT. Arv. a. 118 II 39 Marsy <am et Olympum> su <ringe ca> nentes. LAMP. Alex. 27, 9 lyra tibia organo cecinit (VVLG. gen. 4, 21 II par. 34, 12). AVSON. 336, 23 buxo. VVLG. I reg. 13, 3 Saul cecinit bucina (*σάλπιγγι σάλπιξι*). II reg. 18, 16. 20, 1 III reg. 1, 34. 39 Ezech. 33, 3. EVGRAPH. Ter. Ad. 899 (p. 187, 31) symphonia -rent. *cum praepos.*: ITALIA Iud. 3, 27 (Lugd.) turba cecinit in tuba cornea (*ἐσάλπισεν ἐν κερατίνῃ*). 6, 34. VVLG. I par. 23, 5 -entes... in organis (*cf. 15, 21 transitive*: in citharis -bant epinicion). Zach. 9, 14. NICET. psalm. 4 David adhuc puer in cithara suaviter... -ens. VARRO Men. 131 Phrygius per ossa cornus liquida canit anima. PAVL. FEST. p. 93 funebres tibiae dicuntur, cum quibus in funere -itur.

d res non animantes, imprimis instrumenta et soni canunt i. sonant: PLAVT. Amph. 227 tubae utrimque contra -unt (canunt contra *codd.*, *transpos. Guyet*. VARRO ling. 5, 99 tuba ac cornua... -ere dicuntur. PROP. 4, 11, 9 LIV. 27, 15, 14. 30, 33, 12 LVCAN. 6, 130. COMM. apol. 1001 ecce canit caelo rauca tuba. PS. LACT. mort. pers. 47, 1 HIER. epist. 14, 2 VVLG. I Cor. 15, 52 CLAVD. 1, 198). ACC. trag. 385 signa... -ere ac tela ob moenia offerre imperat (CIC. rep. 1, 3 receptui. SALL. Catil. 59, 1 Iug. 94, 5. 99, 1 VERG. Aen. 10, 309 LIV. 1, 1, 7. 7, 40, 10. 10, 19, 12. 10, 20, 9. 10, 40, 14. 23, 16, 12. 24, 15, 1. 24, 46, 2. 25, 39, 2. 27, 14, 2. 27, 47, 4. 5 IMP. AVG. Mart. 11, 20, 8 QVINT. decl. 315 p. 241, 29 FRONTIN. strat. 1, 9, 2. 2, 7, 8 FLOR. epit. 2, 6, 60. 3, 18, 10. 4, 2, 19 AMM. 20, 11, 8 CLAVD. 3, 348). CIC. Verr. 4, 105 in... convivii symphonia -ret (SEN. contr. 9, 2, 14). nat. deor. 2, 22 modulate -entes tibiae (BVC. Eins. 2, 19 PLIN. nat. 16, 171). 3, 27 ad harmoniam -ere mundum (LICENT. carm. ad Aug. 8). AETNA 297 cortina... canit arte regentis. VITR. 9, 8, 5 buciniae canunt. LIV. 28, 27, 15 classicum apud eos cecinit (SEN. epist. 17, 3). OV. trist. 4, 2, 53 sono plausuque... fremituque -ente. COLVM. 12, 2, 4 dissonum quiddam ac tumultuosum audientibus -ere videtur (*syn. resonare*. BOETH. mus. 3, 1 videtur auribus consonum aliquid -ere). CALP. ecl. 4, 66 chelyn, blandae cui... -enti adlusere ferae (SIL. 11, 449). IVL. VAL. 3, 53 spiritu tactam -ere hanc lyram (HIER. epist. 27, 1). LACT. opif. 16, 16 non... -ere sua sponte fides possunt. AMM. 19, 11, 15 in receptum -entibus lituis (20, 11, 8). CLAVD. 12, 5 omne nemus cum fluviiis, omne -at profundum. PS. RVFIN. in psalm. argum. p. 643^A pulsus organi -entis. BOETH. mus. 1, 31 gravem *sonum*... gravi si misceatur, nullam facere consonantiam, quoniam hanc -endi concordiam similitudo non efficit. SCHOL. Verg. Medic. ecl. 6, 67 huius (*Lini*) in honore m<ater?> cord<as> <1>in<eas?> quae -rent fecit. *nota addito abl. instr.*: LVCR. 1, 256 frondiferas... novis avibus -ere undique silvas.

2 c. accusativo obiecti: carmina, versus sim.: a homines cantant: ENN. ann. 214 versibus, quos olim fauni vatesque -bant (PAVL. FEST. p. 85 fescennini versus... -bantur. GELL. 19, 9, 10 versus cecinit... veteris poetae). TER. Phorm. 495 cantilenam eandem -is (*in imagine*). CIC. de orat. 2, 352 quom cenaret Simonides apud Scopam... -issetque id carmen, quod in eum scripsisset (Brut. 71 CATVLL. 64, 383 VERG. ecl. 1, 77. LIV. 1, 20, 4 *de carmine Saliari* [PAVL. FEST. p. 3 PORPH. Hor. epist. 2, 1, 86]. LIV. 4, 20, 2. 27, 37, 7. 31, 12, 9 ACT. lud. saec. Aug. [Corp. VI 32323] 21. 148. OV. met. 7, 138 carmen auxiliare. 7, 433 Ib. 85. CVRT. 3, 3, 10 patrium carmen. 4, 724 inconditum quoddam carmen. 5, 1, 22. 6, 2, 5. 7, 10, 4. SEN. Thy. 692 letale carmen ore violento canit. COLVM. 10, 228. LVCAN. 6, 708 carmina fibris humanis ieiuna. CALP. ecl. 1, 92 carmina, quae nobis deus obtulit ipse -enda, dicamus. PLIN. nat. 8, 185 puerorum... carmen honori eius -entium. SVET. Iul. 49 carmina... ioculariter canunt. PORPH. Hor. carm. 2, 2, 37 lugubre carmen, quod in mortuos -itur. OBSEQ. 53. VVLG. exod. 15, 1 cecinit Moyses et filii Israel carmen hoc domino. Ezech. 33, 32 carmen musicum quod suavi... sono -itur. *supplendum carmina*: VERG. Aen. 2, 239 puellae sacra -unt [AVSON. 352, 13]. CIC. Tusc. 1, 85 flebiliter illa -rentur. CATVLL. 62, 9 -ent quod vincere par est. 63, 11 -ere haec suis adorta est... comitibus. 63, 27. VERG. Aen. 3, 438 Iunoni -e vota libens. 6, 657 alios... laetum... choro paeana -entis (ARBON. carm. frg. 1 PROP. 3, 15, 41 SEN. suas. 2, 19. STAT. Theb. 4, 157 Herculeum paeana. 10, 306 SIL. 12, 341). VERG. Aen. 7, 398 ipsa... natae Turnique canit hymenaeos (OV. met. 12, 215 SEN. Tro. 202). HOR. ars 277 plaustris vexisse poemata Thespis qui (*corr. Bentl.*, quae *codd.*) -rent agerentque. OV. met. 1, 561 laeta triumphum vox -et (CLAVD. 3, 54. 21, 4). fast. 3, 388 ad certos verba -enda modos (6, 692. HIER. epist. 21, 13 sacerdotes... videmus... aeternae bucolicorum versuum verba -ere). OV. fast. 3, 676 puellae... coeunt certa probra -unt (AVSON. Mos. 167). 3, 695 ioci veteres obscenaeque dicta -untur. Pont. 1, 7, 30 dedimus medio scripta -enda foro. CALP. ecl. 1, 29 non pastor, non haec triviali more viator, sed deus ipse canit. SEN. Herc. O. 1031 verum est quod cecinit sacer... aptans Pieriam chelyn Orpheus. 1092 flebilibus modis haec Orpheus cecinit Getis. epist. 12, 8 ut inter plausus... hoc ad symphoniam -retur. SVET. Iul. 80 illa vulgo -bantur. Aug. 100 -entibus nemiam... liberis. FRONTO p. 202, 16 N. absonum quid modulatu et

cantu -erim. GELL. 19, 9, 4 pueri puellaeque iucundum in modum *ἔλγεια* quaedam erotica dulcia et venusta cecinerunt. APVL. met. 4, 31 Nerei filiae chorum -entes (6, 24). TERT. anim. 9 scripturae leguntur aut psalmi -untur (AMBR. in psalm. 1, 9. HIER. epist. 28, 2 iuncta voce ad organum. PALLAD. hist. mon. I 2 p. 258^B. 20 p. 298^D. AVG. in psalm. 67, 1 organo adhibito. BENED. reg. 9, 20). HIER. epist. 46, 11 vinitor aliquid Davidicum canit. VVLG. I Macc. 4, 24 conversi hymnum -bant (RVFIN. apol. adv. Hier. 2, 35 p. 614^A. PALLAD. hist. mon. I 32 p. 318^B). RVFIN. Orig. in cant. prol. p. 77^B cantica . . . per prophetas vel per angelos -bantur (p. 77^C. 78^A. c. D SVLP. SEV. chron. 1, 16, 1). MART. CAP. 8, 809 talia adhuc -ente Satura . . . me risus invasit. CARM. epigr. 236, 3 ipse caestata can(ebat) comica Atella(nica). *accedit fere ad notionem efficiendi cantu*: SIL. 12, 36 dum dulce per undas exitium miseris -ret *Sirena* non prospera nautis. *sequitur acc. neutr. adi. fere pro adv.*: HOR. epist. 2, 2, 9 quin etiam -et indoctum, sed dulce bibenti. OV. am. 2, 4, 25 haec quia dulce canit flectitque facillima vocem. VVLG. Ezech. 32, 18 -e lugubre. CLAVD. rapt. Pros. 2, 345 Eumenides . . . lene -entes.

b bestiae cantant vel clamant: CIC. progn. frg. 6 pertriste canit de pectore carmen . . . accredula. VERG. georg. 1, 378 veterem in limo ranae cecinere querelam. CVLEX 209 effigies . . . culicis . . . tristis ab eventu cecinit convicia mortis. OV. epist. 2, 118 et cecinit maestum devia carmen avis. met. 14, 430 carmina . . . moriens canit exequialia cynus. SIL. 3, 687 Marmaricis ales populis responsa -bat. APVL. flor. 12 p. 44 id . . . quod didicit ita similiter nobis canit *psittacus* vel potius eloquitur. *c. acc. neutr. adi.*: HYG. fab. 154 p. 27, 18 is (*eyenus*) quoque moriens flebile canit. CARM. epigr. 468, 3 mi volucres hic dulce <c>anent viridantibus antris.

c homines instrumentis sonant: CIC. Verr. 2, 53 illum Aspendium citharistam, de quo . . . audistis id, quod est Graecis hominibus in proverbio, quem omnia intus -ere dicebant (leg. agr. 2, 68 Ps. ASCON. Verr. p. 173 cum canunt citharistae utriusque manus funguntur officio. dextra plectro utitur et hoc est foris -ere; sinistrae digitis chordas carpunt, et hoc est intus -ere. AMBR. in psalm. 1, 12. *de re v. Crusius, PW. II 1724*). CIC. Att. 6, 1, 13 *ἄρα* Phemio mandatum est; reperietur, modo aliquid illo dignum -at. phil. frg. X 3 admonuisse tibicinam, ut spondeum -ret (*ibid.* gravitate -entis. MART. CAP. 9, 926 BOETH. mus. 1, 1 p. 185, 15). CAES. civ. 3, 82, 1 classicum . . . i iubet (SEN. contr. 9, 2, 10 FRONTIN. strat. 3, 9, 5. TAC. ann. 2, 32 cum classicum -ere iussissent). SALL. Iug. 99, 1 tibicines simul omnes signa -ere . . . iubet (VERG. Aen. 7, 513 pastore signum. AVSON. 336, 27). SEN. Ag. 339 licet et chorda graviore sonos quale -bas. CALP. ecl. 4, 62 Tityrus . . . cecinit . . . carmen modulatus avena. QVINT. inst. 1, 10, 33 tibicen qui sacrificanti Phrygium -erat (*cf.* APVL. met. 10, 31 tibicen Dorium -bat bellicosum). 4, 1, 2 citharoedi pauca illa quae antequam legitimum certamen inchoent . . . -unt, prooemium nominaverunt. HYG. astr. 2, 17 p. 57, 6 Liber . . . comites suos iubet symphoniam -ere. VVLG. I Cor. 14, 7 quomodo scietur id quod -itur (*τὸ ἀβλούμενον*) aut quod citharizatur? VVLG. I par. 15, 21 in citharis pro octava -bant epinicion. II par. 7, 6 hymnos David -entes per manus suas. *in imagine*: CIC. Phil. 7, 3 bellicum me -isse dicunt (*cf.* orat. 39 alter [*Thucydides*] canit . . . quodam modo bellicum. LIV. 35, 18, 6 SEN. Thy. 187. QVINT. inst. 9, 4, 11 bellicum est -endum. HIER. epist. 73, 2 *Eustathius* contra Arium clarissima tuba bellicum cecinit. *in prosopopoeia*: CIC. Mur. 30 motus novus bellicum -ere coepit). SIL. 11, 131 Virrius . . . cecinit fatale cruenti . . . signum belli. SIDON. epist. 7, 5, 1 *ecclesia* sacerdotii quoddam classicum cecinit. *accedit ad notionem praecinere, indicere (v. infra l. 70)*: OV. trist. 4, 9, 31 -e, Musa, receptus (*cod. Guelf., recessus Goth.*). SEN. Thy. 553 ira cum magnis agitata causis gratiam rupit cecinitque bellum.

d instrumenta vel soni ipsi sonant: APVL. mund. 30 tuba bellicum cecinit (AMM. 26, 4, 5. 31, 6, 2. 31, 8, 10). FRONTO p. 207, 4 N. tubas quasi fugae signum -entis audirent. BOETH. arithm. 2, 54 p. 171, 27 duodecim *termini* . . . ad senarium considerati duplicem quidem proportionem, sed diapason symphoniam -unt. *c. acc. neutr. adi.*: SEN. Ag. 359 tibi multifora tibia buxo sollemne canit. AMM. 16, 12, 45 torvum -entibus classicis. CLAVD. 10, 196 tibia pro lituis et pro clangore tubarum molle lyrae festumque -ant. *accedit ad notionem canendo indicere*: VERG. Aen. 5, 113 tuba commissos medio canit aggere ludos. PROP. 4, 4, 63 iam quarta canit venturam bucina lucem. OV. met. 1, 340 cecinit iussos inflata *bucina* receptus. CORIPP. Ioh. 4, 676 proelia raucisono cecinerunt cornua cantu. 6, 502 non tuba belligeros cecinit clangore tumultus. *fere i. q. canendo efficere*: PROP. 2, 7, 11 mea tum qualis -ret tibi tibia somnos.

B latiore sensu: *1 v. q. dicere memorare narrare referre*: *cf.* QVINT. inst. 8, 6, 38 id eius (*metalempseos*) frequentissimum exemplum est, 'cano canto', '<canto> dico', ita 'cano dico'. SERV. Aen. 8, 656 (*v. p. 271, 13*). GLOSS. IV 433, 3 cano: dico, refero. V 273, 21 canit: loquitur. IV 31, 26 canit: respondet. *c. acc. rei (aliquid vel alicui aliquid)*: VERG. Aen. 4, 14 quae bella exhausta -bat. LIV. 40, 8, 10 quae (*praecepta*) vereor ne vana surdis auribus -erim (*cf. p. 264, 43*). OV. epist. 1, 28 illi (*mariti*) victa suis Troica fata -unt. 5, 115 Stygiis -e cetera manibus. STAT. Theb. 7, 679 haec Tyriis -e

matribus. 11, 299 nec te inclita nati fata movent: -ere illa patrem et iactare decebat. FLOR. epit. 2, 7, 14 cum hoc . . . Nemeae in theatro . . . a praecone -retur. IVV. 15, 26 solus . . . haec Ithacus *Vlixes* nullo sub teste -bat. CENS. 4, 13 *puer divinus*, qui disciplinam -erit extispicii, quam lucumones exscripserunt. ARNOB. nat. 5, 21 citabimus Tarentinum . . . senarium quem antiquitas canit dicens. ZENO 1, 13, 8 quorum (*apostolorum*) salutaria monita -entibus linguis. AVSON. 211, 23 mellitae . . . vocis dulcia fatu verba -entem. HIER. epist. 147, 10 liberiorum et coniugum vitia, vicinis -entibus, ignorare. PAVL. NOL. carm. 27, 69 barbarus ipse sibi non notis nota -bat verba, suis aliena loquens. DRAC. Romul. 10, 269 grates Veneri facunda -bat Iuno. CORIPP. Ioh. 1, 184 cunctaque gesta -unt Argivi proelia belli. GREG. M. epist. 11, 34 grave nefandumque sit episcopo -ere, quod nec laico religioso conveniat. *c. acc. neutr. adi.*: VERG. Aen. 9, 618 talia iactantem dictis ac dira -entem non tulit Ascanius. QVINT. inst. 1, 10, 24 et voce et modulatione grandia elate, iucunda dulciter, moderata leniter canit *orator*. IVV. 2, 64 fugerunt trepidi vera ac manifesta -entem *Laroniam* Stoicidae. PORPH. Hor. sat. 1, 4, 43 magnas res loquens os et sublima -ens. CLAVD. 24, 231 verum -itur. CORIPP. Ioh. 1, 526 ipse . . . memorem insidias . . . et metuenda -ens et quae peragenda revolvens. 3, 12 dum diversa -unt, ductor sic forte locutus (*syn. memorare, referre*). *in prosopopoeia: de fama*: VERG. Aen. 4, 190 haec . . . populos sermone replebat . . . et pariter facta atque infecta -bat. VAL. FL. 2, 117 quam . . . digna atque indigna -entem. MART. epigr. 5, 4 quidquid fama canit, praestat harena tibi. 6^b, 2. STAT. Theb. 2, 213 iam bella canit. 10, 669 fama canit monitus. SIL. 4, 5 diros canit improba motus. CORIPP. Ioh. 7, 291 tumidos . . . teritat hostes aspera verba -ens. *sequitur acc. c. inf.*: LVCAN. 2, 672 fama canit tumidum super aequora Persen construxisse vias (CLAVD. 20, 463 deleta -bat *fama* agmina. 21, 312 Argum fama canit . . . unam servasse iuvencam). ZENO 1, 1, 5 omnia quae canit *fides* esse credenda.

2 seu vocis seu instrumentorum cantu praedicare, celebrare, laudare. *cf.* GLOSS. IV 27, 43 canit: praedicat (V 273, 21).

c. acc. rei: CIC. Arat. 148 letum maerenti voce -entes *Phaethontis sorores*. Tusc. 4, 3 qui accubarent, -rent ad tibiam clarorum viorum laudes atque virtutes (VARRO ling. 7, 70 LIV. 45, 38 PAVL. FEST. p. 34. 43 SEN. Herc. f. 829 Herc. O. 1698 SIL. 11, 435. 16, 311 QVINT. inst. 1, 10, 10. 1, 10, 30 SVET. Cal. 16 PANEG. 3, 1 VVLG. II par. 20, 22. 29, 27 ZACCH. 3, 3 p. 1153^D CORIPP. Iust. 2, 70. *v. etiam p. 269, 81*). SALL. hist. frg. 2, 92 <a matribus parentum facino>ra militaria viri<s memora>bantur in bellum pergent<ibus>, ubi il<lorum> facta <ca>nebant (VAL. FL. 6, 94 *v. p. 269, 70 sqq.*). VERG. georg. 2, 417 iam canit effectos (-us *cod. M² SERV.*) extremus vinitor antes. OV. met. 5, 4 nec coniugialia festa qui -at, est clamor, sed qui fera nuntiet arma. PAVL. FEST. p. 131 ut suum (*Mamuri Veturi v. l. 70*) nomen inter carmina Salii -rent (EPIST. Sapph. 28 TAC. ann. 2, 83 CORIPP. Iust. 2, 128). VAL. MAX. 8, 14 ext. 1 cum interrogaretur cuius vox auditu illi futura esset gratissima, dixit, eius a quo artes meae optime -entur. SEN. Herc. O. 130 Thessalicus pastor . . . indocta referens carmina fistula cantu nostra -et tempora flebili. 414 cuius triumphos . . . Seres -unt (CLAVD. 21, 4). 1982 novum numen. Tro. 835 Chiron . . . ingentes acuebat iras bella -endo. CALP. ecl. 4, 77 canales . . . preme, qui dignas cecinerunt consule silvas. STAT. silv. 1, 2, 241 noctem -at ipse maritus. Ach. 1, 188 canit ille (*Achilles*) libens immania laudum semina. TAC. ann. 15, 39 *Neronem* -isse Troianum excidium. FILASTR. 155, 7 -itur et praedicatur dei immensitas a Cherubim. HIER. epist. 22, 12 Salomon, per quem se cecinit ipsa Sapientia (133, 2 p. 1027). SACR. Leon. p. 377 vel aguntur crimina vel -untur. CEREAL. 20 p. 766^C quam (*fidem veram et catholicam*) omnes sancti patriarchae et prophetae fideliter cecinerunt. NOVELL. Iust. 42 praef. ab Agapito sanctae et -endae memoriae. CORIPP. Iust. 1, 267 pietas laudanda viri . . . semperque -enda. *c. acc. personae*: CARM. Sal. (Varro ling. 7, 27) 1, 1 p. 263, 83. CATVLL. 34, 4 <Dianam pueri integri> puellaeque -amus. VERG. ecl. 6, 11 te (*Varum*) nemus omne -et. Aen. 7, 698 ibant aequati numero regemque -bant (*cf. SERV. Aen. 1, 1 p. 264, 25 sqq.*). HOR. epod. 9, 18 Galli -entes Caesarem. carm. 4, 6, 37 virginum primae puerique . . . rite Latonae puerum -entes. 4, 15, 32. TIB. 1, 7, 27 te (*Nilum patrem*) canit . . . pubes . . . barbara. 1, 7, 61. OV. am. 1, 15, 8 mihi fama . . . quaeritur, in toto semper ut orbe -ar. fast. 3, 260 quare . . . Salii . . . Mamurium . . . -ant? SEN. Ag. 310 -ite, o pubes inclita, Phoebum (CLAVD. 2, 12 Phoebum rura -unt). Tro. 293 illum (*Achillem*) laudibus cuncti -ent. COLVM. 10, 430 Lenaeum . . . patrem canimus sub tecta vocantes. LVCAN. 1, 566 tum, quos sectis Bellona lacertis saeva movet, cecinerere deos. LAVS Pis. 71 recinente senatu . . . Caesarem grato -isti pectore numen. VAL. FL. 3, 68 redit venatibus actis . . . pater (*Athamas*) Triviam . . . -ens. STAT. Theb. 1, 695 Letoiden votis . . . -amus. SIL. 8, 420 ibant et laeti . . . Sancum voce -bant. 15, 688 ovans Hammona -bat. TAC. Germ. 3 Herculem . . . ituri in proelia -unt. ann. 2, 88 -itur (*Arminius*) adhuc barbaras apud gentes. CARM. epigr. 29, 12 Ursum . . . -ite voce concorde senem. PS. CYPR. spect. 3 citharae deum cecinerunt. NEMES. ecl. 2, 88 pueri Donacen toto sub sole -bant. AVIEN. Arat. 18 hunc (*Iovem*) primum . . . vox . . . canit sibi. VVLG. Esth. 13, 17 ne claudas ora te -entium. CLAVD. 24, 283 securis . . . -at Stilichonem

fistula silvis. 25, 24 Celerina per omnes Italiae -itur montes. 26, 124 sublimi... Curium -it ore vetustas. RVRIC. epist. 2, 19 p. 404, 6 me... -at... lingua. CORIPP. Ioh. 1, 480 quem... fama... -it. CARM. epigr. 899, 6 Narsim resonans plausus ubique -at. *c. dativo (apud ECCL. deo -ere: i. deum laudare):* TERT. apol. 2 coetus antelucanos ad -endum Christo et deo. 39. orat. 24 qui in carcere... orabant et -bant deo. HIER. epist. 120, 11 p. 844 praedicationis suae... fistulam organumque per quod Christo -ret. VVLG. iud. 5, 3 ego sum quae domino -am (ἄσσομαι τῷ κυρίῳ). I par. 16, 42 organa ad -endum deo. 23, 5 psaltae -entes domino (ἀλνοῦντες τῷ κυρίῳ ἐν ὄργάνοις). 23, 30 ad... -endum domino (ἀλνεῖν... τῷ κυρίῳ).

In imagine et translate: A versibus vel etiam oratione *prosa canere; fere i. q. componere, scribere, referre, celebrare:* cf. GLOSS. IV 29, 1 -o: carmine meo refero. 316, 10 -it: ... per carmen refert.

1 absolute: LVCR. 1, 117 Ennius ut noster cecinit. 5, 405 ut veteres Graium cecinere poetae (6, 754). HOR. epist. 2, 2, 80 tu me inter strepitus... vis -ere. OV. Pont. 4, 8, 56 tanta... maiestas ore -entis eget. LYGD. 6, 41 sic cecinit... doctus... Catullus. MANIL. 1, 22 certa cum lege -entem vatem. VAL. FL. 5, 224 exequar astus Soligenae... inde -ens. STAT. Theb. 10, 829 vatum de more -entum. silv. 1, 2, 256 simplex... -endi causa. 2, 1, 17. 2, 7, 5 quos penes est honor -endi. QVINT. inst. 1, 8, 2 se poetae -ere testantur. FLOR. epit. 2, 19, 2 sicut poetae -unt. TERT. scorp. 8 ut canit David. AVIEN. Arat. 257 ut veteres cecinere. HIER. epist. 52, 1 in alio loco idem poeta canit. AMM. 23, 6, 53 ut Homerus fabulosius canit. AVG. civ. 5, 13 idemque (*Horatius*)... ita cecinit. 11, 9 in psalmo -itur (12, 19. 13, 24. 17, 5. 19, 23 in sacris litteris. SEDVL. op. pasch. 1, 27 p. 191, 12. *metonymice ipsa scripta poetarum canere dicuntur:* COMM. apol. 577 sicut et scriptura -bat (PAVL. NOL. carm. 16, 121). HIER. in Is. 6, 2 p. 92 septuagesimus primus psalmus canit (AVG. civ. 21, 24). DRAC. satisf. 152 ut canit... pagina sancta dei. *additur abl. instr.:* PANEG. in Mess. 36 undique *convenient* quique -ent vincto pede quique soluto. PROP. 3, 9, 44 sat erit... -isse modis, dure poeta, tuis. PETRON. 2 Pindarus novemque lyrici Homericis versibus -ere timuerunt (SIDON. epist. 1, 11, 7). *additur, de quo canitur:* APVL. mund. 37 Orpheus... de eo (*Iove*)... canit. PORPH. Hor. carm. 1, 1, 31 HIER. in Is. 23, 10. 11 p. 324 VVLG. Iob 36, 24 AVG. civ. 16, 41 PALLAD. hist. mon. I 2 p. 256.

2 c. accusativo obiecti: a aliquid: α componere, pangere, scribere carmina vel sim. [*dub. PACVV. trag. 337 poetae pro sua parte falsa conficta -ant (cod., aggerant Bücheler).*] VERG. ecl. 6, 84 omnia quae... beatus audiit Eurotas... ille canit. 9, 26 haec, quae Varo necdum perfecta -bat. 9, 44. 10, 70. georg. 2, 176 Ascraeum... -o Romana per oppida carmen (OV. Pont. 1, 2, 134 trist. 3, 7, 12 SEN. dial. 10, 9, 2 APVL. flor. 20 p. 98 ENNOD. carm. 1, 3, 23). TIB. 1, 4, 73 haec mihi, quae -rem Titio, deus edidit ore. OV. am. 1, 1, 24 'quod' que -as, vates, accipe' dixit Cupido 'opus' (PRIAP. 68, 10). ars 2, 493 haec ego cum -rem, subito manifestus Apollo movit... fila lyrae. rem. 703 consiliumst quodcumque -o. 715. trist. 5, 1, 45. SEN. dial. 9, 17, 11 cum vulgaria... contempsit, ... aliquid cecinit grandius ore mortali mens poetae. LAVS Pis. 234 latuisset in umbra quod canit... , si Maeceate careret. STAT. silv. 2, 1, 32 piis cecini solacia natis. 2, 7, 73. 4, 8, 41 nunc demum mea vota -o (CLAVD. carm. min. 31, 62 ENNOD. carm. 1, 6 praef. p. 520, 13. *v. etiam p. 266, 69*). APVL. flor. 16 p. 77 gratias -am canacique libro mandabo (*v. p. 226, 21*). 18 p. 91 eius dei hymnum graeco et latino carmine vobis hic -am. p. 92. 20 p. 98 canit... Empedocles carmina, Plato dialogos, Socrates hymnos, Epicharmos modos, Xenophon historias, Crates satiras (PORPH. Hor. carm. 4, 2, 10 novas historias). TER. MAVR. 2696 nec non continuos tres pariles dedit *Horatius* versus et cecinit post alium brevem ex uno simili pede. TERT. adv. Marc. 5, 9 dicunt... hunc psalmum in Ezechiam -isse. PELAG. in Rom. 1, 646^B illas scripturas... ante cecinerunt *prophetas*. RVRIC. Orig. in cant. prol. p. 61^A libellus hic, id est carmen nuptiale, ... videtur a Salomone conscriptus, quem cecinit instar nubentis sponsae. *sequitur acc. neutr. adi. fere adverbialiter:* MANIL. 2, 41 nec silvis silvestre canit. OPT. PORF. epist. ad Constant. 3 tui numinis aeterna felicitas et eius multiformis cum sua veneratione praelatio incentivum cecinit ad audendum. HIER. epist. 52, 3 poetae cyneum nescio quid et solito dulcius vicina morte cecinerunt. **β describere, referre, celebrare rem aliquam:**

LVCR. 621 percerepua pugnam Popili, facta Corneli -e (HOR. sat. 1, 10, 43 pede ter percusso. OV. am. 3, 1, 25 fast. 6, 3 trist. 2, 530 VAL. FL. 1, 11 STAT. Theb. 1, 33 silv. 4, 4, 69. 5, 3, 61 SIL. 13, 794 TAC. dial. 12 LAMPR. Alex. 35, 1 AVSON. Mos. 395). CIC. ad Q. fr. 3, 5, 4 commoveor... ad ea, quae vis, -enda. LVCR. 5, 327 cur... non alias alii quoque res cecinere poetae? VERG. Aen. 1, 1 arma virumque -o (9, 774 PROP. 3, 9, 47 OV. am. 2, 18, 35 fast. 1, 13). 1, 742 hic canit errantem lunam solisque labores (SCHOL. Verg. Veron. p. 264, 29). DIRAE 2 divisas... sedes et rura -amus (TIB. 2, 1, 37). HOR. sat. 2, 3, 1 nil dignum sermone -as. 2, 4, 11 ipsa memor praecepta -am (PROP. 2, 34, 77). TIB. 1, 9, 47 laudes tibi... -bam (OV. ars 3, 50 prosperiore lyra. trist. 2, 74. 5, 11, 24 VAL. MAX. 1, 8 ext. 8 PHAEDR. 4, 22, 5 PLIN. nat. 19, 136. 37, 133 DECL. in Catil. 2 PORPH. Hor. carm. 3, 25, 1 PANEG. 2, 1 LACT. inst. 1, 9, 8). TIB. 2, 4, 16 non ego vos, *Musae*, ut sint bella -enda, colo (DOM. MARS.

carm. frg. 7, 4 forti... pede. PROP. 2, 1, 28. 2, 10, 8. 4, 6, 69 OV. am. 2, 18, 12 met. 5, 319 trist. 2, 360 MANIL. 3, 14. SIL. 12, 410 illustri... versu. MART. 10, 64, 4 Pieria... tuba. QVINT. inst. 10, 1, 91). PROP. 2, 10, 7 aetas prima -at Veneres, extrema tumultus. 2, 10, 19 vates tua castra -endo magnus ero. 2, 30, 28 -ere antiqui dulcia furta Iovis (OV. trist. 2, 249 AVSON. 118, 6). 4, 1, 69 sacra diesque -am (OV. fast. 2, 7, 3, 200. 4, 84 maesta... lyra. 4, 723. 6, 8). 4, 6, 78 hic... fusca... regna -at (AVIEN. orb. terr. 1305). AETNA 79 vates Stygias undas... -entes. OV. fast. 1, 2 tempora... digesta per annum lapsaque sub terras ortaque signa -am. 1, 104 longi temporis acta -am (MANIL. 3, 22 STAT. Theb. 2, 651). 2, 121 sacras Nonas. 2, 124 praecipuo... ore -enda dies. 3, 4 mensem. 3, 714 festa. 5, 494 signi causa -enda (6, 585). trist. 2, 324. 2, 485 canit formas alius iactusque pilarum. Pont. 2, 10, 13 tu -is... quidquid restabat Homero. 4, 16, 19 canit domitam Camerinus ab Hercule Troiam. GRAT. 1 dona -o divom. MANIL. 1, 120 naturae forma -enda. 1, 256. 1, 806 signorum... -am fatalia carmine iura. 2, 7 maximus Iliacae gentis certamina vates... ore sacro cecinit. 2, 49. 965. 3, 93. 586. 5, 27. SEN. epist. 79, 15 cum amicitiam suam et Metrodori grata commemoratione -isset *Epicurus*. COLVM. 10, 3 cum -ret laetas segetes et munera Bacchi. 10, 217. LVCAN. 1, 2 bella... iusque datum sceleri canimus. LAVS Pis. 2 quos... -am titulos. CALP. ecl. 4, 82 aethera. VAL. FL. 1, 1 prima deum magnis canimus freta pervia natis. 1, 105. 6, 116. STAT. Theb. 1, 4 gentisne -am primordia? 8, 5 pugnasque virosque (silv. 2, 7, 102). 8, 228 veteres... Thebas. silv. 1, 3, 34 quid primum mediumve -am. 1, 5, 12 balnea. 1, 6, 95 largi flumina... Lyaei. 5, 3, 113 stata laudato... quinquennia versu. SIL. 11, 291 laetos... amores. 11, 454 mundum. APVL. apol. 9 lux... optata -atur. TERT. nat. 1, 19 nec mythici ac poetici soli talia -unt. PORPH. Hor. carm. 3, 26, 3—4 amores... barbito -isse. NEMES. cyn. 1 venandi -o mille vias hilaresque labores. 36 *sunt qui extinctas... -ant... flammis*. 43 Colchidos munera. 65 litus et... gentes. PANEG. 4, 9 -endis... virtutibus. AVIEN. orb. terr. 896 Caucaseas arces. 966 *oram*. 1305 Indorum populos. AVSON. 334, 395 patrios... mores. 367, 1 gesta. CLAVD. 25, 5 consulis... fasces cecini. AVG. civ. 5, 12 scribebat ista Sallustius -batque Vergilius. 6, 5 poetae -unt et histriones agunt, quae contra dignitatem... immortalium ficta sunt. 7, 26. 9, 7. FAVST. REL. spir. 1, 9 p. 116, 6 utrum ingentis... sit *spiritus sanctus* requiris. nihil ex hoc eloquia sacra cecinerunt. *metonymice (v. p. 269, 29 sqq.):* CVLEX 26 sancte puer: tibi namque canit non pagina bellum (PROP. 2, 34, 90 pagina Calvi cum -ret miserae funera Quintiliae. 3, 24, 37 has tibi fatalis cecinit mea pagina diras). *c. acc. neutr. pron. et praep. de:* PANEG. 3, 14 illud quod de vestro cecinit poeta Romanus Iove. AVG. civ. 1, 3 cum de diis victis illa conscriberentur atque -rentur. 18, 8, 14. *c. acc. neutr. adi.:* VERG. ecl. 4, 1 paulo maiora -amus (OV. ars 2, 536 magna -am. met. 15, 147 fast. 4, 3. MANIL. 1, 10 tanta. AVIEN. Arat. 1774). VERG. ecl. 6, 9 non iniussa -o (AVSON. 351, 10). PANEG. in Mess. 107 bellis experta -o. OV. ars 1, 297 nota. met. 10, 300 dira. fast. 3, 325 concessa. 4, 267 mira. 6, 541 laeta (Pont. 3, 9, 35). trist. 5, 1, 26 dolenda. MANIL. 1, 91 vulgata. 2, 141. 5, 174. LVCAN. 1, 457 cognita. LAVS Pis. 216 meliora. STAT. silv. 2, 1, 8 intempesta. ZENO 2, 43, 2 duobus salutare -entibus testamentis. *de medicis per libros praecepta referentibus, tradentibus:* PLIN. nat. 28, 56 Hippocrates tradit non prandentium celerius senescere exta; verum id remediis cecinit, non epulis.

b aliquem carminibus laudare: VERG. ecl. 6, 3 cum -rem reges et proelia. 6, 61 tum canit Hesperidum miratam mala puellam. 9, 19 nymphas. georg. 2, 2 te, Bacche. 3, 1. 4, 466 te, dulcis coniunx. 4, 566. Aen. 1, 1 virum (*v. p. 269, 75*). HOR. carm. 1, 10, 5 te *Mercurium* -am. 1, 32, 10 illi (*Veneri*) semper haerentem puerum -bat *Alcaeus*. 4, 2, 13 deos regesve. PANEG. in Mess. 1 te, Messalla. 203. TIB. 1, 7, 13 te, Cydne. 2, 5, 111 Nemesim. PROP. 2, 1, 19 Titanas. 2, 34, 67 Thyrsin et attritis Daphnin harundinibus. 3, 3, 7 Curios fratres. 4, 6, 14 *Caesarem*. OV. met. 5, 344 illa (*Ceres*) -enda mihi est. 10, 150 cecini plectro graviore Gigantas. Pont. 4, 10, 76 vir tanto quanto debuit ore cani. 4, 12, 19 te... -am quacumque nota. 4, 13, 12. 4, 16, 35 Naidas a Satyris amatas. trist. 2, 423 Martem cecinit gravis Ennius ore. 2, 562. 5, 9, 3 GERM. 102. MANIL. 2, 60 -am tacita naturae mente potentem... deum. LAVS Pis. 14. 24 illos (*Quirites*) cecinere sui per carmina vates. STAT. Theb. 1, 45 Capaneus... -endus. silv. 2, 7, 19 Lucanum. 3, 2, 41 nec -o degeneri... Amphiona plectro. QVINT. inst. 10, 1, 62 Stesichorum... clarissimos -entem duces. decl. 306 p. 201, 25 testis carminum antiquitas, ubi illi... heroes -bantur. APVL. met. 9, 13 priscae poeticae divinus auctor *Homerus*... summae prudentiae virum *Vlixem*... cecinit. 10, 30 NEMES. ecl. 3, 18. cyn. 16 Nioben. AVSON. 168, 2 iusto funere fletus functa piis cecinit nenia nostra modis (174, 2). 191, 12. AVG. civ. 19, 12 faciamus aliquem, qualem canit poetica et fabulosa narratio. DRAC. Romul. 4, 16 coniunx non levibus -enda musis.

3 c. acc. c. inf. i. q. confingere, narrare: LVCR. 2, 600 hanc (*Tellurem*) veteres Graium docti cecinere poetae... agitare leones. OV. epist. 18, 137 has (*feminas*) pluresque -unt... poetae molle latus lateri composuisse tuo. GERM. 647 cecinere poetae... hominem divae sacrum temerasse pudorem. MART. 12, 53, 4 quem (*draconem*) -unt

poetae custodem Scythici fuisse luci. APVL. mund. 33 haec ... nec Olympo ... contingere poeta ... cecinit.

4 *sequitur interrogatio indirecta*: LVCR. 5, 509 motibus astrorum ... quae sit causa -amus. 6, 84. VERG. ecl. 6, 31 -bat, uti magnum per inane coacta semina ... fuissent. 6, 64. georg. 1, 5 quae cura boum, qui cultus habendo sit pecori, ... -ere incipiam. 4, 119. Aen. 9, 523 adspirate -enti, quas ... strages, quae funera Turnus ediderit. PROP. 2, 12, 24 qui ... -at ut soleant molliter ire pedes. AETNA 92 -am quo fervida motu aestuet Aetna. Ov. fast. 2, 246 cur tria sidera sint tam sociata -am. MANIL. 2, 713 quid sint, cuiusque -am, quove ordine constant. 3, 164.

B i. q. *divinare, vaticinari, praedicere*: cf. SERV. Aen. 1, 1 (p. 264, 25). 8, 656 canebat: quasi praedivinabat; nam '-ere' et dicere et divinare significat. SCHOL. Verg. Veron. Aen. 1, 1 (v. p. 264, 29). GLOSS. IV 317, 17 cecinit: praedixit.

1 *absolute*: CIC. div. 1, 115 similiter Marcius et Publicius vates -isse dicuntur (*syn. vaticinari, praedicere*). VERG. Aen. 6, 76 ipsa (*Sibylla*) -as oro (cf. SERV. et SCHOL. Verg. Veron. p. 264, 27. 32). HOR. epod. 13, 11 ut cecinit grandi Centaurus alumno. EPICED. Drusi 247 sic cecinere deae *Parcae*. SEN. suas. 4, 1 novae oportet sortis is sit qui iubente deo -at. SEN. Herc. O. 1792 praesens ab astris ... Alcides -o. LVCAN. 9, 577 nec legit harenas ut -ret paucis. VAL. FL. 1, 234 sic sociis Mopsoque canit *Idmon*. 1, 238. 4, 553. STAT. Theb. 4, 588 desiste -endo, nata. 10, 190. 625. silv. 4, 3, 143 -entem ipsam (*Sibyllam*) ... audi. COMM. apol. 507 is iustus, de quo prophetae -bant (388. 512. 743 SEDVL. op. pasch. 1, 9 p. 183, 21 carm. pasch. 2, 164). ZENO 1, 16, 4 liberius ... canit mortuus *Samuel* quam -ere consueverat vivus. CLAUD. 18, 328 inde canunt Delphi. 20, 47 fac nullos -isse deos. rapt. Pros. 1, 219 sic cecinit longeva Themis. DRAC. Romul. 8, 135 Cassandra ... canit. CORIPP. Ioh. 7, 515 cecinit sic gentibus Ammon. *metonymice*: CASSIOD. var. 2, 40, 14 Musarum tela loquax, stamina verbosa, fila -entia. *in prosopopoeia*: de spe: TIB. 2, 6, 26 spes canit inter opus: spes facilem Nemesim spondet mihi.

2 *c. accusativo*: *aliquid (vel alicui aliquid)*: CIC. Catil. 3, 18 haec, quae nunc fiunt, -ere di immortales viderentur. Sest. 47 non haec ... a me tum tamquam fata in ipsa re regenda -bantur (div. 2, 98 VERG. Aen. 3, 444. 8, 499 HOR. sat. 1, 9, 30 carm. 1, 15, 4 TIB. 2, 5, 16 Ov. epist. 20, 232 Ib. 246 trist. 5, 3, 17 PAUL. FEST. p. 325 MANIL. 2, 767 VAL. MAX. 1, 8, 10 LVCAN. 5, 92 VAL. FL. 5, 43 SIL. 9, 61. 548 HYG. astr. 2, 15 p. 54, 4 fab. 171 p. 27, 21. 174 p. 29, 8 LACT. inst. 1, 22, 9 AVIEN. orb. terr. 316 AVG. civ. 4, 11). NEP. Att. 16, 4 non ... Cicero ea solum, quae vivo se acciderunt, futura praedixit, sed etiam quae nunc usu veniunt, cecinit ut vates. VERG. Aen. 2, 124 mihi iam multi crudele -bant artificis *Vlixis* scelus (SCHOL. Verg. Veron. Aen. 1, 1 et ... -bant exitium. v. p. 264, 25). 3, 155 quod tibi delato Ortygiam dicturus Apollo est, hic canit. 3, 183 sola mihi tales casus Cassandra -bat. 3, 366 novum ... harpyia Celaeno prodigium canit (*syn. denuntiare*). 3, 373 haec deinde canit divino ex ore sacerdos. 3, 559 hos Helenus scopulos, haec saxa horrenda -bat. 5, 524 sera ... terrifici cecinerunt omina vates. 6, 99 Sibylla horrendas canit ambages (CLAUD. 5, 335). 11, 399 capiti -e talia ... Dardanio rebusque tuis. 12, 28. HOR. carm. saec. 25 vos ... veraces -isse, *Parcae*, quod semel dictum est. TIB. 1, 6, 50 canit sacerdos *Bellonae* eventus, quos dea magna monet. 2, 5, 65. 3, 11, 3 te nascente novum *Parcae* cecinere puellis servitium. PROP. 3, 4, 9 omina fausta -o (LVCAN. 1, 638. 6, 717 SIL. 4, 131). LIV. 1, 55, 6 id ... ita cecinere vates. 5, 15, 10 quae ... -erit vates divino spiritu instinctus. Ov. epist. 5, 113 hoc tua ... quondam germana *Cassandra* -bat (*syn. vaticinari*). met. 2, 639 fatorum arcana -bat. 15, 450. fast. 1, 635 altera (*Porrina*) quod porro fuerat, -isse putatur. trist. 5, 3, 26 hanc legem nentes fatalia *Parcae* stamina bis genito bis cecinere tibi. MANIL. 1, 896 quin et bella -unt ignes subitosque tumultus. SEN. Tro. 533 augur haec Calchas canit. nat. 7, 28, 1 illa signa sunt, quae Chaldaei -unt. LVCAN. 1, 581 tristia Sullani cecinere oracula manes. 6, 439 -entes arcanum feralia magos. 6, 814. STAT. Theb. 3, 512 feralia bubo damna -ens. 4, 579 talia dum patri *Tiresiae* canit intemerata sacerdos. 10, 725. silv. 5, 3, 174 illa (*Sibylla*) minas divum Parcarumque acta -bat. SIL. 2, 285. 9, 57. 13, 409 cetera, quae poscis, maiori vate -entur. 15, 121 quae ... cecinit sacro pectore Virtus. 16, 653 vates temeraria coepta -bat. TAC. ann. 2, 54 sacerdos ferebatur Germanico per ambages ... maturum exitium -isse. CARM. epigr. 1533, 4 quem *terminum* mihi nascenti quondam *Parcae* cecinere. APVL. apol. 42 puerum ... quae futura erant, centum sexaginta versibus -isse. TERT. test. anim. 5 a deo data *anima* eadem canit quae deus suis dedit nosse (*syn. divinare*). bapt. 5 figura ista medicinae corporalis spiritalem medicinam -bat, ea forma qua ... carnalia in figuram spiritalium antecedunt. COMM. apol. 345 hoc Malachiel canit propheta. 1052 haec non de invidia canimus, sed fixa videmus. LACT. inst. 4, 15, 4 quae iam pridem prophetis nuntiantibus -bantur. 4, 15, 15 Sibylla eadem cecinit his versibus. 5, 3, 21. AVSON. 229, 7 hoc letum iam tum mea fata -bant. CLAUD. 15, 355 multae ... -unt praesagia noctes. 20, 288 hoc mihi ... Lachesis ... -bat augurium. carm. min. 30, 82 Nereides ... cecinere futuris auspiciis thalamis. rapt. Pros. 2, 7 ter cardine verso praesagus cecinere

fores. SEDVL. carm. pasch. 2, 72 angelicus cecinit miracula coetus. DRAC. Romul. 8, 183 canit infelix gemitus Cassandra futuros. CORIPP. Ioh. 3, 106 male facta -ens. 6, 177. 190 regnum cecinit quod gentibus Ammon. NICET. psalm. 4 feminas spiritu divino completas dei -isse mysteria. *c. acc. neutr. adi.*: VERG. Aen. 8, 49 haud incerta -o. HOR. sat. 2, 5, 58 ludis me obscura -endo. TIB. 2, 5, 63 vera -o (LYGD. 4, 77 Ov. ars 1, 30. 3, 790 VAL. FL. 2, 218 SIL. 10, 407 CAPITOL. Opil. 3, 1). PROP. 3, 6, 31 si non vana -unt mea somnia (STAT. Theb. 3, 646 DRAC. Romul. 8, 152). Ov. met. 12, 455 -isse futura ... Mopsum (SEN. Med. 656 nat. 2, 34, 2 CARM. epigr. 1141, 16 ENNOD. dict. 2, 5 p. 432, 1). LVCAN. 5, 105 fixa -ens. 5, 151 falsa. VAL. FL. 3, 303 tot acerba. STAT. Theb. 4, 491 horrenda. 7, 403 prodigiale -ens certi fors praevia fati. CARM. epigr. 1169, 3 saepe dolenda n(imis) -itis, crudelia f(ata). COMM. instr. 1, 25, 19 eventura -am paucis. AVB. VICT. Caes. 28, 8 longe aliud Etruscorum artes -erant. 32, 4 prudentes perniciosum rei publicae cecinere. AVG. civ. 18, 23 *Sibylla* cognoscitur de Christo evidentiā multa -isse. 18, 27. *aliquem*: TERT. carn. 20 ille (*David*) apud nos canit Christum, per quem se cecinit ipse Christus. CLAUD. 8, 145 te Persae cecinere magi, te sensit Etruscus augur. DRAC. Romul. 8, 162 <hic> hostis quem fata -unt.

3 *c. acc. c. inf.*: *sequitur inf. futuri*: CIC. carm. frg. 3 (de consul.) 32 ea, quae lapsu ... cecidere vetusto, haec fore perpetuis signis clarisque frequentans ipse deum genitor caelo terrisque -bat. VERG. Aen. 6, 345 qui (*Apollo*) fore te ... incolumem ... -bat. 7, 79. 8, 340. 534 hoc signum cecinit missuram diva creatrix. TIB. 1, 7, 1. PROP. 3, 1, 16 qui finem imperii Bactra futura -ent. LIV. 1, 7, 10 te mihi mater, veridica interpres deum, aucturum caelestium numerum cecinit. 1, 45, 5. 5, 15, 4 vaticinantis in modum cecinit ... numquam potiturum Veis Romanum. 26, 5, 14. 30, 28, 2. Ov. epist. 15, 49 arsurum Paridis vates canit Ilion igni. CALP. ecl. 1, 34 haec populis ventura -o. VAL. FL. 1, 28 hunc ... fore regi exitio vates ... -unt. QVINT. inst. 3, 7, 11 maiorem patre suo futurum -isse dicuntur oracula. FLOR. epit. 3, 1, 18. TERT. adv. Iud. 7 quem (*Christum*) venturum prophetae -bant. COMM. apol. 227 is erat quem propter vates de tuba -bant in sua venturum propria. 391. IVST. 7, 6, 2 fata ... -erant ... florentissimum fore Macedoniae statum. 11, 7, 4. 18, 5, 7. 30, 4, 4. LACT. inst. 4, 11, 11 quod olim prophetae -erant sic esse futurum. 4, 12, 3. 4, 15, 16. ZACCH. 2, 6 dei regnum ... coepturum praescia prophetarum ora cecinerunt. SACR. Leon. p. 324 salvatorem mundi ... cecinit adfuturum. *nota nomin. c. inf. fut.*: MANIL. 4, 107 cuncta ... temporibus certis ventura -untur. ZENO 1, 13, 9 David filius futurus esse -batur. *sequitur inf. praes. vel perf.*: CIC. div. 2, 78 nec ... ei (*Deiotaro*) cornix -ere potuit recte eum facere. VERG. Aen. 7, 271 hoc Latio restare -unt. 8, 656 argenteus anser ... Gallos in limine adesse -bat (cf. SERV. ad l. p. 271, 13). LIV. 2, 42, 10 moti ... numinis causam nullam aliam vates -bant ... quam haud rite sacra fieri. 39, 46, 4. VAL. FL. 8, 397 datum hoc fatis ... -bat Mopsus. STAT. Theb. 1, 396 cui (*Adrasto*) Phoebus generos ... -bat ... suem et ... adventare leonem. SIL. 13, 500 te permixtum saeculis rebusque futuris Aeneadum cecini. TAC. hist. 4, 54 possessionem rerum humanarum Transalpinis gentibus portendi ... Druidae -bant. ann. 14, 32 feminae ... adesse exitium -bant. COMM. apol. 285 prophetae -unt invisibilem esse videndum (*i. posse videri*). 295 manifestari eum principem nationibus ... -itur. CYPR. mort. 2 bella et fames ... exurgere praenuntiavit et cecinit. IVST. 3, 4, 14 recuperare illos patriam suam posse Apollinem ... -isse. 23, 4, 8. AVG. civ. 8, 24 psalmus canit aedificari domum in omni terra. *seq. infin. gerundivi notione necessitatis*: VERG. Aen. 2, 176 temptanda fuga canit aequora Calchas. LIV. 7, 6, 3 id ... illi loco dicandum vates -bant.

4 *sequitur interrogatio indirecta*: VARRO rust. 1, 1, 3 Sibyllam non solum -isse quae, dum viveret, prodessent hominibus, sed etiam quae cum perisset ipsa. COMM. apol. 241 quousque veniret dominus, prophetae -ba(n)t.

synonyma: ad IA: clangere (VVLG. iud. 6, 34), insonare (VVLG. iud. 3, 27), personare (APVL. flor. 3 p. 11), sonare. ad IB1 et IIA: memorare, referre. ad IB2 et IIA2: celebrare. ad IIA: scribere (AVG. civ. 5, 12. 7, 26), conscribere (AVG. civ. 1, 3). ad IIB: denuntiare, divinare, praedicere, praemonere, praenuntiare, vaticinari *derivata*: canor, (canax?). canticum, canticus (*adi.*), cantio. cantor, cantus, cantula, cantilena (*fort. cantela vel cantila, cantenus, canterma?*). cantare, canturire. *composita*: cantocompositor, faticanus, omnicanus, plectricanus. accinere, con- in- inter- oc- prae- suc- re- supercinere. *Poeschel.*

*canōn, -onis m., ὁ κανὼν. GRAMM. suppl. p. 113, 27 in 'on' masculina ... ut hic canon. acc. -a: VITR. 10, 8, 3 PLIN. nat. 34, 55 (-em: MAR. VICTORIN. gramm. VI 106, 21 SPART. Sept. Sev. 8, 5 et saepe). acc. plur. -as: MAR. VICTORIN. gramm. VI 106, 28. 107, 6 AVSON. 136, 4 MART. CAP. 3, 309 cod. β (-es: *passim*). CONSENT. gramm. V 353, 30 de regulis, quas Graeci -es appellant. EVCHER. instr. 2 p. 161, 7 regula (ISID. orig. 6, 16, 1 cf. BEDA gramm. VII 268, 12). GLOSS. regula, consuetudo. canone: rectum. [*graece editur* CIC. epist. 16, 17, 1 tu (*Tiro*), qui κανὼν (kanon *codd.*) esse meorum scriptorum soles. VITR. p. 273, 1].

1 *pars hydraul.*: VITR. 10, 8, 2 arcuola sustinet caput machi-

nae, qui graece *κανὼν μουσικὸς* appellatur. 10, 8, 3 ex canalibus... -n habet ordinata in transverso foramina respondentia naribus *eqs. ibid.* inter tabulam et -a regulae sunt interpositae.

2 *statua Polycliti*: PLIN. nat. 34, 55 Polyclitus... fecit... quem -a artifices vocant, liniamenta artis ex eo petentes veluti a lege quadam.

3 *regula grammatica*: CHAR. gramm. I 182, 9 ea quae -is ratione subnixae videntur. 58, 2 secundum superius catholicum -em (-em *del. Keil*, superioris catholici -em *Putsch*, superiorem catholicum -em *Lindemann*). MART. CAP. 3, 309 decursis nominis regulis aequum est... dicere -es (-as β)... verborum. *translate in lusu de Felice grammatico*: AVSON. 136, 4 si quis *grammaticus* 'felix' praeter fatum extitit et fas, hic demum excessit grammaticos -as.

4 *schema metricum (typus)*: MAR. VICTORIN. gramm. VI 49, 16 decasemus... e quinque longis..., cuius -n per quinque b signabitur. *sim.* 49, 18. 20. 106, 21 proponamus -em dactylici in exemplum reliquorum... metrorum. 106, 27. 28. 34. 35 octo -um, id est metrorum principalium, multiplicationibus. 107, 6 per singulos prototyporum -as.

5 *pensio, vectigal, tributum regulare*: a *canon annonarius urbis Romae e provinciis advectus* (*Kubitschek, PW. III 1487*): EDICT. imp. Aurel. Vopisc. quatt. tyr. 5, 4 -n Aegypti... integer veniet. SPART. Sept. Sev. 8, 5 rei frumentariae... ita consuluit, ut excedens vita septem annorum -em p. R. relinqueret. *sim.* 23, 2. LAMPR. Heliog. 27, 7 -em p. R. unius anni meretricibus... dari. *ibid.* cum... iuxta provisionem Severi et Bassiani (Traiani *codd.*) septem annorum -n frumentarius Romae esset. PS. ASCON. Verr. p. 205 (*ad verba*: 'quando Sicilia... frumentum quod deberet non ad diem dedit?' *eqs.*) omne genus pensitationis in hoc capite positum est: -is, oblationis, indictionis. COD. Theod. 11, 14, 2 (*a. 396*) nihil prius ex horreis consequantur, quam omnis -n, qui antiquitus est institutus, fuerit completus. 13, 5, 27 (*a. 397*) tertiam urbani -is. 14, 17, 14 (*a. 402*) post solitum -em, qui urbi... praebetur, certum annonarum modum de novo -e addendum esse (*sim.* COD. Iust. 11, 25, 2 pr. [*a. 392*]). 14, 15 *rubr.* de -e frumentario urbis Romae. 14, 15, 3 (*a. 397*) si quid frumenti vel olei urbicarii -is remissione indultum est. 14, 15, 5 (*a. 399*) in mutando -e urbis Romae (*ibid.* commutari sibi -em). 14, 16, 2 (*a. 416*) nulli... frumentum de horreis publicis... praebetur, sed integer -n mancipibus consignetur. *ibid.* -n ab... Constantino praestitutus nec non a divo... avo auctus. CORP. VI 1784b4 in -e non amplius in <...> libras adpendat ('*videntur haec pertinere ad canonem vinarium urbis R.*' *Henzen*).

b *variae pensiones ordinariae, sive publicae sive privatae* (*Leonhard, PW. III 1486*): COD. Theod. 11, 16, 8 (*a. 357*) ea tantum... pensitentur, quae -is instituti forma complectitur. 5, 15, 17 (*a. 364*) qui (*fundi*)... minuto -e... tenerentur. *ibid.* fundos, quos... principum effusio... deminuto -e concessit enphyteuticariis obtinendos (*cf.* 11, 20, 5 [*a. 424*] dempto -e. *ibid.* -em... adimi. *ibid.* -is... relevationem. 10, 3, 5 [*a. 400*] salvo... -e. 11, 1, 30 [*a. 406*] super mutando -e. *talia saepius*). 7, 6, 2 (*a. 368*) omnem -em vestium... nostris largitionibus tradi praecipimus. 1, 10, 1 (*a. 381*) -em propriae administrationis exactum... approbare (*cf.* COD. Iust. 12, 58, 2 [*a. 399?*]). *ibid.* ad implendum -em). 11, 16, 13 (*a. 382*) neque *praedia* adiectis saepius ac praeter primum delegationis -em postulatibus afficiantur impendiis (*ibid.* pensionum praerogativa). 5, 14, 30 (*a. 386*) decretum -em solvendum esse (*ibid.* tributa et -em soluturus. 9, 42, 16 [*a. 399*] -em omnium titulorum... solvi). *ibid.* debitum -em in<fera>nt (11, 5, 2 [*a. 416*]). 5, 14, 35 (*a. 395*) tertiam portionem eius -is, qui ex locis fundisve rei p. annua praestatione confertur (*sim.* 15, 1, 33 [*a. 395*]). 6, 3, 4 (*a. 397*) exactionem tributorum senatus non posse concurrere, adeo ut in nonnullis provinciis senatorii -is medietas in debitis resideret. 12, 9, 3 (*a. 399*) ex privatae rei -e. 5, 13 (14), 4 (*a. inc.*) capitulationis aut -is augmenta (*ibid.* debitum et pensio). COD. Iust. 11, 59, 11, 1 (*a. 400*) certum... tributorum -em. COD. Theod. 10, 20, 13 (*a. 406*) qui scrinium -um tractant (10, 20, 18 [*a. 436*]). NOT. dign. or. 13, 23 et occ. 11, 89 primicerium scrinii -um. or. 14, 11 et occ. 12, 33 primicerium -um. *cf.* COD. Theod. 6, 30, 7 [*a. 384*]). COD. Theod. 16, 2, 45 (*a. 421*) -es pristinos ecclesiasticos, qui nunc usque tenuerunt, ... servari (*cf.* p. 274, 34 et 49). NOVELL. Theod. 19 pr. (*a. 440*) -em possessionum ad divinam nostri numinis domum pertinentium comparantes. 19, 2 -em vendi. 26, 1 (*a. 444*) quod... in -em cecidit et anniversaria debet pensitatione persolvi. NOVELL. Maior. 7, 16 (*a. 458*) -em tam ad arcam praefecturae pertinentem quam sacris vel privatis largitionibus inferendum. CASSIOD. var. 5, 39, 7 transmarinorum... -em. 5, 39, 9 telonei. 11, 37, 4 ex -e provinciae Campaniae tertiae illationis tot solidos... dare..., ut. COD. Iust. 10, 23 *rubr.* de -e largitionalium titulorum. SALV. gub. 4, 14 *stipendia usitata dominorum* implent -em, quamquam non explent satietatem *servorum*. SIDON. epist. 6, 10, 2 ut debitum glabrae -em non petatur (*cf. ibid.* si legitimam... solutionem perexiguam segetis indulgeas). LEX Visig. 10, 1, 11 terras, qu(a)e ad placitum -is dat(a)e sunt, ... possideat et -em domino singulis annis... exolvat. *ibid.* -em constitutum implere. 10, 1, 13 -n addatur.

accedunt epitheta: anniversarius: COD. Theod. 16, 8, 29 (*a. 420*). annonarius: COD. Theod. 1, 12, 7 (*a. 399*). aurarius: COD. Theod. 11, 16, 13 (*a. 382*). civilis: COD. Iust. 7, 39, 6, 1. eccle-

siasticus: v. p. 273, 67. emphyteuticus: COD. Iust. 4, 66, 3, 3 NOVELL. Iust. 7, 3, 2. 120, 8 (*ibid.* locationis). frumentarius (*urbis Romae*): v. *supra sub a.* metallicus: COD. Theod. 10, 19, 4 (*a. 367*). patrimonialis: COD. Theod. 5, 14, 30 (*a. 386*). publicus: COD. Theod. 10, 20, 8 (*a. 374*). COD. Iust. 4, 40, 3 (*a. 397*). senatorius: v. p. 273, 60. suarius (*urbis Romae*): NOVELL. Maior. 2, 1 (*a. 458*). superindictus: COD. Theod. 1, 12, 7 (*a. 399*). urbanus, urbicarius: v. *supra sub a.*

6 *tabellae (concordantiarum q. d. biblicarum, al.)*: CASSIOD. inst. div. 7 Eusebius... Caesariensis -es euangelicos compendiosa brevitate collegit (ISID. orig. 6, 15, 1 euangeliorum). HIER. praef. Vulg. euang. p. 528^B cum... -es legeris, qui subiecti sunt (*sunt Eusebii Caesariensis 'Canones euangeliorum' recepti ab HIER. p. 531^D sqq. vocabulum quattuor euangelistae.* *similiter de tabellis astrologorum*: AVG. civ. 21, 8 p. 505 *stella magorum* turbavit... -es astrologorum. *ibid.* -es sequendo... dicere. PRISCILL. scripsit canones epistularum Pauli apostoli, i. *florilgium doctrinae Paulinae ex epistulis petium.* can. praef. p. 111, 7 ex ipsis testimoniis quaedam verba decerpens -es iisdem concinnavi saporibus ipsorum testimoniorum constantes. p. 111, 8 *sqq.*

7 (*sing.*) *corpus librorum sacrorum, quorum auctoritatem ecclesia tamquam regulam recipit*: PRAEF. bibl. monarch. Ioh. p. 13, 28 in principio -is (*i. in Genesi; opp. finis... in Apocalypsi*). p. 14, 8 *Iohannes* dispositione -is ordinati post Matthaem ponitur. PRISCILL. tract. 2, 52 omnia in scripturis..., quae... consentiunt -i euangelis vel profetis, non posse damnari. *opp. ibid.* quae... contra -em et contra fidem catholicam sentiunt. 3, 56. 58 in -e profetae. *ibid.* inter profetas dispositi -is. 3, 60 et *passim*. ITIN. Silv. 20, 10 scriptura -is. HIER. praef. Vulg. Tob. p. 25^A contra suum -em. epist. 21, 37 -em... scripturarum. RVFIN. hist. 3, 25, 1 *al.* (*ap. Euseb. non κανὼν; cf. Zahn, Gesch. d. neutest. Kanons I 126 not. 3*). Orig. in cant. prol. p. 82^C symb. 37. AVG. doctr. christ. 2, 8, 13 totus... -n scripturarum... his libris continetur (*seq. libri*). c. Faust. 12, 24 p. 352, 26 *al.* c. Fel. 2, 6 in scripturis apocryphis, quas -n... catholicus non admittit. epist. 64, 3 scripturas, quas -n ecclesiasticus non recepit (ecclesiasticus: AVG. civ. 18, 38 c. Cresc. 2, 31, 39 BACHIAE. fid. 6 p. 1034^A. *aliter, ut vid., infra l. 49*). epist. 93, 35 ab auctoritate -is (93, 36 civ. 17, 24). civ. 15, 23 p. 111 (*Judaeorum*. 17, 20 p. 248) *al.* 18, 37 in auctoritate -e. 18, 38 castitas -is. serm. 294, 17 auctoritas matris ecclesiae, ... fundatus veritatis... -n. PS. ATHAN. ad mon. 2 p. 73^B -is seriem. BACHIAE. repar. laps. 1. 9 utrisque divini -is testamentis (VINCENT. LER. 6, 9 *al.*). 12 *al.* VINCENT. LER. 2, 2 *al.* CANON. Migne 56, 429^A. PAVL. PETRIC. Mart. 5, 201 sacrum -em. *similiter de aliis scriptis*: CONC. Turon. a. 567 p. 133, 29 licet libros Ambrosianos habeamus in -e.

8 *praecepta vitae religiosae, maxime monachorum et clericorum* (*Jilicher, PW. III 1487. collectiones CANONVM ecclesiasticorum habes ap. Mign. tom. 56. 67. 84*): PACIAN. epist. 1, 3 p. 10 cano<ne>s apostolicae antiquitatis eradent. HIER. epist. 51, 2 numquid... -es ignoro? 69, 10 hos in sacerdotibus eligendis -es observare. 63, 2 de -bus ecclesiasticis (82, 3 vir. ill. 38. 45 CASSIOD. inst. div. 23 p. 1137^D. COD. Iust. 1, 2, 12, 1 [*a. 451*]). IVLIAN. epit. novell. 115, 460 [NOVELL. Iust. 123, 21, 1 regulae]. *cf. l. 34. aliter p. 273, 67*). CASSIAN. inst. 2, 2, 1 diversis in locis diversum -em... institutum totque... typos ac regulas... usurpatas, quot... monasteria... conspeximus. 2, 6 congregationibus fratrum generalem -em... constitutum. 4, 22 conl. 18, 7, 6. 21, 29, 1 (*ibid.* quadragesimae lege). LEO M. epist. 44, 3 p. 831^A -um Nicaeae habitorem decreta. AVELL. p. 115, 10 (*a. 418*) *apostolicae sedis auctoritatem* per -es... regulasque *servare*. p. 150, 9 (*a. 479*). p. 184, 21 et *saepi*. p. 224, 15 (*a. 494?*) inviolabilia sacrosanctorum -um instituta. p. 337, 22 (*a. 535*) sanctorum -um regulis. CANON. Migne 56 *passim*, *ex. gr.* 412^A -es sive decreta concilii Nicaeni expliciunt. 56, 617^A secundum -es regulasque ecclesiae. 56, 449^A per tales institutiones ab ecclesiastico -e recedentes tamquam leges proprias sibimet condidisse. 56, 829^C -um statuta. MARCELL. auct. chron. II p. 104, 535, 4 SIDON. epist. 7, 9, 18. CONC. Lugd. a. 516 *sqq.* p. 33, 4 iuxta statuta antiquorum -um. CONC. Epaon. a. 517 p. 26, 14 Anquiritani -is (*plur.*). ENNOD. opusc. 2, 34 p. 298, 6 (*syn.* statuta nostra et cana patrum definita). 2, 40 p. 300, 7 -um definitiones. 7, 11 p. 414, 7. dict. 1, 24 p. 429, 23 venerabilium custodia -um. FVLG. RVSP. epist. 12, 10, 21 -um sententia paternorum (12, 10, 23 FERRAND. epist. 1, 4). CONC. Rom. a. 501 p. 428, 19 *al.* CONC. Aurelian. a. 511 p. 6, 9 et *saepius* in CONC. aeri Meroving. GREG. TVR. glor. mart. 85 -n sacerdotalis. vit. patr. 2 antiquus. glor. conf. 77 -um decreta. CAES. AREL. suggest. p. 296 *al.* VEN. FORT. vita Germ. 75, 203. IVLIAN. epit. novell. 6, 24 (= NOVELL. Iust. 6, 1, *ubi regula, ut semper*) legere... sanctos -es. *ibid.* divini praecipunt -es. *ibid.* sanctorum -um praeccepta. *ibid.* -es patrum vim legum habere oportet. 73, 264 legibus et -bus (123, 2 pr. 123, 14, 2). 115, 430 secundum divinas regulas et sacros -es (NOVELL. Iust. 132, 2, 1 secundum sanctas scripturas et sacras regulas, τοὺς ἱεροὺς κανόνας). LEX Visig. 5, 1, 3 GREG. M. epist. 1, 76 et *passim*. 4, 17 et sanctorum -um et mundanarum legum sanctio. *similia saepe*. ISID. orig. 6, 16 *tit.* de -bus conciliorum. 6, 16, 2 -es... generalium conciliorum a temporibus Constantini coeperunt. GLOSS. IV 409, 14 v. p. 225, 69.

9 *pars liturgiae in missa*: GREG. M. epist. 14, 2 p. 421, 26

coepiscopum nostrum Ianuarium tempore quo sacrificium celebrat tantam pati frequenter angustiam, ut vix post longa intervalla ad locum -is redire valeat. 9, 26 p. 59, 13 orationem dominicam... post -em dici.

syn. (alia supra sub 5): constitutio, decretum, definitio, institutum (-tio), lex, regula, statutum. derivatum: canonicus.

canonicarius, -i m. a canonicus. exactor illationis canonicae, compulsor (Seeck, PW. III 1488), *κανονικός* (COD. Iust. 10, 19, 9 pr. al.).

NOVELL. Maior. 2, 1 (a. 458) quod... in privatum... nexum emissa curialibus vel -is vel quibuslibet aliis cautione migravit. 2, 2 -os superioris militiae auctoritate terribiles. *ibid.* -orum venalis improbitas. *ibid.* nullus ad provinciam... -us, nullus palatinus, nullus armatae potestatis minister accedat. CASSIOD. var. 6, 8, 5 -os dirigit, possessores admones (comes privatarum). 11, 38 *inscr.* Iohanni -o Tusciae. 12, 4 *inscr.* -o Venetiarum (12, 7). 12, 13, 1 nonnullam... munerum partem numerariorum nomine -i subtrahebant. NOVELL. Iust. 30, 7, 1 directis -is <a> gloriosissimo praeposito. 128, 5 quibus... periculum fiscalium exactionis imminet, sive iudices sint sive curiales sive exactores seu vindices aut -i aut alii quidam (cf. IULIAN. epit. novell. 124, 545). 128, 6 -um talem in provinciam destinari, qui possit periculo ordinantium eum exigere fiscalia tributa. *fem.*

canonica, -ae. epistula de exigendo canone (Seeck, PW. III 1488). CASSIOD. var. 3, 8, 2 secundum -ae fidem. 12, 16 *inscr.* 'canonica'. cf. p. 276, 11.

***canonicus**, -a, -um, *κανονικός*. qui ad canonem pertinet. [it. calonaco, francog. chanoine, hisp. canonigo. M.-L.]

1 de canone musicorum, mathematicorum, astrologorum (cf. canon sub 3 et 6): VITR. 1, 1, 6 architectum musicum... sciat oportet, uti -am rationem et mathematicam notam habeat. 5, 3, 8 architecti... quaesierunt per -am mathematicorum et musicam rationem, ut quaecumque vox esset in scaena clarior... ad spectatorum perveniret aures. AVG. epist. 55, 4, 7 ut... defectus solis... determinatis intervallis temporum -a supputatione praefigerent. civ. 3, 15 p. 116 ex -o siderum cursu. p. 117 solis -is defectionibus. cf. GELL. 16, 18, 1, ubi *κανονική*. de canone grammaticorum: MART. CAP. 3, 278 in syllabis finalibus artis auctoritas et -a forma consistit.

2 de canone scripturarum sacrarum (cf. canon 7): accedit his subst.: scripturae: PRISCILL. tract. 1, 27 p. 23, 11 ex -is scripturis vel ex apocryphis. FILASTR. 88, 1, 3 HIER. praef. Vulg. Salom. p. 1243^a epist. 129, 3. RVFIN. Orig. in cant. prol. p. 83^a (opp. apocryphi). hist. 3, 3, 2 (*ἐκ καθολικῶν*). AVG. quaest. hept. 1 pr. al. c. Fel. 1, 12 p. 813, 25 (syn. sanctae, ecclesiasticae). civ. 15, 23 p. 112 Hebraeae atque christianae. CANON. Migne 56, 128^a LEO M. epist. 15, 13 Ps. PROSP. vocat. gent. 1, 25 POMER. 3, 31, 1 ALC. AVIT. c. Eutyech. 2 p. 22, 32 FVLG. RVSP. c. Arrian. 7 p. 63 al. IVNIL. 1, 3 VITA Caes. Arel. 54. *sing.* AVG. in psalm. 50, 2. c. Fel. 2, 7 p. 834, 2 (app. divina) al. libri: PRISCILL. tract. 3, 66 p. 51, 22 al. HIER. epist. 112, 19. RVFIN. symb. 38 (opp. ecclesiastici). AVG. c. Fel. 1, 3 p. 804, 3 al. civ. 1, 20 (app. sancti). POSSID. vita Aug. 18 AVELL. p. 700, 13 FVLG. RVSP. c. Fab. frg. 29 IVNIL. 1, 6. nota: EPIST. pontif. 850 Migne 63, 493^a -is libris et synodalibus praeceptis et patrum regularibus constitutis. *sing.* AVG. praed. sanct. 14, 26. epistula(e): AVG. gen. ad litt. 3, 2 p. 63, 23 al. (aliter v. l. 73 et p. 276, 11) IVNIL. 1, 6 al. CASSIOD. inst. div. 8. litterae: AVG. epist. 28, 2, 2 (app. sanctae). scripta: AVG. civ. 18, 24 p. 291 IVNIL. 1, 7. monumenta: PS. ATHAN. ad mon. 2 p. 73^a. lectio: FAVST. REL. spir. 1, 5 p. 108, 2 SERM. Caspari anecd. p. 316, 2. volumina: ALC. AVIT. c. Eutyech. 1 p. 20, 11 FVLG. RVSP. epist. 17, 1, 1 (*sing.* c. Arrian. 7 p. 63). euangelistarum narratio: FVLG. RVSP. serm. 11, 3. psalmi: ISID. reg. monach. 6, 4. ordinatio: PRISCILL. tract. 3, 56 p. 45, 2. elocutio: PRISCILL. tract. 3, 62 p. 48, 13. eminentia: AVG. c. Faust. 11, 5 p. 321, 8 (sacrarum litterarum). auctoritas: AVG. civ. 15, 23 p. 111. 112 al. doctrina: ZACCH. 2, 19 p. 1145^c.

3 de legibus ecclesiasticis (i. qui est secundum regulas ecclesiae, interdum fere i. q. religiosus, ut l. 65. cf. canon 8): EPIST. pontif. 233 Migne 13, 352^a monemus, ne -us ordo in sacerdotum... ordinationibus negligatur. PS. MAR. MERC. Nest. epist. 1, 2 -am indignationem beatitudinis tuae (Caelestini papae urbis R.) CASSIAN. inst. 3, 4, 1 hanc matutinam... -am functionem. 3, 5, 2 missa -a celebrata. 3, 10 -a consuetudine. 3, 12 in sollempnibus prandiis vel -a ieiuniorum refectione. 4, 19, 1 obsequiis, quae -o iure solvuntur. 5, 20 -um somni tempus. conl. 5, 11, 1 ante horam -am (BENED. reg. 37, 6. 67, 6. cf. GLOSS. canonicas: regulares horas. MART. BRAC. sent. patr. 21 ISID. reg. monach. 6, 1) al. CANON. Migne 56, 795^b non liceat presbytero... -as epistulas dare (67, 74^c). AVELL. p. 115, 13 -a antiquitas. p. 343, 29 satisfactio. p. 351, 9 -a et apostolica restrictione. p. 683, 27 omnia in eo libello recte -a esse. p. 700, 6 dogmata. GREG. TVR. vit. patr. 9, 1 p. 703, 17 mensae -ae clericorum. CONC. Rom. a. 501 p. 429, 15 statutis -is. CONC. Aurel. a. 538 p. 74, 8 multis -is sententiis. CONC. Paris. a. 573 p. 147, 1 institutio. p. 147, 17 ritu. CONC. Matic. a. 583 p. 159, 6 canonecis statutis. IULIAN. epit. novell. 115, 457 -is poenis (NOVELL. Iust. 123, 18, 1 regulari multae). GREG. M. epist. 2, 6 regulis. 14, 6 ordo. 14, 8 ecclesiastica rectitudine et -a ratione. talia passim. ISID. sent. 2, 34, 2 ieiunium. VITA Caes. Arel. 11 -am modulationem monachi. personae: CONC. Aurel. a. 538 p. 77, 12 -os clericos. hinc subst. (v. infra).

4 de pensionibus et tributis ordinariis (cf. canon 5): COD. Theod. 11, 16, 2 (a. 323) ab extraordinariis omnibus fundi patrimoniales... habeantur immunes, ut -a tantum et consueta dependant. 11, 9, 1 (a. 323) vestes -as (cf. 13, 5, 14 pr. [a. 371] vestes atque equi ceteraque -ae species. 11, 17, 3 [a. 401] equos -os militares). 8, 10, 2 (a. 344) sollempnes et -as pensationes. 11, 11, 1 (ca. a. 370) xenia aut munuscula, quae -a ex more fecerunt. 16, 2, 40 (a. 412) -am illationem. 6, 26, 14 (a. 407) -ae indictionis... tributum. 11, 5, 2 (a. 416) superindicti necessitas -um nomen accepit. 11, 1, 36 (a. 431) in -is et superindicticiis titulis. CASSIOD. var. 2, 25, 2 -os solidos non ordine traditos (*ibid.* illationis quantitas). 11, 23 epistularum -arum curam. CORP. VI 1771, 12 ex titulo -o vinario. hinc subst. canonica, -ae (v. infra l. 18 sqq.).

m. subst. **canonicus**, -i. 1 astrologus: PLIN. nat. 2, 73 ratio -os fallit. 2 clericus (cf. p. 275, 83): CONC. Arvern. a. 535 p. 69, 2 presbyter adque diaconus, qui neque in civitate neque in parrochiis canonicus esse dinoscitur. Aurel. a. 538 p. 77, 13 neque clerici, qui ministeria detractant, cum -is... munera... percipiant. f. **canonica**, -ae. 1 ministra exsequiarum? NOVELL. Iust. 59, 2 et decanis et ascetriis et -is (*κανονικός*) et acoluthis. 59, 2, 3 acoluthos et reverentissimas -as. 59, 4, 1 ascetriarum aut -arum. saepius.

2 illatio: CORP. VI 1747^b <missus ad exc>ussionem et compulsionem -e (sic), <qua>e de Campania urbi Romae ministratur. 3 hora? v. p. 275, 71. n. pl. **canonica**, -orum. 1 in astrologia (an f. *sing.*?): PLIN. nat. 1, 2, 12 errantium stellarum motus et luminum -a. cf. catholica. 2 in ecclesia: FAVST. REL. spir. 1, 2 p. 105, 3 in nullis... -is, de quibus symboli textus pendet, accipimus, quod (cf. p. 104, 16 de sacris voluminibus). EPIST. pontif. 849 Migne 63, 490^a ea, quae a tractatoribus pro captu proprii ingenii disputantur, non ut -a recipi aut ad synodaliem vicem pro lege servari. NOVELL. Iust. 17, 11 si canonicum sit, quod quaeritur (IULIAN. epit. novell. 21, 76 si quid -um acciderit). 3 de tributis: COD. Theod. 11, 16, 2? v. l. 3.

*adv. **canonicē**. secundum regulam: 1 grammaticam: PALAEM. Char. gramm. I 232, 7 generaliter... et -e... praepositiones gentibus... adduntur. 2 ecclesiasticam: CASSIAN. conl. 21, 5, 5 non... generaliter praecipendum erat nec ut ita dixerim -e ab omnibus exigendum id quod... passim non potest apprehendi. AVELL. p. 207, 4 cribratus es -e a praesulibus nostris. p. 300, 9 quae sequenter et -e a sanctis patribus definita sunt. CASSIOD. hist. 9, 14 p. 1132^p legaliter et -e... gestis (cf. *ibid.* 1132^c regulariter). CAES. AREL. test. 17 monasterium... sub potestate... pontificis -e sit. GREG. TVR. Franc. 4, 6 -e adsumpturus... honorem. 4, 26 p. 161, 10 non -e eum... honori datum. GREG. M. epist. 1, 82 omnia... -e coram positis partibus subtili indagatione perquirant. 2, 42 districte ac -e... vivant. 2, 51 episcopo clerum... -e... oboedire. 3, 7 p. 166, 9 *Adrianum* non legitime neque -e condemnatum (4, 13). 3, 9. 38 -e... resecare praecedentia. et saepius.

derivatum: canonicarius.

canonizo, -atum, -are [tractum a gr. *κανονίζειν*. Th.]. AMBR. symb. rec. A p. 56 in libro apocalypsis Ioannis, qui libellus -atur. ORIG. in Matth. 18, 28 p. 1637^a in libris -atis. p. 1637^c extra -atas scripturas. OP. imperf. in Matth. 2 p. 645 alios prophetas... qui non sunt nobis -ati. Hey.

canor, -ōris m. [cf. c. canere. Th.]. inde a LVCR. [corrupte legitur canorem PLAVT. Most. 642, ubi candorem corr. Spengel]. littera a producta: CYPR. GALL. exod. 274 l. 68. GLOSS. *ᾠδὴ*. ἤχος ἀνθρώπων. ὕμνος. cantus. de animantium vocibus: LVCR. 4, 181 parvus ut est cyeni melior -r ille gruum quam clamor (4, 910. cf. APVL. Plat. 1, 1 olorem illum... -e musico auditus hominum... mulcentem. HIER. epist. 60, 1 cycneo -e. MART. CAP. 9, 918 puella... inlecta... -e oloris). OV. met. 5, 561 ille -r Sirenium mulcendas natus ad aures. ars 3, 315 res est blanda -r. PAVL. FEST. p. 181 'occentassint' antiqui dicebant, quod nunc 'convicium fecerint' dicimus, quod id clare et cum quodam -e fit. QVINT. inst. 1, 10, 22 vocis rationem Aristoxenus... dividit in *ῥυθμὸν* et *μέλος*, quorum alterum modulatione, alterum -e ac sonis constat. CYPR. GALL. exod. 274 paribus... creantur magorum -e modis. SYMM. epist. 8, 23, 3 nullus in navibus... creantur magorum -e modis. SYMM. epist. 8, 23, 3 nullus in navibus... creantur magorum -e modis.

70 corda mulcent amor et -r iugati. CLAVD. MAM. anim. p. 76, 16 aliquis cantilenae modificatus et per tempus fluens -r illic insonat. ILDEF. vir. ill. 12 *Braulio* clarus... habitus -bus et quibusdam opusculis. nota de vocalibus vocis humanae in hiatu orationis collidentibus: DIOM. gramm. I 467, 2 habent quendam -em pronuntiationis, quasi neglegentem decorem.

75 de instrumentis: VERG. georg. 4, 71 Martius ille aeris rauci -r increpat. OV. epist. 15, 180 moenia Phoebeae structa -e lyrae. NEMES. ecl. 3, 8 nec resonare -em fistula quem suerat. MART. CAP. 9, 905 quo -e organicorum instrumentorum diutius circumstantium pectora... mulcente. 9, 916 quam puellam in calamos versam dum forte deus Pan premit labellis, suspirat velut osculis -em. de concantu mundi: VARIUS trag. 6 ad quos mundi resonat -r. FAV. EVL. p. 14, 26 terra... nona, immota semper sede consistens nullo -e concutitur. in sermone poetico: PETRON. 5 bella truci

memorata -e. CARM. epigr. 1111, 11 ego Pierio vatum monumenta -e doctus cycneis enumerare modis. MAR. VICTORIN. gramm. VI 132, 33 quo (*spondeo*) et -r tragicus paululum in fabulis comprimatur. DAMAS. (?) epigr. 21, 3 dulcia nectario promebat mella -e prophetam celebrans placido modulamine senem. AVG. c. Faust. 15, 5 saecula floribus convestita et -bus plena.

derivatum: canorus.

canōrus, -a, -um [*cf. c. canere, canor. Th.*] *inde a PLAVTO.*

comp.: magis canorus: PLIN. nat. 11, 92. 16, 179 GELL. 5, 7, 2. plus canorus: TIBERIAN. carm. 1, 15. CHAR. gramm. I 49, 7 item sunt tria a *participiis figurata* tantum simili pronuntiatione, intellectu dissonantia: odorus sonorus canorus. PRISC. gramm. II 138, 13 in 'rus' denominativa sive verbalia pauca inveniuntur, quae paenultimam produciunt: ... cano canorus, sono sonorus. GLOSS. εὐμελής. ἀστικός ὁ ἄδων. εὐφώνος. -a: cantu grata vel suavia. *cf.* CHALC. comm. 44 *infra l. 34.* FAV. EVL. p. 15, 3.

1 de vocis sim. cantu: PLAVT. Poen. 33 -a...voce sua tinnire temperent *matronae*. ACC. praetext. 10 cal<les> l<a>eti (*suppl. Scaliger*) voce -a fremitu peragrant. CIC. Brut. 234 exclamationibus, voce suavi et -a. 247. 268. 303. off. 1, 133 sine contentione vox nec languens nec -a (*in malam partem de oratore. cf. cano p. 265, 10; cantatio p. 279, 41; canticum p. 284, 8 sqq.; canto p. 288, 50 sqq.*). OV. ars 3, 311 quae (*Sirenes*) voce -a...detinuere rates (MANIL. 3, 655 totum...-a voce nemus loquitur. SEN. Med. 356 Ausonium dirae pestes voce -a mare mulcerent. PETRON. 59 Latine legebat librum. 68 proclamavit. GELL. 18, 5, 2 voce admodum scita et -a). PLIN. nat. 1, 31, 12 quae *aguae* -am vocem faciunt. 31, 15 ex quo -ae voces fiunt. 34, 177 limpidam et -am. SIL. 5, 540 occubere femur Fontanus, Buta -um transfixi guttur (NEMES. ecl. 4, 39). 8, 247 vibrarat in ore -o lingua procax. FRONTO p. 142, 10 N. voces <ca>noras ac modulationum eloquentiae genera diversa. PANEG. 3, 6 -ae vocis invidia. SPART. Pesc. 6, 5 fuit...vocis -ae, ita ut...per mille passus audiretur. CHALC. comm. 44 quemadmodum articulatae vocis principales sunt...partes nomina et verba... ita etiam -ae vocis, quae a Graecis emmeles dicitur (FAV. EVL. p. 15, 3). HYMN. Ambros. I 2, 14 te vox -a concrepet. AMM. 24, 4, 23 felicitatem regis...-is vocibus extollentes. HIER. epist. 10, 2 (*al. sonora*). MART. CAP. 2, 117 omnis chorus -is vocibus dulcique modulatu praevertit...organicas suavitates. SIDON. epist. 9, 15, 1 vers. 34 cana et -a colla *oloris*. DRAC. laud. dei 1, 251 brevitatis formae pensatur voce -a (*de avibus*). Romul. 7, 97. NICET. psalm. 13 flexibilem vocem vel -am.

2 de animantibus ipsis voce canora praeditis: **a de deis et hominibus**: CIC. Brut. 105 -um oratorem et volubilem. 317. AETNA 293 sonat ora diu Tritone -o (OV. met. 2, 8). 574 ille *Amphion* -us. OV. met. 14, 102 -i Aeolidae tumulum. ars 3, 142 talis es adsumpta, Phoebe -e, lyra. fast. 6, 671 turbam...-am convocat. STAT. silv. 1, 2, 225 comiti...-o...chelyn...ferunt. 3, 5, 52 exequias...-i coniugis. IVV. 11, 162 Gaditana -o incipiant prurire choro. SPART. Geta 5, 1 subbalbe tamen -us. Sept. Sev. 19, 9 -us voce sed Afrum quiddam usque ad senectutem sonans (AVSON. 176, 15 lingua catus, ore -us. AMBR. lac. 2, 9, 39 quis...tam -us cantibus quam iste vocibus. 2, 11, 53 chorum non solis -um vocibus, sed etiam passionibus. PAVL. NOL. carm. 23, 28 me...dulci fac voce -um). IVVENC. 2, 570 Davida -um. CLAVD. 15, 84 crinitos inter famulos pubemque -am. SVLP. SEV. epist. 3, 20 hymnis -a caelestibus turba prosequitur. MART. CAP. 3, 224 quo *gusto* depulsa vocis...diritate -os...fieri. 9, 906 agrestes -ique semidei. SIDON. epist. 8, 11, 3 vers. 21 dulciloqua -us *Orpheus* arte. *latiore sensu de poetis (v. p. 278, 23 sqq.)*: PORPH. Hor. epist. 2, 2, 90 argutos: -os.

b de bestiis: CIC. div. 2, 57 cum...hoc animal tam sit -um sua sponte. VERG. georg. 2, 328 resonant avibus virgulta -is. HOR. carm. 2, 20, 15 -us ales. PROP. 2, 34, 84 ore -us...olor (PORPH. Hor. carm. 4, 2, 25 cycni -i esse dicuntur. AVIEN. orb. terr. 996 SIDON. carm. 22, 3). OV. fast. 3, 17 volucres...-ae. PLIN. nat. 11, 92 illae *achetae* magis -ae. STAT. silv. 2, 4, 9 aeterna silentia Lethes ille (*psittacus*) -us habes. APVL. met. 6, 6 Veneris -a familia (*i. aves eam comitantes*). 11, 7 -ae...aviculae. PERVIG. Ven. 84 -as non tacere...alites. TIBERIAN. carm. 1, 15 ales plus -a quam putes. MART. CAP. 1, 26. EVSTATH. Bas. hex. 8, 3 p. 949^A -ae atque clamosae *aves*.

3 de instrumentis et corporeis rebus sonantibus: VERG. Aen. 6, 120 fretus *Orpheus* cithara fidibusque -is (HOR. carm. 1, 12, 11 VAL. MAX. 8, 8 ext. 2). 9, 501 tuba terribilem sonitum...aere -o increpuit (OV. met. 3, 704 CYPR. GALL. iud. 347 DRAC. Romul. 8, 645). AETNA 586 -is...in silvis (SCHOL. Verg. Veron. ecl. 8, 22 argutum nemus est -um). OV. fast. 3, 849 tubas...-as (SIDON. carm. 16, 16 tubis inserte -is). SEN. Tro. 321 -am verberans plectro chelyn (CARM. frg. Bass. gramm. VI 262). PLIN. nat. 4, 31 labitur Penius...-us avium concentu. 11, 215 asinorum *ossa* ad tibias -a. 16, 179 magis -am bucinam tubamque. STAT. Theb. 7, 283 -is...vadis (GELL. 1, 2, 2 aquis undique -is). silv. 1, 2, 3 Helicone. CARM. epigr. 227, 1 (*a. 136*) Memnonem (*i. statuum*) vates -um Maximus Statilius audit. LACT. Phoen. 138, 50 Cylleneae fila -a lyrae. AVIEN. Arat. 633 ora -os tenditur ad nervos. CLAVD. 5, 34 adsuatumque choris et laeta plebe -um...Orontem. rapt. Pros. 3, 256 lyras. SIDON. carm. 2, 71 digitis...-is compulit auritas ad plectrum currere silvas.

4 de diversis sonis et variis incorporeis rebus: VERG. georg. 4, 150 -os Curetum sonitus crepitantiaque aera (GELL. 5, 7, 2 magis claros -osque sonitus). Aen. 7, 700 longa -os dant *cycni* per colla modos (IVV. 7, 18 nectit quicumque -is eloquium vocale modis. PAVL. NOL. carm. 6, 18 modulis evolvere dicta -is). CVLEX 99 pastor...non arte -a compacta solitum modulatur harundine carmen. SEN. Herc. f. 263 muros...Amphion...struxit -o...modulatu (MART. CAP. 1, 11 nemorum...susurrantibus flabris -a modulatio melico quodam crepitabat appulsu. 1, 14 lenis undae -i permulsero modulatus). COLVM. 7, 12, 3 *canis* vasti latratus -ique. STAT. silv. 5, 3, 80 fati certus sibi morte -a inferias praemittit olor. QVINT. inst. 11, 3, 170 -o quodam modo proclamantes. SVET. Nero 46 *equum* posteriore corporis parte in simiae speciem transfiguratum...hinnitus edere -os. GELL. 6, 20, 3 vocalis in priore versu extrema eademque in sequenti prima -o simul atque iucundo hiatu tractim sonat. TER. MAVR. 1377 qui (*pes*) quod in templis -us a sono vocis malae auribus libantis obstat et favet, spondeus est. PERVIG. Ven. 2 ver novum, ver iam -um. CARM. epigr. 272, 3 *sonorem* ipse meis cepi sumpsique -um. AMBR. lac. 2, 2, 9 populi devotioris -a coepit esse confessio (APRING. in apoc. 1, 11 quid est aliud canticum perfectorum, nisi...praedicatio euangelii...vel ecclesiae catholicae -a confessio). CLAVD. 1, 175 colles -is plausibus impulsu septena voce resultant. *de sermone poetico (in bonam vel malam partem)*: HOR. epist. 2, 2, 76 versus tecum meditare -os. ars 322 versus inopes rerum nugaeque -ae. MAR. VICTORIN. gramm. VI 159, 12 sublime cothurnatum -um et tragici ponderis carmen edatur. HIER. chron. praef. p. 36^A quid psalterio -ius (*opp. dure sonans*)? hom. Orig. in Ezech. 3 p. 907 qui (*magistri*) semper sonantia *carmina*, semper -a componunt. *neutr. de re non certa*: CIC. de orat. 3, 28 asperitatem Galba, profluens quiddam habuit Carbo et -um. ac. 2, 21 -um illud est, hoc bene olens, hoc asperum.

neutr. subst. canōrum, -ī: CIC. Cato 28 omnino -um illud in voce splendet etiam nescio quo pacto in senectute. nat. deor. 2, 146 -um fuscum, leve asperum *diudicandum est*. TAC. ann. 4, 61 Haterii -um illud et profluens cum ipso simul extinctum est. APVL. met. 6, 24 Musae quoque -a personabant. TERT. spect. 27 omnia...seu fortia seu honesta seu sonora seu -a. AVG. gen. ad litt. imperf. p. 473, 21 discernere quae per corpus ad animae iudicium referuntur, id est alba et nigra, -a et rauca.

synonyma: argutus. clamosus. clarus. sonans. sonorus.

opposita: dure sonans. fuscus. raucus.

adv. canōrē. APVL. Plat. 1, 9 fieri, ut musico mundus et -e moveatur (*nisi est abl. sing. voc. canor.*). *Poeschel.*

canōsus, -a, -um a canus. GLOSS. III 329, 58 *καταπολιός*. *i. q. canus*: VOPISC. Prob. 5, 6 mihi autem eo tempore credita est *legio*, quo et me -um (*i. aetate provecum*)...vidit. CASS. FEL. 2 p. 11, 10 si forte -i capilli fuerint nati, frequenter psilotro emendabis caput. 5 p. 12, 14 -os et veluti flavos capillos. *Meister.*

cantabilis, -e a cantare. ITALA (Hil. in psalm. 118 zain 5 p. 421), PSALT. Rom., VVLG. psalm. 118, 54 -es mihi erant iustificationes tuae (HIL. *ad h. l.* -es ei sunt, id est sine intermissione cantatae). CASSIOD. var. 2, 40, 11 vir toto orbe -is (*i. praedicandus*). 8, 9, 8. *Poeschel.*

cantabracius v. cantabricius.

cantabrarius, -ī m. a 1. cantabrum. *signifer cantabri*. COD. Theod. 14, 7, 3 (*a. 412*) collegiatos...signiferos -os et singularium urbium corporatos simili forma praecipimus revocari.

cantabricius, -a, -um a 2. cantabrum. *de morbo (cf. sub cantabries)*: PS. THEOD. PRISC. ves. vit. 1 -a urina *inter passionēs vesicae*. *de pane ex cantabro cocto*: GLOSS. III 314, 26 *πινυρίης cantabracius (in cap. 'de escis')*.

cantabricus (*cursus*) et cantabrica (*herba*) v. s. Cantabri *nom. propr.*

cantabriēs, -ēī f. a 2. cantabrum. *nomen morbi*: CASS. FEL. 6 -em Graeci pityriasin vocant *cf. ibid.* ut...squamillas albi coloris emittant cantabro similes, unde nomen pityriasin accepit. GLOSS. III 601, 15 fitiriasis (*i. πινυρίασις*) -em. 598, 34 -em: furfuras.

1. cantabrum, -ī n., *orig. inc., fort. a nom. propr. Cantabri?* *signum militare aetatis imperatoriae*. TERT. apol. 16 omnes illi imaginum suggestus in signis monilia crucum sunt. siphara illa vexillorum et -orum stolae crucum sunt. nat. 1, 12. MIN. FEL. 29, 7 signa ipsa et -a et vexilla castrorum. *derivatum*: cantabrarius.

*2. cantabrum, -ī n. [*orig. inc., nisi cf. est c. canicae; v. Helmreich, Archiv 1 (1884) 326. Th.*] *fem. cantabra l. 76, fort. et l. 77.* SCHOL. Iuv. 5, 11 *gloss. in P 'farris' h. e. -i.* GLOSS. III 314, 9 *πινυρα*. 581, 3 cantabrae sunt furfures tritici (*cf. 544, 28, ubi comabrum trad.*). IV 214, 26 cantabrum canta<b>r(a)e (cantare *Sang.*, a cantare vel catilena *interp. ab.*) *voc. medicorum inde a IV saec.; contra furfur ap. THEOD. PRISC. CAEL. AVR. CASS. FEL. deesse observavit Helmreich l. l. 324.*

usus in medicina: PELAGON. 6 *cibum* seminis farinam, id est far -um (*πινυρα*). 132 clysteriabis suco -i (VEG. mulom. 2, 121, 3). 461. PS. THEOD. PRISC. ves. vit. 2 -o...tepido pectinem calefacere. THEOD. PRISC. eup. faen. 50 ex decoctione...-i (CASS. FEL. 51 p. 132 *saep.*

CAEL. AVR. acut. 3, 3, 16 chron. 2, 6, 92). log. 17 saccellis ex -o . . . calefactis (CASS. FEL. 38 sacculo calido . . . ex -o vel tritici farina confecto. 71 p. 169 -o in linteolo ligato. CAEL. AVR. acut. 3, 8, 76 saep.). gyn. 4 -o cocto. al. CASS. FEL. fere decies, ex. gr. 6 p. 13 squamillas albi coloris . . . -o similes p. 278, 65 (sim. CAEL. AVR. chron. 5, 4, 64). 7 -o lacte consperso faciem fricabis. 35 p. 76 δὲ πύργου anagargarismate, id est ex -o (37 p. 82). CAEL. AVR. 12^{ies}, ex. gr. acut. 2, 19, 114 sive -o eodem genere fervefacto. 3, 17, 161 -i lotura cum melle. *usus in cibis coquendis*: APIC. 7, 260. 291. *in pane*: SCHOL. Hor. epist. 2, 1, 123 'pane secundo', id est viliore, qui fit ex -o. *derivata*: cantabricus, cantabries. Mbr.

cantābundus, -a, -um a cantare. GRAMM. suppl. 75, 24 a participiis inveniuntur derivatae terminationes in bundus, moriens moribundus . . . cantans -s. [QVADRIG. hist. 41 v. sub cunctabundus.] PETRON. 62 sedeo ego -us et stelas numero.

cantāmen, -inis n. a cantare. i. q. incantamentum magicum. PROP. 4, 4, 51 utinam magicae nossem -a Musae. APVL. apol. 26 qui . . . incredibili quadam vi -um polleat. 40 sanguinem profluentem sisti -e. 43 sine ullis -bus. 84 quae . . . relinquitur vis -bus et beneficiis. 102 hoc . . . multis -bus difficile impetravi. met. 2, 1 artis magicae nativa -a totius orbis consono ore celebrentur. 2, 22 diris -bus. COD. Theod. 9, 16, 6 (a. 358) magus vel magicis -bus assuetus. PRVD. perist. 13, 23 magicum -n inire per sepulcra. c. Symm. 2, 176 longaevam perimam magico -e matrem.

cantāmentum, -ī n. a cantare; cf. cantamen. VIRG. gramm. epit. 4 p. 17 quaedam carminum genera, quae quamquam extraordinaria esse videantur, tamen a rhetoribus . . . usurpantur, ut sunt -a et cantatellae, quibus . . . Sagillius . . . et Vitellius utuntur. et ille quidem in libello de mare et luna scripto statim in prooemio -um insuit.

cantarus (-um) v. cantharus p. 280, 62.
cantātella, -ae f. a cantare. VIRG. gramm. epit. 4 p. 17 (v. supra l. 27). *ibid.* l. 8 in laude Matronae uxoris suae -am satis iucundam intulit.

cantatio, -ōnis f. a cantare. cf. PRISC. gramm. III 467, 5 a frequentativis . . . cantatus et cantatio et cantator et cantatrix. VARRO ling. 6, 75 canto et -o ex camena permutato pro m n. i. q. *cantus*: APVL. met. 2, 25 animum meum permulcebam -bus. ITALA deut. 31, 19 (Wirc.) ut fiat mihi -o (ὁδὴ, VVLG. carmen) haec testimonium in filios Istrahel. IVL. VICT. rhet. 24 p. 443, 19 virili . . . et recta pronuntiatione, non modulata, ut nunc plerique faciunt, -e (in malam partem de oratore. cf. canorus p. 277, 21). FILASTR. 129, 1 audent dicere, quod Christi propheta domini non fuerit David . . . , sed humanae -is ac saecularis rei conscriptor extiterit. HIER. epist. 46, 11 haec sunt in hac provincia carmina: hae, ut vulgo dicitur, amatoriae -es. VVLG. psalm. 70, 6 in te -o mea semper. AVG. epist. 26, 2 habet suam hilaritatem ipsa -o, etiam cum ad eam membra non movet, cui plena caritatis modulatione cantatur. PROSP. in psalm. 143, 9 perfecta est in caritate -o. GENNAD. vir. ill. 80 volumen . . . pro lectionum textu psalmodiarumque serie et de -e discretum. CASSIOD. rhet. 16 p. 500 vocis diligentiam in psalmodiae -e (cod. B; decantatione cod. A) custodiet monachus. SCHOL. Hor. epist. 1, 14, 26 gloss. strepitum tibiae: -em. i. q. incantamentum: FIRM. math. 3, 5, 32 valetudines istas . . . aut remedio aliquo aut -bus compescit aut mitigat. Poeschel.

? Aron quod Syri **cantatita** (canticam var. lect.) DIOSC. 2, 153 (aliter DIOSC. gr. 2, 197 Spr. τὸ καλούμενον παρὰ Σύροις λούφα). Mbr.

cantātor, -ōris m. a cantare. cf. VARRO ling. 8, 57 a cantando cantator. PRISC. gramm. III 467, 5 v. l. 35. BEDA gramm. VII 268, 16. GLOSS. ἄσπης. τραγῳδός. ὑμνητής. III 371, 77 cantatores: τραγῳδοί. [ital. cantatore, francog. chanteur, hisp. cantador. M.-L.]

PAVL. FEST. p. 101 hilarodos: lascivi et delicati carminis -r. MART. 13, 77, 2 -r cygnus funeris ipse sui. GELL. 16, 19, 2 vetus et nobilis Arion -r fidibus fuit. PORPH. Hor. sat. 2, 3, 61 Catienis: cantoribus a Catieno nobili -e dictis. MAR. VICTORIN. ad Iust. 9 Babylonis magos et Ctesiphonticos -es. AMBR. in psalm. 118 serm. 7, 26 -es sibi fecit. HIER. epist. 117, 6 personabit . . . aliquis -r ad mensam. Ps. RVFIN. in psalm. 39, 4 cantici . . . -es. CAES. AREL. suggest. p. 299 luxuriosos -es. VIRG. gramm. epit. 4 p. 13, 2 unum nosse debet unusquisque -um. fem. **cantātrix**, -īcis. pro adi.: APVL. met. 2, 20 -es anus in ipso momento choragii funeris . . . alienam sepulturam antevortunt. 2, 30. CLAVD. 15, 448 imploret citharas -esque choreas offensus stridore tubae. RVST. HELP. benef. 47 falleret ut trepidos -x pagina questus. OP. imperf. in Matth. 1 p. 632 non levis, non iocosa, non -x mulier. subst.: VVLG. II reg. 19, 35 audire possum ultra vocem cantorum atque -um (ἀδουσῶν). II par. 35, 25 I Esdr. 2, 65 II Esdr. 7, 67 eccles. 2, 8. CAES. AREL. suggest. p. 299 lusores vel -es. PASS. Thom. 136, 1 circuibat -x ferens tibiam. 137, 1.

cantātus, -ūs m. a cantare cf. PRISC. gramm. III 467, 5 l. 35. ALC. AVIT. carm. 5, 157 unda . . . vicino vixdum purgata cruore ranarum foedis textit -bus (cod. L, cantantibus F, contractibus N, cunctatibus R) urbes.

cantēla v. s. cantila.
? **cantennus** maleficus GLOSS. V 444, 25 v. p. 280, 2 sqq. (caco-mechanus Goetz, cantilenis maleficiis Heraeus). Pöschel.

canterius sim. v. canther-.

? **canterma** (-atis n.?). GREG. M. epist. 5, 32 qui (Maximianus episcopus) maleficio, quod vulgo -a dicitur, quosdam didicit maculatos. fort. cf. cantus, canere, ut sit i. q. 'incantatio'; voc. hibride fictum. Mbr.

canthariās (*κανθαρίας?). gemmae nomen: PLIN. nat. 37, 187 myrmecitis innatam formicae . . . effigiem habet, scarabaeorum -s.

***cantharis**, -idis f., κανθαρίς. de formis: acc. plur. ubique cant(h)aridas; -es (-is) DIOSC. 2, 47. legitur nom. cant(h)arida: CAEL. AVR. chron. 5, 3, 54 CASS. FEL. 11 (cod. p) DIOSC. 3, 66 ISID. orig. 12, 5, 5 v. l. 13 GLOSS. v. l. 14; cantharidia: DIOSC. 2, 57 al.; cantareda: GREG. TVR. Franc. 6, 15. ISID. orig. 12, 5, 5 -ris (sic Ar., al. cantharida), vermis terrenus. GLOSS. III 441, 7 κανθαρίς. 559, 12 cant(h)aridas i. e. muscas virides in fraxino. 588, 14 cantharida: vermis in fraxino. cf. 610, 2. cf. HESYCH. s. v. χερσοειδής λχθός, ἢ ζωόφιον λυμαντικόν σίτον καὶ ἀμπέλον καὶ κήπων. [it. cantherella. M.-L.]

scarabaeus vel **vermiculus venenatus**: CIC. Tusc. 5, 117 magnum . . . effecisti, si -dis vim consecutus es (VAL. MAX. 6, 2 ext. 3). epist. 9, 21, 3 Gaius accusante L. Crasso -as sumpsisse (i. se venenasse) dicitur. OV. Ib. 308 -um sucos bibas. CELS. 5, 27, 12 si -as aliquis ebibit (PLAC. med. 16, 17. DIOSC. 2, 47 lac . . . contrarium est . . . bibentibus -dis al. cf. PLIN. nat. 28, 161 lac contra -as remedio est). PLIN. nat. 11, 118 -as generant vermiculi ficorum et piri et peuces et cynacanthae et rosae (cf. infra l. 53). 20, 133 valent rutae . . . contra . . . -as ac salamandras. 20, 220 contra -as atriplex bibendum dedit. 23, 29 -um naturae adversatur mustum. 23, 87. sim. passim. TERT. adv. Marc. 1, 14 sustine, si potes . . . -dis venena. HIER. adv. Rufin. 3, 42 nec . . . glorieris si facias quod scorpiones possunt facere et -es. *adhibetur in medicina* (fusius PLIN. nat. 29, 93 sqq.): SCRIB. LARG. 189 -es gustum et odorem similem pici et cedro factae habent. PLIN. nat. 11, 118 venenum hoc cantharidum remedia secum habet. CELS. 5, 8 adurunt . . . -es (ISID. orig. 12, 5, 5 -ris, vermis terrenus, qui cum humano corpori fuerit applicatus, statim sui adustione vesicas efficit plenas humore). PLIN. nat. 29, 76 venenum eius (salamandrae) restingui . . . -um potu (29, 93). MARCIAN. dig. 48, 8, 3, 3 ut pigmentarii, si cui temere . . . id, quod lustramenti causa, dederint -as, poena teneantur . . . legis. CAEL. AVR. chron. 3, 8, 141 -es humorem commovent. 5, 3, 54 renalem faciunt passionem . . . venena, quae specialiter ipsas afficiant partes, ut sunt ex -is confecta (cf. l. 33). GREG. TVR. Franc. 6, 15 cantaredarum cataplasma nimium validam ponens. *medicamenti pars*: CELS. 5, 22, 2. 5, 28, 18 -um purgatarum p. X II. SCRIB. LARG. 231 alii candidi spicae capitis tritae cum -bus xx Alexandrinis, sunt autem variae et oblongae. PLIN. nat. 29, 110 aliqui alopecias -e trita inlinunt cum pice liquida. 30, 75 -es mixtae calce panos scalpelli vice auferunt. 30, 111 unguium scabritiam -es cum pice tertio die solutae tollunt (cf. THEOD. PRISC. eup. faen. 91). al. CHIRON 922 -as pondo.

nocet fructibus: PLIN. nat. 18, 152 est . . . -ris (cantharidis codd.) dictus scarabaeus parvus, frumenta erodens. 28, 78 Metrodorus Scepsius in Cappadocia inventum (mulieres menstruantes segetem ambire) prodit ob multitudinem -um. PALLAD. 1, 35, 4 animalia, quae vitibus nocent, -es, quas in rosis (cf. supra l. 24 sq.) invenire consuevimus. *compositum*: diacantharida (CHIRON 939).

cantharites, -ae m., κανθαρίτης. vini genus: PLIN. nat. 14, 75 auctoritas hippodamantio, Mystico, cantharitae vino.

cantharulus, -ī m. a cantharus deminutive. ARNOB. nat. 6, 26 -ī (sc. poterii; cf. 6, 25) forcipes cornuaque pomifera. PAVL. NOL. carm. 19, 462 machinula geminos transverso limite gestans -os (i. lychnos).

cantharus, -ī m., κανθαρός. GLOSS. V 174, 30 -us graecum nomen est. cf. EVCHER. instr. 2 p. 147, 11. scrib. cantaro CORP. XI 358. legitur nom. cant(h)arum: CANON. Migne 56, 894^A CORP. VIII 6982 VIRG. gramm. epit. 5 p. 40, 10. acc. -on: NEMES. ecl. 3, 48. *vocem praeter ceteros frequentat* PLAVT. (16^{ies}). [it. cantero, hisp. cantaro. M.-L.]

I vas: GLOSS. V 174, 31 vas quoddam. 352, 33 genus vassis. II 354, 48 κρατήρος είδος. III 441, 6 -i: κρητήρες. cf. HESYCH. s. v. ποτηρίον είδος. a *vinarium* vel *potui inserviens* (cf. MACB. sat. 5, 21, 14 -um et poculi et navigii genus esse. SCHOL. Hor. carm. 1, 20, 2 -is: vasis vinariis ansas habentibus): PLAVT. Asin. 906 mi ob iactum -o mulsum date. Bacch. 69 imponat in manum alius mihi pro caestu -um. Men. 177 mille passum commoratu's -um. 187 uter ibi melior bellator erit inventus -o. Most. 347 da . . . cito -um circum (Persa 801 da illi -um, extingue ignem, si cor uritur, caput ne ardescat. Pseud. 1280 datur -us: bibi). 821 circumfer mulsum, bibere da usque plenis -is (Stich. 693 cf. 730 -o potare. HOR. carm. 1, 20, 2 VAL. MAX. 3, 6, 6 v. p. 281, 10 sqq.). Pseud. 957 nihil . . . harpagavit praeter cyathum et -um. -1051 ite hac triumphi (trumphe A) ad -um recta via. 1262 -um dulciferum propinat (Stich. 712). Rud. 1319 sinus, -us, epichysis. Stich. 705 cur hic cessat -us. HOR. epist. 1, 5, 23 ne non et -us et lanx ostendat tibi te. PLIN. nat. 36, 185 apricantur aliae columbae scabentes sese in -i labro. IVV. 3, 205 parvulus . . . -us. APVL. met. 7, 12 quasi soporiferum quoddam venenum -is immi-

sceret illis. PRVD. cath. 9, 28 -is infusa lymphā fit Falernum nobile. perist. 10, 299 quos trulla pelvis -us sartagine fracta... contulerunt vascula. MACR. sat. 5, 21, 2 scyphos... -osque, consueta vulgi nomina. SIDON. epist. 9, 13, 5 vers. 60 tripodasque -osque rosa subtilis coronet. ISID. orig. 17, 8, 41 quod caliculi eius (*hyoscyami*) in figuram -orum nascantur.

attribuitur Libero (cf. MACR. sat. 5, 21, 6) eiusque comitibus: VERG. ecl. 6, 17 gravis attrita pendebat Sileno -us ansa (GLOSS. V 174, 31. cf. SIL. 7, 197 dextra... pependit -us. ARNOB. nat. 6, 25 in Liberi dextera pendens potorius -us). VAL. MAX. 3, 6, 6 Marius -o (in -o *cod. Par.*) semper potavit, quod Liber pater... hoc usus poculi genere ferebatur (PLIN. nat. 33, 150). NEMES. ecl. 3, 48 cantharon hic retinet. SIDON. carm. 22, 31 -us et thyrsus... feruntur ab Euan. CORP. XI 358 ad Liberum patrem cum... thyrso et -o. *sim. aliis divinis*: APVL. met. 9, 9 promerent... aureum -um (*deorum Matris al.*). CORP. III 1769 ludos scaenic(os) per trid(uum) d(edit) et canthar(um) arg(enteum) Augusto vocit. VI 407, 5 -um cum vase sua (*sic*) posuerun(t) Iovi. VIII 6982 -um auro inluminatum (*pars rerum sacrarum Cirtensium sec. Mommsen.*)

nota in missa i. q. calix: CANON. Migne 56, 894^A altaris palla, -a, candelabrum si fuerint vetustate consumpta. **b** *aquarium* (GLOSS. IV 491, 6 ubi aqua mittitur *al.* EVCHER. instr. 2 p. 147, 11 luteris: conchae vel -i aquarii): ITALIA III reg. 7, 38 (Legion.) et mensuravit unum -um (*χυτροκάνλος*, VVLG. luter) in unum mechonoth. VLP. dig. 30, 41, 11 -i, per quos aquae saliant, poterunt legari, maxime si impositici sunt. PAVL. NOL. epist. 13, 13 ubi (*in basilicae vestibulo*) -um... tholus ornat. 32, 15 sancta nitens famulis interluit atria lymphis -us. carm. 28, 31 cuius (*areae*) in exposito praelucens -us extat. CARM. epigr. 913, 6 (Ps. DAMAS. epigr. 74, 2) quos (*latices*) tibi nunc pleno -us ore vomit. PASS. coron. 2 cavare concas et lacus cum sigillis et -is. LIB. pontif. p. 123, 19 ad -um beati Petri cum quadriporticum... ornavit. *ibid.* 23 et 25. p. 124, 6 ante fores basilicae grados fecit in atrium et -um. **c** *translate navigii genus*: MACR. sat. 5, 21, 14 v. p. 280, 70 cf. HESYCH. s. v. καὶ πλοίου εἶδος. *desunt exempla.*

2 animal: VIRG. gramm. epit. 5 p. 40, 10 -us animal est, cantharum camara domus. **a** *piscis* (cf. HESYCH. s. v. καὶ ποῖδος ἰχθύς): OV. hal. 103 -us ingratus suco, tum concolor illi orphus. COLVM. 8, 17, 14 -us exiguusque gobio, quisquis denique est incrementi minuti piscis, maiorem alit. PLIN. nat. 32, 146 -us... cinaedi, soli piscium lutei. ANON. med. ed. Piechotta 170 quod... nec -us aqua vibet. [*hisp. cantaro. M.-L.*] **b** *vermis*: GLOSS. V 422, 40 -i: vermes qui cantant nocte sicut locustae. **c** *scarabaeus* (*videtur diversus esse a cantharis*): HIER. in Hab. 1, 2 p. 619 scarabaeus vel -us vermis est stercoris. RVFIN. Clement. 6, 10 nos ut -i libenter voveremur in stercore. GLOSS. V 394, 7 wibil [*anglosax. i. q. 'scarabaeus'; cf. theod. wifel. Sievers.*]

3 nodus sub lingua *Apidis* quem -um vocant PLIN. nat. 8, 184.

4 *i. q. camara*: VIRG. gramm. l. 6. *Probst.*

canthēlius, -ī m., *καὶθήλιον*. VITAE patr. 10, 107 leo mansuetus iubente sene portabat -um capientem amphoras quattuor ferebatque aquam in monasterium.

cant(h)ēriatus, -a, -um [*a cantherius. Th.*]. *i. q. cantherio* (*v. ibid. sub 2b*) *fultus*. COLVM. 5, 4, 1 vineae quae pedaminibus adnixae singulis iugis imponuntur; eas rustici -as appellant. *in imagine*: AVG. epist. 222, 13 -am habens conscientiam suam (ORIG. in Matth. 17, 27).

cant(h)ērīnus, -a, -um *a cantherius. proprie i. q. equi consimilis*: PLAVT. Men. 395 certe haec mulier -o ritu astans somniat. *in nomine hordei*: COLVM. 2, 9, 14 hordeum quod rustici hexastichon, quidam etiam -um appellant, quoniam et omnia animalia... et hominem... pascit (ISID. orig. 17, 3, 10). 2, 10, 31 farrago fit optima, cum -i hordei decem modis iugerum obseritur circa aequinoctium autumnale. PALLAD. 10, 4. 11, 1 tit. 11, 1, 2 Octobri mense seremus hordeum, quod dicitur -um. *sim. de lapatho*: PLIN. nat. 20, 231 lapathum silvestre... alii lapathum -um. 1, 20, 85. *inde de pane*: PLIN. VAL. 5, 13 is vero, qui vocetur -us (*cyvariticon codd.*) fugiendus. *masc. subst.*: GLOSS. III 318, 44 *inter pisces*: σφόδρος -us.

cant(h)ērīolus, -ī m. *a cantherius deminutive per COLVM. fictum. i. q. cantherius sub 2b*. COLVM. 11, 3, 58 cum fecerint caulem cepinae, humilioribus quasi -is interpositis rigorem stilorum conservato.

cant(h)ērīus, -ī m. [*a gr. καὶθήλιος tractum esse videtur; cf. καὶθήλια, κάπθων. Th.*]. *sing. neutr. ap.* ISID. orig. 19, 19, 15. canthe- et cante- *in codd. promiscue traduntur, sed scribitur cantheri (genet.)* CORP. II 2248. VI 975^a p. III 6. *inde a PLAVTO. [it. canteo, francog. chantier, portug. canteiro. M.-L.] v. Rittweger, de equi vocabulo et cognominatis (diss. Hal. 1890) p. 20 sqq.*

1 *proprie animal*: **a** *equus castratus*: VARRO rust. 2, 7, 15 in viis habere malunt placidos equos, propter quod discrimen maxime institutum, ut castrentur equi; demptis enim testiculis fiunt quietiores; et ideo quod semine carent, ei -ii appellati. PAVL. FEST. p. 46 -us hoc distat ab equo, quo maiialis a verre, capo a gallo, vervex ab ariete. est enim -us equus, cui testiculi amputantur.

GLOSS. equus castratus, alii saumarium (*i. sagmarium*) vocant. saepius ad onera portanda vel trahenda adhibentur (*cf. l. 5. 6. 8.*), inde ubique fere cum despectu quodam appellantur. PLAVT. Aul. 495 ego faxim muli, pretio qui superant equos, sint viliores Gallicis -is. v. l. 30.

5 Capt. 814 qui (*pisces foetidi*) advehuntur quadrupedanti crucianti -o (*cf. in imagine AVSON. 413, 39 trinodem dactylum vidi paratum crucianti -o, similiter antea de iambo: tripedes caballos*). LVCIL. 1207 mantica -i (*canthari cod. Porph.*) costas gravitate premebat. VARRO Men. 5 sed neque vetulus -us quam novellus melior. SEN. epist. 87, 9 M. Cato Censorius... -o vehebatur et hipperis quidem impositis (*syn. caballus*). APVL. met. 9, 13 quales illi muli senes vel -ii debiles (*in contubernio asini Lucii*). *inde in imagine de senibus decrepitis*: PLAVT. Cist. 307 quamquam vetus -us sum (*loquitur senex amasius*) etiam nunc... adhinnire equolam possum ego hanc, si detur sola soli.

10 **b** *latiore sensu generaliter i. q. equus (equitando varioque usui aptus)*: CATO agr. 149, 2 bubus domitis binis, -o uno cum emptor agri pascet, domino pascere recipitur. or. frg. 40 descendit de -o. LVCIL. 515 paenula, si quaeris, -us, servus, segestre, utilior mihi quam sapiens. [1307 Tappulam ridet legem cantherii opimi e con. Marzii, conterunt vel conterere, ut videtur, apogr. Festi]. POMPON. Atell. 112 magnus manduco camelus... -us (*est suppl.?*). CIC. nat. deor. 3, 11 eos (*Castorem et Pollucem*) tu -iis albis nullis calonibus obviam Vatinio venisse existimas? (*cf. Ov. met. 8, 373 candidioribus... equis*). ARNOB. nat. 5, 11 Bacchum peniculamenta decurtantem -orum. 7, 41 Iuppiter spectat -os de velocitate certantes, replicantes gyros septem eqs. 7, 44 dei -is frustra currentibus gaudent. NON. p. 49 praesepia non tamen, quibus aut -ii aut iumenta cetera pabulantur. AVSON. 403, 15 -i (*cantheris vulgo ex con. Gronovii*) moneo male nota petorrita vites. SYMM. epist. 7, 69, 1 precarium de amico -um mutuatus. HIER. epist. 27, 3 illi gaudeant Gallicis -is... nos... Zachariae asellus delectat.

20 **c** *in proverbis*: CIC. epist. 9, 18, 4 potes mulo isto, quem tibi reliquum dicis esse, quoniam -um comedisti, Romam pervehi (*cf. gr. ἐφ' ἵππων ἐπ' ὄνον; v. Otto, Sprichw. p. 233*). LIV. 23, 47, 6 'minime sis', inquit Taurea, '-um in fossam' (*sc. regas*), quae vox in rusticum inde proverbium prodita est (*Otto, Sprichw. p. 73*). FEST. p. 282 'rideo, inquit Galba, -o' proverbium est, quod Sinius Capito ita interpretatur, si qui principio rei alicuius incohatae deficiunt animo. Sulpicius Galba, cum in provinciam exiens ad portam ipsam -um suum animadvertisset cecidisse, 'rideo', inquit, '-i, te iam lassum esse, cum tam longum iter iturus vix id sis ingressus'.

30 **d** *adsimulata ad gr. καὶθήλιος notione i. q. mulus vel asinus*: APVL. met. 3, 27 quousque tandem, inquit servus, -um patiemur istum (*sc. Lucium asinum*) paulo ante cibariis iumentorum nunc etiam simulacris deorum infestum? 8, 23 quem ad finem -um istum Lucium veni frustra subiciemus et vetulum (et) extritis unguis debilem et dolore deformem eqs. TERT. apol. 15 vos pagani tamen non negabitis et iumenta omnia et totos -os cum sua Epona coli a vobis (*cf. MIN. FEL. quod vos et totos asinos... cum vestra Epona consecratis*). nat. 1, 14 Iudaeus aliquis picturam in nos (*christianos*) p(ro)posuit sub ista proscptione: onocoetes; is erat auribus cant(er)iorum et) in toga, cum libro, altero pede unguato (*cf. apol. 16 is erat auribus asinibus*). TAC. hist. 5, 4 Iudaei effigiem animalis asini agrestis... penetrati sacrare. *cf. etiam famosam picturam in gymnasio Palatini reperi-*

40 **e** *in nominibus propriis*: VARRO rust. 2, 1, 8 in Sabinis Cantherium montem. *de locis*: caput cant(h)eri v. s. caput. *in nomine hominum v. nom. propr. s. Cantherius.*

2 *translate in nominibus variarum rerum iugo similitum*: **a** *in architectura tigna, lignea contignatio tecti ('Sparren')*: VITR. 4, 2, 1 sub tectis... columen et -ii prominentes ad extremam suggrundationem, supra -os templa. 4, 2, 3 *ter.* 4, 2, 5 *quater.* 4, 7, 5 supraque id fastigium columen, -ii, templa ita sunt collocanda ut stillicidium tecti absoluti tertiaro respondeat (*in structura templi Etrusci*). 5, 1, 6 trabes basilicae sustentines -um (*sing. coll.*) et porticum... tecta. *fortasse huc pertinet* ISID. orig. l. 78.

55 **b** *in re rustica iugis genus ad vites adligandas*: COLVM. 4, 12, 2 harundines singulis viticulis applicabimus binas aut... de vepribus hastilia, quibus adnectantur singulae transversae perticae... quod genus iugi -um vocant rustici. *ibid.* pampinus... subnixus -o. 4, 14, 1. 4, 17, 6. 11, 3, 13 *de holerum satione*: locis frigidis... harundinibus humiles -ii fiunt virgaeque et virgis stramenta supra iaciuntur adversum pruinas. PLIN. nat. 17, 164 simplici iugo constat pedamentum vitium porrecto ordine, quem -um appellant.

60 **c** *machina sustinendis vel suspendendis iumentis apta* (*v. vol. II 779, 75*): VEG. mulom. 2, 47, 2 iumentum autem fracturam membri passum in -o vel in scalis vel in suspenso locato. *fort. huc spectat* GLOSS. l. 79. **d** *dubiae significationis*: ISID. orig. 19, 19 (*de lignariis*), 15 cantherium sine interpretatione (*fort. ad 2a?*). GLOSS. II 97, 11 *καβάλλης μηχανικός* (*fort. de 2c?*).

70 *derivata*: cantheriatus, cantherinus, cantheriolus. **canthichius** v. nexti canthichius.

1. cant(h)us, -ī m. [*gr. καὶθός. vox peregrina esse videtur ab Hispanis aut Afris tracta, v. QVINT. inst. 1, 5, 8 Afrum vel Hispanum... nomen. Th.*]. *cant- vel canth- promiscue in codd. scribitur. plu-*

ralem singulari notione habent GLOSS. III 262, 45. V 354, 35. *legitur inde a PERSIO.* 1 *ferrum, quo rotae curvatura cingitur:* QVINT. inst. 1, 5, 8 ut ferrum, quo rotae vincuntur, dici solet -us, quamquam eo tamquam recepto (*sc. voce peregrina*) utitur Persius (*infra l. 17*). ISID. orig. 3, 3, 5 'centum' vero vocati a -o, quod est circulus. GLOSS. ἐπίσωτρον. III 262, 45 (*inter ferramenta*) ἐπίσωτρον: ὁ κανθός, -i. V 653, 44 carchus vitus (*corr. Heraeus*). 354, 35 -i felge (*anglosax. sing., idem in gloss. theod. saep.*). v. etiam s. caritrix. DIOM. gramm. I 478, 6 rotae satis latus ac brevius -us radiatus + luminibus in angustum modiolu circulum cohibetur. PROB. Verg. georg. 1, 163 *vehiculorum in sacris Eleusiniis* rotae non sunt radiatae, sed tympana cohaerentia axi et iuncta -o ferreo. HIER. in Ezech. 10, 8 p. 103 circulos autem rotarum -os ferreos appellavit, quibus lignorum rotunditas arctatur et stringitur. VVLG. III reg. 7, 33 axes earum (*rotarum*) et radii et -i et modiolu omnia fusilia. AVG. dialect. 6 unde vietos (*i. vitus*), quod -o ambientur, rotarum ligna vocant. 2 *latiore sensu i. q. rota:* PERS. 5, 71 vertentem sese... -um. MART. 14, 168 inducenda rota est... iste trochus pueris, at mihi -us erit. AVG. vera relig. 30, 56 iudicari rotundum -um.

2. *canthus, -i m., κανθός.* MARCELL. med. 8, 157 angulos oculorum, quos Graeci canthus vocant. GLOSS. II 338, 28 κανθός ὀφθαλμοῦ: -us, angulus. cf. HESYCH. κανθός ὁ τοῦ ὀφθαλμοῦ κύκλος. [*it. canto, francog. chant, hisp. canto 'angulus'.* M.-L.] ORIBAS. syn. 8, 52 de brachio sanguis auferendus est et de -o (de angulis La.) secus oculis similiter auferes (*cf. 8, 54 de brachio vel angulis oculorum*). Mbr.

cantica v. p. 285, 42 sqq.

? *canticula, -ae f. a canticum deminutive, si recte traditur.* POMPON. Atell. 118 in colubras callet canticulam (*codd. Nonii, addas <probe> vel sim., cantuunculam vulgo post Passeratium*). neutr. *canticulum, -i.* SEPT. SER. carm. frg. 12 audio -um zephyri. VERS. metr. Mar. Victorin. gramm. VI 97, 27 refer aeolica musigena -a Tityro. FRG. Bob. gramm. VI 628, 7 choriambus, ut iste 'canticuli'.

* *canticum, -i n. [a cantus tractum esse videtur; cf. canticus adi. Th.]. de formis canticus et cantica v. p. 285, 38 sqq. legitur inde a CIC.; frequentant ECCL.* GLOSS. ᾠδή. ᾠσμα. IV 316, 14 laudem. [*val. cinter, ital. cantico.* M.-L.]

A *generaliter: i. q. carmen vel cantus:* PROP. 4, 5, 45 si -a iactat, ... voces ebra iunge tuas. PHAEDR. 5, 7, 25 chorus ignotum modo reducto -um insonuit. SEN. epist. 114, 1 explicatio... in morem -i ducta. PETRON. 31 puer... me acido -o exceperit. MART. 3, 63, 5 -a qui Nili, qui Gaditana susurrat. QVINT. inst. 1, 2, 8 omne convivium obscenois -is strepit. 1, 10, 23 in carminibus... et in -is exigitur structura quaedam. 1, 12, 14 nec moduletur aut musicis notis -a excipiat. 9, 2, 35 quod nomen (*παρωδή*) ductum a -is ad aliorum similitudinem modulatis. APVL. apol. 10 crimen... de sertis et -is compositum. flor. 15 p. 54 vox in -o interquievit. quod -um videtur ore tereti... eliquare. met. 4, 22 -is quibusdam Marti... blanditi. mund. 35 resonantem civitatem hymnis et carminibus et -is. TER. MAVR. 298 carminis servant verba honorem, non iacentis -i. PORPH. Hor. sat. 1, 5, 15 -a amatoria cantantes (AVG. c. Faust. 15, 5). ANTH. 277, 1 -a gignit amor. et amorem -a gignunt. CAPITOL. Ver. 6, 9 inter symphonias et -a navigabat Verus. ITALA (Lact. inst. 4, 19, 3) et VVLG. Am. 8, 10 et convertam dies festos in luctum et -a (*ᾠδός*) vestra in lamentationem (VVLG. in planctum). AVSON. 418, 16 Dindyma Gargarico respondent -a luco. VVLG. Is. 23, 15 -um meretricis (*ᾠσμα*). 23, 16 bene cane, frequenta -um. 24, 9 cum -o non bibent vinum. Ezech. 26, 13 quiescere faciam multitudinem -orum tuorum (*πλήθος τῶν μουσικῶν σου*). 33, 31 non faciunt eos (*sermones tuos*), quia in -um oris sui vertunt illos (*ὅτι ψεῦδος ἐν τῷ στόματι αὐτῶν*). VIGIL. TRID. ad Ioh. 5 p. 554^c tuba percussus qua -um diaboli personabant. RVFIN. Orig. in gen. 3, 5 impudicis -is et theatralibus sonis. Ps. RVFIN. in Os. 2, 11 cum tota regio... -is epulisque lasciviret. AVG. c. Faust. 22, 12 scio... istis quam surdis haec cantem; nec tamen despero quod -i mei veritas inventura sit aurem suam. serm. 9, 4, 5 quare ambularem delectati vanis -is nulli rei futuris, ad tempus dulcibus, in posterum amaris. civ. 17, 14 erat... David vir in -is eruditus, qui harmoniam musicam... dilexerit. MAR. MERC. Theod. adv. Cyr. 5 qui... paucos alloquebatur, quos etiam variis -is seducebat. MACR. sat. 2, 7, 13 cum -um quoddam saltaret Hylas. SIDON. epist. 9, 15, 1 vers. 24 fide, voce, metris ad fluentia Pegasi cecinisse dictus omniforme -um. carm. 1, 12 mediocria -a semideum (*genet.*). 22, 14 non rumpant -a saltu. BOETH. mus. 1, 1 p. 186, 19 muliebri est, ut cum -o quoddam dulcior fiat causa deflendi. 1, 12 p. 199, 18 heroum poema legimus neque continuo cursu ut prosam, neque suspenso segniorique modo vocis, ut -um. CAES. AREL. suggest. p. 300 nec sacrilego more -a turpia proferre. CONC. Autissiod. (a. 573—603) p. 180, 15 non licet in ecclesia chorus saecularium vel puellarum -a exercere. Cabil. (a. 639—654) p. 212, 14 obscina et turpea -a... decantare. HIST. Apoll. rec. A 23 fit magnum gaudium in citharis, lyris et -is. PASS. Thom. 136, 17 puella... -o suo convivas advocabat. VIRG. gramm. epit. 4 p. 15, 10 duum versuum -um in laude Arcae... posuit. nota de carmine famoso: PAVL. sent.

5, 4, 15 qui carmen famosum in iniuriam alicuius vel alia quaelibet -a, quo agnosci possit, composuerit, in insulam deportatur. 5, 4, 16 psalterium quod vulgo dicitur -um, in alterius infamiam compositum et publice cantatum. VVLG. thren. 3, 14 factus sum in derisum omni populo meo, -um (*ψαλμός*) eorum tota die. EVG. TOLET. carm. 85, 2. i. q. *incantamentum:* APVL. apol. 42 hoc emolumentum -is accipimus, praesagium et divinationem. MART. CAP. 9, 928 -is adlici dirumpique serpentes. de oratorum pronuntiatione quasi cantantium (*cf. cantatio p. 279, 41*): CIC. orat. 57 hic e Phrygia... rhetorum epilogus paene -um. QVINT. inst. 1, 8, 2 *sit lectio non...* in -um dissoluta. 11, 3, 13 rasas fauces ac latus fatigatum deformi -o reficere. 11, 3, 167 -i quiddam habent haec verba. PLIN. epist. 2, 14, 13 plausus tantum ac potius sola cymbala... illis -is desunt. de cantu avium: APVL. flor. 17 p. 82 luscinae -um adulescentiae garriunt. CARM. poet. min. V 61, 14 -a nulla canit merulus. nota usum genet. obiectivi: AVG. conf. 6, 2, 2 qui ad -um sobrietatis sicut ad potionem aquatam madidi nausiant.

B *speciatim: 1 technice de cantu scaenico: notatur in codd. vet. Plauti C(anticum).* cf. Reisch, PW. III 1495 sqq. DON. de com. 8, 9 neque... omnia isdem modis in uno -o agebantur sed saepe mutatis, ut significant qui tres numeros in comoediis ponunt, qui tres continent 'mutatis modis -i' (*cf. Ter. Ad. praef. 1, 7*). DIOM. gramm. I 491, 20 membra comoediarum sunt tria, diverbium, -um, chorus. 491, 24. 29. 492, 11. CIC. epist. 9, 22, 1 nostri -um, meminit Roscium. VITR. 5 praef. 4 Graeci... poetae comici interponentes e choro -um dividerunt spatia fabularum. LIV. 7, 2, 9 puerum ad canendum ante tibicinem cum statuisset, -um egisse... magis vigente motu, quia nihil vocis usus impediabat. PAVL. FEST. p. 17 actus... significant in comoediis... certa spatia -orum. SEN. dial. 10, 12, 4 qui in componendis, audiendis, discendis -is operati sunt. PETRON. 35 ipse... taeterrima voce de Lasepiciario mimo -um extorsit. 73 coepit Menecratis -a lacerare. PLIN. nat. 34, 166 Nero... lamna pectori imposita sub ea -a exclamans alendis vocibus demonstravit rationem. PLIN. epist. 7, 24, 7 singulos gestus... cum -is reddebant. SVET. Cal. 54 desaltato -o abiit. Galba 13 Atellanis notissimum -um exorsis. Nero 39 Datus Atellanarum histrio in -o quodam: ὀγίανε πάτερ, ὀγίανε μήτερ. Vit. 11 Neroniana -a. TERT. pudic. 8 allegoricos gestus accommodat histriones -is. spect. 29. COMM. instr. 2, 16, 22 choros historicos et -a musica quaeris. DIOM. gramm. I 490, 23 in Latinis... fabulis plura sunt -a quae canuntur. MAR. VICTORIN. gramm. VI 79, 3 eorum (*versuum*) membra pro clausulis poni... solent in -is magis quam diverbiis. DON. Ter. Andr. praef. 1, 7 diverbiis... et -is lepide distincta. AVG. civ. 2, 25 deorum flagitia theatricis -is... celebrata. 2 ap. ECCL. de carminibus sacris vel scriptis

bibliorum: imprimis Canticum Canticorum (*ᾠσμα ᾠμάτων*) sc. Salomonis: CYPR. unit. eccl. 4 in cantico -orum. epist. 69, 2. 74, 11. HIL. psalm. instr. 15. FILASTR. 135, 1 est haeresis quae de canticis -orum ambigit (*cf. OPTAT. 1, 10 p. 11, 21. 2, 8 p. 44, 16*). AVG. c. Faust. 15, 6 gen. c. Manich. 2, 14). HIER. praef. Vulg. Salom. Sir hassirim quod in nostra lingua vertitur canticum -orum. VVLG. cant. (*tit.*) et passim. at Ps. HIL. dedic. eccl. p. 881^d in amoris -o. item de psalmis: HIL. psalm. instr. 16 in quindecim -is graduum (*ᾠδῆ τῶν ἀναβαθμῶν*, VVLG. psalm. 119—133 *titt.*). 19 -um est, cum cantantium chorus, libertate sua utens neque in consonum organi adstrictus obsequium, hymno canorae tantum vocis exultat. -um autem psalmi (*cf. VVLG. psalm. 65. 82. 87 titt.*) est, cum organo praeciente subsequens et aemula organo vox chori canentis auditur, modos psalterii modulibus vocis imitata. psalmus vero -i (*cf. VVLG. psalm. 29. 47. 66. 67 titt.*) est, cum choro ante cantante humanae cantionis hymno ars organi consonantis aptatur vocisque modulibus praecipientis pari psalterium suavitate modulatur (in psalm. 65, 1 -um... vocis officium est. ISID. eccl. off. 1, 4, 2 orig. 6, 19, 12). 21 haec... musicae artis quadrifaria diversitas psalmodum est diversitatibus coaptata: ut psalmus per corporei organi motum in commemoratione gestorum sit, -um vero per sapientiae cognitionem habeat in se doctrinae scientiam; -um vero psalmi est, cum praecenti gestorum merito cognitio scientiae praestatur, psalmus deinde -i, cum per adeptae scientiae cognitionem fidelium gestorum opera incohatur et geritur (*cf. in psalm. 65, 1. HIER. tract. in psalm. I p. 180, 2 -um... refertur in sensum, psalmus... in corporalia. AVG. in psalm. 4, 1. EVCHER. instr. 1 p. 99, 23 -um pro scientia, pro opere psalmus accipitur*). generaliter: HIL. in Matth. 9, 8 ingreditur... dominus domum principis... cui in -is legis hymnus luctuum personabat. 11, 8 -o Moysi tenetur (VEREC. in cant. 1, 1). in psalm. 68, 12 omni generi hominum et obrectatio Christi efficitur et -um. AMBR. in psalm. 1, 5 delectatur... -o deus non solum laudari, sed etiam reconciliari. *ibid.* legis tabulae priusquam -o firmarentur. *ibid.* duo... haec -a in libris Moysis tamquam duo mundi oculi. PSALT. Rom. 137, 5 cantent in -is domino (VVLG. in viis domini). HIER. epist. 7, 3 de -is Sion (VVLG. psalm. 136, 3 VEREC. in cant. 1, 2) cantare praecipit. 100, 6 victoriam -is demonstrantes. praef. Vulg. Iob omnia ferme scripturarum -a. VVLG. gen. 31, 27 ut prosequer te cum gaudio et -is. deut. 31, 19 scribite vobis -um istud (*τὰ ῥήματα τῆς ᾠδῆς*). iud. 5, 12 loquere Debbara -um. I par. 13, 8 ludebant coram

deo omni virtute in -is (*ἐν ψαλμωδοῖς*). 25,7 erudiebant -um domini. II Esdr. 12, 35 in vasis -i David (Am. 6, 5). Iudith 16, 1 cantavit -um hoc domino Iudith. psalm. 17,1 David, qui locutus est domino verba -i huius (ITIN. Silv. 10, 6). 32, 3 cantate ei -um novum (39, 4. 95, 1. 97, 1. 143, 9. 149, 1 Is. 42, 10 apoc. 14, 3. *sensu spirituali fere i. q. vita nova*: AVG. serm. 9, 7, 8. 33, 5, 5. 34, 1, 1 in psalm. 143, 16). 91, 4 in decachordo, psalterio, cum -o, in cithara (AVG. *ad h. l.* cum -o: verbo; in cithara: opere). psalm. 90 *tit.* laus -i David. Sirach 39, 20 in -is labiorum et citharis. Is. 5, 1 cantabo dilecto meo -um patruelis mei vineae suae. Am. 5, 23 -a lyrae tuae non audiam (*ψαλμὸν ὀργάνων σου*). II Macc. 7, 6 in protestatione -i declaravit Moyses. Eph. 5, 19 hymnis et -is spiritualibus (Col. 3, 16 NICET. psalm. 3 GREG. M. epist. 2, 2 LIB. pontif. 155, 8). apoc. 14, 3 nemo poterat dicere -um nisi illa... milia (HIER. epist. 22, 41). RVFIN. hist. 5, 28, 5 psalmi vel -a, quae a fratribus fidelibus scripta sunt. AVG. op. monach. 17, 20 -a... divina cantare (civ. 21, 24 in psalm. 145, 1 c. Iul. 4, 14, 66). civ. 22, 30 admoneor... sancto -o, ubi lego. SEDVL. op. pasch. 2, 7 p. 204, 14 Davitico -o. CYPR. GALL. exod. 506 -a dum psallit Moysetis dulcia verbis. iud. 239 venerare deum, da digna perenni -a. FAVST. REI. grat. 1, 11 p. 39, 24 in Esaiæ -o. APRING. in apoc. 1, 11 Smirnam... dicit -um eorum; et quid est aliud -m perfectorum nisi doctrina caelestis et praedicatio euangelii? CASSIOD. inst. div. 2 p. 1113^p -um Annae dilucidavit *Augustinus*. VEREC. in cant. 2, 1 deuteronomium... -um habet (BENED. reg. 13). 3, 1 -um hoc Ieremiae vaticinio decantatum est (8, 1). 7, 1 huius... -i conscriptio. 8, 2 hoc -um <in> adorationis similitudinem fudit *Iona*. NICET. psalm. 3 primus... Moyses... deo -um triumphale perdocuit. BENED. reg. 11 dicantur tria -a de prophetarum quas instituerit abbas; quae -a cum alleluia psallantur. 12 -um de euangelio. 18 cum -is consuetudinariis. ISID. orig. 6, 19, 10 -um est vox cantantis in laetitiam. 6, 19, 17 hymnus est -um laudantium. INSCR. christ. Hisp. 361 qui meditari vis laudes et -a Christi. 393 cum summis civibus -a praecinat *Cixila*. *c. genetivo rerum incorporatum*: AVG. in psalm. 91, 1 nullum aliud -um nos docet deus, nisi fidei, spei et caritatis. SEDVL. op. pasch. 3, 14 p. 244, 6 -o Daviticae iucunditatis impleto. IORD. Rom. 54 cuius (*Manassis*) -um paenitentiae legitur.

masc. canticus, -ī *i. q. canticum*: ITIN. Silv. 10, 7 lecta... pars... deuteronomii in eo loco nec non etiam et -us ipsius, sed et benedictiones, quas dixerat *Moyses* super filios Israhel. MAR. VICTORIN. in Eph. 5, 19 psalmos... hymnos... canticos (*codd.*). *item fem. cantica*, -ae: ORIBAS. syn. 1, 5 loquela... vel lectio aut -a dulci et suavi voce leniter composita ad sanitatem praestandam nihil pertinet. VEN. FORT. vita Radeg. 36, 82 recognovi unam (unum *T*) de meis -is a saltantibus praedicari. 36, 83 meas -as audivi quas tenui (-a... quae *T*). *adi. canticus*, -a, -um. MACR. somn. 2, 3, 7 omnis anima... delenimentis -is occupatur.

♀ cantila antiqua contentione GLOSS. IV 29, 46 (cantilena antiqua cantione *Goetz*, cantilena canticum a contentione *Leo*; *latetne cantela an cautela?*).

cantilātrix, -icis *f. a cantilare*. SORAN. p. 48, 14 aliae mulieres exercitio vocis... purgationem consumunt, hoc est -es et virile corpus habentes.

♂ cantilēna, -ae *f. [cf. c. canere cantus cantilare. Th.] inde a TER. PRISC. gramm. II 120, 19 longam habent paenultimam: ... cantus -a. GLOSS. ὀδῶριον. ἀσμάτιον. modulatio. cantici compositio. V 51, 18 -as: fraudem dolosque. cf. DON. de com. 1, 2 ἀπὸ... τῆς ὀδῆς, hoc est... a -a. de IV 29, 46 v. l. 48 sq.*

I propria deminutivi vi i. q. cantus pusillus, despectus, molestus, inde fabula decantata, nugae, futilia: TER. Phorm. 495 -am eandem canis (DON. *ad l.*: ita dicitur vetus et vulgata cantio). CIC. de orat. 1, 105 qui non Graeci cotidianam loquacitatem sine usu neque ex scholis -am requirunt. Att. 1, 19, 8 ut crebro mihi vafer ille Siculus insurret Epicharmus -am illam suam. BRVT. Cic. epist. 11, 20, 2 totam istam -am ex hoc pendere, ut quam plurimum lucri faciant. SEN. epist. 24, 18 non sum tam ineptus, ut Epicuream -am hoc loco persequar. GELL. 9, 4, 14 notissima illa veterum poetarum de Caenide et Caeneo -a. HIER. in Is. lib. 10 praef. p. 416 *obtreptatoris* naeniae et lugubres -ae. epist. 109, 4 si tu librorum ipsius ad nos voluisses mittere -as (*cf. ibid.* mitte naenias illius et ineptias). PRVD. perist. 10, 305 quod pavendum ranciae edentularum -ae suaserint. PAVL. NOL. epist. 16, 4 ut ridiculam anilis fabulae -am non erubesceret *Plato* scriptis suis... inserere. CASSIAN. c. Nest. 3, 7, 4 seposita impietatis blasphemia ac verborum infidelium -a. 7, 3, 2 ineptae sint hae calumniae tuae et non videtis penitus dei omnipotentiam -ae.

2 latiore sensu carmen, cantus: PAVL. FEST. p. 181 inde -am dici, quia illam non cantus iucunditatem puto. GELL. 10, 19, 2 Demosthenis sententia... quia lepidis... vocum modis vineta est, quasi quaedam -a rhetorica... adhaerere memoriae... potuit. 19, 9, 8 in -arum... mollitiis. APVL. flor. 12 p. 45 denuo repetit *psittacus* eandem -am. PS. APVL. Ascl. 9 musicatis hominum -is. TER. MAVR. 2851 Anacreonta dulces composuisse -as. PORPH. Hor. epist. 1, 17, 48 bene -am mendicorum dixit. 2, 2, 143. VOPISC. Aurelian. 7, 2 iterum de eo facta

est -a. quatt. tyr. 7, 4 novarum rerum usque ad -as publicas cupientes *Aegyptii*. CHALC. transl. p. 21^B orta causa commemorationis ex Solonis versuum -a. AVSON. 151, 21 fors et haec somnum tibi -a Sapphico suadet modulata versu. 326 poematia, quae... luseram... ad domesticae solacium -ae (*fere i. q. naeniae*). 396 respondeas novissimae -ae. 445, 4 Phemius... incohat flebilem -am navigationis inprosperae. 456 Sirenas praetereat, letalem navigantium -am. SYMM. epist. 1, 1, 2 elaboratam accipe -am. HIER. epist. 28, 6 cuiusdam musicae -ae aut rythmi immutationem (BOETH. mus. 1, 1 p. 187, 15). VVLG. Sirach 47, 18 in -is et proverbiiis (*ἐν ὁδαῖς καὶ παροιμίαις*). PELAG. in I Cor. 14 p. 760^A inanimantia... non possunt reddere -am. in Col. 3 p. 860^A turpibus -is (AVG. serm. ed. Mai 119, 4 AVELL. p. 459, 20). AMM. 22, 4, 6 cum miles -as meditaretur molliores. RVFIN. Basil. hom. 1 delectabilibus modulibus -ae vim seriemque doctrinae permiscuit. 8, 2 superscribitur ergo psalmus in tituli adscriptione, id est ne forte levis quaedam et perfunctoria eius -a putaretur. PS. RVFIN. in Am. 5, 16—17 funebres -ae, quas ad rythmum... turba resonat. in Os. 6, 4 praemissis... -is. AVG. epist. 159, 3 sonos suavissimae -ae. gen. ad litt. imperf. p. 457, 15 qui cantare sciunt et suavitati universae -ae aliquid conferunt. conf. 10, 33, 50 melos... -arum suavius, quibus Daviticum psalterium frequentatur. trin. 15, 11, 20 nec solum numeri syllabarum, verum etiam modi -arum. civ. 8, 6 nulla est... pulchritudo corporalis sive in statu corporis, sicut est figura, sive in motu, sicut est -a. 22, 24 quos -ae modos excogitaverit. SERV. gramm. IV 451, 11 ad -am vocis. Aen. 1, 742 bene philosophica introducitur -a in convivio reginae. SCHOL. Hor. carm. 1, 4, 7 pro sono -ae ad rythmum pede ferientes. SCHOL. Pers. 1, 93 a poeta in fine versus suae -ae... positum est. PAVL. NOL. epist. 28, 6 mea sollemni ad dominaedium meum -a. SEDVL. op. pasch. 1, 36 p. 196 Daviticam... dicere -am. 4, 22 turba... modulans hymnis caelestibus -am. MART. CAP. 2, 117 sacrae... -ae. 2, 209 dissonis mela dulcia -is. 9, 964 a virili -a transitus in femineos modos fit. 9, 969. EVSTATH. Bas. hex. 8, 7 p. 953^A *de luscina*: -am trahendo. PETR. CHRYS. serm. 91 p. 458^B ut uno sanctitatis organo resonet nativitatibus dominicae -a. SORAN. p. 49, 15 quae mulieres aut exercitiis aut -a non purgantur. SIDON. epist. 2, 10, 4 paupertinus flagitatae -ae culmus immurmuret. 4, 18, 6 obtulimus... quod -ae recentis obvium manui fuit. 5, 17, 11 da postulatae tu veniam -ae. 8, 11, 2 aliquid a me veterum flagitare -arum. CLAVD. MAM. anim. p. 76, 16 aliquis -ae modificatus... insonat. VICT. VII. 3, 39 aptos modulibus -ae... duodecim infantulos. BOETH. mus. 1, 1 p. 180, 2 nulla aetas a -ae dulcis delectatione seiuncta. p. 184, 8 iracundias -a represserit. p. 185, 29 Pythagorici... quibusdam -is uterentur. p. 186, 13 infantes -a dulcis oblectat. 1, 2 p. 187, 22 in cithara vel tibiis quae -ae famulantur. 1, 12 p. 199, 14 suspensae ac tardae -ae. 1, 14 p. 200, 24 quot generibus omnis -a texatur. ENNOD. epist. 9, 1, 3 p. 228, 17 post Musarum cantica et inanes aetate nostra -as. dict. 1, 7 p. 425, 4 avium -a comitatur sapore modulato. CASSIOD. var. 1, 45, 6 dulcedinem... emittere -ae. 5, 42, 1. NICET. psalm. 1 sola nautis convenit -a cum remis incumbunt, mare verrentibus aptissima est. CONC. Matis. a. 585 p. 170, 11 ubi... dei est assiduitas -ae, monstrum est... canes ibi... habitare. ISID. eccl. off. 1, 5, 1 psalterium... cum melodia -arum suavius ab ecclesia frequentatur. BEDA gramm. VII 250, 31 -is ecclesiasticis. *fere i. q. incantamentum*: CAEL. AVR. chron. 5, 1, 23 alii -as adhibendas probaverunt. *saepius*.

3 instrumentorum, sonorum sim. concentus: CHALC. comm. 44 ex accentibus... et succentibus variata ratione musicae -a symphonia dicitur v. p. 287, 23. *ibid.* quibus (*diatessaron et diapente symphoniis*) compositis in ordinem nascitur ea -a, quae epogdous et diapason vocatur (FAV. EVL. p. 15, 24). 45. 46. 95 quas (*sirenas*) rotatas cum circulis unam ciere... -am. AMBR. hex. 5, 12, 39 illos naturales modulos -ae, quibus etiam paludes sonorae cantus edunt. Noe 23, 82 harmonia -ae permixtis gravibus et acutis videtur consistere. FAV. EVL. p. 16 ad efficiendam consonantem iugiter -am. 20. 21. VIRG. gramm. epist. 4 p. 13 multas... metrorum -as. *translate: de concentu vitae*: AMBR. Abr. 2, 8, 54 istae alae virtutes sunt, quae... vitae -am resultant.

cantilēnōsus, -a, -um *a cantilena*. SIDON. epist. 3, 14, 1 nugas... poetarum stilo -as. 4, 1, 2 si quid... lyricus -um *condidit*.

cantilo, -āvī, -āre [*cf. c. canere, cantare. Th.*]. *cf. Funck, Archiv 4 (1887) 226.* APVL. flor. 3 p. 15 quid quod et doctissime et gratissime -at? 15 p. 54 Anacreon Teius amicitiae gratia -at. 17 p. 81 in solitudine -vit Orpheus in silvis, inter delphinas Arion. met. 4, 8 clamore ludunt, strepitu -ant.

cantio, -ōnis *f. a canere; cf. cantus. inde a PLAVTO. GLOSS. ὀδῆ. ἄσμα. IV 348, 12 eclogae: -es in carminibus (V 299, 47). [ital. canzone, francog. chanson, hisp. canzon. M.-L.] 1 i. q. carmen, cantus*: PLAVT. Bacch. 38 metuo, lusciniolae (*i. meretrici*) ne defuerit -o. Stich. 707 -o Graecast. VITR. 1, 1, 15 aures suae -bus recipiant iucunditatem. 5, 4, 2 uti in -bus cum flectentes vocem varietatem facimus modulationis. PAVL. FEST. p. 160 extremam -is vocem neniam appellarunt. p. 337 sinciniam: -em solitariam. SVET. Nero 25 quo -um quove fabularum argumento. FRONTO p. 113, 8 N. an tu cycnum coges in ultima -e cornicum vocolas aemulari. APVL. flor.

12 p. 45 hoc illi (*psittaco*) carmen est, hanc putat -em. FORTVN. gramm. VI 294,28 in -bus... lyricis legitime scriptis (MAR. VICTORIN. gramm. VI 39,14). ARNOB. nat. 2, 42 -bus... praeirent obscenis. 7, 33 obscenas compingere -es. DON. Ter. Phorm. 495 v. p. 285, 61sq. HIL. trin. 4, 33 tene... divinae illius -is... dicta (in psalm. 2, 31 divinam illam Moysi -em. 67,4). 6, 43 novarum atque incomprehensibilium -um hymnos. psalm. instr. 19 humanae -is hymno. SCHOL. Iuv. 7, 87 nisi -em inauditam pantomimo vendidisset. VVLG. psalm. 136, 3 illic interrogaverunt nos, qui captivos duxerunt nos, verba -um (*ᾠδῶν*). AVG. epist. 36, 12 violentae licentiae -is. EVSTATH. Bas. hex. 4, 1 p. 902^c meretriciae -es. NICET. psalm. 2 caelestes Davidicas -es per colorem honesti silentii evacuare. 5 per dulcedinem -is. GILD. Brit. 85 chron. III p. 73, 15 transfer a me sonum -um tuarum. IORD. Get. 72 capillatos... quod nomen Gothi... hodie suis -bus reminiscunt. *fere i. q. cantilena* (cf. p. 285, 59sq.): AVG. conf. 1, 13, 22 unum et unum duo, duo et duo quattuor -o mihi erat. 2 *de cantu instrumentorum, sonorum sim.*: PLAVT. Stich. 760 (*ad tibicinem*) lepidam et suavem -em aliquam occipite cinaedicam. 768 age iam infla buccas... redde -em veteri pro vino novam. VITR. 5, 4, 3 -o eius (*harmoniae*) maxime gravem et egregiam habet auctoritatem. PS. ASCON. Verr. p. 173 ut non uteretur *Aspendius citharista* cantu utraque manu, sed omnia id est universam -em, intus et sinistra tantum manu complecteretur. FAV. EVL. p. 15, 17 ex accentationibus ratione musicae -o temperata symphonia dicitur. cf. CHALC. comm. 44 p. 286, 57, *ubi cantilena*. CAEL. AVR. chron. 1, 5, 175 utuntur... -bus tibiaram varia modulatione.

3 *fere i. q. incantamentum*: CATO agr. 160 luxum siquid est, haec -e sanum fiet. CIC. Brut. 217 id... veneficiis et -bus Titinae factum esse. APVL. met. 1, 10 quod consilium virtutibus -um avertit. ARNOB. nat. 2, 32 munimenta domorum ac vestium sollicitae praeparamus diligentia -is. MART. CAP. 9, 926 febrem curabant vulneraque veteres -e. *derivatum*: cantiuucula.

cantito, -āvi, -ātum, -āre [*a* cantare. *Th.*] *inde ab* TER. VARRO ling. 6, 75 ab eo quod semel: canit, si saepius: cantat. hinc cantitat. 8, 60 (*bis*) a cantando -ans. PRISC. gramm. III 467, 5. GLOSS. -at: *κλαδελ*. *i. q. persaepe, identidem cantare*: 1 *absolute*: TER. Ad. 750 habeas quicum -es. OBSEQ. 46 per virgines viginti septem -atum. SEDVL. op. pasch. 2, 12 p. 212, 21 propheta -ans. 2 *addito acc. obi.*: AFRAN. com. 218 <exe>quias cantit<ant>. CIC. Brut. 75 carmina... multis saeculis... in epulis... -ata (SIDON. epist. 8, 4, 2 DRAC. Romul. 1, 2). SVET. Nero 39 quod Naupli mala bene -ret. APVL. met. 6, 6 ceterae quae dulce -ant aves. TER. MAVR. 2852 lyricum... eundem consonantia verba -asse. SPART. Hel. 4, 2 quos versus cum... in hortulo spatians -ret. AMM. 15, 9, 8 bardi fortia virorum illustrium facta -arunt. AVG. civ. 1, 19 infernos iudices... tales, quales poetarum vestrorum carminibus -antur. 2, 4 die sollempni... talia per publicum -bantur a... scaenicis. 4, 26 ludi scaenici, ubi haec dicitantur, -antur, actitantur. DRAC. Romul. 6, 66 -et hoc veteranus amor, reverenda senectus cantet.

cantiuucula, -ae *f. a* cantio *deminutive*. [*dub.* POMPON. Atell. 118 haec... in colubras callet -am (*Passeratus, canticulam codd. v. p. 283, 29*).] CIC. fin. 5, 49 si -is tantus vir irretitus teneretur. AVG. util. cred. 7, 17 cum sine ullo sacrilegio poeta uberrimus videri possit libidinosas -as edidisse. gen. ad litt. 2, 36 p. 61, 10 verum quidem, sed non secundum suorum librorum ineptas -as diceret. c. Iul. 4, 14, 66 si -is inanibus vel etiam turpibus delectetur.

***canto**, -āvi, -ātum, -āre [*a* canere. *Th.*] *inde a* NAEVIO; *ap.* PLAVT. 11^{ia}, TER. *ter*, CIC. 8^{ia}; *frequenter ap.* VERG. ecl. HOR. Ov. (47^{ia}) MART. SVET. VVLG. psalm. AVG. cf. cano. VARRO ling. 6, 75 ab eo quod semel: canit, si saepius: -at. PRISC. gramm. III 466, 16 frequentativam *formam*, quae est -o. 467, 5. VEREC. in cant. 9, 6 est aliquid inter 'cantare' et 'psalmum dicere': -amus labiis. ISID. diff. 1, 98 -are tantum vocibus vel clamore insonare est, canere autem interdum modulari, interdum vaticinari. DIFF. ed. Beck p. 43, 3 canere est semper -are vel suavi modulatione, -are autem solummodo voce. GLOSS. ᾄδω. II 251, 7 ᾠδῶ τὸ ᾄμα. 391, 55 *καταψίζω*. [*val. cīntā, ital. cantare, francog. chanter, hisp. cantar. M.-L.*]

Proprie: *A strictiore sensu i. q. canere, clamare seu sola voce seu instrumentis adhibitis*:

1 *absolute*: *a de hominibus*: NAEV. com. 79 a labris alium invocat, cum alio -at *meretrix*. CATO or. frg. 40, 5 praeterea -at, ubi collibuit. TER. Eun. 443 Pamphilam -atum provocemus. TITIN. com. 9 si erit tibi -andum, facito usque exhibisses. LVCIL. 1193 Hymnis, -ando quae me (*Marr*, quem *codd.*) adseruisse ait ad se. NOVIVS Atell. 113 quid ploras, pater? :: mirum ni -em. MIM. inc. frg. 10 (*in proverbio*) salva res: -at senex. CIC. Catil. 2, 23 pueri... saltare et -are... didicerunt (SEN. contr. 1 praef. 8 MART. 2, 7, 5 QVINT. inst. 2, 17, 10 ARNOB. nat. 2, 42 LAMPR. Comm. 1, 8 VVLG. Luc. 7, 32 AMM. 19, 1, 10). CIC. de orat. 3, 86 Valerius cotidie -bat; erat enim scaenicus. fin. 5, 49 vocum suavitate *Sirenes* videntur aut novitate quadam et varietate -andi revocare. off. 1, 145 si qui in foro -et. VARRO Men. 348 *Φωνασκία* sum vocis suscitabulum -antiumque gallus gallinacius. CAES. carm. (?) frg. Quint. inst. 1, 8, 2 si -as, male -as. NEP. Epam. 2, 1 et citharizare et -are ad chordarum sonum doctus. VERG. ecl. 3, 21 -ando victus (*synon. carminibus fistulae*). 3, 25 (*de pastoribus*: 5, 72,

7, 5, 9, 52. 64. 10, 32. 75 CALP. ecl. 3, 27. 55. 4, 68. 6, 16 BVC. Eins. 1, 20). HOR. sat. 1, 3, 2 nunquam inducant animum -are rogati *cantores*. PROP. 2, 21, 5 nihil pudet? aspice, -at liber. VITR. 8, 3, 24 egregiis vocibus ad -andum. 8, 3, 25. Ov. am. 2, 4, 26 oscula -anti rapta dedisse velim. ars 1, 595 si vox est, -a. 3, 315. 3, 697 'quae... meos releves aestus', -are solebat. rem. 333 exige uti -et, siquast sine voce puella. met. 7, 813. fast. 5, 340 ebrius ad durum... limen amicae -at. 6, 408. trist. 4, 1, 5 hoc est, cur -et vinctus quoque compede fossor. 4, 1, 13 -antis... ancillae. Pont. 4, 10, 17 bene -antis... puellas (MART. 1, 94, 2 Ivv. 7, 194 AVG. vera relig. 47, 90. MACR. sat. 3, 14, 10 optime). MANIL. 5, 336 ipse suas semper -bit ad aures. PAVL. FEST. p. 39 initio in vicis iuvenes -are soliti essent. p. 285 retiaro pugnanti adversus murmillonem, -atur: non te peto, pisces peto. p. 366 tibiis canentium, qui... -antes sustineant. SEN. contr. 2, 1, 26 paene -antis modo diceret. SEN. apocol. 13 procedunt -antes: 'ἐνρήκαμεν, συγγαίρομεν'. epist. 56, 4 nec -at, sed exclamat. PERS. 1, 88 -et si naufragus. 5, 166 ante fores... -o. PETRON. 31 obiter -bant. *ibid.* an tota familia -ret. 34 a choro -ante. 64 -ando paene pthisicus factus sum. 70 tremula taeterrimaque voce -vit (HYG. fab. 273 p. 147, 10 FILASTR. 155, 7 VVLG. exod. 36, 6 AVG. conf. 10, 33, 49 in psalm. 146, 2 serm. 34, 6 SORAN. p. 12, 7). CORP. IV 344^a facitis vobis suaviter, ego -o (*de fidicina an tibicina?*). MART. 1, 89, 4 -as in aurem. 4, 61, 9 Pollione -ante. 12, 40, 2 mentiris, credo, ... cantas, -o. TAC. hist. 2, 71 *Vitellius* sectari -antem *Neronem in itinere* solitus (SVET. Nero 20. 21. 22. 23 Vesp. 4). Ivv. 6, 398 -et potius quam totam pervolet urbem. 8, 220 in scaena nunquam -vit Orestes. 10, 22 -bit vacuus coram latrone viator. 10, 210 -ante... citharoedo. SVET. Tit. 3 qui -ret et psalleret iucunde scienterque (SPART. Hadr. 14, 9 ARNOB. nat. 3, 21 VVLG. I par. 16, 9 psalm. 20, 14. 97, 4. 104, 2. 107, 2 Eph. 5, 19). FRONTO p. 19, 12 N. Iove... audiente Musae -ant. 58, 15 columbae... -antem sequebantur. APVL. met. 5, 15 *iubet* choros canere, -atur. 6, 24 Apollo -vit ad citharam. ITALIA iud. 5, 1 (Lugd.) -vit Debbora et Barac (*ἤσαν*, VVLG. cecinerunt). MACER dig. 48, 5, 25 qui -andi causa in scaenam prodierit. PORPH. Hor. sat. 1, 2, 1 dulciter. LAMPR. Alex. 27, 7 -vit nobiliter. HIL. c. Const. 4 Hebraeos pueros -asse. OBSEQ. 14 turba (*Ald.*, tuba *Perizonius*) in caelo -are visa. 34 virgines... in urbe -arunt. AMBROSIAST. in I Cor. 14, 14 sicut adsolent Latini homines Graece -are oblectati sono verborum, nescientes tamen quid dicant. HIER. adv. Pelag. 1, 23 alius... dulci modulatione -at. epist. 7, 3 de canticis Sion -are praecepit. VVLG. exod. 32, 18 vocem -antium. iud. 9, 27 factis -antium choris (AVG. in psalm. 149, 7). psalm. 97, 4 -ate et exultate et psallite. 137, 5 -ent in viis domini. AVG. catech. rud. 16, 25 in popina -bant. in psalm. 149, 7 concorditer -emus. *ibid.* vox inconvenienter -antis. serm. 336, 1 -are amantis est. civ. 14, 24 loquentis, clamantis, -antis serviunt voluntati. MART. CAP. 2, 138 qui (*libri*) sonorum mela signaque numerorum et -andi quaedam opera praeferebant. GREG. Tvr. Thom. p. 116, 18 virgines cum lyris -antes. PASS. Thom. 135, 15 ecce -antium voces in organis (*i. 'ad organa'*), in tibiis. CARM. epigr. 1557, 1 musici cuscineret, docte -are solebat. *de oratoribus quadam modulatione loquentibus*: CAES. carm. (?) frg. Quint. inst. 1, 8, 2 si -as, male -as, si legis, -as. QVINT. inst. 11, 1, 56 in quibus *litibus* non solum -are, quod vitium pervasit *eqs.* 11, 3, 57 *vitium* -andi. 11, 3, 58 illos... rhetores paene -are. 11, 3, 59. 60. Ivl. VICT. rhet. 24 p. 443 -are... inutilius sit an foedius nesciam. HIER. in Os. 1, 2 p. 25 in narrationibus atque epilogis Asiatico more -are. *addito alicui*: VERG. ecl. 5, 72 -bunt mihi Damoetas et Lyctius Aegon. PROP. 4, 8, 47 -bant surdo (*proverbialiter*; cf. Ov. am. 3, 7, 61 ad surdas si -et Phemius aures). LIV. 7, 2, 10 inde ad manum -ari histrionibus coeptum. *alicui*: *fere i. q. ad gloriam alicuius*: ITALIA iud. 5, 3 (Lugd.) ego domino -bo (VVLG. canam). COMM. apol. 376 -ate domino. OPTAT. 2, 1 p. 35 -are deo aut laudare nomen domini. PSALT. Rom. 137, 5 -ent in canticis domino (VVLG. -ent in viis domini). VVLG. exod. 15, 1 -emus domino (*ᾄσωμεν τῷ κυρίῳ*). 15, 21. I reg. 21, 11 nonne huic -bant per choros dicentes. 29, 5 cui (*David*) -bant in choris. II reg. 22, 50 nomini tuo -bo. I par. 16, 9 -ate ei. 16, 23 Tob. 12, 18. Iudith 16, 2 -ate domino in cymbalis (*i. ad cymbala*; cf. *supra l. 49*). psalm. 12, 6. 67, 33. 70, 23. 74, 10. Ier. 20, 13 -ate domino, laudate dominum. Rom. 15, 9. Eph. 5, 19 (*in imagine*) -antes et psallentes in cordibus vestris domino (Col. 3, 16). SEDVL. hymn. 1, 1 (GRAMM. VII 254, 16). **b de avibus**: PLAVT. Aul. 624 non temere est quod corvos -at mihi nunc ab laeva manu. Mil. 690 prius quam galli -ent (CIC. div. 2, 56. 57 COLVM. 8, 5, 24 PETRON. 74. SVET. frg. p. 252, 1 gallorum est cucurrere vel -are [gallorum - cantare *om. V.*; cf. GLOSS. II 351, 69 -at: *κοκκύσει*. III 257, 68]). OPTAT. 7, 3 p. 173 VVLG. Matth. 26, 34. 74. 75 Marc. 14, 68. 72 Luc. 22, 34. 60. 61 Ioh. 13, 38. 18, 27). VERG. ecl. 9, 29 -antes... ferent ad sidera cynci (Ov. fast. 2, 110 flebilibus numeris veluti... traiectus pinna tempora -at olor. TERT. nat. 2, 13). PROP. 4, 1, 68 inceptis dextera -et avis. 4, 9, 30 -antes umbra tegebat aves. PAVL. FEST. p. 90 fringilla avis dicta quod frigore -et. MART. 3, 93, 9 Atrianus dulcius culex -et. NEMES. ecl. 4, 40 nulla canoro gutture -at avis. ITIN. Silv. 24, 9 mox... primus pullus -verit. OPTAT. 6, 8 p. 157 quae *aves* latent in carcere suo, quasi de gutture -ant alieno. VVLG. Soph. 2, 14 vox -antis in fenestra *morabitur* (cf. HIER. *ad h. l.* vel daemones intelligi, vel variarum voces volucrum

quae solent in desertis urbibus commorari, *θηρία φωνήσει ἐν τοῖς διορύγμασιν αὐτῆς*). **c de hominibus, qui instrumentis sonant: omissio abl. instr.:** PLAVT. Epid. 316 conducere... fidicinam sibi... <quae>...-ret sibi. Most. 934 tibicinam -antem. PETRON. 28 symphoniacus cum...tibiis accessit et...-vit. 36 hydraule -ante. 53 choraulen meum iussi Latine -are. HYG. fab. 165 p. 19, 2 Minerva tibias dicitur prima ex osse cervino fecisse et ad epulum deorum -atum venisse. p. 19, 4. 274 p. 151, 6 cum aliquis decessit, tubicines -ant. VIR. ill. 34, 1 epulandi -andique ius tibicinibus in publico ademit. OBSEQ. 42 desinentes *tibicine* -are. RVFIN. hist. mon. 16 p. 435^c -andi arte victum quaereret *symphoniacus*. CARM. epigr. 513, 5 <multi>s <lud>is -vi ceraules. **cum abl. instr.:** PLAVT. Epid. 500 conducta veni, ut fidibus -rem seni. HEMINA hist. 27 mulier -bat tibiis (cf. NEP. praef. 1 VVLG. Luc. 7, 32). VARRO rust. 3, 13, 3 cithara -are iussus est (FRONTO p. 238, 7 N.). OV. trist. 5, 10, 25 pastor iunctis pice -at avenis (LAVS Pis. 234 MART. 8, 3, 21 NEMES. ecl. 2, 82). SEN. benef. 4, 6, 5 calamo...-are. IVV. 2, 118 hic (*tubicen*) recto -verat aere. GELL. 20, 2, 2 liticines lituo -are et tubicines tuba; quid istuc autem sit quo siticines -ant, homo ingenuae veritatis scire sese negat. COMM. instr. 1, 14, 2 bene fistula -at *Silvanus*. **d de instrumentis et corporeis rebus sonantibus:** PROP. 4, 10, 30 intra muros pastoris bucina lenti -at. OV. fast. 6, 659 -bat fanis, -bat tibia ludis, -bat maestis tibia funeribus. AVSON. 416, 20 inspirata...vento -vit harundo. NICET. psalm. 3 *in inquisitione Abrahae* -asse ipsa animalia et fontes et elementa finguntur. **2 c. accusativo (carmina, versus, sim.): a de hominibus:** PLAVT. Cas. 809 dirumpi hymenaeum -ando (TER. Ad. 905). SCIP. min. or. frg. Macr. sat. 3, 14, 6 discunt -are quae maiores nostri ingenuis probro ducier voluerunt. VARRO Men. 363 homines rusticos in vindemia incondita -are. ling. 6, 49 Salii quod -ant: 'Mamuri Veteri'. frg. Non. p. 66 neniam -ari solitam ad tibias (PAVL. FEST. p. 160 SEN. apocol. 12 ARNOB. nat. 6, 12). p. 77 pueri...-rent carmina antiqua...et assa voce et cum tibicine (MORET. 29 PAVL. FEST. p. 333 SEN. Oed. 500 PORPH. Hor. carm. 3, 28, 16 VOPISC. Aurelian. 20, 3 VVLG. prov. 25, 20). VERG. ecl. 2, 23 -o quae solitus... Amphion. 10, 31. LYDIA 7 -at *Lydia*...interea mihi quae -bat in aurem. HOR. sat. 1, 9, 25 invidet quod et Hermogenes ego -o. TIB. 2, 1, 52 *agricola* -vit certo rustica verba pede. PROP. 2, 1, 3 non haec Calliope, non haec mihi -at Apollo. OV. am. 3, 1, 27 quod tenerae -ent, lusit tua Musa, puellae. rem. 36 flebile -et amans. fast. 3, 535 -ant quidquid didicere theatri. 3, 675 cur -ent...obscoena puellae. TAC. dial. 26 plerique actores *causarum* iactant -ari saltarique commentarios suos. SVET. Iul. 84 inter ludos -ata sunt quaedam. Tib. 70 quid Sirenes -are sint solitae. Nero 21 tragoedias...-vit personatus (SCHOL. Hor. carm. 2, 1, 9). 43 -urum epinicia. FRONTO p. 158, 17 N. citharoedi solent unam aliquam vocalem litteram de Xenone vel de Aedone multis...accentibus <cant>are. GELL. 4, 5, 5 versus hic...-atus...esse a pueris...fertur (CAPITOL. Maximin. 9, 5). ITALA apoc. 5, 9 (Firm. err. 27, 7) -erunt novum canticum (*ᾠδὴν καινήν*, VVLG. -bant; cf. PAVL. sent. 5, 4, 16 VVLG. Iudith 16, 1 psalm. 32, 3. 95, 1. 97, 1. 136, 4. 143, 9. 149, 1. Is. 5, 1. 26, 1. 42, 10 AVG. serm. 9, 7 epist. 140, 44 in psalm. 95, 2; *v. etiam sub canticum p. 285, 2 sqq.*). VLP. dig. 47, 10, 15, 27 si...-et aliquid quod pudorem alicuius laedat. LACT. inst. 5, 10, 16 *stupra* exprimuntur...in theatri atque -antur (AVG. civ. 7, 26). HIL. c. Aux. 3 hymnum deo in carcere inter catenas...-antes (VVLG. Iudith 16, 15 psalm. 136, 3 AVG. civ. 22, 8 SVLP. SEV. epist. 2, 9). HIER. epist. 43, 3 inter querulas aves psalmi dulcius -buntur (VVLG. psalm. 7, 1. 26, 6. Is. 38, 20 SIDON. epist. 4, 9, 3). VVLG. I par. 15, 20 in nablis (*i. ad nabra*; cf. p. 288, 49) arcana -bant. Tob. 13, 22 per vicos...alleluia -bitur (cf. vol. I p. 1672, 79 sqq.). Ier. 48, 33 nequaquam calcator uvae solitum celeuma -bit. 51, 14. AVG. serm. 9, 7 Iudaei portabant psalterium, non -bant (*in imagine*). conf. 10, 33, 49 in sonis quos animant eloquia tua, cum suavi et artificiosa voce -antur...adquiesco. in psalm. 119, 9 non poteritis probare quam vera -etis (epist. 248, 2). epist. 211, 7 nolite -are nisi quod legitis esse -andum. DRAC. Romul. 6, 32 -are choreas. BOETH. mus. 1, 21 chroma...-atur per semitonium. BENED. reg. 9 tria responsoria -entur. **de oratore iocose dicitur:** SEN. suas. 2, 10 explicationes Fusci, quas nemo nostrum non alius alia inclinatione vocis velut sua quisque modulatione -bat. **aliquem cantare (de histrione): i. q. cantando partes alicuius agere:** SVET. Nero 21 Niobam se -urum. *ibid.* inter cetera -vit Canacen parturientem, Oresten matricidam. 46. CLAUD. 20, 364 necdum commissa choro -atur Agaue. AVG. civ. 4, 26 *in ludis Iovem*...histriones -bant agebant. 18, 10. **b de avibus:** OV. am. 1, 13, 8 liquidum tenui gutture -at avis. SEN. Ag. 671 mobile carmen...-at tristis aedon. **fere i. q. cantando circumdare:** STAT. Theb. 10, 504 te...falso gurges -atus olori flebit. **c de instrumentorum cantu:** HOR. ars 414 qui Pythia -at tibicen. OV. fast. 1, 716 -eturque fera nil nisi pompa tuba (*i. prosequatur cantando tuba pompam*). **B laxiore sensu: 1 vocis, instrumentorum cantu praedicare, celebrare, laudare: a aliquem:** HOR. sat. 1, 5, 15 absentem ut -at amicam...nauta atque viator certatim. carm. 3, 28, 9 nos -bimus invicem Neptunum et virides Nereidum comas. TIB. 2,

1, 66 tatrix...Minervam -at. 2, 1, 83 vos celebrem -ate deum. 3, 8, 21. OV. am. 1, 3, 25 nos...per totum pariter -bimur orbem (rem. 363 trist. 4, 10, 59 STAT. silv. 1, 2, 197. 199 *syn.* clamare. MART. 7, 17, 10. 8, 61, 3 NEMES. ecl. 2, 85). OV. epist. 12, 137 nostras Hymen -atus ad aures venit. STAT. silv. 4, 4, 35 talis -ata Briseide venit Achilles. 5, 3, 153 tetricis Alcman -atus Amyclis. Ach. 1, 579. TERT. scorp. 7 Sophia in exitibus -atur hymnis. PORPH. Hor. carm. 1, 21, 1 Dianam...dicite virgines: 'dicite' pro '-ate' positum. 3, 28, 13-14 Venerem. AVG. civ. 6, 9 *Nenia* in funeribus senum -atur. 19, 23 mortuum deum -ans *uxor*. 22, 8 *Christum* (epist. 232, 4). SIDON. epist. 1, 5, 3 -atas...comissaliter nobis Phaetontidas. **b rem:** OV. ars 2, 740 -etur toto nomen in orbe meum (*syn.* celebrare. laudes dicere). fast. 2, 658 celebrant...dapes vicinia...et -ant laudes, Termine..., tuas (ITIN. Alex. 7. PANEG. 3, 10 laudes gratesque. PSALT. Rom. 105, 12 laudes eius [VVLG. laudaverunt laudem]. AVG. serm. 34, 6). GRAT. 527 -atus...Acragas. FLOR. epit. 4, 2, 8 cum...Ponticos...triumphos in...theatri Roma -ret (DRAC. Romul. 6, 32). VVLG. psalm. 20, 14 -bimus et psallemus virtutes tuas. 58, 17 fortitudinem. 70, 8 repleatur os meum laude, ut -em gloriam tuam. 88, 2 misericordias. 100, 1. PETR. CHRYS. serm. 121 p. 530^B elogium tot saeculis...-ari. **2 decantare, declamare, recitare: a absolute:** HOR. sat. 1, 2, 107 -at et apponit: meus est amor huic similis. CAPITOL. Alb. 5, 2 fertur in scholis saepissime -asse inter puerulos 'arma amens capio'. **b c. accusativo rei:** OV. ars 3, 345 tibi composita -etur epistula voce. MART. 5, 16, 3 qui legis et tota -as mea carmina Roma (7, 88, 5). 6, 61, 1 laudat amat -at nostros mea Roma libellos (7, 51, 7). 11, 3, 5 dicitur...nostros -are Britannia versus (PLIN. epist. 4, 19, 4). IVV. 7, 153 eadem -bit versibus isdem. PLIN. epist. 7, 4, 9 legitur *hendecasyllaborum volumen*, describitur, -atur etiam et a Graecis quoque...cithara...personatur. OPTAT. 3, 3 p. 73 harum epistularum exemplaria multorum ore...-antur. **aliquem: metonymice pro 'alicuius carmina':** HOR. sat. 1, 10, 19 nil praeter Calvum et doctus -are Catullum. IVV. 11, 180 conditor Iliados -bitur atque Maronis...carmina. **3 fere i. q. saepius vel alta voce dicere, in ore habere, nuntiare: a de hominibus: aliquid: cf. QVINT. inst. 8, 6, 38 (v. p. 267, 77). GLOSS. IV 316, 13 cantat:...dicit, praedicat futura. PLAVT. Most. 980 vera -as. Trin. 289 haec dies noctesque tibi -o ut caveas. 350 civi immuni scin quid -ari solet? TER. Haut. 260 qui harum mores -bat mihi. NOVIVS Atell. 29 pistillos mihi -ant. QVINT. inst. 8, 3, 76 quae me iuvene ubique -ari solebant. FRONTO p. 223, 13 N. Catonem...verbum -ari solitum commemorasse. AVG. civ. 17, 14 ut aliquid...prophetice -retur. 18, 12 fabula -at crimen numinum falsum. COD. Theod. 2, 27, 1, 1 (a. 421) hoc...toto iure -atum est, ut scripturam prolator adfirmet. **aliquem (i. in ore habere): in bonam partem:** CIC. ad Q. fr. 2, 11, 1 nam, ut scis, iam pridem istum -o Caesarem. **in malam partem:** HOR. sat. 2, 1, 46 qui me commorit...flebit et insignis tota -bitur urbe. HIER. epist. 117, 6 et te et illum familia universa -bit (cf. *ibid.* digiti denotabunt). **c. acc. c. inf.:** AVG. conf. 6, 12, 21 prohibebat me...Alypius ab uxore ducenda -ans nullo modo nos posse...in amore sapientiae vivere. **b de avibus futura nuntiantibus:** TIB. 2, 5, 12 scit...quid fati provida -et avis. COLVM. 10, 80 veris...adventum nidis -vit hirundo. **II translate: A poemata pangere, componere: 1 absolute:** HOR. epist. 1, 19, 9 adimam -are severis. PROP. 4, 1, 73 accersis lacrimas -ans (*Bährens, -as codd.*). IVV. 4, 35 non est -andum, res vera agitur. 7, 59 neque...-are sub antro...potest...paupertas (cf. *prov. gr. οὐδεις πεινῶν καλὰ εἶδει*). TERT. anim. 33 poetae nihil aliud quam -are malunt. ARNOB. nat. 5, 26 *versus* Calliopae filius ore edidit Graeco et -ando...iuri publicavit humano. AVG. civ. 15, 21 de his est enim, de quibus -atur in psalmo. 15, 22 in sancto cantico canticorum -at sponsa Christi, civitas dei. SERM. Corp. Vind. 21 p. 293, 18 terra, de qua propheta -verat dicens. **2 c. acc.: a carmina, sim.:** HOR. carm. 3, 1, 4 carmina non prius audita...-o. OV. am. 3, 8, 24. AVGVVIN. carm. frg. 1 versibus minutis his, ...quibus...Catullus et Calvus. PERS. prol. 14 corvos poetas et poetridas picas -are credas Pegaseium nectar (*i. poemata dulcia*). IVV. 10, 178 madidis -at quae Sostratus alis. TER. MAVR. 1883 hoc Cereri metro -asse Phalaecius hymnos dicitur. 1886. HIER. adv. Rufin. 1, 10 palinodiam Stesichori more -bo. **b i. q. poematibus commemorare, praedicare, celebrare: aliquid:** DIRAE 26 lusibus et multum nostris -ata libellis optima silvarum. HOR. carm. 1, 6, 19 nos proelia virginum...-amus. 2, 9, 19 nova -emus Augusti tropaea Caesaris. 2, 19, 11 fontem...et uberes -are rivos. ars 137 fortunam Priami -bo et nobile bellum. PROP. 2, 12, 21 quis erit qui talia -et. 2, 34, 87 haec...lascivi -arunt scripta Catulli. OV. rem. 379 blanda pharetratos Elegeia -et amores (epist. 15, 255 EPIST. Sapph. 155 CALP. ecl. 6, 73 NEMES. ecl. 4, 3 COMM. instr. 1, 34, 12. 2, 19, 18). OV. Pont. 3, 3, 35 dum -o tua regna. CALP. ecl. 4, 7 aurea...saecula. 4, 163 rura...arma. STAT. Theb. 6, 359 fratrum...pius -arat honores. MART. 4, 55, 6 Thebas carmine -et aut Mycenae. 9, 49, 1 *toga* meis multum -ata libellis. HIER. tract. in psalm. I p. 245, 6 felix...locus, qui...prophetarum voce -atus est. hom. Orig. in Luc. 22 p. 317 impletum est illud quod in psalmo -batur. AVG. civ. 6, 6 facinora et flagitia nu-**

minum illa (*fabulosa theologia*) -at. *ibid.* ridicula detestabilia celebrari, quae poeticis -antur carminibus. 18, 12 quod de Iove poetae -ant. 18, 16 excidio illo usquequaque -ato. DRAC. laud. dei 3, 736 merear -are tuas per carmina laudes. *aliquem*: HOR. carm. 1, 22, 10 dum meam -o Lalagen. OV. am. 2, 1, 29 quid mihi profuerit... -atus Achilles? 2, 17, 33 nec nisi tu nostris -bitur ulla libellis. 3, 11, 19. trist. 2, 427 sua lascivo -ata... saepe Catullo femina. 5, 14, 37 cernis ut Admeti -etur et Hectoris uxor. LAVS Pis. 248 tu mihi Maecenas tereti -bere -versu. MART. 7, 14, 5 Stellae -ata meo... Ianthis. 7, 29, 7 Maro cum -ret Alexin. 14, 183 Maeonio -atas carmine ranas. TER. MAVR. 1892 ancipitem tali -vit carmine Ianum. AVSON. 327, 5 Bissula in hoc scedio -bitur.

B fere i. q. incantare: 1 *absolute*: CATO agr. 160 incipe -are in alio *egs. ibid.* cotidie -ato in alio s. f. et luxato. VARRO Men. 151 se -ando ex ara excantare. VERG. ecl. 8, 71 frigidus in pratis -ando rumpitur anguis (SERV. *ad l.* dum ei incantatur. nam gerundi modus ab omni verbo similiter procreatur: unde modo 'cantando' a passivo ait. *ibid.* veteres 'cantare' de magico carmine dicebant, unde et 'excantare' est magicis carminibus obligare) [*dub.* CHIRON 952 bovi si colli tument, sic ca<nto> (*an canito?*)].

2 *c. acc.*: a *carmina magica*: VARRO rust. 1, 2, 27 hoc ternoviens -are iubet, terram tangere, despuere, ieiunum -are. OV. met. 14, 369 tum... -ato densetur carmine caelum. *om. acc.*: NEMES. ecl. 4, 70 -vit quo luna tumet, quo rumpitur anguis. **b rem, hominem, bestiam incantare i. maleficio sim. afficere**: PROP. 4, 5, 13 audax -atae leges imponere lunae. OV. am. 1, 14, 39 non te -atae laeserunt paelicis herbae (met. 7, 98). 2, 5, 38 -atis Luna laborat equis. 3, 7, 33 -ata... uva. epist. 6, 84 -ata... falce. fast. 2, 575 -ata... licia. PERS. 4, 22 cum bene discincto -verit ocima vernae. LYCAN. 6, 767 nullos -ata magos exaudiat umbra. SIL. 1, 430 -ato... igni. 8, 496 chelydri -are soporem. 11, 445 -atas... turres. PS. QVINT. decl. 10, 8 -ato ferro. APVL. apol. 42 puerum... carmine -atum. CLAUD. 28, 330 -ata piacula. PS. APVL. herb. 91, 2 omnia mala bestiae -o.

C fere i. q. alta voce indicare: PLAVT. Bacch. 985 metuo ne idem -ent *tabellae* quod priores. Rud. 478 haec *urna* litteratast, eapse -at cuius sit. VARRO Men. 320 quid aliud est quod Delphice -at (*Bücheler*, canat *codd.*) columna litteris suis *ἄγαν μηδέν*.

loco corrupto: PLAVT. Cas. 523 sed facito dum merula per versus quos (*codd.*, quod FEST.) -at colas.

synonyma: ad *IB 1 et II A*: celebrare, laudare, laudem dicere. *derivata*: cantabilis, -tabundus. cantamen (-tamentum), cantatio, cantatella, cantor, cantatus (-ūs). cantitare. *composita*: accantare, con- ex- de- in- oc- prae- re- succantare.

cantocompositor, -ōris *m. a* cantus (cantum?) et compositor. Exc. barb. chron. I p. 266, 7 Euripidus -r (*Εὐριπίδης τραγωδοποιός*).

cantor, -ōris *m. a* canere. *inde a* PLAVTO. PROB. inst. gramm. IV 181, 22 quaeritur portitor et -r... qua de causa a verbis non venire reperiantur. 181, 26 portitor et -r suae positionis nomina, non a verbis venientia sunt pronuntianda. POMP. gramm. V 149, 16 BEDA gramm. VII 268, 16. GLOSS. *ᾠδός. ᾠστής*. -es: *ἀλλήται*. III 504, 70 *τραγωδηταί*. [*it.* cantore, *francog.* chantre, *hisp.* cantor. *M.-L.*]

1 *proprie de eo, qui canendi munere fungitur seu sola voce seu instrumentis adhibitis*: a *generatim*: HOR. sat. 1, 2, 3 -is morte Tigelli. 1, 3, 1 hoc vitium est -bus. 1, 3, 129 Hermogenes... -r... atque... modulator. ars 407 Musa lyrae sollers et -r Apollo (AVSON. 393, 8). PROP. 2, 22, 19 Thamyrae -is fata. CORP. VI 33422 (*in columb.*) L. Ennius Artema cant<or>. PAVL. FEST. p. 34 bardus Gallice -r appellatur. SEN. epist. 84, 10 in commissionibus nostris plus -um est quam in theatris olim spectatorum. APVL. flor. 17 p. 81 ambo (*Orpheus et Arion*) miserrimi -es. PORPH. Hor. sat. 2, 3, 61 Catienis: -bus a Catieno... cantatore dictis. HIER. epist. 54, 13 -r pellatur ut noxius. 79, 9 -is diabolici... dulcedo. AMM. 14, 6, 18 pro philosopho -r accitur. BOETH. in top. Cic. 2 p. 292, 28 -r ille discipulum sibi ac Musis canere iubebat. diff. top. 2 p. 1184^A qui scit canere, -r est. PALLAD. hist. mon. I 56 p. 339^A *virgo* a quodam -e (*παρὰ ψάλτων*)... corrupta est. CASSIOD. chron. II p. 132, 450 latinum tibicinem cum -e. ISID. ecl. off. 2, 12, 3 -es apud gentiles fabarii dicti sunt. orig. 7, 12, 26 -r... vocatus, quia vocem modulatur in cantu.

b speciatim in vet. test. et ap. Ecccl. de cantoribus regis atque ecclesiasticis: VVLG. II reg. 19, 35 vocem -um (*ᾠδόντων*) atque cantatricum (*cf.* II par. 35, 25 I Esdr. 2, 65 II Esdr. 7, 67 eccles. 2, 8). III reg. 10, 12 fecit... rex... citharas lyrasque -bus (*ᾠδοίς*). I par. 6, 31 isti... quos constituit super -es domus domini. 6, 33. 9, 33 principes -um per familias Levitarum (*ψαλτωδοὶ ἄρχοντες*). 15, 16. 19. 27 princeps prophetiae inter -es. II par. 5, 12 tam Levitae quam -es. 9, 11. 20, 21 statuit -es domini. 29, 28 -es et ii qui tenebant tubas, erant in officio. 35, 15 I Esdr. 2, 41. 70 habitaverunt sacerdotes et Levitae et de populo et -es et ianitores (*cf.* 7, 7. 24 II Esdr. 7, 1. 73. 10, 28. 39. 12, 44. 46. 13, 5. 10). II Esdr. 11, 22 -es in ministerio domus dei. 11, 23. 12, 28. 29. 41 clare cecinerunt -es. 12, 45 principes... -um. Sirach 47, 11. Ezech. 40, 44 gazophylacia -um in atrio. CANON. Migne 56, 888^c psalmista, id est -r, potest officium suscipere cantandi. EVGIIPP. Sev. 24, 1 moderatum, -em ecclesiae. 46, 5 primicerius

-um... ecclesiae Neapolitanae. VEREC. in cant. 3, 14 -es... a suis officii... quieverunt (*cf.* VVLG. thren. 5, 14 iuvenes *defecerunt* de choro psallentium). IULIAN. epit. novell. 4, 9 cuius (*gradus*) clericus non prohibetur uxorem habere qualis est gradus -um et lectorum. 36, 29. 115, 32. BENED. reg. 9, 14 gloriam... incipit -r dicere. GREG. M. epist. 5, 57^a quidam ad sacri altaris ministerium -es eligantur. *ibid.* -r minister deum moribus stimulet. 13, 50 diaconos et lectores et -es quos omnes clericos appellamus. NICET. psalm. 2. 4 David... -um princeps. 7 *cantica* non solum -em reficiunt, sed potius stringunt. INSCR. christ. Rossi II p. 67 Davi<d>ici -r carminis iste fuit.

c technice de artifice scaenico (*cf. Reisch, PW. III 1499*): NOVIVS Atell. 37 operaeque actor, -r, cursor. CIC. Sest. 118 (*in imagine*) is, qui antea -um convicio contiones celebrare suas solebat, -um ipsorum vocibus eiciebatur. HOR. ars 155 donec -r 'vos plaudite' dicat. SVET. Cal. 54 Thraex et auriga, idem -r atque saltator. vita Verg. p. 60 bucolica eo successu edidit, ut in scaena quoque per -es crebro pronuntiarentur. VOPISC. Car. 16, 7 pantomimis, -bus atque lenonibus. ARNOB. nat. 2, 38 pantomimos, ... mimulos, histriones, -es. DIOM. gramm. I 488, 1 vinum -bus pro corollario dabatur. PRVD. c. Symm. 2, 647 tragicus -r ligno tegit ora cavato.

2 *translate*: *ironice de iis, qui eadem semper clamant*: PLAVT. Pseud. 366 fraudulente. :: impure. :: leno. :: caenum. :: -es probos! CIC. de orat. 1, 236 praeco actionum, -r formularum. *de poetarum asseclis vel imitatoribus*: CIC. Tusc. 3, 45 o, poetam egregium. quamquam ab his -bus Euphorionis contemnitur.

fem. cantrix, -icis (BEDA gramm. VII 268, 16 cantor atque -x a verbo cano recte dicitur): PLAVT. Trin. 252 -es, cistellatrices. CORP. VI 7285 Chrysanthe -i. 9230 Pelorinis -is. 33794 Quintiae Antoniae Drusi -is. TERT. adv. Marc. 3, 5 ab hirundinum pullis et vulpeculis et illis monstruosis fabulosisque -bus. SCHOL. Hor. carm. 3, 14, 21 citharistriae sive -i. *adjective*: VARRO rust. 3, 5, 14 intra retem aves sunt omnigenus, maxime -es, ut lusciniolae ac merulae.

cantula, -ae *f.* [*fort. cf. c. cantare, cantilare. Th.*] *nomen avis*. PLIN. VAL. 5, 25 -as, merulas, turdos, turtures... ministrabis. 5, 36 volatilia dabis... perdices turdos, merulas, -as, ficculas. Pöschel.

cantuna, ae *f.* *ignotae orig. et significationis, fort. vox Germanica. in nomine loci saepius in signis fictilibus Colonia Agripinensis oriundis*: CORP. XIII 10015, 99 (*fere saec. I exeuntis*) ad can<tun>as no<vas>. 10015, 105 Lucius fecit ad -as novas. 10015, 115^a Vindex... ad gantunas novas. *sim.* 10015, 115^{b. c. d.} v. Lehner, *Bonner Jahrbücher* 110 p. 188 sqq. Mbr.

canturio, -ire [*cf. c. canere, cantare et c. minurire, ψιδυροίξεν. Th.*] GLOSS. II 97, 17 canturit: *ψιδυροίξεν*. NOT. Tir. 107, 41 -it. PAVL. FEST. p. 68 *dagnades* vellicando morsicandoque et -endo adsidue non patiuntur dormire potantes. PETRON. 64 solebas... belle diverbia dicere, melica -ire.

*1. **cantus**, -ūs *m. a* canere. *inde a* LIV. ANDR., *frequenter ap.* CIC. OV. SEN. PLIN. nat. QVINT. inst. 4, 1, 2 *οἴμη* cantus est. GLOSS. *ᾠσμα. ᾠδή* (*cf.* PRISC. gramm. III 467, 5). IV 316, 15 bona cantilena. sonus. [*val. cīnt, ital. canto, francog. chant, hisp. canto. M.-L.*]

I proprie: A *de vocis cantu vel assae vel cum instrumentorum sono coniunctae*; *cf.* ISID. orig. 3, 19, 8 -us est inflexio vocis: 1 *hominum*: LIV. ANDR. trag. 6 tum... lascivum Nerei simum pecus ludens ad -um *nautarum* classem lustratur (ACC. trag. 405 Silvani melo consimilem ad aures -um et auditum refert. *cf.* CIC. nat. deor. 2, 89 *ad l.* auditoque nautico -u). LYCIL. 1006 quid quaerimus? acri inductum -u, custoditum (*sc. Vlixem? Marx ad h. l.; cf.* CIC. carm. frg. 29, 2 Vlixes, auribus ut nostros (*Sirenum*) possis agnoscere -us. PLIN. nat. 30, 6 QVINT. inst. 5, 8, 1 HIER. epist. 82, 5. 117, 6). CIC. S. Rosc. 134 ut cotidiano -u vocom et nervorum et tibiaram... tota vicinitas personet (Tusc. 1, 4 nat. 2, 146 VITR. 5, 4, 9 QVINT. inst. 5, 10, 124). Verr. 6, 92 istum... reduxerant... mulieres cum -u atque symphonia. Arch. 19 bestiae saepe immanes -u flectuntur atque consistunt (SEN. Herc. f. 569 ANTH. 415, 46). Pis. 22 cum... domus -u et cymbalis personaret. de orat. 1, 254 se (*Roscium*) quo plus sibi aetatis accederet, eo... -us remissiores esse facturum (leg. 1, 11). 2, 34 qui... -us moderata oratione dulcior inveniri potest? 3, 98 molliores... et delicatiores in -u flexiones et... vocalae. 3, 174 machinati sunt versusum atque -um. 3, 197 illa summa vis carminibus est aptior et -bus. Mil. 80 quos -us, quae carmina. 86 sine -u atque ludis. rep. 2, 69 in -u ipso ac vocibus concentus est quidam tenendus. *ibid.* quae harmonia a musicis dicitur in -u (*cf.* Tusc. 1, 19). 6, 18 quod docti homines nervis imitati atque -bus. leg. 2, 22 loedis publicis... popularem laetitiam in -u et fidibus et tibiis moderanto. 2, 38. 2, 62 *neniae*, quo vocabulo... apud Graecos -us lugubres nominantur (PORPH. Hor. carm. 2, 20, 21). 3, 32 musicorum -bus. orat. 57 suavis varietas perfecta in -bus; est autem etiam in dicendo quidam -us obscurior. 183 a modis quibusdam -u remoto soluta esse videtur oratio. ac. 2, 20 multa quae nos fugiunt in -u, exaudiunt in eo genere exercitati. Tusc. 1, 41 alter (*Aristoxenus*)... delectatur suis -bus. 3, 41 *voluptates* auditu et -bus *percipiuntur*. 3, 46 corporum complexum et ludos atque -us. 4, 3 -us tum fuisse discriptos vocom

sonis et carmina. 4, 71 homines doctissimi et summi poetae de se ipsis et carminibus edunt et -bus. 5, 116 si -us eos forte delectant, ... cogitare debent... multo maiorem percipi posse legendis his quam audiendis voluptatem. 3, 27 orationem, ... numeros, ... -us. div. 1, 80 fit... specie quadam, ... vocum gravitate et -bus ut pellantur animi. 1, 114 qui sono quodam vocum et Phrygiis -bus incitantur (APVL. met. 8, 30). 2, 113 quae (*fabulae*)... verbis sententiis, numeris -bus adiuvantur. LVCR. 5, 1380 levia carmina -u concelebrare. 5, 1406 ducere... voces et flectere -us (SIL. 14, 1). VARRO Men. 394 demittis... curas -u castaque poesi. frg. Non. p. 77 melos... in -bus est bipertitum; unum quod est assa voce, alterum quod vocant organicon. VERG. catal. 9, 7 expromere -us. georg. 1, 293 -u solata... arguto coniunx. 4, 471 -u *Orphei* commotae... umbrae. Aen. 7, 12 Solis filia lucos adsiduo resonat -u. 7, 641 deae, -us... movete (10, 163). 8, 285 Salii ad -us... adsunt. CVLEX 282 silvae... -us rapiebant cortice avara. CIRIS 92 -us meditantis... mihi. HOR. epod. 13, 17 malum vino -uque levato. carm. 1, 24, 3 praecipe lugubres -us, Melpomene. 2, 12, 14 dulces dominae... -us. carm. saec. 22 orbis... -us referatque ludos. carm. 4, 13, 5 -u tremulo. TIB. 1, 3, 59 choreae -usque vigent. 1, 7, 37 voces inflectere -u. 1, 7, 44 chorus et -us. 3, 10, 10 -us corpora... levant. PROP. 4, 6, 61 prosequitur -u Triton (SOL. 15, 13 MACR. somn. 2, 3, 6). LIV. 5, 37, 8 truci -u clamoribusque variis (CVRT. 10, 1, 12 TAC. hist. 2, 22). 5, 39, 5 ululatus -usque dissonos. 7, 2, 7 descripto... ad tibi-cinem -u motuque. 7, 10, 8. 9, 30, 8 celebrandarum -u epularum. 9, 30, 10. 21, 28, 1. 42, 60, 2. Ov. am. 3, 10, 47 festa dies... vocat -usque merumque (SIL. 9, 345). met. 3, 703 Cithaeron -bus et... bacchantum voce sonabat. 4, 761 ubique lyraeque tibiae et -us, animi... laeti argumenta sonant. 5, 334 praebere... -bus aures. 5, 662 finierat doctos e nobis maxima -us. 11, 15 tela... -u mollita. 11, 155 Apollineos... contemnere -us. LYGD. 4, 40 felices -us ore sonante dedit (*cf.* MANIL. 5, 332 CALP. ecl. 3, 45 Ps. CYP. adv. Iud. 5). MANIL. 1, 326 omne quod attigerat -u *Orpheus*. 4, 153 per varios -us modulataque vocibus ora. PHAEDR. 3 prol. 58 qui (*Orpheus*) saxa -u movit. PAVL. FEST. p. 131 nomen... in -bus Romani frequentabant. p. 181 -us iucunditatem. p. 191 opilionis genus -us imitatur. CVRT. 8, 9, 28 inter vota -usque paelicum. MELA 2, 18 -u lusuque. SEN. apocol. 4 Phoebus... detinet intentas -u. *ibid.* nec -u nec voce minor. Herc. O. 1051 laxata nive -bus *Orphei*. 1054. 1064. 1071. 1088. 1090. Med. 229 *Orpheus* saxa -u mulcet (PLIN. nat. 8, 114. 11, 137 STAT. Theb. 6, 355 PORPH. Hor. carm. 1, 12, 11—12 CLAVD. rapt. Pros. 1, 246). 358 -u retinere rates. Thy. 917 ecce, iam -us ciet festasque voces. Tro. 323 Hector... -us Achillis timuit. dial. 4, 2, 4 -us nos... et citata modulatio instigat. 5, 9, 2. benef. 4, 6, 5 totos sonos alios spiritu nostro, alios externo -us edituros. nat. 2, 6, 5 quis sine intentione spiritus -us est? epist. 88, 5 inter convivium -usque. 90, 19 molles... -us et infractos. COLVM. 1 praef. 3 vocis et -us modulatore (cf. CALP. ecl. 3, 93 modulato... -u). LVCAN. 6, 523 nec -u supplice numen auxiliare vocat *maga* (CLAVD. carm. min. 27, 46. cf. GLOSS. IV 31, 24 -u: prece). 8, 734 resonant tristi -u fora. 9, 643 Cerberus Orpheo lenivit sibila -u. PETRON. 109 exsonat... -bus totum navigium. CALP. ecl. 2, 1 dulci... contendere -u. 2, 25 alternos... distinguere -us. 2, 95 -bus obstrepit arbos. 3, 41 audito... mitescere -u. 3, 57 medios... rumpere -us (NEMES. ecl. 2, 38). 4, 79 -bus iste tuis alterno succinet ore. 6, 6. 11. 58. PLIN. nat. 7, 204 cum -u Amphion *cecinit cithara*. 11, 271 tot -us et moduli flexionesque. 30, 14 citharae tragicique -us libido (HEGES. 3, 1, 1 MAXIM. eleg. 1, 28). 34, 72. VAL. FL. 3, 158 insignem cithara -uque fluenti. 3, 448 lustrifico -u vocat. 4, 390. 5, 217 incipe... -us alios, dea (TAC. hist. 2, 15). 5, 443 ludus... et -us taedaeque. MART. 1, 76, 3 Pierios... -us. STAT. silv. 2, 7, 88 hymenaeon ante postes festis -bus... personabo (PANEG. 12, 37 cuncta -u et crotalis personabant). 5, 1, 27 nil -us, nil fila... audita... mulcere valerent. Ach. 1, 54 -u... quieto... Tritones eunt. SIL. 11, 433 dulcem... nunc voce infundit Teuthras, nunc pectine -um. 12, 35 aequore cuius (*Parthenopes*) regnavere diu -us. 14, 473 Siren assuetos effudit in aequore -us. QVINT. inst. 1, 10, 16 remigem -us hortatur. 11, 3, 23 cum illi omnes etiam altissimos sonos leniant -u oris. TAC. Agr. 33 fremitu -uque et clamoribus dissonis. Germ. 3 pugnae fortunam ipso -u augurantur. hist. 2, 8 citharae et -us peritus. 4, 18. 5, 15. ann. 1, 65 laeto -u. 4, 47 -uum et armorum tumultu. 14, 14 -us Apollini sacros. 15, 37 tecta consonare -u. 16, 4 senatus... offert imperatori victoriam -us. IVV. 8, 225 principis... gaudentis foedo... -u. 9, 160 Siculos -us. 14, 46 -us... parasiti. SVET. Nero 53 Apollinem -u aequiperare. FRONTO p. 124, 23 N. et pluma et -us et vigiliae. 202, 16 -bus et modis absonum quid modulatu et -u cecinerim. APVL. met. 4, 33 -us... laetus hymenaei lugubri finitur ululatu. 5, 15 mellita -us dulcedine. CARM. epigr. 1075, 7 (*saec. I vel II*) formosum -u detinet iste rogos. PORPH. Hor. carm. 1, 1, 33 Musae non denegant mihi studium -us sui. 3, 11, 21 tantam fuisse gratiam -us. Ps. CENS. frg. 9, 3 antiquiores -us esse numeris, ... rusticos et inconditos. 9, 10 musicis -bus. 11, 3. NEMES. ecl. 2, 16 ambo aevo -uque pares. 4, 13 in... vicem dulces -u dixere querellas. LACT. inst. 6, 21, 9 voluptas est audire -us et carmina. epit. 57, 6 de -bus qui sensus intimos... deleniunt. FILASTR. 129, 6 cum orationibus psalmodum etiam -u resonante. AVSON. Mos. 476 ibis in

ora hominum laetique fovebere -u. AMBR. hex. 3, 5, 23 cum undarum... sono certent -us psallentium. Ps. AMBR. laps. virg. 6, 22 hymnorum spiritualium -us. CLAVD. 21, 3 conubii necdum festivos regia -us sopierat (rapt. Pros. 2 prol. 1). rapt. Pros. 2, 268 Mygdonio... -u. MACR. somn. 2, 3, 7 nationes -us... exerceant. 2, 3, 8. FAV. EVL. p. 15, 9 hi soni quasi fundamentum sunt -us. MART. CAP. 2, 121 cothurnatos... depromere -us. 9, 926 seditiones... crebriore -u inhibuit. VAL. CEM. hom. 6, 5 insidiosus -bus. EVSTATH. Bas. hex. 1, 7 p. 874^B saltationis et -uum. 4, 1 p. 901^C -us... blandos modulationesque lascivas. SIDON. epist. 2, 2, 14 -uum modulamina. 8, 9, 5 chori pantomimorum bono -u male dictata commendant. BOETH. mus. 1, 1 p. 185, 20 Terpander atque Arion... Lesbios atque Iones... morbis -us eripuerat praesidio. IORD. Get. 41, 214 regem -bus honoratum. 49, 256 -u funereo. CORIPP. Ioh. 1, 425 raucisoni... -us. ISID. orig. 6, 19, 8 responsorios -us vocant quod alio desinente id alter respondeat. CARM. epigr. 400, 1 musica cum -u resonares carmina.

2 *bestiarum, imprimis avium* (GLOSS. V 492, 16 avium -us: planctus): ENN. scaen. 220 favent *galli* faucibus russis, ... -u, plausuque premunt alas (CIC. Mur. 22 te gallorum... -us exsuscitat. Pis. 67 div. 2, 56. HOR. sat. 1, 1, 10 sub *galli* -um [GLOSS. III 295, 63 *ὄπὸ ἀλεκτροφώνου*]). PLIN. nat. 10, 46. 49. 155. 16, 179. QVINT. inst. 11, 3, 51 gallorum immaturo -u. IVV. 9, 107 SOL. 27, 20 VVLG. Marc. 13, 35 AVSON. 76, 5 OPTAT. 7, 3 p. 173, 7. ORIG. in Matth. 18, 114 signum diei i. e. *galli* -us). CIC. Tusc. 1, 73 *cycni* cum -u et voluptate moriantur (VERG. Aen. 1, 398 illi... -us dedere [GLOSS. IV 29, 3 -us dederunt: cantaverunt. v. etiam p. 293, 30]). PLIN. nat. 10, 63 olorum morte narratur flebilis -us. APVL. Socr. 110. SIDON. epist. 8, 9, 4 -uum... olorinorum). CIC. nat. deor. 2, 99 volucrum lapsus atque -us. 3, 14 cornicis -um. div. 1, 2 volatibus avium -busque... declarari res futuras. 1, 14 fulix... haud modicos... fundens... -us. 1, 94. 118. 2, 16 corvi -us. 2, 80 top. 77. epist. 6, 6, 7 -u sinistro oscinis. LVCR. 5, 1084 mutant *volucres* cum tempestatibus... raucisonos -us. VERG. georg. 1, 403 seros exercet noctua -us. 3, 328 -u... rumpent arbusta cicadae (COPA 27 PHAEDR. 3, 16, 11 PLIN. nat. 22, 86 NEMES. ecl. 4, 42 EVSTATH. Bas. hex. 8, 7 p. 954^A). Aen. 7, 34 volucres... aethera mulcebant -u. 8, 456 matutini volucrum... -us (SIL. 14, 22). CVLEX 147 volucres... carmina per varios edunt resonantia -us. HOR. carm. 3, 1, 20. Ov. met. 8, 238 perdix... testata... gaudia -u est. 11, 597 ales... cristati -bus oris evocat auroram. MANIL. 4, 913 avium... attendere -us. PAVL. FEST. p. 122 minurritiones appellantur avium minorum -us. p. 197. VAL. MAX. 9, 1, 2 -u commendabiles aviculas. PHAEDR. 3, 18, 2 lusciniis -us (PLIN. nat. 10, 81 lusciniis... garrulus sine intermissu -us. 10, 82. 83). CVRT. 8, 9, 25 *aves* -u... obstrepere docuerunt. SEN. Med. 628 -u volucris relicto adfuit. PETRON. 120 v. 72 verno persona -u *avium*... virgulta. 131 aedon... atque... Procne... -u sua furta colebant. PLIN. nat. 1, 35, 38 de avium -u compescendo. 6, 2. 10, 34 bubo... nec -u aliquo vocalis, sed gemitu. 43 *avium* generi -us oris... differentiam dedit. 10, 89. 106. 141 *aves* -u aliquo aut humano sermone vocales. 18, 249 per imitationem -us alitis temporariae (APVL. flor. 13 p. 45 quibusdam avibus brevem et temporarium -um commodavit. 30, 85 ante cuculi -um. SIL. 4, 86 argutos inter volucrum... -us. 14, 275 sonat halcyones -u. QVINT. inst. 10, 3, 24. APVL. Socr. 10 quod volatu pepererat, -u amisit *corvus*. NEMES. ecl. 2, 61 vocalem longos quae ducit aedona -us. LACT. opif. 10, 15 in quibus (*avibus*)... lingua innumerabiles -uum flexiones... exprimit. AVIEN. Arat. 1760 innumero... -u graculus instat. VVLG. Tob. 8, 11 circa pullorum -um (ITIN. Silv. 24, 1. 8. 30, 1. 36, 1 ANTHIM. 64). AMM. 28, 1, 7 quid... -us monerent oscinum. CLAVD. 3, 214. 10, 63. carm. min. 25, 106 volucres... frementem permulcent Athesin -u. MACR. somn. 2, 3, 10 *aves*..., ut lusciniis, ut *cycni*... -um veluti quadam disciplina artis exerceant. v. etiam sub II B.

B *de sonis instrumentorum* (*fidium, tibiaram sim.*) et *de iis qui his instrumentis canunt: de tibia*: PLAVT. Cas. 799 tiben... suavi -u concelebra (*de tibiicinis cantu*): CVRT. 9, 10, 26 SIL. 6, 669 EVSTATH. Bas. hex. 4, 1 p. 902^C. CARM. epigr. 342 Pallados en studio didicisti Marsyas -u(m)). CIC. S. Rosc. 134 nat. deor. 2, 146 phil. frg. 10, 3 CATVLL. 64, 264. VERG. Aen. 9, 615 biforem dat tibia -um (AVSON. 352, 16). HOR. carm. 3, 7, 30 TIB. 1, 7, 47 LIV. 38, 13, 6. Ov. am. 3, 13, 11 praesonuit sollempni tibia -u. PAVL. FEST. p. 29 SEN. epist. 90, 26 PLIN. nat. 5, 7. 106. 13, 106. FLOR. epit. 2, 7, 15 aut fidium. APVL. met. 8, 27. 10, 32 tibiae multiformes -us Lydios dulciter consonant. PORPH. Hor. carm. 3, 19, 18 SOL. 5, 20. 12, 6. 24, 10. 45, 12 FIRM. err. 4, 2. 6, 5 MART. CAP. 9, 928 BOETH. mus. 1, 1 p. 186, 21. CIC. Verr. 6, 31 locum illum litoris percrepare... -u... symphoniae (or. frg. A VI 1 LIV. 39, 10, 7 SEN. dial. 1, 3, 10 epist. 51, 4. 123, 9 PLIN. nat. 2, 209. 8, 157. 9, 24). CIC. nat. deor. 2, 149 nares cornibus iis *similes*, qui ad nervos resonant in -bus. LVCR. 2, 619 raucisono... minantur cornua -u (VERG. Aen. 8, 2 CORIPP. Ioh. 5, 32). HIRT. Gall. 8, 20, 2 -u tubarum (LIV. 25, 24, 5 CVRT. 8, 14, 10 SIL. 4, 170. 11, 290. 14, 372. APVL. met. 10, 29 tubae terminalis -us. PORPH. Hor. ars 402. DAMAS. epigr. 40, 2 cum lugubres -us tuba concrepisset. MART. CAP. 5, 425. Op. imperf. in Matth. 51 p. 927 tubicen... bellicos -us in tuba decantans). VERG. Aen. 6, 165 aere ciere viros Martemque accendere -u (CORIPP. Ioh. 8, 164). 6, 172 cava dum personat Triton aequora concha

... et -u vocat... divos. LYGD. 4,71 perlucenti -um meditabar avena. PHAEDR. app. 12,6 si repperisset aliquis hanc (*lyram*) prudentior, divinis aures oblectasset -bus. SEN. Oed. 734 lituus... adunco stridulos -us elisit aere (*de liticinis cantu* AMM. 14, 2, 16). LVCAN. 4, 186 classica det bello: saevos tu neglege -us. 6, 166. LAVS Pis. 167 dulcis Apollinea sequitur testudine -us (CLAVD. 17, 252). PLIN. nat. 9, 28 ut prius caneret *Arion* cithara, congregatis -u delphinis (SIL. 11, 472 HYG. fab. 165 p. 19, 9 PORPH. Hor. carm. 3, 1, 20. 3, 11, 1 CLAUD. 22, 141 Ps. ASCON. Verr. p. 173 AVG. civ. 16, 2 MART. CAP. 9, 927). PLIN. nat. 16, 170 armamenta ad inclutos -us. MART. 14, 217 -u *harundinis* fallitur ales. STAT. silv. 4, 3, 119 chely, ... repone -us. SIL. 5, 223 ferali... horrida -u bucina (AMM. 24, 5, 9. CORIPP. Ioh. 1, 512 gemit... bucina -us. 2, 250. 6, 263. 545). SIL. 13, 347 dulce sonans *calamis*, ducit stabula omnia -u. HYG. fab. 274 p. 150, 25 Pan fistulae -um primus invenit (PORPH. Hor. carm. 1, 17, 10). PANEG. 10, 20 cum illos... signorum -us... accenderet. CLAUD. 7, 62 *lyrae* -us. VAL. CEM. hom. 5, 5 dulcisonos organi -us. 6, 5.

II latiore sensu: A cantus magicus, incantamentum: LVCIL. 576 Marsus colubras dirumpit -u (Ov. medic. 39 mediae Marsis finduntur -bus angues). VERG. Aen. 7, 754 spargere qui somnos -uque manuque solebat (SYMM. epist. 7, 19). 7, 757 neque eum iuvere in volnere -us somniferi et Marsis quaesitae montibus herbae. TIB. 1, 2, 45 haec -u findit... solum. 1, 2, 53 haec mihi composuit -us quis fallere posses. 1, 2, 60 amores -bus aut herbis solvere. 1, 8, 19/21 -us vicinis fruges traducit ab agris, -us et iratae detinet anguis iter -us et e curru Lunam deducere temptat. PANEG. in Mess. 63 vel herbis... vel -u veteres mutare figuras. Ov. epist. 12, 167 -us herbaeque artesque. met. 4, 49. 7, 195 adiutrix... venis -usque artisque magorum. 7, 201 stantia concutio -u freta. 7, 330 -us magicaeque potentia linguae. GRATT. 405 magicis adiutas -bus herbas (SEN. Med. 684 COLVM. 10, 367 LVCAN. 4, 553 SIL. 1, 97 IUV. 6, 610). SEN. Herc. O. 463 nihil... leges ad meos (*nutricis*) -us tenet. 469 Med. 699. 704. 760. 769. Phaedr. 421 detrahere... Thessali -us queant. nat. 4, 7, 2 attrahi -bus imbres. LVCAN. 6, 492. 505. 581 -u dirisque... sucis. 694 cetera -u explicat Haemonio penetratque in Tartara lingua (VAL. FL. 6, 448). 9, 895 nullum... admittere virus vel -u cessante potens *cruur*. 9, 914 -u verbisque fugantibus. PLIN. nat. 8, 48 serpentes *extrahi* -u. 28, 19 Marsorum -u. VAL. FL. 1, 62. 7, 184 -u trilingui... comescere tauros. 7, 488 tacitis... -bus illum flexerat. 7, 492. 574. 8, 85 adverso luctantia lumina -u obruit *Medea*. 8, 354 (cf. 8, 351 magico... carmine). STAT. Theb. 4, 504 rabido iubeat si Thessala -u. 9, 733 -usque sacros et conscia miscet murmura. silv. 2, 1, 5 (*in imagine*) -us et verba medentia saevus confero. SIL. 3, 301. 5, 363 ferrum... e corpore -u exigere. 15, 458 ut -u, ducebat *Laelius* corda senatus. CLAUD. 3, 146 novi quo Thessala -u eripiat lunare iubar. MEROB. poet. 187 carmina... sancta cruentatos vertant ad foedera -us. DRAC. laud. dei 2, 334 -bus infaustis herbis atque arte nefanda.

B fere i. q. vaticinium: CATVLL. 64, 306 veridicos Parcae coeperunt edere -us. MORET. 2 diem -u praedixerat ales. TIB. 1, 8, 4 praecinit eventus... mihi -us avis. Ov. met. 15, 792 tristia... Stygius dedit omina bubo, ... -usque feruntur auditi... et verba minantia. fast. 2, 767 dederat -us lucis praenuntius ales.

III translate i. q. carmen, poema: MANIL. 1, 5 primus... novis Heliconam movere -bus. 3, 4 vestros extendere fines conor, et indictos in carmine ducere -us. VAL. MAX. 3, 2, 22 Cynaegirum... verbosa -u laudum suarum Graecia omnium saeculorum memoriae litterarum praeconio inculcat. CALP. ecl. 4, 130 -us viridante licet mihi condere libro. STAT. silv. 2, 6, 29 non fallo aut -us adueta licentia ducit. 2, 7, 47 eloquente -u... trahes (*Lucane*) senatum. 3, 3, 41. 4, 4, 50. 4, 7, 7 tuas -u Laio sacra, Pindare, Thebas. 4, 8, 40 -u signare diem. 5, 3, 205 flere pio Vesuvina incendia -u mens erat. 5, 3, 235. 5, 5, 35 sic me -uque habituque nefastum aspiciant superi. Ach. 1, 3 acta viri multum inclita -u Maeonio. SIL. 8, 593 ad sidera -u evecta *Mantua* Aonio. TAC. ann. 15, 34 per compositos -us grates dis *agens*. NEMES. ecl. 1, 37 accipite hos -us (*G, calamos J*) atque haec nostro Meliboeo mittite. AMM. 22, 8, 15 super hoc congruerent omnes priscorum carminum -us. SERV. gramm. IV 468, 8 ille fidicen (*Horatius*) uno metri genere pluribus saepe utitur -bus. 468, 24. 469, 14. 23. 28 *et saepius*. PRISC. Anast. praef. 16 decerpta pars lucem conferat quae -bus (*i. carmini meo*). VIRG. gramm. epit. 4 p. 15, 23 ad varietates poeticorum -uum manifestandas. Pöschel.

2. cantus v. 1. canthus.

canua, -ae f. a gr. *κανούν* tractum esse videtur. PAVL. FEST. p. 65 canifera mulier appellatur, quae fert -am, id est qualum, quod est cistae genus. GLOSS. IV 29, 36 -am canistrum translatum (sc. e Graeco). [*vix huc pertinet GLOSS. III 203, 46, v. s. cannula*] CORP. XIII 10017, 45 (*in vasculo*) acitapulus (*i. acetabulum*) canua. Virilis fecit. Mbr.

? **canulus** haec, -i hae CAPER gramm. VII 108, 12 (camelus haec, cameli hae Keil). Bannier.

(**canum**) cana, -orum pl., n., *κανούν*. PAVL. FEST. p. 45. cana dicunt Graeci, nos canistra (v. VARRO ling. 5, 120 p. 259, 27). EPIPHAN. de mensur. 14 -a canistros appellant, in quibus solet reponi quaedam tritici species. Mbr.

cānus, -a, -um [cf. esse videtur c. osc. *paclign*. casnar 'senex', anglosax. hasu 'ravus, canus', theodisc. hasan 'politus, venustus' (fortasse c. haso 'lepus') et c. cascus. Th.]. ISID. orig. 12, 1, 51 -us dicitur, quia ex candido colore et nigro est (cf. GLOSS. IV 28, 49 can- [c]um inter nigrum, ubi fortasse addas <et candidum>). GLOSS. *πολιός, πεπολιωμένος*. comp. et superl. non extant, sed fortasse H. Schenkl recte coniecit PRIAP. 12, 1 quaedam canior Hectoris parente, ubi iunior exhibent libri). legitur inde ab ENN. et PLAVTO, saepius apud poetas (Ov. 43^{ies} MART. 21^{ies}), varissime apud scriptores usque ad Traiani aetatem; *singulis locis*: VARRO rust. (Men. bis) RHET. Her. CIC. phil. (Arat. bis) VITR. SEN. rhet. VAL. MAX. PETRON. (5^{ies} in versibus) QUINT. SVET.; *binis*: PLIN. epist.; *dein* COLVM. *bis* (ter in lib. 10); SEN. phil. *quater* (apocol. semel, trag. 14^{ies}); PLIN. nat. 12^{ies}. kana: OPT. PORF. carm. 16, 24 (cf. SCAVR. gramm. VII 15, 4 quotiens kanus... scribendum erat, quia singulis litteris primae syllabae notabantur, k prima ponebatur eqs.). GLOSS. IV 102, 55. 531, 36. [francog. vet. chines ('capilli') cani'. M.-L.]

1 proprie i. q. albus, albidus, rarus: mare vel aqua:

ENN. ann. 478 labitur uncta carina per aequora -a celocis (LVCAN. 4, 587 -o procul aequore. 8, 722). CIC. Arat. 71 -os... fluctus (LVCAN. 2, 767 VERG. Aen. 8, 672 SIL. 15, 304. SVET. frg. p. 244 caecus fluctus tumens necdum tamen -us. MIN. FEL. 3, 3 -is spumosisque fluctibus. AVIEN. ora 127). CIC. progn. frg. 3 saxaque -a salis niveo spumata liquore (SEN. Ag. 441 derimuntque -ae caerulum spumae mare. Phaedr. 1014. cf. STAT. Theb. 5, 406 -a... aspargine ponti. Ach. 1, 235 qua -a... spumant signa fugae. CARM. poet. mjn. 3, 25, 12 -um deducatur et orbita sulcum. ANTHOL. 21, 92 gurges... feriat vada marmore -o). CATVLL. 64, 18 nymphas nutricum tenus extantes e gurgite -o (CIRIS 514 STAT. Theb. 11, 43 AVIEN. Arat. 308 ora 67). DIRAE 60 -is... undis. Ov. epist. 2, 16 mersa foret -a naufraga puppis aqua (fast. 3, 592. 5, 162). PLIN. epist. 6, 31, 17 -um... mare. VERS. metr. Mar. Victorin. gramm. VI 125, 1 tempora -a crepanti cincta salo resonant. *nota de fumo aquae sulphureae*: MART. 1, 12, 2 -aque sulphureis Albulam fumat aquis. 6, 43, 2 -aque sulphureis nympha natatur aquis. *nix, pruina, imber, sim.*: BIBAC. carm. frg. 16 (cf. HOR. sat. 2, 5, 41) Iuppiter hibernas -a nive conspuit Alpes (LVCAN. 3, 21 SEN. Phaedr. 935 Thy. 118 ANTH. 461, 6 Prob. Verg. georg. 1, 233 CLAUD. 1, 270). VERG. georg. 2, 376 -a... pruina (HOR. carm. 1, 4, 4 Ov. epist. 5, 16 COLVM. 10, 74 SEN. Herc. f. 139 PETRON. 123, 185 ENNOD. carm. 1, 1, 15. cf. MART. 7, 31, 5 -um gelidis holus pruinis. ENNOD. carm. 2, 94, 3 -a pruinosis mandentem gramina lustris). VERG. georg. 3, 442 -o... gelu. Ov. met. 1, 266 *Noti* barba gravis nimbis, -is fluit unda capillis (cf. VAL. FL. 5, 306 -is ubi tollitur omnis campus aquis. APVL. Socr. 10 p. 143 -o agmine *nubium*). met. 2, 30 glacialis hiems, -os hirsuta capillos (ENNOD. carm. 1, 6, 1 post -as hiemes). SIL. 3, 479 -a... grandine. SEN. Phaedr. 966 -ae... brumae (STAT. Theb. 4, 834 AVIEN. Arat. 613). MART. 1, 49, 19 December -us. *adde*: VARRO Men. 467 cana (cata *codd.*) putri gelo montium saxa (VERG. georg. 1, 43 -is montibus. Ov. Ib. 202 Athos. SEN. Phaedr. 8 colles. LVCAN. 1, 435 rupe. 1, 680 Pangaea. PETRON. 122, 147 vertice. SIL. 4, 744 apex. 14, 66 summo -a iugo cohibet. STAT. Theb. 4, 654 Othryn. AVIEN. ora 723 Leuce. CLAUD. 3, 335 Rhodope. 20, 164 cornua. ENNOD. opusc. 3, 147 p. 369, 6 iuga). *bestiae*: CIC. progn. frg. 4 -a fulix. Ov. am. 1, 8, 56 -is... lupis (met. 6, 527. 7, 550 cf. Hom. Il. 10, 334 *πολιοιο λύκοιο*). met. 2, 373 -aeque capillos dissimulant plumae *cycni* (cf. SEN. Tro. 184 Neptunium -a nitentem perculit iuvenem coma. AVIEN. Arat. 693 -a... colla. 1118 -um... olorem. SIDON. epist. 9, 15, 1 v. 34 -a et canora colla). GRATT. 340 -aque de mele galeri. COLVM. 3, 6, 7 variam -amque *ovem* improbabis. MART. 3, 77, 7 melandrya. *poma herbaeque*: VERG. ecl. 2, 51 -a legam tenera lanugine mala (cf. SERV. ad l. mala dicit Cydonia, quae lanugine plena sunt. GLOSS. -a mala: lanuginem habentia id est cydonia). Ov. met. 5, 590 salicta (LVCAN. 4, 131). 6, 456 -is... aristis (trist. 4, 6, 11). 10, 655 -ae segetis (MIN. FEL. 5, 13). fast. 3, 142 laurea. 5, 272 thyma. trist. 5, 13, 21 absinthia. COLVM. 10, 99 calathisque virentia lilia -is. 10, 304 -o... vimine. CALP. ecl. 5, 6 gramina (vana *codd.*). PLIN. nat. 12, 108 -i arborum villi. 12, 125 *color styracis* furfurosus et -o situ obductus. 13, 133 frutex. 16, 33 pannos... muscoso villo -os. 21, 53 sertula. 22, 147 salviam. 27, 100 muscum. MART. 3, 65, 3 vinea... -a racemis. 7, 53, 7 -is... prunis. 9, 26, 3 lingustra. ENNOD. dict. 8, 6 p. 477, 17 nemora (epist. 1, 6, 4 p. 14, 15. 8, 4, 2 p. 203, 7 carm. 1, 6). 8 p. 521, 28 in -o flore (1. 8 p. 425, 7. 3, 5 p. 434, 22. 7, 3 p. 444, 4 epist. 6, 23, 2 p. 162, 13. *hinc in imagine*: ENNOD. epist. 1, 10, 4 p. 20, 15 in -o eloquentiae flore. 7, 19, 1 p. 187, 7 quod in -o flore praemisisti in pomorum maturitate non subtrahas. 7, 29, 4 p. 195, 25. opusc. 1, 11 p. 264, 16 in -o flore... adulescentiae). *cinis, pulvis, harena*: Ov. met. 8, 525 -a... favilla (PETRON. 120, 77 CORP. V 3143, 5. cf. STAT. Theb. 1, 512 -is... altariibus ignes sopitum cinerem... servabant. silv. 2, 6, 90 -os cineres. CYPR. GALL. Ios. 225 *res* candens flamma rapit -oque pulvere solvit. CARM. de Sod. 130 situ -o cineres incendia signant). Ov. Ib. 390 iacto -as pulvere fecit aquas (STAT. silv. 2, 2, 7 cum stadio iam pigra quies -usque sederet pulvis. AVIEN. Arat. 567 *Perseus* vestigia... pulverulenta quasi -o procul aëre pandit [cf. ARAT. phaen. 253 *κ-*

κοιμημένος ἐν Διὶ πατρὶ]). VITR. 2, 4, 1 genera... harenæ fossiciae sunt haec: nigra -a rubra carbunculus. *alia*: Ov. met. 15, 372 quaeque solent -is frondes intexere filis agrestes tineae. LYGD. 1, 10 (pumex) et -as tondeat ante comas *membranae*. MART. 3, 58, 34 -a... mella. AVIEN. Arat. 993 illi zonarum, -i specie quae lactis in aethra cernitur. CLAVD. carm. min. 26, 58 despumat niveum fistula -a salem. CYPR. GALL. num. 51 -amque farinam. *praecipue de capillis senum* (GLOSS. III 350, 17 capilli... -i: *τρίχες... πολιαί*): PLAVT. Asin. 934 -o capite (Bacch. 1101. 1208 Cas. 518. Merc. 305 si -um [caput] seu istuc rutilum sive atrumst, amo. CATVLL. 68, 124 TIB. 1, 1, 72. Ov. fast. 5, 57 capitis reverentia -i. PERS. 1, 83 SPART. Sept. Sev. 19, 9. HIER. epist. 52, 1 iam -o capite et arata rugis fronte. 108, 24 in Am. lib. 2 praef. p. 263/4 VVLG. lev. 19, 32). CATVLL. 64, 350 -o solvent a vertice crinem (CALP. ecl. 7, 43 vertice -us. SIL. 6, 427. CARM. poet. min. V 101, 1, 24 -i gravitas verticis). HOR. carm. 2, 11, 15 -os... capillos (CIRIS 126 PRIAP. 76, 1 Ov. epist. 13, 161 ars 2, 117 met. 4, 474 fast. 3, 669 SCHOL. Hor. epod. 17, 23). TIB. 1, 2, 94 -as... comas (1, 6, 86 PROP. 2, 18, 18. 4, 9, 52 Ov. ars 3, 75 SEN. Phoen. 440 Oed. 555 MART. 4, 53, 3 NEMES. ecl. 1, 9). Ov. met. 8, 10 -os crines (13, 427 LVCAN. 1, 188 STAT. Theb. 9, 163). MART. 4, 36, 1 -a est barba tibi (PLIN. epist. 1, 10, 6. cf. MART. 9, 27, 5 -a labra). VARRO rust. 2, 7, 3 supercilia -a *equorum veterum* (cf. p. 249, 83 et 260, 60). *iocose dicta*: LABER. mim. 140 cum -o (*fere i. q. senili*) eugio puellitari. MART. 2, 34, 3 -o... cunno (9, 37, 7 -i reverentia cunni. cf. l. 11). IVV. 14, 10 -a monstrante gula. CLAVD. carm. min. 44, 5 -o podice.

2 translate: a canis capillis praeditus, senilis: PLAVT. Cas. 239 -a culex (*iocose i. q. senex amator. cf. TIB. 1, 8, 29 -us amator*). Merc. 639 -um, varum, ventriosum (RHET. Her. 4, 49, 62 -um subcrispum. AVSON. 415, 9 -us comosus, hispidus). ELEG. in Maecen. 1, 137 Nestora -um. PROP. 2, 13, 40. 2, 16, 22 una fieret -a puella domo. Ov. fast. 4, 339 -us sacerdos. PHAEDR. app. 18, 10 emerui libertatem, -us servio. SEN. Herc. O. 578. 789. apocol. 5 quendam... bene -um. PETRON. 83 senex -us. 139 -i Nereos. PLIN. nat. 2, 17, 7, 12 in Albania gigni quosdam... a pueritia -os (cf. SOL. 52, 28 gentem... quae in iuventa -a sit. 52, 28 natos... -os ilico fieri). MART. 3, 43, 3 scit te Proserpina -um. 10, 67, 2 quam vidit Niobe puella -am. 12, 31, 5. 14, 27, 1 mutare paras longaevos -a capillos. IVV. 12, 32 prudentia -i rectoris. COMM. instr. 1, 26 respice -um. ARNOB. nat. 2, 13 senes -os decrepitos. 4, 22. *hinc etiam de senectute ipsa*: CATVLL. 61, 162 -a... anilitas. 108, 1 -a senectus (TIB. 1, 8, 42 Ov. epist. 14, 109 SEN. Herc. f. 198). PROP. 2, 18, 5 si -is aetas candesceret (*canesceret N, v. p. 236, 22*) annis (PAVL. NOL. carm. 15, 172 -is... in annis). ENNOD. epist. 7, 16, 2 p. 185, 10 -a aetas (CASSIOD. var. 9, 7, 5 CORIPP. Ioh. 4, 486). opusc. 6, 7 p. 404, 15 -am... vitam. *nota*: APVL. apol. 85 viridi pueritia -a (*i. senis*) malitia.

b i. q. antiquus, vetus, praecipue aetate venerabilis, religiosus (NON. p. 86 -um: vetus anticum. GLOSS. IV 214, 35. 491, 33. 315, 56 sancta et religiosa): VARRO Men. 141 -a Veritas, Attices philosophiae alumna. CATVLL. 66, 70 -ae Tethyi (Ov. met. 2, 509 fast. 2, 191). VERG. Aen. 1, 292 -a Fides (GLOSS. IV 432, 48 -a fides: antiqua, in senectute permanens. *sim. saep.*, cf. V 175, 6 ideo quia apud senes fides maxima invenitur. cf. AMM. 26, 7, 16 AMBR. Iac. 2, 11, 45 Ioseph 10, 58 PRVD. ham. 852 SEDVL. carm. pasch. 1, 93 op. pasch. 1, 2 DRAC. Romul. 7, 59. 112). VERG. Aen. 5, 744 -ae... Vestae (9, 259 SERV. ad l. venerabilis antiquissimae. cf. MART. 1, 70, 3). Ov. met. 13, 653 -aeque Minervae. STAT. Theb. 6, 111 -a Pales. CLAVD. carm. min. 50, 1 per -i limina Petri. *de rebus*: CATVLL. 95, 6 -a... saecula (MART. 8, 80, 1 ENNOD. carm. 2, 2, 9. 2, 13, 9. cf. CLAVD. 24, 106 -i... aevi. SIDON. carm. 2, 289 aetas -a. ENNOD. carm. 1, 7, 17 dict. 21, 21 p. 489, 2 epist. 9, 33, 3 p. 257, 13). MART. 1, 15, 2 -a iura (OPT. PORF. carm. 16, 24). VVLG. sap. 4, 8 -i (*i. aetate venerabiles*) autem sunt sensus hominum. PAVL. NOL. carm. 18, 21 senis sancti -os testatur honores. ENNOD. carm. 2, 78, 7 tiro tamen felix -a ad rudimenta vocatus (opusc. 4, 1 p. 383, 11 -a exercitia et veterum gesta). epist. 1, 13, 4 p. 24, 14 -a dignitas (4, 26, 1 p. 116, 27 opusc. 2, 29 p. 296, 15). 5, 25, 1 p. 145, 11 -a poetarum... adnuntiatio. 7, 21, 1 p. 189, 4 -a reverentia. 8, 15, 1 p. 210, 14 -am in fide beatitudinem. opusc. 2, 34 p. 298, 7 -a patrum definita. 2, 77 p. 311, 19 -o more (3, 38 p. 340, 13 -a morum integritate). 2, 97 p. 317, 8 -um possessionis genium. CORIPP. Ioh. 4, 486 -a gravitate. ARATOR act. 2, 268 -a aenigmata. **c animi maturus, peritus**: FRONTO p. 41, 26 N. consilium -um et grave (ENNOD. epist. 5, 10, 3 p. 134, 9 opusc. 3, 10 p. 333, 11). CHALC. transl. p. 22 -a scientia (PAVL. NOL. carm. 28, 176 -a prudentia. ENNOD. opusc. 6, 20 p. 409, 5. CASSIOD. var. 9, 25, 4 notitia). AMBR. epist. 16, 5 -is cogitationibus. ENNOD. carm. 2, 79, 6 -a tener populis dogmata disseruit. epist. 2, 10, 3 p. 50, 2 -us iam in puero sensus. opusc. 6, 6 p. 403, 22 aetatis praeiudicium -a moderatione temperans. CASSIOD. var. 8, 18, 2 -a verba.

nom. plur. subst. cānī, -ōrum: GLOSS. *πολιαι* (EXC. Bob. gramm. I 548, 23). CHAR. gramm. I 32, 18 masculina semper pluralia hiantes, ... -i (DIOM. gramm. I 327, 25). PHOC. gramm. V 428, 5 praeter haec alia sunt, quae in singulari non declinantur generis quidem masculini hiantes... -i. EXC. Bob. gramm. I 552, 2 nomina, quae apud Ro-

manos masculina, apud Graecos feminina... -us *πολιαι* (IDIOM. gen. gramm. IV 573, 37 GLOSS. *saepius*). *legitur inde a CIC. i. q. capilli cani, metonymice i. q. senectus*: CIC. Cato 62 non -i nec rugae repente auctoritatem arripere possunt. TIB. 1, 10, 43 caput candescere -is (cf. LYGD. 5, 15 -i nigros laesere capillos. Ov. met. 3, 516 albertia tempora -is. 8, 568 sparsus tempora -is [15, 211 HIER. epist. 84, 3 PAVL. NOL. epist. 40, 6. cf. Ov. Pont. 1, 4, 1 -is aspergitur aetas. IORD. Get. 182 -is aspersus]. met. 12, 465 variabant tempora -i. STAT. Theb. 10, 706 signentur tempora -is. EVG. TOLET. carm. 14, 18 -os inseris). Ov. met. 3, 275 simulavit anum posuitque ad tempora -os (6, 26. 14, 555). 10, 391 -osque suos... nudans (SIL. 15, 658). CIRIS 320 candentes... -os. SEN. contr. 2, 6, 7 unguento -os madentis. VAL. MAX. 2, 1, 10. 4, 5 ext. 2 -os eius et annos... venerati sunt (SEN. Herc. f. 1249 LACT. inst. 7, 17, 9. cf. PS. LACT. mort. pers. 32, 2 cedat aetati et honorem deferat -is. VVLG. sap. 2, 10 nec veterani revereamur -os). PHAEDR. 2, 2, 10 -os puella... evellerat (PLIN. nat. 30, 134 evulsi -i). SEN. dial. 2, 12, 1 post iuventam -osque. 2, 17, 2 senectutem... inviti audiunt et -os. 10, 7, 10 nat. 3, 29, 3. LVCAN. 2, 122 cuius laceris pendentia -is ora. 2, 375 in frontem descendere -os. 5, 274 respice -os (PASS. Perp. 5 miserere... -is meis. 6 parce... -is patris tui). 7, 372 sacros pedibus prosternere -os. PERS. 5, 65 petite hinc puerique senesque finem animo certum miserisque viatica -is. PETRON. 126 -os dissimulare (QVINT. decl. 306 p. 203, 19 operies flammeo -os. SER. SAMM. 44 properos abscondere -os. PAVL. PETRIC. Mart. 3, 391 celat... -os). PLIN. nat. 20, 49 cortex decoctus inlitusque inficit -os. 21, 44. VAL. FL. 1, 711 sparsisque legens vestigia -is. STAT. Theb. 7, 474 oculos... obsita -is (ARNOB. nat. 4, 26 Saturnus... obsitus -is). APVL. met. 8, 20 parvulum... ereptum -is meis reddite. COMM. apol. 785. AVSON. 168, 13 torqueo deceptos ego vita caelibe -os. ANTH. 475, 1. VVLG. gen. 42, 38 deducetis -os meos... ad inferos (44, 29. 31 III reg. 2, 9 LIB. iubil. 42, 11). Sirach 6, 18 usque ad -os (Is. 46, 4). Os. 7, 9 -i effusi sunt. RVFIN. hist. 5, 24, 8 non inaniter -os attulimus (*πολιαις*. VINDIC. epist. ad Pentad. p. 489 cito adferentes -os in capite). CLAVD. 5, 67. rapt. Pros. 3, 177 sordida pulvere -os (DRAC. Romul. 8, 589 immundat pulvere -os. 9, 208 -os pulvere foedans). PAVL. NOL. epist. 21, 6 ipsam in -is eius velocitatem mirati sumus. AVG. in psalm. 10, 5 per cuius -os iurant. MACR. sat. 2, 5, 7 Iulia mature habere cooperat -os. 7, 10, 1 -os huic praecipue parti capitis (*temporibus*) adsignet. PASS. Barth. 131, 6 barba prolixa habens paucos -os. *senes ipsi*: COLVM. 12, 59, 5 nec tamen -is natura dedit cunctarum rerum prudentiam. PAVL. NOL. carm. 24, 893 uti vicissim nutriat -os puer. *i. q. peritus* (v. sub 2c): HIER. epist. 60, 10 -os in sapientia (AVG. mor. ecl. 1, 19, 17 -os sapientiae. in psalm. 112, 2). VIRG. gramm. epit. 4 p. 15 auctoritate -orum. *nota*: TERT. nat. 2, 12 legimus... apud Graecos quoque Diodorum quive alii antiquitatum -os collegerunt (*i. prisca monumenta*).

neutr. plur. subst. cāna, -ōrum: *proprie*: AMBR. hex. 3, 17, 71 inter -a nivium. VEN. FORT. epist. (carm. 5, 1) 4 per -a ponti.

derivata: canaster, canities, canitudo, canosus, canutus. canere (-escere). canitus. *compos.*: incanus, praecanus, semicanus. canificare. *Meister*.

canusinatus, -a, -um a Canusinus, Canusium *nom. propr.* *veste ex lana Canusina indutus*: MART. 9, 22, 9 ut -us nostro Syrus servus assere (*i. lectica*) sudet. SVET. Nero 30 Nero fecisse iter traditur soleis mularum argenteis, -is mulionibus. *Mbr.*

cānūtus, -a, -um [cf. c. canus. Th.]. GLOSS. II 412, 3 *πολιός*: canus, -us. III 180, 24 *πολιός*: -us. [francog. chenu, it. canuto, val. cārunt, hisp. vet. canudo. M.-L.] PLAVT. frg. inc. 16 muraticam autem video in vasis stagnis naricam (*i. piscem quendam*) bonam et canutam. *Meister*.

[**caotastrifon**] uterem GLOSS. V 352, 30 *corrupte*; *latere videtur καταστρέφων* vertens (*Heraeus*) *vel sim.* *Mbr.*

capābilis, -e [cf. c. capere. Th.]. BEDA gramm. VII 266, 32 capax qui facile capit, -is qui facile capitur. IREN. 2, 13, 5 subiacens aliquid, in quod emissus est sensus dei, -e eius. EPIST. Alex. p. 206, 12 *elephantī* -es in usum bellorum. HIER. Didym. spir. 5 *deus* bonus ipse non factus ab alio, sed subsistens: ideo -is, et non capax. *sic ibidem saepius capax et -is distinguuntur*. AVG. c. Maximin. 2, 9, 2 tu... nobiscum non de... -i et incapabili, sed de visibili et invisibili... disputabas. *ibid.* filio incapabilem patrem, filium vero -em patri. MAR. MERC. Nest. Eph. synod. p. 181 eundem (*Christum*) terrenum et caelestem, visibilem et intellegibilem, -em et qui capi non posset. LEPOR. Cassian. c. Nest. 1, 5, 6 *deus*... capax, non -is (-is, non capax *cod. N, Petschenig*) est, penetrans, non penetrabilis, implens, non implebilis. PS. ARNOB. confl. 2, 8 p. 281^B evidens est... utriusque partis corruptio: nam qui capax, non -is; penetrans, non penetrabilis est *egs*. GENNAD. dogm. 83 *deus* natura subsistens incorporeus -is est suae facturae (*ibid.* illabi... menti). CASSIOD. hist. 1, 14 p. 907^B aiunt eum (*filium dei*) mutabilis esse naturae, virtutis malitiaeque -em. GREG. M. moral. 17, 36 rudibus populis plana et -ia, non summa atque ardua praedicare. *cf. captabilis*.

compos.: incapabilis.

capācitas, -tātis f. a capax (GRAMM. suppl. 69, 15 *al.*) *voca-*

bulum fort. fictum a Cic.; cf. Tusc. 1, 61 utrum -em aliquam in animo putamus esse, quo tamquam in aliquod vas ea quae meminimus infundantur? *ibid.* quae talis animi figura intellegi potest aut quae tanta omnino -s? plur. v. l. 34. 46. 80.

A *de loco* (GLOSS. *χώρησις, χώρημα, δοχείον*, amplitudo): *de rebus concavis, sim.*: VITR. 8, 1, 3 in lacunis . . . , quae . . . propter . . . -em diutius conservant humorem. 8, 3, 3 vas aeneum non in summis labris plenum, sed aquae mensurae suae -is habens e tribus duas partes. COLVM. 12, 45, 2 pro -e vasorum. FRONTIN. aq. 26 omnis . . . modulus colligitur aut diametro aut perimetro aut areae mensura, ex quibus et -s apparet. 28 fistula . . . -em (-is *cod.*) ampliat (cf. *ibid. inf.*). 32. 36. 67 -e ductus. PAVL. sent. 3, 6, 86 vasis . . . ea omnia continentur, quae -i alicui parata sunt. SOL. 20, 5 taurina cornua . . . ob insignem -em . . . potuum gerula. LACT. opif. 8, 14 cicutae -s (*i. concavum*). CHALC. comm. 221 locus unus . . . duobus corporibus praebet -em. 352 cum . . . motus per universam eius (*silvae*) fluctuaret -em (*aliter ap. CHALC. de qualitate materiae, v. sub II*). NON. p. 187 vulga: -s vel sinus cum laxitate. ZENO 1, 14 p. 356, 22 *aedis* -em . . . fecistis angustam. PALLAD. hist. mon. I 27 puteum maximae -is. ANON. de mach. bell. 17 in *liburnae* alveo vel -e. MACR. somn. 1, 15, 9 in zodiaco latitudinem signorum -s exigebat. 1, 21, 15 huius -is . . . vasa. COD. Theod. 13, 9, 2 (a. 372) pro modo -is *navis* (13, 5, 28 [a. 399] *debitae* -is). 15, 1, 53 (a. 425) -is ac pulchritudinis *exedrarium*. OROS. hist. 1, 20, 3 -s concavi aeris. PS. PROSP. vocat. gent. 2, 14 mirandae -is arca. EVSTATH. Bas. hex. 4, 4 p. 905^B -s sufficiens, ut aquarum . . . multitudo conflueret. PETR. CHRYS. serm. 77 p. 419^D quod ubique est et loci -e non clauditur. CLAVD. MAM. anim. 1, 21 p. 74, 4 *grani*. p. 74, 6 brevis -s tenuissimae cutis. 2, 5 p. 116, 2 magnum . . . corpus longitudine et latitudine et altitudine dicimus, cuius . . . spatium . . . pro sui -e censemus (PS. BOETH. geom. p. 373, 26 mensura est quicquid pondere, -e, longitudine *eqs.* . . . finitur. ISID. orig. 15, 15, 1). ALC. AVIT. hom. 24 p. 142, 21 dispensatur tabernaculis -s *aquae*. 9, 2 p. 120, 22 vasorum. PASS. Desid. 14 -is mensuram in *lucerna*. GLOSS. V 626, 40 -es: domus. SOL. 52, 4 quinque milia oppidorum praecipua -e. c. *genet. obi.*: AVG. civ. 1, 1 p. 5 in locis . . . ad -em multitudinis electis. NOVELL. Valent. 29, 2 (a. 450) navem . . . instaurare intra -em quadraginta cuparum. nota: IVL. VAL. 3, 52 cratera . . . -is ad amphoras . . . trecentas. *de corporis partibus*: PLIN. nat. 10, 131 *uteri in onocrotalo* mira . . . -s. HIL. in psalm. 125, 5 ventri ultra -em infundere. CHIRON 208 VEG. mulom. 1, 40, 1. SORAN. p. 85, 15 vulvae. AVELL. p. 24, 5 oris. CAEL. AVR. acut. 1 praef. 15 viarum. 2, 9, 52 si -s exitum dederit. PS. SORAN. quaest. med. 230 inter testam quae super est et inter -em quae infra est. HIER. hom. Orig. in Luc. 21 p. 313 sermo dei (*Christus*), qui in humani corporis -e consistit. AVG. in euang. Ioh. 111, 3 *nos locus dei sumus* sine spatiosis -bus et sine corporeis molibus.

B *de viribus et qualitate*: 1 *rerum*: CIC. Tusc. 1, 61 v. supra l. 1. CHALC. transl. p. 51 visibilis animalis matrem corporeaeque substantiae receptaculum esse . . . invisibilem quandam et informem -em (*ἄμορφον πανδεχέτης, sc. materiam*). comm. 48 sumentur . . . maiores numeri, ut totius vocis densitas et omnis quasi quaedam constipatio procedat, admittente id fieri maiorum summarum -e. 274 subiacere corporum diversitati silvae -em. c. *genet. obi.*: CHALC. comm. 331 *materia* natura praedita splendoris atque ornatus -e. AMBR. fid. 3, 3, 20 immortalitas . . . sine -e mutabilitatis est. AVG. gen. ad litt. imperf. p. 240, 49 *materia* habet -em specierum atque formarum (*sim. nat. bon. 18. ibid. capere . . . formam . . . posset*). 2 *animalium*: a *de capacitate corporis et sensuum*: PLIN. nat. 18, 63 athletarum . . . -s iumentis similis. AVG. civ. 12, 16 p. 538 si . . . vires suae -is excedat *infans*, deficiet, antequam crescat. *sim.* MACR. sat. 1, 20, 15 vertex *Sarapis* insignitus calatho et altitudinem sideris monstrat et potentiam -is ostendit, quia in eum omnia terrena redeunt. CHALC. comm. 244 *superficies* cum erit aequalis oculorum -i (*opp. si . . . maior erit color . . . quam est oculorum ambitus*). AVG. serm. ed. Mai 179, 2 illam luminis maiestatem tunc oculis iam incorruptis merebimur intueri, si nos ad hanc -em praesens vita formaverit. b *de iure capiendi* (*hereditatem*; v. *Leonhard, PW. III 1503*): GAIUS dig. 31, 55, 1 si eo herede instituto qui vel nihil vel non totum capere potest, servo hereditario legatum fuerit, nobis de -e videndum est, utrum *eqs. ibid.* de -e quaeri. VLP. frg. 16 rubr. de solidi -e inter virum et uxorem (16, 1 inter se solidum capere possunt). COD. Theod. 9, 42, 1 pr. (a. 321) -is privilegio. c *de capacitate animi, mentis*: c. *genet. obi.*: AGENN. grom. p. 60, 18 -em (*opacitatem cod.*) rerum generi humano esse concessam. TERT. apol. 21 p. 197 gratiam transferret, pleniorum quidem ob disciplinae auctioris -em. VITA Cypr. 2 plenam veri -em. HIL. in Matth. 32, 2 veritatis. FILASTR. 138, 4 visendi dominum. RVFIN. Orig. in cant. 3 p. 177^B *trinitatis*. AVG. c. Iul. op. imperf. 5, 57 contrariorum. IVNIL. 2, 11 artium disciplinarumque. *absolute vel c. genet. subi.* (CIC. Tusc. 1, 61 v. supra l. 3; cf. p. 300, 10): TERT. adv. Prax. 14 secundum hominum -es (-em *Vindob. Leid.*). IREN. 3, 5, 1 fecerunt doctrinam secundum audientium -em. CYPB. epist. 69, 1 quantum fidei nostrae -s . . . suggerit. SOL. 1, 53 natura hominem sensus iudicio et rationis -e praeposuit omnibus. FILASTR. 138, 1 secundum -em hominum videntium atque

capientium videre atque audire. 150, 2. HIL. trin. 11, 17 -em sensus nostri. SCHOL. Hor. epist. 2, 1, 45 *in sorite* ultra modum -is adensionem audientis *producere*. PELAG. in Eph. 4 p. 831^D secundum mensuram . . . nostrae -is. RVFIN. epist. Clement. 13. Orig. in cant. 1 p. 86^D animae -em. p. 93^D pro -is et fidei mensura. Orig. in gen. 11, 1 maior . . . ad sapientiam sensibus nostris -s inest. PS. RVFIN. in psalm. 17, 14 AVG. civ. 12, 21 p. 545. 20, 21 p. 457 pro modulo -is humanae. 22, 24 p. 612. gen. ad litt. 2, 5 p. 39, 18 humani ingenii -s. 2, 6 p. 41, 23 parvulorum. c. Pelag. 3, 7, 22 quaest. Simpl. 2, 2, 1 mus. 1, 13, 28 c. Iul. op. imperf. 1, 53. conf. 10, 9, 16 immensa . . . -s memoriae (cf. GLOSS. V 541, 23 *cabasitas*: memoria. CIC. Tusc. 1, 61 v. p. 299, 1). CLAVD. MAM. anim. 3, 16 p. 186, 10 memoria inlocalis quaedam -s est. AVG. epist. 120, 4 si . . . fidelis rationem poscat, ut, quod credit, intellegat, -s eius intuenda est, ut . . . sumat fidei suae . . . intellegentiam. serm. ed. Mai 28, 1 tenuissimae -is vires. PS. AVG. serm. 223, 2 -em intellegentiae meae. CASSIAN. conl. 13, 15, 2. 5 humanae fidei. VINCENT. LER. 18, 24 p. 28 omnem . . . studiorum varietatem mira quadam mentis -e complexus. FVLG. myth. 1, 15 p. 26, 9 Thalia, id est -s. p. 26, 14 post -em est memoria necessaria. LEO M. serm. 76, 5. PROSP. in psalm. 103, 11. 13 secundum mensuram -is (PS. PROSP. vocat. gent. 2, 8 modulum). HYDAT. praef. 1 pro -e proprii sensus aut verbi . . . secutus exemplar *patrum*. EVSTATH. Bas. hex. 1, 5 p. 872^B -em nostrae mentis. SALON. in prov. p. 985^A nostrae fragilitatis -s non valet comprehendere . . . altitudinem scientiae. CLAVD. MAM. anim. 1, 14 p. 59, 3 hoc . . . incorporea -e percipiunt. 1, 22 p. 81, 10 de his . . . adminiculante ratione cognoscens incorporea mundum -e conplector. 2, 5 p. 116, 6 animi magnitudinem sui -e metire. ecco capax est . . . sapientiae *eqs.* COD. Iust. 1, 17, 1, 1 humanae naturae -e. d *latipre sensu de capacitate universae naturae animalium*: AMBR. fid. 3, 3, 20 in *archangelis* naturae -s vitio obnoxia, sed non obnoxia disciplinae. spir. 3, 18, 136 omnis . . . creatura peccatorum -i obnoxia est. PAVL. NOL. epist. 40, 10 p. 353, 14 pro meriti vel fidei -e. AVG. civ. 22, 24 p. 612 talium bonorum -s in natura rationali divinitus instituta. c. Pelag. 3, 7, 23 *iustitia* licet . . . in aliquibus iustis pro huius vitae -e perfecta dicitur, parva tamen est ad illam magnam, quam capit aequalitas angelorum. *similiter in christologia qualitas Christi*: CANDID. gen. div. 11 effector, -s, plenitudo *Christus*. MAR. VICTORIN. in Eph. 1, 21 p. 1252^C de duobus his verbis, plenitudine et -e, in aliis libris a me distinctius . . . explicatum est. *ibid.* deus plenitudo tantum . . . , Christus et -s et plenitudo. *sim.* AVG. c. Maximin. 2, 9, 2 sinum . . . fingis . . . aliquam -em maioris patris, qua filium minorem capiat atque contineat: sicut hominem corporaliter capit domus. *Hey.*

? *isatis* (*i. herba locatis*), id est *capanacis* GLOSS. III 625, 33. cf. 547, 20 *isatis* canape. 591, 60 *canapis* (613, 12). *fort. cannabis latet.*

capanna, -ae f. [*orig. inc., nisi mutatum est pro can(n)aba, canapa; v. O. Keller; Zur latein. Sprachgeschichte 1, 19. 179. Th.*] formam cap- et ISID. *tuetur et linguae roman.* ISID. orig. 15, 12, 2 *casulam* faciunt sibi custodes vinearum ad tegimen sui . . . hunc rustici -am vocant, quod unum tantum capiat. [*ital. capanna, prov. cabana, hisp. cabaña. M.-L.*]

caparcus v. carpacus. capas v. campae. ? descendunt *capatiunt* GLOSS. V 287, 12 (descendunt *καταβαίνουσι Götz*).

*capax, -ācis [*a capere. Th.*] inde a VARR. et CIC. (*nisi vetustior est locus* TRAG. inc. 250). PRISC. gramm. II 118, 22 capio capax (140, 9 GRAMM. suppl. 74, 23). *comp. et superl. passim* (MELA 3, 72 magis -x). rapax in *codd.*: p. 301, 1. 53. 302, 70. 303, 46. 47.

A qui capere potest *res corporales* (*maxime de loco vel spatio capiendi, sed et de viribus*; GLOSS. *χωρητικός, εδούχωρος, δευτικός*, continens): *vasa, alia concava*: *addito obi.*: PS. VARRO sent. 89 tantum vasa retinent, quanti -ia sunt. SEN. contr. 7, 1, 8 navigium . . . ix unius -x animae (SEN. nat. 6, 8, 4). SEN. Herc. f. 775 cumba *Charonis* populorum -x (Oed. 166. SIL. 13, 760 vectat . . . -i agmina mole Charon). COLVM. 10, 385 *cucurbita* sobolem dabit . . . -em *Naryciae* picis. PLIN. nat. 9, 93 caput *polyphi* . . . amphorarum quindecim -x. 37, 18 -i plane ad sextarios tres calice. MART. 4, 46, 13 parcae cistula non -x olivae. IVV. 12, 44 urnae cratera -em. PS. GARO. MART. app. 62 p. 210 vas . . . quattuor modiorum. HIL. in psalm. 118 gimel 8 horrea . . . ingentium fructuum. 128, 11 opera . . . manum implent, sed sinus manipulis sunt -es. PAVL. NOL. carm. 19, 346 raeda -x oneris. EPIPHAN. de mensur. 16 batus L sextariorum. *absolute (amplius, magnus)*: HOR. carm. 2, 7, 22 funde -bus unguenta de conchis. 3, 1, 16 omne -x movet urna nomen. epod. 9, 33 -iores . . . scyphos (SEN. dial. 5, 14, 2 epist. 78, 23 PETRON. 65, 8). Ov. met. 3, 172 urnis. 7, 568 puteis. 9, 231 pharetram. VAL. MAX. 1, 1, 10 plaustrum tempestive -x. SEN. Thy. 913 -i ducit argento merum. benef. 7, 9, 3 *gemmae* (LVCAN. 10, 160 PANEG. 12, 14 SIDON. epist. 2, 13, 7). PLIN. nat. 9, 98 *testae ostrearum* -iores. 10, 93 *uterus nidi*. IVV. 5, 37 -es *Heliadum* crustas. IVL. VAL. 1, 26 *cloacae*. VVLG. Ezech. 23, 32 *loco corrupto*: calicem sororis tuae bibes profundum et latum: eris in derisum et in subsannationem, quae est -issima. SIDON. epist. (carm. 22) 5 pateris -ioribus. epist. 2, 2, 4 solii -is. *loca, aedificia, similia*: *absolute*: LVCR. 6, 123 -is moenia mundi (Ov. trist. 2, 38 -x mundus [SIL. 14, 350 AVIEN. Arat. 16]). Ov. am. 3, 6, 19

ripis effuse -bus amnis. fast. 4, 279 Rhoeteum (*rapax codd. praeter RV, Peter, al.*). LVCAN. 5, 153 antri... -is spatium. PLIN. nat. 4, 26 Aulis -i nobilis portu. 9, 12 in... sinu maris placido et -i (OPTAT. 4, 9 p. 115, 9). SIL. 17, 320 -es... Argyripae campi. STAT. Theb. 4, 419 silva -x. TAC. hist. 2, 21 moles (*amphitheatrum*). PLIN. epist. 2, 17, 11 cella frigidaria spatiosa et effusa, ... baptisteria... abunde -ia. 7, 27, 5 spatiosa et -x domus. HIL. in psalm. 134, 11 -is abyssi inperspicabilem naturam. AMM. 19, 6, 1 locum -issimum. 23, 2, 6 civitatis -issimae (*de Hierapoli*). HEGES. 4, 27 l 26 portus urbis, in statione -ior, in faucibus angustior. SIDON. epist. 3, 3, 5 -issimae domus. ORIG. in Matth. 15, 20 angustiam introitus facere... -em. *sic saepe de Orco utpote recipiente cunctos*: TRAG. inc. 250 stagna -is... Averni. OV. met. 4, 439 urbs *Ditis*. SEN. Herc. f. 659 *regnum*. STAT. Theb. 4, 521 telluris opertae... umbra -x. *similiter de cumba, al. (p. 300, 63), urna (p. 300, 73)*. *addito obi.*: OV. ars 1, 136 multa -x populi commoda circus habet. SEN. Thy. 645 turbae -x immane tectum. epist. 90, 25. 115, 8 -em populi cenationem. LVCAN. 1, 512 *Romam* generis... -em humani. CVRT. 4, 8, 1 magnae sedis insulam haud -em esse. MELA 3, 72 mare... magnorum animalium. PLIN. nat. 3, 9 *fluvius* modicus primo, sed multorum fluminum -x. 3, 21 *Hiberus* navium... -x (*ibid.* navigabili commercio dives). 3, 51 navigiorum. 3, 54 (*ibid.* navigabilis. *item* 5, 18. 6, 13 *al.* AMM. 23, 6, 59 PRISC. periheg. 1046). 4, 43 locus Doriscum, decem milium hominum -x. 12, 10 quindecim convivarum ac ministerii -i (*sic R., -em rell.*) triclino. 36, 196 -i materia huius crassitudinis. PLIN. epist. 2, 17, 4 villa usibus -x. STAT. silv. 3, 1, 85 tenuis casa... fluctivagos nautas... vix operire -x. CLAVD. 5, 339 -ia turbae atria. MART. CAP. 6, 698 domos familiarum -es. SIDON. epist. 2, 12, 1 lembum... lecti. PAVL. NOL. carm. 27, 118 illa *via* -x multis, haec ardua paucis. *aliter de locis II 3*. *aliae res corporales*: *absolute*: PLIN. nat. 16, 162 spissius mari *harundini* corpus, feminae -ius. SIL. 14, 388 *navis* velo... superba -i. QVINT. inst. 1, 10, 40 ut quaeque forma (*geometrica sim.*) perfectissima, ita -issima est. IVV. 1, 63 ceras implere -es. 8, 6 generis tabula iactare -i Corvinum (*i. q.* 8, 2 longo sanguine censi). FLOR. Verg. p. 185, 12 -es... amictus. *c. obi.*: VLP. dig. 14, 1, 1, 12 *naves* fluvii -es, ad mare non sufficientes. APVL. met. 11, 11 cista secretorum -x. VINDIC. med. 24 *viae corporis*... materiae. MART. CAP. 6, 722 sphaera... intrinsecus -x omnium. CLAVD. MAM. anim. 2, 5 p. 116, 4 tantum... corporis... corpus recipit, quantum pro amplitudine -x est. *nota*: PLIN. nat. 18, 69 *triticum trimenstre unicalamum*... nec usquam -x (*i. multum loci capiens?*). SYMPH. 277 *de strigili*: rubea, curva, -x (*i. quae facile capit?*). *corporis partes*: *absolute*: VARRO Men. 237 exercebam ambulando, ut siti -ior (*sic*) ad cenam veniret guttur. CIC. orat. 104 Demosthenes... non semper implet auris meas: ita sunt avidae et -es. PAVL. FEST. p. 120 *lurcones*: -is gulae homines. PHAEDR. 4, 6, 10 -is alvi... tartareo specu (PRVD. cath. 7, 115). SEN. Oed. 1039 hunc pete uterum -em, qui virum et natos tulit. COLVM. 6, 1, 3 *boves* -i et tanquam implente utero. PLIN. nat. 11, 3 *natura* telum *culicis*... , ut in -i, cum cerni non possit exilitas, reciproca generavit arte (*sc. tam fodiendi quam sorbendi*). 11, 200 -iora intestina. PHYSIOGN. 122 naribus -bus. CAEL. AVR. acut. 1 praef. 15 *viae* -iores. *sim.* PRVD. cath. 6, 105 bestiam -em (*Antichristum*; rapacem *al.*) populosque devorantem (*ibid.* sanguinis charybdem). *c. obi.*: CELS. 2, 14 p. 60, 18 *membrum* -x... novae materiae fiat. 4, 1 p. 121 *pulmo* spiritus (SEN. Oed. 367 animae). *hypallage* SEN. Phaedr. 1030 fluctum refundens ore physeter -x. clem. 1, 25, 1 rictum *leonis*... edendorum hominum -em. Herc. O. 1221 sanguinis quondam -x... cor (*iecur codd.*). nat. 4, 13, 5 cibi -x stomachus. VAL. FL. 1, 111 dextera nondum par oneri clavaeque -x (*cf.* STAT. Theb. 8, 292 visus... sibi nec sceptrum -i sustentare manu nec adhuc implere tiaram). IVV. 11, 42 ventrem faenoris atque argenti gravis et pecorum agrorumque -em. LACT. opif. 11, 4 viscus (*sc. pulmo*)... inflabile atque aeris -x (*cf. l. 55*). RVFIN. symb. 13 oculus... -x est lucis. AVG. civ. 22, 1 p. 554 *membrum* -x luminis. PRVD. cath. 9, 66 aurium meatus... vocibus -x fruendis ac susurris pervius. *de homine*: LIV. 9, 16, 13 cibi vinique -issimum. SEN. epist. 83, 24 vini. PLIN. nat. 24, 35 -iora... ciborum... corpora. HIER. hom. Orig. in Ier. 9 p. 822 omnes homines figuratiter -es esse vini (*cf. seq.*). PROSP. carm. de ingr. 632 aurae tenuis lactisque. DRAC. laud. dei 2, 91 *deus* terrarum caelique -x, sed non capiendus ab isdem. PELAG. in I Tim. 1 p. 877^A *rex* -x consortis. *nota*: VEN. FORT. Mart. 4, 709 gratia *Martini*... iter occupat orbis, arva -x, pelagus intrans, super astra coruscans.

B qui capere potest res incorporales (maxime de facultate vel viribus capiendi): **1** animantia: **a** de capacitute animi, sensus etc.: *c. obi.*: OV. met. 1, 76 sanctius... animal mentisque -ius altae. VELL. 2, 93, 2 *Marcellus* fortunae... , in quam alebatur, -x. 2, 123 *Seianum*... laboris ac fidei -issimum. SEN. benef. 5, 19, 1 filius... beneficii -x est. 7, 18, 1 (*syn.* potest recipere beneficium). epist. 89, 2 nobis... singula quaeque ostendi facilius possunt universi nondum -bus. 124, 8 infans... boni. CVRT. 4, 7, 29 avidos gloriae magis quam -es. 6, 5, 29 magnorum... operum. LVCAN. 10, 183 mundi *Caesar* (*cf.* PLIN. nat. 7, 91 sublimitatem *Caesaris* omnium -em, quae caelo continentur). PLIN. nat. 2, 54 caeli interpretes rerumque

naturae -es. SIL. 6, 617 laudum cladumque quieta mente -x *Fabius*. IVV. 15, 144 *nos soli*... divinorum... -es atque exercendis... artibus apti. TAC. hist. 1, 49 *Galba* imperii (2, 77 *cf.* ann. 1, 13). PLIN. epist. 1, 12, 7 uxor... secreti -issima. 2, 13, 10 *amicitiae* usque ad intimam familiaritatem. MAECIAN. dig. 36, 1, 67, 3 *muti* si auditus -es sunt. VLP. dig. 29, 2, 8, 1 impubes... licet consilii -x non fuerit (PAVL. sent. 4, 12, 7). 47, 2, 23 culpa (COD. Theod. 16, 6, 6 pr. [a. 413] criminis). 14, 4, 3, 2 doli (44, 4, 4, 26 *syn.* dolo non careat). *al.* GAIUS dig. 50, 17, 111 furandi et iniuriae faciendae (*cf.* VLP. dig. 9, 2, 5, 2). TERT. test. anim. 1 p. 135, 20 homo animal rationale, sensus et scientiae -issimum (anim. 17 p. 325, 21. LACT. inst. 2, 1, 15 rationis. AVG. serm. ed. Mai 74, 2. MAR. VICTORIN. gramm. VI 188, 27 animal rationale... risus -x. *idem* defin. p. 24, 13. *sim.* PS. AVG. categ. 7 *cf.* 9 AVDAX gramm. VII 324, 4 BOETH. in Porph. comm. ed. pr. 1, 4 p. 11, 20 [Vind.]. 1, 20 p. 61, 17). TERT. adv. Marc. 4, 10 p. 179 et nominis et appellationis -ior. PS. TERT. haer. 4 ad magnitudinem videndam -x non fuit. IREN. 1, 30, 14 -es... mysteriorum. 2, 17, 7 *Aeones* -es passionis (*opp.* impassibiles). ITALA Is. 56, 4 (Aug. c. Adim. 3 p. 122, 2) -es fuerint testamenti mei (*ἀντέχονται τῆς διαθήκης*, VVLG. tenuerint foedus meum). PANEG. 10, 8 homo maiestatis (*ibid.* imperando habilem). LACT. inst. 3, 11, 8 *homines* summi boni. HIL. in psalm. 118 gimel 12 -x... dei virgo *Maria*. vau 1 divinorum dictorum. daeth 4 doctrinae *propheta*. in Matth. 31, 3 euangeliorum. trin. 11, 22 sacramenti totius. FILASTR. 97, 6 iam -x homo legis divinae, non inpotens. 98, 1. 148, 3 potentem ac -em caelestis sapientiae. 148, 7. AVIEN. ora 19 esse patuli pectoris, sensu (-um O) -em. PS. ATHAN. ad mon. 1 p. 71^c gratiae. AMM. 20, 4, 16 Augustum -em rationis et prudentissimum. 26, 6, 8 nec reddendae nec accipiendae rationis unquam -x. 27, 6, 8 nec -em adhuc Martii pulveris *Gratianum*. AMBR. Iob 3, 9, 26 homo... rationis et gratiae. RVFIN. hist. 1, 2, 23. apol. Orig. 1 p. 549 dignos... et -es sapientiae. PS. RVFIN. in psalm. 8, 3. 57, 4. in Ioel 2, 30 p. 1050^B donorum. PRVD. perist. 2, 376 Christi (*sc. baptismo*). c. Symm. 2, 162 virtutis. PAVL. NOL. epist. 16, 6 dei. 25, 5 *Christus* largiendi. AVG. civ. 9, 14 homo beatitudinis. 10, 27 p. 444 *al.* 15, 1 paratior ad interrogandum quam -iores ad intelligendum. serm. 23, 4, 4 perfectus... auditor, mente iam -x. c. Iul. 1, 5, 19 lib. arb. 3, 24, 72 *al.* PS. AVG. categ. 9. MACR. somn. 1, 8, 8 divini. LEO M. serm. 23, 4 vocationis. 45, 2 nec iustitiae -x est pietatis extraneus. PROSP. in psalm. 119, 3 eruditionis. 136, 2 praeceptorum. PS. PROSP. vocat. gent. 2, 8 aliud est -em esse continentiae... , aliud... esse continentem. EVSTATH. Bas. hex. 7, 1 p. 936^B sensus... -ia *animalia*. POMER. 1, 13, 2. 2, 18, 1 expers peccati, -x dei. SIDON. epist. 5, 9, 1. SEDVL. carm. pasch. 5, 294 *deus* faciat tenues nos tanto mansore (*Christo*) -es (*cf.* op. pasch. 5, 24, *ubi*: tenues... sibi faciat idoneos et -es). op. pasch. 2, 6 bonae voluntatis. DRAC. laud. dei 1, 385 virgo... coniugii subolisque. CASSIOD. var. 1, 3, 2 omnium... meritorum. art. 3 p. 1173^P. PASS. Andr. long. 8 rationis (*δευτικός*). CLAVD. MAM. anim. 1, 11 p. 51, 13 qui sui -x non est. VEN. FORT. Mart. 4, 540 nec se mente -x. PLIN. nat. 30, 19 *magi* nullum religionis -ius iudicant animal *quam talpam*, ut, si quis cor eius... devoret, divinationes... promittant. FILASTR. 139, 1 animalia... inrationabilia, id est non rationis -ia. *cf.* RVFIN. apol. 1, 38 astra... rationabilia dicit et delicti -ia. *absolute*: STAT. Theb. 10, 634 Virtus... ipsa -es elegit penetrare viros. IVVENC. 3, 490 quisque -x fuerit, celsa virtute capessat... munus *dei*. *nota* HIL. in Matth. 12, 11 qui erat habitatio daemonis... , deo -x pararetur. 27, 6 in quantum quis -x esset (*sc. pecuniae*), accepit. AVG. civ. 2, 19 p. 77 aetas omnis -x. in epist. Ioh. 4, 6. serm. ed. Mai 76, 1 extendi et dilatari et -es fieri (*cogitatione*). VICT. VIT. 3, 48 minus -es et ignavi (*opp.* prudentiores). BENED. reg. 2 p. 9, 26 -bus discipulis (*opp.* duris... corde et simplicioribus. *cf.* GLOSS. continens memoria *vel* memoriae, memoriosus, qui cito aliquid memoria capit *et sim.*; capacios: ingeniosior). **b** *de iure* (*capax hereditatis sim.*): *c. genet. obi.*: PAPIN. dig. 28, 5, 81 si *Mae*-vius nullius -x sit (*opp.* 28, 5, 79, 3 si M. solidum capere poterit). 10, 2, 35 *filia* dotis. PAVL. dig. 45, 3, 12 obligationis. 46, 3. 98, 7 solutionis... fructuarius, non... obligationis. COD. Iust. 6, 59, 8 (*a. 294*) cuiuscumque portionis. *absolute*: PAVL. dig. 34, 3, 29 propter eum qui -x est, et ille capit. *ibid.* -em liberare. COD. Iust. 6, 23, 10 (*a. 293*) si... heres sit -x.

2 *animus, ingenium, alia quae sunt hominis*: *c. obi.*: OV. met. 8, 243 animi ad praecepta -is (*rapacis MN, fort. recte*). SEN. contr. 2 praef. 4 ingenium... bonarum artium -issimum. VELL. 1, 16, 2 cuiusque clari operis -ia ingenia (2, 29, 5 recta discendi). VAL. MAX. 3, 7, 7 -x generosi spiritus... dictum. SEN. Phoen. 159 pectus corque tot scelerum -x. dial. 3, 15, 1 nihil... in illis lene aut spei bonae -x est. 10, 18, 4 animi vigorem rerum maximarum -issimum. 12, 15, 3 rerum omnium -issimum (*pacat-, pacac- codd.*)... pectus *Augusti*. benef. 4, 40, 2 praebebo me amico... exercendae bonitatis... -em materiam. OCTAVIA 153 iuvenis infandi ingeni, scelerum -is (*scelerumque -x codd.*). CVRT. 8, 13, 11 -ia... bonae spei pectora. LVCAN. 1, 461 viris animae... -es mortis. PLIN. nat. 2, 190 ingenia... totius... naturae -ia. PS. QVINT. decl. 11, 11 -x omnium malorum scelerumque pectus. TAC. hist. 2, 1 Titi ingenium quantaecumque fortunae. 4, 42 nondum honorum -x aetas. ann. 1, 11 *mens* tantae molis (*imperii*). 13, 47 nullius ausi -x natura eius a crimine abhorrebat. PS. APVL. Ascl. 18 mens... bene-

ficii. TERT. anim. 24 *anima* oblivionis (*ibid.* p. 337, 13 exorbitationis -em et inde etiam oblivionis affinem. 32 p. 354, 15 translationis in animalia). IREN. 1, 7, 5 bonas . . . has *animas* esse, quae -es seminis fiunt (*τὰς δευτικὰς τοῦ σπέρματος γινόμενας. ibid.* nequam nunquam capere . . . semen). 2, 13, 4 sensus . . . -x omnium. LACT. epit. 65 (70), 1 animus ad discendum -x. HIL. trin. 2, 33 infirmitas nostra neque patris neque filii -x (*cf.* AVG. civ. 21, 16). ad Const. 2, 8 imperatoriae sollicitudinis -x pectus etiam divinorum dictorum conscientia plenum. trin. 11, 43 sensus rationis -x. PRISCILL. tract. 10, 130 p. 96, 7 ratio communium opinionum non statim apostolici sermonis et caelestis consilii -x. AMBR. Iac. 1, 1, 1 animus . . . rationis. RVFIN. Orig. in cant. 4 p. 184^c *animam* -em spiritus sancti (p. 187^c dei). Orig. in gen. 2, 3 sapientiae -es. *cf.* symb. 13 substantia spiritualis . . . -x divini spiritus. *ibid.* anima quae erat dei -x, particeps fiebat etiam carnis. PS. RVFIN. in psalm. 38, 13 cor . . . -ius . . . ad excipienda divina munera. PRVD. apoth. 803 *anima* iusti . . . -x. perist. 10, 743 omnes -es esse virtutum . . . annos. CLAVD. 18, 79 mens . . . officii. PAVL. NOL. carm. 15, 106 quantum sitiēbat corde -i lucis hians animus. AVG. civ. 11, 2 p. 463 mens . . . felicitatis. 12, 9 p. 524. 12, 18 p. 540. 22, 1 p. 553 spiritus . . . suae (*dei*) contemplationis habiles -esque sui. PROSP. c. coll. 13, 2 bonorum *natura humana*. CLAVD. MAM. anim. 1, 23 p. 82, 4 intellectus rationis. 2, 5 p. 116, 6. 7 *al.* INSCR. christ. Rossi II 109, 63, 3 -x Christi . . . fides. *absolute* (*cf.* GLOSS. p. 302, 60): OV. met. 8, 534 ingenium (MANIL. 2, 106. 4, 902). 15, 5 animo maiora -i concipit. *cf.* EPICED. Drusi 262 pectora . . . , ingenii magna -xque domus. SEN. epist. 92, 30 -x est noster animus, perfertur illo (*ad unum et deum*). PS. HIL. libell. 5 *deus homini* liberum . . . arbitrium et -em animum dedit. HIER. hom. Orig. in Luc. 21 p. 313 magnum est cor hominis et spatiosum et -x. RVFIN. Orig. in cant. prol. p. 67^B -i mente conicere. p. 73^A dignas et -es animas. hist. 3, 39, 13 exigui sensus vir et minus -is. patr. 1, 5 quanto -ior effecta fuerit anima. PS. RVFIN. praef. in proph. p. 962^A *Hieronimus* ingenii -is vir. MART. CAP. 5, 428 tam -is memoriae . . . thesaurum (*sc. eloquentiam*). MAR. VICTOR aleth. 2, 529 cuncta . . . oculis ac mente -i accipit. CLAVD. MAM. anim. 2, 8 p. 129, 15 est anima . . . indeprehensa vis quaedam, quae sine spatio -x corpus haurit et continet. MART. BRAC. form. vit. 1 *libellum* -bus . . . auribus . . . recitandum.

3 *loca*: LIV. 39, 9, 1 urbis magnitudo -ior patientiorque tallium malorum (*Bacchanalium*). SEN. Oed. 930 scelerum -x sacer Cithaeron (*cf.* p. 302, 78. 81. *infra l.* 65). TAC. ann. 14, 3 nihil tam -x fortuitorum quam mare. TRAIAN. Plin. epist. 10, 50 cum solum peregrinae civitatis -x non sit dedicationis quae *eqs.* AMBROSIAS. in Rom. 1, 13 *urbes* ad recipiendam veritatem . . . -es. CLAVD. 28, 385 sedes . . . -ior ulla tantae laudis erit?

4 *alia corporalia*: MANIL. 1, 144 omnis partus elementa -ia (*rap-codd.*) reddit. 1, 822 materiam . . . sui deprendit flamma -em (*rap-al.*). SEN. nat. 1, 7, 3 virgula *vitrea solis* imaginis bene exprimentae -x. PLIN. nat. 17, 121 -issima insitorum omnium . . . platanus. 22, 95 -i venenorum cognatione ad virus accipiendum. 22, 130 *milium* caloris -issimum. APVL. Plat. 1, 5 materiam *esse* . . . figurarum -em factionique subiectam. *nota* TERT. resurr. 14 caro -x restitui, . . . divinitas idonea restituendi. IREN. 2, 17, 3 substantia . . . -x passio-num. 5, 2, 2 caro incorruptibilitatis. 5, 2, 3 donationis dei (*δευτικὴ*). 5, 3, 2 perceptrix et -x caro virtutis dei (*δευτικὴ . . . καὶ χωρητικὴ*). 5, 12, 1 corruptelae (*ἐπιδευτικὴ*). HIL. in Matth. 33, 7 -x . . . huius mortui (*Christi*) esse non poterat terra. trin. 7, 39 per insitivam -ioris substantiae naturam. AMBROSIAS. in Rom. 7, 25 caro . . . discernendi. AVG. c. Iul. 1, 8, 37 natura est . . . substantia et bonitatis et malitiae -x: bonitatis -x est participatione boni *eqs.* (*ibid.* malitiam . . . capit. BACHAR. fid. 5 p. 1032^A. MART. CAP. 4, 366 *substantia* contrariorum). MACR. somn. 1, 11, 6 partem *mundi* . . . permutationis -em (*ibid.* mutabilem). VINDIC. med. 20 *lingua* gustandi. CASSIOD. inst. div. 5 p. 1117^c *παράρετον* *librum* . . . id est virtutum omnium -em.

5 *incorporalia*: *actiones, tempora, notiones*: SEN. Herc. O. 1419 pro -x scelerum dies! epist. 58, 13 genus '*quod est*' . . . rerum omnium -x est. PS. QVINT. decl. 11, 6 nihil est tam -x malignitatum . . . quam bellum. APVL. met. 10, 3 -x . . . facinoris otium. DIOM. gramm. I 427, 5 *syllaba* temporum -x (DON. gramm. IV 368, 19). DON. gramm. IV 400, 25 synecdoche est significatio pleni intellectus -x. HIER. Didym. spir. 5 omne quod alieni boni -x est (*cf.* *capabilis*). MART. CAP. 7, 732 *dyas* medietatis. BOETH. arithm. 2, 4 p. 87, 15 unitas nec intervalli nec longitudinis. 1, 16 p. 33, 2 *numerus quidam* partis alieni vocabuli -x. herm. sec. 2, 7 p. 153, 7 *propositio* veritatis . . . , falsitatis. PRISC. gramm. II 347, 3 terminatio . . . utriusque ablativi. *sim.* III 22, 12 *al.* MACR. somn. 2, 13, 7 ideo est immortale quid, quia per se non est -x mortis (*cf.* 2, 13, 6 animam mortis immunem). LEO M. serm. 46, 1 poenae -x esset substantia infirmitatis. *opera*: MELA 1, 1 impeditum opus et facundiae minime -x. PLIN. nat. praef. 12 nec ingeni sunt -es *libelli mei*. 36, 18 momenta omnia -ia artis illi (*Phidiae*) fuere. TER. MAVR. 2205 sermo pompae regiae -x *in tragoedia*. FORTVN. gramm. VI 284, 5 epicus *versus* . . . , quod sermonum -x. MAR. VICTORIN. rhet. 1, 10 p. 186, 10 causa . . . omnium constitutionum -x. CLAVD. MAM. epist. 2 p. 204, 15 nec tempus nec opus huiusce rei.

C passive (qui capi potest): de intellegendo: IREN. 4, 20, 5 *deus* incapabilis et incomprehensibilis . . . visibilem se et comprehensibilem et -em hominibus praestat (*ὁράμενον ἑαυτὸν καὶ καταλαμβανόμενον καὶ χωρούμενον . . . πάρεσχεν. cf.* 4, 38, 2). COMM. apol. 118 *deus* fecit se videri -em (*i. visibilem*). RVST. HELP. benef. 52 tu dominus . . . spes manifesta reductae exemplumque -x (*i. quod percipi potest*) animae (*sc. per resurrectionem*). *de loco*: PETR. CHRYS. serm. 6 p. 204^A *deus* fuit in carne nostra pusillus . . . in cunabulis nostris -x. *aliter*: APVL. met. 2, 5 *maga* urit perpetuum et tu per aetatem . . . -x eius es. *cf.* *capabilis*.

structurae: *c. genet.: passim, cf. exempla supra allata et* CHAR. gramm. I 293, 18 PRISC. gramm. III 218, 3. *ad aliquid*: OV. met. 8, 243 (? *v. p.* 302, 70) PLIN. nat. 22, 95 (*aliter* 37, 18 *v. p.* 300, 66) PS. TERT. haer. 4 LACT. epit. 65 (70), 1 AMBROSIAS. in Rom. 1, 13 RVFIN. Orig. in gen. 14, 4 PS. RVFIN. in psalm. 38, 13 AVG. civ. 15, 1 c. Faust. 12, 46. *c. dat.:* PLIN. epist. 2, 17, 4 PRVD. cath. 9, 66 HIL. in psalm. 128, 11 PAVL. NOL. carm. 27, 118. *c. abl.:* SEN. Phaedr. 1030 (*v. p.* 301, 56) AVIEN. ora 19 (*v. p.* 302, 25) SEDVL. carm. pasch. 5, 294 (*v. p.* 302, 42) AVG. serm. 23, 4, 4 (*v. p.* 302, 35). *c. acc.:* CLAVD. MAM. anim. 2, 5 p. 116, 4 (*v. p.* 301, 38) VEN. FORT. Mart. 4, 540 (*v. p.* 302, 47). 4, 709 (*v. p.* 301, 72). *c. inf.:* STAT. silv. 3, 1, 85 (*v. p.* 301, 26) TERT. resurr. 14 (*v. p.* 303, 51) COMM. apol. 118 (*v. supra l.* 4). RVFIN. Orig. in gen. 4, 1 -x fuit . . . excipere. *tempestive capax:* *v. p.* 300, 76.

synonyma: *ad I:* effusus, magnus, spatiosus, sufficiens. *ad II:* habilis (*adde* AVG. civ. 22, 24), particeps, potens, prudens. *opposita:* *ad I:* angustus, spissus. *ad II:* durus, expers, extraneus, immunis, impotens. *deriv.:* *capacitas. compos.:* incapax.

adv. capāciter. 1 *de loco*: IVL. VAL. 3, 10 *deversoria* subter -ius (-ibus *codd.*) spatiata. PS. ALEX. c. Dind. coll. p. 173, 24 in speluncis . . . -r habitamus. 2 *de animo*: GLOSS. moderate. FILASTR. 70, 2 ut possit ab humano genere -r adorari. AVG. epist. 130, 17 tanto illud *bonum* . . . sumemus -ius, quanto id et fidelius credimus et speramus firmiter et desideramus ardentius. c. Pelag. 4, 6, 16 beatus apostolus curiosius quam -ius proponentibus *quaestionem* ait. trin. 11, 2, 5 quam . . . teneriora atque . . . formabiliora sunt primordia seminum, tam efficaciter et -r sequuntur intentionem matris animae. ISID. in gen. 16, 7 qua . . . cognatione sint fratres Christus et . . . sancti . . . , et effabilis dicitur et -ius auditur. ACT. Petr. 20 p. 67, 3. *Hey.*

1. **capēdo**, -dinis *f.*; *cf.* *c.* capudo, capis. *vasculum idem q. capis. cf. Mau, PW. III 1504.* GLOSS. IV 407, 27 -es (*capidines pars codd.*) quod man(u) capiantur (V 214, 16 *kapedines*). *similia* IV 214, 29 (*capidinis*) et V 444, 37. *fort. huc pertinet* GLOSS. IV 28, 2 cardens (*capedines cum G. Götzio vel capides [Löwe] corrigendum*) vasa fictilia (*fretiva codd.*) Saliorum; *utrumque latere potest* GLOSS. (*saep.*) candes vasa fictilia; *cf.* capis. *formam capudo v.s.v.*

2. **capēdo** inter parietem spatium GLOSS. IV 316, 18. *cf.* V 444, 35 spatium inter parietes (IV 213, 26 *capido*). IV 27, 33 spatium (V 273, 51. 494, 24 *crepeto*). V 493, 53 *capidum*, intervallum, spatium. [*cf. c.* capere, intercapedo. *Th.*]

capēdulum v. *capidulum, capitulum.*
capēduncula, -ae *f.* [*a* 1. *capedo deminutivum Th.*]. *i. q.* 1. *capedo, capis.* CIC. nat. deor. 3, 43 docebo meliora me didicisse de colendis dis immortalibus iure pontificio et more maiorum -is iis, quas Numa nobis reliquit. *Mbr.*

***capella**, -ae *f.* [*a* *capra deminutive. Th.*]. SCAVR. gramm. VII 13, 12 *capra* per deminutionem -a dicitur (PRISC. gramm. II 112, 17 *capra* ex capro fit, ex quibus capellus et capella fiunt deminutiva. 231, 3 *al.*). PRISC. gramm. II 110, 16 eandem formam (*geminatae II in deminutivis*) in la . . . desinentia . . . servant, ut . . . *capra* -a. GLOSS. II 220, 44 *αἴξ.* III 258, 65 *αἰγάριον.* *vox a scriptoribus perraro usurpata apud poetas inde a POMPON. saepe legitur.*

1 **proprie capra:** *de natura (fusa VARRO rust. 2, 3, 1 COLVM. 7, 6, 8 sqq.):* HOR. epist. 1, 7, 86 morbo periere -ae (*cf.* COLVM. 7, 7, 1 cum pestilentia vexantur . . . solae -ae . . . subito concidunt velut aliqua ruina gregatim prosternantur *eqs.*). OV. ars 2, 486 sustinet inmundum sima -a marem. COLVM. 7, 6, 8 anniculae vel bimae -ae . . . submitti haedum non oportet. 7, 6, 4 -a praecipue probatur simillima hirco. 7, 10, 6 -am vel ovem . . . bis ad aquam duci praecipimus. MART. 7, 31, 3 fetum querulae . . . -ae. 3, 93, 11 illud oleas quod viri -arum (4, 4, 4 quod pressa piger hircus in -a *redolet*). SIDON. carm. 9, 238 olidae marem -ae). SERV. georg. 3, 308 binos . . . pariunt -ae plerumque. *de consuetudinibus:* LVCR. 6, 970 barbigeras oleaster eo iuvat usque -as. VERG. ecl. 1, 12 -as . . . ago (OV. met. 1, 676 *virga* agit, ut pastor per devia rura -as. CRIS 300 Dictaeas ageres ad gramina nota -as. ANTH. 393, 4. *cf.* VERG. georg. 3, 287 lanigeros agitare greges hirtasque -as. OV. met. 13, 927 IUVENC. 4, 267 AVIEN. ora 218. CVLEX 45 sqq. et HOR. carm. 1, 17, 3 sqq. *fusa de capellis pastum euntibus.* PROB. Verg. georg. 1, 7 cum . . . -as in pabulum deduceret). VERG. ecl. 1, 77 non . . . -ae florentem cytisum et salices carpētis amaras (2, 64 sequitur lupus . . . -am, florentem cytisum sequitur lasciva -a. APVL. met. 5, 25 vago pastu lascivium . . . -ae). 3, 96 pascentes a flumine reice -as: ipse . . . omnis in fonte lavabo (*cf.* 9, 23 pasce -as et potum pastas age). 4, 21 ipsae lacte

domum referent distenta -ae ubera. 7, 3. HOR. epod. 16, 49 iniussae veniunt ad mulctra -ae. CVLEX 76 rorantes lacte -ae. OV. rem. 179 v. l. 16. met. 15, 472 ubera dent saturae manibus pressanda -ae. AVG. mus. 1, 4, 8 de -is verissime dictum est: *seq. Verg. georg. 3, 316, ubi similia de capris. nota proverbium de invidio: HOR. sat. 1, 1, 110 quodque aliena -a gerat distentius uber.* VERG. ecl. 8, 33 dumque tibi est odio... -ae hirsutumque supercilium. 10, 7 tenera attondent simae virgulta -ae (APVL. met. 5, 25 comam fluvii tondentes -ae. 10, 30. IUVENC. 4, 267 pastor... lanigeris dextri permittens mollia prati at laevos hirtis dumos tondere -is). 10, 30 nec fronde -ae saturantur. 10, 77 ite domum saturae... ite -ae. georg. 2, 196 urentes culta -as eqs. CVLEX 104 compellente vagae pastore -ae... repetebant ad vada lymphae. 154 circa lympham passim fessae cubuere -ae eqs. DIRAE 92 carpetis pabula, -ae. TIB. 1, 1, 31 fetum... -ae desertum oblita matre referre domum. OV. epist. 15, 55 *Idae locus quidam nec ovis placidae nec amantis saxa -ae... carpitur ore* (met. 13, 927. rem. 179 petunt rupes praeruptaque saxa -ae: iam referent [referant vel ut referant vulg.] haedis ubera plena suis. cf. met. 13, 691 rodunt arentia saxa -ae). OV. met. 1, 299 qua graciles gramen carpsere -ae (AVIEN. orb. terr. 1185 gramina qui pastor simis petit apta -is). 3, 408 pastae monte -ae (MART. CAP. 9, 919). fast. 4, 511 filia... duas redigebat monte -as. Pont. 1, 8, 51 pendentes... rupe -as... pascere (HOMER. 888 DRAC. Romul. 8, 408). MANIL. 5, 138 nova per montes quaerunt arbusta -ae, semper et ulterius pascentes tendere gaudent. CALP. ecl. 5, 5 errare vides inter dumeta -as. 5, 14 amantes lustra -as. APVL. met. 8, 19 senex de summo colle prospectat, quem circum -ae pascentes opilionem esse... clamabant. 10, 34 de summo montis cacumine... prorumpit vino crocus deluta sparsimque defluens pascentis circa -as odoro perpluit imbre. SIDON. carm. 22, 214 dilectum nostrum Musis simul atque -is aspiciam montem. *de usu* (cf. COLVM. 6 praef. 6 alterum genus quadrupedum paramus voluptatis ac reditus... causa, ut ovem, -am, suem): VARRO rust. 2, 3, 10 cum... a caprario quodam, qui adduxit -as ad urbem decem, sibi in dies singulos denarios singulos dare audisset. VERG. catal. 2, 10 meis -a delicata pascuis in urbem adulta lacte portat ubera (cf. p. 304, 84 sqq.). MART. 6, 19, 2 lis est mihi de tribus -is. IUV. 15, 12 lanatis animalibus abstinet omnis mensa, nefas illic fetum iugulare -ae. AVIEN. ora 218 hirtae... -ae et... caper... castrorum in usum et nauticis velamina productiones et graves setas alunt. *nota: IUV. 5, 155 simius capra vehens discit ab hirsuta iaculum torquere -a.* *in medicina: SER. SAMM. 312 stomacho prosunt semina... marathri fetae cum lacte -ae* (faetae... pupellae A). *in sacrificio: OV. fast. 1, 361 Baccho immolatur, nam nocuit... culpa -ae.* 2, 361 cornipedi Fauno caesa de more -a. PRIAP. 86, 16 sanguine haec Priapi... arma barbatus linit hirculus cornipesque -a. at OV. am. 3, 13, 18 invisast dominae sola -a deae (Iunoni) eqs. *in fabula: PHAEDR. 1, 5, 3 vacca et -a et... ovis... socii fuere cum leone in saltibus.* 3, 15, 1 inter -as agno palanti (balanti codd.) canis... inquit. 4, 16, 1 barbam -ae cum impetrasset ab Iove. app. 22, 1 pastor -ae cornu baculo fregerat eqs. *Iovis nutrix: MIN. FEL. 22, 3 nutrix -a est.* SCHOL. Germ. Bas. p. 73, 12 esse... hanc -am Solis filiam. PROB. Verg. georg. 1, 205 Adrastea -a, quae educavit Iovem cum haedis. Capella titulus comediae Atell. POMPONII v. Ribbeck, Com. 3 p. 274. *in arte: VARRO frg. Gell. 3, 11, 7 -a Homeri candida haec tumulum indicat.* CIC. Verr. 3, 87 -a quaedam est, ea quidem mire... scite facta et venuste. CORP. X 3160 (adscriptum est caprae ubera haedo praebenti) ad -a(m) hic...

2 translate: a de hominibus: AMM. 17, 11, 1 hirsutus Iulianus -a non homo. 24, 8, 1 Persas captivos graciles... macie iam confectos iussit in medium duci... 'en... deformes inlucie -as et taetras'. **b de sidere:** MANIL. 2, 30 quidam rettulerunt lacte -am... pietate ad sidera ductam Erigonen. PLIN. nat. 18, 255 XII Kal. Iun. -a vesperi occidens. 18, 310 v Id. Sept. Caesari -a oritur vesperi. 18, 312 IV Kal. Oct. -am matutino exoriri. OV. met. 3, 594 Oleniae sidus pluviale (fluviale opt. codd.) -ae. fast. 5, 113 PLIN. nat. 18, 248.

inde masc. capellus, -i: PRISC. gramm. II 112, 17 a capro... capellus et capella fiunt deminutiva. *dubium: MANIL. 1, 843 parvos... -os* (capellas, capillos al.) mentitur cometa (cf. etiam p. 309, 26).

capello v. 3. capulo.

1. capellus v. l. 67.

2. capellus v. cappellus.

caper, -prī m. [*i. q. umbr. kaprum kabru 'caprum', anglosax. haefer 'caper', gr. (σῦς) κῆρος; fortasse cf. c. ind. kápṛt 'membrum virile'. Th.]. ISID. orig. 12, 1, 15 -os et capras a carpēdis virgultis quidam dixerunt. alii quod captent aspera. nonnulli a erepitu crurum, unde eas crepas vocitatas, quae sunt agrestes caprae (cf. p. 306, 65 sqq. et 308, 49 sqq.). GELL. 9, 9, 9 vertit Vergilius (ecl. 9, 23 sqq.) non infestiviter, nisi quod -um dixit, quem Theocritus ἐνόχων appellavit - auctore enim M. Varrone is demum Latine -r dicitur, qui excastratus est (cf. GLOSS. V 275, 17 hircus castratus). CHAR. gramm. I 83, 12 (exemplum genitivi) τοῦ κῆρον -i. GLOSS. αἰγῶνος, χίμαρος, τράγος ὁ χίμαρος (adde PROB. Verg. georg. 2, 380 sqq. -r qui Graeco τράγος). *legitur inde a VERG.**

1 proprie i. q. hircus: a generatim de natura, moribus,

usu, sim.: VERG. ecl. 3, 17 -um excipere insidiis (sc. furum). 7, 7 vir gregis ipse -r deerraverat. 7, 9 -r tibi salvus et haedi. 9, 25 inter agendum occursare -o, cornu ferit ille, caveto. OV. met. 10, 327 quas... creavit init pecudes -r. 13, 832 in deliciis: dammae leporesque -rque. 15, 304 derepta (cod. Graec., direpta cett.) bicorni terga -o. fast. 1, 354 palmitē debueras abstinuisse -r. 1, 357 rode -r vitem (cf. l. 28 sqq.). COLVM. 7, 3, 3 -os et arietes... vel amplissimis cornibus. 7, 3, 5 -i vel arietis petulci saevitiam pastores... repellunt. 7, 6, 2 fusius de optimo -o. VERS. metr. Bass. gramm. VI 265, 2 modo pecora rapida -r agitat humi. PLIN. nat. 8, 201 oculos suffusos... exonerat -r rubi punctu. 28, 95 inligatos dentes pecoris aut -i pelle. sim. PLAC. med. 16 laudat cornu, pilos, caseum. MART. 4, 52, 1 gestari iunctis... -is (CYPR. GALL. gen. 528 coniungens... verbecem -umque). SIL. 3, 276 humeros... tegunt velamine -i saetigero. MIN. FEL. 28, 7 de -o etiam et homine mixtos deos dedicatis. LEX port. Zarait. (Corp. VIII 4508 a. 202) 10 in vectigalium formula. BARNAB. 7, 10 ut cum viderint hirci et aequales unum ex illis tunc pascentem, admirentur in similitudinem -i. PORPH. Hor. epist. 1, 18, 15 -orum pilos non saetam dicens esse, sed lanam (cf. l. 14). AVIEN. ora 218 hirtae... capellae, et multus incolis -r dumosa... intererrant caespitem. CLAVD. carm. min. 9, 36 eripiunt trucibus Gortynia -is cornua. SERV. ecl. 3, 8 hircos i. e. -os libidinosos constat esse animalia (cf. PHYSIOGN. 112, 7 oculos caprinos libidini esse deditos: referri hoc ad -um. 117, 3 refertur hoc, sc. pronum esse in venerem, ad -os). ecl. 8, 9 in -o est spes haedorum. DAMIG. lapid. 41 lapis gagatromanes similis est colorī -i i. e. capriolae agrestis. *convertitur Bacchus in caprum: OV. met. 5, 329 proles Semeleia -o latuit.* **b speciatim: caper in sacrificio adhibitus:** VERG. georg. 2, 380 Baccho -r... caeditur (SERV. ad l. immolantur per contrarietatem... ut -r, qui obest vitibus, Libero). HOR. carm. 3, 8, 7 voveram... album Libero -um. OV. met. 15, 114 vite -r morsa Bacchi mactatus ad aras dicitur ultoris. Pont. 2, 9, 31 nec dabit intonso iugulum -r hostia Baccho. CALP. ecl. 2, 67 si -r imbuat aras. ANTH. 186, 2 fit... -r Bromio fuerat qui victima carcer. 187, 3 Baccho -r hostia fertur. ARNOB. nat. 7, 18 cur honoratur -is ille deus cornutis? HOR. epod. 10, 23 libidinosus immolabitur -r et agna Tempestatibus. OV. fast. 2, 435 ille -um mactat... sua terga puellae pelibus exsectis percutienda dabant (cf. QVINT. inst. 1, 5, 6 'Lupercalia'... quasi 'luere per -um'). *de capro emissario: VVLG. lev. 16, 8 mittens... super utrumque (hircum) sortem... alteram -o emissario (ἀποκομπαῖω sc. χιμάρω).* 16, 10, 26. *datur praemium: VERG. ecl. 3, 22 quem mea carminibus meruisset fistula -um.* BVC. Eins. 7 durat fidem vel -r ille, notam frontem qui pingitur albam (nota... alba Hagen). 10 -um... ponere munus. PROB. Verg. georg. 2, 380 sqq. ludis quia praemium victoriae erat -r, qui Graece τράγος, tragoedia coepit appellari genus quoddam carminis, ab antiquis causa spectaculi institutum. *de castrato capro* (cf. p. 305, 77 sqq.): MART. 3, 24, 14 dum iugulas hircum, factus es ipse -r. *notatur artificiosum ornamentum: MART. 8, 51, 9 stat -r Aeolio Thebani vellere Phruxi cultus.* 8, 51, 20 videtur... ipse sitire -r. IUV. 1, 76 criminibus debent... argentum vetus et stantem extra pocula -um. **c metonymice i. q. foetor:** CATVLL. 69, 6 valle sub alarum trux habitare -r. OV. ars 3, 193 admonui, ne trux -r iret in alas.

sideris nomen i. q. Capricornus: MANIL. 2, 179 tropicis praecedunt omnibus astra bina ut Lanigero... -oque. 2, 659 -r brumam ministram genitusque ad frigora Piscis. CARM. poet. min. V 28, 71 quid hiemalis agat... novit... piscinusque -r.

2 nomen piscis: PLIN. nat. 11, 267 is, qui -r (falso fortasse pro aper; cf. codd. Barb., ARIST. hist. an. 4, 9 p. 535^B, 18 ὁ κῆρος ὁ ἐν τῷ Ἀχελῷ, ARCHESTR. apud ATHEN. 7, 305^B; cf. gr. κῆρος, κῆροισκος) vocatur in Acheloo amne, grunnitum habet.

3 adsimulata ad gr. notione i. q. porcus: GLOSS. II 572, 13 porcus dimisus (divisis unguis Loewe, Gl. N. p. 28; Prodr. p. 171. admissarius v. d. Vliet, Archiv 9 [1896] 426) baar (anglosax. 'aper, verres').

*fem. capra, -ae. VARRO ling. 5, 97 -a carpa. rust. 2, 3, 7 studiose... in locis cultis virgulta carpunt; itaque a carpēdo -ae nominatae (cf. PAVL. FEST. p. 48 ISID. orig. 12, 1, 15 p. 305, 74). AMBR. Abr. 2, 8, 50 -a ad aquarum similitudinem per aenigmata figuratur eo quod αἰξ graeco παρὰ τοῦ αἰσσειν nomen acceperit ab eo quod est impetu ferri. sic enim currit sicut et aqua. GLOSS. αἰξ. II 477, 11 χιμαίρα ἢ αἰξ. III 258, 64 αἰξ καὶ μηκῆς; adde: HYG. fab. 87 p. 84, 13 graeco -a aega appellatur. PLVT. Rom. 29 τὴν αἶγα κῆρα ὀνομάζουσιν (Public. 11 Cam. 33). VARRO rust. 2, 1, 6 -as et oves <a> sua voce Graeci (graeco cod. P) appellarunt mela. vox multo usitatior quam masc. caper - ob hanc rem exempla dubii generis hic ponuntur - legitur inde ab ENN. et PLAVTO. capris feminis: ACT. lud. saec. Aug. v. p. 308, 14. [val. caprā, it. capra, francog. chèvre, hisp. cabra. M.-L.]

I proprie i. caper femina, capella (cf. PORPH. Hor. carm. 1, 17, 7 -as dicit uxores olentis mariti, quia hirci, quorum uxores sunt, male olent).

A animal domesticum: 1 de natura, moribus sim. (fuse VARRO rust. 2, 3 PLIN. nat. 8, 200 sqq. OP. imperf. in Matth. 54 p. 942 sq.): PLAVT. Merc. 229 mercari... formosam -am eqs. [dub. Most. 41 canem

(-am *D*¹) capran (-am *CDB*²) commixtam, v. p. 99, 49.] CATO inc. libr. frg. 7 et in Italia atras -as lacte album habere. CIC. Lael. 62 -as et oves quot quisque haberet, homines dicere posse. phil. frg. XII 1 ut sues quasi -ae ex ramis glande pascantur. LVCR. 4, 641 *veratrum* -is adipēs... auget. VARRO ling. 7, 22 scopuli in pelago Aegeo vocantur ab similitudine -arum Aeges (cf. PAVL. FEST. p. 24 PLIN. nat. 4, 51 SOL. 11, 2 MART. CAP. 6, 658). 7, 107 in Dolo Naevii 'caperrata fronte' a -ae fronte. rust. 1, 2, 18 quaedam pecudes culturae sunt inimicae ac veneno, ut... -ae, eqs. 2, 1, 14 potius... emunt... -am amplam quam parvam. 2, 1, 16 *pascas* -as in montuosis potius locis [quam] fruticibus quam in herbidis campis. 2, 1, 19 ventrem fert... ovis et -a quinos *menses* (PLIN. nat. 8, 200). 2, 3, 5 -as sanas sanus nemo promittit. numquam... sine febris sunt eqs. (cf. PLIN. nat. 8, 202. 28, 153 et p. 308, 28). 2, 3, 9 -ae lascivae et quae dispargant se. 2, 9, 1 sunt maxime oves, deinde -ae *indigentes cane comite*. 2, 1, 12 de minoribus pecudibus, cuius genera tria, oves -ae (-a *cod.*) sues (cf. VLP. dig. 9, 2, 2, 2 quadrupedes, quae pecudum numero sunt et gregatim habentur veluti oves -ae. VVLG. lev. 1, 10 quodsi de pecoribus oblatio est, de ovibus sive de -is holocaustum. cf. p. 308, 23 sqq.). VARRO frg. Non. p. 222, 25 cum amissam -am desiderarent. VERG. georg. 3, 300 frondentia -is arbuta sufficere eqs. PAVL. FEST. p. 175 noneolae vocantur papillae, quae ex faucibus -arum dependent. p. 249 *pedo* pastores utuntur ad comprehendendas oves aut -as. p. 330 spirillum vocari... -ae barba[ra]m. COLVM. 5, 6, 5 *fraxinus*... -is et ovibus gratissima est (arb. 16, 2). 5, 12, 1 *de cytiso sim.* (arb. 28, 1). 7, 6, 5 ubi -ae primum comparantur. 7, 6, 6 *stercus et umor* sunt -is inimica. PLIN. nat. 3, 152 -is laudata Bruttia. 7, 26 insidentes arietum -arumque dorsis *Pygmaeos*. 8, 200 -ae (capri *Schneider*) pinguitudine sterilescent (VVLG. gen. 31, 38 oves tuae et -ae steriles non fuerunt). 8, 201 *Muciani fabula*. 10, 115 v. s. caprimulgus. 10, 212 somnare... -as palam est. 11, 151 -ae lupoque splendent *oculi* lucemque iaculantur. 11, 161 -ae superiores *dentes* non sunt praeter primores geminos (at PELAGON. 276 capra *dentes* n. XIX habet). 11, 167 maribus plures *dentes* quam feminis in homine, pecude, -a, sue. 11, 233 oves et -ae binas *habent mammus*. 12, 73 maleficum... frondibus animal eqs. 15, 34 oleam si lambendo -a lingua contigerit (17, 236). 20, 119 -as id (*ocimum*) aspernari. 20, 156 gustatum *dictamnium* a pecore -isque balatum concitat (25, 92). 28, 170 -as negant lippire. *ibid.* noctu... aequae cernant. GELL. 10, 15, 12 -am... neque tangere Diali mos est neque nominare. APVL. flor. 6 p. 22 ovem vel -am tondere vel pascere. TERT. anim. 15 *vivunt* -ae et testudines et anguillae, si corda detraxeris. *ibid.* -as... sine corde balantes. 32 quomodo *anima*... spinas et agrestes amaritudines frondium... ruminabit, si in -am transierit. VLP. dig. 47, 14, 1, 2 qui... -am vel vervecem abduxit, non... graviter... plecti debent (cf. LEX Burg. lib. const. 70, 3 si... minora... furta i. e. porcum vervecem -am apem involaverit. *passim*). MOD. dig. 32, 81, 3 armento... legato... non *contineri* greges ovium et -arum. PORPH. Hor. carm. 1, 17, 10 metu colubrarum et luporum -ae meae liberantur. IVST. 7, 1, 7 *grex* -arum imbrem fugientium. AMBR. hex. 3, 9, 40 oves et -ae ea, quae sibi noxia sunt declinare didicerunt eqs. AVIEN. Arat. 1795 si -a dumosis errans in saltibus ultro in venerem pergat (cf. PHYSIOGN. 84 furiosos esse in venerem: referri hoc ad -as). VVLG. gen. 30, 32 quodcumque furvum et maculosum variumque fuerit tam in ovibus quam in -is, erit merces mea (*i. Jacobi*; cf. AVG. civ. 18, 5 Iacob de virgis variatis, ut oves et -ae variae nascerentur, effecit). III reg. 20, 27 castra... metati sunt... quasi duo parvi greges -arum. cant. 4, 1 capilli tui sicut greges -arum, quae ascenderunt de monte Galaad. 6, 4. MACR. sat. 1, 17, 63 -ae... consuetudo haec in pastu videtur, ut semper altum pascendo petat. 1, 21, 26. 1, 22, 5. SYMPH. 121 culmina difficili peragrans super ardua gressu. SVLP. Sev. dial. 2, 2, 6 per... ulceris foramen exiguum ita virus stipasse cum sanguine, ut solet ex uberibus -arum... pastorum manu pressis longa linea copiosi lactis effluere. PHYSIOGN. 104 *mansuetum animal*. CAEL. AVR. chron. 4, 5, 55 sq. *fuse de cibis caprinis*. GREG. M. epist. 13, 18 oves et -as promiscuas capita viginti. *nota*: HYG. fab. 196 p. 126, 1 *Pan* se in -am... converterat. *memoratur in prodigiis*: ACT. lud. saec. Aug. (Corp. VI 32323) 91 *prodigiva hostia*. Liv. 22, 1, 13 -as lanatas... factas. 35, 21, 3 -am sex haedos uno fetu edidisse. *mirabilia cetera*: TERT. apol. 23 per quos (*daemonas*) et -ac et mensae divinare consuerunt. HYG. fab. 219 p. 129, 18 *Archelaus* profugit in Macedoniam -a duce. IVST. 7, 1, 7 ducibus -is imperium quaerere. VVLG. Dan. 8, 5 hircus -arum veniebat ab occidente eqs. *metonymice i. foetor*: HOR. epist. 1, 5, 29 nimis arta premunt olidae convivia -ae. 2 *de usu*: VARRO rust. 2, 1, 28 extraordinariae fructum species duae... quarum una est tonsura, quod oves ac -as detondunt aut vellunt; altera... de lacte et caseo, quam scriptores Graeci separatim *υποροίαν* appellaverunt. *de pilis*: VARRO rust. 2, 11, 11 -a e pilis ministrat ad usum nauticum et ad bellica tormenta et fabrilia vasa eqs. MORET. 22 cinctus villosae tegmine -ae. PLIN. nat. 37, 204 *maximum est pretium in Arabiae -arum villo*, quod lanum (*sic B*, ladanum *coni. Ian*) vocavimus. SOL. 33, 3 velamenta -arum pilis texta. VVLG. exod. 25, 4 v. p. 308, 26. exod. 36, 14 saga undecim de pilis -arum. num. 31, 20 aliquid in utensilia praeparatum, de

-arum pellibus et pilis et ligno, expiabitur. I reg. 19, 13 pellem pilosam -arum (*ἦπαρ τῶν αἰγῶν*) posuit ad caput eius (*statuae*). cf. HIER. epist. 29, 6 non iecur -arum... sed pulvillus de -arum pelle consutus, qui intonsis pilis caput... hominis mentiretur. AVG. serm. ed. Mai 71, 3 -is capillus inpexus et tegmen efficit et decorem. RVFIN. Orig. in cant. 2 p. 110^B -arum pilis textae *pelles*. *de lacte sim.*: PLIN. nat. 11, 241 -arum gregibus sua laus *Vestini casei* est. GELL. 12, 1, 15 si... -arum lacte agni alantur. VVLG. prov. 27, 27 sufficiat tibi lac -arum in cibos tuos eqs. AVG. serm. ed. Mai 71, 3 vobis -ae boves et cetera pecora ad victum aut lac tribuunt aut laborem. 10 *usus stercoris*: COLVM. 2, 14, 7 generatim quodque *stercus* reponendum est, sicut -arum et avium (PLIN. nat. 17, 52). *in sacrificiis*: ACT. lud. saec. Aug. (Corp. VI 32323) 93 Achivo ritu... agnis feminis et IX -is femi(nis) *sacrum fiat*. 98. Liv. 25, 12, 13 *facere sacrum* Graeco ritu... hisque hostiis, Apollini bove aurato et -is duabus albis auratis, Latonae bove femina aurata. 45, 16, 6 L -is in foro sacrificarunt. Ov. fast. 3, 443 stat... -a (cf. GELL. 5, 12, 12 immolatur *Vediovi*... ritu humano -a eiusque animalis figmentum iuxta simulacrum stat). VAL. MAX. 2, 2, 9 facta sacrificio caesisque -is. PLIN. nat. 12, 89 boum -arumque et arietum extis impetratur (*sic v*, imperatur *ll.*) venia caedendi. 28, 260 v. *infra l. 40*. SIL. 13, 329 dextera *Panis* lascivit caesa Tegeatide -a. ITALIA iud. 6, 19 (Lugd.) fecit haedum ex -is (*ἔριπον αἰγῶν*, cf. VVLG. iud. 13, 15). gen. 15, 9 (Vindob.) accipe (VVLG. sume)... -am trimam et arietem (*fusa explicatio apud* AVG. civ. 16, 24: *significatur per -am... plebs peccatrix futura eqs.*). exod. 25, 4 *offerat pilos* -arum. 35, 23. 26. lev. 1, 10 de ovibus sive de -is holocaustum (*saepissime et apud* ECCL.). SERV. georg. 2, 380 *immolatur per contrarietatem... -a Aesculapio... cum -a numquam sine febre sit* (cf. p. 307, 12 sqq.). *in medicina*: SCRIB. LARG. 132 infantibus (inflatibus *R*) lienosis dare... lac caprinum -a tantummodo hedera pasta (PLIN. nat. 28, 130). PLIN. nat. 24, 43 scio Democratem... efficaciter usum lacte -arum, quas lentisco pascebat. 25, 47 -as purgari pasto illo (*melampodio*)... datoque lacte eorum sanasse Proetidas furentes (PLAC. med. 16 *fuse de usu lactis medicinali*). 28, 152 sqq. *varia medicamina imprimis contra anguim ictus ex -is sumpta*. 28, 170 *sanari* nyctalopas... -ae... iocinere (29, 127). 28, 182 talorum -ae recentium cinis dentificio placet. 28, 192 *opisthotonum* levat urina -ae... aut finum. 28, 235 *proficit* in ambustis... -arum finum. 28, 255 membrana -arum... secundas pellit (30, 123). 28, 260 Magi felle -ae, sacrificatae dumtaxat, inlito oculis... somnum allici dicunt. *sic et sim. passim*. CAEL. AVR. acut. 2, 37, 209 haedina caro vel mollium -arum vel silvestrium -arum (cf. ORIBAS. syn. 4, 16 meliores sunt ad digerendum (ha)edorum carnes quam -arum bimarum et haec digestiora sunt a maioribus -is). chron. 4, 3, 55 -ae... multum lac, sed aquatum faciant, quod est constrictioni ventris incongruum. *in signo*: CORP. II 2006 signum -ae (cairae *lapis*, corr. *Mommsen*) pecunia sua... fieri et... in foro poni iussit. B *animal ferum* (GLOSS. IV 442, 8 ferae -ae: capreolae): ISID. orig. 12, 1, 15 *crepae* sunt agrestes -ae, quas Graeci pro eo, quod acutissime videant, *ἀπὸ τοῦ ὀξὺ δέρεσθαι* dorcidas appellaverunt. morantur... in excelsis montibus et quamvis de longinquo, vident tamen omnes qui veniunt. *de variis generibus*: PLIN. nat. 8, 214 -ae ferae... in plurimas similitudines transfigurantur. sunt -ae, sunt rupicaprae, sunt ibices. EDICT. imp. Diocl. 4, 44 dorei sibe -ae vel dammae. CATO orig. 52 in Soracti... -ae ferae sunt, quae saliant e saxo pedes plus sexagenos (VARRO rust. 2, 3, 3). *ibid.* quas alimus <caprae> a -is feris ortae. CIC. nat. deor. 2, 126 -as... in Creta feras, cum essent confixae venenatis sagittis, herbam quaerere, quae dictamnus vocaretur, quam cum gustavissent, sagittas excidere dicunt e corpore (ex ARISTOT. hist. an. 9, 6, 1. cf. VERG. Aen. 12, 414 non illa feris incognita -is gramina [*i. dictamnus*], cum tergo volucres haesere sagittae. PACIAN. paraen. 11 p. 122). CAES. Gall. 6, 27 *alcium* est consimilis -is figura. VARRO rust. 2, 1, 5 in locis multis genera pecudum ferarum sunt aliquot... in Samothrace -arum, quas latine rotas appellant. VERG. Aen. 4, 152 ferae saxi delectae vertice -ae decurrere iugis eqs. VAL. MAX. 1, 8 ext. 18 -as (ea pars *LA*)... ore aperto ex alto ventos recipientes sitim suam sedare. PLIN. nat. 20, 134 -ae (*sic Hard.*, atque *codl.*)... silvestres propter visum *ruta utuntur*. SOL. 11, 11 ager Creticus silvestrium -arum copiosus est. RVFIN. hist. mon. 6 vestigia bubalorum -arumque *in Aegypto*. *adhibetur in medicina*: PLIN. nat. 28, 255 silvestrium -arum sanguis cum palma marina pilos detrahit. CAEL. AVR. acut. 2, 37, 209. *de capra sylvatica v. s. caprea*. C *de capra Iovis nutrice*: *exemplis sub* Amalthea (vol. I p. 1810, 23 sqq.) *positis adde*: Ov. fast. 3, 444 infanti lac dedit illa Iovi. GERM. 167 v. p. 309, 2. AVIEN. Arat. 408 lac memoratur alumno infudisse Iovi -a, nutrix dicta Tonantis (SYMPH. 120). *de Aegisthi nutrice* cf. vol. I p. 949, 27 sqq. II *translate*: A *de homine in convicio*: SVET. Cal. 50 capillo raro ac circa verticem nullo, hirsutus cetera *Caligula erat*. quare transeunte eo prospicere ex superiore parte, aut omnino quacumque de causa -am nominare criminosum et exitiale habebatur. *in comparatione*: TERT. pudic. 13 in parabola ovis -as tuas quaeris. EYCHER. form. 4 p. 28, 16 -ae: iusti interdum ex gentibus venientes.

B de sidere; cf. Haebler, PW. III 1544 sqq.: *de fabula (v. etiam supra IC):* GERM. 167 nutrix... Iovis, si vere Iuppiter infans ubera Cretaeae mulsit fidissima -ae, sidere quae claro gratum testatur alumnum. SCHOL. Germ. Bas. p. 73. HYG. astr. 2, 13 p. 49, 16 Iuppiter inter astra -ae figuram memoriae causa collocavit. *de nomine, situ, ortu, lumine sim.:* ENN. scaen. 243 cum -a aut nepa aut exoritur nomen aliquod beluarum (cf. CIC. rep. 1, 30. nat. deor. 3, 40 singulas... stellas... beluarum nomine appellas, ut -am, nepam). VARRO rust. 2, 1, 8 a pecuariis addiderunt *signis caeli* -am, haedos, canes. CIC. Arat. 468 oriens (obiens *codd.*) Capricornus... pellit Aurigam instantemque -am (HYG. astr. 2, 13 p. 48, 7; sed AVIEN. Arat. 1236 non aurigam... -a mox haedive secuntur). Arat. frg. 26, 3 -a laevum umero *aurigae* clara optinet (cf. nat. deor. 2, 110 VITR. 9, 4, 2. GERM. 714 Iovis nutrix umero radiabit in ipso. SCHOL. Germ. Bas. p. 74 *passim*. HYG. astr. 3, 12 *Heniochi* in umero sinistro -a. *ibid.* habet... in sinistro clariorem, quae -a vocatur. AVIEN. Arat. 414 -a laevo fixa umero clare sustollitur. MART. CAP. 8, 838. 843). VARRO rust. 2, 3, 7 sunt duo haedi et -a non longe a tauro. HOR. carm. 3, 7, 6 post insana -ae sidera frigidas noctes... agit. GERM. 685 *post canis occasum* mergitur et Perseus et -ae nobile lumen. SEN. Med. 313 non Oleniae lumina -ae *vitare*. COLVM. 11, 2, 37 tertio Cal. Maias mane -a exoritur, Austrius dies, interdum pluviae. 11, 2, 43 VIII... Cal. Iun. -a mane exoritur; septentrionales venti (11, 2, 63 VII Idus Sept.). 11, 2, 94 x Cal. Ianuarias -a occidit mane, tempestatem significat.

C de ignium caelestium genere: SEN. nat. 1, 1, 2 ignium multae variaeque facies sunt. Aristoteles quoddam genus illorum -am vocat *eqs.*

D in herbae nomine? capra rustica v. s. cunila.

derivata (de caper et capra facta): capella (-us), caprago, caprarius, caprea (-us), caprilis, caprinus, capronae, caprulinus, caprunculum. caperrare, capriare. *composita:* Capricornus, caprificus, caprifer, caprifolium, caprigenus (capraginus), caprimulgus, capripes, rupicapra, semicapra.

caperro, -āvī, -ātum, -āre [*fortasse recte cum antiquis a caper ducitur, sed terminatio originem non vere latinam indicare videtur Th.*]. VARRO ling. 7, 107 multa apud poetas reliqua esse verba quorum origines possint dici... ut apud Naevium... in Dolo 'ata fronte' a caprae fronte. PAUL. FEST. p. 48 -atum rugosum a cornuum caprinorum similitudine dicitur. NON. p. 8 -are est rugis frontem contrahere et asperare tractum a caprorum frontibus crispis. MART. CAP. 5, 509 non sunt audacius usurpanda illa (*vocabula vetera*), quae cum aetate mutata sunt. itaque... 'atum' similiaque praeter-euntes utemur his quae consuetudo recipiet. *formae: variant codd. inter caper- et -rr-; -rr- metro ap. VARRON. l. 56 evincitur; utrumque dimetiaris* PLAVT. l. 49. GLOSS. Plac. V 15, 30 et 51 21 caperrassere: in rugas [se] (inragasse G, inrugassere vel inrugare R) contrahi.

intransitive: PLAVT. Epid. 609 quid illuc est quod illi -at frons severitudine? AVSON. 360 prurire opusculum Sulpiciae, frontem -are.

transitivi usus restat part. perf. adi. caperrātus, -a, -um.

GLOSS. IV 215, 22 -ata: contracta, rugosa (V 274, 58 al.). V 174, 11 -um: erectum, rigidum. 203, 8 frontem -am aut tristem aut superciliosam ac minacem. NAEV. com. 49^b v. supra l. 38 sqq. VARRO Men. 134 quin mihi -am tuam frontem Strobile, omittis? (AVSON. 335 qui hunc iocum nostrum acutis naribus et -a fronte condemnet). APVL. met. 9, 16 -um supercilium (CAEL. AVR. acut. 2, 3, 16 vultus ipse conductus atque concurrentibus superciliis -us. cf. GLOSS. IV 29, 34 -um supercilium: triste[s]). SOCR. praef. p. 105 vela nostra sinuare... ne pendula et flaccida neve restricta et -a sint. FVLG. Virg. cont. p. 85, 17 seponas... -os optutus. *Probst.*

capesco v. capesso l. 71 sqq.

capessibilis, -e a capessere. MAR. MERC. Nest. serm. 7, 42 quis... suspicetur deitatem furacibus manibus -em esse?

capesso, -ivī, -itūrus, -ere [*cf. c. capere et c. incipessere. Th.*]. PRISC. gramm. II 431, 16 *inter species derivatorum variae tam terminationis quam significationis*:... facio facesso, capio capesso (*inter verba paragona numerat* CHAR. gramm. I 256, 11). capissam: PACVV. trag. 51. capissat: VIRG. gramm. epit. 2 p. 8, 2 (cf. *Huem. in loc.*). capesco (capisco): cf. GLOSS. Plac. V 11, 8 capessitur non per se *eqs.* Sittl, Archiv 1 (1884) 515. PROSP. carm. de ingratis 790 capescere (sed cf. 520). PETR. CHRYS. serm. 42 p. 318^b capescit. SCHOL. HOR. carm. 3, 6, 4 capescendam (ex *Porph.*, ubi -ss-). VICT. VIT. 1, 25 pars *codd.* GREG. TVR. Franc. 9, 25 pars *codd.* FAVST. REL. grat. 1, 14 p. 46, 23 capiscenda. *formae capesco, capisco passim in GLOSS.* [*corrigenda:* TAC. ann. 12, 30 *cod.* capesciit. APVL. apol. 86 *cod.* capesce-ret.] a capesco, ut vid., perf. capuit: CLEM. ad Corinth. 47. *de perf. capessivi:* PRISC. gramm. II 534, 20 CIC. rep. 4, 13 SALL. hist. frg. 3, 84. TAC. ann. 15, 49 -ivere. AVG. civ. 2, 11 p. 65. capessi: CHAR. gramm. I 246, 3 et DIOM. gramm. I 370, 12; *ex utroque* PRISC. gramm. II 535, 13. *forma caret exemplo* [IVST. 6, 3, 11 *lege capessunt*], sed cf. *syncopas capessisse* (LIV. 10, 5, 4), capessisset (TAC. ann. 13, 25). capessiit(?): TAC. ann. 12, 30 v. supra l. 77. *coni.*

capessuant (?) v. *infra l. 10. part. fut. capessiturus:* TAC. ann. 6, 48. 12, 25 APVL. met. 9, 8. capessurus: VICT. VIT. 3, 67.

de significatione: PRISC. gramm. II 535, 10 *inter desiderativa:* significat... capesso: desidero capere. cf. GLOSS. V 273, 28 (al.) -it: libenter accipit vel tenet. CHAR. gramm. I 256, 11 -o capio, figura saepius capiendi. SERV. auct. Aen. 1, 77 -ere... est saepe capere. cf. 4, 346 (v. l. 43). *sim.* ISID. diff. 1, 105 GLOSS. Plac. V 12, 18 al. GLOSS. δέχομαι, λαμβάνω, χωρῶ. -ret: ἐπιδιώξει. -it: tenet aut capit. -as: incipias. -ere: incipere vel adimplere, capere, facere, invadere frequenter (cf. GLOSS. Plac. V 51, 25 -uant inviduant), parere (ad Verg. Aen. 1, 77? v. Löfstedt, Archiv 14 (1906) 132), adprehendere, accusare. in -endo: in accipiendo. *verbum invenitur inde a NAEV. usque ad infimam latinitatem. usitatus est ap. LIV. VAL. FL. SIL. TAC. APVL.* [VERG. georg. 4, 548 v. sub facesso.]

1 obi. res corporales: a *aliquem:* ENN. ann. 43 *in somniis* errare videbar... et quaerere te neque posse corde -ere (i. *consequi*). *iunctura se capessere i. abire:* PLAVT. Amph. 262 pergam... imperium exequi et me domum -ere (NON. p. 266 ad loc. recipere). ASIN. 158 quam magis te in altum -is, tam aestus te in portum refert (NON. p. 266 ad loc. inmittere). BACCH. 113 quo nunc -is te <d> hinc adversa via? RUD. 172 horsum. TITIN. com. 180 domum se. *transl.:* PLAVT. Bacch. 1077 quam se ad vitam et quos ad mores praecipitem inscitus -at. *intrans.:* PLAVT. Rud. 178 si ad saxum quo -it, ea deorsum cadit. APVL. met. 1, 22 cum dicto... intro capessit (-ssum *cod.*, -ssit viam *Petavius*). SERV. auct. Aen. 4, 346 v. *infra l. 43.* i. q. *adhibere aliquem testem:* CARM. adv. Marc. 2, 29 *Marcionitae* auctorem... sui Paulum per multa -unt. **b ali-**

quid: manu: VERG. Aen. 3, 234 arma -ant (OV. met. 11, 378 fast. 6, 371 LIV. 4, 53, 1 LVCAN. 4, 702 VAL. FL. 2, 224 SIL. 1, 35 al. IVV. 8, 270 DRAC. Romul. 8, 552). VAL. FL. 1, 759 ferrum. 4, 548 vitas laurumque. STAT. Theb. 11, 703 v. *infra l. 53.* *de praeda:* OROS. hist. 1, 14, 3 exercitum invadunt omnemque belli apparatus -unt. *ore, al.:* CIC. nat. deor. 2, 121 pastum -endum conficiendumque (2, 122). 2, 122 *animalia* cibum... partim oris hiatu et dentibus ipsis -unt, partim unguium tenacitate arripiunt. SER. SAMM. 328 grana... piperis. 524 salsum mulsumque (*ibid.* edis). 765 modico potu *cheli-doniam*. PANEG. 11, 13 v. p. 311, 1. *aliter:* FRONTO p. 147, 18 N. *Aesopum histrionem* pro personae vultu gestum sibi -ere ac vocem: LIV. 37, 24, 6 spectaculum -ite oculis. *latiore sensu de*

acquirendo: GRAT. 198 ex omni florem virtute -unt, qui *genera canum miscent*. SOL. 37, 8 sagda lapis... ni... ipsa se -endam daret. *Loca (capessuntur adeundo):* CIC. Att. 10, 9, 1 Melitam... -amus. VERG. Aen. 4, 346 Italiam... iussere -ere sortes (SERV. auct. capessere: occupare. *ibid.* frequentativo verbo usus est, quia *eqs.* quidam -ere pro 'ire' accipiunt, ut Titinius [*com. 180 v. supra l. 21*]). 5, 703 Italasne -ret oras (*opp.* Siculisne resideret arvis). 9, 364 excedunt castris et tuta -unt. 11, 324 alios fines aliamque -ere gentem (11, 325 solo decedere nostro). 11, 466 turris. MELA 1, 97 sedem *Phocaei*. VAL. FL. 1, 74 freta iussa -at. 4, 316 montem celeres silvamque -unt. 4, 344 aequora. 5, 407 monstrata... limina. 6, 503 murorum extrema. 8, 370 qua vi portus et prima -at ostia. SIL. 4, 478 nubila Mavors aetheraque. 13, 302 trepido... castra inimica gradu. 15, 472 latebras ac saxa. STAT. Theb. 11, 703 sic thalamos, sic pignora fida -as. CYPR. GALL. gen. 413 sedes alia regione. IOS. 232 dumeta. IUD. 227 devia. IVVENC. 4, 124 fugient montesque -ent. AMM. 26, 7, 11 Illyricum. OROS. hist. 4, 17, 8 a -enda subruendaque Roma. RVST. HELP. hist. testam. 53 non... sum dignus, cuius tu tecta -as (cf. VVLG. Matth. 8, 8 ut intres sub tectum). GREG. TVR. Franc. 9, 25 exercitum... ad regionem... -endam direxit. *transl.:* CIC. Tusc. 1, 42 v. p. 311, 83. PRVD. perist. 5, 368 victor relictis artubus caelum -it spiritus.

2 res incorporales: a *animo (i. q. intellegere, sim.):* MANIL. 3, 177 fortunam duplici certam ratione -e. GELL. 12, 1, 11 in -endis naturae sensibus... obsurdit. HIL. in Matth. 33, 4 dei cognitionem. AVG. civ. 1, 31 p. 49 superna doctrina... fide cor mundans ad caelestia... -enda. CLAUD. MAM. anim. praef. p. 18, 14 rationum semina. epist. 2 p. 204, 8 *scientiam*. p. 206, 3 eloquentiam. VIRG. gramm. 2 p. 8, 2 'iuvenula' est cum... verborum quandam intellegentiam capissat. *c. inf.:* SOL. 20, 9 *sucinum* sucum esse arboris de nominis -as qualitate. 33, 5 *Arabiam* Eudaemonem non frustra cognominatam hinc -as, quod. RVST. HELP. benef. 102 ut... -ret orbis, quid cunctis conferre suis tua dextra pararet. **b generatim** (*assumere, acquirere, facere, incipere*): *actiones:* PLAVT. Capt. 776 ad senem cursum -am (SIL. 12, 267). RUD. 204 quam spem aut opem aut consili quid -am? PACVV. trag. 51 quod primordium capissam? SALL. hist. frg. 3, 84 diversa... -ivit (*exercitus Perpernae?* v. *Maurenbr. in loc.*), namque alii... fugam... <pars>... eruptionem temptavere. HOR. sat. 2, 7, 7 *hominum* pars... natat, modo recta -ens, interdum pravis obnoxia. LIV. 1, 25, 7 -it fugam (*passim, cf. sub fuga*). 2, 6, 8 pugnam (*cf. sub pugna*). 26, 25, 5 bellum secum adversus Aetolos (*cf. sub bellum vol. II p. 1834, 72*). 44, 2, 8 viam (*cf. sub via*). VAL. MAX. 1, 8, 6 fortitudinem. 3, 2 ext. 7 virtutem (7, 2, 1 LACT. inst. 3, 16, 1 al.). CVRT. 3, 10, 3 concitato spiritu -rent proelium (4, 6, 25 segnius. 4, 14, 6 fortiter. SIL. 1, 423 APVL. met. 9, 8. PANEG. 11, 13

p. 254, 24 saepius proelium quam prandium). SIL. 15, 111 idem iustitiae cultor, quaecumque -es. 15, 191 nec segnis potiora -e. TAC. ann. 5, 11 facilis -endis inimicitibus. 6, 48 meliora. 12, 11 clementiam ac iustitiam. 15, 29 tuta et salutaria. 15, 49 principium tanti facinoris. APVL. met. 2, 31 titubante vestigio domuitionem -o. 11, 16 reditum. Socr. 12 p. 147 nova. 19 p. 163 omitteret coepta inpraesentiarum, quae tutius . . . postea -ret vel alia via adoriretur. PORPH. Hor. carm. 3, 6, 43 ob -endam quietem (SCHOL. Hor. in loc. capescendam). SOL. praef. 7 ab urbe Roma principium. SYMM. epist. 1, 11, 1 iter. AMM. 14, 10, 6 al. quid. HEGES. 1, 32, 6 ex nobis exemplum. 3, 21, 2 ubi finis esse debuerat, inde exordium malorum -batur. Ps. RVFIN. in Os. 2, 3 his contrarios -at affectus. PAVL. NOL. carm. 8, 24 rectos . . . mores. MACR. sat. 2, 8, 6 intentiones. CLAVD. MAM. anim. 3, 10 p. 172, 6 corporalitatis -ere indicium, unde incorporalitatis videri debuit argumentum. officia, opera: PLAVT. Aul. 590 servum frugi in erum matura, in se sera condecet -ere (NON. p. 266 ad l. perficere). Trin. 300 si mea imperia -es. VERG. Aen. 1, 77 mihi iussa -ere fas est (SERV. v. p. 310, 6 NON. p. 266 ut l. 17). LIV. 44, 41, 1 iuvenum munia. COLVM. 12, 1, 4 munia, quae domi -untur. PLIN. nat. 2, 98 Octavianus nomen ingens Caesaris. 6, 66 militiam. TAC. ann. 12, 15 equestribus proelis Eunones certaret, obsidia urbium Romani -rent. 12, 25 partem curarum. 4, 52 accusationes. 14, 3 otium. VLP. frg. Vat. 155 administrationem tutelae. GELL. 1, 6, 1 matrimonia. 2, 29, 12 laborem. 7, 10, 1 philosophiam. 11, 16, 7 negotia. APVL. mund. 30 competens . . . officium. Plat. 2, 19 rerum -endarum . . . studia. Ps. HIL. libell. 5 deus pater iusserat, filius . . . imperium -bat. AVSON. 469, 8 certus iussa -e dei. AMM. 24, 4, 12 officia . . . ocissime. 28, 3, 1 nihil gregariis imperans, cuius non ipse primitias alacri -ret mente. Ps. RVFIN. in Os. 11, 10 vindictae operam. SIDON. epist. 1, 6, 1 militiae . . . munia. 4, 22, 3 molem thematis . . . recte -is. honores, imperia, magistratus etc.: CIC. Sest. 14 rem publicam (inde passim; cf. sub res publica). VERG. Aen. 8, 507 Tyrhena . . . regna -am. LIV. 6, 34, 4 plebeios . . . magistratus -endos petendosque. VAL. MAX. 6, 5 ext. 2 principatum Graeciae. SEN. Thy. 527 ornatus cape pares meis laetusque fraterni imperi -e partem. dial. 9, 1, 10 honores fascisque. PLIN. nat. 22, 11 primum pilum. SIL. 13, 63 Saturnia regna. STAT. Theb. 2, 109. TAC. Agr. 6 magistratus (ann. 13, 29) hist. 1, 77 principatus fortunam. ann. 1, 28 imperium populi R. (13, 4 egregie). 3, 29 munus vigintiviratus. 3, 30 honores. 4, 16 caerimonias. 6, 27 provincias. sim. saepius. PLIN. paneg. 7, 3 stationem principis (ibid. suscepti imperium). 39, 5 laeti . . . adite honores, -ite civitatem. 66, 2 imperii curas. APVL. met. 10, 18 fascies. Plat. 2, 28 honores. PANEG. 12, 7 p. 277, 6 praeturas. COD. Iust. 10, 33, 2 (Dioclet.) honorem. HIL. in Matth. 20, 12 principatum . . . gentium. AMM. 26, 10, 3 umbram principatus. CLAVD. 5, 295 sceptrum (MEROB. carm. 2, 11). OROS. hist. 1, 15, 6 reginae locum . . . filia. SIDON. epist. 1, 11, 6 diadema. varia commoda: CIC. Phil. 10, 19 principium . . . libertatis -endae (SALL. or. Macri 2 libertatem). SALL. or. Lep. 9 quies et otium cum libertate, quae multi prohi potius quam laborem cum honoribus -bant. LIV. 9, 40, 12 partem secum -rent decoris. VAL. MAX. 8, 14 ext. 3 laudem. VAL. FL. 1, 540 nomen . . . -ere bellis ausa manus. TAC. hist. 2, 48 erecto animo -ret vitam. 3, 64 victoriae famaеque partem. ann. 6, 37 parata. APVL. met. 11, 29 laetum -e gaudium. flor. 17 p. 77 ut non minus vobis amicitia mea -enda sit quam mihi vestra concupiscenda. SOL. 7, 10 remedia . . . de monitis somniorum. IUL. VAL. 2, 25 p. 87, 6 victoriam (OROS. hist. 2, 16, 4). HIL. in Matth. 10, 2 donum spiritus sancti. 24, 2 gloriam honoris aeterni. op. hist. frg. 1, 1 aeternitatem. trin. 11, 42 gloriae plenioris profectum. Ps. RVFIN. in Os. 9, 2 p. 1005^c regionis . . . fertilitatem (opp. respuere). in Am. praef. felicitatis gloriam. PAVL. NOL. carm. 22, 28 laudemque . . . vitamque. 22, 162 oris opes a te mentisque -am. AVG. civ. 10, 11 p. 421 beatam vitam. 18, 41 p. 317 beatitudinem. 21, 15 p. 519 pacem. 21, 27 regnum caelorum. in euang. Ioh. 24, 7 vitam aeternam (PROSP. carm. de ingr. 520 ex naturali . . . virtute. ibid. syn. acquirere. 790 haec propria virtute -ere quemquam). PETR. CHRYS. serm. 42 p. 318^b perdit fiduciam . . . meritum non -it. CLAVD. MAM. anim. 2, 7 p. 122, 10 scientiae fructum. FAVST. REI. grat. 1, 9 p. 30 salutem. 1, 14 p. 46, 23 dei dona. VICT. VIT. 3, 67 hereditatem . . . aeternae salutis. iure: COD. Theod. 8, 16, 1 (a. 320, COD. Iust. 8, 57, 1 pr.) sit omnibus aequa condicio -endi, quod quisque mereatur. mala: SALL. or. Lep. 9 v. supra l. 49. LIV. 21, 4, 5 pericula. 28, 19, 16. VAL. FL. 1, 768 fata (de suicidio). STAT. Theb. 9, 891 merui, genetrix; poenas invita -e (sc. morte mea. SCHOL. quia te contempsit, aut orbata quia filio privaris). SVET. Nero 49 mortem (AVG. civ. 1, 22 p. 37). APVL. met. 4, 25 laqueus aut gladius aut . . . praecipitium -endum est. PAVL. NOL. epist. 16, 2 periculum . . . aut damnum. 47, 1 carm. 24, 417. tempus: TAC. ann. 4, 48 noctem in castris tutam et vigilem -rent. 3 subi. res: NAEV. carm. frg. 49 <topper> -et flammam Vulcani (aedificium vel simile quid?). PACVV. trag. 89 caelum solis . . . exortu -it (rap. codd.) candorem, occasu nigret. CIC. nat. deor. 2, 115 omnes . . . partes mundi . . . medium locum -entes nituntur aequaliter. Tusc. 1, 42 animus elementorum . . . superiora -at necesse est. MANIL. 2, 743 sidera vaga ducunt . . . sortes dimidias viresque in eis et iura

(cura codd.) -unt. 2, 983 stellae aliena -unt regna. 4, 320 Libra decem partes Geminorum prima -it. 4, 480 Scorpius octavo . . . manet numero nonumque -it. IVVENC. 1, 377 saxa formam . . . -ere panis. VICT. VIT. 1, 25 loca nulla sufficiebant ad -endam multitudinem. 5 APVL. apol. 86 ne . . . factum oblivio -ret (optuto capesceret cod.). CLAVD. MAM. anim. 1, 3 p. 34, 16 robur sententia tua -ret. singulariter CLEM. ad Cor. 47 haec auditio non tantum in nobis capuit, sed et in alienigenas. syn.: acquirere, adoriri, concupiscere, temptare. opp.: omittere, perdere, respuere. deriv.: capessibilis. Hey. capetum v. capitum. ? capex πικραία IDIOM. gen. gramm. IV 574, 6 inter mascul. lat. (GLOSS. II 537, 46. 550, 1). apex Nettleship, κάρις (i. καύσις) Wölfflin, Archiv 1 (1884) 312. caph, undecima littera alphabeti Hebraici (פֶּ). AMBR. in psalm. 118 serm. 11, 1 incipit undecima littera caph, quae Latina interpretatione significat 'curvati sunt'. HIER. epist. 30, 3 caph interpretatur manus (30, 9). Jacobsohn. capiclarus, capiculum v. capitulum. capidula, -ae f. a capis deminutive (PRISC. gramm. II 251, 12 GLOSS. V 617, 41 GLOSS. Pap.). FEST. p. 248 patellae vasula parva picata sacrificiis faciendis apta . . . velut capidul<ae>. ? capidulum, -i n. PAVL. FEST. p. 48 -m genus vestimenti, quo caput tegebatur. huc referas GLOSS. Plac. V 13, 26 (51, 20) capidulum vestimentum capitis. de forma capitulum, quam fort. etiam his locis restituas, v. capitulum sub 6. capillaceus, -a, -um a capillus. in codd. saepe scriptum legimus capillacius, capillatius. fere i. q. capillosus: PLIN. nat. 12, 114 arbori tria genera: tenue et -a coma, quod vocatur eutheriston. 13, 136 alterum genus eiusdem (fruticis) -o folio. ITALA exod. 26, 7 (Lugd. Ottob. Wirc. Aug. quaest. hept. 2, 108. 2, 177, 3) facies vela -a cooperimentum tabernaculo (δέρεσις τοιχίνας, VVLG. saga cilicina). AVG. quaest. hept. 2, 177, 3 ansas . . . hyacinthinas dixit, in velis autem -is, quoniam tacuit cuiusmodi essent ansae, quid nisi -as eas credibilius accipimus? civ. 22, 8 ut anulum -o vinculo (codd. edd., cingulo vg.). ibid. -am zonam, qua fuerat alligatus. OP. imperf. in Matth. 3 p. 649 -am et peregrinam tunicam induebat Iohannes. capillago, -inis f. [a capillus. Th.]. capilli capitis: TERT. anim. 51 in viventibus etiam pro cerebri ubertate vel affluit -o vel deserit. [it. centr. kapellañe. M.-L.] capillamentum, -i n. [cf. c. capillus, capillatus. Th.]. GLOSS. τριχώμα, τριχώσις. crines, capilli. a i. q. capilli capitis: VITR. 4, 1, 7 capitulo columnae volutas, uti -o concrispatos cincinnos praependentes dextra ac sinistra collocaverunt. PLIN. nat. 11, 171 -i tenuitate. APVL. met. 2, 9 -i dignitas. 3, 16 iuvenum -a. ITALA cant. 6, 4 (Ambr. in psalm. 118 serm. 15, 12) -um tuum ut grex tonsarum (τριχώμα, VVLG. capilli; cf. AMBR. ad l. ideo -um, quia virtus omnium sensuum in capite est). POTAM. tract. 2 p. 1416^a per messem -i. de crinibus suppositiciis (SCHOL. Hor. sat. 1, 8, 48 crinis suppositicius sive -um): PETRON. 110 me non minus decoro exornavit -o (ib., syn. corymbion). SVET. Cal. 11 ganeas et adulteria -o celatus. TERT. cult. fem. 2, 7 subtilium atque textilium -orum. b de herbis (cf. GLOSS. Plac. V 12, 8 et 51, 27 -a summitates arborum. ISID. diff. 1, 117 inter capillos et -a: capilli capitis sunt, -a summitates arborum): SEN. epist. 86, 20 vitis -a, si fieri potest, colligenda sunt. COLVM. 4, 11, 1 primi anni -a seminum. 4, 22, 4. PLIN. nat. 16, 38 folium habent -i modo praetenuis (21, 33. 24, 152. 27, 91 in -i speciem). 16, 128 minutis haec -is hirsuta. 19, 33 nullisque fibris nixa aut saltem -is (de radice; cf. 19, 99. 25, 96 densis radicis -is. 27, 105). SOL. 5, 22 harundinum comis . . . e quarum -is legitur unguentum medicum. c de aliis rebus in imagine: PLIN. nat. 11, 208 hominum quibusdam (vesicis) . . . nascentes calculi et saetarum -a (cf. p. 313, 2. 19 et 317, 66). nat. 13, 98 rimae aut -a rimas imitata (in tabulis mensae). 35, 186 alumi . . . genus . . . in -a quaedam canescentia dehiscens. 36, 98 translucent ergo iuncturae tenuissimis -is (i. lineamentis) lenique adflatu simulaora refovent. 37, 28 crystalli infestantur plurimis vitis . . . est et . . . rubigo, aliis -um rimae simile (37, 68. 77. 199 SOL. 15, 27. 52, 63 berylli, qui . . . -is intercurrentibus obscurantur. ISID. orig. 16, 9, 4). Meister. capillaris, -e a capillus. PAVL. FEST. p. 57 capillatam vel -em arborem dicebant, in qua capillum tonsum suspendebant. MART. 3, 82, 28 dividere moechae pauperis -e (unguentum). herba capillaris: Ps. APVL. herb. 48 callitrichon Latini . . . herbam -em. ORIBAS. eup. 2, 1 A 4 adianton quam Latini herba(m) -e(m) vocant (cf. GLOSS. III 549, 4. 585, 26). omittitur herba: GLOSS. III 588, 64 -is politric(h)on. 610, 25. 585, 26. DIOSC. 4, 135 W. ἀδιαντον ξερον . . . Πομαίοι καπιλλάρεμ. v. etiam p. 317, 50 sqq. Stadler. capillasco (-esco), -ere [a capillus, cf. capillatus. Th.]. GLOSS. IV 27, 27 -it capillis porrectis. 491, 42. V 174, 13. huc trahendum videtur GLOSS. IV 215, 7 capillacis (316, 23. V 273, 42) et V 355, 41 capillatis. GLOSS. Mai VI 513^b -it hoc quod est capillescit quasi incipit capillos habere. capillatio, -ōnis f. [cf. c. capillatus. Th.]. i. q. capillamentum: PAVL. NOL. epist. 23, 23 ideo tunc honori fuerit -o, cum

adhuc illud spiritale velamen legis etiam corporali habitu praeferri oportebat (cf. l. 57 et p. 317, 68). *morbis vesicae*: CAEL. AVR. chron. 5, 4, 60 in vesica speciales plurimae passiones eveniunt, tumes... -o (τρίχιασις. cf. p. 312, 61 et 317, 66).

capillātūra, -ae f. [cf. c. capillatus. Th.]. i. q. *capillamentum*, *capitis capilli*: ITALA Ezech. 24, 17 (Wirc.) non erit -a tua innexa super te (τὸ τρίχωμά σου, VVLG. corona tua circumligata sit tibi). cant. 4, 1 (Paul. Nol. epist. 23, 27) -a (VVLG. capilli) eius ut greges caprarum. TERT. cult. fem. 2, 7 frustra peritissimos quosque structores -ae adhibetis. CYPR. epist. 77, 3 semitonsis capitibus -am adaequasti. VVLG. I Petr. 3, 3 (codd. Fuld. Amiat.) quarum non sit extrinsecus -a (ὁ ἔξωθεν ἐμπλοκῆς τρίχων κόμος. cf. PAUL. NOL. epist. app. 2, 27). PAUL. NOL. epist. 23, 20 -am illius... desectam. PS. AVG. serm. 74, 3 superflua et inordinata -a. CAEL. AVR. acut. 1, 11, 79 praerasa -a. 2, 9, 41. chron. 1, 1, 35 radendum caput nunc pro -a, nunc contra -am (2, 1, 36). 1, 4, 89. 4, 2, 14. 15. 16 CASS. FEL. 1 p. 6. 8 caput contra -am lines. *de lapide*: PLIN. nat. 37, 190 polythrix in viridi capillaturam ostendit (sic B et edd., -atur falso alii codices). *morbis vesicae*: PS. THEOD. PRISC. ves. vit. 1 cum vesicae multae passiones eveniant: ... -a (cf. p. 312, 61 et 317, 66). [it. capellatura, francog. chevelure, hisp. cabelladura. M.-L.]

capillātūriae, -ārum f. [cf. c. capillatura et c. got. kapillōn 'tonderi'. Th.] *prima tonsura capillorum*: LEX SAL. capit. 2, 2 quando filius suus ad -as facit, quicquid ei donatum fuerit, extra parte hoc teneat.

capillātus, -a, -um [a capillus. Th.]. *inepte c. graeco κόμης confert HESYCH. s. v. κεκαφῆτα. GLOSS. κομήτης. II 571, 35 comatus. V 550, 13 crinitus. 564, 28 -um: qui grandes habet capillos [de GLOSS. IV 215, 7. 316, 23. V 273, 42. 355, 41 v. p. 312, 80]. PRISC. gramm. II 441, 22 a capillo intonso -us. PROB. app. gramm. IV 199, 28 inter -um et capillosum hoc interest, quod -um capillos grandes habentem significat, capillosum vero pilosum id est hirsutum esse demonstrat (ISID. diff. 1, 127). NOT. Tir. 78, 67. comp. -ior CIC. leg. agr. 2, 13. *verbi capillari exemplar satis certum non exstat (v. l. 18).**

1 *universim: longis capillis praeditus: a proprie de hominibus*: CIC. leg. agr. 2, 13 designatus... -ior quam ante barbaque maiore. 2, 59 adulescens non minus nummatus, quam bene -us. CATVLL. 37, 17 tu praeter omnes uno de -is. PETRON. 27 inter pueros -os (sic saepius de impubibus: 29. 57. 63. 70. MART. 2, 57, 5 quem grex togatus sequitur et -us. 3, 58, 31. 10, 62, 2 sic te frequentes audiant -i. cf. Friedländer, *cena Trimalchionis p. 200 et 204 et ad Mart. 2, 57, 5*). PETRON. 34 duo Aethiopes -i. IVV. 5, 30 ipse -o diffusum (vinum) consule potat (i. anno a. u. c. 450 *vetustius*, cf. Friedlaender ad l.). SVET. Vesp. 23 Parthorum regem, qui -us esset (AVR. VICT. Caes. 13, 3 domitis... Dacorum pileatis -isque nationibus. cf. PS. AVR. VICT. epit. 9, 18 capillus effusior). APVL. met. 8, 24 calvum quidem sed cincinnis semicanis et pendulis -um. FIRM. math. 3, 2, 18 philosophos -os. PS. CATO dist. 2, 26 fronte -a. OROS. hist. 5, 23, 18 humanorum capitum ossibus cruentis -isque. *hinc arbor capillata*: PAUL. FEST. p. 57 p. 312, 70. PLIN. nat. 16, 235 antiquior sed incerta eius arboris-aetas, quae -a dicitur, quoniam Vestalium virginum capillus ad eam defertur. cf. p. 316, 58 sqq. *b translate de herbis pilosis*: PLIN. nat. 16, 90 -a pino. 19, 98 -ae ut apio, malvae. 2 *speciatim: a de sacerdotibus Magnae Matris*: CORP. VI 2262 L. Vettio Syntropho religioso a Matre Magna -o Vettia (cf. Ruggiero diz. II 85 et VAL. FL. 7, 636 exsectos lacerat Bellona comatos). *b apud barbaros i. q. viri nobiles*: CASSIOD. var. 4, 49 universis provincialibus et -is defensoribus et curialibus Siscia vel Savia consistentibus Theodericus rex. IORD. Get. 72 reliquam gentem -os dicere iussit. *c nom. propr. Capillati*, -ōrum m.: gens Ligurum, quae provinciam Alpium maritimarum incolebat (cf. Ihm, PW. III 1510; Ruggiero diz. II 84; Holder, Altcelt. Sprachschatz p. 758; Mommsen, Corp. V p. 903): CASS. DIO 54, 24 ὑπὸ Αἰγύων τῶν Κομητῶν καλουμένων. PLIN. nat. 3, 47 Alpes populique Inalpinii... sed maxime -i. 3, 135 -orumque plura genera ad confinium Ligustici maris. 11, 130 apud intonsas utique gentes. atque etiam nomina ex eo -is Alpium gentibus. CORP. XII 80 praef(ecto) Capill(atorum).

synonyma: comatus, crinitus. *derivata*: capillatura, capillaturiae.

capillitium, -ī n. [cf. c. capillus et c. barbitium, calvitium. Th.]. i. q. *capillamentum*: APVL. met. 2, 2 flavum et inadfectatum -um. MART. CAP. 2, 181 crebroque -o vulsa Venus. 4, 331 -um implexum [CELS. 4, 2 partem quae -o tegitur scrib., capillo Vat. cod. et edd.].

1. **capillor**, -ōris m. orig. inc. *genus augurii*: SERV. Aen. 10, 423 sane superius de speciebus stativi augurii dictum est, in quibus -em esse diximus, quod hoc loco tangit. -r autem dicitur, cum auspicato arbor capitur et consecratur Iovi Fulguri.

2. **capillor** (-āri) v. capillatura l. 18 et capillatus l. 34.

capillosus, -a, -um a capillus. GLOSS. II 180, 23 τριχώδης. IV 215, 30 calamistratus -us, compositus vel crispus. PROB. app. gramm. IV 199, 28 l. 31. PHYSIOGN. 73 ὀσφῆς id est ima pars spinae et femora similiter -a idem indicant. *ibid.* cervix a capite -a. CASS. FEL. 5 et 6 -is in locis. CAEL. AVR. chron. 5, 4, 67 fluor ve-

sicae plurimus mixtus cum harenoso vel -o sedimine (cf. p. 312, 61 et 317, 66).

***capillus**, -i m. [fort. cf. c. caput, sed quomodo derivatum sit, non liquet. vocabulum quoddam pillo- inesse, quod coniungendum sit cum vocibus pilus, pilleus, persuasit sibi Brugmann, Ber. d. phil. hist. Kl. d. sächs. Ges. d. Wiss. 58 (1907) p. 160 sqq. non minus probabiliter confertur c. capulare 'concidere, desecare'. Th.]. VARRO frg. Aug. dialect. 6 a toto pars ut -us quasi capitis pilus (ISID. orig. 11, 1, 28. cf. CELS. 4, 2 sub... nomine capitis nunc significo eam partem, quae -o tegitur v. p. 313, 74. LACT. opif. 7, 9 textit... caput pilo... qui ornatus non est in orbem coactus aut in figuram pillei teres factus, ne quibusdam partibus nudis esset informis). GLOSS. θριξ. IV 316, 22 pili. legitur inde a PLAVTO, saepius apud scriptores, praeferuntur coma et crinis a poetis inde a CATVILLO et apud argenteae aetatis script. (LIV. PETRON. CVRT. TAC.); deest apud ENN. (coma semel) PACVV. et ACC. (coma binis, crinis singulis locis), LVCR. (coma semel), SALL., CVLICEM (coma et crinis singulis locis) MORETVM (coma bis) CORN. SEV. (coma et crinis singulis locis) NVCEM (coma bis) GERM. (coma et crinis singulis locis) VELL. SCRIB. LARG. OCTAVIAM (coma quater, crinis semel), MELAM, CALP. ecl. (coma quater, crinis bis). contra solum capillus usurpatur a CATONE RHET. Hēr. Q. CIC. NEP. PERS. singulis locis, TER. quater, CELS. 15^{ies}. singula hac tabula complexus sum:

	ca- pillus	coma	crinis		ca- pillus	coma	crinis
Plautus	8	—	2	Val. Max.	6	—	1
Lucilius	2	1	—	Phaedrus	1	1	—
Varro	14	5	3	Sen. trag.	4	61	20
Cicero	13	2	2	„ philos.	15	6	6
Catullus	2	4	3	„ apocol.	2	1	1
Caesar	2	—	2	Curtius	2	4	2
Vergilius	2	28	30	Columella lib. X	2	7	3
Ciris	7	4	6	„ rell.	4	—	1
Horatius	18	11	12	Lucanus	2	27	20
Tibullus	12	26	8	Petronius	11	3	14
Lygdamus	2	3	1	Plin. nat.	93	32	19
Priapea	3	2	1	Val. Fl.	2	18	25
Propertius	15	29	8	Silius	2	24	27
Ovidius	166	153	65	Hom. lat.	3	1	3
Epiced. Drusi	1	5	2	Statius	4	90	84
Epist. Sapph.	2	2	2	Martialis	32	48	19
Livius	6	1	7	Quintilianus	5	4	—
Manilius	3	2	5	Iuvenalis	5	5	7
Vitruvius	8	—	1	Tacitus	2	3	10
Paul. Fest.	5	1	—	Plin. epist.	9	1	—
Seneca rhet.	6	2	—	Suetonius	18	5	2

neutr. sing. capillum cf. NON. p. 198 -us masculini est generis. neutri Plautus (Most. 254, ubi P capillus, A deest). acc. plur. capilla CORP. X 8249, 6. *orthographica*: kapillos prima littera k COMM. instr. 2, 19, 10. capilo pro capillos TAB. devot. Audolent 135 A 3. apud poetas semper in hexametri fine, in pentametro ante vocabulum iambicum finale (cf. Ov. am. 1, 14, 30 ars 2, 304. 3, 570 EPST. Sapph. 76). [it. capello, francog. cheveu, hisp. cabello. M.-L.] *corrupta*: CIC. or. frg. A IX 27 hunc vos scitote Licinium gladiatorem iam immisisse capillum (MP, lapillum m. prima S) Catilinae iudic. quā Q. ve Curium hominem quaestorium (Catilinae iudicio itemque Curium Clark; cf. adnot. Madvigii in ed. Turic. V 2 p. 95, Onom. Tull. III p. 335 et Asconii edit. Kiesslingii et Schoellii. ad l.). *de ornatu capilli* v. Daremberg-Saglio II 1355 sqq. III 1452.

A *proprie: i. q. hominum crines capitis* (GLOSS. II 329, 23 θριξ κεφαλήs. ISID. diff. 1, 117 inter -os et capillamenta: -i capitis sunt, capillamenta summitates arborum): *singularis collective usurpatur*; cf. VARRO frg. Char. gramm. I 104, 20 -um priores singulariter dicebant sicut barbam. nam Varro epistularum III negabat pluraliter dici debere (DVB. NOM. gramm. V 574, 2). *plurale -i hac significatione scriptum legitur*: LVCELL. 955 (sing. 991) CIC. Pis. 25 (sing. ceteris locis) VERG. Aen. 10, 831 (sing. georg. 1, 405) CIRIS bis (sing. quater) AETNA 594. *plerique poetae pluralem praeferunt*: HOR. 13^{ies} (sing. 5^{ies}) TIB. 10^{ies} (sing. bis) PROP. 12^{ies} (sing. ter) OV. 159^{ies} (sing. 7^{ies}) IVV. quater (sing. semel), solo plurali usi sunt LYGD. PRIAP. EPICED. Drusi MANIL. PHAEDR. SEN. trag. (philos. sing. quater, plur. 10^{ies}; apocol. sing. et plur. singulis locis) LVCAN. PETRON. LAVS Pis. STAT. HOMER. MART.; *singulis locis et plur. et sing. apud* EPIST. Sapph. VAL. FL. SIL. contra singularis numeri usum praeferunt plerique scriptores ex. gr. LIV. quater (plur. bis) VITR. quater (plur. bis) CELS. 8^{ies} (sing. 6^{ies}) PLIN. nat. 70^{ies} (plur. 17^{ies}). *nota*: PLIN. nat. 24, 49 umor... capillum reddidit capiti inlitis, defluentesque continet. cf. etiam Neue-Wagener, Formenlehre I p. 653 sq.

scindere, turbare, fundere, sim.: PLAVT. Cist. 383 -o scisso (LVCELL. 955 -os scindunt. TIB. 1, 10, 53 Ov. epist. 3, 79. 8, 79 scissa -os. 19, 81 met. 4, 546. 8, 527 fast. 3, 219 trist. 3, 3, 51. APVL. met.

6, 10 -oque discisso). CIC. Tusc. 3, 62 -um sibi evellere (VVLG. I Esdr. 9, 3. SEN. dial. 3, 19, 4 -os avellere. cf. PHAEDR. 2, 2, 7 -os homini legere *i. evellere*). TIB. 1, 3, 91 turbata -os (Ov. am. 3, 2, 75. 3, 14, 33 ars 2, 169 met. 4, 474. 8, 859 STAT. Theb. 3, 680 MART. 2, 36, 1). Ov. am. 1, 7, 11 laniare -os (2, 5, 45. 2, 6, 5 epist. 12, 157. 14, 51 ars 2, 451 met. 5, 472. 9, 354 fast. 6, 493 SEN. contr. 2, 4, 1). Ov. epist. 3, 15 rupique -os (5, 141 met. 10, 722). met. 14, 420 lacerare -os (Ivv. 6, 490 disponit crinem *dominae* laceratis ipsa -is). APVL. met. 8, 8 -os distrahentem. MART. CAP. 7, 726 trahit -os. PASS. Petr. 5 -os sibi trahentes genasque scindentes. PLAVT. Men. 870 me -o hinc de curru deripit (Rud. 784 de ara -o iam deripiam. Ov. epist. 14, 83 raptamque -is. SVET. Galba 20 -o arripere. APVL. met. 3, 6. ANON. Vales. 2, 3 barbarum -is tentis raptum). PLAVT. Merc. 798 me istanc -o protracturum esse in viam (Ov. met. 9, 317 -is traxit. APVL. met. 2, 26 -o distrahere). TER. Eun. 646 ipsam -o conscidit. 860 vix me contineo quin involem in -um (PROP. 3, 8, 5 audax invade -os. APVL. met. 6, 9 in -os eius immissa manu). Q. CIC. pet. 10 sinistra -um eius a vertice teneret. TIB. 1, 6, 71 ducarque -o. PROP. 4, 7, 45 suspensa -is. PLAVT. Rud. 377 -um promittam (CAES. Gall. 5, 14, 3 LIV. 2, 23, 4. 6, 16, 4. 26, 34, 5. 34, 19, 7 PAVL. FEST. p. 224. 228 SVET. Cal. 24 IVST. 4, 4, 1 OROS. hist. 5, 17, 12). VARRO frg. Non. p. 550, 1 -o demisso sequerentur luctum (Ov. epist. 10, 137 PAVL. FEST. p. 17 PLIN. epist. 1, 10, 6 VLP. dig. 47, 10, 15, 27). Ov. met. 6, 168 inmissos... -os (fast. 1, 503 EPICED. Drusi 295 VAL. MAX. 1, 7, 7). SEN. contr. 9, 4, 19 -um... submittere (SEN. dial. 12, 17, 5 POPYR. Berol. 611 [*I saec. p. Chr.*] II 22 PLIN. epist. 7, 27, 14 SVET. Iul. 67 Aug. 23 Tib. 68 VLP. dig. 47, 10, 39 IVST. 36, 4, 2). TER. Haut. 290 -us passus (Phorm. 106 QVADRIG. hist. 19 HOR. sat. 1, 8, 24 Ov. epist. 6, 89 ars 3, 709 met. 4, 521 *al.* PETRON. 44 GELL. 7, 48, 3 PANEG. 3, 10 AMM. 30, 5, 18 HYG. astr. 2, 21 p. 64, 3). ATTA epigr. frg. Non. p. 202, 23 sit resoluta crine -us (Ov. am. 2, 14, 39 COLVM. 10, 361. cf. Ov. am. 3, 9, 3 solve -os. PLIN. nat. 28, 78 -o cinctuque dissoluto. MART. CAP. 9, 903). TIB. 3, 8, 9 fuis... -is (Ov. met. 9, 90. am. 1, 7, 39 effuso... -o. epist. 15, 121 MANIL. 5, 557 QVEROL. p. 39, 26. cf. Ov. epist. 10, 47 diffusis... -is. met. 7, 183 umeris infusa -os. fast. 2, 309 umeros perfusa -is. SEN. Oed. 499 infusis... -is. NEMES. ecl. 3, 20. SEN. apocol. 4 adfuso... -o). PROP. 1, 3, 23 lapsos... -os. 2, 1, 7 sparsos... -os (Ov. ars 1, 541. met. 3, 169 sparsos per colla -os. EPIST. Sapph. 73 HOMER. 87). Ov. ars 3, 145 inflatos... -os. am. 2, 4, 41 pendent... -o. cervice -i (met. 1, 497. 10, 138 Pont. 3, 17 APVL. met. 3, 17). met. 11, 770 iniectos umeris... -os. 2, 635 umero protecta -is (12, 273. CARM. frg. Ps. Lact. Plac. fab. 2, 6 velabant colla -i. SEN. Tro. 85 per colla fluant... -i. HIER. epist. 117, 7 -i... in aures defluunt). *de ornatu capilli*: PLAVT. Most. 254 -us satis compositust commode (CIC. S. Rosc. 135 composito et delibuto -o. p. red. in sen. 13 PAVL. FEST. p. 63 SEN. contr. exc. 5, 6 GELL. 3, 5, 2 AVSON. Mos. 230 SERV. Aen. 10, 832). cf. Ov. am. 1, 14, 35 dispositos... -os (2, 8, 1 ponendis in mille modos... -is. epist. 4, 77 positi sine arte -i. met. 1, 477 -i sine lege. MART. 7, 29, 3. 12, 18, 25. QVINT. inst. 8 prooem. 22 -um reponere). TIB. 1, 6, 39 colit arte -os (1, 8, 9). PROP. 1, 2, 1 ornato... -o (4, 5, 55 Ov. am. 2, 7, 23 met. 11, 385 fast. 4, 309 SEN. apocol. 4 MART. 2, 66, 5 FRONTO p. 143, 2 N. APVL. met. 2, 9 -um distinxerit). Ov. ars 3, 133 non sint sine lege -i (CLAVD. carm. min. 25, 100 legemque -o reddidit). FRONTO p. 215, 20 -um neglegere. QVINT. inst. 11, 3, 137. -us... nimia cura. SVET. Dom. 18 cura -orum. CAEL. AVR. chron. 1, 1, 4 ob diligentiam -orum. CATO orig. 114 -um cinere unguatabant (HOR. carm. 1, 29, 7 -is... unctis. Ov. am. 2, 7, 7 MART. 11, 39, 11. PLIN. nat. 25, 135 adverso -o caput inungitur). cf. TIB. 1, 7, 51 stillent unguenta -o (Ov. epist. 20, 161). PROP. 2, 4, 15 perfusa meis unguenta -is. SIDON. epist. 2, 13, 7 madescentes nardo -os. LVCIL. 991 discerniculumque -o (VARRO ling. 5, 129 discerniculum, quo discernuntur -i). VARRO ling. 6, 81 fines -i descripti (*i. discrimen -i*). frg. Non. p. 236, 26 -o pexo (CIC. Catil. 2, 22. Ov. epist. 13, 31 pectendos... praebere -os. ars 1, 367. 3, 235 met. 13, 738. 765 CELS. 1, 4 CVRT. 8, 9, 22. 27. GELL. 10, 15, 31 neque comit caput neque -um depectit). VERG. Aen. 10, 831 comptos... -os (Ov. fast. 1, 711 VAL. FL. 5, 589. SEN. epist. 124, 22 -um... comis. nat. 1, 17, 7 SIL. 7, 446 MART. 12, 82, 9 SVET. Aug. 99). LYGD. 2, 11 incompta -os (HOR. carm. 1, 12, 41 incomptis... -is. PROP. 1, 15, 11. 3, 6, 9 Ov. met. 9, 789 MART. 1, 24, 1 SVET. Aug. 69). FAB. PICT. (?) frg. Gell. 10, 15, 11 -um... non detonsit (MART. 8, 52, 9 detonsis... -is). SISENNA hist. 47 intonso -o (HOR. epod. 15, 9 TIB. 2, 5, 121 Ov. met. 1, 564 SIL. 1, 403). VARRO rust. 1, 37, 2 non solum in ovibus tondendis, sed in meo -o (CIC. Tusc. 5, 58 CIRIS 382. Ov. met. 8, 151 tonso... -o. VAL. MAX. 4, 6 ext. 2 SEN. epist. 92, 34 PLIN. nat. 16, 194 MART. 14, 36, 1 Ivv. 11, 149 *al.*). VARRO frg. Non. p. 94 -um puerilem demptum (AMM. 22, 4, 9 HYG. fab. 189 p. 120, 19. 274 p. 150, 7 HIST. Apoll. rec. A 28. 29^a). Ov. met. 3, 506 sectos... -os (MART. 5, 48, 1). 11, 182 resecare... -os (MART. 6, 52, 3. APVL. met. 3, 16 desecti. cf. FAB. PICT. frg. Gell. 10, 15, 15 -i segmina). PETRON. 105 -os... praecidit (PLIN. nat. 28, 41 -us... decisis. CLAVD. MAM. anim. p. 72, 9 -orum... praecisione). MART. 12, 84, 1 violare -os. PLIN. epist. 7, 27, 12 amputantem -os. APVL. met. 9, 12 -um semirasi. 11, 10 -um derasi. 11, 30 raso -o (VVLG. lev. 14, 9). FAVST. REI. serm. 14 p. 279, 9 -os minuere. CIC. Tusc. 5, 58 -um adurerent (off. 2, 25 VAL. MAX. 9, 13 ext. 4 PLIN.

nat. 28, 41 combustus utique -us). CATVLL. 64, 193 anguino redimita -o (HOR. carm. 2, 13, 35 intorti -is... angues. Ov. am. 3, 10, 3 spicis redimita -os. epist. 9, 63 fast. 5, 79. 6, 483 HOMER. 1068). HOR. carm. 3, 29, 4 pressa tuis balanis -is (Ov. fast. 4, 517 mitraque -os presserat). PROP. 4, 3, 15 -is vitta data est (Ov. am. 1, 7, 17 vittatis... -is. Ib. 79). Ov. epist. 4, 71 praecinctorum flore -i (fast. 3, 669 mitra... incincta -os. 5, 337 SEN. Med. 803). ars 2, 495 induta -is laurus. 3, 53 myrto... vincta -os. met. 2, 413 vitta coercuerat... -os. 5, 338 hedera conlecta -os. 6, 201 laurumque -is ponite. CLAVD. 20, 185 mitra retinente -um. CIRIS 168 fragrantis tinctorum -os (Ov. am. 1, 14, 2 PLIN. nat. 20, 221 *al.* MART. 3, 43, 1). PLIN. nat. 16, 180 inficiendo... -o (22, 153 *al.* COMM. instr. 2, 19, 10). VAL. MAX. 2, 1, 5 -os... rutilarunt (PLIN. nat. 28, 191. 15, 87 rufatur -us. 23, 67. HIER. epist. 107, 5 nec -um irrufes). PLIN. nat. 26, 164 -um... flavum facit. 23, 99 -um denigrat saepe. 23, 164 -orum nigritiam (29, 109). MART. 14, 27, 1 mutare... -os. TERT. cult. fem. 2, 6 -um croco vertere. virg. vel. 12. Ov. am. 1, 2, 41 gemma variare -os (medic. 19). 1, 7, 49 raptis a fronte -is (met. 2, 476 prensis a fronte -is. LVCAN. 10, 132 refugosque gerens a fronte -os. PETRON. 126 radices -orum retro flexerat. QVINT. inst. 11, 3, 160 -os a fronte contra naturam retro agere. TAC. Germ. 38 -um retorquere. ALC. AVIT. carm. 1, 204 refugo careat frons nuda -o). Ov. am. 3, 1, 7 nexa -os (APVL. met. 3, 18 -os in mutuos nexus obditos. cf. SEN. contr. 1 praef. 8 -um frangere. APVL. met. 3, 23 -i tui nodulum. PORPH. Hor. carm. 2, 11, 23 -um in nodum colligere). Ov. ars 1, 505 ferro... torquere -os (PLIN. nat. 28, 91 crispari -um. 29, 82 PORPH. Hor. sat. 1, 3, 98. Ps. HIL. libell. 11 -orum incrispationibus). met. 5, 53 ornabant... madidos murra curvum crinale -os (Pont. 3, 3, 15 nec habens crinale -os). VAL. MAX. 9, 3 ext. 4 decorem -orum (PLIN. nat. 35, 67 elegantiam -i. STAT. silv. 3, 4, 50 forma -is optima). SEN. epist. 95, 24 species -orum (QVINT. decl. 388 p. 438, 16 -orumque habitus). COLVM. 1 praef. 5 -orum concinnatores. *de fictis -is*: MANIL. 5, 149 appositis caput emutare -is (MART. 6, 57, 1 fictos... -os. 6, 12, 1). *varia*: VERG. georg. 1, 405 pro purpureo poenas dat Scylla -o (CIRIS 52. 236. 321 PROP. 4, 4, 39 Ov. am. 3, 12, 21 ars 1, 331). AETNA 594 Paphiae rorantis... -i (Ov. met. 5, 440 udis... Aurora -is. 5, 634 eque -is ros cadit. 6, 557 sparsis furiali caede -is. 11, 57 sparsos stillanti rore -os. 11, 656 madidis... -is. 11, 691 umente -o. trist. 2, 327 Venus uda -is. MART. 10, 19, 20 madent -i. cf. Ov. met. 2, 12 virides siccare -os. 5, 575. fast. 4, 141 siccabat sudantes rore -os. LAVS Pis. 149 cessat hiems madidos et siccet vere -os). TIB. 1, 10, 37 perscissis genis ustoque -o (cf. PROP. 3, 15, 13 pulchros ussit regina -os, *ut luctum ostenderet*). 2, 3, 23 horrere... -os (HOR. epod. 5, 27). cf. Ov. met. 10, 425 stetit hirta -is (HERM. Pal. vis. 3, 1, 5 -i mei steterunt. CHIRON 406 -os stantes). Ov. fast. 1, 97 riguisse -os (SEN. dial. 3, 1, 4 subriguntur -i. APVL. Plat. 1, 16 -isque hirsutum). PROP. 4, 5, 71 rari... -i (MART. 10, 83, 1 SVET. Cal. 50. Otho 12 raritatem -orum. PLIN. epist. 3, 62, 2 rari et cedentes -i). Ov. ars 3, 161 raptique aetate -i (3, 570). VAL. MAX. 9, 12 ext. 2 *caput* erat... -is vacuum. CELS. 6, 1 -is fluentibus (PLIN. nat. 28, 166 *al.*). SEN. epist. 95, 20 -os defluere (PLIN. nat. 25, 132 defluentem -um. 29, 108 -orum defluvia). PETRON. 109 cecidere -i. TAC. ann. 4, 57 nudus -o vertex. CASS. FEL. 5 desertio -orum. Ov. met. 14, 278 tetigit... virga dea dira -os (14, 295 virga mulcere -os. LIV. 1, 24, 6 verbera caput -osque tangens). 15, 316 Crathis et hinc Sybaris... electro similes faciunt auroque -os (VIB. SEQ. geogr. p. 147). VITR. 10, 11, 2 -o... muliebri vel nervo funes (10, 11, 9 e nervo -oque textis rudentibus. CAPITOL. Maximin. 33, 1 ut funes de -is muliebribus facerent). PAVL. FEST. p. 57 -um tonsum suspendebant (SEN. frg. 36 sunt, quae Iunoni... -os disponant. PLIN. nat. 16, 236 Vestalium virginum -us ad eam arborem defertur. STAT. silv. 3 praef. 20 -os suos quos... ad Pergamenum Asclepium mittebat. MART. 9, 16, 1 -os Pergameo posuit. CORP. XI 1305 Minervae... -orum votum solvit). PETRON. 104 -os deponere (107). PLIN. nat. 7, 42 -um germinante partu (SOL. 1, 64. CENS. 10 quinto mense unguis -umve nasci. VINDIC. med. 16). nat. 17, 248 supervacua, sicut nos unguis et -um (*per allegoriam*: AVG. in psalm. 51, 9 isti -i superflua rerum temporalium significant). 20, 89 fluentes -os retinet (23, 101 -um reddunt. 24, 6 cohibent et -um. 26, 48. 27, 138. 25, 132 -um confirmant. 27, 16 -um fluentem continet. 28, 166. 29, 108. 28, 164 spissari -um. SVET. Iul. 45 -um revocare. SER. SAMM. 49 praestant redivivo flore -um. PALLAD. hist. mon. I 6 p. 275^a -orum... recuperatione curatus). PLIN. nat. 22, 82 nutrit -um (23, 148. 24, 140 -um alunt). 30, 134 -i ne canescant (SVET. Galba 8. SCHOL. Hor. epod. 17, 23 unguentis maturius canos fieri -os). 34, 60 venas expressit -umque diligentius (34, 65). HOMER. 891 sanguineis maestae Clotho Lachesisque -is. MART. 5, 48, 7 brevibus ne crede -is. 10, 65, 7 Hispanis ego contumax -is. 10, 72, 11 siccis (*i. non unctis*) rustica Veritas -is. Ivv. 15, 137 ora puellares faciunt incerta -i. 16, 31 dignum barba dignumque -is maiorum. TERT. nat. 22 quae -um pro tegumento et ornamento mulieribus assignarit (VVLG. I Cor. 11, 15). LACT. inst. 5, 2, 3 *philosophi* vitia sua -is... praetegebant (ira 22, 2. cf. p. 313, 48). AMBR. virginis. 12, 71 cinnos corporalium -orum. VVLG. cant. 4, 1 et 6, 4 -i tui sicut grex caprarum (cf. p. 312, 46 et 313, 8). Luc. 7, 38 -is capitis sui tergebat (Ioh. 11, 2. 12, 3). BOETH. in Porph. isag. ed. pr. 2, 2 p. 88, 23 deductioribus alius -is (GLOSS. III

329,54. 55 deductis -is ἀπλόθριξ). CORIPP. Iust. praef. 4 colubrimodis Avarum gens dura -is. TAB. devot. Audollent 153 A 3 -os caput pedes... defigo in has tabellas. in proverbio: PLAVT. Epid. 623 usque ab unguiculo ad -um summumst festivissima (PETRON. 102 a -is usque ad unguis. APVL. met. 3, 21 ab imis unguibus... adusque summos -os). PVBLIL. E 13 etiam -us unus habet umbram suam. PETRON. 38 non puto illum -os liberos habere (cf. Otto, Sprichwörter p. 74 et 355). VVLG. psalm. 39, 13 multiplicatae sunt super -os capitis mei (68, 5. cf. AVG. conf. 4, 14, 22 -i eius magis numerabiles sunt quam affectus eius). in aenigmate: SYMPH. 190 non sum (pila) quata comis et non sum calva -is.

de singulis capillis: CELS. 7, 7, 8 duplicem -um muliebrem. SEN. dial. 10, 12, 3 dum de singulis -is in consilium itur. MART. 3, 93, 1 tres -i quattuorque sint dentes (5, 49, 4 sunt illinc tibi sunt et hinc -i. 12, 7, 1 toto vertice quot gerit -os). PLIN. nat. 29, 138 formica circumligata -o. ITALA iud. 20, 16 (Lugd.) fundibalis iactantes lapides contra -um (σφενδοῦνται ἐν λίθοις πρὸς τρίχα καὶ οὐκ ἐξαμαρτάνοντες, VVLG. ut -um quoque possent percutere). ITALA (Aug. civ. 22, 12) et VVLG. Luc. 21, 18 dico vobis, -us capitis vestri non peribit (VVLG. act. 27, 34). ITALA Matth. 10, 30 (Aug. civ. 12, 19) -i vestri omnes numerati sunt (VVLG. Luc. 12, 7. cf. TERT. scorp. 9 et -orum apud eum regestus est numerus. AVG. civ. 13, 20 qui eis etiam de -orum suorum integritate securitatem dedit. EPIST. Paul. et Cor. II rec. A 30 audivit deus orationem Ionae et nihil illius corruptum est neque -us neque palpebra). VVLG. iud. 20, 16. I reg. 14, 45 si ceciderit -us de capite eius in terram (II reg. 14, 11 III reg. 1, 52). Matth. 5, 36 neque per caput tuum iuraveris quia non potes unum -um album facere aut nigrum. CAEL. AVR. chron. 2, 11, 129 saepe salivis vel umoribus complexus in imaginem -i unius aut multorum.

B sensu latiore: 1 de pilis aliarum corporis humani partium: PRIAP. 45, 7 mentula quos habet, -i. SVET. Nero 1 ut e nigro rutilum aeri que ad similem -um (barbae) redderent. PHYSIOGN. 73 venter et pectus si nimio -o circumtecta fuerint. VINDIC. med. 40 corpus nostrum ex tredecim commixtionibus constat: venis... -is... membranis. 2 de bestiis: CATVLL. 25, 1 mollior cuniculi -o. VITR. 5, 10, 2 argilla cum -o subacta (5, 10, 3. 10, 15, 1 de saetis caudae equinae dictum esse videtur). COLVM. 9, 10, 1 sunt... reges apium sine pilo sine spiculo, nisi quis forte plenior quasi -um, quem in ventre gerunt, aculeum putat. PERS. 3, 10 positus bicolor membrana -is. PLIN. nat. 7, 12 cutibusque cum -is pro mantelibus ante pectora uti. GELL. 12, 1, 15 -um agnarum gigni teneriorem (MACR. sat. 5, 11, 18). SYMPH. 118 capra longo vestita -o (AVG. serm. ed. Mai 71, 3 capris -us in pexus). CAEL. AVR. acut. 2, 9, 37 lanam vel -os. MARCIAN. dig. 39, 4, 16, 7 species pertinentes ad vectigal: ... -i Indici. 3 de herbis: COLVM. 10, 167 capitis porri longo -o (APIC. 8, 407 porro cum -o suo. GLOSS. III 588, 13 -i porri. 589, 16. 609, 8). PLIN. nat. 16, 28 fert galla et aliam inutilem pilulam cum -o. 18, 53 milio comae granum complexae fimbriato -o curvantur. 21, 33 optimum genus croci ubicumque quod pinguissimum et brevis -i. 21, 122 in flore aliud est semen, aliud -us. capillus Veneris: GLOSS. adiantus, polytrichum (scripturae variant in codd.). III 561, 47 evenetri con (i. ἐβενότριχον cf. 562, 38). 557, 35 cincinnalis (621, 55). 578, 38 trichomanes. 588, 73 quae nascitur in petris. FRONTO p. 157, 6 N. histricones, quom palleolatim saltant, ... -um Veneris, ... pallio demonstrant. CAEL. AVR. chron. 3, 5, 76 herba adianton quam Latini -um Veneris vocant. ANON. med. ed. Piechotta 166 poletrix (i. polytrichum) qui super puteum nascitur -us Veneris. Ps. APVL. herb. 48, 2 Graeci callitrichon, iidem adianton. iidem polytrichon, iidem trichomanes... Latini -um Veneris. 52 Graeci polytrichon... alii -um terrae... vocant (DIOSC. 4, 134 W. τέρραι καπίλλου). ISID. orig. 17, 9, 67 -us Veneris vocatus... quod delapsos post alopeciam -os recreat. v. etiam s. v. capillaris. de hac vel alia simili herba dictum videtur: LIV. 32, 1, 10 in Herculis aede -um enatum.

4 de aliis rebus: MANIL. 1, 835 ceu longi fluitent de vertice crines, flamma comas imitata volat, tenuisque -us (stellae crinitae). CELS. 2, 7 si haec (urina) crassa carunculas quasdam exiguas quasi -os habet (v. capillatura p. 313, 18 sqq.). 5 in imagine: EVCHER. form. 6 p. 35, 12 -i ornatus iustitiae vel sensus (cf. p. 312, 84 sqq.).

epitheta ad colorem spectantia: albus: TIB. 1, 8, 45 PROP. 3, 24, 33 PORPH. Hor. epist. 1, 20, 24 VVLG. Matth. 5, 36. sim. albescens: HOR. carm. 3, 14, 25. candidus: PLIN. nat. 7, 28 VVLG. apoc. 1, 14. canus (cf. p. 297, 15 sqq.) incanus: SVET. Dom. 20. caeruleus: PLIN. nat. 4, 88. sim. viridis: OV. met. 2, 12, 5, 575. croceus: OV. am. 2, 4, 43. flavus: OV. epist. 12, 11 fast. 2, 763. 5, 609 PLIN. nat. 26, 163 APVL. met. 3, 17 CAPITOL. Ver. 107 AMM. 14, 11, 28 HYG. fab. 96 p. 89, 15 VVLG. lev. 13, 30. subflavus: SVET. Aug. 79 Nero 51. cf. GLOSS. III 350, 17 flavi -i τρίχες ξανθαί. fulvus: OV. met. 12, 273. niger: HOR. epist. 1, 7, 26 ars 37 LYGD. 5, 15 LAMPR. 10, 4 VVLG. lev. 13, 31. 37 Matth. 5, 36. cf. GLOSS. III 329, 27 nigris -is μελάνθριξ. nitens: HOR. carm. 2, 7, 8. nitidus: TIB. 1, 7, 51 HOR. epist. 1, 14, 32 MART. 14, 50, 1 CLAVD. carm. min. 30, 222. pullus: OV. am. 2, 4, 41. purpureus (cf. p. 316, 33). Pyrrhacius: SERV. Aen. 2, 263 (codd. D et Guelf. I) rufus: VITR. 6, 1, 3. rutilus: OV. met. 2, 319. 2, 635. 6, 715 AMM. 15, 7, 4. sub-rutilus: SVET. Dom. 20. sucinus: NERO carm. frg. 8 (cf. PLIN. nat.

37, 50). epitheta ad cultum spectantia: adversus: PLIN. nat. 12, 135. colubrimodus cf. p. 317, 1. commodus: PLAVT. Most. 255. compositus sim. cf. p. 315, 44. comptus, incomptus cf. p. 315, 65. crispus: VITR. 6, 1, 4 PLIN. nat. 22, 72. 24, 26. 31, 14 VOPISC. quatt. tyr. 4, 1 CAPITOL. Pert. 12, 1 EVSTATH. Bas. hex. 6, 6 p. 927^B. sim. crispatus: APVL. apol. 63. subcrispus: CIC. Verr. 3, 108. subanellatus: ITIN. Anton. Plac. rec. A 23. vibratus: PLIN. nat. 2, 189. cultus: OV. am. 2, 5, 45 SEN. dial. 4, 33, 3. incultus: OV. epist. 9, 125. rudis: SEN. Phaedr. 320. deductus: v. p. 316, 84. digestus: OV. am. 1, 7, 11. 1, 14, 19. erectus: RHET. Her. 4, 55, 67. flexus: IVV. 6, 493 SPART. Hadr. 26, 1. inflexus: SVET. Aug. 79. reflexus: CAPITOL. Pert. 12, 1 SPART. Pesc. 6, 5. sim. venodis: CAPITOL. Alb. 13, 1. fusus (ef- def-) cf. p. 315, 32. funestus: OV. fast. 6, 493 sim. maestus: OV. am. 2, 6, 5. tristis: MART. 2, 66, 5. non laetus: OV. am. 1, 7, 67. globosus et congestus: APVL. apol. 4. hirsutus: OV. epist. 9, 63. hirtus: APVL. apol. 4. horrens: TAC. Germ. 38 PLIN. epist. 7, 27, 5. horridus: CIC. Sest. 19. rigidus: OV. ars 1, 527 met. 10, 425. lacer: LVCAN. 10, 84 STAT. Theb. 3, 680 MART. CAP. 7, 726. laceratus cf. p. 315, 8. laniatus cf. p. 315, 5. longus: NEP. Dat. 3, 1 TIB. 1, 3, 91 OV. am. 3, 3, 3 PETRON. 105 MART. 9, 36, 5. 12, 18, 24 al. magnus: VARRO rust. 2, 11, 10. maximus: CIC. Verr. 3, 62. adde puellaris: IVV. 15, 137. puerilis: VARRO frg. Non. p. 94. mollis: HOR. ars 33 OV. Pont. 3, 3, 17 AMM. 21, 16, 19. 22, 11, 28. 25, 4, 22. neglectus: OV. met. 2, 413 fast. 5, 79. nudus: OV. met. 4, 261. 7, 183 odoratus: HOR. carm. 2, 11, 15. 3, 20, 14 OV. am. 3, 1, 7 medic. 19. ornatus cf. p. 315, 50. inornatus: OV. met. 1, 497. 5, 472. passus cf. p. 315, 27. pexus cf. p. 315, 62. scissus cf. p. 314, 82. tonsus, intonsus cf. p. 315, 71. tortus: PROP. 4, 7, 45 OV. ars 2, 304 MART. 8, 33, 19. intortus: HOR. carm. 2, 13, 35. turbatus cf. p. 315, 3. unctus cf. p. 315, 57.

synonyma: caesaries, coma, crinis (-orum crines FIRM. math. 4, 19, 10. 32). coniungitur plurimis locis cum barba. derivata: capillaceus, capillago, capillamentum, capillaris, capillasco, capillatus, capillitium, capillosus. composita: albicapillus, atricapillus, crispicapillus, versicapillus. Meister.

? capinica hramsa (anglosax. i. q. 'cepa') GLOSS. V 275, 28. caepinica Gallae; an corrig. cepanica? Mbr.

*1. capio, cēpi, captum, capere [i. q. got. hafjan 'tollere, levare'; captus i. q. theodisc. haft anglosax. hæft 'captus, captivus'; cf. e. gr. κάπη, fort. e. lett. kaupt 'comprehendere' et e. got. haban 'habere'. Th.]. orthographica: kapere: LEX Vrson. (Corp. II 5439) 62, 2. 63, 8. 65, 23. 30. 67, 17. 81, 26. 93, 23. dub. INSCR. for. Rom. Corp. I 2° p. 368, 11 kapia (litt. p i incertae). in codd.: COMM. instr. 1, 35, 10 ARVS. gramm. VII 489, 3. capp<it>: INSCR. tab. lusor. Röm. Mitt. 1891 p. 212. cépit: ELOG. Fab. Max (Corp. I 2° p. 193) 13, 16.

compendium scripturae c: LEX Vrson. (Corp. II 5439) 63, 8 CORP. XIII 10008, 54 TAB. cer. Dac. (Corp. III p. 944. a. 159). formae:

capso (cepero): PLAVT. Bacch. 712 GLOSS. capsis: CIC. orat. 154° v. l. 56. capsit: ENN. ann. 319 PLAVT. Pseud. 1022 (capsti codd.) ACC. trag. 454 PAVL. FEST. p. 57, 15 v. infra l. 80. GLOSS. capsimus: PLAVT. Rud. 304. capebat: COMM. apol. 120. cepet: INSCR. colum. rostr. (Corp. I 2° n. 25) 5 CORP. III 14203²² (a. u. c. 587). capiundus (cf. Ps. PROB. gramm. IV 119, 8): LEX Anton. de Term. (Corp. I 204) 31. hic illic in codd., velut PLAVT. Bacch. 325 (BCD): TER. Andr. 695 Phorm. 890 (Call. ? -endus Bemb.) BELL. Hisp. 13, 3 SALL. Catil. 5, 6 Iug. 37, 3. 63, 2 LIV. 6, 3, 6 GELL. 1, 12, 10 (at cf. 1, 12, 1) APVL. apol. 29. sup. captu: MACR. sat. 3, 15, 7. capsis i. q. 'cape si vis': CIC. orat. 154 in uno 'capsis' tria verba sunt (at cf. QVINT. inst. 1, 5, 66).

grammaticorum de formis testimonia: de perfecto: CHAR. gramm. I 246, 5 MART. CAP. 3, 233 PRISC. gramm. II 22, 7. 25, 9. 459, 28. 498, 25 GRAMM. suppl. praef. p. LXVIII 6. de supino: PRISC. gramm. II 497, 17. corruptelae in codd.: confunditur cum rapere hic illic, ut in iunctura arma capere. item cum cupere, captare. cepi in libb. scriptorum infimae aetatis saepe habemus pro coepi (cf. sub coepio), sicut interdum coepi pro cepi (ut FEST. p. 339, 17 FRONTO p. 53, 18 N. passim ap. GREG. TVR.); hinc grammaticorum de differentia praecepta: AGROEC. gramm. VII 116, 13 cepit de capiundo, coepit de incipiundo. sim. ISID. diff. 1, 129 DIFF. ed. Beck C 17. cf. Schuchardt, Vok. II 293. III 261; Bonnet, Grég. de Tours p. 104.

locis corruptis vel dubiis legitur: PLAVT. Men. 164. 454. 646 ACC. trag. 680 NOVIVS Atell. 27 CIC. Cluent. 103 leg. agr. 2, 81 Mur. 8 Att. 8, 3, 4 (cf. Boot in loc.) part. 100 PVBLIL. M 43 CAES. Gall. 7, 35, 4 SALL. hist. frg. 1, 46 CARM. de bell. Aeg. 16 OV. met. 7, 820. 8, 123 (cod. N) LIV. 33, 27, 10. 42, 22, 1 RVT. LVP. 1, 9 PHAEDR. 3 epil. 14 SEN. nat. 4 p. 21 OCTAVIA 133 LVCAN. 4, 372. 9, 27 CALP. ecl. 3, 36 PLIN. nat. 8, 166. 11, 78 SIL. 6, 496 APVL. flor. 14 p. 48 TERT. adv. Marc. 2, 6 p. 91 LAMPR. Heliog. 32, 1 IVST. 24, 1, 3 PRISCILL. tract. 10, 132 p. 97. 14 CORP. VIII 4468. testimonia de significatio-

nibus: VARRO ling. 5, 131 capit... id est, ut antiqui dicebant, comprehendit. cf. 5, 121 prendi..., id est capi. PAVL. FEST. p. 57, 15 capsit prenderit. NON. p. 252—254 fuse agit de multiplici verbi potestate; cuius interpretamenta infra invenies. LYD. mag. 1, 46 κάπερε οἶονεὶ χωρεῖν. GLOSS. iurispr. cod. Par. gr. 1357^A καπιούντουρε ἐρατήθησαν. GLOSS. δέχομαι, λαμβάνω, χωρῶ, δηρῶμαι. κρατεῖ. intellego. accipis. sumit, fruitur, male dividit ('i. carpit?' Goetz). cir-

cumvenire, obtinere vel dissipare (cf. carpere), exequi, praeoccupare, captare, elegere (eligere). prendit, occupavit. captus est: *έάλω*. *vocabulum usque ad infimam latinitatem latissimo usu floruit [it. capire, prov. hisp. caber. M.-L.]*.

Aliquis capit aliquid: **A de ipso actu capientis: 1 generatim:** **a de rebus, quarum tactio est: manu vel instrumento (tenere vel complecti; manu capere sensu tecnico v. sub manus):** ENN. ann. 319 rastros... capsit arator causa poliendi agri. PLAVT. Amph. 671 situlam. Aul. 48 fustem... aut stimulum in manum. 469. Bacch. 68 pro machaera turturem. Men. 858 securim. Merc. 931 lora in manus. Mil. 130 tabellas. Persa 362 flagrum. *sim. saepius. saepissime modo imperativo:* PLAVT. Asin. 677 -e hoc sis (*sc. crumenam*). Bacch. 728 -e stilum propere et tabellas tu <h>as tibi (*add. dat.: Pseud. 401 Rud. 481 al. v. infra*). 1059 hoc tibi aurum (1061 non... accipiam). 1062/3. Curc. 422 tabellas dare me iussit... -e, signum nosce. Men. 202 tibi hanc (*pallam*). 219 sportulam. 272. Merc. 309 -e cultrum ac seca digitum. *nota* 875 -e modo vorsoriam (*i. verte cursum, huc redi*. Trin. 1026 -e vorsoriam, recipe te ad erum). 912 *al.* Most. 265 *al.* Persa 155 tunicam atque zonam (*ibid. chlamydem adfero*). 437 -e hoc sis. :: quin das? 815 restim... tibi. Rud. 438 cedo mi urnam. :: -e. 465 aquam (467 urnam... acceptura es). 1177 -e dum, hunc si potes fer intro vidulum. CATO agr. 40, 2 -ito tibi scissam salicem. 40, 3 tibi surculum. orig. 72 oreas mihi inde, tibi -e flagellum. agr. 67 custodes oleum frequenter -ant (*i. capulent*). TER. Haut. 831 -e argentum (*ibid. defer*). Eun. 595. 767. Phorm. 152 -e, da hoc Dorcio. *obi. suppl.* 950 nolo volo, volo nolo rursus, -e cedo (*cf. ATIL. com. 3 -e, caede... come, conde*). VARRO Men. 155 stolam calceosque... propter positos (NON. p. 253 tollere, tenere). 273 Propontis... quam (*trabem vel sim.?*)... natan-tem perfundit, -e (NON. p. 254 complecti). ling. 5, 121 'capulae' a -endo, quod ansatae, ut prenda possent, id est -i (*cf. 5, 120*). VARRO AT. carm. frg. 3 geminis -ens tellurem... palmis. CIC. Tim. 19 *deus mundo* nec manus adfixit, quoniam nec -endum quicquam erat nec repellendum. off. 1, 52 ab igne ignem -ere. CATVLL. 63, 8 niveis... manibus... tympanum. VERG. georg. 3, 420 -e saxa manu, -e robora, pastor (NON. p. 252 tollere, tenere). 4, 380 carchesia Bacchi. Aen. 2, 294 hos (*penatis*)... fatorum comites. 2, 717 sacra manu patriosque penatis (NON. p. 254 accipere). 3, 488 dona (NON. *ut supra*). 4, 242 virgam. *in imagine:* PROP. 3, 9, 57 coeptae fautor -e lora iu-ventae. Ov. met. 2, 789 baculum. 3, 644 moderamina (*transl. met. 6, 677 scepra... rerumque... moderamen. Pont. 4, 13, 28 frena... imperii. VAL. MAX. 9, 11 ext. 4 habenas Romani imperii. PANEG. 12, 12. 8, 92 al. LIV. 1, 36, 4 -e haec (novaculam et cotem). 33, 5, 7 rami praebobant, quod recte manu -retur. PAVL. FEST. p. 19, 13 an-ceptus... a -endo, quod ex utraque parte aequae captatur (*cf. 48, 9. 61, 12. 65, 18*). CELS. 7, 26, 2 p. 308 ut... facilius calculus -i possit a medico. SEN. Phaedr. 1181 capitis exuvias -e (*ibid. accipe... comam*). 1273 *al.* Herc. O. 1648 accipe haec... dona et munus Alcidae -e. epist. 73, 9 quicquid... manu -itur. PLIN. nat. 13, 142 sentire fruti-*cem*... se -i. 16, 4 manibus lutum. 19, 143 nitri... quod tribus di-*gitis* -atur (20, 242 quantum duobus digitis -ant. *sim.* 22, 133. 24, 81 *al.*). 23, 103 *radicem* manu sinistra. 24, 133. 29, 131. VAL. FL. 1, 660 pa-*teram*. 3, 14 pateras et... frena (*hospitis munera*). 7, 446. SIL. 6, 27 -*ptae* (*sc. manibus suis*) prohibere nequiret cum Poenos aquilae. 7, 192 *al.* 16, 206 sibi... enses (*sc. munera*). 17, 41. MART. 14, 134 sit quod -at nostra tegatque manus. TAC. hist. 5, 6 *bitumen* manu. POMPON. dig. 18, 1, 8, 1 *missilia*. GAIUS inst. 1, 121 mancipatio dicitur, quia manu res -itur (VLP. reg. 19, 6 res mobiles... mancipari possunt... non plures simul quam quot manu -i possunt). GELL. praef. 2 librum... in manus. APVL. met. 8, 5 venabulum (*ibid. ego sumo lanceam*). apol. 92 -e sis... manibus tuis tabulas. 100. VEG. mil. 4, 23 laqueis -ptos arietes (*machinas*). *sic de armis telisque, cum pugnandi causa sumuntur* (arma capere *cf. sub arma vol. II 594, 82*): PLAVT. Bacch. 68 *v. supra l. 10*. VERG. Aen. 10, 242 cli-*peum*. 11, 590. Ov. epist. 14, 44 tela tremente manu. met. 3, 307 *al.* Liv. 7, 10, 5 pedestre scutum. 22, 19, 10 -ere et aptare arma. 22, 51, 9 telum. 40, 4, 14 ferrum. VELL. 2, 16, 4 (*opp. deponere*). SEN. Herc. O. 1661 nodus (*i. clava*)... nulla quem cepit manus. PLIN. nat. 33, 13 laeva... qua scutum -itur. SIL. 5, 142 TAC. ann. 5, 4 APVL. mund. 30. *nota:* ORAT. imp. Hadr. ad exerc. (Corp. VIII 2532) B b 11 raptim et cibum et arma -istis. SIDON. epist. 1, 2, 5. *similiter de vesti-*mentis al., quae induendi causa sumuntur (hinc plane i. q. 'in-*duere*')*: PLAVT. Amph. 1007 ornatum -am. Bacch. 71 pro lorica malacum... -am pallium. Truc. 765 calceos (*cf. Otto, Sprichw. p. 64*). TER. Eun. 370 vestem. ACC. trag. 519. CATVLL. 61, 8 flammeum. SEN. Tro. 883 depone cultus squalidos, festos -e. Thy. 525 squalidam vestem exue... et ornatus -e pares meis. SIL. 4, 434 thoraca. STAT. Ach. 1, 270 tegmina. PLAVT. Amph. 999 -am coronam mi in caput. Ov. fast. 2, 105. STAT. silv. 4, 7, 10 ab intonsa -enda myrto sarta. MART. 2, 59, 3 rosas. TAC. ann. 6, 43 *diadema. transl.* AVR. Fronto p. 29, 16 N. manus do, vicisti... -e coronam. *capere personam alicuius, i. induere, v. sub d. de* PLAVT. Most. 226 *v. p. 327, 34. de furando, surripiendo v. sub B. ore (cibus, potiones):* PLAVT. Trin. 906 quicum una cibum -ere soleo (*cf. sub cibus; nota* LVCH. 662 -urus cibum, ad**

q. l. NON. p. 254 accipere. CELS. 1, 3 p. 20 cum cibi quis, quantum adsumpturus est, cepit. GELL. 16, 3, 3 loco, in quem cibus -itur). VARRO Men. 443 -e hanc caducam Liberi mollem dapem (NON. p. 254 *v. l. 1*). rust. 2, 11, 1 omnium rerum, quas cibi causa -imus. LVCR. 4, 631 nec refert... quo victu corpus alatur, dummodo quod -as concoctum didere possis. Ov. met. 13, 639 munera cum liquido -unt Cerealia Baccho. LIV. 24, 16, 13 cibum potionemque. *nota* MANIL. 4, 540 animum... cibi tam dira cupido corripit, ut -at semet (*tam-*quam Erysiethon*) neque compleat umquam. VITR. 6, 6, 5 boves... pabulum. PAVL. FEST. p. 123, 23 *merendam*. SEN. Thy. 450 dapes. *nota* 1040 hoc est quod avidus -ere non potuit pater (*Thyestes*). benef. 1, 10, 2 plurimum meri. MELA 1, 41 humi quies epulaeque -untur. PETRON. 113. PLIN. nat. 9, 90 *conchae* escam ex praedante *polyppo*. STAT. Theb. 2, 93 -it ille dapes, habet ille soporem. MART. 8, 50, 8 (8, 50, 7 vescitur). APVL. met. 10, 5 COMM. instr. 2, 29, 17. SER. SAMM. 322 sucum -e tristis aceti. 390 aceris radicem tundis et una cum vino -is. 599 (598 sumantur). 613 SOL. 27, 13. 10, 19 *al.* AMM. 23, 6, 85 *testae marinae* humores ex lunari aspergine. HIER. epist. 96, 14 AVG. civ. 5, 20. CORP. XIV 3696 (*descr.; fuerat in rupe viva*) -e me (*aquam?*), tua sum. *aliter 'capere cibum' etc. i. q. 'capacem esse cibi', v. p. 329, 38. aliis modis corporaliter:* PLAVT. Capt. 722 ponderosas... -at compedes (*i. vinciat*; *sim.* Cist. 244, *ubi opp. ponere*). SEN. Herc. O. 1342 brachia <et> amplexus -e. Ov. fast. 6, 294 iure... virgo est, quae semina nulla remittit nec -it (SEN. Phaedr. 172 utero... prolem -ere confusam impio. *hinc, ut videtur, translatio* MANIL. 2, 239 nec -it aut -ptos effundit Aquarius ortus [*i. facit, ut homines non concipiantur eqs. cf. 2, 238 sterilis Virgo est*]). Ov. epist. 13, 120 multa... -es (*rap- duo codd.*) oscula, multa dabis (PETRON. 138, 7 osculum). CELS. 4, 7 p. 130 si... iam... fauces et cibum et spiritum -unt (*i. recipiunt*. PLIN. nat. 10, 197). PRVD. c. Symm. 2, 784 unas -it inpius et pius auras. PLAVT. Truc. 293 quasi... corpori reliqueris tuo potestatem coloris ulli -endi. *nota: alicui rei aliquid capere:* VITR. 1, 2, 7 cubiculis... ab oriente lumina -untur (*sim.* 1, 4, 2). *latiore sensu, ita ut magis ef-*fectus capiendi (possessio, acquisitio, perceptio) vel voluntas ca-*piantis spectetur quam modus (saepe de donis, quae dis ab hominibus offeruntur):* CORP. XV 6160 (= I² 2 n. 478; *in urceolo*) Rustiae Rusti(s) iousit caper(-e?) -et? nisi Caper est cogn. Rustii. *cf. adnot. ed.*). TER. Phorm. 167 quid ego ex hac inopia nunc -am et quid tu ex ista copia. TIB. 3, 11, 9 magne Geni, -e tura libens (3, 12, 1). PROP. 4, 5, 65 -e torquatae, Venus... columbae... ante tuos guttura secta focos. Ov. met. 14, 595 -e, nata, quod optas. fast. 2, 23 quae... -it lictor domibus purgamina certis (*coni. versis, al.*). PAVL. FEST. p. 80, 3 praecipuum, quod ante -itur. PLIN. nat. 11, 38 mel plenilunio ube-rius -itur. 11, 78 quae... -pta (*carpta Detl.*) sint. 19, 43 *sucum* e ra-dice atque caule. 22, 25 *glycyrrhizam* vergiliarum occasu. 33, 62 *aurum* solum in massa aut ramento -itur. 37, 111 *de venatu callai-*narum, quae fundis de rupibus excutiuntur:* quidam ictu primo ce-*pere praeclaras. STAT. Theb. 9, 901 hunc toto -es pro corpore crinem. FRONTIN. aq. 72 quae superfluent, -untur... ex Augusta aqua. 89 ex fontibus. TERT. nat. 2, 1 commentarios... ex omni theologiae ge-*nere* (COD. Iust. 1, 17, 2, 11 quidquid ex his *libris* utile... invenitur, hoc... -ere studeant. mart. 1 inter carnis alimenta, ... quae vobis... fratres... in carcerem subministrant, -ite aliquid et a nobis, quod faciat ad spiritum... educandum (*sc. librum*). VALERIAN. IMP. Vopisc. Aurelian. 13, 3 -e... tibi pro rebus gestis tuis coronas murales quattuor, ... hastas... vexilla eqs. AVSON. 176, 16 -e munus triste parentum (193, 14. SIDON. epist. 4, 8 carm. 4 munus parvum). VVLG. Amos 5, 21 non -am odorem coetuum vestrorum (5, 22 munera... non suscipiam). **b de locis et aliis immobilibus quae adeundo occupantur (locum vi bello capere, v. sub 2):** PLAVT. Merc. 645 certumst exu-*latum hinc ire me. sed quam -am civitatem, cogito, potissimum. VARRO frg. Serv. auct. Aen. 9, 52 castris locum (v. sub locus. nota: SALL. Catil. 61, 2 quem quisque vivos pugnando locum -erat, eum... corpore tegebat. FLOR. epit. 4, 1, 12. *cf. p. 321, 14. in imagine:* CIC. Sest. 99 -ere otii... portum (*v. sub portus*). nat. deor. 2, 11 ta-*bernaculum (v. sub tabernaculum). CAES. Gall. 1, 25, 6 -pto monte a sese recipientibus. 4, 26, 5 insulam (5, 8, 3). 7, 62, 8 collem. civ. 3, 102, 6 arcem. BELL. Alex. 17, 3 qui primus insulam -isset. 47, 4 Octavium... regionem Graeciae petisse, inde ut Siciliam, deinde Africam -ret. BELL. Afr. 50, 1 BELL. Hisp. 24, 2. NEP. Eum. 9, 6 flectit iter suum et illum anfractum longiorem copiosae viae -it. *nota:* VERG. Aen. 1, 396 *cyeni* terras ordine longo aut -ere aut -ptas iam despectare videntur (SERV. eligere. *cf. GLOSS. V 444, 40 -ptas: oculis definitas. 6, 754. 12, 562. PROP. 4, 4, 48 tu -e spinosi rorida terga iugi. LIV. 1, 6, 4 Palatium Romulus, Remus Aventinum ad in-*augurandum templa -unt. 1, 18, 7 augur... capite velato sedem. 4, 9, 8. 4, 31, 8 Veios... sedem belli (cf. VELL. 2, 74, 3). 4, 32, 9. 7, 26, 5 tenuit... ales -ptam semel sedem. 7, 34, 4 *al. in imagine* 9, 3, 11 media via consilii -retur. 9, 31, 15 prima signa planitiem summam. 9, 34, 3. 9, 43, 8. 20 montes proximos fugā. 22, 28, 4 *tumulum* sine certamine (37, 18, 11 castris). 38, 16, 12 sedem... sibi. 38, 17, 3. 16. 44, 31, 2 *urbem* sibi -erat velut regni... arcem. MANIL. 1, 921 aequora Sextus Pompeius. 2, 812 *primum cardinem* -it excelsa subli-*********

mem Gloria sede. 4, 223 -unt saltus silvasque pererrant. 4, 399 pelagus. VELL. 1, 2, 4 *al.* SEN. benef. 4, 38, 2 *litora* naufragio. CVRT. 7, 7, 38. 7, 11, 11. 9, 4, 2 *al.* MELA 2, 77 LVCAN. 4, 35 SIL. 5, 1. 6, 132 sibi pectore sedem... Fides. 9, 303. TAC. ann. 1, 65 -pto propere campo. 12, 55 montes... castris. SVET. Otho 10 *secretum* (*sc. locum*). FLOR. epit. 1, 17, 5 Ps. QVINT. decl. 4, 13 IVST. 12, 9, 5. AVIEN. Arat. 352 diva... spatium... sibi. AVSON. 466, 2 PAVL. NOL. carm. 16, 155. SVLP. SEV. chron. 2, 41, 5 ecclesiam nostri obtinent, Arriani... aedem... orationis loco -unt. *nota*: DRAC. Romul. 10, 191 *Trivium* caelo... regnas, ... terrena miccas, -is atria Ditis.

e de rebus quae sensibus vel animo apprehenduntur: oculis vel imaginatione: PLAVT. Pseud. 596 ut ego oculis rationem -o (*cf. infra l. 56*). [TRAG. inc. 47 *v. sub rapio.*] VERG. georg. 2, 230 ante locum -es oculis (SERV. eliges. *item ad Aen.* 1, 396 et NON. p. 253). Aen. 1, 396 *v. p. 320, 73*. HOR. sat. 2, 3, 209 *Stoicus*, qui species alias veris... -et, commotus habebitur (*cf. καταλαμβάνειν*). OV. met. 3, 246 -ere oblatae... spectacula praedae (7, 780). trist. 4, 2, 65. LIV. 1, 18, 7 prospectu in urbem... -pto. 9, 17, 14 *senatum* qui ex regibus constare dixit, unus veram speciem Romani senatus cepit. VITR. 1, 2, 2 ichnographia est circini regulaeque... usus, e qua -untur formarum... descriptiones. SEN. dial. 3, 3, 7 -it... visus speciesque rerum. *cf.* 4, 1, 4. nat. 3, 27, 14 *Ovidius* dixit ingentia et tantae confusionis (*i. diluvii*) imaginem cepit. epist. 53, 7 qui leviter dormit, ... species secundum quietem -it. 58, 19 exemplar picturae te habeo, ex quo -it aliquem habitum mens nostra. 67, 12 -e... virtutis pulcherrimae... speciem. *transl.* CVRT. 4, 1, 26 magnae indolis specimen ex hoc sermone Abdalonymi cepit *Alexander*. QVINT. inst. 6, 2, 29 *φαντασίας*... quisquis bene -erit, is erit in affectibus potentissimus (*ibid. εὐφαντασιώτορον*, qui sibi res... optime finget. 10, 7, 15). decl. 347 p. 369 alienorum malorum imaginem (PANEG. 10, 29). AVG. civ. 10, 9 p. 415 (*ibid.* percipitur veritas). *cf.* 11, 27 p. 500 (*bis*). mus. 6, 8, 21 nos ad -enda spatia locorum diffusio radiorum iuvat. *cf. p. 322, 28*. MART. CAP. 2, 154 nec... ita sunt corpulenti, ut hominum -antur obtutu. DRAC. laud. dei 2, 662 *Tobias pater* gemino -it orbe diem (*visu recuperato*). ARATOR act. 1, 495 firmior in cunctis -itur substantia rerum corpore sensa suo. LACT. opif. 10, 7 officia... ducendi spiritus, ... -endi odoris *in naso*. 10, 22 saporem -endum. RVFIN. Orig. in cant. 1 p. 97^p nec videre... nec audire... nec odorem... -ere, quo recepto *eqs.* *auribus:* CIC. rep. 6, 1 ut eum *sonitum* aures hominum -ere non possint. VERG. Aen. 6, 377 -e dicta memor. HOMER. 691 -it aure preces. CARM. epigr. 272, 3 (*saec. II*) Memnonis... sonor(em)... auribus ipse meis cepi sumsique canorum. PANEG. 12, 2 ut bona, quae auribus -eram, etiam visu usurparem. AVIEN. Arat. 743 *Sirium* cum primum vibrat ab ortu, auribus atque animo -imus procul (*cf. 728* stridit anhelanti face). 1670 -e... signa procellarum. orb. terr. 1044 sollers Asiam facili -e carmine totam. HIER. hom. Orig. in Ezech. 11 p. 977 aures... vocum dissonantias. VVLG. Iudith 14, 14 cum nullum motum iacentis sensu aurium -ret. AVG. civ. 16, 6 p. 133 aliquid... interioribus auribus. serm. ed. Mai 6, 1 quae sentit mens, qui -it auditus? MIRAC. Steph. 2, 1 recitata... cum clausula sua -pta sunt atque descripta. BOETH. mus. 1, 2 p. 187, 4 cantilenam... auribus atque animo. *animo, mente, voluntate* (*i. q. intellegere, perspicere, sentire; hinc etiam animo vel moribus parem esse alicui rei, aliquid sustinere; cf. sub C*): PLAVT. Aul. 798 gnata peperit decimo mense post: numerum -e (NON. p. 254 accipere). TER. Haut. 959 nec rationem -o (*aliter v. p. 323, 26. 49*). VARRO ling. 10, 11 similitudinum si esset origo recte -pta. CIC. nat. deor. 2, 13 quam (*causam notionis deorum*) -erimus ex magnitudine commodorum. phil. frg. V 51 boni mores... ad -enda praecepta molliores (NON. p. 254 accipere). *nota*: OV. trist. 3, 1, 63 quaeque viri docto veteres cepere... pectore, lecturis... patent (*in bibliotheca*). LIV. 22, 51, 3 *res maior*... quam ut eam statim -ere (-ite *Put.*) animo posset (*sim.* 27, 50, 7; *ibid.* credere. 27, 51, 6). *sim.* MANIL. 2, 128 invitum prendere mundum (*sc. cogitatione*) et velut in semet -ptum deducere in orbem (*cf. 4, 884 -pto potitur mundo*). VELL. 2, 46, 2 neque in pecunia... concupiscenda aut modum norat aut -bat terminum. SEN. Herc. f. 412 animo ruinas quod -is magno tuas. dial. 7, 13, 5 tradere... nihil magnum animo -entis est. benef. 2, 15, 3 numquid..., qui accepturus est *beneficium*, aut fastidiat aut non -at (*supra*: quaedam accipiente maiora sunt). OCTAVIA 91 *tyrannus* spernit superos... nec fortunam -it ipse suam. 835 exultat... turba nec -it clementiam ingrata nostram ferre nec pacem potest. CVRT. 3, 12, 20 *Alexander* magnitudinem eius (*fortuna*) non cepit. *nota tempus* 3, 12, 25 'et praeteritae fortunae fastigium -o et praesentis iugum pati possum'. 4, 5, 3. *sim.* 4, 11, 8 difficile est... continere, quae -ere non possis. 4, 14, 21 imperium... una gens non -it. 6, 9, 11. 7, 8, 10 sapientiam. 7, 8, 12 *al.* 10, 7, 15 nec quemquam id -ere nisi genitum, ut regnaret. LVCAN. 1, 185 *Caesar* ingentes... animo motus bellumque futurum -erat. STAT. Theb. 10, 166 impatiens... dei, fragili quem mente receptum non -it (*cf. p. 323, 19*). QVINT. inst. 1, 1, 15 quod illa... aetas... intellectum disciplinarum -ere... posset. 1, 9, 1 aetates nondum rhetorem. 1, 11, 13 aetas maiora. 1, 12, 19 *al.* 11, 1, 45 *orationem* vel intellegere vel -ere (*cf. ARNOB. nat. 1, 38 dei altitudines*... -ere et intellegere. FILASTR. 93, 8 scire et -ere et intellegere

de deo). *nota*: QVINT. decl. 255 p. 47 manifestiore quadam coniectura -ere possumus: num minus animi sine his... desertis? 382 p. 427, 19 non est humilis pectoris libertatem publicam -ere. FLOR. epit. 1, 18, 25 tanta... spolia, ut victoriam suam Roma non -ret. MAECIAN. dig. 29, 5, 14 eius aetatis, ut rei intellectum -ere possent (*sim.* PAVL. dig. 41, 2, 1, 3). PAVL. dig. 40, 12, 15 dummodo eius aetatis sit, ut dolum -at. TERT. ieiun. 3 post ecstasin spiritalem... nec iam -ens, quae erant spiritus. anim. 18 mente... utens... ad -endum sincerum quodque rerum. adv. Marc. 4, 21 p. 213 quomodo ille erit obnoxius confusionis qui eam non -it? IREN. 1 praef. 2 mysteria, quae non omnes -unt (*χαροῦσι*). *nota* 2, 3, 2 simul... ac mente cepit (*concepit prop. Stieren*) deus, et factum est hoc quod mente conceperat. LACT. inst. 6, 4, 10 quos... voluptas praecipites trahit, invident ei qui virtutem -ere potuit (6, 4, 17). FILASTR. 110, 5. 112, 4 non -entis populi caeleste mysterium incapax... infirmitas. 138, 1 secundum capacitatem hominum videntium atque -entium. *similia saepius*. HIL. trin. 6, 15 ratio intelligentiae ab intelligente intimata non -itur. AVIEN. Arat. 1444 -e sollers singula mente (*cf. p. 321, 46*). VVLG. Matth. 19, 11 non omnes -unt verbum istud (*χαροῦσι*). 19, 12. RVFIN. hist. 4, 14, 8 ex qua (*epistula*) formam fidei eius (*μαθεῖν*). 5, 2, 1 quid... geri potuerit, coniectura -endum est (*λογισμῶ στόχάζεσθαι πάρεστιν*). PAVL. NOL. carm. 26, 148 hinc -e, quantum... valeat. epist. 1, 4 sparge in eum semen fidei et praeceptum pande divinum. si -it verbum *eqs.* (*i. recipit*). 1, 10 vix adhuc intellectum... -o mentis angustiis. 8, 3 vers. 26 puer, audi et -e verba patrum. AVG. civ. 8, 11 p. 337 quantum -ere posset, addisceret. 21, 16 p. 519 aetas praeceptum in psalm. 144, 5 quando... potest cogitari, qui -i non potest (*sc. deus*)? in euang. Ioh. 14, 12 oculum cordis, unde -ret *deum*, non habebat homo. *talia saepe ap. AVG., opposito interdum vocabulo 'credendi', ut in euang. Ioh. 36, 7 -at qui potest, credat qui non potest eqs.* serm. ed. Mai 83, 2 (*syn.* colligere, intueri, contemplari, cogitare). NICET. fid. 1 fabricam caeli... sensu colligere et -ere. *ibid.* *deum*... -ere et mensurare. SVLP. SEV. chron. 1, 20, 1 *praecepta* si quis cognoscere volet, perfectius inde -et. PHYSIOGN. p. 105, 8 ex similitudine intellectum. 136, 15 *medietatem* ex mensura. CLAVD. MAM. anim. p. 112, 10 hinc... indicium. p. 89, 3 rationem. PASS. Theol. D 6 p. 132, 11. *pro subiecto est animus* (*mens sim.*): CIC. p. red. in sen. 10 *consulum* mentes angustae... nomen... consulatus... nec intueri nec sustinere nec -ere potuerunt. Pis. 24 *maiestatem consulis* non -unt angustiae pectoris tui. Phil. 3, 4 gratia... habenda..., quantam maximam animi nostri -ere possunt. Marcell. 6 tam magna..., ut ea vix cuiusquam mens aut cogitatio -ere possit. nat. deor. 1, 49 nostram intelligentiam -ere, quae sit... beata natura. epist. 2, 6, 2 nullam esse gratiam tuam, quam non... -ere animus meus in accipiendo... posset. OV. rem. 392 -unt animi (*anni vulg.*) carmina multa mei. LIV. 9, 9, 14 somnio laetiore quam quod mentes eorum -ere possent. MANIL. 1, 97 caelum ascendit ratio cepitque profundam naturam rerum causis viditque quod usquam est. SEN. contr. 2, 1, 13 magna non -it exigua mens (*est codd.*). SEN. dial. 3, 10, 2 non potest hic animus fidele otium -ere, quatiatur necesse est. 4, 15, 2 nihil... tenue et exile -unt ignea et fervida *ingenia*. 11, 15, 3 tantos... luctus cepit rerum omnium capacissimum eius pectus (Herc. O. 266 non -it pectus minas. *cf. GRATT. 274 pectus canis magnos -at motus*). epist. 33, 7 complecti illas (*chrias*) puerilis animus potest, qui plus adhuc non -it. 38, 2 idonea mens -at (*rapiat opt. codd.*) illa et in se trahat. 87, 21 *animus* nisi purus ac sanctus est, deum non -it. CVRT. 6, 6, 6 unum animum duorum non -ere fortunam. SIL. 11, 171 novi... pectora... numquam angusta malis: -unt... Cannas et Thrasymenna vada. APVL. met. 11, 14 animo... tam... magnum non -ente gaudium. LACT. inst. 1, 3, 15 intelligentiae lucem pectus humanum. *ibid.* explanationem tantarum rerum... lingua mortalis. HIL. hymn. 1, 29. in Matth. 9, 4 infirmas... peccatorum et animas et corpora novae gratiae sacramenta non -ere (*translatio de utribus*). AMM. 17, 1, 9 vix indignationem -entibus animis. HIER. hom. Orig. in Luc. 21 p. 313 quantam divinorum sensuum magnitudinem -at *cor hominis*. *ibid.* scientiam veritatis. VVLG. sap. 7, 23. AVG. serm. ed. Mai 6, 1 nec recipit hoc mortalis sensus, viscera... humana non -unt, recusat... condicio mortalis. 30, 3. ENNOD. carm. 1, 6, 36 tristitia nil -unt pectora versiloqui.

d de rebus incorporalibus (in quibus acquirendis actus esse videtur capientis; quae alicuius fiunt, ipso non id agente v. sub B): *a quae quis in se capit, ut fiant quasi pars (actio, qualitas) capientis:* *capere statum* (*i. induere, recipere*): PLAVT. Amph. 266 formam cepi huius in me (<d>) et statum (*i. me commutavi*). TER. Phorm. 890 gestus mihi voltusque est -undus novos. CIC. Quinct. 45 petitoris personam -ere, accusatoris deponere. OV. met. 1, 738 vultus -it illa priores fitque quod ante fuit. MANIL. 2, 834 nascentes... quos -ant cultus. PLIN. nat. 11, 49 formam. PAVL. NOL. epist. 24, 9 similitudinem Christi imitatione. *somnum:* PLAVT. Mil. 709 noctu... somnum (*cf. sub somnus*. PASS. Matth. p. 236, 19 *syn.* accipere). SISENNA hist. 45 quietem (*cf. sub quies*). LVCAN. 4, 956 *soporem*. *sim.* PLIN. nat. 7, 90 matris... cepit oblivionem. HYG. fab. 125 p. 106, 13 (RVFIN. hist. mon. 1 p. 404^c oblivionem... -ens terrenorum sollicitu-

dinem gerit de caelestibus). *varios affectus*: PLAVT. Amph. 472 satietatem dum -et pater illius quam amat (cf. RVFIN. hist. eccl. 5, 1, 57, *ubi gr. κόρον ἐλάμβανεν*). Trin. 650 -e sis virtutem animo et corde expelle desidiam tuo. CIC. Quinct. 97 ut aliquando misericordiam -ret. Verr. 1, 52 patris vim et acrimoniam ... ad resistendum. Phil. 3, 29 patrium animum virtutemque. 5, 49 sensum verae gloriae. LVCR. 2, 924 suum dimittunt corpore sensum atque alium -unt. Ov. met. 12, 506 Iunonis ut altae spem -ret *Ixion* (cf. *sub spes*). SEN. Med. 389 omnis specimen affectus -it *Medea*. Phaedr. 1060 cepit animos *monstrum*. dial. 2, 17, 2 nemo risum praebuit qui ex se cepit (*i. se ipsum derisit*). CVRT. 4, 1, 22 -e regis animum. 5, 8, 16 spiritus. LAVS Pis. 48 *te actore* -it iudex, quam non habet, iram (44 rapis ... iudicis affectum). QVINT. decl. 315 p. 242, 10 fiduciam ex hac ... gratia (cf. *sub fiducia et l. 18*). 321 p. 260, 8 membra ... diversos ... affectus. PLIN. epist. 6, 17, 1 indignatiunculam (*opp. effundere*). GELL. 15, 10, 1 voluntatem ... obeundae mortis. APVL. met. 2, 29 praesentem audaciam. 6, 27. 10, 4 bonum ... animum. PANEG. 10, 19 quantumvis fiducia et spiritus. IVST. 7, 2, 10 ex superstitione animum vincendi. *sim.* VAL. MAX. 1, 8, 10 impulsu -pti (concepti *unus cod.*) numinis instincta *Pythia*. non capere *i. q. non continere affectum*: LVCR. 3, 298 *leones* pectora ... fremitu rumpunt ... nec -ere irarum fluctus in pectore possunt (cf. Ov. met. 6, 466 nec -unt inclusas pectora flammis). CVRT. 8, 5, 22 *Alexander iram* animo -ere non poterat. *cognitionem, sim.*: CIC. nat. deor. 2, 140 deorum cognitionem. fin. 3, 21 intelligentiam vel notionem potius. 4, 40 duarum ... vitarum instituta. PLIN. nat. 34, 61 *Lysippus* audendi rationem ... pictoris Eupompi responso. PLIN. paneg. 46 principum disciplinam -ere etiam vulgus. GELL. 1, 2, 1 ingenii cultum in *Graecia*. CARM. de aegr. Perd. 153 *medicus* vitae spatio longum ... -erat usum *artis*. HIL. in Matth. 13, 1 divini sermonis intelligentiam. in psalm. 135, 2 cognitionem. EVSTATH. Bas. hex. 3, 4 p. 894^c talem ... de caelestibus opinionem. *nomen*: PLIN. nat. 7, 96 Magni ... nomine in spoliis inde (*ex Africa*) -pto. *maxime de rebus, cf. p. 331, 65*. BOETH. mus. 1, 34 p. 224, 16 artifices ... ex ... instrumentis ... vocabula. *varias actiones*: PLAVT. Bacch. 325 tibimet illuc navi -undumst iter. CAES. Gall. 7, 26, 3 fugam (cf. *sub fuga*). LIV. 2, 65, 5 impetu -pto (cf. *sub impetus, nota LIV. 36, 13, 3 impetu -pto Phaestum ... -it*). 3, 5, 6 multis saepe frustra conatibus -ptis (9, 4, 1. 21, 29, 5). PHAEDR. app. 21, 3 *viator* moratus paululum ... cepit gradum. CVRT. 3, 7, 1 celeritate, quantam -ere tam grave agmen poterat. PLIN. nat. 8, 166 *equos* totulum -ere incursum (SVET. Otho 6 cursum). GELL. 15, 2, 5 refici ... animos ... atque ad intentiones rursus -endas fieri habiliores. MANIL. 5, 396 tali -ens sub tempore vitam. TERT. anim. 56 p. 390, 11 *infans* aetatem. *aliter*: PAVL. NOL. carm. 24, 64 intra carinae viscera infuso mari quo vita -etur loco? cf. p. 328, 70. *β quae quis in usum suum convertit (captare)*: *tempus, varia commoda*: PLAVT. Pseud. 1022 occasionem (cf. *sub occasio*). Stich. 138 condicionem ... primariam. TER. Andr. 213 causam (*i. nancisci*). Haut. 964 cepi rationem, ut neque egeres neque eqs. (NON. p. 254 invenire). Phorm. 828 tempus conveniendi patris (CIC. epist. 11, 16, 1 VERG. Aen. 11, 788 LIV. 3, 9, 7. 26, 12, 15. 33, 28, 1 TAC. hist. 4, 34 AMM. 15, 5, 5. cf. APVL. met. 4, 18 -pto noctis latrociniali momento. PAVL. NOL. carm. 19, 450 horas. SVLP. SEV. chron. 2, 38, 5 fugiendi spatium. GLOSS. Plac. V 14, 42 -pta tempestate: tempore -pto, id est sole consulto). BELL. Hisp. 38, 6 fuga sibi praesidium. HOR. carm. 3, 8, 27 dona praesentis -e laetus horae, linque severa. PROP. 3, 11, 49 -e, Roma, triumphum (SEN. Herc. O. 562). Ov. ars 2, 346 *assuetudinem*. SIL. 15, 88 munera divum. APVL. met. 10, 19 libidini medelam *mulier*. AVG. civ. 16, 6 p. 133. CIC. Phil. 11, 37 et bellum et ... arma. SEN. Ag. 31 nefas. STAT. silv. 1, 6, 54 pugnas. *poenam (i. punire)*: SALL. Iug. 68, 3 pro civibus ... poenas. Ov. met. 2, 834 verborum poenas ... cepit *Atlantiades ex Aglauro*. CVRT. 4, 6, 29 *poenam* in hoste. APVL. met. 3, 13? VVLG. Esth. 8, 13 vindictam de hostibus. Is. 47, 3 ultionem. *aliter* DRAC. laud. dei 1, 51 *de peccato originali: infans* poenam -it (*i. punitur*) ante reatum. LVCAN. 2, 187 v. p. 329, 74. *officia religiosa*: CIC. div. 1, 104 omen (cf. *sub omen*). LIV. 10, 7, 10 augurium ... ex arce (VAL. MAX. 8, 2, 1 HYG. mun. castr. 11; *ibid.* augurio accepto). SVET. Aug. 95. Vesp. 7 auspiciam (APVL. met. 9, 8 PANEG. 2, 13). VAL. MAX. 8, 15, 3 inde oracula. LVCAN. 7, 331 *militis* praesagia belli. PLIN. nat. 18, 341 a sole ... praesagia. VERG. Aen. 7, 403 -ite orgia mecum. CIC. part. 101 ex quibus (*tribus gradibus causarum*) unus aliqui -endus est *oratori*. HOR. ars 80 v. p. 332, 8. *γ de eis quibus quis dolo vel vi potitur (capture, expugnare)*: CIC. Caecin. 83 aequitatem rei verbi laqueo -i. Flacc. 5 qui indicia communis exitii (*i. coniurationis Catilinae*) cepit (excepit *al.*). LIV. 34, 3, 9 carpentis ... velut triumphantes de lege victa et abrogata et -ptis et ereptis suffragiis vestris (*viro-rum*) per urbem vectemur (*feminae*). VAL. MAX. 6, 1 ext. 2 neque animus *feminae* vinci nec pudicitia -i potuit. TAC. ann. 13, 42 Romae testamenta et orbos velut indagine eius -i. PAVL. sent. 5, 12, 8 nec ... calumniandi facultatem ex principali maiestate oportet (cf. dig. 28, 5, 92 [91]). MAR. VICTORIN. rhet. 1, 30 p. 239, 35 ad quos (*sylllogismos*) -endos et tenendos lectorem ... hortatur *Cicero*. COD. Iust. 4, 20, 19, 2 testes accipere et ... testimonia eorum -ere. *deprehendere*:

DRAC. Orest. 619 quasi adulterium -ret pastoris Egisti. *δ in variis iuncturis, maxime verbum circumscriptibus*: PLAVT. Bacch. 300 -imus consilium (cf. *sub consilium*. CIC. Verr. 1, 32 et epist. 4, 2, 2 *opp. dare*). Most. 762 hinc (*i. ex hisce aedibus*) exemplum -ere volt (*sc. ut eas imitetur; cf. sub exemplum, nota LIV. 1, 49, 2 ab se ipso adversus se exemplum -i*. COLVM. 4, 1, 4 exemplum eius rei ... in arbusto). CIC. Phil. 11, 5 ex quo ... documentum (STAT. silv. 5, 1, 40 hinc). Tusc. 1, 32 specimen naturae ... ex optima quaque natura. SEN. dial. 2, 9, 3 *sapiens per iniuriam* experimentum sui. LIV. 1 praef. 10 inde (*i. ex documentis rerum*) tibi tuaeque rei publicae, quod imitere, -as. CIC. inv. 2, 16 ex facto ipso coniectura -enda est (cf. *sub coniectura*. S. Rosc. 97 *syn. argumentatio quaerenda ... est*). SEN. epist. 18, 3 argumentum firmitatis (52, 12). *mensuram sim.*: PLAVT. Aul. 488 animis ... neque lex neque sutor -ere est qui possit modum. MANIL. 3, 448 -enda tibi est mensura diei. SCRIB. LARG. 73. PLIN. nat. 18, 333 ne quis forte ad exortum -endam putet lineam. *initium etc.*: PLAVT. Poen. 2 *prologus*: inde mihi principium -am, ex ea tragoedia (cf. *sub principium*). VARRO rust. 3, 1, 10 initium -am hinc (cf. *sub initium*). CIC. Phil. 5, 35 a Bruto ... exordium (cf. *sub exordium*). leg. 2, 7 a ... dis ... primordia. PLIN. nat. 8, 161 *mulieres* finem crescendi. *2 speciatim in bello (sim.)*: *a praedam et similia*: LEX reg. Fest. p. 189, 14 cuius auspicio classe procincta opima spolia -untur (cf. *sub spoliis*). INSCR. column. rostr. (Corp. I² 2 n. 25) 13 sqq. <auro>m -ptom: numei tot ... <arce>tom -ptom, praeda: numei <...> -ptom aes<...> (PLAVT. Truc. 106 de praedonibus praedam. Vid. 66 -ptom praedam perdidit. cf. *sub praeda*). CATO or. frg. 1, 5 mihi haec monumenta sempiterno posui, quae cepi. 37, 6 quod de hostibus -ptum esset. *ibid.* manubias. VARRO ling. 5, 155 ex hostibus -pta ... rostra. CIC. inv. 1, 85 *equum* ex hostibus (equos, iumenta, elephantos: CAES. Gall. 7, 70, 7 BELL. Afr. 86, 1 SALL. Iug. 53, 4 Ov. am. 1, 9, 24 *al.* LIV. 24, 42, 9. 27, 19, 7 *al.* PLIN. nat. 8, 16 de Poenis. SIL. 16, 164 STAT. Theb. 4, 262 VVLG. exod. 22, 10). CIC. Verr. 5, 82 signum. 5, 123 *res*, quas -erat *Marcellus in expugnatione Syracusarum* (5, 88 de praeda. 5, 129 ex Macedonia). 6, 127 *tabulam pictam* ab hostibus victis. epist. 7, 7, 1 *essedum* aliquod -as *de Britannis* suadeo et ad nos ... recurras. CAES. Gall. 4, 2, 1 quae bello -erint. 6, 17, 5 -pta apud se occultare. HIRT. Gall. 8, 29, 4 *multitudinem* impedimentorum. BELL. Hisp. 26, 4 singulas civitates circumdederunt, ut inde sibi comneatus -ant. SALL. Iug. 87, 1 omnia. 99, 3 arma et signa militaria (VERG. Aen. 6, 859 *Marcellus* arma ... suspendet -pta Quirino. LIV. 22, 46, 4. 25, 18, 15 SIL. 6, 445). VERG. Aen. 9, 262 *popula* (cf. SERV.). *aliter* TIB. 2, 5, 20 *Aeneas* parentem dicitur et -ptos sustinuisse lares. PROP. 3, 11, 68 signa ... Pompeia, Bospore, -pta manu (signa: Ov. trist. 2, 228. LIV. 26, 34, 12 de hostibus. cf. l. 41). Ov. met. 3, 540 *penates* ... sine Marte (MANIL. 2, 6). LIV. 1, 29, 4 deos (3, 17, 3). 2, 42, 2 quidquid -ptum ex hostibus est. 5, 20, 5 ex hostibus ... pecuniam. 5, 20, 8 sua manu. *sim. saepius*. 9, 1, 5 *res* hostium in praeda -ptas. 10, 46, 5 ex urbibus. 29, 1, 16 *res* ... vi ... per bellum. 30, 28, 7 *Hannibal* fasces ... ex caede imperatorum. 34, 52, 4 *syn. adimere*. 38, 54, 3 quae pecunia -pta ablata coacta ab ... Antiocho est (38, 54, 7. cf. p. 327, 56). VITR. 10, 16, 7 machinam. FEST. p. 189, 15. 18. 19. LABEO dig. 49, 15, 30 nostrum. VELL. 2, 91, 1 VAL. MAX. 3, 2, 20. *transl.* SEN. Herc. O. 335 nec meos (*Deianirae*) paellex toros captiva -et. CVRT. 5, 6, 20 LVCAN. 8, 358 PLIN. nat. 7, 94 *al.* 34, 10 bos aereus inde (*ex Aegina*) -ptus. 34, 14 *al.* VAL. FL. 6, 320 vellera. SIL. 10, 564 in Marte securis. 10, 600 *al.* HOMER. 720. STAT. Theb. 8, 112 nil ex me (*Amphiarao*) ... -ptum Thebis. FRONTIN. aq. 6 ex manubiis de Pyrrho -ptis. TAC. ann. 15, 8 *comneatum*. hist. 3, 22 vexilla ... ex hostibus. FLOR. epit. 2, 17, 16. 3, 20, 7 de praetoribus insignia. GAIUS dig. 41, 1, 5, 7 PAVL. dig. 41, 2, 3, 21. *nota* MOD. dig. 48, 13, 15 (13) praedam ab (*i. ex; aliter l. 51 al.*) hostibus -ptam. SOL. 53, 9. PANEG. 2, 5 triumphi ornamenta. 2, 8 carissima omnia. TREB. Val. 4, 3 *al.* IVST. 14, 4, 20 *al.* FILASTR. 12, 1 VVLG. num. 31, 11 I reg. 4, 11 *al.* II Macc. 5, 6 hostium et non civium ... trophaea. AVG. civ. 1, 6. 10, 17 arcam ... unde -erant, reddiderunt. *in titulis spoliarum, obiecto ex monumentis ipsis supplendo*: CORP. I² 2 n. 19 <...c>soled <...>one -ptom. I 530 (= VI 1281 [a. u. c. 543]) M. Claudius ... consol Hinnad cepit. XIV 2935 (a. u. c. 557) <Le>ucado (*sic*) cepit. I 534 (= XIV 2601 [a. u. c. 565]) M. Fulvius ... cos. Aetolia cepit (*sim.* VI 1307 [a. u. c. 567]). III 14203²² (a. u. c. 587) L. Aemilius ... de rege Perse cepit. I 1506 (= Dessau 36 [a. u. c. 680]) P. Servilius ... Isauricus imperator cepi<t>. cf. CIC. Verr. 2, 57. *naves (apponi solent verba: mergere, demergere, submergere; incendere: deprimere, opprimere, supprimere; evertere)*: INSCR. column. rostr. (Corp. I² 2 n. 25) 11 <v>ique nave<is cepe>t. PLAVT. Mil. 118 -unt praedones navem. TAB. triumph. Aemil. 7 *naves* longae ... -ptae duae quadraginta. CIC. Verr. 6, 63 *navem* ... non -erunt (NON. p. 253 occupare, detinere), sed abduxerunt, onere suo plane -ptam (NON. p. 252 implicare, impedire) atque depressam. 6, 71 *al.* 6, 137 classis ... -pta et incensa est (Manil. 33 -pta atque oppressa). CAES. civ. 1, 58, 4 *al.* 2, 7, 2 (*app. deprimere. item* BELL. Alex. 11, 4). BELL. Alex. 16, 6 *al.* BELL. Afr. 44, 2 *al.* BELL. Hisp. 37, 3. NEP. Cim. 2, 2 classem devictam Alc. 5, 5 *naves* ... -ptae in hostium venerant potestatem (LIV. 37, 30, 7).

Con. 4, 4 Ov. met. 11, 532 Liv. 10, 2, 13 al. 26, 47, 9 naves... expugnatae -ptaeque (36, 44, 9). 45, 43, 10 lembos de Gentio. MON. Ancyr. 1, 19 VELL. 2, 42, 2 VAL. MAX. 3, 2, 13 al. CVRT. 4, 1, 36 al. LVCAN. 3, 564 al. PLIN. nat. 7, 97 SIL. 14, 404 TAC. hist. 3, 77 al. PLIN. paneg. 82 FLOR. epit. 1, 11, 10. 4, 2, 32 rates... actis sub mari funibus -ptae quasi per indaginem. IVST. 2, 9, 13. 43, 5, 2 al. AVSON. 435, 2 AMM. 14, 2, 19 al. ORIGO Const. 5, 26 VEG. mil. 4, 46.

b *urbes, agros, terras, muros, castra, sim.*: INSCR. column. rostr. (Corp. I² 2 n. 25) 5 Macel<amque... p>uonandod cepet *Duilius*. ELOG. Scip. Carm. epigr. 6, 5 hec cepit Corsica Aleriaque urbe. 7, 5 Taurasia Cisauna Samnio (*abl.?* v. Corp. I² 2 n. 7 p. 378) cepit. TIT. Mumm. Carm. epigr. 3, 1 duct(u) auspicio imperioque eius Achaia capt(a) ... redieit (*cf.* CORP. I 546 = II 1119). LEX agr. (Corp. I 200) 89. CORP. V suppl. ital. 475, 14 castellum. IX 6348. ENN. ann. 495 oppida cepit. 359 *Pergama* neque Dardaniis campis potuere perire nec, cum -pta, capi (VEG. Aen. 7, 295 num -pti potuere -i? SERV. *ad l.* dicit... omnia quae contigerunt non videri contigisse, quia non obfuerunt. *cf.* Liv. 25, 27, 2 Romanos... in -pta quodammodo urbe -i. MANIL. 4, 30 -ptus et <a> -ptis *Romanis* orbis foret? PETRON. 89, 27 ibat iuventus -pta, dum Troiam -it. *cf.* CARM. de bell. Aeg. 16 et v. p. 324, 55. 335, 28). *in imagine*: PLAVT. Bacch. 711 oppidum anticum (*i. senem. sim.* 959; *cf.* CIC. Cluent. 36 p. 336, 63). *nota* 966 *magnificus miles*, urbes verbis qui inermis -it. 972. 1070 urbe -pta per dolum. Persa 506 al. FAB. PICT. hist. 6 Romam Galli. CATO or. frg. 14, 1 oppidum. inc. lib. frg. 1 vi. *nota*: QVADRIG. hist. 46 coepit... hostem delectare, dum collega id -ret, quod captabat. RHET. Her. 4, 30, 41. 4, 39, 51. 4, 54, 68 Lemnum. CIC. Verr. 2, 55 Syracusas urbem. 2, 56 Olympum vi, copiis, virtute, consilio (*cf.* 5, 120). *transl.* 6, 34 quot praesidia... pudoris et pudicitiae. Manil. 21 urbes... uno aditu adventuque. leg. agr. 2, 90 Capua devicta atque -pta. 2, 51 agros... -ptos veteribus bellis virtute... imperatorum (dom. 128 de hostibus. rep. 2, 26 bello). Mur. 20 urbes... vi... obsidione. 22 urbes aut castra. dom. 98 -pta urbe... stante urbe (Phil. 14, 9 *opp.* in urbe... surrepta). Sest. 85 forum *Romanum* aede Castoris... a fugitivis occupata (112 v. p. 334, 74). rep. 2, 33 silvas. ad Brut. 2, 4, 2 *Rhodum*. epist. 15, 4, 10 Pindenisso -pto obsides accepi. *similia passim* ap. CIC. VATIN. Cic. epist. 5, 10^b sex oppida vi oppugnando (pugn-*Cobet*). *ibid.* turris... muros... arcem. GALBA Cic. epist. 10, 30, 4 POLLIO Cic. epist. 10, 33, 4 BRVT. Cic. epist. 11, 4, 1 CATVLL. 62, 24. 66, 36 -ptam Asiam. CAES. Gall. 3, 14, 1 al. civ. 3, 59, 2 agros... ex hostibus (Liv. 1, 46, 1 et saepe SIC. FLACC. grom. p. 155, 4 POMPON. dig. 49, 15, 20, 1). 3, 73, 3 Italiam sine aliquo vulnere. Gall. 5, 9, 6 aggere... adiecto locum. BELL. Afr. 25, 2 BELL. Hisp. 1, 4, 2, 1 al. 8, 5 ut civitates Hispaniae non facile ab hoste -antur. SALL. Catil. 7, 7 urbes... munitas pugnando. 52, 4. Iug. 5, 4 populus R... urbes et agros manu. 28, 7 v. p. 334, 15. 37, 4 (*appos.* obsidere). 60, 6 summa *mur.* 69, 2 turris. NEP. Milt. 4, 2 Eretriam. Alc. 7, 2 al. ELOG. clar. viror. Corp. I² 1 p. 189, 1. 191, 7 al. 10 oppida de Samnitibus al. VEG. Aen. 2, 507. 643 -ptae superavimus urbi (GLOSS. IV 433, 7 detentae civitati). al. 9, 265 -ere Italiam (SERV. auct. obtinere) sceptrisque potiri. 12, 22 oppida... manu. CRIS 388 HOR. sat. 2, 3, 191 ars 141 TIB. 1, 2, 68. PROP. 2, 1, 30 Ptolomaei litora -pta Phari. 2, 10, 18. 3, 1, 32 al. 4, 4, 2 antiqui limina -pta Iovis. Ov. epist. 8, 11 al. met. 11, 215 moenia Troiae. 13, 226 -ptam dimittere Troiam. fast. 3, 552 potitur -pta... larba domo. 4, 874 bello *Erycem*. NVX 152 Liv. 1, 1, 1. 1, 10, 4 urbem primo impetu (1, 57, 3. 2, 10, 3 repentino impetu. 2, 30, 14. 5, 41, 4 impetu aut vi. 6, 4, 9 primo clamore atque impetu. 6, 10, 4. *nota*: 25, 38, 17 clamor in portis auditus et primus impetus castra -erit). 1, 11, 2. 7 vi -pta... arx (vi *passim*; *cf.* sub vis; *opp.* per condiciones tradere: 6, 3, 10. in deditioem recipere: 8, 13, 12). 1, 33, 1. 2 *passim*. 2, 20, 13 castra (2, 25, 4 -pta direptaque. *sic saepe adiuncto verbo diripiendi*). 2, 53, 1 *portam*. 2, 63, 6 Caenonem... ab Antiatibus. 3, 1, 4 Quincti ductu et auspicio. 3, 17, 6 arcem ab... Sabinis auro -ptam. 3, 18, 1 (*syn.* occupare. *item*: 3, 67, 11. 4, 32, 9). 3, 67, 11 adversus nos Aventinum. 3, 71, 8 agrum... manu. 4, 23, 3 scalis *urbem* (*saepius*. 6, 33, 12 moenia). 4, 49, 11 Bolas... armis (26, 31, 7 vi atque armis). 4, 56, 6 Ferentinum... de se (*Aequis et Volscis*). 5, 29, 4 proditione. 9, 45, 17 oppida... oppugnando. 10, 32, 9 quaestorium. 10, 34, 1 Milioniam... vineis... iniunctis muro. 21, 15, 4 Saguntum (*opp.* oppugnare). 21, 30, 11 -isse... Gallos ea, quae adiri posse Poenus desperet. 21, 40, 5 a quibus -pta belli praemia Siciliam ac Sardiniam habetis. 23, 43, 13 -pta an tradita Nola poteretur (*opp.* tradere: 25, 25, 5). 26, 11, 7 eius soli, quod ipse bello -ptum possideret haberetque (-ptum habere 21, 13, 6 al.; *cf.* Archiv 2 [1885] 417 et sub habeo). 26, 32, 2 urbem recipi, non -i (*cf.* 34, 24, 2). 26, 43, 3 in una urbe universam... Hispaniam. 26, 45, 5 corona... urbem. 27, 16, 10 *opp.* amittere. 32, 18, 7 nec scalis nec operibus. 32, 26, 8 *Setiam* per caedem et repentinum tumultum. 39, 26, 1 Mene-laidem... Thessalos... expugnasse... Petram... ab iisdem Thes-salis... -ptam. 39, 31, 17 castra -pta et expugnata (*cf.* 40, 14, 4. 11. 42, 36, 4). 40, 17, 2 *agrum* ab Carthaginiensibus. 40, 29, 1 de Tarqui-niensibus. 43, 1, 3 (*suppl. obi.*). POMP. TROG. Iust. 38, 4, 8 al. MON. Ancyr. 5, 21 INSCR. numm. Babelon II p. 62 n. 148 (*Augustus*) Aegypto -pta (*sim.* INSCR. numm. Cohen I² p. 71 n. 59. p. 385 n. 232 al.). MANIL. 4, 48 VITR. 1, 1, 5 al. PAVL. FEST. p. 177, 5 SEN. contr. 2, 5, 4 al. 10, 6, 2

furto Troiam suas. 2, 18 *mundum*. VELL. 1, 3, 2 al. 2, 84, 2 (*ibid.* expugnare). VAL. MAX. 1, 1, 10. 1, 5, 9 (*de ominibus*) *Petilius consul* cum... dixisset 'hodie ego Letum utique -am'... fortuitum iactum vocis leto suo confirmavit (*cf.* LVCAN. 4, 345 *codd.* PU). 1, 6, 2 al. *nota* 2, 10, 4 Karthago... -pta a maiore Africano... eversa a minore. SEN. Tro. 219 al. dial. 2, 5, 6 al. 2, 6, 8 Carthaginiis aut Numantiae moenia una manu -pta. apocol. 6 v. p. 328, 19. CVRT. 3, 7, 7 al. 6, 3, 11 aut quae cepimus omittenda sunt aut quae non habemus occupanda. 7, 6, 16 urbem... corona. 9, 8, 13 cuniculo. 7, 8, 19 Lydiam -isti, Syriam occupasti, Persiden tenes, Bactrianos habes in potestate. MELA 1, 66 al. ASCON. Pis. p. 17 LVCAN. 1, 236 al. 5, 270 expulso patriae... tecta senatu. PETRON. 50 al. PLIN. nat. 3, 57 al. VAL. FL. 4, 236 iam regna poli, iam -pta Typhoeus astra ferens. SIL. 2, 369 al. 14, 640 tot... uno introitu... arces. *transl.* STAT. silv. 4, 7, 38 stat domo -pta... imminens leti spoliis *heres*. 5, 2, 138 palmata *Iudaeae*. Theb. 1, 633 al. QVINT. inst. 8, 3, 67 al. IVV. 2, 160 al. TAC. Agr. 41 tot... vici (viri *codd.*) cum tot cohortibus expugnati et -pti. hist. 1, 50 al. 3, 19 coloniam... impetu (ann. 14, 24). ann. 2, 20 *vallum*. SVET. Aug. 15 al. FLOR. epit. 1, 1, 11 al. FRONTO p. 121, 3 N. *oppida* ductu auspicioque tuo armis. p. 206, 5 provincias manu Traiani -ptas omittere. p. 221, 1. POMPON. dig. 50, 16, 123 et al. ICR. TERT. nat. 1, 11 al. COMM. apol. 410 NEMES. cyn. 72 SOL. 9, 19. 10, 18 al. PANEG. 9, 6 al. LAMPR. Alex. 58, 4 sola... de hostibus. SPART. Sept. Sev. 16, 2 et alii SCRIPT. hist. Aug. IVST. 2, 8, 4 al. RVF. FEST. 28 oppida... manu. AVSON. 224, 6 al. AMM. 14, 8, 12. 27, 12, 12 al. VEG. mil. 2, 11 al. HIER. epist. 142 al. VVLG. num. 21, 32 al. II reg. 8, 13 -pta Syria. Ier. 48, 41 -pta est Carioth et munitiones comprehensae sunt. AVG. civ. 1, 2 al. 1, 6 urbes... expugnatas -ptasque. 3, 19 oppida... -pta et oppressa. SVLP. Sev. dial. 2, 14, 2 ab Antichristo... Orientis imperium esse -endum. COD. Iust. 1, 27, 1, 6. 7. *ex urbibus nobilioribus captis anni numerantur, ut*: CIC. div. 1, 100 sexennio post Veios -ptos. 1, 101 multo ante urbem -ptam (*cf.* Att. 9, 5, 2. Liv. 6, 1, 1 ab condita urbe Roma ad -ptam urbem eandem. 5, 33, 5. VELL. 1, 2, 1 anno octogesimo post Troiam -ptam. 1, 7, 4 cum sint a Capua -pta anni ducenti et quadraginta. 1, 8, 4 al. SOL. 27, 44 al. *extra bellum vel de bestiis*: SEN. Herc. f. 54 cur non... Erebo... -pto potitur *Hercules*. VAL. FL. 2, 493 facies maestissima -pti litoris (*sc. a monstro*; v. *Langen*). STAT. Theb. 5, 604 -pta cubilia avis a serpente.

B *de effectu capiendi (acquirere, habere incipere, suum facere) vel de voluntate capientis (non aspernari)*: **I** *capere pecuniam, res mancipi*: **a** *quae quivis capere potest: praemia, reditus, usuras, pecuniam corrumpendi causa datam, similia*: PLAVT. Men. 1161 vix... tota auctione -et tquinquagesies. CATO or. frg. 37, 6 per symbolos pecunias magnas (*cf.* sub pecunia et l. 58). agr. 4, 1 fructi plus -es (*cf.* sub fructus. *nota*: SCAEV. dig. 31, 88, 2 fructus -isset dedisset. *cf.* Kalb, *Juristenlat.* p. 40. frugem: GELL. 4, 6, 8 al. PORPH. Hor. epist. 2, 2, 158 usum fructum). TER. Phorm. 790 ex eis praediis talenta... bina statim -bat (NON. p. 254 accipere). Eun. 80 quod nos -ere oportet, haec (*meretrix*) intercipit. RHET. Her. 4, 23, 33 praemium... ex lite (*cf.* l. 58. 62 et sub praemium). CIC. inv. 2, 144 Olympionicarum praemia. Verr. 3, 26 HS- quadringentis... contra leges (3, 142 quare... tricies ex hoc... genere conciliarit et -erit. *cf.* vol. IV 44, 21sq.). Flacc. 59 ex quibus (*honoribus patris*) nihil (*i. nullum rei familiaris emolumentum*). leg. 3, 11 (*in formula*) 'donum ne -unto neve danto'. parad. 49 ex... praediis sescena sestertia. VARRO rust. 2, 3, 10 se -urum de praedio in dies singulos denarium mille (3, 2, 14 e villa). 3, 6, 1. 3, 17, 3. LEX Iul. (Corp. I 206) 122 quei... ob caput e(eivis) R(omanei) referendum pecuniam praemium aliudve quid cepit -erit. LVCR. 6, 95 insigni -am cum laude coronam (GELL. 5, 6, 14 civicam coronam. *aliter* p. 319, 81). SALL. or. Phil. 4 quid ille ob benefacta -isset, cuius sceleribus tanta praemia tribuistis? NEP. Att. 7, 2 divitias. VEG. Aen. 5, 232 praemia. Ov. met. 1, 449 aesculeae... frondis honorem. *nota*: hal. 67 equi generosi animis palmam. LEX Vrsion. (Corp. II 5439) 63, 8 mercedem pro eo kaperent *apparitores* itque iis s(ine) f(raude) s(ua) c(apere) l(iceto). 71, 29 al. *nota*: 93, 23 neve... mercedem aliutve quid kapito neve accipito neve facito (*cf.* sub merces). MANIL. 4, 537 quas -erit ipse, non legabit opes. FEST. p. 258, 30 quartam partem quaestuis. SEN. benef. 2, 16, 2 quas (*urbes dono datas*) quanto maioris animi fuit non -ere quam spargere. PETRON. 115, 14 opes fraudibus. QVINT. decl. 318 p. 251, 24 debet... a me istud petere, quod a patrono non cepit. LAVD. Murdiae (Corp. VI 10230) 11 reddenda mihi statuit, quae... ex patrimonio meo -isset. PLIN. paneg. 32? SVET. gramm. 23 ex schola quadringena annua. FLOR. epit. 3, 23, 3 damnatorum civium bona... male -pta. FLORENT. dig. 41, 1, 16 agrum... manu -ptum limitatum fuisse (*opp.* hostibus devictis... concessus. *aliter* agrum manu -ere v. sub A 2. IULIAN. dig. 38, 1, 25, 4 pretium... mercedem. GAIUS inst. 3, 206 mercedem -endo custodiam praestant. SCAEV. dig. 39, 5, 35, 2 mutuum pecuniam dedit et usuras semper cepit. MEN. dig. 49, 16, 5, 7 veteranus... et praemia et emeritum. PAVL. dig. 34, 1, 11 alimentaria. 7, 8, 15 pr. *penum* in annum. *absolute de calumniatore*: 3, 6, 2 potest videri -isse (*sc. pecuniam*). MOD. dig. 1, 18, 18 ne quis praesidium munus donum. PAVL. NOL. epist. 13, 28 de tribus pretium margaritis. EVGRAPH. Ter. Eun. 1073 p. 440, 6 victum. COD. Iust. 4, 20, 18 pr. securitatem in scriptis -ant

debitores a creditoribus de solutione. 7, 64, 10 pr. nihil... pro sumptibus litis. *aliquid hereditate* (cf. CIC. Caecin. 102 a civibus... hereditatem. COD. Iust. 6, 51, 1, 13 *al. syn.* accipere. cf. *sub hereditas et infra l. 30*): CIC. leg. 2, 48 morte testamentove... tantundem. 2, 49. 2, 51 cui plus legatum sit quam sine religione -ere liceat. 2, 52. 53. LEX Falcid. (dig. 35, 2, 1) partem quartam hereditatis... testamento. PLIN. nat. 2, 95 caelo in hereditate cunctis relicto, si quisquam, qui cretionem eam -ret, inventus esset. QVINT. inst. 3, 6, 96 abdicatus ne quid de bonis patris -at (3, 6, 98 decl. 374 p. 413, 10. 24 ex bonis bona: PLIN. paneg. 37. GAIUS inst. 3, 14 2 PAPIN. dig. 28, 6, 15 *et al.* Icti). *absolute* QVINT. inst. 5, 14, 16 '-ere non potes' (*sic* decl. 264 p. 79, 12. *sed ibid.* l. 18 quod illi -ere licuit. cf. l. 19). Iuv. 1, 55 cum leno accipiat moechi bona, si -endi ius nullum uxori. 9, 88 legatum. SVET. Aug. 66 ex... testamento quicquam. Nero 6 Dom. 8. IVLIAN. dig. 30, 100 legatum ex testamento (legatum, hereditatem, fideicommissum *passim ap.* Ictos). 49, 15, 23 iura nepotis. POMPON. dig. 31, 11 pr. libertatem... ex testamento heredis. PAVL. dig. 6, 2, 2 donationes... ad exemplum legatorum. sent. 4, 1, 1 aliquid (*opp.* recipere). *simil. passim ap.* Ictos. cf. p. 335, 65. *saepe obiecto supplendo vel absolute* (cf. l. 11 *al.*): GAIUS inst. 1, 23 testamentum facere vel ex testamento alieno -ere (cf. 1, 24 PAVL. sent. 3, 4*, 9). dig. 39, 6, 31 pr. mortis causa -itur, cum propter mortem alicuius -endi occasio obvenit, exceptis his -endi figuris quae proprio nomine appellantur (cf. IVLIAN. dig. 39, 6, 18 pr. VLP. reg. 1, 2 MARCELL. dig. 39, 6, 38 pr. Leonhard, PW. III 1508). SCAEV. dig. 22, 3, 27 qui usque ad certum modum -ere potuerat. CALL. dig. 49, 14, 2 de iure -endi vel de iure domini... quaeratur. VLP. reg. 24, 3 per vindicationem his verbis legamus: do lego, -ito sumito sibi habeto (cf. GAIUS inst. 2, 193). 24, 12 non -entis pars. VVLG. psalm. 36, 34 hereditate... terram. COD. Theod. 16, 5, 7 pr. aut relinquendae aut -endae... hereditatis (*sim. opp.* relinquere: 16, 5, 23 *al.*). COD. Iust. 5, 27, 9, 5 bona mortui. 6, 20, 19, 3. *alias res, quae iure acquiruntur*: PAVL. Amph. 68 ut is in cavea pignus -antur togae (*v. sub* pignus). 462 ut ego hodie raso capite calvos -am pilleum (*i. liber* *fiam. similiter de mutato statu mulieris* Most. 226 soli gerendum censeo morem et -undas crines. cf. Lorenz ad l.). TRUC. 144 advorsum legem meam ob meam scripturam pecudem cepit. LEX Cincia (frg. Vat. 298) eis omnibus inter se donare -ere licet. CIC. Att. 1, 20, 7 Paetus... mihi libros donavit. cum mihi per legem Cinciam licere -ere Cincius... diceret, libenter dixi me accepturum. *ap.* Ictos: VLP. dig. 42, 1, 15, 4 rerum, quae pignoris iure -ptae sunt (42, 1, 15, 11 *al.*). 9, 2, 29, 7 pecudes... pignori (27, 9, 3, 1 *fundum*). *de usucapione* (usu -ere *aliquid v. sub* usus): LAVOL. dig. 41, 3, 23 solum (41, 4, 4, 1 *al.*). VLP. dig. 43, 26, 6, 3 dominium. IVLIAN. dig. 41, 3, 33, 3 fundum longo tempore. *similia saepe ap.* Ictos, ut PAVL. dig. 39, 2, 5 pr. possessionem per longi temporis spatium in suum dominium -ere. LAVOL. dig. 41, 3, 21 fundum... diutius possidendo. *alia*: PAPIN. dig. 40, 4, 59 *Samia* libertatem iure militiae. COD. Iust. 7, 31, 1, 3 *rem* bona fide. INST. Iust. 3, 7, 4 civitatem Romanam. *nota definitionem*: VLP. dig. 50, 16, 71 aliud est -ere, aliud accipere. -ere cum affectu accipitur: accipere, et si quis non sic accepit, ut habeat. ideoque non videtur quis -ere, quod erit restitutus (cf. 50, 17, 31 *et* GAIUS dig. 50, 17, 51 PAVL. dig. 35, 2, 22, 3. 50, 16, 140). *de furando, surripiendo*: PAVL. Bacch. 931 (*versu spurio*) cepi expugnavi... erili filie aurum a b suo patre. LEX repetund. (Corp. I 198) 3 <quoi>... pecuniae quod siet amp<liis HS...> ablatum -ptum coactum conciliatum aversumve siet (cf. p. 324, 51). 59. CIC. Verr. 2, 27 quicquid ab horum quopiam (*sc. ex cohorte Verris*) -ptum est, id... tibi datum. fin. 5, 74 fures earum rerum, quas -erunt, signa commutant. Ov. met. 4, 777 id se... sollerti furtim... astu supposita -isse manu. POMPON. dig. 27, 7, 1, 1 quod apud pupillum is reliquerit, si heres -it (*i. intercipit*; cf. VLP. dig. 27, 3, 1, 23). COD. Iust. 6, 2, 18 (*a. 294*) ex naufragio vel incendio -isse... quid. *in ludo* (*res pro homine*): NVX 84 quot tetigit virgas *in ludo triangulari nux*, tot -it ipsa nuces. cf. p. 336, 33 sq.

b *quae magistratus, civitates al. suo iure capiunt*: LEX Anton. de Term. (Corp. I 204) 31 quam legem portorieis... Termenses... -undeis intra suos fines deixerint, ea lex ieis portorieis -undeis esto, dum nei quid portori ab ieis -atur, quei. CAES. Gall. 1, 44, 2 stipendium... iure belli. NEP. Alc. 9, 3 ex quo (*Grynxio*) quinquagena talenta vectigalis -bat. LIV. 28, 39, 12 vectigal ex agro *Romani* (42, 12, 9 VLP. dig. 50, 16, 17, 1). 38, 44, 4 portoria (portari ea *codd.*)... terra marique *Ambracienses*. PLIN. nat. 12, 63 decumas deo... sacerdotes -unt. COD. Theod. 9, 42, 1, 2 (*a. 321*) quod (*sc. ex bonis damnati*)... nec uxor nec emancipati liberi potuerunt vindicare, -ptum et incorporatum... ad me referri... censeo. COD. Iust. 10, 1, 5 pr. (*ca. a. 300*) bona *officiales*.

2 *capere magistratus, honores, sim.* (cf. p. 319, 40 sq.): PAVL. Bacch. 438 populi... honorem -bat suffragio (cf. *sub* honos *et infra*). CATO orig. 111 magistratum curulem (*al.*; *saepe apponitur* petere, gerere, habere; *v. sub* magistratus). CIC. Pis. 3 consulatum (*opp.* gerere; cf. *sub* consulatus. *nota* SALL. Iug. 84, 1 sese consulatum ex victis illis spolia -isse). FLACC. 59? (cf. p. 326, 53). epist. 3, 7, 5 cepi et gessi maxima imperia (NEP. reg. 3, 1 OCTAVIA 95 SVET. Iul. 75 TREB. Gall. 1, 1 *al.*). LEX Iul. (Corp. I 206) 137 niquis... potestatem... pe-

tito neve -ito. SALL. Catil. 5, 6 hunc (*Catilinam*)... libido maxima invaserat rei publicae -undae. Iug. 85, 18. NEP. Att. 6, 2 (*ibid.* petere). 7, 2 *al.* Ov. epist. 4, 122 regna paterna. met. 14, 615 regnum... ab illis. 14, 774 nepotum munere. fast. 2, 851 annua consul iura. 3, 781 fascas... consul. Ib. 287 sceptrum... a b illo. LEX colleg. aq. (Corp. VI 10298) 2 <magisteriu>m ex h(ac) l(ege) -ere gerere. *nota* Liv. 7, 1, 2 patres praeturam... Camillo, aeditatem... Capitolino et... Scipioni... gratia campestri -erunt (dederant ε). 32, 7, 11 per leges. 39, 27, 8 (*opp.* dare). PAVL. FEST. p. 131, 6 dignitates. p. 157, 9. TAC. ann. 6, 50 imperii primordia *Gaius*. 15, 2 Medos (*i. regnum Medorum*). hist. 4, 39 praeturam. PLIN. paneg. 59 potestates. SVET. Iul. 76 honores ad libidinem cepit et dedit. Aug. 26. 37 partem administrandae rei p. Cal. 15 *al.* EDICT. imp. M. Aurel. et Ver. dig. 50, 4, 6 pr. qui pro substantia sua -ant honoris dignitatem. TERT. idol. 17 an servus dei alicuius dignitatis... administrationem -at. CAPITOL. Aur. 7, 5 regimen publicum (AVSON. 276, 1). GALLICAN. Avid. 7, 1 *stationem regiam*. PAVL. NOL. carm. 15, 109 gradum. COD. Theod. 12, 1, 42 (*a. 354*) *curam?* (*v. adnot. Momms.*). CASSIOD. var. 4, 3, 2 -e... dignitatem. *nota lusum* SEN. apocol. 6 *Claudius (natus Lugudum)*, quod Gallum facere oportebat, Romam cepit.

3 *varia munera (eligere, subire)*: PAVL. Stich. 698 utram tibi libet... -ere, -e provinciam. TER. Phorm. 73 provinciam -isti duram. *loco corrupto* CIC. Att. 8, 3, 4 Capuam (cf. *Boot in l.*). Liv. 26, 36, 3 nec impensa gravis est, cum <ex> ea plus sibi quemque -ere principum vident. TAC. hist. 2, 97 cohortes... dimissae rursus inissu Vitellii militiam cepere. SVET. Vesp. 2 provinciam sorte. PAVL. dig. 50, 16, 18 municipes... quod munera civilia -ant (cf. *sub* municipes). GELL. 1, 13, 1 in officiis -endis, censendis, iudicandis. augurium, omen -ere *sim. v.* p. 323, 66 sqq.

4 *commoda (nancisci, assequi)*: *voluptatem, gloriam, beneficia* (fructum *v. p.* 326, 44; aliquid hereditate *v. p.* 327, 2; iure *v. p.* 327, 32): PAVL. Amph. 108 *Iuppiter* usuram... eius (*Alcumenae*) corporis cepit sibi (1136). 114 voluptatem (PS. SALL. in Tull. 1, 1 *opp.* amittere. Ov. Pont. 4, 9, 37 mente. cf. *sub* voluptas *et l.* 71). Stich. 422 hunc diem... volo me eleutheria -ere. CATO or. frg. 2 unde gratiam (31 utrobi bona utrobi mala gratia -atur). 36, 2 laudem (cf. *sub* laus). TER. Eun. 573 quid... commodi (cf. *sub* commodum). ACC. trag. 507 hanc postremo solis usuram -e (cf. TRAG. inc. 47). CIC. off. 2, 32 *beneficentia* -itur beneficiis. fin. 2, 7 bonum... cibo et potione *eqs.* Lael. 25 gloriam *ob amicitiam servatam* (LIV. 26, 29, 10 ex *Hannibale Marcellus*. 27, 40, 9 VAL. MAX. 9, 3, 1). fin. 2, 96 *laetitia* (*v. sub* laetitia. Att. 14, 14, 4 oculis). nat. deor. 1, 101 *utilitatem* ex ea (*belua*; *v. sub* utilitas). HIRT. Gall. 8, 8, 2 *legio XI* nondum... vetustatis ac virtutis... opinionem. NEP. Epam. 3, 4 de re publica nihil praeter gloriam. Ov. met. 7, 296 -it hoc a Colchide munus (*sc. iuvenilem speciem*). 7, 513 gaudia (SEN. benef. 1, 6, 1 gaudium -ens... tribuendo. cf. *sub* gaudium). trist. 2, 11 pretium... laborum. LIV. 3, 51, 5 usus mei... ex privato -etur. 30, 30, 13 ex calamitate... decus insigne. SEN. contr. exc. 4, 1. GERM. 557 pietatis honorem. VAL. MAX. 2, 2, 3. 4, 7 ext. 2 a quo (*amico*) omnium commedorum incrementa. 5, 5, 11 triumphum praetextum (-ptam *codd.*; *opp.* tradere). 8, 15, 1 quod hodieque eximium -it *Scipio* (*ibid.* quae... adsignata sint). SEN. benef. 2, 29, 6 magna accepimus, maiora non cepimus (capimus *Hosius*, *recte, ut mihi vid.*). 6, 43, 1 quanto... difficilium sit -ere quam fundere *beneficia*. Ag. 869 anime, consurge et -e pretium furoris. PETRON. 76, 1 cepi ipsimi cerebellum. MART. 7, 56, 1 astra polumque pia -isti mente, Rabiri (*i. immortalitatem nactus es?*). TAC. hist. 4, 41 praemium aut honorem ex calamitate civium. SVET. Iul. 10 gratiam. APVL. met. 1, 17 itineris matutini gratiam. 6, 26 nec quicquam... lucri (VLP. dig. 50, 17, 149 ex... persona). TERT. nat. 1, 4 *utilitates* de commercio... nominis. pudic. 14 p. 250, 4. anim. 33 p. 358, 6 ut tardius ea (*iudicium divina*; *eam edd.*) -ant. 55 resurrectionis solacium (cf. l. 67 sq.). CYPR. unit. eccl. 11 veritatis promissa non -unt (*ibid.* fidei gratiam perdunt). COMM. apol. 990 dei promissa. SER. SAMM. 325 divinum munus. PANEG. 10, 38 fruendi copiam pro desiderii modo. LAMPR. Alex. 38, 4 continuum... leporem. LACT. inst. 2, 2, 7 ex ea (*imagine*) solacium... absentis (2, 4, 37 de ultione. solacia: IUVENC. 4, 276. CARM. epigr. 433, 6 d<ur>i solacia casus; cf. Verg. Aen. 6, 377). 1, 5, 17 ex quo (*deo*) omnia quae nascuntur animalia vitam (cf. p. 323, 45 *et* PS. DAMAS. epigr. 77, 9 vitam aeternam). epit. 57, 8 voluptas... quae percipitur ex... pulcritudine... quae... -itur de specie mulierum. IUVENC. 1, 311 fluminis... lavacra (*i. baptismum*). HIL. myst. p. 24, 6 promissorum effectus. DAMAS. (?) epigr. 3, 4 illis... -itur felicitis gloria vitae. DICT. 4, 22 summum fidei... testimonium. VVLG. Hebr. 1, 14 hereditatem... salutis. RYFIN. hist. mon. 1 p. 391^c victoriam... de tyrannis (NEPOTIAN. 6, 1 Galli de urbe victoriam. LEO M. serra. 5, 1 p. 153 in... agone victoriam. SACR. Leon. p. 328 triumphum de... hoste. PROSP. epigr. 90, 5). PAVL. NOL. carm. 26, 393 salutem. 38, 11. AVG. civ. 4, 21 ad bona -enda (*opp.* ad depellenda mala). 10, 14 aeterna. MART. CAP. 2, 126 beata virgo (*Philologia*) tantis quae siderum choreis thalamum -is iugalem *Mercuri* (cf. DRAC. laud. dei 3, 355 toros... crimine. SEN. Herc. O. 335 *v. p.* 324, 54). SIDON. epist. 3, 2, 4 bonorum amicitias... expetas -as referas. DRAC. Romul. 5, 329 sidera sic -es, poteris sic astra me-

veri. APRING. in apoc. 1, 12 sancti spiritus ... gratiam. VEN. FORT. carm. 1, 1, 16 veniam. INSCR. christ. Leblant 425, 7 solamen.

5 incommoda (pati, subire): PLAVT. Amph. 640 plus aegri ex habitu viri quam ex adventu voluptatis cepi. 722 ob istuc omen ... -es quod te condecet (721 malum magnum habebis). 939 miserias (opp. voluptates). Bacch. 67 (versu dubio) damnus ... dedecus (cf. sub damnus et detrimentum). Merc. 146 laborem (v. sub labor et infra l. 33. nota: TER. Haut. 399 labores... quos cepi, ad q. l. NON. p. 252 perpeti. TER. Hec. 344 opp. molestiam adferre). Mil. 718 satis ... miseriarum e liberis. Truc. 455 quanta est cura in animo, quantum corde -o dolorem (CIC. Att. 11, 21, 1 syn. accipere, opp. abicere). Ps. BRVT. Cic. ad Brut. 1, 16, 1 animo. cf. sub dolor). Rud. 190 hancine ego partem (i. fortunam) -o ob pietatem praecipuam? TER. Phorm. 370 inimicitias... in vestram familiam. Ad. 876 miseriam omnem ego -o, hic potitur gaudia. CIC. Verr. 4, 109 incommodi nihil (APVL. Plat. 2, 12). 6, 40 infamiam (opp. fugere). Caecin. 17 molestiam (Sull. 1 ex... incommotis magnam animo molestiam. Lael. 90 AVSON. 338, 2). Verr. 6, 37 quantum et sollicitudinis et laboris. part. 77 in -endis incommotis et maxime iniuriis. Lael. 48 angorem pro amico. div. 1, 29 populus R. calamitatem maximam. Cato 54 desiderium ... e filio. Ps. CIC. exil. 22 neque ... mors miseranda est, quae ob rem publicam -itur neque exilium turpe est, quod virtute suscipitur. HIRT. Gall. 8, 30, 2 ne detrimento ... provinciae magna infamia ... -retur. VERG. Aen. 6, 352 non ullum pro me tantum -isse timorem (Ov. hal. 65). Ov. met. 9, 617 taedia coepti (taedium: GELL. 6, 18, 11. PAVL. NOL. epist. 12, 1 desiderium ... potius quam taedium. MART. CAP. 7, 802 fastidia). LIV. 5, 20, 2 invidiam ... ex prodiga largitione. RVT. LVP. 1, 10 maiorem partem ex illis (filiis) doloris et contumeliae -imus. VAL. MAX. 1, 5, 9 v. p. 326, 2. COLVM. 6, 14, 4 bos vitium. Ps. QVINT. decl. 3, 1 satis dedecoris. 3, 8 plures mortes. APVL. Plat. 2, 17 possessio mali ab imprudentibus -itur. TERT. monog. 9 repudiata ... non -it elogium adulterii. PANEG. 6, 6 non ... tantum ... cepit laboris ... quantum voluptatis hausit. IVST. 6, 5, 8 plus ... tristitiae ... ex incensa ... patria. PAVL. NOL. carm. 20, 147 iustum ... exitium -isse patique. epist. 16, 2 aerumnam (ibid. damnus capessant). MACR. sat. praef. 1, 1 tantum maeroris. HIPPOCR. aer. 22 morbum.

C de viribus, facultate capiendi (capere posse, capacem esse, parem esse): de cibis, potionibus (translatum de vasis: PLAVT. Curc. 110 sitit haec anus. :: quantillum sitit? :: modica est: -it quadrantal): HOR. sat. 2, 6, 69 seu quis -it acria fortis pocula seu modicis uvescit laetius. cf. 1, 1, 46 non tuus hoc -et venter plus ac meus. Ov. ars 3, 758 desine citra quam -is edere. SEN. epist. 47, 2 est ille plus quam -it et ingenti aviditate onerat distentum ventrem. 59, 13 quantum -am, adhuc nescio. 83, 18 plus sibi ingerere quam -at. 83, 24, 95 venter ... adsuescit plus -ere quam poterat. 108, 2. 15 al. PLIN. nat. 8, 34 dracones ... tantos, ut totum sanguinem elephantorum -ant. 8, 46 nec -ente aviditatem alvo. 14, 138 plus. 26, 43 alvus cibos. IVV. 7, 78 nimirum ... -unt plus intestina poetae quam leonis. AVG. civ. 12, 16 p. 538. transl. de rebus: STAT. silv. 2, 1, 164 non -it ignis invidus opes in rogum datas atque artae desunt in munera flammae. sim. MART. 7, 27, 9 noster te (aprum) non -it ignis (i. focus).

de aliis corporalibus: SEN. dial. 12, 10, 6 error est, cum tam exiguum -as, cupere multum. nat. 1, 16, 9 obscaenitas mea plus quam -it videat. CVRT. 5, 6, 4 cum milites praedabundi omnia quae recipiebant, -ere non possent, iam res non occupabantur, sed aestimabantur. MART. 8, 48, 5 non quicumque -it (i. dignus est) saturatas murice vestes. STAT. silv. 3, 1, 160 poma ... Hesperidum gremio ...ingere Pollae; nam -it et tantum non degenerabit honorem. HIL. trin. 3, 2 deus -ens universa et -endus a nemine.

de incorporalibus (actionibus, affectibus etc.; recipere, continere, reprimere, refrenare. similia sunt quaedam, quae dedi sub A 1 c, maxime p. 321, 52 sqq.): CIC. de orat. 2, 334 haec (suasiones, sim.) in senatu minore apparatu agenda sunt ...: contio -it omnem vim orationis. nat. deor. 3, 32 si ... animal voluptatis sensum -it, doloris etiam -it. Ov. met. 6, 610 iram non -it ipsa suam Progne (cf. p. 323, 20 sqq.). 11, 118 vix spes ipse suas animo -it, aurea fingens omnia Midas. 15, 381 ursae catulum lambendo ... in formam, quantum -it ipsa, reducit. trist. 3, 5, 32 faciles motus mens generosa -it. NVX 4 publica ... lentam non -it ira moram. VELL. 2, 68, 1 neque ... persona (Caeli) umbram actae rei -it (i. patitur suum factum obscurari). VAL. MAX. 3, 3 ext. 7 haec (sc. egregia exempla) e pectoribus ... eruditus orta sunt, illud ... admirabile servilis animus cepit. SEN. Oed. 83 regium hoc ipsum reor: adversa -ere. OCTAVIA 864 parcis hosti. :: femina hoc nomen -it? :: si scelera cepit. LVCAN. 2, 187 unum tot poenas -isse caput. QVINT. inst. 1, 1, 20 praemiis ... quae -it illa aetas evocetur. APVL. mund. 31 mortales oculi non -unt eius adspectum. LACT. opif. 4, 17 morbos -it homo (ibid. accipiat. 4, 16 morbum non reciperet. cf. supra l. 35). 4, 2 animal ... mortem. Ps. AVG. catum 2 hominem animal esse quod visum -at et vim rationis admittat. nota structuram: GELL. 4, 1, 12 hominem esse animal ... rationis et scientiae -ens.

D i. q. 'incipere': CVLEX 391 conformare locum -it impiger. IORD. Rom. 128 intra xv dies -ptum (coeptum FLOR. epit. 1, 11, 15) peractumque bellum. SERM. de conf. diab. 107^v diabolus -it promptus

fieri. dub. THEOD. MOPS. in Eph. 1, 10 p. 129, 14. de perfecto cf. p. 318, 62 et sub coepio.

Aliquid capit aliquid (absolute v. p. 333, 35 sqq.): A capere res corporales: de locis (recipere, capacem esse; aliquot exempla, quae huc trahi possint, invenies sub IV A): ENN. ann. 14 terra ... corpus, quae dedit, ipsa -it (cf. LVCAN. 7, 818). RHET. Her. 3, 19, 31 loci nimis angusti saepe non videntur posse -ere imaginum conlocationem. CIC. leg. agr. 2, 59 locus ... tantos acervos pecuniae. Verr. 5, 7 tot domus ... istius domus una (NON. p. 253 sustinere, habere). Phil. 2, 16 tabulae nomina. leg. 2, 68 nec sepulchro e lapide plus imponi quam quod -at laudem mortui. PANEG. in Mess. 33 tua non titulus -et ... facta. Ov. am. 1, 12, 23 vadimonia garrula cerae. ars 3, 365 parva tabella -it ternos utrimque lapillos. met. 9, 604. fast. 1, 109 flamma petit altum, propior locus aera cepit. 4, 618 congestas area ... opes. trist. 2, 408 vix ... nomina nuda liber. VITR. 1, 6, 5 uti -at numerus laterum turris et nomina et partes ventorum. VAL. MAX. 5, 3 ext. 3 Scyros ... ossa mortui. SEN. Tro. 992 tellus ... tumulos meos. Med. 485 opes domus. Herc. O. 1118 mundum ... locus. 1124. 1127. CVRT. 4, 1, 8 quantamcunque pecuniam tota Macedonia -ret. 10, 1, 33 domus aurum. COLVM. 2, 2, 10 crassitudinem sarmenti ... solum fossae. MELA 2, 102 Cyprus novem regna. LVCAN. 8, 816 quis -it haec tumulus? 9, 800 tumidos iam non -it artus informis globus (792 tendit ... cutem pereunte figura ... tumor). PLIN. nat. 2, 4 quae mundus ipse non -at. 8, 201 cum circumactum caprarum angustiae pontis non -rent. 17, 102 unum calanum inserentes, neque enim plus -bat medulla. 18, 32 cum villa Scaevolae fructus non ca-pe-ret. 19, 54. SIL. 1, 46 cadavera ripae. 3, 666 -entem proelia campum. 6, 704 nec Alpes exiguus domitas (i. titulum) -et locus. 8, 482 portus innumeras rates. 9, 619. STAT. silv. 1, 1, 11 equum Domitiani neque discissis -issent Pergama muris. MART. 14, 186 al. v. p. 339, 56. IVV. 11, 171 non -it has nugae humilis domus. 14, 320 quantum censum Socratici ... penates. PLIN. epist. 2, 17, 8 armarium ... libros. 2, 17, 21. 3, 6, 5. 5, 6, 27 paneg. 22. nota AGENN. grom. p. 72 locis agrorum aut -entibus aut non -entibus terminos. LAMPR. Heliog. 17, 2 AMM. 31, 11, 4. VVLG. Ioh. 21, 25 mundus libros. IV Esdr. 7, 8 AVG. civ. 3, 19 p. 129. serm. 117, 2, 3 quidquid ... loco -itur, circumscribitur. PRISC. periheg. 1052 quos fluvios -it ... Gange-tica ... tellus. COD. Iust. 4, 2, 17 testimonium trium testium ... chiro-graphum -at. aliter: CVRT. 8, 9, 15 libri arborum ... haud secus quam chartae litterarum notas -unt. de vasis et aliis concavis, quae replentur (venter, alvus capit et sim. v. sub IC; manus capit i. complectitur: ELEG. in Maec. 82 hydros ingentes vix -ente manu Herculis infantis. SCRIB. LARG. 153 quantum manus -it. PLIN. nat. 25, 41. 26, 75 al. MART. 1, 2, 4 libellum manus una. DRAC. laud. dei 1, 688. similia sub IA 1): CATO agr. 10, 2 ahenum quod -at q. xxx. ibid. quod -at culleum i. 13, 1. 154 labrum culleare qua fini culleum -et, pertundito. PRIAP. 53, 2 cum -ant alti vix cita musta lacus. Ov. am. 3, 6, 86 alveus ... aquas (3, 9, 40 met. 1, 343. 8, 559 EPICED. Drusi 226). trist. 4, 6, 10 merum ... grana (nom.). LIV. 21, 26, 9 alvei onera. FEST. p. 258, 22 vas ... octo et xl ... sextarios. CELS. 4, 31 p. 158 lapis ... excisus sic, ut pedes -at. SEN. Tro. 27 praedam mille non -unt rates. COLVM. 12, 20, 2 defrutarium ... amphoras xc. PLIN. nat. 9, 174 LXXX quadrantibus ... calices. 26, 132 quantum vas. 33, 10 cf. 33, 52 MART. 6, 89. 7. 10, 14, 4. FRONTIN. aq. 14 si eam (Claudiam aquam) ductus Marciae non -ret. 26 al. saepe. IVV. 13, 74 summam ... patulae vix ... angulus arcae. GAIUS inst. 1, 32^c navis decem milia modiorum frumenti. POMPON. dig. 19, 1, 6, 4 vas ... certam mensuram. ITALIA Ier. 2, 13 (Filastr. 20, 1) laci aquam (VVLG. continere). EDICT. imp. Diocl. 6, 77 mora, fiscilla -ens s(extarium) unum. CHIRON 919 vini Siculi quod -ere potest compositio. VVLG. gen. 44, 1 sacci frumentum. exod. 16, 33 III reg. 7, 26 al. transl. CLAVD. 24, 44 est aliquod meriti spatium, quod nulla furentis invidiae mensura -it. MART. CAP. 7, 756 ut planities duodecim, crassitudo viginti quatuor -at (ibid. habet, recipiat, comprehendat). SIDON. epist. 2, 2, 8. CORP. XIII 10098, 54 c(apit) t(esta) p(ondo) xxxix. VIII 5335 piscina antea tenuis aquae pi(g)ra fluentia -bat. nota obi. omissum: PLAVT. Aul. 391 aulam maiorem ... pete, -ere non quit. de variis rebus (de corporis partibus v. sub IA et C): comprehendere, obtinere, recipere: COM. pall. inc. 46 aedes ignis cepit. CIC. Verr. 6, 63 v. p. 324, 78. VARRO ling. 5, 131 'capitium' ab eo quod -it pectus, id est ... comprehendit. 5, 161 si relictum erat in medio aedium, ut lucem -ret (apogr., carperet F). rust. 1, 31, 4 vitis locum. LVCAN. 6, 1029 spatium ferri vacat et -it in se aera. AETNA 553 lapis in candenti fornace vincitur (sc. ignibus) et solvit vires -ptusque liquescit. PROP. 4, 9, 49 cepit mihi fascia pectus (MART. 14, 66, 2 pellis mammas). Ov. Ib. 610 robur diducere fissile temptes nec possis -ptas inde referre manus. PAVL. FEST. p. 84, 3 forcipes ... quod his forma ... -untur. cf. p. 91, 13. GERM. 696 Oceanus caudam Chironis occidentis tinguit, nondum -it ora. COLVM. 5, 6, 25 torus summa parte vitem (ibid. complectitur). LVCAN. 5, 414 hiberni flatus caelumque fretumque. PLIN. nat. 3, 118 Padus amnes ... navigabiles. absolute 17, 108 ne hiscat nimium rima (prima codd.) laxaeque -at (sc. calanum). 19, 5 aliquid (sc. velum) ... ventos procillasque. VAL. FL. 4, 269 in alto Pliade (i. tempestate) -pta ratis. CARM. de pond. 116 si

ter septem numeros texisse cylindri hos videas latices, illos -isse ter octo (*sc. liquores infusi in cylindrum lineis distinctum*). AVSON. Mos. 323 haec (*villa in ripa*) -ptum... sinu sibi vindicat amnem.

inficere: PLIN. nat. 18, 183 cum hieme praegelida -ptae segetes essent.

capere umorem, sim. (attrahere, combibere): LVCR. 1, 534 neque collidi sine inani... quicquam nec frangi... nec -ere humorem. 2, 929 terram... putor. VITR. 8, 3, 12 radices... ex terrae proprietatibus sucum. COLVM. 1, 5, 8 *aedificia* aestate liberius... perflatus. 2, 2, 24 radices facilius... umoris alimentum. arb. 10, 3 cicatrix... humorem. PLIN. nat. 18, 67 optimum frumentum esse, quod in subactum congiungit aquae -at. PAVL. dig. 8, 2, 19 pr. *fistula* ex caelo aquam. *ibid.* humorem paries. SOL. 32, 13 Nilum revocare exitus universos... penitusque intra ripas suas -ere (*at* PLIN. nat. 5, 57 revocatur intra ripas).

capere radicem, sim. (facere): CATO agr. 33, 3 in vinea macra quod (*frumentum*) granum -at, ne serito (PLIN. nat. 17, 196). 51 surculus pullus radicem (*v. Keil in l.; radicem*: 52, 1. 133, 1. 3 PLIN. nat. 17, 123 *al.*). VARRO rust. 1, 23, 3 lupinum cum... siliculam cepit (*cf.* PLIN. nat. 17, 54 lupini *seges* priusquam siliquetur). *v. Keil ad h. l.* SEN. Herc. O. 201 brachia plumas. STAT. silv. 2, 1, 164 et MART. 7, 27, 9 v. p. 329, 49sqq.

nota iuncturam non se capere (i. exaestuarum): VERG. Aen. 7, 466 nec iam se -it unda (*fervens in ahenis, cf. SERV.*). MANIL. 4, 831 vomit Oceanus pontum sitiensque resorbet (-solvit *codd.*) nec sese ipse -it. SEN. Ag. 489 non -it sese mare aestuans. nat. 5, 8, 1 cum illam (*regionem*) inplevit halitus et iam se non -it, exprimitur aliquo (6, 20, 2 -ere se desiit aqua). MELA 2, 81 Atax usque eo solitus insurgere, ut se ipse non -at. *sic de affectibus sim.*: PANEG. 10, 1 non... se -it exundantis laetitiae magnitudo. PAVL. NOL. carm. 15, 175 nec iam se -it ipse, sacer maiorque videri. AVG. in psalm. 26, 2, 16 exultatione gaudiorum gratulatus non se -ret.

capere locum: LVCR. 5, 451 terrae corpora... imas -bant omnia sedes. AVSON. 369, 13 sol vicini stationem... astra. TYCON. 1 p. 2, 25 lapis incrementis mundum. *sim. de tempore*: DRAC. laud. dei 3, 156 tempora... mundi rebus sunt -pta duobus (*sc. pace, bello*).

B capere res incorporales (singulariter, ut videtur, dictum QVINT. inst. 10, 7, 24 ars... semel percepta non -itur [*i. aufertur?*], stilus quoque intermissione paulum admodum de celeritate deperdit): 1 capit locus (*capax est*): CIC. Mil. 87 -ere eius amentiam civitas, Italia, provinciae, regna non poterant. Manil. 66 civitas... unius tribuni militum animos ac spiritus. Phil. 2, 114 gloriam... quae vix caelo -i posse videatur. Verr. 2, 78 Verris libidines provinciae... nationes exterae. Ov. epist. 7, 156 (*de Carthagine*) hic pacis leges, hic locus arma -it. Pont. 4, 9, 16 sic essem... superbus, ut -ret fastus vix domus ulla meos. LIV. 39, 16, 3 iam maius est malum quam ut -ere id privata fortuna possit. 44, 15, 2 cuius magniloquentiam vix curia... -erat. SEN. Phaedr. 1138 non -it umquam magnos motus... plebeia domus. Thy. 255 quid... struis? :: nil quod doloris -at assueti modum (-us *Madv.*). epist. 59, 17 voluptates angusto corpori ultra quam -bat ingestae. PANEG. 12, 20 cum... angustior esset materia voluntate nec mentem tuam quamvis diffusum -ret imperium. *sic de tempore*: EPICED. Drusi 339 vix credent tantum rerum -isse tot (*i. tam paucos*) annos.

2 capiunt variae res: a de actu et possessione (facere, recipere, induere): subi. res corporales: ACC. trag. 37 ad dexteram cepit cursum ab laeva signum praepotens (*sol; de iunctura cf. p. 323, 41*). VARRO Gell. 3, 10, 7 genitale semen... figuram (Ov. met. 1, 421. 10, 212 flos... formam. 13, 605 favilla... faciemque -it sumitque calorem. 15, 309 lympa figuras datque -itque novas. MANIL. 3, 81 genitura novam... formam. AVG. civ. 18, 18 p. 278 phantasticum hominis... mira celeritate formas). LVCR. 2, 1006 effit ut omnes res ita convertant formas mutantque colores et -ant sensus et puncto temporis reddant. 6, 327 non potuit nubes -ere impetis auctum. CAES. Gall. 1, 1, 5 Helvetiorum pars... initium -it a flumine Rhodano (VITR. 2 praef. 5 *aedificia* initia. LACT. inst. 7, 1, 6). 1, 13, 7 locus... ex calamitate... nomen (*cf. sub nomen*). Ov. met. 4, 751 duritiam tacto -ant (captant, -ent *libb.*) ut ab aere curalia. 7, 417 *spumae Cerberi* vires... nocendi. 15, 847 *Caesaris animam* lumen -ere atque ignescere sensit Venus. fast. 3, 144 vires flamma referta -it. trist. 1, 2, 27 vires... Eurus. MANIL. 2, 689 signa dant vires (*Bentl., fines codd.*) astris -untque vicissim. VITR. 6, 8, 3 materies... vetustate vitium (COLVM. 3, 18, 2). SEN. nat. 6, 20, 6 aer motum (*ibid.* agitatur). CVRT. 4, 3, 14 prorac cohaerent, puppes intervallo, quantum -ere poterant, distarent. COLVM. 2, 10, 12 luna incrementum (incrementum: 2, 20, 2 *al. passim*. FRONTIN. aq. 28. PAVL. NOL. carm. 28, 202 *gemina aula* luminis incrementa). 3, 13, 9 humus mensuram. 4, 1, 7. 4, 21, 1. 4, 23, 1 *al.* 9, 14, 20 mella... meliorem qualitatem. 11, 2, 68. 12, 52, 16. PLIN. nat. 13, 13 unguentum rursus... odorem suum. 16, 212 rimam fissuramque non -it sponte cedrus cupressus *eqs.* (*supra*: vetustatem... non sentiunt). 17, 124 robor planta. 17, 161 radix... vires. FLOR. epit. 4, 11, 6 *naves habiles*... ad impetus et recursus flexusque -endos. TERR. anim. 7 imago animae imaginem corporis. 32 p. 353, 24 a quibus (*animalibus*) excludi anima (*in mensomatosi*) ac respui magis haberet quam admitti et -i. LACT. ira 17, 3 membra... vigorem... de quiete. AVIEN. orb. terr. 161 unda

montibus ab Siculis... prona meatum. BOETH. mus. 1, 1 p. 179, 17 aures de his (*sonis*) iudicium. arithm. 1, 12 p. 29, 14 terminus... augmenta. SEDVL. carm. pasch. 4, 29 substantia... damnis augmenta (*cf. op. pasch. 4, 2 detrimentis augetur*). GREG. TVR. dorm. 2 *idola* vegetandi usum -ere non possunt. *subi. res incorporalis*:

VERG. georg. 4, 316 unde nova ingressus hominum experientia cepit? Aen. 10, 106 nec vestra -it discordia finem (LIV. 5, 51, 6 bellum... finem. TAC. hist. 4, 3 arma). HOR. ars 80 Archilochum... rabies armavit iambo: hunc socci cepere pedem grandesque cothurni. Ov. met. 9, 749 spes est quae -at, spes est quae pascit amorem! LIV. 39, 23, 5 bellum... non, unde plerique opinantur, nec ab ipso Perseo causas cepit. SEN. Thy. 496 vix tempero animo, vix dolor frenos -it. dial. 5, 42, 2 res istae iacturam. nat. 1, 17, 10 incrementum... vitia. OCTAVIA 54 mentis... ardor... malis vires -it (784). QVINT. decl. 343 p. 354 causa fundamenta. IULIAN. dig. 29, 7, 3, 2 codicilli... vires ex eo testamento (PAPIN. dig. 30, 11). GAIUS inst. 4, 118 exceptiones ex legibus... substantiam. LAVOL. dig. 45, 1, 108, 1 promissio... ex voluntate promittentis statum. 50, 17, 201 omnia... ita statum eventus -unt, si initium quoque sine vitio -erint. PAPIN. dig. 35, 2, 11, 6 opes patris et contributio legatorum inde... et formam et originem. COD. Hermog. 7, 2 donatio... effectum. LACT. inst. 5, 7, 9 virtus stabilitatem. IUVENC. 2, 541 lex omnis summam. VVLG. II Macc. 9, 11 dolores augmenta. BOETH. mus. 1, 1 p. 198, 17 fidem... experientia. LEX Burg. Rom. 45, 1 testamenta... firmitatem. *nota*: CARM. epigr. 1295, 6 si cepit illa *pacta fides* (*v. Büch. ad l.*). DON. gramm. IV 363, 13 participium quid est? pars orationis partem -ens nominis (387, 18). PRISC. gramm. III 473, 4 *cf.* 119, 25. DRAC. laud. dei 3, 156 v. p. 331, 33.

b de vi et potestate (capere posse, capacem esse): MANIL. 3, 246 numerum debet ratio, sed non -it usus. SEN. suas. 2, 19 eum tractasset omnia, quae materia -bat. SEN. benef. 3, 32, 6 -it... hoc natura, quod nondum ulla aetas tulit (*i. fieri potest, quod adhuc non factum est*). nat. 4, 13, 4 excogitatum est quemadmodum -ret aqua luxuriam. epist. 46, 2 materia... eligenda est fertilis, quae -at ingenium. 88, 41 metire aetatem tuam: tam multa non -it. 122, 17 cura... pravi... quantumvis novas declinationes -it (*ibid.* multiplex est). 124, 19 si natura illorum ordinem -ret. CVRT. 5, 4, 12 quanta... ipsius fortuna -bat. 6, 1, 17 *res maiores* erant quam quas praefecti modus -ret. 8, 3, 7 quidquid mortalitas -ere poterat, implevis (*10, 5, 36*). 9, 6, 14 te... ad ea serva, quae magnitudinem tuam -unt. MELA 1, 32 si fidem res -it (2, 31 -it opinio fidem. 3, 95 SEN. Tro. 169. Ps. QVINT. decl. 17, 10 fidem non -it, ut... probaverint. FLOR. epit. 1, 9, 3 GELL. 3, 17 tit. TERT. adv. Marc. 4, 16 fidem non -it, ut... videatur. CASSIOD. var. 1, 9, 2). MELA 3, 89 -retne terra circuitum an... sine fine se Africa extenderet. PLIN. nat. 16, 68 *molusci lignum* si magnitudinem mensarum -ret. STAT. silv. 5, 2, 14 mentem *pueri* sua non -it aetas (5, 2, 13 angustis animus robustior annis). QVINT. inst. 5, 7, 1 si reprehensionem non -it ipsa persona rei. 12, 11, 25 -ere id (*sc. perficere tantum opus*) rerum naturam. Ps. QVINT. decl. 14, 2 quorum felicitas -ere possit in amore luxuriam. 9, 18 rerum natura peius. 17, 9 -it natura rerum, ut. FRONTIN. aq. 104 modus aquarum... maiorem erogationem -ere non videbatur. VLP. dig. 3, 4, 9, 4 res... restitutionem. GAIUS inst. 35, 1, 16 possunt res ex bono et aequo interpretationem -ere (*syn. expediri. sim.* PAVL. dig. 50, 17, 168). PAVL. dig. 45, 1, 73 pr. stipulatio ex re ipsa dilationem -it. GELL. 1, 3, 29 temporum varietates... perpetuum... praecceptum... non -unt. 9, 9, 14 *Dido* (*sc. Vergiliana persona*) nihil eius similitudinis... quae lusibus... Dianae congruat (*cf. TERT. adv. Marc. 4, 10 p. 447, 12 Christus... -ret appellationis communionem, quae verba inclus. Kr.*). TERT. test. anim. 2 quod... corrumpitur, etiam interitum potest -ere, quem deus non -it. anim. 5 corporis... similitudinem et dissimilitudinem -ere... animam. 10 minuta corpuscula (*subi.*) dei ingenium. 21 *nati factique* natura -it demutationem; et renasci enim poterit et refici (32 p. 354, 20. *ibid.* p. 354, 26 contraria non -it). adv. Marc. 1, 4 *deum* nullius exempli -ere comparisonem. adv. Hermog. 7 non -ere ullam deminutionem... quod sit aeternum (11). 37 quod bonum non desiderat aut non optat aut non -it profectum. resurr. 54 adv. Marc. 5, 14 *al.* adv. Val. 22 tolerabilior infamia est... in diabolium, vel quia origo sordidior -it (*sc. eam*). TER. MAVR. 346 exitus... nostra lingua non... plurimos. CENS. 4, 8 p. 8, 10 quae non -ant similitudinem veritatis. BALB. gram. p. 103, 17 angulus omnis species... duas. TERT. pudic. 19 p. 265, 23 graviora... quae veniam non -ant. CYPR. unit. eccl. 5 divisionem lucis unitas non -it. ANTH. 451, 2 non -unt vires crimina tanta meae. VOPISC. Car. 11, 2 fabula, quam Marci non -it vita (*i. mores. sim.* SPART. Ael. 4, 3). ARNOB. nat. 1, 51 superlacionem res. LACT. inst. 1, 3, 9 quicquid -it divisionem, et interitum -at necesse est. 1, 3, 10 nihil... tantundem... potestatis. 2, 8, 41 materia... mutationem. HIL. trin. 9, 59 virtus naturae Christi... cognitionem rerum non extantium. 11, 44 accessionem plenitudinis... perfecta plenitudo non -at. Ps. HIL. libell. 8. AVIEN. ora 3 -i ut valeret his (*neutr.*) probabili fide. PROB. Verg. georg. 4, 14 vox... multiplex -it partitionem vocis. PRVD. apoth. 976 mendum divinus non -it usus. CLAVD. 24, 133 nec laudem vox ulla -it. AVG. civ. 12, 1 neque... hoc munus adipiscun-

tur aut -unt ferae, ligna, saxa. BOETH. Arist. herm. pr. 2, 13 p. 200, 26 ignis non -it frigus.

nota usum verbi ap. grammaticos:

(GELL. 1, 16, 13 plurativum (*milia*) . . . casum -ere . . . ablativum. 4, 17, 8 *littera* i vim consonantis -it. 7, 16, 5 'de' . . . in uno eodemque verbo duum significatum. 16, 5, 6. TERT. adv. Hermog. 19 'ἀρχή' non tantum ordinativum, sed et potestativum -it principatum. 20 'principium' nihil aliud . . . quam 'initium'. TER. MAVR. 481 au . . . -ere videtur saepe productum sonum.

pro obiecto est infinitivus (capere i. q. posse): PLIN. nat. 2, 1 *mundi* externa indagare nec interest hominum nec -it humanae coniectura mentis. TERT. spect. 3 'infelix, qui . . .' etiam specialiter interpretari -it. nat. 2, 3 quod . . . non fuit ante initium . . ., non -it . . . videri deus. bapt. 15 nec -it numerari, quod non habetur. pudic. 1 p. 221, 31 *moechia et fornicatio* non -unt (-it *edd.*) et indulgeri quasi modica et praecaveri quasi maxima. adv. Prax. 7 ut . . . -at secundus . . . duos efficere. adv. Hermog. 18 p. 355. adv. Marc. 1, 6 *summum magnum* depretiari -it in creatore (*ibid.* periclitari poterit). VVLG. IV Esdr. 4, 27 *saeculum* non -it portare, quae . . . iustis repromissa sunt. COMM. instr. 1, 6, 4 versari maturum infantia (*abl.*) non -it aevum. HIL. in Matth. 5, 13 natura rei non -it diei deputare mentis affectum. CHAR. gramm. I 142, 8 'rudi'. nec hic ablativus in e mutabit, quoniam non -it esse nomen proprium hominis. PRVD. apoth. 86 natura . . . ignis . . . nescit . . . descendere . . . nec -it . . . excruciar. PAUL. NOI. carm. 9, 23 domini carmen tellus aliena mereri non -it. 11, 67 sensus . . . ut mori sic oblivisci non -it. 29, 16 quae nec mens humana -it nec lingua profari. GAUDENT. serm. 9 p. 899^c ut . . . conditorem suum intueri -ret mundus.

hic adiungo capit impersonaliter (fere i. q. licet, consentaneum est, ἐνδέχεται): accedit *acc. c. inf.:* TERT. idol. 10 fideles magis discere quam docere litteras -it. anim. 4 -it . . . facturam provenisse (pro inesse *B*) poni. 46 non -it solam eam . . . eximi. cult. fem. 1, 2 monog. 2. 15 apol. 17 fug. 1 praescr. 44 adv. Hermog. 32 adv. Marc. 2, 9. 3, 6. 4, 34 *al.* (*cf. Hoppe, Synt. d. Tert. p. 48*). ITALA (*aliq. codd.*) et VVLG. Luc. 13, 33 non -it prophetam perire extra Ierusalem (*ἐνδέχεται*). HERM. Pal. mand. 11, 12 non . . . -it (*ἐνδέχεται*) facere haec . . . prophetam. IREN. 2, 13, 1. 3 *al.* *absolute (i. fieri potest):* TERT. anim. 28 p. 347, 31 respice ad hypogium eius (*Pythagorae*) et, si -it, crede. *subiecto adsumpto:* TERT. adv. Marc. 4, 11 p. 452, 10 Kr. separatio per conjunctionem -it de qua fit. *aliter* VVLG. Ioh. 8, 37 sermo meus non -it in vobis (*οὐ χωρεῖ ἐν ὑμῖν*).

III aliquis capit aliquem: A corpus alicuius: 1 homines capiunt homines: a per vim vel dolum (comprehendere, opprimere): LEX XII tab. (Porph. Hor. sat. 1, 9, 76) si in ius vocat, i<t>o. n<i> it, antestamin<o>; igitur em (en *cod.*) -ito. si calvitur . . ., manum endo iacito (*cf. LVCIL. 552* si non it, -ito . . . eum). PLAVT. Capt. 803 edico, *ut de platea decedat*, ne quis propter culpam -atur suam. VARRO ling. 6, 85 mancipium quod manu -itur (PAUL. FEST. p. 128, 11. *cf. LAMPR. Alex. 55, 3* qui manu -erant servos. *cf. p. 334, 50 sq.*). CIC. Tusc. 5, 27 occupavi te . . ., Fortuna, atque cepi. VERG. georg. 4, 316 hic (*Nereus*) tibi . . . vinclis -endus (NON. p. 252 tenere. *cf. Ov. fast. 1, 372* alligat aequorei brachia -pta senis). 4, 399. HOR. carm. 4, 1, 38 nocturnis ego somniis iam -ptum teneo *Ligurinum*. Ov. ars 2, 393 ne te -at latebris sibi femina notis. 2, 561 Mulciberis -pti Marsque Venusque dolis (*cf. STAT. Theb. 2, 270* -pto . . . amoris *Martis et Veneris*). met. 6, 111 Iuppiter . . . te, Tirynthia. *in imagine:* MANIL. 2, 954 dies . . . orbem . . . noctis -ptum sub carcere claudit. SEN. Med. 979 sceleris auctorem. STAT. Ach. 1, 401 -ptam sine Marte, sine armis progeniem caeli (*Helenam. cf. 2, 65* -ptos ad Pergama devehit Argos *Paris*). FLOR. epit. 1, 1, 10 matrimonia a finitimis petita quia non inpetrabantur, manu -pta sunt. ARNOB. nat. 4, 34 *Iuppiter* amasio -ptus ab uxore. IVST. 44, 4, 9 laqueo *puerum (tamquam cervum)*. VVLG. prov. 3, 26. Os. 6, 2 ipse *dominus* cepit (verberavit ITALA *ap. Hier. in loc.*) et sanabit nos: percutiet et curabit nos. PETR. CHRYS. serm. 3 p. 192^B -ere ad vindictam, non recipere ad veniam pater creditur *filium*. DRAC. laud. dei 2, 310 *furem. sic maxime in bello, latrocinio, sim. (facere captivum; de populis: subicere; persaepe opponuntur caedere, interficere, interimere, occidere vel in deditionem accipere):* ENN. ann. 298 -itur meddix, occiditur alter. PLAVT. Amph. 414 legiones Teleboarum vi pugnando cepimus. Capt. 25 ut fit in bello, -itur alter filius. 31 *et passim* (653 v. p. 336, 58). Epid. 564 illam esse -ptam (562 hostium est potita). MIL. 120. *transl.* 267 ad eum vineas pluteosque agam . . . vi pugnandoque hominem -ere est certa res. Persa 644. Poen. 109 -ptane an surrupta sit *meretrix*. Pseud. 1029. TAB. triumph. Gracch. 3 (*a. 172*) hostium caesa aut -pta . . . octoginta milia. CAECIL. com. 146 quasi ad hostis -ptus liber servio. ACC. trag. 181 quo -ptus modo *Astyanax (cf. Ribbeck, Röm. Trag. p. 415)*. RHET. Her. 4, 16, 23 regem . . . armis. VARRO frg. Non. p. 163, 20. CIC. Verr. 6, 72 qui a praedonibus erant -pti. 6, 75. 122 *et saepe*. Flacc. 102 tu . . . praetor . . . nuntios -isti . . . pestem deprehendisti. Verr. 6, 79 *privatam* qua felicitate -erat, eadem recuperavit. Manil. 35 praedones . . . -pti interfecitque. de orat. 1, 226 *virtutem solam* etiam si corpora -pta sint armis aut constricta vinclis, . . . libertatem tenere. Brut. 72 -ptum Tarento (-ti *edd. pars*) . . . Livium. fin. 4, 22 -i, ve nire, interfici. Tusc. 1, 114 *Silenus* a Mida -ptus. off. 3, 99 ex insi-

diis *Regulum*. 3, 114 in acie. Att. 7, 23, 1 victi, oppressi, -pti plane sumus. *nota* 8, 11^a, 4 nobis . . . iter illud (*Brundisium*) . . . interclusum . . . neque minus nos esse -ptos quam qui Corinii fuissent (*nota quae sequuntur*). 9, 6, 2. 9, 19, 2 *al.* epist. 2, 10, 3. 5, 11, 3 *al.* VATIN. Cic. epist. 5, 10^a, 1 eum bello (*cf. sub bellum*). CAEL. Cic. epist. 8, 14, 1. DOLAB. Cic. epist. 9, 9, 2 *exercitum*. LVOR. 4, 1013 CAES. Gall. 1, 26, 4. 1, 53, 4 *al.* 6, 3, 2 magno pecoris atque hominum numero -pto. civ. 1, 34, 1 *opp.* dimittere (1, 44, 3). 2, 39, 5 -pti homines equi[tes]que. HIRT. Gall. 8, 3, 3 *al.* 8, 35, 5 vivum -i (*iunctura usitatissima, ut BELL. Afr. 39, 3 BELL. Hisp. 16, 3 NEP. Dat. 2, 5 LIV. 3, 8, 10. QVINT. inst. 6, 3, 61 'vivum . . . -ere vult murmillo retiarium'*). BELL. Alex. 18, 4 *al.* BELL. Afr. 25, 3. 40, 5 ex . . . proelio. 45, 2 belli iure. 52, 4 *al.* BELL. Hisp. 3, 9 *al.* 16, 3 (*ibid.* praedam . . . sunt potiti). SALL. Catil. 58, 21 *al.* Jug. 5, 4 *al.* 20, 3 multos mortales cum pecore atque alia praeda. 28, 7 mortalis et urbis . . . pugnando. NEP. Paus. 2, 2 *al.* Eum. 5, 3 cum consilio -i non posset, multitudine circumitus est. reg. 3, 3 ELOG. Mar. (Corp. I² 1 p. 195) 18 (*al.*) VERG. Aen. 7, 295 v. p. 325, 16. 9, 596 bis -pti Phryges (9, 632. SIL. 1, 43 bis numina -pta). CIRIS 290 HOR. carm. 3, 3, 68 epist. 1, 17, 33. 2, 1, 156 v. p. 338, 56. *hypallage* TIB. 1, 7, 6 evinctos brachia -pta duces. PROP. 3, 4, 18. 3, 5, 16. Ov. epist. 3, 16 *Briseidem*. 3, 19. 36 eversa corpora -pta domo. 3, 54 *al.* 13, 335 sum Dardanio, quem cepi, vate potitus. rem. 469 Marte. met. 8, 101. 11, 91 *al.* Pont. 4, 13, 45 -pto Latiis . . . hoste catenis. trist. 3, 10, 61 *al.* LIV. 1, 5, 3 latrones . . . Remum. 2, 16, 9 caesi aliquantum plures . . . quam -pti. 2, 51, 5 -pti . . . eadem arte *Veientes* . . ., qua -erant Fabios. 3, 19, 8 nisi Latini . . . arma sumpsissent, -pti et deleti eramus. 5, 51, 8. 9, 3, 3 omnes -pti atque victi sumus (9, 4, 3 victi . . . ac -pti). 9, 44, 13 mortales et castra. 10, 16, 6 Romanum populum . . . -ptum a se (*Gallis*) auroque redemptum (TAC. ann. 11, 24). 23, 42, 4 *opp.* remittere. 24, 13, 1 -pti dimissique domos. 25, 23, 8 Damippus . . . -ptus ab Romanis navibus. LIV. 25, 27, 2 v. p. 325, 18. 27, 19, 3 Hispanorum et ante deditorum et pridie -ptorum. 27, 25, 1 *Tarentinos* armis (*cf. 31, 31, 8*). 32, 33, 5 naves captivosque, quae . . . -pta essent. 36, 9, 12 ne vi -ptis nulla . . . venia esset. 45, 41, 6 rex . . . tradentibus prope ipsis dis . . . est -ptus. MON. Ancy. 5, 2. MANIL. 1, 509 quot -pti populi. 4, 30 v. p. 325, 18. PAUL. FEST. p. 19, 16 *al.* SEN. contr. 1, 2 tit. 1, 2, 5 *al.* VELL. 1, 11, 1 *al.* VAL. MAX. 1, 6, 3 *Veientes*. 1, 6, 6 tit. 2, 7, 15 si honeste mori voluissent, turpiter -i non potuisse. *transl.* 3, 2, 7 -i . . . virtus nescit (*cf. SIL. 2, 576*). PHAEDR. 4, 6, 8 SEN. Tro. 133 *al.* dial. 5, 22, 5 *al.* CVRT. 3, 1, 9. 3, 13, 16 *al.* MELA 1, 92 LVCAN. 2, 526 *al.* 10, 542 *Caesar* -ptus sorte loci (*Alexandriae*). PETRON. 89, 27 v. p. 325, 19. PLIN. nat. 6, 47 *al.* VAL. FL. 4, 109 qui corpora regi -pta trahant. SIL. 1, 341 -pto stamus in hoste. 2, 35 *al.* 13, 739 *Sicania* . . . -ptus in ora *Hamilcar*. HOMER. 539 *al.* STAT. Theb. 5, 39 *al.* QVINT. inst. 5, 10, 67. 7, 1, 29 decl. 257 p. 48 *al.* IVV. 4, 126 *al.* TAC. Agr. 13 domitiae gentes, -pti reges. 37 sequi, vulnerare, -ere (*hist. 3, 17 al.*). Germ. 37 *al.* hist. 4, 17 *opp.* remittere. PLIN. paneg. 17 SVET. Iul. 4. 68 *al.* FLOR. epit. 1, 16, 12 *al.* *nota* 2, 12, 9 -ptae maiestatis (*i. regis*). CALP. decl. 52 p. 38, 24 FRONTO p. 217, 10 N. *al.* FLOR. dig. 1, 5, 4, 3 mancipia . . ., quod ab hostibus manu -antur. POMPON. dig. 49, 15, 5, 1 in bello . . . hostes . . . aliquem ex nostris. *similia passim ap. ICTOS. ITALA* Ios. 8, 23 (Lugd.). *nota:* ITALA iud. 5, 12 (Lugd.) -e captivitatem tuam (*αἰχμαλωσίαν*); VVLG. apprehende captivos tuos. *cf. VVLG. psalm. 67, 19 et HIL. in psalm. 67, 17. VVLG. Eph. 4, 8 captivam duxit captivitatem*). SOL. 1, 105 *al.* PANEG. 5, 2. 9, 24 *al.* 6, 4 multa . . . Francorum milia . . . interfecit depulit cepit abduxit. CAPITOL. Aur. 24, 3 *et passim ap. SCRIPT. hist.* Aug. IVST. 11, 10, 14 Tyrios (*i. urbem*). 1, 6, 16 *al.* AVSON. 92, 6 nocte -i metuo (*a vigilibus*. 15, 2). 328, 3 Bissula . . . -pta manu, sed missa manu. AMM. 14, 2, 1 *al.* *nota* 21, 4, 8 alios . . . dediticios cepit (*i. in deditionem accepit. cf. VITA Vedasti 2 Alamannis (sic) . . . in dicionem coepit*). VEG. mil. 1, 20 *al.* VVLG. gen. 14, 14 *al.* Ios. 11, 19 omnes . . . bellando. IV reg. 6, 22 eos gladio et arcu. Ier. 34, 3 comprehensione -ieris. 38, 23 in manu regis. Ezech. 21, 24 manu. CLAUD. 8, 116 *al.* AVG. civ. 3, 11 *al.* GREG. Tvr. Franc. 4, 42 COD. Iust. 5, 16, 27 pr. CORP. VIII 2170. 2615. 9047. *translationes: de bello amatorio:* PROP. 4, 8, 70 Lygdame, nil potui: tecum ego -ptus eram. Ov. epist. 9, 103 *Omphale* tulit a -pto nota tropaea viro. am. 1, 2, 27 *in triumpho Amoris* ducentur -pti iuvenes -ptaeque puellae. 2, 12, 4 *Corinnam* servabant, ne qua posset ab arte -i. 2, 12, 8 est ductu -pta puella meo. *de amore ipso cf. sub B.* *de seditione, discordia civili, bellis forensibus:* CIC. dom. 26 oppressa -ptaque re publica (129 Pis. 36). Sest. 52 numquam . . . erit tam oppressus senatus, ut . . ., tam -ptus equester ordo, ut (*cf. 112* -pta urbe atque oppressa). *sim.* Att. 4, 6, 2 ego . . . si loquor de re publica quod oportet, insanus, si, quod opus est, servus existimor, si taceo, oppressus et -ptus. LIV. 2, 23, 2 *nexi ob aes alienum* fremebant se foris pro libertate . . . dimicantes domi a civibus -ptos et oppressos esse. 2, 54, 5 consulatum -ptum et oppressum ab tribunicia potestate esse. 7, 18, 9 urbem -ptam atque oppressam regno patriciorum. 8, 5, 8 in tuo. Iuppiter, templo, . . . -ptus . . . atque oppressus (*a peregrino senatu*). 24, 47, 6 *Arpinates* venum a principibus datos Poeno, -ptos oppresosque a paucis. 25, 31, 5. 39, 36, 10. PLIN. paneg. 6 imperator *Nerva* . . . obsessus -ptus inclusus. *cf. CIC. Verr. 3, 46 ex illa domo -pta*

et oppressa (*ibid.* Heraclium bonis exturbare). *de militia Christi*: COMM. instr. 2, 1, 36 matrem (*i. ecclesiam*) defendere -ptam. 2, 9, 3 *de milite Christi (sim. transl.* 2, 10, 3).

hinc part. quasi pro adi. subst. captus, -i, i. captivus: PLAVT. Capt. 685 meum erum -ptum. *transl.* TER. Eun. 74 tu te redimas -ptum quam queas minimo. CIC. Verr. 6, 65 archipiratam -ptum... vidisse (6, 67 *al.*). off. 2, 63 redimi e servitute -ptos. CAES. civ. 2, 32, 9 privatus et -ptus ipse in alienam venisset potestatem. NEP. Alc. 5, 6 in -ptos clementia fuerant usi. VERG. Aen. 2, 64 includere -pto (*cf.* NON. p. 253 *ad h. l.*). 2, 75. HOR. carm. 4, 6, 17 -ptis gravis Achilles. PROP. 1, 16, 4 limina... -ptorum lacrimis umida supplicibus. OV. Pont. 3, 2, 73 LIV. 2, 16, 9. 6, 22, 4. 8, 14, 6. 9, 7, 10 -ptorum habitu. 9, 11, 3 *cf.* 27, 49, 7. 28, 39, 10. 34, 50, 4 ingens numerus erat bello Punico -ptorum. 38, 52, 5 velut -ptos trahens. 43, 17, 8 bello -ptis et hostibus. SEN. contr. 1, 1, 13 aeger, vinctus, -ptus. 1, 2, 8 gravia -ptis onera. 7, 1, 15 *al.* SEN. Tro. 333. 350. 475 clem. 2, 4, 1 epist. 48, 8 CVRT. 5, 5, 15 LVCAN. 4, 368 *al.* PERS. 6, 46 PLIN. nat. 18, 6 SIL. 2, 605. 6, 496 HOMER. 1003 TAC. hist. 2, 44 ann. 6, 1. 12, 37. 15, 1. ANTH. 472, 5 cella... -pti. PANEG. 11, 4 *cf.* IVST. 8, 6, 1. 35, 2, 2 AVSON. 419, 8 AMM. 29, 5, 12. AVG. civ. 8, 22 p. 354 -ptis subditisque. SVLP. SEV. dial. 2, 7, 3 DRAC. laud. dei 3, 424 NOVELL. Iust. app. 7, 4. *nota*: MANIL. 4, 66 quid memorem... -pto sanguine regem (*Servium*) Romanis positum? *fem. capta, -ae (de Minerva Capta v. sub Capta)*: TER. Haut. 608 dicam hanc esse -ptam ex Caria. VERG. Aen. 4, 326 dum... -ptam me ducat... Iarbas. CIRIS 426. OV. am. 3, 8, 62 imperat ut -ptae, qui dare multa potest. epist. 9, 125 -ptarum more (*ibid.* captiva). SEN. Herc. f. 418 -pta nunc videor mihi. Tro. 814 *al.* Ag. 174 amore -ptae captus. Herc. O. 287 (278 captiva). 362 CVRT. 3, 11, 26. 3, 12, 8 VAL. FL. 2, 146. *cf.* GLOSS. IV 28, 45 -a: viduata.

b aliis modis: eligere: PLAVT. Most. 557 -e... cum eo una iudicem (558. GAIUS inst. 4, 17^a. 18 DON. Ter. Eun. prol. 10). Trin. 64 ego... si ignotam -am uxorem. Truc. 629 dum... tecum... arbitrum... -erim. TER. Andr. 192 si quis magistrum cepit ad eam rem improbam. CIC. Verr. 3, 126 in annos singulos... sacerdotem sortito. SIL. 13, 511 maius ad imperium... -iere. 17, 72 virginem thalamis. IAVOL. dig. 46, 1, 44 fideiussores. PS. ASCON. div. in Caec. p. 122 ad hoc symphonicos -i. MART. CAP. 1, 21 semper ad omne (ab omni *al.*) velle -is socium. *cum duplici accusativo*: PLAVT. Merc. 736 de istac noxia sum iudex -ptus. CATO orig. 109 iamne... pontifex -ar? ... equis me... augurem -at? (*cf.* Wissowa, PW. III 1509, 18). TER. Andr. 695 si -undos mihi sciam esse inimicos omnis homines (NON. p. 252 facere). Haut. 500 me cepere arbitrum (ARGVM. Plaut. Amph. II 7). Eun. 887 te mihi patronam -o. Hec. 537 illum generum (NON. p. 253 eligere). ACC. trag. 213 adiutricem coniugem... sibi. BELL. Alex. 60, 1 legiones... Marcellum sibi ducem. VERG. Aen. 5, 712 hunc... consiliis socium. LIV. 3, 71, 2 iudicem populum Romanum. PAVL. FEST. p. 75, 4 principem: primum -ptum. ARGVM. Plaut. Amph. I 3 Iuppiter Alcmenam uxorem... usurariam. LEX Vrson. (Corp. II 5439) 67, 17 neve quis quem in conlegium pontificum kapito sublegito cooptato. *maxime de virginibus Vestalibus et sacerdotibus pontificis* (SERV. Aen. 7, 303 sacerdotes creari, virgines -i dicimus. *cf.* Wissowa l. l.): SVLLA hist. 2 P. Cornelius... est flamen Dialis -ptus. LIV. 27, 8, 5 C. Flaccus flamen -ptus a P. Licinio pontifice maximo erat. TAC. ann. 2, 86 virginem Vestalem in locum Occiae (4, 16. 15, 22). SVET. Aug. 31 in demortuae locum aliam Vestalem. *cf.* FRONTO p. 149, 6 N. GELL. 1 cap. 12 de virgine Vestali capienda (1, 12, 13 '-i'... virgo propterea dici videtur, quia pontificis manu presa ab eo parente, in cuius potestate est, veluti bello -pta abducitur. 1, 12, 14 in formula pontificis: 'ita te, Amata, -o'). 1, 12, 15 flamines quoque Diales, item pontifices et augures '-i' dicebantur. GAIUS inst. 1, 130 liberi virilis sexus... si flamines Diales inaugurentur, et feminini sexus, si virgines Vestales -antur (VLP. reg. 10, 5). FORTVN. rhet. 3, 6 Vestae virginem. PRVD. c. Symm. 2, 1066. *iure acquirere*: GAIUS inst. 2, 221 per praeceptionem legari posse proinde ac si ita scribatur 'Titius hominem Stichum -ito', supervacuo adiecta 'prae' syllaba. *aliter*: VVLG. II Cor. 7, 2 -ite nos (*i. recipite; χωρεῖτε*). GREG. Tvr. Franc. 6, 43 filium suum... coepit et sicum... adduxit.

2 homines capiunt bestias: venatu, piscatu (feras, aves, pisces, al.): ENN. frg. var. 41 scarus Nestoris ad patriam... -itur. PLAVT. Asin. 218 aves si sunt -ptae rem solvont aucupi. Cas. 476 v. vol. II 210, 44. Men. 863 equos iunctos... -ere... indomitos... atque in currum inscendere. Poen. 677 palumbem. Rud. 301 neque quicquam -ptumst piscium (*de piscatu*: 304. 902. 913. 972 *cf.* 970. 981 *al.* *transl.* *de vidulo*: 970. 988 *al.*). TITIVS or. frg. Macr. sat. 3, 16, 16 lupum. LVCIL. 938. 1176. VARRO Men. 297 quid hic venator non cepit (*cf.* NON. p. 253). 549 piscem ex salo. ling. 5, 100. 8, 61 aves, pisces (*cf.* vol. II 1189, 56 sub aucups). rust. 3, 3, 5 e fluminibus... pisces. 3, 4, 3. 3, 17, 4. frg. Macr. sat. 3, 15, 8 manu... murenas. *transl.* CIC. Verr. 5, 47 Cibraticis canes Verris... si minus eiusmodi quidpiam (*i. maius opus*) venari potuerant, illa... pro lepusculis -bantur, patellae etc. rep. 2, 8 quae vel -untur vel importantur. nat. deor. 2, 126 pantheras venenata carne. 2, 151. 160 off.

3, 58 *al.* CAEL. Cic. epist. 8, 9, 3 (*bis*). CAES. Gall. 6, 28, 2 uros foveis. NEP. Dat. 3, 2. HOR. sat. 2, 2, 32 alto piscem. 2, 8, 7. 44. OV. am. 2, 9, 9 venator sequitur fugientia, -pta relinquit. ars 1, 763 hic iaculo pisces, illic -untur ab hamis. rem. 207. met. 8, 854. LIV. 21, 36, 8 ut iumenta... velut pedica... -pta haerent in... glacie. 25, 8, 9. 25, 9, 8 cum solito -ptae venationis onere. 38, 17, 15. MANIL. 4, 286 populos piscium. 5, 189 *al.* PAVL. FEST. p. 87, 8 VAL. MAX. 6, 9 ext. 5. 7, 6, 3 PHAEDR. 1, 5, 5 *al.* SEN. dial. 1, 3, 6 *al.* *transl.* epist. 48, 6 ne quando in muscipulo syllabas -am. 89, 22 feram periculose. 110, 13 quae terra marique -untur. CVRT. 4, 6, 11 *al.* COLVM. 5, 1, 2 *al.* SCRIB. LARG. 16 *al.* PLIN. nat. 6, 162 quae e mari aut silvis -unt (*sc. bestias et res*). 7, 24. 8, 24. 25. 39 *al.* 9, 44 attilum catenato... hamo. 9, 104 -entium periculo. 9, 181 singulos pisces involat verius quam -it. 19, 116 passim. VAL. FL. 3, 569 STAT. Theb. 2, 618 Ach. 1, 466 MART. 3, 58, 27 *al.* IVV. 4, 69 PLIN. epist. 1, 6, 1. 5, 18, 2 *al.* paneg. 81 SVET. Tib. 60. in ioco Claud. 21. FLOR. epit. 2, 2, 28 elephantos venatione (*opp.* bello. APVL. met. 4, 13). AVR. Fronto p. 68, 7 N. PAVL. dig. 41, 2, 3, 21. POMPON. dig. 18, 1, 8, 1 cum -ptum (captura?) piscium vel avium... emitur. GAIUS dig. 41, 1, 1, 1. et saepe DIG. APVL. apol. 29. 31 flor. 12 p. 44. *transl.* ITALA Ier. 16, 16 (Wirc. Rufin. Orig. in Rom. 1, 4) mitto piscatores... et venatores... et -ent eos (θηρεύσονται; VVLG. venabuntur. *cf.* infra l. 31). apoc. 19, 20 (cod. g) -pta est bestia (ἐπίαισθη; ITALA Primas. Apring. et VVLG. apprehensa). TIBERIAN. carm. 3, 4 SOL. 27, 24 *al.* (saepe) CAPITOL. Pius 9, 5 TREB. trig. tyr. 15, 7 VOPISC. Aurelian. 33, 3 OPTAT. 6, 8 p. 156, 16 AVSON. Mos. 107 *al.* AMM. 14, 4, 6 per aucupium. 23, 6, 50 *al.* translate de hominibus 30, 4, 18 si quem... intra retia -erint. HYG. astr. 2, 30 (*ibid.* captare). HIER. epist. 52, 9. VVLG. gen. 27, 33 -ptam venationem attulit. lev. 17, 13 venatione atque aucupio... feram vel avem. Iob 10, 16 *al.* Am. 3, 5 numquid auferetur laqueus aucupis de terra, antequam quid -erit? Luc. 5, 9 in captura piscium, quam -erant (5, 10 v. p. 338, 75). CLAVD. 24, 342 AVG. civ. 9, 16 p. 391 *al.* MACR. sat. 3, 15, 7 v. s. captus. absolute INSCR. tab. lusor. Röm. Mitteil. 1891 p. 212 <auceps> capp<it>. *translationes ad homines (maxime amatores) v. sub B.* aliis modis: OV. epist. 4, 22 frena... vix patitur de grege -ptus equus. met. 2, 694 nitidam -e praemia vaccam. LIV. 1, 7, 12 bove eximia -pta de grege. 22, 49, 7 'L. Aemili, ... -e hunc equum' (SIL. 10, 273). 44, 26, 3 prolapsorum equitum vacuos -entium ad pugnam equos. MANIL. 4, 904 homo animalia cepit domando. STAT. Theb. 2, 328 taurus -pta armenta reposcit (2, 325 erepta iuvenca). FLOR. epit. 3, 10, 15 de fluvio tamquam tauro: cum Rhenum suum sic ponte quasi iugo -ptum viderent. capere bestias bello (in praeda) v. sub I.

3 bestiae capiunt bestias vel homines: CIC. nat. deor. 2, 124 aves piscem (*opp.* amittere). OV. met. 6, 518 aquila leporem. STAT. Theb. 7, 531 leones gaudent... in corpore -pto... differre famem. MART. 1, 14, 5. 1, 104, 15 VLP. dig. 41, 1, 44 SOL. 27, 30. OPTAT. 6, 8 p. 157, 7 captivae aves liberat -unt. AMM. 26, 6, 10 VVLG. gen. 31, 39 *al.* *cf.* deut. 33, 20 (saepius absolute, ut Mich. 5, 8). SVLP. SEV. chron. 1, 18, 8. epist. 3, 7 mergi tamquam daemones insidiantur incautis, -unt nescientes eqs. TRACT. in Luc. 5, 27 bestiae in nocte escam requirunt... dracones ipsi et reguli in desertis et abditis -unt.

B non corpus (animum, voluntatem, condicionem sim.): 1 per argumenta, dolum, fraudem (imminuere alicuius dignitatem, iura, libertatem, comoda etc.: i. decipere, intervertere): PLAVT. Amph. 821 v. sub capto. Bacch. 1206 lepide ipsi hi sunt -pti, suis qui filiis fecere insidias. Capt. 255 qui cavet ne decipiatur, vix cavet eqs... saepe is cautor -ptus est (Epid. 359). 653 me illi... scelesti -pti -erunt dolo. Most. 479 hospes necavit hospitem -ptum manu. frg. inc. 15. TER. Hec. 73 adversarios qua via te captent, eadem ipsos -i. CIC. S. Rosc. 16 cum proscriberentur homines atque... -rentur ii qui. Mur. 22 tu caves, ne tui consultores, ille, ne urbes aut castra -antur. Cluent. 36 tamquam... machina admota -ere Asuvii adulescentiam. de orat. 1, 174 in tabellis id sit scriptum, quo ille (eliens) -atur. ac. 2, 66 sapientem cavere, ne -atur, ne fallatur, videre. off. 3, 70 (formula) 'uti ne propter te fidemve tuam -ptus fraudatusve sim'. parad. 16 animus Reguli, cum corpus eius -retur, capi... non potuit. Att. 2, 5, 2 cui... auguratus deferatur, quo quidem uno ego ab istis -i possum. CAEL. Cic. epist. 8, 2, 1 opstipui et mihi visus sum -ptus esse. Q. CIC. pet. 49 ea... quibus multitudinem -ere possis. CAES. Gall. 1, 40, 9 hac ratione (*i. consilio, non virtute*)... nostros exercitus -i posse. SALL. Catil. 14, 5 eorum animi molles... dolis haud difficulter -bantur. 85, 6 adnitendum est, uti neque vos -amini (plebs ab optimatibus) et illi frustra sint. or. Lep. 20. dub. interpret. EDICT. M. Anton. triumv. grom. p. 246 neve, si qui minus multa iugera professus est, -atur. NEP. Dat. 10, 1. 11, 5 qui... neminem perfidia -erat, simulata -ptus est amicitia. Eum. 13, 1. VERG. georg. 3, 392 munere... lanae... Pan... -ptam te, Luna, fefellit. Aen. 1, 673. 2, 196 -pti... dolis lacrimisque (NON. p. 253 decipere, circumvenire). 4, 330 siquis mihi parvulus aula luderet Aeneas... non equidem omnino -pta ac deserta videret. AETNA 29 ne quem -at fallacia vatium. PROP. 3, 24, 25 nil moveor lacrimis: ista sum -ptus ab arte. semper ab insidiis, Cynthia, flere soles. OV. am. 1, 8, 70 parcius exigit pretium, dum retia tendis, ne fugiant: -ptos

legibus ure tuis. 3, 7, 70 sum pollicitis -ptus... tuis. epist. 2, 54, 74. 19, 66 v. p. 338, 3. 20, 104 visa... simplicitas est mea posse -i. 20, 122. 20, 128 exoranda tibi, non -enda fui. ars 1, 382. 458. 2, 12 arte mea -ptast, arte tenenda meast. 3, 591 cadit in laqueos -ptus... amator. met. 7, 301 amicitiae... imagine *Medea Peliades*. Liv. 3, 65, 3 se ab iis (*patribus*)... fraude -ptum proditumque a collegis. 10, 4, 10 nec magis *Romanum*... dolo -i quam armis vinci posse. 26, 17, 15. 27, 28, 13 Hannibal suamet ipse fraude -ptus. 32, 36, 8 al. SEN. contr. 1, 4, 1 ne truncus quidem -i potui nisi domi (*dicit vir fortis manibus bello amissis de adulterio coniugis*; cf. 1, 4, 3). 1, 6, 6 orbos senes. VAL. MAX. 8, 9 ext. 1 Atheniensis... oratione *Pisistrati* -pti. PHAEDR. 1, 23, 4 *fur canem* cibo. SEN. Tro. 866 arte -etur mea meaque fraude concidet. Med. 260. 881 al. nat. 4 pr. 3 -ieris ab *adulatoribus*. epist. 74, 19 intus instruamur. si illa pars tuta est, pulsari homo potest, -i non potest (*translatio de oppido?*). OCTAVIA 312 fraude parentem *Nero*. CVRT. 8, 3, 8 simulato -ptus obsequio. PETRON. 140, 15. QVINT. decl. 301 p. 187, 9 qui circa forenses insidias aliquem scripto callidior -isset. TAC. ann. 13, 42 v. p. 323, 79. 4, 10 (*ex coniectura*). VLP. dig. 4, 4, 9, 2. 4, 4, 11, 5. 4, 6, 21 pr. 13, 7, 43 pr. ut instrumenti facultate subducta debitor -retur. PAPIN. dig. 26, 7, 37, 2 EDICT. praet. Vlp. dig. 15, 1, 36 si quid... dolo malo patris -pta fraudataque est mulier (cf. *ibid.*). *similia saepius ap. Ictos (de re cf. Leonhard, PW. III 1508)*. ARGVM. Plaut. Mil. II 14 -itur ille (*miles*), sperat nuptias. GELL. 6, 4, 2 ut emptores errare et -i non possent. FIRM. err. 22, 4 quos laqueis tuis ceperis. IVST. 13, 6, 5 Antipatrum sub affinitatis obtentu. 8, 5, 1. OPTAT. 2, 20 p. 57, 19 ut, dum... episcopus deicitur, ... populus -retur. AVSON. 317, 14 -pta venenis (*sc. verbis serpentis*)... Eva (*ibid.* deceptum... Adam). 229, 4 insidiis. DICT. 6, 2 Clytaemestra per Aegisthum... Agamemnonem insidiis. AMM. 24, 1, 2. 27, 5, 8 adulationum... inlecebris. 27, 12, 3 al. (30, 4, 13 *translatio de venatu. sim.* 14, 11, 7). AMBR. Abr. 1, 2, 3. VVLG. psalm. 58, 4 -erunt animam meam. prov. 6, 2 si sponderis pro amico... illaqueatus es verbis oris tui et -ptus propriis sermonibus (*translationes de piscatu vel venatu saepe in VVLG.*). II Cor. 12, 16 dolo. CLAVD. 28, 307 AVG. civ. 1, 29. 2, 26. 10, 11 adulationibus. nota 14, 11 p. 30 etsi credendo non sunt ambo decepti (*Adam et Eva*), peccando tamen ambo sunt -pti et diaboli laqueis implicati. 14, 13 in psalm. 30 serm. 1, 14 *inimicus* nos per cupiditates nostras vult -ere. serm. 311, 4, 4 -i non vis et viscum amas: numquid ideo non -eris quia dulciter -eris? NICET. spir. 2 -ieris *laqueis interrogantium*. DRAC. laud. dei 1, 478 maritum... insontem... femina (*Eva*). GREG. TVR. Franc. 2, 41 circumventum dolis. DIFF. ed. Beck p. 44, 8 -imus merentes, decipimus innocentes; aut -imus arte, decipimus insidiose (DIFF. gramm. suppl. p. 289, 1). nota inf.: NOVELL. Iust. 8, 14 nisi... furari -antur (*εἰ μὴ... κλέπτοντες ἀλοῖεν*). 8 edict. 1 si quid accipere -antur (*εἰ τι λαβόντες ἀλοῖεν*). i. q. *corrumpere, pellere*: SALL. Iug. 16, 4 legatos eadem via aggressus *Iugurtha* plerosque -it. HOR. carm. 2, 18, 36 *Charon* auro -ptus. TIB. 1, 9, 11 muneribus meus est -ptus puer. 1, 9, 19. PROP. 3, 15, 6 nullis -pta *Lycinna* datis. LYGD. 1, 7 carmine formosae, pretio -untur avarae. OV. fast. 1, 261 armillis *Tarpeiam*. Liv. 21, 24, 5 donis *regulos*. SEN. epist. 9, 12 lucro -ptus. 90, 35 ea philosophia... cuius hoc pretium est, non posse pretio -i. LVCAN. 4, 820 Curio... Gallorum -ptus spoliis et Caesaris auro. HIL. in Matth. 10, 18 pretiis... voluptatum. *aliter* CIC. Phil. 1, 33 v. p. 339, 80. *irretire disputando (captionibus)*: CIC. Brut. 178 Iuventius... in -endo adversario versutus. phil. frg. V 63 -ptum me... putas et... confiteri coactum (NON. p. 253 decipere, circumvenire). SEN. benef. 4, 26, 1 interrogatione insidiosa. epist. 45, 6 vocum similitudines, quibus nemo... nisi dum disputat, -ptus est (*supra*: ne... nos... verba decipiant). GELL. 16, 2, 4. *sim.* HIER. in Is. 23, 4 p. 322 alia -pta haeresi alia pertremiscit, et in alterius confusione alter se -endum esse sentit. epist. 51, 6 ne Origenis laqueis -amur. VVLG. Sirach 5, 14. 16. Matth. 22, 15 consilium inierunt, ut -rent eum in sermone. Marc. 12, 13 in verbo (Luc. 20, 20. cf. 11, 54 insidiantes ei et quaerentes aliquid -ere de ore eius, ut accusarent eum). RVFIN. Orig. in gen. 3, 5 videbor meis ipse indicibus -ptus. hoc enim... testimonio constringet me Iudaeus. CARM. c. pag. 80. PHOEBAD. c. Arrian. 7 ne sermo ille -ret indoctos. PS. PHOEBAD. fid. 7 p. 44^B haereticorum fraude -amur. *sim.* SACR. Leon. p. 335 ut... apostolorum... confessio nec -atur umquam falsis nec perturbetur adversis. *sim.* OV. am. 3, 12, 28 ambiguae -ptos virginis (*i. Sphingis verbis*) ore viros.

2 per affectus (sive consilium est capientis sive suamet natura quis alterum movet, ut l. 76 al.): a in amoribus (saepe de meretricibus): TER. Andr. 82 certe -ptus est filius a meretrice; habet. LVCR. 4, 1147 vitare, plagas in amoris ne iaciamur, non ita difficile est quam -ptum retibus ipsis exire. HOR. sat. 2, 7, 46 te coniunx aliena -it, meretricula Davum. TIB. 1, 4, 3 quae tua (*Priape*) formosas cepit sollertia. 1, 4, 11 hic puer placet, quod... hic, quia... cepit (*sc. te*). PROP. 1, 1, 1 Cynthia prima suis miserum me cepit ocellis contactum nullis ante cupidinibus. 2, 9, 24 isto -pta fruare viro. 2, 15, 15. 2, 23, 10. 3, 19, 4 vos (*mulieres*)... nescitis -ptae (*nom.*) mentis habere modum. OV. am. 2, 4, 13 si... procax aliquast, -or (*syn. uror; amem*). 2, 4, 23 molliter incedit: motu -it. 2, 4, 39 al. epist. 5, 126 hospite

-pta *Helena*. 9, 92 sum verbis -pta puella tuis (89 haec animum... movere). 18, 102 paelice. 19, 43 sit dubium possisne -i, captabere certe; exitus in dis est, sed -iere tamen. 19, 65 dum -ptam (*sc. amore*) tu te cogare fateri, insidiis esto -pta, puella, meis! ars 1, 265 quas sit -enda per artes *puella*. 1, 270. 3, 518 Tecmessam diligit Ajax: nos... femina laeta -it. rem. 554 siquast duro -pta puella viro. 747 nullast quae -erit Iron (*expectes: quam ceperit Iros*). met. 7, 802 al. nota 14, 771 in... figura -pta dei nymphe est. Liv. 39, 9, 6 consuetudine *adulescentis* -pta *meretrix*. MANIL. 1, 338 qua (*forma cycni*) cepit amantem *Ledam Iuppiter*. OCTAVIA 141 genitam... fratris coniungem -ptus sibi toris... iunxit. STAT. silv. 1, 2, 193 Dardana furto... Martem... sacerdos. Ach. 1, 637 virginis ignem... -ptus noctesque diesque dissimulas? MART. 9, 103, 2 -pta... Lacaena cycno. PAVL. NOL. carm. 32, 58. QVINT. decl. 357 p. 389, 9 adulescentem lenociniis adulterae... -ptum (379 p. 424, 11). APVL. apol. 98 puellae... blandimentis et lenonis... illectamentis -ptus et possessus. IVST. 30, 1, 7 meretricis illecebris. VVLG. Iudith 9, 13 -atur laqueo oculorum suorum in me (cf. 10, 17). CARM. poet. min. V 76, 5, 2 puer in... virgine -ptus erat (*ibid.* Graecinum virgo... amabat). sic capere oculos, animum *sim.*: PROP. 2, 30, 10 acer custos (*Amor*)... tollere numquam te patietur humo lumina -pta semel. 3, 10, 15 qua primum oculos -isti veste Properti. Ov. am. 1, 2, 27 v. p. 334, 68. 3, 2, 40 -pta... femineus pectora torret amor. epist. 16, 92 his (*blanditiis*) poterant pectora nostra -i. rem. 108. met. 4, 62 -ptis ardebant mentibus ambo. MANIL. 2, 489 Virgine mens -itur *Tauri*. PHAEDR. 2, 1, 5 animos *cuiusdam*... pulchra iuvenis -erat. SEN. Ag. 276 nulla... cepit animum *Atridae*. QVINT. decl. 301 p. 189, 15 si forte -isset oculos tuos *ancilla*. SVLP. SEV. chron. 2, 12, 7 *Esther* vi pulchritudinis... *regis* animum facile cepit. *similiter: forma, facies, os, bracchia al.* capiunt aliquem: PROP. 2, 3, 9 me... facies *puellae*. LYGD. 6, 45 nec vos aut -ant pendentia bracchia collo aut fallat blanda sordida lingua fide. Ov. am. 1, 10, 10 facies oculos... ista meos. 3, 4, 28 nescio quid, quod te -erit, esse putant. epist. 4, 64 me tua forma -it, -pta parente soror. 16, 180 met. 8, 123² 10, 529. 14, 372 per... tua lumina... quae me -erunt. fast. 3, 499 -erunt matrem (*Pasiphaen*) formosi cornua tauri. Liv. 4, 9, 4 *iuvenis* nulla re praeterquam forma *virginis* -ptus. OCTAVIA 217 mortali... forma. 695 *Caesarem* tuus... decor. *aliter* 810 Cupido... Iovem. VAL. FL. 6, 51 -ptus *Iuppiter* corpore *nymphae*. SIL. 5, 18 flore... iuvenum primaevo. IVV. 6, 103 qua... exarsit forma, qua -pta iuventa Eppia? TAC. ann. 13, 46 forma *Neronis* -ptam *Poppaeam*. SVET. Tib. 44 facie ministri. SVLP. APOLL. perioch. Ter. Ad. 4 citharistriae lepore. APVL. Plat. 2, 13 amor... est adpetitus ardens, cuius instinctu per libidinem -pti amatores corporum... putant. PORPH. Hor. carm. 3, 7, 1 adulescentis blanditiis aut specie ipsa (*sim.* 3, 12 pr.). HYG. fab. 125 p. 109, 2 Calypso... specie *Vlyxis* -pta. VVLG. prov. 6, 25 nutibus *mulieris* (6, 26 al.). SVLP. SEV. chron. 1, 2, 7 forma virginum. 1, 9, 1. CARM. epigr. 1508, 2 multos cum -ret superba forma. amor capit aliquem et *sim.* v. sub IV.

b in aliis hominum conversationibus (animum alicuius movere): PACVV. trag. 353 -isti me istoc verbo, miseretur tui. CIC. rep. 1, 55 caritate nos -unt reges, consilio optimates, libertate populi. PVBLIL. A 21 avarum facile -as, ubi non sis item. NEP. Alc. 9, 3 *Alcibiades Pharnabazum* adeo sua cepit humanitate, ut eum nemo in amicitia antecederet. Att. 19, 2 elegantia vitae... principes. HOR. epist. 2, 1, 156 Graecia -pta (PORPH. virtute militari) ferum victorem cepit (PORPH. munditiis et arte liberalium studiorum). Liv. 34, 4, 3 horreo, ne illae magis res (*iltecebrae victarum gentium*) nos -erint quam nos illas. MANIL. 1, 325 qua (*lyra*) -erat Orpheus omne, quod attigerat, cantu. SEN. epist. 95, 47 humana ambitio istis officiis -itur (amic. p. 30). 112, 1 cupio... amicum tuum formari... sed valde durus -itur, immo... valde mollis -itur. MART. 9, 88, 2 cum me captares, mittebas munera nobis; postquam -isti, das mihi... nihil (9, 88, 3). PLIN. epist. 8, 23, 5 legatum tribunus ita et intellexit et cepit, ut. SVET. gramm. 23 -bat homines cum memoria rerum tum facilitate sermonis. *sic de oratore, scriptoribus*: CIC. Brut. 224 Saturninus... magis specie... -bat homines quam... dicendi copia. 295 nomine nos -is summi viri. orat. 63 *philosophi* docendi causa, non -endi loquuntur. QVINT. inst. 8, 3, 5 *audientes* ipsa delectatione -untur, nonnumquam admiratione auferuntur. 9, 4, 129 iudex... -ptus est oratione... et voluptate... ducitur. PLIN. epist. 2, 19, 4 auditorum intentio relanguescit nullis... blandimentis -pta aut aculeis excitata. IVL. SEV. rhet. 3 genus orationis, quo magis -i suum iudicem senserit orator. AMM. 29, 2, 1. MART. CAP. 5, 505 insidiis iudicem. *sim.* VVLG. Luc. 5, 10 ex hoc iam homines eris -ens (*ut pisces*). *aliter de captione dolosa, v. p. 337, 55 sqq.* capere animum, aures alicuius: LVCIL. 589 voluimus -ere animum illorum (NON. p. 253 delectare). CIC. orat. 170 nimis... insidiarum ad -endas aures adhiberi. nat. deor. 2, 146 ad... sensus -endos et perfruendos... artes repertae sunt. Ov. ars 1, 359 mens... apta -i. Liv. 25, 1, 8 sacrificuli ac vates -erant hominum animos. VAL. MAX. 5, 1, 5 clementi facto etsi non unius civitatis moenia, omnium tamen Celtiberarum urbium animos cepit. 6, 5, 1. CVRT. 8, 8, 17 oculos... eorum -am (*armis auratis*). STAT. silv. 5,

3,233 quam dulce parentis invida (*i. invidiam?*) Tarpei -res (*v. Vollmer ad l.*). Ivv. 7, 84 dulcedine -ptos adfcit ille animos. Ivst. 2, 7, 12 *Solon* omnium . . . animos ita cepit, ut . . . bellum . . . decerneretur. HIL. syn. 20 incautorum aures . . . vocabulorum sono. AMM. 30, 4, 9 versutis orationibus iudicum fidem. *cf. VVLG. Ezech. 14, 5 -atur . . . Israel in corde suo. se capere: v. p. 331, 27 sqq. res pro personis: PANEG. 10, 9 nulla . . . est libido tam vecors, quam non -at, cum in consortium venerit, temperantia.*

IV aliquid capit aliquem: A locus capit: magis de actu recipiendi: VERG. Aen. 8, 363 haec . . . limina victor Alcides subiit, haec illum regia cepit (NON. p. 253 sustinere, habere). HOR. sat. 2, 3, 10 si vacuum tepido -isset villula tecto. PROP. 3, 21, 23 ubi Piraei -ent me litora portus. *sim.* 4, 1, 48 felix terra tuos cepit, Iule, deos. Ov. met. 1, 75 terra feras cepit, volucres agitabilis aer. 5, 324 fessos Aegyptia tellus. fast. 1, 293 cepit locus unus (*templum*) utrumque deum. EPICED. Drusi 68 generos . . . locus ille (*sepulcrum*) duos. LVCAN. 5, 10 sordida sedes Romanos . . . proceres. SIL. 7, 174 cepere volentem fumosi postes. ANTH. 54, 1 Thesea . . . ianua Ditis. *de capacitare (maxime per negationem, proprie et translate; locus aliquem non capit i. q. locus alicui aut nimis angustus aut parum dignus est vel certe videtur):* TER. Haut. 254 quid turbaest! aedes nostrae vix -ent (NON. p. 253 sustinere, habere). VARRO Men. 298 quem . . . terra non cepit et caelum recepit (NON. p. 253 tollere, tenere). CIC. Catil. 2, 22 ita multi, ut eos carcer -ere non possit. off. 1, 54. Att. 13, 35, 1 *urbs* ipsum (*Caesarem?*). ad Brut. 1, 3, 2. VERG. Aen. 9, 641 nec te Troia -it (*cf. SERV.*). Ov. am. 1, 6, 4 aditu fac ianua parvo obliquum -at semiadaperta latus. 3, 2, 48 nil mihi cum pelago, me mea terra -it. epist. 15, 184 Phrygias atria nostra nurus. met. 7, 607 funera portae. 8, 268 *populos* Achaia. fast. 1, 199. Pont. 2, 1, 23 quae . . . -it vastis immensum moenibus orbem, hospitiiis Romam vix habuisse locum. 4, 4, 42 officium populi vix -ente domo. trist. 1, 3, 83. *nota:* 3, 4, 30 -isset genitor si Phaethonta Merops (*i. si Phaethonti Meropis fortuna non angusta fuisset*). LIV. 5, 40, 5 *plebis turbam* exiguus collis. 7, 25, 9 vires populi Romani . . . vix terrarum . . . orbis. 10, 21, 12. 22, 28, 6 cavae rupes . . . ducenos armatos. 24, 40, 5 longae naves *militum*. 25, 3, 14. 25, 16, 8. 28, 33, 8. 29, 24, 10 nec urbs multitudinem . . . neque portus naves. 35, 48, 6. 36, 24, 11 *arx* vix -ere, nedum tueri multitudinem tantam posset. *sim.* MANIL. 2, 52 amnes *Heliconii* . . . non -unt haustum turbamque ad nota ruentem. 4, 766 domus . . . Solis (*Rhodus*) . . . lumen magni . . . mundi (*Tiberium*). SEN. contr. 2, 1, 1 domus adulescentem. 2, 1, 32. 2, 6, 2. 10, 2, 19 suas. 1, 5. 2, 7. VAL. MAX. 3, 4, 1 incunabula Tulli Hostili agreste tugurium cepit. 7, 4, 4. SEN. Herc. f. 960 non -it terra Herculem. Thy. 444 non -it regnum duos. dial. 12, 9, 3 locus . . . virtutum turbam. benef. 6, 31, 8 te Graecia vincet, quia non -it. epist. 20, 13 nos regna non -unt. 87, 2 *servos* unum . . . vehiculum. 89, 20 ager uni domino, qui populum cepit, angustus est. 113, 23 Ps. SEN. mon. 182 CVRT. 3, 2, 2. 3, 4, 12 iter . . . armatos. 3, 7, 9 *al. transl.* LVCAN. 1, 111 quae totum possidet orbem, non cepit fortuna duos (*sim.* FLOR. epit. 4, 2, 14). 2, 154 populum latebrae. 7, 402. 9, 609 PETRON. 77 PLIN. nat. 2, 246. 33, 33 ut, quae sub . . . Augusto impleri non potuerant, decuriae non -ant eum ordinem (*equestrem*). 36, 115. SIL. 13, 529 -it . . . campus iners *Erebi*, quantum interiit. STAT. silv. 3, 1, 88. 5, 3, 228. Theb. 10, 10 portae . . . ineuntibus arma angustae populis late cepere reversos. Ach. 1, 151 illum non Ossa. MART. epigr. 4, 3 harena nocentes. 7, 51, 12 cenula parva duos. 8, 39, 1 *al. transl.* 14, 186 brevis immensum . . . membrana Maronem (14, 190). *nota tempus* Ivv. 10, 148 hic (*Hannibal*) est, quem non -it Africa. 11, 197 totam hodie Romam circus. HYG. mun. 37 quos -et semistrigium. TERT. spect. 12 *amphitheatrum* homines. nat. 2, 13. LAMPR. Heliog. 29, 3 -i . . . uno sigmate *convivas*. LACT. inst. 7, 1, 20 virtutis . . . via . . . onera gestantes. Ivst. 20, 5, 14 quem . . . non Italia -bat. 24, 4, 1 *al.* HIL. trin. 3, 10 terra intremuit eum qui moriturus erat (*Christum*) intra se contestata non -ere. QVEROL. p. 59, 7 tris edaces domus una non -it. TRACT. in Luc. 5, 27 VEG. mil. 3, 15. HEGES. 1, 37, 6 nec furentem *Herodem* -bat aula. VVLG. gen. 13, 6 eos . . . terra. III reg. 8, 27 caelum et caeli caelorum te -ere non possunt. Marc. 2, 2 convenerunt multi, ita ut non -ret neque ad ianuam (*ὄστε μήκετι χωρεῖν μηδὲ τὰ πρὸς τὴν θύραν*). CLAUD. 5, 156. 9, 2. 22, 36 angustus Boreae certamina collis. carm. min. 32, 15 nec -itur caelo *Christus* (MEROB. Christ. 7 *Christum* sedes non ulla). AVG. civ. 15, 27 p. 117. 118 conf. 1, 3, 3 *al.* COMM. apol. 120 SEDVL. carm. pasch. 2, 61. DRAC. laud. dei 2, 92 *deus* caelique capax . . . et ignis, aëris et pelagi, sed non -endus ab isdem. 2, 599 Romul. 8, 403.

B res capiunt: 1 corporales: corpus: AETNA 622 *ignis Aetnae* consequitur fugisse ratos . . . -ptis concrepat. *sim.* SIDON. carm. 23, 95 fulmine -ptus imperator *Carus*. *animum (cibi et similia homines delectant):* LVCIL. 569 illi praeciso atque epulis -untur opimis (*cf. Marx in loc.*). CIC. de orat. 3, 98 *picturæ* nos (*ibid.* delectant). Phil. 1, 33 ut suspicer te pecunia -ptum (NON. p. 253 delectare). VERG. ecl. 6, 59 *taurum* herba -ptum viridi. catal. 9, 25 *Atalanta* Hesperidum ni munere -pta fuisset. HOR. sat. 1, 4, 28 hunc -it argenti splendor, stupet Albius aere. *nota* PANEG. in Mess. 55 nec valuit lotos -ptos (coeptos ξ) avertere cursus (cursu *Leonh.*) *Ulixis* et

sociorum. PROP. 3, 21, 29 tabulae -ent mea lumina pictae. Ov. epist. 15, 134 lumina nil aliud quo -rentur erat. ars 1, 348 cum . . . -ant animos plus aliena suis. 1, 159 parva levis -unt animos. ars 3, 653 munera . . . -unt hominesque deosque. trist. 2, 75 -itur minimo turis honore deus. *sim.* SEN. epist. 109, 7 illa (*linguam palatumque*) talis sapor -at. PLIN. nat. 34, 48 signis *Corinthiis* . . . plerique in tantum -untur, ut. 34, 92 non aere nec arte *Cato*. STAT. silv. 4, 6, 33 *statua Herculis* multo mea cepit amore pectora. MART. 5, 44, 7 -ptus es unctiore mensa et maior rapuit canem culina. 13, 56 te fortasse magis -at de virgine porca, me materna gravi de sue volva -it. Ivv. 5, 162 -ptum te nido . . . culinae. PLIN. epist. 2, 5, 8 quibus -itur *stomachus*. ARNOB. nat. 5, 2 *deos* -ptos mero et dulcedine inlectos mulsi. RVT. NAM. 1, 269 intrantem . . . -it discedentemque moratur postibus adfixum . . . poema. *sim. de incantamento:* Ov. epist. 20, 238 nova forte reptast, quae -at magnos littera lecta deos.

2 incorporales: morbi (sim.) capiunt hominis corpus vel mentem (inficiunt, impediunt): LVCR. 1, 942 (*et* 4, 16) ut puerorum aetas . . . in medicamentis taetris bibendis ludificetur poculis melle circumlitis . . . deceptaque non -atur (*sc. morbis*), sed potius . . . re-creata valescat. *nota* 5, 929 genus humanum multo fuit . . . durius . . . , nec facile ex aestu nec frigore quod -retur. VERG. Aen. 11, 830 -ptum leto posuit caput. AVG. civ. 8, 24 p. 360 illos homines . . . -ptos daemonia possidebant. CAEL. AVR. acut. 2, 10, 60 catochae vehementes, ut etiam voce -antur aegrotantes. 2, 10, 76. ORIBAS. syn. 1, 7 qui facile ab aegritudine -untur. CORP. XIII 8484 *puer* innoce(n)s funere -ptus (*sed* 8482, 5 raptus). *mala capiunt aliquem (invadunt, opprimunt):* NEP. Milt. 2, 5 *Cares* . . . non dicto, sed secunda fortuna adversariorum -pti. SALL. Iug. 51, 1 ubi quemque periculum -erat. VVLG. psalm. 139, 12 virum iniustum mala in interitu. prov. 5, 22 Baruch 6, 4. Os. 10, 6 confusio Ephraim -et et confundetur Israel. *sim.* DRAC. laud. dei 1, 91 nullos -unt tormenta reatus (*i. reos*). *hinc iuncturae:* mente captus (*cf. PAUL. FEST. p. 159, 4 mente -ptus dicitur, cum mens ex hominis potestate abit. PRISC. gramm. III 222, 16):* VARRO rust. 1, 2, 8 si . . . quis vult . . . , mente est -ptus atque ad agnatos . . . est deducendus (*idem* COLVM. 1, 3, 1 *tamquam ex Catone*). CIC. Catil. 3, 21 tam aversus a vero, tam praeceps, tam mente -ptus. Pis. 47 ve-cordem, . . . furiosum, . . . mente -ptum. off. 1, 94 ac. 2, 53. LVCR. 4, 1022 quasi mentibus -pti. PLIN. nat. 28, 58 mente -ptis ac melancholicis. QVINT. inst. 8, 3, 4 SCAEV. dig. 28, 3, 20 *et al.* ICTI. LACT. inst. 1, 21, 49 *al.* FIRM. err. 6, 6 (*ibid.* furentibus). RVTIN. hist. mon. 19 p. 441° (*ibid.* insanis). CAEL. AVR. acut. 2, 9, 42 sensibus ac mente. COD. Iust. 1, 4, 28 furiosi vel mente -pti. 6, 26, 9 pr. *al.* INST. Iust. 2, 16, 1. PALLAD. hist. mon. I 41 (*πληγεις τὴν φρένα*). SEN. Herc. f. 107 animo -ptus Alcides. TAC. hist. 3, 73 dux segnis et velut -ptus animi. APVL. met. 6, 20 *v. p. 341, 51. cf. Ov. fast. 6, 509 o nimium faciles, o toto pectore -ptae (Bacchae)*. LIV. 24, 26, 12 *virgines* velut -ptae furore (*ibid.* alienata mente). SCHOL. Hor. sat. 2, 3, 285 aut litigiosus dominus aut mentem litigiosus, id est -ptus sanitate. *capta mens:* LIV. 8, 18, 11 res . . . -ptis . . . magis mentibus quam consceleratis similis. 39, 13, 12 viros . . . velut mente -pta . . . vaticinari. 39, 15, 3 externis religionibus -ptas mentes. SEN. dial. 9, 12, 5 vanitatem *rei* -pta mens non coarguit. FIRM. err. 16, 5 -pta mens languoris vitio morborum semper augmenta desiderat. LIV. 6, 36, 8 *v. p. 342, 23. captus membrum sim. (claudus):* CIC. Rab. perd. 21 Scaevola . . . mancus et membrum omnibus -ptus ac debilis. SALL. hist. frg. 2, 26 pedibus. LIV. 2, 36, 8. 33, 2, 3 parte membrorum (41, 16, 3). 44, 7, 5 pedibus. CARM. poet. min. V 50, 7, 1 pede . . . utroque (AVSON. 133, 1). LACT. inst. 4, 15, 6 AMM. 29, 2, 3. *captus oculus: i. q. irretitus, plectus:* CIC. Verr. 5, 101 ne oculis quidem -ptus in hanc fraudem tam sceleratam . . . decidisti: nam id concupisti, quod numquam videras. *i. q. caecus, occaecatus:* CIC. Tusc. 5, 117 oculis et auribus -ptus. fin. 5, 54. div. 2, 9 (*Tiresias*). VERG. georg. 1, 183 oculis -pti . . . talpae (SERV. debiles oculis. *cf. adnot. crit. in h. l.* NON. p. 252 implicare, impedire). Ov. fast. 6, 204 *Appius* multum animo vidit, lumine -ptus erat. LIV. 9, 29, 11 luminibus *Appius*. 21, 58, 6 ingenti sono caelum strepere et . . . micare ignes: -pti auribus et oculis metu omnes torpere. SEN. contr. 7, 4, 8 luminibus (*v. quae praecedunt*). VAL. MAX. 1, 1, 17. 8, 7, 5. PLIN. nat. 33, 83 oculis membrisque. SVET. Aug. 53 Vit. 6 vita Verg. p. 57 PAVIN. dig. 50, 1, 17 pr. SOL. 4, 7. 9, 17 IVVENC. 3, 198 AMBR. c. Aux. 10 HIER. epist. 68, 2. SACR. Leon. p. 333 oculis corporalibus (*Paulus*). CLAUD. MAM. anim. p. 75, 23 SEDVL. op. pasch. 4, 3. LIV. 22, 2, 11 *Hannibal* altero oculo -itur. *auribus: v. l. 61 et 66. somnus capit aliquem:* VARRO Men. 485 dormitio . . . me. SALL. Iug. 99, 2 defessis . . . hostibus ac paulo ante somno -ptis. CIRIS 315 dulci . . . -pta sopore. Ivst. 15, 4, 17 somno. SVLP. Sev. chron. 1, 35, 7. 2, 16, 4. SALL. Iug. 71, 2 aegrum animum . . . somnus cepit. STAT. Theb. 10, 79 somni dulcedine -ptos. *sim.* LVCR. 5, 970 *homines* membra nuda <da>bant terrae nocturno tempore -pti. *oblivio:* LVCR. 6, 1213 quosdam cepere obliviam rerum. CIC. Mil. 99. LIV. 27, 13, 3 animos. 38, 46, 12 pectora. *superstitio:* LIV. 4, 30, 9 -pti superstitione animi. 26, 19, 4 CVRT. 9, 4, 29 SVET. Nero 56. *error sim. decipiunt:* CIC. Phil. 12, 6 eodem -ptus errore quo nos. VERG. georg. 1, 426 numquam te crastina fallet hora neque insidiis noctis -iere serenae (SERV. decipere). LIV. 8, 6, 15 ne quo

errore milites -rentur. 25, 16, 15 Gracchus fraudem . . . abesse ratus ac similitudine veri -ptus. VAL. FL. 2, 43 ignota -ptus regione viarum. *sim.* Ov. rem. 402 gaudia ne dominae . . . te -ant. DRAC. Orest. 949 praescripto -imur *iudices* (*i. impedimur?*). *affectus, cupiditates corripunt homines (animum): formae activi:* ENN. scaen. 257 cupido cepit miseram nunc me proloqui . . . Medaei miserias (*Eurip. Med. 57 ἰσέρως μ' ὑπὸ λθε . . . λέξαι. cf. sub cupido*). TER. Eun. 404 eum satietas hominum aut negoti . . . odium -erat (*cf. sub odium et satietas [satiat]*). Hec. 89 te desiderium. PACUV. trag. 410 satietas (*obi. suppl.*). ACC. trag. 454 me . . . misericordia (*cf. sub misericordia*). CIC. fin. 2, 78 te amor (Ov. met. 4, 170 *al. cf. infra*). HIRT. Gall. 8 pr. 8 quae rerum novitate aut admiratione nos -unt. SALL. Iug. 40, 5 plebem ex secundis rebus insolentia. 85, 47 neque quemquam ex calamitate . . . metus (*cf. l. 21 et sub metus*). 99, 1 cunctos . . . terror[e] quasi vecordia [ac]ceperat (LIV. 10, 35, 3). VERG. ecl. 2, 69 te dementia (6, 47 *al. Aen. 5, 465 animum. LIV. 8, 5, 7. georg. 4, 332 te . . . taedia laudis (cf. NON. p. 253 ad h. l. et taedium)*). CIRIS 238 furor . . . Myrrhae . . . cepit ocellos. HOR. sat. 2, 3, 222 quem cepit vitrea fama. LIV. 1, 57, 10 Tarquinium . . . libido (3, 44, 1). 5, 45, 6 indignitas atque . . . ira animos. 21, 16, 2 maeror patres misericordia-que . . . et pudor . . . et ira . . . metusque (*ibid. tot uno tempore motibus animi turbati. cf. 23, 20, 7. 24, 42, 9 verecundia Romanos. 27, 8, 6 animum eius cura sacrorum. 28, 15, 11 quosdam . . . religio. 28, 35, 5. 6. nota 31, 2, 8 pavor fugaque etiam armatos. 31, 34, 5 al. 36, 11, 3 omnes praefectos . . . luxuria (ibid. in eandem . . . milites effusi sunt. IVST. 2, 13, 6)*). SEN. dial. 4, 36, 6 maximum . . . illos (*iratos*) malum. TAC. ann. 16, 26 Neronem . . . pudor. ANTH. 415, 58 *Spes* populos urbes totaque regna. IVST. 2, 9, 10 *Miltiadem* fiducia. 18, 5, 13 Afros detinendi . . . amor. *simil. saepius.* HIL. c. Aux. 12 vos parietum amor. in Matth. 5, 6 plures . . . amor praesentium . . . illecebris. OROS. hist. 4, 6, 36 -ptum cor obliquat invidia. GREG. TVR. Franc. 6, 77 p. 304, 1 virum . . . insania. 6, 4 mente(m) dementia. 7, 6 iracundia. *passive:* CIC. Cael. 42 qui aspernetur oculis pulchritudinem . . . non odore ullo, non tactu . . . -atur, excludat auribus . . . suavitatem. Cluent. 12 mater Habiti . . . adolescentis . . . amore -pta (SALL. Catil. 15, 2 VERG. ecl. 6, 10 *al. Ov. am. 2, 17, 16 al. nota: ars 1, 83 illo . . . loco -itur consultus Amore [amori frg. Bodl., edd.]. met. 8, 124 amore iuvencae . . . taurus. LIV. 30, 12, 18 al. SEN. Ag. 175 al. COLVM. 6, 35, 1 de equabus. HYG. fab. 72 p. 76, 6. passim*). Cluent. 13 quibus rebus illa aetas -i ac deleniri potest (*ibid. pellexit. Cael. 41*). CIC. de orat. 2, 195 misericordia . . . -ptus (NEP. Them. 8, 7). *nota* Tusc. 2, 29 cum . . . negas . . . -or et scire cupio, quo modo. SALL. Iug. 1, 4 -ptus pravis cupidinibus *animus.* or. Lep. 1 quo (*metu*) -ptis libertatis curam miseria eximat (*ibid. ne . . . circumveniamini*). VERG. Aen. 2, 384 formidine. 4, 194 cupidine (*al. cf. supra l. 6 et sub cupido*). 11, 49 spe. Ov. Pont. 1, 1, 44 credulitate (1, 1, 43 movent animos . . . numina). VAL. MAX. 9, 1 ext. 1 *luxuria* animi . . . pariter et corporis vires expugnantur, . . . ut nescias ab hostibusne (an) ab illis -i perniciosius habendum sit. CVRT. 4, 10, 7 *multitudo* vana religione. PLIN. nat. 1, 11, 8 piscium studio. 36, 103 -ptis avaritia animis. VAL. FL. 2, 131 luxu. MART. 2, 61, 5 aerugine. *nota* APVL. met. 6, 20 mentem -itur temeraria curiositate. mund. praef. tanto opere nec magnis et oppido paucis inplebili admiratione -untur (IVST. 11, 10, 1). FIRM. err. 12, 2 Hyacinthi desiderio. ITALA Bar. 6, 4 (Tert. scorp. 8) ne . . . timore -amini (VVLG. ne . . . metus vos -at). COMM. apol. 3 spe . . . inani. AVG. civ. 3, 21 p. 132 desiderio urbis. 8, 14 humanis . . . affectibus. c. Iul. 5, 3, 11 homo cedit eis (*desideriis suis*) atque consentit, vincitur, -itur, trahitur, possidetur. PALLAD. hist. mon. I 9 p. 280^c immortalitatis desiderio (*πληγής*). *commoda, virtutes, aliae res gratiae animum delectant, occupant: active:* CIC. de orat. 2, 187 oratio . . . adversantem ac repugnantem ut imperator fortis. 3, 25 voluptates . . . nos (SEN. dial. 7, 14, 2 in magnum malum evasere *voluptates* -ptaeque cepere. Ps. QVINT. decl. 13, 3). CIC. off. 3, 15 aliquid probi . . . ignaros (NON. p. 253 delectare). epist. 5, 12, 1 genus . . . scriptorum tuorum . . . me . . . ita vel cepit vel incendit, ut cuperem. HOR. ars 362 *poesis tamquam pictura* te. Ov. ars 2, 145 -it indulgentia mentes. *sim.* met. 4, 271 factum mirabile -erat aures. PHAEDR. 2 prol. 6 iocus . . . -at aurem. PLIN. nat. 12, 29 in aliis . . . suavitas cepit, in aliis species invitavit (*ibid. placuisse piper*). MART. 7, 72, 6 quod te . . . iuvat -itque. 10, 74, 9, 11, 104, 9. 12, 48, 16. 13, 56, 1. 2. 14, 59, 1. QVINT. inst. 9, 4, 110 non me -it . . . paeon in *clausulis*. 10, 1, 44 quosdam elatior ingenii vis. Ps. QVINT. decl. 9, 12 duxit me similis aetas *amici*, eviderunt officia, cepit fides. CENS. 1, 1 p. 3, 5 te *blandimenta fortunae*. AVG. in euang. Ioh. 42, 1 sermo dei . . . tamquam pisci hamus: tunc -it, quando -itur. PAUL. PETRIC. Mart. 3, 396 qui regem -ant tituli, quae crimina laedant. DRAC. Romul. 1, 16 quos . . . dulcedo. *passive:* PLAVT. Trin. 658 vi Veneris victus, otio -ptus (aptus A, *cf. vol. I 327, 60*) in fraudem incidi. LIVCIL. 735 metuis . . . ne aspectu et forma -are altera (NON. p. 253 decipere, circumvenire). AFRAN. com. 378 si possent homines delenimentis -i. RHET. Her. 4, 22, 31 Saturninum fide -ptum malorum. CIC. p. red. in sen. 14 est Epicureus . . . -ptus uno verbo 'voluptatis'. Phil. 12, 4 hac voce . . . -pti sumus (12, 3 decepti). de orat. 3, 43 -pti quodammodo nomine urbis. leg. 1, 31 voluptate -untur omnes, quae . . . est inlecebra turpitudinis (Cato 44 ut pisces. QVINT. inst. 5, 11, 19. PLIN.

epist. 9, 6, 3 -o aliquam voluptatem, quod hac voluptate non -or). ac. 2, 8 oratione. fin. 1, 42 splendore nominis. Tusc. 5, 31 dignitate sententiae (*ibid. commotus*). *similia saepius.* CAECIN. Cic. epist. 6, 7, 5 quibus rebus gaudeat, quibus -atur Caesar. CIC. epist. 9, 15, 2 mirifice -or facetiis. carm. frg. 29, 4 vocum dulcedine -ptus (*cf. sub dulcedo*). Q. CIC. pet. 46 homines . . . oratione magis quam ipso beneficio . . . -untur. LABER. mim. 91. LVCR. 1, 14 -pta lepore *quaeque bestia* te (*Venerem*) sequitur. 2, 651 *deorum natura* nec bene promeritis -itur neque tangitur ira (NON. p. 252 *ad loc. -i: propitiari*). 5, 1259 nitido -pti levique lepore *metallorum homines*. CAES. Gall. 6, 22, 3 assidua consuetudine -pti (BELL. Afr. 72, 4 iumenta bestiarum [*i. elephantorum*] odorem . . . consuetudine -pta [-ptarum *codd.*] ne reformidarent. PHAEDR. app. 22. SVET. Iul. 30 imperii consuetudine). Gall. 7, 31, 2 idoneos homines deligebat, quorum quisque aut oratione subdola aut amicitia facillime -i (capere A Q) posset. 7, 43, 3 *Haedui* -pti compendio ex direptis bonis. NEP. Att. 4, 1 -ptus adolescentis . . . humanitate (*cf. p. 338, 54*). VERG. georg. 4, 348 carmine (NON. p. 253 delectare). Aen. 4, 84 genitoris imagine *Dido*. 8, 311 locis (SERV. delectatur. NON. p. 253). PROP. 4, 11, 88 -pta dabit vestris moribus illa manus. Ov. ars 3, 133 munditiis -imur. met. 1, 678 voce . . . -ptus *Argus*. 4, 344 temperie . . . aquarum. fast. 2, 94 -pta . . . erat lyricis Ausonis ora sonis. LIV. 1, 7, 5 Cacus . . . -ptus pulchritudine boum. 4, 29, 5 *Postumius filius* occasione . . . pugnandi. 6, 36, 8 -pti et stupentes animi vocibus alienis. 42, 30, 3 pauci . . . iustitia imperii Romani -pti. VAL. MAX. 2, 6, 1 deliciis -pti (9, 1 ext. 3). 2, 10, 6 Minturnenses . . . maiestate *Marii*. 8, 14 ext. 1 aliena imitatione. CELS. 3, 18 p. 101 *fabulis ludisque* maxime . . . sanus. PHAEDR. 3, 15, 2 obsistere homines legibus, meritis -i. 5, 7, 1 animus aura -ptus frivola. 4 prol. 10 fabulis. CARM. epigr. 925, 1 deus (*i. Caesar*) a(rte) *pantomini*. SEN. Phoen. 308 unum hoc habet fortuna, quo possim -i invictus aliis: sola tu affectus potes mollire duos. dial. 4, 5, 4 spectaculo. benef. 4, 21, 1 gratus animus ipsa virtute propositi sui -itur. 4, 24, 1 adspectu. epist. 116, 5 facilitate *amoris*. OCTAVIA 34 fulgore . . . aulae (*ibid. attonitus*). PLIN. nat. 8, 154 *Alexander* decore equi. SIL. 7, 187 sedulitate senili. MART. 7, 14, 7 nugis (*ibid. pectus . . . damna movent*). QVINT. inst. 2, 5, 12 specie. 2, 5, 22 lasciviae flosculis. FRONTIN. strat. 1, 1, 5 gratia locorum. TAC. ann. 15, 52 amoenitate *villae* (SVET. Tib. 11 IVST. 11, 8, 3 *al.*). PLIN. epist. 5, 8, 4 sunt . . . homines . . . curiosi et . . . rerum cognitione -untur, ut qui sermunculis etiam . . . ducantur (9, 17, 3 et . . . -imur et ducimur). SVET. Nero 20 laudationibus. APVL. Plat. 2, 14 lepidis animarum ingeniis. *nota* TERT. anim. 3 illa, quibus ethnici a philosophia -untur. PORPH. Hor. sat. 1, 2, 86 *reges* -pti pulchritudine *equorum*. HIL. in Matth. 11, 13 praesentibus. PRISCILL. tract. 10, 139 p. 101, 9 oculorum visibus. AVG. civ. 19, 17 quibus (*terrenis rebus*) -atur et avertatur. VAL. CEM. hom. 6, 5 in hoc . . . proficiunt varietates vocum . . . , ut homo aut -atur aut -at. *status accipit aliquem:* COD. Iust. 6, 38, 4, 1^b libertas utrumque -at (*i. uterque libertatem adipiscatur*).

synonyma et opposita supra invenies.

derivata: capabilis, capax (GRAMM. suppl. 74, 23), 2. capedo, 2. capio (-onis), (*fort. capis? cf. PAUL. FEST. p. 48, 9 al.*), capistrum?, capitas, capitarium (*aes*)?, capsas, captio, captivus, captivus, captor, captorius, captura, captus (-ūs), capulus, -a, -um (VARRO ling. 5, 121). [*falso* VARRO ling. 5, 120 catinus. 5, 131 capitium]. capessere (CHAR. gramm. I 256, 11), captare, capulare.

composita: *verba:* accipere (VARRO ling. 7, 90), concipere (DIOM. gramm. I 379, 3), decipere (DIOM. *ibid.*), excipere, incipere (PRISC. gramm. II 497, 19), intercipere, occipere, percipere, praecipere, suscipere. antecapere, concapere, intercipere. *cf. anticipare, mancipare, occupare, nuncupare, recuperare.* *nomina:* [*falso* anceps PAUL. FEST. p. 19, 13 v. p. 319, 44], auceps (GRAMM. suppl. 53, 3 *al.*), forceps (PAUL. FEST. p. 84, 3. 91, 13 *al.*), maniceps (mancipium), menceps, municeps (GRAMM. suppl. 15, 6 *al.*), particeps (participium: GRAMM. *passim*), pisciceps (VARRO ling. 8, 61), princeps (CASSIOD. in psalm. 2, 2 GRAMM. suppl. 122, 10 *al.*), vesticeps. praecipuus (PAUL. FEST. p. 80, 3 v. p. 320, 43). hosticapus, piscicapus, urbicapus. muscipula. *particulae:* deinceps, inceps.

2. capio, -ōnis f. [*cf. c. capere. Th.*]. *i. q. actio vel ius capiendi. inde a* CIC. usus capio *cf. sub* usucapio; pignoris capio *cf. sub* pignus. IAVOL. dig. 41, 4, 4, 1 ceterarum partium non impediatur longa possessione -o. IULIAN. dig. 41, 2, 36 cum possessio creditoris non impediatur -em. VLP. dig. 42, 1, 15, 4 ut omnibus integris tantum -i res iudicata proficiat. PAUL. dig. 39, 2, 18, 1 domini -e. 41, 1, 48, 1 perseverat per longum tempus -o. *ibid.* hoc ad ius, id est -em, illud ad factum pertinere. *cf. DIG. 39, 6 rubr. de mortis causa donationibus et -bus (et c. om. ind. F nec verterunt Graeci).* COD. Theod. 11, 7, 7 v. *sub* pignus. GELL. 6, 10, 3 hanc -em posse dici, quasi hanc captionem et in usu et in pignore. LACT. opif. 10, 20 nihil de quaque materia odoris -o decerpit. *cf. captio. Hey.*

capis, -idis f. (PRISC. gramm. II 251, 12) [*i. q. umbr. kapide, capirse 'capide', capirso 'capidem'. sunt qui cum Varrone conferant capere, capula, capsas, sed potest tractum esse a gr. σαπίς; v. Froehde, Bezenbergers Beitr. 1, 185. Th.*]. VARRO ling. 5, 121 -es . . . a capiendo, quod ansatae ut prenda possent, id est capi. frg.

Non. p. 547, 11 pocula quae vocant capulos ac -es, quod est poculi genus. PAVL. FEST. p. 48 -s poculi genus, dictum a capiendo. ARRVNT. Prisc. gramm. II 251, 12 -s, vasis genus pontificalis (GLOSS. V 617, 41). GLOSS. candes (*subest cap<i>des aut ca<pedi>nes*) vasa fictilia. cf. IV 28, 2 p. 304, 43. LVCIL. 319 hinc ancilia, ab hoc apices capidasque repertas. LIV. 10, 7, 10 pontifex <non> conspicietur cum -e ac lituo? PETRON. 52 habeo -em, quam (quas cod.) reliquit patronorum meus (*corrupt. ut videtur*), ubi Daedalus Niobam in equum Troianum includit. PLIN. nat. 37, 18 primus... Pompeius -es et pocula ex eo triumpho Capitolino Iovi dicavit. 37, 20 Nero... vicit omnes HS X -em unam parando.

deminutivum capidula.

capisco, capisso v. capesso p. 309, 76 et 69.

capistellum, -ī n. a capistrum *deminutive* (NOT. Tir. 10, 84).

loramenti pars: EDICT. imp. Diocl. 10, 6 (*sub tit. de loramentis*) frenum mulare cum -o. CORP. VIII 8457 carpenti -is et strobilis ve<...>ieis exornatum.

capistērīum, -ī n. [*a gr. σκαπιστήριον tractum. Th.*] vas in agricultura frumento mundando inserviens (cf. GLOSS. s. scaphisterium). COLVM. 2, 9, 11 de semine frumenti: quicquid exeret, -o expurgandum erit et semper quod propter magnitudinem ac pondus in imo subsederit, ad semen reservandum. NOT. Tir. 110, 65^a. [*it. capisteo, val. cāpistere. M.-L.*]

capistrārius, -ī m. a capistrum. *is qui capistra facit*: CORP. XII 4466 L. Oppio Quietio capistrario.

capistro, -ātum, -āre [*a capistrum. Th.*] capistro ornare, colligare. *part. perf. pro adi. sumi potest. de iumentis*: Ov. epist. 2, 80 inque -atis tigris alta sedet Ariadna (SIDON. carm. 22, 23). COLVM. 6, 19, 2 primis... duobus statuminibus imponitur firmum iugum, ad quod iumenta -antur. 6, 37, 10 ad elatra -ata... equa. PLIN. nat. 18, 117 boves fiscellis -ari. *de vitibus*: COLVM. 11, 2, 95 ut iuga vineis imponantur et -entur.

capistrum, -ī n. [*orig. inc. Th.*] ISID. orig. 20, 16, 4 -um a capite iumentorum dictum. GLOSS. φορβέα, (-ειά). II 573, 11 cilo<ter>: camus -um. [*val. cāpestru, it. capestro, francog. chevêtre, hisp. cabestro. M.-L.*]

1 proprie: loramenti genus: a ad ligna sive vites applicanda: CATO agr. 12 in torcularium, quae opus sunt... -a v. COLVM. 4, 20, 3 cum ad summum palum recta vitis extenta est, -o constringitur.

b ad iumenta, pecora, bestias regenda, iungenda, vincienda, ornanda sim.: VARRO rust. 2, 6, 4 asinorum pullos leniter -is... vinctos. VERG. georg. 3, 188 equus det mollibus ora -is invalidus. 3, 399 multi... prohibent a matribus haedos primaque ferratis praefigunt ora -is (cf. GLOSS. V 214, 18 quod agnis aut furonibus in caput imponitur). Ov. met. 10, 125 mollia purpureis, Cyparisse, frenabas cervi ora -is (MART. 13, 96, 1). PETRON. 47 tres albi sues... -is et tintinnabulis culti. CALP. ecl. 1, 41 non praedator laxis abiget iumenta -is. 6, 39 niveo frons cervi inretita -o. MART. 1, 104, 7 paret purpureis aper -is. VLP. dig. 16, 3, 1, 5 equus cum -o. APVL. met. 6, 29 me adrepto -o dirigere dextrorsum... gestiebat. 7, 18 cum deberet... agaso... -o suspendere. 7, 25 -o prehensum me (10, 21). 9, 4 ductum -i... patiebar. EDICT. imp. Diocl. 10, 4 (*sub tit. de loramentis*) -um equestre cum circulis et ducali. 10, 7 -um mu<lare>. HIER. interpr. Iob 40, 25 pones -um circa nares draconis (φορβαίαν, VVLG. fune). VEN. FORT. vita Germ. 22, 67 -o non capite sed pedibus adligatus. GLOSS. II 568, 8 armentarius -orum factor.

c utero seminarum inserviens: GLOSS. III 194, 22 κατάγαστρα: uteri -um.

2 translate: impedimentum, frenum hominum: IVV. 6, 43 moechorum notissimus olim stulta maritali iam porrigit ora -o. ITALA Iob 15, 27 (Hier. interpr. Iob ad l. in Ezech. 10, 32 p. 381 Aug. ad l.) fecit homo -um super femora (Aug. ut libidinibus suis colligaretur, quo vinculo duceretur ad mortem). ENNOD. epist. 1, 4 me... -is ora porrigentem... tenere sermones.

derivata: capistrarius, capistellum, capistrare. Bannier.

***capitālis**, -e [*a caput. Th.*] cf. PRISC. gramm. II 131, 3 caput capitis -tis. capitale scribitur S. C. de Bacch. (Corp. X 104) 25. kap-: CORP. X 6006 (aetate Antonini Pii). II 5522. VIII 7050. raro in codd., velut SCHOL. Cic. Bob. p. 330, 23. 352, 3. notatur in INSCR. plerumque cap., semel k (v. p. 345, 38). ā tertiae syll. longa: CORP. XII 3164 capitāli. comparativum legimus Cic. Verr. 3, 170 off. 1, 41 Cato 39. GLOSS. II 348, 34 κεφαλικός (cf. 348, 35). NOT. Tir. 44, 11. inde a NAEVIO (fort. a LEGE XII tab. v. p. 344, 32 et 346, 24). [*it. capitale, francog. cheptel, hisp. caudal. M.-L.*]

1 ad vitam hominis pertinens (v. caput sub IV A 1); accedit (inde a CIC., v. p. 344, 3) interdum ad notionem 'adversus vitae, periculosus, perniciosus': PLAVT. Stich. 502 in re -i mea (Merc. 184. LIV. 39, 13, 2 ne mulieris... sermonem in rem non seriam modo, sed -em etiam verti vellet. aliter v. p. 344, 56 sqq.). PLAVT. Trin. 1088 -i periculo (Rud. 349 FRONTO p. 51, 17 N. EDICT. imp. Diocl. 2, 19 -i periculo subi<u>getur. Ps. APVL. Ascl. 25 COD. Theod. 8, 5, 41 [Iust. 1, 27, 1, 20 a. 382]). PLAVT. Poen. 879 scin tu erum tuum meo ero esse inimicum -em? (CIC. Catil. 2, 3 tam -em hostem. fin. 4, 31 cum -i adversario... depugnandum. PANEG. 11, 27 inimicorum. SPART. Hadr. 17, 1 SCHOL. Cic. Bob. p. 233, 24. 330, 23. SCHOL. Hor. sat. 1, 7, 9 -es inimici et inexpiabiles. cf. VLP. dig. 3, 3, 8, 3

inimicitiae -es intervenerunt. 34, 4, 3, 11 -es vel gravissimae. al. PAVL. sent. 2, 27, 1. FIRM. math. 2, 30, 8 -bus ac pestiferis inimicitiiis). Cic. Verr. 3, 77 illud est -e, illud formidolosum, quod eqs. 3, 170 ut Verres prope alter Timarchides numeraretur; hoc erat etiam -ior, quod eqs. epist. 7, 13, 2 Treviros vites censeo; audio -es esse. off. 3, 82. Phil. 5, 33 epistula ad quendam... -em hominem (sc. amicum Antonii). 4, 3 -em et pestiferum... M. Antonii reditum. off. 1, 41 totius... iniustitiae nulla -ior. Cato 39 nullam -iorem pestem quam voluptatem. PLIN. nat. 36, 29 cum quosdam -i satisfactione fama iudicet dignos (i. opinioni communi satisfaciant statuae quasi vivae). GELL. 16, 13, 5 ex -i morbo revaluisset. APVL. met. 7, 16 in -e processit exitium (COD. Theod. 8, 5, 47 [a. 385]). ENNOD. dict. 14, 4 p. 468, 14 -e mereretur exitium. cf. AMM. 26, 10, 10 ibi -is vertitur pernicies). ARNOB. nat. 2, 7 quae -i plerumque contentione defenditis. PORPH. Hor. epist. 2, 1, 11 fatali labore... pro -i ac molesto (AMM. 29, 1, 33 -em eis hanc operam scrutandi sublimiora futuram. SORT. Sangall. 43, 8 -em [sic] negotium habes [44, 9]). COD. Iust. 2, 19 (20), 7 (a. 293) -es minas pertimescendo.

2 speciatim in sermone iudiciorum (v. caput sub IV A 1) de criminibus, peccatis, poenis, causis sim., quae ad vitam rei vel ad statum civilem pertinent; cf. AFRIC. dig. 37, 1, 13 rei autem -is damnatus intelligitur is, cui poena mors aut aquae et ignis interdictio sit. VLP. dig. 21, 1, 23, 2 -em fraudem admittere est tale aliquid admittere, propter quod capite puniendus sit. 48, 19, 2 fusius. PAVL. dig. 48, 1, 2. MOD. dig. 50, 16, 103 licet '-is' latine loquentibus omnis causa existimationis videatur, tamen appellatio -is mortis vel amissionis civitatis intellegenda est. INST. Iust. 4, 18, 2 publicorum iudiciorum quaedam -ia sunt, quaedam non -ia. -ia dicimus, quae ultimo supplicio afficiunt vel aquae et ignis interdictione vel deportatione vel metallo, cetera... haec publica quidem sunt, non tamen -ia. GLOSS. II 97, 18 ἀτιμοποιός: GAIUS inst. 3, 189 poena manifesti furti ex lege XII tabularum -is erat (LIV. 6, 4, 5. 39, 18, 4. 42, 43, 9. 45, 23, 18 SEN. benef. 3, 10, 3 SVET. Caes. 48 Dom. 14 GAIUS inst. 4, 111 EDICT. imp. [M. Aurel. et L. Veri?] Call. dig. 48, 19, 27, 2. CALL. dig. 48, 19, 28 pr. -ium poenarum fere isti gradus, fusius eos enarrat, sunt partim mortis, partim: ad existimationem, non ad capitis periculum pertinent. Icti saep. COD. Theod. 9, 21, 2, 5 [a. 321] al. COD. Iust. 4, 40, 3 [a. 397] saep. LACT. mort. pers. 7, 12 LAMPR. Alex. 15, 5 AMM. 29, 1, 43 HIER. epist. 100, 7 tract. p. 384, 14 AVG. civ. 18, 5 PASS. Mar. Iac. 8 p. 57, 6 GREG. M. epist. 13, 50 p. 415, 8). VAL. MAX. 1, 7 ext. 10 ad -e supplicium perduxit (praeterea sexies. SEN. dial. 5, 32, 2. 10, 8, 2 nat. 2, 59, 8 epist. 18, 11 CVRT. 3, 2, 17. 6, 2, 11 SVET. Dom. 8 PLIN. epist. 8, 14, 14 TRAIAN. Plin. epist. 10, 30, 1 ARNOB. nat. 1, 26 COD. Theod. 9, 10, 1 [a. 317]. 11, 30, 8 [a. 319] saepius. GALLICAN. Avid. 8, 7 LAMPR. Alex. 18, 2. 53, 7. 54, 7 AMM. 8tes SVLP. SEV. chron. 1, 18, 2 LEX Visig. 8, 2, 1. 9, 2, 3). SVET. Aug. 24 -i animadversione punit (COD. Theod. 8, 5, 36 [a. 381] AMM. 26, 3, 3 INST. Iust. 4, 18, 9. GREG. M. epist. 13, 50 p. 416, 4 -i et ultima supplicii animadversione). IVLIAN. dig. 50, 16, 200 publicam exercitationem et coercionem -em. COD. Theod. 7, 18, 17 (a. 412) -is in eum severitas exseratur. PLAVT. Mil. 294 tuis nunc cruribus capitique fraudem -em hinc creas (EDICT. aed. cur. dig. 21, 1, 1, 1 si quod mancipium -em fraudem admiserit. CIC. Rab. perd. 26 de orat. 1, 232. 2, 199 LIV. 23, 14, 3 VLP. dig. 21, 1, 17, 18 al.). PLAVT. Most. 475 -e scelus est. CAECIL. com. 213 fiunt facinora -a (FAVST. REI. epist. 2 p. 167, 23 factis -bus). res capitalis: S. C. de Bacch. (Corp. I 196. X 104) 25 eis rem capitalem (i. poenam mortis) faciendam censuere. paulo aliter: CATO or. frg. 10, 5 rex tibi interdixit rem -em (i. causam; cf. CIC. rep. 3, 48 res -es et reliquas omnes iudicabant. PAVL. FEST. p. 377 sponsorem... datum in re -i. POMPON. dig. 1, 2, 2, 23 quaestores -bus rebus praecessent). aliter: i. q. scelus, crimen morte (exilio) dignum: Cic. Verr. 3, 68 in rerum -ium quaestionibus (Pis. 87. CORP. V 862 [Aquilaiae] iudex quaestionis rerum capital(ium). cf. LIV. 1, 49, 4 cognitiones -ium rerum. SVLP. SEV. chron. 2, 51, 1 rerum -ium iudiciis). CIC. Verr. 3, 68 rei -is accusatus (reus: CIC. Verr. 3, 94. 95. 5, 40. 41. arguere: CIC. Caecin. 25 LIV. 45, 5, 8). Verr. 3, 94 rei -is adfinem. 3, 100 rei -is condemnatus (Cluent. 32 dom. 78 Sest. 84 top. 75 Cato 42 SALL. Catil. 36, 2 TAC. ann. 1, 21 GELL. 5, 14, 27 AFRIC. dig. 37, 1, 13 Icti saep. AMM. 28, 1, 21). CIC. Verr. 6, 108 quem iste Verres in decimis, in rebus -bus, in omni calumnia praecursorem habere solebat et emissarium. SALL. Catil. 52, 36 manifestis rerum -ium. 55, 5 vindices rerum -ium (QVINT. inst. 7, 3, 33 iudex rei -is. Ps. ASCON. Verr. p. 155 tamquam si Minos praetor sit rerum -ium). LIV. 3, 13, 4 rei -is dies dicta sit (25, 4, 8 et 10). 45, 16, 4 ad res -es quaerendas (PAVL. FEST. p. 221 [FEST. p. 258, 30²]). CVRT. 6, 8, 25 de -bus rebus... inquirebat. GELL. 7, 10, 2 ut ea res ei homini -is esset. COD. Theod. 8, 5, 14 pr. (a. 362) -em rem fecisse videtur. CIC. Verr. 6, 23 insinulatio... -is atque invidiosi criminis (VAL. MAX. 5tes. SVET. Tib. 61 omne crimen pro -i receptum. TAC. ann. 3, 60 GAIUS inst. 3, 213 dig. 23, 1, 17 APVL. apol. 4 EDICT. imp. M. Aurel. L. Ver. dig. 48, 16, 18, 2. saep. ap. Ictos. LACT. inst. 6, 20, 16 ANTH. 412, 13 COD. Theod. 9, 6, 1 [a. 376] OPTAT. 7, 1 p. 160, 30 PRVD. c. Symm. 2, 805 AVG. civ. 18, 3 c. Gaud. 1, 28, 32 NOVELL. Valent. 19, 2 [a. 445]. EVGRAPH. Ter. Ad. 721 -ia crimina sunt, quae expresse

poenam merentur. LEX Burg. lib. const. 70,1 INST. Iust. 4,3,11 CAES. AREL. suggest. p. 295). LIV. 3,55,5 neve ea caedes -is noxae haberetur. EDICT. imp. Aug. (a. 9 p. Chr.) dig. 48,18,8 pr. -a et atrociora maleficia. SEN. contr. 2,1,23 capita<lia> quaedam vitia. VAL. MAX. 2,5,3 -i iudicio damnatae (9,8 ext. 2 QVINT. inst. 4,1,57 TERT. idol. 19 TRYPH. dig. 16,3,31 pr. VLP. dig. 3,3,33,2 Icti saep. PANEG. 12,29 AVSON. 347,1). LAVS Pis. 43 -e nefas. QVINT. inst. 8,3,14 causae (APVL. met. 9,40 EDICT. imp. M. Aurel. L. Ver. dig. 49,9,1 sin autem non sit pecuniaria causa, sed -is. VLP. coll. Mos. 14,3,3. CALL. dig. 49,14,2,3 opp. re nummaria. saep. ap. ICTOS. PAPYR. Berol. 628^r II 3 [saec. III] quoniam -le(s) causae aliquid a(u)x(il)ium conctationis [sic] admittunt. SORR. Sangall. 45,10 CAPITOL. Aur. 24,2 DAMIG. lap. 4). QVINT. decl. 331 p. 303,25 an iniuriarum actio -is sit (VLP. dig. 2,9,5 -ium actionum iniuriarumque nomine). TERT. pudic. 9 delicta (21 adv. Marc. 4,9). COD. Theod. 9,40,1 (a. 314) non prius -em in quempiam promat severamque sententiam (2,30,1 [a. 315] saep. HERMOG. dig. 32,22,1 LACT. mort. pers. 50,4 QVEROL. p. 16,24 CONST. Sirmond. 14 tit. [a. 412] Ps. RVFIN. in psalm. 65,11 BOETH. in top. Cic. 6 p. 388,10 THEOD. MOPS. in Eph. arg. p. 115,12 PASS. Petr. Paul. brev. 13 LEX Burg. Rom. 8,1 LEX Sal. 40,5. nota vim plane aliam ORIBAS. l. 68). MARCIAN. dig. 48,16,1,13 ad accusationem -em. OPTAT. 7,1 p. 165,6 -e peccatum (AVG. serm. 216,3 a -i magnoque peccato. Ps. RVFIN. in psalm. 67,22 -ia, id est criminalia. GENNAD. dogm. 53 -ia et mortalia). SALV. gub. 3,55 si -bus malis immunis est. inde i. q. noxius, culpabilis: subst.: RHET. Her. 2,26,41 (affert exemplum falsae definitionis) quadruplator, ut breviter scribam, -is; est enim improbus et pestifer civis. adi.: AVG. in euang. Ioh. 13,6 dominus tamquam alloquens filios -es. de mend. 14,25 primum est evitandum -e mendacium longeque fugiendum. praedicative: LACT. mort. pers. 38,1 illud vero -e! OPTAT. 7,1 p. 160,12 quod quasi -e potuit obici parentibus vestris. capitale est c. inf. v. p. 346,23. inde nomen magistratus triumvir capitalis (cf. DIO CASS. 54,26 οἱ τριῖς οἱ τὰς τοῦ θανάτου δίκας προσεταγμένοι): LEX Bant. (Corp. I 197. IX 416) 15 aid(ilis) tr(ibunus) pl(ebei) q(uaestor) IIIvir cap(italis). item cap. notatur: LEX repetund. (Corp. I 198) 16. 22. INSCR. Ephem. epigr. VIII 144 (Tarracone, saec. I) CORP. V 872. VI 31774. IX 5191. kapit. infra l. 52; k.: CORP. III 6755 (Ancyrae); saepius in INSCR. capital. LEX Fest. p. 347 praetor urbanus tres viros -es populum rogato, hique tres viri quicumque <iure fa>cti erunt sacramenta ex<igunto> iudicantoque, eodemque iure sunt, uti <quos> ex legibus plebeiue scitis exigere iudicareque esseque oportet. CIC. orat. 156 duorum virorum iudicium aut triumvirorum -ium aut decemvirorum litibus iudicandis. VARRO ling. 5,81 maleficia triumviri -es nunc conquirunt. LIV. 25,1,10. 39,14,10 triumviris -bus mandatum est, ut vigilias disponerent per urbem servarentque ne eqs. VAL. MAX. 6,1,10 ASCON. Mil. p. 38 CORP. XI 6163 (aetate Tiberii). XIV 2831 (saec. I). XII 3164 (aetate Traiani) IIIvir(o) capitali. V 877 (sub Hadriano). POMPON. dig. 1,2,2,30 triumviri -es, qui carceris custodiam habent, ut, cum animadverti oporteret, interventu eorum fieret. CORP. VIII 5350 (fere a. 140) M. Cornelio... Frontoni (sc. rhetori) IIIvir(o) capital(i). X 6006 (aetate Antonini Pii) IIIvir. kapit. XIV 3900 (saec. III in.) saepius. similiter CORP. IX 2845 quattuor vir -is. 5191 duovir cap(italis) (sc. uterque municipiorum magistratus).

3 latiore sensu i. q. gravissimus, qui summi momenti est: de rebus (v. caput sub IV B 1): NAEV. com. 156 amore -i (SEN. dial. 10,15,1 amicitia. inimicus v. p. 343,81). CIC. or. frg. A XIII 2 odium (Lael. 2 CENS. 15,4 SCHOL. Cic. Bob. p. 352,3). off. 2,73 -is oratio est, ad aequationem bonorum pertinens. HOR. sat. 1,7,13 ira fuit -is (Achillis et Hectoris). Ov. fast. 3,839 nominis (Minervae Captae in monte Caelio) in dubio causa est; -e vocamus ingenium sollers: ingeniosa dea est. PLIN. nat. 29,18 nulla praeterea lex, quae puniat inscitiam -em. TREB. trig. tyr. 10,3 -i enim ioco regna promeruit Regilianus. AVSON. 71,5 (cum lusu significationis propriae et translatae) quam libidinem Nolanis -is luxus inussit (i. et 'luxuria immanis' et 'luxuria capite i. ore noxia', sc. fellantium). AVG. retract. 1,3,3 plures iidemque -es errores. ORIBAS. syn. 5,38 -em usus sum adiutorium (sic). 5,53 ut autem -em tibi dicam sententiam. speciatim vena capitalis (v. caput sub III A 3): ORIBAS. syn. 1,10 si de brachio -is incidatur vena. in brachio enim tres sunt venae, quae flebotomantur necessarie: -is, quae est superior et media, quae dicitur matricalis et tertia inferior eqs. ibid. -es venae flebotomantur, si...; -is vena sine periculo inciditur, si. nota in nomine loci: PAUL. FEST. p. 66 -is lucus, ubi si quid violatum est, caput violatoris expiatur. aliter p. 346,51. de homine (v. caput sub IV A 3): CIC. ad Q. fr. 2,11,4 Siculus ille (Philistus historicus) -is, creber, acutus, brevis, paene pusillus Thucydides.

4 ad ipsum caput hominis pertinens: de AVSON. 71,5 v. l. 65. SCHOL. Hor. Vind. ars 124 Clytaemnestra fecit camisiam sine -i foramine (an capit<i>ali? v. p. 346,66. 348,54).

5 ad tributum pertinens v. caput sub II A 2 et v. s. capitatio. [fortasse huc trahas GLOSS. V 560,24 aera: numer<or>um -ium pars, nisi corrigendum numerum (i. numerus), -ium (subst.) pars. cf. 560,21

aera: numerum, capitulum]. COD. Iust. 11,48,23 pr. colonus sit suppositus una cum subole sua...-i illationi.

masc. subst. capitālis, -is v. p. 345,26 et infra l. 73. neutr. subst. capital(e), -is (ROMAN. Char. gramm. I 119,3 animal animale faciet, ut...capital, capitale. GLOSS. II 572,28 capital capitale): de forma nom. sing.: capital plerumque scribitur editure; capitale legitur: MELA 1,58 QVINT. inst. 9,2,67 TAC. Agr. 2 EDICT. imp. Hadr. dig. 48,8,4,2 CALL. dig. 48,19,27,1 TERT. castit. 7 SOL. 1,62 BENED. reg. 55 GLOSS. II 348,28. 35. 36. 460,64. III 197,5. 209,37. 272,40. V 353,23 LEX Sal. ubique (de FEST. p. 302 v. infra l. 46), apud posteriores fort. recte. capital testantur versu PLAVT. Men. 92 Merc. 611 SIL. 13,155.

1 crimen, peccatum capitale (cf. PAUL. FEST. p. 48 -l facinus, quod capitis poena luitur): PLAVT. Merc. 611 -l facis (Men. 92). TER. Ad. 723 fero alia flagitia ad te ingentia boni illius adolescentis. :: ecce autem?:: nova -ia (SCHOL. ad l. mortifera). CIC. leg. 3,6 minores magistratus -ia vindicant (GREG. M. epist. 13,50 p. 415,15). LIV. 26,40,17 exules, obaerati, -ia ausi. SVET. Tib. 61 v. p. 344,79. CALL. dig. 48,19,27,1 qui -le admiserunt (MOD. dig. 49,16,6,6 si quis commilitonem vulneravit eqs. ...-l admittit. LEX Visig. 7,15. 7,2,4 commiserint). FAVST. REL. epist. 5 p. 187,10 tria itaque haec -ia, sacrilegium, adulterium, homicidium, nisi hic... fuerint expiata, perennibus illuc (sic) concremabuntur incendiis. capitale est, seq. infinit. perf.: PLIN. nat. 18,12 frugem... noctu pavisse ac secuisse puberi xii tabulis -l erat suspensumque Cereri necari iuebant. VAL. MAX. 5,1 ext. 1 quod apud Persas -l extitisset, solium regium occupasse (CVRT. 8,4,17 in sella regis consedissee. PS. FRONTIN. strat. 4,6,3 resedissee). MELA 1,58 ut quaedam animalia... interemisse -le sit (COLVM. 6 praef. 7 ut tam -l esset bovem necuisse, quam civem. PLIN. nat. 10,62 serpentem occidisse, eademque legibus poena, quae in homicidam). SVET. Cal. 24 in iustitio risisse lavisse cenasse...-l fuit. Tib. 58 ut haec quoque -ia essent, circa Augusti simulacrum servum cecidisse, vestimenta mutasse eqs. seq. inf. praes.: LIV. 24,37,9 praesidio decedere apud Romanos -l esse. SEN. benef. 4,38,2 ne miseros tecto iuvare -l sit. CVRT. 8,9,34 arbores violare -l est. PLIN. nat. 12,63 degredi via -l reges fecere. SIL. 13,155 praevetitur namque et -l, committere Martem sponte viris. QVINT. inst. 9,2,67 -le est obicere ante acta. FRONTO p. 124,12 N. testimonium falsum dicere -l visum. TERT. castit. 7 agere pro sacerdote. seq. si, (nisi): CIC. inv. 2,96 hostias nisi ad sacrificium quoddam redemptor praebisset, -l esset. LEX imp. Nervae dig. 47,21,3,1 si servus servave... dolo malo fecerit (i. terminos moverit) ei -l esto. EDICT. imp. Hadr. dig. 48,8,4,2 si quis adversum edictum meum fecerit, medico aliquem castranti...-le erit. IVST. 2,7,8. VOPISC. Tac. 9,3 -l esset cum bonorum proscriptione. seq. enuntiat. relat.: CIC. leg. 2,21 quique non paruerit, -l esto. FEST. p. 302 qui id fecisset, -l (capite cod., an scrib. capit<al>e?) esset ei. SEN. contr. exc. 3,8 qui coetum et concursum fecerit, -l sit. seq. cum, quod: TAC. Agr. 2 legimus, cum Aruleno Rustico Paetus Thrasea (alii)... laudati essent, -le fuisse. MACR. sat. 3,13,5 -l putavit, quod in umero suo locum ruga mutasset. inde in nom. propr. montis Capitalia (i. Πουναί θεῶν) 'mons altissimus Indicorum' (PLIN. nat. 6,74) v. s. nom. propr.

2 capitis periculum (cf. NON. p. 38 -l dictum est capitis periculum. GLOSS. V 650,8 quod caput petat): LVCIL. 658 facile deridemur, scimus -l esse irascier. SOL. 1,62 ea propter -le, si pars alterutra (cor et spina in fetu humano) noceatur. inde poena capitalis, supplicium: GLOSS. V 547,29 poena capitalis. II 348,28 κεφαλικὴ τιμωρία. desunt exempla.

3 capitis tegumentum: VARRO ling. 5,130 dictum -l a capite, quod sacerdotulae in capite etiam nunc habent. PAUL. FEST. p. 57 -l linteum quoddam, quo in sacrificiis utebantur. GLOSS. II 348,36 κεφαλόδεσμος frontale, -le. III 272,40 κεφαλοδέσιμον. V 353,23 cervical et -le unum sunt. sim. stramentum capitis (cf. GLOSS. II 460,64 τυλοπροσκεφάλαιον [τύλη, προσκεφ. corr. Götz] -le, pilentum. III 197,5 προσκεφαλῆς. 269,37 προσκεφάλαιον): BENED. reg. 55 stramenta lectorum sufficiant matta, sagum et laena et -le (capitale var. lect., fort. recte, v. p. 348,54).

4 in LEGE Sal. pecunia, quae pro capite violato numeranda est, 'haubitzgeld', inde summa, qua damnatum illatum expensetur: LEX Sal. 2,1 add. 1 DC denarios... fur culpabilis iudicetur excepto -le et delatura. 9,1 si quis messem vastaverit -le in locum restituat. 9,3. 10 add. 5 si quis puerum aut puellam de ministerium (sic) furaverit, tot solidos in -lem restituat. 25,7 -le ancillae vi stupratae et inde mortuae in locum restituat. saep.

5 i. q. tributum? v. GLOSS. V 560,24 p. 345,83. adv. capitaliter: 1 generatim de vitae periculo, odio, inimicitis (v. capitalis sub 1): PLIN. epist. 1,5,4 quam -r ipsum me apud centumviros lacessisset. AMM. 21,16,11 -r oderat. PS. AVG. serm. 154,8 haec tria -r occidunt. 252,2 fidei veste nudati et -r mortui in perpetuum demergentur. DECL. in Catil. 19 senatum -r fuisse insectatum. CASSIOD. var. 1,37,2 videmus... arietes pro suis ovibus -r insaevire. 2 in sermone iudiciali vel morali de crimine: COD. Theod. 9,21,6 (a. 349) in hac machinatione deprehensus, -r se fecisse cognoscat. FVLG. RVSP. incarn. 37 sive in fide sive

in operibus -r peccantes. *sim. de poena capitali*: COD. Theod. 3, 14, 1 (a. 370 vel 373) *scelus -r expietur*. 7, 18, 4, 4 (COD. Iust. 12, 45 [46], 1, 4; a. 380) in officii *reitoris provinciae primores -r vindicetur*. VEG. mil. 2, 22 cum in militem -r animadvertitur. CASSIOD. chron. II p. 158, 1289 Romanus patricius affectans imperium -r est punitus.

capitāneus, -a, -um [a caput. Th.]. *vox infimae latinitatis*. *de initio* (v. caput sub III C): CASSIOD. in psalm. 135 div. in illis -is versibus. *de summa pecuniae* (v. caput sub IV B 5): PAPYR. Marini 119, 67 (a. 551) centum viginti solidos -os a te . . . accepisse ostenditur. *de litteris quasi caput habentibus i. super lineam eminentibus dictum videtur*: GROM. p. 362, 30 quas litteras singulas in terminis invenies, quae -eas (i. -ae) non sunt fundorum, sed rationis terminum ostendit (sic) (seq. terminorum A, B, C etc. explicatio). *de homine praeter ceteros eminenti, duce, patrono* (v. caput sub IV A 3): INSCR. Bonner Studien p. 238 nr. 51 (aevi fort. posterioris) patronus Sthefanus -us reparavit.

capitārium aes quod capi potest PAUL. FEST. p. 65. a caput. *de tributo, ut videtur, v. caput sub II A 2*. (**capitās**), -ātis f. a capere finxit VIRG. gramm. p. 85, 25 caput a capitate (i. capacitate) sumi dictum est.

capitātim adv. a caput; cf. c. capitatus. *per capita* (i. res gravissimas) narrationis (v. caput sub IV B 2 et v. capitulum sub 7): SERV. georg. 2, 177 Vergilius non ea late exequitur, sed -m et breviter transit, quae latius explanat in singulis.

capitatio, -ōnis f. [a caput. Th.]. i. q. tributum per capita actate imperatorum impensum; cf. caput sub II A 2 et v. Seeck, PW. III 1513; Daremberg-Saglio II p. 898 sqq. nota graecas translationes: COD. Iust. 10, 16, 1 ai κεφαλιτιόναι. 12, 37 (38), 3 τὰς κεφαλιτιόνας. NOVELL. Iust. 8, 2 pr. καπιτατιόνων (lat. capitorum).

1 *proprie de tributo capitum, i. hominum (huc referuntur etiam loci, de quibus dubites ad 1 an ad 2 referendi sint)*: CHAR. dig. 50, 4, 18, 29 si immunitas alicui concedatur . . . neque a -e . . . excusari possunt. COD. Theod. 13, 10, 2 (COD. Iust. 11, 49, 1 a. 313) plebs urbana Asiae minoris . . . minime in censibus pro -e sua conveniatur. 8, 1, 3 (a. 333) -em eorum, qui censiti sunt, haberi immunem (ibid. iterum. 7, 13, 6 pr. [a. 370] miles uxoriam quoque -em . . . praestet immunem. 7, 13, 7, 3 [a. 375] miles comitatensis patris quoque et matris nec non et uxoris suae -em . . . excusabit cf. 11, 12, 2 [a. 362] -is indulgentiam immunitatemque. 1, 28, 2 [a. 364] depensae . . . -is relevatione). 12, 1, 36 (a. 343) primores quidam plebeiam quoque sustineant -em (cf. 11, 23, 2 [a. 362] exactiones in -e plebeia. 13, 10, 4 [a. 368 vel 370] a plebeiae -is iniuria vindicandas virgines viduasque quasdam). 7, 13, 7, 3 (a. 375) ne insertae -is numerus minuatur. COD. Iust. 11, 52 (51), 1 pr. (sub Theodosio I) sublato in perpetuum humanae -is censu iugatio tantum terrena solvatur (cf. COD. Theod. 11, 20, 6 [et NOVELL. Theod. 2, 26, 1 a. 430] exceptis his, quae in -e humana atque animalium diversis qualitercumque concessa sunt). AMM. 17, 3, 2 quicquid in -e deesset. 17, 3, 4 exuberare -is calculum ad comeatum necessary apparatus.

2 *de tributo iugorum, i. fundorum, praediorum sim.*: COD. Iust. 4, 49, 9 (a. 293) si minor a venditore . . . dicebatur -o praedii venditi et maior inventa sit. 11, 55 (54), 1 (actate Diocletiani) rusticana plebs extra muros posita -em suam detulit et annonam congruam praestat. COD. Theod. 5, 17, 1 (a. 332) apud quemcumque colonus iuris alieni fuerit inventus . . . super eodem -em temporis cognoscat (interpr.: tributa eius . . . cogatur exsolvere). 11, 12, 1 (a. 340) aliquis immunitatem dederat iugorum -bus et professionibus amputatis. 8, 11, 1 (a. 364) discriptione facta pro -e aut iugatione (11, 7, 11 [a. 365] quidquid pro iugatione vel -e deposcitur. 11, 1, 15 [a. 366] pro modo -is et sortium [interpr.: pro rata canonis sui]. 7, 13, 7, 1 [a. 375] pro modo -is suae. 11, 24, 6, 6 [a. 415] pro antiquae -is professione). 5, 13, 4 (et COD. Iust. 11, 66, 2 Valentiniani et Valentis actate) -is aut canonis augmenta non patiantur. 13, 10, 8 (COD. Iust. 10, 25, 1 et 11, 48, 9 a. 383) iugatio vel -o libris publicis factae . . . in functionem pristinam redeant. SALV. gub. 5, 42 pauperes cum rem amiserint, amissarum tamen rerum tributa patiuntur; cum possessio ab his recesserit, -o non recedit. 3 *de annona iumentis praebenda, i. q. capitum*: COD. Theod. 7, 4, 8 (a. 362) militibus ad Kal. Augustas -o denegetur, ex Kal. Aug. praebetur. 7, 4, 11 (a. 364) species proferantur . . . -is.

syn. ad 1 et 2: canon, caput, tributum. *ad 2*: iugatio. *compos.*: decapitatio.

capitātus, -a, -um a caput. capite instructus, caput habens. GLOSS. III 497, 43 κεφαλωτός. 1 *de corporis humani partibus* (v. caput sub III A 3): LVCIL. 72 si natibus natricem (i. mentulam) impressit crassam et -am. 2 *de clavorum superiore fine* (v. caput sub III A 5): VARRO rust. 2, 9, 15 cingulum . . . cum clavibus -is. 3 *de vitibus in altum proectis* (cf. caput sub III A 1): COLVM. 5, 5, 9 alii -as vineas, alii brachiatas magis probant. 5, 5, 11 in ea deinde vinea, quam -am diximus, iuxta ipsam matrem usque ad corpus samentum detrahitur. 5, 5, 13, 15. 4 *de herbarum fructuumque partim radice* (v. caput sub III B 1) partim de flore (v. ibid. sub III B 2): porrum -um: COLVM. 11, 3, 30. 32 PLIN. nat. 20, 48, 28, 65, 1, 20, 22 PALLAD. 3, 24, 11. 12, 6. [MART.] 13, 19 lemma. CHIRON 770

radices porri -i. MARCELL. med. 26, 31, 33, 50 APIC. 4, 171, 175 CAEL. AVR. chron. 3, 2, 33. GLOSS. porrum -um: παράσον κεφαλωτόν, παρασοκέφαλον (II 153, 47 porrus -us). *inde subst.*: GLOSS. capitatum: κεφαλωτόν. *de aliis herbis*: PLIN. nat. 19, 105 apud nos duo prima genera ceparum . . . alterum -ae cepae. sequitur descriptio. 19, 122 fruticant alia et non -a, ut apium et beta. 24, 173 herba impia . . . thyrsi modo vestita atque -a. 32, 126 cunila -a. 5 *de homine*:

AVG. c. Iul. op. imperf. 5, 15 fieri enim -i homines ab utraque parte potuerunt (sc. bicipites in creatione). 6 *generatim de qualibet re*: Ps. AVG. categ. 11 cum dicimus pennam pennati et caput -i, videtur usiae partes in accidentibus ponere. BOETH. categ. 2 p. 224^B dicendum est caput -ae rei esse caput, et -am rem capite esse -am.

***capitellum**, -ī n. [a capitulum, caput deminutive. Th.] cf. VARRO ling. 8, 79 caput capitulum capitellum. masc. capitellus: GLOSS. III 589, 21. 631, 46 DIOSC. 2, 162. 3, 128 (saepius idem neutr.). [it. capitello, hisp. caudillo. M.-L.] 1 *columnarum caput, i. pars summa* (v. caput sub III A 5), cf. ISID. orig. 15, 8, 15 -a dicta, quod sint columnarum capita, sicut 'supra collum caput' (19, 10, 24):

EPIST. Alex. p. 192, 20 columnas cum suis -is. CORP. III 10107 (Dalmatia, saec. III vel IV) cum insisterem ad -a columnarum ad terminas (sic) Licin(i)an(a)s. VVLG. III reg. 7, 16 duo quoque -a fecit . . . fusilia. 7, 18, perfecit columnas . . . ut tegerent -a. 7, 19 -a autem, quae erant super capita. 7, 41 funiculos -orum super -a columnarum duos (7, 42). IV reg. 25, 17 -um aereum (Ier. 52, 22) saepius. AVG. quaeest. hept. 2, 110 bases non eas tantum videtur dicere scriptura, quibus columnae ab imo fulciuntur, sed etiam superiores, quae -a nos dicimus (GLOSS. V 616, 14 basis est -um columnae). EVCHER. instr. 2 p. 148, 10 epistylia, quae super -a columnarum ponuntur (ISID. orig. 15, 8, 15. 19, 10, 24 GLOSS. V 410, 49. *inde haustum*: GLOSS. V 358, 23 epistelia -a. 380, 46). 2 p. 149, 12 spiras: -a columnarum. CORIPP. Iust. 4, 59 buxea populeis aptans -a columnis. PASS. coron. 1 columnas vel -a columnarum. ibid. it. 2 *herbarum capita, i. florum calices fructuosae* (v. caput sub III B 2): PELAGON. 459 thymi -a. CASS. FEL. 44 p. 111, 9 papaveris -a decoques (62 p. 155, 6 co-dyas id est papaveris agrestis -a. GLOSS. III 581, 23 κόδιον i. -um papaveris [631, 46 capitellus]. 589, 21 capitellus miconus [i. μήκωνος]: papaver). DIOSC. 2, 162 anemone sicut meconis in medium -a nigra habens. ibid. -u(m) maiore(m) et oblongu(m) habens. 2, 163 argemone -um simile meconi radii (i. μήκωνι ροιάδι) habet (sim. 3, 87). 3, 106 in ipsa virga leptopetali sunt et -a minuta . . . in quibus -is duo vel tria sunt semina. 3, 128 supra qua virga tyfae -us est al.

3 *instrumentorum pars summa* (v. capitulum p. 350, 67): VEG. mulom. 2, 17, 2 ipsum album oculi . . . -o paracenterii deorsum deprimis (CHIRON 74 capulo). 4 *mammillarum papillae* (v. p. 350, 82): PLAC. med. 2, 22 si inde -um mammillae tangas. PS. THEOD. PRISC. add. p. 275, 27 mulieribus vero de uberibus -um ligaverunt al. ORIBAS. syn. 5, 7 nutrix habens mammillas grandes et pectus et -a mammillarum.

5 *scripti, libri sim. caput, i. particula* (v. caput sub IV B 3): CAES. AREL. reg. mon. 21 dicite . . . benedictionem . . . et -um (CONC. Agath. a. 506 Mansi 8 p. 330^A post hymnos -a de psalmis dicantur. VITA Caes. Arel. 2, 44 GREG. TVR. Franc. 9, 6 glor. conf. 4. 70 dicto psalmi -o). GREG. TVR. Mart. 1, 5 -um tantum (sc. somni mei) vobis excitantibus non explevi (vit. patr. 6, 7 alleluatico cum -o expleto).

? **capitiālis**, -e a capitium? BENED. reg. 55 p. 346, 66. cf. p. 345, 80. **capitilavium**, -ī n. a caput et lavare derivatum. ISID. orig. 6, 18, 14 vulgus autem ideo diem hunc (diem palmarum) -um vocat, quia tunc moris est lavandi capita infantium (ecl. off. 1, 28, 2).

capitina, -ae f. a caput, incertae significationis, fortasse i. q. caro capitis porcellini? v. capitulum p. 350, 40. TEST. porcell. p. 244 de meis visceribus dabo donabo sutoribus saetas, rix(at)oribus (risoribus Leo con.) -as, surdis auriculas eqs.

capitium, -ī n. [a caput. Th.]. VARRO ling. 5, 131 ab eo, quod caput pectus, id est, ut antiqui dicebant, comprehendit. [it. cavazza, francog. chevêt, hisp. cabezo. M.-L.] 1 *foramen tunicae capiti aptum* (cf. GLOSS. V 617, 40 -um est summitas vestis per quod caput hominis egreditur): LABER. mim. 62 induis -um tunicae. VVLG. exod. 28, 32 in cuius (tunicae pontificalis) medio supra erit -um (περιστόμιον). 39, 21 fecerunt -um in superiori parti contra medium oramque per gyrum -ii textilem. Iob 30, 18 quasi -o tunicae succinxerunt me (περιστόμιον τοῦ χιτῶνος). AVG. in psalm. 132, 9 a barba descendere unguentum ad oram vestimenti potuit; quae est in capite, ubi aperitur -um. MYTHOGR. 1, 147 obtulit ei (Agamemnoni) Clytemnestra vestem sine -o (2, 147, 202). 2 *tunica mulierum (et sacerdotum christianorum) lato foramine circa collum insignis* (cf. VARRO ling. 5, 131 supra l. 62. HIER. epist. 64, 14 tunica talaris . . . in superiori parte, qua collo induitur, aperta, quod vulgo -um nominant. SCHOL. Iuv. 3, 81 vestem fucatam et Romanae togae erubescendos habitus, id est -um): VARRO frg. Non. p. 542, 23 tunicas neque -a neque strophia neque zonas. p. 542, 26 neque . . . institutum, quod eae (matres familiarum) pectore ac lacertis erant apertis nec -a habebant. PAUL. FEST. p. 118 lacerna, quod minus -o est. VLP. dig. 34, 2, 23, 2 muliebria sunt vestimenta . . . stolae, pallia, tunicae, -a, zonae, mitrae eqs. 3 *capitis tegumentum* (cucullus, cappa): NON. p. 542 -a capitum tegmina . . . haec et ca-

pitula (q. v.) appellant. METROL. 1, 268 δύο δὲ δίδραγμα, ἃ καλεῖται ἐπικεφάλαια, κατὰ δὲ Ῥωμαϊκὴν διάλεκτον καπίτιον. GLOSS. V 353, 17 hood (anglosax. i. q. 'cucullus'). *incertum ad 2 an ad 3 pertinet* FEST. p. 210 pescia in Saliari carmine Aelius Stilo dici ait -a ex pellibus agninis facta. [corrupt. GLOSS. V 274, 18 v. s. captio.]

capito, -ōnis m. [a caput. Th.]. GLOSS. V 564, 7 magnum habens caput. II 97, 35 κεφάλων. 418, 25 προκέφαλος. CIC. nat. deor. 1, 80 equos deos esse arbitramur silos flaccos frontones -es, quae sunt in nobis? ARNOB. nat. 3, 14 ergo esse dicendum est quosdam -es ciluculos frontones labeones simos eqs. *inde pro cognomine cf. PLAVT. Persa 60 neque eis (parasitis) cognomentum erat duris -bus, rell. v. s. Capito nom. propr. in nomine piscium (cf. GLOSS. κεφάλος ὁ ἰχθύς. κεφάλος. cephalus):* CATO agr. 158, 1 in medicamine: piscem -em et scorpionem l. i. AVSON. Mos. 85 squameus herbosas -o inter lucet harenas viscere praetenero (seq. descriptio piscis Mosellani, num idem sit qui κεφάλος Graecorum, dubitatur). THEOD. PRISC. log. 101 pisces aut -es. POL. SILV. nom. anim. chron. I p. 544, 17 inter nomina natantium. [it. cavedine, francog. chevène. M.-L.]

capitulānus, -ī m. a capitulum. qui capita (i. tributa et tirones) exigendi munus habent: SYMM. epist. 9, 10, 2 postulant... -i taxationem tironis ab hominibus meis.

capitulāris, -e a capitulum, cf. capitularius. ad tributum capitis pertinens: LEX port. Zarait. (Corp. VIII 4508 a. 202) 6 lex -is (seq. portitorii enumeratio mancipiorum et bestiarum, opp. 12 lex vestis peregrinae, 17 lex coriaria). GLOSS. II 201, 39 tributum -e: ἐπικεφάλαιον, φόρος. i. q. summus, gravissimus: CASSIOD. hist. 4, 35 quae sunt -ia, non est incongruum breviter explanare.

***neutr. subst. capitulāre**, -is (masc. capitularis, -is eodem sensu: GREG. TVR. Franc. 9, 30 GREG. M. epist. 11, 14. 14, 13 var. lect. EPIST. pontif. Pelag. [Greg. M. epist. app. p. 446, 3] ITIN. Anton. Plac. rec. A 18 GLOSS. IV 17, 10): 1 scriptum quod res summi momenti continet (cf. GLOSS. II 348, 31 κεφάλαιον γραφείον): generatim: GLOSS. IV 17, 10 annales: annorum -es. speciatim i. q. mandatum, constitutio, epistula, qua munus potestasque alicui mandatur, continetur, confirmatur: NOVELL. Iust. app. 8, 3, 1 (a. 548) hoc... datae ei praesidi provinciae a nobis administrationis -e habens (ἐρχῆς κεφάλαιον). GREG. TVR. Franc. 9, 30 Gaiso... accepto -i, quem anteriores scriptores fecisse commemoravimus, tributa coepit exigere. GREG. M. epist. 1, 39^a, 1 -e, quod dedi, assidue relegendum est. 8, 186 in -e transmissio. 9, 131 quid agere debeant, dato sibi -i... sunt instructi. 11, 14 omnia secundum -em subter annexum requirere utiliterque disponere. 13, 47 tit. -e, quid observandum sit. 14, 13 post longum vero tempus suprascriptus Petrus -em (var. lect. -e) protulit, quod sibi datum a suo asserebat episcopo. saepius. EPIST. pontif. Pelag. (Greg. M. epist. app.) p. 446, 3 nobis quasi -em vel interdictum potius ostenderunt. epistula vel scriptum accusatoris: GREG. M. epist. 8, 7 dato contra te -i al. 2 capitis tegumentum, cf. ISID. orig. 19, 31, 3 capitulum est, quod vulgo -e dicunt, idem est cappa (q. v.). GLOSS. III 369, 63 κεφαλόδεσμον (193, 23 capitula-re)). ITIN. Anton. Plac. rec. A 18 in virgis ferreis pendentes... anuli, -es, cingella gyrata. 3 fort. capitis tributum? v. CORP. VI 8604 infra l. 77.

adv. capitulāriter: CASSIOD. Ios. c. Ap. 1, 183 volo capitulāriter unum eorum, ... percurrere (κεφαλαϊωδῶς).

capitulāris, -a, -um a capitulum, cf. capitularis. kapit-LEX colleg. salut. Dian. et Antin. (Corp. XIV 2112) 1, 21. ad tributum tironum (v. capitulum p. 351, 28 sqq.) pertinens: COD. Theod. 11, 16, 14 (a. 382) omnium vilium munerum ac totius -ae sive, ut rem... communi denuntiatione signemus, temonariae functionis fieri iubemus exsortes. masc. subst. capitulāris, -ī: qui tributum exigendi munus habet (v. capitulanus et capitularis); de tironibus exigendis: COD. Theod. 6, 35, 3 pr. (COD. Iust. 12, 28 [29], 2, 1 a. 319) ne exactorum vel turmariorum quos -os vocant, curam subeant.

de fort. huc pertinet GLOSS. V 495, 46 cornicularius: capiclaris. de tributis fori exigendis: CASSIOD. var. 10, 28, 1 macellarios, vinarios, -os horreariorum et tabernariorum, fenerarios et cellaritas. neutr.

subst. capitulārium, -ī: 1 varia tributa capitis: vectigal emptoris mancipii (de re v. Schulten, Hermes 32 p. 281): LEX met. Vipasc. (Corp. II 5181) 12 <qui mancipia sub praecone venum> dederit... -um in singula capita tot... conductori socio actorive eius dare debeto. PAPYR. Britann. 229, 5 (a. 166) emit puerum... pretio denarium ducentorum et -o portitorio. vectigal intrantis in collegium: LEX colleg. salut. Dian. et Antin. (Corp. XIV 2112 a. 136) 1, 21 ut quisquis in hoc collegium intrare voluerit, dabit capitulari nomine HS. c(entum) n(ummos) et vi<ni> boni amphoram.

vectigal fisco numerandum: CORP. VI 8604 (fere saec. I ex.) procurator ad capitulāria Iudaeorum (de re v. adn. Henzen et Hirschfeld, Die kaiserlichen Verwaltungsbeamten p. 73. fort. hoc loco acc. plur. voc. capitulare?). ITALIA Marc. 12, 14 (cod. k) licet dare -um Caesari? (κῆρσον, VVLG. tributum). 2 epistula, constitutio (v. capitulare sub 1): GREG. TVR. Franc. 9, 30 ostendens -um, in quo tributa continebantur (infra ibid. librum... in quo census... est inflictus).

3 rei corporalis pars prominens: GLOSS. II 97, 20 -iis τοῖς ἀστραγάλισκοις τοῦ χάρτον.

capitulātim adv. [a capitulum; cf. gr. κεφαλαϊωδῶς. Th.]. secundum capita, i. gravissimas res; accedit ad notionem 'breviter' (cf. GLOSS. II 299, 38 ἐν κεφαλαίω: -m, summam, in summa): NEP. Cato 3, 4 haec omnia in Catonis originibus -m sunt dicta. 5 PLIN. nat. 2, 55 nunc confessa de iisdem breviter ac -m attingam, ratione admodum necessariis locis strictimque reddita. FORTVN. rhet. 2, 1 prius universam causam confuse considerare debemus, tunc omnia quae reperta sunt, -m quaestionibus ordinare. TAURENT. ad Ruric. epist. 3 p. 446, 9 -m iam librum traditurus inspexi. CASSIOD. hist. 10 6, 34 -m ista describimus.

capitulatio, -ōnis f. a capitulum, cf. capitulatus. i. q. recapitulatio: NICET. spir. 18 faciam itaque -em dictorum. GREG. TVR. Franc. 3 tit. 37 explicat -o (antea: incipiunt capitula). THEOD. MOPS. in Eph. 1, 10 hanc renovationem hominum ergo -em omnium vocavit eo quod omnia collecta sunt in unum. compos. recapitulatio.

capitulatus, -a, -um a capitulum, cf. capitulatio. i. q. capitatus. de ossibus (cf. caput sub III A 3): CELS. 8, 1 p. 326 costae primis partibus rotundae et leniter quasi -ae. de herbis (cf. capitulum p. 351, 18 sqq.): PLIN. nat. 17, 156 solebat in vitium satione -us utrimque e duro surculus seri eoque argumento malleolus vocatur etiamnunc. secundum summam vel res gravissimas (cf. capitulum p. 352, 14 sqq.): LIB. gener. a. 334 chron. I p. 132, 167 nomina regum -a a genesios. fem. subst. capitulata, -ae nomen vas. NOT. Tir. 44, 10 (post capitulum). AVG. epist. 53, 4 -am argenteam et lucernam argenteam (c. Cresc. 3, 29, 33. 4, 5, 66). adv. capitulātē. i. q. capitulatim. PRIMAS. in I Cor. 15 p. 543^c -e ea quae eis praedicaverat, ad memoriam revocat.

***capitulum**, -ī n. [a caput deminutive. Th.]. cf. VARRO ling. 8, 14 ut ab homine homunculus ab capite -um (8, 79 GRAMM. suppl. 70, 32. 34). NOT. Tir. 44, 9. aliter LYD. mag. 1, 46 κάπερε... ἐνθεν ὑποκοριστικῶς τὰ λεγόμενα καπίτουλ[ι]α πατριῶς οἱ Ῥωμαῖοι ὀνομάζουσιν. de declinatione: PS. ASPER gramm. suppl. 41, 27. formae: PROB. app. gramm. IV 198, 34 capitulum, non capiculum. masc. capitulum: PS. CYPR. pasch. 15 SERM. Arrian. frg. I 17 p. 623^a. inde a PLAVTO. [it. capecchio. M.-L.]

1 caput animantium: proprie hominum: PLAVT. Curc. 293 operto -o calidum bibunt. CAECIL. com. 99 resupina obstipo -o sibi ventum facere tunica. PLIN. nat. 25, 137 personarum comicarum. v. p. 351, 7. bestiarum: CELS. 2, 22 p. 68 in unguis trunculisque suum, in petiolis -isque haedorum et vitulorum et agnorum (cf. capitula p. 348, 58 sqq.; adde TERT. apol. 14 cum de opimis et integris supervacua quaeque truncatis, -a et ungulas, quae domi quoque pueris vel canibus destinassetis. nat. 1, 10 supervacua esui -a et ungulas et plumarum saetarumque praevulsa sacrificatis). PLIN. nat. 25, 104 viperae. v. p. 351, 6. 26, 108 gruum. v. p. 351, 9. TERT. pall. 3 -um chamaeleontis statim a dorso, nam deficit cervix. PELAGON. 86 -um agninum... decoques. CHIRON 815 haedinum -um. metonymice (v. caput sub III A 1) de homine: PLAVT. Asin. 496 scibam huic te -o (i. mihi) hodie facturum satis pro iniuria. TER. Eun. 531 o -um lepidissimum.

2 rerum corporearum pars summa (interdum ima), prominens, extrema: rerum arte factarum summum (cf. caput sub III A 5): CATO agr. 28, 4 superiorem partem arborum (in parietibus torcularii aedificandis) digitos sex altam facito, eo -um robustum indito. VITR. 1, 2, 6 in columnis pulvinati -i (3, 3, 12 in summo scapo columnarum sub -o. 3, 5, 5 scapis columnarum statutis -orum ratio... his symmetriis conformabitur. saepius. PLIN. nat. 34, 13 quae porticus Corinthia sit appellata a -is aereis columnarum. 36, 178 bis. 179. ITALIA exod. 39, 2 [Mon.] a singulis -is [κεφαλή]. 39, 6 [Mon.] auroraverunt -a columnarum [κεφαλίδας] auro [Lugd. utroque loco capita]. CORP. XII 3101 [Nemausi, in ipso columnae capitello, deo se. dedito] <deo Nema>uso sacrum <...> nicci f. -um). VITR. 1, 1, 8 in -is enim ballistarum catapultarum scorpionum (i. in brachiis arcuum) dextra ac sinistra sunt foramina hemitoniorum (10, 10, 1 foraminum in -is magnitudo. 10, 10, 2 tabulae quae sunt in summo et in imo -i. 10, 12, 1 in quibus excisionibus tignorum includuntur -a catapultarum). CELS. 8, 3 p. 330 terebrarum autem duo genera sunt... alterum -i longioris, quod ab acuto mucrone incipit, dein subito latius fit eqs. 8, 15 p. 356 spatha lignea... in qua summa -um est rotundum et leniter cavum. FRONTIN. grom. p. 33, 22 ad -um perticae. ITALIA num. 3, 36 (Lugd. Monac.) -a tabernaculi (κεφαλίδας τῆς σκηνῆς, VVLG. tabulae. 4, 31 [Lugd.]). CHIRON 581 ures iumentum reticulatim interpositis -is (sc. cauterii; cf. 995 uris cauteriorum -is). ISID. orig. 19, 32, 5 Samothracius anulus aureus quidem, sed -o ferreo. in locis sim. fere i. q. angulus (cf. caput sub III A 4):

VARRO rust. 3, 5, 10 locus aedificii... deformatus ad tabulae litterariae speciem cum -o; forma, qua est quadrata patet pedes tot... , qua -um rotundum est, pedes tot. fort. huc pertinet GROM. p. 311, 1 (dub. interpr., agitur de limitandis agris villisque) si semper normaturam suam consequitur casa... ita -um ad notas iuris revertatur. pars prominens in corpore animantium (cf. caput sub III A 3): PAUL. FEST. p. 220 papillae -a mammaram dictae (ISID. diff. 2, 65. cf. MARC. med. 1, 21 ulcuscula in capite similia mammaram -is). CELS. 6, 18, 9 tertium vitium est ora venarum tanquam is quibus-

dam surgentia, quae saepe sanguinem fundunt: αἰμορροΐδας Graeci vocant (*ibid.* adustis -is fit cicatrix. 7,30,3 ut omnia venarum quasi -a conspicua sint *al.*). *herbarum fructus, calix, flosculus* (*v. caput sub III B 2*): CELS. 5,19,15 -orum Punici mali (5,20,1. 2. 4. 5,22,2). PLIN. nat. 24,173 ramuli exsurgunt *herbae impiae* sua -a gerentes. 25,43. 104 *herbae echio* -a viperarum similia sunt. 25,137 *herba lonchitis* habet -a personis comicis similia, parvam exserentibus linguam. 26,108 *herba geranion* habet folia, inter quae in cacuminibus -a sint gruum. 27,36 in cacumine *asteris* -a stellae modo radiata. 27,37. 61. 71. 94. MARCELL. med. 8,203 folii -um unum. ISID. orig. 14,6,22 in qua (*insula Rhodo*) rosae -um (*capitolium et capulum var. lect.*) dicitur esse inventum, dum ibi civitas conderetur, ex quo et urbs et insula Rhodos est appellata. *herbarum radix* (*cf. caput sub III B 1*): COLVM. 11,3,15 autumnum conseri debent... alium, cepae -a, ulpicum. PELAGON. 147 alii -a (*Hipp. gr. σκορόδου κεφαλᾶς*) duo purgata (CHIRON 969). *plantarum pars ima, herbarum summa, cacumen* (*cf. caput sub III A 1*): COLVM. 3,17,4 ita cum suo -o sarmentum in humum depresserunt (PALLAD. 3,24,3 si -um ponas ipsum macescit et multum semen educit). DIOSC. 3,21 W. ἡρόγγιον... Ῥωμαῖοι καπίτουλον κάρδους.

3 *tributa capitis varia aetate imperatorum impensa* (*cf. GLOSS. V 560,21 aera: numerum, -um. v. sub caput II A 2 et sub capitatio: in nomine vectigalis lenonum*): EPIST. imp. Commod. (Corp. III 13750 a. 185/186) 36 <officia militum> agentium in vexillatione Chersonessitana d(e) -o lenocini. 45 propter -um len(ocini). *cf. 15 τέλους τοῦ πορνηκοῦ. 33 (cf. de re SVET. Cal. 40 et Corp. III p. 2243).* *tironum praebendorum munus, capitatio* (*de re v. Seeck, PW. III 1540*): COD. Theod. 11,16,15 (COD. Iust. 10,48 [47], 12,3 a. 382) -i atque temonis necessitas nulla mandatur. 11,16,18 (a. 390) temonis sive -i onera non sentiet. COD. Iust. 3,28,30,3 (a. 529) praestita iam specialia beneficia tam de aliis -is quam de pecuniis super memorata militia a parentibus eorum (*silentiariorum aulae*) datis.

4 *pars scripti* (*v. caput sub IV B 3*): *librorum, imprimis scripturae sacrae* (*cf. HIER. in Zach. 1,5 p. 815 volumen Hebraice dicitur megilla... versum est διφθέρα, a Symmacho κεφαλῆς, id est -um. saepius in codd., velut Catonis agr. Gellii aliorum, rebus enarratis praemittitur capitulorum enumeratio, sed dubium qua aetate orta*): TERT. castit. 3 nemo capiet ex hoc -o defensionem (monog. 11). idol. 19 in isto -o (nat. 1,18 virg. vel. 4. PS. CYP. pasch. 15 in eodem -o, quem exponimus scriptum. AMBR. serm. 46,1. OPTAT. 4,9 p. 116,17 in hoc -o Ieremiae. CASSIAN. conl. 4,8 tit. in -o apostoli. SEDVL. op. pasch. 2,17. 4,15 in alio euangelii sancti -o). TERT. pudic. 16 alicuius -i ancipitis occasione. uxor. 2,2 de illo -o... primae ad Corinthios (NICET. psalm. 2 testimonia... de ipso apostoli -o). virg. vel. 6 quod pertineat ad hoc -um (HIER. tract. in Marc. p. 320,19 refertur). IREN. 2,1,1 a primo et maximo -o incohare. MAR. VICTORIN. verb. script. 1 lectio... -i (*cf. AVG. serm. 164,2 -um lectionis. ORIBAS. syn. 1 praef. lecto -o. FAVSTIN. trin. 1,7 PACIAN. epist. 2,8 p. 43,6. 3,11 p. 67,17 cur illi -um Iohannis adiungis? (CLAVD. MAM. anim. p. 51,22 subiungis). FILASTR. 45,6. 50,3 utuntur -is scripturarum (GENNAD. vir. ill. 64 disseruit... obscura quaedam sanctarum -a scripturarum. RVFIN. hist. mon. 2 p. 406^B GAUDENT. serm. 7). SERM. Arrian. frg. I 17 p. 623^A primus -us. CHIRON 262 singulis -is inferius demonstratur. HIER. saepius, ex. gr. adv. Iovin. 1,10 hucusque primum -um edisertum est. epist. 18,16 ad finem -i (52,4. *cf. 55,2 de extremis partibus et ut ita dicam cauda -i*). 48,6 interpretatur -um apostoli. 95,3 quaedam -a blasphemiae obtulit. 112,6 unius -i epistolae ad Galatas *explanatio*. AVG. saepius, ex. gr. serm. 13,4 euangelicum -um recolamus (119,1. SEDVL. op. pasch. 2,8 euangelicum ergo sequens ait ita -um. RVFIN. Orig. in Rom. 5,1 p. 1005^A). in psalm. 103 serm. 1,5 unum -um Pauli. PS. AVG. serm. 272,1 pauca -a de scripturis sanctis excerpimus. RVFIN. Orig. in Rom. 2,13 p. 912^D ad apostolici conclusionem -i revertatur. Adamant. 1,28 patr. 1 praef. 3 *al.* GAUDENT. serm. 18 de -o obscurissimo. HESYCH. Aug. epist. 193,2. CASSIAN. conl. 10,13,1 -um cuiuslibet psalmi (BENED. reg. 18,5 quattuor -a psalmi CXVIII. 18,7,16. GREG. Tyr. glor. mart. 33 dictis psalmorum -is). NICET. psalm. 2 -um de apostolo. CLAVD. MAM. anim. p. 169,1 POMER. 1 prol. 3 bis. AVELL. p. 221,23 (a. 493) quo brevi -o (CAES. AREL. sugg. p. 304). SORAN. praef. p. 3. CASSIOD. Ios. c. Ap. 1,219 his ita dictis unum adhuc mihi -um est relictum. inst. div. 5,23 p. 1137^B AVELL. p. 232,8 (a. 553). p. 234,4 THEOD. MOPS. in I Thess. 5,1. VISIO Pauli 29 p. 27,6 neque scientes scripturas neque psalmos plures, sed uni (*sic*) capituli memores. *legum, constitutionum, sim.*: TRYPH. dig. 34,5,9 (10),3 stipulatio de dote ex -o 'si in matrimonio mulier decessisset' habebit locum (PAVL. dig. 9,2,30,3 actio ex hoc -o oritur). VLP. dig. 9,2,27,4 legis *Aquiliae* secundum quidem -um... tertio autem capite. COD. Theod. 1,1,5 (a. 425) si -is diversis expressis ad plures titulos constitutio una pertineat. COD. Iust. 5,13,1,8 (a. 530) in sequenti -o (9,13,1,5 [a. 533] omnibus legis Iuliae -is [seq. in hoc capite]. 6,51,1,1 [a. 534] in multis -is legis Papiarum. NOVELL. Iust. 23,3 pr. [a. 536]). COD. Iust. de emend. cod. 2 (a. 534) constitutiones nostras decerpere et in singula discretas -a colligere. *epistularum*: GREG. M. epist. 5,7 sed nunc, ut arbitror, unum mihi -um excidit. saepius. *inde translate causarum, actionum,**

iudiciorum membrum vel pars: COD. Iust. 2,4,42 (a. 472) si de plurimis causis vel -is eadem pactiones initae fuerint, illa tantummodo causa vel pars retractetur... aliis -is firmis manentibus. 4,1,12,4^a (a. 529) aliis vel -is vel litis membris a iudice examinandis. IULIAN. epit. novell. 44,178 (a. 536?) in unoquoque -o litis... iurare cogebatur litigator.

5 *i. q. initium* (*v. caput sub III C*): ITALA gen. 1,1 (Mar. Victorin. gen. div. verb. 27) in -o fecit deus (VVLG. in principio).

10 *6 capitis tegumentum*: NON. p. 542 capitia capitum tegmina... haec et -a appellant. ISID. orig. 19,31,1 ornamenta capitis feminarum: diadema, nimbis, -um et mitra (GLOSS. V 178,5). 19,31,3 -um est, quod vulgo capitulare dicunt, idem et cappa. [*de PAVL. FEST. p. 48 et GLOSS. Plac. V 13,26 (51,20) v. sub capidulum p. 312,23.*]

15 *7 rei summa vel gravissimum, argumentum potissimum, quaestio vel dogma principale, sim.* (*cf. GLOSS. κεφάλαιον et v. caput sub IV B 1*): IREN. 2 praef. 2 evertemus per magna -a omnem ipsorum regulam. FAVSTIN. trin. praef. quomodo -a illa solvantur, quae ab Arrianis adversus catholicos... opponuntur. VVLG. Hebr. 8,1 -um (κεφάλαιον) autem super ea quae dicuntur. NICET. spir. 6 de spiritus sancti virtute -a proferimus. CONC. Araus. a. 529 p. 46,22 rationabile visum est, ut pauca -a (*i. dogmata*) ab apostolica nobis sede transmissa... ad docendos eos, qui aliter quam oportet sentiunt... proferre et manibus nostris subscribere deberimus. INST. Iust. 4,18,11 *leges Iuliae* de certis -is (κεφάλαιον) loquuntur. MART. BRAC. sent. patr. 100 tria sunt ista -a, timor dei et oratio assidua et bene facere proximo suo. PS. SORAN. quaest. med. 44 quid est aphorismus?... ratio divisa a ceteris et tamquam per -a prolata.

20 [*hucne pertinet GROM. p. 311,1 ad notas iuris revertatur? v. p. 350,78 sqq.*] GREG. M. epist. 1,14 de quibusdam fidei -is. 1,66^a damnationem... trium -orum eqs. (*ubi nominatim afferuntur; adde 4,2. 3. 37. app. p. 455,7. cf. epist. 2,49 tit. de trium -orum causa [app. p. 446,34]. 2,49 p. 151,5 synodo, in qua de tribus -is actum est [saep.]. 9,147. app. p. 449,29 in trium -orum negotio [p. 456,3]. 7,31 duodecim -a... Cyrilli reprobant (9,147. app. p. 464,23. 41).*

25 9,135 quaedam catholica -a. 11,27 p. 296,29 errorum -a... praedicare. 11,56^a p. 335,4 hinc -o contradixisse. saepius. *nota titulum librorum*: PELAGII ap. AVG. gest. Pelag. 30,54 in libro eius (*Pelagii*) qui Capitulorum vocatur. *adde*: ACT. Archel. 62 quattuor libros, ex quibus unum quidem appellavit *Scythianus* mysteriorum, alium vero -orum eqs. *speciatim in sermone iudiciali i. q. argumentum principale, causa, summa litis, sim.*: COD. Iust. 12,19,15,4 (a. 527) super hoc -o. 7,70,1 (a. 528) si quis in quacumque lite iterum provocaverit, non licebit ei tertio in eadem lite super isdem -is provocatione uti. de cod. confirm. 4 (a. 529) sin vero *constitutiones* pro certis -is factae sunt (*opp. si privilegium... indulgent*).

30 4,1,12,1 (a. 529) causa vel -um decidatur nullo loco provocationi relinquendo. 2,58 (59),2,7 (a. 531) si reus sacramentum subire recusaverit, in his -is (*i. causis*), quae narratione comprehensa sunt, pro confesso habeatur. 6,30,22,15 (a. 531) constitutionibus pro eisdem -is promulgatis. 7,54,3,1 raro contingit in -is lege nostra tantummodo exceptis. 11,48 (49),22,1 *melius est* ex pluribus -is (*i. argumentis*) condiciones ostendi et non solis confessionibus neque scripturis homines forte liberos ad deteriore detrahi fortunam. *i. q. pactum, mandatum, edictum, constitutio* (*cf. capitulare sub 1 et capitularium sub 2*): COD. Iust. 12,19,15,5 (a. 527) ceteris scilicet anterioris sanctionis -is in suo robore permansuris. 4,66,2 pr. (a. 529) si quidem aliae pactiones in emphyteuticis instrumentis fuerint conscriptae, easdem et in aliis omnibus -is observari. 5,37,28,5 (a. 531) nullam neque in hoc -o (*i. in hac constitutione*) ambiguitatem relinquentes. NOVELL. Iust. 37,3 (a. 535). 62,2 pr. (a. 537) aliud autem -um... praesenti lege discernendum esse perspeximus. app. 7,15 (a. 554) illud etiam praeteritis -is inserendum esse censuimus. GREG. M. epist. 2,46 si -um hoc... documentis idoneis fuerit approbatum. 3,54 p. 212,25. 4,9 in cunctis praedictis -is se sollerter impendat. 4,11 de quibusdam neglectis hactenus -is. 13,11 hoc quoque -o praesenti subiungimus (13,12,13). saep. CONC. Clippiac. a. 626/27 p. 197,4 nonnulla ex his -a, quae per diversos canonum scripsimus libros... congressimus. p. 197,22 edictum vel -a canonum, quod Parisiis... constitutum est... censuimus custodire.

35 40 45 50 55 60 65 70 75 80

8 *magistratus, honos summus* (*sc. ecclesiarum; cf. caput sub IV A 3*): GREG. M. epist. 1,75 consuetudinem... immotam permanere concedimus sive de primatibus constituendis ceterisque -is (*seq. ad episcopatum, ad primatus dignitatem*).

9 *i. q. crimen capitale, accusatio, poena, iudicium ad caput pertinens* (*cf. caput sub IV A 1 et v. p. 346,13 sqq.*): GREG. M. epist. 1,47 omnia praeceperunt gravaminum -a submoveri. 3,7 p. 166,8 de quibusdam se -is a fraternitate tua... non legitime nec canonicè condemnatum. p. 166,14 de pecuniariis criminalibusque -is. p. 167,5 obiecta sibi confiteretur -a (3,32 de obiectis tibi calumniose -is fueras absolutus. 3,54 p. 213,24). 4,24 quae sunt corrigenda -a 8,7 *syn. capitulari*. 13,47 de falsis se -is accusatum... asserit. *ibid.* utrum leviora -a an certe graviora probata sint. saepius.

derivata: capitellum, capitulanus, capitularis (-arius), capitulatus (-atio, -atim).

capitum, -ī n., καπητόν (-it- propter Graecum verisimile).
 LUD. mag. 1, 46 καπιτά. οὕτω δὲ τοὺς ἀπὸ θάβδων κοφίνοὺς ἐκάλεσαν ἀπὸ τοῦ κάπερε, οἰονεὶ χωρεῖν. AMM. 22, 4, 9 pabula iumentorum, quae vulgo dicunt -a. cf. LUD. mag. 1, 46 tit. πότε ἐπέδοθη πρῶτον τοῖς στρατιώταις τὰ λεγόμενα καπητὰ καὶ τί σημαίνει τὸ καπιτόν ὄνομα. *ibid.* τότε πρῶτον (bello Veienti) διωρίσθη τοῖς στρατιώταις παρασχεῖν... ὅπερ ἵππου δαπάνης τὰ λεγόμενα καπιτά. de re v. Seeck, PW. III 1543. VOPISC. Aurelian. 7, 7 miles -um animalis non vendat. COD. Theod. 6, 24, 1 (a. 362) scias senum -um domesticis per singulas quasque scholas... debere praestari, ceteris... neque annonarias neque -um esse mandandum. 7, 4, 7 (a. 362) milites ad vicensimum lapidem -um petere iussimus (syn. 7, 4, 8 et 7, 4, 11 capitatio; 7, 4, 9 paleas). 8, 1, 10 (a. 365) actuaris... senas annonas, senum etiam -um, ... aliis quaternas annonas et quaternum -um ex horreorum conditis praecepimus <dari>. 7, 4, 17 (COD. Iust. 12, 37, 6 a. 377) milites alii-que annonas et -um singulis diebus aut certe competenti tempore, id est priusquam annus elabatur, de horreis consequantur. NOVELL. Valent. 13 pr. (a. 445) mille ducentas militares annonas et ducentum -um Numida provincialis exolvat. 13, 5 Mauri quinque milia solidorum et quinquaginta -um in annonis ducis consueto tempore annua functione dependant. COD. Iust. 1, 27, 1, 24 sqq., item 1, 27, 2, 20 sqq. (a. 534) capita et annonae enumerantur (frequentius capitus, q. v.). NOVELL. Iust. 8, 2 (a. 535) percipere de fisco, quae etiam nunc occasione annonarum et -orum... percipiebat (προφάσει ἀννόνων τε καὶ καπιτατιόνων, IULIAN. epit. novell. 15, 52 annonas et -a habeat). NOVELL. Iust. edict. 13, 3 (a. 538/39) τὰς πενήκοντα ἀννόνους καὶ τὰ πενήκοντα καπιτά. CASSIOD. var. 7, 33 ad equos -um definitum. ITIN. Anton. Plac. rec. A 40 Saracena -um, paleas et hordeum, de publico accipient. v. praeterea caput sub V.

synonyma (praeter capitus): capitatio (l. 12, 25), palea (l. 13 et 29), alimenta pecorum (COD. Theod. 8, 5, 3 cf. l. 3), pabula (COD. Theod. 10, 1, 17), (caput?). coniungitur saepe cum annona.

capitus, -ūs m., cf. capitum et gr. καπητόν. genet. plur. capitūm? v. l. 35 et 41. i. q. capitum. [COD. Theod. 7, 4, 13 (a. 365) species caputum (corrigenendumne capitu(u)m an capit(or)um? an caput i. q. capitus?] annonarumve ex horreis proferantur]. COD. Iust. 12, 37 (38), 8 (a. 396) meminerint faenum militibus iustis -bus praestandum... nec tamen ad oppidum deferendum. 1, 52 tit. de annonis et -u administrantium. 1, 52, 1 (a. 439) servabitur modus, ut ea pro annonis et -u dignitati suae debitis pretia consequantur [12, 37 (38), 17 pr. (Anastasi) circa annonarum vel caputum (v. l. 35) eis praebendorum erogationem]. 12, 37, 17 pr. pro isdem annonis et -u. 1, 27, 1, 21 (a. 534) pro annonis et -u pro tempore praefecti praetorio... auri libras centum (similiter 1, 27, 1, 22 sqq. et 1, 27, 2, 19 sqq. annonae et capitus magistratum enumerantur, interdum caputum, supra l. 22).

caplātor v. capulator. **caplōsus** v. complosus.

capniās, -ae m., καπνίας, nomen gemmae. PLIN. nat. 37, 118 est et sali Megarico similis gemma et velut fumo infecta, quae -as vocatur; magnitudine XVI unciarum vidimus formatam inde effigiem Neronis thoracatam. 37, 128 sunt et in hoc genere -ae.

capnios f., κάπνιος, nomen vitis. PLIN. nat. 14, 39 capnios et buconiates et tharrupia in Thurinis collibus non ante demetuntur, quam gelaverit.

capnitis f. a gr. καπνίτης tractum. genus cadmeae: PLIN. nat. 34, 101 tenuissima est in ipso fornacium ore cadmea, quam flammae eructarunt, appellata -is, exusta et nimia levitate similis favillae.

nomen gemmae (eiusdem ac capnias?): PLIN. nat. 37, 151 -is quibusdam videtur suum genus habere, pluribus iaspidis fumidae. 1, 37, 56. DAMIG. lapid. 23 lapis capnites.

capnos, acc. -on f., καπνός. nomen herbarum. masc. DIOSC. l. 70. PLIN. nat. 25, 155 -os trunca, quam pedes gallinacios vocant (cf. 1, 25, 98), nascens in parietinis et saepibus, ramis tenuissimis sparsisque, flore purpureo, viridis suco caliginem discutit, itaque in medicamenta oculorum additur. 26, 35 -on herbam qui edere, bilem per urinam reddunt (26, 58 -os trunca detrahit bilem). MARCELL. med. 8, 182 -os nomine est herba, cuius succus... renasci eos (pitos) non permittit. PLIN. nat. 25, 156 similis et nomine et effectu, sed alia, est -os fruticosa, praetenera, foliis coriandri, cineracei coloris, flore purpureo; nascitur in hortis et segetibus hordeaceis. 1, 25, 99. DIOSC. 4, 105 de -os. -os, qui inter hordeum(m) nascitur, herba est fruticosa, coriandro similis eqs: (videtur utramque confudisse).

capō, -ōnis m. [cf. c. capus. gr. κάπων a Romanis tractum esse videtur. Th.]. CHAR. gramm. I 103, 26 -o dicitur nunc, sed Varro de sermone latino: iterum ex gallo gallinaceo castrato fit capus. de ā longa (vel pro ea -pp- duplicata) v. praeter MART. 3, 58, 38 Gröber, Archiv. 1 (1884) 542. [val. capun, it. cappone, francog. chapon, hisp. capon. M.-L.]

1 i. q. gallus castratus (VARRO l. 75. PAUL. FEST. p. 46 cantherius hoc distat ab equo, quo...-o a gallo): MART. 3, 58, 38 de coactos non amare -es. [MART.] 13, 63 lemma: -es (cf. ANTH. 132 de -e phasianacio). TREB. Gall. 12, 5 e cavea -em emitti... iussit. APIC. 4, 173 testiculos -um, glandulas porcellinas. haec omnia in se coquantur. PALLAD. 12, 1, 3 sanguine -is Graeci... fabae semina macerata.

adhibetur in medicina: PELAGON. 123 -em (trad. sasonem, an pavonem?) sive gallum... per ventrem ei et dorsum ter traicito. THEOD. PRISC. log. 61 dabo -um maiorum testes. 102 ventrium (ventrem r, venterium DV) -um... membranae combustae. MARCELL. med. 34, 94 adipis de -e libram simul permisce. CASS. FEL. 68 p. 166 -is cerebrum... potui dabis. DIOSC. 2, 26 sqq. fusius. in sacrificio: CORP. VIII 8247 capone(m) <H>erculi (v. adnot. Mommseni). 2 latiore sensu i. q. gallus: IREN. 2, 12, 4 uti... generent sine alterius complexu quemadmodum gallinae sine -bus. nota: GLOSS. IV 224, 53 in culleo includebantur homicidae cum simia, serpente et uno -e ac insuta mittebantur in mare. iocose de adulescentulo: PETRON. 59 tu cum esses -o, cocococo, atque cor non habebas (v. adn. Bücheleri ap. Friedländer p. 280).

derivata: caponinu(s, -m?), capunculus. [Probst.

ἀλεκτόρειον cāpōnīnum GLOSS. III 255, 75 (187, 50 capinon).

? capordia NOT. Tir. 104, 63 inter edulia, seq. potio. capreida Koppe, an capo conferendum?

1. cappa n. indecl. nomen litterae graecae. AVSON. 348, 20 -a fuit quondam Boeotia, nunc Latium k. ISID. orig. 19, 31, 3 infra l. 25. nota numerorum: PS. ORIG. tract. 14 p. 159, 3 decem et octo apud Graecos iota et -a (immo eta!) signantur, quibus litteris nomen Iesu scribitur. nota mensurae: ISID. orig. 16, 27, 5 -a Graecum circa finem cornu adiuncto Y Graeco significat cyatum (METROL. p. 134, 16).

2. cappa, -ae f. [fortasse cf. c. capitulare, capitulum. Th.]. i. q. pilleus vel capitum: ISID. orig. 19, 31, 3 capitulum est, quod vulgo capitulare dicunt. idem et -a, vel quod duos apices ut cappa littera habeat vel quia capitis ornamentum est. GLOSS. V 353, 20 -a vel capsula (corrigenendum casula vel cappula) cuculla (coccula cod. Amplon., cocula Epin.). 353, 25 -a scicing (ita Epin., anglosax. fere i. q. paenula, chlamys, scincing Ampl.). 354, 44 snod (anglosax. snood i. q. cucullus). cf. 271, 52 birrum: grossior -a. 279, 2 colobium (colophium cod.) simplex -a. 320, 58 paenulam: cocula (lege cuculla) sine -a. [it. cappa, francog. chape, hisp. capa. M.-L.] GREG. TVR. vit. patr. 8, 5 -a autem huius indumenti (casublae) ita dilatata erat atque consuta, ut solent in illis candidis fieri, quae per paschalia festa sacerdotum umeris imponuntur. v. etiam Holder, Altcelt. Sprachsch. I p. 759; Ducange s. v. 'capa'.

derivata: cappellus (fort. cappula?). Mbr.

1. cappara, -ae f. nomen herbae: PS. APVL. herb. 103* (cod. C) herba portulaca... a Graecis dicitur cappara. GLOSS. III 537, 31 -a (cappatra cod.) id est portulaca (555, 45 capatnis. 620, 3 cappatras).

2. cappara v. capparitis l. 48 sq.

capparitis, -is f. (cappari indecl. n., -are n., -ar, -ris, -rus, -ī m., -ra, -ae f.), κάππαρις. ISID. orig. 17, 10, 20 -is a Graecis nomen sumpsisse videtur, quod habeat rotunda in summitatibus seminum capitella. CHAR. gramm. I 103, 12 -im feminino genere dixit Varro de forma philosophiae II. erit ergo haec -is nominativo. nam et graece feminine dicitur ἡ κάππαρις (BEDA gramm. VII 266, 22). formae: acc. capparim: MART. 3, 77, 5. -im passim. abl. -i saep. cappara: PS. DIOSC. herb. fem. 60 (59) nomen herbae -ae. GLOSS. III 554, 55. 619, 9 (cf. 570, 29. 622, 47 saepius). 563, 13 cortex de -a. dub.: CHIRON 850 unguentum cappar(a)e. capparim: CELS. 4, 16 PLIN. nat. 13, 127. 24, 121. 25, 96. cappar: DIOSC. 2, 159 de cappare. cappar, quem multi quinosbaton... appellerunt. 1, 28 -ar vero livicus et narcoticus. CHIRON 436. cappare: CHIRON 851 GLOSS. III 540, 7. V 493, 52. capparum: GLOSS. III 588, 49. 610, 16. 628, 4. 632, 44 add. m. 2 THEOD. PRISC. log. 76. legitur inde a PLAVTO.

1 herba ipsa: PLIN. nat. 13, 127 -i, firmioris ligni frutex seminisque et cibus vulgati. 15, 117 in fruticoso genere... -is placet. 20, 165 de -i diximus inter peregrinos frutices. cf. EVCHER. instr. 2 p. 147, 3 -is fructu genus in oriente simile lentisco (GLOSS. IV 216, 5. cf. V 493, 52 fructum. 626, 39 fructu genus). GLOSS. III 588, 49 herba montana (610, 16). PLIN. nat. 24, 121 alia quam -i, quod medici cynosbaton appellerunt (cf. 13, 127. 1, 13, 44 DIOSC. 2, 159. GLOSS. saep. corruptelis variis). GLOSS. III 544, 42 -is lappa Herculi (cf. 581, 30). 622, 47 κάππαριον (cf. 540, 7. 566, 63). III 541, 59 peucedanum -is radix (628, 4. 632, 44 add. m. 2). alia herbarum nomina corrupta in GLOSS. PLIN. nat. 13, 127 cavenda eius genera peregrina... Arabium... Africum... Marmaricum... Apulum... quidam id cynosbaton vocant, alii ophiostaphylen (1, 13, 44). 20, 165 non utendum transmarino genere, innocentius Italicum. COLVM. 11, 3, 17 item -is serenda est (PLIN. nat. 19, 163 -is quoque seratur siccis maxime). 11, 3, 54 -is plurimis provinciis sua sponte novalibus nascitur. 10, 117 tempore non alio... -is... plantantur.

12, 7, 1 herbas... colligi et reponi oportebit... -im. 12, 7, 5 -im... sub tecto sicari... et... condiri convenit. metaphorice: VVLG. eccles. 12, 5 impingabitur locusta, et dissipabitur -is. cf. SALON. in eccles. p. 1010^a per -im populus Iudaicus significatur. p. 1010^d -is: hoc est peribit propter infidelitatem populus Iudaicus.

2 fructus, herbae, gemmulae: PLAVT. Curc. 90 voltisne olivas... -im? (capparim cod.). CELS. 2, 18 quidquid in caule nascitur, qualis est... -is. 4, 16 aut ipsum -i... contritum imponere. PLIN. nat. 25, 96 ferunt baculas parvas ut -i. *ibid.* olivae perquam parvae nec -i maiores. 27, 95 lathyridis semen tuniculis continetur ut -is. 28, 242 cum

parvo pondere -is aspersum vino. MART. 3, 77, 5 -in . . . et cepas . . . voras. EDICT. imp. Diocl. 6, 25 -is. APIC. 4, 116 concisi -is minuti. 9, 409 ius in locusta et -i. THEOD. PRISC. log. 76 CAEL. AVR. acut. 2, 9, 54. 55 chron. 1, 1, 25. 3, 2, 39 ORIBAS. syn. 4, 18. 23. **3 usus in medicina:** CELS. 2, 18 imbecillissimam . . . materiam esse . . . qualis est . . . et -is. 2, 29 alvum movent . . . -is. 2, 31 urinam movent . . . -is. 4, 8 aqua cum qua . . . contrita -is radix sit (cf. COLVM. 6, 30, 10 ORIBAS. syn. 2 add. p. 846 THEOD. PRISC. eup. faen. 5 log. 19). CELS. 4, 16 huic rei -i aptum est. 4, 29 mixtus -is cortex concisus (THEOD. PRISC. eup. faen. 25. cf. GLOSS. III 563, 13 φλοιός καππάρως id est cortex de -a [539, 22]). CELS. 5, 21 ex radice -is corticis . . . p. XIV (cf. CASS. FEL. 43 p. 107 ORIBAS. syn. 1, 21 syn. 2 add. p. 847. 848). SCRIB. LARG. 129 -is radicis p. x. 261. PLIN. nat. 29, 80 coci cum olere marino . . . aut -i. 24, 96 cum -is . . . radice calculos frangit. cf. 27, 27. 1, 20, 59 medicinae ex . . . -i. PELAGON. 365 radicis -is (VEG. mulom. 2, 112, 8). CHIRON 436 caulae -is aut -em salsum tritum . . . dabis. 438 sumito -is radicem. 850 unguentum -(a)e. 851 axungia vetus -(a)e. VEG. mulom. 2, 17, 2 radicis -is tunsae. 3, 10, 4 radices -is Siculae vel bacas cum foliis . . . deteres. 4, 2, 6 folii -is. THEOD. PRISC. log. 80 radicis tunsae -is pulvis. 76 -im sumant. CAEL. AVR. acut. 2, 9, 54 et 55 cum . . . radicibus . . . et -e. chron. 1, 1, 25 dabimus . . . -es sinapi madidatas. 3, 2, 39 cibo . . . ex aqua -is confecto. ORIBAS. syn. 4, 1 suptiliant . . . -is (cf. 4, 23). 4, 18 -is condita digestionem excitat. 4, 13 minus nutrit . . . -is. Stadler.

capellus, -ī m. a cappa deminutive. i. q. pilleus: GLOSS. V 522, 21 galero: -o (569, 31). 584, 8 cidaris et tiara et mitra unum sunt, scilicet pilleus, calamaucus, -us (capeleus cod.) cuffia sive galorum. v. etiam Ducange s. 'capellus'. [it. cappello, hisp. capillo, francog. chapeau. M.-L.]

? **capulla**, -ae fort. a cappa deminutive. GLOSS. V 353, 20 (ubi capsula in cod.) v. p. 354, 27. Mbr.

capra v. caper.

capraginus, -a, -um [a capra et gignere; cf. capreaginus. Th.]. MACR. sat. 3, 13, 12 lumbos capraginos (-es plerique codd., capruginos vel caprugineos Salm.) aprugnos.

caprago, -inis f. [a caper vel capra derivatum esse videtur. Th.]. herbae nomen: PS. APVL. herb. 108 quarta tithymalidis species . . . latine cicer columbinum et -o dicitur. DIOSC. 4, 164, 8 W. τῆθύμαλλος κνπαρισσίας . . . Ῥωμαῖοι μολυτλάγω καπρίνα, οἱ δὲ καπράγινε(μ) (ταπάγινε C).

caprarius, -a, -um a capra, caper. [it. capraio, francog. chevrier, hisp. cabrero. M.-L.] i. q. caprinus: SOL. 1, 97 Polymestor . . . cum a matre locatus esset ad -os pastus. 9, 12 Caranus . . . ubi -um pecus resedis adverterat, urbem condidit. REG. urb. 7 p. 9, 14 aediculam -am (CVRIOS. urb. reg. 6 p. 8, 12 aedícula -a). ITALIA Am. 7, 14 (Gild. Brit. 53 chron. III p. 57, 11) eram pastor -us vellicans sycomoros (pastor caprarum: Weing., Lucif. non parc. 8 p. 225, 18 al.; αἰπόλος, VVLG. armentarius). CORP. VI 33379 Eros caprari(us) Antoni ser(vus). in herbae nomine: PS. APVL. herb. 108 tithymalis speciem appellant Romani mutilaginem -am (cf. DIOSC. 4, 164, 8 W. supra l. 39). masc. subst. **caprarius**, -ī (cf. GLOSS. αἰγοπόλος, αἰπόλος, αἰγονόμος, αἰγοβοσκός, αἰγελάτης. custos caprarum): VARRO rust. 2, 3, 10 a -o quodam, qui adduxit capellas ad urbem. COLVM. 3, 10, 17 an . . . laudabimus . . . -um submittentem fetus earum pecudum, quae trigemino partu commendantur. VICT. VIT. 2, 16 cum -o quodam et rustico ad faciendas scrobes vineis profuturas condemnavit. ISID. orig. 1, 39, 16 quamvis opilionum -orumque sermones in iis (bucolicis) et cantica inserantur. nota sideris nomen (v. Boll, Sphaera p. 254): CARM. poet. min. V 68, 11 Perseus inde gener, tunc est -us, inde Deltoton.

caprea, -ae f. [a capra. Th.]. PRISC. gramm. II 112, 16 capreus . . . cuius femininum in usu est -a. VARRO ling. 5, 101 -a a similitudine quadam caprae. GLOSS. δορκάς. cf. HIER. in Is. 13, 14—16 p. 243 dorcades i. e. -ae. ITIN. Anton. Plac. rec. A 39 durgones qui et -ae. ISID. orig. 12, 1, 16 eadem (de quibus agitur 12, 1, 15 v. p. 305, 74 sqq.) . . . et -ae. v. etiam capreus.

de natura et moribus: VERG. georg. 2, 374 frondi silvestres uri . . . -aeque (capraeque M) sequaces (cf. p. 356, 18) illudunt. HOR. epod. 12, 26 ut pavet . . . agna lupos -aeque leones (PORPH. Hor. carm. 4, 4 pr. hostes ita conterritos esse . . . , ut -am visu leonis in se irruentis. DRAC. Romul. 1, 8 non leonem -a timebat. cf. AMBR. hex. 6, 4, 26 leopardus -ae agrestis sanguinem bibit). HOR. carm. 3, 15, 12 lascivae similem ludere -ae. PLIN. nat. 8, 228 non esse . . . in Africa . . . nec apros nec cervos nec -as. 10, 197 venenis -ae et coturnices . . . pinguescunt. 11, 191 cervi, -ae (sic Pint. coll. Aristot. hist. an. 2, 15; caprae codd.) . . . non habent fel. 11, 124 natura dedit ramosa cornua -is, sed parva nec fecit decidua. 11, 222 sanguis cervorum -arumque . . . non spissatur. VAL. MAX. 1, 8 ext. 18 silvestres -as Cretae genitas . . . sagittis confixas ad salutare auxilium herbae dictamni . . . deducit aliquid eqs. (PS. APVL. herb. 63, 3 AMBR. hex. 6, 4, 26 et cf. p. 308, 57 sqq.). MART. 13, 99, 1 pendentem summa -am de rupe videbis. [MART.] 13, 99 lemma. VVLG. II reg. 2, 18 Asael cursor velocissimus fuit quasi unus de -is, quae morantur in silvis (μία δορκάς ἐν ἀγρῶ). I par. 12, 8. cf. HIER. in Ier. 2, 24 p. 851 -a levis, quam nos genere

communi cursorem diximus, explicat vias et velox fertur ad pabula. VVLG. cant. 2, 7 adiuro vos . . . per -as cervosque camporum (3, 5). 2, 9 similis est dilectus meus -ae (2, 11). 4, 5 duo ubera tua sicut duo hinnuli gemelli -ae (7, 3). SIDON. epist. 8, 6, 11 -as, pecus simum. nota lusum verborum de Tiberio: ATELL. inc. 4 (Suet. Tib. 45) hircus vetulus capreis (ludit cum Capreis) naturam ligurrit. quaestus aut voluptatis causa pascitur: VARRO rust. 3, 3, 3 genus . . . venaticum

duas habet . . . species, unam, in qua est aper -a (-ia cod.) lepus. 3, 3, 8 ut leporarium habeat multos apros ac -as (3, 13, 1 bis). 3, 12, 1 neque solum lepores <in> eo includuntur silva . . . , sed etiam cervi aut -ae in iugeribus multis. COLVM. 9 praef. mos antiquus lepusculus -isque . . . iuxta villam plerumque subiecta dominicis habitationibus ponebat vivaria eqs. VOPISC. Aurelian. 10, 2 ovium decem milia, -arumque quindecim in privatam villam . . . congereret. cuppedium: HOR. sat. 2, 4, 43 vinea submittit -as non semper edulis. CELS. 2, 18 generis valentissimi esse . . . omnem grandem feram, quales sunt -a, cervus, aper. 2, 30 v. l. 22. IVV. 11, 142 nec frustum -ae . . . novit . . . noster (sc. puer). AVSON. 352, 7 -aeque sequaces memorantur in ordine cenae nuptialis cf. p. 355, 68. VVLG. deut. 12, 15 integrum et sine macula, quod offerri licet, sicut -am et cervum comedes (12, 22. 14, 5. 15, 22). APIC. 8, 349—351 ius in -a: seq. praeceptum. adhibetur in medicina: CELS. 2, 30 astringunt alvum lepus, -a. SCRIB. LARG. 127 ad auriginem (sic ed. princ.) . . . -ae montanae stercus. PLAC. med. 4 de capra silvatica vel -a: laudat iecur, cor, fel, cerebrum, splenem, sanguinem, sebum. CAEL. AVR. chron. 1, 1, 23 ad cephalaeam agrestia dabimus pulmenta ut leporis aut -ae (4, 3, 70 coeliacis). in re magica: PLIN. nat. 29, 67 dentes eius (draconis) illigatos pelibus -arum . . . mites praestare dominos.

fera venatica, cui bestiae (cf. p. 355, 69 sqq.) et homines insistunt: VERG. Aen. 10, 724 si forte fugacem conspexit -am . . . gaudet leo. HOR. carm. 4, 4, 13 laetis -a pascuis intenta . . . leonem dente novo peritura vidit. IVV. 14, 81 leporem aut -am famulae Iovis (aquilae) . . . venantur. AMM. 29, 4, 7 leo ob cervum amissum vel -am morsus . . . concrepans. OV. met. 1, 442 Apollo numquam talibus (venenatis) armis ante nisi in dammis -isque fugacibus usus. SIL. 10, 19 cum -am venator agit. CARM. epigr. 1526^A, 4 ut quiret volucris -as, ut figere cervos. APVL. met. 8, 4 Tlepolemus . . . petebat . . . feras. quid tamen in -is feritatis est? ibid. prospectu vestigatorum obsaepitis -is. ibid. nec ulla -a nec . . . dammula . . . exurgit toris. VVLG. III reg. 4, 23 excepta venatione cervorum -arum. Sirach 11, 32 sicut perdx inducitur in caveam et ut -a in laqueum. 27, 22 effugit quasi -a de laqueo (HIER. epist. 119, 7 p. 807). HIER. epist. 9 sub frondente captantes arboris ramos fugaces -as. in harena agitatur: OV. fast. 5, 372 cur tibi . . . clauduntur rete . . . imbelles -ae? in proverbis: HOR. carm. 1, 33, 8 prius Apulis iungentur -ae lupis quam (PORPH. ad l. prius [ut] lupi concumbent cum capr(e)is). HIER. epist. 70, 6 ne oculos -arum talpa contemnat (84, 7 ad ceteros talpae -arum in me oculos possidetis).

derivata: capreaginus, capreolus.

capreāginus, -a, -um a caprea et gignere, cf. capraginus. PLAVT. Epid. 18 qui varie valent, capreaginum (-genum A?P) hominum non placet mihi neque pantherinum genus.

capreida, -ae. herbae nomen: CATO agr. 122 capreidam (cf. Keilii comment.) vel iunipirum contundito in pila. fort. hac trahenda NOT. Tir. 104, 63 v. sub caporidia.

capreola, -ae v. s. capreolus.

capreolātīm adv. [a capreolus. Th.]. i. capreolorum vitis modo: APVL. met. 11, 22 nodosis et in modum rotae tortuosis capreolatimque condensis apicibus . . . lectione munita.

capreolīnus, -a, -um a capreolus. i. ad capreolum pertinens: PLIN. VAL. 5, 30 de carnibus . . . carnes agrestes, quales sunt cervina . . . caprulina (Alex. Trall. ed. Puschm. II p. 455 δορκάδεια). cf. GLOSS. III 551, 48 capriolina caro: αἰγάγγειον. 560, 24 δορκάδειον. 255, 70 -um: δόρκειον. 187, 48 capriolina: δόρκεια. PS. SORAN. quaest. med. 183 quid est dorcadizon pulsus? -us, seq. explicatio.

capreolus, -ī m. [cf. e. caper, caprea. Th.]. PRISC. gramm. II 112, 16 -us quoque videtur a nominativo capreus esse. scribitur: GLOSS. III 632, 3 caprolus. 538, 38 cabrolus. 582, 5 al. DIOSC. 5, 1. 2 et GLOSS. l. 73 capriolus. v. Osek, PW. III 1548 sqq. [it. capriolo, francog. chevreuil. M.-L.]

1 proprie bestia cf. GLOSS. dorcadis (δορκάς? herbae nomen dorcalis i. dorcadis con. Stadler, PW. suppl. I 275). IV 316, 31 capriolus: caprifera. II 571, 26 raa (anglosax. i. q. caprea): VERG. ecl. 2, 41 duo, nec tuta mihi valle reperti -i . . . bina die siccant ovis ubera: quos tibi servo. COLVM. 9, 1, 1 ferae pecudes ut -i . . . modo lautitiis ac voluptatibus dominorum serviunt, modo quaestui ac redivitibus. AMM. 22, 15, 14 in aridis Aegypti vescuntur -i et bubali. ANTHIM. 7 carnes . . . de -is. cf. GLOSS. III 576, 40 συναγρία i. e. caro i. AMBR. in psalm. 118 serm. 6, 12 videbis dominum lesum similem -o aut hinnulo cervorum (Isaac 6, 50). 2 instrumentum rusticum: COLVM. 11, 3, 46 vere . . . -is, quod genus bicornis ferramenti est, terra commoveatur. 3 vitis cauliculus (fusius RVFIN. patr. 1 praef. 2): GLOSS. III 427, 62 cincinni, caprioli (add. David): ἑλικες, περιπλοκάδες. V 595, 67 botrionis latices. VARRO

rust. 1, 31, 4 -us est coliculus viteus intortus, ut cincinnus. hi sunt enim vitis quibus teneat id quo serpit ad locum capiendum, <a> quo capiendum -us dictus. PAVL. FEST. p. 57, 16 -i, vitium cincinni intorti, quia ad locum capiendum tendunt; appellati. MARCELL. med. 11, 1 -is, i. e. summitatibus vitium. ISID. orig. 17, 5, 11 -i dicti quod capiant arbores; sunt enim cincinni sive uncinuli, quibus se innectere vites et suspendere solent arboribus.

VARRO rust. capit. p. 4. 23 qualis sit -us in vite. 1, 31, 4 vitis ex altera parte parit -um. 1, 31, 5 vitia item -os habet ut vitis. COLVM. 4, 14, 1 cantherium teneri adhuc pampini -is illigent suis, ne (nec SAR) ventis explantentur. 5, 6, 26 circumcisis undique -is (PLIN. nat. 17, 208). DIOSC. 4, 116 phaselo super se folia sunt de -u velut cucurbitae aut vitis. 4, 177 hastas eius (ἀμπέλου λευκῆς) et folias et -i similia sunt viti nostrae. passim. in medicina: CELS. 2, 33 p. 73 et reprimunt et refrigerant... -ique vitium. SCRIB. LARG. 193 praemacerantur... vitis -i. MARCELL. med. 11, 1 vitia oris... decocta aqua cum... -is... curari. 20, 25 prosunt... stomacho... -i de vite. DIOSC. 5, 1 vitis communis folia et -i in cataplasma compositi dolorem capitis mitigat (5, 2).

4 in architectura fere i. q. erisma aut cantherius (cf. GLOSS. II 447, 47 συνστάτης): CAES. civ. 2, 10, 3 columellas inter se -is molli fastigio coniungunt eqs. 2, 10, 5 trabes, quae (om. pars codd.) erant in -is collocatae, lateribus lutoque... conteguntur. VITR. 4, 2, 1 sub tectis, si maiora spatia sunt, et transtra et -i. 5, 1, 9 transtra cum -is columnarum. 10, 10, 4 columellae catapultorum -i tres. 10, 14, 2 supra trabes testudinis collocantur -i cardinibus alius in alium conclusi. 10, 15, 1 aliud genus testudinis... omnia habet... praeter -os. 10, 15, 3 supra eam (compactionem testudinis Hegetoris) -i extollebantur... supra -os tignum collocatum coniungebat -orum compactiones. 5 GLOSS. II 424, 13 capriolus: πρότονος. III 190, 51 al. capriolum: πρόθυρον; exempla desunt.

fem. capreola, -ae. scribitur saepius capriola. GLOSS. δορκάς. II 220, 2 ἀλύγιον. IV 433, 5 -ae: ferae caprae (442, 8). ITALIA Is. 13, 14 (Tycon. 4 p. 51, 18) quasi -a (δορκάδιον, VVLG. damula) fugiens. AMBR. in psalm. 118 serm. 6, 12 Iesus salit enim super ecclesiam... merito sicut -a; quia caprea in altis pascitur, dorcas dicitur a videndo. TRACT. in Luc. 5, 28 ut -a ex compedibus liberata. DAMIG. lapid. 41 lapis gagatromanes similis est colori capri i. e. -ae agrestis. GLOSS. IV 230, 15 dorcades quadrupedes -ae similis.

derivata: capreolatim, capreolinus.

capreus, -a, -um [a caper. Th.]. PRISC. gramm. II 112, 16 v. p. 355, 61. 356, 67. GROM. p. 352, 3 in limitibus pro terminibus plantavimus... ficum caprium (i. caprificum). adde fort. DIOSC. 2, 159 p. 361, 54. Probst. ? capricus (-um?), -i. PAPYR. Marini 80 (a. 564) 2, 12 panario rupto uno -o valente nummos octoginta. a caper derivare possis ac sensu 'anguli' vel 'columellae' interpreteris, nisi totus hic libellus suppositicius est. Mbr.

*capricornus, -i m. [cf. c. gr. αἰγόμενος. Th.]. de compositione ex cornu et capra varias causas afferunt PETRON. 39 (p. 358, 66) et MACR. sat. 1, 17, 63 cf. l. 66. PRISC. gramm. II 211, 11 cum plerumque composita simplicium declinationem servant, -us secundae invenitur. nomen pecudis silvestris e caprarum genere, inde nomen sideris: VARRO rust. 2, 1, 8 nec satis putarunt de duodecim signis sextam partem obtinere pecudum nomina, nisi adiecissent, ut quartam tenerent, -um. cf. fabulam et figuram: AMPEL. 2, 10 -us, cui nomen Pan. quo tempore Typhon speluncas incolens in monte Tauro Aegyptum profectus est ad bellum, Pan se in caprae figuram convertit. igitur dii immortales, postquam Typhonem digna poena affecerunt, Pana astrorum memoria decoraverunt (NIGID. schol. Germ. Bas. p. 87, 11). HYG. fab. 196. astr. 2, 28 -i effigies similis est Aegipani. ibid. eius inferiorem partem piscis esse formationem (SCHOL. Germ. Bas. p. 87 ISID. orig. 3, 70, 31). inde attributa: semifer (CIC. Arat. 55), ambiguus (MANIL. 2, 231), biformis (MANIL. 3, 257 GERM. frg. 4, 130), geminus formā (GERM. 557), hirsutus, saetosus sim. (AVIEN. saepius). cf. MANIL. 2, 170. 240. PETRON. 35 imposuerat super -um locustam marinam propter similitudinem. aliter ISID. orig. 3, 70, 31 -i figuram... inter sidera fixerunt propter capram Iovis nutricem. GLOSS. αἰγόμενος, signum in caelo. appellatur etiam Caper; v. p. 306, 54-57.

1 in astronomia: de situ: ad alias stellas: CIC. Arat. 91 -i corpora propter Delphinus iacet. 168 Piscis australis volvitur inferior -o. VITR. 9, 4, 3 -i supra in altitudinem Aquila et Delphinus. 9, 5, 1 GERM. 321. AVIEN. Arat. 649 Aquarius adstat ad... caudam... -i. 707. 828 HYG. astr. 3, 27. in circulo brumali: CIC. Arat. 273 orbis australis distribuens medium subtersecat... -um (AVIEN. Arat. 979 HYG. astr. 4, 4 p. 103, 26 MART. CAP. 8, 830). in coluro ad orientem directo: MANIL. 1, 626 colurus tangit te, -e (MACR. somn. 1, 15, 14 MART. CAP. 8, 833). in zodiaco: cum aliis ex XII signis: CIC. Arat. 326 Q. CIC. carm. frg. 12 VARRO rust. 2, 1, 8 Ov. fast. 1, 651 al. in cardine australi (opp. Cancer quod vide p. 229 sqq). signum solstiale hibernum (saepius cum aliis solis cardinibus), tempus brevissimi spatii solis et diei (brumae), initium auctonum dierum: CIC. Arat. 59 -um cum perpetuo vestivit lumine Titan brumali flectens contorquet tempore currum. hoc... mense... non longinquum spatium labere diurnum, non hiberna cito volvetur curriculo Nox. MANIL. 2, 404. 3, 257 cum Phoebus fulget in octava -i parte biformis, tunc angusta dies

vernalis fertur in horas dimidiam atque novem; sed nox oblita dici bis septem opposita numerus ne claudicet hora dimidia... inde cadunt noctes, surguntque in tempora luces. 3, 449. 458. 637. 674 una dies toto Cancrī longissima signo cui nox aequalis -i sidere fertur. VITR. 9, 3, 3 cum sol incedit a feminibus Sagittarii, quae pars est attributa -o, ad partem octavam. brevissimum caeli percurrit spatium eqs. similia 9, 8, 12. 13. 15 GERM. 7. 289 PLIN. nat. 2. 81. 18, 221 Ps. CENS. frg. 2, 1. 6 CHALC. comm. 66. 77 AVIEN. Arat. 650. 657. 823. 828 AVSON. 363, 8. 371, 10 PROB. Verg. georg. 1, 233/239 al.

10 tempus mensis Decembris: COLVM. 9, 14, 12 bruma fere conficitur circa VIII Kal. Ian. in octava parte -i. 11, 2, 94 XVI Kal. Jan. sol in -um transitum facit. PORPH. Hor. carm. 2, 17, 19/20 (SCHOL. Hor. ibid.) SCHOL. Germ. Sang. p. 226, 12 PHILOCAL. fast. Dec. 18 [CORP. I² p. 278]. Ianuarii: AVSON. 382, 1 principium Iani sancit tropicus -us (CARM. poet. min. V 67, 9 MENOL. Colot. et Vall. Ian. (Corp. I² p. 280). natalis Augusti imperatoris: GERM. 558. SVET. Aug. 94 tantam... fiduciam fati Augustus habuit ut... nummum... argenteum nota sideris -i, quo natus est, percusserit. sidus

gelidum et efficiens tempus frigoris, hiemis, tempestatum, pluviarum sim., saepe gelidus, rigens sim.: CIC. Arat. 59 gelidum... frigus anhelans... -us... hoc cave te in pontum studeas committere mense (GERM. 289 AVIEN. Arat. 655. 661). Q. CIC. carm. frg. 12 bruma gelu glaciens iubar est spirans -i. HOR. carm. 2, 17, 19 tyrannus Hesperiae -us undae (PORPH. et SCHOL. ad l.). MANIL. 2, 252 tuo, -e, gelu contractus in astris (cf. attributum angustus 1, 271. 2, 445). 4, 243 Vesta tuos, -e, fovet penetralibus ignes (2, 445). PLIN. nat. 5, 56 in -um et austrinum polum reverso sole sorberi Nilum et ob id parcius fluere. APVL. met. 9, 32 annus... ad hibernas -i pruinas deflexerat. AVIEN. Arat. 56. FAV. EVL. p. 5, 21 hiems in -o Aquario

Piscibusque finitur (HYG. astr. 1, 7. 4, 5. cf. 4, 1 siquis scriptor... antipodas... dixerit, quibus in -o aestas summa fiat. MART. CAP. 8, 874). MART. CAP. 8, 874 cum sol a -o hiemali in... Arietem surgit, vernum tempus aridet. ISID. orig. 3, 70, 31. de tempore et natura ortus et occasus: CIC. Arat. 59 serius... obitus terrai visit

35 Equi vis quam... -us: 467 oriens -us ab alto lumine pellit Aurigam instantemque Capram... emergunt... e terris Volucres, existit... Sagitta (GERM. 686 AVIEN. Arat. 1244). COLVM. 11, 2, 51 octavo Idus Iul. -us medius occidit. PORPH. Hor. carm. 2, 17, 19/20 oritur sexto decimo Kal. Ian., occidit autem octavo decimo Kal. Febr. (SCHOL. Hor. ibid.). CARM. poet. min. V 58, 2 AVIEN. Arat. 1252 HYG. astr. 3, 11. 12. 3, 27 -us occidit praecipit, exoritur autem directus. MART. CAP. 8, 843. 8, 844 Cancrī signum recte oritur inclinatumque mersatur, licet hoc in -o parva inflexione curvetur. 8, 845 signum -i oritur hora et denique occidit duabus horis et duodecima parte horae. de stellarum numero: HYG. astr. 3, 27 habet in naso stellam I, infra cervices I, in pectore II, in priore pede I eqs. (SCHOL. Germ. Bas. p. 89).

2 in astrologia: cum aliis zodiaci signis: haec elegi: HOR. carm. 2, 17, 20 seu Libra seu me Scorpios aspicit formidolosus, pars violentior natalis horae, seu... -us. PROP. 4, 1, 86 quid moveant Pisces animosaque signa Leonis... et... quid -us... dicam. enumeratur apud MANIL. saepius inter sidera similia: 2, 231 mediae legis communia signa. 2, 240 inter utrumque (sterilitatem et fecunditatem) manentia. 2, 252 sedentia. 2, 281 trigona (2, 286). 2, 290 quadrata. 2, 365 hexagona. 2, 402 et 417 contraria. 2, 418 feminina (FIRM. math. 2, 1, 3. 2, 2, 5). MANIL. 2, 445 fovet -i sidera Vesta. 4, 245 (MENOL. Colot. et Vall. [Corp. I² p. 280] tutela Iunonis, quia -us Ianuario assignatur cf. p. 230, 70). 2, 463 -us utrisque imperitat (imperat et codd.) genibus (4, 708 FIRM. math. 2, 24). 2, 498 Leo... -i diligit astrum. 2, 547 in Cancro genitos -i semina laedunt. 2, 554 -us et illi adversus Cancer. 3, 576 ter quinos annos, -e, dares, si quattuor essent appositi menses. 4, 350 de decanis: principiumque sui donat -us Cancro; coniuncta Leoni regna ferunt, summas partis et Virginis esse. 4, 568 ultimus in caudae (i. piscis) -us acumine summo militiam ponto dictat puppisque colendae... ministeria. 4, 791 tu, -e, regis, quicquid sub sole cadente est positum. PETRON. 39 in -o aerumnosi nascuntur, quibus prae mala sua cornua nascuntur. FIRM. math. 2, 11, 3 in climate primo, id est Alexandriae atque in climate secundo, quod Babylonis est... -us oritur anno XXVIII eqs. 2, 29, 3 initium antisciorum... est... a Sagittario et -o. ibid. Sagittarius in -um et -us in Sagittarium antiscium mittunt.

ad ventos spectans: AMPEL. 4 -us in austrum ventum (FIRM. math. 2, 12).

porta divorum et animarum: MACR. somn. 1, 12, 1 sat. 1, 17, 63 cf. p. 231, 3.

3 cum planetis, in astronomia et astrologia: GERM. frg. 4, 20 Iuppiter modice... in -o hiemi sua munera reddit. 4, 38. 130. 133 similia de aliis planetis. PLIN. nat. 2, 64 apsidēs altissimae sunt... Mercurio in -o. 2, 65 Mars apsidēs altissimas habet in parte -i vicesima octava. MART. CAP. 8, 884. cf. FIRM. math. 2, 3, 6 dicentes (Babylonii)... Martis domicilium -um esse. Ps. CENS. frg. 3, 10 domus Saturni -us et Aquarius (2, 2, 5 SCHOL. Germ. Sang. p. 224, 1 FIRM. math. 2, 6, 11 MACR. somn. 1, 21, 24. cf. FIRM. math. 3, 1, 1 Petosiris et Nechepso constituerunt Saturnum in -i parte xv). FIRM. math. 2, 3, 5 Iuppiter

20, 35. 86 *passim*. PELAGON. 37 *al.* CHIRON 289 VEG. mulom. 1, 34, 2 *passim*. PLAC. med. 16, 18 *sqq.* THEOD. PRISC. eup. faen. 50 log. 118 MARCELL. med. 6, 8. 23, 6). CELS. 3, 22 *sebum* (4, 27 *al.* COLVM. 6, 11 PLIN. nat. 22, 42. 124 *al.* PELAGON. 175 VEG. mulom. 1, 10, 3 *passim*. PLAC. med. 16, 29 *sqq.* ORIBAS. syn. 2 add.). CELS. 5, 27, 8 imponendum... super vulnus stercus -ur (PLIN. nat. 28, 198 *fimo bubulo* admiscunt fimum -um. 28, 223 fimum item -um decoctum. 28, 227 *al.* VEG. mulom. 2, 55, 8 PLAC. med. 16, 35 *sqq.*). CELS. 6, 6, 28 felle -o... curatur (PLIN. nat. 19, 137. 20, 45 *al.* SER. SAMM. 199 VEG. mulom. 3, 28, 10). 6, 6, 38 sic laborantes inungui oportet sanie iocineris... -i (PLIN. nat. 8, 253 si -um iecur vescantur, restitui vespertinam aciem *nyctalopi*. 28, 162). SCRIB. LARG. 158 prodest et omentum -um... ducit enim sanguinem et dolorem levat. COLVM. 6, 12, 5 supra ustum *vulnus* -a instillatur adeps (PELAGON. 192. 370 VEG. mulom. 3, 28, 30 THEOD. PRISC. eup. faen. 26. 65 MARCELL. med. 15, 84). PLIN. nat. 28, 132 genitalium carbunculis -us *caseus* impositus (28, 152. 156 *al.* PLAC. med. 16, 12 MARCELL. med. 8, 40). PLIN. nat. 28, 145 laudatissima *medulla*. 28, 160 vomitione egeri... -o iure cantharidas. 28, 162 sanguis (28, 206. 216 *al.* CHIRON 381 VEG. mulom. 2, 113, 2 PLAC. med. 16, 25 *sqq.*). 28, 165 -i cornus farina vel cinis (28, 230 -i cornus nidor aut pilorum. 28, 239 *al.* PELAGON. 180 cornu -um combustum. VEG. mulom. 2, 66, 2 PLAC. med. 16, 2 *al.*). PLIN. nat. 28, 202 corium -um cum suo pilo decoctum (28, 222 corii -i cinis). 28, 210 laudant et -i capitis cum suis pilis discocti sucum (PLAC. med. 16, 11). 28, 213 pili... -i cinis (PLAC. med. 16, 8 -i pili suffimigati *al.*). 28, 226 comitialibus... dantur et carnes -ae (at CAEL. AVR. chron. 1, 4, 117 carnis imperant abstinentiam... -ae). cf. SORAN. p. 35, 24 -a carne utantur lac aquatum habentes mulieres. PLAC. med. 16, 46 -i tali combusti. 16, 50 -a ungula combusta. *in proverbio*: HOR. epist. 1, 18, 15 rixatur de lana saepe -a (cf. ad l. PORPH.) *huc referas titulum VARRONIS Men. 71—73 -um proelium.* **b additur ad definiendum pecoris genus**: CARM. Liv. 22, 10, 3 quod ver attulerit ex suillo ovillo -o bovillo grege... Iovi fieri (VARRO rust. 2, 3, 1 -um gregem constituere. 2, 3, 9 *numerus* in gregibus est minor -o quam in ovillo. 2, 10, 3 qui greges secuntur, praesertim armenticios ac -os, quibus rupes ac silvae ad pabulandum cordi). VARRO rust. 1, 2, 19 institutum... ut ex -o genere ad alii dei aram hostia adduceretur, ad alii non sacrificaretur *eqs.* COLVM. 1 praef. 26 aliud -um *pecus* exigit; et id ipsum aliter curatur mutilum et raripilum, aliter conutum et saetosum (7, 6, 1. 7, 7, 4 sicut in ovillo pecore... -o medebimur). PLIN. nat. 8, 199 genus musmonium (*sic codd.*, musmonum *Barbar.*), -o villo quam pecoris velleri propius. PHYSIOGN. 84 proxime -o balatu eam (*vocem*) exasperent.

2 translate: **a de hominum oculis**: PLIN. nat. 11, 141 *oculos conditos* clarissime cernere, sicut in (*del. Mayh.*) colore -os. AMM. 23, 6, 75 *Persae* -is oculis torvi. PHYSIOGN. 83 *oculos* -os libidini esse deditos. **b in nomine herbae**: PLIN. nat. 19, 128 est etiamnum, quae vocatur -a lactuca. 20, 58 lactucæ sponte nascentis primum genus est eius, quam -am vocant *eqs.* 26, 62 tithymallum... vocant alii lactucam -am. CHIRON 483 cannae foliam vel -am herbam aut paleam dato.

caprio, -atum, -are. *sensus inc.*, fort. i. q. *macerare?* an i. q. *castrare, capulare?* (cf. gr. *καπρ(ι)άω*): ANTHIM. 23 *pulli capriati* facti melius comeduntur. 24 *pavones caprientur* bene.

DIOSC. 2, 159 cappar, quem multi... **caprion**... appellaverunt (cf. DIOSC. gr. *Σπρ. καπρία*). fort. capreus? q. v.

capripes, -pedis [cf. c. *αλιπρόδης*. Th.]. LVCR. 4, 580 haec loca -des satyros... tenere... fingunt. HOR. carm. 2, 19, 4 vidi... aures -um satyrorum acutas. PROP. 3, 17, 34 -des calamo Panes hiante canent. AVSON. 334, 172 -des agitatur cum laeta protervia Panas. ANTH. 682, 1 -s *Pan*. QVEROL. p. 32, 18 noctivagas... celeres -des hirquicomantes.

capritus. i. *hircus* (cf. *Ducange s. h. v. et s. capretus*). LEX Sal. 5 si quis capritum (*sic ββε*, caprulum *cett. al.*) sive capram... furaverit. [*provinc. cabrit. M.-L.*]

caproficus v. *caprificus* p. 359, 20.

caprōn(e)ae, -arum [*orig. inc. Th.*]. PAVL. FEST. p. 48 -nae equorum iubae in frontem devexae, dictae quasi a capite pronae. cf. GLOSS. IV 29, 49 hic medios inter tempora capillos, proprie vero equorum iubae (GLOSS. Plac. 5, 14, 33) quae imminet, ita dictae, quod sint in caput pronae. NON. p. 22 -nae dicuntur comae, quae ante frontem sunt, quasi a capite pronae (GLOSS. V 649, 37). *forma caproneae*: APVL. flor. 3 p. 14. LVCIL. 288 fluitare -as altas frontibus immissas. APVL. flor. 3 p. 14 crines eius praemulsis antiis et promulsis -neis anteventuli et propenduli.

caprotinus v. *nom. propr.*

caprulinus v. *capreolinus*. **caprulus** v. *capritus*.

caprunculum vas fictile PAVL. FEST. p. 48. [*orig. inc. Th.*]

*caprūnus, -a, -um [*a caper, capra; cf. c. aprugnus, aprunus. Th.*]. v. etiam *caprinus*. MARCELL. med. 8, 198 de lacte -o aut muliebri. 9, 5 fel. 27, 30 ptisana cum adipe -o cocta. *passim*. ANTHIM. 70 lactes -i (76. 82, *codd. pars ubique caprinus*). ORIBAS. syn. 1, 19 lactem iniciendi sunt -um (*αλγσιον*) aut bovinum. 4, 2 cervina caro, -a (*αλγσεια*, cf. GLOSS. III 403, 49) *al.* [*hisp. cabruno. M.-L.*]

capsa, -ae f. [*capsa et capsus cf. esse videntur c. capere, capulus. gr. κάψα κάμψα κάμψιον, fortasse κάψάκης κάμψάκης hinc tracta;*

campsa apud Latinos quoque apparet graecissantes. Th.]. PAVL. FEST. p. 48 -ae a Graeco appellantur; has illi *κάμπτρας* dicunt (GLOSS. saep.). GLOSS. II 545, 16 *κάμπτριον* (IDIOM. gen. gramm. IV 581, 25). III 269, 53 *κίβωτος*. 369, 49 *κάπτρον*. v. etiam l. 61 *sq.* et 75 et cf. GLOSS. II 571, 29 *camsarius*, qui cistam incenso facit, quae -a dicitur. *de formis*: *campsa*: GLOSS. II 338, 13. 545, 16. IDIOM. gen. gramm. IV 581, 25 (*camsa* GLOSS. II 571, 29). *idem latere videtur* GLOSS. II 571, 4 *casma caest* (*anglosax. i. q. 'cista'*). GLOSS V 352, 51 *capsis cest* (*anglosax.*). *de materia*: PLIN. nat. 16, 229

fagus -isque ac scrineis sola utilis. *de forma*: ISID. orig. 20, 12, 3 undique conlecta v. p. 363, 44. cf. etiam l. 24. *de synonymis v. l. 32 sq. legitur inde a CIC.* [*it. cassa, francoq. châsse. M.-L.*]

1 instrumentum ad libros sim. condendos, cf. PORPH. Hor. epist. 2, 1, 113 *scrinia* -as dicit... in quibus scripta omnia reponantur:

CIC. div. in Caec. 51 mihi quam multis custodibus opus erit, si te semel ad meas -as admisero. HOR. sat. 1, 4, 22 *delatis* -is... volgo recitare *scripta*. 1, 10, 63 *Cassium* -is... esse librisque ambustum propriis. epist. 2, 1, 268 -a... *operta*. STAT. silv. 4, 9, 21 de -a miseri libellionis emptum plus minus asse Gaiano donas. IVV. 10, 117 *custos angustae vernula* -ae. PASS. Scill. p. 114, 19 quae sunt res in -a (*κατέσειν*) *vestra?* PAVL. dig. 33, 10, 3, 2 *supellectili continentur*... -ae, *armaria eqs.* PORPH. Hor. sat. 1, 4, 21 *sq. Fannii* imago et -ae cum libris in bibliothecas ultro receptae. GREG. TVR. Franc. 3, 10 viginti euangeliorum -as... ex auro puro ac gemmis praeciosis ornatas.

2 receptaculum variarum rerum: PLIN. nat. 8, 107 -arum modo includitur *corocottae dens*. 15, 65 in floccis -isque *mala et pira* (cf. 15, 82 servat in -is *ficos*. MART. 11, 8, 3 poma... hiberna maturescentia -a). QVEROL. p. 18, 15 da mihi... -as (*sc. auri*) Titi *Vespasiani*. cf. p. 48, 16 omnes intus saccos -as *scrinia* requirunt. MARCELL. med. 36, 47 *pastillos facies* et in -a nova repones. PS. PROSP. prom. 1, 33, 45 accepit mater eius (*Moysis*) -am (VVLG. exod. 2, 3 *ficellam; θίβιν*). ad l. cf. PS. ORIG. tract. 7 p. 81, 12 hoc vasculum (*tibin*) ex hebraea lingua alii -am, alii *cistolam* interpretati sunt, quod nos expressius... *scrinium* appellamus. DRAC. Orest. 319 *diademales profert*... -as. ENNOD. carm. 2, 132, 7 *angusta*... res mille includere -a. OP. imperf. in Matth. 40 p. 849 *modicam habebat farinam* in -a. *ibid.* -a autem exuberabat. **3 pars carpenti, ploxe-mum, capsus** (ISID. orig. 20, 12, 3 GLOSS. V 174, 17): PAVL. FEST. p. 230 v. p. 363, 47 *sqq.* **4 ima navis pars**: PASS. Fel. 5 fuit in -a *navis*.

derivata: capsula (-ella), capsarius (-arius), capsilago.

*capsacēs, -ae m., *καψάκης*. *ubique graece declinatur praeter* AVG. serm. 239, 3 et EPIPHAN. de mensur. 18; *ibid. de genere et magnitudine*: de capsace, quae his quidem XII sextariorum solet esse mensura. nihilominus vero aequivoce huic -i appellatur et ille qui Eliae praeparatus est, cum sextariorum non plus sit ipse quam IV.

vas olearium: ITALA III reg. 17, 14 (Cypr. eleem. 17) *Elia viduae Sareptensi*: *fidelia farris* non deficiet et -es (*καψάκης*, VVLG. *lecythus*) olei non minuet. *huc pertinent*: HIER. epist. 22, 32 -e completo, qui alendus venerat, alit. 54, 16 *farina seritur* et olei -es nascitur. RVFIN. Orig. in gen. 16, 3 AVG. serm. ed. Mai 39, 1. 137, 3 AVELL. p. 744, 18; *saepius apud ECCL.*

capsārārius, -ī m. cf. c. capsarius. *custos vestimentorum, cf. capsarius sub 2.* CORP. VI 9232 -us de Antoninianas. cf. 9234 <caps>arariu<s>. fem. CORP. VI 9233 capsarara.

capsārīclius v. *carbasiueus*.

capsārīus, -ī m. [*a capsa campsa. Th.*]. *de formis*: FAST. ann. Iul. Antiat. a. p. Chr. 51 (Corp. I² 1 p. 247) C 2, 30 *camparius* (GLOSS. II 338, 14 v. l. 75). SCHOL. Hor. sat. 2, 7, 110 *camparium* (can- γ). CORP. XIII 5623, 6 <e>absarius. GLOSS. II 571, 29 *camsarius*. *graece*: EDICT. imp. Diocl. 7, 75 *καψαρία*, at CORP. III p. 2328⁵⁹ frg. Aegirat. II 7, 75 *καψαρία* (PAPYR. Florent. 63, 4). v. *Mau, PW. III 1553*. [*it. cassaiio. M.-L.*]

1 qui capsam portat: cf. VLP. dig. 40, 2, 13 -us i. e. qui portat *libros* (*inter officiales proconsulis*). GLOSS. II 199, 16 *al. κάμπτροφόρος*. SVET. Nero 36 quosdam cum paedagogis et -is uno prandio pariter necatos. AVG. in psalm. 40, 14 nobis serviunt Iudaei, tanquam -i nostri sunt. **2 custos vestimentorum**: cf. PAVL. dig. 1, 15, 3, 5 *mercede servanda* in balineis vestimenta suscipiunt. GLOSS.

307, 60 *εἰματοφύλαξ* (518, 16). EDICT. imp. Diocl. 7, 75 (*in tit. de aeramento*): -o in singulis labantibus x duos. SCHOL. Iuv. 3, 263 *guttos* habent -i. *huc pertinere videntur* CORP. VI 6245 Epaphra puer *capsa*<rius>. 7368 L. Volusio Heraclae -o. 9232. *nota*: CORP. VI 3952 (*e monumento Liviae*) Eutactus Liviae Asia Liviae *capsar*<ius>.

3 qui capsas facit: cf. GLOSS. II 338, 14 *κάμπτροποιός*. 571, 29 qui *cistam incenso facit* quae *camsa* dicitur. **4 militaris officialis nomen**; *de ambigua significatione v. Bormann, Der röm. Limes in Österreich 7 p. 134 sq.*: TARR. PAT. dig. 50, 6, 7(6) *medici* -i, *artifices*...

muneribus gravioribus vacant. CORP. VIII 2553 (*aet. Septimii Sev.*) *librarius* et *discentes capsario*<rum>. XIII 5623 *miles legionis VI*<II> <An>to<n>i<n>ane A<ug>(ustae) c<absarius> ex vo<to>. INSCR. Revue archéol. 1906, 4 p. 471, 8 *caps(ario) coh(ortis)*. INSCR. Der röm. Limes v. l. 77 *capsariorum* <leg(ionis) x>iv g(eminiae). *privatus ut videtur homo*: CORP. V 3158 M. Terentius M. f. Marcellus -us sibi et suis.

subst. neutr. capsarium, -ī: GLOSS. III 306, 17 εἰματοφυλάκιον. cf. Funck, Archiv 8 (1893) 390. SCHOL. Hor. sat. 2, 7, 110 in -is multae sunt strigiles Romae.

capsella, -ae f. [a capsula, capsula deminutive. Th.]. formae: GLOSS. V 354, 24 capsellum (-am Goetz): vas rotundum et longum. DIOSC. v. l. 24. 1 i. q. capsula, cistella (cf. FVLG. serm. ant. 50 cistellam dicunt -am): PETRON. 67 Scintilla de cervice sua -am detraxit aureolam... inde duo crotalia protulit. VLP. dig. 33, 7, 12, 1 in quibus (-is) fructus componuntur... instrumenti esse. VVLG. I reg. 6, 8 et vasa aurea... ponetis in -am (6, 15). 6, 11 capsella habebat mures aureos et similitudines anorum. MARCELL. med. 23, 47 spleen intra parietem dormitorii cubiculi tectorio i. e. -a inclusus reponitur. PLIN. VAL. 3, 26 collyria pones in -a. GLOSS. IV 144, 6 pixides vasa modica... in similitudinem -ae. apud christianos conduntur reliquiae, sim.: MIRAC. Steph. 1, 8 apprehendens -am argenteam, in qua erat reliquiarum portio. AVELL. p. 680, 17 (a. 519) singulas... -as (argenteas ibid. 15) per singulorum apostolorum reliquias fieri debere. GREG. TVR. Mart. 3, 43 extractum pulverem, quod de sepulchro sancti abstuleram -a. INSCR. christ. Rossi II p. 245, 5 sub qua -as placidas geminasque. p. 245, 9 -am gaudens unam deducit ad urbem eqs. 2 in nomine herbae; cf. GLOSS. III 589, 29 -a i. e. fisalidus (φυσάλις, Götz; cf. etiam Stadler, Archiv 10 (1898) 93): MARCELL. med. 20, 115 echios radices h. e. -ae... uncias singulas. DIOSC. Vind. C 140^v καμπελλα. N 38 καμπελλα i. q. θλάσπι; cf. DIOSC. gr. 2, 185 Spr. (GLOSS. III 559, 3 obtyron, ubi Götz cf. gr. myopteron mavult).

? capsidile est capsula vel pera GLOSS. V 617, 48 (fort. i. q. cassidilis).

capsilago, -inis f. [fortasse a capsula. Th.]. nomen herbae: PLIN. VAL. 2, 28 p. 48^p -is seminis, quod est iusquiami siliquis octodecim.

? capsipis (fort. γύψος, γύψωσις?) i. e. creta argenti GLOSS. III 621, 6 (556, 26 cossipis).

1. capsis v. capsula p. 362, 9. 2. capsis v. capio p. 318, 47 et 56.

capsula, -ae f. a capsula deminutive. capsula ad varias res condendas: FAB. PICT. Gell. 10, 15, 14 apud eius (flaminis Dialis) lecti fulcrum -am esse cum strue atque ferto oportet. CATVLL. 68, 36 una ex multis -a (sc. librorum) me sequitur. SEN. apocol. 3 Clotho aperitum -am et tres fusos profert. PLIN. nat. 30, 102 cocleas... incluse-runt -is. SOL. 27, 26 corocothae dens... naturaliter -arum modo clauditur. VOPISC. Aurelian. 31, 8 habes CCC auri libras <de> Zenobiae -is. GREG. TVR. vit. patr. 15, 1 cum -a reliquiarum. proverbialiter: SEN. epist. 115, 2 nosti... iuvenis... de -a totos. [de GLOSS. V 353, 20 v. sub cappula]

capsus, -ī m. [cf. c. capsula. Th.]. [it. casso, francog. vet. chas. M.-L.]

1 i. q. ploxenum cf. ISID. orig. 20, 12, 3 -us carruca undique connecta quasi capsula (GLOSS. V 174, 17). GLOSS. V 252, 16 vehiculorum plurima genera sunt i. e. carrum... -us. III 357, 41 -um: πλινθίων (inter res ad carrum pertinentes). de synonymo: PAVL. FEST. p. 230 ploxenum appellari ait Catullus (97, 6) -um in cisio capsula<m>ve. VITR. 10, 9, 2 insuper autem ad -um redae loculamentum... figatur. 10, 9, 3. GLOSS. IV 29, 48 caracutium vehiculum... -ique devexi. 2 fere i. q. cavea: VELL. 1, 16, 2 clausa -o aliove (alioque AP) saepo diversi generis animalia. ANTH. 176, 9 plura saginato conclusit fercula -o. 3 i. q. vesica ad aliquid includendum: APIC. 6, 253 similiter in -o facies. 8, 369 rexinanies in -um aedum laureum.

4 pars ecclesiae: GREG. TVR. Franc. 2, 14 habet basilica... fenestras in altario XXXII, in -o XX. Probst.

captabilis, -e a captare. BOETH. categ. 1 p. 198^p substantia secundum mutationem suam -is est contrariorum (ibid. p. 198^b capax contrariorum; cf. ibid. p. 198^p al. susceptibilia... contrariorum). cf. capabilis.

? captābulum NOT. Tir. 10, 85 inter derivata a stirpe verbi capere (al. captapulum, catapulum), post capistrum, capistellum. cf. catabulum. Hey.

? captam τὴν ἐπὶ προχόνων οἰκίαν GLOSS. II 97, 22 (capem Sca-liger collato procapis, q. v. fort. scribendum casulam). Mbr.

captatēla, -ae f. [a captatus, captare ductum esse videtur. Th.]. actus capiendi (vestimenti): TERT. pall. 5 ad simplicem captatellam (sic codd.) eius (palli, sc. dico): nullo taedio constat (cf. not. var. ap. Oehl.).

captatio, -ōnis f. a captare. GLOSS. θήρα, αἰχμαλωσία, venatio. CIC. part. 81 imitatur... illam disputandi prudentiam concertatio -oque verborum. QVINT. inst. 8, 3, 57 corrupta oratio in... vocum similitum aut ambiguarum puerili -e consistit. 8, 6, 51 gratiam rei (sc. allegoriae) nimia -e consumpsimus. BOETH. in top. Cic. 1 p. 272, 4 post... benevolentiae -em Trebatii laudem subiungit. PLIN. nat. 14, 5 coepere orbitas in auctoritate summa... esse, -o in quaestu fertilissimo. 20, 160 Vindicem ferunt... -i (-e codd.) testamenti sic (i. pallore per cumini potionem effecto) lenocinatum. QVINT. inst. 5, 13, 54 gladiatorum manus ad vocandum adversarii ictum prolatae... fiunt... quartae, si geminata -o est, ut bis cavere, bis repetere oportuerit. SCHOL. Stat. Theb. 3 argum. -o auguriorum ab Amphiarao... in monte.

captator, -ōris m. a captare. GLOSS. θηρευτής, θηρατικός. heredipeta: HOR. sat. 2, 5, 57 -r... Nasica. SEN. benef. 4, 20, 3 -r est

et hamum iacit. PETRON. 125, 3 callidus -r. 141, 1. Ivv. 5, 98 -r... Laenas. 10, 202 -i... Cosso. nota: 12, 114 cadat ante Lares Gallitiae victima sola tantis digna deis et -bus horum. PORPH. Hor. epist. 2, 2, 183 Horatius heredem -em significat, non agnatum. AVSON. 362, 45 -is praeda est heredis egenus. NOVELL. Maior. 6, 5 (a. 458) favor callidi -is (-es codd.). 6, 11 -um... aviditas. ibid. testatorum iniquitas et -um... improbitas. SCHOL. Hor. sat. 2, 5, 84 anus... a -e nudo nudam efferri se voluit (ibid. elabi captione eius). cf. MAR. MERC. app. 22 huiusmodi hominem... tamquam -em esse fugiendum.

5 alii: LIV. 3, 33, 7 Appius plebicola repente omnisque aurae popularis -r... pro truci... insectatore plebis. AMM. 22, 7, 3 Iulianus nimius -r inanis gloriae. AMBR. off. 3, 6, 43 frumentarium pretii -em. 3, 6, 44 (opp. largitorem frumenti). AMBROSIAS. in Tit. 1, 5—11 qui... docet... non devotionis causa, sed quaestus, turpis lucris -r est. DRAC. laud. dei 3, 38 -r iniquus annonae pretiique vorax. PRVD. 15 perist. 5, 19 verba primum mollia suadendo blande effuderat -r (i. satellites idoli martyrem deis litare cogens). MAXIMIN. c. Ambr. 97 aucupes -esque simplicium verborum. de re: Ivv. 6, 40 Vrsidius cariturus turture magno nullorumque iubis et -e macello. loco corrupto: COMM. instr. 2, 24, 12 nactus... tempus -oribus (-orius prop. Dombart) hostis.

f. captatōrix, -īcis. APVL. Plat. 2, 8 alia rhetorice... adulandi scientia est, -x verisimilium. TERT. coron. 13 est... omnis publicae laetitiae luxuria -x.

25 **captatōrius**, -a, -um a captator. de captatione testamentorum (cf. Leonhard, PW. III 1554): PAVL. dig. 28, 5, 71 -as institutiones. PAVL. dig. 28, 5, 72. 28, 5, 82, 1 bis. GAIUS dig. 30, 64 -ae scripturae. n. captatōrium quasi pro subst.: AVG. ord. 1, 4, 10 ne me hoc vafrum quiddam et -um detorqueat. NOVELL. Valent. 21, 3 (a. 446) nec -um dici potest (sc. in heredibus invicem faciendis), cum duorum fuerit similis affectus. COMM. instr. 2, 24, 12 v. l. 20.

30 **captentula**, -ae f. [dubia formatione; num cf. c. tendicula, tenticum? Th.]. GLOSS. captio. V 605, 12 muscipula captentula. MART. CAP. 4, 423 ambage ficta praestruiis sophismata captentulisve ludis illigantibus pallax soritas... congeris eqs.

35 **capticius**, -a, -um a capere, captus. FACVND. defens. 5, 2 p. 634^c obscuris et -is adinventionibus (opp. conspicuis et evidentibus documentis).

*captio, -ōnis f. a capere. inde a PLAVTO, frequentatum GELLIO et ICTIS. captionei: v. infra l. 83. ex con. legitur CIC. inv. 2, 134 (actiones codd.). de ICTIS dedi delectum, reliquos locos omnes.

40 1 de capiēdo per dolum, et maxime quidem per verba (circumventio, fraus; interdum sensu passivo: damnum, dispendium): GLOSS. dolus, insidiae (cf. V 274, 18). PLAVT. Asin. 790 -es metuis. 45 CIC. Quinct. 53 si in parvola re -is aliquid vererere. Brut. 197 in imagine: Scaevolam ex uno scalmo -is centumvirale iudicium hereditatis effecisse. ac. 2, 45 ne ab iis quae clara sint ipsa per sese, quasi praestigiis quibusdam et -bus depellamur. Att. 10, 15, 2 Servii consilio nihil expeditur: omnes -es in omni sententia occurrunt. 50 VITR. 1, 1, 10 si lex perite fuerit scripta, erit ut sine -e uterque ab utroque liberetur. SEN. epist. 45, 9 de istis -bus dico: quo enim nomine potius sophismata appellem? AVR. Fronto p. 49, 19 N. loco mutilo: captiosum dictum opinatus -em. FRONTO p. 215, 4 N. adversus diligentes... et circumspectos... fraudes et -es et insidiae parantur. 55 GAIUS dig. 29, 3, 7 saepe cum magna -e a rebus nostris revocatur (opp. sine captione alicuius: POMPON. dig. 9, 2, 43 et al. ICTI). GELL. 1, 2, 4 syllogismorum -umque dialecticarum laqueis. 5, 10, 16 -is versute excogitatae frustratus fuit magister a discipulo. 6, 3, 35 ἐπαγωγὴν... rem admodum insidiosam et sophisticam neque ad veritates magis quam ad -es repertam. 16, 2, 5. 7. 18, 1, 12 -o magis lepida quam probum aut simile argumentum videri debet (ibid. argutiola). 60 18, 2, 9 in quibus verbis... -um fraus esset. 18, 13, 5. 6. COD. Theod. 3, 2, 1 (a. 320) inter alias -es praecipue commissoriae legis crescit asperitas. PANEG. 11, 21 p. 261, 13 adversus omnes assentatorum illecebras -esque munitus. DON. Ter. Andr. 412 'observatio' duplex est: vel -is (captationis V) vel obsequii. Ter. Ad. 209 in hac scena... duorum inter se nequam hominum spectanda quaedam vicissim et dolosa -o est. HIER. in Matth. 19, 1 Pharisaeorum... factio interrogat eum, utrum liceat... ut quasi cornuto teneant eum syllogismo, et 70 quodcumque responderit, -i pateat. MACR. sat. 7, 5, 13 quod... suades... , habet latentis -is insidias. BOETH. elench. soph. 1, 1 qui nominum virtutis sunt ignari, perfacile -bus allucinantur (ARISTOT. elench. 1, 5 παραλογίζονται), et ipsi disputantes et alios audientes. 1, 4 -um species sunt septem. CASSIOD. hist. 7, 13 p. 1079^p Arrianae fallaciae -bus irretita coniux. ISID. orig. 2, 10, 6 lex ne aliquid per obscuritatem in -em contineat. in tropologia v. sub 2.

75 iuncturae: captio: est: PLAVT. Epid. 297 in ea re. 701. Most. 1144 Truc. 627. CIC. Brut. 198 in verbis... cum in ceteris rebus tum in testamentis. Att. 5, 4, 4 mea -o est, si quidem... scribis. IAVOL. dig. 34, 2, 39 pr. et al. ICTI. intercedit: VLP. dig. 22, 3, 14. redundat in aliquem: PAVL. dig. 17, 1, 22, 11. captioni esse: PLAVT. Most. 922: ne quid -i mihi sit, si dederim tibi. LEX Rubr. (Corp. XI 1146) 1, 45 ne quid ei... captionei ob e(am) r(em) aut eo nomine esse possit. obviam ire: GELL. 5, 10, 11. captioem: ha-

bere: CIC. part. 133 eam...sententiam...nihil habere aut -is aut vitii. VLP. dig. 40, 12, 27, 1 res. parare: v. p. 364, 54. dirigere in aliquem: PAVL. dig. 28, 5, 72, 1. mente agitare: GELL. 18, 13, 2. comminisci: ARNOB. nat. 5, 20. pati: COD. Iust. 4, 54, 9, 1. discutere: CIC. ac. 2, 46 (*ibid.* occurrere...interrogationibus). explicare: CIC. div. 2, 41. refellere: CIC. fat. 30. solvere: GELL. 18, 13, 3 (*cf.* 18, 2, 6. 9 resolvere). captione: ludere aliquem: QUINT. decl. 306 p. 200, 1. afficere: PAPIN. dig. 6, 1, 63. in captionem: se induere: CIC. div. 2, 41. incidere: VLP. dig. 4, 1, 1 PAVL. sent. 5, 33, 2. inducere aliquem: VLP. dig. 27, 6, 12. *c. genet.: rei:* SEN. contr. 7, 3, 9 vitii quod ex -e unius verbi plura significantur nascitur. VLP. dig. 22, 3, 14 iuris. PAVL. sent. 5, 33, 2 verborum. HIL. in psalm. 118 nun 17 vitae suae. ZENO 1, 16, 3 p. 374, 2 blanditiarum. CASSIAN. c. Nest. 2, 4, 5 calliditatis diabolicae. COD. Iust. 1, 17, 1, 13 siglorum. *personae:* VLP. dig. 9, 3, 5, 2 actoris (11, 1, 11, 12). POMPON. dig. 9, 2, 43 liberorum. VLP. dig. 43, 20, 1, 22 possessoris. *cf. supra.* *epitheta (cf. sub 2):* anceps: GELL. 5, 10, 11. dolosa: DON. Ter. Ad. 209 ZENO 1, 16, 3 p. 374, 2. dialectica: CIC. fin. 2, 17 GELL. 1, 2, 4. futilis, inanis: GELL. 7, 13, 7. ingeniosa: ARNOB. nat. 5, 20. insidiosa: CASSIAN. c. Nest. 2, 4, 5. latens: v. p. 364, 71. magna: PAVL. dig. 36, 1, 68, 1 GAIUS dig. 29, 3, 7 POMPON. dig. 9, 2, 43. sophistica: GELL. 18, 2, 6. summa: IAVOL. dig. 34, 2, 39 pr.

2 *de capiendo corpore (captivitas hominum, venatus ferarum, piscatio; hinc tropologice de fraudibus diaboli haereticorum, notione prope accedente ad 1):* GLOSS. *ἄγρα*. AMBR. obit. Valent. 35 illud euangelicum domini in ipsa sui -e dicentis: *egs.* RVFIN. Ios. antiq. 13, 9 cum fama praeveniente -em Ionathae comperissent (*cf. Ios. arch. 13, 6, 2*). POSSID. vita Aug. 12 contigit, ut illi succenturiati...perderent -em (*ibid.* manus impias evasisset). OROS. hist. 4, 16, 13 Scipiones milites Poenorum vel caede vel -e minuerunt. RVFIN. Orig. in cant. 4 p. 194^b vulpium. EVSTATH. Bas. hex. 7, 3 p. 939^a ostreae -o difficilis est *cercino*. *ibid.* p. 939^c. 9, 3 p. 958^c reliquias suae -is *adit leo*. CASSIOD. var. 1, 38, 2 nec indigent *pulli aquilae* alieno labore vivere, quos -o potest propria satiare. 9, 6, 4 *in piscatione, sim.* gratior est plerumque amoenitas oculi quam utilitas -is. in psalm. praef. 15 p. 21^b. ITALA psalm. 68, 23 (Hil. in psalm. 68, 19) fiat mensa eorum coram ipsis in laqueum et in -em et in retributionem *egs.* (VVLG. in laqueum et in retributionem; *item deest in gr.; sed* *qf.* VVLG. Rom. 11, 9 in laqueum et in -em et in scandalum; *εις θήραν*). HIL. in psalm. 139, 5 cogitatas supplantationes, absconsos laqueos, extensas funium -es. AMBR. fid. 1, 8, 57 piscator bonus (*euangelista*) intra unum omnes (*piscas, i. haereticos*) rete conclusit, ut faceret inhabiles fraudi, quamvis essent inutiles -i. HIER. in Ezech. 19, 1 p. 219 ut conservet tropologicam -em leonum, qua semper in foveis capi solent. *cf.* p. 222. VVLG. psalm. 34, 8 veniat illi laqueus, quem ignorat, et -o (*θήρα*), quam abscondit, apprehendat eum (*cf. CASSIOD. in psalm. 34, 9*). 123, 6 non dedit nos in -em (*θήραν*) dentibus eorum (*cf. PROSP. in loc.*). II Petr. 2, 12 hi...velut irrationabilia pecora naturaliter in -em et in perniciem...peribunt (*εις ἄλωσιν καὶ φθοράν*). Ps. RVFIN. in Am. 3, 3—8 laqueus *aucupis*, id est publicatae vatium ore sententiae, non auferentur, nisi -is suae manus impleverint. ITALA Iob 18, 10 (Aug. in Iob p. 547, 6) absconditus est super terram funiculus eius et -o eius in semitis (*σχοινίον αὐτοῦ καὶ ἡ σύλληψις*). VVLG. pedica eius et decipula illius). LEO M. serm. 89, 3 illaeso fidei pede laqueos talium conterunt -um (*i. temptationum*). ENNOD. opusc. 2, 104 p. 319 probatum in -e hominum rete. CASSIOD. in psalm. 9, 15 comprehensos...illos dicimus, quos -o nodosa constringit.

3 *de capiendis rebus:* LEX met. Vipasc. (Corp. II 5181) 41 conductori...pignoris -o esto. *cf. sub capio, -onis.* CARM. de Sod. 153 appellunt *cum lembis*, quis est ea -o mercis (*sc. picis in mari mortuo*). *hereditatis?* SCHOL. Hor. sat. 2, 5, 84 v. p. 364, 7.

synonyma: argutiola, decipula, fraus, illecebrae, insidiae, laqueus (*cf. HIL. in psalm. 118 nun 17*), praestigiae, sophisma (*adde: GELL. 18, 2, 10, 18, 13, 2*), supplantatio, syllogismus. *opp.* argumentum. *derivatum:* captiuncula.

captiosus, -a, -um [cf. c. captio. Th.]. c. comp. et superl.
1 *de fraude:* a res: CIC. Q. Rosc. 29 o societatem -am et indignam (52 v. p. 366, 19). ac. 2, 46 fallacibus et -is interrogationibus circumscripti atque decepti (2, 49 -issimo genere interrogationis. *ibid.* vitiosum...et -um genus. fin. 4, 9 GELL. 16, 2, 13 DON. Ter. Hec. 451 HIL. in psalm. 55, 6 HIER. c. Lucif. 3 AVG. in psalm. 57, 14. CASSIOD. in psalm. 57, 6 *syn.* dolosa verba). CIC. fin. 3, 72 ne cui falso assentiamur neve umquam -a probabilitate fallamur. SEN. epist. 45, 5 -ac disputationes, quae acumen irritum exercent. 82, 23 verba mihi -a componis et interrogatiunculas nectis (NOVELL. Valent. 27, 3 a. 449 minutias iuris et -a verba. CASSIOD. in psalm. 57, 6 *opp.* beluino fremitu. 108, 1). AVR. Fronto p. 49, 18 N. dictum. PAVL. dig. 46, 5, 8 pr. beneficium...nemini vult esse -um. VLP. dig. 42, 8, 6, 10 pupilli ignorantia...non debet esse -a creditoribus et ipsi lucrosa. PAPIN. dig. 2, 15, 5 liberalitatem...-am. VLP. dig. 4, 2, 14, 5 ne metus...mihi -us sit. PAVL. dig. 18, 5, 7, 1 pacto...quod alteri (aliter *F'*) -um sit (*Basil. ἐπι βλάβῃ τοῦ ἐνὸς μέρους*). VLP. frg. Vat. 155 -i silentii tempus. GELL. 1, 6, 4 sententiis...falsis, audacibus, versutis, subdolis, -is. APVL. met. 8, 11 -a vigilia deceptus. 9, 9 astu -o. PASS. Mar. Iac.

3 p. 49, 11 -as saeculi pompas (captivos a saeculi pompis *al.*). CYPR. epist. 43, 2 mendacio -ae pacis. 49, 2 circumventi...perfidia et loquacitate -a. LACT. opif. 20, 5 fallacem -amque facundiam. DON. Ter. Ad. 365 fallax...et -a narratio. MAR. VICTORIN. defn. p. 20, 15 -a, fallax, non certa rhetorum definitio. HIL. trin. 1, 13 -as et inutiles philosophiae quaestiones (PRISCILL. 6, 101). 12, 19 -a propositio *sophismatis*. in psalm. 118 heth 11 occursus lascivientium feminarum esse continentium oculis -os. COD. Theod. 9, 34, 4 (a. 328) -a atque occulta conscriptione *libellorum, quae nomine accusatoris caret*. MAXIMIN. c. Ambr. 109 subdolam et -am...subscriptionem. PRVD. apoth. praef. 25 vae -is sycophantarum strophis, vae versipelli astutiae. AVG. c. acad. 3, 13, 29 de -is...atque fallacibus ratiunculis. SACR. Leon. 354 -is adulationibus. BOETH. elench. soph. 1, 1 *sophisticae redargutiones et eae quae videntur redargutiones sunt...-ae rationationes, at non redargutiones (ὄντων...παράλογισμῶν, ἀλλ' οὐκ ἐλέγχων)*. ENNOD. dict. 14, 5 p. 468, 23 benivolentiam -am. COD. Iust. 1, 17, 2, 6^a -as...Pegasiani senatusconsulti ambages. INST. Iust. 2, 23, 7 stipulationes...quibusdam casibus -as...Papinianus appellat. *absolute:* CIC. Q. Rosc. 52 quo nihil -ius neque indignius potest dici. Caecin. 40 est -um...constitui. Brut. 196 quam -um esse populo...neglegi. fat. 30 'sive tu adhibueris medicum sive non adhibueris, convalesces' -um. fin. 1, 22 qua via -a solvantur, ambigua distinguantur. Ps. QUINT. decl. 12, 24 ne -um esset...redisse. NERAT. dig. 41, 3, 41 contra statui -um erit. PANEG. 10, 11 p. 222, 6 quis contemplatur...ambigua certius, -a felicius? HIL. in psalm. 61, 8 haec vana et per naturam sui ad omnium iniquitatum necessitatem -a. COD. Theod. 11, 2, 5 (a. 389) si quis...-um aliquid putaverit perpetrandum.

b personae: Ps. VARRO sent. 23 -us de verbis disputator canis est aerem captans pro praeda. FRONTO p. 114, 11 N. Zeno ad docendum planissimus, Socrates ad coarguendum -issimus. DON. Ter. Ad. 221 callidi lenonis et -issimi famuli. Ps. ASCON. Verr. p. 126 ut...magis adversariorum fraudibus occurrat, quam ut ipse sit -us. AMBROSIAS. in II Tim. 3, 6—7 nulli...tam importuni, tam fallaces, tam -i sunt, quam...quos constat aliud colere et aliud profiteri. AVG. bon. coniug. 22, 27 -o interrogatori.

2 *de captura ferarum:* STEPHAN. presb. (ca. 570) ed. Traube, Archiv 7 (1892) 183 -a industria venatorum.

synon.: fallax, subdolos, versutus. *cf. l. 42.* *opp.:* lucrosus. *adv. captiosè. comp. et superl. non extat.* CIC. ac. 2, 94 -e interroganti. APVL. met. 8, 5 compellat. FORTVN. rhet. 2, 3 p. 104, 26 -e, insidiose, fraudulenter, dolose...factum. SERV. ecl. 3, 106 dixit. AMBR. Abr. 1, 8, 71 loquebatur. Ps. AVG. quaest. test. I 66 quaerit. AVELL. p. 519, 12 (a. 515) si -e contigerit, ut...videatis. BOETH. herm. sec. 5, 11 p. 358, 18 aut inperite aut -e interrogavit. CASSIOD. in psalm. 57, 1 dicebant. 93, 21 'captabant'...quasi -e tractabant. IOH. BICL. chron. II p. 214, 32 litora...obsident.

captito, -āvi, -ātum, -āre [a captare. Th.]. GELL. 9, 6, 3 capio captus captito. APVL. Socr. 19 p. 163 ne quisquam arbitretur omina (omnia *codd.*) eum (*Soeratem*) vulgo loquentium -asse. AVG. in psalm. 105, 36 diabolus et angeli eius -verant praedestinos in dei regnum.

captivatio, -ōnis f. a captivare. GLOSS. IV 530, 56 iugum servitus -o. Ps. RVFIN. in psalm. 67, 19 in ista -e (*ibid.* capta est nostra captivitas, ut fieret libertas). CASSIOD. var. 10, 30, 4 *de elephanto:* initio -is suae. VEREC. in cant. 4, 12 -io<ni> hostium spiritalium *subdere animam*.

**captivator, -ōris m. a captivare.* GLOSS. *αἰχμαλωτιστής*. *de diabolo:* AVG. serm. 130, 2 quid fecit redemptor noster -i nostro? (*ibid.* deceptor). 134, 4 redemptor, veni; agnoscat te captivus, fugiat te -r; tu esto mihi liberator. 134, 6 meus -r. in psalm. 136, 7 -es nostri (*sc. diabolus et angeli eius. sim. l. 64*). *ibid.* saepius. pecc. orig. 40, 45 a -e pessimo ad optimum redemptorem transire. 40, 46 superbia -is redemptoris humilitate destruitur. serm. ed. Mai 82, 1 mundi -r. PROSP. in psalm. 136, 3 pars...quae -bus suis volens servit...praebet se ministram ad impugnandos redemptos. *de hominibus:* AVG. epist. 262, 5 *monachos illos* domus alienae penetratores et tuos (*uxoris, quae res suas illis largita erat*) -es et depraedatores putans. in psalm. 92, 4 civitatis -em (*opp.* irae victorem). 136, 7 sensit...illa Ierusalem Babylonios, Persas, Chaldaeos et illarum gentium...homines -es suos. 136, 17 vicit iam captiva turba (*sc. Christiani*) -es suos. PALLAD. hist. mon. I 56 p. 339^b -i suo (*mulieris. i. corruptori. τῶ...αἰχμαλωτεύσαντι*). FVLG. RVSP. serm. dub. 5 p. 864^b nullus alligat -r extraneus *Isaac. de Christo:* VEREC. in cant. 9, 17 captivitatis -r.

f. captivatrix, -icis. IULIAN. Aug. c. Iul. op. imperf. 2, 11 invicta animorum omnium -x turpitudine. VEREC. in cant. 9, 24 *mors* captivaverat universas et -x fuerat humani generis facta.

captivigenae ex captivo natae GLOSS. IV 214, 6. **captivitas, -tatis f. a captivus. inde a SEN. phil., nisi quod ex con. legitur* SEN. contr. 7, 4, 5 (v. p. 367, 6). *plur.:* TAC. hist. 3, 70 VLP. dig. 49, 15, 21, 1 PASS. Mar. Iac. 12 p. 62, 6 IVL. VAL. 2, 13 ARNOB. nat. 2, 76 LIB. gener. a. 334 chron. I p. 90, 21 HIL. myst. p. 22, 6 FILASTR. 16, 2. 24, 4 HEGES. 5, 15 l. 53 Web. HIER. epist. 21, 34. 130, 7 p. 983 ORIG. in Matth. 17, 25 AVG. civ. 19, 8 p. 367 SVLP. Sev. chron.

2, 15, 7. 2, 30, 8 OROS. hist. 2, 19, 13. 3, 14, 10 SALV. gub. 4, 10. 6, 70. VEREC. in cant. 3, 8 al. GLOSS. αἰχμαλωσία. [civitatis pro captivitatibus legend. vid. QVINT. decl. 306 p. 202, 14. cf. l. 39]

I de statu captivi (interdum de ipso actu capiendi, ut infra l. 24): A de captivitate belli, latrocinii, venationis, sim.: 1 singulorum et populorum (de re cf. Leonhard, PW. III 1555): SEN. contr. 7, 4, 5 quid enim videt captus? <notas> captivitatibus suae (castitatis suae codd.; videt catenas suas exc.) et caedes et vulnera eqs. SEN. dial. 9, 11, 6 morbus . . . -s, ruina, ignis. benef. 6, 35, 5 paupertatem, . . . -em, . . . famein . . . metum. 6, 36, 1 ut -i patrem eripiat Aeneas. nat. 6, 2, 2 Troianis subita -e inter ignes et hostem stupentibus. epist. 85, 27 -em, verbera, catenas, egestatem eqs. PETRON. 113, 7 -e praeterita. QVINT. decl. 337 p. 328, 10 victa civitas nihil . . . passa est praeter -em (sc. feminarum). FRONTIN. strat. 3, 16, 1 ex -e remissus. PS. FRONTIN. strat. 4, 5, 16. TAC. dial. 17 si eum . . . -as vel voluntas vel fatum aliquod in urbem pertraxisset. Germ. 18. hist. 5, 17 -em clademque et dira omnia obversari Romanis. 5, 21 quamquam periculum -is evasisset, infamiam non vitavit. ann. 4, 25. 12, 38. 12, 51 contumeliis -is. FLOR. epit. 4, 12, 17 in ipsa -e rabiem ostendere (sc. catenas mordendo; IORD. Rom. 246). 4, 12, 50. IVLIAN. dig. 23, 2, 11 ante triennium -is patris. 24, 2, 6 in -e constitutus. PAVL. dig. 24, 2, 1 -e vel alia contingente servitute. passim ap. ICTOS. APVL. met. 4, 11 commilitonem cruciatu . . . et -e liberarem. 6, 29 virgo regia fugiens -em. 7, 13 latronum -is spectator optabam fieri. TERT. idol. 18 Daniel, qui per -em statum verterat. nat. 1, 10 p. 76, 26 -is notae <et> poenae. scorp. 3 p. 152, 10 bello et -e et iugo allophylo- rum iram dei pensavit Israel. 8 p. 161, 12. CORP. III 12455 (a. 238) <receptus> ex -e barb(arorum). ITALA num. 25, 18 (Lugd.) percute eos, quia ipsi obsident adversus vos in -em ut capiant vos (cf. ἐξθραίνουσιν . . . ἑμὴν ἐν δολιότητι, ὅσα δολιοῦσιν ἡμᾶς, VVLG. de- cepere insidiis). PORPH. Hor. carm. 1, 37, 30. 3, 5, 5. 13. 18. 27 (SCHOL. Hor. carm. 3, 5, 13. 28). CYPR. epist. 62, 1. 2. SOL. 1, 105 -is sortem. PANEG. 3, 5 p. 106, 2 omitto . . . oppressum . . . -is vinculis Saracenum. 5, 19 p. 146, 16 Britannii gaudio ferebantur post tot annorum miserri- mam -em. 7, 6 p. 164, 22 quos -i traderet. VOPISC. Prob. 20, 6 nulla erunt bella, nulla -s, ubique pax. TREB. Valer. 4, 1 ad Valerianum de -e liberandum. Gall. 1, 1 patris -e (3, 8 VOPISC. Car. 1, 4. 18, 3). IVL. VAL. 2, 7 Peloponnesios . . . -e subiecit Alexander. 2, 13 Xerxen gentem Persidos . . . superduxisse -bus (civitatis?) Graeciae. ibid. qui Graecos . . . non -i addiderit. 2, 20 ne illud excidium sibi (Lace- daemoniis) et -s perseveraret Alexandro (i. Alexander in eo propo- sito perseveraret). ARNOB. nat. 1, 5 Orientis regna et populos -e ac servitio subiugaret. IVST. 3, 5, 2 Messenii cum . . . servitutis verbera, plerumque et vincula ceteraque -is mala perpessi essent. 4, 3, 3 victo- ribus -is iure servissent. 4, 5, 10. 11. 5, 7, 10 (syn. servitus). 11, 3, 7 supplicia miserriam -is. LIB. gener. a. 334 chron. I p. 90, 21 quae . . . -es in populo Iudaeorum fuerunt (ibid. p. 90, 22). HIL. myst. p. 22, 6 post frequentes populi -es. p. 27, 14 in Matth. 25, 2. OPTAT. 2, 25 p. 63, 12 in -em caecos . . . populos . . . traheretis. FILASTR. 16, 2 cre- bris -bus (24, 4). 17, 1. 27, 1 al. AMM. 19, 1, 1 miserae . . . -is. 20, 4, 10. 31, 8, 7 puellarum stringebat fera -s manus. 31, 13, 14. SCHOL. Germ. Bas. p. 75, 5 Hyades a Lycurgo -em timentes. AMBR. in psalm. 118 serm. 16, 9 perpetuae -is aerumnam, quam . . . Iudaeorum populus habebat exolvere. AMBROSIAST. in I Tim. 2, 1—4 perturbatio . . . et -s nec pietatem servat nec castitatem. HEGES. 1, 29, 9 ut fratris redimeret -em. 1, 30, 9. 2, 1, 1 al. HIER. in Ezech. 1 praef. ut . . . me . . . in -e sanctorum putarem captivum (de 'Romanae urbis obsidione' a. 392). VVLG. num. 21, 29 dedit filios eius in fugam et filias in -em. deut. 28, 41 ducentur in -em. III reg. 8, 47. Iudith 7, 2 quos occupa- verat -s. 9, 3. psalm. 13, 7 cum averterit dominus -em plebis suae (sim. 52, 7 al.). 77, 61 al. (saep). nota: Bar. 4, 24 viderunt vicinae . . . -em vestram a deo. apoc. 13, 10 qui in -em duxerit, in -em vadet (αἰχμαλωσία). AVG. civ. 1, 6 p. 11 al. nota: 1, 16 stupris quae . . . sanctarum . . . virginum est passa -s. 3, 1 p. 97 bellum, expoliatio, -s, trucidatio. 3, 16 -s inopinatissima et servitus indignissima Reguli. 18, 26 p. 290 relaxata . . . -e (cf. ibid. soluta -e de captivitate Iudaeo- rum). 19, 8 p. 367 bellis . . . morbis . . . -bus. 22, 22 p. 605 depraeditio et -s et vincla et carceres eqs. AVG. serm. ed. Mai 117, 1 v. p. 368, 73. SVLP. SEV. chron. 1, 5, 4 al. (variis iuncturis). 2, 15, 7 incursionibus hostium aut -bus. COD. Theod. 5, 5, 1 (a. 366) si quos . . . necessitas -is abduxit. OROS. hist. 4, 9, 5 al. LEO M. epist. 159, 1 al. HYD. chron. II p. 32, 207. SALV. gub. 5, 22 malunt . . . sub specie -is vivere liberi quam sub specie libertatis esse captivi. ALC. AVIT. hom. 8, 3 Iere- miae gloriosior in -e libertas. ENNOD. epist. 9, 29, 4 p. 251, 8 al. CAS- SIOD. var. 8, 33, 4 (opp. libertas). 12, 9, 4 felix . . . et praedicanda -s (v. Mommsen, Neues Archiv 14, 492). IORD. Rom. 74 Iudaeorum sub Ptolomaeo Philadelpho. Get. 291 ille . . . tyrannico iugo senatum . . . partemque rei p. -is servitio premat. GREG. TVR. Franc. 5, 29 re- gionem . . . vastaverunt incendio, praeda, -e. INST. Iust. 1, 3, 4 servi . . . fiunt . . . ex -e. COD. Iust. 1, 27, 1, 8 a durissima -e et iugo bar- barico liberati (opp. libertas, item 1, 27, 1, 15). 1, 2, 21, 1 al. GREG. M. epist. 5, 30 p. 310, 14 al. praecipue de transmigratione Ba- bylonia Iudaeorum (translationes hinc factae cf. sub B 2): IREN. 3, 21, 2 in ea -e populi (αἰχμαλωσία τοῦ λαοῦ) quae facta est a Nabu-

chodonosor. LIB. gener. a. 334 chron. I p. 127, 137 Iudaei fecerunt in -e annos LXX. p. 130, 182 de -e Babyloniae (AVG. civ. 18, 34 al. BACHAR. repar. laps. 5). LIB. gener. chron. I p. 135, 355 post -em. FILASTR. 107, 11. 112, 2. 146? AMBR. Cain et Ab. 2, 9, 36 (bis). hex. 4, 4, 18 in psalm. 118 serm. 16, 9 HEGES. praef. l. 2. 2, 13, 1. HIER. epist. 100, 7 in terra -is (VVLG. II par. 6, 37 al.). adv. Iov. 2, 4 post -em Babylonicam (Ps. RVFIN. in Os. 1, 10 p. 971^A). VVLG. iud. 18, 30 (ITALA Lugd. transmigrationis). IV reg. 24, 14. 15 al. III Esdr. 5, 7 de -e transmigrationis. an huc pertinet liber Philonis de captivitate (Euseb. περὶ ἀποιμίας) ap. RVFIN. hist. 2, 18, 4? AVG. civ. 17, 23 al. gen. c. Manich. 1, 23, 39 al. SVLP. SEV. chron. 1, 47, 2 al. (2, 11, 9 opp. restituta civitas). COMM. apol. 945 IORD. Rom. 58. de excidio Iu- daeorum (cf. p. 367, 53): HIER. epist. 22, 35 Iosephus . . . in secunda Iudaicae -is historia (i. bell. Iud. lib. II). in Is. 64, 8—12 p. 766 quae Iosephus . . . septem explicat voluminibus, quibus imposuit titulum 'Captivitatibus Iudaicae' id est περὶ ἀλώσεως. vir. ill. 13 adv. Iovin. 2, 14. CASSIOD. in psalm. 73, 3 gens Hebraeorum . . . -i subiugata. ORIG. in Matth. 17, 25 Pilatus ausus est populum inquinare, quod gra- vius erat -bus universis eqs. VEREC. in cant. 3, 8. 4, 9. cf. sub II.

2 urbium et terrarum (expugnatio, deditio, occupatio): TAC. hist. 3, 83 quantum in luxurioso otio libidinum, quidquid in acer- bissima -e scelerum (sc. erat Romae Flavianis et Vitellianis pugnan- tibus). ann. 11, 25 in modum -is nox agebatur Romae. 16, 16 in cla- dibus exercituum aut -e urbium. plur.: hist. 3, 70 -bus urbium, deditioibus cohortium. PLIN. paneg. 55, 7 Brutus Camillus reges hostemque victorem moenibus depulerunt, hic (Traianus) regnum ipsum quaeque alia -s gignit arcet. VOPISC. Prob. 15, 3 urbes . . . -e hostium vindicatae. ARNOB. nat. 2, 76 discordias, simultates, bella, -es urbium. VVLG. psalm. 125, 1 -em Sion. Ier. 50, 46 Babylonis. SVLP. SEV. chron. 1, 54, 2 imminere urbi -em. OROS. hist. 3, 1, 1 an- num (a. u. c. 364) . . . gravissimum propter ignotam sibi -em Roma persensit. GREG. M. epist. 2, 37 p. 133, 7 civitas continua -is calami- tate premitur. FLOR. epit. 2, 6, 8 vastatione Italiae, -e Africae. PANEG. 12, 33 p. 301, 22 Romani imperii . . . -s (opp. libertas). VVLG. Is. 20, 4 Aegypti. GREG. M. epist. 5, 36 p. 318, 6 terrae meae (ibid. Italia . . . captiva).

3 bestiarum: in venatione: PLIN. nat. 8, 134 ut . . . -s occupet irenaceos. APVL. met. 1, 9 bestia -i metuens. 4, 13 ursae diutina -e fatigatae. SOL. 25, 7. in bello: FLOR. epit. 1, 18, 28 beluas, quae non sine sensu -is . . . victores equos in triumpho sequebantur. 2, 2, 28 elephantorum -s. VVLG. Am. 4, 10 equorum.

B de aliis captivitatibus: 1 corporis, rerum: TERT. nat. 1, 4 p. 64, 28 virum comperta causa novae sedulitatis et inusitatae -is (sc. uxoris, quae, ubi christiana facta, domi se tamquam captiva tenebat; cf. adnot. Oehl.) omnem uxori patientiam obtulisse. ENNOD. epist. 7, 8, 2 p. 178, 6 dum ad dulcem sedem libertas mentis excur- reret, intra Italiam me corporis -s includebat. huc pertinere vi- detur: PRISCILL. tract. 6, 106 p. 78, 23 quod omne quod sol diei, luna nocti minuitur aut crescit, non imperium -is (i. fragilitatis?) nostrae, sed constitutio sit naturae. 10, 128 p. 95, 6 in -bus nostris tolerabilior est consuetudo miseriarum quam ruina felicium. cf. sub captivus p. 374, 61. de morbis sim.: PETR. CHRYS. serm. 41 p. 315^B ubi extat de conditione -s, iudicium de potestate non constat. APVL. met. 1, 6 diffletis paene ad extremam -em oculis suis (caecitatem Salm., al.; sed cf. capio p. 340, 58 sqq). TYCON. 4 p. 35, 26 -i montium Israhel promittit deus ubertatem (cf. Ezech. 36, 6 sqq).

2 animae (translationes de bello ad militiam christianam): TERT. idol. 18 p. 52, 12 Christi, qui te -e saeculi liberavit. PS. HIL. libell. 14 -s . . . et sub hoste servitus et exilium caelestis patriae . . . perti- mescenda sunt. FAVSTIN. trin. 3, 1 filius omnipotens . . . positus in -e subveniat. PS. AMBR. laps. virg. 1, 4 (ad Ierem. thren. 1, 18 'virgines meae . . . abierunt in -em?') vere haec est -s, ubi animae a peccato captivae ducuntur ad mortem et a diabolica dominatione possiden- tur. HIER. epist. 7, 3 Nabuchodonosor (i. diabolus?) . . . mihi -is iugum imposuit. AVG. civ. 8, 24 p. 360, 8 post eam -em, qua . . . homines . . . captos daemonia possidebant (cf. p. 360, 23 al.). 21, 15 de vitis: melius est . . . bellum cum spe pacis aeternae quam sine ulla libera- tionis cogitatione -s. c. Fel. 2, 10 in -e fuimus eqs. in psalm. 70 serm. 2, 1 ipsa redemptio clamat -em nostram. cf. quae seq. psalm. 84, 4 -em, de qua omnes nos volumus liberari. serm. ed. Mai 6, 3 cru- deli -e daemonum possessos ad suam reducit Christus liberam servi- tutem (cf. l. 81). 117, 1 aeterna -s (opp. temporalis -s hostium bar- barorum). 117, 2 abstulit Christus -em daemoniorum. similia saepius. EVCHER. instr. 1 p. 101, 17 anima ut . . . ex peccatorum -e solvatur. PASS. Petr. 11 dominio diabolicae -is. ibid. redemptionem -is huma- nae. LEO M. serm. 70, 1 cum per . . . sanguinis effusionem Christus solveret mundi -em. SALV. gub. 6, 70 levius . . . est -em corporis chri- stianum quam -em animae sustinere. MAX. TAUR. hom. 60 p. 369^C diabolicae potestatis servum de -e erutum. ibid. 370^A (ad Eph. 4, 8) diaboli . . . -s servituti subiecit, Christi autem -s restituit libertati. CASSIOD. in psalm. 12, 4 diabolus ante adventum domini humana -e gaudebat. 24, 21. VEREC. in cant. 3, 11 in -bus peccatorum. simi- liter de ecclesiis: LEO M. epist. 102, 4 indignam -em ecclesiae sub haeretici dominatione. 162, 4 ecclesiae Alexandrinae (opp. libertas).

ENNOD. dict. 1, 20 p. 428, 23 secunda... nata est in ecclesia Romana -s. *aliter* (cf. p. 368, 80) VVLG. II Cor. 10, 5 in -em redigentes omnem intellectum in obsequium Christi (*αἰχμαλωτίζοντες πᾶν νόημα εἰς*).

II per metonymiam de turba captivorum: TAC. ann. 11, 23 an parum quod Veneti et Insubres curiam irruperint, nisi coetu alienigenarum velut -s inferatur? ITALA num. 21, 1 (Lugd.) obtinuit Istrahel ex illis (*victis*) -em (*κατεπρονόμυσαν... αἰχμαλωσίαν*, VVLG. rex duxit ex eo praedam). 31, 12 (Lugd.) adduxerunt... -em et spolia (*τὴν αἰχμαλωσίαν καὶ τὰ σπύλα*, VVLG. *aliter*). 31, 18 (Lugd. Monac.) omnem -em mulierum (*πᾶσαν τὴν ἀπαρτίαν*, VVLG. omnes feminas). iud. 5, 12 (Lugd.) cape -em tuam (*αἰχμαλωτίσον αἰχμαλωσίαν σου*, VVLG. apprehende captivos tuos. cf. VVLG. psalm. 67, 19 cepisti -em, *ἤχμαλώτευσας αἰχμαλωσίαν*. Eph. 4, 8 captivam duxit -em. PS. ORIG. tract. 7 p. 78, 9 captivam ducens -em. HIER. hom. Orig. in Luc. 27 p. 331 LEO M. serm. 5, 2 PS. HIER. epist. 6, 7. RVFIN. Orig. in num. 18, 4 -em humani generis, quam diabolus... ceperat. PS. RVFIN. in psalm. 67, 19 ELEVTH. TORN. serm. Migne 65, 85^A *al.*; cf. sub captivo et infra l. 35).

ITALA num. 31, 19 (Monac., Lugd.) omnis... lustrabitur... , vos et -s vestra (*αἰχμαλωσία*, *aliter* VVLG.). Ezech. 32, 9 (Tycon. 4 p. 44, 18) ducam -em tuam in nationes (VVLG. induxero contritionem). Ier. 49, 39 (Tycon. 4 p. 50, 2) avertam -em Aelam (VVLG. captivos). VVLG. deut. 30, 3 reducet... deus tuus -em tuam. 32, 42 gladius meus devorabit carnes de cruore occisorum et de -e. Is. 45, 13 -em meam dimittet. 49, 25 -s a forti tolletur. Dan. 5, 13 Daniel de filiis -is Iudae (I Esdr. 4, 1 III Esdr. 7, 11 Am. 1, 6. 9). Hab. 1, 9 congregabit quasi arenam -em. I Macc. 9, 70. 72. 14, 7. II Macc. 8, 10 de -e Iudaeorum. 8, 36 Ierosolymorum. III Esdr. 9, 4 a multitudine -is (VICT. VIT. 1, 25). HIER. epist. 121, 1 p. 852 venisti dimittere -em et solvere eos, qui in vinculis tenebantur. *nota*: AVG. civ. 1, 4 ibi clausa, hic interdicta -s. HYD. chron. II p. 25, 142 acta est non parva -s. p. 28, 172 grandi... -e deducta. *nota*: p. 29, 174 magna agitur -s captivorum. p. 30, 186. FAVST. REI. grat. 1, 16 p. 50, 21 universum -is populum. ENNOD. opusc. 3, 141 p. 367, 13 pretium -is Italicae. RVFIN. symb. 48 animarum de infernis revocata -s. CASSIAN. inst. 3, 3, 6 -em sanctorum, quae clausa tenebris... tenebatur inferni, salubriter captam secum transvexit ad caelos *Christus*. MAX. TAVR. hom. 60 p. 370^B dominum... comitatur gloriosa -s.

de structura: additur genet. capti hominis passim, ut p. 367, 21. 48. urbis, terrarum v. sub IA 2; rerum, animi etc. v. sub IB. genet. tempor. p. 367, 34 al.; nota genet. capientis p. 367, 28. 368, 27/8. 58² 72. 73. 74. 80. 82.

synon.: servitium, servitus (*adde*: AVG. civ. 2, 23 p. 85 SVLP. SEV. chron. 2, 30, 8 GLOSS. IV 358, 4 *al.*). *opp.*: libertas (*adde*: AVG. civ. 1, 4 CASSIOD. in psalm. 1 div. p. 26^P).

captivocula, -ae f. a captio deminutive. CIC. Att. 15, 7 Servius... pacificator... videtur... omnes -as pertimescere. GELL. 16, 2, 8 in illa -a... , in qua haerere eos necessum est (16, 2, 5 in captione).

***captivo**, -āvi, -ātum, -āre [a captivus. *Th.*]. *factum a christianis ad reddendum gr. αἰχμαλωτίζειν* (GLOSS. II 221, 36. 37) *vel αἰχμαλωτεύειν. praeter auctores christ. tantummodo ITIN. Alex. 11 (v. l. 72).*

I de capiendo corpore (*captivum facere bello, latrocinio, sim.*):

1 in scripturis sacris: ITALA gen. 34, 29 (Aug. loc. hept. 1, 130 p. 526, 21) corpora eorum... -erunt (*ἤχμαλώτευσαν, ut in sequentibus exemplis; VVLG. duxerunt captivas*). IV reg. 5, 2 (Vulg. cod. Leg. in mg.) cum -asset puellam (VVLG. captivam duxerant). 6, 22 (Ambr. off. 1, 29, 140) non percuties, quos non -asti in lancea et in gladio tuo (VVLG. cepisti). psalm. 105, 46 (Veron.) in conspectu omnium, qui -verant eos (VVLG. ceperant). Am. 5, 27 (Filastr. 18, 2) transmigratio vos faciam -ari (*μετοικιῶ ὑμᾶς*, VVLG. migrare vos faciam). Luc. 21, 24 (cod. δ, *versione interlineari*) cadent ore gladii et -entur (*sic*) vel captivi ducentur in omnes gentes (*πρὸς πάντα στόματι μαχαίρης καὶ αἰχμαλωτισθήσονται εἰς*, VVLG. captivi ducentur). VVLG. I Macc. 15, 40 coepit irritare plebem... et -are populum (*αἰχμαλωτίζειν*). III Esdr. 6, 16 populum -erunt (*Colb.*; captivum duxerunt *rell.*). IV Esdr. 16, 47 filios eorum -bunt. *nota*: ITALA Eph. 4, 8 *ex psalm. 67, 19* (Aug. in Iob p. 602, 2) *de Christo*: -vit captivitatem (*ἤχμαλώτευσεν; VVLG. Eph. 4, 8 captivam duxit c.; psalm. 67, 19 cepisti c.*). *hinc similia passim ap. scriptores christ., ut* HIER. in Eph. 4, 8 PAVL. NOL. epist. 12, 6 AVG. epist. 177, 4 *al.* serm. 26, 12 *et saepius* CANON. Migne 56, 477^A FVLG. RVSP. epist. 17, 12, 23 ORIG. in Matth. 18, 132. cf. II 2b.

2 apud auctores: homines, urbes, terras: ITIN. Alex. 11 regressus eos (Aspendios) -vit transitorie (cf. Kluge de itin. Alex. p. 49). *transl.* MAR. VICTORIN. ad Iust. 6 ut... victorem... metus exagitet -ati. FILASTR. 10, 2 Iudaei -ati. RVFIN. Orig. princ. 4, 23 descendere dicuntur in Aegyptum vel -ari in Babyloniam. PS. RVFIN. in psalm. 58, 12 *Titus et Vespasianus* populum Iudaeorum -erunt. AVG. civ. 1, 1 p. 4 -andi cupiditas. 1, 4 victos... Troianos ferire vel -are. 1, 7 p. 12. 1, 15 p. 27. 1, 27 p. 43 unius -antis dominatu. 3, 7 p. 103 *al.* gen. c. Manich. 1, 23, 38. quae est. hept. 7, 25 -ati vel iugo servitutis innexi *Iudaei*. in psalm. 64, 1 *cf.* serm. 256, 1. COMM. apol. 814 decretoque dei -at ex parte subactos. 897 -atque prius Tyrum et Sidona subactas. CASSIAN. conl. 5, 12, 4 LEO M. epist. 159, 5. *in imagine de morte* PETR. CHRYS. serm. 118 p. 523^B. SALV. gub. 5, 46 plurimorum oppressionem elaboravimus, ut -ando alios etiam

ipsi inciperemus esse captivi. 6, 68 *Vandali* Africam ipsam id est quasi animam -vere reipublicae (cf. COD. Iust. 1, 27, 1, 1). VICT. VIT. 1, 12 senatorum... multitudinem *Geisericus*. 1, 39. ENNOD. epist. 9, 20, 2 succurrite his quos et patria terra -at. VEREC. in cant. 3, 4 *al.* IORD. Rom. 57 *Iudaeos. ibid. regnum*. 235 Hierosolimam. GREG. TVR. Franc. 3, 3 pagum... devastant atque -ant. 3, 21 CORIPP. Ioh. 7, 507 EVGIPP. Sev. 5, 3 VICT. TONN. chron. II p. 197, 523, 2 LIB. iubil. 13, 19.

MIRAC. Theclae 1 p. 170, 13 divinitus vincti praedones a praeda -bantur. *praedam*: VICT. VIT. 1, 24 *Geisericus* regum multorum divitias cum populis -vit. *pisces*: SEDVL. op. pasch. 4, 11 p. 262, 11 *Petrus* aquosi marmoris gentes murali cinctas obsidione -at. *corpus, sim. (de morbo)*: VEN. FORT. virt. Hil. 4, 11 donec... varietas *leprae* de corpore quod -verat captiva migraret. vita Marcell. 8, 29 sonum -vit pontificis vox infantis (*i. mutus est factus p. propter vocem infantis*).

II. de capienda anima (*arbitrii libertate, sim.*): **1 in scripturis sacris:** ITALA et VVLG. Rom. 7, 23 legem in membris meis repugnantem legi mentis meae et -antem me in lege peccati (*νόμον... ἀντιστατεύόμενον... καὶ αἰχμαλωτίζοντά με*. AMBR. in psalm. 118 serm. 20, 46 *cf.* in psalm. 1, 22 HIER. tract. in psalm. I p. 212, 8 PAVL. NOL. epist. 37, 2 AVG. epist. 175, 3 serm. 145, 3. 151, 2. 152, 3 *al.* PROSP. c. coll. 4, 2 FVLG. RVSP. epist. 3, 22, 34 *al.*). ITALA II Cor. 10, 5 (codd. d. g. HIER. epist. 53, 3 Pelag. in II Cor. 10 p. 797^B) -antes omnem intellectum (VVLG. in captivitate redigentes. RVFIN. Orig. in psalm. 36 hom. 3, 6 *cf.* in num. 25, 4). II Tim. 2, 26 (Aug. epist. 43, 1 *al.*) resipiscant de diaboli laqueis, -ati ab ipso (*ἔσωρημένοι*, VVLG. a quo captivi tenentur. *cf.* PROSP. in psalm. 105, 46). *nota*: VVLG. II Macc. 4, 26 Iason... , qui proprium fratrem -verat, ipse deceptus (*ὁ τὸν ἴδιον ἀδελφὸν ὑπονοθεύσας, ὑπονοθευθεὶς ὑφ' ἐτέρου*).

2 apud auctores: a in malam partem (*captivum mala, infirmitas, diabolus etc.*): MAR. VICTORIN. ad Iust. 3 *caro* valet... sibi animas -are. FILASTR. 38, 1 *Valentinus* multorum... animas... -vit. 61, 4 animas mendacio... -are. 61, 5 multos... hac... fallacia. 84, 6. VIGIL. TRID. ad Ioh. 7 *Alexander martyr* captus non tamen -atur (*cf.* 6 captus liber). AMBR. parad. 3, 17 quicumque fortitudine animi praevaricantia corporis vitia -verit. HIER. hom. Orig. in Ier. 1 p. 745 Satanae -anti animos eorum qui. p. 746 propter delicta nostra... nos -ari. DIDASC. apost. 65, 4 ne... -entur omnes (*αἰχμαλωθῶσιν*). RVFIN. Orig. in num. 20, 1 -antur... Israelitae non ferro, sed luxu, nec virtute, sed libidine. PS. RVFIN. in psalm. 67, 19 genus humanum... diabolus -verat per peccatum. AVG. epist. 142, 2 orbem terrae diabolus. conf. 6, 7, 12 quos illa insania -asset. civ. 8, 24 p. 360 immundi spiritus... cultorum suorum animas... miserabiliter (*cf.* GAVDENT. serm. 8 p. 887^A dum spiritus torquet immundos *Christus*, ut imagini suae -atae [*i. homini a daemonibus possesso*] subveniat).

AVG. civ. 11, 22 p. 491 naturam bonam... turpissime pollutam et crudelissime -atam et oppressam (*sc. a mala*). serm. 145, 5 ecce vincitur a lege peccati, ecce trahitur, ecce -atur, ecce subiugatur. 214, 2 diversa sentientes et a diabolo -atos. c. Pelag. 3, 8, 24 liberum arbitrium -atum non nisi ad peccatum valet; ad iustitiam vero nisi divinitus liberatum... non valet. in psalm. 34 serm. 1, 6 *animam* hostes invisibiles... expugnaverunt, -erunt, vicerunt dicendo *eqs.* in psalm. 63, 15 avaritia... comitem Christi (*Iudam*). in psalm. 90 serm. 1, 4 c. Fel. 2, 11. PETR. CHRYS. serm. 7 p. 205^B hypocrisis dum cupit -are oculos, oculis fit ipsa captiva. 114 p. 512^C legis consuetudine -ati. NICET. psalm. 13. CHROMAT. in Matth. 17, 3 *mammona* religiosas mentes. CASSIAN. inst. 5, 10 mentem. 6, 13, 1. 7, 24 *al.* conl. 13, 4 -ato liberae voluntatis arbitrio. AVELL. p. 168, 3. POMER. 3, 8, 1 quos... superbia... -at. 3, 10, 1 *vanitas*. PROSP. in psalm. 129, 7 *dominus* universa vincula -atis abrumpit. 136, 3. ELEVTH. TORN. serm. Migne 65, 97^A fallacia daemonum homines... deceptit, decipiendo -vit et -ando in tenebras... demersit. RVST. HELP. benef. 32 quod... moribus obstet vinctaque perpetuis -et pectora poenis. MAX. TAVR. hom. 60 p. 370^A captivitatem hominis, quem sibi diabolus -verat. FAVST. REI. serm. 27 p. 333, 16 sectatores tuos appetita (*fallacis mundi figura*) -as. grat. 1, 8 p. 24, 25 longo temulentiae usu -ata sobrietas. VICT. VIT. 3, 53 *animam* -are contenditis. ENNOD. epist. 8, 29, 1 p. 218, 22 quos diligentia insulsa -at. FVLG. RVSP. ad Tras. 1, 13 totum *hominem* sibi diabolus. epist. 3, 15, 25 ut victus *diabolus* possit -are vincentem. 3, 17, 29 *al.* CASSIOD. in psalm. 13, 14 *diabolus* dei plebem. var. 12, 1, 5 *avaritia* per dulcedinem superat, quos amara deceptione -at. VEREC. in cant. 2, 32 *et passim*. VEN. FORT. vita Marcell. 8, 31. CONC. Lugd. a. 567 aut 570 p. 140, 20 ut animas... prodicione... aut -verint aut -are conentur. LAVRENT. paen. p. 93^D anima... -atur in aspectu.

b in bonam et in neutram partem: de Christo (*cf. p. 369, 66*): PELAG. in Eph. 4 p. 932^A quos diabolus captivos tenebat ad mortem, *Christus* -vit ad vitam. AVG. serm. ed. Mai 85, 1 *Christus* mortis -arat auctorem. PASS. Barth. p. 141, 6 mortem. *nota*: FVLG. RVSP. ad Tras. 1, 13 in toto *homine* fuit captivitas -anda, ut tota simul acquireretur de -ata captivitate victoria. *de bonis*: RVFIN. Orig. in num. 20, 1 forma vincit armatos, ferrum pulchritudo -at. PS. RVFIN. in psalm. 9, 7 verbo veritatis... membrorum et sensuum ministeria -antur iniusta et ad bonorum operum militiam transferuntur. ENNOD. epist. 8, 37, 1 p. 224, 4 *nitor* summates viros dicendi venu-

50

55

75

80

state -at. opusc. 6, 3 vers. 4 quamvis . . . fictum lepido nitore carmen -et docilis momenta cordis. dict. 10, 6 p. 457, 2. 12, 2 p. 461, 22. MAR. VICTORIN. ad Iust. 5 quod in suis positum et commanens vinci recipiat et post -etur (cf. 6 p. 369, 73). 14 dici non posse principium, quod dominanti perspicias -atum.

derivata: captivatio, captivator (-trix).

***captivus**, -a, -um [cf. c. captus. Th.]. inde a NAEV. (v. infra l. 50). sine comp. et superl. capteivei: ARGVM. Plaut. Capt. in acrosticho. captivum genet. plur. VEN. FORT. carm. 9, 9, 19 codd. BL (v. p. 372, 17). captivis dat. abl. fem. v. p. 373, 8. GLOSS. αἰχμαλώτος. [it. cattivo, francog. chétif, hisp. cautivo. M.-L.]

I de hominibus: A de captivitate corporis (is qui captus est ab hostibus, latronibus, sim.; de eis qui membris capti sunt v. sub II p. 374, 39 sqq.): 1 de masculis: cum nominibus personarum: PLAVT. Capt. 169 eccum . . . -om adolescentem . . . Aleum (cf. 880 infra l. 53). 1016 (versu dubio) illum huius -om filium. Men. 79 homines (an nom.?) -os qui catenis vincunt . . . , nimis stulte faciunt. CIC. Verr. 6, 69 multos -os cives Romanos (Tusc. 3, 54). 6, 156 piratarum -orum. Phil. 8, 32 -i servi frugi et diligentes. off. 3, 100 senex -us, periurus consularis. AETNA 44 temptavere . . . -i . . . Iovis transferre gigantes imperium (cf. Ov. met. 1, 184). LIV. 5, 16, 8 -i (capti M) vatis (5, 17, 1). 5, 26, 6 indicem. 9, 43, 1. 21, 42, 1 montanos. 22, 25, 8 hostibus -is. 32, 26, 6 -a aliquot . . . empta ex praeda mancipia. 45, 35, 1 reges. 45, 41, 10 liberos. VELL. 2, 40, 5 duces. VAL. MAX. 2, 7, 15 civium. 4, 3, 4 hospitis. 5, 4 ext. 7 al. CVRT. 3, 12, 5 spadonibus (4, 10, 18 spado e -is, qui . . . comitabantur). 4, 5, 18 remiges. LVCAN. 2, 508 ducem (7, 94). 10, 65 Caesare. SIL. 16, 74 Hannon. MART. 8, 26, 7 Indos. TAC. ann. 15, 15 -a olim mancipia aut iumenta agnoscens. FLOR. epit. 2, 6, 40 -os pueros puellasque. IUL. dig. 49, 15, 22, 1 heredis -i. VLP. dig. 38, 16, 1, 1 -orum parentium. 49, 179 patre -o vivo. TRYPH. dig. 49, 15, 12, 16 in -o servo. ITALA Is. 46, 2 (Cypr. testim. 3, 59) ipsi . . . -i ducti sunt tecum (VVLG. anima eorum in captivitatem ibit. ducere -um saepe, ut VVLG. gen. 34, 29 num. 14, 3 deut. 1, 39. HIER. in Is. 7, 1 p. 101 ducenta milia . . . duxisse -a. AVG. civ. 1, 14 p. 24 al. SVLP. SEV. chron. 1, 54, 6 al. IORD. Rom. 54 al. EVGIPP. Sev. 4, 1 quaecumque . . . hominum pecudumque repererant, duxere -a. VVLG. Iudith 5, 22. abducere: AVG. civ. 1, 15 p. 26. cf. GLOSS. αἰχμαλωτίζω capto, -um ducō). PANEG. 7, 10 reges. VOPISC. Aurelian. 10, 2 bubus, equis, mancipiis -is. IVST. 18, 1, 10 milites. 14, 4, 16 exercitus. AVSON. 157, 18 Alanos. AMM. 27, 8, 5 homines. 28, 6, 4. Silva. HYG. fab. 105 p. 96, 11 Phrygi. HEGES. 5, 47, 3 mancipia. VVLG. III reg. 8, 50 qui eos -os habuerint. IV reg. 17, 27 quos . . . -os adduxistis (EVGIPP. Sev. 4, 4). I Macc. 10, 33 omnem animam Iudaeorum quae -a est a terra Iuda in omni regno meo, relinquo liberam. AVG. civ. 2, 24 p. 89 victor . . . victus atque -us. MACR. sat. 3, 9, 2 quod . . . nefas aestimarent deos habere -os. MARCELL. chron. II p. 99, 515 quem -um catenatumque . . . tenebat. SALV. gub. 7, 22 multi . . . inter hostes siti et cotidiano discrimine ac timore -i (ibid. traditi a deo barbaris). DRAC. laud. dei 3, 428 -um . . . ducem (Regulum).

subst. ***captivus**, -ī (cf. sub B): NAEV. carm. 48 reconciliant -os plurimos. PLAVT. scripsit fabulam Captivi (v. supra l. 8). Capt. 1 hos . . . -os duos. 27, 29 illum -om. 110 et saepe. nota 116 liber -os avis ferae consimilis est. 880 -om illum Alidensem. Epid. 210. CIC. dom. 66 regis amici filium, hostem, -um. Sest. 127 al. off. 3, 99 -i nobiles quidam. ad Brut. 1, 3, 4 tuos sive -os sive dediticios. CAES. Gall. 1, 50, 4 et passim (sing. Gall. 6, 37, 9). 7, 89, 5 ex reliquis -is toto (sic) exercitui capita singula praedae nomine distribuit. HIRT. Gall. 8, 17, 1 al. BELL. Alex. 18, 4 BELL. Afr. 4, 2 al. BELL. Hisp. 39, 2. SALL. lug. 81, 2 praedam -osque et impedimenta (app. praeda: LIV. 1, 37, 5. 8, 39, 13. 15. 10, 26, 12. 22, 56, 3 al. 30, 9, 10 -is aliaque praeda). hist. frg. 3, 98 B 12 HOR. sat. 1, 3, 89. LIV. 2, 22, 5. 3, 18, 10 de -is, ut quisque liber aut servus esset, . . . sumptum supplicium. 5, 45, 8 al. 8, 16, 9 -us Romanus (23, 7, 2). 10, 46, 4 nobiles aliquot -i. 22, 59, 1 nulli . . . civitati viliores fuisse -os quam nostrae (Romanae). 27, 51, 11 et passim. 28, 46, 14 Ligurum . . . montanorum -os. 34, 16, 6 -i . . . et Romani et socium ac Latini nominis. 36, 40, 11 cum -is nobilibus equorum quoque captorum gregem traduxit. VITR. 1, 1, 6 -orum simulacra. SEN. contr. 1, 6, 2 inter bonos -os sepositus. 9, 2, 12 al. 10, 5, 22 ex -o cocus. contr. exc. 8, 5 -um ex libero (VAL. MAX. 6, 9, 11). VELL. 2, 65, 3 -os Picentium. VAL. MAX. 5, 1, 8 Persen parvi temporis momento -um ex rege. 9, 8, 1 utrum interfector an -us Scipionis Syphax fieret. SEN. Tro. 715 puer, gere -um. 974 sors dominos . . . -is dedit. dial. 5, 29, 1 -us in servitutem subito depressus. 6, 20, 2 -orum catenas levat. benef. 6, 13, 3 si decem captos cives ex magno -orum numero redemero. CVRT. 4, 14, 2 'maiore mei parte -us sum' (Dareus, cuius mater filiae al. in potestate Alexandri sunt). 5, 3, 15 omnes et deditos et -os (cf. 5, 7, 1). 5, 12, 16 rex . . . -us servorum suorum. 5, 13, 22 plures -i quam qui caperent erant. LVCAN. 6, 238. PETRON. 105, 11 stigmata . . . -orum frontibus impressa. PLIN. nat. 7, 145 al. SIL. 6, 389 al. 9, 127 Carthaginis -us. STAT. Theb. 7, 181 anne triumphatos fugiam (Liber) -us ad Indos? QVINT. inst. 5, 10, 115 al. Ivv. 7, 201 servis regna dabunt, -is fata triumphum. 10, 136 summo tristis -us in arcu (i. simulacrum eius). TAC. Agr. 25 al. hist. 3, 34 ne quis Cremonensem -om detineret. 4, 80 Caecinam ut -um ac dediticium increpat. SVET. Iul. 28. Aug.

13 splendidissimum quemque -um (-orum Bentley). Cal. 47 Vesp. 5. AMPEL. 19, 3 -i illius (Scipionis). DIG. 49, 15 agit 'de captivis'. passim ap. ICTOS. APVL. met. 7, 12 hostes tuos statim -os habebis. 9, 42 al. PORPH. Hor. epist. 1, 16, 69 ut -i serviunt dominis victoribus. PANEG. 10, 31 -i alienigenae. TREB. trig. tyr. 22, 8 strangulatus in carcere -orum veterum more. LAMPR. Alex. 58, 3 -os diversarum nationum. IVST. 11, 9, 12 inter -os castrorum. ITALA (codd. et Filastr. 107, 14) et VVLG. Luc. 4, 19 praedicare -is remissionem (αἰχμαλώτοις). TRACT. in Luc. 5, 14 (de condicione leprosi) exulem et captivum. AMM. 17, 10, 4 et passim. 31, 6, 5 dediticiis vel -is. 27, 4, 4 Scordisci . . . hostiis -orum (i. captivis pro hostiis) Bellonae litantes. ORIGO Const. 4, 10 -i habitu, SERV. Aen. 4, 327. 10, 519 HIER. epist. 96, 20 VVLG. deut. 21, 11 al. CLAVD. 20, 582 AVG. civ. 1, 4 p. 9 al. COMM. apol. 815. SIDON. carm. 5, 392 -o capiente praedam. DRAC. laud. dei 2, 733 -orum . . . vincla. CASSIOD. var. 3, 51, 8 infelicium -orum sortem. CONC. Rom. a. 502 p. 449, 17 clericos et -os atque peregrinos. CONC. Lugd. a. 583 p. 154, 11 COD. Iust. 1, 2, 21, 2 al. VEN. FORT. carm. 9, 9, 19 captivum (BL, -orum vell.; -o Leo) vincula solvens. GREG. M. epist. 6, 32 p. 410, 22 al. EVGIPP. Sev. 17, 1 al. CARM. epigr. 1378, 4 (saec. VI) -is praemia larga ferens (i. eos redimens). de captivis inferni: AVG. serm. ed. Mai 37, 2 -orum disrupta sunt vincula . . . vomuerunt anfractae cavernae -os.

iuncturae (de sorte et condicione captivorum. cf. E. Koeser, de captivis Romanorum, Diss. Giss. 1904): captivum: abducere: VVLG. Bar. 6 tit. et l. accipere: TAC. ann. 12, 20. adservare: CVRT. 4, 15, 5. agere: LIV. 28, 4, 1 prae se. AMM. 19, 9, 1. capere: LIV. 32, 33, 5. circumducere: Ivv. 10, 280. commercari: PLAVT. Capt. 27 al. commutare: CIC. off. 1, 39 cf. FLOR. epit. 2, 2, 24. comparare: GREG. M. epist. 6, 32 p. 411, 8. in carcerem condere (conicere): LIV. 45, 42, 5. 45, 43, 9. corripere: TAC. hist. 4, 33. dare: VERG. Aen. 9, 271. dimittere: LIV. 22, 7, 5 GRAN. LIC. p. 27, 3 F. ducere: CIC. epist. 5, 11, 3 in triumpho (VELL. 2, 65, 3). LIV. 6, 4, 2 (al.) ante currum. LIV. 10, 46, 4 al. SVLP. SEV. epist. 3, 21. LIV. 4, 34, 4 sorte. adde p. 371, 33 sqq. emere: PLAVT. Capt. 110. emittere ex carcere: LIV. 31, 23, 9. excipere: CVRT. 5, 4, 4. intercipere: TAC. Germ. 10. largiri: TAC. ann. 12, 39. liberare: CVRT. 7, 6, 27 cf. ALC. AVIT. epist. 35 p. 65, 29. manumittere: POMPON. dig. 49, 15, 5, 3. mercari: TERT. spect. 12 SVLP. SEV. chron. 2, 21, 7. mutare: PLAVT. Capt. 28 AVG. civ. 1, 15 p. 25 (sim. rependere: SIL. 6, 349). nancisci: CAES. Gall. 5, 42, 2. permutare: LIV. 22, 23, 6 VAL. MAX. 2, 9, 8 al. cf. GELL. 6, 18, 2 et PORPH. Hor. carm. 3, 5, 18. recipere: LIV. 10, 20, 15. 26, 49, 9 al. VELL. 2, 23, 5 VAL. MAX. 4, 8, 1. reconciliare: NAEV. carm. 48 cf. PLAVT. Capt. 168. recuperare: CIC. de orat. 3, 109 Brut. 55 LIV. 31, 48, 11. reddere: CIC. de orat. 3, 109 off. 1, 38. 39 al. CAES. Gall. 7, 90, 3 NEP. Hann. 7, 2 LIV. 32, 33, 3 al. VAL. MAX. 1, 1, 14 CVRT. 4, 11, 11 al. cf. STAT. Theb. 10, 450 PAVL. dig. 49, 15, 28 PORPH. Hor. carm. 3, 5, 14 IVST. 2, 15, 14 AMM. 17, 10, 4 al. ORIGO Const. 5, 21 CLAVD. 15, 340 AVG. civ. 1, 15 p. 25 SVLP. SEV. chron. 2, 23, 6. redimere: RHET. Her. 3, 2, 2 CIC. off. 3, 113 LIV. 22, 57, 12 al. VAL. MAX. 5, 1, 1^a al. CVRT. 4, 11, 11 TRYPH. dig. 49, 15, 12, 8 IVST. 11, 12, 1 (v. p. 373, 23) SVLP. SEV. dial. 3, 14, 6 MARCELL. chron. II p. 100, 517, 1 LIB. pontif. p. 125, 9 (captivorum redemptio: SEN. benef. 6, 13, 5 LACT. inst. 6, 12, 15 CONC. Aurel. a. 511 p. 4, 12 CONC. Matic. a. 585 p. 167, 9 COD. Iust. 1, 2, 21, 2 al. GREG. M. epist. 3, 16 p. 175, 1 al.; cf. SEN. benef. 2, 21, 1). reducere: LIV. 34, 16, 7 al. VVLG. II par. 28, 11. remittere: CIC. off. 3, 101 NEP. Hann. 7, 3 LIV. 2, 22, 5 al. cf. 27, 17, 1 CVRT. 4, 11, 15 al. repetere: LIV. 6, 17, 7 QVINT. decl. 339 p. 338 TAC. ann. 12, 20. restituere: LIV. 31, 48, 11 al. CVRT. 4, 8, 12 FLOR. epit. 1, 18, 15 AMM. 18, 2, 19. retinere: CIC. off. 3, 100 al. tradere: CAES. civ. 3, 71, 4 LIV. 23, 41, 7. transducere: IORD. Rom. 53. transferre: AVG. civ. 18, 42 p. 320 al. transmittere: AMM. 24, 1, 12. transvehere: FLOR. epit. 2, 12, 13. vendere: HOR. epist. 1, 16, 69 LIV. 39, 42, 1 al. SEN. contr. 10, 5 tit. VELL. 2, 42, 3 VAL. MAX. 5, 1, 7 FRONTO p. 220, 20 N. sub corona. POMPON. dig. 50, 16, 239, 1 TRYPH. dig. 49, 15, 12, 8. venum dare: LIV. 33, 11, 2 CVRT. 9, 8, 13 SVET. Aug. 21. in vincula dare: LIV. 22, 7, 5 cf. 23, 38, 7 cf. 32, 26, 18. captivus: in potestatem venit: LIV. 40, 49, 4. remeat: AMM. 17, 12, 20. repatriat: SOL. 27, 15. revertitur: VVLG. Ier. 49, 6 al. servit: HOR. epist. 1, 16, 70. venit: sub corona: LIV. 21, 51, 2 FEST. p. 306 CVRT. 9, 8, 15. sub hasta: LIV. 23, 37, 13 PAVL. FEST. p. 63. absolute: FRONTO p. 218, 8 N.

2 de feminis: cum nominibus personarum: PLAVT. Epid. 43 forma lepida et liberali -am adolescentulam de praeda mercatust. HOR. carm. 2, 4, 6 movit Aiacem . . . forma -ae dominum Tecmessae. PROP. 2, 20, 2 Andromacha. Ov. met. 13, 560 -arum agmina matrum. fast. 3, 467 inter -as . . . puellas (APVL. met. 6, 25. AMM. 16, 7, 10 puella nobilis -a). 3, 843 perdomitis ad nos -a Faliscis venit Minerva. 26, 50, 1 -a . . . a militibus adducitur . . . adulta virgo (APVL. met. 6, 27). SEN. Ag. 1002 -a coniunx (CVRT. 3, 11, 24 -ae mater coniuxque Darei). Herc. O. 278 Iole. 335 paelex (QVINT. inst. 3, 11, 6). ORAT. imp. Claud. (Corp. XIII 1668) 1, 18 -a natus Oeresia. PLIN. nat. 36, 204 Tanaquilis reginae ancillam Oeresiam -am. STAT. silv. 1, 4, 90 -ae . . . Veledae. IULIAN. dig. 24, 2, 6 in marito in civitate degente et uxore -a (HIER. epist. 21, 13. cf. l. 84). PORPH. Hor. sat. 1, 6, 8 serva -a Corniculana. TREB. trig. tyr. 30, 4 -ae mulieri (HIER. epist. 21, 13). HYG. fab. 30 p. 64, 21 al. HIER. epist. 77, 3 se vinctam et -am . . . trahi. VVLG. gen. 34, 29 uxores duxerunt -as (I reg. 30, 2 al., cf. p. 371, 33. transl.

GLOSS. V 174, 22 p. 382, 77. *de materia*: PLIN. nat. 33, 152 cum -i militum, ebore etiam fastidito, caelentur argento. *sed* eburn(e)us OV. met. 7, 422 SEN. Phaedr. 900 SPART. Hadr. 10, 5 CLAVD. 26, 487. PLIN. 37, 87 *de sardonichibus Arabicis*: tantae... magnitudinis, ut inde -os factitarent. SCHOL. Verg. Veron. Aen. 7, 665 ligneis. *de ornatura*: CIC. fat. 5 has... in -o quadrigulas (VAL. MAX. 1, 8 ext. 9). SEN. Phaedr. 899 aspersum signis ebur -i. PS. SOL. add. p. 218, 26 dentibus mari nantium beluarum insigniunt ensium -os. *additur saepius genitivus gladii, semel ensium*. PLAVT. Cas. 909 v. *infra* l. 66. CIC. fat. 5 Philippus hasne in -o quadrigulas vitare monebatur? quasi vero -o sit occisus (VAL. MAX. 1, 8 ext. 9). VERG. Aen. 2, 553 lateri -o tenuis abdidit ensem (10, 535 reflexa cervice... applicat ensem. OV. met. 12, 491 demisit in armos ensem. VAL. MAX. 9, 9, 2 iugulo suo gladium... demisit. SIL. 9, 382 ferrum *ensis* impulit. STAT. Theb. 2, 534 admovet ensem. APVL. met. 1, 13 gladium ei demergit. *cf.* GLOSS. V 433, 8 -o tenuis: usque ad -um. *cf.* STAT. Theb. 2, 8 *in maius ut solet augens*: -o... largius illi [*Laio*] transiit animam... *ensis*). VERG. Aen. 12, 734 -um ignotum (*sc. quia aurigae sui erat*)... aspexit Turnus. OV. met. 7, 422 pater Aegaeus in -o gladii cognovit eburno signa sui generis (SEN. Phaedr. 900 regale parvis aspersum signis ebur -o refulget). 12, 133 -o cava tempora *Cyeni clipeo tecti* pulsat Achilles. SEN. Oed. 935 aptat... -o manum ensemque ducit. PHOEN. 480 redde... -o manum. LVCAN. 3, 748 -um... polluerat gladii. 7, 158 -osque solutis perfudit gladiis aether. 7, 767 -oque manus absente moventur *somniantium*. PETRON. 82 manum ad -um... refero. SIL. 1, 516 exigit ensem qua -i statuere morae (*i. qua per impedimentum -i licebat*). 1, 614 dexteraque *senatorum* a curvis -o non segnus aratri. 2, 615 *Tisiphone* pressit ovans -um cunctantemque impulit ensem *Saguntinorum*. 17, 455 illi... -i ad finem manus incita sedit. STAT. Theb. 2, 426 propior -o manus. 3, 88 absciderat plenum -o latus. 3, 446 incertus... an... motos -is astringeret enses. 4, 558. 5, 253 extantesque reclusis pectoribus -os. 8, 387. 10, 436 toto praecordia... Arcas implevit -o. 10, 661. 11, 343 quid oppositam *Iocasten* -o parmaque repellis. 12, 30 patuere recisae cum -is hastisque manus. Ach. 2, 84 *Achillis* ad -um rediit manus. PS. QVINT. decl. 1, 12. 14 TAC. ann. 2, 21. 15, 58 SVET. Aug. 26 Cal. 49 Dom. 17. PANEG. 12, 35 res venit ad -os. SPART. Hadr. 10, 5 *cum* -o vix eburneo spatham clauderet. ZENO 13, 1 (*bis*). SCHOL. Verg. Veron. Aen. 7, 665 dolones... ligneis -is. HIER. epist. 1, 8. 14, 2. 106, 1. VVLG. iud. 3, 16 gladium ancipitem habentem in medio -um longitudinis palmae manus. 3, 22 infixitque eam (*sicam*) in ventre eius tam valide, ut -us sequeretur ferrum in vulnere. CLAVD. 22, 91. 26, 487 MACR. somn. 1, 10, 16. PS. VICT. VIT. pass. 9 ut -o persequentis... supponerent colla. DRAC. Orest. 658. 816. 839 CORIPP. Ioh. 6, 631. *interdum gladius, ensis, nempe metonymice totum pro parte supra intellegi potest, ut* OV. met. 12, 133 SIL. 1, 614 STAT. Theb. 3, 88. 10, 436. 11, 343 PANEG. 12, 35 PS. VICT. VIT. pass. 9. *versa vice ensis pro -o*: VERG. Aen. 4, 262 *cf.* SERV. auct. ad l. hic ensem appellat -um aut vaginam. **b cuiuslibet rei**: CVLEX 392 ferri -um repetivit in usum, gramineam <ut>... foderet de caespite terram (*cuius instrumenti sit, incertum*); palam suspicatur Leo). OV. met. 7, 506 in -o regni (*i. in sceptro vel ense metonymice cf. l. 44sqq.*; *sceptri deteriores codd.*) nitente sinistra *Aeaci*. Pont. 1, 8, 57 ipse manu -um pressi moderatus aratri. PAVL. FEST. p. 349 secespita cultrum ferreum oblongum manubrio eburneo rotundo solido vincto ad -um argento auroque, fixo clavis aeneis (SERV. auct. Aen. 4, 262). COLVM. 4, 25, 1 vinitoriae falcis... -o pars proxima. PLIN. nat. 13, 106 e radice *loti arboris* cultellis -os... excogitant. APVL. flor. 9 p. 35 *ampulla olearia* flexa tubulatione ligulae, ut... ipsa in manu -o moraretur. CHIRON 33 curatur causa cauteris candentibus, quorum praeruptio -is (*scrib. fortasse capitulis*) facta cutem praerumpat. 74 *ypochymam* -o paracenteteri depremes diossum versus. MACR. sat. 1, 19, 16 post nodum caudae *draconum* revocantur ad -um caducei *Mercurii* ornanturque alis ex eadem -i parte nascentibus. AVG. serm. ed. Mai 28, 4 *de Christi crucifixione*: ventum tandem est crucis ad capu<lu>m, ubi pias manus terebrant saeva vulnera. **c in imagine obscena de membro virili**: PLAVT. Cas. 909 dum gladium quaero, ne habeat, accipio -um. PRIAP. 25, 7 hoc *sceptrum* intra viscera furis ibit usque ad pubem -umque coleorum. **2 feretrum, lectus mortuorum, sepulcrum (rogus secundum** GLOSS. Plac. l. 75: NON. p. 4 -um dicitur quicquid aliam rem intra se capiat, nam sarcophagum, id est sepulcrum, -um dici veteres volunt, quod corpora capiat. SERV. et SERV. auct. 6, 222 feretro graece dixit, nam latine -us dicitur. 11, 64 feretrum locus ubi mortui feruntur... latine -us dicitur (SCHOL. Stat. Theb. 6, 55). GLOSS. Plac. V 15, 41. 52, 14 -i lecti funerei vel rogi in modum arcae structi (52, 13). *cf.* PAVL. FEST. p. 61. SCHOL. Iuv. 8, 175 sandapilarum: -orum, in quibus gladiatores mortui de amphitheatro eiciuntur. COMMENT. Lucan. 8, 736 'arcam' -um, id est sandapilam. SCHOL. Hor. l. Carm. 3, 30, 7 libitinam: -um. ISID. orig. 20, 11, 7 feretrum latine -us dicitur. GLOSS. feretrum, ubi mortui efferuntur, ubi mortui conferuntur, quo mortui afferuntur *sim. distinguuntur capulus et sepulcrum* TERT. resurr. 32. 38. PLAVT. Asin. 892 *Artemona de sene osculante*: perii misera ut osculatur carnufex -i decus. LVCIL. 61 in -o hunc non esse aliumque cubare. NOVIVS Atell. 76 prius in -o quam in curuli sella suspendes

natis. VARRO Men. 222 propter eunam -um positum nutrix tradit pollictori. LVCR. 2, 1174 omnia paulatim tabescere et ire ad -um spatio aetatis defessa vetusto (*scopulum codd., quod probat Bergk, opusc. phil. I p. 274*). APVL. met. 4, 18 -os carie et vetustate semitectos, quis inhabitabant pulverei et iam cinerosi mortui. 10, 12 cooperculo -i remoto. TERT. resurr. 32 *de Iona*: triduo concoquendae carni (*tam add. Kroymann, sed subintellegendum potius*) viscera ceti suffecissent quam -um, quam sepulcrum. 38. *inde translate de corpore humano*: TERT. resurr. 7 ut deus... animae suae umbram (*i. animam humanam*)... vilissimo alicui commiserit -o.

3 GLOSS. III 568, 58 (*nisi corruptum est*) *sub speciebus medicamentorum (herba?) macton(?) i. capulus*. Bannier.

capunc(u)lus, -i m. [*a capo deminutive. Th.*]. *i. q. gallus (vel gallina?) castratus, capo*: ANON. med. ed. Piechotta 169 ad-versus molestia(m)... pilorum: ... evulsis pilis ad pinnulam capuncli[s] virginis inponis... i. e. de pinna de capunclu virgine ei inunguet.

1. capus, -i m. [*capus et capo orig. inc.; sunt qui conferant c. slavon. skopiti 'castrare', lituan. skōpti 'cultro excavare', gr. σκάπτειν κάπετος et c. 3. capulare. Th.*]. *i. q. capo*: VARRO rust. 3, 9, 3 -i semimares, qui (quod *cod.*) sunt castrati. gallos castrant, ut sint -i (2, 7, 15). frg. Char. gramm. I 103, 26 iterum ex gallo gallinaceo castrato fit -us. COLVM 8, 2, 3 mares autem galli, semimares -i, qui hoc nomine vocantur, cum sunt castrati libidinis abolendae causa.

2. capus, -i. *i. q. scapus* (CHIRON 461. 463) v. s. h. v. Probst.

3. capus v. capys. **4. capus** v. l. 40 sqq.

*caput, -itis n. [*cf. esse videtur c. got. haubith, haubid 'caput', fortasse c. ind. kapucchalam 'crines occipitii' et c. anglosax. hafola 'caput' (cf. capula); v. Kluge, Etymol. Wörterbuch d. deutschen Spr. s. v. 'Haupt'. Th.*]. LACT. opif. 5, 6 datum illi (*voci 'caput'*) hoc nomen est, ut quidem Varro ad Ciceronem scribit, quod hinc capiant initium sensus ac nervi (CASSIOD. in psalm. 109, 7 ISID. orig. 11, 1, 25). PAVL. FEST. p. 48 -t ex Graeco dictum, quod illi interdum *κάρα τήν <κε>φα<λήν>* (tenphi *codd., corr. Bugge*) dicunt. HESYCH. v. p. 385, 9. *formae: nom. sing.*: MART. CAP. 3, 279 t terminatus corripitur, ut 'caput'. GRAMM. suppl. 297, 18 caput... per t, non per d. *cf.* 107, 23. 123, 30. 300, 3. capud: CARM. epigr. 1733, 3 (*Viennae, christ.*). 1384, 7 (*a. 562 prope Viennam*) CORP. VII 897. XIII 10027, 149 *et saepius in codd.* capus: CORP. VI 29849* (*aetate inf.*) CARM. epigr. 792, 2 (*Treveris, fere saec. VII*). v. Sittl, Archiv 2 (1885) 562. *de declinatione*: VARRO ling. 9, 53 esse quaedam verba, ... ut -t, quorum par reperiri quod non possit, non esse analogias. 10, 82 si singularis est vocabuli series... ut esse putant caput -i -is -e. *cf.* PRISC. gramm. II 21, 8. 324, 5. *abl. (dat.) loc. sing. capiti*: VARRO ling. 3, 2 capillus quasi -i pilus. VERG. Aen. 7, 668 tegumen leonis *Herculeum*... cum dentibus albis indutus capiti. 10, 270 ardet apex -i (AVIEN. Arat. 265). PROP. 2, 30, 39 -i... pendere corymbos. OV. rem. 68 haesisset -i purpura. SIL. 6, 251 *hasta* -i tremebunda resedit. STAT. Theb. 4, 129 -i tremis aerea cassis. 4, 154 flavae -i tergoque leonum exuviae. AMM. 18, 8, 5 *tiaram* -i summo ferebat (*codd.*). *de abl. sing. v.* PRISC. gramm. II 341, 9. capiti: CATVLL. 68, 124 OV. ars 1, 582 [GERM. 213 *codd. Z.*] *fortasse -i scribendum* CIC. dom. 134 v. p. 398, 22; *idem conicias* PLAVT. Curc. 389 p. 387, 76 *ut hiatus legitimum efficias; dubia sunt* VERG. ecl. 6, 16 HOR. sat. 1, 10, 49 SEN. Thy. 947 *cum dativum interpretari liceat. de abl. plur. captibus* (ENN. ann. 490) v. p. 408, 45, *ubi capitibus scripsisse et longam arsis syllabam Ennium dissolvisse putaverim. nota formas vulgares abl. capete*: CORP. V 6257 (*Mediolani, christ. a. 409*). capitae: EDICT. imp. Diocl. 7, 23. *de orthographia*: VEL. gramm. VII 53, 7 *k littera significamus kalumniam, kaput, kalendas* (SCAVR. gramm. VII 14, 14 DIOM. gramm. I 424, 29. 30). MAR. VICTORIN. gramm. VI 195, 22 quotiens a sequitur, per k scribendum est, ut... kaput (AVDAX gramm. VII 326, 21); *contra* POMP. gramm. V 110, 11 *caput modo enim per c scribitur, antiqui per k scribebant. sic scribitur in formulis sollemnibus, velut: kaput ex s(enatus) c(onsulto)*: LEX colleg. salut. Dian. et Antin. (Corp. XIV 2112) 1, 10 (*a. 136*). kaput ex testamento: TEST. Ones. (Corp. III 6998 *aet. Hadr.*) INSCR. Notiz. degli scavi 1894 p. 21 (*aetate Antonini Pii*) TEST. Leon. I (Corp. X 114) 9. 45. *praeterea* kaput: ACT. Arv. a. 118 I 31 (*bis caput*) EPIST. procur. de salt. Bur. I (Corp. VIII 10570) 3, 4 (*a. 180/83*) CORP. VIII 22600 (*aetate Maximini*). 22616/18 (*a. 212*) PAVL. Wessely p. 9 n. 21 (*saec. IV ex.*) CORP. V 1039. IX 1175. XI 5942. *passim in codd., velut* GAIUS inst. saepius (*v. Vocab. iurisprud.*) FRG. Vat. 197 bis. 198 bis. ITALA gen. 28, 11. 12. 18. 48, 14. 17 (Lugd.) SCHOL. Cic. Bob. p. 239, 18. 302, 36 *al. adde scripturam*: TAB. devot. Audolent 270, 3 *σούπρα κάπουθ*. *de abbreviatione*: DOSITH. gramm. VII 385, 9 *k littera consonans muta notae tantum causa ponitur, cum aut kalendas sola significat... aut kaput*. GLOSS. V 571, 27 *k caput. ita scribitur*: LEX Mamil. grom. p. 263, 3. 12. 264, 7 LEX met. Vipasc. (Corp. II 5181) 17 S. C. de nund. salt. Beg. (Corp. VIII 11451) 3 [LEX aq. Claud. (Corp. VIII 18587) *dub. interpret. v. p. 408, 1 sqq.*]. *sim.* CORP. inscr. Graec. 8657 *κ(εφαλα)* *al. de abbrev. v. Mommsen, Herm. 2 p. 119.* *de genere*: DVB. NOM. gramm. V 577, 4 -t

generis neutri. masc.: GLOSS. III 112, 50 male caput (voc.) p. 405, 34; COD. Iust. 12, 37 (38), 16, 5 (Anastasi) unusquisque -t scholae. LEX Visig. 8, 1, 3 -t huius sceleris infamia notatus. [aliter Liv. 10, 1, 3 p. 421, 76, quem locum constructione κατὰ σύνεσιν explices.] de significatione: PS. SORAN. quaest. med. p. 366, 14 -t est principalis pars corporis (ISID. orig. 11, 1, 25 prima pars corporis -t. GLOSS. Plac. V 29, 32. 79, 20. CASSIOD. in psalm. 109, 7 sublime ac honorabile culmen corporis nostri). DIONYS. ant. 4, 61 κάπιτα...οἱ Ῥωμαῖοι καλοῦσι τὰς κεφαλὰς (CAEL. AVR. chron. 1, 1, 4 METROL. gr. p. 268, 4). HESYCH. s. v. κεφαλή: ἡ κεφαλὴ ὑπὸ Ῥωμαίων κάπουντ κέληται, ἀπὸ τοῦ ὑψηλοτέρων εἶναι τοῦ ἄλλου σώματος αὐτὴν πεπεῖσθαι (sc. a κάπυς τὸ πνεῦμα). cf. κάπουντις: κεφαλὴ, Ῥωμαῖοι. GLOSS. κεφαλὴ. IV 587, 8 Gargara quasi κάρα καρός, id est -t -is. AMBR. in psalm. 118 serm. 20, 1 res (hebr.) quae latina interpretatione -t dicitur (nota VVLG. Ezech. 38, 2 et 3 falsam nominis populi Ros versionem latinam capitis). NOT. Tir. 44, 8. nota distinctionem: CELS. 4, 2 sub quo nomine (capitis) nunc significo eam partem, quae capillo tegitur; opp. singularem oculorum, aurium, dentium (dolor). cf. O. Kuspert, Über Bedeutung und Gebrauch des Wortes 'caput' I. II. (progr. Hof 1903. 1906). legitur inde a LIV. ANDR. et NAEV. (fort. inde a LEGE XII tab. ? v. p. 420, 74). [it. capo, francog. chef, hisp. cabo, val. cap. M.-L.] locis dubiis vel corruptis habent VARRO Men. 58. 307 CORP. IV 1990. VII 897 CHAR. gramm. I 123, 19 al.

breuiarium dispositionis: I proprie animantium. A hominum. B bestiarum (p. 400, 20). C siderum (p. 401, 32). II metonymice. A tota persona (p. 404, 3). B mens (p. 408, 8). C os (p. 408, 34). III rerum non animantium. A corporearum pars extrema (p. 408, 39). B pars capiti similis (p. 414, 18). C incorporearum i. q. initium (p. 415, 16). IV i. q. gravissimum. A de animantibus (p. 416, 30. vita, condicio civilis, dux auctore). B de rebus (p. 423, 3. summa rei, capitulum, locus principalis, summa pecuniae, s. formae). V capitulum? (p. 427, 23).

I proprie animantium: A hominum: GLOSS. III 599, 26 κεφαλὴ: -t humanum.

I generaliter: LVCIL. 948 collo -t <su>stentatur, truncus sustinetur [a] coxendicibus (NIGID. frg. Isid. orig. 11, 1, 72 -t collo vehitur, truncus sustinetur coxis et genibus cruribusque). cf. LVCIL. 161 haeret verticulis affixum in posteriore parte atque articulis (ubi caput suppl. Marx). SEN. dial. 1, 6, 8 articulus... -t collumque committit. CELS. 3, 23 qua summa vertebra cum -e committitur (cf. VEG. mulom. 2, 14, 2 a radice auriculae vel commissura -is). 8, 1 p. 325 -t sustinet. ibid. ne sustineri quidem -t posset nisi utrimque recti valentesque nervi collum continerent. adde: SEN. Phaedr. 368 moriens... vix labante sustinet collo -t. CIC. nat. deor. 2, 140 sensus in -e tamquam in arce... collocati sunt. Tusc. 1, 20. 70. APVL. Plat. 1, 13 rationabilem partem animae id est mentis optimam portionem hanc ait Plato -is arcem tenere. TERT. anim. 15 CHALC. comm. 213. 231 LACT. iust. 6, 9, 14 in -e sunt sensus omnes collocati, hoc est oculi et aures et lingua. HIL. in Matth. 5, 2 intelligentia omnis in -e est. AMBR. Noe 7, 17. MACR. somn. 1, 14, 10 rationi sedes in -e est. 1, 6, 81. v. etiam vol. II p. 743, 37 sqq. aliter: LVCR. 3, 616 cur animi numquam mens consiliumque gignitur in -e aut pedibus manibusque? 3, 791 multo prius ipsa animi vis in -e aut umeris aut imis calcibus esse posset (5, 135). LVCR. 5, 541 nec -t est oneri collo. VARRO frg. Gell. 3, 10, 7 quarta hebdomade graviditatis... -t et spina quae est in dorso informatur. 16, 16, 3 pueros in utero... -e infimo nixos, sursum pedibus elatis (cf. CELS. 7, 29 aut in -t aut in pedes conversum est corpus infantis non nati. PLIN. nat. 7, 46 -e hominem gigni. 10, 183 quaecumque animal pariunt, in -a gignunt). VITR. 3, 1, 2 corpus enim hominis ita natura composuit, uti os -is a mento ad frontem summam et radices imas capilli esset decimae partis...; -t a mento ad summum verticem octavae. GAV. BASS. frg. Gell. 5, 7, 2 -t et os coperimento personae tectum undique unaque tantum vocis emittendae via pervium. CELS. 8, 1 fusius. SCRIB. LARG. praef. p. 6, 11 summum enim et primum locum hoc (caput) obtinet. PLIN. nat. 1, 11, 46 de -bus. 1, 11, 48 de ossibus -is. 11, 121 -t habent cuncta animalia, quae sanguinem. GELL. 7 (6), 1, 10. APVL. Plat. 1, 13 totum vero hominem in -e vultuque esse... cetera enim membra... subservire -i (1, 15 pedes denique umerorum tenus -i oboediunt. IMP. SEPT. SEV. Spart. Sept. Sev. 18, 11 et Vopisc. Tac. 5, 2 tandem sentitis -t imperare, non pedes. CHALC. transl. p. 44^p est autem -t praeter ceterum corpus honoratius et optimati quadam eminentia cui reliqua membra dominantia parent eqs.). PAVL. dig. 11, 7, 44 cum in diversis locis sepultum est corpus, ... videtur illum religiosum esse, ubi quod est principale conditum est, id est -t, cuius imago fit, unde (inde codd.) cognoscitur (AMBR. hex. 6, 9, 57 quid sine -e est homo, cum totus in -e sit? ... si -t desit, nulla agnitio adesse potest eqs.). LACT. opif. 8, 4 capitis aulam deus non obductam porrectamque formavit, ut in mutis animalibus sed orbi et globo similem. AMBR. hex. 6, 9, 55 sqq. in psalm. 118 serm. 20, 1—5. MART. CAP. 7, 739 homo septem meatus habet in -e sensibus praeparatos eqs. CASS. FEL. praef. p. 1, 10 summa civitas corporis a veteribus dicitur -t et honorabile et necessarium sensus hominis domicilium. PASS. Thom. p. 146, 5 -t unum quattuor sensibus constat; habes enim in uno -e visum, auditum, odoratum et gustum. nota in prodigiis

vel fabulis: VARRO Men. 583 rotundus sine -e deus Epicureorum (cf. TERT. nat. 1, 10 Varro ludendi causa trecentos Ioves... sine -bus inducit). PAVL. FEST. p. 156 monstra dicuntur... avis cum quattuor alis, homo cum duobus -bus. PLIN. nat. 5, 46 Blemmyis traduntur -a abesse (MELA 1, 48). SIL. 1, 279 tres animas... tres corpore dextras armarat ternaque -t cervice gerebat Geryones (PANEG. 2, 2 pastorem trino -e deformem. SIDON. carm. 14, 14 uni tergeminum cui [Geryoni] tulit [i. abstulit] ille [Hercules] -t. nota lusum notionum SIDON. carm. 14, 20 v. p. 407, 79 sq.). AVG. civ. 16, 8 duo erant -a, duo pectora, quattuor manus in homine monstroso.

una memorantur aliae corporis partes: PLAVT. Cas. 337 quis mihi subveniet tergo aut -i aut cruribus? CURC. 282 ne quem in cursu -e aut cubito aut pectore offendam aut genu. MIL. 294 tuis nunc cruribus -ique fraudem capitalem hinc creas. CIC. Sest. 90 ut -t et cervices et iugulum ac latera tutetur. top. 30 membra corporis -t umeri manus latera crura pedes et cetera. Tusc. 2, 44 possunt oculi dolere, potest -t, latera, pulmones. nat. deor. 1, 99 tuus autem deus non digito uno redundat, sed -e collo cervicibus lateribus alvo tergo poplitibus manibus pedibus feminibus cruribus. PROP. 2, 12, 23 qui -t et digitos et lumina nigra puellae pulchrae canit. CELS. 4, 4. 5 saep. SEN. epist. 120, 16 nunc de -e, nunc de ventre, nunc de pectore ac faucibus querimur eqs. IREN. 1, 14, 3. 2, 24, 4 totus homo in hunc numerum (quinque) potest dividi: -t pectus venter femora pedes. LACT. opif. 7, 4 MACR. somn. 1, 6, 80. imprimis in execrationibus ac devotionibus: PLAVT. Cas. 642 pectus aures -t teque di perduint. PETRON. 132 ventri maledicere solemus aut gulae -ique etiam. TAB. devot. Minturn. (Corp. X 8249) 6 diis come(n)do ilius mem(b)ra colore(m) ficura(m) -t capilla umbra(m) cerebru(m) frute (i. frontem) eqs. TAB. devot. Audolent 135^a, 3 capilo -t pedes femus venter. 134^a, 7. item in astrologia: MANIL. 2, 456 Aries -t est ante omnia princeps sortitus, censusque sui pulcherrima colla Taurus, et in Geminis aequali brachia sorte scribuntur conexa umeris et sim. de pectore, lateribus, scapulis, ilibus, clunibus, inguine, etc. (4, 704 Aries -i, Taurus cervicibus haeret eqs. FIRM. math. 2, 24).

opponuntur caput et pedes (in proverbio v. p. 399, 37 sq.): CATVLL. 17, 9 per -tque pedesque. LVCR. 3, 616 VARRO rust. 2, 4, 3 SALL. Iug. 94, 1 Ov. met. 4, 303. VITR. 3, 1, 3 si a pedibus imis ad summum -t mensum erit (AVG. civ. 15, 26). VAL. MAX. 9, 2 ext. 5 PERS. 5, 18. SEN. nat. 4, 11, 4 -t citius quam pedes calefieri. CELS. 3, 16. 7, 29 QVINT. inst. 9, 4, 123. ITALA (Tert. pudic. 20) et VVLG. lev. 13, 12 a -e usque ad pedes. SYMPH. 278 VVLG. Ioh. 13, 9. 20, 12 I Cor. 12, 21. cf. p. 385, 69. sim.: LVCR. 4, 472 -e... vestigia. SEN. nat. 6, 30, 5 ab imo ad -t. cf. AMM. 25, 4, 22 ab ipso -e usque unguium summitates. ACT. Petr. 2 a -e usque ad unguis. nota adnominationem caput et calx: LVCR. 3, 791. 5, 135 (metaphorice de tigno: VITR. 10, 15, 6 v. p. 412, 47). adnominatione coniunguntur: caput et cervicibus (cervix): ENN. ann. 472 CATO agr. 157, 10 CIC. Arat. 385 Mur. 79 leg. agr. 2, 74 Sest. 90 Phil. 11, 5 VERG. georg. 3, 52. 80 Aen. 2, 219 HOR. sat. 1, 2, 89 Ov. epist. 15, 153 met. 4, 785. 11, 794 CVLEX 171 GERM. 618 LIV. 35, 11, 8 CELS. 2, 5 p. 35 al. SEN. Herc. f. 1045 LVCAN. 2, 173 HOMER. 480 SIL. 1, 203. 279. 3, 456. 11, 478 Ivv. 6, 207 APVL. mund. 27 COD. Theod. 1, 16, 7 (a. 331) OPTAT. 2, 26 p. 66, 9 AVG. civ. 19, 17 in epist. Ioh. 7, 2 VVLG. II Esdr. 9, 17 (de bestiis v. p. 401, 79). triplice adnom.: CIC. nat. deor. 1, 99 v. l. 17. caput et cor: CIC. div. 2, 37. SEN. apocol. 8 est aliquid in illo (Claudio) Stoici dei, ... nec cor nec -t habet. BACHIAR. fid. 7. proverbialiter: p. 399, 42; in translatione v. p. 410, 44 sqq. caput et collum: LVCIL. 948 CIC. Verr. 6, 27 Mur. 52 nat. deor. 2, 125 LVCR. 5, 541 VARRO rust. 3, 9, 14 VERG. Aen. 10, 135. 11, 830 TIB. 1, 7, 52 PROP. 2, 7, 7 Ov. met. 1, 718. 12, 400 LVCAN. 3, 737. 5, 361. 6, 358. 9, 781 SEN. Herc. O. 1283 Phaedr. 368 dial. 1, 6, 8. 8, 5, 4 PLIN. nat. 20, 138 APVL. Socr. 23 p. 173 PAVL. sent. 3, 6, 84 AMM. 10, 4, 17 VVLG. prov. 1, 9 (bestiarum v. p. 401, 81). caput et cubitum: PLAVT. Curc. 282 v. l. 12. caput et capilli: LIV. 1, 24, 6 MANIL. 5, 149 COLVM. 1 praef. 5 TAB. devot. Minturn. (Corp. X 8249) 6 TAB. devot. Audolent 135^a, 3 PLIN. epist. 7, 27, 12 APVL. met. 2, 8 apol. 59 ITALA (Aug. civ. 22, 12 al.) et VVLG. Luc. 21, 18; cf. VVLG. Matth. 10, 30 Luc. 12, 7 act. 27, 34 apoc. 1, 14. caput et coma: LVCIL. 288 Ov. ars 3, 76 SVET. Vit. 17. caput et corpus: PLAVT. Poen. 343 CELS. 1, 3. caput et culus: MART. 9, 27, 3. [de caput et cauda bestiarum v. sub IB p. 401, 73.]

de partibus singulis capitis: VARRO ling. 7, 44 ad verticem -is (APVL. Plat. 1, 16 AMBR. hex. 6, 9, 56 PHYSIOGN. 5. 7 bis. cf. QVINT. inst. 8, 2, 7 propter flexum capillorum pars summa -is vertex dicitur. PS. SORAN. quaest. med. p. 366, 14 dicitur autem ipsius capitis ea pars, qua capilli colliguntur, vertex). CIRIS 499 qua se medium -is discrimen agebat (i. in vertice. cf. PROP. 4, 4, 16 medium. CELS. 8, 1 p. 323). VAL. MAX. 9, 4, 3 cavatam partem -is (PLIN. nat. 9, 163 cavo -is). CELS. 5, 26, 21 in fronte vel superiore parte -is (7, 7, 15. 8, 1 p. 323 opp. tempora. 8, 10, 1 -i vel superiori vel inferiori). 8, 1 p. 323 occipitium a summo -e discernitur (cf. CIC. Arat. frg. 32b, 2 LVCR. 2, 606. 5, 1138 CIRIS 120 VITR. 3, 1, 3 APVL. apol. 50 AVIEN. Arat. 1164 AMM. 18, 8, 5 PHYSIOGN. 5. 88). PLIN. nat. 11, 272 in aversa -is parte (11, 131 a priore parte -is... ab aversa). LACT. opif. 8, 5 -is cum summum fastigium naturali veste texisset (i. crinibus), primorem partem, quae dicitur facies eqs. MACR. sat. 7, 10, 2 pars anterior -is unidior occipitio est.

2 speciatim singulae actiones, quae capite fiunt: a capita conferre, coniungere sim. (ad colloquendum, deliberandum, osculandum al.): LIV. ANDR. trag. 28 cum illo olim mea voluntate numquam limavit -t (PLAVT. Bacch. frg. 15 nec cum ququam limares -t. Merc. 537 stupri causa. Scem. frg. 1 CAECIL. com. 140 TVRPIL. com. 112. nota lusum verborum: PLAVT. Poen. 292 cum illac numquam limavi -t. :: curram igitur... limum petam... ut illi et tibi limem -t). PLAVT. Mil. 1334 -a inter se nimis nexa hic (plur.) habent. Poen. 343 quando illi apud me -t et corpus copulas. TITIN. com. 155 laudor quod osculavi privignae -t (AVR. Fronto p. 29, 5 N. si -t tuum basiare possem! APVL. met. 2, 6 osculato tuo -e. AMM. 28, 4, 10 AVG. in epist. Ioh. 10, 8). CIC. Verr. 4, 31 conferrent viri boni -a, de comissione loquerentur inter se (de orat. 2, 223 cum inter sese de re publica -a contulissent. LIV. 2, 45, 7 velut delibera-bundi. SEN. apocol. 12 APVL. met. 3, 26. in imagine: AMM. 17, 3, 1 plurimae gentes collaturae -a sperabantur). TIB. 1, 5, 8 per Venerem quaeso compositumque -t (PROP. 2, 14, 22 mecum habuit positum lenta puella -t). Ov. epist. 3, 107 perque tuum nostrumque -t, quae iunximus una (PETRON. 22 servi dormientes in ipso limine coniunctis manebant -bus).

b caput operire, tegere, sim.: NAEV. carm. frg. 4 noctu Troiad exhibant -bus opertis (PLAVT. Most. 523 fuge atque operi -t. Poen. 744 operire -a, ne nos leno noverit. Curc. 288 Graeci palliati -e operto qui ambulat. POMPON. Atell. 148 negato esse hic me, ego operibo -t. CIC. Cato 34 VERG. Aen. 11, 680 FEST. p. 47 PAVL. FEST. p. 184 VAL. MAX. 3, 8 ext. 4. 9, 12 ext. 1 CELS. 6, 7, 1 LVCAN. 9, 1033 PETRON. 7. 14. 16. 20 pallio. 90. 101 opertis -bus an nudis. PLIN. nat. 35, 58 mitris versicoloribus [de statu mulierum]. CAPITOL. Aur. 28, 9 -t operuit quasi volens dormire. Pert. 11, 10 SERV. auct. Aen. 3, 407 AMM. 14, 6, 16. 14, 7, 7 pilleo. VVLG. II reg. 15, 30 bis. 19, 4 Esth. 6, 12 Ier. 14, 3. 4). TIB. 1, 1, 70 tenebris Mors adoperta -t (LIV. 1, 26, 13 -e adoperto velut sub iugum misit Horatium pater. FEST. p. 322 SVET. Nero 48 CAPITOL. Pert. 11, 7). cf. PAVL. FEST. p. 184 nuptiae dictae a -is opertione. PLAVT. Most. 424 -e obvoluto ut fugiat (CATO or. frg. 43 vadimonium -e obvoluto stitisses. CIC. Phil. 2, 77 orat. 74. LIV. 3, 49, 5 -e obvoluto recipit se. 23, 10, 9 CVRT. 10, 5, 24 SVET. Iul. 58. 82 togā. Cal. 51). CIC. Pis. 13 involuto -e (VAL. MAX. 8, 11 ext. 6 [ut summi maeroris acerbitatem exprimeret]. CELS. 3, 16. APVL. mund. 30 galea). POMPON. Atell. 94 paenulam in -t induce ne te noscat. BELL. Afr. 47, 6 scutisque -a contegebant (VERG. Aen. 12, 885 glauco contexit amictu. APVL. met. 7, 8 mitella. 9, 20 -e contectum. 10, 30 tiara. *ibid.* -t contecta virgo fulgenti galea et oleagina corona. 10, 31 cassides. HIL. in Matth. 10, 11. MART. CAP. 1, 66 velamine). PROP. 3, 14, 12 cavo proteguit aere -t (CELS. 1, 5. SEN. Ag. 937 ramo. PLIN. nat. 31, 131). 4, 3, 44 textit galeā (Ov. met. 6, 592 vite. fast. 6, 623 amictu. PAVL. FEST. p. 48 vestimento. VAL. MAX. 1, 8, 6 galea. 2, 5, 4 personis. 8, 13 ext. 1 veste [CVRT. 8, 3, 12]. LVCAN. 6, 625 tenebris. PETRON. 17 retexit... pallio. HOMER. 228 cassis. SIL. 8, 375 aere. MART. 5, 14, 6 cucullo [11, 98, 10]. VLP. dig. 34, 2, 23, 2 SPART. Hadr. 17, 9 MART. CAP. 1, 67. 70 glaucoque amictu tectus -t. AMM. 31, 2, 6 galeris. VVLG. lev. 8, 9 cidari). CELS. 6, 8 p. 230 obtegendum (CAPITOL. Ver. 4, 6 cucullione). adde: VERG. Aen. 7, 632 tegmina... -um (7, 689. 742 Ov. met. 3, 108 SIL. 12, 237). LIV. 22, 1, 3 teg(um)enta (SEN. dial. 11, 7, 9 TERT. orat. 22). SEN. Phoen. 472 tegumen.

HOR. sat. 2, 5, 94 cautus uti velet carum -t (Ov. met. 1, 382. 398 VELL. 2, 4, 6. VAL. MAX. 4, 6 ext. 3 per simulationem doloris. 5, 1 ext. 4. CELS. 7^{ies}. CVRT. 4, 10, 34. 5, 12, 8. 6, 8, 22. SEN. epist. 114, 6 pallio. QVINT. inst. 6, 1, 48 ex parte. APVL. met. 1, 7 OPTAT. 6, 4 p. 151, 7 SCHOL. Cic. Bob. p. 336, 18. sim. in signis: LIV. 23, 19, 18 statua Anicii loricata, amicta toga, velato -e. QVINT. inst. 2, 13, 13 Timanthes pictor velavit eius [Menelai] -t [ut summum maerorem exprimeret; v. l. 38]. cf. LVCR. 4, 587 pinea... -is velamina. APVL. met. 9, 15 velamentum). adde: ITALA Ezech. 13, 18 (Optat. 1, 2 p. 4, 12) facientibus velamen super omne -t (VVLG. cervicalia sub -e universae aetatis). cf. OPTAT. 2, 26 p. 66, 14 tenditis. HOR. sat. 2, 7, 55 odoratum -t obscurante lacerna. Ov. met. 8, 25 seu -t abdiderat... casside (PETRON. 124, 250 abscondit galea victum -t. VAL. FL. 1, 148 vacuo condit... auro. SIL. 9, 513 -t flavum caligine conditus atra). SEN. Oed. 1000 quis deus... atra nube (sc. caecitatis) perfundit -t? LVCAN. 9, 109 ferali obduxit amictu. PETRON. 32 pallio... incluserat (L. excluserat H). 100 somnum obruto tunicula -e mentiri. BVC. Eins. 1, 47 Caesareumque -t merito celavit (velavit Peiper) amictu. STAT. Theb. 11, 584 durus sanguine crinis obnubit furiale -t. *idem fit in sacris faciendis:* PLAVT. Amph. 1094 invocat deos immortales... manibus puris, -e operto (Curc. 389 quis hic est qui operto -e Aesculapium salutat?). TITIN. com. 86 manus lavite mulieres, et -a (capite codd.) velate (CAES. STRAB. trag. 1 cum -a viridi lauro velare imperant prophetae. CIC. dom. 124 VARRO ling. 5, 84. 130 Romano ritu sacrificium feminae cum faciunt, -a velant. VERG. Aen. 3, 545. Ov. fast. 3, 363 -t niveo velatus amictu. LIV. 10, 7, 10. 24, 16, 18 pilleati aut lana alba velatis -bus volones epulati sunt. FEST. p. 322 Italici auctore Aenea velant -a, quod eqs. CVRT. 4, 13, 15 in candida veste verbenas manu praeferens -e velato. SEN. Herc. f. 356. Ag. 583 laeta fronde. Ivv. 6, 391. ACT. Arv. a. 90, 30 manibus lautis

velato -e [ita *ibid.* passim]. ARNOB. nat. 3, 43. SERV. Aen. 3, 407 sacrificantes deis omnibus -t velare consuetos... excepto tantum Saturno. VVLG. I Cor. 11, 4 sq. omnis vir orans aut prophetans velato -e, deturpat -t suum. omnis autem mulier orans aut prophetans non velato -e [ITALA *ibid.* Tert. orat. 22 intecto] deturpat [ITALA l. l. de-decorat] -t suum. nota: SVET. Vit. 2 cum Vitellius C. Caesarem non aliter adire ausus esset, quam -e velato [quasi deum]... deinde procumbens). *speciatim de auguribus:* LIV. 1, 18, 7. 1, 36, 5 de statua Atti Navi. 23, 19, 18 de statua Anicii (p. 387, 60). de legatis: LIV. 1, 32, 6 -e velato filo. de novis nuptis: PAVL. FEST. p. 170 flammeo -t nubentis obvolvatur, quod antiqui obnubere vocarint (PETRON. 26 puellae -t involverat flammeo). OCTAVIA 702 velata summum flammeo tenui -t (TERT. orat. 22 mentiris nuptam si -t veles). VAL. FL. 2, 254 obnubitque -t ad templum confugiens (5, 97). *inde de christianis virginibus castis vel deo consecratis:* CORP. V 6257 (Mediolani, a. 409) hic iaciacet (sic) Deuteria cum capete (sic) velato. *in devotione hominis dis inferis facta:* CIC. nat. deor. 2, 10 ut quidam imperatores etiam se ipsos dis immortalibus (sc. inferis) -e velato... devoverent (LIV. 8, 9, 5 de Decio. FLOR. epit. 1, 14, 3). HOR. sat. 2, 3, 37 vellem mittere operto me -e in flumen (LIV. 4, 12, 11 fame oppressi multi ex plebe... -bus obvolutis se in Tiberim praecipitaverunt). *idem fit cum supplicium sumitur de homine:* LEX Cic. Rab. perd. 13 et Liv. 1, 26, 6 -t. obnubito, arbori infelici reste (om. Cicero) suspendito (LIV. 1, 26, 11. PAVL. FEST. p. 170 -t eius obnubere, qui parentem necavisset, quod est obvolvere. SIL. 11, 258 atra veste). CIC. Verr. 6, 72 involutis... -bus ad palum atque ad necem rapiebantur (6, 156. 157. SEN. apocol. 13 Mercurius Claudium trahit -e obvoluto ad inferos. cf. CIC. Rab. perd. 16 carnifex vero et obductio -is et nomen ipsum crucis absit... a corpore civium Romanorum. AMM. 14, 7, 21).

contra caput aperire, detegere sim.: AFRAN. com. 106 aperto -e (VARRO Men. 161 frg. Non. p. 236. CIC. Phil. 2, 77 -t aperuit. SALL. hist. frg. 5, 20 [inde VAL. MAX. 5, 2, 9] LIV. 23, 10, 7. FEST. p. 322 apud eam [aram Saturni] supplicant apertis -bus [MACR. sat. 1, 8, 2. 1, 10, 22. 3, 6, 17. de re v. l. 1 sq. et l. 43]. VAL. MAX. 6, 3, 10 SEN. epist. 64, 10 LVCAN. 8, 615. PLIN. nat. 28, 60 -a autem aperiri aspectu magistratum. FRONTO p. 207, 9 N. SPART. Hadr. 26, 1). BELL. Afr. 16, 1 -e nudo versari in prima acie (SALL. Iug. 94, 1 -e atque pedibus nudis. MELA 1, 117 CVRT. 7, 4, 33. 8, 1, 20 PETRON. 101. SIL. 13, 222 nudus... -t. SPART. Hadr. 23, 1 VEG. mil. 1, 20 p. 22, 18 VVLG. lev. 13, 45 Baruch 6, 30). VERG. Aen. 12, 312 nudato -e (AMM. 10, 11, 12. 29, 2, 15 OPTAT. 6, 4 p. 151, 7 VVLG. lev. 10, 6 deut. 32, 42). Aen. 10, 133 Ascanius -t ecce puer detectus honestum (PAVL. FEST. p. 119 lucem facere dicuntur Saturno sacrificantes id est -a detegere. LVCAN. 9, 1033 opertum detexit tenuitque -t Pompeius. HOMER. 570 SVET. Iul. 57 VEG. mil. 1, 20 p. 22, 8). cf. TAC. ann. 3, 41 intecto -e (13, 35 ITALA I Cor. 11, 5 [Tert. orat. 22] omnis mulier... intecto -e eqs. v. supra l. 3 sqq. AMM. 27, 10, 10). PLIN. epist. 3, 12, 3 cum -t ebrii retexissent. LAVS Pis. 144 et galea miles -t et latus ense resolvit. VVLG. num. 5, 18 discooperiet -t eius (mulieris). lev. 21, 10. *inde fere proverbialiter pro 'audaciter ingredi, superbire' (de graecis v. Otto, Sprichwörter p. 75; Weyman, Archiv 13 [1904] 267):* PLAVT. Capt. 475/76 ipsi de foro tam aperto -e ad lenones eunt, quam in tribu aperto -e sontes condemnant reos. SEN. dial. 7, 13, 2 Epicureus indulget illis vitis non timide nec obscure luxuriatur, sed iam inde aperto -e. PETRON. 57 homo inter homines sum, -e aperto ambulo, assem aerarium nemini debeo.

c de capillis capitis: PLAVT. Amph. 462 raso -e calvos capiam pilleum (ui servus manumissus, cf. LIV. 34, 52, 12 -bus rasis secuti qui servitute exempti fuerant. 45, 44, 19 pilleatum -e raso regem Prusiam... libertumque se populi Romani ferre. OROS. hist. 4, 20, 3 Romani captivi... recepti -bus rasis ob deterfam servitutem). PLAVT. Rud. 1303 di te ament cum irraso (part. verbi irradere) -e. CIC. Q. Rosc. 20 -e et superciliis semper rasis. (*ibid.* ipsum -t et supercilia illa penitus abrasa. PETRON. 103. AMBR. epist. 58, 3 cum ipsi -a et supercilia sua radant, si quando Isidis incipient sacra). radere: CELS. 6^{ies}. PLIN. nat. 22, 72. 28, 165 SVET. Cal. 5 LAMPR. Comm. 9, 4 SPART. Pesc. 6, 9 OPTAT. 2, 23 p. 60, 9 VVLG. lev. 21, 5 saep. CAEL. AVR. chron. 1, 5, 160 PLAC. med. 28, 1 ORIBAS. eup. 4, 3 p. 530 EXC. barb. p. 266, 24 Fr. cf. PETRON. 32 adrasum. PLIN. nat. 8, 185 derasis (29, 109 APVL. met. 2, 28. 11, 28). CAEL. AVR. acut. 2, 12, 83 rasuram -is. HOR. ars 300 si... -t insanabile numquam tonsori Licino commiserit. Ov. fast. 4, 655 -t intonsum (SEN. epist. 5, 2 QVINT. inst. 12, 10, 47 SVLP. Sev. chron. 1, 27, 3). CELS. 3, 18 convenit in morbo quodam -t ad cutem tondere (6, 6, 16. 6, 8, 1). 3, 23 tondere (4, 11 p. 135. 6, 7, 1. 4 PHAEDR. 3, 10, 26 VVLG. Iob 1, 20 act. 18, 18 Ezech. 44, 20 tondentes attendent. cf. CELS. 4, 6 p. 128 attonsum habere. CAEL. AVR. chron. 1, 5, 160 detonso -e). MART. 6, 57, 3 tonsorem -i non est adhibere necesse. PETRON. 103 -aque cum superciliis denudanda tonsori praebuimus (107 cur nudavere crinibus -a?). 107 exonerare -a molesto et supervacuo pondere. 108 spoliati -is (APVL. met. 2, 8). MART. 9, 27, 3 prostitutus levius -t culis (Ivv. 10, 199). PLIN. epist. 7, 27, 12 admoventemque -i suo cultros atque... amputantem capillos (cf. VVLG. num. 6, 5 novacula non transibit per -t eius. iud. 13, 5 non tanget -t novacula. 16, 17 ferrum num-

quam ascendit super -t. I reg. 1, 11). SVET. Vit. 17 reducto comā -e, ceu noxii solent. APVL. apol. 59 barba et capillo populatum.

de senectute capitis: PLAVT. Asin. 934 cano -e (Bacch. 1101 cano -e atque alba barba. 1208 Cas. 518 Merc. 305 TIB. 1, 1, 72 SPART. Sept. Sev. 19, 9 HIER. epist. 52, 1 in Am. 2 praef. p. 263/4 VVLG. lev. 19, 32. *inde metonymice pro sene vel senectute:* CATVLL. 68, 124 *nepos sero natus* suscitatur a cano volturnum -i [*i. ab avo captatorem testamenti removet*]. OV. fast. 5, 57 -is reverentia cani. PERS. 1, 83 nilne pudet -i non posse pericula cano pellerē? VVLG. lev. 19, 32 coram cano -e consurge). PLAVT. frg. inc. 7 stultus est adversum aetatem et -is canitudinem. CVRT. 10, 2, 12 canitiemque -um ostentantes (PLIN. nat. 37, 153. IVL. VAL. 1, 4 *deum* canitie caesariatum -is et genae). PLAVT. Most. 201 ubi aetate hoc -t colorem commutavit. 1148 qui sunt -e candido (AVSON. 17, 3 v. l. 27. VVLG. apoc. 1, 14 CASSIOD. in psalm. 91, 10). HOR. carm. 4, 13, 12 -is nives. TIB. 1, 8, 42 vetus infecit cana senecta -t (SPART. Hadr. 20, 8 infecto -e). 1, 10, 43 liceatque -t candescere canis (*i. capillis*). OV. epist. 13, 162 quod [*caput*] ut videam canis albere capillis. PRIAP. 76, 2 meumque canis cum barba -t albicet capillis). OV. ars 3, 76 spargentur subito per -t omne comae (*sc. canae, cf. HIER. epist. 58, 11. 84, 3. cf. SEN. Oed. 183 maculaeque -t sparsere leves*). TAC. ann. 14, 57 praematura canitie deforme. SVET. Dom. 20 cuiusdam -t varietate capilli subrutulum et incanum (canum *vecc.*). NEMES. ecl. 1, 13 nunc album -t (AVG. gen. ad litt. 9, 2 p. 270, 20. *cf. PLAVT. Trin. 874 ad istanc -is albitudinem*). *de ornatu capillorum:* PROP. 2, 18, 24 externo tincta nitore -t (OV. am. 1, 14, 44 ipsa dabas -i mixta venena tuo [*sc. fucans capillos*]). AVSON. 17, 3 -t fuligine fucavit atra candidum). CIRIS 120 -e a summo regis . . . candida caesarie florebant tempora lauro. PRIAP. 45, 2 ferventi -t ustulare (*i. crispare crinem*) ferro. MANIL. 5, 149 appositis -t emutare capillis. COLVM. 1 praef. 5 -umque et capillorum concinnatores. LVCAN. 10, 132 *pars servorum* torta -t refugosque gerens a fronte capillos. APVL. met. 11, 8 attextis -i crinibus. CLAVD. 10, 284 -t distinguit acu. *de calvitie:* VAL. MAX. 9, 12 ext. 2 *aquila elusa splendore -is Aeschylī*, erat enim capillis vacuum, . . . *testudinem* illisit. PHAEDR. 5, 3, 1 calvi momordit musca nudatum -t (MART. 5, 49, 6 nudum est in medio -t. 10, 83, 5). PLIN. nat. 11, 230 *feminae* defluvio -is invalidae (20, 27. 22, 34). SVET. Galba 21 *fuit -e* praecalvo (VVLG. Ezech. 29, 18 omne -t decalvatum). Otho 12 galericulo -i propter raritatem capillorum adaptato. VVLG. Is. 15, 2 in cunctis -bus eius calvitium (Ezech. 7, 18). Ier. 48, 37 omne enim -t calvitium. *nota gestum:* PETRON. 27 aquam poposcit *Trimalchio* ad manus, digitosque paululum aspersos in -e pueri tersit (LAMPR. Comm. 16, 6 *manum cruentam* ad -t sibi detersit).

d de doloribus, morbis, medicamentis capitis: PLAVT. Amph. 1059 -t dolet (TRUC. 526 CATO agr. 157, 10 CELS. 3, 10 p. 91. 4, 5 p. 126 leviter. SCRIB. LARG. 2. 10 PETRON. 132 PLIN. nat. 24, 15). PLAVT. Truc. 632 miserae condoluit -t (TIB. 1, 6, 36). *cf. PLIN. nat. 25, 23 cruciatus* eorum quae in -e doleant. VVLG. IV reg. 4, 19 -t meum doleo. *bis.* PLAVT. Persa 802 -t ne ardescat (LVCAN. 6, 1145 -t incensum fervore gerebant *aegroti*). CELS. 6, 6, 1 calet. PLIN. nat. 21, 130 ardenti. *cf. 15, 19 fervores -is. 20, 17 ardores. 21, 165 inflammationibus.* *in imagine:* PLAVT. Merc. 541 facit amor incendium; ni ex oculis lacrumae defendant, iam ardeat credo -t). LVCIL. 1277 queruera (*febris*) consequitur -isque dolores (*deest verbum*). LVCAN. 6, 784. 1202 HOR. sat. 2, 3, 29 OV. am. 1, 8, 73. 2, 19, 11 sani -is mentita dolores. CELS. *ferē 30^{ies}* SCRIB. LARG. 13^{ies} PLIN. nat. *ferē 100^{ies}* QVINT. inst. 2, 17, 39. 5, 10, 82 SVET. vita Verg. p. 56 APVL. met. 3, 13 TERT. pudic. 13 PORPH. Hor. ars 300 DIOSC. 5, 1. *nota:* SCRIB. LARG. 99 correptis -is dolore, quem *κεφαλαίαν* [*κεφαλαγγίαν R*] appellant [*item 206*]. *cf. GLOSS. II 348, 32 κεφαλαγγία -is dolor* [III 29, 54. 524, 59]. III 206, 11 κεφαλαγγία [296, 46. 363, 28. v. infra l. 77]). *adde:* LVCAN. 3, 111 in nullo -t interea sit forte dolore. PLIN. nat. 25, 139 *dolores* ex dimidia parte -is sentiuntur. LVCAN. 3, 197 cum -t aut oculus temptante dolore laeditur in nobis (CELS. 1, 4 p. 22. *aliter p. 394, 55*). CELS. 1, 2 si -t patitur (CAEL. AVR. chron. 2, 1, 28 nimia -is passio). 1, 3 p. 19 -is gravitas maior subest (3, 5 p. 82. 4, 5 p. 126 *bis*. 6, 7, 7 p. 243 SCRIB. LARG. 180 PLIN. nat. 27, 130). PLIN. nat. 21, 130 crapulam et gravedines -is (15, 87. 23, 10. 147 CAEL. AVR. chron. 1, 5, 154). *cf. CELS. 1, 4 p. 22 cum -t* gravius esse coeperit (2, 7. 12 SCRIB. LARG. 181 APVL. apol. 51). PLIN. nat. 12, 79 *odor* adgravans -a (25, 50. gravare: PLIN. nat. 21, 128 CAEL. AVR. chron. 1, 1, 25. onerare: PORPH. Hor. carm. 1, 17, 21). CELS. 2, 7 p. 39 -e . . . laborant. 2, 8 p. 50 in -e multa porrigo (PLIN. nat. 20, 129. 24, 187). 4, 2 p. 123 in -e . . . acutus et pestifer morbus est (PLIN. nat. 31, 63 morbis -is. *cf. CELS. 8, 14 p. 355 ex casibus -is*. PLIN. nat. 20, 127 vitia. PS. THEOD. PRISC. add. p. 313, 1 de -is querelis). CELS. 4, 2 p. 124 umorem in -t contrahit (4, 5 umor de -e *destillat*). GLOSS. III 528, 10 κεφαλαγγία humor -is). SEN. epist. 83, 21 incertos oculos, gradum errantem, vertiginem -is (95, 17 PLIN. nat. 23, 46. 25, 35). PLIN. nat. 20, 51 -is ulcera manantia (PLIN. nat. *praeterea 20^{ies}*, ulcera in -e: 7^{ies}). 20, 101 furfures -is (20, 224). 20, 103 erumpentia in -e (eruptiones: 20, 150. 22, 98. 23, 8). 22, 139 pusulis -is (32, 98). 22, 153 -i et stomacho onerosum *errum*. 23, 11 -t . . . infestant *uvac* (25, 36. 31, 60). *ibid.* temptant (23, 35. 38. 47. 24, 59). VLP. dig. 21, 1, 14, 10 cicatricem . . . habebat vel in -e vel in alia parte corporis. APVL. apol.

51 illa pestis in -t redundavit. AVG. epist. 73, 4 tumor -is dolet. PALLAD. hist. mon. I 274^c totum -t adeo exesum et consumptum erat illa valetudine, quae carcinus nominatur. CATO agr. 157, 6 *medicamentum* de -e et de oculis omnia deducit et sanum faciet. CELS. 1, 3 perfundendumque oleo corpus et -t (1, 4 p. 22 *saepius*. SCRIB. LARG. 46 PLIN. nat. 28, 55). 1, 3 multa aqua per -t infundenda (1, 4 p. 22 *saepius*. PLIN. nat. 20, 146 infunditur -i *saep.* AVR. Fronto p. 69, 3 N. oleum in -t. VVLG. exod. 29, 7 oleum unctionis fundes super -t eius atque hoc ritu consecrabitur [lev. 8, 12 *saep.*]. *aliter p. 393, 71*). CELS. 1, 4 p. 22 id (*caput*) aliquamdiu perfricare (4, 2 p. 124 *al.*). 6, 6, 29 defricare. 3, 18 p. 99 aqua fovere (4, 5 p. 126 *al.* SCRIB. LARG. 20 calida aqua immergatur et foveatur). CELS. 3, 18 p. 99 rosa . . . *madefaciendum* est (4, 6 p. 128). *ibid.* suco . . . impletur (PLIN. nat. 21, 146). SCRIB. LARG. 1 ex eo *medicamento* curatur -t (3. 180). 7 purgatur -t his rebus infusis (PLIN. nat. 9^{ies}). PLIN. nat. 20, 138 inlinentes -a et colla (20, 215 *al.* PLAC. med. 28, 1). 20, 238 *medicamentum* -i inlinitur (22, 82 *al.*). 24, 63 instillatur. 31, 6 *aquae* -i auribus privatim medentur. Ivv. 14, 58 vacuumque cerebro (*cf. PRISC. gramm. III 222, 16 mente captus*) iam pridem -t hoc ventosa cucurbita quaerat? (*cf. adn. Friedländeri*). *similiter de pruritu capitis al.:* PLAVT. Bacch. 1193 -t prurit (*seni libidinoso*). LVCIL. 883 -t scabit, pēdes legit (HOR. sat. 1, 10, 71 in versu faciendo saepe -t scaberet). CIC. Pis. 61 -t sinistra manu perfricans. PAVL. FEST. p. 52 quibus (*acubus*) mulieres -t scalpunt (APVL. met. 10, 10 modo hanc modo illam -is partem scalpere). CELS. 2, 8 p. 50 prurigo . . . modo per totum -t, modo in parte (PLIN. nat. 25, 136 *hysopum* resistit et prurigini in -e). *inde* scalpere caput *proverbialiter fere proprium impudicorum:* CALV. carm. frg. 18 Magnus (*i. Pompeius*) . . . digito -t uno scalpit; quid credas hunc sibi velle? virum! (*inde* SEN. contr. 7, 4, 7. 10, 1, 8 Ivv. 9, 133 AMM. 17, 11, 4). *cf. SEN. epist. 52, 12 impudicum et incessus ostendit et manus mota . . . et relatus ad -t digitus. v. Otto, Sprichwörter p. 116. notandum:* PLIN. nat. 7, 27 itaque nec -i nec vestibus eorum (*incolarum Athi*) noxia corpori inesse animalia. 22, 109 foeda -is animalia (31, 65. 117). *e de vario motu, gestu, habitu capitis:* PLAVT. Asin. 403 quassanti -e incedit (Bacch. 305 CAECIL. com. 271 APVL. met. 3, 26. 4, 29. 8, 19). PLAVT. Merc. 600 tristis incedit, quassat -t (Trin. 1169 quid quassas -t? :: cruciatur cor mihi et metuo. LVCAN. 2, 1164 VERG. Aen. 7, 292. 12, 894 SEN. Oed. 913 Tro. 451 dial. 3, 19, 2 VAL. FL. 1, 528. 5, 296 SIL. 1, 298. 6, 600. 15, 128. 17, 238 STAT. Theb. 5, 642 APVL. met. 2, 24. 6, 9 OPTAT. 1, 19 p. 21, 6). MAECEN. carm. frg. 4 quate flexibile -t (SEN. Med. 854 -t feroci quatiens . . . motu. PHYSIOGN. 77. *cf. LVCAN. 2, 632 terrificas -um* quatiens numine cristas *Curetes*. 5, 1315). OV. met. 2, 50 concutiens illustre -t (fast. 6, 400 STAT. Theb. 7, 3). APVL. met. 6, 10 -e conquassato (VVLG. psalm. 109, 6). PLAVT. Curc. 360 -t deponit, condormiscit (Most. 382. VERG. Aen. 5, 845 pone -t. 11, 830 captum leto posuit -t. HOR. sat. 2, 8, 58 posito -e . . . flere. PROP. 3, 15, 16 -t in dura ponere iussit humo *fanulam domina*). OV. am. 1, 436 *in pectore amantis*. 3, 5, 20 terrā deposuisse. met. 11, 649. 15, 727. fast. 6, 332 *capit quietem* positum caespite fulta -t. Ib. 236 super silices imposuere. LIV. 44, 33, 9 super marginem scuti. VAL. MAX. 9, 12 ext. 7 super gremium pueri. VAL. FL. 3, 480 *in transtro*. QVINT. inst. 8, 5, 24 [*dictum cuiusdam de Germanorum longitudine*] -t nescio ubi impositum. APVL. met. 4, 24 inter genua sua deposito). PLAVT. Mil. 207 -e nutat, non placet quod repperit (CIC. de orat. 2, 285 id quoque toto -e adnuit. VARRO Men. 410 PANEG. in Mess. 133. APVL. met. 6, 30 nutanti -e. 10, 32 adnutante). PLAVT. Truc. 525 neque -t tollere (VERG. Aen. 5, 375 -t altum in proelia tollit. OV. met. 4, 244 humo. 5, 575 LVCAN. 1, 582. 3, 10. PETRON. 46 de tabula. 124, 259 late. VAL. FL. 6, 179 per nubila. SIL. 3, 264 celsumque -t super agmina). *cf. OV. met. 5, 503 attollo* (SEN. Oed. 971 Phaedr. 830 SIL. 4, 660. 693 PANEG. 11, 20). VERG. georg. 4, 352 -t extulit unda *Arethusa* (undis *sim.*: Aen. 1, 127 PANEG. in Mess. 123 OV. met. 5, 487 fast. 5, 637. EPICED. Drusi 224 sustulit. VAL. FL. 1, 642 HOMER. 158 SIL. 7, 254 CLAVD. 28, 159). HOR. epod. 2, 17 Autumnus agris (OV. met. 3, 37. 10, 419. 15, 31 SEN. Oed. 620. PETRON. 272 ad superos. SIL. 6, 17. STAT. Theb. 6, 108 antro. LACT. inst. 5, 22, 9). VERG. Aen. 1, 189 -a alta ferentes (3, 678. *cf. CELS. 4, 8 p. 131 in lecto sublime habendum est*. 4, 11 p. 135. 6, 14). Aen. 4, 177 *Fama* -t inter nubila condit (10, 766 SIL. 12, 1 iam terra glaciale -t . . . condebat Hiems). VAL. MAX. 4, 7 ext. 2 humi prostratum -t erexit (STAT. Theb. 6, 511 CLAVD. rapt. Pros. 3, 42). CELS. 8, 4 p. 335 altius excitandum. SEN. Ag. 554 Neptunus imis exerens undis -t (Herc. f. 594 *Sol* terris. LVCAN. 5, 598 *de vento*. PETRON. 114 ad osculum. NEMES. cyn. 206 *de Phoebō*. CAPITOL. Opil. 12, 5). SEN. Ag. 716 nunc levat in auras altior solito -t (LVCAN. 3, 737. 6, 719 SIL. 17, 392 excelsum. *cf. SEN. dial. 11, 1, 3 ex ipso rogo -t adlevanti*). LVCAN. 8, 268 relevare (PLIN. epist. 1, 24, 4). *inde proverbialiter fere i. q. superbire, audaci vel innocenti animo esse: de hominibus (dis):* VERG. georg. 3, 553 inque dies avidum surgens -t altius effert *Tisiphone* (OV. trist. 1, 9, 45 sive per ingenuas aliquis -t extulit artes. SIL. 8, 250 VVLG. psalm. 82, 3 ZACCH. 3, 7 p. 1159^c). OV. fast. 1, 301 *homines* vitiisque locisque altius humanis exeruisse -t (EPICED. Drusi 46 tenuisse animum contra sua saecula rectum altius et vitiis exeruisse -t. SEN. epist. 21, 5 pauca ingenia -t exerent). LIV. 6, 18, 14 ut -t attollere Romana plebes possit (AETNA

227 ingenium sacrare -tque attollere caelo. SIL. 3, 605 acquatum imperio tollens -t Titus imperator. 7, 95 tollis ad astra imperii, Romane, -t. STAT. silv. 2, 1, 209 mersum luctu. AMM. 16, 12, 2 erexit confidentiam -t altius attollentum Alamannorum). VAL. MAX. 8, 7 ext. 14 fatis iam pressum -t erexit (AMM. 30, 3, 4. CLAUD. 21, 184 mediis erexit Graecia flammis. AVG. in epist. Ioh. 7, 2 erigit -t, erigit cervicem, laudari se vult. civ. 5, 22 in libertatem -t erigere temptaverunt. 7, 23). SEN. Oed. 614 superba fert -t fastu grave (Phaedr. 656 tulit celsum -t). ITALA (Aug. civ. 14, 28) et VVLG. psalm. 3, 4 exaltans -t meum (cf. VVLG. psalm. 26, 6 super inimicos meos. 109, 7 Sirach 11, 1. 13. 38, 3). VVLG. Iob 10, 15 non levabo -t (Sirach 20, 11 Ier. 52, 31 Zach. 1, 21 Luc. 21, 28 CYPR. GALL. num. 339). PRVD. perist. 4, 13 orbe de magno -t excitata... ibit civitas quaeque. *inde in imagine de rebus: de incorporeis:* LVCR. 5, 1208 cura expergefatum -t erigere infit (CASSIOD. in psalm. 118, 113 hic etiam quaestio illa -t erigit, cur eqs.). CIC. Planc. 33 illa antiqua libertas, quae... extollere iam -t... debebat (Ov. trist. 4, 3, 81 -tque conspicuum pietas qua tua tollat, habet). OPTAT. 7, 6 p. 180, 3 iterum vestra -t levare videtur invidia (CASSIOD. in psalm. 90, 1 hic denuo categoricus syllogismus ita sublevat -t). *de urbibus:* VERG. ecl. 1, 24 haec Roma tantum alias inter -t extulit urbes (Ov. fast. 1, 209 at postquam fortuna loci -t extulit huius [Romae] et tetigit summo vertice Roma deos. 4, 256 Roma sustulit... -t. VELL. 2, 4, 6 super totum terrarum orbem Roma extulerat -t. VOPISC. Car. 3, 2 AVLEN. orb. terr. 1075 Laodice. cf. 611 attollit Gaddir.). SIL. 1, 29 Romam -t... alte exerere. AVIEN. orb. terr. 528 Aquileia celsis -t inserit astris. *de terris insulisque:* PANEG. 4, 21 Bataviam Britanniamque squalidum -t silvis et fluctibus exerentem. AVIEN. orb. terr. 12 -t effert insula ponto. 794 salo promit -t. *alia imagine fere i. q. 'oriri':* VERG. georg. 2, 341 virumque terrea progenies duris -t extulit arvis vere magno et primo (LVCAN. 3, 256 quaque -t rapido tollit cum Tigride magnus Euphrates. SOL. 15, 19. 37, 5. 40, 18. 18, 1 unde mediterranea maria -t tollunt). SIL. 3, 447 aggeribus -t Alpibus et rupe nivali proserit in Celtas Rhodanus. AVIEN. orb. terr. 1157 Euphrates -t exerit antro. AVSON. 3, 2 Danuvius laetum profero fonte -t. LVCIL. 288 iactari -t atque comas (VERG. Aen. 5, 469 TIB. 2, 5, 66 VLP. dig. 21, 1, 1, 9 LAMPR. Heliog. 7, 2). cf. CATVLL. 63, 23 ubi -a maenades vi iaciunt (TAC. ann. 11, 31). L. CRASS. or. frg. Cic. de orat. 2, 267 Memmii ita magnus ut -t ad fornem Fabium demitteret (CIC. Cluent. 58 demisso -e discesserat. dom. 83 occultantem se -e demisso. CATVLL. 88, 8 CAES. Gall. 1, 32, 2 SEN. contr. 1, 3, 1. 9, 2 (25), 7. PHAEDR. 5, 5, 16 in sinum. CVRT. 9, 2, 31 in terram. SEN. Tro. 1133 maestum -t demissa. epist. 70, 23 QVINT. inst. 6, 3, 40 PLIN. epist. 4, 25, 4 APVL. met. 8, 27. 9, 7 in dolium. HIER. in Ier. 2, 26 p. 853. VVLG. III reg. 21, 27 Iob 32, 6. *inde translate i. q. timidum, ignavum esse:* SEN. epist. 65, 21 iubes me vivere -e demisso?). Ov. met. 3, 502 -t viridi fessum summisit in herba (SEN. Herc. f. 1045 fessa cervix -e summisso labat. LVCAN. 6, 510 tecto. APVL. met. 9, 13. AVG. epist. 33, 5 -a summittant, qui nos salutant. BACHIAR. fid. 7 quibus -a pro sanctificatione summittimus, his corda nostra humiliare nolimus. *in imag. v. p. 398, 56.* adde: APVL. met. 3, 2 -e in terram, immo ad ipsos inferos iam deiecto (4, 35. 10, 17 [2, 21 codd. reiecto]. VVLG. thren. 2, 10 abiecerunt). CIC. Phil. 2, 82 -t in aversam lecticam inserens (i. nequitiae pigritiaeque documentum. *aliter:* LIV. 8, 36, 6 circum saucios milites [i. curans eos] inserens in tentoria -t. *in imagine:* SIL. 7, 19 emerito sacrum -t insere caelo. adde: APVL. met. 1, 16 immisso -e laqueum induo). CATVLL. 45, 10 Acme leviter -t reflectens (64, 255 maenades -a in reflectentes. CIRIS 449 SEN. Phaedr. 707 Tro. 47 LAMPR. Alex. 18, 1. *in imagine:* AETNA 290 seu forte flexere -t nubes). VERG. Aen. 9, 675 cristis -a alta corusci (i. coruscantes). 11, 39 fultum (PROP. 3, 7, 30 fultum pluma versicolore -t. SEN. Thy. 910 fulciens laeva -t. STAT. silv. 5, 3, 16 fulta -t cithara). HOR. sat. 1, 5, 58 movet (Ov. epist. 18, 46 movet obrepens Somnus anile -t. am. 3, 1, 32 terque quaterque. Pont. 4, 13, 35 CELS. 8, 1 p. 325. SEN. apocol. 5 assidue. Ag. 822. Herc. O. 1283 fessum... per colla. Med. 800 PETRON. 92. 134 LVCAN. 9, 700 PLIN. nat. 11, 10. 21, 138 leniter. HIER. in Ier. 18, 16 p. 971 VVLG. psalm. 21, 8. 108, 25 saep. AVG. civ. 18, 32 COMM. apol. 495. *in imagine i. q. misereri, consolari, interdum i. q. vituperare:* VVLG. Iob 16, 5 moverem -t meum super vos. 42, 11 thren. 2, 15 Nah. 3, 7 commovebit). PETRON. 113 iratum commovens -t. APVL. met. 1, 13 in alterum dimoto latus. cf. NIGID. frg. Gell. 10, 4, 4 motus... vel -is vel oculorum (Ov. met. 8, 780 PAVL. FEST. p. 52 QVINT. inst. 2, 12, 9 SVET. Cal. 38). SEN. apocol. 7 mobile. LVCAN. 4, 619 immotum... tenetur (AVG. civ. 14, 24). VVLG. psalm. 43, 15 commotionem -is. HOR. sat. 2, 5, 12 stes -e obstipo (PERS. 3, 80). PROP. 1, 3, 8 Cynthia non certis nixa -t manibus. 3, 7, 58 quaecumque meum degravat unda -t (Ov. met. 11, 569 mersum -t obruit unda. trist. 1, 2, 106 obruat. *in imagine v. p. 398, 62 sqq.*). Ov. met. 3, 245 -t ille refert. 6, 372 modo submergere membra palude, nunc proferre -t (SEN. Herc. f. 942 Ivv. 1, 126). cf. QVINT. inst. 11, 3, 113 -e ad dextram ferente. APVL. met. 9, 4 totum -t inferens in aquam. Ov. met. 9, 97 Achelous mediis -t abdiderit undis (15, 30 Oceano -t abdiderat Sol. SEN. suas. 4, 2 an abdiderit in noctem obscurum -t Luna. LVCAN. 2, 70 exul limosa Marius -t abdiderit ulva). Ov. met. 11, 141 subde -t fonti (SEN. Herc. O. 498). cf. NEMES. cyn. 40 condentemque -t... Titana (i. Solem).

Ov. met. 13, 838 -t exime ponto. LIV. 22, 51, 8 mersis in effossam terram -bus (SEN. nat. 1, 16, 4 merserat. PERS. 2, 16 Tiberino in gurcite. LVCAN. 7, 163 MART. 2, 42, 2. 11, 95, 2 in solum. STAT. Theb. 6, 511 caligine mersum [in imagine]. cf. 4, 108 glaucoque -t submersus in antro. APVL. met. 11, 1 submerso fluctibus -e. ORIENT. comm. 1, 436). PAVL. FEST. p. 370 his (pilis in naribus hominum) evulsis -t vibratur. VAL. MAX. 9, 2 ext. 11 ut -bus tantum modo emineant (NEMES. cyn. 277 pelago). GALL. epigr. frg. 1 qui -t ad laevam' didicit (sc. gladiator pugilque) glossemata nobis praecipit. CELS. 7, 7, 4 aegrotus in gremium eius (medici) -t resupinus effundat (VVLG. iud. 16, 19 in sinu suo reclinare. Esth. 15, 10 super ancillulam). CVRT. 6, 1, 15 inclinatum ac deficiens -t clipeo paulisper excepit (PETRON. 134 obscuratum dextra -t super pulvinum inclinavi. QVINT. inst. 11, 3, 119 inclinatio in umerum dextrum -e. PHYSIOGN. 115 ITIN. Silv. 24, 6 bis 25, 3 ITALA [Aug. civ. 16, 41] et VVLG. Ioh. 19, 30 VVLG. Iudith 15, 2. *in imagine:* COMM. instr. 2, 27, 8 inclinate -t vestrum pastoribus ipsi. cf. CVRT. 7, 4, 36 modica -is declinatione [PHYSIOGN. 55]. SEN. Herc. f. 1086 lassum solitus mandare -t clavae). SEN. dial. 5, 10, 3 versatur (ORIENT. comm. 1, 436. cf. SEN. Oed. 409 huc advertite favens virgineum -t. 1011 quo avertis -t?). PERS. 3, 58 stertis adhuc laxumque -t compage soluta oscitat hesternum (i. hesterno vino potum) dissutis undique malis. LVCAN. 5, 361 infidumque -t feriendaque tendite colla. PLIN. nat. 28, 60 -e in dextrum umerum devexo (SIL. 10, 355). VAL. FL. 4, 272 Pollux dubium -t eripit ictibus adversarii arte. STAT. Theb. 6, 771 nutu -isque citati... obsequio (QVINT. inst. 11, 3, 92 -e atque umeris sensim ad id, quo manus feratur, obsecundantibus). SVET. Claud. 30 -tque Claudii cum semper tum in quantulocumque actu vel maxime tremulum. HIER. epist. 50, 4 qui obliquo et arcuato pugnet -e velut athleta. 108, 27 sustentare -t aegrae. *f. exornare, vestire, coronare, unguere sim. caput:* PAVL. Amph. 999 capiam coronam mi in -t (Trin. 726 cassidem in -t sumam). Mil. 792 ex matronarum modo -e compto (TIB. 1, 8, 16 nitidum comperit arte -t. PAVL. FEST. p. 62 caelibari hasta. SVET. Aug. 79 GELL. 10, 15, 30 AVSON. 374, 6 SVLP. Sev. chron. 2, 16, 1 MART. CAP. 9, 909. incomptum v. p. 393, 12). PAVL. Cas. 237 cesso -t pallio detergere (sc. ut unguenta abstergat). TVRPIL. com. 74 virginem in -e ruculam indutam ostrinam (VERG. Aen. 7, 668 v. p. 384, 47. STAT. Theb. 11, 161 induerem -i decus. FRONTO p. 147, 17 N. personam. *nota:* PERS. 3, 106 hesterni [i. liberti] -e induto [sc. pilleo] subiere Quirites). LVCIL. 523 hi quos divitiae producent et -t unguunt horridulum (HOR. sat. 2, 3, 125 unguere si caulis oleo meliore -tque coeperis impexa foedum porrigine. PLIN. nat. 25, 139 VVLG. Matth. 6, 17 Luc. 7, 46. *in imagine:* PAVL. NOL. carm. 21, 70 mentis -t uncta pudicum spirat odorem. perungere: CELS. 3, 23 p. 113. 6, 7, 1 PLIN. nat. 9^{is} HIL. in Matth. 29, 6. inunguere: PLIN. nat. 25, 135. 26, 61. cf. CIC. Verr. 4, 62 -t atque os suum unguento confricaret. adde: ITALA [Optat. 2, 23 p. 60, 6] et VVLG. psalm. 132, 2 unguentum in -e. *in imagine:* CATVLL. 10, 11 -t unctius referret). ACC. trag. 445 pro se quisque cum corona clarum cohonestat -t (FEST. p. 360 ornamentum... -is honorati. cf. VERG. ecl. 10, 24 agresti -is... honore [i. corona]). LAEV. carm. frg. 4 Andromacha -i meo... insolita plexit munera (sc. coronas). CIC. or. frg. A XIII 24 cum calautica -i accommodaretur (de orat. 2, 250 coronam... ad -t accommodanti. AVSON. 449, 3 calauticam). Verr. 6, 27 coronam habebat unam in -e (VARRO ling. 5, 76 plumam elatam. 5, 130. 7, 44 FEST. p. 313 PAVL. FEST. p. 349 VVLG. Ezech. 24, 23. cf. VVLG. Bar. 6, 9 habeat super -a. TAB. devot. Audolent 270, 3 ἀδ<λοῦρο>... πέρ<ενον> [sc. deum] κωνί<εβερ> ἀρχέπτορεμ [i. accipitrem] σούπ<ρα> χάπ<ουθ>). NEP. Dat. 3, 2 gerens in -e galeam (TIB. 1, 7, 51 -e et collo... sarta gerat. PAVL. FEST. p. 113 VAL. MAX. 5, 2, 5 pilleum. SEN. benef. 6, 31, 12 tiaram. PLIN. nat. 9, 105 margaritas. 15, 137 coronam [SVET. Nero 25 Dom. 4 APVL. met. 9, 16]. SVET. Tib. 69 lauream. PORPH. Hor. carm. 2, 19, 19 angues. VEG. mil. 1, 20 p. 24, 19). PLIN. nat. 37, 49 circumferuntur (AMM. 28, 8, 5 ferebat v. p. 384, 51). VVLG. Esth. 8, 15 portans in -e. CIC. S. Rosc. 57 (*in imagine*) litteram k ita vehementer ad -t affigunt iudices accusatori (sc. ut calumniatoribus, v. p. 189, 37). LVCR. 1, 929 insignemque meo -i petere inde coronam (4, 4). 2, 606 muralique -t summum cinxere corona (VARRO ling. 5, 84 -t cinctum habebant filo flamines. PROP. 4, 2, 31 mitra. Ov. epist. 5, 137 -t pinu praecinctus [met. 1, 699]. met. 1, 625 centum luminibus cinctum -t Argus habebat. fast. 3, 254 flore. ars 3, 392 navali... honore. VAL. MAX. 2, 6, 5 MART. 8, 77, 4. 9, 23, 6. 10, 83, 5 cirris grandibus. APVL. met. 11, 24. cf. FEST. p. 277 cingulum -is). LVCR. 5, 1399 -t atque umeros plexis redimire coronis, floribus et foliis (COPA 1 -t graeca redimita mitella. VELL. 2, 83, 2 harundine. VAL. MAX. 6, 9 ext. 1 sertis). VARRO At. carm. frg. 8 cuius ut aspexit tota -t angue revinctum (de furia? adde: VERG. Aen. 5, 774 -t... foliis evinctus olivae. TIB. 1, 10, 28 myrto vinctus... -t. Ov. met. 11, 165 CVRT. 7, 5, 24 regni insigni. 8, 9, 21 linteis. SIL. 4, 660 glauca fronde revinctum. TAC. ann. 15, 2 diademate. cf. VARRO ling. 5, 62 vinclum -is [ANTH. 458, 7]). SALL. hist. frg. 2, 70, 3 coronam -i imponebat (coronam: VELL. 2, 59, 6 VAL. MAX. 3, 7, 1° PLIN. nat. 16, 9. 21, 8. 12 AMM. 14, 11, 12. 31, 10, 21. adde: LIV. 30, 45, 5 pilleum [PETRON. 41]. PAVL. FEST. p. 16 circulum. VELL. 2, 56, 4 insigne regium [2, 122, 1 TAC. ann. 2, 56]. VAL. MAX. 7, 2 ext. 5 diadema

[PANEG. 12, 45 VVLG. I Macc. 11, 13 SVLP. SEV. chron. 2, 26, 3. 2, 30, 2]. SEN. Thy. 544 vincla. PLIN. nat. 21, 130. 28, 49 SIL. 2, 156 PLIN. epist. 6, 16, 16. AMM. 20, 4, 18 torquem [29, 5, 20]. VVLG. lev. 16, 4 Bar. 5, 2 Ioh. 19, 2). FEST. p. 313 insigne in -t imponatur. VVLG. I reg. 17, 38 imposuit galeam . . . super -t (Iudith 10, 3 Esth. 1, 11 Matth. 27, 29. 37). LIV. 1, 34, 8 *pilleum* -i apte reponit (VAL. MAX. 5, 1, 9 *diadema*. 5, 10 ext. 2 *coronam*). FEST. p. 45 superponit -i. VVLG. exod. 29, 6 pones tiaram in -e (III reg. 20, 31. 32 *al.*). VARRO ling. 5, 130 *fasciola* capillum in -e alligarent (PLIN. nat. 28, 77 fascia . . . alligata -e. 30, 97. MART. 12, 89, 1. *cf.* PLIN. nat. 24, 181 -i *herba* contra dolores adalligatur [25, 143]). HOR. epod. 5, 16 illigata verperis . . . incomptum -t. CELS. 5, 26, 14 fasciis -t deligatum est. SEN. Thy. 686 maesta vitta -a purpurea ligat (VAL. FL. 5, 11 NICET. symb. fig. 3 p. 54, 18. *iocose de muribus quasi militantibus*: PHAEDR. 4, 6, 5 -bus cornua suis ligarant). PETRON. 102 praeligemus vestibus -a. VERG. georg. 3, 21 -t . . . foliis ornatus olivae (TERT. nat. 2, 8 VLP. dig. 34, 2, 23, 2 VVLG. IV reg. 9, 30. *adde*: CIRIS 148 exornarat. PETRON. 110 adornat. *in imagine*: HIL. in Matth. 5, 2 bonitatis operibus. TIB. 2, 3, 25 inornatumque -t crinesque solutos. *cf.* PAVL. sent. 3, 6, 84 quibus collo vel -e vel manibus mulieres ornantur). FEST. p. 360 ornamentum . . . -is (PAVL. FEST. p. 46. 355 CVRT. 5, 6, 19 ISID. orig. 19, 31 *tit.*). VERG. Aen. 5, 309 -t nectentur oliva (COPA 32 strophio. NON. p. 537 *calantica* -i innectitur). HOR. carm. 1, 4, 9 nitidum -t impedire myrto (STAT. silv. 4, 3, 67 flavum -t . . . mollibus impeditus ulvis). PROP. 2, 5, 26 hederæ circuire -t (APVL. Socr. 23 p. 173 ornamenta -i et collo circumiacent). 3, 5, 22 -t in verna semper habere rosa. VITR. 2 praef. 1 -tque coronavit populea fronde (VAL. MAX. 5, 19 ext. 1 SEN. Ag. 312 STAT. Theb. 10, 531). MANIL. 5, 517 perque -t ducti lapides. VAL. MAX. 5, 7 ext. 2 diadema in -t . . . transtulit. 9, 1, 5 coronas . . . -e recipiebat (SIL. 15, 666 galea). 9, 3 ext. 4 circa cultum -is sui occupatae. VELL. 2, 70, 2 lacerna -t circumdedit (CVRT. 6, 6, 4 *diadema* -i circumdedit. SEN. clem. 1, 1, 2 PLIN. nat. 24, 183 HIL. in Matth. 33, 3). CELS. 6, 2 p. 223 subinde pectendo repurgare. CVRT. 10, 10, 13 -i adiecta . . . insignia (PLIN. nat. 12, 59 persona additur -i). SEN. Ag. 889 -tque laxi et invii claudunt sinus. Herc. f. 984 Tisiphone -t serpentibus vallata. Oed. 413 cohibere mitra (Phaedr. 756). VAL. FL. 4, 333 -ramis . . . implicat (6, 707). 8, 126 aptans umeris -ique leonem *Hercules* (SIL. 5, 138. SVET. Otho 12 galericulo -i . . . adaptato. AMM. 25, 1, 12). MART. 2, 70, 5 necesse est ante hic mentula quam -t lavetur (6, 81, 3. 4 THEOD. PRISC. eup. faen. 4 VVLG. Ioh. 13, 9. *cf.* Ivv. 6, 524 ipsis verticibus timidum -t abluet *Tiberi*). MART. 14, 146 lingue -t. STAT. Theb. 7, 784 commissum -i decus. Ivv. 6, 503 tot adhuc compagibus altum aedificat -t (PAVL. NOL. carm. 25, 86 implexarum strue tormentoque comarum turritum . . . aedificata -t). PLIN. paneg. 52 illi radiatum -t (TERT. idol. 18 quale aurum de -e radiaret. MART. CAP. 1, 13 radiis perfusum circumactumque). APVL. met. 10, 30 -t stringebat diadema. SOL. 33, 16 mitrata -a *Arabum*. LAMPR. Heliog. 11, 7 philosophi, qui -t reticulo componerent. AMM. 29, 1, 31 torulo -i circumflexo. CLAVD. 1, 220 vivida frondet *harundo* aequae-
vum complexa -t. MART. CAP. 5, 426 regali -t maiestate sertatum. *ornatu privare, de capite abicere sim.*: CIC. Sest. 58 insigne regium . . . de suo -e abiecerat (BELL. Afr. 16, 3 cassidem de -e deiecit). VERG. ecl. 6, 16 *serta* -i delapsa (VAL. MAX. 1, 1, 5 e -e apex prolapsus. SEN. Thy. 701 regium -i decus . . . lapsum est. SIL. 16, 435 delapsa corona victoris -i). HOR. sat. 1, 10, 49 *in imagine*: detrahere . . . haerentem -i cum multa laude coronam (*in imag.*: PLIN. nat. 22, 12. *proprie*: Ov. met. 9, 771 vittam. LIV. 38, 47, 4 coronam. VAL. MAX. 6, 9 ext. 1 CVRT. 9, 3, 4. 10, 8, 20 SEN. dial. 6, 13, 1 MART. 3, 43, 4 personam. TAC. ann. 2, 21 tegimen). VERG. Aen. 3, 371 vittasque resolvit sacrati -is. Ov. ars 1, 582 -i missa corona. 2, 528 -i demptas . . . rosas (met. 15, 610 AVSON. 449, 3). VAL. MAX. 5, 1, 10 -t tribus coronis triumphalibus spoliatum. CVRT. 7, 5, 24 derepto ex -e regni insigni (SEN. Ag. 693 deripis -i infulas? FLOR. Verg. p. 184, 19 [*in imag.*] ereptam manibus et -i coronam). SEN. Thy. 947 vernae -i fluxere rosae. PLIN. nat. 7, 185 coronam e -e suo . . . transtulit. TAC. ann. 15, 29 sublatum -i diadema (VVLG. Iob 19, 9 abstulit de -e). SVET. Galba 18 sacrificanti coronam de -e excidisse. PANEG. 12, 43 -i diadema decutitur. VVLG. Ier. 13, 18 descendit de -e vestro corona gloriae vestrae. *g offendere capiti, vulnerare, verberare, aggredi, sim.*: PLAVT. Amph. frg. 4 optimo iure infringatur aula cineris in -t (Capt. 89 frangi in -t). frg. 5 ne tu postules matulam unam tibi aquae infundi in -t (LVCIL. 841 has e[t] fenestris in -t deiciunt. LIV. 1, 40, 7 elatam securim in -t deiecit. 5, 41, 9 scipione eburneo in -t incusso. PETRON. 95 urceolum fictilem in Eumolpi -t iaculatus est. *adde*: VEG. mil. 4, 6 supra -t suum vergeret *hostis scalis ascendens saxa*. 4, 27 supra -t hostium evolvant atque iaculentur. *in imagine*: CATVLL. 116, 4 telis infestum mittere in usque -t [*i. calumniari*]. *alia v. p. 398, 49 sqq.*). PLAVT. Bacch. 441 puer paedagogo tabula dirumpit -t (SEN. Tro. 1115 -t ruptum). Cas. 391 at tu ut oculos emungare ex -e per nasum tuos (Most. 1110 cerebrum quoque omne e -e emunxisti meo). Men. 1014 fac ut oculi locus in -e appareat (*sc. elisi*. *cf.* Rud. 731 ni ei -t exoculassitis). Poen. 494 colaphis . . . tuom iam dilidam -t (elidam *P*; *cf.* TER. Ad. 245 colaphis tuber est totum -t. AMM. 15, 10, 13 extuberato -e). Aul. 454 implevisti fusti fissorum -t

(440 non fissile haberes -t). Men. 304 illi homini diminuum -t (TER. Eun. 803. *cf.* PLAVT. Rud. 1118 comminuum. MART. CAP. 1, 88 puellariter -t illis virga comminuens). *in imagine de re*: PLAVT. Most. 266 illi speculo diminuum -t. CATO orig. 83, 19 vulnus -i nullum evenit (CIC. Verr. 6, 3 quod *vulnus* ille in -e ab hostium duce acceptat. SVLP. RVF. Cic. epist. 4, 12, 2 *vulnera* unum in stomacho, alterum in -e secundum aurem. PLIN. nat. 24, 36 -is vulneribus [*praeterea quater*]). HIRT. Gall. 8, 23, 5 vulneravit *v. infra l. 43* (LIV. 38, 29, 7 non -a solum hostium vulnerabant *funditores*. CELS. 2, 7 p. 43 SVET. Tib. 68. ITIN. Alex. 37 saxo . . . graviter). CELS. 5, 26 p. 195 in -e . . . vulnerati sunt (VVLG. Marc. 12, 4). VAL. MAX. 3, 2, 23 -e umero femine saucio. SVET. Nero 26 consauciavit. TER. Eun. 1028 utinam tibi committigari videam sandalio -t (TVRPIL. com. 147 mitigabat). Haut. 762 non possum pati, quin tibi -t demulceam (VARRO Men. 584 -e permulso. QVINT. inst. 11, 3, 158 mulcere. *proprio sensu v. p. 396, 40*). TITIN. com. 31 patibulo hoc ei -t diffringam (IVVENT. com. 7 -t ei testatim diffregero. AMM. 19, 2, 7). NOVIVS Atell. 49 confregit (VVLG. psalm. 73, 14). LIV. 4, 28, 8 saxo perfracto -e (AMM. 23, 4, 7). CELS. 2, 10 p. 84 si -t fractum est (5, 19, 7. 11. 8, 4 p. 337. PETRON. 22 [tetigit *Bücheler*]. 134 brachia mea -tque. CARM. epigr. 947 [*Pompeis*], 4 quit ego non possim -t illae [*Veneri*] frangere fuste? PLIN. nat. 29, 114. PS. SORAN. quaest. med. 8 quae *passiones* frangunt -t). TVRPIL. com. 174 -t offendi ad limen (LIV. 8, 6, 2. 25, 37, 9 flere . . . et offensare -a. QVINT. inst. 6, 3, 67 ad fornicem Fabium offendisse). LVCIL. 179 assequitur necopinantem in -t insilit, ipsum commanducatur totum complexa comestque (*de puella amante, ut videtur, atque osculante*). RHET. Her. 3, 15, 27 feminis plangere et -is ictu . . . uti oportebit (*sc. in planctu*. *cf.* CIC. or. frg. A XIV 8 -t feriebatur, femina plangebatur. Tusc. 3, 62 muliebres lacerationes genarum . . . -is percussiones. SEN. Tro. 119 *Hectori* nostra -t dextera pulsatur. epist. 99, 16 -i suo manus ingerunt). CIC. Quint. 29 (*in imagine*) iste -t petere non desinebat (*antea de eodem cum isto gladiatore vetulo*). Mur. 52 Catilinam non latus aut ventrem, sed -t aut collum solere petere (Ov. Ib. 50 petet hasta -t. AVSON. 170, 14 tegula missa. VEG. mil. 1, 11. 2, 23 punctim caesimque). LVCAN. 3, 385 nec supera -t eiusdem (*araneae*) cecidisse vietam vestem nec plumas avium (HOR. carm. 2, 13, 12 te triste lignum [*arborem*], te caducum in domini -t. CVRT. 4, 6, 11 *gleba* cum regis -i incidisset. MART. 13, 25, 2 ne cadat in miserum nostra [*nucum*] ruina -t. VVLG. Sirach 27, 28 qui in altum mittit lapidem, super -t eius cadet. *cf.* VITR. 8, 2, 4 *aqua* stillat supra lavantium -a. *imagines similes inde tractae v. p. 398, 71 sqq.*). VARRO Men. 291 cui . . . rutro -t displanat. HIRT. Gall. 8, 23, 5 gladio -t percussit (α , vulneravit β . *cf.* LIV. 39, 42, 12. Ov. met. 14, 300 percutimurque -t virga. LVCAN. 1, 535 PETRON. 96 APVL. met. 8, 17. VLP. dig. 47, 10, 7, 1 gladio. ITALIA [Aug. in psalm. 33 serm. 2, 10] et VVLG. Matth. 27, 30 [*item Marc. 15, 19*] de canna. *cf.* Ivv. 3, 246 tignum -i incutit. APVL. apol. 44 -t succussisset. decutere *v. p. 395, 23*). BELL. Afr. 78, 10 *Pacideius* -t ictus (LIV. 42, 15, 9 EPIR. Alex. 77. *cf.* VAL. MAX. 1, 8 ext. 2 cum ictum lapidis -e excepisset). SALL. hist. frg. 2, 105 circumventis dextera nuda ferrum saxa aut quid tale capit $\langle a \rangle$ affligebant (VAL. MAX. 3, 2, 7 scipionem . . . -i inflixit. TAC. ann. 4, 45 saxo -t afflixit. 14, 8 fusti). HOR. epod. 17, 29 -tque Marsa dissilire nenia. TIB. 1, 2, 86 miserum sancto tundere poste -t (LAMPR. Comm. 9, 6 -a Isiacorum graviter obtundebat). PROP. 4, 7, 26 laesit . . . obiectum tegula curta -t (Ov. met. 4, 741). VELL. 2, 7, 2 illiso -e in postem lapideum (VAL. MAX. 9, 12, 6. SEN. Phaedr. 1093 scopulis. epist. 77, 14 parieti. SVET. Aug. 23 foribus. *adde*: VELL. 2, 120, 5 *catenas* illisit -i suo [VVLG. iud. 9, 53]). SEN. benef. 5, 24, 3 in -e lecta ossa (*i. vulnere denudata*. QVINT. inst. 8, 5, 21). LVCAN. 6, 176 -t obterit (VVLG. Sirach 36, 12 contere. Am. 2, 7 conterunt super pulverem terrae -a pauperum). LVCAN. 7, 529 *equus* in -t effusi calcavit (PANEG. 11, 6 *v. p. 399, 14*). PETRON. 64 -t illi perfunde *vino* (*ludibrii causa*). SIL. 6, 50 truncum raptis -t auribus. MART. 3, 81, 5 (*iocose*) castrandum -t est. Ivv. 5, 172 pulsandum vertice raso (*i. velut servus*) praebebis . . . -t. 9, 98 fuste aperire -t. PLIN. epist. 3, 16, 12 parieti -t ingenti impetu imegit. SVET. Nero 42 -e converberato. NEMES. ecl. 3, 33 applauditve manu. PANEG. 10, 24 *clavae* -bus applicatae. AMM. 16, 12, 53 discissa trabalibus telis. PRVD. perist. 3, 116 gladio feriere -t. *caput abscidere, revellere, trucidare sim.*: ENN. ann. 472 oscitat in campis -t a cervice revulsum (VERG. georg. 4, 523. Ov. met. 3, 721 avulsumque -t digitis complexa cruentis. LVCAN. 8, 711. 9, 1043. PLIN. nat. 11, 10 avulsum. PANEG. 12, 45 avulsum umeris. AMM. 21, 15, 2 avulso. 29, 5, 42. 31, 2, 22). ENN. ann. 519 cumque -t caderet. QVADRIG. hist. 10^b, 18 ubi eum (*Gallum Manlius*) evertit, -t praecidit (CIC. Tusc. 5, 55 LIV. frg. 60 VAL. MAX. 9, 2 ext. 5 SEN. contr. 7, 2 (17), 9 SEN. dial. 5, 20, 1 PETRON. 1 VVLG. I reg. 17, 51. 31, 9 IV reg. 6, 32). CIC. Phil. 11, 5 cervicibus fractis -t abscidit idque affixum gestari iussit in pilo (LVCAN. 3, 654 LIV. saep. VELL. 2, 66, 3 VAL. MAX. 9, 13, 2 SEN. contr. 7, 2 (17), 1 PHAEDR. app. 8, 28 SEN. Thy. 1038 SIL. 10, 147 TAC. hist. 3, 74 SPART. Sept. Sev. 11, 6 AMM. 14, 11, 33 VVLG. Iudith 13, 10 SCHOL. Germ. Bas. p. 83, 1. *in imagine*: VAL. MAX. 2, 8, 5 Siciliae -t abscisum, Syracusae. SIL. 10, 52 -t hoc abscidere rebus turbatis, o Paule, paras?). Ov. fast. 3, 339 caede -t (LVCAN. 9, 679 caesa -t Gorgon. RVFIN. hist. 1, 11, 3 *Iohannem* -e caesum

[2,1,5 CASSIOD. var. 11,1,12]). VELL. 2,70,3 deciderat Cassii -t (SEN. suas. 6,20 CVRT. 7,2,32 SEN. clem. 1,26,3). LVCAN. 2,173 eervice recisum (8,677. SIL. 11,478 a eervice. QVINT. decl. 247 p. 15,3). SIL. 5,413 succiderat. APVL. met. 5,24 excideres. VVLG. Iudith 13,27 inciderat (ORIGO Const. 4,12). CORP. XIII 10027,149 capud Gorg<o>nis Perseus concidera<t>. CIC. de orat. 3,10 C. Iuli -t . . . scelere proditum cum L. Iuli fratris -e iacuit (sc. *abscisum*. cf. VERG. Aen. 9,768 deiectum cominus ictu cum galea longe iacuit -t. VAL. MAX. 4,7,4 abscisum iacebat. SIL. 4,239 divisum umeris iacuit -t. 13,247 ante pedes domini iacuit -t). Q. CIC. pet. 9 qui (*Galli*) tum Titiniorum . . . ac Tanusiorum -a demebant (CVRT. 4,9,25 gladio). VERG. Aen. 9,330 -t ipsi aufert domino (12,382 abstulit ense -t [*nota metonymice*: 10,393 -t Euandrius abstulit ensis]. Ov. Pont. 2,1,66 LIV. 23,45,8 SEN. Oed. 1006 Ivv. 10,286 FLOR. epit. 4,7,13 CAPITOL. Opil. 10,3 VVLG. gen. 40,19 I reg. 17,46 *al.* SVLP. Sev. chron. 1,34,5. *nota*: SEN. apocol. 11 *Claudius* nomen *Magni* illi [*Crasso*] reddidit, -t tulit [*i. abstulit*], occidit in una domo *Crassum*, *Magnum*, *eqs.*) VERG. Aen. 10,553 -t . . . deturbat terrae (*i. ad terram*). PROP. 2,7,7 citius paterer -t hoc discedere collo, quam *eqs.* (Ov. epist. 15,153 ante recessisset -t hoc eervice cruenta. Pont. 2,8,65). Ov. met. 4,785 eripuisse -t collo (SEN. Med. 911 rapuisse. LVCAN. 10,6 VAL. FL. 6,619 SIL. 15,807. CORIPP. Ioh. 3,297 rapta ex umeris). met. 5,104 decutit ense -t. 8,769 detruncat (LVCAN. 6,566 truncavit. COD. Theod. 1,16,7 [*a. 331*]. AMM. 29,1,42 -e truncatus. EXC. barb. chron. I p. 283,149 PASS. Paul. 7). LIV. 31,34,4 divisa a corpore -a (SEN. Ag. 45 divisum gravi ictu bipennis regium video -t. SIL. 4,239 *supra l. 9*). SEN. contr. 7,2 (17),2 umero tenus recisum amputat -t (SEN. Ag. 902 STAT. Theb. 10,315 TAC. hist. 2,49 ann. 14,64. 15,67 SVET. Cal. 32 Galba 20 APVL. met. 9,38 VVLG. II reg. 16,9 I par. 10,9 *al.* ANON. Vales. 12,69. cf. CALL. dig. 48,19,28 pr. -is amputatio). SCRIB. LARG. 194 palpitare lingua similiter decollatorum -bus. SEN. Ag. 986 impium ferro -t demetere. Herc. f. 1025 corpori trunco -t abest. Thy. 729 querulum cucurrit murmure incerto -t (HOMER. 480 ense deiectum longe -t a eervice cucurrit). SIL. 15,728 cum galea ex alto lapsum -t. HIL. c. Const. 5 gladio desecat (SVLP. Sev. chron. 2,16,4. AMM. 17,7,7 praesectis). VVLG. II reg. 20,22 abscisum -t (II Macc. 15,30). Os. 11,6 comedet *gladius* -a eorum. *nota iocum*: AMM. 29,3,6 muta ei -t (*i. amputa*), qui sibi mutari provinciam cupit. *nota brevitatem*: CIC. Deiot. 33 multorum enim -a civium viderat (*i. capita abscisa mortuorum*), multos iussu Caesaris vexatos, verberatos, necatos. VAL. FL. 1,52 si mihi quae quondam vires . . . iam et regis -t hic atque arma videres. STAT. silv. 2,7,99 sic ripis ego murmurantis Hebraei non mutum -t Orpheos sequebar. *capita abscisa* (revulsa *sim.*) *vario modo ludibrio habentur*: CIC. Phil. 11,5 affixum gestari . . . in pilo p. 394,78 (VERG. Aen. 9,464 in hastis praefigunt -a. LIV. 4,19,5 -tque abscisum victor spiculo gerens. 10,26,11 *Galli* pectoribus equorum suspensa gestantes -a et lanceis infixae. 42,60,2 *Thracas* cum cantu enim superfixa <hastis> -a hostium portantes redierunt. *similia narrantur*: VELL. 2,27,3 VAL. MAX. 9,4,3. 9,9,1 SEN. Phoen. 18 LVCAN. 8,684 SIL. 2,204. 210 STAT. Theb. 2,221 TAC. hist. 1,44 SVET. Iul. 85 PANEG. 9,18. 12,46 CAPITOL. Alb. 9,6 *et saepius apud script. hist. Aug.* HIER. epist. 60,16 CLAVD. 5,335. 434). CIC. or. frg. A IX 19 -t *M. Marii* etiam tum plenum animae et spiritus ad Sullam . . . manibus ipse suis detulit (Q. CIC. pet. 10 -t sua manu tulerit. CAES. Gall. 5,58,6 refertur in castra. civ. 3,19,7 NEP. Alc. 10,6 BELL. Hisp. 39,3 SALL. Iug. 12,6 VERG. Aen. 10,862 LIV. 24,14,6 frg. 60 *al.* VELL. 2,119,5 VAL. MAX. 3,1,2. 5,1 ext. 4. 9,2,1. 9,5,4 SEN. contr. 7,2 [17],1 *saep.* CVRT. 3,13,17. 5,12,2 *al.* SEN. dial. 5,15,1 epist. 83,25 LVCAN. 6,358. 8,775 OCTAVIA 439 PLIN. nat. 33,48 SIL. 11,320 STAT. Theb. 11,320 TAC. hist. 2,16. 14,59. 64 SVET. Iul. 11 Tib. 13 FLOR. epit. 3,10,8. 3,11,10 relatum -t ludibrio hostibus fuit. *script. hist. Aug. saepius*. ITALIA [Hil. in Matth. 14,3. 7. 8] *et* VVLG. Matth. 14,11). cf. HOR. sat. 2,3,303 manibus cum portat *Agave gnati caput* (VAL. MAX. 9,2,2 lactis manibus . . . tenuit. SEN. contr. 9,4 [27],4 tenuit ecce cruentum tyranni -t. ASCON. tog. cand. p. 84 per urbem sua manu Catilina tulerat. p. 87. 90 gestasse. STAT. Theb. 8,739. 755. 9,18 ore tenens. 9,135). *sim.*: VAL. MAX. 5,1,10 munus portatum est. SVET. Dom. 6 apportatum. FLOR. epit. 2,11,6 reportabit (rettulit *Naz.*). 3,11,11. *adde*: TAC. hist. 2,9 Romam pervectum est. FLOR. epit. 4,9,7. circumlato . . . per urbes. CIC. de orat. 2,269 *Septumuleio* pro C. Gracchi -e erat aurum repensum (SEN. suas. 6,3 consularia -a auro rependentur. FLOR. epit. 3,15,16 sacrosanctum -t tribuni pl. percussoribus auro repensatum. AVG. civ. 3,24 *Gracchi* -t quantum grave erat tanto auri pondere consuli vendidit). BELL. Hisp. 32,2 occisorum in gladiatorum mucronibus -a hominum ordinata *in vallo* ad oppidum conversa. VERG. Aen. 12,512 curruque abscisa duorum suspendit -a (LIV. 10,26,11 *supra l. 47*). Ov. met. 6,658 Ityisque -t Philomela cruentum misit in ora patris (CVRT. 7,2,32. LVCAN. 7,628 longe mittat. 9,1071 fratri . . . pro munere. 10,464 SVET. Aug. 13 PANEG. 10,32 CAPITOL. Maximin. 23,7 AMM. 22,14,4 *al.*) Ov. Ib. 164 indeploratum prociere -t (LIV. 24,15,5. 27,51,11 -t Hasdrubalis . . . prociere ante hostium stationes. 38,24,9. VAL. MAX. 6,1 ext. 2 abiecto *capite* ante pedes *mulieris*. FLOR. epit. 2,6,53

PORPH. Hor. carm. 4,4,70. CAPITOL. Maximin. 26,3 in profluentem abiciatur). Ov. trist. 3,9,30 scopulo proponit in alto pallentesque manus sanguineumque -t *Medea fratris* (SEN. contr. 7,2 [17],5 proposito in rostris -e Ciceronis. suas. 6,20. 21. VELL. 2,19,1 erectum et ostentatum pro rostris *Sulpicii caput*. LVCAN. 7,305 OCTAVIA 510 FLOR. epit. 3,21,14. 4,6,5 PANEG. 9,20 AVG. civ. 3,27). LIV. 3,5,9 legatigue -t ferociter ostentantes *Aequos* (43,4,1. SEN. dial. 1,3,8 ostendi. TAC. hist. 3,62 SVLP. Sev. chron. 2,16,5). LIV. 23,24,12 purgato inde -e *caesi Romanorum ducis*, ut mos iis (Bois) est, calvam auro caelavere idque sacrum vas iis erat *eqs.* (MELA 2,9 -a ubi fabre expolivere, auro vincta pro poculis gerunt *Esse-dones*. 2,13. PLIN. nat. 7,12 ossibus humanorum -um bibere *Anthropophagos. similia*: SIL. 13,482 FLOR. epit. 3,4,2 SOL. 15,13. 15 RYF. FEST. 9 AMM. 27,4,4 OROS. hist. 5,23,18). VAL. MAX. 9,2,3 principum civitatis -a hostiarum -bus permixta sunt. 9,10 ext. 1 -t Cyri abscisum in utrem humano sanguine repletum demitti iussit *Thamyris*. LVCAN. 8,673 -t ense rotare (CLAVD. 20,525 matricum rotatum conspexere -t *Pentheis*). STAT. Theb. 8,72 qui rabidarum more ferarum mandat atrox hostile -t. TAC. hist. 1,44 nullum -t *Otho* tam insatiabilibus oculis perlustrasse dicitur *quam eqs.* 1,49 -t *Galbae* per lixas calonesque suffixum laceratumque . . . postera demum die repertum et cremato iam corpori admixtum est. ann. 14,57 perlatum -t eius illudit Nero. HYG. fab. 84 p. 83,13 -a humana super valvas fixa (AMM. 22,8,34 fani parietibus praefigebant).

h tenere manibus caput, attricare, sim.: PLAVT. Rud. 510 contine quaeso -t (*aegrotantis*; CELS. 6,7,14. 8,12 p. 354). cf. LIV. 1,18,9 teneo (PAVL. FEST. p. 159 *dominus* aut -t eiusdem servi aut aliud membrum tenens *in manumissione*). LIV. 1,24,6 verbena -t capillosque tangens (MART. 2,66,6. FLOR. epit. 3,14,7 manu. VVLG. Iob 20,6. Ivv. 14,194 -t intactum buxo [*i. pectine*]). EPICED. Drusi 253 flamma diu cunctata -t contingere sanctum (CELS. 3,23 p. 114 APVL. apol. 44 SPART. Sept. Sev. 18,10). LIV. 1,18,8 dextra in -t Numae imposita (TERT. bapt. 8 -bus [*dat.*] impositis . . . manibus. ITALIA gen. 48,14 [Lugd.] exporrigenis . . . manum dextram inposuit <super> capud Ephrem. 48,17 [Lugd.] super -d [VVLG. bis super -t]. OPTAT. 1,2 p. 4,8 -bus. VVLG. num. 27,23 -i. exod. 29,15 super. SVLP. Sev. epist. 2,4 superpositam -i meo manum). CELS. 8,12 p. 354 -t per ministrum urgeatur, quo sit immobilis. *ibid.* -t apprehendendum est. PHAEDR. 3,10,26 temptat in tenebris -t *dormientis*. SIL. 1,104 olli permulcens genitor -t oscula libat (SVLP. Sev. dial. 1,14,5).

i capite sistere, -e deorsum ferri, cadere sim.: PLAVT. Curc. 287 quin cadat, quin -e sistat in via de semita (*in imagine de re non animanti*: Mil. 850 illi crebro -e sistebant cadi). TER. Ad. 316 sublimem medium arriperem et -e pronum in terram statuerem (LVCAN. 4,472 qui -e ipse sua [*suo codd.*] in statuit vestigia sese). SISENNA hist. 33 multi plagis adversis icti et congenueclati . . . ipsi supra voluti in -t (VERG. Aen. 1,116 pronus . . . volvitur in -t. 12,293 involvitur . . . in -t inque umeros). CATVLL. 17,9 ire praecipitem in lutum per -tque pedesque. Ov. ars 1,547 *Silenus ebrius* in -t aurito cecidit delapsus asello (SEN. dial. 1,6,9 in -t lapsos. nat. 4,2,6 in -t missi. VAL. FL. 7,599 in -t inque umeros . . . proruit. STAT. Theb. 6,804 effunditur). VAL. MAX. 9,2 ext. 7 *Atossam* vivam -e defodit *Artaxerxes*. PHAEDR. 5,7,39 -e est protrusus foras. SEN. dial. 6,20,3 -e quidam conversos in terram suspendere (*in supplicio scilicet*). AVG. civ. 19,12 velut si quisquam -e deorsum pendeat, perversus est utique situs corporis et ordo membrorum (EXC. barb. chron. I p. 283,149 *Petrus* crucifixus in Roma -e deorsum. *inde proverbialiter fere*: AVG. civ. 9,9 quanam tandem istos mediatores falsos atque fallaces quasi -e deorsum nequitia vel poena suspendit).

k capite aliquid ferre, portare sim.: CIC. Verr. 5,5 *signa* sacra quaedam more Atheniensium virginum reposita in -bus sustinebant (PAVL. FEST. p. 16 *vasa* -e portabantur. p. 45 qui aliquid est laturus in -e. CVRT. 7,4,11 magnum onus sustines -e, reg<i>um insigne. PORPH. Hor. sat. 1,3,10 sacra -e portantes). PROP. 4,4,16 urgebat medium fictilis urna -t (LVCAN. 7,163 *signa* maiori pondere pressum signiferi mersere -t). Ov. am. 3,8,13 -t hoc galeam portare solebat (MART. CAP. 2,188 perhibent -t aurea lumina ferre). fast. 4,219 cur turrifera -t est onerata corona? (cf. MELA 1,57 onera illae umeris, hi -bus accipiunt). SEN. Herc. f. 70 subdidit mundo -t *Hercules*. 1294 onus omne . . . in meum vertam -t. SIL. 3,456 nunc celso -e et cervicibus arma tuentur (*i. portant nantes*). Ivv. 3,252 vix ferret . . . tot res impositas -i. VVLG. gen. 40,16 quod tria canistra farinae haberem super -t. *nota*: LVCAN. 6,97 fessumque -t se ferre recusat. SEN. Oed. 593 aegreque lassum sustinens *Morbus* -t. *in imagine*: PROP. 3,9,5 turpe est, quod nequeas (sc. *ferre*), -i committere pondus.

l in rebus sacris faciendis (de capite velando v. p. 387,74 sqq., de consecratione et devotione capitis v. p. 416,50 sqq.): VERG. ecl. 8,102 cineres transque -t iace nec respexeris. HOR. sat. 2,3,200 spargisque mola -t *Iphigeniae immolandae*. PROP. 4,8,86 terque meum tetigit *Cynthia* sulphuris igne -t (*purgandi causa*. Ov. ars 3,241 *in devotione v. p. 416,63*). Ov. met. 1,372 ubi libatos irroravere liquores *aquae* vestibus et -i (fast. 4,315 ter -t irrorat *pura aqua*. 4,655 bis

-t intonsum fontana spargitur unda. *nota*: met. 5, 544 sparsumque -t Phlegetontide lymphā in avem vertitur). FĒST. p. 289 vinum in -t infun<debatur sollemni cum pre>catione. PAUL. FĒST. p. 66 capitalis lucus, ubi... -t violatoris expiatur. *nota apud Iudaeos christianosque luctus proprium*: TERT. pudic. 18 nisi reus paenitens omnium focorum cineres in ecclesia de -e suo excusserit. VVLG. Ios. 7, 6 miseruntque pulverem super -a (Iudith 7, 4 cinerem). I reg. 4, 12 conspersus pulvere -t (II reg. 13, 19 aspergens cinerem -i [Esth. 4, 1]. Iob 2, 12 sparserunt pulverem super -t. II Macc. 10, 25 -t terra aspergentes. *sim. saep.* SVLP. SEV. dial. 2, 3, 9 pulvere -t atque ora conspersi).

m varia: PLAVT. Capt. 597 te pix atra agit apud carnificem tuoque -i illuceat (Rud. 765 ego dabo ignem, si quidem in -e tuo confluendi copias. *in imagine*: TIB. 1, 9, 21 ure meum potius flamma -t). TER. Haut. 1035 si ex -e sis meo natus, ut aiunt Minervam esse ex Iove (Ov. fast. 3, 841 de -is fertur... paterni vertice cum clipeo prosiluisse suo. FAV. EVL. p. 8, 27 AVG. civ. 4, 10. 6, 5. 18, 8). CIC. nat. deor. 1, 121 -t arsisse Servio Tullio dormienti (LIV. 1, 39, 1 PLIN. nat. 36, 204 FLOR. epit. 1, 6, 1 APVL. Socr. 7, 135. cf. Ov. fast. 6, 635 cum -t igne corusco contigit deus inque comis flammeus arsit apex. VAL. MAX. 1, 6, 1 circa -t flammam emicuisse [PLIN. nat. 2, 241 ex -e]. *similia de aliis narrantur*: LIV. 25, 39, 16 flammam ei [Marcio] contionanti fusam e -e sine ipsius sensu. VAL. MAX. 1, 6, 2 PLIN. nat. 2, 101 hominum quoque -a vespertinis magno praesagio circumfulgent. SVLP. SEV. dial. 2, 2, 1 globum ignis de -e illius [Martini] vidimus emicare. VITA Vedasti Mon. Germ. script. Merov. III p. 411, 17 ignis columna... -d tenuit). CIC. nat. deor. 2, 143 sudorem a -e et fronte defluentem. div. 1, 23 fingeat Carneades in Chiorum lapicidinis saxo defisso -t extitisse Panisci (2, 48). HOR. sat. 2, 7, 61 contractum genibus tangas -t (*i. moechus manifestus et colligatus*). Ov. met. 14, 737 inseruitque -t laqueo.

supra (super) caput: CIC. Verr. 4, 77 versus supra tribunal et supra praetoris -t scribebantur. LVCR. 5, 85 quae supera -t aetheriis cernuntur in oris (6, 61). 6, 262 supera nostrum -t esse. SALL. Iug. 71, 4 epistulam super -t in pulvino positam (SEN. dial. 4, 33, 5. cf. VITR. 10, 15, 5 collocatum). VERG. Aen. 3, 194 mihi caeruleus supra -t astitit imber (5, 10. cf. 4, 702 de Iride dea. cf. Hom. Il. 2, 20 ὄπερ κεφαλῆς). Ov. met. 12, 516 super ora -tque crevit onus. 13, 955. LIV. 4, 22, 6 clamor. 10, 41, 14 scuto super -t elato (*similia* 21, 28, 1 saep. CVRT. 4, 9, 17. 5, 3, 23. 8, 13, 12 FLOR. epit. 3, 10, 13. 4, 10, 6 AMM. 21, 12, 13. 26, 8, 9). LIV. 21, 33, 2 imminentes hostes (*proprie*. cf. 22, 4, 4. 32, 11, 3. 32, 11, 8 CVRT. 5, 3, 5 VEG. mil. 3, 6 p. 79, 10. *in imagine v. p. 398, 34 sqq. et 399, 17*). LIV. 22, 53, 9 stricto super -a gladio (VAL. MAX. 8, 7 ext. 7). 24, 39, 5 cum <alii> super aliorum -a ruerent (SVET. Cal. 51 per manus ac super -a hominum translatus est). MANIL. 3, 320. VELL. 2, 70, 5 reiecto... brachio (SEN. dial. 5, 14, 2 allevata... sinistra manu). CVRT. 4, 15, 26 SEN. epist. 80, 8 nat. 2, 27, 3 PLIN. nat. 9, 151. 35, 27 *passim. v. p. 392, 56. 393, 5. 75. 394, 36. 40. 396, 35. 74. 397, 7. 9*. circum (circa) caput: TER. Haut. 290 capillus reiectus. VERG. georg. 2, 392. 9, 584. 11, 579. Ov. met. 2, 40 micantes... radios Solis. 12, 296 SIL. 1, 315 PLIN. nat. 30, 95 VEG. mil. 2, 23. 3, 14 p. 99, 3. cf. *supra l. 20*. PLIN. nat. 30, 41 praeligata infra -t vipera.

3 in signis, nummis, effigie sim.: PLAVT. Trin. 84 surripuisse Iovi coronam de -e ex Capitolio. RHET. Her. 4, 6, 9 statuas facere non isto modo didicit, ut Lysippus -t ostenderet Myronium, brachia Praxitelae, pectus Polyclethium. CIC. Verr. 5, 128 ex aede Liberae Pari<a>num (*i. marmoreum*) -t illud pulcherrimum... num dubitasti tollere? Att. 1, 8, 2 Hermae... cum -bus aeneis me delectant. div. 1, 75 in Lysandri statua in -e corona subito extitit ex asperis herbis (2, 68. cf. PLIN. nat. 17, 244 in -bus statuarum vel aris herba nata. 24, 170. 1, 24, 106). 2, 48 quasi non in omni marmore necesse sit inesse vel Praxitelia -a. VARRO ling. 9, 79 si in Alexandri statua imposueris -t Philippi (PLIN. nat. 36, 32 signo -t reposuit). 9, 78 signa quae non habent -t. PROP. 2, 10, 21 -t in magnis ubi non est tangere signis. LIV. 27, 11, 3 Fortunae de -e signum coronae... prolapsam (VAL. MAX. 1, 6, 10 per se abrupto -e simulacri. SVET. Galba 1 -a omnibus simul statuis deciderunt). LIV. 40, 59, 7 in lectisternio deorum -a, quae in lectis erant, averterunt se al. PRIAP. 83 (Tib. 2), 5 sacrum revinctus pampino -t Priapus. 13 corvus graculusve sacrum feriret Priapo ore corneo -t. VAL. MAX. 3, 5, 1 in quo anulo -t Africani sculptum erat. PLIN. nat. 34, 65 Lysippus -a minora faciendo, quam antiqui. 35, 64 Zeuxis reprehenditur tamen ceu grandior in -bus articulisque (35, 128 idem de Euphranore) saep. STAT. silv. 1, 1, 32 celsum -t aere saeptus Domitianus in statua. 1, 1, 70 movet Curtii statua... -t venerabile quercu (*i. corona quercea*). ACT. Arv. a. 101 II 8 epistula signo signata -t Augu<sti quod exprimit> (a. 118 I 31 Kaput Augusti. a. 120, 25, cf. Henzen p. 155). Ivv. 8, 55 Hermae statuae marmoreum -t est, tua vivit imago. 10, 62 ardet odoratum populo -t et crepat ingens Seianus (*i. statua combusta*). TAC. ann. 1, 74 in statua amputato -e Augusti effigiem Tiberii inditam (SVET. Tib. 58 demperat, ut alterius imponeret. Cal. 22 LAMPR. Comm. 17, 10. PLIN. epist. 2, 5, 11 avolsum statuae -t). APVL. mund. 27 si qui in ligneolis hominum figuris gestus movent... torquebitur cervix, nutabit -t, oculi vibrabunt. HYG. astr. 2, 20 p. 62, 1 qui simulacra faciunt Hammonis, -e cornuto instituunt. MACR. sat. 1, 7, 22 ut quoniam ille (Saturnus) navi fuerat ad-

vectus, ex una quidem parte nummorum sui -is effigies, ex altera vero navis exprimeretur (Ps. AVR. VICT. orig. 3, 4)... hodieque intellegitur in aleae lusu, cum pueri denarios in sublime iactantes -a aut navia... exclamant (AVG. anim. 4, 14, 20 sicut in nummo dicitur -t et navia). PAUL. NOL. carm. 32, 75 ut pars una nummi -t, pars sculperet altera navem, cuius nunc memores... -a haec et navia dicunt. Ps. AVR. VICT. orig. 3, 5 unde hodieque aleatores posito nummo opertoque optionem collusoribus ponunt enuntiandi, quid putent subesse, -t aut navem, quod nunc vulgo corruptentes... 'naviam' [naviandi *codd., an navia?*] dicunt. *de re v. Mau, PW. III 1513*). Ps. RVFIN. in Am. 5, 25 -t idoli fabricatum. CORP. VIII 6981 (Cirtae) Iovis Victor argenteus in Capitolio habens in -e coronam argenteam. XIV 2215, 2 (Nemore Dianae) res traditae fanis utrisque: ... -t Solis. *huc fere referendum capita deorum*: PAUL. FĒST. p. 64 -a deorum appellabantur fasciculi facti ex verbenis (p. 347). *inde nomen vici regionis Romanae XIV caput Gorgonis* (REG. urb. 14 p. 21, 2 CVRIOS. urb. reg. 14 p. 18, 12) v. Hülsen, PW. III 1565. *fortasse hinc explicandum caput Africae, nomen vici urbis Romae; v. nom. propr.*

4 in proverbii et in imagine: CIC. leg. agr. 2, 74 praesidium in -e atque cervicibus nostris collocare (Mur. 79 in -e atque in cervicibus nostris restiterunt. cf. VVLG. thren. 1, 5 facti sunt hostes eius in -e). dom. 134 ut in vivi etiam et spirantis (Ciceronis sc. exulantis) -e bus<tum> (capitibus *codd., an capiti scribendum?*) suis manibus imponeret. 145 obieci meum -t pro vestris caerimoniis (epist. 1, 9, 13 iecit quidam casus -t meum... in medium contentionem. VERG. georg. 1, 386 -t obiectare fretis. Aen. 2, 751 periculis [SVLP. SEV. chron. 1, 35, 8]. PROP. 2, 27, 2 obiectum... tumultu. Liv. 8, 34, 11. 22, 40, 3. SIL. 3, 121 telis. 15, 39 armisonae -t obiectare procellae. 16, 651 solusque ruenti obieci caelo -t atque in me omnia verti. STAT. Theb. 1, 652 fatis). cf. CVLEX 85 adversum saevis ultro -t hostibus offert (SEN. Med. 436 leto fuit -t offerendum. dial. 11, 19, 5). SEN. Ag. 231 oppone cunctis vile suppliciiis -t (946 vulneri. Phoen. 407 armis). LVCAN. 5, 771 fulminibus... tantaeque ruinae absentem praestare -t. CIC. ad Q. fr. 1, 2, 6 ecce supra -t homo levis ac sordidus est (SALL. Catil. 52, 25 VERG. Aen. 4, 702. PROP. 2, 30, 7 in stat semper Amor supra -t. LIV. 3, 17, 2 SEN. contr. 9, 6 [29], 18. SEN. Thy. 1017 noxiae supra -t animae vagentur nostrum. dial. 5, 42, 4 stat supra -t fatum. 9, 10, 3 benef. 7, 14, 5 nat. 2, 43, 3. epist. 52, 13 super ipsum philosophi -t mirantium turba consistit. 108, 28. TAC. hist. 4, 69 iamque super -t legiones esse. PANEG. 12, 41 si ultima supra -t steterit hora. DRAC. laud. dei 3, 206. paulo aliter: TERT. nat. 2, 8 curam frugum super -t eius [Serapidis] fuisse. *transtate de non animantibus*: LIV. 42, 42, 6 eam arcem [Pergami regnum] supra -t finitimarum civitatum impositam. EXPOS. mundi 35 p. 113 Alexandria supra -t enim habens Thebaidis Indorum genus). LVCR. 3, 959 necopinanti mors ad -t astitit. HOR. carm. 3, 24, 8 non mortis laqueo expedit -t (cf. LAVS Pis. 256 possumus impositis -t exonerare tenebris et lucem spectare novam). TIB. 1, 8, 72 nescius ultorem post -t esse deum. PROP. 1, 1, 4 -t impositis pressit Amor pedibus. 2, 8, 16 in nostrum iacies verba superba -t (CVRT. 7, 1, 25 in hostium effunditur -a ira. ITALA Hab. 3, 13 [Aug. civ. 18, 32] misisti in -a iniquorum mortem [βαλεις εις κεφαλās ανόμων θάνατον, VVLG. aliter]. AVG. gen. ad litt. 11, 39 p. 374, 13 replicatum est igitur in -t superbi). PROP. 3, 11, 26 imperio subdere Bactra (*i. Parthas*) -t (Ov. trist. 3, 12, 48 Germaniam magni triste -t pedibus supposuisse ducis. CVRT. 5, 10, 9 ruinae rerum subdere illos -a. cf. Ivv. 6, 207 summitte -t cervice parata ferre iugum. HIL. c. Const. 10 benedictioni. COMM. instr. 1, 18, 5 mittebant -a sub numine. VVLG. Sirach 4, 7 magnato humilia -t tuum). PROP. 3, 18, 26 ille licet ferro cautus se condat et aere, mors tamen inclusum protrahit inde -t. Ov. am. 3, 11, 6 venerunt -i cornua sera meo (*i. obduratus sum animo velut taurus*). trist. 2, 102 pressere hoc fluctus Oceanusque -t. 3, 2, 26 cur obruit infelix nulla procella -t? (Pont. 2, 7, 54 obruit hoc absens vasta procella -t. VAL. MAX. 5, 3, 3 qua procella verborum impium Sextili -t obrui meretur. SEN. Herc. f. 860 obrutum tota -t esse terra. SIL. 17, 607 caelum licet omne soluta in -t hoc compage ruat. OCTAVIA 227 utinam nefandi principis dirum -t obruere flammis caelitem rector paret). Liv. 7, 34, 2 imminens -i hostem (SEN. epist. 47, 4 periculum imminens in -t suum. 117, 31 tanta mole impendente -i tuo. APVL. met. 9, 29. 10, 28). Liv. 9, 8, 9 omnem iram hostium nostris -bus excipientes. 21, 10, 10 Sagunti ruinae... nostris -bus incident (36, 29, 8 prava consilia atque in ipsorum -t semper recidentia. Ov. Pont. 1, 9, 14 cum domus ingenti subito mea lapsa ruina concidit in domini procubuitque -t. CVRT. 9, 5, 25 ne in ipsius -t parum prosperae curationis recideret eventus. SEN. epist. 42, 5 quam multa in -t suum casura temptaverit. ANTH. 412, 8 repetunt motum saxa remissa -t [sc. eius qui ipse saxa iecit]). cf. Ov. epist. 19, 127 in -t ut nostrum dominae periuria quae so eveniant (Ib. 448 eveniant -i vota sinistra tuo). ars 1, 340 poena reversura est in -t ista tuum (CVRT. 8, 2, 27 in suum -t alienam cladem esse versurum. VVLG. Esth. 9, 25 malum... reverteretur in -t eius. psalm. 7, 17. CLAUD. 23, 2 Scipio maior in proprium vertit Punica bella -t). SEN. contr. 10 praef. 6 magna exempla vindictae in -t inventientium regerunt di. (VAL. MAX. 2, 4, 5 ut puerorum periculum in ipsius -t transferrent dei. ITALA iud. 9, 57 [Lugd.]

omnem malitiam virorum Sicimorum reddidit d<omi>n<u>s in -a eorum [*καφαλήν*, VVLG. quod operati erant, retributum est]. VVLG. I reg. 25, 39 malitiam . . . reddidit dominus in -t [III reg. 2, 44 *sim. al.*]. III reg. 8, 32 reddens viam suam super -t eius [II par. 6, 23 in -t proprium. Ezech. 9, 10 *sim. saepius*]. VAL. MAX. 4, 7 ext. 1 eidem *gladio* -t suum subiecerat (SEN. epist. 48, 8 intentae securi subiectum . . . -t). PERS. 5, 18 mensasque relinque Mycenis (*sc. Thyestae*) cum -e et pedibus. IUV. 3, 33 praebere -t domina venale sub hasta (ANTH. 415, 25 iussus praebere -t). SVET. Iul. 22 insultaturum omnium -bus (Lib. 45 feminarum quoque et quidem illustrium -bus . . . illudere). ITALA Matth. 8, 20 et Luc. 9, 58 (Tert. idol. 18) filius hominis non habet, ubi -t collocet (VVLG. *utroque loco* reclinet). LACT. mort. pers. 49, 2 *mala* deus in -t eius ingessit (OPTAT. 2, 25 p. 63, 12 miserorum properastis in -a). PANEG. 11, 6 *per* calcata regum -a supervolans *imperator* (*cf.* VVLG. Am. 6, 7 migrabunt in -e transmigrantium). OPTAT. 2, 19 p. 55, 5 *manus* -i innocentis iniecit. VVLG. gen. 49, 26 fiant in -e Ioseph et in vertice Nazaraei. II reg. 1, 16 sanguis tuus super -t tuum (Ios. 2, 19. II reg. 3, 29 III reg. 2, 32. 33. 37 Ezech. 33, 4 act. 18, 6. Iudith 8, 3 venit aestus super -t eius et mortuus est. prov. 10, 6 benedictio domini super -t iusti. 11, 26 Is. 35, 10. 51, 11. Rom. 12, 20 carbones ignis congeres super -t *al.*). II Esdr. 9, 17 induraverunt cervices suas et dederunt -t, ut converterentur ad servitutem suam. psalm. 37, 5 quoniam iniquitates meae supergressae sunt -t meum. *sim. saep.* PAVL. MED. adv. Cael. 5 *in forcis* demersum -t conscientiae suae nititur occultare. AVG. epist. 33, 3 de homine quem falsae blanditiae faciunt arrogantem recte etiam vulgo dicitur crevit -t (140, 74 ut ei -t in superbiam crescat. in psalm. 140, 13 non crescet -t meum de adulatione. *translate de re:* QVINT. inst. 4, 1, 62 nec minus evitanda est immodica eius [*proemii*] longitudo, ne in -t excrevisse videatur). AVG. in psalm. 29, 14 proverbium est antiquum et verum: ubi -t, et cetera membra (*v. Weyman, Archiv 13 [1904] 267*). *adde praeterca iuncturas proverbiales supra sub I A 2 (v. p. 387, 15. 388, 50. 389, 52. 390, 26. 77 sqq. 391, 44. 54. 67. 392, 47. 393, 76. 394, 31. 396, 58. 70. 397, 13. 398, 2 sqq.) iam allatas.*

5 *res non animantes (imprimis res incorporeae) in comparationibus et in proverbis corpori humano assimilantur:*

PLAVT. Asin. 729 quin nec -t nec pes sermonis apparet (Capt. 614 garricit quoi neque pes umquam neque -t compareat. CARM. devot. Plin. nat. 27, 131 nec -t nec pedes habeat *morbus*. CIC. epist. 7, 31, 2 tuas res ita contractas ut, quemadmodum scribis, nec -t nec pedes. HOR. ars 8 vanae fingentur species, ut nec pes nec -t uni reddatur formae. *adde:* LIV. perioch. 50 [*Catonis dictum*] legationem nec -t nec pedes nec cor habere. *cf. Otto, Sprichw. p. 74*). CIC. Mur. 51 dixit *Catilina* duo corpora esse rei publicae, unum debile infirmo -e, alterum firmum sine -e. huic . . . -t se vivo non defuturum (LIV. 5, 46, 6 corpori valido [*i. exercitui Romano*] -t deerat. VAL. MAX. 8, 9, 1 eratque non solum deformis, sed etiam miserrimus rei publicae status, a -e eius cetera parte corporis pestifera seditione [*i. secessione plebei*] divisa. CVRT. 10, 9, 2 cum pluribus corpus [*i. regnum Macedonum*] quam capiebat <capitibus> onerassent, cetera membra deficere coeperunt. 10, 9, 4 *imperator* lucem caliganti reddidit mundo, cum sine suo -e discordia membra trepidarent. PLIN. epist. 4, 22, 7 *ut* in corporibus sic in imperio gravissimus est morbus, qui a -e diffunditur. PANEG. 12, 36 sub uno -e diversa rei publicae membra [*i. duae factiones*] coalescunt. SYMM. or. 4, 6 unum corpus est rei publicae atque ideo maxime viget, quia -is robusta sanitas valetudinem membrorum tuetur. CLAUD. 24, 129 *potestas olim exulans nunc recuperata* -ique errantia membra reponit). CIC. Att. 8, 1, 1 nec sum miratus eum qui -t ipsum reliquisset, reliquis membris non parcere. epist. 1, 9, 15 *v. p. 418, 45*. LVCAN. 3, 138 -t esse quasi et dominari in corpore toto consilium. GELL. 16, 16, 3 pedes cruraque arboris ramos appellat *Varro*, -t stirpem atque caudicem. LABER. mim. 88 -t sine lingua pedarii senatoris sententia est. VERG. Aen. 4, 249 *cinctum Atlanti* nubibus atris piniferum -t et vento pulsatur et imbri, nix umeros infusa tegit, tum flumina mento praecipitant senis et glacie riget horrida barba (*cf. SIL. 1, 203 sidera nubiferum fulcit -t aetheriasque erigit . . . compages ardua cervix*). VAL. MAX. 5, 3, 4 -t Romanae eloquentiae et pacis clarissimam dexteram (*Ciceronem*). CVRT. 6, 9, 28 *de exercitu:* velut truncum corpus dempto -e sine spiritu, sine nomine (*cf. SIL. 10, 310 ceu truncus -is saevis exercitus Romanorum caeso ducè armis sternitur*). PLIN. paneg. 26 frustra *imperator* proceres plebe neglecta, ut defectum corpore -t nutaturumque instabili pondere, tuetur. CLAUD. 26, 300 *relicta Roma* considet regnum Rhodano -ique superstes truncus erit?). CALP. ecl. 1, 53 immergentque -t *bella* tenebris lucemque timebunt. SEN. Herc. O. 740 ipsa tellus spumeos motus agit . . . quassat -t (*cf. Phaedr. 1020 quae novum tellus -t ostendit astris?*). LACT. inst. 3, 2, 2 ut ipso -e *falsae philosophiae* destructo facilius nobis aditus pateat ad excindendum omne corpus (*cf. 1, 16, 2 quamvis ipso religionum -e destructo universas sustulerim*). HIER. epist. 84, 11 sexti libri *Eusebii* -e detruncato cetera membra sociarit). ITALA (Ambr. in psalm. 118 serm. 20, 2 Aug. epist. 187, 20 serm. ed. Mai 93, 2 *al.*) et VVLG. Col. 1, 18 *Christus* ipse est -t corporis ecclesiae (ITALA [Aug. civ. 22, 18 *al.*] et VVLG. Eph. 4, 15. *cf. AVG. civ. 10, 6. 20 saep. NICET. symb. 10 PROSP. in psalm.*

102, 1. 142, 1 *al.* GREG. M. moral. praef. 14 SACR. Leon. p. 328. *sim. de Petro:* ENNOD. opusc. 2, 95 p. 316, 21 totius corporis -t esse designatur. *contra:* AVG. gen. ad litt. 11, 22 p. 354, 22 mali homines vasa eiusdem diaboli et tamquam -is corpus). VVLG. iud. 9, 36 umbras montium vides quasi -a hominum. CLAUD. 26, 112 Italiam quotiens circumstetit atrox tempestas ipsumque -t laesura pependit. OROS. hist. 1, 1, 13 quid impedimenti est, nos eius rei -t pandere (*i. initium narrationis*), cuius illi corpus expresserint. 2, 6, 14 magna Babylon et ingens Lydia, amplissima Orientis cum -e suo brachia. AVG. civ. 7, 28 p. 312 nec ibi facit unum -t error nec hic sanum furor. SYMPH. 274/75 *de malleo:* -is pugna nulli certare recuso, grande tamen -t est totum quoque pondus in illo. 277/78 *de pistillo:* una mihi cervix, -um sed forma duorum; pro pedibus -t est, nam cetera corpore non sunt. BOETH. arithm. 2, 5 p. 90, 12 superficies numerorum, cum ipsa solidum corpus non sit, additi tamen latitudini solidi corporis -t est. COD. Iust. 1, 17, 2, 23 tanto operi legum -t impositum est. MART. BRAC. humil. 3 *adulatio* levi quadam et suavi unctione -t interioris hominis, quod est cor, quasi unguendo dinitidat. *adde proverbialia, quae p. 391, 58. 394, 3. 82. 396, 44. 398, 42. 399, 28 attulimus.*

10 *B bestiarum:* PLAVT. Amph. 1109 *anguis* continuo extolunt ambo -a (Ov. hal. 70 *equus victor* sublimius altum attollat -t. SEN. Oed. 337 taurus. SIL. 3, 195 serpens. APVL. met. 7, 24 ursae. 11, 4 extollens arduum *anguis*. *cf.* Ov. fast. 6, 754 depositum terra sustulit *anguis*. PLIN. nat. 18, 177. SIL. 6, 272 *de serpente:* in nubes tolli -t). SEN. Oed. 25 729 *anguis* erexit caeruleum -t (PLIN. nat. 8, 35 *dracon*). COLVM. 2, 2, 22 sublimes et elatis -bus *boves* (SIL. 6, 186 extulit assurgens *serpens*. PLIN. nat. 9, 145 elato extra aquam -e). VEG. mil. 4, 14 *testudo* modo reducit, modo proserit -t. HIER. epist. 69, 1 *vipera* contritum -t elevat. ENN. scaen. 117 (*dubiae interpretationis*) circum sese urvat ad pedes a terra quadringentos -t (*fort. draco Andromedae imminens*). PACVV. trag. 3 quadrupes tardigrada, agrestis, humilis, aspera -e brevi, cervice anguina aspectu truci (*i. testudo*). LVCIL. 1090 <sine> sensu nutritu<m> asini (*Marx, sine vel sane codd.*) -t opprimit ipse (*sententia obscura*). MVM. Atell. 2 in testu quantum sit -t (*bestiae scilicet, ut videtur, in patina coctae*). CIC. progn. frg. 6, 5 cornix demersit -t (*in mare*) et fluctum cervice recepit (LVCAN. 5, 555 -t spargens undis *cornix*. PLIN. nat. 18, 190 mersis -bus totis. APVL. met. 9, 13 circa praeseptum. *cf.* AVIEN. Arat. 1704 cornix -t altis inserit undis). CIC. nat. deor. 2, 124 *avem platealem* premere *aliarum avium* -a mordicus (PLIN. nat. 10, 115 morsu corripens). 2, 125 *grues volantes* in tergo praevolantium colla et -a reponunt (PLIN. nat. 8, 114 -a imponentes praecedentium clunibus *cervi* [SOL. 19, 12 sustinent]. SIL. 6, 165 ponebat margine ripae). VARRO rust. *passim, ex. gr.* 2, 7, 9 *equus* -e obvoluto (PLIN. nat. 8, 54 operto -e *leo*. SVET. Galba 7 involuto). 3, 9, 20 perpurgarunt -t *gallarum*, ne quos habeat pedes (*cf. EDICT. imp. Diocl. 7, 21 deple<tu>rae et purgat<u>rae -is mulomedico tot*). VERG. georg. 3, 422 fuga timidum -t *abdidit alte serpens* (PLIN. nat. 8, 33 in ipsas nares *elephantorum* -t condunt *dracones*. 10, 59 *grues* dormiunt -e subter alam condito. 11, 117 toto -e conduntur. 9, 59 -e abscondito [SOL. 17, 9]. AMBR. in psalm. 118 serm. 20, 2). HOR. sat. 1, 5, 22 nautae mulaeque -t lumbosque saligno fuste dolat (APVL. flor. 12 p. 43 ferrea clavicula tunditur *psittaci*). TIB. 2, 1, 8 coronato stare boves -e *debent*. Ov. met. 3, 68 ille *draco* dolore ferox -t in sua terga retorsit (COLVM. 2, 2, 23 retractis et resupinis -bus *boves* [PLIN. nat. 8, 93. 10, 129 resupinato]. LVCAN. 9, 738 torta -t retro dipsas). Ov. met. 8, 425 ipse *Meleager* pede imposito -t exitabile *apri* pressit. 12, 400 colla -tque *equi*. hal. 41 quassatque -t *lupus piscis* (LIV. 8, 7, 10 cum *equus vulneratus* prioribus pedibus erectis magna vi -t quateret. SIL. 7, 354 quassantibus aegra armentis -a. *cf.* LIV. 22, 17, 3 -umque irrita quassatio). LIV. 21, 45, 8 -t pecudis (*agni immolandi*) saxo elisit (PLIN. nat. 9, 41. FLOR. epit. 3, 5, 24 *anguis* obtrito -e postremum cauda minantur. ITALA gen. 3, 15 [Tert. cult. fem. 1, 6] *femina* calcabit *anguis* -t [VVLG. conteret -t tuum]). LIV. 22, 3, 11 *equus corruens consulem* super -t effudit (27, 32, 5 VAL. MAX. 1, 6, 5). PAVL. FEST. p. 178 de cuius (*equi Octobris*) -e non levis contentio solebat esse . . . ut . . . ad turrim Mamiliam id figerent (*cf. COLVM. 10, 344 -t Arcadici nudum cute fertur aselli Tyrrhenus fixisse Tages in limite ruris*). p. 220 panibus redimabant -t equi immolati (*Octobris*). PHAEDR. 1, 2, 17 profert e stagno -t *rana* (COLVM. 7, 10, 2 -a . . . proclinent *sues*. SIL. 12, 10 coruscum fert -t *serpens*). MELA 3, 98 praegrave -t aegre sustinens *catoblepas* (COLVM. 6, 7, 4 praegravato -e. 6, 9, 2 gravatum. *cf.* 6, 30, 5. PLIN. nat. 8, 77 praegrave aegre ferens [SOL. 30, 22]). CARM. frg. Pers. 1, 100 raptum vitulo -t ablatura *Maenas* (PLIN. nat. 30, 53. 55. 70. 90. demere: PLIN. nat. 11, 49. 30, 70 APVL. met. 7, 26 [demetere *coni. v. d.*]. adimere: PLIN. nat. 30, 74. avelere: PLIN. nat. 29, 139. detrahere: PLIN. nat. 29, 141. praecidere: PLIN. nat. 11, 197. 29, 114. 30, 38. 101. 139. 32, 41. decidere: PLIN. nat. 30, 53. 99. 32, 118 TERT. anim. 15. abscidere: PLIN. nat. 30, 88. 98. 37, 157. circumcidere: PLIN. nat. 32, 43. percutere: PLIN. nat. 30, 65. amputare: PLIN. nat. 11, 72. 32, 33. discutere: SIL. 6, 280. desecare: SOL. 30, 18). SEN. Herc. O. 1254 serpens squalidum crista -t vibrans (*cf. PLIN. nat. 11, 151 circumactio -e*). COLVM. 6, 2, 5 ne -e moveri possint *boves* (PHYSIOGN. 128 velociter et facile commovebunt *colubri*). 6, 6, 3 agitare -t. 6, 30, 9 si admovent -t utero. 7, 10, 1 obstipae *sues* transversa -a fe-

runt (PLIN. nat. 8, 88 obliquo -e. 8, 207. cf. 9, 85 natant obliqui in -t). LVCAN. 9, 719 in geminum vergens -t amphisbaena (SOL. 27, 29 con-
surgit). PLIN. nat. 9, 158 in terram verso -e (29, 83 *bubo* inverso -e af-
figatur. CLAUD. 20, 315 *struthio avis* oblita fugae stat lumine clauso
... revoluta -t creditque latere). VAL. FL. 8, 89 nutatque coactum so-
pore iam -t *draconis* (SIL. 6, 234 altum nutat utroque -t *serpens*). MIN.
FEL. 9, 3 audio eos turpissimae pecudis (*asini*) -t consecratum ... ve-
nerari (28, 3 -t *asini* rem nobis esse divinam. *ibid.* colat [de *ipsis*
capitibus figuris hominis impositis haec intellegenda esse sequitur locis
p. 282, 50 allatis]. 28, 7 boum -a et -a vervecum et immolatis et co-
litis). in *medicamentis*: SCRIB. LARG. 71 menarum. CALP. ecl.
5, 79 scillae. PLIN. nat. *passim*, imprimis *bestiarum variarum* capitis
cinis. VEG. mulom. 2, 130, 3 CASS. FEL. 40 p. 92. de *bestiis fa-*
bulosis: de *Cerbero*: HOR. carm. 3, 11, 18 quamvis furiale cen-
tum muniant angues -t. LYGD. 4, 88 *Cerbero* tres sunt linguae terge-
minumque -t. SEN. Herc. f. 784 trina vasto -a concutiens sono. 785
sordidum tabo -t lambunt colubrae. 803 cuncta lassus -a summisit
canis. 826 tum sub Herculeas -t abscondit *solem timens* umbras. STAT.
Theb. 2, 27 aequae omnes -um surrexit hiatus. 4, 487. de *hydra*
Lernaea: VERG. Aen. 8, 300 te... *Lernaeus* turbā -um circumstetit an-
guis. Ov. met. 9, 71 nec ullum de centum numero -t est impune recisum.
SEN. Herc. f. 781 fecunda mergit -a *Lernaeus* labor (Herc. O. 258. 1293
fecundum... -t explicaret). epist. 113, 9 *hydrae* multa habentis -a *eqs.*
FLOR. epit. 1, 18, 19 *Pyrrho* quasi ab angue *Lernaeo* tot caesa hostium
-a quasi de sanguine suo renascuntur (in *comparatione exercitus Ro-*
mani). in *prodigiis sim.*: LIV. 27, 11, 5 cum elephanti -e
puerum natum. 31, 12, 7 agnus cum suillo -e... porcus cum -e humano
natus. 32, 9, 3 agnum cum duobus -bus natum. VAL. MAX. 1, 6, 5
puerum cum elephantino -e natum. PLIN. nat. 11, 197. praecisa ho-
stiarum -a repisse sanguinem suum lambentia. TAC. ann. 15, 47
natus vitulus, cui -t in crure esset. VVLG. Dan. 7, 6 quattuor -a erant
in bestia. apoc. 12, 3 *draco* habens -a septem (13, 1. 17, 3. 7. 9). ANON.
Vales. 14, 84 duo dracones... unum -t habentes. nota *compara-*
tionem: HOR. epist. 1, 1, 76 belua multorum es -um, o *multitudo*.
bestiarum capita in signis, sim.: VERG. Aen. 1, 444 Poeni effodere
loco signum... -t acris equi. VITR. 3, 5, 15 in simis... -a leonina sunt
scalpenda (7, 5, 5. CORP. X 1598 -a leonina argent(ea)). 7, 5, 3 si-
gilla alia humanis alia *bestiarum* -bus. IUV. 6, 538 movisse -t visa
est argentea *serpens*. 11, 97 parvis frons aerea lectis vile coronati -t
ostendebat aselli. nota in *imagine*: AMM. 17, 13, 9 quem habi-
tum *aciei* -t porci simplicitas militaris appellat (VEG. mil. 3, 19 por-
cinum). GROM. p. 354, 20 ager si -t bubulum fuerit, id est duo tri-
gona isopleura iuncta. in *nominibus herbae*: caput canis:
GLOSS. III 537, 27 *κροκέφαλος* (555, 42. 561, 23. 581, 56. 619, 67).
III 552, 26 antirhinon (auterionon *traditur*). 557, 11 canis cerebrum
-t canis, herba (621, 37. cf. PS. APVL. herb. 86 canis -t i. q. cynepha-
lion [cod. Casin., *rell. ibid.* canis cerebrum]). 559, 53 digitus Veneris.
570, 61 ormus. 570, 61 *ὄσιρεως ταφή* (orsireostapo *cod.*) in *no-*
minibus locorum: Caput arietis, *nom. castrorum* (GREG. TVR. Franc.
8, 30) v. PW. III 1564. Caput bovis et Caput bubali (*Moesiae loca*)
v. PW. III 1565. (Ad) Capita bubula, *nom. reg. urbis Romae* (SVET.
Aug. 5). Caput canteri, *nom. vici Cordubensis* (CORP. II 2248^a VI 975^a
III 6). v. de *his s. nom. propr.*
additur *adiectivum*, quo *bestiae*, cuius -t est, significatur:
SALL. hist. frg. 4, 27 *Scyllae* formam hominis caninis succinctam
-bus (PLIN. nat. 6, 195 *Cynamolgi* caninis -bus. 7, 23 genus hominum
-bus caninis. GELL. 9, 4, 9 caninis -bus et latrantibus. SOL. 52, 27.
AVG. civ. 16, 8 QVEROL. p. 31, 4. PLIN. nat. 25, 140 *psyllion* herba foliis
canino -i non dissimilibus. 30, 72 farina ex ossibus canini -is. *octies*
canini -is cinis. TERT. nat. 1, 14 sunt penes vos *simulacra deorum* et can-
ino -e et leonino). VITR. 3, 5, 15 (*al.*) leonina. cf. TERT. nat. 1, 14 l. 60 et
VITR. l. 36. LIV. 31, 12, 7 suillo l. 27. PAVL. FEST. p. 32 bubuli (SVET.
Aug. 5 IVST. 18, 5, 15. HYG. fab. 40 p. 69, 15 *Minotaurum* -e bubulo.
GROM. p. 354, 20). VAL. MAX. 1, 6, 5 elephantino l. 29. PLIN. nat. 8, 124
cervino (SOL. 30, 25. 52, 39). 8, 154 taurini (SOL. 40, 10. 45, 8). 10, 136
equino (28, 181 AVIEN. Arat. 646. cf. PLIN. nat. 19, 180 -is ex equino
genere). 18, 124 arietino (AMPEL. 8, 13 ANN. 19, 1, 3). 28, 210 caprini.
29, 121 viperini (30, 110). TERT. nat. 1, 11 somniastis -t asininum esse
deum nostrum (cf. apol. 16 et supra l. 7sqg.). SOL. 30, 19 camelino. [MART.]
14, 211 lemma: vervecinum. AVIEN. Arat. 635 cycneum. VEG. mil. 3,
19 porcinum. mulom. 2, 130, 3 agnium (CASS. FEL. 40 p. 92). CASS.
FEL. 40 p. 92 haedina. nota: SEN. Herc. f. 798 Cleonaeum -t (*i. leo-*
nis Nemaei). ad *nominatone coniunguntur bestiarum* caput et
cauda: PLIN. nat. 28, 119. 29, 68. 107. 118. 32, 43. 118 FLOR. epit. 3,
5, 24. adde in *stellis*: VITR. 9, 4, 5. 6. 9, 5, 3 AVIEN. Arat. 1264.
ita in *imagine*: VVLG. deut. 28, 13 constituet te dominus in -t et non
in caudam. 28, 44. Is. 9, 14 disperdet dominus ab Israel -t et caudam.
19, 15 quod *opus* faciat -t et caudam (cf. HIER. in Is. 27, 2 p. 362
synagoga de -e versa est in caudam). caput et cervix: PACVV.
trag. 3 CIC. Arat. 295. 385 progn. frg. 6, 5 GERM. 618 AVIEN. Arat.
480. 1089. 1121. caput et collum: CIC. nat. deor. 2, 125 Ov. met. 12, 400.
C *siderum cum hominibus vel bestiis comparatorum*:
CIC. Arat. *passim*, ex. gr. 46 inter flexum genus et -t Alitis haesit
Fides (VITR. 9, 5, 3 inter Piscis... -t et caudam Ceti). 79 Arcti

-t... minoris. 216 -t atque oculos torquens *Hydra*. 376 clarum
-t *Hydrae* (cf. 413 *Andromedae* clarum -t). 385 a -e et longa cer-
vice latescit *Equus*. 417 -t atque umeros palmasque reclinat *Ce-*
pheus (HYG. astr. 2, 10 resupinato -e *Cassiopea*. 3, 2 -e tamquam re-
ducto. AVIEN. Arat. 413 inclinatur). CIC. Arat. 439 demergere. 454 -e
et manibus *Anguitenens* prolabitur. 455 profert (COLVM. 10, 156 *Aries*
-t efferet undis. AVIEN. Arat. 504 exerit. 1111 proserit. 1205 sustollit).
CIC. Arat. frg. 9, 5 obstipum -t *Draconis*. frg. 10 -t... recondit (GERM.
618 abscondet. 642 abditur). nat. deor. 2, 111 *Tauri* -t stellis con-
spersum est frequentibus. VARRO ling. 7, 50 *Orionis* -t dicitur ex tri-
bus stellis. 7, 76 Leo in -e iubam habet (TIRO Gell. 13, 9, 4 quae *stellae*
in -e *Tauri* sunt [GELL. 13, 9, 6]. PLIN. nat. 2, 93 *cometa* in -e se-
ptentrionalis austrinaeve *Serpentis*). VITR. 9, 3, 1 pervenit sol ad -t et
pectus Leonis (GERM. 284 ad -t *Equi*... *Aquarius* exit. HYG. astr. 4, 3
p. 103, 13 ad ipsum -t *Draconis* habitant). VITR. 9, 4, 5 caudae -bus
earum (*Cynosurae et Helicae*) adversae contra dispositae figurantur
(9, 4, 6 a -e minoris ad maioris caudam). *al.* Ov. ars 3, 388 *Virginis*
aetheriis cum -t ardet equis. MANIL. 1, 392 -t *Orion* excelso immer-
sus Olympo. 1, 441. GERM. 19^{ies}, ex. gr. 29 -t alterius *stellae* super hor-
rida terga alterius lucet. 75 -t *Ophiuchi*... et vastos umeros *videbis*,
tum cetera membra sequuntur. 177 -t et patulas nares et cornua
Tauri. 415 immania membra *Centauri* -e atque hirsuto pectore et
alvo... hominem reddentia. COLVM. 11, 2, 84 -t *Tauri* occidit (HYG.
astr. 3, 24 *Virgo* occidens -e. 3, 28). LVCAN. 6, 338 rapidique Leonis
solstitiale -t. HYG. astr. *saepius*, ex. gr. 2, 6 *Draco* habet -t erectum
(AVIEN. Arat. 1147 -t oraque sursum *Arcus* agit). 3, 10 stella et um-
bilicus *Pegasi* et *Andromedae* -t appellatur. 3, 11 quod *Gorgonis* -t
vocatur (fab. 64 p. 62). 4, 11 -t extremum *Draconis*. SCHOL. Germ. Bas.
saep., ex. gr. p. 81, 4 convertit autem *Aries* -d ad *Taurum* (cf. AVIEN.
Arat. 122 in -t inque umeros *Helice* *Cynosurae* versae. 1143 ver-
sus in -t). 81, 7 super -d *Arietis*. AVIEN. Arat. *passim*, ex. gr. 265 ar-
det apex -i. 471 odorato qua vertex crine tumescit *Andromedae*
-i. item *lunae et solis*: LVCR. 5, 754 cur luna queat...
a terris altum -t obstruere ei (*soli*, sc. in defectu solis. cf. VERG.
georg. 1, 467 *sol* -t obscura nitidum ferrugine textit. Ov. met. 14, 368
quo *carmine* solet *Circe*... patrio -i [*i. Soli*] bibulas subtexere nubes.
SEN. Herc. O. 1530 -t turpes nebulae pererrent). LVCAN. 1, 540 ipse
-t medio *Titan* (*i. sol*) cum ferret Olympo, condidit ardentis... cur-
rus involvitque orbem tenebris. TAC. Germ. 45 radios -is *solis* aspicit
in mari *Sitonico* persuasio adicit. LACT. Phoen. 54 igniferumque -t
ter venerata. AVSON. 333, 3 prome coruscum, sol aeternae, -t.
epitheta: 1 *describentia vel ornantia*: acre: CALP. ecl. 6, 53.
acutum: MART. 6, 39, 15. aegrum: CELS. 3, 14 p. 95 SIL. 7, 354. aequae-
vum: CLAUD. 1, 220. album: v. p. 389, 23. altum: LVCR. 5, 754 (*solis*)
VERG. Aen. 2, 219. 5, 375. 9, 675 Ov. hal. 70 IUV. 6, 503. *praedicative v.*
p. 390, 57. 66. 71. 79. 81. amplum: APVL. met. 6, 19. anguiferum: Ov.
met. 4, 741. angustum: PHYSIOGN. 105. anile: Ov. epist. 18, 46. arcuatum:
HIER. epist. 50, 4. arduum: VERG. Aen. 5, 428 SIL. 5, 239. 16, 386 STAT.
Theb. 4, 462 APVL. met. 11, 4. cf. 7, 16 arduus -e. argenteum: CORP.
X 1598. argutum: VERG. georg. 3, 80 APVL. Socr. 109. atrum: SEN.
Herc. f. 942 (*Noctis*). augustum: MART. CAP. 1, 13. aureum: APVL.
met. 5, 22. breve: PACVV. trag. 3 HOR. sat. 1, 2, 89 PHYSIOGN.
6, 16 bis. 116. caeleste: VAL. MAX. 1, 8, 6. 9, 1, 5. caeruleum:
SEN. Oed. 729 (*de angue*) VAL. FL. 1, 642 SIL. 17, 238 (*utroque de*
Neptuno). praecalvum: SVET. Galba 21. candidum: v. p. 389, 14. can-
num: v. p. 389, 3 sqq. carum: HOR. sat. 2, 5, 94 (*aliter p. 404, 75 sqq.*). cel-
sum: SEN. Phaedr. 656 SIL. 3, 264. 456 STAT. silv. 1, 1, 32. clarum:
ACC. trag. 445 CIC. Arat. 376. 413 LIV. 1, 41, 3 VELL. 2, 66, 3 SEN.
Herc. O. 1239. concavum: PHYSIOGN. 16. conspicuum: Ov. trist. 4,
3, 81. cornigerum: Ov. am. 3, 5, 20 (*Bacchi*) epist. 5, 137 (*Fauni*)
SEN. Phaedr. 756. cornutum: HYG. astr. 2, 20 p. 62, 1. coruscum: SIL.
12, 10 STAT. Theb. 5, 572 AVSON. 333, 3. crispum: SPART. Sept. Sev.
19, 9. cristati -t: SEN. Herc. f. 216. cruentum: Ov. met. 6, 658 SEN.
contr. 9, 4 (27), 4. declive: AVIEN. Arat. 164. decorum: HOR. epod.
2, 17 SEN. Herc. f. 223 (multo auro) NEMES. cyn. 245. deforme v. p. 389,
22. densus caesarie: Ov. am. 3, 1, 32. destitutum: SEN. dial. 2,
18, 1. durum: OCTAVIA 227 STAT. Theb. 1, 104. durum: PETRON. 39
QVINT. inst. 6, 3, 83 cf. APVL. flor. 12 p. 43 duritia -is. PLIN. nat.
10, 117 -i... duritia est. eminens: PHYSIOGN. 16. enorme: PHY-
SIOGN. 116. excelsum: VAL. FL. 4, 333 SIL. 17, 392. exiguum: COLVM.
6, 29, 2. 7, 6, 2. exitiabile: Ov. met. 8, 425. fecundum: SEN. Herc.
f. 781 Herc. O. 1293 (sc. *hydrae Lernaeae*). fessum: Ov. met. 3, 502
SEN. Herc. O. 1283 LVCAN. 6, 97. firmum: CELS. 8, 1 p. 323 PLIN.
nat. 8, 130. cf. QVINT. inst. 11, 3, 16 firmitas... -is. SOL. 27, 18 fir-
mitas in -e praecipua (infirmum: CIC. Mur. 51 HOR. epist. 1, 16, 14
CELS. 1, 4 p. 22 PLIN. nat. 8, 199). fissile: PLAVT. Aul. 440. flaccum:
VARRO rust. 2, 9, 4. flavum: VAL. FL. 1, 613 SIL. 9, 513 STAT. silv.
4, 3, 67. flexibile: MAECEN. carm. frg. 4. foedum: HOR. sat. 2, 3, 125.
frigidum: CELS. 2, 4 p. 34. fulgurans: MART. CAP. 1, 67. furiale: HOR.
carm. 3, 11, 18 STAT. Theb. 11, 584. geminum: PLIN. nat. 8, 85 (*am-*
phisbaenae). gibberum: VARRO Men. 156. glaciale: SIL. 12, 1 (*Hie-*
mis). grande: Ov. fast. 6, 133 PLIN. nat. 16, 220. 29, 85 PHYSIOGN. 5.
120. 122 SYMPH. 275. grave: v. p. 389, 69. adde: SEN. Oed. 614 fastu
grave. AVG. civ. 3, 24. cf. praegrave: MELA 3, 98 PLIN. nat. 8, 77

SOL. 30, 22. harundiferum: Ov. fast. 5, 637. honoratum: CHALC. transl. p. 44^p MART. CAP. 1, 73. horridulum: LVCIL. 523. humile: CELS. 7, 26, 5. PHYSIOGN. 16 bis. igniferum: LACT. phoen. 54. illustre: Ov. met. 2, 50. imbecillum: cf. CELS. 1, 5 p. 23 -is imbecillitas. 4, 2 p. 123 in -e longa imbecillitas. immensum: PHYSIOGN. 16. imminens: PHYSIOGN. 16. 17. indiscretum: PLIN. nat. 11, 129. infelix: Ov. trist. 3, 2, 26. inferius: v. p. 386, 78. infestum: CATVLL. 116, 4. ingens: SIL. 5, 438. inquietum: APVL. met. 10, 31. cf. SOL. 1, 62 -is inquietudo. integrum: CELS. 6, 2 p. 222 SVET. Nero 46. AVG. in psalm. 57, 10. invictum: MART. 9, 23, 6. iuvenile: HOMER. 228. lacerum: Ov. met. 9, 97 SEN. Oed. 978 LVCAN. 8, 667. languidum: VVLG. Is 1, 5. lanigerum: SIL. 3, 686 (*arietis*). lassum: SEN. Herc. f. 1086 Oed. 593. latum: CELS. 7, 7, 15. laxum: PERS. 3, 58. leve: CELS. 2, 18 p. 65. cf. SEN. dial. 2, 16, 4 levitas -is. leve: MART. 9, 27, 3. longum: PHYSIOGN. 119. maculosum: cf. AVSON. Mos. 104 praesignis maculis -t. magnum: PLAVT. Pseud. 1219 CIC. de orat. 2, 250 VARRO rust. 2, 9, 4. 3, 9, 4 COLVM. 7, 12, 4. 8, 2, 8 PLIN. nat. 11, 129. PHYSIOGN. 16. *ibid.* maius est quam exigit modus. *ibid.* mediae magnitudinis (116). non magnum: VARRO rust. 2, 7, 5. malleo simile: PAVL. FEST. p. 353 PHYSIOGN. 16 (cf. 106 in modum mallei prolixum). marmoreum: IVV. 8, 55. medium: v. p. 386, 74. mobile: SEN. apocol. 7 PHYSIOGN. 131 (immobile: CELS. 8. 12 p. 354). moderatum: PHYSIOGN. 16. molle: VARRO rust. 2, 2, 11. 3, 10, 5 PROP. 4, 3, 44 Ov. Ib. 236. mutilum: NEMES. ecl. 3, 33. nigrum: PAVL. FEST. p. 124 PLIN. nat. 8, 72. nimium: PHYSIOGN. 116. nitidum: VERG. georg. 1, 467 TIB. 1, 8, 16 HOR. carm. 1, 4, 9 Ov. met. 13, 838. 15, 30. nitidiusculum: PLAVT. Pseud. 220. nudum: v. p. 388, 37. 389, 36. 400, 67. obliquum: PLIN. nat. 8, 88. 207 PHYSIOGN. 16. 105 HIER. epist. 50, 4. obscurum: SEN. suas. 4, 2. obstipum: CIC. Arat. frg. 9, 5 HOR. sat. 2, 5, 12 PERS. 3, 80. odoratum: HOR. sat. 2, 7, 55. pallens: NEMES. cyn. 206. parvum: VARRO rust. 2, 1, 14 SVET. Dom. 4 PHYSIOGN. 126. 128. 131 (minus: PLIN. nat. 34, 65. minimum: Ov. met. 6, 142). phoeniceum: PLIN. nat. 10, 136 (*tragopanae avis*). planum: PHYSIOGN. 16. portentosum: SVET. Dom. 4. prodigiale: CLAVD. 5, 434. prolixum: PHYSIOGN. 16. 106. pronum: VAL. FL. 6, 707. propius terrae: SEN. nat. 6, 27, 4. pulchrum: CIC. Verr. 5, 128. purum: Ov. ars 3, 137. pusillum: CATVLL. 54, 1. quadrum: CORP. IV 1990. quantum: MVM. Atell. 2. rectum: PHYSIOGN. 16. resupinum: v. p. 400, 54. rotundum: PHYSIOGN. 16. 125. 126. 128. 130. cf. APVL. met. 11, 13 -t rotundatur. subrotundum: SVET. Dom. 20. sacrum: PRIAP. 83 (Tib. 2), 5. 13 LVCAN. 8, 677 SIL. 7, 19. 12, 207. sacram: VERG. Aen. 3, 371 MART. CAP. 2, 188. sacrosanctum: FLOR. epit. 3, 15, 16. sanctum: EPICED. Drusi 253. sanguineum: Ov. trist. 3, 9, 30 PETRON. 124, 259. sanum: HIER. epist. 58, 11. AVG. in euang. Ioh. 45, 5 (insanabile: HOR. ars 300. *adde infra l. 64*). saucium: VAL. MAX. 3, 2, 23 FLOR. Verg. p. 183, 3. sidereum: Ov. met. 15, 31 (*Noctis*). solstitiale: LVCAN. 6, 338 (*stellae*). sonorum: MART. CAP. 9, 909 (*Harmoniae*). sordidum: SEN. Herc. f. 785. squalidum: SEN. Herc. O. 1254 PANEG. 4, 21 HIER. epist. 14, 10. sublime: CLAVD. rapt. Pros. 1, 81 carm. 28, 159. *praedicative v. p. 390, 67*. subtile: SOL. 27, 34. superius, summum: v. p. 386, 78 sqq. taetrum: PANEG. 10, 31. tempestivum: PLIN. nat. 20, 67. tenue: PHYSIOGN. 128. torvum: SEN. Herc. f. 392. cf. PLIN. nat. 8, 62 -is torvitate. transversum: COLVM. 7, 10, 1. tremulum: SVET. Claud. 30 IVV. 6, 622. triste: MART. 2, 61, 3 (*i. q. non pulchrum, aliter infra l. 72*). tuber: TER. Ad. 245. turpe: VERG. georg. 3, 52 Ov. ars 3, 250 NEMES. cyn. 263. turritum: PAVL. NOL. carm. 25, 86. vacuum capillis: v. p. 389, 35. vacuum cerebro: IVV. 14, 57. valens: SOL. 52, 44 (invalidum: PLIN. nat. 8, 130 SOL. 26, 7). venerabile: STAT. silv. 1, 1, 70. v. *infra l. 69*. venerandum: SEN. Thy. 544. vile: SEN. Ag. 231 IVV. 11, 97. *alia v. p. 405, 10 sqq.* virgineum: PROP. 3, 14, 12 Ov. met. 4, 20 SEN. Oed. 409. umidum: v. p. 386, 84. 2 *ad mentem hominis ipsumve hominem pertinentia (metonymice dicta)*: avidum: VERG. georg. 3, 553. dubium: VAL. FL. 4, 272. impium: VAL. MAX. 5, 3, 3 SEN. Ag. 986 ZACCH. 3, 7 p. 1159^c. infestum: CATVLL. 116, 4. infidum: LVCAN. 5, 361 SIL. 15, 807. insanum: MART. 2, 66, 6. iratum: PETRON. 113. laetum: AVSON. 3, 2. maestum: LVCAN. 3, 10 SEN. Tro. 1133 Thy. 686. mite: Ov. am. 1, 4, 36 fast. 3, 789. non mutum (*Orphei*): STAT. silv. 2, 7, 99. noxium: SEN. Thy. 153 (*aliter p. 405, 8*). pavidum: AVIEN. Arat. 779. placidum: VERG. Aen. 5, 375 SIL. 7, 254 (cf. GLOSS. IV 458, 30 placidum -t venerabile et propitium). propitium: v. h. l. pudibundum: SEN. Oed. 620. querulum: SEN. Thy. 729. superbum: PETRON. 17 SEN. Herc. O. 1974 STAT. Theb. 8, 673 LACT. inst. 5, 22, 9. timidum: VERG. georg. 3, 422 IVV. 6, 524. triste: Ov. trist. 3, 12, 48 SIL. 6, 17 SVLP. SEV. dial. 1, 14, 5. 3 *is, cuius caput est, adiectivo significatur*: humanum: VARRO ling. 5, 41 HOR. ars 1 Liv. 1, 34, 9. 1, 55, 5. 5, 54, 7. 24, 15, 5. 31, 12, 7. 32, 9, 3 VITR. 7, 5, 3 Ov. fast. 1, 300 PHAEDR. 3, 3, 5 SEN. contr. 9, 2 (25), 24 MELA 3, 73 CVRT. 8, 3, 13 PLIN. nat. 6, 108. 7, 12. 17, 89. 28, 15 FLOR. epit. 1, 7, 9 HYG. fab. 84 p. 83, 13 AMBR. hex. 6, 9, 56 ORIGO Rom. chron. I p. 144, 20 (*aliter p. 404, 83 sqq.*). *bestiarum nomina in adiectivis posita v. p. 401, 54 sqq.* Ariadnaeum: AVIEN. Arat. 198. Caesareum: BVC. Eins. 1, 47. Gorgoneum: Ov. met. 4, 618 SCHOL. Germ. Bas. p. 73, 19 (*bis eadem Gorgonis*). Olium: MART. CAP. 3, 223. *aliter p. 405, 42 sqq.* hostile: STAT. Theb. 8, 72. 755. 9, 18. muliebre: PAVL. FEST. p. 21. patrium: Ov. met. 14, 368. regium: SEN. Ag. 45 Oed. 325. senile: HIER. epist. 85, 6. *adde de eo sumpta,*

qui fecit caput: Myronium: RHET. Her. 4, 6, 9. Praxitelium: CIC. div. 2, 48. Parianum v. p. 397, 56.

Metonymice: A caput pro tota persona.

I generatim: meum caput pro persona loquentis (*i. q. 'ego'*); *accedit interdum fere ad notionem 'vita'* (v. IV A 1): PLAVT. Asin. 538 meum -t contemples, si quidem ex re consultas tua. Capt. 687 meumque potius me -t periculo praeoptavisse . . . ponere. 946 propter meum -t (*i. mea causa*) labores homini evenisse optumo. CIC. Planc. 100 multos . . . menses a -e meo non discessit. epist. 7, 2, 3 cum omnis res publica in meo -e discrimen esset habitura. PROP. 3, 10, 18 inque meum semper stent tua regna -t. Ov. epist. 12, 20 dempta forent -i quam mala multa meo. CVRT. 8, 8, 7 hostem meo -i fuisse. SEN. nat. 6, 1, 9 (*syn. bis me*). LVCAN. 8, 647 meum videat -t. VAL. FL. 5, 486 HIER. epist. 102, 2 p. 738. *item hoc caput i. q. 'ego'*: PLAVT. Pseud. 723 si quidem hoc vivet -t. Stich. 751 fugit hoc libertas -t. VERG. Aen. 8, 570 Mezentius . . . huic -i insultans (*loquitur Aeneas*). 9, 494 invisum hoc detrude -t sub Tartara (*alloquitur Iovem*). PROP. 2, 9, 26 cum -e hoc Stygiae iam poterentur aquae. Ov. trist. 1, 1, 72 venit in hoc illa fulmen ab arce (*i. ex Augusto*) -t. 3, 3, 45 sine funeribus -t hoc . . . barbara terra teget. Pont. 1, 2, 55 -t hoc miserabile. LVCAN. 2, 307 hoc -t . . . damnatum. 7, 451 hoc potius feriet -t. VAL. FL. 1, 203. 267 servate. SIL. 5, 653 mactare. AVSON. 332, 6 Roma hoc -e (*i. consulis Ausonii nomine*) aeternis signat sua tempora fastis. *nota lusum propriae et metonymicae significationis*: PLAVT. Aul. 425/26 cum magno malo tuo, si hoc -t sentit (*i. si recte sentio*). :: pol ego haud scio quid post fuat; tuum nunc -t sentit (*i. verberatum dolet caput*). *de persona alterius (praesentis)*: VERG. Aen. 9, 298 per -t hoc (*i. Ascanium*) iuro, per quod pater ante solebat (*cf. de hoc l. APVL. Socr. 5 p. 130 si nemo huic -i crediderit. potest referri locus ad notionem 'vitae' v. IV A 1. de iurare per -t v. p. 405, 46 et p. 417, 73*). VAL. FL. 5, 18 hoc, pater, hoc nobis refove -t. caput nostrum: CATVLL. 15, 16 ut nostrum insidiis -t lacesas. PROP. 4, 11, 10 cum subdita nostrum detraheret lecto fax inimica -t. PHAEDR. 1, 30, 11 -t ad nostrum furor illorum pertinet. SIL. 2, 27 nostrum ferre -t parat illa per aequora navis. VVLG. psalm. 65, 12 imposuisti homines super -a nostra. *nota lusum*: INSCR. christ. Rossi I p. 110, 68 cui -t est Christus (*i. imperator; sumas etiam sensu mystico velut p. 399, 81 sqq.*), despicit ipse suum (*i. se*). tuum caput pro persona alterius (tu): CIC. Verr. 3, 98 tui -is causa. VERG. Aen. 4, 493 testor . . . te, germana tuumque dulce -t (testari v. *etiam p. 406, 78*). Ov. trist. 2, 46 vidi qui tulerant in -t arma tuum. Ib. 516 hominis sit -t esca tuum. Liv. 22, 50, 6 aestimarique (*i. in venditione*) -a vestra. 28, 42, 21 fortunam publicam et maiestatem imperi, quae tum in tuo (*i. Scipionis*) -e periclitabantur, commisisti. LVCAN. 10, 364 meque tuumque -t. SIL. 1, 484 speque tui flagrat -is mens mea. APVL. met. 3, 13 si quid adversi tuum -t respicit. VVLG. Ier. 13, 21 docuisti eos adversum te et erudisti in -t tuum. PASS. Thom. 109, 20 rex in -t tuum (*superscr. in cod.*: contra te) iratus est. ENNOD. opusc. 2, 77 p. 311, 21 quod -i vestro ascribatur. AVELL. p. 497, 10 (*a. 515 ad papam*) venerando -e vestro. p. 497, 14 beato -i vestro. cf. p. 496, 13 alloquor beatum vestrae sanctitatis -t. *idem in conviciis, execrationibus, minis (cf. graeca ap. Otto, Sprichw. p. 75)*: PLAVT. Amph. 741 vae -i tuo (Curc. 314 Men. 512. 840 Mil. 326 Most. 1002. Rud. 375 vae -i atque aetati tuae. cf. TER. Hec. 334 aliquid tulisse commiscerentur mali -i atque aetati illorum). Poen. 645 -i vestro istuc quidem! Rud. 885 isti -i dicito (CIC. Att. 8, 5, 1 multa . . . mala cum dixisset suo -i, ut aiunt. SEN. benef. 4, 31, 4 mihi et -i meo. cf. CIC. Phil. 11, 12 suo -i salvus nobis ominetur). TER. Phorm. 491 metuo ne quid suo suat -i. CAEL. Cic. epist. 8, 1, 4 quod illorum -i sit. VERG. Aen. 8, 484 di -i ipsius generique reservent mala. TIB. 1, 2, 12 -i sint precor illa mala meo. Ov. Ib. 636 noxia sint -i rustica tela tuo. paulo aliter p. 386, 26. *cum epithetis (et accedit fere ad notionem 'homo')*: PLAVT. Mil. 725 o lepidum -t (TER. Ad. 966 Phorm. 559). Persa 184 verbereum -t. TER. Andr. 371 ridiculum -t (SCHOL. ad l. homo risu dignus). Ad. 261 festivum -t. CATO or. frg. 8, 1 decem -a libera interficis (Q. SCAEV. dig. 26, 1, 1 pr. tutela est . . . vis ac potestas in -e libero. LIV. 5, 30, 8. 6, 12, 5 saep. nota 29, 29, 3 octo milia liberorum servorumque -um. PLIN. nat. 3, 28 bis. 33, 16 GAIUS inst. 1, 166^a. 168 VLP. reg. 11, 5 PAVL. dig. 14, 2, 2, 2). CIC. Pis. 30 indem-nati civis atque integri -is . . . proscripio. Phil. 11, 1 duo haec -a nata sunt post homines natos taeterrima et spurcissima, Dolabella et Antonius. CALV. carm. frg. 3 Sardi Tigelli putidum -t venit (VERG. catal. 6, 2. 12, 1). VERG. Aen. 4, 613 infandum -t (SEN. Oed. 871. cf. Phoen. 7 nefandi [IVST. 18, 7, 10]). Aen. 4, 354 -isque iniuria cari (HOR. carm. 1, 24, 2 desiderio . . . tam cari -is. VAL. FL. 2, 404 carius . . . patre. 4, 24. 8, 346 APVL. met. 3, 14 v. p. 417, 74. de CATVLL. 68, 120 v. p. 405, 62). VERG. Aen. 10, 638 divini. PROP. 2, 1, 36 fidele -t *i. Maecenatem* (SEN. Herc. f. 1334 o fidum -t). 3, 11, 3 criminaque ignavi -is mihi turpia fingis. 4, 11, 55 dulce -t (cf. VERG. Aen. 4, 493 l. 41). Ov. met. 12, 613 Achilles -t insuperabile bello (VAL. FL. 3, 510 odiis -t insuperabile. SIL. 17, 288 nullo superabile bello). met. 14, 131 'nec dea sum', dixit Sibylla, 'nec sacri turis honore humanum dignare -t' (*i. hominem. cf. Pont. 4, 9, 84 fiat an humanum victima dira -t. Liv. 45, 34, 5 APVL. met.*

8, 15. MACR. sat. 1, 7, 31 cumque diu humanis -bus Ditem et viro-
rum victimis Saturnum placare se crederent [*infra ibid.* hominum
-a]). OV. met. 15, 613 illud meritis clarum... invidere -t (SEN. dial.
9, 14, 10 clarissimum). fast. 3, 426 cognatum... tuere -t (SEN. Oed.
291 proximum Phoebō -t *i. Tiresias*). 3, 706 polluerant pontificale -t
(*i. Caesarem*). Ib. 85 -i male fido (VAL. MAX. 6, 8, 3 perfidum. SIL.
2, 298 infidum). Pont. 1, 2, 55 miserabile *v. p. 404, 21*. LIV. 2, 5, 6 ab
ignotis -bus (3, 7, 7 VAL. FL. 6, 651). 5, 11, 5 ex duobus noxiis -bus
(8, 34, 11 vestra obnoxia -a. 10, 40, 13. 40, 10, 1 SEN. Med. 1005 QVINT.
decl. 274 p. 122, 25 TAC. hist. 5, 25). LIV. 9, 26, 22 viliora -a (*opp.*
clara nomina. *cf.* 24, 5, 13. 25, 6, 9 SEN. Oed. 521 Thy. 996 QVINT.
decl. 338 p. 333, 18 APVL. met. 10, 33). 27, 16, 7 xxx milia servi-
lium -um (servorum *v. p. 404, 69* [*adi.?*]. 405, 70. *cf.* PAVL. dig. 4, 5,
3, 1 servile -t nullum ius habet). 42, 8, 6 tot milia -um innoxiorum (SEN.
nat. 2, 42, 2). CIRIS 224 o nobis sacrum -t (SEN. dial. 2, 2, 3 SIL.
16, 17. *contra* PANEG. 12, 30 *i. q. homo devotus, detestatus*). SEN. Ag.
163 lustrale (*i. in lustratione mactatum*) classi Doricae peperit -t (*sc.*
Iphigeniam Clytemestra). Ag. 953 impium atque audax -t (Phaedr.
1280 impio). Herc. f. 920 cruore -is invisi (Thy. 188 MART. 9, 68, 2.
adde: VERG. Aen. 9, 494 p. 404, 17). SEN. Herc. O. 1330 infelix. Med.
465 ingratum. Phaedr. 677 sidereum -t, radiate Titan (*i. Sol*). Phoen.
233 tenebris grave. Thy. 244 dirum (OCTAVIA 861). dial. 6, 20, 5
in civilia -a. 7, 18, 1 malignissima -a et optimo cuique inimi-
cissima (*cf.* PLIN. epist. 3, 17, 3 pro -e amicissimo). epist. 13, 11 in
alienum -t (PAVL. dig. 6, 1, 2 PANEG. 9, 18). LVCAN. 7, 713 nobile nec
victum fatis -t. 8, 96 tantum. SIL. 2, 287 exitiale. 13, 862 decorum
et gratum terris, Magnus Pompeius, -t. STAT. Theb. 1, 168 cunctos-
que minores et nusquam par stare -t. APVL. met. 9, 10 impuratis-
sima illa -a. 9, 21 periurum. LACT. inst. 5, 3, 8 delirum. COD. Theod.
9, 39, 2 (a. 385) calumniosissimum -t et personam... infamem. PANEG.
12, 32 nefario. PACIAN. epist. 1, 1 a -e christiano. 1, 3 principale.
VVLG. Sirach 25, 22 nequius. SIDON. epist. 8, 6, 15 captivo. DRAC.
laud. dei 3, 375 sublime. LEX Visig. 8, 3, 15 minora -a (*sc. pecoris*).
GLOSS. III 112, 50 κακή κεφαλή male (*sic*) -t. 642, 18 malum. *adde*
beatum p. 404, 51, canum p. 389, 6 sqq., venerandum p. 404, 51.
inter propriam et metonymicam notionem ludunt consulto: SEN.
apocol. 7 quae gens mobile eduxit -t? (*de Claudio imperatore*). *cf.*
IVV. 6, 622 Agrippinae boletus... tremulumque -t (*i. Claudium*) descen-
dere iussit in caelum (*proprie:* SVET. Claud. 30 -t... tremulum *Claudii*).
AMM. 14, 11, 33 quot -a, quae horruere gentes, funesti carnifices ab-
sciderunt? CONC. Turon. a. 567 p. 128, 19 rectius est ut -d morbidum
... amputetur. *cum epithetis nominum gentilium vel nom.*
propriorum personae: VERG. Aen. 4, 640 Dardaniique rogam -is
(*i. Aeneae*). 11, 399 Dardanio (*i. Troiano*). OV. met. 15, 869 dies qua
-t Augustum... accedat caelo (VAL. MAX. 9, 11 ext. 4). trist. 3, 5, 46
Caesareum -t est, quod -t orbis erat (Pont. 3, 3, 68 per matrem iuro
Caesareumque -t). LIV. 22, 52, 2 in -a Romana... in socios... in ser-
vos (SEN. dial. 6, 16, 2). VAL. FL. 5, 294 Aesonium (6, 579. 687).
cum participiis: HOR. epod. 5, 74 o multa fleturum -t. VAL. MAX.
1, 7, 1 destinatum iam immortalitati. 9, 15 ext. 2 imperio dementer
imminens. LVCAN. 7, 713 victum fatis *supra l. 25*. SEN. Thy. 712
Atrous -a devota impiae speculatur irae (*i. liberos fratris*). IVST. 14,
4, 10). VAL. FL. 4, 401 dilectum. APVL. met. 4, 13 damnatorum -um
funera (IVVENC. 4, 600. *de* LVCAN. 2, 307 *v. p. 404, 22*). TERT. nat.
1, 10 famosum et deminutum -t (*i. minimum*) imago cuiusdam dei
vestit. VLP. dig. 7, 1, 68, 2 in locum -um defunctorum (23, 3, 10, 3
mortuorum). ARNOB. nat. 6, 13 prostituti. HIER. epist. 2, 1 obsessum
omni crimine. PAVL. NOL. carm. 24, 158 debitum morti. ANTH.
410, 4 extinctum. AVG. civ. 1, 27 p. 43 liberatum. LEX Visig. 8,
1, 3 ut -t huius sceleris infamia notatus (*sic*)... extensus pu-
blice flagella excipiat. *cum genetivo personae:* CIC. Lig. 33
p. 406, 60. CATVLL. 68, 120 nec tam carum confecto aetate parenti
una -t seri nata nepotis alit. OV. Ib. 6 nec quemquam nostri nisi
me laesere libelli: artificis periit cum -t arte sua. GRAT. 453
amici sollicitare -t. LIV. 1, 52, 4 -a nominis latini stare ac sentire.
3, 3, 9 censa civium -a (LIV. *saep.* MON. Ancyr. 2, 4 civium Ro-
mānorum. 2, 7. PANEG. 11, 17 in -a civium potestatem). LIV. 27,
23, 4 in -a consulum... exitiabilis prodigiorum eventus vertit. 45,
10, 11 in -a noxiorum versura maleficia (*at noxia -a supra l. 8 sqq.*).
PAVL. FEST. p. 238 servorum (MOD. dig. 31, 34 pr.; *contra* servile -t
supra l. 12). VAL. MAX. 1, 7 ext. 6 insontium. 4, 8, 5 captivorum. SEN.
contr. 10, 3, 1 mulierculae. CVRT. 6, 8, 12 regis. SEN. dial. 3, 2, 1 prin-
cipum. 6, 9, 4 inimicorum. VAL. FL. 7, 94 tyranni. SVET. Nero 36
ostenta a semet in -a procerum depellere. SCAEV. dig. 45, 1, 133 et
ipsius et heredis -t. ARNOB. nat. 3, 3 alia numinum -a. 3, 34 Dianam
Cererem Lunam -t esse unius deae (*i. unam esse personam*) triviali
germanitate. MACR. sat. 1, 7, 31 inferentes Diti non hominum -a, sed
oscilla ad humanam effigiem arte simulata (*v. supra l. 1*). VVLG.
II reg. 3, 8 numquid -t canis ego sum? IV reg. 6, 25 *in fame* venun-
daretur -t asini octoginta argenteis. Ier. 31, 7 hinnite contra -t gen-
tium. CONC. Aurel. a. 541 p. 90, 21 ut est gentilium consuetudo, ad
-t cuiuscumque ferae vel pecudis... fortasse iuraverit. *cum ge-
netivo nominis proprii:* PROP. 4, 1, 52 carmina... longaevum
ad Priami... -t (*i. ad Priamum dicta*). OV. fast. 3, 84 pinigerum

Fauni Maenalis ora -t colit. Ib. 272 Thamyræ Demodocique -t. VAL.
MAX. 9, 7, 4 adversus Sempronii Asellionis praetoris urbani -t *exar-
sit consternatio*. VVLG. IV reg. 25, 27 sublevavit... -t Ioachin, regis
Iuda, de carcere. *nude cum verbis:* PROP. 3, 4, 20 hoc
(*sc. Augusti*) sit in aevum, cernis ab Aenea quod superesse -t
(OV. met. 15, 766 quantaque -t cum fraude petatur, quod de Dar-
danio solum mihi [*Veneri*] restat Iulo [*i. Caesar*]). SEN. suas.
4, 1 non eodem vitae fine... -t sit, quod gentibus futura prae-
cipiat (*sc. vates*). PHAEDR. 3, 4, 4 quale -t est, talis praestatur sapor.
LVCAN. 8, 643 in istud a superis immissa -t. SIL. 16, 126 duret -i
(*i. huic homini, sc. Masinissae*) per saecula lumen. MART. 8, 59, 3
aspicis hunc... ne contemne -t, nihil est furacius illo. POMPON. dig.
9, 4, 43 servi, quorum noxa -t sequitur (AFRIC. dig. 13, 6, 21, 1.
47, 2, 62 [61] pr. GAIUS inst. 4, 77 omnes autem noxales actiones -t
secuntur, *quod explic.*: nam si filius tuus servusve noxam commise-
rit... tecum est actio, ... si sui iuris coeperit esse, directa actio
cum ipso est. dig. 9, 4, 20. VLP. dig. 9, 1, 1, 12 cum etiam in quadru-
pedibus noxa -t sequitur, adversus dominum haec actio datur. *saep.*
PAVL. sent. 2, 31, 8. 9 *al.* GLOSS. iurispr. cod. Paris. gr. 1357^A νόξα
κάποιου [*κάποιου cod.*] σεκούτα τὰ πείσιματα τῆ κεφαλῆ ἐπονται. *cf.*
PAVL. dig. 4, 5, 7, 1 iniuriarum et actionum ex delicto venientium
obligationes cum -e ambulant). PAPIN. dig. 37, 11, 11, 2 dando se
in arrogandum testator cum -e fortunas quoque suas in familiam et
domum alienam transferat. CARM. epigr. 205 (*in lamina plumbea, aetat.*
ferre Antoninorum) locus capillo ribus (*i. rivus*) expectat -t suum
(*capillum rivo mersum sequatur oportet* Bücheler). VLP. dig.
6, 1, 3 pr. ea sola... -a, quae redempta sunt. 7, 1, 70, 1 quae demor-
tua sunt. MARCIAN. dig. 20, 1, 13 pr. prioribus -bus decedentibus.
ARNOB. nat. 1, 39 quid cuique debeatur vel personae vel -i.
translate etiam de rebus non animantibus: COLVM. 11, 1, 28 res
tamen ipsa *in negligentia quadam agricolae iam domino decoxit*, nec
mox in tantum exuberat, ut et iacturam -is amissi restituat et
quaestum resarciat. *accedit fere ad notionem 'exemplum':* APVL.
Plat. 2, 28 tyrannis illa, singulare dominationis -t, tunc oritur.
2 speciatim: *in distributionibus sim.:* CATO agr. 83 in
capita singula boum votum facito (CAES. civ. 3, 32, 2 in -a singula
servorum ac liberorum). VARRO rust. 2, 9, 7 in singula -a boum (LEX
met. Vipasc. [Corp. II 5181] 12. 13 AFRIC. dig. 21, 1, 34, 1 CALL. dig.
21, 2, 72). EDICT. imp. Diocl. 7, 21 per singula -a (VEG. mulom. 4, 1, 7
VVLG. exod. 16, 16 num. 3, 47 LEX Visig. 8, 3, 10. 15. 8, 4, 3. 10).
CIC. Verr. 4, 215 *cum sesquimodios* populo Romano in capita de-
scripsisses (LIV. 2, 33, 11 sextantibus collatis in -a [VAL. MAX. 4, 4, 2].
22, 58, 4 pretium fore in -a equiti tot, pediti... servo. 32, 17, 2. 34,
50, 6. SEN. epist. 73, 8 quantum in -a promissum est. LEX met. Vipasc.
[Corp. II 5181] 17 in k(apita) tot d(are) d(ebet). GAIUS inst. 3, 8 non
in -a sed <in> stirpes hereditates dividi [3, 16 bis. 61 VLP. reg. 26, 2 *al.*
PAVL. sent. 3, 2, 3 *al.* COD. Theod. 9, 42, 9 pr. (a. 280) *saep.* COLL. Mos.
16, 2, 16 *al.* INST. Iust. 3, 1, 16 *al.* COD. Iust. 5, 9, 9 pr. *saep.* LEX Burg.
Rom. 10, 8]. GLOSS. iurispr. cod. Paris. gr. 1357^A ἴν κάπητα, κατὰ κε-
φαλήν. ἴν κάπιτα, ἐξ ἴσον). CAES. Gall. 7, 89, 5 ex reliquis captivis
toto exercitui -a singula... distribuit (VITR. 5, 9, 9 mensurae tribu-
tim singulis -bus designantur. COLVM. 7, 4, 2. 7, 6, 7 ex geminis sin-
gula -a. 8, 4, 5. PLIN. nat. 11, 127 singulis -bus quaterna. VLP. dig.
6, 1, 1, 3 [*syn.* singula corpora]. 7, 1, 70. PELAGON. 370 singulas singulis
-bus. 373. VVLG. num. 1, 20 *per* nomina -um singulorum. 1, 22. I par.
23, 24 numerum -um singulorum). VEG. mulom. 1, 18 *per* -t animalium
(2, 6, 5 *per* -a animalium. mil. 3, 3 p. 70, 12 militum. VVLG. num. 1, 16
per tribus et cognationes suas et -a. 1, 18). *coniunctum cum*
nomine numerali vel certo vel incerto vel voce 'numerus' sim.:
CIC. Lig. 33 de unius -e nos agere (*opp.* tres Ligarii). Phil. 12, 23
Lentonem uno -e esse contentum (PAVL. FEST. p. 225 progenies, quae
ab uno -e procedit. SEN. suas. 4, 2 *opp.* tot. SEN. clem. 1, 3, 4 *opp.* tot
milia. LVCAN. 2, 187 unum tot poenas cepisse -t. 5, 365 unumque -t
tam magna iuventus [*militēs*]... timet. SIL. 5, 153 unum hoc pro cunctis
sat erit -t. 14, 620. STAT. Theb. 2, 491 in unum plebs ferro iurata -t.
IVST. 12, 9, 6. EDICT. imp. Diocl. 7, 20 in -e uno. 7, 23 in uno capitae
[*sic*]. LACT. inst. 4, 3, 7 ad unum -t et ad unam summam. PELAGON. 370.
CLAVD. 5, 151 tot signis unum petitur -t. BOETH. in Porph. isag. ed.
pr. 1 p. 73, 10 Vind. diversarum cognationum gens ad unum -t generis duci
potest. *adde:* -t unius deae p. 405, 76). VERG. Aen. 3, 391 sus triginta
-um fetus enixa (8, 44. *al. numeri:* 5, 62 bina boum... numero -a. LIV. 27,
16, 7 p. 405, 12. COLVM. 7, 6, 5 numerum... maiorem, quam centum -um.
7, 9, 13. 8, 2, 7. 8, 5, 7. 8, 11, 13 MARCELL. Vlp. dig. 6, 1, 3 pr. PELAGON.
371. PAPYR. Wessely p. 9 n. 21 [*sacc. IV*] annonas quaternas kapitum
quatuor... prevere [*i. praebere*] *protectoribus*. GREG. M. epist. 13, 16
armenta -a quinque, oves et capras promiscuas -a viginti. 12, 11 in pe-
culio -a quindecim, aeramenti -a duo. LEX Visig. 8, 3, 12 *per* duo -a tre-
misse unum reddat). VERG. Aen. 4, 357 testor utrumque -t (ANTH.
11, 94). HOR. sat. 2, 1, 27 quot -um vivunt, totidem studiorum milia (*in*
proverbio. cf. PAVL. FEST. p. 238 *Laribus* tot pilae, quot -a servorum...
ponebantur. FRONTO p. 195, 14 N. raro umquam tot simul -a de caelo
tacta sunt, quot tu condemnasti. MARCELL. Vlp. dig. 6, 1, 3 pr. totidem.
VLP. dig. 50, 16, 195, 2 quotquot. MOD. dig. 31, 34 pr. tot. CAES. AREL.
testam. 105 immunitas ecclesiae in tot -bus daretur). HOR. carm. 1,

28, 20 nullum saeva -t Proserpina fugit. epist. 2, 2, 189 *genius hominis* in unumquodque -t vultu mutabilis (v. *Kiesling ad l.*; cf. PROP. 4, 1, 84 grave Saturni sidus in omne -t). COLVM. 7, 3, 14 itidem vel etiam plura -a. LVCAN. 6, 8 alea fati alterutrum mensura -t. OPTAT. 2, 24 p. 61, 10 quattuor genera -um in ecclesia, episcoporum, presbyterorum, diaconorum et fidelium. VVLG. num. 31, 30 accipies quinquagesimum -t hominum et boum et asinorum eqs. (31, 47. LEX Visig. 8, 5, 1 vicensimum -t *gregis porcorum*... cogatur exolvere). *inde in enumerationibus, summis, censibus*: CIC. rep. 2, 40 qui omnino nihil in suum censum praeter -t attulissent, proletarios nominavit. CAES. Gall. 1, 29, 2 summa erat -um Helvetiorum milia tot. 2, 33, 7 -um numerus (4, 15, 3 COLVM. 8, 4, 3 PLIN. nat. 3, 28 ter). LIV. 3, 3, 9 censa civium -a tot... dicuntur (3, 24, 10 saep. MON. Ancyr. 2, 4, 2, 7 PLIN. nat. 33, 16). LIV. 9, 19, 2 censebantur eius aetatis lustris tot milia -um (10, 47, 2 saep.). 25, 14, 11 supra VII milia -um... capta (26, 49, 2 saep.). LACT. mort. pers. 23, 2 hominum -a notabantur in censu. *inde capite censerī, -e census*: PAVL. FEST. p. 226 proletarium -e censum dictum. *aliter* IVL. PAVL. Gell. 16, 10, 10 qui nullo aut perquam parvo aere censebantur, -e censi vocabantur (opp. proletarii). extremus autem census -e censorum aeris fuit CCCLXXV. 16, 10, 12 proletariorum tamen ordo honestior aliquanto et re et nomine, quam -e censorum fuit. EXVP. 2 quibus nullae opes erant, -t suum... censebantur. GLOSS. V 273, 54 -e census: qui solum -t suum vel divitias deducit ad censum vel in honorem (sim. 355, 48). III 441, 17 *ἐναπόγραφος* (479, 3). cf. IV 316, 26 -e census (i. subst.) taxatio possessionum (215, 8. 273, 43. 355, 11). 594, 16 taxatio possessionis. *de re vide Kübler, PW. III 1521*. SALL. Iug. 86, 1 *Marius* milites scribere, non more maiorum neque ex classibus, sed... -e censos plerosque (VAL. MAX. 2, 3, 1 ter. 7, 6, 1 FLOR. epit. 3, 1, 13 IVL. PAVL. Gell. 16, 10, 14. cf. 16, 10, 11 neque proletarii neque -e censi milites nisi in tumultu maximo scribebantur). SEN. benef. 7, 8, 1 omnia illius sapientis esse dicimus, cum ad hoc ius cotidianum... -e censebitur. ARNOB. nat. 2, 29 homo cum -e censeatur (syn. proletarius). *aliter* GLOSS. IV 213, 51 -e census: qui de captivis (capitebis cod.) sub corona vel sub hasta vendebatur. 27, 28 coronam qui in -e gerit (316, 25. 491, 31. V 594, 11). *speciatim in nomine tributi per capita impensi*: FEST. p. 364 tributorum collationem, cum sit alia in -a, aliud ex censu eqs. TERT. nat. 1, 10 agri tributo onusti viliores, hominum -a stipendio censa ignobiliora. VLP. dig. 50, 15, 3 pr. *incolae Syriae* tributo -is obligantur (PAVL. dig. 50, 15, 8, 7. HIL. c. Const. 10 censum -is remittis). CHAR. dig. 50, 4, 18, 8 exactores pecuniae pro -bus (LACT. mort. pers. 23, 6 pecuniae pro -bus perdebantur. AMM. 16, 5, 14 pro -bus singulis tributi nomine vicenos quinos aureos flagitari). *inde metonymice i. q. ipsum tributum capitis*: CIC. epist. 3, 8, 5 ne in venditionem tributorum et illam acerbissimam exactionem... -um atque ostiorum inducerentur sumptus minime necessarii. COD. Theod. 7, 13, 6 pr. (a. 370) ex eo tempore, quo militiae sacramenta suscepit, proprii census -t excuset (opp. uxoriā quoque capitationem). *translate de rebus non animantibus*: COLVM. 4, 33, 4 spatia... -a castanearum recipiunt tot, cuius summae... iugera singula eqs. 5, 3, 8 ordo per longitudinem recipiet -a tringinta quinque vitium, per latitudinem XVIII. GREG. M. epist. 12, 11 aeramenti -a duo v. p. 406, 76. *inde speciatim in censuum tributorumque exactionibus sim. fere i. q. iugum, fundus ageris (vel possessio alius generis) in tributorum, tironum, capitorum calculatione pro mensura habitus; v. Seeck, PW. III 1564*. PANEG. 8, 11 septem milia -um remisisti, quartam amplius partem nostrorum censuum (8, 12 septem milia -um sola donasse). COD. Theod. 11, 16, 6 (COD. Iust. 12, 23 [24], 1 a. 346) palatini pro -bus seu iugis suis tantum pensitationem atque obsequia recognoscant (15, 3, 5 [COD. Iust. 10, 25, 2 a. 412] pro iugorum numero vel -um... astringi cogantur possessores ad munera. 12, 4, 1 [COD. Iust. 10, 36 a. 428] pro singulis earum [possessionum] iugis et -bus... tot exsolvant). 11, 23, 1 (a. 361) nec cuiusquam alterius iuga aut -a senatorum censibus aggregentur. 7, 6, 3 (COD. Iust. 12, 39, 2 a. 377) provinciae Thraciarum per viginti iuga seu -a conferant vestem, Scythia et Moesia in tringinta iugis seu -bus eqs. 13, 11, 2 (COD. Iust. 11, 48, 10 a. 386) cum antea per singulos viros, per binas vero mulieres -is norma sit censa, nunc binis ac ternis viris, mulieribus autem quaternis unius pendendi -is attributum est. 11, 20, 6 (a. 430) eorum iugorum sive -um sive quo alio nomine nuncupantur privati iuris vel patrimonialis sive civilis sive templorum, quae... relevata sunt vel adaerata levius, ... quinta pars commodi (i. reddituum)... ex aequo societur. *ibid. saep. cf. graeca*: COD. Iust. 10, 27, 2, 8 (ante a. 505?) *ἕκαστος τῶν κτητόρων πρὸς τὴν ἀναλογίαν τῶν ζευγῶν (i. iugorum) ἢ τοὺς ζυγοκεφαλῶν (i. caputum) ὑποκείσθω τῇ συνωνίῃ*. NOVELL. Iust. 17, 8 (a. 535) *τό τε ποσὸν τῶν ζυγοκεφαλῶν ἢ ἰούγων (zygocephalorum aut iugorum) ἢ ἰουλίων ἢ ὀπωσθήποτε ἂν εὐτὰ κατὰ χάρακιν καλοῖεν*. *nota lusum significationum ap. SIDON. carm. 13, 20* Geryonem nos esse puta (sc. *tricipitem*) monstrumque tributum; hinc -a, ut vivam, tu mihi tolle tria (cf. binis ac ternis viris l. 69). *huc fort. addas*: LEX aq. Claud. (Corp. VIII 18587), *ubi nominibus hominum, qui usi sunt aquaeductu per horas quasdam, additum*: k. et seq. numerus; videtur legendum 'k(apita) tot', ut sit caput notio

quantitatis (aquae scilicet) ab illis hominibus usurpatae. in LEGE Sal. i. q. pecunia pro capitibus singulis (pecoris, al.) restituenda possessori ab eo qui damnum dedit ('Hauptgeld', v. capitale sub 4 p. 346, 68): LEX Sal. 10 add. 5 si quis puerum aut puellam... furaverit, XXXV solidos in -e restituat. 27, 4 si caballi ipsi perierunt, ipsos in -e restituat. 61, 1 rem in -t reddat. 65, 1 caballum in -e reddat.

B caput pro mente, cf. ISID. orig. 11, 1, 25 caput ipsius animae, quae consulit corpori, quodammodo personam tulit. PLAVT. Epid. 95 plane hoc corruptumst -t (de Aul. 425 v. p. 404, 26). HOR. sat. 2, 1, 25 saltat Milonius, ut semel icto accessit fervor (vini) -i. 2, 3, 132 incolumi -e es? (cf. 2, 3, 128 tun sanus? 2, 3, 130 insanum te. adde: PASS. Petr. Paul. long. 41 hominem vanum et alieni -is). sat. 2, 6, 34 aliena negotia centum per -t et circa salient latus. epist. 1, 1, 44 quanto mala devites animi -isque labore. PROP. 3, 17, 42 ad Bacchum: hoc sollicitum vince sopore -t. 4, 2, 30 cum est imposta corona, clamabis -i. vina subisse meo (opp. sobrius). OV. ars 1, 568 precare deos ne iubeant -i vina nocere tuo (COLVM. 3, 2, 18 vites quaedam vini dulcis, sed -i nervisque non aptae). 3, 763 bibe qua patiens -t est animusque pedesque constant. SEN. epist. 114, 8 motum illi felicitate nimia -t. IUV. 7, 161 sexta quaque die miserum dirus -t iuvenis discentis Hannibal implet. 15, 23 tam vacui -is (codd., sic vacuum cerebri Priscianus ex glossemate) populum Phaeaca putavit? FLOR. epit. 2, 10, 3 cum subinde crapula et -is errore lapsaret. ITALIA (Aug. civ. 20, 23) et VVLG. Dan. 7, 15 visus (VVLG. visiones) -is mei conturbabant (VVLG. conturbaverunt) me (cf. VVLG. Dan. 2, 28. 4, 2 saep. huc referenda videntur: CORP. VIII 4468 sacrum solvet ex viso capit(is) orco mor. (supplem. dubium). 6939 viso -is [CAPLIIS legebatur] don(um) solvit. 10856 viso capi(tis) aram de suo posuit). TERT. idol. 24 nihil esse facilius potest, quam cautio idololatriae, si timor eius in -e sit. VVLG. Am. 9, 1 avaritia enim in -e omnium. AVG. mus. 3, 3, 5 sume tibi ab ipso -e (i. de mente tua) pedes pyrrichios. MART. CAP. 2, 123 -t artibus inclita virgo (i. Philologia).

C caput pro ore (sensu obsceno): PRIAP. 22, 2 Priapo femina cunnum, -t hic (vir) praebeat, ille (puer) nates. MART. 14, 74 in -t intravit mentula nulla tuum. LACT. inst. 6, 23, 11 de istis loquor, quorum taeterrima libido et execrabilis furor ne -i quidem parcat.

D caput pro capillis v. sub I A 2 c p. 388, 58 sqq.

III rerum non animantium: **A** rerum corporearum summum, pars extrema; vel rerum, quae in altitudinem eriguntur, pars altissima vel rerum in longitudinem porrectarum pars extrema. cf. CASSIOD. in psalm. 26, 9 nam plerumque illud dicimus -t, quod eminere monstratur.

1 cacumen arborum, herbarum, sim.: arborum: ENN. ann. 490 capitibus (arsi, ut videtur, soluta, v. p. 384, 57) nutantes pinos rectosque cupressos. LABER. mim. 131 in *autumno ubi -t [a foliis] decidua folia pandit. VERG. Aen. 9, 679 intonsaque caelo (i. ad caelum) attollunt -a quercus et sublimi vertice nutant (STAT. Theb. 6, 93 silva extulerat super astra -t. CLAUD. rapt. Pros. 3, 370 tollebant geminae -a inviolata cupressus). SEN. Oed. 532 cupressus altis exerens silvis -t (CARM. frg. Quint. inst. 9, 4, 90 -t exeruit mobile pinus repetita. SIL. 5, 482 aesculus umbrosus magnas super ardua silvas nubibus insertans altis -t. FRONTO p. 216, 4 N. intonsas abietes neglectasque piceas -t aemulum nubibus addere). SEN. Tro. 173 movere silvae -a. CALP. ecl. 1, 10 rapidoque -t levat obvia soli silva. VAL. FL. 8, 110 qua via se arduus heros Iason ferret ad aurigerae -t arboris. VOPISC. Aurelian. 7, 4 ut duarum arborum -a inflecteret, ad pedes militis deligaret easdemque subito dimitteret (Ps. RVFIN. in Am. 8, 1 ad se inflectunt -a ramorum). AMBR. hex. 6, 9, 56 in -e arboris omnis est fructus, ibi omnis est pulchritudo. *nota de Daphne iam in laurum mutata*: OV. met. 1, 567 utque -t visa est agitasse cacumen. *vitium, cf. COLVM. 3, 10, 1 extrema pars eius (vitis), quod -t vitis appellant, id est ultimum et productissimum flagellum*: CIC. Cato 53 me delectant adminiculorum ordines, -um iugatio, religatio et propagatio vitium. COLVM. 19^{ies}, ex. gr. 3, 10, 3 aut in -e vitis aut in crure vicino radicibus. 4, 17, 4 infra trunci -t. 4, 24, 11 a trunco et -e vitis. 4, 26, 2 iuxta -t infraque brachia. 5, 6, 35 si ex uno -e duae virgae submittantur. PLIN. nat. 17, 195. 196. 204. 205 caulis a -e ad duas gemmas reciditur. 17, 264. *aliarum herbarum*: COLVM. 10, 335 eruca exurit semina (i. hortorum herbas) morsu, quae -is viduata coma spoliataque nudo vertice trunca iacent. PLIN. nat. 17, 96 rubi defigunt rursus in terram -a iterumque nascuntur ex sese repleturi omnia. 17, 123 castanea scribitur exiguo super terram relicto -e eoque ipso harena cooperto. 27, 89 gallidraga herba caule ferulaceo alto, cui summo -e inhaereat simile ovo. EVSTATH. Bas. hex. 5, 3 p. 912^c calamus avenae... nullum scilicet gerit pondus in -e. *contra sarmentorum, malleolorum finis inferior*: COLVM. 3, 18, 1 praetorto -e et recurvato... semen demersit (3, 18, 2 quae satio contortis -bus malleolos recipit. PALLAD. 3, 9, 8 -t sarmenti cum deponitur torquendum non est eqs.). COLVM. 3, 18, 6 malleoli imum -t. *ibid. sarmentum radices e -e, qua recisum est, emittit*. 3, 19, 2. *granorum, seminum germen, gemma, oculus*: PLIN. nat. 18, 51 ex hordeo alterum -t grani in radicem exit, alterum in herbam. *sim.*

fructuum pars summa: PLIN. nat. 15, 109 *sucus lacteus* in -e feis, in corpore non item.

2 de fluminibus, rivis, sim.: a i. q. *fons*; cf. SIC. FLACC. grom. p. 150, 13 *infra l. 56*. PORPH. Hor. carm. 11, 22 *l. 12*. VLP. dig. 43, 20, 1, 8 -t aquae illud est, unde aqua nascitur (DIFF. ed. Beck p. 81, 11 *fons est -t aquae nascentis*). *ibid.* si aqua... effluere atque ibi apparere incipit, eius hoc -t dicemus, ubi primum emergit. GLOSS. III 246, 37 *αι πηγαί*: -a fluviorum. PLAVT. Trin. 940 ad -t amnis, quod de caelo exoritur sub solio Iovis (LVCR. 6, 729 fit quomodo uti pluviae forsan magis ad -t ei [*Nilo*]... fiant. HIRT. Gall. 8, 41, 4 ad *venas*... et -t fontis. VERG. georg. 4, 319 *ad -t astitit amnis*. HOR. carm. 1, 1, 22 ad aquae lene -t sacrae *stratus* [PORPH. *ad l. id est apud fontem*]. VITR. 8, 6, 4. LIV. 1, 51, 9 ad -t aquae Ferentinae [2, 38, 1 FEST. p. 241]. VELL. 2, 105, 3 ad -t Lupiae fluminis. PANEG. 5, 3 *portectis usque ad Danuvii -t Germaniae Rhaetiaeque limitibus*. OROS. hist. 5, 24, 6 ad -t Silari fluminis castra metantem. CORP. XI 5942 [*Tiferi Tiberini*] fontem et conceptum aquae suis terminis usque ad kaput formae publicae Tiferatibus Tiberinis d(onum) d(edit). IVL. HON. cosmogr. B 45 usque ad -t fluminis Astroboris). LVCR. 5, 270 *materies umoris*... ad -t amnis omnis confluit, inde super terras redit (6, 6. 36. cf. SALON. in eccles. p. 995^c per occultas venas ad -a fontium revertuntur *flumina*). ELEG. in Maecen. 1, 48 *territus ad Nili dum fugit ille -t (adde l. 73)*. VARRO ling. 5, 29 *Tiberis quod -t extra Latium habet*. VERG. georg. 4, 368 *spectabat*... -t unde altus primum se erupit Enipeus. Aen. 12, 816 *adiuro Stygii -t implacabile fontis*. TIB. 1, 7, 24 *quibus in terris occuluisse -t Nilum dicam?* (Ov. met. 2, 255 *Nilus in extremum fugit perterritus orbem occuluitque -t, quod adhuc latet*. LVCAN. 10, 191 *noscere malim... fluvii causas... ignotumque -t (infra: Niliacos fontes)*. 10, 295 *arcanum natura -t non prodidit ulli*. STAT. silv. 3, 5, 21 *septemgeminum -t impenetrabile Nili*. FRONTO p. 8, 23 N. *sine homines... requirant, ut Nili -t, ita nostri amoris originem*. CLAVD. carm. min. 28, 13 *Nilus secreto de fonte cadens... nec contigit ulli hoc vidisse -t. sim.*: AVSON. 4, 1 *Danuvius penitis -t occultatus in oris*. PROP. 2, 15, 33 *potius fluminaque ad -t incipient revocare liquores, quam eqs.* (cf. 3, 19, 6 *fluminaque ad fontis sint reditura -t*. Ov. am. 1, 8, 6 *saga inque -t liquidas arte recurvat aquas*. trist. 1, 8, 1 in -t *alta suum labentur ab aequore retro flumina*. Pont. 4, 6, 46). Ov. met. 15, 277 *Mysum -isque sui ripaeque prioris paenituisse ferunt*. VITR. 8, 1, 1 *quaerenda sub terra sunt -a et colligenda*. 8, 1, 6 *si erit -t aquae inventum* (8, 2, 8 -a fontium. SEN. nat. 6, 8, 3 *ad investigandum -t Nili*). 8, 2, 6 -a fluminum... *maximaque inveniuntur egressa ab septentrione*. VITR. 8, 2, 7 *ex Mauretania autem -t Nili profluere ex eo maxime cognoscitur, quod ex altera parte montis Atlantis (sunt) alia -a item profluentia* (IVL. HON. cosmogr. B 8 *fluvii -a quinque... ex alia parte montis Caucasii nascuntur* [COSMOGR. 1, 8 *alius fluvius cum -bus quinque*]. *adde*: PLAVT. Trin. 940 *exoritur supra l. 9*). VITR. 8, 3, 3 *bis*. 8, 3, 11 *Hypanis -a -e profluit milia tot* (8, 6, 2. 6. 9 *bis*. SEN. nat. 3, 11, 6 *per hiemem aestatemque par est -a -e deiectus*). CORP. IX 3018 [*saec. I med.*] *aquam... repetitam -a -e... reduxit* [PROC. dig. 8, 6, 16 *aquam -a -e duceret*. VLP. dig. 43, 20, 1, 7. 39. PAVL. dig. 8, 3, 9 *ex -e vel ex fonte*]. IVL. HON. cosmogr. B 46 *Nilus -a -e lenis meat*). MELA 3, 24 *prope -a -e (FRONTIN. aq. 5 ductus eius [aquae Appiae] habet longitudinem -a -e usque ad Salinas milia tot*. 7. 89. PLIN. epist. 10, 90, 1 *statim ab -e*. SIC. FLACC. grom. p. 150, 13 *quidam enim rivi ab origine, id est -a -e... fines possessionibus praestant*. CORP. VI 1258 [*a. 81*] *aquas Claudiam et Caeruleam cum -a -e aquarum a solo vetustate dilapsae essent, nova forma reducendas... curavit*). VITR. 8, 6, 3 -t fontis. 8, 6, 5 *si -t habeat libramenta*. MELA 2, 61 *Timavus novem -bus exurgens* (SCHOL. Stat. Theb. 12, 629 *Callirhoe fons novem -bus means*). SEN. nat. 3, 29, 1 *terram concussam nova fluminum -a detegere*. 4, 1, 2 -t eius (*Danuvii*) in Germania esse comperimus (6, 8, 5 *sive -t illa rupes... est Nili*. PLIN. nat. 8, 77 *Nili*. 31, 25 *ibi -t amnis eius [Danuvii] intellegit fama [ibid. syn. fontem et exortum]*. STAT. silv. 4, 3, 157 *ibis, qua... Nili -t*). SEN. nat. 6, 7, 2 *tot fontes, tot -a fluminum subitos et ex occulto amnes vomentia*. epist. 41, 3 *magnum fluminum -a veneramus*. COLVM. 9, 8, 7 *complura -a rivorum*. LVCAN. 6, 279 *hunc (Peneum) fama est Stygiis manare paludibus amnem et -is memorem eqs.* [3, 256 et SOL. 15, 19. 37, 5. 40, 8 -t *tollere v. p. 391, 30 sqq.* SIL. 3, 447 *proserere p. 391, 32*]. FRONTIN. aq. *passim de aquis et aquae ductibus, ex-gr.* 64 *ante omnia itaque -a ductuum metiri aggressus sum*. 65 *Appiae (a) quae ad -t inveniri mensura non potuit, quoniam ex duobus rivis constat (ad -t 13^{ies})*. PLIN. epist. 8, 8, 5 *praeter illum fontem quasi parentem ceterorum sunt minores -e discreti*. ITIN. Anton. Aug. p. 446, 10 -t fluminis Anae. AVG. gen. ad litt. 5, 7 p. 151, 19 *paradisus quattuor illa flumina ex -e sui fontis emitteret* (PAVL. NOL. epist. 21, 3. cf. AVG. gen. ad litt. 5, 7 p. 151, 24 *ut de diversis per omnem terram -bus fluminum ac fontium aquae iam manarent*). VVLG. II par. 32, 3 *ut obturarent -a fontium*. CARM. epigr. 1531 B 2 (*saec. V*) *diversum sortita capis finemque -tque, nympha: -t cautes, term(inus unda) tibi est. inde in nom. propr.*: Caput Thyrsi, *nom. loci Sardiniae* (ITIN. Anton. Aug. p. 81, 1 *v. PW. III 1565*). caput Tasacora (CORP. VIII 22616/18 [*a. 212*]). *v. nom. propr. inde in ima-*

gine de rebus imprimis incorporeis: Cic. Cael. 19 *sin autem est rivulus arcessitus et ductus ab ipso -e accusationis vestrae*. Planc. 28 *ad -t et ad fontem generis utriusque veniamus*. 57 *si quid sine -e manabit aut quid erit eiusmodi, ut non extet auctor*. de orat. 1, 42 *iam ab illo fonte et -e Socrate*. 1, 195 *legum fontes et -a*. 2, 117 *a -e... arcessere et unde omnia manent videre (antea: rivulos consectari, fontes rerum non videre)*. Tusc. 4, 83 *fons miseriarum et -t*. orat. 199 *debent verba tota -a -e (syn. a principio) ita fluere*. top. 31 *ad -t generis (sc. notionis 'genus')* et quasi fontem referri. fin. 2, 34 *ab isto -e fluere necesse est omnem rationem bonorum et malorum* (LVCR. 5, 601 *ex uno -e hic ut profluat ardor*). FRONTO p. 63, 2 N. *Cicero -t atque fons Romanae facundiae cluet* (PANEG. 9, 1). LACT. inst. 5, 17, 2 -t *ipsum fontemque iustitiae non tenebat. simili imagine de luce*: LVCR. 5, 293 *ni suppeditet lucis -t ipsum sol. nota*: CASSIOD. in psalm. 92, 5 *apostoli sunt -t fluminum et fons aquarum alia, ubi ipsa imago fontis non adeo teneri videtur, vide infra sub III C p. 415, 16 sqq.* b i. q. *ostium*: CAES. Gall. 4, 10, 5 *multisque -bus in Oceanum influit Rhemus* (HOR. sat. 1, 10, 37 *diffringit Rheni luteum -t*). VERG. Aen. 8, 65 *hic mihi (Tiberi flumini) magna domus, celsis -t urbibus exit*. LIV. 33, 41, 7 *ad -a quae vocant Sari fluminis foeda tempestas... demersit (sc. navigantem mari)*. 37, 18, 6 *ad -t Caici amnis stativa habuit* (37, 37, 3 *Romani ad -t Caici amnis pervenerunt. utroque loco ostium, non fortem dictum esse ex conexu rerum enarratarum sequitur*). PANEG. 3, 16 *qua fervidum -t Danuvius evoluit* (MAR. VICTOR aleth. 1, 270 *quadrifido tumidum laetus -t amne resolvens*). SCHOL. Stat. Theb. 8, 358 *Nilus septem -bus fluens, unde a Graecis ἐπείροπος dictus est. inde in nom. propr. Caput Basensis, nom. loci ad confluentes Basantem Savumque siti* (NOT. dign. occ. 32, 9). v. PW. III 1564 *et sub nom. propr.* c *metonymice i. q. totum flumen, rivus, sim.; interdum etiam i. q. pars, brachium fluminis*: LVCAN. 2, 52 *indomitum Rheni -t*. 3, 202 *ubi multifidi Peucen unum -t alluit Histri*. 10, 223 *omne -t fluvii, quodcumque soluta praecipitat glacies, ingresso vere tumescit prima tabe nivis*. VVLG. gen. 2, 10 *fluvius paradisi inde dividitur in quattuor -a. d translate de maribus i. q. initium vel finis*: PLIN. nat. 4, 93 *maria omnia interiora illo -e Ponti nasci, non Gaditano freto, existimavere*. VAL. FL. 4, 91 *magni iam iam subeuntibus astris Oceani genitale -t*. 4, 561 *hinc iter ad Ponti -t*. SIL. 17, 244 *Neptunus totum Oceani turbat -t*. AVIEN. orb. terr. 193 *pelagi -t incipit Imbro*.

3 pars summa in corpore vel membris animantium: *in iecinore bestiarum quae in auspiciis immolantur*: Cic. div. 1, 119 *-t in iecore non fuit* (LIV. 30, 2, 13 *immolanti -t iocineris defuit*. 41, 14, 7. 41, 15, 3. PAVL. FEST. p. 244 *pestifera auspicia esse dicebant, cum cor in extis aut -t in iocinere non fuisset*. PLIN. nat. 11, 189 *defuit in extis*. CAPITOL. Pert. 14, 2 *cor et -t in hostiis non est repertum*). Cic. div. 2, 32 *-t iecoris ex omni parte diligentissime considerant haruspices. si vero id non est inventum, nihil putant accidere potuisse tristius*. 2, 36 *exta sine -e bis* (LIV. 27, 26, 13 *iocur sine -e*. VAL. MAX. 1, 6, 9 *iecur sine -e inventum est, proxima hostia -t iocineris duplex habuit*). Cic. div. 2, 36 *haec decessio -is aut accessio subitone fieri potest? 2, 37 -t est in iecore, cor in extis. iam abscedet... deus id eripiet eqs*. LIV. 8, 9, 1 *Decio -t iecinoris a familiari parte caesum haruspex dicitur ostendisse* (Ov. met. 15, 795 *caesumque -t reperitur in extis*. SEN. Oed. 361 *infra l. 56* PLIN. nat. 11, 190 *l. 61*). LIV. 27, 26, 14 *iocur auctum etiam visum in -e*. VAL. MAX. 1, 6, 9 -t *duplex supra l. 49 (cf. SEN. Oed. 360/61 en -a paribus bina consurgunt toris, sed utrumque caesum tenuis abscondit -t membrana*. LVCAN. 1, 627 *ecce videt -i fibrarum increcere molem alterius -is*). PLIN. nat. 11, 189 *iecur in dextera parte est, in eo, quod -t extorum vocant, magnae varietatis* (1, 11, 73 *de -e extorum*. 11, 190 -t *extorum tristis ostenti caesum quoque est*. CAPITOL. Pert. 11, 2 -t *extorum non deprehendit*). PLIN. nat. 28, 11 *repente extis adimi -a vel corda aut geminari victima stante*. LVCAN. 6, 710 *si quisquis vestris -t extaque lancibus infans imposuit*. AVG. civ. 2, 24 *Sulla... vidit in -e vitulini iecoris similitudinem coronae aureae*. *obscene de membro virili*: PRIAP. 83 (Tib. 2), 2 *nec viriliter iners senile penis extulit -t* (MART. 11, 46, 4 *nec levat mentula extinctum sollicitata -t*). 82 *ut tuum ter aut quater voret profunda fossa (cunni) lubricum -t* (MART. 7, 20, 15 *devorato -e turturem [i. penem] truncum*). 37 *simul vagum sonante merseris luto -t*. PETRON. 132 *vers. non potui supplicio (i. ad supplicium) -t mentulae aperire (sc. qui abscondere id ferro voluit)*. AVSON. 359, 7 *nudato -e*. RVT. NAM. 1, 388 *gens Iudaeorum genitale -t propudiosa metit. de venarum exitu*: CELS. 2, 10 *venae, si forte praecisa est, -a comprimuntur neque sanguinem emittunt*. 7, 19 p. 299 *linis -a earum continebuntur*. *de scabie quadam (ἀλωπεκία)*: CELS. 6, 4 p. 224 *ad aures duobus -bus serpit... donec se duo -a in priore parte committant. fistularum similitudine*: CELS. 7, 4, 4 p. 268 *ad ultimum eius (fistulae) -t incidi cutis debet. ibid. ad -t alterum recens linum alligandum*. 8, 9, 1 p. 344 *si nusquam -t se ostendet, ubi maxime pus subsit*. PLIN. nat. 26, 6 *nascitur carbunculus plerumque sub lingua, duritia rubens vari modo, sed -e nigricans*. 26, 125 *si nondum -t fecerint furunculi*. SORAN. p. 99, 17 *si autem -t hoc foras collectio fecerit, cataplasmatibus maturari potest. ossium*: CELS. 8, 1 p. 326

os quoddam altero -e in eo, quod posui, altero in exiguo sinu pectoralis ossis insidit. *ibid.* umerus... extremis utrimque -bus tumidus, mollis *eqs.* (p. 327 superius... umeri -t... inferius. 8, 15 p. 356 infra umeri -t *bis. ibid.* in summo -e *cubiti.* p. 328 *feminum* -a rotundiora etiam quam umerorum sunt *eqs. ibid.* inferiora et superiora *distinguntur.* 8, 7 p. 340 *os fissum fractumve* nonnumquam retusa habet -a, nonnumquam acuta (8, 10, 7 p. 351 si -a acutiora sunt). 8, 10, 1 p. 345 fasciis utrimque -a articularum deligando. 8, 21 p. 360 -t tibiae. CHIRON 134 *iumentum* -bus unguularum ingreditur (389 *calcat*). VINDIC. med. 26 si semen in vasculorum *vulvae* -a ceciderit (*cf.* PS. THEOD. PRISC. add. p. 340, 16 suppones in -e matricis). CASS. FEL. 36 p. 79, 1 si -t linguae obtinuerit. 40 p. 91, 2 digitorum -a robusta efficiuntur *eqs.* (PS. SORAN. puls. p. 276, 12 *digitorum* -bus in aliquantum premere debetis). CASSIOD. in psalm. 4, 7 antiqui enim -t gulae frumen vocabant (*ibid.* summa parte gulae).

4 *terrae vel rerum in planitie sitarum finis, extrema pars, angulus:* *pontium finis:* PLANC. Cic. epist. 10, 18, 4 *pontem* castellis duobus ad -a positis reliqui. FRONTIN. strat. 2, 13, 5 *Horatius Cocles* in -e eius *pontis* propugnator ipse insequentes *hostes* detinuit. VEG. mil. 3, 7 *pons* in utroque -e... milites debet accipere.

viarum initium vel exitus: VARRO ling. 5, 47 hinc (*a Carinis*) oritur -t sacrae viae. VVLG. Ezech. 42, 12 ostium *gazophylacii* in -e viae, quae via erat *eqs.* CORP. IX 1175 *viam* straverit per milia passuum *tot* ad kaput eiusdem viae. 1426 ex hoc capite iter latum.

fort. inde in nom. propr. urbis, cf. CORP. VIII 22000 (aetate Maximini imp.) a kaput urbe (*i. urbs, a qua via exorditur' ed.*). paulo aliter *i. q. viarum angulus, trivii congressus:* VVLG. Is. 51, 2 dormierunt in -e omnium viarum (Ezech. 16, 31 lupanar in -e omnis viae). Ezech. 16, 25 ad omne -t viae aedificasti signum prostitutionis tuae. 21, 19 in -e viae civitatis. Nah. 3, 10. thren. 2, 19 defecerunt in fame in -e omnium compitorum. 4, 1 quomodo dispersi sunt lapides sanctuarii in -e omnium platearum? (VICT. VIT. 3, 68 in -bus omnium platearum). Ezech. 21, 21 in bivio, in -e duarum viarum. prov. 1, 21 *sapientia* in -e turbarum (*sc. viarum turbulentarum*) clamitat. adde nomen stationis Hispaniae Tria capita (ITIN. Vicarell. III [Corp. XI 3283] 2, 6). *de qua v. sub nom. propr.* CVRT.

4, 2, 23 turres ex -e molis (*i. aggeris in mare iacti*) erexit. 4, 3, 3 opera in -e molis posita, 4, 4, 3. *terrarum, fundorum sim.*

finis (saepe i. q. exordium, initium finium): MELA 1, 25 eius orae (*Mauretaniae*) finis Muluccha, -t atque exordium est promonturium, quod Graeci Ampeliam... appellant. 2, 87 Tarraconensis provincia Hispaniae altero -e Gallias, altero Baeticam Lusitaniamque contingens. PLIN. nat. 4, 119 in ipso vero -e mox Baeticae ab ostio XXV m. p. Gadis insula est (NIPS. grom. p. 286, 13 in -bus centuriae [286, 16. 288, 7. 293, 2. 18. GROM. p. 344, 16. 353, 11]. PLIN. epist. 10, 77 in -e Bithyniae. Sol. 23, 12 Baeticae. OROS. hist. 5, 7, 2 Gallaciae. GROM. p. 355, 10 in uno -e *agri*). PLIN. nat. 5, 130 quattuor *insulae* ante promonturium ex adverso Syriae Clides, rursusque ab altero -e Stiria (6, 126 Seleucia abest a -e Mesopotamiae *tot passus*. SIC. FLACC. grom. p. 142, 9 per singulorum possessorum spatia, id est a -e usque ad -t, positi inveniuntur termini. CORP. III 9315, 7 [*cippus prope Salonas*] finis loci... item a capite sinis(tro) lon(gum) p(edes) *tot*). SOL. 40, 14 -t Maeoniae Sipylus excipit. ITIN. Anton. Aug. p. 368, 3 -t Germaniarum. AVIEN. orb. terr. 104 *Gadibus* -t principiumque Europae et Libyae est. 265 -t huius caespitis (*Hispaniae*)... conducit litora. 408 unum et utrique (*Europae et Libyae*) -t, similis quoque finis utrique est. 564 Isthmi... -t summum conducitur (*i. coartatur*). 589 Threiciumque -t subducitur (*i. prope adest*). 741 hoc -t amplae proditur Europae. 822 vastius est Asiae diti -t (*i. Asia minor*). OROS. hist. 1, 2, 49 usque ad -t et portas Caucasi (ITIN. Theod. 29 *fluviis* ad -d civitatis mergit. adde l. 50). MART. CAP. 6, 614 latitudo eius (*terrae*) a meridiano situ in septentrionis -t plurimum minor est. 6, 675 Aegyptus dehinc, hoc est Asiae -t. PRISC. periheg. 574 -t Europae dicunt cognomine. ITIN. Anton. Plac. rec. A 34 venimus in civitate(m) Elsisa in -t eremi. nota: GLOSS. V 275, 24 *campages* -a regionum (*i. regiones ad fines sitae, vel quae longe absunt?*) ubi urbes non sunt. *aedificiorum, arcarum finis, pars extrema, angulus (aliter p. 412, 84 sqq., ubi de summo agitur):* PLIN. nat. 11, 270 currit eadem (*vox humana*) recto vel conchato parietum spatio quamvis levi sono dicta verba ad alterum -t perferens. PLIN. epist. 2, 17, 20 in -e xysti deinceps... diaeta est, amores mei. 5, 6, 19 a -e porticus triclinium excurrit (CORP. VI 31893 d, 4 -t porticus [*Liviae?*]). 5, 6, 36 in -e *hippodromi* stibadium candido marmore vite protegatur. CAPITOL. Gord. 32, 6 ut in -e *campi vel deambulatorii* basilica esset pedum D. ITALA (codd. Itin. Burdig. p. 590. Priscill. tract. 5, 88) et VVLG. Matth. 21, 42 lapidem, quem reprobaverunt aedificantes, hic factus est in -t anguli (*cf.* VVLG. psalm. 117, 22 Marc. 12, 10 Luc. 20, 17 act. 4, 11 I Petr. 2, 7 PROSP. in psalm. 117, 23. 24 SEDVL. op. pasch. 1, 28). SIDON. epist. 2, 2, 10 in extimo deambulacri -e. 4, 8, 3 e -e vici. *fort. hinc tractum nomen* Caput cellae (cellarum? cellani?), *nom. loci Mauretaniae* (NOT. dign. occ. 25, 14. 32. 30, 9. 18. NOT. episc. Maur. Caes. 38 ITIN. Anton. Aug. p. 31, 2) v. PW. III 1565 et v. sub nom. propr. *in figuris mathematicis, inde etiam in litterarum figuris:* PLIN. nat. 2, 160 *terrae* amplexus, si -a linearum

comprehendantur ambitu, figuram absoluti orbis efficiat (18, 333. BALB. grom. p. 107, 21 ex quolibet puncto, qui per -t *lineae* recta linea transeat. p. 107, 24 a -e rectae lineae. CLAVD. MAM. anim. p. 89, 11. 12. 16 BOETH. arithm. 2, 4 p. 89, 26 categ. 2 p. 204^c). CHALC. comm. 38 singularitas (*i. numerus 'unus'*) quae est utriusque lateris -t (*duorum ordinum numerorum ex I exeuntium; comparatur velut cum triangulo. cf.* 33 apex numerorum singularitas). AVIEN. Arat. 529 summum signo (*stellae Deltoto, i. triangulo*) -t angulus artat. HIER. monogr. p. 195, 24 supradictus gravis (*signum*) duobus suis -bus circumflectitur, hoc est superiore et in sinistro -e modicum in dexteram inclinatur. MART. CAP. 3, 273 accentus partim fastigia vocamus, quod litterarum -bus apponantur. COMPVT. Carth. 1, 5 in cancellorum -e. BOETH. arithm. 2, 4 p. 89, 28 *linea* secundi intervalli -t est.

fossarum finis: FRONTIN. strat. 2, 3, 17 Sulla fossas... duxit et -bus earum castella communiit. CORP. V 2546 (*Ateste*) -t limitis Lontriconis permutatum ex d(creto) d(ecurionum) (GROM. p. 307, 16 terminus si fuerit quinque pedes intra limitem, aliis quinque pedibus in -t limitis terminum invenies). *inde fort. in nomine proprio vici cuiusdam:* CORP. XIII 6764 (*a. 219*) vicani -e limitis (*v. nom. propr.*)

ITIN. Silv. 2, 2 haec ergo vallis ipsa est, in cuius -e (*i. in angulo*) ille locus est *eqs.* (2, 3. 4. 4. 5. 7. 5, 2 in primo -e ipsius vallis). *in imagine de acie militum (fere i. q. frons):* PANEG. 9, 6 obtruncato illo -e *cunei* deiectaque acie (*cf.* VEG. mil. 3, 19 *cunei* genus milites nominant -t porcinum. AMM. 17, 3, 9 -t porci). *fortasse huc addas:* VEG. mil. 2, 6 *prima cohors* -t est legionis, ab hac cum pugnandum est prima acies incipit ordinari (*at v. p. 423, 53*).

5 *pars summa rerum arte ab hominibus factarum:* *palorum, tignorum erectorum sim.:* VARRO frg. Cassiod. gramm. VII 151, 4 intervalla... spatia quae sunt inter -a vallorum, id est stipitum, quibus vallum fit. VITR. 10, 2, 1 tigna duo... a -e... fibula coniuncta. 10, 2, 11 in -bus scaporum. 10, 3, 6 in -e mali summo (DICT. 3, 18 religatum linum... utriusque *mali* -i annectebatur). 10, 15, 4 arrectaria duo compacta... coniuncta -bus. CELS. 8, 10, 7 paxillus tenuis... inter ea (*vulnera*) demitti debet sic, ut -e paululum supra ulcus emineat. COLVM. 5, 9, 3 palorum -a. VVLG. II par. 5, 9 vectium autem quibus portabatur arca... -a parebant ante oraculum (*aliter infra l. 77*).

iacentium tignorum, lignorum sim. pars prominens: VARRO frg. Serv. Aen. 1, 740 proceres... quia eminent in ea (*civitate*), sicut in aedificiis mutuli quidam, hoc est -a trabium (ISID. orig. 9, 4, 17. GLOSS. V 622, 32 [tribuum *codd.*]). CAES. civ. 2, 9, 1 ut -a tignorum *turris* extrema parietum structura tegerentur (VITR. 10, 2, 11). VITR. 6, 8, 3 extra trabes aut liminum -a. PLIN. nat. 36, 186 necessarium in pavimento sternendo binas per diversum coaxationes substerni et -a earum praefigi, ne torqueantur. *speciatim de trabe arietis:* VITR. 10, 13, 1 sumpserunt tignum idque manibus sustinentes -eque eius summum murum continenter pulsantes *eqs.* 10, 13, 7 -e ferrato tignum. 10, 15, 5. 6 a -e autem ad imam calcem tigni (*i. a fronte arietis usque ad posteriorem partem*). 10, 16, 12. VEG. mil. 4, 14 -t ipsius *testudinis* vestitur ferro et appellatur aries (HEGES. 3, 11, 1 validae ac nodosae arboris -t ferro vestitur). HEGES. 3, 11, 3 -t machinamenti (*sc. arietis*).

clavorum: VARRO rust. 2, 9, 15 cingulum... cum clavulis capitatis: quae intra -a insuitur pellis mollis. PLIN. nat. 35, 182 tinguendo ferro clavorum <in> -bus. HIER. epist. 100, 14 stringunt clavorum -a. *vasculorum:* VITR. 5, 5, 1 habeant locum vacuum et ab summo -e spatium vasa aerea musica in theatris. AMPEL. 8, 13 scyphus factus ex hedera, cuius -a foras quattuor arietina magna cornibus... contortis. SIDON. epist. 4, 7, 5 *versus* curvis... -bus *conchae* (*i. vasculi*) inscribere. CASSIOD. in psalm. 150, 4 tympanum est quasi duobus modiis (*sc. vasculis cuiusdam generis*) solis -bus convenientibus supra eos tensi corii sonora resultatio. VITR. 10, 2, 2 funis habet -t ad sunculam religatum (10, 2, 6 *bis.* 10, 15, 6 *funium* -a fuerunt ex ferro). *cf.* IVST. 11, 7, 16 -a loramentorum (*in nodo Gordiaco Alexandri*) intra nodos abscondita (AVSON. 417, 50 lora... utroque -t celantia nodo).

VITR. 10, 2, 4 trocleae in summo -e machinae. *ibid.* ad -t machinae (10, 2, 6. 9 [*syn.* in summum *sc. machinae, opp.* ad imum, ad machinam imam]. 10, 13, 7). *cf.* 10, 6, 4 extollatur -t cocleae. 10, 11, 2 in -bus *ballistae* foramina. *columnarum:* VITR. 10, 10, 4 columellae. PLIN. nat. 34, 13 Syracusana sunt in Pantheo -a columnarum a M. Agrippa posita. 36, 96 super -a columnarum (VVLG. III reg. 7, 16). CORP. III 138 (*Antonini Pii aetate*) -a columnarum dua aerea auro inluminata. HIER. epist. 128, 5 p. 965. VVLG. exod. 26, 32 habebunt -a aurea, sed bases argenteas. 26, 37. 27, 10 III reg. 7, 19 sq. II par. 4, 12 columnas duas et epistylia et -a. *saep.* CORP. III 6691^A (*cf.* 12097, *Beryti*) <cap>it(ibus) et columnis. INSCR. Jahrb. d. arch. Inst. 1902 p. 89 -t columnae aeneum.

adde: PRVD. psych. 871 quadrum *columnae* tegit edita calculus albens in conum caesus -a. VITR. 10, 3, 2 vectes... -bus ad circumactis. *ibid.* -t eius (*vectis*) unius hominis viribus pressum id onus extollit. 10, 3, 3 *quater.* 10, 3, 6 *cum* -t eius (*vectis*) summum deducitur (*opp.* si per medium premitur). LIV. 38, 7, 12 -t fistulae. CELS. 2, 17 p. 63 *ferramenta* duo... -bus paulo latioribus. 8, 15 p. 356 *spatha*... ad alam brachio dirigitur sic, ut -t eius summae alae subiciatur (*ibid.* -e ligni *de eodem instrumento*). SEN. Ag. 92 nubibus ipsis inserta -t turris (ITALA gen. 11, 4 [Aug. civ. 16, 4 loc.

apol. 6 plus eram quam palea leuior, quasi centum inessent in umeris -a. *cucurbitae et cucumis*: COLVM. 10, 382 (*observans fere capitis humani comparisonem*) si tibi cordi longior est, gracili -is quae vertice pendet (*opp. globosi corporis atque utero nimium quae vasta tumescit*). APVL. met. 1, 15 nos cucurbitae -t non habemus, ut pro te moriamur. *de brassicarum foliorum compage*: PLIN. nat. 19, 140 Cumanum brassicae genus sessile folio, -e patulum. 19, 141 nuper subiere Lacuturnenses... -e praegrandes, folio innumerum... nec plus ullis -is post Tritianum. *herbarum fructus*: PLIN. nat. 21, 121 usus eius (*rosae*) dividitur in folia et flores, -a... in -e aliud est cortex, aliud calix. 21, 124 *rosae* -a pota ventrem et sanguinem sistunt (*aliter rosae caput p. 414, 77*). 25, 167 -t eius (*erigeri herbae*) numerose dividitur lanugine. *de lapparum genere*: PLIN. nat. 22, 41 *herbae helxinae* semina in -bus lappaceis adhaerescencia vestibus.

C de rebus incorporeis latiore sensu ac translate fere i. q. initium, origo (*at v. p. 410, 1 sqq.*). cf. SERV. Aen. 11, 361 -t principium, et est antiquum. GLOSS. V 531, 56 initium, principium.

1 generatim: *c. genetivo*: TAB. triumph. Aemil. (Liv. 40, 52, 4 a. 179) 10 duello magno dirimendo, regibus subigendis, -t patrandae pacis haec pugna exeunt... (*desunt quaedam*). CIC. S. Rosc. 74 nonne his vestigiis ad -t maleficii perveniri solet (CYPR. zel. 3 ad -t zeli atque ad originem recurramus. PAVL. NOL. epist. 21, 3 usque ad -t mundi et visibilium creaturarum exordia). CIC. leg. 2, 34 id... -t esse exitiorum omnium. IVR. 3, 236 inde -t morbi. GELL. 10, 20, 7 totius huius rei iurisque... -t ipsum et origo et quasi fons (*fons pars codd.*) rogatio est. VLP. dig. 50, 16, 195, 5 mulier autem familiae suae et -t et finis est. ARNOB. nat. 2, 2 *deus* bonorum omnium solus -t et fons est perpetuus (2, 46 *deus* omnium virtutum -t). LACT. inst. 5, 14, 11 -t eius (*iustitiae*) et origo in illo primo est (*sc. in pietate*). HIL. syn. 38 -t enim, quod est principium omnium, filius. -t autem... Christi *deus*. trin. 9, 8 -t ac principium omnis potestatis. QVEROL. p. 3, 7 pecunia illa rerum ac sollicitudinum causa et -t. PS. APVL. Ascl. 17 haec ergo sunt principalia et antiquiora et quasi -a vel initia omnium (19 rerum -a vel initia). PELAG. in Rom. 1 p. 653^A omnium horum -t et causa est idololatria (caput et causa v. p. 421, 48). AVG. civ. 14, 3 p. 8 quorum omnium malorum -t atque origo superbia est. PRVD. ham. 203 hinc natale -t vitiorum. MART. CAP. 9, 943 media (*in arte musica*) dicitur, quia tam gravis modi finis est, quam in tropis omnibus futuri acuminis -t. FAV. EVL. p. 8, 30 ad senarium... monas (*i. pes unus*), quae est -t numerorum, cum accesserit, septenarium creat. PETR. CHRYS. serm. 124 p. 542^C lingua in capite -t mali. VAL. CEM. serm. 20, 10 *cupiditas* -t belli est (*supra*: causam belli... auctorem pugnae). TERT. idol. 3 exinde iam -t facta est idololatriae ars omnis, quae idolum quoquomodo edit. CYPR. unit. eccl. 3 ad veritatis originem non reditur nec -t quaeritur (12 veritatis -t atque originem reliquerunt). CARM. de mens. 2, 3 annorum saeclicque -t *Ianuaris* (CARM. poet. min. V 67, 4 autumnus -t Augustus mensis parat ore Leonis. cf. AVG. civ. 7, 7 *decem mensibus* usque ad Decembrem -t est Martius. RVFIN. hist. 2, 13, 6 -t... totius pravitatis et principium omnis haeresis a Simone coepisse. OROS. hist. 1, 1, 13 eius rei -t v. p. 400, 7). MART. CAP. 5, 564 anacephalaeosis est veluti a -e causae brevis repetitio quaestionum. COMPVT. Carth. 1, 2 ut anni ccccxx... in -e primae ogdoadis complerentur. *ibid.* secundi vero circuli *paschalis* -t annum habet hunc. BENED. reg. 15, 4 usque -t quadragesimae (41, 12. 48, 18. 21 in -t quadragesimae). *absolute*: CIC. leg. 1, 18 a -e... repetis (2, 46. fin. 5, 17 omnis ab eo fonte quasi -e... disputatio ducitur. top. 39 usque a -e arcessere *argumentum*. SEN. benef. 5, 19, 4 a -e repetitio est. APVL. met. 8, 1 referam vobis a -e. QVEROL. p. 33, 24 a -e exponere). SAB. Paul. dig. 3, 5, 18 (19), 1 a -e rationem reddendam (QVINT. inst. 7, 1, 25 idem a -e primum est. GAIUS dig. 2, 13, 10, 2. ARNOB. nat. 5, 35 ad finem a -e. PANEG. 12, 4 a -e proposito ordine persequamur. AVG. divers. quaest. 57, 1 si a -e numerentur. BENED. reg. 18, 53 dominico die a -t [-e *codd. rec.*] reprendatur psalterium. ALC. AVIT. c. Eutyech. 1 p. 17, 11 *verbum* constat a -e). CIC. Tim. 33 *absolutum annum magnum compleri*, cum se octo ambitus confectis suis cursibus ad idem -t rettulerunt (*Plato p. 39^D οὐκ ἐφάλην*. cf. AVG. civ. 16, 3 reditur tamquam ad -t. COMPVT. Carth. 1, 3 ad -t iterum revolvatur. 1, 5 ad -t reverteris). LVCR. 1, 64 *religio* -t a caeli regionibus ostendebat. PROP. 3, 7, 4 semina curarum de -e orta tuo (*sc. de pecunia*. cf. MANIL. 3, 541 -e ex uno menses annosque diesque incipere atque horas). QVINT. inst. 3, 8, 10 *in suasoria* etiam cum prooemio utemur, brevior tamen et velut quodam -e tantum et initio debemus esse contenti. GELL. 11, 3, 3 varietatem istam eiusdem quidem fontis et -is, non eiusdem tamen esse finis putatam (ARNOB. nat. 2, 45 oblitae *animae* unius esse se fontis, unius genitoris et -is). CENS. 2, 4 generi *hominum* -t exordiumque nullum exitisse. LACT. inst. 4, 3, 23 *honor deorum paganorum* -t atque originem non habet (AVG. c. Pelag. 4, 9, 26 *virtutem* ab ipso deo -t, ab ipso originem sumere. MAR. VICTOR aeth. 3, 116 hinc artes traxere -t). CARM. de alphab. 66, 4 *littera b* principium libri, mutis -t (*esse c. dat. v. l. 49*).

2 speciatim in grammatica: initium verbi: TER. MAVR.

106 cum -t verbi tenent *litterae gn.* VLT. SYLL. gramm. IV 244, 26 in -e verbi (MACR. exc. gramm. V 607, 7 *al.* CASSIOD. gramm. VII 158, 21 *al.*). MACR. exc. gramm. V 614, 24 in -e graeci pronominis. 618, 28 tertia persona *verbi* -e deminuta. *versus*: TER. MAVR. 2273 trimetrus quando duplicem pedem a -e sumet tunc quadratus dicitur. 2858 'iuerunt' -t est id hexametri. CARM. epigr. 1830, 7 (*a. 315*) si a capita (*pro capite erratum*) explores, ingenium nomenque probabis (*sim. de acrostichis*: 676, 10 [*a. 395*] eius autem nomen -a ver- <suum edunt>. 708 [*Romae a. 539*] qui legis revertere per -a versorum et invenis prop<r>ium nomen. 108, 10 [*Romae*] -a nunc versorum inspicere. 745, 7 require. CORP. IX 4796 per -a versorum nomen declaratur. XII 631 a -e per litteras deorsum legendo cognoscis). VLT. SYLL. gramm. IV 220, 7 *syllaba* pedi faciat -t. RVFIN. apol. 2, 36 ad versiculorum -a. AVG. civ. 18, 23 p. 285 in -bus versuum ordinem litterarum ita se habentem, ut haec in eo verba legerentur. *ibid.* saep. 18, 43 ad -a versuum. CASSIOD. inst. 15 p. 1128^A -t versus heroici (gramm. VII 211, 6). AVDAX gramm. VII 326, 3 EVGRAPH. Ter. Andr. 28 SCHOL. Hor. epod. 8, 2. *librorum, carminum initium vel finis*: AVSON. 298, 36 utque -t numeri (*i. enumerationis in illo carmine factae*). Roma incluta, sic -e isto (*i. fine*) Burdigala. VEG. mulom. praef. 4 alia remedia in -e, alia inveniuntur in fine (PELAG. in Rom. 15 p. 713^B quod in -e dixerat. VVLG. psalm. 39, 8 in -e libri scriptum est de me [Hebr. 10, 7 AVG. civ. 18, 27 p. 291]. AVG. civ. 6, 3 p. 249 in -e posuit [18, 27 p. 291]. ALC. AVIT. c. Arr. 28 p. 11, 20 in -e dominicae generationis... commemorat. CASSIOD. inst. 6 p. 1117^D in -e *codicis*. in psalm. 14, 1 *imagine* in pandectis maioris -e collocari [*at 86, 1 in corpore pandectae*]. HYD. chron. II praef. in -e istius voluminis). ISID. orig. 1, 3, 6 *librorum* -a.

IV summum i. gravissimum in persona vel re quada: **A de animantibus:**

1 i. q. vita: a generatim: PLAVT. Asin. 132 -is te perdam ego et filiam (Bacch. 490 Mil. 371. *genetivi structura ex sermone iudiciali videtur sumpta, v. sub b p. 418, 67 al.*). Epid. 369 leno sceleratum -t suum imprudens alligabit (*i. pro pignore dabit*. HOR. carm. 2, 8, 6 obligasti perfidum votis -t. Liv. 26, 48, 12 obstringere periurio non se solum suumque -t, sed signa militaria et aquilas sacramentique religionem. QVINT. decl. 348 p. 371, 22 cum ad probationem rei -t suum obligaret. AMBR. Tob. 9, 34 fenerator pecuniae -t obligat, manum tenet, sortem ducit). PLAVT. Rud. 625 more antiquo in custodelam *deae* suum commiserunt -t (Liv. 26, 22, 6 sibi aliorum -a ac fortunas committi. CVRT. 6, 7, 9 -t suum permisisset. 9, 9, 1. LAMPR. Alex. 45, 7 quibus (*rectoribus provinciarum*) et fortunae hominum committerentur et -a). cf. Ov. met. 8, 94 patrium tibi crede -t (PHAEDR. 1, 14, 15 -a vestra non dubitatis credere. CVRT. 6, 9, 21 cui -t meum credam?). PLAVT. Rud. 1346 Venus eradicet -t atque aetatem tuam (caput et aetas *infra l. 50*). Trin. 962 si -is res sit (TER. Phorm. 631 non -is eius res agitur, sed pecuniae. cf. CIC. Lael. 61 in quibus eorum [*voluntatibus amicorum*] aut -t agatur aut fama. SEN. contr. 7, 8 [23], 11 de -e agi). CARM. devot. Macr. sat. 3, 9, 10 uti vos eas urbes agrosque -a aetatesque eorum devotas consecratasque habeatis (CIC. Balb. 33 cum -t eius... consecratur. VERG. Aen. 3, 371 vittasque resolvit sacrati -is. Liv. 2, 8, 2 *lex de sacrando* cum bonis -e eius, qui regni occupandi consilia inisset. 3, 48, 5 *verba Verginii*: te... Appi, tuumque -t sanguine hoc *filiae* consecro. 10, 38, 3 <eius> -t Iovi sacrum esset [*sacrum coniecissent*]. PLIN. paneg. 64, 3 *verbis* -t suum, domum suam... deorum irae consecraret. cf. Liv. 3, 55, 7 eius -t Iovi sacrum esset, familia... venum iret. *adde*: CIC. Balb. 33 *foedus* -is consecratione... confirmas. v. L. Lange, *Kleine Schriften*, p. 91 sqq. *de consecratione capitis*). CIC. dom. 145 me... atque meum -t ea condicione devovi. fin. 5, 64 pro salute patriae sua -a voverunt (VAL. MAX. 5, 6, 5. 6, 2 ext. 2 LVCAN. 7, 359 SVET. Cal. 14 FRONTO p. 6, 11 N.). Ov. ars 3, 241 devovet et tangit dominae -t illa (met. 13, 330 meumque devoveas... -t. epist. 3, 94 devovit nati *Meleagri* spemque -tque parens. CVRT. 8, 6, 28 STAT. Theb. 10, 794. FLOR. epit. 1, 17, 7 diis manibus. TERT. anim. 39 totum filii -t reatui vovet. LAMPR. Heliog. 18, 3 utique inferis eius -t dicaretur devovereturque, per quem id esset factum. cf. CIC. dom. 145 devotionem -is mei). Liv. 5, 11, 15 neminem... qui illo die non -t, domum fortunasque L. Verginii ac M. Sergi sit execratus. 30, 20, 7 in se quoque ac suum ipsius -t execratum (39, 51, 12 in -t regnumque Prusiae. PLIN. epist. 2, 20, 6 iram deorum... in -t infelicis pueri detestatur). Liv. 10, 38, 10 iurare... carmine in execrationem -is familiaeque et stirpis composito. SEN. benef. 6, 35, 4 execraris enim illum et -t sanctum tibi dira precatatione defigis. TER. Andr. 677 -is periculum adire (RHET. Her. 4, 53, 66 -is mei periculo. CIC. 22^{ies} in oratt., ex. gr. S. Rosc. 110 Verr. 3, 33. Caecin. 24 terrore mortis ac periculo -is. Balb. 25 in periculum -is atque in vitae discrimen. off. 2, 50. epist. 14, 4, 2 periculum fortunarum et -is sui. *al.* CAES. Gall. 7, 1, 5 civ. 3, 10, 6 NEP. Timoth. 4, 3. Ov. trist. 4, 1, 65 insidias -isque pericula. VAL. MAX. 7, 3 ext. 6 PETRON. 138. QVINT. inst. 4, 2, 122 -is aut fortunarum. 5, 14, 3 decl. 5^{ies} PLIN. paneg. 48 FRONTO p. 235, 9 N. MAECIAN. dig. 40, 5, 36, pr. -is famaeve. Icti saep. VVLG. I par. 12, 19. INSCR. Notiz. degli scavi 1890 p. 342). cf. CIC. Verr. 6, 157 hoc -is vitaeque discrimen (Rab. perd. 2 Deiot. 2

VAL. MAX. 8, 1 amb. 1 QVINT. inst. 11, 1, 49 decl. 348 p. 370, 29 IUV. 14, 258 TAC. Germ. 12 APVL. apol. 26 met. 3, 4. 9, 10. 27. 41 COD. Theod. 9, 1, 19 pr. [COD. Iust. 9, 46, 10 a. 423]. PACVV. trag. 236 possum ego istam -e cladem averruncassere (CIC. Font. 44 ab huius nunc -e Gallorum impetus terroresque depellite. Cluent. 195 a filii -e. VAL. MAX. 6, 5, 3 tota illa tempestas ab utriusque fortunis et -e depulsa est). ACC. trag. 295 cur huius dubitem parcere -i? (360 haud dubitarit vitam offerre nec -i pepercerit. CIC. Verr. 6, 48 Font. 3 Sest. 120 Cael. 67 VAL. MAX. 8, 7 ext. 7 QVINT. decl. 383 p. 428, 16). RHET. Her. 4, 39, 51 aliorum famam depeculans, aliorum -t oppugnans (CIC. Quinct. 40 QVINT. inst. 11, 1, 62. cf. MET. CEL. Cic. epist. 5, 1, 1 fratrem . . . -e ac fortunis per te oppugnatum iri). cf. VAL. MAX. 8, 1 abs. 11 -t alterius petentem (QVINT. inst. 6, 3, 28 decl. 260 p. 62, 17 GREG. M. epist. 13, 50 p. 417, 4). CIC. Quinct. 8 qui -t alterius, famam fortunisque defendam (S. Rosc. 149 Tull. 50. Mil. 58 domini -t. ac. 2, 119 -t et famam. Ov. Pont. 1, 4, 40 FRONTO p. 212, 5 N. cf. CIC. Rab. perd. 1 in hac defensione -is, famae, fortunarumque omnium. Mil. 81 sui se -is . . . defensorem). CIC. Quinct. 45 -t incolume (PHAEDR. 1, 8, 11). cf. Caecin. 20 quod videretur salvo -e fieri posse (Cluent. 42 Phil. 2, 99 Ov. trist. 1, 2, 72). CIC. Quinct. 72 qui de -e decernit (Att. 10, 9, 2 utinam meo solum -e decernerem. cf. Sest. 1 reos de -e, de fama . . . dimicantes. Planc. 101 decertare pro meo -e vel vitae periculo. LIV. 2, 12, 10 ut in singulas horas -e dimices tuo). Rab. perd. 5 in tanta dimicatione -is, famae fortunarumque omnium (Balb. 23 qui se dimicationi -is, qui morti obiecerit. Mur. 8 prov. 23 Mil. 100). off. 1, 38 certamen honoris et dignitatis . . . -is et famae. CIC. S. Rosc. 128 -i S. Roscii mederi. Verr. 3, 28 qui nostrae famae -ique consulant (AVELL. p. 55, 19 [a. 378] Hisacem . . . non bene -i consulturum, si). Verr. 4, 132 -i et fortunis tuis prospiceres. 4, 131 -i ac fortunis tuis providere. cf. Cluent. 67 auxilium -i ac fortunis suis petere. CIC. div. in Caec. 71 accusatorem non minus . . . de fama sua, quam . . . reos de -e ac fortunis suis pertimescere (SEN. epist. 96, 3 de -e timuisti). Verr. 6, 13 ad omnium liberorum -t et sanguinem pertineret (Caecin. 63 ad -t et vitam. PHAEDR. 3, 3, 7). Cluent. 20 vitae periculum et cotidianas -is insidias (Ov. trist. 4, 1, 65). cf. CVRT. 6, 2, 4 comparatae in -t eius insidiae (6, 7, 31). 6, 9, 17 -i meo impias comparavit insidias. 6, 11, 6 cum insidiaretur -i regis et amici (8, 8, 6). CIC. Cluent. 198 non minus de -e huius, quam de sua vita laborat. Sull. 84 meum -t obtuli pro patriae periculis omnibus (LVCR. 3, 1041 sponte sua leto -t obvius obtulit ipse Democritus. VERG. Aen. 5, 815 unum pro multis dabitur -t. LIV. 9, 9, 19 nos . . . vosque ceteri vilia haec -a luendae sponsionis feramus. DAMAS. epigr. 13, 6 seque suumque -t prior obtulit ipse). CIC. Sest. 26 vosque pro meo -e ad pedes lenoni impurissimo proiecistis (Att. 1, 16, 4 ut iugula sua pro meo -e . . . ostentarint. VAL. MAX. 7, 3, 5 pro periclitantium . . . -e. ORIGO Rom. chron. l p. 144, 15 daret pro -e suo dimidium vervecem). CIC. prov. 45 proscriptionem -is mei (aliter p. 404, 71). Pis. 34 mei -is conservandi causa (COLVM. 6, 5, 4 minima partis [sc. auriculae] iactura -t bestiae aegrae conservatur. SIL. 3, 127 serva -t inviolabile Teucris. cf. CIC. Planc. 102 servatorem -is). CIC. Pis. 49 pretio mei -is (VELL. 2, 6, 5 quod -is non dicam Gracchi, sed civis Romani pretium se daturum. SIL. 9, 26). off. 3, 107 pactum pro -e pretium (cf. Ov. am. 1, 8, 63 -is mercede. CVRT. 4, 1, 12 licimini hostium -a [sc. pretium pro vita pronuntiantes]. 9, 6, 11 tuo vero -e ignobilem vicum emi. SIL. 15, 816 Cannas pensavimus . . . tecum [i. Hannibale] fraterno [Hasdrubalis] -e. QVINT. decl. 253 p. 36, 22 bene tamen redimi -e unius civis pacem putarem). CIC. Pis. 56 probebas -t et salutem meam. 75 in hominis -t ille tam crudelis. 84 quorum omnium -a regi Cotyi vendidisti (MANIL. 4, 225 nunc -t in mortem vendunt et funus harenae [i. ad gladiatorium munus]. cf. CIC. Pis. 86 in venditione mei -is. FLOR. epit. 1, 18, 21 medicum venale regis Pyrrhi -t offerentem). CIC. Planc. 97 custodiam mei -is dimittere (101. Phil. 7, 24 excubias et custodias mei -is. PLIN. paneg. 67 si a custodia tui -is oculos dimoverent. cf. CIC. p. red. in sen. 35 custos -is. Phil. 12, 25 VVLG. I reg. 28, 2). CIC. Mil. 99 cur non id meo -e potius luitur quam Milonis (LIV. 9, 5, 5 PAVL. FEST. p. 78 VAL. MAX. 1, 7, 3 CVRT. 3, 8, 6 SEN. epist. 95, 31 SVET. Cal. 37. SATVRN. dig. 48, 19, 16, 4 -e luendum vel minore supplicio. COD. Theod. 16, 1, 4 [et 16, 4, 1 a. 386] -e ac sanguine. poenas luere v. p. 418, 79). cf. LIV. 28, 32, 4 xxx hominum -bus expiasset viii milium . . . noxam (VAL. MAX. 7, 2, 5). SEN. nat. 2, 36 necessitatem si sacrificiis aut -e niveae agnae exorari iudicas. Oed. 510 cuius -e placemus deos. PETRON. 105 cuius -bus debeat navigium lustrari. CIC. Brut. 277 cum pestem -is sui, cum iudicia mortis se comperisse diceret. CATVLL. 66, 40 adiuro teque tuumque -t (SIL. 8, 106 iuro. 10, 385. APVL. met. 3, 14 adiuro enim tuum mihi carissimum -t). Ov. trist. 5, 4, 45 per -t ipse suum solitus iurare tuumque (SIL. 10, 437 MART. 9, 48, 2 IUV. 6, 17. VLP. dig. 12, 2, 5, 4 si ego detuli, ut per deum iurares, tu per -t tuum iurasti. VVLG. Matth. 5, 36 neque per -t tuum iuraveris). cf. Ov. met. 1, 763 perque suum Meropisque -t . . . oravit. de epist. 3, 107 v. p. 418, 52. VERG. Aen. 4, 699 Stygioque -t damnaverat Orco (LVCAN. 5, 205 Pompei damnare -t. SIL. 11, 161. 15, 649 [om. codd.]. VVLG. Dan. 1, 10 condemnabitis -t meum regi. cf. Ov. fast. 6, 452 sit -is damno Roma soluta mei. aliter -t damnatum p. 405, 53 sq.). PROP. 3, 22, 31 nec cuiquam absentes arserunt in -t ignes exitium nato

matre movente suo. Ov. met. 9, 296 meumque (parturientis Alcmene) quae donare -t Iunoni vellet iniquae Lucina (fast. 6, 593 et -t et regnum facio dotale [i. donum dotis] parentis. QVINT. decl. 294 p. 167, 2 -tne meum tam cito donastis?). Ov. met. 15, 505 hostilique -t prece detestatur euntis (cf. LIV. 39, 10, 2 in -t eorum detestari minas periculae). trist. 4, 5, 21 tutare -t nulli servabile, si non, qui mersit Stygia, sublevet illud aqua (5, 13, 10 tueare. QVINT. inst. 9, 2, 74. cf. ASCON. tog. cand. p. 85 -t eius a se protectum). Ov. Ib. 392 inque -t domini Vlixis qui (Melanthius) dabat arma procis. 10 CIRIS 386 -i Scylla est inimica paterno. LIV. 2, 52, 5 in multa tempe- rarunt tribuni . . . ea in -t vertit Coriolanus (sc. ad mortem ignominia coactus). 24, 5, 9 coniuratio in tyranni -t facta (CVRT. 8, 8, 21 initi consilii in -t regis). 25, 16, 6 nisi imperatoris . . . -e ac sanguine foedus cum hostibus sanxisset (FLOR. epit. 4, 2, 55 foedus amicitiae. 15 aliter p. 420, 16). 26, 3, 11 litteras miserabiliter pro fratris -e scriptas. VAL. MAX. 1, 7 ext. 2 praeparati iam adversus -t suum veneficii. CVRT. 6, 9, 5 quosdam in -t meum subornavit (PLIN. paneg. 42 in -a dominorum servos subornantem. cf. EVTR. 2, 14, 1 quae contra -t eius [Pyrrhi] medicus spondidisset). CVRT. 10, 1, 27 potentiam in -t nobilissimi et insontis exercuit. ASCON. Mil. p. 35 quod -t suumulti essent. LVCAN. 8, 101 mallet felicibus armis dependisse -t. 9, 666 Athena fratri Perseo pacta -t monstri. OCTAVIA 133 pretium stupri iustae maritum coniugis poscit -t (capta codd., corr. Gronov). PLIN. nat. 34, 38 -e tutelarios cavere pro pretio signi. QVINT. decl. 331 p. 302, 3 -e periclitatus sit (p. 305, 5. 7. 24. APVL. met. 8, 31 -is periclitatum. MART. 6, 26, 1 v. l. 53). QVINT. decl. 334 p. 316, 5 si non satis momenti publica pericula habent, vestri respectu -is inquire. IUV. 12, 49 quis audent argento praeferre -t rebusque salutem? SVET. Nero 49 ne potestas cuiquam -is sui fieret (APVL. met. 10, 8 mancipabatur potestas -is in manum carnificis). vita Lucani p. 51 intemperans Lucanus, ut Caesaris (Neronis) -t proximo cuique iactaret. FLOR. epit. 3, 1, 4 potitus Hiempsalis -e Iugurtha. PANEG. 3, 18 de perduellibus ultionem non armis, non exercitu -is . . . fecistis. 9, 20 Cinna et Marius non solo se Octavii consulis -e satiarunt. PS. CIC. exil. 7 famam fortunam familiam liberos -t corpus abicere. VVLG. Dan. 13, 55 mentitus es in -t tuum (13, 59). BENED. reg. 65, 18 cuius periculi malum illos (noxios) respicit in -e. nota oppositionem ludumque notionis: VAL. ANT. hist. 6 'expiabis' . . . dixit Iovem 'e fulgurita.' regem respondisse 'caepicio', Iovem rursus 'humano' (cf. MACR. sat. 1, 7, 34 responso Apollinis . . . praeceptum est, ut pro -bus [i. vita hominum] -bus supplicaretur). CIC. de orat. 3, 10 Antonii in ipsis rostris . . . positum -t illud fuit (sc. abscisum), a quo erant multorum civium -a servata (cf. VAL. MAX. 5, 3, 4 se -t ferre Ciceronis abscisum, quod pro -e eius quondam peroraverat. SEN. suas. 6, 19): CIC. epist. 1, 9, 15 ut Apelles Veneris -t et summa pectoris politissima arte perfecit, reliquam partem corporis incohatam reliquit, sic quidam homines in -e meo (i. in servanda vita ac condicione civili) solum elaborarunt, reliquum corpus (i. condicionem rei familiaris) imperfectum ac rude reliquerunt. 50 inter propriam et translata notionem consulto ludunt: CIC. Mil. 30 ut vim a corpore, a -e, a vita sua propulsarent. VERG. Aen. 3, 371 v. p. 416, 52. Ov. ars 3, 241 v. p. 416, 63. epist. 3, 107 perque tuum nostrumque -t, quae iunximus una, . . . iuro. MART. 6, 26, 1 periclitatur -e Sotades noster. reum putatis esse Sotaden? non est . . . lingit. 55 b *speciatim in iudiciis sim., quibus de vita vel de graviore poena rei agitur (postea de quolibet iudicio, quo de persona contendebatur):* PLAVT. Aul. 700 ubi de -e meo sunt comitia (Pseud. 1232 Pseudolus mihi centuriata habuit -is comitia. TRUC. 819 meo illic nunc sunt -i comitia. CIC. leg. 3, 35 neque tributa -is comitia rata esse posse). LEX Cato or. frg. 57 (Fest. p. 241) probrum virginis Vestalis ut -e puniretur (LIV. 3, 55, 14 tergo ac -e puniretur. SEN. contr. exc. 5, 8. 6, 5. QVINT. inst. quater decl. 13^{ies} PLIN. epist. 8, 14, 23 SVET. Tib. 60 Otho 1 Vit. 14 POMPON. dig. 1, 8, 11 ICTI passim. GELL. 9, 15, 7 CALP. decl. 15 MIN. FEL. 28, 8 EDICT. imp. Maxim. et Diocl. coll. Mos. 15, 3, 6 CAPITOL. Aur. 25, 7 VOPISC. Aurelian. 49, 4 INST. Iust. 4, 18, 8 LEX Burg. Rom. 4, 1. 18, 1. nota: VLP. dig. 38, 2, 14, 6 si eum -is puniri desideravit [48, 20, 5 pr.; idem abl. 6^{ies}]). CIC. Verr. 5, 85 poenam -is constitutam (Cluent. 128 dom. 45 CAES. Gall. 7, 71, 6 Ov. fast. 3, 845 PAVL. FEST. p. 48 CVRT. 8, 14, 12 QVINT. decl. 331 p. 301, 28 IUV. 13, 174. VENVL. dig. 48, 2, 12, 4 pecuniaria poena . . . vel etiam -is. ICTI passim, nota: VLP. dig. 50, 16, 131, 1 non tantum pecuniaria verum -is et existimationis. MARCIAN. dig. 48, 19, 11, 3 -is poena est bestiis obici vel alias similes poenas pati vel animadverti. MOD. dig. 48, 9, 9, 1 syn. ultimo supplicio. LAMPR. Alex. 45, 6 INST. Iust. 4, 18, 10 INSCR. Notiz. degli scavi 1890 p. 340). SALL. Iug. 69, 4 -e poenas solvit (SEN. Ag. 1001 persolveret. CVRT. 7, 10, 10). VARRO rust. 1, 2, 19 ut Libero . . . hirci immolarentur, proinde ut -e darent poenas (VELL. 2, 4, 1). TAC. ann. 12, 19 poenas -e expenderet (APVL. met. 9, 42 pensurum). 12, 54 -e poenas luerent (13, 35 SVLP. SEV. chron. 1, 11, 5. 1, 18, 2). LIV. 4, 15, 4 decemviros bonis exilio -e multatos (FLOR. epit. 3, 11, 2 SIDON. epist. 1, 7, 12). VAL. MAX. 1, 7, 7 supplicium -is (SVET. Galba 12 LACT. inst. 2, 9, 23 AVG. civ. 2, 24 p. 87 COD. Iust. 1, 3, 53 [54] pr. 1, 3, 54 [56], 11. 9, 13, 1 pr. NOVELL. Iust. 143 praef.). SEN. Med. 297 -e supplicium lues. CALL.

dig. 48, 19, 28, 3 -e plectendi (EDICT. imp. Sept. Sev. Vlp. dig. 47, 12, 3, 7 MACER dig. 48, 11, 7, 3 COD. Theod. 10, 10, 13 a. 380. RVFIN. hist. 2, 9, 3 [*ἐκατατομήθησαν*]). COD. Theod. 9, 38, 2 (a. 353) quae -e vindicantur. COM. pall. inc. 57 obicitur crimen -is (AMM. 22, 3, 6. cf. 18, 8, 12 miles quidem discriminato -e). LVCIL. 783 minitari aperte, -is dicturum diem (LIV. 3, 11, 9). de capite: LEX Corn. (coll. Mos. 1, 3, 1 cf. CIC. Cluent. 148) praetor uti quaerat . . . de -e sicarii (CIC. de orat. 1, 183 quaereretur de duobus civium -bus [*i. de vita duorum hominum*]). QVINT. decl. 291 p. 162, 1). cf. CIC. leg. 3, 11 de -e civis nisi per maximum comitatum . . . ne ferunto (dom. 43 legem nominatim de -e civis indemnati tulisti. 68 Sest. 65. 73. leg. 3, 44 rogari. rep. 2, 61 statui. nota: LEX Iul. munic. [Corp. I 206] 122 queive ob -t c(e)ivis R(omani) referundum pecuniam . . . ceperit). CIC. Quinct. 31 de -e suo . . . causam esse dicturum (S. Rosc. 5 pro -e et fortunis. Deiot. 1). de orat. 1, 182 causam contentionemque . . . de ordine, de civitate, de libertate, de -e hominis consularis. cf. Quinct. 32 causam -is . . . diceret (71. 95 p. red. ad Quir. 11 de orat. 1, 181. 3, 211 Brut. 47. epist. 9, 21, 1 -is aut famae. NEP. Iph. 3, 3 Phoc. 2, 3 SOL. 53, 16 LACT. mort. pers. 22, 3). Quinct. 44 de -e alterius non libenter iudicat . . . contra -t non didicit dicere (Rab. perd. 12 *lex Gracchi* ne de -e civium Romanorum iniussu vestro [*populi*] iudicaretur. Verr. 3, 33 har. resp. 13. Sest. 73 de -e non modo ferri, sed ne iudicari quidem posse nisi comitiis centuriatis [Sest. 65. *ibid.* rogari]. POMPON. dig. 1, 2, 2, 23 de -e civis Romani iniussu populi . . . ius dicere. TERT. idol. 17 neque iudicet de -e alicuius vel pudore . . . neque damnet neque praedamnet *christianus*. CAPITOL. Aur. 10, 6 LAMPR. Alex. 66, 4. nota: LIV. 26, 3, 8 vel -is vel pecuniae iudicasset privato). CIC. Verr. 4, 135 de suo -e iudicium fieri (Mil. 7. LIV. 3, 53, 10 de -e nostro fortunisque. QVINT. inst. 5, 11, 12. nota: CIC. Balb. 6 in iudicium -t Cornelii, factum Pompei vocatur). Verr. 4, 152 praeiudicium . . . de -e C. Verris. cf. Q. Rosc. 16 privata iudicia summae existimationis et paene dicam -is (Verr. 6, 141. Planc. 31 in iudicio -is . . . in dimicatione fortunarum. Caec. 9 Cluent. 192 har. resp. 13 prov. 24 Rab. Post. 47 de orat. 1, 231 Brut. 135 epist. 3, 10, 5. 7, 30, 3 Tusc. 1, 71 off. 2, 51 NEP. Epam. 8, 5. LEX Iul. repet. [dig. 48, 11, 7 pr.] ob iudiciumve -is pecuniaeve faciendum vel non faciendum. PLIN. nat. 7, 200 QVINT. decl. 331 *sexies*). CIC. Verr. 3, 77 sententiam de -e civis ferat (Catil. 4, 10 LIV. 23, 3, 3 VAL. MAX. 3, 8 ext. 3. 7, 2 ext. 1 SEN. elem. 1, 21, 2 epist. 4, 7. cf. CIC. dom. 46 de eius -e liberis fortunis omnibus . . . suffragium ferre). CIC. Verr. 4, 133 sponsio fit de -e ac fortunis tuis. LIV. 23, 3, 6 citari singulos senatores iubebo, de quorum -e vos consulam. VAL. MAX. 6, 2, 4 de Manilii -e in consilium iudices mittam. SEN. benef. 2, 12, 2 de -e consularis viri soccatus audiebat *imperator Caesar*. QVINT. decl. 383 p. 428, 23 litigatorem *litium pecuniarum* esse non reum, non qui de -e sortiatur. TAC. ann. 13, 32 prisco instituto propinquis coram de -e famaque coniugis cognovit et insontem pronuntiavit. AMBR. in psalm. 118 serm. 8, 25 inter duos, hoc est accusatorem et reum . . . de -e decernentes. RHET. Her. 1, 11, 18 *Teucer Vlixem* -is accessit (CIC. inv. 2, 97 Deiot. 30 SALL. Iug. 73, 5 QVINT. decl. 313 p. 228, 11. 12). RHET. Her. 4, 24, 33 at eum vos iurati -e damnastis (CIC. Verr. 6, 109 Tusc. 1, 98. LIV. 27, 34, 1 temeritatem consulum ipsorum -bus damnaste deos. SVET. Tib. 61 Claud. 39 Nero 10 VLP. dig. 28, 3, 6. 12. 29, 1, 11 pr. 48, 24, 1 COD. Theod. 9, 42, 4 [a. 358] *bis*. AMM. 14, 5, 3 SVLP. Sev. chron. 2, 1, 8. 2, 50, 8 SIDON. epist. 1, 7, 1 INST. Iust. 4, 18, 5. in imagine: CIC. Tusc. 1, 50 animos . . . quasi -e damnatos morte multant *qui eos immortales esse negant*). CIC. Quinct. 32 ipse se capitis damnaret (CAES. civ. 3, 83, 4. 3, 110, 3 NEP. Alc. 4, 5 Chabr. 3, 1 Eum. 5, 1 Paus. 3, 4 Phoc. 3, 2 LIV. 26, 33, 3. 39, 35, 8. 39, 36, 2. 39, 43, 2. 45, 24, 3 SEN. dial. 3, 2, 3 PLIN. nat. 6, 90 QVINT. decl. 331 p. 300, 8. p. 301, 27. p. 304, 5 SVET. Cal. 2 APVL. met. 10, 5 PORPH. Hor. carm. 2, 14, 19 AMM. 30, 8, 3 SVLP. Sev. chron. 2, 29, 3. 2, 51, 2 Ps. SEN. mon. 109). CIC. Rab. perd. 12 -is condemnari (de orat. 1, 233 LIV. 45, 10, 14 FEST. p. 238 SVET. Dom. 11). CIC. inv. 2, 60 reum -is (Deiot. 1 Rab. perd. 31 rep. 5, 2 CVRT. 6, 10, 30. 7, 2, 6 SEN. benef. 3, 9, 2 QVINT. inst. 12, 10, 70. decl. 331 p. 303, 8 qui reus -is accusatur. PLIN. epist. 5, 1, 7. 7, 6, 7 SVET. Tib. 2 APVL. met. 3, 7 PAVL. dig. 48, 2, 21 VLP. dig. *ter*. AMM. 19, 12, 10. 14. 28, 1, 57. 29, 3, 7 AVG. civ. 2, 21 p. 82). CIC. Cluent. 116 ut lis haec -is aestimaretur. *ibid.* lis -is. CIC. Cluent. 182 in filii -t quaestionem habere (TAC. ann. 2, 30 EDICT. imp. Anton. Pii Call. dig. 48, 18, 15, 1 CHAR. dig. 48, 18, 10, 2). SEN. contr. 7, 1 (16), 14 quidam tam mites sunt, ut non possint in -t ne testimonium quidem dicere (VLP. dig. 38, 2, 14, 5. cf. QVINT. inst. 11, 1, 69 contra -t diceret). POMPON. dig. 1, 2, 2, 16 ne possent in -t civis Romani animadvertere iniussu populi (cf. 1, 2, 2, 18 *dictatoribus* etiam -is animadversio data est). VLP. dig. 48, 18, 1, 7 in -t civium torqueri *servum* (ICTI *saep.* AMM. 28, 1, 55 lacerabat. LEX Visig. 6, 1, 3 in -e dominorum *bis*). PAVL. sent. 5, 23, 10 qui *iudex* in -t fortunisque hominis pecuniam accepit (*v. LEX Iul. munic. supra l. 13*). dig. 48, 18, 18, 6 servus in -t *domini* . . . interrogari non potest (*saep.* CHAR. dig. 48, 18, 10, 2 VOPISC. Aurelian. 9, 4). CIC. opt. gen. 21 cum ipse *Aeschines* a Demosthene esset -is accusatus (VARRO ling. 6, 90 LABEO dig. 38, 2, 51. QVINT. decl. 331 *9^{ies}*. CLEM. dig. 37, 14, 10 ICTI *passim*. EDICT. imp. div. frat. dig. 37, 14, 17 pr. APVL. apol. 100. in

imagine de re non animanti: CIC. fin. 2, 27 *ut cupiditatem* tamquam -is accuset). *adde*: LIV. 8, 32, 9 accusatorem -is sui. LABEO Clem. dig. 37, 14, 10 -is accusationem eam esse, cuius poena mors aut exilium esset (cf. COD. Theod. 9, 1, 14 [a. 383] cuiusquam -t accusatione pulset). NEP. Mil. 7, 6 -is absolutus pecunia multatus est (Paus. 2, 6 accusatus -is absolvitur, multatur tamen pecunia. cf. GLOSS. IV 31, 32 -e absolutus: -is periculo liberatus. 215, 15 [solutus *cod.*]. 316, 24. V 355, 46. 47 periculo absolutus). LIV. 2, 52, 5 in multa temperarunt tribuni; cum -is anquisissent, duo milia aeris . . . multam edixerunt (26, 3, 7 cum bis pecunia anquisisset, tertio -is se anquirere diceret). 8, 33, 17 -e anquisitum ob rem bello male gestam de imperatore . . . esse (26, 3, 6). SEN. benef. 6, 1, 1 -e agam (Ps. SEN. mon. 95). QVINT. inst. 6, 1, 25 Milonem pro -e suo supplicentem (11, 1, 43 orantem pro -e). PAVL. dig. 46, 1, 53 -is postulati. PANEG. 12, 45 culpam -is. *inde caput i. q. poena capitis*: CATO or. frg. 18, 2 sacra stata sollemnia -e sancta deseruisti (CIC. Att. 10, 1, 2 *Solo* legem . . . -e sanxit. rep. 4, 12 duodecim tabulae cum perpaucas res -e sanxissent. leg. 3, 46 *ut vis* -e . . . sanciantur. VARRO rust. 2, 5, 4 LIV. 7, 16, 8 AVG. civ. 2, 9 p. 63. 2, 12 p. 66). QVINT. decl. 331 p. 302, 30 obiecisti, quod lex morte dignum putavit, quod lex -e taxavit. CAPITOL. Opil. 12, 11 delatores . . . -e affecti. *i. q. crimen capitale (v. capitulum p. 352, 74)*: ARNOB. nat. 7, 33 actores *turpium rerum* inhonestos esse ius vestrum et inter -a computari iudicavit infamia. RVFIN. apol. adv. Hier. 2, 1 accusationis . . . gravissimum -t (2, 31 ad illud iam nequissimum incusationis eius -t . . . veniendum est). ACT. Archel. 25, 12 ad illud -t recurram, quod obiecit adversarius.

2 *summa iuris personarum, condicio civilis, status civis*: *de servis manumissis; accedit fere ad notionem 'libertas'*: PAVL. Merc. 153 liberum -t tibi faciam <cis> paucos menses (SCHOL. Hor. carm. 3, 5, 42 p. 421, 30). Most. 211 pro tuo -e quod dedit perdiderit tantum argenti (242 pro illius -e quod dedi. 300 Poen. 24. 519 quom argentum pro -e dedimus, nostrum dedimus, non tuum [*loquuntur homines pauperes liberique, at conicias libertos eos fuisse*]). IULIAN. dig. 41, 4, 10 PAVL. dig. 24, 1, 28, 1). PAVL. Persa 36 pendam (SEN. benef. 2, 21, 2). Pseud. 225 numeras (SEN. epist. 80, 4). Rud. 929 pollicitabor. PETRON. 57 mille denarios pro -e solvi (AFRIC. dig. 33, 8, 16 pr. quidquid enim pro -e servi praestitum sit). PAVL. dig. 15, 1, 50, 3 *pecunia* pro -e servi facta. *aliter*: PAVL. Capt. 229/30 vides pro tuo caro -e carum offerre meum <me> -t vilitati (*loquitur in servitute se tradens*). INST. Iust. 1, 16, 4 servus autem manumissus -e non minuitur, quia nullum -t habuit (cf. THEOPHIL. inst. Iust. 3, 17 pr. *οἱ οἰκέται ἐπρόσωποι ὄντες ἐκ τῶν προσώπων τῶν οὐκείων δεσπότην χαρακτηρίζονται*). *nota lusum propriae et translatae significationis*: PAVL. Pseud. 175 hodie experiar, quae -i (*i. libertati*), quae ventri operam det, quae suae rei, quae somno studeat. SEN. contr. 7, 6 (21), 7 servus *libertate donatus* . . . tergus <et> -t suum deliciis praesentibus praetulit. *de civibus liberis*: CIC. dom. 33 ut nihil de -e civis aut de bonis sine iudicio senatus aut populi . . . detrahi possit. SEN. contr. exc. 3, 5 tam longum tibi ius in -t civis permissum? PAVL. dig. 48, 1, 2 per has enim poenas (*sc. mortem et exilium*) eximitur -t de civitate. COD. Theod. 9, 42, 9 pr. (a. 280) per rescissionem (*fere i. q. 'deminutionem'*) -is. *inde capite deminuere* (-is deminutio): PAVL. FEST. p. 70 deminutus -e appellatur, qui civitate mutatus est, et ex alia familia in aliam adoptatus et qui liber alteri mancipio datus est et qui in hostium potestatem venit et cui aqua ignique interdictum est. GAIUS inst. 1, 159 est autem -is deminutio prioris status permutatio (dig. 4, 5, 11) eaque tribus modis accidit, nam aut maxima est -is deminutio aut minor, quam quidam mediam vocant, aut minima (inst. 1, 160—162 CALL. dig. 50, 13, 3 VLP. reg. 11, 10—13 PAVL. dig. 4, 5, 5. 11 INST. Iust. 1, 16, *ubi fusus de his tribus deminutionibus*. cf. AVSON. 336, 65 -isque minutio triplex). VLP. dig. 4, 5, 6 -is enim minutio privata hominis et familiae eius iura, non civitatis amittit. COD. Iust. 3, 33, 16, 3 tali -is deminutione, quae vel libertatem vel civitatem Romanam possit adimere. ISID. orig. 10, 54 captus, captivus dicitur, quasi -e deminutus (*sc. deminutione quae dicitur maxima*); ingenuitatis enim fortuna ab eo excidit, unde et iuris peritis -e deminutus dicitur. GLOSS. II 97, 19 -is deminutio: *κεφαλῆς ἐλάττωσις*. *de re v. Leonhard, PW. III 1523*. CIC. top. 18 *mulier* quae se -e numquam deminuit. 29 qui -e non sunt deminuti (EDICT. praet. Vlp. dig. 4, 5, 2, 1 qui quaeve . . . -e deminuti deminutae esse dicentur). GAIUS inst. 1, 170 *tutore* mortuo aut -e deminuto. 3, 21. 3, 27 *bis*. 3, 51 si neque ipsa patrona neque liberta -e deminuta sit, ex lege XII tabularum ad eam hereditas pertinet. 4, 38 -e deminutus . . . velut mulier per coemptionem, masculus per arrogationem. ICTI *passim*. *iocose de re v. p. 416, 4*. POMPON. dig. 38, 16, 4 quorum parens -e minutus est (ICTI *passim*, *velut* VLP. dig. 2, 4, 10 patronum autem accipimus etiamsi -e minutus sit, vel si libertus -e minutus. PAVL. dig. 4, 5, 5, 1 qui deficient *ad hostem*, -e minuuntur. DIG. 4, 5 *tit.* de -e minutus. PAVL. dig. 4, 5, 3 pr. liberos, qui arrogatum parentem secuntur, placet minui -t, cum . . . familiam mutaverint. LIV. 39, 19, 5 utique Feceniae Hispaniae -is (datio *codd.*) deminutio, gentis enuptio, tutoris optio item esset, quasi ei vir testamento dedisset (*pro praemio haec dari annotandum*). ICTI *pas-*

sim, ex. gr. GAIUS inst. 1, 158 agnationis quidem ius -is deminutione perimitur (1, 163. 3, 26. 27. VLP. dig. 38, 17, 2, 19 ius consanguineae ... -is deminutione amittit). 3, 83 *res* quae per -is deminutionem pereunt, quales sunt usus fructus, operarum obligatio ... lites contestatae (3, 84 dig. 33, 1, 8 *saep.* VLP. dig. 7, 4, 1 *al.*). 3, 153 -is deminutione solvi societatem, quia civili ratione -is deminutio morti coaequatur. VLP. dig. 4, 5, 2 pr. pertinet hoc edictum ad eas -is deminutiones, quae salva civitate contingunt (PAVL. dig. 4, 5, 5, 2). 17, 2, 63, 10 intereunt autem homines quidem maxima aut media (*v. p. 420, 58 sqq.*) -is deminutione aut morte. PAVL. dig. 37, 1, 6, 1 *liberi* propter -is deminutionem desierunt sui heredes esse (*sim.* GAIUS inst. 3, 27 dig. 38, 16, 13 VLP. dig. 38, 16, 1, 4 *al.*). COD. Iust. 3, 33, 17 pr. -is deminutione filii magna vel media vel morte vel emancipatione. THEOPHIL. inst. Iust. 1, 16 *tit. de -is deminutione, περί ἀρχῆς ἐλευθέρων*. 1, 15, 3 *πάσαις ταῖς -is deminutionibus (sic cod. L¹).* 3, 5, 1 *ὑποστάσεις -is deminutiona (sim. saepius).* -is minutio *passim ap. Ictos. singula v. Vocab. iurisprud. sub III A. cf. INSTR. Iust. 1, 16 tit. de -is minutione.* TERT. spect. 22 quadrigarios scaenicos *aliosque* ... manifeste damnant ignominia et -is minutione, arcentes curia, rostris, senatu, equite ceterisque honoribus omnibus. *speciatim de servitute vel captivitate:* CAES. civ. 2, 32, 9 *sacramentum militum* deditione ducis et -is deminutione sublato est. LIV. 22, 60, 15 deminuti -e, abalienati iure civium, servi Carthaginiensium facti (*sc. captivi*). *de poenarum vario genere:* VLP. dig. 28, 3, 6, 7 qui deportatur ... -e minuitur. COD. Theod. 3, 30, 4 (*a. 331*) -is deminutione plectantur et desinant cives <esse R>omani. PANEG. 12, 25 *summorum virorum* bona publicata, -a deminuta. *sim. minor capitis:* HOR. carm. 3, 5, 42 coniugis osculum parvosque natos ut -is minor (*i. captivus*) ab se removisse (SCHOL. *l. l.* servi enim minores -is vocantur, eo quod non habent liberum -t). *inde caput latiore sensu fere i. q. fama, opinio de homine:* CIC. Verr. 3, 57 qua in re ipsius praetoris -t existimatioque ageretur. 3, 173 *ne quid* contra -t suum aut existimationem valere posset. IVV. 6, 49 auratam Iunoni caede iuvencam, si tibi contigerit -is matrona pudici. TAC. hist. 4, 42 appetitumque ut morsu (*i. calumnia*) Pisonis -t obiectaret. CARM. epigr. 1733, 3 (*Viennae*) sacra capud flo<ruit... s>ponsa et disci<pula>.

3 homo princeps vel auctor alicuius rei: cf. SERV. auct. Aen. 11, 361 quia qui ductor et princeps rei gestae fuerat, -t a veteribus dicebatur (Aen. 12, 600). -t est *cum dativo rei:* PLAVT. Asin. 728 ego -t huic argento fui hodie reperiundo. TER. Ad. 568 te esse huic rei -t. *alicui:* MART. 3, 66, 4 illud (*Pompeius*) laurigeros ageres cum laeta triumphos, hoc tibi, Roma, -t (*Cicero*) cum loquereris erat. PRVD. perist. 11, 80 ipsum *senem* christicolis esse -t populis. *cum genetivo rei incorporalis:* PLAVT. Bacch. 829 scelerum -t (Curc. 234 Mil. 494 Pseud. 446. 1054 Rud. 1098 MAR. VICTOR aeth. 2, 58 *de diabolo*. 3, 171). Pseud. 132 periuri -t (Rud. 1099). VERG. Aen. 11, 361 -t horum et causa malorum (PS. AMBR. laps. virg. 2, 5 *et NICET. virg. laps. 5 de virgine. contra mutato versu:* HIER. epist. 127, 10 -t horum et causa bonorum. *adde:* VERG. Aen. 12, 600 se causam clamat crimenque -tque malorum [PAVL. PETRIC. Mart. 2, 612]. ACT. Archel. 77, 15 Iudas, malorum -t ... effectus est sceleris pater. DRAC. laud. dei 1, 460 -t omne malorum. 2, 580 Paulus erat -t extans grande malorum). PROP. 2, 24, 6 non ego nequitiae dicerer esse -t. LIV. 5, 39, 12 senatus -t publici consilii (8, 31, 7 in -t consilii, in ducem incurrere). VAL. MAX. 5, 3, 4 -t Romanae eloquentiae. *v. p. 399, 67.* SVET. Tib. 37 -a factionum ... relegavit. LACT. inst. 6, 9, 13 *deus* virtutis ac doctrinae -t *v. p. 424, 60.* AMM. 30, 4, 19 ipsa -a splendoris ingressa alia secum advocatorum simulacra inducunt. VVLG. prov. 17, 14 qui dimittit aquam, -t est iurgiorum. Col. 2, 10 *Christus* est -t omnis principatus et potestatis. BACHAR. fid. 1 Abraham -t fidei. *ibid.* -t haeresis Balaam (GREG. TVR. dorm. 6 -t autem huius haeresis fuerunt Theodoris et Gaius episcopi). AVG. serm. ed. Mai 2, 1 morbi princeps, languoris magister, pestilentiae -t. PAVL. NOL. carm. 10, 44 summae -t *deus*. 25, 88 *ne pestiferae nequam sis -t illecebrae.* ZACCH. 3, 7 totius perfidiae -t ac fallaciae *diabolus*. NICET. vigil. 8 p. 65, 1 criminum -t *diabolus*. SIDON. epist. 8, 6, 4 studiorum omnium -t ... litterarumque. VAL. CEM. hom. 18, 3 sublato coniuratae virtutis -e omne bellum posse finire. ENNOD. opusc. 2, 95 p. 316, 21 Musa, dictorum -t optimorum. ALC. AVIT. carm. 4, 608 vosque -t generis, fecundo semine prolem spargite. *cum genet. gerundii (gerundivi):* CIC. Flacc. 42 -t est omnium Graecorum concitandorum. LIV. 35, 36, 7 ut -t agenda rei esset, regii generis aliquem ... assumendum. *cum genet. nominum actionis:* BELL. Hisp. 33, 3 Scapula, totius seditionis [familiae et libertinorum] -t. LIV. 8, 19, 13 animadversum in eos, qui -a coniurationis fuerant (9, 26, 7. 10, 1, 3 -aque coniurationis eius ... virgis caesi ac securi percussi. 39, 17, 7 CVRT. 6, 10, 6). TAC. hist. 1, 5 -e defectionis ablato. TERT. nat. 2, 5 is est -t facti. HIER. vita Pauli 1 alii asserunt Antonium huius propositi -t (*ibid.* principem istius rei). PASS. Petr. 2 perditionis -t scilicet antichristus Nero, consummata iniquitas. *c. genetivo personarum (-t coniurationis v. supra l. 76):* LIV. 3, 38, 10 iam -t fieri libertatem repetentium. 10, 6, 4 ipsa -a plebis, consulares triumphalesque plebeios (VVLG. Am. 6, 1 optimates -a populorum. BACHAR. fid. 7 *doctores*

sunt -a populi; *syn. columna*). LIV. 25, 16, 5 Flavius Lucanus fuit -t partis eius Lucanorum ... quae cum Romanis stabat. VELL. 2, 101, 2 hominum *v. infra l. 50.* ITALIA (Priscill. tract. 1, 34. 6, 108 Aug. serm. ed. Mai 20, 3 divers. quaest. 57, 1) *et* VVLG. I Cor. 11, 3 omnis viri -t Christus est, -t autem mulieris vir, -t vero Christi deus (*cf. CYPR. hab. virg. 22 VVLG. Eph. 5, 23*). AMM. 28, 1, 54 -t sontium. OPTAT. 2, 4 p. 36, 15 omnium apostolorum -t Petrus (7, 3 p. 172, 7). VVLG. num. 7, 2 principes Israel et -a familiarum (II par. 5, 2). 10, 4 principes et -a multitudinis. I par. 9, 34 -a Levitarum per familias suas principes. AVG. civ. 7, 28 p. 311 dicitur -t deorum Ianus, -t deorum Tellus (MART. CAP. 7, 731 -t ac pater deorum *Iuppiter*). BACHAR. repar. laps. 14 confessorum -t et martyrum. LIB. pontif. p. 212, 7 pontifici (*i. papae*) utpote -i omnium sacerdotum. CASSIOD. in psalm. 140, 5 quasi duces criminum, quasi principes latronum et -t omnium perditorum. *de ITALIA et VVLG. Eph. 5, 23, Col. 1, 18 et similibus v. p. 399, 81 sqq. inde in imagine (rerum personatarum):* AVG. in psalm. 3, 4 *mens humana* -t animae non absurde appellatur. 3, 10 *spiritus noster* -t est animae et carnis. *nude positum:* VARRO Men. 230^a pareutactae (*i. ephedae*) assunt. mulier, quae mulier, Venus, -t! (*i. dux earum, cf. Bücheler, Rhein. Mus. 48, 631*). 475 hic enim omnia erat, ... denique idem senatus populus kaput. HOR. sat. 2, 5, 74 sed vincit longe (*i. praestat in captandis hereditatibus*) prius ipsum expugnare -t (*i. ipsum testatorem*). CVRT. 10, 6, 8 -e opus est ... militarem sine duce turbam corpus esse sine spiritu (*cf. SEN. clem. 1, 4, 3 de coniunctione Caesaris cum re publica: nam et illi [Caesari] viribus opus est et huic -e*). ITALIA iud. 11, 8 (Lugd. Aug. loc. hept. 7, 45 p. 626, 25) et eris nobis in -t (-ud *Lugd., εἰς ἀρχοντα, VVLG. sisque dux omnium*). 11, 9 (Lugd.). IVST. 13, 3, 3 seditio crevit, ubi -t et consilium habere coepit. VVLG. Is. 9, 15 longaeus et honorabilis ipse est -t. OS. 1, 11 ponent sibimet -t unum. RVFIN. hist. mon. 7 p. 415^p qui inter gentiles quasi -t erat. 16 p. 437^p in iudicio si fui -t, neminem condemnavi. PRVD. perist. 11, 81 si foret extinctum propere -t. ALC. AVIT. carm. 2, 103 fons generis (*i. Adam*) pereat, -is delectio victisemen mortis erit.

speciatim: i. q. summus magistratus rei publicae, sim.: CORN. SEV. carm. frg. 13, 13 *Cicero* egregium semper patriae -t, ille senatus vindex *eqs.* (*nota mutatum pro usitato 'pater patriae'*). OV. trist. 3, 5, 46 Caesarem -t est, quod -t orbis erat (LVCAN. 9, 123 summa -tque orbis *Pompeius*). LIV. 5, 27, 4 *captorum puerorum* parentes -a ibi (*Faleris*) rerum sint (26, 16, 5. 26, 40, 13. TAC. ann. 15, 47 parari rerum humanarum aliud -t. *sim. de deo:* ARNOB. nat. 1, 29 -t rerum et columen. 2, 48. 6, 3 rerum -t ac dominum summumque ipsum regem. LACT. epit. 62, 5 fons et -t rerum. SEDVL. carm. pasch. 1, 318 rerum -t est deus unus). LIV. 6, 3, 1 -t rei Romanae Camillus erat (38, 51, 4 unum hominem -t columenque imperii Romani esse [*i. Scipionem*]). VELL. 2, 52, 3 collisa inter se duo rei publicae -a (*Caesarem Pompeiumque pugna Pharsalica. cf. 2, 99, 1 Tiberius* vere alterum rei publicae lumen et -t [*scil. praeter Augustum*]). TAC. ann. 1, 13). VELL. 2, 101, 2 cum duo inter se eminentissima imperiorum et hominum coirent -a (TAC. hist. 1, 84 -t imperii [*i. senatum*] ... ad poenam vocare). SIL. 13, 261 perfidiae ductorque -tque senatus (ANON. Vales. 11, 53 -t senati [15, 92 LIB. pontif. p. 122, 1]). OPTAT. 3, 2 p. 71, 7 *deus ecclesiae* rex et sponsus et -t est (COD. Iust. 1, 1, 8, 11 [*a. 534*] quia -t est omnium sanctarum ecclesiarum vestra sanctitas [*i. papa*]). COD. Theod. 6, 26, 5 (COD. Iust. 12, 19, 2 *a. 389*) vel principe vel corniculario vel -bus officii (*at* COD. Iust. 1, 48, 3 primates officiorum). VVLG. Is. 7, 8 -t Damasci. 7, 9 Samariae. AVG. civ. 3, 6 p. 102 Paris Troianorum -t. CARM. epigr. 1384, 7 (*prope Viennam a. 562*) urbes (*i. urbis*) ab antiqua noveletate (*i. nobilitate*) erat capud (*i. praefectus*). *omisso genetivo:* LIV. 1, 17, 4 et esse igitur aliquod -t placebat. 1, 23, 4 ab ipso -e (*i. rege Albanorum*) orsum in omne nomen Albanum expetitur poenas *numen divinum*. 3, 6, 9 deserta omnia *Romae*, sine -e, sine viribus (3, 51, 1 quia sine -e multitudo fuerit). LVCAN. 5, 686 *cum* tantus -t hoc sibi fecerit orbis. 10, 393 mittet ad umbras, quod debetur adhuc mundo -t. PANEG. 12, 16 praefectus attollitur, imponendum est provinciis -t. *nota:* ORIENT. carm. app. 2, 5 *inter epitheta salvatoris* -t. *cf. 2, 126 est -t, in promptu est, quod nostro auctore creemur.* ITALIA (Priscill. tract. 1, 36 Aug. civ. 22, 18) *et* VVLG. Eph. 1, 22 ipsum dedit -t super (VVLG. supra) omnem ecclesiam. VVLG. I reg. 15, 17 nonne -t in tribubus Israel factus es? *in exercitu fere i. q. dux:* LIV. 28, 35, 12 -t rerum in omni hostium equitatu Masinissam fuisse. VERG. mil. 2, 8 decani, denis militibus praepositi, qui nunc -t contubernii vocantur (2, 13). *ibid.* centurio primi pili ... tamquam -t totius legionis. AMM. 25, 10, 8 quos *militis* -a scholarum ordo castrensis appellat (COD. Iust. 12, 37 [38], 16, 5 [*sub Anastasio*] unusquisque [*sic*] -t scholae). VVLG. Hab. 3, 14 male dixisti ... -i bellatorum eius. *omisso genetivo:* VELL. 2, 85, 4 illis (*militibus Antonii*) etiam detracto -e (*i. post fugam ducis*) ... pugnandi duravit constantia. SIL. 9, 226 quis positum agminibus -t imperiumque Nealces. TAC. hist. 4, 69 quod bello -t? *de populo inter alios primario:* LIV. 4, 56, 5 -t rerum Antiates esse. CVRT. 6, 2, 12 in Parthienem perventum est, tunc ignobilem gentem, nunc -t omnium, qui ... rubro mari terminantur. PLIN. nat. 3, 25 -tque Celtiberiae Segobrigenses. 3, 147 Saus *fluit*

per Colapianos Breucosque: populorum haec -a. TAC. Germ. 39 ut se Semnones Sueborum -t credant.

B de rebus non animantibus (*imprimis de rebus incorporeis*), *i. q. summum, res principalis*: **1 generaliter**: GLOSS. II 97, 32 κεφάλαιον, κεφαλή (III 336, 61. 528, 8. adde: QVINT. l. 8). PLAVT. Merc. 609 ad -a rerum perveni (*se. in enarratione*). TRUC. 790 -a rerum expedite. CIC. Brut. 164. HOR. epist. 1, 17, 45 rerum -t hoc erat, hic fons. QVINT. inst. 3, 11, 27 ut dicimus '-t rei est', et apud Menandrum κεφάλαιον ἔστιν. FRONTO p. 47, 9 N. LACT. inst. 5, 9, 23 religio rerum omnium -t est. caput est *c. genet. nominis actionis*: sequitur acc. c. inf.: CIC. Verr. 4, 148 hoc... esse vis -t defensionis tuae, magno te decimas vendidisse. seq. ut (ne): CIC. epist. 12, 26, 2 -t autem est meae commendationis, ne patiari eqs. seq. quod: AVG. civ. 6, 8 p. 261 interpretationis huius... -t est certe, quod Mater deum terra est. absolute: PLIN. epist. 3, 19, 5 quod deliberationis nostrae -t est. *c. genet. notionis incorporalis*: CIC. Cluent. 9 -t illius atrocitatis atque invidiae. MIL. 43 audaciae. fin. 2, 25 cedo -t cenae (*i. bonum sermonem. aliter*: Tusc. 5, 98 Dionysius negavit se iure illo nigro, quod -t cenae [*i. ciborum optimum*] erat delectatum. MART. 10, 31, 4 nullus tibi quattuor emptus librarum cenae pompa -tque [*i. res principalis*] fuit). LIV. 5, 8, 4 Vei, quod tum -t omnium curarum publicarum erat. COLVM. 3, 4, 3 id enim quasi -t et columen est impensarum. APVL. mund. 24 quod -t est sermonis huius. TERT. idol. 2 si -t iniustitiae idololatria est. LACT. inst. 4, 16, 5 quod -t sceleris illorum fuit. AMBROSIAS. in Rom. 6, 6 gravissimum crimen et -t totius erroris est (*cf. AVG. civ. 7, 28 p. 312 facit... -t error p. 400, 9*). PHOEBAD. c. Arrian. 2 ab ipso -e perfidiae AVG. conf. 3, 8, 16 haec sunt -a iniquitatis. fid. et op. 19, 35 quid enim opus est in tantum discrimen ambiguitatis -t mittere? sequitur infinitivus: CIC. de orat. 1, 132 -t esse artis decere (QVINT. inst. 11, 3, 177). rep. 2, 45 id est -t civilis prudentiae... videre itinera flexusque rerum publicarum. COLVM. 11, 1, 28 cuius est disciplinae -t, semel fecisse quicquid exegerit ratio culturae. seq. cum, quod: FRONTO p. 18, 2 N. quod -t est omnis mei gaudii, cum (quod ex Heindorfi con. scribitur) te bene valere cognovi. QVEROL. p. 40, 2 illud nostrae felicitatis -t, quod inter nos zelotypi non sumus. seq. ut: APVL. Plat. 2, 1 moralis philosophiae -t est... ut scias eqs. *speciatim* caput belli (*saepius de urbibus sim. dictum*): VERG. Aen. 12, 572 hoc -t... haec belli summa nefandi (LIV. 3, 10, 8 Antium id -t, eas vires belli esse. 44, 31, 2). LIV. 6, 29, 7 ad -t belli Praeneste ventum. 26, 7, 3 -t ipsam belli Romam petendi (34, 26, 8). 27, 20, 6 eundem... in Italiam, ubi belli -t rerumque summa esset (28, 42, 16 ubi Hannibal sit, ibi -t atque arcem huius belli esse). FLOR. epit. 2, 2, 21 iam ipsam, -t belli, Carthaginem urgebat. 3, 10, 23 ipsa -a belli aggressus. *metonymice etiam de hominibus*: LIV. 45, 7, 3 Perseus -t belli erat. OV. Pont. 2, 1, 46 belli summa -tque Bato. LVCAN. 7, 117 velim -t hoc funesti lancea belli... feriat. STAT. Theb. 10, 29 -a ardua belli. FLOR. epit. 1, 18, 1 -t belli Tarentinos. CYPR. GALL. iud. 12 ipse -t belli Donibezecus. *c. genet. personae*: sequitur ut: CIC. de orat. 1, 87 -t enim arbitrabatur esse oratoris, ut et ipsis... talis... videretur eqs. *c. genet. rerum corporearum*: VITR. 10, 8, 2 arcula sustinet -t machinae (*i. hydraulici partem principalem*), quae graece κανὼν μουσικός appellatur. fortasse huc pertinet VEG. mil. 2, 6 prima cohors -t est legionis (antea: reliquas et numero militum et dignitate praecedit, sed v. p. 412, 25). absolute: caput est: CIC. Pis. 47 id est -t. MIL. 53 videamus nunc id quod -t est (Phil. 12, 24 de orat. 3, 42 div. 2, 117 Att. 1, 17, 4 epist. 3, 7, 4 saep.). sequitur si: CIC. inv. 2, 24 -t illud erit accusatori, si demonstrare poterit (*opp. secundarium*). seq. ut (ut ne, ne): CIC. inv. 2, 175 mihi -t illud videtur esse, ut quaeramus. epist. 4, 9, 4. 11, 7, 2. 13, 19, 3. seq. infinitivus: CIC. de orat. 1, 150 -t autem est... quam plurimum scribere. caput est in aliqua re: seq. ut: CIC. off. 2, 75 -t autem est in omni procuratione negotii et muneris publici, ut avaritiae pellatur etiam minima suspicio. seq. infinitivus: CIC. dom. 107 in religionibus suscipiendis -t esse interpretari, quae voluntas deorum immortalium esse videatur. Tusc. 3, 76 Chrysippus -t esse censet in consolando detrahare illam opinionem maerenti. COLVM. 1, 1, 2 -t est in omni negotio, nosse quid agendum sit. caput est ad rem aliquam: CIC. Lael. 45 -t... esse ad beate vivendum securitatem. seq. infinitivus: CIC. de orat. 2, 337 ad consilium... dandum -t est nosse rem publicam. *c. aliis verbis coniunctum*: CIC. de orat. 2, 130 aperiamus autem -a ea, unde omnis... disputatio ducitur (*oppos. singularum causarum defensiones*). 2, 146. leg. 2, 51 quas quaestiunculas qui non intellegat, si ad -t referat, per se ipse facile perspicat (Tusc. 4, 36). ac. 2, 49 non idem faciendum puto, sed ipsa -a dicenda. nota: Att. 8, 1, 1 eum qui -t ipsum reliquisset, reliquis membris non parcere. fort. huc pertinet: INSCR. Notiz. degli scavi 1891 p. 266 (Pompeis) duo -a, os et venas, non habet.

2 speciatim in scriptis, dictis sim. id quod summi momenti est (*aliter infra sub IV B 3 p. 424, 81*): CIC. Phil. 2, 77 -t autem litterarum (*seq. acc. c. inf.; sim. Att. 14, 17, 3*). SVET. Claud. 3 quid... opinatus sit, quo certius cognoscatur, -a ex ipsius epistulis posui. QVINT. inst. 10, 7, 32 in his, quae scripserimus velut summam in commentarium et -a conferre. FAVORIN. Gell. 14, 2, 14 ut pauca tibi

nunc quaestionum -a attingam. GELL. praef. 25 -a rerum, quae cuique commentario insunt, exposuimus hic universa (*seq. capitulorum index*). FAVST. REL. spir. 1, 1 p. 102, 3 spiritum sanctum de -e fidei, id est de symbolo, intellegendum. QVINT. inst. 6, 1, 2 quae repetemus quam brevissime dicenda sunt et, quod graeco verbo patet, decurrendum per -a. AMBR. hex. 1, 4, 16 alii dixerunt ἐν κεφαλαίῳ, quasi in -e, quo significatur in brevi et in exiguo momento summa operationis expleta... κεφάλαιον vel -t, ut dicamus latine, quasi summam operis. *imprimis testamentorum* (*cf. GAIUS inst. 2, 229 testamenta vim ex institutione heredis accipiunt, et ob id velut -t et fundamentum intellegitur totius testamenti heredis institutio. aliter p. 425, 52*): CIC. leg. 2, 53 partitionis -t scriptum caute. TEST. Sever. (Corp. XI 6520, saec. II in.) 2, 1 -t ex testamento Cetranae Severinae (TEST. Ones. [Corp. III 6998, act. Hadr.] 1 kaput ex testamento. INSCR. Notiz. degli scavi 1894 p. 21 [aetate imp. Antonini Pii] kaput ex t. *ibid. infra* -t testamenti. TEST. Leon. I [Corp. X 114] 9 kaput ex t. CORP. IX 449). SCAEV. dig. 32, 40, 1 cum generali -e fidei commississet testator (33, 2, 32 pr. generali -e proposito quidam... ita adiecit. 40, 4, 59 pr. MOD. dig. 31, 34, 6 addidit -t generale). SCAEV. dig. 5, 2, 13 ex -e supra scripto. TEST. Leon. I (Corp. X 114) 45 totum loco (*sc. incidendum esse*) kaput, quod ad vestrum honorem pertinet. *item legum (senatus consultorum, edictorum, sim.) pars gravissima, contentum, iussum*: edicti: CIC. Verr. 2, 118 sicut in illo -e Anniano de mulierum hereditatibus, cur ea -a in edictum provinciale transferre nolueris? VARRO ling. 6, 92 scriptum -t edicti hoc est (*seq. verba*). PAVL. dig. 22, 6, 1, 3 sibi ex successorio -e (*i. ex edicto successorio praetoris*) competere honorum possessionem. *legum*: CIC. p. red. in sen. 4 cum -t meae proscritionis (*i. legis eius*) recitaretur (8 cum praeclarum -t recitaretur; *seq. verba ipsa*). CAEL. Cic. epist. 8, 8, 3 legit. PLIN. epist. 5, 13, 7 recitavit -a legum, admonuit senatus consultorum). PLIN. epist. 10, 79, 5 -a legis, tum edictum Augusti litteris subieci (10, 114, 3). SVET. Cal. 40 additumque ad -t legis, ut eqs. EPIST. procur. de Salt. Bur. I (Corp. VIII 10570) 3, 4 ut kapite legis Hadrian(a)e, quod supra scriptum est, ademptum est ius. LACT. inst. 3, 15, 2 philosophiam nominari... legem bene vivendi, cuius -a longe dissonant. PS. HIL. libell. 22 in caritate universa legis -a pendere. RVFIN. Adamant. 1, 10 si esset contrarium -t istud, quod protulit, legis (ὁ προέτεινε κεφάλαιον) euangeliorum praecepto. FRONTIN. aq. 110 ex -e mandatorum manifestum erit, quod subieci. VLP. dig. 29, 1, 1 pr. exinde mandatis inseri coepit -t tale. -t ex mandatis: eqs. MARCIAN. dig. 48, 3, 6, 1 -t mandatorum extat. OPTAT. 1, 21 p. 23, 13 in -bus mandatorum. POMPON. dig. 48, 22, 1 -t ex rescripto divi Traiani. LEX colleg. salut. Dian. et Antin. (Corp. XIV 2112, a. 136) 1, 10 (*quasi pro titulo*) kaput ex s(enatus) c(onsulto) p(opuli) R(omani). CAPITOL. Opil. 6, 2 -a ex oratione Macrini et Diadumeni imperatorum: (*seq. verba*). QVEROL. p. 58, 18 visne interdictorum -a iam nunc eloquar? *inde i. q. lex ipsa, edictum, praeceptum*: PELAG. in Rom. 4 p. 662^p revocavit illos ad -t circumcisionis. RVFIN. Adamant. 1, 18 istud -t (κεφάλαιον) simile est illi, de quo superius diximus 'oculum pro oculo' eqs. AVG. spir. et litt. 7, 11 seque sibi ad vivendum -t facit. LIB. pontif. p. 188, 4 tales afflicationes posuit populo... per diagrafa seu -a. *in disputando, narrando sim. certa causa, argumentum, auctoritas*: CIC. Cael. 31 horum duorum criminum video fontem, video auctorem, video certum nomen et -t (*opponitur*: 30 omnia sunt alia non crimina, sed maledicta iurgii). epist. 12, 10, 1 cotidie quae volumus audimus, sed adhuc sine -e, sine auctore, rumore, nuntio. PROP. 3, 20, 28 -t argutae praebeat historiae (*i. de illo historiae narrentur*). VVLG. Sirach 32, 11 habeat -t responsum tuum. *nota lusum verborum*: LACT. inst. 6, 9, 13 omnis doctrina et virtus eorum (*philosophorum*) sine -e est, quia deum nesciunt, qui est virtutis ac doctrinae -t. *in philosophia sim. i. q. dogma principale, sententia gravissima*: CIC. ac. 2, 83 quattuor sunt -a, quae concludunt nihil esse... e quibus primum est: *seq. acc. c. inf. ibid.* horum quattuor -um secundum et tertium omnes concedunt... omnis pugna de quarto est. 2, 101 ex uno Epicuri -e, altero vestro perceptio et comprehensio tollitur. fin. 4, 8 -t esse faciunt ea, quae perspicua dicunt. 4, 23 quod esse -t debebat, si probari posset. SEN. epist. 94, 4 nisi decreta ipsa philosophiae et -a cognovit. CASSIAN. inst. 4, 37 tu eius -a, id est cogitationum principia, semper observa. *t. t. rhetoricae artis*: QVINT. inst. 3, 6, 2 quod nos 'statum', id quidam 'constitutionem' vocant... Theodorus '-t ad quod referantur omnia', id est κεφάλαιον γενικώτατον (3, 11, 27 Theodori schola... omnia refert ad -a). 3, 6, 21 id (ζήτημα γενικόν) si quis generalem quaestionem vel -t generale dicere malet (3, 6, 51 Theodorus quoque, ut dixi, isdem generalibus -bus utitur. 3, 11, 3 quod alii proprie quaestiones vocant, Theodorus, ut dixi, -a generalia). 3, 6, 89 dicere vel status legales vel quaestiones vel -a quaedam minora. 3, 11, 27 in univ. versum autem, quidquid probandum est, erit -t, sed id maius aut minus.

3 capitulum, particula (τομή, παράγραφος) *scripti alicuius: orta videtur translatio aut eo quod in legibus graviore particulae nova linea praeter ceteras spatio complurium litterarum ex ordine protracta scribebantur* (caput igitur sensu sub III A 5 memorato), aut

translata est ex notione sub IV B 2 allata. *legum:* CIC. inv. 2, 131 oportet videre, equae in ea ipsa lege... sit exceptio aliquo in -e (leg. agr. 2, 26. LEX Anton. de Term. [Corp. I 204] 29 ea quae in hoc -e scripta sunt. SVET. Iul. 28 eo -e. MARCIAN. dig. 48, 8, 3 pr.). CIC. leg. agr. 2, 15 a primo -e legis usque ad extremum. 2, 16 primum -t est legis... iubet eqs. (2, 39. 47 sequitur enim -t, quo -e ne permittit quidem *lex eqs.* leg. 2, 62 quo -e iubentur sumptum... remove. GAIUS inst. 3, 210 *legis Aquiliae* primo -e cautum est. 3, 215 -e secundo... constituitur al. Icti saepius). CIC. leg. agr. 2, 57. 59. 3, 4. Rab. Post. 9 hoc totidem verbis translato -t est (*ex antiquis legibus.* cf. PLIN. nat. 10, 139 quod deinde -t translato per omnes leges ambulavit). 12 illo inquit -e *lex.* Att. 3, 15, 6 quoddam -t legis Clodium in curiae poste fixisse. 3, 23, 2 rogatio tria -a habuit. LEX Mamil. grom. p. 263, 3 k(apat) l(egis) III (p. 263, 12 k. l. IV. p. 264, 7 k. l. V). LIV. 3, 34, 6 de unoquoque legum -e *rumores.* LEX met. Vipasc. (Corp. II 5181) 8 quod ex hoc -e legis... <debebitur>. SVET. Claud. 23 -i Papias Poppaeae legis... obrogavit. GAIUS dig. 9, 2, 2, 2 primo -e *legis Aquiliae* contineri. VLP. dig. 9, 2, 27, 5 tertio autem -e ait eadem *lex Aquilia.* PAVL. coll. Mos. 4, 2, 1 per ipsa -a ire malui ordinemque legis serrare. Icti *talia passim.* *edictorum:* CIC. epist. 3, 8, 4 diligentissime scriptum -t est (*edicti provincialis*), quod pertinet ad minuendos sumptus civitatum, quo in -e sunt quaedam nova eqs. MARCELL. dig. 37, 8, 3 propter id -t edicti, quod a Iuliano introductum est, id est ex nova clausula. CALL. dig. 4, 6, 2 hoc autem -e adiuvantur eqs. VLP. dig. 3, 1, 1, 7 qui superioribus -bus notantur. CIC. Att. 3, 12, 1 idemque -t rogationis proponi scribis. 3, 23, 2 rogatio tria -a habuit. *ibid. saep.* *orationum:* CIC. Cluent. 140 cum ex duabus eius orationibus -a alterna inter se contraria recitanda curasset. Brut. 164 ex quibusdam -bus expositis nec explicatis intellegi potest. QUINT. inst. 9, 4, 73 primum pro Q. Ligario (*Ciceronis orationis*) -t claudit. FRONTO p. 222, 4 N. multa istie (*i. in orat. Ciceronis de lege Manilia*) reperies praesentibus consiliis tuis -a apte considerata. TREB. trig. tyr. 4, 2 vel unius -is *declamationum Quintiliani* lectio. PS. ASCON. div. in Caec. p. 98. Verr. p. 205 SCHOL. Cic. Bob. et Gron. saepius. *epistularum:* CIC. Att. 9, 13, 8 lege, quaeso, et illud infimum -t ipsius Balbi (*epistulae*). epist. 3, 8, 2 prima duo -a *epistulae tuae.* *librorum:* CIC. leg. 1, 21 si audierint *Epicurei* te primum -t libri optimi prodidisse, in quo scripsit *Epicurus eqs.* epist. 7, 22 id -t, ubi haec controversia est, notavi et descriptum tibi misi. FEST. p. 329 inferiore -e... ait *Verrius* (PAVL. dig. 48, 13, 11 [9], 3 eodem -e inferius scribit *Labeo.* CELS. 5, 8 p. 163 quod proximo -e supra comprehensum est. LACT. inst. 6, 11, 11 alio -e. HIL. in Matth. 4, 19 in hoc -e. CAEL. AVR. acut. 2, 10, 75 de qua *passione* -e de lumbricis scribentes memoravimus). CELS. 6, 12 prima parte superioris -is. 8, 9, 2 prima parte huius -is. S. C. de nund. salt. Beg. (Corp. VIII 11451 [a. 138]) 3 descriptum et recognitum ex libro sententiarum in senatu dic<ta>rum k(apite) VI *consulum quorundum.* ARNOB. nat. 4, 15 ac ne longum videatur et nimium, minutatim velle -a ire per singula. POMP. gramm. V 282, 30 in fine -is. *nota lusum verborum:* AVR. Fronto p. 29, 5 N. o si ad singula -a *libri Frontoniani* -t tuum basiare possem! *testamentorum (plane aliter p. 424, 9):* ALF. dig. 33, 8, 15 alio -e omnes ancillas suas uxori legaverat. SCAEV. dig. 32, 41, 1 in testamento ita scriptum fuit... et alio -e. 40, 7, 40, 7 proprio -e ita scripsit *saep.* PAVL. dig. 29, 1, 40, 2 alio deinde -e. MOD. dig. 40, 5, 14. LIV. 42, 23, 4 illo haud ambiguo -e foederis deterreri. CALL. dig. 48, 19, 27, 2 alio quoque -e mandatorum in haec verba cavetur. VLP. dig. 43, 27, 1, 9 differentia duorum -um interdicti haec est. MOD. dig. 4, 4, 29, 1 adversus unum -t sententiae. *translate i. q. gradus, locus:* COD. Theod. 9, 42, 9, 1 [a. 280] (*de hereditate agitur*) prima successio... tum -e secundo pater ac mater. 9, 42, 9, 2 tertii -is haec erit regula eqs. 9, 42, 9, 3 iungimus tamen -e tertio.

4 *de locis inter cetera aliquo momento excellentibus:* CIC. Verr. 4, 47 quod -t est rei frumentariae campus Leontinus. leg. agr. 1, 21 *Capuam* -t patrimonii publici, pulcherrimam populi Romani possessionem, subsidium annonae, horreum belli (LIV. 6, 14, 10 fundum in Veienti, -t patrimonii). 2, 80 fundum pulcherrimum populi Romani, -t vestrae pecuniae (*sc. agrum Campanum*). Mil. 90 curiam... templum sanctitatis, amplitudinis, mentis consilii publici, -t urbis, aram sociorum eqs. IVST. 13, 6, 11 ad ipsum fontem et -t regni *Macedoniam.* LACT. inst. 1, 11, 49 *Capitolium* summum -t religionum publicarum (3, 17, 12 Romanae urbis et religionis -t summum). RVF. FEST. 9 ipsam -t gentis Thraciam vicit. *inde de urbibus, quae principem civitatis, terrae, populi sim. locum obtinent:* c. *genitivo terrae:* CIC. epist. 15, 4, 8 Eranam... quod erat Amani -t *cepimus.* NEP. Epam. 10, 4 *Thebas* -t fuisse totius Graeciae (VAL. MAX. 3, 2 ext. 5). BELL. Hisp. 3, 1 eius provinciae -t esse existimabatur *Corduba* (VLP. dig. 1, 16, 7 si in aliquam celebrem civitatem vel provinciae -t advenerit *proconsul.* SOL. 23, 8 PELAG. in II Cor. 9 p. 794^p). LIV. 18^{ies}, ex. gr. 5, 33, 9 *Etrusci* incolere urbibus duodenis terras... totidem, quot -a originis (*i. patriae terrae*) erant. 26, 25, 8 *Famphorynnam*, -t arcemque Maedicae. 30, 12, 3 *Cirta* -t regni *Syphacis* erat (37, 18, 3 -t arcemque regni Pergamum. CVRT. 4, 5, 8

PLIN. nat. 6, 115. 122. 12, 51 FRONTIN. strat. 1, 8, 12 IVST. 11, 14, 10. 43, 1, 13 AVIEN. ora 588 SVLP. Sev. chron. 1, 48, 1 dial. 2, 14, 2 OROS. hist. 3, 17, 5). LIV. 21, 33, 11 castellum inde, quod -t eius regionis erat... capit (23, 40, 5. 45, 29, 9 CVRT. 5, 4, 33. 7, 4, 30. 9, 4, 4 FLOR. epit. 1, 20, 1 SOL. 29, 5). VELL. 2, 16, 4 -t imperii sui Corfinium legerant. VAL. MAX. 9, 1 ext. 2 (*de* 2, 8, 5 v. p. 394, 82) CVRT. 5, 8, 1. PLIN. nat. 7^{ies}. SIL. 1, 8 quaesitumque diu, qua tandem poneret arce terrarum *Fortuna* -t (*v. infra l. 45*). TAC. hist. 2, 78 FLOR. epit. 1, 18, 2. 2, 16, 1. 3, 1, 11 APVL. met. 10, 18 SOL. 35, 4. 40, 12 IVST. 11, 11, 13 VVLG. Is. 7, 8. 9 CLAVD. 20, 571. OROS. hist. 3, 13, 2 imperii sedes et totius -t orientis *Constantinopolis.* AVG. civ. 16, 17 p. 154. c. *genet. populi:* LIV. 7^{ies}, *velut* 6, 9, 1 *Antium*, id -t *Volscorum.* 9, 31, 4 -t hoc erat *Pentrorum Samnitium* longe ditissimum atque opulentissimum armis virisque. VAL. MAX. 7, 4, 5 urbemque <Con>trebiam, -t eius gentis (*Celtiberorum*). PLIN. nat. 10^{ies} FRONTIN. strat. 3, 6, 3 TAC. hist. 1, 68 ann. 3, 43. 13, 39 FLOR. epit. *quater* SOL. 37, 2. 56, 1. FLOR. epit. 1, 16, 6 ipsa -t urbium *Capua* (*cf. PRVD. perist.* 4, 37 *Lusitanorum* -t oppidorum. INST. Iust. 4, 11, 7 omnes provincias -t omnium nostrarum civitatum [*i. urbium*] id est hanc regiam urbem *Constantinopolim*... sequi). *caput est alicui:* VERG. Aen. 10, 203 ipsa *Mantua* -t populis (SIL. 11, 531 populis sis omnibus una tum, *Carthago*, -t terrasque colere per omnes). LIV. 23, 10, 2 brevi -t Italiae omni *Capuam* fore. SIL. 8, 506 *Marruvium*... urbibus est illis -t. 15, 195 terris memorabile *Hiberis* haec *Carthago nova* -t est. FLOR. epit. 1, 1, 4 *Alba* tum erat *Latio* -t. TAC. hist. 5, 8 *Hierosolyma* genti -t (ann. 1, 56). *absolute positum:* FLOR. epit. 2, 1, 2 adeo difficile fuerat dare Italiae -t. 2, 6, 33 grande illud et ante id tempus invictum -t, *Syracusae.* 4, 12, 60 ibi gentis esse consilium, illud observari -t. *imprimis de Roma:* Ov. am. 1, 15, 26 *Roma* triumphati dum -t orbis erit (met. 15, 435 fast. 5, 93. LIV. 1, 16, 7 [*loquitur Romulus*] ut mea *Roma* -t orbis terrarum sit. 21, 30, 10 SOL. praef. 7 IVST. 43, 1, 2. VINCENT. LER. 30, 42 non solum -t orbis, verum etiam *laterna.* COD. Iust. 1, 17, 1, 10 [*a. 533*] orbis terrarum). Ov. met. 15, 736 iamque -t rerum Romanam intraverat *navis* urbem (LIV. 1, 45, 3. 1, 55, 6 arcem... imperii -tque rerum fore. 5, 54, 7 -t rerum summamque imperii. TAC. hist. 2, 32 ann. 1, 47 AVSON. Mos. 409. CLAVD. 15, 459 -t insuperabile rerum. CASSIOD. var. 9, 22, 4. 10, 32, 1). GRAT. 324 *maiores nostri* imposuere orbi Romanam -t. LIV. 8, 4, 5 concedentibus *Latinis* Romam -t *Latio* (*Latii M*) esse (AVIEN. orb. terr. 117 *ibi* populis -t *Aeneadarum est*). 21, 35, 9 arcem et -t Italiae in manu... habituros (22, 32, 5). PLIN. nat. 28, 15 hic (*Romae*) -t invenimus. LVCAN. 2, 136 tunc cum paene -t mundi rerumque potestas mutavit translata locum (2, 655 CASSIOD. var. 9, 17, 1. CORP. VI 29849^a *Roma* capus mundi). PLIN. nat. 3, 38 *Roma* terrarum -t (FLOR. epit. 1, 7, 9 imperii sedem -tque terrarum). STAT. silv. 1, 2, 192 quis septemgeminae posuisset moenia *Romae*, imperii *Latiale* -t (HIER. in Ezech. lib. 1 praef. imperii Romani truncatum -t. NOVELL. Valent. 5, 1 pr. [*a. 440*] *Romam* merito -t nostri veneramur imperii). HIL. op. hist. fig. 2, 9 ad -t, id est ad Petri apostoli sedem, de singulis quibusque provinciis domini referant sacerdotes. RVFIN. apol. 2, 23 *Roma*... -e christianorum. PRVD. perist. 10, 167 saeculi summum -t. OROS. hist. 2, 12, 2 -t gentium (MART. CAP. 6, 637). AVG. civ. 15, 5 p. 64 *ea civitas* fuerat huius terrenae civitatis... -t futura. CASSIOD. var. 5, 42, 5 -t urbium. *inde nom. propr. Caput saltus, nom. loci Mauretaniae* (CORP. VIII 8425 [*a. 192*]. 8426 [*a. 213*]). *aliter ut videtur explicanda* Caput urbs (*p. 411, 26*) et -t *Africae* (*p. 398, 18*). *translate i. q. summus locus, principatus, cf. AMBR. in psalm. 118 serm. 20, 1 hebr. 'res' latina interpretatione -t dicitur vel primatus. serm. 20, 6 diximus de -e, dicamus et de primatu, quod licet sermone distet ac littera, sensu tamen in eandem concurrat intelligentiam. ITALIA* (Aug. civ. 17, 16. 20, 30) et VVLG. psalm. 17, 44 constitues me in -t gentium (*cf. VVLG. II reg. 22, 44 custodies. COMM. apol. 430 in -t eritis, gentes; nam increduli retro*). AMM. 14, 6, 23 apud eos (*nobiles*) ut in -e mundi (COD. Theod. 6, 26, 11 [*a. 397*] qui sunt in -e constituti, uno anno teneant proximum. HIER. in Is. 3, 3 p. 49 *quingagenarii* in -e erant quinquaginta militum. VVLG. I reg. 9, 22 dedit eis locum in -e eorum. I par. 5, 12 *Ioel* in -e et *Saphan* secundus. II par. 11, 22. GREG. TVR. Franc. 10, 9 in quorum [*militum*] -e *Beppolenum* et *Ebracharium* duces delegit). AVG. spec. 24 p. 154, 19 -t in canone testamenti novi... euangelia tenuerunt. CHROMAT. beat. 8 ad illum summum gradum, ad ipsum -t atque fastigium. CARM. epigr. 792, 2 (*Treveris, saec. VII*) qui capus in numero vicarii nomine sum<p>sit.

5 *de pecunia i. q. summa (de origine translationis huius v. quae coniecit Max P. Schmidt, Kulturhistor. Beiträge I [1900] p. 107 sq.):* CIC. Verr. 4, 77 demit de -e *medimna* DC (4, 78. 80. 81. 83. *cf. 2, 11 de -e... frumenti decumani detraxerit. 4, 82 de -e vectigalium... remisisti*). Att. 15, 26, 4 de illo *Tulliano* -e libere... loquere (*cf. 15, 29, 1 de Tulliano semisse*). ITALIA lev. 6, 5 (Rufin. Orig. in lev. 4, 2) restituet ipsum -t (*τὸ κερφάλαιον*) et quintas insuper augebit (VVLG. reddet omnia quae per fraudem voluit obtinere). VVLG. num. 5, 7 reddent ipsum -t. *speciatim de summa pecuniae quae usuras, fructus fert:* HOR. sat. 1, 2, 14 *quinas* hic -i mercedes execat (*cf. PORPH. ad l. quod feneratorum... primi mensis usuras -e ipsius*

sortis statim movebant [*i. detrahebant*]. LIV. 6, 15, 10 de -e deducite, quod usuris pernumeratum est (6, 35, 4 *lex de aere alieno*, ut deducto eo de -e, quod usuris pernumeratum esset *egs.*). ITALIA deut. 15, 1 (Rufin. Adamant. 1, 18) anno septimo remittes ei usuram et -t pecuniae feneratae remittes ei (*καὶ τὸν τόκον καὶ τὸ κεφάλαιον*; LXX et VVLG. *aliter*). AMBR. Tob. 5, 20 *vix haec pecunia solvit usuram, -t debes*. COD. Theod. 4, 19, 1, 2 (a. 380) *si casu usurae per annorum curricula summam -is impleverint... usurae duplices non utriusque debiti currant, sed -is quidem duplae, usurarum vero simplae*. NOVELL. Iust. app. 8 qui necessitate[m] debiti faciente[m] beneficia vel usuras in -e debiti redigunt, quod etiam bonis temporibus fieri leges minime patiuntur *egs.*

6 *t. t. grammaticorum, i. q. forma principalis vocis. in nominis declinatione i. q. casus rectus i. nominativus*: VARRO ling. 9, 79 obliquos casus *vocum* 'Hercules', 'homo' *al.* non habere -t ex sua analogia. 9, 89 *opp.* obliqui casus. 9, 90 quod quisque -t prenderit (*in vocabulo complurium stirpium velut 'Alcaeus', 'Alcaeon'*) sequi debet eius consequentis casus in declinando. 9, 103. 10, 50 *bis. syn.* rectus casus, *opp.* obliqui. *in verbo i. q. prima persona praesentis temporis*: VARRO ling. 9, 102 nam ut illic (*in nomine*)... -t rectus casus, sic hic in forma est persona eius qui loquitur et tempus praesens, ut 'scribo, lego'. 9, 103 *bis.*

V *fort. i. q. capitum, capitatio?* (*orta esse videtur haec translatio, dummodo iure loci infra allati huc pertineant, ex confusione formarum, non sumpta ex notione sub IIA 2 allata*): PAPPYR. Wessely Wiener Studien 24 (1902) p. 130 (a. 295) *ἐλάβομεν παρά σου εἰς διάδοσιν τῶν στρατιωτῶν κἀπιτα ἀπλᾶ ἑκατὸν πενήκοντα. ibid. (saec. VI) φανερώς ἀννόνας καὶ -α ἐκταττόμενα <ε>ἰ<ς> Κέρκη τὴν κώμην. ibid. -α ἔξ (an his locis κἀπιτά?)*. COD. Theod. 7, 4, 13 (a. 365) species -um (v. p. 353, 35) annonarumve ex horreis proferrantur. COD. Iust. 12, 37 (38), 17 pr. (a. 491—518) circa annonarum vel -um eis praebendorum erogationem. 1, 27, 2, 20 *al.* (a. 534) *da-buntur quibusdam -a tot, singulis -bus solidi tot (an capita? et -bus pro abl. vocis capitis intellegendum?)*. NOVELL. Iust. 24, 6, 1 (a. 535) *ὑπὲρ ἀννόων καὶ κἀπιτῶν*, pro annonis et -bus.

in nominibus propriis: ad ea quae iam supra allata sunt (v. p. 398, 16. 18. 401, 49. 409, 82. 410, 27. 411, 25. 35. 414, 15. 426, 55) adde talia, ubi quid sit ac cuius caput, non explicari potest: Caput Amsaga (CORP. VIII 5884), -t Budelli, -t Stenarum, de quibus v. nom. propr. de -t Cilani v. p. 411, 80.

derivata: capitalis (capital, cf. VARRO ling. 5, 130), capitaneus, capitarium, capitina, capitium, capito, Capitolium (VARRO ling. 5, 41), capitulum (VARRO ling. 8, 14, 79). fortasse capillus? (VARRO ling. 3, 2 et v. s. v.) [falso ISID. orig. 20, 16, 4 capistrum.]

composita: capitilavium, canicapitus. anceps, biceps (de his PRISC. gramm. II 280, 13 GRAMM. suppl. 122, 11), triceps, quadri-ceps, uniceps, centiceps, quinticeps (tertriceps, quarticeps?), praiceps (PRISC. l. l.) (menceps?). occiput (-pitium), sinciput. bicapitis (-itus; v. vol. II p. 1970, 29). fortasse procapis cf. FEST. p. 225. Mbr.

caputalis v. capitalis.

*capys, acc. plur. -yas [si Servio fidem habemus, vocabulum Tuscum est. Th.]. formam capus v. l. 56 sqq. SERV. Aen. 10, 145 falco Tusca lingua -ys dicitur. ibid. hominum quorundam pollices pedum curvi... quemadmodum falcones aves habent, quos viros Tusci -as vocarunt. GLOSS. V 175, 12 avis armata unguibus, quam nos falconem vocamus. ISID. orig. 12, 7, 57 capus itala lingua dicitur a capi-endo. hunc nostri falconem vocant, quod incurvis digitis sit (cf. GLOSS. V 493, 51 *al.* -us: falco). Probst.*

? *caquillus* ἀετός GLOSS. II 96, 6 (aquilus coniecerunt v. d.).

Gargara, quasi *cara*, caros (*an κάρα, καρός?*), id est caput, capitis GLOSS. IV 587, 8. *gr. κάρα, cf. sard. hisp. cara, francog. chiere et Gröber, Archiv 1 (1884) 542. Mbr.*

carabus, -ī, m. κάραβος. neutr. -um: GLOSS. l. 72. 1 genus cancrorum: PLIN. nat. 9, 97 cancrorum genera -i...-i cauda a ceteris cancris distant. AMBR. hex. 5, 2, 5 -os caneros. CAEL. AVR. chron. 3, 2, 35 maritima... ut squillae...-i. ORIBAS. syn. 4, 17 indigesta sunt astacus...-i. 4, 27. 4, 30 carides, -i et his similia. huc pertinere videtur: POL. SILV. chron. I p. 544, 7 carahuo (corrige carabus an carabo) inter nomina natantium. 2 naviculae genus: cf. ISID. orig. 19, 1, 26 -us, parva scapha ex vimine facta, quae contacta crudo corio genus navigii praestat (GLOSS. V 595, 6). GLOSS. V 218, 32 lintres naviculae sive -i brevissimi. 423, 44 -um modica navis minor quam scafa. 614, 11 -us navicula. GREG. M. dial. 4, 57 nauta... post navem -um regebat ruptoque fune cum eodem -o... disparuit. [hisp. carabo. M.-L.] Stadler.

caracalla -ae, f. [nomen cum vestimento a Gallis tractum esse videtur. Th.]. formae: caracallis: l. 84. caracallium n.: p. 428, 10. 12 sqq. 16; fort. caracallum v. p. 428, 11. 13. EVCHER. instr. 2 p. 156, 6 ephod vestis sacerdotalis, est autem velut in -ae modum, sed sine cucullo (GLOSS. Mai VI 525, ubi garacella trad.; cf. HIER. p. 428, 8). GLOSS. V 275, 26 vestis sine manicis auro texta. II p. XII garalla genus vestis talaris, a qua et quidam Romanus imperator Caracalla est appellatus. EDICT. imp. Diocl. 7, 44 pro -a maiori. 7, 45 pro caracalli minori. SPART. Carac. 9, 8 ipse Caracalla nomen accepit a

vestimento, quod populo dederat demisso usque ad talos... unde hodieque Antoniniana dicuntur -ae huiusmodi in usu maxime Romanae plebis frequentatae (*de Caracallae imp. nominis origine a veste tracta*: SPART. Sept. Sev. 21, 11 LAMPR. Diad. 2, 7 AVR. VICT. Caes. 21, 1 Ps. AVR. VICT. epit. 21, 2 HIER. chron. a. Abr. 2229 IORD. Rom. 277 GLOSS. p. 427, 81 *al. v. nom. propr.*). LAMPR. Diad. 2, 8 paenulas populo coloris russei dare... quae vocarentur Antoninianae, ut -ae Bassiani dictae sunt. HIER. epist. 64, 15 *palliolum* in modum -arum, sed absque cucullis. *adde scripturas graecas*: GLOSS. II 338, 52 *καρακάλλιον* cuculla (*an scribendum <sine> cucullo?*). EDICT. imp. Diocl. 26, 120 *καρακάλλον* (26, 135^a. ACT. Christoph. p. 73, 15 ed. Vsener *καράκαλλον*). PAPPYR. Wessely Wiener Stud. 24 p. 130 (*saec. VI*) *καράκαλλια β. ibid. καρακάλλ(ι)ον ξενικόν (an καράκαλλον?)*. PALLAD. hist. mon. 46 p. 135, 5 ed. Butl. *παιδαρίον καρακάλλιον λαβοῦσα (lat. interpr. I 33 p. 319^c sumpta veste puerili)*. ACT. Ioh. 71 (act. apost. apocr. II 1 p. 185, 24 Bonn.) *καρ<α>κάλλ<ι>ον*.

? *caracta -ae (f.). nomen, ut videtur, herbae cuiusdam. GREG. TVR. Andr. 12 adhibentes fascas -ae scirpique et facularum (de correctum vel carecta cogitavit Krusch).*

caractēr, caractērarius et sim. v. caract-

caracutium v. carrac-

carag(i)us, -ī m. [orig. inc. Th.]. forma -agus l. 26. 27. 28.

i. q. fatidicus, praestigiator, magus sim.: Ps AVG. serm. 264, 4 auguria observare et praecantatores adhibere et -ios sortilegos inquirere, totum hoc ad pompam vel ad opera diaboli non est dubium pertinere. 278, 1 contestor, ut nullus ex vobis -gos vel divinos vel sortilegos requirat. 278, 3 auguria ipsa et -gi vel divini... vera annuntiant? 278, 5 *qui* -gis et divinis, haruspibus vel phylacteriis et aliis quibuslibet auguriis crediderit. CAES. AREL. suggest. p. 300 nullus cara<g>ios vel divinos inquireat. CONC. Autiss. a. 573—603 p. 99, 1 non licet ad sortilegos vel auguria respicere nec ad -gius nec ad sortes *egs.*

chamaedaphne (herba) aliis hydragogos seu caragogos dicitur Ps. APVL. herb. 28 (GLOSS. III 551, 72 agregogos). cf. GLOSS. III 558, 1 charegogos camellea (i. chamaelea). estne *καρηγωγός?

carahuo v. carabus. cararis v. nom. propr.

? *careum, hoc est caravita (Vrb., caruitam Phil., careotam con. Humelberg) APIC. 5, 193.*

caraulis POL. SILV. nom. anim. chron. I 544, 7 inter nomina natantium.

caraua v. charagma. caraxo v. charaxo.

carbās (-ae?) m., κάραβας nomen venti. VITR. 1, 6, 10 circa solanum -s flare solet. de forma carbasus ap. SVET. frg. v. p. 429, 72 sqq. Mbr.

carbaceus, -a, -um a carbasus; cf. καρπάσιος. i. q. carbasinus: CIC. Verr. 6, 30 tabernacula -is intenta velis (6, 80. LYGD. 2, 21. MARCIAN. dig. 39, 4, 16, 7 vela tincta -a. cf. VEN. FORT. Mart. 4, 75 -o... velamine tectum). VERG. Aen. 11, 776 sinusque crepantes -eos... in nodum collegerat (cf. STAT. Theb. 7, 658 -ique sinus. CLAUD. 20, 183). CARM. de mens. 2, 41 -os... artus indutus amictus sacerdos. PRVD. psych. 186 -a... palla. v. etiam carpasia.

carbasius, -a, -um a carbasinus. VARRO frg. Non. p. 541 eadem (fort. sc. theatra) postea -o magis <velo aut sim. suppl. > ut pellibus tegerentur. fort. addendum: SCHOL. Iuv. 8, 108 aut <quae> linteis -eis (capsariciis P, em. Dufresne; an carbasinis?) tegitur (tergiet P; sc. popina).

carbasius, -a, -um cf. καρπάσιος. i. q. e carbaso factus, ad carbasum pertinens: PLIN. nat. 19, 23 -a deinde vela primus in teatro duxisse traditur Lentulus Spinther Apollinaribus ludis. VVLG. Esth. 1, 6 tentoria aerii coloris et -i (i. viridis, v. s. carbasinus). GREG. TVR. glor. mart. 94 palliolis siricis aut carbassinis. cf. l. 55. MART. CAP. 2, 136 -is voluminibus implicati libri. neutr. subst.: CAECIL. com. 138 -a molochina ampelina. APVL. met. 8, 27 crocotis et -is et bombycinis. HERM. Pal. vis. 3, 1, 4 supra scamnum sparsum -um (λίνον καρπάσιον). v. carbasinus.

**carbasus, -ī f. (-um, -ī n.) plur. -a -ōrum n. [a gr. κάραβας tractum. Th.]. cf. Olck, PW. III 1572 sqq. CASSIOD. gramm. VII 179, 7 'va' syllaba in medio nominis posita per v scribetur... praeter -um, quod nomen graecum magis quam latinum arbitror. de genere: SERV. Aen. 3, 357 in numero singulari haec -us dicimus, in plurali haec -a (cf. POMP. gramm. V 162, 26 PHOC. gramm. V 426, 17). PRISC. gramm. II 169, 11 sciendum... quod vetustissimi... inveniuntur confudisse genera, nulla significationis differentia coacti... ut hic et haec...-us. passim sic aut sim. apud GRAMM., at GLOSS. V 550, 5 -us est in singulari numero masculini generis et in plurali feminini. sing. ubique fem. nisi quod masc.: VAL. MAX. 1, 1, 7 PRVD. c. Symm. 1 praef. 48. plur. masc.: AMM. 14, 8, 14. v. etiam Bednara, Archiv 14, 345. nom. carbasum: PANEG. 12, 33 NOT. Tir. 99, 88. GLOSS. V 175, 24 carpasu. -a frequentissime inde ab Ov. de scriptura: carpasum v. s. h. v. GLOSS. V 175, 29 carvasus. Plac. V 11, 5 (52, 22) carvasa per v scribi oportet. cf. supra l. 68 sq. vox inde ab ENN. usurpata et a poetis adamata legitur perraro apud scriptores.*

1 *proprie, cf. GLOSS. V 175, 24 lini genus, linteum grossum.*

IV 28, 19 linum (29, 13): a *i. q. velum*: SERV. Aen. 3, 357 -us autem genus lini est, quod abusive plerumque pro velo ponitur (GLOSS. V 175, 29). GLOSS. IV 433, 9 genus li[g]ni unde vela fiunt. V 550, 5 genus li[g]ni seu velum. 445, 38 genus li[g]ni vel a significato vestigia (vela significat navigii Götz). 444, 47 lentea vela de nave. 493, 57 lente vela navigii vel operimenta. IV 29, 18 *al. vela* II 379, 51 *ἄδωρη πλοίου*. ENN. ann. 573 -us alta volat pandam ductura carinam (cf. SEN. Med. 319 pandere vasto -a ponto. VAL. FL. 2, 579 panditur... -us alis. SIL. 2, 425 magnis pandebat -a fatis. *in imag.*: SIDON. carm. 22, 8 pandat -a fandi). CATVLL. 64, 227 ut luctus... -us obscurata decet ferrugine Hibera. VERG. Aen. 3, 357 tumidoque inflatur -us austro (CASSIOD. var. 2, 40, 10 -a ventus inflaret). 4, 417 vocat iam -us auras. Ov. epist. 7, 171 praebebis -a ventis. ars 2, 337 *dare* (fast. 6, 715 LVCAN. 5, 560. AVIEN. Arat. 69 velivolo dare -a ponto). cf. SEN. Herc. f. 152 -a ventis credit. ENNOD. carm. 1, 7, 45 -a ventis commendans. Ov. epist. 10, 30 praecipiti -a tenta Noto (SEN. Herc. f. 538 qua plena rates -a tenderant. LVCAN. 8, 50 ad vestros quae *ratis* tendit -a portus. 8, 185. 9, 77 tendunt mihi -a venti *al.* VAL. FL. 1, 575 permissa profundo -a... Boreas speculatus... Aeoliam Tyrrhenaque tendit ad antra. 4, 422. OPT. PORF. carm. 19, 24 -a... si scrupula tendo. HIER. epist. 108, 6 DRAC. Orest. 43 *al.* CASSIOD. var. 1, 35, 2). Ov. epist. 20, 71 adverso redierunt -a vento. rem. 531 referent (-ant *vulg.*) tua -a venti. met. 6, 233 undique rector -a deducit (11, 477 LVCAN. 2, 697). 13, 419 flatuque secundo -a mota sonant. 14, 533 perque altum ad -a malum ibat *Mulciber* (*i. ignis*). fast. 3, 578 torto subducere -a lino. SEN. Oed. 466 fugientia -a (STAT. Theb. 4, 29). LVCAN. 3, 596 venturis componere -a ventis (SIL. 6, 354). 5, 421 languida... comprehendant -a remis (cf. 8, 471 nec -a languent). 5, 428 flexo navita cornu obliquat laevo pede -a. 9, 324 deprendit -a malo. 9, 799 nec tantos -a coro curavere sinus (SIL. 1, 688 venturum in -a corum). PLIN. nat. 19, 10 tenuitas mira ibi (*in Hispania*) primum -is repertis. VAL. FL. 1, 607 necdum aliae videntur -a terrae. 4, 615 aequali transcurrat -us aura. SIL. 3, 130 pulsanti -a vento. 3, 537 inveniunt ventos securo -a malo. 15, 163 aspirans... propellit -a flatus (SIDON. carm. 2, 537). STAT. Theb. 6, 405 quae... -a ponto... volant? 7, 793 damnata sororis igne Therapnaei fugerunt -a fratres. silv. 3, 2, 49 donec tua... assignet -a ripis. 3, 2, 100 sequar tua -a votis. 4, 3, 106 -a ventilatis auras. 4, 4, 89 coligit -a. Ach. 1, 446 totos consumunt -a ventos. 1, 588 dextras... -us auras poscit. 1, 704 succedere terris -a. 2, 25 oculisque in -a fixis. 2, 47 zephyroque fruuntur (feruntur *M*) -a. MART. 12, 29, 17 substringere -a. APVL. met. 11, 16 *navis* felicitis alvei nitens -us. AVIEN. Arat. 676 solve... vaga -a malo. orb. terr. 659 inque notum... -a siquis torqueat. 799 si... flectantur -a cumbae. AMM. 14, 8, 14 a fundamento carinae ad supremos usque -os aedificet onerariam navem. CLAVD. 15, 59 videbam Punica Niliacis concurrere -a velis. 15, 464 imperium... vestra sequatur -a. 24, 369 insolitae mirantur -a tigres. SIDON. epist. 2, 2, 2 in -o sudat. HIST. Apoll. rec. B 11 perierunt -a ventis. CORIPP. Ioh. 1, 129 -a ventus agens. 1, 320 refulgent -a ponto. *nota adiect. usum*: PROP. 4, 3, 64 -a lina. *metonymice i. q. navis* (*hinc inde locis supra allatis haec vis subesse potest*): VAL. FL. 1, 8 postquam tua -a vexit oceanus. RVT. NAM. 1, 221 aestivos penetrant oneraria -a fluctus. *nota poetice*: GLOSS. V 272, 64 tumor veli a vento factus (II 571, 39); *quo spectet incertum*. *in theatro, sim.*: LVCAN. 6, 109 -us... magnis intenta theatri. PRVD. psych. 744 tentoria apertis cuncta patent velis, reserantur -a. IVV. 4, 703 -aque in geminas partes disrupta dehiscunt.

b vestimentum, cf. NON. p. 541 -us: pallium quo fluvii amictuntur vel opulenti. SCHOL. Stat. Theb. 7, 658 -us, qua fluvii (flusi *codd.*, corr. *Skutsch*; fusi *Jahnke*, fluxurii *Rabbow*) amictuntur vel divites, sericum est aut certe linum tenue: VERG. Aen. 8, 34 *deum Tiberinum* tenuis glauco velabat amictu -us. PROP. 4, 11, 54 *virginis* exhibuit vivos -us alba focos (VAL. MAX. 1, 1, 7 SOL. 11, 15. cf. DIONYS. ant. 2, 68). Ov. met. 11, 48 obstrusaque (obscuraque *var. lect.*) -a pullo naides et dryades... habuere. CVRT. 8, 9, 21 corpora usque pedes -o velant. *ibid.* 22 distincta sunt auro et purpura -a regis. LVCAN. 3, 239 fluxa coloratis astringunt -a gemmis. VAL. FL. 5, 424 Sarmaticis permutant -a braciis. 6, 225 candentis -a lini. PANEG. 12, 33 illos... vix leve -um vitando sole tolerantes... sinistra ducebant.

2 varia translate: *i. q. liber linteus*: CLAVD. 26, 232 quid carmine poscat fatidico custos Romani -us aevi. GLOSS. V 493, 63 ligna mediae navis, in quibus antennae quiescunt (*an lina? cf. supra l. 3 sq.*). *venti nomen*: SVET. frg. Isid. nat. 37, 5 (p. 232, 5 Reiff.) quosdam autem Tranquillus proprios locorum flatus certis appellat vocabulis... in Syria -us (*fort. idem qui carbas? q. v.*). *Probst.*

carbatinus v. carpatinus. *? πολυπόδιον carbatium*, plumbiolium GLOSS. III 431, 62. *nomen bestiae*. *Mbr.*

*carbo, -ōnis m. [*fort. cf. c. slavon. krada 'rogus, altare', theodisc. herd anglosax. heorth 'focus', got. hauri 'carbo', hibern. cir 'gagates'; v. Walde, Lat. etymolog. W. s. v. Th.*]. ISID. orig. 19, 6, 7 carbo dicitur, quod flamma caret. PRISC. gramm. III 523, 1 alia o in aliquis casibus servant et producenda sunt... ut -o -ōnis (GRAMM. suppl. 110, 11). CHAR. gramm. I 122, 28 (*ex Varrone apud Plinium*) dicimus... ab hoc... -e. GLOSS. ἀρβραξ. V 354, 51 gloed (*anglosax.*

i. q. fervor, candor ignis). III 598, 7 -es brasas. SERV. Aen. 11, 788 pruna... quamdiu ardet, dicitur... cum autem extincta fuerit -o nominatur (SCHOL. Ter. p. 67, 6 ISID. orig. 19, 6, 7. GLOSS. saep. pruna (*vel prunae*): -es vivi. cf. VVLG. prov. 26, 21 sicut -es ad prunas... sic homo iracundus suscitatur rixas. AVG. civ. 21, 4 p. 492 *ignis* ex pruna fulgida -em taeterrimum reddit). *inde a PLAVTO et CATONE*. [*val. carbune, it. carbone, francog. charbon, hisp. carbon. M.-L.*]

I ligna caesa et cocta vel reliquiae rerum ustarum: *nota dicta*: -es cupressi, gallae, ferulae, e radice brassicae vel myrti vel tamaricis, e buxo, querneus et differentiam: AVG. in psalm. 119, 4 extincti -es mortui dicuntur, ardentis vivi appellantur. -o purus: PLIN. nat. 34, 103. 35, 187. 36, 155. *ligna*: coniunguntur vel opponuntur ligna, virgae, materia *sim.* CATO agr. 38, 4 si ligna... non poteris vendere... de lignis -es coquito. PLIN. nat. 16, 23 *latifolia quercus* minus utilis... -i. 16, 24 pessima... -i... haliphloeos dicta. 16, 53 *pix fit* si alvei non sint, struis congerie velut in -is usu. 16, 71 nec buxus -e utili. PAPIN. dig. 8, 1, 4, 1 modum adici servitutibus posse constat: veluti... ut... -o portetur. VLP. dig. 19, 1, 17, 6 si ruta et caesa excipiantur in venditione... placuit... caesa... esse... -es et his similia. 32, 55, 1 cui ligna legata sunt, ad eum omnia ligna pertinere, quae alio nomine non appellantur, veluti... -es... 32, 55, 7 si lignum sit paratum ad -es coquendos atque conficiendos *eqs.* 33, 9, 3, 9 TARR. PAT. dig. 50, 6, 7 (6) GELL. 4, 1, 22. *reliquiae*: coniungitur saepius cinis:

VARRO ling. 1, 7, 8 ex quibusdam lignis combustis -bus. VITR. 2, 9, 14 nec *larix aliis lignis usta* -em remittit (PLIN. nat. 16, 45). 2, 9, 16. 7, 10, 3 *de atramento faciendo*: sarmenta aut taedae schidiae comburantur, cum erunt -es, extinguantur. FEST. p. 122 *de mamphula*: in clibano antequam percoquatur, decidit in -es cineremque. SCRIB. LARG. 60. PLIN. nat. 2, 82 e flagrante ligno -o cum crepitu... expuitur. 12, 65 tus probatur... -e. 12, 122 *balsamum* deprehenditur -e... quod cera resinaque adulteratum est. 16, 45. THEOD. PRISC. eup. faen. 5. AVG. civ. 21, 7 *apud christianos saepius* -o ignis. *proverbialiter de re nullius pretii*: PHAEDR. 5, 6, 6 -em, ut aiunt, pro thesauro invenimus. cf. PLIN. nat. 36, 203 (*v. p. 431, 21*). *de animantibus*: VERS. gramm. VI 461, 28 postquam Crassus -o factus, Carbo crassus factus est. cf. CELS. 4, 7 p. 130. 4, 27, 5 *et p. 431, 25 sqq.*

A de natura: TER. Ad. 849 tam excoctam reddam *psaltriam* atque atram quam -ost. LVCAN. 6, 802 -umque gravis vis atque odor insinuat... facile in cerebrum. PLIN. nat. 33, 94 -i vis maior exusto iterumque flagranti (36, 201). 37, 99 anthracitis... -bus similis. 37, 104 *gemmas circa Thebas nascentes* morienti -i similes. VVLG. thren. 4, 8 denigrata est super -es facies eorum. Ezech. 1, 13 aspectus eorum quasi -um ignis ardentium. EPIPHAN. Avell. p. 749, 21 *carbunculum* in modum... -is ignis naturaliter scintillas emittere. AVG. civ. 21, 4 p. 492 ut -es ictu levissimo frangantur, pressu facillimo conterantur... ut nullo umore corrumpantur, nulla aetate vincantur. in psalm. 123, 6 -es de morte revivescunt. BOETH. in Porph. isag. sec. 5, 24 nigrum... corvo adest et -i et hebeno et quibusdam aliis. GREG. M. in Ezech. 1, 5, 6 -es ardent quidem, sed eius loci, in quo iacuerint tenebras non expellunt.

B de usu: **I ad urendum et calcificandum**: PLAVT. Rud. 532 *fabri ferrarii* apud -es assident. Truc. 904 puero opust... veteris vini... ut dies noctesque potet, ... opust -bus. CATO agr. 108, 1 vini sextarium *in caliculo polentae grandis*... imposito in -es (SCRIB. LARG. 37 patella aeris Cyprii super -es posita. 122 *calix* super -es imponitur. 173. PLIN. nat. 24, 135 radix... imponitur -bus cupressi. VVLG. Tob. 6, 8. 8, 2 THEOD. PRISC. eup. faen. 39. 46 *al.* ANON. med. ed. Piechotta 144 CAEL. AVR. acut. 2, 9, 37. *obscure*: COLVM. 12, 57, 1 cum *semen sinapis* compresseris, scarificato et impositis paucis -bus vivis aquam nitrata suffundito). CIC. off. 2, 25 *Dionysius* candente -e sibi adurebat capillum (Ov. trist. 3, 11, 47 inclusum *in bove* lentis -bus ure. PLIN. nat. 33, 122. 34, 120. cf. APVL. met. 3, 18 capillos... vivis -bus adolendos). HOR. carm. 3, 8, 3 positusque -o in caespite vivo (PELAGON. 294). VITR. 7, 9, 3 -bus in ferreo vase compositis eam ceram *punicam*... cum pariete calcificando sudare cogat (PLIN. nat. 33, 122). VAL. MAX. 3, 3 ext. 1 *in pueri* brachium -o ardens delapsus est. 4, 6, 5 ardentis ore -es haurire. COLVM. 12, 42, 2 quae in colo subsederunt... in suo sibi iure lento igni, ne adurantur, -bus decoquantur (PLIN. nat. 28, 202. 34, 96. 103. 35, 187 PELAGON. 323. 335 VEG. mulom. 2, 119, 5). SCRIB. LARG. 271 haec omnia infervescunt super -es. PETRON. 135 Oenothea mensam veterem posuit in medio altari, quam vivis implevit -bus. PLIN. nat. 2, 240 subiectis Ariciae arvis, si -o deciderit, ardere terram. 10, 36 *avis* -em ferens ex aris vel altaribus. 13, 128 radice *sariphae* ferrariis officinis praecipua -is usu. 16, 23 -o *quercus latifoliae* in aerarium tantum officinis compendio est, quoniam desinente flatu protinus emoriens saepius recoquitur, cetero plurimus scintillis. idem e novellis melior. 16, 24 emortuo -e sacrificatur. 18, 103 ex aqua hordeoque bilibres offae... torrentur cinere et -e. 18, 156 balneatores, cum velint turbam pellere, -bus id semen (*aerae*) inicere. 18, 272 *vites* quodam uredinis -e exustae. 18, 358 tollentibus ollas -o adhaerescit. *ibid.* -o vehementer perlucet. 24, 72 *de myrice arboris*: -o ex eo genere urina ea (*bovis castrati*) restinctus in umbra conditur. 26, 118. 135. 33, 108. 33, 163 *de lomento*: caerulei sinceri experimentum in -e, ut flagret. 34, 95 Capuae *aes li-*

quatur non -is ignibus. 34, 128. 134. 35, 46 *Indicum* probatur -e. 36, 155. IUV. 10, 131 *Demosthenem* pater... a -e et forcipibus... ad rhetora misit. 13, 116 Iuppiter, ... in -e tuo (sc. in altari)... tura... ponimus. SVET. Tib. 74 favilla et -bus ad calfaciendum triclinium illatis. ITALIA prov. 6, 28 (Ps. Cypr. singul. cler. 2) quis ambulabit super -es ignis? (VVLG. prunas). Is. 6, 6 (Cassiod. in psalm. 119, 4) in manu habebat -em ignis (VVLG. calculus), quem forcipe acceperat de altari (AVG gen. ad litt. 12, 2 p. 382, 2). PS. GARG. MART. p. 211. CAPITOL. Pert. 3 cum apud lares sacrificaret, -es vivacissimi extincti sunt, cum inflammari soleant. LAMPR. Heliog. 31, 4. ARNOB. nat. 4, 16 fuerunt in vertice Iovis incudes mallei fornaces folles -es et forcices? 7, 3. 30 FILASTR. 156, 1 VEG. mulom. 1, 19, 3. mil. 4, 8 ad arma facienda ferrum... et -es servantur in conditis. HYG. fab. 219. SCHOL. Germ. Bas. p. 99, 14 *Sacrarium sidus* habet... duas *stellas* in -bus. VVLG. II reg. 22, 9. 13 psalm. 17, 9. 13. 14. 119, 4. 139, 11 Is. 44, 19 SVLP. SEV. dial. 3, 14, 8 THEOD. PRISC. eup. faen. 7 DAMIG. lapid. 11. AVG. in psalm. 119, 5 vastatores -es dicuntur, quia vastando et desolando ad desolationem facile perducunt. PLIN. VAL. 1, 36 COD. Theod. 11, 16, 15. 18 CAEL. AVR. acut. 2, 10, 77. 3, 8, 174 suppositis -bus (chron. 3, 2, 43). chron. 3, 2, 40. 5, 11, 134 CASS. FEL. 66 ANTHIM. 21 PASS. Matth. 236, 14. 2 in medicina, victu, architectura, agrimensura: cf. PLIN. nat. 36, 203 in rebus damnatis... ac iam nullis sunt aliqua comoda, ut -e. CATO agr. 70, 1 in medicamento bubus sanis dato: -es vivos III (GARG. MART. cur. boum 1). VARRO rust. 1, 7, 8 regiones accessi, ubi... -bus salsis pro eo (sale) uterentur. CELS. 4, 7 -emque eius (pulli hirundinini) contritum in aquam mulsam... infriari. 5, 27, 5 -em eius (scorpionis) super vulnus deligant. SCRIB. LARG. 54 suffire... oportet ore aperto alterci semine -bus asperso. PLIN. nat. 24, 135. 26, 135. 28, 81. 30, 97. 35, 43 fit atramentum et ligno et taeidis combusto tritisque in mortario -bus (VITR. 7, 10, 3). 36, 203 carbunculum... querneus -o tritus cum melle sanat. APVL. apol. 8 dentes iustius -e de rogo (sc. quam exotico pulvere) obtulerit. VITR. 3, 4, 2 sin... solidum non invenietur... publicae... machinis adigantur quam creberrimae -busque expleantur intervalla palorum. 5, 9, 7. 5, 12, 6. 7, 4, 5 PLIN. nat. 36, 95. 188 PALLAD. 1, 9, 4 AVG. civ. 21, 4 p. 493. GROM. p. 361, 31 collectaculum de -bus in calce miscitatos... ne dispicias: signales constituimus. AVG. civ. 21, 4 p. 493 ut eos (-es) substernere soleant, qui limites figunt. 3 ad notas, scripturam, picturam; interdum translate: PLAVT. Merc. 409 impleantur elegerum meae fores -bus. CATO agr. 155, 2 signare -e tegulam. HOR. sat. 2, 3, 246 Quinti progenies Arri... -e notati. 2, 7, 98 gladiatorum proelia... picta... -e. PERS. 5, 108 illa (sequenda) prius creta, mox haec (evitanda) -e notasti? PLIN. nat. 35, 41 inventi sunt pictores, qui -es infestatis sepulcris effoderent. 35, 89 arrepto -e extincto e foculo imaginem in pariete delineavit Apelles. MART. 12, 61, 9 VEN. FORT. carm. 6, 8, 15. cf. OV. ars 3, 628 fallitque oculos e lacte recenti littera, -is pulvere tange: leges.

C translate et allegorice: in scriptura sacra et commentariis: ITALIA prov. 25, 22 (Cypr. testim. 3, 1) si esurit inimicus tuus, ciba illum, si sitit, potum da illi. hoc enim faciens -es ignis (VVLG. prunas) superfundes capiti eius (VVLG. Rom. 12, 20. cf. AMBROSIAST. in l. veluti -es mortui reviviscunt. AVG. doct. christ. 3, 16, 24 -es ignis esse urentis paenitentiae gemitus). VVLG. Sirach 8, 13 non incendas -es (i. furvos) peccatorum arguens eos. AVG. in psalm. 17, 9 -es succensi sunt ab eo: qui iam mortui erant... rursus accensi et illuminati revixerunt (Ps. RVFIN. in psalm. 17, 9. 13. CASSIOD. in psalm. 17, 10 et 119, 4 peccatores dicit eqs.). 119, 4 exempla sunt -es vastatores. *ibid.* exempla... multorum iniquorum, qui conversi sunt ad dominum, -es dicti sunt (PROSP. *ibid.*) CASSIOD. *ibid.* potest... illud intellegi, ut -es desolatorios orationes accipiamus caritatis igne succensas eqs. (EVCHER. form. 1). PROSP. in psalm. 139, 11 -es eius sunt operationis, quae et illustrare valeat fideles et punire peccatores. CASSIOD. in psalm. 139, 11 -es ignis sunt paenitentiae cruciatus. GREG. M. in Ezech. 1, 5, 6 quia... sancti viri quosdam iuxta se positos quasi tangendo ad amorem patriae caelestis accendunt, -es sunt. 1, 5, 7 qui... in occulto bene vivit sed alieno propectui minime proficit, -o est. *aliis locis*: HIER. epist. 18, 6 mihi quoque ad interpretandum de altari -o mittatur. PS. AMBR. laps. virg. 2, 7 de virgine lapsa: conversa es in -em (sc. ex lumine). AVG. conf. 6, 7, 12 de corde et lingua mea -es ardentes operatus es, quibus mentem spei bonae adureres tabescentem ac sanares.

II morbi genus, i. q. carbunculus: SER. SAMM. 718—735 horrendum magis est perimit quod corpora carbo, urit hic inclusus, vitalia rumpit apertus eqs.

derivata: carbunculus (cf. p. 432, 27—29), carbonarius, carboneus, carbonescere, (carbunica?).

carbōnārius, -a, -um a carbo (NOT. Tir. 99, 87). ad carbonem pertinens, carbonibus inserviens. [val. cārbunar, it. carbonaio, francog. charbonnier, hisp. carbonero. M.-L.] VIR. ill. 72, 1 pater Scauri ob paupertatem -um negotium exercuit. SERV. auct. ecl. 9, 1 tabernam -am. GLOSS. -a cella ἀνθρακωθήκη. masc. subst. carbōnārius, -ī: carbones coquens vel vendens: GLOSS. ἀνθρακωπώλης, ἀνθρακεύς, ἀνθρακάριος, cf. Helladius apud Phot. p. 530. PLAVT. Cas. 438 remittam ad te virum cum furca in urbem tamquam -um. CORP. VI 9235 locus Caeciliae Arratis se<...> carbonaro, quem emit

ab<...>. VI 9236. IX 1716. subst. fem. carbōnāria, -ae: titulus fabularum NAEVII (PRISC. gramm. II 522, 9) et PLAVTI (FEST. p. 330 PRISC. gramm. II 516, 11 NON. p. 251). fabrica carbonibus coquendis cf. GLOSS. II 571, 25 -us locus carbonum construc<tus>.

5 TERT. carn. 6 (proverbialiter) pervenimus de calcaria... in -a<m>. QVEROL. p. 9, 11 egomet... apud -as agere te putabam. SCHOL. Verg. Bern. ecl. 9, 24 cum per -as fugeret poeta.

carbōnēscō, -ere [a carbo. Th.]. carbonem fieri: CAEL. AVR. chron. 2, 13, 168 usque eo inuritur spongia, donec carbonescat. 5, 1, 20 CASS. FEL. 53.

? carbōneus, -a, -um a carbo. subst. neutr.: GLOSS. III 441, 29 carbon<e>um (carruonum codd.) ἀσβόλη (479, 7).

carbōnica v. carbunica.

carbunculatio, -ōnis f. a carbunculare. morbus arborum: PLIN. nat. 17, 222 sideratio arborum tota e caelo constat. quapropter et grando in his causis intellegi debet et -o et quod pruinarum iniuria evenit.

carbunculo, -āre [a carbunculus, cf. c. gr. ἀνθρακιάv. Th.]. morbo carbunculi vexari. de arboribus et hominibus: PLIN. nat. 12, 27 olivae caeli intemperie -ant. 14, 33 [formam -ari in codice E scriptam iam non probant editores]. 18, 272. 23, 69 sucus foliorum oleae -antibus circa oculos ulceribus... efficac. 24, 113.

deriv.: carbunculatio.

carbunculōsus, -a, -um a carbunculus. carbunculis lapidibus mixtus: COLVM. 3, 11, 9 -um agrum, nisi stercore iuves, macras vineas efficere.

carbunculus, -ī m. [a carbo deminutive. Th.]. cf. EPIPHAN. Avell. p. 749, 21 CASS. FEL. 22 ISID. orig. 16, 14, 1 GRAMM. suppl. 70, 16 NOT. Tir. 99, 86. carbunculum n.: DIOSC. 2, 62. carbunculus: ANON. med. ed. Piechotta 112. GLOSS. ἀνθραξ, ἀνθρακίον (-os), -λίσιον. legitur inde a PLAVTO, in versu heroico demum infimis temporibus apud christianos. [it. carbonchio. M.-L.]

I genus materiae: A fere i. q. carbo: RHET. Her. 4, 6, 9 si Prometheus, cum mortalibus ignem dividere vellet, ipse a vicinis cum testo ambulans -os corrogaret, ridiculus videretur. APVL. met. 7, 19 deque proxima villula spirantem -um furatus oneris in ipso meditullio reponit. cf. HIER. in Is. 6, 6 p. 94 calculus iste, qui a solis LXX ἀνθραξ, id est -us est interpretatus, potest non carbonem significare vel prunam... sed ἀνθρακία id est -um lapidem. GLOSS. V 493, 37 calculus numerus vel pruna carbo. inde in imagine: PLAVT. Most. 986 qui cum istaec sciet facta ita, amburet ei misero corculum -us.

B materia lapidea rubens: 1 in terra genus harenae fossiciae: VARRO rust. 1, 9, 2 in partibus terrae est -us. VITR. 2, 4, 1 genera... harenae fossiciae sunt haec, nigra, cana, rubra, -us. 2, 6, 6 in Etruria excocta materia efficitur -us. 8, 1, 2 sabulone... harenaeque et -o certiores... sunt copiae aquarum (PLIN. nat. 31, 48). COLVM. 3, 11, 7 quis... agricola nesciat... -um... putrescere caloribus ac resolvi eumque pulcherrime radices vitium per aestatem refrigerare sucumque retinere, quae res alendo surculo sunt accomodatissimae. PLIN. nat. 17, 29 -us, quae terra ita vocatur, emendari vite macra videtur. 17, 147 castanea quaerit... -um (GARG. MART. pom. 4, 5). 2 in agris genus carbonum vel lapidum terminis inserviens: LIB. col. I p. 227, 16 de terminis et limitibus: muros macerias scorofiones congerias -os. 228, 6. 243, 11 in saltibus sunt scorofiones et -us, id est scorofion molis petrarum constructi. II p. 252, 21. 259, 26.

3 gemma pretiosa: PLIN. nat. 37, 92—98 principatum gemmarum habent -i a similitudine ignium appellati, cum ipsi non sentiant ignes, a quibusdam ob hoc acaustoe appellati. horum genera Indici et Garamantici eqs. fusius de natura et generibus. HIER. in Is. 6, 6 p. 94 ἀνθρακία id est -um lapidem, qui ob coloris flammis similitudinem igneus appellatur. epist. 18, 18. EPIPHAN. Avell. p. 749, 17 -us habet speciem rubricae nimis acutissimae. nascitur autem apud Carthaginem Libyae, quae Africa vocatur eqs. nota: *ibid.* quibuslibet vestimentis occulat, splendor extra vestimenta coluget. unde et -us appellatus est, ob hanc scilicet causam. ISID. orig. 16, 14, 1. GLOSS. IV 29, 43 -i gemmae; hos Graeci σπινθηρες vocant. PETRON. 55 vers. quo Carchedonios optas ignes lapideos?

nisi ut scintillet probitas e -is. PLIN. nat. 5, 34 cum Trogodytis commercium gemmae tantum est, quam -um vocamus, ex Aethiopiae invectae (SOL. 28, 2). 8, 137 lyncum umor... glaciatur arescitve in gemmas -is similes. 37, 80 est in his (opalis) -i tenuior ignis. 37, 91. 103 quidam *lychnitine* remissiore -um esse dixerunt. 37, 122 *amethystus Indica* fundit... aspectum leniter blandum neque in oculos, ut -i, vibrantem. 37, 123. 173. 1, 37, 25/26. EPIST. Alex. p. 193, 6 thalami... atque cubilia omnia margaritis, unionibus et -is ornata. EXPOS. mundi 6 FVLG. myth. 1 praef. p. 14. VVLG. Sirach 32, 7 gemma -i. HIER. in Agg. 2, 17 p. 767 AVG. doct. christ. 2, 16, 24 gen. c. Manich. 2, 10, 14. DRAC. laud. dei 1, 324 frigidus... roseo -us ardet honore. CARM. de resur. 214. CORP. II 3386 in basilio *Isidis*... gemma -us. XIV 2215, 11 corona analempsiaca I (ut videtur *Isidis*) cum... -os n(umero) LXXXIV. EPIST. imp. Aug. Macr. sat. 2, 14, 12 (loco dubio) vale mi... -um habeas (Hadriae *Iahnus*). in scriptura sacra et apud christianos: ITALIA gen. 2, 12 (Ambr. parad. 3, 14 Hier.

quaest. hebr. in gen. p. 5, 11 Aug. gen. ad litt. 8, 17) in terra *Evilat* est -us (*ἔνθαξ*, VVLG. bdellium. HIER. epist. 37, 1. 125, 3 AVG. gen. c. Manich. 2, 10, 14 MAR. VICTOR aleth. 1, 282 CYPR. GALL. gen. 59). ITALA Is. 54, 11 (Hier. ad l. p. 635 in Ezech. 28, 11 sqq. p. 333) ecce ego praeparo -um lapidem tuum (*ἔνθαξ τὸν λίθον*, VVLG. lapides). ITALA (Lugd.) et VVLG. exod. 28, 18 in secundo ordine rationalis Aarōnis -us sapphirus et iaspis (39, 11 EPIPHAN. Avell. p. 749 HIER. epist. 64, 16 CYPR. GALL. exod. 1099). cf. VVLG. Ezech. 28, 13 de rege Tyri: omnis lapis pretiosus operimentum tuum . . . sapphirus et -us et smaragdus. *allegorice et translate*: AMBR. parad. 3, 15 Phison . . . prudentia est et ideo habet . . . splendidum -um . . . in quo quidem animae nostrae vivit igniculus. 3, 23 Enoch . . . -us quidam est lapis boni odoris. HIER. in Is. 54, 11 -us . . . videtur mihi ignitus sermo doctrinae, qui fugato errore tenebrarum illuminat corda credentium. AVG. gen. c. Manich. 2, 10, 14 prudentia terram circumit, quae habet aurum et -um et lapidem prasinum, id est disciplinam vivendi. serm. ed. Mai 53, 2 dominus expectans Petrum primum -um lapidem pretiosum.

II morbi vel vitii genus: A hominum: 1 papulae, pustellae: SCRIB. LARG. 25 -os *ἔνθαξ* vocant (CASS. FEL. 22 ORIBAS. syn. 7, 12). CASS. FEL. 22 -i nigri ut carbones efficiuntur, unde ipso nomine -i vocantur. ORIBAS. syn. 7, 12 rustici pustellas malas appellant (PALLAD. hist. mon. I 14. GLOSS. III 599, 4 mala pustella, qui dicitur clavus). GLOSS. III 551, 33 agrantimata (*λεγε ἀποστήματα*) id est -us sive furunculus. 597, 16 acidiva -us, quae in pectore coquitur quasi aqua calida. V 349, 46 -us spryng (*anglosax. 'pustula, fissura cutis'*). cf. PLIN. nat. 26, 5 L. Paulo Q. Marcio censoribus (a. 164 a. Chr.) primum in Italia -um evenisse annalibus notatum est, peculiare Narbonensis provinciae malum eqs. (1, 26, 4 cf. 36, 203). *distinguuntur* -i in oculis (CELS. 6, 6, 10 ANON. med. ed. Piechotta 112), in palpebris (CELS. 6, 6, 10), genitalium (PLIN. nat. 28, 132), verendorum (PLIN. nat. 28, 213. 32, 108), in veretro (PLAC. med. 5, 2). CELS. 5, 28, 1 *ex eis quae interiorius nascuntur* non aliud -o peius est. 6, 6, 10 solent . . . -i ex inflammatione nasci, nonnunquam in ipsis oculis, nonnunquam in palpebris et in his ipsis modo ab interiore, modo ab exteriori parte, sequitur remedium. *ibid.* si tamen -us in exteriori palpebrae parte est, ad cataplasmata aptissimum est lini semen eqs. 6, 18, 5 -us . . . ibi natus . . . per oricularium clysterem eluendus est: deinde ipse quoque medicamentis urendus eqs. SCRIB. LARG. 25 <ad> -os . . . facit bene et per se mel Atticum pyxide Cyprii aeris conditum et repositum mensibus duobus (63). 206 *emplastrum* ad -os . . . imponendum est (PLIN. nat. 23, 16. 77. 123. 28, 132). PLIN. nat. 20, 130 -os *nasturcium* ad suppurationem perducit et rumpit (22, 152 *ervum* -os rumpit. 22, 156. 23, 78. 26, 118. GARG. MART. med. 13 *disrumpere*. DIOSC. 2, 62). 20, 141 -um *ruta* ex aceto emendat. 20, 206 -is medentur ex melle folia *papaverum* (23, 148). 20, 217 -os sanat *coriandrum* (23, 101. 32, 134. 36, 203 PLAC. med. 5, 2). 22, 103 -is . . . superlitum *laser* (24, 102 *herba Sabina* -is . . . *illinitur*. 28, 132 -is *saprum* interlinitur. 28, 243. 32, 127). 23, 123 -os extrahunt *fici siccae*. 24, 38 *pix* -os purgat. 28, 213 verendorum -is cerebrum apri vel suis sanguisque *prodest*. 28, 243 adversus -os suis feminae cerebrum tostum *proficit*. 30, 107 -us fimo columbino aboletur. 32, 108 -os verendorum . . . salsamenta . . . restingunt. 32, 127 -os coracinorum salsamenta . . . discutunt. THEOD. PRISC. eup. faen. 61. 62. 78 al. DIOSC. 2, 91 CASS. FEL. 22 ORIBAS. syn. 6, 25.

2 odor fumosus: THEOD. PRISC. log. 95 si de fervore . . . , ut tempore digestionis, odor fumosus quidam, quem aliqui -um appellant, dolorosos singultus procuraverit. ANTHIM. praef. p. 7, 13 *cibi non bene cocti* -os et ructus graves faciunt. ORIBAS. syn. 4, 19 qui . . . calidam habent ventris distemperantiam, usturam, id est -um patiuntur (5, 30). 5, 47 si *venter fumosus* et insuavis generat ruptus, quod nos -um vocamus (*bis*). *translate*: PROSP. carm. de ingr. 583 transcurrit . . . per omnes peccati ebrietas, corrupti et cordis in alva persistit, cruda fervet -us esca.

B pecorum: SERV. georg. 3, 564 ardentis papulae id est -i.

C arborum, herbarum: COLVM. 3, 2, 4 pruinam et caliginem et -um facile propulsat *vitis*. PLIN. nat. 17, 222 *carbunculatio* adurit lactescentes germinum oculos, quod in flore -um vocant. 17, 251 -i ac robiginum remedia. 18, 272. 275. 279 *iniurias caeli* aliis robiginem, aliis uredinem, aliis -um appellantibus. 18, 293.

derivata: carbunculare, carbunculosus.

carbunica, -ae f. vitis genus: PLIN. nat. 14, 43 septem his annis in Narbonensis provinciae Alba Helvia inventa est vitis uno die deflorescens, ob id tutissima. -am vocant, quam nunc tota provincia conserit. *fort. carbōnica scribendum?* Bannier.

carcar v. carcer p. 434, 23.

*carcer, -is m. [carcer, carcar (apud Sophronem *κάρκαρον*), orig. inc.; cf. esse c. theodisc. harug 'locus, ubi sacrificatur', anglosax. hearg 'lucus' censet Noreen, Abriß d. urgerm. Lautlehre 87. Th.]. VARRO ling. 5, 151 -r a coercendo, quod exire prohibentur (CAPER gramm. VII 104, 19 CHAR. gramm. I 32, 16 ISID. orig. 15, 2, 46. cf. PLIN. nat. 10, 141 -e animalia coercere). 5, 153 in circo primum unde mittuntur equi, nunc dicuntur -es, Naevius 'oppidum' appellat. -es dicti, quod coercuntur equi, ne inde exeant. SERV. Aen. 5, 145 -es . . . quibus equi arcentur: unde et -es quasi arceres secundum Varro-

nem (1, 54 georg. 3, 104 CASSIOD. in psalm. 141, 9 ISID. orig. 5, 27, 13). PAUL. FEST. p. 256 querqueram frigidam cum tremore a Graeco *κάρκαρον* certum est dici, unde et -r (*v. infra l. 23*). cf. DIOD. frg. 31, 9, 1 *εἰς τὸν κάρκαρον*. PLVT. Aem. 37 *ἐν τοῦ καλουμένου κάρκαρον* (*κάρκαρον P.M.*). *de significatione et numero:* SERV. Aen. 1, 54 -r

autem est undecumque prohibemur exire . . . locum autem, in quo servantur noxii, -em dicimus numero tantum singulari; unde vero erumpunt quadrigae, -es dicimus numero tantum plurali (ISID. orig. 5, 27, 13 GLOSS. II 252, 51). 5, 145 -r est numero tantum singulari custodia noxiorum (cf. georg. 3, 104); -es vero numero tantum plurali ostia, quibus equi arcentur. *v. etiam p. 433, 83 sqq.* DIFF. ed. Beck p. 43, 1 -es sunt, unde quadrigae emittuntur; -r vero, in quem malefici includuntur. *sim. passim apud GRAMM., recte de sensu sub II allato, ubi pauca sunt pluralis exempla, falso de I, quo scriptores promiscue numeris utuntur.* GLOSS. II 549, 43 *φυλακή, ἀφειτηρία καὶ κινκίς* (III 353, 48 *λαξ* [*φυλακή con. Götzt; λαξευτήριον Vulc.*]).

de genere: PROB. cath. gramm. IV 13, 13 cer terminata quamvis non sint generis omnis, tamen tertiae sunt declinationis, ris faciunt genitivo, hoc cicer ciceris, hic -r -is. CHAR. gramm. I 32, 16 masculina semper pluralia, hi antes, hi -es a coercendo. PRISC. gramm. II 151, 16 hoc -r quidam protulerunt, quos non sequimur. PROB. app. gramm. IV 197, 32 -r, non carcere; *exempla desunt, at cf. l. 4. 28.* *de formis et scriptura:* carcar (*gr. cf. l. 2. 4*): ACT. Arv. a. 87 II 36. a. 89, 72 a. 105 II 20 al. ITALA Luc. 3, 20. 21, 12 (cod. d) Matth. 5, 25. 14, 3 (cod. k) CORP. IX 1617, 10 INSCR. Notiz. degli scavi 1893 p. 370 LIV. 26, 13, 15 cod. P. CORP. XIII 1833 optionis carceris. cf. VI 531 optio karceris. ACT. Arv. a. 81 B 19 de querceribus. *legitur inde ab ENN.* [*it. carcere, francog. vet. chartre, hisp. carcel. M.-L.*]

I i. q. claustra, repagula, saepta, quibus in circo equi continentur, cf. PORPH. Hor. epist. 1, 14, 9 spatia obstantia claustra sunt -es. GLOSS. V 444, 49 unde quadrigae emittuntur. II 537, 28 *φυλακή, ἀφειτηρία*. 252, 51 -es: *ἀφειτηρία* (adde: EXC. Bob. gramm. I 548, 21 *αἱ ἀφειτηρία ἀπὸ τοῦ συνέχειν*). 97, 52 *ἰππάφεις*. III 11, 1 *ἰππαφύτης* (*ἰππαφέεις Götzt. cf. GLOSS. III 302, 54 ἰππαφίδες* caballi am[m]issi [*fort. ἰπποι ἀφεθέντες?*], *v. etiam supra l. 5 sqq.*). **A proprie** (cf. Pollack, PW. III 1582 sqq.): ENN. ann. 85 omnes avidi spectant ad -is oras, quam mox emittat pictis e faucibus currus. 484 e -e fusi currus (cf. VERG. Aen. 5, 145 effusi -e currus. georg. 1, 512. 3, 104). RHET. Her. 4, 3, 4 si quis Olympia cum venerit cursum et steterit, ut mittatur . . . ipse intra -em stet. CIC. Brut. 173 nec enim in quadrigis eum secundum numeraverim aut tertium, qui vix e -bus exierit, cum palmam iam primus acceperit. LVCR. 2, 264 patefactis . . . -bus (4, 990). HOR. sat. 1, 1, 114 -bus missos . . . currus (TIB. 1, 4, 32 Eleo . . . -e missus equus. OV. epist. 17, 166. am. 3, 2, 9 sacro de -e missis . . . equis. 3, 2, 66 quadriugos aequo -e misit equos. trist. 5, 12, 26 tempore qui longo steterit, male curret et inter -bus missos ultimus ibit equus). OV. am. 2, 9, 20 -e liber equus. 3, 2, 77 reserato -e (ars 3, 595 trist. 5, 9, 29. SIL. 16, 315 -bus . . . reseratis). met. 10, 652 -e pronus uterque emicat. fast. 4, 680 -e partitos . . . equos.

LIV. 8, 20, 1 -es eo anno (330 a. Chr.) in circo primum statuti. 41, 27, 6. SEN. benef. 2, 25, 3 illum (*gratum*) velut <in> certamen cursus compositum et -bus inclusum opperiri debere tempus suum. ACT. Arv. a. 58, 1 perfecto sacrificio e -bus reciniatus . . . signum quadrigis et desultoribus misit. cf. a. 59 a 20. a. 87 II 36 sup<r>a carcares excidit (*sic*). a. 185 II 20 supra carcares adscendit, at a. 155, 44 supra -es ascendit. Corp. VI 32391 <supra> carcar(es) circ(i) adscendi<t> (*aosclapis*). LVCAN. 1, 294 quamvis iam -e clauso immineat foribus *Eleus equus* (cf. l. 44). PLIN. nat. 8, 160 excusso in -bus auriga. STAT. Theb. 6, 522 -bus . . . solutis. SIL. 8, 279 -e rupto. 15, 210 prosiluit Pisaeo -e praiceps. 16, 394 ceu tunc e -e primo corriperet spatium. SVET. Claud. 21 circo vero maximo marmoreis -bus aurisque metis, quae utraque et (*del. Madvig*) tofina ac lignea antea fuerant, exulto. AVSON. 252, 3 agens primos a -e cursus. *latiore sensu et in imagine:* SEN. apocol. 4, 29 Sol . . . primos a -e concitat axes. HIER. epist. 124, 1, 4 p. 920 velut de quibusdam repagulis atque -bus missae . . . animae.

nota: MANIL. 4, 740 *adde* duplici clausos elephantas -e terrae. *obscure:* ITALA thren. 3, 12 (Wirc.) extendit arcum suum et statuit me s<icut> -em in sagittam (*ἔστῆλωσέ με ὡς σκοπὸν εἰς βέλος*, VVLG. quasi signum ad sagittam). *huc pertinere videntur:* GLOSS. III 240, 33 *ὁ κἀμπτός, ἡ νόσσα, ὁ κἀμπτής* -es (*tit.: res quae in stadio sunt*).

B translate i. q. initium (opp. calx v. s. h. v.): VARRO Men. 288 nemini Fortuna currum a -e intimo missum labi inoffensum per aequor candidum ad calcem sivit. rust. 1, 3 ars (*cultura*) id an quid aliud et a quibus -bus decurrat ad metas. 2, 7, 1 aperiam -es. CIC. Cato 83 et Lael. 101 v. p. 199, 23 sqq. BELL. Alex. 24, 5 ut ex -bus in liberum cursum emissus.

II i. q. locus custodiae, cf. GLOSS. φυλακή, εἰρηκή, φυλακή. pedatum. IV 213, 52 locus inclusionis. V 440, 50 ubi rei clauduntur. II 268, 42 *δεσμοτήριον*. **A proprie** (cf. Hülsen, PW. III 1576 sqq.): **1 hominum:** in carcere esse, in carcerem ducere, venire *sim.*: PLAVT. Pseud. 1172 an . . . expugnavit -em, patriam tuam? (cf. CIC. Verr. 6, 143 -r ille . . . quae lautumiae [*v. s. h. v.*] vocantur, in istius imperio domicilium civium Romanorum fuit [Liv. 3, 57, 4]. leg. agr. 2, 101 timeam, ne mihi in -e habitandum sit. AMM. 30, 5, 6 flagitantium ministrorum

75

80

amaritudine quidam expressi...erant perpetui -um inquilini). PLAVT. Rud. 498 utinam... in -e illo potius cubuissem die (SEN. contr. exc. 1, 6 in -e... ac tenebris iacebam). 715 donec totum -em contriveris. CIC. Verr. 6, 118 aderat ianitor -is (MANIL. 5, 621 quisquis in Andromedae... tempora... nascitur, immitis veniet... -is et duri custos. cf. FIRM. math. 3, 5, 26. 8 p. 106^v col. 1 et v. sub optio. contumeliose: PLAVT. Asin. 297 quid agis, custos -is?). CIC. Catil. 2, 27 sentiet in hac urbe... esse -em, quem vindicem nefariorum... scelerum maiores nostri esse voluerunt (cf. SALL. Catil. 55, 3 est in -e locus, quod Tullianum [cf. AMM. l. 63] appellatur, seq. descriptio. VITR. 5, 2, 1 aerarium, -r, curia foro sunt coniungenda. LIV. 1, 33, 8 -r ad terrorem increscentis audaciae media urbe imminens foro aedificatur ab Anco. PLIN. nat. 7, 212 a columna Maenia ad -em. IVV. 3, 314 sub regibus... viderunt uno contentam -e Romam. adde: DIOD. frg. 31, 9, 1 ξστι δὲ ὁ κάρχαρος δρυγμα κατάγειον βαθύ eqs.). CIC. Sull. 70 cui non ad illius poenam -r aedificatus esse videatur. Vatin. 28 filiam in -e collocatam. Phil. 5, 18 de templo -em fieri (cf. LIV. 6, 36, 12 repleri vinetis nobiles domus, et, ubicumque patricius habitet, ibi -em privatum esse. PETRON. 105 de nave -em facere). CIC. or. frg. A XIII 33 non te iudices urbi, sed -i reservarunt (Att. 1, 16, 9). POMP. Trog. Iust. 38, 6, 6 -em ac triumpho spectaculum experiretur. Ov. am. 1, 6, 64 sollicito -e dignus. MANIL. 4, 45 Mariumque in -e victum. VAL. MAX. 6, 9, 9 captivus -em exhorruerat. SEN. contr. 9, 1, 10 non erat... mihi poena in -e esse. 9, 2, 19 crudelitas intra -em. SEN. Ag. 1000 vincite saeptam *Electram* nocte tenebrosi specus, ut inquietam virginem -r domet. clem. 1, 26, 2 quem... ludi in -e iuvent? epist. 24, 4 in -e Socrates disputavit..., ut... metum demeret mortis et -is (FRONTO p. 71, 21 N.). 57, 2 nihil illo -e (*i. crypta Neapolitana*) longius. 70, 9 xxx tamen dies in -e et in expectatione mortis exegit. SIL. 6, 343 te, Regule, vidit Sidonius -r. 6, 438 Punicus... -r. IVV. 6, 365¹³ accipit has animas aliosque in -e nervos. FLOR. epit. 2, 2, 23 nec Poenico -e infractus est. GELL. 3, 3, 15 fabulas eum (*Naevium*) in -e duas scripsisse..., cum... in vincula... coniectus esset. TERT. nat. 2, 9 filia patris in -e fame defecti uberibus suis educatrix (HYG. fab. 254 p. 140, 16). 2, 15 cum et <numina sua> habeant... in -e. ieiun. 12 cum -r ediscendus... sit, ut in -em talis introeat christianus, qualis inde prodisset, non poenam illic passurus. MOYS. Cypr. epist. 31, 5 ut nos... dominus... firmet ac roboret, ut qua optimus imperator milites suos, quos... in castris -is (cf. p. 438, 39sq.) exercuit et probavit. VVLG. II Esdr. 3, 25 contra flexuram et turrim... i. e. in atrio -is. CLAVD. 21, 240 sub iudice nostro... disquirat crimina -r. ANTH. 415, 31 -r foribus praeclusus aenis. PALLAD. hist. mon. I 3 p. 264^B omnibus suis rebus per... -es (*φυλακαίς*) divisit. de fornice: IVV. 10, 239 *Phiale* steterat multis in -e fornicis annis. PLAVT. Amph. 155 in -em compingere (Men. 942 Poen. 1409 Rud. 715 FRONTO p. 84, 1 N. cf. CALL. dig. 48, 3, 13 in pacti sunt in -e). RHET. Her. 1, 13, 23 in -em ductus est (CIC. Verr. 6, 77 Vatin. 21 LIV. 3, 57, 4. 25, 4, 8. 38, 57, 4 al. VAL. MAX. 2, 10, 7 SEN. epist. 14, 13 QVINT. decl. 348 p. 370, 20 TAC. Agr. 45 ann. 3, 51 SVET. Iul. 20 CALL. dig. 48, 20, 2). CIC. inv. 2, 149 in -em deductus (SALL. Catil. 55, 2. APVL. met. 9, 42 in publicum... -em). Att. 4, 6, 2 reduci in -em. VELL. 2, 19, 2 in -em... perductus est. PLIN. nat. 21, 8 in -em abductus. CIC. Verr. 6, 17 hominem... in -em conici (v. vol. IV p. 308, 78 sqq.). 6, 76 *piratas* in -em condi (LIV. 26, 16, 6. 29, 22, 7 al. SEN. benef. 1, 5, 4). LIV. 34, 44, 8 in inferiorem demissus -em est. 7, 4, 4 quod filium... in -em... dederit (ARNOB. nat. 2, 77). VAL. MAX. 9, 5, 2 in -em praecipitem egisse. SEN. contr. 9, 1, 6 redde me -i eqs. (SVLP. SEV. chron. 1, 54, 4). SEN. Ag. 988 abstrusa *Electra* -e et saxo exigat aevum. TAC. ann. 4, 68 tracto in -em illustri equite R. (SIL. 2, 342). 5, 9 portantur in -em (6, 48 in -em fertur). 6, 40 in -em raptus est (SVET. Tib. 11. 61. cf. PANEG. 7, 10 abrepti in -em). CALL. dig. 48, 3, 13 cum recepti essent in -e. PAVL. dig. 4, 2, 22 qui in -em quem detrusit (VVLG. gen. 41, 10 retrudi. AMM. 28, 1, 57 trusumque in -em Tullianum [*Haupt*, in -e Tulliano G]. 28, 6, 24 RVFIN. hist. 5, 1, 8 SVLP. SEV. chron. 1, 54, 3 al. PALLAD. hist. mon. I 25 p. 310^B [*gr. κοινωδία*]). OROS. hist. 5, 19, 7 *Marius* Minturnas deductus contrususque in -em). HIL. in Matth. 11, 1 spiritus sancti gloriam in -e posito defuisse (VVLG. Matth. 14, 3 posuit in -em). HIER. epist. 1, 3 mulierculam... pœnali -is horrore circumdedit. VVLG. gen. 39, 20 tradiditque Ioseph in -em. 40, 3 misit eos in -em (OPTAT. 2, 1 p. 33, 20). Is. 42, 22 in domibus -um absconditi sunt. CIC. Verr. 6, 147 cum completus iam mercatorum -r esset. Catil. 2, 22 ut eos -r capere non possit. LIV. 3, 68, 1 ubi... -em impleveritis principibus. SEN. contr. 9, 2, 4 plenum -em damnatis habuisti (SEN. dial. 4, 9, 3 CALP. ecl. 1, 61). SIL. 11, 254 panditur acri imperio -r. MIN. FEL. 35, 6 de vestro numero -r exaestuatur. CLAVD. 18, 178 procerum squalore repletus -r. VINCENT. LER. 4, 6 oppleta sunt sanctis ergastula, -es, metalla. SIDON. epist. 2, 1, 3 implet... -es clericis. PLAVT. Stich. 621 veni. :: hucine? :: immo in -em (624 in -em ires. Poen. 692 irem in -em recta via. VVLG. Luc. 22, 33). CIC. Tusc. 1, 97 vadit enim in eundem -em atque... scyphum Socrates. SEN. dial. 11, 13, 4 Socrates... -em intravit ignominiam ipsi loco detractus. PS. AMBR. laps. virg. 9, 40 petas ultro -em paenitentiae. BACHIAR. repar laps. 16 ingredi monasterii tui -em. PLAVT. Cist. 275 conclusos vos

<me> habere in -e (VVLG. act. 22, 19 in -em. RVFIN. hist. 3, 5, 6 hist. mon. 18). CIC. Verr. 6, 117 includuntur in -em condemnati (Tusc. 5, 58 Att. 2, 1, 8 LIV. 24, 19, 11. in -e: LIV. 38, 59, 10 al. PAVL. FEST. p. 209 SEN. contr. 9, 2 [25], 6. -e: LIV. 38, 60, 6 VAL. MAX. 2, 7, 15 SEN. Herc. f. 737. CVRT. 8, 7, 8 Callisthenis vox. HYG. fab. 25 p. 140, 16 ITALA Luc. 3, 20 [cod. d] al.; in imagine: LACT. inst. 4, 20, 13 tamquam -e stultitiae inclusi. VEN. FORT. vita Albin. 6, 17 infra -em sui cordis semper inclusus. SEN. dial. 6, 17, 4 tot milia... -r incluserat). Ov. Pont. 1, 6, 37 -e... clausi (OCTAVIA 682. APVL. met. 4, 24 inque isto saxeo -e serviliter clausa. HIL. op. hist. frg. 2, 11. VVLG. iud. 16, 21 in -e. IV reg. 14, 26. per iocum de sepulcro: PHOC. carm. de Verg. 76 -e montoso clausus Ballista tenetur). IVST. 26, 1, 7 coniuges in -em recluduntur (VVLG. num. 15, 34 OP. imperf. in Matth. 6 p. 671). QVINT. decl. 277 p. 130, 14 -e continetur (HIL. in Matth. 11, 2 ad Const. 1, 6 VLP. dig. 1, 18, 13, 1). TAC. ann. 6, 19 -e attinebantur. HIL. in Matth. 11, 1 detentus in -e (RVFIN. hist. mon. 7 p. 411^D). SVET. Vit. 17 ut custodiretur... in -e (VVLG. sap. 17, 15. cf. act. 12, 6 custodes... custodiebant -em). APVL. met. 5, 5 *Psyche* beati -is custodia saepta. 9, 1 custodela salutaris mihi... -is. VVLG. gen. 42, 19 frater... ligetur in -e. act. 12, 5 Petrus quidem servabatur in -e. CONC. Aurel. a. 549 p. 107, 11 qui pro quibuscumque culpis in -bus deputantur. CIC. Verr. 6, 22 de -e emitti (6, 24 e -e. Sest. 78 Planc. 31. LIV. 24, 32, 9 -e... emissi). Verr. 6, 120 qui... producantur e -e, deligantur. har. resp. 34 iudices tribunus e -e in forum effudit. LIV. 37, 46, 5 cum e -e... effugisset. VELL. 2, 19, 3 profugit e -e. SEN. contr. 1, 2, 2 quas aut -r aut lupanar eiecit. 9, 1, 7 te -i exemi. 9, 2 (25), 6 extrahitur quidam e -e. CELS. prooem. p. 4, 38 nocentes homines a regibus ex -e acceptos. SEN. dial. 6, 20, 2 mors e -e educit, quos exire imperium impotens vetuerat (VVLG. gen. 40, 14 ut educat me de isto -e). 12, 14, 4 eripuit fratrem -e. epist. 67, 7 calix venenatus, qui Socratem transtulit e -e in caelum. CVRT. 5, 5, 19 quin illi ex hoc -e erumperent? (VLP. dig. 47, 18, 1, 1 PAVL. dig. 48, 19, 38, 11). APVL. met. 10, 34 populo postulante illam de publico -e mulierem. IVST. 21, 1, 5 *noxos* e -e dimittit (VLP. dig. 47, 2; 52, 12 de -e). HIL. c. Const. 5 non trudit -e ad libertatem, sed intra palatium honorat ad servitutem. VVLG. iud. 16, 25 adductus de -e. act. 16, 40 exeuntes autem de -e. AMM. 28, 1, 57 exinde (*i. e. carcere*) rapuit. AVG. civ. 18, 4 de -e liberatum (ITIN. Theod. 13). SVLP. SEV. chron. 1, 11, 6 minister... -e exemptus. CIC. Rab. perd. 35 si... -em refregisset (LIV. 6, 17, 6 al.). LIV. 29, 22, 10 effringendi (fringendi P¹) -is occasio (SEN. clem. 2, 5, 1 TAC. ann. 1, 21 CALL. dig. 48, 3, 13). VAL. MAX. 9, 7, 1 claustris -is convulsis (CLAVD. rapt. Pros. 1, 4 revulso -e). TERT. orat. 29 claustra -is aperire. VVLG. Is. 14, 17 vinctis eis non aperuit -em? act. 5, 19 angelus... aperiens ianuas -is. 5, 22 aperto -e. RVFIN. hist. mon. 7 p. 412^A -is claustra patefecit. in carcere mori, sim.: PLAVT. Curc. 692 in robusto -e ut pereatis. CIC. Verr. 6, 147 cervices in -e frangebantur indignissime civium R. (Vatin. 26). Catil. 4, 13 in -e necatum esse (SALL. Iug. 31, 7 LIV. 29, 19, 5. 34, 44, 8 VELL. 2, 34, 4 VAL. MAX. 5, 4, 7 POMPON. dig. 1, 2, 2, 24 OPTAT. 1, 13 p. 16, 4). EPICED. Drusi 278 spiritus ille minax... carnifici in maesto -e dandus erit. LIV. 39, 52, 8 in -e et in vinculis expiravit. VAL. MAX. 1, 1, 21 in -e taeterimo genere morbi consumptus est. 5, 3 ext. 3 in -e et vinculis mori (SEN. dial. 9, 16, 1). 6, 3, 3 corpus contumelia -is et detestanda Gemoniarum scalarum nota foedavit. SEN. contr. exc. 9, 1 Miltiades... in -e alligatus decessit. VELL. 2, 7, 2 illiso capite in postem (pontem A P) lapideum ianuae -is effusoque cerebro expiravit. 91, 4 abditusque -i... mortem... obiit. SEN. dial. 9, 5, 3 *Socratem* in -e occiderunt. epist. 104, 28 post haec -r et venenum. QVINT. decl. 348 p. 372, 3 post incendium -is, post mortem suspectorum nobis civium. PLIN. epist. 2, 11, 8 strangulatus in -e (FLOR. epit. 4, 11, 8). TREB. trig. tyr. 22, 8 OROS. hist. 5, 10, 5. PAVL. dig. 48, 3, 8 ferrum venenumque in -em inferri. AVSON. 345, 14 -e in Argivo Philo-poemena lenta adiit mors. VVLG. Matth. 14, 10 decollavit Ioannem in -e. CLAVD. 28, 381 Iugurthinam subiturus -e poenam praebere fera colla iugo. OROS. hist. 5, 1, 9 de regibus... in -e trucidatis. PETR. CHRYS. serm. 103 p. 487^C *prosequi* euntem iam -is ad sepulcrum. MARCELL. chron. II p. 101, 519, 2 Theocritus... in -e saxis contusus ingentibus. coniungitur cum aliis rebus ad poenam pertinentibus (cf. GLOSS. IV 316, 35 -i: metallum, ergastulum, custodia): CATO or. frg. 12, 2 nervo, -e, moletrina. CIC. Verr. 4, 59 mitto vincla, mitto -em, mitto verbera. 6, 21 cum esset talis vir in -e, in tenebris (cf. CVRT. 5, 5, 10 ex tenebris et -e procedere). 6, 23 tenebrae, vincla, -r. 6, 130 ne -r, ne catenae, ne verbera, ne secures... quaestus posset esse (VAL. MAX. 5, 3 ext. 3 catenas et -em. FLOR. epit. 1, 24, 3 dominationem... in -em et catenas detraxit. 3, 21, 10 HIER. epist. 100, 12 VVLG. eccles. 4, 14 PACIAN. epist. 3, 3. cf. HIL. c. Aux. 3 in -e inter catenas). CIC. Verr. 6, 147 cedo rationem -is, quo quisque die datum in custodiam, quo mortuus, quo necatus sit. Catil. 1, 19 quam longe videtur a -e atque a vinculis abesse debere. LVCR. 3, 1016 -r et horribilis de saxo iactus deorsum (eorum *codd.*) eqs. (cf. SEN. contr. 1, 3, 2 quod iacuit in -e, quod ducta est ad saxum, quod inde proiecta *virgo*?). LIV. 3, 58, 2 -e et vinculis... digni (IVV. 1, 73 brevibus Gyaris et -e dignum. APVL.

apol. 81 o subtilitas digna -e et robore. cf. PAVL. FEST. p. 264 robus quoque in -e dicitur is locus, quo praecipitatur maleficorum genus). LIV. 7, 4, 4 quod filium... in opus servile prope in -em atque in ergastulum dederit. 25, 4, 8 prendi a viatore atque in -em duci (VAL. MAX. 8, 1 absol. 3 viator et -r ante oculos obversabantur). SEN. contr. 2, 3, 11 qui in custodia est, qui in -e. 38, 60, 6 in -e et vinculis esse. SEN. dial. 3, 16, 2 vincula publica et -r adhibebitur. 5, 32, 2 vinculis, -e, fame vindicamus rem castigandam flagris levioribus. clem. 1, 15, 7 non culleum, non serpentes, non -em decrevit. benef. 6, 30, 1 propone animo tuo -em, vincula, sordes, servitutem, bellum, egestatem (sim. Tro. 585). epist. 14, 5 cogita... -em et cruces et eculeos et uncum eqs. (Ivv. 13, 245 nigri patietur -is uncum. TERT. scorp. 10 erit... -r in caelo... et vincula... et eculeus). 26, 10 quid ad illum -r et custodia et claustra? 85, 41 dolor, egestas, ignominia, -r, exilium ubique horrenda. LVCAN. 2, 73 vincula ferri exedere senem longusque in -e paedor al. SIL. 6, 475 vinclis et longo -e torpent captivo in senio vires. TAC. ann. 3, 50 neque -r neque laqueus, ne serviles quidem cruciatus in eum suffecerint. FLOR. epit. 2, 2, 25 sive -is seu crucis supplicio deformata maiestas. Ivv. 10, 276 exilium et -r Minturnarumque paludes. 14, 24 quid suadet iuveni laetus stridore catenae, quem mire afficiunt inscripta, ergastula, -r? GELL. 3, 3, 15 v. p. 435, 32 sqq. APVL. met. 9, 17 -em et perpetua vincula, mortem denique violentam defamam comminatus. 9, 21 dignus qui et ista vincula conteras et insuper -is etiam tenebras perferas. TERT. scorp. 15 -es illic et vincula et flagella et saxa et gladii... interpretem non habent. anim. 33 si metallorum et ergastulorum et operum publicorum ipsorumque -um licet otiosorum recordentur! (v. GLOSS. p. 436, 70). LACT. inst. 5, 8, 9 neque -bus neque gladiis praesidium neque terrore poenarum. HIL. op. hist. frg. 2, 3 ad haec virginum nudationes, incendia[rum] ecclesiarum, -es adversum ministros dei. in Matth. 5, 1 sanctorum oratio inter feras, -es, flammam... suscepta est. c. Aux. 4 terret exiliis et -bus ecclesia eqs. ad Const. 1, 6 orantque vincula, -es, tribunalia et omnem illum feralem habitum... inhiberi. VVLG. Ier. 29, 26 ut mittas eum in nervum et in -em. AMBROSIAS. in II Tim. 2, 9 pressuris... tribulabatur et -bus. AVG. civ. 22, 22 vincla et -es et exilia et cruciatus eqs. COMM. instr. 1, 28, 8 ferro parantur supplicia meritis aut longo -e flere. titulus mimi LABERII Carcer NON. p. 214 (cf. Ribbeck, Com. p. 393).

2 de carcere non hominum: MANIL. 1, 924 Discordia... in -e clausa. cf. AVG. civ. 3, 25 Concordia... meruit in illa aede tamquam in -e includi. c. Secundin. 21 feminae quippe conceptus apud vos -r est et vinculum dei (ibid. syn. dei vestri... ergastula). VERG. Aen. 1, 52 Aeolus... ventos... -e frenat (cf. SEN. nat. 6, 18, 4 sq. ad l.). 1, 141 clauso ventorum -e regnet (cf. GLOSS. IV 433, 10 -r ventorum: spelunca [trad. -r sp. v.]). Ov. met. 4, 663 clauserat Hippotades aeterno (sic codd., cf. p. 438, 20) -e ventos. 11, 432 -e fortes contineat ventos. 14, 224. 15, 301. fast. 2, 456 carceris Aeolii ianua. STAT. Theb. 3, 432 silv. 1, 1, 92. 3, 2, 42 Ivv. 10, 181. adde: LVCAN. 5, 609 Aeolii iacuisse notum sub -e saxi. VAL. FL. 1, 602 qualis eram (Bo-reas) nondum vinclis et -e clausus! 1, 610 fundunt se -e laeti Thraces equi. 3, 499 viden Arctoo de -e quanta tollat se nubes? SIL. 3, 658 perfracto populatus -e terras. 9, 491 Aeolo flamina -r imperio compressa tenet. 12, 188 rupto terras invadunt -e venti. Ivv. 5, 101 auster dum sedet et siccatur madidas in -e pinnas. AVIEN. orb. terr. 628 effundere -e ventos.

CIC. Scaur. 4 corpore animus tamquam -e saeptus. rep. 6, 14 qui e corporum vinculis tamquam e -e evolaverunt. Tusc. 1, 74 nec... illa vincla -is (i. vitae) ruperit Socrates. VERG. Aen. 6, 734 animae clausae tenebris et -e caeco (cf. MACR. somn. 1, 10, 9 corporibus inclusae animae -em foedum... patiuntur). SEN. benef. 3, 20, 1 cui (-i) inclusa est mens. dial. 12, 9, 3 animus... velut ex diutino -e emissus. LVCAN. 6, 722 aspicit... umbram exanimes artus invisaque claustra timentem -is antiqui. TERT. anim. 35 anima detrusa identidem in -em corporis. 53 corpus istud Platonica sententia -r eqs. (AVG. civ. 12, 27). ARNOB. nat. 2, 45 corporum animae indutae -bus. IVVENC. 1, 192 -e corporis aegri depositi (PRVD. perist. 13, 63 eripe corporeo de -e vinculisque mundi hanc animam. CARM. epigr. 783, 3 corporeo... gaudent se -e solvi. INSCR. christ. Rossi II p. 112, 76, 5 -is humani sors est, quae claustra resolvit nec retinet animam. p. 267, 19, 3 solve, precor, miseram tali de -e vitam). AMBR. Cain et Ab. 2, 9, 36 cum... quodam -e isto fuerit absoluta anima corporeo. Ioseph 6, 31 in hunc corporeum -em venerit. bon. mort. 11, 48 quod ex hoc corruptibili -e in lucem libertatemque perveniret al. HIER. epist. 51, 4 corpora credentium... -es damnatorum. 100, 12 animae... instar -is et catenarum corporibus illigatae sunt. RVFIN. apol. 2, 42 animae in corpore... velut in -e tenerentur. AVG. civ. 10, 30 correctus est... Porphyrius, ut saltem in solos homines humanas animas praecipitari posse sentiret, beluinos autem -es evertere minime dubitaret. 12, 27 nihil esse aliud quam fabros compedum -umve nostrorum. sic aut sim. apud ECCL. passim. nota: PLIN. nat. 35, 120 -r eius (Famuli) artis domus aurea fuit.

3 de variis rebus et locis. imprimis de inferis: Ov. met. 4, 453 -is ante fores... sedebant... angues (Ib. 80). SEN. Herc. f. 57 rupto -e umbrarum. 1222 inferorum -r. Herc. O. 1008 diras -is video fores (1141). Thy. 16 custos -is diri (i. Cerberus). 70. 805 aperto -e

Ditis (LVCAN. 6, 797 -e Ditis constrictae... manus). epist. 82, 16 descriptus est -r infernus (TERT. anim. 35 ne... angelus executionis te in -em mandet infernum. ITALIA II Petr. 2, 4 [Aug. civ. 11, 33 Iunil. 2, 17] deus angelis peccantibus non pepercit, sed -bus caliginis inferi retrudens [σειροῖς ζόρον τροταρώσας, VVLG. rudentibus inferni]. cf. AVG. serm. ed. Mai 136, 4 frequenter... divina scriptura infernum -em appellare consuevit unde illud propheticum dictum est [psalm. 141, 8]: 'educ de -e animam meam' [ἐκ φυλακῆς, VVLG. de custodia]. cf. AVG. epist. 164, 16. PROSP. epitaph. 14 inferni -is ima. FAVST. REI. epist. 3 p. 177, 22 animae -e clauduntur inferni). SEN. dial. 6, 19, 4 nullas imminere mortuis tenebras nec -em. CALP. ecl. 1, 52 Tartareo subigentur -e bella (OPTAT. 1, 21 p. 24, 20 Tartareo -e subito clausi ante sunt sepulti quam mortui. AVG. serm. ed. Mai 36, 1 lugete animae miserorum, quae non meruistis post Tartari -em superos revidere). TERT. anim. 55 si -r mortuis idem? 58 cum -em... inferos intellegimus. VVLG. apoc. 20, 7 solvetur satanas de -e suo (OPTAT. 2, 17 p. 51, 6 diabolus de suis -bus relaxatur). Op. imperf. in Matth. 11 p. 693 mittet te in -em gehennae. ibid. transl. explicatio (cf. POMER. 3, 2, 1 in hunc caliginosi aeris -em trusum diabolium). DRAC. laud. dei 2, 545 animas claustra tenebant -is aeterni. ITALIA apoc. 18, 2 (cod. g) Babylon facta est habitatio daemoniorum et -r (φυλακή, Primas. refugium, VVLG. custodia). HIER. epist. 14, 10 quamdiu fumosarum urbium -r includit te? (58, 5). 39, 6 quos adhuc saeculi -r includit. 125, 8 mihi oppidum -r et solitudo paradisis est. AVG. in psalm. 141, 17 quod spelunca et -r iste mundus sit. serm. ed. Mai 136, 4 dominus... postquam egressus est de -e, totius mundi dominatum obtinuit. MANIL. 2, 93 concharum -e clausa... animalia. ENNOD. carm. 1, 5, 13 Lyaeus distendit tunicas uvarum -e musti. ANTH. 186, 2 fitque caper (i. uter caprinus) Bromio... -r. IVVENC. 3, 235 belua cum tenuit ventris sub -e vatem (Ionam). LVCAN. 4, 327 desuetae silvis in -e cluso (clauso codd. plur.) mansuere ferae. 10, 446 fera nobilis... frangit... praemorso -e dentes. PLIN. nat. 10, 141 -e animalia coercere. STAT. silv. 2, 4, 15 vacat ille beatus -r psittaci. MANIL. 4, 287 celare... -e fraudem. 5, 662 in laxo securas aequore phocas -bus claudunt raris. Ivv. 12, 123 inclusus -e nassae. CLAUD. carm. min. 34, 1 quae tegitis cognato -e lymphas. rapt. Pros. 2, 184 -bus laxantur aquae.

B translate et metonymice: i. q. captivitas: CVRT. 4, 14, 22 coniugem in illo -e amisi. Ivv. 6, 561 si longo castrorum (cf. p. 435, 39) in -e mansit. STAT. Ach. 1, 625 imbelli -e (i. vita otiosa) perdes florem animi. i. q. tenebrae: MANIL. 2, 954 noctis captum orbem terrarum sub -e claudit occidens. SEN. Phaedr. 836 vastoque manes -e umbrantem polum. PROSP. in psalm. 114, 2 merui -em i. e. tenebras ignorantiae. FERRAND. epist. 3, 1 doctrinam carentem lumine rationis perpetui silentii -r abscondat. contumeliose: i. q. homo scelestus: TER. Phorm. 373 dignum autem hoc illost. :: ain tandem -r? (ad l. DON. v. l. 68 sq.). LVCIL. 1128 -r vix -e dignus. CIC. Sest. 95 -em totum in forum effudit (Piso 16).

derivata: carceralis, carcerarius, carceres, carcerare, -erizare. *carcerālis, -e a carcer. ad carcerem pertinens: PRVD. perist. 5, 269 -is caecitas splendore lucis fulgurat (cf. ISID. ort. et obit. 122 -es tenebras sustinere. GREG. TVR. Franc. 7, 15 ut... -bus tenebris truderetur). 5, 552 per -em stipitem. COD. Iust. 1, 4, 9 pr. (a. 409) productos reos e custodia -i (SEDL. op. pasch. 2, 17 p. 229, 3 inque -em detrusi custodiam. COD. Iust. 4, 20, 19 pr. -i custodia detrudi [GREG. TVR. Andr. 15]. PASS. Rogat. 3 in custodia -i retrudi. VICT. VIT. pass. 9 -i custodiae mancipari [ISID. ort. et obit. 109]. GREG. TVR. Franc. 4, 43 custodia -i coartas). COD. Theod. 9, 40, 23 (a. 416) claustris -bus teneri. NOVELL. Theod. 17, 1, 2 (a. 439) sub -bus vinculis observari. PASS. Petr. 5 a -i custodia (sic BD) et compedum nexibus... liber. GREG. TVR. Mart. 4, 16 victos ab ergastulo -i fuisse resolutos al.

*carcerārius, -a, -um a carcer. 1 adiect. i. q. carceralis: PLAVT. Capt. 129 facere quaestum -um. AMBR. exc. Sat. 1, 73 quasi in -a relegatae claustra membrorum... animae. 2 subst. a i. q. carceris custos (cf. GLOSS. II 571, 37; huc pertinet III 353, 50 cloacarius [confusa ut videtur]: δεσμοφύλαξ): PASS. Montan. 17 obnitentibus etiam -orum (B, catheractesiorum T) ministris. DON. Ter. Phorm. 373 non -um (ed. pr., carcerium Schöll, carceri codd.) sed carcerem asperius appellavit. VICT. VIT. pass. 9 dato munere -is (PASS. Thom. p. 150, 12 dato munere -o). VITAE patr. 10, 108 didicit e -o. PASS. Thom. p. 152, 3 in fide sua suscepit eum a -is (pars codd. carcerariis). PASS. Theclae 18 dedit -o speculum suum argenteum. ACT. Archel. 66, 3 filia -i. LEX Visig. 7, 4, 3 si... -us aut custos eos, quos compeditus habuit... laxare presumerit. CORP. VI 1057, 7, 4 karc(erarij) leg(ionis). VI 1058, 3, 7. XIII 8002. b i. q. carceris inclusus, cf. GLOSS. II 98, 7 φυλακίτης (φυλακίτης Vulc.): GREG. TVR. Franc. 5, 8 -us (-is A¹ C¹, carcerarios B³ 5) acclamantibus... solutisque eisdem. 10 tit. 6 de -is Arvernīs. Mart. 2^b tit. 35 de -is demissis. passim.

carceres, -a, -um a carcer. i. q. carceralis: AMBR. bon. mort. 2, 5 anima ore emissa evolet tamquam -o corporis huius gurgustio. PRVD. ham. 850 exuperatque polum fervens scintilla remensum -os exosa situs, quibus haeserat exul. c. Symm. 1, 491 catenis

squalens -is (cf. perist. 6, 16 ad -am viros catenam... trahebat). 2, 469 antrum -um dissolvite. CASSIOD. in psalm. 118, 156 *Ioseph* -is nexibus tenebatur inclusus. compl. in act. 16, 11 caesos virgis... -is vinculis illigarunt. adde p. 438, 69.

carcerizo, -āre a carcer. EPIST. pontif. 600 (Felix 7 Thiel) Aca-cius, qui secundo a nobis admonitus statutorum salubrium non destitit esse contemptor meque in meis credidit -andum, hunc deus... de sacerdotio fecit extorrem.

carcerio, -ātum, -āre a carcer. *i. q. includere, in carcerem conicere*: GAUDENT. serm. 18 p. 974^B cum... se... -atum fuisse perhibeat *Christus*. P. CHRYS. serm. 137 p. 571^B qui vestes suas -at et panem claudit. SALV. gub. 2, 19 fletu effunditur, solitudine -atur reus. MAX. TAUR. hom. 105 p. 495^B quid -atorum visitatio? serm. app. 21 p. 889^B ut... esset... -ato carcer angustior. FAVST. REL. epist. 5 p. 188, 7 in inferni ergastulo -atus dives (sic Sangall.). IORD. Rom. 360 comprehensum -atumque saxi contusit ingentibus. VEN. FORT. vita Albin. 16, 45 ut... saxeus quadrus exiliens portae aditus fieret -atis. ELEVTH. TORNAC. serm. (Migne 65 p. 89^C) educens de vinculis captivos, emittens de tenebrarum locis -atos. PASS. Desider. script. rer. Merov. III 2 p. 630, 19 praebuit infirmo -atoque solatium. *Probst.*

carchadana i. bryonia GLOSS. III 557, 39 (558, 43 carchadana. 557, 41 caliadiana. 564, 65 gadiana). cf. Ps. APVL. herb. 66 herbam bryoniam Aegypti... dardiadana (gardiadana *T*) appellavere.

carcharus, -ī m. [*καρχαρος, cf. καρχαρία. *Th.*]. piscis (ceti) genus. COLVM. 8, 17, 12 scombri -ique et elacatae ventriculos. *Mbr.*

carchēdonia v. nom. propr.

carchesium, -ī n., καρχήσιον. MACR. sat. 5, 21, 1—7 fusius (cf. Athen. 11 p. 474e—475a). NON. 546 -a genera poculorum. alias summa pars mali. *sing. legitur*: VITR. 10, 16, 3 APVL. flor. 23 p. 102 met. 11, 16. MACR. sat. 5, 21, 3—5 (quater). reliquis locis (excepto VERG. Aen. 5, 77) est plurale tantum. scribitur carcesium, charchesium, karkesium, carcessium, carcesum. deest PLAVTO (cf. MACR. sat. 5, 21, 3), legitur inde a LIV. ANDR. apud poetas. e scriptoribus pedestribus habent: VITR. (ter) APVL. (bis) grammatici (MACR.). [it. calcese *M.-L.*]. cf. p. 131, 81 et 439, 69.

1 genus poculorum: NON. l. 28. SERV. Aen. 5, 77 -a... genus poculorum est (georg. 4, 379 GLOSS. saep. IV 433, 11 -a <genus poculorum>). GLOSS. II 97, 58 είδος ποτηρίον. V 550, 36 generatio poculorum. V 617, 10 -a est vas vinarium vel tonna. nota: GLOSS. V 564, 19 carcesa species vel acumen oculorum (contaminatas esse glossas species poculorum et acumen oculorum [cf. acies] suspicatur Goetz). describit: MACR. sat. 5, 21, 3 est autem -um poculum Graecis tantum notum. 5, 21, 4 -um procerum est et circa mediam partem compressum, ansatum mediocriter, ansis a summo ad infimum pertingentibus (cf. GLOSS. V 585, 2 vasa pontificum circa mediam partem coangustata dependentibus ansis a summo usque ad infimam partem). 5, 21, 2 de -iis... quae apud Latinos haud scio an unquam reperias, apud Graecos autem rarissime. a generatim: LIV. ANDR. trag. 30 florem anculabant Liberi ex -is. OV. met. 12, 318 -a mixta tenebat. 12, 326 fluxit... in... ipsa niger -a sanguis. VAL. FL. 2, 655 duci porgens -a Graio (ibid. aurea... pocula bellorum casus expressa).

b in libatione: VERG. georg. 4, 380 (et AVSON. 356, 6) cape Maeonii -a Bacchi (cf. l. 49): Oceano libemus. Aen. 5, 77 duo rite mero libans -a Baccho fundit humi, duo lacte novo, duo sanguine sacro (cf. OV. met. 7, 246sq. tum super invergens liquidi -a vini, alteraque invergens tepidi -a lactis). VAL. FL. 1, 193 ter aequoreo libans -a patri (SIL. 11, 300 augusto libat -a ritu. STAT. Ach. 1, 680. MART. 8, 56, 15 libata dabat roseis -a labris). STAT. Theb. 4, 502 laeva-que convulsae dedimus -a terrae. nota: SIDON. carm. 2, 88 gemmantem pateram rex... retentans fudit... carchesia... aris.

2 summa pars mali navis vel apparatus quidam ibi collocatus: MACR. sat. 5, 21, 5 Asclepiades... -a a navali re existimat dicta... ait enim navalis veli (immo mali, nam ίστοῦ, non ίστιον habet Athen. 11 p. 474f.)... summam partem -um nominari. NON. p. 546 summa pars mali, i. e. foramina, quae summo mali funes recipiunt. SERV. auct. Aen. 5, 77 dicitur autem et summitas mali (cf. GLOSS. V 353, 2) per quam funes traiciunt. COMMENT. Lucan. 5, 418 -a ligna, quae antemnam tenent aut certe quod est in summum arboris, quod nunc calcese dicunt, in quo troc<hl>i<a> per quas funes currunt. cf. l. 35. 75. GLOSS. V 617, 19 -a (carcena cod.) sunt loca in cacumine arboris navis, ubi funes stant ad trahendum (ISID. orig. 19, 2, 9. 10). IV 29, 35 -um est in summo malo na<vis>. LVCIL. 1309 tertius hic fluctus mali superat -a summa (SEN. Oed. 456 summa ligat vitis -a). CINNA carm. frg. 4 (cf. CATVLL. frg. 11) lucida cum fulgent summi -a mali. LVCAN. 5, 418 aquilo utinam summi curvet -a mali. APVL. flor. 23 p. 102 navem... procero malo, insigni -o, splendentibus velis. met. 11, 16 malus insurgit, pinus rotunda splendore insignis, sublimi (coni. Oud., sublimis insignis cod., insigni Helm) -o conspicua.

3 pars machinae tractoriae: VITR. 10, 2, 10 harum machinationum... rationes... etiam ad onerandas et exonerandas naves sunt paratae, aliae erectae, aliae planae in -is (-chesis *H*, -thesis *G*) versatilibus collocatae. 10, 16, 1. 10, 16, 3 supra id (exemplar muri) machinam in carc<h>es<i>o versatili constituit, qua helepolim... corripuit et transtulit intra murum [10, 10, 5 coni. Degering]. *Elsperger.*

carcina, -ae f.; cf. carcinus, καρκίνος. genus morbi: ANON. med. ed. Piechotta 76 ad cancer et -as (an καρκινός?).

carcinēthron v. -othron l. 47.

carciniās, -ae m., καρκινίας. gemmae genus: PLIN. nat. 37, 187 ab animalibus cognominantur: -s marini cancri colore (1, 37, 72 ISID. orig. 16, 15, 18).

[murta agrestis... aut **carciniona**] DIOSC. 4, 139 corrupte, ut videtur (DIOSC. gr. 4, 144 W. ἀκαίρον).

carcinōdēs, -is, καρκινώδης, canerosus: adi.: CASS. FEL. 32 p. 66 canerosam ulcerationem Graeci carcinoden vocant (cf. CELS. 5, 18, 17. 23. 6, 8, 2). neutr. subst.: genus morbi: PLIN. nat. 20, 187 narium carcinodes consumit anesum illitum ex aqua.

carcinōma, -atis n., καρκίνωμα. fere i. q. cancer morbus v. p. 231, 13. dativ. et abl. plur. in -is: PLIN. nat. 28, 44. 31, 103 MARCELL. med. 4, 60. CATO agr. 157, 4 si quid in mammis ulceris natum et -a, brassicam tritam opponito, sanum faciet (PLIN. nat. 20, 81). CELS. 5, 28, 2 id vitium fit maxime in superioribus partibus, circa faciem nares aures labra mammis feminarum eqs. pergit de curatione: primum id fit, quod κακόνθηξ a Graecis nominatur; deinde ex eo id -a quod sine ulcere est, deinde ulcus, ex eo thymium eqs. (cf. SCRIB. LARG. 102. 220). ibid. discernere... cacoethes, quod curationem recipit, a -e, quod non recipit nemo scite potest, sed tempore et experimento eqs. 7, 7, 7 vitium id interdum naturam -is habet. 7, 14 p. 290 carnem -i similem. PLIN. nat. 21, 151 adiecto rosaceo illinitur ad -ta melilotos. 22, 32 urtica -ta et sordida ulcera... sanat (24, 67. 146. 176. 188. 27, 102. 32, 97. 134 MARCELL. med. 4, 38 PLAC. med. 11, 6). 22, 158 irion illinitur... parotidum et -um malis. 23, 123 -i, si sine ulcere sit... ficum imponi. 24, 44 platani... -ta... emendant. 24, 146 ulcera omnium generum, sive phagedaenae sint sive -ta sive serpant (PLIN. nat. 29, 37 MARCELL. med. 4, 60) sive polypi in naribus. 24, 188 farina faeni Graeci -ta subacta ex vino purgat. 25, 175. 26, 146 ad -ta argemonia ex melle efficacissima est. 26, 149. 27, 81 folia galeopsis herbae... -ta... discutiunt. 28, 37 arceri... -ta malo (manipulo Gesner)... terrae subacto. 28, 41 combustus... capillus -i medetur (28, 44). 28, 242 -ta curat coagulum leporis. 30, 113. 114. 31, 103. 32, 126 CHIRON 33 de iumentis. MARCELL. med. 7, 20 si vulva... -ta contraxerit. 10, 63 quae res... -ta extirpat. 36, 72 ad gingivarum -ta. CAEL. AVR. acut. 3, 15, 123. CASS. FEL. 79 -ta matricis.

translate: SVET. Aug. 65 Augustum non aliter Agrippam et Iuliam cum filio appellare quam tres vomicas ac tria -ta sua.

carcinōsus (-a, -um) a carcinus. i. q. canerosus: MARCELL. med. 4, 45 vetera ulcera etiam -a foveri debent aqua calida.

carcinōthron (-ī) n. καρκινώθρον, nomen herbae. PLIN. nat. 27, 113 qui plura genera polygoni faciunt, hanc marem intellegi volunt appellarique a multitudine seminis aut densitate fruticis... alii -on (1, 27, 91). GLOSS. III 558, 20 cartinotron polligonos. Ps. APVL. herb. 19 carcinethron (item DIOSC. 4, 4 Ps. DIOSC. herb. fem. 9 cf. GLOSS. III 557, 71 carcetron).

carcinus (-os), -ī m., καρκίνος. **1** sidus: LVCAN. 9, 536 in circulo solstitii idem, quod -us ardens, umidus Aegoceros. AMPEL. 2, 4 Cancer, καρκίνος, receptus beneficio Iunonis, quod eius iussu... -us ingressus Herculis pedes... incommodiorem faciebat eum quam ipsa excetra. **2** animal: EVSTATI. Bas. hex. 7, 2 p. 937^C ea quae mollitestia nominantur, id est astaci, cercini et his proxima (ORIBAS. syn. 4, 17. 27). 7, 3 p. 939^A ferunt... cercinum ostreae carnem concupiscere eqs. **3** morbus: PALLAD. hist. mon. I 6 p. 274^C illa valetudine, quae -us nominatur. II 17 in summitate naturae vulnus..., quod dicitur cancer seu -us. fem. carcinoma? v. l. 1. *Bannier.*

? **carcio**, -īre. GLOSS. IV 214, 48 carciare abicere. 'arcere? coercere? cf. tamen car(r)io? Götz.

carco v. carrico.

barbarorum... peditum centum milia, quos illi (Persae) **cardacas** appellant NEP. Dat. 8, 2. gr. κάρδακες. *Mbr.*

κάρδαμον... οι δὲ καρδαμίνακα DIOSC. 2, 155 W. (cod., καρδαμίνη Wellmann).

cardaminē, acc. -ēn (-a, -ae), καρδαμίνη. MARCELL. med. 36, 51 quam herbam latine berulam, graece -en vocant. Ps. APVL. herb. 21 Graeci cardamon... alii -am... Itali nasturtium. DIOSC. 2, 112 simsbrii, quem multi -e... appellant... nam ideo cardaminon nuncupatur, quod cardami habeat folia.

cardamōmum, -ī n., καρδάμωμον. masc.: cardamomus: ORIBAS. syn. 4, 33 GLOSS. III 588, 18 DIOSC. 1, 5. PLIN. nat. 12, 50 simile... amomo et amomidi et nomine et frutice -um, semine oblongo. metitur... in Arabia. quattuor eius genera eqs. DIOSC. 1, 5 de -mu. -mu(s) melior est de Armenia et de Commagenis et de Bosporu veniente. PLIN. nat. 13, 8 metopium... cui addidere -um. 13, 12 cyprinum oleum constat ex cypro... et -o. 13, 18 regale unguentum... constat... -o. 15, 30 gleucinum... fit et ex... -o. 1, 12, 29. MARCIAN. dig. 39, 4, 16, 7 species pertinentes ad vectigal... -um.

1 **cardamomum**, -ī n., καρδάμωμον. masc.: cardamomus: ORIBAS. syn. 4, 33 GLOSS. III 588, 18 DIOSC. 1, 5. PLIN. nat. 12, 50 simile... amomo et amomidi et nomine et frutice -um, semine oblongo. metitur... in Arabia. quattuor eius genera eqs. DIOSC. 1, 5 de -mu. -mu(s) melior est de Armenia et de Commagenis et de Bosporu veniente. PLIN. nat. 13, 8 metopium... cui addidere -um. 13, 12 cyprinum oleum constat ex cypro... et -o. 13, 18 regale unguentum... constat... -o. 15, 30 gleucinum... fit et ex... -o. 1, 12, 29. MARCIAN. dig. 39, 4, 16, 7 species pertinentes ad vectigal... -um.

2 **cardamomum**, -ī n., καρδάμωμον. masc.: cardamomus: ORIBAS. syn. 4, 33 GLOSS. III 588, 18 DIOSC. 1, 5. PLIN. nat. 12, 50 simile... amomo et amomidi et nomine et frutice -um, semine oblongo. metitur... in Arabia. quattuor eius genera eqs. DIOSC. 1, 5 de -mu. -mu(s) melior est de Armenia et de Commagenis et de Bosporu veniente. PLIN. nat. 13, 8 metopium... cui addidere -um. 13, 12 cyprinum oleum constat ex cypro... et -o. 13, 18 regale unguentum... constat... -o. 15, 30 gleucinum... fit et ex... -o. 1, 12, 29. MARCIAN. dig. 39, 4, 16, 7 species pertinentes ad vectigal... -um.

3 **cardamomum**, -ī n., καρδάμωμον. masc.: cardamomus: ORIBAS. syn. 4, 33 GLOSS. III 588, 18 DIOSC. 1, 5. PLIN. nat. 12, 50 simile... amomo et amomidi et nomine et frutice -um, semine oblongo. metitur... in Arabia. quattuor eius genera eqs. DIOSC. 1, 5 de -mu. -mu(s) melior est de Armenia et de Commagenis et de Bosporu veniente. PLIN. nat. 13, 8 metopium... cui addidere -um. 13, 12 cyprinum oleum constat ex cypro... et -o. 13, 18 regale unguentum... constat... -o. 15, 30 gleucinum... fit et ex... -o. 1, 12, 29. MARCIAN. dig. 39, 4, 16, 7 species pertinentes ad vectigal... -um.

valeat . . . deducere. ISID. orig. 17, 9, 10. *medicamentis adduntur* -i pondera diversa: CELS. 5, 18, 3. 7. 18, 8, 14. 23, 1 al. SCRIB. LARG. 170. 258. 261. al. PELAGON. 90 CHIRON 375. 830. 839 al. VEG. mulom. 2, 109, 6. 2, 130, 4. 6. MARCELL. med. 8, 14. 22, 37. 23, 19, 24. 36, 47. 57 al. APIC. 1, 35. *non huc sed ad cardamum pertinent:* DIOSC. 2, 112 folia similia -o. GLOSS. HI 544, 22 eruga. 556, 60 semen nasturcii (620, 40 al.). 588, 18 nasturcium (609, 12). 631, 50 cicer eraticum sive nasturcio.

cardamum, -ī n., καρδάμων, herba nasturtium. masc. DIOSC. 2, 141 l. 13? ORIBAS. syn. 4, 18. 31. PLIN. nat. 19, 118 ex vetere semine . . . celerius proveniunt . . . -um. HIER. in Dan. 7, 5 p. 665 parioris victus . . . ita ut in pulmento sale uteretur et -o. adv. Iovin. 2, 13 polenta et -o et sale . . . victitare. DIOSC. 2, 141 de -o. -u(s) dicitur utilior esse babylonisium. 2, 144 erisimon . . . ferens semen simile -o. 2, 112 v. p. 440, 68 sq. 4, 188 de -u agreste. -u agreste nascitur ubique . . . odore -i habet. *usus in medicina:* SCRIB. LARG. 129 -i nigri id est nasturcii seminis p. xii (MARCELL. med. 23, 3). CHIRON 513 radicem cartami (καρδάμων) albi. VEG. mulom. 3, 28, 10. MARCELL. med. 9, 117 -um, id est nasturcium, tritum. THEOD. PRISC. log. 78 (-momum rg). 81, 4. 81, 7 (-um V, -momum r, -um . . . ana ÷ I. b). gyn. 17 post encolpismum ex . . . speciebus disponendum, -o dictamno . . . (-um Gel., chardamomum B, -momum ferg). CAEL. AVR. chron. 4, 8, 125 -um, quod nasturtium vocamus (cf. 3, 1, 9). 3, 2, 41 semine erucacae aut -i. 1, 1, 34 -o aut erucacae semine (cf. GLOSS. III 544, 22 cardamono. eruga). ORIBAS. syn. 1, 35 -i semen roborem . . . inducit. . . ster-cus . . . cum -i semen contritum. 4, 1 suptiliant in cibis . . . -a. 4, 18 apta stomacho . . . -us. 4, 31 calefaciunt . . . -us. [non huc pertinent GLOSS. III 537, 70. V 354, 4 v. sub cartamis]. cf. cardamomum.

cardēlis v. carduelis.

cardel(l)us, -ī m. a carduus vel cardus deminutive: 1 nomen herbae 'carduus': GLOSS. IV 5, 39 achantus (i. ἀκανθός). 2 nomen avis (ἀκανθίς, carduelis): scribitur -ellus: GLOSS. V 161, 27. 274, 31; -ēlus GLOSS. vell. locis et POL. SILV. v. l. 37. GLOSS. V 161, 27 acalant(h)us -us, alibi carduelis. II 97, 46 ἀστραγαλίτος (III 188, 7. 319, 52). 222, 14 ἀκανθούλλης (III 360, 68. 488, 10. cf. 319, 51 ἀκάνθουλλος). V 274, 31 genus avis cristati. POL. SILV. nom. anim. chron. I 543, 17 cardōlus (o expunctum, correctum in e) inter nomina volu-crum. [it. cardello. M.-L.] fem. **cardella** thistil (anglosax. i. q. 'carduus') GLOSS. V 353, 51. adde nomina propr. Cardēlus et Cardēla, v. nom. propr. Stadler.

cardiacē v. cardiacus.

***cardiacus**, -a, -um, καρδιακός (cf. GLOSS. II 338, 55. III 207, 22). fem. cardiacē (καρδιακή sc. νόσος): ISID. orig. 4, 6, 4; v. l. 74. PRISC. gramm. II 69, 6 alia ex morbis, ut -us sunt eodem more derivata ac possessiva. scribitur: cardiacus GLOSS. II 338, 55 (card- a e). NOR. Tir. 111, 52 (ibid. 51 cardiacus). cf. etiam GLOSS. III 444, 16 cordiatus καρδιακός. 484, 14 cordiatus καρδιακός, leg(e) cardiacus. cordialum: PLIN. VAL. 3, 9 (ibid. ad insanos et mente motos et si qua alia vitia in capite habuerint. cf. l. 58 sqq. 80). plerisque locis substantive de homine vel animali; adiective de morbo ipso: CELS. 3, 19 PLIN. nat. 11, 187 SCHOL. et GLOSS. Hor. sat. 2, 3, 30. TERT. anim. 43 p. 371, 18 -am valetudinem. CHALC. comm. 224 -a passio. CAEL. AVR. acut. 2, 32, 165. 2, 35, 187 passim. THEOD. PRISC. log. 35 -am diaforesin. cf. CELS. 3, 18 p. 101 (sc. morbus).

generaliter (cf. descript. CAEL. AVR. acut. 2, 30, 161 usque ad 2, 36, 190 adde: 2, 33, 173 utrum -i febricitent. 2, 33, 176 quibusdam -is inest fervor mordicans. 2, 35, 187 -a passio est solutionis [ex solutione al.]. cf. l. 67 sqq.): CIC. div. 1, 81 an nec -is hoc tribuendum sit, nec phreneticis (cf. l. 80). HOR. sat. 2, 3, 161 non est -us . . . hic aeger (SCHOL. ad l.). TERT. anim. 43 p. 371, 18 aemulas somno valetudines, phreneticam et -am. FIRM. math. 3, 4, 36. 3, 5, 29 deliros aut -os aut freneticos. 4, 19, 20 Iup-iter valetudinem -orum faciet ex vino et ex cruditate al. PELAGON. 408 -um equum intellegimus sic: si terrae caput impegerit, si frequenter sibi ilia mordicus appetierit, etc. (cf. 287 VEG. mulom. 2, 116, 1). CHIRON 259 -us . . . fit a nimia epifora totius stomachi et . . . pressura cordis eqs. 276. 303. 305 (VEG. mulom. 2, 4). pertinet ad cor (cf. GLOSS. III 598, 38 passio cordis, non stomachi): THEOD. PRISC. log. 35 cordis vitio hanc aegritudinem fieri . . . est autem totius cor-poris et virium plena resolutio quam -am diaforesin (al. alia) appel-lamus (cf. GLOSS. III 599, 52). CAEL. AVR. acut. 2, 30, 162 putant prin-cipaliter cordis esse aegritudinem. 2, 34, 180 praepati in -is . . . cor dixerunt, alii membranam, quae cor circumtegit. ibid. si quidem ideo -a dicatur passio, quod ex cordis veniat causa. nam καρδίαν Graeci cor vocaverunt (cf. ISID. orig. 4, 6, 4). 2, 35, 184 -os atque eos, qui stomachi supinitate decoquantur, ita internosci eqs. CASS. FEL. 64 p. 156 est autem -a passio distensio membranae cordis; aliquanti etiam vero hanc passionem syncopen appellaverunt (cf. GLOSS. III 606, 17). PLIN. nat. 11, 187 negatur cor cremari posse in eis qui -o morbo obierint. cf. p. 442, 6. pertinet ad stomachum: CELS. 3, 19 contrarium est id genus, quod καρδιακόν a Graecis no-minatur, quamvis saepe ad eum phrenetici transeunt . . . id autem . . . est . . . nimia imbecillitas corporis, quod stomacho languente im-modico sudore dirigitur. 3, 18. CHALC. comm. 224 si quis nominis prae-umptione inductus -am passionem dicat frequenter esse curatam,

errat in nomine, quippe cum constet illam passionem non cordis esse, sed stomachi. laudantur medicamina: vinum: VARRO frg. Plin. nat. 14, 96 cum sibi -o medicus vinum dedisset. SEN. epist. 15, 4 bibere et sudare vita -i est. PLIN. nat. 23, 50 -orum morbo uni-cam spem hanc <e> vino esse certum est. Ivv. 5, 32 -o nunquam cyathum missurus amico. alia: PLIN. nat. 20, 77 serium radices stomachi causa sorbentur et -is illinuntur super sinistram mammam (cf. 23, 44. 23, 160. 24, 117). 20, 87. 32, 117 al. PLIN. med. 3, 20 PELA-GON. 408 CHIRON 17 VEG. mulom. 1, 25, 2 MARCELL. med. 27, 137 CAEL. AVR. acut. 2, 37, 191 usque ad 2, 40, 235.

cardimona passio, quam Graeci καρδιωγμόν vocaverunt CAEL. AVR. acut. 2, 35, 187. cf. l. 63. Elspeger.

cardinalis, -e a 1. cardo (PRISC. gramm. II 131, 3). 1 ad car-dinem corporeum pertinens: a ianuae: VITR. 4, 6, 4 fores ita com-pingantur, ut scapi -es sint ex latitudine luminis totius XII parte. GLOSS. Mai. auct. ant. VII 565 Kardineam pagani dixerunt in domo-rum ostiis -em deam. b caeli: FIRM. math. 4, 17, 7 vide, an . . . partium dominus locum Fortunae -i radiatione respicit. SERV. Aen. 1, 85 -es quattuor venti sunt. 1, 131 Eurys et Zephyrus sunt -es. SCHOL. Hor. carm. 1, 3, 14 Notus ventus -is est. CASSIOD. in psalm. 4 concl. ISID. nat. 37, 1-4 ventorum primus -is septentrio . . . secun-dus ventorum -is subsolanus eqs. subst.: GLOSS. IV 426, 30 quat-tuor -es orbis (gr. κλίματα), oriens occidens septentrio et meridia-num.

2 ad cardinem incorporeum pertinens i. principalis: a de numeris (opp. ordinalis, dispartitivus al.): PRISC. gramm. III 412, 27 omnibus -bus numeris minores usque ad novem adduntur. 416, 14. b de variis rebus incorporeis: AMBR. exc. Sat. 1, 57 ad conclusionem -ium virtutum . . . iustitiae partes . . . advertere. AVG. civ. 9, 22 p. 397 aeternas temporum causas et quodam modo -es. CASSIAN. concl. 1, 20, 6 nomismata non sunt a legitimis monetariis nec de -i ac publica . . . prodeunt officina. EVSTATH. Bas. hex. 3, 2 p. 892^A ex ipsa, ut ita dixerim, -i cogitatione fit participatio voluntatis.

c de hominibus: AVG. bapt. 1, 6, 8 inter nos et ipsos quodam modo -es Donatistas nulla est controversia. NOT. dign. or. 6, 70 officium . . . magisteriae in praesenti potestatis (sc. magistri militum) -e habetur (opp. in numeris militat et in officio deputatur). 7, 59. CASSIOD. var. 7, 31, 1 principem -em obsequiis nostris deesse non patimur.

de sacerdote apud christianos: EPIST. pontif. Thiel Gelas. frg. 5 presby-terum visitatoris te nomine, non -is creasse pontificis. GREG. M. epist. 1, 15 ad Balbinum episcopum: ut unum -em illic presbyterum (2, 15. 9, 165. 180 EPIST. pontif. Löwenfeld Pelag. 25) et duos debeas dia-cones (1, 81. 6, 11) ordinare. 1, 77 ad Martinum episcopum: in eccle-siam te Alirensem . . . -em . . . constituimus . . . sacerdotem (1, 79 coepi-scopum . . . -em consistere sacerdotem. 2, 37. 3, 13 ter 3, 14 bis 3, 24). ibid. ut ecclesia dei . . . gaudio repleatur -em te suscepisse pontificem. 2, 12 episcopum (14, 7).

adv. cardinaliter: apud astrologos i. q. in eodem cardine: FIRM. math. 4, 17, 6 si sint domini totius signi et partis istius ambo invicem sibi -r iuncti. 4, 17, 8 dominus signi si . . . in altitudine sua vel in domo sua in principalibus cardinibus geniturae collocatus locum Fortunae -r viderit, magnam et nobilem genituram decernit.

cardinarius arcarius vel primarius GLOSS. V 352, 7. a 1. cardo. **cardineus**, -a, -um a 1. cardo. ad cardines pertinens: SEPT. SER. carm. frg. 23, 3 stridula cui limina, cui -i tumultus. GLOSS. IV 491, 44 -um supraliminarium (v. VVLG. p. 443, 44 sqq.). inde nom. propr. Cardinea v. supra l. 16 et sub nom. propr.

cardino, -atum, -are a 1. cardo, cf. cardinalis sub 2c. sacerdotem cardinalem reddere, primo loco ordinare: GREG. M. epist. 4, 14 Feli-cem in . . . Syracusana ecclesia . . . praevideamus -andum. 6, 11. part.

cardinatus adi. i. q. cardine praeditus: VITR. 10, 15, 4 arrectaria . . . coniuncta capitibus transversario -ato tigno et altero mediano inter duos scapos -ato et lamnis ferreis religato. Bannier.

qui . . . cardiogmon patiuntur i. e. stomachi dolore vexantur, relevantur, si eqs. ORIBAS. syn. 5, 4. καρδιωγμός. cf. supra l. 11 sq. Elspeger.

*1. cardo, -inis m. [fort. cf. c. gr. κάρδη καρδάρ καρδαίνειν, island. hrata 'titubare' aut c. theodisc. scerdo 'cardo'; v. Walde, Lat. ety-mol. Wörterb. s. v.; Zupitza, Die german. Gutturale 155. Th.]. ISID. orig. 15, 7, 6 -o . . . dictus ἀπό τῆς καρδίας (cf. SERV. Aen. 1, 449 -o dictus quasi cor ianuae). de genere: NON. p. 202, 15 -o generis masculini . . . feminino Gracchus in Peliadibus (trag. 1. 2). PRISC. gramm. II 169, 9 vetustissimi . . . inveniuntur confudisse genera . . . ut hic et haec . . . -o, sed 206, 10 hic -o -inis, item DVB. NOM. gramm. V 575, 22 CAPER gramm. VII 101, 13. 108, 13 ARS anon. gramm. suppl. 111, 16 NOT. Tir. 92, 60. de scriptura kardo et compendio k v. p. 445, 52. inde a PLAVTO et ENN. deest apud TER. CATVLL. LVCR. CAES. HIRT. BELL. Afr. Alex. Hisp. NEP. VELL. PHAEDR. CVRT. al. [it. cardine, francog. vet. charne. M.-L.]

Iproprie de re corporea in instrumentis domesticis et in rerum **natura ex materia quadam facta sive animo ficta:** A rerum domesticarum: 1 ianuarum: vertebra in summa et ima ianua liminibus infixa, minus accurate lacunae, in quibus ianuae moventur: GLOSS. στροφιγξ, στροφεύς, κέντρον, verte-brum ostei, summa pars ostei, ubi vertitur ianua, extrema pars

valvae, ima pars [h]osti(i). -es *κυλάδες*. SERV. Aen. 1, 449 -e movetur *ianua*. VVLG. prov. 26, 14 ostium vertitur in -e suo. ISID. orig. 15, 7, 6. cf. APVL. met. 1, 14 -es ad foramina residunt. *praeter ligneos usitatiores* (cf. PLIN. nat. 16, 210 ulmus...-bus... portarum utilissima. 16, 230 ex olea...-es) *in usu erant etiam aerei* (CIRIS 222 SERV. Aen. 1, 449) *et aurei* (VVLG. III reg. 7, 50). *cardinem vertere, movere, impellere al.*: VARRO Men. 577 fores pessulis liberatae dehiscunt graves atque innixae in -um tardos turbines. VERG. Aen. 3, 448 *folia Sibyllae* verso...cum -e ventus impulit. 7, 621 -e verso Belli...rumpit Saturnia postes. 9, 721 portam vi magna converso -e torquet *Pandarus*. HOR. carm. 1, 25, 6 *ianua* prius multum facilis movebat -es (IVV. 4, 63 facili patuerunt -e valvae). OV. met. 4, 93 versato -e Thisbe egreditur. am. 1, 6, 2 *ianitor*, ...moto -e pande forem. fast. 1, 120 ius vertendi -is. GRACCH. trag. 1 o grata -o, regium egressum indicans. MANIL. 5, 76 cum *equi* laxato fugerunt -e claustra (STAT. Theb. 8, 349 multo laxantur -e Thebae. PAUL. NOL. carm. 18, 412). SIL. 12, 595 impulso patefactae -e portae. 13, 251 -e verso obnixi torquent obices *Campani*. STAT. silv. 2, 5, 11 stat -e aperto...cavea *ferarum*. HYG. mun. castr. 55 adaperto circino *claviculae* ad -em portae. SERV. auct. Aen. 1, 672 *ianua* motu -is hac atque illac impelli potest. CLAUD. 28, 637 perpetuisque immoto -e claustris *Ianus* bella premens. rapt. Pros. 1, 270. 2, 6. 3, 147 resupinati neglecto -e postes. SIDON. carm. 11, 23. ALC. AVIT. carm. 4, 422 DRAC. laud. dei 3, 203. *notatur sonitus cardinis versi*: ENN. scaen. 93 saeptum altisono -e templum. PLAVT. Curc. 94 num mittit -o? 158 prohibe...crepitu -um. VERG. Aen. 1, 449 foribus *templi* -o stridebat aenis. 6, 573 horrisono stridentes -e...panduntur portae. CIRIS 222 marmoreo aeratus stridens in limine -o. TIB. 1, 2, 10 neu *ianua* furtim verso -e aperta sones. 1, 6, 12 -e...tacito vertere...fores. PROP. 1, 16, 26 *ianua* tacitis mutua -bus. 4, 8, 49 sonuerunt -e postes (OV. am. 1, 6, 49 VAL. FL. 7, 322). OV. met. 11, 608. 14, 782. GRACCH. trag. 2 sonat impulsa regia -o. SEN. Med. 177. SIL. 1, 103 *non palluit Hannibal* diros templi ritus aspersaque tabo limina et audito surgentes -e (*codd. vet., puto recte, carmine s*) flammis (cf. VERG. Aen. 3, 448 l. 9). SERV. Aen. 1, 449 VVLG. Am. 8, 3 PRVD. psych. 666. PAUL. NOL. carm. 18, 412 CORIPP. Iust. 1, 90. *cardinem effringere, evellere, obtorquere sim.*: PLAVT. Amph. 1026 paene effregisti...foribus -es. ASIN. 388. LVCIL. 773 confectores -um (NON. p. 268 conficere frangere). 839 vecte atque ancipiti ferro effringam -es. 840 ancipites ferro effringat -es (*ut videtur ridicule*). VERG. Aen. 2, 480 bipenni limina perrumpit postesque a -e vellit. 2, 493. APVL. met. 1, 11 *ianuae*...fractis et evolsis funditus -bus prosternuntur. 3, 5 -bus obtortis. 9, 30 nisu valido reducto vel diffracto -e...patefaciunt aditum. VVLG. Is. 6, 4 commota sunt superliminaria -um. Am. 9, 1 percute -em et commoveantur superliminaria. PS. RVFIN. in Am. 8, 1-3 -es templi convellendos. PRVD. cath. 9, 72 fracta cedit *ianua Tartari* (*i. gehennae*) vectibus cadit revulsis -o indissolubilis. SIDON. epist. 7, 6, 8. *nota metonymice*: PRVD. c. Symm. 2, 686 Collinae a -e portae Hannibalem repulsum. **2** *variarum rerum*: CATO agr. 18, 1 *inter instrumenta torcularii*: arbores...altas p(edes) VIII cum -bus. 18, 2 stipites...altos cum -bus p(edes) X, suculam praeter -es p(edes) VIII (VITR. 10, 3, 2). VITR. 8, 5, 1 *inter regulam et ancones chorobatae* a -bus compacta transversaria. 9, 8, 11 *in tympano maiore* minus tympanum includatur -bus ex torno (cf. MAECEN. carm. frg. 9 -e tornus [*tympanum vel turnum codd.*]) masculo et femina inter se coartatis. 10, 10, 2 parastaticae *ballistarum*...praeter -es altae foraminum IV. 10, 10, 3 crassitudo bucculae...securiculatis -bus fixa. *sim.* 10, 10, 4. 5. 10, 11, 6. 10, 14, 1. 2. PLIN. nat. 36, 116 theatra...duo fecit *Curio*...-um singulorum versatili suspensa libramento (36, 119. 120). TERT. spect. 3 *de theatro*: vias...et -es vocant balteorum per ambitum. 20. CARM. de pond. 142 siste iugum *librae* mediique a -e centri intervalla nota. PROB. Verg. georg. 1, 163 *horum vehiculorum* axis...cum rota volvitur, non rotae circa eiusdem -em. EVSTAT. Bas. hex. 5, 7 p. 917^B mala Punica...vel...amygdalas hoc modo ferunt posse molliri, si iuxta radicem truncis earum terebratis taedae cuneus per medium -is transfigatur. ALC. AVIT. epist. 87 *de signatorio*: anulo ferreo...velut concurrentibus in se delphinulis concludendo, sigilli duplicis forma gemino -e volubilis inseratur. **3** *hinc translate et in similitudinibus, de corpore*: LIV. 40, 18, 8 ut promonturium iis Minervae velut -o in medio esset. 41, 1, 3. VAL. MAX. 3, 3 ext. 5 *in satellite* totius dominationis summa quasi quodam -e versabatur. CELS. 8, 1 p. 325 *alter processus maxillae* brevior et rotundior...-is modo fit. PLIN. nat. 21, 18 Caepio...negavit centifoliam in coronas addi praeterquam extremas velut ad -es. AVG. gen. ad litt. 8, 21 p. 260, 11 sqq. si posset *anima* diligenter inspicere tamquam -es membrorum corporis sui...inveniet eqs. doctr. christ. 2, 37, 55. SEDVL. carm. pasch. 5, 310 quis poterit servare deum (*i. Christum sepultum*) cui -e rerum cuncta patent? cf. MIRAC. Steph. 2, 2, 1 exclusis a locis suis ipsis -bus dentium et arteriarum.

B mundi: *in similitudinem ianuarum ficti* (inde locutiones: -em vertere, convertere, evertere, emovere; se -e vertere, per -es verti, -e converti, -e torquere *sim.*; *audiunt* -o mundi, axis, caeli, siderum *sim.*), *nodi, puncta, articuli, latiore sensu maiores partes mundi vel caeli*: *borealis et australis*: VITR. 9, 1, 2 in his locis naturalis potestas

...collocavit...-es tamquam contra unum a terra et mari in summo mundo ac post ipsas stellas septentrionum, alterum transcontra sub terra in meridianis partibus. 6, 1, 5. 9, 5, 4 APVL. mund. 1 ISID. orig. 3, 38. 13, 1, 8 nat. 12, 3. cf. FRONTIN. grom. p. 28, 15 SIC. FLACC. grom. p. 153, 21 *al. grom.* CIC. Arat. frg. 4 extremus...adeo duplici de -e vertex dicitur esse polus. VARRO rust. 1, 2, 4 sunt regiones inter circulum septentrionalem et inter -em caeli, ubi sol...sex mensibus continuis non videtur. OV. Pont. 2, 10, 45 -e mundi, qui semper liquidis altior extat aquis. MANIL. 1, 280 qui...consurgit ad Arctos axis libratum...regit diverso -e mundum. 1, 449 *sidera notia* nusquam in conspectum redeuntia -e verso. 1, 455 *orbem notium* -e tam simili fultum quam vertice. 1, 592 quantum a nostro sublimis -e gyrrus distat, ab adverso tantundem proximus illi (*aliter* VAL. FL. 1, 827 -e sub nostro rebusque abscisa supernis Tartarei sedet aula patris). 1, 605 *circuli* (*i. coluri*) gemino coeuntes -e mundi. 1, 617. 629. 2, 929. 3, 623. VITR. 6, 1, 6 spatium proximum imo -i. 6, 1, 7 axis meridiani -em ac septentrionalis. 9, 1, 2. 9, 5, 4 Septentriones circum axis -em versantes. GERM. 20 axis...-e firmo orbem agit. 46 Cynosura totam fido se -e vertit (AVIEN. Arat. 133). SEN. Herc. f. 1139 *sum* sub -e glacialis Vrsae? Phaedr. 963 celerique polos -e versas. Thy. 877 nos...visi...digni premeret quos everso -e mundus? nat. 7, 29, 1 *cometae* fere...compelluntur in -es. COLVM. 1, 1, 4 tempus fore, quo -es mundi loco moverentur. MELA 3, 36 Hyperborei super aquilonem Riphaeosque montes sub ipso siderum -e iacent (PLIN. nat. 4, 89 SOL. 16, 3). LVCAN. 1, 552 -e tellus subsedit. STAT. Theb. 1, 349 *axemque venti* emoto -e vellunt. 2, 236 supero...-e lapsae Pallas et...Phoebe soror (BOETH. cons. 1, 3, 7). 7, 35 *Cyllenium* Arctoae labentem -e portae. 11, 114 Notus et Boreas gemino de -e mundi...bella cient. PORPH. Hor. carm. 3, 3, 54 *australis* -o est torrentissimus. ARNOB. nat. 2, 58 axis *mundi*...extremis -bus nitens. 4, 5 si orientem solem respexero, -o mihi frigoris et septentrio fit laevus. AVIEN. Arat. 61 qua parte polus sublimior alto -e...Thetidis non tangeret undas. 97 teres in gemina stridit vertigine *Noti et Aquilonum* -o. 121 Iovis altrices teretem prope -is axem...Helice Cynosuraque versae. 255 quo -e torqueat axem *Callisto*. 540 in...Notum...boreali ab -e ductos...oculos. 558. 771 Andromedam boreae celso rotat aethere -o. 824 -is immersi, qua sunt australia flabra. 853 imbrifer austri Aram -o premit. 978 *alter circulus* -e in austri dividit...corpus medium Capricorni. 1133 Arcturumque *Bootes*...alto -e succendit. 1157 devexi -e mundi...specie(m) monstri super invehit auster. 1228. 1389. orb. terr. 101 *de Gadir*: hic duro torquetur -e caelum. 764 sol obliquo (obliqui *codd.*) torquetur -e (*i. septentrionali*) mundi. 878. 1232 AMM. 23, 6, 13 COMMENT. Lucan. 9, 496 SCHOL. Hor. carm. 3, 3, 56 FAV. EVL. p. 8, 1 PRVD. cath. 11, 107 CLAUD. 20, 602. 24, 16. 28, 21 carm. min. 30, 44 MEROB. poet. 31 AVG. gen. ad litt. 2, 10 p. 48, 5 MART. CAP. 8, 811. 8, 823. 827. 828. 832. CYPR. GALL. gen. 275 diffundere nimbos -e ab aethereo. 877 SIDON. carm. 7, 96 BOETH. cons. 1, 3, 7 DRAC. laud. dei 2, 533 Romul. 6, 74. *variarum regionum mundi*: MANIL. 2, 789 -es per mundum sunt quattuor omnes dispositi semper...unus ab exortu caeli...alter ab adversa...ora...tertius excelsi signat fastigia caeli...ima tenet quartus. 2, 808 diversa...vis est in -e quoque. 2, 841. 868. 873. 895. 2, 939 surgentem primo de -e mundum. 3, 90. 180 -e...qui tenet exortum vel qui demergit in undas. 3, 185. 189 ortivo...de -e. 3, 208. LVCAN. 4, 73 ubi...zephyri fines et summus Olympi -o tenet Tethyn. 4, 672 qua sunt longissima regna *Iubae* -e ab occiduo...Atlas terminat. 5, 72 Hesperio tantum, quantum summotus eoo -e Parnasos. 9, 528 cum -e summo stat librata dies. PLIN. nat. 18, 217 tempestates ipsas -es (*Pintianus, codd. arbores*) suos habere. STAT. Theb. 1, 158 sol emissus eoo -e. QVINT. inst. 12, 10, 67 quattuor ventos generaliter totidem -bus accepimus flare. ITALIA Ier. 49, 36 (Tycon. 4 p. 49, 19) superducam quattuor ventos a quattuor -bus caeli (VVLG. plagis caeli. LXX Ier. 25, 36 *τεσσαράκων ἀκρων τοῦ οὐρανοῦ*). ARNOB. nat. 2, 13 cum mundus occeperit ab occiduis partibus exoriri et in -em vergere, qui est orientis solis. 6, 5 maria montes silvae et quadrini...-es. 7, 40. PALLAD. 3, 19, 2 plantas...notabimus, ut ipsis, quibus steterant, -bus opponamus. AMM. 15, 11, 7. 17, 7, 3 VEG. mil. 4, 38 HIER. hom. Orig. in Ezech. 1 p. 895 RVFIN. Orig. in num. 3, 3 CLAUD. 5, 274. 18, 397 alio Phoebi de -e surgunt crimina. CYPR. GALL. Ios. 351 sol sistitur et vaga luna cohibuit faciles utroque in -e (*i. in ortu et occasu, ut videtur*) cursus. 406 -e terrae, unde rubet...flamma diei. MACR. somn. 2, 5, 18. 19 OROS. hist. 2, 1, 5. 6, 12, 8 EPIST. pontif. 702 Gelas. 43, 6 Thiel SEDVL. hymn. 2, 1 SIDON. carm. 2, 220 CASSIOD. in psalm. 113, 3 VEN. FORT. carm. 2, 12, 6 CARM. epigr. 1368, 10. *ab astrologis ficti*: MANIL. 2, 675 *de trigonis, quadratis sim.*: quot quot *sidera* -bus proprie variante (*corruptum?*) moventur, quae quamquam in partes divisi quattuor orbis sidera quadrata efficiunt, non lege quadrati censentur, (*subintellige* nam) minor est numeri (*sc. quadrati*) quam -is usus (*sed fort. versus non sani*). 3, 505 *de horoscopo*: ut cum exacta (*Bentley, ex hac codd.*) fides steterit sub -e primo fallere non possint summi fastigia caeli, non seri te obitus eqs. (*de re* cf. FIRM. math. 2, 15, 1 in genituris -es sunt quattuor, ortus, occasus, m(edium) c(aelum), im(um) c(aelum). 2, 19, 2 primus *duodecim locorum* est locus id est illa pars, in qua horoscopus est constitutus...est autem -o primus et totius geniturae compago atque substan-

tia). 3, 590 si bene constiterit primo sub -e luna. 3, 603 quaeque super signum nascens a -e primum tertia forma est et summo iam proxima caelo. 3, 611. FIRM. math. 3, 3, 1 si Iuppiter in primo -e fuerit constitutus *sim.* AVG. civ. 5, 5 p. 196. *zodiaci et circum-*
lorum: MANIL. 4, 162 Cancer ad ardentem fulgens in -e metam (4, 327 diverso in -e). SEN. 5, 17, 2 *circuli quinque* per mundi -es eunt. AGENN. grom. p. 62 altitudinem *oecumenes* septentrionalis facit -o. ANTH. 864, 2 Iunius aestivo Geminorum -e surgit. AVIEN. Arat. 653 in Capricorno Threicio veniens a -e Phoebus vertit iter. AVSON. 369, 22 quinti . . . -e signi incutit attonitam vegetato infante parentem sol. AMM. 26, 1, 8 spatium anni vertentis id esse . . . , cum sol . . . ad eundem redierit -em.

fere i. q. caelum: AVIEN. Arat. 722 celso late se -e pandit Orion. 1736 *praesepe* excelso quod Cancer -e solvit. CYPR. GALL. gen. 5 *tenebras* dum disiungi *deus* iussit a -e fatur. CARM. de resurr. 197 beataque nimis sereno in -e sedes. cf. VAL. FL. 1, 827 p. 444, 13.

pars, regio terrae vel caeli: ALBINOV. carm. frg. 18 alio positas ultra sub -e gentes. PLIN. nat. 6, 197 meridiano -e *Aethiopiae* silvae (SOL. 30, 14). SIL. 3, 3 positos finiti -e mundi populos. 4, 779 quocumque in -e mundi bella moves. FLOR. epit. 4, 12, 4 omnes illius -is populos . . . perpacavit. MAR. VICTORIN. ad Iust. 7 p. 1003 suae genti praecipiat *Indus aut Persa*, suo -i consenescat. VVLG. I reg. 2, 8 domini . . . sunt -es terrae. Iob 22, 14 circa -es caeli perambulat. 36, 30 -es . . . maris operiet. prov. 8, 26 adhuc terram non fecerat et flumina et -es orbis terrae. HIER. in Is. 45, 14 sqq. p. 540 cunctos caelorum -es et omnia terrae litora ei creditura (52, 9/10 p. 610). MART. CAP. 1, 92 *Maiugena solus potest noscere* quantos rapiat margine -es . . . dissona nexio (*si huc pertinet*). CLAUD. rapt. Pros. 3, 428 quo te sub -e quaeram? CYPR. GALL. exod. 1192 ceu . . . sidera caeli stellantesque micant mundano in -e gemmae. num. 440 -e rupto terra patens *Coram hausit*. ENNOD. opusc. 1, 9 p. 264, 5 qui ad mundi paratur gubernacula necesse est, ut universis veniat -bus institutus. 2, 89 p. 315, 4 ex omnibus orbis -bus devotos attrahit *ecclesiarum fundamentum*. PRISC. periheg. 479 -bus ternis laterum quam (*Siciliam*) terminat actus. *fere i. q. terminus, finis*: LIV. 37, 54, 23 terminus est nunc imperii vestri mons Taurus; quidquid intra eum -em est, nihil longinquum vobis debet videri. PLIN. nat. 6, 45 *Cyrum amnem* -em Alexandri Magni itinerum fecere *auctores*. VVLG. deut. 30, 4 si ad -es caeli fueris dissipatus. *medius locus, centrum*: PLIN. nat. 2, 11 *terram* universo -e stare pendentem. 2, 44 proxima . . . -i *luna* ideoque minimo ambitu. 2, 160 in caelo cava in se convexitas vergit et -i hoc est terrae undique incumbit. APVL. mund. 1 *mundi* -em — sic enim dixerim centron — robustum et immobilem . . . habet tellus. cf. PLIN. nat. 31, 43 reperiuntur aquae in convallibus maxime et quodam convexitatis -e. *nota de hemisphaerio horologii*: VARRO rust. 3, 5, 17 in eodem hemisphaerio medio circum -em est orbis ventorum octo, ut Athenis in horologio, quod fecit Cyrrestes; ibique eminens radius a -e ad orbem.

C agrorum: in agris assignandis dividendis limes a meridie ad septentrionem ductus (*opp.* decimanus, limes ab oriente sole ad occasum ductus). *de nomine*: FRONTIN. grom. p. 28, 15 -o nominatur, quod directus ad -em caeli est. SIC. FLACC. grom. p. 153, 21. 167, 8 *al. passim apud agri mensesores: in titulis per compendium k scribitur, similiter saepe in libris manu scriptis kardo legitur.* PAVL. FEST. p. 71 decimanus appellatur limes, qui fit ab ortu solis ad occasum, alter ex transverso currens appellatur -o. PLIN. nat. 18, 326 *stantibus sic*, ut ortum eum (*solis*) a sinistro umero habeant, contra medianam faciem meridies et a vertice septentrio erit. qui ita limes per agrum curret, -o appellatur. FRONTIN. grom. p. 28, 9 alterum *limitem duxerunt* a meridiano ad septentrionem, quem vocaverunt -em . . . -o *dividebat agrum* citra et ultra. HYG. grom. p. 108, 10 SIC. FLACC. grom. p. 153, 21 HYG. lim. grom. p. 166, 9. 167, 8. 170, 8 -o in horam sextam. ISID. orig. 15, 14, 4 *al. contra doctrinam*: FRONTIN. grom. p. 29, 5 in agro Campano est -o in orientem. HYG. lim. grom. p. 170, 15. SERV. georg. 1, 126 cum agri colonis dividerentur, fossa ducebatur ab oriente ad occidentem, quae -o nuncupabatur. *notantur maximus, quintus, alii*: HYG. grom. p. 108, 16 ita rationabile videtur . . . ut . . . crescat . . . -o maximus in meridianum. p. 112, 10 quintum quemque limitem diligenter agi oportet et praecedere mensura -em, ut quadraturae diligenter cludi possint. HYG. lim. grom. p. 168, 9 decimanus . . . primus maximus appellatur, item -o: nam latitudine ceteros praecedunt. PLIN. nat. 17, 169 vineas limitari decumano XVIII pedum latitudinis ad contrarios vehiculorum transitus aliisque transversis limitibus denum pedum distingui per media iugera aut si maior modus sit totidem pedum -e. HYG. grom. p. 111, 12 maximus . . . -o plus patere *debet* sive ped. xxx sive ped. xv sive ped. xii sive quot volet, cuius auctoritate fit. p. 111, 16 in maximo . . . (-e) lapidem ponis et inscribis . . . -o maximus? p. 111, 19 forma *agri* . . . scribi debet . . . citra -em et ultra. p. 111, 27 sinistra d(ecumanum) I k(itra) k(ardinem) I sic inscribi debet . . . ut. *ibid.* quae . . . pars lapidis ad -em spectat sic inscribi debet, ut septentrionem spectanti sit sursum versus inscriptum c(itra) k(ardinem) I. ultra autem . . . quae pars lapidis ad -em spectat sic inscribi debet, ut meridie spectanti sit inscriptum u(ltra) c(ardinem) I. *similia de* dextra decumanum *his praemittuntur, sed corrupta sunt.* p. 113, 6 in

sortem inscribi *debet* sors prima d. d. i. . . citra -em illum. p. 120, 20 statuerunt . . . -es maximos patentiores ceteris esse, quintarios autem et subuncivos minime patentis. SIC. FLACC. grom. p. 159, 17 si habet centuria iugera CCXL, sint oportet per decimanum aut -em ab lapide ad lapidem actus XXIII et per alterum limitem actus XX. HYG. lim. grom. p. 171, 17 multi tantum decimani maximi et -is lapides inscripserunt. p. 194, 17 -i maximo omnes lapides in frontibus inscribamus, reliquos in lateribus clusaribus (*cf. quae leguntur* p. 172, 7—173, 15 *de verticibus aut lateribus lapidum inscribendis*). *extant tales lapides aetatis Gracchanae, cf. CORP. X 3861 (in vertice scriptus)*. INSCR. Comptes rendus de l'académ. des inscr. 1904 p. 499 INSCR. Notiz. degli scavi 1897 p. 125.

II translate de rebus incorporeis: momentum, discrimen, articulus, summa; saepe cum genetivo rei: A de tempore: SEN. Tro. 52 mortalis aevi -em extremum premens *Priamus*. benef. 4, 22, 1 in illo . . . -e positi (*sc. moribundi*) abire e rebus humanis quam gratissimi volumus. LVCAN. 7, 381 ultima fata deprecor ac . . . extremi -is annos. PLIN. nat. 18, 218 omnis . . . ratio observata est tribus modis, exortu siderum occasuque et ipsorum temporum -bus. 18, 220 -es temporum quadripartita anni distinctione constant per incrementa lucis. 18, 222. 18, 264 magnus hic anni -o (*solstitium*). SIL. 9, 140 sat magnum hoc miserae fuerit mihi -e vitae solamen cavisse meis. STAT. silv. 2, 6, 70 vitae modo -e (*Gronovius, recentiores, carmen P*) adultae nectere temptabat iuvenum pulcherrimus . . . cum tribus Eleis unam trieterida lustris. CLAUD. 22, 475 in . . . novos . . . revoluto -e anni cursus. cf. PRVD. praef. 3 septimus . . . annum -o rotat. AVG. serm. ed. Mai 49, 2. LEO M. serm. 19, 2 per ipsius mundi -es (*quadragesima, pentecoste al.*) quasi per quattuor euangelia . . . discimus.

B de variorum discriminum generibus (etiam GLOSS. V 444, 48 origo radix stir<p>s huc pertinere videtur); nota: SERV. Aen. 1, 672 *proverbio* dicitur res in -e est, hoc est in articulo: VERG. Aen. 1, 672 haud tanto cessabit *Iuno* -e rerum (SERV. auct. ad loc. cum in incerto statutae res sunt, in -e esse dicuntur, at GLOSS. IV 433, 12 -e[m] rerum extremitate[m] rerum. cf. IV 441, 32; adde: ARNOB. nat. 7, 39 ad ipsum articulum causae, ventum rei ad -em. LACT. inst. 2, 8, 55 hic est -o rerum, hic vertuntur omnia. 7, 5, 2. AMBR. hex. 1, 7, 25 *fundamenta terrae et caeli substantia* sunt . . . velut -es rerum). VAL. FL. 5, 19 *labor noster* -e summo vertitur. STAT. Theb. 10, 853 *Thebani* attoniti fatorum in -e summo . . . omnibus e tectis . . . saxa . . . rotant. QVINT. inst. 5, 12, 3 si negat *accusatus* hic causae -em ponit; in quo si victus fuerit, etiam in sequentibus ruit. 12, 8, 2 *neglegentium* nihil refert, ubi litium -o vertatur. TERT. cult. fem. 2, 5 de modo et -e et iustitia corporis excolendi. SOL. 1, 16 cum annorum ratio faciat -em veritati. LACT. inst. 3, 7, 6 in quo totius sapientiae -o versatur. epit. 28, 13. ira 6, 2 summa omnis et -o religionis pietatisque. mort. pers. 24, 4 LVCIF. Athan. 2, 10. HIER. epist. 31, 2 ut scripturarum -em iocularis sermo non fugiat. 57, 4 CLAUD. 28, 96 AVG. conf. 4, 15, 24. 5, 8, 15 exaudiens -em desiderii eius. lib. arb. 3, 1 motus quo huc atque illuc voluntas convertitur est quasi quidam -o voluntatis. PS. PROSP. carm. de prov. 710. CLAUD. MAM. anim. 1, 12 p. 53 arbitrantium . . . auctoritate totus nihilominus argumentationis tuae -o titubaret. 1, 23 p. 82 administrante deo . . . ininitiato substantiarum -e . . . ut sint animae. 2, 7 p. 124, 7. DRAC. laud. dei 1, 126 lux opus auctoris primum, lux -o pudoris (EVG. TOLET. candor). BOETH. cons. 2, 4, 69 ostendam . . . tibi summae -em felicitatis. 3, 10, 122 summa, -o atque causa expetendorum omnium bonitas esse . . . credatur.

C fere i. q. status, qualitas: TERT. anim. 43 medici omne contrarium vitali salutari auxiliari extra naturales -es relegant. *saepius in imagine cf. p. 443, 68 sqq.*

D series, ordo sim., ut videtur: MART. CAP. 3, 259 si . . . h aspirationi dabitur supervacuaeque erunt q et k, x autem ut duplex in elementi -e non probatur, z vero a Latinis excluditur, XVIII *litterae* numero . . . supersidunt. OROS. hist. 2, 2, 8 Nabuchodonossor ceterique post eum usque ad Cyrum reges . . . in numero . . . et -e (*sic codd.; R m. alt. corr. in ordine*) regum non habentur illustrium.

syn. ad II 2: modus, articulus, summa.

deriv.: cardinalis, cardinarius, cardineus, cardinare. cf. OV. fast. 6, 101 *Carna* dea -is est (6, 127). TERT. idol. 15 Cardeam a -bus appellatam (nat. 2, 15 AVG. civ. 4, 8 p. 156. 6, 7 p. 258). *Bannier.*

2. cardo, -ōnis m. cf. c. carduus, cardus. i. q. carduus herba. [*hisp. cardon, francog. chardon, it. centr. cardone. M.-L.*] MARCELL. med. 8, 115 sucum -is. 12, 25 vermiculus in -e herba inventus. MISC. Tir. p. 51, 18 -oñ (*i. -is*) radices. 66, 22 -e. NOT. Tir. 92, 59 -is. GLOSS. cinarios (*cinario, cinargio var. lect., i. κινάρια?*). enarra (*eranara, enangra, ena nagra var., i. κινάρια*). III 546, 15 eratilidus (*i. ἀτρακτυλίδος cf. 538, 52*). 630, 7 tibia. 562, 74 erugines (*i. ἡρύγγιον*). 582, 15 enenera *i. centonodia* sive -o. *genera cardonis adiectivis distincta:* GLOSS. cardo agrestis: camirion (*var. lect. camereos*). σκόλυμος (*var. lect. scolymbus, scoliesmes, columbis, columbi*). III 581, 48 colimeo (*'dubito utrum cameleo scribam an scolimus' Götz*). 560, 35 dratalidos (*i. ἀτρακτυλίδος*). v. p. 447, 46. GLOSS. amilia -o fullo-nicius (*folinicius, fulnicus var. lect.*). -o maior: amiliunta. scoliesmus (*i. σκόλυμος*): -o niger. dat foca (*i. dipsacos*) -o niger. cf. p. 448, 11. 20. III 588, 30 cinario (*κινάρια?*): -o rusticus. 575, 49 scolambo

modo etiam -ere, cum aliquid non habeas et non habere te sentias, etiamsi id facile patiare. Cato 47 non -et is, qui non desiderat. CHALC. comm. 338 omnia -ere dicuntur quae, cum natura talia sint ut habeant, non habent. CAPER gramm. VII 103, 19 patre ac matre -et quis, cognato fratre sororeve, non opibus -et aut nummis. NON. p. 466 -ere etiam re bona dici potest (PS. ASPER gramm. suppl. 50, 23 neutralia . . . verba haec sunt: . . . -ere). *de differentia, quae est inter carere et indigere* cf. SEN. dial. 7, 7, 2 *voluptate* virtus saepe -et, numquam indiget. GLOSS. *στέρομαι*. II 97, 39 -ent *ἐστέρηται*. 315, 28 -ens *ἐστέρημένος* (cf. PLVT. Rom. 21 τὸ στέρεσθαι καὶ ἡρε). 232, 43 ἀπαλλάττομαι. 272, 42 διαμαρτάνω. IV 214, 43 nolo. 316, 36 -ere: exsolvi, liberari. V 547, 18 -eant perdant. *legitur inde a PLAVTO, adamaverunt* CIC. (269^{ies}) OV. (129^{ies}; contra TIB. et PROP. *singulis locis usurpaverunt*) SEN. philos. (109^{ies}) PLIN. nat. (95^{ies}) QVINT. (75^{ies}); *deest apud RHET. Her. BELL. Alex. Hisp. (CAES. bis HIRT. Gall. semel BELL. Afr. bis) GRATT. VITR. GERM. de formis*: PRISC. gramm. II 485, 10 a -o futuri participium non cassurus sed cariturus. 492, 6 a -o vel caritum vel cassum videtur posse dici, quia futuri participium cariturus, praeteriti cassus invenitur. 512, 17 -o cassus (573, 21). 559, 16 cassum cassu, unde cassus, an caritum caritu, unde cariturus. 566, 9 addunt quidam etiam a -o cassus; quod si esset, deberet cassurus facere futurum, non cariturus. *neque formas cassum cassurus cassurus hoc sensu usquam legi* (at cf. adi. cassus), *neque sup. caritum. part. cariturus inde ab Ov.* (epist. 4, 1 met. 2, 222. 14, 132 Pont. 4, 5, 41). *genet. plur. part. praes. carentum*: LVCR. 4, 35 VERG. georg. 4, 255. 472. *orthographica et prosodiaca*: kareo: GRAMM. VII 488, 28. PRISC. gramm. II 460, 17 a brevis modo manet eadem ut careo carui. *longam facit*: CYPR. GALL. gen. 512 exod. 392. 699. 1298 lev. 173. *deponens careor*: PRISC. gramm. II 393, 11 passivas quoque pro activis vel neutralibus vocibus . . . antiquissimi proferebant careor pro -o . . . cuius auctores apud Caprum legant, qui eos scire desiderant. *de formis passivis careri -retur -endus v. p. 455, 20 sqq.*

I voluntas non afficitur: i. q. non habere; liberum, orbem esse: **A de hominibus**: 1 *rebus incommodis*: PLAVT. Bacch. 1004 noxia. cf. culpa: PLAVT. Most. 858 Trin. 1129 TER. Hec. 663 CIC. inv. 2, 101 epist. 5, 21, 5 SEN. Med. 935 benef. 4, 26, 3 PERS. 3, 33 al. suspicione: CIC. S. Rosc. 55. 144 NEP. Paus. 3, 5 VELL. 2, 45, 2 QVINT. inst. 4, 2, 96. crimine: CIC. Lig. 4, 18 HIRT. Gall. 8 praef. 3 LIV. 9, 25, 3 VAL. MAX. 3, 7, 11 QVINT. inst. 2, 2, 14 al. CIC. off. 1, 144 reprehensione. 2, 37 dedecore. Phil. 14, 6 nomine hostis. OV. am. 3, 5, 4 adulterii labe. trist. 1, 9, 43 vitae labe. VAL. MAX. 6, 9, 12 sugillatione. PHAEDR. 4, 18, 34 contumelia. SEN. Herc. O. 481 scelere. epist. 56, 15 convicio. TAC. hist. 3, 41 infamia. SVET. Tit. 1 vituperatione. IVV. 10, 287 poena. AVG. civ. 21, 23 supplicio. MET. MAC. or. frg. Gell. 1, 6, 2 molestia (CIC. Tusc. 1, 118 Att. 13, 6, 3 SEN. benef. 1, 1, 7 PLIN. epist. 2, 12, 3 al. cf. CIC. Tusc. 3, 27 miseria. MANIL. 4, 20 damno. SEN. epist. 55, 7 incommodis. PLIN. epist. 5, 20, 3 adversis. AVG. civ. 4, 23 infelicitate). LVCR. 2, 4 malis (CIC. fin. 2, 41. 5, 22 Tusc. 3, 40 SEN. nat. 1 praef. 6 al.). cf. CIC. leg. 3, 28 vitio (opt. gen. 8 HOR. carm. 3, 27, 39 SEN. Phaedr. 483 al.). SEN. epist. 85, 25 malitia. CIC. Cluent. 154 periculis (Phil. 4, 25 PVBLIL. C 31 SVET. Aug. 19. Claud. 9 discriminibus). Mil. 5 metu (SEN. Phaedr. 243). HOR. epist. 2, 2, 207 formidine. OV. met. 11, 426 timore. IVV. 7, 57 anxietate. 10, 357 terrore. CIC. off. 1, 102 perturbatione (SEN. benef. 7, 2, 3 dial. 2, 9, 3. cf. CATVLL. 63, 57 rabie. SEN. Herc. f. 1219 tumultu. epist. 85, 15 affectu. dial. 2, 9, 3 ira al. INSCR. christ. Leblant 556 felle -ens, animo placidus). CIC. Phil. 4, 25 cupiditate (QVINT. decl. 343 p. 355, 5. cf. HOR. epist. 2, 2, 206 ambitione. PLIN. epist. 3, 2, 4 ambitu). CIC. Phil. 10, 20 dolore (fin. 2, 10 LYGD. 6, 44 [codd., cavere ecc. et frg. Cuiac.] SEN. epist. 66, 45 PLIN. nat. 28, 1 al. sensu doloris: CIC. ad Brut. 1, 9 SCRIB. LARG. 181 PLIN. nat. 11, 277 al. cf. CIC. ac. 1, 38 morbis. Att. 10, 16, 6 quartana. 16, 15, 1 febris [CELS. 2, 15 al.]. LVCAN. 3, 741 torpore. IVV. 14, 156 debilitate. AVG. civ. 22, 8 podagra). CIC. Phil. 12, 12 fraude (CELS. dig. 16, 3, 32 saepe. PAPIN. dig. 29, 4, 26 pr. dolo saepe. VLP. dig. 42, 5, 9, 5 dolo malo al.). CIC. Lael. 10 errore (TERT. pudic. 1 AVG. civ. 19, 1. cf. HOR. epist. 1, 1, 42 stultitia. TERT. anim. 17 proprietate fallaciae. AVG. civ. 12, 25 superstitione). CIC. epist. 2, 16, 2 onere (7, 17, 3 labore. HOR. epod. 16, 16 malis . . . laboribus. OV. met. 7, 693 munere). HOR. carm. 2, 10, 7 -et invidenda sobrius aula. 2, 14, 13 cruento Marte (bello: SEN. Phoen. 524 PETRON. 89, 15). 3, 19, 8 frigoribus. ars 211 cura. OV. epist. 7, 48 dum me -eas, est tibi vile mori (VAL. MAX. 6, 2 ext. 2). am. 1, 8, 20 eloquio lingua nocente. met. 13, 139 invidia (CORP. VI 35423. cf. LVCAN. 2, 377 odiis). Pont. 1, 2, 66 loco (3, 7, 29 Scythicis . . . finibus. 4, 14, 10 praesenti . . . humo). SEN. suas. 6, 23 si -isset Antonio res publica. LAVS Pis. 130 asperitate. OCTAVIA 567 interitu -et, cum procreetur semper humanum genus. TERT. anim. 57 nullum paene hominem -ere daemonio. AVG. in psalm. 74, 1 dubitatione. **2 rebus commodis sive mediis**: CIC. Brut. 279 qui hac virtute -erit (OV. epist. 8, 49 SEN. contr. 1 praef. 23 al. cf. VAL. MAX. 6, 4 ext. 2 gravitate. SEN. epist. 92, 19 honestate. PLIN. paneg. 42 magnitudine). CIC. rep. 6, 19 ea gens . . . propter magnitudinem sonitus sensu audiendi -et. fin. 2, 14 inter eum qui potiat corporis expetitis voluptatibus, et eum, qui ex-

crucietur summis doloribus, esse eum, qui utroque -et. 2, 115 has maximas artes, quibus qui -bant, inertes a maioribus nominabantur (OV. am. 1, 15, 19 Ennius arte -ens. ars 1, 113 plausus . . . arte. QVINT. inst. 10, 1, 4. 11 loquendi facultate. 10, 2, 17 cultu atque sententiis). 5 CIC. parad. 35 animi . . . arbitrio -entis (ac. 2, 1 ingenium L. Luculli . . . -uit . . . rebus urbanis. VAL. MAX. 5, 1, 11 Antoni animus talis humanitatis intellectu non -uit. cf. HOR. sat. 1, 3, 66 molestus communi sensu plane -et, i. urbanitate). OV. am. 2, 8, 10 mente (fast. 4, 316 ISID. orig. 1, 38, 4. cf. OV. am. 3, 119 animi indociles et adhuc ratione -entes. PLIN. nat. 10, 7, 157 infantiae anni, qui sensu -ent. PAVL. dig. 5, 1, 12, 2 impubes, quia iudicio -ent). OV. am. 3, 4, 23 Penelope *intemerata* mansit, quamvis custode -bat. met. 7, 851 viribus. 14, 268 figura (PRIAP. 39, 5 forma). PRIAP. 32, 7 *puella*, quae suco -et. LABEO Gell. 4, 2, 12 dente (PAVL. FEST. p. 52 partibus corporis. PLIN. nat. 6, 188 naribus. 7, 42 -entem unguiculis partum. SOL. 30, 13 linguis. 52, 32 cervicibus). PLIN. nat. 5, 45 *trogodytae* sermonis commercio -ent. MART. 4, 78, 6 nec -et officio consul uterque tuo. HIL. trin. 9, 4 *homo* semper proficit augmento, numquam vero deminutione contrahitur nec sese -et, quod excrevit in sese. **3 de mortuis**: PLAVT. Most. 500 praemature vita -o (VAL. MAX. 9, 1 ext. 7 SEN. Ag. 963 AVG. civ. 13, 24. 20, 20). CIC. Rab. perd. 29 sensu et vita -et (Sest. 47. fin. 1, 40 quod mors sensu -eat. Tusc. 1, 25 nos . . . non miseros sensu -entes. leg. frg. 1 sensu -ente animo. LVCR. 3, 356 dimissa anima corpus -et . . . sensu. OV. met. 12, 325 mors -uit sensu al.). CIC. Tusc. 1, 12 luce (OV. met. 14, 725 SEN. Med. 549 Tro. 603 dial. 1, 5, 2 CARM. epigr. 1829; 3. cf. LVCR. 4, 35 simulacraque luce -entum. VERG. georg. 4, 472. 255 corpora luce -entum). VAL. MAX. 7, 2 ext. 11 *Callisthenes* spiritu -ere (i. necari) iussus seram neglecti salubris consilii paenitentiam egit. SEN. Phoen. 208 die (CARM. epigr. 1849, 10). TERT. anim. 17 -ens anima corpus (AVG. civ. 13, 9. cf. TERT. anim. 44 anima, ut aiunt, in somno -bat *Hermetimus*). AVG. civ. 13, 19 mortuos id est . . . -entes corporibus (13, 19 aeternitatem animarum volunt -erè corporibus). CIC. inv. 1, 108 communi . . . honore in morte -uit (Cato 75 VERG. Aen. 6, 333 VAL. MAX. 4, 4, 2. 4, 7, 1). carm. frg. 48 mors mea ne -eat lacrimis (SEN. Oed. 56 questu. cf. PROP. 1, 19, 3 amore). CIC. leg. 2, 42 iustus exequiarum (EPICED. Drusi 168 exequiis. VVLG. eccles. 6, 3 sepultura). Tusc. 1, 109 bonis laudis et gloriae . . . mortui non -ent. HOR. sat. 2, 3, 196 sepulcro (SEN. Tro. 55 VAL. FL. 6, 314. cf. PETRON. 122, 137 bustis. STAT. Theb. 1, 36 tumulis). HOR. carm. 4, 9, 25 vixere fortes . . . ignotique . . . -ent quia vate sacro. SEN. Herc. O. 1465 cur minis nostris -et ipsum cadaver.

B de deo: CIC. nat. deor. 1, 21 *bonitate* deum -ere vultis. 1, 30 -eat deus sensu . . . necesse est -eat etiam prudentia. 1, 33 deus . . . -ens corpore. 2, 70 nec vero ut fabulae ferunt, bellis proeliisque -erunt di. HOR. carm. 2, 8, 12 divos morte -entes (cf. *de animabus*: OV. trist. 3, 3, 61 morte -ens vacua volat altus in aura. met. 15, 158 morte -ent animae. SEN. Herc. O. 1201 leto . . . -rem). PS. APVL. Ascl. 26 voluntas . . . dei -et initio (AVSON. 153, 3 principio extremoque -ens. HIL. hymn. 1, 71 et 77 ortu. DRAC. satisf. 5 principio seu fine -ens). TERT. nat. 2, 3 deus -ens substantia divinitatis, id est aeternitate. ARNOB. nat. 7, 28 deus -et robore corporis (PRVD. cath. 3, 140 deus . . . corporeisque -ens vitiis). HIL. hymn. 1, 51 non . . . ipsis, quae dederit -et *dei virtus*. PASS. Paul. 11 non est scisma in divinitate, quia -et pluralitate.

C de bestiis: VARRO rust. 2, 7, 15 *equi castrati* fiunt quietiores, ideo quod semine -ent. OV. am. 1, 10, 25 pecudes ratione -entes (AMM. 18, 3, 8. 22, 15, 21 AVG. civ. 8, 17. cf. SEN. dial. 3, 3, 6 muta animalia humanis affectibus -ent. 5, 27, 2 consilio -ent. QVINT. inst. 11, 2, 6 intellectu. VLP. dig. 9, 1, 1, 3 sensu. AVG. civ. 7, 23 animo). OV. ars 2, 149 -et insidiis hominum, quia mitis, hirundo. met. 15, 130 victima labe -ens. COLVM. 8, 17, 11 *pisces* dentibus -ent (PLIN. nat. 8, 67 dentium superiore ordine, ut boves, -ent). PLIN. nat. 1, 9, 15 *animalia marina*, quae pilo -eant (9, 43). 1, 9, 44 piscibus sanguine -entibus (1, 42. 9, 83 al. cf. 9, 267 arteria. 32, 73 venis. TERT. anim. 32 pulmonibus et arteriis. *ibid.* item contraria sanguini quae -ent purpura eius, cochleas, vermiculos et maiorem piscium censum). 8, 42 semper insigni hoc (i. iuba) -ent . . . feminae *leones*. 8, 52 *leones* dolis -ent. 8, 89 *crocodilus* linguae usu -et (10, 7 *aquilae mutae* . . . -entique lingua). 8, 117 quamdiu *cervi* -ent iis (i. lanugine). 9, 16 genera . . . branchiis -entia. 9, 48 *partes caudae proxima* pingui -ent. 9, 90 -ent conchae visu (9, 167. 10, 115. oculis: 9, 101. 11, 140). 10, 114 *apodes* -ent usu pedum (11, 1 pedibus -entia. 11, 208). 11, 5 -entibus corde. 11, 7 animatu -ere in ipso spiritu viventia. 11, 101 quaedam insecta -ent pinnis. 11, 193 -ent eo (*felle*), quae apsinthio vescuntur (TERT. bapt. 8 felle -eat columba). 31, 95 piscibus squama -entibus. QVINT. inst. 2, 16, 16 sermone (11, 3, 66. FRONTO p. 136, 18 N. oratione). TERT. anim. 10 formica . . . membris huiusmodi -et.

D de rebus: PLAVT. Capt. 357 collus collari -et. Curc. 17 -uitne febris te. VARRO ling. 9, 79 utraque pars in suo genere -et analogia. rust. 1, 27, 3 cortices . . . -eant . . . glacie (nive: HOR. carm. 3, 26, 10 OV. met. 2, 222 Pont. 3, 1, 2). VERG. georg. 1, 435 *dies* pluvia ventisque -bunt (HOR. carm. 3, 29, 24 ventis al. OV. ars 1, 647 imbribus. SEN. nat. 4, 2, 18 pluvia. COLVM. 2, 4, 6 suco [sc *uliginis*]. 2, 10, 18 umore. 7, 3, 20 uligine. LVCAN. 9, 938 nimbis. AVIEN. Arat. 566 nube). CIC. Rab. Post.

17 quae *vita* quoniam honore -et, -eat etiam molestia (Tusc. 5, 75 nihil in bonis ducendum, quod honestate -et. Ov. Pont. 1, 1, 28 Caesareo... non -et ex nostris ullus honore liber. cf. Cic. fin. 3, 2 nec ullum... bonum, quod virtute -eat). har. resp. 29 fanum antiquitate religionis -ere (FRONTO p. 78 N. vetustate). Lig. 17 isto... nomine... adhuc causa -uit (LVCAN. 5, 398. QVINT. inst. 3, 3, 9 nomine Latino *al.* cf. 8, 2, 5 appellatione. TERT. idol. 11 titulo idololatriae). Cic. orat. 13 eloquentia... adiumentis (cf. *de oratione*: Cic. orat. 73 viribus. 186 numero. 187 versibus. Brut. 116 laude oratoria. Tusc. 2, 26 ornamento. nat. deor. 2, 71 *sale*. HOR. epist. 2, 2, 123 virtute. QVINT. inst. 1, 5, 54 soloecismi vitio. *ibid.* schemate. 5, 12, 17 nervis. 9, 1, 14 figuris. 9, 3, 50 coniunctionibus. 9, 4, 5 compositione. 11, 3, 62 natura. TAC. dial. 22 vitio antiquitatis. AVSON. 159, 3 fandi... cultu). Cic. leg. 1, 47 *bona* dulcedine hac et scabie -ent (VAL. MAX. 1, 8 ext. 2 praecepta... dulcedine -isse). 2, 12 lege -ens civitas. 3, 24 invidia summus ordo -et (VELL. 2, 40, 4 LVCAN. 9, 740 SIL. 15, 387. cf. PVBLL. M 7 miserrima est fortuna, quae inimico -et). Cic. ac. 1, 27 -entem... omni qualitate materiam (APVL. Plat. 1, 5 specie. AVG. civ. 8, 6). 2, 116 lineamentum... latitudine -entem. Tim. 13 nec... tangi potest, quod -eat solido. Tusc. 5, 4 culpa... -ens *virtus* (Ov. epist. 15, 286 hanc faciem culpa posse -ere. met. 7, 724 culpa domus ipsa -bat *al.* cf. Cic. div. 2, 71 *auspicium* omni vitio -et. Ov. Pont. 2, 7, 49 vita prior vitio -et *al.* am. 2, 14, 7 crimine *al.* ars 3, 92 damni... metu. Pont. 4, 8, 20 labe. SEN. epist. 75, 17 noxia. 90, 44 fraude. CALL. dig. 22, 5, 3 pr. suspicione. VLP. dig. 25, 6, 1, 7 calumnia). Cic. nat. deor. 1, 29 *naturas*... sensu omni -ere (1, 35. 2, 22. 46. LVCR. 2, 652 terra... -et... sensu. 2, 990. PLIN. nat. 20, 1 rerum surdarum ac sensu -entium. *saepe*. cf. MANIL. 1, 67 rudis... vita... operum ratione -bat. anima: SEN. dial. 4, 26, 4 PLIN. nat. 12, 1 QVINT. inst. 3, 7, 6 GAIUS inst. 3, 217 *al.* vita: IVST. 36, 3, 7 AVG. civ. 8, 5. 12, 4. *de singulis corporis partibus*: CELS. 4, 1 *adeptus* sensu -et. PLIN. nat. 11, 220 arteriae. 11, 226 cutis). Cic. div. 1, 34 alterum genus *divinationis*, quod arte -eat (1, 70. cf. HOR. ars 31 culpa fuga, si -et arte. LVCAN. 3, 413 simulacraque maesta deorum arte -ent). Cic. Lael. 89 monitio acerbitate -eat (QVINT. inst. 1, 6, 44 nihil horum -et reprehensione. FRONTO p. 198, 9 N. severitate. AVSON. 129, 5 miseratio non -et ira). Cic. fin. 5, 47 aegrum corpus... -et viribus (off. 3, 82 *membra* sanguine... -ere coeperunt. MANIL. 5, 589 DRAC. Romul. 10, 246 Orest. 881. cf. Ov. am. 2, 10, 24 nervis corpora... -ent). Cic. Tusc. 1, 64 ne haec quidem... illustriora -ere vi divina videntur. CATVLL. 61, 71 *terra* -eat sacris. LVCR. 1, 343 sollicito motu privata -rent (QVINT. inst. 10, 1, 55 materia motu -et. BOETH. arithm. 1, 1 p. 8, 30 manentia motuque -entia). LVCR. 1, 573 principio... natura -bit (1, 964 -et... fine modoque. MANIL. 1, 124 principio... fatoque -entem. Ov. met. 14, 132 lux aeterna... -uraque fine. CENS. 16, 4 praeteritum initio -et, exitu futurum. AVG. civ. 12, 18 initio -ente). VERG. Aen. 2, 44 dona -ere dolis Danaum (GLOSS. IV 28, 26 et 492, 33 -ere dolo: esse sine fraudibus). Aen. 5, 173 nec lacrimis -uere genae (Ov. rem. 509 -eant tua verba querelis. SEN. Tro. 77 maerore. dial. 7, 5, 1 tristitia). Aen. 9, 537 partem, quae peste -et (SIL. 2, 658 flamma). HOR. carm. 1, 28, 1 numeroque -entis harenae (AVIEN. Arat. 80 pars *siderum* numero et honore -et. CYPR. GALL. gen. 512. exod. 599 -entis turbae numero). carm. 1, 36, 10 cressa ne -eat pulchra dies nota. 2, 1, 36 quae -et ora cruore nostro (Ov. am. 2, 12, 6 sanguine praeda. -et. rem. 26 sanguine tela -ent. LVCAN. 6, 580 caede. VAL. FL. 6, 751 Marte *al.*). PANEG. in Mess. 27 nec tanto -eat mihi carmine charta. Ov. epist. 1, 18 successu posse -ere dolos (cf. effectus: Ov. am. 2, 3, 16 PHAEDR. 1, 20, 1 OPTAT. 3, 8 p. 92, 10. Ov. Pont. 3, 9, 40 profectu. VAL. MAX. 8, 10 pr. labor... fructu non -bit. SIL. 7, 506 dictione -ere virtutem. CLAVD. 26, 72 furor -et eventus). Ov. epist. 2, 26 verba -ere fide (16, 40. 18, 68 VAL. MAX. 3, 8 ext. 1 PLIN. nat. 7, 7 *al.* cf. Ov. epist. 6, 110 pondere verba -ent. ars 3, 398 teste -et. TERT. ieiun. 10 auctoritate). Ov. epist. 19, 99 omina re -eant (cf. LVCAN. 9, 1098 -uere deis mea vota secundis). am. 1, 15, 32 carmina morte -ent (ANTH. 417, 9 fato. SIL. 3, 123 gloria... fine -et. cf. QVINT. inst. 12, 11, 30 memoria posteritatis. TERT. nat. 2, 15 notitia). Ov. ars 3, 261 mendo facies -et (3, 781). met. 1, 67 gravitate -entem aethera (2, 162 iugum gravitate -bat). 2, 762 domus... sole -ens (TERT. scorp. 10 *al.* Ov. met. 10, 450 igne. 15, 53 regna -entia luce. SEN. Oed. 256 -entes luce... domos. STAT. Theb. 11, 135 dulci terrae -uere sereno. AVIEN. Arat. 519 propriis -et ignibus. cf. AVSON. 342, 10 nox, qua -et Aethiopia plaga). Ov. met. 3, 226 adituque -entia saxa (PLIN. nat. 6, 39 accessu). 3, 552 lacrimae... pudore -rent (trist. 4, 4, 50 LVCAN. 8, 605). 6, 354 -et os umore loquentis. 6, 574 os mutum facti -et indice (SIDON. epist. 1, 11, 2. cf. NVX 42 inopis vindice facta -ent). fast. 1, 57 nonarum tutela deo -et. trist. 1, 2, 43 periclo (COLVM. 1, 6, 3 incendii periculo). 4, 8, 10 domino rura paterna -ent (Pont. 1, 3, 55 campi cultore -entes. COLVM. 1, 7, 7 domini praesentia). 5, 11, 14 *navis* -et portu (cf. Pont. 1, 4, 18 liquidis sicca -bit aquis). Pont. 1, 9, 9 lusus gravitate -entes. 3, 1, 38 exilium pace -ere. Ib. 474 liquidis quae -et Arctos aquis (AVIEN. Arat. 819 ponto. cf. MANIL. 4, 466 terque -et caelo). PAVL. FEST. p. 37 corona... -et... aspiratione (PLIN. dub. serm. frg. Char. gramm. I 120, 4 'e' littera -ere). CELS. 3, 6 dictum ratione -et (SEN. Tro. 903 ratione... -eat... magnus dolor. QVINT. inst. 1, 1, 28 stilus

... intellectu -et. Ps. APVL. Ascl. 34 vocabulum... intellectu -et). SEN. Herc. O. 969 -ura Hercule lux vilis ista est (LVCAN. 6, 311 nec sancto -isset vita Catone). Phaedr. 554 -uit exemplo nefas (LVCAN. 9, 169. SEDVL. op. pasch. 2, 7 -et verbis haec culpa, -et excusatione perfidia). 846 virtus robore... -et. dial. 9, 3, 7 solitudinem omni studio -entem. 11, 13, 8 exilium... contemptione... -ere. COLVM. 3, 10, 14 virga... fructu -eat (4, 11, 3 *al.* 3, 20, 6 stirpe. PLIN. nat. 17, 77 semine. Ps. APVL. Ascl. 14 fecunditate). 7, 1, 1 pascuo (9, 1, 6 pabulo). MELA 1, 41 victus asper et munditiis -ens. LVCAN. 3, 443 fronde -ens (SOL. 52, 49 foliis. DRAC. laud. dei 2, 236 comis). 3, 648 qua -et hosteratem (6, 318 SIL. 14, 540). PLIN. nat. 16, 145 quod -et odore (19, 113). 17, 216 quid... genitum -et his malis? 21, 93 *radix* morsu -ens. 24, 1 ne silvae quidem... medicinis -ent. STAT. Theb. 4, 425 nec -et umbra deo. HOMER. 142 vix telis -uere manus (306 manus ense -bat). QVINT. inst. 1, 6, 25 quaedam *vocabula* casibus -eant. TAC. hist. 4, 40 insignis publica severitate dies ne privatim quidem laude -uit. FLOR. epit. 3, 11, 1 -et solacio clades. TERT. anim. 17 nulla sensuum frustratio causa -bit. pudic. 3 *paenitentiae speciem quandam* venia -ere (HIL. in Matth. 12, 18 blasphemia... spiritus -eat venia). VLP. dig. 47, 10, 1 pr. iure et iustitia -et *iniuria*. 32, 50, 5 *aetas*, quae -et in integrum restitutione. SOL. 54, 10 *Carmania*, cuius pars non -et vitibus. LAMPR. Diad. 7, 5 quid boni adepti sumus... -et aestimatione. VVLG. prov. 20, 21 hereditas... benedictione -bit. AVSON. 116, 1 quod est beatum morte et aeternum -ens. 398, 28 cultu... -entis... Abydi. FAV. EVL. p. 6 *tertia parte* -et *numerus octo* (AVSON. 368, 21 dodrans quadrante -ens. BOETH. arithm. 2, 2 p. 81, 11 novenarius... medietate -et *al.*). BOETH. arithm. 2, 4 p. 88, 4 intervallo -et. COD. Iust. 5, 13, 1, 16^d (et INST. Iust. 4, 18, 6) instrumenta enim iam confecta viribus suis -ere non patimur.

II voluntas afficitur quodammodo: A sponte carere i. se abstinere re, loco (v. l. 36 sqq.), non interesse alicui rei (v. l. 43):
PLAVT. Asin. 535 cibo (PLIN. nat. 8, 46 FRONTO p. 76 N. cf. VAL. MAX. 9, 1, 1 ostreis. MART. 11, 56, 8 nigro pane. IVV. 6, 39 turture. TERT. anim. 48 victu). PLAVT. Asin. 802 vino (SEN. epist. 108, 16 GELL. 13, 31, 16 canis vino -et. cf. PLAVT. Rud. 833 temeto. PLIN. nat. 7, 78 potu). Cic. Verr. 6, 38 annum tibi illum unum domo -endum esse meretricis (Att. 13, 39, 1 domo sibi -endum propter matrem). cf. Mil. 18 -uit foro... Pompeius, -uit senatu, -uit publico (Sest. 63 senatu. har. resp. 49 publico. Brut. 32 forensi luce. Liv. 22, 61, 9 luce ac publico). Att. 3, 26 patria (VAL. MAX. 3, 8, 4). 9, 19, 1 Roma (Phil. 10, 7 urbe. epist. 5, 17, 3 re publica. VERG. Aen. 4, 432 Latio. Liv. 27, 34, 4 urbe et omni coetu. COLVM. 1, 36 penatibus. IVV. 6, 564 Seripho). Cic. epist. 7, 33, 1 declamationibus (Phil. 1, 36 Brutus, qui ludis suis... -uit. IVV. 11, 53 circensibus). Cic. Cluent. 150 quam multa sunt commoda, quibus -emus, quam multa molesta et difficilia, quae subimus (TAC. hist. 2, 33 nisi forte maiora pericula subeunda, delinquentis curarum et periculorum -endum esse). Catil. 1, 17 aspectu civium. Flacc. 91 relinquere hanc urbem, libertate -ere (HOR. epist. 1, 10, 40). Cael. 42 ne intersit insidiis, scelere -eat. Att. 6, 1, 3 sorte -et, usura, nec ea solida contentus est. epist. 16, 3, 2 utilitatibus tuis possum -ere (NEP. Epam. 3, 4 amicorum in se tuendo -uit facultatibus). ad Q. fr. 1, 1, 15 pecuniae cupiditate adducti -eant iis rebus omnibus, a quibus nos divulsi esse non possumus. LVCR. 4, 1073 Veneris fructu (Liv. 39, 11, 2 concubitu. SEN. contr. 7, 1, 14 matrimonio. TERT. nat. 1, 16 sexus necessitate. AVG. civ. 15, 27 sexu). PAVL. FEST. p. 71 certis quibusdam rebus -endum erat (p. 253). PHAEDR. app. 28, 11. SEN. epist. 5, 3 auro argentoque (AVG. de duab. anim. 6). LVCAN. 9, 201 casta domus luxuque -ens. STAT. silv. 3, 2, 34 officio -eat (*ferre i. q. negligit*) glaucarum nulla sororum. QVINT. inst. 1, 4, 9 nostrarum ultima *littera*, qua... -ere potuimus. decl. 271 p. 112, 3 -ere liberis orbitatis metu. FRONTO p. 51 N. -ere omni fructu amoris tui malim. p. 103, 24 balneo. EPIT. Alex. 71 amiculo duplici contenti relicto vestitu -bant. *Iuc afferas* -ere aequo animo: Cic. S. Rose. 144 commodis. dom. 97 ca rei publicae causa reliquissem, quibus aequo animo -rem. Vatin. 38 honore. Mil. 63 patria. Brut. 23 *prudencia*. Tusc. 3, 26 regno (IVST. 15, 2, 14 regum nominibus). Att. 4, 18, 5 te. epist. 7, 1, 2 apparatu non dubito quin aequissimo animo -ueris. facile: MARCELL. Cic. epist. 4, 11, 2 reliqua... quibus... facile et aequo animo -bam. Cic. top. 69 iis, quibus facile -ere possis. NEP. Phoc. 1, 33 *pecuniis*. Ps. RVFIN. in Os. 3, 1—5 p. 981^B flagitii voluptate. libenter: TAC. hist. 4, 58 ut undecim per annos libens patria -ret. HIER. epist. 52, 11 libenter -bo... beneficio. *ibid.* poculo. VVLG. Ruth 4, 6 utere privilegio, quo me libenter -ere profiteor.

B invite carere i. egere, desiderare: PLAVT. Asin. 595 te (Cist. 633 invita te -bo. Mil. 1033. 1210 ero te -endum est optimo *al.* cf. Capt. 925 hoc. Poen. 1189 quibus annos multos -ui. Cic. Att. 3, 15, 2 me uno non sine maerore -es. CARM. epigr. 959, 6 conleibertus... quo -es). PLAVT. Cist. 533 -bo filia (SEN. contr. 2, 1, 20 filio. SEN. dial. 11, 15, 1 complexu filii carissimi. CORP. IX 5813 filio pie(n)bisimo. cf. Cic. Sest. 49 liberis. VERG. Aen. 12, 209 matre. HOR. carm. 3, 24, 17 matre). PLAVT. Stich. 3 viro (Ov. rem. 775 uxore. met. 10, 246 thalami... consorte. SEN. Herc. O. 405 toris. LVCAN. 765 marito. APVL. met. 5, 6 conubio. AVSON. 171, 9 coniuge). PLAVT. Mil. 368 oculis (Cic. Tusc. 5, 111 sensibus oculorum. SEN. Oed. 295 visu

benef. 3, 17, 2 acie. PANEG. 10, 5 videndi facultate. AVG. civ. 22, 1 lumine. cf. CELS. 7, 8 audiendi usu. IVV. 8, 5 auriculis nasoque. PLAVT. Mil. 1426 testibus. Rud. 36 patria (TER. Haut. 137. 257 CIC. Sest. 145 Mil. 63 al. NEP. Pel. 1, 4. 5, 1 Ov. trist. 3, 7, 45. 1, 5, 83 patria tellure. 5, 10, 47 patriae vultu saep. SEN. contr. 7, 1, 18 patria populo lare. SEN. Herc. O. 359 patrio lare). cf. domo: CIC. Verr. 5, 41 dom. 146 Lig. 11. off. 3, 59 villa. Att. 4, 2, 7 suburbano. 12, 46 fundo. Sest. 63 senatu. Att. 12, 23, 1 foro. Rab. perd. 15 quem non modo foro, sed etiam caelo hoc ac spiritu... atque urbis domicilio -ere voluerunt. Manil. 55 provinciis atque oris Italiae...-bamur. re publica: CIC. Mil. 93 Brut. 332. epist. 6, 6, 13 minore desiderio perdita r. p. -ere al. urbe: CIC. Phil. 1, 6 epist. 7, 3, 3. dom. 137 quoad res publica mecum simul expulsa -ret his moenibus. BELL. Afr. 22, 2 civitate. SEN. Herc. f. 270 finibus. Med. 655 Thebis. LVCIL. 697 commodo (CIC. S. Rosc. 44 Tusc. 1, 87). POMPON. Atell. 183 pulchra penu (cf. CIC. Verr. 6, 137 frugibus frumentoque. CAES. Gall. 6, 38, 1 cibo. 7, 17, 3 frumento). MET. NVM. or. frg. Gell. 17, 2, 7 neque aqua neque igni -o et summa gloria fruniscor. CIC. Verr. 6, 57 ut hac utilitate... sit -endum. 6, 66 fructu (Liv. 2, 23, 5 agri... fructu. VAL. MAX. 7, 8, 9 vitae fructibus. ITIN. Alex. 4 fructu victoriae. cf. CIC. Phil. 5, 35 mercede). CIC. leg. agr. 2, 1 laude populari atque honoris vestri luce -erunt (Brut. 140 loquendi laude. QUINT. inst. 2, 20, 10 doloris laude. cf. gloria: CIC. Tusc. 1, 110 VAL. MAX. 4, 8, 4 SVLP. Sev. epist. 2, 9. honore: CIC. Att. 3, 10, 2 Ov. ars 3, 483 met. 15, 614 al. TAC. dial. 13 neque apud divum Augustum gratia -uit, neque apud populum notitia). CIC. Catil. 1, 24 tu ut illa (aquila) -ere diutius possis? 2, 23 mulierculis (cf. Ov. epist. 16, 97 formosis. ars 2, 249 puella. met. 15, 683 Orithyia. MART. 3, 53, 1 et vultu poteram tuo -ere et collo manibusque cruribusque. ANTH. 448, 3 dulci... flamma). CIC. p. red. ad Quir. 2 voluptate (fin. 1, 47 Tusc. 5, 111 nat. deor. 1, 30 SEN. dial. 6, 5, 2 benef. 5, 12, 7 al. cf. CIC. nat. deor. 1, 22 oblectatione. epist. 16, 14, 1 delectatione. APVL. Plat. 2, 14 delectationibus corporum). CIC. p. red. ad Quir. 5 omnibus divinis muneribus -remus (VERG. Aen. 5, 651 tali... munere. Ov. ars 3, 104). Sest. 26 publicis ducibus res publica -ret (Balb. 22 praesidio. 23 propugnatore. rep. 2, 22 rege. BELL. Afr. 54, 4 militibus. Ov. met. 10, 168 -erunt praeside Delphi. EPICED. Drusi 233 duce... victore. VAL. MAX. 2, 7, 6 patriam militari disciplina -ere. 4, 1 ext. 5 egregio advocato. 5, 3, 2^b principe. LVCAN. 9, 24 tutore. TAC. dial. 36 mixtis omnibus et moderatore uno -entibus). CIC. de orat. 2, 46 si habuerit, bene rebus iis usum, si non habuerit, sapienter -isse. 2, 144 civitas voce L. Crassi -bit (Brut. 157 tua voce p. R. -ere. Att. 1, 17, 6 consilio atque sermone). 3, 137 Graecos..., quibus -ere... non possumus. rep. 1, 43 cum multitudo omni consilio communi ac potestate -eat. 1, 51 nomen illi principes optimatum... tenent, re autem -ent. 1, 55 libertate (cf. 1, 69 aequabilitate. 4, 10 honore civium. PLIN. epist. 4, 11, 3 togae iure. APVL. Plat. 2, 7 pessimi cives luce -eant dignitatis). CIC. Tusc. 3, 27 usque eo Dionysius imperio -ere non poterat (cf. SEN. Herc. O. 1841 regno. CVRT. 7, 4, 17 STAT. Theb. 1, 74). Tusc. 5, 63 consuetudine amicorum (Lael. 80 amicitia. Att. 12, 13, 2 convivii. 12, 15 omnium colloquio. epist. 2, 1, 2 fructu iucundissimae consuetudinis. 4, 13, 2 familiarissimis multis. PLIN. nat. 9, 26 hominum conversatione. PANEG. 3, 13 aditu suorum). CIC. Tusc. 5, 63 omni cultu et victu humano. CAEL. Cic. epist. 8, 4, 1 -isse te pulcherrimo spectaculo (8, 14, 1). LVCAN. 5, 1427 nos nil laedit veste -ere. SALL. Catil. 13, 5 haud facile libidinibus -bat. or. Phil. 11 luxu atque licentia. NEP. Milt. 2, 3 nomine regis. HOR. carm. 1, 31, 20 senectam... cithara -entem. ars 355 venia -et (LVCAN. 7, 604. cf. FRONTIN. aq. 112 vilicus... -bit excusatione). Ov. epist. 13, 108 dum -o veris, gaudia falsa iuvant. am. 1, 7, 24 utiliter potui parte -ere mei (trist. 4, 10, 32 coepi parte -ere mei). rem. 331 quacumque -et tua femina dote (SEN. contr. 1, 6, 5 divitiis. contr. exc. 6, 3 patrimonio. QUINT. decl. 283 p. 149, 2 hereditate. Ivv. 1, 59 -et omni maiorum censu). Ov. met. 8, 228 nudos quatit ille lacertos remigioque -ens. 9, 331 virginitate -entem (LEO M. serm. 27, 2). trist. 5, 13, 2 mittere si quisquam, quo -et ipse potest (Pont. 1, 10, 2 mittere rem siquis, qua -et ipse potest). Pont. 2, 8, 67 -eam raptis, o publica numina, vobis. Liv. 3, 29, 2 praedae parte (VAL. MAX. 9, 4 ext. 1 praeda). 3, 52, 8 patriciis magistratibus (QUINT. decl. 284 p. 150, 2 sacerdotio. SVET. Vit. 2 ordine. PASS. Petr. 17 praefectura). PHAEDR. 4, 20, 10 somno (Ivv. 3, 56). SEN. Med. 437 fide. epist. 70, 17 hoc contubernio (corporis) -endum. 78, 11 non est acerbum -ere eo, quod cupere desieris. LAVS Pis. 235 Maecenate. PLIN. nat. 2, 157 ferro, quo -ere non possumus. STAT. Theb. 2, 324 taurus amata valle -ens. PLIN. epist. 5, 6, 1 quoque propius accesseris ad fruendum, eo impatientius -eas. paneg. 31 nos Aegypto posse et nobis Aegyptum -ere non posse. FLOR. epit. 3, 12, 6 satius fuerit populo Romano Sicilia et Africa contento fuisse aut his etiam ipsis -ere. APVL. apol. 13 plurimis rebus possessu -o, usu fruor. met. 6, 14 extremo solacio. 7, 23 servitio... necessario. Plat. 2, 17 medicina. AVSON. 157, 30 potius -isse fruendis, quam trepidare malis. AVG. civ. 10, 29 beatitudine. 19, 13 tranquillitate. lib. arb. 1, 12, 26 in voluntate nostra constitutum, ut hoc vel fruamur vel -eamus tanto et tam vero bono. ZACCH. 2, 8 praemiis. RVRIC. epist. 1, 9 numquam fere aliquis eius rei portione ad integrum -et, ad

quam scandere ac pervenire contenderit. BOETH. mus. 1, 2 p. 187, 10 ut ea (musica) ne si velimus quidem -ere possimus. COD. Iust. 1, 21, 3 desiderio suo -bit.

III apud recentiores saepius accedit ad notionem amittere, privari, liberari: SCRIB. LARG. 38 vitio... facilius inter initia -bunt (122 quanto malo -erint. PLIN. nat. 28, 29 his remediis -ere ipsos lippitudine praedicantes. SORT. Sangall. 40, 7 ut -eas valetudinem, medicum adhibe. HIPPOCR. progn. 24 septimo... die -bunt dolore. PLIN. VAL. 1, 8 dolore -bit. ANON. med. ed. Piechotta 82 -es lippitudinem). SIL. 17, 210 contentus -isse NOTO. CYPR. laud. mort. 6 -erunt omnem hanc mundi deterrimam labem. VVLG. II par. 21, 19 languore pariter et vita -uit (PASS. Lucian. 6 ut hac, quam putas esse vitam, -entes veram... consequamur. CORP. XIII 3098, 4 -uit praesentem vitam. CARM. epigr. 1044 qui -uit vita, quom -et hac anima. 1328, 1 cito vitam -isti. cf. lucem: CARM. epigr. 113. 503, 2. 542, 3. CORP. VI 35126 -ui spiritum). AVG. civ. 1, 24 illata sibi morte omnibus -ere cruciatibus (cf. PETR. CHRYS. serm. 71 p. 403^A ut... malis omnibus cum mali -eamus auctore. THEOD. MOPS. in Gal. 3, 11 omnem -ere molestiam. PASS. Barth. 5 p. 140, 1 faciam te... cognoscere quanto malo -isti [ἐλυτρώθης]. PAPYR. Berol. 628^r II 14 interesse honestatis suae, ut quam primum molestia -eant). AVG. civ. 4, 23 -ere non potest fame, qui panem pictum lingit. 5, 19 non enim Romani cura existimationis amissa dominationis cupiditate -erunt. 12, 2 erroris impietate... -bit expeditius et facilius. 22, 8 illumque ilico daemone -isse. CAEL. AVR. chron. 4, 3, 21 quae suis manibus tetigerunt, computrescant et difficile -eant odore concepto. CASSIOD. los. antiq. 6, 1 cogitabant quemadmodum ea (arca) -ere (i. liberari) possent. EVGIPP. Sev. 6, 1 omni -erat incolumitate membrorum. 46, 3 statim -uit omnium languore membrorum. DIOSC. 1, 67 his admixtis visciditatem -et. 3, 74 hanc herbam dicitur cervi cum comederint, cornua -ere 4, 59 mecon citius -et florem. 4, 60 sucum -et, cum maturaverit. GREG. TVR. Franc. 2, 7 lumen -uit oculorum. 8, 18 ducatum -uit (GREG. M. epist. 8, 16 primatus locum... -ere). Mart. 1, 2 quem languorem obtentu pontificio -erat. VITA Desid. 17 tanti pastoris abrogata -isse remedia. PASS. Perp. 3 -issem patrem. CARM. epigr. 1208, 7 tot bona tum -ui. 1339, 9 multorum invidiam tandem -isse memento. 1578, 5 te talem -ui. 1593, 5 quae filios duos -uit. CORP. III 2663 -uit minas saeculi. XI 4446 coniugi, quam prae tempore -ui. praecipue apud ICTOS: POMPON. dig. 9, 4, 43 dominus -ere dominio potest si eos (servos) non defendat. GAIUS dig. 9, 2, 32 pr. familia. 9, 3, 7 mercedes operarum, quibus -uit aut -urus est ob id, quod inutilis factus est. VLP. dig. 3, 3, 25 lite propria (COD. Iust. 2, 12, 25 litis sorte). 11, 7, 14, 1 legato (MARCIAN. dig. 34, 9, 1 legato seu fideicommisso). 12, 4, 5, 3 et servo et toto pretio -ere. 27, 4, 3, 1 vel his (usuris) a quibus pupillum liberavit vel quibus -uit tutor. 30, 50, 2 ut ei hereditas abdicaretur et oneribus -ret. 36, 1, 15, 4 qui compulsus adit hereditatem, sicuti ceteris commodis -et, ita hoc quoque casu -eat, ne possit paenitendo quartam retinere. 42, 3, 3 bonis. 43, 16, 1, 38 parte possessionis. PAVL. dig. 49, 15, 17 postliminio -ent, qui armis victi hostibus se dederunt. CONC. Matic. a. 583 p. 159, 18 mancipium -eat. CONC. Clippiac. a. 626 p. 199, 8 emptio -eat firmitatem. LEX Visig. 7, 2, 14 -eat libertatem.

IV structurae: A absolute: TRAG. inc. 194 quam cara sint quae post -endo intellegunt. CIC. dom. 146 et in utendo rationem et in -endo patientiam. p. red. ad Quir. 3 non tam id sentiebar, cum fruebar, quam tum, cum -bam... dies festi quid haberent voluptatis, -endo magis intellexi, quam fruendo. Tusc. 1, 26 istuc ipsum vereor ne malum sit non dico -ere sensu sed -endum esse. 1, 90 odiosum, si id esset -ere... quid potest esse in eo odiosum, qui nec -eat nec sentiat. 5, 93 nec ad potiendum difficile... nec vero ad -endum. v. etiam p. 448, 81 sq. 449, 2 sq. Att. 7, 2, 3 nihil vidi melius. itaque -o aegre. Ov. rem. 540 cum credes posse -ere. SEN. contr. 9, 3, 8 -ere primum etiamnunc poteras. PLIN. epist. 5, 19, 5 -endi metus. 8, 5, 2 -endi dolor. AVG. doctr. christ. 3, 18, 27 non... est in -endo difficultas. ANON. med. ed. Piechotta 156 ad vertiginem capitis: rusci radicem in forno siccabis et tritam cum melle dabis manducare et -et. B c. abl. inde a PLAVTO passim per totam latinitatem (v. praecipue sub A et B). C c. acc.: PLAVT. Cure. 137 id quod amo -o. Poen. 820 quod amat -et. TVRPIL. com. 32 meos parentes -o. TER. Eun. 223 non ego illam -eam (illa DON. cf. GLOSS. V 536, 32 illa caream: sine illa sim). saepius apud recentiores (cf. PS. ASPER gramm. suppl. 60, 28 -o vitio et vitii, non vitium et vitia): FRONTO p. 196, 13 N. ista causa tempus argumenti probandi -eat. ITALA sap. 18, 4 (Lucif. Athan. 1, 34 p. 125, 27) -ere lumen (VVLG. luce). SERM. Arrian. frg. I 18 filius... initium non -et. AVG. epist. 130, 29 fructum. 140, 56 caritate, quam si -erint. EVOD. Aug. epist. 158, 6 cum corpus hoc solidum -et. 158, 9 cum mundum et corpus -et. HESYCH. Aug. epist. 198, 5 tempus -ere computum. HERM. Pal. mand. 4, 1, 1 coniugis semper memor tuae -bis hoc peccatum. 8, 6 haec sunt, quae -ere debeas (fere i. q. evitare. cf. GREG. TVR. Franc. 6, 27 maledictum... -ere). FVLG. myth. 1 praef. p. 3 res, quae -et effectum. aet. mund. p. 150 humani similitudinem non -ent ordinis. p. 150 maturum hominum genus Aegyptiacae aetatis tenebras -erit. p. 168 ne a facinore coeptum primordium facinorosum -isset argumentum. p. 172 Iudaea... sortis medullam, quam habere magis debuerat, -erat. ANON.

med. ed. Piechotta 60 qui suas vires -ent. ARNOB. in psalm. 138 p. 547^B -ens nervos, -ens cutem, spiritum non habens. FAVST. REL. grat. 1, 9 p. 28, 2 remedium -eat. ALC. AVIT. c. Eutych. 2 p. 23, 19 *veritas* -et coniecturam. PS. AGENN. gram. p. 6, 18 nomen centuriae non -bit. p. 25, 15 argumentorum -et demonstrationem et partium magis exigit narrationem. IORD. Get. 5, 46 ossa -entibus. GREG. TVR. Franc. 2, 6 oratorium tuum -bit incendium. VITA Vedast. 3 lumen, quod -bat. VIRG. gramm. epist. 2 p. 128 'se' nominativum casum -et. CARM. epigr. 1247, 3 podagram -o. v. *etiam sub III. nota attractionem relativi*: OV. epist. 4, 1 quam nisi tu dederis -urast ipsa, salutem mittit . . . Cressa puella. **D genet.**: TER. Haut. 400 tui -endum quod erat. LAEV. carm. frg. 9 -endum tui est (pro 'te' dixit GELL. 19, 7, 7). PLIN. nat. 32, 59 in petrosis -entibusque aquarum. **E seq. infinitivus**: MART. CAP. 1, 21 de pectore fixis praeoptare -et. CARM. de Sod. 143 quodque (*mare*) -et proferre aliquam de gurgite gentem squamigeram. VICTORIN. Christ. 86 fit latro beatus et -uit fecisse nefas. VEN. FORT. carm. 4, 26, 134 congaudent *iusti* nimium se -isse mori. **F imperson.** caret *alicui aliquid* (*i. q. deest*): ASSVMP. Moys. 12, 11 peccantibus et neglegentibus mandata -bunt bona, quae praedicta sunt. **G passive**: OV. epist. 1, 50 virque mihi dempto fine -endus abest. AVG. civ. 1, 20 cavendi -endive mali causa. ISID. diff. 2, 164 metum rei -endae. *impers.* -endum est *saepius* (cf. *ex. gr. p. 452, 36. 75*). PANEG. 5, 10 non erat causa doloris in singulis cum paene omnibus -retur. MARCELL. med. 36, 62 quo facto doloribus facile -eri hoc remedio quidam frequenter comperti sunt.

synonyma: non habere, desiderare, egere, indigere, relinquere, requirere; amittere, perdere. *opposita*: frui, frunisci (cf. p. 453, 18), potiri, subire (cf. p. 452, 46). uti.

derivata: carentia, carescere.

carēscō, -ere a carēre. GLOSS. II 437, 32 *στέργουμαι* careo carēscō privor. NOT. Tir. 57, 57. [*hisp. carecer. M.-L.*] *Meister*.

1. careum, -ī n. [cf. *c. gr. κάρως. Th.*]. *nomen herbae*: COLVM. 12, 51, 2 cum . . . aridis condimentis. haec . . . sunt -um, cyminum *eqs.* PLIN. nat. 19, 164 peregrinum et -um gentis suae nomine (*sc. Cariae*) appellatum, culinis principale . . . laudatissimum . . . in Caria, proximum Phrygia. PAVL. dig. 33, 9, 5 piper . . . et -um . . . in penu non esse improbatum est. DIOSC. 3, 62 de -u. -u(m) semen est omnibus notu(m). GLOSS. III 588, 10 -o. (*h*)erba quae simulat cumino (609, 6 -eio). *usus in medicina*: CHIRON 830 MARCELL. med. 29, 11. VINDIC. med. 33 -ei semen. THEOD. PRISC. log. 94 ameos, -um (-eu V, -eum B, castoreum r), ligustici apii semen. DIOSC. v. l. 38. *in culinis*: APIC. 1, 31 laseratum . . . piper -eum. cf. 3, 74 et COLVM. l. 34.

(2. careum, -ī). ISID. orig. 20, 2, 33 v. *sub caseus*.

cārex, -icis f. [*sunt qui conferant cum carrere. Th.*]. *in codd.* interdum carix (v. l. 50. 53. 55). *nomen herbae*: PRISC. gramm. II 164, 20 femininum est . . . etiam -x. 167, 5 alia vero omnia in x desinentia feminina sunt ut haec . . . -x. PHOC. gramm. V 420, 31 haec -x, -is. AVG. gramm. V 496, 10 si quis dicat in latino sermone †dellas pro -e, quod utique punicum est. SERV. ecl. 3, 20 -ix autem herba est acuta et durissima, sparto similis (ISID. orig. 17, 9, 102). georg. 3, 231 herba durissima. GLOSS. II 259, 34 *βούτρονον*. V 617, 25 -x lisca. 353, 34 -ix sech (*anglosax. secg 'carex'*). cf. COLVM. 11, 2, 62 filix quoque aut -x ubicunque nascitur. [*it. carice. M.-L.*]

VERG. georg. 3, 231 -e pastus acuta (GLOSS. II 349, 32 -ix et -e pastus acuta *falso addita sunt ad: κάρωα* hic <c>arduus. cf. V 175, 14). COLVM. 12, 15, 1 crates pastorales . . . vel -e vel filice textae (CALP. ecl. 3, 94 acuta -e tectus. PALLAD. 1, 22 quae . . . tegentur -bus aut genestis. HIER. vita Hilar. 9 tuguriunculum iunco et -e texerat). AVG. serm. 137, 11, 13 aliquando invenimus . . . vitem positam super -em, quia ibi habet saepem spinosam. *Stadler*.

carfiathum (-ī) n. [*orig. inc. Th.*]. PLIN. nat. 12, 60 rufum hoc genus turis vere excisum exit, . . . illud (*tus autumno partum*) carfiathum, hoc dathiatum vocant. *Mbr.*

carensis pistoribus, a *caria*, quam Osorum (Osorum G, afro-rum R) lingua panem esse dicimus GLOSS. Plac. V 14, 26 (26, 16) (v. *sub carensis*). *Meister*.

carīans, acc. -tem [cf. *c. caries. Th.*]. *de re, quae iniquitate temporum corroditur*: MART. CAP. 1, 10 alibi lauros primores aren-tesque hederas, alibi -antem (carientem β) tripodem crepidasque situ murcidas . . . reppererunt. cf. p. 456, 18.

carīarius v. carinarius.

cārica (*ficus*) v. Cares nom. propr.

caries est vetustas vel putrilago: unde **cariceum** (? cariosum *coni. L. Müller*) veteres dixerunt NON. p. 21, 24.

car(i)co v. carrico. **cāricium** v. carectum.

cāricula (*ficus*) v. Cares nom. propr. **carīens** v. carians.

carīēs, acc. -em, abl. -ē f. [cf. *c. hibern. er-chre 'interitus, defectus', ara-chrin 'deficit', do-cer 'cecidit'; ind. śīryatē 'frangitur, decedit, marcescit'; gr. κήρ. Th.*]. GLOSS. Plac. V 12, 19 (52, 19) proprie putredo lignorum est, quae isdem evenit carentibus virtute (ISID. orig. 17, 6, 28). NON. p. 21, 24 v. l. 74 (cf. GLOSS. V 649, 36). *nota*: GLOSS. V 175, 16 -s ossa. 175, 18 -s quod de antiquitate loqui scit. *scriptum*: CORP. X 6656 totius scarie vetustatis (cf. p. 456, 15)

per dittographiam. legitur inde a TVRPIL. et AFRAN. [raet. kera, prov. keiro, neap. caria, port. quera. M.-L.]

1 proprie i. q. putredo sicca (cf. GLOSS. V 638, 71 putredo): *de rebus corporeis*: **a generatim**: VARRO Men. 227 lectos stratos . . . amisimus propter -em et tineam. VITR. 2, 9, 13 reliquae res cum sunt unctae *cedreo*, uti etiam libri, a tineis et -e non laeduntur (PORPH. Hor. epist. 1, 20, 9 -e [charte P] consumeris, *liber*. AVSON. 34, 1 si tineas -emque pati te, charta, necesse est). PLIN. nat. 15, 32 existimaturque et ebori vindicando a -e utile esse *oleum*. 23, 40 in materiis -em fumus erodit. MART. 13, 29, 1 pruna peregrinae -e rugosa senectae. ARNOB. nat. 6, 16 signa *deorum* modo casibus stillicidiorum labi, putredinis modo -e relaxari (cf. CORP. VIII 12285, 1 [*Bisicae*] <vultumque Veneris pr>iorem [suppl. Momms.] quem veteriosa -s squalorque taeterrimus ita possede(rat, ut . . .)). CORP. X 6656 (*Anti, a. fere 380*) Thermarum speciem . . . exclusa totius [s]carie vetustatis reparavi. AMM. 16, 2, 1 *muros* -e vetustatis invalidos. 20, 7, 9 loca *moenium* -e . . . nutantia. 31, 2, 5 *tunica* diuturna -e in pannulos defluerit defrustata. MART. CAP. 1, 10 absque lauri arentis . . . foliis vittisque semivulsis, quas . . . tinearum morsus -sque carpebant. VAL. CEM. hom. 7, 4 panes reconditos et incontaminatos solet -s exesa consumere. ENNOD. carm. 2, 12, 7 p. 562 vix -s senium comitata hoc deterit unquam, gloria factoris quod bene condiderit.

per imaginem: HIER. epist. 98, 2 p. 585 haereticorum . . . impietatem et tendiculas . . . quibus . . . quasi quadam veteriosa et immundissima -e deceptorum corda commaculant. **b speciatim**: *de solo*:

COLVM. 3, 11, 2 *quod solum* non amiserit virus et -em illam vetustatis, quibus hebetata quasi aliquibus venenis humus torpeat (torreat SA). cf. p. 459, 1 sqq. *de lignis* (ISID. orig. 16, 7, 28 -s, putredo lignorum. cf. p. 455, 81): OV. trist. 5, 12, 27 vertitur in teneram -em rimisque dehiscit, si qua diu solitis cumba vacabit aquis (cf. TERT. resurr. 60 *navem* -e dissolutam. AMM. 26, 10, 19 diuturna -e fatiscentem). VITR. 1, 5, 3 *taleis oleagineis ustilatis* nec -s nec tempestates nec vetustas potest nocere. 2, 9, 6 *abies* quod habet in se plus caloris, procreat et alit -em (pariem G, partem H) ab eaque vitiatur. 2, 9, 12 *amarus sapor cupressi et pinus* propter acritudinem non patitur penetrare -em. 2, 9, 14. 5, 12, 7 meridianae regiones propter aestus -em tineam teredines reliquaque bestiarum nocentium genera procreant. 7, 3, 1 *asseris abiegnei* ab -e et ab vetustate celeriter vitiatur. *ibid.* ex ea materia . . . , cui nec -s nec vetustas nec umor possit nocere, i. e. e buxo iunipero *eqs.* COLVM. 3, 2, 17 tardius altera *vitis* recipiet (-at S *vulg.*) -em vetustatis (cf. MART. 6, 49, 6 nec longae -em timet senectae *cupressus*). 11, 2, 11 omnis materia sic (*luna decrescente*) caesa iudicatur -e non infestari (VEG. mil. p. 152, 13). PLIN. nat. 1, 16, 78 quae *ligna* -em non sentiant, quae rimam. 12, 28. 16, 188 cortice inextricabili et -e subnascente ei (*ligno*) materiaque nigrescente. 16, 197 cedri oleo peruncta materies nec tineam nec -em sentit (v. l. 5. 6). 16, 212 (*ibid.* vetustas). 16, 222 priusque -e *oleae* quam viribus deficiunt (16, 223). 17, 34. 21, 15. 35, 91 consenuit haec tabula -e. APVL. met. 4, 18 capulos -e et vetustate semitectos. HIER. adv. Iovin. 2, 7 p. 334 *vermes* nascuntur in lignorum -e. in Os. 5, 12 p. 57 (*bis. ibid.* putredo). *de corporis partibus, potissimum ossibus* (cf. GLOSS. p. 455, 83): LVCIL. 266 ne auriculam obsidat -s, ne vermiculi qui (*Lachm.*, que *codd.*). SCHOL. Hor. sat. 2, 3, 126 porrigo est quidam morbus capitis -em faciens. CELS. 5, 28, 12 p. 214, 3. 4 si *ad os* labitur specillum, nondum -s est (*bis. ibid.* os exesum est). 7, 7, 7 p. 276, 26. 8, 2 p. 329, 24 (*ibid.* nigrities). p. 329, 29 soliditate quadam *ossis finiri vitium* ex -e. p. 329, 32. 34 *specillum* magis minusve intrando vel in summo -em esse, vel altius descendisse testatur. p. 330, 3. 11. 8, 3 vix umquam nigrities, -s interdum totum os per-rumpit (*ter*).

2 translate: **a sapor minus acer** (*amarus mitisve*): PLIN. nat. 15, 7 blanda inveterati *vini* -s. 15, 55 usque in amaritudinem -e indomita (*agit de vino vetere*). [23, 40 *loc. corrupt.*] APVL. met. 9, 32 lactucae . . . , quae seminis enormi senecta ad instar scoparum in amaram caenosi sucus -em exolescunt. **b languor quidam animi**: SYMM. epist. 3, 12, 2 eluctatus longi otii -em Caesium . . . revisas. AMM. 28, 4, 31 neglegentiae tanta est -s. 29, 2, 14 rectoris imperii -s tota stoliditatis. **3 i. q. vetustas**: NON. p. 83, 7 -s est vetustas. GLOSS. IV 30, 21. 213, 46. V 175, 17. *proprie usus desunt exempla* (*nonnullis locis vetustas iuxta positum, non synonymum est*).

per metonymiam de senibus: TVRPIL. com. 104 viden ut osculatur -em? AFRAN. com. 250 nemo illa vivit -e curiosior. PRIAP. 57, 5 cornix et -s vetusque bustum. cf. GLOSS. p. 455, 83.

iuncturae nominales: -s senectae: MART. 13, 29, 1. 6, 49, 6. -s vetustatis, -s putredinis: ARNOB. nat. 6, 16. veteriosa -s: CORP. VIII 12285. veteriosa et immundissima: HIER. epist. 98, 2. -s exesa: VAL. CEM. hom. 7, 4.

deriv.: carians, cariosus, carius, (cariceum?). *Elspenger*.

carifera v. carifesta.

? **carifesta**. POL. SILV. nom. anim. chron. I p. 543, 27 *inter* nomina volucrum (*praecedit ateria, seq. columba*): carifera (r *expuncta, superscr. st*).

(**carimonia**, -ae f.) a careo *per grammaticum* (Varronem?) *fictum*. AVG. retract. 2, 37 a carendo appellatas caerimonias, quasi carimonias (ISID. orig. 6, 19, 36). *Mbr*

***carīna**, -ae f. [cf. esse videtur c. gr. κάρυον, κάρυινος. a Graecis tractum esse censet O. Keller, Lat. Volksetymologie p. 279, fortasse recte; cf. carinus. Th.]. ISID. orig. 19, 2, 1 -a a currendo dicta, quasi 'cur-rina'. legitur inde ab ENNIO et PLAVTO, saepe apud poetas, rarissime apud scriptores, quorum ante Traiani aetatem soli usi sunt: VARRO frg. SALL. VELL. VAL. MAX. CVRT. TAC. PLIN. epist. singulis locis, CAES. bis, LIV. ter, PLIN. nat. 7^{ies}. [CVRT. 7, 3, 9 v. camera]. *proso-diacā*: PRISC. gramm. III 521, 37 appellativa... eundem accentum servant a terminata, ut... -a. AVG. mus. 2, 8, 15 amphibrachys ex brevi et longa et brevi ut -a, temporum quattuor. apud poetas semper fere in fine hexametri (exceptis ENN. ann. l. 20 et genet. plur. LVCAN. 2, 703 AVIEN. orb. terr. 587), in pentametro ante vocabulum iambicum finale. [it. carena, francog. carène, hisp. carena. M.-L.]

1 *proprie*: putamen nucis: PLIN. nat. 15, 88 sunt bifidae putaminum -ae. SER. SAMM. 444 quod superest styraci iunges ramenta -ae. PALLAD. 2, 15 ponamus autem nuces transversas, ut latus id est -a ipsa figatur in terra. 2 *translate*: de navi: a praecipue infima navis pars (PAVL. FEST. p. 47 -a est infima pars navis. GLOSS. τρόπις, τρόπις πλοίου. IV 28, 42 medium navium):

ENN. ann. 386 labitur uncta -a (478. VERG. Aen. 4, 398 natat uncta -a). VERG. Aen. 5, 158 sulcant vada salsa... -ae (10, 197. 295 sulcum... premat... -a. CARM. Isid. orig. 1, 36, 4. MANIL. 1, 708 sulcum ducente -a. LVCAN. 2, 703 totque -arum... sulcis. HIER. epist. 108, 24 crispantia maris aequora labens -a sulcavit. cf. VVLG. sap. 5, 10 semitam -ae). HOR. carm. 1, 35, 8 lacessit... pelagus -ā (SIL. 3, 174 maria... turbare -as. STAT. Ach. 1, 34 video... -is... premi mare).

Ov. epist. 6, 67 caerulea propulsae subducitur unda -ae. PLAVT. Mil. 916 -am collocavit. 918 -a satis probe fundata (Ov. Pont. 4, 3, 5. cf. CATVLL. 64, 10 pinea coniungens inflexae texta -ae. VERG. georg. 2, 445 ratibus posuere -as. LIV. 28, 8, 14. 28, 45, 21 CVRT. 10, 1, 19). VARRO frg. Non. p. 163 captivos crudelissime pro palangis -is subiecerat (VAL. MAX. 9, 2 ext. 1). CAES. Gall. 3, 13, 1 -ae aliquanto planiores, ... quo facilius vada ac decessum aestus excipere possent (TAC. ann. 2, 6 naves planae -is, ut sine noxa siderent. cf. VERG. Aen. 10, 300 sedere -ae. Ov. fast. 4, 300. LIV. 22, 20, 2 -as fixerant vadis. LVCAN. 5, 447. 9, 343 terrae... haerente -a. STAT. Theb. 5, 170 primis... offendere -ae litoribus). CAES. civ. 1, 54, 1 -ae ac prima statumina ex levi materia fiebant. HOR. epod. 10, 20 sinus Notō -am ruperit. carm. 1, 4, 2 trahuntque siccas machinae -as (TER. MAVR. 2930. cf. etiam p. 458, 62. 64sq.). Ov. met. 14, 552 mediisque -a subdita

navigiis spinæ mutatur in usum (de metamorphosi navium Aeneae). LVCAN. 5, 642 nubila tanguntur velis et terra -a. PLIN. nat. 9, 79 echeneide -is adhaerente naves tardius ire creduntur (cf. SOL. 37, 9 sagda -is... tenaciter accorporantur). IULIAN. dig. 6, 1, 61 proprietates totius navis -ae causam sequitur. POMPON. dig. 30, 24, 4 -a eadem manente. FRONTO p. 98 N. altiores antennae sunt prora vel potius -a. TERT. resurr. 60 p. 121, 20 navem sine -a, sine prora, sine puppi. AMM. 14, 8, 14 a fundamento ipso -ae ad supremos usque carbases (EVSTATH. Bas. hex. 1, 5 p. 875^B sicut in domibus fundamentum, in navibus -a). CLAVD. 21, 289 declinat aquarum verbera nunc recta nunc obliquante -a. nota de signo Argus: HYG. astr. 3, 36 habet... circa -am (ὀπὸ τρόπιον) quinque stellas (SCHOL. Germ. Bas. p. 97, 18).

b *de ipsa navi*: ENN. ann. 573 carbases alta volat pandam ductura -am (Ov. epist. 13, 101 remoque move veloque -am. MANIL. 1, 298 dant vela -ae. SIL. 2, 25 fundentem vela -am). CATVLL. 64, 249 cedentem... -am (PROP. 1, 3, 1). VERG. georg. 1, 303 portum tetigere -ae (Aen. 4, 658 Ov. epist. 6, 1 al.). Aen. 2, 23 statio male fida -is (cf. Ov. epist. 17, 207 aptum... navale -ae. VAL. FL. 1, 154 freta tuta -ae). Aen. 3, 465 stipatque -is ingens argentum (Ov. epist. 15, 31 merces portante -a. SEN. Med. 363. ARATOR act. 2, 202 plenas captura duas facit esse -as). Aen. 4, 76 cursum... vento tenuisse -as (Ov. met. 12, 37 accipiunt ventos a tergo... -ae. EPIST. Sapph. 72 agitur vento... -a). Aen. 6, 391 vectare -a (Ov. am. 1, 10, 1 OCTAVIA 908 al. SEN. Med. 665 revehi -a. Herc. O. 1551 te nulleae referunt -ae. MART. 13, 72, 1 Argoa... transportata avis phasianus -ā). HOR. carm. 1, 14, 7 sine funibus vix durare -ae possint... aequor (LVCAN. 2, 621 contentae fune -ae). PROP. 2, 16, 39 versis dare terga -is. 3, 7, 35 (proverbialiter fere) haut ulla -a consenuit, fallit partus et ipse fidem. Ov. epist. 13, 125 venti prohibent exire -as (SEN. Med. 623 partibus lentis retinet -as). met. 3, 593 regimen dextra moderante -ae (LVCAN. 4, 540 dux... -ae. VAL. FL. 5, 14 imperium... -ae. 7, 326 pro rege -ae. SIL. 6, 356 rector... -ae al. HOMER. 1064 moderare -am). Ov. met. 3, 604 voco repetoque -am (SIL. 2, 47 revocate -am). 6, 444 -as... deduci (8, 104. LVCAN. 5, 705 solve -as. STAT. silv. 1, 2, 246 mota... -a). met. 11, 559 membra -ae trunca (Ib. 17 MANIL. 4, 278. cf. MANIL. 4, 55 fragmenta -ae al.). 13, 731 vorat haec raptas revomitque -as (cf. Ov. met. 14, 185 ne deprimeret... -am. 14, 240 vomunt... -as [LVCAN. 3, 632 MART. 10, 85, 8]. met. 15, 694 pressa... dei gravitate -a. SEN. Tro. 1030 ponto... -as obrui). Ov. met. 13, 769 veniunt abeuntque -ae. 14, 164 petitur vestra quae terra -a (LVCAN. 3, 183 al. cf. Ov. met. 13, 24 intravit... Colcha -a). Ib. 495 vela -ae (STAT. silv. 5, 3, 238 al. cf. GERM. 374 clavum... -ae. LVCAN. 1, 502 compage -ae. 3, 610 de puppe -ae. 8, 564. PLIN. nat. 2, 101 -ae ima. SIDON. epist. 8, 12, 5 pandi -arum ventres). LVCAN. 5, 789

deflecte -am. 5, 801 illata -ae est (8, 146 -ae imposuit comitem. VAL. FL. 1, 487 viros... -ae intulit). 8, 541 -am instruit. 10, 506 nocte -is insiluit Caesar. 10, 535 in vacuas Martem transferre -as. PLIN. nat. 3, 4 frequentes... taeniae candicantis vadi -as territant (i. animos vectorum. cf. STAT. Theb. 4, 224 dubiis Malea vitata -is. silv. 4, 3, 77. CLAVD. rapt. Pros. 3, 257 vox blanda Sirenium -as alligat). SIL. 11, 586 texamus... -as (AVIEN. ora 103 CLAVD. 21, 314. cf. IVV. 10, 264 aedificare -as). 12, 379 appulsis animos anxere -is. 17, 277 dissiliens sonuit, rupta compage, -a. HOMER. 169 egere -as (203 duxere -as). STAT. silv. 1, 4, 120 immensae veluti conexas -ae cumba minor. Ps. QVINT. decl. 6, 4 detritam lateribus meis consciam malorum -am (cf. GLOSS. V 444, 42 navium margines). c *nota comparationes*: SALL. lug. 18, 8 mapalia oblonga incurvis lateribus tecta quasi navium -ae sunt (SVLP. SEV. dial. 1, 3, 3). cf. VELL. 2, 77, 1 S. Pompeius cum in navi Caesaremque et Antonium cena exciperet, dixit in -is suis se cenam dare referens hoc dictum ad loci nomen, in quo paterna domus ab Antonio possidebatur. VIR. ill. 84, 4. SERV. Aen. 8, 361 -ae sunt aedificia facta in -arum modum. v. nom. propr. Carinae). PLIN. nat. 9, 14 orca emineret dorso multum supra aquas -ae vice inversae. 11, 7 membra, quae velut -ā sensus invehant. PLIN. epist. 8, 20, 6 insulae in speciem -ae humili radice descendunt. LACT. opif. 5, 4 deus quasi -am compegit, quam nos dicimus spinam (5, 6. MACR. sat. 7, 9, 22 spinali medullae, quae hoc est animali, quod est navi -a). v. Ov. p. 457, 40. NEMES. cyn. 110 multamque trahat canis sub pectore lato costarum sub fine decenter prona -am.

epitheta notabiliora: aerata: SIL. 11, 586. alta: CARM. Isid. orig. 1, 36, 4 (cf. celsa: LVCAN. 8, 564 PAVL. NOL. carm. app. 1, 21). audax: SEN. Med. 607 STAT. silv. 3, 2, 1 IVV. 10, 264. bellatrix: STAT. Theb. 7, 57. caerulea: CARM. epigr. 1109, 21. cava: LVCAN. 3, 649 AVIEN. orb. terr. 1065. celer: VARRO AT. carm. frg. 2 Ov. epist. 9, 447. 16, 105 met. 9, 447 LVCAN. 4, 434 (cf. cita: VAL. FL. 5, 106. subita: SIL. 14, 287. trepida: LVCAN. 8, 662. volucris: SIL. 3, 156). celsa v. l. 27. coronata: PROP. 3, 24, 15 VAL. FL. 1, 301. curva: VERG. georg. 1, 360 Aen. 2, 179 Ov. met. 1, 298 (incurva: Ov. met. 14, 534. 15, 644. inflexa: CATVLL. 64, 10 CVLEX 346). fessa: Ov. ars 3, 748 rem. 811 met. 11, 393. 531 trist. 1, 10, 20 (defessa: ELEG. in Maecen. 1, 5). gravis: PETRON. 119, 3. lacera: LVCAN. 8, 755 SIL. 1, 409 (sim. fracta, rupta). misera: VAL. FL. 6, 666 SIL. 14, 316 STAT. Theb. 9, 94. panda: ENN. ann. 573 VERG. georg. 2, 445 Ov. am. 2, 11, 24 epist. 15, 112 ars 2, 430. picta: VERG. Aen. 7, 431. 8, 93 Ov. met. 3, 639. 6, 511. turrigera: LVCAN. 3, 514. 4, 226. velifera: PROP. 3, 9, 35 Ov. met. 15, 719 Pont. 3, 2, 67.

derivata: 2. carinare. carinula. **carinārius**, -ī m. a carinus. PLAVT. Aul. 510 flammarii, violarii, carinarii (codd., cariarii NON. p. 541 et 549). **carinātor**, -ōris m. a 1. carino. GLOSS. Plac. V 15, 40 (52, 18) carinator maledic[t]us, conviciator. [de GLOSS. Plac. V 14, 27 (52, 15) v. sub carinator.]

1. **carino**, -āre (-or, -āri) [fortasse cf. c. hibern. cairé 'vituperatio', lett. karināt 'laccessere, ludificari'. Th.]. PAVL. FEST. p. 47 -antes probra obiectantes, a carina dicti, quae est infima pars navis; sic illi sortis infirmae. GLOSS. inludentes, inidentes. II 98, 8 -ari χαριεν-τιζεσθαι. lib. gloss. argutantes. SERV. Aen. 8, 361 -are... est ob-trectare. ENN. ann. 563 contra carinantes (arsi dissoluta, cf. Skutsch, PW. V 2620. nam ita metiendum esse neque vero contra corripendum ex ann. 564 l. 56 sequitur) verba atque obscaena profatus. 564 neque me decet hanc -antibus edere chartis.

2. **carino**, -ātus, -āre [a carina. Th.]. PLIN. nat. 9, 103 saliant pectines et extra volitant seque et ipsi -ant (i. navem imitantur). part. perf. carinātus fere i. q. carinae similis: PLIN. nat. 9, 94 concham esse acatii modo -atam, inflexa puppe, prora rostrata. 11, 207 pectus homini tantum latum, reliquis animalibus -atum. FORTVN. gramm. VI 299, 13 -atas (metri causa fictum v. l. 64).

carinula, -ae f. a carina diminutive. FORTVN. gramm. VI 299, 11 'trahuntque siccas machinae carinas' (Hor. carm. 1, 4, 2) syllaba brevior est quam trimeter iambicus, qua reposita sic expletur, trahuntque eqs. ... -ulas (302, 29 DIOM. gramm. I 507, 22).

carinus (-a, -um) cf. c. gr. κάρυινος (fortasse inde tractum) et c. carina. de veste: PLAVT. Epid. 233 cumatile aut plumatile carinum (sic A, gar- P, cerinum NON. p. 549) aut gerinum - gerrae maxumae (nota verborum lusum). v. caryinus. Meister.

cario v. carrio et carians.

? cum novem cyathis **carioferi** MISC. Tir. p. 65, 14. conferendumne caryon an caryophyllon?

cariofolium v. caryophyllon.

? in summum virg(a)e sicut **cariola** (P, cariola M, cariolas i. camerolas rec. alph.) cucurbitarum ex <s>e dimittet herba glycy-side DIOSC. 3, 152. deest gr. an demin. vocis caryon? Mbr.

cariophyllon v. caryophyllon.

cariosus, -a, -um [a caries. Th.]. DON. Ter. Andr. prol. 7 'veteris' pro -i et quasi rancidi posuit. NON. p. 21, 24 v. p. 455, 74. compar.: VARRO rust. 1, 67 IVL. VICT. rhet. 27 p. 448, 13. superl.: GLOSS. IV 316, 39 -issimum vetustissimum. inde a CATONE.

I i. q. **putredine affectus**: GLOSS. II 319, 27 εὐρατιῶν ὁ ἔν-παρός -us. 427, 45 ἔρυνπαύμενος. A de rebus corporeis: CATO

agr. 5,6 terram -am cave ne ares, neve plostrum neve pecus impellas (34, 2. 37, 1. COLVM. 2, 4, 5 ne... ager tractetur... exiguis nimbis semimadidus, quam terram rustici variam -amque appellant. PLIN. nat. 17, 34 *syn.* arida fistulosa scabra canescens [canens *codd.*] exesa pumicosa; *explicat*: est enim... natura sua anus terra. 18, 44). *ligna*: LVCIL. 1062 clauda (plauda *codd.*, *em. Guyet*) una est pedibus -is mensula nobis (*ci. Marx*, mensulibano *codd.*, mensula vino *al.*). COLVM. 4, 26, 2 pedamenta. PLIN. nat. 17, 213 -asque... vitis partes incipientesque inarescere. APVL. met. 8, 22 in ipso -o (-a *codd.*) arboris ficulneae stipite (*cf. GLOSS. V 444, 44 -o [sic ab, cariso Casin.] pro inane, vacuo.* in imagine: ENNOD. epist. 1, 5, 2 p. 10, 2 dignitatum... -as fores robustus reseravit impulsor (*ibid.* tremebunda marcescentium cardinum limina iuveniscunt). *poma, vinum*: VARRO rust. 1, 67 vetustate... palmula fit -ior. MART. 13, 120 de Spoletinis quae sunt -a lagoenis malueris quam si musta Falerna bibas. *os*: CELS. 8, 2 id, quod vitiatum est, primo fere pingue fit; deinde vel nigrum vel -um (*bis*). PHAEDR. 10, 5 -is dentibus. PLIN. nat. 32, 82. PLIN. nat. 18, 149 si semen -um fuit, cum sereretur. *ficilia*: MART. 11, 50, 7 amphora... nigri -a Falerni. APVL. met. 9, 7 scabiem vetustam -ae testae (*sc. dohi*) occipit exculpere. *de vulneribus*: APVL. met. 9, 13 cervice(s) *molorum* -a vulnerum putredine follicantes. HIER. in Ezech. 7, 3-4 p. 64 incidere... putridas carnes et -a vulnera adurere cauterio. LACT. inst. 5, 12, 13 cum diis suis -is (*i. deorum status.* *cf. PRVD. c. Symm.* 1, 434 ut -orum veneris monstra deorum). *de corpore humano*: HIER. epist. 52, 2 non dico senilibus, sed paene iam -is artubus. AVG. c. lul. 6, 11, 35 nec in -o quidem corpore libidinem posse refrenari. *ex huiusmodi locis videntur derivata*: GLOSS. vetustus. V 175, 20 -um senem vetustum antiquum. **B de rebus incorporeis**: 1 *pertinet ad vetustatem*: MANIL. carm. frg. 1 cascum duxisse Cascam non mirabile est, quoniam -as (*Lachm.*, cariores *cod.*) conficiebat nuptias. Ov. am. 1, 12, 29 vos -a senectus rodat (PRVD. cath. 10, 141 si -a vetustas dissolverit ossa favillis. VICT. VIT. 1, 26 ut nec defessis membris nec -ae iam senectuti parceret). IVL. VICT. rhet. 27 p. 448, 13 nec historia occultior addenda nec proverbium ignotius aut verbum -ius aut figura putidior. MAR. MERC. Cyr. resp. p. 274 non -as (*Baluz.*, curiosas *al. ed.*; *cf. p. 456, 23*) fabulas sordidasque proferre. GLOSS. Plac. V 12, 19 (52, 19) -i generis suboles: veterescens generis filii et ad putredinem redigendi. 2 *fortasse de sapore vini sim.* (*cf. p. 456, 61*): GLOSS. II 571, 39 -us iucundus delectabilis. 3 *latiore sensu*: BACHAR. fd. 2 p. 1024^A quae (*domus*) -ae vel tinnientis lepra haeresis scindatur. ENNOD. epist. 3, 27 p. 91, 10 in affectione -am subrepere taciturnitatem... non perfero. *nota*: SERM. Caspari anecd. p. 331, 16 dum -a perditione vos redemit salvator. **II i. q. putredinem efficiens**: PACIAN. epist. 2, 4 p. 32 litteras tuas vivaci cedro perliniam propter -os hostes Musarum. *cf. etiam l. 32 sq.* *Elsperger.*

cariōta v. carota et caryota.

? **cariphus** (-ī) m. GLOSS. V 462, 18 kariphus falsa opinio (griphus *Bücheler*, an *σάριφος*?).

1. **cāris**, -idis (*acc. pl. -das*) f., *καρίς*. Ov. hal. 132 sinuosaque -is (*in enumeratione quorundam piscium*). PLIN. VAL. 3, 24 ad vomicas exteriores -as (*charidas codd.*) vivas in oleo necabis et ex hoc ungues. ORIBAS. *syn.* 4, 27 astaci, paguri, carcini, carabi, -es et alia his similia, qui incorruptibiles habent carnes. 4, 30 -es, carabi et his similia, quaecumque sunt maritima. [*corrupt.*: VARRO Men. 383.]

2. **caris** v. Cararis nom. propr.

carisa v. carissa.

cariseus, -ī m. *mutatum ex gr. καρυσίος*. 1 *proprie*: ITALA exod. 25, 33 et 34 (Ottob.) crateres deformati charyssos (*carysos*) (LXX *ἐπιτετυπωμένοι καρυσίους*, VVLG. in nucis modum); *cf. Evcher.* instr. 2 p. 149, 81 troiscos vel -os quasi in nucis modum deformatos (GLOSS. IV 215, 27. *cf. V 173, 39*). 2 *nomen arboris*: GLOSS. *cod. Epin. post V 353, 16* -us cuicbeam (*anglosax. i. q. 'arbor viva'*).

3 *nomen bestiae*: GLOSS. V 354, 69 -us musca modica (*cf. casnomia*). **carissa**, -ae f. [*orig. inc. Th.*]. -issa: PAVL. FEST. et GLOSS. V 493, 55. 596, 14; -isa: GLOSS. *rell. locis*; carisia: GLOSS. Plac. v. l. 68. PAVL. FEST. p. 44 -am apud Lucilium (1129) vafrum significat. GLOSS. Plac. V 15, 6 (52, 20) vetus lena percallida, unde et in mimo (*mim. frg. inc. 18 R.*) fallaces ancillae cata(e) carisiae (*G, -ia R, corr. Hildebrand*) appellabantur (Scal. V 596, 14 lena vetus et litigiosa, ancilla dolosa fallax). II 97, 43 *μυλιστής, πορνοβοσκός*. IV 28, 3 lena est dupla (*cf. GLOSS. Plac. V 7, 45 al. altriplicem duplicem, dolosum*). 214, 31 faba (*vafra corr. Götz*). v. *Jordan, Krit. Beitr. z. Gesch. d. lat. Spr. p. 80; Sonny, Archiv 12 (1902) 126*.

caristia, -ōrum n. *fort. ex gr. *καριστίον mutatum. nomen diei festi, qui et cara cognatio; cf. GLOSS. dies festus inter cognatos. V 274, 50 graece quasi gratia.* Ov. fast. 2, 617 (*ad 22. Febr.*) proxima cognati dixere -a cari et venit ad socios turba propinqua deos *eqs.* VAL. MAX. 2, 1, 8 convivium etiam sollemne maiores instituerunt idque -a appellaverunt, cui praeter cognatos et affines nemo interponebatur *eqs.* PHILocal. fast. Febr. 22 (Corp. I² p. 258) -a. *de re v. Wissowa, PW. III 1592 et cf. cognatio.* *Mbr.*

***cāritās**, -ātis f. a carus. *de numero*: GRAMM. suppl. 84, 31 sunt semper singularia generis feminini, ut fames... -s. inde gram-

maticus dicit: spes et fides et -s pluralem non habent numerum. *at plur. legitur ex. gr.*: CIC. fin. 3, 73 off. 1, 57 Ps. QVINT. decl. 2, 7 APVL. met. 5, 28 ARNOB. nat. 1, 43 PANEG. 11, 24 HIL. in Matth. 10, 24 (*saepius apud ECCL.*) CORP. XI 5635 AMM. 18, 5, 2 *al. varie definitur vel tractatur*: CIC. part. 56 aut -e moventur homines, ut deorum, ut patriae, ut parentum; aut amore, ut fratrum, ut coniugum... aut honestate, ut virtutum. *sim. part.* 88. QVINT. inst. 6, 2, 12 amor *πάθος*, -s *ἦθος*. *fusius*: AMBR. off. 1, 27, 127 AVG. civ. 14, 7 divers quaest. 36, 1 serm. ed. Mai 14, 1 *sqq.* 31, 2 psalm. 9, 15 POMER. 3, 13 ISID. diff. 2, 139, 142. *apud christianos ubique fere intellegitur tertia quae divina dicitur virtus* (fides, spes, -s *cf. VVLG. I Cor. 13, 13*), *de qua*: AVG. doct. christ. 3, 10, 16 -em voco motum animi ad fruendum deo propter ipsum et se atque proximo propter deum. *sim. passim.* *de scriptura*: caritat (<...>): CORP. IX 2861. *char-*: CORP. XII 2090 *et in ECCL. codd.* *kar-*: CORP. XI 5717 CARM. epigr. 1837, 3 *et saepius codd.*, *ex. gr.* SCHOL. Cic. Bob. p. 272, 17 VICT. TONN. chron. II p. 200, 542, 26 VEN. FORT. vita Albin. 5, 12 *al.* GLOSS. *τιμότης, πολλοῦ παλούμενον, ἀγάπησις, ἀγάπη*, dilectio (*cf. ISID. orig. 8, 2, 6 -s graece, latine dilectio interpretatur*).

I i. q. magnum pretium rerum: CATO agr. 3, 2 -em expectare. CIC. Verr. 4, 47 annonae -em non verere (*v. vol. II p. 110, 82 sqq. cf. ARNOB. nat. 1, 16 annonaria -e*). 4, 216 alter annus in vilitate, alter in summa -e fuit *eqs.* 4, 217 propter -em frumenti. Manil. 44 ex summa inopia et -e rei frumentariae. dom. 11 cum... non -s timeretur *eqs.* 25 cum ad causam -is accederet iste speculator communium miseriarum. 25 primum -s nata est, deinde inopia. Att. 9, 9, 4 propter nummorum -em. VARRO rust. 1, 69, 1 ut tum vendas, cum -s est. 2, 1, 6 pecudes propter -em aureas habuisse pelles. Liv. 2, 12, 1 frumenti cum summa -e inopia. VITR. 7, 14, 2 non... chrysocolla propter -em uti. SEN. benef. 7, 10, 1 quot (quod N) rerum -e aurum tuum victum est. PLIN. nat. 18, 273 olei -e (*cf. CORP. XI 5717 in karitate olei*). 18, 299 -s operarum. 18, 320 avaritia insidiantium -i (*sic v, -is codd.*). SVET. Aug. 42 *queri* de inopia et -e vini. APVL. met. 1, 25 edulium -e. ARNOB. nat. 2, 40 translatis mercibus -em semper vilitatemque captarent. EDICT. imp. Diocl. 2, 8 vis... -is. 2, 14 in -is necessitate. HIL. trin. 6, 40 pretiosa autem sunt quae commendant -em.

II i. q. amor, dilectio, affectus sim.: **A absolute**: CIC. p. red. ad Quir. 4 patria... dici vix potest quid -is, quid voluptatis habeat! Phil. 2, 107 magno quidem studio, iudicio, benevolentia, -e (*cf. fin. 1, 52 benevolentiam sibi conciliant et... -em. Lael. 20, 46. 102 -e... benevolentiaque sublata. off. 1, 54 sanguinis coniunctio et benevolentia devincit homines et -e*). de orat. 2, 206 haec res amorem magis conciliat, illa virtutis defensio -em. part. 88 amicitiae autem -e et amore cernuntur. rep. 1, 55 -e nos capiunt reges. 2, 14 *principes* appellati sunt propter -em patres. leg. 1, 60 societatem... -is. 2, 5 -e... praestare (*cf. epist. 12, 16, 2 -e et amore*). fin. 2, 83 si nulla -s erit, quae faciat amicitiam. 1, 35 *consecutus est laudem et -em... praesidia firmissima* (*cf. off. 2, 29 sq. adipisci cum honore et fide -em. sed ea non pariter omnes egemus*). 5, 66 id a communitate et -e ac societate humana non abhorrebit. ac. 2, 140 -s, amicitia, iustitia, reliquae virtutes *ruunt* (fin. 3, 73 Tim. 15). nat. deor. 1, 124 omnis in beneficillitate est et gratia et -s. Lael. 52 nulla fides, nulla -s, nulla... fiducia. off. 2, 24 ut... -s retineatur. Liv. 1, 39, 5 in -e atque honore fuisse. 5, 47, 8 argumentum ingens -is. 7, 40, 3 -e cives... complexus. PAVL. FEST. p. 44 caerimoniarum causam... alii a -e dictam iudicant. VAL. MAX. 2, 1, 6 in pari iugo -is. 2, 2, 1 abiecta privata -e publicam induebant. 4, 6 ext. 2 effusis -is habenis. 5, 5, 2 *pietas* fraternae -is. 7, 2 ext. 10 a -e istud (*sc. amor*) praestatur. CVRT. 3, 6, 1 eximia -e diligebat (SVET. Tib. 52. AVG. civ. 5, 26 christiana -e dilexit *al.* BENED. reg. 72. VVLG. Ier. 31, 3 in -e perpetua dilexi te. *cf. HIL. ad Const. 1, 6 -e amandus est deus*). QVINT. decl. 321 p. 261, 23 nec -s fuit illa, sed invicem satisfactio. Ps. QVINT. decl. 16, 2 servitutum -is attendunt. TAC. Agr. 16 -em paraverat loco auctoritatis. 32 vincla -is (ann. 1, 55 LACT. opif. 3, 8 AMBR. in psalm. 118 serm. 14, 39 VVLG. Os. 11, 4 HIER. epist. 51, 8 SIDON. epist. 3, 1, 1 INSCR. christ. Kraus I 199. HIER. epist. 3, 3 glutino -is haerere. SIGIST. epist. nodo... -is. *cf. APVL. met. 4, 31 per... maternae -is foedera*. 8, 8 HIL. ad Const. 1, 2). TAC. ann. 1, 5 signa -is. 6, 46 sanguine et -e propior. 14, 27 consensu et -e. PLIN. paneg. 49 saeptus -e. 62 dignissimi cuiusque -e certatur. APVL. met. 8, 7 multis -is nominibus. Ps. APVL. Ascl. 6 nexu... -is. ITALA Ioh. 15, 13 (Cypri. testim. 3, 3 Lucif. Athan. 2, 26) maiorem hac -em (*ἀγάπην*, VVLG. dilectionem) nemo habet (COMM. instr. 2, 7, 12 *et passim*). Ps. MAR. VICTORIN. hymn. 3 p. 1143^P -s, gratia, communicatio *eqs.* HIL. syn. 5 ex affectu -is. OPTAT. 3, 8 p. 92, 22 -is desertores. AVSON. 413, 27 blanda atque sancta -is nomina. AMBR. in psalm. 118 serm. 13, 2 ignis -is (AVG. civ. 10, 3. in psalm. 3, 9 ardor -is. OROS. apol. 31, 5 calore -is. *sim. passim*). AVG. civ. 18, 32 fervor -is. BENED. reg. 66. *cf. VVLG. cant. 8, 7 aquae multae non potuerunt extinguere -em*). AMBR. Isaac 3, 7 considera... ecclesiam... vulneratam -is. HIER. epist. 79, 5 eos sibi -e sociarat. 82, 11 veterata vulnera... obliteret -e. 107, 7 *Maria* -is iaculo vulnerata. VVLG. Iudith 9, 13 ex labiis -is meae. I Thess. 5, 8 induti loriam fidei et -is. AVG. civ. 18, 32 laborem -is. 20, 7 in regnum filii -is suae. PETR. CHRYS. serm. 4 p. 194^B

chorus -is. SIDON. epist. 8, 14, 4 comitantibus victimis -is castitatisque . . . incensum . . . adoletis (PASS. Petr. 1. CORP. XII 2143 castitas fides -s. cf. CLAUD. MAM. anim. p. 56, 19 flagrantia castae -is). OP. imperf. in Matth. 4 p. 660 columba cultrix est -is. 24 p. 757 ut quasi columbae columbis -is oscula porrigatis. GREG. M. epist. 14, 11 ut domum . . . amicus ad -em (*fere i. q. hospitium*) nunquam introeat. cf. BENED. reg. 53 occurratur *hospiti* . . . cum omni officio -is. 35 sibi sub -e invicem serviant. 68 ex -e monachus oboediat (71). CORP. V 6518 coniug*(i)* eximiae -is et adfectionis in matrimonio insignis (XII 1724 adfectu et carita^{te}). III 7584 pro -e (INSCR. christ. Kraus I 92; at 101 pro -em et al.). *sic aut propter -em (ex. gr. INSCR. christ. Kraus I 123) passim in titulis. VIII 827 ob. . . consortium -is. nota. GLOSS. III 295, 9 τὰ τοῖς κατοι<χ>μένοις ἐπιφερόμεν<α>* dies festi et -is (cast-cod.) feriae. *de rebus:* CIC. leg. 2, 5 necesse est -e eam (*patriam*) praestare. Tim. 15 mundus se concordia quadam amicitia et -e complectitur. fin. 2, 85 si amicitiam sua -e metiare. LIV. 5, 54, 3 quae vos . . . movent . . . -e sua. SERV. Aen. 6, 221 ex notitia *velaminum* enim gignitur -s. *proverbialiter, ut videtur:* VVLG. prov. 10, 12 universa delicta operit -s. 15, 17 vocari ad olera cum -e (*opp.:* ad vitulum saginatum cum odio). AVG. serm. 4, 19 -s omnia tolerat. OP. imperf. in Matth. 32 p. 799 perfecta -s vitia non sentit.

B c. genet. obiect.: 1 *animantium:* CIC. carm. frg. 33, 20 matris. Verr. 6, 109 liberum (ad Brut. 1, 12, 2 liberorum. LIV. 8, 7, 18 APVL. apol. 93 LAVD. Murdiae [Corp. VI 10230] 5). dom. 98 *patriae* salutem -i anteponit suorum (fin. 2, 45 off. 3, 100 TAC. ann. 15, 38. cf. LIV. 8, 34, 2 posthabita filii -s publicae utilitati. 40, 9, 3 filii). de orat. 2, 237 parcendum . . . est -i hominum, ne temere in eos dicas qui diliguntur. rep. 6, 2 Claudii invidiam Gracchi -s deprecabatur. fin. 5, 65 -s generis humani, quae nata a primo satu . . . serpit sensim foras. Lael. 50 si *virtus* a -e vulgi abhorreret. 101 senes in adulescentium -e acquiescimus. epist. 6, 12, 1 tui -e (10. 6, 2 al. PLIN. epist. 3, 7, 15. 4, 19, 1. cf. PS. QVINT. decl. 14, 2 mei -e. PLIN. epist. 4, 19, 2. 6, 6, 3 al. PANEG. 3, 2 vestri). LIV. 1, 51, 8 -e domini (SEN. benef. 3, 19, 4 TAC. ann. 14, 44). 10, 17, 3 -e ducis (cf. TAC. hist. 2, 49 -e principis). 25, 28, 7 Syracusanorum. VAL. MAX. 2, 6, 7 Massilienses. . . -e populi Romani praecipue conspicui. 4, 3, 3 intra coniugis -em (CORP. V suppl. ital. 684, 9 cf. PLIN. nat. 7, 122 uxoris -e. 8, 169 partus -v summa. 10, 102. PS. QVINT. decl. 14, 1 a deterrimae mulieris -e discessi). VAL. MAX. 5, 4 ext. 5 parentum. CVRT. 3, 6, 17 quantum huius utique regis . . . -e flagraverint (cf. AVG. civ. 5, 26). QVINT. inst. 6, 2, 14 praeferunt eorum ipsorum . . . -em. decl. 279 p. 139, 25 -e filii neglecta (TAC. ann. 12, 4 -e filiae). TAC. ann. 4, 17 iuvenum. 4, 19 Sosia Galla, -e Agrippinae invisa principi (16, 14). 12, 51 ob . . . mariti -em. PLIN. epist. 3, 3, 5 iudicio . . . non obstat -s hominis (5, 19, 4). 9, 9, 1 amissi. APVL. met. 3, 7 per pignorum -em. PANEG. 2, 19 *sidera* vobis . . . vestrorum generum -em . . . conciliant. LACT. ira 5, 10 ex bonorum -e. HIL. in Matth. 30, 3 et affectu et -e Christi (HIER. epist. 51, 1; *persaepe apud ECCL.*). AMBR. hex. 3, 17, 70 non est -s dei omnium infusa visceribus (VVLG. Rom. 5, 5 quia -s dei diffusa est in cordibus nostris I Ioh. 5, 3 haec est enim -s dei, ut mandata eius custodiamus. II Ioh. 6). VVLG. I Ioh. 2, 15 si quis diligit mundum, non est -s patris in eo. RVFIN. hist. mon. prol. fratrum -s . . . exposcit, ut. AVG. serm. ed. Mai 115 ad puram dei et proximi -em (PROSP. in psalm. 103, 3). civ. 5, 18 -e liberandorum hominum. SVLP. SEV. epist. 2, 15 in cuius erit -e solacium? MACR. sat. praef. 1, 1 nulla nos magis quam eorum, qui e nobis essent procreati, -e devinxit. SEN. benef. 5, 9, 1 a qua (*natura*) ad -em sui compositus est homo (epist. 121, 24 <in> conciliationem et -em sui. PS. QVINT. decl. 14, 5 ut de sui -e corpori credant. BOETH. cons. 3, 11, 91 haec sui -s non ex animali motione, sed ex naturali intentione procedit). cf. SEN. epist. 14, 1 insitum esse nobis corporis nostri -em (PS. QVINT. decl. 2, 7 corporum -es). GELL. 12, 5, 7 amorem nostri et -em. *nota:* CIC. Lael. 80 non ut aliquam a se ipse mercedem exigat -is sua. SVLP. SEV. dial. 1, 1, 4 me de te . . . cogitantem totum tua -s possidebat. 2 *rerum:* CIC. Sest. 37 patriae (53 Phil. 2, 60, 8, 18 al. orat. 118 leg. 1, 43 Tusc. 1, 90 epist. 10, 5, 1 NEP. Alc. 5, 1. 8, 1 Epam. 4, 2 LIV. 5, 54, 2. 9, 4, 15 al. VAL. MAX. 2, 2, 1 PLIN. paneg. 20 AVG. civ. 1, 31). cf. CIC. Phil. 2, 27 rei publicae (3, 36 LIV. 2, 2, 5. TAC. ann. 16, 28 civitatis -em . . . exuisset). CIC. Rab. Post. 15 nihil . . . sine magna cura et summa -e vestri ordinis loquor. epist. 11, 8, 1 tui nominis -s (LIV. 33, 31, 8 nominis Romani. LAMPR. Diad. 9, 4 HIL. in Matth. 10, 24). CIC. fin. 2, 99 memoria et -s amicitiae. LIV. 2, 1, 5 -sque ipsius soli. 5, 42, 1 -e sedum suarum. SEN. benef. 4, 15, 4 sola beneficii -e (cf. AVG. civ. 5, 26 si . . . beneficiendi -e flagraret). TAC. hist. 2, 37 pacis -e. COMM. instr. 2, 19, 4 -em mundi sequentes. HIER. in psalm. 96 boni et mali -es. AVG. civ. 1, 19 pudicitiae -s. 5, 18 fidei -e. 5, 24 propter -em felicitatis aeternae. 19, 19 -s veritatis. POMER. 3, 14, 1 consulendi -e. MART. BRAC. ira praef. tuae . . . diligentiae -s.

C c. genet. subiect.: CIC. Phil. 1, 29 credo enim vos . . . -em civium et gloriam concupisse (2, 112 LIV. 1, 49, 4. 24, 4, 8). prov. 29 devocant ad . . . equestris ordinis gratiam, populi -em. nat. deor. 1, 122 hominum -s et amicitia gratuita est. quanto igitur magis deorum. 1, 124 ut nulla gratia, nulla hominum -e teneatur *deus*. LIV. 2, 14, 9 hospitem urbisque -s (FLOR. Verg. p. 184, 7 urbis). 31, 34, 1 Philippus aliquid et ad -em suorum . . . ratus profecturum se. TAC. ann. 4, 11

v. p. 462, 23. VVLG. Matth. 24, 12 refrigescet -s multorum. CIC. Sest. 6 -em illius necessitudinis et benevolentiam non ademit *mors*. Lael. 32 natura gigni sensum diligendi et benivolentiae -em. AMM. 20, 8, 11 -e sanguinis sociamur. VVLG. Rom. 12, 10 -e fraternitatis invicem diligentes (OP. imperf. in Matth. 35 p. 829 BENED. reg. 72).

D pro genet. ponuntur praepositiones: 1 *pro genet. obi.:* CIC. nat. deor. 1, 122 nulla est -s naturalis inter bonos. Lael. 20 ut omnis -s aut inter duos aut inter paucos iungeretur. 27 ex ea -e, quae est inter natos et parentes, quae dirimi nisi detestabili scelere non potest. FAV. EVL. p. 19, 30 ad perspicendam numerorum inter se -em. RVFIN. hist. mon. 29 p. 453^c -is . . . inter se et erga omnes . . . studium. FERNAND. epist. 10 si inter me et beatitudinem vestram minor existeret -s. CIC. fin. 3, 69 ut conservetur omnis homini erga hominem societas, coniunctio, -s. LIV. 1, 31, 6 oblitaque *Tanuquil* ingentiae erga patriam -is. VAL. MAX. 4, 7, 4 constantem erga amicum suum -em. PLIN. nat. 9, 21 magna erga partum -s. TAC. hist. 1, 83 veni postulaturus a vobis . . . erga me modum -is. ann. 16, 30 -e erga parentem. HIER. epist. 51, 2 in -e Christi, quam te erga parvitatem nostram habere credebam. RVFIN. hist. mon. 29 v. l. 11. SERM. Corp. Vind. 21 p. 429, 26. AVG. serm. 4, 11 -s maior erga primogenitum. CIC. Lael. 70 retinent tamen -em in pastores. CVRT. 7, 10, 9 custodes . . . nulli Macedonum in regem -e cesserunt. TAC. ann. 4, 11 ex nimia -e in eum Caesaris. 14, 9 -e in patronam. TERT. idol. 2 in neglectia -is in fratrem. LACT. ira 16, 7 -s in bonos. HIER. epist. 51, 3 rumpitis -em, quam in vos habuimus (51, 6 al.). 96, 17 *calor* in deum ferventissimae -is. VVLG. II Cor. 2, 8 ut confirmetis in illum -em. *nota e. abl.:* VVLG. I Ioh. 4, 16 credidimus -i, quam habet deus in nobis al. LIV. 37, 56, 7 fraternam . . . cum iis -em. LACT. inst. 6, 12, 4 -e cum proximis. OPTAT. 3, 8 p. 92, 1 habuisse cum fratribus -em. VVLG. I Cor. 16, 24 -s mea cum omnibus vobis. PS. MATTH. euang. 30, 1 ut cum infantibus mutam haberet -em (*sic A, ut -em habeat inter filios Israel B*). SERM. Arrian. frg. II 10 -s dei ad hominem. SVLP. SEV. Mart. 2, 7 multa illius (*Martini*) circa commilitones benignitas, mira -s. ITIN. Anton. Plac. rec. A 5 dum nulla sit -s Hebraeis circa christianos.

2 *pro genet. subiect.:* CIC. epist. 10, 22, 3 tantam . . . apud omnes bonos tui -em. LIV. 1, 54, 4 apud milites . . . praedam munifice largiendo tanta -e esse. 33, 31, 8 si veram -em ac maiestatem apud omnes nominis Romani vellent esse. 40, 9, 3 si -em filii apud te haberem. 45, 31, 5 apud suos -s. SEN. benef. 6, 15, 1 omnium horum apud nos magna -s, magna reverentia est. BENED. reg. 2 p. 10, 47 aequalis sit ab eo (*abbate*) omnibus -s. inter v. supra l. 7.

III metonymice pro homine dilecto, imprimis dicitur ad clericos et christianos; cf. amor (vol. I p. 1969, 32), dilectio et sim.: in allocutione: AVR. Fronto p. 36, 7 N. vale mi magister . . . suavitas et -s et voluptas mea. PS. ORIG. tract. 4 p. 40, 17 -i vestrae disserui (10 p. 105, 8). 20 p. 208, 4 amor -is vestrae. HIL. syn. 7 obsequor igitur -is vestrae impatientissimae voluntati. HIER. epist. 101, 2 -i tuae. GAUDENT. serm. 4 p. 867^A allocuti -em vestram. AVG. serm. ed. Mai 16, 1 admonuerim -em vestram. 21, 1 praesentem psalmum simul nobiscum cantavit -s vestra. in psalm. 98, 1 fratres, notum esse iam debet -i vestrae. *passim.* CASSIAN. c. Nest. praef. 1 mi Leo, veneranda ac suscipienda -s mea. AVELL. p. 95, 13 librum . . . a vestra -e transmissum. p. 354, 10 -i vestrae . . . scripta dirigere. *ibid. et in epist. eccl. persaepe.* SERM. Corp. Vind. 21 p. 309, 3 cum -e vestra aliquid loqui.

aliter: AMM. 18, 5, 2 cum coniuge, liberis et omni vinculo -um. 18, 8, 14 multis -es diversas invocantibus. *sim. passim.* HIER. epist. 79, 9 pro uno homine duos filios recepisti, auctus est numerus -is. AVG. fid. et symb. 9, 20 istam communionem, quam sive deitatem -emve appellamus. *inde Caritas pro nomine, v. nom. propr. i. q. commune christianorum convivium:* ITALIA Iud. 12 (Lucif. non conv. 15 p. 33, 26) hi sunt in -bus (*ἀγάταις*, VVLG. epulis) vestris maculae.

epitheta notabiliora ad II pertinentia: admirabilis: CIC. epist. 11, 8, 1 PS. QVINT. decl. 16, 2. arta: QVINT. decl. 321 p. 262, 2. benigna: VVLG. I Cor. 13, 4. benevola: CIC. Lael. 28. concors: CIC. Tim. 15. consanguinea: VAL. MAX. 5, 5, 3. dispersa: AMM. 23, 6, 76. divina: HIER. epist. 98, 15. domestica: HIL. in Matth. 10, 24. dulcis: PHAEDR. 3, 8, 13. eximia: CVRT. 3, 6, 1. fervens: HIER. epist. 96, 17. fervida: AVG. civ. 10, 3. fraterna: LIV. 37, 56, 7 VAL. MAX. 2, 7, 5 PS. HIL. dedic. eccl. p. 879^D. individua: PS. HIL. libell. 19 HIER. epist. 4, 2 *passim apud ECCL.* ingenta: LIV. 1, 34, 6. 8, 7, 18 (cf. insita: MART. CAP. 1, 92. ingenua: PANEG. 8, 3). longa: PLIN. epist. 5, 19, 4. 6, 6, 3. magna et sim. *persaepe.* multa: TAC. ann. 12, 30. mutua: CVRT. 6, 7, 4 SEN. epist. 9, 11 TAC. Agr. 6 *passim.* materna: APVL. met. 4, 31. naturalis: CIC. nat. deor. 1, 122. par: PLIN. epist. 4, 19, 1. parilis: APVL. Plat. 2, 13. patiens: VVLG. I Cor. 13, 4. patria: SVET. Tib. 52. pristina: CVRT. 6, 9, 4. privata: VAL. MAX. 1, 1, 10 al. simplex: PANEG. 8, 3. sincera: TAC. ann. 2, 42 HIL. op. hist. fig. 2, 13 ITALIA Tit. 2, 2 (PS. Cypr. singul. cler. 37). subita: PLIN. epist. 6, 19, 1. uxoria: PS. QVINT. decl. 2, 14.

synonyma (cf. HIST. Apoll. rec. A 23): affectus, amor, dilectio. *opposita:* inimicitia (AVG. serm. ed. Mai 115), invidia (PAVL. NOL. epist. 23, 34), odium.

derivatum: caritative.

¶ *cāritātivē adv.* a *caritativus; cf. caritas. EPIST. pontif. (Felix II epist. 1, 18) Migne 13, 22^B (fort. aevi posterioris) suae provinciae causas episcoporum liceat -e et concorditer agere. Probst.

¶ *caritrix* est extrema pars rotae GLOSS. V 617, 14 ('canthus?' Götz). Mbr.

carius est animal; qui et tinea dicitur GLOSS. V 444, 44. cf. c. caries. [val. cariu. M.-L.] Elspenger.

cārix v. carex. carmasis v. camarsus. [Mbr.]

¶ *carmellus* mollis, cognitio GLOSS. V 353, 28 (v. Thes. Gloss.).

¶ **1. carmen**, -inis n. [a canere mihi ductum esse videtur, quamvis dubitent multi, varia proponentes; v. Walde, Lat. etymol. Wörterb. s. v. Th.]. de genere neutro DVB. NOM. gramm. V 577, 1. de declinatione GRAMM. suppl. 42, 20. karmin.: CORP. XIII 2977 (saec. VII p. Chr.). plur. carmena? CARM. epigr. 1682, 1 (in titulo mutilo; fort. carmen a). cf. l. 29. ISID. orig. 1, 38, 4 carmini datum nomen existimant seu quod 'carptim' pronuntiaretur... seu quod, qui illa canerent 'carere mente' existimabantur. PLVT. aet. Rom. 56 p. 278^c ἔστι δὲ τοῦ ὀνόματος (sc. Καρμέντης) τὸ ἔτυμον ἑστερημένη νοῦ διὰ τὰς θεοφορήσεις. ὄθεν οὐ τὰ κάρμινά τῆ Καρμέντη τοῦνομα παρέσχεν, ἀλλὰ μᾶλλον ἀπ' ἐκείνης ἐκλήθη διὰ τὸ τοὺς χρησμοὺς ἐν ἔπεισι καὶ μέτροις ἐνθουσιῶσαν ἄδειν. DIFF. ed Beck. p. 43, 4 -n dictum est a Carmente matre Euandri. SERV. Aen. 3, 287 -n dici quicquid pedibus continetur (ISID. orig. 1, 39, 4). FRG. Cens. 11, 3 p. 64, 19 -n est modus vocibus iunctus, cuius discrimina cantus, modus, motus. CASSIOD. in psalm. 53 praef. -n... est, quod metri alicuius pedibus procedens statutis regulis continetur, sicut omne psalterium in Hebraea lingua constat esse formatum. DIONYS. ant. 1, 31 τὰς... ὁδὰς καλοῦσι Ῥωμαῖοι κάρμινά. PLVT. aet. Rom. 56 p. 278^c τὰ... ἔπη κάρμινά καλοῦσιν (idem Romul. 21, ubi codd. κάρμενα. LYD. mens. frg. inc. sed. 9 p. 180 W.). GLOSS. ὕμνος, ὁδὴ, ἔπος, cantus, laus, canticum, quod poeta componit, poema. -a ἔπη, μέλη, dicta, responsa, cantilena vel musica. IV 28, 47 -ae (Camena Buch.) litterae.

vocabulum habetur inde ab LEGE XII tab. locos usque ad VERG. et HOR. dedi omnes (deest ap. PLAVT. TER. RHET. HER. PVBLIL. CAES. NEP. al.). [CIC. fin. 5, 43 lege germen. PROP. 2, 10, 23 legendum culmen? (sed cf. p. 469, 51). CALP. ecl. 4, 129 lege gramina. STAT. silv. 2, 6, 70 corrupte, ut vid., vitae modo -n adultae; Gron. cardine; alii alia. SYMPH. 13 corrupte: de -e; conl. alii alia.]

magna fuit olim inter doctos controversia, an carmen apud veteres dici potuerit id, quod non certis metri legibus astringebatur; de qua re v. Schanz, Röm. Litt. I 1⁵ p. 15. mihi recte iudicasse videtur Norden, Kunstprosa p. 160: ipsa scilicet pronuntiatione vel sollemnitate verborum confit carmen, etsi nullo accedente metro; cuius generis exempla aliquot invenies sub IA. cf. Thulin, Ital. sakrale Poesie p. 51 sqq.

I de carmine quod fit per vocem humanam: A de variis generibus carminum: antiquissima ad cultum deorum pertinentia: VARRO ling. 5, 110 in -e Saliorum. 7, 2. 3. 26. 9, 61 LIV. 1, 20, 4 CAPITOL. Aur. 4, 4 (cf. sub Salius et p. 473, 9). ACT. Arv. a. 218 A 31 -n descendentes tripodaverunt in verba haec: sequitur carmen arvale (de iunctura cf. Henzen p. 33 a. 219, 3 dic(entes)). praeepta, ποιήματα διδασκικά: CATO scriptis librum, 'qui inscriptus est carmen de moribus' (Gell. 11, 2, 2). CIC. rep. 4, 4 Appii Caeci -n (cf. FEST. p. 317, 24 in Appi sententia). 1, 56 Arati (nat. deor. 2, 104). Lael. 24 Empedoclis (LVCR. 1, 731). LVCR. 1, 934 (Lucreti, plur. 1, 946 sing.). VERG. georg. 2, 176 al. CIRIS 40 AETNA 4 bis. 28 al. OV. am. 1, 15, 23 fast. 1, 17 al. GRATT. 22. 28 al. PAVL. FEST. p. 93, 4 in antiquo -e, cum pater filio de agricultura praeciperet (MACR. sat. 5, 20, 18 in libro enim vetustissimorum -um... invenitur hoc rusticum vetus canticum). p. 165, 28 de praeeptis Marcii vatis. MANIL. 1, 1 al. GERM. 2. COLVM. 1, 1, 12 Vergilius agricolationem -um quoque potentem fecit. PLIN. nat. 19, 185 ut -e quoque comprehensum reperiam... semina... mire provenire. 21, 180. 22, 83. 91. 25, 87 al. PS. CATO dist. 1. DIOM. gramm. I 482, 22 Lucreti -a. AVIEN. Arat. 1 al. CIC. de orat. 1, 245 ut... illud... non in XII tabulis... sed in magistri -e scriptum videretur. sim. leg. 2, 59 discebamus... pueri XII (sc. tabulas), ut -n necessarium, quas iam nemo discit. cf. SEN. contr. 2, 2, 8. CIC. Tusc. 4, 3 cum -bus soliti illi (Pythagorei) esse dicantur... praeepta quaedam occultius tradere. sollemnia vitae publicae (dicta, sententiae, rogationes, preces, sim.): CIC. Rab. perd. 13 Tarquinii... ista sunt cruciatus, -a, quae tu... libentissime commemoras: 'caput obnubito, arbori infelici suspendito'. Mur. 26 irridens formulas verbosas iurisconsultorum: praetori quoque (non solum litigantibus) -n compositum est... absurdum... in illo: 'suis utrisque superstitibus praesentibus istam viam dico: ite viam'. LIV. 1, 24, 6 pater patratus ad... sancendum fit foedus multisque id verbis, quae longo effata -e non operae est referre, peragit. 1, 24, 9 sua item -a Albani suumque ius iurandum... peregerunt. 1, 26, 6 'duumviros... secundum legem facio'. lex horrendi -is erat: duumviri perduellionem iudicent eqs. 1, 32, 8 fetialis haec (sc. quae antecedunt), cum fines suprascandit, haec, quicumque... obvis fuit, haec portam ingrediens eqs... paucis verbis -is concipiendique iuris iurandi mutatis peragit. 3, 64, 10 recitabat... rogationis -n, in quo sic (si codd.) <erat>: 'tribunos plebei decem rogabo' eqs. 33, 32, 4 praeco Flamini in mediam aream, unde sollemni -e ludicrum indici solet, processit. 39, 15, 1 cum sol-

lemne -n precatationis, quod praefari solent... magistratus, peregrisset. 39, 18, 3 initiati erant et ex -e sacro praeeunte verba sacerdote preces fecerant. VAL. MAX. 4, 1, 10 cum... scriba... solemne ei (censori) precatationis -n praeiret. SEN. dial. 6, 13, 1 sollemnia pontificii -is verba concepit (syn. precatio). PLIN. paneg. 3, 5 qui delubris deorum... meditatam -n intulerit (supra: accuratis... precibus). 63, 2 perpessus es longum illud -n comitiorum. 92, 3 comitiis praesidere, ... sanctissimum illud -n praeire. AMM. 29, 1, 31 litato conceptis -bus numine. oracula, sortes, sim. (exhibui omnes locos): sic de libris Sibyllinis: CIC. div. 2, 111 non esse... illud -n furentis cum ipsum poema declarat... tum vero ea quae. 2, 112 in Sibyllinis ex primo versu cuiusque sententiae primis litteris illius sententiae -n omne praetexitur. VERG. ecl. 4, 4 ultima Cumaevi venit iam -is aetas. Aen. 3, 445 quaecumque in foliis descripsit -a virgo. 6, 74. Ov. fast. 4, 257 -is Euboici fatalia verba (6, 210). 4, 875 -e vivacis... Sibyllae. LIV. 10, 8, 2 -um Sibyllae interpretes. 22, 1, 16. 29, 10, 4 invento -e in libris Sibyllinis (29, 10, 6). 38, 45, 3. LVCAN. 1, 564 Cumanae -a vatis (CLAUD. 18, 11). 5, 138. 8, 824 STAT. silv. 1, 2, 177. 5, 1, 182 Chalcidicum. TAC. ann. 6, 12. APVL. Socr. 7 p. 136 Sibyllarum. AVSON. 336, 86 Sibyllarum tergemini fatalia -a libri. AMM. 22, 9, 5 -e Cumano monente (23, 3, 3). CLAUD. 26, 231 quid -e poscat fatidico custos Romani carbasus aevi. 15, 30 si stant immota Sibyllae -a. AVG. civ. 18, 23 p. 285 Sibyllae Erythraeae (p. 287). alia: LVCR. 6, 381 Tyrhena retro volventem -a frustra indicia occultae divum perquirere mentis (cf. Munro ad h. l.). SALL. or. Phil. 3 mussantes et retractantes verbis et vatam -bus pacem optatis. CVLEX 134 quam comitabantur fatalia -a quercus (i. oracula. CLAUD. 7, 118 rursusque locutae in te Chaoniae moverunt -a quercus). HOR. ars 403 dictae per -a sortes. PROP. 4, 1, 51 Pergameae sero rata -a vatis. Ov. epist. 20, 235 hoc deus, hoc vates, hoc et mea -a dicunt. fast. 1, 474 ore dabat pleno -a vera dei. LIV. 1, 45, 5 cecinere vates... fore... idque -n pervenerat ad antistitem. 23, 11, 4 ex Graeco -e Apollinis Pythii. 25, 12, 1 de oraculis Marcii vatis (25, 12, 4. 5. 8. 10 cf. PAVL. FEST. p. 463, 59). 38, 18, 9 vaticinantes fanatico -e. LVCAN. 1, 599 qui fata deum secretaque -a servant. CALP. ecl. 1, 35 arbore sacra laeta patefactis incidere -a fatis. BVC. Eins. 1, 25. SIL. 7, 483 damnato... deum... per -a campo (sc. Cannensi): 9, 60 STAT. Theb. 3, 659. TAC. ann. 3, 63 Myrtaeos oraculum Apollinis... Tenios eiusdem -n referre, quo... iussi sint. SVET. Galba 9 APVL. apol. 4 PANEG. 7, 21 p. 177, 16. CAPITOL. Pert. 4, 2 vaticinationibus -um (earum codd.), quae de templo Caelestis emergunt. ARNOB. nat. 7, 48 fatalia... -a multum veris aberravisse praesagiis. CLAUD. 27, 3 quidquid fatidico mugit cortina recessu, -a sunt. MART. CAP. 2, 159 v. Carmentis. de effatis Parcarum: CATVLL. 64, 321 talia divino fuderunt -e Fata. 64, 383 -a divino cecinerunt pectore Parcae. PROP. 4, 7, 51 iuro ego Fatorum nulli revolvibile -n. Ov. met. 8, 455 'tempora' dixerunt Parcae 'eadem lignoque tibi, o modo nate, damus'. quo... -e dicto excessere deae. CARM. epigr. 55, 13 en hoc in tumulo cinerem nostri corporis infistae (sic) Parcae deposierunt -e. incantamenta magica, defixiones, sim. (dedi omnes locos): LEX XII tab. (Plin. nat. 28, 18) qui malum -n incantassit (aliter de carminibus famosus v. p. 465, 58). VERG. ecl. 8, 67 sqq. nil hic (in apparatu magico) nisi -a desunt. ducite ab urbe domum, mea -a, ducite Daphnim (versus intercalaris: 8, 72 etc.). carmina vel caelo possunt deducere Lunam; -bus Circe socios mutavit Vlixi (extremus hexameter CORP. IV 1982. cf. 1598. 1635?). 8, 103. 109 parcite, -a. Aen. 4, 487 -bus... solvere mentes... alii... immittere curas, sistere aquam fluviis et vertere sidera retro. DIRAE 19 nec desit nostris devotum -n avenis. HOR. epod. 5, 72 solutus ambulat veneficae scientioris -e. 17, 4 libros -um valentium. 17, 28 Sabella pectus increpare -a (syn. nenia). sat. 1, 8, 19 -bus quae versant atque venenis humanos animos (app. venenum, veneficium: Ov. rem. 290 VAL. FL. 6, 275 IVV. 6, 133 TAC. ann. 4, 22 APVL. apol. 69. 90). TIB. 1, 2, 44 fluminis... rapidi -e vertit iter. 1, 2, 54. 1, 5, 12 -e cum magico praecinisset anus (magicum dicitur: PROP. 2, 28, 35 Ov. fast. 2, 426 v. l. 77 SEN. Oed. 561 v. l. 79 LVCAN. 6, 822 PETRON. 134, 12 vers. 13 VAL. FL. 8, 351 ANTH. 406, 4 ARNOB. nat. 1, 43 CARM. c. pag. 119 ZACCH. 1, 13 EVSTATH. Bas. hex. 6, 11 ACT. Petr. 6. magum: SEN. Herc. O. 467). TIB. 1, 8, 17 num te -bus, num te pallentibus herbis devovit (app. herba: 1, 8, 23 Ov. am. 3, 7, 28 met. 10, 397 fast. 2, 426 v. l. 77. SEN. epist. 9, 6 sine medicamento, sine herba, sine ullius veneficae -e. LVCAN. 6, 822 SIL. 8, 497. cf. l. 76). PROP. 1, 1, 24. 1, 18, 9? Ov. am. 1, 8, 5 magas artes Aeaeaeque -a. 1, 8, 18. 2, 1, 23 sqq. 3, 7, 31. 32 epist. 6, 83 ars 2, 104 rem. 254. cf. 814. met. 7, 137. 203 verbis et -e. 7, 208. 253. 424. 8, 455. 9, 300. 301. 13, 952 purgante nefas... -e. 14, 20. nota lusum verborum 14, 34 -e cum tantum, tantum quoque gramine possim (cf. p. 465, 34). 14, 44. 58. 367. 369. 387. 15, 326. fast. 2, 426 non... pollutibus herbis nec prece nec magico -e mater eris. 3, 323. 4, 551. 552. 6, 141 Ib. 85 cf. 249. 307 SEN. Phaedr. 791 Med. 688 (cf. 684 magicis cantibus). Oed. 561 -n... magicum volvit et rabido minax decantat ore quidquid... placat... aut cogit umbras. MELA 3, 48. LVCAN. 6, 444 dirae... -a gentis (Thessalicae). 6, 452 Thessalidum. 6, 463. 480. 497 -a... imperiosa. 6, 507. 528. 578. 647. 682. 707. 728. 766. 775. 9, 927. PETRON. 131, 5 hoc peracto -e. 134, 12 vers. 9 PLIN. nat. 17, 267. 28, 9 polleantne ali-

5
10
15
20
25
30
35
40
45
50
55
60
65
70
75
80

quid verba et incantamenta -um. 28, 21 *ter.* 28, 29 -a... contra grandines. VAL. FL. 1, 738. 783 *Thessalis* exorabile retro (rite *Braun, al.*) -n agens. 3, 408 -a turbatos volvit placantia manes (*cf.* 5, 98). 7, 353 maiora precatur -a, maiores Hecaten immittere vires nunc sibi. 7, 463 -a nunc totos volvit figitque per artus Aesonidae *Medea* (*v. Langen in loc.*). 8, 69. 342 SIL. 1, 103. 431 -e pollens (*ibid.* magica... lingua). 8, 440 *Circes*. STAT. Theb. 4, 549. 6, 688. QVINT. inst. 7, 3, 7 *inter controversias de nomine*: 'an -a magorum veneficium?' PS. QVINT. decl. 10, 7 noxium sepulcro circumdatur -n. 10, 19 nec ut horridum -n exerccas. TAC. ann. 2, 28 ut infernas umbras -bus eliceret. 2, 69 -a et devotiones et nomen Germanici plumbeis tabulis insculptum. APVL. met. 2, 5 maga primi nominis et omnis -is sepulchralis magistra. 3, 22 nullo decantatus -e. apol. 40 veteres... medici... -a remedia vulnerum norant. 42. 43. 44. 45. 47. 67. 71. 102 PORPH. Hor. *carm.* 1, 27, 21 *al.* SER. SAMM. 930 febrem vario expelli -e posse. SOL. 2, 28 -um maleficiis (*Circes*). SPART. Did. 7, 10? LAMPR. Heliog. 9, 1. AMM. 29, 1, 29 imprecationibus -um secretorum. 29, 2, 26 anum... febris mederi leni -e consuetam. PELAGON. 278 nocivum quia video orcum, his -bus istis equis dabo remedium. hoc -n in aurem dextram equo dices: 'semel natus, semel remediatus' (*syn.* praecantatio). FAV. EVL. p. 19, 4? *nota translationem*: AMBR. c. Aux. 34 hymnorum... meorum -bus deceptum populum ferunt *Arriani*. plane nec hoc abnuo. grande -n istud est, quo nihil potentius. COD. Theod. 16, 10, 7 (*a.* 381) diris -bus *profanare templum* (*ibid.* vetitis sacrificiis. *opp.* castis... precibus. *cf.* 9, 16, 7). CLAVD. 28, 348 *Chaldaea* mago seu -a ritu armare deos, seu... mores potuere *egs.* AVG. civ. 10, 9 p. 415 incantationibus et -bus nefariae curiositatis arte compositis, quam vel magian vel... goetian vel... theurgian vocant. 10, 11 p. 420 qui -bus cogit *deos*. 10, 27 p. 445 *dei* nullo modo -bus invidi hominis ligentur. 18, 54 p. 345 *nos* Petri de Christo aedificati sermonibus, non -bus venenati (*ibid.* decepti maleficiis). 21, 6 p. 499 illiciuntur... daemones... per varia genera lapidum herbarum, lignorum animalium, -um rituum. SVLP. SEV. dial. 1, 10, 3 aspis quasi incantata -bus. MARCELL. med. *carm.* 17 gramine seu malis aegro praestare medellam -e seu potius; namque est res certa saluti -n ab occultis tribuens miracula verbis SEDVL. *carm.* pasch. 4, 169 tempore Moysi -bus quidam vanae Memphis in oris signa (*i.* *miracula*) dabant (*cf.* *op.* pasch. 4, 14 dolis... magicis). ALC. AVIT. *carm.* 5, 81 magos vel -a doctos. ACT. Petr. 8 *Simonis magi* (*de eodem* PASS. Petr. Paul. brev. 8 incantare atque innummurare dira -a. *de Petro* *ibid.* 13). PASS. coron. 4 haec -a non sunt nisi magicae artis. PASS. Theclae 37 p. 104/105. *nota*: SCHOL. Hor. *epist.* 1, 10, 10 *sacerdos* crustum panis -e infectum dat singulis *servis*. CORP. VIII 2756, 15 -bus defixa iacuit *matrona*. *translate*? SEN. *epist.* 98, 4 *v.* p. 468, 39. *devotiones* *sim.*: LIV. 5, 41, 3 pontifice... praefante -n devovisse eos se pro patria. 10, 38, 10 iurare *eum* cogebant diro quodam -e in execrationem capitis familiaeque... composito. 10, 41, 3 dira execratio ac furiale -n. 31, 17, 9 praeeuntibus execrabile -n sacerdotibus iureiurando adacti. SEN. Thy. 692. PLIN. nat. 28, 12 Deciorum. MACR. sat. 3, 9, 2 morem Romanorum... fuisse, ut certo -e evocarent tutelares deos *hostium ex eorum oppido* (*sim.* SERV. auct. Aen. 2, 244). 3, 9, 7 *sqq.* *affertur* *carmen vetustissimum*..., quo di evocantur. *carmina maledica, famosa* (*cf.* *Leonhard, PW. III 1593*): CIC. *rep.* 4, 12 XII tabulae cum perpauca res capite sanxissent, in his hanc quoque sancendam putaverunt (LEX XII tab. 8, 1 Br.): si quis occentavisset sive -n condidisset, quod infamiam faceret flagitiumve alteri (*cit.* AVG. civ. 2, 9 p. 63 *cf.* 2, 12). Tusc. 4, 12 *cf.* HOR. sat. 2, 1, 82 *epist.* 2, 1, 152 (*dicitur* malum: *v.* p. 472, 10). PAVL. sent. 5, 4, 6 *iniuriarum actio* lege duodecim tabularum de famosis -bus. 5, 4, 15 qui -n famosum in iniuriam alicuius... composuerit, ex auctoritate amplissimi ordinis in insulam deportatur *egs.* -n facit non tantum qui satiras et epigrammata, sed <et qui> quid aliud alio genere componit. ARNOB. nat. 4, 34. SEN. *contr. exc.* 5, 6 num quid -n famosum composui? *cf.* TAC. ann. 6, 39 -a... in principem factitata. 16, 14. SVET. Aug. 55 qui libellos aut -a ad infamiam cuiuspiam... edant. GRAN. LIC. p. 15, 4. ANTH. 412 -a mortifero tua sunt suffusa veneno. *cf.* *sub epithetis*: maledicum, turpe *sim.* *carmina militaria (castronsia, triumphalia)*: LIV. 3, 29, 5 cum -e triumphali et sollempnibus iocis comissantium modo currum secuti sunt. 4, 20, 2 in eum (*Cossum*) milites -a incondita aequantes cum Romulo canere. 7, 10, 12. 28, 9, 18. 39, 7, 3. 45, 43, 8. PLIN. nat. 19, 144 -bus... iocisque militaribus. SVET. Iul. 49 CLAVD. 24, 21. *nutricum*: QVINT. inst. 1, 10, 32 Chrysippus... nutricum illi quae adhibetur infantibus allectationi suam quoddam -n assignat. *inscriptions (votivae, sepulchrales etc.)* *cf.* CIC. Arch. 27 D. Brutus Accii... -bus templorum ac monumentorum aditus exornavit): CIC. Cato 61 -n incisum in sepulcro (*syn.* elogium). VERG. ecl. 5, 42 tumulo super addite -n. *seq. duo versus* (SERV. duos versus -n vocavit: nec mirum, cum etiam de uno -n dixerit, ut... [*Aen.* 3, 287]). VERG. Aen. 3, 287 clipeum... postibus... figo et rem -e signo: 'Aeneas haec de Danais victoribus arma' (SERV. epigrammate. *cf.* p. 463, 22). LYGD. 2, 28 in celebri -a fronte *sepulchri* notet. PROP. 2, 14, 26. 2, 28, 43. 4, 7, 83 OV. am. 2, 6, 60 *epist.* 2, 146. 5, 28. 7, 194. 20, 107 met. 2, 326. 9, 793. 14, 442 fast. 3, 548 PLIN. nat. 35, 58. 115. 36, 12. SIL. 9, 266 signavit

moriens... sanguine -n (*i.* *inscriptionem clipei*, *v.* 9, 175). 15, 491. SIDON. *epist.* 2, 8, 2 saxo -n saxeum contineri (2, 8, 3 epitaphion). CARM. *epigr.* 112, 10. 592, 5 (593, 5). 889, 2. 990, 9. 1017, 3. 1191, 4. 12. 1357, 1 *al.* *de epigrammate litterarum genere*: MART. 1, 4, 6 *al.* 3, 69, 2 (*syn.* epigrammata). *carmina convivalia, nuptialia, bucolica (hymni), alia q. d. lyrica (qui loci ad instrumenta musica succentui adhibita pertinent, v. sub II)*: VARRO *frg.* Non. p. 77, 1 in conviviis pueri modesti ut cantarent -a antiqua, in quibus laudes erant maiorum, et assa voce et cum tibicine (VAL. MAX. 2, 1, 10 maiores natu in conviviis ad tibias egregia superiorum opera comprehensa pangebant). CIC. Brut. 71 *de carminibus convivalibus ap. Homerum*. 75. *de orat.* 2, 352 quom... cecinisset *Simonides*... id -n, quod in eum (*Scopam*) scripsisset. *ibid.* CATVLL. 61, 12 nuptialia concinens voce -a tinnula. 64, 24 vos (*heroas*) ego saepe meo, vos -e compellabo. 64, 116. 68, 149 confectum -e munus. *al.* VERG. ecl. 2, 6 o crudelis Alexi, nihil mea -a curas? 3, 61. 86. 90. 4, 55. 5, 45. 55. 63. 81. 6, 5. 18. 25. 7, 21. 8, 3. 12. 9, 10. 11. 33. 53. 10, 3. 62 *al.* georg. 4, 510 *Orpheum* agentem -e quercus (*de Orpheo*: HOR. *carm.* 2, 13, 33 OV. am. 3, 9, 22 SEN. Herc. f. 590 VAL. FL. 1, 471). 4, 565. Aen. 8, 287 *de choro senum et iuvenum*. catal. 9, 13 *sqq.* HOR. *quattuor libros lyricos* 'carminum' *inscripsit (sic subscr. codd. et GRAMM. passim; cf. DIOM. gramm. I 518, 26 Horatii corpus... , quod -um inscribitur. SVET. vita Hor. p. 46; ceterum apud gramm. et odiae appellantur. cf. Elter, Donarem pateras p. 47. nota subscr. cod. Porph. epod. Horati Flacci -um liber v explicit). *carm.* 1, 2, 28 minus audientem -a virginum Vestam. 4, 8, 11. *carm.* saec. 8 *de carm. saec.* (ACT. lud. saec. Aug. [Corp. VI 32323] 148. 149). epod. 14, 7 promissum -n, iambos, ad umbilicum adducere. *sed* *epist.* 2, 2, 59 -e tu gaudes, hic delectatur iambo, ille Bioneis sermonibus et sale nigro. 2, 2, 91 -a compono, hic elegos. TIB. 1, 9, 49 *al.* *de elegis*. PANEG. in Mess. 3 *de panegyrico*. OV. am. 1, 1, 5 *al.* fast. 2, 84 *Arionis* (2, 116). LIV. 27, 37, 13 -n in Iunonem reginam canentes. *de celeumate*: VAL. FL. 1, 471 -e tonsas ire docet (CLAVD. rapt. Pros. 2, 360). STAT. Theb. 1, 9 *Amphionis* (2, 454). silv. 1, 2, 251 date -a festis digna toris. GRAN. LIC. p. 13, 10 -n in deos <ab> Amata (*Amatae cod.*) compositum. GELL. 16, 19, 14 *Arion* *carmen* quod orthium dicitur voce sublattissima cantavit. PS. CATO Mus. (= AVSON. 367) 6 plectra gerens Erato saltat pede, -e, vultu. CHAR. gramm. I 110, 10 Calvus in -bus. DIOM. gramm. I 486, 17 bucolica dicuntur poemata secundum -n pastorale composita. VOPISC. Aurelian. 20, 3 lustrata urbs, cantata -a, amburbium celebratum *egs.* *taliam passim.* *aenigma*: OV. met. 7, 759 -a Laiades non intellecta priorum solverat ingeniis. SEN. Oed. 98. 102 triste -n alitis solvi ferae. 246 HYG. fab. 67 p. 73, 14. 18. 21. *epos*: DIOM. gramm. I 484, 3 *epos* latine paulo communius -n auditur. CIC. Cato 16 *Appius* non dubitavit dicere illa, quae versibus persecutus est Ennius (*seq. duo hexametris*)... ceteraque gravissime: notum enim vobis -n est. SALL. hist. *frg.* 1, 101 Homeri. VERG. Aen. 7, 733 nec tu -bus nostris indictus abibus, Oebale. 9, 444 si quid mea -a possunt. catal. 14, 4 PROP. 1, 7, 4. OV. trist. 1, 1, 118 mutatae ter quinque volumina formae, ... -a (1, 7, 13). FEST. p. 257 apud... Naevium in -e Punici belli (PRISC. gramm. II 153, 6 *al.*). PLIN. nat. 7, 85 Iliadem, Homeri -n. SIL. 4, 400 -a nostra. 5, 421. 6, 41 STAT. Theb. 1, 16 QVINT. inst. 2, 4, 2 *v.* p. 468, 3. 10, 1, 62 Stesichorum... epici -is onera lyra sustinentem. TAC. ann. 15, 49 *Lucani*. SVET. vita Verg. p. 59 amborum Homeri -um. PS. CATO Mus. 9 -a Calliope libris heroica mandat. IVVENC. 2 praef. 19 mihi -n erit Christi vitalia gesta. CVLEX 3 haec propter culices sint -a docta. 12 CIRIS 68. *satura*: HOR. sat. 2, 1, 63 est Lucilius ausus primus in hunc operis componere -a morem. PERS. prol. 7 APVL. apol. 10. DIOM. gramm. I 485, 32 -n, quod ex variis poematibus constabat, satira vocabatur (486, 12). EVANTH. *de com.* 2, 5 haec satyra... eiusmodi fuit, ut in ea... sine ullo proprii nominis titulo -n esset. *ibid.* quod *genus comoediae* primus Lucilius novo conscripsit modo, ut poesin inde fecisset, id est unius -is plurimos libros. *cf.* STAT. silv. 1, 2, 27. *scaenica*: LVCIL. 567 -a... Orestae (*cf. Leo, Gött. gel. Anz. 1906, 852*). CIC. Cael. 18 *de prologo Medae*. Cato 22 *de Oedipode Coloneo Sophoclis*. Tusc. 1, 37. 3, 59 *de versibus Euripidis*. fin. 5, 3 VERG. ecl. 8, 10 HOR. *epist.* 2, 1, 185 *al.* LIV. 7, 2, 4 sine -e ullo, sine imitandorum -um actu ludiones ex Etruria acciti ad tibicinis modos saltantes *egs.* 7, 2, 8. MANIL. 5, 468 (*syn.* actus). SEN. *epist.* 115, 15 CVRT. 8, 1, 28 TAC. ann. 11, 13. 16, 4. *cf.* 14, 20. APVL. apol. 37 -a senis (*Sophoclis*). *huc pertinere videtur Nelei* -n: FEST. p. 371, 22 (*cf. Schanz, Röm. Litt. I³ p. 61*). *antiqua incerti generis*: VARRO *frg.* Non. p. 21, 7 versus vetus est in -bus (*sequitur octonarius trochaicus*). ling. 7, 28 -n Priami (*cf. Schanz, Röm. Litt. I³ p. 61*). FEST. p. 197 in veteribus -bus: 'sed iam se caelo cedens' *egs.* *hebraea et christiana*: PLIN. *epist.* 10, 96, 7 *christianos* -n... Christo quasi deo dicere secum invicem. HIL. hymn. 1, 111. in psalm. 54, 1 hymnos aliqui translatores nostri -a nuncupaverunt. ZENO 1, 7, 5 propheticum -n. 1, 12, 5 *caro* omnes animas, omnes aetates isto -e invitans (*sequitur locus ex libro Sap.*). 2, 1, 1 in exordio -is sacri (*i.* *Geneseos*). 2, 23 Isaiiae beatissimi... -n. 2, 26 divini -is (*i.* *Is. cap. V*) textus. AVSON. 153, 84 consona quem celebrant modulati -a David. AMBR. c. Aux. 34 *v.* p. 465, 21. HIER. *epist.* 123, 12 p. 909 in Carminum libro (*i.* *in Cantico canticorum*). VVLG. exod. 15, 1 cecinit Moyses*

... -n hoc domino. num. 21, 17. deut. 31, 19 sit mihi -n istud pro testimonio (*ibid.* canticum istud). 31, 30 *al.* I par. 16, 35 ut confiteamur nomini sancto tuo et exultemus in -bus tuis. *saepe.* Iob 35, 10 ubi est deus qui fecit me, qui dedit -a in nocte. psalm. 4, 1 in finem in -bus, psalmus David (*εἰς τὸ τέλος ἐν ψαλμοῖς ᾧδῆ τῶ Δ.* 6, 1 *al.*). 39, 4 *syn.* canticum. Sirach 44, 5 requirentes modos musicos et narrantes -a scripturarum (*μέλη μουσικῶν . . . ἔπη ἐν γραφῆ*). NICET. psalm. 3 *al.* FAVST. REI. spir. 1, 1 p. 102, 8 symboli salutare -n. SERM. Caspari anecd. p. 317, 3 *de symbolo*: caelestis sapientiae vitale -n. *barbarorum cantica*: LIV. 10, 26, 11 Gallorum equites . . . ovantes . . . moris sui -e. LVCAN. 1, 449 *bardorum.* SIL. 3, 346 barbara nunc patriis ululantem -a linguis. 10, 230. TAC. Germ. 2 celebrant -bus antiquis . . . Tuistonem. 3 sunt illis haec quoque -a, quorum relatu, quem barditum vocant, accendunt animos *eqs.* (*ibid.* cantu). ann. 4, 47 *Thraeces* ante vallum more gentis cum -bus et tripudiis persultabant (*ibid.* cantuum). *stridor vel ululatus umbrarum*: PS. QVINT. decl. 10, 2 *umbra* barbaro -e gravem terram totis noctibus pulsat. AMM. 31, 1, 3 umbrae . . . caesorum per quietem stridendo -a quaedam nimium horrenda multos . . . agitabant.

B loci notabiles propter sententiam, synonyma, opposita etc.: CIC. Tusc. 1, 64 *negat* poetam grave plenumque -n sine caelesti aliquo mentis instinctu . . . fundere. VARRO ling. 7, 2 poetice . . . in -bus servavit multa (*vocabula*) prisca quae essent. LVCR. 5, 1451 delicias . . . vitae . . . -a, picturas, *eqs.* AETNA 77 vates sub terris nigros viderunt -e manes. HOR. sat. 2, 2, 94 quae (*fama*) -e gratior aurem occupet humanam. epist. 1, 19, 2 nulla placere diu nec vivere -a possunt, quae scribuntur aquae potioribus. 2, 1, 138 -e di superi placentur, -e manes. ars 292 -n reprehendite, quod non multa dies et multa litura coercuit *eqs.* 351. TIB. 1, 4, 63 -e purpureast Nisi coma, -a ni sint, ex umero Pelopis non nituisset ebur (*sim.* Ov. am. 1, 3, 21. Pont. 4, 8, 55 di quoque -bus . . . fiunt). Ov. am. 1, 15, 32 -a morte carent (*similis sententia* 3, 9, 28. ANTH. 417, 9 *cf.* 418, 6). 3, 12, 13 nocuerunt -a semper. met. 7, 167 quid enim non -a possunt? Pont. 4, 8, 36 Naso suis opibus, -e, gratus erit. 4, 8, 47 -e fit vivax virtus. 4, 8, 53 quis Thebas . . . sine -e nosset? trist. 1, 1, 41 -a secessum scribentis et otia quaerunt. 1, 1, 43. 1, 7, 11 -a maior imago sunt mea. 5, 12, 3 -a laetum sunt opus et pacem mentis habere volunt. EPIST. Sapph. 14 vacuae -a mentis opus. STAT. silv. 1, 3, 23 habentes -a somnos. NEMES. ecl. 4, 19 cantet, amat quod quisque: levant et -a curas (*versus intercalaris*: 4, 25 *etc.*). AVG. gen. ad litt. 11, 28 p. 361, 10 magis . . . serpentes moveri -bus hominum quam ullum aliud genus animantium. DIOM. gramm. I 502, 13 qualitates -um sunt sex: heroica comica tragica melica satyrica dithyrambica (*cf.* p. 468, 13). MAR. VICTORIN. gramm. VI 52, 17 -n . . . versibus aestimamus. PROB. Verg. ecl. praef. p. 329 omne -n in tres characteres dividitur: dramaticon . . . diegematicon . . . micton. BOETH. mus. 1, 34 p. 224, 27 tria . . . genera *musicae* sunt *eqs.* unum . . . est, quod instrumentis agitur, aliud fingit -a, tertium, quod instrumentorum opus -nque diiudicat. *v. quae sequuntur.* *syn.* cantus: CIC. Mil. 80 de orat. 2, 34. 3, 197 Tusc. 4, 3. 71. *cf.* LVCR. 5, 1380 CVLEX 147 TIB. 1, 2, 54 Ov. met. 5, 334. MANIL. 3, 4 indictos in -e (-a *al.*) ducere cantus. SEN. Herc. O. 129 CALP. ecl. 4, 80 SIL. 13, 708 TAC. ann. 13, 15 *al. cf. sub cantus I A.* QVINT. inst. 1, 10, 23 in -bus . . . et in canticis. APVL. mund. 35 hymnis et -bus et canticis. PAVL. sent. 5, 4, 15. APVL. met. 11, 9 *app.* antecantamenta. LVCR. 2, 506 cycnea mele Phoebeaque daedala chordis -a. VERG. Aen. 9, 772 musarum comitem, cui -a semper et citharae cordi numerosque intendere nervis. AETNA 576 -e . . . lyraque (PROP. 1, 2, 27). HOR. ars 401 honor . . . vatibus atque -bus venit (*ibid.* versibus et Pieriis . . . modis). TIB. 2, 5, 2 cum cithara -busque veni (*cf.* Ov. met. 11, 317. 12, 157 SEN. apocol. 4). PROP. 3, 2, 13 *opp.* Musae et Calliopea. VAL. FL. 1, 846 thiasique chorique virorum -aque. SIL. 14, 29 *syn.* camena. STAT. Ach. 1, 573 dulcia notae fila lyrae tenuesque modos et -a monstrat. silv. 2, 1, 10 *syn.* chelys (2, 2, 115). 3, 1, 67 *syn.* Pieridum flores. MART. 7, 17, 3 *syn.* lascivae . . . Thaliae. TAC. dial. 5 quisquis . . . studium poeticae et -um gloriam fovet. 9 -a et versus. NEMES. ecl. 1, 24 dignus . . . quem -e Phoebus, Pan calamis, fidibus Linus . . . concinerent. CARM. epigr. 219, 2 qui -n et Musas amas. *opp. varia prosae genera vel singula verba*: LVCR. 1, 143 quaerentem dictis quibus et quo -e . . . clara tuae possim praepandere lumina menti (SVET. Nero 39). PAVL. FEST. p. 139, 7 scripta et -a. SEN. epist. 33, 2 -a . . . historiae (*opp.* historia: QVINT. inst. 2, 8, 7 PS. QVINT. decl. 9, 8 SVET. Dom. 20. *tertium accedit oratio*: PLIN. epist. 5, 19, 3 SVET. Aug. 89 GAIUS inst. 41, 1, 9, 1 GELL. 2, 13, 1 AVSON. 322, 52. 403, 22). epist. 94, 27 aut -i intexta . . . aut prosa oratione in sententiam coartata (*opp.* prosa: QVINT. inst. 1, 8, 2. 10, 7, 19). MELA 1, 64 -bus ac fabulis (2, 40 PS. QVINT. decl. 9, 8). TAC. dial. 11 magis . . . -um quam orationum gloria (PLIN. epist. 5, 8, 4 SVET. Cal. 23 Nero 12 SALV. gub. praef. 1. *cf.* l. 74). ann. 4, 43 annalium memoria vatunque -bus (PANEG. 12, 33). FRONTO p. 234, 22 N. poetarum -a aut sapientum praecepta. GELL. 6, 14, 1 et in -e et in soluta oratione. AVG. civ. 6, 9 p. 266 in litteris sacerdotum . . . in -bus poetarum. 22, 24 p. 613 elocutionis ornatus, . . . diversorum -um copiam. OROS.

hist. 6, 4, 6 ab omnibus . . . scriptoribus rerum vel -um. AETNA 91 debita -bus libertas ista, sed omnis in vero mihi cura. QVINT. inst. 2, 4, 2 in tragoediis atque -bus (*epicis?*).

C metonymiae, sim.: *de parte carminis, singulis libris, versibus. talia sunt*: CIC. Cato 16 v. p. 466, 44. CATVLL. 64, 116 a primo digressus -e. LVCR. 6, 937 repetam quam raro corpore sint res commemorare, quod in primo quoque -e (*i. 1, 418 sqq.*) clare(t). HYG. frg. Gell. 10, 16, 7 in primo -e . . . et aequae in sexto libro *Aeneidos.* HOR. carm. 3, 28, 13 tu . . . recines . . . summo -e (PORPH. in consumptione -is), quae Cnidon . . . tenet. Ov. fast. 3, 390 extremo -e (AVSON. Mos. 391). MART. 14, 192 -a Nasonis quinque decemque (*sc. Metamorphoseon*). AVIEN. orb. terr. 1048 primo quod -e Musa locuta. TAC. ann. 15, 70 *de particula Pharsaliae Lucani.* *de versus genere*: DIOM. gramm. I 502, 7 species -um sunt quattuor: acatalecta, catalectica *eqs.* (*ibid.* acatalecta est integer versus *eqs.*). *dub.* 518, 14 <ex> iambico novum -n refert Varro, cuius exemplum est tale (*sequitur versus*). *de materia carminis*: AETNA 1 Aetna mihi . . . -n erit. 585 tu quoque Athenarum -n . . . , Erigone. CLAUD. 27, 17 Enceladus mihi -n erat. carm. min. app. 2, 10 Alcides mihi -n erit. *de imaginibus e carminum argumento sumptis*: SVET. Nero 47 scyphos . . . , quos Homeros a caelatura -um Homeri vocabat. *de opere carminum faciendorum*: PETRON. 118, 1 multos . . . iuvenes -n decepit. 118, 2 forensibus ministeriis exercitati ad -is tranquillitatem tanquam ad portum feliciorum refugerunt. 118, 7 non viderunt viam, qua iretur ad -n. CALP. ecl. 6, 17 si quis tibi -is usus inesset. QVINT. inst. 2, 8, 7 alius historiae magis idoneus, alius compositus ad -n, alius utilis studio iuris. TAC. hist. 4, 86 *Domitianus* amorem -um simulans. ann. 2, 54 *sacerdos* ignarus plerumque litterarum et -um edit responsa versibus compositis. PORPH. vita Hor. p. 1, 15 cum -i incumberet. CARM. epigr. 1388, 3 (*a. 577*) te florale decus primo cum -e c(o)epito doctorem doctor vidit et obstipuit. 1388, 8 doctiloquum cupidus, -is ardor eras. PANEG. 4, 15 p. 126, 17 quod . . . tantum -n (*i. vis canendi*) Amphioni, quae tanta plectro . . . dulcedo? *de carminibus scriptis*: AETNA 618 *fugientem* sua -a tardant. PRIAP. 61, 13 -a pessimi poetae ramis sustineo. *alia v. sub iuncturis p. 470, 37 sqq.* MART. 12, 2, 1 v. l. 56.

D translate de dicto (cogitatione) animum mulcente: CIC. leg. agr. 2, 68 hoc -n (*de commodis legis suae*) hic tribunus plebis non vobis, sed sibi intus canit. SEN. epist. 98, 4 ut -n fortius ac iustius petam (*quam illud*: 'dis aliter visum est'), quo . . . animum . . . fulcias, hoc dicito . . . : 'di melius'.

E carmen personatum (cf. sub iuncturis p. 469, 30 sqq.): LVCR. 1, 731 -a *Empedoclis* . . . vociferantur et exponunt praeclara reperta. VERG. ecl. 8, 68 et 109 v. p. 464, 52. 56. CVLEX 35 mollia . . . tenui pede currere -a. AETNA 642 *Aetnaeos fratres* mirantur -a vatium. PANEG. in Mess. 106 per dubias errant mea -a laudes. PROP. 2, 10, 25 Ascreaos norunt mea -a fontes. Ov. fast. 1, 709 ipsum nos -n deduxit Pacis ad aram. Pont. 1, 9, 43 -a . . . raros testantia mores. 3, 6, 6 appellent ne te -a nostra. 4, 8, 45 -a vestrarum peragunt praeconia laudum. trist. 1, 1, 63 ne te mea -a laedant. 2, 11, 22 exorant . . . -a . . . deos. 2, 79 -a . . . te venerantia. 2, 207. 4, 10, 25 -n numeros veniebat ad aptos. MANIL. 1, 118 caelo descendit -n ab alto. 2, 754 veniat per singula -n. SEN. Herc. O. 464. PERS. 1, 20 cum -a lumbum intrant. 1, 41 nec scambros metuentia -a. PETRON. 118, 1 *supra l. 22.* STAT. silv. 3, 5, 34 procurrentia primis -a nostra sonis. MART. 1, 35, 10 nisi pruriant *carmina*. 7, 72, 13 atro . . . madent veneno. 12, 2, 1 litoreos ibatis, -a, Pyrgos. 14, 219 nullos referentia nummos -a. IUV. 15, 117 quae -a tradunt. AVSON. 469, 18 parant erumpere. CLAUD. carm. min. 19, 5 -a ieiunas . . . solantia fauces (*sequitur imago de avibus*). 21, 10. MEROB. poet. 186.

II de carmine, quod fit instrumentis musicis sive solis sive voci humanae succinentibus (cf. sub iuncturis): *tubae*: ENN. ann. 519 (*de tubicine moriente*) cumque caput caderet, -n tuba sola peregit (STAT. Theb. 11, 56). STAT. Theb. 8, 347 *de tubis, sim.* QVINT. inst. 9, 4, 11 nec idem signorum concentus est procedente . . . exercitu, id receptum -n. CARM. frg. Fronto p. 158, 6 N. BOETH. mus. 1, 1 p. 186, 30 pugnantium animos tubarum -e accendi. *tibiae*: CIC. ac. 2, 86 simul inflavit tibicen, a perito -n agnoscitur. VARRO rust. 1, 2, 15 est altera *tibia* eiusdem -is modorum incentiva, altera succentiva. VERG. ecl. 3, 22 quem mea -bus meruisset fistula caprum? 3, 27 stridenti . . . stipula disperdere -n. 10, 51. DIRAE 75 dicit mea fistula -n. HOR. carm. 4, 1, 24 delectabere tibia mixtis -bus non sine fistula. 4, 15, 30 Lydis remixto -e tibiis. epod. 9, 5 sonante mixtum tibiis -n lyra. PROP. 4, 6, 7 -n . . . recentibus aris tibia Mygdoniis libet eburna cadis. Ov. epist. 12, 139 tibia . . . effundit socialia -a vobis. trist. 4, 1, 12. CALP. ecl. 2, 92 -a poscit amor et fistula cedit amori. STAT. Theb. 6, 123 -n *tibiae* . . . minoribus umbris utile (*v. Mau, PW. III 351, 3*). APVL. carm. frg. 4, 11. NEMES. ecl. 2, 9 nec resonare canorem fistula quem suerat nec vult contexere -n; sed pro -bus male dissona sibilis reddit. SOL. 9, 17 tibicines -n Cyclopium quasi de colludio concinuisse traduntur. *citharae, sim.*: LVCR. 2, 506 v. p. 467, 56. 4, 981 citharae liquidum -n chordasque loquentes. HOR. carm. 1, 15, 15 v. p. 469, 67. 1, 32, 4 age dic latinum, barbite, -n. epod. 9, 5 v. l. 73. PROP. 2, 1, 9 lyrae -n digitis percussit eburnis. 2, 3, 19 Aeolio cum

CATVLL. 68, 7. placare: HOR. epist. 2, 1, 138 *deos, manes*. plangere: STAT. silv. 5, 3, 44. praecinere: TIB. 1, 5, 12. proscindere *aliquem*: PLIN. nat. 36, 48 *al. recinere aliquem*: HOR. carm. 3, 28, 13. gratiam reddere: TIB. 2, 1, 35. referre *aliquid*: OV. Pont. 2, 1, 63. repetere: DIRAE 1 *cyneas* . . . voces. resonare: SIL. 14, 29. rogare: OV. Pont. 3, 1, 89. sacrare *aliquem*: OV. Pont. 4, 8, 64. salutare *aliquem*: OV. Pont. 2, 6, 1. sonare: STAT. Theb. 2, 377 *al. tenere mentes*: VERG. georg. 3, 3. tradere: LVCR. 5, 1444 *res gestas*. QVINT. inst. 2, 4, 18. vaticinari: CIC. Lael. 24. venerari divos: CATVLL. 90, 5. vexare Troiam (*de poeta malo*): OV. trist. 2, 318. *talia passim*. surgere: OV. Pont. 3, 3, 31. per carmen: vocare deum: VERG. georg. 2, 388. canere *aliquem*: LAVS Pis. 24. in carmen: conferre: COLVM. 9, 16, 2 de cultu hortorum. in carmine ponere: OV. trist. 3, 4, 66. 5, 9, 2.

iuncturae nominales: *epitheta (praeter nom. propr., quae v. p. 472, 76)*: abstrusum: MART. CAP. 3, 227. acceptum: CATVLL. 90, 5. aeternum: MART. 10, 26, 7. agreste: SEN. benef. 4, 6, 5. PROB. Verg. georg. 3, 40. alternum: VERG. ecl. 5, 14. *aliter* EPIST. Sapph. 6 (*v. vol. I p. 1756, 15*) CALP. ecl. 6, 2. cf. VERG. catal. 9, 19. amabile: HOR. epist. 1, 3, 24. amatorium: [SPART. Hadr. 14, 10]. amoebeum: SERV. ecl. 3, 28. antiquum: VARRO frg. Non. p. 77, 1. AETNA 23 *al. aptum*: CIC. de orat. 2, 34 *artificiosa verborum conclusione*. argutum: PLIN. epist. 7, 9, 9. asperum: SCHOL. Pers. 1, 96. astrabicon: PROB. Verg. ecl. praef. p. 324, 20. non prius auditum: HOR. carm. 3, 1, 2. auxiliare: OV. met. 7, 137. PLIN. nat. 28, 21. barbar(icum): HOR. epod. 9, 6. OV. met. 11, 162. SIL. 3, 346. 10, 230 *al. bellum*: MART. 2, 7, 2. blandum: *v. vol. II p. 2039, 12*. bonum: HOR. sat. 2, 1, 83. OV. am. 3, 9, 39. trist. 4, 1, 105. STAT. silv. 2, 2, 116. AVSON. 393, 104. breve: OV. met. 14, 442. fast. 3, 547. Pont. 3, 6, 2. MART. 6, 85, 11. 9 pr. 2. 10, 1, 3. 12, 61, 1. PLIN. epist. 7, 9, 9. bucolicum: *v. vol. II p. 2234, 62 sqq.* caecum: AVIEN. Arat. 927. caeleste: MART. 5, 5, 7. carum: PROP. 3, 2, 13. celebre: COLVM. 3, 1, 1 *al. choriambum*: AVSON. 399, 37. citharoedicum: PLIN. nat. 7, 204. claudum (*de disticho*): OV. trist. 3, 1, 11. comicum: DIOM. gramm. I 502, 13 *al. comptum*: SALV. gub. praef. 1. confine studio *alicuius*: OV. Pont. 2, 5, 71. consolabile: GELL. 16, 19, 12 *casus* . . . sui. continuum: PLIN. epist. 7, 9, 9. contrarium: STAT. silv. 5, 3, 87. Phoeb. conubiale: CLAVD. 8, 650. convivale: PRVD. ham. 318. cultum: OV. ars 3, 342 *al. daedalum*: LVCR. 2, 505. Phoebea . . . daedala chordis -a. deductum (*i. bucolicum SERV.*, tenue, gracile, subtile SCHOL. Veron.): VERG. ecl. 6, 5 (*cf. QVINT. inst. 8, 2, 9*). delicatum: PAVL. FEST. p. 101, 10. detestandum: TAC. ann. 16, 28. devotum: *v. p. 464, 58*. dignum: LVCR. 5, 1 pro rerum maiestate. VERG. ecl. 8, 10. Sophocleo . . . cothurno. catal. 14, 4. CVLEX 10 tuo . . . sensu. CIRIS 5. HOR. ars 91. socco. PRIAP. 2, 2 horto . . . non libello. OV. am. 1, 3, 20 *al. dilectum*: CLAVD. carm. min. 25, 45. dirum: OV. Ib. 85 *al. (de incantamentis)* dissonum: STAT. silv. 2, 2, 115. dithyrambicum: DIOM. gramm. I 502, 13. divinum: CATVLL. 64, 321 *cf. 322* VERG. ecl. 6, 67. COLVM. 7, 3, 9. CALP. ecl. 1, 32. PANEG. 7, 21 p. 177, 16. divulgatum: SVET. gramm. 2. doctum: CVLEX 3 (*v. Leo, comm. p. 25*). TIB. 2, 3, 20 *al. dulce*: CATVLL. 68, 7. CVLEX 147. VERG. catal. 9, 19. DIRAE 71. TIB. 1, 3, 60. MANIL. 3, 38. CALP. ecl. 4, 55. QVINT. inst. 12, 10, 33. AVSON. 418, 65. HIER. epist. 22, 18. CLAVD. 2, 13. Musarum. durum: SCHOL. Pers. 1, 96. effeminatum: SEN. epist. 101, 13. egregium: PLIN. epist. 1, 17, 3. elegans: VAL. MAX. 1, 7 ext. 3 *cf. PLIN. nat. 37, 178*. elegiacum: PORPH. Hor. epist. 2, 2, 101. epicum: *v. p. 466, 53*. execrabile: *v. p. 465, 48*. exequiale: OV. met. 14, 430 *al. exorabile*: *v. p. 465, 2*. fabulosum: CVRT. 3, 1, 2. facetum(?): *cf. QVINT. inst. 6, 3, 20*. facile: AVIEN. orb. terr. 1044. famosum: *v. p. 465, 59. 60. 63*. fanaticum: *v. p. 464, 34*. fatale: CVLEX 134 *al. faustum*: OV. epist. 20, 182. felix: OV. am. 2, 17, 27. ferale: VERG. Aen. 4, 462 *al. festinum*: CLAVD. carm. min. 25 pr. 1. festum: CLAVD. 24, 21. fictum: HOR. ars 240. flebile: EPIST. Sapph. 70. OV. trist. 5, 1, 5 *al. foedum*: HOR. epist. 2, 1, 236. forte: SCHOL. Pers. 1, 76. fraternum: SEN. apocol. 4. funebre: QVINT. inst. 8, 2, 8. funereum: AVSON. 187, 7. funestum: DRAC. Romul. 10, 307. furiale: *v. p. 465, 48*. geminum: OV. Pont. 4, 16, 12. genitale: STAT. silv. 5, 5, 70. gentile: CORIPP. Ioh. 1, 452. grande: CIC. Tusc. 1, 37. IVV. 6, 636. AMBR. c. Aux. 34. AVG. civ. 17, 15 p. 237. gratuitum: SEN. nat. 4 praef. 14. gratum: HOR. carm. 1, 15, 15. 3, 11, 24. OV. trist. 4, 5, 15. grave: CIC. Tusc. 1, 64. PROP. 1, 9, 9. harundineum: OV. trist. 4, 1, 12. hero(icum): PROP. 3, 3, 16 *al. hexametrum*: DIOM. gramm. I 483, 27 *al. honorum*: VAL. FL. 4, 343. STAT. silv. 1, 4, 97. horrendum: LIV. 1, 26, 6 *al. horridum*: *v. p. 465, 9*. humile: PROP. 2, 10, 11. ignobile: VERG. ecl. 9, 38. ignotum: OV. met. 14, 366. imbelles: STAT. Theb. 10, 874. imperiosum: *v. p. 464, 82* FAV. EVL. p. 19, 4. improbum: OV. trist. 2, 441. inane: OV. am. 3, 8, 24. inclitum: SEN. nat. 6, 2, 9. incomptum: PRIAP. 1, 1 *al. inconditum*: LIV. 4, 20, 2 *cf. 10, 30, 9 al. indoctum*: PROP. 2, 34, 84 *cf. SEN. Herc. O. 129*. inerme: PROP. 4, 6, 32. OV. Ib. 2. iners: CALP. ecl. 3, 60. infame: OV. rem. 254. infandum: LVCAN. 6, 682. inlaudabile: STAT. silv. 5, 5, 33. intactum: STAT. silv. 1, 2, 238. thalamis. 3, 1, 67. invigilatum: CINNA carm. frg. 11, 2. Arateis multum invigilata lucernis -a. iocosum: FEST. p. 363, 21 *al. iocularis*: SVET. Nero 42 *al. irriguum*: *v. p. 469, 8*. iuvenale (-ile): OV. Pont. 3, 3, 29 *al. MART. 14, 189*. lacrimosum: OV. trist. 5, 1, 35. laetum: VERG. georg. 2, 388. OV. Pont. 3, 4, 46 *al. lamentabile*: STAT. silv. 5, 3, 1. lascivum: OV. trist. 5, 1, 15 *al.*

laudabile: HOR. ars 408. lene: PROP. 1, 9, 12 (*codl. -v-*) *al. lepidum*: APVL. apol. 11. letale: OV. met. 10, 453 *al. leve*: LVCR. 5, 1380. leve: OV. met. 11, 154. CALP. ecl. 2, 30. MART. 7, 8, 9. TAC. ann. 16, 19 (*app. faciles versus*). liquidum: LVCR. 4, 981. longum: MANIL. 2, 928. PLIN. epist. 7, 9, 9. lucidum: LVCR. 1, 934. obscura de re (4, 9). luctificum: CARM. epigr. 1370, 3. lugubre: CIC. Tusc. 3, 46 et rebus et verbis et modis *al. cf. sub nenia*. lyricum: FEST. p. 217, 3 *al. maestum*: CATVLL. 65, 12. OV. epist. 2, 118. AVSON. 180, 6. CARM. epigr. 582, 2? mag(icum): *v. p. 464, 64*. magnificum: PANEG. 4, 16. magnum: *v. p. 465, 4*. malum: LEG. XII tab. (Plin. nat. 28, 18) *v. p. 464, 50*. HOR. sat. 2, 1, 82 *sensu ambiguo (v. Leonhard, PW. III 1593, 45)*. 2, 5, 74. epist. 2, 1, 153. 2, 2, 106. CVRT. 8, 5, 8 (*ex con.*) MART. 7, 42, 5. 12, 40, 1. ARNOB. nat. 4, 34. AVSON. 395, 5. maledicum: SVET. Iul. 75. mansurum: STAT. silv. 4, 2, 3. medicabile: VAL. FL. 4, 87. meditatum: *v. sub iunct. verb.* melicum: DIOM. gramm. I 502, 13. militare: *v. p. 465, 72*. miserabile: VERG. georg. 4, 514. PRIAP. 68, 15. OV. met. 5, 118. 6, 581. EPICED. Drusi 3. miserandum: MANIL. 5, 559. STAT. silv. 2, 4, 23. miserum: VERG. ecl. 3, 27 (*triste, flebile SERV.*). mobile: SEN. Ag. 670. modulatum: SVET. Aug. 57 *al. molestum*: AVSON. 326, 4. molle: CIC. fin. 5, 3. CVLEX 35. OV. trist. 2, 349 *al. mordax*: OV. trist. 2, 563. mortale: OV. Pont. 2, 6, 34 (*non m.*) GERM. 99. mortiferum: HIER. epist. 22, 18. Sirenarum. 54, 13. musicum: VVLG. Ezech. 33, 32. nauticum: PANEG. 2, 12 p. 99, 27. nefandum: SEN. Oed. 246 *Sphingis*. nobile: AETNA 75. STAT. silv. 2, 7, 114. noxium: *v. p. 465, 9*. nuptiale: CATVLL. 61, 12 *al. obliquum*: STAT. silv. 1, 2, 27 (*v. Vollmer ad loc.*). obscaenum: PROP. 1, 16, 10. obscurum: LIV. 25, 12, 8. omnigenum: PROB. Verg. ecl. 6, 31 p. 335, 24. operosum: HOR. carm. 4, 2, 32. orthium: *v. p. 466, 35*. parvum: HOR. epist. 2, 1, 258. MART. 7, 29, 6. 8, 82, 2. CARM. epigr. 712, 31. 1192, 5. pastorale: *v. p. 466, 39*. patrum: VERG. georg. 2, 394. catal. 9, 62. CVRT. 3, 3, 10. 8, 9, 30. INSCR. christ. Leblant 413, 24. perpetuum: HOR. carm. 1, 7, 6. OV. met. 1, 4. STAT. Theb. 7, 289. perplexum: LIV. 25, 12, 8. SIL. 9, 60. pium: CARM. epigr. 986, 1 *al. plenum*: CIC. Tusc. 1, 64. PRIAP. 49, 2. ioci. OV. trist. 5, 1, 42. laetitiae. plumbeum: AVSON. 395, 2 (*opp. aurea mala*). poeticum: AVG. civ. 6, 6 p. 256. pontificium: *v. p. 464, 4*. praeclarum: CIC. Tusc. 3, 46. PLIN. nat. 2, 89. APVL. apol. 102. primaevum: STAT. silv. 5, 3, 136. priscum: AMM. 22, 8, 15. privatum: HOR. ars 91 (*ib. socco dignum*). probrosum: TAC. ann. 4, 31 *al. profanum*: SPART. Did. 7, 10. properatum: OV. Pont. 3, 4, 59. proprium: MANIL. 3, 35. 4, 430. publicum: OV. trist. 5, 1, 23. puerile: STAT. Ach. 1, 240. pulchrum: APVL. flor. 7 p. 24. AVG. civ. 11, 18 p. 485. ISID. vir. ill. 23. rarum: STAT. Theb. 2, 377. regale (*Corneli Severi*): OV. Pont. 4, 16, 9. robustum: PERS. 5, 5. rude: HOR. sat. 1, 10, 66 (*ib. Graecis intactum*). OV. trist. 1, 7, 22 *al. rusticum*: MORET. 29. OV. am. 2, 4, 20. CALP. ecl. 4, 147. SERV. Verg. ecl. 3, 84. PROB. Verg. ecl. praef. p. 324, 17. sacrum: PRIAP. 68, 18 *de Iliade*. PROP. 2, 28, 43. OV. rem. 252. LIV. 39, 18, 3. STAT. silv. 1, 2, 1. SOL. 7, 22. LAMPR. Heliog. 9, 1. saeculare: HOR. carm. saec. tit. teste PORPH. et parte *codl.* (SVET. vita Hor. p. 46). salutare: SEN. dial. 10, 9, 2 *al. sanctum*: MART. 7, 17, 3. PLIN. paneg. 92, 3 *v. p. 464, 7*. satyricum: DIOM. gramm. I 502, 13. saxum: *v. p. 466, 2*. sceleratum: SIL. 9, 266. secretum: MANIL. 5, 335. LVCAN. 1, 599. STAT. silv. 4, 2, 55. MART. 1, 66, 5 *al. securum*: VAL. FL. 4, 87. numeris. sempiternum: AMM. 21, 14, 5. sepulcrum: *v. p. 465, 12*. serium: PLIN. paneg. 54, 2. sociale: OV. epist. 12, 139. sollemne: *v. p. 463, 84 sqq.* SEN. Oed. 498. STAT. silv. 4, 6, 99. PANEG. 4, 10. ALC. AVIT. carm. 5, 704. solum: SEN. contr. 2, 2, 8. QVINT. inst. 10, 1, 31. quodammodo (*de historia*). spumosum: SCHOL. Pers. 1, 96. stridulum: CLAVD. rapt. Pros. 1, 205. stultum: OV. Pont. 3, 3, 37. suave: TER. MAVR. 2821. suaveolens: LVCR. 1, 946 -nti -e Pierio (4, 21). sublime: OV. am. 3, 1, 39 *al. supinum*: MART. 2, 86, 1. tantum: PANEG. 4, 15. tenerum: OV. am. 3, 8, 2. tenue: COLVM. 10, 40. tergeminum (*Sirenarum*): STAT. silv. 2, 1, 10. terrificum: NICET. psalm. 3. taetrum: IMP. OPIL. carm. Capitol. Opil. 11, 6. theatrale: HIER. in Ezech. 33, 23 p. 404. togatum (*Lucani*): STAT. silv. 2, 7, 53. tragicum: HOR. ars 220 *al. triste*: DIRAE 54. ELEG. in Maecen. 1, 1. OV. trist. 2, 493. SEN. Oed. 102. STAT. silv. 5, 5, 48. MART. 10, 17, 3. AVSON. 417, 110. triviale: IVV. 7, 55. triumphale: *v. p. 465, 68*. turpe: AETNA 40 sine pignore. OV. trist. 2, 211. PAVL. sent. 5, 4, 15 (*cf. famosum*). valens: *v. p. 464, 59*. varium: VERG. catal. 14, 4. AETNA 582. SER. SAMM. 930. RVT. NAM. 1, 112. venustum: APVL. met. 11, 9. veridicum: AVIEN. orb. 897. verum: OV. fast. 1, 474. PANEG. 4, 16. vetus: OV. trist. 1, 9, 61. FEST. p. 197. FRONTO p. 63, 16. N. GELL. 2, 22, 1. vetustum: PLIN. nat. 35, 58. MACR. sat. 5, 20, 18. victurum (*i. mansurum*): MART. 8, 73, 4. vigilatum: OV. ars 2, 285. fast. 4, 109. vile: TER. MAVR. 1926. vitale: *v. p. 467, 10*. vitiosum: OV. Pont. 4, 13, 18. vividum: MART. 12, 61, 1. vocale: OV. met. 11, 317. vulgatum? SVET. Iul. 49. utile: APVL. flor. 17 p. 82. *ψυχρόν*: AVSON. 401, 11. *nomina propria*: Aeaëum: *v. p. 464, 72*. Aeneium: LAVS Pis. 230. Aeolium: HOR. carm. 3, 30, 13. 4, 3, 12. Aonium: LAVS Pis. 165. Aratium: CIC. nat. deor. 2, 104. leg. 2, 7. Ascraeum: VERG. georg. 2, 176. Castalium: SIL. 11, 482. Chaldaeum: *v. p. 465, 25*. Chalcidicum: *v. p. 464, 18*. Cumaëum, Cumanum: *v. p. 464, 13 sqq.* Cureticum: CALP. ecl. 4, 96. Cyclopium: *v. p. 468, 80*. Cythalinum? PROP. 1, 1, 24. Daviticum: VEN. FORT. vita Hil. 14, 50. Dorium: HOR. epod. 9, 6. Euboicum: *v. p. 464, 15*. Euripideum: CIC. Tusc. 3, 59. Georgicum (*Vergili*): COLVM.

7, 5, 10 *al.* Graecum: CIC. Lael. 24 *al.* cf. HOR. sat. 1, 10, 66. Graium: MELA 3, 57. Haemonium: LVCAN. 6, 480. Hecateium: OV. met. 14, 44. Homericum: MELA 2, 104 *al.* Iliacum: HOR. ars 129. Latinum: CIC. nat. deor. 2, 104 HOR. carm. 1, 32, 4 GELL. 2, 22, 2 APVL. flor. 18 p. 91. Maeonium: HOR. carm. 1, 6, 2 *al.* Mantuanum: SOL. 46, 4. Marcianum: LIV. 25, 12, 2. Odrysiun: VAL. FL. 5, 439. Orphicum: CIC. nat. deor. 1, 107. Phoebeum: LVCR. 2, 506. Pierium: LVCR. 1, 946 STAT. silv. 5, 3, 44. Pythagoreum: CIC. Tusc. 4, 4. Romanum: LVCAN. 1, 66 PANEG. 3, 16. Stygium: LVCAN. 6, 766. Sabellum: HOR. epod. 17, 28. Saliare: HOR. epist. 2, 1, 86 Numae. MON. Ancy. 2, 21 *al.* Thessalicum: SEN. Phaedr. 791. Tyrrhenum: LVCR. 6, 381. Vergilianum: EXPLAN. in Dou. gramm. IV 486, 8 *al.* *pendet ex nominibus: rerum:* carminis (-um): actus: LIV. 7, 2, 4 CLAUD. carm. min. 30, 19. aestus (*in imagine*): MANIL. 1, 22. amaritudo: PLIN. nat. 36, 12. ars: HOR. carm. 4, 6, 30 epist. 1, 19, 27. auctoritas: COLVM. 7, 3, 9. avocamentum: APVL. apol. 43. auspiciun: AVIEN. orb. 10 *al.* austeritas: PORPH. Hor. carm. 4, 9, 7. cantus: AMM. 22, 8, 15. certamen: VAL. MAX. 8, 7 ext. 13. color: OV. Pont. 4, 13, 4. conviciun: TERT. anim. 34. dulcedo: VELL. 1, 7, 1 APVL. apol. 9. exiliun (*de Archilochi libris exportari iussis*): VAL. MAX. 6, 3 ext. 2. exordium: ZENO 2, 1, 1 *v. p.* 466, 80 VEG. mil. 2, 1. finis: FRONTO p. 237, 20 N. fons (*Libethra*): MELA 2, 36. fulgor: VELL. 1, 5, 1. genus: OV. am. 2, 17, 21. hypographum: SVET. vita Verg. p. 61. infamia: PAVL. sent. 5, 4, 15. incondita: LIV. 7, 10, 13. initium: FRONTO p. 157, 16 N. intervallum: PANEG. 4, 15. lectio: SEN. dial. 5, 9, 1. lex: COLVM. 11, 1, 1 MAR. VICTORIN. gramm. VI 114, 21. liber: AVSON. 195, 11 *al.* licentia: SEN. contr. 2, 2, 12 *al.* limes: STAT. Theb. 1, 16. lusus: PRIAP. 1, 1. materia: OV. trist. 2, 70 *al.* mens: AETNA 28. metrum: MAR. VICTORIN. gramm. VI 172, 1. arta necessitas: SEN. epist. 108, 10. nitor: STAT. silv. 2, 7, 81. observatio: QVINT. inst. 10, 4, 115. offa: PERS. 5, 5. opus: PROP. 3, 3, 16 OV. fast. 3, 724 VELL. 2, 36, 2° orbis: PROP. 3, 1, 39. ordo: LAVS Pis. 1 ALC. AVIT. carm. 5, 2. organum: VVLG. II par. 7, 6. pes: SEN. benef. 2, 34, 2. principium: HOR. sat. 2, 6, 22 PRIAP. 68, 18 *al.* qualitas: DIOM. gramm. I 502, 13. relatus: TAC. Germ. 3. sales: PLIN. nat. 35, 4. sententia: SVET. Galba 9. sonus: TAC. dial. 10. species: *nota*: FRG. Cens. 12, 1 DIOM. gramm. I 502, 7. structura: OV. Pont. 4, 13, 4 *al.* sublimitas: QVINT. inst. 1, 8, 5. summa: PETRON. 55, 4. textus: *v. p.* 466, 81. tumultus: VVLG. Am. 5, 23. varietas: QVINT. inst. 10, 1, 95. verba: LIV. 1, 32, 8 VVLG. deut. 21, 30 *al.* BOETH. mus. 4, 3 p. 309, 8 (*opp.* melos... ipsum). vis: PHAEDR. 3 pr. 3. *personarum*: actor: LIV. 7, 2, 8. ales: HOR. carm. 1, 6, 2. auctor: *v. vol.* II p. 1202, 60 sq. et 1210, 76. *fem.*: OV. fast. 6, 709. cantator: PAVL. FEST. p. 101. conditor: CVRT. 8, 5, 8. dea: OV. fast. 3, 833 (*Pallas*). deus: PANEG. 4, 10 (*Apollo*). incentor: AVIEN. Arat. 1. inventrix: OV. fast. 6, 709. Laverna: AVSON. 393, 104. lector: CARM. epigr. 112, 10. princeps (*Vergilius*): VELL. 2, 36, 3. repertor (*Phoebus*): OV. rem. 76. scriptor: QVINT. inst. 1, 5, 11. thesaurus (*sc. David*): NICET. psalm. 4 (*ib.* cantorum princeps). *cum attributis per genitivum:* auctoris vel canentium: VARRO ling. 5, 110 (*al.*) Saliorum. CIC. Rab. perd. 13 Tarquinii. Arch. 27 Accii. Rab. Post. 43 poetarum (*passim*). de orat. 1, 245 magistri. nat. deor. 1, 107 Cercopis. Tusc. 4, 4 Appii Caeci. CATVLL. 65, 16 (*al.*) Battiadae. SALL. or. Phil. 3 vatun (*passim*). frg. hist. 1, 101 Homeri. VERG. georg. 4, 565 pastorum (*i. bucolica*). HOR. epist. 2, 1, 69 Livi. 2, 1, 86 Numae. PROP. 2, 3, 22 Erines (*ex coni.*). OV. met. 6, 2 Aonidum. *et sic saepe.* LVCR. 1, 731 pectoris eius (*Empedoclis*). AETNA 585 Athenarum. PROP. 1, 3, 42 Orpheae... lyrae. 4, 6, 32 testudineae -n inerme lyrae. *nota*: OV. met. 12, 157 -a vocum (*opp.* citharae). Ib. 2 Musae... meae. APVL. flor. 17 p. 82 senectae. *materiae vel qualitatis:* Priami: *v. p.* 466, 74. Nelei: *v. p.* 466, 71. MART. 5, 5, 7 Capitolini... -a belli. QVINT. inst. 6, 3, 96 ex tetrastichon Maeri -e. IVV. 7, 82 -n amicae Thebaidos. AVSON. 175, 2 supremi... honoris. HIER. in Is. 27, 11 p. 367 lamentationis. PRVD. ham. 318 nequitiae. DRAC. Romul. 7, 137 amoris (*i. epithalamium*). PETRON. 2, 8 sani coloris. carmen: *in aliquem, aliquid:* CIC. de orat. 2, 352 (*scribere*). PLIN. nat. 37, 178 Timaridis. TAC. ann. 4, 31 (*probrosun*). 6, 39 (*factitare*) *al.* SVET. Nero 42 GRAN. LIC. p. 13, 10. *adversus aliquem:* TAC. ann. 14, 48 (*factitare*). *contra aliquem:* PLIN. nat. 28, 29 (*v. p.* 465, 1). *de aliquo:* PLIN. epist. 2, 1, 2 (*scribere*). SVET. Tib. 28 APVL. flor. 17 p. 82.

pluralis q. d. poeticus difficilis est agnitu, cum quaevis carminis pars, velut liber, strophae, ipsi denique versus 'carmina' recte dici possint; cf. sub IC, Riese ad CATVLL. 65, 16 (mitto haec expressa tibi -a Battiadae, i. Comam Berenices). pro plurali singularis poni posse videtur in his: CATVLL. 116, 2 CINNA carm. frg. 11 LVCR. 1, 934. 3, 420 VERG. ecl. 5, 14. 55. 63. 8, 12. 68. 9, 21 CVLEX 3. 10 DIRAE 25 MANIL. 2, 151 PETRON. 23, 2 CARM. epigr. 990, 9. 1192, 1 etc. cf. Bednara, Archiv 14 (1906) 555. singularem habes, ubi pluralem expectes: PROP. 1, 7, 10 hinc cupio nomen -is ire mei. 2, 5, 6 OV. Pont. 4, 16, 12 trist. 2, 87 MART. 14, 189 PORPH. Hor. carm. 4, 9, 7 cf. 3, 30, 13 MACR. exc. gramm. V 646, 24.

synonyma: camena, canticum, cantus, incantamentum, incantatio, libellus (PROP. 3, 2, 16), melos (*adde* MAR. VICTORIN. gramm. VI 54, 14), Musa, Pierides (OV. trist. 5, 7, 32), poema, scriptum (PROP.

2, 3, 22), versificatio (DIOM. gramm. I 473, 11), versus (OV. ars 2, 274 trist. 5, 7, 25).

derivata: 1. carminare, carminulum, Carmenta (-es). Hey.

2. carmen, -inis n. [*cf. c. carrere. Th.*]. *vel pecten, quo lana purgatur* (*cf. Blümner, Technologie I 104; Marquardt-Mau, Privatleben p. 503*) *vel lana ipsa carminata i. purgata:* CLAUD. 20, 458 quam bene textentum laudabas -a tutus (*seq. dum tua vellera vitas*). *nota lusum duarum vocum 'carmen':* VEN. FORT. epist. (carm. 5, 6) 1 cum neque nancisceretur quicquam occasionis ex themate, quod digereretur in poesi et... nihil velleretur ex vellere, quod carminaretur in -e.

derivatum: 2. carminare. Meister.

carmentarius, carmentēs (SERV. auct. Aen. 8, 336), καρμεντία v. Carmenta nom. propr.

carminābundus, -a, -um a 1. carminare. SIDON. epist. 8, 11, 6 Lampridius orator in bucolica materia vigilax, parcus, -us. Hey.

carminatio, -ōnis f. a 2. carminare. *cf. Blümner, Technologie I 107. lanuae pectinatio:* PLIN. nat. 11, 77 in vellera hanc (*lanuginem*) ab iis cogi subigique unguum -e, mox trahi inter ramos, tenuari ceu pectine. Meister.

1. carminator, -ōris m. a 1. carminare. PASS. Paul. 8 Nero Paulum appellat maleficum... impostorem... -em (criminatorum, carnitorem *al.*)... sensuum alienatorem... mentium immutatorum. Hey.

2. carminator, -ōris m. a 2. carminare. *cf. Ruggiero, diz. epigr. p. 115; Blümner, Technologie I 97 et 107. CORP. XI 1031 haec loca sunt lanariorum carminator(um) sodalici. huc pertinere videtur:* GLOSS. Plac. V 52, 15 (14, 27) carminatoribus (*carentoribus codd.*) lanariis, quia cariant id est carpunt, dividunt (*cf. carrio*). Meister.

1. carmino, -āvi, -ātum, -āre a 1. carmen. [*francog. charmer. M.-L.*] GLOSS. IV 316, 43 -at i<u>ngit. 136, 13 pangit: -at coniungit aut fungit (*leg. fingit*) in cithara (*cf. 137, 10. 353, 48. V 384, 30. V 128, 43 panget: -at vel componit, iungit* (*cf. 230, 27*). AVG.

c. lul. op. imperf. 3, 117 quaero cum quibus poetis in talem incurreris Hippocrenem, ut bimembrem bestiam fingeres, non quidem -ando, sed blasphemando. SIDON. epist. 1, 9, 6 exeras... veterem Musam votivum quippiam vel tumultuariis fidibus -antem. 9, 13, 5 vers. 82 date -ata socco, date dicta sub coturno. 9, 15, 1 vers. 25 quotiens... verba Graia -erit. *de praecantatione:* MARCELL. med. 8, 171 pertractans oculum ter dices: sequitur incantatio. item ipso oculo clauso, qui -atus erit, patentem perfricabis et ter carmen hoc dices. 14, 26 idem incantamentum dices cumque ter ipsum feceris et -eris, collo dolentis subligabis phoenicium. 15, 102 glandulas mane -bis. 28, 74 si iumenta -bis (*ibid.* praecantatio).

derivata: 1. carminator, carminabundus. compositum: de-carminare. Hey.

2. carmino, -ātus, -āre [*a 2. carmen. Th.*]. ISID. orig. 1, 38, 4 lanam, quam purgantes discerpunt, -are dicimus (*v. carrio*).

GLOSS. ξαίω. II 377, 19 ξαίω ἐπὶ ἐγλω. *i. q. pectinare:* VARRO ling. 7, 54 -ari dicitur tum lana, cum ex ea car<ri>unt (*carent F*), quod in ea haeret. PLIN. nat. 9, 134 lana... -ata. 19, 18 linum... -ari. VEN. FORT. epist. (carm. 5, 6) 1 supra l. 9. *translate usurpatum esse videtur:* AVG. c. Faust. 32, 6 Iesus per testamentum vetus adnuntiat nunc dimicat et -at (*i. discernendo legem purgat; var. l. terminat b*) docetque pauca eius accipienda esse.

derivata: carminatio, 2. carminator. Meister.

carminulum, -ī n. *deminutive* a 1. carmen. VIRG. gramm. epit. 2 p. 8, 1 adolescentula cum poetica metra per versuum -ula (-ola V) soffit. Hey.

carmoniū (VVLG. IV Esdr. 15, 30) *v. nom. propr.*

*carnālis, -e a 2. caro. GRAMM. suppl. 191, 23 *derivata* quaedam in lis, ut carnalis. GLOSS. II 429, 57 σαρκινός. NOT. Tir. 90, 90. [*it. carnale, francog. charnel, hisp. carnal. M.-L.*] *dubiae significationis:* VARRO Men. 494 vix effatus erat, cum more maiorum ultro -es (NON. p. 86 -es edules. *de sexagenariis deponatis dictum esse suspicatus est Bücheler. fort. i. q. carnifices*) arripiunt, de ponte in Tiberim deturbant.

1 *proprie: e carne constans, animalis:* TERT. adv. Val. 24 -em superficiem postea aiunt choico supertextam (*cf. IREN. 1, 18, 2 choicum hominem... in sexto dierum dicunt formatum, -em [σαρκινόν] autem in octavo*). RVFIN. hist. 3, 28, 5 hostias -es... iugulandas (*ἱερῶν σφαγαῖς. cf. SACR. Leon. p. 327 -ium victimarum*). CAEL. AVR. acut. 2, 10, 65 -i cibo (*chron. 1, 4, 131*). DRAC. laud. dei 1, 616 nec -e genus minuit fetura creando. VEN. FORT. carm. 11, 9, 10 cum collibus altis undique -i monte (*i. acervo carnis*) superbus apex. *i. q. pinguis, bene carnosus:* GLOSS. III 601, 18 farcim: vermīs -is. *in ima-*

gine: ITALA (Aug. doctr. christ. 3, 34, 48) et VVLG. II Cor. 3, 3 non in tabulis lapideis sed in tabulis cordis -bus. RVFIN. Orig. in lev. 7, 7 hi... qui squamas non habent, velut ex integro carnei sunt et toti -es. 2 *translate apud script. eccl. i. q. corporalis, temporalis, terrenus, libidinosus* (*cf. TERT. adv. Val. 26 materiali... id est -i. AVG. mag. 12, 39 ut more auctorum nostrorum loquar, illa sensibilia -a, haec intellegibilia spiritualia nominamus*): ITALA (Aug. civ. 14, 4) et VVLG. I Cor. 3, 1 non... loqui vobis quasi spiritalibus, sed quasi -bus (ὄχ ὡς πνευματικοῖς ἀλλ' ὡς σαρκίνοῖς). 3, 2 (Aug. civ. 14, 4) -es

estis (3,3. VVLG. Rom. 7,14 -is sum). Eph. 6,5 (Aug. c. Faust. 5,9) servos oboedire... dominis -bus (VVLG. Col. 3,22. CYPR. epist. 50 patronae suae -i. RVFIN. Adamant. 5,18 ipsa eius -is domina [*σαρκίνης δεσποίνης*]). MIN. FEL. 18,10 quem (*deum*) si patrem dixerō, -em opineris (EXPOS. fid. Caspari Anecd. p.283,9 sine patre -i *al. adde*: BACHAR. repar. laps. 7 mater. CASSIAN. conl. praef. 1,6 parentum. GREG. TVR. Mart. 1,13 genitorem. PASS. Mar. Iac. 8 p.56,13 frater). 32,6 -bus oculis (HIL. trin. 7,37 HIER. epist. 59,1 AVG. civ. 8,25 CASSIOD. in psalm. 12,2 *al. inst. div. 5 p.1116^B -i lumine. cf. TERT. anim. 40 -bus sensibus al. RVFIN. Orig. in cant. 3 p.17^{2D} -is auditus. PASS. Petr. 15 -es aures). TERT. anim. 38 pubertatem... animale cum -i... convenire. bapt. 7 baptismi -is actus (ieiun. 16 sacrificiorum -ium. HIER. epist. 59,3 -es... caerimoniae). ieiun. 2 -ium commodorum (*cf. HIL. in psalm. 118 nun 9 nobilitas -is. AVG. civ. 15,22 bonum. 17,7 felicitatem. ibid. beatitudo. SVLP. Sev. epist. app. 2,12 -ia ornamenta et terrena. CASSIOD. in psalm. 33,3 utilitas). TERT. adv. Marc. 5,10 -em et corporalem... resurrectionem (*cf. resurr. 35*), quam per -a et corporalia exempla commendat. *ibid.* operatio. *ibid.* operum (HIL. myst. p.7,8 RVFIN. hist. mon. 31 p.457^C. *cf. Adamant. 5,22 actibus*). 5,17 p.637,1 -i vitio (GAUDENT. serm. 15 CASSIOD. in psalm. 24,1 *al.*). *cf. MAR. VICTORIN. in Eph. 1,4 p.1240^C desiderii -bus et materialibus (HIL. myst. 12,21 VAL. CEM. hom. 19,1 *al. concupiscentiae: PRISCILL. tract. 10,140 AVG. civ. 1,9,18 *al. PRISCILL. tract. 1,35 -ium luxuriarum. AVG. civ. 17,20 voluptatis al. 19,4 libidines al. 21,16 delectatione [CASSIOD. in psalm. 12,5]. gen. c. Manich. 2,19,29 voluntate. ibid. gaudiis). CYPR. epist. 4,4 circumcisio -is. NOVATIAN. trin. 15 p.911^B -em... Christi nativitatem (LACT. inst. 4,13,4 in secunda vero nativitate -i *ἀπάτωρ* fuit. HIL. in Matth. 1,1 in -i ortu. RVFIN. apol. Orig. 1 p.555 adventum -em. hist. 3,20 de -i genere. AVG. civ. 2,29 -em originem. 14,21 fecunditatem. *ibid.* -es... fetus. 15,17 -es... generationes. 16,16 de -i... semine. 18,32 -is cognationis. TYCON. 3 p.27,16 de affectu -is necessitudinis. ALC. AVIT. carm. 2,30 -is copula sexus. VICT. VIT. 2,29 -is pietas. POMER. 3,24,1 -i pietate commoti). MAR. VICTORIN. homous. 1 errore -i. HIL. in Matth. 27,9 *Iudaei* populus totus -is (LVCIF. non conv. 1 p.39 AVG. civ. 18,45 *al.*). trin. 4,14 quod creatum in nobis atque -e est. ZENO 2,20 p.458,4 -e hoc indumentum (*i. corpus. cf. HEGES. 5,53,1 anima... -i adhaeret consortio. PRVD. perist. 2,487 vinculi -is. AVG. civ. 15,7 pars... -is. serm. 36,10,10 -i domo). LVCIF. non conv. 2 p.5,6 -e adulterium (11 p.24,28 -i fornicatione). FILASTR. 8,1 -is observantia (AVG. c. Pelag. 3,4,10 observatione -i. epist. 196,3 sabbati -is vacatio). 75,2 -em vanitatem (AVG. civ. 13,23 corruptionem. serm. 15,8,8 infirmitas. serm. ed. Mai 21,2 necessitas fragilitatis -is). SCHOL. Pers. 2,62 ambitionibus... -bus (OROS. apol. 15,2 -i arrogantia). VVLG. Esth. 14,10 -em regem. Iudas 23 eam quae -is est maculatam tunicam (*τὸν ἀπὸ τῆς σαρκὸς ἐπιλωμένον χιτῶνα*). II Cor. 1,12 in sapientia -i (AVG. in psalm. 103 serm. 1,2 nebula -is cogitationis. SALON. in eccles. p.1006^B -is et dissoluta cogitatio *al.*). II Cor. 10,4 arma militiae nostrae non -ia sunt (AMBR. off. 1,37,185. AVELL. p.182,9 certamen nostrum non -e est). Hebr. 7,16 secundum legem mandati -is (*κατὰ νόμον ἐντολῆς σαρκίνης*). RVFIN. Orig. in cant. prol. p.63^C ad exteriorem et -em virum (AVG. serm. ed. Mai 153,1 in homine -i. ISID. sent. 3,43,4 rudibus populis seu -bus. 3,43,5 adhuc exterioribus hoc est -bus). PAVL. NOL. epist. 5,2 -em in nobis substantiam (CASSIOD. var. 10,30,1 *elephantum* solent in -i substantia supra millenos annos vivere). 7,3 votis -bus. 44,5 -es inimicitias (AVG. civ. 5,18 ab inimicis -bus). AVG. civ. 10,20 promissa -ia (10,25 -es... terrenasque promissiones). 11,28 -em vitam (14,2 EVSTATH. Bas. hex. 8,1 p.945^C *al.*). 12,24 -i consuetudine (serm. ed. Mai 6,1 condicio. SEDVL. carm. pasch. 1,308 lex). civ. 16,34 nec haeretici nec Iudaei -es (*opp. christiani*). 20,7 -bus epulis. 20,21 -es mille annos (*i. temporales*). epist. 126,7 *Thagastensis ecclesia* -is patria mea est. mus. 6,1,1 a -bus litteris duce ratione avellerentur (CASSIAN. inst. 8,3 -i et pingui secundum litteram significatione). GAUDENT. serm. 5 -ium pedum. CASSIAN. inst. 10,12 non gladio -i eos addicens, sed auctoritate sancti spiritus. CLAVD. MAM. anim. p.113,3 -es formas. OP. imperf. in Matth. 3 p.654 iudicia -ia et terrena. VEN. FORT. Mart. 2,320 cum sua -is raperetur ad astra figura. CASSIOD. in psalm. 72,22 -is aemulatio. GREG. M. moral. 2,65 -a corda perscrutari solet *diabolus*.******

masc. subst. carnālis, -is: HIL. in Matth. 10,7 omnis sermo eius -bus tenebrae sunt. AMBR. hex. 6,6,39 in -bus... *deus* non permanet. MAXIMIN. c. Ambr. 114 a -i spirituales... iudicari non posse. PS. RVFIN. in psalm. 2,8 dominus... -es confringit. AVG. in psalm. 9,2 multitudinem imperitorum et -ium. civ. 10,24 -es, infirmi. 16,24 -es inter se dividuntur. *ibid.* de -ium divisione. GREG. M. moral. praef. 14 *uxor Iob* vitam -ium designat. *i. q. paganus:* CYPR. sent. episc. 5 cum -bus in iudicio domini damnari. *neutr. plur. carnalia, -ium:* TERT. anim. 58 *anima* et in -bus prior est, quae concipit. bapt. 5 -ia in figuram spiritualium antecedunt (adv. Marc. 4,9 per -ia spiritualia significantem. LACT. inst. 4,17,21 ut per -ium figuram spiritualia noscerentur). ieiun. 3 -ium appetitionem, spiritualium recusationem. orat. 1 omnia de -bus in spiritualia renovavit. adv. Prax. 27 sed et spiritus -ia et caro spiritualia egisset ex translatione aut neque -ia

neque spiritalia, sed tertiae alicuius formae ex confusione. VVLG. Rom. 15,27 in -bus ministrare (*ἐν τοῖς σαρκικοῖς*). I Cor. 9,11 magnum est, si nos -a vestra (*τὰ σαρκικά*) metamus? (HIER. epist. 125,11). HIER. epist. 100,16 *virtus* praeferens -bus spiritalia. in Matth. 1,1 p.21^B a -bus (*i. -i nativitate*)... coepit, ut per hominem deum dicere incipiamus. RVFIN. Adamant. 5,22 -ia sapiunt (Orig. in exod. 2,1. *cf. PACIAN. bapt. 6 p.1092^D -ia cogitare*). AVG. civ. 7,3 ista -ia. PROSP. in psalm. 102,3-5 ut spretis et abiectis -bus atque terrenis spiritalia et caelestia concupiscat. CASSIOD. in psalm. 46,4 contigit, ut Iacob felici commercio -ia (*i. lenticulum*) offerret, quatenus spiritalia conquirere potuisset. *neutr. sing. cf. GLOSS. II 529,51 -e σάρξ:* TERT. adv. Marc. 5,19 *commutare* -e pro spiritali. RVFIN. hist. mon. prol. nihil terrenum, nihil -e cupiunt (nihil -e: APRING. in apoc. 4,2 PASS. Barth. 134,11 Thom. 142,15). APRING. in apoc. 4,1 ut non -e hostium sentiamus, vocem... tubae consimilem fecit. *synonyma:* corporalis, creatus, exterior, materialis, mortalis, rudis, temporalis, terrenus. *opposita:* aeternus, caelestis, spiritalis. *derivatum:* carnalitas.

adv. carnaliter: ITALA Gal. 4,23 (Tert. adv. Marc. 5,4 Tycon. 3 p.13,14) qui de ancilla -r (*κατὰ σάρκα*, VVLG. secundum carnem) natus est (COMM. apol. 281. 403 *al. TERT. carn. 20 -r ut ex virginis carne. cf. adv. Marc. 3,18 Christus a Iudaeis, -r fratribus*). TERT. anim. 11 in carne -r agenti. bapt. 7 in nobis -r currit unctis. orat. 6 -r admittitur ista vox *scripturae* (ITIN. Silv. 46,2 scripturas... exponens -r. AMBR. fid. 5,11,135 ne totum -r credant. HIER. tract. in Marc. p.351,16 -r lego. p.381,21 videns -r. in Matth. 10,41 p.68^D -r prophetas intellegentes. RVFIN. Orig. in cant. prol. p.64^D vitiose et -r advertentes [CASSIOD. in psalm. 30,16 legem dei non spiritualiter, sed -r advertere]. PRVD. apoth. 368 -r cernens. AVG. c. Adim. 2 -r observari. civ. 20,14 si -r cogitetur. CLAVD. MAM. anim. p.29,18 -r humanusque sapientibus. ISID. sent. 3,12,1 qui -r verba legis percurrit. TERT. resurr. 11 -r vivit (HIER. epist. 54,9 AVG. civ. 22,29 *al.*). IREN. 1,30,9 coisse... -r et generasse Cain (OPTAT. 6,4 p.151,15 -r nubunt. PS. RVFIN. in Os. 1,2 conubium illud -r opinantur impletum). CYPR. elem. 17 dum in opere salutari -r vita contemnitur, spiritaliter anima servetur. MAXIMIN. c. Ambr. 55 et -r et spiritaliter ut filium suum in fide educavit. HIER. epist. 120,12 p.848 quicquid in priori populo -r factum est (CASSIOD. in psalm. 80,3 quod hodieque -r faciunt *Iudaei*). AVG. civ. 14,5 animam -r appetit et carnem -r fugit. 17,7 Iesu... non -r, sed spiritaliter regnato. 18,28 istos... -r Israelitas. 21,26 humano more -r diligendo Christo (*ibid. amat -r. LEO M. serm. 70,5 -r cupiunt*). serm. 4,16 -r... moritur (ISID. sent. 3,28,5). 9,6 sabbatum -r Iudaei celebrant. 91,6,7 *Paulus* reliquit et matrem Synagogam, de qua -r natus est (in psalm. 85,22 paganae filius -r. ISID. sent. 3,21,5 proximis... -r praestatur, quod extraneis pie impenditur.

*carnalitas, -atis f. a carnalis. i. q. corporalitas, carnalis cogitatio, libido: RVFIN. in psalm. 2,8 per iustitiae rectitudinem in eis -em destruit, mentis elationem conterit. 49,12 secundum -em tuam dicta sunt (AVG. in psalm. 49,19 *al.*). 71,10 -em suam rationabiliter regendo. AVG. in euang. Ioh. 10,4 pro eius -e et corde adhuc lapideo. in psalm. 137,7 remove -em. *saepius.* serm. 267,2,2 -as vetustas (*i. vetus testamentum*) est, gratia novitas est. EVCHER. instr. 1 p.121,5 quarta *virgo stulta* -as, quinta infructuosa. ALC. AVIT. c. Arr. 30 p.14,16 praeventus -e peccat. c. Eutyech. 1 p.18,35 mentes -e depressas (APRING. in apoc. 1,10). epist. 4 p.31,27 fluxum -is obscaenae (*i. sanguinis menstruationis*) tactu fideliter medente restrinxit. 18 p.50,15 -is cumulum rebellionis augmentum *al.* ISID. sent. 3,21,5 -is affectum. *plur.:* AVG. civ. 14,2 postremo sicut -es, ut ita dicam, si quis audisset, non dubitaret, carni tribuere, ita nemo dubitat animositates ad animam pertinere.

carnarius, -a, -um a 2. caro. adi. usus non legitur. 1 subst. masc. carnarius, -i: MART. 11,100,6 amicam nolo mille librarum -us sum (*i. amator puellae bene carnatae*), pinguiarius non sum. 2 *carnaria, -ae f.:* VARRO ling. 8,55 taberna, ... ubi caro venit, -a. 3 *carnarium, -i n. (-ius, -i m. GLOSS. v. l. 68. 69): locus (cella, uncus), quo carnes condebantur (v. picturam Pompeianam apud Daremberg-Saglio II 925):* GLOSS. II 355,4 -us: *κρεμαστήρ κρεῶν*. 571,37 -us: rota vel domus, ubi caro conditur (III 498,56 *krenastrus* -us, *fort. κρεμαστρος*). GLOSS. -um: *κρεμαστρον, κρεμαστήριον, κρεμαστρον* (II 529,18 *creothes, fort. κρεοθήκη*). II 355,12 *κρεῶν ὁ τόπος*. 571,9 domus turricula, in qua conduntur carnes. III 204,58 *κρεάγρα. huc fortasse referenda sunt:* GLOSS. III 355,3 carnalium: *κρεμαστρον*. 24,1 carnaplum: *κρεάγρα*. [*it. carnajo, francog. charnier, hisp. carnero. M.-L.*] PLAVT. Capt. 914 deturbavit totum cum carne -um. Curc. 324 in -o fortasse dicis esse carnes enumeratas. Pseud. 198 nisi -a tria gravida tegoribus onere uberi hodie mihi erunt. CATO agr. 13,1 -um unum, scalas duas. 14,1 cellas familiae, -a tria, orbem. 162,3 suspendito in -o (VARRO rust. 2,4,3 COLVM. 12,55,3). LVCIL. 79 ut lurcharetur lardum et -a fartim (-alia *cod. Harl. Nonii p. 11*). VARRO Men. 12 dum recentes musteos in -o fluitare suspiciunt *pueri*. 263 cellae, claves, claustra, -a, dolia. rust. 1,54,2 alia *uva*, quae in aream (aram *cod.*) in -um escendat. MORET. 55 non... suspensa focum iuxta -a... vacabant. PETRON. 95 furca de -o rapta. 135 pannum de

MANCIA or. frg. Val. Max. 6, 28 indemnatu sub te -e occidissent. VAL. MAX. 4, 1, 15 -es sanguinis sui. SEN. dial. 4, 33, 6 perierat alter filius, si -i (*i. Caligulae*) conviva non placuisset. 6, 20, 4 Aegyptium -em (*i. interfectorem Pompei*). 9, 5, 1 coibat cotidie -um triste collegium (*triginta tyrannorum*). FRONTO p. 42, 17 N. -x quidam Herodes in hac causa est constituendus. FIRM. math. 1, 7, 31 a nefario patriae -e (*i. Sulla*). VVLG. II Macc. 7, 29 non timeas -em (*δημιον*) istum (*i. regem Antiochum*). *de bestiis*: EVSTATH. Bas. hex. 9, 5 p. 961^c non facile deleteretur genus earum a -bus expensum feris.

2 cruciator, perditor: **a de hominibus**: TER. Andr. 651 meus -x (DON. *ad l.* in me -x, qui me torserit). CIC. Verr. 2, 9 crudelissimum -em civium sociorumque. 6, 129 me suam salutem, te suum -em appellans. OV. am. 2, 3, 36 simulet lacrimas -emque vocet. LIV. 2, 35, 1 eum sibi -em novum exortum. 2, 56, 8 non consulem, sed -em ad vexandam et lacerandam plebem. 42, 23, 10 sub acerbissimi -is (*Massinissae*) arbitrio spiritum ducere. SEN. contr. 10, 5, 4 crudelis ille Graeciae -x (*Philippus*). SEN. dial. 5, 15, 3 non adhortabimur ferre imperia -um. PLIN. paneg. 90 spoliator et -x. APVL. met. 8, 1 sic ille nequissimus -x (*coquus*) contra me manus impias obarmat. LAMPR. Comm. 18, 4 hostis deorum, -x senatus, hostis deorum, parricida senatus. FIRM. err. 27, 1 perditus -x (*i. diabolus*). GILD. Brit. 29 chron. III p. 42, 19 animae propriae -x. SALV. eccl. 3, 95 isti *deceptores* sunt -es ac tortores tui.

in convicio de medico: PLIN. nat. 29, 13 vulnerarium eum (*Archagathum*) fuisse egregium... mox a saevitia secandi urendique transisse in nomen -em et in taedium artem omnesque medicos. PS. QVINT. decl. 8, 19 accipit -x ille telum. **b de rebus**: PLIN. nat. 28, 39 fortuna gloriae -x. NOVATIAN. cib. Iud. 6 -es salutis, ventrem et gulam. PANEG. 12, 43 ipsa sibi -x conscientia est. DON. Ter. Andr. 937 duo -es futurarum rerum: spes et metus. HEGES. 5, 18, 1 quibus... vehementior -x fames. *nota*: AVG. serm. ed. Mai 108, 1 assit accusatrix cogitatio, testis conscientia, -x timor.

adiective m. et f.: PLIN. nat. 7, 43 -x animus. MART. 11, 84, 10 -em avem. 12, 48, 10 -es... pedes. ARNOB. nat. 1, 65 quae libido tam -x. LVCIF. reg. apost. 6 p. 50, 6 spiritus tuus in corpore illo -e sit manens. Athan. 1, 4 p. 71, 30 ad gladium putasti tendendam -em dexteram tuam. moriend. 3 p. 290, 19 si in hoc iustitiae agone tua -e manu nobis contingat pro dei iugulari filio. CLAUD. 15, 178 -es epulas. BACHAR. repar. laps. 16 ut manu -is voluntatis per abstinentiae poenam costarum compago nudata visceribus sit. PLIN. VAL. 1, 56 nec -em medicum patiaris. SEDVL. carm. pasch. 5, 205 inter -es sancto pendente (*Christo*) latrones. DRAC. Orest. 148 -is nati. 721 -es frangant membra secures. Romul. 5, 66 -es flammas.

synonyma et iuxta posita: cruciator, dominus, gladiator, hostis, ianitor carceris, latro, lictor, miles, parricida, satelles, sicarius, spoliator, tortor. *opposita*: consul, iudex, salus.

derivata: carnifico, carnificina, carnificus, carnificius.

carnificator, -oris m., **carnificatrix**, -icis f. a carnifico.

CHAR. gramm. I 50, 4 sunt quaedam verba, quae ex se trium generum nomina creant... sic carnificator et carnificatrix et carnifex.

carnificina, -ae f. [*a carnifex. Th.*]. **1 proprie i. q. officium carnificis, cruciatus, tormentum sim.: PLAVT. Capt. 132 vel -am hunc facere possum petiti. Cist. 203 credo ego amorem primum apud homines -am commentum. CATO or. frg. 9 dolores atque -as. CIC. Tusc. 5, 78 *Aegyptii* quamvis -am prius subierint, quam ibim... violent. SVET. Tib. 62 -ae... locus. APVL. met. 4, 24 sub incerta salutis et -ae laniena. 7, 27. 8, 28 pausam -ae dedere. TERT. scorp. 10 -ae... desaevit (LACT. inst. 6, 17, 7). adv. Marc. 3, 18 bovis illis exprobrant am. CYPR. Demetr. 13 insatiabilis -ae rabies (LVCIF. moriend. 1 p. 284, 9). Fort. 11 -am regis et duos variosque cruciatus (LACT. inst. 5, 12, 1 -as veterum tyrannorum). LACT. inst. 5, 11, 8 hominis damnatio ad -am. 5, 19, 8 longe diversa sunt -a et pietas, nec potest aut veritas cum vi aut iustitia cum crudelitate coniungi. epit. 49, 6 hanc adversus innocentes -am exercent. LVCIF. non parc. 9 p. 228, 5 frendores -ae tuae. moriend. 4 p. 294, 8 cruciatus tuae -ae ac tormenta crudelitatis. PS. SEN. epist. Paul. 12 *Neroni* voluptas -a est. AVSON. 108, 10 tam diversa locis vaga -a pererrat (*de scabioso*). PRVD. perist. 3, 146 ultima -a. AVG. serm. ed. Mai 37, 2 *tortores Christi* coeperunt sentire quod fecerant et suis se poenis -a torquebat al. *de loco* (cf. GLOSS. II 363, 51 *μαγειρεῖον*. 571, 8 coquina. IV 30, 33 al. macellum): LIV. 2, 23, 6 ductum se... in ergastulum et -am esse. AMBR. Hel. 8, 25 non coquinam, sed -am putes, proelium geri non prandium; ita sanguine omnia natant.**

2 translate de aliis rebus i. q. excruciatio: CIC. Sest. 135 non est ea medicina, cum sanae partis corporis scalpellum adhibetur atque integrae; -a est ista et crudelitas (cf. FVLG. myth. 1 praef. p. 9 chirurgicae -ae). Tusc. 3, 27 -a est aegritudo. AVG. c. Iul. op. imperf. 6, 14 experiebantur primi homines -am timoris. mor. eccl. 1, 22, 41 anima... super omnem -am libera et admiranda volitabit *ad dei amplexum*.

carnificius, -a, -um [cf. c. carnifex et pontificius. Th.]. *adi.*: PLAVT. Most. 55 o -um (carnificum *codd.*) cribrum. *neutr. subst.* carnificium -ī, *fere i. q. cruciatus*: TERT. pudic. 22 negationem... quanta compellunt ingenia -ii (-cis *cod.*) et genera poenarum.

carnifico, -ātus, -āre [*a carnifex. Th.*]. *i. q. cruciare, obtruncare*: SISENNA frg. inc. 1 vitam cum dolore et insigni cruciatu -atus (PRISC. gramm. II 385, 3 *βασανισθείς*) amisit. LIV. 24, 15, 5 vulnerari hostem, -ari iacentes. TERT. nat. 1, 2 ceteros ad hoc tenditis et -atis, ut negent quod esse dicuntur. CASS. FEL. 19 p. 29 collyriis... sub hora formatis competenter *ulcus* -bis (*i. carne implebis; cf. σαρκωῶν*). 20 p. 31.

depon.: cf. PRISC. gramm. II 379, 9 multa antiqui tam activa quam passiva significatione protulisse inveniuntur: ... carnificor.

derivata: carnificator, -atrix. *compositum*: excarnifico.

carnificus, -a, -um [cf. c. carnifex, carnificare. Th.]. SIL. 1, 173 carnificae (*i. carnificis*)... manus.

carniger, -a, -um [cf. c. 2. caro et c. gerere. *i. q. carnifer*]: CASSIOD. hist. 7, 7 p. 1075^c a semet ipso deum existentem carnigerum et hominem deiferum.

σαρκικῶς carnīnē GLOSS. II 429, 56. *a 2. caro adv.*

carnis v. 2. caro p. 481, 3.

carnisūmus, -a, -um [cf. c. 2. caro et c. sumere. *i. q. carnivorus*]: EVSTATH. Bas. hex. 9, 5 p. 962^A *deus* beluis... carnisumis acutos dentes apposuit.

carnivorax, -ācis *adi.* [cf. c. carnivorus et c. vorax. Th.]. *i. q. carnivorus*: FVLG. RVSP. serm. 22 corpus situ mortis obductum vermium -x agmen obsederat.

carnivorus, -a, -um [*a 2. caro et vorare, cf. c. gr. σαροβόρος. Th.*]. GLOSS. III 431, 5 -um *σαρκοφάγον. qui carne vescitur*: PLIN. nat. 9, 78 omnia... -a *animalia*. 10, 199 serratorum dentium -a sunt omnia. TERT. resurr. 32 bestiae et alites -ae.

carnōsitas, -ātis f. a carnosus. CASS. FEL. 32 p. 67 cum videris gingivas bene purgatas cephalico medicamento ad -em uteris, si forte minutam inveneris (-as minuta *cf. c. gr. ὀλιγοσάρκεια*).

carnōsus, -a, -um a 2. caro. [*val. carnos, it. hisp. carnosus. M.-L.*] *multa carne constans, carne praeditus*: **1 proprie de ipsa carne corporis animalis**: CELS. 1, 3 calefacit... unctio... -a (*i. cibus carnosus*). 2 8 cartilago exigua et -a. 4, 1 cervice plena et -a. 4, 22. 6, 8, 2 partibus, quae -issimae sunt. 7, 3. PLIN. nat. 11, 171 -um aquatilibus palatum. 11, 179. 203. 243. 253 crura -a. 11, 254. 276. 13, 19 -ae partis *manus* calor. 27, 63 atrophae -iora faciunt. 32, 60. 34, 109 narium -a vitia (CASS. FEL. 18 p. 28 *ulcus* -um. 29 p. 50 -us tumor. *cf. p. 482, 8 sqq.*). APVL. met. 3, 17. HIPPOCR. aer. 19 species eorum (*Scytharum*) pingues sunt et -ae. CAEL. AVR. acut. 1, 11, 95 volantia... mediocriter -a. chron. 1, 4, 103 quod fuerit acrioris virtutis... et -ae (*de cibo*). ORIBAS. syn. 1, 31 in -is locis.

2 translate de aliis rebus: *de herbis*: PLIN. nat. 1, 1, 27 de -is pomis (15, 96 reliqua *poma* -i sunt generis). 9, 146 -ae frondis. 15, 15 -issimis *olivis*. 16, 19 folia... -a (16, 90. 18, 71. 21, 27. 25, 161. 27, 137). 16, 126 -us *cortex* (25, 53 -issimo cortice. 25, 97). 16, 128 robori -ae *radices* sunt (19, 98. 21, 25. 34. 25, 147). 16, 183 lignum... -um. 19, 36 misy... -ius. 19, 60 tunicis -is. 19, 63. 21, 113 *holoschenus*... mollis et -us est. CASS. FEL. 20 p. 30 papyrus... -um id est quod non fuerit fragile et flacidum. PLIN. nat. 11, 144 Claudio Caesari ab angulis candore -o sanguineis venis subinde suffusi *oculi*. PLIN. nat. 14, 123 *resina Cypria* est... melleo colore, -a (24, 34). PLIN. nat. 37, 91 *Satyrus* -as *onychae* esse *Indicas* tradit (*cf. p. 484, 37*). CASS. FEL. 42 p. 102 vinum nigellum et fortissimum et -um calefacies (*cf. p. 477, 26*). ALC. AVIT. carm. 5, 136 Nilo sanguis in extremum certans manare canalem, -us, non carnis erat, nec corpore fusus (*cf. VVLG. exod. 7, 17*).

carnotina POL. SILV. nom. anim. chron. I p. 543, 22 *inter nomina avium*; *cf. Holder, Altcelt. Sprachsch. I p. 801*.

carnifex v. carnif-

carnulentus, -a, -um a 2. caro. *i. q. carnosus, carnis similis*: SOL. 2, 41 frutices... fluxi... tactu prope -o (*cf. supra l. 43*). 49, 9 reciprocis quibusdam pulmunculis vestigia (*i. pedes camelorum*) -a. MARCELL. med. 7, 20 -ae aures (*cf. l. 33 sqq.*). PRVD. perist. 10, 372 -a nationum pectora (*i. carni dedita*).

carnuncula v. caruncula. **1. caro**, -ere v. carrio.

2. caro, -rnis f. [*i. q. umbr. karu 'pars', osc. carneis genet. 'partis', umbr. karne abl. 'carne'; cf. c. umbr. kartu 'partitor, distributo', osc. karanter 'vescuntur, edunt', ita ut primo singulas carnis partes significaverit; cf. carnifex, in quo vocabulo significatio illa non plane evanuit et infra l. 83 sqq. Th.*]. DON. Ter. Hec. 441 -o... dicta est eo quod careat anima. et -o proprie dicitur mortuorum. CASSIOD. in psalm. 77, 24 -o... dicta est, quod cara sit animae suae. ISID. orig. 11, 1, 14 -o... a creando est appellata. 20, 2, 20 -es dictae, quia carae sunt, sive a creando. diff. 1, 116 inter corpus et -em: quod in omni -e corpus est, non in omni corpore caro. -o enim proprie ossa et sanguis est, quod tamen et corpus est. corpus autem et lapis et lignum est, quod tamen -o non est. dictum autem... -o a creando vel a cadendo (2, 93 orig. 11, 1, 17). ISID. orig. 11, 1, 16 -o... ex quattuor elementis compacta est. nam et terra in cornu est, aer in halitu, umor in sanguine, ignis in calore vitali. habent enim in nobis elementa suam quaeque partem. *significatio 'pars' subest adhuc in iunctura -em petere (v. p. 482, 25; cf. Bücheler, Rhein. Museum 38 [1883] p. 479). pluralis carnes saepe i. q. 'offae*

carnis (cf. p. 482, 21. 25 sqq. 81. 483, 30); *sing. i. q. offa carnis*: PHAEDR. 1, 4, 2 canis per flumen -em dum ferret natans. *pluralis notione 'diversa genera carnis'* v. p. 482, 41. 62. 483, 11. *nom. carnis*: PRISC. gramm. VI 208, 19 vetustissimi... etiam nominativum 'haec carnis' proferebant (GRAMM. suppl. 111, 22). cf. LIV. ANDR. *carm. frg.* 39 carnis vinumque, quod libabant, anclabatur. LIV. 37, 3, 4 (in prodigiis) carnis... data non fuerat. CHAR. gramm. 158, 4 non enim ipsa carnis (N, -o ω), qua concha praegrans est. *de declinatione*: FEST. p. 294 satur et vir et -o non habent <ἀναλογία>. PROB. cath. gramm. IV 11, 4 unum o litteram in genetivo et in omnibus casibus utriusque numeri perdit haec caro huius carnis excepto vocativo singulari o caro. CHAR. gramm. I 63, 16 caro -is et Anio Anienis quasi debilia adnotantur al. EXC. Bob. gramm. I 553, 17 MART. CAP. 3, 292. *abl. carni propter metrum fort. restituendum* PLAVT. Capt. 914 p. 482, 20. *formae plur.* -es, -ium, -bus saepe. *legitur inde a* LIV. ANDR., rarissime *apud poetas, e quibus usque ad Traiani aetatem soli usi sunt*: LIV. ANDR. NAEV. ENN. *singulis locis*, PLAVT. LVCR. PHAEDR. *binis*, HOB. sat. *ter*, OV. met. MART. IVV. 6tes. *e scriptoribus usurpaverunt*: TAC. *semel*, CAES. SALL. VITR. SVET. *binis locis*, VAL. MAX. CVRT. *ternis*, PETRON. QVINT. *quaternis*, CIC. MELA 5tes, CATO COLVM 6tes, LIV. FEST. 8tes, SCRIB. LARG. 9tes, SEN. phil. 12tes, VARRO 13tes, saepissime CELS. PLIN. nat. VVLG. ECCL. [*val. it. carne, francog. chair, hisp. carne. M.-L.*]

I pars corporis animantium: GLOSS. κρέας. σάρξ.
A proprie: 1 *hominum*: ENN. ann. 322 Cyclopi venter... -bus humanis distentus (cf. OV. met. 14, 208 -es... condebat in alvum. PETRON. 141 humanas edere -es. *ibid.* ut obiurgentur aegri frequenter, quod -em suam faciant peiorem. humana -e vesci: PLIN. nat. 6, 195 IVV. 15, 13 HYG. fab. 30 p. 64, 17 AVG. civ. 18, 17. IVV. 15, 28 nil... hac -e libentius edit. HYG. fab. 125 p. 106, 18 -em humanam epulabatur. 176 p. 30, 11 -em humanam... in epulo ei apposuerunt. OROS. hist. 2, 14, 1 pascebantur. VVLG. lev. 26, 29 ut comedatis -es filiorum eqs. Is. 9, 20 unusquisque -em brachii sui vorabit. 49, 26 cibabo hostes tuos -bus suis al. *in imagine*: VVLG. deut. 32, 42 gladius meus devorabit -es. psalm. 26, 2 ut edant -es meas. Iob 13, 14 lacero -es meas dentibus meis. eccles. 4, 5 stultus... comedit -es suas. Mich. 3, 3 Ezech. 39, 17. OPTAT. 2, 14 p. 48, 16 sanctorum sanguine et -e opimatur. CATO agr. 157, 3 cancer... suppurat sub -e (cf. CELS. 5, 28, 14 radícula, quae penitus descendit ad -em. 8, 1 unguis -i... radicibus suis inhaerent). LIV. 25, 12, 6 iis *feris* fuit esca -o tua (VVLG. gen. 40, 19 lacerabunt volucres -es tuas. I reg. 17, 44 dabo -es tuas volatilibus et bestiis terrae. IV reg. 9, 36 comedent canes -es Iezabel. psalm. 78, 2 -es sanctorum tuorum bestiis terrae. apoc. 19, 21 aves saturatae sunt -bus eorum). LIV. 38, 21, 9 plus sanguinis ex multa -e fundebatur. CELS. 2, 10 plenioribus *corporibus* magis -o abundat (cf. LACT. mort. pers. 9, 2 -o ingens et in horrendam magnitudinem diffusa et inflata. VEG. mil. 1, 6 pedibus non superflua -e distentis. CAEL. AVR. chron. 5, 11, 129 de superflua -e, quam Graeci *πολυσαρκίαν* vocant). CELS. 4, 31 lapis... qui -em exedit, quem *σαρκοφάγον* Graeci vocant (5, 28, 3 exesa -e). 5, 26, 5 -o alia parte abscissa, alia pendet (5, 26, 23). 5, 26, 24 si ab altera parte -o magis recessit (PLIN. nat. 23, 22 recedentes ab ossibus -es). 5, 28, 12 victus... quo -em ali docui (PLIN. nat. 23, 37 aqua -es *alit al.* CELS. 7, 20 plus creare -is possit. PLIN. nat. 34, 155 -es recreandas). CELS. 7, 3 sinus -e impleatur (8, 2). *ibid.* produci -em convenit (7, 5, 2 -o diduci debet. CAEL. AVR. chron. 5, 11, 138 elimatio -is atque diductio). 8, 11 -o emarcescit (VVLG. Is. 17, 4 pinguedo -is eius marcescet). SEN. dial. 4, 36, 2 tanta deformitas eius est per ossa -esque. epist. 102, 25 detrahatur -o et suffusus sanguis. PLIN. nat. 11, 198 nulla est ei (*membranae praecordiorum*) -o, sed nervosa exilitas. 26, 7 *cute* ad ossa -es apprimente. 37, 86 -e ungui hominis imposita. MART. 11, 102, 2 te mihi dixit habere formosam -em, Lydia, non faciem. IVV. 2, 116 supervacuam cultris a brum pere -em (*de eviratione* cf. TERT. pudic. 1 meram et veram integritatem -is obruncant. adv. Marc. 1, 1 p. 291 quis enim tam castrator -is castor, quam qui nuptias abstulit?). ITALA (Aug. civ. 16, 26) et VVLG. gen. 17, 11 circumcidimini -em praeputii vestri (VVLG. Iudith 14, 6. Eph. 2, 11 circumcisio in -e. *in imagine*: VVLG. Col. 2, 13 mortui essetis in delictis et praeputio -is vestrae. cf. exod. 28, 42 ut operiant -em turpitudinis suae. lev. 20, 19 ignominiam -is suae nudavit. Ezech. 16, 26 fornicata es cum filiis Aegypti vicinis tuis magnarum -ium. HEB. in Ier. 2, 16 p. 848 tanta fuit libido Aegyptiorum, qui sunt magnis -bus). TERT. adv. Hermog. 31 p. 160 factam a deo dixit cutem vero et ossa et -em et oculos eqs. (resurr. 32 p. 71 IREN. 5, 2, 3). CENS. 6, 1 ex umore primum -em fieri (9, 2 a quarta mense -em *infantis* fieri concretam. 9, 3 dum aut semen in sanguinem, aut sanguis in -em, aut -o in hominis figuram convertitur. 11, 3 novem dies accedunt iam -em facientes. SOL. 1, 62 corda primum ex universa formari -e). OPTAT. 5, 9 p. 139, 9 veterosam naturalem duritiam in infantilem -em immutari ac molliri posse. VVLG. gen. 2, 21 tulit unam de costis eius et replevit -em pro ea. lev. 13, 2 homo in cuius cute et -e ortus fuerit diversus color (13, 3 speciem leprae humiliorem cute et -e reliqua. 13, 15 -o viva si lepra aspergitur al.). 19, 28 super mortuo non incidetis -em vestram. prov. 5, 11 quando consumpseris -es tuas et corpus tuum. Iob 19, 20 pelli meae, consumptis -bus, adhaesit os meum. 33, 21 tabescet -o eius (Sirach

31, 1 vigilia tabefaciet -es). *saepius*. RVFIN. hist. 5, 1, 22 -es... eius adustae igni defuebant. VINDIC. med. 3 *sanguinis* alia pars -e bititur, alia superans in seminales cadit vias. *nota de pictura hominis*: PLIN. nat. 35, 129 *Theseum* apud Parrhasium rosa pastum esse, suum (*Euphranoris*) vero -e. *apud auctores rei medicinae de carne aegra vel mutata*: CELS. 1 prooem. p. 9, 2 ex naturalibus partibus -e prolapsa (PLIN. nat. 7, 63 *mola ex utero mulieris* est -o informis). 5, 19, 19 -em supercrescentem (6, 7, 4 super ulcera -o increvit. SCRIB. LARG. 37 excrescentem -em. saepe. cf. CELS. 5, 26, 36 eminentem -em). 5, 22, 6 increnentem -em coercent (5, 22, 36 putrem -em continet. SCRIB. LARG. 37 -em ex palpebris tollit. PLIN. nat. 23, 110 -es excrescentes cohíbent. 32, 69 -es oculorum supervacuas consumit. 34, 122 absumit et excrescentes -es. 34, 178 -es... narium). CELS. 5, 26, 31 -o in ulcere vel nigra vel livida est (5, 28, 13 viridis intus -o apparet). 5, 26, 31 -o... corrupta (SERV. georg. 3, 560). 5, 26, 33 -em putrem saepius. 5, 28, 1 vitiosa -o. 5, 28, 8 pars -is in pus versa (5, 28, 9). 5, 28, 15 exulcerata -o. 7, 6 -i hebeti et cruentae (7, 13). 8, 2 -em subsecare (SEN. epist. 121, 2. HEB. epist. 40, 1 mortuas -es secare. CAEL. AVR. chron. 3, 6, 85 resectis vitiosis -bus).
 2 *bestiarum*: PLAVT. Capt. 914 deturbavit totum cum -e carnarium. CATO agr. 162, 2 caveto ne caro -em tangat... ubi iam omnes composueris sale insuper obrue, ne -o appareat (cf. COLVM. 12, 55, 4 offulae -is spissae componuntur). VARRO ling. 5, 110 insicia ab eo quod insecta -o. 6, 25 populis, quibus ex Albano monte ex sacris -em petere fuit ius cum Romanis (CIC. Planc. 23. LIV. 32, 1, 9 sibi in monte Albano Latinis -em... datam non esse. 37, 3, 4 -is, quae dari debet. PLIN. nat. 3, 69 -em in monte Albano soliti accipere. cf. Wissowa, *Rel. u. Kultus der Römer* p. 109). VARRO rust. 2, 4, 5 quod dentes fervorem -is ferre nequeant. 2, 4, 6 -is iucundum saporem. 2, 4, 12 prae pinguitudine -is. *ibid.* ut in eius (*suis*) corpore sorex exesa -e nidum fecisset (PAVL. FEST. p. 359 genus vermiculi -em exedens. PLIN. nat. 32, 51 -busque a *formicis* erosio. cf. 28, 242 sanguis equi arrodit -es septica vi. *iocose*: MART. 6, 64, 32 vacua dentes in pelle fatiges et tacitam quaeras, quam possis rodere, -em). LVCR. 6, 967 ignis... -em trahit et conducit in unum. 6, 969 umor aquae... coria et -em mollit durata calore. CIC. nat. deor. 2, 126 *pantherae* in barbaria venenata -e caperentur (PLIN. nat. 8, 100 pantheras per fricatas -es aconito barbari venantur. 27, 7 tangunt -es aconito necantque gustatu earum pantheras. SOL. 17, 10 Hyrcani aconito -es illinunt. cf. PLIN. nat. 8, 136 corpus eius [*leontophoni*] exustum aspergunt aliis -bus polentae modo insidiantes ferae. SOL. 27, 21 leontophoni exuruntur, ut earum cineris aspergine -es pollutae... leones necent). HOB. sat. 2, 2, 29 -e tamen quamvis distat nil hac magis illa. OV. met. 7, 269 ipsis cum -bus alas (PLIN. nat. 30, 74 cochleas... cum sua -e. 32, 67. CORP. VI 1770, 12 -o cum pelle *pecoris*). LIV. 3, 10, 6 inter alia prodigia et -e pluit (PLIN. nat. 1, 1, 57. 2, 147. VAL. MAX. 1, 6, 5 -is quoque in modum nimbi dissipatae partes ceciderunt. TERT. adv. Marc. 4, 26 de caelo dedit manna et -em. VVLG. psalm. 77, 27 *deus* pluit super eos sicut pulverem -es). FEST. p. 242 absegmen -is. CELS. 5, 27, 3 calida eius -o statim super vulnus imposita (PLIN. nat. 32, 74 al. 32, 75 -es *ranae* doloribus oculorum superponunt). SEN. epist. 121, 21 *animal* sentit se -e constare (PLIN. nat. 11, 176 ex cartilagine et -e arteria, gula e nervo et -e constat). PETRON. 136 dum illa (*sacerdos*) -is etiam paululum delibat. PLIN. nat. 11, 215 corpus circulis -is vinctum. 18, 17 carnis pondo duodecim (COD. Theod. 14, 4, 10 quinas in obsoniis libras -is). 25, 57 tradunt absumi -es, si coquatur una *helleborum* (VVLG. iud. 6, 21 *ignis* -es... consumpsit. AVG. civ. 21, 5 non... admittit... ulla ratio, ut -o ardeat nec absumatur). 32, 50 -bus earum (*ranarum*) reti vel in hamum additis... purpuras allici. 32, 91 praecipiant et cochleae crudae -em tritam bibere (32, 93). IVLIAN. dig. 13, 1, 14, 2 bove surrepto et occiso condictio et bovis et corii et -is domino competit. HIL. syn. 89 vidi carnes -bus similes; sed postea mihi naturae dissimilitudinem sapor prodidit. VVLG. exod. 16, 3 sedebamus super ollas -ium (SIDON. epist. 6, 1, 3 ad -is sarcinas sedent). 29, 34 de -bus consecratis (Ier. 11, 15 -es sanctae. Ezech. 40, 43 -es oblationis. Agg. 2, 13 -em sanctificatam). lev. 7, 18 de -bus victimae pacificorum (Ps. ALEX. c. Dind. coll. p. 179 deum caesis -bus expiare). AVG. civ. 21, 4 -o... putesceret (21, 7. EVSTATH. Bas. hex. 6, 10 p. 934^A -es... putredine corrumpuntur).
iuncturae notabiliores: NAEV. *carm. frg.* 42 -em victoribus danunt (CATO agr. 157, 13 -em assam dato. CELS. 4, 19 assa -o danda. LAMPR. Alex. 26, 1 -em populo addidit. VOPISC. Aurelian. 35, 2 -em populo Romano distribuit. VVLG. I par. 16, 3 divisit universis... partem assae -is bubulae). cf. CELS. 1, 2 -o assumenda est (4, 5 adicienda est cibo... -o). PLIN. nat. 23, 121 Pythagoras exercitator primus ad -es eos (*athletas*) transtulit (*i. eis dedit*). VVLG. prov. 23, 20 qui -es ad vescendum conferunt. CATO agr. 88, 2 -em... condas (PLIN. nat. 32, 118). VARRO rust. 2, 4, 10 salem quae servaret -em (PLIN. nat. 20, 218. 31, 87. COLVM. 12, 55, 4 -o... conservatur. PLIN. nat. 30, 95 inveteratas -es. 31, 111 in -bus... quas inveterari volunt). COLVM. 12, 55, 3 perfricatur -o. PLIN. nat. 29, 100 salliuntur... -es. VVLG. Tob. 6, 6 assavit -es *piscis*. VARRO Men. 401 coquam -es (PLIN. nat. 27, 42. FLOR. epit. 3, 3, 13 -is... coctae al. PLIN. nat. 28, 156 -is decoctae *saepius*). PLIN. nat. 9, 133 despumatis... -bus. VARRO

ling. 8, 55 ubi -o venit, carnaria (GLOSS. III 498, 22 -is venditor, κρεοπώλης). PAVL. FEST. p. 350 ex -e divendita (diu vendita *codd.*). PAVL. dig. 1, 12, 1, 11 cura -is omnis, ut iusto pretio praebetur, ad curam praefecturae pertinet. VARRO rust. 2, 9, 10 vesci -e (CIC. Tusc. 5, 90 SALL. Iug. 89, 7 saepe). CAES. Gall. 5, 14, 2 -e vivunt (PLIN. nat. 6, 196. AMM. 31, 2, 18 -e... victitant. cf. CVRT. 7, 4, 25 horum -e... traxere vitam). CAES. Gall. 6, 22, 1 pars... victus... -e consistit (AVG. civ. 15, 27 quibus -o cibus est). Ov. met. 12, 156 corpora tosta -e replent. 15, 83 -e ferae sedant ieiunia (TAC. ann. 14, 24 -e pecudum propulsare famem). CELS. 1, 3 -e utendum (TERT. ieiun. 4 -is usum. VVLG. num. 18, 18 -es in usum tuum cedent). CELS. 3, 24 -is... aliquid esse (PLIN. nat. 32, 48 VVLG. exod. 16, 8. cf. deut. 12, 15 esus carnium. PLIN. nat. 30, 66 qui -em comederint *al.*). PLIN. nat. 8, 119 -em... degustare (VVLG. exod. 22, 31 -em, quae a bestiis fuerit praegustata). 10, 31 -e... aluntur. 23, 73 -e mandenda (SOL. 2, 37. cf. manducare -em: VVLG. psalm. 49, 13 II Macc. 6, 18 *al.*). 35, 129 (*in imagine*) -e pastum esse (IVV. 7, 76 multa pascendum -e leonem). TERT. ieiun. 9 -e saturare (HIER. epist. 130, 19). SOL. 27, 14 -es... devoratas. VEG. mil. 4, 7 adminiculo -is frumenta sufficiant. HIER. epist. 100, 6 -ium edulio delectemur (107, 8 -ium edulio sustentetur). SVLP. SEV. dial. 1, 20, 4 labiis admotis -bus. VITR. 5, 9, 8 si deficit... -e. 8, 3, 28 animalium natura si frumenti fructu privata fuerit... aut -e. CELS. 3, 2 cibo -em subtrahere. PLIN. nat. 28, 53 abstinere se... -e (32, 101 *al.* HIER. epist. 54, 10 abinentiam -is. cf. VVLG. Ezech. 4, 14 non est ingressa in os meum omnis -o immunda. Dan. 10, 3 -o et vinum non introierunt in os meum). SPART. Sept. Sev. 19, 8 -is frequenter ignarus. PHAEDR. 1, 25, 8 -is... cupidum (TERT. ieiun. 16 populus -is avidissimus). TERT. anim. 24 -em desiderabit (HIL. myst. p. 20, 13. 33). COLVM. 12, 55, 4 -o in libraria frusta conciditur (VVLG. exod. 29, 17 pedes pones super concisas -es). *diversa genera carnis*: PLAVT. Sat. frg. 1 catulinam (CAEL. AVR. chron. 1, 4, 184 catulorum). VARRO ling. 5, 109 pecudis (COLVM. 10 praef. 1). rust. 2, 4, 8 suillae (VVLG. Is. 65, 4. 66, 17 I Macc. 1, 50 *al.* porcina: VVLG. II Macc. 7, 1 CAEL. AVR. chron. 1, 1, 26 EDICT. imp. Diocl. 4, 1^a. apruna: ANTHIM. 8). SALL. Iug. 18, 1 -o ferina (LIV. 35, 49, 7 PLIN. nat. 6, 161 MELA 1, 41 *al.* CVRT. 5, 6, 18 ferarum. cf. IVST. 41, 33 -e... venatibus quaesita). Ov. met. 2, 769 vipereas -es (PLIN. nat. 5, 45 serpentium. 7, 27 viperinis -bus). LIV. 23, 30, 3 -is... omnis generis quadrupedum suetae insuetaque. VAL. MAX. 8, 1 damn. 8 bubulae -is (PLIN. nat. 23, 127 EDICT. imp. Diocl. 4, 2 *al.* PLIN. nat. 28, 156 vituli *al.* 28, 185 vaccina. Ps. RVFIN. in Am. 4, 1—3 vaccarum. VVLG. psalm. 49, 13 taurorum. ORIBAS. syn. 4, 8 bovina. *ibid.* taurina. ANTHIM. 12 bubulina). SCRIB. LARG. 46 cochleae... -em (cf. MELA 2, 97 piscium. PLIN. nat. 9, 86 conchyliorum. 18, 294 siluri. 30, 65 irencei. 32, 35 ranarum. 32, 56 scorpionum -es et fluviatilium cochlearum. 32, 127 coracinarum. 32, 129 muricum. 32, 154 spondyli. SOL. 54, 11 testudinis). CELS. 2, 21 -o domestica. PLIN. nat. 8, 128 ursorum (cf. 28, 97 hyaenae. 28, 247 lupi. SOL. 30, 6 pantherarum et leonum). 9, 61 asellorum (28, 230 asininae. VVLG. Ezech. 23, 20 asinorum. cf. GLOSS. II 384, 7 asinina -o ὄνειον κρέας). nat. 28, 226 caprinae (cf. 28, 264 hircorum. 29, 105 arietum. SCHOL. Verg. Veron. Aen. 2, 714 agnina. EDICT. imp. Diocl. 4, 3 caprinae sibe verbecinae. ANTHIM. 5 agnellinae. ORIBAS. syn. 4, 8 caprina hircina). PLIN. nat. 28, 228 cervorum (SOL. 19, 17 cervina). 28, 265 caballinam (VVLG. apoc. 19, 18 equorum). 29, 81 columbarum (30, 110 palumbina. cf. 30, 103 cornicis. LAMPR. Heliog. 32, 4 fasianorum. HIL. myst. p. 20, 11 coturnicum. CAEL. AVR. acut. 1, 17, 176 -is gallinae). ORIBAS. syn. 4, 8 camelina. *inde omissa voce caro pro subst. bubula, catulina, porcina, suilla eqs. v. s. his voc.* *alia epitheta varia*: alba: ANTHIM. 22. arida: GELL. 2, 24, 7. assa: CATO agr. 157, 13 CELS. 1, 3. 6 SCRIB. LARG. 133 *al.* (cf. GLOSS. III 514, 68 δὸς κρέας ὀπτόν: da -em assam). ANTHIM. 9. 14 assata. cocibilis: PLIN. nat. 16, 25. cocta et decocta v. p. 482, 83. 84. incocta: FAB. PICT. Gell. 10, 15, 12. discocta: PLIN. nat. 28, 265. cruda: MELA 3, 28 SVET. Nero 37. FLOR. epit. 2, 18, 12 -is semicrudae (AMM. 31, 2, 3). cf. CELS. 4, 11 -o recens (4, 18. 6, 18, 2 PLIN. nat. 28, 154). calida v. p. 482, 50. crassa: CELS. 2, 28. deterior: HOR. sat. 2, 8, 44. dulcis: PLIN. nat. 9, 45 -e praedulci. dura: CELS. 2, 28 (cf. PLIN. nat. 16, 25 solida. MACR. sat. 7, 8, 4 -es validiores). elixa: CELS. 1, 3. 2, 30 PLIN. nat. 27, 136 *al.* exanima: PLIN. nat. 11, 114. fungosa: PLIN. nat. 16, 25. glutinosa: CELS. 3, 12. 4, 28. gravis: ANTHIM. 6. horrida: AMM. 28, 4, 34. immunda: MART. 3, 24, 6 (cf. subrancida: CIC. Pis. 67). iners: HOR. sat. 2, 8, 44 SEN. epist. 95, 25. iucunda: PLIN. nat. 19, 43. iurulenta: CELS. 2, 27. lassa: PORPH. Hor. sat. 2, 8, 6. laxa: EVSTATH. Bas. hex. 7, 2 p. 937^c. levis: CELS. 4, 5 ANTHIM. 8. permacta: CELS. 2, 21. misera: ANTHIM. 31. mollis: v. p. 484, 9. morticina: SEN. epist. 122, 4. nigra: ANTHIM. 27. nuda: PLIN. nat. 21, 82. pinguis: CELS. 2, 22. 29 PLIN. nat. 20, 96 *al.* (cf. VVLG. gen. 41, 18 obesa). putida: CIC. Pis. 19. recens: supra l. 65. rubra: SIDON. epist. 2, 2, 17. sallita: FABIAN. Char. gramm. I 375, 22 MACR. sat. 7, 12, 2. salsa: CELS. 2, 21 (insalsata: ANTHIM. 12). sicca: COLVM. 12, 55, 1. strebula: ARNOB. nat. 7, 24 -em strebulam, quae taurorum ex coxendicibus demitur (7, 25). suavior: PLIN. nat. 24, 93. tenera: CELS. 2, 28 PLIN. nat. 21, 93 EVSTATH. Bas. hex. 7, 2 p. 937^c. vilis: SEN. epist. 78, 24. virgo: PLIN. nat. 28, 43 -es virgines (*i. ex bestiis nondum venerem passis demptae, cf. p. 486, 68*).

nota de partu informi: Ov. met. 15, 380 nec catulus, partu quem reddidit ursae recenti, sed male viva -o est (PLIN. nat. 8, 126 *catuli ursarum* sunt candida informisque -o. SOL. 26, 5 *ursae* -es pauillulas edunt). PLIN. nat. 7, 68 v. p. 482, 7. 8, 44 *catulos leonum* informes minimasque -es magnitudine mustellarum esse. 9, 159 *ranae* pariunt minimas -es nigras, quas gyrinos vocant. *de informi corpore orcae*: PLIN. nat. 9, 12 *orcae* imago nulla representatione exprimi possit alia, quam -is immensae dentibus truculentae. *in proverbio*: PETRON. 57 in molle -e vermes nascuntur.

B translate: 1 *de herbis*: PLIN. nat. 13, 31 *palmarum* pomi -o (13, 33 -o maturescit anno. 15, 116 -e palmae placent. CASS. FEL. 42 p. 96 -es... palmarum. dactulorum -es: MARCELL. med. 27, 141 ORIBAS. syn. 6, 6). PLIN. nat. 15, 9 oliva constat nucleo, oleo, -e, amurca (15, 10 oleum crescere olivae -e. 15, 13 posia, cui plurimum -is. 15, 15 *olivae Syriae* -e... commendantur. 15, 21 in amurca et fratribus; haec sunt -es et inde faeces. 15, 111 bacis, quarum intus lignum et extra -o, ut olivis. PALLAD. 12, 17, 1 de solis -bus sit prima confectio olei). PLIN. nat. 15, 43 Damascena... grandiore... ligno et exiliore -e. 15, 96 reliqua *poma* carnosae sunt generis eaque bacis atque -bus distant. alia acinis -o, alia moris (15, 97 moris sucus in -e vinosus. 15, 100 totis... acinis sucus et -o est. 15, 112 -e et suco mora constant. 23, 106 -e acinorum). 16, 164 nihil est ei (*syringae*) cartilaginis atque -is. 16, 248 *acini visci* amissis corticibus interiore -e lentescunt. 19, 60 in hortis nascentium alia bulbo commendantur... alia -e (ORIBAS. syn. 1, 18 e leguminibus... quam maxime -es expediunt [*τὰ πλοῦτα τῶν κρεῶν*]). PLIN. nat. 19, 61 cucumis cartilagine et -e constat (cf. 20, 11 -o *peponum*. 20, 15. 16 *colocynthidis*. 28, 205 cucurbitae -es). 19, 98 alii *hortensii radices* ex cortice et -e constant, ut raphano, rapis. PALLAD. 3, 25, 12 -es *pirorum*. CASS. FEL. 80 p. 192 caricarum pinguium -o. *de arboribus i. q. pars ligni interior*: PLIN. nat. 16, 181 in totum corpori arborum, ut reliquorum animalium, cutis, sanguis, -o, nervi, venae, ossa, medullae. 16, 182 subest huic (*molliori parti ligni*) -o. 16, 183 ossa non habent sorba, -em sabuci. 16, 184 in quarundam arborum -bus pulpae venaeque sunt. 16, 185 quibus sunt tubera sicut sunt in -e glandia, in iis nec vena nec pulpa, quodam callo -is in se convoluta. 16, 186 totum e -e corpus fico.

2 *de vitio quodam gemmarum*: PLIN. nat. 37, 73 sarcion... hoc est quaedam gemmae -o. 3 *in imagine de oratione*: QVINT. inst. 5, 12, 6 nudos et velut -e spoliatos artus. 10, 1, 77 *Aeschines* -is... plus habet, minus lacertorum. decl. 270 p. 102, 14 -o ipsa per se quid sit intellegitis (*antea*: ossa et nervos controversiae). ORIG. in Matth. 17, 22 sicca et sine -e verba. 4 *convicii loco de homine improbo*: CIC. Pis. 19 ego istius pecudis ac putidae -is consilio aut praesidio volebam niti? cf. p. 486, 73 sqq. 5 *in aenigmatibus*: DIOM. gramm. I 462, 23 'mare concretum in creta ligneo in campo, ubi -o humana ossibus ludebat'; cum significare vult salem in salino fictili fuisse, quod super mensam esset, in qua manus talos iactabat. HIST. Apoll. rec. A 4 maternam -em vescor (rec. B 4 materna -e utor; *de incestu dictum*).

6 *totum corpus* (GLOSS. II 97, 53 κρέας, σῶμα. III 85, 10 σῶμα), *praecipue de corporis infirmitate et libidinibus; accedit ad hunc usum*: SEN. dial. 6, 24, 5 omne illi (*i. animo*) cum hac gravi -e certamen est. epist. 65, 22 numquam me -o ista compellet ad metum. 74, 16 non est summa felicitatis nostrae in -e ponenda. 92, 10 huic *virtuti* committitur inutilis -o. *saepissime apud script. eccl.*

A *de ipso corpore*: TERT. anim. 27 de limo -o in Adam (AVG. civ. 13, 3 ex terra facta sit -o. cf. IREN. 5, 6, 1 plasmatio -is. *ibid.* -i, quae est plasmata secundum imaginem dei. AVG. civ. 17, 5 ne... credatur homo in -is huius effigie factus ad imaginem dei). TERT. ieiun. 7 saccum -i suae imposuit et ieiunavit (VVLG. exod. 22, 27 quo operitur indumentum -is suae. III reg. 21, 27 operuit cilicio -em suam. IV reg. 6, 30 cilicium, quo vestitus erat ad -em intrinsecus. Iob 16, 16 operui cinere -em meam. EVGIPP. Sev. 4, 9 -em suam plurimis subiugabat inediis). VVLG. exod. 30, 32 -o hominis non unguetur ex eo (*i. oleo sancto*. cf. psalm. 108, 24 -o mea immutata est propter oleum). lev. 16, 24 lavabit -em suam (16, 28. 22, 6). num. 8, 7 pilos -is suae (Iob 4, 15). IV reg. 4, 34 calefacta est -o pueri (psalm. 27, 7 reffloruit -o mea. 37, 4 non est sanitas in -e mea). Iob 6, 12 nec -o mea aenea est. 7, 5 induta est -o mea putredine et sordibus pulveris. 41, 14 membra -ium eius cohaerentia sibi. sap. 7, 1 in ventre matris figuratus sum -o. Sirach 19, 12 sagitta infixata femori -is. Ezech. 11, 19 auferam cor lapideum de -e eorum (36, 26). Eph. 5, 29 nemo -em suam odio habuit. Col. 2, 1 quicumque non viderunt faciem meam in -e. HIER. epist. 22, 7 squalida cutis situm Aethiopiae -is obduxerat. AVG. in psalm. 119, 2 cibum mater comedit, ut per -em traiciat ad infantem lac factum. serm. ed. Mai 63, 2 -o... esca vermium. PROSP. in psalm. 131, 17 in cornu altitudo significatur... quia sublimitas cornuum mensuram totius -is excedit. *saepissime de corpore, quoad opponitur animae, spiritui sim.* (TERT. scorp. 13 exterior homo noster... -o scilicet [EVCHER. form. 6 p. 37, 19 -o: homo exterior]. resurr. 49 homo nulla alia substantia est, quam -o et anima. 51 quae mortalitatem patiuntur, -o scilicet et sanguis). TERT. anim. 25 non in utero concipi animam nec cum -is figuratione (27 corporale semen ex -is defaecatione. 36 anima in utero semi-

nata pariter cum -e). 27 animam et -em simul fungi, animam concupiscentia -em opera, animam instinctu -em actu (37 diversa ratione pro generum condicione, -o modulo, anima ingenio, -o habitu, anima sensu). 34 *Helenae animam* vinculis -is coercendam (mart. 2 etsi corpus includitur, etsi -o detinetur, omnia spiritui patent. anim. 38 domus animae -o. scorp. 12 vestitus... animae -o. AVG. serm. ed. Mai 6, 1 animus -is onere praegravatus. SEDVL. carm. pasch. 2, 294 -is velamine. INSCR. christ. Leblant 650 A 3 de carcere -is). TERT. anim. 38 -is animaeque... societatem (53 animam... concretionem -is infaecat. resurr. 15 -is animaeque contextum. 16 -o... consata, conformata congenita animae. AVG. civ. 13, 6 animae -isque complexu. cf. TERT. scorp. 9 ex duabus substantiis hominis, -o aut anima. IREN. 5, 9, 1 perfectus homo constat -e anima et spiritu). anim. 41 sequitur animam nubentem spiritui *sancto* -o (resurr. 51 quemadmodum... nobis arrabonem spiritus reliquit, ita et a nobis arrabonem -is accepit. 63 -o est sponsa, quae et in Christo Iesu spiritum sponsum per sanguinem pacta est. orat. 22 nupsisti Christo. illi -em tuam tradidisti. pudic. 20 nondum... -o a Christo manumissa). anim. 49 motus animae somniantis facile per -is teneritatem erumpere in superficiem. 52 opus mortis, separationem -is atque animae (PAVL. NOL. carm. 18, 87 -em terris, animam dedit astris. INSCR. christ. Leblant 650 A 6 -e tenet *sepultus* tumulum, spiritus igne polum. PRVD. praef. 29 -is post obitum. AVG. civ. 21, 3 -is interitus. SVLP. Sev. Mart. 16, 4 solo spiritu vivit iam -e praemortua). TERT. bapt. 4 spiritus... dominatur, -o famulatur (*ibid.* spiritus ob imperium, -o ob ministerium. FILASTR. 97, 3 -o organum, anima res rationabilis. AVG. civ. 2, 6 rectore -is animo. 13, 20 -o spiritui serviens. 19, 26 non est a -e, sed super -em, quod -em facit vivere. 21, 16 -i praeposita mente. serm. ed. Mai 136, 2 -o... ancilla est animae. cf. civ. 14, 15 infantia, quae sine ullo renisu subiacet -i). TERT. adv. Marc. 4, 37 habet... et -o salutem. 5, 20 gloriam -is in nota circumcisionis. orat. 4 ex interpretatione... figurata -is et spiritus nos sumus caelum et terra (HIL. myst. p. 4, 3 scriptura humani corporis -em terram solita est nuncupari. AVG. civ. 14, 21 terram intellegant -em). TERT. orat. 25 priora... habenda sunt spiritus refrigeria et pabula quam -is. pudic. 10 -em spiritu librans. 13 resurrectionem -is (63 resurget igitur -o et quidem omnis et quidem ipsa et quidem integra. ITIN. Silv. 46, 6 -is in aeternum resurrectione. AVG. civ. 22, 28 de monumentis resurgente -e. *saepe*. cf. TERT. resurr. 4 -is recuperandae. 11 restitutionem -is. 12 deum -is etiam resuscitatore. 18 -is recidivatum. 28 *virtus dei* -em de sinu mortis retractura. 32 redhibitionem -is. AVG. civ. 1, 12 -is... reformatio. 20, 5 -o... regenerabitur. 22, 20 reddetur... -o illa homini). TERT. pudic. 20 conversum... hominem de pristino -is habitu (COMM. apol. 795 in pristina -e. *sim.*: AVG. civ. 13, 22 ut non in spiritum -o vertatur. 20, 16 hominibus etiam -e in melius innovatis. 20, 26 in immortalis -e et mente sanctorum. 22, 21 de novitate corporis spiritalis, in quam sanctorum -o mutabitur. 22, 27 animas in aeternum cum aeterna -e victuras). TERT. pudic. 22 quis... in terris et -e sine culpa (EPIST. Paul. et Cor. I rec. B 6 VVLG. Rom. 7, 5 *al.* Gal. 2, 20 vivo... in -e [Phil. 1, 22]. Phil. 1, 24 permanere in -e. AVG. civ. 8, 25 in condicione -is. 14, 24 in -e... ducentibus vitam. epist. 166, 5, 15 gestae ante -em vitae [*i. ante corporalem vitam*]. PASS. Petr. 7 in -e morari. CARM. epigr. 656, 9 [*saepe. IV in.*] quam dominus nasci... iusserat in -em. INSCR. Notiz. degli scavi 1905 p. 113 parva fuit in -e, verum profecta *puella*. cf. TERT. resurr. 62 p. 123, 25 in sollemnibus -is [*i. in actibus corporalibus*]). TERT. scorp. 6 sed respice compensationem, cum -o et anima dependitur. test. anim. 4 nihil... sentire possis sine -is passionalis facultate. HIER. epist. 108, 22 *rationales creaturas* in morbidas -es et domus inopum venientes. praef. Vulg. Ier. oculis -is (PAVL. NOL. epist. 18, 7 AVG. civ. 8, 7 *al.* cf. OP. imperf. in Matth. 47 p. 900 rerum visibilium domina -o. CASSIOD. inst. div. 5 Didymum... -e caecum. Ps. PROSP. vocat. gent. 1, 8 auribus -is). VVLG. gen. 2, 24 erunt duo in -e una (Matth. 19, 5, 6. Marc. 10, 8 I Cor. 6, 16. cf. RVFIN. hist. mon. 30 p. 456^A spiritu magis essent quam -e sanguineque coniuncti). lev. 17, 11 anima -is in sanguine est. Is. 10, 18 ab anima usque ad -em consumetur. Hebr. 9, 10 iustitiis -is. 9, 13 ad emundationem -is *al.* AVG. civ. 9, 17 nec -e posse contaminari veram divinitatem, nec ideo putandos daemones nobis esse meliores, quia non habent -em. 14, 3 *superbia* sine -e regnat in diabolo. VEN. FORT. carm. praef. 1 vivere credantur *vetis aetatis ingenia* etsi non -e vel carmine.

B de corporis infirmitate et libidine (cf. RVFIN. Adamant. 5, 22 -em dicit *Paulus* carnalem et pessimam conversationem. *ibid.* -em dicebat vitam -i deditam. AVG. c. Faust. 9, 7 -em... hoc loco non ipsam corporis nostri substantiam... sed corruptionem mortalitatemque -is vult intellegi. fid. et symb. 10, 23 anima... cum carnalia appetit, -o nominatur). ITALA gen. 6, 3 (Hil. in psalm. 55, 5) non permanebit spiritus meus in hominibus istis, quoniam -o sunt (*ibid.* Aug. quaest. hept. 1, 134 propter quod -es sunt. VVLG. in homine in aeternum, quia -o est. cf. HIER. quaest. hebr. in gen. p. 11, 33 hoc est quia fragilis est in homine condicio. VVLG. psalm. 77, 39 recordatus est, quia -o sunt *homines*). ITALA Ier. 17, 5 (Aug. grat. 4, 6) maledictus homo, qui spem habet in homine et firmat -em brachii sui (VVLG. ponit -em brachium suum. cf. AVG. *ad l.* brachium

pro potentia posuit operandi. in nomine autem -is intellegenda est humana fragilitas). Rom. 8, 3 (Tert. pudic. 17) propter delinquentiam damnaverit delinquentiam in -e (VVLG. per -em). ITALA (Tert. pudic. 17) et VVLG. Rom. 8, 13 secundum -em vivitis (VVLG. Rom. 8, 12. cf. 8, 1 secundum -em ambulat *al.* Ioh. 8, 15 vos secundum -em iudicatis). I Cor. 5, 5 (Tert. pudic. 13) in interitum -is. ITALA I Cor. 7, 28 (Tert. pudic. 16) pressuram (VVLG. tribulationem)... -is habebunt. II Cor. 7, 1 (Tert. pudic. 15) emundemus nos ab omni inquinamento -is (cf. macula -is: TERT. pudic. 12 SEDVL. carm. pasch. 2, 34 CARM. epigr. 913, 1 PRAEF. bibl. monarch. in Ioh. a corruptione -is. AVG. civ. 14, 3 corruptibilem -em. *ibid.* vitia... -i tribuit. CARM. epigr. 712, 13 -is pestifera vitia. LIB. iubil. 16, 5 spurcitas exercentes in -bus. INSCR. christ. Hisp. 413^b contagia -is). ITALA (Aug. civ. 21, 15) et VVLG. Gal. 5, 17 in quo -o concupiscit adversus spiritum et spiritus adversus -em. 5, 19 (Tert. pudic. 17) manifesta sunt opera -is (TERT. anim. 11 HIER. epist. 79, 109 AVG. civ. 21, 25 *al.* cf. IREN. 5, 10, 2 -is operationes, quae sunt mortiferae. AVG. civ. 21, 15 facta -is mortificemus). ITALA (Tert. ieiun. 17) et VVLG. Eph. 6, 12 non est luctatio adversus -em et sanguinem. TERT. anim. 11 peccatricem... -em (40 *al.* VVLG. Rom. 7, 25 -e autem *servio* legi peccati. PAVL. NOL. carm. 9, 55 est -o peccatis mater. AVG. civ. 10, 22 polluti -e peccati. 14, 3 -em causam esse in malis moribus. 14, 5 vitiorum omnium causas naturae -is ascribit). TERT. bapt. 20 de pristinis satisfaciendo satis deo facere. 22 titillatam [*v. infra l. 44*] prosternens -em. resurr. 7 despoliationem -is. 43 offuscationem -is. scorp. 5 -em laedendo iuvare. HIER. epist. 108, 17 lascivientem... -em... frangebat ieiuniis. 125, 13 flammam -is extinguere. VVLG. eccles. 12, 12 frequens... meditatio -is afflictio est. Gal. 5, 24 -em suam crucifixerunt cum vitis et concupiscentiis. AVG. civ. 1, 9 -is excruciatio. VEN. FORT. carm. 4, 27, 9 -is iniqua domans. PALLAD. hist. mon. I 30 p. 315^p -es ad nihilum redegisset. PASS. Mar. Iac. 8 p. 56, 8 -is continentia. CARM. epigr. 1622, 3 rite -e devicta). TERT. idol. 2 in amplexibus et in ipsa -is congressione (monog. 3 ut ne unis quidem nuptiis fervorem -is despumare permetteret. pudic. 4 si adulterium et si stuprum dixerit, unum erit contaminatae -is elogium. LVCIUS. non conv. 6 p. 14, 18 -is adulteria. VVLG. II Petr. 2, 10 qui post -em in concupiscentia immunditiae ambulat. Iudas 7 abeuntes post -em alteram [*i. mulierem alteram*]. AVG. civ. 21, 26 commixtione -is). TERT. idol. 11 -em meam a lupanaribus segregavi (cf. VVLG. Sirach 25, 36 a -bus tuis abscinde illam *mulierem*). 14 si quid et -i indulgendum est (PROSP. in psalm. 136, 4 homo deditus -i). ieiun. 1 studio -is (cf. VVLG. II Cor. 12, 7 stimulus -is meae angelus Satanæ. Gal. 5, 16 desideria [Eph. 2, 3]. Eph. 2, 3 voluntatem. HIER. epist. 55, 2 titillationem. 98, 1 tumentibus -is fluctibus. AVG. civ. 1, 16 sine -is aliqua voluptate *al.* 1, 25 libidini -is. *saepe*. 6, 9 concupiscentia -is. *saepe*. 14, 16 cum -is appetitu. fid. et op. 16, 28 amore... -is uxoriae. VEN. FORT. carm. 2, 16, 20 dulcia -is alens mortis amara parat). TERT. pudic. 6 luserit ante Christum -o. 10 -is vacillatio. 17 infirmitatem -is (22 -o infirma. VVLG. Matth. 26, 41 spiritus quidem promptus est, -o autem infirma. *saepe*. HIL. in Matth. 30, 3 imbecillitatem -is. AMBR. hex. 2, 5, 22 fragilitas -is. AVG. civ. 11, 22 egenam -is huius fragilemque mortalitatem *al.*). TERT. pudic. 17 quid autem intellegimus -is sensum et -is vitam, nisi quodcumque pudet pronuntiare (VVLG. Sirach 17, 30 quid nequius quam quod excogitavit -o et sanguis? Rom. 8, 6 prudentia -is mors est. 8, 7 sapientia -is inimica est deo. I Cor. 1, 26 sapientes secundum -em. II Cor. 1, 17 secundum -em cogito). TERT. resurr. 41 qui ab adventu domini deprehenduntur in -e. IREN. 5, 8, 1 iacturam -is (FILASTR. 112, 5 iactantia). TYCON. 3 p. 16, 17 lex... a -e fieri non potest. AMBR. epist. 5, 14 male... se habet causa, ubi potior est -is quam mentis praerogativa. VVLG. eccles. 2, 3 abstrahere a vino -em meam. Sirach 23, 23 homo nequam in ore -is. Matth. 16, 17 beatus es Simon Bar Iona, quia -o et sanguis non revelavit tibi (ALC. AVIT. c. Eutyech. 2 p. 24, 35 non -e tantum nudo et sanguine censuisti). Rom. 9, 8 non qui filii -is, hi filii dei. 13, 14 -is curam (HIER. epist. 38, 3). Eph. 2, 14 inimicitias in -e. Phil. 3, 3 non in -e fiduciam habentes (3, 4 quamquam ego habeam confidentiam et in -e). HIER. epist. 84, 9 amo -em castam, virginem ieiunantem (CASSIOD. inst. div. 32 p. 1147^p in virginitate -is. INSCR. christ. Leblant 394 adulescens integrae -is. CORP. V 3216, 1 munus virgo tuum inviolata -e iuvasti). HIER. epist. 107, 13 sit in -e sine -e. AVG. civ. 19, 12 -is pacem (19, 14 quietem -is). VRAN. epist. 8 p. 863^c fleuit -o, sed spiritus gloriatur. PETR. CHRYS. serm. 117 p. 521^A sanguis siluit, -o stupuit. *i. q. homo libidini deditus*: VVLG. psalm. 55, 5 quid faciat mihi -o. AVG. epist. 92, 5 audiat -o carnalibus cogitationibus ebria.

C de origine corporali: ITALA (Tert. anim. 11) et VVLG. gen. 2, 23 hoc nunc os ex ossibus meis et -o ex -e mea (VVLG. gen. 29, 14 os meum es et -o mea. *saepe*). PRAEF. bibl. monarch. in Marc. Marcus... secundum -em Levita (VVLG. Rom. 4, 1 Abraham patrem nostrum secundum -em? 9, 3 cognati mei secundum -em *al.*). VVLG. gen. 37, 27 frater enim et -o nostra est. lev. 18, 12 -o est patris tui *soror*. 18, 13 -o sit matris tuae. II Esdr. 5, 5 sicut -es fratrum nostrorum, sic -es nostrae sunt. Sirach 44, 21 in -e eius (*ἐν τῷ οὐτέρατι αὐτοῦ*) stare fecit testamentum. Is. 58, 7 -em tuam ne despexeris.

Ioh. 1, 13 neque ex voluntate -is (οὐδὲ ἐκ θέληματος σαρκός) nati. Hebr. 2, 14 pueri communicaverunt -i et sanguini (τὰ παῖδια κεκοινωνήκεν αἵματος καὶ σαρκός). 12, 9 patres...-is nostrae (τοὺς... τῆς σαρκός ἡμῶν πατέρας). HEBR. epist. 54, 6 copulam -is (i. affinitatem) solvisset interitus. AVG. civ. 16, 2 a suae -is gente et domesticis sanguinis suae (17, 3. 20, 21 ex genere -is et sanguinis). 16, 41 -is propaginem. 17, 16 Israelitae sola -e. AVSON. 172, 11 germane -is lege et ortu sanguinis, amore paene filius.

D de corpore Christi: de ortu corporali: ITALA (Tert. pudic. 16) et VVLG. Ioh. 1, 14 et sermo (VVLG. verbum) enim -o factus est (FILASTR. 70, 1 verbum conversum in -em. HYMN. Ambros. I 4, 7 mystico spiramine verbum dei factum est -o al.). Rom. 8, 3 (Tert. pudic. 17 VVLG.) miserit deus per -em filium suum. ITALA Gal. 4, 23 de ancilla secundum -em natus est (VVLG. Rom. 1, 3 factus est... ex semine David secundum -em. GREG. M. moral. 2, 59 redemptoris mater iuxta -em synagoga extitit al. cf. TERT. adv. Marc. 3, 11 originem -is. 3, 20 ventris... fructus -o Christi, quae ex utero Mariae floruit. AVG. civ. 15, 15 generationem dominicae -is. 17, 11 substantia populi eius, ex quo natura est -is eius). TERT. carn. 15 licuit et Valentiniano ex privilegio haeretico -em Christi spiritalem comminisci. 16 Christum terreni census induisse -em (AVG. civ. 16, 29 Christum ante indumentum -is fuisse visibilem. VVLG. Hebr. 10, 20 per velamen id est -em suam. CORIPP. Iust. 2, 59 verae sese velamine -is induit). TERT. adv. Marc. 3, 8 -o nec -o, homo nec homo. 3, 10 Christum suum non in veritate -is exhibuit (FILASTR. 40 non veram habuisse -em Christum hominis. ALC. AVIT. c. Arrian. 28 p. 11, 32 veritas -is Christi. c. Eutyech. 2 p. 24, 5 -o vera. cf. TERT. adv. Marc. 3, 11 mendacium -is. *ibid.* imaginariae -is. 4, 42 si -o non fuit, sed phantasma -is. 5, 4 non putativam, sed veram et solidam -em. 5, 14 Christum deus misit in similitudinem -is peccati. *sim. de angelis:* adv. Marc. 3, 9 ut non putativa fuerit in angelis -o, sed verae et solidae substantiae humanae. 3, 11). TERT. adv. Marc. 4, 42 spiritus expiravit semet ipsum an -o spiritum (de Christo moriente). resurr. 51 Iesus...-o et sanguis etsi nostris puriora (APRING. in apoc. 2, 18 cuius -o immaculata rutilat). PRAEF. bibl. monarch. in Marc. initium -is in domino et dei advenientis habitaculum (MAXIMIN. c. Ambr. 100 Christi -o nec in initio creata nec ante saecula fundata neque ante omnes colles genita). COMM. apol. 54 eum -em invenisse pro nobis. 120 sumptus est in -em (HIER. epist. 98, 4 -em humanae fragilitatis assumeret. cf. HIL. trin. 1, 13 -em... recepit. FILASTR. 70, 1 -em... accepit. AVG. civ. 9, 15 -is infirmitate suscepta). COMM. apol. 284 -o deus erat. 367 humilis in -e cum esset. 632 deus in -e latebat. FILASTR. 44, 2 apparuisse in -e. 93, 8 in -e constitutus. VVLG. Col. 1, 22 in corpore -is eius (ἐν τῷ σώματι τῆς σαρκός αὐτοῦ). Hebr. 5, 7 in diebus -is suae. I Ioh. 4, 2 in -e venisse (II Ioh. 7 in -em. AVG. civ. 16, 43 Christi adventus in -e al.).

de passione et resurrectione: TERT. adv. Marc. 3, 8 omnia quae per -em Christi gesta sunt. adv. Prax. 27 p. 282, 3 ut -o passiones suas functa sit. VVLG. I Petr. 4, 1 passo in -e (I Petr. 3, 18 mortificatus -e. COD. Iust. 1, 1, 8, 12 Christum... passibilem -e. 1, 1, 8, 15. 18 passiones quas sponte -e sustinuit). VVLG. act. 2, 31 neque -o eius vidit corruptionem. AVG. civ. 22, 5 cum -e in qua resurrexit ascensio toto iam mundo praedicatur. 22, 8 in caelum cum -e sublatus. 22, 10 immortalitatem resurrectionis in sua -e primus ostendit. *nota:* VVLG. Ioh. 6, 52 panis quem ego dabo -o mea est. 6, 54 nisi manducaveritis -em filii hominis. 6, 56 -o... mea vere est cibus. RVFIN. Orig. in gen. 10, 3 -es verbi dei cotidie sumunt. PASS. Petr. 11 o crux, quae cotidie -es immaculati agni fidelibus dividis populis.

E i. q. universitas generis humani et omnis creaturae: ITALA (Hil. in psalm. 64, 4) et VVLG. psalm. 64, 3 ad te omnis -o veniet (HIL. ad l. humani generis universitatem scriptura sub -is nomine designat). ITALA Ioel 3, 1 (Tert. adv. Marc. 5, 11) effundam de meo spiritu in (VVLG. super) omnem -em (cf. TERT. anim. 47 VVLG. act. 2, 17). Is. 40, 6 (Tert. adv. Val. 32 VVLG.) omnis -o faenum. Luc. 3, 6 (Hil. in psalm. 55, 3) videbit omnis -o salutare dei (cf. VVLG. Is. 40, 5 videbit... omnis -o pariter, quod os domini locutum est). ITALA Is. 66, 16 (Aug. civ. 20, 21) in igne... domini iudicabitur omnis terra et in gladio eius omnis -o (VVLG. dominus diiudicabit... in gladio suo ad omnem -em. cf. VICT. VIT. 2, 90 quia venturus est arguere omnem -em). Rom. 3, 20 (Aug. civ. 14, 4) ex operibus legis non iustificabitur omnis -o. VVLG. gen. 6, 12 omnis...-o corruerat viam suam super terram. 6, 13 finis universae -is venit coram me (AMBR. off. 3, 18, 108 Noe tempore mortua est omnis -o). 6, 19 ex cunctis animantibus universae -is bina induces. 7, 15 ingressae sunt bina et bina ex omni -e. 9, 15 cum omni anima vivente, quae -em vegetat. lev. 7, 19 -o quae aliquid tetigerit immundum. num. 16, 22 deus spirituum universae -is (27, 16). 18, 15 quidquid...erumpit e vulva cunctae -is. deut. 5, 26 quid est omnis -o, ut audiat vocem dei viventis? Iudith 7, 16 simus opprobrium omni -i. psalm. 135, 25 qui dat escam omni -i. Iob 12, 10 spiritus universae -is hominis. Sirach 13, 20 omnis -o ad similem sibi coniungetur. 33, 21 non immutabit te omnis -o. 44, 27 invenientes gratiam in oculis omnis -is. Ier. 12, 12 non est pax universae -i. PS. DAMAS. epigr. 92, 6 -o omnis resurgit. AVG. civ. 13, 24 hominis animam quam non sicut aliarum -ium aquis

et terra producentibus, sed deo fiante creatam voluit intellegi. 15, 11 omnem -em, quam vivere in aquis natura non sinit. BACHIAR. repar. laps. 15 omni -i imminet mors.

iuxta posita: coniungitur plurimis locis per adnominationem cum vocabulis cor et corpus, etiam cum carmen (VEN. FORT. carn. praef. 1). opp.: anima, mens, spiritus sim.

derivata: carnalis, carnarius, carnatus (carnatio), carneus, carnosus, carnulentus. carnine. carnacula, caruncula. composita: carnifer, carniger. carnifex (carnificus, carnificius), carnisumus, carnivorax, carnivorus. Meister.

3. carō adv. v. carus.

carobaricus, -i m. a. gr. καρβαρικὸς tractum. CHIRON 255 haec sunt autem validudines, quas cyclo curare oportet: insani, carobarici eqs. (VEG. mulom. 2, 6, 12 insanabiles valetudines... id est insani, -i [corrobarari *codd.*]). *Mbr.*

caroenarius, -a, -um a caroenum. MARCELL. med. 26, 34 vinum coctum condetur in vasculo -o. *fem. subst. caroenaria, -ae (sc. olla):* PALLAD. 8, 7 in tribus aquae sextariis unum sextarium non despumati mellis admiscebis ac diligenter per -as divisum... curabis agitare, vasa ipsa concutiens.

caroenum, -i n., κάροινον, κάρνον. GLOSS. III 652, 14 κάροινον. IV 124, 9 nectar. 540, 33 nectar: -um aut potio. ISID. orig. 20, 8, 15 -um eo quod fervendo parte careat; tertia enim parte musti amissa quod remanserit -um est (cf. PALLAD. 11, 18, 2 -um effectum est, cum tertia perdita duae partes musti remanserint). *de scriptura:* GLOSS. Plac. V 11, 1 (52, 21) caroenum (*cod. Palat.*, caro enim PR) sic scribimus per o. *contra* GLOSS. III 218, 5 carinon aut carenum. carenum *passim in codd.*, carinum EXC. Apic. 12.

genus musti decocti: EDICT. imp. Diocl. 2, 13 -i Maeonii (Corp. III p. 2328⁵⁸ frg. Aegirat. I 2, 13 καρνήνον Μεσσήνιον). PALLAD. 11, 18, 1 nunc defrutum, -um, saram conficies. AVG. mor. Manich. 2, 13, 49 mulsum, -um passum et nonnullorum pomorum expressos sucos. 2, 13, 30 hominem placentas, -um, piper... ructantem. 2, 16, 47 -um, quod bibitis nihil aliud, quam coctum vinum esse videamus. MARCELL. med. 22, 34 pulverem... cum -i cyatho in potione ieiuno dabis. 26, 135 -i optimi potio. *ibid.* tres -i maiusculas potiones. 28, 65 herba... trita ex passo vel mulso vel -o epota. THEOD. PRISC. log. 23 si cum passo vel -o teratur andronius trociscus. APIC. 2, 43 subassabis cum -o. 2, 44 cum pipere, liquamine, -o. 2, 47 mittis liquaminis optimi calicem -i tantundem. 2, 53 -um vel passum (3, 63). 4, 121 cuminum, laser cum liquamine, -um, lacte et ovis. ANTHIM. 3 ubi... fuerit mel aut sapa vel -um. ANTIDOT. Brux. 25 bibat cum -i mero ieiunus. 52 in potione -i (192). 193 tribus cyathis... -i (197).

fem. caroena, -ae: ANON. med. ed. Piechotta 137 potio tam diu bulliat (villiat *codd.*) donec colorem faciat -ae. *Meister.*

caroeophilum v. caryophyllon.

? **carofitea** i. ova solubilia GLOSS. III 555, 60 (ὡὰ ῥοφητέα et sorbilia G. Götz); cf. 620, 18 carofita (ὡὰ ῥοφητά?) id est ova servilia. *Mbr.*

caros, -i m., acc. -on. nomen herbae. PLIN. nat. 26, 80 est aliud hypericon quod aliqui -on (caro *codd.*) appellant. 26, 119 semen hyperici, quod -os appellatur (26, 130. 1, 26, 54 -os sive hypericon). cf. DIOSC. 3, 154 W. ὑπερικόν... οἱ δὲ κόρ<ε>ον. 3, 157 W. κόρις, οἱ δὲ καὶ τοῦτον ὑπερικόν καλοῦσιν. caros e Plini errore natum esse videtur; v. corium et corissum.

carōta, -ae f. [a Graecis tractum, cf. καρῶτον. Th.]. nomen herbae. DIOSC. 3, 52 W. σταφυλίνος ἄγριος... Ῥωμαῖοι καρῶτα. GLOSS. pastinaca: -a (III 556, 74 et 620, 66 *codd.* cariota. cf. 430, 41 σταφυλῖνοι: pastinacae, cariotae. 537, 74 cariota id est pastinace agreste). II 518, 7 caretta: σταφυλίνος. APIC. 3, 113 -ae seu pastinacae. -ae seu pastinacae frictae oenogaro inferuntur. 3, 114 aliter: -as sale eqs. 3, 115 aliter: -as elixatas concisas... coques (ubique carot- *codd.* APIC.). *v. etiam caryota.*

carōticus, -a, -um, καρῶτικός. CHALC. comm. 214 deinde per arterias... pervenit spiritus ad -as ita appellatas venas, quod eadem vulneratae mortem afferant soporiferam. DIOSC. 3, 61 virtus est ei herbae... -a. 4, 60 maxima -a habet virtutes. 4, 64 maniam pr(a)stant et -i. 4, 70 et istum dicitur -um esse. 5, 92 somnu(m) -u(m) facit id est grave (καροῦν). *Stadler.*

1. carpa, -ae f. [vox peregrina, fortasse germanica, esse videtur. cf. esse c. gr. κυπρίνος, lituan. szapalas 'cyprinus dobula', ind. sapharah 'cyprinus sophore' suspicatur Vhlenbeck, Beitr. z. Gesch. d. deutsch. Spr. u. Lit. 19, 331. 26, 288. Th.]. nomen piscis. CASSIOD. var. 12, 4, 1 destinet -am Danuvius... pisces a diversis finibus afferantur. [*hisp. carpa. M.-L.*]

(2. carpa), -ae f. VARRO ling. 5, 97 capra 'carpa', a quo scriptum 'omnicarpae caprae' (sc. fictum a carpere etymologiae causa).

? **carpacus** pistor GLOSS. IV 214, 37 (Sang., -us dicitur pistor ionica lingua *codd.* Cassin. et Vat. cf. Scal. V 594, 2 caparcus pistor). ἀρτοκόπος contulit Martini, κάρδοπος Bücheler, fort. cf. c. caria, carensis vel c. gr. καρπός.

? **carpasia** navis a Carpatho insula nominata ISID. orig. 19, 1, 11. cf. 14, 6, 24 ex hac insula (Carpatho) dicuntur et -ae (Carpasinae Otto),

naves magna et spatiosae. conferendumne c. gr. κάρπασος, καρπάσιος (sc. de velis dictum)?

carpassini graesgroeni (anglosax. fere i. q. 'viridis ut gramen') GLOSS. V 354, 41. cf. 493, 58 carpasi<nu>m color gemmae viridis. gr. καρπάσινος, cf. carbasinus. hinc explicandum VVLG. Esth. 1, 6 v. p. 428, 60.

carpasum, -ī n., κάρπασος (cf. carbasus). nomen herbae. COLVM. 10, 17 terra negat elleboros et noxia -a suco nec patitur taxos. MARCIAN. dig. 39, 4, 16, 7 species pertinentes ad vectigal... carpasum inter lapides, herbas al. [GLOSS. V 175, 24 carpasu(m): lini genus, linteum grossum; corrigas carbasus]. num eadem herba, quae scribitur carpasum? v. s. v.

carpathius (-a, -um) a carpathum, cf. carbasius. i. q. carbasinus, linteus. AMM. 29, 1, 31 linteis quidam sacerdos indumentis amictus calceatusque itidem linteis soccis... pensilem anulum librans sartum ex -io (sic Gelenius, carpathio V, carpasio Valerius) filo perquam levi (falso nomen proprium Carpathium restituisse editores e conexu sequitur).

carpathum, -ī n. [cf. carpasum et opocarpathum. Th.]. nomen herbae. PLIN. nat. 32, 58 iis qui sucum carpathi biberint, praecipue e iure sumpti echini prosunt.

carpatinus, -a, -um [a Graecis tractum, cf. καρπατινή et καρπάτινον Hesychii. Th.]. de crepidarum genere, cf. HESYCH. καρπάτινον ἀγροικίων ἐπόδημα μονόδεμον. CATVLL. 98, 4 ista cum lingua... possis culos et crepidas lingere carpatinas.

? **carpella** sadulbogo (anglosax. 'Sattelbogen') GLOSS. V 354, 9 ('corbellus?' Götze). Mbr.

carpentarius, -a, -um a carpentum. ad carpentum pertinens: PLIN. nat. 16, 34 subere utantur in -is praecipue fabricis. LAMPR. Alex. 52, 1 artifex -us (HIER. tract. in psalm. 109 p. 200, 11 artifex -us fecit scamnum). TREB. trig. tyr. 30, 17 usa vehiculo -o Zenobia. VVLG. exod. 35, 33 opere -o. EVSTATH. Bas. hex. 2, 2 p. 881^A ars -a circa lignum exercetur. masc. subst. carpentarius, -ī, faber carpentorum vel vehiculorum, apud posteriores etiam faber tignarius ut videtur (cf. l. 50): ISID. orig. 19, 19, 1 -us speciale nomen est, carpentum enim solum facit. GLOSS. λεπτοργός. -i carrarii. III 528, 61 λεπτοργός lintearius (contam.?) vel -us. SCHOL. Hor. gloss. Γ sat. 1, 8, 2 'faber' -us. [francog. charpentier, hisp. carpintero. M.-L.]

TARR. PAT. dig. 50, 6, 7 EDICT. imp. Diocl. 7, 10 TREB. Claud. 14, 11. COD. Iust. 10, 66, 1 (a. 337) -ii enumerantur inter artifices artium. VEG. mil. 1, 7 -os... convenit sociare militiae. 2, 10. COD. Theod. 8, 5, 31 (a. 370) nec mulionibus nec -is nec mulomedicis cursui publico deputatis. HIER. reg. Pachom. praef. 6 -i, fullones, gallicarii seorsum a suis praepositis gubernantur. VVLG. I par. 9, 15. OROS. hist. 3, 21, 6 -os mille in armis... stetit. Op. imperf. in Matth. 2 p. 642 uxor -i. 9 p. 679 -us si viderit arborem bonam, concupiscit eam praescindere ad opus artificii sui. EVSTATH. Bas. hex. 9, 6 p. 964^B LEX Burg. lib. const. 10, 2 Rom. 2, 6 LEX Sal. 10 add. 4 (om 1 a) VEN. FORT. vita Radeg. 33, 75. PALLAD. hist. mon. I 19 p. 297^D fabros ferrarios... -os (τέκτονας. p. 298^B -i... arte clarebat (τεκτονείον, sc. ἔχων). 22 p. 301^A -i... artem (τεκτονικήν)... didicit. ISID. reg. monach. 20, 1 opus -orum sive fabrorum. CORP. V 5922 C. Cassio... -o. inde in nomine virorum v. nom. propr.

compos.: carrocarpentarius.

carpente, -is v. infra l. 62 sqq.

carpentum, -ī n. [orig. inc., fortasse a Gallis tractum, si recte conferuntur nomina oppidorum Carbanto-rate (postea Carpentorantensis) in Gallia Narbonensi et Καρπαντόριον (Carbantium) in Britannia; cf. hibern. carpat cambr. cerbyd 'currus', quae tamen non genuina esse videntur. Th.]. GLOSS. ἄμαξα, ἀρμάμαξα, ὄχημα, carrum, vehiculum. CASS. DIO 60, 22, 2 τῆ Μεσσαλίῃ... τὸ καρπέντω χρῆσθαι ἔδοσαν (60, 33, 2). NOT. Tir. 112, 68. abl. plur. carpentibus: AMM. 31, 2, 18 cod. V; fort. etiam 14, 6, 16, ubi capitibus V, Benth. con. carpentis; cf. abl. sing. carpenti 29, 4, 5 V nisi corruptela inest tribus his locis. legitur singularis locis apud LIV. ANDR. NAEV. VARRON. PROP. VAL. MAX. LVCAN. TAC., bins Ov. PLIN. nat. IVV., ter APVL., quater SVET., 5^{ies} FLOR., 18^{ies} LIV. [francog. charpente, rhaetor. carpiant. M.-L.] v. Holder, Altcelt. Sprachsch. I p. 802 sqq.; Daremberg-Saglio, dict. des ant. II p. 926. 1633; Mau, PW. III 1606.

1 pompaticum vehiculi genus (cf. ISID. orig. 20, 12, 3 quasi carrum pompaticum), praecipue vecturae urbanae, rarius itineribus serviens: LIV. ANDR. carm. frg. 20 me -o vehentem (vehementem cod.; cf. FEST. p. 245 pilentis et -is per urbem vehi matronis concessum est. VAL. MAX. 9, 11, 1 cum Tullia -o veheretur. FLOR. epit. 1, 7, 3. LAMPR. Heliog. 4, 4 quae matrona -o mulari veheretur. Alex. 47, 2 aegrotantes... -is vexit. 48, 4 fatigatum Camillum -o imposuit. TREB. Gall. 8, 3 in Galliensi pompa vehebantur -a cum mimis). NAEV. com. 116 -i adstratio. VARRO ling. 5, 159 supra patrem -um mulio ut inigeret (Scal., iniceret codd.) iussit Tullia (Ov. fast. 6, 603 filia Servii -o patrios initura penates. LIV. 1, 48, 5 Tullia -o... in forum invecta. 1, 48, 7 Tullia per patris corpus -um egisse fertur. PAUL. FEST. p. 332 corpus Servii iacens filia -o supervecta sit. VAL. MAX. v. l. 75). PROP. 4, 8, 23 serica... -a. Ov. fast. 1, 619 prius Auso-

nias matres -a vehebant. LIV. 1, 34, 8 Lucumoni -o sedenti (LVCAN. 9, 590 APVL. flor. 21 p. 99. AMM. 16, 10, 6 insidebat aureo... -o fulgenti claritudine lapidum variorum). LIV. 1, 34, 8 aquila super... -um... volitans. 1, 48, 6 flectenti -um dextra in Urbium clivum. 5, 25, 9 ut pilento ad sacra ludosque, -is festo profestoque uterentur (34, 3, 9 ut -is festis profestisque diebus... per urbem vectemur). PLIN. nat. 7, 82 -a apprehensa una manu retinere. 11, 262 ostentabat... hermaphroditas subiunctas -o suo equas. IVV. 8, 147 volucris -o rapitur. 9, 132 undique ad illos convenient et -is et navibus. TAC. ann. 12, 42 -o Capitolium ingredi. SVET. Tib. 2 aegre procedente -o. Cal. 15 instituit... matri Circenses -umque quo in pompa traduceretur (Claud. 11). Claud. 17 currum eius Messalina uxor -o secuta est (cf. p. 489, 61). FRONTO p. 210, 17 N. pompas et -a et tensas... a maioribus dicatas. APVL. met. 11, 26 -o per volavi. LAMPR. Heliog. 31, 8. CORP. VI 3744 (cf. 31075 [a. 362]) matronae cum -is (cf. VIII 8457, 17). RVF. FEST. 25 AVSON. 399, 39. 450, 3 Vlizes impositus... -o. QVEROL. p. 37, 5 moveri inutile -um non vult (ORIENT. comm. 1, 159 -a movebis). SYMM. epist. 9, 65 (61) ut omne -um affabre et firmis compaginibus explicetur. AMM. 14, 6, 18. 14, 11, 20. 17, 10, 9. 18, 2, 6. 23, 3, 7. 29, 4, 5. PAUL. MED. vita Ambr. 12 sacerdotem superpositum -o (ibid. in eodem superpositum -o). RVF. NAM. 1, 561 offert... -a tribunus. CASSIOD. var. 5, 10, 3 Gepidarum -a itinere longiore quassantur. EVGIPP. Sev. 44, 7 funus... -o trahentibus equis impositum evehitur. PAUL. PELL. 212 -is evectio tuta decoris. GREG. TVR. glor. conf. 76 Berecynthiam in -o pro salvatione agrorum... deferrent. LEX Burg. Rom. 17, 3 ubi -a vel carra conversari possunt. VEN. FORT. vita Germ. 3, 11 cum annona destinavit plena -i vehicula. SCHOL. Prud. ham. 155 ante -um id est currum Idaeae matris. CARM. epigr. 1448, 1 (loco obscuro) hic inhumata pridem -a lapsa iacebant arida connexis frustris et atra rotis (Büch., comesis frustis arida et atra satis de Rossi II p. 46). speciatim de vehiculo publico quo magistratus Romani utebantur: VOPISC. Aurelian. 1, 1 vehiculo suo me et iudiciali -o... Tiberianus recepit (AMM. 29, 6, 7 filiam Constanti iudiciali -o impositam). COD. Theod. 8, 5, 18, 1 (a. 364) ne amplius in singulis quibusque -is quam bini... homines invehantur. 8, 5, 30 (a. 368) ut in -is raedarum mensuram subditam nullus excederet. CASSIOD. var. 6, 15, 2. 6, 18, 2 -um praefecti urbis... con-scendis. 6, 20, 2 -i etiam subvectione decoraris. inst. div. 32 p. 1148^A -um praefecti... transire.

2 quodlibet vehiculum ad varium usum, imprimis bellicum, destinatum: LIV. 10, 30, 5. 31, 21, 17 cum... -is Gallicis multa praeda oneratis. 32, 30, 12 -a supra ducenta capta sunt. 33, 23, 4 Gallica spolia captivis -is transvexit (33, 37, 11. 36, 40, 11. 39, 7, 2). 33, 23, 8. 33, 36, 13. 35, 5, 13. 36, 38, 6. FLOR. epit. 1, 18, 27 -a Gallorum. 3, 2, 5 rex Gallorum in... argenteo... -o. 3, 3, 16 obiectis undique plaustis atque -is. 3, 10, 17 trepidantia ad conspectum rei novae -a volitabant. SCHOL. Hor. carm. 3, 24, 9 tentoria Scytharum -is moventur (cf. SCHOL. Hor. sat. 1, 6, 104). VEG. mil. 2, 25 onagri... in -is bubus portantur armati. 3, 7, 4, 15. CYPR. GALL. num. 123 Merara cohors... quattuor accepit rebus -a ferendis. PANEG. 8, 7 ut militares viae vix semiplena -a, interdum <solum> vacua transmittant. CAPITOL. Opil. 12, 7 tribunum... -o rotali subteradnexum. AMM. 15, 10, 4 iumenta procedunt et -a. 21, 10, 3. 22, 8, 42 -a quo liberit convolventes Scythae. 24, 7, 4. 31, 2, 10 Hunni dispalantur cum -is, in quibus habitant (31, 2, 18. 31, 12, 11). HIER. in Ezech. 1, 19 p. 19 rotas in -is plaustorum raedarumque et currum aspiciamus. VVLG. II reg. 12, 31 circumegit super eos ferrata -a (I par. 20, 3 fecit super eos... ferrata carpenta transire. cf. HIER. in Is. 25, 9 p. 342 syn. plastrum). MARCELL. chron. II p. 92, 481, 1 iacentis super -um teli acumine. nota: PALLAD. 10, 1, 2 stercoris -a. obscurum: CORP. VIII 8457, 17 (a. 238) -i capistellis et strobilis (titulo lacunosus). metonymice de iumentis: APVL. met. 10, 18 spretis... vehiculis ac posthabitis decoris raedarum -is. VEG. mulom. 4 praef. 3 nisi... adminiculis subvehendis -a sudarent.

syn.: currus, vehiculum, raeda, pilentum, tensa, essedum.

derivatum: carpentarius.

Hoppe.

carpeo v. carpo.

carpesion (-ī) n., καρπήσιον, nomen herbae. GLOSS. III 537, 62 carpes[s]io id est ebuli semen (545, 5 c(a)rpesio. 556, 67 corpiscio. 620, 42 carpisscio). VINDIC. med. 33 aegris quibusdam -on epithymo permixto... ieiunis bibendum dedi.

carpha (-ae) f., κάρφη. GLOSS. III 200, 19 σκύβαλα carpha (v. Thes. gloss. s. v.).

carp(h)ōdēs (-dis codd.) id est lana sucida GLOSS. III 559, 19 (588, 96. 609, 27). καρφώδης.

carphologia, -ae f., καρφολογία. nomen morbi. CAEL. AVR. acut. praef. 21 phrenitin esse alienationem mentis celerem cum febre acuta atque manu vano errore, ut aliquid suis digitis attrahere videantur, quod Graeci προκνιδισμόν sive -am vocant. 1, 3, 34. 1, 5, 48 -am, quae est festucarum levium a parietibus veluti detractio. 1, 4, 42. 44. acut. exc. 8 p. 693 carfalogia. CASS. FEL. 62 aliquando phrenetici e parietibus stipulas legunt, quod Graeci -am appellant.

carphos, acc. -os n., κάρφος. nomen herbae: PLIN. nat. 24, 184 faenum Graecum telin vocant, alii -os (carpos E), aliqui buceras eqs. DIOSC. 2, 85 farina faeni Graeci, quem multi buceron aut aegoceras aut carfos appellaverunt (cf. 2, 102 W.). huc pertinere videtur: GLOSS.

III 585, 9 ox<iac>anthus (*suppl. Stadler*) id est carpo et alius ciricen (alias miricen *Stadler*).

carpiēs ἑνπαρὸς πόκος GLOSS. II 96, 39. a carpere. v. *Ducange*, gloss. s. v. carpia.

carpineus, -a, -um a carpinus. e *carpini arboris ligno factus*. PLIN. nat. 16, 231 Hyginus manubria rusticis -a, iligna, cerrea fieri iubet. COLVM. 11, 2, 92 manubriorum optima sunt iligneae, deinde -a, post haec fraxinea.

carpinus, -ī f. [*orig. inc. cf. esse c. lituan. skirpstus 'fagus', boruss. skerptus 'ulmus' censet Schrader, Reallex. d. indog. Altertumskunde 117. Th.*]. nomen arboris ex genere fagorum ('carpinus betulus' et 'carpinus ostrya' *Linné*). [*val. carpin, it. carpio, francog. charme. M.-L.*] CATO agr. 31, 2 prelum olearium ex -o atra potissimum facito (*citat* PLIN. nat. 16, 193, qui ex sappino habet; v. s. h. v. et cf. it. sappino 'arbor fagorum generis'). VITR. 2, 9, 12 -us, quod est minima ignis et terreni mixtione, aeris autem et umoris summa continetur temperatura, non est fragilis, sed habet utilissimam tractabilitatem. itaque Graeci... ζυγίαν eam appellant. COLVM. 5, 7, 1 cornus et -us et ornus nonnumquam et salix a plerisque in hoc ipsum genus arbusti (antea: arborem humilem nec frondosam) disponitur. PLIN. nat. 16, 67 Graeci tertium genus aceris zygian vocant, rubentem, fissili ligno, cortice livido, scabro. hoc alii generis proprii esse malunt et latine -um appellant. 16, 73 montes amat -us (at: 16, 74 descendunt et in plana... fagus, -us). 16, 75 facibus apta. 16, 206. 226. 17, 201 nascitur in Transpadana Italia. adiect.? cf. APOLLOD. poliore. p. 176, 5 W. κλίμαξ... ἀπὸ ξύλων μελείνων, δξείνων, πτελείνων, καρφίλων καὶ ἄλλων τοιούτων, ὅσα καὶ ἐλαφρά ἐστί καὶ εὔτονα.

carpio, -ire v. carpo.

carpisc(u)lum, -ī n. [*confertur c. gr. κρηπίς, serb. krpilje 'calceamenta, quibus ad nives transgrediendas utuntur', čech. krpec 'genus calcei'. sed dubitare licet, num vox vere sit latina. Th.*]. VOPISC. Aurelian. 30, 4 superest, patres conscripti, ut me Carpisculum vocetis; -clum enim genus calceamenti esse satis notum est. fort. eadem vox: **carpusculum**, -ī n., t. t. architecturae, fort. i. q. pes basisve fastigii vel tecti? CORP. III 9768 (Dalmatia) <car>pusculis inauratis fastigi a<edis>. XII 1904 (Viennae) tegulas aeneas auratas cum -is et vestituris basium et signa Castoris et Pollucis... d(e) s(uo) d(edit). Mbr.

carpiōstēs (-ae) m., καρπιστής. nomen Aeonis, v. nom. propr. ***carpo**, -psī, -ptum, -ere [*cf. c. gr. καρπός, theodisc. herbist anglosax. hœrfest 'autumnus', fort. c. lituan. kirpti 'forfice recidere', hibern. cirrid 'concidit, lacerat', gr. κρόπιον. Th.*]. de coniug. perf.: CHAR. gramm. I 245, 19 MART. CAP. 3, 319. NOT. Tir. 89, 37 -psit. carpeas: APIC. 4, 151. carpiunt: VICT. VIT. 3, 66. GLOSS. Plac. V 52, 15 (G, at 14, 27 -punt R). -iebamus: GREG. TVR. glor. conf. 104. -io: GLOSS. V 493, 62. [*it. carpire, francog. charpir, hisp. carpier. M.-L.*] cartus: GLOSS. IV 490, 20 (errore cod., ut videtur). GLOSS. detraho, colligo, inchoo. -it: ξάλνει, ἐξανθίζει, δρέπεται, σπαράσσει. dissipat vel corrumpit. concidit aut detrahit aut poma incidit. detrahit, fruitur. -itur: τρύχεται, δρέπεται, κακοπαθεί. -ens: δρεπόμενος, ἀποτρυνών. legitur inde ab LEGE XII tab.

summa significationis est, quod a toto aliquo et multitudine partes demuntur vel, quod rarius est, totum in partes dirimitur; cf. CIC. Cluent. 129 in multorum peccato -i paucos ad ignominiam. de orat. 3, 190 saepe -enda membris minutioribus oratio est. LIV. 3, 61, 13 quid... in multa proelia parvaque -rent summam unius belli. 9, 27, 6 -i parvis cotidie damnis... vires. 26, 38, 2 in multas parvasque partes -ere exercitum. VAL. MAX. 7, 3, 6 validi equi caudam... paulatim -i, infirmi... universam convelli. cf. p. 492, 84. SEN. Thy. 1060. nat. 2, 13, 2 totum potest excidere quod potest -i. dial. 4, 29, 1 tota ira vincetur, dum partibus -itur. epist. 108, 2 nec passim -enda sunt... universa, per partes pervenietur ad totum. PLIN. epist. 3, 9, 11 tam numerosum agmen reorum ita... posse superari, si per singulos -retur. APVL. met. 9, 19 v. p. 495, 9. FIRM. math. 1, 7, 31 cum hinc inde damnis fluentibus minutatim spiritus -retur. VICTRIC. 29 -psimus pauca de multis. BOETH. in Porph. comm. 1 p. 83^B syll. categ. introd. p. 767^A. speciatim de summis et extremis partibus rerum, ut summa papavera (VERG. ecl. 2, 47 Ov. met. 2, 792), summas herbas (VERG. georg. 3, 465), summam aquam (Ov. Ib. 198). cf. COMM. apol. 523 non tota sed summa fastigia -o. HIER. in Is. 19, 1 in Ezech. 10, 32 p. 388. cf. etiam sub IC p. 493, 61 sqq. saepius etiam cum notis temporis longioris: VERG. georg. 3, 215 -it vires paulatim uritque videndo femina (Ov. met. 3, 490 VAL. MAX. 7, 3, 6 l. 60). cf. SEN. epist. 26, 4 non... subito impulsus ac prostratus sumus: -imur. OCTAVIA 550 florem decoris singuli -unt dies. LIV. 9, 27, 6 cf. l. 59.

Ide actione corporali ad homines, animalia, res corporales pertinente:

A decerpere, demere, rescindere, vellere, apprehendere, haurire: 1 fruges, fructus, frondem, gramina, herbas, flores sim.: a homines decerpunt: GLOSS. δρέπουσι. additur saepius qua re (manibus [manu], ungue, pollice, sim.), unde (arbore, ab sive de arbore, de palmite), ubi (in callibus horti, luco, in vinea), quando

(autumno, per messes). CATO agr. 54, 3 manibus -ito ocinum. CATVLL. 62, 43 flos... tenui -ptus... ungui (HOR. carm. 3, 27, 44 Ov. ars 3, 79. 80. met. 9, 342 loti. 9, 380 ab arbore. NEMES. ecl. 2, 5. in imagine v. p. 494, 28 sqq. 47. 75 sqq.). VERG. ecl. 2, 47 nais... violas (PRIAP. 23, 1 Ov. met. 5, 392) et summa papavera (Ov. met. 2, 792 opt. codd.; cacumina deteriores) -ens. 2, 54 et vos, o lauri -am et te... myrte (Ov. trist. 3, 1, 46 NEMES. ecl. 1, 65). 9, 50 poma (NON. p. 252 auferre, decerpere. adde VERG. georg. 4, 134 PRIAP. 23, 1. 58, 3 Ov. ars 3, 576 [in imagine] PETRON. 82 PORPH. HOR. carm. 1, 11, 8. NEMES. ecl. 3, 89 fetus pomorum. OPTAT. 7, 1 p. 161, 2. AVIEN. Arat. 182 aurea mala. CYPR. GALL. lev. 179 ENNOD. epist. 2, 4, 1 [in imagine, cf. p. 494, 74]). VERG. georg. 2, 90 vindemiam de palmite. 2, 366 uncis -endae manibus frondes palmitis (Ov. am. 2, 19, 32 arbore frondes). 2, 501 quos rami fructus, quos... rura... tulere..., -psit (COLVM. 3, 21, 6 fructum vindemiae. PLIN. nat. 22, 4 fruge<m>. cf. p. 494, 32). 3, 176 frumenta manu -es sata. 4, 134 rosam (PRIAP. 23, 1. cf. CORP. VI 31934, 4 [in imagine] bis nonam -ura rosam mihi decidit aetas). Aen. 6, 146 aureum ramum... manu. 12, 412 dictamnium... Creta... ab Ida. PRIAP. 23, 1 olus (NVX 136). 30, 3 vitium... uvam (Ov. am. 1, 10, 55 SEN. apocol. 2. PLIN. nat. 12, 48 amomi uvam cum radice). 31, 1 proterva nil mihi manu -es. PROP. 4, 3, 19 qui -psit ab arbore vallum. Ov. met. 5, 392 lilia (COLVM. 10, 270). 7, 232 Euboica vivax Anthedone gramen (fast. 4, 397 vivax e caespite gramen). 15, 478 alimenta... mitia. fast. 4, 443 NVX 134. COLVM. 2, 9, 18 panicum et milium. 2, 12, 4. 5, 6, 7 herbas (PLIN. nat. 22, 4. cf. HOMER. 371 moribundus dentibus). 10, 297 amaracum narcissique comas sterilisque balausti. LVCAN. 6, 111 vulgus in pecudum cecidisse cibos et -ere dumos. 9, 821 toxica. PLIN. nat. 18, 321. 20, 61 lactucam. 24, 130 trisaginem. STAT. silv. 1, 4, 105 virus... Amphrysiaco... de gramine. PS. QVINT. decl. 12, 5 arbusta. AVIEN. orb. terr. 1301 munera... cerealia. VVLG. lev. 19, 10 in vinea tua racemos et grana decidentia... pauperibus et peregrinis -enda. Iob 8, 12 carectum... cum adhuc sit in flore nec -atur manu. CLAVD. rapt. Pros. 2, 123 Venus doloris -it signa sui (i. anemonen ex sanguine Adonidis ortam). SVLP. Sev. dial. 1, 16, 1 ignarus germinis eligendi nociva plerumque -bat.

b bestiae carpunt (CIC. nat. deor. 2, 122 alia animalia sugunt, alia -unt, alia vorant. cf. PLIN. nat. 10, 196 p. 493, 12): additur patulo ore; de montibus, e bustis; in stabulis, in pratis; longis diebus sim.: VARRO rust. 1, 2, 18 caprae omnia novella sata -endo corrumpunt (COLVM. 10, 351 novas segetes animalia). 2, 3, 7 caprae virgulta -unt (PAVL. FEST. p. 48). 3, 16, 24 neque apes quae afferunt ad quattuor res faciendas... ex iisdem omnibus rebus -ere dicunt. simplex quod <e> malo punico et asparago cibum -ant solum. ibid. apes ex aliis floribus ita -ere, ut. VERG. ecl. 1, 78 non... capellae, ...cytisum et salices -etis. georg. 2, 201 quantum... -ent armenta. 3, 296 stabulis... in mollibus herbam -ere oves (3, 465. TIB. 2, 5, 55 -ite... tauri... herbas. Ov. met. 13, 927 herbas nec... -istis oves hirtaeva capellae. SEN. Oed. 134. AVSON. Mos. 278 -ptas moribundis piscibus herbas. EVSTATH. Bas. hex. 9, 3 p. 959^A. VVLG. num. 22, 4 solet bos herbas usque ad radices -ere. cf. MART. 9, 71, 4). VERG. Aen. 9, 351 -ere gramen equos (Ov. met. 1, 299 de capellis. trist. 4, 8, 20 SIL. 7, 299. MART. 3, 65, 4 de ovis. ANTH. 467, 3 de tauris. AVIEN. Arat. 1758 de anseribus). DIRAE 92 non iterum -etis pabula nota, capellae (Ov. am. 3, 5, 27 -entes pabula tauros. met. 4, 217 quadrupedes Solis caelestia pabula -unt. fast. 4, 750 pabulaque e bustis... -psit ovis. VAL. FL. 4, 379. cf. SEN. Herc. f. 140 pastor... grege dimisso pabula -it [i. -ere iubet, cf. l. 68]). CVLEX 52 pendula proiectis -untur... arbuta ramis a capellis. 54 haec capella suspensa rapit -ente cacumina morsu. HOR. carm. 4, 2, 29 apis -entis thyma... circa nemus uvidique Tiberis ripas. PROP. 3, 17, 16 vites et colles -ant nullae... ferae. Ov. fast. 1, 381 verbenas... -psit ovis. SEN. epist. 84, 3 apes flores... -unt. COLVM. 8, 13, 2 anser... quicquid tenerum contingere potest, -it. CALP. ecl. 2, 45 greges -ere frondes condiscant. PLIN. nat. 12, 73 capras -ere germinum caules ladani. PS. QVINT. decl. 12, 13 AVIEN. Arat. 492 VVLG. gen. 41, 18 MACR. sat. praef. 1, 5. in synecdoche: VERG. georg. 3, 142 pecus -ere prata fuga (NON. p. 252 celeriter praeterire. SEN. Thy. 232). 3, 325 rura -amus (SERV. ad l. -ere cogamus animalia. cf. supra l. 56. SIL. 3, 467). PRIAP. 28, 2 -endo... horto. 71, 1 pomaria (Ov. epist. 4, 29). Ov. epist. 15, 56 nec locus... -itur ore bovis. Pont. 3, 4, 62 rosaria. SEN. Ag. 853 arborque pomis fertilis... extimuit manus insueta -i. PRVD. c. Symm. 2, 874 semitam. CLAVD. rapt. Pros. 2, 86 Henna loquitur: merear divino pollice -i.

2 lanam, vellera: CATVLL. 64, 310 aeternumque manus Parcarum -bant rite laborem. VERG. georg. 1, 390 nocturna... -entes pensa puellae (NON. p. 252 attenuare, aperire. cf. HOR. carm. 3, 27, 64 PROP. 3, 6, 16 DRAC. Romul. 2, 61). georg. 4, 335 Milesia vellera (NON. p. 252 v. l. 75. cf. AVIEN. orb. terr. 936 vellera per silvas Seres nemoralia -unt. CLAVD. 1, 180. adde p. 493, 68). CELS. 6, 6, 1 lana... bene... -pta (COLVM. 7, 4, 4 PLIN. nat. 29, 34 AMBR. in Luc. 8, 11 [traditur PLAVT. Men. 797 lanam -ere, sed VARRO ling. 7, 54 cod. F carere, v. s. carrio p. 497, 66. 79]). PORPH. HOR. carm. 2, 18, 7/8 purpuram.

3 varias res: VERG. Aen. 6, 245 summas -ens media inter cornua iuvenorum saetas ignibus imponit sacris Aeneas (PROP. 2, 5, 23 -ere crines. VAL. MAX. 7, 3, 6 p. 491, 60 [FRONTIN. strat. 1, 10, 1 syn.

paulatim vellere]. SIL. 10, 398 galeis -psere... cristarum decus. CYPR. GALL. lev. 184 barbam). HOR. sat. 2, 3, 256 *Polemonem* ex collo...-isse coronas. OV. Ib. 198 siquis... summam Libyco de mare -at aquam. CELS. 2, 6 p. 36 *de signis mortis*: si quis... in adiuncto pariete, si qua minuta eminent, -it (cf. carphologia p. 490, 74 sqq.). SIL. 15, 697 correpta... velamina palmis -bat *Arabus*. PS. ASCON. Verr. p. 173 dextra plectro utitur... sinistrae digitis chordas -unt *citharistae*.

B discernere, discindere, lacerare, laniare, delere, vorare: 1 *animantia, cibos*: GLOSS. -bant: satiabantur, -psit: discerpit, -ptus *ἐσπαράγγετος*, discerptus id est conscissus. -ptus discissus. *additur* rostris, dente fero, ungue, ferro, manibus, leto, funere *sim.* cf. CIC. nat. deor. 2, 122 p. 492, 36. PLIN. nat. 10, 196 alia *animalia* rostri aduncitate -unt. LEX XII tab. (Serv. Aen. 12, 606) *in luctu* mulier faciem ne -ito. OV. ars 3, 755 -e cibos digitis (SEN. Herc. O. 655 *pauper* -it faciles vilesque cibos. STAT. silv. 2, 4, 5 *psittacum* gratae -entem munera mensae. ARNOB. nat. 7, 4 cibos ex his [*animalibus*] -ere). OV. met. 10, 43 nec -psere iecur *Tityi* volucres. fast. 6, 137 -ere dicuntur... *puerorum* viscera rostris *volucres* (Ib. 460 tua dente fero viscera -at equus. 543 SEN. Herc. O. 1898 epist. 24, 18). Ib. 149. PHAEDR. 1, 28, 4 vulpinos catulos aquila... posuit pullis, escam ut -rent (cf. PRVD. cath. 8, 76 dicatas -imus escas). SEN. Herc. O. 827 membra vasta -it avellens manu *Hercules* (1790 *Alcmena loquitur*: -ent greges *equorum* mea membra diri. LVCAN. 2, 122 te sparsum per viscera, Baebi, innumeras inter -entes membra coronae discississe manus. 6, 551 -ere membra... ferro manibusque suis. SIL. 3, 343 PRVD. perist. 10, 695 VICT. VII. 2, 36). SEN. Oed. 113 -itur leto tuus ille, Bacche, miles. PHAEDR. 476 quam varia leti genera mortalem... -unt... turbam. Thy. 1060 corpora exanima... in parva -psi frustra (LVCAN. 6, 544 pendentia corpora -psit *maga*). SEN. dial. 5, 18, 2 *Catilina M. Marium* ante bustum Quinti Catuli -bat. LVCAN. 8, 709 -itur *Magnus* in scopulis hausto per vulnera fluctu. 8, 777 -itur et lentum *Magnus* destillat in ignem... bustum. 9, 741 -itque medullas ignis edax *virii*. PETRON. 36 obsonium. VAL. FL. 8, 8 crinemque genasque ungue. STAT. Theb. 4, 511 aegras functorum -ere fibras. silv. 2, 1, 140 hunc nec... potuisset -ere Procne. 2, 6, 78 -psitque *Rhamnusia*... adunca ora verenda manu. MART. 3, 13, 1 pullos. 9, 71, 4 socias -it uterque (*leo et aries*) dapes. ITALIA iud. 14, 6 (Lugd.) -psit *Samson* illum (*catulum leonis*. *συβέτηψεν*, VVLG. dilaceravit). SER. SAMM. 317 cochleas. NEMES. cyn. 192 *canes* docti victam contingere praedam exanimare velint tantum, non -ere sumptum. LACT. inst. 1, 22, 16 *Orpheus* dilaceratus et -ptus est (AVIEN. Arat. 627. cf. HYG. fab. 155 *Liberum* Titanes -erunt. DRAC. Orest. 549 *famuli* -ere dentibus optant corpus *Egisteum*). DON. Ter. Eun. 426 cum in convivio -atur *lepus* appositus. SCHOL. Iuv. 9, 110. PRVD. cath. 4, 67 liba. psych. 719 -itur innumeris... bestia dextris. CLAVD. carm. min. 27, 16 *Phoenix* -ens alimenta vaporis. VINDIC. med. 13 quamdiu... parvus fuerit foetus, sufficiens -it ex matre nutrimentum. APIC. 4, 133 pullum -ptum (raptum *codd.*) ex iure coctum (6, 251 [*cariotum codd.*] *opp.* integrum). 4, 151 denticem, auratam et mugilem... in pulpas -eas. SIDON. carm. 7, 405 Phaethonta levem cum -ret axis. VICT VII. 1, 37 PASS. Thecl. epit. 4, 6.

2 *res varias*: OV. fast. 4, 925 *gladios, Titan*, et tela nocentia -es (*sc. rubigine*. cf. SEN. contr. 2, 2, 8 *ferum situ* -itur [contr. exc. 2, 2 *rubiginem duxit*]). OV. Ib. 167 *flammae* -unt omnia. Pont. 1, 1, 72 *tineae* -itur ore liber. SCRIB. LARG. 205 *linteola* (237. PELAGON. 256 *pannos*). CVRT. 8, 9, 10 *Etymandrus fluvius*... ab accolis rigantibus -itur (*sc. fossis*). SEN. epist. 71, 13 haec, quibus immixti atque impositi sumus veluti solidissimis -entur. STAT. Theb. 7, 811 exedit... putre solum -psitque terendo unda latens. 9, 467 *Ismenus fluvius* -it putres servantia ripas arbusta. MART. CAP. 1, 10 *vittas* tinearum morsus cariesque -bant.

C vexare, urgere; perdere: CAES. civ. 1, 63, 2 uti equitatu agmen adversariorum... -ret. 1, 78, 5 equitatu praemisso, qui novissimum agmen -ret. BELL. Afr. 75, 3 LIV. 6, 32, 11. 8, 38, 6 novissimos. 22, 32. 2, 27, 46. 6, 27, 48. 2, 31, 40. 8, 31, 42. 9, 42, 64. 5 LVCAN. 4, 156 FRONTIN. strat. 1, 10, 1 (PS. FRONTIN. strat. 4, 7, 6) TAC. ann. 12, 32. cf. LIV. 3, 5, 1 hostes -ere multifariam vires Romanas... aggressi sunt. SIL. 12, 530 *Fregellae* agmine -untur volucris. *in imagine*: PROP. 2, 16, 8 *de amatore expilato*: stolidum pleno vellere -e pecus. OV. am. 1, 8, 91 et soror et mater, nutrix quoque -at amantem (ars 1, 420 amantis opes. Pont. 4, 8, 32 -psit opes illa ruina meas. 4, 9, 122). PLIN. epist. 3, 9, 11 v. p. 491, 65. ZACCH. 3, 7 p. 1161^A quos violentia... nequiverit corrumpere, nitetur illecebra -ere. cf. GERM. 259 numero... -itur una *Pleiadum* deficiente oculo distinguere corpora parva.

D viam, iter, spatia sim. i. facere, perficere, percurrere; additur per aera, crepuscula, agros, arva, loca, avia, inane; pede, remige, alis, alatis equis, remis *sim.*: VERG. georg. 3, 191 -ere... gyrum incipiat *equus* (NON. p. 252 celeriter praeterire). 3, 347 viam (Aen. 6, 629 HOR. sat. 2, 6, 93. OV. ars 2, 44 aërias... vias. *similiter passim*, *ex gr.*: OV. fast. 5, 496 *Iuppiter*... -bant socias *Mercurius* que vias. LVCAN. 9, 408 irreducemque viam deserto limite. SIL. 5, 28 consul -bat iniquas... vias. AVIEN. Arat. 920 si quis prora nitatur ab alta in puppim proferre pedem, via -itur olli cursibus inceptis contraria). HOR. sat. 1, 5, 95 longum -entes iter et factum corruptius imbri (*sic passim*, ut: OV. met. 10, 709 *Venus* iunctis... per aera

cycnis -it iter. 14, 122 iter horrendum per opaca crepuscula -it. trist. 1, 10, 4 *navis* remige -it iter. SEN. nat. 7, 8, 2 cometarum *motus*... compositus est et destinatum iter -ens. VICT. VII. 3, 66 angustae viae... iter. *translate*: HOR. carm. 2, 17, 12 supremum... iter).

5 VERG. georg. 4, 311 aera (OV. met. 4, 616. *aliter* ZACCH. 1, 15 cf. *infra l. 40*. OV. met. 8, 219 aethera. fast. 3, 416). CVLEX 231 avia. PROP. 1, 6, 33 pontum -ere remis. OV. met. 10, 53 -itur acclivis... trames. 11, 752 *mergum* mare -entem. 12, 196 *Caenis* secreta... litora -ens (15, 507). trist. 1, 10, 23 *Bistonios*... pede -ere campos. 10 SEN. Phaedr. 1078 aequa... spatia (MART. 3, 20, 11 spatia... Argonautarum). STAT. Theb. 3, 109 *Elysias*... plagas. NEMES. cyn. 28 Arabum... arva. PAVL. NOL. carm. 14, 72 strata Latinae viae. *nota de actione*: LAVS Pis. 54 *auriga* incipit effusus in gyrum -ere cursus. SIL. 10, 62 i demens, i -e fugam. STAT. Theb. 1, 311 sublimis... per inane volatus -it *Mercurius*. *in imagine*: APVL. met. 7, 6 rei noscendae -o ordinem (HIER. epist. 108, 3). HIER. in Abd. 13 p. 376 manifestiora -entes ad ea quae obscura sunt pergere. *similiter, ut videtur*: PAVL. MED. bened. praef. quae... litteram refugiunt, ea per spiritalem intelligentiam, sicut et spiritali sunt intellectu -enda, discutiamus. *huc trahendum videtur*: LVCLL. 917 hiemem unam quamque -am (NON. p. 252, 13 celeriter praeterire).

II translate de actione animi mentis sensuum, de viribus rerum res et animantia ad se trahentibus:

25 **A excerpere, eligere, sumere, attrahere, arripere, frui:** *grata, utilia, necessaria, animo et corpori (studia, litteras; vires, quietem, otium sim.)*. cf. GLOSS. -am eligam. *additur* undique, exinde, de, ex, a *sim.*: TER. Ad. 591 unum quicquid, quod quidem erit bellissimum, -am et... hunc producam diem. CIC. Sest. 119 ut omnes undique flosculos orationis -am (cf. HIER. epist. 61, 1 operis mei est et studii multos legere, ut ex plurimis diversos flores -am. 98, 19 varios -entes flores scientiae. 107, 9 pensum... de scripturarum floribus. 125, 12 de amaro semine litterarum dulces fructus. AVSON. 322, 72. ISID. vir. ill. 14 haec... ex pretiosis doctrinae floribus -psimus. *adde l. 47*). CIC. de orat. 1, 191 dum haec quae dispersa sunt coguntur, vel passim licet -entem... undique repleti iusta iuris civilis scientia. nat. deor. 1, 27 animum esse per naturam rerum omnem intentum et commeantem, ex quo nostri animi -rentur. VERG. georg. 3, 435 molles sub divo -ere somnos (4, 522 placidum -bant fessa soporem corpora. 4, 555. 7, 414 quietem. SIL. 16, 119. 17, 160 STAT. silv. 2, 6, 98 *al.*). VERG. Aen. 1, 388 auras vitales (SERV. *ad l.* -is accipis. SIL. 3, 712 ZACCH. 1, 15 AMBR. hex. 1, 8, 29 Cain et Ab. 1, 10, 43). PROP. 1, 20, 27 oscula (OV. am. 2, 11, 45 epist. 11, 117 met. 4, 358 PHAEDR. 3, 8, 12 STAT. Theb. 3, 711 CLAVD. 21, 120 CORIPP. Iust. 3, 29. MART. 4, 22, 7 basia. 5, 46, 1. cf. APVL. met. 2, 10 dulce et amarum gustulum). PROP. 2, 34, 74 agricolae... -ere delicias. CVLEX 166 *serpens* obvia vibranti -ens lingua (cf. STAT. Theb. 4, 791 *puer Archemorus* obvia -it). OV. met. 10, 85 citra... iuventam aetatis breve ver et primos... -ere flores. epist. 4, 27 nova servatae -es libamina fama. ars 3, 661 gaudia (STAT. Theb. 11, 184 MART. 7, 47, 11 NEMES. ecl. 2, 7 CORIPP. Iust. 3, 86 CARM. epigr. 1801, 5). OV. fast. 3, 622 regni commoda. trist. 4, 8, 8 otia. LIV. 34, 3, 2 *feminas* -ere singula et extorquere et aequari viris. PERS. 5, 151 dulcia. VAL. FL. 1, 178 virtutis honores. SIL. 11, 439 *Teuthras canens* e multis -it mollissima mensae. MART. 11, 24, 8 quod Roma legit... laudat caudidicus, poeta -it. GELL. 9, 4, 5 in legendo -psi exinde (*ex libris*) quaedam. APVL. met. 1, 17 itineris matutini gratiam. mund. 25 corpora... caelestia, quanto finitima sunt ei, tanto amplius de deo -ere. TERT. pudic. 19 p. 263 de epistula... Iohannis -unt. anim. 26 si *Esau* animam... de aëris rigore -bat. COMM. apol. 523 summa fastigia v. p. 491, 72 (HIER. in Is. 19, 1 iuxta tropologiam summa quaeque *prophetiae* -enda sunt. in Ezech. 10, 32 p. 388). ARNOB. nat. 5, 28 uxorias voluptates (7, 2). HEGES. 3, 16 l. 33 -ere desideras lumen istud auisim dicere servitutis. AVG. civ. 10, 28 p. 446 spretis atque abiectis infimis... de superioribus -ere. 22, 11 p. 585 cur... non... de elemento tertio (*i. aere*) terrenum animal -it hanc vitam? 65 VICTRIC. 29. MACR. sat. 1, 11, 6 *quasi servi non eundem spiritum* ab eodem principio -ant. MART. CAP. 9, 888 seria. 9, 915—919 melos. PROSP. in psalm. 113, 16 sinceritatem ubertatemque sapientiae. PETR. CHRYS. serm. 18 *tenuit Christus* manum eius (*mulieris*)... ut acciperet indulgentiam manus, quae -erat de morte sententiam. SIDON. carm. 2, 47 temperiem. CLAVD. MAM. anim. 2, 3 p. 104 neque mihi... cordi foret mutuum ex his -ere quippiam. BOETH. in Porph. isag. ed. sec. 1, 10 p. 161 in omnibus genus unum est, non quod de eo singulae species quasi partes aliquas -ant. ENNOD. epist. 2, 4, 1 de caritate -o poma possessor (CASSIOD. in psalm. praef.). CASSIOD. var. 11 praef. 9 si quid... in nobis redolet, studiorum flos est, quod nihilominus marcidum redditur, si a matre (*sc. studiorum*) lectione -atur. CARM. epigr. 1373, 5 (*saec. VI*) <cae>lestia munera. *similiter de hominibus*: CIC. Cluent. 129 si erunt plures... tu non animadvertes in omnes, sed -es ut velis et paucos ex multis ad ignominiam sortiari? *ibid. it. v. p. 491, 56.* *etiam de temporum et temporalium rerum notionibus*: CATVLL. 68, 35 *Romae* mea -itur aetas (HIER. epist. 128, 5 *Pacatula*... primam -it aetatem). HOR. carm. 1, 11, 8 -e diem (PORPH. *ad l. translatio*... a pomis sumpta est quae... ideo -imus, ut fruamur). VAL. FL. 5, 48 -ere securas

... Aesona noctes. CARM. epigr. 1165, 6 (*aetate fere Traiani*) vitae tempora . . . tenerae (AMBR. Cain et Ab. 2, 9, 31 *iusti mortui* vitam incorpoream -unt. Iob 2, 5, 19 vitam aeternam. ALC. AVIT. carm. 1, 2 PASS. Desider. 17 CARM. epigr. 706, 10. 718, 1). *inusitatus*: HIER. epist. 125, 18 per intervalla quaedam vix pauca verba -bat (*i. effundebat*) Grunnius.

B discernere, discernere: CIC. de orat. 3, 190 saepe -enda membris minutioribus oratio est (BOETH. syll. categ. introd. p. 767^A minutatim tota orationis membra -ere). APVL. met. 9, 19 miroque mentis salo et cogitationum dissensione misellus in diversas sententias -batur ac distrahebatur.

C vexare, cruciare, urgere, demendo perdere: 1 amore, libidine, cura, iniuria, morbo sim.: LABER. mim. 118 *Fortuna, cur non flexibilem me concurvasti, ut -res?* VERG. georg. 3, 215 vires v. p. 491, 74 (NON. p. 252 auferre, decerpere. LIV. 9, 27, 6 v. p. 491, 59. COLVM. 6, 7, 2 corpus ac vires. 7, 12, 11 IUL. VAL. 1, 16). VERG. Aen. 4, 2 regina . . . vulnus alit venis et caeco -itur igni (SERV. ad l. paulatim consumitur ut [*georg. 3, 215 v. p. 491, 74*]). HOR. carm. 4, 9, 33 non . . . tuos patiar labores impune, Lolli, -ere lividas obliviones. Ov. met. 3, 490. 10, 370). VERG. Aen. 4, 32 perpetua maerens -ere iuventa? PROP. 3, 5, 3 non invisio pectus mihi -itur auro. Ov. ars 2, 114 forma fit minor et spatio -itur ipsa suo. 3, 680 curā -itur ista mei. rem. 724 quid imagine muta -eris? (fast. 2, 769 -itur *Tarquinius* attonitus absentis imagine sensus). met. 2, 781 -itque *Invidia* et -itur una. Pont. 1, 4, 22 immodicus . . . -it utrumque (*otia et animum*) labor. EPICED. Drusi 5, 3 ne quid non improba *Fortuna* -at. SEN. epist. 26, 4. 120, 18 -it nos mors, non corripit. Herc. f. 874 prima quae vitam dedit hora -it. dial. 4, 29, 1 tota ira vincetur, dum partibus -itur. 6, 19, 6 non libidinis per voluptatem animos -entis stimulis incessitur. nat. 2, 13, 2 p. 491, 62. 6, 10, 2 senectus solida quoque et magni roboris -it. epist. 71, 13. 108, 2 p. 491, 63. apocol. 2 deformis hiems gratos -bat (rapiebat *Bücheler*) honores divitis autumnii. OCTAVIA 550 p. 491, 77. COLVM. 9, 13, 6 morbus horridas contractasque *apes* -it. LVCAN. 7, 397 non aetas haec -psit edax. VAL. FL. 3, 365 aegra assiduo mens -itur aestu. 3, 393 sua -unt facta viros. SIL. 2, 458 -batque dies urbem, dum signa manusque expectant . . . socias. 5, 591 num te atra dies properato funere -psit? (13, 627 INSCR. christ. Rossi II 69, 37). 15, 1 nova Romuleum -bat cura senatum. STAT. Theb. 4, 755 sitis aspera . . . inertia robora -it (SCHOL. consumit). silv. 3, 4, 66 ne prima genas lanugo . . . -ret. 5, 1, 150 -itur eximium fato Priscilla decorem. 5, 1, 229. PS. QVINT. decl. 9, 18 insolentiae opinio fere immeritam quoque potentiam -it. 12, 15 fames aspera . . . praecordia -it (cf. APVL. met. 9, 26 mihi penita -bantur praecordia). PLIN. epist. 3, 9, 11 v. p. 491, 65. APVL. met. 6, 26 nec me . . . mediocris -bat scrupulus contemplatione comminatae mihi mortis. 8, 7 luctu ac maerore -bat animum. ANTH. 417, 8 quodque opus . . . -et dies. SER. SAMM. 574 colum . . . intima -it. 688 obscaenos . . . locos nova vulnera -ent. 1054 quicumque tuo -etur lividus auctu. NEMES. ecl. 1, 47 florentes mors . . . -ret annos. ARNOB. nat. 3, 28 FIRM. math. 1, 7, 31 v. p. 491, 66. PRVD. ham. 26 ius varium non est plenum, quia non habet alter quidquid dispar habet, cumulum discretio -it. 602 alvus fetibus in lucem nitentibus excruciat -itur. 617 animam crudelia vulnera -unt. 836 -unt tormenta . . . materiem sine fine datam. cath. 10, 102 nulla senectus frontis decus . . . -et. MAR. VICTOR aleth. 3, 400 ne -aris . . . quod. SIDON. carm. 7, 294 dividua ancipitem -erunt vulnera vitam. EVG. TOLET. carm. 35, 11.

2 inimico, maligno, iniusto dente, vocibus, sinistris sermonibus, i. e. vituperare, persequi sim. additur causae loco saepius ut, quod: a homines: VARRO frg. Non. p. 284, 13 si modo civili concordia exequi rationem parent, rumore famam differant licebit nosque -ant. CIC. Balb. 57 more hominum invident . . . non illo inimico, sed hoc malo dente -unt. ad Q. fr. 2, 3, 2 Pompeius -batur a Bibulo Curione Favonio Servilio. MATIVS Cic. epist. 11, 28, 7. CATVLL. 62, 86 lubet inuptis . . . te, *Hesperie*, -ere questu. quid tum, si -unt tacita quem mente requirunt? CAES. Gall. 3, 17, 5 ut *Sabinus* etiam nostrorum militum vocibus non nihil -retur. HOR. sat. 1, 3, 21 Maenius absentem Novium cum -ret. Ov. Pont. 3, 4, 74 vivos livor . . . iniusto -ere dente solet. LIV. 7, 12, 12 milites . . . inter se dictatorem sermonibus -ere. 44, 38, 2 absentem -ere imperatorem. 45, 35, 5 Paulum . . . obtrectatio -psit. VAL. MAX. 4, 5, 3 utque nimis impotens *Scipio* sermone vulgi -batur. PHAEDR. 2 epil. 17 meliores -ere. QVINT. inst. 9, 4, 64. PLIN. epist. 1, 9, 5 sinistris sermonibus. 7, 28, 3 multi -ere amicos suos iudicium vocant. SVET. Cal. 34 de Vergilio et Livio: alterum ut nullius ingenii minimaque doctrinae, alterum ut verbosum in historia neglegentemque -bat *Caligula*. Dom. 2 defunctum . . . obliquis orationibus et edictis. TERT. pudic. 8 p. 234 PORPH. Hor. sat. 1, 4, 52/53. 82/83. 1, 8, 23/24 *Canidiam*, ut veneficam. 1, 10, 3/4. 2, 2, 1 CAPITOL. Aur. 22, 5. ARNOB. nat. 1, 64 odiis acrioribus. *ibid.* maledictis mordacibus. 2, 45 IVST. 12, 5, 2. 15, 2, 15. AMM. 17, 11, 1 ut hirsutum Iulianum -entes. 22, 7, 1 SCHOL. Verg. Veron. georg. 4, 462 SCHOL. Iuv. 1, 1 AMBR. in psalm. 1, 29 HIER. epist. 24, 1. 54, 5 dentibus punicatis. 69, 10 RVFIN. apol. adv. Hier. 2, 30 PAVL. NOL. carm. 10, 185. 190. SVLP. SEV. Mart. 27, 2 venenatis linguis et vipereo ore. dial. 1, 8, 4 RVT. NAM. 1, 606. PETR. CHRYS. serm. 40 p. 313^B quasi ab

extraneis canibus rabido dente. SIDON. epist. 1, 11, 2. POMER. 2 praef. 1 malevolo dente. 3, 19, 2 ENNOD. opusc. 7, 8 CASSIOD. inst. div. 21.

res, facta, sim.: ELEG. in Maecen. 1, 21 quod discinctus eras animo quoque (*sic codd., coniec. alii alia*) -itur unum, diluis hoc nimia simplicitate tua. Ov. rem. 361 nostros quidam -ere libellos (Pont. 3, 9, 2 carmina . . . nostra. MART. 1, 91, 1. 2. 5, 33, 1. 11, 94, 3 QVINT. inst. 11, 1, 24). Ov. met. 6, 129 non illud -ere livor possit opus. Pont. 3, 1, 64 facta (SVET. Aug. 27 CYPR. GALL. iud. 463). LIV. 33, 31, 1 Aetoli decretum . . . clam mussantes -bant. 34, 23, 3 merita sermonibus . . . aliquorum -i. 34, 36, 5 non tam omnia universi, quam ea, quae ad quemque pertinerent, singuli -bant. VELL. 2, 32, 6. MART. 6, 64, 7 felices -ere nugas. OCTAVIA 585 *Fama* excelsa metuit. :: non minus -it tamen. PLIN. epist. 1, 8, 6 quae in obscuritate et silentio reponuntur. 5, 9, 6 Nepotis edictum. 6, 13, 2 senatus consultum. 8, 22, 4. 9, 26, 11. paneg. 53 famam vitamque (PORPH. Hor. epist. 2, 1, 148 vita civium -batur. HIER. epist. 45, 4. 97, 2 AVG. civ. 6, 11 p. 65). PLIN. paneg. 55 arcus . . . et statuas, aras . . . templaque. GRAN. LIC. p. 33 delicta. APVL. Plat. 1, 4 tres ad Siciliam adventus *Platonis* mali quidem -unt. apol. 85 pudor tuus -itur. PORPH. Hor. sat. 1, 4, 21/22 vitia (epist. 1, 11 SIDON. epist. 1, 11, 2). IVVENC. 2, 83 dictum (CASSIOD. inst. div. 15 p. 1129^C). AMM. 22, 7, 1. SCHOL. Verg. Veron. ecl. 8, 32 degeneris viri . . . societatem. SERV. ecl. 1, 27 tempora (4, 13 SCHOL. Iuv. 1, 1 SIDON. epist. 3, 13, 2). SCHOL. Cic. Bob. p. 363 humilitatem natalium. HIER. in Ion. 4, 10/11. epist. 48, 16 illud . . . in commentariolis meis eiusdem apostoli -itur, in quibus dixi praef. Vulg. Ios. sanctum opus venenata -ere lingua. SVLP. SEV. dial. 1, 8, 6. PETR. CHRYS. serm. 124 p. 542^C *lingua divitis* misericordiam -it. CASSIOD. inst. div. praef. p. 1109^A praecipitanter emendantium impolita praesumptio posteris -enda. 15 p. 1128^B locutionem.

synonyma et iuxta posita: ad IA 1: tondere (PLIN. nat. 18, 321). ad IB: trahere (SEN. Phaedr. 476). ad IC: male habere (CAES. Gall. 1, 63, 2), lacerare (FRONTIN. strat. 1, 10, 1). ad IIC 1: distrahere (APVL. met. 9, 19), maledicere, laniare (ARNOB. nat. 2, 45), increpitare (PAVL. NOL. carm. 10, 190), vexare (SVLP. SEV. dial. 1, 8, 4), labefactare (PLIN. epist. 6, 13, 2), detractare (HIER. in Ion. 4, 10/11), lacerare, exponere (SVLP. SEV. dial. 1, 8, 6).

opposita: ad IA 1: falcula secare (CATO agr. 54, 3). ad IIC 1: corripere (SEN. epist. 26, 4). ad IIC 2: laudare (HIER. epist. 24, 1 PLIN. epist. 5, 9, 6 AMM. 22, 7, 1).

derivata: carptor, carptus, carptura, carpies(?). carptim. falso VARRO rust. 2, 3, 7 a -endo caprae nominatae (PAVL. FEST. p. 48). v. etiam s. 2. carpa. **composita**: decerpo (DIOM. gramm. I 379, 4), concerpere, dis-, excerpere, intercarpere, praecerpere (praecarpere). *Bannier.*

carpobalsamum, -ī n., καρποβάλσαμον. ISID. orig. 17, 8, 14 fructus eius (*arboris balsami*) sive semen -um dicitur (GLOSS. V 175, 27). GLOSS. -i: id est semen balsami. -um: cassamum (*var. lect. capsamo, capsamum, cassamus, cassamo, cabramo al.*). III 537, 58 -o id est semen balsami sive cortex. DIOSC. 1, 19 tit. de -mu et xylobal-samu. in medicamentis datur: CHIRON 827. 843 CASS. FEL. 45 p. 112.

carpodesmus, -ī m., *καρπόδεσμος. i. q. manica: CASS. FEL. 24 p. 41 paulo sursum a patiente loco carpodesmo ligabis.

carpophyllon (-ī) n., *καρποφύλλον, nomen herbae. PLIN. nat. 15, 131 chamaedaphne silvestris frutex et Alexandrina, quam . . . alii carpophyllon vocant. PS. APVL. herb. 59. *Mbr.*

carpos v. carphos. **carptim** adv. a carpere, carptus. PRISC. gramm. III 75, 11 a carptu -m. sparsim, ex universo vel multitudine singulis arreptis: GLOSS. ἐξηρητισμένως, ἀροδιγῶς, δρεπτικῶς (DOSITH. gramm. VII 412, 12), ἐν ἐπιτομῇ, ἐξ ἐπιτομῆς, sparsim, vellicatim (tullicatim vel tillicatim codd.; an tillicatim recte?). cf. AVG. retract. 1, 24, 1 non -m, id est aliqua praetermittens, sed continuanter et totam epistulam exposui. coniungitur cum pars, singuli, per intervalla. opponitur universi, totus.

de actionibus corporis et animi: SALL. Catil. 4, 2 res gestas populi Romani -m, ut quaeque memoria digna videbantur (cf. AMM. 28, 1, 2) perscribere. LIV. 22, 16, 2 -m Poeni et procurando recipiendoque sese pugnare. 28, 25, 10 ut stipendium petendum convenirent Carthaginem, seu -m partes seu universi mallent. 44, 41, 7 aggrediendo. COLVM. 9, 15, 12 in qualum saligneum -m congeruntur favi. PLIN. nat. 18, 362 si corvi . . . -m vocem resorbent. TAC. hist. 4, 46 alii dimissi ob culpam, sed -m ac singuli. PLIN. epist. 6, 22, 2 egit uterque pro se, egit autem -m et κατὰ κεφάλαιον. 8, 4, 7. 8, 14, 16 dixi (AMM. 25, 4, 16 SVLP. SEV. chron. 1, 1, 1 EVSTATH. Bas. hex. 5, 9 p. 920^A. AVG. quaest. euang. 1 praef. dictabantur). PLIN. paneg. 25 ea pro quibus aguntur principi gratiae . . . -m breviterque perstringi (AMM. 23, 6, 10). SVET. Dom. 9 divisis . . . agris. VOPISC. Aurelian. 18, 6 omnes Aurelianus -m vagantes occidit. SVLP. VICT. rhet. 26 persequimur . . . criminum signa non simul omnia, sed -m singula. AMM. 14, 4, 2 pauca de isdem expeditiam -m. 16, 7, 4 -m eius praecipua monstrabo. 21, 16, 8 dinumeratis -m bonis. 23, 6, 10 locorum situm . . . absolvam. 28, 1, 2 explanabo. 30, 2, 8 explicari. COD. Theod. 10, 10, 12 praef. (a. 380) poscentur. AVG. civ. 18, 23 p. 288 Lactantius -m per intervalla disputationis suae . . . adhibuit testimonia. epist. 140,

τόνη et c. κάταλος, cratis, q. v. Th.]. GLOSS. χόνδρος, τράγανον. CELS. 8, 1 p. 327, 25 non posset articulus cum carne nervisque coniungi, nisi ea media quaedam materia (sc. cartilago, 'Knorpel') committeret (LACT. opif. 8, 8 quod esset horum [mollium pellicularum ac solidorum ossium] medium, excogitavit deus, ut aures -o mollior alligaret et haberent aptam simul et flexibilem firmitatem). ISID. orig. 11, 1, 88 -es ossa mollia et sine medulla, quod genus auriculae et narium discrimen et costarum extremitates habent, sive opercula ossium, quae moventur et dictae -es, quod leni attritu carent dolore dum flectuntur. GLOSS. V 493, 61 speciem ossi^{um} habet, non firmitatem, ut sunt aures et extremitas costarum. NOT. Tir. 78, 45.

I pars corporis hominum et animalium: A naturalis:
1 generatim; cf. VINDIC. med. 40 corpus ... nostrum ex tredecim commixtionibus constat ... ossibus, unguibus, -e eqs. (Ps. SORAN. quaest. med. p. 364, 20 corpus humanum constat de ... nervis et ossibus et condris i. e. -bus): CELS. 5, 26, 23. 7, 9 si -o in eo, quod incisum est, eminent, excidenda est. PLIN. nat. 29, 53 urinum crusta -is (cartilagineis Detlefsen) velut acetabulis brachiorum polypi crebris insigne. PELAGON. 44 pertundito armum a summa iuba infra digitos octo, ne -em tangas (VEG. mulom. 2, 45, 4).
iuxta ponitur os vel spina: CELS. 5, 26, 3 quodcumque vulnus ... aut os aut -em laesit (cf. CHIRON 94 VEG. mulom. 2, 27, 1 nervus aut -o aut os. cf. l. 2. 16. 31 sq.). 5, 26, 22. 5, 28, 12 (bis). 8, 2 (bis). 8, 5 cf. l. 50. 52. PLIN. nat. 1, 11, 87 quibus nec ossa nec spinae, -es. 11, 215 vituli marini -em, non ossa habent (SOL. 15, 1 pisces, quibus ossa nulla sunt, nec aliud quam -es tenerrimae. IORD. Get. 46). 11, 216 -o rupta non solidescit, nec praecisa ossa rescrescunt. 20, 29. VVLG. Iob 40, 13 ossa eius (Behemoth) velut fistulae aeris, -o illius quasi laminae ferreae. CHIRON 628. PLIN. nat. 9, 78 piscium ... genus, quod pro spina -em habet. 11, 9 insecta non videntur habere nervos, nec ossa, nec spinas, nec -em eqs. ossa vertuntur in -em: CELS. 8, 1 (9^{ies}) p. 326, 12 costae in -em degenerant. p. 326, 15 pectoris os ipsum quoque -e mollitum terminatur. p. 326, 18 costae breves ipsae ... paulatim in -em versae. p. 327, 24 plurima ossa in -em desinere. cf. Ps. SORAN. quaest. med. p. 367, 20 fines ... pectoris -o. continentur ossa -e: CELS. 8, 1 p. 326, 4 vertebrae multis ... nervis ac multa -e continentur. p. 327, 15. 326, 36 cum lato osse scapularum infra caput iuguli nervis et -e connectitur. LACT. opif. 5, 9 eos nodos ossium (i. vertibula) firmiter solidatos leni quodam operculo texit deus, quod dicitur -o. iuxta ponuntur caro et callum: PLIN. nat. 11, 122 nec carnem insigne gallinaceorum esse, nec -em nec callum. cf. CELS. 2, 8 p. 45, 20 cuius (pectoris) -o exigua et carnosa est. cf. l. 65. **2 speciatim singularum partium corporis:** palpebrarum: CELS. 7, 7, 3 tubercula in palpebris incidi debent; si sub cute sunt, ab exteriori parte, si sub -e, ab interiori. 7, 7, 8. 9. narium; cf. GLOSS. II 467, 13 ὑπόμυξ τὸ μέσον τῶν μυκτήρων. V 564, 8 -es: molligines narium (564, 23 cod. murigines). 349, 45 naesgristlae (anglosax. i. q. 'cartilago narium'): CELS. 7, 9, 10 -o narium. 8, 1 p. 324, 18 nares osse incohantur ... deinde in -em versae, quo propius ori descendunt, eo magis caruncula quoque molliuntur (LACT. opif. 10, 6). 8, 5 (6^{ies}) in naribus et os et -o frangi solet. cf. PELAGON. 63 (CHIRON 547 VEG. mulom. 2, 34, 1). CHIRON 331 -em narum caduci digito ... subtemperabis (VEG. mulom. 2, 97, 1). 332. huc pertinere videtur 537 si recens fuerit aut percussus oculus, sanguinem emittito de temporibus, aut de -e vel desub oculo. aurium: CELS. 8, 6 in aure quoque interdum rumpitur -o. ibid. non quidem -em ipsam glutinari. ibid. bis. ITALIA exod. 29, 20 (Lugd.) inpones super -em (λοβόν, VVLG. extremum) auriculae Aron dextram (bis). LACT. opif. 8, 8 v. l. 4. AMBR. in psalm. 118 serm. 17, 3 pastor ... qui extraheret de ore leonis crura ovis aut <auris> (add. ed. Rom. cf. LXX Am. 3, 12 λοβὸν ὀπίου) -em. CHIRON 61 (VEG. mulom. 2, 14, 1) CAEL. AVR. chron. 2, 3, 67. arteriae: PLIN. nat. 11, 176 ex -e et carne arteria ... constat. cf. THEOD. PRISC. log. 70 pingui ... et frigido flegmate angustiis (-stis b) cartillaginis (-bus r b) pulmonibus (om. b, flegmate pulmonibus reliq., om. ac) adhaerente. cf. p. 500, 66. uncae faucium: GLOSS. III 310, 25 κωβίς (525, 61 k<yonis>). **B de excremento quodam vulnerum sim.:** CHIRON 97 quod si in alto vulneris spurcitia aliqua ... aut -o remanserit (VEG. mulom. 2, 27, 4. cf. CELS. 7, 6 in iis vero tuberculis quae cedunt aut melli simile aliquid ... aut quasi rasae -i aut carni hebeti et cruentae reperitur). CHIRON 615 si radix clavi morticini remanserit, inde scies -em nasci. 932 collirium ad -es (ibid. collirium fistularum). 935. VEG. mulom. 2, 22, 1 gingivulam vel -em vel os, quod excrescere coeperit, caedito.

II de herbis earumve fructibus: PLIN. nat. 15, 116 -e nuclei (fort. nuculae?) placent (19, 60). 15, 117 neque corpus neque lignum nec -o dici potest semen siliquae. 16, 157 nostratibus calamis fungosior subest natura -e bibula (huc fortasse pertinet GLOSS. III 468, 5 λοῦαξ, quod videtur corruptum e δόναξ). 16, 164 nihil est syringiae -is atque carnis. 19, 61 cucumis -e et carne constat, cucurbita cortice et -e. 19, 75 reliqua praeter cucumeres et cucurbitas -um naturae terra occultantur. 19, 78 cortice et -e constant raphani. 19, 88 lignosiora sunt reliqua in -um genere a nobis posita. 19, 102 omnibus

cepis corpus totum pingui tunicarum -e. huc pertinere videtur GLOSS. III 246, 59 ὁ χόνδρος: -o alica.

obscura: GLOSS. V 274, 35 -o grunzapa dicitur rustic[a]e (Ampl., grunzopa grece dicitur Voss.; cf. 355, 24 -o gg. grund suopa. v. Löwe, Prodrom. p. 418 et Schlutter, Amer. Journ. of philol. 17, 84). GLOSS. V 595, 21 -i lardo bradone (633, 2 cf. ANTHIM. 14).

derivata: cartilagin(e)um, cartilagosus. Elspeger.

cartipulum v. cartibulum.

cartula, cartularius v. chart-.

carucia v. carycia. carudia v. carydia.

colocynthia freneticis utilissima est et carumenis (καρουμενίς) vel qui gravitatem capitis patiuntur ORIBAS. syn. 2 add. p. 841. Mbr.

caruncula, -ae f. a 2. caro deminutive. PRISC. gramm. II 209, 2 eius, quod est caro, deminutivum -a est, ut virgo virguncula, ratio ratiuncula. VARRO Men. 31 sed quidvis potius homo quam -a nostra (dubiae interpretationis). CIC. div. 2, 52 rex Prusias cum Hannibali apud eum exulanti depugnari placeret, negabat se audere, quod exta prohiberent. 'ain tu?' inquit, '-ae vitulinae mavis quam imperatori veteri credere?' (VAL. MAX. 3, 7 ext. 6; PARIS ibid. codd. vili carnunculae). CELS. 7, 7, 4 ne ... ex angulo oculi -a ...

abscindatur (i. glandula lacrimalis). 7, 7, 9 in medio -am citet. 8, 1 nares ... quo propius ori descendunt, eo magis -a quoque molliuntur. praecipue de particulis carnis in membris aegrotis: CELS. 2, 7 urina crassa -as quasdam exiguas quasi capillos habet. 5, 26, 31 -aeque corruptae. 6, 8, 2 in naribus ... -ae quaedam ... nascuntur. ibid. polypus vero est -a modo alba, modo subrubra. 6, 19 in digitis recedere ab ungue -a cum magno dolore consuevit. 7, 7, 4. 9. 7, 27 -ae lanulis similes. ibid. ex cancro multae magnaetque -ae. 8, 3 subit ... inter integram atque emortuam partem -a, quae, quod abscessit, expellit. 8, 4 si -a increscere coeperit. SERV. georg. 3, 280 Theophrastus dicit hippomanes -am in fronte equini pulli. contemptim de corpore humano: ARNOB. nat. 2, 76 in -ae (calunculae codd.) huius folliculo. Meister.

*cārus, -a, -um [i. q. lett. kār̄s 'appetens', got. hōrs 'stupro deditus'; cf. c. hibern. carid 'amat', ind. cārūh 'carus, gratus'. Th.]. comp. magis -us, ex. gr.: LVCR. 1, 730 VERG. Aen. 5, 725 VAL. FL. 7, 336. de scriptura: karus: VEL. gramm. VII 53, 14 litteram k necessariam putant esse nominibus, quae cum a sequente hanc litteram incohant. unde etiam religiosi quidam epistulis subscribunt 'karissime' per k et a (cf. SCAVR. gramm. VII 15, 4). in scriptorum codicibus praeferrī videtur carus, in titulis multo saepius karus legitur. charus praeter posteriorum scriptorum (in primis ecclesiasticorum) codices habent: CORP. XII 1717. XIII 3849 al. nota: INSCR. Revue épigr. V (1904) p. 101 nr. 1585 coniugi kharissimae. saepius -isimus lapidibus insculptum, ex. gr. CORP. VI 32297. VIII 165. XI 6179. apices: cār-: CARM. epigr. 1030, 1. 1544, 3 CORP. III 3241. VI 34808. IX 3203 al. carissimo: CORP. VIII 16561. XI 7094 al. notatur k: CORP. V 6114. 6486 al. IX 1402. 3588. in codd. saepe cum clarus confunditur (ex. gr. HOR. carm. 3, 14, 7 SEN. Herc. O. 1452 STAT. silv. 1, 2, 169), frequentissime in titulis, imprimis sepulcralibus, et epistulis occurrit. [it. caro, francog. cher, hisp. caro. M.-L.]

I. q. gratus, dilectus, iucundus, sim. (opp. invisus): A de

hominibus (nota de diis non dici nisi p. 503, 24. 26):
1 generaliter: a absolute: -um habere aliquem (syn. amare, diligere, opp. odisse): PLAVT. Mil. 1041 v. p. 507, 41. TER. Andr. 273 quam ego animo egregie -am pro uxore habuerim. RHET. Her. 2, 27, 43 CIC. Quinct. 38. Verr. 4, 155 in cohorte. p. red. in sen. 2. Balb. 59 Phil. 5, 49 Att. 2, 20, 1; passim. CAES. frg. Prisc. gramm. II 227, 4 SALL. Iug. 10, 3 NEP. Att. 10, 5 Alc. 11, 6 SEN. benef. 2, 29, 6 PETRON. 97 QVINT. inst. 5, 10, 74 SVET. Cal. 15 VLP. dig. 48, 18, 1, 3. HERM. vulg. sim. 9, 11 (ἀγαπῶμεν). CAPITOL. Ver. 4, 3 CORP. II 172 et passim. CIC. Catil. 4, 3 fratris -issimi atque amantissimi maerore non movere (CATVLL. 66, 22 fratris -i flebile discidium. Ov. am. 3, 7, 22 a -o fratre verenda soror. SEN. Phaedr. 631 -os ... fratres colam. ITALIA [cod. d] et VVLG. Philem. 16 ECCL. passim. Ps. APVL. Ascl. 1 CORP. VI 3529). CIC. dom. 96 deflevi liberorum -issimorum solitudinem (Sest. 49). Vatin. 29 eripuerisne partes illo tempore -issimas ... a Caesare? prov. 43 -issimum filium (Deiot. 15 SEN. dial. 6, 2, 4 al. ITALIA [codd.] et VVLG. Marc. 9, 6 al. CORP. VI 2968. cf. VERG. Aen. 11, 33 comes ... -o datus ... alumno. CORP. VI 35078. VII 328* et saepe; STAT. Theb. 12, 361 -ae gemitus ... alumnae). CIC. fin. 1, 53 diligi et -um esse iucundum est (Q. CIC. pet. 16 -um et iucundum esse maxime prodest. Ivv. 5, 140). Phil. 1, 33. off. 1, 57 -i sunt parentes, -i liberi, propinqui, familiares. epist. 3, 10, 1 auctoritate -i hominis (de orat. 2, 238 in vita hominum neque -orum neque calamitosorum. 2, 304 in homines -os iudicibusque iucundos). CIC. fil. Cic. epist. 16, 21, 1 ex (et codd.) humanissimi et -issimi patris epistula (VAL. FL. 6, 570 -o ... patri. CORP. V 5166, 8. cf. VERG. Aen. 1, 646 -i ... cura parentis. VAL. FL. 1, 724. adde 9, 83 -a parens). CATVLL. 64, 380 -os ... sperare nepotes (VERG. Aen. 6, 682 AVSON. 170, 3. cf. VAL. FL. 6, 126 proles). LVCR. 3, 85 saepe homines patriam -osque parentes prodiderunt (CIC. off. 1, 57 v. supra l. 73. Ov. am. 1, 7, 5 -os ... violare parentes. epist. 20, 43 QVINT. decl. 368 p. 403, 9 FLOR. Verg. p. 184 CORP. VIII 18356 passim). SALL. Iug. 100, 3 per fugae, minime -i. VERG. Aen. 1, 677 accitu -i geni-

toris (2, 560 *al. cf.* 1, 689 paret Amor dictis -ae genetricis). 4, 91 -a . . . coniunx (*v. vol. IV p. 342, 44 sqq. et 343, 71 sqq.*). HOR. sat. 1, 1, 83 ut te . . . reddat gnatis -isque propinquis (*cf.* PERS. 3, 70 patriae -isque propinquis quantum elargiri deceat). *carm.* 1, 36, 5 -is multa sodalibus . . . dividit oscula *Numida* (OV. ars 1, 753 trist. 4, 8, 11 SEN. contr. 1 pr. 13 MART. 7, 84, 5 *al.*). HOR. epist. 1, 18, 74 -aeve puellae munere (TIB. 1, 2, 93 PROP. 2, 8, 1. 3, 4, 15). *carm.* 4, 9, 51 pro -is amicis (CARM. epigr. 964, 3 [*saec. I a. Chr.*] OV. Pont. 3, 2, 21 *al.* PETRON. 71 MART. 3, 5, 5 IVV. 5, 140 CORP. II 2520 *et passim*). *cf.* CVRT. 6, 7, 28 a -issimo . . . amicorum (7, 1, 11 CORP. X 7914). PROP. 1, 11, 21 -ae custodia matris (3, 7, 17. LYGD. 2, 13 -ae matris . . . dolore. OV. epist. 12, 112 STAT. Theb. 9, 330 CORP. VIII 16581). LYGD. 6, 56 quamvis perfida, -a tamen. OV. am. 3, 4, 29 non proba fit . . . sed adultera -a. epist. 12, 62 soror (met. 9, 368 SEN. dial. 12, 15, 3 VAL. FL. 7, 117 SCAEV. dig. 40, 5, 41, 6 VVLG. Philem. 2 *al.*). OV. epist. 18, 19 cum -a . . . nutrice susurro (STAT. Theb. 4, 788). met. 4, 222 mater -ae dedit oscula natae. fast. 2, 617 proxima festa cognati dixere caristia -i (*cf.* TERT. idol. 10 -ae cognationis honoraria. *v. sub caristia et sub cognatio*). LIV. 39, 42, 8 -um ac nobile scortum. CVRT. 3, 6, 20 pariter -us ac verecundus (*sic cod. A*). SEN. Tro. 811 manes que -i (STAT. Theb. 3, 168. *cf.* VAL. FL. 5, 57 -as humus haec non dividat umbras. MART. 10, 71, 3 condidit hac -as tellure . . . umbras. STAT. Theb. 12, 159 silv. 2, 6, 96). SEN. dial. 11, 2, 4 -issimum virum . . . extulisti. LVCAN. 3, 353 a -o . . . marito (MART. 9, 30, 3 APVL. met. 8, 9, 12). 7, 346 -osque penates *al.* (CIRIS 419 VAL. FL. 7, 145). VAL. FL. 4, 37 -i comitis . . . imago. 4, 362 da -ae munera nuptae. 5, 345 -ae Proserpina iuncta Dianae. STAT. Theb. 3, 283 sociare marito progeniem -am (HIL. hymn. 1, 59 -a progenies dei). 3, 682 parvumque . . . o Thersandrum portabat avo. 7, 12 -aeque in sanguine gentis. APVL. met. 4, 24 tam -is vernulis . . . desolata puella. TERT. adv. Prax. 23 p. 273, 5 -us discipulus (adv. Marc. 4, 13 p. 458, 12). CORP. VI 8857 uxori karissimae. XIII 5155 *al.* 9029 conlibert. karissimae. *cf.* 11770 libertae karissimae (9041 INSCR. Notiz. degli scavi 1905 p. 16). *pro homine ponuntur corporis partes:* PLAVT. Capt. 229 vides pro tuo -o capite -um offerre <me> meum caput vilitati (CATVLL. 68, 119 VERG. Aen. 4, 354 HOR. *carm.* 1, 24, 2 sat. 2, 5, 94 VAL. FL. 2, 404 *al.* APVL. met. 3, 14). CALV. *carm.* frg. 6 -a iugavit corpora (CATVLL. 66, 32 LIV. 28, 22, 7 OV. met. 7, 847 Ib. 311 SEN. Phaedr. 1247 VAL. FL. 2, 220 *al.* STAT. Theb. 9, 79). CATVLL. 64, 220 cui . . . lumina sunt gnati -a saturata figura (CARM. epigr. 480, 5. oculus anumque longius ut karara [*sic*] posset saturare figura). VERG. Aen. 11, 216 -a sororum pectora (VAL. FL. 3, 287 STAT. Theb. 7, 462. 495 *al.* ARATOR act. 2, 830). OV. ars 3, 742 -a lumina conde manu (VAL. FL. 1, 812 fida manus . . . -a. STAT. silv. 5, 1, 196 -a pressit sua lumina dextra). OV. met. 4, 596 inque sinus -os . . . ibat. trist. 1, 7, 8 ora (3, 8, 10 SIL. 12, 589). CARM. epigr. 964, 5 (*saec. fere I a. Chr.*) -a sepulcro condidit ossa. SEN. Phaedr. 247 per . . . -a ubera precor. Phoen. 329 abstineri sanguine a -o manus. LVCAN. 6, 564 -is . . . Thessalis incubuit membris. VAL. FL. 1, 259 -aque diu cervice pependit puer (STAT. Theb. 12, 388 -a . . . cervice fruuntur. silv. 3, 2, 58 Ach. 1, 929). CORIPP. Iust. 1, 249 -a per exanimum circumdans braccia corpus. *alia substantiva:* VERG. Aen. 11, 550 -oque oneri timet (OV. fast. 5, 563 videt Aeneam oneratum pondere -o [*sic V*; *v. CORP. I 218*]). OV. met. 3, 134 pignora (*i. liberi*). *cf.* fast. 3, 218 trist. 1, 3, 60 CVRT. 4, 14, 11 STAT. Ach. 1, 782 PLIN. paneg. 37). OV. met. 14, 112 cognosces simulacraque -a parentis *Anchisae in campis Elysiis*. CVRT. 4, 3, 20 si -issimam sui partem (*coniuges ac liberos*) extra sortem periculi communis habuissent.

b c. dativo: PLAVT. Capt. 400 meus mihi, suosque cuique est -us gnatus. Epid. 133 quia meo neque -a est cordi neque placet (Men. 246 TER. Eun. 201). CIC. inv. 1, 108 qui illis -us debeat esse (2, 66 de orat. 2, 168 Tusc. 3, 73). VERR. 4, 8 eos vobis esse -issimos. SULL. 62 ita -us utrisque est atque iucundus (Cluent. 202 Catil. 4, 11 Sest. 6 Att. 4, 15, 10 epist. 1, 9, 24 rep. 1, 18 Brut. 10 *passim*). CATVLL. 62, 47. *cf.* CIC. Att. 16, 16, 7 mihi nemo est amicior nec iucundior nec -ior Attico. de orat. 2, 15 homines mihi -issimos et amicissimos). CIC. Mur. 10 frater mihi est -issimus (Plane. 69 epist. 13, 63, 1 OCTAVIA 470 SEN. dial. 12, 15, 4). p. red. ad Quir. 2. Balb. 64 ut hominem sibi -issimum . . . audiat. Rab. Post. 48 iudicat fletus quam sis -us tuis (NEP. Timoth. 4, 2 quam -us suis fuerit. CORP. I 1103 *al.*). or. frg. A XV 9 reginam sororem suam -am acceptamque populo (*v. vol. I p. 320, 79 sqq.* nota: VAL. MAX. 4, 5 pr. *verecundia* [*tamquam persona*] -a proximis, accepta alienis). CIC. epist. 16, 7 -us omnibus expectatusque venies (CIRIS 200. *cf.* CIC. Att. 5, 15, 1 nihil exoptatus adventu meo, nihil -ius). CIC. Att. 3, 22, 3 mei mihi me -iores semper fuerunt. fin. 5, 29 sibi -i sunt seseque diligunt. Lael. 80 quod per se sibi quisque -us est (*cf.* SEN. contr. 4 praef. 5 homo -issimus sibi. IVV. 10, 350). CASS. Cic. epist. 12, 13, 2 liberi propinque . . . merito tibi -issimi (*cf.* TAC. Agr. 31 liberos cuique ac propinquos suos natura -issimos esse voluit). CATVLL. 62, 45 sic virgo, dum intacta manet, dum -a suis est (*cf.* CORP. VIII 726 iu<venis> . . . semper parentibus -us). 62, 58 virgo -a viro magis et minus est invisa parentibus. SALL. Iug. 6, 1 omnibus . . . -us esse (*cf.* INSCR. christ. Hisp. 413^b cunctis). 10, 1 non minus me tibi quam liberis . . . ob beneficia -um fore. 96, 8 Sulla Mario militibusque -issimus factus (*cf.* LIV. 1, 13, 6

pax -iores Sabinas viris ac parentibus et ante omnes Romulo ipsi fecit. QVINT. decl. 357 p. 389, 17 -iorem sibi virum factum. AVSON. 419, 78 cunctis salute nostra -ior factus. *cf.* IVV. 5, 140. APVL. met. 8, 2 carior -iorque factus). SALL. hist. frg. 2, 78 qui regi . . . graves -ique erant. VERG. Aen. 12, 639 *Murrano* non superat mihi -ior alter. catal. 4, 3. HOR. sat. 1, 6, 70 vivo -us amicis (epist. 1, 3, 29 CORP. IX 3622. ELEG. in Maecen. 1, 15 tanto tam -us amico. *cf.* MART. 4, 73, 5 sibi defunctus -is dum vivit amicis. AVSON. 153, 66 sim -us amicis). LYGD. 2, 1 qui primus -am iuveni -umque puellae eripuit iuvenem (MART. 2, 48, 6 -am puero meo puellam). 4, 51 tantum -a tibi, quantum nec filia matri. LIV. 4, 42, 8 -us . . . militibus. 21, 4, 3 utrum imperatori an exercitui -ior esset (*cf.* CVRT. 9, 8, 24 regi an popularibus -ior esset, dubitari potest). SEN. contr. 2, 1, 5 si -um tibi servum venderes (*cf.* PLIN. nat. 22, 44 verna -us Pericli. TAC. ann. 4, 10 Lygdus aetate atque forma -us domino. PLIN. epist. 9, 24, 1 libertum . . . tibi -um. SVLP. Sev. chron. 2, 11, 1 Neemias minister regius . . . Artaxerxi . . . -issimus). SEN. contr. exc. 8, 6 mihi -iorem futuram puellam. CVRT. 4, 8, 7 in paucis Alexandro -us (6, 8, 2). OCTAVIA 187 *paeler* -a est viro. 949 *genetrix* rexit principis aulam -a marito. SEN. epist. 83, 19 *Alexander* Clitum -issimum sibi ac fidelissimum . . . transfodit. 104, 5 quid enim iucundius quam uxori tam -um esse, <ut> propter hoc tibi -ior fias? PETRON. 80 -issimum sibi commilitonem . . . destituit. QVINT. inst. 9, 2, 34 mater mihi cum -issima, tum dulcissima fuit. PLIN. epist. 2, 13, 10 quam probatus -usque sit nobis. paneg. 10 -us omnibus ac desiderandus *al.* APVL. met. 7, 3 in hospitem mihi -issimum. PANEG. 10, 19 tam amans tui quam tibi -us. AVSON. 394, 1 salve -o mihi dico Theoni. CARM. epigr. 1564 me reliquit . . . natam . . . sibi unice -am. nota: PROP. 1, 19, 18 -a tamen lacrimis ossa *puellae amatae* futura meis. *ironice:* SEN. contr. 1, 2, 7 ita -a fuit suis, ut rapta non redimeretur. CIC. Flacc. 69 *gens* -a dis immortalibus (fin. 3, 66 ut dis immortalibus -i simus et ab iis diligamur. HOR. *carm.* 1, 31, 13 dis -us ipsis. OV. met. 7, 61 dis -a ferar *Medea*). STAT. silv. 2, 1, 77 penatibus olim -us uterque parens. NEMES. ecl. 1, 10 iuvenis -usque deis. COMM. apol. 728 ex omni populo nos sumus -issimi Summo? HIL. in Matth. 5, 11 Salomon . . . deo -us (*sic passim apud ECCL.*). CIC. Verr. 4, 15 *rex Siculis* -issimus fuit. Vatin. 9 tu me -um esse dixisti senatui populoque Romano (SALL. Iug. 9, 2). Phil. 2, 65 cuius virtute terribilior erat populus exteris gentibus, iustitia -ior. 5, 49 senatui atque optimo cuique -issimus (PLIN. paneg. 62 senatui. SVET. Dom. 11). 10, 21 -issimum populo Romano civem (ANTON. Cic. Phil. 13, 23 Q. CIC. pet. 10 SEN. clem. 1, 1, 5). CIC. off. 3, 80 nemo unquam multitudini fuit -ior. Lael. 11 civitati -us *Scipio*. SALL. Iug. 88, 1 Metellus . . . plebi patribusque . . . iuxta -us (LIV. 2, 33, 10). NEP. Att. 2, 3 ita vixit, ut universis Atheniensibus merito esset -issimus. OV. fast. 6, 51 nec gens mihi -ior ulla est. LIV. 2, 32, 8 placuit . . . mitti Menenium . . . plebi -um. LVCAN. 8, 747 *umbra* neglecta nec ulli -a tuo. STAT. silv. 2, 7, 52 *Lucanus* -us Latio. TAC. hist. 4, 73 an vos -iores Civili Batavisque . . . creditis quam maioribus eorum patres avique vestri fuerunt? CORP. XII 2089 civebus -us. PLIN. paneg. 28 non quia -iores parentibus liberi, sed quia principi cives. 42 nec pater patriae alienis se mancipiis -iorem quam civibus suis credit. CAPITOL. Aur. 26, 2 omnibus orientalibus provinciis -issimus fuit. Gord. 4, 5 populo satis -us *al.* nota *pro dativo praepos.* apud: CIC. Verr. 3, 110 non dicam amicum tuum, quod apud homines -issimum est. CAES. civ. 3, 59, 3 non solum apud Caesarem in honore erant, sed etiam apud exercitum -i habebantur. *adde p. 506, 77.*

c additur comparatio: CIC. Verr. 2, 112 quid enim natura nobis iucundius, quid -ius esse voluit *filiabus*? (*cf.* Font. 49). SULL. 88 huic puero, qui est ei vita sua multo -ior, metuit (*cf.* SEN. dial. 12, 7, 4 -iorem tibi spiritum tuo Caesarem esse. VERG. Aen. 5, 725 *v. infra l. 84*). CIC. Att. 5, 1, 5 nihil . . . te mihi nec -ius esse nec suavius (epist. 2, 10, 1 *al.*). CATVLL. 68, 159 longe ante omnes mihi quae me -ior ipso est, lux mea (OV. trist. 5, 14, 2 *v. p. 505, 6 sq.*). 82, 3 eripere ei noli, multo quod -ius illi est oculis *eqs.* (*sc. amatam puellam. cf.* 104, 2 maledicere vitae [*i. puellae*], ambobus mihi quae -ior est oculis). TIB. 1, 8, 31 -ior est auro iuvenis. OV. met. 8, 405 o me mihi -ior . . . pars animae consistit meae. trist. 4, 6, 46 *uxore* nulla mihi -ior. TAC. ann. 1, 42 non mihi uxor aut filius patre et re publica -iores sunt. GELL. 12, 5, 7 ut nihil quicquam esset -ius pensiusque nobis quam nosmet ipsi. CORP. IX 1088 nihil habuit -ius quam suum coniugem et liberos. LVCAN. 1, 730 nil *Siciliam* . . . hoc habuisse viro (*Empedocle* praeclearius in se nec sanctum magis et mirum -umque videtur.

2 *speciatim in allocutione:* CIC. epist. 11, 21, 3 vir optime mihique -issime Brute (CASS. Cic. epist. 12, 13, 1 *al.*). 14, 14, 2 meae -issimae animae. 14, 4, 6 mea -issima filiola (SEN. dial. 6, 22, 6 *filia*). MOD. dig. 31, 34 pr. HIER. epist. 123, 18 -issima in Christo filia). CIC. ad Q. fr. 2, 5, 4 mi -issime et suavissime frater (4, 4, 6. 3, 8, 6 mi -issime frater. MART. 9 praef. plur. *saepissime apud eccl.*, *ex. gr.*: HIL. dedic. eccl. p. 879^d. VVLG. Phil. 4, 1 fratres mei -issimi et desideratissimi. AVG. in psalm. 65, 17. *adde:* SALL. Iug. 14, 22 frater animo meo -issimum. AMBR. exc. Sat. 1, 75. *cf. p. 506, 60 sq.*). CIC. Cato 79 o mihi -issimi filii (SEN. contr. 2 praef. 3 filii -issime. SCAEV. dig. 32, 34, 3 AVG. civ. 1 pr. *al. cf.* VERG. Aen. 5, 725 nate mihi vita quon-

dam...-e magis. CORP. XIII 10018, 54). VERG. Aen. 2, 707 -e pater (Ov. met. 2, 649 fast. 5, 412 CVRT. 6, 10, 32 PETRON. 98 STAT. Ach. 1, 892 SIL. 13, 654. cf. Ov. met. 1, 486 genitor -issime. VAL. FL. 2, 293 -e parens. STAT. Theb. 3, 710). VERG. Aen. 4, 492 -a... germana (cf. Ov. epist. 11, 59 soror o -issima. APVL. met. 5, 19). 4, 634 -a mihi nutrix. 8, 377 -issime coniunx (Ov. met. 9, 382. trist. 5, 14, 2 o mihi me coniunx -ior. CARM. epigr. 965, 7. cf. APVL. met. 5, 5 dulcissima et -a uxor. SCAEV. dig. 31, 88, 16. v. etiam sub coniunx). VERG. Aen. 8, 581 -e puer (LYGD. 6, 5 VAL. FL. 4, 53 MART. 1, 88, 7 STAT. silv. 3, 4, 60 al. SIL. 4, 475. 6, 537). VERG. ecl. 4, 49 -a deum suboles (CIRIS 398. cf. SEN. Med. 945 -a proles. Phoen. 334 o propago -a). Ov. epist. 10, 70 nomina -a. met. 6, 496 -e gener. fast. 1, 521 -e nepos. 4, 447 -issima mater (SEN. dial. 11, 14, 1 al. cf. SIL. 9, 117 -a parens. 13, 624). STAT. Theb. 11, 188 -e socer. SEN. nat. 3, 26, 6 Lucili -issime. sic passim in epist., ex. gr. 23, 6. 32, 3 al. PETRON. 48 Agamemnon mihi -issime. 71 amice -issime. MART. 1, 107, 1 Luci -issime Iuli (9, 97, 1). 4, 29, 1. 5, 20, 1. 6, 1, 2 STAT. silv. 1 pr. 23. 2 pr. 29. 4 pr. 4, 8, 32 iuvenum -issime. PLIN. epist. 7, 21, 1 collega -issime. TRAIAN. Plin. epist. ubique (mi) Secunde -issime. cf. VVLG. III Ioh. 1 senior Gaio -issimo. saepe in rescriptis imp., ex. gr.: CORP. III 355, 8 Hesper -issime. ACT. lud. saec. Sept. Sev. 2, 4 valete c(oll)egae -issimi nobis. 2, 6. PIVS Vlp. dig. 48, 6, 6 Gemine -issime. ALEX. Paul. dig. 31, 87, 3.

substantive: masc.: PLAVT. Men. 105 sqq. v. p. 507, 39 sq. SEN. dial. 3, 5, 2 ira vult -issimos petere (opp. ignotus). 5, 3, 3 -issimorum... carnifex. 5, 14, 1 unus ex -issimis (11, 16, 1). 6, 18, 8 -issimorum acerba desideria et mors. 6, 7, 1 a missione -issimorum (TERT. patient. 14 p. 21, 23 LACT. inst. 3, 28, 8 AMM. 23, 5, 18). epist. 3, 4 -issimorum conscientiam reformidant. QUINT. decl. 253 p. 36, 30 tam -o uni pepercisse. APVL. met. 9, 36 suam suorumque -orum salutem... adiurans. PORPH. Hor. carm. 3, 19, 9 sub... -issimorum sibi nominibus (cf. AVSON. 159, 1). ITALA (cod. d) et VVLG. Rom. 11, 28 inimici propter vos... -issimi (ἀγαπητοί) propter patres. ITALA Zach. 12, 10 (Aug. civ. 20, 30) plangent... quasi super -issimum (ἐπ' ἀγαπητῶ, VVLG. al.). TERT. adv. Marc. 3, 14 p. 399, 15 nos amputantem etiam a -issimis. LACT. inst. 6, 12, 23 -os suos deo relinquere. Ps. AVR. VICT. epit. 9, 15 -os admittere. LVCIF. non conv. 12 ut vos, disrupti fuisset per illos -issimos vestros. AVSON. 158, 2 -orum meorum obitus. AMBROSIAS. in I Cor. 15, 18 -orum suorum excessum nolunt aestimare perditionem. HEGES. 5, 39, 2 necabantur -issimi. HIER. vir. ill. 99 Serapion... -us Antonii (cf. CASSIAN. c. Nest. 5, 10, 1 -issimus dei Iohannes. PASS. coron. 8 estote -i et amici nobilium principum). HIER. epist. 65, 4 canticum... canitur -issimo atque dilecto. VVLG. thren. 1, 2 non est qui consoletur eam ex omnibus -is eius. GAUDENT. serm. praef. orbitatibus -orum. RVFIN. hist. 3, 6, 17 caedes inter -os ipsosque parentes ac liberos. AVG. civ. 19, 8 de -issimorum mortibus. DIDASC. apost. 63, 2 pertinaces et -i custodientes... corpus vestrum immaculatum. SVLP. SEV. dial. 1, 15, 3 agnitos non refugit seque -issimis... non negavit. **fem.:** Ps. AMBR. paenit. 20 -as pariter ac vicinas mulier invitat ad gaudium inventae drachmae. **speciatim in allocutione:** PROP. 3, 10, 11 o -a mihi (Ov. met. 13, 746 o -issima. trist. 3, 3, 27 VVLG. cant. 7, 6. STAT. Theb. 3, 301 -a al.). Ov. met. 11, 421 -issime (Pont. 2, 4, 21 al. VVLG. III Ioh. 2 al. plur.: HIL. dedic. eccl. p. 883^B -issimi. ITALA Hebr. 6, 9 [cod. d, VVLG. dilectissimi]. HEGES. 2, 9, 1 VVLG. cant. 5, 1 Rom. 12, 19 I Ioh. 2, 7 passim). Ov. trist. 3, 5, 17 -e (VAL. FL. 2, 603). Ov. met. 10, 705 -e mihi. trist. 3, 4, 1. 5, 4, 23 o... -ior illi omnibus. STAT. Theb. 8, 329 deis. VVLG. I Cor. 10, 14 -issimi mihi. SALV. eccl. 3, 65. ELEG. in Maecen. 2, 27 mi -e (VVLG. Phil. 2, 12 -issimi mei). **inde pro nomine virorum mulierumque, v. nom. propr.**

B de rebus et locis, sim. (saepissime additur comparatio):
1 absolute: carum habere: CIC. inv. 1, 69 quid hunc (Epaniondam) Thebanorum gloria... -ius atque antiquius habere convenit? Lig. 37 Phil. 13, 1 epist. 11, 6, 1. 12, 1, 2 LVOR. 1, 730 CAES. Gall. 5, 33, 6. 7, 19, 5 SALL. Iug. 110, 3 Ps. SALL. in Tull. 4 NEP. Att. 15, 2 SEN. dial. 6, 20, 4 QUINT. decl. 272 p. 115, 11 TERT. adv. Marc. 4, 36 p. 545, 3 CORP. IX 1088 et passim. cf. SALL. Iug. 85, 41 quod -um aestimant (SEN. epist. 81, 28 nihil -ius aestimamus quam beneficium. OPTAT. 3, 4 p. 85, 8 -iorem aestimantes hereditatem scismatis quam praecepta... salvatoris. cf. et. p. 507, 70). CIC. rep. 3, 8 cum iustitiam quaeramus, rem multo omni auro -iorem. off. 1, 57 omnium societatum nulla est gravior, nulla -ior quam. 3, 95 res publica debet esse -issima. Att. 3, 19, 3 si me omnibus amplissimis, -issimis iucundissimisque rebus... spoliatum... vides. fin. 5, 40 haec multo esse -iora, quae accesserint. PVBLIL. D 9 discordia fit -ior concordia. VERG. Aen. 1, 24 pro -is... Argis. CVLEX 293 oscula (TIB. 1, 4, 53 Ov. Pont. 1, 4, 50). HOR. sat. 2, 2, 104 patria (AVG. civ. 9, 17). PROP. 1, 17, 21 illa meo -os denasset funere crines (cf. Ov. am. 3, 12, 21 Scylla patri -os furata capillos). 2, 14, 4 -ae litora Dulichiae. Ov. epist. 8, 26 pro -o... toro. met. 9, 750 non te custodia -o arcet ab amplexu. Pont. 2, 3, 15 quod prodest, -um est. 3, 4, 51 cunctarum novitas -issima rerum. 3, 6, 52 nomina (HIL. in Matth. 4, 21). LIV. 21, 60, 9 omnibus fere -is rebus... relictis (22, 42, 6). MANIL. 5, 253 -a Ariadnae quondam monumenta coronae. VITR. 7, 13, 1 ostrum et -issimam et excellentissimam habet... aspectus suavitate. SEN. Ag. 783 o -a...

terra. Med. 809 -osque pati posse cruores. Phoen. 580 moenibus -is... hostem admovere (STAT. Theb. 7, 281 pro -is... muris). dial. 9, 11, 1 quicquid -iorem vitam facit. VAL. FL. 3, 4 Aenidae -is... digressibus haerent. 5, 47 rates. 7, 336 o nimium iucunda dies, quam -a sub ipsa morte magis! STAT. Theb. 2, 363 -o... se limine profert. 7, 184 -a... ab arce. 12, 315 de funere -o. 12, 800 ignes. silv. 1, 2, 225 fores. CARM. epigr. 1028, 3 vixisti mecum... -osque per annos. APVL. Plat. 2, 22 -issimis orbatus affectibus. TERT. scorp. 6 carne et anima in homine -ius nihil est. IVST. 44, 2, 5 arma sanguine -iora. CLAVD. rapt. Pros. 3, 285 silvae.

2 cum dativo: PLAVT. Cas. 757 tam mihi mea vita quam tua tibi -ast (CIC. Phil. 1, 37 -am populo Romano vitam A. Hirtii fuisse. 12, 21 vita mihi quidem minime -a est. epist. 11, 20, 2 nihil enim tua mihi vita potest esse iucundius neque -ius. CVLEX 211 tua dum mihi -ior ipsa vita fuit vita. LIV. 3, 50, 6 sibi vitam filiae sua [sic Barb., suae vel. codd.] -iorem fuisse. CVRT. 6, 4, 11 nihil esse miseris mortalibus spiritu -ius). CIC. inv. 2, 141 leges nobis -as esse. Catil. 1, 21 tibi auctoritas est... -a, vita vilissima (p. red. in sen. 20 Phil. 5, 53. SALL. Iug. 22, 2 sibi neque maius quicquam neque -ius auctoritate senatus esse). CIC. Catil. 1, 27 patria mihi vita mea multo est -ior (dom. 98 Sest. 53 Mil. 93). epist. 10, 12, 5 res publica mihi vitast mea -ior (Catil. 4, 16 quis est enim cui non haec templa, aspectus urbis, possessio libertatis, lux denique haec ipsa et <hoc> commune patriae solum cum sit -um tum vero dulce atque iucundum. Sull. 75 res publica fuit semper Sullae -issima. Phil. 2, 94. 13, 7 epist. 10, 1, 3 al. PLIN. epist. 1, 12, 11). cf. CIC. Phil. 5, 50 nihil est illi re publica -ius (Att. 16, 15, 5 epist. 2, 15, 3 al. CVRT. 5, 5, 20). Flacc. 103 speravi, etiam si honos noster vobis vilior fuisset, salutem certe -am futuram (p. red. in sen. 22 Sest. 45. 125 salutem et dignitatem. Planc. 2. 68 Mil. 68 Phil. 11, 38 Lael. 3, 25 Att. 3, 13, 2 al. SEN. dial. 4, 23, 1 TAC. Agr. 31. cf. CIC. epist. 4, 14, 3 quibus... -issima mea salus et meae fortunae esse debebant. ad Q. fr. 1, 1, 13). CIC. Rab. Post. 1, 33 ego, cui omnium civium libertas -issima fuisset (Phil. 5, 53. cf. Liv. 1, 9, 14 quo nihil -ius humano generi sit, liberum fore). Phil. 14, 27 militibus... senatus populique Romani -um nomen esse (LAMPR. Heliog. 1, 5 et al.). fin. 3, 23 ipsam sapientiam nobis -iorem fieri quam (5, 49 scientiam... sapientiae cupido patria <esse> -iorem. epist. 15, 4, 16 philosophia nec mihi -ior ulla unquam res in vita fuit). de orat. 1, 19 quorum gloria nobis et dignitas -ast (epist. 3, 4, 1 existimationem et dignitatem. 12, 30, 7 dignitatem. ANTON. Cic. Att. 10, 8*, 1 dignitas amplitudoque). CIC. orat. 35 Catonis memoriam mihi -am (PLIN. epist. 3, 10, 3). Att. 5, 14, 3 illud ἐνδύμνον, quo mihi scies nihil esse -ius. ad Brut. 1, 15, 12 rationem tuae voluntatis, quae mihi -issima est. CAEL. Cic. Att. 10, 9*, 2 (epist. 8, 16, 2) si spes tuae reliquae tibi -ae sunt. SALL. Iug. 15, 3 quibus bonum et aequom divitiis -ius erat. 16, 4 paucis -ior fides quam pecunia fuit (SVLP. SEV. chron. 2, 37, 7). HOR. epist. 1, 20, 10 -us eris Romae liber. PROP. 2, 31, 10 patria Phoebos -ius templum. 3, 2, 13 carmina -a legenti. IMP. AVG. Mart. 11, 20, 8 quid quod mihi vita -ior est ipsa mentula? AETNA 273 avidis semper quaevis res -ior ipsis. EPICED. Drusi 143 matri lux haec -issima venit. VAL. MAX. 5, 1 ext. 1 cui gregarii militis incolumitas proprio fastigio -ior erat. SEN. Herc. f. 381 una res superest mihi fratre ac parente -ior, regno ac lare: odium tui. Herc. O. 1875 magno tellus -a Tonanti (Tro. 971 -a tellus sedibus patriis. STAT. Ach. 1, 384 -a mihi tellus). Oed. 453 Phoebos laurus -um nemus. dial. 6, 23, 2 nec umquam magnis ingeniis -a in corpore mora est. 10, 18, 2 -is turbae voluptatibus. epist. 109, 13 bonum omne -um est bono. VAL. FL. 2, 95 Lemnos -a deo. MART. 8, 18, 4 -ior ut mea sit quam tua fama tibi. STAT. silv. 3, 5, 102 -aque non molli iuga Surrentina Lyaeo. APVL. met. 1, 16 grabattule... animo meo -issime. AVG. civ. 19, 11 pax omnibus -a est. AVSON. 171, 7 verum vita cui -ius. VICTRIC. 28 fides... -am unitatem exhibet deo. TER. Ad. 49 solum id est -um mihi (v. DON. ad l.). CIC. inv. 2, 86 ad parentes aut ad liberos... aut ad aliquam rem, quam -am esse omnibus... necesse est. leg. agr. 2, 9 omnia, quae vobis -a atque ampla sunt. ac. 2, 134 homuncio... multa putat... homini partim -a esse, partim etiam necessaria (sim. SEN. epist. 109, 12). fin. 5, 37 ea nobis ipsa -a esse propter se. SALL. Catil. 25, 3 ei -iora semper omnia quam decus atque pudicitia fuit. Iug. 86, 3 cui neque sua -a (curae var. lect.). AETNA 619 quod cuique fuit -i (Liv. 21, 21, 5 quae cuique... -a sunt. VAL. MAX. 6, 6 ext. 1). Ov. trist. 1, 3, 3 tot mihi -a reliqui. LIV. 35, 31, 15 omnia quae hominibus sancta -aque sint (40, 8, 18 nihil -i, nihil sancti est). AVG. civ. 1, 13 si quid huiusmodi (vestis vel anulus) tanto -ius est posteris.

3 sequitur enuntiatum: CATVLL. 107, 3 hoc est gratum, nobis quoque -ius auro, quod te restituit. c. infin.: EPIST. pontif. Siric. 6, 2, 4 Migne 13, 1165^B -ius apud illos dari sumptum est transeunti quam sacerdotium. CASSIOD. var. 3, 51, 1 -um est enim homini repperisse eqs.

subst.: CATVLL. 2, 6 -um nescio quid libet iocari. SALL. hist. frg. 3, 95 sibi quisque -issimum domi recordari. SEN. epist. 87, 16 virtus... hominem... super -a mortalibus collocat. 98, 4 nihil ex his optabilibus et -is utile esse. TAC. ann. 14, 23 -issima secum abdere. PANEG. 2, 8 -issima omnia capta. SALON. in prov. p. 990^B ut... -iora domum reportet navis.

Illatiore sensu i. q. pretiosus, quod magno constat (opp. vilis): PLAVT. Aul. 374 rogito pisces: indicant -os eqs. Capt. 495 -a annona (v. vol. II p. 110, 72 sqq.). Epid. 411 non -ust auro contra. Persa 668 non edepol minis trecentis -ast. Pseud. 688 aurichalco contra non -um fuit meum mendacium. 805 nemo illum (coquom) quaerit qui optimus et -issimust (848). TER. Eun. 927 quod ei (in A¹) amorem difficillimum et -issimum... confeci sine molestia, sine sumptu. Phorm. 344 (in cena) quam sint suavia et quam -a sint. CIC. Tull. 14 quanti integrum agrum... -issimis pretiis ipse Claudius <emerat>. Verr. 4, 192 ut ibi accipiat frumentum, ubi est -issimum. 6, 44 quod erant -issimae res maximeque eum delectabant. BELL. Afr. 91, 1 ex cuncto regno omnem pecuniam -issimasque res comportaverat. VARRO rust. 1, 53, 1 si sunt spicae raras et operae -ae. CIRIS 177 -um non respicit aurum (VITR. 8 praef. 3 difficilia et -a, uti... aurum. PLIN. nat. 33, 4 aurum... caelando -ius fecimus. cf. CENS. 1, 1 p. 3, 2 munera... caelato opere quam materia -iora). HOR. sat. 2, 2, 19 non in -o nidore voluptas. 2, 4, 37 -a pisces avertere mensa. carm. 4, 13, 14 -i (clari pars codd.) lapides (Ov. ars 3, 129 non -is aures onerate lapillis. MART. 10, 38, 5 nox notata est -is litoris Indici lapillis). TIB. 3, 8, 15 cui mollia -is vellera det sucis bis madafacta Tyros. PROP. 3, 23, 7 non illas (tabulas) fixum -as effecerat aurum. Ov. met. 11, 88 nec -is erat invidiosus harenis. CVRT. 3, 11, 21 -iora ornamenta. SEN. nat. 4, 13, 4 adeo nihil illi potest placere nisi -um. PETRON. 55 quo margarita -a tibi, bacam Indicam? (tibi baca Indica cod. Bern., tribaca indica cett. codd.). MART. 10, 36, 6 cellis Setia -a suis. 13, 9, 2 vilior est alica, -ior illa faba. 13, 46, 2 Persica -a pira. 13, 76, 2 -ior est perdix. 13, 102, 2 accipe fastosum, munera -a, garum sociorum. IVST. 16, 4, 19 -iora eorum (senatorum) pretia fecit. ITALIA act. 20, 24 (Lucif. non parc. 29 p. 271, 32) pro nihilo aestimo animam meam -am esse mihi (τυλιαν, VVLG. pretiosorem quam me). LAMPR. Alex. 22, 7 interrogavit, ... quam carnis speciem -am putarent. AVSON. 396, 57 ne sit charta mihi -ior ostreis. RVFIN. hist. 4, 15, 43 ambusta ossa pretiosissimis gemmis -iora. AVG. serm. 21, 4 argentum -um est eqs. NOVELL. Valent. 18, 4 ne vero necessitatis occasione... -ioris cuiquam vendere liceat pretia necessariorum rerum. proverbialiter: CATO ad fil. frg. 10 quod non opus est asse -um est.

Iuditur duabus significationibus: PLAVT. Bacch. 309 in Ephesost Ephesiis -issimus. :: ne ille hercle mihi sit multo tanto -ior, si me illo auro tanto circumduxerit. Men. 105 domi domitus sum usque cum -is (v. p. 505, 23) meis. nam neque edo neque emo nisi quod est -issimum. id quoque iam: -i qui instruuntur deserunt. Mil. 1041 ecator haud mirum, si te habes -um, hominem tam pulcrum et praeclarum eqs. CALP. hist. 8 Romule, si istud (non multum bibere) omnes homines faciant, vinum vilius sit. his respondit: immo vero -um, si quantum quisque volet, bibat. nota alios lusum verborum adnominationesque: TRAG. inc. 194 quam -a sint quae post carendo intellegunt. PVBLIL. R. 4 rarum esse, oportet, quod diu -um velis. VOPISC. Car. 8, 5 Carus, princeps noster vere -us. AVG. civ. 19, 22 caritas -a al. VEN. FORT. carm. 2, 4, 19 -a caro.

Synonyma et iuxta posita (cf. VAL. MAX. 5, 5): acceptus, amicus, amplus, antiquus, dulcis (persaepe), familiaris, gratus, iucundus probatus, suavis, unanims.

Derivatam: caritas. compositum: percarus.

Adv. carē (GLOSS. III 441, 23 τυλιός). c. comp. et superl.: 1 i. q. pretiose: CATO agr. 144, 4 quo olea legunda... -ius locetur (APVL. apol. 59). mor. frg. 2 equos -ius quam coquos emebant (CIC. dom. 115 VARRO rust. 1, 16, 3 HOR. epist. 2, 1, 238 [SEN. suas. 7, 10] PS. QVINT. decl. 12, 20). LVCIL. 668 quod mihi constat -ius (aliter infra l. 76). VARRO rust. 3, 5, 2 aves veniunt -e (3, 16, 23). SEN. contr. 1, 7, 6 quam -e tyrannicidas vestros emancipat. VAL. MAX. 7, 6, 3 -e... comparato cibo (SVET. Cal. 27. APVL. met. 9, 10 -ius quam prius me comparaverat Philebus, quidam pistos... praestinat. AVG. civ. 11, 16 PETR. CHRYS. serm. 83 p. 436^A CASSIOD. var. 12, 28, 8). SEN. dial. 10, 16, 5 noctes tam -e mercantur. benef. 6, 38, 1 non ut multis venderet, sed ut -e (PS. QVINT. decl. 12, 4. IVST. 5, 5, 6 ut -ius eis ipsam victoriam venderet. EDICT. imp. Diocl. 2, 16 SVLP. SEV. dial. 1, 23, 4 SCHOL. Iuv. 1, 56 CASSIOD. hist. 6, 40 p. 1057^B). SEN. epist. 115, 8 circa tabulas... insanimus -ius inepti. MART. 1, 37, 2 -ius ergo cacas. 14, 215, 2 -ius ut futuant. PS. QVINT. decl. 6, 4 utrum me -ius redimant an lugeant. AVG. civ. 9, 9 aurum... argento... -ius aestimatur (cf. p. 508, 3; aliter infra l. 74). SCHOL. Iuv. 11, 15 quae -ius distrahuntur (VAL. CEM. hom. 20, 7 CASSIOD. in psalm. 70, 15). 2 grate, iucunde, libenter: PLANC. Cic. epist. 10, 4, 2 bona a te propter amorem -ius sunt aestimata (BRVT. Cic. ad Brut. 1, 16, 6 SEN. epist. 81, 28; at cf. praedicative p. 505, 66 sqq.). SEN. dial. 10, 8, 2 congiaria homines -issime accipiunt. benef. 2, 1, 4 nulla res -ius constat (epist. 42, 6). APVL. flor. 18 p. 86 libri mei non alia ubique laude -ius censentur quam. AVG. gen. ad litt. 10, 1 p. 296, 21 quanto enim -ius amantiusque diceret. VEN. FORT. carm. app. 34, 18 -ius (i. q. magis) et populis... amore places.

Adv. carō. i. q. pretiose (cf. DIOM. gramm. I 404, 11 adverbia significant aestimationem ut -o, vili): PS. QVINT. decl. 6, 22 mihi ista laus tua -o constat. 9, 10 cum tam -o redemptus sim. VLP. dig. 19, 1, 13, 3 -o vendere (AMBROSIAST. in Eph. 5, 5 venundare. AVG.

serm. 86, 7, 7 carum te habuit, quem tam -o emerat). AVG. serm. 21, 4 -o valet argentum. conf. 11, 2, 1 -o mihi valent stillae temporum. PAVL. NOL. epist. 23, 34 unguentum... -o aestimavit. fort. proverbialiter: MIM. inc. frg. 12 vili vultis emere et -o vendere. Probst.

Carya v. caryon. caryatis v. nom. propr.

? carycia, -ae f. cf. caryx. GLOSS. III 588, 56 carucia (καρύδια Götze) nucis (i. nom. sing.) minor (609, 32).

Carydia, -ae f. a gr. καρύδιον tractum. GLOSS. III 544, 2 carudias: nuces Avel(lanas) (aiiel cod.). cf. 581, 49 carodias i. nucis Avallanae arbor vel Avellana (sc. nux ipsa). Mbr.

Caryinus, -i, -a, -um, καρύινος; cf. carinus. PLIN. nat. 15, 28 oleum... fit et e... nucibus iuglandibus, quod -um vocant (1, 23, 44). 23, 88 e nuce vero iuglande, quod -um appellavimus, alopeciis utile. DIOSC. 1, 37 de sesaminu et nucinu. sesaminum oleum et carenum conficitur sic.

Caryiscus, -i v. cariscus.

Caryitēs, acc. -ēn, m., καρύιτης. PLIN. nat. 26, 66 alterum genus tithymalli myrtiten vocant, alii -en (1, 26, 40 -es). PS. APVL. herb. 108 tithymali species... alia femina, quam... -en... appellant. DIOSC. 4, 159 titimallo... una vero femina... carsites dicitur... femina vero quam... cari[t]iten dixerunt. PS. DIOSC. herb. fem. 34 tytymallos femina... alii carueten vocant... et femina quam... carothern (caidten L²P) vocant. Stadler.

Caryodendron (-i) n., *καρύοδενδρον, nomen arboris. GLOSS. III 555, 14 cariodend(r)o arbore nucario (619, 42 caadendo cod.). 588, 8 cariadentron nucis Gallica (609, 4). ORIBAS. eup. 2, 1 infra l. 33. Mbr.

Caryon, -i n., καρύον. fem. carya (fuitne forma vulgaris vocis caryon an idem ac gr. καρύα 'arbor nucis?'): ORIBAS. v. l. 33. GLOSS. v. l. 35. utrumque confudit DIOSC. l. 31 sq. PLIN. nat. 15, 87 -on a

capitis gravedine propter odoris gravitatem convenit dictum (i. a καρύα). DIOSC. 1, 137 de carea basili[s]ca, id est nuces Alexandrinas. carea basilica quam multi persicam dicunt... cacostomaca et indigestibilia sunt et fusius. ORIBAS. eup. 2, 1 C 9 caria id est nucis (Aa; at La: caria dentron. nucaria caria dentron [i. η καρύα]). GLOSS. III 555, 20 carias: nuces (619, 48). cf. 537, 38 -ia nixa (620, 7. 555, 49 mixta. latetne nuce?). semigræce: CASS. FEL. 35 p. 77, 1 diacrisma stomaticon... appellatur e diaton -ion (η δια τῶν καρύων).

demin. fort. latinum cariola (q. v.). v. etiam carioferi.

Caryophallum v. l. 42.

Caryophyllum (-um), -i n., καρύοφυλλον, nomen herbae. in codd. formae maxime variae, quas v. infra. nota: GLOSS. Plac. V 10, 17 (52, 17 cf. 563, 60) caroeophilum sic scribimus, quod vulgus cario-phalum (cf. voc. it. l. 55) dicunt. forma latinae linguae magis assimulata cariofolium latet fort. apud PS. GARG. MART. v. l. 48. LIB. pontif. 59, 29 cod. K. GLOSS. l. 54. nom. sing. -phyllum: v. infra l. 51. masc. l. 55. PLIN. nat. 12, 30 est... in India piperis gravis simile quod vocatur -on... advehitur odoris gratia. 1, 12, 15. PS. GARG. MART. p. 210 costi pondo denarii tres... -i (cariofli, cariofoli codd.) similiter. PS. THEOD. PRISC. simpl. med. 39 -um (de cariofile, cariofilum G) nimum virtutis calidae et acris est. LIB. pontif. 59, 29 cariophylo (cario-phyllon B¹, cariofilu B⁴, gariofilu C³, cariofile B², gariofilum A¹, cariofolium K) lib. CL. ANTHIM. 3 cariofli quantum pensat tremissis i. 13 parum cariofli. GLOSS. III 543, 6 adarciscippel (lege: adarces capitellus): gariofoli (cf. 580, 28 adarces id est capitellos de gariofilo). 558, 75 cariosillus: nucifolia (cf. 622, 61 cariofliu). [it. garofano, francog. girofle. M.-L.]

Caryōta, -ae f., η καρυωτή (φοίνιξ). passim in codd. scribitur cariota, careota sim.; cf. Heraeus, Sprache d. Petronius p. 10 adn. 1.

arboris fructusve nomen, cf. CAEL. AVR. acut. 2, 37, 200 palmulae nucleales, quas -as appellant. 1 generaliter: VARRO rust. 2, 1, 27 non scitis palmulas -as Syrias parere in Iudaea, in Italia non posse? PLIN. nat. 6, 205 Canariam... et palmetis -as ferentibus... abundare (SOL. 56, 18). 13, 44 ab his (Aethiopicibus) -ae maxime celebrantur et cibo quidem et suco uberrimae, ex quibus praecipua vina orienti inimica capiti, unde pomo nomen. 13, 45 nicolai... sapore -arum sorores. 15, 116 placent... suco uvae et -ae. 19, 91 mixta defruo... uvisve passis aut pinguibus -is. PETRON. 40 sportellae... duae... altera -is altera Thebaicis repleta. ibid. Thebaicasque et -as ad numerum divisere cenantibus. MART. 8, 33, 11 hoc linitur sputo Iani -a Kalendis. 13, 27 aurea porrigitur Iani -a Kalendis. [MART.] 13, 27 lemma: palathium -arum. PLIN. epist. 1, 7, 6 accepisse me -as optimas. APIC. 1, 34 hypotrime: ... uvam passam, -am. 3, 69 cucurbitas more Alexandrino... adicies -am (caroetam cod. Vrb.). 7, 277. cf. Daremberg-Saglio II p. 1281. 2 usus in medicina:

SCRIB. LARG. 74 -arum recentium trium pulpas medias detracta exteriori cute interioribusque venis (MARCELL. med. 14, 6). 148 palmae -ae. PLIN. nat. 23, 97 illinuntur -ae stomacho, vesicae, ventri, intestinis. PELAGON. 16. 26. 191. CHIRON 828 ad deiectionem. -am et gallam contunsam... offam facito. 837 -am de palma. 986. VEG. mulom. 2, 80, 1 -as tundes. 2, 128, 2 -ae viridis. MARCELL. med. 14, 46 -arum pinguium suci. 20, 30. DIOSC. 1, 118 dactuli -ae comesti. CAEL. AVR. acut. 2, 37, 200.

perperam cariotam pro graeco καρώ: ORIBAS. syn. 4, 1 (cod. Aa) cariotae semen (caris semen La). 4, 13 pastinaca, daucu -a (careu La).

4, 15 -a. *ibid.* medio autem inter eucymus et cacocymus sunt -as *La*, αἱ τε τῶν ἄρων). 4, 17 (careus *La*). 4, 31 (carus *La*). *perperam pro carota*: GLOSS. II 518, 7 et III 430, 41 v. *sub carota* p. 488, 58 sq. cf. *caryotum*.

caryōtis, -idis f., καρῶτις. STAT. silv. 1, 6, 19 et latente palma praegnates caryotides (*Ital.*, *cariades M*) cadebant. MART. 11, 31, 10 et notas -as theatris.

? *caryōtum*, -ī n., cf. *caryota*. videtur nomen vini vel musti esse. APIC. 1, 34 hypotrīma: . . . vinum, oleum, defritum aut -um (cariotam *codd.*). 7, 310 acetum, defritum, -um (carotam *codd.*). 8, 385 suffundens acetum, liquamen, -um (careotam *codd.*). Stadler.

? *caryx*, -ycis (m?) fort. cf. c. καρῶν, caryon et c. carycia. GLOSS. III 496, 39 karix nux. HIER. epist. 52, 12 quid prodest oleo non vesci et molestias quasdam difficultatesque ciborum quaerere, carycas (an *Caricas?*) piper eqs. *Mbr.*

*casa, -ae f. [*orig. inc. Th.*]. PAVL. FEST. p. 47 -a a cavatione dicta. GLOSS. καλόβη. II 337, 51 καλόβη -a hoc tugurium pergula (III 261, 50 καλόβη -a teges). III 261, 52 καλίος -a tugurium. cf. HESYCH. κάσα: οἰκία καλόβη οἰκίσις παρὰ Ρωμαίους. NOT. Tir. 100, 22.

notatur k: TAB. aliment. Baeb. (Corp. IX 1455) 3, 53 (*ibid.* casa). TAB. fund. Volceian. (Corp. X 407) 2, 9 al. scribitur kasa: TEST. Iulian. (Corp. XIV 2934) 18. masc. casus: GLOSS. II 571, 33 -us domus [*cf. francog. chez. M.-L.*]. [CORP. V 3259 errore lapicidae casarum pro Caesarum.] legitur inde a TER. (*in proverbio*). [*val. casā, it. casa, hisp. casa, francog. v. l. 23. M.-L.*]

I *domicilium stabile*: A *de exili habitatione pauperum, sim.* (GLOSS. V 487, 37 tugurium: hospitium pauperis modicum, i. e. -a brevis. cf. 251, 21. 395, 20): LVCR. 6, 1254 penitusque -a contrusa iacebant corpora paupertate et morbo dedita morti. VERG. ecl. 2, 29 sordida rura atque humiles habitare -as (Ov. epist. 5, 16 defensast humili cana pruina -a. PETRON. 135 sqq. cf. SCHOL. Hor. ars 229 syn. tabernas et humilia cubilia). TIB. 2, 3, 28 in parva... -a (Ov. ars 2, 240 SEN. Phoen. 593 opp. regia superbia. STAT. silv. 3, 1, 82 stabat dicta sacri tenuis -a nomine templi et magnum Alciden humili lare parva premebat).

Ov. met. 5, 448 tectam stramine vidit... -am parvasque fores pulsavit. 8, 633. 699. fast. 4, 516 tecta suae subeat quantulacunque -ae. 4, 526 exiguae... -ae. 5, 500. SEN. Herc. O. 125 lapsaque sordidae fiunt templa -ae. Phaedr. 1127 praebetque senes -a securos. dial. 11, 9, 3 in qua regione lautissimum receptaculum -a est. LVCAN. 5, 527 praedam civilibus armis scit non esse -as al. CALP. ecl. 7, 42 qui nescius auri sordida tecta, -as et sola mapalia nosti? PLIN. nat. 35, 118 -a Protogenes contentus erat in hortulo suo. MART. 10, 20, 8 Scythicas... -as (syn. Gaetula mapalia Poeni, opp. Roma). 11, 34, 2 adeo nigra vetusque -a est (*agit de aedibus Apri*). 12, 66, 4 -a divitiis ambitiosa latet. 12, 72, 2. QVINT. inst. 9, 4 opp. domus. SIDON. epist. 7, 17, 2 vers. 22 placet paupertinus... recessus et -a, cui culmo culmina pressa forent. IORD. Rom. 314 saucius in -a(m) portatur villissima(m) Valens. nota: PROP. 2, 23, 10 uti possis... captus... imunda saepe latere -a (*agit de laboribus amatoris*).

B *de primorum vel priscorum hominum sedibus simplicibus*: LVCR. 5, 1011 inde -as postquam ac pelles (pellus *codd.*) ignemque pararunt homines. VARRO rust. 3, 1, 3 quo tempore agri coli sunt coepti atque in -is et tuguriis habitabant. TIB. 2, 5, 26 stabant humiles in lovis arce -ae. PROP. 2, 16, 20 utinam... ipse straminea posset dux habitare -a (Ov. am. 2, 9, 18 PRVD. c. Symm. 2, 298). 4, 1, 6. VITR. 2, 1, 3 efficiebant in dies meliora genera -arum. 2, 1, 5 (*ibid.* tuguria). 2, 1, 7 non -as, sed etiam domos fundatas et latericiis parietibus aut e lapide structas materiae et tegula tectas perficere. Ov. fast. 1, 491 sparsas per loca sola -as. 3, 66 al. 5, 94 hic ubi nunc Roma est, ... -a rara fuit (*cf. MANIL. 4, 27 Roma -is enata foret?*). SEN. epist. 90, 9 furcae utrimque suspensae (-am *Lips.*) fulciebant -am. QVINT. inst. 2, 10 -as... primi illi sine arte fecerunt. FLOR. epit. 1, 13, 18 pastorum -as ignis ille Gallorum et flamma paupertatem Romuli abscondit. CLAVD. 3, 203 -a angusta Curios tegebat. 8, 416. casa Romuli: VITR. 2, 1, 5 in Capitolio commonefacere potest... mores vetustatis Romuli -a. LIV. 5, 53, 8 si nullum melius ampliusve tectum fieri posset, quam -a illa conditoris est nostri. VAL. MAX. 2, 8 pr. 4, 4, 11 per Romuli -am perque veteris Capitolii humilia tecta. SEN. dial. 11, 9, 3. [PETRON.] anth. 472, 6 Romuleam... -am. INSCR. Revue archéol. 1906, 8 p. 222 n. 99 (a. 78). REG. urb. p. 15, 9 regio X continet -am Romuli (CVRIOS: urb. reg. 10 p. 14, 7). alluditur ad eam: Ov. fast. 1, 199 dum -a Martigenam capiebat parva Quirinum. SEN. contr. 1, 6, 4. 2, 1, 5 MART. 8, 80, 6.

C *sedes agrestis vel pastoralis*: GLOSS. II 337, 25 καλίος ἀγροίκων οἰκία: -a tugurium cf. 433, 23 σκηνή ἀγροίκων. 571, 33 (*cod. Cantabrig.*) cas[s]as domus agrestes et viles. ISID. orig. 15, 12, 1 -a est agreste habitaculum palis atque virgultis harundinibusque contextum. CIC. Scaur. 25 adii -as aratorum, a stiva ipsa homines mecum colloquebantur. GALL. Fest. p. 302, 23 saltus est, ubi... pastiones sunt, quarum causa -ae quoque. LIV. 5, 53, 8 in -is ritu pastorum agrestiumque habitare. TIB. 1, 10, 40. 2, 1, 24 VALG. carm. frg. 7 Ov. fast. 1, 491 al. cf. supra l. 58. 4, 804 tectis agrestibus ignem et cessaturae supposuere -ae. SEN. Phaedr. 79 repetit... -as rustica longo turba triumpho. LVCAN. 9, 292 gaudet in Hyblaeo securus gramine pastor divitias servasse -ae. CALP. ecl. 2, 60 ne contemne -as et pastoralia tecta

(STAT. Theb. 12, 268 tectum... pastorale -ae). PLIN. nat. 17, 101. MART. 10, 96, 1 repetam saturae sordida rura -ae. SIL. 14, 464 (*de Poeno quodam agresti*) mutare -as infido marmore. FLOR. epit. 1, 1, 3 pastor tulit in -am. IVV. 14, 167 saturabat glaebula talis patrem ipsum turbamque -ae. TERT. anim. 30 p. 350, 6 tantae urbes, quantae non -ae quondam. HYG. fab. 126 p. 110, 2 Vlixes... Ithacam pervenit ad quandam -am suam, ubi erat... Eumaeus al. HIER. in Am. prol. ultra nullus est viculus, nisi agrestes quaedam (ne... quidem *codd.*) -ae et furnorum similes, quas Afri appellant mapalia. AMM. 17, 13, 13 nec quemquam barbarorum -a vel trabibus compacta firmissimis periculo mortis extraxit (*ibid.* tuguria). 31, 13, 14 Valente prope ad agrestem -am relatum esse secunda contignatione fabre munitam (*cf. p. 509, 47 et IORD. Get. 138, GREG. TVR. Franc. 1, 41, ubi casula*). CLAVD. 22, 196. 26, 363 salutem Alpinae peperere -ae al. RVT. NAM. 1, 30 laceris... fundis vel pastorales aedificare -as. DRAC. Romul. 8, 61 fontes, -a, pascua, silvae... pigent. Orest. 141 Aegisthum post tecta -ae regalis suscipit aula. ENNOD. carm. 1, 5, 19 p. 518 mutans terras mansit fortuna -arum (*sc. a Pado turgido raptarum*). LEX Sal. 16, 2 -a(m) cletem salina(m) (*videtur significare cratibus salignis factam*). GREG. TVR. Franc. 10, 9 p. 416, 13. de domicilio servorum: CIC. Tull. 54 -a mea incensa est a tuis servis. VAL. MAX. 7, 6, 1 a pastoralibus -is collecta mancipia. SEN. epist. 47, 10 alium ex nobilibus Marii sectatoribus pastorem, alium custodem -ae fecit. ENNOD. epist. 3, 1, 2 p. 71, 11. de stabulo: OROS. hist. 5, 21, 7 Marium... caprili -a extractum vinciri Sulla iussit. D *pertinet ad fundum*: I aedificium horti vel fundi: CIC. epist. 16, 18, 2 PLIN. nat. 35, 115 v. p. 509, 41. MART. 43, 1 -a iugeribus non onerosa suis. TAB. aliment. Baeb. (Corp. IX 1455) 2, 14 fundi Pacciani et -ae Aureliani al. 2, 24 fundi Albiani cum -is al. 3, 33 fundi Petilliani cum -is et parietinis. 3, 59 fundi Vareiani cum -a Foederna. TAB. aliment. Vel. (Corp. XI 1147) 1, 8 fundum Suiganum cum -is III al. 4, 43 cum -is in Carricino et silvis sagatis. TAB. fund. Volceian. (Corp. X 407) 2, 10 k(asa) Postumia, *ibid.* fundus Casianus al. INSCR. Notiz. degli scavi 1895 p. 351 n. 2, 11 [*Tusculi*] memoriam... cum loco qui est post dorso memoriae... una cum -a et aedificio superposito. APVL. met. 3, 29 cum multas villulas et -as amplas praeterimus (*cf. OROS. hist. 7, 33, 15 in cuiusdam villulae -am. MARCELL. chron. II p. 100, 518, 3 Darae possessionis humilis villae -as imperator... emit*). SCAEV. dig. 8, 5, 20 pr. testatrix fundo... -as iunctas habuit (*bis*). 32, 41, 3. CALL. dig. 48, 19, 28, 12 qui... incenderint intra oppidum... plerumque vivi exuruntur, qui vero -am aut villam, aliquo levius puniuntur (PAVL. sent. 5, 20, 2 et coll. Mos. 12, 2, 1). RVT. NAM. 1, 30 v. supra l. 14. ENNOD. epist. 5, 3, 5 p. 126, 22. nota de sepulcro: CORP. VI 15526, 3 hanc -am cum agro et pomaris... omi. 2 latiore sensu i. q. villa vel fundus: (*huc fortasse spectat*: TAB. aliment. Vel. [Corp. XI 1147] 2, 32 item -as pag(o) et adf(ines) s. s. et fund(um) eqs.). HIER. hom. Orig. in Ier. 4 p. 783 perdices mansueti in -is nutriuntur. CASSIOD. var. 2, 11, 2 -am Arcinatinam (*i. possessionem; cf. 4, 40, 2*). 5, 12, 1. TEST. Iulian. (Corp. XIV 2934) 6 <ka>sam cui vocabulum est Fulgeritam, ter<riorio Prae>nestino (*bis*). GROM. inde a p. 310 usque ad p. 338 saepissime: p. 325, 16 -a B super se montem habet, ad pectus stricta est. alia -a eam ibidem mordet... non longe fines a rivo ei iacent. p. 325, 25 -a... per collem iacet sicut Aemilianus fundus. in nominibus propriis: Duae Casae, Casa Romaniana, -a Florana, -a Cuculi al. v. nom. propr. E de qualibet domo minore: CIC. div. 2, 105 negant id esse alienum maiestate deorum. scilicet -as omnium introspicere, ut videant, quid cuique conducat. Tusc. 5, 97. NEP. Alc. 10, 4 ligna contulerunt circa -am [eam] (summeam *DAP*) in qua quiescebat Alcibiades, ea(m)que succenderunt. PROP. 4, 9, 28 putris odorato luxerat igne -a. 4, 9, 56. Ov. met. 5, 283 subiere minores saepe -as superi. trist. 3, 10, 66 cremat insontes hostica flamma -as. PAVL. FEST. p. 146 mapalia -ae Poenicae appellantur. LVCAN. 9, 460. PETRON. 38 -am (cum *cod.*, oecum *Gronov.*)... proscripsit. PLIN. nat. 6, 109 testudinum superficie -as tegentes. 9, 35. 7, 26 -as Pygmaeorum luto pinisque et ovorum putaminibus construi. 16, 3. STAT. Theb. 4, 161 gloria nota -ae (*agit de Hercule*). Ach. 2, 142. AVIEN. orb. terr. 888 Camaritae Bacchum... acceperere -is mensasque dedere Lyaeo. COD. Theod. 14, 14, 1 (a. 397) qui in campo Martio -as seu tuguria collocare temptaverint. CORIPP. Ioh. 2, 10 celsis frondea silvis tecta latent pendente -a (*sc. Maurorum fugientium*). in imagine: INSCR. christ. Rossi I 493 (*fortasse ca. a. 400*) in(que)... <c>asam perpetuam (*cf. VVLG. Luc. 16, 9 in aeterna tabernacula*). PRVD. psych. praef. 62 Christus parvam pudici cordis intrabit -am. latiore sensu de qualibet domo (*cf. GLOSS. II 98, 9 οἶκος. 571, 33 casus domus*):

PAPYR. Marini 84, 2, 12 (a. 491) ei dono contuli -am iuris mei, cui vocabulum est Domicilium in Corneliensi. LEX Sal. 11, 1 si quis... de foris -a quod valet duos dinarios furaverit (11, 5 in domo). 12, 1 (add. 1 domum). 16, 1 si quis -a(m) qua(m)libet (add. 1 domum)... incenderit al. GLOSS. Werth. Gallée 344 thermae i. e. -a ampla eqs. nota de ludo infantium: HOR. sat. 2, 3, 247 aedificare -as. 2, 3, 275.

II *domicilium mobile*: A i. q. tabernaculum: militum in castris (*cf. GLOSS. IV 182, 26 tentorium: -a militaris vel tabernaculum [quod dicunt mil(it)es papilionis add. cod. Werth. sim. 573, 8]. 396, 43 t. -a militis*): CAES. Gall. 5, 43, 2 ferventes... glandes... et

fervefacta iacula in -as, quae more Gallico stramentis erant tectae, iacere coeperunt. haec... ignem... in omnem locum castrorum distulerunt. BELL. Hisp. 16, 2 LIV. 25, 39, 3. 30, 5, 7 *al.* VEG. mil. 2, 10 tabernacula vel -ae militum. *Nomadum*: PS. ORIG. tract. 2 p. 15, 13 tabernaculum... i. e. -a, ubi Abraham pro tempore manebat. VVLG. sap. 11, 2 in locis desertis fixerunt -as (*σκηνας*) Iudaei. **B de tabernaculis, in quibus non semper habitant**: VARRO rust. 2, 10, 6 non villa, sed -is repentinis imbres vitant. *pertinet ad ritus sollemnes*: OV. fast. 3, 528 sunt quibus e ramis frondea facta -a est (*in festo Annae Perennae*). PAVL. FEST. p. 377 umbrae vocabantur Neptunalibus -ae frondeae pro tabernaculis. PERVIG. Ven. 6 amorum copulatrix inter umbras arborum implicat -as videntes de flagello myrteo. 44 choros videres... ire... inter myrteas -as. AVG. in psalm. 80, 2 quam multi baptizati aut -as in vicis faciunt aut non fieri conqueruntur! 80, 17 alii defendunt circum, ... alii -as in vicis, ... alii postremo deos recentes suos. serm. 133, 1 scenopagia: ... quando -as fabricant (vocant *codd.*) Iudaei (*ibid.* tabernacula). cf. GLOSS. IV 566, 34 scenopagia -a aut tabernaculorum... fabricatio (V 330, 58. IV 168, 7 -a vel tabernacula. V 389, 27. 394, 47 -a). *in circo*: CORIPP. Ioh. 2, 413 Caesaris ante -am mulieres supplices... pectora... illidunt terrae. *deverticulum piscatorum*: PETRON. 115 -am piscatoriam subimus. GAIUS dig. 1, 8, 5, 1 in mare piscantibus liberum est -am in litore ponere, in qua(m) se recipiant. *custodum*: POMPON. dig. 7, 1, 73 -am aedificare in area custodiae causa. ITALIA Is. 1, 8 (Cypr. testim. 1, 6) derelinquetur... sicut -a (*σκηνή*, VVLG. umbraculum) in vinea et sicut custodia in cucumerario (cf. PS. ORIG. tract. 2 p. 15, 17. 18. at ITALIA Hil. in psalm. 124, 2 ut tabernaculum in vinea et sicut -a custodiaria [*ὄπωροφυλάκιον*, VVLG. tugurium] in cucumerario). cf. casula sub IB1. *taberna mercatorum*: MART. 9, 59, 4 inspexit molles pueros... non hos, quos primae prostituere -ae. IVV. 6, 154 mense... brumae, quo iam mercator Iaso clausus et armatis obstat (ops- *codd.*) -a candida nautis (cf. SCHOL. ad l. tunc mercatores -as de linteis faciunt, quibus picturam [*in porticu Traianarum thermarum*] obstruunt).

III in proverbio: TER. Phorm. 768 ita fugias ne praeter -am (cf. DON. ad l. ita fugito, ne praetermittas -am tuam, quae sit tibi tutissimum receptaculum *eqs.* POMP. gramm. V 311, 35). SEN. epist. 66, 3 potest ex -a vir magnus exire.

obscurum: GLOSS. V 273, 5 cas(a)e: ruin(a)e in maiti, ubi aut cf. V 424, 49 cassuae (i. casus) ruinae aut scribendum casse, v. p. 523, 35. *synonyma et iuxta posita*: tugurium, taberna, humilia cubilia, mapalia; paupertinus recessus (SIDON. epist. 7, 17, 2 vers. 22); fontes pascua silvae (DRAC. Romul. 8, 61), tabernaculum. *opposita*: domus, regia superba; Roma (MART. 10, 20, 8); urbs, regalis aula. *acced. adiectiva*: ad I: putris, parva, humilis, straminea, angusta, tenuis (STAT. silv. 3, 1, 82), exigua, sordida, nigra, vilissima, immunda; agrestis, pastoralis; caprilis (OROS. hist. 5, 21, 7). insons (OV. trist. 3, 10, 66), satura (MART. 10, 96, 1). ad ID: ampla. ad II: repentina (VARRO rust. 2, 10, 6), myrtea (PERVIG. Ven. 44), candida (IVV. 6, 154).

derivata: casalis (casilis), casanicus, casarius, casella, casula.

? **casabus** flagelli copidermos GLOSS. V 444, 60 (flagello et *κοπί-δεσμος* Götz, v. sub 2. flagello). *Mbr.*

casālis, -e a casa. i. q. ad casam pertinet. scribitur casilis GROM. p. 329, 5. p. 329, 5 casilieas (estne acc. casileas?). *vox infimae aetatis. de locis ex GROM. allatis plerumque nihil diiudicari potest.* [*it. casale, frangog. ret. chesal, hisp. casal. M.-L.*] 1 *adiective*: GROM. p. 315, 9 cui mitto -bus accepta mensuris ad singulos: fit pedes IV. p. 312, 5 finis -is rivo descendens super se alveum transit (*omittitur* finis: GROM. p. 312, 1 quae premit finem eius casae proximum vineam -em habens [*aut coniungendum proximum -em, aut proximum habens, ita ut -em praedictive positum sit*]. p. 312, 2 -is ipse in limite positus. p. 315, 8 hoc in alio -e impinget, partiens miliarium in sinistra. cf. p. 330, 30. p. 316, 31 super se fines grandes habet, sub se alios -es. cf. p. 316, 31. p. 319, 27 casa habet de una parte -em, qui in silva ad finem eius pertinet. p. 320, 11 terminus cursorius... positus mittit in proximum -em. p. 321, 18. p. 323, 10 de una parte limes proximum casa venit aquam habens, sub se vero -em, qui eidem fundo appertinet [cf. p. 326, 21. 324, 19]. p. 325, 9 arca in monticello posita, cui -es conveniunt [cf. p. 315, 17. 328, 30]. p. 362, 8 unde et territoria dividuntur, ut requiras -es secundum litteras istas, quomodo sunt positae in monte et in planis locis). *idem fere significare videtur casule (sc. signum)*: PS. AGENN. grom. p. 21, 28 silvae (sc. publici iuris)... sunt iuxta hoc alveo (Tiberis), suis circumdatae terminibus, quae -ia non utuntur. GROM. p. 315, 25 multa -ia fundum constituent. cf. p. 315, 30. 329, 5. p. 319, 9 a sextanea parte aut casa aut -e, qui est finis istius casae, eum premit. p. 323, 5 a dextra... fines ampliores et -e. p. 329, 11 arca constituta in trifinio posita inter OPI multa -ia (i. inter -ia casarum OPI). 2 *mascul. subst.* casālis, -is (*videtur de aedificiis dictum esse*): GREG. M. epist. 9, 194 asserit Ferrocina tum quendum... ecclesiae sancti Iohannis... duos -es fundi... reliquisse. epist. app. p. 437, 18 fundos cum mancipiis... vel cum omni iure et proprietate eorum,

cum -bus atque appendicibus suis. INSCR. christ. Rossi II 192, 8 p. 445 castrum montis Vrselli cum omni sua pertinentia, cum duobus -bus. PAPPYR. Marini 121, 17 (*saec. VI*) sex uncias fundi Geniciani cum -e et omnibus ad easdem pertinentibus. *dicitur de fundo, quod haud scio an appendix (cf. l. 1) sit alius*: PAPPYR. Marini 80 II 16 (*a. 564*) uncias duas ex -e Petroniano. 120, 12 (*a. 572*) fundum, cui vocabulum est Curtinis, uncias quinque iuris sui... sed et -is ad se pertinentis nomine Bassianum uncias duas. 120, 35 duarum s. s. unciarum -is Bassiani. 120, 63. 68. 73. 78. 82 duarum unciarum fundi s. s. p. p. Bassiani[s] et duarum unciarum -is eius. *huc fortasse spectat GROM. p. 330, 20 ideo super se montem habentem et trans montem alius -is constat (cf. p. 318, 1 ideoque super se montem <et> aliquos fundos habere constat)*. p. 323, 20. 319, 28 sq. ipse -is fines graciles habet et in ipsa casa est -is ipse. cf. *locos, ubi casa iuxta ponitur*: GROM. p. 315, 30 in sinistra parte arca constituta in trifinio inter arcam et casam et -es. p. 322, 16 inter casa(m) et -es et in ipsis locis aspra tiles ponuntur. *neutr. subst. v. p. 511, 74 sqq.* 3 *nimis obscura e GROM. p. 328, 26 cui demitto -bus (sed cf. p. 315, 9)*. p. 323, 12. p. 366, 7 -e eius si in monte posita finis... *Elsperger.*

in oratione Labieni — sive illa Corneli Galli est — in Polionem casamo 'assectator' e Gallia ductum est QVINT. inst. 1, 5, 8. *v. etiam nom. propr.*

? **casana** (capana *cd*) *σκήπη πλοίου* GLOSS. II 98, 19. casa na<vis> *coni. in marg. edit. Stephani; Haupt, opusc. III p. 482 contulit* QVINT. inst. 8, 2, 13, ubi in verbis iam ab usu remotis legitur: in malo cosanum (*estne casanum deriv. vocis casa?*). -cf. casanicus. *Mbr.*

casānicus (-a, -um) a casa. CORP. IX 2100 Silvano -o. *fortasse huc pertinet*: IX 725 (*in ara*) Lar<ibus> cas<anicis>... votum solvit.

casār(i)us, -ī m. a casa. *de servis ad villam pertinentibus, fere i. q. colonus (cf. GLOSS. καλυβέτης)*: COD. Theod. 9, 42, 7 (COD. Iust. 9, 49, 7, 1 [a. 369]) plena descriptio *bonorum* comprehendat, ... quot mancipia in praediis... teneantur, quot sint -i vel coloni. CORP. VI 9238 bene merenti Exuperantio, qui vixit a(nnos) tot casarus a Furca. 9237 Fl. Aur<elius> -ius. *fem. casāria*, -ae: PAVL. FEST. p. 48 -a quae custodit casam. *adde nom. propr.* *Elsperger.*

casabus caccabus grandis GLOSS. II 571, 34. caccabus catinus grandis *coni. Löwe, cabus Stowasser. at cf. [prov. cascavel. M.-L.] (a *cascabellus)*.

casus, -a, -um [*cf. esse videtur c. osc. paelign. casnar 'senex', lat. canus q. v. Th.*]. VARRO ling. 7, 28 -um significat vetus, [secundo] eius origo Sabina, quae usque radices in Oscam linguam egit. PAVL. FEST. p. 47 -um antiquum. GLOSS. καλαιός. vetus, antiquum. [*it. casco. M.-L.*] ENN. ann. 24 quam prisci -i populi tenuere Latini (VARRO ling. 7, 28 -um vetus esse significat Ennius. cf. CIC. Tusc. 1, 27 priscis... quos -os appellat Ennius. HIER. epist. 8 rudes illi Italiae homines, quos -os Ennius appellat). CARM. Priami Varro ling. 7, 28 -am rem volo profari. MANIL. carm. frg. 1 Cascum duxisse -am non mirabile est. POMPIL. epigr. 1, 1 ridiculum est, cum te -um tua dicit amica. VARRO ling. 10, 73 vetera ut casus -i. AVIEN. ora 591 dehinc Besaram stetit fama -a (*sic fort. recte Opitz, cassa codd.*) tradit. AVSON. 415, 27 et nunc paravit triticum -o (*sic codd., Peiper; vesco Bentley, Schenkl*) sale. *nomen hominum Casus, Casca v. nom. propr.* *adv. casē*: GELL. 1, 10 lemm.: adulescentem -e nimis et prisce loquentem. *Meister.*

casēarius, -a, -um a caseus. VLP. dig. 8, 5, 8, 5 non putare se ex taberna -a fumum in superiora aedificia iure immitti posse. *ibid.* tabernam -am... conduxit. [*hisp. quesera. M.-L.*]

casēatus, -a, -um a caseus. GLOSS. III 441, 34 -um *τροφόν*. 1 *i. q. caseo instructus*: APVL. met. 1, 4 dum polentae -ae... offulam grandiolem... contruncare gestio. ITALIA psalm. 67, 17 (Psalt. Veron. Hil. in psalm. 67, 16) ut quid suscepistis montes -os? (*τροφόμενα*, ITALIA Aug. in psalm. 67, 22 montem incaseatum, VVLG. coagulatos). cf. HIER. epist. 66, 10 puer qui butyro et melle saginatur, qui inter -os nutritus est montes. 2 *i. q. in caseum redactus: in imagine*: HIL. in psalm. 67, 16 haec genera doctrinarum... corrumpuntur in vitia, fiuntque corruptione sui coagulata vel -a, ne lac sint.

comp.: incaseatus (*v. l. 62*).

casella, -ae f. [*a casula, casa diminutive. Th.*]. GLOSS. V 214, 24 kasula: kasella modica. 214, 25 kasulas kasellas sive pastorum cubilia. [*it. casella, hisp. casilla. M.-L.*] *de villa parva*: PS. AVG. serm. 75, 2 contractis debitis multis necesse habeat infelix vendere -am (*bis; ibid. villa aut colonia*). CONC. Clippiac. a. 626--627 p. 199, 15 -as aut mancipiola ecclesiae episcopi... neque vendere

neque... alienare pr(a)esumant.

casellula, -ae f. a casella *diminutive*. *i. q. casa vilis*: PS. AMBR. epist. 2, 13 domum propriam... et res universas parentum et -as venundantes. ENNOD. epist. 9, 29, 4 p. 251, 12 ut vel de -is ipsius... dum ab eis fisci onera derivantur, ad praefata alimenta sufficient.

i. q. deverticulum vile: CASSIOD. in psalm. 78, 2 gentes... templi pulchritudinem singularem sic contemptibilem putaverunt tamquam -am pomorum, quae vilis atque despecta... deseritur.

casēolus, -i m. a caseus *diminutive*. COPA 17 sunt et, caseoli, quos iuncea fiscina siccatur. [*raet. kiziel. M.-L.*]

*cāseus, -ī m. [fortasse cf. c. slavon. kvasū 'fermentum', ind. (pracrit.) chāsī 'potus ex lacte factus, qui butyro perfecto superest'. v. Pischel, *Abhandl. d. Gött. Ges. d. Wiss. V n. 4* (1902) p. 47 sq. Th.]. VARRO ling. 5, 108 -us a coacto lacte ut 'co(a)xeus' dictus. 6, 43. PAUL. FEST. p. 48 -us a coeundo dictus. ISID. orig. 20, 2, 33 -us vocatur quod careat sero quasi 'careum'; nam serum ei omne deducitur, ut ponderibus arguatur. GLOSS. τρώος. significat et substantiam -i et ipsum formatum; sed utra significatio praevaleret, plerumque incertum est. de substantia potius cogites: CELS. 2, 18, 25, 26, 28, 30, 4, 16 COLVM. 7, 8, 2, 6 PLIN. nat. 13, 134, 23, 126, 28, 123, 30, 144 TERT. carn. 19 DIOSC. 2, 48 ANTHIM. 79. de -o formato: CATO agr. 88, 2 MORET. 57 FEST. p. 253 PHAEDR. 1, 13 PLIN. nat. 16, 181, 30, 144 APVL. met. 8, 28, 9, 38 DRAC. Romul. 8, 416. pluralis legitur: CATO agr. 88, 2 VARRO rust. 2, 11, 3 (bis) FEST. p. 253, 9 PLIN. nat. 1, 11, 96, 97, 1, 28, 34, 28, 131, 30, 144 APVL. met. 8, 28. legitur inde a PLAVTO (quater); e poetis habent: novies MART.; binis locis MORET. Ov. fast. PHAEDR. CALP. ecl.; singulis LVCIL. POMPON. NOVIVS VERG. ecl. TIB. STAT. silv. SER. SAMM. AVIEN.; frequentant: CATO agr. (15^{ies}) VARRO (7^{ies}) CELS. (10^{ies}) COLVM. (23^{ies}) PLIN. nat. (36^{ies}) APVL. (7^{ies}). masc. inde a PLAVTO; neutr. cāseum, -ī (cf. NON. p. 200 CHAR. gramm. I 79 [BEDA gramm. VII 266]): PLAVT. Paras. med. frg. 2 (ter masc.) CATO agr. 76, 2, 3, 4 (sed 88, 2 -os). POMPON. Atell. 62 NOVIVS Atell. 46 VARRO rust. 2, 1, 4 (sexies masc.) APVL. met. 1, 5 (sed 8, 28 -os). PASS. Perp. 4 PLAC. med. 14, 14, 24 (cod. Cass.) PS. THEOD. PRISC. add. p. 287, 10, 319, 5 DIOSC. 2, 48 ANTHIM. 79, 80 VEN. FORT. carn. app. 11, 3 ISID. orig. 20, 2, 33 Gu. 1. GLOSS. scribitur casium: CORP. IV 4422 (-u(m)). 5380 I 2, 23, 25. II 5, 18 NOT. Tir. 109, 43 (cf. CORP. IV 1761 casiu). nota: GLOSS. III 364, 13 (398, 15) casiuor. [val. cas, it. cacio, hisp. queso. M.-L.]

I proprie: A generatim: PLAVT. Paras. med. frg. 2 cum virgibus -um radi potest. VARRO rust. 2, 1, 28 altera fructuum species... de lacte et -o. TIB. 2, 5, 37 fecundi... munera ruris, -us et... agnus. Ov. fast. 4, 769 referat mihi -us aera. PHAEDR. 1, 13, 3 cum... corvus raptum -um comesse vellet (PORPH. Hor. sat. 2, 5, 56). 1, 13, 10. SEN. (5^{ies}) epist. 48, 6 (in conclusione) mus... -um rodit. CALP. ecl. 2, 70 per totum niveus premitur mihi -us annum. 5, 29. PLIN. nat. 11, 242 omni in salem -o senescente, quales redire in musteum saporem aceto et thymo maceratos certum est. 31, 88. PROB. Verg. ecl. praef. p. 326, 1 agricolae contenti tamquam mercede fructu -i vel lactis. de ratione casei faciendi: VARRO rust. 2, 11, 4 -um facere incipiunt a vergiliis vernis exortis ad aestivas vergilias. mulgent vero ad -um faciendum mane eqs. (COLVM. 12, 13, 1). COLVM. 2, 21, 3 feriis... ritus maiorum permittit... -um (naso add. S, nase A) facere. 7, 8, 1, 2 optimus -us est, qui exiguum medicaminis habet. *ibid.* fici ramulis glaciatus -us iucundissime sapiat al. PLIN. nat. 13, 134 inventus est hic frutex (cytisis)... magno -i proventu. 16, 181 umor... fici lacteus - huic ad -os figurandos coaguli vis. 23, 126 surculo quoque capri-fici lacte coagulatur in -o (cf. 28, 123 densato lacte in -i speciem. HIL. in psalm. 67, 16 lac cum corrumpitur, densatur et ex vitio in coaguli -ique speciem concrevit). 30, 144 serum exempto -o potum (cf. GLOSS. V 331, 45 serum liquor -i. cf. IV 566, 10 et 394, 52). TERT. carn. 19 ex coagulo in -o vis est substantiae, quam medicando constringit, i. e. lactis. DRAC. Romul. 8, 416 lacte novo iam -us albens formatur, manibusque premit lac pastor ad orbem. in imagine: VVLG. Job 10, 10 nonne... sicut -um me coagulasti? AVG. in psalm. 67, 22 lac unde fit -us miro modo significat gratiam (Ps. RVFIN. in psalm. 67, 16). de ratione conservandi: CATO agr. 88, 2 ea muries erit, vel carnem vel -os... quo condas. COLVM. 7, 8, 6 hoc genus -i potest etiam trans maria permitti. 12, 43 -um sic condiemus (ter). PLIN. nat. 24, 148 in foliis ari -us optime servari traditur. 30, 144 -os, si cerebrum mustelae coagulo addatur, negant corrumpi vetustate aut a muribus attingi. laudatur inter alimentia: CIC. Cato 56 villa... abundat porco haedo agno gallina lacte -o melle. Tusc. 5, 90. CAES. Gall. 6, 22, 1 maior... pars Germanorum victus in lacte -o carne consistit. MORET. 57 traiectus medium sparto... -us orbem et vetus astricti fascis pendebat anethi. FEST. p. 253, 19. COLVM. 7, 2, 1 tum... -i lactisque abundantia non solum agrestes saturat, sed etiam elegantium mensas... exornat. PLIN. nat. 11, 239 mirum barbaras gentes, quae lacte vivant, ignorare aut spernere... -i dotem. 15, 83 cum recenti fico salis vice -o vesci nuper excogitatum est. MART. 3, 58, 50, 4, 46, 11 ficus Libyca gelata testa cum bulbis cocleisque -oque. STAT. silv. 4, 9, 36 SVET. Aug. 76 v. p. 514, 36. APVL. met. 1, 5 melle vel -o et huiusmodi cauponarum mercibus. 1, 18, 19 al. SPART. Hadr. 10, 2 cibus... caatrensibus... libenter utens, hoc est larido -o et posca. FILASTR. 74 qui panem et -um offerant in cena domini. VVLG. I reg. 17, 18 decem formellas -i has deferens. Iudith 10, 5 imposuit... palathas et panes et -um (cf. LIB. iubil. 29, 15 et tradidit Iacob patri suo... -um). AVG. civ. 18, 18 p. 278, 8 mulieres... in -o dare... viatoribus, unde in iumenta ilico verterentur (bis). PALLAD. hist. mon. I 19 p. 298^B olivas... et -um. CASSIOD. var. 10, 28, 1 prorogatores tritici vini et -i. nota: PASS. Perp. 4, 9 de -o, quod mulgebat, dedit mihi quasi bucellam. in usu culinarum vel medicinae: CATO agr. 75 bis. 76 5^{ies}. 78.

79, 82, 84, 85, 150, 1. VARRO ling. 5, 106 circuli, quod mixta farina et -o et aqua circuitum aequabiliter fundebant. Ov. fast. 4, 371 candidus elisae miscetur -us herbae. CELS. 2, 18 p. 64, 24 opus pistorium... quod ex frumento adipe melle -o constat. COLVM. 6, 7, 2 remedio sunt cupressini quindecim coni, totidemque gallae et utrorumque ponderis vetustissimus -us (VEG. mulom. 4, 4, 7). 12, 59, 1, 3, 4 PLIN. nat. 20, 140, 28, 187 al. PS. THEOD. PRISC. add. p. 287, 10. quanti alimenti sit: VARRO rust. 2, 11, 3 -i... maximi cibi sunt bubuli... secundo ovilli, minimi cibi... caprini et etiam est discrimen, utrum -i molles ac recentes sint, an aridi et veteres, cum molles sint magis alibiles, in corpore non resides, veteres et aridi contra (cf. PLIN. nat. 28, 131). CELS. 2, 18 generis valentissimi -um. 2, 25 aliena stomacho sunt lac, omnis -us. 2, 26 infant. 2, 28 facile... intus corrumpuntur... -us et recens et vetus. 2, 30 astringit album -us, qui vehementior vetustate fit, vel ea mutatione, quam in transmarino videmus; aut si recens est, ex melle mulsove decoctus. 4, 16 dulcia omnia inimica sunt lienosis; item lac et -us. 6, 11 p. 250. DIOSC. 2, 48 -us (s)al- (l)itu(s) non tantum carnes replet, maciem pinguibus facere novit. ANTHIM. 79 -um... non solum infirmos sed sanos gravat.

B variae species: I mollis, recens sim.: GLOSS. III 315, 12 τρώος ἀνάλοος: -os mollis. PLAVT. Capt. 851 mollem. LVCIL. 454 -us a(u)la mollis (ala mol lit vel alumol lit N Charisii). POMPON. Atell. 61 -um molle. PAUL. FEST. p. 90, 2 CELS. 2, 20. COLVM. 8, 11, 14 mollis vehementer expressus. PETRON. 66 mollem ex sapa. PLIN. nat. 20, 53, 28, 169 cf. l. 64. APIC. 4, 137 mollem exalatum. CORP. IV 5380 II 25. GLOSS. III 255, 22 ὁ χλωρός τρώος: -us recens. CATO agr. 85 CELS. 2, 28 v. supra l. 13 COLVM. 7, 8, 6, 8, 17, 13 quique sunt cibi sorbilibus proximi, ut e mulctra recens -us. PLIN. nat. 28, 131 stomacho utiles, qui non sunt salsi, i. e. recentes. 28, 161, 205, 28, 229 caprinus recens... diligenter sero expresso. APVL. met. 1, 5 -um recens et sciti saporis. 8, 19 lactem vel adhuc liquidum vel in -um recentem incohatum (coactum coni. Vulc.). EDICT. imp. Diocl. 6, 96. VARRO rust. 2, 11, 3 -i molles ac recentes. cf. l. 8 sqq. SCRIB. LARG. 158 -us mollis recens. 140 veteratum -um mollem. ANTHIM. 80 -um... recens et dulce sanis congruum est. VERG. ecl. 1, 34 pinguis -us (AVIEN. ora 487). SVET. Aug. 76 -um bibulum manu pressum (COLVM. 7, 8, 7). COLVM. 12, 6, 2 dulcem -um. DIOSC. 2, 48 -u(m) viride sine sale (SCHOL. Verg. Bern. georg. 3, 402). 2 vetus sim.: MORET. 97 sale durus adeso -us (cf. CELS. 2, 30 -us, qui vehementior vetustate fit [v. supra l. 14 sqq.]). PLIN. nat. 11, 242 in salem -o senescente [v. p. 513, 38]. DIOSC. 2, 48 v. supra l. 17). VARRO rust. 2, 11, 3 (cf. supra l. 8) aridi et veteres (cf. PLIN. nat. 28, 156 -um siccum. 28, 233, 243 EDICT. imp. Diocl. 5, 11). CELS. 2, 21 vetus -us (PLIN. nat. 28, 131, 207. COLVM. 6, 7, 2 vetustissimus -us [VEG. mulom. 4, 4, 7]. PS. THEOD. PRISC. add. p. 319, 5 DIOSC. 2, 48). ANTHIM. 80 assum vel elixum (opp. recens et dulce). COLVM. 12, 59, 1 et -um recentem et salsum (videtur agere de diversis generibus -i). 3 casei variorum animalium (cf. VARRO rust. 2, 11, 3 supra l. 8 sqq.): ovillus: CATO agr. 76, 2. VARRO rust. 2, 1, 4 ovium. PLIN. nat. 30, 55 ovillus vetus. PS. THEOD. PRISC. add. p. 319, 5. bubulus: PLIN. nat. 9, 238 bubulum lac -o fertilius quam caprinum. cf. PLIN. nat. 28, 205 -us vaccinus. caprinus: PLIN. nat. 28, 152, 169 (cf. SER. SAMM. 872 -us... pavidae de lacte capellae). 28, 243 (8^{ies} lib. 28). PLAC. med. 16, 12 al. PLAC. med. 12, 6 asinae -us. 14, 14 equinum -um. PLIN. nat. 11, 237 -us non fit ex utrimque dentatis (animalibus). 11, 238 quae plures quaternis mammas habent, -o inutilia, et meliora quae binas. 4 a locis denominati: NOVIVS Atell. 45 Sardiniense (sardis veniense codd., veniens s) -um. COLVM. 12, 59, 3 -um Gallicum. PLIN. nat. 11, 240 laus -o Romae... e provinciis Nemausiensi... Lesure Gallicoque pagis eqs. MART. 12, 32, 18 nec quadra deerat -i Tolosatis. 13, 30 Lunensis. 13, 31 Vestinus al. CAPITOL. Pius 12, 4 Alpinum -um. CASSIOD. var. 12, 12, 1 ad Silani -i suavitatem currente... sermone.

II de homine vox blanda: PLAVT. Poen. 367 meum mel, ... mea colustra, meus molliculus -us. 390 huius dulciculus -us (vers. om. A; sed dulciculus -us corrector in A superscr. versui 390 a). deriv.: casearius, caseatus, caseolus. Elspenger.

*casia, -ae f., κασία. GLOSS. -a κασία. casia metro evincitur, cass- saepissime in codd., velut: MARCIAN. dig. 39, 4, 16, 7 ITALIA psalm. 44, 9 (Firm. err. 23, 2) PELAGON. et CHIRON passim VEG. mulom. 2, 109, 6, 3, 13, 2 HEGES. 5, 48 (Cassell.) THEOD. PRISC. log. 110. gyn. 10, 18, 22 (casia r). PASS. Theclae A 35 p. 96, 5 LIB. pontif. 59, 25, 60, 5, 61, 9 GLOSS. passim. legitur inde a PLAVTO. de re v. Marquardt-Mau, Privatleben p. 784 et Olek, PW. III 1637; Murr, Epitheta der Blumen bei griech. u. röm. Dichtern p. 28.

I aromatum genus; cf. GLOSS. III 559, 20 -a id est pigmenta optima (588, 39, 609, 22). cf. APVL. apol. 32 tus et -am et myrrham ceterosque id genus odores. a generatim de natura: PLIN. nat. 10, 4 phoenicem -ae turisque surculis construere nidum (cf. 1, 12, 43 MART. 6, 55, 1). 12, 82 non sunt eorum (Arabum) cinnamomum aut -a et tamen felix appellatur Arabia (contra ISID. orig. 17, 8, 12 -a nascitur in Arabia virga robusti corticis et purpureis foliis, ... est autem virtutis cinnamomi similis, sed potentia inferior. AVIEN. orb. terr. 1115 gignit humus -am, ... sc. quae aequore rubri tangitur oceani). PLIN. nat. 12, 85 cinnamomum et -as fabulose narravit antiquitas princepsque

Herodotus avium nidis et privatim phoenicis... ex inviis rupibus arboribusque decuti... -am circa paludes propugnante unguibus diro vespertilionum genere. 12,95 frutex et -a est, iuxtaque cinnami campos nascitur. 12,98 ex confinio -ae cinnamique et cancamum... invehitur. 12,99 gabalium... cum cinnamo -aque nascentia. 16,136 vivit in Italia piperis arbor, -ae vero etiam in septentrionali plaga. 37,204 rerum... maximum est pretium... in frutice cinnamo, -a. COLVM. 3,8,4 quippe compluribus locis urbis iam -am frondentem conspicimus. RVFIN. Orig. in cant. 2 p. 143^c -a... quoniam id genus herbae aquis indesinentibus nutriri dicitur et coalescere. PS. RVFIN. in psalm. 44,9 -a herba est, quae crescit in aquoso loco et crescit in magnam altitudinem et reddit magnum odorem. CASSIOD. in psalm. 44,9 v. l. 59.

b de casiae generibus: SCRIB. LARG. 36 -ae rufae fistularum victoriati pondus. PELAGON. 111 -ae fistulae (209. 367. 390. 402. 463 CHIRON 970. 976. 817 -ae syringae [terringe *codd.*]. VEG. mulom. 1,59. 2,133,1. 3,13,3. 4,3,10 HIER. epist. 65,14 quod sequitur -a est ipsa quae ab aliis *σφρυγῆ* id est fistula nuncupatur. CASSIOD. in psalm. 44,9 -a, quae a nostris fistula dicitur. GLOSS. III 610,44 cinnamomum id est -a fistula). CELS. 5,18,3 -ae corticis. 5,23,1 et 2 -ae nigrae (SCRIB. LARG. 177. 269 PELAGON. 390 CHIRON 820. 827. 842 VEG. mulom. 3,13,3). SCRIB. LARG. 36. 70 -ae rufae (CHIRON 820. 842). 152 -ae daphniti- (269 CHIRON 816. 817. 827. 828. 833. 841. 842. 909 VEG. mulom. 3,13,4). CHIRON 820 -ae Illyricae. 841 -ae Indicae. 911 Oxirinea. 827 -a *tematisca* (*an ἐμπόρηνος?*). VEG. mulom. 3,13,4 -ae daphnitis -ae marmalitis (asmalita *L.*, masmalitem *A.*) -am nardinam. **c de usu:**

inter aromata: OV. met. 15,398 quo simul ac -as et nardi... aristas... substravit. ELEG. in Maecen. 1,133 -as hic donat olentes. COLVM. 12,20,5 *ad* mustum... adici debent odores... -ae selibram. 6,5,3 -ae myrrhaeque... ponderibus. PERS. 6,35 seu spirent cinnama surdum seu ceraso peccent -ae. PLIN. nat. 13,11 fit oleum... quod in unguenta transit admixtis... iunco, -a. 13,13 megalium ex... xylobalsamo, -a. 13,18 regale unguentum... constat... murra, -a. 14,107 aromatiten... factitatum... ex... amomo, -a. MART. 6,55,1 quod semper -aque cinnamoque... fragras. 10,97,2 dum myrrham et -am flebilis uxor emit. 11,54,1 unguentum et -as et... myrrham. APVL. apol. 32 ut si tus et -am... ceterosque id genus odores funeri tantum emptos arbitreris, cum et medicamento parentur et sacrificio. ITALIA (Firm. err. 23,2) et VVLG. psalm. 44,9 myrra et gutta et -a a vestimentis tuis (*cf.* AMBR. Ioseph 9,46 AVG. civ. 17,16). ITALIA Ezech. 27,17 (Weing.) in emptione... unguenti et <c>asiae. LACT. Phoen. 85 non -ae mites nec olentis vimen acanthi. HEGES. 5,48 cinnamomum et -am. CLAVD. 10,95 hic -ae matura seges. PRISC. periheg. 878 Arabia thyo smyrnaque viget cum turis odore et -a. ISID. ort. et obit. 38 post fetores ulcerum -ae fragrantiam edidit. GLOSS. p. 514,75. PASS. Theclae A 35 p. 96,5 quaedam mittebant folium... quaedam -am... ita ut esset multitudo odoramentorum. *cf.* C 35 p. 97,7. CABM. epigr. 1559,6 in spica et -a es. LIB. pontif. 59,25 aromata -a (*cf.* 60,5).

oleum perdit: VERG. georg. 2,466 nec -a liquidi corrumpitur usus olivi. PERS. 2,64 haec sibi corrupto -am dissolvit olivo (SCHOL. *ad l.* est autem -a odoris genus, quod oleum corrumpit). **aliter:** GLOSS. V 175,37 -a odoris genus quod decoquitur oleo et fit unguentum. **v. sub 2.** **nota de odore vini:** PLAVT. Curc. 103 tu crocinum et -a es. **usus in medicina:** SCRIB. LARG. 36. 93. 152 *saep.* PLIN. nat. 25,175 contra faectores... hederæ bacas cum -a. CELS. 3,21. 4,27. 5,11. PELAGON. *saep.* [*de* 16 v. p. 516,43]. CHIRON 371 syringa, -a, storace. 929. 951. 976. VEG. mulom. 2,22,12 spicae nardi, -ae... ana semunc(iam). 2,80,2. 2,109,6 *saep.* THEOD. PRISC. log. 110 gyn. 10. 18. 22. **d allegorice:** CASSIOD. in psalm. 44,9 -a... redemptio generis humani per aquam baptismatis indicatur, quoniam hoc herbae genus aquosis locis dicitur inveniri.

2 frutex floris odoriferi; *cf.* PLIN. nat. 21,53 cneorum, quod -am Hyginus vocat (1,21,29 cneorum sive -a). SERV. georg. 2,466 -a herba est, de qua fit unguentum (*cf.* SCHOL. Verg. Bern. *ad l.*). ecl. 2,49 -a herba suavissimi odoris... quam Graeci *κασίαν* dicunt. PROB. Verg. georg. 4,30 -a genus herbae est odoratae. GLOSS. IV 80,49 -a flores bene olentes unde unguentum fit. 492,47 -a flores olentes unde unguentum conficitur (*cf.* V 175,36). V 176,1 -a herba rufi coloris est odorifera (*an huc pertineat* 175,37 *dubium*, v. *supra l.* 52). **de DIOSC. 3,25 W v. p. 516,58.** VERG. ecl. 2,49 tum -a atque aliis intexens suavibus herbis... pingit vaccinia. georg. 2,213 vix humiles apibus -as roremque ministrat. 4,30 haec circum -ae virides et... serpula. 4,182 et glaucas salices -amque crocumque. 4,304 thymum -asque recentes (*cf.* GLOSS. V 444,53 -a nomen herbae in Vergilio). TIB. 1,3,61 fert -am non culta seges. CIRIS 370 narcissum -amque herbas incendit olentes. COLVM. 9,5,6 -ae atque pini et rosmarinus. 10,301 balsama cum -a nectens croceosque corymbos. PLIN. nat. 21,70 apium causa oportet serere... conyzam -am, melilotum. 27,74 elatine folia habet -ae. SIDON. epist. 9,13,5 vers. 38 -as, ligustra, calthas. carm. 2,414 -am, colocasia, calthas. 24,61 -am, crocum atque caltham.

3 de aliis herbis: GLOSS. II 429,44 *σάμψουρον* -a sambuchum (III 629,39 sansucum id est herba -a [595,40 sansucus. 588,69 et 609,38 cassa]. *hucne pertinet* II 522,6 -a saphricon?). GLOSS. III 542,13 partenio id est herba -a. *cf.* 540,39 linote sagria id

est mercurialis id est herba -a (*idem latere potest in hisce glossis:* III 556,72 cacasia, id est mercurialis [621,30. 537,68 cacassia]. 568,54 mercurialis cacasia sive cistus. 572,43 posttenno [*i. parthenion*] i. cacasio vel mercurialis). GLOSS. 580,51 -a herba quam agazarius dicunt rustici.

derivata: casitus, casium. Stadler.

casianus v. casearius.

casignētē, acc. -ēn, *κασιγνήτη*, nomen herbae. PLIN. nat. 24,165 *hestiaterida* herbam nominari casigneten, quoniam secum ipsa nascatur nec cum aliis ullis herbis. 1,24,102.

casila v. cassida l. 72.

casileus, casilis v. casalis p. 511,55. 56.

casitus, -a, -um orig. inc. *de resinae genere:* GLOSS. glaria id est resina (*vel* rasina) casita (*cas-ter, cass-* III 624,44). III 585,44 rasia id est rasina casita. *subst.* casita, -ae f.: GLOSS. III 585,48 resina id est pix sive -a. Mbr.

casia herba est odorifera, unde oleum **casium** (*cass-cod.*) GLOSS. V 175,38. *a casia.* Goetz.

casivor v. caseus p. 513,29.

casius sim. v. caseus.

casimēna v. Camena nom. propr.

casimilus v. camillus. **casmo** et deriv. v. chasmo.

casnar, -aris m. *cf.* c. cascus et canus. VARRO ling. 7,29 papum senem, quod Oscii -r appellant (PAVL. FEST. p. 47 -r senex Oscorum lingua. GLOSS. Plac. V 15,34 [52,30] -i seni, Oscorum lingua). NON. p. 86 -es: seniculos. GLOSS. -r senex (*scribitur* casinar, kaniser, cannar). INSCR. Zvetajeff inscr. Ital. inf. dial. 14 (*in Paelignis*) casnar oisa aetate. Meister.

? **casnomia** (*casnomia al.*) musca venenosa GLOSS. *de coenomyia* (v. s. h. v.) cogitavit Goetz. Mbr.

casona v. cnāsōn.

casābundus, -a, -um [*a* 2. cassare. Th.]. PAVL. FEST. p. 48 -us crebro cadens. GLOSS. instabilis, vacillans. instabilis, titubans. Plac. V 13,34 (52,24) -um: dubitantem, titubantem. IV 29,42 -ae saepius cadendae (*i. cadentes; cf. Löwe, Prodr. p. 4.*) NAEV. com. 120 risi egomet mecum -um ire ebrium. MACR. sat. 5,21,16 Herculem vero fictores veteres... cum poculo fecerunt et non numquam -um et ebrium. Goetz.

cassamum, -ī n. (-us, -ī m.), *κάσσαμον*, nomen herbae. GLOSS. III 537,50 cassamo id est semen balsami (545,4. *cf.* 556,55 cassamum [621,23]). 588,12 -um carpobalsamum (588,34 et 609,20 -us). *idem latere videtur in corruptelis:* GLOSS. III 544,27 carpobalsamo capsamo (581,43 casnos. 609,7 capsamum. 610,23 capsammo. 631,55 cabramo). *cf.* PELAGON. 16, *ubi pro gr. κάσσαμον casiae.* Mbr.

cassātim adv. a 1. cassare, cassatus. *i. q. in cassum:* AVG. c. Secundin. 16 p. 928,22 quaero enim, quid alliciat animae consensionem, an irruat illa -m et propterea consentire dicatur, quia eqs.

cassātus, -a, -um v. p. 520,3.

cassēscō, -ere [*a* 1. cassus. Th.]. GLOSS. *cod. Cas.* 439 ca⁸-siscere exinanire (*cf. Löwe, gloss. nom. 143.*) inde cassitus v. *infra l.* 56. *i. q. cassum fieri, desinere* (*cf. G. Löwe, Jahrb. f. klass. Phil. 1879 p. 710:* SOL. 22,10 in cuius (*Minervae*) aede perpetui ignes numquam -unt (*MP*², casiescunt S, canescunt *cett. codd.*) in favillas. AMM. 22,13,4 aquarum incessit inopia metuenda, ut et rivi -rent (*Haupt, casse soerent VP*) quidam et fontes antehac aquarum copiosis pulsibus abundantes. *part. perf. cassita* exinanita GLOSS. (*codd. bis calixica, ter classica, corr. Löwe.*) Goetz.

ὑσσώπων Ῥωμαῖοι ὑσσώπουμ, οἱ δὲ λάτερ, οἱ δὲ κασσίαλα (?) DIOSC. 3,25 W. *κάσσιου Wellmann, capsilago* (*vel* cassilago) Stadler, *Archiv* 10 (1898) 101. Mbr.

cassiculum, -ī n. [*a* 2. cassis. Th.]. *masc.* HIER. l. 64. PAVL. FEST. p. 48 -um reticulum a cassibus per deminutionem. GLOSS. reticulum. retiaculum. Plac. V 15,45 (52,27) -o reticulo, <a> cassibus. HIER. adv. Rufin. 3,20 nequaquam aranearum mihi opponas -os (*v. p. 518,52 sqq.*).

cassida, -ae f. *cf.* c. 1. cassis, v. p. 517,13. SACERD. gramm. VI 479,15 haec cassis huius... cassidis quamvis Vergilius haec -a declinaverit (PROB. cath. gramm. IV 28,24 CHAR. gramm. I 103,15 p. 517,20 PRISC. gramm. II 251,3 BEDA gramm. VII 266,24). PRISC. gramm. II 218,15 -a quoque accusativus est graecus, ab eo quod est cassis, quo usus est pro nominativo cassis. GLOSS. Plac. V 11,7 v. p. 517,34. PAVL. FEST. p. 48 casilam (*cassidam conī, sed neglecta conson. s geminatio et l pro d posita vetustiore formam indicant*) antiqui pro casside ponebant. ISID. orig. 18,14,1 -am (-em *vulg.*) autem a Tuscis nominatam; illi enim galeam cassim nominant, credo a capite.

i. q. cassis: VERG. Aen. 11,775 aureus ex umeris erat arcus et aurea vati -a. PROP. 3,11,15 aurea cui postquam nudavit -a frontem. STAT. Theb. 4,302 his -a crines integit. TERT. carn. 11 nemo ostendere volens hominem, -am (*B, -em pars codd.*) aut personam ei inducit. COD. Theod. 10,22,1 (*a. 374*) cum senae per tricenos dies ex aere tam apud Antiochiam quam apud Constantinopolim (*olim*) a singulis barbaricariis cassides, sed et bucculae tegerentur, octo vero apud Antiochiam -as totidemque bucculas per dies triginta et tegerent argento et deaurarent, apud Constantinopolim autem tres solas, statuimus ut

Constantinopoli quoque non octonas singuli -as per tricenos dies, sed senas sic pares numero buccularum auro argentoque condecorant.

cassidarius, -ī m. a 1. cassis. qui cassides facit: CORP. VI 1952 Philodamus... cas(s)ida(r)ius).

cassidatus, -a, -um a 1. cassis. qui cassidem fert: GLOSS. V 175, 21 coruscabat (caristabat codd.) -us aut galeatus fulgebant. 448, 29 cristatus, galeatus, -us. cf. nom. propr.

cassidile, -is n. (-lis, -is m.) [a 1. cassis ductum esse videtur. Th.] cf. Traube, Archiv 6 (1889) 265. masc. GLOSS. V 594, 43 et Papias. GLOSS. V 617, 48 capsidile est capsula vel pera. 594, 43 -is: pera marsupium. 354, 40 cassidile pung (anglosax. i. q. 'saccus, marsupium'). VVLG. Tob. 8, 2 protulit de -i suo partem iecoris.

*1. **cassis**, -idis f. [cassis, cassida, casila fortasse cf. c. theodisc. huot 'cassis', anglosax. hōd 'pileus' et c. cambr. cadw 'servare, custodire, pascere', theodisc. huota anglosax. hōd 'custodia', nisi a Tuscis tractum est, cf. ISID. p. 516, 74. Th.] de declinatione:

SACERD. gramm. VI 479, 15 'sis' omnia nomina tertiae sunt declinationis, is faciunt, latina quidem 'sis'... peregrina 'sis' vel 'dis'... haec -s, huius -is vel -idis (cf. PROB. cath. gramm. IV 28, 23). CHAR. gramm. I 103, 15 -idem dicimus nos ab eo, quod est haec -s. sed multi cassidam dicunt ut Propertius (cf. p. 516, 77 et PRISC. gramm. II 251, 3 BEDA gramm. VII 266, 44). MART. CAP. 3, 302 in genetivo plurali 'i' ante 'um' syllabam dicimus 'glirium litium'... non ut superiora 'lapidum... -um'. PRISC. gramm. II 218, 19. de genere: MART. CAP. 3, 302 eorum quae syllaba crescut species sunt duae, quarum altera corripit i litteram, in qua forma sunt masculina 'sanguis pulvis lapis', feminina 'cuspis -s'. PRISC. gramm. II 161, 11 masculina sunt... excipiuntur haec... -s, -idis, quorum extremae syllabae amborum ab 's' coeperunt, quod in eiusdem formae masculinis non invenitur. 169, 11 vetustissimi dixerunt nulla significationis differentia coacti... hic et haec -s (masc. nusquam legi, fort. confudit 1. cassis et 2. cassis). DVB. NOM. gramm. V 576, 22 -em generis feminini ut Propertius cf. l. 21. GRAMM. suppl. 117, 17 feminina haec -s.

de differentia: ISID. orig. 18, 14, 1 -s de lamina est, galea de corio (diff. 1, 120). GLOSS. Plac. V 11, 7 (52, 28) -s et retia dicitur et galea capitis. sed hoc differt, quia retia huius cassis facit, galea vero huius cassidis, quamvis quidam nominativum sic dixerunt: haec cassida. GLOSS. galea. galea de corio. περικεφαλαία. NOVELL. Iust. 85, 4 σκοτιάρια και περικεφαλαίαι ήτοι κασσίδας. legitur inde a PLAVTO apud CAES. BELL. Afr. Ov. PAVL. FEST. LVCAN. PETRON. PLIN. nat. VAL. FL. SIL. HOMER. STAT. MART. IVV. PLIN. epist. TAC. FLOR. APVL. al.

armatura capitis: PLAVT. Trin. 726 quom extemplo arcum [mihi] et pharetram et sagittam sumpsero, -em in caput. CAES. Gall. 7, 45, 2 mulionesque cum -bus equitum (ITIN. Alex. 12 una clipeo loricaque vel telo cum -e). BELL. Afr. 16, 3 -em de capite deiecit. 78, 10 pilo per -em caput ictus. Ov. met. 8, 25 caput abdiderat cristata -e pennis (SIL. 1, 401. 4, 352 nutantes -e cristae. 16, 451 cristis horrens Sidonia -s. STAT. Theb. 6, 331 concolor est albis et -s et infula cristis. VEG. mil. 2, 38 transversis -um cristis. CLAVD. 7, 194 altum fulminea crispare in -e conum festinat Steropes. 8, 524 incedis... rutilus cristis et -e maior. Ov. met. 12, 89 equinis fulva iubis -s (SIL. 5, 78. 7, 638. CLAVD. rapt. Pros. 2, 21 Tritonia -e fulva caelatum Typhona gerit). 13, 107 neque Dulichius sub Achillis -e vertex pondera tanta feret (SIL. 2, 346 puerilia... ora sub galea et pressae properata -e malae. 5, 277 clausum sub -e vultus. 5, 303 lacrimae sub -e fusae. STAT. Theb. 7, 242 matres liberis formidandos monstrant sub -e patres. saepius). Ov. met. 14, 806 posita... -e Mavors. fast. 1, 700 factaque de ratri pondere -s erat. 3, 2 Mars... nitidas -e solve comas. Pont. 4, 7, 37 spicula... haerent in -e (SIL. 1, 501. 532. STAT. silv. 2, 6, 42 qualis bellis in [Vollmer, bellis iam M, bellus iam Krohn] -e visu Parthenopaeus erat [cf. p. 518, 3]. EDICT. imp. Diocl. 7, 34. CLAVD. 1, 118 et placidi radiant in -e vultus. 7, 194). Ov. trist. 1, 10, 2 a picta -e nomen habet navis. PAVL. FEST. p. 48 p. 516, 72 sqq. LVCAN. 7, 586 plebeia contactus -e vultus (VAL. FL. 1, 386 vitataque frontem -s tegit. SIL. 10, 648 puerilis -e vultus clauditur. 14, 158 aérate -s munimine clauserat ora. MEROB. poet. 74 tege -e vultus). PETRON. 124, 260 oraque... cruenta -e velat. 3, 53 Martia. 3, 197 extrema sonuit cita cuspide -s (cf. 6, 198). 6, 760 cava superest de -e vultus. 7, 617 Jason vidit infesta vibrantes -e terras. SIL. 2, 153 non hasta manu, non vertice -s (cf. MART. 14, 179, 1 cum sit tibi [Minervae] -s et hasta. SCHOL. Verg. Veron. Aen. 1, 16 <Iunoni poeta> e hastam et -em tradunt). SIL. 3, 262 aerea (STAT. Theb. 4, 129. 6, 389 aena. VVLG. I reg. 17, 5 et -s aerea super caput eius. cf. SIL. 5, 132 aere... -s erat munita. 10, 236 perfractae -is aera). SIL. 7, 460 assuetum -e crinem Minervae. 14, 163 -is a mento malefidae vincula rumpit. 15, 679 cornigera. saepe. HOMER. 228 fulgens auro -s (cf. STAT. Theb. 6, 920 aurata. TREB. Claud. 14, 5 inauratam. AVSON. 425, 3 aurea v. p. 518, 7). STAT. silv. 5, 2, 180 torvaque induceret ora -e (Theb. 2, 717 Pallas cui torva genesis horrore decore -s... crudescit. 8, 708 quique apicem torvae Gradivus habebat -dis. 12, 189. cf. 9, 541 torvos laxavit -e vultus). STAT. Theb. 4, 111 patrius stat -e Mavors. 4, 204 minanti. 8, 166 nitidae nec -dis altam compsit adornavitque iubam. 8, 469 hasta dispulsa -e fixit. 9, 109 ingloria. 9, 237 demissa -e. 9, 700 anhelat. 9, 879 laxata -e (CLAVD. 15, 24). 10, 755 frontem -is. 10, 759 exempta manifestus -e

nosci. 11, 397 regia. 12, 713 pulverea et saepissime (plus quam 30^{ies}). MART. 5, 24, 13 Hermes -e languida timendus. 9, 56, 8 -e dum liber Parthenopaeus erat. Ivv 10, 134 fracta de -e. 11, 103 caelata. PLIN. paneg. 13 aut -i tuae aut clipeo gravior ictus incideret. TAC. Germ. 6 paucis loricae, vix uni alterive -s aut galea. FLOR. epit. 4, 12, 16 foculum gerens super -em agitatum. APVL. met. 10, 31 ovatae. TERT. carn. 11 v. s. v. cassida p. 516, 79. AVSON. 425, 3 vomit aurea flammis -s. VEG. mil. 1, 16 bellatores -bus catafractis loriceisque munitos. 2, 14 contos et -es frequenter tergere et curare. 2, 15 haec erat gravis armatura, quia habebant -es catafractas ocreas scuta gladios maiores eqs. 3, 24 ut in brachiis eorum (militum) et in -bus vel umeris aculei ingentes ponerentur e ferro. passim. CLAVD. 3, 352 stat -s utriusque sidereis hirsuta iubis. 21, 262 serpentum patulos gestant pro -e rictus. SIDON. epist. 3, 3, 5 alii de concavo tibi -dis exituro flexilium laminarum vincula diffibulant. carm. 2, 99 tritus cui -e crinis ad diadema venit. DRAC. Romul. 4, 42 Minerva patrius cui -e fulgurat ardor. PALLAD. hist. mon. I 23 p. 304^c equitem... -em capite suo gestantem, cui in tiaræ modum crista surgebat (τιαρηφόρον κράνος). metonymice pro bello: PLIN. nat. 13, 23 ista patrocina quaerimus vitis, ut per hoc ius sub -e (i. in bello) unguenta sumantur. Ivv. 7, 33 defuit aetas et pelagi patiens et -dis atque lagonis. nota: STAT. silv. 5, 2, 47 Bolanus... secundus apex bellorum et proxima -s (i. qui post imperatorem secundum obtinet gradum).

derivata: cassida, cassidarius, cassidatus (cassidile?), 1. cassita. 2. **cassis**, -is m. [c. catena cf. esse censet Fröhde, Bezenbergers Beitr. 1, 206. Th.]. SERV. Aen. 2, 85 unde (sc. a cassus) et retia -es, qui multum in se vacui habeant (cf. 11, 104). ISID. orig. 19, 5, 4 -s genus venatoriae (venatorii var. lect.) retis, quod capiat.

de genere et numero: CHAR. gramm. I 32, 18 masculina semper pluralia... hi -es (DIOM. gramm. I 327, 25). PHOC. gramm. V 428, 6 praeter haec alia sunt, quae in singulari numero non declinantur, generis quidem masculini: hi antes... -es. PRISC. v. p. 517, 30. BEDA gramm. VII 268, 3. cf. GLOSS. II 277, 46. V 175, 35.

1 **proprie**: a instrumentum venatoris et piscatoris, rete; cf. GLOSS. retia leporum. retiae militum. retia minuta. retia leporum vel minuta. venantia. δίχτυα. δίχτυα, δήματα, ἄρκυες και στάλικες, πλέγματα. LYD. de mag. 3, 37 κάσσης αὐτοί (οἱ Ῥωμαῖοι) τὰ δίχτυα λέγουσι. VERG. georg. 3, 371 cervos Scythae non immissis canibus, non -bus ullis... agitant. TIB. 3, 9, 17 tunc veniat licet ad -es aper. PROP. 4, 2, 33 -bus impositis venor. Ov. ars 1, 392 non bene de laxis -bus exit aper. met. 5, 579 nec posuit studiosius altera -es. GRATT. 24 -es plagique exordiar astus. 28 -em... per senos circum usque sinus laqueabis. SEN. Ag. 893 ut... aper cum -e victus temptat egressus... et in cassum furit. PERS. 5, 170 artos rodere -es. STAT. Ach. 1, 460 curva feras indago latentes claudit et admotis paulatim -bus artat. MART. 3, 58, 28 dammam impeditam -bus (1, 49, 23 syn. plaga). NEMES. cyn. 299 nec non et -es idem venatibus aptos atque plagas longoque meantia retia tractu. PANEG. 12, 38 clausae -bus ferae (SIDON. carm. 2, 145 feras deprensas modo claudere -bus artis). AVIAN. fab. 20, 13 piscator nefas captum referens absolvere piscem difficilis queritur -bus esse vices. 8, 6, 12 retibus -busque. DRAC. Orest. 265 aper implicitus venantum -bus ingens.

b **araneorum telae**, cf. SERV. Aen. 11, 104 et vestimenta araneorum -es dicuntur. GLOSS. araneorum tela. ὑφάσματα ἀράχνης (EXC. Bob. gramm. I 548, 23). VERG. georg. 4, 247 invisae Minervae laxos in foribus suspendit aranea -es MART. 3, 93, 5 araneorum -bus pares mammas. ARNOB. nat. 6, 16 non... ab araneis ordiri retia atque insidiosos -es. NON. p. 45 verbi (cassus) proprietatem ab araneorum -bus ductam quod sint leves ac nullius ponderis. AVIEN. Arat. 1771 si solvit aranea -es. AVG. in psalm. 80, 13 licet illos iam vetustos araneorum -es contexerint. nota lusum verborum: c. Iul. op. imperf. 4, 97 quid est, quod nobis casibus nominum, velut -bus araneorum, quanto subtilius, tanto infirmius tendis insidias? CAEL. AVR. chron. 1, 4, 62 marmorymata araneorum -bus aut nubibus tenuissimis similia: EVSTATH. Bas. hex. 6, 6 p. 928^A argumenta similia sunt -bus araneorum.

c **nota singulariter**: AVIEN. carm. ad Flav. (anth. 876) 17 multiplicemque trahunt per vellera mutua pallam, unde ligant teneros examina flammae -es, de vulva mali granati. SIDON. epist. 3, 13, 8 ventris inflexi pendulos -es... turpibus rugis turpius praebere velamen, de rugis corporis contaminati.

2 **translate**: i. q. illecebrae, insidiae: TIB. 1, 6, 5 mihi tenduntur -es (syn. insidiae). Ov. ars 2, 2 decidit in -es praeda petita meos. 3, 554 novus viso -e (visa caere R) resistet amans. AMM. 29, 2, 2 multos intra -es lugubres includebat delator (HIER. c. Lucif. 6 cum totum circumieris saltum, meis -bus concluderis. epist. 117, 10 adolescentem... ita brachiis tuis quasi -bus inclusisti. MAR. MERC. subnot. 7, 3 tu mox tuis -bus concludendus es). AMM. 30, 4, 18 si quem iuris consulti semel intra retia ceperint, -bus mille impedicant (ENNOD. opusc. 2, 73 p. 310, 6 numquam... -bus vestris libera regnantis verba cepistis). SIDON. epist. 1, 6, 5 sin autem illecebrasis deliciarum -bus involutus mavis... Epicuri dogmatibus copulari. 6, 12, 4 teque quodam venatu apostolico feras Photiniano- rum mentes spiritalium praedicationum -bus implicare. ENNOD. carm. 1, 9, 111 quem necdum -bus artis lubrica terrenis innectunt saecula culpae. 2, 64, 4 quicumque meos paradisi vere labores de-

mulcet, -es convivii patitur. 2, 95, 10 -bus exutis concedes praemia membris.

deriv.: cassiculum (PAVL. FEST. p. 48).

cassisco v. cassesco.

1. **cassita**, -ae f. [a 1. *cassis ductum esse videtur*; cf. *galerita Th.*] *nomen avis, cf. gr. κἀσσός.* GELL. 2, 29, 3 (ex ENNIO) *avicula, inquit Aesopus, est parva, nomen est -a; habitat nidulaturque in segetibus eqs. fusius.* cf. Sittl, *Archiv* 2 (1885) 478.

2. **cassita** v. casitus.

3. **cassita** v. cassesco.

cassiterinus, -a, -um, *κασσιτέρινος.* PELAGON. 135 *cassiterina lamella aurem sinistram pertundito.*

? **cassiteris**, -is f. i. q. *cassiterum.* PROB. Verg. georg. 1, 233 p. 364, 24 ut -is, id est plumbi albi, zonas dixerit septentrionales et australes, ut scilicet frigidas et cana nive oppletas (an *cassiteri scribendum?*).

cassiterum, -ī n. [gr. *κασσίτερος.* Th.] CHAR. gramm. I 34, 20 *metallica semper singularia sunt, ut puta ... -um (DIOM. gramm. I 328, 13 Exc. Bob. gramm. I 550, 24. GLOSS. II 339, 28 -um plurale non habet, κασσίτερος).* PLIN. nat. 34, 156 *pretiosissimum hoc candidum plumbum, Graecis appellatum -um fabuloseque narratum in insulas Atlantici maris peti vitilibusque navigiis et circumsutis corio advehi.* 34, 158 *plumbum album habuit auctoritatem et Iliacis temporibus teste Homero, -um ab illo dictum.* ANTH. 719 e, 32 -o tmolli.

AVIEN. ora 260 *Cassius inde mons tumet: et graia ab ipso lingua -um prius stannum vocavit.* PROB. Verg. georg. 1, 233? v. l. 12 sqq.).

cās(s)ito, -āvī, -āre [a *cadere, 2. cas(s)are.* Th.] *saepius cadere.* PAVL. dig. 8, 2, 20, 3 ubi -are coepisset stillicidium. 8, 2, 20, 4 si antea ex tegula -erit stillicidium, postea ex tabulato vel ex alia materia -are non potest.

cassium v. casium.

*1. **casso**, -āvī, -ātum, -āre [a 1. *cassus.* Th.] *inde a saec. IV p. Chr. 1 cassum vel irritum reddere, delere, tollere:* GLOSS. σρεσώ. -at: evacuat, frustrat. -are: vacuare. -atur: castratur. -bitur: annullabitur, dissipabitur. GLOSS. Plac. V 52, 25 -antem: tardantem eqs. (*debut cessantem*). -or frustror, *ματαιώ.* TIBERIAN. carm. 3, 5 -ato solito vigore pennae. EPIST. pontif. Siric. 1, 2 (Migne 13 p. 1133^A) -atum Ariminense concilium. FVLG. myth. 1 praef. p. 9, 23 -ata inquisitione. RYFIN. Orig. in cant. 3 p. 184^A -are laqueos. Orig. in num. 20, 1 -atur... et in irritum deducitur ex peccatis numerus. AVG. epist. 182, 3 cum adiutoria divina -rent. 182, 5 videntur mihi ipsum baptismum velle -are (cf. c. Pelag. 2, 4, 7). serm. ed. Mai 97, 10 sciebas *Ionas* praedicationem tuam illorum (*Iudaeorum*) conversatione -ari. COD. Theod. 14, 4, 8 pr. (a. 408) oportet viribus vacuari nullique ad... honorem atque militiam aditus tribuatur, nisi... quolibet genere fuerint elicitae vel emendicata -entur. CASSIAN. conl. 5, 11, 8 *tristitia genera sunt duo: unum quod vel iracundia desinente vel de illato damno ac desiderio praepedito -atoque generatur.* 10, 7, 1 quam (*dominicam orationem*) credimus nullo modo posse -ari. 14, 9, 4 ne studium lectionis ac desiderii tui labor vana elatione -etur. c. Nest. 1, 1, 1 -atis totiens in efficaci opere virtutibus (CLAVD. MAM. anim. 2, 2 p. 181, 3 *virtus actionis -atur*). CASSIAN. c. Nest. 7, 13, 3 *hostis generis humani omni modo ... -ari ea voluit, quae saepius.* LEO M. epist. 10, 9 p. 636 ne... praesumptori locus ultra iam pateat privilegia vestra -andi. 90, 1 p. 933 *consilium vestra clementia ... -vit.* 105, 3 p. 1000 *consensiones vero episcopum ... generali prorsus definitione -amus.* EPIST. pontif. 592 (Felix 2, 4 Thiel) *scripta, quibus Petri ... ac Timothei haeretici iam defuncti ordinationes vel ea, quae de secreto per domos dicebantur actitare, -vit.* 664 (Gelas. 26, 6 Thiel) *Ephesenam ... conspiracyonem iure -atam.* SIDON. epist. 1, 11, 13 *obiecta crimina si non improbabiliter -verimus.* carm. 7, 311 *littera Romani -at, quod barbare vincis.* RYRIC. epist. 2 p. 444, 18 *laborem ... mors redemptae uxoris protinus subsecuta -vit.* ALC. AVIT. carm. 5, 500 *consiliumque ducum -ato dissipat actu.* FVLG. RVSP. ad Monim. 1, 1 cum ipsius fidele promissum nulla ratione -etur. epist. 2, 19, 35 ut merces boni operis humanae laudis intentione -etur. 4, 3, 6 neque enim Iacobi apostoli praedicatione aliqua potest argumentatione -ari. IVNII. 1, 7 in prophetia mediae auctoritatis libri praeter apocalypsin non reperiuntur nec in proverbiali specie omnino -ata. CASSIOD. var. 2, 10, 2 *contractu... legum ratione -ato.* 5, 14, 2 ut... omni redemptione -ata pro possessionum atque hominum qualitate assis publicis imponatur. 10, 9, 2 ne -etur desiderium. COD. Iust. 1, 2, 16 pr. -atis et rescissis, quae per... iussiones... aut constitutiones... subsecuta sunt. COD. Iust. 4, 38, 14 *superiore lege -ata.* LIB. pontif. p. 220, 11 quaeque ei visa essent, stabiliret et quae adversa, renuendo -ret. GREG. TVR. Franc. 10, 24 nec illa -ata sunt, quae viro huic... sunt effata. GREG. M. epist. 3, 6 -atis prius atque ad nihilum redactis... decretis. 4, 9 ne pia defunctorum voluntates... -entur. VIGIL. THAPS. c. Arrian. praef. p. 180^C quo... impiae pravitate -retur intentio. 1, 12 *sacrilega opinionis sententia ... -ata est.* FERRAND. epist. 6, 6 videntes talium virorum iudicia repente -ari. VITA Caes. Arel. 1, 60 quod optaverat diabolus repentina animositate -are. ISID. epist. 8, 1 maioris sententiae innotatio, nisi... nequaquam valet enodari, sed potius... iure mediante -etur. INSCR. christ. Rossi II p. 274, 5 *hostis et insidiae dir(a)e -antur (-entur cod.) atrocis.*

2 i. q. *privare, orbare aliqua re:* ANTH. 188, 5 -atur nomine

Liber. CONSVLT. 9, 3 *pacta quidem per vim et metum apud omnes satis constat -ata viribus esse respuenda.*

part. perf. adi. cassatus, -a, -um: GLOSS. effectum privatum. privatus effectum. -um solutum vel evacuatum. CASSIAN. conl. 7, 21, 5 super -o (i. *frustra consumpto*) labore suo necesse est, ut confundantur et erubescant. VEN. FORT. carm. 1, 16, 14 *deceptus arte noxia -a deflet crimina (i. q. *cassa, mendacia*).*

syn. et iuxta positu: ad I: in irritum deducere, rescindere, ad nihilum redigere.

derivatum: cassatim.

? 2. **cāssō**, -āre [*vetustiore scribendi modo pro *casare scriptum esse videtur, a cadere cas(s)us; cf. cassabundus. Th.*] i. q. *labare:* PLAVT. Mil. 851 valide -bant (cassavat CD, cessavit B) *cadit.* 856 ubi bacchabatur aula, -bant *cadit.* *estne forma verbi quassare?*

deriv.: cassabundus. cassitare.

3. **casso** v. quasso.

4. **cassō** adv. v. p. 523, 38.

*1. **cassus**, -a, -um [*orig. inc. conferendum esse c. cadere, gr. κἀσών putat Osthoff, Zur Geschichte d. Perfekts im Indogerm. 537 sqq. post alios; cum adverbio Albanensium kot 'frustra' mavult conferre Prellwitz, Etymol. Wörterbuch d. griech. Spr. s. v. κήτη. Th.*] NON. p. 45 -um veteres inane posuerunt. et arbitrandum est verbi proprietatem magis ab aranearum cassibus ductam, quod sint leves ac nullius ponderis, non, ut quibusdam videtur, quasi quassum. SERV. Aen. 2, 85 -um privatum, vacuum. et -um est quasi quassum et nihil continens; nam et vas quassum, quod umorem in se non continet et est vacuum, unde et retia casses, qui multum in se vacui habeant. cf. 11, 104. DIFF. ed. Beck p. 44, 9 inter -um et inane et vanum: -um est veluti quassum, quod nulli usui esse possit; inane est vacuum; vanum est quod similitudine veri decipit. ARVS. gramm. VII 489, 8 *kassus.* PRISC. gramm. II 559, 22 quibusdam tamen hoc, id est -us, magis nomen esse videtur, ut lassus. *quidam deducunt a careo; de qua re v. p. 449, 18 sqq.* GLOSS. sine causa. -um inane, a cassibus aranearum, perditum, inanem, vacuum, supervacuum, vacuum vel peccatum. *μάταιος, κενός, ἄχρηστος.* -a vana, vilis[s]. *habent*

PLAVTVS VARRO CIC. LVCR. SALL. VERG. OV. LIV. SEN. phil. LVCAN. PETRON. PLIN. nat. VAL. FL. SIL. STAT. TAC. PLIN. epist. APVL. al. [*it. casso, hisp. caso. M.-L.*]

1 *proprie:* i. q. *inanis, vacuus:* a *absolute:* PLAVT. Pseud. 371 *amatorem esse inventum inanem quasi -am nucem.* Rud. 1324 *glandem.* OV. fast. 6, 406 *canna (PETRON. 136 ignem -is harundinibus collectum. OV. rem. 446 -aque (R², haesa- R¹, saeva- R) seducto stipite flamma perit (SIL. 5, 572 ignis iners -amque dabat sine robore flammam).* PLIN. nat. 12, 27 *fiuntque semina -a et inania.* 18, 150 *avenae granum -um et inane in spica evanescit (18, 161).* GELL. 10, 15, 6 *anulo uti nisi pervio -oque (i. sine lapide) fas non est.* SER. SAMM. 119 -is ostrea testis usta dabit cinerem. CHALC. comm. 84 *iamque alias sphaeras esse -as, item alias solidas, stellarum corpora continentes (Theo Smyrn. p. 274 τὰς μὲν κοιλὰς, τὰς δὲ ... σφαιρὰς).* AVIEN. ora 491 *nuda litorum iacent adusque -ae Chersonesi terminos.* PAVL. NOL. carm. 31, 482 -aque sudantum dolia Danaidum. SISEBVT. anth. 483, 26 *sidere -o (i. e. pallido) pallescit luna.*

nota: VAL. FL. 6, 561 *Calais... tandem dulces iam -us in auras respicit (i. moribundus).* b *cum ablativo i. q. orbatus, carens:* PRISC. gramm. III 222, 5 *illa quoque nomina quae vim habent passivam, ablativo iunguntur 'lassus labore... -us lumine'.* PLAVT. Aul. 191 *virginem... dote -am atque illocabilem.* CIC. div. 2, 153 *cochleam domoportam, sanguine -am.* LVCR. 3, 562 -um anima corpus. 4, 128 *simulacra vagari... nulla vi -aque sensu.* 4, 368 *lumine -us aër (5, 719 quia -um lumine fertur corpus quod una cum luna labitur.* 5, 757. AVSON. 163, 26 *uno lumine [i. oculo] -us eras.* PRVD. apoth. 125 *nec solis sanctorum oculis, sed lumine -is [i. caecis; cf. SCHOL. Prud. ad l. -is carentibus].* HIL. euang. 96 *gentes caecis erroribus actae... salutis lumine -ae.* MAR. VICTOR aleth. 3, 806 in... -as luce figuras impedit mortale genus. *de mortuis:* VERG.

Aen. 2, 85 *Palamedem nunc -um lumine lugent [cf. GLOSS. IV 433, 20 -us lumine inanis lumine].* Aen. 11, 104 *nullum cum victis certamen et aethere -is.* SEN. Tro. 603 ut luce -us [earuit EA] inter extinctos iacet [*syn. exanimis*]. STAT. Theb. 2, 15 *nec livida tabes... et iam lumine -is defuit.* AVSON. 139, 5 quos [*Oedipodionidas*] nec discordia -os luce nec in semet linquit atrox animus. 144, 2 *Stella prius vivis fulgebas Lucifer, at nunc extinctus -is lumine Vesper eris.* CHALC. transl. 46^B *causae mente prudentiaque -ae (opp. cum intellectu prudentiaque).* AVIEN. Arat. 83 *sideribus -um fit cetera astra vulgus.* orb. terr. 72 *sterilis regio est et inhospita late aret humus, -aeque solo torrentur harenae.* PAVL. NOL. carm. 27, 29 *quae, rogo, votis -a dies oritur.* 27, 548 *rusticitas non -a fide neque docta legendi.* CYPR. GALL. gen. 1256 *alias spicas tenues et farris semine -as (opp. gravidus).*

c *cum praep. a b:* APVL. Socr. 8 p. 138 *cur... quartum elementum aëris... -um ab omnibus, desertum a cultoribus suis natura parteretur?* d *cum genetivo:* CIC. Arat. 369 *Orion... retinens non -um luminis ense.* APVL. Socr. 1 p. 117 *luna parte luminis compos, parte altera -a fulgoris.* AVIEN. ora 132 *caespitem Ligur[um] subit -um incolarum.* orb. terr. 602 *Python sanguinis... -us.* 938 *ista tellus... -a virum est.* PAVL. NOL. carm. 18, 364 *vita mea sociis vestris ut*

praedae -a remansit. 21, 500 -us opum, nec opum, sed verius expers damnatorum onerum. 24, 148 mors -a virtutis fuit. MART. CAP. 1, 7 *Ψυχὴ* . . . in conubium Arcas superiorum *virginum* -us optabat. CLAVD. MAM. anim. p. 123, 8 -a rerum verba fundentem *Lysiam Platon increpat*. BOETH. herm. sec. 1, 1 p. 50, 22 ut non videretur veritatis falsitatisque -um esse.

2 *translate: i. q. vanus, inutilis, irritus, inutilis:*

AFRAN. com. 270 terriculam (AVSON. 325, 100 terror). CIC. Tusc. 5, 119 ut . . . omne . . . id illi (*philosophi*) -um quiddam et inani vocis sono decoratum esse dicant. LVCR. 3, 981 -a formidine torpens (3, 1049 sollicitamque geris -a formidine mentem. STAT. Theb. 6, 158 timor. APVL. met. 8, 5 formidine. SYMM. epist. 1, 31, 2 formidines). LVCR. 4, 511 verborum copia -a (ARNOB. nat. 4, 1 verba [causa P]. HIER. in Ezech. 8, 27 p. 309). VERG. Aen. 12, 780 vota (MIN. FEL. 12, 1 irritae pollicitationis -a vota. HIER. in Is. 23, 18 p. 232). SEN. Tro. 570 consilia. 679 furor. 793 praesidia. LVCAN. 2, 663 labor (SIL. 4, 312 laborem . . . -um videt. STAT. Theb. 11, 80 labores. PLIN. epist. 8, 23, 6 -i labores et infructiferae preces. APVL. flor. 17 p. 79 IVL. VAL. 2, 27. -o labore: SIL. 2, 470 HIER. adv. Iovin. 1, 27 adv. Rufin. 2, 11 AVG. civ. 9, 8 SIDON. epist. 6, 4, 1 HIST. Apoll. rec. B 41 cf. p. 522, 7 GREG. TVR. Andr. 12 glor. mart. 8. 30 vit. patr. 20, 1 VIGIL. THAPS. c. Eutyech. 4, 18). LVCAN. 5, 130 fraude. VAL. FL. 4, 423 postera non -ae Minyis Aurora retexit noctis iter. 6, 556 -a frendens ira (SIL. 7, 223 irarum). 7, 60 pudor -i reditus. SIL. 3, 17 fides (SYMM. epist. 1, 15, 2 PAVL. NOL. carm. 32, 3). 7, 698 trepidat -a sonipes exterritus umbra. 10, 116 ad -os furor impulit ictus (STAT. Theb. 2, 670. PRVD. cath. 7, 116 transmissa raptim praeda -os dentium eludit ictus *Jonas*. PAVL. PETRIC. Mart. 2, 472 discussa repente ferri acies -o ferientem deserit ictu). SIL. 16, 340 querelis. STAT. Theb. 5, 318 omen (*syn. inanis*). 5, 562 -a ducis virtus. 6, 70 -a tamen sterilisque dolentes fama iuvat (AVIEN. ora 591). 9, 106 -a Pheretis hasta redit. 9, 770 numquam -a manus. 11, 449 bis -ae periere viae (SYMM. epist. 5, 60 non -am . . . viam capessunt). TAC. hist. 3, 55 apud sapientes -a habebantur, quae neque dari neque accipi salva re publica poterant. APVL. apol. 66 invidiam. 77 praesumptione. met. 6, 5 masculum tandem sumis animum et -ae speculae renuntias fortiter (ARNOB. nat. 1, 55 *gentes inductae* in spes -as. 2, 15. HIER. in Ezech. 10, 33 p. 401 spe. in Ioel 3 p. 217). 6, 27 frustra fletibus -um tumulum commovebat. 9, 37 impetu. ANTH. 806, 46 sententia. TER. MAVR. 1201 ut -ae pariter sint consona et uda (*i. litterae liquidae*). ARNOB. nat. 1, 31 rumoris -i opinione. 2, 4 si quod dicitur imminere -um fiat et vacuum. 3, 39 inanissimas subdit et res -as (6, 16 circa res -as [*Sab.*, causas P]). 4, 3 fictionibus. 6, 23 *fana*. 7, 3 ut in operibus geratur -is et in vacuis ludat inanitatis erroribus. 7, 19 inferorum penitus -um esse nomen (HIER. in Am. 3, 9 p. 350 repromissiones *prophetarum* non inanem sonum habent et -a solius tropologiae nomina. in Ier. 19, 10—11 p. 976 -um est hodie nomen ipsius civitatis *Ierusalem*. epist. 96, 14 -um et inane . . . divinitatis nomen. cf. COD. Theod. 12, 1, 74, 3 [a. 371] umbra nominis). LACT. epit. 66, 7 preces (AMM. 19, 11, 15. CYPR. GALL. iud. 197 precatu). AVR. VICT. Caes. 3, 23 mortalium conatus vacuos a fortuna -osque esse (HIER. epist. 113, 1). ZENO 1, 10 p. 332, 44 pervigil sollicitudine -a (VVLG. eccles. 2, 26 vanitas est et -a sollicitudo mentis). AVSON. 108, 13 libido (*syn. irritus*). 168, 21 non ego opes -as et inania gaudia plango. 325, 54 suffugia. 368, 19 si defuit uncia, totus non erit as nomenque deunx iam -us habebit. SYMM. epist. 3, 10 oratio. 10, 19, 2 obiectum -ae praescriptionis amavimus. COD. Theod. 16, 2, 4 (a. 321) non sint -a iudicia. 12, 1, 57 (a. 364) qui legem nostram neglexerint . . . capiant -i honoris augmentum. 11, 12, 3 (a. 365) si quis privatorum rescriptione nitatur, -a eadem sit. AMM. 19, 2, 15 offensionibus. 21, 16, 21 Ioviano imperium quidem, sed et -um (A, sede et assumt VP). SCHOL. Hor. epist. 1, 2, 54 (gloss. app.) -a sunt omnia bona, quae possidet is, qui his nescit uti. VEG. mulom. 3, 11, 1 -a est enim medicina, quae sera est. HIER. in Ezech. 4, 13 p. 124 omnia sunt -a quae praedicant (*syn. vana, mendacia*). p. 128 qui illis vana promittunt et -um pollicentur auxilium in Dan. 6 p. 662 fabulis. c. Ioh. 14 praeconiis. in Is. 9, 7 p. 134 -a dei promissio. 19, 19—21 p. 208 Onias . . . prophetiam Christi -a implere temeritate conatus est. 29, 1—8 p. 390 sitis . . . -a potionem delusa est. in Gal. 5 p. 498 -a sunt universa quae facimus. epist. 52, 6 hereditas. 98, 2 huius vitae cura. 98, 10 ut allegoriae umbris et -is imaginibus scripturarum tolleret veritatem (COD. Theod. 12, 1, 74, 4 [a. 371] inanes umbras et -as imagines). 98, 20 sermo enim et ratio . . . et fides absque opere -a sunt et instabilia. 123, 5 adulatione. VVLG. I reg. 19, 10 lancea autem -o vulnere perlata est in parietem. Ezech. 12, 24 visio (13, 7). PRVD. psych. 525 -os (*i. fessos*) ludit fortuna lacertos. PAVL. NOL. carm. 18, 240 erroribus. ZACCH. 2, 5 p. 1115^c nec pluritas -a (*i. superflua*) est. MART. CAP. 1, 91 -um est (*i. stolidum*) nolle loqui sensa decentia. 2, 100 opinione. 9, 905 dulcedinis. CYPR. GALL. exod. 300 favilla. Ios. 550 -a placent et mortua numina cordi. CASSIAN. inst. 7, 22 voluntatis. PETR. CHRYS. serm. 66 p. 387^b ibi -a vox est, istic inanis est clamor. SALV. eccl. 2, 55 -a est operatio, si fides certa non fuerit. CLAVD. MAM. anim. p. 187, 20 sine hoste pugnare -a contentio est et virium frustratio. PAVL. PETRIC. Mart. 2, 449 porrecta et -um

suspendit dextera ferrum. DRAC. Romul. 8, 344 sors -a duelli. BOETH. in Porph. comm. sec. 1, 10 p. 160, 9 quae non sunt, animi nobis -a cogitatione (imaginatione *cod. F*) formamus. ENNOD. epist. 5, 22, 1 p. 143, 14 expectatione. carm. 2, 68, 6 motibus. GREG. TVR. Mart. 2, 18 conabantur *daemones* eum -is telorum acuminibus perfodere. COD. Iust. 1, 14, 5, 1 illud quoque -um atque inutile esse praecipimus. HIST. Apoll. rec. A 41 non sinit hos fletus -o dolore relinqui (rec. B -o labore). VIGIL. THAPS. c. Eutyech. 5, 26 ruinosum pravi dogmatis aedificium, quod . . . -is perfidiae nisibus erigebat. CARM. epigr. 524, 2 ter repetens patr*>*am -o nunc tumultu dico. *de hominibus*

i. q. fallax mendax: STAT. Theb. 4, 503 -usne sacerdos audior? 9, 629 simque augur -a futuri! *nota*: ISID. diff. 2, 43 homines . . . proni ad voluptates, -i labore (*i. fatigabiles*).

neutr. sing. subst. cassum, -i: TERT. resurr. 4 quod se *caro* receptura quandoque sit in integrum de corrupto, in solidum de -o, in plenum de inanito, in aliquid omnino de nihilo. *acc. sing. neutr. cassum adverbialiter i. q. frustra* cf. GLOSS. II 365, 29 -um *μάρτυρ*.

SEN. Herc. O. 355 quid -um times. TERT. pall. 4 studia palaestrae, male senescentia et -um (*codd. Vatic.*, in -um *A man. sec.*) laborantia. MAR. VICTORIN. ad Iust. 16 -um nunc usque iugi inedia . . . membra tenuasti. MART. CAP. 2, 109 quippe perferendos . . . ignes ardentium siderum mortalibus adhuc artibus . . . non -um tremebunda formidat. 6, 576 felix . . . dispendiaque lini perflagrata -um devorante Mulcifero, qui . . . philosophiam non agnoscis. 8, 803 feminam . . . reverendam non -um parentem superum creditam recognoscit . . . Pallas . . . exquirat.

quasi adverbialiter in cassum i. q. temere, frustra: SERV. georg. 3, 371 et in -um dicimus, i. e. sine causa, quasi sine cassibus. Aen. 7, 421 ut tot tui labores fundantur in -um, id est in irritum cadant. *nota abundantiam* in -um frustra(que) l. 33. 34. 35. 64. p. 523, 2. 10. *plane coaluisse videtur e. gr. ap. MART. CAP. v. p. 523, 3.* PLAVT. Poen. 360 omnia in -um cadunt (LVCR. 2, 1165 in -um manuum cecidisse labores. SEN. Thy. 1066 dolor. dial. 10, 11, 1 omnis . . . labor. VAL. FL. 2, 54 tumor arduus undae). LVCR. 2, 1060 temere, in -um frustra(que) coacta tandem col>erunt. 5, 1002 temere in -um frustra mare . . . saevibat. 5, 1129 in -um defessi sanguine sudent. 5, 1430 hominum genus in -um frustra(que) laborat (VERG. Aen. 8, 378 exercere labores. cf. l. 28. COLVM. 4, 22, 7 dependitur opera. ITALA psalm. 126, 1 [Hil. in psalm. 126, 3] laboraverunt [VVLG. in vanum]. LACT. inst. 7, 1, 4 labores in -um suscipi. 6, 9, 17. AMM. 14, 2, 9 labores retulere gravissimos. 17, 1, 10 laboratur. 20, 11, 13. 21, 12, 17 opera consumeretur. HEGES. 5, 27, 24 fuis in -um tantis laboribus. AMBROSIAS. in Rom. 1, 10 non in -um laborem itineris subire. HIER. monogr. 31 laborant. VVLG. lev. 26, 20 consumetur in -um labor vester. AVG. in psalm. 49, 22 attendit ad labores suos et consumptam omnem operam in -um. PETR. CHRYS. serm. 7 p. 207^a sustinere se laborem in -um). SALL. or. Macri 11 turbae in -um agebantur. VERG. georg. 1, 387 gestire. 3, 100 furit (SEN. Ag. 894. MAR. MERC. contrad. 12, 1 quid furit in -um? quid insanit inaniter?). Aen. 3, 345 longosque ciebat in -um fletus (STAT. Theb. 3, 716 flevisse quereris). LIV. 2, 49, 8 in -um missae preces. 10, 29, 2 in -um iactare tela. SEN. Med. 26 querelas verbaque in -um sero (TAC. ann. 1, 4 pauci bona libertatis in -um disserere. IVST. 11, 15, 6 nec in -um postremas voces emissurus. AMM. 15, 5, 8 ventis tamen loquebatur. 20, 4, 4. 25, 9, 2. 28, 2, 8. CYPR. GALL. num. 412 stolidi in -um mittentes verba Chanani. SIDON. epist. 9, 11, 6 carm. 5, 273. VEN. FORT. virt. Hil. 11, 30 in -um sua verba . . . expendit). LVCAN. 4, 281 deflagrare minaces in -um et vetito passus languescere bello. SIL. 10, 49 in -um moves . . . furores. STAT. Theb. 1, 471 acta. APVL. apol. 97 bestia in -um hiavit. TERT. adv. Val. 10 p. 188, 15 sed in -um enisa, ut vires deserebant, in preces succidit *Sophia* (cf. ANTH. 940, 11 niteris in -um nec te aurea praeda sequetur). PS. APVL. Ascl. 24 Aegyptios in -um . . . divinitatem . . . servasse. ITALA Ier. 8, 8 (Cypr. testim. 1, 3) in -um facta est metatura falsa (*εις μάρτυρ*, VVLG. om.). IVL. VAL. 3, 8 discrimina profunditis. HIL. in psalm. 68, 7 odia in eum multiplicantur in -um. in Matth. 24, 11 frustra hunc impendit affectum et in -um. 26, 5 molens in -um et non factura caelestis cibi panem. ZENO 2, 17, 2 p. 448^a festinant. 2, 17, 3 p. 449^a *ecclesia* non in -um . . . magna civitas dicta est. AVIEN. Arat. 219 non tulit omnipotens . . . in -um decurrere pensa sororum (*i. Parcarum*). 866 in -um zephyri volvunt mare. SYMM. epist. 10, 40, 6 iudicium . . . in -um provocandum. DICT. 8, 18 reliquis in -um *certamen* tendentibus. 4, 19 Alexander in -um sagittam contendit. AMM. 14, 11, 26 fastus tumentes in -um. 20, 7, 8 perstabat. 25, 6, 13 refragaretur. 27, 6, 4 cogitantur. 29, 6, 16 post . . . conatus temptatos in -um. 31, 15, 13 funditoris amento in -um excusso. SCHOL. Cic. Gron. p. 457, 13 ne crudeles sint et in -um interficiant. HIER. hom. Orig. in Ezech. 4 p. 924 gloriantur. VVLG. deut. 32, 47 non in -um praeccepta sunt vobis. Ios. 23, 14 unum *verbum* non praeterierit in -um. CLAVD. 5, 302 exitium nobis meditare remotus in -um, Stilicho. 15, 80 in -um totiens lituis navalibus arsit *fretum*. 20, 324 nuntius in -um *recurrit*. 26, 614 in -um ante pedes venientibus obicit hostis. PAVL. NOL. carm. 18, 361 quid vacua in -um crudeles ostia vultis frangere. epist. 23, 25 in -um pressura frontem capillo. AVG. civ. 10, 25 putavi me in -um tibi servisse. 15, 17 non in -um notandum arbitrator. epist. 175, 5 ut in -um super populum dicere videamur. de duab. anim. 21 p. 77, 24 quaeri. POSSID. vita Aug. 15 erogasset. SVLP. SEV. Mart. 1, 2 suam

memoriam, licet in -um propagabant. dial. 3, 10, 3 omnium spebus intentis non in -um (*Av*, incassa *BFV*). MART. CAP. 1, 10 frustra in -umque disquiritur *Apollo*. AVELL. p. 663, 19 in -um certe videntur pacem recipere. COD. Theod. 12, 12, 9, i (a. 382) in -um peregrinationem suscipiendam esse. 6, 27, 16, 1 (a. 413) in -um pulsari sub iudiciaria cognitione. MARCELL. chron. II p. 67, 23 in -um aemuli fuere. p. 98, 34 Macedonio episcopo in -um ab Anastasio principe exulato. CAEL. AVR. acut. 2, 25, 141 adiutoriis ex parte in -um praerogatis. HYD. chron. II p. 22, 101 Symphosius... legatus missus rebus in -um frustratur arreptis. ARNOB. in psalm. 95 p. 464^B gloriam in -um idolis praeuistis. SIDON. epist. 2, 8, 2 si quis haud in -um honor cadaveribus impenditur (PASS. Saturnin. 4 quos [*daemones*] in -um non tam hostiis pectum... honoratis). 9, 11, 6 munusculi mei in -um pressus invidia. PAUL. PETRIC. Mart. 5, 690 qui quondam retia iussit ducere nocturno in -um molimine fessos discipulos. ENNOD. carn. 2, 72, 5 in -um... proscindit vomere terga. APRING. in apoc. 1, 11 nec in -um praefatarum urbium sunt conscripta vocabula. 20, 9—10 et non in -um haec omnia in scripturis sanctis inserta perlegimus. ISID. in deut. 10, 2 quia paenitentia in -um misericordiam sperat. 10, 3 in -um iustitiam metuit. CASSIOD. in psalm. 43, 7 sagitta enim plerumque in -um mittitur, ensis vero certissimae mortis operatur effectum. IVST. VIGELL. in cant. 58 cur in -um superfluo conatu vexamini? INSCR. christ. Rossi II p. 113, 78, 4 viator in -um quaerens. p. 128, 9, 6 quid fremis (*mors*) in -um?

neutr. plur. subst. cassa, -ōrum. 1 *proprie*: SOL. 2, 47 ne operimenta desint, si forte lignorum -a venti auferant. 52, 59 lychnites aut palearum -a aut chartarum fila ad se rapit. HIL. hymn. 2, 9 hanc sumis ante pompam tanti proelii, sputus, flagella, ictus, -a harundinis. 2 *translate i. q. vana, inania*: SIL. 4, 128 ni vano -a volatu mentitur superos praepes. 15, 298 Epirum -is lustrabat futilis ausis. 17, 83 -a monebat ductor. ARNOB. nat. 2, 12 *Christum -a* et nuda iactantem. DON. Ter. Ad. 796 putare est enim falsa et -a (*casta C*, *infructifera V*) a veris et utilibus resēcare.

adv. cassē: GLOSS. V 273, 18 -e inane, vacuum (355, 4). *fort. huc pertinet* GLOSS. V 273, 5 (v. p. 511, 39), *ubi dubitans con. E. Sievers* cas(s)e inane (*vel vane; ruine cod.*) in maiti (in *maiti i. q. theod. in gimeitun 'frustra, incassum, pane'), recte ut videtur.

adv. cassō: GREG. TVR. Andr. 25 quid me -o invocas? Mart. 2, 25 frustra Martini limina petitis, -o eius aedem aditis (3, 50 -o eius aedem expetis).

syn. et iuxta posita: ad I: carens, desertus, inanis, vacuus. ad II: inanis, infructifer, instabilis, inutilis, vacuus, vanus. — mendax. *oppos.*: ad I: solidus, gravidus, compos (APVL. Socr. 1 p. 117). ad II: certus:

deriv.: 1. cassare, cassescere, cassatim. *compos.*: incassus. Goetz. 2. cassus v. sub careo p. 449, 19 sqq. 3. cāssus v. casus.

cassytās, -ae m., κασύτας vel καδύτας, nomen herbae. PLIN. nat. 16, 244 in Syria herba, quae vocatur cas(sy)tas (*cadytas vulgo*). 1, 16, 92 (*cassytas FR*, *cassitas E*, *cassitias F^oa*). cf. HESYCH. κασύτας Συνακόν βοτάνιον. Stadler.

παιωνία ἄρρηνη ἢ γλυκυσίδη... Ρωμαῖοι κάστα DIOSC. 3, 140 W. *estne fem. adi. castus* (sc. herba)? Mbr.

castanea, -ae f. [*a graecis tractum, quibus appellantur κάστα κασάνα vel κασάνα. Th.*]. cf. GLOSS. III 256, 16 τὰ κάστανα -ae (264, 20). ISID. orig. 17, 7, 25 -am Latini a graeco appellant vocabulo. hanc enim κάστανον vocant eo, quod fructus eius gemini in modum testiculorum intra folliculum reconditi sunt, qui dum eiciuntur, quasi castrantur. v. Ruge, *Bemerk. zu d. griech. Lehnwörtern* p. 28. *formae*: *castania passim in codd.* *castanae fem. pl.*: EDICT. imp. Diocl. 6, 49. *castanum*, -ī n.: GLOSS. II 339, 31 ORIBAS. syn. 4, 12. *plur. castana*: GLOSS. II 362, 45. III 185, 13 (192, 6 *castina*). *castaneus*, -ī f.: GREG. TVR. glor. mart. 73 p. 524, 8. GLOSS. λόπιμα. λόπιμα. κάστανα. II 339, 31 κάστανον λόπιμον, *castanum* (ORIBAS. syn. 4, 12). V 353, 31 *cistinbeam* (i. q. *cestinbeam anglosax.* 'arbor castanea'). [*it. castagna, francog. châtaigne, hisp. castaña. M.-L.*]

1 *de arbore*: VERG. georg. 2, 14 posito surgunt de semine... altae -ae (cf. PLIN. nat. 17, 59 natura ipsa docuit... semen serere... non aliter proveniunt... -ae). 2, 70 et steriles platani malos gessere valentes, -ae fagos. COLVM. 4, 30, 2 vulgaresque silvae, vel consulto consitae -is, prius facienda sunt. 4, 32, 5 -a roboribus proxima est. 4, 33, 1 pullam terram et resolutam desiderat. 4, 33, 2 in satione breves harundines ab latere -arum panguntur. 4, 33, 4. 5 quercus... biennio tardius quam -a deciditur... dumosi glareosique montes... glandem magis quam -am postulabunt. 4, 37, 2 depressio sulcis committitur. 5, 10, 14 inter Nonas et Idus Martias... -am serere oportet (cf. arb. 22, 3. PLIN. nat. 16, 98 *germant* vere coepturo... -a, glandes. 17, 135 tempora serendi distribuit... -ae a Kal. Martiis ad idus easdem). PLIN. nat. 13, 110 radicem habet lotos opertam nigro cortice, qualis et -as tegit. 16, 74 montes et valles diligit abies, robur, -ae, tilia. 16, 76 aquas odere... -ae. 16, 138 iuxta Romam ipsam -ae cerasique aegre proveniunt. 17, 122 Corellius... in sevit -am suomet ipsam surculo... sic facta est -a, quae ab eo nomen accepit. MART. 10, 79, 6 -as centum sevit Otacilius. GARG. MART. pom. 3

fusius de serendis -is. AMBR. hex. 3, 13, 54 quid... enumerem... quam nemorosa et rediviva sit -a, quae simul ut excisa fuerit, tamquam silvam ex se pullulare consuevit (ISID. orig. 17, 7, 25). MACR. sat. 3, 18, 7 nux -a, de qua Vergilius... vocatur et Heracleotica. nam vir doctus Oppius in libro, quem fecit de silvestribus arboribus sic ait: Heracleotica haec nux, quam quidam -am nominant, *aliaeque*... germina atque flores agunt similiter isdem temporibus, quibus Graecae nuces. GREG. TVR. glor. mart. 73 -eum diu aridam... obtinuit viriditate redire. *per hypallagen adiectivi*: VERG. ecl. 7, 53 stant et iuniperi et -ae hirsutae (ANTH. 218, 2 mittis... hirsutae munera -ae).

2 *de fructu*: a *adi.* nux castanea: VERG. ecl. 2, 52 -asque nuces (SERV. ecl. 2, 52 bene speciem addidit dicens -as. nam nuces generaliter dicuntur omnia tecta corio duriore ut... -ae. cf. ISID. orig. 17, 7, 22 GLOSS. II 339, 31). Ov. ars 2, 268 -as non amat illa nux. COPA 19. CALP. ecl. 2, 82 -asque nuces... cum... maturis nucibus virides rumpentur echini. SER. SAMM. 555 -as coxisse nuces. MACR. sat. l. 4 sqq.

b *subst.*, cf. Ps. AVG. categ. 1 orationis vis... cum sit arbor et nucis et -ae et glandis... singulari omnia et communi vocabulo astrinxit: VARRO rust. 3, 15, 1 intra maceriem iacere oportet glandem et -am. 3, 15, 2 addunt glandem aut nuces iuglandes aut -am. VERG. ecl. 1, 81 -ae molles (*vix recte* SERV. ad l. -ae id est mala antiquiores. cf. TER. MAVR. 2773). Ov. met. 13, 814 nec tibi -ae... deerunt. PLIN. nat. 1, 15, 25 -arum genera XVIII. 15, 28 Indi e -is... oleum facere dicuntur. 15, 92 nuces vocamus et -as, quamquam accommodatiores glandium generi eqs. 15, 112 clauduntur... corio -ae. 15, 114 quorundam extra geminantur vitia ut in -is. 16, 20 echinato calyce ceu -ae. 24, 121 rubus gignit pilulam -ae similem. MART. 5, 78, 15 lento -ae vapore tostae. EDICT. imp. Diocl. 6, 49. HER. adv. Iovin. 2, 7 sues qui glande, -is... ali solent. AVG. civ. 15, 27, 5 multa animalia... vescantur... fico atque -is. SCHOL. Hor. sat. 2, 3, 248 pueri... premunt copiam nucum vel -arum manibus. APIC. 5, 191 lenticulam de -is: accipies caccabum novum et -as purgatas diligenter mittis. CASSIOD. var. 9, 14, 3 apex... quasi quibusdam capillis -arum densitate crispatus... depingitur. *usus eius in medicina*: PLIN. nat. 1, 23, 78 *medicinae ex -is*. 23, 150 -ae vehementer sistunt stomachi et ventris fluctiones eqs. SER. SAMM. 555. PELAGON. 29 -as furnatas, tostas et tunsas... praebeto, ita tamen ut nec satis minutae sint -ae nec... integrae. THEOD. PRISC. log. 64. 65 ex decoctionibus -arum. ANTHIM. 88 -ae elixae bene aptae sunt... nam crudae non bene digeruntur. ORIBAS. syn. 4, 2. 12. 15 -as non sunt cacocyma. 4, 17 *dyspeptia sunt*.

3 *de ligno*: PLIN. nat. 16, 206 lignum non alio paene quam ad radios rotarum utile... item ilex... atque -a. 16, 212 cariem vetustatemque non sentiunt... -a. 17, 147 -a pedamentis omnibus praefertur. cf. Blümner, *Technologie* 2, 271.

deriv.: castanetum. Castaniola nom. propr. *castanētum*, -ī n. [*a castanea. Th.*]. COLVM. 4, 30, 2 -i iugerum totidem sufficere palandis quot. 4, 33, 3 propter quae saepe novella -a (-ieta *SAR*) calvescunt. Stadler.

castaneus v. p. 523, 63. *castanum* v. p. 523, 61. ? *castaos* calciamenta GLOSS. V 275, 12. calceos vel campagos *Heraeus; an κάστος?* Mbr. *castellamentum*, -ī n. a castellum. *cuppēdi* carnei ut videtur genus fortasse castelli specie factum: ARNOB. nat. 2, 42 idcirco deus animas misit, ut isicia castellamenta lucanica suminatam cum his carnem facerent.

-*castellānus*, -a, -um a castellum. [*it. castellano, francog. châtelain. M.-L.*] 1 *mascul. subst.*: qui in castello habitat, qui castellum tuetur. SENT. Minuc. (Corp. V 7749) 24 quem agrum poplicum iudicamus esse, eum agrum castelanos Langenses Veituros possidere fruique videtur oportere. BELL. Alex. 42, 3 castella complura locis editis posita, quorum oportunitas -os impellebat ad decursiones faciendas et bellum inferendum. SALL. lug. 92, 7 iter -orum angustum. LIV. 34, 27, 2 decem milia popularium cum -is agrestibus in armis habuit. 34, 27, 9 *Ilotae* sunt... -i, agreste genus. 38, 45, 9 omnes... angulos peragrasti stipem ab tyrannis -isque deviis colligens. FRONTIN. strat. 3, 9, 9 -i securiores ab altera parte castelli facti eam solam, quam muniri videbant, custodire coeperunt. ANTH. 205 de -o: -e sorex cluacae eqs. CORP. III 7821 Apollini Plator Panentis ex (v)oto -is v. s. l. m. V 5059, 3 pro salute -orum Vervassium. 2 *adi.*: ad castella pertinens, in castellis positus: CIC. Brut. 256 malim mihi L. Crassi unam pro M. Curio dictionem quam -os triumphos duo. CONST. veteran. 90 p. 2001 <qui cum filis in> provincia ex se procreatis <militibus ibi castel>lani essent. AVG. epist. 209, 4 quidquid a -is illius regionis hominibus de intolerabili dominatione... obiciebatur. COD. Theod. 7, 15, 2 (a. 423) quod si ulterius vel privatae conditionis quispiam in his locis (*castellis*) vel non -us miles fuerit de-

tentator inventus (COD. Iust. 11, 60 [59], 2, 1). *castellārius*, -ī (-āris, -is l. 82) m. a castellum. *servus publicus, qui castella aquaeductus custodiebat*: FRONTIN. aq. 117 utraque familia huius rei (*tutelae ducturum*) causa parata in aliquot ministeriorum species diducitur, vilicos, -os, circitores eqs. CORP. VI 2346 Onesimus... -us publicus ser(vus). 8492 Naucellis castellaris. 8493 Soter servos publicos castellar(ius) aquae Annonis veteris. 8494.

castellātinus adv. a castellum. *per castella*: LIV. 7, 36, 10 hostes

80

80

80

...circa collem -m dissipatos. GLOSS. Plac. V 103, 1 vicatim -m. *castellorum modo*: PLIN. nat. 19, 112 quidam ulpicum et alium in plano seri vetant -mque grumulis imponi distantibus inter se pedes ternos.

***castellum**, -i n. [*a castrum deminutive. Th.*]. PRISC. gramm. II 111, 11 in ... ellum faciunt diminutiva ... in rum desinentia ... castrum -um (SERV. Aen. 6, 775 VEG. mil. 3, 8 GRAMM. suppl. 71, 3 GLOSS. Plac. V 52, 31. 273, 55 ISID. orig. 15, 2, 13). *legitur primum in SENT. Minuc. (Corp. V 7749) 5 et 16, ubi castelum et casteli sculptum est. in aliis titulis saepius kastellum sive per compendium kast. vel k., in LEGE Rubr. (Corp. XI 1146) saepius per compendium c. scribitur. masc. castellus: prisce SENT. Minuc. (Corp. V 7749) 16; postea vulgariter: VLP. dig. 30, 41, 10 CORP. VIII 8426 (a. 213) INSCR. Dessau 5792 ITALIA Marc. 11, 2 (cod. d), Luc. 9, 56 (codd. d et e). 10, 38 (cod. e). 17, 12 (codd. d et e). 19, 30 (cod. d) ITIN. Anton. Plac. rec. A 41 GLOSS. II 473, 24. graece κάστέλλος PROCOP. aedif. 2, 6 HESYCH. s. v., contra MALALAS saepius καστέλλιον. [it. castello, francog. châtea, hisp. castillo. M.-L.]*

In re militari et aliis rebus publicis. GLOSS. φρούριον. *κώμη*, municipium. *πολιχνιον*, vicum.

A proprie: *castrum parvi genus ad castra vel res alias tutanda extractum.* CAES. Gall. 7, 69, 7 castra oportunis locis erant posita ibique -a XXIII facta. civ. 3, 66, 5 minora castra inclusa maioribus -i atque arcis locum obtinebant. LIV. 5, 12, 4 Veis castra, ... recuperata -is praesidiisque firmabantur. PLANC. Cic. epist. 10, 18, 4 -is duobus ad capita pontis positus (BELL. Alex. 19, 1 -umque ad pontem ... communivit. LIV. 21, 45, 1). CAES. civ. 2, 8, 1 magno sibi esse praesidio posse, si ibi pro -o ac receptaculo turrim ex latere sub muro fecissent. BELL. Hisp. 8, 6 praesidii causa -um ... constitutum. LIV. 21, 11, 10 ut -um in ipsa urbe velut arcem imminentem haberent. 26, 7, 9. 35, 51, 7 in Euripo -um Romani milites pauci custodiae causa loci communiebant. VEG. mil. 3, 8 per loca idonea, qua ... ambulat commeatus, praesidia disponantur sive illae civitates sint sive -a murata. quodsi non reperitur antiqua munitio oportunis locis circumdata maioribus fossis tumultuaria -a firmantur. AMM. 19, 9, 4 -a praesidiaria. 25, 3, 14 occupato -i vicini praesidio (*i. tutela*). ANON. de mach. bell. 20 *limitum reipublicae tutelae assidua* ... -a prospicient. ita ut millenis interiecta passibus stabili muro et firmissimis turribus erigantur *egs. al.* LIV. 28, 14, 4 pro cornibus ante Punicam aciem elephantum -orum procul speciem praebent (CVRT. 8, 12, 7). FLOR. epit. 4, 11, 5 *naves turribus* ... allevatae -orum vel urbium specie. VEG. mil. 4, 10 -um *parvulum* burgum vocant. *latiore sensu munitio vel habitaculi parvi genus quodlibet plerumque ex castello militari ortum:* ISID. orig. 15, 2, 11 vici et -a et pagi sunt, quae nulla dignitate civitatis ornantur, sed vulgari hominum conventu incoluntur et propter parvitatem sui maioribus civitatibus attribuuntur. *cf.* CIC. rep. 1, 3 'urbes magnas atque imperiosas', ut appellat Ennius, viculis et -is praefendas puto. LIV. 39, 28, 4 ut ... reciperem quaedam -a magis quam urbes. AVG. cons. euang. 3, 25, 71 -um ... etiam villam potuisse appellari. *sic saepissime cum aliis domiciliorum generibus; affero ex multis:* LEX Rubr. (Corp. XI 1146) o(ppido) m(unicipio) c(olonia) p(raefectura) f(oro) v(eico) c(astello) c(onciliabulo) t(erritorio)ve (*quinquies*, FRONTIN. geom. p. 35, 15 PAVL. sent. 4, 6, 2). MELA et PLIN. nat. 3 *saepe. item* ITALIA v. Wordsworth, *Old Latin biblical texts II p. 227. adde* VVLG. p. 526, 38. NOVELL. Iust. 11, 5 Aquensis ... episcopus habeat praefatam civitatem et omnia eius -a et territoria et ecclesias. GREG. M. epist. app. 1 fundorum Laveriani ... Ancessani cum -o suo (*saepius*).

1 actiones et res variae ad -a pertinentes: *castello locum idoneum eligere, castellum ponere, constituere, facere, collocare, aedificare sim.:* BELL. Alex. 61, 2 cum ... Marcellus locum idoneum -o cepisset. SALL. Iug. 92, 5 mons saxeus mediocri -o satis patens. PLANC. Cic. epist. 10, 18, 4 -is ... positus *supra l. 25* (CAES. Gall. 7, 69 l. 21 civ. 3, 58, 1 BELL. Alex. 42, 3. LIV. 23, 18, 7 plano loco. 36, 30, 6 adversus arcem. TAC. Agr. 22 [bis]. ann. 1, 56 super vestigia paterni praesidii in monte Tauro. CORP. VIII 1615. 1616. 8369. XI 1062). *cf.* BELL. Hisp. 20, 1 circum ea loca -a disposuit (LVCAN. 6, 40 TAC. ann. 3, 74. PANEG. 7, 11 per intervalla). LIV. 21, 45, 1 tutandique pontis causa -um insuper imponunt (TAC. ann. 3, 74 idoneis locis. 15, 3 fontibus). TAC. ann. 2, 7 -um Lupiae flumini appositum. CAES. Gall. 2, 8, 4 ad extremas fossas -a constituit (BELL. Hisp. 8, 6 l. 28. 14, 1 trans flumen Salsum. CORP. VIII 8426 [a. 213] CASSIOD. var. 3, 41, 2. *cf.* CORP. V 7809, 5 -i restitutor). Gall. 7, 69, 7 -a XXIII facta (BELL. Afr. 26, 6. 38, 1 LIV. 5, 5, 5. 5, 19, 9 densiora). civ. 3, 44, 3 -is XXIII effectis. BELL. Alex. 61, 5 -is idoneis locis collocatis (BELL. Afr. 36, 4 -um in montis loco munito locatum). LIV. 25, 22, 8 -a excitant modicis intervallis. 34, 35, 11 ne quod -um in suo alienove agro conderet. 38, 4, 5 unum -um loco edito contra arcem obiecit. STAT. silv. 5, 2, 145. TAC. Agr. 14 paucis ... -is in ulteriora promotis. ann. 4, 46 -a rupibus indita. FLOR. epit. 4, 12, 26 in Rheni ... ripa quinquaginta amplius -a direxit. AMM. 28, 2, 1 extollens altius ... -a. VVLG. II par. 27, 4 aedificavit ... in saltibus -a. RVT. NAM. 1, 407 vetustas ... -um ... fundavit (CASSIOD. var. 7, 5, 4 -orum ... novitatem. EVGIPP. Sev. 15, 1). MARCELL. chron. II p. 96, 504 -a latere lutoque constructa. *cf.* TREB. Gall. 16, 2 Gal-

lienus de pomis -a composuit. de partibus castelli: VARRO ling. 5, 146 ea loca, *ubi olerum copia*, Iones vocant ostia <h>ortorum, macellotas <h>ortorum et -i macella (macelli *codd.*). SALL. Iug. 93, 2 latere -i, quod avorsum proeliantibus erat. 94, 4 moenibus (CORP. VIII 8369 [a. 128]. 8701 [a. 234] muros). LIV. 34, 13, 3 munimenta (TAC. ann. 2, 80). VITR. 2, 9, 15 portam (SVET. Iul. 68 SOL. 1, 13). TAC. ann. 4, 51 summa. VEG. mil. 3, 5 turribus. *habere, inhabitare castellum sim.:* LIV. 21, 11, 10 p. 525, 29. 32, 14, 3 qui Argenta quique Pherinium et Timarum ... habent aliaque -a iuxta ignobilia (NOVELL. Iust. 11, 5). 33, 34, 11 tenere ... -a (45, 29, 6 qua parte Perseus tenuisset ... -a). PLIN. nat. 5, 1 -a ferme inhabitant. 6, 116 Magi obtinent Frasargida -um. CORP. III 6733 -um diu ante a latronibus possessum. *cf.* CIC. Att. 3, 7, 1 BELL. Hisp. 8, 6. CORP. VIII 8777 (a. 243) colonis eius -i Cellensis. *dare, tradere castellum:* NEP. Dat. 10, 2 complura -a ei tradit. Hann. 12, 3 -um ei a rege datum erat. LIV. 31, 16, 5. 38, 13, 4. 38, 31, 2. 38, 39, 14 TAC. ann. 15, 14. *de magnitudine et fama castelli:* SALL. Iug. 92, 5 v. p. 525, 61. SEN. dial. 5, 22, 4 parvulo. CVRT. 5, 3, 9 exigui (AMM. 26, 1, 1). CORP. VIII 20487 (*aetate Gordiani*) kast(ellum) Thib. ... quod <ante hac> angusto spatio cinctu <m muro> continebatur ... prolatum est (20602 INSCR. Revue archéol. 4 série I 1903 p. 336). COD. Iust. 1, 27, 2, 14 -a ... nimiae esse magnitudinis. *cf.* LIV. 31, 16, 5 -a quaedam ignobilia (32, 14, 3. 32, 18, 9 CVRT. 5, 3, 9). TAC. ann. 12, 13 -um insigne fama. AMM. 20, 7, 17 vilioribus. *de loco castelli:* LEX Rubr. (Corp. XI 1146) 2, 3 o(ppido) ... -o ... quae sunt erunt in Gallia Cisalpeina (2, 26. 53). CAES. Gall. 6, 32, 4 hoc -um fere est in mediis Eburonum finibus. BELL. Alex. 63, 5 -um Marcelli ... proximum erat regis castris. VERG. georg. 3, 475 Norica *pastorum* ... -a in tumulis. LIV. 10, 46, 11 -a locis sita munitis. 26, 48, 4. 32, 13, 14 Cyphaera ... opportune Dolopiae imminens -um. 38, 14, 2 -um imminens flumini Indo. 44, 2, 11 -um, quod super Ascuridem paludem erat. 44, 7, 12 -a ... quae super Tempe essent et circa Philan. MELA *saepe, ut* 1, 31 *citra Caesarem est* Avisia -um. 1, 83 hic (*in Caria*) -a sunt aliquot. PLIN. nat. *item saepius, ut* 3, 142 in hoc tractu sunt Burnum, Andetrium, Tribulium, nobilitata proeliis -a. 4, 4. 19, 90 Gelduba ... -um Rheno impositum. ITIN. Alex. 44 ITIN. Anton. Plac. rec. A 41. AMM. 15, 11, 3 circumclusum ambitu insulari Parisiorum -um. 27, 4, 6 Hister ... multis ... contiguus ... -is. VVLG. Matth. 21, 2 Luc. 9, 12. 19, 30. 24, 13 (*gr. ubique κώμη*) AVG. civ. 22, 8. SIDON. epist. 4, 15, 3 -a ... Alpinis rupibus cinctum. *cf.* VERG. Aen. 5, 440 montana ... -a. LIV. 25, 20, 3 maritima (38, 30, 6). *adde:* NEP. Eum. 5, 3 -um Phrygiae. LIV. 28, 8, 9 Potidaniae atque Apolloniae. 32, 18, 9 Phocidis. 33, 18, 20 Peraeae. 35, 51, 8 Euripi (36, 7, 16). 37, 33, 3 Thraciae. 39, 28, 4 Thessaliae Perrhaebiaeque. 44, 21, 4 PLIN. nat. 32, 16 TAC. ann. 2, 80 VVLG. I Macc. 7, 46 Marc. 8, 27 Luc. 5, 17 RVFIN. hist. 1, 8, 12 MARCELL. chron. II p. 91, 476. 100, 518. *castellum munire:* VEG. mil. 3, 8 v. p. 525, 31 sqq. 4, 1 urbes atque -a aut natura muniuntur aut manu aut utroque, quod firmiter ducitur; natura aut locorum edito aut abrupto aut circumfuso mari sive paludibus vel fluminibus, manu fossis ac muro. CIC. Att. 3, 7, 1 -um munitum (5, 20, 3 CAES. civ. 3, 36, 3 BELL. Alex. 30, 3 BELL. Afr. 49, 1. 80. 2 SALL. Iug. 54, 6. 87, 1. 89, 1 NEP. Thras. 2, 1 LIV. 39, 1, 6 VITR. 2, 9, 15 SIL. 9, 623 FRONTIN. strat. 2, 5, 18 TAC. ann. 2, 80 AMM. 24, 5, 6. 27, 12, 12 VEG. mil. 3, 4). CAES. Gall. 1, 8, 2 -a communit (civ. 3, 43, 1 BELL. Alex. 19, 1 NEP. Alc. 7, 4 LIV. 25, 20, 2. 35, 51, 7 PLIN. nat. 6, 30 FRONTIN. strat. 1, 3, 9. 1, 8, 11). BELL. Alex. 21, 5 Alexandrini eo loco -um magnis munitioibus multisque tormentis confirmarunt. LIV. 22, 11, 4 quibus oppida -aque immunita essent. LVCAN. 6, 40 turtita. VEG. mil. 4, 10. *de castellorum praeposito, principe:* CAES. Gall. 2, 9, 4 -o praerant Q. Titurius legatus (BELL. Hisp. 27, 2 TAC. ann. 3, 20). civ. 3, 32, 3 -isque singulis <singuli> cum imperio praeficiebantur. VAL. MAX. 3, 2, 23 -o praepositus erat *centurio*. SVET. Iul. 68 commissi *centurioni* -i. *cf.* LIV. 21, 34, 2 principes -orum (CORP. VIII 9005). 23, 18, 7 dux -i. COD. Theod. 7, 18, 13 primatum ... -orum. CORP. VIII 6298 mag(ister) -i Phue(nsiu) ... Martialis (6272). 15721 seniores -i (15722). 15726 praef(ecto) -i; *cf.* EVGIPP. Sev. 16, 1 -i presbyter. *de custodia et praesidio castelli:* CAES. Gall. 7, 69, 7 in -is interdiu stationes disponebantur, ... haec eadem noctu excubitoribus ac firmis praesidiis tenebantur. civ. 3, 88, 4 reliquas cohortes VII in ... -is praesidio disposuerat. 3, 99, 3 LIV. 33, 18, 9. 34, 8, 6 SEN. benef. 7, 3, 2 TAC. ann. 12, 45 AMM. 30, 5, 15 COD. Iust. 1, 27, 2, 14. SVET. Iul. 68 una sextae legionis cohors praeposita -o. *castellum temptare, adoriri, aggredi, oppugnare:* CAES. civ. 3, 52, 1 plura -a Pompeius pariter ... temptaverat (SALL. Iug. 93, 6). 3, 67, 6 nostri ... in -um ... irruperunt (TAC. ann. 2, 62 GRAN. LIC. p. 38?). HIRT. Gall. 8, 34, 3 expeditionibus nocturnis -a nostrorum adoriuntur. BELL. Alex. 30, 3 -um ... Caesar aggressus omnibus copiis (SALL. Iug. 87, 1 APVL. met. 7, 8). 63, 5 in ... -um Marcelli ... impetum fecerunt. BELL. Hisp. 9, 1 -um oppugnare (LIV. 5, 8, 10. 21, 57, 6. 31, 26, 4. 5 temptata ... oppugnatio ... -i est. 34, 11, 2. 35, 51, 8. 39, 1, 6. 43, 21, 4 VELL. 2, 95, 2 SIL. 9, 623 TAC. Agr. 25 SVET. Vesp. 4 AMM. 25, 4, 11 VEG. mil. 1, 16). LIV. 27, 39, 8 suaque -a ... peti crediderant (AMM. 18, 10, 2). CVRT. 5, 3, 9 haerere in obsidione -i. TAC. ann. 2, 7 -um ... obsideri (4, 73 soluto ... -i obsidio).

6, 43 assidendo -um. 15, 13 -um . . . appugnare. ITIN. Alex. 43 in-vaso -o (MARCELL. chron. II p. 82, 447. 96, 504 IORD. Get. 76). AMM. 24, 5, 6 -um offendit . . . , ad quod explorandum ausus accedere obscurior . . . cum paucis obequitans muros . . . latere non potuit. VEG. nil. 4, 12 violenta . . . impugnatio . . . -is . . . praeparatur. VVLG. II Macc. 3, 6 superveniens -is . . . improvisus. EVGIPP. Sev. 11, 1 dum adhuc paene nullum -um barbarorum vitaret incursus. cf. LIV. 26, 48, 4 quod milites non -um in alto tumultu situm . . . deterruisset. *castellum expugnare, capere, incendere al.*: CIC. Brut. 255 Ligurum -a expugnauerunt (Att. 1, 16, 12 CAES. Gall. 2, 9, 4. 3, 1, 4 BELL. Alex. 30, 3. 42, 3. 43, 2 NEP. Dat. 10, 2 LIV. 6^{ae} QVINT. decl. 348 p. 370 TAC. Agr. 22 ann. 3, 48. 13, 39 IVST. 6, 6 OROS. hist. 3, 1, 10. 6, 18, 23). CIC. Att. 5, 20, 3 -a munitissima nocturno Pomptini adventu, nostro matutino cepimus (epist. 2, 10, 3. 15, 4, 8 BRVT. Cic. epist. 11, 4, 1 SALL. Iug. 54, 6 LIV. 8^{ae} VITR. 10, 13, 1 TAC. ann. 12, 13. 14, 24. 15, 8 AMM. 19, 6, 1. 24, 5, 11 CORP. III 6687). CIC. Att. 5, 20, 3 -a . . . incendimus (epist. 2, 10, 3. 15, 4, 8 SALL. Iug. 54, 6 hist. frg. 1, 112 TAC. hist. 4, 15. 16 ann. 4, 25 AMM. 24, 5, 11 OROS. hist. 4, 6, 25. cf. LIV. 39, 32, 2 urendo . . . -a eorum). BRVT. Cic. epist. 11, 4, 2 multa -a vastari (LIV. 35, 21, 10 igni ferroque pervastavit. FLOR. epit. 2, 2, 19. 3, 19, 6. 4, 2, 41 RVFIN. hist. 4, 2, 3). BELL. Afr. 26, 5 -aque dirui, (LIV. 9, 41, 6 IVV. 14, 196. cf. LIV. 28, 44, 9 semiruta Bruttiorum -a. TAC. ann. 4, 25). BELL. Afr. 36, 4 -um . . . vi expugnando est potitus. BELL. Hisp. 6, 3 Pompei in adventum praesidii causa Caesar complura -a occupasset (LIV. 31, 16, 4. 42, 36, 9. 44, 7, 1 TAC. ann. 2, 80 IVST. 5, 9, 6. 6, 6, 6 CORP. III 6733). SALL. hist. frg. 3, 58 -a, custodias thesaurorum, in ditionem acciperent (LIV. 9, 38, 1 multa alia -a . . . in potestatem venere. 32, 18, 9. 33, 20, 5 omnibus -is aut metu aut voluntate sine certamine in ditionem acceptis. 33, 37, 4. 43, 19, 5 PLIN. nat. 7, 97 OROS. hist. 5, 4, 12. cf. IC p. 529, 21 sqq.). HOR. epist. 2, 2, 34 -um evertere (OROS. hist. 6, 15, 9). Ov. trist. 4, 2, 37 haec tot -a . . . plena cruoris erant. LIV. 33, 18, 20 in -is . . . recipiendis . . . tempus teritur (36, 10, 2. 36, 14, 12. 39, 28, 4. 43, 20, 4). 42, 23, 2 -aque agri Carthaginensis . . . Masinissam vi atque armis possedissee. 44, 7, 12 -a . . . tenere. LVCAN. 6, 268 vicina . . . -a Pompeius . . . incursu gemini Martis rapit. TAC. hist. 4, 15 excidiis -orum imminabant (FRONTO p. 208, 4 N. -orum excidendorum. MARCELL. chron. II p. 82, 447). ann. 2, 64 excidere -a (11, 9. 13, 39. 15, 27). 15, 17 ad Corbulonem missi nuntii, detraheret -a trans Euphraten. FLOR. epit. 3, 7, 4 Metellus . . . -a et urbes redegit. 3, 19, 10 -a diripiens (IVST. 22, 5, 7). AMM. 20, 7, 17 interceptis -is aliis vilioribus. 24, 5, 11 eruendum -um. VVLG. Iudith 2, 12 ascenditque omnia -a eorum. cf. VVLG. num. 31, 10 -a flamma consumpsit. MARCELL. chron. II p. 100, 518 terrae motu viginti quattuor -a collapsa sunt. *castellum deserere, relinquere*: CAES. Gall. 2, 29, 2 cunctis -is . . . desertis (BELL. Afr. 26, 5 SALL. Iug. 94, 3 TAC. Agr. 22 hist. 4, 16 EVGIPP. Sev. 22, 2). BELL. Afr. 2, 6 complura . . . -a . . . relinquit (LIV. 44, 7, 1). LVCAN. 6, 126 qua parte Minuci -a vacant. TAC. ann. 14, 33 omissis -is. Agr. 32 vacua -a. *castellum defendere, recuperare, tueri*: CIC. Brut. 256 -um . . . defendi (TAC. hist. 4, 15. VEG. mil. 3, 3 armis, sagittis, fustibalis, fundis etiam et saxis, onagris ballistisque). CAES. civ. 3, 53, 5 eius . . . opera -um . . . conservatum esse. LIV. 33, 18, 6 recipiendi -i causa (43, 20, 4). 37, 22, 3 quaedam Peraeae -a obsidione exemerunt. QVINT. inst. 7, 10, 13 -a tuenda (TAC. hist. 1, 67 militibus ac stipendiis. ann. 4, 47. OROS. hist. 6, 15, 19).

2 adduntur nomina propria. *genetivus vel adiectivum incolentium*: SENT. Minuc. (Corp. V 7749) 5 Vituriorum. CIC. Caecin. 46 Caecinae. Brut. 255 Ligurum. CAES. civ. 2, 4, 5 Massiliensium. BELL. Alex. 63, 5 Marcelli. LIV. 27, 32, 7 Eliorum. 28, 44, 9 Bruttiorum. 36, 17, 1 Aetolorum. 39, 28, 4 Athamanum. 42, 36, 9 Darsardiorum et Illyriorum. CORP. III 3201 (a. 19/20) Daesitiatum. LVCAN. 6, 126 Minuci. PLIN. nat. 4, 12 Pellenaeorum. TAC. ann. 3, 48 Homnadensium. IVV. 14, 196 Brigantum. GRAN. LIC. p. 38 <vetera> norum Sullano<r>um. ITIN. Anton. Aug. p. 517 Syracusanorum. ACT. Archel. 6, 4 Arabionis (65, 7. 66, 3). *nota de singulis*: VVLG. Ioh. 11, 1 Lazarus . . . de -o Mariae et Marthae. AMM. 25, 8, 7 Persicum . . . -um. 29, 5, 25 Tingitanum -um. 29, 5, 44 Audiense. 29, 5, 49 Duodiense. 29, 5, 55 Subicarense. MARCELL. chron. II p. 91, 476 Luculano. *de castellorum nominibus*: CAES. civ. 2, 4, 5 Tauroenta, quod est -um Massiliensium. NEP. Thras. 2, 1 Phylon . . . , quod est -um in Attica munitissimum. LIV. 22, 39, 16 Gereoni -i Apuliae inopis. 32, 13, 14 Cyphaera . . . Dolopiae imminens -um saep. PLIN. nat. 4, 12. 32, 16. TAC. ann. 12, 13 Ninus . . . -um insigne fama. ITIN. Alex. 44 Petram aggreditur. id -um est praeruptis impositum rupibus. SVLP. SEV. dial. 3, 8, 4 in vico Ambatiensi, id est -o veteri. SENT. Minuc. (Corp. V 7749) 16 -um, qui vocitatus Alianus. CAES. Gall. 6, 82, 3 Aduatucam, id -i nomen est. NEP. Eum. 5, 3 -um Phrygiae, quod Nora appellatur. LIV. 27, 32, 7 Eliorum -um, Pyrgum vocant. 43, 19, 4 -um Draudacum nomine. 44, 2, 11. VITR. 2, 9, 15 -um munitum, quod vocabatur Larignum (2, 9, 16). PLIN. nat. 6, 30. 19, 90. TAC. ann. 2, 80 -um . . . , cui nomen Celenderis. 4, 25. 72. 15, 10 ITIN. Alex. 45 AMM. 15, 11, 3. 25, 8, 7. 27, 12, 3 ITIN. Anton. Plac. rec. A 41 MARCELL. chron. II p. 96, 505. 98, 512. 100, 518 EVGIPP. Sev.

11, 2. 44, 7. CIC. Caecin. 20 Caecina . . . venit in -um Axiam. Deiot. 17 -um Blucium. 21 Peium. BELL. Hisp. 24, 2 Aspavia. NEP. Alc. 7, 4 LIV. 26, 5, 4. 31, 27, 2 al. PLIN. nat. 2, 147. 6, 116 FRONTIN. strat. 1, 3, 9 TAC. ann. 2, 7. 12, 45 AMM. 15, 10, 6 al. VVLG. II Macc. 14, 16 Ioh. 7, 42 MARCELL. chron. II p. 96, 503. 99, 515. *nota*: CORP. VIII 8369 (a. 128) -um Victoriae.

3 *structurae variae secundum praepositiones ordinatae, abl. instrumenti, acc. dat. abl. loci*: in, ad -um venire, ducere, al.: SENT. Minuc. (Corp. V 7749) 16 sursum iugo recto in -um. CIC. Caecin. 20 (bis) Caecina . . . venit in -um Axiam (Deiot. 17. 21 SALL. Iug. 94, 3 LIV. 38, 14, 2 APVL. met. 8, 15 AMM. 25, 8, 7 VVLG. Ioh. 11, 30 EVGIPP. Sev. 11, 2). CAES. civ. 3, 53, 4 milia sagittarum circiter xxx in -um coniecta. 3, 43, 2. 3, 44, 4. BELL. Afr. 34, 6 Caesar legiones equitesque dimissos in -a munitionesque disponit. 36, 4 in -um Iuba . . . frumentum . . . comportaverat. NEP. Eum. 5, 3 in -um Phrygiae confugit (TAC. ann. 14, 24 IVST. 14, 2, 2). LIV. 25, 20, 3 in ea duo . . . -a frumentum . . . convectum est. 27, 32, 7 copias ad propinquum . . . -um . . . eduxit. 33, 18, 6 castra . . . movet . . . ad alterum -um. 33, 36, 8 Boi . . . in -a sua . . . dilapsi sunt (40, 17, 6. 40, 33, 8). 35, 3, 6 per quod (praesidium) in -a . . . ageretur. 36, 17, 1 consul . . . Catonem et . . . Flaccum . . . ad -a Aetolorum . . . mittit. 36, 19, 1 Flacco . . . subire ad ea -a conato. CORP. III 3201 (a. 19/20) <Ti.> Caesar . . . viam a Salonis ad . . . -um . . . munit. TAC. ann. 4, 47 montem . . . aequali dorso continuum usque ad proximum -um. 12, 45 Mithridatem compulit in -um. OPTAT. 2, 18 p. 15 qui . . . concurrerunt ad -um Lemellefense. AMM. 15, 10, 6 declive . . . iter . . . ad usque -um Virgantiam patet. 25, 6, 4. 27, 12, 3. 29, 5, 25. 44. 49 VEG. mil. 3, 3 VVLG. II Macc. 8, 1. 14, 16 Matth. 10, 11. 14, 15. 21, 2 Marc. 8, 27 al. RVFIN. hist. 1, 11, 6 OROS. hist. 6, 4, 6 MARCELL. chron. II p. 96, 505. 98, 512 SIDON. epist. 4, 15, 3 CASSIOD. var. 3, 41, 2 EVGIPP. Sev. 44, 7 ACT. Archel. 66, 3. cf. BELL. Hisp. 40, 1 Didius . . . proximo se recepit -o. LIV. 10, 12, 8 -is . . . illatus ignis. APVL. met. 7, 10 proximum -um petam. 9, 4 casulis atque -is oberratis. VVLG. Luc. 17, 12 cum ingrederetur quoddam -um. 24, 28 appropinquaverunt -o. in -o esse, tenere, occidere, facere: CIC. Caecin. 46 primo in -o Caecinae dixit Aebutius se homines coegisse et armasse. Deiot. 25 in -o circumsederi. LEX Rubr. (Corp. XI 1146) 2, 3 a quoquomq(ue) pecunia certa credita . . . in eorum quo o(ppido) . . . -o . . . petetur (2, 26. 53. 56. 58). CAES. Gall. 6, 37, 8 qui in eodem occiderint . . . -o. civ. 3, 53, 3. NEP. Hann. 12, 3 Hannibal . . . se tenebat in -o, quod ei a rege datum erat muneri. LIV. 10, 18, 8. 28, 8, 9 hominum quod aut in agris aut in propinquis -is . . . fuit. 31, 30, 6 delubra . . . in parvis . . . -is vicisque consecrata. 38, 30, 6 exulum . . . magna pars in maritimis Laconicae orae -is . . . habitabant. SEN. dial. 5, 22, 4 cum in parvulo quodam -o Graeci obsiderentur. TAC. ann. 2, 80 Cilices se . . . -o claudunt. 2, 81 ut . . . maneret in -o. 4, 72 Olennius . . . receptus -o. 15, 10 coniunx ac filius -o . . . abditi. PAVL. sent. 4, 6, 2 testamenta in . . . -o . . . facta. APVL. met. 8, 29 in quodam -o . . . instruunt dapes. TERT. nat. 1, 1 in agris, in -is, in insulis christianos esse. AMM. 16, 7, 10 filiam . . . in -o Sinhorio reliquit. PROB. Verg. georg. 3, 113—115 ii, qui in Nephela -o morentur. HIER. c. Lucif. 9 in -is . . . baptizati. epist. 22, 34 habitant . . . in . . . -is. 58, 5 AVG. civ. 22, 8 NOT. dign. or. 38, 25 occ. 32, 41. 33, 55 COD. Theod. 16, 2, 16 CANON. Migne 56, 762^A MARCELL. chron. II p. 91, 476 (IORD. Rom. 344 Get. 242). p. 100, 518 IORD. Rom. 352. 353 ACT. Archel. 6, 4 (65, 7) CORP. V 942. VIII 6357. X 6104. XIII 8098. -o, de, ex -o ducere, venire al.: SISENNA hist. 65 praetor . . . de -is . . . pedites conducit. CIC. Caecin. 20 de -o descendunt. CAES. Gall. 2, 33, 3 ex proximis -is eo concursum est. 7, 81, 6 ex ulterioribus -is deductos (7, 87, 4 LIV. 45, 26, 12). civ. 1, 34, 5 frumentum . . . ex omnibus -is in urbem convexerant. 3, 42, 4 Lisso Parthinisque et (ex Menge) omnibus -is quod esset frumenti conquiri. 3, 43, 2 ex -o in castellum perducta munitione (3, 44, 4. 3, 67, 1. HIRT. Gall. 8, 35, 4 ex proximis -is in frumentarios . . . impetum facit. BELL. Alex. 30, 4 refugientes Alexandrinos ex -o in castra sunt milites insecuti. BELL. Afr. 6, 7 legationes venire. BELL. Hisp. 9, 3 repugnare. 24, 2 -o . . . excludi. 40, 3 eliciebatur. 40, 5 processisset. NEP. Eum. 5, 6 ut aequae nitida iumenta . . . educeret. LIV. 21, 33, 2 montani . . . ad stationem solitam conveniebant. 31, 26, 3 si ex -o ab Eleusine in praedantem suos impetus fieret. similiter LIV. 34, 19, 8. 38, 38, 4. 5. 44, 35, 7 TAC. ann. 4, 49. 12, 30. 38. 46. 13, 36 APVL. met. 8, 30. 9, 10. 31. 39 VVLG. I Macc. 7, 46 Luc. 5, 17 Ioh. 7, 42. 11, 1 RVFIN. hist. 1, 8, 12 ITIN. Tungr. (Corp. XIII 9158). CAES. civ. 3, 65, 3 significatione per -a fumo facta (LIV. 37, 33, 3 aegri . . . per omnia . . . -a . . . relictis. 43, 20, 4 TAC. Agr. 16 AMM. 14, 2, 5 VVLG. gen. 25, 16 Luc. 8, 1. 9, 6. 13, 22 COD. Theod. 11, 20, 3 CASSIOD. compl. in act. 8, 9 EVGIPP. Sev. 17, 1). VERG. Aen. 6, 440 qui . . . montana sedet circum -a sub armis (SERV. ad l. hoc est circumsedet. cf. VVLG. Matth. 9, 35 circuibat Iesus omnes civitates et -a. Marc. 6, 6. PLIN. nat. 2, 147 lana pluit circa -um Compsanum). LIV. 44, 2, 11 ad -um . . . Hippas tenere saltum . . . iussus. VAL. MAX. 3, 2, 23 cum pro -o . . . dimicaret centurio. TAC. ann. 2, 7 cuncta inter -um Alisonem ac Rhenum. 4, 25 Numidas apud -um semirutum . . . consedissee (MARCELL. chron. II p. 99, 515 captivum . . . apud Acres -um tenebant). AMM. 18, 10, 1 cum prope -a Romana

venisset. MARCELL. chron. II p. 96, 503 iuxta Syficum -um... cum... Persis... pugnaturi. *castello munire, saepire, defendere, circumdare al.*: CIC. Phil. 5, 9 -is et operibus ab ingressione fori populum tribunosque plebis propulsari. epist. 15, 4, 10 sex -is castrisque... saepsi oppidum. CAES. Gall. 2, 30, 2 vallo... crebrisque -is circummuniti (civ. 1, 18, 6. NEP. Milt. 2, 1 loca -is... communit. Dat. 4, 2 AMM. 18, 7, 6. 30, 7, 6). CAES. Gall. 3, 13, 5 -is vigiliisque... civitates tutae. Ov. trist. 5, 10, 27 vix ope -i defendimur (TAC. ann. 12, 29 -is sese defensare). LIV. 5, 12, 4 Veis castra... -is praesidiisque firmabantur (27, 26, 9). 38, 21, 1 -o iter impedituros. SIL. 1, 328 -oque urbem circumvallare frequentem. TAC. Agr. 20 civitates... praesidiis -isque circumdatae (FLOR. epit. 3, 10, 25). AMM. 14, 8, 13 Arabia castris oppleta validis et -is (23, 6, 4). SIDON. epist. 4, 21, 5 montium... saxosa -is cingunt aequor agrorum.

B translate et in imagine: CIC. Pis. 11 Clodio templum illud Castoris fuit... -um forensis latrocinii. div. 2, 37 urbem philosophiae... proditis, dum -a (sc. *haruspicinam*) defenditis. LIV. 3, 57, 2 respicerent tribunal Claudii decemviri homines, -um omnium scelerum. CARM. epigr. 91, 1 dum haberet *Furius Philocalus* clausam in -o ani(mu)lam... parce pudensque vixit omni tempore.

C metonymice de eis qui in castellis sunt: SALL. Jug. 89, 1 consul... -a... adire, partim vi, alia metu aut praemia ostentando avertere ab hostibus. LIV. 33, 36, 14 -a... duodetriginta ad consulem defecerunt (34, 16, 9. 35, 22, 6 cf. p. 527, 27 sqq.). VAL. FL. 3, 739 inclusaque *lea* lugenda longo pervigilant -a metu. TAC. hist. 1, 67 rapuerant *militis unactvicesimae legionis* pecuniam missam in stipendium -i, quod olim Helvetii suis militibus ac stipendiis tuebantur. CAPITOL. Maximin. 15, 6 singulis... -is salutem dicit. EVGIPP. Sev. 11, 1 ut certatim eum (*Severinum*) -a pro suis munitionibus invitarent. 25, 2 antistes... universa dioecesis suae -a scriptis... admonuit. CORP. V 4488 quodsi meae voluntati non satis fecerit *collegium centonarium*, iubeo (h)abere -um Ingenan legatum.

II receptaculum aquae: in aquae ductibus: PAVL. FEST. p. 70 dividicula antiqui dicebant, quae nunc sunt -a, ex quibus a rivo communi aquam quisque in suum fundum ducit. VLP. dig. 44, 20, 1, 39 ex -o aquam ducit... id est ex eo receptaculo, quod aquam publicam suscipit. HESYCH. s. v. ὄνομα τόπον ἄνω φέροντος καὶ κάτω φέροντος καὶ μερίζοντος τὸ ἕδωρ. VITR. 8, 6, 1 cumque venerit aqua rivis ducta ad moenia, efficiatur -um et -o coniunctum ad recipiendam aquam triplex immissarium, collocenturque in -o tres fistulae. 8, 6, 4 sin autem fistulis plumbeis ducetur, primum -um ad caput struatur, deinde ad copiam aquae lumen fistularum constituatur eaeque fistulae e -o collocentur ad -um quod erit in moenibus. 8, 6, 7 (bis). LABEO dig. 18, 1, 78 pr. PLIN. nat. 31, 58. 36, 121 Agrippa... fecit... -a CXXX, complura et cultu magnifica. FRONTIN. aq. 3. 19 pars aquae Iuliae ad Spem veterem excepta -is Caели montis diffunditur. 23. 27. 35. 36. 76. 78—84 (7^{ies}) al. CELS. dig. 19, 1, 38, 2. VLP. dig. 8, 4, 2 si quis servitutum -o imposuerit. 19, 1, 17, 8. 30, 41, 10 -i legari non poterunt. 44, 20, 1, 38. 39. PAVL. dig. 8, 2, 19 pr. fistula ex -o... aquam capit. COD. Theod. 15, 2, 5 (a. 389) eos, qui aquae copiam... meruerunt... eius usum aut ex -is aut ex ipsis formis iubemus elicere. CORP. VI 564. 2345. 3866. XI 1062 INSCR. Dessau 5792 (9^{ies}). *latiore sensu quodlibet receptaculum aquae:* VITR. 9, 8, 11 post frontem horologii intra collocetur -um in idque per fistulam saliat aqua... ad id autem affixum sit... tympanum habens foramen, per quod ex -o in id aqua influat. *similia* 10, 4, 3. 4. 10, 7, 3.

derivata: castellamentum, castellanus, castellarius, castellatim.

caster v. castrum p. 548, 51 sqq.

castēria, -ae f. [vocabulum graecum esse videtur. idem esse ac *καστῆρία* (cf. HESYCH. s. v. ὀχυροτήρια καὶ μέγος τι ἐν τῇ νηί) censet Vossius, *Etymol. s. v.*, cum Turnebo; *καταστῆρία* (*καταπανστήρια*, *κατάστασις ἔχοντα*, *ἀπόρρητα*, *καθεσταμένα* HESYCH.) mavult conferre Weise, *D. griech. Wörter im Latein* p. 370. Th.]. NON. p. 85 -a locus ubi, cum navigatio conquiet, remi et gubernacula conquiescunt. cf. GLOSS. V 639, 10 repositio remorum. PLAVT. Asin. 519 si repositi remum, sola ego in -a, ubi quiesco (*aliter* SCHOL. Stat. 6, 775 [800] pertica est quaedam in navi, quam hortator remigum tenet, quam si incusserit, remiges non desinunt; si deposuerit, quiescunt a labore. hanc Plautus -am nominavit).

castidicus (-a, -um). cf. c. 1. castus et c. dicere. *qui casta (i. deo grata) dicit:* POTAM. tract. 2 p. 1416^B -i iuvenis *Isaviae* prophetae.

castiferum qui flagellum portat GLOSS. Scalig. V 595, 5. *corrig. masti-go-phorum* (cf. GLOSS. V 464, 57 mastigophorus flagellarius), *asciferum* (cf. p. 532, 30 sqq.) an cast(er)iferum (v. l. 69 sq.)? *vix* cf. c. 1. castus et c. ferre.

castificatio, -ōnis f. a castificare. *i. q. purificatio, sanctificatio:* ITALA num. 6, 2 (Lugd.) quicumque magne orare voluerit orationem domino, omni -e (*ἀγγελίαν*) sanctificabitur. 6, 4. 5 omnibus diebus orationis et -is (*τῆς εὐχῆς τοῦ ἀγγελίου*, VVLG. *aliter*) suae. PRISCILL. tract. 6, 96 si '-o' corporis 'fructu divinae' excolitur 'voluntatis'. 10, 130 (*videtur alludere ad ITALAM I Thess. 4, 3 et Rom. 6, 22, ubi gr. ἀγιασμός*, VVLG. sanctificatio). 6, 94 -em terrenae carnis et spiri-

tus... in triumphum peccati operantis exposcit. 6, 107. Ps. Avg. serm. 135, 1 post partum glorificata est Mariae -o (*ibid.* filium genuit mater et casta est).

castifico, -āvī, -ātum, -āre a castificus. *i. q. castum (i. purum) reddere; pertinet ad religionem, apud Graecos respondet ubique ἀγνίζω.* **1 generatim:** ITALA II Macc. 12, 38 (Ambros.) more solito -ati (VVLG. purificati) ibidem sabbatum transi(g)ebant. I Ioh. 3, 3 (Tert. pudic. 19 p. 264 monog. 3 p. 765 Oehl.) omnis... -at (VVLG. sanctificat) se (met ipsum), quia et ille castus est (cf. Avg. in epist. Ioh. 4, 7 quis nos -at nisi deus? ... -as te non de te [quater]. 4, 9). PRISCILL. tract. 6, 95 p. 72 vetus testamentum -andi corporis deo... mancipatur. 6, 103 p. 77 -ans in his *cogitationibus* opus carnis, ne quid homo extra unum deum velut deum vellet. AMBR. off. 1, 50, 248 -batur etiam populus per biduum... ut ad sacrificium purus accederet. Cain et Ab. 2, 6, 21. VVLG. I Petr. 1, 22 animas vestras -antes in oboedientia caritatis. cf. l. 33. MAX. TAVR. hom. 1 p. 225^B -emus corda nostra, mundemus conscientiam, purificemus spiritum. OP. imperf. in Matth. 1 p. 618, 14 *ecclesia* educta de mundo et -ata facta est sponsa Christi. FVLG. RVSP. epist. 3, 19, 30 qui te -vit in sponsam. IGNAT. ad Ephes. 8; 1 ed. Zahn (Patr. apost. II) -er. ad Trall. 13, 3. Ps. IGNAT. ad Trall. 13 -et vos spiritus meus. *nota:* ITALA num. 6, 3 (Lugd.) a vino et sicera -bitur (VVLG. abstinebunt).

2 de abstinentia a rebus venereis: Ps. CYPR. singul. cler. 40 cupidinem domat mentemque -at, concupiscentiam subigit... carnalia crucifigat. AMBR. in psalm. 118 serm. 13, 6 qui cor suum spiritali circumcisione -at. Ps. RVFIN. in Os. 1, 2 sq. p. 964^P mulier prostituta... -ata consortio prophetae. Avg. bon. viduit. 7, 10 quo tempore Christo... non coniugalibus fetandis visceribus, sed -andis (castigandis *codd. deter.*) vidualibus moribus melius serviretur. serm. 95, 3 forte effeminati corriguntur et -antur. 142, 3 (*opp. adulterat*). conf. 9, 9, 19 toleravit uxor cubilis iniurias, expectabat enim misericordiam tuam super eum (*maritum*), ut in te credens -retur. SVLP. Sev. epist. app. 2, 11 p. 240, 14 *Petrus* si nullam animae constuprationem nosset, nec -ari eam desiderasset. cf. l. 15. *nota:* PRISCILL. tract. 5, 87 p. 65 ut terrenae materiae naturam -ata (*i. casta creata*) caro vinceret (*opp. concupiscentiae voluntate deceptus*). cf. l. 12. *deriv.*: castificatio.

castificus, -a, -um. cf. c. 1. castus et c. facere. *is qui castum (i. purum a venere, deo gratum) reddit:* SEN. Phaedr. 169 expelle facinus mente -a horridum... metue concubitus novos (*proleptice*).

CARM. epigr. 1233, 15 (*saec. III*) quae tibi -o promisit munera (sc. ut aeterna vias forma) cursu olim iussa deo simplicitas facilis. PAVL. NOL. carm. 28, 188 -o socians pia sacramenta lavacro.

deriv.: castifico.

castigābilis, -e a castigare. *castigatione (vituperatione) dignus:* PLAVT. Trin. 44 hic ille est senecta aetate qui factus est puer, qui admisit in se culpam castigabilem.

castigātim v. p. 537, 30.

*castigatio, -ōnis f. a castigare. *legitur apud scriptores inde a CIC. Att. 3, 10, 3 et philos., saepius habent LIV. (9^{ies}) SEN. philos. (7^{ies}), PLIN. nat. (6^{ies}), TERT. (10^{ies}). *pluralem numerum legi:* CIC. Tusc. 4, 45 LIV. 39, 5, 6 TERT. resurr. 9 p. 37 ZACCH. 1, 36 RVFIN. hist. mon. 1 p. 394^P SALV. gub. 7, 3. [LIV. 31, 46, 11. 36, 9, 12 falso *codd.*]*

I i. q. correctio: GLOSS. V 358, 37 ἔλεγχος. *A fit potissimum verbis:* cf. PAVL. FEST. p. 196, 7 obiurgatio post turpe factum -o (*opp. monitio*).

I hominis ipsius: CIC. Att. 3, 10, 3 -e aut obiurgatione dignum. Tusc. 4, 45 ut homines -bus reprehensionibus ignominii affici se in delicto dolerent. off. 1, 88 animadversio et -o contumelia vacare debet neque ad eius, qui punitur aliquem aut verbis castigat... utilitatem referri. 1, 137 (*ibid.* obiurgatio). LIV. 28, 26, 3 ad multitudinem -em (*opp. poena*) satis esse (cf. VELL. 2, 125, 3 inter severam praecipue noxiorum ultionem mitis aliorum -o). 31, 46, 11 -is (-bus *codd.*) regis in admissa culpa et simul minarum simul promissorum in futurum memores. 36, 9, 12 revocati... -e (*codd. recc.*, -es B, -bus M) principum milites (IVST. 1, 6, 15). 39, 5, 6 his victus -bus (*i. oratione Gracchi*). 42, 42, 8 corrigi me et emendari -e hac posse. VELL. 2, 114, 3 admonitio frequens, interdum et -o, vindicta tamen rarissima. CVRT. 10, 2, 13. SEN. epist. 94, 36 et denuntiatio et -o insanos coercuit (*ibid.* praecepta). Ps. CYPR. singul. cler. 29 hac -e non compuncti. PANEG. 12, 45 p. 312, 30 nemo convicio aut denique -e perstrictus culpam capitis aurium saltim molestia luit. EVSTATH. Bas. hex. 1, 5 p. 872^C (*syn. doctrina*). ZACCH. 1, 36 p. 1106^A nec praedictis vel similibus -bus emendantur. SIDON. epist. 6, 9, 2 -is huiusce tenore (*ibid.* cum parentis verba censurae maxima emendationis incitamenta sint). EVGRAPH. Ter. Hec. 674 p. 356, 23 iungitur cum -e correctio. OP. imperf. in Matth. 11 p. 691 verbum LIV. 27, 15, 2 clementerque... cum verborum tantum -e ob errorem malum species est aliqua -is. *acced. verborum* (cf. p. 531, 3 sqq.): praeteritum acceptis. SEN. epist. 47, 19 verborum -e uteris (*opp. verberibus*). PORPH. Hor. carm. 3, 12, 2 exanimari metuente patruae verbera linguae: cruciari -e verborum.

2 i. q. reprehensio vitiorum: LIV. 30, 37, 1 *legatis* cum multa -e perfidiae monitis. SEN. dial. 4, 24, 2 (*ibid.* obiurgemus). QVINT. inst. 3, 8, 54 ille in -em, hic in exhortationem vitiorum compositus alloquitur. Avg. anim. 4, 2, 3 nostrae ignorantiae dissertissima et luculentissima -o. VAL. CEM.

hom. 6, 3 quae in -e indisciplinae linguae diximus. **B** fit puniendo, interdum fere i. q. poena: GLOSS. *νομισία μετὰ ἐπιπλήξεως*. 1 hominis; *acced.* flagellorum, fustium, corporis *sim.* nota: CALL. dig. 48, 19, 7 sunt poenae, quae... coercitionem corporis contineant... veluti fustium: admonitio; flagellorum: -o; vinculatorum: verberatio. VLP. dig. 1, 16, 9, 3 aut verbis aut fustium -e emendare. PAVL. dig. 1, 15, 3, 1. 47, 18, 2 post fustium -em in opus... dandi sunt (*ibid.* fustibus caesi). BENED. reg. 2 l. 62 improbos... verberum vel corporis -e... coarceat *abbas.* *cf. l. 58 sqq.* *acced.* verborum v. p. 530, 77 sqq. grandinis: RVFIN. Orig. in exod. 4, 8 -em grandinis admovet deus, ut luxuriam... coarceat. PAVL. FEST. p. 71, 17 deprensa dicitur genus militaris animadversionis, -e maior, ignominia minor (*cf. MOD. dig. 49, 16, 3, 1*). VAL. MAX. 2, 7, 14 aspero enim et absciso -is genere militaris disciplina indiget. 4, 1 ext. 2 amico -is arbitrium mandavit. SEN. dial. 3, 15, 1 meliorque... faciendus est non sine -e, sed sine ira (LACT. ira 23, 14 sine ira et -e). 4, 27, 3 bonorum magistratum, parentium *sim.* epist. 94, 44 (*opp. admonitio*). QVINT. inst. 1, 3, 14 hac -e (*sc. caedendo*). decl. 339 p. 339, 23 (*ibid.* punitur). GELL. 10, 48 tit. causa huiusce modi -is (*i. sanguinis dimissionis*). VLP. dig. 7, 1, 23, 1 modicam... -em..., ut neque torqueat *servum* neque flagellis caedat (2, 1, 12 *opp. supplicium.* *cf. LACT. ira* 21, 16 ut in omni -e modum ac iustitiam teneremus). 9, 2, 5, 3 levis dumtaxat -o concessa est docenti. COD. Iust. 7, 24, 1, 1 *servum*... -e competentem corrigere. 11, 48, 21, 1 moderatē. TERT. pudic. 2 p. 224 alia delicta (*sc. remissibilia*) -em mereri, alia (*inremissibilia*) damnationem. 7 p. 233. patient. 11 p. 17 gratulari nos docet dignatione divinae -is. adv. Marc. 2, 14 p. 364 *Aegyptum* decemplici -e percussam. ARNOB. nat. 4, 33 neque ullo saltem -is metu luxuriantium litterarum coarceatis audaciam. PS. AMBR. laps. virg. 8, 35 v. *infra l. 66*. VVLG. psalm. 72, 14 fui flagellatus tota die et -o mea in matutinis. IER. 30, 14 plaga enim inimici percussi te -e crudeli (*cf. PALLAD. hist. mon. II* 10 p. 363^c). I Macc. 2, 49. VICTRIC. 29 omnes sunt morae -e pulsatae. RVFIN. hist. mon. 1 p. 393^c (*syn. plaga aliqua et correptio*). 1 p. 394^c animae languoribus aliisque huiusmodi -bus purificantur. SALV. gub. 7, 3 curare nos vult -bus suis deus (*ibid.* poena). SACR. Leon. p. 370 *al.* CAES. AREL. epist. de hum. 5, 5 cum homo aut per -em aut per aliquam distractionem ventilatus fuerit. 5, 7 disciplina vel -o sancta. *de nota censoris*: LIV. 29, 37, 16 -o inconstantiae populi censoria. PLIN. nat. 18, 32. 37, 49. *nota*: LIV. 27, 10, 10 tacita -o. **2** animalium, herbarum: PLIN. nat. 10, 105 saepe et ex hac causa (*i. ex amore subolis columbarum*) -o, pigrius intrante femina ad pullos. APVL. met. 9, 13 costas perpetua -e ossium tenuis renudati. PLIN. nat. 17, 262 olearum... nudatas radices hiberno frigori opponunt, eaque -e proficiunt. *de amputatione*: PLIN. nat. 17, 173 ni cohibeatur *viradix* -e tali.

II actio se cohibendi, continendi, etiam hic nonnullis locis significatio emendationis subest: **A** i. q. abstinencia: **1** additur genetivus rei: TERT. ieiun. 1 p. 275 nunc de -e victus secunda[e]... continentiae pugna est (9 p. 284. *cult. fem. 2, 9* humilitatem animae suae in victis quoque -e deo immolant. HIER. adv. Iovin. 2, 13 umores corporis nimia victus -e siccabant). PS. HIL. dedic. ecel. p. 883^a numero *quadragenario* -em vitae praesentis signari (*ibid.* ieiuniis et continentia -ari oportet). TERT. resurr. 9 p. 37 *carne* -es probat deus. adv. Marc. 2, 18 p. 360 *libido* atque luxuria fere ventris -e frigescent (ENNOD. opusc. 6, 7 p. 403, 27 *pudicitia* ventris -e procuretur; *opp. ferculorum populosis erroribus*). AVG. epist. 130, 16, 31 in ieiuniis et vigiliis et omni -e corporis quam plurimum adiuatur oratio (LEC M. serm. 86, 1 *opp. pauperum alimoniae*). BENED. reg. 2 l. 62 v. *supra l. 8*). *nota*: CASSIAN. inst. 5, 22, 3 ieiuniorum -em. **2** absolute: AVG. serm. 210, 10, 12 -o volentis fit sustentatio non habentis. CASSIAN. inst. 5, 8 ieiuniorum et continentiae modum in mensura parcitatis tantum et -e consistere. 5, 26 perceptionem cibi parvissimi aciore -e nec solum panis sed etiam somni ipsius deminutione durius exigentes *al.* PS. AMBR. laps. virg. 8, 35 mens ac membra singula digna -e punienda. LEO M. serm. 41, 2 purificationis ratio... diligentiam nobis propositae -is indicit. SACR. Leon. p. 295 occultae proposito -is afflicti. GENNAD. vir. ill. 70 *Hilarius* in docendo gratiam habuit et absque personarum acceptione omnibus -em (castigatum opus praedicationis *Herding*) ingressit. **B** fere i. q. modestia: ENNOD. epist. 5, 3, 1 p. 126, 4 cum enim eminentissimos attollat -o sua. *cf. p. 535, 66 sqq.* **C** de stilo, fere i. q. severitas, disciplina: MACR. sat. 2, 4, 12 -em loquendi, quam alias ille (*Augustus*) scribendo servabat (*opp. stilo esse remisso, molli et dissoluto*).

syn. et iuxta pos.: ad *IA*: obiurgatio, reprehensio, ignominia, animadversio, minae et promissa (LIV. 31, 46, 11), denuntiatio et praeccepta (SEN. epist. 94, 36), convicium, doctrina (EVSTATH. Bas. hex. 1, 5), praedicta (ZACCH. 1, 36), censura (SIDON. epist. 6, 9, 2). ad *IB*: deprensa, ignominia, districtio, disciplina, plaga, correptio, poena. ad *II*: ieiunia, continentia, vigiliae, mensura parcitatis (CASSIAN. inst. 5, 8). *oppo.* ad *IA*: monitio, poena, ultio, vindicta. ad *IA* 2: exhortatio. ad *IB*: admonitio, damnatio. ad *II*: alimonia (LEO M. serm. 86, 1), ferculorum errores (ENNOD. opusc. 6, 7).

castigātor, -ōris m. a castigare. legitur inde a PLAVTO, e scriptoribus primus habet LIV. 1 is qui corrigit, admonet: a generatim: *cf.* GLOSS. *ammonitor*. PLAVT. Trin. 187 vicisti -em tuom. 614. SEN. dial. 3, 16, 1 ad coercitionem errantium... irato -e non opus est (MART. BRAC. ira 6). PLIN. paneg. 40 nemo observator, nemo -r adsistet. TERT. adv. Marc. 5, 12 p. 618, 13 Galatarum -r (*ibid.* comminatur). GREG. TVR. Franc. 4, 36 p. 170, 28 -r delinquentium poenitentumque remissor. **b** fere i. q. vituperator: *cf.* GLOSS. *ἐπιπλήκτης*. HOR. ars 174 laudator temporis acti... -r censorque minorum. LIV. 1, 59, 4 Brutus -r lacrimarum... auctorque... arma capiendi. COLVM. 8, 16, 6 ne videamur tot saeculorum seri -es. **c** fere i. q. punitor, vindex: PS. RVFIN. in Os. 11, 8 p. 1020^a in peccata tua -r insurgo. in Am. 7, 4 p. 1090^a si iram hostium ipse, qui iudicat, quasi -r accenderet. **2** is qui aliquid (se) continere iubet: TERT. ieiun. 15 p. 294 -es et interdiores victus. HIER. c. Vigil. 15 mulierum... vitat aspectum *monachus* et... -r sui est. AVG. epist. 130 p. 49 Timotheum nimium... corporis -em admonet, ut modico vino utatur.

castigātorius, -a, -um [*cf. c. castigator, castigare. Th.*]. ad castigatorem (*i. correctorem severum*) pertinens: PLIN. epist. 5, 16, 10 memento adhibere solacium, non quasi -um et nimis forte, sed molle et humanum. SIDON. epist. 4, 1, 3 cum ille adhuc aetatum nostram mobilem... -a severitate decoqueret.

castigeo v. castigo l. 28.

castigo, -āvī, -ātum, -āre [*ambigitur utrum cf. sit c. castus an potius c. ind. sāsti 'docet, castigat', sāstih 'castigatio'. Th.*]. de significationibus *cf. Doederlein, Synon. 2 p. 156. 161.* de constructione *cf. PRISC. gramm. III* 276, 21. *nota formam castigere*: ITALA IV Esdr. 5, 30 (*Ambian.*), ubi VVLG. -ari. [*errore scribae traditum pro fastigatus CAES. Gall. 2, 8, 3 (cast-β, castigatus castratus α), sed cf. p. 535, 57 sqq.; pro fastigetur AVG. in psalm. 38, 11]. legitur inde a CARM. Nelei varius apud poetas, e quibus saepius: PLAVT. (10^{ies}), STAT. (8^{ies}), IVV. (5^{ies}); e scriptoribus: CIC. (9^{ies}), LIV. (42^{ies}), SEN. rhet. (9^{ies}), CVRT. (11^{ies}), SEN. philos. (19^{ies}), ICTI (DIG. 23^{ies}). [val. cāstīgā, it. gastigare, francog. châtier, hisp. castigar. M.-L.]*

I i. q. coercere, corrigere, interdum fere i. q. emendare:

A generatim: GLOSS. *νομισία, δέξει, σωφρονίζει*. IV 416, 21 monet -at. *cf. V* 141, 51 redarguere: reprobare vel -are; *apud auctores Graecos plerumque respondet παιδείω*. **1** aliquem: **a** alteros: CARM. Nelei Fest. p. 317, 23 foede stupreque -or cotidie. PLAVT. Trin. 23 amicum -are ob meritam noxiam immoene est facinus (*ibid.* concastigabo). 216 TER. Haut. 592 quid illum porro credas facturum, ... nisi eum... servas, -as, mones? CIC. off. 1, 136 ad hoc genus -andi (*sc. obiurgationes*) raro invitique veniemus, ... si nulla reperietur alia medicina (*cf. SEN. contr. 2, 6, 11 hoc -andi genus commovent(ius) visum*). LIV. 27, 34, 14 haec taliaque arguentem et querentem -bant patres. SEN. contr. 2, 1, 28 quos abdicatione non potuit terrere, putat se -urum adoptione. 2, 6, 5 si ad -andum filium *luxuriantis* consilio usus est (*ibid.* vindicare, emendare) bis. 10, 3, 9 dixi... iratus, cum vellem -are, non occidere *filiam*. CVRT. 9, 3, 18 nec -are obstinatos nec mitigare poterat iratos. SEN. dial. 4, 28, 1 indignamur aliqua admonitione aut coercionem nos -atos esse. benef. 7, 24, 1 mollius. epist. 95, 50 *dei* -ant quosdam et coercent et irrogant poenas et aliquando specie boni puniunt. 99, 2 -entur et discant. PS. SEN. mon. 34 minorem fratrem -ando (cedendo *al.*, docendo *ci. Wölfl.*) demereberis. CARM. (scaen?) frg. Suet. Dom. 9 qui delatores non -at irritat. STAT. silv. 2, 6, 51 saepe ille volentem -bat erum. GELL. 7, 14, 2 causa puniendi, quae graece <vel νόμισις> vel *νομισία* dicitur, cum poena adhibetur -andi atque emendandi gratia. ITALA deut. 21, 18 (Lugd.) si -bunt (VVLG. coercitus) parentes eum (*filium*) et non obaudierit eos. prov. 15, 12 (Cypr. epist. 4, 4) non diligit indisciplinatus -antem (*ἐλέγχοντες*, VVLG. qui... corripit) se. ITALA (Clem. ad Cor. 56) et VVLG. psalm. 117, 18 castigans -vit me dominus et morti non tradidit me. apoc. 3, 19 (Tert. patient. 11 p. 17) quos diligo -o. VVLG. Ier. 31, 18 -asti me et eruditus sum. 46, 28 non consumam, sed -bo te in iudicio, nec quasi innocenti parcam tibi. *cf. p. 534, 78 sqq.* (*cf. PS. RVFIN. in Os. 2, 18/20 p. 979^c qualem te nunc -antia iudicia reddiderunt. in psalm. 38, 12 p. 791^b*). AMM. 30, 8, 5 hoc ioci genere -atum eum absolvit. AVG. civ. 1, 28 p. 44 illinc probatae, hinc -atae, illinc iustificatae, hinc emendatae. 7, 30 p. 313 bellis emendandum et -andum est genus humanum. ZACCH. 1, 21 p. 1089^b mediocriter vindicans viventes in errore -at. 1, 28 p. 1097^b ut memoriae praesentes pro abusione -ent *al.* ENNOD. opusc. 2, 93 p. 316, 5 lex probitatis et mentis... hominem viventem sine lege -at. CONC. Aurel. a. 511 p. 6, 2. **b** se: CIC. Tusc. 5, 4 in hoc me ipse -o, quod ex aliorum... fortasse malitia non ex ipsa virtute de virtutis robore existimo. fere i. q. paenitere: SEN. dial. 5, 25, 2 demus illi spatium, quo dispicere, quid fecerit possit. ipse se -bit. benef. 2, 3, 2 ut ille se -et, quod... fuit (*cf. p. 533, 5*). *nota constructionem*: LACT. inst. 6, 24, 6 -at se ipse dementiae. **2** affectus, vitia, *sim.*: CIC. Tusc. 4, 66 utrumque (*invidere et malis alienis voluptatem capere*) immanitate et feritate quadam proponenda -ari solet (*cf. EVSTATH. Bas. hex. 7, 6 p. 943^b libidines marinis exemplis... -andae*). SEN. contr. 9 praef. 2 nihil est,

quod errorem *declamantis* aliquo damno -et. SEN. dial. 4, 6, 2 iram ipsam -andam habet *virtus*. VAL. FL. 3, 370 v. p. 535, 56. 6, 660 -atque metus *Medea*. STAT. Theb. 2, 271 capto postquam nihil obstat amori *Veneris et Martis* poena, nec ultrices -vere catenae. PLIN. paneg. 46, 6 vitia sua. cf. l. 58sq. et p. 532, 79. PRISCILL. tract. 1, 13 al. AVG. civ. 5, 23 p. 236 irruptione barbarica graviora <pati> dignos mores hominum -are. cf. p. 534, 43 sqq. SALV. eccl. 2, 16 *arbitrium* virga interdictorum caelestium non -batur. PALLAD. hist. mon. I 39 vir -atorum ad perfectam regulam morum. cf. p. 536, 77 sqq. **3 opera sim.**: HOR. ars 294 *carmen* quod non... multa litura coarctat atque praeseptum deciens non -vit ad unguem. SYMM. epist. 1, 4, 1 quod haec *epigrammata* aequae sobria tunc (decies *coni. Seec*) tamen -ata sunt, illa bono metallo cusa torno exigi nescierunt. PROSP. resp. ad Gen. 1-3 p. 244 nos ad -andas opiniones nostras... exemplo suae correctionis instituit. FAVST. REL. grat. 1, 12 p. 44, 3 quem *sensum* ex adverso propositum sequenti increpatione -at.

B speciatim: verbis corrigere, fere i. q. reprehendere, obiurgare; nonnullis locis intentio corrigendi minus apparet: NON. p. 251 -are est increpare et reprehendere. SERV. Aen. 5, 387 <increpat> (add. SERV. auct.) obiurgat. GLOSS. verbis corrigit. II 310, 22 *ἐπιπλήττω*: -o increpo obstrepo. 312, 11 *ἐπιτιμῶ*: obiurgo intermino<r> increpo. IV 263, 10 obiurgat oppugnat -at. 546, 45 -at culpatur. **I aliquem:** PLAVT. Asin. 513 ego te volui -are, tu mihi accusatrix ades. 517. Bacch. 981 ad lacrimas coegi hominem -ando maleque dictis. 1175 v. IV p. 5, 17. al. Merc. 316 tu me credo -are cogitas (*ibid.* obiurga). CIC. leg. 1, 62 qua *oratione* -et improbos, qua tueatur bonos, qua laudet claros viros. CAES. civ. 1, 3, 1 *seigniores* -at atque incitat. 3, 57, 5 *Clodius* ad colloquium non admittitur -ato Scipione a Favonio. 3, 60, 1 *Caesar* illos secreto -vit, quod *eqs.* LIV. 3, 19, 4 non in plebe coercenda quam in senatu -ando vehementior fuit. 3, 63, 3 *consul* increpare, sicubi pugna *seignior* esset. -ati fortium statim virorum opera edebant. 6, 24, 8 *tribunus* non -ando... sed ab imperio totus ad preces versus orare singulos (cf. 27, 10, 1 *opp.* qui precentur). 7, 6, 3 M. Curtium... -asse ferunt dubitantes, an ullum magis Romanum bonum quam arma virtusque esset. 21, 30, 1 varie militum versat animos -ando adhortandoque. 24, 16, 9 (*opp.* laudatos). 26, 21, 17 militum animos nunc consolando nunc -ando sedavit. 27, 9, 8 -ando increpandoque plus quam leniter agendo profecturos rati. 27, 49, 3 *fessos* nunc precando nunc -ando accendit. 30, 15, 10 nunc solatur, nunc, quod temeritatem temeritate alia luerit... leniter -at (36, 31, 8). 34, 5, 3 (*ibid.* reprehenderet). 39, 5, 1 (*opp.* deprecari) *saepe*. LIV. perioch. 48 -ato senatu... quod *eqs.* CVRT. 4, 2, 18 (*ibid.* omnibus stimulis). 4, 13, 8 *Parmenionem* nuper acius... increpitum rursus -are non sustinebat. 4, 13, 18 *Alexander* arcessere ipsos et interdum -are morantes assueverat. 8, 6, 1 *Polyperconti*... -ato diu ignovit. 10, 8, 3 -atosque et *Meleagri* mancipia identidem appellans *terruit satellites* al. SEN. dial. 5, 40, 1 -are vero irascentem et ultro obirasci incitare est (*opp.* varie aggrediens blandeque). PETRON. 109 vehementissime. 132 quidam tragici (*sc. personae*) oculos suos tamquam audientes -ant (*ibid.* litigat). STAT. Theb. 9, 78 comites tenuere socerque -at, bellicue vices ad fata revolvens solatur tumidum. QVINT. decl. 321 p. 261, 22 animis laceratis et... -atis. 356 p. 388, 12 *saepe* secreto, *saepe* etiam palam -atum esse *filium* (*ibid.* obiurgatum). *ibid.* sed nihil -ando profecerat. IUV. 14, 54 corripies nimirum et -bis acerbo clamore *filium*? (cf. CAPER gramm. VII 104, 3 '-vit me' uti dicas, non 'corripuit me'). TAC. Agr. 21 hortari privatim, adiuvere publice... laudando promptos et -ando segnes. hist. 3, 35 -atis oblique patribus, quod *eqs.* PLIN. paneg. 46, 6 -erunt vitia sua ipsi, qui -ari merebantur. cf. supra l. 5. TERT. idol. 15 p. 48, 23 scio fratrem per visionem eadem nocte -atum graviter, quod *eqs.* VLP. dig. 37, 14, 1 -ari *libertum inofficiosum* sub comminatione aliqua severitatis... et dimitti oportet. PORH. Hor. sat. 1, 10, 20. IYST. 12, 11, 7 nunc -are milites, nunc lenibus verbis monere. 18, 6, 4 a regina -ati, si *eqs.* al. LACT. opif. 1, 2 quamvis *philosophi* nunc male audiant -enturque vulgo, quod. AVG. serm. 387, 1 necesse nobis est quoscunque negligentes aut secrete aut publice -are (*ibid.* corripimus). CYPR. GALL. Ios. 311 amice. SIDON. epist. 7, 17, 3 (*opp.* collauda). ENNOD. dict. 7, 9 p. 445, 18 dictio -antis (*syn.* monitoris). epist. 1, 10, 3 p. 20, 9 tibi non delentificam orationem, sed vocem debeo -antis. 1, 24, 3 p. 36, 5 (*ibid.* stimulo). **acced. dictis, verbis, oratione sim.:** PLAVT. Bacch. 908 eum dictis plurimis -em (VERG. Aen. 5, 387). CIC. Tusc. 3, 64 verbis (cf. p. 534, 29). off. 1, 88 (*opp.* punitur). LIV. 36, 20, 4 tantum verbis. 42, 40, 3 aut verbis aut armis (cf. p. 534, 43 sqq.). PS. FRONTIN. strat. 4, 5, 1 -atis oratione gravi... obiecit. FIRM. math. 1, 7, 18 in quadam parte orationis suae *Plotinus*... homines... severa orationis obiurgatione -at. EXVP. 8 tanto verborum pondere -ati. cf. supra l. 15. **i. q. vituperando adhortari:** RHET. Her. 4, 17, 25 si sapienter faciunt, qui adulescentes maxime -ant, ut... velint. PLANC. Cic. epist. 10, 23, 5 *Lepidum* -are non destiteram, ut extingeret bellum. cf. CAES. civ. 3, 25, 3 crebris Pompei litteris -bantur, quoniam primo venientem Caesarem non prohibuissent, ut reliquos eius exitus impedirent. **2 male facta, vitia sim.:** CIC. de orat. 1, 185 quoniam de impudentia dixi, -emus etiam segnitatem hominum atque inertiam (LIV. 31, 6, 6 ut -ret... segnitiam populi atque edo-

ceret *eqs.*) Tusc. 2, 50 videsne ut obmutuerit non sedatus corporis, sed -atus animi dolor (LVCAN. 8, 71 immodicos -at voce dolores). VERG. Aen. 4, 407 pars *formicarum* agmina cogunt -antque *moras* (GLOSS. V 176, 5 accusant. Virgilius de formicis *eqs.* [falso NON. p. 251 ad l. -are expedire]. adde: MART. 10, 104, 17 tumidus vocat magister -atque *moras*. cf. PLIN. nat. 11, 25 cessantium inertiam notant, -ant mox et puniunt morte *apes*. SOL. 10, 13 volatus desidiam -at voce *grus*, quae cogit agmen). VERG. Aen. 6, 567 *Rhadamanthus*... -atque auditque dolos subigitque fateri. LIV. 4, 56, 5 ignaviam. 33, 16, 10 ultro aliquid etiam queri et -are iniquitatem simul in se crudelitatemque ausi. 33, 38, 5 per legatos leniter alloquendo -andoque temeritatem ac pertinaciam spem conabatur facere. 39, 55, 1 nimiam lenitatem populi Romani -erunt, quod al. SEN. contr. 1, 8, 5 cotidie omnia haec *vitia* aut -antur aut puniuntur al. SEN. dial. 4, 28, 8 tempestiva filii convivium. nat. 3, 18, 1 luxuriam. epist. 99, 32 ut -rem exiguum illam *moram*, qua a te recessisti. PLIN. nat. 7, 151 oracula velut ad -andam hominum vanitatem a deo emissa. STAT. silv. 2, 6, 18 quisnam haec in funera missos -et luctus. PLIN. epist. 6, 5, 3 *oratio*, quae -ret peractum, cui potuisset occurrere. IUV. 2, 9 turpia. 2, 21 vitia ultima... -ata remordent. 6, 455 verba. MART. CAP. 8, 809 vetitus ille ac durissime -atus... risus. VAL. CEM. hom. 14, 1 homo meliora laudat, deteriora -at.

C pertinet ad poenam: 1 poena corrigere, fere i. q. punire; intentio corrigendi interdum minus manifesta est; NON. p. 251 -are: vindicare punire. NOT. Tir. 74, 32 (*ibid.* coercet, conpescet, flagrum, fustis). ISID. diff. 1, 96 corripimus verberibus, obiurgamus verbo, -amus verbis caedibus et verberibus. GLOSS. *νοῦθεῖν μετὰ ἐπιπλήξεως*. **a accedit verberibus sim.:** PLAVT. Most. 882 -bit eos bubulis exuviis. CIC. Tusc. 3, 64 pueros... magistri -are etiam solent, nec verbis solum, sed etiam verberibus (LIV. 26, 27, 8 verberibus -atum *servum*). CVRT. 8, 6, 5 LVCAN. 6, 747 PAVL. dig. 4, 4, 24, 3 al. SCHOL. Cic. Bob. p. 42, 1 Hild. EVSTATH. Bas. hex. 9, 5 p. 963^B *praeceptor infantum* lascivias... minis verberibusque -at. cf. SOL. 19, 10 teneros *cervi* occulunt et... pedum verbere -ant ad latendum). FRONTIN. strat. 1, 1, 3 baculo ut *servum* -vit (APVL. met. 7, 15 frondoso baculo). APVL. met. 9, 28 plagis. VLP. dig. 1, 12, 1, 10 corrigere eum aut comminari aut fustibus -are aut ulterius procedere in poena eius solet (47, 10, 15, 30 fustibus a praeside ob hoc [eventum sententiae venditum] -atum. 48, 2, 6. 50, 2, 2, 2 ne fustibus -etur et ne in metallum detur al. PAVL. dig. 1, 15, 3, 1). AVG. c. Petil. 2, 83, 184 per misericordiam dei tribulationum flagellis solet perfidia -ari. **nota de exorcismo:** FIRM. err. 13, 6 *deos vestros* religiosi sermonis flagella -ant. **b accedunt alii ablat. modi vel instrumenti:** LIV. 39, 1, 4 hostis magna clade *milites negligenter habitos* -vit. 39, 25, 13 equum frenis asperioribus. 42, 40, 3 armis v. p. 533, 73. VELL. 2, 119, 2 gravi poena (QVINT. decl. 348 p. 370, 10 praesenti poena). SEN. dial. 5, 32, 2 vinculis carcere fame vindicamus rem -andam flagris levioribus. FLOR. epit. 3, 10, 17 nisi improbam classem naufragio -asset Oceanus. PS. QVINT. decl. 9, 2 ultimo fulmine (*i. abdicatione*). AVG. civ. 5, 23 p. 236 irruptione barbarica v. p. 533, 5 sq. OROS. hist. 2, 1, 1 terra propter nostram intemperantiam comprimendam defectu ceterorum animalium et sterilitate suorum fructuum -atur. MART. CAP. 7, 727 *Venerem* Saturnia de propinquo velut deprehendentis -bat obtutibus. EVSTATH. Bas. hex. 8, 4 p. 949^C propria paenitudine -antur *apes*; nam si pupugerint aliquem, dimittunt animam cum aculeo. **c absolute, generatim i. q. punire:** LIV. 7, 4, 6 naturae damnum utrum nutriendum patri... an -andum ac vexatione insigne faciendum fuisse (*praecedat* in opus servile prope in carcerem atque in ergastulum *filium* dedit). VAL. MAX. 1, 6, 11 sic humana consilia -antur, ubi se caelestibus praeferunt. 8, 2, 2 si eadem formula Varro... damnari *potuisset*... non dubito quin turpem et inconcessum errorem libenter -urus fuerit *Aquilus*. SEN. suas. 1, 6 publicae *Atheniensium* blanditiae non tantum deprensae, sed -atae sunt. SEN. dial. 5, 12, 6. clem. 1, 22, 23 non tamquam probet *vitia*, sed tamquam invitatus... ad -andum veniat. SENT. procos. Sard. (Corp. X 7852) 9 non parentes decreto suo se -are voluisse. MART. 5, 65, 3 -atum *Libycae* ceroma (*i. luctator*) palaestrae *Alcidae* astra dedit. QVINT. inst. 2, 2, 5 quo saepius monuerit, hoc rarius -bit *magister*. decl. 339 p. 339, 25 ostendant legem, qua -ari possit *res* (*bis*). PLIN. epist. 1, 10, 7 nec -at errantes, sed emendat. FLOR. epit. 4, 2, 75 quasi furorem civicum -ret Oceanus. TERT. scorp. 6 p. 157, 10 quosdam reprobare et -atos cum ignominia summovere? adv. Marc. 4, 15 p. 463, 22. ITALIA lev. 26, 18 (Aug. loc. hept. 3, 62 p. 581, 25) si usque adhuc non oboedieritis mihi, apponam -are (*παιδεύσαι*, Lugd. -em, VVLG. correptiones) vos septies. COD. Iust. 8, 46, 3 (*a. 227*) -are *filium* iure patriae potestatis non prohiberis. LACT. inst. 5, 9, 3 qui peccantium frontem etsi non verbis... tamen ipso vitae genere dissimili ferunt et verberant. -are enim videtur, quicumque dissentit. VVLG. Tob. 11, 17 tu *deus* -asti me. 13, 11. II Cor. 6, 9 ut -ati (*παιδευόμενοι*) et non mortificati. Hebr. 12, 6 quem enim diligit dominus -at (*παιδεύει*, *ibid.* flagellat). al. cf. p. 532, 63 sqq. AVG. civ. 1, 29 p. 46 *deus* cum me adversis rebus exagitat aut merita examinat aut peccata -at. in epist. Ioh. 7, 11 quando *pater* filium -at, ad disciplinam -at. *ibid.* ut corrigat, sine felle -at. util. ieiun. 4, 5 *servum* tuum diligis et -as et in -ando ob-

oedientem facis. psalm. 70 serm. 1, 14 (*opp.* parcitur). OROS. hist. 4, 17, 11 *urbem Romam* pro parte sui incredula -atam. ALC. AVIT. carm. 4, 371 *dum* -atum vomerent ergastula pastum (*i. belua Ionam*). *cf. p. 534, 58.* PALLAD. hist. mon. II 10 p. 363^B propter hoc (*fornicationem*) -atur (*παιδεύεται*). *de nota censoris*: LIV. 24, 18, 2 *censores* ad mores hominum regendos animum adverterunt -andaque vitia. 39, 41, 4 -are se nova flagitia et priscos revocare mores posse. *d fere i. q. verberare cf.* DOSITH. gramm. VII 435, 20 *ἐβλοχονῶ, νοῦ-θεῖω*. GLOSS. II 268, 31 *δέγω ἐπὶ τοῦ ῥύτιω* vapulo -o. V 562, 26 -at flagellat: LIV. 34, 15, 4 *procurrentes* sparo percutit et tribunos centurionesque -are iubet. CVRT. 8, 8, 3. EPIST. imp. Hadr. (Call. dig. 47, 21, 2) -ari et ad opus biennio dari (*ibid.* verberibus decidere). CALL. dig. 48, 3, 12 pr. ITALA exod. 5, 16 (Lugd.) pueri tui -ati sunt (*μαστίγωνται*, VVLG. flagellis caedimur). PAVL. coll. Mos. 3, 2, 1 servus si plagis defecerit... dominus homicidii reus non potest postulari; modum tamen -andi et in servorum coercitatione placuit temperare. dig. 40, 9, 17, 1. MACER. dig. 49, 16, 13, 4 qui centurioni -are se volenti restiterit (*ibid.* si vitem tenuit etc.). MOD. dig. 48, 3, 14, 2 *al.* LACT. ira 18, 8 differenda erat poena propter iram, ne aut peccanti maiorem iusto dolorem inureret aut -anti furorem. VVLG. IV Esdr. 15, 51 (*syn.* plagata). *e acced. adverbium*: LIV. 8, 32, 14 satis -atam adulescentiam Fabii esse (45, 23, 17 satis... -ata illa legatio erat cum tam tristi responso vestro dimissa). CVRT. 4, 6, 6 *gravius*. GAIUS dig. 47, 9, 9 *levius*. APVL. met. 5, 30 *asperrime*. RVFIN. Orig. in exod. 4, 8 ubi vero sufficienter fuerit -ata anima pro moribus et pro emendationis vitae correptione coercita. *f in*, sub *ali-*qua re: OROS. comm. 1 per te dominus deus... *Augustine*, quos -vit in gladio, emendet in verbo. ORIG. in I reg. 10 p. 1006 -or in languoribus, in persecutionibus, in angustiis (*ibid.* impugnor). VAL. CEM. hom. 16, 3 scelerum blandimenta sub quodam tortore -ata. *2 fere i. q. luere*: SEN. benef. 4, 36, 1 damno -bo promittentis temeritatem. SOL. 16, 4 mortem accersunt, voluntario interitu -ant obeundi tarditatem. 17, 7 propriam tarditatem voluntaria -antes ruina *tigres*. FIRM. err. 19, 7 praecedentia vitae facinora religiosa devotione -a. EVGIPP. Sev. 2, 1 errata praeterita -bant gemitibus et lamentis. 18, 2. ARNOB. nat. 2, 5 ne quod hoc die credere obstinata renuitis perversitate, redarguat serum tempus et inrevocabilis paenitentia -et. **II i. q. continere, cohibere**: **A generatim**: 1 *res incorporeas, actiones*: PETRON. 47 subinde -amus crebris potentiis risum. *cf. infra l. 51.* PLIN. nat. 18, 160 luxuria segetum -atur dente pecoris (PAVL. NOL. epist. 24, 10 putabimur... ut -ata luxurie palmitis nostri fructuosius pullulemus. *cf. infra l. 61.* *cf.* ENNOD. epist. 4, 32, 2 p. 115, 9 censuram -ans rancida iudicantem depone fastigia). STAT. Theb. 6, 700 molis praevalidae -at pulvere lapsus (*i. pulvere terit manus, ne discus elabatur*). 9, 687 colla sedent nodis et -ata iubarum libertas est. ITIN. Alex. 2 itinerarium pro breviario superscripsi -ans operis eius etiam nomine facultatem. PRISCILL. tract. 5, 90 tenebra corruptibilis corporis -ata et divini spiritus in vobis luce composita. *cf. p. 536, 10.* AMM. 25, 4, 9 ut poenarum asperitatem genuina lenitudine -ret. 30, 8, 4. VAL. CEM. hom. 5, 3 -andus est linguae sonus, ne de facilitate verborum faciat venenum. MARCELL. med. 14, 33 hoc medicamen asperitatem faucium mollit destillationemque -at. 20, 61. SIDON. epist. 3, 3, 7 *te infreniores* hostium ante discursu -atis coercuisse populatibus *al. nota*: VAL. FL. 3, 370 tristissima rerum -anda duci vultuque premenda sereno. *2 loca, res corporeas*: SIL. 5, 50 mediamque per alvum sensim -ans (*L, fast- FOV*) *nassam* compressa cacumina nectit. 12, 356 insula fluctisono circumvallata profundo -atur (*OV, fast- ChLF*) aquis compressaque gurgite terras enormes cohibet. ENNOD. dict. 8, 10 p. 448, 22 sine subole ramos ferro -are. *cf. supra l. 43.* *huc fortasse pertinet*: PERS. 1, 7 non si quid turbida Roma elevet, accedas examenve improbum in illa -es trutina (*i. noli examen in illa trutina [i. lingulam trutiniae], cum false soleat propendere, temperare; cf. SCHOL.* -are est digito libram percutere, ut temperetur). *in imagine*: ENNOD. opusc. 2, 47 p. 302, 18 *Christi milites* concessa fastigia celsiore humilitate -ant, inde laudum cumulos mercatur, unde indepta culmina sublimi parcitate moderantur. epist. 4, 7, 4 p. 103, 2 fastum in sublimitate -at. 5, 1, 2 p. 123, 15 culmina. *3 syllabas* (*apud GRAMM.*): *i. q. attenuare*: VEL. gramm. VII 50, 4 nos vero postquam exilitas sermonis delectare coepit, usque i littera -vimus illam pinguitudinem (*syllabarum per u enuntiatarum*). 71, 5 'quare', quod una syllaba -atum fit 'cur'. *i. q. corripere*: CONSENT. V 389, 8 *systole* cum poeta longiorem syllabam metri necessitate -et. **B speciatim de abstinentia a voluptatibus sim.**: 1 *desideria, voluptates sim.*: SEN. epist. 21, 11 *desideria* licet differre, licet -are et opprimere. APVL. Plat. 2, 24 p. 100, 19 *fortitudo* vi sua appetentiam -at et reprimit. TERT. cult. fem. 2, 9 itaque -ando et castrando... saeculo erudimur a deo. CASSIAN. inst. 5, 8 si desideria, quae fragilitas carnis non exigit, mentis rigore -et. conl. 22, 6, 4 *escae* potusque est nimietas -anda. VAL. CEM. hom. 6, 6 -atis illecebris truncare luxuriam (17, 6 *ibid.* refrenanda). 13, 7 -anda invidia est. 16, 5 qui -atis vitiis animo purificatus incedit. 19, 3 convivorum luxum. 19, 4 desideria gulae. 20, 10 si cupiditatis oculus -etur (*ibid.*

cupiditatem). PAVL. PELL. 162 hac lege -ans incentiva repressi. POMER. 2, 24, 2 corpora nostra vel certe corporum incentiva rigore districtioris abstinentiae -amus (*ibid.* carnalibus desideriis absoluti). 3, 3, 2 -et industriae virtus ignaviam. 3, 19, 1 *temperantia* libidines frenat, affectus temperat, desideria... vitiosa -at. CARM. epigr. 707, 5 (*a. 534*) turpia -as (-ans *interpretatur Rossi*) vivens cum coniuge casta. *2 corpus, partes corporis, se; apud ECCL. interdum fere i. q. castum reddere* (*cf. GLOSS. V 633, 8 -at castum facit*): IVV. 14, 126 servorum ventres modio -at iniquo ipse quoque esuriens (EVG. TOLET. carm. 7, 10 -et ventrem). PRISCILL. tract. 6, 97 *natura corporis* -ata per legem veteris testamenti et oblata in tabernaculum dei nihil temporibus (*i. saeculo*) debeat. 6, 101 quid ad destruendum opus mundi -ato corpore in cruce figi <oporteat> (*cf. 6, 92. VVLG. I Cor. 9, 27 -o* (*ὀπωπιᾶζω*) corpus meum et in servitute redigo. AVG. civ. 10, 6 corpus cum temperantia. POMER. 2, 24, 2 *l. 2.* CARM. epigr. 1565, 7 [*p. a. 506*] iam dudum castum -ans aspera corpus). AVG. util. ieiun. 5, 6 *modesti homines* -ant se aliquantum et a libertate satietatis (Ps. AVG. serm. 144, 4 ieiunium tuum te -et, sed laetificet alterum. ISID. eccl. off. 2, 18, 1 sectatores et sectatrices perpetuae continentiae pullularunt, -antes se nec solum in corpore, sed etiam in ipsa concupiscentiae radice castrantes. *cf. p. 535, 42*). Ps. AVG. serm. 290, 3 primum mundemus, deinde carnem nostram per ieiunia et vigiliis ad laborem utilem -emus. CASSIOD. var. 5, 35, 1 inopia facie -ata (*i. qualem -antes se habent*). *mentem*: Ps. RVFIN. in psalm. 38, 12 p. 792^A carnem ieiuniis et vigiliis macerat et mentem a desideriis illicitis -at. *medialiter -ari i. q. se -are*: Ps. HIL. dedic. eccl. p. 883^A in hac vita ieiuniis et continentia -ari oportet. EVGIPP. Sev. 17, 3 mirabili abstinentia -atus. *3 victum, cibum sim.*: TERT. ieiun. 6 rationes -ati a (-anda *cod.*) deo victus et -andi propter deum a nobis. ENNOD. epist. 5, 8, 5 p. 131, 20 *epulas* lavacra Aponi coacta in artum carnis lege -ant. *plura v. s. -atus 2 b.* *syn. ad IA*: terrere (SEN. contr. 2, 1, 28), coercere, corripere, emendare. *ad IB*: obiurgare, accusatricem adesse (PLAVT. Asin. 513), male dicere (*cf. PLAVT. Bacch. 981*), incitare, increpare, reprehendere, stimulare, litigare (PETRON. 132), lacerare (QVINT. decl. 321), male audire (LACT. opif. 1, 2), corripere, vetare (MART. CAP. 8, 809). *ad IC*: verberibus decidere, plagare, flagellare, vindicare. *ad II*: coercere, cohibere, comprimere (SIL. 5, 50), moderari, opprimere, reprimere, castrare, refrenare, frenare, temperare. *iuxta posita*: *ad IA*: servare, monere, arguere. *ad IB*: coercere, adhortari, arcessere, queri, obicere. *ad IC*: sparo percutere (LIV. 34, 15, 4), impugnare, damnare, reprobare (TERT. scorp. 6), ferire, verberare (LACT. inst. 5, 9, 8). *ad II*: exigere, mundare, macerare. *oppos.*: *ad IA*: occidere, mitigare (CVRT. 9, 3, 18), corripere (CAPER gramm. VII 104, 3), morti tradere, consumere; sedare. *ad IB*: laudare, orare, consolari, leniter agere, precari, deprecari; ignoscere (CVRT. 8, 6, 1); varie blandeque aggredi, lenibus verbis monere, leniter alloqui, collaudare, puniri; occurrere (PLIN. epist. 6, 5, 3). *ad IC*: deprehendere, monere, emendare; parcere. *ad II*: laetificare. *deriv.*: castigabilis, castigatio, castigator. *compos.* concastigo. *part. praes. subst. castigāns*, -tis *i. q. monitor v. p. 533, 68 sqq.* *part. perf. adi. castigātus*, -a, -um. *i. q. temperatus, moderatus, cf. locos sub II allatos. legitur inde ab Ov. comparat. castigator, -ius v. l. 78 sqq. 82. 84; superlat. l. 76 et p. 537, 2.* *1 temperata laxitate, i. q. astrictus*: a *de partibus corporis, fere i. q. intensus, convexus*: Ov. am. 1, 5, 21 forma papillarum quam fuit apta premi! quam -o planus sub pectore venter! (*cf. SER. SAMM. 353 si -as studium est praestare papillas*). STAT. Theb. 6, 872 riget arta cutis durisque laborum -a toris. silv. 2, 1, 43 -ae collecta modestia frontis. *b de oratione sim. i. q. astrictus atque brevis*: QVINT. inst. 10, 1, 115 *Calvo* est et sancta et gravis oratio et -a et frequenter vehemens quoque. DIOM. gramm. I 483, 19 *μέσος character poematos* est ut (*Verg. Aen. 1, 343 sqq.*); est enim -a narratio, sic tamen, ut omnia complexa sit. HIER. vir. ill. 106 episcopus -ae (castitate *al. codd.*) eloquentiae. GENNAD. vir. ill. 70 v. p. 531, 68. 80. MACR. somn. 1, 1, 3 aliquid -o operi adiecisse. ENNOD. epist. 2, 7, 3 p. 46, 19 -us sermo (*ibid.* quadrata elocutio). 6, 20, 2 p. 160, 27 quid epistularis concinnatio -ae terminum dictionis excedit? *cf. CASSIAN. inst. 2, 18 ne -um modum volumen excedens aut fastidio legentem oneret aut labore.* BOETH. arithm. 1, 27 p. 57 propter -am introducendi brevitate. in Porph. comm. pr. 1, 22 p. 66, 13. *2 temperata luxurie*: a *pertinet ad vitam, mores, actus*: *fere i. q. severus*: GELL. 4, 20, 1 inter censorum severitates tria haec exempla in litteris sunt -issimae (castissime P) disciplinae. *i. q. moderatus, interdum fere i. q. purus*: AMM. 26, 6, 1 vita moribusque -ior. AVG. civ. 5, 24 p. 237 si luxuria tanto eis est -ior, quanto posset esse liberior. CASSIAN. conl. 10, 9, 1 -ae vitae iugis intentio (RVRIC. epist. 2, 15 p. 398, 7 quos -ioris vitae disciplina correxit). MAX. TAVR. hom. 78 p. 420^A adversus haec... mala -is et castis actibus resistamus. AVELL. p. 85, 22 omnes... populos religio -iore sub praesentia principum ritu celebranda collegerat. SERM. Corp. Vind. 21 p. 329, 11 festinent amplius, quia tardius abstinere coeperunt, ut -iores

et puriores introeant in arcam Christi. SALV. gub. 7, 85 barbari etiam si continentissimi et -issimi semper fuissent. PALLAD. hist. mon. I 39 p. 326^B v. p. 533, 8. AVELL. p. 101, 8 perquam rarum sit, ut longa et -a cunctatio ad veri cubile non perveniat. *nota de specie lunae*: AVIEN. Arat. 1454 haec -o si tertia fulserit ore (cf. v. Winterfeld, ortu codd.), pura sit ut foedis ab sordibus. *b de victu, fere i. q. parcus*: HIER. adv. Iovin. 2, 11 p. 341 tenui cibo et -o victu, quae λεπτή διαίτα dicitur. adv. Pelag. 3, 11 p. 794 -is cibis. MACR. sat. 2, 1, 1 -is dapibus. CASSIAN. inst. 5, 23, 1 ut -is . . . escis contentus sit monachus. PALLAD. hist. mon. I 56 p. 338^C (syn. parca). CASSIAN. inst. 5, 5, 2 nec sicci panis refectio -a conceditur. LEO M. serm. 12, 3 si autem parcius fuerit in susceptis terra seminibus et -iore proventu vites oleaeque defluerint.

syn. et iuxta pos.: ad 1 artus; quadratus. ad 2 a: purus, continens, castus. ad 2 b: parcus. *oppos.*: ad 1: planus. ad 2: liber. *compos.*: incastigatus.

adv. castigatē: compar. -atius v. l. 20 sqq. 28 sq. I i. q. moderate, astrictē: pertinet ad vitam, mores, i. q. moderate: SEN. contr. exc. 6, 8 vixit modeste, -e; non cultus in illa luxuriosior, non conversatio cum viris licentiosior (AMM. 22, 3, 12 ut -ius viveret [opp. alte spirantem et dirum eqs.]. SACR. Leon. p. 430 restrictius -iusque viventes. LEO M. serm. 42, 5. cf. AMM. 31, 14, 3 ut -ius agerent inquieti aulici [opp. lucris inhiabant]). *pertinet ad victum*: PASS. Perp. 16 cum a tribuno -ius . . . tractarentur. 2 i. q. astrictē, breviter, pertinet ad genus dicendi: AVG. c. Faust. 12, 1 p. 330 haec strictim interim et -e . . . responderim. doctr. christ. 4, 14, 31 (opp. affluentissima fecunditate facundiae). MACR. somn. 1, 6, 10 haec de monade -ius disseruit, quam se copia suggerebat. BOETH. in Porph. comm. pr. 2, 4 p. 93, 9 -ius explicandum est.

adv. castigatim enumerat EXPLAN. in Don. gramm. IV 560, 10 inter adverbia participialia.

castimōnia, -ae f. [a 1. castus. Th.]. abstinentia quaedam vel puritas abstinentia effecta. NON. p. 197 castitas et -a generis feminini. de derivatione et de quantitate syllabae -tīm- cf. PRISC. gramm. II 120, 2 GRAMM. suppl. 68, 27. 98, 27. pluralis: PLIN. nat. 31, 95 APVL. met. 11, 6 TERT. ieiun. 2 NOT. Tir. 55, 90. legitur inde a CIC. (ter.) et VARRONE tantum apud scriptores, saepius apud AMBR. HIER. neutr. castimōnium, -ī: AMBR. serm. 48, 8 Abr. 1, 2, 9. 1, 5, 39 GLOSS. saepe. genet. plur. -orum: APVL. met. 11, 19.

I pertinet ad religionem (cf. ISID. diff. app. 100 -a quasi caeremonia dicitur, castitas autem tantum corporis. DIFF. ed. Beck p. 44, 11 -a religionis est. GLOSS. ἀγνεία, sanctimonium. II 216, 44 ἀγνεία purificatio. NOT. Tir. 55, 90 -ae): de abstinentia a venere: CIC. Verr. 5, 102 quae sacra per summam -am virorum ac mulierum fiant, eadem per istius stuprum ac flagitium esse violata. cf. l. 68 sqq. LIV. 39, 9, 4 Bacchis eum se initiaturum . . . decem dierum -a opus esse.

generatim: PLIN. nat. 31, 95 -arum superstitioni etiam sacrisque Iudaeis dicatum. APVL. met. 8, 29 sacerdotum purissimam laudantes -am. 11, 6 si sedulis obsequiis et religiosi ministeriis et tenacibus -iis numen nostrum promerueris. 11, 19 -orum Isis abstinentiam satis arduam. ITALA II Cor. 7, 1 (Tert. pudic. 15) emundemus nos ab omni inquinamento carnis et spiritus, perficientes -am (ἀγνώσθη, VVLG. sanctificationem) in [fi]dei timore. cf. p. 538, 20. VOPISC. Aurelian. 20, 6 -a pontificum caerimoniisque sollemnibus iuvate principem. MACR. sat. 1, 23, 13 subeunt simulacrum dei proceres . . . longi temporis -a puri. *de abstinentia a cibis*: APVL. met. 11, 30 inanimae protinus -ae iugum subeo (i. ἐμψύχων ἀπεσχόμεν). TERT. ieiun. 2 p. 275, 31 xerophagias . . . quales -ae Apim, Isidem et Magnam Matrem certorum eduliorum exceptione purificant. anim. 48 p. 379, 15 apud oracula incubaturis ieiunium indicitur vel -a[m] inducit(ur). PAVL. NOL. epist. app. 1, 8 in ieiuniorum -a . . . permanens. *nota*: MACR. sat. 2, 1, 1 modestus edendi modus cessare fecit -am ferculorum. c. genet.: CIC. leg. 2, 24 caste iubet lex adire ad deos, animo videlicet . . .; nec tollit -am corporis (RVFIN. hist. 1, 11, 5 baptismus sumatur ad -am [ἀγνεία] corporis). CHALC. comm. 255 vox, quae ob egregiam -am tersae . . . animae Socratis praesentiam . . . divinitatis revelaret.

II pertinet ad res venereas: A fere i. q. castitas: GLOSS. II 216, 39 -um castitas. V 626, 50 -a pudicitia. cf. RVFIN. Clement. 6, 10 -ae . . . species multae . . . prima, ut observet et unusquisque, ne menstratae mulieri misceatur. 6, 12. I latiore sensu (adde supra l. 43 sqq.): TERT. pudic. 15 p. 251, 3 Paulus qui post ieiunia et vigilias -am quoque praedicavit. 19 p. 264, 15. AMBR. serm. 48, 8 praedicator -ii (ibid. castitatis). Abr. 1, 2, 9 -um coniugii defendit deus (ibid. periculum pudoris). 1, 9, 84 accedit aliud signum -ae, si credas a tuo deo tibi quod sortitus es coniugium datum. epist. 6, 2 (ibid. pudicitiae). PAVL. MED. bened. 1, 2 ruptis -ae habenis infrenis irruit ad construprandam coniugem patris. HEGES. 2, 4 l. 33 conscius coniugalis -ae (sc. coniugis). HIER. epist. 48, 11 viduitatis -am (cf. COD. Theod. 9, 25, 1 [a. 354] pudorem virginum sacrosanctarum et -am viduae labefactare). 52, 5 huiusce modi consanguinitatis -aeque personae (ex. gr. sanctus frater, germana, mater). 66, 3 ut reddito fructu nuptiarum secundum -ae gradum acciperet. HIER. hom. Orig. in Luc. 17 p. 302 monogamum et virginem et eum qui in -a per-

severat. RVFIN. hist. 4, 7, 14 honestatem et -am plebis nostrae. 4, 17, 6 pro -ae amore (syn. castitas). SERV. auct. Aen. 4, 339 ne aut legitime iugatam contra fas reliquisset videretur aut foedus i. e. fidem rupisse perpetuae -ae. SALV. gub. 7, 99 ut duplici praesidio (sc. conubii affectu et metu legum) -a niteretur (ibid. puritatem utriusque sexus). 7, 107. epist. 1, 5 praeter ceteras -ae sapientiaeque virtutes etiam fide nobilis. GENNAD. dogm. 65 virginitas vincit pugnam pace -ae, quae pro solo amore pudicitiae in pace est. ENNOD. dict. 24, 5 p. 499, 13 nec dura -ae obscaenitatis evisceratione mollire crederetur uxor. PASS. Petr. 2 p. 3, 18 Christo devoverant -am (syn. castitas). 4 p. 5, 20. corporis, animi sim.: AMBR. exc. Sat. 1, 52 cum quo (pudico mentis pudore) -a quoque corporis congruebat (Abr. 2, 10, 68 ut sit bonum corporis -a, patientia vel temperantia). 2, 11, 82 et visus et auditus et odoris et gustus et tactus et vocis ipsius quaeritur quaedam -a. GREG. TVR. vit. patr. 6, 2 (ibid. pro honestate vocis). SERM. corp. Vind. 21 serm. 22 p. 310, 9 (cf. PS. AVG. serm. 14, 2) nec pluris fecit vestimenta corporis quam animi -am Ioseph.

2 i. q. virginitas: ARNOB. nat. 4, 26 arguitur rex maris Amphitritas . . . Alcyonas per furiosae cupiditatis ardorem -ae virginitate privasse. AMBR. exc. Sat. 1, 53 in tantum -am dilexit, ut nec uxorem ex peteret; licet in eo non solum castitatis appetentia fuerit, sed etiam pietatis gratia. virg. 1, 8, 53 virgines propter -am in caelum transisse. epist. 6, 2. HIER. epist. 77, 8. PACIAN. epist. 3, 6 praeditus -a virginali. GAUDENT. serm. 8 p. 888^C -ae beatitudinem condicione praetulit nuptiarum apostolus. 8 p. 889^A in sanctorum numero feminarum puellas -ae dicatas enutrient. SERV. auct. Aen. 4, 402. LEO M. serm. 31, 3 diligite -ae puritatem, quia Christus virginitatis est filius (opp. carnalia desideria). *nota de eunuchis*: HIER. in Matth. 19, 12 p. 147 quibus -ae necessitas, non voluntas est. corporis: AMBR. Abr. 1, 5, 39 puer qui innocentiam tenerae servet aetatis . . . incorrupti corporis custodiat -um (al. -am). AVELL. p. 37, 4 -am corporis sacro rigore custodit. de turture: AMBR. Abr. 2, 8, 53 quod in turture incorruptae generationis natura vel immaculati corporis -a sit.

allegorice: AMBR. Abr. 2, 8, 53 ut verbo adhaerere intellegas incorruptam -am et spiritalem gratiam. 2, 8, 56 qui tales offert hostias, fidem et -am mentis. B i. q. castigatio: AMBR. Abr. 2, 11, 78 mens exuta superfluis voluptatibus et cogitationibus restringit animam ad sui -am (RVFIN. hist. 4, 7, 13 catholica ecclesia -a sui [τὸ σῶμα] ac puritate et divinae conversationis gloria . . . refulgebat). SALON. in prov. p. 992^A -am carnis, linguae refrenationem. MAX. TAVR. hom. 1 p. 223^B operositatem . . . fortis -ae restringentis libidinem ad pudicitiam plus miratur Christus.

III de puritate vitae: CIC. Cael. 11 qui se ipse sua gravitate et -a . . . defenderet. TREB. Claud. 13, 5 Claudius insignis morum gravitate, insignis vita singulari et unica -a. AMBR. in psalm. 61, 21 existimationem meam, -am meam sauciendam falsis calumniis putaverunt. VEG. mil. 4 praef. BOETH. in Porph. comm. pr. 1, 3 p. 7, 24 sancta puraque actuum -a. latiore sensu: VARRO frg. Non. p. 162, 18 quod sunt paupertina, sine elegantia ac cum -a.

iuncturae notabiliores: PLIN. nat. 31, 95 -arum abstinentia. APVL. met. 11, 6 superstitioni. ARNOB. nat. 4, 26 virginitas. GAUDENT. serm. 8 p. 888^C beatitudinem. PAVL. MED. bened. 1, 2 habenae. GENNAD. dogm. 65 pax. SERV. auct. Aen. 4, 339 foedus i. e. fidem. LEO M. serm. 31, 3 puritatem. SALV. epist. 1, 5 virtutes. c. genet. obi.: AMBR. Abr. 1, 2, 9 -um coniugii. HIER. epist. 48, 11 viduitatis. MACR. sat. 2, 1, 1 ferculorum. PAVL. NOL. epist. app. 1, 8 ieiuniorum. SALON. in prov. p. 992^A carnis. BOETH. in Porph. comm. pr. 1, 3 actuum. adde p. 537, 64 sqq. 538, 11 sqq. 29 sqq. 36. 38 sqq. adi.: APVL. met. 11, 30 inanima -a. HEGES. 2, 4 l. 33 coniugalis. PACIAN. epist. 3, 6 virginalis.

syn. et iuxta posita: ad I: ieiunium, caeremoniae sollemnes (VOPISC. Aurelian. 20, 6). ad II: castitas, pudor, pudicitia, honestas. ad III: gravitas, existimatio. *oppos.*: ad I: stuprum, inquinamentum. ad II: obscaenitas, carnalia desideria. ad III: elegantia. castimōniālis, -e a castimonia. quod ad castimonia (sc. religiosam) pertinet: PALLAD. 3, 25, 12 liquamen de piris -e sic fiet. AVG. in psalm. 75, 16 p. 968, 30 virgo est -is iam dicata deo [de CORP. IV 2569. 2609 v. s. castus p. 565, 62]. subst. castimōniālis (sc. virgo): i. q. virgo sacrata: OPTAT. 2, 19 p. 54, 15 invenerunt matres, quas de -bus fecerant mulieres. AVG. in psalm. 75, 16 p. 967, 25 (opp. nuptae). ibid. p. 967, 50 nescio quae -is nubere voluit.

castimōnium v. castimonia p. 537, 38 sq. castipulum v. cartibulum p. 500, 57.

*castitās, -ātis f. a 1. castus. de genere et declinatione cf. NON. p. 197 p. 537, 35. GRAMM. suppl. 115, 24. pluralis non legitur. NON. p. 440 -s est et ab his (turpibus libidinibus) continens ac remota et praeterea religiosa munditia et puritas. ibid. ideo plus est -s a pudicitia, quod pars sit pudicitia, cum aliis ceteris -s. cf. SEN. contr. 1, 2, 13 utrum -s tantum ad virginitatem referatur, an ad omnium turpium et obscaenarum rerum abstinentiam. AVG. divers. quaest. 23, 1 omne castum -e castum est. ibid. sed duobus modis castum -e dicitur, vel quod eam gignit, ut ea sit castum -e quam gignit et cui principium atque causa est ut sit, aliter autem vel participatione -is quidque castum est, quod potest aliquando esse non castum. cf. p. 564, 13. ISID. diff. app. 100 -s autem tantum corporis est.

DIFF. ed. Beck p. 44, 11 *usu non probante*. *formae*: castitatis SOL. 1, 126 *Ha.*, castetas -atis: INSCR. christ. Leblant II 708, 9 (*saec. VI ex.*). CORP. V 1973. XII 4057. kastitas: CORP. VIII 17386 (*nota* CORP. XI 6424 et XIV 2271 castitas, *quamquam ibid.* karissima). cistitas: INSCR. christ. Perret (Catac. de Rome) V 28, 65. [*errore positum*: SEN. contr. 7, 4, 5 (<notas> captivitatis *edd.*). GLOSS. III 295, 9 v. s. caristia. *in loco mutilo*: CARM. epigr. 676, 2]. *legitur apud scriptores inde a* CIC. leg., *saepius apud* PLIN. epist. paneg. LACT. (*septenis locis*) TERT. (*qui scripsit de castitate*) ENNOD. (*noventis*), *saepissime apud* AMBR. HIER. AVG. *e poetis tantum habent* HOR. carm. PHAEDR. SEN. Phaedr. (*singulis locis*). *adde* CARM. epigr. (*passim*).

I generatim de puritate morum, cf. GLOSS. IV 276, 28 integritas. PLIN. epist. 1, 22, 7 nemini . . . philosophorum -e, pietate, iustitia, fortitudine . . . cesserit. FRONTO p. 135, 18 N. simplicitas, -s, veritas, fides Romana plane (*sc. est ei*). APVL. Plat. 1, 3 *Pythagoreorum* continentiam et -em. AMBR. in psalm. 118 serm. 3, 6 vultus liberior est, ubi est -is conscientia. VVLG. I Tim. 2, 2 *ut* tranquillam vitam agamus in omni pietate et -e (*σεμνότητι*). 3, 4. AVG. de mend. 19, 40 custodienda est autem in animi -e, quod ad dilectionem proximi pertinet, innocentia et benevolentia, quod autem ad dei, pietas. cf. l. 47 et p. 540, 64. ENNOD. opusc. 2, 85 p. 313, 23 o -em praecepti. 6, 7 p. 404, 5 tit. CORP. XIV 352, 15 (*Ostiae*) memor eius sanctimoniae -is.

II pertinet ad religionem: NOT. Tir. 55, 89 (*inter augurium, castus, castimoniae sim.*). *gentilium*: GELL. 4, 9, 9 *templa ac delubra non vulgo ac temere, sed cum -e caerimoniaeque adendum*. 15, 18, 2 sacerdos . . . -e vitae sanctus. cf. p. 540, 9. CHALC. transl. 24^a ne contagione aliqua profana -s sacerdotum polluantur. *christianam*: GLOSS. ἀγνεία. ITALA Sirach 1, 18 (Priscill. tract. 6, 92) -s (VVLG. religiositas) custodiet et iustificabit cor. II Cor. 11, 3 (Lucif. non parc. 27 Aug. civ. 14, 7) *ne* corrumpantur sensus vestri a -e (*ἀκλόρητος καὶ ἀγνόρητος*, ITALA Act. Arch. 38, 13 simplicitate et -e, VVLG. simplicitate), quae est in Christo Iesu. I Tim. 2, 10 (Cypr. testim. 3, 36 *al.*) *ut* decet mulieres promittentes -em (*θεοσέβειαν*, VVLG. pietatem) per bonam conversationem. TERT. orat. 28 p. 199 *hostiam* (*i. orationem*) -e mundam. pudic. 5 p. 226 post spiritalem enim -em sanctitatemque corporalis sequebatur integritas (OP. imperf. in Matth. 15 p. 718 v. p. 541, 50). BARNAB. 8, 3 -em (*ἀγνισμόν*) praecordiae. PS. HLL. dedic. eccl. p. 881^p erat autem templum dei marmore Pario . . . extractum, ut candorem ecclesiasticae -is exprimeret (cf. AMBR. in psalm. 118 serm. 6, 26 ecclesia enim domus est -is). LVCIF. non conv. 12 p. 25, 24 a -e fidei. FILASTR. 110, 9 HIER. in Zach. 14, 16 p. 932 v. *infra l. 81*. tract. in psalm. I p. 88, 12 v. p. 540, 49. epist. 100, 16 firmissimas possessiones -is et sanctimoniae. VVLG. II Cor. 6, 6 in -e (*ἀγνόρητι*). I Tim. 4, 12 exemplum esto fidelium . . . in -e (*ἀγνεία*). AVG. in epist. Ioh. 4, 19 iam ergo par et aequalis est -s nostra -i dei? de mend. 19, 40 p. 461 custodienda est autem in animi -e, quod ad dilectionem . . . dei pertinet pietas. cf. *supra l. 19*. 20, 41 p. 462, 9 *fides* violatur in animi -e atque sanctitate servanda. cf. p. 540, 67. MAX. epist. p. 2, 17 in apostolatus tui intimos sinus -is (p. 2, 15 tuae sanctitatis fidissimus portus). INSCR. christ. Leblant II 708, 9 (*saec. VI exeunt.*) soboles . . . sulo penetensiae castetates munere notret (*i. nutrit*). AVG. civ. 18, 38 *scripta Noe et Enoch -s canonis non recepit*. *nota*: VVLG. I Macc. 14, 36 inferebant plagam magnam -i (*i. cultui sacro, ἐν τῇ ἀγνεία*).

III pertinet ad res venereas: GLOSS. σωφροσύνη (cf. HIER. adv. Iovin. 1, 27 non sobrietas . . . est legenda [I Tim. 2, 9] sed -s, i. e. σωφροσύνη). PS. HLL. libell. 17 est -s species continentiae. AMBR. vid. 4, 23 *docemus* triplicem -is esse virtutem: unam conjugalem, aliam viduitatis, tertiam virginitatis (AVG. serm. ed. Mai 136, 2 tria . . . sunt exempla in ecclesia -is . . . Ioseph, Susanna, Maria). ISID. diff. app. 100 et DIFF. ed. Beck p. 44, 11 v. p. 538, 84 sq. ISID. diff. 1, 84 quidam -em accipiunt in mente, virginitatem vero in corpore.

A generatim: 1 hominis ipsius: VAL. MAX. 6, 1, 4 amaritudine poenae teneris adhuc puellae sensibus -is disciplinam ingenerari (SOL. 30, 3 afflicta disciplina -is [*ibid.* omnibus in venerem vulgo licet]. 35, 10). 6, 1, 5 a filio dubiae -is. SEN. contr. 1, 2, 1 quo mihi sacerdotem, cuius precaria est -s? PLIN. paneg. 20 adventum tuum non pater quisquam, non maritus expavit: affectata aliis -s, tibi ingenta et innata. CARM. epigr. 91, 6 (*aet. Hadr.?*) summa quom (*i. cum*) -e in discipulos suos. TERT. spect. 29 aspice impudicitiam deiectam a -e. ARNOB. nat. 2, 41 gemmas lapillos margaritas -is dispendio compararent. 5, 41 -e pollentia obscaenis commemorantur in vocibus. 7, 30 *vinum, res* verecundiae pudoris et -is inimica *al.* LACT. inst. 6, 23, 36 nec illibata -s videri possit, ubi conscientiam cupiditas inquinavit. 6, 23, 37 (*syn. pudicitia, opp. voluptas*). LAMPR. Alex. 10, 6 (*syn. verecundia*). GAL. LICAN. Avid. 3, 4 veneris cupidus et -is amator (cf. INSCR. christ. Rossi I 523 [*a. 403*] amans -em). AMBR. off. 1, 18, 69 *ter.* epist. 6, 19 est igitur domino -is tuendae voluntas, quanto magis est defendendae integritatis? Ioseph 10, 58 p. 504 maior in iuvene quam in sene laus -is est *al.* HIER. in Zach. 14, 16 p. 932 ligni nomen, quod graece dicitur ἀγνός, indicat -em. tract. in psalm. I. p. 265, 10 (*opp. fornicatio* cf. AVG. serm. ed. Mai 115. PS. AVG. serm. 291, 3 nutrit filios in -e deo, non in fornicatione diabolo). epist. 54, 7 p. 286 lingua

personat -em et totum corpus praefert impudicitiam. 54, 15 p. 292 in morem scortorum prostituere -em, ut augeantur divitiae. 54, 16 p. 293 (*opp. libidinem*. PASS. Thom. 155, 7 *al.*). VVLG. Iudith 16, 26 erat etiam virtuti -s adiuncta, ita ut non cognosceret virum . . . ex quo defunctus est . . . vir eius (AMM. 25, 4, 2 inviolata -e enituit, ut post amissam coniugem nihil unquam venereum agitaret. CORP. XII 1724, 9 [*a. 472*] ut linquens coniux maritum . . . in -e perpetua perduraret). RVFIN. Orig. in cant. 2 p. 132^b -is et pudicitiae . . . honestatem. PANEG. 12, 20 p. 289, 15 *te -e pontificum . . . viventem*. cf. p. 539, 27. AVG. civ. 1, 16 p. 28 ipsa virtus, quae -s dicitur. 1, 19 p. 33 habent quippe intus gloriam -is, testimonium conscientiae *feminae christianae compressae*. 1, 28 p. 44 excellentiam sanctitatis et -is. 2, 26 p. 92 (*ibid.* probitas). 18, 4 p. 261 integritas -is (IORD. Get. 31, 160 quam ob integritatem -is . . . suo matrimonio legitime copulavit). epist. 220, 12 ut in -e (*sanctitate al.*) continentiae viveres. bon. coniug. 23, 30 oboedientia praeceptorum sine virginitate quidem potest, sed sine -e esse non potest. ad -em namque pertinet non fornicari, non moechari, nullo illicito concubitu maculari. gen. ad litt. imperf. 16 p. 499, 9 nihil castius ipsa -e. serm. 51, 15, 25 -s christiana, Iudaica. PS. AVG. serm. 14, 4 blanditur tibi -s sancta intus in cubiculo cordis tui. 16, 4 (*opp. luxuria*. ORIG. in Matth. 12, 13, 24). 54, 2 puritatem -is (FAVST. REI. grat. 2, 12 p. 92, 8). 85, 1 si pulsant, qui desiderant -em, dat eis deus continuo gratiam et sanitatem. 291, 3 omnibus . . . -s pernecessaria est, sed maxime ministris Christi altaris. 292, 3 *quoties* sacramenta Christi percipere volueritis ante dies plures -em servate. *saepe*. MAR. MERC. subnot. 5, 1 opus concupiscentiae magna vasa plerumque de -is arce deiciens MACR. somn. 1, 8, 7 temperantiam sequuntur modestia . . . abstinentia, -s, honestas . . . pudicitia. VICTRIC. 5 ubi nulla est cogitatio voluptatum, ibi est domicilium -is. BACHAR. repar. laps. 13 p. 1050^a verecundiae nostrae et delicatae -is forma. 18 p. 1057^b mystici fontis (*i. baptismi*) disrupta monumenta, quae sunt -is insignia (*ibid.* soluto per luxuriam continentiae pariete). PETR. CHRYS. serm. 22 p. 261^b cincti -is balteo . . . fluxeam carnis detruncemus ignaviam. COD. Theod. 16, 2, 44, 1 (*a. 420*) illas etiam non relinqui -is hortatur affectio, quae ante sacerdotum maritorum legitimum meruere coniugium. VAL. CEM. epist. p. 758^a pura -s sobrietate nutrita. SALON. in prov. p. 992^c pulchritudo -is. SIDON. epist. 3, 13, 1 -is affectu contubernia fugis impudicorum. 8, 14, 4 caritatis -isque flagrantissimum incensum. POMER. 3, 7 execratione peccati refrenent inquietos carnis affectus, quod est -is consummatae fastigium. EVGRAPH. Ter. Andr. 79 p. 179, 26 signum fuerat -is inter amatores non fuisse gnatum. Ad. 855 p. 186, 34 mores -e duos, integritate intolerandos. CASSIOD. or. frg. p. 480, 6 frontem *coniugis -s* caelestis instituatur. IVLLIAN. epit. novell. 6, 28 cum -e vivere. PASS. Petr. 1 caritatis et -is gratiam audientium pectoribus inserebat (*ibid.* ut pudice et continenter se gererent). *nota de Antichristo circumciso*: ZACCH. 3, 7 p. 1161^a feralem in corpore enervato quasi purus praeferebat -em. *de animalibus*: HIER. tract. in psalm. I p. 88, 12 turtur animal -is. *de collectivis*: PLIN. epist. 3, 3, 3 rhetor Latinus, cuius scholae severitas, pudor, in primis -s constet. cf. p. 539, 70. RVFIN. hist. 4, 7, 14 adulterino maledicorum fuco ecclesiae -em (*σεμνότης*) pudicitiamque lacerari (*ibid.* honestatem et castimoniam plebis nostrae). **2 vitae, corporis, mentis sim.**: SVET. Aug. 71 infamiam impudicitiae . . . refutavit . . . vitae -e (AVG. civ. 2, 6 vitae probitas -sque). HIER. epist. 14, 9 p. 36 nec sibi quisquam de corporis tantum mundi -e supplaudat (AMBR. exc. Sat. 1, 52 nec minorem ratus pudicitiae reverentiam referendam integritate verborum, quam corporis -e. PS. AVG. serm. 230, 2 -em corporis, puritatem cordis . . . studeamus. CASSIOD. var. 8, 19, 3 ad . . . gymnasium . . . deductus . . . nobilissimo pudore -em corporis sub nimio labore transegit. *adde p. 538, 84*). PORPH. Hor. sat. 1, 8, 39 Pediatius . . . etiam -em oris amiserat et mollis evaserat, ut omnem libidinem cum voluptate pateretur. AVG. de mend. 19, 40 p. 460 consensio sane ad impudicitiam corporalem et -em animi violat (cf. epist. 111, 9. *ibid.* animi quippe -s est in bona voluntate et sincera dilectione, quae non corrumpitur, nisi cum amamus . . . quod amandum . . . non esse veritas docet. 19, 40 p. 461 corrupta auctoritate doctrinae nullus aut cursus aut recursus esse ad -em animi potest. cf. p. 539, 49. 20, 41 p. 462 est enim animi -s amor ordinatus non subdens maiora minoribus; minus est autem quidquid in corpore, quam quidquid in animo violari potest). c. mend. 19, 38 p. 522 pia vera sancta -s non nisi ex veritate est. *ibid.* cum omnis ex veritate sit -s et sit non corporis, sed mentis -s veritas, atque in mente habitet etiam corporis -s. cf. p. 539, 63. **3 per prosopopoeiam, fere i. q. mulier casta**: AMBR. vid. 9, 57 -s solitudinem quaerit: pudica secretum. HIER. epist. 30, 14 saluta reliquum -is chorum (*i. virgines*). AMM. 31, 8, 8 -sque nuptarum . . . ducebatur. PALLAD. hist. mon. I 1 p. 254^a monitor, qui addici iubet libidini -em. ENNOD. dict. 16, 6 p. 473, 1.

B de fide conjugali: **1 proprie**: HOR. carm. 3, 24, 23 dos est . . . metuens alterius viri certo foedere -s. LIV. 1, 57, 11 spectata -s Lucretiae incitat Tarquinium. VAL. MAX. 8, 15, 12 *Sulpicia, Flacci uxor*, cunctis -e praelata est (cf. ASCON. Mil. p. 43 cuius -s pro exemplo habita est). PHAEDR. app. 9, 1 cum -em Iuno laudaret suam.

SEN. Phaedr. 261 -is vindicem armemus manum. frg. 87 praecipere -em (sc. adulterae). PLIN. nat. 24, 59 matronae... -em custodientes. TAC. Agr. 4 mater rarae -is (CORP. IX 1893). ann. 1, 33 (*ibid.* amore mariti). PLIN. epist. 1, 14, 8 debet enim hoc *decorum esse maritum* -i puellarum quasi praemium dari. 4, 19, 2 amat me *uxor*, quod -is indicium est. 7, 19, 4 (*ibid.* sanctitas, gravitas, constantia). APVL. met. 9, 18 famosa -e. TERT. nat. 2, 9 Penelopa, quae inter tot vilissimos amatores diversata obsessam -em tenere protexit. SOL. 1, 126 navis a Phrygia gerula sacrorum, dum sequitur vittas -is (castitatis *H^a al. aliter*), contulit Claudiae principatum pudicitiae. 10, 3 quod maximum insigne ducunt -is *viduae*, praecipites in flammis *rogorum coniugum* eunt. ARNOB. nat. 4, 35 ut *Iuppiter* fallere -em alienarum possit familias matrum. 5, 9 vi matrem aggressus est et apertissime coepit venerabilem subruere -em. 5, 20 -e imminuere genetricem. LACT. inst. 6, 23, 23 nondum omnia -is officia executus sum: quam deus... terminat, ut cum quis habeat uxorem, neque servam neque liberam habere insuper velit, sed matrimonio fidem servet. epit. 61, 8 -is vinculis obligata. 61, 10 -is fulgor. ITIN. Alex. 23 quo -is honore utque regie *affines Darii* haberentur. AMBR. Abr. 1, 9, 84 prima coniugii fides -is gratia est. SCHOL. Iuv. 1, 56 vendens coniugis -em. AVG. c. mend. 19, 38 esse adulterandum nemo discat a -e. adult. coniug. 2, 8, 7 maritus uxorem de adulterii crimine accusare non sinitur, cui moribus suis non praebuit -is exemplum. bon. coniug. 24, 32 ad fidem -is illud (*I Cor.* 7, 4) pertinet: uxor non habet potestatem corporis sui, sed vir et *contra*. serm. 343, 4 coniugalis. PS. AVG. serm. 14, 4 te amatorem esse carnis uxoris tuae et non -is *al.* PETR. CHRYS. serm. 92 p. 459^B *lex* remisit in sacerdotio legali coniugii -em. COD. Iust. 6, 57, 5, 1 (a. 529) in mulieribus ingenuis et illustribus, quibus -is observatio praecipuum debitum est, et nominari spurios satis iniuriosum... iudicamus. CARM. epigr. 765, 1 (*ibid.* fides, caritas, pietas, obsequium). CORP. V 1778 femina -is et verecundiae cultu singulari. VI 3573 coniugi dulcissimae, tant(a)e -is et diligentiae. 31955. 31981 (*ibid.* innocentiae). VIII 7705 (*Cirtae*) antiquae -is femin(a). IX 1524 (*in pago Veiano*) de queius -e nunquam questus sum. X 483 ob eximiam -em fidemque (*eidem lap.*) verecundiamque. 3058 feminae... univiriae virginali suae <p>ro -e. 3980, 9 -e illustris <t>enacitatis. 4885 incognitae -is. XI 6424, 8 qu(a)e vixit mecum in coniugio per -em suam. XIV 2271 (= VI 3393) coniug(i) kariss(imae) et incomparab(ili) -i eius memoriam fecit. 2 *in imagine, pertinet ad incolumitatem fidei*: HIER. hom. Orig. in Ezech. 8 p. 958 abstuli animae decennalem -em (sc. *quam ei vir, i. sermo dei, dederat*). AVG. bon. viduit. 19, 23 affectibus veris et sanctissima -e a viro tali (sc. *Christo*) amate amari. 21, 26 deliciae spirituales deliciis carnalibus in sancta -e succedant. c. Adim. 13 p. 146 vocamur ad coniugium dei et non vult nos turpi amore corrumpi... et diligit -em. in Gal. 51 recte fornicationi opponitur caritas, in qua sola est custodia -is. serm. 15, 3, 3 christiani mali anima adultera est... quia nec -em diligit nec virum deserit. *ibid.* adulterae sunt ipsi legitimo coniugio non servantes animae -em. OP. imperf. in Matth. 15 p. 718 (*cf.* p. 539, 37) -s spiritualis est fidelem esse deo. *cf.* HIER. epist. 14, 8 p. 34 clerici sponsam domini sobria -e conservant.

C *de abstinentia coniugum in matrimonio*: LACT. inst. 6, 23, 26 deus solam mulierem patientem viri (sc. *post fetum conceptum*) fecit, ... ne... -is gloriam non tenerent. TREB. trig. tyr. 30, 12 *Zenobiae* ea -s fuisse dicitur, ut ne virum suum quidem scierit, nisi temptatis conceptionibus. PS. HIL. libell. 11 coniunctionis vinculum pudica et communi -e gerere. AMBR. in psalm. 118 serm. 11, 28 studia -is. AVG. bon. coniug. 11, 12 decus ergo coniugale est -s procreandi et reddendi carnalis debiti fides. 22, 27 -s nuptiarum. 23, 28 -em nuptialem. trin. 13, 18, 23 carnali concupiscentia... bene utatur -s coniugalis. *huc fortasse spectant*: CORP. V 1973 uxori incomparabili cum qua religiose et omni castetate vixit. IX 5860 pietate ac -e cum co(i)uge vivens. XII 4057 inter se confidentes in deo <pietat>e amore c(aritat)e castetate.

D *de abstinentia ab omni venere, saepe i. q. virginitas*: 1 *proprie*: ISID. diff. 1, 84 -s est corporis incorruptio, continentia vero post corruptionem sexui renuntiatio. *ibid.* alii continentiam in coniugiis specialibus, -em in virginibus intellegunt. *ibid.* illa est autem vera -s, quae nec corpore, nec mente polluitur. *cf.* p. 540, 63 sqq. CIC. leg. 2, 29 *Vestae* colendae virgines praesint, ut sentiant mulieres naturam feminarum omnem -em pati. VAL. MAX. 8, 1 abs. 5 Tucciae virginis Vestalis incesti criminis reae -s infamiae nube obscurata emersit (FEST. p. 339, 26). 9, 1 ext. 2 lege sanxerunt, ... ne qua virgo ingenuo nuberet, cuius -em non ante ex numero ipsorum *servorum* aliquis delibasset. SEN. contr. 1, 2, 13 si ad virginitatem tantum refertur -s. 1, 2, 18 ut futurae sacerdotis non violaret -em. POMPON. dig. 1, 2, 24 -em filiae vitae quoque eius praeferebam putans (putaret *cod.*) *Virginis*. TERT. cult. fem. 2, 4 -is exactor omnis maritus. adv. Marc. 5, 15 p. 628 destructores... nuptiarum non sectatores -is retundo. COD. Iust. 9, 10, 1 (*cf.* COD. Theod. 9, 8, 1 [a. 326]) si tutor pupillam... violata -e stupraverit. ARNOB. nat. 4, 16 *Minerva*, ... totiens -is purae imminuta es sanctitate. AMBR. virg. 1, 5, 20 in caelo profecto est patria -is (AVG. serm. 343, 4). 1, 5, 21

est -s virginalis... expers contagionis integritas. parad. 3, 16 -s omnes corporis passiones abolere consuevit. PS. AMBR. laps. virg. 5, 19 perdere -em (*syn.* virginitas). 10, 48 carnem pollicita servare virginitatem et -em protessa publice *virgo consecrata* (SACR. Leon. 16, 1 p. 331). RVFIN. Orig. in cant. 2 p. 132^c (*syn.* pudicitia, virginitas). HIER. epist. 50, 3 p. 237 ne -em habitu pollicens verbis destruat *monachus*. OPTAT. 6, 4 p. 151, 10 in mitella indicium est voluntatis, non -is auxilium (*cf.* 6, 4 p. 150, 18). AVG. civ. 4, 10 p. 159, 14 cum tantum honoris et quasi -is igni tribuerint (sc. *ut virgines ei serviant*). 14, 23 tit. utrum contra aestum libidinis pugnatura in *paradiso* fuisset ratio -is. bon. coniug. 22, 27 -s caelibum. 23, 28 meliorem esse -em continentiae, quam -em nuptialem. BACHLAR. repar. laps. 21 p. 1060^B post peccatum longa -s imitatrix est virginitatis. 23 p. 1062^A byssum -is imitari. OP. imperf. in Matth. 15 p. 718 -s carnis est nescire mulierem, -s spiritualis, fidelem esse deo. *cf.* p. 541, 50. PALLAD. hist. mon. I 2 p. 259^A -is (*ἀγγελίας*) virginitatisque conversationem. 16 p. 293^B custodem... -is (*σωφροσύνης*). ENNOD. opusc. 3, 28 p. 338, 2 in *iuvenc pudico* domum sibi statuerat -s et continentia radices fixerat in profundum. epist. 7, 20, 2 p. 188, 19 qua aurea -s distinctione teneatur. 8, 10, 1 p. 207, 7 sic virginitas prosit ad subolem, ut -i tuae fecunditas nihil decerpit. 8, 11, 2 p. 208, 12 *si* mundo impenderet liberam -em. HIST. Apoll. 27 rec. A et B. 40 rec. A virginitatem meam inter naufragium (-ia rec. B) -is (*i. in lupanari*) inviolabiliter servo. PS. LACT. PLAC. fab. Ov. 1, 12 ne vi -em deponere cogeretur *nympha*. PASS. Theclae B 27 p. 74 ut -s Theclae inviolata maneret. *nota adnominationem*: CARM. epigr. 1617, 2 Castula... properans -is sumere pretia digna. HIER. epist. 48, 14 p. 225 ad comparisonem purissimae et angelicae -is (VEN. FORT. vita Leob. 16, 56 vir angelicae quoque -is candore super nivem dealbatus). AVG. civ. 12, 6 p. 521 unum *angelum* noluisse, alterum voluisse a -e deficere. PS. AVG. serm. 291, 1 -s... angelica est vita. 2 *per prosopopoeiam de Minerva*: PALLAD. 1, 6, 14 Graeci iubent olivam... a mundis pueris atque virginibus operandum, credo recordati arbori huic esse praesulem -em. *cf.* AVG. cons. euang. 1, 23, 32 quid tantum mali -s... commeruit, ut inter astra... *Minerva stellam* non habeat? ENNOD. dict. 20, 2 p. 481, 7 -is profligat ruborem, quam indignis associat *is qui in lupanari statuam Minervae locavit*.

E *latiore sensu i. q. verecundia, pudicitia*: GLOSS. IV 276, 28 pudicitia. V 538, 13. QVINT. decl. 247 p. 13, 22 noli tamen mirari pudicam, si -s non statim irae suae imperare potuit. AVG. civ. 2, 4 p. 57 offensa -e debuit abire confusa (sc. *multitudo, quae Megalesia spectabat*). MACR. sat. 1, 1, 4 sermones ut -e integros ita appetibiles venustate. INST. Iust. 1, 22 pr. dignum esse -e temporum nostrorum... quod in feminis et antiquis impudicum esse visum est, i. e. inspectionem habitudinis corporis (sc. *ut cognoscatur, num quae adulta sit*), hoc etiam in masculos extendere.

IV *i. q. abstinentia a pecuniis*: VITR. 1, 1, 7 *architectus sit* fidelis sine avaritia...; nullum enim opus vere sine fide et -e fieri potest. AMBR. exc. Sat. 1, 55 de parsimonia quid loquar et quadam habendi -e? VVLG. act. 24, 25 disputante autem *Paulo* de iustitia et -e (*ἐγκρατείας*). MACR. sat. 7, 3, 15 provincia... observata... praeturae maxima -e (*ibid.* alienissimus a suspicione furtorum). ENNOD. opusc. 3, 106 p. 358, 13 ad quae beneficia... disper-tianda tanta se -e continuit, ut. CORP. IX 1596, 3 (*Beneventi, fortasse saec. VI*) iustitia <admir>abili, -e conspic<uo repar>atori fori.

syn. et iuxta posita: ad I: continentia, innocentia et benevolentia (AVG. de mend. 19, 40); pietas iustitia fortitudo (PLIN. epist. 1, 22, 7), simplicitas veritas fides (FRONTO p. 135, 18 N.). ad II: caerimonia, sanctitas, sanctimonia, pietas. ad IIIA: verecundia, pudor, integritas, sanctitas (AVG. civ. 1, 28), probitas (AVG. civ. 2, 26), modestia abstinentia honestas pudicitia (MACR. somn. 1, 8, 7), continentia (BACHLAR. repar. laps. 18 p. 1057^B), caritas. ad IIIB: innocentia (CORP. VI 31981), caritas, fides et verecundia (CORP. X 483). ad IIIC: pietas. ad IIID: virginitas, continentia. ad IV: fides, parsimonia, iustitia. opp.: ad IIIA: impudicitia, cupiditas, voluptas, fornicatio, libido, virginitas (AVG. bon. coniug. 23, 30), luxuria, concupiscentia (MAR. MERC. subnot. 5, 1), carnis ignavia (PETR. CHRYS. serm. 22 p. 261^B), carnis affectus (POMER. 3, 7). ad IIIB: adulterium (AVG. adult. coniug. 2, 8, 7). ad IV: avaritia.

ἀγγελία castitor (*Harl. cet., castigo Laudun.*) GLOSS. II 216, 41.

a 1. castus.

castitudo, -inis f. a 1. castus. NON. p. 85, 11 castitudinem pro castitatem (GLOSS. V 639, 6). ACC. trag. 585 ibi fas, ibi cunctam antiquam castitudinem. *Elsperger*.

castor, -oris m., κάστορ. SERV. georg. 1, 58 -es a castrando dicti sunt (*cf.* TERT. p. 543, 6 ISID. orig. 12, 2, 21). acc. sing. -a: Ivv. 12, 34. plur. -as: PLIN. nat. 32, 26. PLIN. nat. 32, 26 febris, quos -as vocant (SOL. 13, 2). GLOSS. V 200, 11 fibri genus animalium; ipsi sunt et -es, qui etiam Pontici canes vocantur (*cf.* ISID. l. l.). CIC. Scaur. 2, 7 quem ad modum -es... a venatoribus redimunt se ea parte corporis, propter quam maxime expetuntur. NVX 165 sic, ubi detracta est... causa pericli, quod superest tutum, Pontice -r habes. PHAEDR. app. 28, 1 canes effugere cum iam non possit fiber

(Graeci... quem dixerunt -em, et indiderunt bestiae nomen dei...) abripere morsu fertur testiculos sibi. PLIN. nat. 32, 26 amputari hos (castores) ab ipsis... negat Sextius. Iuv. 12, 34 imitatus -ora, qui se eunuchum ipse facit. APVL. met. 1, 9 amatorem suum... mutavit in feram -em, quod... se praecisione genitalium liberat. TERT. adv. Marc. 1, 1 castrator carnis -r. MACR. sat. 7, 5, 26 inserentes poculis testiculos -um. GLOSS. infra l. 21. nota lusum: CLAVD. carm. min. 10, 1 nam dicere birrum, si -r (Castor?) iuret, castoreum nequeo.

deriv.: castorinus (-inatus), castoreum.
*castoreum, -i n. a castor; cf. καστόρειος, καστόριον (GLOSS. καστόριον). formae: GLOSS. III 555, 56 castreon i. -eum. 620, 14 castreum. saepius scribitur -ium in codd. masc.: VARRO Men. 440 v. infra l. 32 GLOSS. III 581, 37. V 353, 57. fort. ORIBAS. syn. 2 add. p. 843? v. l. 53. plur. castorea, -orum: VERG. georg. 1, 59 (cf. PROB. et SERV. ad l.) PLIN. nat. 32, 26. 91. 99. 101. 1, 32, 13. 14 NEMES. cyn. 217 SIDON. carm. 5, 48. plur. de ipsis bestiae testiculis, sing. de medicamento dici videtur. PLIN. nat.

8, 109 easdem partes (testiculos) sibi ipsi Pontici amputant fibri... -um id vocant medici. 32, 26 febris, quos castoras vocant et -a testes eorum. GLOSS. III 544, 57 testiculus. 588, 16 testiculus fibri[s] (V 176, 6). 581, 37 -us id est e castor(e) et sunt testiculi bebiris. 609, 9 testiculus de bebro. IV 31, 13 testiculi beluarum (490, 27 beluorum). V 176, 7 medicamentum genus quod conficitur ex testiculis fibrorum (IV 490, 26 et V 275, 4 medicamentum). 353, 57 -ius bebir (anglosax.).

generatim: VERG. georg. 1, 59 mittit... virosaque Pontus -a (cf. SERV. et PROB. ad l. SCRIB. LARG. 175 -i Pontici. PERS. 134 advehe Ponto -um. NEMES. cyn. 216 virosa tibi sumes -a. SIDON. carm. 5, 48 Pontus -a... defert). PLIN. nat. 12, 110 erysiceptrum... odore -i. 32, 133 si -um fibrumve supergrediatur gravida, abortum facere dicitur. CLAVD. carm. min. 10, 1 nam dicere birrum, si Castor iuret, -um nequeo. usus in medicina: VARRO Men. 440 absinthium uti bibam gravem et -um (LVCR. 6, 794 -oque gravi mulier sopita recumbit). CELS. 3, 16 in aqua diluta... -um. 3, 20 odore foedo movent... -um... adiuvat... -um... mixtum cum scammonia. 3, 23 bibat... ex aqua -um. 4, 6 recte datur -um. dandum potui -um. 6, 7, 1 -i... pares portiones. 6, 7, 8 -um miscent. 6, 78 -um cum aceto (dantur -i varia pondera in medicamentis). CELS. 5, 22, 23. 25. 6, 6, 5. 6. 7 al. SCRIB. LARG. 3. 5. 10. 23. 88. 101 al. PLIN. nat. 20, 193. 26, 114. 32, 112 PELAGON. 81. 323. 383. 451. 453. 454 CHIRON 309. 310. 977 al. VEG. mulom. 1, 15, 3. 1, 20, 1. 59. 2, 70, 2 al. PLAC. med. 2, 10 CAEL. AVR. acut. 2, 12, 84). PLIN. nat. 1, 32, 13. 14 de -is medicinae et observationes. 20, 194 anesum... bibatur cum -o. 26, 105. 126. 32, 36 cum -o clystere infunditur. 32, 69 -um cum melle. 32, 77 -um cum papaveris suco. 32, 89. 91. 99. 101. 120 -o si ex oleo perunguntur. 32, 132. 136. 35, 182. PELAGON. 67 -um... aceto commisce. 181 -o carbonibus imposito... fumigari. CHIRON 190. 193. 227. 456 -um impones in vivis carbonibus. VEG. mulom. 1, 19, 3 -um et opopanax... permisce. 1, 44, 4 mixto nitro... et -o. 1, 45, 5. THEOD. PRISC. eup. faen. 3 storax vel -um vel reliqua, quae orbis longinquus peculia habet. 19 -um... utile est. log. 15 mixto quippiam -i (-o codd.)... accipere... -i pulverem... unguenta... ex -o... odores naribus admovendi ex -o. 19. 29. 31. 41 al. CAEL. AVR. acut. 2, 12, 83. 85 est... -um acre. ORIBAS. syn. 2 add. p. 843 -um tritum... iniciendus est. p. 847 his sucis rutae cum -o facto ceroto superponis.

castorinatus, -a, -um [a castorina pelle vel veste. Th.]. SIDON. epist. 5, 7, 4 incedunt... castorinati ad litanias.

castorinus, -a, -um a castor. adi.: EDICT. imp. Diocl. 8, 31 pellis -a in<fecta>. MARCELL. med. 35, 3 oleo -o... perungi. subst. neutr. i. q. castoreum: GLOSS. V 595, 35 castorinum febrinum (vebr- cod.). v. Blümner, Technol. 1, 193; Marquardt-Mau, Privatleben p. 500.

castra v. castrum.

*castrametor, -atus sum, -arī, coaluit ex castra metari (v. p. 549, 36), i. q. castra ponere, locare, exercitum ponere; cf. GLOSS. V 275, 22 castra metati: exercitus posuerunt. usus est primus, ut videtur, HIER. in VVLG. (fere 60^{ies}), ubi LXX παρεμβάλλειν, στρατοπεδεύειν; in ITALAE codd. et auct. legitur castra constituere, promovere, devterere sim. coniungitur cum variis praepositionibus et adverbis loci. VVLG. exod. 13, 20 profectique de Socoth -ati sunt in Etham. 14, 2 reversi -entur e regione Pihahiroth. 15, 27 iuxta aquas. 18, 5 in desertum, ubi erat -atus iuxta montem dei. num. 1, 51 cum -andum erit, erigent Levitae tabernaculum. 2, 2 singuli per turmas signa atque vexilla et domos cognationum suarum -buntur filii Israel per gyrum tabernaculi foederis. 2, 25 ad aquilonis partem. 3, 38 ante tabernaculum foederis, id est ad orientalem plagam. 21, 13 contra Arnon. Ios. 10, 5 circa Gabaon. iud. 11, 18 trans Arnon. I reg. 29, 1 super fontem (contra seiunxit verba VVLG. num. 1, 51). sic uno verbo, ut videtur, HIER. sit. et nom. p. 121, 25. 131, 31. 157, 15. 175, 30. 177, 24. 29 in Ezech. 48, 30 sqq. p. 614 in Os. 1, 4 p. 44. CASSIOD. Ios. c. Ap. 1, 75. 99 contra Assyrios atque Medos. 1, 172. 200. 241 hist. 1, 6. 9 IORD. Get. 277 ISID. in gen. 31, 37 in num. 7, 1. Bannier.

castratio, -ōnis f. a castrare; cf. Hitzig, PW. III 1772. i. q. actus castrandi: GLOSS. IV 316, 52 -o herma. V 601, 16 hernia -o (601, 11).

1 testiculorum amputatio: bestiarum: FEST. p. 293 harum

bestiarum omnium inviolati sunt tauri, quae pars scilicet caeditur (creditur cod.) in -e. COLVM. 6, 26, 1 fissa ferula comprimere testiculos, et paulatim confringere. idque optimum genus -um putat Mago. 7, 5, 22 -is autem ratio iam tradita est. 7, 11, 1 -is autem... duo tempora servantur. VLP. dig. 21, 1, 38, 7 nisi propter ipsam -em facta sunt imbecilliora animalia. SOL. 49, 12 inventum... est, ut desiderium eis (camelis) coitionis quadam -e exsecaretur. hominum: TERT. adv. Marc. 1, 29 quae est temperantia gulae in fame?... quae libidinis infrenatio in -e? 2 i. q. arborum vel ramorum circumcisio: PLIN. nat. 1, 17, 42 -o arborum. 16, 207 ramis saepe deputatis. -o illa est adimitque vires.

castrator, -ōris m. a castrare. is qui castrat, cf. GLOSS. II 318, 41 εὐνουχιστής. TERT. nat. 2, 13 oderat Iuppiter patrem incestum... <et avi quondam> (add. Reiff.) -em. adv. Marc. 1, 1 p. 291, 23 quis enim tam -r carnis castor, quam qui nuptias abstulit (i. Marcion)? in imagine: ANTH. 109, 5 omnem grammaticam -r sustulit artem.

castratorius, -a, -um a castrare. ad castrandum pertinens: PALLAD. 1, 42, 3 canteres, castratoria ferramenta atque tonsoria vel quae ad animalium solent pertinere medicinam.

castratura, -ae f. a castrare. fere i. q. castratio: PLIN. nat. 18, 86 iustum est, e grano Campanae, quam vocant castratam, e modio redire sextarios IV siliginis vel e gregali sine -a (i. percolatione) sextarios V. PALLAD. 6, 7, 2 vulnera vero -ae cinere sarmen-torum et spuma linentur (linientur E) argenti.

compos.: incastratura.

Goetz.

castrēnsarius v. castrensiarius.

castrēnsianus, -a, -um [a castrensis. Th.]. ad castrenses i. palatii milites pertinens: COD. Theod. 6, 32 rubr. (a. 416) de -is (COD. Iust. 12, 25 [26] rubr.). cf. MALALAS ed. Dind. p. 430, 5 καστρεσιανός στρατιώτης. cf. etiam castricianus p. 546, 29. pro cognomine hominum v. nom. propr.

castrēns(i)arius, -a, -um [a castrensis. Th.]. fere i. q. castrensiarius: CORP. V 5932 Ponti... negotiatoris lentiari et -ri. subst.: CORP. VI 1739 corpus pistorum magnariorum et castrensariorum.

*castrēnsis, -e [a castrum, castra. Th.]. PRISC. gramm. II 133, 13 castrum -is. NOT. Tir. 45, 31. cf. LIV. 7, 36, 8 hic Decii -is triumphus fuit incedentis per media castra (PAVL. FEST. p. 57 -i corona donabatur, qui primus hostium castra pugnando introisset. GELL. 5, 6, 17 PAVL. sent. 3, 4^a, 3 v. infra l. 82 GLOSS. iurispr. cod. Paris. gr. 1357^A). scribitur kastrēnsis GROM. p. 354, 2 (METROL. p. 125, 16). formae: castrēsis: CORP. III 12376. VI 7281^a. 8512. 8523. 30911 al. gr. καστρησιον: INSCR. Dessau 8856. stulte καστρησιον: EDICT. imp. Diocl. 3, 8 frg. Aegirat. I (Corp. III suppl. 2328⁶⁹). καστρησιον: HERON metrol. I p. 204, 4. castrēsius: EXC. barb. chron. I p. 290, 198. gr. καστρησιον APSYRT. hipp. 300. καστρησιον- NOVELL. Iust. 22, 34 GLOSS. iurispr. cod. Paris. gr. 1357. castrēnsis: CORP. VI 7281. scribitur per compendia: k: EDICT. imp. Diocl. 1 passim ACT. Arv. a. 219 b 40 CORP. VI 727. 8511. 8521. 8522 PAVL. Genav. 1 I A 8. B 7. c: CORP. VI 776. 8514. kas.: CORP. VI 8518. kast.: CORP. III 3468. kastr. (castr.): CORP. VI 8511. 8519. X 6005 sim. v. etiam nom. propr.

I ad castra pertinens, in castris usitatus, militaris, interdum i. q. agrestis, rusticus: GLOSS. II 398, 3 παρεμβολικός. IV 31, 21 -es militares. a de rebus: CIC. Catil. 3, 17 nisi Catilinam ex domesticis insidiis in -e latrocinium compulsiem. Cael. 11 eademque erat, si statim mereri stipendia coeperamus, -is ratio ac militaris. epist. frg. Plin. nat. 7, 135 Ventidium mulionem -is furnariae fuisse. VARRO frg. Gell. 1, 25, 1 indutiae sunt... pax -is paucorum dierum. ling. 6, 61 hinc (sc. a dico) in manipulis -bus ducibus (corrupt.). PROP. 3, 9, 19 -bus utilis armis. 4, 3, 33 noctibus hibernis -ia pensa laboro. LIV. 7, 36, 8 v. supra l. 36. 28, 21, 10 ludi funebres additi pro copia provinciali et -i apparatu. 44, 22, 15 consiliis (44, 35, 5). PAVL. FEST. p. 12 tecta. p. 57 corona (v. supra l. 37. adde AMM. 24, 6, 16). VAL. MAX. 2, 9 praef. disciplinae (SEN. dial. 11, 12, 2 Ps. QVINT. decl. 3, 15 TERT. coron. 11 AMM. 16, 5, 10. 22, 4, 6). 7, 8, 6 honores (8, 14, 5 CORP. IX 3158 GLOSS. IV 29, 26. 492, 40. V 273, 61). SEN. epist. 101, 6 laborum. LVCAN. 1, 380 numina miscebit -is flamma monetae. PLIN. nat. praef. 1 verbum 'conterraneum'. GELL. 17, 2, 9). praef. 3 contubernio. 10, 46 vigilia. TAC. Agr. 9 iurisdicatio. PLIN. epist. 8, 14, 5 stipendiis. 9, 25, 1 negotiorum (AMM. 25, 4, 11. 26, 7, 4. 30, 7, 11). paneg. 5 furorem motumque. SVET. Cal. 9 ioco. Galba 18 sellam. Dom. 12 sumptus. PAVL. Genav. 1 I A 8 fort. intell. <saturna>licium k(astrense) dr(achmas) XX (B 7). FLOB. epit. 2, 2, 35 Romana classis prompta levis expedita et quodam genere -is. FRONTO p. 205, 18 N. multos militum imperator suo quemque nomine proprio atque -i cognomine <et io>culari appellabat. PAPIN. dig. 36, 1, 56 (54) pecuniae. 38, 12, 2 bona militis intestati defuncti -ia fisco non vindicantur (VLP. dig. 24, 1, 32, 8 si miles uxori donaverit de -bus bonis. PAVL. dig. 10, 2, 25, 1 si miles alium -ium, alium ceterorum bonorum heredem fecerit). VLP. dig. 18, 1, 2 praef. rebus (CAPITOL. Alb. 10, 7 AMM. 20, 1, 2. 21, 9, 5. 23, 6, 83. 27, 10, 6. 30, 7, 3). maxime apud iuriconsultos -e peculium et quasi -e peculium; cf. PAVL. sent. 3, 4^a, 3 -e... peculium est, quod in castris acquiritur vel quod proficiscenti ad militiam datur. MACR. dig. 49, 17, 11 -e peculium est, quod a parentibus vel cognatis in militia donatum est vel quod

ipse filius familias in militia adquisiit, quod, nisi militaret, adquisiturus non fuisset. nam quod erat et sine militia adquisiturus, id peculium eius -e non est. COD. Iust. 3, 28, 7, 1 vel . . . paganus est peculium vel -e vel quod medietatem inter utrumque obtinet, quod quasi -e nuncupatur. in tali igitur peculio, quod quasi -e appellatur *egs.* THEOPHIL. inst. Iust. 2, 12 praef. GLOSS. iurispr. cod. Paris. gr. 1357^A *καυστρέσιον πεκούλιον τὸ ἐκ τῶν κάστρων ἦτοι λαφύρων. ibid. κούασι καυστρέσιον τὸ ἐξ οὐκείων ἐπιτηδεύματος πεκούλιον. scripsit librum de re Tertullianus, cf. DIG. 29, 1, 23. 39, 17, 4 COD. Iust. 5, 70, 7, 1^a. PAPIN. dig. 49, 17, 15 pr. pater militi filio reverso quod donat, -is peculii non facit, sed alterius peculii, perinde ac si filius nunquam militasset. VLP. dig. 2, 4, 8 pr. adoptivum patrem . . . in ius vocare non potest *quisquam* . . . nisi sit filius qui -e habuit peculium. 37, 6, 1, 15 nec -e nec quasi -e peculium fratribus confertur. *cf. VEG. mil. 2, 20 HIER. epist. 60, 10. PAPIN. dig. 45, 3, 18 pr. si servus communis Maevii et -is peculii . . . stipuletur. CHAR. dig. 48, 18, 10, 2. PAPIN. dig. 49, 17, 15, 3 servus, qui peculii -is est quique nullo iure, quamdiu filius vivit. suppl. peculium: MACER dig. 29, 1, 26 ius testandi de -i, quod filiis familias militantibus concessum est. PAPIN. dig. 29, 1, 43 filius familias equestri militia exornatus . . . testamentum de -i facere potest. VLP. dig. 37, 11, 1, 8. TERT. nat. 1, 12 religio (apol. 16). coron. 11 munium (COD. Theod. 8, 6, 1. PANEG. 12, 10 munerum). PANEG. 11, 11 cibo (12, 13 SPART. Hadr. 10, 2). 12, 8 cum patre . . . collegium. 12, 9 statione. CAPITOL. Pert. 8, 2 purpureasque chlamydes Graecanicas atque -es. LAMPR. Diad. 3, 3 indumenta coecae ceteraque -ia imperii insignia. VOPISC. Aurelian. 7, 3 peccata. 9, 6 panes militares. ARNOB. nat. 4, 7 flagitiis. IVST. 14, 4, 14 exilio. AVSON. 264, 1 -is caligae cognomine Caesar. SYMM. epist. 1, 1, 3 vestem. AMM. 19, 6, 9 tubarum. 22, 15, 17 foedere. 26, 1, 4 necessitatum. VEG. mil. 3, 5 exercitatione. PRVD. psych. 665 portae. COD. Theod. 7, 22, 7 stirpe. 16, 5, 65, 3 militia. SIDON. epist. 2, 2, 9 cella . . . discriminata tantum pariēte -i. 8, 6, 1 -is oratoriaeque scientiae. *carm. 25, 223 censum. SEDVL. epist. p. 173, 6 munimine. ENNOD. opusc. 1, 13 p. 265, 9 gloria. 3, 124 p. 363, 7 pulvis. dict. 3, 4 p. 434, 11 sudor. COD. Iust. 6, 61, 8, 2 occasionibus. PASS. Perp. 7 carcerem. CORP. XII 3058 <si>gna deorum argentea -ia. *speciatim* -is modius, iugerus: EDICT. imp. Diocl. 1, 1—8 et 26—34 *de frumentis*: k(astrensem) mo(dium) unum X tot. 3, 8 salis k. mo. unum X centum. PELAGON. 25 *tritici* diurnum modium -em praebetis. APSYRT. hipp. 300 *μῶδιον καστρέσιον*. HERON metrol. I 204, 4 *καστρέσιον* . . . μῶδιον. GROM. p. 354, 2 (METROL. p. 125, 16) -is iugerus quadratus habet perticas CCLXXXVIII. p. 126, 3 -is iugerus capit k(astrenses) modios III. HIER. in Ezech. 4, 9 p. 44 ut hin mensura sit Iudaici sextarii nostrique -is, cuius sexta pars facit tertiam partem sextarii Italic. *subst.*: AMM. 22, 6, 7 nec tamen, cum corrigendis civilibus ita diligenter instaret, omisit -ia. EXC. barb. chron. I p. 290, 198 in eodem anno castrisius (*i. panis, cibus -is vel sim.*) in Alexandria donatus est. *adde l. 18—21.****

b de hominibus et bestiis, hic illic subst.: FEST. p. 158 murer dici solet a -bus (-ium *cod.*) hominibus quasi mucosus is, qui talis male ludit. SEN. dial. 4, 2, 6 equosque -es erigit crepitus armorum (CHIRON 29. 94). FRONTIN. strat. 2, 5, 30 missa principia quietem omnibus -bus dabant. VLP. dig. 40, 9, 30, 2 servum (41, 1, 33 pr. 47, 2, 52, 4. 49, 17, 9). EPIST. Alex. p. 196, 8. VOPISC. Tac. 8, 4 paruit praeceptis et voluntati -ium ordo ille. CORP. III 12376 <pro>pter tutela(m) castresium et <c>ivium Montanesium. XIII 1833 Gordus medicus -is. AMM. 21, 16, 2 cunctae -es et ordinariae potestates . . . praefectos semper suspexere praetorio (31, 4, 9). 25, 10, 8 *militēs quosdam* capita scholarum ordo -is appellat (30, 3, 5). *speciatim nomen officii militaris (fort. praefecti castrorum)*: AMM. 14, 6, 17 virgae dexteris aptatae velut tessera data -i. 26, 8, 5 antehac rectoris -is apparitorem, id est ventris ministrum et gutturis. CORP. III 3468 k(astrensis) leg(ionis) IV Fl(aviae). 1421⁴ 24 (*enumerantur inter circitores, equites*): castr<nses> Valens Iovinus Iulius *al.*

2 ad castra imperatoris, i. palatium pertinens: de rebus et officiis inferiorum graduum, plerumque libertorum Augusti (v. Hirschfeld, Die kaiserl. Verwaltungsb. p. 307—317): SVET. Tib. 72 Tiberius -bus ludis interfuit. TERT. coron. 12 est et alia militia regiarum familiarum. nam et -es appellantur, munificae et ipsae sollemnium Caesarianorum (CORP. VI 8532 plebei collegi Concordiae Augustianorum familiae -is. 8533 M. Vlpus Aug. lib. . . praeco familiae -is. 30911. VIII 5234). LAMPR. Alex. 41, 3 fullones et vestitores et pistores et pincernae, omnes -es ministri. CORP. VI 652 Saturninus Aug. lib. proc(urator) -is (727. 8511. 8512. 8513. X 6005. XI 3612. XIV 2932. INSCR. Dessau 8856 M. *Ἀνδρ(ήλιον) Σεβαστῶν ἀπελεύθερον Κορήνευτα ἐπιτροπὸν καστρέσιον*). VI 776 Constantius Aug. et Caes. tabul(arius) s(tationis) c(astrensis). *cf. 8523. 33735. ACT. Arv. a. 219 b 40 <Secundinum> tab(ellarium) rat(ionis) k(astrensis) (cf. CORP. VI 8519 M. Aur(elius) . . . ex comm(entariensis) rat(ionis) k(astrensis). 8521 Chryseros . . . pedissec(us) r(ationis) k(astrensis). 8522. 8528. VIII 2702 familia rationis -is. 18250. X 5336 proc(uratoris) rationis -is [XIII 10029, 44 ?]. CORP. VI 5183 P. Aelius Aug. lib. . . praepositus velaris -bus. 5248 Iulius . . . vesta(rius) -is. 7281 <Ca>llistioni cellar(io) conleg(ium) -e (7281^a). 8514 Primigenio . . . proc(uratori) f(isci) -is*

(8515. 8516 disp(ensator) fisci -is. 8517. 8531? VIII 12609). VI 8518 Chresimo . . . adiutori officii commentari kas(trensis) et Aphrodisio . . . adiutori officii tabulari kas(trensis). *cf. 8529 Hermeti Aug. <lib.> a tabulario castr<ensi>. 8530. X 3878. VI 8524 Zosimo C(aesaris) n(ostris) ped(isequo) num(eri) castren(sis). 8525 Atimeti Aug. I. a supell(ectili) -i. 8526 Ti. Claudius . . . tabellar(ius) -is (8527. 8528). 8537 Pelorus . . . a copis castr(ensibus). XIV 2832 Alcimius . . . a veste -i. *cf. REG. urb. V p. 7, 13 amphitheatrum -em (CVRIOS. urb. reg. V p. 6, 12). CORP. VI 8498 M. Aurelio . . . ordinato a divo Commodo in -e. 8534 Ti. Claudius . . . discens -is maioris.**

3 de dignitatibus posteriorum temporum generibus (cf. Seeck, PW. III 1774): NOR. dign. or. 1, 19 -is sacri palatii (17, 1 sub dispositione viri spectabilis -is. 17, 2. 6 officium . . . viri spectabilis -is. occ. 1, 17. 15, 1. 3. 7). COD. Theod. 6, 32, 1. 2 (COD. Iust. 12, 25 [26], 1). 6, 35, 3 praef. (*a. 319*) qui sub -i militant (COD. Iust. 12, 28, 2). 6, 35, 7 (*a. 367*) qui sub -i officio . . . obsecundant. 11, 18, 1 (*a. 409*) non -em . . . eadem damni multa (*sc. praebendi tirones*) percellet. 12, 1, 38. COD. Iust. 12, 5, 2 pr.

deriv.: castrensiarius, -iarius. *syn.*: militaris. *opp. ad 1*: domesticus, civilis, civicus *al.* (GELL. 5, 6).

castreon, castreum v. castoreum. castrēsis, -ius v. castrensis. castrīānus, -ī a castrum. i. q. castricianus, miles castelli. VOPISC. Aurel. 38, 4 septem milibus lembariorum et ripariensium et castrianorum et Daciscorum interemptis. *adde infra l. 28.*

castriciānus, -ī m. [cf. c. castricius. Th.]. i. q. castellanus miles. COD. Theod. 7, 1, 18 (*a. 400*) sciant . . . comites vel duces, quibus regendae militiae cura commissa est . . . ne de ipsis quidem pseudo-comitatensibus legionibus seu de ripariensibus -is (castrianis COD. Iust. 12, 35, 4 *cod. J^a, castrensiensis ibid. codd. KOJ^b*) ceterisque cuiquam eorum transferendi militem copiam attributam. *v. nom. propr.*

castra castrensis *castricius* castellum NOT. Tir. 45, 32. *fort. i. q. castricianus. v. etiam nom. propr. Bannier.*

castrīēnsis v. castrensis p. 544, 46. castrīānus v. castrensiarius. castrīsius v. castrensis p. 544, 44.

castro, -āvī, -ātum, -āre [cf. esse videtur c. ind. sástram 'culter, gladius' sásati 'secat, caedit' et c. carēre, castus. Th.]. Ps. ORIG. tract. 10 p. 116, 4 -atum, id est testibus amputatis. GLOSS. II 318, 42 ἐσπουχίζω. III 432, 57 -at ἐσπουχίζω. IV 232, 8 enervat -at. 316, 47 castatur -atur (Scal. V 594, 18. 595, 70). *leg. ap. PLAVT. CATON. LVCIL. CIC. VARRON. VITR. SEN. rhet. VAL. MAX. CELS. SEN. phil. CVRT. COLVM. PLIN. nat. MART. QVINT. IVV. SVET. recentioresque. [it. castrare, francog. châtrer, hisp. castrar. M.-L.]

*I proprie: A strictiore sensu i. q. animalia utriusque sexus generationis membrum privare: 1 de viris: PLAVT. Asin. 237 domi servi qui sunt -bo viros. Aul. 251 ut tu me quovis -andum loces. Merc. 275 quasi hircum metuo ne uxor me -et mea. LVCIL. 235 uxorem caedam potius quam -em egomet me (se [cf. p. 547, 71 sqq.]): ITALIA [multi codd., Tert. resurr. 27 p. 64, 13] et VVLG. Matth. 19, 12 sunt eunuchi qui se ipsos -erunt [ἐσπουχίζω ἑαυτοῦς] propter regna [regnum VVLG.] caelorum. *cf. HIER. epist. 14, 6 cum derelicta militia te -asti propter regna caelorum. 22, 30 AVG. c. Adim. 3 p. 121, 27. ZACCH. 3, 5 p. 1157^A spadonibus regni caelestis possessio deputatur, qui se eius causa et amore -verint. cf. ISID. eccl. off. 2, 18, 6). VAL. MAX. 6, 1, 13 Carbo Attienus . . . item Pontius . . . deprehensi -ati sunt. SEN. dial. 3, 21, 3 libido puerorum greges -at (PLIN. nat. 9, 80 ut -rentur nobiles pueri. MART. 2, 60, 3 vae tibi puero, dum ludis, -bere. IVV. 10, 307 nullus ephebum deformem saeva -vit in arce tyrannus. VLP. dig. 9, 2, 28 si puerum -erit et pretiosorem fecerit. AMM. 18, 4, 5 Domitianus interdixerat, ne intra terminos iuris dictionis Romanae -ret quisquam puerum. *cf. SVET. Dom. 7 -ari mares vetuit). SEN. frg. 34 in regiae libidinis voluptatem -ati sunt quidam (AVG. civ. 6, 10). EDICT. imp. Hadr. Vlp. dig. 48, 8, 4, 2 nemo enim liberum servumve invitum sinentemve -are debet, neve qui se sponte -andum praebere debet (syn. excidere). VENVL. dig. 48, 8, 6 qui servum -andum tradiderit. VLP. dig. 23, 3, 39, 1 si spadoni mulier nupserit, distinguendum est, -atus fuerit necne; ut in -ato dicas dotem non esse; in eo qui -atus non est (cf. MARCIAN. dig. 40, 2, 14, 1). PAVL. sent. 5, 23, 13 qui hominem invitum libidinis aut promercii causa -erit -andumve curaverit (MARCIAN. dig. 48, 8, 3, 4). dig. 48, 8, 5 in eadem causa sunt, qua hi qui -ant. MOD. dig. 48, 8, 11 -antis poena irrogatur. TERT. nat. 1, 10 p. 80, 9 vidimus saepe -atum Attin deum a Pessinunte (CARM. c. pag. 109 vidimus . . . Attin -atum subito praedicere Solem). 2, 12 p. 117, 13 nam Saturnus quidem Caelum <castra>vit dormientem (SCHOL. Verg. Veron. Aen. 3, 707 AVG. civ. 7, 19. 26). AMM. 14, 16, 17 Semiramis teneros mares -vit omnium prima. CLAVD. 18, 45 rapitur -andus ab ipso ubere. AVG. anim. 4, 20, 33 hoc (*i. concumbere*) aufertur et his qui -antur. PETR. CHRYS. serm. 56 p. 355^B eunuchus . . . quem -erat humana teneritas ad hominis servitutem. *nota iocos*: MART. 1, 35, 14 nec -are velis meos libellos (*i. obscaena demere*). 3, 81, 5 abscaesa est quare Samia tibi mentula testa? . . . -andum caput est (*i. praecidenda lingua*). *2 de bestiis: generatim*: COLVM. 11, 2, 33 quadrupedia tempus idoneum est -andi . . . omnia recte pecora -antur. ITALIA lev. 22, 24 (Wire.) animal con<f>ractis testiculis aut -atum (ἐσπουχίζω) aut avulsum non***

of<f>erētis ea domino. ORIBAS. syn. 4, 15 *animalia* quae -ata sunt (τὰ τῶν εὐνουσθημένων) meliora sunt. LEX Visig. 8, 4, 4 qui alienum animal...-erit...vel bovem aut quae non -antur secaverit. *speciatim*: PLAVT. Merc. 272 ego illunc hircum -ari volo (cf. p. 546, 47). VARRO rust. 2, 2, 18 -are oportet agnum non minorem quinque mensum (COLVM. 7, 4, 4 prius quam feminas inire possint, mares -ati... enecantur. PLIN. nat. 8, 198. 30, 41). 2, 4, 21 -antur verres commodissime anniculi (PLIN. nat. 18, 322 verres, iuencos, arietes, haedos decrescente luna -ato). 2, 5, 17 vitulos -are non oportet ante bimum... qui autem postea -antur, duri... fiunt (COLVM. 6, 26, 1 -are vitulos Mago censet, dum adhuc teneri sunt: ... nam ubi iam induruit, melius bimus quam anniculus -atur). 2, 7, 15 institutum ut -entur equi; demptis enim testiculis fiunt quietiores (PLIN. nat. 11, 169 equo -ato prius non decidunt dentes. VLP. dig. 21, 1, 38, 7 AMM. 17, 12, 2). 2, 9, 14 quidam eos (i. canum catulos) -ant. 3, 9, 3 vocantur feminae... gallinae, mares galli, capi semimares, qui (quod cod.) -ati; gallos -ant, ut sint capi (cf. GLOSS. II 338, 49 gallus -atus κἀπων. VARRO frg. Char. gramm. I 103, 26 ex gallo gallinaceo -ato fit capus. COLVM. 8, 2, 3 cf. p. 384, 23. PLIN. nat. 10, 50 desinunt canere -ati galli). PAVL. FEST. p. 234 <polimenta>... dicebant testiculos porcorum, cum eos -bant (COLVM. 7, 9, 4 mares trimi aut quadrimi -antur, ut possint pinguescere. ORIBAS. syn. 9, 11 cum -atur porcus). PLIN. nat. 8, 108 *hyaenae* mares timent libidinis aemulos et ideo gravidas custodiunt morsuque natos mares -ant. 24, 72 si bovis -ati urinae misceatur cinis *bryae* (PELAGON. 276 LEX Visig. 8, 4, 4). 30, 148 si unus *sorex* -atus emittatur. VLP. dig. 21, 1, 38, 7 mulus -atus. VEG. mulom. 2, 88, 2 in hanc valetudinem *tetani* incidunt, qui, cum ab igne -ati fuerint, negliguntur et... frigore laeduntur. GLOSS. II 569, 48 vervex aries -atus. 597, 1 vervex hircus -atus. **§ de feminini sexus bestiis**: PLIN. nat. 8, 69 -andi genus etiam feminas *camelos*, quae bello praeparantur. 8, 209 -antur feminae in suis quoque, sicuti et cameli.

B latiore sensu i. q. truncare, amputare, praecidere, vulnerare: 1 *arborum herbarumque ramos supervacuos*: CATO agr. 33, 2 *vites* veteres quam minimum -ato, potius... deicito biennioque post praecidito (PLIN. nat. 17, 195). VITR. 2, 9, 4 ea *arbusta* enim cum suo quoque tempore ad imum perforata -antur. COLVM. 4, 32, 4 tolerabilis tamen harundo -atur antequam caeditur (cf. PLIN. nat. 17, 144 reficiturque *harundo* ex sese vetere harundineto extirpato, quod utilius repertum quam -are). PLIN. nat. 24, 49 umor quoque e medulla, ut diximus, -atae arboris effluens capillum reddit capiti. 2 *alvaria*: COLVM. 9, 15, 4 dies vero -andi *alvos* fere matutinus occupandus est (9, 15, 11 -atae deinde alvi si quae transversos favos in aditu habebunt, convertendae sunt... sic enim proxime <cum> -buntur, veteres potius favi quam novi eximentur... curae erit nobis, ut semper... -entur. 11, 2, 50. 12, 10, 6. PALLAD. 7, 7, 2 -buntur autem alvearia matutinis horis. 11, 13 *mense Octobri* alvearia -buntur. 3 *alias res*: COLVM. 7, 12, 14 *catulorum canum* caudas... sic -are conveniet (cf. PLIN. nat. 8, 153). PLIN. nat. 18, 136 quoniam in umido vermiculi umbilicum eius (i. *lupini*) in sterilitatem -ant (i. *steriles faciunt*). TERT. nat. 1, 8 p. 72, 5 -atis faucibus (i. *vulneratis*) quae etiam extrinsecus periculo vulnerantur. apol. 25 *archigallus* sanguinem impurum lacertos quoque -ando libabat. *nota*: PLIN. nat. 19, 53 inveterari vina saccisque -ari (i. *percolari*. cf. QVEROL. p. 38, 12 cum lagoena vetere -ata [i. *privata*] suco [i. vino R] rursus completur novo). 37, 79 *beryllos* gratiores fieri... -ata (*Ian*, castraca vel constrata *codd.*) perspicuitati crassitudine (i. *sublata*. cf. GLOSS. IV 316, 47 *supra* p. 546, 39).

II translate: A *debilitare, attenuare, atterere, coercere*: CIC. de orat. 3, 164 nolo dici morte Africani 'atam esse rem publicam' (cf. QVINT. inst. 8, 6, 15. MART. CAP. 5, 512 vitandum quoque ne turpis sit similitudinis usurpatio, ut si dicas 'atam Africani morte rem publicam'). SEN. epist. 19, 19 nisi *Maecenatem* enervasset felicitas, immo -asset. TERT. adv. Val. 8 p. 186 -ata est vis et potestas et libido genitalis Aeonum. cult. fem. 2, 9 itaque castigando et -ando... saeculo erudimur a deo. CYPR. hab. virg. 23 carnis desideria -antes. SERV. Aen. 3, 519 dicta autem 'castra' quasi casta, vel quod illic -retur libido: nam numquam his intererat mulier (ISID. orig. 9, 3, 44. cf. 15, 2, 13 *castrum*... quod -batur licentia inibi habitantium). CLAVD. 18, 193 vis nulla cruentam -at avaritiam.

B se castrare ab re i. q. abstinere: HIER. epist. 48, 2 -ant se ab uxoribus suis, ut imitentur virginum castitatem (*syn.* renuntiare, abstinere, *opp.* iungere). SVLP. SEV. epist. app. 2, 8 p. 234, 14 illicitum aliquid incurrere, quae (*virgines*) se etiam a licitis -vere. ISID. eccl. off. 2, 18, 1 sectatores et sectatrices perpetuae continentiae pullularunt, castigantes se nec solum in corpore, sed etiam in ipsa concupiscentiae radice -antes. *nota*: LACT. inst. 6, 15, 3 Stoici... abscondunt rebusque natura insitis -are (i. *liberare*) hominem quodammodo volunt.

part. perf. pass. a di. castratus, -a, -um. GLOSS. hermaphroditus. ἐκτετημένος, ἀπόκοπος. THEOPHIL. inst. Iust. 1, 11, 9 τῶν γὰρ εὐνούχων οἱ μὲν εἰσὶ σπάδονες, οἱ δὲ καστράτοι, οἱ δὲ θλιβία. saepius. 1 *proprie i. q. testiculis privatus*: a *de hominibus*: CVRT. 6, 3, 12 Bagoae, hominis -i. PAVL. dig. 37, 14, 6, 2 si -um liber-

tum iureiurando adegerit. CLAVD. 20, 49 fatalem -i consulis annum. 20, 550 Rufini -us prosilit heres. **b de bestiis**: VARRO Men. 369 si non plus testiculorum offenderis quam in -o pecore in Apulia. COLVM. 6, 20, 1 neque enim alio distat bonus taurus a -o, nisi. PLIN. nat. 8, 117 non decidunt -is *cervis* cornua nec nascuntur (SOL. 19, 14 *cornua* -is *cervis* numquam crescunt). VLP. dig. 21, 1, 38, 7 non omnia animalia -a ob id vitiosa esse. **c de herbis**: PLIN. nat. 15, 51 *mala* vocantur a condicione -i seminis, quae spadonia appellant Belgae (i. *sine nucleis*). 18, 86 *siliginem Campanam*, quam vocant -am (i. *purgatam*. cf. 18, 90). 2 *translate i. q. attenuatus, coercitus*: PLIN. nat. 11, 61 *apes aculeo amisso* velut -is viribus pariterque et nocere et prodere desinere. TERT. castit. 7 in vetere lege animadverto -am licentiam saepius nubendi. monog. 3 apostolus propterea et ipse -us (i. *continens*) continentiam mavult. PRVD. ham. 956 candida virginitas animum -a recisum (i. *sine macula*). **subst. castratus, -i i. q. eunuchus**: GLOSS. II 318, 40 εὐνούχος ὁ ἀφαιρέθεις τῶν ὄρχεων -us. SEN. contr. 10, 4, 17 *principes* -orum greges habent, exoletos suos (cf. GLOSS. V 176, 8 -orum eunuchum). CELS. 4, 31 *articulorum vitia* raro vel -os vel pueros ante feminae coitum vel mulieres... temptant. CVRT. 1, 37 audieram... in Asia olim regnasse feminas, hoc vero novum est regnare -um. PLIN. nat. 11, 230 *pili castrat*is non nascuntur. 11, 269 in homine etiam -is *vox exilior*. AVG. civ. 7, 26 ista magna deorum mater etiam Romanis templis -os intulit. INST. Iust. 1, 11, 9 qui generare non possunt, quales sunt spadones, adoptare possunt, -i autem non possunt. *deriv.*: castratio, castrator, castratorius, castratura. *compos.*: excastrare. Goetz.

* **castrum, -i (castra, -orum) n.** [*dubiae originis. potest conferri c. castrare, carere, ita ut primo locum ad segregandum instructum significaverit, aut c. cambr. cadw 'servare', theodisc. huota 'custodia' et aliis vocibus, quas attulimus s. v. 1. cassis. dubitationem auget nomen oscum et umbricum castru- neutri generis (osc. castrous gen., umbr. kastruvu kastruvuf castruo acc. plur.), quod 'caput'ne an 'fundum' significet, adhuc ambigitur; v. Buck, Grammar of Oscan and Umbrian p. 236. Th.]. SERV. Aen. 3, 519 dicta... -a quasi casta vel quod illic castraretur libido (CASSIOD. in psalm. 77, 30 ISID. orig. 9, 3, 44). *aliter* ISID. orig. 15, 2, 13 -um... quasi casam altam. *inde* ab INSCR. column. rostr. *scribitur* castra sive per compendium k. vel kas(tr). *saepius in titulis* ut CORP. III 14187. 14514. VI 3183. 3191. 3266. 3279. 3288. 31871 *al.* **de numero**: CHAR. gramm. I 33, 26 neutra semper pluralia... -a. 93, 4; *similiter omnes fere grammatici. distinguuntur* -um et -a: SERV. Aen. 6, 775 -um... civitas est, nam -a (*subintellege 'militum'*) numero plurali dicimus. ISID. orig. 15, 2, 13. **de genere**: NON. p. 200 -a generis sunt neutri, feminini Accius (*trag. 16*)... -a haec vestra est. *item fem. posterioribus temporibus*: ITALA (Lugd. Wirc.) exod. 32, 19 num. 5, 2. 3 deut. 23, 14 Ios. 1, 10. 3, 2 iud. 4, 15. 16 Hebr. 11, 34 (cod. d) COMM. instr. 2, 3, 12 CORP. III 6627. VI 3289. VIII 9725. 10937. 21531. IX 795 CARM. epigr. 1616, 12 PAPYR. Lips. 97 XXII 9. cf. PROB. app. gramm. IV 198, 25 vico -orum, non vico -ae. **masc.**: MAR. AVENT. chron. II p. 237, 563 GREG. TVR. Franc. 3, 13 (caster). 4, 31. 7, 17 (?) GREG. M. epist. 1, 16^b. GLOSS. s. v. *piraticus (quater castrer, bis carcer)*. CORP. V 5418. *dat. abl. plur. castris*: INSCR. column. rostr. (Corp. I² 2 n. 25) 4 DECRET. Pauli (Corp. II 5041) 9 LEX Iul. munic. (Corp. I 206) 91. 101. **de significatione**: *generaliter domicilii genus (opp. urbs al.)*: CIC. Mur. 22 ne urbes aut -a capiantur. VERG. catal. 9, 43 -a urbi praepone. LIV. 4, 31, 9 omnia -is quam urbi similia. 24, 18, 15. SEN. epist. 51, 11 non villas... sed -a. 96, 5 in macello an in -is *al. distinguuntur* -a: CLAVD. DON. Aen. 1, 470 -a non soli parietes faciunt, verum etiam collecta in unum militum multitudo (9, 315. 11, 350. 445. 915). AVG. loc. hept. 6, 11 -a appellans etiam productas acies in proelio constitutas, cum -a non soleant appellari nisi ubi exercitus ad manendum consistit cf. SERV. Aen. 6, 775 ISID. orig. 15, 2, 13. cf. GLOSS. II 398, 2 falanx παραμβολή. [*sard. krastu 'saxum'*. M.-L.]*

I proprie: **domicilii et stationis militaris genus, in quo exercitus consistit vel refugit, navium statio**: GLOSS. παραμβολή (RVFIN. Orig. in psalm. 36 hom. 4, 3). SERV. Aen. 2, 462 ubi exercitus sit, -a dicuntur. 3, 519 -a sunt, ubi miles steterit. COMMENT. Lucan. 1, 478 -a sunt proprie hiberna militum. HIER. epist. 78, 2 quas Graeci ἀπάρσεις vocant, nos propter linguae proprietatem significantius mansiones sive quia de exercitu dicitur -a transtulimus. CASSIOD. in psalm. 26, 4 -a... valida munitio est, quam expugnare facile non potest impetus irruentis. LYD. mag. 2, 6 cf. TIB. 1, 2, 68 Martia -a (MANIL. 4, 220). SALL. Iug. 51, 4 neque illis -a esse... quo cedentes tenderent. LIV. 4, 31, 3 -a... turbatos ac terga dantes accepere. 44, 39, 3 -a sunt victori receptaculum, victo perfugium. CVRT. 8, 4, 13 LVCAN. 4, 714 VEG. mil. 1, 21. SERV. Aen. 3, 519 modo... classem significat, quia et -a nautica dicuntur. SERV. auct. Aen. 4, 604 classes dixit -a ut (3, 519). 5, 669. cf. CAES. Gall. 5, 22, 1 uti... -a navalia... adorianur. SALL. hist. frg. 1, 124. NEP. Alc. 8, 5 <ne> iuxta hostem -a habeas nautica. Hann. 11, 6 LIV. 29, 35, 14. 30, 9, 6 navalia -a oppressuros. *opponuntur aut coniunguntur saepe aliae res militares, ut* CIC. Sest. 40 vim arma exercitus imperatores -a. de orat. 1, 210 de exercitu, de -is, de agminibus, de signorum col-

lationibus eqs. maxime acies. temporibus rei publicae liberae castra tantum in expeditionibus militaribus in agris campis collibus in brevius tempus facta in usu erant. inde vero ab imperatoribus etiam perpetua aedificabantur, ut ex. gr. a Tiberio Romae -a praetoria, cf. TAC. ann. 4, 2 SVET. Tib. 37. materiem sic ordinavi ut locis selectis ad rem spectantibus praemissis ex eis, qui supererant, nonnulla secundum structuras ordinata adiecerim.

A de actionibus et rebus variis ad castra pertinentibus:

1 de *positione et extructione castrorum*: castris locum idoneum eligere: HYG. mun. castr. 56 quod attinet ad soli electionem in statuenda metatione castrorum primum locum habent, quae ex campo in eminentiam leniter attolluntur . . . secundum locum habent eqs. . . quintam, quae in loco necessario, unde et necessaria -a dicuntur. VEG. mil. 1, 22 -a . . . tuto semper facienda sunt loco, ut lignorum et pabuli et aquae suppetat copia et . . . loci salubritas eligatur eqs. (3, 8).

VARRO frg. Serv. auct. Aen. 9, 52 duces . . . hastam in . . . agrum mittebant, ut -is locum caperent. CIC. Rab. Post. 42. CAES. Gall. 2, 17, 1 exploratores centurionesque praemittit, qui locum idoneum -is deligant (cf. VEG. mil. 2, 7 metatores vocantur, qui praecedentes locum eligunt -is). civ. 1, 18, 1 ad explorandum idoneum locum -is . . . data facultate. cf. 2, 37, 5 -a erant ad bellum ducendum aptissima natura loci . . . et maris propinquitate et aquae et salis copia. HIRT. Gall. 8, 7, 4 locum -is excelsum in silva circumdata palude delegisse. SALL. Iug. 50, 1 uti locum -is antecaperet. 98, 3 colles duos . . . quorum in uno -is parum amplo fons aquae magnus erat, alter usui opportunus, quia magna parte editus et praeceps pauca munimenta quaerebat. LIV. 3, 43, 2 ad locum -is capiendum mittunt. 27, 26, 7 insidiis quam -is aptiorem tumulum. 35, 28, 6 -is . . . quem locum caperet, quantum munimento amplecteretur loci, qua opportuna aquatio, qua pabuli lignorumque copia esset quaerendo exequabatur. 43, 21, 7 propter altitudinem nivis locum quoque -is aegre invenit. LVCAN. 3, 378 rupes tutis . . . aptissima -is. STAT. Theb. 7, 441 tutisque accommoda -is arva. TAC. hist. 3, 60 locus . . . -orum placebat. VVLG. num. 10, 33 arcaque . . . praecedebat eos per dies tres providens -orum locum.

castra metari (v. castrametor p. 543, 63): PAVL. FEST. p. 123 metari -a dicuntur, quod metis deringuntur. CAEL. hist. 41 omnes simul terram cum classi accedunt, navibus atque scaphis egrediuntur, -a metati signa statuunt. CIC. Phil. 11, 12 Saxa . . . -orum . . . metator. CAES. civ. 3, 13, 3 cum prope Dyrrhachium Pompeius constitisset -aque metari iussisset. HIRT. Gall. 8, 15, 2 SALL. Iug. 106, 5. LIV. 8, 38, 7 locum -is dimetari. 27, 48, 2 -a metari . . . in tumulo super fluminis ripam. 35, 14, 9 Pyrrhum -a metari primum docuisse. SEN. benef. 7, 3, 2 CVRT. 3, 8, 19 PLIN. nat. 18, 32 FLOR. epit. 2, 6, 50. AMM. 25, 4, 11 salubriter et caute -a metata. 27, 5, 2. VVLG. num. 1, 51/52 metabuntur autem -a filii Israel unusquisque per turmas et cuneos atque exercitum suum. Ps. RVFIN. in Am. 2, 9/10 silvam . . . quasi -orum metator excidi. cf. VEG. mil. 2, 7. l. 19, aliter COMMENT. Lucan. 1, 382 metator dicitur qui mittitur ab imperatore ut -is vallum parat.

castra locare, collocare: CIC. Verr. 6, 96 tabernaculis positus -a luxuria collocat. Catil. 1, 5 -a sunt in Italia contra populum Romanum in Etruriae faucibus collocata. epist. 15, 2, 2 -aque ad Cybistra . . . locavi. BELL. Afr. 68, 2 SALL. Iug. 106, 2. hist. frg. 2, 87 -a in plano locaverat. LIV. passim, ut 3, 22, 4 extra portam Capenam. 3, 52, 3 in monte sacro. 9, 2, 1 circa Caudium . . . quam potest occultissime. 21, 24, 1 ad oppidum Iliberri. 21, 32, 9 inter confragosa omnia praeruptaque quam extentissima potest valle. CVRT. 4, 3, 20 haud procul Carthaginis muris. LVCAN. 4, 169 exiguo paulum distantia vallo. 4, 587. SIL. 12, 541 ad Thybrin signa . . . dimensaque -a locavit Hannibal. 13, 4.

castra ponere (fere 200tes): CIC. Catil. 2, 14 Manlius centurio in agro Faesulano -a posuit. parad. 31 in foro -a posuisti. epist. 15, 1, 2 Pacorum . . . -a posuisse Tybae. POMP. Cic. Att. 8, 12^a, 1 Caesarem apud Corfinium -a posuisse. LEPID. Cic. epist. 10, 34, 1 ultra me -a posuit. CASS. Cic. epist. 13, 13, 4 -a . . . ante oppidum Laodiceam posita. CAES. Cic. Att. 9, 13^a, 1 Brundisium veni, ad murum -a posui. CAES. Gall. 1, 22, 5 milia passuum tria ab eorum (hostium) -is. 2, 8, 3 collis, ubi -a posita erant, paululum ex planitie editus. 7, 69, 7 oportunitis locis. civ. 1, 81, 1 procul ab aqua et natura iniquo loco. 3, 37, 4 edito natura loco. 3, 41, 1 iuxta Pompeium. HIRT. Gall. 8, 5, 2 in oppido Carnutum Cenabo. 8, 16, 3 loco munitissimo. BELL. Alex. 30, 2 non magno intervallo relicto ab hoste. 61, 3 coniuncta . . . moenibus. BELL. Afr. 69, 5 eo loco . . . , ubi omnino aquae nihil esset. BELL. Hispan. 27, 5 contra Pompeium. NEP. Dat. 6, 2 iis . . . locis . . . , ut neque circumiri multitudine adversariorum posset neque impediri, quominus ipse ad dimicandum manum haberet expeditam. VERG. georg. 3, 348 Romanus hosti ante expectatum positus stat in agmine -is. TIB. 1, 2, 68 licet ponat . . . in capto Martia -a solo. LIV. 6, 25, 7 ante portas. 21, 37, 1 in ingo . . . aegerrime ad id ipsum loco purgato. 21, 60, 5 in conspectu hostium. 26, 10, 1 inter Esquilinam Collinamque portam. 27, 15, 4 in ipsis faucibus portus. 27, 28, 2 in montibus loco alto et tuto undique. 36, 16, 5 prope fontes calidarum aquarum adversus regem. 42, 60, 5 trans amnem in tuto. 44, 2, 7 prope divortium itinerum. SEN. benef. 5, 16, 5 in circo Flaminio. TAC. hist. 3, 82 iuxta pontem

Mulvium. AMM. 25, 6, 5 pro captu locorum reperta in valle -a ponuntur velut murali ambitu circumclausa. castra facere:

CATO or. frg. 1, 13 aliquot pauca -a feci. POMP. Cic. Att. 8, 12^a, 1 ut Domitius . . . neque satis firmus esset ad -a facienda. 8, 12^c, 2. LEPID. Cic. epist. 10, 34, 1 ad Forum Voconii veni et ultra -a ad flumen Argenteum contra Antonios feci. Cic. epist. 15, 4, 2 in Lycaonia apud Iconium. 15, 4, 4 in Cappadocia extrema non longe a Tauro apud oppidum Cybistra. 15, 4, 8 apud Epiphaneam. CAES. Gall. 7, 83, 2 necessario paene iniquo loco et leniter declivi. civ. 1, 87, 4 ut legiones non longo inter se spatio -a facerent. HIRT. Gall. 8, 33, 1 tripartito cohortibus divisus trina excelsissimo loco. BELL. Afr. 7, 2 non longe ab oppido secundum litus. 76, 2 ad aquam. NEP. Milit. 5, 2 ORAT. imp. Hadr. ad exerc. (Corp. VIII 2532) ant. A 1, 7.

castra munire, vallare, munitio castrorum sim.: VEG. mil. 1, 24/25 -orum . . . diversa triplexque munitio est. nam si nimia necessitas non premit, caespites circumciduntur e terra et ex his velut murus instruitur . . . sed ubi vis acrior imminet hostium, tunc eqs. (3, 8). cf. HYG. mun. castr. 52 quotiens cervoli desunt et est locus suspectior, armorum ordinibus IV -a muniunt. SERV. Aen. 8, 603 novimus -a per naturam munita esse non posse, nisi in collibus fuerint. VEG. mil. 1, 21 -orum . . . munitionem debet tiro condiscere. 1, 22 pro numero . . . militum vel impedimentorum munienda sunt -a. SCIP. min. or. frg. Fest. p. 258 -a nostra ita munita erant, ut posses partem exercitus abducere. CAES. Gall. 1, 49, 2 primam et secundam aciem in armis esse, tertiam -a munire iussit.

2, 5, 6 -a in altitudinem pedum XII vallo fossaque duodeviginti pedum munire iubet. 2, 19, 5 legiones opere dimenso -a munire coeperunt. 5, 11, 7 subductis navibus -isque egregie munitis. 5, 15, 3 imprudentibus nostris atque occupatis in munitione -orum. 5, 49, 6 quam aequissimo loco potest -a communit. civ. 1, 80, 2 una fronte contra hostem -a muniunt. 2, 25, 1 -a Vari . . . admodum munita natura loci, una ex parte ipso oppido Vtica, altera . . . substructionibus theatri. BELL. Alex. 27, 5 magna cum prudentia consuetudine nostra -is vallatis. 73, 1 eas valles, quibus regia -a muniuntur, eodem intervallo sua -a munituras. BELL. Afr. 31, 7 egregiae munitiones -orum . . . aditum adversariis prohibebant. BELL. Hispan. 8, 1 loca . . . edita et ad -orum munitiones non parum idonea. SALL. Iug. 58, 6 Iugurtha munimento -orum impeditus. VERG. Aen. 7, 159 sedes -orum in morem pinnis atque aggere cingit. PANEG. in Mess. 83 tutam -is praeducere fossam. PROP. 4, 4, 8 suggesta -a coronat humo. LIV. 9, 2, 13 -a propter aquam vallo circumdant. 9, 44, 9 munimentis -a firmavit. 10, 35, 12 -a circumvallaturi. 23, 26, 10 -a vallo permunit. 23, 46, 10 ante urbem in aperto. 25, 25, 8 -a contextu parietum pro muro saepta. 27, 12, 10 -a . . . raptim . . . permunita. 28, 16, 7 -a tumultuaria raptim

Poeni tumulo editissimo communiverunt. 33, 5, 6 cum -a his (arboribus) ante obiectis saepissent. 44, 39, 8 -a praealta fluminis ripa tuta vallo insuper saepta <ac> crebris turribus. VAL. MAX. 9, 1 ext. 6 -a vallo atque fossa cingere. IUV. 8, 248 si . . . muniuntur -a dolabra. TAC. hist. 3, 26 Germanicus miles . . . -is vallum circumiecerat. cf. CAES. Gall. 7, 36, 7 fossam . . . a maioribus -is ad minora perduxit.

civ. 1, 73, 3 vallum . . . ex -is ad aquam ducere. BELL. Hispan. 13, 1 Pompeius ex -is suis brachium <ducere> coepit. LVCAN. 3, 384. varia: CASS. Cic. epist. 12, 13, 4 -a oppido coniunxit (CAES. civ. 2, 25, 1). CAES. civ. 2, 26, 2 nondum opere -orum perfecto (BELL. Alex. 72, 2 veteribus . . . -orum relictis operibus. 73, 3 opere incepto Caesaris -orum. 37, 5 TAC. ann. 4, 2 AMM. 16, 12, 3 CORP. III 14149. cf. SALL. Iug. 53, 5 Romani . . . opere -orum . . . fessi). BELL. Afr. 11, 3 ad oppidum Ruspianam -is constitutis (cf. VEG. mil. 1, 21 si recte constituta sunt -a, ita intra vallum securi milites dies noctesque peragunt eqs., nemo enim iam diu ductis fossis praefixisque sudibus -a constituit. BELL. Hispan. 7, 1 trans flumen Salsum per convalles . . . inter duo oppida . . . in monte. 8, 6 in conspectu duorum oppidorum. 25, 7. 27, 3. 6 contra Pompeium. 28, 3 SVET. Iul. 39 Tib. 37 GRAN. LIC. p. 12 ITALIA num. 1, 51 sqq. [Lugd.] saepe. VEG. mil. 3, 10 SVLP. SEV. chron. 1, 15, 3). SALL. hist. frg. 2, 99 parte legio <num> flumen transducta -a dilatavit (LIV. 27, 46, 2. CORP. III 13796 [a. 140] -a n(umeri) burg. et vered. quod ancuste (sic) tenderet duplicato valli pede . . . ampliavit). LIV. 8, 1, 7 consuli . . . non -a Samnitium opposita. 22, 29, 7 -a cum Fabio iungamus.

25, 26, 2 trinis -is per idonea dispositis loca (27, 40, 11 PLIN. nat. 18, 19 ITALIA num. 2, 3 [Lugd.]). 27, 44, 1 -a Punica obiecta Romanis moenibus portisque (38, 4, 5 Fulvius bina a campo -a . . . loco edito contra arcem obiecit). 31, 41, 8 subicentes . . . -a Pharcadoni urbi. 32, 30, 5 flumini -a applicuit (VVLG. I Macc. 7, 39 ad Bethoron. 10, 75. 11, 67. 15, 25). 44, 3, 6 -a tumulo . . . sunt acclinata. MANIL. 3, 641 hieme condita -a (sc. hiberna. CORP. III 133 Diocletianus <et Maximianus . . . > . . . -a feliciter condiderunt). LVCAN. 4, 18 nec Caesar colle minore -a levat (VAL. FL. 2, 447). 4, 31 prope consertis obduxit -a maniplis. 6, 1 -a duces . . . imposuere iugis (SIL. 5, 164 Tarpeio). SIL. 3, 556 -aque praeruptis suspendunt ardua saxa. TAC. hist. 3, 26 Germanicus miles moenibus Cremonensium -a sua . . . circumiecerat. 4, 7 extracta . . . sponte praefecti -a (CORP. III 22 [a. 228] Diocletianus et Maximianus -a cohortis I . . . providentia suae maiestatis extracta dedicaverunt. 13578. VIII 10937). hist. 5, 22 -a hiema-

60

65

70

75

80

turis legionibus erigebantur. ann. 11, 20 -a in hostili solo molienti Corbuloni (SVLP. SEV. chron. 1, 21, 5). VLP. dig. 50, 4, 3, 1 qui -is operam per militiam dant. VOPISC. Aurelian. 9, 3 ordinanda -a. TREB. trig. tyr. 5, 4 nonnulla...-a, <quae> Postumus... in solo barbarico aedificarat... reformavit (CORP. III 6627 -am aedificaverunt et refecerunt). ITIN. [Silv.] 10, 4 in eo campo, in quo... filii Israel -a fixerant (12, 9 AMM. 29, 4, 5. 31, 16, 3). AMM. 16, 11, 14 -orum opera mature exurgunt. 28, 2, 1 -a extollens altius. INSCR. Revue archéol. 3 ser. n. 41 (1902) p. 344 Gallienus -a... oportuno loco a solo instituit. adde: TIB. 1, 10, 32 in mensa pingere -a mero.

2 *locus ubi -a sunt significatur vel describitur*: CIC. Att. 13, 52, 1 -a in agro (LIV. 22, 21, 6). CAES. Gall. 6, 40, 2 quoniam tam propinqua sint -a (LIV. 23, 17, 7. 24, 38, 9 in propinquo. 35, 28, 10 FEST. p. 253. cf. CAES. Gall. 6, 7, 9 in tanta propinquitate -orum. civ. 1, 75, 3. 1, 82, 5. 3, 76, 2 LIV. 8, 38, 4). CAES. Gall. 7, 26, 2 non longe ab oppido -a Vercingetorigis aberant (civ. 3, 66, 3 LIV. 41, 1, 8. 44, 3, 7. 44, 31, 10. 29, 5, 7 procul agro urbibusque eorum. 34, 29, 2. 37, 12, 5. 45, 34, 1. SVLP. SEV. chron. 1, 33, 5 haud longe sita). CAES. Gall. 1, 82, 4 non... amplius pedum milibus duobus ab castris -a distabant (civ. 3, 103, 2. LIV. 4, 27, 2 parvo inter se spatio distantia. 27, 12, 10. 37, 4, 5 modico inter se distantia intervallo). CAES. Gall. 7, 80, 2 -a summum undique iugum tenebant. civ. 1, 48, 3 inter flumina duo. 3, 66, 2 -orum hic situs erat. BELL. Afr. 61, 2 in colle (39, 30, 10). NEP. Eum. 9, 4 iis locis esse -a (LIV. 4, 59, 2. 9, 2, 1. 10, 15, 4. 23, 35, 11. 26, 44, 2. 31, 33, 10. 39, 30, 1. 40, 48, 1 VAL. FL. 4, 616 ITIN. [Silv.] 5, 3 VVLG. los. 10, 21). LIV. 21, 53, 4 in Italia ac prope in conspectu urbis (30, 3, 4 in conspectu Hasdrubalis). 22, 21, 6 ad Novam Classem (27, 46, 4. 35, 38, 13). 22, 22, 11 cis Hiberum (40, 28, 1). 23, 39, 8 in Tifatis. 25, 13, 8 circa Bovianum (28, 1, 7. 37, 37, 6). 25, 14, 10 in plano sita (TAC. hist. 5, 23). 26, 10, 7 extra urbem. 28, 1, 7 dextra viae Punica tenere -a. 32, 6, 5 in ripa (LVCAN. 4, 265 -a... contingere ripas. TAC. Germ. 37, 3). CVRT. 4, 11, 19 liberalissimum... dotis... terminum -a mea transeunt. PLIN. nat. 5, 59 in paeninsula Syene -a sunt latere Arabiae et ex adverso. 25, 21 in Frisorum gente -a erant. SIL. 1, 128 molis Alpium in... vertice. VVLG. num. 2, 18 ad occidentalem plagam erunt -a filiorum Ephraim. iud. 7, 1 -a Madian in valle ad septentrionalem plagam collis excelsi. 7, 8 subter in valle. CAES. Gall. 2, 9, 3 Axonam esse post nostra -a. civ. 1, 40, 4 pontem... -is... coniunctum. 1, 64, 1 superiora loca Caesaris -is erant coniuncta. 3, 37, 3 rivus difficilibus ripis subiectus -is. 3, 43, 1 erant circum -a Pompei... colles. 3, 95, 4 altissimi montes ad -a pertinebant. HIRT. Gall. 8, 14, 4. BELL. Alex. 36, 4 quibus ex -is cum locus angustus... esset transeundus. 63, 5 castellum Marcelli proximum erat regis -is (73, 1. BELL. Afr. 38, 2 turris proxima fuit -is adversariorum. LIV. 7, 23, 5. 21, 60, 7 propinquum -is oppidum. 25, 36, 13. 35, 27, 6. 40, 25, 4. 41, 19, 7 VAL. MAX. 3, 8 ext. 6). BELL. Afr. 78, 1 erat oppidum infra -a Scipionis. LIV. 7, 34, 3 collem imminentem hostium -is (22, 24, 6. 27, 17, 3. 36, 18, 3). 22, 44, 2 amnis utrisque -is affluens. 26, 14, 6 porta Iovis adversus -a Romana erat. 27, 26, 7 pars eius tumuli, quae vergeret ad hostium -a. 44, 40, 4 flumen erat haud magnum propius hostium -is. LVCAN. 6, 435 vicinae moenia -is Haemonidum. TAC. ann. 12, 36 campus -a praeciatur. CIC. leg. agr. 2, 53 inter nostra atque hostium -a hasta posita (Phil. 12, 27 Pompeius... cum P. Vettio... inter bina -a collocutus est. CAES. Gall. 6, 36, 2 segetes inter et -a. civ. 3, 19, 1 inter bina -a Pompei atque Caesaris unum flumen intererat. 3, 37, 1. 2. HIRT. Gall. 8, 10, 2 inter bina -a palude interiecta. BELL. Alex. 29, 1 inter -a et Caesaris iter flumen intercedebat. 30, 5 mediocre intervallum inter -a et flumen Nilum. BELL. Hisp. 29, 1 planities inter utraque -a intercedebat. LIV. 2, 30, 11 medio inter -a campo. 3, 60, 3. 4, 18, 3 utrimque acies inter bina -a in medium campi procedunt. 6, 24, 2 clivus erat inter aciem et -a. 7, 7, 6. 9, 43, 3. 10, 26, 8. 22, 16, 1 quod viae inter bina -a erat. 22, 28, 3. 23, 16, 4 proelia... inter urbem -aque... vario eventu fiebant. 27, 26, 3). sim. BELL. Alex. 73, 3 cum... valis -a hostium divideret ab opere incepto Caesaris -orum. VERG. Aen. 9, 228 stant... -orum et campi medio. LIV. 27, 41, 4 -a Punica ac Romana interiacebat campus. 38, 25, 2.

3 *de forma magnitudine generibus partibus castrorum sim.*: HYG. mun. castr. 21 -a... tertiata esse debebunt... ut puta longum pedes MMCCC, latum pedes MDC. si longiora fuerint, classica dicentur... si latior(a) fuerint, proxime quadraturam sequens est dictatio. VEG. mil. 1, 23 interdum... quadrata, interdum trigona, interdum semirotonda, prout loci qualitas aut necessitas postulaverit, -a faciendae sunt (3, 8). BELL. Afr. 80, 2 castello munito... ipse Caesar cum reliquis copiis lunatis (locatis Schneider) -is Thapsum operibus circummunivit. LIV. 3, 28, 1 contemplatusque, qui tractus -orum quaeque forma esset (25, 13, 10. 30, 4, 2). 31, 34, 8 admiratus... universam speciem -orum et discripta suis quaeque partibus cum tendentium ordine tum itinerum intervallis. CAES. Gall. 2, 7, 4 -a... amplius milibus passuum VIII in latitudinem patebant. 4, 30, 1 cum paucitatem militum ex -orum exiguitate cognoscerent, quae hoc erant etiam angustiora, quod sine impedimentis Caesar legiones transportaverat. 5, 49, 7 etsi -a erant exigua per se, vix hominum

milium VII praesertim nullis cum impedimentis, tamen angustiis viarum, quam maxime potest, contrahit. saepe -a maiora, minora, maxima. VELL. 2, 113, 1 contractisque in una -a decem legionibus. TAC. ann. 1, 61 prima Vari -a lato ambitu et dimensis principiis trium legionum manus ostentabant cf. p. 553, 51. de -is perpetuis: TAC. hist. 3, 7 -orum legionis septimae. ann. 1, 39. 14, 37. CORP. III 14187 kastrorum leg(ionis) XIII. 14387^b. 14514. VI 31871. VII 1345. IX 4686 al. cf. TAC. hist. 5, 20 -a decumanorum. TAC. hist. 5, 20 cohortium alarumque -a (PANEG. 4, 18. INSCR. Revue archéol. 3. sér., n. 41 (1902) p. 344 -a coh(ortis) VIII). CATO orig. 128 ubi anni tempus venit, -a hiberna feci (LIV. 29, 35, 13. 34, 13, 2 PLIN. nat. 10, 16 TAC. ann. 1, 27 CORP. VIII 10018. 10023. cf. VARRO ling. 5, 162 in -is ab hieme hiberna. PAPYR. Britann. 229, 17 actum Seleucia Pieriae in -is in hibernis vexillationis clas(sis) pr(imae) Misena-tium). TAC. ann. 1, 16 -is aestivis tres legiones habebantur (SVET. Claud. 1 cf. HYG. mun. castr. 48 munitio aestivalium castrorum observatur generibus quinque. VLP. dig. 34, 20, 1, 3 -a aestiva, quibus interdum etiam hieme, plerumque autem aestate utamur). CAES. civ. 3, 30, 3 -is stativis (3, 37, 1 BELL. Afr. 26, 3 SALL. Iug. 44, 4 hist. frg 2, 93 LIV. 3, 2, 1. 43, 23, 5 VITR. 1, 4, 9 TAC. ann. 3, 21 AMM. 24, 7, 7. 25, 8, 17. 27, 5, 5. VEG. mil. 3, 8 stativa... -a aestate vel hieme hoste vicino maiore cura ac labore firmantur. seq. descriptio. cf. CIC. Verr. 5, 29 iste novo quodam genere imperator pulcherrimo Syracusarum loco stativa sibi -a faciebat). CAES. civ. 3, 66, 1 vetera -a. 3, 67, 2 novis Pompei -is (3, 76, 1. 2 LIV. 24, 39, 12. 44, 40, 2 al. saepe). CORP. VI 3183 eq(ues) sing(ularis) d(omini) n(ostri) tur(ma) Materni kastr(is) priorib(us). 3191. 3196. 3241. 3279 al. 3198 eques sing(ularis) Aug(usti) n(ostri) -is nobis (i. novis). 3254. 3266 al. PLIN. nat. 3, 67 -is praetorianis (TAC. hist. 1, 31 -a praetorianorum. SVET. Claud. 21 -is praetorianis. VLP. frg. Vat. 195 CAPITOL. Aur. 7, 9 SPART. Did. 2, 5 Carac. 2, 4 CAPITOL. Max. Balb. 10, 5 LACT. mort. pers. 26 CORP. VI 2771. 2772. 2774. 9992 REG. urb. p. 9, 8 regionis VI). aliter l. 68-70 et p. 553, 30. AMM. 16, 12, 66 -a peregrina in monte sunt Caelio (REG. urb. II p. 3, 13 CVRIOS. urb. reg. II p. 4, 1). praesidiaria cf. p. 554, 35. CIC. ad Brut. 1, 10, 5 in... -orum principiis (SERV. auct. Aen. 9, 228 in mediis -is principia sunt semper. VARRO rust. 3, 4, 1²). CAES. Gall. 2, 5, 5 latus unum -orum (civ. 1, 42, 1 VERG. Aen. 9, 68). 2, 23, 5 summum -orum locum (3, 19, 1 BELL. Alex. 31, 1. SEN. dial. 7, 8, 2 eo... loco... quo sunt in -is auxilia et armaturae leves. TAC. ann. 1, 25 certis -orum locis). CAES. Gall. 3, 4, 2 ut quaeque pars -orum nudata defensoribus premi videbatur (7, 28, 6 quae cuique civitati pars -orum ab initio obvenerat. civ. 3, 54, 1. LIV. 10, 5, 9 in ultimam -orum partem conglobantur. 22, 42, 6 in parte -orum, quae vergat in hostem. 31, 42, 6 per aversam partem -orum. 44, 35, 23 ad imam partem -orum. VELL. 2, 63, 1 per aversa -orum). CAES. Gall. 3, 17, 6 vallum -orum (6, 42, 2 civ. 3, 76, 1 BELL. Alex. 30, 6 LIV. 23, 47, 3. 25, 7, 7. 28, 39, 14. 44, 35, 18. PAVL. FEST. p. 377 vallum militare fit circa -a. PLIN. nat. 35, 169 TAC. hist. 1, 36. 4, 34 PANEG. 5, 6. STAT. Theb. 8, 260 aggere. 10, 262). Gall. 4, 32, 1 portis -orum (5, 53, 1. 6, 42, 2 civ. 2, 35, 3. 3, 54, 2 LIV. 7, 37, 6. 9, 22, 4. 10, 36, 6. 27, 18, 20. 34, 16, 2. 38, 33, 6. PAVL. FEST. p. 223 praetoria porta in -is. p. 224 principalis -orum porta. p. 257 quintana porta. cf. VERG. Aen. 7, 522 auxilium -is effundit apertis. LIV. 24, 40, 11 SIL. 1, 569. 5, 428. 7, 404 claude... -a. 7, 508. 10, 642. 15, 812 STAT. Theb. 7, 555 CLAUD. 5, 73). CAES. Gall. 5, 48, 5 ut tragulam... intra munitionem -orum abiciat (7, 52, 3. 7, 83, 1 civ. 2, 35, 5. 3, 67, 4. 3, 68, 2. TAC. hist. 4, 58 munimenta. ann. 14, 32). civ. 3, 37, 1 frontem -orum (BELL. Afr. 56, 1 LIV. 44, 36, 6). 3, 66, 6 angulo -orum sinistro (HYG. mun. castr. 54). VARRO ling. 5, 118 mensa escaria cilliba erat quadrata, ut etiam nunc in -is est (5, 121). 5, 161 sub divo qui esset locus dicebatur testudo... ut est... in -is. LIV. 10, 32, 9 tergo -orum. 10, 38, 5 mediis fere -is locus est consaeptus cratibus eqs. (SERV. auct. Aen. 9, 228 v. l. 36; aliter intelligendum per media -a ire, in mediis -is esse sim.). 25, 17, 4 in vestibulo Punicorum -orum. LVCAN. 4, 266 brachia -orum. SIL. 8, 634 -orum limina. TAC. hist. 4, 34 turris... -orum. ann. 2, 13 -orum vias. ITIN. [Silv.] 10, 4 fundamenta. AMM. 16, 12, 49 primanorum legionem... locatam in medio, quae confirmatio -a praetoria dicitatur (cf. SERV. Aen. 8, 678 ille... ducit exercitum qui habet in potestate -a praetoria). CORP. III 10596 muros cum turribus horum -orum. VIII 9908 <bal>neum -orum. speciatim tabernacula: CAES. civ. 1, 80, 3 Caesaris -a posita tabernaculae constituta. 2, 35, 6 in -is... paucis ad speciem tabernaculis relictis 3, 96, 1 in -is Pompei videre licuit... recentibus caespitibus tabernacula constrata, L. etiam Lentuli et nonnullorum tabernacula protecta hedera. LIV. 22, 42, 2 ut hostes tabernaculis stantibus -a reliquerint. CVRT. 4, 10, 25. 5, 11, 6. 5, 12, 12. 6, 2, 16. LVCAN. 5, 241 -orum... tentoria (cf. Ov. met. 13, 250). FLOB. epit. 2, 17, 14. VVLG. saepius.

4 *de iis qui tenent, incolunt, regunt castra: castra habere (saepius quam 60^{ies})*: CIC. inv. 2, 123 quod prope muros hostes -a haberent. Att. 5, 20, 2 cum dies quinque ad Cybistra Cappadociae -a habuissem. 5, 20, 3 -a paucos dies habuimus ea ipsa, quae contra Darium habuerat apud Issum Alexander. 8, 11^d, 3 ad oppidum. 9, 14, 1 ad portas. epist. 3, 8, 10 in agro Mopsuestiae. 15, 4, 9

in radicibus Amani... apud Aras Alexandri quadriduum. CASS. Cic. epist. 12, 13, 4. VARRO ling. 5, 51 in colle Quirinali. BELL. Hisp. 7, 3 circiter passus duo milia e regione oppidi in montibus. NEP. Eum. 5, 7 sub divo. LIV. 5, 48, 2. 7, 9, 6 ad tertium lapidem Salaria via trans pontem Anienis. 7, 19, 9 ad finem Tusculanum. 22, 22, 10 extra urbem in ipso litore. 23, 29, 1 quinque milium intervallo -a distantia habuere paucos dies. 23, 33, 5 circa Luceriam. 23, 36, 1 super Capuam in Tifatis. 28, 2, 15 in Baetica ad sociorum animos continendos in fide. 31, 27, 1 inter Apolloniam ac Dyrrhachium ad Apsum flumen. 34, 11, 1 haud procul Emporiis. 34, 19, 2 -a separatim Celtiberi et Turdetani habebant. 42, 60, 5 in tuto. 44, 18, 3 intra saltus. 44, 32, 7 sub ipsis navalibus. castra tenere, incolere sim.

CIC. Phil. 12, 24 teneant alii -a... nos... urbem... tuebimur (VERG. Aen. 8, 604 Tarcho et Tyrrheni tuta tenebant -a locis. LVCAN. 10, 521 HOMER. 738 STAT. silv. 5, 3, 190. TAC. hist. 4, 35). FEST. p. 322 -um in imo clivo Capitolino incolebant (MELA 3, 34 gens Parthica semper -a habitant. FLOR. epit. 4, 12, 59).

saepe cum genetivo vel adiectivo eius qui tenet: PLAVT. frg. 49 -um Poenorum. CATO or. frg. 14, 1 hostium (CIC. har. resp. 59 Catil. 1, 27 CAES. Gall. 3, 25, 2 civ. 1, 72, 5 LIV. 6, 28, 5 al. saepe). CIC. div. 1, 72 Samnitium (LIV. 8, 1, 7). LIV. 4, 17, 12 Etruscorum 4, 59, 2 Volscorum. 7, 23, 5 Gallorum. 9, 21, 3 Romanorum. CIC. S. Rosc. 20. 105 Sullae. Cluent. 24 Metelli. leg. agr. 1 frg. 1 Pompei (2, 99 Lig. 27 Phil. 2, 37. 13, 26 CAES. civ. 3, 70, 2 al. passim). CIC. Sest. 48 Persennae. Balb. 25 imperatorum populi Romani, similia passim.

CIC. Mil. 55 Etrusca. prov. cons. 4 Thraeciis. VERG. Aen. 6, 88 Doria. 10, 634 Laurentia. LIV. 22, 21, 6 Punica... Romana. 38, 20, 3 Gallicorum. SIL. 11, 2 Sarrana. 15, 328 Rutulis. AMM. 16, 10, 3 hostilia (19, 9, 5). CIC. Catil. 1, 10. 30 Manliana. BELL. Afr. 85, 4 regia (LIV. 32, 6, 2). LIV. 27, 47, 5 praetoriis (i. praetoris. FLOR. epit. 2, 17, 15)... consularibus. VELL. 2, 72, 5 Brutianis (2, 76, 2. 2, 78, 1). VAL. MAX. 9, 2, 4 contrariis (i. Caesaris). ANTH. 463, 13 Maevius a -is miles melioribus (sc. Augusti).

adduntur nomina -orum: substantivo: NEP. Alc. 9, 3 Grynium... in Phrygia -um (AVSON. Mos. 11 Noiomagum... -a... Constantini). PAVL. FEST. p. 136 Maecia tribus a quodam -o sic appellatur (ITIN. [Silv.] 7, 1 locus... de -o. quod ibi est, appellatur Clesma). TAC. hist. 4, 18 -a, quibus Veterum nomen est (SVET. Claud. 1 in aestivis -is, quae... Scelerata sunt appellata. EVTR. 10, 9 -o, cui Helenae nomen est. AMM. 24, 2, 1 -a... nomine Thilutha. 31, 10, 20 HEGES. 1, 6, 3. 1, 13, 2. MALALAS p. 329, 6 τὸ Ῥωμαίων κάστρον τὸ λεγόμενον Κιρκήσιον. p. 444, 20 τὸ κάστρον τὸ λεγόμενον Ἀνακαρθόν). CAPITOL. Gord. 34, 2 Gordiano sepulchrum milites apud Circesium -um fecerunt (HIER. vita Hilar. 30 -um Theubatium. VVLG. II Esdr. 1, 1 Susis -o. Dan. 8, 2. HYD. chron. II p. 31, 195 Portumcale -um. GREG. TVR. Franc. 2, 9 MALALAS p. 329, 12). ITIN. [Silv.] 7, 6 Phitona -um est (EVTR. 9, 2, 3 Circesium -um... Romanorum est. CASSIOD. hist. 5, 10 p. 992^p). adiectivo: NOT. Gall. 9, 5/6 chron. I p. 597 -um Vindonissense. -um Ebrodunense. HYD. chron. II p. 30, 186 Coviacense. cf. nom. propr. Castrum.

castra tutari, defendere, obtinere, servare: CIC. Phil. 14, 28 hic... adolescens... -a multarum legionum paucis cohortibus tutatus est (CAES. civ. 3, 94, 6 tuemini... -a. VERG. Aen. 9, 64 Ov. met. 14, 456 LIV. 9, 45, 11. 22, 60, 26. 25, 38, 13. 40, 25, 7). CIC. Phil. 14, 37 cum... Caesar... consilio diligentiaque sua -a feliciter defenderit (CAES. Gall. 3, 3, 4. 4, 14, 2 civ. 3, 67, 5. 3, 94, 6. 3, 95, 2. 3 HIRT. Gall. 8, 10, 1 BELL. Alex. 76, 3 LIV. 7, 7, 3. 26, 6, 6. 35, 11, 2. 37, 46, 8). CAES. Gall. 7, 83, 3 haec (castra)... Reginus et... Rebilus legati cum duabus legionibus obtinebant (LIV. 4, 46, 6 -aque eo die aegre retenta. 9, 42, 6. 33, 15, 12 -orum tenendorum. TAC. ann. 15, 10 retineri). VERG. Aen. 9, 42 -a modo... servarent (SIL. 7, 522 STAT. Theb. 10, 15). VAL. MAX. 3, 2, 20 -orum... suorum potentem esse. LVCAN. 5, 352 sunt ista... curae -a deis. AMM. 27, 6, 9 -is propugnabit. VVLG. I Macc. 3, 3 Iudas Maccabaeus protegebat -a gladio suo.

de castrorum ducibus, principibus: CIC. Catil. 1, 5 Catilinam, eorum... -orum imperatorem. epist. 16, 12, 5 me -is... praefuturum (CAES. civ. 2, 38, 3. 2, 39, 2 LIV. 5, 8, 9. 6, 25, 2 collega consulis. 8, 35, 10 Valerius legatus. 37, 43, 1 M. Aemilius tribunus militum). CAES. Gall. 6, 32, 6 -isque Caesar... Ciceronem praeficit (civ. 1, 18, 5. 3, 51, 1. LIV. 4, 27, 9 Sulpicium legatum. 24, 39, 12. TAC. ann. 1, 20 Rufus diu manipularis dein centurio, mox -is praefectus). saepe praefectus -orum, ut VELL. 2, 112, 6. 2, 119, 4. 2, 120, 4 TAC. passim. SVET. Vesp. 1. maxime in INSCR. nota: CORP. X 4868 Aulieno... primopil(o) II tr(ibu)no mil(itum) praef(ecto) levis armat(urae) praef(ecto) -orum. cf. VEG. mil. 2, 10 erat... -orum praefectus, licet inferior dignitate (sc. praefecto legionis)... , ad quem -orum positio, valli et fossae aestimatio pertinebat eqs. ibid. is post longam probatamque militiam peritissimus omnium legebatur. BELL. Hisp. 32, 7 Caucilius, qui -is... Pompei praepositus esset (LIV. 4, 29, 4 praepositoque consule -is. 10, 25, 11 praepositoque -is L. Scipione pro praetore. 45, 27, 5 VAL. MAX. 3, 2, 9 OCTAVIA 845 PAPYR. Amherst. II 142, 16 PAPYR. Wessely, Wiener Studien 24, 131). LVCAN. 4, 4 iure pari rector -is Afranius illis ac Petreius erat (SIL. 6, 593. 9, 17 STAT. Theb. 7, 384 cf. rector castrensis p. 545, 61). SIL. 4, 712 sub nutu Flamini -a fuere. MART. 6, 76, 2 credita

cui (Fusco) summi -a fuere ducis. Iuv. 11, 87 aliquis... -orum imperiis... functus. TAC. hist. 1, 57 principes... -orum (VVLG. num. 2, 10 in -is filiorum Ruben... erit princeps Elisur. 2, 18 al. CORP. X 5064. XI 7093^a. INSCR. Notiz. degli scavi 1905 p. 196). CARM. epigr. 250, 2 (a. 156) in imagine: Silvane... qui nemus Idaeum Romanaque -a gubernas. PANEG. 2, 2 an... enumerare conabor... , quae -a te dominum habitura susceperint? CORP. VIII 19278 magister kas(trorum?). IVST. 13, 4, 5 -orum... cura Meleagro et Perdiccae assignatur. PAPYR. Wessely, Wien. Stud. 24, 131 επαρχος ελλης κάστρον Διονυσιάδος, δεκαδάροη κάστρον Διονυσιάδος. de custodia et praesidio castrorum: CAES. Gall. 1.51, 1 Caesar praesidium utrisque -is, quod satis esse visum est, reliquit (3, 28, 7 LIV. 3, 60, 4. 34, 13, 2). 3, 26, 2 cohortes praesidio -is relictas (7, 40, 3. 7, 49, 1. 7, 60, 2 civ. 1, 41, 2. 1, 64, 6. 2, 39, 1. 3, 89, 2. 3, 88, 4 cohortes VII -is... praesidio disposuerat. 3, 94, 6. HIRT. Gall. 8, 35, 2 Drappes -is praesidio... resistit. BELL. Afr. 80, 4. BELL. Hisp. 6, 3 in excubitu -is praesidio esse. VARRO ling. 5, 90 LIV. 3, 3, 1. 22, 23, 10. 22, 59, 9. 37, 39, 12 FLOR. epit. 4, 2, 83). CAES. Gall. 5, 15, 3 qui erant in statione pro -is collocati (7, 24, 5 civ. 1, 43, 4. SALL. hist. frg. inc. 1 ex parte cohortium... stationes locatae pro -is. Iug. 100, 4 excubitu in portas cohortes ex legionibus, pro -is equites auxiliosos mittere. LIV. 6, 23, 12 validamque stationem pro -is opponit. 27, 18, 1 pro -is equitum stationes habebant. 35, 30, 1. 41, 1, 6. 41, 2, 3. 44, 40, 6 aliud pro -is stativum erat praesidium sub C. Cluvio legato). NEP. Thras. 4, 4 cum non satis diligenter in -is eius agerentur vigiliae (cf. HIRT. Gall. 8, 35, 4 vigiles -orum. LVCAN. 7, 25 AMM. 19, 6, 7). LIV. 5, 45, 2 -a Gallorum intuta neglectaque (23, 35, 18 -a Campana ut in pervigilio neglecta. 24, 40, 11. 25, 37, 16 negligentia in -is custodiendis). 40, 27, 7 duae cohortes et triarii duarum legionum in praesidio manere -orum iussi. FEST. p. 253 procubitores noctu custodiae causa ante -a excubant. CVRT. 5, 4, 14 Cratere... ad custodiam -orum relicto. STAT. Theb. 10, 388. TAC. hist. 1, 28 stationem in -is agebat. HYG. mun. castr. 52 quotiens cervoli desunt et est locus suspectior, armorum ordinibus IV -a muniunt, ut per singulos ordines vigiliae crebrius ponantur et equites alterna vice -a circuire debent. aliter -a praesidiaria de eis quae praesidio erant: AMM. 18, 7, 10. 23, 3, 7. 28, 2, 4. 28, 3, 7. 29, 6, 2. nota: AMM. 30, 5, 15 -is praesidio competenti (i. custodia) munitis.

5 de motu et mutatione castrorum (castra movere, commovere al. saepius quam 120^{ies}. cf. SERV. Aen. 11, 446 -a... aciemque movebat, id est ducebat exercitum): CIC. Verr. 5, 40 ex Sicilia... -a commoverat. 6, 96 praetorem commovisse ex eo loco -a. div. 1, 77 cum Flaminius Arretium versus -a movisset. epist. 3, 6, 6 -a movi ab Iconio. PLANC. Cic. epist. 10, 23, 2 eodemque die ad me -a moverunt LEP. Cic. epist. 10, 34, 1 ab conflente (corrupt.) ab Rhodano -a movi. CAES. (fere 20^{ies}) Gall. 1, 40, 14 se proxima nocte de quarta vigilia -a moturum. 1, 48, 1 eodem die -a promovit. 5, 49, 5 postero die luce prima movet -a. 6, 7, 8 maiore strepitu et tumultu, quam populi Romani fert consuetudo. 7, 8, 5 ex Biturigibus... in Arvernos versus. 7, 18, 1 propius Avaricum. 7, 20, 3 quod -a movisset, factum inopia pabuli. 7, 41, 1 tribusque horis noctis exercitui ad quietem datis -a ad Gergoviam movit. VARRO rust. 3, 16, 30 apes cum iam evoluturae sunt... consonant vehementer, proinde ut milites faciunt, cum -a movent. SALL. Catil. 56, 4 modo ad urbem, modo in Galliam versus. Iug. 45, 2 transversis itineribus cotidie. LIV. (fere 60^{ies}) 2, 40, 10 retro ab urbe. 9, 24, 4 prope adiuncta moenibus Romana -a ut sex milia ab oppido removerentur. 21, 47, 2 proxima nocte iussis militibus vasa silentio colligere -a ab Ticino mota. 25, 4, 4 dum Hippocrates atque Himilco admovent -a. 26, 10, 3 ad Anienem fluvium tria milia passuum ab urbe. 35, 4, 5 multa nocte solitus erat movere -a, ne nox terrorem in tumultuario proelio auget. VAL. MAX. 1, 8 ext. 19 Romana inde summovisse -a. PLIN. nat. 25, 20 in Germania trans Rhenum. AMM. 21, 7, 7 dum perfugae motum -orum hostilium indicarent. 27, 2, 4 in tertium cuneum -a commovit. VVLG. num. 4, 15 cum... involverint Aaron et filii eius sanctuarium et omnia vasa eius in commotione -orum. 10, 5 movebunt -a primi qui sunt ad orientalem plagam. DRAC. Romul. 8, 567 remis -a moventur (Orest. 45). nota orationem saepe per ac atque et que continuari, cum motio castrorum plerumque tantum initium actionis maioris alicuius sit, ut CAES. Gall. 1, 48, 1 -a promovit et... consedit (SALL. Catil. 57, 3 LIV. 21, 19, 1). 2, 2, 6 -a movet diebusque... xv ad fines Belgarum pervenit (civ. 3, 80, 6 BELL. Alex. 57, 6). 7, 18, 1 Vercingetorigem... -a movisse... atque eqs. civ. 1, 23, 5 -a movet iustumque iter conficit. VERG. Aen. 3, 519 -a movemus temptamusque viam. LIV. 27, 2, 10 movit -a et... abiit. 27, 40, 12 -a... movit atque... concessit. LIV. 34, 26, 9 -a... movit et... -a posuit. nota etiam: LIV. 42, 54, 6 incenso oppido profectus ad Phalannam -a movit (44, 2, 4 profectus decimo post die, quam exercitum acceperat, -a movit. cf. 21, 48, 4 tacito agmine profectus ad Trebiam fluvium... in loca altiora... -a movet). castra convertere, mutare, proferre, transferre al.: SISENNA hist. 51 -a de planitie convertit in montes (VVLG. I Macc. 6, 51 convertit -a ad locum sanctificationis). CAES. civ. 1, 81, 3 quantum... -a protulerant, tanto aberant ab aqua longius (LIV. 10, 33, 7. 30, 29, 8). 2, 31, 4 -orum... mutatio... habet... turpem fugam (cf. VAL. MAX. 2, 7, 2

-orum... locum mutavit. LVCAN. 6, 44 ALC. AVIT. epist. 54). 3, 66, 4 Caesar paulo ultra eum locum -a transtulit (BELL. Alex. 60, 5 Baetim. LIV. 3, 42, 7. 27, 28, 1 in tumulum. 42, 60, 3 trans Peneum. 42, 62, 1 in locum tutiorem. SEN. epist. 83, 5 ad Tiberim. TAC. ann. 4, 48). HIRT. Gall. 8, 36, 4 -a eorum, ut barbarorum fere consuetudo est, relictis locis superioribus ad ripas esse fluminis demissa. BELL. Afr. 68, 2 -is ex campo in collem ac tutiora loca collatis (conlocatis *codd.*). LIV. 2, 62, 4 rettulere -a in tutiora loca (4, 17, 11 colles inter Fidenas atque Anienem ceperunt referentes -a. 26, 11, 8 ad Tutiam fluvium. 30, 16, 1. 31, 25, 1). LIV. 10, 4, 3 -a in tutiorem locum redacta. 10, 15, 1 ni P. Decius... iis (*Samnitibus*) ad Maleventum -a obiecisset (23, 49, 9 -a castris modico intervallo sunt obiecta). 22, 24, 2 -a in planum deferuntur (22, 15, 12). 36, 17, 11 intra penitus retractis -is. VAL. FL. 5, 681 retro... -a dabit. TAC. ann. 2, 46 ni Maroboduus -a in colles subduxisset. *cf.* EPIST. Alex. p. 202 -a... iussi proficisci. VVLG. I Macc. 3, 15 ascenderunt cum eo -a impiorum (6, 48). 11, 68 -a alienigenarum occurrebant in campo. 13, 20 Simon et -a eius ambulabant in omnem locum. *castra iungere, coniungere cum aliquo sim.*: CAES. civ. 1, 63, 1 cum duabus legionibus... -a coniungunt (BELL. Alex. 64, 1 -a Marcellus cum Lepido coniungit. LIV. 3, 8, 11 consules -a coniungunt. 3, 69, 9. 4, 32, 6. 10, 31, 5. 10, 44, 2. 25, 32, 4 FLOR. epit. 2, 6, 52). VERG. Aen. 8, 476 tibi... iungere -a paro (LIV. 1, 28, 1 -a Albanos Romanis -is iungere. 7, 26, 10. 27, 40, 6. 27, 46, 6 VELL. 2, 51, 2 LVCAN. 4, 260. 5, 461 SIL. 15, 607). STAT. Theb. 10, 157 adiunctis (a iunctis *BM*) ardet sua nubila castris *Graiorum*... vis... dei (*Somni*). BELL. Afr. 24, 1 unis -is factis... considunt *Scipio Labienus Petreius*. LIV. 10, 27, 2 ne unis -is miscerentur omnes. SIL. 3, 377 socio stant -a labore. 15, 517 bina coire hinc atque hinc -a. FLOR. epit. 3, 10, 22 ex distantibus hibernis -a contraxit. ENN. scaen. 159 -isque *Hector* -a ultro iam ferre occupat (*temptaverunt varia viri docti*; <con>ferre?). CIC. div. 2, 114 -a... in Thessalia -is collata (CAES. civ. 3, 79, 3 HIRT. Gall. 8, 9, 2 BELL. Alex. 61, 4 BELL. Hisp. 20, 1. 23, 1 SALL. hist. 3, 28 LIV. 2, 30, 10. 4, 27, 5. 8, 23, 9. 23, 28, 9. 26, 12, 14 cum hoste *al.* SIL. 4, 56 Ps. QVINT. decl. 3, 6 TAC. hist. 3, 57 ann. 11, 8 PANEG. 12, 35. SVLP. Sev. chron. 1, 25, 5. *v. IV 180, 73 et supra l. 30*). CAES. civ. 1, 81, 3 *Pompeiani* animadverso vitio -orum... munitiones proferunt -aque -is convertunt (convenerunt *S*).

6 actiones hostiles bellicaeque, quae castris fiunt. ad castra accedere, -is appropinquare, adequitare sim.: CIC. Phil. 14, 37 *copiae hostium* ad -a *Caesaris* accesserant (CAES. Gall. 1, 51, 1 *Caesar* triplici instructa acie usque ad -a hostium accessit. 5, 50, 4. 5, 58, 1. LIV. 7, 7, 1 *Hernici* contemptim ad -a Romana cum haud dubia expugnandi spe succedentes. 7, 37, 7 infestis signis ad -a hostium succedit). CAES. Gall. 6, 37, 2 nec prius sunt visi *hostes* quam -is appropinquarent (civ. 3, 88, 1. VERG. Aen. 9, 369 propinquabant *al.*). LIV. 2, 45, 3 lacessere ad pugnam obequitando -is (25, 34, 4 FLOR. epit. 4, 10, 4 adequitat. TAC. ann. 6, 34). 23, 27, 1 *equites Hispani* observati -is. AMM. 20, 7, 2 -orum ambitum circumcursans. *castra explarare*: CAES. Gall. 3, 25, 2 equites circumitis hostium -is Crasso renuntiaverunt. 5, 57, 3 *Indutiomarus* sub -is eius vagabatur, ... ut situm -orum cognosceret (7, 83, 1). BELL. Afr. 35, 2 ex Gaetulis duos... speculandi gratia in -a *Caesaris* mittunt. SALL. hist. frg. 4, 4 turmam equitum -a regis succedere et... explorare iubet. VERG. Aen. 12, 349 -a ut *Danaum* speculator adiret. LIV. 3, 28, 1 *v. p. 551, 77*. 10, 20, 8 ad -a accessit gnarosque *Oscas* linguae exploratum quid agatur mittit. 21, 29, 1 *Hannibal Numidas* equites quingentos ad -a Romana miserat speculatum. 37, 34, 6 PLIN. nat. 36, 138 STAT. Theb. 10, 388 AMM. 16, 10, 3. 24, 1, 7 SERV. auct. Aen. 12, 349 VVLG. I Macc. 12, 26. *castra oppugnare, adoriri, obsidere sim.*: oppugnare, *saepius quam 60ies, ex. gr.*: QVADRIG. hist. 46 *Fabius*... coepit hostibus -a simulare oppugnare. CAES. Gall. 1, 50, 2 -a minora. 5, 40, 3 multo maioribus coactis copiis. civ. 2, 35, 5 quae *res* ad oppugnationem -orum erant usui. HIRT. Gall. 8, 11, 1 neque oppugnari -a eorum sine dimicatione perniciose... posse. BELL. Alex. 76, 4 *Pharnaci* nisi -orum oppugnatione facultatem attulisset liberius profugiendi. LIV. 7, 8, 5 -orum oppugnatione, quia serum erat diei, abstinuere. 26, 13, 6. 41, 26, 1 repentina oppugnatione -orum Romanorum. CAES. Gall. 3, 25, 2 circumitis hostium -is (BELL. Alex. 31, 1 LIV. 41, 19, 9 CAPITOL. Gord. 28, 3). 5, 22, 1 uti coactis omnibus copiis -a navalia... adorientur (civ. 3, 9, 7 BELL. Afr. 31, 5. 87, 4 LIV. 3, 22, 7. 4, 27, 6. 5, 8, 7. 25, 26, 4 frg. 47). SALL. Iug. 38, 4 multitudine Numidarum Auli -a circumvenit (LIV. 3, 22, 7). VERG. Aen. 10, 109 -a *Troum* obsidione tenentur. *cf.* LIV. 3, 26, 5 *si* -a *hostes* obsiderent (28, 16, 9 VAL. MAX. 2, 7, 7 SVET. Iul. 58 FLOR. epit. 4, 2, 39). VERG. Aen. 11, 351 *Troia* temptat -a (LIV. 2, 25, 1 SEN. epist. 66, 50 FLOR. epit. 4, 2, 27). LIV. 2, 53, 1 -a *Sabina*... aggreditur (4, 18, 4 *et praeterea 8ies*. FLOR. epit. 4, 12, 54). LIV. 3, 4, 8 *vi* -a sunt circumsessa. 3, 70, 11 imminere hostium -is SEN. benef. 6, 25, 4 magna vis hostium circumfusa -is. STAT. Theb. 2, 491 ceu -a subire apparet *plebs*. FLOR. epit. 2, 2, 20 cum... serpens... -a vexaverit. TAC. ann. 4, 48 -a Romana appugnant. AMM. 31, 2, 8 *Hunni* -a... pilantes. VVLG. I Macc. 10, 80 circueverunt. *in castra irrumperere, invadere, intrare, ingredi sim.*: CIC. div. 1, 50 *Syracusanos* in -a irrupisse (CAES. Gall. 4, 14, 3. 6, 37, 1 ab decumana porta. civ. 3, 9, 6. 3, 67, 6 exciso... ericio. LIV. 7, 37, 9.

24, 16, 6. 25, 14, 5 per fossam vallumque. 25, 38, 22. 26, 5, 14. 26, 6, 9. 33, 10, 6 VAL. MAX. 3, 2, 20). VARRO rust. 2, 4, 1 impressionem facere... in -a. BELL. Hisp. 3, 8 eruptionem in adversariorum -a fecerunt. SALL. Iug. 21, 2 *Iugurthini* -a hostium invadunt (58, 1 VERG. Aen. 9, 145 LIV. 5, 45, 2. 6, 30, 5. 9, 14, 10. 9, 37, 4. 10, 35, 3. 23, 35, 18 simul omnibus portis. 24, 19, 2. 27, 1, 8. 30, 5, 4. 35, 21, 9. 37, 39, 4 per vallum). NEP. Dat. 2, 1 cum -a *hostes* iam intrassent (LIV. 2, 12, 5. 2, 20, 12. 10, 36, 8. 21, 46, 2. 24, 40, 11. 38, 23, 3. 45, 34, 12 VAL. MAX. 2, 7, 1. 3, 3, 1). Ov. epist. 1, 42 *Thracia* nocturno tangere -a dolo. LIV. 8, 27, 7 -a Romana ingredi (26, 7, 6 specie transfugae. 27, 46, 4. 39, 30, 5. 43, 4, 1 VELL. 2, 80, 3). LIV. 3, 5, 5 ne qua... in -a vis fieret (9, 22, 3). 4, 34, 2 in... hostium -a penetraverat (4, 39, 8. 25, 39, 2 APVL. Socr. 18, 159). 25, 25, 8 ne quis... militum impetus in -a fieri posset (30, 4, 12. 30, 12, 5. 31, 21, 16. 35, 30, 4. 41, 2, 9). 26, 5, 11 utrum in -a perumperet (TAC. hist. 2, 15. 4, 34. 77). PAVL. FEST. p. 57 qui primus hostium -a pugnando introisset. *castra capere, saepius quam 80ies*: CIC. Mur. 22 ne urbes aut -a capiantur. 38 hoc duce. div. 1, 72 Sulla *Samnitium* -a cepit. GALBA Cic. epist. 10, 30, 4 *Antonius* tamquam victor -a putavit se posse capere. CAES. bis (Gall. 6, 37, 7. 7, 46, 5). LIV. 2, 30, 14 impetu. 2, 65, 6 in eo pavore. 3, 8, 11 fuis hostibus. 4, 47, 4 captis direptisque -is. 7, 36, 12 turbatis stationibus. 26, 13, 10 oppugnavit et ex parte cepit. 38, 23, 2 consul captis -is direptione praedaeque abstinet militem. 40, 31, 9 sine certamine. 40, 50, 4 victos *Celtiberos* -aque eorum capta et direpta esse. *castra incendere, expugnare, occupare, diripere, -is potiri sim.*: CATO or. frg. 14, 1 cum... -a hostium incensa essent (BELL. Afr. 67, 1. VERG. Aen. 5, 671 -a *Argivum*... uritis. PROP. 2, 8, 32 fervere... Hectorea Dorica -a face. LIV. 9, 23, 12. 15 ardentia procul vidit -a. 10, 43, 11. 30, 3, 10. 30, 7, 2. 30, 7, 9 conflagrassent. 30, 30, 14 CVRT. 3, 3, 3. 4. 5. 12 SIL. 17, 103 semusta. 17, 178). ACC. trag. 126 *hostium* -a mactabo (NON. p. 351 mactare: praecipitare) in mare. CIC. har. resp. 59 quis minus umquam pepercit hostium -is? (LVCAN. 7, 328). off. 3, 113 -orum erant potiti *Poeni* (CAES. 7ies, ut Gall. 2, 26, 4 *Labienus* -is hostium potitus. 3, 6, 2 in spem potiundorum -orum venerant. BELL. Alex. 76, 3. Afr. 86, 1. 87, 6 -a... potiri. LIV. 7, 17, 5. 7, 33, 17. 9, 35, 8 *al.* LIV. 34, 21, 2 praedones receptos totum suae potestatis id -um fecisse). CAES. civ. 2, 31, 2 -a expugnari (3, 9, 7. 3, 70, 2 LIV. 4, 46, 5 *al.*). 3, 66, 4 *Pompeius* occupaverat -a (3, 69, 1. 3, 72, 2 praecoccupatis -is). SALL. Iug. 38, 8 nox atque praeda -orum hostes... remorata sunt (LIV. 7, 16, 4 -a... vobis hostium... praedae do. 7, 24, 9 praeda omni -orum militi data. 24, 40, 15 cetera omnis praeda -orum Romanis concessa est. LVCAN. 1, 251 nos praeda furentum primaque -a sumus). VERG. Aen. 9, 13 turbata (AMM. 24, 4, 2 VVLG. iud. 7, 21) arripe -a. PROP. 3, 9, 55 -aque *Pelusi Romano* subruta ferro. LIV. 4, 34, 3 urbs -aque diripiuntur (6, 23, 5 -a... primo impetu rapere. 31, 42, 7 per direptionem -orum *die* absumpto). 25, 14, 12 deletis hostium -is (30, 6, 6 FLOR. epit. 2, 6, 56. 3, 20, 10). VAL. MAX. 1, 7 ext. 8 -is subita irruptione oppressis (1, 8, 6). LVCAN. 3, 211 peritura. 4, 89 impulsaque gurgite multo -a labant. TAC. hist. 3, 46 -a... excindere (4, 32. 34. 72. 78). 5, 23 -a in plano sita vi fluminis differebantur. SVET. Galba 19 teneri -a ab *Othone*. *adde*: Ov. ars 2, 140 fluctus abstulit... *Rhesi* cum duce -a suo. *castra relinquere, deserere, amittere sim.*: SIBENNA hist. 66 exinanitis -is. QVADRIG. hist. 58 quin -a relinquere (RHET. Her. 4, 24, 34 HIRT. Gall. 8, 20, 1 VERG. Aen. 10, 68 linquere. 10, 603. LIV. 17ies, ut 3, 63, 4 hosti ad praedam. 27, 44, 2 sine duce. SIL. 5, 531. 7, 407. 15, 655 STAT. Theb. 11, 442 TAC. hist. 3, 14 ann. 1, 30). CAES. Gall. 2, 23, 4 totis fere a fronte et ab sinistra parte nudatis -is (7, 70, 7). LIV. 3, 50, 15 cuius iussu -a deseruissent (4, 39, 7. 8 *saep.* LVCAN. 1, 397. 4, 148 SIL. 7, 137. 15, 482 TAC. hist. 3, 61. 4, 62 ann. 13, 35). LIV. 22, 60, 16 -a prodi (27, 46, 10). *cf.* vacua -a *passim, ut* CAES. Gall. 7, 45, 7 civ. 3, 66, 7 LIV. 23, 36, 4. 25, 19, 7. 26, 17, 14. 29, 8, 1. *cf. κάστρα ἐρημώδεντα*: INSCR. Arch. epigr. Mitt. aus Oesterr. XV 98, 26 XVII 188, 44 XIX 237, 1. 242, 7. 8. 245, 10. LIV. 2, 65, 7 -is... amissis (3, 42, 5. 5, 12, 4. 21, 61, 1. 23, 5, 6. 26, 6, 11. 40, 32, 1. 41, 3, 7). 5, 11, 8 tradita *Faliscis Romana* -a (22, 52, 4. 22, 59, 9. 22, 60, 26. *cf.* VVLG. iud. 7, 14 I reg. 28, 19 I Macc. 4, 30). SIL. 10, 373 dedita. MARCIAN. dig. 48, 4, 3 qui arcem <non> tenuerit aut -a concesserit. *cf.* CAES. Gall. 2, 26, 5 quanto... in periculo... -a versarentur (LIV. 26, 5, 12 periculumque -orum *Fulvius* ubi vidit. *sim.* TAC. hist. 4, 75 -is intutis. *opp.* 1, 80 quietis). LIV. 5, 12, 4 -a quae amissa erant recuperata (TAC. hist. 5, 16 FLOR. epit. 1, 11, 12). 41, 3, 5 recipienda (41, 4, 8). 10, 33, 5 liberatis (PLIN. nat. 22, 7). SIL. 7, 335 a *Romanis* obsessa evellere -a.

B structurae variae: 1 praepositionum, quibus addidi iuncturas transitivas (velut p. 557, 32. 52 sqq.) et locales: in c. acc., ad: in, ad -a venire (fere 50ies), pervenire, redire (saepius quam 30ies, deest apud CAES.), reverti, se recipere (fere 40ies) *al.*: PLAVT. Amph. 256 in -a ex urbe ad nos veniunt... principes (CIC. S. Rosc. 25 legati in -a veniunt. off. 3, 86 perfuga... venit in -a *Fabrici*. epist. 15, 3, 1 cum legati missi ab *Antiocho Commageno* venissent in -a ad *Iconium*. 15, 4, 3. CAES. Gall. 7, 44 cum in minora -a operis perspicendi causa venisset. SALL. Catil. 56, 2 LIV. 3, 25, 6. 29, 3, 6 ad colloquium. FLOR. epit. 3, 10, 26 rex... supplex). CIC. Catil. 1, 30 si iste... in *Manliana* -a pervenerit (CAES. Gall. 6, 40, 4 incolumesque ad unum

omnes. civ. 1, 48, 4 neque maximi commeatus [comitatus *codd.*] ... in -a pervenire poterant. BELL. Hisp. 34, 1 ut clamor in -a nostra perveniret. SALL. Catil. 57, 1. LIV. 21, 35, 5 iumentaue aliquot, ... sequendo vestigia agminis in -a pervenere *al.*). BELL. Afr. 26, 2 in -a Caesaris devenire. LIV. 10, 18, 2 omnis... multitudo ad -a Samnitium conveniebat (34, 26, 12). CAES. Gall. 4, 32, 1 cum pars hominum ... in -a ventitaret. PLAVT. Epid. 381 (*in imagine*) cum praeda in -a redeo (CIC. off. 3, 86. LIV. 2, 44, 1 iniussu. 2, 46, 5 fugientes. 9, 36, 13. 22, 58, 8. 23, 28, 4 retro. 37, 21, 2. 40, 25, 10 ad -a. LVCAN. 2, 644 omnes redeant in -a triumpho [*sc. gentes a Pompeio devictae*]. TAC. ann. 13, 36 trepida fuga. *cf.* CIC. off. 3, 113 reditu ... in -a liberatum ... esse. LIV. 21, 56, 3 cum ... in -a reditus non esset. 22, 61, 4 fallaci reditu in -a). ACC. trag. 291 in -a reverti (CIC. off. 3, 115 CAES. civ. 1, 55, 3. 3, 87, 6. 3, 98, 3 SALL. Iug. 58, 7 LIV. 33, 15, 14. 36, 19, 6 CVRT. 6, 1, 16. 8, 2, 40 HOMER. 644 TAC. hist. 4, 17 AMM. 14, 5, 9 VVLG. *saepius*). GALBA Cic. epist. 10, 30, 4 recipere me novissimus coepi ad -a (CAES. 19^{ies}, ut 4, 15, 3 ad unum omnes incolumes perpauca vulneratis. HIRT. Gall. 8, 27, 5 re bene gesta. BELL. Afr. 29, 3 perterriti fuga. BELL. Hisp. 25, 9. LIV. 3, 4, 8 pulsus se intra -a recepit. 23, 36, 6 retro in -a. 44, 44, 1 victor). LIV. 7, 36, 6 vos... cum tanta gloria in -a reduces. 10, 20, 10 regredi in -a (22, 60, 9. 24, 18, 5 *al.* MOD. dig. 49, 16, 3, 2 VVLG. deut. 23, 11). HOMER. 711 ne... gressum in sua -a referret. PLAVT. Persa 608 (*in imagine*) curabo ut praedati pulchre ad -a convertamini (*cf.* LIV. 21, 48, 5 in aviditate praedae in vacua Romana -a Numidae devertissent). SISENNA hist. 37 plerique inermes in -a perfugiunt (CIC. Att. 4, 6, 2 confugere. HIRT. Gall. 8, 36, 2 refugisse. BELL. Afr. 32, 3. 35, 6. 40, 2 fugere *al.* LIV. 7, 8, 5 usque ad -a fugientes. 8, 29, 12 *saep.* TAC. hist. 3, 61 in -a refugi. 4, 18 fuit effugium legionibus in -a. VVLG. IV reg. 7, 4 transfugiamus ad -a Syriae *al.*). CIC. Cluent. 24 se in -a... Metelli contulit (Catil. 2, 14. 21 ad Brut. 1, 14, 2 CAES. civ. 2, 42, 5 *al.*). Balb. 25 ne quis suorum civium -a imperatorum populi Romani iniret (Att. 14, 22, 2 *ἰτέον* in -a? CAES. Gall. 3, 18, 5 ad -a iri. 3, 24, 5. SALL. hist. frg. 4, 10 -a sine vulnere introitum. LIV. 25, 35, 15 in -a abeunt. CVRT. 5, 12, 7 quin transeundum esset in -a Graecorum. STAT. Ach. 1, 484 cum... Phlegraea in -a coirent caelicolae. VVLG. I reg. 29, 6 exitus tuus et introitus tuus mecum est in -is). CIC. Mil. 55 in -a Etrusca properabat (Att. 5, 16, 4 AMM. 16, 12, 58). CAES. civ. 1, 83, 3 utrique in -a discedunt. SALL. Iug. 109, 3 ambo in sua -a digressi sunt (LIV. 7, 25, 4. 38, 27, 5 ingressos in -a. VELL. 2, 63, 2. TAC. hist. 2, 69 Vitellius... transgressus in -a. *cf.* LIV. 45, 7, 4 Perseus ingressus est -a. TAC. hist. 1, 82. 4, 46 ann. 1, 39. 49 SVET. Vit. 8 ORAT. imp. Hadr. [Corp. VIII 2532] frg. B 2, 11 introgressi -a). ad -a accedere *sim. v. p. 555, 40 sqq.*, in -a irrumperere, invadere *sim. v. p. 555, 82. similiter* in (ad) -a incedere (procedere, abscedere, concedere), iter facere, proficisci, contendere (tendere, pertendere), pergere, currere (ad-, re-, decurrere) *sim.* in -a, -a sequi, -a petere *sim.*: VARRO frg. Non. p. 59, 1 consules ac praetores qui secuntur in -a (NEP. Att. 7, 2 invitissimi. Cat. 1, 2 TIB. 2, 6, 1 PROP. 2, 10, 19 OV. am. 3, 8, 26 met. 5, 128 Pont. 2, 2, 11 SEN. contr. 1, 4, 8 SEN. epist. 4, 10 LVCAN. 2, 348. 519. 4, 676. 10, 407 VAL. FL. 6, 2 IVV. 4, 135). *cf.* PROP. 2, 7, 15 si vera meae comitentur -a puellae. *aliter* LVCAN. 7, 831 volucres civilia -a secutae conveniunt. BELL. Afr. 85, 4 -a petebant (NEP. Milt. 5, 6 ut Persae non -a, sed naves petierint. VERG. Aen. 5, 669. 9, 313. 10, 634 TIB. 2, 6, 9 LIV. 2, 59, 2. 4, 47, 3. 7, 37, 15 VAL. MAX. 2, 7, 10. 5, 1 ext. 3. 5, 4, 1 OCTAVIA 440 *al.*). LIV. 6, 24, 4 -a repetebat (9, 35, 7 *al.* SIL. 7, 731 TAC. ann. 15, 11 SVET. Tib. 12). LIV. 21, 46, 2 lupus intraverat -a (VVLG. num. 31, 24 purificati ... -a intrabit. act. 23, 16 in -a).

in, ad -a, (-is) ducere, mittere, ferre, pellere *sim.*: SISENNA hist. 65 praetor ... de castellis ad -a maxima pedites conducit (BELL. Afr. 67, 1 copias ... in -a conducit. TAC. ann. 4, 2). CIC. S. Rosc. 20 res ad Chrysoگونum in -a L. Sullae Volaterras defertur (CAES. Gall. 6, 42, 3 Germani ... ad -a ... delati. LIV. 25, 17, 6 SVET. Claud. 10 Nero 8). S. Rosc. 105 in -a L. Sullae mors S. Roscii ... nuntiatur (LIV. 3, 43, 5. 23, 47, 2. 25, 28, 1. 42, 65, 12). Catil. 2, 23 mulierculas ... in -a ducturi (CAES. civ. 3, 66, 1 BELL. Afr. 20, 1 SALL. frg. hist. 3, 96 LIV. 5, 28, 9 *saepe*). CIC. leg. agr. 2, 60 in ... -a xviri cum imperio ... mittuntur (CAES. civ. 2, 38, 3 BELL. Afr. 34, 3 SALL. Iug. 58, 5 LIV. 21, 29, 1 VAL. MAX. 7, 6, 1 PLIN. nat. 10, 110 FLOR. epit. 3, 3, 2 SERV. auct. Aen. 12, 349). epist. 3, 8, 4 qui me in -a persequi non possent (LIV. 21, 59, 3). CAES. Gall. 1, 49, 5 legiones in -a reduxit (*sic* CAES. 11^{ies}, BELL. Afr. 7^{ies}, LIV. 17^{ies}, CVRT. *al.*). 4, 31, 2 frumentum ... in -a conferebat. 5, 58, 6 caputque eius refertur in -a (HIRT. Gall. 8, 48, 7 LIV. 2, 20, 9 *al.* VAL. MAX. 2, 8, 7. 3, 2, 21 CVRT. 6, 1, 5 *al.* SIL. 12, 632 FLOR. epit. 4, 4, 5). CAES. Gall. 7, 31, 4 certum numerum militum ... in -a adduci (civ. 1, 74, 4 BELL. Hisp. 11, 1 LIV. 30, 13, 1. 44, 32, 3. 45, 7, 2 VVLG. iud. 21, 12). 7, 45, 7 milites ... ex maioribus -is in minora traducit (civ. 1, 21, 1 BELL. Hisp. 5, 1). 7, 80, 8 nostri cedentes usque ad -a insecuti (BELL. Alex. 30, 4). civ. 1, 60, 3 frumentum in -a deportant. 3, 67, 3 reliquas cohortes ... ad ... -a ... priora ... eduxit (LIV. 4, 5, 2). 3, 82, 1 receptis omnibus in una -a (BELL. Afr. 65, 2 LIV. 7^{ies} VAL. MAX. 2, 7, 15. 7, 4, 4 CVRT. 4, 6, 20 STAT. Theb. 11, 52 TAC. hist. 4, 72). 3, 97, 3 partem

legionum in -a sua remisit (BELL. Alex. 55, 1 LIV. 23, 16, 11. 33, 6, 5 STAT. Theb. 7, 551). HIRT. Gall. 8, 38, 4 Cotuatus in -a perducitur (LIV. 22, 22, 18. 23, 10, 9 VAL. MAX. 6, 5, 1. 9, 2 ext. 2 SVET. Galba 17). *similiter* in -a praemittere, distribuere, revocare, asportare, comportare, evocare, submittere, compellere (*saepius quam 20^{ies}*), revocare, repellere, portare, redigere, ferre (*ferre 10^{ies}*), perferre, agere, accipere *al.*

in castris, totis castris, castris (*hoc saepius apud poetas, cf. SERV. auct. Aen. 2, 172 castris pro in -is*): DECRET. Paulli (Corp. II 5041) 9 act(um) in -eis a. d. XII K. Febr. (LIV. 5, 6, 16 AMM. 18, 5, 6). ENN. scaen. 157 quid in -is strepiti est? (*cf.* CAES. Gall. 7, 28, 6 ne qua in -is seditio oreretur. LIV. 3, 7, 3 totis ... -is fremitu orto. 4, 27, 8 in alteris ... -is ... tumultus est. 28, 24, 5 civilis ... furor in -is ... ortus). CATO orig. 79 milites mercennarii inter se ... alteri alteros in -is occidere (BELL. Alex. 31, 3 magnam multitudinem hostium in -is interfecerunt). LVCIL. 100 viamque degrumabis, uti -is mensor facit olim. CIC. Sull. 33 Catilina in -is ... constitutus *dux*. off. 3, 114 homines relictis in -is (CAES. Gall. 2, 8, 5 duabus legionibus ... relictis. civ. 1, 81, 4 praesidio. 2, 35, 7 bucinatore. BELL. Alex. 73, 2 impedimentis. SALL. Iug. 36, 4 Aulo fratre ... pro praetore. LIV. 6, 24, 2 aliquot validas cohortes ... armatas instructasque). CAES. Gall. 1, 16, 5 *principum* magnam copiam in -is habebat (civ. 1, 74, 5 quos ... secum in -is habebant obsidum loco. BELL. Afr. 43 frumenti ... copiam. SALL. Iug. 45, 2 servum aut iumentum). CAES. Gall. 4, 34, 4 *tempestates* nostros in -is continebant (LIV. 36, 23, 8 quietos in -is tenuit. *cf.* tenere continere -is *passim apud* CAES. LIV. SIL. 12, 650). Gall. 6, 29, 5 ignes in -is fieri (NEP. Eum. 8, 7 SALL. Iug. 106, 4 LIV. 12, 41, 9. 35, 30, 9 lumina. VVLG. I Macc. 12, 28 accenderunt focos). CAES. civ. 2, 29, 1 in -is Curionis magnus ... incessit timor (Gall. 6, 37, 6 totis trepidatur -is. BELL. Afr. 48, 3 erat in -is Caesaris ... magnus terror). 3, 96, 1 in -is Pompei videre licuit trichilas structas, magnum argenti pondus expositum *eqs.* HIRT. Gall. 8, 14, 1 compluribus diebus in -is consumptis. BELL. Afr. 63, 1 in -is cum opera circumiret. SALL. Catil. 7, 4. epist. Pomp. 5 hiemem ... egi. VERG. Aen. 12, 408 spicula -is densa cadunt. TIB. 2, 5, 47 mihi lucent Rutulis incendia -is. LIV. 2, 45, 11 totis -is ... ad consules curritur. 3, 3, 2 in -is obsessus hostis. 7, 21, 9 dictus in -is ... C. Iulius dictator. 27, 47, 3 semel bisne signum canat in -is. VAL. MAX. 3, 2, 23 talis in -is divi Iuli disciplina milites aluit. CVRT. 6, 2, 16 ut vasa colligerent totis -is. SIL. 4, 479 fessas acies -is clausere tenebrae. 5, 379 belli -is se condere nubem. STAT. Theb. 7, 467 bacchatur utrisque Tisiphone -is. *similiter* in -is manere, durare, haerere, quiescere, iacere, pernoctare, nasci, gigni, pubescere, *alia passim; cf. διακείσθαι, διάγειν, διαρῆσθαι in PAPHYR. et THEOPHIL.*

ab, e(x), de castris, castris, extra castra: -is, e(x), a -is *fugere, egredi, venire, proficisci sim.*: INSCR. column. rostr. (Corp. I² 2 n. 25) 4 lecione(s... ma)ximosque macistr(a)tos ... -eis exfociont (CAES. civ. 2, 27, 1 centuriones Marsi duo ex -is Curionis ... perfugiunt. 3, 79, 1 fugientes. 3, 99, 4 refugies. BELL. Alex. 31, 6 BELL. Afr. 32, 3. BELL. Hisp. 11, 3 transfugit. 21, 1 LIV. 4, 47, 4. 8, 33, 3 profugit. VAL. FL. 6, 8 SIL. 17, 131. VVLG. II reg. 1, 3 de -is. *cf.* CAES. Gall. 7, 88, 5 fit ... ex -is Gallorum fuga. LIV. 41, 10, 6). CIC. off. 3, 113 *unus egressus* e -is (1, 40. CAES. Gall. 1, 27, 4 hominum milia sex ... e -is Helvetiorum egressi [*praeterea 8^{ies}*]). 1, 50, 1 *Caesar* a maioribus -is progressus. 2, 11, 1. 7, 73, 1 *copiae nostrae* longius ab -is progrediebantur. civ. 1, 59, 2. 3, 84, 2 BELL. Afr. 12, 1. 65, 3. 75, 1 SALL. Iug. 91, 3. 93, 2 OV. fast. 2, 199 LIV. 17^{ies}. VELL. 2, 76, 2 digressum. HOMER. 698 VVLG. lev. 14, 3 AVG. civ. 2, 24 p. 88 SVLP. SEV. chron. 2, 16, 2. 4. *cf.* VVLG. num. 31, 13 egressi sunt ... Moyses et Eleazar ... in occursum eorum extra -a). CIC. Att. 5, 20, 2 ex his -is ... perrexi in Ciliciam. GALBA Cic. epist. 10, 30, 3 *legio tironum* veniebat ex -is (LIV. 28, 2, 10 SEN. contr. 10, 3, 14. VVLG. II reg. 1, 2 de). 1, 12, 2 de tertia vigilia cum legionibus tribus e -is profectus (BELL. Alex. 61, 2 LIV. 7^{ies} VELL. 2, 78, 1 VAL. MAX. 7, 2, 6). 3, 5, 3 dato signo ex -is erumperent (LIV. 21, 59, 7 *al.* LVCAN. 4, 732). 4, 30, 2 ex -is discedere (4, 32, 3 cum paulo longius a -is processisset. civ. 3, 75, 2 ex conspectu -orum discessit. HIRT. Gall. 8, 7, 6 SALL. Catil. 36, 5. 61, 8. VERG. Aen. 9, 364 excedunt -is. 12, 169. LIV. 21, 59, 6 recessum a -is. AMM. 19, 9, 5 abcessisse. VVLG. num. 14, 44 non recesserunt de -is. *cf.* SVLP. SEV. chron. 1, 16, 5 extra -a. 1, 25, 6). CAES. Gall. 7, 20, 10 ex -is exisse (civ. 1, 69, 3 BELL. Afr. 12, 2. 30, 2 prodiret. SALL. Iug. 107, 2 abire. VERG. Aen. 9, 798 manus e -is ... coit. LIV. 9, 45, 13. 10, 35, 9 nisi ... extra -a exissent. STAT. silv. 1, 1, 28 iret. VVLG. I Macc. 4, 13 de -is. Hebr. 13, 13 extra -a). CAES. Gall. 7, 24, 5 ut ... omnis ... ex -is multitudo ... concurreret (civ. 1, 69, 1 procurrebant. 3, 98, 3 occurrere. LIV. 3, 54, 7 40, 30, 5. AMM. 20, 11, 18 procursum ... ex -is). civ. 2, 5, 3 ex -is prospicere. 2, 14, 3 alii ex -is sese incitant. 2, 35, 6 ex -is ... sese recipiunt. LIV. 9, 4, 1 Herenius domum e -is est avectus. *similiter*: ruere, effundi, dilabi (elabi), advehi, crescere, affluere (confluere), reverti, prosilire, se subtrahere, evadere *al. cf.* ASIN. Cic. epist. 10, 31, 2 ea -a fugi, in quibus ... tutum me ... sciebam non futurum. SEN. contr. 10, 5, 1 aedem Minervae tamquam -a Macedonum fugiunt. LIV. 7, 36, 1 evaserant media -a. SIL. 10, 189 HOMER. 769. -is, a, e(x) -is, extra -a: *ducere, pellere, mittere, tollere al. et composita*: PLAVT. Amph. 216 Amphitruo -is ... producit ... exercitum (CAES. Gall. 7, 45, 2 magnum numerum impedimentorum ex -is mulorumque produci). LVCIL. 220

praesidium -is educere (CIC. Phil. 14, 27. 36 CAES. 20^{ies} BELL. Alex. 39, 1. BELL. Afr. 37, 2 extra -a. cf. CATO mil. frg. 12 e -is eductio). LVCIL. 399 praetor... spurcos (-us *codd.*) ore... extra -a, ut stercus, foras eiicit (CAES. Gall. 4, 15, 1 civ. 3, 96, 3 SEN. contr. 1, 8, 3). CAES. Gall. 3, 26, 2 ne cohortes ex hostium -is conspici possent. 4, 34, 5 si Romanos -is expulissent (civ. 2, 35, 4. 3, 9, 7 Liv. 3, 22, 7. 9, 14, 12). 4, 37, 2 Caesar omnem ex -is equitatum suis auxilio misit (Liv. 27, 50, 8 litterae... missae ex -is). 4, 28, 2 cum naves ex -is viderentur. civ. 1, 45, 7 ex -is cohortes... submittebantur (3, 64, 1). 1, 75, 2 nostros repellit a -is (Liv. 10, 36, 12). 2, 20, 4 legio ex -is... signa sustulit. 3, 62, 2 cohortes... ex... -is... deductas (BELL. Afr. 56, 1). 3, 75, 1 impedimenta ex -is Apolloniam praemisit. Ov. fast. 2, 815 patrem... cum coniuge -is evocat. Liv. 1, 14, 9 mota e -is signa (25, 9, 7 SIL. 11, 517. 12, 729). 2, 53, 4 eos... Latini... -is exuerunt (Liv. 24^{ies}, ut 3, 67, 5 totiens fusi fugatique, -is exuti. 9, 31, 12 victum acie, -is exutum. VELL. 1, 9, 4 SEN. epist. 13, 8). Liv. 2, 59, 6 cum... agmen e -is explicaretur. 3, 5, 9 ex -is eruptione facta (4, 28, 1. 5, 13, 11. 23, 49, 9). 3, 46, 5 acciri e -is (5, 8, 12 SIL. 4, 217). 5, 13, 10 <e> maioribus -is... circumductae copiae. 6, 24, 4 Volsci... e -is impetum fecerant. 7, 24, 5 propulstis Gallos a -is. 8, 39, 7 si... e -is signum pugnae accepissent (VAL. MAX. 7, 7, 1). 9, 37, 4 sibi e -is cibaria... deferri. 10, 19, 12 ut hostes e -is exciret (25, 22, 7. 26, 44, 6. 33, 5, 2). VVLG. lev. 4, 12 pellem... efferet extra -a. 16, 27 vitulum... et hircum... asportabunt foras -a al. *similiter* a, ex -is efferre, ferre, fundere, exigere, emittere, submittere, elicere al. nota in subscriptionibus epistularum Ciceronis et amicorum: CIC. epist. 5, 9, 2 a. d. v. Id. Quinct. ex -is, Narona. 10, 24, 8. 10, 30, 5. 10, 34^a, 4 al. a -is, procul, longe a -is abesse, facere aliquid: CIC. epist. 13, 29, 4 Antistius a -is (CAES. Gall. 1, 22, 1 cum... ab hostium -is non longius MD passibus abesset. 1, 43, 1 aequo fere spatio. 7, 9, 2 longius triduo. BELL. Alex. 29, 1 BELL. Afr. 69, 1 Liv. 10, 4, 7. 25, 8, 5. 32, 6, 2 al. CVRT. 7, 5, 13 haud procul -is abesse). CIC. epist. 13, 29, 4 abdidit se in intimam Macedoniam, quo potuit longissime a -is. CAES. Gall. 1, 21, 1 hostes... consedissee milia passum ab ipsius -is octo (5, 47, 5 BELL. Afr. 24, 1. 67, 3. 80, 3 Liv. 8, 19, 5. 9, 45, 9. 30, 8, 3). 5, 17, 1 procul a -is hostes in collibus constiterunt (BELL. Afr. 30, 2. 77, 4). BELL. Afr. 30, 1 non longe a suis -is... instruere aciem. *similia passim.*

cum aliis praepositionibus: pro -is: CATO orig. 91 proelium factum depugnatumque pro -is. CAES. Gall. 1, 51, 1 Caesar omnes alarios pro -is minoribus constituit. 2, 8, 3 loco pro -is ad aciem instruendam natura oportuno atque idoneo. 5, 16, 1 dimicaretur. 7, 66, 2 copias se omnes... habiturum. 7, 83, 8 copiae... sese ostendere coeperunt. 7, 89, 4 Caesar in munitione... consedit (Liv. 1, 25, 2). HIRT. Gall. 8, 9, 1 copias instruunt (8, 14, 2 BELL. Alex. 60, 3 BELL. Afr. 40, 4 TAC. ann. 3, 20). SALL. Jug. 53, 1 consistunt. 59, 1 agitare. Liv. 6, 23, 2 explicare aciem. 27, 18, 6 stantem... hostium aciem. addep. 554, 18 sqq. in imag.: PLAVT. Rud. 692 aram habete hanc vobis pro -is. CIC. Att. 4, 3, 2 domum P. Sullae pro -is sibi ad eam impugnationem sumpserat. CATO or. frg. 1, 15 exercitum adduxi pone -a hostium (Liv. 40, 30, 9 pone -a utrique pabulatum et lignatum ibant). per castra: LVCIL. 1069 Troginus calix per -a cluebat. BELL. Afr. 47, 6 vagabantur (Liv. 30, 4, 2 primi ordines vagi per -a). VERG. ecl. 10, 23 perque horrida -a secutast Lycoris alium. Liv. 2, 47, 8 Romanos terror per tota -a... agit. 3, 28, 7 ne per media sua -a fieret eruptio. 4, 33, 11 agmen fertur. 7, 36, 8 Decii incedentis per media -a. 10, 4, 8 per media -a... tuto agere. 25, 26, 7 vis aestus per utraque -a omnium... corpora movit. 26, 4, 2 per media... -a... egressus; *similiter* per -a vadere, perrumpere, tesseram dare, circumduci, ignes relinquere, caedi, terrorem diffundere al. CAES. Gall. 1, 22, 3 copiae prope hostium -a visae. CIC. Phil. 9, 15 cum Sulpicius iam prope -a venisset. BELL. Afr. 61, 2 propiusque Caesaris -a... se conferre coepit. Liv. 33, 8, 9. VAL. MAX. 5, 5, 4 fratrem prope -a transtulit. CAES. Gall. 1, 48, 2 praeter -a Caesaris suas copias traduxit. BELL. Afr. 68, 2. Liv. 6, 29, 3 praelati. 34, 14, 1 circumducit. cf. CIC. epist. 3, 7, 4 te... -a praetergressum esse (Liv. 1, 23, 4 praeteritis hostium -is. 5, 26, 7 effusa fuga -a sua... praelati). CAES. Gall. 5, 57, 3 Indutiomarus sub -is vagabatur (civ. 1, 41, 2. 1, 82, 1). AETNA 474 prona iacet campis acies et -a sub ipsa (SIL. 4, 511). CAES. Gall. 5, 58, 1 omnes suos custodiis intra -a continuit (Liv. 21, 53, 5 consules consularesque exercitus in media Italia paventes intra -a. CVRT. 10, 3, 6 Macedonibus intra -a cohibitis. TAC. hist. 4, 19 ann. 13, 36 SVET. Iul. 75 VVLG. I Macc. 11, 18). inter castra v. p. 551, 54 sqq. CAES. Gall. 7, 58, 6 contra Labieni -a considunt (7, 62, 8 Liv. 24, 41, 5). BELL. Afr. 35, 4 insidiae elephantis ante -a... factae (70, 7 elephantos ante -a in acie... collocaverat. Liv. 23, 16, 4 Poenorum acies instrui coeptae ante -a sua. 27, 27, 3. 27, 47, 1. PAVL. FEST. p. 225 procastris sunt ante -a. p. 253 v. p. 554, 30. PORPH. Hor. carm. 4, 4, 70 caput Hasdrubalis ante -a Hannibalis... proici). BELL. Afr. 73, 7 propter hostium -a praetergressus. VARRO ling. 5, 90 praesidium dictum, qui extra -a praesidebant (CIC. Phil. 12, 28 extra -a congregiemur. 12, 26 TAC. ann. 1, 30, 34 GAIUS dig. 29, 1, 17, 1 extra -a contracto aere alieno. VVLG. exod. 29, 14 carnes... vituli et corium et fimum combures foris extra -a. 33, 7 Moyses... tabernaculum tetendit extra -a procul. sic VVLG. passim, ut lev. 8, 17. 9, 11. 13, 46. 17, 3 num. 15, 35. alia v. p. 558,

43 sqq. 81 sqq.). Liv. 2, 51, 7 ad -a hostium aciem erexit (4, 19, 7 ad -a Romana pugnatum est. 8, 12, 8 cum... ad -a... integer labor restaret. 23, 26, 8 tumultus erat. 38, 5, 7 FLOR. epit. 2, 6, 53). Liv. 7, 14, 8 super -a in montes evadere (cf. 3, 28, 3 superat... -a hostium). 10, 44, 3 circa -a... fuerat certamen (22, 60, 10 dum paucitas hostium circa -a esset. 34, 47, 4. 37, 43, 5 PAVL. FEST. p. 577 SVET. Galba 20 Galbae caput circum -a portarunt. cf. VVLG. exod. 16, 13 ros iacuit per circuitum -orum. num. 11, 31 ventus demisit coturnices ex omni parte -orum per circuitum. 11, 32 iud. 7, 18. 20. 21 I Macc. 12, 27). adde p. 552, 48. Liv. 22, 43, 7 omnibus ultra -a... exploratis (25, 39, 1). TAC. hist. 5, 14 apud vetera -a consedit (PAVL. dig. 35, 1, 84).

2 *dativus:* CAES. civ. 3, 37, 2 Domitius -is Scipionis aciem suam subiecit (3, 56, 1). BELL. Hisp. 9, 3 maioribusque -is Caesaris cum nuntius esset allatus (18, 3 Liv. 31, 36, 11). Liv. 3, 28, 2 exercitum... circumdat hostium -is. 32, 12, 1 cornua dextra laevaue admovet -is. SIL. 15, 482 signa immittit miles -is. 17, 291 obviamque fluctus adversis propellunt agmina -is. STAT. Ach. 1, 548 -is inducere Achillem. TAC. ann. 2, 13 assultatum est -is. 11, 35 ad minas erumpentem -is infert (12, 69. SVLP. SEV. chron. 1, 20, 4 deus... copiam coturnicum -is intulit). VERG. Aen. 8, 56 hos -is adhibe socios. PROP. 4, 3, 18 textitur haec -is quarta lacerna. Ov. trist. 2, 169 assueta... Victoria -is. Liv. 3, 4, 10 Quinctium subsidio -is... mitti. 23, 16, 3 Marcellus... -is metuens. LVCAN. 1, 374 per signa decem felicia -is (i. victorias per decem annos reportatas. varia COMMENT. Lucan. ad loc.). 4, 664 Curio indulsit -is. 4, 696 Caesareis nunquam devota iuventus... nimis -is. 5, 724 summa... discrimina Martis... -is instare. 9, 1051 hoc -is prodesse tuis (SPART. Hadr. 13, 7). PLIN. nat. 14, 19 inserta -is... imperium... continet centurionum in manu vitis. SIL. 6, 22 puer addere sese... -is optarat. 14, 615 Poenorumque parem -is fert atra laborem serpens. STAT. silv. 4, 6, 81 -is... comes ire nefandis. TERT. orat. 19 laetitia sive tristitia obveniens -is. cf. -is locum eligere p. 549, 9 et -is appropinquare al. p. 555, 39.

3 *abl. instrum.:* -is circumdare, includere, munire aliquid sim.: CIC. prov. 4 via... nostra... -is Thraecis distincta ac notata. Marcell. 30 Mil. 74 off. 2, 84. epist. 15, 4, 10 sex castellis -isque maximis oppidum saepsi. CAES. Gall. 7, 46, 3 superiorem partem collis... densissimis -is compleverant. 7, 66, 2 circiter milia passuum x ab Romanis trinis -is Vercingetorix consedit (BELL. Afr. 67, 3. 79, 2 VERG. Aen. 11, 915 Liv. 27, 25, 13. 27, 45, 12. LVCAN. 6, 17 collem... inedit -is. PLIN. epist. 8, 4, 2 FLOR. epit. 2, 6, 47). CAES. civ. 1, 68, 1 itinera -is tenebantur (TAC. Agr. 33). 3, 9, 4 Octavius quinque -is oppidum circumdedit (SIL. 14, 181 FLOR. epit. 2, 18, 13). 3, 67, 6 castellum erat inclusum maioribus -is. BELL. Afr. 85, 4 ad... -a... perfugerunt, ut refecti (refatis *codd.*) -is rursus se defenderent. 87, 3 oppidum ante portam bellicam -is fossaque... muniverat. Liv. 9, 13, 4 -is... fugam impedire. 22, 27, 11 -is... se separari magister equitum voluit. SEN. contr. 1, 8, 6 ad occupandum -is locum... ire (VELL. 2, 107, 1 cum citeriorem ripam praedicti fluminis -is occupassemus. TAC. ann. 15, 9 colles adversi... legionum -is occupantur). VELL. 2, 51, 1 cum Dyrrachium ac vicina ei urbi regio -is obtineretur. LVCAN. 1, 478 densisque incedere -is. CALP. ecl. 1, 66 agmina Romuleis... ardentia -is. VAL. FL. 5, 537 frater... -is me ingentibus urget. SIL. 7, 381 vestigia pulsi Hannibalis... premeret -is Fabius. 10, 621 quo (die) -is viderit ire Varronem. 11, 591 ne castris... potentum atque opibus sancite modum. 12, 572 -is turmas inflexit oventis Hannibal. 15, 187 ductores Libyae sua... trinis diducunt agmina -is. 15, 249 urbem vallari -is. STAT. Theb. 7, 168 turba Bacchi imbellis rarisque exercita -is (silv. 1, 4, 72). 7, 259 iungunt se -is... Ocalea Medeonque (CLAVD. 3, 322 Humos se coniungere -is). 9, 906 primis arma infelicia -is. TAC. ann. 12, 31 cuncta -is... cohibere. 12, 32 Silurum gens... -is legionum pre-menda. CLAVD. 16, 5 an tibi, Thalia, continuis crevit fiducia -is. 26, 298 profugis Ararim praecingere -is. cf. III 1 et 2, quo loci nonnulli hic allati spectare videntur.

4 *notabiliores genetivi structurae:* CIC. Phil. 11, 13 -orum M. Antonii lumina (translate de hominibus). CAES. civ. 3, 94, 6 -orum praesidia confirmo (Liv. 3, 60, 4. 7, 37, 6. 21, 56, 8. 21, 60, 7). NEP. Eum. 9, 1 ex fumo -orum eius suspicio allata est ad Eumenem. PROP. 4, 4, 31 ignes -orum. Ov. met. 12, 286 -orum turba (LVCAN. 7, 46). POMP. TROG. prol. 13 optimates -orum (cf. LVCAN. 7, 70 proceres -orum. TAC. hist. 3, 31 primores -orum). VELL. 2, 104, 3 hoc tempus me... -orum Ti. Caesaris militem fecit. PHAEDR. app. 8, 13 de milite fure: dedecus -orum. LVCAN. 4, 414 miles... -orum... volserat herbas. 6, 144 -orum in plebe merebat Scaeva. SIL. 16, 18 -orum opibus. CALL. dig. 27, 1, 17, 7 inquilini. MIN. FEL. 29, 7 signa et cantabra et vexilla -orum. VVLG. I reg. 17, 46 cadavera -orum. cant. 7, 1 choros. Sirach 43, 9 in imagine: luna est vas -orum in excelsis. I Macc. 4, 28 spolia -orum. CORP. VI 31172 medicus -orum.

5 *accusativus:* CIC. de orat. 2, 76 qui... numquam -a vidisset (2, 226 VERG. Aen. 2, 27. 462. 9, 736 Liv. 7, 32, 4 STAT. Theb. 10, 385 Ach. 1, 517). cf. VERG. Aen. 10, 4 aspectat. 10, 260 in conspectu... habet (Liv. 29, 5, 6). CIRIS 176 prospectat. Liv. 6, 24, 4 spectatis (CVRT. 7, 11, 9 SIL. 2, 611). 24, 13, 3 -a conspecta (80, 25, 4. 44, 4, 1). VELL. 2, 27, 2 conspiciata. CVRT. 4, 12, 18 prospiciebantur. TAC. hist. 5, 22 visenda

-a. MELA 3, 95 -a ostenduntur. LIV. 2, 14, 3 Porsennam... -a... Romanis dono dedisse al.

Il latiore sensu de statione et mansione qualibet, primitus militari, postea etiam hominum cuiuslibet generis et animalium. saepe singulari numero: cf. HIER. in Dan. 8, 2 p. 535^B in Susis -o: non quo -um ipsa sit urbs..., sed quo (?) tanta firmitate aedificata, ut -um esse videatur. COD. Iust. 12, 45(46), 3 relictis militaribus -is. LIV. 37, 56, 4 Telmessum... et -a Telmessium (37, 56, 5). COLVM. 6, 23, 3 si pecora velut ex militari disciplina intra stabulariorum -a manserint. MELA 1, 105 in campo ad Thermodonta fuere... Amazonum -a. FRONTIN. aq. 78. 79. 80. 81. 82. 83. 86 ex eo -is (I, IV, IX). quinariae tot (intellege -a lecticariorum silicariorum sim. cf. REG. urb. p. 27, 8). APVL. met. 4, 8 (latro loquitur) incolumi numero -a nostra petivimus (4, 22). VOPISC. quatt. tyr. 11, 3 Saturninum obsessum... in -o quodam. IUL. VAL. 3, 18 -um consitum undique harundinibus. ITIN. [Silv.] 7, 2 milites nos deducebant... de -o ad -um. 7, 4. ITIN. Anton. Plac. rec. B 35 in heremo est -um, ubi est synodochium sancti Georgii. HEGES. 1, 15, 2 confugit in Alexandrium -um munitum. VVLG. I Esdr. 6, 2 in Ecbatanis, quod est -um in Medena provincia. II Esdr. 1, 1 ego eram in Susis -o (cf. HIER. supra l. 5). NOT. dign. saepius. HYD. chron. II p. 30, 186 Coviacense -um... hostibus... obsistit. MAR. AVENT. chron. II p. 237, 563 ut mons ruens -um qui vicinus erat et vicis oppressisset. RVBIC. epist. 1, 17 erat aestus in -o. VICT. VIT. 1, 9, 3, 57 nec boves suberant nec -a omnino remanserant post bellum. SEDVL. carm. pasch. 4, 190 PAVL. PETRIC. Mart. 5, 531 CASSIOD. hist. 5, 10. compl. in act. 7, 54 Stephanum eiectionem foras -a (ἐξω τῆς πόλεως). COD. Iust. 6, 23, 31, 1 in omnibus... civitatibus et in -is orbis Romani. THEOPHIL. inst. Iust. 2, 11 praef. NOVELL. Iust. 128, 20 τοὺς ἐν ταῖς ἐπαρχίαις ὄντας ἀρχοντας πολιτικούς τε καὶ στρατιωτικούς ἐν ταῖς πόλεσιν ἦτοι κάστροις τοποτηρητάς. IORD. Get. 7, 51 GREG. TVR. Franc. 2, 9. CONC. Paris. a. 573 p. 147 in -o Dunensi, parrochia... Carnotina, quod -um nec ad terreturium civitatis vestrae... manifestum est pertinere. GREG. M. epist. 1, 16. 1, 23 oratorium Archangeli in Lucullano -o iuxta sancti Petri basilicam esse al. CORP. V 5418. VII 268. VIII 4354. 9835. 10232. 14439. 21531 CARM. epigr. 296, 4. 1616, 12 MALALAS saepe. huc trahi possunt etiam loci complures p. 553, 33—49 sub I A 4 allati, ut NEP. Alc. 9, 3 Grynum... in Phrygia -um. PAVL. FEST. p. 136 Maecia tribus a quodam -o sic appellatur. ITIN. [Silv.] 7, 1 locus nunc de -o, quod ibi est, appellatur Clesma. 7, 6 ipsud nunc Phitona -um est. AVSON. Mos. 11 Noiomagum divi -a inclita Constantini. HEGES. 1, 6, 3. 1, 13, 2. HIER. vita Hilar. 30 ad -um Theubatam. HYD. chron. II p. 31, 195 Portumcale -um... hostis invadit. cf. etiam nom. propr. s. Castrum. speciatim palatium imperatoris: IVV. 4, 135 ex hoc tempore iam, Caesar, figuli tua -a sequantur. SPART. Hadr. 13 Hadrianus a Cappadocibus servitia -is profutura suscepit. CLAVD. 8, 10 in mediis effulget curia -is (etiam 16, 5 et 22, 406 huc pertinere censet Birt). MACR. sat. 2, 4, 6 cum Augustus Herennium iuvenem -is excedere iussisset. CORP. VI 8520 Astus dispesator -orum. 33469 Felix Caesaris ex familia -orum ordinarius. LYD. mag. 2, 30 Κωνσταντῖνος Κωνσταντινὸν πόλιν κάστρα... ἴσα ταῖς ἄλλαις τῶν χωρῶν δέονται καλῶν. apium, avium, locustarum (cf. PLIN. nat. 11, 20 statio apium ad portas more -orum [11, 26]): VERG. georg. 4, 108 non illis (regibus apium) quisquam cunctantibus... -is audebit vellere signa. Aen. 12, 589 apes per cerea -a discurrunt (CLAVD. rapt. Pros. 2, 126; cf. obscurum NOVIVS Atell. 66 ut sol[e] orescit, cerea -a crebro catapulta impulit; fort. de tabella cerea i. scriptoria dictum, cf. adn. Ribbeckii). PLIN. nat. 11, 54 ubicumque ille rex consedit, ibi cunctarum -a sunt. PS. QVINT. decl. 13, 4. 17 LACT. inst. 3, 10, 4 PALLAD. 1, 37 tit. 1, 37, 4. 12, 8 tit. AVIEN. Arat. 1767 DRAC. satisf. 62 PS. VEN. FORT. vita Med. 5, 16 CORIPP. Ioh. 1, 431. OV. met. 12, 527 Caeneum avem lustrantem leni sua -a volatu. 13, 611 quarto clangore seducunt Memnonides -a volatu. EYSTATH. Bas. hex. 8, 7 p. 953^C -a constituunt locustae.

Metonymice: I fere idem, quod qui in -is sunt, exercitus, milites sim.: CIC. Catil. 1, 10 nimium diu te imperatorem tua illa Manliana -a desiderant. 2, 14 illa -a nunc non Catilinam ducem expectant. Phil. 2, 39 erant... illa -a plena curae (LIV. 3, 43, 7 invidiaeque plena -a erant). 13, 26 -a Pompei senatum appellatis. an vero tua -a potius senatum appellarem? PLANC. Cic. epist. 10, 18, 3 percussas illius copias Ventidiique mulionis -a despicio. HOR. carm. 1, 10, 16 iniqua Troiae -a fefellit Priamus (LVCAN. 5, 679. cf. ARATOR act. 2, 975 tribunus Paulum -is torquendum misit iniquis). PROP. 4, 6, 34 egressitque Phoebus... Dorica -a rogis. OV. epist. 6, 52 hospita Argonautarum feminea pellere -a manu. 15, 370 cedent Marti Dorica -a meo. LIV. 1, 60, 2 liberatorem urbis laeta -a accipere (SEN. dial. 3, 18, 4 cum magno gaudio -orum). 3, 50, 3 respersusque ipse Verginius cruore tota in se -a convertit (6, 23, 8). 4, 39, 6 -a tenuit pavor (33, 15, 6). 5, 6, 11 ut seditionibus... -a impleantur (5, 12, 7. 22, 44, 5. 28, 24, 10. 28, 34, 4). VAL. MAX. 9, 7 mil. Rom. 2 milites sacrificare incipientem Pompeium adorti... mactarunt tantumque scelus curia -is cedere se confessa inultum abiit (AVSON. 279, 4). SEN. Phoen. 326 septena muros -a Thebanos premunt. epist. 44, 2 -a..., quos ad laborem et periculum recipiant, fastidiose legunt (cf. CORP. IX 5401 ut pater -is iuvenem daret legendum). LVCAN. 4, 250 fervent... -a tumultu (7, 128). 5, 12 de sena-

toribus et consularibus: quis -a vocet tot strictas iure secures, tot fasces? 5, 352 sunt... curae -a Pompei deis. 5, 362 tirone rude solo stabunt... robore -a. PETRON. 89 aperitur ingens antrum et obducti specus equi lignei qui -a caperent. PLIN. nat. 33, 49 interdixisse -is suis Spartacum, ne quis aurum haberet aut argentum. VAL. FL. 5, 396 ingentia... -a alios aditus obsident. SIL. 2, 653 vix Punica fletu cessassent -a. 8, 3 Romana parentem Fabium solum -a vocant. 8, 345 si surda mihi pugnabunt -a momenti. 8, 446 ruricolae firmarunt robore -a. 9, 37 turbidus Varro aegra pestifero pugnae -a incendebat amore. 14, 597 labes Tartarea... populari -a. STAT. Theb. 4, 663 sunt illic (in comitatu Bacchi) -a simillima regi. 7, 505 si verba... monitusque tuorum dignaris, dum -a silent. silv. 5, 1, 130 tecum, si -a darent, vellet Priscilla gestare pharetras. TAC. Agr. 16 similis petulantia -orum. hist. 1, 28 corrupta... -a... metuens. 1, 33 ut Otho compositis -is forum invadat. 1, 37 quae -a sunt nisi cruenta et maculata, aut... emendata et correctae? 2, 88 plebes totis se -is miscuerat. 2, 94. 4, 58 ann. 1, 30. 44 ut avellerentur -is trucibus. 1, 48 quod maxime -orum sincerum erat. 1, 49 adversis e -is... discedunt in partes. 2, 79. PLIN. paneg. 34 -is... pacem... reddidisti. CYPR. epist. 58, 8 ad aciem... dei -a procedant. SPART. Carac. 9, 3 Bassianus praeter milites praetorianos omnibus -is exosus. AVSON. 257, 4 Caesar, cognomen Caligae cui -a dederunt. VVLG. num. 10, 25 novissimi -orum omnium profecti sunt filii Dan. Ios. 6, 18 omnia -a Israel sub peccato sint atque turbentur. iud. 8, 11 Gedeon percussit -a hostium (II reg. 5, 24 I par. 14, 15. 16 I Macc. 14, 3). Iudith 16, 13 ululaverunt -a Assyriorum. Sirach 48, 24 Ezech. 4, 2. I Macc. 5, 34 cognoverunt -a Timothei. 6, 5 al. Ps. RVFIN. in Os. 2, 4 potentia ductoris, non condicio regionis -is Iudaeorum pocula ministrabat. CLAVD. 1, 137 tua pro Latio victricia -a laborant (8, 502). 10, 194 (Venus loquitur) fas sit -a meis hodie succumbere signis. 21, 169 in vulgus manant exempla regentum utque ducum lituos, sic mores -a sequuntur. carm. min. 30, 61 Punica messis -orum devota cibo. CORIPP. Ioh. 7, 311 insequitur fortis fugientia -a magister. VAL. MAX. 6, 1, 11 certissima Romani imperii custos, severa -orum disciplina (PLIN. paneg. 6. 18 SVET. Vesp. 4 AMPEL. 18, 3 PANEG. 12, 16 PAVL. dig. 49, 15, 19, 7); trahas huc et complures locos supra sub IB 3 allatos. castrorum filius, mater, genius: SVET. Cal. 22 Caligula -orum filius... vocabatur. saepius quam 100^{ies} mater -orum, mater -orum et senatus et patriae sim. prima erat Annia Faustina, uxor M. Aurelii, cf. CAPITOL. Aur. 26, 8 Faustinae secum Aurelius et in aestivis habuerat, ut matrem -orum appellaret. CORP. XIV 40 INSCR. numm. Cohen III² p. 149, 159. maxime de Iulia Septimi Severi, quae et Iulia Domna audiebat, ut CORP. II 810 Iuliae Aug(ustae) matri -or(um) coniugi imp(eratoris) Caes(aris) L. Sept(im)i Severi Pii Pertinacis Aug(usti) et matri M. Aur(elii) Ant(onini) imp(eratoris). II 2661 Iuliae... matris Antonini Aug(usti), -orum, senatus ac patriae. III 6714 Iul. Domnam Aug(ustam) mat(r)e(m) ka(str)o(r)u(m). INSCR. Arch. epigr. Mitteil. aus Österreich X 243, 11 Ἰουλίᾳ Δόμνᾳ... μήτηρ κάστρων. INSCR. Graec. ad res Rom. pert. III 333 INSCR. numm. Cohen IV² p. 115, 120. similiter de Iulia Mamaea Alexandri Severi, Marcia Otacilia Severa Augusta Philippi, Vitruvia sive Victoria (TREB. trig. tyr. 5, 3. 6, 3. 25, 1. 31, 2), Salonina Gallieni (INSCR. Graec. ad res Rom. pert. III 237), Magnia Urbica Curini (CORP. II 3394), Herennia Cupressenia Etruscilla (CORP. IX 4056). CORP. III 11111 g(enio) c(astro)rum... pro salute Aug(usti). VI 230 pro salute imp(eratoris) Caes(aris) M. Aur(elii) Severi Alexandri Aug(usti) genio sancto kastr(orum) per(egrinorum) totiusque exercitus. VI 231. VIII 2529. XIII 5966. XIV 7.

2 fere i. q. militia, bellum, exercitus, res militaris bellica sim.: CIC. Mur. 30 cedat... forum -is, otium militiae. Att. 7, 1, 4 si... -is res geretur, video cum altero vinci satius esse quam cum altero vincere. 14, 19, 1 assentiris... mihi nostram aetatem a -is... abhorrere. 14, 21, 3 mihi... non est dubium, quin res spectet ad -a. 14, 21, 4 quidvis... potius quam -a. CAEL. Cic. epist. 8, 14, 3 ubi ad bellum et -a ventum sit. CAES. Gall. 1, 39, 5 qui magnum in -is usum habebant. 1, 44, 3 omnes Galliae civitates... contra se -a habuisse. LEX Iul. munic. (Corp. I 206) 91 et 101 quae stipendia in -eis inve provincia... fecerit (cf. LIV. 26, 41, 4 provinciam aut -a p. 563, 23. VAL. MAX. 5, 5, 4 in -is Cn. Pompei stipendia peragens. TAC. ann. 2, 52 in -is Romanis stipendia meritis). VARRO rust. 2, 7, 15 ad -a habere volunt acres equos. SALL. Catil. 7, 4 iuventus... in -is per laborem usum militiae discibat. NEP. Epam. 5, 4 -is est vobis utendum, non palaestra. VERG. catal. 9, 43. AETNA 42 Aetnaei verticis ignes... sollicitat Phlegraeis fabula -is. HOR. carm. 1, 1, 23 multos -a iuvant. PANEG. in Mess. 39. PROP. 2, 10, 4 Romana mei dicere -a ducis. 3, 12, 25 non Vlixii nocuere -a decem annorum. LIV. 3, 68, 6. 21, 53, 12 Galli in utrisque -is militabant (23, 15, 12. VELL. 2, 9, 4 Iugurtha ac Marius... militantes in iisdem -is didicere, quae postea in contrariis facerent). LIV. 21, 60, 9 -a militem ditavere. SEN. contr. 2, 1, 17 census in -is ordinem promovet. 7, 1(16), 14 sunt qui -a timent. 10, 4(33), 18 maxime idoneum -is in ludum coiciunt. VELL. 2, 125, 4 viro nescias utiliore in -is an meliore in toga. VAL. MAX. 3, 2, 17. 23 talis in -is divi Iuli disciplina milites aluit. 9, 1, 5 Sertorio patris sui Numidica -a exciderant. SEN. dial. 4, 9, 3 LAVS

Pis. 158. PLIN. nat. 16, 208 exploratorum hoc usus in -is pastorumque repperit. SIL. 6, 617 par ingenium -isque togaeque *Fabii*. STAT. silv. 1, 2, 267 Latio properate nepotes, qui leges qui -a legant. 2, 2, 124 quem . . . non leges, non -a terent. 5, 2, 127 fortes -orum concipe curas. 5, 2, 165 quique aquilas tibi nunc et -a recludit. QVINT. inst. 11, 1, 47. decl. 304 p. 193 -a vindico. 315 p. 242 debetur hoc -orum severitati. IVV. 14, 198 longos -orum ferre labores. 16, 15 legibus antiquis -orum et more Camilli servato. 16, 55 Coranum . . . -orum . . . aera merentem. TAC. Agr. 5 prima -orum rudimenta in Britannia . . . approbavit. 16 Trebellius . . . nullis -orum experimentis, comitate quadam curandi provinciam tenuit. hist. 3, 56, 9 taedio -orum . . . Romam revertit. ann. 1, 67 quae domi cara, quae in -is honesta. 2, 10 qui in -is Romanis . . . meruisset (VLP. dig. 27, 1, 23, 1). PLIN. paneg. 20 amoremque -orum superabat caritas patriae. SVET. Aug. 38 ne qui expers -orum esset. FLOR. epit. 1, 18, 21 in -is . . . in pace. TERT. patient. 7 p. 12, 16 gentiles -is sese locant. AVSON. 1, 10 Augustus indulget . . . inter -a Camenis. ANTH. 433, 5 -a alios operosa vocent. PANEG. 12, 22 dicamne ego receptos servitum Gothos -is tuis militem, terris sufficere cultorem? CAPITOL. Alb. 8, 1 quae ad res bellicas pertinerent et ad secreta -orum. TREB. Claud. 16, 1 *Claudium* -is, senatui et rei publicae necessarium. adde: L. CRASS. or. frg. Cic. de orat. 2, 225 qui numquam -a videris (CIC. de orat. 2, 76 LIV. 22, 39, 6. 26, 41, 7 priusquam provinciam aut -a viderem).

3 i. q. unius diei iter (cf. COMMENT. Lucan. 5, 374 die decimo . . . hoc est decimis -is): CAES. Gall. 7, 36, 1 Caesar . . . quintis -is Gergoviam pervenit. LIV. 14^{ies}, ut 21, 31, 3 quartis -is ad Insulam pervenit. 28, 16, 10 septuagesimis -is . . . Tarracoenem rediit. CVRT. sexies. LVCAN. 5, 374 Brundisium decimis . . . attingere -is. PLIN. nat. 5, 15 TAC. hist. 3, 15. 4, 71. cf. VVLG. num. 10, 28 haec sunt -a et perfectiones filiorum Israel.

IV translate et in imagine de rebus cum militum castris moribus vita comparatis; de rebus corporeis et incorporeis saepius cum genetivo qualitatis: PLAVT. Epid. 381 v. p. 557, 7. Persa 608 v. p. 557, 23. Rud. 692 v. p. 559, 47. CIC. carm. frg. 32, 9 (*Prometheus vincitus loquitur*) -um hoc furiarum incolo. Verr. 6, 33 aleatoris Placentini -a . . . in quibus *Verres* . . . aere dirutus est. Caecin. 83 si ad interdicti sententiam confugis . . . in meis -is praesidiisque versaris. de orat. 1, 157 educenda . . . dictios . . . in -a atque in aciem forenses. epist. 7, 12, 1 indicavit mihi Pansa meus Epicureum te esse factum. o -a praeclara! (9, 20, 1 SEN. epist. 2, 5). Att. 14, 19, 1 nostram aetatem a -is . . . civilibus abhorrere (LVCAN. 7, 831 volucres civilia -a secutae). VARRO rust. 3, 2, 15 quidni, . . . ubi aestate diem meridie dividere soleam, cum eo Reate ex urbe aut cum inde venio hieme, noctu ponere -a? HOR. carm. 3, 16, 23 nil cupientium nudus -a peto. TIB. 2, 3, 34 cui tristi fronte Cupido imperat, ut nostra sint tua -a domo. PROP. 4, 1, 135 finge elegos . . . haec tua -a. 4, 8, 28 cum fieret nostro totiens iniuria lecto, mutato volui -a movere toro. OV. ars 2, 236 nox et hiems longaeque viae saevique dolores mollibus his -is *Amoris* et labor omnis inest (3, 559 am. 1, 2, 32). rem. 152 vade per urbanae splendida -a togae. epist. 7, 32 -is militet ille (*Aeneas*) tuis (*Veneris*). DRAC. Romul. 6, 20. 10, 84. 339. 18, 157 in tua -a redi, *Leander*. am. 1, 9, 1 militat omnis amans et habet sua -a Cupido. 1, 9, 44. 2, 9, 4. 2, 18, 40. fast. 3, 174 (*Mars loquitur*) nunc primum studiis pacis . . . advocor et gressus in nova -a fero. Pont. 2, 9, 37 tu . . . fac profugo prosint tua -a iacenti. 3, 3, 82. MANIL. 2, 964 *stellae* in externis subsidunt hospita -is. SEN. contr. 9, 1, 13 Sallustius in suis illum (*Thucydidem*) -is cecidit (sc. brevitate). VAL. MAX. 2, 4, 1 urbana -a, id est theatra. 8, 5, 5 eloquentiae. SEN. dial. 11, 5, 2 sapientibus me viris dedi et nondum in auxilium mei validus in aliena -a confugi. epist. 67, 15 malo me fortuna in -is suis quam in deliciis habeat. MART. 5, 14, 3 sedere primo solitus in gradu semper tunc, cum liceret occupare, Nanneius bis excitatus terque transtulit -a. IVV. 6, 419 *mulier* balnea nocte subit . . . -a moveri nocte iubet. APVL. met. 5, 12 sexus infestus et sanguis inimicus (*sorores Psychae*) iam sumpsit arma et -a commovit. TERT. idol. 19 signo Christi et signo diaboli, -is lucis et -is tenebrarum (coron. 11). pudic. 14 ecclesiae. CYPR. epist. 31, 5 milites suos, quos . . . dominus in -is carceris (i. in carcere) exercuit. COMM. instr. 2, 1, 20 conveniunt . . . propter mysteria -is Christi. 2, 3, 12 de resurrectione: non frigus in aurea -a est. 2, 4, 5 sanctorum (AVG. civ. 20, 8 p. 423. 20, 11 p. 435). LACT. mort. pers. 16, 4 *militem Christi* nullus lupus de -is caelestibus rapiat (FACVND. defens. 10, 5). CHALC. comm. 233 vigorem . . . ut militarem iuventutem in cordis -is manentem. HIER. epist. 14, 2 donativum quod militaturus *miles Christi* acceperas hostilia -a suspirant. 100, 1 virtutum (RVFIN. hist. 2, 14, 6 PETR. CHRYS. serm. 41 p. 314^p). CLAVD. 3, 267 servandis hic (*Stilicho*) -a bonis. rapt. Pros. 1, 41 Tisiphone . . . ad -a vocat pallentia manes. AVG. quaest. hept. 1, 101 -a dei . . . angelorum fuerat multitudo. MART. CAP. 5, 566 Tulliana (i. rhetorica). PS. PROSP. carm. de prov. 623 invidiae. MARCELL. chron. II p. 98, 512, 3 religionis. EPIST. pontif. Thiel (Felix II 11, 5) formidinis. PETR. CHRYS. serm. 11 p. 220^a vitiorum. 12 p. 225^a ieiunium esse Christi -a. SIDON. epist. 6, 1, 3 spiritalia (POMER. 3, 9, 2 ISID. reg. monach. 4, 2). 8, 12, 4 *versuum* in te -a . . . commovebuntur. SEDVL. epist. 1 p. 7, 6 regis aeterni. PAVL. PETRIC. Mart. 2, 429 piis

(CORP. II 1399). OP. imperf. in Matth. 25 p. 765 desideriorum carnalium. DRAC. Romul. 6, 59. PALLAD. hist. mon. II 10 p. 360^p daemonum.

deriv.: castellum (cf. VEG. mil. 3, 8 et v. p. 525, 6 GRAMM. suppl. 71, 3), castrensis, castricius (NOT. Tir. 45, 31. 32). compos.: castrametari. adde semigræcum καστροφύλαξ (EPIST. Abgari 5 ed. Lipsius, Acta apost. apocr. vol. I p. 232). Bannier.

[castula CASSIOD. gramm. VII 205, 7 cod. B pro astula? v. II 912, 32.] v. etiam nom. propr.

castuōsus NOT. Tir. 55, 88 (inter castus et castitas). a 2. castus. *1. castus, -a, -um [cf. c. 2. castus, carere, castrare; v. W. Schulze Z. Gesch. d. latein. Eigennamen p. 474. Th.]. ISID. orig. 10, 33 -us primam a castratione nuncupatus. AVG. gen. ad litt. imperf. 16 p. 498 quaecunque sunt -a, castitate sunt -a. cf. p. 538, 80 sqq. de declinatione cf. PS. ASPER gramm. suppl. 40, 29 GRAMM. suppl. 95, 23. comparativum e scriptoribus primus habet CIC. quater, e poetis nemo nisi MART. ter, STAT. AVSON. singulis locis. superlativum e scriptoribus primus CIC. (13^{ies}, 16^{ies} gradum positivum), e poetis soli MART. et STAT. singulis locis. maxime casti: CIC. har. resp. 24. scribitur kast-: CORP. VIII 11581. X 489. XIV 1897. [errore scribae traditum MART. CAP. 8, 857 -iore pro vastiore.] significare vocem i. q. suave, iucundum unus testatur NON. p. 267 afferens VARRON. Men. 394 v. p. 568, 14. vox poetici. potissimum sermonis legitur inde a PLAVTO (semel); non habent e poetis GRATT. GERM. PERS. CALP.; singulis locis: PLAVT. LVCR. DIRAE LYDIA BVC. EINS. COLVM. AVIEN.; frequentant: CATVLL. VERG. PROP. (denis locis) OV. (44^{ies}) SEN. trag. (Phaedr. 14^{ies}, rell. trag. 7^{ies}, epist. semel) MART. et STAT. (23^{ies} locis) SIL. (28^{ies}). e scriptoribus habent singulis locis: SEN. epist. PETRON. QVINT. decl.; binis: RHET. Her. LIV. VAL. MAX. PLIN. nat.; trinis: COLVM. PLIN. epist. APVL.; quinis: PAVL. FEST. TAC.; septies: VVLG.; saepissime apud CIC. (37^{ies}) AVG. INSCR. v. nom. propr.

I latiore sensu i. q. carens maculis vitiisque quibuslibet, purus generali sensu, quae notio primaria videtur esse, cf. praeter etymologiam PLAVT. l. 38 et p. 570, 35 sqq.; cf. AVG. beat. vit. 18 eumne vocas -um, qui nihil peccat, an eum, qui ab illicito tantum concubitu temperet? GLOSS. II 216, 47 ἀγνός ὁ καθαρός. III 487, 43 ἀγνός: -us vel purus.

A accedit ab: ab aliqua re: PLAVT. Poen. 1186 ut deceat nos esse a culpa -as. CIC. Phil. 13, 8 res familiaris cum ampla, tum -a a cruore civili. COLVM. 9, 14, 3 pridie us ab rebus veneriis. CORP. VI 30934, 6 ab is rebus, q(uibus abstinere decet, c)astus adito. ARNOB. nat. 7, 16 ab omni . . . labe puros lautos -issimosque. PS. AVG. serm. 125, 4. ab aliquo: LVCAN. 10, 370 quem non e nobis credit Cleopatra nocentem, a quo -a fuit? DAMIG. lapid. 30 si uxor erat -a ab omni altero viro.

B absolute: 1 de hominibus: RHET. Her. 2, 3, 5 si vehementer -us adversarius, dicet facta, non famam spectari oportere. CIC. Cael. 73 Q. Pompeio proconsuli . . . -issimo homini atque omnis officii diligentissimo (Att. 6, 7, 2). Q. Rosc. 47 *Clavus* nunc omnibus necesse est -issimus et constantissimus esse videatur, qui id quod scit familiaribus suis dicit. Balb. 9 quem ultimae gentes -iorem, moderatiorem, sanctiorem (sc. quam Pompeium) . . . cogitaverunt? (MANIL. 4, 571 si quem sanctumque velis -umque probumque). leg. 2, 26 homines existimare oportere omnia, <quae> cernerent, deorum esse plena; fore enim omnes -iores, velut quom in fanis essent maxime religiosi. Phil. 5, 12 legem etiam iudiciariam tulit, homo -us et integer (Att. 11, 6, 5 Pompeium hominem . . . integrum et -um et gravem cognovi). INSCR. Revue archéol. 3. sér., 41 (1902) p. 354 Brutius . . . heic cubat frugi, castu(s) amabili(s) ominibus (HOR. ars 207 populus [i. Athenienses prisci] . . . et frugi -usque verecundusque coibat). STAT. silv. 3, 3, 17 insontes -osque voco. TERT. nat. 1, 20 p. 92, 24 eritis, *Romani*, in extraneos -i, in vosmet ipsos in<cesti>. SALV. gub. 7, 99 timuerunt . . . ne nimis -i homines ac puri essent, si ab omni eos penitus impuritate prohiberent. 7, 107. VEN. FORT. virt. Hil. 11, 32 -ior est iste in examinatione iudicii quam in electione florum illa, quae ceram -a producit. cf. p. 568, 40. substantive:

CIC. Q. Rosc. 21 probus improbum, periurum -us fraudasse dicatur? Cael. 42 ne probum -is, labem integris, infamiam bonis inferat. 2 de hominis animo, vita sim., de eius corpore corporisque partibus: CIC. Font. 32 hoc flagitii vestrae mentes tam -ae, tam integrae sibi suscipient? (STAT. silv. 4, 6, 91 -a [-stra M] ignaraque culpae mens domini. PLIN. paneg. 3, 5 v. p. 565, 41). Q. Rosc. 17 falsum crimen in purissimam et -issimam vitam collatum (EDICT. imp. Diocl. et Maxim. coll. Mos. 6, 4, 1 si cunctos piam religiosamque et quietam et -am in omnibus more colere perspexerimus vitam). Cic. Tusc. 1, 72 qui animi . . . se integros -osque servavissent, quibusque fuisset minima cum corporibus contagio (div. 1, 121. phil. frg. IX 12 -os [suppleas animos] . . . puros, integros, incorruptos . . . ad deos i. e. ad naturam sui similem, pervolare). OV. epist. 14, 50 timor et pietas crudelibus obstitit ausis, -aque mandatum dextra refugit opus. SEN. Phoen. 222 ego (*Oedipus*) -am manum (*Antigones*) nefandus incestificus atrecto? epist. 108, 14 laudare -um corpus (TAC. dial. 12 -a et nullis contacta vitiis corpora). AVIEN. Arat. 298 medias -o res more tenebas. PANEG. 11, 12 p. 253, 27 ut -am quidem, sed hilarem ducamus aetatem.

AMM. 16, 5, 2 *Cato* cui Censorii cognomentum -ior vitae indidit cultus. AVG. in psalm. 129, 2 *vidit* non inveniri cor -um praesumens de sua iustitia. MAX. TAVR. hom. 78 p. 420^a adversus . . . multiformia saeculi mala castigatis et -is actibus resistamus. 3 *de rebus: incorporeis*: CIC. inv. 2, 114 praemia virtutis et officii sancta et -a esse oportere. SIL. 11, 458 *chelys* -a . . . Saturni monstrabat saecula (cf. VOPISC. Aurelian. 15, 6 -a illa tempora). *de corporeis*: CIC. Cael. 9 in M. Crassi -issima domo (TAC. ann. 14, 22 *Plautus* placita maiorum colebat . . . -a et secreta domo. cf. CLAUD. 17, 125 *Iustitia* -os . . . ingressa penates). STAT. silv. 4, 6, 32 -ae . . . mensae. ROMAN. Char. gramm. I 201, 12 libro tab(ularum) -arum patris sui. SVLP. SEV. dial. 2, 6, 5 componitur -us reginae manibus apparatus. CARM. epigr. 924, 4 saccule -us abito. nota de puritate naturali: DIRAE 90 -i fontes. CLAUD. 24, 260 v. p. 569, 27.

II artiore sensu i. q. sponte carens: A religionis causa, i. q. puritate dis (deo) gratus: PAVL. FEST. p. 14, 8 ἀπό τοῦ ἀγνοῦ, quod significat -um (GLOSS. II 98, 12. III 373, 50. cf. II 96, 43. III 487, 32. 302, 12. 507, 1). NON. p. 267 -um religiosum. GLOSS. III 238, 39 τὸ θεῖον -um sanctum pium. 170, 36 NOT. Tir. 55, 87. 1 *pertinet ad cultum gentilium*: a *de hominibus*: CIC. dom. 103 nisi quem forte illius -issimi sacerdotis superstitiosa dedicatio deterret (VERG. Aen. 6, 661 sacerdotes -i. Ov. fast. 1, 587). CIC. har. resp. 12 quod *sacrificium* . . . huius unius -i tutoris religionum scelere violatum est. VERG. Aen. 3, 409 hac -i maneat in religione nepotes. 6, 563 nulli fas -o sceleratum insistere limen. 8, 665 v. p. 566, 58. CIRIS 365 vates. HOR. carm. saec. 6 pueros . . . -os dis . . . dicere carmen. 42 -us Aeneas. VAL. FL. 3, 424 tempora . . . supplice -us olivā implicat. SIL. 13, 414. PLIN. paneg. 1, 3 -us et sanctus et dis simillimus princeps. GELL. 2, 28, 2 *veteres Romani* in dis immortalibus animadvertendis -issimi cautissimique. CORP. VI 30934, 6 v. p. 564, 41. LAMPR. Alex. 7, 6 sacrum nomen -us accipiat (*ibid.* sanctus). AVG. civ. 8, 18 homo -us et ab artium magicarum sceleribus alienus. SERV. Aen. 3, 409. MART. CAP. 2, 125 vers. sacraque -is dogmata ferre. VAL. FL. 5, 239 infernae . . . sacrata Dianae fert -os (*i. virginum castarum*) Medea choros. nota: SIL. 7, 183 nulloque cruore polluta -us mensa cerealia dona attulit Falernus. b *de hominis animo, vita, corpore sim.*: CIC. leg. 2, 24 quom . . . observetur . . . , ut -a corpora adhibeantur coram deis. Ov. met. 15, 675 -os (-us *al.*) evinctus vitta crines . . . sacerdos. fast. 2, 26 -a sacerdotum tempora. MANIL. 1, 49 sacerdotibus numinis accendit -am praesentia mentem (PAVL. FEST. 43, 16 quod sint Camenae -ae mentis praesides. SIL. 13, 818 -ae augurio . . . mentis. PLIN. paneg. 3, 5 gratiorem . . . existimari qui delubris deorum puram -amque mentem . . . intulerit). HOMER. 33 -am . . . vitam. QVINT. decl. 323 p. 273, 4 -ae manus. APVL. met. 11, 6 sacerdos sollempnissimas preces de -o praefatus ore. c *de rebus sacrīs: incorporeis*: ACC. trag. 528 *mysteria* -is (-tris *F'*) concepta sacris (STAT. Ach. 1, 370). CIC. har. resp. 24 qui iudi sunt more . . . maxime -i, sollempnes, religiosi. 27. Rab. perd. 11 qui -am contionem, sanctum campum . . . defendo servari oportere. nat. deor. 2, 71 cultus . . . deorum est optimus idemque -issimus atque sanctissimus plenissimusque pietatis. VITR. 8 praef. 4 -a religione. Ov. am. 3, 13, 3 festa. *de rebus corporeis*: CIC. leg. 2, 45 ebur ex inani corpore extractum haud satis -um (PLATO leg. p. 955^B ἐβαγές) donum deo (LACT. inst. 6, 25, 1). CATVLL. 64, 384 domos invisere -as heroum . . . caelicolae nondum spreta pietate solebant (VAL. FL. 1, 6. cf. CIRIS 94 -os postes. SIL. 13, 62 -um penetrare). VARRO Men. 181 tum sacra religio -aeque fuerunt res omnes. VERG. Aen. 7, 71 -is adolet . . . altaria taedis (cf. HOR. carm. 4, 11, 6 ara -is vineta verbenis). CIRIS 146 -os gustaverat ignis honores (439. CARM. epigr. 767, 2). HOR. carm. 1, 12, 59 -is lucis (VAL. FL. 5, 335 *al.* cf. TAC. Germ. 40 -um nemus). TIB. 2, 1, 13 v. p. 568, 36. Ov. fast. 4, 412 parva bonae Cereri, sint modo -a placent. LYGD. 4, 23 -a lauro. CORP. IV 2569 (*in urceo*) <g>ar(um) cast<um> (5660 *al.*). 2609 mur(ia?) cast<a>. PAVL. FEST. p. 65 -a mola genus sacrificii, quod Vestales virgines faciebant (SERV. auct. ecl. 8, 82. cf. APIC. 7, 308 mel -um). COLVM. 10, 220 Dindyma -a Cybeles. VAL. FL. 1, 840 -aque in veste sacerdos. STAT. silv. 3, 1, 133 *Mulciber* -is exornat Pallada donis. SIL. 2, 698 -as sedes . . . piorum. SCHOL. Germ. Bas. p. 100, 14 de lacu . . . quod fuit -um (ἀνωράτη) antequam vinum ostenderetur. *de hostia*: SIL. 13, 431 caeditur . . . -a cervice iuvenca. 2 *pertinet ad fidem*: SIL. 1, 481 fer tecum -amque fidem servataque iura (2, 525 *al.* CARM. epigr. 924, 1 cura est -a fides, -a custodia nobis cf. adnot. Buech.). SIL. 3, 1 rupta fides Tyriis et moenia -ae (*i. Romanis fidae*) . . . eversa Sagunti. 17, 130 -i ductoris foedera rupit. SIL. 14, 84 *Hieron* socialia iura multos servarat -a per annos. 17, 86 -as polluti foederis aras testatus. 3 *pertinet ad religionem christianam, saepe fere i. q. sanctus*: cf. GLOSS. II 430, 38 σεμνός venerabilis, -us (III 468, 7). V 444, 58 -a . . . ἀγνά, σεμνή (*semni cod.*). a *de hominibus*: MAR. VICTORIN. in Gal. 5, 3 p. 1189 a vere christiano et -issimo. Ps. AMBR. laps. virg. 3, 10 quid facies coram -is apostolis. VVLG. I Tim. 5, 22 te ipsum -um (ἀγνόν) custodi. AVG. civ. 2, 2 p. 55 ad consolandas sanctas feminas et pie -as. bon. coniug. 19, 22 tanto meliores sunt coniugati, quanto -iores et fideliores deum timent *al.* PRVD. psych. 640 agmina -a super vultum sensere tonantis. COMM. instr. 2, 27, 1 mysterium Christi, zacones, exercite -i (-e *cod.*). CORP.

XII 1503 pax tecum -a christiana. 1553 beatus ex operebus, -us, subrius, benignus. XIV 1897 Septimia Agape . . . kast(a) f(i)d(e)lis) *al.* INSCR. christ. Rossi I n. 1018 (a. 529) hic requies<cit . . .> -a deo f<emina>. christ. Leblant II p. 391 n. 594, 1 corpore mente fide -issimus incola Christi. b *de hominis animo, affectibus, vita, corpore sim.*: ITALA prov. 20, 9 (Cypr. elem. 3 *al.*) quis gloriabitur -um (ἀγνόν, VVLG. mundum) se habere cor? (*ibid.* mundum esse a peccatis. cf. AVG. in psalm. 55, 17 non est -um cor, si deum ad mercedem colit. cf. CHROMAT. beat. 10 mundum cor et -um corpus). ITALA psalm. 18, 10 (Ps. Hil. libell. 16) timor domini -us (ἀγνός, VVLG. sanctus) permanet (AVG. civ. 14, 9 timoris quippe -i nomine ea voluntas significata est, qua nos necesse est nolle peccare. in psalm. 127, 8 p. 1682 -us timor . . . venit de amore; ille autem timor nondum -us praesentiam domini et poenas timet. *passim*). BARNAB. 2, 3 timor et sustinentia, patientia et continentia cum apud dominum permanent -a (ἀγνός). Ps. HIL. libell. 22 dilectio -a et sincera. VVLG. I Petr. 3, 2 considerantes . . . -am (ἀγνήν) conversationem mulierum christianarum. COD. Theod. 16, 5, 7, 3 (a. 381) quibus nominibus plerique . . . probatae fidei et propositi -ioris dici . . . volent *mysteria feralia*. AVG. civ. 10, 1 qui non deo . . . puritate -i amoris adhaeserit (serm. 385, 5, 6 dei amore nihil -ius nihil desiderabilius *al.* CAES. AREL. testam. 67. cf. CLAUD. MAM. anim. p. 56, 18 flagrantia -ae caritatis. p. 80, 1 sancta anima affectu -o in deum rapitur). PALLAD. hist. mon. I 43 -issimis moribus (σεμνοτάτη) femina ac dei amore flagrantibus. CARM. epigr. 1365, 7 (a. 506) *Caretene* -um castigans . . . corpus. INSCR. christ. Rossi II p. 171, 29, 9 (saec. VII ex.) tu -o labio pudica verba promebas. PALLAD. hist. mon. I 42 p. 327^D ad -um (σεμνόν) atque tranquillum vitae portum venirent (*per enallagen*). c *de rebus: incorporeis*: ITALA (Aug. civ. 17, 5) et VVLG. psalm. 11, 7 eloquia domini eloquia -a (ἀγνά. cf. CASSIOD. inst. div. praef. p. 1106^D -o atque purissimo eloquio). POTAM. epist. ad Athan. p. 1417^A -is . . . titulis. HIER. epist. 52, 12 sint tibi pura -a simplicia . . . ieiunia. COD. Theod. 16, 10, 7 (a. 381) -is deum precibus excolendum. AVG. epist. 235, 2 ut vir bonus piis iustis puris -is veris dictis factisque promereatur deos. beat. vit. 18 ritu -issimorum sacrorum. CARM. epigr. 311, 5 (a. 402) -o baptismo. AVELL. p. 37, 5 animae puritatem -a piafidei observatione conservat. SACR. Leon. p. 377 ut divina mysteria -is iucunditibus celebremus *al.* PASS. Thom. 114, 14 amare deum -issima et mundissima servitia. *substantive*: DRAC. laud. dei 2, 469 angeli ante tribunal erant, ubi -a et sancta viderent. *de rebus corporeis*: LACT. inst. 6, 25, 1 non -um donum deo quidquid corrumpi . . . potest. *in imagine*: POTAM. epist. ad Athan. p. 1417^C -is . . . te transfixere missilibus. DAMAS. (?) epigr. 3, 9 dapibus satiant quae (*scripturae*) pectora -is. VINCENT. LER. 4, 6 inter sacratae . . . vetustatis -issimos limites. d *de Christo vel deo*: ITALA I Ioh. 3, 3 (Tert. pudic. 19 p. 264 *al.*) quia et ille -us (ἀγνός, VVLG. sanctus) est. AVG. in epist. Ioh. 4, 9 deus -us est aeternitate, nos -i fide. b *purus quod ad venerem attinet* (NON. p. 267 -um sine libidinis et turpitudinis nota): 1 *de homine qui venere illicita non utitur vel de rebus ad eum pertinentibus*: AVG. beat. vit. 18 qui ab illicito tantum concubitu temperet. cf. p. 564, 34. adde locos p. 564, 40. 44sq. allatos. a *de feminis, saepe fere i. q. fida*: GLOSS. II 430, 37 σεμνή pudica -a. 450, 58 σάφρων ἐπὶ γυναικός pudica -a. cf. V 444, 58. CIC. Verr. 6, 28 mulieres -iores . . . lucem . . . vitabant. har. resp. 27 quae matronarum -issima putabatur (PUBLIL. C 9 -a ad virum matrona parendo imperat. Ps. AVSON. 309, 5 quae matrona -a est? de qua mentiri fama veretur. cf. VERG. Aen. 8, 665 -ae ducebant sacra per urbem . . . matres. cf. p. 569, 57). TIB. 1, 3, 83 tu (*Delia*) -a precor maneat. 1, 6, 75 nec saevo sis -a metu, sed mente fidei (*cf. Ov. am. 3, 4, 3*) *al.* PROP. 3, 12, 15 in -a conuige . . . felix (PHAEDR. app. 6, 9. OCTAVIA 192 amor perennis coniugis -ae manet). 3, 12, 37 -a domi persederat uxor *Penelope*. Ov. am. 3, 4, 36 ut in laudem custodis -a sit illa. 3, 4, 41 quo tibi formosam, si non nisi -a placebat. ars 1, 623 delectant etiam -as praeconia formae. epist. 5, 133 manet Oenone fallenti -a marito. 15, 293 vix fieri . . . Iovis et Ledae filia, -a potes *al.* ars 2, 399 dum fuit Atrides una contentus et illa -a fuit. met. 2, 544 vel -a . . . vel inobservata. fast. 2, 139 Caesar -as . . . iubet esse maritas. 4, 307. 5, 241 cur ego (*Iuno*) desperem . . . parere intacto, dummodo -a, viro *al.* trist. 2, 308 multa licet -ae non facienda legant. LYGD. 1, 23 haec tibi vir quondam, nunc frater, -a Neaera, mittit. LIV. 10, 23, 8 ara *Pudicitiae plebeiae* . . . sanctius et a -ioribus coli dicitur. PRIAP. 68, 29 sic -a manes ut iam convivium visas. PHAEDR. 3, 10, 14 plura mentitus de flagitiis -ae mulieris. app. 13, 5. SEN. contr. 1, 2 *thema* sacerdos -a e -is sit (TAC. dial. 28). SEN. Phaedr. 1184 morere, si -a es viro, si incesta amori. Herc. O. 897 praegredi -ae solent *virum al.* LVCAN. 10, 60. MART. 1, 62, 1 -a nec antiquis cedens Laevina Sabinis. 7, 88, 4 coram tetrico -a puella viro. 10, 68, 9 *al.* STAT. Theb. 3, 705 nescis, quantus amor -ae (causae *BM*) misero nupsisse marito. silv. 2, 7, 62 -ae titulum decusque Pollae. Ivv. 6, 287 praestabat (*servabat al.*) -as humilis fortuna Latinas. ORAT. imp. Hadr. de Matid. (Corp. XIV 3579) 24 in eximio flo(re iuventutis et) summa pulchritudine formae -issima. AVSON. 78, 3 nec studeat *amica* quasi -a loqui *al.* AVG. civ. 1, 19 adultera *Lucretia* an -a iudicanda est?

al. 2, 2 pudorem humiliatarum feminarum quamvis -arum atque sanctarum. c. Iul. 5, 9, 37 in coniugibus -is et voluntas est in subolis procreatione et necessitas in libidine al. COMM. instr. 2, 19, 19 tu licet sis -a, non te purgat sinistra sequendo. SIDON. epist. 2, 8, 3 vers. 6. DRAC. laud. dei 3, 328 nefas -ae ingressit adulter. 3, 507 al. *saepissime in titulis sepulcralibus, ut* CARM. epigr. 959, 2 (saec. I a. Chr. init.) Aurelia... -a, pudens, volgei nescia, feida viro. 496, 4. 843 -a pudica decens sapiens generosa probat(a) al. CORP. III 10222 uxori optim(ae) -issim(ae) <obs>equentissimi <ma>e piissim(ae). 13971 coniugi caris <simae> - (a)e sed ver <e incom>parabili (X 3116). V4609 uxori amantissimae, -issimae... conservat <rici>. VI 3452, 3 paterna sancta e(t) -a fide. 11252 uxori supra aetatem -issimae et pudicissimae et frugalissimae, quae innocenter maritum... amavit. 34268 ultra modum sexumque muliebrae sanctissimae -issimae. VIII 870 matronaliter nupta, uxor -a, mater pia. 3798 formosa et -a. 7384 univir <i>a, conservatrix dulcissima... -issima... rarissima. 7665 (ibid. cum grandi pietate marita). 23208 sacerdoti... -issimae, matri carissimae. IX 4708 coniugi in omnibus -issimae. X 517 (Salerni, a. 323) divi Constanti -issimae coniugi. XII 843 cum quo vixit -a. XIII 2238 <ux>ori... inter ceteras -ae <mi>hi -issimae. INSCR. christ. Rossi I 346 (a. 384) ca <sti>ssimae feminae. huc fortasse spectat: CORP. VI 28560 Tertia Basilia L. f. cas <ta?> pia. X 1378. in imagine: AVG. lib. arb. 2, 14, 37 sapientia singulis amatoribus -a est. b de feminarum vita, animo sim.; corpore sim.: CARM. epigr. 62, 3 -a veitae... ratio (AVSON. 178, 5 inviolata tuens -ae praeconia vitae). 959, 9 (saec. I a. Chr. init.) corpore -o <c>oniunx (RHET. Her. 4, 16, 23). LIV. 1, 59, 1 per hunc... -issimum... sanguinem Lucretiae iuro (Ov. fast. 2, 841 cruorem). Ov. epist. 1, 23 -o... amori Penelopae (SEN. Phaedr. 645. MART. 10, 85, 8 -os docet et probos amores. SIL. 3, 113. cf. SEN. Phaedr. 237 Venere non -a. MART. 2, 34, 4. 6, 45, 3 al. STAT. Theb. 12, 194 -issimus ardor). Ov. epist. 13, 30 pectora legitimus -a momordit amor (SEN. Phaedr. 130). fast. 4, 260 -a est accipienda manu. 4, 324. SEN. Ag. 111 -a... fide (241 Herc. f. 309 COLVM. 10, 279 al.). LVCAN. 8, 156 pudor... probitas -ique modestia vultus. STAT. Theb. 8, 557 -us squalor. TAC. ann. 14, 60 -iora esse muliebria Octaviae... quam os Tigellini. AVG. civ. 1, 19 -issimam voluntatem Lucretiae. COMM. instr. 2, 18, 11 -o ac pudico (claros atque pudicos C) sensu pertundite pectus. c de viris (deis); cf. GLOSS. II 450, 57 ὀφθαλμοὶ ἐν ἀνδρῶσι: pudicus -us. IULIAN. epit. novell. 6, 28 -us autem est qui habet vel habuit uxorem -am et ipsam ab ipso <virgine> (add. M) virginem receptam. CIC. Verr. 2, 137 venit ad meretricem... frugalissimus homo et -issimus. dom. 105 hoc auctore tam -o... potestis... non commoveri. Phil. 3, 15. CATVLL. 16, 5 -um esse decet pium poetam ipsum, versiculos nihil necesse est (PLIN. epist. 4, 14, 5 al. cf. LYGD. 4, 43 -o... rite poetae Phoebusque et Bacchus... favent). HOR. carm. 3, 7, 15. TIB. 3, 9, 20 -e puer -a retia tange manu. SEN. contr. 1, 2, 15 'e -is' cum dicit lex vult illos, a quibus veniat virgo -os esse. SEN. Phaedr. 1241. MART. 6, 28, 6 -us moribus, integer pudore. SIL. 8, 361 -i... Bruti (DRAC. laud. dei 3, 327). IVV. sat. 10, 324 -o quid forma nocet? TERT. pudic. 1 p. 219, 14 ut moderatio libidinum pudicitia credatur isque satis -us habeatur, qui minus non -us fuerit. nat. 1, 7 p. 68, 5. FIRM. err. 15, 2 purioris... et -ioris hominis quam Pelopis reliquias. SPART. Pesc. 6, 7 sacra, quae -issimis decernunt... suscepit (antea: rei veneriae nisi ad creandos liberos prorsus ignarus). AMM. 30, 9, 2 omni pudicitiae cultu domi -us et foris. PELAG. in II Cor. 7 p. 791^B vos -os probatis in negotio. COMM. apol. 211. AVG. civ. 4, 3 moribus -um al. conf. 2, 3, 5. 7 ne vilior haberer quo eram -ior. mus. 4, 11, 12 male -um. c. Iul. 3, 25, 57 bellum, quod in se -i sentiunt, sive continentes, sive etiam coniugati. in psalm. 90 serm. 1, 4 p. 1152 inter fornicarios -us esse. serm. 9, 9, 12 ne -us erubescat inter impudicos. epist. 144, 2 animo -um. civ. 2, 8 adulterum Iovem si poetae fallaciter prodiderunt, dii utique -i... irasci ac vindicare debuerunt al. Op. imperf. in Matth. 13 p. 705 quis... est homo -us? ... qui non concupiscit? absit: sed qui concupiscentiam suam vincit. CASSIOD. inst. div. 23 p. 1138^A -us nimium cum alienas cotidie videret uxores. CARM. epigr. 1387, 15 (a. 573) sic -us carnis ubique. nota ironice: ARNOB. nat. 4, 26 Apollo... immaculatus ille, -issimus atque purus Arsinoas... appetisse arguitur. d de virorum ingenio, affectibus, corpore sim.: TIB. 3, 9, 20 -a... manu l. 46. STAT. silv. 5, 1, 41 hic (sc. quod diligitis umbram) est -issimus ardor. IVV. 10, 300 -um ingenium. HIER. epist. 52, 15 non solum oculos -os servare, sed et linguam. RVFIN. hist. 2, 13, 7 -is et pudicis auribus execrabilia (Orig. in cant. prol. p. 63^C audire pure et -is auribus amoris nomina nesciens. POMER. 3, 6, 3). AVG. civ. 1, 6 Marcelli -am misericordiam. 2, 26 -o corde. COD. Theod. 15, 6, 1 (a. 396) verecundia -is moribus perseveret. e metonymice de rebus: corporeis: CATVLL. 66, 83 -o colitis quae iura cubili (VERG. Aen. 8, 412 VAL. FL. 2, 137. AVSON. 419, 66 nor pontificis cubile -ius nec pulvinar flaminis tam pudicum. HIER. epist. 65, 2 matrimonii cubile al.). VARRO Men. 119 quae -a vestis (sc. adest gallantibus) aetasque adulescentium. VERG. georg. 2, 524 -a pudicitiam servat domus (HOR. carm. 4, 5, 21 nullis polluitur -a domus stupris. PROP. 2, 6, 28 LYGD. 4, 60 SIL. 6, 439 al. CLAUD. carm. min. 25, 92). PROP. 2, 19, 3 nullus erit -is iuvenis corruptor in agris. VAL. MAX. 4, 6, 5 -issimos

ignes (i. carbones ardentes, quos Porcia ore hausit). SEN. contr. 1, 2, 15 'e -is' cum dicit lex, <intellego e -is> penatibus (SIL. 6, 668). SEN. Herc. O. 959 non memor -ae facis stricto cruenta Belias ferro stetit. Thy. 1099 -is nunc fidem reddi toris (AVG. in psalm. 146, 2). CLAUD. 18, 446 visceribus frustra -um Lucretia ferrum mersit al. (cf. Ps. AVSON. 118, 9). SIDON. epist. 2, 2, 6 pugilum luctas, si involvantur obscaenius, -a confestim gymnasiarchorum virga dissolvit. in imagine: STAT. silv. 4, 7, 12 nunc... bibendus -ior amnis. RVFIN. hist. 4, 22, 6 -um ecclesiae cubile. Ps. RVFIN. in psalm. 18, 6. AVG. in psalm. 148, 8 elegit sibi Christus hic thalamum -um, ubi coniungeretur sponsus sponsae. de rebus incorporeis: CIC. Cluent. 175 ius illud matrimonii -um atque legitimum (Ov. epist. 15, 284 -aque legitimi fallere iura tori). CATVLL. 15, 4 quicquam... quod -um expeteres et integellum. VARRO Men. 394 cantu -aque poesi. Ov. epist. 6, 73 preces. am. 2, 2, 14 -um, multis quod placet, esse putet. met. 7, 725 culpa domus... carebat -aque signa dabat. Pont. 1, 1, 8 -is versibus (cf. CATVLL. p. 567, 43). SEN. contr. 1, 2, 15 e -is disciplinis. MART. 3, 69, 1 scribis -is epigrammata verbis. STAT. silv. 5, 1, 59 -a Mycenaeo conubia polluit auro. 5, 2, 102 cum -um vibraret Iulia (sc. lex) fulmen (i. immineret condemnatio stupri e lege Iulia). SIL. 17, 29 -o labori. APVL. met. 7, 10 nuptiarum. TERT. pudic. 22 cum sua infelicitate, sed -a. ARNOB. nat. 2, 8 conjugalia copulatis consortia... -a et officiosi foederis in maritos. CHROMAT. in Matth. 10, 1 p. 351^B matrimonii -um coniugium (AVG. in psalm. 55, 17). RVFIN. Orig. in gen. 5, 4 ne -ior fuerit filiarum Lot incestus quam pudicitia multarum. AVG. civ. 2, 28 populi confluent ad ecclesias -a celebritate, honesta utriusque sexus discretionem. in psalm. 50, 10 opus -um in coniuge non habet culpam. VAL. CEM. hom. 1, 2 quid igitur adultero -um esset? Op. imperf. in Matth. 45 p. 890 quid prodest meretrici, si nomen habeat -um? DRAC. Orest. 166 leges. Romul. 6, 54 has matronali societ... catervae blanditus sub fraude dolor, sub vulnere -o. CASSIOD. inst. div. 21 p. 1135^C Hieronymus modo virginitatem praedicans, modo matrimonia -a defendens. PALLAD. hist. mon. I 55 cuius (feminae)... -us apud omnes et sermo et conspectus erat. CARM. epigr. 1399, 1 -us de semine -o filius. AVG. civ. 3, 7 Roma -ior. neutr. subst.: TIB. 2, 1, 13 discedat... cui tulit hesternae gaudia nocte Venus. -a placent superis. PRVD. cath. 2, 32 mane, cum -um... nugator sapit. CLAUD. 22, 107 temperies corpus instruit, ut -a petas (Stilicho). f de animalibus: ANTH. 95, 4 -is apibus (cf. VEN. FORT. virt. Hil. 11, 32 p. 564, 65). 762, 20 -us turtur atque columba gemunt. HIER. tract. in psalm. 83 p. 88, 14 passer et turtur aves -issimae. 2 de homine, qui omnem venerem fugit, vel de rebus ad eum pertinentibus (ISID. orig. 10, 33 -us primum a castratione nuncupatus; postea placuit veteribus etiam eos sic nominare, qui perpetuam libidinis abstinentiam pollicebantur): a de virginibus (SEN. contr. 1, 2, 13 an -a sit in haec divisit: utrum castitas tantum ad virginitatem referatur, an ad omnium turpium et obscaenarum rerum abstinentiam. DIFF. ed. Beck p. 44, 10 -a corpore est, velut est virgo): CIC. dom. 144 Vestae -issimas sacerdotes (SEN. contr. 1, 2 ARNOB. nat. 4, 35 CORP. VI 2134 al. cf. l. 75). CATVLL. 62, 23 Hesperie, qui possis iuveni ardenti -am donare puellam (PROP. 1, 1, 5 Amor me docuit -as odisse puellas. 1, 9, 29 Ov. met. 2, 711 HOMER. 880 MART. 9, 90, 8 tibi -issima pruriat puella. AVSON. 13, 2). LVCR. 1, 98 ut -a incestu nubendi tempore in ipso hostia concideret (sc. Iphianassa). VERG. Aen. 5, 735 -a Sibylla (SIL. 13, 444 al.). PROP. 2, 32, 60 Danae... non potuit... -a negare Iovi. 4, 8, 13 si fuerint -ae virgines. Ov. am. 1, 8, 43 -ast, quam nemo rogavit (cf. MART. 4, 71, 5 sqq. nulla puella negat. -a igitur nulla est? [ter]. 4, 84, 4). PAVL. FEST. p. 87 ut nova nupta -a puraque ad virum veniret. MANIL. 4, 763 Virgine sub -a (cf. infra l. 77). SEN. contr. 1, 2, 3 -am te putas, quia invita (Burs., invisa cod.) meretrix es? 1, 2, 9 al. HOMER. 56 -am Chryseida. MART. 4, 6, 1 credi virgine -ior pudica cupis. 7, 69, 10 -ior haec quam Sappho fuit. AVG. c. Iul. 6, 18, 55 contra genitalium concupiscentiam vehementius meretrix, quando -a esse voluerit, quam quae semper fuit -a, configit. Ps. AVG. serm. 135, 1 filium genuit mater (Maria) et -a est. PASS. Theclae Ba 31 p. 86, 10 me -am inviolatamque servavit. nota per ironiam: CORP. IV suppl. 1940 add. p. 704 Arescusa prudent <er> sumpsit sibi -a muthunium. de deabus: Minerva: CATVLL. 64, 212 CIRIS 23 HOR. carm. 3, 3, 23 PLIN. epist. 7, 9, 11 v. 3 CLAUD. carm. min. 53, 41 al. cf. PROP. 3, 20, 7 -ae Palladis. SEN. Phaedr. 1152. HOMER. 69 al. MART. CAP. 7, 725 (vers.) -a maritalem reprimit Tritonia mentem. cf. Ov. met. 4, 799 Minerva -os aegide vultus... textit. Diana: TIB. 2, 5, 122 MART. 10, 92, 9 CLAUD. carm. min. 30, 125. Ov. fast. 3, 415 Vestae (PROP. 2, 29^B, 27). PRIAP. 2, 7 -as, Pierium chorum, sorores. cf. etiam p. 569, 62 sqq. in imagine: AVG. serm. 188, 4 unde 'virginem -am' (sc. ecclesiam dicit, cf. VVLG. II Cor. 11, 2) nisi in... caritatis integritate (ACT. Archel. 81, 5 p. 116 virgo -issima et immaculata ecclesia). MART. CAP. 9, 893 virgines eruditionis -ae (causa β). b de virginum animo, qualitatibus, corpore sim.: CATVLL. 62, 46 eum -um amisit polluto corpore florem (opp. intacta). LYDIA 53 -os violare pudores (Ov. ars 1, 100 theatrum -i damna pudoris habet. met. 13, 480 v. p. 569, 69. SIL. 5, 15 al.). Ov. epist. 19, 10 manus (fast.

290 al.). met. 12, 30 -umque datura cruorem *Iphigenia*. STAT. Theb. 2, 254 thalamis ubi -a adolesceret aetas. PLIN. epist. 4, 11, 9 foedum ... contactum quasi plane a -o puroque corpore novissima sanctitate reiecit *virgo Vestalis*. RVFIN. hist. 3, 29, 3 -a virginitate (cf. in *imagine* HLL. ad Const. 1, 2 -am veritatis virginitatem). AVG. civ. 10, 1 p. 401, 19 v. p. 566, 20. PASS. Petr. 3 -ae vitae. CARM. epigr. 656, 12 [*saec. IV/V*] animam -am, pudicam. e de masculis: HOR. epist. 2, 1, 132 -is cum pueris ignara puella mariti. SEN. Phaedr. 923 *Hippolytus* -us intactus rudis (986. 1195 iuvenisque -us crimine incesto iacet pudicus insons. cf. MART. 8, 46, 2 puero -ior Hippolyto). COLVM. 12, 4, 3 (*ibid.* aut ab impubi aut certe abstinensissimo rebus veneriis). PLIN. nat. 21, 42 ut -i legant *irim*. ARNOB. nat. 4, 19 deos immaculatos -issimos puros, nescientes, quae sit foeditas ista coeundi, esse ducimus. RVFIN. hist. mon. 1 p. 400^B -us et religiosus (*opp.* spurcitia, impuritate satiat). AVG. serm. ed. Mai 134, 3 (*opp.* coniugatos). serm. 354, 4 coniugalem agentes vitam ... superbis -is meliores sunt. PALLAD. hist. mon. I 45 monachus -issimus (σάφρον) atque mitissimus. de spadonibus (cf. p. 568, 44): CLAVD. 18, 468 execti Veneris stimulos et vulnere -i. CORIPP. Iust. 3, 214. d de puerorum animo, moribus, corpore sim.: SEN. Phaedr. 237 -os ritus. 704 impudicos corpore a -o amove tactus al. 714 contactus ensis deserat -um latus. MIN. FEL. 31, 5 -o sermone, corpore -iore plerique inviolata corporis virginitate perpetua fruuntur. HIER. epist. 84, 9 amo carnem -am, virginem. PS. AVG. serm. 291, 3 -a iuvenum pudicitia. ORIENT. comm. 1, 455 si corporeas calcaris corpore (*cod.*, pectore *Havel*) -o illecebras. de spadone: OV. fast. 4, 224 Attis turrigeram -o vinxit amore deam. nota: CLAVD. 24, 260 *Nymphas* -o genuit quas flumine Ladon (*sc.* quia virgines sunt). e metonymice de rebus: corporeis: CATVLL. 64, 87 -us...lectulus *Ariadnae*. 65, 20 -o virginis e gremio. OV. epist. 2, 116 (*Phyllis loquitur*) cui (*Demophoonti*) mea virginitas avibus libata sinistrae -aque fallaci zona recincta manu. fast. 2, 173 virgines...coetus desere (*sc.* *gravidam Callisto*) nec -as pollue...aquas (STAT. Theb. 3, 201 fontes). 3, 698 a -is *Vesta locuta focus* (trist. 4, 13 *Vestales virgines* -os perpetua servant virginitate focos). SERV. Aen. 3, 519 dicta autem 'castra' quasi -a...nam nunquam his intererat mulier. cf. p. 570, 26. STAT. Theb. 4, 749 te *Latonia* -o (*i.* *castorum*) de grege transmisit thalamis. de rebus incorporeis: CLAVD. carm. min. 30, 220 -ae...per dulcia noctis otia. RVFIN. hist. mon. 11 p. 429^B cum omni continentia -issimis institutionibus enutritus. symb. 41 carnem in -is pudicitiae actibus...subiugaverunt. POMER. 3, 16, 3 continentia ad delectationes puras -asque delicias invitat. PALLAD. hist. mon. I prooem. p. 247, 28 -a viduitate (*ibid.* virginitate). HIER. epist. 75, 2 sororem te habere coeperat, immo fratrem, quia -a coniunctio sexum non habet nuptialem (AVG. gen. c. Manich. 1, 19, 30 erat prius [*i.* ante peccatum] -a coniunctio masculi et feminae). VVLG. sap. 4, 1 quam pulchra est -a generatio (*ἀρεσκία*) cum claritate (FAVST. REI. grat. 1, 2 p. 14, 9 futura erat...-a et sincera generatio [*si homines non peccavissent*]). in imagine: AVG. civ. 4, 8 p. 155 *anima dei*...-um dedignata complexum. soliloq. 1, 13, 23 *sapientiae vere* -a est et sine ulla contaminatione coniunctio. PASS. Thom. 102, 2 *regis caelorum nuptiae* -ae sunt. f de animalibus: MART. 1, 109, 14 -ae tantus inest pudor catellae, ignorat Venerem. ARNOB. nat. 7, 22 *Minervae iugulare* -as et virgines hostias.

3 inde latiore sensu: i. q. *decens, verecundus* sim. (cf. GLOSS. IV 119, 35 modestum: -um vel verecundum): epitheton ornans matronarum (aliter p. 566, 56): PRIAP. 8, 1 matronae...-ae, turpe est vos legere impudica verba (cf. MART. 3, 86, 1. 3). huc addere possis inscriptiones sepulcrales p. 567, 6—22 allatas. PHAEDR. 4, 24, 7 matronarum -a delibo oscula. STAT. Theb. 2, 227 -a matrem cinxere corona Argolides (CLAVD. rapt. Pros. 2, 322). SIL. 7, 78 gens -a. dearum (cf. p. 568, 70): MANIL. carm. frg. 3 *Latona*. VERG. ecl. 4, 10 -a fave *Lucina* (BVC. Eins. 2, 38). Aen. 6, 402 -a licet patri servet *Proserpina limen* (SIL. 13, 546). CIRIS 73 *pater coniugium -ae* (carte *codl.*) violaverat *Amphitrites*. TIB. 3, 12, 14 dea -a (*i.* *Iuno natalis*). STAT. Theb. 10, 58). COLVM. 10, 279 -a *Fides* (SIL. 2, 525 al. cf. p. 565, 70sq. et 567, 33sq.). STAT. silv. 4, 3, 11 *Cereri*. cf. CATVLL. 66, 56 *Veneris* -o...in gremio. sim. de qualitatibus, corpore, dictis al.: OV. met. 13, 480 cura fuit *Polyxeniae*, partes velare tegendas...-ique decus servare pudoris. PRIAP. 49, 2 non nimium -i carmina plena ioci. STAT. Theb. 11, 355 nec -a retardat virginitas *Antigonen*. TAC. ann. 14, 60 os cf. p. 567, 36. ARNOB. nat. 5, 27 partes, quas inter aures -as sine venia nefas est...appellare. AVSON. 358, 1. HIER. epist. 52, 15 lingua v. p. 567, 72.

C *pecuniae non cupidus, non prodigus* (NON. p. 267 -um: a furtis et rapinis abstinens): CIC. Verr. 2, 100 (*ironice*) quod tu homo -issimus aliud in tabulis habebas. Sest. 93 quo summum civem in invidiam homo -us ac non cupidus vocaret. Flacc. 68 ante pedes praetoris...expensum est auri pondo centum...per S. Caesium...-issimum hominem atque integerrimum. inv. 2, 36. VARRO Men. 27 nec manus visco tenaci tinxerat viri -as. LVCAN. 9, 201 -a domus luxuque carens. SIL. 1, 609 -a...beatos paupertate patres. PRVD. psych. 451 -is pedibus. AVG. civ. 2, 19 -a et modesta (*ibid.* contra luxum et avaritiam praecepta). COD. Theod. 8, 11, 4 (a. 383) gerulum

iubemus esse -issimum. COD. Iust. 1, 3, 30, 3 (a. 472). AMM. 21, 16, 6 impendio -us.

D de genere dicendi: i. q. *purus, simplex*: CIC. orat. 64 oratio philosophorum -a verecunda virgo incorrupta quodam modo. GELL. 19, 8, 3 vir...sermonis...-issimi.

neutr. subst. (v. etiam p. 566, 40. 568, 36) *castum*, -i i. q. 2. *castus*. PAUL. FEST. p. 154, 10 *minuitur privatis luctus*, cum in -o *Cereris* est. TERT. ieiun. 16 p. 296, 9 nostris xerophagiis blasphemias ingerens -o (*Gel.*, sacco *cod.*) *Isidis et Cybeles* eas adaequas (HIER. adv. Iovin. 2, 17 p. 354 *ibid.* ieiunium panis). HIER. adv. Iovin. 2, 5 p. 330 de ciborum sibi placent abstinencia quasi non et superstitio gentilium -um *Matri Deum* observet et *Isidis*.

syn. et iuxta posita: ad I: integer, diligens (CIC. Cael. 73), constans (CIC. Q. Rosc. 47), moderatus, sanctus, frugi, gravis, verecundus, probus purus, insons, bonus, ignarus culpa (STAT. silv. 4, 6, 91), incorruptus, nullis contactus vitiis (TAC. dial. 12).

ad IIA: sanctus, diis simillimus, sacer, vere christianus (MAR. VICTORIN. in Gal. 5, 3), fidelis, sincerus, bonus, pius, iustus, purus, verus (AVG. epist. 235, 2), mundus. ad IIB1: pudicus, fidus, frugalis, purus, integer, immaculatus. ad IIB2: inviolatus, intactus, rudis, abstinens rebus veneriis, virgo (HIER. epist. 84, 9). ad IIC: modestus.

opp.: ad I: incestus, periurus, nefandus, incestificus. ad IIB1: incestus, adulter. ad IIB2: coniugatus. ad IIC: cupidus.

deriv.: castificus, castigare, castimonia (cf. PRISC. gramm. II 120, 2 GRAMM. suppl. 68, 27), castimonium, castitas, castitari, castitudo, fortasse castrum (SERV. Aen. 3, 519 p. 569, 35. CASSIOD. in psalm. 77, 30) et castrare.

compos.: 1. incestus (cf. MAR. VICTORIN. gramm. VI 10, 7), malecastus, pseudocastus.

adv. castè. compar.: LIV. 10, 7, 5 APVL. Plat. 2, 20 AVG. civ. 4, 31, 7, 5. superl.: CIC. har. resp. 29 div. 2, 85 epist. 14, 4, 1 COLVM. 12, 8, 4. e poetis habent: PLAVT. CAES. trag. LVCR. OV. SIL. CLAVD. singulis locis; adde CARM. epigr. (quater); apud scriptores legitur inde a CATONE. frequentant CIC. (11tes) et AVG.

I generatim: i. q. *pure, sincere*: PLAVT. Trin. 550 fortunatorum insulas, quo cuncti qui aetatem egerint -e suam conveniant (CIC. fin. 63 cum -e et integre viverent [*opp.* homines sceleribus et parricidiis inquinatis]). APVL. Plat. 2, 20 anima pro merito vitae purius -iusque transactae hoc ipso usu deorum se conditioni conciliat. NICET. symb. 12 haec vita solis est fidelibus et -e viventibus praeparata [*opp.* vitiis et criminibus serviens]). RHET. Her. 3, 3, 4 hospitia clientelas cognationes affinitates -e colenda (-as al.) esse dicemus. CIC. Manil. 2 meus labor in privatorum periculis -e integre versatus. II speciatim: A pertinet ad religionem:

I gentilium: CATO agr. 132, 2 Iovi -e profanato sua contagione. COMMENT. augur. Varro ling. 7, 8 templa tescaque me ita (mea vel finita ci. *A. Speng.*) quoad ego -e (ci. *Scalig.*, eas te *cod.*, ea rite *L. Speng.*) lingua nuncupavero. CAES. STRAB. trag. 2 prophetae sancta -e qui purant sacra. CIC. dom. 134 nihil rite, nihil -e, nihil more institutoque perfecit. har. resp. 29 quod fanum cum Deiotarus religione sua -issime tueretur (cf. VITR. 1, 7, 2 religiose -e sanctisque moribus is locus debeat tueri). leg. 2, 19 ad divos adeunto -e, pietatem adhibento. 2, 24. div. 2, 85 *Iuppiter* -issime colitur a matribus. nat. deor. 1, 3 haec (pietas, sanctitas, religio) enim omnia pure atque -e tribuenda deorum numini...sunt. epist. 14, 4, 1. 14, 7, 1 deo...pie et -e satis facies. LIV. 7, 20, 4 hospitium flaminum Vestaliumque a se -e ac religiose cultum invocabant (CVRT. 4, 10, 33 v. p. 571, 5). 10, 7, 5 -ius eum sacra privata facere et religiosius deos colere quam se? 27, 37, 11. OV. Pont. 2, 1, 33 fama narrat victorem iustitiam...sui -e placasse parentis. COLVM. 12, 18, 4 sacrificia...

quam sanctissime -issimeque facienda. ASCON. Scaur. p. 21 minus recte -eque. SIL. 13, 779 -e cui (*Homero*) vitta ligabat crines. CARM. epigr. 1508, 4 (*saec. I ex.*) vir qui nunc pro meritis bene atque -e corpus uxoris...ut numen colit. SVET. Aug. 6 huc introire nisi necessario et -e religio est. APVL. Plat. 2, 20 v. supra l. 38. PORPH. Hor. epist. 1, 1, 36 velut ad sacrificandum -e ac lotis manibus accedendum putat. AVG. civ. 4, 31 p. 186, 33 -iusque Varro existimat sine simulacris observari religionem al. HYG. fab. 26 p. 55, 15 al. SERV. auct. ecl. 8, 82 'piare' est propitiare, quod accidere non potest, nisi -e inservitum erit rebus sacris. CORP. VIII 7604 (*Cirtae*) cui (*numini et religioni*) ego...servivi etiam nudo pede -e et pudice et instanter.

de legibus: GELL. 11, 18, 19 quam -e autem ac religiose...quid esset 'furtum', definitum sit. EDICT. imp. Diocl. coll. Mos. 6, 4, 1 quae Romanis legibus -e sancteque sint constituta. i. q. fideliter: LVCR. 5, 1025 magna pars hominum servabat foedera -e (*Flor. 31, -i cett.*). nota de cibis: MACR. sat. 1, 2, 12 tametsi ea (cibus et potus) ubertim -eque affuerint. 2 Iudaicam vel christianam: ITALIA Phil. 1, 17 (cf. Aug. civ. 16, 2 p. 123, 17) Christum annuntiant non -e (ὄψ ἀγνῶς, VVLG. sincere). MIN. FEL. 33, 3 quamdiu enim Deum -e innoxie religioseque coluerunt *Iudaei*. PS. MAR. VICTORIN. phys. 17 conceptus (*sc.* *Christi per virginem*) vero ratio -e insipienti possibilis. RVFIN. apol. adv. Hier. 1, 23 quam -e se in his commentariis et continenter egerit *Hieronimus*. AVG. epist. 235, 2 si mundus non est, pie iuste pure -eque non vivit. in psalm. 55, 17 nos deum amemus

pure et -e (COMM. instr. 2, 27, 1 mysterium ... exercite v. p. 565, 84). BENED. reg. 64 si illud (ut abbatem constituent) -e et zelo dei faciant (al. fiat). B pertinet ad amorem (GLOSS. σωφρονας):

1 de abstinentia a rebus veneriis: GRACCH. or. frg. Gell. 15, 12, 3 cum a servis eorum tam -e me habuerim. CVRT. 4, 10, 33 -e sancteque habitam esse reginam. PLIN. nat. 22, 27 radix tribuli -e pureque collecta. cf. p. 569, 12. VOPISC. Aurelian. 7, 8 milites in hospitibus -e se agant. AVG. serm. 51, 13, 22 tam -e enim habebant illi ... ut non accederent ad carnalem commixtionem nisi procreationis causa. CLAUD. 8, 264 tum vivere -e asperius est, cum prompta Venus. PASS. Theclae Ca 12 nisi -e permanseritis (-e vixeritis ACC) et carnem vestram non coinquinaveritis (ibid. avertit... ne nubant) al. C c 27 ut -e custodiret eam.

2 de fide coniugali: CARM. epigr. 968, 1 seic florem aetatis tenuit Veratia -e (-ae Bonada minus bene), nulla ut perciperet gaudia dedecoris. LACT. inst. 6, 23, 29 immo exemplo continentiae docenda uxor, ut se -e gerat. PS. HIL. libell. 11 p. 743^c -e vivere cum viro suo al. (CHROMAT. in Matth. 10, 1 -e ac pure. CARM. epigr. 1287). AVG. civ. 16, 36 p. 182, 31 intellegamus quam -e Abraham fecerit, quod hominibus impudicis ... videtur fecisse libidine. in psalm. 55 17 non maritum -e diligit, quae propterea diligit, quia aliquid donavit passim. OP. imperf. in Matth. 50 p. 922 matrimonium -e conservat. CARM. epigr. 1831, 4 nomen hoc (sc. coniugis) -e pariter cum corpore servet.

3 de amore amicorum: AVG. epist. 130, 13 ii nos multum iusteque delectant, a quibus vicissim sancte -eque diligimur. BENED. reg. 72. caritatem fraternitatis -e (-o interpol.) impendant amore. C de genere dicendi: CIC. Brut. 330 tueamurque orbam eloquentiam ut adultam virginem -e et ab amatorum impetu quantum possumus prohibeamus. GELL. 6, 14, 11 genus dicendi cum -e pudiceque ornatur, fit illustrius (opp. cum fucatur atque praelinitur). 17, 2, 7 Metellus ... qui -e pureque lingua usus latina videtur.

syn. et iuxta posita: integre, pure; rite, more institutoque (CIC. dom. 134), religiose, sanctis moribus, pie, iuste, sancte, recte, bene, innoxie (MIN. FEL. 33, 3); pudice.

2. castus, -ūs m. [cf. c. 1. castus, carere. Th.]. de genere cf. NON. p. 197. abl. castud INSCR. l. 40sq. abstinentia quaedam, quam religionis causa subibant. cf. Wissowa, PW. III 1780. 1 pertinet ad ritus Romanos: NAEV. carm. frg. 30 res divas edicit, praedicat -ūs. CORP. I² 2 n. 360 (Norbae, saec. fere III a. Chr.) Iunonei Loucina dedit meretod Diovus -ud (fere i. q. dies festus). cf. 361 (Romae, eiusdem aetatis) Iunone Loucinai Diovus -ud facitud. VI 87 <C>erer ca<stu> (castae Mommsen). GELL. 10, 15, 1 caerimoniae impositae flamine Diali multae, item -us multiplices.

2 pertinet ad ritus peregrinos: cf. p. 570, 7sq. VARRO frg. Non. p. 197, 14 nostro ritu sunt facienda quam his civilibus Graeco -u. p. 197, 16 et religiones et -us id possunt, ut ex periculo eripiant nostro. ARNOB. nat. 5, 16 quid sibi vult temperatus ab alimonio panis, cui rei dedistis nomen -us (pertinet ad cultum Matris Magnae). loco obscuro: COMM. apol. 696 nunc azyma sequitur, qui -um tederat ante.

deriv.: castuosus. compos.: 2. incestus. Elsperger. cāsualis, -e a casus. qui casum habet, ad casum pertinet. 1 in grammatica (πρωτικός. cf. casus sub IV): VARRO ling. 8, 52 declinationum genera (in vocabulis) sunt quattuor: unum nominandi, ut ab equo equile, alterum -e, ut ab equo equum, tertium augendi ..., quartum minuendi (declinatio: VLT. SYLL. gramm. IV 245, 30 AVG. gramm. V 520, 8 PRISC. gramm. III 140, 6). 10, 20 pars -is (i. in qua vocabula et nomina sunt quae casus habent. SERV. gramm. IV 443, 14 -es partes orationis. omittitur pars: PRISC. gramm. III 160, 16 si praeponatur coniunctio -i, necesse est aliam quoque partem -em copulari). DON. gramm. IV 377, 23 sunt formae -es sex, ex quibus sunt nomina alia monoptota, alia diptota eqs. (CONSENT. gramm. V 351, 21 PRISC. gramm. II 187, 15 GRAMM. suppl. 88, 25. 35. 89, 18). CHAR. gramm. I 150, 21 de formis -bus. formae -es sunt sex, senaria, quinary eqs. (DIOM. gramm. I 308, 7). VLT. SYLL. gramm. IV 253, 4 praepositiones aliae sunt loquellares ..., aliae autem -es vocantur, quod casibus serviant (255, 1 CLEDON. gramm. V 75, 29 POMP. gramm. V 271, 35. 272, 2). PRISC. gramm. II 54, 10 participium est verbum ... -e (III 63, 1). 56, 17 dictiones -es (183, 20. III 25, 6. 8). 549, 1 modum verbi -em. III 119, 14 -es figuras. EVTYCH. gramm. V 456, 23 clausulae -is. n. plur. pro subst. cāsualia, -ium: ROMAN. Char. gramm. I 237, 23 cum, apud, penes ... non aliis quam -bus praeponuntur, id est nomini, pronomini, participio. CHAR. gramm. I 161, 11 alia per singulares casus declinantur neque sunt -ia, ut 'ego'. PRISC. gramm. II 56, 5 adverbium et sine -bus potest praeponi. 451, 2. 595, 8. III 13, 13. 26, 6 adverbia sunt praepositiva -ium. 51, 12. 68, 7. 83, 28. 84, 2. 85, 28. 127, 23. 160, 22. 164, 1. 169, 19. 197, 16. 222, 25. 223, 29. 226, 8. 369, 15. 468, 28. sic n. sing. cāsualē, -is: v. l. 58 (cf. PRISC. gramm. III 160, 20 aliquid -e).

2 generatim (fortuitus sim.; cf. casus sub III): ALC. AVIT. epist. 5 p. 32, 26 unde nihil hic (i. morte filiae regis) -e praesumo, nil asperum. CASSIOD. var. 4, 33, 1 haec ratio (lex) a feritate homines divisit, ne arbitrio -i vagarentur. 5, 22, 4 iudicium nostrum non per -e votum, sed per electionis studium ... esse conceptum. COD. Iust. 6, 27, 6 sin ... -is est condicio et ex fortunae insidiis defecerit. 6, 51, 1, 7

sub condicione ... -i ..., quarum (condicionum) eventus ex fortuna ... pendeat. SCHOL. Lucan. 1, 457 p. 74 dicebant ... tres esse mortes: naturalem, fatalem, -em. p. 75 -em, si vel gladio vel aliqua infirmitate moriebatur. CORP. III 10265 (Pannon. inf.) Fortuna (<e> Casual<i>) Ael. Balbin<us> tes<ser>ar<ius> v. s. l. m. adv. cāsualiter i. q. forte, fortuito. SIDON. epist. 9, 11, 6 si quid ibi (in libro) vel -r (causaliter M¹, Mohr) placet, tu per consilium meum lectitas. ZACCH. 1, 18 p. 1085^c ne ... Moyses indoctus -r vel mediocris intellectu ... incautus quae susceperat ... credidisse videretur. FVLG. myth. 1, 6 p. 20, 14 accidens est odium, quod ... verbis -r oboritur. CASSIOD. in psalm. 21, 19 ut non aliquid transitorie aut -r fecisse videantur (64, 12 ne aliquid -r factum putares. 134, 8 ista miracula ... non -r facta). 88, 5 conversiones ... rerum non -r agi (opp. virtute dei ... contineri). VITA Caes. Arel. 33 si sibimet -r ista adversa contingerent. PS. QVINT. decl. exc. Monac. 8 p. 366, 23 cum fallaces sint medici et -r operentur. SCHOL. Lucan. 2, 5 sive necessario eveniunt res sive -r. Hey.

casub(u)la, -ae f. [cf. c. casula, casulla. Th.]. i. q. casula sub II: GREG. TVR. vit. patr. 8, 5 p. 696, 1 diacono cuidam huius casublam (casulam, casubulam, capsalam al.) tribuit ...; cappa autem huius indumenti ita dilatata erat ... ut solet in illis candidis fieri, quae per pascalia festa sacerdotum umeris imponuntur. cf. p. 573, 4. 10. p. 696, 8. VITA Sev. Abb. 6 (Mon. Germ. Script. Merov. III) p. 170, 8 exuens casubulam (casulam al.) suam. NOT. Tir. 11, 74. francog. chasuble.

casula, -ae f. a casa deminutive. scribitur kasula GLOSS. V 214, 24. 25. de casulla v. p. 573, 13. legitur inde a MORETO; e scriptoribus saec. I et II tantum habent PETRON. (quater), IVV. (ter), APVL. met. (10^{ies}).

I domus minor: A domicilium stabile: 1 exigua sedes pauperum, plerumque rure sita: GLOSS. II 337, 53 κελύβιον -a turgurium. V 176, 9 casa modica. 214, 25 -as kasellas (cf. p. 512, 70) sive pastorum cubilia. 415, 18 domunculas (425, 4. 354, 18 ca<s>ulas domun<culas> [coni. Schlutter]). cf. III 381, 37 ἰποστειγῆν (corruptum iam in graeco ex ἰποστειγῆν) -am. NOT. Tir. 100, 23. MORET. 60 hortus erat iunctus -ae. 66. PETRON. 44 si perseverat haec annona, -as meas vendam. 46 ad villam venias et videas -as nostras. 77 aedificavi hanc domum ... -a (cusuc cod.) erat; nunc templum est. IVV. 9, 61 rusticus infans cum matre et -is et collusore catello. 11, 153 -am et notos tristes desiderat haedos. APVL. met. 4, 6 parva -a cannulis temere contacta. 8, 27 nec paucis pererratis -is ad quandam villam possessoris beati perveniunt. 9, 4. 32 cum ... dominus prae nimia paupertate ... frondoso -ae contentus umbraculo degeret. [9, 8 in loco corrupto.] HIER. in Mich. 3, 9 p. 473 ubi amplae quondam domus erant ..., ibi vix parva sit -a. in Mal. 1, 7 p. 948 reversi de Babylone Iudaei ... manentes in -is et in ruinis urbis antiquae. epist. 125, 7 filii prophetarum ... aedificabant sibi -as propter fluentia Iordanis et turbis urbium derelictis ... victitabant (ISID. eccl. off. 2, 16, 1). ARNOB. in psalm. 78 p. 440^B ut putes illam civitatem magnam (Ierusalem) in vilem -am hortulani conversam. IORD. Get. 138 ignorantibus ... quod imperator in tam vili -a delitesceret Gothis ... crematus est. GREG. TVR. Franc. 1, 41 incensa -a. de domicilio priscorum hominum (cf. GLOSS. II 97, 22 sub captam p. 363, 64): IVV. 14, 179 'vivite contenti -is et collibus istis' ... Marsus dicebat et Herculius olim. ARNOB. nat. 2, 66 si culpam velimus infligere prioribus illis atque antiquissimis saeculis ... quod structis domibus et lautioribus successibus institutis non antiquas adamaverint -as.

2 latiore sensu: a quaelibet domus parva: APVL. met. 8, 15 quidquid in -a pretiosum conditumque servabat. 7, 20 v. l. 64. EPIST. de aedificatione. (Corp. VI 1585b) 16 tegulas omnes et impensa de -is ... adsigna Adrasto ... ut ... hospitium sibi exstruat. PAVL. dig. 32, 92 pr. (e testam.) habeto fundos meos ... cum -is et custodibus omnium horum fundorum. b videtur dictum de villa, praedio (GLOSS. V 214, 24 kasella modica. 214, 25 v. supra l. 32): APVL. met. 7, 20 ligno ... quod gerebam in proximam -am vendito. 9, 35 cum ... paupere modicae -ae domino. ibid. -ae parvulae conterminos magnos et beatos agros. 9, 36. de camera sepulcrali: PETRON. 111, 5 secundum illam -am, in qua recens cadaver matrona deflebat (111, 2 in hypogaeo). CARM. epigr. 1583, 5 hanc -am in parvo fecit supremi temporis sedem. B domicilium non stabile: I custodum: ITALIA Is. 1, 8 (Hier. in Hab. 3, 17 p. 664 Orig. in Matth. 18, 29) derelicta ... sicut tabernaculum in vinea et sicut -a (ὀπωροφυλάκιον, ITALIA [Hil. cf. p. 511, 27] casa, VVLG. turgurium) in cucumerario. alludit ad hunc locum TERT. adv. Marc. 3, 23 p. 417, 21. 4, 31 p. 528, 10. 4, 42 p. 564, 20 adv. Iud. 13. HIER. in Is. 1, 8 p. 17 in cucumerario parvulae fiunt -ae propter ardorem solis (hinc pendet ISID. orig. 15, 12, 2 GLOSS. V 582, 8). 2 tabernacula Nomadum: VVLG. Sirach 14, 25 beatus vir statuet -am (σκηνή) suam ad manus sapientiae et requiescent in -a (gr. aliter) illius bona per aevum. Hebr. 11, 9 in -is habitando Abraham cum Isaac et Iacob. cf. RVFIN. Orig. in num. 23, 11 in -is i. e. in tabernaculis.

II species quaedam vestimenti. cf. ISID. orig. 19, 24, 17 -a est vestis cucullata, dicta per deminutionem a casa, quod totum hominem tegat quasi minor casa; unde et cuculla, quasi minor cella

(hinc GLOSS. V 564, 29 casulla, v. infra l. 14). AVG. civ. 22, 8 p. 574 homo ... pauper; sartoris se arte pascebat; -am perdidit. serm. 107, 6 numquid vis habere ... -am malam? numquid vel caligam malam? CAES. AREL. testam. 35 vestimenta paschalia ... cum -a villosa meliore et tunica. VEN. FORT. vita Germ. 27, 80 manum mulieris sub -a (agit de monacho) receptam. 72, 192 contentus una -a vel tunica. VITA Fulg. 37 -am pretiosam vel superbi coloris nec ipse habuit nec monachos suos habere permisit; subtus -am nigello vel lactinio pallio circumdatus incessit. VITA Caes. Arel. 1, 44 -am quam processoriam habebat albam paschalem exhibens dedit. 2, 15 de -a, sub qua ipsum pannulum ferebam. 2, 30 manum sub -a habens. de GREG. TVB. vit. patr. 8, 5 et VITA Sev. Alb. 6 v. p. 572, 20, 24.

casul(u)la, -ae f. a casula deminutive. i. q. casula II. GLOSS. V 564, 29 -a id est cuculla, quasi minor casa. cf. p. 572, 84. Ps. VEN. FORT. vita Med. 2 -am, quam ei sua genetrix fecerat, ... quam in itinere caeco ... praebuit. hisp. casulla. *Elsperger*.

cāsūra, -ae f. a cadere, cf. casus. i. q. casus: SOL. 20, 7 arbor prope -am (-a aliq. codd.) secatur (ex PLIN. nat. 8, 39, ubi: arbore incisa ad insidias).

*1. **cāsus**, -ūs m. [cf. c. cadere. Th.]. kasus: CORP. VI 1245 (a. 212). cassus: QVINT. inst. 1, 7, 20 Ciceronis temporibus paulumque infra fere quotiens s littera media vocalium longarum vel subiecta longis esset, geminabatur, ut ... 'cassus'. sic VARRO ling. 8, 39 cod. F (bis), sed passim casus in F. CORP. XIII 6668 (v. infra l. 38). CARM. epigr. 63, 5 (descr.). 1076, 4 (saec. I, descr.; trad. cassius). 1178, c. 39 (saec. II) cassūs (gen.). NOVELL. Iust. 123, 40 τὸν κάσσον (53, 5, 1 al. κάσος). GLOSS. V 274, 24. GLOSS. iurispr. cod. Paris. 1357 A κάσσω· πῶσις· κάσος· μέρος ἢ συμφορὰ. DECRET. decur. Pis. de C. Caesare (Corp. XI 1421) 18 cāsú. ORAT. imp. Claud. (Corp. XIII 1668) 1, 19 cāsús. 2, 18 cāsú. cf. LAVD. [Turiae] (Corp. VI 1527) 2, 64 casús (acc.). syllabam cās- versu corripit PAVL. NOL. carm. 24, 332. gen. -us: RHET. Her. 4, 20, 28. passim (cassūs v. l. 26). -uis? VARRO ling. 10, 62 ex con. O. Müller (casus his F). dat. -ui: CAES. Gall. 6, 42, 1 (-u β, corrupte) al. plur. nom. acc. -uus: PROB. inst. gramm. cod. Vatic. saec. VI/VII saepe (sec. apogr. Lindemanni, cf. Keil gramm. VI praef. p. XIV). VERG. Aen. 12, 32. 61 al. (cod. Rom.). gen. -um: RHET. Her. 4, 22, 30 P¹B¹. -uum: RHET. Her. 4, 22, 31 VARRO ling. 9, 77 al. passim. dat. cassubus: CORP. XIII 6668 (v. p. 575, 43). acc. casus: CARM. epigr. 658, 1 (a. 345) INSCR. christ. Rossi II p. 99, 9, 31. PAVL. NOL. epist. 16, 4 p. 117, 27 -us significatio cadentium vel accidentium. dubiae lectionis vel locis corruptis: CIC. epist. 6, 10, 2 Ps. CIC. exil. 13 PUBLIL. S 39 QVINT. inst. 5, 11, 13 (excursus Raderm.). SEN. Herc. O. 352 lege cassum (adi.). delend. BELL. Alex. 7, 1.

I proprie de motu (GLOSS. πῶσις, ἀνάπτωσις; -um: lapsus, ruinam [GLOSS. V 424, 49 cassuae ruinae, ubi Goetz contulit CASSIAN. inst. 7, 13 -us ac ruinae]. II 243, 29 ἀπῶτος ὁ σταθερὸς καὶ βέβαιος: sine -u. de plur. q. d. poetico cf. l. 53. 55. 74 p. 574, 24): **A animantium**: PLAVT. Pseud. 1280 voluptati ... fui ob -um (cf. 1277 ubi circumvortor, cado). ACC. trag. 24 ictu arietis me ad -um dari. CIC. nat. deor. 2, 59 nec iis corporibus sunt di, ut -us aut ictus extimescant. LVCR. 5, 1333 iumenta gravi terram consternere -u. sensu ambiguo VERG. Aen. 5, 350 -us miserari insontis amici (qui in curriculo concidit. SERV. adlusit, a cadendo. cf. infra l. 75). 5, 453 non tardatus -u. 6, 32 -us Icaris effingere in auro (sim. AVSON. Mos. 301). Ov. met. 8, 259 Perdix antiqui ... memor metuit sublimia -us. 11, 791 pluma levat -us Aesaci. LIV. 5, 47, 5 cuius (Galli) -us prolapsi cum proximos sterneret. 8, 7, 11 attollentem se ab gravi -u. 10, 11, 1 (ibid. equo effusus). 31, 37, 10. 39, 49, 3. MANIL. 5, 441 in petauro huius -u suspenditur ille. PHAEDR. 5, 7, 7 concidit -u gravi. SEN. Tro. 1112 ossa ... gravi elisa -u. PLIN. nat. 8, 150 ad -um eius (elephanti) tellure concussa. 33, 25 bratteas infercire anulis ... propter -um tutius gemmarum sollicitudini putant. SIL. 16, 455 miseratus ... sortem -us (cf. 16, 453 perfracto ... subsederat axe). QVINT. inst. 1, 12, 10 corpora infantium ... -us, quo in terram totiens deferuntur, ... graviter affligit. Ivv. 10, 107 excelsae turris tabulata, unde altior esset -us. APVL. met. 1, 17 -u nostro ... experrectus (cf. 1, 16 ego de alto recidens). TERR. nat. 2, 4 p. 102, 8 -us eius (Thaletis in puteum) per figuram philosophos notat. SOL. 16, 5 praecipitem -um in maria. 23, 16 a -bus hominum Myrtoum vel Hellespontum mare dictum. SPART. Sept. Sev. 11, 2 equi (IORD. Get. 48, 25). CHALC. transl. p. 43^e inclinationes ... resupinis -bus similes (ἀπτίας). HIL. in Matth. 8, 3 gregis ... per praecipem in mare -us. 10, 19 -us in terram (opp. volatus in caelum). 10, 20. 15, 1 in foveam. AVSON. 2, 5 mirantur -usque novos ferae interfectae subitasque ruinas. ambigue dictum 84, 1 deceptae felix -us se miscuit arti: histrio, saltabat qui Capanea ruit. AMBR. hex. 3, 9, 40 HEGES. 1, 43, 5 VVLG. II Macc. 14, 44 PAVL. NOL. carm. 20, 93. BACHAR. repar. laps. 2 subito prostratus est -u (in pugna). VINDIC. med. 33 ut ... -um corporis faciat (ισῆα νόσω correptus). CAEL. AVR. acut. 3, 5, 53 siquidem ... apoplexia repentinum tamquam ex letali percussu faciat -um. chron. 5, 1, 1 inter causas ischiadis terrena cubatio aut -us. ENNOD. epist. 1, 9, 1 p. 18, 11 Herculei certaminis et triumphalium Antaei -uum faciens mentionem. GLOSS. Plac. V 11, 14 -us Empedocleos. CARM. epigr. 1332, 7 peri (auriga) ... ob grave (sic) -us. nota

genet.: CARM. epigr. 1157, 4 hunc -us putei (i. in puteum) detulit ad cineres. strictiore sensu de iis qui in pugna vulnerati vel moribundi concidunt (prope accedit ad notionem translata; similia habes sub III p. 577, 41 sqq.): ENN. ann. 399 occumbunt multi letum ferroque lapique (i. lapide) ... praecipite -u. NEP. Epam. 9, 2 Epaminondae -u aliquantum retardati sunt Boeoti. LIV. 1, 25, 6 ad quorum (duorum Romanorum) -um cum conclamasset ... Albanus exercitus. 2, 46, 5. 9, 22, 7. SIL. 1, 518 ingenti -u Murri turbata iuventus. 2, 121. 12, 415 HOMER. 372. APVL. met. 7, 4 fortissimum quemque commilitonum variis quidem, sed impigris -bus oppetisse. sim. Ps. LACT. PLAC. fab. Ov. 1, 10 (13) a -u eius (Argi) Argiphontes est cognominatus Mercurius.

B rerum (cf. TERR. adv. Hermog. 36 p. 166, 3 accidens substantiae et corpori, ut ... lapsus et [ut codd.] -us, ita et motus): quae de suo loco decidunt: LVCR. 1, 313 stillicidi -us lapidem cavat. 2, 231 per aquas quaecumque cadunt ... haec pro ponderibus -us celerare necessest. 5, 205 assiduus ... geli -us (opp. fervidus ardor). LIV. 21, 35, 6 nivis (PLIN. nat. 4, 88). EDICT. praet. Vlp. dig. 9, 3, 5, 6 ne quis ... id positum habeat, cuius -us nocere cui possit (9, 3, 5, 11. GAIVS dig. 44, 7, 5, 5 cuius -us periculosus est. PAVL. dig. 9, 2, 31). PLIN. nat. 2, 135 immunem Scythiam ... a fulminum -u. STAT. Theb. 11, 500 funestae -um prior occupat hastae. MART. 12, 74, 8 -um poculi tremulae non timere manus. Ivv. 1, 90² (v. p. 582, 55). PLIN. epist. 6, 16, 16 pumicum (in eruptione Vesuvi). APVL. mund. 9 nimbus ... brevior -u restringitur. PERVIG. Ven. 18 gutta ... sustinet -us suos. 25 SOL. 15, 20 pruinarum. 10, 15 scrupulorum. ARNOB. nat. 1, 3 p. 6, 15 -us frequentissimi grandinis. 2, 30 saxorum (ibid. montium ... ruinis). HIL. in Matth. 26, 1 stellarum. in psalm. 51, 12 ex editis ... locis decidentium -us. OPTAT. 2, 19 p. 54, 5 ampullae abiectae. DICT. 5, 5 -u camerae. AVG. serm. 109, 1, 1 -us vitreo vasi timentur. quae in suo loco concidunt: HOR. carm. 2, 10, 10 graviore -u decidunt turres. LIV. 34, 29, 6 turris. 37, 32, 4. LVCAN. 2, 678 ora profundi arantur -u (COMMENT. amputatione) nemorum. PLIN. nat. 28, 21 post unum ancipitem vehiculi -um. PORPH. Hor. carm. 2, 17, 22 arboris (SVLP. SEV. Mart. 13, 4). nota: ARNOB. nat. 6, 16 p. 228, 5 ab ruinarum -bus. HIL. in psalm. 68, 3 in -um ruinamque domus. SYMM. rel. 10, 26, 4 pontis (CARM. epigr. 900, 4). HEGES. 4, 1, 4 domorum (syn. ruina). CARM. epigr. 1440, 1 -u prostrata (mulier) ruinae. nota: ORIG. in Matth. 15, 5 ut reaedificent -us Ierusalem (πεσοῦσαν τὴν Ἰ.). VINDIC. med. 19 sensifica virtus ad pupillam oculi omnis concidens celerrimo lapsu per eius raritates accipit -um eqs. siderum sim. (i. q. occasus): VERG. georg. 1, 340 extremae sub -um hiemis (SERV. auct. pro 'occasum', id est finem). AVIEN. Arat. 115 nescia signa salis nocturnique inscia -us. 1029 simili conduntur sidera -u (opp. ortus, scandendi lex, lapsus. sim. 1871). cf. CASSIOD. in psalm. 106, 3 occasus ... quasi horarum -us. de corporis partibus: THEOD. PRISC. eup. faen. 91 post quorum (sc. unguinum) -um. SORAN. p. 110, 16 tit. de -u matricis (110, 17 al.). CASS. FEL. 29 p. 50 proptosis ... est oculorum ex nimio tumore prominens -us. vocis: v. sub IV p. 583, 8.

In imaginibus: **A de hominibus** (de imminutione potentiae, iuris, innocentiae sim.): CIC. Sest. 140 ne quis ex nostro ... -u hanc vitae viam pertimescat. Cael. 41 vias adulescentiae lubricas ... quibus illa insistere ... sine -u aliquo aut prolapsione vix posset. LVCR. 1, 741 Empedocles aliique principiis ... in rerum fecere ruinas et graviter magni magno cadere ibi -u (causa codd.). SALL. Iug. 62, 9 quam gravis -us in servitium ex regno foret. de civitate: VERG. Aen. 1, 623 al. v. p. 582, 10. LIV. 6, 2, 1 erigendae ex tam gravi -u rei publicae. TAC. hist. 3, 53 -um Cremonae bello imputandum (ibid. plurium urbium excidiis). FILASTR. 15, 2 -um ... illis atque civitati adventurum. CLAVD. 15, 122 alio ... prosternite -u Romam. sic maxime in sacr. script. et ap. christianos de hominis peccato et de diaboli lapsu: ITALIA Luc. 2, 34 (Ps. Cypr. pasch. 18) hic positus est in -um (VVLG. ruinam) et resurrectionem multorum. DOCTR. apost. 4, 3 non deprimes quemcumque in -u suo. HIL. in Matth. 10, 2 nullus in turbas vexator irruerat neque -u aliquo motuque percussae iacebant. PACIAN. epist. 3, 8 qui post -um (i. peccatum) resurgunt. VVLG. Sirach 3, 34 in tempore -us sui inveniet firmamentum (ἐν καιρῷ πτώσεως. cf. 4, 27. 11, 32). 20, 20 lapsus falsae linguae, quasi qui in pavimento cadens; sic -us malorum festinanter veniet. 23, 9 al. 31, 6 multi dati sunt in auri -us (εἰς πῶμα χάριν χρυσοῦν). PAVL. NOL. carm. 17, 233 satanae. AVG. civ. 22, 1 p. 554 -um angelorum voluntarium. in psalm. 129, 1 hominis (opp. resurrectionem). ZACCH. 1, 33 diaboli (CLAVD. MAM. anim. p. 164, 19). CASSIAN. inst. 7, 13 seniores innumeros diversorum -us ac ruinas experti sunt. BACHAR. repar. laps. 10 ne ... -us fratris vel ruina seminetur. PETR. CHRYS. serm. 174 p. 654^b sufficit infelix caro sibi suis -bus ad ruinam. FAVST. REI. grat. 1, 1 p. 10, 1 serpens ... machinas sibi ad hominem subruendum de -u proprio lapsuque disposuit. CASSIOD. in psalm. 32, 17 qui sub modestia non graditur, ruinosus -bus semper exponitur. GREG. M. moral. 2, 1 (syn. lapsus, opp. virtutes, victoria).

B de rebus: [dub. interpr. AFRAN. com. 350 quo -u cecidit spes reducendi domum, quam cupio.] PUBLIL. E 16 excelsis multo facilius -us nocet. Ov. Pont. 4, 3, 36 subito -u quae valere ruunt. AMM. 24, 2, 14 imperator omnes aleae -us ... experiri festinans. CAEL. AVR.

acut. 2, 10, 72 repentinus virium -us. 2, 38, 219 corpus in mortem solvere... atque -um virium augere.

nota de amissione rerum (ἐκπτώσις): NOVELL. Iust. 7, 11 pretiorum -um imponimus accipienti (τῶν τιμημάτων ἐκπτώσιν ἐπιτίθεμεν κτλ.) et venditorem quoque damnificamus et rei -u et pretii amissione (πράγματος ἐκπτώσει... τιμήματος ἀπώλεια). 8, 12, 1 et emolumentorum et militiae sustinebunt -um.

III *translate de eo quod accidit, evenit: definitiones:* CIC. div. 2, 15 quid est... aliud fors, quid fortuna, quid -us, quid eventus, nisi cum sic aliquid cecidit, sic evenit, ut vel aliter cadere atque evenire potuerit? cf. 2, 39 -um in eo... esse... quasi sortem quandam cum deorum voluntate coniunctam. PAVL. FEST. p. 58 v. p. 583, 14. CHALC. comm. 159 -us est concursus simul atque una accidentium sine ratione causarum in vita carentibus vel mutis animalibus (*opp.* fortuna. cf. 158 -us citra propositum hominis fit). AVG. c. acad. 1, 1, 1 nihil... aliud in rebus -um vocamus nisi cuius ratio et causa secreta est. BOETH. herm. sec. 3, 9 p. 239, 15 -us subrepat, quae est indeterminata causa et sine ulla ratione cadens. cons. 5, 1, 38 quotiens... aliquid cuiuspiam rei gratia geritur aliudque quibusdam de causis quam quod intendebatur obtingit, -us vocatur (*v. quae sequuntur*). MAR. VICTORIN. rhet. p. 264, 16 ἐκβάσις, id est eventus, accidentia, effectus, -us. GLOSS. συμφορά, συντυχία, ἡ κατὰ τύχην ἐκβάσις. μέρος v. p. 573, 28. -ūs δυστυχία. periculum, eventus [cf. SERV. Aen. 3, 317], fortuita, fortuna vel fortuita pericula, periculum adversae partis. -u proventu: -bus calamitatibus, cf. GLOSS. II 101, 31. SERV. auct. Aen. 2, 10 '-us cognoscere nostros': 'casus'... fortunam pericula; cf. 3, 265.

A generatim (cf. sub iuncturis): magis in bonam partem (ocasio, bona fortuna; cf. sub epithetis admirabilis, bonus, gratus, prosper al.): RHET. Her. 4, 19, 27 ei non multum potest obesse fortuna, qui sibi firmiter in virtute quam in -u praesidium collocavit (*sed cf. ibid.* si qui spei non multum collocavit in -u, quid est quod ei magnopere -us obesse possit (*infra syn.* fortuna). CIC. epist. 15, 2, 8 consilio vestro, -u incredibili ac paene divino. CATO Cic. epist. 15, 5, 2. SALL. Iug. 25, 9 aut vi aut dolis sese -um victoriae inventurum. 56, 4 fortunam illis praeclari facinoris -um dare. SEN. dial. 1, 4, 4 laeti... meliori -u (*v. Hermes in loc.*). MART. 3, 38, 14 si bonus es, -u vivere, Sexte, potes Romae. TAC. ann. 1, 13 Arruntium... si -us daretur, ausurum. 4, 50 ne... -um insidiantibus aperirent. 12, 50 -um invadendae Armeniae obvenisse. 12, 28 si... -um pugnae praebere. 13, 36. DICT. 6, 15 postquam... ictum iuvenis -u quodam intercepit, ipse in parentem... iaculum emittit infelicissimum -um vulnere contemplatus. AMM. 27, 8, 2 si fors -um dedisset optatum. 29, 5, 27.

hinc Casūs personati: CORP. XIII 6668 (*Mogont., perit*) Bonis Casibus vex(illatio) leg(ionis) XXII eqs.

maxime in neutram partem: CIC. inv. 1, 34 inter 'res attributas personis': studia, consilia, facta, -us, orationes. 1, 36 -us... ex temporibus considerabuntur: ... quid ipsi acciderit... quid ipsi accidat... quid ipsi casurum sit. 2, 23 quo animo quid quisque faciat, non quo -u utatur, ad rem pertinere. 2, 112 beneficia considerantur ex -u, si non fortuna, sed industria factum videbitur aut si industriae fortuna obstiterit. Sest. 130 Metelli -um vel gloriosum vel gravem. Planc. 35 nullum crimen est in -u. Marcell. 7 numquam... ad consilium -us admittitur. div. 2, 85 quibus in rebus temeritas et -us, non ratio nec consilium valet. 2, 95 dissimilis et naturas et vitas et -us habent. off. 2, 19 fortuna ceteros -us rariores habet (*sequuntur varia mala ab inanibus vel bestiis illata*)... at vero interitus exercituum... clades imperatorum eqs.

... rursusque secundae res, honores, imperia, victoriae, quamquam fortuita sunt, tamen eqs. leg. 2, 28 Fors, in quo incerti -us significantur. parad. 52 incertas atque in -u positas possessiones. Tusc. 5, 36 omnia... suspensa aliorum aut bono -u aut contrario pendere. Att. 8, 1, 3 quemcumque fors tulerit -um. epist. 14, 2, 2. PVBLIL. U 20 utrumque -um aspicere debet, qui imperat (SALL. Iug. 97, 3 SEN. epist. 85, 38 COLVM. 9, 9, 5). LVCR. 6, 31 mali... quod fieret naturali... seu -u seu vi. CAES. civ. 1, 78, 4 plures rem posse -us recipere (3, 51, 5). BELL. Alex. 23, 1 secundis rebus... adversis... tertium -um. SALL. Iug. 1, 5 si homines... non regerentur magis quam regerant -us. frg. hist. 2, 15 adversa in pravitate, secunda in -um, fortunam in temeritatem declinando. NEP. Att. 9, 1 bonitas, quae nullis -bus agitur. VERG. Aen. 9, 297 -us factum quicumque sequentur. PANEG. in Mess. 105 duplicem seiunctim cernere Martem... uti... sit duplex gemini victoria -us. Ov. am. 2, 12, 15 nec -um fortuna meis immiscuit actis. ars 1, 379 -us in eventust. Pont. 2, 6, 23 turpe sequi -um et fortunae cedere amicum. LIV. 2, 44, 12 multis invicem -bus victos victoresque. 4, 27, 6 rem in -um ancipitis eventus committunt. 7, 14, 5. 9, 18, 18. 22, 7, 10. 28, 42, 15 adversa -bus incertis belli et fortunae delegare. 30, 30, 5 hoc quoque ludibrium -us ediderit fortuna, ut. MANIL. 1, 2 sidera diversos hominum variantia -us. 1, 53 singula... proprio signarunt tempora -u (1, 52 fata). saepe. SEN. Herc. f. 328 Tro. 273 al. Ag. 145 caeca est temeritas quae petit -um ducem. Thy. 529 habere regnum -us est, virtus dare. 605 moventes cuncta divinat metuitque -us mobiles rerum. Herc. O. 894 nihil... ab illa -us et fatum grave nisi regna traxit. dial. 1, 1, 2 (*ibid.* fortuiti impetus). epist. 71, 3 necesse est multum in vita nostra -us possit, quia vivimus -u. CVRT. 4, 3, 18 quod in eiusmodi -u accidit.

9, 6, 8 cum... periculis offeras corpus, oblitus tot civium animas trahere te in -um. LVCAN. 2, 13 fors incerta vagatur, fertque refertque vices, et habet (-ent al.) mortalia -us (-um al.). PLIN. nat. 8, 57 al. 12, 73 destillantem... ab iis (*arboribus*) -us mixtura sucum (*v. Mayhoff in loc.*). 17, 101 insitionem... -us docuit, magister alius. 17, 122 reliqua genera -us ingenio suo excogitavit. VAL. FL. 1, 670 seu -ūs nox ista fuit. SIL. 1, 139 latent -us longique labores. STAT. Theb. 6, 936 omina -um fecimus (SCHOL. -us sunt subiti proventus). 10, 14 naves deus et -us tempestatesque gubernant. QVINT. inst. 5, 10, 48 -us... et ipse praestat argumentis locum. *nota:* Ps. QVINT. decl. 1, 4 homo caecus ferrum missurus in -um. TAC. Agr. 25 cum... sua quisque facta, suos -us attollerent. hist. 1, 4 -us eventusque rerum, qui plerumque fortuiti sunt (*opp.* ratio... causaeque). ann. 4, 53 vitam suam et -us suorum... memoravit. 15, 29 nunc versos -us esse. 12, 43 navibus et -bus vita... permissa est. PLIN. epist. 5, 20, 3 liber et secundis -bus et adversis caret. GRAN. LIC. p. 15, 16 superiore -u. GELL. 14, 1, 23 non modo -us et eventa, quae evenirent extrinsecus, sed consilia quoque etc... agitari desuper e caelo. APVL. flor. 20 p. 98 conatus in laude, effectus in -u est. TERT. nat. 1, 10 p. 79, 4 *Homerus* -bus et passionibus humanis deos imbuens. 1, 16 p. 87, 6 *natura* neque ignorantiae neque errori neque -ui opposita. 1, 16 p. 87, 12 resurr. 4 p. 30, 6. PAVL. dig. 40, 5, 33, 1 nec refert in dando an in faciendo an in aliquo -u condicio consistat. ANTH. 38 omnia -us agit. fatum consulta sequuntur. cedamus fati. omnia -us agit. 415, 65 incerto ludit -u Fortuna per orbem. SOL. 7, 6 imago *Arionis*... ad effigiem -us et veri operis expressa. DICT. 2, 24 eundem -um atque exitum utriusque *captivi* custodiendum. 2, 40. *nota* 3, 14 si fortuna in se -um mutaret: COD. Iust. 6, 37, 21 (*a. 339*) quis talem voluntatem verborum -us exceperit. AMM. 30, 4, 22 cum iurgia mille -bus cadant. 31, 5, 4 venturos muniens -us. Hyg. astr. 1, 8 p. 28, 21 quod pares eodem (*in hiemalem circulum*) perveniant -us. HIER. tract. in euang. Luc. p. 384, 31 o condicio varia et -us hominum! VVLG. eccles. 9, 11 vidi... tempus -umque in omnibus. PAVL. NOL. epist. 16, 10 in nominibus vacuis -uum atque factorum. AVG. civ. 5, 2 p. 193 in geminorum voluntatibus actibus moribus -busque diversitas. serm. 109, 1, 1 inter -us ambulamus (*v. quae sequuntur*). 232, 8, 8 vitae finis incertus est; omnis homo cum -u suo ambulat. ALC. AVIT. carm. 3, 361 orbis in -u discrimen habens et crimen in actu. CASSIOD. in psalm. 35, 1 mundum... -bus regi (*opp.* supernis administrationibus ordinari). HIST. Apoll. 16 rec. A et B universos -us suos exposuit (*sic saepius*).

sic abl. casū quasi adv.: GLOSS. τῆ τύχῃ, τυχεῶς, ἐκ τύχης, forte. RHET. Her. 1, 11, 19 -u et fortuito navis in portum incolomis delata est. 2, 16, 24 utrum -u nescierit an culpa (*opp.* culpa: CIC. epist. 7, 28, 3 ALF. dig. 10, 3, 26). 3, 6, 10 quae -u aut fortuna secunda aut adversa accidere possunt (*accidit:* CIC. S. Rosc. 96 div. 2, 67 CAES. Gall. 6, 30, 2 SALL. Iug. 79, 5 NEP. Hann. 12, 1 SEN. contr. 1, 8, 9 ASCON. Scaur. p. 23 PLIN. nat. 25, 17 al. QVINT. inst. 2, 17, 31 TAC. hist. 2, 21 PLIN. epist. 6, 33, 5 v. p. 577, 6. POMPON. dig. 26, 7, 61 et al. ICTI. CHALC. comm. 158 VVLG. I reg. 6, 9 SIDON. epist. 1, 11, 3. cf. AVG. civ. 15, 13 -u mendositatis. evenit: CIC. nat. deor. 2, 6 al. PLIN. nat. 11, 103 forte -uque. TAC. ann. 14, 8 AVG. civ. 12, 21 p. 547. fit: CIC. nat. deor. 1, 91. incidit: LIV. 2, 50, 4 al. SCRIB. LARG. 172. contingit: SCAEV. dig. 40, 5, 41, 7 VLP. dig. 4, 6, 38, 1).

RHET. Her. 3, 7, 14 corporis commoda... quae -u et natura tamquam quilibet gladiator habuerit. 4, 41, 53 aliquid... potest in istum -u cecidisse. 4, 48, 61 omnes res... artificio, -u, natura comparatas. 4, 50, 63 CIC. inv. 2, 95 carm. frg. 39, 5 div. in Caec. 50 (*opp.* consulto. *sic* EDICT. imp. Hadr. Vlp. coll. Mos. 1, 11, 3). al. leg. agr. 2, 6 non modo consilio, verum etiam -u lapsus esse (*opp.* consilio: Sull. 83 v. l. 63 Tusc. 4, 64 epist. 5, 2, 9. 7, 28, 3. CAES. Gall. 1, 12, 6 *opp.* consilio deorum). Catil. 3, 29 ea virtute, non -u gesta esse. har. resp. 19 fieri (*opp.* tanta mente). Sull. 83 ea... -u magis et felicitate... quam virtute et consilio gesta esse. or. frg. A II 14 *opp.* huius persuasum et inductu. de orat. 2, 180 *opp.* usu. 3, 179 *opp.* arte (*cf. l. 67. 70. 83*). Brut. 33 natura... -uque (*opp.* aut ratione... aut observatione). orat. 170 fit... plerumque -u, saepe natura. top. 62 habitu... natura... arte... -u. top. 76 concursio... fortuitorum talis est, ut si interventum est -u, quom. div. 1, 23. 2, 48. 74 *opp.* coniectura. nat. deor. 2, 87 *opp.* arte. 2, 94 temere atque -u. div. 2, 141 ni ista -u nonnumquam forte temere concurrerent (*fat. 6*). 2, 39 *opp.* duce deo. nat. deor. 2, 88 -une *mundus*... sit effectus aut necessitate aliqua an ratione ac mente divina (*cf. p. 577, 4*). div. 1, 125 -u et fortuito (2, 18). 2, 121 *opp.* Veneris... impulsu. 2, 18 -u... aut forte fortuna. 2, 47 *opp.* numine deorum. 2, 67 *opp.* divinitus (SVET. Claud. 13). Att. 11, 25, 1 nihil est contractum -u... sed omnia fecimus... erroribus eqs. (*cf. 11, 9, 1*). epist. 2, 7, 2 *opp.* iudicio (SEN. contr. 2, 1, 25). 6, 4, 4 *opp.* divinatione. LVCR. 4, 741. 6, 1096 -u sunt forte coorta. CAES. Gall. 2, 21, 6 al. BELL. Afr. 6, 1 al. (11, 4 *opp.* imprudentes). SALL. Iug. 12, 3 al. AETNA 309 HOR. sat. 1, 6, 53 al. Ov. am. 2, 5, 42 al. trist. 3, 3, 1 si -u miraris. 5, 12, 65 *opp.* dolo. LIV. 2, 23, 13. 5, 52, 9 negligentia -uve. 5, 54, 1 si fraude, si -u... incendium ortum sit (25, 3, 10) al. 42, 47, 8 *opp.* arte. VITR. 9 praef. 10. VAL. MAX. 2, 12, 2 vel sponte vel -u. al. SEN. dial. 7, 24, 1 -u et impetu. nat. 6, 17, 2

manu vel -u. epist. 95, 8 *opp.* voluntate et sponte. 114, 21 *opp.* scientes volentesque. PLIN. nat. 12, 73 forte -uque hoc... fieri (PLIN. paneg. 1, 4. cf. p. 576, 52). 14, 69 sive cura sive -u. MART. 6, 88, 1 salutavi vero te nomine -u. QVINT. inst. 3, 6, 26 necessitate an -u (*opp.* necessitate: BOETH. herm. sec. 3, 9 p. 193, 23). PLIN. epist. 2, 11, 24 -u an conscientia. 6, 33, 5 tanta diversitas accidit -u, non quod -us videretur. PROC. dig. 32, 86. GAIUS dig. 47, 9, 9 si...-u, id est negligentia, aedes combusserit (*opp.* sciens prudensque). MARCIAN. dig. 48, 19, 11, 2 delinquitur... aut proposito aut impetu aut -u (*ibid.* -u... cum in venando telum in feram missum hominem interfecit). *sim.* saep. Icti. SOL. 1, 110 metu...-u... morbo. PANEG. 11, 23 -u ac temere (*opp.* ratione. AVG. in psalm. 9, 2 omnia -u et temere et nulla divina administratione fieri). AVG. civ. 1, 18 sive malevolentia sive inscitia sive -u. BOETH. mus. 2, 8 -u atque inscitia. LEX Visig. 10, 3, 2 *opp.* voluntate. ex casu: VITR. 7, 12, 2 QVINT. inst. 1, 4, 25 GAIUS dig. 50, 17, 139, 1 BOETH. herm. sec. 3, 9 p. 194, 15. nota: BOETH. herm. pr. 1, 9 p. 112, 6 (sec. 3, 9 p. 201, 22) nihil... neque est neque fit nec a casu... erit (Aristot. ἀπὸ τύχης). per casu(m): LEX Visig. 5, 5, 4 al. ad casum: CASSIOD. var. 6, 19, 3. CHIRON 758 si casus (*i. casu*) equa... super herbam mixerit. cf. 57. cum epithetis (GLOSS. κατὰ τύχην τινά -u aliquo): CIC. Verr. 3, 98 nescio quo -u non respondit (epist. 5, 15, 3). 3, 162 quod... vento aut aliquo -u fieri solet. Catil. 1, 16 sica excidit -u aliquo. Pis. 26 al. rep. 5, 2. div. 2, 15 quod temere fit caeco -u et volubilitate fortunae. off. 2, 44 aliquo -u atque fortuna. Lael. 42 BRVT. Cic. epist. 11, 13^a, 4 CAES. Gall. 6, 27, 2 al. 6, 37, 1 hoc ipso tempore et -u Germani equites interveniunt. SALL. hist. frg. 2, 28 NEP. Mil. 7, 3. CIRIS 457 vel fato... vel -u incerto, merita vel denique culpa. Ov. trist. 3, 6, 27. LIV. 1, 1, 7 unde aut quo -u profecti domo. 1, 3, 5 al. PAVL. FEST. p. 178 SEN. clem. 1, 4, 2 al. PLIN. nat. 36, 79 iustissimo -u. VAL. FL. 3, 683 VLP. dig. 3, 3, 8, 2 et al. Icti. nota: GAIUS dig. 3, 5, 21 si... vinum... -u quodam interierit, forte incendio ruina. APVL. met. 5, 26 -u... pessumo. 9, 42 -u fortuito (AVIAN. fab. apol. 12 vidit... -u fortuito prosilire. fortuito -u: EVSTATH. Bas. hex. 1, 2 p. 870^a INST. Iust. 2, 1, 39 COD. Iust. 4, 20, 18, 1 al. BENED. reg. 38). SCHOL. Germ. Bas. p. 80, 12 aries -u repentino apparuit. GREG. Tvr. Franc. 4, 49 ut nullo caso culpantur... habitatores. 5, 18 p. 212, 5 ut ea... nullo -u praetermittamus. nota: PORPH. Hor. sat. 1, 2, 1 Ambubais nomen hoc -u (ab usu Meyer) vanorum et ebrietate balbutientium verborum videtur esse inditum.

in malam partem, cf. DIFF. ed. Beck p. 43 (C 5) -us est qui adversus cadit, fortuitum ambiguum est. *sic de calamitate, infortunio, miseria, maxime de morte* (cf. sub epithetis acerbus, adversus, calamitosus, extremus, fatalis, funestus, gravis, horridus, infestus, tristis, ultimus al.): AEM. PAVL. or. frg. Val. Max. 5, 10, 2 vos potius meo -u doleatis quam ego vestro. CIC. de orat. 3, 13 et eorum -us, de quibus dixi, et ea, quae nosmet ipsi... pertulimus. Tusc. 3, 81 de exilio, de interitu patriae, de servitute *eqs.*..., de omni -u, in quo nomen poni solet calamitatis. 4, 38. 5, 3 Att. 4, 8^b, 2 (*de exilio*). PLANO. Cic. epist. 10, 18, 3 quae res nullam habebat dubitationem..., ea nunc magnam affert sollicitudinem magnumque habet -um. 10, 23, 4 manus... sibi afferre conatus est, in quo -u... interpellatus... vivit. CATVLL. 68, 106 quo tibi... -u (*sc. raptu Helenae*)... ereptum est... coniugium (*Laudamia*). PVBLIL. N 29 nocere -us non solet constantiae. LVCR. 3, 983 mortales -um... timent quem cuique ferat fors. CAES. Gall. 7, 1, 4 hunc -um (*mortem Acconis*) ad ipsos recidere. civ. 3, 81, 2 collata fortuna Metropolitanarum cum -u Gomphensium. HIRT. Gall. 8, 13, 4 utrum secundis minimis rebus insolentiores an adverso mediocri -u timidiores essent. 8, 20, 2 qui silvarum beneficio -um evitaverant. saepe ap. VERG., cf. Aen. 1, 240 fortuna viros tot -bus actos insequitur. 4, 560 hoc sub -u ducere somnos (4, 561 pericula cernis). 8, 533 quem -um portenta ferant. HOR. sat. 2, 8, 71 Ov. trist. 1, 5, 43 et saepe. 5, 1, 50 *syn.* mala. 5, 12, 16 scribere in hoc -u... opus. DECRET. decur. Pis. de C. Caesare (Corp. XI 1421) 12. 18. LIV. 6, 33, 7 SEN. suas. 6, 6 VAL. MAX. 1, 1, 20. 8, 13, 5 SEN. dial. 2, 5, 4 al. LVCAN. 4, 342 inter... priorem fortunam -usque novos. 8, 92 Assyrios in castra tuli civilia -us. PLIN. nat. 7, 141 SIL. 11, 539 al. STAT. silv. 2, 7, 91 cur plus, ardua, -bus patetis? Theb. 4, 188 augur -us et dira videbat signa. MART. 3, 52, 2 abstulit domum... nimium -us in urbe frequens (*sc. incendium*). QVINT. decl. 248 p. 17, 29 est..., ut sibi aliquis unum -um remittat. IVV. 13, 9 nec rara videmus quae pateris; -us multis hic cognitus ac iam tritus et e medio fortunae ductus acervo. TAC. ann. 2, 25 al. PLIN. epist. 8, 11, 3 al. AVR. Fronto p. 231, 12 N. GAIUS dig. 48, 19, 29 praecoccupat hic -us (*sc. capitis damnatio*) mortem. VLP. dig. 3, 1, 1, 5 in... edicto excepit praetor sexum et -um. *sim.* saepius. 7, 1, 12 pr. si... ager sit hunc -um passus. PAVL. dig. 45, 1, 83, 5 -um adversamque fortunam spectari hominis liberi. nota: POMPON. dig. 3, 5, 10 -um praestare (*i. damnum quod casu fit*; *opp.* culpam. dolum. GAIUS dig. 13, 6, 18 pr. ut tantum eos -us non praestet, quibus resisti non possit, veluti mortes servorum *eqs.* *ibid.* piratarum et latronum et naufragii -um praestare. IMP. CABAC. Vlp. dig. 19, 2, 9, 4 al. COD. Herm. 13, 1 dolum, non etiam -um praestare). *sim.* PAPIN. dig. 3, 5, 31 in qua lite culpam aestimari satis est, non etiam

-um. APVL. met. 5, 17 nos sociae doloris -usque tui. 6, 22 licet tu (*Amor*)... pectus meum... convulneris assiduis ictibus crebrisque terrenae libidinis foedaveris -bus (*i. πάθειν*). COD. Iust. 3, 28, 3 (*a. 197*) repentini -us iniquitas (*de morte*). CORP. VI 1245 (*a. 212*) Aquam Marciam variis kasibus impeditam. TERT. spect. 15 p. 17, 10 nemo affectum sine -bus suis patitur. ipsi -us incitamenta sunt affectus. anim. 18 p. 329, 2 animae principaliter -us est *dementire*. resurr. 57 p. 116, 23 adv. Val. 14 p. 193, 5. 16 p. 196, 4 CYPB. epist. 62, 1. ANTH. 438, 1 (*'morte omnes aequari'*) iunxit magnorum -us Fortuna virorum. SOL. 1, 112 al. ITIN. Alex. 48 al. CAPITOL. Pert. 4, 10 cum... -um Commodi (*i. mortem*) lacrimasset. IVL. VAL. 1, 33 qui (*Nectanabus*)... cum... praescivisset fortunae suae lapsum, locum -uum declinasset. FIRM. err. 12, 5 ex Marsyae -bus... tormentorum cruciatus *discere*. *sim.* 12, 6 Tantalii -bus. IVST. 12, 5, 4. 19, 2, 11 al. *de morte*. COD. Iust. 10, 51, 4 (*ca. a. 300*) -us patris corporis munera personalium filio iure non praestat excusationem. AVSON. 174, 6 *de morte* (DICT. 1, 5 al.). 449, 3. AMM. 17, 7, 6 al. 25, 3, 21 al. *de morte*. AVG. civ. 22, 22 p. 606 a perniciosis animalibus -us metuunt agrorum fructibus. SVLP. Sev. Mart. 21, 3. COMM. instr. 2, 32, 1 filiorum -us (*i. mors*). PS. SORAN. quaest. med. p. 244, 16. COD. Iust. 4, 63, 5 (*a. 409*) quos humani subtraxerint -us (*cf.* 1, 2, 4, *ubi*: defuncti). COD. Theod. 9, 45, 4, 3 (*a. 431*) se... cognoscant omnibus -bus esse subdendos. SIDON. epist. 1, 7, 1. ENNOD. epist. 9, 1, 3 plenum -bus iter. PRISC. Anast. 129 (*syn.* clades). 283 LEX Visig. app. 7° CORIPP. Ioh. 1, 41 nobilis et pauper -u rapiuntur in uno. PASS. Theclae C a et C b 10 p. 27, 2 timens -us (-um al.) eius. PAPYR. Marini 4, 3. *in INSCR. saepe de morte, ut* CORP. V suppl. ital. 684, 10 filiae similem -um toleravit. CARM. epigr. 445, 6. 454, 1 (*cf.* INSCR. Westd. Korr.-Bl. 1903 p. 168). 541, 1. 658, 1 hic titulus pueri -os describit iniquos. 708, 3. 984, 2 fletus et -us quid facis immeriteis, mors (*cf. Büch. in loc.*). 1076, 4. 1153, 4. 1168, 10 (*plur.*). 1178 C 39. 1514, 4. nota 1849, 6 non est in -u mors metuenda tibi (*sc. mortuo*). CORP. III 3004, 2. 14850, 5. 9. 11. VIII 5001 scriptor -ui dolet (*sim.* 7271). INSCR. christ. Rossi II 240, 2, 5 al. *de morbis sim. v. sub B 3.*

B technice: 1 *ap. causarum actores* (*genus purgationis*): CIC. inv. 1, 15 purgatio est, cum factum conceditur, culpa removeatur. haec partes habet tres: imprudentiam, -um, necessitatem (2, 94. 99 MART. CAP. 5, 458). 1, 41 *purgationis* partes sunt inscientia, -us, necessitas. 2, 31. 42. 96 -us... infertur in concessionem, cum demonstratur aliqua fortunae vis voluntati obstitisse, ut *eqs.* 2, 124 per imprudentiam... per vim... per -um. de orat. 2, 106 aut imprudentia aut -u facta. part. 37 facta et eventus aut consilii sunt aut imprudentiae, quae est aut in -u aut in... animi permotione; -u, cum aliter cecidit ac putatum est. 42 iure factum... necessitate insci(en)tia -u. 131 imprudenter... necessitate... -u. 137. MART. CAP. 5, 458 -us... culpam eventus exonerat. EVGRAPH Ter. Ad. 160 p. 173, 22 prodest... absolutioni reorum imprudentia aut -us aut necessitas. COD. Iust. 4, 65, 28 (*a. 294*) in iudicio... dolum et custodiam, non etiam -um... venire. *cf.* Ov. trist. 2, 108 (*syn.* fortuna). QVINT. decl. 296 p. 171, 7 illud in -um non cadit, quod. 2 *ap. iurisconsultos al. de concursu causarum qui materiam iudicandi vel iurisdictionis praebet, causa iudiciali* (GLOSS. θέμα, -bus καλόσι. GLOSS. iurispr. v. p. 573, 27. *cf.* Leonhard, PW. III 1781): PROC. dig. 41, 1, 55 si tuum putas fuisse, si solutum sum in silvam dimissem, eo -u tuus esse desisset? QVINT. inst. 7, 7, 5 'mulier tyrannum occidit'... neque mulieris imago ullo alio -u poni potest. 9, 1, 34. 11, 1, 82 sunt... -us quidam qui hoc (*sc. paenitentiam*) natura ipsa rei non indecens faciant. IAVOL. dig. 38, 2, 36 multi... -us intervenire possunt, quibus. IULIAN. dig. 15, 1, 12 hoc -u etiam cum eo agi potest. 38, 13, 1 hic -us verbis edicti non continetur. 46, 8, 22, 8. POMPON. dig. 21, 2, 16, 2. 36, 2, 13 nisi alter -us vivo legatario extiterit. SCAEV. dig. 28, 2, 29, 6 *lex Vellea* multos -us rumpendi abstulit. *similia passim ap. Ictos.* nota COD. Iust. 10, 11, 5 pr. (*a. 335*) quod ex cuiuscumque patrimonio ceciderit in -um. AMM. 19, 12, 9 COD. Iust. 3, 28, 30 pr. 5, 9, 10, 6 al. (*saepe*). NOVELL. Iust. 22, 45 haec... tam sine filiis -u [moriente] matri quam remanentibus filiorum heredibus conservato (*gr. ἐξ ἀκαυδίας casu*). INST. Iust. 4, 6, 2 uno -u qui possidet nihilo minus actoris partes optinet. THEOPHIL. inst. Iust. 3, 19, 2 p. 336, 11 (= 4, 8, 6 p. 454, 5) ἡνίκα γὰρ θέμα εἰς τοιοῦτον περισταίη κάσον, ἀφ' οὗ (INST. Iust. 3, 19, 2 si... in earum qua causa... devenerit. 4, 8, 6 in eum -um deducta sit). 3, 19, 22 p. 344, 20. nota: NOVELL. Iust. 53, 5, 1 sancimus ea quae appellantur ex -u non omnibus prompte subiacerent (τὰ[ς] ἐκ τοῦ καλουμένου κάσον στρατείας μὴ παντὶ προχειρῶς ὑποκείσθαι. v. adnot. ed.).

metonymice: NOVELL. Iust. 123, 40 retineat vir nuptialem donationem et -um dotis ex morte mulieris placitum (τὴν γαμικὴν δωρεάν καὶ τὸν κάσον τῆς προικὸς τὸν ἀπὸ τῆς τελευτῆς τ. γ. συμφωνηθέντα. 'ex dote quod in casum mortis mulieris pacto convenerat' ed.).

3 *apud medicos de morbis sim.* (*cf.* VERG. georg. 4, 251 HOR. sat. 1, 1, 81): CELS. 1 praef. p. 11, 32 non eadem omnibus, etiam in similibus -bus opitulatur. 2, 4 p. 34 ex quo -u... membrum debilitatur. 2, 7 p. 41 eiusmodi -um... profusio alvi sequitur. 2, 7 p. 42. 2, 10 p. 53 ex aliquo subito -u. *ibid.* in aliis -bus repentinis. 3, 7, 1 pestilentiae -us. 3, 9 al. 4, 18 p. 138 sive levior sive vetustior -us est (7, 1

p. 263). 5, 23, 1 gravissimis -bus opitulatur. 5, 27, 4 p. 202 -us cuiusdam pueri. 6, 6, 1 ingentibus ... et variis -bus oculi nostri patent. 6, 7, 3 omnes aurium -us. 8, 9, 1 p. 343 -us asperior est. 8, 10, 1 -us curationesque ... umeri. *passim*. SCRIB. LARG. 84 medici ... negligentes in ancipiti -u hominum. 175 PLIN. nat. 28, 33. SER. SAMM. 809 isdem ... monitis -us sanabimus omnes. EVTR. 8, 10, 3 subito sanguine ictus -u morbi, quem Graeci apoplexin vocant (*Paean. vô-cov*). AMM. 19, 4, 2 tusses et oculares -us perferunt. MART. CAP. 3, 227 v. p. 583, 60. CAEL. AVR. chron. 4, 8, 107 quibusdam ... repentinus -us occurrit, ut oppressi obmutescant. ORIBAS. syn. 6, 25 fiunt in pestilentia pessima -us per singulas aegritudines. 4 ap. *grammaticos* (*aliter sub IV*): POMP. gramm. V 103, 5 tractat primo de illis communibus et postea redit ad istos speciales -us. TER. MAVR. 8029 vacare prorsus omni diceremus syllaba ..., -us unus ni probaret rectius poni semel, syllabam ... cum facit. 1050. 5 *in re militari*: VEG. mil. 3, 20 uno -u utiliter pugnabitur, si.

C iuncturae: *verbales: nom. casus:* accidit: CIC. Phil. 1, 13 CAES. civ. 1, 75, 1 BELL. Alex. 14, 5. consequitur: CIC. Phil. 1, 38. contingit: MANIL. 3, 68. dominatur: SVLP. RVF. Cic. epist. 4, 12, 1 (*coniunct. natura*). est: CIC. Verr. 4, 60 *dub.* (*al. leg. causa*). Flacc. 31 in capiendo *praedone* (*coniunct. eventus, occasio*). leg. 3, 26 D. BRVT. Cic. epist. 11, 1, 3 *al. evenit*: CIC. Tusc. 3, 59. fluctuatur: VAL. MAX. 9, 8, 1. imminet: VAL. MAX. 1, 7, 6 *al. impendet*: CIC. Brut. 329. incidit: CIC. fin. 3, 68 *al. CELS. 8, 11 p. 353 al. incurrit*: SEN. nat. 5, 18, 8 *al. intercedit*: CAES. civ. 1, 21, 1. intervenit: CIC. epist. 7, 5, 2. migrat: DIRAE 100. oritur: PAVL. dig. 1, 15, 3, 4. pendet: LVCAN. 9, 19. propinquat: VAL. FL. 1, 763. ruit: LVCAN. 6, 597. supervenit: CVRT. 9, 9, 8. urget: TAC. ann. 15, 10. *agit aliquid: passim, ut*: RHET. Her. 4, 20, 27 (*administrat*). 4, 32, 44 (*eripit*). CIC. Verr. 3, 98 (*adiuvat. ibid. fortuna*). Cluent. 70 si quis eum forte -us ex periculo eripuerit. Sull. 1 fert (*item LVCR. 3, 1086. LIV. 7, 6, 9 forte. 8, 31, 5 al. POMPON. dig. 38, 17, 10, 1 AMM. 16, 12, 60.* CIC. prov. 35 (*addit, aufert*). Pis. 71. 72 Planc. 66. Deiot. 37 (*syn. fortuna*). Phil. 9, 5 *al. de orat. 3, 8? orat. 177 div. 1, 23. 2, 57 al. Tusc. 5, 29 Att. 3, 14, 1. 15, 9, 1. 15, 25, 1 epist. 1, 9, 13. 16, 12, 1 ad Q. fr. 1, 1, 42 MAT. Cic. epist. 11, 28, 8 Q. CIC. pet. 27 al. CAES. Gall. 5, 44, 8 BELL. Alex. 46, 7 BELL. Hisp. 29, 5 SALL. Catil. 56, 3 Iug. 97, 5 VERG. Aen. 1, 615. 3, 317. 5, 201. 6, 531. 9, 209 rapiat -usve deusve* (*cf. 12, 321 CIRIS 279 Ov. met. 14, 162.* 9, 720 quo sit fortuna loco, qui -us agat res. 12, 32. 61 CIRIS 422 HOR. sat. 1, 1, 81. 2, 3, 292. 2, 5, 49 Ov. rem. 673 met. 4, 142. 8, 411. 13, 933 *al. LIV. 2, 28, 12. 24, 26, 14 VAL. MAX. 3, 8 ext. 2 al. CELS. 1 praef. 3, 1 SEN. Herc. f. 328 al. dial. 2, 6, 5 habet aliquem* (*item STAT. Theb. 8, 189 DRAC. Orest. 181. cf. LVCAN. 2, 13 p. 576, 2.* *saepe. PETRON. 87 al. STAT. Theb. 8, 421 QVINT. inst. 2, 17, 34 al. VLP. dig. 19, 2, 11, 1 al. etc.* *nota ellipsim*: CIC. Att. 16, 5, 3 expectantem, si qui forte -us. **casum:** graviter accipere: CIC. de orat. 2, 211. agere: STAT. Theb. 2, 403 (*SCHOL. hypallage pro agitur -bus. Virgilius [Aen. 1, 9]: tot volvere -us*). aperire: Ov. met. 15, 559 -us ... futuros (*de haruspicibus*). TAC. ann. 4, 50 v. p. 575, 38. avertere: VERG. Aen. 3, 265 (*SERV. auct. -um ... id est periculum*). collacrimare: CIC. Sest. 123 *al. commiserari*: CIC. Arat. 191. coniungere (*sc. cum casu alterius*): SIL. 13, 687. conqueri: QVINT. inst. 6, 1, 18. dare: v. p. 575, 38. deflere: CIC. dom. 96 *al. deplorare*: CIC. de orat. 3, 3 *al. deserere*: VAL. MAX. 4, 7 pr. amicorum. dolere: CIC. Sest. 145 -um luctumque, Vatin. 31 *al. ducere*: CVLEX 162 incertos ... -us. effugere: SEN. dial. 9, 16, 3. evadere: VERG. georg. 4, 485 *al. exanclare*: APVL. met. 11, 2. exire (*i. evadere*): STAT. Theb. 4, 601. experiri: LIV. 35, 26, 10 *al. extimescere*: CIC. Marcell. 22 *al. ferre*: CIC. de orat. 2, 346 Tusc. 3, 73 *al. Phil. 3, 28 al. CAES. Gall. 8, 22, 2 al. Ov. epist. 19, 189 Pont. 1, 3, 62 trist. 4, 10, 107 al. SEN. Tro. 1029 Herc. O. 231 epist. 16, 5 TAC. Agr. 29 al. festinare*: TAC. ann. 6, 44. flectere: MANIL. 3, 667. flere: CIC. Sest. 60 *al. habere*: CIC. div. 2, 95 PLANC. Cic. epist. 10, 18, 3 (*v. p. 577, 50*). horrere: SIL. 16, 599. incu(r)sare: TERT. patient. 10 p. 16, 14. ingravare: Ov. trist. 3, 4, 60. iungere *cum aliquo*: STAT. Theb. 10, 221. lenire: SIL. 8, 76 STAT. Theb. 7, 705. levare: CIC. ad Q. fr. 1, 4, 4 Ov. Pont. 2, 10, 20 SIL. 5, 371. lugere: CIC. Sest. 29 *al. maerere*: CIC. epist. 14, 2, 2: metuere: CIC. Arat. 191 Sest. 12 *al. minari*: VERG. Aen. 8, 578 (*subi. Fortuna*) *al. miscere*: QVINT. decl. 320 p. 255, 25 (*syn. fortunas conferre*). miserrari: SALL. Catil. 51, 9 *al. (cf. p. 573, 53)*. <o>mittere: QVINT. inst. 10, 7, 3. onerare: SEN. Phoen. 194. pati: Ov. trist. 5, 8, 4 SEN. dial. 6, 12, 5 PAVL. dig. 50, 12, 7 *al. pavere*: SEN. dial. 7, 15, 3 *al. perhorrescere*: Ov. trist. 5, 9, 15. pertimescere: CIC. Cael. 79 *al. perferre*: PLIN. epist. 6, 20, 1. perpeti: VAL. FL. 3, 318. praestare: v. p. 577, 79. queri: SVET. Aug. 43. recipere (*de re*): v. p. 575, 65. regere: v. p. 575, 67. relevare: Ov. trist. 5, 3, 43. renovare: VERG. Aen. 2, 750. revolvere: VERG. Aen. 10, 61. sequi: SEN. Ag. 144. solari: MANIL. 2, 261 *al. subigere*: SEN. epist. 74, 20. subire: CIC. har. resp. 39 PLANC. Cic. epist. 10, 23, 1 CAES. civ. 2, 41, 6 *al. LIV. 6, 32, 11 al. suscipere*: CIC. fin. 2, 65. sustentare: CIC. epist. 4, 13, 1. sustinere: CAES. Gall. 5, 30, 3 *al. temptare*: LIV. 33, 19, 4 *al. timere*: CIC. div. 2, 114 Att. 13, 28, 3 CAES. civ. 3, 10, 4 *al. tolerare*: APVL. met. 3, 29 *al. vaticinari*: Ov. Ib. 269. vereri: HIRT. Gall. 8, 34, 1. vincere: LVCAN. 9, 888. vitare: CIC. epist. 5, 16, 2 *al. volvere*: VERG. Aen. 1, 9 (*syn. adire labores. cf. SERV. in loc. et supra l. 47*). casui (*casibus*): committere:

CASSIOD. var. 12, 19, 4. permittere: TAC. ann. 12, 43 (*v. p. 576, 15*) *al. subdere*: PLIN. epist. 3, 19, 4. subiacere: APVL. met. 11, 19. **casu** (*casibus*): affligi: CIC. epist. 9, 11, 1 *al. commoveri*: CIC. epist. 5, 17, 5. confictari: VAL. MAX. 1, 7, 5. defungi: CVRT. 4, 4, 21. uti: CIC. inv. 2, 23 div. 2, 108 epist. 15, 15, 3 SIL. 9, 592. **in casum:** dare: LIV. 42, 62, 3 TAC. ann. 1, 47. deducere: CAES. Gall. 2, 31, 6. demittere *aliquem*: PLANC. Cic. epist. 10, 8, 2 (*subi. fortuna*). ferre: LVCAN. 6, 7. impellere: CIC. Att. 3, 9, 1. incidere: CIC. div. 2, 20 Att. 10, 8, 7 *al. mittere*: SEN. contr. 1, 6, 3 LVCAN. 7, 239 VAL. FL. 7, 448. venire: CIC. Cluent. 81 LIV. 22, 32, 2. *περιστασθαι εις: v. p. 578, 70.* perducere *ad*: CAES. Gall. 3, 5, 1. trahere: v. p. 576, 2. **in casu:** esse: CIC. fin. 2, 89 Tusc. 5, 25 epist. 6, 10, 6. 16, 12, 3. iacere: CIC. Sull. 61. situm esse: CIC. off. 1, 115 Att. 7, 9, 4 *cf. TAC. ann. 15, 38.* sub casibus esse: LIV. 42, 50, 5. 42, 52, 12. **epitheta** (*cf. etiam sub III B 3*): acer: VEG. mil. 4, 44. acerbus: v. vol. I p. 368, 71. adde CIC. epist. 15, 2, 6 AVSON. 1, 74, 6. admirabilis: QVINT. inst. 2, 7, 31 IVST. 23, 3, 11. adversus: v. vol. I p. 871, 43. adde TERT. resurr. 58 p. 118, 22 AVSON. 362, 48 ANTH. 193, 6 CARM. epigr. 108, 2. 1153, 4. alienus: CIC. epist. 5, 12, 5. amarus: Ov. trist. 5, 4, 15. anceps: CIC. orat. 98 epist. 5, 12, 5 VAL. MAX. 6, 2, 1 SCRIB. LARG. 84 LVCAN. 3, 753 *al. TAC. ann. 6, 51 AMM. 16, 2, 58 al. antiquus*: VAL. MAX. 5, 4 ext. 1. artior: AMM. 18, 6, 14. asper: AMM. 19, 10, 1 CASSIOD. var. 3, 46, 1 *al. Assyrius*: v. p. 577, 67. atrox: AMM. 14, 7, 8 *al. bellicus*: CIC. Verr. 6, 132 BELL. Alex. 75, 3. bonus: CIC. Tusc. 5, 36 v. p. 575, 60 D. BRVT. Cic. epist. 11, 1, 3 SEN. dial. 1, 4, 4 v. p. 575, 36 epist. 9, 12 CORP. XIII 6668 v. p. 575, 43. caecus: v. p. 577, 24 LVCAN. 6, 597 *al. caelestis* (*i. caeli*): TERT. nat. 2, 6. calamitosus: CIC. Verr. 6, 92. certus: MANIL. 4, 15. communis: CIC. ad Q. fr. 1, 4, 4 epist. 5, 17, 3. 6, 20, 3 CAES. Gall. 5, 30, 3 civ. 8, 72, 4 AVG. civ. 15, 4 p. 63 OROS. hist. 7, 22, 2 *al. consors*: PROP. 1, 21, 1. contrarius: v. p. 575, 60. crudelis: IVST. 5, 9, 7 *al. detestabilis*: LIV. 29, 17, 19 *al. difficilis*: SALL. Iug. 97, 3 VITR. 6 praef. 2 SEN. dial. 1, 4, 3 AMM. 21, 14, 1 *al. dirus*: SIL. 2, 650 *al. dissimilis*: CIC. epist. 15, 16, 3. diversus: v. p. 575, 77 VAL. FL. 4, 447 AMM. 27, 1, 1 CASSIOD. inst. div. 4. divinus: v. p. 575, 33. diurnus: AMM. 18, 6, 22. dubius: CIC. Cluent. 58 CATVLL. 64, 216 HOR. sat. 2, 10, 108 VELL. 2, 75, 2 LVCAN. 5, 693 *al. HOMER. 721 STAT. silv. 2, 1, 221 (ibid. caecae lubrica vitae) al. TAC. hist. 3, 66 CLAUD. 20, 495. durus*: BELL. Alex. 14, 5, 25, 4 VERG. Aen. 6, 377 SIL. 5, 237 STAT. Theb. 8, 511 APVL. met. 3, 26 *al. execrabilis*: VEN. FORT. vita Marcell. 10, 48. extremus: CAES. Gall. 3, 5, 1 (*cf. 3, 3, 4*) BELL. Alex. 7, 1 MANIL. 5, 84 LVCAN. 7, 239 SIL. 1, 567 *al. IVV. 15, 95 APVL. met. 5, 12. 6, 4. 8, 31 AMM. 25, 9, 11 CLAUD. 28, 206. fabulosus*: IVST. 44, 4, 12. fatalis: *nota* CIC. Phil. 6, 19 fuit aliquis fatalis -us, ut ita dicam, quem tulimus. 10, 19 *al. fixus*: STAT. Theb. 3, 646. flammeus: AMM. 23, 4, 11 *al. fortuitus*: ALF. dig. 19, 2, 30, 4 *et al. ICTI COLVM. 1, 3, 5 TAC. Agr. 3 ANTH. 38 tit. AVG. lib. arb. 3, 2, 5 COD. Iust. 4, 66, 1 (post 476) PHYSIOGN. 11 p. 19, 4 BOETH. herm. sec. 3, 9 p. 197, 5 CASSIOD. inst. div. 17 p. 1133^c. *alia v. p. 577, 33 sqq.* funestus: CIC. Verr. 6, 92. futurus: Ov. met. 15, 559 Ib. 269 *al. geminus*: v. p. 575, 71. germanus: IVST. 27, 3, 12. gladiatorius: CIC. epist. 5, 13, 3. gloriosus: CIC. Sest. 130. gratus: CIC. leg. 3, 26. gravis: RHET. Her. 4, 20, 27 CIC. Phil. 1, 13 Sest. 53. 130 Flacc. 1 de orat. 1, 2 *al. Tusc. 4, 38 al. epist. 4, 6, 1 al. MAT. Cic. epist. 11, 28, 5 RVT. LVP. 2, 1 LIV. 6, 2, 1 VELL. 2, 30, 5 PHAEDR. 1, 21, 2 SEN. epist. 91, 14 al. MART. 2, 65, 3 al. TAC. ann. 14, 6 al. FRONTO p. 117, 6 N. al. APVL. met. 8, 1 SOL. 11, 25 AMM. 30, 5, 6 al. AVG. civ. 22, 21 p. 602 CARM. epigr. 63, 5. Hercules: SEN. Herc. O. 1607 *al. herilis*: AMM. 22, 8, 41 CLAUD. rapt. Pros. 3, 248. heroicus: AMM. 22, 8, 3. Hispaniensis: CIC. Att. 10, 8, 2 (10, 8, 1 quid in Hispania geratur). epist. 2, 16, 6. horribilis: CIC. Sest. 53 de orat. 3, 11. horridus: SEN. Herc. f. 657. humanus: CIC. Marcell. 22 (*coniunct. eventus*). 23 Tusc. 5, 4 Lael. 7 VARRO rust. 1, 69, 8 Ov. Pont. 3, 2, 92 LIV. 9, 17, 6 *al. SEN. contr. 1, 1, 16? VAL. MAX. 5, 1 ext. 4 SEN. dial. 2, 8, 3 al. SIL. 8, 59 TERT. nat. 1, 10 p. 79, 4 al. AMM. 15, 5, 1 al. AVG. civ. 14, 27 p. 56 COD. Iust. 4, 63, 5 v. p. 578, 20 INSCR. christ. Leblant 425, 1 PAPYR. Marini 7, 1. Iliacus: VERG. Aen. 10, 61. immeritus: TAC. ann. 1, 39. impotens: SEN. Herc. O. 715. improvidus: APVL. Plat. 1, 12. improvisus: v. p. 582, 16; adde PAVL. dig. 29, 1, 36, 2. incertus: CIC. Verr. 4, 227 (*coniunct. eventus*). orat. 98 leg. 2, 28 Tusc. 1, 91. 5, 2 epist. 5, 17, 3 CVLEX 162 CIRIS 457 LIV. 28, 42, 15 SEN. Tro. 916 *al. LVCAN. 5, 66 SIL. 10, 544 al. incredibilis*: v. p. 575, 33; adde TAC. ann. 4, 58. indignus: ORAT. imp. Claud. (Corp. XIII 1668) 2, 18 TAC. ann. 16, 9 infandus: VERG. Aen. 8, 578. infelix: CARM. epigr. 708, 3 (*a. 539*). infestus: CIC. Sull. 1 APVL. met. 11, 15. iniquus: CIC. dom. 84 VERG. Aen. 6, 475 CLAUD. 21, 367 CARM. epigr. 63, 5 *al. inopin(at)us*: AVG. civ. 22, 22 AMM. 31, 15, 12 *al. insperatus*: AMM. 28, 1, 49 *al. irrevocabilis*: LIV. 42, 62, 3. iustus: v. p. 577, 30. lacrimosus: SIL. 8, 272. lamentabilis: AMM. 30, 8, 8. levis: CIC. Verr. 6, 113 CELS. 4, 13 SEN. nat. 3 pr. 9 ANTH. 415, 18. luctuosus: AMM. 81, 10, 19. lugubris: VAL. MAX. 5, 1, 4. maestus: STAT. Theb. 1, 452 NEMES. ecl. 2, 18 AMM. 19, 12, 18. magnus: PLANC. Cic. epist. 10, 18, 3 (*v. p. 577, 50*) CAES. Gall. 6, 30, 2 civ. 3, 14, 3 SIL. 16, 599. GAIVS dig. 44, 7, 1, 4 (*cui humana infirmitas resistere non potest*). PAVL. dig. 2, 13, 7 pr. AMM. 31, 4, 2. malignus: CORP. III 14850, 5. malus: EPICED. Drusi 103 (*pessimus*: v. p. 577, 33). marinus: VERG. georg. 2, 68 *al. maritimus*: LIV.***

42, 52, 12. memorabilis: LIV. 37, 30, 9 PLIN. epist. 6, 16, 2 IVST. 38, 9, 1. mirabilis: NEP. Timol. 5, 1 PLIN. nat. praef. 12 SVET. Claud. 10. mirificus: CIC. Att. 16, 13*, 1 al. miser: CIC. de orat. 3, 11 QVINT. inst. 6, 2, 22 FRONTO p. 236, 12 N. miserabilis: CIC. de orat. 2, 197 al. CVRT. 8, 11, 12 al. miserandus: SIL. 4, 768. missilis: AMM. 23, 4, 11. multiplex: CVRT. 6, 1, 9 TAC. hist. 1, 3 AMM. 23, 5, 20 al. multivagus: APVL. met. 8, 7. mutabilis: SEN. contr. 1, 1, 5. naturalis: v. p. 575, 64. necessarius: CIC. Phil. 10, 19 SEN. contr. 1, 8, 12. necopinatus: v. p. 582, 16. nefandus: INSCR. christ. Rossi II 99, 9, 31. nocturnus: PAVL. NOL. carm. 23, 323. novus: CIC. Manil. 60 al. novissimus: CATVLL. 60, 4 (de morte vel de summa miseria). TAC. hist. 2, 48 (rei publicae). ann. 12, 33 (aliter MOD. dig. 46, 3, 76). omnis: CIC. Att. 3, 21, 1 epist. 6, 12, 4 VERG. georg. 4, 485 Aen. 1, 599. 9, 512. 11, 244. 12, 21 al. ad omnes -us: CIC. Tusc. 5, 108 PLANC. Cic. epist. 10, 24, 2 BRVT. Cic. epist. 11, 20, 4 CAES. Gall. 4, 31, 2. 7, 65, 1. 7, 79, 4 civ. 3, 39, 2 VERG. georg. 4, 485 Aen. 1, 599 LIV. 24, 35, 8. 44, 39, 2 SEN. epist. 71, 30 QVINT. inst. 10, 1, 2 al. TAC. hist. 5, 10. AMM. 21, 7, 2. in omnes -us (omnem -um): VERG. Aen. 9, 275. 290 LIV. 30, 30, 16 VAL. FL. 5, 215 SIL. 1, 76 STAT. Theb. 2, 191 SOL. 9, 4 al. SCAEV. dig. 32, 37, 4 al. -u ab omni: VAL. FL. 7, 164. par: CATVLL. 28, 12 SEN. dial. 6, 2, 2. Parthicus: CIC. Att. 7, 26, 3. parvus: CAES. Gall. 6, 42, 1 (minimum). patrius: MANIL. 2, 934 VAL. FL. 2, 2 STAT. Theb. 5, 626. periculosus: LIV. 29, 7, 6 TERT. adv. Val. 13 p. 192, 8 SVLP. SEV. epist. 1, 8 Ps. CIC. exil. 12. postremus: AMM. 23, 5, 9. praeceps (cf. ENN. ann. 399 p. 574, 4): CIC. de orat. 3, 13 LIV. 6, 25, 3 SEN. Ag. 71 LVCAN. 5, 746 CLAVD. 26, 115. praesens: Ov. trist. 4, 1, 40 al. pristinus: LAVD. [Turiae] (Corp. VI 1527) 2, 64. privatus: IVST. 5, 7, 7. proprius: v. p. 575, 78 et 582, 6. prosper: AMM. 29, 6, 8 al. AVG. c. acad. 1, 1. publicus: CIC. Planc. 66. pudendus: STAT. Theb. 11, 735. quantus: CAES. Gall. 6, 35, 2 SEN. Phaedr. 1123 MART. 1, 82, 3 TERT. patient. 10 p. 16, 14. quicumque: CIC. Att. 8, 1, 3 al. recens: LIV. 22, 42, 9 STAT. Theb. 3, 49 TAC. ann. 15, 34. repens: LIV. 33, 2, 7. repentinus: CIC. Sest. 53 CAES. civ. 3, 39, 2 CELS. 2, 10 v. p. 578, 82 SVET. Aug. 73 al. saevus: SEN. dial. 11, 13, 6 APVL. met. 11, 2. secundus: NEP. Dat. 5, 4 SEN. dial. 9, 10, 6 LVCAN. 7, 246 PLIN. epist. 5, 20, 3 SVET. Otho 9. sinister: STAT. Theb. 6, 726 DRAC. laud. dei 3, 417 CASSIOD. var. 12, 7, 1. subitus: CAES. civ. 3, 77, 1 Ov. epist. 13, 132 al. VAL. MAX. 8, 15, 9 al. CELS. 2, 10 v. p. 578, 82. LVCAN. 6, 597 MART. epigr. 14, 4 QVINT. inst. 10, 3, 3 FRONTIN. aq. 117 IVV. 3, 273 SVET. Aug. 78. supremus: VAL. FL. 7, 201 (v. adnot. Langen) CLAVD. 20, 289. talis: ad talem -um (sing. plur.): LIV. 24, 2, 11. 25, 15, 9. 39, 51, 8 PLIN. nat. 2, 197 al. tantus: CIC. de orat. 3, 13 nat. deor. 1, 90 VERG. Aen. 1, 614. 3, 299 VAL. FL. 7, 443 SIL. 11, 347 TAC. Agr. 28 IVVENC. 4, 309 EVTR. 8, 12, 2. terrenus (i. terrae): APVL. mund. 8 (Ps. Aristot. mund. 4 παράθη). tristis: CIC. carm. frg. 3 (de consul.) 29 ad Brut. 1, 10, 4 Ov. met. 14, 473 SEN. benef. 7, 16, 3 STAT. Theb. 2, 403 TAC. hist. 1, 29 PLIN. epist. 4, 21, 1 VLP. dig. 50, 4, 3, 2 AMM. 25, 8, 3 al. RVT. NAM. 1, 119. varius: CIC. Cluent. 58 de orat. 1, 2 Tusc. 5, 2 epist. 5, 12, 5 VERG. Aen. 1, 204 (CORP. XIII 8371, 2). 10, 351 LIV. 1, 1, 2 al. MANIL. 2, 25 al. VELL. 1, 2, 4 al. SEN. Tro. 262 Med. 569 al. OCTAVIA 927 COLVM. 4, 33, 3 SIL. 5, 531 al. HOMER. 388 al. QVINT. inst. 6, 3, 101 al. TAC. hist. 3, 73 al. etc. (variatus: AMM. 23, 6, 86). versabilis: AMM. 31, 10, 7. vetus (tus): CIC. de orat. 2, 194 heroum. CELS. 4, 13 SIL. 14, 154. violentus: AMM. 19, 6, 11. ultimus: CIC. fin. 2, 65 (de morte Reguli). LIV. 27, 10, 11 VEG. mil. 3, 25. volubilis: PANEG. 10, 7 per varios et volubiles -us. AMM. 26, 1, 3 al. voluntarius: CIC. Phil. 6, 19 al. voluptarius: CIC. fin. 2, 65. uterque: v. p. 575, 62. utilis: TERT. adv. Val. 23 p. 200, 14. vulgaris: MOD. dig. 28, 6, 4, 2. assidui: AMM. 18, 5, 9. cotidiani: AVG. civ. 1, 11. innumeri: LVCAN. 5, 447 al. mille: LIV. 30, 31, 6. c. genet. personae casum patientis (fere in malam partem, alia exempla v. supra): CIC. inv. 1, 49 v. p. 582, 33. Cluent. 174 multorum... -um. dom. 96 fratris. Sest. 29 Cael. 79 al. de orat. 2, 197 al. div. 2, 89 -us cuiusque eventusque fingi. Att. 11, 6, 5 Pompei (ibid. de Pompeii exitu). epist. 6, 6, 12 PLANC. Cic. epist. 10, 8, 4 al. MAT. Cic. epist. 11, 28, 5. CAES. Gall. 5, 52, 4 Sabini et Cottae (de interitu). civ. 1, 7, 5 Saturnini atque Gracchorum -bus. SALL. Iug. 73, 1 Bomilcaris. hist. frg. 3, 96 D 10 NEP. Alc. 6, 4 Eum. 11, 2. VERG. Aen. 1, 221 Amyci (ibid. fata Lyci). 1, 614. 754. 2, 93. 563 Iuli (SERV. auct. aut interitus aut captivitas) al. CIRIS 454 hominum (SEN. dial. 9, 13, 3). Ov. met. 14, 221 al. LIV. 22, 42, 9 Flaminii (syn. Claudi... clades). 23, 20, 3 Perusinorum. 30, 12, 8 al. SEN. contr. 9, 5, 13 VELL. 2, 19, 3 VAL. MAX. 1, 6, 13. 1, 8 ext. 1. 11. 3, 2 ext. 9 duarum puellarum -um. 7, 3, 9 al. SEN. dial. 3, 12, 3. VAL. FL. 2, 351 ducis. 7, 281 SIL. 17, 345 HOMER. 626 al. STAT. silv. 2, 1, 118 Theb. 1, 688 al. QVINT. inst. 4, 2, 114 al. TAC. ann. 2, 63 al. PLIN. epist. 5, 5, 2 al. SVET. Aug. 65 C. Lucique (de morte). PAPIN. dig. 1, 9, 7, 2 et al. ICTI APVL. met. 5, 25 al. 11, 25 miserorum. NEMES. cyn. 39 Tantalidum. passim. similiter pron. poss.: AEM. PAVL. or. frg. Val. Max. 5, 10, 2 v. p. 577, 45. CIC. S. Rosc. 98 illum miserum, ignarum -us sui. Verr. 6, 113. prov. 45 -um illum meum funus esse rei publicae. Sest. 123 al. de orat. 1, 2 Brut. 282 rep. 1, 7 div. 2, 140 Cato 34 Tusc. 5, 112 Att. 3, 13, 2. 3, 15, 4. 3, 23, 2. 4, 3, 5 epist. 4, 6, 1. 4, 13, 1. 5, 12, 4. 6, 10, 1 PLANC. Cic. epist. 10, 8, 6 SALL. Catil. 35, 4 Iug. 14, 22. 23, 2 VERG. Aen. 2, 10 (syn. labor, ut Ov. met. 9, 278. cf. SERV. Aen. 2, 10 'fortunam, pericula'. aliter VERG. georg. 4, 251).

TIB. 1, 9, 82 PROP. 1, 13, 1. 3, 1, 33. 3, 16, 21 Ov. am. 1, 12, 1. 2, 1, 10 al. LIV. 2, 36, 6 al. MANIL. 4, 856 al. VAL. MAX. 1, 7, 4 PHAEDR. 2, 7, 10 SEN. Tro. 83 al. OCTAVIA 81 LVCAN. 7, 658 al. VAL. FL. 1, 398 STAT. Ach. 1, 665 QVINT. inst. 6 pr. 4. 6, 2, 34 in nostro simili -u. decl. 291 p. 161, 2 APVL. met. 3, 7 al. TERT. scorp. 6 p. 157, 4 al. sim. Ov. trist. 1, 9, 39 proprio -u. casus rei publicae sim.: CIC. Vatin. 31 Sest. 29. 60 Flacc. 1 Phil. 5, 26 Lael. 40 SALL. Catil. 51, 9 AMM. 30, 8, 8. CIC. div. 2, 6 civitatis (epist. 6, 20, 3. CAES. civ. 3, 81, 1 -u civitatis Gomphensis cognito [cf. p. 577, 57]. SALL. Catil. 40, 2 IVST. 20, 4, 6). LIV. 26, 14, 4 patriae (SIL. 16, 1). VERG. Aen. 1, 623 urbis Troianae (GLOSS. IV 433, 15 interitus et ruina civitatis). 2, 507. Ov. ars 2, 127 Troiae. met. 13, 577 cladibus et -u Troiaeque He-cubaeque. LIV. 37, 17, 7 LVCAN. 2, 240 SIL. 2, 476 al. STAT. silv. 5, 3, 148 IVV. 3, 214 TAC. ann. 16, 13. CIC. de orat. 3, 3 senatus. TAC. hist. 3, 58 principatus. ENNOD. opusc. 1, 17 p. 266, 4 dominatum. CIC. epist. 15, 12, 2 hic necopinatus et improvisus provinciae -us. HIL. trin. 10, 55 gentis. VLP. dig. 7, 1, 70, 4 gregis. 50, 17, 23 anima-lium. nota: CIC. div. 2, 38 non hostiarum -um (causam prop. Christ) confirmas sortium similitudine. COD. Iust. 10, 51, 4 (ca. a. 300) corporis (v. p. 578, 15). FRONTO p. 219, 17 N. de -u et postliminio anuli Polycratis. NOVELL. Iust. 7, 11 al. v. p. 575, 3 sqq. c. genet. rerum incorporalium, ad quas casus pertinet (fere in neutram partem, i. q. fors, incertus eventus; in bonam partem v. p. 575, 34 sqq.): RHET. Her. 3, 9, 16 genus dispositionis ad -um temporis accommodatum (opp. ab institutione artis profectum). CIC. Manil. 60 ad novos -us temporum novorum consiliorum rationes accommodasse (temporum: CIC. Phil. 3, 28 de orat. 1, 2 TAC. ann. 14, 64 VOPISC. Car. 3, 8). CAES. civ. 2, 5, 4 eius diei (ibid. fortunarum eventus). 2, 14, 6 CVRT. 6, 1, 9. CIC. Balb. 9 -us eventusque rerum... comites... consiliorum fuerunt (part. 121. Brut. 12 post rerum nostrarum... gravissimos -us. leg. 3, 26 rerum, quas... gessimus. CAES. Gall. 3, 13, 9 MANIL. 3, 667 VELL. 2, 75, 2 VAL. MAX. 9, 8, 1 QVINT. inst. 6, 1, 39 TAC. hist. 1, 3 IVST. 23, 3, 11 AMM. 27, 1, 1). CIC. inv. 1, 49 exemplum est, quod rem auctoritate aut -u alicuius hominis aut negotii confirmat. 35 CIC. S. Rosc. 129 quae ad huius vitae -um causamque (discrimen -umque G, casum et que del. Ruhnken) pertineant (AMM. 21, 14, 1. DRAC. Orest. 181 communis... -us vitaeque necisque). CIC. orat. 98 dicendi. Att. 6, 1, 9 propter -um (-us con. Wesenb.) navigandi. 15, 9, 2 quid... iste in domo tua -us armorum (v. Boot in loc.). epist. 6, 1, 7 huius... belli (CAES. Gall. 5, 30, 3 civ. 3, 72, 4 BELL. Alex. 23, 1 LIV. 8, 31, 5 coniung. Mars communis al. LVCAN. 3, 719 al. [cf. 9, 553]. VAL. FL. 2, 654 SIL. 2, 572 STAT. Theb. 8, 182 TAC. Germ. 18 al. PANEG. 9, 9 al. pugnae: LIV. 6, 32, 11 al. proelii: CIC. div. 2, 114 QVINT. inst. 7, 10, 13 AMM. 31, 8, 1 al. cf. LIV. 22, 32, 2). nota: CIC. epist. 6, 10, 1 consilium tuum vel -us potius diutius in armis civilibus commorandi. 45 VERG. Aen. 10, 315 -us evadere ferri (in partu, in bello). QVINT. inst. 5, 2, 4 iudiciorum. 8, 4, 17 vomendi (opp. necessitas). GELL. 14, 2, 3 difficultatum. PAVL. dig. 2, 9, 6 libertatis. VITR. 6 praef. 2 fortunae (LIV. 28, 42, 15 IVV. 13, 86 APVL. Plat. 1, 12 IVST. 27, 1, 5 AMM. 22, 1, 1 31, 10, 7 fortunarum. HIST. Apoll. rec. A 34 CARM. epigr. 63, 5. cf. LIV. 4, 27; 6 p. 575, 74). Ov. met. 8, 714 loci (VAL. FL. 4, 349). Ov. trist. 5, 2, 29 viae (ibid. pericula ponti). STAT. Theb. 3, 519 terrae-que marisque. QVINT. decl. 269 p. 98, 18 itineris. IVV. 12, 17 pelagi. TAC. ann. 2, 23 maris (15, 46 AMM. 19, 10, 1). SVLP. SEV. dial. 1, 3, 5 saevientium ventorum. nota: IVV. 1, 90 neque enim oculis comi-tantibus itur ad -um tabulae (i. ludendi). c. genet. malorum: CIC. de orat. 2, 211 singuli -us humanarum miseriarum. Cato 67 adulescentia multo plures quam nostra -us mortis habet (VERG. Aen. 10, 790 APVL. met. 8, 8. 10, 27). epist. 5, 16, 5 ferre immoderatus -um incommodorum tuorum. 6, 4, 3 ad omnis -us subitorum periculorum... obiecti (CATVLL. 23, 11 BELL. Alex. 7, 1 LIV. 2, 13, 2). 15, 2, 5 -um illum interitus paterni. HIRT. Gall. 8, 34, 1 obsessionis. CVRT. 4, 10, 2 sub tanti discriminis -um. SVET. Claud. 25 incendiiorum (PAVL. dig. 1, 15, 3, 4 al. LEX Burg. lib. const. 49, 1). VLP. dig. 47, 10, 17, 11 propter furorem vel quem alium -um dementiae. APVL. met. 10, 5 noxiae potionis. PORPH. Hor. carm. 2, 4, 9 excidii Troiae. IVST. 18, 6, 10 discordiarum. EVTR. 8, 12, 2 pestilentiae. RVTIN. hist. 3, 6, 21 obsidionis. SVLP. SEV. epist. 1, 7 naufragiorum atque serpentium. LEX Burg. lib. const. 46, 2 mortis aut debilitatis. sim. Rom. 13, 4 al. HIST. Apoll. rec. A et B 29 infirmitatis. rec. A 34 infelicitatis. PAPYR. Marini 5, 7 fragilitatis humanae. substantivis additum: casus (-uum): acerbitas: CIC. dom. 64 VAL. MAX. 6, 9, 13 al. ambigua: AMM. 26, 7, 1. atrocitas: VAL. MAX. 1, 7, 6 al. alea: v. vol. I p. 1522, 19 sqq. causa: CIC. de orat. 2, 63. condicio: VAL. MAX. 5, 4 ext. 1. diritas: AMM. 26, 1, 3. facies: MANIL. 1, 748. fortuna: TAC. ann. 15, 34. impetus: CIC. Tusc. 3, 31. incerta: LIV. 30, 30, 11. incurtus: VAL. MAX. 8, 15, 9. iniquitas: SEN. dial. 9, 9, 3 al. iniuria: PLIN. nat. 7, 90. levamen: VERG. Aen. 3, 709 omnis curae -usque. levitas: SEN. epist. 98, 4. licentia: TERT. anim. 20. ludibrium: v. p. 575, 76. minae: SEN. dial. 6, 20, 2. miseratio: PANEG. 4, 4. mobilitas: SEN. epist. 101, 9. moles: AMM. 15, 5, 18. munus: SIL. 9, 411. necessitas: MARCELL. dig. 23, 3, 59, 1. novitas: VAL. MAX. 9, 12 ext. 2. oblivia: Ov. Pont. 1, 5, 55. opus: MANIL. 1, 531. praeconia: Ov. trist. 5, 1, 9. praesagium: SVET. Galba 6. ratio: TERT. adv. Val.

10 p. 188, 10. similitudo: TAC. ann. 16, 16. solacia: VERG. Aen. 6, 377 al. sors: CARM. epigr. 1178 C39. varietas: SEN. contr. 1, 1, 16 (veritas *codd.*). VAL. MAX. 6, 9, 10 SEN. dial. 9, 9, 3 al. AMM. 28, 5, 9 al. HIER. epist. 100, 14. violentia: VAL. MAX. 1, 7 ext. 4 al. comes: SEN. Tro. 83 VAL. FL. 1, 763 OBAT. imp. Claud. (Corp. XIII 1668) 1, 19. interpres: SEN. dial. 7, 15, 4. moderatrix (*Fortuna*): AMM. 15, 5, 1.

IV in grammatica: forma declinationis (GLOSS. *πᾶσις*; cf. haec de casu vocis: VITR. 5, 3, 4 verborum -us certa significatione ad aures pervenire. 5, 8, 2 loci circumsonantes sunt... in quibus circumvagando coacta vox exsolvens in medio, sine extremis -bus sonans ibi extinguitur incerta verborum significatione. *ibid.* in quibus [*resonantibus*] vox... novissimos -us duplices faciat auditu. BOETH. mus. 1, 8 sonus... est vocis -us emmeles. 2, 20 p. 253, 10).

definitiones: PAUL. FEST. p. 58 -us dicimus non modo ea quae fortuita hominibus accidunt, sed etiam vocabulorum formas, quia in aliam atque aliam cadunt effigiem. PROB. inst. gramm. IV 74, 20 -us... dicti sunt, quod per eos partes aliquae orationis in declinatione cadant. MAR. VICTORIN. gramm. VI 189, 16 *casus sunt* gradus quidam declinationis... *dicti*, quia per eos pleraque nomina a prima sui positione inflexa variantur et cadant (*idem* AVDAX gramm. VII 341, 15. *sim.* ISID. orig. 1, 6, 36. DIOM. gramm. I 301, 31 *addit*: alii sic: -us sunt variatio compositionis in declinatione nominis per immutationem novissimae syllabae). SERV. gramm. IV 433, 14 -us... ab eo quod faciat nomen cadere (*similia de derivatione* CLEDON. gramm. V 11, 25 al. POMP. gramm. V 170, 26 cf. PRISC. gramm. II 172, 7 sqq. al. 172, 14 -us dicitur non solum illud, in quod cadit aliquid, sed etiam ipsa res, quae cadit. GRAMM. suppl. p. 86, 20 al.). CONSENT. gramm. V 350, 16 -us est, ut Graeci definiunt, nominis quaedam positio vel, ut alii, commutatio ultimae syllabae in nomine. *variae definitiones etiam* GRAMM. suppl. 86, 17 sqq. PRISC. gramm. II 183, 20 -us est declinatio nominis vel aliarum casualium dictionum, quae fit maxime in fine. RHET. Her. 4, 20, 28 'similiter cadens' exornatio appellatur, cum in eadem constructione verborum duo aut plura sunt verba, quae similiter isdem -bus efferuntur. *ibid.* 'similiter desinens' est, cum, tametsi -us non insunt in verbis, tamen similes exitus sunt. *ibid.* quorum *generum* alterum in exitum, alterum in -us similitudine versatur. *ibid.* verba, quae -us habent. CIC. de orat. 2, 358 similitudo verborum conversa et immutata -bus... notatio. 3, 40 verba... sic et -bus et temporibus et genere et numero conservemus, ut (cf. part. 18). orat. 164 -us habent in exitu similes. VARRO ling. 8, 46 sexum, multitudinem, -um. 8, 63 sqq. *de casibus et analogia*. 8, 65 Graeci nostra senis -bus... dicere debebant. 10, 14 cum 'nox' succedere debeat sub -uum ratione (m). 10, 23 *de -uum vocabulis, loco mutilo*. 10, 47 in -bus... vocabulorum (*opp.* in verborum... temporibus). RVT. LVP. 2, 13 *ῥηοιόπρωτον* in duobus verbis eundem habet -um (2, 14). SEN. nat. 5, 17, 1 -us sex dicimus. QVINT. inst. 1, 5, 45 fit soloecismus genere, numero, proprie autem -bus (cf. DON. gramm. IV 394, 2). 1, 5, 47 *et saepe*. 9, 3, 78 quod in eosdem -us cadit: *ῥηοιόπρωτον*. SVET. gramm. 25 dicta praeclare per omnes figuras, per -us et apologos aliter atque aliter exponere. GRAMM. *passim, ut* PROB. inst. gramm. IV 74, 18 -us sunt sex, nominativus *eqs.* (*eadem saepe ap.* GRAMM.). DON. gramm. IV 359, 4 *verbum est* pars orationis cum tempore et persona sine -u. GRAMM. suppl. 205, 32 quidam voluerunt -us esse in verbis infinitivis modis, unde et Persius: scire tuum *eqs.*... i. tua scientia.

IAVOL. dig. 50, 16, 122 <a> singulari -u hoc 'filio' ad pluralem videtur transisse. GELL. 1, 16, 13. 14 al. TER. MAVR. 710 dubius... videri numerus et -us potest. 713 al. PORPH. Hor. carm. 1, 14, 12 *et saepe*. AQUILA rhet. 37 p. 33, 23 *πολύπρωτον* ex pluribus -bus. DON. Ter. Eun. 237 al. HIER. epist. 57, 6 dum -bus et figuris servit oratio. *ambigue*: MART. CAP. 3, 227 (*grammatica tamquam medica inducitur*) -us etiam non tacebat, quanta vel vitia creare possent vel... declinare. 3, 306 al. BOETH. herm. pr. 1, 2 p. 53, 6 'Catonis'... vel 'Catoni'... non sunt nomina, sed -us nominis (*Aristot. πᾶσις ὀνόματος*). p. 53, 8 ut quicumque -us sit alterius inflexio videatur. herm. sec. 1 pr. p. 8, 11. diff. top. 2 p. 1192^B -us est alicuius nominis principalis inflexio in adverbium (CASSIOD. art. 3 p. 1187^B). CASSIOD. inst. div. 15 p. 1127^D -us generaque nominum. in psalm. 34, 17 v. *sub* aniptosis (*vol. II p. 173, 72*). SCHOL. Ter. p. 53, 1 (al.) -us pro -u. GREG. M. epist. 5, 53^a, 5 p. 357, 40 praepositionum -us servare contemno.

nota de verbo: VARRO ling. 9, 103 fit... ut rectus -us nonnumquam sit ambiguus, ut in hoc verbo 'volo'... a voluntate... a volando. QVINT. inst. 9, 3, 80 nomina... mutatis -bus repeti: 'non minus cederet quam cessit'. EXPLAN. in DON. gramm. IV 505, 13 modi declinationem habent et ideo quasi -us verborum sunt. BOETH. herm. pr. 1, 3 p. 60, 28 vel 'curret' vel 'currebat' non verbum est, sed -us verbi (*Aristot. πᾶσις ἔηματος*. 1, 5 p. 72, 19).

iuncturae: verbales: casum: assumere: VARRO ling. 9, 94 al. commutare: RHET. Her. 4, 22, 31 CIC. orat. 135 VARRO ling. 9, 54 QVINT. inst. 9, 1, 39. convertere: CIC. nat. deor. 2, 64. declinare: VARRO ling. 8, 16. 22 al. dicere: VARRO ling. 8, 66. habere: v. *supra* l. 37; *adde* VARRO ling. 6, 36 al. mutare: CIC. top. 30 QVINT. inst. 1, 6, 18 al. permutare: VARRO ling. 9, 90. ponere: DIOM. gramm. I 454, 9 al. redigere: CONSENT. gramm. V 355, 16 ad 'e'. regere (*de verbis*): CONSENT. gramm. V 384, 32. sequi (*de verbis*): EXPLAN. in DON. gramm.

IV 563, 11 al. sociare: PRISC. gramm. III 162, 7. terminare: PRISC. gramm. II 327, 3. variare: CONSENT. gramm. V 355, 18. casibus (*dat.*): addici (*de nominibus*): POMP. gramm. V 172, 35. servire: COMINIAN. Char. gramm. I 230, 6 (*de praepositionibus*). CLEDON. gramm. V 37, 27 (*de nominibus*). PRISC. gramm. III 51, 16 (*de adverbis*). casibus (*abl.*): construere: PRISC. gramm. III 267, 6. declinare: VARRO ling. 8, 53. dicere: VARRO ling. 5, 4 al. efferre: CONSENT. gramm. V 384, 32. iungi: CLEDON. gramm. V 37, 29 al. uti: CIC. top. 30 QVINT. inst. 1, 6, 59.

per casus: currere: AVG. gramm. V 524, 27. declinare: SCAVR. gramm. VII 28, 4 al. ducere: QVINT. inst. 1, 5, 58 al. efferre: FEST. p. 301. flectere: MART. CAP. 4, 388. in casus: declinare: VARRO ling. 7, 110 al. inclinare: VARRO ling. 9, 34 al. epitheta (cf. *Jesp, Zur Geschichte d. Lehre v. d. Redeteilen p. 134 sqq.*): ablativus: PAUL. FEST. p. 140 al. accusandi: VARRO ling. 8, 66. accusativus: VARRO ling. 8, 67. activus: GRAMM. suppl. p. 243, 18. barbarus: CIC. orat. 160. causativus: PRISC. gramm. II 185, 25. commendativus: PRISC. gramm. II 185, 23 al. communis: VARRO ling. 8, 46. comparativus: PRISC. gramm. II 186, 2. dandi: NIGID. Gell. 13, 26, 4 VARRO ling. 8, 35 GELL. 4, 16, 4. 7. dativus: PAUL. FEST. p. 140 al. directus: CONSENT. gramm. V 349, 9. finitus (numero): VARRO ling. 9, 81. genetivus: PAUL. FEST. p. 163 al. hortativus: GRAMM. suppl. 249, 12. impositivus: VARRO ling. 10, 61. incusativus: CHAR. gramm. I 17, 6. interrogandi: NIGID. Gell. 13, 26, 4 GELL. 20, 6, 8. intransitivus: PRISC. gramm. II 555, 6. Latinus: POMP. gramm. V 181, 33 al. multitudinis: NIGID. Gell. 13, 26, 4 VARRO ling. 10, 54 al. naturalis: VARRO ling. 10, 61. nominandi: VARRO ling. 8, 42 al. nominativus: VARRO ling. 10, 23 al. (*an recte casus dici possit, saepe ap. GRAMM. ambigitur; cf. PRISC. gramm. II 172, 5 sqq.*). obliquus: VARRO ling. 8, 6. 49 al. FEST. p. 294. al. octavus: SERV. gramm. IV 433, 23. paternus: PRISC. gramm. II 185, 14. patricius: VARRO ling. 8, 66 al. patrius: GELL. 4, 16, 1 DIOM. gramm. I 301, 36. possessivus: PRISC. gramm. II 185, 14. quartus: TER. MAVR. 706. rectus: CIC. orat. 160 NIGID. Gell. 13, 26, 4 VARRO ling. 5, 4. 7, 33. 8, 3. 6. 7 al. (*de verbo v. p. 583, 70*) PAUL. FEST. p. 246. 294 QVINT. inst. 1, 4, 13. 1, 5, 61 GELL. 5, 21, 8 al. CAPER gramm. VII 106, 16 SCAVR. app. gramm. VII 34, 2 DON. gramm. IV 377, 16 *et al.* GRAMM. AVSON. 138, 4. salutatorius: PRISC. gramm. II 186, 1. secundus: TER. MAVR. 703. septimus (*i. abl. abs.*): SACERD. gramm. VI 447, 13 *et al.* GRAMM. SERV. Aen. 1, 8 al. sextus: VARRO ling. 10, 62. al. singularis: VARRO ling. 7, 33 al. vocandi: NIGID. Gell. 13, 26, 1 VARRO ling. 8, 42 al. GELL. 13, 26, 2 al. vocativus: GELL. 14, 5, 1 al. *nominales*: casus (-uum): articulus: SERV. gramm. IV 436, 17 vocativi -us (sc. o). POMP. gramm. V 209, 4. commutatio: RHET. Her. 4, 22, 30. 31. consortium: ROMAN. Char. gramm. I 132, 31. constructio: PRISC. gramm. III 210, 10. declinatio: FEST. p. 294 al. exitus: VARRO ling. 10, 21. forma: SACERD. gramm. VI 483, 31 PROB. cath. gramm. IV 32, 28. formula: DON. gramm. IV 384, 27. idioma: IDIOM. cas. *inscr.* gramm. IV 566, 2. immutatio: DIOM. gramm. I 454, 9. mutatio: QVINT. inst. 7, 9, 9. al. positio: CONSENT. gramm. V 350, 4. series: VARRO ling. 9, 77. tenor: EXPLAN. in DON. gramm. IV 528, 2. vocabula: VARRO ling. 10, 23. transitus de -u in -um: VARRO ling. 8, 39.

V in tabula lusoria: MALALAS p. 103, 13 *Palamedes ὀρίσας τὴν τάβλαν τὸν γήμνον κόσμον, τοῦς δὲ δυοκαίδεκα κάσους τὸν ζωδιακὸν ἀριθμὸν, τὸ δὲ ψηφῶβολον κτλ.* *aliter de tabula lusoria* IVV. 1, 90 v. p. 582, 55.

synonyma: ad I et II: lapsus, prolapsio, ruina. ad III: calamitas, condicio (CIC. dom. 84), discrimen (VERG. Aen. 1, 204), eventus, eventum (*adde* CIC. Tusc. 3, 31. 5, 36 Att. 3, 9, 1 LAVD. [Turiae] (Corp. VI 1527) 2, 64 PLIN. nat. praef. 12 QVINT. inst. 7, 7, 2 TAC. hist. 5, 10 al.), exitus (*adde* LVCR. 3, 1086), fatum (*adde* LVCAN. 2, 240 HOMER. 657), felicitas, fors, fortuita res (TAC. Germ. 7), fortuitum (SEN. dial. 2, 9, 1 nat. 1 praef. 14 epist. 113, 2 PLIN. nat. 25, 23), fortuna (*adde* CIC. Cluent. 58 dom. 84 Font. 43 leg. 2, 28 div. 2, 108 Tusc. 4, 38. 5, 2. 3. 25 CATVLL. 68, 1 CAES. Gall. 6, 35, 2 VERG. Aen. 3, 317 Ov. trist. 2, 108 LIV. 28, 44, 8. 42, 49, 4 MANIL. 2, 934 SEN. contr. 2, 5, 8 SEN. Ag. 414 epist. 64, 4. 81, 25 LVCAN. 7, 487 STAT. Theb. 6, 706 QVINT. decl. 270 p. 108 al. IVV. 15, 95 PLIN. paneg. 25, 5 SVET. Tib. 19 APVL. met. 9, 39 VLP. dig. 50, 4, 3, 2 *et al.* ICTI EVGRAPH. Ter Phorm. 761. *nota* SERV. Aen. 4, 653 fortuna, id est -u, qui ad omnia pertinet quae extrinsecus sunt. *de differentia inter fortunam et -um:* CHALC. comm. 168). incerta (p. 518, 34 Ps. QVINT. decl. 2, 16), malum, occasio, periculum (*adde* LVCAN. 5, 693 VAL. FL. 1, 153 SIL. 2, 572), sors (LVCAN. 5, 66 HOMER. 1042 TAC. ann. 1, 61). *ad casu:* fortuito, -itu (*adde* AVG. civ. 18, 41 p. 318), forte, temere (*adde* CIC. nat. deor. 2, 6. 115). *opposita:* ad III: ars (*adde* Ov. ars 2, 14. 3, 155? VAL. MAX. 8, 11 ext. 7 STAT. Theb. 6, 453), coniectura, consilium (cf. CIC. Planc. 66. *adde* CIC. epist. 15, 15, 3 PVBLIL. Q 49 LIV. 28, 44, 8. 45, 5, 1 SEN. dial. 7, 24, 1 QVINT. inst. 7 praef. 3 TAC. ann. 1, 70), culpa (*adde* CIC. Att. 11, 9, 1 al. VELL. 2, 118, 4 SEN. Herc. f. 1201 GAIVS inst. 3, 211 PAPIN. dig. 3, 5, 31 *et al.* ICTOS APVL. met. 3, 14 LEX Visig. 5, 5, 4 al.), cura, deus *et sim.* (cf. p. 576, 71 sqq.; *adde* CVLX 193 Ov. trist. 5, 3, 13 MANIL. 1, 531. 2, 903 SEN. contr. 1, 3, 9 VAL. MAX. 7, 2, 5 SEN. epist. 16, 5 CVRT. 4, 7, 13 PLIN. nat. 25, 16 [cf. 27, 8] VAL. FL. 4, 483 STAT. silv. 2, 6, 58 [causas *cod.*] PLIN. paneg. 1, 4), dolus malus (GAIVS inst. 3, 211), fatum (cf. *sub syn.*; *de differentia* SERV. Aen. 8, 334. CIC. div. 2, 20 SEN. epist. 16, 5), fortuna

(sc. bona: CAES. civ. 3, 81, 3 LVCAN. 4, 342 QVINT. decl. 320 p. 255, 25; cf. sub syn.), industria (AVG. civ. 15, 13 p. 83 SIDON. epist. 1, 11, 12), iudicium (QVINT. decl. 352 p. 383, 1), labor (VAL. FL. 3, 574), natura (adde CIC. div. 2, 55, 57), necessitas (adde CIC. rep. 2, 22 LIV. 45, 8, 5 SEN. epist. 51, 9), negligentia (PAVL. dig. 2, 13, 7 pr. LEX Visig. 5, 5, 4), propositum (adde QVINT. inst. 2, 18, 3), ratio (adde CIC. nat. deor. 2, 97 SEN. benef. 1, 15, 3 COLVM. 4, 29, 2 ASCON. Scaur. p. 23 QVINT. inst. 5, 7, 29 al. TAC. hist. 2, 25, 86), sapientia (TAC. ann. 1, 28), virtus (FLOR. epit. 1, 18, 11), voluntas (PAPIN. coll. Mos. 4, 9 VLP. coll. Mos. 1, 6, 1 et al. Icti). ad casu: consulto (adde QVEROL. p. 39, 7), divinitus, sponte (adde COLVM. 2, 1, 3 QVINT. decl. 308 p. 214, 10).

derivata: casualis, casura.

Hey.

2. casus v. casa p. 509, 22.

casytās v. cassytas.

cata praep., κατά. GRAMM. suppl. 216, 1 diversis sensibus accipitur et -a: dicimus enim -a Matthaeum i. secundum, et -a mane i. iuxta. [val. cate, prov. hisp. cada. M.-L.] de catalepton, catamontem al. v. s. his vocibus.

I termini ex ipso Graeco mutuati: A cum nominibus propriis: in euangeliorum titulis: sequitur forma nominis Graeca: CYPR. testim. 1, 3, 12, 2, 1 -a Iohannem (cod. M). FILASTR. 45, 5 -a Lucan autem euangelium solum accipit (cf. infra l. 41). GLOSS. V 352, 26 -a Matthaeom (cata maqoeom cod.) secundum Matheum.

sequitur forma nominis Latina: ITALIA cod. k marg. fol. 1 -a Marc(um). fol. 41b euangelium -a Marcum explicat, incip(it) -a Mattheum feliciter. CYPR. testim. 1, 10 in euangelio -a Matthaeum (sic ubique omnes codd. praeter A qui praebet secundum; sed cf. l. 29) (1, 12, 13, 2, 6, 7). 2, 7 -a Lucam (2, 11). 1, 3 -a Iohannem (1, 12, 22, 2, 3, 6, 19; cf. l. 20). 1, 18 -a Iohannem (LMB et A [ut videtur]). cf. 2, 1 -a (WLM B, secundum A) Iohannem dominus dicit. PS. CYPR. mont. 1 in euangelio -a Iohannem (rebapt. 9 p. 81, 18 epist. 3 p. 273, 25 FIRM. err. 18, 7, 19, 5 ITIN. [Silv.] 37, 7 FILASTR. 60, 1 HIER. sit. et nom. p. 99, 23. PS. AVG. quaest. test. I 72 p. 2266 hic liber euangelium est, quod -a Iohannem intulatur. cf. ZENO 2, 6, 3 -a Iohannem ipso dicente). FIRM. err. 19, 6 in euangelio -a Lucam (cf. ZENO 2, 14, 3 -a Lucam domino . . . dicente). LVCIF. non parc. 25 p. 263, 22 in euangelio -a Matthaeum (PRISCILL. tract. 3 p. 48, 2. AVG. in psalm. 11, 7 beatitudinis gradus dominus exequitur -a Matthaeum. cf. HIER. epist. 33, 7 [v. Petra, Spec. Sol. III p. 316] KATA MAΘHYM euangelium. sed ibid. graece KATA LOVKAN). GRAMM. suppl. 216, 1 v. supra l. 14.

nota: ITIN. [Silv.] 33, 2 quae scripta sunt in euangelio in -a Matheo. PRISCILL. tract. 3 p. 47, 4 in euangelio -a Lucanum (cf. Schepss, Archiv 3 [1886] 315). de aliis auctoribus: SCHOL. Germ. Bas. p. 80, 1 -a Hesiodum. p. 98, 6 -a Aratum. B termini alii techn.: grammaticorum: EXPLAN. in Don. gramm. IV 523, 13 caesurae . . . -a triton trochaeon, -a tetarton trochaeon (FIN. METR. gramm. VI 240, 2 BEDA gramm. VII 246, 4). POMP. gramm. V 259, 39 dicunt verbum deponens esse ab eo, quod non deponat r litteram, quasi -a antiphrasin. SERV. Aen. 1, 407 -a to siopomenon (SCHOL. Hor. epist. 1, 10, 13 gloss. figura -a to siopomenon). medicorum: CASS. FEL. 76 p. 183, 8 -a en (ἐν) i. e. singulativum. aliud: GLOSS. V 424, 29 -a logum (coni. Goetz, locum cod. an catalogum?) secundum numerum.

II iuncturae Latinae: A fere i. q. ad, iuxta, secundum: ITALIA Ioh. 5, 4 (cod. e) angelus enim -a tempus (κατὰ καιρόν, VVLG. secundum tempus) descendebat. ITIN. [Silv.] 7, 2 ut -a mansiones monasteria sint cum militibus et praepositis. 15, 5 semper -a pascha. 24, 1 -a singulos (h)ymnos vel antiphonas (bis). 24, 8, 12 -a singulos psalmos vel antiphonas. FILASTR. 49, 1 alii . . . surrexerunt -a Frigas in Frigia provincia habitantes (cf. GLOSS. V 352, 5). VVLG. Ezech. 46, 14 faciet sacrificium super eo -a mane mane (LXX τὸ πρωί, cod. Complut. τὸ πρωί πρωί; 46, 15 faciet agnum . . . -a mane mane holocaustum sempiternum. PLIN. VAL. 2, 12 coques in aqua . . . et dabis -a mane. PS. THEOD. PRISC. add. p. 295, 3, 7, 10 GRAMM. suppl. 216 v. supra l. 14). ANTHIM. 77 lingat -a modicum (i. paulatim cf. p. 591, 8 sqq.). cf. GLOSS. V 525, 25 paulisper: minutatim, paulatim, -a modum (an est mod<ic>um?), aliquantisper. B i. q. penes: NOVELL. Iust. 159 pr. domum, quae in Antiochia est -a Mammianum (quater). INSCR. christ. Rossi II p. 413, 25 olibet(um) qui est . . . -a Gemulu(m) mag(istrum) milit(um) (ibid. l. 26 olibet(um) quem tenet Franculus colonus).

composita latina: catafricare, catamodice, (fort. catacumba, catamontem?). adde Graecos terminos, qui male intellecti apud Romanos singulos coaluerunt: catalepton, catantiphrasis, catatropi, catexoche, catomum, catoxy (fort. catampo?).

? cataantis contrarius GLOSS. V 417, 18 (ex tit. verborum interpretatio; 'spectatne ad HIER. in Matth. 16, 22/23 Satanam interpretatur adversarius sive contrarius?' Götz; κατεάντις coni. Bücheler). i(s)trigum (i. στήρυος herba) i. uva lupina vel catabascia (?). GLOSS. III 583, 46. cacabasia vel caccabus (v. p. 4, 61, 5, 23, 71) conferendum esse putavit Ihm. catabasis, abl. -ī f., κατάβασις. MACR. sat. 1, 21, 10 ritu eorum (Phrygum) -i (Attidis ad inferos) finita simulationeque luctus peracta celebratur laetitiae exordium . . . , quem diem Hilaria appellant. catabathmos v. nom. propr. catabaticum (-ī) n., καταβατικόν. ADDIT. Prosp. chron. I p. 494

in apocalipsis libris invenitur, ubi et catavaticum est ipsius Isai(a)e, ubi et Manasse canticum invenitur.

catabibazōn (-ontis) m., καταβιβάζων (sc. κύκλος). CHALC. comm. 88 et eius (sc. lineae unius per medios orbis planos tum solis quam lunae ductae) summa pars scindens proximum circulum -on appellatur; ima vero secans aequae sursum versum maiorem orbem ana-bibazon.

catabolēnsis (catabulēnsis), -is m. [a catabulum. Th.]. is qui iumenta oneraria agit (sed cf. Seeck, PW. III 1782): CORP. III 2403, 33, 34 (Thamugadi, ante a. 367) ex c(a)t(abolēnsi) (suppl. Mommsen, alii aliter). COD. Theod. 14, 3, 9 (a. 368?) ex libertinis -ium corpori statuimus sociari eum, cuius tota substantia xxx librarum . . . colligitur. 14, 3, 10 (a. 368?) libertini . . . -ium necessitatibus obsequantur. CASSIOD. var. 3, 10, 2 (a. 507—11) ut marmora . . . ad Ravennatē urbem per -es (-bul- cod. M) . . . dirigantur. 4, 47, 5 multam iam non veredarius sed -is (-bulnensis Ae) incurrat, quisquis ultra c libras parhippum crediderit onerandum.

catabolēns, -a, -um, καταβολικός. pertinet ad infernalibus: dictum, ut videtur, de spiritibus diabolicis, qui hominem obsessum humi prosternunt (καταβάλλουσιν): TERT. anim. 28 p. 348, 8 sci-mus etiam magiae (cod., magiam Reiff.) licere (A, dicere B teste Reiff., elicere B teste Oehl.) explorandis occultis (per -os (pericatabolicos Reiff., procatabolicos Gelen.) et paredros et pythonicos spiritus (an scribendum magiam elicere . . . pericatabolicos [vel simile quid] eqs., an lacuna statuenda?). de hominibus: POTAM. tract. 2 p. 1416^B Belias . . . mathematicus, -orum fatidicorum et pythonicorum antistes. de libris vel carminibus: FVLG. Virg. cont. p. 86, 3 illa quae aut Dardanus in dinameris aut Battiades in paredris aut Campester in -is infernalibusque cecinerunt.

catabulum, -ī m. [a Graecis tractum cf. κατάβολος. Th.]. GLOSS. V 614, 10 stabulum (cf. Hülsen, PW. III p. 1782). LIB. pontif. p. 44, 2 Marcellus damnatus est in -um. p. 44, 3 sq. dum serviret in -um (-bulo al. -bola E) bis. p. 44, 11 animalia -i congregata starent et ipsis beatus Marcellus deserviret. NOT. Tir. 10, 85 -pulum v. s. captabulum p. 363, 81.

catacarīsia(e) v. carissa p. 459, 65 sqq.

catacarpōsis, acc. -in f., κατακάρπωσις. ITALIA lev. 6, 11 (Lugd.) efferet -in (ἐξόψει τὴν κατακάρπωσιν, VVLG. cineres) extra castra in locum mundum (cf. AVG. quaest. hept. 3, 9 p. 243 non enim ait: 'auferet holocarposin', sed 'auferet -in', hoc est reliquias holocausti, quod ignis consumpsit).

? catacixin ('κατασχάζειν?' Götz) phle<bo>tomum rectum tenere GLOSS. III 599, 3.

catacecaumenē, catacecaumenitēs v. nom. propr.

catachanna, -ae f. [eandem vocem esse ac graecam καταχήνη censet Unger, Jahrb. Phil. 119, 1879 p. 493 sq. Th.]. significat, ut videtur, rem risu dignam: AVR. Fronto p. 35, 5 N. videre arborem multorum ramorum, quam ille (pater) suum nomen -am nominabat. sed illa arbor mira et nova visa est mihi, in uno trunco omnia omnium fere germinum (suppl. fere pomorum ferens; cf. PLIN. nat. 17, 120. arbor ridicula dici videtur propter perversam discrepantiam rerum mixturam). p. 155, 20 N. confusam eam . . . eloquentiam, -ae ritu partim igneis nucibus Catonis, partim Senecae mollibus et febriculosus prunuleis insitam. SPART. Hadr. 16, 2 -as (-cannas B, -cannos P sed ex priore n rasura est i factum, o in rasura; -caymos V, -crianos M, -chenas Is. Voss. ad. Hesych. καταχήνη) libros obscurissimos Antimachum imitando scripsit Hadrianus.

catachrēsis, acc. -in, abl. -ī f., κατάχρησις. i. q. abusio.

I proprie: graece VARRO Men. 62 -is est enim vera, cum in candelabro pendet strigilis. 2 t. t. gramm.: graece: CIC. orat. 94 Aristoteles autem tralationi et haec ipsa (i. metonymiam) subiungit et abusionem, quam -iv vocant. QVINT. inst. 8, 2, 5 abusio, quae -is dicitur necessaria (8, 6, 34. cf. DIOM. gramm. I 458, 1 de -i. -is est necessaria similium <pro> propriis abusio et usurpatio nominis alieni cf. l. 75, 77). lat.: PAVL. FREST. p. 58 -in tropum nos abusionem dicimus, cum alienis abutimur perinde ac si propriis, cum propria deficiunt (TERT. adv. Marc. 3, 15 p. 401, 9 quibus [proprietatibus appellationum] deficientibus . . . Graeca -is de alieno abutendo succurrit. cf. CASSIOD. in psalm. 43, 24 -is . . . quam recte dicimus abusionem, quae rebus nomen commendat alienum. 74, 11 BEDA rhet. p. 612, 12). MART. CAP. 5, 512 -in etiam Graeci, quam nos abusionem dicimus, ut cum perhibemus 'naturam deorum' pro 'substantia' [CHAR. gramm. I 285, 4 in loco spurio]. aliter: SACERD. gramm. VI 483, 3 -is est dictio impropria alterius dictionis sibi vindicans proprietatem ut 'camposque liquentes' pro mari. DON. gramm. I 400, 1 -is est usurpatio nominis alieni. cf. supra l. 63 sqq. (POMP. gramm. V 306, 14). CHAR. gramm. I 273, 1 de -i. -is est dictio alienae rei necessario imposita (cf. l. 63 sq.) . . . haec quia non habet proprium alieno utitur (cf. ISID. orig. 1, 36, 6). AVG. doctr. christ. 8, 29, 40 quis non dicit piscinam etiam quae non habet pisces . . . qui tropus -is dicitur. CHAR. gramm. I 12, 6 dicitur autem per -in syllaba et is sonus, qui de singulis vocalibus redditur. CONSENT. gramm. V 350, 80.

catachrēsticōs adv., καταχρηστικώς. t. t. gramm.: i. q. per abusionem: graece: DON. Ter. Eun. 816 etiam his, quae cibo po-

culoque non sunt, frui dicitur -s, ut rebus veneriis *sim.* *latinis litteris:* SERV. Aen. 1, 260 magnus et parvus, quoniam mensurae sunt, ad animum non nisi -s adhibentur. 1,577 'et Libyae (lustrare extrema iubebo)': -s; nam Dido Libyae regna non retinet. POMP. gramm. V 146, 25 proprie patronymicon est *nomen* quod a patre ducitur, -s iam omnia. 147, 26 proprie hoc (*quod ad quantitatem pertinet*) a mensura trahitur, si autem -s, etiam qualitati datur mensura.

catachysis v. catacussis.

cataclis, acc. -idem *f.*, κατακλις. *i. q. finis, conclusio rei.* *spec. de ano:* CHIRON 213 *stercora* botronatim procurant usque ad longaonis -em, ubi fit reclusio intestini maioris. VEG. mulom. 1,42,1 prohibet hoc vitium illa (*stercora*) ad -em (catochidem *P*, catadidem *F*, cataclidum *A*, catachlytum *vulg.*) longaonis decurrere.

cataclistus, -a, -um, κατακλειστος. *fortasse i. q. sepositus (sc. de veste melioris notae), an gemmis circumdatus:* APVL. met. 11, 9 amoenus lectissimae inventutis veste nivea et -a (cataclista *F*, -y- φ) praenitens sequebatur chorus. TERT. pall. 3 et pavo (*dat.*) pluma vestis et quidem de -is (-clitis *codd.*). *cf. cataclyzum, cataclyzicus, cataclyzoma.*

cataclizum v. cataclyzum.

cataclysmus, -i m., κατακλυσμός. *i. q. inundatio vel illisio aquarum;* *cf. HYG. fab. 153 p. 26 -us, quod nos diluvium vel irrigationem dicimus, factum est.* GLOSS. III 57, 23 περί κατακλυσμού de -o. NOT. Tir. 120, 53. 124, 38. 125, 55. *pluralis:* CAEL. AVR. 1, 1, 42. 46. **cataclysmos (acc. -on):** VARRO rust. 3, 1, 3. CENS. 18, 11 (*sed* 21, 1 -um). *neutr.* cataclysmum, -i: TERT. nat. 2, 12 *cod. A.* LIB. geneal. chron. I p. 164, 58 *cod. Sang.* GLOSS. IV 492, 25. *cf. HYG. fab. 153 p. 26 supra l. 23 [OPTAT. 5, 1 p. 120, 17 quid -um, quod semel fuit, commemorare voluisti? quod potius coniunctio videtur esse; cf. ibid. p. 119, 1]. orthographiae discrepantiae potiores: cataclismus: *persaepe.* cathaclismus (*vel -clys-*): LACT. inst. 2, 10, 10. 11 *cod. R.* FIRM. math. 3, 1, 9. 16 *PVR.* cathaclysimum: OPTAT. p. 120, 17 *cod. G.* *legitur inde a VARRONE (semel). e poetis habent:* CARM. adv. Marc. PS. EVG. TOLET. *singulis locis.**

1 i. q. inundatio, diluvium (FIRM. math. 3, 1, 9 exustionem diluvio i. e. pyrosin -us sequitur. GLOSS. diluvium): a de diluviis mythicis sub Deucalione vel Noe: Deucalionis: *cf. HYG. astr. 2, 29 quod eo (Deucalione) regnante tanta vis aquae se de caelo profuderit, ut -us factus esse diceretur. terminus computorum:* VARRO rust. 3, 1, 3 Thebae, quae ante -on Ogygi (*i. ab Ogyge*) conditae dicuntur. TERT. nat. 2, 12 p. 120, 15 decima, inquit *Sibylla*, genitura hominum, ex quo -us prioribus accidit. CENS. 21, 1 ab hominum principio ad -um priorem (*bis*). 21, 2. PROB. Verg. georg. 1, 60/3 PS. LACT. PLAC. fab. Ov. 1, 8 (*et MYTHOGR. 2, 17*) post factum -um. *delevit omnia:* HYG. fab. 153 p. 26 -us . . . cum factum est, omne genus humanum interiit praeter Deucalionem et Pyrrham. AMPEL. 2, 11 Deucalion cum maximo -o solus evasisset (SCHOL. Germ. Bas. p. 85, 14). TERT. nat. 1, 9 p. 73, 22 cum totum orbem -us abolevit. apol. 40. LACT. inst. 2, 10, 10 -us ideo factus est, ut malitia perderetur. 2, 10, 11. ira 23, 4. *in imagine:* TERT. adv. Marc. 4, 3 p. 428, 14 si tam funditus deletum est *germanum apostolorum instrumentum*, ut -o quodam ita inundatione falsariorum obliteratum. COMMENT. Lucan. 5, 620 auxilio maris -um Iupiter fecit. SCHOL. Stat. Theb. 1, 118 quod -i tempore terrae fuerat discrimen et astris *Parnasus*. 3, 560 p. 178 fama -i inanis est . . . sed mystice per fabulam figuratum est, quia . . . genus mortalium iniuria atque ignavia invasit (*ibid.* diluvium). *sub Noe:* ITALA Matth. 24, 39 (*cod. a, c, ff¹, e*) quoadusque veniret -us (*κατακλυσμός*, VVLG. diluvium). 24, 38 (*cod. e*). II Petr. 2, 5 (*Priscill. tract. 3 p. 46, 13*) -um (VVLG. diluvium) mundo super impios inducens. TERT. Scap. 3 p. 543 -um . . . et retro fuisse propter incredulitates et iniquitates hominum. cult. fem. 1, 3 *scripturam Enoch* ante -um editam post eum casum orbis omnium rerum abolitorem salvam esse non potuisse. *ter.* PS. TERT. haer. 2 p. 218, 12. IREN. 1, 18, 3. 3, 3, 3 PS. CYPR. ad Novat. 4. 5 -us . . . qui sub Noe factus est. FIRM. err. 27, 3 de -o humanum genus arca lignea libera vit. PS. AMBR. paenit. 28 p. 1001^c implacabilem -um. CARM. adv. Marc. 4, 44 in -o enecans pariter cum prole parentes. HIER. adv. Iovin. 1, 14 -i poena. VVLG. Sirach 39, 28 -us aridam inebriavit. 40, 10. GAUDENT. serm. 10 p. 913^A *deus mundum vel -o delevit vel post diluvium reparavit.* PS. ORIG. tract. 12 p. 139, 21 LIB. geneal. chron. I p. 164, 58. FVLG. aet. mund. p. 135, 5 in gigantei -i rugientes undas et ultrices scelerum expromptas caelitus guttas. p. 136, 26. 138, 2 pugnat . . . cum aestuante -o. PS. FVLG. RVSP. serm. 76 p. 948^B cum -o orbem dominus iudicaret. APRING. in apoc. 4, 3 unum *iudiciorum* iam consu(m)matum est in -um per aquam. GREG. TVR. stell. 2 per illuviem -i. ISID. praef. test. 18. PS. EVG. TOLET. carm. app. 20, 30 *oremus*, ne -us aquae terrarum germina perdat. *imago baptismi:* OPTAT. 5, 1 p. 120, 12 -i fecisti mentionem; erat quidem imago baptismi. p. 120, 17. *cf. FVLG. aet. mund. p. 136, 17. terminus computorum:* IREN. 3, 11, 8 p. 472 ante -um . . . post -um. LACT. epit. 22, 5 -i tempus (*ibid.* diluvium). LIB. gener. a. 334 chron. I p. 139, 12 usque ad Noe, hoc est usque ad -um. p. 139, 13 HIER. epist. 36, 5. ISID. orig. 7, 6, 13 non vixisse *Matusalem* post diluvium, sed in eodem -o fuisse defun-

ctum. **b de diluvio in apocatastasi mundi:** CENS. 18, 11 cuius (*maximi*) anni hiems summa est -os, quam nostri diluvionem vocant. FIRM. math. 3, 1, 9 cum CCC milibus annorum maior apocatastasis . . . per pyrosin aut per -um fieri consueverit. **c trans-**

late, fere i. q. eversio (GLOSS. eversio): ITALA Dan. 9, 26 (*Weing., Ps. Cypr. pasch. 13. 15*) sanctuarium (civitas et illud sanctum *Cypr.*) . . . excide(n)tur in -o (VVLG. finis eius vastitas). **2 t. t. medicorum:** CAEL. AVR. chron. 1, 1, 42 vehementioribus illisionibus aquarum — Graeci -ōs appellant (1, 4, 99. 2, 3, 70 ex illisione aquarum supercandentium. 4, 7, 103). 1, 1, 46 -i, quos nos aquarum illisiones appellamus (3, 1, 10 aquarum illisio superne. 4, 1, 1).

cataclyzicus, -a, -um a cataclyzum. i. q. pertinet ad artem gemmas inserendi: VEN. FORT. Mart. 4, 325 quae manus artificis -a (*NP², -clyt- P¹, -cliz- cet.*) fila rotavit. **cataclyzōma, -atis n. hybride a cataclyzum. ars gemmas inserendi:** PS. ARNOB. confl. 1, 9 p. 252^c unum diadema video, sed in ipso diademate -is arte sunt gemmae constructae. **bis.**

cataclyzum (-i) n. corruptum videtur pro cataclistum, κατακλειστόν. gemma alii materiae inserta: VEN. FORT. carm. 3, 467 cycladis aut qualis -clyzis (-cliz- *M*; -lyc- *PN*, -lys- *BC*, -lis- *d*) effora rasis. GREG. TVR. glor. conf. 62 p. 785, 12 calicem non comminuit, quia -cliza (-glipha *cod. 4*) in ipso fuerant solidata. **catacthonla, ōrum n., καταχθόνια. titulus carminis LUCANI:** VITA Lucani p. 336, 18 catacthonion (*genet. plur., suppl. libri. -αχθο- cod. Q, -axco- C, -asco- W*). *nota inde pro nom. sing.:* SCHOL. Stat. Theb. 9, 424 Lucanus in -o (cat(h)agonio *codd.*).

catāc(u)lum clod[or]um GLOSS. Plac. V 15, 22 (53, 1; -cl- *G*, -cul- *R*). cf. ANTH. 19, 7 (praef. *cod. Salmas.*) ne mihi . . . cataclum carmen inreplet. a catax deminutive, cf. Loewe, Gloss. nom. p. 82. catacium (*genet. plur.*) *coni. Deuerling. Elsperger.* **catacumba, -ae f. [orig. inc.; v. Hülsen, PW. III 1782. Th.]. forma cata tumba (-tymba): LIB. pontif. l. 40sq. GREG. M. l. 44 ACT. Petr. Paul 87 ἐν τόπω λεγομένῳ κατακούμβας (*G, κατακούμβας D, -ός B*). *cf. l. 44. ORIGO Rom. chron. I p. 148, 33 t(h)ermas in Palatio fecit et circum in catecumbas. CHRONOGR. a. 354 chron. I p. 71, 5 Fabiani in Callisti et Sebastiani -as. p. 71, 15 Petri in -as et Pauli. PS. AMBR. act. Seb. 88 hoc corpus tu dum levaveris, perduces ad -as. LIB. pontif. p. 25, 4 quem (Pontianum) beatus Fabianus . . . sepelivit in -as. p. 29, 5 corpora apostolorum beati Petri et Pauli de -as levavit noctu. p. 83, 8 fecit basilicam in catatymbas (*codd. I; -cumbas K, -tumbas codd. II, -cumbis codd. III*) ubi iacuerunt corpora . . . Petri et Pauli. p. 99, 17 fecit autem monasterium in catatymbas. GREG. M. epist. 4, 30 p. 265, 21 corpora apostolorum usque ad secundum urbis milliarium in loco, qui dicitur -as (*R¹⁻³, -tumbas pars codd., -tymbas r¹⁻²*) collocata sunt. PASS. Petr. Paul. long. 66 comprehenderunt eos in loco, qui dicitur -a (-as *CMNS*, catha- *V*) via Appia milliario tertio. Goetz.***

? catacussis NOT. Tir. 101, 61 (inter nomina vasorum). idem esse ac gr. καταχούσις censet W. Schmitz, Rhein. Mus. 25 (1870) 161. catadiēgēsis (-is) f., καταδιήγησις. FORTVN. rhet. 2, 19 p. 112, 11 species narrationis quot sunt? . . . -is, cum sola narratione materia continetur, quae in his controversiis collocatur, in quibus tota oratio narrativa est. graece MART. CAP. 5, 552. **catadromarius, -i m. a catadromus. CORP. VI 10157 -us, <ludis Ro>manis qui catadrom(um) <decucurrit> CCXXVI in Glauce. **catadromus, -i m., κατάδρομος. funis, per quem decurritur: SVET. Nero 11 notissimus eques R(omanus) elephanto supersidens per -um (*gat- codd.*) decucurrit. PAVL. dig. 19, 1, 54 pr. eum fuisse servum, qui per -um descendere . . . solitus esset. CORP. VI 10157 v. supra l. 54 sq. **cataegis (-idis?) m., καταγίς. nomen venti:** NOT. Tir. 110, 78 categis (*inter ventos*). huc fortasse pertinent: GLOSS. de Euseb. V 423, 8 totegis procella (*καταγίς Clem. Rom. rec. X 32*). SEN. nat. 5, 17, 5 Pamphyliam -is infestat (*coni. Fortunat., c(h)agreus vel chagreis codd., Cragreus G. Müller*). *eiusdem verbi aliae formae:* APVL. mund. 12 at enim procellosus flatus **catagis** (*sic codd.*) dicitur, quem praefractum possumus dicere, ventus qui de superiore caeli parte submissus inferiora repentinis impulsibus quatit (*de cataegide agi apparet collato Ps. Arist. mund. 4 p. 395 a 5, sed catagis elocutus est APVL. derivavitque a καταγίς [κατάγινμι]*). LIB. geneal. chron. I p. 164, 58 quoadusque super eos adveniret horrenda cathago (*catago codd. Taur. Sang.*) et operuit eos cataclysmus. **catafora et sim. v. cataphor-. catafract- v. cataphract-. **catafrico, -are a fricare et cata (κατά). CASS. FEL. 1 p. 8 totum caput -bis (sic *gc*, cataplasmabis *p*) et adiecta aqua calida lavabis, et postquam laveris . . . moderate fricabis et iterum lavabis. **catagelasimus (*καταγέλασιμος) v. nom. propr. **catagis, catago v. cataegis. ochimo (i. ὄχιμος) herba est, quae latine catagoga (?) GLOSS. de Euseb. V 422, 51 (καταγωγή?). **catagraphus, -a, -um, κατάγραφος. masc.:** CATVLL. 25, 7 remitte pallium mihi meum . . . sudariumque Saetabum -osque Thynos (*utrum substantivum sit, i. res quaelibet picta, an adiectivum i. q. pictus, non satis constat*). *neutr. pl.:* t. t. pictorum:************

PLIN. nat. 35, 56 hic (*Cimon Cleonaeus*) -a invenit, hoc est obliquas imagines. v. etiam nom. propr.

catagūsa, acc. -am, *κατάγουσα*. statua feminae quae nendo filium deducit: PLIN. nat. 34, 69 Praxiteles... fecit... -am.

? **catalagēs**. vox magica: CORP. XIII 10026, 86 (in lamina argentea) bis dontaurios -es. *Elsperger*.

catalanma v. cataplasma p. 593, 47.

catalēcticus, -a, -um, *καταληκτικός*, cf. acatalectus et hypercatalectus. neutr. sing. catalecticon: TER. MAVR. 1829 FORTVN. gramm. VI 294, 2. 302, 21 MAR. VICTORIN. gramm. VI 178, 20 PS. BASS. gramm. VI 305, 17. SACERD. gramm. VI 501, 13 -a species est quae minus una syllaba (vel uno tempore) terminatur, quam sui pedis quantitas exigit syllabarum vel temporum (520, 11 deest... una syllaba ut sit dimetrum plenum, ideo -um est. FORTVN. gramm. VI 281, 12 *καταληκτικόν* quando syllaba deest. MAR. VICTORIN. gramm. VI 61, 6. 18 -um erit metrum si una syllaba ei detrahatur. DIOM. gramm. I 502, 8 -a species carminum est versus minus habens metricae constitutionis. 519, 20. SERV. gramm. IV 457, 13 -um versus dici cui syllaba una deest. PRISC. gramm. III 419, 12. 422, 15. 460, 1). de notis CATAL. vel CATL. vel CAT., quibus in collectionibus prosodiacis Carolinorum versus pentametri dactyl. significantur, v. Traube, Rhein. Mus. 44, 479.

TER. MAVR. 1520 -a quos pedes syllaba terminat frequenter (1824. EXPLAN. in Don. gramm. IV 524, 4. 16. GRAMM. VI 638, 9). 1829 -on hoc genus omne et semipedem vocitari. SACERD. gramm. VI 501, 13 -a species v. supra l. 11 (DIOM. gramm. I 502, 7. 8 l. 17). 520, 6 dimetro -o iambico (520, 11 FORTVN. gramm. VI 287, 4. 25. 294, 2. 302, 21 MAR. VICTORIN. gramm. VI 73, 4. 81, 23. 144, 23. 178, 20 PRISC. gramm. III 422, 15. 425, 24. 428, 6 SCHOL. Hor. carm. 2, 18 pr. p. 197, 9). SACERD. gramm. VI 521, 12 trimetro -o iambico (527, 11. 529, 22 FORTVN. gramm. VI 287, 27. MAR. VICTORIN. gramm. VI 77, 15 trimetrum -um in syllabam cui si una longa praeponatur syllaba fiet heroum. PRISC. gramm. III 428, 10 PS. BASS. gramm. VI 305, 17 SCHOL. Hor. carm. 2, 18 pr. p. 197, 22). SACERD. gramm. VI 524, 10 tetrametro -o comico (528, 13. 530, 6. 533, 18. 21 -um tetrametrum contrarium est miuro. FORTVN. gramm. VI 285, 6. 288, 2 MAR. VICTORIN. gramm. VI 75, 28. 83, 1. DIOM. gramm. VI 505, 18 tetrametrum... -um perfectissimum est quod appellatur Priapium. PRISC. gramm. III 419, 12 FRG. Bob. gramm. VI 620, 3 BEDA gramm. VII 227, 11. 255, 22). SACERD. gramm. VI 527, 3 pentametro -o iambico (530, 15). 528, 8 octametro -o iambico. FORTVN. gramm. VI 283, 23 dactylicus hexameter si -us fiat, hoc est si disyllabum pedem in ultimo habeat (MAR. VICTORIN. gramm. VI 73, 18). MAR. VICTORIN. gramm. VI 61, 6 metrum supra l. 16 (61, 18. 31. 78, 17 DIOM. gramm. I 504, 16. 519, 20). 62, 6 iambica metra gaudent acatalectis et -is et hypercatalectis conclusionibus. 78, 13 monometrum anapaesticum -um, id est suprema longa deficiente. 164, 11 haec penthemimeres tome -a est. DIOM. gramm. I 520, 29 duos -os versus... habet metrum Alcaicum (SERV. gramm. IV 457, 13 PRISC. gramm. III 460, 1).

1. **catalēcton**, abl. -ō, τὸ κατάληκτον. pes metri syllaba deficiens: MALL. THEOD. gramm. VI 590, 3 metrum dactylicum pentametrum recipit pedes hos, spondium loco primo et secundo, dactylum locis omnibus, -on in medio et in fine (BEDA gramm. VII 242, 29). 590, 7. 8. 16 primo loco spondius, secundo dactylus, deinde -on, post duo dactyli collocentur. BEDA gramm. VII 255, 23 metrum dactylicum tetrametrum catalecticum constat ex spondeo, dactylo, -o, dactylo, spondeo. SCHOL. Prud. post cath. 2, 104 catalectum, in quo -on, acatalecticum, in quo non -on... heptemimere(s), ut -on in septima sit syllaba.

2. **catalecton** v. catalepton.

1. **catalēctum** (-ī) cf. 1. catalecton. i. q. catalecticum (sc. metrum). SCHOL. Prud. cath. 2, 104 v. supra l. 36.

? 2. **catalectum** *κατάλεκτος* GLOSS. III 297, 22 in tit. de navigatione (525, 1).

catalēmpsia v. l. 71.

catalē(m)psis, acc. -im et -in f., *κατάληψις*. CAEL. AVR. acut. 2, 10, 56 vicina atque similis est lethargiae passio, quam Graeci *κατάληψιν* appellant, nos apprehensionem vel oppressionem vocare poterimus. *ibid.* Asclepiades... in appellavit. 2, 10, 57 Asclepiadis sectatores hanc passionem a lethargo discreverunt et nomine adiecto -im vocaverunt. nota: CAEL. AVR. acut. exc. prooem. Ianus 2 (1847) p. 482 apoplexia, catalempsia, spasmus.

catalē(m)pticus, -a, -um, *καταληπτικός*. catalepticus: GLOSS. III 598, 15 catalem(p)ticus: cessatio vocis. adi.: CAEL. AVR. acut. 2, 10, 74 passionem supra dictam, hoc est -am sive catocham ut Graeci appellant, designant febres acutae (2, 10, 77). 2, 10, 78 lethargicum simul atque -um esse... aegrotantem. subst. fem.

i. q. **catalempsia** (morbus ipse): SORAN. p. 58, 22 huic valetudini propter silentium similes sunt caducae apoplecticae, quae de lumbricis tacent, lethargicae etiam et -ae. *ibid.* lethargicae... et -ae separantur quod semper cum febribus sunt, (hystericae autem nunquam. masc. subst. i. q. **aegrotus**: CAEL. AVR. acut. 2, 10, 75 -is... pulsus maior... invenitur. 2, 10, 76. 80 quorum nihil in -is invenitur. 2, 10, 82 Chrysippus scribens de -is. 2, 10, 86 de -is... Soranus ordinavit.

catalepton, n., *coaluit ex κατὰ λεπτόν*. titulus carminum col-

lectionis Vergilianorum; saepius falso in codd. catalecton. SVET. vita Verg. p. 58 deinde -on (catalecton codd.) et Priapea et epigrammata fecit Vergilius. SERV. Aen. 1 praef. scripsit Vergilius etiam septem sive octo libros hos: ... Priapeia -on (catalepton Paris. 1; catalepton V Burmanni; catalectum G; catalecton Paris. 2 et reliqui). cf. titulum VERG. catal. in codd.: catalepton Vergilii incipit (HM); Vergilii -on (RA); adde in catalogo Murbacensi: catalepton (sic). cf. Vollmer, Sitz.-Ber. d. phil.-hist. Kl. d. Bayr. Ak. d. Wiss. 1907 p. 339. plur.: AVSON. 349, 5 dic quid significant -a (catalecta C) Maronis.

5 **catalēxis**, acc. sing. -in; acc. plur. -is; abl. -ibus, *κατάληξις*. graece: MAR. VICTORIN. gramm. VI 61, 1 hanc Graeci *κατάληξιν* vocant, id est cum legitimum metrum in syzygia simplicem pedem, in monopodia vero, id est in simplici pede, syllabam perdit. 71, 16. TER. MAVR. 1469 -is... dicitur ea clausula versus, quam syllaba vel

15 pes numeri datus minoris ita terminat, ut discrepet id quod inde restat. MAR. VICTORIN. gramm. VI 164, 11 diximus -in esse cum legitimum metrum aut pedem e syzygia aut syllabam e simplici pede amittit. TER. MAVR. 1880 fiet -is in istum pedem, quia non eiusdem generis deprehensus in imo est. SACERD. gramm. VI 501, 5

20 -in cuius species sunt quattuor: acatalecta catalectica brachycatalecta hypercatalecta. 517, 22 dactylicum metrum et eius species XVII ex quattuor -bus unam solam non recipit brachycatalectam. 520, 3 crescit... iambicum metrum a dimetro usque ad tetrametrum et -is recipit totas, id est quattuor. 534, 11 qualem dactylum... -is exegerit. 540, 10 -is (id est finis) ionici aut trochaeo terminatur aut spondeo. MAR. VICTORIN. gramm. VI 85, 23 si -in habuerit trimetrum acatalectum Euripidum vocatur. 144, 17. 166, 3 in quo bacchio -is est (cf. 178, 26 bacchius -in facit. DIOM. gramm. I 504, 4). DIOM. gramm. I 504, 24 -in facit trochaicus aut in amphimacro aut in epitrito quarto. 504, 35 hoc metrum -in facit aut in ionico... aut in molosso. AVDAX gramm. VII 333, 19 cum finis versus consideratur huius species sunt quattuor id est -is, acatalexis brachycatalexis, hypercatalexis.

catallicē v. catastactice et catastalticus.

35 **catalogus**, -ī m., *κατάλογος* (GLOSS. 341, 59). neutr. -um v. l. 36. GLOSS. IV 214, 24 ordo, series (492, 27). V 417, 46 -um: series nominum. V 274, 39 graece enumeratio; cf. p. 585, 52.

AVSON. 422, 9 sequitur in *Iliados B* enumeratio copiarum viritim, ut per -i seriem milites naves duces patriae retexantur (de poeticis militum, ducum, sim. enumerationibus: cf. MACR. sat. 5, 15, 1 enumerantur auxilia, quem Graeci -um vocant. SERV. Aen. 1, 286 omnis poetae intentio... ad laudem tendit Augusti sicut et in sexti carminis -o. 10, 166 -us in quo enumerantur hi qui venerint de Tuscia. 10, 545 sicut ipse Vergilius in -o ait. PROB. Verg. georg. 3, 89—91 in -o ducum. SCHOL. Stat. Theb. 6, 887. 7 praef. p. 340, 24 sequitur descriptio -i exercitus Thebanorum. 7, 247 Homerus per inquisitionem narrationem -i inducit. 7, 641. 8, 364. 707 in -o dum arma ipsius poeta describeret. 9, 745. 11, 32. 35. 45. 12 p. 470, 11 -us exercitus Thesei).

45 HIER. hom. Orig. in Ezech. 7 p. 945 -us peccatorum Ierusalem (p. 952). in Ezech. lib. 4 praef. -um... vitiorum Ierusalem (in Gal. 5, 19—21 p. 509. 510 in Is. 1, 23 p. 26 CASSIAN. conl. 5, 27 tit.). in Ezech. 6, 18 p. 203 videamus -um virtutum patris quae mihi videntur in decem et septem partes dividi (adv. Pelag. 1, 22 epist. 22, 40 GAUDENT. serm. 11. CASSIAN. inst. 11, 10, 1 virtutum tam prolixum -um... replicare. 14, 16, 8 texere (syn. ordo). NICET. vigil. 7). HIER. vir. ill. praef. Cicero in Bruto oratorum linguae latinae texens -um (cf.

55 CASSIAN. l. 54. EVGIPP. epist. 4 contexens). 12 Senecam non ponem in -o sanctorum (cf. epist. 47, 3 post -um plurimorum (virorum illustrium) me quoque in calce voluminis... posui). 18 apparet ex ipso -o nominum alium esse Iohannem eqs. adv. Iovin. 1, 47 in -o feminarum insignium. epist. 60, 8 in -o iustorum (EVGIPP. epist. 4. GLOSS. IV 28, 13 -us: iustorum numerum. 492, 26). 74, 3 Matthaeus... in -o apostolorum publicanus dicitur. 77, 7 -us... omnium mansionum populi Israel. 118, 2 hic est -us tentationum tuarum. Ps. RVFIN. in psalm. 43, 4 in -o (deut. 7)... dinumerantur septem nationes (CASSIAN. conl. 5, 16, 2). AVG. c. Iul. op. imperf. 3, 12 legimus... in deuteronomio, in -o praeceptorum quibus vita... populi... ordinatur. Ps. AVG. serm. 264, 1 in illo -o ubi omnes antiquos sanctos collaudavit Paulus. OROS. hist. 7, 42, 4 de -o tyrannorum... loquar (7, 42, 5). CASSIAN. conl. 2, 1, 3 completo omni -o spiritalium charismatum (11, 12, 7). 17, 17, 2 Raab in patriarcharum adnumerata -o. Ps. PROSP. vocat. gent. 2, 7 si... haec distributio secundum praecedentium operum merita proveniret, non ipsorum donorum -um tali conclusione apostolus terminaret. GENNAD. vir. ill. 1 in -o scribarum. 36 haeticorum. IORD. Get. 119 gentium. 174 Amalorum familiae. CONC. Cabil. a. 639—654 p. 209, 13 episcopus presbyter aut diaconus vel quicumque ex sacerdotale cataloco.

65 de ea descriptione quae fit enumerando: HIER. in Tit. 1, 9 p. 704 apostolum post -um conversationibus episcopi etiam doctrinam... praecipisse. 2, 12 p. 724 post -um doctrinae. RVFIN. apol. Orig. 1 p. 549 -us ecclesiasticae praedicationis.

syn. enumeratio. ordo. series.

Poeschel.

catalticus v. catastalticus.

75 **catalysis**, acc. -in, *κατάλυσις*. graece: SERV. Aen. 5, 484 arma deponit et arti renuntiavit i. e. *κατάλυσιν* fecit. latine SERV. auct.

ecl. 7, 24 <est> intellectus 'pendebis fistula': malo -in facere quam deterior esse.

catamaiti v. catomum.

? cerniculi **catamites** recrementorum GLOSS. V 594, 24 (IV 317, 43 *secrem- codd.*). *corruptum esse e gr. κατάμιξις, dubitanter proposuit Roensch, d. n. Test. Tertullians p. 651.*

catamitus v. nom. propr.

catamodicum v. cata p. 585, 63. **catamodice** adv. i. q. quodammodo: RVSTIC. c. aceph. p. 1208^B quod enim coepit aut proficit aut perficitur non deus est, vel si propter incrementum catamodice ita dicitur.

? **catamontem** caeli aspectum GLOSS. IV 490, 47 (-men-). V 273, 14. 355, 3. 593, 24 cf. Loewe, Prodr. p. 29 not. 1.

catampo genus est lusus PAVL. FEST. p. 44. [fortasse a κατ' ἄμφω, ut visum est Scaligero. Th.]

catanancē, -ēs f., κατανάγκη. PLIN. nat. 1, 27, 35. 27, 57 -en Thessalam herbam qualis sit describi a nobis supervacuum est, cum sit usus eius ad amatoria tantum. DIOSC. 4, 126 de -e. *ibid.* est alterum genus -is.

catantiphraſis, acc. -in f., non nisi in iunctura per -in, quae videtur orta esse ex male intellecto gr. κατ' ἀντιφρασίω. CLEDON. gramm. V p. 18, 36 deponentia per -in, hoc est per contrarietatem, sicut Parcae quod nulli parcant. p. 28, 25. 57, 31. 58, 30 deponens, quod litteram r nunquam deponat, per -in.

catantlēs, acc. -in f., κατάντησις. MARCELL. med. 1, 32 ad ulcera, quae in capite effervescent... prodest aqua calida bis terve die per spongiam saepius super ulcera expressa, quod Graeci -in appellant.

catapetasma, -atis n., καταπέτασμα. i. q. aulaeum: PS. RVFIN. Ios. bell. Iud. 7, 23 quae (purpura et coccus) ad usum reposita -is templi servabantur.

cataphagās, -ae m., καταφαγᾶς. GLOSS. II 32, 15 ganeo. 36, 44 gulatores. PETRON. 39 in Leone (signo) -ae nascuntur. forma **catafagus**: GLOSS. II 132, 58 marg. -us [k superscripto c] nebulo.

cataphasis, acc. -in, abl. -ī f., κατάφασις. modo graecis, modo latinis litteris scribitur. FORTVN. rhet. 1, 2 a p. 82, 4 intentio est, quod prima pars praeposit, quae facit litem... hoc Graeci quid vocant? -iv. (lat. litt. P, item p. 82, 6). AVG. rhet. 11 p. 143, 28 dictum, quod Graeci φάσις nominant, ... scinditur in duas partes et est eius alterum κατάφασις (sic E, latine F), alterum ἀπόφασις. -in... intentionem verbo factam possumus dicere, i. e. verbum quo crimen intenditur. IVL. VICT. 2 p. 375, 30 per -in. p. 375, 37 ex -i... i. e. ex intentione. p. 375, 39 relicta -i. 6, 3 p. 400, 31 a contrario in coniectura argumentum ducitur, quod fit per -in et apophasin. RHET. lat. min. p. 585, 15 fasis est res, ex qua quaestio nascitur, catafasis accusatio, apofasis defensio. aliter: ISID. orig. 2, 27, 3 interpretatio res mente conceptas prolatis sermonibus interpretatur per -in (-frasin pars *codd.*) et apophasin i. e. affirmationem et negationem.

cataphora, acc. sing. -ān, abl. plur. -īs, καταφορά. 1 t. t. **astrologorum**: FIRM. math. 3, 5, 5 si Mars... solus in cardinibus geniturae fuerit inventus, vel in cataforis (sic ubique *codd.*), vel in anaphoris eorum. 3, 5, 7 in ceteris cardinibus geniturae, vel in anaphoris vel in -is cardinum. ter. 3, 5, 8. 2 t. t. **medicorum**: CAEL. AVR. acut. exc. 5, Ianus 2 (1847) p. 498 eiectatio vehemens... pressionem (paracopen Graeci dicunt hanc cataforan) affert... <et> debilitationem virium.

cataphorēticus (-a, -um), καταφορητικός. DIOSC. 2, 14 cf. l. 64. ORIBAS. syn. 4, 32 (rec. La) papaveris semen -as facit i. e. nimis gravantur somno.

cataphoricus (-a, -um), καταφορικός. ORIBAS. syn. 4, 32 (rec. Aa) si amplius papaveris semen assumatur cataforicum facit.

cataphorus (-a, -um), κατάφορος. DIOSC. 2, 14 castoreum cum aceto et oleo roseo capiti inunctus cataforu(m) (τοῖς... καταφερούμενος, cataforeticis congruit rec. alph.) praestat. *Elsperger.*

cataphracta v. cataphractes.

cataphractarius, -a, -um a cataphractus. scribitur kata-: CORP. III 10307 XIII 6238 (saec. III vel IV). catafract-: CORP. III 99. 10307. 14406*. V 6784. XIII 3493 (XIII 7323 in corruptela infra l. 75). INSCR. Notiz. degli scavi 1890 p. 343 et passim in *codd.* ad equitem cataphractis indutum (clibanarium) pertinens (de pedite l. 84?). 1 adiective: CORP. III 99 (Arabia; a. 244—249) praerectus) alae novae firmae catafract(ariae) Philippianae (cf. 10307 [Pannonia inf.]) ala firma katafractaria ex numero Hosroruorum (an Hosruenorum?). XIII 7323 [ad Moenum, saec. III] memoriae... dec(urionis) a<l>ae firmae catafract(ariae) [cataef-lapis] bello desiderati. VOPISC. Aurelian. 11, 4 habes... equites -os octingentos (NOT. dign. or. 5, 34 equites -i Biturigenses. 6, 35. 6, 36 equites -i Ambianenses [v. p. 592, 2]. 8, 29 Albigenses. 39, 16 cuneus equitum -orum. occ. 7, 200 equites -i iuniores. 40, 21. CORP. III 14406* [Macedonia] militavi inter e<q>uites -os Pictavensis. INSCR. Notiz. degli scavi 1890 p. 343 [Concordiae] centenarius de numerum equitum -orum. adde: PAPYR. Berol. Bruns font. iur. p. 325 l. 6 [a. 359] βίαρχος οὐξέλλ<ατλωνος> ἰππέων καταφρακταρίων εἰδρυμένων τὰ νῦν ἐν <τῇ> Ἄρασι> νοειτῶν πόλει τῆς Αἰγύπτου. VOPISC. Aurelian. 34, 4 -ii mi-

lites. NOT. dign. or. 7, 25 comites -i bucellarii iuniores. 2 masc. *substant.*: CORP. XIII 3493 (Ambianis, saec. III exeuntis) circit(or) n(umeri) cat(a)fr(actariorum) (idem appellantur NOT. dign. or. 6, 36 p. 591, 78. cf. CORP. XIII 6238 [Worms, saec. III—IV] eq(ues) ex numer(o) kata(fractariorum)). LAMPR. Alex. 56, 5 -os Persarum, quos illi clibanarios vocant, decem milia in bello interemimus. TREP. Claud. 16, 2 dabis ex -iis centum. AMM. 16, 2, 5 adhibitis -is solis et ballistariis. 16, 12, 7 inter quas (equestres turmas) -i erant et sagittarii. 16, 12, 63 Innocentius -os ducens. NOT. dign. or. 81, 52 ala prima Iovia catafracta<rioru>m. CORP. V 6784 (Ioveae) circito<r> de vixilla<ti>one catafr<a>ctariorum.

cataphractātus, -a, -um a cataphractus vel cataphractes. i. q. cataphractarius (de equitibus scil.). CORP. XI 5632 (Camerinae) praerect(o) alae I Gallorum et Pannoniorum catafractatae.

cataphractēs (-a), -ae m. et f., καταφρακτής. acc. -ēn l. 36; -am l. 35; nom. sing. -a: GLOSS. ter. NOT. Tir. 77, 44. 1 masc. i. q. cataphractus, miles ipse (GLOSS. κατάφρακτος): SISENNA hist. 81 custodiae in muro statuuntur -arum. 2 fem. i. q. lorica ferrea peditis equitisve (cf. v. Domaszewski, PW. III 1783): TAC. hist. 1, 79 Sarmatae impediti lapsantibus equis et -arum pondere. IVL. VAL. 1, 35 ex Syria Alexander mille etiam cum -is viros accipit, quod armorum genus orientis inventio est. VEG. mil. 1, 16 bellatores cassidibus -is loriceisque munitos. 1, 20 6^{ies}, ex. gr. ab urbe enim condita usque ad tempus divi Gratiani et -is et galeis muniebatur pedestris exercitus... postulant primo -as, deinde cassides [sedere] refundere. *ibid.* pedites autem scutati praeter -as et galeas etiam ferreas ocreas... cogere ut accipere. 2, 14 eosdem equites cogere loricas suas vel -as... frequenter tergere et curare. 2, 15 cassides -as ocreas, scuta gladios maiores eqs. habebant milites gravis armorum (sc. pedites). *ibid.* sagittarii cum cassidibus -is et gladiis, sagittis et arcibus (3, 14 in secundo ordine circumdati -is sagittarii). 2, 16 triarii (sc. legionis saec. fere III) cum scutis -is et galeis ocreati eqs. *ibid.* sim. de centurionibus. 4, 6 contra sagittarios -as vel scuta in civitatibus debent habere. 4, 9 cornua... vel cruda coria proficit colligi ad -as texendas. SCHOL. Stat. Theb. 4, 268 loricae squamas explicuit, quam alii -am vocant. in imagine: TERT. pall. 4 triumphalem -en amolitus in captivo sarabara decessit.

cataphractus, -a, -um, κατάφρακτος. lorica ferrea indutus (de re v. Daremberg-Saglio II p. 966). 1 adi. proprie: SALL. hist. frg. 4, 64 et sequebantur equi<tes> -i (sc. Mithridatis. cf. 4, 66 qui praegradiabantur, equites -i, ferrea omni specie. LIV. 35, 48, 3 equites loricatorum, quos -os vocant. 37, 40, 11. 37, 42, 1 PANEG. 10, 23 p. 230. AMM. 16, 10, 8 -i equites, quos clibanarios dictitant. 16, 12, 38. 18, 8, 7. 24, 6, 8. 25, 6, 2. 28, 5, 6. VEG. mil. 3, 23 -i equites propter munimina, quae gerunt, a vulneribus tuti, sed propter impedimentum et pondus armorum capi faciles eqs. PS. RVFIN. in Ioel 1, 4. cf. SERV. Aen. 11, 770 -um eum fuisse significat; -i autem equites dicuntur, qui et ipsi ferro muniti sunt et equos similiter munitos habent. adde: LIV. 37, 42, 7 cum auxiliis et -o equitatu). LIV. 37, 40, 5 tria milia peditum (*codd.*, equitum vulgo ex Sigonii con.) loricorum (-os ipsi appellant) adiunxit. VEG. mil. 3, 24 p. 117 bini -i equi iungebantur ad currum contra elephantos (de SALL. hist. frg. 4, 64 v. l. 40). *ibid.* alii contra elephantos -os milites immiserunt (4, 44 ut -i vel loricati, galeati etiam et ocreis muniti sint milites). translate: AMM. 22, 15, 16 terga -a crocodili. 2 masc. subst.: i. q. eques loricatorum (GLOSS. V 550, 10 -us: eques munitus): PROP. 3, 12, 12 ferreus aurato... -us equo. FRONTO p. 208, 11 N. sciret -os similes esse beluis piscibus. PANEG. 10, 24 p. 231 AMM. 19, 7, 4. 20, 7, 2 cum agmine -orum fulgentium. 25, 3, 4 -orum Parthicus globus. 29, 1, 1 -os et sagittarios. de equo: GLOSS. V 564, 17 -os: graece equos loricatorum. 3 neutr. subst. i. q. lorica ferrea: ANON. de mach. bell. 14 funis... ligatur circulo haerenti -o (i. ad lorica(m)) in posterioris lateris parte exteriori, per quod vestiti equi eqs.

derivata: cataphractarius, -atus.

Mbr.

catapirātēs, acc. -em, m. [*καταπειράτης, cf. ion. καταπειρητηρή]. v. Marx ad LVCEL. 1191. Th.]. ISID. orig. 19, 4, 10 (in tit. de funibus) -es (cataporates vulgo, -pior-par- al. *codd.*; cataporates Otto) linea cum massa plumbea, qua maris altitudo tentatur. Lucilius: (1191) 'hunc (hanc *codd.*) -em (ita INSCR. Gauckler, monum. de la fond. Piot. XII [1905] p. 113 [in opere musivo], ubi <cat>apirat<em>... devoret unctum; cataparatem, -pior- var. lect. *codd.* Isid.) puer eodem devoret (deforet *codd.* Isid., deferat Areval) unctum, plumbi paxillum roqus linique mataxam. GLOSS. V 617, 20 cataporates. *Elsperger.*

***cataplasma**, -atis n., κατάπλασμα. inde a CATONE passim ap. medicinae scriptores. de declinatione: dat. abl. plur. -atis: CATO ad fil. frg. 4 CELS. 4, 8. 9. 12. 29. 30. 7, 2. 26 CASS. FEL. 34 p. 74, 11. 42 p. 97, 5. 99, 19. 101, 9. 43 p. 109, 1. -atibus: APVL. met. 5, 10 CHIRON 87. 484. 650. 724 VEG. mulom. 2, 25 THEOD. PRISC. eup. faen. 51. 73 (ter). log. 21. 23. 29 CAEL. AVR. acut. 2, 9, 48 chron. 2, 1, 22 CASS. FEL. 18 p. 26, 13 ORIBAS. syn. 1, 25. heteroclitice cataplasma, -ae f.: -ae (genet. dat. sing.): CHIRON 700 PELAGON. 280. 260. 448 DIOSC. 3, 68 ORIBAS. syn. 1, 26. 2 add. p. 846 ANON. med. ed. Piechotta 127. 166. -am: PELAGON. 261 (ter). CHIRON 390. 555. 568. 594 (bis). 639. 641. GREG. TVR. Franc. 6, 15. -ā (abl. sing.)

LVCIL. 814 CHIRON 107 ANON. med. ed. Piechotta 165 ORIBAS. syn. 1, 26. -Is (*dat. abl. plur.*): VEG. mulom. 2, 67, 2 DIOSC. 1, 13. 116. 2, 108. 110. 115. 118. 144. -ās: CHIRON 668. SCRIB. LARG. 159 -a, id est superpositum medicamentum; tollit enim triduo dolorem. ISID. orig. 4, 9, 11 -a: eo quod inductio sola sit. emplastrum: eo quod inducatur. GLOSS. medicamentum.

i. q. species fomenti: CATO ad fil. frg. 4 ex medicamentis bibendis, ex -atis. LVCIL. 814 ventrem alienum maestum fovere, ex molito hordeo uti -ā (CELS. 4, 9. 12. 29. 7, 19. 7, 26, 5 CHIRON 87. 484 VEG. mulom. 2, 67, 2 THEOD. PRISC. eup. faen. 68 CAEL. AVR. acut. 2, 9, 48 chron. 2, 1, 22 CASS. FEL. 2 p. 10, 20 ORIBAS. syn. 1, 26). CELS. 2, 33 calfacit... ex qualibet farina -a sive tritici sive farris sive hordei (4, 31. 7, 26, 5). *ibid.* ea *cataplasma* deferbuit calidaque (4, 2. 6. 8. 9. 12. 19. 20. 6, 7. 9. SCRIB. LARG. 160 THEOD. PRISC. eup. faen. 72) imposita est (CELS. 3, 19. 4, 2. 12. 15. 20. 22. 27. 31. 5, 28, 3. 6, 6. 9. 7, 12, 1. 7, 19. 8, 9, 1 SCRIB. LARG. 160 PLIN. nat. 20, 191 HIER. in Is. 38, 21 p. 475 CHIRON 390. 568. 639. 641. 668 VEG. mulom. 2, 7, 2. 2, 14, 2. 2, 42, 2. 2, 54, 3 THEOD. PRISC. eup. faen. 77. 94 ORIBAS. syn. 2 add. p. 846. superimponere: CELS. 3, 10 THEOD. PRISC. eup. faen. 61). CELS. 3, 10 -ata reprimenda (3, 19. 21. 3, 27, 4. 4, 12. 5, 26, 23. 5, 28, 3. 11). 4, 6 admovere ex farina calidum -a (4, 20). 4, 28 -ata imo ventri... circumdare (*cf.* 6, 18, 2 superdare). 4, 30 in iisdem... -atis... praesidium est. 6, 6, 10 -ata et medicamenta. 6, 6, 16 -a... superiniendum est. 6, 7, 1 adici -ati debent papaveris cortices (7, 19). 6, 9 quaedam *medicamenta* quasi -ata... illinuntur. 7, 2 satis... est -atis efficere. 7, 20 superhabendum -a. 7, 30, 3 -ate *foveri* (CHIRON 724). 8, 9, 1 potest -a decidere. SCRIB. LARG. 160 ad frigidam podagram... -a. PLIN. nat. 22, 161 semen utile ad -ata. 23, 115 fiunt -ata e piris ad discutienda corporum vitia (36, 133 PELAGON. 261 CHIRON 507 THEOD. PRISC. eup. faen. 24. 25. 81 ORIBAS. syn. 2 add. p. 845). nat. 26, 152. APVL. met. 5, 10 fomentis olidis et pannis sordidis et faetidibus -atibus. EPIF. Alex. 110 Alexandrum -a ab Roxane in praecordia elaboratum levabat. PELAGON. 230 coques in modum -ae (260. 414. 448 ANON. med. ed. Piechotta 127. 166). 261 antequam -am commisceas (CHIRON 272). CHIRON (*persaepe*) 555 aqua coques -am (594). 650 -atibus et fomentis. VEG. mulom. (*persaepe*) 2, 43, 2 -ate appposito (CAEL. AVR. acut. 3, 4, 41 chron. 1, 6, 184). 2, 48, 7 -a ex faeno Graeco et vino confectum inducis. AVG. serm. ed. Denis 21, 8 adhibeat *medicus* -a quod leve est aut emplastrum (THEOD. PRISC. eup. faen. 58. 71. 81. 87 ORIBAS. syn. 2 add. p. 847). THEOD. PRISC. (*passim*) eup. faen. 27 hoc fici folia... sicut -a... operantur. *ibid.* in vicem -atis imponatur *scilla* (65. 71. 76). 28. 29. 32 -atis utilissimum adiutorium (*cf.* log. 21 adiutoria omnia pleuriticorum adhibeo... in... -atibus... constituta). 35 quae oculis rheumatizantibus ordinata sunt... semper in -ate profuerunt. 42 pro -ate... impones (59. 60. 61. 87. ANON. med. ed. Piechotta 165 pro catalauma *codd.*). 51 nos fortioribus oportet occurrere -atibus. *ibid.* inter ea -atum beneficia (68). 62 super... -ate loca tegenda sunt. 73 -atibus de seminibus <lini>... imminendum erit (78 log. 23. 29). 97 -ata paregorica (log. 23 chalcisticis vel paregoricis). log. 29 -atibus de cymini pulvere... temperatis. CAEL. AVR. chron. 1, 6, 184 constrictiva... -ata. 2, 3, 67 laxativa. SORAN. (*passim*) p. 27, 9 ea quae relaxare possunt, fomentatio scilicet olei calidi vel aquae calidae et suorum -ata. 95, 15. PS. SORAN. quaest. med. 37 extrinsecus... accedere dicuntur... -ata. DIOSC. 1, 13 -is admistum *amomum*. 1, 116. 2, 108 *andracla* cum polenta -is ad(h)ibita. 2, 110. 115. 118. 144. 3, 68 -e additus. 5, 1 in -a compositi. CASS. FEL. 1 p. 6, 8 cavendum a -ate vel diversarum rerum vaporantibus. 34 p. 74, 11 -atis dies expleveris (*cf.* 42 p. 99, 19 post dies -atis expletos. 43). 48 p. 125, 9 -a dysentericis conveniens. SIDON. epist. 3, 13, 8 unctis -atum pannis. ORIBAS. (*persaepe*) syn. 1, 25 fumentationibus et -atibus. GREG. TVR. Franc. 6, 15 cantaredarum -am nimium validam ponens. *in imagine:* AVG. c. Iul. op. imperf. 3, 162 imposito ex eucharistia -ate. *syn.* fomentum. medicamentum.

? *cataplasmaticum*, -ī n. *i. q. cataplasma?* CHIRON 57 sollicite curabis *cataplasmaticis* (*cataplasmatibus?*) oleaticis.

*cataplasmo, -āre [a *cataplasma*. *Th.*]. *passim ap. medicinae scriptores.* *i. q. cataplasma praeparare atque imponere:*

1 *absolute:* PELAGON. 64 -bis triticea polline. 217 sales et axungia et oleum... renibus superimponentur et cum necesse fuerit, -bitur. 266 axungium misces et sic -as. CHIRON 105 si fluxum umoris et clodigo persequetur, -bis donecumor et impetus et clodigo desinat. 251 oleo -bis et defricito bene. 507 -as quousque sanum fiet *iumentum*. 519 alii... loteo -ant aut suprascriptis et de singulis sibi quisque -ant simul assidue hoc facientes. sed antequam -ent *eqs.* 651 -to ex farina ordeacea. 652. THEOD. PRISC. eup. faen. 33. 71 desuper ficis tritis incoctis -bo. 76 ex coriandro viridi. log. 88. 96 hederæ foliis in vino coctis. CAEL. AVR. acut. 2, 24, 136 aqua solutis pollinibus. 2, 38, 218 ex lasere et bulbis. chron. 5, 1, 17 solo sinapi. CASS. FEL. (*persaepe*) 42 p. 99, 15 erit -andum ex faeni graeci polline.

2 *transitive:* a *medicamentum* quo curatur: VVLG. Is. 38, 21 iussit Isaias ut tollerent massam de ficis et -rent super vulnus. CHIRON 606 farinam... coques et per dies aliquot -bis. 621 co(n)uzam fricabis et conteres et -bis. 677. THEOD. PRISC. eup. faen. 76

nasturcii sicci pulverem... -bimus (log. 108). 77 pampinorum folia... -bis (ORIBAS. syn. 6, 41). ORIBAS. syn. 2 add. p. 847 apii semen per se solum aut cum farina -bis.

b *id quod curatur:* *vulnus, partes corporis sim.:* CHIRON 91 quod si coeperit tumor crescere et tumere et dolere ex quo manducare vix possit *pullus*, -bis eum donec maturum faciat. THEOD. PRISC. eup. faen. 65 mandragorae foliis... altiores percussus -bimus. CAEL. AVR. acut. 2, 9, 38 hinc caput -andum. 2, 19, 120 praecordia. 2, 29, 151 thoracem. 3, 8, 78 spinam. 3, 16, 135 podicem. CASS. FEL. 1 p. 4, 13 frontem cum temporibus -bis pane ex posca frigida et modico oleo rosaceo. p. 5, 3. ORIBAS. syn. 2 add. p. 846 ventris... reugmam. *animantes ipsos:* CHIRON 390 -bis eum (*orthocolum*) ex polline ordeacei et lini semine (VEG. mulom. 2, 54, 3). THEOD. PRISC. eup. faen. 23 ex pane mundo infuso et cum oleo contrito -entur *aegri*. 35 ex his foliis... -ati... curati sunt. 36. 90. log. 65. 78 -bo eos *ictericos*... admiscens seminibus... absinthium. ORIBAS. syn. 2 add. p. 845 -andi sunt *febrientes* de lini semine. 6, 44. *Poeschel.*

cataplētatio (-ōnis) *f. hybride fictum e gr. καταπλήττω, καταπληγμός.* ITALA Sirach 21, 5 (Tolet.) -o (*καταπληγμός*, VVLG. ob-iurgatio) et iniuriae annullabunt substantiam.

cataplēxis (-is) *f., κατάπληξις.* *res quae admirationem faciat:* LVCR. 4, 1163 magna atque immanis (*sc. amica videtur esse*), *cataplexis* plenaque honoris.

cataplūs, -ī m., *κατάπλους.* *apud poetas legitur tantum nom. sing. in fine hexam. dact.* GLOSS. adventus navium. conventus navium vel adventus. *nota nom. sing. neutr. cat(h)aplum:* GLOSS. IV 214, 33. 492, 52. CIC. Rab. Post. 40 -us ille Puteolanus, sermo illius temporis, ... aestatem unam, non plures, aures refert istis sermonibus. MART. 12, 74, 1 dum tibi Niliacus portat *crystalla* -us (*i. adventus navium a Nilo*). AVSON. 297, 21 quidquid... advehitur, toto tibi navigat orbe -us. ANTH. 910 (719°), 67 quidquid confert medicis Lagea -us. SIDON. epist. 6, 8, 1 -i recentis nundinas. 7, 7, 1 si -us arriserit *Amantio*. GREG. TVR. Franc. 4, 43 advenientibus ad -um Massiliensim navibus transmarinis. *v. nom. propr.*

cataposis (-is) *f., κατάποσις.* PS. SORAN. quaest. med. 59 quid est -is? *gluttitio* cibi et potus ab ore transvoratus.

? *catapota* genus calicis GLOSS. VI 30, 9 (213, 42. *cf.* V 274, 10 *cataputa*). *estne κατάποτης an κατάποτον, κατάπότιον?*

catapotium, -ī n., *κατάποτιον.* *i. q. pilula, t. t. medicorum,* *cf. SCRIB. LARG. 87 -um i. e. medicamentum, quod non diluitur, sed ita ut est devoratur.* MARCELL. med. 16, 2. ISID. orig. 4, 9, 9 -a eo quod modicum potetur vel ingluttitur (GLOSS. V 564, 25). GLOSS. III 599, 10 -as pilosas purgatorias. 604, 26 pilulas trochiscus vel -as. *apud recentiores forma catapotia, -ae f.:* THEOD. PRISC. eup. faen. 14. 17 CASS. FEL. DIOSC. ORIBAS. syn. 1, 17 p. 818, 25 (*cod. La*). ISID. l. 41. GLOSS. (*scribitur saepius cataputia*). CELS. 3, 21 p. 107, 4 ieiuno recte -a dantur facta ex absinthii duabus, murrhae tertia parte (MARCELL. med. 16, 55 -a facienda, quae cum calda aqua et mane et sera... dari oportet. CASS. FEL. 66 p. 163, 21 -a bechica i. e. tussicularia... dabis). CELS. 4, 15 p. 141, 24 -um devorare. 5, 25, 1 ex quibus (*catapotis*) quod ervi magnitudinem habet, satis est devorasse (5, 23, 4 ad nostrae fabae magnitudinem. SCRIB. LARG. 89 MARCELL. med. 16, 43 ex eo ad piperis magnitudinem -a fiunt, inde bina ieiuno data devoranda. *cf.* THEOD. PRISC. eup. faen. 14 -as [-am *cod. r*] in modum ervi grani conficimus. CASS. FEL. 1 p. 4, 3 -as in modum ciceris informabis. 48 p. 125, 6 in modum ervi. CAEL. AVR. chron. 4, 7, 105 erant -a facienda in ervi magnitudinem, quorum quattuor vel quinque dabis transbibenda. ORIBAS. syn. 1, 17 p. 815, 25 [*cod. La*]). CELS. 5, 25, 3. 9 SCRIB. LARG. 88. 89. 154. PLIN. nat. 26, 64 est et semen *tithymalli* in usu cum melle decoctum ad -a solvendae alvi gratia. 28, 8. GARG. MART. 30 p. 168 -a Corneliiana alectorica fiunt ex brassica. MARCELL. med. 30, 50. THEOD. PRISC. eup. faen. 17 omnibus contritis cum suco cydoniorum -a conficimus. *cf. supra l. 55* (DIOSC. 4, 159 p. 1, 17 p. 818, 23 si -as ex *aloe* fiant cum suco caulium [*ter*]). p. 819, 28 = 820, 12). CASS. FEL. 2 p. 10, 11 -ae Galeni. 24 p. 40, 20. 48 p. 125, 4. *cf. supra l. 61.* CAEL. AVR. acut. 3, 4, 33 ex vino medicamen transvorandum, quod -um appellavit *Erasistratus*. chron. 3, 8, 146 -a medicaminum (*ter*). DIOSC. 1, 84 coeliacis datus in modum -ae (-podjae *cod.*). 1, 101. 3, 22. 107 ut -a accepta. 3, 168. *oppos.:* CELS. 5, 27, 2 p. 201, 29 antidotum... per -a sumi potest (*opp.* potui ex aqua dandum est). SCRIB. LARG. 91 licet et hinc -a facere (*opp.* pastilli). 155 (*opp.* dantur ex passi cyathis tribus). *Elsperger.*

catapso, -āre, *καταψάω.* GLOSS. V 633, 9 *catapsat* (*catapsium cod., corr. Löwe, Prodr. p. 359*) caedit. *compos.* percatapsare.

catapulta, -ae *f. [a gr. καταπέλτης tractum. Th.]* PRISC. gramm. II 143, 15 excipitur... -a, quae, cum sint masculina apud Graecos, apud nos etiam genus cum terminatione mutaverunt. NOT. Tir. 77, 43. 1 *machina bellica, qua tela mittuntur (partim tela sagittis similia, v. p. 595, 8 sq. [inde nata est translatio sub 2 allata], partim lapides grandes v. p. 595, 10 et 35; utrumque p. 595, 26):* PLAVT. Curc. 394 -a hoc (*oculus*) ictum est mihi apud Sicyonem (CAECIL. com. 27 si umquam quisquam vidit quem -a aut ballista icerit VARRO frg. Non. 552, 21. *cf.* ITIN. Alex. 19 *Alexander* -a umerum

vulneratur). PLAVT. Curc. 690 ex te hodie faciam pilum catapultarium, atque ita te nervo torquebo itidem ut -ae solent. TITIN. com. 125 (lectionis atque interpret. dubiae) quem procul aspexit, immitt*e*r voluit (i. se immittere?), revertit, quoniam -a volat (quasi quom -a avolat Bothe, sc. sensu sub 2 allato). LVCIL. 219 custodem classis -as pila, sarissas (suppleas ferentem vel sim.?). SISENNA hist. 40 -as sedecim, quattuor ballistas, viginti plaustra scorpiis ac minoribus sagittis onusta. 41 longius scorpios -a concitos (PAVL. FEST. p. 367 trifax telum... quod -a mittitur. EPIT. Alex. 75 quidam -a telum tripedale misit). CAES. civ. 2, 9, 4 aut tela tormentis immissa... aut saxa ex is. BELL. Afr. 31, 7 scorpionum -arum ceterorumque telorum, quae ad defendendum solent parari, magnam copiam habebat. GELL. 7, 3 (ex Tuberone) serpentem ballistis atque -is diu oppugnatum (TAC. ann. 15, 9 -isque et ballistis ex navibus proturbat barbaros. AMM. 24, 2, 13 cum prohibitores -is nostrorum urgerentur atque ballistis). LIV. 21, 11, 7 cum -is ballistisque per omnia tabulata turris dispositis muros defensoribus nudasset (32, 10, 11 -ae ballistaeque in omnibus prope rupibus quasi in muro dispositae. VITR. 10, 13, 6 in quo tabulato summo turris statuebantur scorpiones et -ae. 10, 15, 4 scorpiones et -ae collocabantur). LIV. 21, 11, 10 collatisque eo -is ballistisque (24, 40, 15 -as ballistas tormentaue alia, quae oppugnandae urbi comparata erant, ... Apolloniam devexere. 26, 21, 7 -ae ballistaeque et alia omnia instrumenta belli lata). LIV. 26, 47, 5 -ae maximae formae... minores... ballistae maiores... minores... scorpionum maiorum minorumque *ingens numerus*. 31, 46, 10 ballistis -isque et alio omni genere tormentorum tela ingerentes et pondere ingenti saxa. 39, 5, 16 -ae ballistae tormenta omnis generis. VITR. 1, 1, 8 musicen autem sciat oportet, uti... ballistarum -arum scorpionum temperaturas possit recte facere (cf. 10, 12, 2 cuneorum conclusionibus ad sonitum musicis auditionibus -ae temperantur). 10, 10 et 10, 12 *fusius de constructione*. 10, 11, 1 -arum rationes e quibus membris et proportionibus componantur dixi. 10, 11, 2. 9. 10, 13, 7. 10, 16, 1. PLIN. nat. 7, 201 *invenisse* Cretas -am. TAC. ann. 12, 56 ex quis *propugnaculis navium* -ae ballistaeque tenderentur. SIDON. carm. 22, 123 stridentes torquet -a molares. 2 *telum tormento missum, sagitta*: cf. NON. p. 552 iaculum celer vel sagitta. GLOSS. V 616, 36 est sagitta toxicata. 350, 18 sagittae: [de TITIN. com. 125 v. supra l. 3 sqq]. AMM. 15, 12, 1 emittere coeperit pugnōs, ut -as hostilibus nervis excussas. EPIT. Alex. 41 credit -as arcu extensas volare. -a icere et vulnerare (p. 594, 82 sqq.) *huc fort. addi potest*. 8 *imagines iocosae (ad notiones 1 et 2 spectantes)*: PLAVT. Capt. 796 nam meus est ballista pugnus, cubitus -ast mihi. Curc. 398 (de aula cineraria ad caput parasiti iacta) nam illaec -ae ad me crebro comitant. Persa 28 vide modo, ulmeae -ae (i. verbera) tuom ne transfigant latus. NOVIVS Atell. 66 ut sol orescit (aurescit Ribbeck), cerea castra (i. tabellas scriptorias) crebro -a impulit (sc. de stilo). *coniunguntur*: ballista, scorpio (-us), tormentum *passim*, adde pilum et sarissae (LVCIL. 219). *derivatum*: catapultarius. *catapultarius*, -a, -um a catapulta. PLAVT. Curc. 689 pilum -um v. supra l. 1. *Mbr.*

cataputa v. catapota. *cataputia* v. p. 594, 46. *cataracta*, -ae f., καταράκτης. *omne quod vi quadam decidit. de genere*: PRISC. gramm. II 143, 14 excipitur... haec -a..., quae cum sint masculina apud Graecos, apud nos etiam genus cum terminatione mutaverunt. *forma*: cataractēs, -ēs, -ē, m. (*tantum de Nilo*): PLIN. nat. 5, 54. 59 SOL. 32, 7; CORP. III 14147^b, 5 catarhacte(n). *praeterea* GLOSS. V 353, 4 p. 596, 21. *acc.* catirecten: ITALA Lugd. v. p. 596, 60. *forma -a generis masc.*: VITR. 8, 2, 6 ad -am ab eoque. *scribitur plerumque cataracta, apud poetas secunda syllaba brevis est. legitur inde ab INSCR. a. 29 a. Chr. (v. l. 65) et LIV. (bis) passim apud scriptores, saepius habent AMBR. AMM. AVG. VVLG. (septies); e poetis singulis locis: LVCAN. PROSP. RVT. NAM.*

I *deiectus aquae* (cf. GLOSS. II 343, 22 καταράκτης -a obex): A *naturalis*: *potissimum Nili*: CORP. III 14147^b, 5 (a. 29 a. Chr.) exercitu ultra Nili catarhacte(n transd)ucto (περάσας τὸν καταράκτην). VITR. 8, 2, 6 pervenit per montes ad -am, ab eoque se praecipitans eqs. SEN. nat. 4, 2, 4 excipiunt Nilum -ae, nobilis insigni spectaculo locus. LVCAN. 10, 318 praecipites -ae. PLIN. nat. 5, 54 Nilus novissimo -e inter occurrentes scopulos non fluere... sed ruere (cf. AMM. 22, 15, 9 ad -as i. e. praeruptos scopulos venit). 5, 59 inter novissimum -en. *ibid.* ad -as. SOL. 32, 7 a -e (-teracte LM, Leid., al. aliter) ultimo tutus est. IVL. HON. cosmogr. A 45 cadit per -as. HEGES. 4, 27 l. 6 HIER. in Ezech. 29, 8 p. 348. 30, 1 p. 360 ubi Nilus innavigabilis est et -arum fragor. AMM. 14, 4, 3. 15, 4, 2 <per> -as inclinatione praecipiti funditur Nilus. 22, 15, 11. PS. RVFIN. los. bell. Iud. 5, 17 bis. FVLG. aet. mund. p. 166, 14 Niliaci liquoris diffusitricēs -as. ITIN. Anton. Plac. rec. A 43 bis. *quasi nom. propr.*: IVL. HON. cosmogr. A 45 exiens Nilus de loco memorato, qui Blemyes vocatur <et> Cataractae. *plura v. s. v. nom. pr.* *aliorum fluminum vel aquarum*: PLIN. nat. 5, 85 a -is iterum navigatur Euphrates. HEGES. 1, 30, 9 praecipitum fluentorum ruina et saxum imminens -is (charybdis cod. Cass.). ITALA (Ambr. Iob 4, 4, 17 Aug. ad l., conf. 13, 13, 14 et VVLG. psalm. 41, 8 abyssus abyssum invocat in voce -arum tua-

rum (per allegoriam cf. ad h. l. HIER. in Hab. 3, 11 p. 652 abyssus, novum testamentum, ... invocat abyssum veteris testamenti, ut per -as Christi i. e. apostolos [sc. quasi voces Christi] firmior fiat praedicatio. epist. 120 praef. p. 819 in voce -arum i. e. prophetarum et apostolorum suorum [cf. EVCHER. instr. 1 p. 92, 8]. TRACT. in Luc. 5, 4 in voce -arum divinae praestantiae. AVG. in psalm. 41, 13 opp. in voce sua. PS. RVFIN. in psalm. 41, 8 i. e. praedicatorum. GLOSS. -arum voce: tonitruorum. *aliter*: HIER. in Os. 7, 5 sq. p. 73 hoc [illusores et pestilentes] enim iuxta LXX significant -ae, quae non sursum levant, sed allidunt deorsum). *in imagine*: AMBR. Noe 14, 49 tunc se insipientia, iniustitia... de superiore parte tamquam -ae mentis videntur effundere. Iob 4, 4, 17 -as autem intellegimus profunda verborum et vim caelestis eloqui, quae fluxere nobis sicut imber e caelo. B *arte factus, i. q. saeptum*: 1 *proprie*: PLIN. epist. 10, 61, 4 expeditum tamen erat -is aquae cursum temperare. AMM. 24, 1, 11 -is avulsis ad defundendas reprimendasque aquas... opere saxeo structis. 24, 3, 10 Persae... sublatis -is undas evagari fusius permiserunt. cf. l. 25. 24, 6, 2. PS. RVFIN. in psalm. 41, 8 -ae dicuntur proprie aquaeductus, unde ebullit aqua. RVT. NAM. 1, 481 -arum claustris excluditur aequor (sc. maris a salinis). NOT. Tir. 100, 81 inter aquatura et camera. GLOSS. V 353, 4 ca<ta>ractes <w>naetert[h]rouch (anglosax. 'Wassertruhe', vas collectorium aquarum). 2 *translate*: a *de saeptis quibusdam caeli, quibus apertis pluviae credebantur effundi*: ITALA (Ambr. Noe 14, 49) et VVLG. gen. 7, 11 -ae caeli apertae sunt (cf. PS. CYPR. ad Novat. 4. 5. AMBR. Noe 15, 51 non immerito exundavit aqua, quando caeli -ae apertae sunt. cf. l. 17. HIER. in Mal. 3, 7 p. 978 si non tantas pluvias effundero, ut -ae caeli apertae esse credantur. in Ephes. 6, 11 p. 675 epist. 51, 5 MAX. TAVR. serm. 26. ISID. ord. creat. 3, 5 in quibus nubibus -as apertas scriptura commemorat). ITALA (Ambr. Noe 17, 59) et VVLG. gen. 8, 2 clausi sunt fontes aquarum (abyssi VVLG.) et -ae caeli (cf. AVG. quaest. hept. 1, 12). VVLG. Is. 24, 18 quia -ae de excelsis apertae sunt. *in imagine*: VVLG. IV reg. 7, 2 si dominus fecerit etiam -as in caelo. 7, 19. Mal. 3, 10. HIER. in Mal. 3, 7 p. 979 aperientur super eum -ae caeli et effundetur pluvia spiritualis. AVG. conf. 13, 13, 14 aperuit -as donorum. PROSP. carm. de ingratis 95 scripta manent, quae de -is aeterni fontis fluxere. b *de oratione*: AVG. serm. ed. Mai 97, 1 aperuit super civitatem -as oris sui Ionas.

II *variae res a similitudine saeptorum dictae*: A *fores pendentes*: LIV. 27, 28, 10 porta -a deiecta clausa erat. 27, 28, 11 remisso fune quo suspensa erat -a magno sonitu cecidit. VEG. mil. 4, 4 ut ante portam addatur propugnaculum, in cuius ingressu ponitur -a, quae anulis ferreis ac funibus pendet. B *i. q. nervus*: ITALA Ier. 20, 2 (Wirc.) percussit eum et immisit eum in cataractam (VVLG. nervum). 20, 3 eduxit... de -a (VVLG. nervo). cf. HIER. ad l. p. 977 pro 'nervo' LXX et Theodotio vertere '-en'. GLOSS. IV 89, 60 in <n>ervo: in -a. C *i. q. fenestra sim.*: HIER. in Os. 13, 3 p. 145 -am autem proprie vocat *Symmachus* foramen in pariete fabricatum, per quod fumus egreditur. in Is. 60, 8 sq. p. 724 'ad fenestras suas', iuxta Aquilam: ad -as suas. PS. RVFIN. in psalm 41, 8 -ae enim dicuntur fenestrae. D *i. q. clatri*: AVELL. p. 680, 4 (a. 519) ad secundam -am ipsa sanctuaria deponere (cf. Thiel epist. pontif. p. 874). E *in imagine de palpebris vel oculis*: GREG. IVR. Franc. 5, 6 Leonastis... decedentibus -is lumen caruit oculorum. Mart. 2, 19 cum prae umore capitis decedentibus -is oculorum aditus haberet... graviter obseratos. *ibid.* reseratis -is luminum, lumen videre promeruit (vit. patr. 19, 3). 2, 41 a decedentibus -is obstrictisque palpebris valde caecatus est.

III *nomen avis*: PLIN. nat. 10, 126 nec Diomedias praeteribo aves. Iuba -as vocat. ITALA lev. 11, 17 (Lugd.) abominamini... et bubonem et catirecten (καταράκτην, VVLG. mergulum).

derivata: cataractarius. (catractria?). *catractarius*, -i m. a cataracta. *i. q. custos carceris* cf. l. 43-47. PASS. Perp. 15 ait... quidam ex ministris -orum (catirect cod. A). PASS. Montan. 17 obnitentibus etiam catheracteriorum (cod. T, carcerariorum B) ministris.

catractria, -ae (f.?) *orig. inc. nisi est a cataracta fictum. species condimenti*: PLAVT. Pseud. 836 terrestres pecudes cicimalindro condio [aut] hapalocopide aut cataractria.

catarrhactes, -a v. cataracta. *catarr(h)oius*, -a, -um, καταρροίος. CHIRON 156 a morbo venit umor multus et crassus, pallidus, catarroicus (cod., corr. Bücheler), profluvius Atticus (VEG. mulom. 1, 38, 4). CHIRON 394 v. s. catharticus.

catarr(h)ōsus, -a, -um [a catarrhus. Th.]. THEOD. PRISC. log. 44 catarrosus medetur (sic cod. Brux., cerotario cett. q. v.).

catarrhus, acc. -um, abl. -ō m., καταρροῦς. ISID. orig. 4, 7, 11 -us est reuma iugis e naribus. GLOSS. II 343, 31 καταρροῦς destillatio. III 598, 41 reumaticus humor in pectore. GLOSS. Iuven. V 652, 28 <cat>arr<us> und<e> (cod. arrunt, emend. Wirz) mucci et salivae excurrunt (cf. IVV. 10, 199). *scribitur plerumque catar(r)us; scripturam -thar(r)- v. p. 597, 4, -tarron p. 597, 4, 12, -tarros p. 597, 12. forma catar(rh)eōn (καταρροῦν)*: GLOSS. III 599, 16 <c>atarion tussis humida. cf. THEOD. PRISC. p. 597, 4. DIOSC. p. 597, 12. CASS.

FEL. 34 p. 72, 7 l. 5. MARCELL. med. 5, 8 ad -um sive destillationem umoris ex capite. 5, 16 ad -um restringendum. 5, 19. 20. 13, 6. 5, 18 adversum ingruentem -um. THEOD. PRISC. log. 57 tit. de -o (-rron B). 57 omnis -us (-tarron B, -tharrus b) sollicitè visitandus est (cf. ORIBAS. syn. 9, 1 p. 266 bis). CASS. FEL. 34 p. 72, 7 ex viscosi flegmatis infusione . . . quam Graeci catareon (p, -tereo(n) ge) sive -um (sic codd.) vocant. 37 p. 81, 20 corporibus frequenti -o (-arru g, -aro c) temptatis. CAEL. AVR. acut. 1, 15, 117 tussicula atque -o vexantur. 2, 17, 101 (sc. similia pleuriticæ passioni dicuntur) ad nares -us, quem vocant coryzan. 3, 1, 4. chron. 2, 11, 126 antecedente . . . multorum dierum tussicula vel -o. 2, 14, 196. CAEL. AVR. acut. exc. praef. p. 480 -rros h. e. tussis. DIOSC. 2, 152 tussientibus et -arron habentibus. 3, 87 -rron compescet. ENNOD. opusc. 3, 191 p. 380, 19 Epiphanium coagulatus in vitalibus umor infudit, quem -um medici vocant. ANTHIM. 90 in -o quando incipit maturare. 93. ORIBAS. syn. 4, 32 (Aa) iuvat . . . eos papaver, quibus de capite reuma currens -um excitat. 5, 46 (Ab) facile ex qualibet causa frigidoris -aru (-arrus La) vel coriza comprehenduntur (bis). 6, 6 si -arus febrim de frigore fuerit subsecutus, non labit antequam -arus digeratur. si aut(em) ex calore fuerit -arus, labit de praesenti. 9, 1 p. 268 qui sanguinem ex -aro exspuunt. p. 269 constrictum . . . -arum.

deriv. lat.: catarrhosus.

catasceua (-ē), -ae, acc. sing. -ān, κατασκευή. scriptura catascefe GLOSS. IV 30, 27. QVINT. inst. 2, 4, 18 opus destruendi confirmandique narrationes quod ἀνασκευή vel -ή vocatur. SVET. rhet. 25 p. 122, 5 saepe fabulis fidem firmare aut demere, quod genus thesis est anasceuas et -as Graeci vocant. SVLP. VICT. rhet. 3 p. 314, 36. 315, 12 legis -ai . . . h. e. confirmationes et suasiones. SERV. auct. Aen. 2, 402 est autem -e non potuisse eos vincere, quamvis fortiter dimicarent. 2, 408. ISID. orig. 2, 12, 1 -a est confirmatio propositae rei (opp. anasceua). 2, 12, 2 -ae autem et anasceuae in his rebus quae verisimiles non sunt, sed pro veris proponuntur, plerumque versantur. nota: GLOSS. IV 213, 50 (cod. d) instructio. aliter: SACERD. gramm. VI 455, 20 -an, cum mediocri oratione res maximae deprimuntur. cf. GLOSS. destructio distructio.

catascopiscus ascriptum est ad navigii cuiusdam imaginem, quae extat inter aliarum navium simulacra in pavimento operis testelati Althiburi in Africa reperti, cf. catascopus et catascopium. v. Bücheler, Rhein. Mus. 59 (1904) p. 323.

catascopium (-ī) n., κατασκόπιον. GELL. 10, 25, 5 navium . . . appellationes hae sunt: gauli corbitae . . . ratariae -ium.

catascopus (-ī) f., κατασκοπος sc. ναῦς. BELL. Afr. 26, 3 litteris celeriter in Siciliam . . . conscriptis et per -um missis (a Caesare ex Africa). NOT. Tir. 110, 8 -um inter vocabula navalia. cf. ISID. orig. 19, 1, 18 κατασκοπος navigium, quod latine speculatorium dicitur.

catasta, -ae f. [imminutum esse videtur pro κατάστασις, etsi graecum vocabulum plane eadem significatione qua latinum non invenitur. Th.]. plural.: MART. 9, 29, 5. 10, 76, 3. SALV. gub. 3, 22; plur. poeticus: PRVD. perist. 1, 56. 6, 33. neutr.: catasta, -ōrum: AVG. in psalm. 137, 3 PASS. Perp. 6 cod. A (-am cod. B). [it. catasta. M.-L.]

i. q. tabulatum vel podium: 1 in quo servi venales stabant (cf. Mau, PW. III, 1785): TIB. 2, 3, 60 quem saepe coegit barbara gypsatos ferre -a pedes. [LIV. 28, 21, 2 gladiatorum spectaculum fuit non . . . servorum de -a (de causa S, om. P, catasta coni. Vrsinus)] PERS. 6, 77 Cappadocas rigida pingues plausisse (examinantem) -a. PLIN. nat. 35, 200. STAT. silv. 2, 1, 72 non te barbaricae versabat turbo -ae. MART. 6, 29, 1 avarae verna -ae. 9, 59, 5 quos pueros arcanæ servant tabulata -ae. 10, 76, 3 nec de Cappadocis eques -is. SVET. gramm. 13 Staberius . . . emptus de -a et . . . manumissus. per metonymiam i. q. turba vilium hominum, servorum barbarorumve: MART. 9, 29, 5 non illam lenam mille -ae vincebant. RVT. NAM. 1, 393 mendacis deliramenta -ae nec pueros omnes credere posse reor. GILD. Brit. 23 chron. III p. 39, 2 patria Saxonum mittit satellitum canumque prolixiorum -am.

2 in quo martyres supplicium subibant: a proprie: PASS. Perp. 5 fiet in illa -a (βήμα), quod deus voluerit. 6 ascendimus -am (cod. B, in -a A). PASS. Mar. Iac. 6 p. 54 illic erat -a non humili pulpitu nec uno tantum ascensibilis gradu (ter). CYP. epist. 38, 2 ad pulpitu post -am venire. PRVD. perist. 6, 33 fratres tergeminos tremunt -ae. 10, 467 emitto vocem de -a celsior. AVG. in psalm. 96, 18 habebant gaudia in -a, qui Christum praedicabant inter tormenta. 137, 3 cum in -a levabatur Crispina. b latiore sensu i. q. ipsa machina tormentaria: PRVD. perist. 1, 56 seu foret praebenda cervix ad bipennem publicam . . . post -as igneas.

2, 399 postquam vapor diutinus decoxit exustum latus ultro e -a iudicem compellat Laurentius (cf. GLOSS. V 594, 44 lectus ferreus. huc fortasse spectat: V 352, 49 -a gloed [coni. Sievers e cod. Epinal., geleod cod. Ampl.] anglosax. i. q. 'ardor.'). AVG. serm. 275, 2 cum in hac vita tribunal iudicis -a torserit martyr. SALV. gub. 3, 22 scalas sibi de eculeis -isque fecerunt (cf. GLOSS. V 176, 1 -a scala [a]eculeo similis). PS. FVLG. RVSP. serm. 75 p. 947^c iuvenem moriturum (Absalom), nullius manu arboris -a suspensum. PASS. Rogat. 6 iussit eos in eculei -a suspendi. GREG. TVR. glor. mart. 105 martyrem

exturbare a iustitiae tramite nec turbo verborum praevaluit nec -a. NOT. Tir. 92, 57. GLOSS. genus poenae (vel supplicii), est eculeo similis. genus poenae, eculeus. sim. nota: GLOSS. V 494, 7 omne genus machinae quod ingenio componitur. in imagine: AVG. in psalm. 96, 16 pone in -a conscientiae animam tuam, torque te ipsum timore iudicii. serm. ed. Mai 27, 1 illud convivium velut -am ante se constituens conscientiae tormento confiteri compulit reum Christus. Hilsperger.

catatactice, acc. -ēn f., *καταστακτική, nomen herbae. PS. APVL. herb. 9 Graeci batrachion . . . alii stacticen . . . alii -en. GLOSS. III 557, 57 chatactice i(d est) butracion (622, 15 catallice. v. etiam l. 22).

***catatacticus**, -a, -um, καταστακτικός. CHIRON 86 traumatico curato et -o (sc. medicamento) labraturum cutis consumito (CHIRON bis stalticus; cf. VEG. mulom. 2, 22, 2 -o quoque medicamento eqs.). VEG. mulom. 3, 28, 2 haec bene trita et cribrata aequo pondere -um faciunt quod carnem supercrescentem comedendo fovet. DIOSC. 1, 117 ambae herbae stipticae sunt et -ae. 1, 119 ipsum stipticum est et sucum et -um (sc. habet). 3, 22. 5, 98 virtus est ei stiptica et exerantica, leptintica et -a (5, 113 malaptica et stiptica, leptintica et pleurotica et leviter -a et catulotica. 5, 116 -a scarotica et stiptica).

[GLOSS. III 556, 23 cataltici i(d est) fomentatio (fum- cod.); videtur καταστακτική subesse (καθαρκτική Heraeus)]. adde: GLOSS. III 620, 32 catallici id est sumentano (? καταστακτική Götz, κατάκλεις Bücheler; potius huc referendum videtur quam ad herbam catatacticen).

catatēma, -atis n., κατάστημα. PROB. app. gramm. IV 195, 16 nomina generis neutri, quae nominativo casu numeri singularis a littera terminantur . . . -a. genet. sing. gr. -tos? v. l. 29. CHIRON 165 morbus maleus . . . corruptio (ne) sanguinis et spirit[u]i oritur aut ex malo -e aeris (191 catatamate). cf. VEG. mulom. 1, 17, 5 recursu . . . -is (-os Sang.) . . . animalia ille aer corrumpit et perimit.

catastolium, -ī n., καταστόλιον. AVG. c. Faust. 20, 9 ita fabula vestra velut in tapete theatro ad illius ultimi (sc. post conflagrationem mundi) globi -um (castatolium C, capitolium S) pervenire non possit (cf. syn.: haer. 46 p. 38 quasi coopertorium atque tectorium).

catastrōma, -ae f., ex gr. κατάστρωμα tractum. i. q. stega, constratum navis. SCHOL. Germ. Bas. p. 97, 17 Argo habet stellas tot, in puppe IV, in -a (ἐπὶ κατάστρωματι) V, in malo summo III eqs.

catastrophā, -ae (-ē, -ēs) f., καταστροφή. nom. sing. -ē: EVANTH. et DON. v. l. 45. 46. acc. sing. -ēn: GLOSS. v. l. 40 EVANTH. et DON. v. l. 45. GLOSS. V 352, 11 catastrophē (cacastrofon codd.) conversionem (395, 48 trofon codd.), fort. addendum p. 298, 62. 1 de fortunae mutatione: PETRON. 54 pessime mihi erat, ne his precibus per ridiculum aliquid -a quaereretur. inde nomen partis tragoediae comoediaeve: EVANTH. de com. 4, 5 comoedia per quattuor partes dividitur: prologum, protasin, epitasin, -en (DON. de com. 7, 1) . . . -e conversio rerum ad iucundos exitus (cf. DON. de com. 7, 4 -e explicatio fabulae, per quam eventus eius approbatur). DON. Ter. Andr. 796. 849 vult enim poeta iam -am patefieri. 915 ut res progredi ad -am possit. Phorm. 179 usque ad cognitionem rerum et -am fabulae (graece Hec. 488. 567. 623. 799). 2 de corporis conversione vel casu: SIDON. epist. 2, 9, 4 vix quodcumque vestibulum intratum et ecce huc sphaeristarum contrastantium paria inter rotatiles -arum gyros duplicabantur. 5, 17, 7 cum iuvenis pila ludens huc per -am saepe pronatus aegre de ruinoso flexu se recolligeret. 3 de machina theatri: SCHOL. Iuv. 4, 122 'pueros . . . inde ad velaria raptos': per -am aut de pegmate excussos.

catasyllōgizō, -āre, κατασυλλογίζω. BOETH. anal. pr. 2, 20 ut autem non catasyllogizetur, observandum eqs.

catatechnus v. catatexitechnus l. 66.

catatēxitechnus, -ī, κατατηξίτεχνος. PLIN. nat. 34, 92 ex omnibus autem maxime cognomine insignis est Callimachus, semper calumniator sui nec finem habentis diligentiae, ob id -us appellatus (calatex- B, catotex- rell., corr. Sillig, cacizotechnus al.; cf. Pausan. 1, 26, 7, ubi κατατηξίτεχνον opt. codd., κακίζότεχνον γ¹). cf. VITR. 4, 1, 10 Callimachus propter elegantiam et subtilitatem artis marmoreae ab Atheniensibus cata<texi>technos fuerat nominatus.

catathema (-atis) n., κατάθεμα. ACT. Petr. 8 improbe, inimice omnium, catathema ab eius ecclesia filii dei sancti omnipotentis.

catathematizō, -āre, καταθεματίζω. IREN. 1, 13, 4 mulieres exsufflantes et -antes (καταθεματίζουσαι) enim separaverunt se ab huiusmodi insano. 1, 16, 3 quam sententiam digne exsufflantes et -antes (καταθεματίζαντες) oportet porro alicubi et longe fugere ab eis.

catatonus, -a, -um, κατάτονος. VITR. 10, 10, 6 <sin> minus altum capitulum ballistae fuerit, quod catatonum dicitur eqs. antidotum (adversus asthma) Antipatri ex catatopi<s> (p, om. rell.), quo usus est Galenus CASS. FEL. 41 p. 95, 12. videtur titulum operis Galeniani κατάτοποι (catatopi) sibi finxisse; cf. GALEN. περί συνθέσεως φαρμάκων τῶν κατὰ τόπους 7, 3 (Kühn XIII p. 66): πότιμα πρὸς βήχας . . . Ἀντιπάτρου ὃ χρῶμαι. Mbr.

catatumba v. catacumba.

catāx (-ācis) [orig. inc. Th.]. PAVL. FEST. p. 45 -x claudus (GLOSS. Iuven. V 653, 42). NON. p. 25 -x dicitur, quem nunc coxonem vocant (GLOSS. Non. V 649, 41 -x coxo quod quasi gressu cadat. cf. GLOSS. Scal. V 615, 20 cadax claudus qui saepe cadit). GLOSS. claudus

(vel clodus) a coxa (a coxa claudus). clodus a coxa vel claudicans. claudus, clodus, coxus. *cf. corrupta*: GLOSS. V 278, 46 coltax collo dura coxa (-x clodus a coxa coni. Goetz, fort. catax coxo <a> dura coxa). *cf. Löwe, Prodr. p. 308 sq. scribitur*: coltax (GLOSS. V 180, 39. 220, 28. 278, 46. 495, 7), catex (GLOSS. IV 491, 35. V 273, 12), cadax (GLOSS. V 355, 1. 615, 20). LVCIL. 77 pestem perniciemque, -x quam et Manliu' nobis. MYTHOGR. 1, 176 -x tamen permansit Vulcanus.

deriv. deminut.: catac(u)lus.

catēchēsis, -eōs f., κατήχησις. *declinatur plerumque more graeco; latino*: HIER. c. Ioh. 11 p. 419 catechesibus. ITIN. [Silv.] 46, 4 -is (*genet.*). *nota*: acc. -ēn ITIN. [Silv.] 46, 4. *scribitur*: -thecis- (ITIN. [Silv.]), -thehec- vel -theches- (HIER. v. l. 17), -taces(s)- GLOSS.

i. q. disputatio: HIER. reg. Pachom. 156 per singulas hebdomadas binae disputationes, i. e. -es a praeposito complebuntur. *i. q.*

instructio fidei: IOH. epist. ad Senar. 3 -is enim graece instructio dicitur. GLOSS. doctrina. HIER. tract. in psalm. I p. 31, 1 de principio -eos (-theheceos vel -thecheseos *codd.*) diximus. c. Ioh. 11 p. 419 quae et semper... in ecclesia docemus et in -bus. vir. ill. 38 ecclesiasticam scholam tenuit et -eon magister fuit Clemens Alexandrinus. ITIN. [Silv.] 46, 2 et de resurrectione, similiter et de fide omnia docentur per illos dies, hoc autem cathecisis appellatur. 46, 3 per tres horas fit -is (-in *cod.*). 46, 4 ad audiendum intrant in -en ad ea, quae dicuntur vel exponuntur per episcopum. *ibid.* missa autem facta -is hora iam tertia.

catēchismus, -ī m., κατήχισμός. *scribitur* -thec-: AVG. fid. et op. 13, 19. -thes-: AVG. fid. et op. 19, 35. *i. q. actus instruendi*: PS. HIL. libell. 11 debet vir tam in -o, quam etiam in laica vita conversationem suam mundissimam exhibere. AVG. fid. et op. 19, 35 ut in -is competentium nec quaererentur nec percuterentur haec vitia.

i. q. sermo vel liber, quo instruitur: PAUL. MED. vita Ambr. 36 ad quam (reginam quandam Marcomannorum) epistulam fecit Ambrosius... in modum -i. AVG. fid. et op. 13, 19 non enim totos -os inserere debuit euangelista (*ibid.* his breviter commemoratis). 13, 33 praeceptis et -is validissime flagellantur.

catēchista, -ae m., κατήχιστής. *i. q. doctor*: HIER. epist. 50, 1 Gregorium... et Didymum in scripturis sanctis catechistas habui.

catēchizatio, -ōnis f. a catechizare. *scribitur* -tec-: DIDASC. apost. 77, 27. *i. q. instructio*: IREN. 4, 24, 1 illis (apostolis Iudaeorum) facilis -o fuit, videlicet cum ex scripturis haberent ostensiones. DIDASC. apost. 77, 27 si qua autem per verbum -o fit. SENAR. Ioh. epist. ad Sen. 2 requiro... quid sibi habeat hoc vocabulum (sc. catechumenus) vel haec -o. *cf. l. 15.*

catēchizo, -āvī, -ātum, -āre, κατήχίζω. MAR. VICTORIN. in Gal. 6, 6 κατήχίζεω est circumsonare vel iuxta assonare, quod contingit, cum aliqui initio christianus incipit esse, et illi deus et Christus assonantur et dicitur in aures eius atque in animum immittitur (sc. deus), hoc est qui -atur verbum (6^{ia}). HIER. in Gal. 6, 6 p. 523 non ei... qui -atur, sed ei qui [se] (*om. Palat. Cistert.*) -at, i. e. non discipulo, sed magistro. RVFIN. hist. 6, 3, 8 -andi i. e. docendi (κατήχιστιν). epist. Clement. 13 qui -ant, hoc est, qui verbo instruunt incipientes. CANON. Migne 56, 389^A -ati vel instructi. *cf. GLOSS. IV 28, 10. V 352, 6. GLOSS. edocet, confutat, redarguit, obiurgat, [educit aut eicit (?)], imbuat, arguit, instruit. NOT. Tir. 55, 49a. in *codd. scribitur*: -thec-, -tec-, -thez-, -tez-, -tac-, -taz-, -tic- (GLOSS. IV 28, 10 V), -thet- (PASS. Theclae B c 39), -thecz- (NOT. Tir. 55, 49a); -tec- correctum ex -tech-: AVG. c. Faust. 13, 1 S G P. 13, 4 S. *formam perfecti unam inveni*: ACT. Petr. 17 -aram. [*falso* HIER. in Gal. 4, 8/9; *scribendum causati*]. *legitur inde ab ITALA et TERT., nunquam apud poetas.**

TERT. idol. 10 p. 40, 25 an idololatriam committat qui de idolis -at (AVG. serm. 116, 7 de pluribus -atus. fid. et op. 18, 33 de morum correctione -andos esse... competentes). adv. Marc. 4, 29 p. 522, 13 <ut> et illic -at Marcion. coron. 11 p. 444 Oehl. quem (centurionem) Christus probat et quem Petrus -at. ITALA (cod. d. g. Theod. Mops. ad l.) et VVLG. Gal. 6, 6 communicet autem is qui -atur (ὁ κατήχούμενος) verbum (etiam Amiat. Fuld., verbo VVLG. rell.) ei, qui <se> (*add. VVLG. Theod. Mops.*) -at (τῷ κατήχούντι, catechizatus et catechizanti *add. cod. g.*) in omnibus bonis. IREN. 4, 24, 1 gentes -bat apostolus... discedere ab idolorum superstitione. AVG. *scripsit* de -andis rudibus (*cf. retract. 2, 14, 1.*) in psalm. 65, 17 et in sacramentis et in -ando et in exorcizando adhibetur prius ignis. serm. 336, 1 cum vero -antur baptizantur homines, formantur (*cf. OP. imperf. in Matth. 49 p. 910.*) c. Faust. 13, 1 p. 378, 16 ponamus aliquem nunc a nobis -ari gentilem. 13, 4 p. 381, 16. fid. et op. 6, 9 quid nobis praecipere a quibus -bamur (*bis*). 13, 19 pertinere ad eum, a quo baptizandus -atur, docere et monere de moribus (*cf. GLOSS. doceo.*) in euang. Ioh. 98, 5 ita primum -ati, ut lacte alerentur. gest. Pelag. 2, 4 qua (scientia legis)... baptizandi -antur (*cf. l. 65 sqq.*). AVELL. p. 362, 14 -antur infantes, ut... eruditi... transferantur. FVLG. aet. mund. p. 136, 27 ad ecclesiae arcam confugit, ut -atus hostem effugiat. ACT. Petr. 4. 17 quos ego -aram in nomine domini. PASS. Theclae B c 39. *res -at*: DIDASC. apost. 68, 3 producti ad verticem traditionis, quae -at. ORIG. in Matth. 15, 15 verbis... Petri -antibus animam eius.

part. praes. subst. catēchizans, -ntis: ITALA (cod. g) v. l. 67.

AVG. in Iob p. 580, 13 misericordia, qua participat -anti qui -atur. catech. rud. 5, 9 per ministerium -antis. fid. et op. 9, 14 nihil tale dicendum est -anti ac profitendum credenti? CASSIOD. compl. in Gal. 6, 1 sequitur ut -atus -anti morum probitate respondeat.

deriv. latinum: catechizatio.

***catēchūmenus**, -ī m., κατήχούμενος. *de significatione et usu*: EPIST. pontif. Thiel, Gelas. frg. 49 -i (latine dicuntur instructi vel audientes [*cf. GLOSS. V 410, 22*]) ii sunt, qui fidem Christi instructi audiunt, Christi praecepta et recte credunt et etiam a sacerdote consignati sunt et per exorcisma purgati et resipiscunt, sed necdum sacro baptisate sunt abluti. GLOSS. instructus. *cf. infra l. 80. NOT. Tir. 55, 50. adhibetur tam latiore sensu, ita ut omnes sic nominentur nondum baptizati* (*cf. AMBR. in Luc. 6, 107 ad sacramentum fidelium tendens -us. FVLG. RVSP. epist. 12, 13 sicut officium credulitatis et confessionis pertinet ad -um, sic effectus baptismatis pertinet ad ministrum. GREG. TVR. Franc. 10, 15 p. 424, 28 neque baptismum... ullus -us obtinebit, quam angustiore, ita ut segregentur mox baptizandi, qui etiam competentes nominantur* (*cf. AMBR. epist. 20, 4 post lectiones atque tractatum dimissis -is symbolum aliquibus competentibus... tradebam. de gradibus*: PS. ORIG. tract. 12 p. 135, 2 primum etenim -um... deinde ad competentem... tertio ad fidelem. FERRAND. epist. 1, 2 ISID. eccl. off. 2, 21, 1). *sed nota* ITIN. [Silv.] 46, ubi modo seiunguntur competentes (46, 2 -us autem ibi non intrat tunc, qua episcopus docet illos, qui baptizandi sunt, legem) modo et ipsi in -is numerantur (46, 6 verba autem, quae sunt... ipsius baptismi, quia adhuc -i <estis>, audire non potestis [*ter*]). *reliquis cognomen audientium vel auditorum erat; sed* *cf. p. 601, 3 sq. (cf. TERT. paenit. 6 p. 652. 653 Oehl. inter auditorum tirocinia deputatur. ibid. alius est intinctis Christus, alius audientibus? p. 654 CYPR. epist. 18, 2. PS. CYPR. rebapt. 11 [cf. epist. 73, 22]. 12 licet negator ille antea haereticus fuerit vel audiens vel audire incipiens, qui nondum baptizatus sit. 14). AVG. serm. 132, 1, 1 qui inter vos adhuc -i vel audientes vocantur (bis). EVCHER. instr. 2 p. 160, 15 -us: instructus sive audiens (cf. GLOSS. IV 213, 18). CANON. Migne 56, 444^B -us i. e. audiens. ISID. eccl. off. 2, 22, 1 -i tantum audiunt, necdum petunt. orig. 7, 14, 7 -us dictus pro eo, quod adhuc doctrinam fidei audit, necdum tamen baptismum percepit. nam κατήχούμενος graece auditor interpretatur (*opp. 7, 14, 8 competentes. cf. l. 63 sq. et p. 601, 7. formae*: catecuminus: COMM. instr. 5, 1 (*in acrosticho*), INSCR. christ. Rossi I 446 (a. 397 ex *codd.*) bene quoesquenti (*i. quiescenti*) catecumino. *in codd. usitatissima est forma cathecuminus (vel -menus; ex. gr. TERT. coron. 2 B CYPR. testim. 3, 98 tit. p. 106, 18 L COMM. instr. 5, 1, 9 ITIN. [Silv.] ubique AVG. adult. coniug. 1, 26, 38 TER). praeterea scribitur* -thic-, -tic- (VEN. FORT. *codd. ubique*); -thac-, -tac-; -men-, -min-; chathec- (TERT. coron. 2 C) chatac- (AMBR. in Luc. 6, 107 A), -tacom- (GLOSS. V 352, 17 *cod. Epin.*). *apud poetas syllaba secunda brevis est. vox plerumque substantivi loco est; adiectivi potius vim habet his locis*: PASS. Perp. 2 adulescentes -i. AMBR. c. Aux. 29. AVG. serm. 324 filium -um. PS. ORIG. tract. 12 p. 135, 2 -um hominem. *fem.**

catēc(h)ūmina, -ae: HIER. hom. Orig. in Luc. 22 p. 315/6 RVFIN. hist. 6, 4, 3 AVG. epist. 35, 4. *legitur inde a TERT. apud Eoccl. non ita saepe; frequentant* AMBR. HIER. ITIN. Silv. (24^{ia}) AVG., non habere videntur ARNOB. LACT. al.; e poetis habet COMM. (*bis*) VEN. FORT. (*quater*).

1 *generatim*: TERT. praescr. 41 p. 39 ante sunt perfecti -i haereticorum quam edocti. adv. Marc. 5, 7 p. 594, 11. CYPR. testim. 3, 98 tit. -um peccare iam non debere. epist. 8, 3 et -i apprensi infirmitate decepti esse non debent. ACT. Archel. 10, 5 p. 16, 25 qui non praestiterit electis eius alimenta... transformatur in -orum corpora, usque quo faciat misericordias multas. FILASTR. 152, 2 spiramen itaque datur ab infantia et -is, spiritus autem... est salutaris baptismi plena dei gratia. 152, 4. AMBR. myst. 4, 20 credit etiam -us in crucem domini, qua et ipse signatur. *cf. p. 601, 46. PS. AMBR. serm. 11, 1. 2 vos -os diligentius oportuit hoc audisse. cf. l. 26 sqq. ibid.* -us, cum diutius -us permanet, in deterius conversus intra semet ipsum vilescit et deperit al. HIER. epist. 69, 3 p. 415 -i qui sunt fidei candidati. hom. Orig. in Ier. 3 p. 778. 781. hom. Orig. in Ezech. 6 p. 938 dum -i estis, dum necdum estis baptizati. in Mal. 3, 2 sqq. p. 973 -um, qui necdum in civitate Christi civis effectus est. tract. in psalm. I p. 281, 26. PAUL. MED. bened. 10, 14 in filiis ecclesiae, aliis -is quasi adhuc intra matris uterum (ubera *codd.*) iacentibus, aliis autem more iam genitorum ubera materna lambentibus (*cf. AVG. serm. ed. Mai 94, 1. OPTAT. 5, 9 p. 139, 6. GAUDENT. serm. 1 p. 851^A -is adhuc tantum primitiva daemonum sunt interfecta (opp. fidelibus). RVFIN. Orig. in cant. 3 p. 161^B. AVG. in psalm. 41, 1 qui cum sint -i ad gratiam sancti lavacri festinant. epist. 151, 14 molestissime fero quod, cum sis et huius iam aetatis et huius vitae ac probitatis, adhuc vis esse -us (opp. fidelis). 259, 3. conf. 2, 3, 6 adhuc -us et hoc recens erat. 5, 14, 25 statui esse -us in catholica ecclesia... donec aliquid certi eluceret, quo cursum dirigerem. in euang. Ioh. 4, 13 et -us est instructus (*cf. supra l. 11*) etiam forte doctrina salutari supra multos fideles. adult. coniug. 1, 26, 33. serm. 132, 2, 2 -i exhortandi sunt, ut ad gratiam regenerationis accedere non morentur. 229 quando -i differebamini, in horreo servabamini. SVLP. SEV. Mart. 2, 3. 17, 4 statim -us factus nec multo*

post baptizatus est. PS. ORIG. tract. 12 p. 135, 2 -um hominem quasi ad hospitium corporis sermo legis ingreditur (*opp.* competentem, fidelem). CANON. Migne 56, 397^A de -is vero lapsis placuit... ut tribus annis inter auditores sint tantummodo; post haec vero orent cum -is. 56, 444^B -us si peccare fuerit visus, figens genua audiat verbum... si in eo (*idoli peccato*) perdurat, omnino debet abici. IOH. epist. ad Sen. 3 hunc oportet prius -orum auditorium introire. *cf.* p. 600, 26 sqq. GREG. TVR. Franc. 10, 15 p. 424, 28 non celebrabo pascha domini neque baptismum... ullus -us obtinebit. VEN. FORT. Mart. 1, 159 sacro -us ore docendus. 442 *al.* GREG. M. epist. 8, 23. ISID. eccl. off. 2, 21, 2 exorcismus autem sermo increpationis est contra immundum spiritum in energumenis sive -is factus.

2 *decreta patrum*: a *de-is ante baptismum defunctis*: CYPR. epist. 73, 22 si quis ex his (-is), antequam in ecclesia baptizetur, in confessione nominis apprehensus fuerit et occisus, an spem salutis et praemium confessionis amittat (*bis*). AMBR. obit. Valent. 53. AVG. serm. 324 mulier amisit... filium -um, infantem lactantem. quae cum vidisset... irreparabiliter perditum *eqs.* SVLP. SEV. Mart. 7, 1. GENNAD. dogm. 74 nullum -um vitam aeternam habere credimus excepto martyrio. AVG. symb. 8, 16 -i quamdiu sunt, super illos sunt omnia peccata eorum. NICET. appell. 2 p. 4, 23 ardorem pateris peccatorum vel maxime, quicumque es -us. MAR. MERC. Nest. adv. Pel. 2, 10 sq. *bis.* *cf.* AMBR. Noe 8, 25 si quis veniat ad baptismum... nonne is peccatorum remissione donatus abundantiore honestatem habet, quam ille -us, cuius vita innocentior aestimabatur? Abr. 1, 4, 23.

b *praecepta ad cultum pertinentia*: HIER. in Gal. 6, 6 p. 523 ut putaret Marcion fideles et -os simul orare debere. ITIN. [Silv.] 24, 6 orant omnes, tam fideles quam -i simul. 25, 7 benedicuntur ab episcopo primum -i, item fideles. 27, 5 semper quarta et sexta feria etiam et a -is ieiunatur. 37, 2 ut omnis populus... tam fideles quam -i acclinant(es) se ad mensam osculentur sanctum lignum et pertranseant. 43, 9 benedicuntur -i et sic fideles et fit missa. CANON. Migne 56, 444^B -us... si peccare fuerit visus, figens genua audiat verbum. 56, 716^C quoniam -orum orationem separatim et prius post tractatum episcoporum oporteat celebrari. CONC. Epao. a. 517 p. 26, 1 lapsi etiam ipsi, cum -i[s] procedere commonentur, abscedant. IVNIL. 2, 16 -orum humilitas. *ibid.* -i per publicum capitibus tectis incedunt. *non intersunt sacramentis celebrandis*: HIL. op. hist. frg. 2, 5 ex toto mysterium non fuisse celebratum, eo quod -i intus fuerint (*cf.* CANON. Migne 56, 843^C). ITIN. [Silv.] 25, 2 intrat omnis populus, fidelis tamen, nam -i non. DIDASC. apost. 75, 5 -us in cena dominica non concumbat. AVG. in euang. Ioh. 11, 3. serm. 46, 13, 31 quaeris ne forte -us sit et irruat sacramentis. 49, 8, 8 post sermonem fit missa -is. CASIAN. inst. 11, 16. -orum sacramenta (*cf.* IOH. epist. ad Sen. 3): DIDASC. apost. 75, 1 -is vero panis exorcizatus detur et calicem singuli offerant. AVG. serm. 302, 5, 3 ab isto signo (*crucis*), ab isto caractere, quem accipit christianus, etiam cum fit -us (SVLP. SEV. dial. 2, 4, 9 cunctos imposita manu -os fecit [*bis*]). pecc. mer. 2, 26, 42 et -os secundum quendam modum suum per signum Christi et orationem manus impositionis puto sanctificari; et quod accipiunt, quamvis non sit corpus Christi, sanctum est tamen (CANON. Migne 56, 421^A ut etiam per solemnissimos paschales dies sacramentum -is non detur, nisi solum salis [*bis*]). ISID. eccl. off. 2, 21, 3). AVG. bapt. 4, 21, 28 neque -i sacramentum sacramento baptismi praeferendum putamus (*septies*). serm. ed. Mai 94, 1. in euang. Ioh. 44, 2 -us inunctus est, nondum lotus.

non audiunt quaedam mysteria: AMBR. c. Aux. 29 adulescentem -um sacrae lectionis ignarum. ITIN. [Silv.] 47, 2 GAUDENT. serm. 1 p. 851^A. 2 p. 854^B ea solum de ipsa lectione carpenda sunt, quae praesentibus -is explanari non possunt et tamen necessario sunt aperienda neophytis. AVG. serm. 232, 7 agnoscit Christum, qui fidelis est, qui autem -us est, ignorat. 307, 2. in euang. Ioh. 96, 3 omnia fidelium sacramenta nunc ferant -i. SVLP. SEV. chron. 2, 39, 5 quia etiam tum -us sacramentum (*i. symbolum*) fidei merito videretur potuisse nescire. MAR. MERC. Nest. adv. Pel. 1, 12 horum omnium in nullo nulli pars est -o. NICET. instr. 1 frg. 2 p. 7, 11 -us quasi hospes et vicinus fidelium de foris audiens mysteria nec intellegens... ex hoc vero fidelis incipit appellari (*cf.* GLOSS. V 352, 17 deforis audiens). MAX. TAVR. bapt. 1 p. 771^A dimissis iam -is vos tantum ad audendum retinimus.

iuxta posita: VITA Cypr. 1 plebeis et -is. HIL. op. hist. frg. 2, 5 gentilis (*cf.* CANON. Migne 56, 843^C). AMBR. parad. 12, 58 Abr. 1, 4, 23 FAVST. REL. spir. 1, 10 p. 118, 1). AVG. symb. 8, 16 pagani, haeretici. serm. 19, 6 Iudaei, pagani, -i, omnes sunt baptizati (PASS. Rogat. 2). *distinguuntur vel opponuntur*: TERT. coron. 2 omnes... <a> -is usque ad confessores et martyres vel negatores. praescr. 41 fidelis (MAXIMIN. c. Ambr. 114 ITIN. [Silv.] 24, 2 OPTAT. 5, 7 p. 134, 7. PACIAN. epist. 3, 11. AVG. serm. 181, 5, 7 oratio ista [*sc. pater noster*] ecclesiae est? fidelium est an -orum? 294, 13, 14 respondetur: christianus; -us an fidelis? serm. ed. Mai 49, 1 mor. eccl. 1, 35, 80 *al.* COD. Theod. 16, 7, 2, 1 [a. 383] christiani et -i... christianis ac fidelibus). VITA Cypr. 6 episcopus. PRISCILL. tract. 4 p. 58, 19 fidelis, paenitens. HIER. in Is. 19, 18 p. 207 quinque ecclesiae ordines: episcopos, presbyteros, diaconos, fideles, -os. epist. 69, 2 p. 414 baptizatos... apostolus elegit ad episcopatum, an -os? (AVG. bapt. 4, 21, 28 -um

catholicum... haeretico baptizato antepone. *ibid.* bonum -um malo baptizato. BACHLAR. repar. laps. 22 GENNAD. dogm. 74). ITIN. [Silv.] 47, 2 neofiti et fideles (GAUDENT. serm. 2 p. 854^B). OPTAT. 5, 7 p. 135, 18. 19 paganus. *cf.* p. 600, 17. 37.

catectus v. cathetus.

catēgoria, -ae f., κατηγορία. GLOSS. V 274, 41 graece accusationes (accusatore *codd.*) vel praedicationes. *formae graecae*: MAOR. -an v. l. 14. BOETH. -ia v. l. 16. *cf.* l. 28. *scribitur*: kat-, kath-; -theg-, -thec-; -tag-. *legitur inde a* CHALC. 1 i. q. *accusatio sim.*: GLOSS. IV 103, 21 -am delati(onem) nominis (dil-*cod.*, *suppl.* Housman). *ibid.* *cod. a* -a dilatatio nominis (denotatio *coni.* Nettle-ship). V 355, 25 -as accusationes. HIER. epist. 82, 9 apologia eius, immo -a et laciniosus contra nos sermo. *adde*: MACR. sat. 7, 3, 2 praeter -an, quae ψόγος est. 2 i. q. *praedicamentum*: BOETH. in Porph. comm. pr. 1, 5 p. 14 *librum* de decent praedicamentis, quae apud Graecos -ia dicuntur. herm. sec. 3, 9 p. 186, 23 si -a praedicamentum est. CASSIOD. art. 3 p. 1169^D. 1170^A Aristotelis -ae sive praedicamenta. ISID. orig. 2, 26, 1. *cf.* GLOSS. -as adscriptiones. CHALC. comm. 226 ex omnibus -iis proprium essentiae fore suscipere contrarias passiones. 319. MAR. VICTORIN. rhet. 1, 29 p. 232, 7 secundum Aristotelem decem -ae sunt i. e. decem res, in quibus omnia quae in mundo sunt continentur. AVG. c. Iul. 1, 4, 12 quae tibi Aristotelis -ae succurrunt, quibus, ut in nos velut artifex disputator insilias, videri appetis elimatus (2, 10, 37 BOETH. in Porph. comm. pr. 1, 1. 3. 5. 7 [*bis*] CASSIOD. art. 3 p. 1169^D. 1170^A hist. 5, 13 ISID. orig. 2, 26 *tit.* 2, 26, 1. *cf.* SIDON. epist. 4, 1, 3 Aristotelicas -as. CLAVD. MAM. anim. p. 69, 4). MACR. exc. gramm. V 622, 27 in significationibus rerum, quas Aristoteles numero decem -ias vocat. EXPLAN. in Don. gramm. IV 487, 25 (*ibid.* significationes i. e. partes). PS. AVG. categ. 8. 9. 11 BOETH. categ. *tit.* herm. sec. 6, 13 p. 463, 26. in Porph. comm. pr. 1, 5 p. 14 si -ae genera sunt rerum (*quater*). 1, 6 (*ter*). 1, 7 p. 19 (*bis*). CASSIOD. art. 3 p. 1169^D organa vel instrumenta -arum. ISID. orig. 2, 26, 2 instrumenta -arum sunt tria. 2, 26, 5 -arum autem species decem sunt. 2, 26, 14.

aliter: CAEL. AVR. acut. 1 praef. 10 quod secundum Asclepiadem causa ea (*phrenetis*) scriptionum sive partitionum sit, quas Graeci -as appellant (*opp.* appellationum, prosegorias)

catēgoricus, -a, -um, κατηγορικός. i. q. *praedicativus* (*cf.* l. 46 sq. et l. 50): CHALC. comm. 319 omne genus corporis sub -am redigitur appellationem. *de syllogismo* (*cf.* CASSIOD. in psalm. 1, 2 -us itaque syllogismus est... oratio in qua positus quibusdam alia quaedam ex necessitate veniunt *eqs.*): VICTRIC. 23 hypothetici et -i syllogismorum nodi. BOETH. syll. categ. *tit.* in Porph. comm. pr. 1, 6 p. 15, 10 libro de -is syllogismis. herm. sec. 2, 7 p. 172, 27. in top. Cic. 4 p. 351, 10 quaecunque per -um syllogismum proferri possunt. CASSIOD. in psalm. 1, 2. 90, 1 hic denuo -us syllogismus ita sublevat caput. 96, 10. art. 3 p. 1171^B formulae -orum i. e. praedicativorum syllogismorum sunt tres. p. 1179^D (*opp.* condicionales, hypotheticos). SIDON. epist. 9, 9, 15 spiris -is lubricas quaestiones tu potius innodas. *de propositione*: BOETH. herm. sec. 2, 5 p. 112, 12 simplicem propositionem, quam -am Graeci dicunt, nos praedicativam interpretari possumus. 2, 7 p. 147, 8. 3, 9 p. 186, 13 -as propositiones Graeci vocant, quae sine aliqua conditione positionis promuntur ut est: dies est. p. 186, 21. p. 199, 1. 4, 10 p. 251, 21 -arum propositionum numerum. p. 255, 26 est -a propositio quae aliquid de aliquo praedicat vel negat.

catēla, -ae f. [*vocabulum peregrinum, fortasse gallicum esse videtur. Th.*]. gallica l. 66. 71. 72. 74, at theotisca l. 69, Persarum l. 64 (*cf.* Holder, *Altcelt. Sprachsch.* I p. 839). GELL. 10, 25, 2 *telorum vocabula* frameae, mesanculae, -ae, rumpiae *eqs.* SERV. auct. Aen. 7, 741 -am quidam asserunt teli genus esse tale, quale aclydes sunt, ex materia quam maxime lenta, cubitus longitudine, tota fere clavis ferreis illigata, quas in hostem iaculantes lineis, quibus eas adnexuerant, reciprocas faciebant. SERV. *ad l. v. infra l. 74.* POMP. gramm. V 284, 23 -a telum dicimus lingua Persarum. ISID. orig. 18, 7, 7 *clava* haec et -a, quam Horatius caiam dicit; est enim genus Gallici teli... quae iactu quidem non longe propter gravitatem evolat, sed quo venit, vi nimia perfringit, quod si ab artifice mittatur, rursus venit ad eum, qui misit. *paulo aliter*: SERV. auct. Aen. 7, 741 -as id est hastas. -ae lingua Theotisca hastae dicuntur. CONSENT. gramm. V 386, 23 *barbarismus* ut cum dicimus -as utique hastas Gallorum (DON. gramm. IV 392, 7 *barbarismus* ut si quis dicat mastruga -a). GLOSS. V 214, 26 -as Gallica lingua dicimus lanceas, unde et Vergilius (*seq. Aen. 7, 741*). VERG. Aen. 7, 741 *Campani* Teutonico ritu soliti torquere -as (SERV. *ad l.* -as tela Gallica, unde et Teutonicum ritum dixit. CLAVD. DON. *ad l.*). VAL. FL. 6, 83 *Scytharum* puer e primo torquens temone -as. SIL. 3, 277 *Afris* pandā manus est armata -a.

1. *catella*, -ae f. [*a catena diminutive. Th.*]. PORPH. Hor. epist. 1, 17, 55 -am: catenam diminutive. NON. p. 199 -ae diminutivum est catenarum; et dicuntur genere feminino. PRISC. gramm. II 110, 13 feminina... in 'na' desinentia... geminant in diminutivis l ante a ut catena -a (*cf.* GLOSS. IV 29, 40). GLOSS. II 346, 9 κατήρα. v. *Mau*, PW. III 1786.

pro ornamento: a muliebri: FEST. p. 273 redimiculum

vocant mulieres -am, qua[m] maxime utuntur ornatus causa. SCHOL. Hor. epist. 1, 17, 55 -am alii ornamentum capitis volunt, alii colli. ISID. orig. 19, 31, 11 geruntur a feminis monilia et -ae. 19, 31, 15 -ae sunt catenulae colli invicem se comprehendentes. HOR. epist. 1, 17, 55 refert meretricis acumina saepe -am, saepe periscelidem raptam sibi flentis. b *militari*: LIV. 39, 31, 18 Quinctius... suos equites -is ac fibulis donavit. PLIN. nat. 33, 152 vaginae -is... crepident. *dubie*: CATO agr. 135, 1 ornamenta, murices, -as (equorum fort. ornamentum).

2. *catella*, -ae f. v. *catellus* l. 41 sqq.

? *catellulus*, -i m. a *catinus* deminutive. DIOM. gramm. I p. 326, 7 apud antiquos aliae diminutiones reperiuntur. descendebant enim ad tertiam usque formam, tam quam... *catinus* *catinulus* -us. *exempla desunt; estne* *catillulus*?

catellus, -i m. [a *catulus* deminutive. Th.]. PRISC. gramm. II 109, 17 in 'nus'... et in 'lus', si non habeant geminatam l... nomina duplicant l ante 'us'... *catulus* -us. cf. PROB. app. gramm. IV 198, 2. GRAMM. suppl. 70, 18 *catulus* -us. VARRO ling. 9, 74 ubi magnitudo animadvertenda sit in unoquoque gradu... ut est... *canis* *catulus* -us. *de forma* *catellum*: NON. p. 199 neutrum *catellum* a *catulis* similiter (ac *catellae* diminut. a *catena*) diminutivum eqs. PLAVT. Curc. 691 v. l. 37 sqq. [val. cãtel, it. catello, francog. cheau, hisp. cadillo. M.-L.] v. nom. propr.

1 *proprie* i. q. *catulus* (GLOSS. III 259, 24 σκόλαξ, κυνάριον, σκολάκιον): PLAVT. Stich. 620 tantillum loculi, ubi -us cubet, id mi satis est loci. VARRO Men. 503 *canis* fit e -o. frg. Non. p. 94 qui suis -is (GLOSS. V 640, 4 parvulis) ministrant quod edint. CIC. div. 1, 108 erat... mortuus -us eo nomine (sc. Persa. VAL. MAX. 1, 5, 3). MART. 1, 88, 1 os et labra tibi lingit... -us. IVV. 6, 551 exta -i. 9, 61 infans cum... collusore -o. APVL. met. 8, 15 gerebamus... haedos -os. VVLG. Matth. 15, 27 -i (τὰ κυνάρια) edunt de micis, quae cadunt de mensa (Marc. 7, 28). AVG. op. imperf. 3, 150 -is atque porcellis, pisciculis atque vermiculis. PLAC. med. 11, 1 -us primum natus, antequam oculos aperiat, occisus et comestus tollit intestinorum dolorem. TAB. devot. Audollent 111, 4. 7. 112, 2. vox *blanda*: PLAVT. Asin. 693 dic igitur me<d> antitculam, columbam vel -um. HOR. sat. 2, 259 sume, -e! nota *ancipitem verbi potestatem*: PLAVT. Curc. 691 delicatum te hodie faciam, cum -o (cf. 1. *catella* et p. 258, 73 sqq.) ut accubes, ferreo ego dico. 2 *nomen piscis*: GLOSS. γαλέος (v. infra l. 52).

fem. catella, -ae [val. cãtea, hisp. cadilla. M.-L.]. 1 *proprie* i. q. *catula*: PETRON. 64 -am nigram atque indecenter pinguem prasina involvebat fascina. *ibid.* -am in terram deposuit. 71 ut secundum pedes statuæ meae -am ponas. *ibid.* -am cingulo alligatam ducat *Fortunatae statuæ*. MART. 1, 109, 5 Issa est deliciae -a Publi. cf. 7, 87, 3 Publius exiguae si flagrat amore -ae. 14, 198, 1 delicias parvae si vis audire -ae. 1, 109, 14 castae tantus inest pudor -ae. 3, 82, 19 inter -as anserum exta lambentes. [MART.] 14, 198 lemma. IVV. 6, 654 animam servare -ae. CARM. epigr. 1176, 1 portavi lacrimis madidus te, nostra -a. *adhibetur in blanditiis*: HIER. epist. 22, 29 mi -a, rebus tuis utere, et vive dum vives. 2 *piscis nomen* (v. l. 39): GLOSS. II 261, 15 γαλέος ὁ ἰχθύς.

*catēna, -ae f. [orig. inc.; cf. esse c. 1. cassis censet Fröhde, Beitr. z. Kunde d. indog. Spr. 1, 206; alii coniungere maluerunt c. *caterva*; v. Havet, Mém. soc. ling. 4, 86. Th.]. PORPH. Hor. carm. 1, 17, 27 -a autem proprie dicta est, quod canem teneret. ISID. orig. 5, 27, 9 -ae autem, quod capiēdo contineant (cf. 20, 13, 5 p. 607, 81) utraque vestigia, ne progrediantur. item -ae, quod se capiēdo teneant plurimis nodis. cf. *de formatione*: RVT. LVP. 1, 13 -am multi inter se circuli coniuncti vinciunt (*opp.* AVSON. 337 circuli -arum separati). PORPH. Hor. carm. 1, 29, 5 -ae ipsae enim nexibus quibusdam constant. SERV. Aen. 1, 295 sunt -ae nodi plures. *de forma et usu* v. SYMPH. 28 sqq. *de scriptura*: κατήνα: EDICT. imp. Diocl. 15, 15. *katēna*: APRING. in apoc. 20, 1. *catēnas*: INSCR. christ. Rossi II 12 p. 134, 1 PASS. Paul. 6 (*pars codd.*) et saep. *codd.* GLOSS. κλωρίς, ἄλωρίς, ἄλωρίδιον. II 346, 9 *catella*: κατήνα [dubium GLOSS. IV 317, 14 cautumniae citanae (318, 45 et V 494, 23 citane, V 594, 29 citenae; catenae lautumiae Hildebrand p. 53)]. *legitur inde a* PLAVTO. [it. catena, francog. chaîne, hisp. cadena. M.-L.]

1 *proprie*: A *instrumentum ad vinciendum, vinculi genus*: 1 *vinciuntur homines*. in -as venire, in -is esse: PLAVT. Asin. 298 quid agis, custos carceris? :: o -arum colone! Capt. 112 his indito -as singularias istas, maiores, quibus sunt iuncti, demito (FRONTO p. 221, 1 N. illis... -ae inditae sunt. cf. SVET. Nero 36 e vinculis triplicium -arum). Capt. 203 cum -is sumus. 767 redauspicandum esse in -as: denuo. Men. 79 homines captivos... -is vinciunt (CIC. Verr. 6, 108 MANCIA or. frg. Val. Max. 6, 2, 8 CAES. Gall. 1, 53, 5 Ov. met. 15, 601 VELL. 2, 82, 3 VAL. MAX. 1, 7 ext. 6 al. SEN. Herc. f. 53 Herc. O. 1377 SIL. 6, 465 al. TAC. ann. 4, 28 IVST. 11, 15, 1. VVLG. iud. 16, 21 al. cf. SIL. 2, 840 geminas artis post terga -is evinctus palmas. 8, 276 Latia devinctum colla -a Hannibalem. 11, 117. 17, 142. AVG. serm. ed. Mai 28, 1 sacras manus Christi sacrilegae -ae vinxerunt). CIC. Verr. 6, 106 hominibus... inici -as (LIV. 1, 51, 8 al. VAL. MAX. 6, 6, 2 al. CVRT. 4, 5, 21. 6, 8, 22 TAC. hist. 4, 13 ann. 1, 58 v. p. 604, 66. 12, 47. cf. SIL.

4, 359 iniectus Spartanis colla -is Regulus). Verr. 6, 110 -as habebat hospes tuus. CATVLL. 64, 296 Prometheus silici restrictus membra -a. CAES. Gall. 1, 47, 6 conantes dicere... in -as coniecit (LIV. 29, 21, 2). 5, 27, 2 quos Aduatici... in servitute et -is tenuissent (BELL. Afr. 26, 5 in -is teneri. cf. CVRT. 7, 5, 36 cum tenebat collo inserta -a. OROS. hist. 5, 7, 18 unum Numantinum victoris -a non tenuit). SALL. Jug. 64, 5 Iugurtham in -is habiturum se ait. VERG. Aen. 6, 558 stridor ferri tractaeque -ae (VAL. FL. 3, 225 Coeus vincla... fractoque trahens adamante -as; sed AVG. in psalm. 34, 13 omnes -ae martyres traherent. IVV. 14, 23 laetus stridore -ae. HIER. tract. in Luc. p. 384, 15. DRAC. laud. dei 3, 650 tibi vincla levo stridente -a). HOR. carm. 1, 29, 5 Medo nectis -as (cf. Ov. am. 2, 2, 41 aspicias indicibus nexas per colla -as? SIL. 11, 241 magnanimo... meritas innecte -as. 11, 248 necte ocuis... -as). HOR. carm. 3, 4, 80 amatorem trecentae Pirithoum cohibent -ae (SVLP. SEV. dial. 1, 22, 4 ut... -a cohiberet fugitivum). 3, 8, 22 Cantaber sera domitus -a. 3, 11, 45 me pater saevis oneret -is (TAC. hist. 1, 48. 3, 74 ann. 2, 3. 66. cf. Ov. ars 1, 215 duces onerati colla -is. VAL. MAX. 3, 8, 1 -is onustum. AMM. 15, 3, 10. 14, 5, 3 iniecto onere -arum. COD. Theod. 9, 40, 22 [a. 414] -arum ponderibus praegravati. CORIPP. Ioh. 1, 22 saeva superpositis plectuntur colla -is). PROP. 2, 1, 33 regum auratis circumdata colla -is (SIL. 6, 505. VVLG. act. 28, 20 -a hac circumdatus sum. cf. SIL. 7, 32 Libycis praebat colla -is. 15, 246 victa -is Poenus colla dedit [STAT. Ach. 944]. 7, 72 arta serventur colla -a. 17, 630). PROP. 3, 15, 20 corrumpit dura -a manus (cf. SEN. contr. 1, 6, 2 obtritas -is manus). 3, 22, 29 Andromedae resonant pro matre -ae (cf. SEN. Thy. 669 -is lucus excussis sonat. epist. 9, 8 cum... crepuerit -a [CLAVD. 20, 434]. clem. 1, 26, 3 delectari sono -arum. AMM. 28, 1, 55 -isque sonantibus triste [CLAVD. 15, 366]. 29, 1, 23 inter -arum sonitus [VAL. CEM. hom. 16, 3] adde l. 74 et 81). PROP. 4, 7, 65 vivere -is brachia (EPICED. Drusi 273 liventia colla -is). Ov. am. 1, 6, 1 ianitor... dura religate -a (cf. SVET. rhet. 27 ostiarius dicitur veterē more in -a fuisse. adde: Ov. epist. 10, 89 ne religer dura captiva -a. fast. 1, 701 p. 606, 29. SIL. 13, 609 saevis religatur rupe -is. TAB. devot. Trag. [Corp. III p. 961] 5 *diabolum* Gabriel de -is igneis religa<vit>). Ov. am. 1, 6, 47 in me durae transite -ae. 1, 7, 1 manus meruere -as. met. 4, 176 graciles ex aere -as retiaque et laqueos... elimat Vulcanus (cf. SEN. Phaedr. 125 stirpem perosa Solis invisit Venus per nos -as vindicat Martis sui suasque. VAL. FL. 2, 100 tacitae Martem tenere -ae. MART. 5, 7, 7 STAT. Theb. 2, 271. 3, 274 HYG. fab. 148 p. 22, 1). Ov. epist. 14, 131 pondere lapsa (sic P¹, lassa P²) -ae est manus. 19, 85 nec me compesce -is. Pont. 4, 13, 45 capto Latiis... hoste -is. LIV. 6, 16, 2 in vinculis et -is esse (cf. SEN. contr. 1, 2, 8 praeferentes ante se vincula et -as, gravia captis onera [HIL. op. hist. frg. 2, 3 ferrum et -as praefererat]. ARNOB. nat. 5, 31 in vinculis habitos... in -is. VVLG. Ier. 27, 2 fac tibi vincula et -as. cf. SVET. Nero 36 v. p. 603, 74. FIRM. math. 3, 5, 26 publicarum -arum vincula. err. 12, 8 ferrea -arum vincla sustinuit). LIV. 29, 21, 12 homines damnatos... in -is Romam miserunt. 45, 40, 6 in -is ante currum victoris ducis... ductus Perseus (cf. VAL. MAX. 6, 2, 3 FLOR. epit. 2, 18, 17). MANIL. 4, 41 speratum Hannibalem nostris... -is. 5, 573 teneant quae membra -as. VELL. 2, 120, 5 complexus -arum... seriem. VAL. MAX. 5, 3 ext. 3 paternas induere -as. *ibid.* -as et carcerem (FLOR. epit. 1, 24, 3 dominationem... in carcerem et -as... detraxit. 3, 21, 10). 6, 3, 3 ut... turpiter in -is consumeret spiritum. 6, 9, 11 a XII securibus ad Karthaginiensium perventurum -as. SEN. contr. exc. 5, 4 inter -as filii mei iaceo eodem clausus ergastulo. contr. 7, 4, 1 lege -as minatur. 7, 4, 2. 10, 5, 4 ut admoventi sibi -as vidit. SEN. Herc. f. 419 gravent -ae corpus. Phoen. 574 matres... -a miles imposita trahet? (CLAVD. 5, 386). dial. 2, 4, 2 a Xerxe demissis in profundum -is. 9, 5, 4 armis circa et -is fremētibus. epist. 5, 7 eadem -a et custodiam (custodem L) et militem copulat (cf. dial. 9, 10, 3 eadem custodia universos circumdedit alligatique sunt etiam qui alligaverunt, nisi forte tu levioem in sinistra -am putas). epist. 14, 4 ferrum circa se et ignes habet et -as et turbam ferarum. 85, 27 describe captivitatem, verbera, -as, egestatem. OCTAVIA 939 saevas passa -as (TAC. ann. 1, 58 inieci -as Arminio et... iniectas perpessus sum). ASCON. Mil. p. 47 Pompeius... Tigranis filium in -is deposuerat apud Flavium. LVCAN. 7, 304 Caesareas spectate cruces, spectate -as eqs. PETRON. 1 piratas cum -is in litore stantes. PLIN. nat. 7, 104 in -is aut compedibus custoditus. VAL. FL. 7, 370 tremunt sub falce -ae. SIL. 2, 44 Fabiusque e puppe -as ostentat. 6, 341 dextera... tristi damnatur sorte -ae. 17, 172 ut cervice -as regnator tulerit Libyae. 17, 367 perferre -as (ANTH. 415, 21 COD. Theod. 9, 37, 2 a. 369). STAT. Theb. 8, 25 multisonas exertat (exercet BM) Poena -as. 10, 562 saevas mente accepere -as. STAT. Theb. 12, 460 dextras iuvat insertare -is (PLIN. epist. 7, 27, 11 ossa inserta -is et implicita. TERT. adv. Marc. 5, 18 p. 639, 18 quos pueros quosve regulos -is victor inseruit). silv. 1, 4, 43 tristes invitum audire -as. QVINT. decl. 257 p. 51, 25 non recusarem -as. TAC. ann. 2, 18 repertis inter spolia eorum -is, quas in Romanos... portaverant. PLIN. epist. 7, 27, 5 manibus -as gerebat quatiebatque. 7, 27, 9 scribentis capiti -is insonabat. FLOR. epit. 2, 14, 5 ducem... in -is reduxit (SVET. Cal. 45). 2, 11, 6 cum -as morsibus et ore temptasset (4, 12, 17). 3, 1, 17 opertum -is Iugurtham in triumpho p. R. aspexit (cf. AMM. 14, 5, 9 coopertós paene -is adducit). 3, 5, 30 Aristo-

bulum... in -as dedit. 4, 8, 8 venturus ibi in manus hostium et -as. [vv. 13, 175 abreptum... hunc graviore -a. HYG. fab. 118 p. 102, 20 *Proteum Menelaus*... -a alligavit. SVET. Cal. 27 curatorem... -is verberatum... occidit. Dom. 14 custodias, receptis quidem in manum -is, audiebat. HIL. c. Aux. 3 hymnum deo in carcere inter -as et post flagella cantantes. COD. Theod. 9, 3, 1 (a. 320) exhibito non ferreas manicas et inhaerentes ossibus mitti oportet, sed prolixiores -as. VVLG. Marc. 5, 3 neque -is (*ἀλύσει*) iam quisquam poterat eum ligare. act. 21, 33 alligari -is duabus (*δεδήναι ἀλύσει δυοί*). CLAVD. 5, 386. rapt. Pros. 3, 110 motae... -ae. AVG. serm. 26, 10 quando sequebaris *ligatus*, -am non sentiebas. -as *solvere*, sim.: PLAVT. Men. 84 se ex -is eximunt aliquo modo. PROP. 2, 20, 11 aeratas rumpam... -as (STAT. Theb. 10, 915 Stygias rupisse -as). OV. am. 1, 6, 25 sic umquam longa relevere -a. met. 3, 700 lapsasque laertis sponte sua fama est nullo solvente -as. 4, 738 resoluta -is incedit virgo *Cassiope* (HIL. in psalm. 118 heth 15 -ae et vincula resolvuntur). SEN. dial. 6, 20, 2 haec (*mors*) captivorum -as levat. clem. 2, 6, 2 -as solvi (TAC. hist. 3, 31 -as Caecinae... exolvunt. DRAC. laud. dei 3, 721 solutum clade -arum). ASCON. Mil. p. 47 *Tigranem* habuit extra -as. LVCAN. 6, 793 abruptis *Catilina* minax fractisque -is exultat. 10, 57 corrupto custode *Phari* laxare -as (TAC. ann. 6, 14 CLAVD. rapt. Pros. 1, 114). STAT. silv. 3, 2, 120 *Actias Ausonias* fugit *Cleopatra* -as. SVET. gramm. 15 puer adhuc -is (*sic codd.*, Athenis *Heinsius*) subreptus. VVLG. eccles. 4, 14 de carcere -isque interdum quis egrediatur. Ier. 28, 10 tulit *Hananias*... -am de collo *Ieremiae*. 28, 12. 40, 4 solvi te hodie de -is quae sunt in manibus tuis. Marc. 5, 4 compedibus et -is (*πέδαλις καὶ ἀλύσειν*) vinctus dirupisset -as.

liberti vovent deis catenas: HOR. serm. 1, 5, 65 donasset iamne -am ex voto Laribus, quaerebat (*ad l. fusius SCHOL.*). MART. 3, 29, 1 has cum gemina compede dedicat -as... anulos priores.

2 *vinciuntur bestiae*: RHET. Her. 4, 39, 51 belua soluta ex -is (*cf. CIC. Sest. 16 p. 606, 23*). HOR. serm. 2, 7, 71 quae belua, ruptis cum semel effugit, reddit se prava -is? carm. 1, 37, 20 daret ut -is fatale monstrum (*de Cleopatra*). PROP. 4, 11, 26 iaceat... laxa (*lapsa F*) -a *Cerberi*. *cf. OV. met. 7, 412 nexis adamante -is Cerberon abstraxit (codd. opt. pars attraxit)*. 10, 65 tria... medio portante -as, colla canis vidit. SEN. Ag. 860 tractus ad caelum canis inferorum triplici -a tacuit. Herc. f. 816 vastas furens quassat -as (*cf. Oed. 581 ira furens triceps -as Cerberus movit graves*). 1106 colla gerit vincta -is. Herc. O. 1602 canis inferorum... abruptis trepidus -is. SIL. 13, 593 fractis mille -is... latrans. PHAEDR. 3, 7, 16 a -a collum detritum canis (*sani V*). COLVM. 7, 12, 12 *catuli* -is per diem continendi et noctibus solvendi. PERS. 5, 160 *cani* a collo trahitur pars longa -ae. PETRON. 29 canis... -a vinctus (64). PLIN. nat. 8, 27 tumultuantem elephantum -is coerceant. VVLG. Ezech. 19, 4 adduxerunt eum (*leonem, per imag. i. q. principem*) in -is. 19, 9. apoc. 20, 1 vidi angelum... habentem... -am magnam in manu sua *ad ligandum draconem (i. diabolum)*.

3 *vinciuntur res*: CAES. Gall. 3, 13, 5 ancorae pro funibus ferreis -is revinctae. VERG. Aen. 8, 225 ruptisque immane -is deiecit saxum, ferro quod... pendebat. LIV. 24, 34, 10 *tollenonis* ferrea manus (*i. harpago*), firmas -ae illigata (*cf. LVCAN. 3, 565 manicaeque ligant teretesque -ae*). SIL. 14, 330 laxatis arte -is *tollenonis*. LIV. 30, 10, 17 -is *harpagones* suspensi inciebantur. VITR. 5, 10, 5 *ex hemisphaerio* clipeum aeneum -is pendeat. 5, 12, 1 *ex turribus* -ae traduci per machinas possint. 9, 8, 8 *pars horologiae*: inque eo axe aenea mollis -a est involuta, ex qua pendet ex una parte phellos *eqs.* 10, 4, 4 in... rotae axe involuta duplex ferrea -a... habens situlos pendentes aereos congiales. 10, 8, 1 pendentia... -is cymbala. 10, 15, 6 *funium* capita fuerunt ex ferro factae quadruplices -ae. CVRT. 4, 3, 22 aurea -a devinxere simulacrum. LVCAN. 2, 671 roboraque immensis... religare -is. 4, 421 *cuparum* series constricta -is. 4, 451 religatque -as rupis ab *Illyricae scopulis*. PLIN. nat. 34, 150 extare ferream -am apud *Euphratem* amnem... qua Alexander Magnus ibi iunxit pontem *eqs.* 36, 92 *ex petaso* pendeant exapta -is tintinnabula. SIL. 14, 523 *navium nexarum* -as... et vincla abrumperere ferri. FRONTIN. strat. 1, 5, 6 obiecta ad ingressum *portus* -a (*cf. AMM. 26, 8, 8 claustrum per -am ferream valde robustam ori portus insertum, quae... erat altrinsecus colligata*). 1, 5, 21 ex vimine silvestri -as conseruit, quibus demissus... evasit. POMPON. dig. 50, 16, 245 tabulae religatae -is. APVL. met. 5, 9 domum seris et -is obditam custodientem (*cf. QVEROL. p. 42, 18 seras et -as adhibe*). PETR. CHRYS. serm. 104 p. 491^B -ae horreorum tuorum strinxerunt fauces pauperum. OROS. hist. 5, 14, 2 pontem... compactis lintribus -isque conexum. SIDON. epist. 8, 11, 3 v. 17 ad crus per cameram -a surgat. CORIPP. Iust. 1, 69 limina quassabat ductis munita ca<t>e<nis>. GLOSS. Werth. Gallée 340 pergulae: virgae ferreae pendentes in -is cyprinis *eqs.*

B *varia instrumenta*: *i. q. ornamentum [de GLOSS. catema (catena?) v. p. 614, 24]*: PLIN. nat. 33, 40 discurrant -ae circa latera *feminarum*. PAVL. sent. 3, 6, 84 ornamentis legatis ea cedunt, per quae ornatio efficitur mulier, veluti anuli, -ae... quibus collo vel capite vel manibus ornantur. ARNOB. nat. 2, 41 *animae* innecere -is colla. HIER. epist. 24, 3 *de murenula*: metallo in virgulas latescente quaedam ordinis flexuosi -a contexitur. NICET. symb. frg. 3 p. 54 ut cervicem *mulierum* premant -ae vel lapides. VVLG. exod. 28, 22 facies...

-as sibi invicem cohaerentes. 28, 24 sq. 39, 17. STAT. Theb. 9, 697 audire pharetrae murmur et a cono missas in terga -as. *cf. SCHOL. ad l. a parte enim galeae descendunt -ae, quae ab ictu colla sedentis defendant. i. q. retinaculum (de materia: VITR. 7, 8, 1 -ae ex ea materia comparentur... i. e. e buxo iunipero olea robore cupresso ceterisque similibus praeter quercum. cf. PALLAD. 1, 13, 1): CATO agr. 18, 9 in eum orbem olearium tris -as indito. eas -as cum orbi clavis ferreis corrigito. VITR. 5, 12, 3 arcae stipitibus robusteis et -is inclusae. 5, 12, 5 arcae... -is colligatae. de rebus ad similitudinem catenarum factis: LVCAN. 7, 498 torta graves lorica -as opponit. VAL. FL. 6, 233 riget his molli lorica -a. STAT. Theb. 12, 776 qua subtemine duro multiplicem tenues iterant thoraca -ae. Ach. 1, 431 quod mille -is squalentes nectat tunicas *ferrum*. SIDON. carm. 2, 143 inque... equi dorsum... indutas Chalybum saltu transferre -as.*

II *in imagine et translate: in comparatione*: CIC. Arat. 14 horum (*piscium*) e caudis duplices velut esse -as (-ae *codd.*) dices. LVCR. 6, 910 -am saepe ex anellis reddit *magnes* pendentibus ex se (PLIN. nat. 34, 147 AVG. civ. 21, 4). SALL. hist. frg. 1, 144 nexuit -ae modo (*naves?*). PLIN. epist. 2, 8, 3 v. l. 57. APVL. mund. 16 aly[p]sis est -a quaedam luminis clarioris *eqs.* met. 2, 6 manu eius velut -a quadam memet expedio. HIER. epist. 100, 12 animae... instar carceris et -arum corporibus illigatae. VVLG. III reg. 7, 17 *capitella facta* quasi in modum retis et -arum. CIC. Sest. 16 beluam... constrictam legum sacratarum -is solvit subito lege curiata consul. HOR. epist. 1, 2, 63 *animum* compesce -a. TIB. 2, 4, 3 teneorque -is, et numquam misero vincla remittit Amor (3, 11, 15). PROP. 2, 15, 25 utinam haerentes sic nos vincire -a velles, ut numquam solveret ulla dies. OV. am. 3, 11, 3 asserui iam me fugique -as. epist. 4, 135 illa coit firma generis iunctura -a. fast. 1, 701 religata -is... bella. SEN. dial. 7, 16, 3 qui ad superiora progressus est... laxam -am trahit. 9, 10, 3 omnes cum fortuna copulati sumus: aliorum aurea -a est et laxa, aliorum arta et sordida. epist. 26, 10 una est -a, quae nos alligatos tenet, amor vitae. MART. 12, 43, 9 qua plures teneantur a -a *obscaene coeuntium*. STAT. silv. 5, 1, 44 si vos... iunxit inabrupta Concordia longa -a. DECL. in Catil. 55 quas -as scelerum conflaverit nobis (OROS. hist. 6, 17, 6). HIER. epist. 4, 2 -a languoris innector. 58, 6 convivia veluti quasdam -as fugias voluptatum. VVLG. sap. 17, 17 una -a tenebrarum omnes erant colligati (OP. imperf. in Matth. 36 p. 833 *caeci* soli sedebant indissolubili tenebrarum -a ligati. *cf. GREG. Tvr. Mart. 4, 20 caecitatis... -a constrictus*). AVG. conf. 2, 2 obsordueram stridore -ae mortalitatis meae. 8, 5 velle meum tenebat inimicus et inde mihi -am fecerat et constrinxerat me. PROSP. c. coll. 11, 2 *impietatum conexio* in nullo a damnati erroris -a absoluta monstrabitur. FAVST. REI. grat. 1, 16 p. 51, 13 nosse... -as obnoxiae servitutis. POMER. 2, 15, 2 tenet nos lucrorum poenaliter dulcium -is addictos. BOETH. herm. sec. 3, 9 p. 246, 18 necessitatis -a. NICET. instr. frg. 4 p. 8, 4 has -as (*i. mala*) post dorsum suum... proiciens. INSCR. christ. Rossi II 82 p. 114, 1 solve... terrarum, Petre, -as. ENNOD. epist. 2, 10, 2 p. 49, 20 animum meum sollicitudinis -a laxaverat. GREG. Tvr. vit. patr. 14, 1 subrietatis -a constrictus. *i. q. series*: MANIL. 4, 394 nec mirere viae flexus, rerumque -as (GELL. 7, 2, 1 sempiterna quaedam et indeclinabilis series rerum et -a. *de Stoicorum εἰμαρμένη, cf. p. 607, 22sq. et 74. adde sim.* MAR. VICTORIN. adv. Arrium 1, 25 quo alternatis in se invicem partibus, ut -a continens corpus *totius universi* est: -a enim deus). QVINT. inst. 5, 14, 32 quae apprensas (*varias orationis figuras*) Graeci magis in -as ligant et inexplicabili serie conectunt. PLIN. epist. 2, 8, 3 tot nexibus, tot quasi -is... occupationum agmen extenditur. *metonymice fere i. q. captivitas*: PANEG. in Mess. 117 terga domator libera Romanae subiecit colla -ae. LIV. 35, 38, 10 splendidiore nunc eos -a, sed multo graviore vinctos esse. SEN. apocol. 12, 16 Brigantas dare Romuleis colla -is iussit. VVLG. lev. 26, 13 confregi -as cervicum vestrarum. Is. 58, 9. CLAVD. 8, 117 multosque subactos aspera laturae commendavere -ae. 11, 29. *t. t. rhetorum*: ISID. orig. 2, 21, 4 hanc figuram (*climacem i. q. gradationem*) nonnulli -am appellant, propter quod aliud in alio quasi necitur nomine *eqs.* LAVS Pis. 60 dare subtili vivacia verba -ae. *cf. RVT. LVP. 1, 13 quem ad modum -am... circuli... vincunt, sic huius schematis (i. ἐπιπλοκῆς) utilitatem complures sententiae inter se conexae continent.*

epitheta notabiliora ad materiam pertinentia: adamantea: MANIL. 1, 923 *cf. (ex) adamante*: OV. met. 7, 412 VAL. FL. 3, 225 HYG. fab. 148 p. 22. aenea: VITR. 5, 10, 5 *al. aerata*: PROP. 2, 20, 11; ex aere: OV. met. 4, 176. argentea: AMM. 27, 12, 3 OROS. hist. 6, 19, 3. aurea: VELL. 2, 82, 3 CVRT. 4, 3, 22 SEN. dial. 9, 10, 3 SVET. Aug. 94 TREB. trig. tyr. 30, 26 MACR. somn. 1, 14, 15; aurata: PROP. 2, 1, 33 SIL. 17, 630; ex auro: HIER. epist. 64, 16. e buxo: v. l. 5. cyprina: v. p. 605, 76. ferrea: CAES. Gall. 3, 13, 5 VITR. 10, 4, 4 *al. VAL. MAX. 1, 7 ext. 6 PLIN. nat. 34, 150 HYG. astr. 2, 15 p. 53, 20 VVLG. Ier. 28, 13 et saepius*; ex ferro factae: VITR. 10, 15, 6 (*cf. VERG. Aen. 6, 558 BACHIAR. repar. laps. 16*); ferri: SIL. 14, 523. ferrata: CLAVD. 22, 374. lignea: VVLG. Ier. 28, 13. ex vimine: FRONTIN. strat. 1, 5, 21.

synonyma et opposita (cf. GLOSS. V 656, 3 lautumia: vincula, verbera, -ae, carcer, nervi, custodia): PLAVT. Asin. 550 advorsum

stimulos, laminas, crucesque compedesque, nervos, -as, carceris, numellas, pedicas, boias (cf. FLOR. epit. 3, 19, 8. ISID. orig. 5, 27, ubi de poenis in legibus constitutis). *his adde*: claustrum (HIER. vita Hilar. 17 non -as, non compedes, non claustra... patiebatur). copula (DIFF. ed. Beck p. 46, 29 inter copulam et -am: copula coniungit vel sociat, ut in matrimoniis; -a nequit vel ligat, ut reos). fidicula (GLOSS. V 362, 38), robur, manica (GLOSS. IV 113, 29), saxum, vinculum.

derivata: 1. catella, catenula. catenaceum, catenarius, catenatim, catenosus, catenatus (catenare).

ἀλυσίδιον catēnāceum GLOSS. III 324, 16. cf. l. 84. a catena.

[*it. catenaccio. M.-L.*]

catēnārius, -a, -um a catena. *i. q. catena vincitus*: SEN. contr. 7, 5, 12 canis... -us (SEN. dial. 5, 37, 2 PETRON. 72).

catēnātīm adv. a catena. *i. q. catenae modo*: AVG. spir. et litt. 30, 52 omnia haec quae velut -m conexi.

catēnātio, -ōnis f. a catenare. *i. q. catena p. 606, 4sqq.*: VITR. 2, 9, 11 in commissuris et coagmentationibus ab lentitudine firmas recipiunt -es *ulmus et fraxinus*. 10, 1, 2 *scansoria ratio* -bus et transversariis et plexis colligationibus et erismatorum fulguris continetur. *id quod catenis continetur*: PETRON. 34, 9 cum... *larvae* -o mobilis aliquot figuras exprimeret. *in imagine*: COMMENT. Lucan. 9, 573 *fato* omnia esse constricta et ex aeternitate quadam -e causarum implicata. v. p. 606, 53.

*catēnātus, -a, -um a catena. *legitur inde ab HOR.* GLOSS. II 268, 44 -us: *δεσμώτης*. IV 16, 8 <h>amata: -a.

1 proprie i. q. catenis vincitus: a de animantibus: HOR. epod. 7, 8 Britannus ut descenderet sacra -us via (cf. CLAUD. 26, 293 colla... -i Cimbri. SIDON. carm. 7, 188). SEN. contr. 1, 6, 3 hic -us, egens, squalidus. quid possum? VAL. MAX. 6, 2, 3 duorum regum... ante triumphales currus caten<at>ae (*add. Kempf*) cervices (cf. LACT. inst. 1, 11, 2 ante currum triumphantis ducitur -us. EVTR. 4, 27, 6 HIER. epist. 7, 3). 6, 5, 6 cum servo -o. 6, 9 ext. 7 *Syphax* -us a Laelio legato ad Scipionem imperatorem pertractus est. COLVM. praef. 10 a -o repulsum ianitore (cf. p. 604, 31sq.). CALP. ecl. 1, 60 nulla -i feralis pompa senatus carnificum lassabit opus. STAT. silv. 4, 6, 66 -os Bromio detraxerat Indos. PS. QVINT. decl. 6, 6 me iam -is manibus amplexus (IVST. 14, 4, 1 laxatisque vinculis prolatam, sicut erat -us, manum ostendit. SEDVL. carm. pasch. 3, 75 saeva -is gestantes vincla lacertis). FLOR. epit. 3, 19, 3 frequentia ergastula -ique cultores *agri*. SVET. Aug. 13 ceteri... cum -i producerentur. Tib. 64 nurum ac nepotes... -os obstataque lectica loco movit. POPYR. Wessely p. 10 n. 24 -us esse debet. HIL. ad Const. 1, 6 sacerdotes carceribus continentur, plebs in custodia -i ordinis constricta disponitur (cf. SVLP. SEV. dial. 3, 4, 1 sequentibus... miserabili facie ordinibus -is). AVELL. p. 27, 73 inter eos et ipse -us fame frigore necatus est. SYMM. epist. 10, 47, 1 vidimus... -um agmen victae gentis induci. HEGES. 3, 16 *Iosephum* -um *Vespasianus*... dirigat. SVLP. SEV. Mart. 2, 5 *Martinus* captus et -us sacramentis militaribus implicatus est (OROS. hist. 5, 1, 9 de regibus... captis, serviliter -is *eqs.* MARCELL. chron. II p. 95, 498, 7 al. cf. p. 99, 515, 14 quem captivum -umque tenebat. IORD. Rom. 364). *nota i. q. catenis ornatus* (cf. p. 605, 77): HIER. epist. 22, 28 viros... fuge, quos videris -os. *masc. subst.*: QVINT. inst. 8, 3, 69 acti ante suum quisque praedonem -i. decl. 342 p. 352, 16 complexa est illa (*filia*) -um. GALLICAN. Avid. 4, 4 denos -os in profluentem mergi iubebat. MIRAC. Theclae 4 p. 171, 25 -os absolvit. *de bestiis*: STAT. Theb. 4, 731 ora *equorum* -as procul exertantia linguas. *b de rebus*: STAT. Theb. 7, 63 *Mars* -o luerat conubia lecto. MART. 7, 61, 5 nulla -is pila est praecineta lagonis. PLIN. nat. 9, 44 *attilus* (*piscis*)... -o captus hamo nec nisi boum iugis extractus. IUV. 3, 304 -ae... compago tabernae. *i. q. in catenarum modum conexus*: APVL. apol. 40 ossa ad similitudinem talorum suillorum in ventre eius (*leporis marini*) conexas et -a sunt. met. 8, 30 flagro illo pecuinis ossibus -o verberantes. PRVD. psych. 674 squalentia quamvis texta -o ferri subtemine corpus ambirent sutis. ITALA exod. 28, 22 (Aug. quaest. hept. 2, 116) facies... fimbrias complectentes opus -um de auro puro (VVLG. v. p. 605, 84sq.). exod. 28, 24 (Aug. loc. hept. 2, 122) pones super rationale iudicii fimbrias -ata (*subst., ex falsa coniunctione verborum interpretis cf. LXX*).

2 in imagine et translate: STAT. silv. 2, 1, 110 -is curvatus membra palaestris. MART. 1, 15, 7 -ique labores (AVSON. 362, 14). QVINT. inst. 1, 1, 37 ut... versus... ex pluribus et asperrime coeuntibus inter se syllabis -os et confragosos quam citatissime volvant *pueri*. PS. APVL. Ascl. 39 *εἰμαρμένη* est necessitas omnium, quae geruntur, semper sibi -is nexibus vincita. PANEG. 10, 31 importunitas -a. LACT. inst. 4, 26, 28 subactam et -am mortem. 7, 1, 19 -i et compediti serviunt ad nutum dominae cupiditatis. CLAUD. 24, 25 -o... Rheno. AVG. civ. 8, 21 elementorum quasi -a series. serm. ed. Mai 76, 1 deus cum doleret... hominem... mortiferis criminibus -um. LEO M. serm. app. 5, 1 tam duris fuimus vinculis -i.

subst. catēnātum, -ī: ISID. orig. 20, 13, 5 -um (? *vulg. catena* cf. p. 603, 57), quod capiendū teneat. *quod custodibus carceris debetur*: LEX Visig. 7, 4, 4 qui reos capiunt... ab his, quos in custodia miserint innocentes, -i (*catenacii R?*) nomine nihil requirant.

syn.: captus (captivus), compeditus, conexus, ligatus (Op. imperf. in Matth. 1 p. 626), vincetus.

inde verbum catēno, -āre. *i. q. catenis circumdare, vincire.*

COLVM. 6, 19, 2 ut *numellae* inserto capite descendentes per foramina regulis cervix -etur. VEN. FOET. carm. 2, 13, 3 caelos qui (*Petrus*) clave -at. 8, 3, 271 brattea gemmatam cycladem fila -ant.

comp.: concatenō.

Probst.

[*catenoplia vulgo legebatur* AVSON. 399, 41. *trad. catenautia i. κατ' ἐναντία.*]

catēnōsus, -a, -um a catena. *i. q. catenae similis*: ALC. AVIT. carm. 5, 509 -i crepitant per corpora panni.

catēnula, -ae f. a catena *deminutive* (GLOSS. II 570, 42). *de synonymo*: EVCHER. instr. 2 p. 149, 10 fimbrias: -as. *pro ornamēto*: ITALA num. 31, 50 (Rufin. Orig. in num. 26, 1) obtulimus munus domino... vas aureum, torquem aut viriolam aut anulum aut dextrale aut -am (*ἐμπλόκιον*, Lugd. Monac. ornamentum, VVLG. murenulas). VVLG. II par. 3, 5 sculpsit... palmas et quasi -as se invicem complectentes. 3, 16 *fecit* quasi -as in oraculo et superposuit eas capitibus columnarum; malogranata... quae -is interposuit. HIER. tract. in psalm. 132 p. 248, 25 *enumeratur inter sacerdotalia vestimenta* (cf. AVELL. p. 757, 6 in *superhumerali* erant -ae aureae desuper imminentes). QVEROL. p. 23, 9 uncinuli hamati, torques et -ae. PAVL. NOL. carm. 19, 462 *cantharulum* de calce -a pendens sustinet. cf. POPYR. Marini n. 80 (a. 564) col. II 7 lucerna cum -a anixe (*sic*) aerea. AVELL. p. 757, 24 duo lapides -is aureis videbantur inserti (p. 768, 25). ISID. orig. 19, 31, 15 catellae sunt -ae colli.

in imagine: HIER. tract. in psalm. 143 p. 285, 24 non habent retē (*sic*) apostolicum, sed -as dialecticas. p. 328, 14 *scriptura sacra* quasi una -a est. LEO M. epist. 98, 1 (= CONC. Chalc. a. 451) quam ipse tamquam auream -am... deductam in nos conservasti. *Probst.*

cateperōtiāna, -ōrum n. pl. **κατεπερωτιανός*. SORAN. p. 3 sed cum vidissem grande corpus futurum... placuit -orum brevitatem fuisse secutus, ut omnia dicere videar et non grande corpus perfecisse. p. 46 hactenus de -is transtulimus. p. 119 de Sorani -is et curis de gynaeciis triacontadis in latinum translata sermonem.

labia hiantia... Graeci chile *caterrōgota* vocant CASS. FEL. 14 p. 21, 6 (*trad. caterrogata, i. χελή κατερωγότα*). cf. GLOSS. III 602, 25 *laviancia terrogata* (*i. labi<a hi>antia <ca>terrogota*). 599, 12 *cilica terrogi cata elephantiosus* (*i. chile caterrogota elephantiasis*). 606, 25 *terrogata passio partis pustularum*. *L.*

*caterva, -ae f. [cf. *c. umbr. kateramu caterahamo imperat. 'catervatim vos collocate', fortasse c. hibern. cethern 'manus pedatum, milites mercenarii', slavon. četa 'agmen'; v. Bezzenger, Beitr. 16, 240. Th.]. GLOSS. multitudo, multitudo aut grex, multitudo hominum, globus; *πλήθος, συνστροφή, σύστημα, πολυπληθία, συνδρομή, ὄμιλος, συνστροφή ἐπὶ ὄχλον, ἄθροισμα, σύλλεγμα*. MARTYR. gramm. VII 186, 10 excipiuntur -a Minerva, quia... habuere longam positione paenultimam. *katerva*: SEDVL. hymn. 2, 37 (*in abecedario*). *legitur inde a CAECILIO com. apud CIC. CATVLL. LVCR. NEP. SALL. VERG. CIRIM HOB. TIB. PROP. OV. LYGD. LIV. SEN. rhet. VELL. SEN. phil. LVCAN. PETRON. PLIN. nat. VAL. FL. HOMER. MART. TAC. SVET. al. adamatur a SIL. (17^{ies}) et STAT. (24^{ies})*. *cf. nom. propr.**

i. q. multitudo, turba: 1 generatim: a de hominibus: CAECIL. com. 38 gladiatoria (PLIN. nat. 8, 20 qui *elephantus* pedibus confossis repsit inibus in -as *gladiatorum*. cf. SVET. Cal. 18 *munera gladiatoria*... edidit, quibus inseruit -as Afrorum Campanorumque pugilum). CIC. S. Rosc. 135 cum magna -a togatorum (Sest. 118 togata). Verr. 5, 113 non testium modo -as. Mur. 69 Postumius obviam cum bene magna -a sua venit (cf. LIV. 4, 14, 4 Maelius recipere se in -am suorum. 6, 14, 3 cum -a sua accurrit. VELL. 2, 3, 2). CIC. dom. 110 cum forum armatis -is perditorum hominum possideres (CATVLL. 64, 396 armatas hominum... -as. SEN. dial. 10, 13, 7 tot miserorum hominum -as. CLAUD. 1, 44 innumeras hominum ditare -as. PALLAD. hist. mon. I 6 p. 272^c hominum... curabat -as [πλήθος]. cf. DRAC. laud. dei 2, 113 quod humanis vitium est generale -is). CIC. Cael. 14 in magnis -is amicorum (77. SYMM. epist. 1, 7, 1 *edulia* quibus tu amicorum -as minaris). Pis. 55 -am imperatorum suo novam praebuerunt. Scaur. 17 agmen tu mihi inducas Sardonum et -as. de orat. 1, 184 vagari cum magna -a toto foro. 3, 196 ut a multitidine ac populo non modo -ae (*de histrionum choro*) atque contentus, sed etiam ipsi... discrepantes eiciantur. Tusc. 1, 77 -ae veniunt contradicentium, nec solum Epicureorum. LVCR. 2, 611 *Idaeam* vocitant matrem Phrygiasque -as dant comites (2, 628 *matrem deorum* comitumque -as. 2, 630. CIRIS 143 matrum comitumque -am. VAL. FL. 8, 27 sparsis comitum per lustra -is). SALL. Catil. 14, 1 *Catilina*... omnium flagitiorum atque facinorum circum se... -as habebat. VERG. Aen. 1, 497 *Dido* incessit magna iuvenum stipante -a (4, 136. CIRIS 85 *Scylla* iuvenum quod saepta -a. HOR. carm. 3, 20, 5 per obstantes iuvenum -as. TIB. 1, 6, 81 LIV. 3, 37, 7. 4, 14, 6). VERG. Aen. 2, 40 magna comitante -a (2, 370 *Danaum* magna comitante -a *Androgeos* se offert nobis [*syn. agmen*]. 5, 76 DRAC. laud. dei 2, 554). Aen. 11, 478 ad templum... subvehitur magna matrum regina -a (v. l. 74. Ov. met. 12, 216 cinctaque adest virgo matrum nurumque -a. GELL. 1, 23, 10 venit ad senatum... matrum familias -a. MACR. sat. 1, 6, 22

ad senatum copiosae matrum familias -ae conflunt. SEDVL. hymn. 2, 37. cf. LVCAN. 2, 29 maestaeque tenent delubra -ae matronarum). Aen. 11, 533 *Opim*, unam ex virginibus sociis *Dianae* sacraque -a (cf. Ps. DAMAS. epigr. 77, 7 accessit summo sancta -a deo. CLAVD. 2, 16 convenit ad nostram sacra -a lyram). HOR. sat. 1, 10, 35 magnas Graecorum poetarum -as. TIB. 1, 2, 47 iam tenet infernas magico stridore -as (sc. mortuorum). PROP. 4, 11, 98 venit in exequias tota -a meas. SEN. contr. exc. 5, 5 servorum -ae. SEN. Oed. 588 fratrum -ae dente Dircaeo satae. benef. 6, 34, 4 commeantium... -is itinera compressa. nat. 1, 5, 5 (syn. turba, opp. unus). LVCAN. 2, 13 stratas... -as cadaverum (cf. STAT. Theb. 10, 468). VAL. FL. 4, 603 femineas... -as Amazonum (SIL. 13, 545 Tartari septima femineis reseratur porta -is. MART. 11, 47, 1 DRAC. laud. dei 3, 524 Orest. 113. cf. p. 610, 7). VAL. FL. 5, 342 aequali Scythidum comitante -a (cf. AMM. 31, 5, 15 Scythicarum gentium -ae. SIDON. epist. 8, 9, 5 vers. 40 Scythicae plagae -as). VAL. FL. 6, 497 aequales. SIL. 10, 495 virgineas (STAT. Ach. 1, 603). STAT. silv. 2, 3, 8 Nympharum tenerae... -ae. Theb. 12, 111 nigrae (i. nigra veste indutae). MART. 9, 29, 7 matutini cirrata -a magistri. APVL. met. 4, 31 Tritonum -ae. 8, 6 civium maestae -ae. PORPH. Hor. sat. 1, 6, 72 Flavium -arum (sc. puerorum in ludo) doctorem. ARNOB. nat. 4, 3 nobis -as ignotorum alias inducitis deorum. PANEG. 11, 11 ingentes aulicorum -ae legionum sumptum facile vincebant. 12, 37 ferebant se obviae tripudiantium -ae. PACIAN. bapt. 4 impiorum -am. AVSON. 325, 55 in coetum mediae traxere -ae *Cupidinem*. AMM. 14, 8, 4 duae provinciae... -is mixtae praedonum. 14, 11, 17 intersectorumque -ae (i. manes). 17, 12, 16 maximus numerus -arum confluentium nationum et regum. 21, 16, 18 -is antistitum. HIER. epist. 1, 10 tota lictorum -a. 96, 18 animarum in caelo -ae al. VVLG. exod. 35, 4 ad omnem -am filiorum Israel. RVFIN. hist. 3, 33, 1 immensae -ae martyrum. CLAVD. 10, 171 nuda Venerem cinxere -ae (i. Amores). 16, 1 tantae subiecta (*Thalia*) -ae (de coetu Palatino). rapt. Pros. 2, 56 comitantur euntem Naides et socia stipant utrimque -a. 3, 16 populatrices. COMM. instr. 2, 16, 4 cum -a mali (i. diaboli) pergis ad spectacula vana (cf. HYMN. Ambros. 1, 10, 6 fuga -as daemonum). SIDON. epist. 4, 8, 1 e tenaci -a prosecutorum. NOVELL. Mart. 1, 1 pr. videtis agmina, videtis -as adeuntium infinitas. NOVELL. Theod. 15, 2, 1 (a. 444) magna stipatus barbarorum -a. SEDVL. carm. pasch. 1, 148 innumeras caelesti pane -as angelicos sumpsisse cibos (cf. DRAC. laud. dei 2, 557 legimus innumeras veniam meruisse -as Iudaea de gente reas). DRAC. laud. dei 2, 116. 773 -ae paupertatis (i. pauperum). satisf. 111 nec mihi dissimilis quam quod solet esse -is (EVG. TOLET. omnibus). 153 sacrilegis referens caelestia iura -is. Romul. 5, 9 humiles -as. 6, 100. 8, 628 al. PALLAD. hist. mon. I praef. p. 247/8 omnisque eorum (i. Manichaeorum) -a (σύνταγμα). PASS. Paul. 17 innumerabilium candidatorum -a comitatus Paulus. INSCR. christ. Leblant 594 hinc senior sociae congaudet turba -ae. b de bestiis: LVCR. 6, 1092 hominum generi pecudumque -is. VERG. Aen. 11, 456 in luco... -ae consedere avium (STAT. Theb. 9, 27 -ae incestarum avium). LYGD. 4, 87 canis anguinea redimitus terga -a (de Cerbero). STAT. Theb. 3, 532 septem... armigeras summi Iovis exultante -a (sc. aquilarum) intior (cf. 3, 543). Ach. 1, 557 melle novo gravidas... -as (i. apes). APVL. met. 4, 20 Thrasyleonem nostrum -is canum saevientium cinctum. SOL. 10, 13 fidens meatu grus praet -as. 32, 33 ibides in aere occursant -is pestilentibus. Ps. SOL. Pont. 2 salis aequoreas spirantis mol(1)e -as. AVSON. Mos. 84 caeruleo fluitantes amne -as (i. pisces. cf. 151 multiplicesque satis numerasse -as). EVSTATH. Bas. hex. 8, 7 p. 953^c -ae vulturum. c de rebus (cf. p. 608, 76): PLIN. nat. 18, 251 natura iam vergilias in caelo notabiles -a fecerat. GELL. 15, 2, 3 atque id genus vili et incondita verborum -a hortabatur omnes ad bibendum. AVG. c. Iul. 6, 18, 56 remansit tamen... adversus -as desideriorum malorum... exercenda luctatio. PAVL. MED. bened. 1, 6 vitiorum omnium impuram -am (CASSIOD. in psalm. 184, 10). PETR. CHRYS. serm. 81 p. 428^b insistebant mentibus eorum cogitationum -ae.

2 *speciatim*: in re militari, saepe de barbararum gentium copiis, opp. legio, cohors Romanorum, v. ex. gr. l. 77 et p. 610, 10. 33. 41. 77. nota de peditibus tantum dictum l. 80. p. 610, 20. 23. de equitibus l. 82. p. 610, 5. LVCR. 5, 1304 magnas Martis turbare -as (SIL. 9, 561 ubi turbantem leviores ense -as agnovit iuvenem. cf. l. 77. STAT. Theb. 2, 577 agmina turbata vidit laxare -a). NEP. Chabr. 1, 2 fugatis... conducticiis -is. VERG. Aen. 7, 804 agmen agens equitum et florentes aere -as (cf. 8, 593 fulgentes aere -as. 11, 433. SEN. Phoen. 545 fulgentes procul armis -as vidit). 11, 564 magna propius iam urgente -a (AMM. 29, 5, 41 Isadenses pondere -arum urgentium [ingentium VGA] inclinati sunt). 12, 264 densate -as et regem... defendite (SIL. 17, 418 patrio densarat more -as; cf. LVCAN. 7, 492 Pompei densis acies stipata -is. TAC. ann. 1, 51 turbabantur densis Germanorum -is leves cohortes). HOR. carm. 1, 8, 16 ne virilis cultus in caedem et Lycias proriperet -as Achillem. 3, 3, 63 victrices. 4, 9, 43 per obstantes -as explicuit sua victor arma. epist. 2, 1, 190 dum fugiunt equitum turmae peditumque -ae (STAT. Theb. 7, 618 una equites mixti peditumque -ae et rapidi currus. 10, 520. 12, 657 innumeras peditumque equitumque -is. CLAVD. 21, 102 turma equitum peditumque -as hostilesque globos. AMM. 24, 6, 9 -is peditum infirmis. 17, 13, 9 pedites -as peditum obtruncabant).

TIB. 1, 2, 67 Cilicum victas agat ante -as. Ov. am. 1, 9, 27 custodum transire manus vigilumque -as militis et... amantis est. LIV. 7, 26, 7 Gallorum -as. 25, 39, 5 incidunt inermes inter -as armatorum (TAC. Agr. 37 -ae armatorum paucioribus terga praestare. hist. 2, 88 ann. 12, 33). SEN. Ag. 601 barbaricis equitum -is (LVCAN. 2, 498 equitum properate -ae. STAT. Theb. 12, 657 p. 609, 82). Oed. 481 Thermodontiacae (Phaedr. 400 Amazonum. STAT. Theb. 9, 611 Amazoniae). LVCAN. 2, 308 hostiles (7, 337 STAT. Theb. 5, 682). 3, 293 Marmaricas. 6, 249 ne solum totae fugerent te, Scaeva, -ae (opp. cohortes Caesareae). 7, 527 civilia bella non bene barbaricis umquam commissa -is (v. supra l. 5. SIL. 9, 77). 7, 699 spumantes caede -as. 8, 424 Dacis Rhenique -is. PETRON. 124, 281 toto fluitantes orbe -as. VAL. FL. 5, 137 securigeras. SIL. 5, 233 infestas inter non aequo Marte -as. 5, 646 -is Boiorum... patriis. 14, 135 urgens... -as. 16, 50 quamquam fundi... videret agmina, deleta gentilis pube -ae. 16, 202 dispersas sine lege -as. 17, 115 trepidas. HOMER. 342 socias. 357 Troumque cadunt Danaumque -ae. 680 leves. 923 Phrygias. STAT. silv. 4, 3, 4 certe non Libycae sonant -ae. 5, 1, 67 armiferas pro coniuge laeta -as... exciperet Priscilla. Theb. 4, 321 ensiferas. 9, 812 Ogygias. TAC. hist. 2, 42 comminus eminus, -is (sc. peditum) et cuneis (i. equitibus) concurrebant. 4, 22 ripas... Germanorum -is complet (4, 58). ann. 1, 56 tumultuarias. 2, 17 visis Cheruscorum -is. 4, 51 barbari -is decurrentes. 14, 34 Britannorum copiae passim per -as et turmas (i. peditum equitumque copiis) exultabant. FLOR. epit. 3, 21, 7 cum consules... obiecissent -as suas. SPART. Did. 3, 1 stipatusque Iulianus est -a imperatoria per Maurentium. LACT. inst. 3, 4, 13 (in imagine) si natura rerum sciri potest, haec tironum -a interibit; si non potest, veterani conficiuntur. IVST. 2, 11, 18 inter ingentes stratorum hostium -as occiderunt. AVSON. 441 intulerat fluvio trepidas fuga foeda -as. AMM. 15, 3, 1 militarium -ae. 19, 6, 8 frendentium -ae Persarum. 21, 13, 16 -is expeditorum. 25, 1, 12 erant omnes -ae feratae Persarum. 27, 10, 6 contracta undique mole maxima -arum saepe. VEG. mil. 2, 1, 2 Galli atque Celtiberi pluresque barbarae nationes -is utebantur in proelio... Romani legiones habebant. CLAVD. 3, 316 tua cum Geticas stravisset dextra -as (5, 36 MEROB. carm. 4 43). 28, 632 partitis inde -is in varios docto discurretur ordine gyros. carm. min. app. 2, 83 Martique domando assuetas morsu fudit graviore -as leo. DRAC. laud. dei 4, 484 ensiferas saevo sub Marte -as (v. l. 19). PASS. Desid. 20 ubi tempus certamini patuit et [e] diverso stipata caterba confluit. ISID. orig. 9, 3, 46 proprie autem lingua Macedonum phalanx, Gallorum -a, nostra legio. nota i. q. pugna: AVG. doctr. christ. 4, 24, 53 cum... dissuaderem pugnam civilem, vel potius plus quam civilem, quam -am vocabant; neque enim cives tantummodo verum etiam propinqui, fratres, postremo parentes ac filii lapidibus inter se in duas partes divisi... solemniter dimicabant. deriv.: catervarius, catervatim, catervatus.

syn. et iuxta pos.: ad 1: agmen, cohors (STAT. Theb. 3, 531), turba. ad 2: agmen, globus, manus. opp.: ad 2: cohors, cuneus (TAC. hist. 2, 42), legio, phalanx, turma.

50 catervārius, -a, -um a caterva. GLOSS. qui in catervis populi est. v. Pollack, PW. III 1787. CORP. X 1074 d, 6 (Pompeis, a. 3/2 a. Chr.) pugiles -os et pyctas. ibid. 11 succursores, pugiles, -os. SVET. Aug. 45 pugiles... non legitimos atque ordinarios modo... sed et -os oppidanos, inter angustias vicorum pugnantem temere ac sine arte. inde pro nomine, v. nom. propr. nota formas: CORP. VIII 7413 T. Iotelus citirvarius. 7414 C. Irius (an Ciri-rius?) cathruarius (is est qui n. 7151 appellatur scenicus viarum' Wilm.).

60 catervātīm adv. [a caterva. Th.]. SERV. Aen. 6, 283 vulgo: temere passim -m (cf. georg. 3, 494). GLOSS. gregatim, multipliciter; ἀσπουστικῶς, σπερδόν. LVCR. 6, 1144 -m morbo mortique dabantur. BELL. Afr. 32, 3 perfergere -m non intermittunt. SALL. Iug. 97, 4 -m, uti quosque fors conglobaverat, in nostros incurrunt (cf. LIV. 44, 41, 8). VERG. georg. 3, 556 -m dat stragem (OROS. hist. 3, 10, 2 undique -m strages egerebantur). LIV. 23, 27, 5 currebant (MART. BRAC. ira 2 in iram uno saepe agmine curritur -m). PAVL. FEST. p. 26. COLVM. 3, 19, 3 an... vites habendae sint <e>aeque separatae ac distinctae specialiter an confusae et mixtae -m. 7, 9, 9 sues -m atque incondite... inclusae. PLIN. nat. 10, 73 sturnorum generi proprium -m volare (SOL. 40, 19 Memnonis sepulcrum, ad quod... ex Aethiopia -m aves advolant... has easdem... in Aethiopia -m coire. ISID. orig. 12, 7, 30). TERT. apol. 35 vicatim epulari... -m cursitare ad iniurias. SOL. 11, 21 ortyges... coeunt -m, deinde globatae vehementius properant (40, 19 v. l. 71). ARNOB. nat. 7, 39 cumque -m et populus interiret (VEG. mulom. 1, 17, 1 -m quoque obeunt. OROS. hist. 4, 6, 11 populo -m cadente. AVSON. 468, 2 procorum animas... -m Mercurius ad inferna compellit). AMM. 16, 2, 6 barbaros in se -m ruentes (AVG. conf. 10, 8, 12 quaedam -m se prouunt. SVLP. SERV. dial. 2, 4, 8 cuncti -m ad genua beati viri Martini ruere cooperunt. SALV. gub. 7, 70 in morem crapularum barbarum -m in se ruentes [sc. homines]). HIER. in Dan. 9, 24 p. 696 Iudaeorum gens -m caesa. AVG. civ. 18, 41 -m pro sua quisque opinione certabant philosophi. quant. anim. 33, 71 rerum imagines secum -m et multipliciter versat. in psalm. 55, 19 neque hoc paulatim, sed -m, uno ictu, uno im-

petu. c. epist. fund. 17 quibus -m discedentibus et succedentibus. SVLP. SEV. chron. 2, 21, 2 tum vero -m in eos grassata mors est. 2, 43, 4 facta semel inclinatione animorum -m in partem alteram concessum. 2, 46, 6 mulieres... -m ad eum (*Priscillianum*) confluebant. AVELL. p. 13, 29 tantus episcoporum numerus -m dederunt manus impietati. EVSTATH. Bas. hex. 7, 4 p. 941^c -m cuncti pisces simul revertuntur. SIDON. epist. 1, 11, 9 -m (*opp. singuli*) oscula ac dexteras mihi dederunt. 5, 13, 3 -m vincti trahuntur. IORD. Rom. 147 hactenus cum singulis (*bellum*); mox -m (*cf. FLOR. epit. 1, 17, 1 acer- vatim*). GREG. TVB. Mart. 1, 17 apesque ex alveariis -m emergere. vit. patr. 8, 6 vidit immensum -m populum. VEN. FORT. vita Germ. 70, 190 cadebant circa sancti -m vestigia diversis modis effusa (*sc. daemonia*). VITA Caes. Arel. 1, 35 conveniunt inibi virginum multi- tudines -m.

catervātus multitudine[m] circumdatus GLOSS. IV 29, 2. a ca- terva. *compos.: concatervatus.* Goetz.

catexochē figura discretiva SCHOL. Hor. gloss. γ carm. 1, 29, 15. *detortum ex κατ' ἐξοχήν.* L.

cathago v. cataegis.

catharista, ae v. nom. propr.

catharmoe nom. plur., καθαρμοί. APVL. apol. 27 Empedocli -oe, Socratis daemionion, Platonis τὸ ἀγαθόν.

catharticālis, -e a catharticum. *purgativi vim habens:* PS. DIOSC. herb. fem. 34 est enim -is *tithymallos*.

catharticus, -a, -um, καθαρτικός. CAEL. AVR. chron. 1, 1, 45 utuntur etiam purgativis medicaminibus, quae καθαρτικά vocaverunt, hoc est ventrem deducuntibus. acut. 2, 19, 123. 3, 5, 46. ISID. orig. 4, 9, 8 -a *medicamenta* graece, latine purgatoria dicuntur. HIER. in Jer. 25, 15 p. 1017 instar -ae potionis quidquid... in pectore est foras exire compellat. in Ezech. 23, 28 v. *infra l. 47*. CHIRON 181 quae vulnera... curantur potionibus -is vel nimis amarioribus (190. 402 *cf. VEG. mulom. 1, 14, 4. 2, 89, 5. 1, 14, 5* ut etiam per ventrem his -is potionibus digeratur umor infestus. CHIRON 394 haec enim res lenes et -as [catoricans *cod.*, *corr. Oder p. 335, catarroicas ed.*] et simplices... potiones accipiendo leniuntur. CHIRON 373 si haec medicamenta eum sanabunt, -is uteris (CAEL. AVR. acut. 2, 20, 125 purgat etiam -is medicamentis). MARCELL. med. 30, 49 salis -i (30, 51. 81 sales -i sine stomachi iniuria... accipiuntur. DIOSC. 4, 166 sales -os). 30, 52 liquamen -um. 30, 56 absinthiatī -i. CAEL. AVR. chron. 4, 3, 79 lac offerendum probant, quod *σχιστόν* appellatur sive -um. DIOSC. 1, 36 virtus est et -a *balanino*. 4, 161. 5, 134. ORIBAS. syn. 1, 17 p. 818 aloes acutus non est -us, sed stomacho aptissimus est.

inde subst. n.: catharticum, -ī, sc. medicamentum. GLOSS. III 599, 8 purgatorium. TERT. pall. 5 dabo -um impuritati Scauri. PS. GARG. MART. p. 212 si addatur dacrydium... -um utile fit stomacho. HIER. in Ezech. 23, 28 p. 269 quaedam dantur -a, ut noxius umor, qui inest corporibus, egeratur. THEOD. PRISC. eup. faen. 27 quae (*adiu- toria*) et corpus reliquum -is purgare possint. 72 si -a... praeter- mittenda sunt. 96. 97 adiutoriis catholicis... ut est phlebotomus vel -um. log. 52. 80. 99 scamoniae purgandi *sunt* -o (*bis. cf. ORIBAS. syn. 1, 17 p. 819*). CASS. FEL. 1 p. 3 Galeni -o dia tes aloes appellato (ORIBAS. syn. 1, 16 *tit. Galeni de -is*). 1 p. 4. PS. SORAN. quaest. med. 34 per evacuationem corporis utilitatem perficiunt... -a. DIOSC. 3, 22 mixta -is. 4, 165 aquae mixta pro -o dari potest. PS. APVL. herb. 18, 2. SCHOL. Hor. ars 302 qui -um accipio ad purgandum me (*cf. PORPH. ad l. purgationem sumunt, quod vocatur καθαρτικόν*). ORI- BAS. syn. 1, 16 p. 816 oportet... extenuare... pingues umores et meatus per quos transitum... facturi sunt per -um relaxari: *ibid.* species ne -i... submersionem generet magis quam purgationem procuret. 1, 17 p. 820 *tit. accepto -o. ibid. quodsi accepto -o non fuerit ventri solutio (cf. GLOSS. III 601, 16 filaicus [inflatio Bücheler] quae -um accipit et non solvit)*. 1, 25. 26 -i potione accepti. ITIN. Anton. Plac. rec. A 10 aquae... quae pro -um bibitur. PS. IGNAT. ad Ephes. 20 (ed. Zahn, Patr. Apost. II p. 289) -um, expellens malum (*καθαρητήριον ἀλεξικακόν*), sit in vobis. *adde:* GLOSS. V 275, 29 -um *fectio plurimorum (an confectio, purgatorium?)*. *nota masc.* catharticus, -ī: ORIBAS. syn. 1, 7 p. 809 hos... -is, qui melancho- licum deducit umore(m), purgabis. 1, 17 p. 817 optime datur elle- borus, si -o admisceantur suavia et bene olentia... ut delectabilis fiat -us.

catharus (-a, -um), καθαρός. ZACCH. 2, 17 mundos se atque, ut ipsorum verbo utar, -os vocant *Novatiani* (*cf. GLOSS. V 422, 22. 431, 13 -os mundos*). ORIBAS. syn. 1, 17 dantur... radices *polypodii*... in mulsa aut aqua. nam et cum sardinis vel in cat(h)ara (*sc. aqua?*). [*it. septentr. vet. gazaro. M.-L.*] *adde etiam nom. propr.* Elspenger.

cathedra, -ae f., καθέδρα. *producitur syllaba paenultima in arsi versus dactylīci, troch. hendecasyllabi (sic HOR. PROP. CALP. MART. CAP. SIDON. PAVL. PETRIC. ENNOD. ALC. AVIT. VEN. FORT. CARM. epigr. singulis locis, MART. quater, IVV. 5tes, AVSON. ter, PRVD. bis); at brevis est in thesi (sic PHAEDR. et INSCR. christ. p. 612, 50. 613, 32 singulis locis. MART. ter, AVSON. 5tes), corripitur etiam in derivatis (p. 614, 7. 10).* GLOSS. καθέδρα, θρόνος. CASSIOD. in

psalm. 1, 1 -a est... ex aliqua materia composita forma sedibilis, quae nos curvatos molliter a dorso suscipit suoque gremio demissos velut habilis theca complectitur. *formae:* cathedras: CORP. VI 10037. cathetra: FRG. Mur. 75. kathedra: AVG. c. Faust. 16, 29 (*SM*) APRING. in apoc. 4, 4. NOT. Tir. 101, 23. *legitur inde ab HOR. locus notabilis:* ITALIA I reg. 6, 5 (*Legion. in marg.*) sedes aureas, alias '-as aureas' (*ἔδρας, VVLG. anos*). I reg. 6, 11. *cf. Denk, Archiv 14 (1906) 280.* [*it. sept. carega, francog. chaire, chaise, hisp. cadera. M.-L.*]

1 generatim sella delicatior, qua imprimis utebantur mulieres, apud posteriores etiam sedile quodvis: HOR. sat. 1, 10, 91 discipula- rum inter... plorare -as. PROP. 4, 5, 37 posita tu scribe -a quidlibet. PHAEDR. 3, 8, 4 speculum in -a matris... positum. SEN. clem. 1, 9, 7 alteram Cinnae poni -am. CALP. ecl. 7, 27 inter femineas spectabat turba -as (MART. 3, 63, 7. 12, 38, 1 femineis... -is insidit. *cf. SIDON. epist. 2, 9, 4 inter matronarum -as [opp. subsellia patrum familias]*). PLIN. nat. 16, 174 *salices* supinarum in delicias -arum aptissimae sunt. MART. 2, 14, 8 assidet et -is, maesta iuvenca (*sc. Isis*), tuis. 4, 78, 3. 11, 99, 1 de -a... surgis. 12, 18, 18 datur petenti rupta proxima vestis a -a. IVV. 7, 47 reportandis posita est orchestra -is. 9, 52 strata positus longaque -a. 1, 65 *de lectica:* sexta cervice fe- ratur hinc atque inde patens ac nuda paene -a. *metonymice:* 6, 91 *famae* apud molles minima est iactura -as (SCHOL. *ad l. id est matronas*). PLIN. epist. 2, 17, 21 lectum et duas -as capit *zotheca*. 3, 16, 12 exiit -a. 8, 21, 2 positus ante lectos -is. PAVL. sent. 3, 6, 56. TERT. orat. 16 si quis in -a aut subsellio sederit. ACT. Arv. a. 218 A 8 <fratres Arv>ales -is conseder<unt> <p>raetextati. a. 241, 14. HERM. Pal. vis. 1, 2, 2 video contra me -am (*καθέδραν*) candidam de lanis niveis factam magnam. AMBROSIAS. in I Cor. 14, 31 ut sedentes disputent, seniores dignitate in -is, sequentes in subselliis, novis- simi in pavimento super mattas. VVLG. I reg. 20, 25 cum... sedisset rex super -am suam. II reg. 23, 8. Iob 29, 7 quando... mihi in platea para- bant -am? Sirach 7, 4 noli quaerere... a rege -am honoris (*καθέδραν δόξης*). 12, 12 ne forte... inquirat -am tuam. Ezech. 28, 2 in -a dei sedi in corde maris. Matth. 21, 12 -as vendentium columbas evertit (Marc. 11, 15. *cf. HIER. in Matth. 21, 12/13 p. 165 columbarum institores sede- bant in -is. 21, 15 p. 166 -as confringere*). 23, 6 amant... primas -as (*τὰς πρωτοκαθέδρας*) in synagogis (Luc. 11, 43. 20, 46. Marc. 12, 39 in primis -is sedere in synagogis. *cf. HIER. epist. 12 Iudaicus populus primas sibi -as et salutaciones in foro vindicans*). AVG. in psalm. 98, 4 (*in imagine*) figurabas animo quandam -am caelestem, ingentem, gem- matam. SVLP. SEV. dial. 2, 1, 3 *Martinus* in secretario sedens nun- quam -a usus est. SORAN. p. 60 obstetricalis sella sive -a (PS. SORAN. epit. 61. ORIBAS. syn. 5, 5 e -a celerius surgere). CAEL. AVR. chron. 2, 1, 26 corpus movemus... fertoria sella sive -a. 2, 13, 161. 2, 14, 209. 3, 6, 86 -a exercendus aegrotus. 5, 1, 14. ITIN. Anton. Plac. rec. A 4. 20 ibi sunt et septem -ae marmoreae seniorum. VEN. FORT. vita Germ. 43, 120 ei in sacrario -a deportata offertur paralytica. PALLAD. hist. mon. I 19 p. 296^B paululum reclines -as (*θρόνους οὐλοδομητοῦς*). I 35 p. 321^A residens in -a. II 3 p. 347^D in -a (*ἐν τῷ θρόνῳ*) sedente me. LEX Sal. capit. 1, 7. 1, 8, 2. INSCR. christ. Leblant 169 pro scamno aut -a. *per synecdochen i. q. consessus* *cf. TERT. spect. 3 -a... nominatur ipse in anfractu ad consessum situs.* ITALIA psalm. 1, 1 (Tert. spect. 3 adv. Marc. 4, 42 p. 565, 19) in -a pestium sedit (*ἐπὶ κα- θέδρα λοιμῶν*). Tert. adv. Marc. 2, 19 p. 361, 15 pestilentium. pudic. 18 et VVLG. pestilentiae. *cf. TERT. spect. 27 fugies... -am pesti- lentiarum [RVFIN. Basil. hom. 1, 6 p. 1732^B pestilentium fugiendam esse -am]. MAR. VICTORIN. in Eph. 4, 14 p. 1276^D in -a pestilen- tia sedere est docere haereticas disciplinas. RVFIN. Basil. hom. 1, 6 p. 1732^B non sedeas in -a pestilentiae. HIER. tract. in psalm. 1 p. 2, 6 in -a Pharisaeorum. AVG. in psalm. 1, 1 *superbia* -a pestilentiae recte intellegitur. LEO M. serm. app. 14, 4 in -a... pestilentiae residet qui errorum pestes populum docet. *ibid.* reprobatorum -a. 14, 5 pesti- lentiae -am... acquirere). TERT. spect. 3 apud spectacula <et> in -a <sedetur> et in via statur. VVLG. psalm. 106, 32 in -a seniorum. AVG. conf. 9, 2, 4 sedere in -a mendacii.*

2 speciatim de sella doctorum vel professorum tam rhetorum quam ecclesiasticorum (*cf. HIER. in Am. 3, 8 p. 338 in -is quasi ma- gistri. ISID. orig. 20, 11, 9 subsellia... ceterorum, -ae doctorum sunt.* CASSIOD. in psalm. 1, 1 -a proprie doctoribus datur. ALC. AVIT. epist. 53 nec discentem sed doctorem -a suscipiat): *a proprie:* MART. 1, 76, 14 circum pulpita nostra et steriles -as basia sola crepant (*cf. p. 613, 17*). TERT. praescr. 36 apud quas (*ecclesias apostolicas*) ipsae ad- huc -ae apostolorum suis locis praesident. adv. Val. 11 duae scholae... duae -ae. ITIN. [Silv.] 37, 1 ponitur -a episcopo in Golgatha... residet episcopus in -a (37, 5. 46, 1. 5 *cf. 45, 2 sedent... presbyteri in -is et stant clerici omnes. GREG. M. epist. 6, 44 -a posita sacra*). AVSON. 47, 2 *Rufus* in -a est. HIER. cpist. 69, 9 *momentaneus sacerdos* de -a quo- dammodo ducitur ad -am id est de superbia ad superbiam (*cf. supra l. 60*). ITALIA Matth. 23, 2 (Aug. c. Faust. 16, 29 p. 476, 24) in -a (*L P, -a G, -am MS*) Moysi sedent scribae et pharisaei (Aug. serm. 137, 13 qui -am Moysi sedent. in euang. Ioh. 46, 6 sedendo... -am Moysi. serm. 137, 13 in -a. VVLG. super -am). AVG. c. Petil. 2, 51, 118 *Christus* -ae, in qua sede- bant *pharisaei*, ullam fecit iniuriam? nonne illam -am Moysi com- mendavit et illos servato -ae honore redarguit? discipl. 14, 15 (*in*

imagine *Christus* -am in caelo habet... schola ipsius in terra est (serm. 261, 2 in hac schola omnes sumus condiscipuli. caelum est -a magistri nostri. serm. ed. Mai 119, 1. in epist. Ioh. 3, 13 -am in caelo habet qui corda docet). in euang. Ioh. 119, 2 tamquam lignum illud, ubi erant fixa membra morientis, etiam -a fuerit magistri docentis. *accedit ad notionem doctrina* (cf. HIL. in psalm. 138, 7 p. 796^D doctrina necessario significatur in -a. EVCHER. form. 7 p. 44, 12 -a doctrina): HIER. epist. 16, 2 si quis -ae Petri iungitur, meus est. 97, 4 praedicationem... -ae Marci... -a Petri... sua praedicatione confirmet. AVG. serm. 3, 20 a -a catholica noli discedere. *ibid.* ipsam -am dimisisti. *ibid.* -ae Moysi successit -a Christi. cf. epist. 105, 16 deus in -a unitatis doctrinam posuit veritatis. *metonymice de hominibus ipsis*: MART. CAP. 7, 802 cetera Cecropias aequum perhibere -as (*i. oratores*). HIER. epist. 15, 2 beatitudini tuae (*sc. Damasi*), id est -ae Petri communionem consocior.

b *translate de munere doctoris*: Iuv. 7, 203 paenituit multos vanae sterilisque -ae (AVSON. 200, 29 mutasti sterilem urbe alia -am cf. p. 612, 71). INSCR. Sitzungsber. Berl. Ak. 1905 p. 945 (*Sicae, s. IIIin.*) proc(urator) centenario primae -ae. AVSON. 191, 8 non sit Burdigalae dum -a inferior. 197, 10 quantus *titulus* exili satis est -ae. 199, 1 *lucundum* -am temere usurpasse. 200, 24 *Phoebicius* Burdigalae -am... obtinuit. 200, 44 gloriolam exilem et patriae et -ae perdidit. 201, 3 *Herculanus* -ae... successor meae. 212, 17 exili nostrae fucatus honore -ae. *de munere sacerdotali vel ecclesiastico (imprimis episcopali)*: cf. HIL. in Matth. 21, 4 -a sacerdotii sedes est. AMBR. c. Aux. 21 quid sunt -ae nisi honores? FRG. Mur. 75 sedente -a urbis Romae ecclesiae Pio episcopo (AVG. epist. 53, 3 qui *episcopus* nunc eandem -am sedet. c. Petil. 2, 51, 118 *in -a ecclesiae Romanae* Petrus sedit. CARM. epigr. 1516, 13 [*a. 479*] summi pontificis sedens -am. GREG. M. epist. 7, 37 qui *Petri* -am sedet. CORP. X 7753, 4 *Bonifatius episcopus* sedit -a annis VII. INSCR. christ. Rossi II p. 217, 88, 6 iuvenis -am sedit apostolicam *al.* cf. p. 612, 79). CYP. epist. 17, 2 episcopo honorem sacerdotii sui et -ae reservantes. 43, 5 -a una super Petrum domini voce fundata. 55, 8 cum locus Petri et gradus -ae sacerdotalis vacaret. 68, 2 episcopo Cornelio... adulteram -am collocare. OPTAT. 1, 10 p. 12, 21 nec Caecilianus recessit a -a Petri vel Cypriani, sed Maiorinus, cuius tu -am sedes (1, 15 p. 17, 11 *Maiorini* tu -am sedes). 2, 2 p. 36, 13, 2, 6 p. 42, 18, 2, 9 p. 45, 10 *al.* FVLG. aet. mund. p. 153, 23 *Helii* ex -a propellitur et eius posteritas perenni sacerdotio repulsatur. EPIST. pontif. 255 Migne 13 p. 1143^A episcopalem -am... adipisci. PACIAN. epist. 3, 1 p. 45 vacantem -am in ecclesia consecutus. AMBROSIAST. in Eph. 4, 11/12 quamvis non sint sacerdotes, euangelizare tamen possunt sine -a. HIER. vir. ill. 62 *episcopus* adiutor -ae sacerdotalis esse deberet. praef. Vulg. catal. Petr. -am sacerdotalem tenuit (epist. 117, 1, 2). epist. 130, 16 *Innocentius* apostolicae -ae... successor. RVFIN. epist. Clement. 2 *Clementi* soli meae... doctrinae -am credo (cf. AVG. epist. 105, 16 ne... doctrinae salutaris -a desereretur. APRING. in apoc. 4, 4 *patriarchae et apostoli* sanctae -am supersedere doctrinae). RVFIN. epist. Clement. 3 destinans honorem -ae. 17 *Christus episcopo* docendi credidit -am. Orig. in num. 2, 1 p. 590^D *ut is qui humilem sensum gerit* excelsum sacerdotii gradum vel -am doctoris insideat. hist. 6, 19, 13 qui... -am presbyterii adornat (*ἐν τῷ προσβ. καθεζόμενον*). 6, 29, 4. PRVD. perist. 2, 462 *Petrus* -am possidens (ENNOD. opusc. 3, 151 p. 370, 4). 11, 32 quam *fidem* Paulus retinet quamque -a Petri. PAVL. NOL. epist. 7, 2 ut non succederet in -a episcopo, sed accederet (POSSID. vita Aug. 8). AVG. c. Petil. 2, 51, 118 blasphemaretis -am apostolicam. c. Faust. 33, 6 p. 792, 26 cum *apostolorum* -as usque ad praesentes episcopos... servarent. epist. 208, 2 sunt... qui propterea... tenent... *pastorales* -as, ut Christi gregibus consulant. BACHAR. fid. 2 p. 1023^A *nulla haeresum* -am Petri hoc est sedem fidei aut tenere potuit aut movere. CASSIAN. c. Nest. 6, 10, 2 occupare -am, praesumere sacerdotium, profiteri magistrum. LEO M. serm. app. 14, 1 *Petrus* in ista... pontificali -a cum magna gloria est sublimatus. 14, 4 ecclesiastici primatus -a divinitus sibi est tradita, ut perpetua sit soliditate fundata. ab exordio quippe mundi multas -as non solum bonas, sed etiam malas fuisse cognoscimus in populo dei; sed in -a Petri Christus et malas funditus evertit et bonas aeterna stabilitate firmavit. epist. 14, 8 *episcopus* a -a... pelletur aliena. SACR. Leon. p. 423. Ps. PROSP. prom. 3, 38, 5 Aurelius... -am illic... et habuit et sedit. SIDON. epist. 7, 6, 9. 7, 9, 2. 17 parentes... aut -is aut tribunalibus praesederunt (cf. GLOSS. IV 186, 29. 398, 12 *al.* tribunalia -ae). 7, 9, 24 aut litterarum aut altarum -as... tenuerunt. 9, 11, 5 antistitum ceterorum -is. 9, 16, 3 vers. 66. PAVL. PETRIC. Mart. 1, 186 dignus honore -ae (cf. 2, 13). ENNOD. opusc. 2, 120 p. 324, 15 *Romam* nutritem pontificis -am. carm. 2, 79, 5 *episcopus Mediolanensis* conscendit fulera -ae. ALC. AVIT. epist. 25. carm. 6, 654 sanctas meruere -as. FVLG. RVSP. trin. 1 p. 497^C. FACVND. defens. 4, 1 p. 610^A -am episcopatus sui relinquere. INSCR. christ. Rossi II p. 170, 26, 19 Ticinensem -am decoravit moribus. CONC. Tur. a. 567 p. 133, 20 in festiuitate -ae domni Petri. CONC. Cabil. a. 639 p. 214, 18 episcopale(m) -a(m) nec tenere nec regere. *de regia dignitate*: GREG. TVR. Franc. 2, 7 *Thorismodus* prior patris -am adepturus. 2, 38 *Parisiis* -am regni constituit. 4, 22. VEN. FORT. carm. 9, 1, 54 rediit proprio celsa -a loco.

syn. ad 1: sella (SORAN. p. 60 CAEL. AVR. chron. 2, 1, 26), sedile (RVFIN. Basil. hom. 1, 6 p. 1731^D), sedes (PAVL. NOL. epist. 13, 16). consessus. *ad 2*: tribunal (GLOSS. IV 186, 29 *al.*). sacerdotium (FVLG. aet. mund. p. 153, 23).

deriv.: cathedralis, cathedrarius, cathedraticus.

cathedralicius, -a, -um a cathedralis. *i. q. ad cathedram pertinens*: MART. 10, 13, 1 cum cathedralicis (*i. molles vel effeminatos*) portet tibi raeda ministros.

cathedralis, -e a cathedra. *i. q. ad cathedram pertinens*: AVSON. rhop. 32 dans claves superas cathedrali (-is *Schenkl*) incohorti (*sc. Petro*). *deriv.*: cathedralicium.

cathedrarius, -a, -um a cathedra. *i. q. ad cathedram pertinens*: PAVL. dig. 33, 10, 5 pr. subsellia -a tapetis insterni solent. SIDON. epist. 1, 11, 9 per -os servos... domum raptus ac reportatus est. *de hominibus in cathedra docentibus*: SEN. dial. 10, 10, 1 non ex his -is philosophis, sed ex veris et antiquis. SIDON. epist. 4, 3, 10 apud municipales et -os oratores aut forenses rabulas garriamus.

cathedraticus, -a, -um [a cathedra. *Th.*]. *neutr. subst.* (*sc. tributum*): *i. q. pensio pro sustentatione sedis episcopalis*: IULIAN. epit. novell. 115, 5 iubemus dare pro -o solidos centum (*saepius*). *ibid.* neque pro -is neque pro alia consuetudine aliquid dare. EPIST. pontif. Thiel, Gelas. frg. 20 -um... non amplius, quam vetusti moris esse constiterit, ab eius loci presbytero noveris exigendum. Hoppe.

cat(h)ema collare muliebre GLOSS. lib. gloss. gr. κάθημα. Probst. **cat(h)emerinos**, genet. pl. -ῶν, καθήμεριwός. PRVD. librum cat(h)emerinum (*sc. hymnorum*) confecit. CASS. FEL. 59 typus cotidianus graeco vocabulo amfemerinos sive -os appellatur.

catheter, abl. sing. -e et -i, acc. -a, m., καθητή. *instrumentum medicorum*. Ps. THEOD. PRISC. ves. vit. 3 postremo iniciendus est per veretrum -r. SORAN. p. 83, 13 si... lapis in collo vesicae positus urinam deneget, eum retro in vesica de -e impellimus. 99, 17 per -a *medicamina accipiat*. CAEL. AVR. chron. 2, 1, 13 nisi adhibito -i. 23 adnexo folliculo -i. 3, 8, 134 per -a liquorem... omnem auferendum. 5, 10, 124 per -a immissa. cf. *Daremborg-Saglio II p. 1109 fig. 1397*.

catheterismus, -i m., καθητηρισμός. CAEL. AVR. chron. 2, 1, 23 tunc -us faciendus.

cat(h)etus, -i f., κάθετος, *sc. γραμμή*. cf. Ps. CENS. frg. 6, 3 recta linea supra rectam lineam stans... graece -os, latine normalis dicitur. *nom. pl.* -oe: VITR. 3, 5, 5. *forma* catectus: NIPS. grom. p. 290, 10. chatetus: *ibid.* p. 300, 15. *masc. bis l. 47*. *t. t. 1 architectorum*: VITR. 3, 5, 5 secundum extremi abaci quadram lineae demittendae quae -oe dicuntur. 3, 5, 6 ea erit oculi magnitudo et in ea -o respondens diametros agatur. **2 mathematicorum**: HYG. lim. grom. p. 190 eiciamus in -um. NIPS. grom. p. 286 cathetus -o par est. p. 287 -i quamvis partem solidam sumes et referes a puncto lapidis per ipsum -um. p. 290 -us trigoni actus. GROM. p. 346 -um vero in terminum praesidentem in formam trifinii collocavimus *al.* **3 astronomiae**: CHALC. comm. 124 duplex est coniugatio stellarum, altera per -um, altera per diametrum. Reisch.

catholicianus, -i m. *officialis nomen*: COD. Iust. 9, 49, 9, 3 (*a. 396*) exceptis... Caesarianis, id est -is (*om. COD. Theod., habent Basil.*), qui ab omni iuris beneficio excluduntur, nisi *eqs.*

catholicus, -a, -um, καθολικός. ISID. orig. 7, 14, 4 -us universalis sive generalis interpretatur. GLOSS. universalis, cf. l. 77. 84 *al.* rectus, iustus. *producunt in versu primam syllabam*: DAMAS. PRVD. SIDON. VEN. FORT. *de scriptura*: catolicae: CORP. VIII 5176 *al.* chat-: CORP. VIII 2311 add. FRG. Mur. 66 SERV. Aen. 3, 398 G et saep. *codd.* *neutr. sing.*: SERV. Aen. 3, 398 -on. *legitur superl.* -issimi: AVG. serm. 294, 16 PROSP. c. coll. 2, 2 VINCENT. LER. 29, 42 VITA Caes. Arel. 2, 45. 46. cf. SVLP. SEV. dial. 1, 7, 3 maxime -us. *habent*: PLIN. nat. GRAMM. THEOD. PRISC., *imprimis* ECCL.

i. q. universalis, ad omnes vel omnia pertinens: TERT. adv. Marc. 2, 17 p. 358, 4 protectorem -ae et summae bonitatis (*i. deum*). 3, 21 p. 413, 18 -um dei templum, in quo deus colitur. 4, 9 p. 443, 2 apud ecclesiam per Christum Iesum, -um patris sacerdotem (PRISCILL. tract. 2, 55 MARCELL. chron. II p. 99, 24 *al.*). DON. Ter. Hec. 380 et est haec -a sententia. MAR. VICTORIN. in Gal. 6, 14 quoniam -um ille (*Christus*) corpus ad omnem hominem habuit, omne quod passus est -um fecit. SERV. Aen. 3, 398 potest enim... -on esse epitheton Graecis (*malis*). PROB. inst. gramm. IV 164, 1 sunt aliqua verba, quae... forma -a sustineant declinari. 180, 3 -am disciplinam retinere non reperiantur. CHAR. gramm. I 148, 14 aliis et de ablativo casu et -is eius observationibus ita placuit definire. THEOD. PRISC. eup. faen. 27 praesentibus -is adiutoriis (32. 97. log. 45). 30 iuvat... totius corporis purgatorium -um beneficium (cf. log. 109. 116). 58 -is primo purgationibus relevandi sunt. log. 80 in plerisque passionibus -is sive generalibus curis prius adhibitis (-is generalibus r, sive *add. Neu.*, -is generaliter VB Gel.) specialia vel partilia adiutoria melius adhibentur. 117 si -is praecipis rectius serviatur.

speciatim apud ecclesiasticos transit in notionem orthodoxus; cf. AVG. epist. 52, 1 ipsa est enim ecclesia -a unde καθολική graece appellatur, quod per totum orbem terrarum diffunditur. EVCHER. instr. 2 p. 160, 8 'ecclesia' evocatio vel collectio; -a universalis. MAR.

MERC. subnot. 9, 6 ecclesia universalis, quam graeco sermone -am dicimus. ISID. orig. 8, 1, 1 ecclesia -a universalis, quasi ἀπὸ τοῦ καθ' ὅλον, id est secundum totum. sent. 1, 16, 6 sancta ecclesia ideo dicitur -a, pro eo quod universaliter per omnem sit mundum diffusa...ecclesia vero -a sicut per totum mundum extenditur ita et omnium gentilium societate construitur. cf. eccl. off. 1, 1, 3. EXPOS. fid. Caspari Anecd. p. 285, 23 credite ecclesiam -am hoc est universalem in universo mundo. TERT. monog. 2 adversus -am traditionem. adv. Marc. 3, 22 p. 416, 4 apud veram et -am Hierusalem. 4, 4 p. 429, 14 cum et pecuniam in primo calore fidei -ae ecclesiae contulit Marcion (FRG. Mur. 61 in honore ecclesiae -ae. 66. CYP. epist. 66, 8 ecclesia quae -a una est scissa non sit neque divisa. LACT. inst. 4, 30, 11. 13. HIL. in Matth. 10, 9 ecclesia quae -a dicitur. syn. 34 sancta et -a ecclesia. OPTAT. 2, 9 p. 45, 10 in ecclesia sancta -a. 7, 6 p. 178, 7 agnita matre -a [i. ecclesia] secuti sunt pacem et passim. GAUDENT. serm. praef. FILASTR. 45, 1 et saepissime. AMBR. fid. 1, 18, 120 anathematizat -a et apostolica ecclesia. RVFIN. hist. 4, 7, 13 verae et -ae ecclesiae splendor. Adamant. 2, 22. AVG. civ. 1, 26 saepe. gen. ad litt. imperf. 1 p. 461, 2 constitutam ab illo [Christo] matrem ecclesiam, quae -a dicitur. PS. PHOEBAD. fid. prol. 31^B -a et apostolica ecclesia. PAVL. MED. adv. Cael. 1. extra sinum matris -ae ecclesiae. COD. Theod. 16, 5, 47 [a. 409] -ae sacrosanctae ecclesiae. OROS. hist. 7, 33, 4. CASSIAN. c. Nest. 6, 10, 2 quid facis in ecclesia -a, -orum praevaricator. CORP. III 13124 [a. 426 vel 430] ecclesiae -ae Sal(onitanae). PAPYR. Marini 5, 11 te itaque sanctam ecclesiam -am Ravennatem...heredem mihi...esse iubeo. NICET. symb. 10 ecclesiam -am in omni orbe terrae constitutam. LIB. pontif. p. 97, 1 HYD. chron. II p. 23, 118 MARCELL. chron. II p. 60, 20 FAVST. REI. grat. 1, 14 p. 47, 15 saepe. ALC. AVIT. epist. 11 p. 45, 8. PS. BOETH. fid. cath. 244 ecclesia -a per orbem diffusa. ENNOD. opusc. 6, 25 p. 410, 3 splendidissimum -ae lumen ecclesiae. APRING. in apoc. 1, 4 caelestem patriam, quam ecclesiam -am dicimus. FVLG. RVSP. ad Monim. 2, 4 CONC. Arvern. a. 535 p. 68, 21 IVLIAN. epit. novell. 107, 363 GREG. M. epist. 4, 20 p. 255, 10. 9, 227 a p. 220, 25 sancta -a collegit ecclesia. VIGIL. THAPS. c. Arrian. 1, 18 -a et apostolica ecclesia. CORP. VIII 2311 add. fabrica catholicarum ecclesiarum [sic]. 5176 beatam ecclesiam -am. IX 6150 aepiscopus aecletiae [sic] catholicae sancte Brundisine. adde: HIL. syn. 39 quia multis et occultis cuniculis in -am domum ea...haeresis tentaret irrepere). PS. ORIG. tract. 17 p. 180, 14 quamquam fides -a...integra perseveret ac tuta (17 p. 181, 24 absit hoc a fide -a. HIL. syn. 45. c. Aux. 15 -am autem et euangeliorum fidem quam tradiderunt apostoli, hanc fideliter custodivimus. op. hist. frg. 2, 1 fidem rectam et -am. LVCIIF. Athan. 1, 42 p. 142, 8 PRISCILL. tract. 1, 4. 36 al. GAUDENT. serm. praef. -ae fidei professionem. SERM. Arrian. frg. I 17. FILASTR. 68, 2 passim. DAMAS. 37, 6 AMBR. fid. 2, 16, 139. PRVD. praef. 39 opp. haereses. c. Symm. 1 praef. 56 heu quam -am nil prope profuit puppim nasse sacri remigio stili, quem Paulus variis gentibus edidit [per similitudinem de fide agitur]. AVG. civ. 13, 15 saepe. serm. ed. Mai 119, 8 omnipotentem deum dum credit fides -a, omnium haereticorum, paganorum, Iudaeorum destruit falsa commenta. 294, 16 fides -issima est. SVLP. SEV. chron. 2, 39, 4. AVR. epist. p. 1011^A fidem rectam et -am. OROS. hist. 7, 28, 23 al. VINCENT. LER. 2, 1 -ae fidei veritatem ab haereticae pravitate falsitate discernere. EPIST. pontif. 632 Thiel [Gelas. 12, 5] -a...veraciter illa est fides, quae ab omnium perfidorum atque ab eorum successorum consortio sincera, pura, immaculata communione divisa est. LIB. pontif. p. 102, 12. CORP. VI 31996 [a. 462] depositus...in pace fidei -ae. HYD. praef. chron. II p. 13, 9 al. SALV. gub. 5, 13. SIDON. epist. 4, 11, 6 vers. 12 -am fidem lacesunt. CLAVD. MAM. anim. p. 143, 15 VICT. VIT. 2, 56. CORP. VIII 9286 [a. 495] multis exiliis probatus et fidei -ae assertor dignus inventus. ALC. AVIT. c. Arr. 13 p. 6, 18. PS. BOETH. fid. cath. 111 opp. haeresis. ENNOD. opusc. 3, 63 p. 346, 24 per -ae fidei dogma. APRING. in apoc. 19, 9-10. FVLG. RVSP. ad Tras. 2, 5 veritas...-ae et apostolicae fidei. CASSIOD. in psalm. 1, 7 CONC. Aurel. a. 541 p. 89, 5 GREG. M. epist. 1, 17 p. 23, 16 NICET. fid. 3 PASS. Thom. p. 139, 15). COD. Theod. 16, 5, 1 (a. 326) -ae tantum legis observatoribus (SALV. gub. 4, 64 ALC. AVIT. epist. 7 p. 35, 9. CONC. Aurel. a. 533 p. 62, 2 de observatione legis -ae tractaturi). POTAM. epist. ad Athan. p. 1417^A -a virginitate perfectus. MAB. VICTORIN. ad Iust. 16 est illud verum ac -um sancto ore probatum. HIL. in Matth. 10, 9 penes se esse veritatem -am mentiuntur (PACIAN. epist. 1, 1 p. 1 fidem -ae veritatis. FILASTR. 87, 2 quosdam christianos indoctos legis eorum [Iudaeorum] sequi vanitatem quam regulam -ae veritatis. CHROMAT. in Matth. 17, 1 amisso lumine -ae veritatis perfidus ac blasphemus existit. ALC. AVIT. c. Eutyech. 2 p. 23, 12 -ae veritatis sensus excluditur. APRING. in apoc. 2, 8 qui pulchre confessi sunt -am veritatem). HIL. syn. 7 vos an -a an haeretica sint...comprobate. c. Aux. 15 episcopi (LIB. pontif. p. 48, 21 PAVL. MED. vita Ambr. 9 HYD. chron. II p. 23, 120 MARCELL. chron. II p. 77, 14 VICT. VIT. 2, 44 GREG. M. epist. 1, 72 p. 92, 12). HIL. c. Const. 23 omnem rursus adversum Photinum Sirmium -ae doctrinae tuae commoves curam (VINCENT. LER. 8, 12 apostolicae -aeque doctrinae). PRISCILL. tract. 1, 1 fides nostra...securum -ae dispositionis iter tendens ad deum libera est. 1, 2 symbolum -ae observationis. 1, 27 -o et deo Christo credenti ore.

2, 42 -ae pacis sequebamur quietem. 2, 46 auribus. 2, 49 sufficeret apud duos sola de -a professione testatio (5, 90 PHOEBAD. c. Arrian. 3. GREG. M. epist. 6, 62 p. 438, 10 adversus -ae professionis integritatem). 3, 73 nominis (PACIAN. epist. 1, 2 p. 5. AVG. civ. 18, 51 christianum et -um nomen. PS. PROSP. prom. 4, 5 haeretici...a toto segregati -um sibi nomen asciscunt. SIDON. epist. 7, 6, 6. FVLG. RVSP. c. Arrian. 7 nomine -o quod nec in veteri nec in novo reperitur positum testamento). AMBR. hex. 3, 1, 3 populus (PRVD. perist. 11, 30 CONC. Aurel. a. 538 p. 83, 5. plebs: PRVD. apoth. 291 SVLP. SEV. chron. 2, 39, 9 MARCELL. chron. II p. 60, 25). MAXIMIN. c. Ambr. 27 haec intellegentia <est> -a. HIER. vir. ill. 1 epistulas, quae -ae nominantur (in Is. 65, 8 epist. 46, 7 LIB. pontif. p. 2, 10). epist. 67, 9 auctoritas (AVG. epist. 157, 53). 82, 2 ab ipsis...cunabulis -o sumus lacte nutriti. 83 contra -am regulam (FAVST. REI. grat. 1, 4 p. 18, 22 iuxta -am regulam). adv. Rufin. 2, 15 in omnibus -um inesse sensum (MAR. MERC. Cael. 5, 1 quem dicunt a sensu -o deviare. VINCENT. LER. 2, 2 ecclesiastici et -i sensus norma. ALC. AVIT. epist. 53 p. 82, 25 ad -os sensus intuendos. NICET. fid. 5. VITA Caes. Arel. 2, 46 dilexi Augustini -issimum sensum). HIER. adv. Rufin. 2, 17 ecclesiasticos et -os viros (GENNAD. dogm. 7 -i et eruditi viri. SVLP. SEV. chron. 2, 35, 5. dial. 1, 7, 3 Hieronymus, vir maxime -us. POMER. 2, 24, 1 quemlibet hominem -um. GREG. M. epist. 6, 34 p. 413, 7 -i homines et religiosi). PRVD. apoth. 2 ne dira relatu dogmata -am maculent male prodita linguam. psych. 107 -o in templo divini fontis ad aram consecrat Pudicitia gladium. PAVL. NOL. epist. 23, 37 quod privilegium sola sibi -a dilectio iure vindicat. AVG. civ. 11, 13 quis enim -us christianus (saepe MAR. MERC. subnot. 8, 19 COD. Theod. 16, 1, 2 [a. 380] VINCENT. LER. 3, 4. PS. PROSP. prom. 4, 5 huic generali ecclesiae communicans christianus est -us. ab hac segregatus haereticus est et antichristus. POMER. 2, 24, 2). AVG. civ. 18, 51 veris illis -is membris Christi. epist. 53, 1 animo. 135, 46 communio. 160, 22 unitas. lib. arb. 3, 21, 59 tractatoribus saepe. MAR. MERC. Cael. 2, 8 lector (cf. FAVST. REI. grat. 1, 13 p. 46, 6 lectione). SVLP. SEV. chron. 2, 43, 1 disciplinam (SEV. epist. 1 p. 8, 4 ALC. AVIT. epist. 42 p. 70, 15). 2, 44, 4 fidem -a ratione conceptam. ZACCH. 2, 16 p. 1138^B si adoptionis -ae fidem serves. 2, 17 a credulitate -a discedentes. 3, 5 interpretatio. COD. Theod. 16, 5, 11 (a. 385) sanctitati. 16, 5, 37 (a. 400) -ae confidentiae stabilita constantia. VINCENT. LER. 29, 42 hoc -issimum fidelissimum atque optimum. 2, 3 quod ubique, quod semper, quod ab omnibus creditum est: hoc est etenim vere proprieque -um. LIB. pontif. p. 101, 10 Marcianum Augustum orthodoxum principem -um (CONC. Paris. a. 573 p. 150, 4 a -o principi. CONC. Aurel. a. 538 p. 83, 3 regum. cf. VITA Caes. Arel. 2, 45 gloriosissimum Childeberti -issimum in Christi nomine regnum). LIB. pontif. p. 107, 13 auctoritatem et principatum sanctae sedis -ae et apostolicae. PROSP. c. coll. 2, 2 intulit Cassianus definitionem -issimam dicens. MARCELL. chron. II p. 61, 1 in oratorio -o. p. 65, 9 Ambrosius...orator -us. p. 65, 22 volumina suo operi -o addidit. p. 84, 8 ab iisdem -is patribus. p. 98, 8 iuxta morem -um. p. 98, 16 Flavianus Antiochiae -us patriarcha. p. 99, 27 Illyriciani -i militis. SIDON. epist. 7, 6, 7 -i status valetudinem. CLAVD. MAM. anim. p. 23, 2 -ae sanitati opiniones inimicae. FAVST. REI. grat. prol. 4, 14 ne...is...-am vocem ad Pelagii sensum discretionis nescius applicaret. VICT. VIT. praef. extant quam plurima -i dogmatis monumenta dicatorum (SEV. op. pasch. 2, 8 p. 208, 8. 5, 24 p. 293, 10. FVLG. RVSP. ad Tras. 3, 1 rectitudo -i dogmatis). SEV. op. pasch. 5, 16 scismatici...sciant, quid impietatis exercent -am lacerando concordiam. 5, 17 vera siquidem fides -aque confessio, quae designabatur in Christo (APRING. in apoc. 19, 9-10 testimonium Iesu -ae confessionis est vera professio). 5, 35 piscis supra prunas appositus...-a religione cernitur non carere (ALC. AVIT. epist. 39 p. 68, 14. BOETH. trin. 1, 6 quod eius religionis cultus per omnes paene mundi terminos emanavit, -a vel universalis vocatur. PS. BOETH. fid. cath. 8 religio nostra quae vocatur christiana atque -a. CONC. Aurel. a. 511 p. 2, 11 religionis -ae cultus). ENNOD. opusc. 2, 77 p. 311, 19 ritu -o et cano more. 2, 78 p. 312, 2 aestimatione. 2, 115 p. 322, 14 diversum est ab intellectu -o (FVLG. RVSP. ad Monim. 1, 28). VEN. FORT. carm. 6, 1 a, 29 cultu. GREG. M. epist. 2, 46 p. 147, 24 baptismata. 14, 12 p. 431, 6 ut...-ae rectitudinis auxilio muniretis. VIGIL. THAPS. c. Eutyech. 1, 10 ut...tres a se invicem separatos criminentur -os colere deos (patrem et filium et spiritum sanctum). CAES. AREL. grat. 73 utrum possit deus una die totum mundum -um facere. BENED. reg. 9, 18 expositiones, quae a nominatis doctorum orthodoxis -is patribus factae sunt. INSCR. christ. Hisp. 155 in nomine d(omi)ni consecrata ecclesia s(an)ctae Mariae in -o (sc. loco; fortasse pro substantivo).
mas. subst. *catholicus, -i. is qui fidem catholicam sectatur:
HIL. in Matth. 26, 5 et haereticorum et -orum eadem atque una confessio est...unitatem patris et filii...-orum veritas praedicabit. syn. 56 quod tamen quia haeretici dicunt, recte -i condemnant. ad Const. 1, 2 -us sum, nolo esse haereticus; christianus sum, non Arrianus. OPTAT. 7, 5 p. 178, 11 pacificis (opp. schismatici). LVCIIF. Athan. 2, 3 p. 150, 6 (opp. haeretici). PACIAN. epist. 1, 4 p. 11 christianus mihi nomen est, -us vero cognomen. PRISCILL. tract. 2, 52 nec enim nos damnari debemus, qui -i sumus. AMBROSIAS. in II Tim. 2,

16, 17 adversarii . . . , ex quibus unus -us est et alter profanus. MAXIMIN. c. Ambr. 84 nullus -us veritatisque doctor. HIER. epist. 61, 2 me vel -um vel haereticum pronuntiare. adv. Rufin. 2, 16 doctissimum dixi *Eusebium*, non -um. 2, 22 occidentis -orum synodus. RVFIN. hist. mon. 5 nullus . . . ibi invenitur aut haereticus aut paganus, sed omnes cives christiani, omnes -i. AVG. civ. 18, 52 cum ibi (*in Gothia*) non essent nisi -i, quorum plurimi martyrio coronati sunt. 21, 20 apud -os. MAR. MERC. Cael. 4, 4 nullus -orum . . . dubitat. SVLP. SEV. chron. 2, 37, 6 *Arriani* -os se gerebant. PHOEBAD. c. Arrian. 1 -um me probabo *al.* OROS. hist. 7, 29, 4 *Arrianorum* potius ecclesiae quam -orum. CASSIAN. c. Nest. 6, 10, 1 duos . . . in te videmus, -um et apostatam, et prius quidem -um, nunc apostatam. 7, 26, 1 Hieronymus, -orum magister *passim*. VINCENT. LER. 20, 25 p. 29 verus et germanus -us. LIB. geneal. chron. I p. 192, 546 proelium . . . sicuti et nunc inter veros christianos et falsos -os. HYD. chron. II p. 23, 120. MARCELL. chron. II p. 61, 6 nostris -is restituit imperator. SALON. in prov. p. 992^A turbas malorum -orum. SALV. gub. 7, 47 nos -os esse dicimus. RVRIC. epist. 2, 4 p. 379, 13 fidelis -us. ALC. AVIT. epist. 31 p. 62, 17 -is *Arrianisque* certantibus. c. Eutyech. 1 p. 14, 23 (*opp.* Iudaeus, haereticus, gentilis). BOETH. trin. 3, 30 -is vero nihil in differentia constituentibus. c. Eut. praef. 8 (*opp.* Eutyechiani). 1, 56 (*opp.* Nestorius). ENNOD. opusc. 3, 54 p. 344, 24 si est -us et Romanus. CASSIOD. in psalm. praef. totus -us, totus orthodoxus invenitur *Augustinus*. CONC. Aurel. a. 511 p. 3, 4 a -orum convivio separetur. VEN. FORT. carm. 9, 1, 44 sis quoque -is religionis apex. GREG. M. epist. 6, 14 p. 393, 6 hoc quisquis negat, -us non est. VITA Caes. Arel. 1, 30 ut . . . nullus -orum posset agnoscere. 1, 54 doctorum -orum. BRAVL. Eug. Tolet. epist. 2, 8 quos *presbyter chrismate non ab episcopo sacro* chrismavit, non habeantur -i.

fem. subst. catholica, -ae, sc. ecclesia (cf. *Rottmanner, Revue bénédictine 1900 p. 1—9*): TERT. praescr. 30 in -ae (-am *deteriores*) primo doctrinam credidisse. FRG. Mur. 69 epistolae . . . Iohannis duae in -a habentur. CYPR. epist. 49, 2 non ignoramus . . . unum episcopum in -a esse debere. COD. Theod. 16, 2, 4 (a. 321) sanctissimo -ae venerabilique concilio decedens. OPTAT. 1, 26 p. 28, 11 illam esse -am, quae esset in toto orbe terrarum diffusa. 2, 1 p. 33, 13 ubi ergo erit proprietas -i nominis, cum inde dicta sit -a, quod sit rationabilis et ubique diffusa *saepe*. PACIAN. epist. 3, 22 adultera mulier haeretica congregatio est, -a enim ab initio de viri suo toro et thalamo non recessit. SYMM. epist. 10, 21, 3 tragicas quaestiones de ministris -ae iactavit agitata. AMBROSIAST. in I Cor. 3, 15 extra -am enim quicquid est contrarium est. AVG. vera relig. 7, 12 ipsi quoque haeretici -am nihil aliud quam -am vocant. serm. ed. Mai 120, 13 non crederis veram fidem tenere -ae, quae fidem non doces esse servandam Romanam. c. epist. fund. 4, 5 tenet postremo ipsum -ae nomen . . . ubi ad -am conveniatur. mor. Manich. 26, 75 in tanta -ae multitudine. retract. 2, 18 ne adversus -am suum schisma defendant *saepissime* (cf. *supra l. 30*). cf. epist. 58, 3 -a mater *passim*. LIB. pontif. p. 133, 14 Iohannes summo fervore ecclesias *Arrianorum* in -a dedicavit, cf. *ibid.* P summo fervore christianitatis hoc consilio usus est, ut ecclesias *Arrianorum* -as consecraret. CANON. Migne 56 p. 820^A quod irreprehensibile est, vindicat -a. CHRON. Gall. chron. I p. 662, 138 cum . . . infanda *Arrianorum* haeresis . . . -ae nomen toto orbe infusa praesumat. CLAVD. MAM. anim. 25, 25 sanitas -ae nostrae non recipit. FAVST. REI. spir. 1, 2 p. 104, 2 extra -am exul salutis exclusus est. VICT. VIR. 2, 44 quia -ae universae una est causa. ALC. AVIT. c. Eutyech. 1 p. 19, 31 quid porro miremur Eutyechianos contra -am fremere. epist. 7 p. 39, 15 ubicumque -a est. 8 p. 40, 5 princeps . . . in -am vestram . . . commigrans. 30 p. 62, 3 in -a baptizati. CONC. Epaon. a. 517 p. 25, 10 in -a baptizati. COD. Iust. 1, 2, 1 habeat unusquisque licentiam sanctissimo -ae venerabilique concilio decedens bonorum quod optavit relinquere. BRAVL. Eug. Tolet. epist. 2, 9 quia in -a actum est. *fere i. q. symbolum catholicum*: PS. VIGIL. THAPS. trin. 1 p. 244^D in synodo Sirmiensi -ae auctor fuisti.

neutr. subst. catholicum, -i. 1 *i. q. generale praeceptum (saepius apud grammaticos)*: PLIN. nat. 1, 2, 15 -a siderum errantium. 1, 2, 55 -a fulgurum. VEL. gramm. VII 69, 15 non enim firmum est -um grammaticorum, quo. 72, 9 quia nonnulli inventi sunt, qui q litteram illo -o tuerentur, quo (cf. 78, 6). SACERD. gramm. VI 470, 22 de -is vero nominum atque verborum (PROB. cath. gramm. tit. operis et IV 3, 2 PRISC. gramm. II 218, 23). CHAR. gramm. I 58, 2 secundum superius -um [canonem] (cf. 58, 8 observatione superioris -i). 110, 12 -o utuntur. DIOM. gramm. I 303, 30 de casu ablativo singulari -a. 306, 6 horum autem nominum . . . declinatio nullo -o continetur. PS. PALAEM. gramm. V 542, 28 de ceteris vero dicemus istis -is et generalibus explicatis. ATIL. gramm. VI 285, 1 haec interim -a eius tibi erunt. 285, 15 huic *metro* naturale -um est . . . terminare. PORPH. Hor. ars 128 nunc in aliud -um <trans>it quasi interrogans (cf. ars 14 tertium *καθολικόν*. 179 in tale transit *καθολικόν*). 2 *ad catholicam ecclesiam pertinens, fere i. q. fides orthodoxa*: HIL. syn. 8 non paterer uno atque eodem apostolicae fidei sensu -a sentientes, aliqua saltem a -ae fidei sinceritate . . . differre. PRISCILL. tract. 1, 26 falsa veris et -is mendacia miscuerunt. HIER. vir. ill. 2 epistolam quae de septem -is est. RVFIN. hist. 2, 23, 24. SVLP. SEV. chron. 2, 51, 2 Felicissimus et Armenius qui

nuper a -is . . . desciverant. *acc. neutr. plur. pro adv.*: GREG. M. epist. 11, 55 p. 329, 30 ita falsavit epistolam, ut, quicumque eam legeret, vos nec -a nec recta sapere evidenter argueret.

adv. catholicō, superl. -issime v. l. 33. 1 *i. q. universe*:

5 TERT. fug. 3 ab eo permittatur vel imperetur necesse est -e fieri haec, a quo et ex parte. praescr. 26 regulam . . . -e in medium proferebant *apostoli*. THEOD. PRISC. log. 108 haec omnia adhibenda erunt perseverantibus exercitiis et laboribus -e salutem procurantibus. CASSIAN. inst. 1, 2, 2 quidquid . . . inter famulos dei praesumitur ab uno vel 10 paucis nec -e per omne corpus fraternitatis tenetur. 2 *i. q. secundum regulam universalem*: MAR. VICTORIN. gramm. VI 46, 33 insinuandum esse credidi, ne syllabarum numero inducti aut simplices aut compositos pedes proprii status vim semper cum vocabulo obtinere -e pronuntiaretis. 104, 30 cum metrorum principalium, 15 quae -e excepto rhythmo paeonico recipienda sunt, octo genera censeantur. 3 *i. q. christiane, orthodoxe*: HIL. in Matth. 10, 10 quia illis ignorato Christo errasse sit levius, his vero inexpiabile sit, aut praedicatum non recepisse aut receptum non sancte neque -e praedicasse. HIER. adv. Rufin. 2, 11 de eiusdem rebus in aliis locis eiusdem auctoris -e dictum legeram (2, 16 quod omnes ecclesiastici reprobant, -e et pie dictum esse defendunt. RVFIN. Adamant. 4, 16 20 satis recte et -e dicit euangelista. CASSIOD. in psalm. 17, 13 mirabiliter et -e. GREG. M. epist. 6, 14 p. 393, 3 loca quaedam -e dicta et omnino orthodoxa velut haeretica adnotavit. 7, 31 p. 479, 12 locutus est). RVFIN. Adamant. praef. considerans, quam -e . . . defensor extiterit. apol. ad Anast. 7. apol. adv. Hier. 1, 12 quaedam de fide ita -e scripta. apol. Orig. praef. p. 544 advertamus, quam integre et -e de omnibus tractationibus suis in praefatione eorum librorum . . . protestatus est. AVG. epist. 100, 50 -e servire. SVLP. SEV. dial. 1, 6, 2 ne 30 falsata sequerentur et tamen -e disputata retinerent (POMER. 1 praef. 3). PS. PHOEBAD. fid. praef. p. 33^B patrem et filium -e nominamus. VINCENT. LER. 15, 21 p. 23 ipse deus verbum natus est ex virgine -issime credatur. VIGIL. THAPS. c. Eutyech. 2, 10 nam plerique orthodoxi cum sensum utrarumque naturarum -e exponunt, -e retineant. Goetz.

cathruārius v. catervarius. catia v. cattia.

catilio v. 2. catillo l. 58. 59. catilla v. catillus.

catillāmen, -inis n. [a catillare. *Th.*]. *i. q. cibus delicatus*: ARNOB. nat. 7, 24 p. 257, 17 ex quibus quod primum est (sc. *taedae*), in exiguis arvina est miculas catillaminum (catillaminuam *cod.*) insecta de more.

? *catillārius*, -ī m. a catillus. *fort. i. q. artifex qui catinos facit*: CORP. VI 31893 frg. c. (*in tabula marmorea*) per Primum catill(arium?). cf. *Bull. comun. 1891 p. 352*.

catillatio grave opprobrium hominibus generosis obiciebatur, si qui provincias amicas populi Romani expoliassent. PAUL. FEST. p. 44. a catillare.

1. *catillo*, -atum, -āre [a catillus. *Th.*]. *i. q. catillos lingere* cf. FVLG. serm. ant. 22 -are dicitur per alienas domus infrontate gyrare, a catulis tractum, quod per omnes domus circuant, unde et Propertius: '-ata geris vadimonia' et Plautus similiter ait: 'quin meam uxorem mittam -atum?' (*utrumque testim. fictum*). GLOSS. -atum medicamentum (mendicatum *Loewe gloss. nom. p. 216*); acquisitum (cf. *Funck, Arch. 4, 83*). PLAVT. Cas. 552 operam uxoris polliceor foras quasi -atum [LVCIL. 750 nec parvo -o pretio (*Mercier; catullo codd.*)].

derivata: catillamen, catillatio.

2. *catillo*, -ōnis m. [cf. c. catillare. *Th.*]. 1 *i. q. ganeo, lurco, homo edax*: PAUL. FEST. p. 44 -es (catiliones *codd.*) appellabant antiqui gulosos. p. 90 -es (catiliones *codd.*) catillorum ligurritores. GLOSS. *λίγρος*, homo multum desiderans, gulosus, a catelli appetentia. MACR. sat. 3, 16, 17 -es dicebantur qui . . . catillos ligurribant.

2 *nomen piscis*: LVCIL. 1176 pontes Tiberinus duo inter captus -o. cf. MACR. sat. 3, 16, 17 Lucilius . . . hunc piscem egregii saporis . . . quasi ligurritorem -em appellat. GLOSS. *Salom.* nomen piscis a catino dictus, ob cuius suavitatem homines catinum corrodunt.

catillulus v. catellulus.

catillus, -ī m. [a catinus *deminutive. Th.*]. GLOSS. *πίναξ. πινάκιον*. cf. ATHEN. 14 p. 647 e *κατίλλος* . . . *δονάτος ὁ λεγόμενος*. VARRO frg. Char. cf. p. 619, 9. *neutr. catillum*: GLOSS. III 22, 47. PRISC. gramm. II p. 30, 22 catinum -um (cf. CAPER gramm. VII p. 108, 12 catinus hic, non -us [*sic M.*]). PETRON. 50 fecerunt -a. *fem. catilla*: GLOSS. III 324, 70. *legitur non raro catillus* cf. SCHOL. Iuv. 7, 80.

1 *i. q. catinus parvus*: CATO agr. 84 pone cum -o et lingula. POLLIO carm. frg. Char. gramm. I 80, 3 volitantque urbe tota -i. HOR. sat. 1, 3, 90 -um Euandri manibus tritum. 2, 4, 75 piper album cum sale nigro incretum puris circumposuisse -is. PAUL. FEST. p. 90 -orum ligurritores (cf. MACR. sat. 3, 16, 17 *supra l. 61*). VAL. MAX. 4, 3, 5 e . . . ligneo -o cenantem *M. Curium*. COLVM. 12, 59, 1 mixturam cum in -o composueris. PETRON. 66 habuimus . . . hepatica in -is . . . et -um concaatum. PLIN. nat. 30, 54 vermem . . . -o ligneo ante fisso et ferro vincto impositum. *ibid.* aquam bibere -o. SCHOL. Iuv. 7, 80 -um fictilem, in quo ea quae salsa sunt apponuntur. CORP. III 1952 Curia Prisca Matri magnae . . . cymbala tynpana -um . . . dat. XII 5686, 1002 (*in vasculo*) . . . annis sum cati(illus?). XIII 10017, 46 (*in fundo vas-*

culi <c>atilli DC... <catil>li DCC. 10017,49 -us Similianus. 10017,50. 10017,189^a Attici -us [CORP. IV suppl. 4227. 4228 *incertum, utrum* -us nom. propr. an appellativum sit]. 2 *molae molendariae pars superior* (cf. Marquardt-Mau, *Privatleben* p. 421sq.): PAVL. dig. 33, 7, 18, 5 est autem meta inferior pars molae, -us superior.

deriv.: 2. catillo, catillare. catillarius.

catina v. catinus l. 26.

catinulus, -i m. a catinus deminutive. CHAR. gramm. I 80, 3 Varro ad Ciceronem XI catinuli dixit, non catilli. DIOM. gramm. I 326, 7 catinus catinulus catellulus (*apud antiquos*).

catinus, -i m. [sunt qui conferant c. anglosax. heden 'cocula' aut c gr. κότυλος κούλη, v. Zupitza, d. german. Gutturale 207, Curtius, Grundzüge d. gr. Etymol. 5 p. 154. Th.]. VARRO ling. 5, 120 vasa in mensa escaria: ubi pultem aut iurulentū quid ponebant, a capiēdo -um (catinon l') nominarunt, nisi quod Siculi dicunt κάτινον ubi assa ponebant. EVCHER. instr. 2 p. 148, 8 parapsis acitabulum maius, aliqui et -um appellari putant (GLOSS. V 129, 1). GLOSS. πίναξ (cf. PALLAD. hist. mon. I 19 p. 297^A). πινάκιον. patena, lanx, lancula. -i: scyphi et cymbia poculorum sunt genera. -a: λοπάδας. de genere: CHAR. gramm. I 79, 23 -us masculino genere dicitur (DVB. NOM. gramm. V p. 575, 1. CAPER gramm. VII 108, 12). aliter ISID. orig. 20, 6, 5 catinum vas fictile, quod melius neutro quam masculino dicitur genere (GLOSS. V 10, 4 melius sic dicimus quam -us). neutr. praeterea certo legitur: CATO agr. 84 -um fictile. PAVL. NOL. epist. 23, 7 p. 164, 5 -a fumantia. GLOSS. III 193, 69/70. 203, 23. 369, 17. plur. -a: GLOSS. III 215, 25. 650, 9. fem. nom. sing. catina: GLOSS. II 407, 61. [ital. catino, port. cadinho M.-L.] v. Olck, PW. III 1790 sq.

I vas cibarium fictile vel ligneum vel ex alia quapiam materia factum (cf. ORIG. in Matth. 18, 22 utrumque [sc. -us et paropsis]... vas cibi habetur): CATO agr. 84 in -um indito (cf. 157, 9), -um testo operito. 156, 6 infundito in -um. CORP. I 2ⁿ. 480 (*sub pede -i*) Statia catino<m>. LVCL. 445 Samio curtoque -o. VARRO rust. 1, 63 in sole ponere oportet aquae -os. frg. Non. p. 546, 7 dicuntur enim patellae, salini, acetabula, -i, patinae. MAECEN. carm. frg. 8 ingeritur fumans calido cum farre -us. HOR. sat. 1, 3, 92 paullum in parte -i sustulit. 1, 6, 115 domum me ad porri et ciceris refero laganique -um. 2, 2, 39 porrectum nullum magno magnum spectare -o vellem. 2, 4, 77 angusto... vagos pisces urgere -o. PERS. 3, 111 argenteo -o. 5, 182 rubrum amplexa -um cauda natat thynni. IVV. 6, 343 ridere... nigrum... -um. 11, 108 ponebant... Tusco farrata -o. APVL. apol. 44 cum eo ex eodem -o cenare, eodem poculo bibere. TERT. adv. Marc. 4, 27 p. 513, 14 calicis et -i exteriora emundare (cf. VVLG. Luc. 11, 39 quod de foris est calicis et -i [πίνακος]). p. 515, 2 munditias -orum. ITALIA Matth. 14, 8 (cod. k) da mihi hoc in -o (πίνακι, VVLG. disco) caput Iohannis (14, 11). exod. 38, 12 (Monac.) fecit -os (σκεύη, VVLG. 37, 16 vasa) et parobside. VVLG. Marc. 14, 20 qui intingit mecum manum in -o (εἰς τὸ τραβλλόν). MARCELL. med. 20, 126 cydonea eicis de olla in -um vel mortarium. CHIRON 952 opsum in -um effundito. SIMON. epist. 8, 11, 3 vers. 45 serpylliferis olet -is (catenis codd., cattillis Luetj.)... botellus. Op. imperf. in Matth. 44 p. 885 si -us ab intus mundatur. GREG. Tvr. mart. 96 -us lymphis saepe diluitur. Franc. 3, 7 suum perdidisse -um (3, 24). PALLAD. hist. mon. I 21 p. 300^p sordes -i (πίνακος). CORP. XIII 10016, 7 (in vasculo) -os. fortasse huc pertinent etiam tituli in vasculis fictilibus CORP. IV 2777. 2786 P (ublii?) cat(inus?). 2 vas alii sibus inserviens: PLIN. nat. 33, 69 -i fiunt ex tasconio. 33, 88 pulvis... in -os digeritur. 33, 107 spuma argenti ex superiore -o defluens in inferiorem (34, 135 aes ipsum in -os defluit). 35, 186 alumen coquitur in -is (B, patinis rel.). SVET. Galba 18 senem in -o vitreo tus tenentem. APVL. apol. 18 simpulo et -o fictili sacrificat. 3 pars Ctesibicae machinae: VITR. 10, 7, 1 fistulas... in medium -um concurrentes. ibid. in quo -o fiunt asses. ibid. quod spiritu in -um est expressum. 10, 7, 2 supra -um paenula ut infundibulum inversum est attemperata et per fibulam cum -o cuneo trajecto continetur. 10, 7, 3. 4 i. q. caverna: PLIN. nat. 34, 125 chalcanthon fit et in saxorum -is.

deriv.: catillus, catellulus, catinulus. Hoppe.

catirectēs v. cataracta. catlaster, catlitio v. catul-

cato v. catto.

catōblepās, -ae m. [vocabulary graecum, cf. κατώβλεψ, κατωβλέπων. Th.]. legitur cacoplepa: POL. SILV. nom. anim. chron. I p. 543, 12. nomen bestiae: MELO 3, 98 -as non grandis fera, verum grande et praegrave caput aegre sustinens. PLIN. nat. 8, 77. SOL. 30, 22 iuxta Nigrim fluvium -as (-plebas, -plepas v. l.) nascitur modica atque iners bestia. app. rubr. p. 227 cap. 30h de -a (-blefa v. l.). catocha, -ae f., κατοχή (acc. -ēn? l. 80). nomen morbi: CAEL. AVR. acut. 2, 10, 57 passionem inquit quam appellamus -am. 2, 10, 60 passiones fiant -ae vehementes. 2, 10, 61. 74 passionem supra dictam hoc est catalepticam sive -am, ut Graeci appellant. 2, 10, 82. fort. etiam 2, 10, 56 et 58, ubi cathoden trad.; catocham coniecit Helmreich, Archiv 12 (1902) 319 (an catochen?).

catochitis (-dis?), -tēs, acc. -ēn m., κατοχίτις sive *κατοχίτης, nomen lapidis. PLIN. nat. 37, 152 -is Corsicae lapis est. 1, 37, 56. SOL. 3, 4 ager Corsicanus... solus edit quem -en (-ien, cathochiten, κατοχίτην v. l.) vocant lapidem. app. rubr. p. 223 cap. 3b de -e la-

pide. PRISC. periheg. 472 Corsida solam perhibent -en gignere terram. ISID. orig. 14, 6, 42 lapidem, quem -en Graeci vocant.

catochos, -i (c.?), ἡ κάτοχος (sc. νόσος). Ps. SORAN. quaest. med. 208 quid est -os? animae insensibilitas et complexio totius corporis. species autem -i sunt tres. de aegrotō: ibid. -on enim nomen phreniticum. Reisch.

catōmidio, -āre [κατωμίջω, cf. Crusius, Untersuchungen zu den Mimiamben des Herondas p. 69 et catomum. Th.]. i. q. verberare aliquem super umerum inclinatum. PETRON. 132 mulier ad ultionem decurrit vocatque cubicarios et me iubet -ari (catorogare codd., em. Salmasius). SPART. Hadr. 18, 11 decoctores bonorum suorum... -ari in amphitheatro et dimitti iussit.

catōmum quasi adv., cohaesisse videtur ex κατ' ὀμόν. de homine vapulante supra umerum elato: LABER. mim. 87 tollet bona fide vos Orcus nudas in -um (GELL. 16, 7, 4 ad l. obsoleta quoque et maculantia ex sordidiore vulgi usu verba). CIC. epist. 7, 25, 1 magister (sc. Caesar quasi ludi magister) adest citius, quam putaramus; vereor ne in -um (codd., cationium coniecerunt) Cationinos. inde eodem sensu aliae formae: catōmūs (-ōs), κατ' ὀμοῦς: SCHOL. Iuv. 2, 142 palmas ideo dicit, quia aut -us leuabantur (Rönsch, laetabantur PS, catomis caedebantur ex Salmasii coniectione. Jahn.) aut... quia manibus vapulabant (cf. INSCR. Hülsen, Das Forum Romanum, 1904, p. 149 ubi s(an)c(tu)s Cuiricus catomu(s) leuatus est [adscriptum imagini Quirici virgis caesi]). GLOSS. V 550, 12 et 563, 64 cathomus infra l. 30.

VICT. Vir. 1, 28 venerabilem senem catomus ceciderunt (adde infra l. 27). catōmis, *κατωμίς? cf. κατωμάδης. PASS. Petr. Paul. long. 65 statuerunt, ut publice cat(h)omis (plur. codd., cathomos nonnulli) tandem caederetur, quousque ut erat meritis expiraret. GLOSS. l. 31. inde male intellecta structura pro nom. subst.: GLOSS. V 550, 12 -us virga nodosa (563, 64 scorpio vel cardus ferrei). 494, 5 cathomis cardi ferrei vel virgae nodosae. fort. huc referendum: GLOSS. V 595, 20 catomai(n) ('catomium?' Götz) ergastulum (594, 25 catamaiti). v. etiam Rönsch, Collectan. philol. p. 257 sqq.

de andrafraxin (i. herba ἀνδροφράξως) id est catone (?) DIOSC. 2, 103. gr. 2, 119 W deest nomen.

[catonium falso legebatur CIC. epist. 7, 25, 1 v. l. 18.]

? catonperenmatossia libri VI <de> experiēti(a) dei GLOSS. V 352, 27 (κατ' ἐμπειρίαν θεοῦ Heraeus).

catoptritis (-is) f., κατοπτρίτις, nomen gemmae. PLIN. nat. 37, 152 -is Cappadocia provenit, candore imaginem regerens. 1, 37, 56.

[catorchitē falso PLIN. nat. 14, 102 v. s. trochis.]

catorogāre v. catomidio supra l. 10.

catōtericus, -a, -um, κατατερικός. CASS. FEL. 48 p. 126, 6 trociscus -us, id est qui deorsum per podicis partes iniectus servando inferiores intestinorum partes medetur egs.

quid est catoxy pathos? passio, quae secundum virtutem et phantasiam maior est et periculosa et acuta Ps. SORAN. quaest. med. 91. ex κατ' ὀξύ coaluit.

? catrios id est semen dracontae GLOSS. III 537, 48 (555, 58. cf. 609, 42 carion). idem citraos scrib. GLOSS. III 558, 76. 620, 16. [falso III 626, 38 catrius pro caerius i. cachrys].

catta v. cattus.

cattia (-ae) f. orig. inc. i. q. trulla, cochlear. GLOSS. II 521, 54 ζωμάλιτρον (ζωμάροτρον var. lect.) cf. 595, 49 trulla: panna, cacha (lege -a), i. ferrum unde parietes liniunt. V 517, 41 trulla: cazza ferrea. PAPYR. Wessely Wien. Stud. 24, 131 (saec. IV) κάττια εἰς πρᾶσιν. it. cazzo, cazzuola, hisp. cazo, v. Meyer-Lübke, Wien. Stud. 25, 96.

αλλουρείας (Götz, eloireas cod.) i(d est) cattina (gattina cod.) GLOSS. III 562, 33 (i. herba αλλούριος). a cattus. Mbr.

cattin(e)us, -a, -um a cattus. i. q. felinus, imprimis de colore oculorum (GLOSS. III 86, 63 γλαυκός: gathineis oculis. IV 131, 32 oculi caesii: gattinei. V 508, 24. cf. etiam l. 65). SCHOL. Γ Hor. epod. 16, 7 a caesio colore oculorum i. e. -o. DIOSC. 1, 137 coria eius cum oleo trita oculos cactineos (γλαυκοφθαλμῶν) inuncta inficere. Ps. THEOD. PRISC. addit. 1, 7 (18) p. 270, 22 stercus -um.

cat(t)ō, -āre, cf. cattus. ISID. orig. 12, 2, 38 musionem vulgus catum a captura vocant. alii dicunt, quod cattat (al. catat, captat; cf. GLOSS. II 492, 43 capta [pro catta]: αἴλουρος) i. e. videt. [hisp. catar. M.-L.]

ἀγριοκάττα cattoferus (gatt-cod.) GLOSS. III 431, 12. cf. c. cattus et c. ferus.

cattūna v. cattus l. 82.

cattus, -i m. [orig. inc.; v. Sainéan, La création métaphorique en français et en roman p. 5 sqq. Th.]. de origine: GLOSS. V 176, 16 -us latinum est. ISID. orig. 12, 2, 38 v. l. 67. cf. GLOSS. V 621, 20. de significatione v. Sittl, Archiv 5 (1888) 133 sqq. et l. 68 sq. GLOSS. -us (gattus saepius codd.): αἴλουρος. Scal. V 605, 11 murilegus. 607, 34 pilax murilegus. de genere: SERV. Aen. 5, 610 arcum genere feminino ponunt referentes ad originem sicut haec -us et haec gallus. de scriptura: hic illic codd. catus; cf. etiam l. 68. gattus v. l. 78 et p. 621, 10. 14. cf. GLOSS. III 42, 16 cattuna. [it. gatto, -a; francog. chat, chatte; hisp. gato, -a. M.-L.] PAL-ANTH. LAD. 4, 9, 4 contra talpas prodest -os frequenter habere.

181, 3 -us in obscuro cepit pro sorice picam. 357, 1 immensi soricis -us dum membra vorasset. CASS. FEL. 5 p. 13 -i stercoris partes duas ... cum aceto teres. POL. SILV. nom. anim. chron. I p. 543, 10.

fem. catta, -ae, cf. p. 620, 79. NOT. Tir. 109, 9. GLOSS. ἀλλο-
ρος (III 259, 42 αλλορις). II 220, 32 felix heccatta (i. felis haec catta).
346, 40 κάττα. 540, 18 ἰχθυήμων (IDIOM. gen. gramm. IV 576, 53). 571, 2
bestiolae genus quod dicitur merth (anglosax. mearth 'Marder'). stulte
VIRG. gramm. epist. 1 p. 110, 15 H -a i. q. canis femina. fere i. q.
felis: VVLG. Bar. 6, 21 supra corpus eorum... volant... aves etiam
similiter et -ae (ITALA cod. Leg. gutae [lege gattae], ἀλλορις). RVFIN.
Clement. 5, 20 alii eorum (Aegyptiorum) bovem, qui Apis dicitur,
colendum tradidere, alii hircum, alii -as (inde GLOSS. V 422, 39 -as:
muric<ipe>s). PLAC. med. 18 tit. de -a seu fele. ibid. saepius -ae
(vel gattae) stercus. avis nomen (sec. Hehn apud Friedländerum):
MART. 13, 69, 1 Pannonicas nobis numquam dedit Vmbria -as.
v. etiam nom. propr.

catulārius, -a, -um a catulus. PAVL. FEST. p. 45 -a porta
Romae dicta est, quia non longe ab ea ad placandum caniculae
sidus frugibus inimicum rufae canes immolabantur. masc. subst.
Catularius (sc. mimus) nomen mimi LABERII, v. com. fragm. Ribbeck³
p. 343. Mbr.

cat(u)laster, -trī m. [a catulus. Th.]. catlaster: VITR. 8, 3, 25
CHAR. gramm. I 85, 4. PRISC. gramm. II 114, 17 in 'ster'... satis
pauca in usu inveniuntur deminutiva (om. P)... catulus -r. 127, 4
in 'er' derivata a nominibus pleraque s et t habent ante er...;
deminutiva quoque huiusmodi formae... a habent ante ster...
-r. de significatione: PRISC. gramm. II 101, 22 solent autem de-
minutiva... proferri... adulationis et maxime puerorum ut -r.
GLOSS. II 98, 30 βούπαις (259, 31 catulester. cf. 393, 4 πάλληξ pupa,
pupula, catulester. III 181, 27 pallix: celaster). 572, 16 iuvenis XII
(xv ab; at cf. GLOSS. V 550, 14) annorum. VITR. 8, 3, 25 trans-
marinos -os (sic EGH) emere formosos et puellas maturas eosque
coniungere. DRAC. satisf. 225 non -r agit puerilia (quod fort. mu-
tavit EVG. TOLET. sat. 193 in: non catulastra gerit puerilia).

catuligenus, -a, -um; cf. c. catulus et c. gignere. EVSTATH.
Bas. hex. 7, 2 p. 937^c aliud etiam genus est ovificorum, et aliud
-orum (sic libri vet., al. cataligenorum).

catulinus, -a, -um a catulus. cf. GLOSS. II 571, 15 ca<t>ulinum:
catulus diminut(ive); inepte vocis compositionem explicat PROB. inst.
gramm. IV 55, 11. i. q. caninus (cf. GLOSS. -um: σκυλάκειον):
PLAVT. Sat. frg. 1 -am carnem esitavisse. fem. subst.: PLIN. nat.
29, 58 in cenis deum etiam nunc ponitur catulina (caro). v.
etiam nom. propr. s. Catilina et Catulinus.

catullo, -īre [a catulus, cf. equire. Th.]. NON. p. 90 -ire:
surire vel libidinari (cf. GLOSS. V 639, 50 ubi catullire); v. etiam
l. 48. LABER. mim. 56 -entem (catulentem Leid.¹ Flor.¹ Nonii)
lupam. VARRO rust. 2, 9, 11 feturae principium admittendi canes
faciunt veris principio: tum enim dicuntur -ire i. e. ostendere velle
se maritari.

cat(u)litiō, -ōnis f. a catulire. PLIN. nat. 16, 94 catlitionem
rustici vocant, gestiente natura semina accipere. Probst.

catulōticus, -a, -um, κατολωτικός. CHIRON 52 quod vitium
curatur... non sine alligatura et malagmatibus -is. VEG. mulom. 3,
28, 4 igitur medicamentum... -um est. DIOSC. 5, 113 virtus est illi
(cerussae) malaptica et stiptica... et leviter catastaltica et -a. 5, 141
fit asbestus peptica aut malaptica, cicatrices ducens, id est -a. Mbr.

***catulus, -ī m.** [i. q. umbr. katel gen. katles 'catulus'. sunt qui
conferant c. theodisc. hatele 'capra', island. hađna 'capella', hibern.
cadla 'capra'; v. Osthoff, Etymol. Parerga 1, 250. Th.]. CHAR. gramm.
I 94, 3 deminutionis inaequalitas dura est, ut... canis -us. VARRO
ling. 9, 74 ubi magnitudo animadvertenda sit in unoquoque gradu
... ut... canis -us catellus, quod in pecoris usu non est. stulte:
CASSIOD. in psalm. 103, 21 -i enim leonum dicti sunt eo, quod cal-
leant sensu narium. GLOSS. σκύμνος (cf. LVCR. 5, 1036), σκύλαξ.
legitur inde a PLAVTO. v. etiam nom. propr. [it. cacchio. M.-L.]

1 **proprīe i. q. pullus:** a generatim variarum bestiarum
(NON. p. 457 -i non solum canum deminutive, verum omnium ani-
malium appellantur. SERV. Aen. 2, 357 -i non solum canum, sed et
serpentum... Plautus [v. l. 70] etiam suum. cf. p. 622, 32): PLAVT.
Epid. 579 v. p. 622, 81. Truc. 268 te... quasi sus -os pedibus proteram
(frg. inc. 42). LVCLIL. 164 concursaret agros, -os fetumque ferai
(ferat codd. cf. HOR. carm. 3, 3, 41 dum... -os ferae celent. OV.
epist. 5, 18 tegetet -os qua fera rupe suos. LIV. 26, 13, 12 si ad
cubilia et -os earum [ferarum] ire pergas. SEN. contr. 9, 6, 9 fer-
rarum -i. SEN. dial. 6, 7, 2. epist. 74, 21 feras -orum amor in ve-
nabula impingit. QVINT. inst. 12, 6, 6 ferarum... -i. PLIN. paneg.
27). LVCLIL. 287 <i>ratae <leae> (suppl. Leo) ad -os accedere in-
ultum (cf. VEG. georg. 3, 245 -orum oblita leaena. HOR. carm.
3, 20, 2 quanto moveas periculo... Gaetulae -os leaenae. OV. ars 2, 375
lea, cum -is lactantibus ubera praebet. met. 13, 547 -o lactente or-
bata leaena. fast. 5, 177 petit... -osque leaenae. CALP. ecl. 6, 4 PLIN.
nat. 8, 45 al. STAT. Ach. 170 Theb. 10, 419 SIL. 10, 127. 16, 236 SOL.
27, 17 TIBERIAN. carm. 2, 14 SVLP. SEV. dial. 1, 15, 5 PALLAD. hist.
mon. I 6 p. 276^b. II 10 p. 364^d). LVCR. 5, 1036 -i pantherarum (PLIN.

nat. 8, 59) scymnique leonum (cf. VAL. MAX. 9, 3 ext. 2 -os leoni-
nos. VAL. FL. 6, 347 saeptus in arto dat -os post terga leo. GELL.
13, 7, 3 leones... plures gignere atque educare -os. ITALA gen. 49, 9
[Cypr. testim. 1, 21] recubans obdormisti velut leo et velut -us leo-
nis [VVLG. leaena, σκύμνος]. num. 24, 9 [Cypr. testim. 2, 10]; unde
transl. de Christo: AVG. serm. ed. Mai 93, 2 PS. ORIG. tract. 6 p. 67, 16 al.
ISID. ort. et obit. 11, 24. VVLG. iud. 14, 5 -us leonis saevus. psalm.
103, 21 -i leonum rugientes ut rapiant [ad l. PROSP. in psalm.
103, 20 sq. insidiabantur... -i leonum h. e. saeviores quique daemonum]
passim. CLAVD. 26, 324 relinquens ieiunos... -os... leo). VARRO rust.
3, 12, 4 lepores cum habent -os recentes. VEG. georg. 3, 438 -os... aut
ova relinquens anguis. Aen. 2, 357 -ique relictī... expectant lupos
(FLOR. epit. 1, 1, 3 relictis -is lupa secuta... ubera admovit infantibus Ro-
mulo et Remo. cf. IVST. 43, 2, 5. EVSTATH. Bas. hex. 9, 4 p. 960^b ut etiam
lupus pro -is suis pugnet. SIDON. carm. 7, 180 escas... parantem...
-is... lupam. OP. imperf. in Matth. 42 p. 867). OV. met. 13, 836 vil-
losae -os ursae (15, 379 VVLG. II reg. 17, 8 Os. 13, 8). PHAEDR. 1,
28, 3 vulpinos -os aquila... sustulit (PLIN. nat. 10, 205). 2, 4, 24
felis. MELA 3, 43 tigrīdum -i (PLIN. nat. 8, 10. 66 VAL. FL. 1, 493
MART. 3, 44, 6 SOL. 17, 6 SIDON. epist. 9, 9, 7). PLIN. nat. 8, 216 simiae
gestant -os (SOL. 27, 57). 9, 21 pariunt delphini -os. 10, 170 vipera
intra uterum -os excludit (PRVD. ham. 606 lambunt natale cadaver
reptantes -i). 10, 187 per se -i lacertae erumpunt (11, 84). 10, 197 si
tenerior est serpentium -is adhuc aetas (11, 153). 10, 208 aspīs enixa
-os. 25, 14 draconis. 29, 60 mustelae (EVSTATH. Bas. hex. 7, 2 p. 937^c).
29, 115 murini -i. QVINT. decl. 388 p. 435, 23 quaedam animalia ipso
ore in periculis -os suos transferunt. FRONTO p. 166 N. pleraque
animalia... ova atque -os suos unguibus aut dentibus male con-
tractant. VVLG. thren. 4, 3 lamiae... lactaverunt -os suos. HIER. in
Is. 34, 8 sqq. ericium... ibi enutrire -os. EVSTATH. Bas. hex. 7, 1 p. 937^a
quae -os pariunt i. e. vitulos marinos. 8, 7 p. 953^a vespertilionum.

b speciatim canis (cf. SERV. georg. 3, 438 -os abusive dixit, nam -i
proprie canum sunt. cf. ISID. orig. 12, 2, 27 et p. 621, 67): fusius COLVM.
7, 12, 12 sqq. NEMES. cyn. 134 sqq. PLAVT. Asin. 184 et quoque -o meo
(i. lenae) subblanditur novus amator. CATVLL. 42, 9 videtis... ridentem -i
ore Gallicani. LVCR. 4, 997 consueta domi -orum blanda propago. 5, 1067
-os blande cum lingua lambere temptant canes Molossi. CIC. fin.
3, 48 nec -us ille, qui iam appropinquat ut videat, plus cernit quam
is, qui modo est natus (4, 64 sq. cf. VARRO rust. 2, 9, 12 -i diebus xx
videre incipiunt. PLIN. nat. 10, 177. 30, 64). nat. deor. 2, 38 omnia
in perfectis... esse meliora ut... in cane quam in -o. VARRO rust.
2, 9, 3 -i et vetuli neque sibi neque ovibus sunt praesidio. 2, 9, 7 ut
-i sequantur matrem eqs. VEG. ecl. 1, 22 canibus -os similes... no-
ram (QVINT. inst. 5, 11, 30). georg. 3, 405 veloces Spartae -os... pasce
sero pingui. HOR. carm. 1, 1, 27 visa est -is cerva fidelibus. epist. 1,
2, 67 venaticus... militat in silvis -us. OV. rem. 201 leporem pro-
num -o sectare sagaci (MANIL. 5, 200. 709). cf. SEN. clem. 1, 16, 5
quique instituit -os vestigia sequi. GRAT. 178 -is... Britannis (cf.
PLIN. nat. 3, 152 Melite, unde -os Melit<ae>os appellari Callimachus
auctor est. ITIN. Theod. 26 p. 148, 2 septem fratres dormientes et
-us Viricanus ad pedes eorum). GRAT. 328 imperium -is unusque
magister additur. 383 per -os rabies... praecipitat letale malum.
425 illum spumosi -os mergentem litoris aestu respicit. SEN. dial.
6, 12, 2 -os avesque et frivola animorum oblectamenta... nutriunt
(cf. LAMPR. Alex. 41, 5 oblectatio... ut -i cum porcellulis luderent).

PLIN. nat. 29, 100 quo (vermiculo lytta) exempto infantibus -is nec
rabidi fiunt. HIER. in Matth. 15, 25 sq. p. 116 humilitas, qua se non
canibus, sed -is comparat. 15, 27 sq. contenta cum reliquiis -orum.
AMM. 22, 16, 16 leonem canis -us (cf. THEOD. PRISC. l. 72; an adi.?)
longius circumlatrans. CLAVD. carm. min. 9, 8 de hystrice: parva
sub hirsuto -i vestigia dorso. de voce: SVET. frg. p. 250 -orum
glattire. cf. EVG. TOLET. carm. 41, 6 glattit (gratit var. lect.) -us. AVSON.
76, 1 latratus -orum... fingis. de usu medicinali: PLIN. nat.
29, 101 necantur -i statim in aqua ad sexum eius, qui momorderit,
ut iocur crudum devoretur ex iis. 29, 117 glaucomata dicunt magi
cerebro -i septem dierum emendari. 30, 42 praecordiorum in dolore
... si -us lactens admoveatur... transire in eum dicitur morbus
(SER. SAMM. 439). sim. 30, 64. 88 PLIN. med. 2, 4 al. PELAGON. 204.
CHIRON 199 al. PLIN. nat. 30, 52 duum dierum -i lien. PELAGON. 17
coquis tisanam cum -o brevi (σκύλον μικρόν; cf. 370 VEG. mulom.
3, 28, 30). 208 -um dierum x cum favo misces. THEOD. PRISC. log. 27
canum -orum (cf. l. 59) coagulum. CAEL. AVR. chron. 1, 4, 134 ne-
que -orum carnibus propter suae qualitatis horrorem. adhibe-
tur in sacrificio: GRAT. 485 solito -i velantur honore. COLVM.
2, 21, 3 nisi prius (nisi si SA; sic etiam 2, 21, 4) -o feceris. 10, 343
Rubigo... sanguine lactentis -i placatur et extis. PLIN. nat. 29, 58
-os lactentes adeo puros existimabant ad cibum, ut etiam placandis
numinibus hostiarum vice uterentur iis eqs. de homine (cf.
p. 623, 12): PS. AVR. VICT. epit. 25, 2 conclamantibus cunctis mili-
tari ioco, ex pessimo genere ne -um habendum. in proverbio:

PLAVT. Epid. 579... (desideratur genet.) aliter -i longe olent, aliter suis.
2 **vinculi genus** (PAVL. FEST. p. 45 -us genus quoddam vin-
culi, qui interdum canis appellatur): LVCLIL. 854 cum manicis -o
collarique, ut fugitivum, deportem. ITALA Ier. 40, 1 (Wirc.) qui ac-

cepit eum in -um (*ἐν χειροπέδαις*, VVLG. tulit eum vinctum catenis). 40, 4 ecce solvi te de -o (VVLG. de catenis) qui erat in manibus.

§ *piscis nomen*: GLOSS. III 89, 9 *γαλεός* (caleos *cod.*); cf. catellus.

fem. catula, -ae. VARRO ling. 10, 66 omnia multitudinis quae declinantur ab uno . . . sunt eiusmodi ut singulari subiungantur (*sic vulg.*), sic merulae duae, -ae tres. PROP. 4, 3, 55 glaucidos et -ae vox est mihi grata querentis. CHIRON 812 -am lactantem occides et interiora eius proicies. CAEL. AVR. chron. 1, 4, 133 agninae carnis . . . et -arum. EVG. TOLET. carm. 42, 7 lupus et -a formant coeundo lyciscam. 39, 7 sat melior vivens -a quam functa leaena. ANTH. 359 *fusius*. *de homine*: PS. AVR. VICT. epit. 23, 6 *Heliogabali* corpus per urbis vias . . . tractum est, militari cavillo appellantium (?) indomitae rabidaeque libidinis -am.

deriv.: catularius, catulaster, catulinus. *catulire*. *compos.*: catuligenus. *Probst.* [Mbr.]

§ *catumeum i. q. librorum genus* ARNOB. nat. 7, 24. [*orig. inc. Th.*]

1. *catus*, -a, -um [*i. q. ind. sítáh 'acutus, incitatus' cf. c. ind. sísāti 'acuit' et c. cos. Th.*]. *de origine et significatione*: VARRO ling. 7, 46 -a (*sc. signa v. l. 72*): acuta, hoc enim verbo dicunt Sabini; quare 'catus Aelius Sextus' (*v. l. 42*) non, ut aiunt, sapiens, sed acutus *eqs.* cf. PORPH. Hor. carm. 3, 12, 10 -us: acutus ac per hoc doctus significat (AVG. civ. 4, 21 *Catius* qui -os i. e. acutos faceret). DON. Ter. Andr. 855 -us: callidus, doctus, ardens, *παρὰ τὸ καίειν*, unde <et> Cato dictus. SERV. Aen. 1, 423 a graeco venit -us i. e. ingeniosus *ἀπὸ τοῦ καίειν* (ISID. orig. 12, 2, 38). AVG. gen. ad litt. 12, 18 p. 6 soleo autem, cum me quisque interrogat . . . quid sit -us et respondeo 'prudens vel acutus' nec ei sufficit, sed pergit quaerere, unde dictus sit -us, vicissim referre et quaerere, unde dictus sit acutus. GLOSS. doctus, sollicitus, sapiens (NON. p. 92 -us pro sapiente. cf. GLOSS. V 639, 63), acutus. IV 27, 34 *cautus* (*i. q. catus ex gloss. cf. 215, 36 al. cautus: sollicitus v. etiam l. 30*): prudens vel astutus (*cf. IV 27, 34 cautus: prudens vel acutus*). Plac. V 12, 22 acutus, callidus, sapiens, prudens. GLOSS. V 595, 14 *cata*: docta [multorum *cautica*]. cf. GLOSS. Plac. V 16, 3 -am pueram: doctam puellam; sic hoc genere dicti usi sunt antiqui.

adde: PLVT. Cat. 1 *Ῥωμαίων . . . τὸν ἔμπειρον κατὸν ὀνομάζουσιν, unde Catonis nomen cf. etiam supra l. 25.* *vox haud raro in codd. cum cautus (cf. l. 32) confusa, legitur inde ab ENNIO et PLAVTO v. etiam nom. propr.*

i. q. acutus (opp. stultus): 1 *de hominibus mentis acie praeditis: absolute*: ENN. ann. 331 egregie cordatus homo, -us Aelius Sextus. PLAVT. Men. 131 dari facete verba custodi -ae. Mil. 794 ecqua ancillast illi. :: est prime -a. Most. 186 miror tam -am, tam doctam . . . nunc stultam stulte facere. Persa 622 ita -ast et callida. Poen. 1107 eu hercle mortalem-um. Most. 1142 nimis qui <e>s orator -us. Pseud. 681 bene ubi quoi scimus consilium accidisse, hominem -um eum esse declaramus. Trin. 677 corde amantes sunt -i. TER. Andr. 855 senex . . . confidens -us. VARRO carm. frg. 2 Demetrius . . . -us. MIM. frg. inc. 18 -a caris<s>a (*v. p. 459, 68*). CIC. ac. 2, 97 quam sit -us is, quem isti tardum putant. Tusc. 2, 45 homo -us. HOR. carm. 1, 10, 3 Mercuri . . . qui feros cultus hominum . . . voce formasti -us. epist. 2, 2, 39 ille -us, quantumvis rusticus. SEPT. SER. carm. frg. 23, 2 o -e rerum scitor. APVL. met. 33 apud legiferos Athenienses -os illos et omnis scientiae magistros. apol. 24. SIDON. carm. 9, 314 -um Leonem. *sequitur ablativus rei*: APVL. Socr. 17 p. 158 Pylus . . . experimentis -us. CARM. epigr. 492, 19 (*saec. III*) consilio miro, -a mente. AVSON. 93, 1 Phegeus -us arte palaestrae (*cf. CARM. de fig. 60 equitando insignis, Castor, -us [castus C] hic pugilamine, Pollux*). 176, 15 lingua -us. *c. genet.*: AVSON. Mos. 400 legumque -os. *seq. infinit.*: HOR. carm. 3, 12, 10 -us idem . . . fugientes . . . cervos iaculari. APVL. flor. 3 p. 10 ante alios -us (*cautus F*) canere. MAR. VICTOR aleth. 3, 413 auxiliumque novis ductor -us addere castris. SEDVL. carm. pasch. 1, 329 certare -i viri.

potius substantive: PLAVT. Truc. 493 strenui nimio plus prosunt populo quam arguti et -i. CIC. leg. 1, 45 quis . . . prudentem et, ut ita dicam, -um non ex ipsius habitu, sed ex aliqua re externa iudicet? AVSON. Mos. 400 *v. l. 61 sq.* 2 *de rebus*: ENN. ann. 529 tunc coepit memorare simul -a dicta (*cf. CARM. de fig. 104 rata, non -a verba . . . quaerit amicus*). PLAVT. Epid. 258 dederim vobis consilium -um. OPT. PORF. carm. 3, 30 *mens*. INSCR. christ. Hisp. 413^b sollers magnanimus pius ingenio -o. *de sono fere i. q. acutus, clarus*: ENN. ann. 459 iam -a signa fere sonitum dare voce parabant.

adv. catē: PLAVT. Men. 413 *mulier* te novit tam -e. Poen. 131 sapienter, docte et cordate et -e. CIC. Arat. 304 tam tornare -e contortos . . . orbes. *Probst.*

2. *catus v. cattus*. *cavaedium*, -ī n. [*a cavum aedium. Th.*]. *de re v. Mau, PW. III 1799*. PLIN. epist. 2, 17, 5 est contra medias porticus -um hilare. *ibid.* *triclinium* a tergo -um . . . mox atrium, silvas et longinquos respicit montes [*de VARRO ling. 5, 20 v. p. 649, 83 sqq.*]. *cf. etiam cavum aedium sub cavus*.

cavāmen, -inis n. [*a cavare. cf. gr. κοίλωμα. Th.*]. GLOSS. Plac. V 13, 6 -a sunt loca cavata [*corrupt. 53, 10 -a r(equire) utraria*

bello canta (*vel cauta*]). *i. q. caverna*: SOL. 9, 9 in latebrosis rupium -bus (*cacuminibus H*), quae fluctuum configiis . . . adesa sunt. AMM. 23, 4, 2 apponit in temonis -e sagittam. *Hoppe.*

cavannus, -ī m. [*vocabulum gallicum esse videtur, cf. aremor. couann cambr. cwan, cuan 'noctua'. Th.*]. *fem. cavanna* -ae fort. DAMIG. lapid. 28 l. 18. ITALA (Lugd.) l. 15? *EVCHER. instr.*

2 p. 155, 25 ululas aves esse nocturnas . . . quas vulgo -os dicunt. SCHOL. Verg. Bern. ecl. 8, 55 ululae aves . . . cuius deminutivum est ulluccus, sicut Itali dicunt, quam avem Galli -um nuncupant. GLOSS. -ani: ululae aves. -nnus: genus alitis. ululae: onocentauri vel aves nocturnas quas vulgo cavamus (*i. -os*) vo<cant> (*cabalos vulgus appellat aves nocturnas cod. Palat. 1773*). cf. Loewe, Prodr. p. 416; Landgraf, Archiv 9 (1896) 444. [*francog. chouan. M.-L.*]

ITALA deut. 14, 15 (Lugd.) non manducabitis . . . et passarem et cauua<nnu>m (*estne cava<nn>am?*) et similia ei (*γλαύνα, VVLG. noctuam*). EVCHERIA anth. 390, 29 tristis perspicua sit cum perdice -us. DAMIG. lapid. 28 lychnites lapis . . . adversus nyctalopas, id est adversus nocturnas aves, hoc est strigas sive cananas aptus collo est idoneus. *Reisch.*

cavāticus, -ā, -um [*a cavus, cavum. Th.*]. PLIN. nat. 8, 140 in Balearibus . . . insulis cochleae -ae appellatae non prorepunt e cavvis terrae (30, 45).

cavatio, -ōnis f. a cavare. *i. q. cavum*. VARRO ling. 5, 19 Ennius item ad <ca>vationem (*va//tionem F; estne vacationem?*): 'caeli ingentes fornices'. 5, 20 quare . . . et cavea e -e (*cavatione F*), ut cav[i]um, sit ortum. 5, 123 sinum ab sinu, sinum maiorem cav<a>tionem quam pocula habeba[n]t. PAVL. FEST. p. 47 casa -e dicta. [*TER. Hermog. 29 p. 157, 8 segregatis . . . aquis in -em sinuum, Rig., sed rectius cum codd. in cavatiorem sinum.*] ITALA lev. 14, 37 (*Monac.*) videbit sacerdos . . . domus -es (*κοιλιάδες, VVLG. valliculas*) albicantes aut flavescens. III reg. 7, 15 (*Legion.*) grossamen instructurae columnae IV digitorum -es (*κοιλώματα, deest in VVLG.*). [*AMM. 26, 6, 15 per aulaeum vel intimam -em, Stangl; miciam cavalltionem V.*] SERV. Aen. 9, 697 specum . . . pro -e posuit. EVSTATH. Bas. hex. 4, 4 p. 905^c in profundam -em liqore delapso. 6, 9 p. 932^c medium -is locum . . . attingere. 9, 5 p. 963^a admiror . . . speluncarum -es. *de favis apium*: 8, 4 p. 950^b apes umorem . . . reconditum in -bus singulis conservarent.

cavator, -ōris m. a cavare. *is qui cavat*: PLIN. nat. 10, 40 aves arborum -es. *i. q. sculptor*: CORP. VI 9239 cabatores de via sacra. GLOSS. V 509, 46 Pegasus -r marmorum (*ad Iuv. 4, 77*). PAPYR. Wessely p. 33 (*saec. VI*) *καβάτωρ*. *v. Marquardt-Mau, Privatleben p. 707.*

fossorium *cavātorium*, sarculum GLOSS. V 501, 45. a cavare. *cavātūra*, -ae f. a cavare. *i. q. cavum*: CET. FAV. 29 p. 310, 18 in hac -a tres circuli fiunt, unus prope summitatem horologii, alius per mediam -am. CHIRON 16 sub -a temporum (*VEG. mulom. 1, 25, 2*). VEG. mulom. 2, 26, 1 ad longitudinem et -am vulneris. MARCELL. med. 12, 42 in iuncturis aut radicibus aut -is *dentium*. DIOSC. 4, 148 lacrimum in -a illa colligat. *i. q. decrescentia*: HIL. pasch. 9 p. 1111^a sex dies -arum lunae. *Hoppe.*

caucalia, caucalida v. caucalis. *caucalis*, -dis f., *καυκαλῖς, nomen herbae. formae variantur apud posteriores*. PLIN. nat. 1, 21, 52 -is. 1, 22, 40 -e XII medicinae. 21, 89 -is. 22, 83 estur et -is feniculo similis, brevi caule flore candido, cordi utilis. DIOSC. 2, 124 de caucalis: caucalis, quam multi dauca appellant, agreste (*herba cf. DIOSC. 2, 139 W. καυκαλῖς. ἔνιοι δὲ δαῦκον ἄγριον καλοῦσι*). PLIN. VAL. 5, 7 de holeribus vero manducant betam caucaliam, rapam et porrum mixtum. ORIBAS. syn. 4, 41 cum caleda autem cum pscicolis cocta (*καυκαλλῖδας . . . μετά τινος ἰχθυδίου ἐφθοῦ [-oūs v. l.]*). 8, 49 caucalidae herbae sucus (*καυκαλλῖδος [edd.; -ιδων Paul.; om. codd.] χυλοῦ*).

caculator, cauculo, cauculosus, cauculus (-um) v. calcul-

caucum, -ī n. [*si vere est latinum, ductum esse potest a cavus, sed cf. gr. καῦνα, καυκίον, καυκάλιον, hibern. cuach 'poculum', cambr. cawg 'lanax, poculum'. Th.*]. GLOSS. V 182, 39 condy poculum vel scyphus unde bibitur id est -um. *masc.?* GLOSS. Pap. -us vasis genus. fort. huc referendum ISID. orig. 16, 26, 4 *i. q. cyathus? v. sub caulacus p. 651, 15.* [*hisp. coca 'caput', dial. portug. coco 'poculum'. M.-L.*] SPART. Pesc. 10, 1 milites . . . in -o argenteo . . . bibere. TREB. Claud. 14, 4 item in -o et scyfo et zuma pondo XI.

HIER. adv. Iovin. 2, 14 *Diogenes* habens ad potandum -um ligneum vidit puerum manu concava bibere et elisisse illud fertur ad terram. MARCELL. med. 25, 45 vermīs terrenus effoditur et in ligneo -o ponitur . . . aqua . . . in eodem poculo bibitur. ENNOD. tit. carm. 2, 25 et 29 versus de -o habente Pasiphaen et taurum. NOVELL. Iust. 105, 2, 1 *argentum* spargere . . . et in melis et in -is (*καυκίους*). cf. 105, 2, 3 (*var. lect. caveis*). *Reisch.*

*cauda, -ae f. [*orig. inc.; sunt qui conferant c. lituan. kūdas 'cappillus erectus, crista', theodisc. huot 'cassis', anglosax. hōd 'pilleus', gr. κάδεια καδία καδῖς (v. s. v. 1. cassis), alii cum codex (caudex). Th.*]. *inde a LVCILIO; frequenter in astrologorum carminibus, ap. PLIN. et mulomedicinae scriptores.* coda saepe in codd., *velut*: VARRO Men. 518 rust. 2, 5, 8. 2, 7, 5 PAVL. FEST. p. 38. 178. 230. 242 PETRON. 44 SCHOL. Hor. sat. 2, 4, 15 SACERD. gramm. VI 524, 7 CHIRON

25 (*quater*). 127. 462 (*bis*). 690 POPYR. Amherst II 26 II 27 Ps. APVL. herb. 40 ORIBAS. syn. 4, 11 GLOSS. II 102, 31. III 432, 29. IV praef. p. XVIII. V 445, 11. 639, 16. *cf. etiam* DIOM. gramm. I 383, 3 dicimus ... caudam et codam. PROB. inst. gramm. IV 119, 2. *cuda*: ORIBAS. eup. 2, 1 I 4 GLOSS. III 566, 45. 582, 62. 588, 54. 591, 37. 625, 8. SACERD. gramm. VI 524, 7 in coda, id est novissima parte quam Graeci *ὀψάυ* vocant (GLOSS. *saep.*). GLOSS. *ὀψάυ. ὀψάγια. κέρας*. [val. coadā, *it.* coda, *francog.* queue, *hisp. vet.* coa. M.-L.]

I pars corporis animantium: A strictiore sensu **bestiarum**: **I proprie**: LVCIL. 716 cocus non curat -am (*sc. galli*; v. *Marx*) insignem esse illam dum pinguis siet. 1022 hic ut muscipulae tentae atque ut scorpions -a sublata (Ov. met. 15, 371 -ā... minabitur unca. hal. 5 -ae... ictu pugnāt. PLIN. nat. 8, 75. 11, 87 semper -a in ictu est. 11, 88. 91. 100. 164. 20, 7. 22, 39. 60. 30, 100. 32, 102. TERT. scorp. 1 unus omnium *scorpionum* violentiae gestus de -a nocere; quae -a erit quodcumque de postumo corporis propagatur. VVLG. apoc. 9, 10. *in imagine de Scorpione sidere v. infra p. 627, 5*). ACC. trag. 390 (*et* CIC. *carm. frg. 32, 15*) sublime avolans pinnata -a nostrum adulat *aquila Iovis* sanguinem. CIC. fin. 3, 18 membrorum... alia videntur a natura esse donata... quasi ad quendam ornatum, ut -a pavoni (LVCR. 2, 806. HOR. sat. 2, 2, 26 picta... -a. PROP. 2, 24, 11 -ae flabella superbae. Ov. met. 1, 723 gemmis -am stellantibus implet *Iuno*. 15, 385. PHAEDR. 3, 18, 8 gemmeam -am explicas. COLVM. 8, 11, 8 -ae gemmantibus pinnis. PLIN. nat. 10, 43 cochata... -a. 10, 44. 13, 96. 16, 66. MART. 14, 67 -a superba. STAT. silv. 2, 4, 26 gemmata... -a. TERT. anim. 33). CIC. de orat. 3, 222 equo aut leoni saetas -am aures ad motus animorum declarandos dedit *natura* (*cf.* PLIN. nat. 8, 48 leonum animi index -a. QVINT. inst. 10, 7, 26 -a leones facere *dicitur*. SOL. 27, 18 animos leonum frons et -a indicant). CATVLL. 63, 81 caede (*leo*) terga -a. LVCR. 3, 658 minanti serpentis -a. VARRO Men. 518 ut canis sine coda. ling. 5, 76 *motacilla* semper movet -am (Ov. met. 14, 258 PLIN. nat. 10, 209 GELL. 5, 14, 12). VARRO rust. 2, 2, 3 -is ovium... in Italia prolixis (SOL. 40, 21), in Syria brevibus (GRATT. 272 COLVM. 7, 12, 4). 2, 5, 8 codam profusam (PLIN. nat. 8, 216 -a late fusa). 2, 7, 5 coda ampla subcrispa (COLVM. 6, 21, 1). 2, 8, 6 -am... similem asini. 2, 9, 4 -a crassa. 3, 9, 5 -is magnis. 3, 9, 20 ex alis... et e -a *gallinae*. VERG. georg. 3, 59 gradiens ima verit *bos* vestigia -a (Ov. met. 10, 701. 8, 674). 3, 423 medii nexus extremaeque agmina -ae (*colubri*) solvuntur (STAT. Theb. 5, 538). Aen. 3, 428 delphinum -as. 8, 210 hos (*boves*) nequa forent pedibus vestigia rectis, -a in speluncam tractos... occultabat *Cacus* (*cf.* PROP. 4, 9, 12 LIV. 1, 7, 5). 11, 812 -am... remulcens *lupus*. CIRIS 453 verbere -arum... munitur *pristes* (Ov. hal. 13 SEN. Oed. 96 LVCAN. 1, 208 STAT. Theb. 5, 538 DRAC. Romul. 8, 352. *cf.* Ov. hal. 38 mugil -a pendentem everberat escam. PLIN. nat. 9, 185). HOR. *carm.* 2, 19, 3 leniter atterens *Cerberus* -am. epist. 2, 1, 45 -ae... pilos... equinae (PAVL. FEST. p. 38. 46. 58). Ov. epist. 9, 86 immanes... hydros infantem -is involuisse manum *Herculis*. met. 3, 94 ima parte flagellari genuit (*arbor*) sua robora -ae (*cf.* VEN. FORT. vita Marc. 10, 44 viderunt ingentem beluam... vasta mole -a flagellante labentem). 3, 681 falcata novissima -a est (PLIN. nat. 10, 47). 4, 364 -a spatiantes implicat *serpens* alas (PLIN. nat. 8, 121). 4, 726 tenuissima -a desinit in piscem (*cf.* PLIN. nat. 8, 121 -a praelonga in tenuitatem desinens). 5, 456 -a est mutatis addita membris. 6, 559 salire solet mutilatae -a colubrae. 9, 648. 12, 408 candida -a. hal. 17. 113 laude insignis -ae melanurus (PLIN. nat. 32, 152 placentem -a). fast. 2, 417 -a teneris blanditur *lupa* alumnis (*cf.* STAT. silv. 3, 2, 38 blanda... -a. VVLG. Tob. 11, 9 blandimento suae -ae. VEN. FORT. vita Marc. 10, 45 *draco* coepit veniam blandiente -a precari). LIV. 21, 55, 1 aversos *elephantos* sub -is... fodiebant. GRATT. 237 effecta levi testatur *canis* gaudia -a (*cf.* CARM. epigr. 1176, 13 -a gaudente). PAVL. FEST. p. 54 cercolopis: genus simiae, qui ultimam partem -ae villosam habet (*cf.* PLIN. nat. 7, 30 -a villosa. 8, 138 villosior -a). 57 caviares hostiae dicebantur, quod caviae, id est pars hostiae -a tenuis, dicitur. 178. VAL. MAX. 1, 8 ext. 19 compluribus *milites* -ae voluminibus elisis (AMM. 16, 10, 7). PHAEDR. app. 1, 1 vulpem rogabat partem -ae simius. SEN. Oed. 465 lunata scindit *delphin* -a mare. Herc. f. 787 torta sibilat -a draco. 812 -a pulsat *Cerberus* anguifera latus. epist. 90, 24 *pisces* -a reguntur (*cf.* PLIN. nat. 9, 88 media se -a ut gubernaculo regit *nautilus*. 10, 113). COLVM. 6, 1, 3 -is *bovm* longissimis et saetosis. 6, 6, 3 -am... crebrius agere (*cf.* AMM. 15, 3, 5 *canis* submissius agitans -am). 6, 6, 4 sub -a sanguis emittitur. 6, 30, 9 -am saepius iactant *iumenta* (*in imagine*, *cf. p. 626, 60*). 7, 12, 14 (*ter*) catulorum -as. 8, 2, 10 procerissimae -ae (*cf.* PLIN. nat. 8, 183). 8, 5, 19 plumulae... sub -a... detrahendae. 8, 7, 2. PERS. 5, 183 rubrum... amplexa catinum -a natat *thynni* (PLIN. nat. 9, 44). LVCAN. 4, 724 *aspidas*... Pharias -a sollertior hostis (*i. ichneumon*) ludit. 9, 721 contentus iter -a sulcare parias (*anguis*). PETRON. 89, 38 dat -a *anguium* sonitum. PLIN. nat. *ferre centies, velut* 1, 10, 18 quae *aves* a -a nascantur (*cf.* 10, 38 cornicem a -a de ovo exire). 8, 26 laeva manu apprehenditur -a *elephanti* (8, 132. 32, 11 VVLG. exod. 4, 4). 8, 30. 33 gressus *elephantorum*... alligant *dracones* -a (*cf.* SIL. 13, 594 viperea... circumligat *Cer-*

berus ilia -a). 8, 85 geminum caput amphibaenae, hoc est et a -a (*cf.* SOL. 27, 29 amphibaena consurgit in caput geminum, quorum alterum loco suo est, alterum in ea parte qua -a). 8, 88 -am attollens. 8, 147 quam significans demonstratio est -a *canis*! 8, 198 Syriae cubitales ovium -ae *sunt*. 8, 207 intorta -a id etiam notatum est facilius litare *suem* in dexterum quam in laevum detorta. 9, 11 cuius *beluae*... ultimae -ae cubita sedecim fuissent (*cf.* 11, 107 ultimo -ae reflexo). 9, 48 pisce circa -am exercitatissima. 9, 85 -a *polyporum*... bisulca et acuta. 9, 158 quibus *piscibus* -a non est (<crassa> aculeataque (SERV. Aen. 6, 39). 9, 159 pedes *ranarum* figurantur -a findente se in posteriores. 9, 175 -ae motu. 9, 185 -ae... ampuntentur (11, 264 SOL. 12, 4). 10, 3 caeruleam roseis -am *Phoenicis* pinnis distinguuntibus (*cf.* LACT. Phoen. 131 -a... porrigitur fulvo distincta metallo). 10, 7 albicante -a *pygargi* (10, 20. *cf.* 37, 187 candicante -a). *ibid.* prominentiore -a. 10, 28 -ae *milvi* flexibus. 11, 264 -ae praeter hominem ac simias omnibus fere et animal et ova gignentibus *sunt*. 28, 119 squamarum (*scinci*) serie a -a ad caput versa. 31, 22 (*pro omine*) quem (*cibum*)... -is abigunt *pisces* (32, 17. Ps. ORIG. tract. 10 p. 114, 22 -a est tutela quaedam animalibus unde sibi muscas et tabanos... abigunt. *in imagine*: p. 115, 6. 14 omnia daemonia... -a religionis abigi debent. p. 115, 15. 17). MART. 7, 78, 1 Saxetani ponatur -a lacerti. 9, 48, 10 nec costa *apri* data est -ave missa mihi. 11, 31, 14. 14, 202 si mihi -a foret, cercopithecus eram (SOL. 27, 58). STAT. silv. 3, 2, 38 litoream blanda feriens *Glaucus* Anthedona -a (ISID. nat. 38 [ex SVET.]). SIL. 13, 380 verbera laeta movens *Paniscus* festa per compita -a. 13, 340 hirtae ludibria -ae. Ivv. 5, 82 saepta asparagis... despiciat convivia -ā *squilla*. 7, 212 citharoedi -a magistri *Chironis*. FRONTO p. 157, 6 N. histriones quom palleolatim saltant, -am *cycni*, capillum *Veneris*... eodem pallio demonstrant. 218, 10. APVL. met. 3, 24 de spinae meae termino grandis -a procedit. 7, 18 -ā sublevare *asinum*. flor. 2 p. 8 velificatas alas... advertens modico -ae gubernaculo (EVSTATH. Bas. hex. 8, 2 p. 947^c). SOL. *saepius*, ex. gr. 27, 60 lata -a. 32, 30 hippopotamus... -a tortuosa. ARNOB. nat. 5, 23 rumigantem *Iovem* pallentes herbas et ex parte postica -am suffragines talos molli fimo perlitum. CAPITOL. Aur. 9, 4 qui (*anguis*) se a -a medium comedit. POPYR. Amherst II 26 II 27 codam su(c)ensus (*την κέρας ἄψας*). VVLG. exod. 4, 4. 29, 22 tolles adipem de ariete et -am. lev. 3, 9. 7, 3. 8, 25. 9, 19. 22, 23 iud. 15, 4 -as... iunxit ad -as. Iob 40, 12 stringit *Behemoth* -am suam quasi cedrum. apoc. 12, 4 -a eius (*draconis*) trahebat tertiam partem stellarum. PELAGON. 292 mobilem -am *equi*. *ibid.* stabilem atque erectam. 294 rigidam. CHIRON 25 (*quater*) de coda sanguis mittitur. 127. 140 duram. 146 -a soluta. 462. 690 sic curabis et quaeque in coda cancer frigidum nutrierit. VEG. mulom. 1, 27, 2 erige et resupina -am. SCHOL. Germ. Bas. p. 90, 2 -am... satyri. CLAVD. 20, 427 moderamine -ae temperat *monstrum*. 24, 357 -am... retorquens *leo*. PLAC. med. 3, 11 vulpis -a summa. DRAC. Romul. 412 -a *agni* crispante. CASSIOD. in psalm. 57, 4 *aspis* unam aurem -ae suae inflexione dicitur obturare, alteram vero in terram deprimere. ORIBAS. syn. 4, 11 collus animalium, coda, alae. 4, 13. LEX Visig. 8, 4, 3 caballi... -am. *nota in pantomimo*: VELL. 2, 83, 2 *Plancus* cum caeruleatus et nudus caputque redimitus harundine et -am trahens genibus innixus *Glaucum* saltasset. *in proverbio et in imagine*: HOR. sat. 2, 3, 53 sapientior ille, qui te deridet, -am trahat (PORPH. ad h. l. ut pecus, id est stultus; aut ex consuetudine puerorum sumptum est pro: deride(a)tur. solent... pueri deridentes nescientibus (<stuppas> suspendere ut velut pecus -am traha(n)t. *cf.* LACT. inst. 6, 18, 6 ut vitium bono viro quasi -am turpissimam apponeret). PETRON. 44 haec colonia retroversus crescit tamquam coda vituli. PERS. 4, 15 blando -am iactare popello desinis (*i. e. προσκυνεῖν*). TERT. scorp. 1 trahentes (*gnostici*)... -am (*scorpionum modo*) de affectibus applicant aut quasi in vacuum flagellant. adde l. 21.

2 bestiarum siderearum: CIC. Arat. 14 horum (*Piscium*) e -is duplices velut esse catenas (151. 352 GERM. 244. 591 AVIEN. Arat. 553). 126 *Canis* ad -am serpens prolabitur Argo (GERM. 344 qua -a *Canis* languenti desinit astro. AVIEN. Arat. 756). 178 spinigeram... -am *Pistricis* (275. GERM. 487 intorta... -a. 718. HYG. astr. 3, 30 habet in extrema -a [CATAST. graec. 36 p. 176 Rob. ἐπὶ τοῦ ὀψάου] stellas II obscuras. 4, 4 p. 103, 27. 4, 12 p. 110, 6 a -a exoriens. 4, 12 p. 110, 13. AVIEN. Arat. 981 -ae... caeruleae). CIC. Arat. 218 *Centaurum* levi contingit *Hydra* lubrica -a (398 -am contegit umbra. 449 GERM. 626 HYG. astr. 4, 12 p. 110, 30 AVIEN. Arat. 893. 1135. *Serpentis* -a: MANIL. 1, 610 GERM. 51 AVIEN. Arat. 1268. *Anguis*: SCHOL. Germ. Bas. p. 101). Arat. 383 *Avis* ad summam -am primasque recedit pinnas (VITR. 9, 4, 3). 410 -a... *Centauri* extremo candore refulget (476. 1151 quae *Centauri* diffunditur extima -a. 1264). frg. 9, 6 obstipum caput a tereti cervice reflexum obtutum in -a maioris (*Vrsae*) figere dicas (*εἰς Ἑλλης οὐρήν. cf.* VITR. 9, 4, 6 GERM. 142. HYG. astr. 3, 1 habet in -a [ἐπὶ τῆς κέρας] ipsa tres stellas. PROB. Verg. georg. 1, 67 AVIEN. Arat. 158. 161. 355. SCHOL. Germ. Bas. p. 59 in summa -a. *Vrsae minoris*, *i. e. Cynosurae*: MANIL. 1, 629 VITR. 9, 4, 6 GERM. 189 SCHOL. Germ. Bas. p. 60. *utriusque*: MANIL. 1, 303 VITR. 9, 4, 5). VITR. 9, 3, 1 ad -am *Tauri* (COLVM. 11, 2, 77 -a occidit. PLIN. nat. 2, 110. HYG.

astr. 2, 21 p. 64, 10 puellas *Pliadas* postea a nonnullis astrologis -am Tauri appellatas). 9, 5, 1 -am . . . ceti (9, 5, 3. cf. GERM. 383 -am Belua flectit. AVIEN. Arat. 839 curvam Belua -am terminat. 1300 -a et cristae rigor). Ov. met. 2, 196 est locus, in geminos ubi brachia concavat arcus Scorpius et -a flexisque . . . lacertis porrigit in spatium signorum membra duorum (fast. 4, 163 elatae metuendus acumine -ae. MANIL. 1, 269. 690. 4, 217 violenta. 4, 553 extremae . . . lumina -ae. GERM. 311. 393 erecta . . . -a. frg. 4, 42 LVCAN. 1, 659. HYG. astr. 3, 25 p. 92, 13 habet . . . in -a [*ἐπι τῆς κέφαλον*] v. *stellas*. 4, 4 p. 104, 1. 4, 7 p. 105, 16 extremam -am. AVIEN. Arat. 845 venenatae . . . agmine -ae. SCHOL. Germ. Bas. p. 63 *Scorpius* ob magnitudinem in duo domicilia partitur. et enim aliud attendunt brachia eius, aliud corpus et -a intelliguntur ad aculeum). GERM. 506 nigra . . . -a (*Corvi*; cf. HYG. astr. 3, 39 p. 98, 4 habet . . . infra pennam ad -am versus [*ἐπι τοῦ ὀρθογωνίου*] II *stellas*). 616 utraque penna volans *Cyceni* -am vix lucet ad ipsam (639 HYG. astr. 3, 7 p. 84, 9. AVIEN. Arat. 1119 vix iam -a salum superat). MANIL. 4, 568 in -ae Capricornus acumine summo militiam ponto dictat (HYG. astr. 3, 27 p. 93, 6. AVIEN. Arat. 649 SCHOL. Germ. Bas. p. 89, 15). HYG. astr. 2, 24 p. 67, 1 -am Leonis (3, 23 p. 91, 15 in media -a. *ibid.* in extrema. SCHOL. Germ. Bas. p. 62. 72). 3, 26 p. 92 *Sagittarius* habet in -a (*ἐπι κέφαλον*) I *stellam* (SCHOL. Germ. Bas. p. 91). 3, 2 p. 81, 19 Draconis (AVIEN. Arat. 145 SCHOL. Germ. Bas. p. 60). 3, 16 *Delphini* (AVIEN. Arat. 700 SCHOL. Germ. Bas. p. 92). 3, 19 *Arietis*. *sim. ap.* AVIEN. Arat. et in SCHOL. Germ. Bas. *passim*.

3 in nomine *herbae*: ORIBAS. eup. 2, 1 I 4 ippuris id est -a caballina. Ps. APVL. herb. 40 (cod. V) caballi coda (*i. equiseta*). GLOSS. III 566, 45 caballi coda: isquilaticon. 583, 54. 582, 62 farfara id est coda caballina seu seueana (*deletum punctis G*) vel anabis (*anabasis? G*) sive quisipium (*i. equisetum*) seu epyricum. 613, 15 cauda caballi: fera (*farfara? G*), iquilancon.

B latiore sensu *hominum*, *i. q. penis* (cf. Cic. epist. 9, 22, 2 -am antiqui penem vocabant. PAUL. FEST. p. 208. 230. GLOSS. Vat. IV praef. p. XVIII penem antiqui codam vocabant, id est veretrum): HOR. sat. 1, 2, 45 accidit ut quidam testes -amque salacem demeteret ferro. 2, 7, 49 turgentis verbera -ae

C in imagine et per similitudinem dictum de aliis rebus: *i. q. peniculus* (cf. PAUL. FEST. p. 230 peniculo grandi, id est -a. p. 208 peniculi spongiae longae propter similitudinem -arum appellatae): MORET. 23 praevertit *agricola* -a silices gremiumque mollarum. *genus bestiarum marinarum*: VEG. mulom. 1, 20, 2 equuleos id est caballiones marinos, -as marinas numero VII, ungues marinos. 3, 12, 3. *avium*: GLOSS. III 258, 21 -a tremula: *σεισοπυγή ἢ ἕνυξ, ὁ σεισορρος*.

II *i. q. extrema pars alicuius rei*: *nominis*: Cic. Verr. 3, 191 (*ambigue et cum allusione*) videtis Verrucium? videtis litteras primas integras? videtis extremam partem nominis, -am illam Verinam tamquam in luto demersam in litura. *ima pars radicis*: PLIN. nat. 27, 9 -a radicis incurvatur paulum scorpionum modo quare et scorpion aliqui vocavere. SER. SAMM. 917 ut possis . . . talem prohibere furorem *febris*, involves cera sine -is (B, causis A) grana cumini. *fluvii*: IVL. HON. cosmogr. A 22 fluvius Rhodanus nascitur in medio campo Galliarum. occurrit ei Bicornis a Patavione veniens relicta -a ortus sui. *agminis*: ITALA deut. 25, 18 (Rufin. Orig. in num. 19, 1) memento quanta tibi fecerit Amalec in via cum exisses de Aegypto quomodo obstitit tibi in via et excidit -am tuam (*τὴν ὀρθογώνιαν, τοὺς κοπιῶντας ὀπίσω σου*, VVLG. extremos agminis tui. cf. RVFIN. Orig. ad h. l. -am . . . : id est eos . . . qui retro positi erant, qui ultimi sequebantur. *ibid.* nos . . . retro respicientes atque in ultimis. et in -a positos). *versus*: MAR. VICTORIN. gramm. VI 67, 25 in ultima miros ob decurtationem, ut Graeci dixerunt, -ae, id est extimae partis. *fere i. q. truncus (imago ex hebr. tracta est)*: VVLG. Is. 7, 4 cor tuum ne formidet a duabus -is titionum.

i. q. infimus locus: HIER. in Matth. 20, 1 p. 153 et nos de -a mutemur in caput. in Is. 1, 2 p. 11 illi (*primogeniti*) . . . appellabantur caput: nos secundi qui dicebamur -a, versi sumus in caput. 27, 2. 3 p. 362 synagoga quae de capite versa est in -am. 66, 21 p. 825. epist. 55, 2 de extremis partibus et, ut ita dicam, -a capituli. 129, 7 p. 975. VVLG. deut. 28, 13 constituet te dominus in caput et non in -am. 28, 44 ipse erit in caput et tu eris in -am. Is. 9, 14 disperdet dominus ab Israel caput et -am. 9, 15 propheta docens mendacium ipse est -a (*opp. caput*). 19, 15 non erit Aegypto opus quod faciat caput et -am. DIDASC. apost. 13, 16 non . . . oportet te, o episcopo, cum sis caput, -ae intendere, id est laico vel seditioso homini.

derivata: caudeus. caudula. caudilla. cauditus. codeta (cf. IA 3). *comp.*: bicodulus. caudificare.

multa apud poetas reliqua esse verba, quorum origines possint dici non dubito, ut apud Naevium (*com. 62*) . . . in Nagidore (?) *caudacus* (? *sic F*, *caudatus apogr.*, *varia coniecerunt*) suavis, tametsi a magistris accepimus mansuetum VARRO ling. 7, 107.

caudeus, -a, -um a cauda (sc. *notione IA 3*). PLAVT. Rud. 1109 cistellam isti inesse oportet -am in isto vidulo (1133, *ubi gaudeam codd.* cf. PAUL. FEST. p. 46 -ae cistellae ex iunco, ad similitudinem equinae caudae factae). GLOSS. Plac. V 14, 18 (53, 12) -am:

iunceam quod iuncea (<m>) cauda (caudae *codd.*) emergat. dicitur et scirpum, dicitur et tibun (tibim G, *vox hebr.*). Pöschel.

caudex v. codex.

caudica, -ae f. [cf. *caudiceus et naves codicariae* (caudicariae). *Th.*]. GELL. 10, 25, 5 gauli, corbitae, -ae *inter navium genera*. ISID. orig. 19, 1, 27 *trabariae naves* ex uno ligno cavato factae, et inde -ae, quia a quattuor usque ad decem homines capiunt.

caudicalls, -e [a caudex, codex. *Th.*]. PLAVT. Pseud. 158 te (*scrovum*) cum securi caudicali praeficio provinciae (*i. muneri ligna caedendi*).

caudicarius v. codicarius.

caudicatus radicans GLOSS. V 176, 17. a caudex, codex.

caudiceus, -a, -um [a caudex, codex; cf. *caudica. Th.*]. AVSON. Mos. 197 navita caudiceo fluitans super aequora lembo.

caudiculus v. codiculus.

caudiflco, -āre; cf. c. cauda et c. facere. *i. q. caudam demetere, curtare.* in imagine de oratione: CLEDON. gramm. V 9, 15 luxuriosos tonde sermones, doctiloqua serie corrigentis extende, curta, -a.

caudilla, -ae f. a cauda, caudula *deminutive*. NOT. Tir. 96, 30 v. l. 24.

? *caudinō* (*abl.*) organo GLOSS. V 494, 10.

cauditus, -a, -um a cauda. *cauda ornatus. de Pane*: ANTH. 682, 2 hirpigena pernix caudite petulce saetiger eqs.

cauda caudula (*caudol-cod.*) caudilla NOT. Tir. 96, 28/30. *Mbr.*

*cavea, -ae f. [a cavus. *Th.*]. VARRO ling. 5, 20 a cavo -a . . . et -a e cavatione (cavitione F) . . . sit ortum. GLOSS. κλωβός (IDION. gen. gramm. IV 576, 35). ζῶγρος ζῶγρον (ζῶγροσιν *Vulg.*). γαλεάγρον.

formae: GLOSS. III 404, 6 cavia (TAB. devot. Audolent 252, 12 κᾶβια). saepius cavia in *codd.*, ex gr. VARRO rust. 3, 5, 11. PASS. Theclae C d 28 p. 77, 20 cavia (*Paris*; p. 77, 23 caviae *Paris.*, caviae *Oxon.*) cf. PROB. app. gramm. IV 198, 5 cavea, non cavia [*de cavia, quod fort. pro caula scriptum est v. p. 651, 7*]. adde GLOSS. III 360, 35 (et 397, 52) gavia γαλεάγρον (436, 6 gavia). *genet. sing. caveāi*:

LVCR. 4, 76. [*locus mutilus CARM. epigr. 1712, 5. dub. interpr. CORP. X 7295.*]

legitur inde a PLAVTO, singulis locis apud RHET. Her. HOR. MANIL. VAL. MAX. PETRON. VAL. FL. IVV. TAC., binis Ov. SIL. PLIN. epist., ternis LVCR. VERG. CVRT. STAT. [*it. gabbia, francog. cage, hisp. gavia. M.-L.*]

I *generatim i. q. locus conclusus vel saeptus*: A proprie *i. q. saeptum quo bestiae continentur*: 1 *volucrum*: PLAVT. Capt. 124 avis me ferae consimilem faciam. :: . . . si faxis, te in -am dabo. Cist. 732. Curc. 449 in -a si forent conclusi . . . ut pulli gallinacei.

VARRO rust. 3, 5, 11. 3, 9, 6 duae -ae coniunctae magnae constituendae sunt. 3, 9, 7 in -is crebrae perticae traiectae sint (cf. 3, 5, 4). 3, 9, 14. 16. Cic. div. 2, 72 attulit . . . in -a pullos. 2, 73 avis inclusa in -a.

nat. deor. 2, 7 -a liberati pulli (LIV. 6, 41, 8 si pulli ex -a tardius exierint. perioch. 55 pulli ex -a evolaverunt [OBSEQ. 24]. VAL. MAX. 1, 6, 7 pulli -a emissi. COLVM. 8, 5, 17 bis. 18 pulli circa -am continendi sunt. 8, 11, 14 pulli transferantur in -am. 8, 11, 15. MIN. FEL. 25, 12 pullos -a reclusos. SCHOL. Verg. Veron. Aen. 10, 241. AVG. civ. 3, 21 volaverant . . . pulli de -a). Ov. Pont. 1, 3, 39 cum bene sit clausae

-a Pandione natae (*i. luscinae*). MANIL. 5, 386 qui gestant -is volucres. COLVM. 8, 7, 1 gallinae -is angustioribus vel sportis inclusae. 8, 7, 4 avis paululum deposita -a dimittitur. 8, 10, 1 turdi -is clausi. 8, 11, 3 harundinea saepta in modum -arum, qualia columbarii tectis

superponuntur. PETRON. 28 super limen . . . -a pendeat aurea, in qua pica varia intrantes salutabat. MART. 3, 60, 8 immodicis turtur te clunibus implet, ponitur in -a mortua pica mihi. 14, 77 -a eburnea. PLIN. epist. 9, 25, 3 passerulos et columbulos continendos -a nidove curabis (*in imagine*). AMPEL. 8, 16 e columna pendet -a ferrea rotunda. NEMES. ecl. 2, 66 -am totis praeponere silvis. TREB. Gall. 12, 5 e -a caponem emitti. OPTAT. 6, 8 p. 156, 23 aves clausas portat in -a. p. 157, 2. HIER. tract. in Marc. p. 362, 22 columbae non includuntur in cathedris sed -is (in Matth. 21, 12 p. 165 in Am. 3, 8 p. 338). VVLG. Sirach 11, 32

perdix inducitur in -am (*ἐν κερτάλλῳ*). 2 *quadrupedum*: RHET. Her. 4, 39, 51 sicut e -a leo emissus (missus bl. cf. SVET. Nero 29 ut Nero ferae pelle contactus emitteretur e -a. GREG. M. dial. 3, 11 p. 237^b dimissus . . . ursus ex -a est). LVCR. 3, 684. *in imagine*: 6, 198 venti clausi nubibus in -isque ferarum more minantur. VARRO rust. 3, 5, 3 in -a, in qua tauri pugnare solent. 3, 12, 5 exceptos e leporario condant in -is et loco clauso faciant pingues.

HOR. ars 473 obiectos -ae . . . frangere clatros. LIV. 24, 39, 5 caeduntur Hennenses -a inclusi (Ov. Ib. 519 inclusus . . . necem -a patiaris. IVST. 15, 3, 5 Callisthenem in -a cum cane clausum. EVSTATH. Bas. hex. 9, 6 p. 964^c ferae cum includuntur in -is). LIV. 41, 27, 6 (*locus corruptus*). SEN. dial. 4, 11, 5 leones redigit in -am. 5, 3, 6 bestiarum immanium -ae. 5, 17, 3. 9, 3, 2 leonum animaliumque impetus -is coercetur (SVET. Cal. 27 multos homines bestiarum more quadrupedes -a coercuit). epist. 70, 6 ille Rhodius cum in -am coniectus esset. CVRT. 5, 1, 21 leones . . . et pardales -is praeferebantur. COLVM. 6, 19, 2 in -am . . . induci. PLIN. nat. 8, 65 tigrim . . . in -a mansueta. 36, 40 per -am intuens. *ibid.* ut ex alia -a panthera erumperet. MART. 1, 48, 6 nec -a tanta conditur lepus fide. 9, 57, 10 rasum -a latus bisontis. 9, 71, 3 leo et aries -a stabulantur

50 25, 12 pullos -a reclusos. SCHOL. Verg. Veron. Aen. 10, 241. AVG. civ. 3, 21 volaverant . . . pulli de -a). Ov. Pont. 1, 3, 39 cum bene sit clausae -a Pandione natae (*i. luscinae*). MANIL. 5, 386 qui gestant -is volucres. COLVM. 8, 7, 1 gallinae -is angustioribus vel sportis inclusae. 8, 7, 4 avis paululum deposita -a dimittitur. 8, 10, 1 turdi -is clausi. 8, 11, 3 harundinea saepta in modum -arum, qualia columbarii tectis

superponuntur. PETRON. 28 super limen . . . -a pendeat aurea, in qua pica varia intrantes salutabat. MART. 3, 60, 8 immodicis turtur te clunibus implet, ponitur in -a mortua pica mihi. 14, 77 -a eburnea. PLIN. epist. 9, 25, 3 passerulos et columbulos continendos -a nidove curabis (*in imagine*). AMPEL. 8, 16 e columna pendet -a ferrea rotunda. NEMES. ecl. 2, 66 -am totis praeponere silvis. TREB. Gall. 12, 5 e -a caponem emitti. OPTAT. 6, 8 p. 156, 23 aves clausas portat in -a. p. 157, 2. HIER. tract. in Marc. p. 362, 22 columbae non includuntur in cathedris sed -is (in Matth. 21, 12 p. 165 in Am. 3, 8 p. 338). VVLG. Sirach 11, 32

perdix inducitur in -am (*ἐν κερτάλλῳ*). 2 *quadrupedum*: RHET. Her. 4, 39, 51 sicut e -a leo emissus (missus bl. cf. SVET. Nero 29 ut Nero ferae pelle contactus emitteretur e -a. GREG. M. dial. 3, 11 p. 237^b dimissus . . . ursus ex -a est). LVCR. 3, 684. *in imagine*: 6, 198 venti clausi nubibus in -isque ferarum more minantur. VARRO rust. 3, 5, 3 in -a, in qua tauri pugnare solent. 3, 12, 5 exceptos e leporario condant in -is et loco clauso faciant pingues.

HOR. ars 473 obiectos -ae . . . frangere clatros. LIV. 24, 39, 5 caeduntur Hennenses -a inclusi (Ov. Ib. 519 inclusus . . . necem -a patiaris. IVST. 15, 3, 5 Callisthenem in -a cum cane clausum. EVSTATH. Bas. hex. 9, 6 p. 964^c ferae cum includuntur in -is). LIV. 41, 27, 6 (*locus corruptus*). SEN. dial. 4, 11, 5 leones redigit in -am. 5, 3, 6 bestiarum immanium -ae. 5, 17, 3. 9, 3, 2 leonum animaliumque impetus -is coercetur (SVET. Cal. 27 multos homines bestiarum more quadrupedes -a coercuit). epist. 70, 6 ille Rhodius cum in -am coniectus esset. CVRT. 5, 1, 21 leones . . . et pardales -is praeferebantur. COLVM. 6, 19, 2 in -am . . . induci. PLIN. nat. 8, 65 tigrim . . . in -a mansueta. 36, 40 per -am intuens. *ibid.* ut ex alia -a panthera erumperet. MART. 1, 48, 6 nec -a tanta conditur lepus fide. 9, 57, 10 rasum -a latus bisontis. 9, 71, 3 leo et aries -a stabulantur

60 25, 12 pullos -a reclusos. SCHOL. Verg. Veron. Aen. 10, 241. AVG. civ. 3, 21 volaverant . . . pulli de -a). Ov. Pont. 1, 3, 39 cum bene sit clausae -a Pandione natae (*i. luscinae*). MANIL. 5, 386 qui gestant -is volucres. COLVM. 8, 7, 1 gallinae -is angustioribus vel sportis inclusae. 8, 7, 4 avis paululum deposita -a dimittitur. 8, 10, 1 turdi -is clausi. 8, 11, 3 harundinea saepta in modum -arum, qualia columbarii tectis

superponuntur. PETRON. 28 super limen . . . -a pendeat aurea, in qua pica varia intrantes salutabat. MART. 3, 60, 8 immodicis turtur te clunibus implet, ponitur in -a mortua pica mihi. 14, 77 -a eburnea. PLIN. epist. 9, 25, 3 passerulos et columbulos continendos -a nidove curabis (*in imagine*). AMPEL. 8, 16 e columna pendet -a ferrea rotunda. NEMES. ecl. 2, 66 -am totis praeponere silvis. TREB. Gall. 12, 5 e -a caponem emitti. OPTAT. 6, 8 p. 156, 23 aves clausas portat in -a. p. 157, 2. HIER. tract. in Marc. p. 362, 22 columbae non includuntur in cathedris sed -is (in Matth. 21, 12 p. 165 in Am. 3, 8 p. 338). VVLG. Sirach 11, 32

perdix inducitur in -am (*ἐν κερτάλλῳ*). 2 *quadrupedum*: RHET. Her. 4, 39, 51 sicut e -a leo emissus (missus bl. cf. SVET. Nero 29 ut Nero ferae pelle contactus emitteretur e -a. GREG. M. dial. 3, 11 p. 237^b dimissus . . . ursus ex -a est). LVCR. 3, 684. *in imagine*: 6, 198 venti clausi nubibus in -isque ferarum more minantur. VARRO rust. 3, 5, 3 in -a, in qua tauri pugnare solent. 3, 12, 5 exceptos e leporario condant in -is et loco clauso faciant pingues.

HOR. ars 473 obiectos -ae . . . frangere clatros. LIV. 24, 39, 5 caeduntur Hennenses -a inclusi (Ov. Ib. 519 inclusus . . . necem -a patiaris. IVST. 15, 3, 5 Callisthenem in -a cum cane clausum. EVSTATH. Bas. hex. 9, 6 p. 964^c ferae cum includuntur in -is). LIV. 41, 27, 6 (*locus corruptus*). SEN. dial. 4, 11, 5 leones redigit in -am. 5, 3, 6 bestiarum immanium -ae. 5, 17, 3. 9, 3, 2 leonum animaliumque impetus -is coercetur (SVET. Cal. 27 multos homines bestiarum more quadrupedes -a coercuit). epist. 70, 6 ille Rhodius cum in -am coniectus esset. CVRT. 5, 1, 21 leones . . . et pardales -is praeferebantur. COLVM. 6, 19, 2 in -am . . . induci. PLIN. nat. 8, 65 tigrim . . . in -a mansueta. 36, 40 per -am intuens. *ibid.* ut ex alia -a panthera erumperet. MART. 1, 48, 6 nec -a tanta conditur lepus fide. 9, 57, 10 rasum -a latus bisontis. 9, 71, 3 leo et aries -a stabulantur

70 25, 12 pullos -a reclusos. SCHOL. Verg. Veron. Aen. 10, 241. AVG. civ. 3, 21 volaverant . . . pulli de -a). Ov. Pont. 1, 3, 39 cum bene sit clausae -a Pandione natae (*i. luscinae*). MANIL. 5, 386 qui gestant -is volucres. COLVM. 8, 7, 1 gallinae -is angustioribus vel sportis inclusae. 8, 7, 4 avis paululum deposita -a dimittitur. 8, 10, 1 turdi -is clausi. 8, 11, 3 harundinea saepta in modum -arum, qualia columbarii tectis

superponuntur. PETRON. 28 super limen . . . -a pendeat aurea, in qua pica varia intrantes salutabat. MART. 3, 60, 8 immodicis turtur te clunibus implet, ponitur in -a mortua pica mihi. 14, 77 -a eburnea. PLIN. epist. 9, 25, 3 passerulos et columbulos continendos -a nidove curabis (*in imagine*). AMPEL. 8, 16 e columna pendet -a ferrea rotunda. NEMES. ecl. 2, 66 -am totis praeponere silvis. TREB. Gall. 12, 5 e -a caponem emitti. OPTAT. 6, 8 p. 156, 23 aves clausas portat in -a. p. 157, 2. HIER. tract. in Marc. p. 362, 22 columbae non includuntur in cathedris sed -is (in Matth. 21, 12 p. 165 in Am. 3, 8 p. 338). VVLG. Sirach 11, 32

perdix inducitur in -am (*ἐν κερτάλλῳ*). 2 *quadrupedum*: RHET. Her. 4, 39, 51 sicut e -a leo emissus (missus bl. cf. SVET. Nero 29 ut Nero ferae pelle contactus emitteretur e -a. GREG. M. dial. 3, 11 p. 237^b dimissus . . . ursus ex -a est). LVCR. 3, 684. *in imagine*: 6, 198 venti clausi nubibus in -isque ferarum more minantur. VARRO rust. 3, 5, 3 in -a, in qua tauri pugnare solent. 3, 12, 5 exceptos e leporario condant in -is et loco clauso faciant pingues.

HOR. ars 473 obiectos -ae . . . frangere clatros. LIV. 24, 39, 5 caeduntur Hennenses -a inclusi (Ov. Ib. 519 inclusus . . . necem -a patiaris. IVST. 15, 3, 5 Callisthenem in -a cum cane clausum. EVSTATH. Bas. hex. 9, 6 p. 964^c ferae cum includuntur in -is). LIV. 41, 27, 6 (*locus corruptus*). SEN. dial. 4, 11, 5 leones redigit in -am. 5, 3, 6 bestiarum immanium -ae. 5, 17, 3. 9, 3, 2 leonum animaliumque impetus -is coercetur (SVET. Cal. 27 multos homines bestiarum more quadrupedes -a coercuit). epist. 70, 6 ille Rhodius cum in -am coniectus esset. CVRT. 5, 1, 21 leones . . . et pardales -is praeferebantur. COLVM. 6, 19, 2 in -am . . . induci. PLIN. nat. 8, 65 tigrim . . . in -a mansueta. 36, 40 per -am intuens. *ibid.* ut ex alia -a panthera erumperet. MART. 1, 48, 6 nec -a tanta conditur lepus fide. 9, 57, 10 rasum -a latus bisontis. 9, 71, 3 leo et aries -a stabulantur

80 25, 12 pullos -a reclusos. SCHOL. Verg. Veron. Aen. 10, 241. AVG. civ. 3, 21 volaverant . . . pulli de -a). Ov. Pont. 1, 3, 39 cum bene sit clausae -a Pandione natae (*i. luscinae*). MANIL. 5, 386 qui gestant -is volucres. COLVM. 8, 7, 1 gallinae -is angustioribus vel sportis inclusae. 8, 7, 4 avis paululum deposita -a dimittitur. 8, 10, 1 turdi -is clausi. 8, 11, 3 harundinea saepta in modum -arum, qualia columbarii tectis

superponuntur. PETRON. 28 super limen . . . -a pendeat aurea, in qua pica varia intrantes salutabat. MART. 3, 60, 8 immodicis turtur te clunibus implet, ponitur in -a mortua pica mihi. 14, 77 -a eburnea. PLIN. epist. 9, 25, 3 passerulos et columbulos continendos -a nidove curabis (*in imagine*). AMPEL. 8, 16 e columna pendet -a ferrea rotunda. NEMES. ecl. 2, 66 -am totis praeponere silvis. TREB. Gall. 12, 5 e -a caponem emitti. OPTAT. 6, 8 p. 156, 23 aves clausas portat in -a. p. 157, 2. HIER. tract. in Marc. p. 362, 22 columbae non includuntur in cathedris sed -is (in Matth. 21, 12 p. 165 in Am. 3, 8 p. 338). VVLG. Sirach 11, 32

perdix inducitur in -am (*ἐν κερτάλλῳ*). 2 *quadrupedum*: RHET. Her. 4, 39, 51 sicut e -a leo emissus (missus bl. cf. SVET. Nero 29 ut Nero ferae pelle contactus emitteretur e -a. GREG. M. dial. 3, 11 p. 237^b dimissus . . . ursus ex -a est). LVCR. 3, 684. *in imagine*: 6, 198 venti clausi nubibus in -isque ferarum more minantur. VARRO rust. 3, 5, 3 in -a, in qua tauri pugnare solent. 3, 12, 5 exceptos e leporario condant in -is et loco clauso faciant pingues.

HOR. ars 473 obiectos -ae . . . frangere clatros. LIV. 24, 39, 5 caeduntur Hennenses -a inclusi (Ov. Ib. 519 inclusus . . . necem -a patiaris. IVST. 15, 3, 5 Callisthenem in -a cum cane clausum. EVSTATH. Bas. hex. 9, 6 p. 964^c ferae cum includuntur in -is). LIV. 41, 27, 6 (*locus corruptus*). SEN. dial. 4, 11, 5 leones redigit in -am. 5, 3, 6 bestiarum immanium -ae. 5, 17, 3. 9, 3, 2 leonum animaliumque impetus -is coercetur (SVET. Cal. 27 multos homines bestiarum more quadrupedes -a coercuit). epist. 70, 6 ille Rhodius cum in -am coniectus esset. CVRT. 5, 1, 21 leones . . . et pardales -is praeferebantur. COLVM. 6, 19, 2 in -am . . . induci. PLIN. nat. 8, 65 tigrim . . . in -a mansueta. 36, 40 per -am intuens. *ibid.* ut ex alia -a panthera erumperet. MART. 1, 48, 6 nec -a tanta conditur lepus fide. 9, 57, 10 rasum -a latus bisontis. 9, 71, 3 leo et aries -a stabulantur

9, 57, 10 rasum -a latus bisontis. 9, 71, 3 leo et aries -a stabulantur

in una. 9,88,4 de -a fugiat ne male pastus aper. IUV. 14,247. APVL. met. 4,15 socium... bestiam factum immittimus -ae. 4,16. 17 ut ex arbitrio nostro -am locaremus (AMM. 29,3,9 ut ursarum -as prope cubiculum suum locaret). *ibid.* pro -a ista excubare. 4,18 *Thrasyleon* prorexit -a. ARNOB. nat. 7,6 ne ferae -arum discutiant claustra. VOPISC. Prob. 19,6 e -is egredientibus bestiis. AMM. 19,6,4 31,8,9 barbari... velut diffractis -is bestiae. VVLG. Ezech. 19,9 miserunt eum in -am. CLAUD. 24,325 fagis texuntur et ornis frondentes -ae. COD. Theod. 15,11,2 (a. 417) -as exigere. PASS. Theclae B 28 p. 76,9 statuerunt eam (*Theclam*) super -am leaenae (*sim.* C a b c d 28 p. 77). C a d p. 77,23 leaena vero mittens linguam per clatros -ae (C b claustra -ae, C c foramen -ae). PASS. epit. IV 3 p. 152,8 productae de -is bestiae. nota ironiam: HIER. epist. 22,16 praecedat -as Basternarum ordo semivirorum. metonymice: STAT. silv. 2,5,12 stat cardine aperto infelix -a (i. leones). 3 apium (i. q. alveare): VERG. georg. 4,58 emissum agmen apium -is ad sidera caeli. COLVM. 9,7,4 ora -arum, quae praebent apibus vestibula, proniora sint quam terga. 9,14,13 angustiae -arum per hiemem concalescant. 9,15,7 favi... -arum tectis... adhaerentes (9,15,9).

B translate: 1 *corbis vel sporta fullonis*: APVL. met. 9,24 *adulterum* contegit viminea -a. 9,25 remota... -a. 2 i. q. saepes: COLVM. 5,6,21 *vites* ab iniuria pecoris -is emuniri. 5,9,11 constitutas plantas circumvenire -is. 8,8,4 *fenestra columbarii* habeat... appositam satis amplam -am retibus emunitam. PLIN. nat. 17,185 breves ad <1>imitandum -as circumdant. 3 i. q. carcer, custodia hominum: in imagine: SEN. epist. 88,34 cum animus ex hac effugerit -a. AVG. serm. ed. Mai 56,2 cremata est... angusta et fragilis corporis -a. BACHIAE. repar. laps. 13 p. 1050^B donec qui captus est in rete vitiorum recludatur in -a.

II speciatim pars theatri: cf. GLOSS. spectaculi locus. consensus (legendum consessus) spectaculi. domus in theatro. V 445,5 *cave(a)*: theatri vel spectaculi <locus>. 356,21 de -is: de domibus in theatro. 405,27 (cf. EVSEB. eccl. hist. 7,26) -ae theatri<a> *specacula*, in <quae> diversa animalium genera includunt. TAB. devot. Audollent 252,12 *iv καβία κορόνα ἀμφιθέατροι*. SERV. Aen. 5,340 -a consessus est populi (cf. CLAUD. DON. ad l. -am dici quod inclusos spectatores teneat). 8,636 -a est ubi populus spectat. v. Reisch, PW III 1804 sq. A locus theatri vel amphitheatri, in quo sedet populus (pluralis fort. de singulis cuneis vel sedilibus, velut STAT. silv. 1,6,28 l. 49 CLAUD. 20,404 l. 59 DRAC. laud. dei 3,198 l. 65): PLAVT. Amph. 66 eant per totam -am (CIC. Lael. 24 tota -a. APVL. met. 10,34 tota suave fraglante -a). 68. CIC. har. resp. 25 si examen apium ludis in scaenam -amve venisset. 26 servos de -a exire iubebant. Cato 48 qui in prima -a spectat... qui in ultima. LVCR. 4,78 consessum caveai supter et omnem scenai speciem... inficiunt (VERG. Aen. 8,636 cf. 5,340 TAC. ann. 13,54). LIV. 34,54,6 cur immisceri sibi in -a patres plebem nollent? SEN. epist. 84,10 -a aeneatoribus cincta est. PLIN. nat. 36,115 -a ipsa cepit hominum LXXX. STAT. silv. 1,6,28 -as subit per omnes... plebes altera, non minor sedente (sc. famuli dona plebi dispensantes). PLIN. epist. 10,39,3 porticus supra -am. SVET. Aug. 44 ne quis pullatorum media -a sederet (Claud. 21 per... mediam -am. AMM. 17,4,15 obeliscus -a locatur in media Circi maximi). APVL. met. 3,2 populus... -ae consaeptum... complevit. TERT. nat. 1,2 in -am conveniretur. VLP. dig. 47,10,13,7 in -a publica sedere. CYPR. ad Donat. 7. ARNOB. nat. 4,36 -ae omnes concrepant fragoribus atque plausu. PORPH. Hor. epist. 2,1,185 in eadem -a etiam ferarum gladiatorumque munera spectabantur. AMM. 29,1,17 in amphitheatrali -a. CLAUD. 20,404 clamor resonantibus exoritur -is. RVFIN. hist. 7,30,9 voces tanquam de -is dari. AVG. civ. 1,31 -am theatri... construere. OROS. hist. 7,4,11 amphitheatri -a populo gladiatorum munus spectante collapsa est. SALV. gub. 6,37 -a ludi publici. 6,60 quicquid immoderationis in circis, quicquid furoris in -is. SIDON. epist. 1,10,2 theatri -ae fragor (ENNOD. opusc. 1,85 p. 284,17 inter theatrales -as). DRAC. Romul. 7,89 favor excussus -is circensibus ingens. laud. dei 3,198 residents -is... populus.

B totum theatrum (cf. GLOSS. V 444,31 theatrum vel amphitheatrum): PLAVT. Truc. 931 quod verbum in -a dixit histrio. CIC. leg. 2,38 ludi publici quoniam sunt -a circoque divisi. APVL. met. 10,29 ad consaeptum -ae... deducor. 10,23 aliqua bestiis addicta publicam -am frequentaret. TERT. spect. 30 circo et utraque -a et omni stadio gratiora. nat. 1,10 p. 80,6 religiosiores estis in gladiatorum -a (apol. 15). adv. Marc. 1,27 voluptates circi furentis et -ae saevientis. ZENO 1,8,3 p. 325,9 de illo feralis -ae... funereo ambitu excedit puella. SYMM. rel. 6,2 ut... scaenicas voluptates circo et Pompeianae -ae suggeratis. epist. 1,89,1 facundiam tuam curiae magis quam -ae convenire. AVG. cons. euang. 1,33,51 theatra, -ae turpitudinum et publicae professionis flagitiorum. MACR. sat. 2,7,13 exclamavit e -a (i. scaena) *Pylades histrio*. nota de concilio quolibet: SIL. 16,472 implevit -am clamoribus omnem Eurytus.

C metonymice de iis qui in theatro spectant: VERG. Aen. 5,340 totum -ae consessum ingentis... clamoribus implet (SERV. ad l. per -am... plebem significat). SEN. dial. 9,11,8 verba ad summam -am spectantia. VAL. FL. 4,228 -ae favor (APVL. met. 10,32 cum magno favore -ae). TAC. ann. 13,54 consessum -ae... percentantur.

PANEG. 12,17 in plausus aptata -arum. RVFIN. hist. 2,10,5 hinc atque hinc -is conclamantibus. MARCELL. chron. II p. 95,501,2 nutat et congemiscit theatri -a. SIDON. carm. 23,138 qui Pandioniam movebat arte orator -am. de alibi spectantibus: SIL. 16,535 -a damnante furorem. STAT. Theb. 1,423 -ae dissensus ephobos concitat. 6,654 -a stimulante. translate i. q. secta: AVG. serm. ed. Mai 120,13 perversa et tortuosa -a, haeresis Arriana.

III translate i. q. caverna, locus cavus et vacuus: SEN. nat. 3,15,8 ex magnis -is (causis codd., corr. Gercke, cavernis Diels) magnis conceptibus excidunt amnes (cf. 5,8,3 causis codd., caveis Gercke. 5,12,3 causa codd., -a Gercke). PLIN. nat. 11,3 natura disposuit ieiunam -am uti alvum avidam. LACT. mort. pers. 49,5 exilierunt oculi eius de -is. SCHOL. Hor. epist. 1,1,70 ferae intrantes ad se (leonem) in -am. PRVD. cath. 3,94 pulsant... resonant lingua sub ore latens -am (SCHOL. ad l. -am palatum).

syn.: ad IA: claustra, alveare, nidus (PLIN. epist. 9,25,3). ad IB: sporta (COLVM. 8,7,1). ad II: theatrum, spectatores.

deriv.: caveatus, caveola.

cavealls v. scabialis.

caveatus, -a, -um [a cavea. Th.]. 1 in modum caveae theatri dispositus: PLIN. nat. 4,30 -is ante eos LXXV urbibus. 2 saepto conclusus: PLIN. nat. 9,13 ballaenas -as angustis trucidare. Hoppe.

cavefacio, -feci, -facere cf. c. cavere et c. facere. i. q. cavere: VEN. FORT. carm. 8,3,193 per tribulos gradiens spinae cavefecit acumen.

caventia fama, laus boni GLOSS. II 571,7 (i. q. prudentia vel laus prudentiae fuisse videtur; cluentia Löwe). fort. a cavere? Mbr.

*caveo, cavi, cautum, -ere [i. q. gr. κωέω; cf. c. theodisc. scouwōn 'spectare', ind. ā-kuvatē 'animum intendit', kavih 'sapientia'. Th.]. inde a NAEVIO; frequentant PLAVT. CIC. ICTI.

de coniugatione: LEX agr. (Corp. I 200) 6 exceptum cavutumve est. PRISC. gramm. II 22,4 producantur perfecto plerumque omnes: ... caveo cavi (cf. Ps. PRISC. gramm. III 527,17). 569,16 tria a longam in 'au' convertentia: ... cavi cautus (cf. 480,18). de imperativo

cavē: SERV. Aen. 4,409 dicimus a tertia coniugatione esse imperativum, ut 'cavo cavis' (SCHOL. Hor. sat. 2,3,38. epist. 1,13,19) v. etiam Neue-Wagener III° 299 sq. -ve corripitur: saepe apud scaenicos poetas, apud quos propter iambicarum syllabarum correptionem metricam, non grammaticam, mensura certa, pronuntiatio incerta est; nota iuncturam cavē sis apud eosdem: NAEV. trag. 36 PLAVT. Amph. 845 Asin. 43 Aul. 584. 660 Bacch. 402 Mil. 1245 Persa 316. 389. 816 (in thesi versus bacchei, fort. causis?) Poen. 1023 Pseud. 1143 Rud. 828. 945 Stich. 37. 604 Trin. 513. 555. 1011 TER. Eun. 799.

apud reliquos poetas cavē: CIC. Arat. 62 CATVLL. 50,18 cavē sis (caveris codd.; cavē sis: PROP. 2,13,41 IUV. 9,120 [codd. causis, fort. recte v. infra l. 53]). CATVLL. 50,19. 61,152 HOR. sat. 2,3,38. 177. 2,5,75 epist. 1,13,19 (cavē: epod. 6,11 bis epist. 1,6,32). PROP. 1,7,25. 1,10,21. 4,8,77 OV. am. 1,8,72 Pont. 3,1,45 trist. 1,1,25 (cavē: ars 1,753 rem. 717 met. 2,89 fast. 1,58 Pont. 3,1,139 trist. 1,1,87). apud scaenicos longa (cavē): [dub. NAEV. com. 82] PLAVT. Most. 324 Pseud. 1296. de syncope alterius syllabae (ve), qua pro cav(e) n(e) eas enuntiatum sit caueas, cf. CIC. div. 2,84 PLIN. nat. 15,83. sim. causis pro cav(e) sis supra l. 46. NON. p. 437 inter cavere et vitare Lucilius esse distantiam voluit, et esse plus vitare. GLOSS.

ὄμολογίαν ποιῶ. ἀσφαλίζομαι. φυλάσσομαι. veto (corrigas vito). -et: vitat. devitat. -e: observa. -ere: declinare vel subterfugere. vetare (vitare?). cavi: ἐχειρογράφησα. -it: praecipit vel iussit. cautum est: ἡσφαλίστα.

I praevalet voluntas negativa propulsandi, abstinendi, fugiendi, defendendi; i. q. prospicere, vitare:

A absolute: ENN. scaen. 330 cedo et -o convestitus (cum vestitus Non., quam ve<...> Fest.) squalida saeptus stola. PLAVT. Bacch. 1017 prius te -isse... quam pudere aequom fuit. CAS. 902 -bunt qui audierint Epid. 292 hic poterit -ere recte, iura qui et leges tenet. Rud. 193 parate curavi ut -rem. Trin. 289 dies noctesque tibi canto ut -eas. Rud. 999 nisi -es (cf. TER. Haut. 730. 932. 1003 Ad. 173 QVADRIG. hist. 41 CIC. Verr. 5,41 Rab. Post. 18 ac. 2,93 div. 1,30 QVINT. inst. 8,3,47 FRONTO p. 101 N. AVSON. 93,6). TER. Ad. 551. 711 sciens -bo. RHET. Her. 2,12,18 quaeretur, utrum consulto de ea re scriptum non sit, quod noluerit -ere an quod satis -tum putarit. CIC. S. Rosc. 110 illum identidem monere ut -ret. Rab. Post. 29 -ere... et fugere discamus. CAES. Gall. 1,14,2. HOR. sat. 2,7,68 metues doctusque -bis (cf. 2,1,80 monitus -eas. PROP. 2,21,18 experta... -ere potes. Ps. AVG. cant. nov. 8,8). LIV. 42,13,11 praedicendum ut -retis. OV. epist. 19,36 -eas tu licet, ipse petam. PLIN. nat. 6,83 -ent a solstitio maxime centum dies, tunc illo mari hiberno. 15,58 in aegris mementes -ent. QVINT. decl. 252 p. 31,15 omnia... providentia -entium videret. 255 p. 47,12 -eamus, obsecro, dum plures sumus. 294 p. 167,1. 331 p. 300,5 et semper -entes nequitia vicisset. SVET. Tib. 25 tantum -ere contentus. PORPH. Hor. epist. 1,19,46 laedere non caventem. TREEB. trig. tyr. 19,3 Valens diligentissime -ens et providens. COMM. instr. 1,24,1 dubie vivendo -ere (C, i. q. persecutionis pericula fugere? carere BA)... tot vane prospicis? 2,10,11 vincere qui poterit aut certe iam scire -ere. VEG. mil. 3,11 cum Romani

duces per imperitiam non -issent (*syn.* declinare). AVG. in psalm. 32 serm. 1,4 si credis, -es. CARM. epigr. 1190,4 vivere quo prodest, nisi si post morte(m) -emus. *de bestiis*: CIC. fin. 8,63 *pinoteres* videatur monuisse, ut *pina* -ret. PLIN. nat. 18,2 -ere ac refugere alitibus ferisque satis est. HIL. in Matth. 5,13 animal, quod et -eat et prospiciat et curet. *nota*: SEN. dial. 4,31,8 *poena* non... irascitur, sed -et. *imperat.* cave: PLAVT. Bacch. 744 Cas. 386 Pseud. 517. Truc. 801 -e tu (*catu codd.*, an ca(ve)to?) nisi quod te rogo. TER. Andr. 205 Phorm. 398 TITIN. com. 172. CIC. de orat. 2,279 cum ille diceret '-e'. HOR. epod. 6,11 -e, -e! carm. 1,14,16. Ov. trist. 1,1,87 ergo -e, liber, et timida circumspice mente. PRIAP. 11,1 ne prensare, -e! (prendare *Bücheler*, prensare *codd. interp.*). SEN. epist. 10,1 Crates '-e' inquit '... et diligenter attende'. CORP. IV suppl. 6701 fur -e. MART. 11,25,2 lingua, -e. STAT. Theb. 11,111 *seu* plebes..., -e, Lernaea, moretur. APVL. met. 6,14 'quid facis vide' et 'quid agis -e' et 'fuge'... clamant. AVSON. 399,24 turbida... echo: tene, feri, duc, da, -e. caveto: TIB. 1,2,87 tu, qui... rides..., -eto. PLIN. nat. 18,335 cum frigidum senties, -eto, ad quaecumque (*Mayhoff*; atquecumque *codd.*) praedicetur (-itur *codd.*). CAPITOL. Alb. 74,5 cavete igitur diligentissime. *impersonaliter*: CIC. Tusc. 4,66 -ere, confidere providere decet, timere non decet. VELL. 2,111,1 decimo die, ni -retur, posse hostem... venire. PLIN. nat. 18,179 ibi utique -eatur, ubi inventum est *crimen*. 30,64 vespertilionis sanguine contacto ventre... -eri tradunt. QVINT. inst. 5,13,54 quartae manus *funt*, si geminata captatio est, ut bis -ere, bis repetere oportuerit (*technice ap. gladiatores. cf. infra II*). FRONTIN. strat. 3,9,9 qua non -batur, subiit castellum. AVSON. 336,69 medicina triplex: servare, -ere, mederi. AVG. serm. ed. Mai 25,1 propter quod *triticum* laboratur, propter quod -etur. *gerund.*: CIC. Brut. 139 iudices illo dicente... non satis parati ad -endum (nat. deor. 3,14 SALL. Catil. 26,2 NEP. Alc. 5,2 LIV. 25,18,2. 39,15,5 PLIN. nat. 9,111 SVET. Claud. 37 SOL. 7,32 HIER. epist. 92,6. VEG. mil. 1,10 ad -endum vel resistendum. DICT. 2,40). CIC. ac. 2,135 metum a natura datum -endi causa (PLIN. nat. 21,179). PVBLIL. C 3 -endi occasio (SEN. Thy. 487 -endi tempus). CIRIS 380 fiducia... -endi. VAL. MAX. 4,8 ext. 1 providentia -endi. IVST. 44,2,7 ipsum... -endi scientem declinandorumque periculorum peritum (*cf. AMM. 15,4,12 -endi immemores. 25,3,6*). SVLP. Sev. Mart. 22,6 res... memoriae dabitur in exemplum -endi. **B cum accusativo, i. q. evitare: 1 aliquid: a c. subst.:** PLAVT. Asin. 43 -e sis malum rem. Mil. 967 -e mendacium. 1335 *labra* aufer, nauta, -e malum (*Brix*, fer ad macellum B, fer in aut acemalum CD, solet PLAVT. -e malo, v. p. 633,16. sed *cf.* CIC. de orat. 1,247 quam sit bellum, -ere malum. SALL. Jug. 67,2 neque -eri anceps malum. PRIAP. 52,11 qui sapiet, malum -bit. LACT. inst. 1,9,5 *syn.* vitare. 6,10,17. COMM. instr. 2,7 *tit.* AVG. civ. 1,20 -endi carendive mali causa. 2,15 animi mala -enda. 3,1. in epist. Ioh. 9,5 non bona desideras, sed mala -es. CORP. V 8110,176 -e malum, si non raseris lateres. VI 35050 INSCR. Notiz. degli scavi 1898 p. 238. 495). CATO agr. 38,4 austrum -eto maxime (*cf. PLIN. nat. 18,329*). TER. Andr. 300 verbum... -e de nuptiis (VAL. FL. 7,296). CIC. S. Rosc. 17 inimicitias... tam -ere potuisset, quam metuere solebat. Caecin. 81 quae res aut comprehendi satis aut -eri aut excipi possit. leg. agr. 1,20 si luxuries -enda...; si superbia (*cf. AVG. serm. 115,2*)...; si praesidium. Brut. 202 -enda est... oratori inopia et ieiunitas. div. 1,119 quae... portendebantur, ... ut *Caesar* videret interitum, non ut -ret. off. 1,68 -enda... gloriae cupiditas. 1,130 huic simile vitium in gestu... -eatur (QVINT. inst. 8,2,2). 1,222 -eant intemperantiam, meminerint verecundiae. Att. 2,24,2 ut *Pompeius* -ret insidias (LIV. 23,17,10. VAL. MAX. 3,8 ext. 6 TAC. ann. 13,13 SVET. Iul. 86 [*opp. subire*]). SEN. epist. 120,6 SOL. 15,12 AVG. civ. 16,19). CIC. Att. 16,11,1 Caleni interventum et Calvenae -bis. epist. 4,3,1 in hoc... bello -endo et praedicendo (STAT. silv. 2,6,30 SIL. 11,560). ad Q. fr. 1,1,15. 16 e Graecis ipsis diligenter -endae sunt quaedam familiaritates. LVCR. 6,406 -eamus fulminis ictum (*de teli ictu*: STAT. Theb. 6,771 providus... Lacon hos reicit ictus, hos -et. QVINT. inst. 4,2,26 antiquior -endi quam ictum inferendi cura est. 9,1,20 [*syn. propulsare*]). LACT. inst. 3,29,20 prosterneretur... qui alio intentus venientem vitalibus... ictum nec praeviderit ante nec -erit). CAES. civ. 1,28,4 moniti a Brundisinis, ut vallum caecum fossasque -eant. PVBLIL. Q 72 quod est venturum, sapiens ut praesens -et (*cf. SEN. epist. 78,12 -ere venturum et obsistere imminenti. AVG. adult. coniug. 2,4,3 muta antecedentia, si vis -ere sequentia*). SALL. or. Macri 21 -endus est dolus (MART. CAP. 9,918). VERG. Aen. 10,416 fata -ens (*alii canens. cf. SERV. ad I. fata canens: quasi divinus. alii 'cavens' legunt; secundum, quod non statim et divinus: nam et ab aliis audita -ere potuerat*) silvis genitor celarat Halaesum. HOR. ars 353 maculas humana parum cavit natura. PROP. 3,14,24 gravis... poena -enda. 4,8,6 tale iter. VITR. 7,3,3 -endae sunt in cameris crustarum dispositiones. LIV. 3,50,8 documentum... -endae... iniuriae (*cf. VAL. MAX. 6,3,11 potius -ret iniuriam quam vindicaret*). 27,28,3 duces... moti sunt, alter ad inferendam, alter ad -endam (*om. cod. P*) fraudem (*cf. SEN. dial. 3,11,8 pericula dum inferre vult, non -et. AVSON. 463,2 -ere vim vel inferre*). 34,27,7 si modo proditio satis -eatur (SEN. contr. 7,7 *tit.* -ete proditionem.

2. 5 bis. 8. 11. 18. 19 bis. 20. exc. 7,7 d). 38,17,18 -enda ac fugienda... amoenitas est Asiae. Ov. ars 1,591 iurgia... -eto. 2,302 timida, -eat frigora voce roga (*cf. CELS. 1,2. 9. 4,6*). rem. 579 loca sola -eto (*cf. 738*). fast. 2,226 tela cave (Pont. 4,3,56 AVSON. 163,24). 6,222 tempora taedis apta requirebam, quaeque -enda forent (*cf. COLVM. 11,1,32 providus erit, cui licebit... -ere suspecta tempora*). trist. 1,9,20 -ta (*proleptice*)... terga dedere fugae. DIRAE 61 nauta... -eto rura. GERM. 401 inter certa... numeres sub nocte -enda signa Turibulum (*cf. AVIAN. fab. 7,10*). VELL. 2,57,2 *Caesar* diligentissime iduum Martiarum -ret diem (VAL. MAX. 8,11,2). VAL. MAX. 1,7 ext. 2 -endi... periculi consilio (SEN. dial. 3,11,8 p. 631,82 SVET. Iul. 81 Galba 19. GELL. 13,28,3 ad pericula -enda atque declinanda. IVST. 31,2,2 virum ad prospicienda -endaque pericula paratum. AVG. civ. 16,19). CELS. 3,23 cruditates -endae. 27 -endus sanguinis vomitus. SEN. dial. 5,9,3 (*syn. fugere*). epist. 98,7 fortunam. PETRON. 129. 130 paralyisin (PLIN. nat. 30,86). PLIN. 8,42 cervi semitas... -ent (*sim. de bestiis: 10,206. 24,161. 25,48 SOL. 15,12*). 10,7 ruinam. 12,131. 13,127. 20,244 herba... -enda... exulceratae vesicae et renium vitiis. 23,106 *punica mala* -entur aequae vomitionibus ac bilem reicientibus. 25,25 magica portentosa. 28,56 dolores. saep. MART. 12,34,9 (*syn. vitare*). STAT. Theb. 6,780. 793 mille -et... mortes (SIL. 2,223 -etur mors reditura metu. AVG. in psalm. 38,19 [*syn. devitare*]). civ. 13,8). SIL. 3,260 procul cavit non aequos Ruspina fluctus. QVINT. inst. 4,2,44. 7,2,49. 9,4,143 *suspicionem* (HIER. epist. 52,5). TAC. ann. 11,1 vim atque opes (SVET. Tib. 72 AVSON. 463,2 p. 631,83). PLIN. epist. 1,8,8. Ivv. 14,274 brumamque famemque illa reste -et. SVET. Tib. 53. APVL. apol. 3 peccatum... quisque sollicitus -et (AVG. spir. et litt. 5,8 civ. 1,27. 21,27 saepius). TERT. patient. 10 si ignoscet *deus ultor*, tamen iudicantis impatientiam -erit (*em. Kroymann*; cavit *codd.*). adv. Marc. 4,28 p. 516,10 exemplum (IVST. 29,2,5 AMM. 27,3,7 AVG. civ. 16,30). VVLG. lev. 15,31 docebitis... filios Israel, ut -eant immunditiam. prov. 11,15 qui... -et laqueos, securus erit (*cf. LACT. inst. 6,22,5*). AMM. 22,10,13. 23,6,6. 27,3,7 saepius. AVG. gen. c. Manich. 16,26 usurpa utilia, -e perniciose, relinque superflua. agon. 13,14 *errorem, nequitiam*. in euang. Ioh. 46,6 botrum carpe, spinam -e. civ. 1,9 offensiones (15,6). 10,10 -enda et detestanda fallacia. 19,28 fines bonorum et malorum, illos expetendos, istos -endos. Ps. AVG. serm. 249 dum maiora timentur, minora -eantur. DRAC. Orest. 589 quaeso -e... praescripta. ANTHIM. 36 -endum... albumina ovorum dura facta. **b c. neutr. pron. vel adi. (v. etiam sub IE 2 d p. 635,49):** id: PLAVT. Aul. 577 CATO agr. 28 CIC. leg. agr. 3,8 LIV. 25,33,6 STAT. Theb. 5,648. ea, quae: CIC. Mil. 66. id ipsum: BRVT. Cic. ad Brut. 1,17,4 (*syn. vitare. opp. arcessere. attrahere*). hoc: CIC. Verr. 2,110. Att. 4,16,3 hoc mihi -endum putavi in Scaevola (*cf. PLIN. nat. 17,109 hoc maxime -endum in... trunco*). HOR. carm. 3,5,13 VITR. 8,6,13 PLIN. nat. 31,71 (*de bestiis: 8,33*). AMM. 23,5,13. haec: Ov. ars 3,625 COLVM. 6,2,8 APVL. met. 2,5. 5,24 AMM. 26,3,4. idem: PORPH. Hor. epist. 1;16,50 (*de bestiis*). quod (quae): PLAVT. Rud. 833. Trin. 416 prius quod -tum oportuit... post rationem putat (*cf. SALL. hist. frg. 4,50*). TER. Eun. 761 CIC. har. resp. 26 orat. 295 Marcell. 32 Phil. 1,28 div. 1,101. 2,54. off. 2,84 providendum est quod... -eri potest. Att. 10,16,2 PROP. 1,10,20 (*opp. petere*) CELS. 2,23 (*syn. vitare*) SEN. epist. 103 (*opp. praestare*) COLVM. 8,5,20 QVINT. inst. 11,3,27 SOL. 27,27 (*de bestiis*). quid: PLAVT. Bacch. 44 v. p. 636,27 Pseud. 894 LVCIL. 615 (*syn. vitare*) CIC. orat. 138 div. 2,44 (*opp. facere*) Ov. rem. 756 GERM. 13 (*syn. vitare*) CELS. 2 praef. SEN. nat. 2,49,1 QVINT. inst. 6,5,2 (*opp. sequi*) IVST. 1,10,8 PLIN. nat. 8,9 (*de bestiis, opp. petere*). aliquid: CIC. epist. 6,21,1 (*opp. neglegere*) SEN. dial. 4,3,5 (*opp. petere*). CIC. Tusc. 2,51 -e turpe quicquam. TERT. pudic. 9 contraria quaeque -eamus. nihil: HOR. sat. 2,3,92 FRONTIN. strat. 2,9,10 TAC. ann. 2,52. omnia: CIC. Sull. 85 (*coniunct. credere. cf. p. red. ad Quir. 21*) Mil. 66 (*syn. timere*) LIV. 23,43,7 (*syn. providere*). 24,37,3. 34,27,6 (*syn. timere*) SEN. nat. 4 praef. 5. cetera: CIC. fin. 2,21. **2 aliquidem:** CIC. Verr. 2,39 cum, qui palam est adversarius, facile -endo vitare possis (*cf. Ov. trist. 3,6,17 SIL. 6,375*). dom. 28 illum, ut me metueret, me -ret, monerent. Phil. 11,10 diligentius et vigilantius -eamus Antonium. Att. 12,38,2 o hominem -endum! 13,37,2 fidem nobis habendam non esse, me vero etiam -endum. epist. 1,7,10 considerares, ... quibus crederes, quos -res (PHAEDR. app. 6,15 malos -ete, nulli... credite). VARRO Men. tit. 75 -e canem (143. PETRON. 29 CORP. X 877). HOR. saff. 1,4,85 hunc. Ov. epist. 13,66 Hectorsa. ars 1,753 cognatum fratremque -e carumque sodalem. fast. 2,162 cavit mortales *Callisto*. VAL. MAX. 8,9 ext. 2 civem (SEN. contr. exc. 7,7 *series*). QVINT. inst. 7,1,30). PLIN. nat. praef. 28 ut obiter -eam istos Homeromastigas. 21,12 *Cleopatram* tu nova praegustantium diligentia -es. Ivv. 3,283 (*syn. vitare*). 11,130 convivam. TAC. hist. 1,36. 3,38 hostem (4,71 *opp. contemnere*). SVET. Iul. 45 Vesp. 14 APVL. met. 6,22 TERT. nat. 1,7. CAPITOL. Maximin. 9,4 -e multos, si singulos non times. 30,7 -endum infantem. HIL. c. Aux. 12 antichristum. AVSON. 312,5 HIER. epist. 51,9. 89 (*syn. effugere*). 97,2 (*opp. amare*) VVLG. I reg. 18,5. AMM. 14,1,6 homines... vilitate... parum -endi. 30,10,13 AVG. c. acad. 2,5,12 mus. 4,11,12 (*quinquies*)

in euang. Ioh. 10, 1 civ. 5, 24 (*coni.*: opprimere). 8, 10. 19, 12 (*opp.* se committere). LEO M. serm. 9, 4 SIDON. epist. 3, 1, 1 (*opp.* expetere). COD. Iust. 2, 41, 2 personas. cavendus (-a, -um) *pro adi.*: SIDON. epist. 2, 9, 5 saevus -endusque tractator. 3, 13, 10 patronorum est praecipue -endus. cavere se v. p. 636, 50. **3 aliquid alicui (fere i. q. defendere aliquid ab aliquo)**: CATO agr. 5 scabiem pecori et iumentis -eto. FLOR. epit. 4, 2, 90 Faustus Sulla posteris -batur (*i. evitabatur*). *aliquid*: fere i. q. custodire aliquid: SERM. Corp. Vind. 21 p. 309, 24 maritus deberet -ere oculos uxoris.

C c. dativo vel ablativo (vel praepos. ab), i. q. se defendere, tueri, cautum providum esse ab aliqua re (aliter dativus intelligendus est sub II p. 636, 4): *abl.*: APVL. met. 8, 17 discernere... nequiremus, qua... -remus clade. AMBR. hex. 5, 7, 17 -e scopuloso litore. INSCR. Korr.-Bl. d. Westd. Zeitschr. 1907 p. 1 (*in tessera*) trade me, -e multa. *dativus*: APVL. met. 11, 21 aviditati contumaciaeque summe -ere. *ablativus potius quam dativus videtur esse*: PLAVT. Bacch. 147 (*bis*) -e malo (463 Cas. 411. 838 Men. 121. 249 [*de Mil.* 1335 v. p. 631, 41]. Persa 369 sq. malo -ere meliust te. :: at si non licet -ere quid agam? nam ego tibi -tum volo. 835 Rud. 945. 1089 PETRON. 82. LACT. inst. 3, 10, 3 animalia utilia sibi appetunt, malo [*cod. V malo. P³ corr. mala*] -ent, periculum vitant. *cf.* malum cavere p. 631, 41. PLAVT. Rud. 828 -e sis infortunio (*cf.* 833 quid... -eam? :: em, a crasso infortunio). CIC. Att. 2, 20, 1 pragmatici homines omnibus historiis, praecipis, versibus... -ere inbent. 6, 8, 8 uti -eatur incipientibus vitis expositi. AMBR. parad. 7, 35 si medicus praescripserit aegrotanti quibus rebus videatur -endum.

D c. praepositionibus: 1 *ab*: a *aliquo*: PLAVT. Asin. 119 non esse servos... potest... quo ab -eas aegrius. Men. 345. Most. 924 egone aps te ausim non -ere, ne quid committam tibi? 927. Pseud. 128 a me ut -eant, ne credant mihi. 474. 511 TER. Eun. 883 CIC. Sest. 41 (*syn.* timere). 133 (*syn.* metuere) Phil. 2, 117 (*opp.* committere. credere). 12, 25 Att. 10, 6, 2 SALL. Catil. 52, 3 hist. frg. 3, 82 LIV. 25, 16, 4. 34, 49, 7 (*opp.* credere). SVET. Cal. 57 IVST. 11, 8, 6. MAR. VICTORIN. in Phil. 3, 2 -ete a canibus (*syn.* attendere). VVLG. Sirach 9, 21 (*v. p. 636, 51*). 32, 26 Matth. 10, 17 Marc. 12, 38 CLAVD. 26, 512. *b ab aliqua re*: PLAVT. Persa 317 -e sis a cornu. Pseud. 1143 (*v. p. 636, 24*). Rud. 833 (*v. l. 23*). TIRO Gell. 6, 3, 27 incidendum... erit in insidias, a quibus... non -erimus (SALL. Iug. 108, 2 LIV. 27, 16, 15). CIC. Rab. perd. 33 a nostris (cupi)ditibus, ... a domesticis co(n)siliis). har. resp. 25 a servitio. fin. 5, 64 a veneno ut rex -ret (LIV. 39, 51, 11 SEN. dial. 4, 23, 2). CAES. civ. 1, 21, 4 ab eruptionibus (*syn.* asservare). VITR. 1, 4, 5 -endum... in moenibus collocandis ab iis regionibus. LIV. 3, 52, 11 monent, ut ipsis ab invidia -eatur. 27, 16, 15 a fraude (43, 3, 7). 39, 14, 10 ut ab incendiis -retur. CELS. 6, 6, 8. FRONTIN. strat. 3, 2, 1 oppidanis... nihil ab eo conatu -entibus. FRONTO p. 85 N. GELL. 2, 1, 5. TERT. scorp. 2 ab omni factura atque cultura idolorum -ere (*cf.* COMM. apol. 685 ab idolis valde -eri). orat. 23. adv. Marc. 5, 19 p. 645, 4 -endum a subtililoquentia et philosophia. VLP. dig. 19, 2, 13 ab hac re. LAMPR. Heliog. 17, 7 a quo (*odio communi*) speciatim -ere debent imperatores. VVLG. lev. 22, 2 -eant ab his quae consecrata sunt. Sirach 26, 14 ab... irreverentia (*φύλαξαι*). Matth. 16, 6 a fermento Pharisaeorum et Sadduceorum (16, 11. 12 [*gr. ter προσέχετε ἀπό*] Marc. 8, 15 [*βλέπετε ἀπό*] SEDVL. op. pasch. 2, 17 p. 226, 13 v. p. 636, 52). Luc. 12, 15 (*φυλάσσετε ἀπό*) AMM. 30, 1, 22 COD. Iust. 6, 43, 3, 3 THEOD. MOPS. in Gal. 2, 15. 16 p. 30, 9 *doctrina* nos docet illa, facere quae conveniunt et a quibus -eri. 2 *c. aliis praepos.*: cum: PLAVT. Most. 1142 mihi tecum -endum est, nimis qui es orator catus. Pseud. 909 malus cum malo stulte cavi. S. C. de sumpt. lud. glad. (Corp. II 6278) 7 -endum fisco cum harena. contra: ITIN. Alex. 30 Darius omnibus appetendis corruptis contra insequentes -bat. AVG. civ. 12, 28 contra vitium discordiae... -endum. *de* (*cf. p. 636, 6*): CIC. inv. 2, 152 stulti scriptoris esse non posse omnibus de rebus -ere, quibus velit. PLIN. nat. 18, 29 Cato ante omnia de impensae ratione cavit. BENED. reg. 2 (87) timens... discussionem pastoris de creditis ovibus, cum de alienis ratiociniis -et, redditur de suis sollicitus. PLIN. VAL. 5, 43 homini... de pluvia -endum.

E additur enuntiatum: 1 *nudo coniunctivo sine coniunctione*: a *imperativus* cave, -eto (-ete): a *c. secunda persona coniunctivi*: NAEV. trag. 36 -e sis tuam contendas iram. com. 46 -e... faxis (PLAVT. Asin. 256. 625 Mil. 1125. 1245. 1372 Most. 808 Truc. 943. TER. Andr. 753 faxis -e. HOR. sat. 2, 3, 38. feceris: PLAVT. Poen. 1023 Trin. 513). NAEV. com. 82 -e cadas (*at* PLAVT. Most. 324 -e ne cadas. ITALIA I Cor. 10, 12 v. p. 634, 81). PLAVT. Amph. 608. Asin. 30 dic... quod te rogem, -e mihi mendaci quicquam (*sc. dicas*). 467 Aul. 90. 608. Bacch. 402 -e sis... siris (Epid. 400 Most. 401). 910 -e parsis. 1188 -e... amissis. Capt. 431 -e... fuas. 439. Cas. 332 -e... flocci feceris (Stich. 285). 530 -e in quaestione mihi sis (*cf.* Persa 51). Epid. 400. 437. 439 Merc. 113. 484 -e... dixis (Vid. 83. dixeris: Persa 389. Trin. 555). Mil. 1368. Most. 523 -e respexis. 810. 1025 Persa 816 Rud. 704 Vid. 91. *nota discrepantiam personarum*: PLAVT. Poen. 117 -e dirumpatis. CATO agr. 1 -eto... contemnas (28. 31). 34 -e... tractes. TER. Ad. 170. 458 Andr. 760 ACC. trag. 304 CIC. Arat. 62 Caecin. 61 Sull. 24 Lig. 16 (*bis*)

Mil. 60. rep. 1, 65 -e putes (leg. 2, 7 fin. 2, 71 Tusc. 5, 19 Att. 5, 21, 5. 7, 20, 1. 9, 9, 1 epist. 7, 25, 2. 10, 12, 1 BALB. Cic. Att. 8, 15^a, 2 PLIN. nat. 18, 267). Att. 1, 10, 4. 1, 11, 3. 1, 19, 10. 2, 2, 3. 9, 9, 4. epist. 5, 20, 6 -e dubites (6, 12, 5). 9, 24, 4 -e... existimes. 10, 5, 3. 16, 22, 1 ad Q. fr. 9, 4. CATVLL. 50, 19 -e despuas. LVCR. 2, 755 -e contingas. PVBLIL. C 35. G 26 VARRO Men. 245. SALL. Catil. 58, 21 -ete... amittatis. PROP. 1, 7, 25. 4, 8, 77 LIV. 5, 16, 9. 8, 32, 8. 22, 49, 9. 30, 14, 11 Ov. rem. 717 Pont. 3, 1, 45. trist. 1, 25 tu -e defendas. CVRT. 4, 1, 22. 4, 10, 26. 5, 2, 21. 7, 8, 28 SEN. epist. 106, 1 COLVM. arb. 10, 3 PETRON. 38. 58 (*bis*). MART. 6, 78, 3 bibas -eto. 10, 72, 12 APVL. met. 1, 13 PORPH. Hor. sat. 2, 6, 30. COMM. instr. 2, 11, 8 -e delinquas (*at* 2, 5, 7 -e ut non delinquas). CLAVD. 8, 333. *nota*: APVL. met. 2, 18 -e regrediare (*i. -e ne non regr.*) cena maturius. 2, 23 -e diligenter... custodias. **β c. prima vel tertia persona coniunctivi**: PLAVT. Aul. 660 -e sis tte videam (revideam Bothe, revenias Brix). Bacch. 1033 -e tibi ducenti nummi dividiae fuerunt. Curc. 461 -e in te sit mora mihi. Men. 994 -e quisquam... vostrum... fecerit. Stich. 37 tace sis, -e sis audiam (TER. Haut. 1031). TER. Andr. 403 -e te esse tristem sentiat (*cf.* EVGRAPH. Ter. *ad l.*: hoc verbum, id est -e, significat vide ne. 752 SCHOL. Ter. p. 55). Haut. 1032 -e... sentiam. Phorm. 764 -e resciscat quisquam. ACC. trag. 456 -e lassitudo... cursum levet. CIC. Mur. 62 -e quicquam habeat momenti gratia. Lig. 14 -e te fratrum... misereat. HOR. sat. 2, 5, 75 -e te roget. PROP. 4, 8, 77 colla -e inflectas... aut lectica tuae sidat (sudet *codd.*) aperta morae. MART. 6, 79, 1 sciat hoc fortuna -eto. cavete: VERG. Aen. 11, 293 armis concurrant arma -ete. LIV. 24, 38, 7 -ete quisquam supersit. **b alii modi**: PLAVT. Men. 785 -res, neuter ad me iretis. CATO agr. 66 -eat custos quam minimum... in cellam introeat.

2 *sequitur ne*: a *imperativus* cave(-eto): a *c. secunda pers. coniunctivi*: PLAVT. Amph. 845 -e sis ne tu te... perdis. Asin. 5 age... reside, -e modo ne gratis (*sc. residas*). 372 -eto ne... attingas. Aul. 584 v. p. 636, 55. Most. 324 v. p. 633, 74. 326 -e modo ne... accubas. CATO agr. 5 -e ne ares. 31 -eto ne... tractes. 32. 37. 38. 40. 45. 49. 53 TER. Eun. 751 Haut. 302 ACC. trag. 191. AFRAN. com. 279 -e ne pendeas. CIC. epist. 7, 6, 2 v. p. 636, 80. CATVLL. 61, 152 -e ne neges. HOR. sat. 2, 177 -e ne minuas. epist. 1, 13, 19 -e ne titubes. PROP. 1, 10, 21 -e ne... cupias. Ov. ars 3, 237 ne sis morosa -eto. 801 tantum... ne sis manifesta -eto. rem. 689 ne moveare -eto. fast. 1, 58 ne fallare -e. trist. 1, 1, 25 ne... loquare -e. 1, 1, 104. 5, 13, 26 [*de PRIAP.* 11, 1 v. p. 631, 11]. SEN. benef. 1, 10, 4 tu -e... ne admittas. COLVM. 5, 11, 11 -eto... ne laedas. 12, 56, 1. PLIN. nat. 17, 125. 198 -e ne... saucies. APVL. met. 2, 10. 8, 26. LACT. opif. 16, 13 v. p. 635, 56. AVSON. 123, 4 ne... decipiare -e. HIER. epist. 52, 13 -e ne... aucuperis. 52, 14. VVLG. 21^{ies}, ut gen. 24, 6 -e ne... reducas. 31, 24. cavete ne: CIC. Rab. Post. 18 ne... discedatis -ete. Phil. 7, 25 ne amittatis. 7, 27 ne... dimittatis. TERT. scorp. 8 ne consimiles sitis. VVLG. exod. 19, 12 ne ascendatis. Ios. 3, 4. 6, 18. GLOSS. V 661, 2 -e ne prave insistas (*sc. ad Ter. Hec. 484, ubi vide ne eqs.*). **β c. prima vel tertia persona**: PLAVT. Pseud. 128 et 511 v. p. 633, 30. 1296 -e ne cadam. CATO agr. 38 ne... intermittatur ignis -eto. *ibid.* ventus... -eto ne accedat. 161 bis. 162. CIC. ac. 2, 63 hoc quaeso -e ne te terreat. epist. 16, 12, 5 quae -e ne te perturbent. HOR. carm. 3, 7, 24 ne... Enipeus plus iusto placeat -e. epist. 1, 6, 32 -e ne portus occupet alter. TIB. 1, 6, 17 neu iuvenes celebret *amata*... -eto. 3, 8, 3. Ov. am. 1, 8, 72 -e ne... tibi constet amor. 1, 8, 95 ne securus amet... -eto. epist. 19, 232 noceant ne... tela -e. met. 2, 89 ne sim... muneris auctor... -e. Pont. 1, 9, 32. 2, 4, 32 MART. 7, 15, 6. 11, 102, 7 PLIN. epist. 5, 10, 2 VVLG. deut. 15, 9 Ruth 3, 14 AVG. serm. 134, 14 SVLP. Sev. dial. 1, 9, 3. cavete: CIC. S. Rosc. 153 -ete... ne... proscriptio instaurata esse videatur. Font. 48. Ov. fast. 1, 683 Pont. 2, 8, 63. **b alii modi**: a *principalis et secundarii enuntii subiecta eadem sunt*: PLAVT. Aul. 101 Bona Fortuna ne intro mittatur -et. Capt. 255 qui -et ne decipiatur. Merc. 958 cavi ne quid facerem. Most. 924 v. p. 633, 29. Stich. 122 -eat ne faciat quod pigeat. Truc. 37 ne effugiat -et. CATO agr. 20 -eat ni (*i. ne*) labet columella. 67. CIC. Verr. 6, 116 virgis ne caederetur... -eat. leg. agr. 1, 14. fin. 2, 69 Voluptas -ret ne quid faceret imprudens. ac. 2, 66 sapientis... vim esse... -ere ne capiatur, ne fallatur, videre. 2, 133 div. 2, 84. off. 1, 14 -et natura ratioque, ne... faciat. 1, 37. 73. 131. Att. 8, 11^a, 3 -remus ne exciperemur. 12, 2 cavi ne... offenderem (*cf.* LIV. 36, 5, 3 TERT. nat. 2, 7). epist. 3, 12, 4. 8, 6, 1 -endum tibi erit ne... videaris (*cf.* VAL. MAX. 6, 2, 7 SEN. epist. 14, 8 IVST. 2, 11, 11). 11, 21, 4. SALL. Iug. 55, 3 intentior... -ere..., necubi hosti opportunus fieret. NEP. Att. 11, 6 cavit ne... iure plecteretur. HOR. ars 244 -eant... Fauni, ne... iuventur. Liv. 3, 10, 13. Ov. met. 10, 685 ne sim spernenda futuris, exemplo -o. VAL. MAX. 1, 6, 8. SEN. benef. 1, 11, 6 COLVM. 3, 4, 1. 11, 1, 29 -eat ne improvidus ab opere vincatur. 11, 3, 60 PLIN. nat. 18, 184 MART. 5, 76, 3. Ivv. 8, 37 -bis et metues ne tu sic Creticus. FRONTO p. 140 N. oratori -endum, ne quod novum verbum percutiat. GELL. 9, 8, 3 (*syn.* prospicere). ITALIA I Cor. 10, 12 (Aug. civ. 20, 10) qui se putat stare, -eat ne cadat (*βλεπέτω μή πέσῃ*, VVLG. videat). *nota*: CELS. 3, 22 -endae destillationes ne... exasperent. **β utriusque enuntii subiecta discrepant**: PLAVT. Rud. 378 -istis... tu atque erus ne abiret. TER.

Andr. 444 cavit ne... infamiae... res sibi esset. Haut. 235. Hec. 470 me -isse ne... contumelia fieri... posset. Cic. Verr. 3, 173 diligenter -ret atque prospiceret, ne quid esset. Font. 33 -retis, ne... novum... bellum... concitaretur. Mur. 22 -es ne tui consultores... capiantur. dom. 82 -isti ne me... censor in senatum legeret. de orat. 3, 97. ac. 2, 63 -res ne quis... arriperet te. phil. frg. V 97 nobis... -entibus... ne... illa mentis acies hebescat. Att. 11, 24 ne accidant -eamus. SALL. Iug. 62, 1 -eat ne... Numidae sibi consulant. HOR. sat. 2, 1, 80. carm. 3, 8, 26 ne qua populus laboret, parce... nimium -ere. LIV. 2, 37, 4 venio... -tum, ne admittant. 4, 4, 6. 4, 25, 11 multum providisse... qui -erint, ne cui patricio plebei magistratus paterent. 26, 24, 13. 27, 22, 13. 36, 7, 14. Ov. fast. 1, 428 ipsa sui flatus ne sonet aura, -et. 2, 60 cetera ne... caderent... cavit... provida cura ducis. Pont. 2, 3, 52. 7, 80 spes... vivere ne nolim deficiamque, -et. 4, 8, 46 carmina... ne... sit... fama caduca, -ent. trist. 3, 14, 4 ne videar totus abesse -es. CARM. epigr. 1112, 6 supremas error ne posset rumpere ceras arte sua cavit. CELS. 4, 31. SEN. dial. 1, 6, 7 COLVM. 11, 1, 25. PLIN. nat. 18, 44 Cato -et, ne familiae male sit. 29, 91. MART. 1, 101, 7 ne... ad Stygias famulus descenderet umbras... -imus. 2, 44, 5 ne quid forte petam timet -etque. PLIN. paneg. 34 provida severitate -isti, ne... civitas eversa... videretur. SVET. Tib. 37. VOPISC. quatt. tyr. 8, 10 -eas tamen, ne his *calicibus* Africanus noster indulgenter utatur. LACT. mort. pers. 12, 4 vicit sententia... Diocletianus... -ens, ne... incendio facto pars... civitatis arderet. 23, 9. CLAUD. 20, 75. **c im-personaliter:** CATO agr. 22, 1 orbes -ere oportet ne quid mortarium terant (cf. VARRO rust. 2, 5, 14 COLVM. 12, 46, 4 QVINT. inst. 1, 1, 20). CIC. Brut. 209 difficilius -ere ne quid dicas. LVCR. 4, 1146 melius vigilare sit ante qua docui ratione, -ereque ne illiciaris. COLVM. 1, 7, 5 liceat... -ere ne talis praeficiatur negotio (*syn.* curare). TERT. anim. 25 Plato in sexto Legum monens -ere, ne vitiatio seminis... labem corpori et animae supparet. **passive:** PLAVT. Bacch. 418 dum... -eatur, praeter aequom ne quid delinquat, sine. Capt. 253 tibi ne in quaestione essemus -tum intellego (cf. Cas. 530. Persa 51 v. p. 633, 79). CIST. 531 amens ne quid faciat, -to opust (Merc. 466). CIC. leg. agr. 1, 16 ubi... -etur, ne in Ianiculo coloniam constituatis? LIV. 23, 19, 11 intentiore custodia -tum ne quid falleret. Ov. epist. 17, 110 quo brevius spatium... dabatur, hoc magis est -tum ne foret illud iners. Pont. 3, 1, 101 quae tibi ne desint, bene... -etur. CELS. 7, 25, 1 magna... cura -etur ne... venae... incidantur. 7, 31. PLIN. nat. 17, 158. 18, 245. 19, 113. 148. VEG. mil. 4, 30. cavendum (est) ne: RHET. Her. 1, 9, 14. 4, 10, 15. CIC. Marcell. 21. de orat. 2, 256. Brut. 225. off. 1, 26. 80. 89 *saepius*. ad Q. fr. 1, 1, 44 POMP. Cic. Att. 8, 12^c, 2 CAECIN. Cic. epist. 6, 7, 3 CELS. 1, 1, 2, 17. 6, 7, 5. COLVM. 10^{ies}. PLIN. nat. 30^{ies}. QVINT. inst. 6^{ies}. SVET. Tib. 67. HIL. syn. 90 VEG. mil. 1, 22 *saepius*. AVG. civ. 1, 25 (*syn.* timere). 12, 9. 16. 14, 8. COD. Theod. 2, 17, 1, 3. LIV. 3, 65, 11 -endo... ne metuant, homines metuendos... se efficiunt. 30, 4, 7 negligentia... orta -endi ne quid... paterentur. **d additur acc. pron. neutr. vel adiectivi:** PLAVT. Rud. 1246 semper -ere hoc sapientis aequissimumst, ne conscii sint (SEN. contr. 7, 3, 3 SEN. epist. 14, 8 TERT. idol. 8). QVINT. inst. 5, 7, 15 -ere debet hoc ipsum, ne cupiditas eius appareat. LIV. 2, 1, 8 id... -tum est, ne, si ambo fasces haberent, duplicatus terror videretur (QVINT. inst. 1, 1, 20). PLANC. Cic. epist. 10, 21, 1 illud cavi et -bo ne... rei publicae summa fallatur (CIC. ad Q. fr. 1, 3, 8 SEN. contr. exc. 2, 2 LACT. opif. 16, 13). PLAVT. Men. 270 id utrumque... -ero, ne tu delinquas neve ego irascar tibi. VAL. MAX. 6, 2, 7 utrumque. CIC. off. 1, 123 nihil aequae -batur quam ne bellum metu eluderent (TAC. ann. 2, 52). Ov. ars 1, 668 tantum ne noceant... rapta *oscula* labellis, ... -e (3, 801 GRAT. 51). e ut ne: CIC. ad Q. fr. 1, 1, 38 -eamus... ut ne quod in nobis insigne vitium fuisse dicatur. Lael. 99 quod ut ne accidat, magis -endum est. LIV. 34, 17, 8 id ut ne fiat, ... -eri posse. COMM. instr. 2, 5, 7 -e ut non delinquas. **3 sequitur post negationem quin:** LACT. inst. 4, 19, 1 excaecatos... fuisse... qui haec *verba prophetae*... legentes neque intellexerunt neque quin facerent -ere potuerunt? **4 sequitur infinitivus:** a *imperativus c. inf. praes.:* CIC. Att. 3, 17, 18 tuas litteras... expecto, in quibus -e vereri ne... veritas acerba sit. CATVLL. 50, 21 laedere hanc (*deam*) -eto. VERG. ecl. 9, 25 occurrere capro... -eto. Ov. Pont. 3, 1, 139 PRIAP. 70, 9 DAMAS. epigr. 3, 6 SYMM. epist. 4, 33, 1 AMBR. Abr. 1, 9, 84 hex. 4, 1, 1 AVG. civ. 5, 14. PRVD. c. Symm. 1, 496 -e, egregium caput orbis, inania... prodigia... fingere. PROSP. epigr. 103, 12 innecti... vanis occidisque -e. b *alii modi:* c. *inf. praes.:* SALL. Iug. 64, 2 Marius -ret... petere a populo Romano. PROP. 2, 17, 17 dominam mutare -bo. FRONTO p. 29 N. -bis... tam multa mentiri. VLP. frg. Vat. 205 -eat hoc facere. SYMM. epist. 5, 9, 1 AVG. trin. 5, 1, 2 pie -et... de eo sentire. fid. et op. 26, 48 -eamus... diligenter non facere homines male securos. in psalm. 18, 10 epist. 185, 50 SVLP. SEV. dial. 1, 5, 1. 3, 13, 5 satis cavit Martinus cum illa... communione misceri. COMM. instr. 2, 22, 8. PROSP. sent. 360 homini -endum est superbire. epigr. 62, 5 PAVL. PELL. 165 BOETH. mus. 4, 3. COD. Iust. 7, 45, 16. 7, 62, 39, 1 -eant... litigatores... verbosis uti assertionibus. 11, 48,

23, 2. c. *inf. perf.:* HOR. ars 168 *aetas virilis* commisisse -et, quod... mutare laboret.

II praevalet voluntas positiva curandi, favendi, efficiendi; fere i. q. consulere, prospicere: A c. *dativo* (*alio sensu dativus p. 633, 10*): 1 *sibi* (*adde l. 55 et l. 60*): PLAVT. Capt. 558 gliscit rabies, -e tibi. Cas. 627. Men. 931 de illis verbis -e tibi. Stich. 604 -e sis tu tibi. TER. Eun. 782 ut hosce instruxit, ipse sibi cavit loco (cf. GLOSS. V 532, 58 cavit loco: -to et tuto). CAECIN. Cic. epist. 6, 7, 4 in oratore tuo -es tibi per Brutum. PROP. 4, 1, 94 *Lupercus* sibi prolapsus non bene cavit equo. LIV. 35, 21, 24 Roma, -e tibi (VAL. MAX. 1, 6, 5). 36, 31, 9. Ov. ars 1, 84 qui... aliis cavit, non -et ipse sibi. PHAEDR. 1, 9, 1 sibi non -ere et aliis consilium dare. SEN. nat. 5, 1, 3 ille abunde sibi -erit. MART. 12, 77, 11 quamvis sibi -erit crepando, compressis natibus Iovem salutat. STAT. Theb. 7, 806 sibi quisque -ent. PLIN. epist. 6, 14, 1 qua pactione invicem mihi -o. APVL met. 2, 5 utpote pignori meo... provisum cupio, -e tibi, sed -e fortiter a malis. SORT. Sangall. 20, 11. 24, 11. PANEG. 10, 22. DON. Ter. Hec. 760 et -ere nobis et praestare aliis. LVCIF. non parc. 5 p. 219, 8. VVLG. Sirach 13, 16 (*syn.* attendere). LEX Visig. 8, 4, 23 v. l. 25. *adde:* SIL. 8, 494 capiti cudone ferino sat -tum. *sibi a b aliquo:* PLAVT. Bacch. 739 ab eo... -eas tibi. Cas. 681 <Cist. 472>. Men. 151 Pseud. 898 <1227>. CHAR. gramm. I 295, 23 -o mihi a te. 296, 16 v. l. 53. DIOM. gramm. I 319, 31. ab *aliqua re:* PLAVT. Pseud. 1143 tibi a curvo infortunio. APVL. apol. 87 sibi ab insidiis (PARIS 6, 5, 1). LEX Visig. 8, 4, 23 quadrupes sibi *occasionem* cabere non potuit. 2 *aliis hominibus rebusve:* a *alicui alicuid:* PLAVT. Bacch. 44 id... huic -eas. :: quid isti -eam? LIV. 3, 55, 2 quidquid... libertati plebis -retur. *alicui ad alicuid:* CIC. Verr. 2, 88 satis -tum tibi ad defensionem fore. b *alicui:* CIC. Verr. 4, 26 -es Siculis et miseris respicis aratores. Phil. 1, 6 *veteranis* hic ordo diligentissime -erat. 2, 59. 8, 26 -et mimis, aleatoribus, lenonibus: Cafoni etiam et Saxae -et. -eri volt eis, qui secum sint, quicquid contra leges commiserint (*syn.* prospicere). Att. 15, 4, 1 -etur Buthrotiis. epist. 3, 1, 3 melius... ei -ere volo, quam ipse aliis solet. LIV. 3, 56, 11 Horatia lege consulibus quoque et praetoribus... -tum esse. Ov. ars 1, 84 v. l. 11. SIL. 9, 141 solamen, -isse meis. CARM. epigr. 1112, 8 laudabit studium, cui sua cura -et (*sed v. adn. Bueheleri*). GALLICAN. Avid. 2, 8 liberis meis -endum esse morte illius. AVR. VICT. Caes. 10, 2 possidentibus... sponte cavit prospexitque. INST. Iust. 2, 20, 27 debet quis pro tutela suae posteritati -ere. c *rei alicui:* VELL. 2, 48, 5 unice -ente Cicerone concordiae publicae. SEN. benef. 3, 13, 2 minuitur... gloria eius officii, cui diligenter -tum est. 6, 43, 2 bene illi -tum est. PETRON. 133 cura... sollerti deposito meo -o. PLIN. nat. 36, 6 moribus -eri utilius fuerat. PLIN. epist. 10, 54, 2 recte rei publicae -eant. SVET. Tit. 6 securitati satis cavit. CAPITOL. Aur. 11, 1 cavit et sumptibus publicis. HIL. in Matth. 11, 3 cui rei Ioannes -isset ostendit. CLAUD. 14, 9 non quisquam fruitur veris odoribus... si fronti -eat, si timeat rubos. 18, 188 eunuchus... nec generi natisve -et.

B c. accusativo, i. q. tueri, curare, fovere: se: SORT. Sangall. 52, 3 cave te, quia f<ugit>; custodiendus est. VVLG. Sirach 9, 21 -e te a proximo tuo (22, 32. SEDVL. op. pasch. 2, 17 p. 226, 13. cf. CHAR. gramm. I 296, 16 -o me et -o mihi abs te). TAB. Trag. (Corp. III p. 961) -e te. *alicui alicuid v. l. 26.*

C c. enuntiato secundario: 1 *sibi*, ne: PLAVT. Aul. 584 -e sis tibi, ne tu immutassis nomen. Trin. 1011 -e sis tibi, ne bubuli in te cottabi crebri crepent. ITALA deut. 12, 30 (Tert. scorp. 2 p. 148, 16) -e tibi, ne sequaris eas *nationes* (*πρόσεξτε σωφρονῶ*, VVLG. cave ne imiteris). 2 *seq. ut:* a *alicui:* PLAVT. Bacch. 42 haec... me orat, sibi qui -eat aliquem ut hominem reperiam, ... ut... se revehat domum. CIC. Pis. 28 -erat... sibi... sororius adulter, ut... omnium suorum scelerum socium te... praeberes. b *absolute:* PLAVT. Capt. 225 -o est opus, ut hoc sobrie... agatur. CIC. off. 1, 141 -eamus, ut ea... moderata sint. LAVD. [Turiae] (Corp. VI 1527) 1, 36 quae rara ut essent... fortuna cavit. LIV. 3, 10, 14 -isse deos... ut... libertas defendi posset. 27, 24, 8 C. Terentius cavit... cum cura, ut omnia in potestate sua essent. COLVM. 1, 5, 4 -endum erit, ut a tergo potius quam prae se flumen habeat *villa*. 2, 8, 3. 7, 3, 18. PLIN. nat. 17, 84 plerique id... -ent, ut plaga deputati cacuminis meridiem spectet. DICT. 2, 40 -ent, uti... aggredentur. VVLG. deut. 8, 1 quod... praecipio... -e diligenter ut facias *eqs.*

III technice in iure et publico et privato: A *de iurisconsultis i. q. pro clientibus cautionum formulas scribere:* *absolute:* CIC. Caecin. 78 cuius prudentiam populus Romanus in -endo, non in decipiendo perspexerit. Mur. 19 Servius... urbanam militiam respondendi, scribendi, -endi plenam... secutus est (cf. 22). de orat. 1, 212 ad respondendum et ad agendum et ad -endum peritus. leg. 1, 17 non... quaerimus hoc sermone... quem ad modum -eamus in iure (cf. off. 2, 65) aut quid de quaque consultatione respondeamus. *alicui:* CIC. epist. 7, 6, 2 tu qui ceteris -ere didicisti, in Britannia ne ab essedariis decipiaris -eto (*luditur ambigua significatione verbi. cf. 3, 1, 3 melius... ei -ere volo quam ipse aliis solet*).

B i. q. securitatem, cautionem praestare: 1 *sibi,*

ferre i. q. stipulari, pacisci: a pronomen additum: CIC. Q. Rosc. 35 quid ita Flavio sibi -ere non venit in mentem? IAVOL. dig. 40, 7, 39 creditores pecuniam aut satis accepissent aliove quo modo sibi -issent. POMPON. dig. 36, 1, 22 heres . . . cavit sibi stipulatione. SCAEV. dig. 2, 15, 3 pr. in transactione hereditatis . . . cavit sibi pro oneribus hereditatis. 32, 38, 7 heredes invicem sibi -rent. VLP. dig. 13, 7, 9 creditori satisfactum, si ut ipse voluit sibi cavit. reg. 7, 3 si maritus pro muliere se obligaverit . . . , divortio facto . . . -ere sibi solet stipulatione tribunicia. 35, 3, 1, 6.

ab aliquo: AFRIC. dig. 39, 2, 44 qui emit . . . diligentius a venditore sibi -ere . . . possit. MARCIAN. dig. 12, 6, 39 si quis, cum a fideicommissario sibi -ere poterat, non -erit. *b pronomen supplementum:* *a absol.:* CIC. Verr. 2, 31 stultitia fuissem, si, quam diem . . . in cautione viderunt cum ita -rent: si post Kalendas Ianuarias in consilium iretur, in eam diem . . . incidissem. POMPON. dig. 18, 3, 2 venditor . . . ita cavit: si eqs. *β ab aliquo:* VLP. dig. 48, 9, 7 paricidii poena tenebitur, qui quaesierit pecuniam (*sc. ad scelus committendum*) quique eorum ita crediderint aut a quo ita -erint.

ab aliquo, seq. ut (ne): LIV. 24, 2, 5 optimum visum est ad Hannibalem mitti legatos -erique ab eo, ut receptus Croto Bruttiorum esset. FEST. p. 363 *Tatius* in pace facienda -erit a Romulo, ut ea aedes Sabinis semper pateret. TEST. Galli (Corp. XIII 5708) 2, 4/5 cave-
(int) ab herede . . . , ut . . . omnia serventur. PAPIN. dig. 18, 7, 6 si venditor ab emptore -erit ne serva manumitteretur. *ab aliquo, seq. acc. c. inf.:* CIC. Verr. 3, 55 ab sese -eat de . . . hereditate cum Epicrate neminem esse acturum. Brut. 18 tibi . . . non solvam nisi prius a te -ero amplius eo nomine neminem . . . petitorium. *γ c. ut (ne):* VARRO rust. 1, 38, 2 qui aviaria conducunt, si -et dominus stercus ut in fundo maneat, minoris conducunt. POMPON. dig. 8, 6, 19 si partem fundi vendendo . . . -erim, uti per eam partem . . . aquam ducerem. 12, 1, 3 VLP. dig. 21, 1, 21, 3 PAVL. dig. 13, 7, 18, 3.

δ c. acc. c. inf. (cf. l. 25): SCAEV. dig. 2, 14, 47 venditor cavit sibi convenisse. VLP. dig. 17, 1, 6, 7 Marius Paulus . . . -erat sibi certam quantitatem dari. *in imagine:* PETR. CHRYS. serm. 25 p. 271^c deus tot et tantis voluminibus -et, et debitor non tenetur.

2 alteri: i. q. promittere, satisfacere stipulatione aut fideiussoribus aut pignori aut poena. *a absolute:* TEST. idol. 23 pecuniam de ethnicis mutuantes *christiani* sub pignori-
bus fiduciati iurati -ent. POMPON. dig. 46, 8, 18 -et . . . : si quid ibi ruet . . . , aedificabitur. PAPIN. dig. 50, 1, 38, 6 eos qui compulsi magistratu funguntur -ere debere. PAVL. dig. 2, 8, 8, 1 qui mulierem adhibet ad satisfacendum, non videtur -ere. 19, 1, 53, 2 parum -veris. INST. Inst. 4, 11, 4 sive in iudicio promiserit sive extra iudicium -erit. *et passim ap. Ictos.* *impersonaliter:* GAIUS dig. 2, 10, 1 quo *die* -tum promittitur. PAVL. dig. 2, 8, 6 quotiens vitiose -tum vel satisfactum est, non videtur -tum. 46, 5, 4 praetoriae stipulationes . . . interponuntur, cum sine culpa stipulatoris -tum esse desiit. LABEO dig. 19, 1, 53, 1 parum habes . . . -tum. 2, 6 *tit.* in ius vocati ut eant aut satis vel -tum dent. *b alicui:* *a abs.:* CIC. Att. 5, 8, 2 ut Faustae cui -tum ille esse voluisset, ratum esset. VITR. 1, 1, 10 ut legibus scribendis prudentia -ere possit et locatori et conductor. GAIUS inst. 3, 117 sponsores . . . et fidepromissores et fideiussores . . . solemus accipere, dum curamus, ut diligentius nobis -tum sit. CALL. dig. 48, 18, 15, 2 eum qui vindicanti servum cavit (*syn. satisfacere*), domini loco habendum. VLP. dig. 12, 6, 31 creditori. PAVL. dig. 2, 4, 17 officio (*i. apud officium*) non -eat (*syn. promittere*). 3, 4, 10 actori. 13, 6, 17, 3. *et passim.* *β additur accus. rei:* PLIN. epist. 5, 9, 4 iurare . . . iubebantur nihil se . . . cuiquam dedisse, promississe, -isse. SCAEV. dig. 39, 2, 98 heredes . . . Sempronio -erunt summam, qua quisque condemnatus erat. PAPIN. dig. 21, 2, 68 pretium emptor . . . venditori -erit. 50, 8, 5 qui creditoribus rei publicae . . . pecuniam cavit. VLP. dig. 50, 13, 1, 12 si cui -tum est honorarium (*syn. promittere*). SIDON. epist. 4, 24, 1 ut chirographo facto docetur, -ta centesima est faeneratori. *γ add. abl.:* CIC. Verr. 2, 142 praedibus et praediis populo -tum est. 2, 143. Att. 5, 21, 12 *Salaminiis creditores* Bruti familiares . . . dare volebant quaternis, si sibi senatus consulto -retur. LIV. 22, 60, 4 TAC. ann. 6, 17. GAIUS inst. 4, 166 si . . . adversario suo fructuaria stipulatione -erit. *δ add. genet.:* POMPON. dig. 10, 4, 15 per me non stetit quominus damni infecti tibi . . . -eatur. VLP. dig. 43, 19, 3, 11. *e aliquam rem (adde sub β supra l. 58):* SCAEV. dig. 45, 1, 122, 5 Seia heres . . . maiorem partem pecuniae solvit, residuam cavit. TRYPH. dig. 24, 3, 52 maritus dotem . . . repetet, quia non numeratam -erat. VLP. dig. 36, 4, 1 praef. si sciens heres indebitum cavit, repetere non potest. CORP. II 1936 ex *denariis*, quos -erat ob honorem flamoni. LEX Visig. Eur. 285. cautionem: VLP. dig. 10, 2, 49 hic debuerit duplam -ere. HERMOG. dig. 46, 8, 6 cautionem ratam rem dominum habiturum -ere. chirographum: SCAEV. dig. 46, 3, 89 pr. ex ceteris chirographis, quae non Stichus cavit, sed ipse debitor, . . . manet actio ex reliquis chirographis per ipsum debitorem -tis. VLP. dig. 13, 6, 5, 8 chirographum debitorem tuum -ere feceris. *d c. genet. (adde sub β supra l. 69):* VLP. dig. 3, 3, 35, 2 si stipulatione legatorum vel damni infecti velit -eri. 6, 1, 19. 43, 20, 1, 38. 43, 23, 1, 1. *e c. abl. (adde supra l. 65):* CAES. Gall. 6, 2, 2 obsidi-

bus . . . de pecunia -ent. 7, 2, 2. PLIN. nat. 34, 38 capite tutelarios -ere pro ea *summa* institutum . . . fuit. SVET. Cal. 12 de . . . ea re et iureiurando et chirographo cavit (CALL. dig. 49, 14, 3, 3). GAIUS dig. 35, 1, 18 -ere debet Muciana cautione. VLP. dig. 37, 6, 1, 9 an pignori-
bus -eri possit. 50, 4, 6, 1 ut quis aut pignori-
bus aut fideiussoribus -eat. PAVL. dig. 50, 16, 188 -tum intellegitur sive personis sive rebus -tum sit. MOD. dig. 2, 14, 35 *instrumentis*. stipulatione: POMPON. dig. 46, 8, 18 PAPIN. dig. 36, 3, 5 VLP. dig. 2, 1, 4. *et passim ap. Ictos.* *f c. praepositionibus:* de (*v. l. 1. 2*): LEX Malac. (Corp. II 1964) 2, 57 -eritque de pecunia communi. 3, 59. IULIAN. dig. 37, 6, 3 praef. nisi -isset de collatione. SCAEV. dig. 46, 8, 4 de ratihabitione. TEST. adv. Prax. 1 p. 228, 16 -erat primum doctor (*Praxeas*) de emendatione sua et manet chirographum apud psychicos. VLP. dig. 5, 3, 16 pr. de restituendo . . . debito. 7, 6, 5, 5 de evictione usufructus. 17, 1, 10 pr. de sanitate servi. 39, 2, 9 pr. de damno infecto. *et passim.* pro: *persona:* PAPIN. dig. 50, 1, 38, 2 fideiussores . . . qui pro his (*heredibus*) -erunt. PAVL. sent. 1, 13^a, 1 mortuo eo pro quo -erat. pro *re:* PLIN. nat. 34, 38 *v. l. 2*. GAIUS dig. 39, 2, 32 pro damno . . . aedium. VLP. dig. 36, 4, 5, 27 pro lite. cum: GAIUS inst. 4, 89 cum satisfactio -ere. PAVL. sent. 5, 9, 4. per: VLP. dig. 37, 6, 1, 9 per satisfactio -ere. ob: VLP. dig. 9, 4, 14, 1 ob evictionem. in *c. acc.:* TAC. ann. 6, 17 debitor populo in duplum praediis -isset (SVET. Aug. 41). SCAEV. dig. 36, 3, 18, 2 tutor . . . absente pupillo . . . fideicommissi nomine in solidum . . . cavit (VLP. dig. 10, 3, 6, 7). PAVL. dig. 50, 1, 21 Lucius . . . neque pecuniam accepit neque in eam cavit. sent. 5, 33, 7 assertor si provocet, in eiusmodi tertiam partem -ere debet, quanti causa aestimata est. *g additur acc. c. inf.:* *a praesentis: activi:* ALF. dig. 6, 1, 57 possessori -ret vel satisfacere, si alter fundum evicisset, eum praestare. SCAEV. dig. 49, 1, 28, 1 *rationes* apud se esse -erat. VLP. dig. 2, 14, 52, 1 quis coheredem sibi aliquem esse cavit. 10, 2, 20, 5 indemnes . . . coheredes suos praestare -bit. *passivi:* POMPON. dig. 19, 1, 3, 2 -ere debes per te non fieri quo minus utar. AFRIC. dig. 30, 107 -ere . . . indemnes *coheredes* praestari. VLP. dig. 5, 1, 2, 6 -ere in iudicio sisti. *β perfecti act.:* AFRAN. dig. 14, 1, 7 *Stichus* pecuniam mutuatus cavit se in refectio-
nem navis eam accepisse. MOD. dig. 2, 14, 35 nihil . . . sibi commune remansisse -erunt. *pass.:* MOD. dig. 20, 6, 9, 1 -erat Seius fundum nulli alii esse obligatum. *γ futuri act.:* NERAT. dig. 46, 6, 11 rem salvam fore -etur. POMPON. dig. 39, 2, 39, 3 -ere debet is . . . dominum ratam rem habiturum (GAIUS inst. 4, 84). VLP. dig. 4, 2, 14, 5 -ero . . . me si in potestatem pervenerit *servus*, restitutum. 10, 4, 5, 6 -eat se exhibiturum. PAVL. dig. 6, 1, 69 actor -ere . . . non debet actiones . . . se praestaturum. 12, 2, 30, 5 -eam boni viri arbitrato me usurum. LEX Visig. 9, 1, 12. *omisso se:* VLP. dig. 6, 1, 13 -ere petitorem oportere lege Aquilia non acturum. TEST. Quadroni (Corp. II 4511) si -eant . . . daturus. *pass.:* IULIAN. dig. 36, 1, 28, 16 cavit, quod amplius . . . cepisset, redditum iri. POMPON. dig. 40, 4, 40 -eatur . . . eum restitutum iri. VLP. dig. 36, 1, 17, 3 defensum iri eum. PAVL. dig. 6, 1, 47 quod per se non fiat possessionem . . . non traditum iri. *h sequitur ut vel ne:* IAVOL. dig. 8, 4, 4 -eri, ut ad certam altitudinem monumentum aedificetur. POMPON. dig. 13, 6, 13 pr. is qui commodatum accepit si non apparentis rei nomine commodati condemnatur, -endum ei est, ut repertam rem dominus ei praestet. SCAEV. dig. 46, 7, 20. VLP. dig. 4, 2, 14, 11 ut servum . . . reddat. 12, 4, 5, 3. 36, 1, 1, 16 -endum est heredi a fideicommissario, ut . . . habeat heres -tum. PAVL. dig. 8, 2, 33. 18, 1, 51 -eri solet, ut viae, . . . litora et loca publica in modum cedant. CORP. IX 4786 cum venditor soli, in quo balineum est, parum -isset emptori de aqua, ut posset in balneo fluere aquam suam in id balineum. ne: CAES. Gall. 7, 2, 2 obsidibus -ere inter se . . . , ne res efferatur. civ. 1, 86, 4 ne quid eis noceatur . . . , a Caesare -etur. POMPON. dig. 8, 4, 11 depressurum vel allevaturum rivum, per quam aquam iure duci potestatem habes nisi si ne id faceres -tum sit. VLP. dig. 43, 19, 3, 14 in servitute constituenda -tum sit ne . . . reficiendi ius sit.

C i. q. constituendo, excipiendo, sanciendo, paciscendo prospicere: *1 legibus, decretis, edictis, senatusconsultis sim. constituere aliquid:* *a impersonaliter: α addito ablativo lege, decreto etc.:* de aliqua re: CIC. inv. 2, 119 de eo, quod adversarius intellegat, . . . lege -tum esse. LEX Malac. (Corp. II 1964) 1, 54 TAC. ann. 2, 50. 6, 18 GAIUS inst. 1, 68. 165. 3, 217 dig. 29, 5, 25 GELL. 4, 2, 1 MACER dig. 47, 15, 3, 3 *et passim ap. Ictos.* SCHOL. Cic. Bob. p. 122, 7 Hild. *sequitur ut:* RHET. Her. 1, 12, 22 -etur publicis legibus, ut ante . . . iudicium de accusatore fiat. FEST. p. 237. VAL. MAX. 2, 8, 4 *iure.* 6, 5 ext. 4. CVRT. 6, 11, 20 TAC. ann. 4, 20 SVET. Aug. 1 Tib. 75 PLIN. epist. 3, 9, 30 GAIUS inst. 1, 3. 13. 47. 78 (*bis*). 85. 111 *passim.* GELL. 1, 12, 11. 2, 24, 11 PAVL. dig. 2, 6, 1 POBPH. Hor. epist. 1, 1, 62 LACT. mort. pers. 13, 1 SCHOL. Cic. Bob. p. 43, 21 Hild. INST. Inst. 3, 7, 4. COD. Iust. 4, 32, 28 pr. *syn.* constituere. *passim ap. Ictos.* CALL. dig. 47, 14, 1 epistula . . . ita -etur, ut . . . relegarentur. ne: VARRO ling. 6, 74 -eri . . . lege . . . , vadem ne darent. LIV. 4, 25, 8. 8, 28, 9. 31, 32, 3. 32, 22, 3. 39, 18, 8 VAL. MAX. 2, 4, 2. 2, 8, 1. 6, 2, 5 SEN. contr. 9, 4, 9 S. C. de aedif. (Corp. X 1401) 25 SEN. benef. 4, 38, 2 PLIN. nat. 28, 28. 33, 78 TAC. ann. 2, 85.

4, 63. 11, 5 PLIN. epist. 10, 56, 3 FRONTO p. 193 N. GAIUS inst. 2, 226. 227 VLP. dig. 2, 12, 6 *passim ap. ICTOS. lege divina*: LVCAN. 8, 825 haud... immerito Cumanae carmine vatis -tum, ne Nili... tangeret ora... miles. *alicui*: LIV. 3, 56, 11 v. p. 636, 35. *inf. vel acc. c. inf.*: CELS. dig. 23, 2, 23 lege -etur omnibus ingenuis... libertinam uxorem habere licere. VENVL. dig. 48, 19, 15 puniendos mandatis... -tumst. PAPIN. dig. 31, 67 *constitutione* -etur non cogendum praestare legatum heredem. CALL. dig. 49, 14, 2, 7 *rescriptis principalibus* -etur non obesse errorem. VLP. dig. 47, 9, 3, 8 senatusconsulto -etur eos... poenis afficiendos. PAVL. dig. 19, 2, 54 MARCIAN. dig. 45, 5, 53. AMM. 22, 6, 5 *lege* -etur nullum interpellari suffragatorem. COD. Iust. 5, 9, 10 pr. 5, 11, 7, 2. 6, 61, 6, 3. NOVELL. Iust. 37, 7 legibus anterioribus... -retur... illibatum custodire. *sequitur oratio directa*: VENVL. dig. 48, 3, 10 mandatis ita -etur (SCAEV. dig. 50, 9, 6 VLP. dig. 40, 4, 13, 3 PAVL. dig. 23, 2, 44 pr.). VLP. dig. 38, 4, 1 senatusconsulto... in haec verba -etur. PORPH. Hor. sat. 1, 9, 76 his verbis ita refertur ad praecedentia: GAIUS inst. 1, 167. 2, 42. 4, 14. *β in vel ex lege sim.*: CIC. Verr. 3, 123 -tum est in Scipionis legibus ne plures essent in senatu. FEST. p. 348. SEN. nat. 4, 7, 2 in XII tabulis -etur, ne quis... excantasset. LEX agr. (Corp. I 200) 6 <quei ager ex> lege... exceptum cavitumve est nei divideretur. *γ omissio ablativo*: de re: CIC. inv. 2, 135 ita -tum una quaque de re, ita... exceptum. SVET. Iul. 10 -tum est de numero gladiatorum quo ne maiorem cuiquam habere... liceret. VLP. dig. 21, 1, 17, 18 specialiter -etur infra de fraudibus. *sequitur ut*: LIV. 3, 30, 8 tricesimo sexto anno a primis tribuni plebis decem creati sunt, bini ex singulis classibus, itaque -tum est, ut postea crearentur. SVET. Aug. 29 publicatum est -tumque ut... iudicia... fierent. Nero 17. PAPIN. dig. 1, 21, 1 pr. nominatim -etur, ut. LAMPR. Heliog. 18, 3 ne... ingrederetur utique inferis caput eius dicaretur devovereturque. IVST. 43, 1, 4 -tum est, ut Saturnalibus servi cum dominis recumbant. NOVELL. Iust. 23 praef. antiquitati -tum erat, ut. CELS. dig. 28, 5, 61 ita -etur, ut. *seq. ne*: FEST. p. 237 -tum est, ne quis Pinariorum ex eo sacrificio vesceretur. LIV. 8, 28, 9 -tum... ne necerentur. PLIN. nat. 18, 11. TAC. hist. 2, 62 -tum severe, ne. LAMPR. Heliog. 18, 3 DECRET. decur. Pis. de C. Caesare (Corp. XI 1421). LIV. 34, 6, 14 -tum erat quo ne plus auri... haberemus (cf. SVET. Iul. 10 supra l. 22). *sequitur oratio directa*: LEX Iul. munic. (Corp. I 206) 75 QVINT. decl. 331 p. 302, 5. *δ additur pro subiecto id quod cavetur*: PRVD. cath. 12, 145 -tum et statutum ius erat quo... liceret. COD. Theod. 10, 10, 12 pr. -tum legibus supplicium delator excipiat. id: QVINT. decl. 276 p. 126, 24 (*syn. excipere*). GAIUS inst. 2, 47. 3, 216. DECRET. decur. Pis. de C. Caesare (Corp. XI 1421) 42 legitime id -eatur. hoc: QVINT. inst. 7, 8, 7. decl. 337 p. 327, 8 (*codd. hoc -etur de hoc*). PAVL. dig. 48, 2, 3 pr. (*syn. praecipere*). quod (quae): VELL. 2, 6, 3 ASCON. Corn. p. 57 FRONTIN. aq. 106. TERT. pudic. 18 quae... ad communicationem ecclesiasticam... negandam... antiquitas -ta sunt. VLP. dig. 48, 5, 28, 16 VEG. mil. 1, 8. VINCENT. LER. 9, 13 sicut haec morum mandata, ita... illa quae de fide -ta sunt. COD. Iust. 3, 1, 13, 3. 4, 1, 12, 6. 11, 48, 21 pr. CIC. inv. 2, 140 non omnia scriptis, sed quaedam... perspicua... tacitis exceptionibus -eri. QVINT. inst. 7, 8, 6 nihil de vomere -tum, nihil de ovibus. *c leges cavent*: CIC. leg. 2, 61 *legum altera*... aedificiis, altera... sepulcris -et. SEN. contr. 1, 3, 2 non putas legem -isse, ut perires quae cavet quemadmodum perires (VLP. reg. 1, 25 PAVL. dig. 44, 7, 41 SCHOL. Cic. Bob. p. 34, 13 Hild. ita -bat, ut). SEN. contr. 9, 4, 9 quid opus est legem -ere, ne puniatur. QVINT. decl. 264 p. 81, 13 illud non -erunt leges ne plures feminae... testamento scriberentur (SCHOL. Cic. Bob. p. 106, 12 Hild. illud -bat ne). 277 p. 131, 7 cuius rei gratia legem -isse existimetis. TERT. adv. Marc. 3, 6 p. 383, 18 nauclero illi non quidem Rhodia lex, sed Pontica -erat errare Iudaeos in Christum suum non licere. PAVL. frg. Vat. 308 leges nominatim id -isse. CYPR. GALL. gen. 1437 genesis ut formula cavet. LEO M. epist. 6, 3 ut auctoritas divinae legis -et. *δ legum latores cavent*: c. acc. pron.: CIC. Verr. 1, 110 hoc... non -es (sc. edicto). SEN. Phoen. 151 optime hoc cavet deus (*sequitur oratio directa*). CIC. leg. agr. 3, 8 id... -es. QVINT. decl. 264 p. 86, 20 apparet potuisse legum latores, ut... id ipsum -ret. VLP. dig. 43, 15, 1, 6 nihil praeter hic cavet. PAVL. dig. 37, 8, 2. *c. dat.*: CIC. leg. agr. 3, 10 si illa solum sanciret, quae a Sulla essent data, tacerem...; sed non modo illis -et (3, 12 his agris -et, hos defendit. cf. 3, 3 agris iis, qui a Sulla sunt dati, ... diligenter Rullum sua lege consulere). *de re*: SVET. Aug. 40 cum... de numero... eorum qui manumitterentur curiose -isset. FORTVN. rhet. 2, 10. adde infra l. 78. *sequitur ut*: COM. pall. inc. 6 lege cavet vitia uti transcenderent auctoris poenae. CIC. leg. agr. 2, 62 Rullus -et, ut, si qua pecunia... recipiatur, ea decemviri utantur. leg. 2, 51 PLIN. paneg. 39. 40. epist. 6, 10, 4 (*syn. mandare*). SVET. Aug. 65 GAIUS inst. 3, 56 PANEG. 7, 20. nota: SPART. Hadr. 18, 6 de thesauris Hadrianus ita cavet, ut si eqs. VOPISC. Tac. 9, 3 in eadem oratione cavet, ut si quis eqs. 9, 4 (*syn. decrevit, iussit*). ne: LIV. 41, 8, 12 lege -rent ne quis quem civitatis mutandae causa suum faceret. PAVL. FEST. p. 143. VIR. ill. 20, 3 idem lege cavet ne cui... liceret. CAPITOL. Aur. 13, 4 (*syn. sanxerunt*). CORP. XII 3619. *2 testamento constituere, legare, decernere*: a omissa

voce testamento vel sim.: absolute: TEST. Leon. I (Corp. X 114) 35 haec ita ut cavi fieri praestarique volo. *c. dat.*: CIC. inv. 2, 120 amentiam... fuisse, cum heredi vellet -ere, id ascribere, quo non ascripto nihilominus heredi -retur. Verr. 2, 123 P. Trebonius viros bonos... fecit heredes... ei cum -tum vellet. Cluent. 162. CELS. dig. 22, 3, 9 tam heredibus nostris quam nobismet -emus. POMPON. dig. 23, 4, 10. *c. acc. pron. vel adi.*: CIC. Caecin. 53 verbis hoc satis erat -tum. leg. 2, 53 quod si, qui testamentum faciebat, -ere nolisset. PLIN. epist. 4, 10, 4 omnia diligentissime -erit. VLP. dig. 29, 1, 19 pr. id quod cavet valere. *de re*: SVET. vita Verg. p. 64 Vergilius nihil... de ea (Aeneide) cavet. MARCELL. dig. 40, 5, 56. VLP. dig. 11, 7, 12, 4 de hac re defunctus non cavet. *sequitur ut*: CIC. fin. 2, 101 Epicurus tam accurate tamque diligenter -eat et sanciat, ut... heredes... dent. SVET. Dom. 9 legatum... ex testamento Rusci Caepionis, qui -erat, ut... summam... praestaret heres. VLP. dig. 47, 12, 3, 3. CLEM. dig. 38, 2, 40 pater... ita cavet, ut. ne: VLP. dig. 26, 7, 5, 9 pater -erit ne quid rei... distraheretur. 47, 12, 3, 3. *c. acc. c. inf.*: CORP. VIII 3079 cum sibi in funus et monumentum HS II mil. erogari -isset. *sequitur oratio directa*: CELS. dig. 29, 7, 18 Lucius Titius his verbis ita cavet (AFRIC. dig. 30, 108, 13 MARCELL. dig. 40, 5, 56). omissa ita: SCAEV. dig. 26, 7, 47 pr. VLP. dig. 36, 1, 18, 3. *b addito ablativo testamento vel sim.*: *c. acc. rei*: QVINT. decl. 318 p. 251, 7 testamento tempus non est -tum. *pron.*: CIC. fin. 2, 102 id... testamento -bit is. VAL. MAX. 5, 2 ext. 4 (*syn. statuere, sancire*). SVET. Tib. 50. MARCELL. dig. 40, 5, 56 (*syn. legare*). TRYPH. dig. 27, 10, 16 PAVL. sent. 3, 5, 13. *sequitur ut*: CIC. fin. 2, 103 testamento -ere, ut dies natalis ageretur. SEN. contr. exc. 3, 9 QVINT. decl. 318 p. 249, 27 SVET. Aug. 59 PAPIN. dig. 31, 77, 14 VLP. dig. 10, 2, 18, 2. 27, 2, 1, 1. 27, 9, 1, 2 FORTVN. rhet. 1, 23. ne: PETRON. 71 SCAEV. dig. 32, 38, 4. *c. acc. c. inf.*: CORP. II 1359 testamento... -erat sepulcrum sibi fieri. XI 3110. *sequitur oratio directa*: IVLIAN. dig. 34, 3, 12 Lucius Titius... codicillis ita cavet (MARCELL. dig. 30, 123 pr. 35, 1, 36 pr. SCAEV. dig. 5, 2, 13 et saepe ap. SCAEV.). omissa ita: SCAEV. dig. 33, 1, 19, 1. *c in testamento sim.*: IVLIAN. dig. 36, 4, 6 in testamento -tum, ne... satis daretur. GAIUS inst. 2, 181 in prioribus tabulis -emus ne. 2, 270 ut. 2, 270* PAVL. dig. 35, 1, 81 pr. ita in testamento -tum esset (MOD. dig. 31, 34, 1).

3 i. q. foedus sancire, inire: addito ablativo foedere: CIC. Verr. 6, 50 Tauromenitanis... -tum et exceptum sit foedere, ne navem dare debeant. leg. agr. 1, 10 de quibus agris -tum sit foedere (2, 58). 1, 11 Hiempsali satis est -tum foedere (2, 58). Balb. 37 -eri foedere, ut maiestatem populi Romani... conservent. Ov. met. 5, 532 sic Parcarum foedere -tum. omissa ablativo: CIC. leg. agr. 2, 58 quod regi amico -et, non reprehendo. Balb. 37 de nostra maiestate, nihil de illorum -retur. LIV. 9, 42, 8 sociis Samnitium nihil -tum. 21, 19, 4 satis -tum erat Saguntinis sociis, utrorumque exceptis. *c in foedere*: CIC. Balb. 38 in foedere nihil esse -tum praeter pacem. LIV. 21, 18, 8 in quo foedere cum -retur utrorumque sociis, nihil de Saguntinis... -tum est. 33, 13, 10 in foedere... -tum esse, ut.

IV *latiore sensu fere i. q. scriptis confirmare, deponere*: ACT. Arv. a. 218 I 21 fratres Arvales subsellis consederunt et ca<v>erunt se adfuisse et sacrum fecisse (ibid. 20 promagister in tetrastylo reversus... in codice cavet). ap. eccles.: ARNOB. nat. 4, 27 nonne vestris -tum est litteris adamatum esse ab Aurora Tithonum? LACT. inst. 4, 8, 6 sanctae litterae in quibus -tum est illum dei filium dei esse sermonem. VICTRIC. 22 -tum est: timor domini expellit peccatum. AVELL. p. 101, 11 non... omni, sicut -tum est, spiritui credendum.

synonyma et coniuncta: ad I et II: providere: CIC. de orat. 2, 295 off. 2, 84 LIV. 4, 25, 11 Ps. APVL. Ascl. 16. timere: CIC. Sest. 41 Mil. 66 LIV. 34, 27, 6 MART. 2, 44 CAPITOL. Maximin. 9, 4 AVG. civ. 1, 25. 14, 8 CLAVD. 14, 9. fugere: LIV. 38, 17, 18 (refugere: PLIN. nat. 18, 2. effugere: HIER. epist. 89). vitare: Ov. trist. 3, 6, 17 APVL. met. 11, 21 GERM. 13. curare: COLVM. 1, 7, 5. attendere: SEN. epist. 10, 1. consulere: CIC. leg. agr. 3, 3 FRONTO p. 85 N. prospicere: GELL. 9, 8, 3 COMM. instr. 1, 24, 1. declinare: GELL. 13, 28, 3. praevidere: LACT. inst. 3, 29, 20 NOVELL. Theod. 2, 3 observare. ad III: excipere: CIC. inv. 2, 135 Verr. 6, 50* Caecin. 81 QVINT. decl. 276 p. 126, 22. sancire: CIC. fin. 2, 101 VAL. MAX. 5, 2 ext. 4 CAPITOL. Aur. 13, 4. praecipere: PAVL. dig. 48, 2, 3 pr. decernere: VOPISC. Tac. 9, 2. iubere: VOPISC. Tac. 9, 5. constituere: COD. Iust. 4, 32, 28 pr.

opposita: ad I et II: credere: PLAVT. Pseud. 128 CIC. Sull. 86 p. red. ad Quir. 21 Att. 2, 20, 1 epist. 1, 7, 10 LIV. 34, 49, 7 GERM. 13. se committere: CIC. Phil. 2, 117. petere: PROP. 1, 10, 19 Ov. epist. 19, 36 (expetere: AVG. civ. 19, 28). sequi: QVINT. inst. 6, 5, 2. subire: SVET. Iul. 86. amare: HIER. epist. 97, 2.

derivata: cautela, cautio, cautor. caventia (?). *compos.*: dis- prae- recavere. cavefacere.

gerund. a di. cavendus, -a, -um v. p. 633, 3. *part. perf. a di. cautus*, -a, -um. inde a PLAVTO, item comp. cautiore; superl. cautissimus inde a CIC. GRAMM. suppl. 68, 18 -us cautella. ISID. orig. 10, 41 -us a cavendo dictus (cf. GLOSS. IV 407, 39). GLOSS. ἀκριβής. ἀσφαλής. ἠσφαλισμένος. πρόσοχος. φυλακτι-

sollicitus. tectus. IV 165, 48 sagacior: -ior sensu. [hispanice].
coto. M.-L.] v. nom. propr.
 1 *de animantibus: a absolute: PLAVT. Mil. 467 sublin-*
 tur os custodi -o (Pseud. 1037). Pseud. 290 -o seni. TER. Phorm. 715
 -us est ubi nihil opus est. CIC. S. Rosc. 117 illi homines honestis-
 simi... parum putantur -i providique fuisse (Phil. 12, 25 Liv. 36,
 9, 7, 36, 12, 7 TAC. hist. 3, 3 ARNOB. nat. 5, 10). CIC. Cluent. 108 qui
 distulit -us... existimatur. Sest. 41 monuerunt, ut esset -ior (cf. div.
 1, 51, 2, 21 VAL. MAX. 7, 3 ext. 10). de orat. 1, 236 leguleius quidam
 -us et acutus (PAVL. FEST. p. 6). div. 1, 82 erimus... -iores, si scie-
 mus ea quae eventura sunt. 2, 102. [Tusc. 2, 45 homo catus (Non.,
 cautus eodd.) nunquam terminat nec magnitudinis nec diuturnitatis
 modum.] Phil. 10, 17 desinant... aut ei qui non timent simulare se
 timere et prospicere rei publicae, aut hi -i, qui omnia verentur, ni-
 mium esse timidi (cf. 12, 24. Liv. 22, 12, 12 pro -o timidum. 22, 39, 20
 Ov. Pont. 3, 2, 19 SEN. epist. 45, 7 HIER. epist. 52, 16 VEG. mil. 3, 9
 AMM. 18, 6, 23). CIC. Att. 14, 14, 2 qui se -os ac sapientes putant
 (TAC. Agr. 27. cf. AVG. c. acad. 2, 3, 9 ero -ior cum sapiens fuero).
 15, 13, 3 -um Marcellum! me sic, sed non tamen -issimum. epist. 7,
 26, 2: 16, 9, 4 -us sis, mi Tiro. PLANC. Cic. epist. 10, 18, 3. BRVT. Cic.
 epist. 11, 20, 2 non te -um esse volo et insidias vitantem. CAES. anal.
 frg. Char. gramm. I 126, 11 neque pro -o ac diligente se castris
 continuit (Cic. ad Q. fr. 1, 1, 17 v. p. 642, 25). QVINT. inst. 4, 1, 70
 AMM. 31, 10, 22). HIRT. Gall. 8, 23, 4 quem... ne temptando -iorem
 faceret (cf. Liv. 36, 12, 7 PLIN. nat. 21, 78 PANEG. 10, 25 AMM. 20,
 11, 13 AVG. civ. 12, 20 SIDON. epist. 4, 6, 3. 5, 6, 2 CLAVD. MAM. anim.
 p. 191, 8. efficere: CASSIOD. in psalm. 1 praef.). HOB. sat. 2, 5, 88 -us
 adito. 2, 5, 94. 2, 6, 45 matutina parum -os... frigora mordent. carm. 2,
 10, 3 procellas -us horrescis. ars 267 tutus et intraspem veniae -us. PROP.
 3, 18, 25 ferro -us se condat. 4, 11, 86 -a noverca. Liv. 25, 34, 7 dux -us
 et providens (ELOG. Q. Fab. Maxim. [Corp. I² p. 193, 13] 17 dux aetatis
 suae -issimus et re [sic] militaris peritissimus. AMM. 31, 9, 4. 31, 10, 22.
 cf. SIL. 15, 323 ductoris titulus -i). 30, 26, 9 -ior... quam promptior.
 37, 12, 9. 44, 15, 5. Ov. epist. 1, 44 bene -us eras et memor... mei.
 18, 210. ars 2, 386 crimina sunt -is... timenda viris. 3, 357 -a (syn.
 callida)... non stulte latronum proelia ludat puella. rem. 737 -us...
 navita (rem. 34 CLAVD. 24, 5). met. 1, 136 -us humum... signavit...
 mensor (PRISCILL. tract. 3, 59). 5, 361 tyrannus... ambibat Siculae
 -us fundamina terrae. 9, 751 -i cura mariti. trist. 1, 2, 9 ferox -um
 petiit Neptunus Vlixem (cf. SEN. Tro. 38 non -us ignes Ithacae aut Ithaci
 comes... in vos sparsit). 2, 271 -us praecingitur ense viator (HIER.
 epist. 48, 12 EVSTATH. Bas. hex. 6, 4 p. 925^c). VAL. MAX. 5, 8, 5 -i
 patris... opus. CELS. 3, 9 sub -ioribus medicis. PHAEDR. 1, 25, 1
 consilia... dant prava -is hominibus. SEN. Phaedr. 36 Spartanos...
 nodo -us proprioire liga. epist. 14, 8. 22, 7 -iores quam fortiores
 sunt (cf. PANEG. 7, 10). CVRT. 3, 8, 10 regem... -um pro temerario
 factum (cf. MART. 6, 25, 5 VEG. mil. 3, 9). COLVM. 11, 2, 6 -ior vilicus.
 PERS. 4, 49 puteal multa -us vibice flagellas. PETRON. 115 ite -i (cf.
 STAT. Ach. 1, 941). PLIN. nat. 14, 139 -issimos... in balineis coqui
 videmus. 21, 78 -iorem minusque avidum. 28, 206. 29, 9 -ior religio-
 siorque. STAT. Theb. 6, 699. MART. 5, 4, 3 merum -a... miscet Myr-
 tale. 8, 59, 5 convivam -us servare memento. SIL. 10, 387 -o...
 fratri (sc. Hannibali). 16, 672 sat gloria -o non vinci pulchra est
 Fabio. 16, 687 Hannibalem vosmet -i consultaque vestra... fecere
 senem. QVINT. inst. 4, 1, 70. 5, 13, 34. 6, 2, 9. TAC. hist. 5, 20 Cerialem
 ... satis -um. PLIN. epist. 1, 18, 5 tutius putas illud -issimi cuiusque
 praeceptum. 2, 16, 4 cunctantior... et -ior (9, 13, 6. cf. AMM. 14,
 10, 4 cunctator et -us. 31, 12, 6). Ivv. 6, 348 -a est... uxor. 6, 661
 praegustabit Atrides... -us medicamina. 7, 163 post nimbos... -us
 circumagat Hannibal... cohortes. GELL. 12, 12, 4 prudentis et -i
 patris familias (HIL. syn. 6 AMM. 29, 5, 39). TERT. adv. Marc. 5, 1
 p. 569, 5 -ior... et fidelior in dei rebus. SORT. Sangall. 21, 7 -us esto
 quia et turbaberis. VOPISC. Aurelian. 43, 4 bonus, -us, optimus...
 imperator. SPART. Sept. Sev. 18, 8 domi... minus -us. HIL. syn. 6
 est... de quibusdam nimium apud se -is et prudentibus (v. supra
 l. 60) metus. AVIEN. Arat. 1447 -us... deum circumspice. AVSON.
 403, 13 -us conscende veredum. HIER. epist. 48, 3 (opp. improvidus).
 95, 1 -us speculator. VEG. mil. 3, 9 nosse utrum temerarii an -i, auda-
 ces an timidi (v. supra l. 15 et 46). 3, 18 -i... adversarii. AMM. 15,
 2, 5 fidus defensor et -us. 15, 5, 30. 16, 12, 47 illi feri et turbidi, hi
 quieti et -i. 21, 13, 10 -us navigandi magister. 22, 8, 22 navis -issimus
 rector. 23, 5, 5 -issimo suasore. 23, 6, 78 immane... restricti et -i...
 nec cupiant... nec contingant Persae. 27, 9, 2 princeps... prae se
 ferebat ipse -issimus. 28, 1, 44 -us... et civilis. CLAVD. 8, 77 novitas
 audere priori suadebat -umque dabant exempla sequentem (8, 79
 syn. providus). AVG. c. acad. 2, 5, 12 discipulum -um. PS. AVG. cant.
 nov. 8, 8. QVEROL. p. 6, 11 avarus et -us senex. SVLP. SEV. chron. 2,
 41, 7 adulescentes parum docti et parum -i. COMM. instr. 1, 32, 13
 blanditur quando tibi tempus... -ior esto. PHYSIOGN. 34 species
 oculi... sollicitum, ... -um... significat (cf. LAMPR. Alex. 44, 2
 p. 642, 37 CLAVD. MAM. anim. p. 191, 8). VRAN. epist. 8 p. 863^c fuit
 ... -us ut Thomas. SIDON. epist. 4, 6, 3 praesentia faciunt (cf. supra
 l. 26) -os quos videbunt futura securos (5, 6, 2). DRAC. Romul.
 10, 463 attonitas inclinat -ior aures Medea. PS BOETH. geom. p. 401, 15

prisci... sophismatis -issimi dispectores. CASSIOD. inst. div. 1 p. 1110^c
 disertus atque -issimus disputator (18 p. 1134^d in psalm. praef. 9^b).
technice: VLP. dig. 46, 5, 1, 4 hoc agitur in stipulationibus, ut quis
 -ior sit et securior interposita stipulatione. *de Amore: Ov. epist.*
 17, 190 in freta non -us... mittet Amor. *de bestiis: HOR. epist.*
 1, 1, 73 vulpes aegrotto -a leoni respondit (QVINT. inst. 5, 11, 20).
 epist. 1, 16, 50 -us... metuit foveam lupus. CLAVD. 24, 320 non -a
 latent, non mole resistunt fortia animalia. AVIAN. fab. 21, 7 -ior hos
 (pullos) remeans prohibet decedere mater. CASSIOD. in psalm. 123, 8
 passer... avis est... -issima. **b coniungitur c. ablativo:** IVST.
 23, 4, 11 consilio (in addunt) -um et manu promptum. AMM. 14, 8, 13
 civitates... murorum firmitate -issimas. VVLG. Dan. 1, 4 -os scientia et
 doctos disciplina. CLAVD. MAM. anim. p. 47, 16 callido... -us ingenio.
 GENNAD. vir. ill. 12 vir scientia -us et lingua disertus. GLOSS. IV 165, 48
 -ior sensu. v. p. 641, 1. **c c. genet.:** AMM. 16, 12, 29 -ior sui hostium
 tela praetervolans (29, 6, 2). 17, 11, 4 Pompeio nec fortior nec -ior (P,
 necantior V [u in rasura], nec amantior coni. Haupt) quisquam
 patriae fuit. PRISC. Anast. 207 quid quod dispensas cerealia munera
 vitae luxurie prohibens urbes -usque futuri (PAVL. NOL. carm. 10, 305
 v. p. 643, 10). CLAVD. MAM. anim. p. 18, 5 reticendi -us et loquendi
 pensus arbiter. **d c. praepos.:** in c. abl.: CIC. leg. agr. 1, 27
 consulis... -i in periculis. Att. 4, 7, 2 qua re in hoc thecam num-
 mariam non retexeris; in aliis eris -ior. epist. 7, 10, 2 in re mili-
 tari... es -ior quam in advocacionibus. ad Q. fr. 1, 1, 17 in eius-
 modi rebus... -us esse velim ac diligens. AMM. 21, 5, 5 in crebritate
 bellorum consideratus et -us. POMER. 3, 28, 2 -iores in pluribus fiant.
c. abl. gerund.: CIC. Att. 3, 23, 4 in abrogando... -i. 10, 9, 3 in cre-
 dendo. ad Q. fr. 3, 9, 3 in scribendo. HOR. ars 46 in verbis... tenuis
 -usque serendis. PLIN. epist. 5, 12, 4 -ior in continendo libro vel con-
 stantior in edendo. SVET. Iul. 58 in obeundis expeditionibus... -ior
 an audentior. GELL. 2, 28, 2 in dis immortalibus animadvertendis
 castissimi -issimique. MAR. VICTORIN. defn. p. 25, 1 -iores pleniore-
 que in docendo. AMM. 21, 16, 3 in conservando milite nimium -us.
 POMER. 3, 31, 6 in explicandis scripturis... -us (syn. circumspetus).
 ad: TIB. 1, 9, 46 poteram ad laqueos -ior esse tuos. QVINT. inst. 6,
 1, 20 -iores ad custodiam... religionis iudices. LAMPR. Alex. 44, 2 ad
 servandum aurum -us, ad inveniendum sollicitus. AMM. 30, 9, 4 ad
 bella sollertissimus, -us. CLAVD. 21, 291 -us ad omnes restiteris frau-
 des. EXPLAN. in Don. gramm. IV 507, 20 -i... esse debemus ad ipsas
 significationes. **adversus:** Liv. 38, 25, 7 consuli parum -o adversus
 colloqui fraudem. VAL. MAX. 3, 8 ext. 5 adversus Heraclidem et Cal-
 lippum... insidias ei nectentis -ior esset. **erga:** CVRT. 10, 1, 40 raro
 quisquam erga bona sua satis -us est. **ab:** LVCAN. 4, 409 -us
 ab incurso belli. SORT. Sangall. 5, 10 -us esto ab illo. *huc fortasse*
pertinet: Liv. 24, 3, 17 in dies -ior tutiorque ab insidiis fiebat.
de: CASSIOD. in psalm. 1 praef. de futuris... -iores. **e c. n'e:**
 PLAVT. Pseud. 298 -iores sunt ne credant alteri. COMM. apol. 702 ne
 cadas in fauces latronum, -ior esto. instr. 1, 28, 13 sis -us ne venias
 ignis in aestu. **f c. inf.:** HOR. sat. 1, 6, 51 amicum... -um dignos
 assumere. PERS. 5, 24 dinoscere -us, quid eqs. CLAVD. 18, 89 -ior elusi
 fremitus vitare mariti.
 2 *de animantium mentibus, consiliis, corporis partibus sim.:*
 CIC. Phil. 13, 6 -ioribus utitur consiliis, in posterum providet (Att.
 9, 12, 1 ad Q. fr. 1, 4, 2 PLANC. Cic. epist. 10, 18, 2. Liv. 22, 14, 14 his
 seignibus consiliis, quae timidi -a vocant. TAC. hist. 2, 25. ann. 11, 29
 opp. acer. AMM. 25, 8, 12). Cic. Att. 8, 15, 2 -ior... est mansio; ho-
 nestior existimatur traiectio. ad Q. fr. 1, 1, 12 tertius... annus habeat
 integritatem eandem quam superiores -iorem... ac diligentio-
 rem. BRVT. Cic. ad Brut. 1, 4, 4 -iorem ac moderatiorem liberalitatem. Ov.
 ars 2, 196 artis erunt -ae mollia iussa meae. fast. 2, 336 huc illuc
 temerarius errat adulter et praefert -as subsequiturque manus. trist.
 3, 4, 65 timor officium -us compescit. Pont. 3, 6, 3 si -a parum
 scripsisset dextra quis esses. VAL. MAX. 2, 3, 2 illa ars impetu huius
 fortior, haec virtus illius scientia -ior (SIL. 15, 186 MART. 6, 25, 5).
 SEN. Herc. O. 64 fraudes -ique doli. MART. 12, 6, 3 recta fides, hilaris
 clementia, -a potestas. STAT. Theb. 6, 324 formidine -a (SIL. 16, 599).
 SIL. 1, 679 Fabius -a speculator mente futuri (12, 42 CLAVD. 15, 492).
 7, 65 providus et -a sollertia tecta quiete. 8, 324 -i medicamina belli.
 QVINT. decl. 328 p. 288, 23 -a sunt huiusmodi scelera et circumspeta.
 Ps. QVINT. decl. 8, 15 homo -issimae vanitatis. TAC. hist. 2, 76 ad-
 versus -issimam Tiberii senectutem. APVL. met. 10, 4 -ae promissionis
 dilatione. 11, 19 -o... circumspetu vitam (cf. MART. CAP. 2, 127 in-
 tenta circumspicione -issima... Prudentia). TERT. idol. 24 velificata
 spiritu dei fides navigat, tuta si -a, secura si attonita. CLEM. ad
 Cor. 1 quis... consummatam -am scientiam... non beatificaverit?
 SER. SAMM. 17 -a nare trahes puleium coctum. ANTH. 21, 180 crimine
 -o insidias tendunt. HIER. epist. 33, 5 cito sermone, sed non -o
 (RVFIN. Orig. in gen. 1, 17 LIB. pontif. p. 117, 17). epist. 48, 3 -o modera-
 mine (48, 11). 71, 3 -a rei familiaris dispensatio. AMM. 16, 12, 33 pen-
 satione moderata... et -a. 17, 5, 1 studio -iore. COD. Theod. 15, 1, 21
 (a. 380) studio -ae celeritatis. 7, 2, 1 (a. 383) inquisitio tam -a. CLAVD.
 carm. min. 17, 18 -ior... labor. 23, 9 versiculos non -a voce notavi.
 AVG. anim. 1, 8, 9 etsi non docta, tamen -a nostra cunctatio. CAEL.
 AVR. acut. 1, 11, 90 curare... -a diligentia. chron. 2, 37, 214 modera-

tione -issima. SIDON. epist. 4, 6, 2 sententiae -iori. CASSIOD. inst. div. 9 p. 1122^c -issima disputatione. 16 p. 1133^a -issima retractatione. 17 p. 1133^b lacteo... sed -issimo nitore. 22 p. 1137^a -a nimis observatione. in psalm. 31, 6 ingeniosa simplicitas et mille tergiversatoribus -ior puritas. 66, 7 -a sollicitudine. 67, 27 canes pro domino latrare non desinunt domumque eius -a sagacitate custodiunt. *coniungitur cum praepos.*: CVRT. 8, 4, 24 contra quam (fortunam) non satis -a mortalitas est. GELL. 13, 28, 4 aut ad vitandos ictus -a sunt membra athletarum aut ad faciendos parata. *c. genet.*: PAVL. NOL. carm. 10, 305 gestit... anima id iam -a futuri.

3 de rebus vel ipsis providis vel homines providos reddentibus: a incorporalibus: CIC. S. Rosc. 56 tametsi bestiae sunt, tamen in eam partem potius peccant, quae est -ior. GELL. 1, 3, 30 duas ferocissimas affectiones... intra modum -iorem (cautum A) coercuit. AMM. 20, 5, 3 remedia permutatae rei iusta colligantur et -a. ALC. AVIT. carm. 2, 281 -as naturae irrumperet leges. ENNOD. opusc. 4, 26 p. 389, 14 -ioribus scelerum sordes texit obstaculis. *neutr. plur.* cauta, -orum *pro subst. i. q. consilia cauta*: SIL. 4, 804 haec dubios vario... timore ad -a illexere patres. 7, 386 factis nondum... te -a probare erudit fortuna meis. **b corporeis**: OV. epist. 20, 26 tegitur tepido littera -a sinu. COLVM. 8, 9, 3 cellulae -ae efficiuntur. SER. SAMM. 508 sementis... genestae... -is ducitur undis. RVFIN. Basil. hom. 2, 1 circumdare tutioribus saeptis... et circumvallare -ioribus munimentis. 5, 1 humanos actus linea quadam dirigens -iore (PS. BOETH. geom. p. 411, 3 -issima... veritatis linea). AMM. 14, 8, 13 quae (castella) sollicitudo veterum per oportunos saltus erexit et -os. 15, 10, 5 ligneos stilos per -iora loca defigunt. 16, 12, 9 -iorem viam... eligamus. CLAVD. 14, 187 invigilat -is, fronte imperterritus, armis. AVG. serm. ed. Mai 75, 5 oculi -is palpebris velut armigeris muniuntur. *coniungitur c. dat.*: HOR. carm. 2, 13, 14 quid quisque vitet, nunquam homini satis -um. *dat. et abl. v. infra l. 33.* *c. abl.*: MART. 2, 1, 11 esse tibi tanta -us liber brevitate videris? *technice*: CIC. Caecin. 11 cum uteretur uxoris dote numerata, quo mulieri res esset -ior. HOR. epist. 2, 1, 105 -os nominibus rectis expendere nummos.

4 impersonaliter: TER. MAVR. 1290 vos sequar: in vestro satis est examine -um. AMM. 18, 8, 4 nec congregari cum hoste -um existimantes. 19, 6, 8 nec... -um deinde expergefatis existimantes. 22, 1, 3 nec -um ducebat coniecturis credere. *synonyma et coniuncta*: circumspectus, diligens, moderatus, providens, providus, prudens, restrictus, sapiens, securus, sollers, sollicitus, timidus, tutus. *opposita*: audax, audens, improvidus, temerarius.

neutr. subst. cautum, -i. i. q. cautio (v. ibid. sub 2 a et b): CYPR. sent. episc. 33 secundum -um Christi privatus fons noster est. AVG. serm. ed. Mai 30, 1 inveteratae legis -um novo sanctionis ordine mors amisit. DRAC. Romul. 5, 232 submovet... legis -a furor. CASSIOD. var. 5, 14, 7 sicut legum -a tribuerunt. 5, 24, 1 legum -a decreverunt. 8, 20, 4 lucra renuimus, quae legum -a profanant. CORIPP. Iust. 2, 389 debita persolvit genitoris, -a recepit. *plur. subst. v. l. 17.* *fort. acc. neutr. pro adverbio*: INSCR. Ephem. epigr. VII 928 cautum attiggam; v. l. 76.

adv. cautē. comp. cautius inde a PLAVTO; saepius idem fere valet ac satis caute (imprimis ap. AMM.). superl. cautissimē inde a CIC. GLOSS. II 407, 8 *πεφυλαγμένως*. IV 166, 1 sagacius: -ius (V 146, 2). V 445, 4 -ius scrupulosus (*suppl. Götz*).

PLAVT. Curc. 32 -e ut incedas via. MEN. 151 eo mi abs te caveo -ius. TRIN. 327 qui -e et cogitate suam rem tractavit (CIC. de orat. 2, 242. CASSIOD. in psalm. 57, 10 *syn.* diligentius. 138 concl. -e nimis luculenterque). CATO orig. 95 quanto nos inter nos privatim -ius facimus (CIC. orat. 228 *opp.* vehementer. Att. 8, 15, 2. 15, 17, 1. epist. 14, 6 *syn.* diligenter. AMM. 29, 5, 51). TER. Hec. 738 quo magis omnes res -ius ne temere faciam accuro. LVCIL. 1232 verba dare... -e possint. ACC. trag. 568 -e ingredimini. RHET. Her. 1, 9, 16 de... rebus -e confingendum est. 2, 11, 16 -e et expedite loqui (HIER. adv. Pelag. 2, 8). 3, 7, 13 quid quamque tute -eque egerit (CIC. Caecin. 15 *syn.* callide. PLIN. nat. 15, 12 TERT. bapt. 18 SORT. Sangall. 41, 12. 44, 7 AMM. 18, 4, 6. 26, 6, 3. RVFIN. hist. 4, 15, 8 *syn.* circumspecte. SIDON. epist. 3, 7, 3). CIC. Arat. 196 prospiciens vitaveris, omnia -e arma-menta locans. VERR. 1, 18 quae... pedetemptim (Cluent. 118 AVG. civ. 16, 8) -eque dicentur (ASCON. Pis. p. 13 QVINT. inst. 9, 2, 76 RVFIN. Adamant. 1, 13. BOETH. in Porph. comm. sec. 3, 2 p. 200 -issime). VERR. 2, 110 -ius composuisses de orat. 2, 330. leg. 2, 22 -e vota reddunto. 2, 53 partitionis (*sc. in testamento*) caput scriptum -e (Att. 11, 4, 2 OV. epist. 19, 38 HIER. epist. 53, 8). Brut. 44 -ius... historiam attingam. Deiot. 18 et conari occultius et efficere -ius. div. 2, 13 -e... ab iis coniecturis... abducere divinationem. Att. 6, 1, 21 monui... eum... , ut... -ius viveret (COMM. instr. 2, 7, 6. ORIBAS. syn. 1, 27 *syn.* continenter). 15, 26, 3 quam -issime navigem (epist. 16, 9, 4). epist. 8, 10, 2 diligenter et -e perscribas. CAES. Gall. 5, 49, 3 *syn.* diligenter. VERG. Aen. 11, 153 -ius... saevo... credere Marti HOR. carm. 1, 8, 10 olivum sanguine viperino -ius vitat (CVRT. 5, 12, 1 *syn.* prudenter. HIER. epist. 22, 27 AMM. 25, 2, 7. 25, 4, 3 AVG. ord. 2, 8, 25 civ. 21, 6 SALV. gub. 3, 38. VIGIL. THAPS. c. Eutyech. 5, 19

superiore capitulo Cyrillus hoc -issime et catholice praecepit evitan- dum). OV. am. 1, 12, 6 limen transire... -ius. epist. 13, 146. ars 2, 167 pauper amet -e (SEN. contr. 2, 2, 10). Ib. 485. VITR. 10 praef. 4 -e summaque diligentia. LIV. 3, 5, 7 se temere magis quam satis -e... infert. 22, 38, 11 -e ac consulte gesta (VAL. MAX. 6, 5, 1 COMM. instr. 2, 25, 10 AMM. 30, 7, 8). CVRT. 5, 5, 1 sensim... et -e (AMM. 21, 12, 6). 8, 11, 15 acius quam -ius dimicat. COLVM. 7, 5, 13 quam -issime circumsecari. PLIN. nat. 9, 145 -ius... glanis... mordet hamos. SIL. 5, 49 QVINT. inst. 2, 15, 21. 10, 2, 3 -e et cum iudicio. TAC. Agr. 4 vehementius quam -e. hist. 4, 65 avidius quam -ius. PLIN. epist. 8, 4, 8 quanto... tardius -iusque (*opp.* celerius et incautus). -9, 33, 5. SVET. Claud. 16 parcius aetatae indulgeret aut certe -ius. vita Crispi p. 89 decenter et -e. GELL. 16, 2, 11 rectius... -iusque. APVL. met. 3, 21 -e praepararem. 9, 17. MIN. FEL. 13, 3 philosophari... -e indocti possunt. PORPH. Hor. sat. 1, 1, 37-38 (*syn.* sapienter). epist. 2, 2, 80. 190. COMM. instr. 2, 8, 10 -ius ire (VVLG. I Macc. 6, 40 -e et ordinate. gr. ἀσφαλῶς καὶ τεταγμένως). TREB. trig. tyr. 10, 12. HIL. in Matth. 10, 9 -e et diligenter utendum. PS. HIL. libell. 13 -e custo- diens. HIER. epist. 48, 12 -ius... pugnare. VVLG. Tob. 2, 4. Marc. 14, 44 ducite -e (ἀσφαλῶς). Eph. 5, 15 -e ambuletis (ἀκριβῶς cf. CASSIOD. in psalm. 24, 14). MAXIMIN. c. Ambr. 46 -e instructus (*syn.* diligenter). VEG. mil. 1, 25 celeriter et -e. 3, 8 quibus -e studioseque provisus. AMM. 15, 5, 26 erat -ius observandum (27, 2, 1). 15, 8, 13 praeundo -issime. 16, 11, 14. 16, 12, 59. 17, 1, 9 gradientes -ius (24, 1, 2). 17, 13, 10. 18 -e consistere (ZACCH. 1, 32). 19, 7, 6. 20, 11, 1 quae... prospere succedunt et -e. *et passim*. SCHOL. Cic. Bob. p. 76, 15 Hild. -ius multo existimavit. p. 77, 1 -ius multo cor- rexit. RVFIN. symb. 18 -issime... symbolum tradiderunt. AVG. in euang. Ioh. 46, 6 -e lege (CASSIOD. in psalm. 150 concl. si -issime legas. inst. div. 1 p. 1112^a -e sapienterque). QVEROL. p. 7, 10 -issime confitebor. SEDVL. op. pasch. 3, 14 commendo -ius. COD. Theod. 6, 29, 6 (a. 381) -e atque sollerter. SIDON. carm. 23, 9 -ius... stilum movebit. POMER. 1, 16 navem... -e... regere. OP. imperf. in Matth. 24 p. 757 sibi -e prospicere. BOETH. arithm. 1, 29 p. 62 *syn.* diligenter. herm. sec. 6, 14 p. 473, 10 facile -eque perspicies. p. 486, 4. in Porph. comm. pr. 1, 13 p. 37 -issime additum est. ENNOD. dict. 14, 2 p. 467, 23 nemo -ius malus est quam qui absconditur sub appellatione pie- tatis. ANTHIM. 23 aves delonge a foco -ius assentur. IVNIL. 2, 2 temerarie magis quam -e. COD. Iust. 6, 2, 2 -ius negotiari. CASSIOD. inst. div. 6 p. 1118^a. 8 p. 1121^p. 15 p. 1131^a. 22 p. 1137^a. in psalm. 118, 156 -issime debemus advertere. 137, 9 breviter... -eque oratum est. THEOD. MOPS. in Thess. 1, 1 -issime discere. VEN. FORT. vita Leob. 17, 58 -e vult transire.

synonyma: callide, circumspecte, cogitate, consulte, diligenter, pedetemptim, prudenter, sapienter, sensim, sollerter, tute. *op- posita*: acriter, incaute, temerarie, temere, vehementer. *adv. cautim.* TER. Haut. 870 -m et paulatim dabis. ACC. trag. 77 tibi -m est adeundum ad virum. 541 contra est eundum -m et captandum mihi. *Poeschel.*

caveola, -ae f. a cavea diminutive. GLOSS. III 441, 43 ζώ- γριον. II 322, 50 ζωγρεῖον caviola (III 484, 22 ζωγριον). [*it.* gabbivola, francog. geôle, hisp. cayola. M.-L.] **caaverna, -ae f. [cf. c. cavus, cavum. Th.]** GLOSS. τρώγλη (vel τρώγλα). κοιλίης. latebra. -ae: foramina sive ligna quae abintus navi cava fiunt. HEGES. 4, 17 -a... graeco sermone ὀπή dicitur. AMM. 17, 7, 11 -as minutas terrarum graece ὀπίγγας appellamus. SERV. Aen. 2, 19 nonnulli omnia loca concava -as dictas a veteribus as- serunt. 8, 242 veteres loca concava vel si quid incurvum fuisset -as appellabant. NOT. Tir. 99, 32. *legitur inde a VARRONE et CIC. (septies); singulis locis apud PHAEDR. SCRIB. LARG. STAT. SVET., binis LIV. MANIL., quinque LVCR. VERG. Ov., 35^{ies} PLIN. nat. formae generis neutr.: cavernum, -i*: GLOSS. τρώγλη, τρύπημα. ITALIA Ier. 13, 4 (Wirc.) in -o (ἐν τῇ τρομαλιᾷ, VVLG. foramine) petrae. PS. CYPR. mont. 14 per singula latera quadraturae speculi faciunt -a terna, quae fiunt -a duodecim: per quam quadraturam -orum custos... vineam... custodiat. CHIRON 84 per quod -i foramen oculum lavari multi auctores dixerunt sic, ut fistula(m) gracile(m) vel <ciu>tam in hoc -o naris... subiciat. DIOSC. 5, 146 femina spongia rotunda -a et maiora habet. *ibid.* habet... plurima -a (-as P). 4, 79 quem virus serpentis generat circa <ca>berna (caver- nas P). NOT. Tir. 99, 30. *masc. caavernus, -i*: GLOSS. III 190, 20 τρώγλη.

1 de rerum non animatarum forma convexa: a de caelo cf. SERV. Aen. 2, 19 quodcumque in arcum formatum est (cf. PLIN. nat. 9, 164), quod flexum et in altitudine curvatum ad sedem de- ducitur -am dici. VARRO Men. 270 nubes... caeli -as aureas obduxerant (aurea subduxerant *codd.*). CIC. Arat. 252 caeli lustrare -as. carm. frg. 3 (de consul.) 5 mens divina aetheris aeterni saepta atque inclusa -is. LVCR. 4, 171 tenebras... magnas caeli complexae -as (6, 252). 4, 391 sidera... aetheriis affixa -is. MANIL. 1, 202 est... tellus mediam sortita -am aeris. 1, 723 an... duplicis... extrema -ae conveniant. *adde*: MART. CAP. 8, 815 cum poli velut perforatae exterioris sphaerae -is emineant. **b de terra vel partibus terrae i. q. spelunca, specus, cavum** (GLOSS. -as concavas petras):

5
10
15
20
25
30
35
40
45
50
55
60
65
70
75
80

Cic. div. 1, 79 *di vim terrae* -is includunt. nat. deor. 2, 25. 151 e terrae -is ferrum elicimus. Tusc. 5, 69 quibus -is maria sustineantur. LVCR. 6, 597 *metuunt* -as terrae ne dissolvat natura. 6, 683 *montis natura* silicum suffulta -is. VERG. Aen. 3, 674 curvis...immugiit Aetna -is. 8, 242 umbrosae penitus patuere -ae. 8, 420 stridunt...-is stricturae Chalybum. AETNA 31 clausis resonare -is festinantis *Volcani* opus. 126 *flumina* fluunt tectis adoperta -is. 282 seu forte -ae introitusque ipsi servant *animas*. 308 rupes aliquas penitusque -as provehere *animas*. 425. 605 ruptis excanduit Aetna -is. Ov. met. 5, 502 subter...imas ablata -as hic caput attollo (6, 698). 5, 639 caecis... ego mersa -is advehor Ortygiam (15, 299 vis fera ventorum caecis inclusa -is. LVCAN. 5, 87. 6, 642. SIL. 7, 372 caecis rupta -is... tellus). Ov. met. 15, 345 aperire -as. LIV. 30, 38, 8 terra ingentibus -is consedit (32, 9, 3 terra...-a ingenti desederat. OBSEQ. 36 terra... in -am [-a Ald.] desedit. cf. 27 terra de -a lacum reddidit). PHAEDR. 2, 4, 2 feles -am nanta. SEN. Thy. 579 Scylla pulsatis resonat -is. benef. 7, 20, 4 e -is maris ignium eruptio. nat. 5, 14, 3. 6, 13, 4. 6, 14, 4. 6, 22, 2 ut rupes in subiacentem -am cadat. 6, 24, 3 [de nat. 3, 15, 8. 5, 8, 3. 5, 12, 3 ubi caverna ex con. v. sub cavea p. 630, 9]. epist. 71, 15 campos in subitam -am considentis soli lapsus abducat. CVRT. 5, 1, 16. 6, 4, 7. 7, 10, 2 torrentem...-a accipit. 8, 10, 24 infra rupes -ae et voragine longa vetustate in altum cavatae iacent. 8, 10, 27 -as...aggere...implere. 8, 10, 30 moles saxorum in -as deiciebant. 8, 11, 9 -as expleverant. nota i. q. lacus: 5, 1, 28 operum magnitudinem circumveniunt -ae ingentes. LVCAN. 3, 418 cavas motu terrae mugire -as. 4, 459 -ae evomere fretum. 5, 135 in immensas cineres abiere -as. 5, 162 *virgo* vastis...adducta -is. 6, 294 *Aetna* -as egerit (erigit V). 6, 743 immittam ruptis Titana (*i. solem*) -is. 7, 481. 9, 468 *si Libye* clauderet exesis austrum scopulosa -is. 10, 447 CALP. ecl. 7, 71. PLIN. nat. 2, 193 *pro forma*...vel -arum vel cuniculi. 7, 27 in -is vivere Pygmaeos. 8, 79 iniciunt (interficiunt *plerique codd.*, fort. inferciunt. cf. SOL. 27, 53) *mustellas* -is. 8, 118 *cervi* vestigant -as serpentum (cf. SOL. 19, 15). 9, 82 *draco marinus* -am sibi rostro...excavat. 9, 175 in -is aquas habentibus remanere *pisces*. *ibid.* refugere in suas -as *pisces*. 11, 80 *aranei* -is exigua vestibula praepandunt. 11, 86 *scorpiones* exeuntes -is. 11, 111 aurum *formicae* -is egerunt terra (-ae *codd.*). 11, 115. 185 *Aristomenes* per -am lautumiarum evasit angustias. 19, 84 si palo adacto -a palea insternatur. 19, 121 paxillo -a facta. 22, 72 -a praclusa. 22, 95. 28, 46. 86. 149. 29, 138 *formica* in -am *grylli* coniecta (30, 106). SIL. 5, 615 immugit penitus convulsis ima -is dissiliens tellus. 9, 285 *unda* acta -is torquet...pontum. 14, 63 *Phlegethontis torrens* rotat liquefactis saxa -is. SVET. Nero 48 quadripes per angustias effossae -ae receptus. TERT. adv. Marc. 4, 24 p. 502 conicere manum in -am aspidum et in cubile natorum aspidum (cf. Ps. AMBR. serm. Sess. 3, 10 p. 136^A infantes -is aspidum manus ingerunt. VVLG. Is. 11, 8 in -a reguli...manum suam mittet). ITALA. apoc. 6, 15 (Ps. Cypr. ad Novat. 17) absconderunt se in speluncis petrarum et in -is montium (*εἰς τὰς πέτρας τῶν ὄρεων*, VVLG. in speluncis et in petris montium). Is. 2, 19 (Aug. c. Faust. 13, 9 p. 389, 2) in -is (VVLG. voragine) terrae. GARG. MART. pom. 3, 7 circumfosso stipite tribus a radice digitis latior -a ponitur. SOL. 5, 9 *vapor* per aestuantes -arum latebras...divolvitur (19, 15). ARNOB. nat. 2, 66 sub rupibus et -is...ut beluae permanere. 6, 3 p. 216, 12 genus angustissimum -arum paupertini cordis excogitatione suspensum *sunt templa*. IVST. 4, 1, 2 *Sicilia* -is quibusdam fistulisque...penetrabilis. 4, 1, 6 acrior per spiramenta -arum ventus incubuit. AMM. 17, 7, 11 SERV. Aen. 3, 92. VEG. mil. 4, 24 *lepores* -as sub terris fodiant. AMBR. Abr. 1, 2, 4 de -is...et cuniculis latibulisque egredi. in *imagine*: 2, 2, 6 ut *nostra mens* non intra -as corporeas se, sed intra latibula voluptatis abscondat. HIER. epist. 88 *serpens* in -arum tenebris delitescens. 106, 65 in -is petrarum et terrae foveis habitare (in Eph. 1, 3 p. 547. in Matth. 7, 26 p. 42 VVLG. Is. 7, 19 Ier. 16, 16. 49, 16 EVCHER. instr. 2 p. 158, 2). VVLG. I reg. 14, 11 Hebraei egrediuntur de -is. Iudith 14, 12 egressi mures de -is suis (AVIAN. fab. apol. 31 *mus* in -a sua...se abscondit). Iob 30, 6 in -is terrae. Is. 2, 21 in -as saxorum. 51, 1 ad -am laci. Hebr. 11, 38 in speluncis et in -is (*ὄραις*) terrae. CLAVD. 20, 25 rabies arcana -as vibrat. 24, 288 *cervos* fecundis concepit Luna -is. 26, 224 Aeoliis mallet vixisse -is. rapt. Pros. 1, 171 quae tanta -as vis glomerat? 2, 173 Siculae sonuere -ae. 3, 394. carm. min. 26, 13 quacunquē -as perforat *latex*. AVG. serm. ed. Mai 37, 2 vomuerunt anfractae -ae captivos. civ. 22, 11. EVSTATH. Bas. hex. 4, 4 p. 906^B lacus occultis...perforatos -is in mare...suos meatus evolvere. 3, 9 p. 959^A echinum...duplices -as in suis fecisse cubilibus. in *imagine*: 9, 6 p. 964^A velut per quasdam -as deitatis luce fulgente. SIDON. carm. 9, 49 scalptas classibus isse per -as. FAVST. REL. grat. 1, 13 p. 46, 1 serpentinae fraudis est ad tenebras -as...transfugere. SEDVL. carm. pasch. 4, 281 ab infernis hominem revocare -is (GREG. TVR. Iul. 30 qui tres a nostris -is reppulit mortuos *i. mortuos vitae restituit*). CASSIOD. inst. 29 p. 1143^P *pisces* per solitas se -as abscondere. GREG. TVR. dorm. 5 oppilate os -ae. Ps. MATH. euang. 13, 2 ut...ingrederetur speluncam subter -a (subterraneam CB). c de arboribus, herbis sim.: PLIN. nat. 8, 138. 10, 40 adactos -is eorum (*picorum*) a pastore cuneos...elabi.

11, 73 crabronum silvestres in arborum -is degunt (cf. 11, 71). 16, 27 -ae (-a *codd.*) *gallae* tralucent. GELL. 15, 16, 3 immissis in -as arboris digitis. SYMPH. 205 *spongiae* viscera tota tument patulis diffusa -is (cf. ISID. nat. 46, 1 dicunt terram in modum spongiae esse conceptumque ventum...ire per -as). SERV. Aen. 1, 433 ut favorum -as cellas vocaret. AMBR. in psalm. 118 serm. 3, 8 compunctione ligni balsamum per -am punctiois erumpit. EVSTATH. Bas. hex. 8, 4 p. 950^A neque enim directas vel simplices -arum profunditates efficere maluerunt *apes*. d de rebus variis ab hominibus factis: de parte interiore navis (cf. SERV. Aen. 2, 19 alii fustes curvos navium, quibus extrinsecus tabulae affiguntur, -as appellarunt. GLOSS. V 176, 19 -ae proprie latera navis dicuntur): Cic. de orat. 3, 180 quid tam in navigio necessarium quam latera, quam -ae? LVCAN. 9, 110 puppisque -is *Cornelia* delituit. STAT. Theb. 5, 389 abiunctis regemunt tabulata -is. item de equo Troiano (cf. GLOSS. IV 433, 25 concavas equi partes): VERG. Aen. 2, 19 -as ingentes utrumque armato milite complent. 2, 53 insonuere cavae gemitumque dedere -ae (AVSON. 359, 19. cf. GLOSS. V 176, 20). SEN. Ag. 630 *equus Troianus* -is conditos reges bellumque gestans. de aedificiis, portis i. q. rima, hiatus: PLIN. nat. 17, 99 monedulam condentem semina in thesauros -arum. APVL. met. 10, 15 per quandam modicam -am rimantur me. TERT. nat. 1, 7 p. 68, 29 domesticorum curiositas furata est per rimulas et -as. i. q. pars interior aedificii: AMM. 21, 12, 9 velites a turrium -is egressi. HIER. epist. 17, 2 de -is cellularum damnatum orbem. i. q. foramen: PLIN. nat. 12, 16 *vasorum fictilium*. TERT. anim. 14 p. 315, 23 flatus in calamo per -as (FAV. EVL. p. 21, 8 si...-am imprimis. p. 21, 10 -is harmoniae lege dispositis. SIDON. carm. 11, 123 ignem per bifores regemunt cava buxa -as). ITALA. Marc. 10, 25 (cod. k) camellum per -am (*διὰ τῆς τετραλιᾶς*, VVLG. foramen) acus introire (HIL. in Matth. 19, 11 in angustias -ae exiguissimae recipi non poterit *camelus*). AVSON. Mos. 269 fagineis alludens parma -is. AMM. 23, 4, 4 inter axes *scorpionis* per -as funes colligantur robusti. 25, 1, 12 qua per -as minutas et orbibus oculorum affixas parcius visitur. AVG. civ. 22, 11 tot -is *cribri* patentibus. SIDON. carm. 17, 7 per multiplices abaco splendente -as. CAEL. AVR. chron. 3, 2, 43 *ovi* alterna -a calamo inseratur. *ibid.* -am labiis amplecti. 4, 3, 24 ne clysteris -a fuerit clausa. 4, 3, 25 quo -a fuerat obstrusa. *ibid.* erit altioris -ae fistula procuranda. acut. 3, 16, 137 per aliam -am *calami* aquam infundunt. nota: MACR. sat. 7, 14, 7 histrio non faciem videt, sed posteriorem -am *personae*. 2 de animantium corporis partibus: SCRIB. LARG. 95 *medicamentum* in -am (*i. podicem*)...insertum (*M*, infertur *R*. cf. PLIN. nat. 28, 106 *hyaenae* -am [*i. podicem, an cunnum?*] sinistro lacerto alligatam...amatorium esse. 30, 138 *lacerta mas* sub cauda unam -am habeat. cf. 8, 218 *CHIRON* 229). PLIN. nat. 11, 137 haec *animalia* -as tantum habent aurium loco (11, 137 ceteris *animalibus* -ae ad auditum *sunt*. BACHLAR. fid. 6 p. 1034^A doctrina aurium nostrarum intrat -as. VINDIC. med. 34 per auditorias -as...transeunte umore. THEOD. PRISC. eup. faen. 19 quassatio eiusdem -ae [*i. auris*]. CASS. FEL. 28 p. 44, 7 CAEL. AVR. chron. 1, 5, 169. 2, 3, 65. 67. 68. 69). PLIN. nat. 22, 106 *laser* -is dentium...inditum (THEOD. PRISC. eup. faen. 47 quibus...putres -ae obvenerint. *ibid.* *melanthium*...isdem -is opponito. *ibid.* -as pulvere...adimpleas. *ibid.* imple. *ibid.* attinge). LACT. opif. 10, 7 ut per *nasi* -as purgamenta cerebri defluant (VEG. mulom. 2, 132, 6 *CHIRON* 84. POMER. 3, 6, 4 *odor* per patulas narium -as irrepsit. CAEL. AVR. chron. 1, 1, 38 succo...inflatis narium -is infuso. 2, 7, 108). LACT. opif. 8, 7 simplicium -arum angustias praetervolare vox posset. 8, 14 si mens...per exiguas -arum (*i. oculorum*) rimulas attenderet (CHALC. comm. 246 ad oculorum -as. SIDON. carm. 2, 247 geminis sub fronte -is). AVSON. 71, 7 *Crispa* deglubit, fellat moliturque per utramque -am (*i. os et cunnum*). MACR. sat. 7, 9, 18 in -is cerebri (7, 9, 19 *has* -as ventres cerebri nostra vocavit antiquitas). SORAN. p. 32, 6 *mammis* non multum grandes -as habentes. p. 114, 18 menstrua liquari possint per -am, qua etiam et urina excluditur (p. 115, 4. 20 si...*mulier* -am [*i. cunnum*] modicam habuerit *al. adde l. 43 et 61*). p. 116, 14 si cum -a est membranam. THEOD. PRISC. eup. faen. 13 *papillae* per -as brevissimas umorem...mittunt (ORIBAS. syn. 8, 34). *ibid.* ceriones plures -as egestionis habent (ORIBAS. syn. 8, 34). *ibid.* *achor*...unam -am habet. log. 70 -ae vel meatus pulmonum...concluduntur. OROS. hist. 5, 23, 18 per interiores -as *capitum* male effosso cerebro. CASS. FEL. 20 p. 31, 18 repleas fistulae -am (p. 32, 4). *syn.*: spelunca (VVLG. Hebr. 11, 38), specus, antrum, introitus (AETNA 282), vorago (CVRT. 8, 10, 24), cuniculus (PLIN. nat. 2, 193), fistula (IVST. 4, 1, 2), latebra (RVFIN. hist. 11, 22), latibulum (AMBR. Abr. 1, 2, 4. 2, 2, 6), fovea (HIER. epist. 106, 65), rima, rimula (TERT. nat. 1, 7), foramen, meatus (THEOD. PRISC. log. 70). *deriv.*: cavernatim, cavernicula, cavernare, cavernosus, cavernula. *cavernatim adv.* [a caverna. Th.]. i. q. per cavernas: SIDON. epist. 5, 14, 1 scabris -m ructata pumicibus aqua *Baiarum*. ISID. orig. 17, 8, 5 *storacis virgulae*...-m lacrimam fluunt. *cavernicula*, -ae f. a caverna *deminutive*. GILD. Brit. 19 chron. III p. 35, 10 de artissimis foraminum -is fuscis vermiculorum cunei. *caverno*, -atum, -are [a caverna. Th.]. i. q. cavo: AVG. quaest.

hept. 2, 7 ne columnae foraminibus -rentur. DIOSC. 4, 148 ambo . . . cum vetustaverint, -antur. CAEL. AVR. chron. 4, 3, 26 clysteris fistulam -are, quam Graeci ἀμφίτροπον vocant. CASS. FEL. 32 p. 63, 17 ut etiam ipsi dentes -entur. ORIBAS. eup. 4, 85 si cabernati fuerint dentes.

cavernōsus, -a, -um a caverna. i. q. cavernis plenus: GLOSS. II 592, 46 scrupea saxa: saxa -a. v. etiam l. 10. PLIN. nat. 26, 58 radice polypodi acetabulis -a ceu polyporum cirri (27, 34 radice limosa, -a). PRVD. ham. 318 per . . . -os iussit penetrare meatus vocis iter (GLOSS. ad l. -us flexibilis). AVG. in psalm. 36 serm. 2, 11 formica abscondit in -is penetralibus labores aestatis. 80, 14 vulpes (i. haereticos) -is anfractibus latentes. c. Faust. 13, 6 p. 384, 20 per quemlibet de -is latebris procedentem.

cavernula, -ae f. a caverna deminutive. i. q. parva caverna: PLIN. nat. 27, 98 lapilli lithospermi -as habent et intus semen. CASS. FEL. 20 p. 30, 17 angustas -as de aprina vel porcina saeta inspicias. 48 p. 127, 7 per . . . tibiam iniectionem multis -is perforatam quae appellatur polytretos. Hoppe.

cavernum, -us v. caverna p. 644, 62 et 71.

cavia v. cavea p. 628, 29 sqq.; adde sub caula p. 650, 31. 651, 7.

caviae, -arum f. [orig. inc. Th.]. PAUL. FEST. p. 57 caviare hostiae dicebantur, quod -ae, id est pars hostiae cauda tenus dicitur; et ponebatur in sacrificio pro collegio pontificum quinto quoque anno.

caviārēs hostiae ēgs. PAUL. FEST. p. 57 l. 21 sqq. a caviae.

cāvic(u)la v. clavicula.

? **cavidārius** (cabid-?), -ī m. orig. inc., fort. vox peregrina eadem, quae gr. καβιδάριος. lapidum vel gemmarum sculptor. formae: COD. Iust. 10, 66 (64), 1 (a. 337) inter artifices immunes enumerantur lectarii seu laquearii, clavic(u)larii (sic K al., clarigarii O, clavicarii cum deter. Krüger, cavidarii duo iuniores, fort. recte, καρδαρίοι Basil.; COD. Theod. 13, 4, 2 lapidarii). GLOSS. II 334, 22 καβιδάριος cabidarius. CORP. VI 9220 (inter a. 537 et 553) cabidari. PALLAD. hist. mon. II 13 p. 367^A fuerat enim a iuventute sua cambiārius, quod dicunt gemmas distrahere (ἦν γὰρ ἐν νεότητι λιθοργός, ὃν λέγουσι καβιδάριον, cf. I p. 256^B in lapidibus et margaritis probandis videbatur peritus). v. Ihm, Rhein. Mus. 62 (1907) p. 323 sq. Mbr.

cavilla v. caula p. 650, 9.

cavilla, -ae f. (cavillum, -ī n., -us, -ī m.). [orig. inc. nisi est pro *calvilla, cf. calvi, calumnia. v. PRISC. gramm. II 431, 21 p. 194, 16. Th.] fem. cavilla: PLAVT. Aul. 638 MART. CAP. 4, 423 GLOSS. Plac. V 14, 41 (53, 18. 173, 21). neutr. cavillum: PAUL. FEST. p. 46 APVL. met. 1, 7 GLOSS. IV 29, 25. 490, 36. 213, 29. V 541, 19. 633, 4. masc. cavillus: APVL. met. 2, 19 GLOSS. II p. XII. V 273, 56. acc. -um: AVG. c. Iul. op. imperf. 3, 50 GLOSS. IV 315, 12. abl. -o: Ps. AVR. VICT. epit. 9, 14. 23, 6 PRVD. perist. 2, 318 AVG. c. Iul. op. imperf. 3, 50. cavillis v. p. 648, 79. GLOSS. cavillatio [inc. an huc pertineat GLOSS. II 98, 34 cabillem (i. cavillem? cavillamne an cavill(ation)em?) διδασκαλίαν, παιδευσις].

1 i. q. **irrisio**, **iocus**: PAUL. FEST. p. 46 -um cavillatio, id est irrisio. GLOSS. irrisio cum increpatione, iocus cum convicio; iocum vel risum. PLAVT. Aul. 638 aufer -am, non ego nunc nugae ago. APVL. met. 1, 7 allubentia proclivis est sermonis et ioci et scitum et -um. 2, 19 iam illatis luminibus epularis sermo percubruit, iam risus affluens et ioci liberales et -us hinc inde. PRVD. perist. 2, 318 strophas -o mimico te nexuisse existimas, dum scurra saltas fabulam? Ps. AVR. VICT. epit. 9, 19 alludens tali -o. 23, 6 militari -o appellantium indomitae . . . libidinis catulam Heliogabalum. 2 i. q. **sophisma**: AVG. c. Iul. op. imperf. 3, 50 sed ne forte simpliciorum auribus tali -o coneris illudere. *ibid.* quod verum audis, non vocabis -um. MART. CAP. 4, 423 nam si revolvās, quid -a saevius.

deriv.: cavillari, cavillosus.

cavillābundus, -a, -um a cavillari. i. q. **versutus**, **captiosus**: TERT. anim. 34 Menelaus non latens, non fallens, non cavillābundus.

cavillātio, -ōnis f. a cavillari. legitur inde a PLAVTO. PAUL. FEST. p. 46 cavillum -o, id est irrisio. GAIUS dig. 50, 16, 233 pr. si calvitur: et moretur et frustratur. inde et calumniatores appellati sunt, quia per fraudem et frustrationem alios vexarent litibus: inde -o dicta est.

1 i. q. **irrisio**, **iocus**: PAUL. FEST. p. 45 -o est iocosa calumniatio. p. 46 v. l. 68. GLOSS. σκῶμμα, διασκευός, εἰρωνεία, κακοήθεια, εἰρωνεία, iocus urbanus vel iocus cum turpitudine, iocus cum vitio (cum convicio? cf. p. 649, 9), calumnia vel lusio verbi, derisio vel calumnia, calumnia, iocus. PLAVT. Stich. 228 -es, assentatiunculas ac perieratiunculas parasiticas. TRUC. 685 istaec ridicularia, -es, vis opinor dicere? (dixerat antea cavillator, v. p. 648, 57). CIC. de orat. 2, 218 cum duo genera sint facetiarum, alterum aequabiliter in omni sermone fusum, alterum peracutum et breve, illa a veteribus superior -o, haec altera dicacitas nominata est. LIV. 38, 14, 14 nunc per -em, nunc precibus et simulatis lacrimis ad centum talenta est perductus. 42, 32, 1 inter consules magis -o quam magna contentio de provincia fuit. VAL. MAX. 6, 2, 7 exigui panni -e regias ei vires ex-

probrans. SEN. dial. 10, 10, 1 non probam -em esse, nam contundi debere affectus, non vellicari. SVET. Tib. 57 acerba -e. Vesp. 23 ut invidiam aliqua -e dilueret transferretque ad sales. gramm. 3 quem . . . per -em nominis Πανός ἀγάπημα dicit. GELL. 5, 5, 2 ea -o huiusmodi fuit. SOL. 5, 13 hic et -o mimica in scaena stetit (MACR. sat. 2, 2, 1. AMM. 26, 6, 15 ut in theatri scaena simulacrum quoddam insigne per aulaeum vel mimicam -em [miciam cavallitionem V] subito putares emersum). ARNOB. nat. 4, 36 iocularibus feriuntur -bus numina. IVL. VICT. rhet. 17 p. 428, 19 altero *ridiculorum* genere, id est facetiarum, quod idem etiam -o dicitur, cum narratur aliquid venuste ad risum commovendum. AVSON. 464, 2 quorum multa -e derisus. AMM. 22, 8, 33 a contrario per -em Pontus Euxinus appellatur. 24, 2, 11 hac lenta -e diei maxima parte exempta. MACR. sat. 2, 1, 9 docta -o vicem planipedis . . . imitata. OROS. hist. 4, 5, 8 ne quemquam quasi temptatio -is offendat. TVRRIB. epist. 4 per -es (i. inania, nugae) illas, per quas loqui sanctos apostolos mentiuntur.

2 i. q. **subtilitas**, **sophisma**, **captio**: GLOSS. παρεγγελοῦσις, παρέρβασις, σωφίτης (v. IVLIAN. dig. 50, 17, 65 infra l. 34), ἐνέδρα, ἀπάτη, versutia; sine -e: sine argumento. adde fort. p. 647, 50. CIC. frg. inc. K 19 (Sen. epist. 111, 1) σοφίσματα Cicero -es vocat. SEN. benef. 2, 17, 1 turpissima eiusmodi -o est. clem. 2, 4, 3 possumus effugere -em. nat. 5, 1, 5 cuius verbi adiectio -em omnem poterit excludere. epist. 45, 5 multum illis viris temporis verborum -o eripuit captiosae disputationes, quae acumen irritum exercent (QVINT. inst. 2, 17, 7. 10, 7, 14). 82, 8 qui -bus tibi persuadere temptaverit mortem malum non esse. 108, 12 relictis ambiguitatibus et syllogismis et -bus et ceteris acuminis irriti ludicris. 111, 4 hanc constantiam -es istae . . . praestare non possunt. QVINT. inst. 1, 5, 36 ut omnem effugiam -em. 1, 7, 33 ineptas -es (7, 9, 4). 2, 14, 5 iam . . . sine metu -is utemur hac appellatione. 2, 17, 30 plurima . . . ex hoc contra rhetoricen -o est. 7, 4, 37 hic moventur quidem illae iuris -es (SCAEV. dig. 35, 1, 85). 8, 6, 2 omissis . . . -bus. 9, 1, 16 quarum (opinionum) manifesta -o est. 12, 2, 14 cum ab illa -e discesserint. decl. 343 p. 354, 18 nihil haec -o tibi proderit. IVLIAN. dig. 50, 17, 65 ea est natura -is, quam Graeci σωφίτην appellant, ut ab evidenter veris per brevissimas mutationes disputatio ad ea, quae evidenter falsa sunt, perducatur (fere idem VLP. dig. 50, 16, 177). CAPITOL. Aur. 12, 2 moderate etiam -es nonnullorum ferens. AMM. 30, 4, 21 iudices patiuntur interdum doctos ex Philistionis aut Aesopi -bus. AMBROSIAS. in Rom. 4, 9 ut omnem tergiversationem -is excludat. COD. Theod. 11, 31, 4 (a. 369) -e summota. RVFIN. apol. adv. Hier. 1, 32 omnis . . . -is occasio. Clement. 2, 21 omnia quae sunt secreta et occulta, sine ulla quaestionum -e noscimus. SCHOL. Cic. Bob. p. 146, 18 Hild. varia -e Laterensis exercuerat asperitatem stomachi sui in M. Tullium. PETR. CHRYS. serm. 5 p. 197^A patientissimum creditorem longa et artificio -e protelare. VICT. VII. 2, 55 omnino audientiam diversis -bus declinavit. FVLG. myth. 2, 3 quod (malitia) semper occultas obscurasque -es obiciat. BOETH. in top. Cic. 1 p. 274, 35 necessitas . . . et probabilitas et -o formae quaedam sunt, quae dum inventionibus assistunt, necessaria vel probabilia vel cavillatoria faciunt argumenta. elench. soph. 2, 2 quaecumque . . . -es, quae et veram redargutionem adumbrant.

cavillātor, -ōris m. a cavillari. de enuntiatione cau(i)llator v. l. 54. 80 sqq. 1 **irrisor**, **iocator**; GLOSS. διασφίτης. mandrator, calumniator (caulator [a caula] et cau(i)llator contaminata esse putavit

Landgraf, Archiv 9 [1896] 369; W. Heraeus, Archiv 10 [1898] 510);

PLAVT. Mil. 642 vel -r facetus vel conviva commodus. TRUC. 683 iam sum -r probus (v. infra l. 80). CIC. Att. 1, 13, 2 consul . . . ipse parvo animo et pravo tamen, -r genere illo moroso, quod etiam sine dicacitate ridetur. GELL. 4, 20, 3 qui iurabat -r quidam et canicula et nimis ridicularius fuit. 2 i. q. **sophista**: SEN. epist. 102, 20 -bus istis abunde responderimus. TERT. pudic. 7 ut dominus quasi -r responsionis omissa specie praesenti . . . de futura laboret.

fem. **cavillātrix**, -icis. 1 i. q. **sophistica**: QVINT. inst. 2, 15, 25 adulationem vocat partis civilitatis legalis -em, iustitiae rhetoricen.

2 ea quae captionibus utitur: QVINT. inst. 7, 3, 14 quibusdam ne placuit quidem omnino subtilis haec et ad morem dialecticorum formata conclusio, ut in disputationibus potius arguta verborum -x quam in oratoris officio multum allatura momenti.

cavillātorius, -a, -um a cavillari, cavillator. i. q. **sophisticus**: BOETH. in top. Cic. 1 p. 274, 9 aut enim veris ac necessariis argumentationibus disputatio decurrit, et disciplina vel demonstratio nuncupatur; aut tantum probabilibus, et dialectica dicitur; aut apertissime falsis et sophisticis, id est -a perhibetur. p. 274, 13 de sophisticis id est -is argumentationibus. p. 274, 34 ut . . . -um sit argumentum. p. 274, 37 -a . . . argumenta (v. supra l. 50).

cavillātus, -ū a cavillari. i. q. **iocus**: APVL. met. 8, 25 sic praeco lurchonem tractabat dicacule; sed ille cognito -u similis indignanti . . . inquit.

cavillis, -is (f.) cf. c. cavilla. fere i. q. cavilla. PLAVT. Truc. 686 postquam in urbem crebro commeo, dicax sum factus, iam sum 'cav(i)llator' probus. :: quid id est amabo? istaec ridicularia, cavillationes, vis opinor dicere? :: istud (ita ut codd.) pauxillum differt a -bus. GLOSS. II 98, 34 cabillem v. p. 647, 49.

cavillor, -ātus sum, -ārī (cavillo, -āre) [cf. c. cavilla. Th.].

legitur inde a Cic. *active* cavillo: PRISC. gramm. II 431, 21 calvo cavillo pro 'calvillo'. VEN. FORT. Mart. 2, 241 ut signa stupeant, cuius modo verba -ant. GLOSS. IV 315, 8. 9. 342, 38. V 445, 8. 600, 17. 626, 64. *passive*: APVL. TERT. v. l. 41 sq. GLOSS. -atur: cum convitio iocatur aut ridet aut tergiversatur; calumniam facit vel cum convitio iocat, strofatur, tergiversatur, argumentatur. -at: fecte habet. fecte cavet vel calumniatur. 1 *i. q. iocari, irridere*: NON. p. 92 -antur, ut iocantur. GLOSS. *σκάπτω; εἰρωνεύομαι*; -atur: cum convitio iocatur aut ridet; iocus cum turpitudine; mordit, rodit; iocatur, deridet, sed non simpliciter corde et calumniam facit; cum derisione iocatur vel calumnias faciens; calumniam facit; -are: non simpliciter ridere. iocantur, invicem se -antes: invicem se iridentes. a *intransitive*: CIC. Att. 2, 1, 5 familiariter cum ipso -or ac iocor (LIV. 39, 13, 3 SVET. Tit. 8). LIV. 5, 15, 4 inter -antes. 10, 19, 7 -ansque Appius. 39, 42, 9 per lasciviam cum -retur. FRONTO p. 70, 9 N. rusticos -antes audivimus libenter. GELL. 5, 5, 1 Hannibalem... apud regem Antiochum facetissime -atum esse (MACR. sat. 2, 2, 1). APVL. met. 3, 19 lepido sermone Fotidis recreatus et invicem -atus... inquam. 9, 10 mendoso risu -antes. TERT. pall. 2 mutant fontium venae -ando (sc. *intermittendo*). ARNOB. nat. 5, 27 o qualia, o quanta iridentes potuimus -antesque depromere...? NON. p. 64 in quibus secundum ignobilitatem loci maledictis et dictis turpibus -etur. HIER. vir. ill. 24 huius elegans et declamatorium ingenium Tertullianus -atur. MACR. sat. 2, 3, 13 idem Cicero de Pisone... lepidissime -atus est. somn. 1, 2, 3 Colotes... in librum rettulit, quae de hoc amarius -atus est. c. *dat.*: MACR. sat. 2, 1, 15 etiam si nostris -remur. b *transitive*: CIC. de orat. 3, 122 iridentes oratorem, ut ille in Gorgia Socrates, -antur. ad Q. fr. 2, 10, 2 togam sum eius praetextam... magno hominum risu -atus. LIV. 2, 58, 9 tribunos plebei -ans interdum et Volerones vocare. VAL. MAX. 1, 8, 8 ad deos usque -andos. 9, 12, 8 eorum -ari fata. PLIN. nat. 19, 144 praemiorum parsimoniam -antes. QUINT. inst. 1, 4, 5 qui hanc artem ut tenuem atque ieiunam -antur. TAC. ann. 1, 46 Tiberium... sedere in senatu, verba patrum -antem. APVL. met. 8, 26 nare detorta magistrum suum varie -antur. 9, 8 plurimos ad hunc modum -antur. 9, 42 summoque risu meum prospectum -ari non desinunt. CAPITOL. Aur. 8, 1 eos Marullus... mimographus -ando impune perstringeret. AMM. 29, 1, 11 qui... -ando Valentem sibi varie commulcebat. MART. CAP. 8, 809 quod... inter insana semper deridebas vatium tumores dicabulis -antibus. VEN. FORT. Mart. 2, 241 *supra l. 2.* nota *passive*: APVL. met. 9, 28 talis sermonis blanditiae -atum deducebat... puerum. TERT. resurr. 21 per quae fere promulgatio maiorum -atur. c *seq. acc. c. inf.*: CIC. nat. deor. 3, 83 Dionysius in eo -atus est aestate grave esse aureum amiculum, hieme frigidum. HIER. praef. Vulg. Dan. deinde tantum fuisse otii tribus pueris -batur (*syn. derideret*). 2 *i. q. tergiversari, σοφίζεσθαι*: GLOSS. *σοφίζομαι*; -atur: calumniatur vel terga vertitur; -antur: tergiversantur. a *intransitive*: LIV. 3, 20, 4 -ari... tribuni et populum exolvere religione velle. SEN. benef. 7, 4, 8 per quae -antur. epist. 64, 3 instituunt, disputant, -antur. 117, 25 iam -aris? PLIN. nat. 35, 85 *sutore* -ante circa crus. FRONTIN. strat. 1, 5, 19 -atus condicionibus dies aliquot extraxit. CELS. 34, 7, 1, 1 an -amur? TERT. resurr. 21 per quae fere promulgatio maiorum -atur. 35 quoniam et hic de interpretatione corporis quaestio -atur. pudic. 10 cum -retur *Ionas* in praedicationis officio. LACT. inst. 7, 2, 2 quibus ad omnia respondere propositum est, quod est potius -ari et illudere. AVSON. 400 l. 28 in -ando nec natura venustum nec arte candidum. HIER. adv. Rufin. 1, 21 ne rursus videar -ari. SCHOL. Hor. carm. 2, 3, 193 interrogat et -atur ad singula. b *transitive*: LIV. 9, 34, 1 haec sine ullius assensu -ante Appio. VLP. dig. 38, 17, 2, 44 aut verba -atus imputaverit matri, cur curatores non petierit. LACT. inst. 1, 20, 28 quod eas *religiones* his ineptiis -antur (3, 20, 15 si -ari voluit religionem). HIER. epist. 98, 5 quod eiusdem haereseos sectatores -antur et garrunt. 38, 5 -entur *vafriora licet*. c *seq. acc. c. inf.*: PLIN. nat. 11, 267 stridorem eum dentibus fieri -antur. 3 *i. q. cavere* (GLOSS. *cavere, frustrare*): TERT. coron. 11 omnibus modis -andum, ne quid adversus deum committatur.

deriv.: cavillabundus, cavillatio, cavillator (-trix, -torius), cavillatus.

cavillōsus, -a, -um a cavilla. *i. q. captiosus, versutus*: FIRM. math. 5, 8 astuti, callidi, -i ac dolorum et insidiarum pleni. Burger.

cavillum, -us v. cavilla. *cavio* (-āre) v. cavo p. 654, 39.

cavitas, -ātis f. a cavus. *i. q. caverna, foramen*: FVLG. myth. 1 praef. p. 14, 11 hyalinae -em sphaerae osseo fastigans tigillo. VINDIC. med. 25 si semen in vasculorum -em ceciderit. CAEL. AVR. acut. 2, 3, 17 oculorum -as (3, 2, 9 ORIBAS. syn. 5, 20, 8, 13). chron. 5, 10, 128 per intestinorum -em. diaet. pass. 149 a -e plantae. BOETH. elench. soph. 1, 13 simum -as naris est (2, 6 p. 1037^A si nasus simus est nasus habens -em nasi). SCHOL. Prud. c. Symm. 2, 1054 cavis id est -bus. GLOSS. IV 402, 59 (*cf.* 519, 40) vola -as, quae in media manu est, unde (in)volare. Hoppe.

cavtio v. cautio et v. cavatio.

[quare, ut a cavo cavea et cavillae et convallis 'cavata vallis', et cavea e cavatione (cavitione F) ut cav(i)um (?) (i. *eras. in F,*

habent apogr.; an cavum?) sit (sic F) ortum VARRO ling. 5, 20.] videtur corruptum, cavaedium Groth. Mbr.

1. caula, -ae (caulae, -ārum) f. [a cavus vel cava ductum esse potuit, sicut antiqui voluerunt, eo sensu, quo LVCR. hoc vocabulo usus est. sed ubi 'saepitum' significat, nescio an idem sit atque osc. kailla (acc.), quod *καίλα* significare videtur. vocabulum oscum factum esse potest ex kahela-, item latinum ex cahola- cahula-, ita ut *cf. sit c. theodisc.* hac 'saepimentum', aremor. caiou 'munimenta' et c. incohare (q. v.), caii. Th.]. VARRO ling. 5, 20 a cavo cavea et cavillae (F, caullae Scaliger vulgo). PAVL. FEST. p. 46 -ae a cavo dictae. *aliter*: SERV. Aen. 9, 59 est... graecum nomen 'c' detracta, nam Graeci *αβλάς* vocant animalium receptacula. GLOSS. -ae: *θρεμμάτων μάνδραι, μάνδραι* (*cf.* EXC. Bob. gramm. I 549, 2), *καίλα*, ovium cortes (vel curtes), receptacula, ovilia, ovium saepta, ovile vel ovium cohortes. -as: saepta ovium, id est casae pastorum. stabula -a: ovile. nota: V 540, 15 -as aulas pecuniae (*i. e. αβλάς* pecuniarum). extra -as: foris versus. foris versus vel foris cancellos. intra -as: intra cancellos. NOT. Tir. 100, 17 [GLOSS. V 354, 18 -as domun(culas), *rectius Schlutter* ca(s)ulas v. p. 572, 33]. inde a LEGE Corn. de XX quaest. (*fere a. 81 a. Chr.*). semper plurale esse docent: CHAR. gramm. I 33, 7 BEDA gramm. VII 268, 4 GLOSS. II 364, 45. 329, 7 <pluraliter> tantum declinabitur. at *sing. legitur*: SORAN. 11 p. 8, 8 VEN. FORT. carm. 3, 11, 20 GLOSS. IV 317, 4. V 274, 17. 509, 5. INSCR. christ. Rossi II p. 56 pa(s)cere -am. plur. caulēs: GLOSS. V 355, 13. 445, 9. 596, 5. cavillae v. *supra l. 9.*

1 *i. q. cavernae, foramina* (v. *Heinze ad Lucr. 3, 254*): LVCR. 2, 951 animam foras per -as eicit omnes. 3, 255 animai diffugiant partes per -as corporis omnes (6, 839). 3, 702. 707 quasi per -as omnes diduntur in artus particulae. 4, 620 quod exprimimus per -as omne palati diditur. 4, 660 levissima corpora debent contractabiliter -as intrare palati. 6, 492 per -as (cavias *codd.*) aetheris.

2 *i. q. saepta, cancelli, claustra*: a pecorum (*cf.* PAVL. FEST. p. 46 -ae a cavo dictae, antiquitus enim ante usum tectorum oves in antris claudebantur. CLAVD. DON. Aen. 9, 60 -as dixit ambitum ipsum, quo tutae oves adversus insidias continentur. ISID. orig. 15, 9, 6 -ae munimenta ovium vel saepimenta ovilium): VERG. Aen. 9, 59 lupus... fremit ad -as (AMBR. in Luc. 7, 82 frementibus ad -as rapacibus lupis. AVG. c. Pelag. 1, 1, 2 fremere ad dominici gregis -as. EVCHER. laud. her. 38). APVL. met. 4, 6 -ae firmae (caule firmas *codd.*) solidis cratibus. AVIEN. Arat. 1845 cum tutas vesper adire compellat -as haedos. HIER. epist. 46, 12 ad pastorum -as pergere. in psalm. 103 p. 76, 1 cum bestiae regressae fuerint in -as suas. in Ezech. 8, 25 p. 287 filii Orientis ponent super eos -as suas. in Mich. 2, 11. 12 p. 460 inter -as positi gregis tumultuatio. in Gal. 5, 9 p. 489 scabiosum animal a -is ovium repellendum (CASSIOD. hist. 1, 10 p. 895^A). VVLG. gen. 29, 7 ut reducantur ad -as greges. num. 32, 16 -as ovium fabricabimus et stabula iumentorum. 32, 24 aedificate... -as (II par. 32, 28 pecorum). 32, 36 extruxerunt -as pecoribus suis. deut. 28, 4 -ae ovium tuarum (I reg. 24, 4. II par. 14, 15 -as ovium destruentes). Is. 65, 10 erunt campestria in -as gregum. Ezech. 25, 4 collocabunt -as suas in te. Mich. 2, 12 ponam illum... quasi pecus in medio -arum (*cf.* HIER. in Mich. 2, 12 p. 460. 461). Soph. 2, 6. PRVD. perist. 11, 245 cum lacteolis -as compleveris agnis. ham. 223 lupus studuit per-rumpere -as. AVG. serm. 316, 4 ibat lupus ad -as. MART. CAP. 2, 116 matutina greges quatiant in pascua -as. PAVL. PETRIC. Mart. 4, 150 lustrabat -as commissi pastor ovilis. LEO M. epist. 98, 2 adversarius tamquam bestia extra -as apud semetipsum rugiens. GILD. Brit. 23 chron. III p. 38, 14 ut Saxones quasi in -as lupi, in insulam... intrmitterentur. PETR. CHRYS. serm. 40 p. 312^B ut pastor bonus fetus tutas perducatur ad -as. SIDON. epist. 1, 6, 4 per antra olida -arum. ENNOD. carm. 1, 8, 2 p. 528, 10 numerat quantis servare -as sit opus excubiis. CASSIOD. hist. 1, 14 p. 1131^A lupi... de -is expulsi. GREG. TVR. dorm. 6 praeparate hic -as ovibus nostris. glor. mart. 94 -as ovibus... facere. PALLAD. hist. mon. II 14 p. 368^A ubi pastor -as (*την στάσιν*) haberet ovium. GREG. M. dial. 3, 22 (*bis*) FERRAND. epist. 6, 5. in imagine (*eadem hic illic in locis supra allatis*): HIER. epist. 74, 3 ut Christus in eadem -as oves prius morbidas congregaret (in Is. 27, 12 p. 369 oves morbidas referte ad -as domini). PAVL. NOL. carm. 27, 491 sacras spatiis accrescere -as. VINCENT. LER. 25, 36 haeretici -as ecclesiae... infestant. RVRIC. epist. 1, 9 p. 362, 29. 2, 6 p. 381, 1. SEDVL. carm. pasch. 1, 81 ut semita vitae ad -as me ruris agat. ALC. AVIT. epist. 8 p. 40, 9 catervatim... populi ad -arum <quas> regitis (geritis P, quarum curam geritis *Peiper*) saepta concurrunt. 9 p. 43, 17 ovis caelestibus -is... revocatur (LAVRENT. paen. p. 102^C). SIDON. epist. 7, 6, 2 ecclesiasticas -as istius aetatis lupus arrodit. CASSIOD. in psalm. 113, 4 fidelissimum gregem ad -as domini divino iuvamine perducebant (114, 7 ad -as meruit redire pastoris ovis errans. 118, 76 peccator ad -as domini suis viribus redire non poterat). GREG. TVR. glor. conf. 55 ecclesiasticas -as ab insidia satani devastari. Franc. 1, 46 ut beato Nepotiano successor existeret ad regendas dominici gregis -as. VEN. FORT. carm. 3, 11, 20 sunt bene securi quos tua (*sc. Niceti episcopi*) -a tegit. ARATOR ad Parth. 69 ego Romanae -is permixtus amoenis ecclesiae. ad Vig. 11 transferor ad -as Petri sine turbine -as. INSCR. christ. Rossi II p. 56 concessa potestas tanta Petro

... pa<s>cere -am e<r>eptam de fauce lupi. **b templorum vel tribunalium** (cf. SERV. auct. Aen. 9, 59 in sacris aedibus et in tribunalibus saepta, quae turbas prohibent, -as [clausas cod.] vocamus. GLOSS. cancellum ante iudices. ubi sunt advocati. caules: cancelli tribunalis, ubi sunt advocati. caula: cancellum ante iudicem vel ingressus): LEX CORN. de XX quaest. (Corp. I 202) 2, 41 ad aedem Saturni in pariete intra cau<l>as (cavias tab.). CORP. XI 715 signum Liberi, basem, -as <d>ono d<edit>. SERV. Aen. 7, 610 alii Ianum mundum accipiunt, cuius -ae ideo in pace clausae sunt, quod mundus undique clausus est, belli tempore aperiuntur (MACR. sat. 1, 9, 16). ANTH. 149, 13 orando solum advocatum movere -as.

syn.: caverna, foramen. saeptum, cancelli, claustrum, stabulum (VVLG. num. 32, 16, 24). Hoppe.

2. caula v. 1. caulis p. 652, 33.

cyathus etiam a quibusdam **caulacus** (? causatus var. lect., cuathus Arevalo, latetne calathus an caucus?) nominatur ISID. orig. 16, 26, 4. Wulff.

cauliās, -ae m., καλλιās. PLIN. nat. 19, 43 sucus *laserpicii*... capiebatur e radice atque caule et haec duo erant nomina, rhizias (rimzias codd.) atque caulias.

cauliculātus, -a, -um a 1. caulis. i. q. caule ornatus: PS. APVL. herb. 90 ramis cauliculatis.

***cauliculus**, -ī m. a 1. caulis deminutive. i. q. parvus caulis: GLOSS. καλλός. καλλια. καυβία. καυβη. caulis. -ī: parva folia. cauli. ramunculi. cambri (vel chambre sim., i. καυβη). DIOSC. v. infra l. 37. nota: GLOSS. III 317, 27 (526, 46) καυβασπάρραγος, cyma. saepissime legitur cōliculus; ex. gr.: CATO agr. 158, 1 (coliculus cod. bis). VARRO rust. 1, 31, 4. 1, 41, 4 VITR. 4, 1, 12. 7, 5, 3. 4 CELS. 6, 11 COLVM. 5, 9, 12. 6, 9, 1. 11, 2, 10. 11, 3, 24. 12, 7, 1 (quingies). 12, 7, 4. 12, 9, 1. 12, 58, 1 PETRON. 132 MART. 5, 78, 7. 12, 25, 4. 13, 17. 14, 101 EDICT. imp. Diocl. 6, 9 PELAGON. 135. 161. 169 saep. CHIRON 250. 811 APIC. 3, 88. 4, 180 MARCELL. med. 14, 15 passim. DIOSC. 2, 104. 105. 106 GLOSS. II 509, 89. III 589, 86. 609, 63. colicoli: GLOSS. passim. fem. cōlicula: GLOSS. III 16, 15. coliculae: GLOSS. III 359, 14. cōliclus: CORP. IV suppl. 4888 coliclo. COMM. instr. 1, 34, 2 (caliglis codd.). CHIRON 250 colielorum (collicorum cod.). APIC. 3, 81 APIC. exc. 37 DIOSC. 2, 122 W. καυβη θαλασσία... Πωμαίοι κολίκλων μαρίνου. cūliculus: PELAGON. 142 bis GLOSS. III 526, 37 MARCELL. med. 15, 64 (cod.) APIC. 3, 82. 86. 4, 180 (3, 83. 84. 85 pars codd.). colicli: GLOSS. III 317, 27. 526, 46. cūlicula: GLOSS. III 397, 57. [val. curechiu, it. colechio. M.-L.]

1 **parvus frutex herbarum vel arborum**: CATO agr. 158, 1 addito brassicae -os duos, betae -os duos (COLVM. 6, 9, 1. 11, 3, 24 brassica -um facit et cymam. PLIN. nat. 19, 137. 138 ex eadem brassica contingunt aestivi autumnalesque -i. 19, 139 si terram fugientes -os sequere terra. 19, 140 brassica sub omnibus paene foliis fruticat -is peculiaribus): VARRO rust. 1, 31, 4 capreolus est -us viteus intortus. 1, 41, 4 e quibus (granis) parvis fici... enasci -i vix queunt. VITR. 4, 1, 9 radix acanthi... -os... profudit, cuius -i secundum calathi latera crescentes... flexuras... facere sunt coacti. CELS. 2, 32 lactucae aestivae -us iam lacte repletus est (COLVM. 12, 9, 1 lactucae siccatos -os ita componere. cf. 12, 58, 1). 6, 11 menthae. COLVM. 5, 9, 12 olea -um agit (PLIN. nat. 23, 71 uruntur olearum -i efflorescentes. cf. 19, 115 -o acto). 11, 2, 10 si... -us fabae in quattuor digitos altitudinis creverit. 12, 7, 1 apii... ferulae... pastinacae. *ibid.* -um qui milvinus pes appellatur. *ibid.* feniculi. 12, 7, 4 folia et corticem omnem -orum holusatri et ferulae et feniculi detrahito. SCRIB. LARG. 113 ex succo -orum rubi (128 PLIN. nat. 24, 119 [PLIN. med. 1, 15]). PLIN. nat. 16, 244 hippophaeston -bus inanibus. 21, 55 nervosi -i quibusdam trifoliis. 21, 66 heliochrysos... habet... -um... gracilem, sed durum. 21, 68 cum spinae albae -i inter oblectamenta quoque gulae condiantur. 22, 41 helixine habet -os densos, leviter rubentes. 22, 162 -us orobranthes est sine foliis, pinguis, rubens. 23, 17 asthaphis... -is nigris, rectis. 23, 119 e nigra fico candidi -i. 23, 163 myrti -i <in> flore decerpti (23, 165 -i myrti incipientes). 24, 29 chamaepitys -o digitali. 24, 49 -i foliorum ulmi. 25, 44 Achilleon herbam esse teneriorem -is. 25, 167 erigeron -is subrubicundis. 27, 105 tenuibus -is myosotae ex alis prodeuntibus. 27, 108 odontitis... -is densis ab eadem radice, geniculatis, triangulis, nigris. 27, 121 pelecion... fruticosam -is. 27, 139 thlapsi -o semipedali. et saepius. GARG. MART. cur. boum 1 dato... rutae -os ternos. CHIRON 811 feniculi -os conteres. HIER. in Matth. 24, 32 quando teneri fuerint in arbore ficus -i. MARCELL. med. 4, 49. 8, 139 de intibo rustico nascuntur -i. 14, 15. 16, 26. 80. 24, 11. 27, 3. 90. 30, 73. APIC. 7, 317 coliculos (calic- cod.) boletorum. nota: PLIN. nat. 27, 22 alypon -us est molli capite. 27, 61 cirsion -us est tener II cubitorum. translate de -o acanthi (cf. VITR. 4, 1, 9) in capitulo columnae Corinthiae: VITR. 4, 1, 12 -i eandem habeant altitudinem, e quibus folia nascuntur proiecta, uti excipiant quae ex -is natae procurrunt. 7, 5, 3 surgentes ex radicibus cum volutis <coliculi> teneri. *ibid.* -i dimidiata habentes sigilla alia humanis alia bestiarum capitibus. 7, 5, 4 quemadmodum... potest... -us tam tenuis et mollis sustinere sedens sigillum aut de radicibus et -is... flores dimidiataque sigilla procreari? 2 i. q. brassica (v. supra l. 43): BIBAC. carm. frg. 3, 6 Catonem tres -i... ad summam prope nutrant senectam.

PETRON. 132 languidior -i repente thyrso ferrum timui. MART. 5, 78, 7 ponetur... nigra -us virens patella. 12, 25, 4 credis -is arboribusque meis. 13, 17 fascis -i. 14, 101 servio -is. PORPH. Hor. sat. 1, 3, 115 qui -os de horto furatus sit. GARG. MART. med. 30. EDICT. imp. Diocl. 6, 9 coliculi optimi. 6, 10 sequentes. PELAGON. 98. 136. 142 culicorum fasciculos cum foliis suis decoque. 161. 169. 387. CHIRON 249 iumentum temperabis -o (collic- cod.). 250 coliclorum (collic- cod.) offas dare. 998 VEG. mulom. 2, 6, 2. 2, 132, 4. 4, 6, 1. MARCELL. med. 15, 64 culiculi (cod.). 15, 65. 26, 104. 106. 27, 53. 28, 18. COMM. instr. 1, 34, 2 crassis satiari coliclis (Oehler, caliglis codd.). ANON. med. ed. Piechotta 157 -os cum vino salso decoques. THEOD. PRISC. eup. faen. 14. 76 de holeribus... accipiant -os (collic- V, calic- r). 83. DIOSC. 2, 104 de coliculo (h)ortino. 2, 105. 106 saepius. APIC. 3, 81. 82 coliclos elixatos mediabis al. CAEL. AVR. chron. 2, 7, 106. 4, 7, 105. 5, 1, 10. 5, 10, 122. CASS. FEL. 43 sucum supermittes coliculi (caul- cp). 52. 72. PALLAD. hist. mon. I 6 p. 273^c modica -orum folia cruda... sumens. deriv.: cauliculatus.

*1. **caulis** (cōlis), -is m. [cf. c. gr. καλλός, nisi inde tractum est, et c. lituan. kaulas 'ōs'. Th.] voc. graecam esse docet VARRO ling. 5, 103. formae: cōlis: VARRO ling. 9, 76 secundum naturam nominandi est casus cols (rois F), secundum consuetudinem colis (rolis F; cf. 9, 75 negant habere rectos... colem, colis cole). SERV. georg. 2, 30 caulem pro colem. 3, 278. legitur: CATO agr. 35, 2 VARRO rust. 1, 31, 2 (ter). 1, 41, 6 HOR. sat. 2, 4, 15 COLVM. 5, 6, 22. 34. 35. 36. 12, 7, 1 (caule SA) arb. 9, 2 (bis) CELS. 2, 7 et ubique, ut videtur, significatione 'penis'. NON. p. 93 colem. CHIRON 474 cole (fort. etiam THEOD. PRISC. eup. faen. 78 cole [colo B, calculo b, claudio r]). nom. sing. cōles: CELS. 6, 18, 2 (ter). 7, 18. 7, 25, 1 (bis). 7, 26, 1. nom. sing. cōlus: GLOSS. II 346, 54. III 556, 49. 608, 51. 620, 59. acc. sing. colum: CHIRON 474 (mulum trad.). nom. plur. caulī: GLOSS. IV 317, 6 (fort. VEN. FORT. vita Germ. 49, 137[?] v. p. 653, 68). abl. plur. caulis: ITALIA exod. 38, 14 (Monac.). femininum (cf. Neue-Wagener I³ p. 1000): PLIN. VAL. 5, 27 caules montanae. caulae: CHIRON 436. legitur inde a CATONE singulis locis ap. CIC. VERG. PRIAP. PERS., binis: LVCIL. SCRIB. LARG. MART., ter: IVV., quater: HOR., quingies: CATONEM, septies: VARRONEM; frequentant: CELS. (26^{ies}), COLVM. (31^{ies}), PLIN. nat. (fere 250^{ies}). [it. cavolo, francog. chou, port. couve. M.-L.]

1 **proprie: a scapus vel frutex medius herbarum, surculus**: cf. SERV. Aen. 12, 413 -em... medium fruticem, qui vulgo thyrsus dicitur (ISID. orig. 17, 10, 3 -is est generaliter herbarum vel olerum medius frutex, qui vulgo thyrsus dicitur). GLOSS. καλλός. -em: fruticem. vimen. thursum. vitis palmitem. stela (anglosax. 'Stiel'). -i: coliculi. de vite: CATO agr. 33, 4 ne -es praefringantur. 70, 1. VARRO rust. 1, 31, 2 e sarmiento coles qui nati sunt. *ibid.* relictis colibus. *ibid.* in pariendis colibus. COLVM. 4, 7, 2 -bus duris falcem adhiberi. 4, 22, 6 e radicibus novellos prorumpentes -es transmittat. 4, 27, 1 teneris -bus nec dum adultis modus adhibendus est. 5, 6, 22 -es in modum coronae contortos arbori circumdari. 5, 6, 34 id genus -is propter fructum submittere. 5, 6, 35 -em deterrimum esse. 5, 6, 36 vinearios -es praecipitare. 6, 4, 3. arb. 9, 2 cum codex egerit -es (*ibid.* cum vitis -es agere coeperit. cf. COLVM. 12, 56, 3). PLIN. nat. 14, 119 decoctis -bus summis. 17, 162 colligantur ipsi -es (candales codd.). *ibid.* malleolus spargere -es coepit. 17, 205 -is a capite ad duas gemmas reciditur. 23, 21 ex radice -es asparagi similitudine exeunt (cf. 20, 79). 23, 22 -es vitis albae exulcerant corpus. cf. NON. p. 93 -em: vitis robur. CATO agr. 157, 1 brassica est -e magno. 157, 2 brassica est minutis -bus. PRIAP. 51, 14 brassicarum ferre... -es. COLVM. 6, 6, 1. 10, 129 quae... frigoribus -es et veri cymata mittit. 10, 325 valido turgescit lurida -e brassica. 11, 3, 24 maior pars brassicae in cymam prosilit nec postea hibernum -em amplum facit. *ibid.* maximos -es bis transferre. PLIN. nat. 19, 137. 138. 140. 141 foliorum crassitudo -em ipsum extenuet. 20, 79. 80. 86. VARRO rust. 1, 41, 6 ex eo (nucleo) tardius enascebatur colis oleae (PORPH. Hor. epod. 16, 45 termes appellatur proprie -is olearum arborum [GLOSS. II 197, 17]). VERG. Aen. 12, 413 puberibus -em dictamni foliis et flore comantem (PLIN. nat. 25, 92. PACIAN. paraen. 11 p. 122 dictamni -e detonso... tela decutere). CELS. 2, 18 imbecillissimam... materiam esse omnem -em holeris et quidquid in -e nascitur (2, 27 holerum crudi -es assumuntur. COLVM. 12, 7, 1 holeris atri. 12, 7, 4). 2, 33 verbenarum contusa cum teneris -bus folia. COLVM. 6, 17, 2 acutum trifolium... -em... robustiorem facit quam pratense (6, 17, 3). 7, 5, 8 cicutae. 9, 4, 4 -es acanthini. 10, 369 prototomos... decidere -es. 11, 3, 21 alii. 11, 3, 27 quo tardius lactuca -em faciat (12, 9, 1 SCRIB. LARG. 104 PLIN. nat. 19, 125. 126. 20, 58. 60. 61. 66. 67 PLIN. med. 2, 7). COLVM. 11, 3, 58 cepinae cum fecerint -em. 12, 8, 3 abiecto -e lepidii. 12, 32 marrubii. 12, 56, 3 napi. PLIN. nat. 1, 21, 59 herbarum genera per -es. 1, 21, 66 quibus flos ante quam -es exeant (19, 144 praecisis germinibus [et] -is. 19, 184. 21, 91. 99 aculeatarum -es aliquarum. 21, 106 cum omnes herbae... in -em rotundentur). 12, 45 nardum -e cubitali est. 12, 73 carpere germinum -es ladani. 12, 127 inciso -e panacis. 13, 124 ferula inani -e (19, 175. 20, 260). 13, 127 -e capparis decerpto (15, 117). 13, 132 seritur cytisum aut vere semine... vel -e autumnno. 13, 187 tertium genus prasi est... -e qualiter calami. 15, 25 cici provenit... -e ferulaceo. 15, 117 in papyris et ferulis spinaque alba -is ipse pomum est. *ibid.* ficulni -es.

16, 79 rhododendron . . . -bus fruticosum est. 16, 153 *smilax* densis geniculata -bus. 18, 57 *leguminum* -es sparguntur in terram. *ibid.* fabae . . . -em emittunt (cf. 19, 103. 21, 97). 18, 144 *medicae externae*. 19, 39 *lasericum* (19, 42. 43. 45 supernato -e, quem magydarim vocant. *ibid.* radice et -e consummantibus sese). 19, 47 *rubia* spinosis (foliis) et -e. 19, 60 in hortis nascentium alia bulbo commendantur, alia capite, alia -e, alia folio, alia utroque *eqs.* 19, 96 *aron* est -e recto dum cubitorum. 19, 112 *ulpici et alii* -es depressi in terram obruuntur (19, 114 debet . . . intorqueri -is *alii*. 19, 122 scabrum -em habent). 19, 146 *thyrsus asparagi* -em educens. 19, 162 *olusatrum* e lacrima -is sui nascitur. 20, 21 *napus* angulosus foliorum -bus. 20, 72 beta -e (-ium *codd.*) lili. 20, 113 *apium* crasso -e. 20, 253 *meum* -e . . . bipedale. 20, 254 -e *feniculi* turgescens. 21, 19 *rosa centifolia* funditur e -e malvaceo. 21, 20 *rosae* -e conciso. 21, 25 lilia . . . gemino -e. 21, 87 *colocasia* . . . -e . . . araneoso in mandendo. 21, 90 *cnecos* -e . . . rigido (*ibid.* *cnecos* torosiore -e). 21, 92 *urtica* -e . . . mordaci. 21, 94 *carduus* . . . -es spinosae lanuginis habet. 21, 97 in terra serpunt -es *cacti* a radice emissi. 21, 99 -e foliato est crepis et lotos. 21, 102 ornithogale -e tenero, candido, semipedali, molli. 21, 109 *asphodelus* -is acinosi (22, 67 -em *asphodeli* anthericum vocavimus. 22, 68). 22, 91 *condrion* . . . habet . . . -em minus pedalem. 24, 52 -es teneri mitioris sabuci in patinis cocti. 24, 99 *rosmarino* et -is et semen resinaceum est. 24, 118 -es *ruborum* teneri tunduntur. 24, 172 *rumpotinus* -em habet virgae ficulneae modo geniculatum. 25, 18 *dracunculi* -em pollicari crassitudine. 25, 65 *eupatoria* . . . -is lignosi, nigricantis, hirsuti. 25, 68 *centaurium* anguloso -e (*ibid.* -es concisos madefaciunt). 25, 82 *bupthalmus* . . . fruticosa -bus. 25, 85 *Cantabrica* nascitur . . . -e iunceo. 25, 126 *peristereos* vocatur -e alto, foliato, cacumine in alios -es se spargens. 25, 147 *mandragoras* hirsutis . . . -bus (25, 148). 25, 159 *cotyledon* longiore -e, sed pergracili (26, 80). 26, 21 *ficulni* -es. 26, 70 *cyparittia* -e gemino aut triplici. 26, 95 *orchis* . . . -e palmeo. *ibid.* spinoso. 27, 11 *aethiopsis* . . . habet . . . -em quadrangulum, scabrum. 29, 124 *oreoselinum* -e tenuiore aut crassiore et -is aliorum candidus est, aliorum purpureus, aliorum varius. et saepius. *TERT.* resurr. 22 p. 55, 28 parabola subtexitur tenerescentium arborum in -em, floris et dehinc frugis antecursorem (*alludit ad Luc. 21, 29, ubi: ὅταν προβάλλωσιν*). *SER. SAMM.* 333 -es (-e *codd.*) . . . sabuci de-coctos sale permiscet. *FIRM.* err. 7, 2 quicquid hyacinthi turget in -em. *CHIRON* 436 caulae capparisi . . . dabis. b *metonymice de tota herba*: *CATO* agr. 35, 2 coles rapicii unde fiant. *LVCL.* 135 incrustatus calix rutai -is habetur. *PLIN. nat.* 13, 107 est . . . eodem nomine (*sc. loti*) et herba et in Aegypto -is in palustrium genere. 16, 178 nec in fruticum nec in veprium -iumve neque in herbarum . . . genere numerentur . . . scirpi fragiles palustresque. 19, 54 -e (*i. holere*) in tantum saginato. 27, 76 *epimedion* -is est non magnus. *GARG. MART. med.* 5 radix unius -is (*sc. malvae*) admota denti. *speciatim i. q. brassica* (*GLOSS.* brassica. -es καράμβαι): *CIC. nat. deor.* 2, 120 *vites* a -bus . . . refugere (*cf. PLIN. nat.* 17, 240 *vitis* odit . . . -em et holus omne). *HOB. sat.* 1, 3, 116 qui teneros -es alieni fregerit horti. 2, 2, 62 cornu . . . bilibri -bus instillat. 2, 3, 125 ungeri . . . -es oleo meliore. 2, 4, 15 cole suburbano qui siccis crevit in agris dulcior. *COLVM.* 12, 7, 1. 5. *SCRIB. LARG.* 160 semen -ium. *PERS.* 6, 69 impensius ungue . . . -es. *PLIN. nat.* 19, 57 *Cato* praedicat -es. *ibid.* nec -es (*cautes codd.*) . . . probabant *prisci*. 19, 136 holus -esque . . . apud Graecos in honore fuisse. 19, 139 praecipuus fit -is sapore ac magnitudine. 26, 41 *plantago decocta* -ium modo. *MART.* 3, 47, 7 videres frutice nobili -es. 13, 17, 1 pallentes . . . -es. *IUV.* 1, 134 -is miseris . . . emendus. 5, 87 pallidus . . . -is olebit lanternam. 6, 17 cum farem nemo timeret -bus et pomis. *SER. SAMM.* 196. 291 -es assumere . . . madentes. *ARNOB.* nat. 4, 10 *cur deus non praesit* viciis, betaceis, -bus? *PALLAD.* 1, 6, 5. *AVSON.* 238, 2 -bus et malvis terga superna virent. 361, 9 -bus . . . patulis teretes colludere guttas. *AMBR. hex.* 5, 23, 77 fertur . . . vermis converti . . . in speciem -is. *VEG. mulom.* 1, 61, 2 addito suco apii et -ium. 2, 6, 2 offas -ium. 2, 7, 3. 2, 60, 2. 2, 121, 3. *THEOD. PRISC. log.* 98 -ium *decoctio* (101. 106. 118). *PLIN. VAL.* 5, 27 -es montanae bis coctae impingunt quidem, sed crispissant stercora. *APIC.* 4, 119 medium (*i. dimidium*) -is elixi. *ORIBAS. syn.* 1, 17 cum suco -ium. *VEN. FORT. vita Germ.* 49, 137 superpositis -is (-i *P*) foliis. *PALLAD. hist. mon.* II 10 p. 362^D nihil gustavit nisi folia tantum de -bus (καράμβαι).

2 *translate*: a *i. q. penis* (*de scriptura coles v. p. 652, 25*): *LVCL.* 281 praecidit -em testesque una amputat ambo. *CELS.* 2, 7 -em . . . extendendo. 4, 1 iter urinae . . . descendit ad -em. 6, 18, 2 -es intamuit. *ibid.* sursum . . . -es ad ventrem deligandus est. *ibid.* ulcera . . . in -e reperientur. *ibid.* -es sub cute exesus est sic. *ibid.* ex -e aliquid vel excidit vel abscinditur. 6, 18, 3 cancer ipsum -em occupavit. *ibid.* periculum est, ne . . . ex -e profusio sanguinis insequatur. 6, 18, 6 occalescit . . . in -e interdum aliquid. 7, 18 ut superior -es sub tumore eo delitescat. 7, 25, 1 (*quater*). 7, 26, 1 -em masculi continere. *ibid.* -es incidendus est. 7, 27 (*quater*). *CHIRON* 474 stantis equi in ipso ad extremum cole iaculum (folliculum *susp. Oder*) interpunge. *ibid.* si ipsum colum (mulum *trad.*) ex acu[m] pu[n]xeris. *THEOD. PRISC. eup. faen.* 78 vulneribus . . . in eodem -e (*Gel.* colo *B*) natis. b *de aliis rebus extantibus*: *spiculum insectorum*:

PLIN. nat. 11, 101 in terram demisso spinae -e. *PLIN. nat.* 11, 228 pinnarum -es omnium cavi sunt. *PLIN. nat.* 11, 265 boum caudis longissimus -is est. *de scapo candelabri*: *ITALIA* exod. 38, 14 (*Monac.*) fecit candelabrum . . . cum caulis (καυλόν, *Lugd.* scapum, *VVLG. aliter*) et calamisclis.

5 *syn.*: frutex, scapus, surculus, propago. herba (*PLIN. nat.* 13, 107). *deriv.*: cauliculus (*gr.* caulodes). *compos.*: multicaulis.

2. *caulis v. 1. caula p. 650, 24.*

caullae v. 1. caula p. 650, 10.

10 caullator v. cavillator p. 648, 54. 80.

caulodes, -is, καυλότης. qui caulem magnum habet: *PLIN. nat.* 20, 79 alteram heliam (*brassicae speciem*) latis foliis e caule exeuntibus, unde caulodem quidam vocaverunt. *Hoppe.*

caulus v. 1. caulis p. 652, 30.

15 cauma, -atis n., καύμα. acc. -am: *RAVENN.* p. 136, 18. abl. -ā: *FVLG. RVSP. serm.* 46. *GLOSS.* aestus, aequor. V 353, 68 camos (*lege cauma vel καυσμός*) suol (*anglosax. swol i. q. ardor, aestus*) -e: ardenter. IV 306, 8 aequor mare vel -a. 306, 25 aestus calor, -a, procella. v. nom. propr. [*it. et hisp. calma. M.-L.*]

20 *i. q. aestus, calor*: *HIEB.* in Is. 3, 23 p. 62 *θέρματα* ab eo quod in *θήρα*, hoc est in aestate et -e, corpora protegant feminarum. in *Matth.* 25, 8 p. 185 mediocria quae cito exolescent et exorto -e arefunt. *Ps. HIEB.* epist. 5 p. 62^B quem plurimum turbaverit -a bellorum. *VVLG. Iob* 30, 30 ossa mea aruerunt prae -e. *AVIAN. fab. apol.* 4 calor intensus ita, ut viator prae -e pallium exuens . . . se proiceret.

25 *FVLG. RVSP. serm.* 46 curramus sub istam umbram . . . et dicamus sub temporali -a. 68 venient non opertis capitibus pallio velaminis propter -a. *GILD. Brit.* 19 chron. III p. 35, 9 incalescentque -e. *RAVENN.* p. 136, 18 propter immensam ac validissimam -am. *ORIBAS. syn.* 6, 26 in pestilentia -a est in thorace et lingua combusta.

30 caumaliter adv. a cauma. *ISID. ord. creat.* 7, 9 aeris natura utraque in se trahit, id est aquam vaporaliter de imis et ignem -r de supernis.

35 caumatizo, -äre, καυματίζω. *GLOSS.* V 499, 40 exaestuat fervet, -at. 454, 30 exaestuatat fervebat, -bat. *Wulf.*

caunacē v. gaudacē.

caunae et caunae fici v. nom. propr. s. v. Caunus.

40 **cavo*, -avi, -atum, -äre [*a cavus. Th.*]. *GLOSS. καυκίωσιν*. V 173, 20 cabiabit (*i. cavabit?*) perforabit. *ISID. diff.* 1, 92 cavum naturaliter, -atum manu (*DIFF. ed. Beck* p. 43). *legitur inde a VARRONE et LVCR.; singulis locis ap. VELL. SCRIB. LARG. LVCAN. IUV. TAC. SVET.; binis: LVCR. VAL. MAX. SEN. phil. CVRT. PLIN. epist.* [*it. cavare, francog. vet. chever. M.-L.*]

45 *1 cavum aliquid reddere, excavare, aliquotiens etiam perforare: a partes terrae, lapides*: *LVCR.* 1, 313 stillicidi casus lapidem -at (*SEN. nat.* 4, 3, 4. *OV. Pont.* 4, 10, 5 gutta -at lapidem. *PLIN. nat.* 36, 60 lapidem alabastritem -ant ad vasa unguentaria. 36, 159 lapis -atur tornaturque in vasa. 37, 60 nullam non duritiam . . . -antes sculptores. 37, 95 *carbunculos*. *OROS. hist.* 1, 3, 4 lapides -atos aquis).

50 *VERG. georg.* 3, 87 equus -at . . . tellurem (*STAT. Theb.* 4, 451 novies tellurem -ata. *AVIEN. orb. terr.* 88 geminus sinus aequoris intrat telluremque -at). *AETNA* 97 secta est omnis humus penitusque -ata latebris (*SIL.* 13, 427 ferro . . . -are refossam . . . humum). *OV. ars* 1, 476 saxa -antur aqua (*Pont.* 2, 7, 40 percussu crebro saxa -antur aquis. *SEN. nat.* 4, 3, 4 *CARM. epigr.* 936. *ZACCH.* 3, 3 p. 1153^P -atis in habitaculum saxis subterraneis specubus). *OV. Pont.* 1, 1, 70 scopulos . . . -at unda (*cf. met.* 4, 525 pars ima -atur fluctibus. *SIDON. carm.* 9, 167 Charybdis . . . scopulos -at profundo). *MON. Ancyx.* 4, 44 -ato (<solo> in longitudinem mille et octingentos pedes (*COLVM.* 3, 13, 2 *SVET.* Aug. 43). *LIV.* 44, 8, 6 -ato . . . medio alveo. 44, 35, 17 medium spatium torrentis alibi aliter -ati. *CVRT.* 5, 4, 23 ingens vorago concursu -ata torrentium. 8, 10, 24 cavernae et voragines longa vetustate in altum -atae. *LVCAN.* 4, 295 puteus . . . -ati montis (*PLIN. nat.* 33, 70 cuniculis per magna spatia actis -antur montes. 33, 97 ad MD passus iam -ato monte. *TAC. hist.* 5, 13 -ati sub terra montes. *SOL.* 38, 7 specus montem impositum mari a summo -at [-et *H^o*] vertice. *AVE.* *VICT. Caes.* 9, 8. *STAT. silv.* 4, 3, 56 Athon -are). *PLIN. nat.* 2, 197 loca (*VEG. mil.* 4, 20 locum . . . egesta terra -vit intrinsecus. *EVSTATH.* *Bas. hex.* 4, 4 p. 905^A loca . . . profundioribus naturaliter -ata spatii).

55 *PLIN. nat.* 34, 124 genere terrae eo in scrobes -ato. 36, 2 rupes (*EVSTATH.* *Bas. hex.* 6, 9 p. 932^C). *STAT. silv.* 4, 3, 42 alto egestu penitus -are terras. *AVIEN. orb. terr.* 680 Pamphylia qua -at aestum prolabantis aquae. *cf. ora* 579. *SIDON. epist.* 1, 5, 2 -atis in callem nivibus.

60 *b arbores, herbas sim.*: *VERG. georg.* 1, 136 alnos . . . -atas. 2, 387 corticibus . . . -atis (4, 33). 2, 450 liliae . . . -ant . . . buxum . . . ferro . . . -antur. *COLVM.* 3, 18, 5 nimis unor . . . truncum -at. 4, 24, 4 suboles -atur atque putrescit. 4, 24, 5 aquis noxiisve animalibus . . . -ata vitis est. *PLIN. nat.* 10, 38 picum arbores -antem (*AMM.* 24, 4, 8 alveis arborum -atarum). 16, 224 pinus, piceae, alni . . . in tubos -antur. *SIL.* 6, 522 pinu . . . immane -ata. 7, 190 quercu in cratera -ata. *AMM.* 14, 2, 10 -atis arborum truncis annum permeare. 17, 13, 27 -atis (navatis *V*) roboribus, aliquotiens peragrans pedibus flumina. *DROSC.* 4, 148 radicem in uno loco -as et -ata tangis ferro. *nota: VERG. Aen.* 2, 481 firma -vit (*i. perforavit*) robora (*i. fores roboreas*). e in-

65 *PLIN. nat.* 11, 101 in terram demisso spinae -e. *PLIN. nat.* 11, 228 pinnarum -es omnium cavi sunt. *PLIN. nat.* 11, 265 boum caudis longissimus -is est. *de scapo candelabri*: *ITALIA* exod. 38, 14 (*Monac.*) fecit candelabrum . . . cum caulis (καυλόν, *Lugd.* scapum, *VVLG. aliter*) et calamisclis.

70 *syn.*: frutex, scapus, surculus, propago. herba (*PLIN. nat.* 13, 107). *deriv.*: cauliculus (*gr.* caulodes). *compos.*: multicaulis.

2. *caulis v. 1. caula p. 650, 24.*

caullae v. 1. caula p. 650, 10.

10 caullator v. cavillator p. 648, 54. 80.

caulodes, -is, καυλότης. qui caulem magnum habet: *PLIN. nat.* 20, 79 alteram heliam (*brassicae speciem*) latis foliis e caule exeuntibus, unde caulodem quidam vocaverunt. *Hoppe.*

caulus v. 1. caulis p. 652, 30.

15 cauma, -atis n., καύμα. acc. -am: *RAVENN.* p. 136, 18. abl. -ā: *FVLG. RVSP. serm.* 46. *GLOSS.* aestus, aequor. V 353, 68 camos (*lege cauma vel καυσμός*) suol (*anglosax. swol i. q. ardor, aestus*) -e: ardenter. IV 306, 8 aequor mare vel -a. 306, 25 aestus calor, -a, procella. v. nom. propr. [*it. et hisp. calma. M.-L.*]

20 *i. q. aestus, calor*: *HIEB.* in Is. 3, 23 p. 62 *θέρματα* ab eo quod in *θήρα*, hoc est in aestate et -e, corpora protegant feminarum. in *Matth.* 25, 8 p. 185 mediocria quae cito exolescent et exorto -e arefunt. *Ps. HIEB.* epist. 5 p. 62^B quem plurimum turbaverit -a bellorum. *VVLG. Iob* 30, 30 ossa mea aruerunt prae -e. *AVIAN. fab. apol.* 4 calor intensus ita, ut viator prae -e pallium exuens . . . se proiceret.

25 *FVLG. RVSP. serm.* 46 curramus sub istam umbram . . . et dicamus sub temporali -a. 68 venient non opertis capitibus pallio velaminis propter -a. *GILD. Brit.* 19 chron. III p. 35, 9 incalescentque -e. *RAVENN.* p. 136, 18 propter immensam ac validissimam -am. *ORIBAS. syn.* 6, 26 in pestilentia -a est in thorace et lingua combusta.

30 caumaliter adv. a cauma. *ISID. ord. creat.* 7, 9 aeris natura utraque in se trahit, id est aquam vaporaliter de imis et ignem -r de supernis.

35 caumatizo, -äre, καυματίζω. *GLOSS.* V 499, 40 exaestuat fervet, -at. 454, 30 exaestuatat fervebat, -bat. *Wulf.*

caunacē v. gaudacē.

caunae et caunae fici v. nom. propr. s. v. Caunus.

40 **cavo*, -avi, -atum, -äre [*a cavus. Th.*]. *GLOSS. καυκίωσιν*. V 173, 20 cabiabit (*i. cavabit?*) perforabit. *ISID. diff.* 1, 92 cavum naturaliter, -atum manu (*DIFF. ed. Beck* p. 43). *legitur inde a VARRONE et LVCR.; singulis locis ap. VELL. SCRIB. LARG. LVCAN. IUV. TAC. SVET.; binis: LVCR. VAL. MAX. SEN. phil. CVRT. PLIN. epist.* [*it. cavare, francog. vet. chever. M.-L.*]

45 *1 cavum aliquid reddere, excavare, aliquotiens etiam perforare: a partes terrae, lapides*: *LVCR.* 1, 313 stillicidi casus lapidem -at (*SEN. nat.* 4, 3, 4. *OV. Pont.* 4, 10, 5 gutta -at lapidem. *PLIN. nat.* 36, 60 lapidem alabastritem -ant ad vasa unguentaria. 36, 159 lapis -atur tornaturque in vasa. 37, 60 nullam non duritiam . . . -antes sculptores. 37, 95 *carbunculos*. *OROS. hist.* 1, 3, 4 lapides -atos aquis).

50 *VERG. georg.* 3, 87 equus -at . . . tellurem (*STAT. Theb.* 4, 451 novies tellurem -ata. *AVIEN. orb. terr.* 88 geminus sinus aequoris intrat telluremque -at). *AETNA* 97 secta est omnis humus penitusque -ata latebris (*SIL.* 13, 427 ferro . . . -are refossam . . . humum). *OV. ars* 1, 476 saxa -antur aqua (*Pont.* 2, 7, 40 percussu crebro saxa -antur aquis. *SEN. nat.* 4, 3, 4 *CARM. epigr.* 936. *ZACCH.* 3, 3 p. 1153^P -atis in habitaculum saxis subterraneis specubus). *OV. Pont.* 1, 1, 70 scopulos . . . -at unda (*cf. met.* 4, 525 pars ima -atur fluctibus. *SIDON. carm.* 9, 167 Charybdis . . . scopulos -at profundo). *MON. Ancyx.* 4, 44 -ato (<solo> in longitudinem mille et octingentos pedes (*COLVM.* 3, 13, 2 *SVET.* Aug. 43). *LIV.* 44, 8, 6 -ato . . . medio alveo. 44, 35, 17 medium spatium torrentis alibi aliter -ati. *CVRT.* 5, 4, 23 ingens vorago concursu -ata torrentium. 8, 10, 24 cavernae et voragines longa vetustate in altum -atae. *LVCAN.* 4, 295 puteus . . . -ati montis (*PLIN. nat.* 33, 70 cuniculis per magna spatia actis -antur montes. 33, 97 ad MD passus iam -ato monte. *TAC. hist.* 5, 13 -ati sub terra montes. *SOL.* 38, 7 specus montem impositum mari a summo -at [-et *H^o*] vertice. *AVE.* *VICT. Caes.* 9, 8. *STAT. silv.* 4, 3, 56 Athon -are). *PLIN. nat.* 2, 197 loca (*VEG. mil.* 4, 20 locum . . . egesta terra -vit intrinsecus. *EVSTATH.* *Bas. hex.* 4, 4 p. 905^A loca . . . profundioribus naturaliter -ata spatii).

55 *PLIN. nat.* 34, 124 genere terrae eo in scrobes -ato. 36, 2 rupes (*EVSTATH.* *Bas. hex.* 6, 9 p. 932^C). *STAT. silv.* 4, 3, 42 alto egestu penitus -are terras. *AVIEN. orb. terr.* 680 Pamphylia qua -at aestum prolabantis aquae. *cf. ora* 579. *SIDON. epist.* 1, 5, 2 -atis in callem nivibus.

60 *b arbores, herbas sim.*: *VERG. georg.* 1, 136 alnos . . . -atas. 2, 387 corticibus . . . -atis (4, 33). 2, 450 liliae . . . -ant . . . buxum . . . ferro . . . -antur. *COLVM.* 3, 18, 5 nimis unor . . . truncum -at. 4, 24, 4 suboles -atur atque putrescit. 4, 24, 5 aquis noxiisve animalibus . . . -ata vitis est. *PLIN. nat.* 10, 38 picum arbores -antem (*AMM.* 24, 4, 8 alveis arborum -atarum). 16, 224 pinus, piceae, alni . . . in tubos -antur. *SIL.* 6, 522 pinu . . . immane -ata. 7, 190 quercu in cratera -ata. *AMM.* 14, 2, 10 -atis arborum truncis annum permeare. 17, 13, 27 -atis (navatis *V*) roboribus, aliquotiens peragrans pedibus flumina. *DROSC.* 4, 148 radicem in uno loco -as et -ata tangis ferro. *nota: VERG. Aen.* 2, 481 firma -vit (*i. perforavit*) robora (*i. fores roboreas*). e in-

strumenta varia: VARRO rust. 3, 5, 15 ut... tabula -ata sit ut tympanum. Ov. met. 12, 130 parmam gladio galeamque -ari. LIV. 1, 56, 9 corneo -ato ad id baculo (VAL. MAX. 7, 3, 2). PLIN. nat. 37, 182 syringitis... perpetua fistula -atur. cf. 19, 185. STAT. Theb. 9, 126 clipeum -at trabs. IVV. 6, 248 palum -at assiduis sudibus matrona. APVL. met. 2, 19 sucinum mire -atum. AMM. 23, 4, 2 stilus (*ballistae*) recto canalis angusti meatu -atus. HEGES. 3, 11, 1 ut... muri latus cederet -atumque irrupturis fenestram daret. SIDON. epist. 4, 8, 4 *concha* senis -atur striaturis. *d partes corporis*: VAL. MAX. 9, 4, 3 partem capitis. COLVM. 6, 29, 5 tempora -ari incipiunt. PLIN. nat. 7, 70 *dentes* -antur tabe pituitae. LACT. opif. 10, 17 *bestiae* protenta... -ataque *lingua* hauriunt aquam. VEG. mulom. 1, 4 *animal* ilia -bit intrinsecus (cf. 3, 6, 5). VEN. FORT. Mart. 1, 120 membra viri per amara flagella -antur. *2 cum obiecto quod vocatur effectus iunctum i. q. cavando efficere*: VERG. georg. 1, 262 arator... -at arbore lintres. Aen. 7, 632 tegmina tuta -ant capitum. LIV. 21, 26, 8 Galli *naves* -bant ex singulis arboribus. VELL. 2, 107, 1 -atum... ex materia conscendit alveum. COLVM. arb. 8, 4 -atum foramen cum purgavimus (SIL. 14, 333 angusta foramina murus arte -ata dabat). PLIN. nat. 8, 62 maculam crescentem in orbes et -antem (*curvantem Detlefsen*)... cornua. 33, 75 piscinae -antur. 33, 76 fossae. 36, 132 in vas ex eo *lapide* -atum. STAT. Theb. 7, 749 *montis latus* vallem -at. PLIN. epist. 8, 20, 4 *omnia* quasi artificis manu -ata et excisa. APVL. met. 5, 1 laquearia citro et ebore curiose -ata. 11, 11 urnula faberrime -ata. OPTAT. 4, 9 p. 115, 10 lacus sine arte et feramentis -ari non potest. AVIEN. orb. terr. 75 oceanus... innumeros... sinus -at. 361 portus -at ora frequentis. 1058 *Coele* duobus ut conclusa iugis, vallis vice, multa -atur. AMM. 19, 5, 4 -atis (*G, vacati V*) fornicibus subterraneis scalae ad usque civitatis ducebant planitiem. 24, 4, 21 -atis tramitibus subterraneis. RVFIN. hist. 11, 28 sub -ato sacrarii pariete. GROM. p. 308, 25 terminus in modum arcellae -atus. OBIGO Rom. chron. I p. 144, 19 fundamenta Capitolii. PASS. coron. 2 iussit... ex metallo porphyritico conchas sigillis ornatas -ari. *ibid.* coeperunt... -are conchas et lacus. *nota translate*: HILARIAN. pasch. 7 tricesima... luna latens in semisse -atur.

part. perf. pass. cavatus, -a, -um. fere i. q. cavus. compar.: TERT. v. l. 47. VARRO Men. 387 -a aurium anfracta. ling. 5, 20 convallis -a vallis. (SEN. nat. 6, 22, 2). LVCR. 6, 1194 -i oculi. VERG. Aen. 1, 310 sub rupe -a (3, 229 Ov. met. 9, 211. EVSTATH. Bas. hex. 6, 9 p. 932° rupium... in altum -arum... aspectio). COLVM. 6, 29, 5 *equus* -os *dentes* gerit (*ex Varrone rust. 2, 7, ubi* cavos. SCRIB. LABG. 53 qua *dens* -us est. PELAGON. 1 VEG. mulom. 3, 5, 3). 8, 3, 5 parietibus... -is. PLIN. nat. 16, 22 *quercus hemeris* alas (*acc. gr.*)... ramorum crebro -a. 16, 203 praedones singulis arboribus -is navigant. 33, 74 sedem... trabibus -is praebere. PLIN. epist. 5, 6, 36 *aqua* -o lapide suscipitur. APVL. met. 6, 14 cautibus -is proserpunt. TERT. adv. Hermog. 29 p. 157, 8 segregatis enim aquis in -iorem sinum emicantior facta est arida. GARG. MART. med. 42 -is vulneribus ut carnem reddat imponitur *sucus* (cf. 6). LACT. opif. 5, 8 *ossa* -a. AMM. 14, 6, 24 aurum dextris manibus -is offertur (16, 5, 11 *aurum* utraque manu -a suscepit). 24, 4, 31 munimenta... aedificiis -is extracta. 31, 4, 5 navibus... et -is arborum alveis... impositi (SIDON. carm. 5, 398 lintre -a). VEG. mulom. 3, 6, 5 ilia -a. CHIRON 148 tempora -a fiunt. SVLP. SEV. Mart. 10, 5 saxo superiecti montis -o receptacula sibi fecerant. EVSTATH. Bas. hex. 4, 4 p. 905^A loca... convallia profundioribus naturaliter -a spatiis. *nota*: MACR. somn. 1, 20, 26 saxum vas in hemisphaerii speciem -a ambitione curvatum. SYMPH. 440, 257 lagoenam auriculae(que) regunt redimito ventre -a(m) (*geminatae v. -o Baehr., redimito v. -o Riese*) [*falso* GLOSS. IV 165, 17. 280, 53. V 578, 4 *pro acuta*].

syn.: excavo, exculpo (SEN. nat. 4, 3, 4), excido (PLIN. epist. 8, 20, 4), perforo.

deriv.: cavatio, cavator, cavatorium, cavatura. *compos.*: concavare, ex- in- prae- subcavare. multicavatus.

cavōsitās, -ātis f. [a cavus vel cavum. Th.]. i. q. locus cavus: ITALIA lev. 14, 37 (Tert. pudic. 20) si invenisset -es (*κοιλιάδας, VVLG. valliculas*) viridicantes vel rubescentes (cf. TERT. *ibid.* p. 267, 22). TERT. anim. 55 nobis inferi non nuda -as. *Hoppe.*

caupallus, caupill(us) v. caupulus.

caupo, -ōnis c. [cf. c. copa, caupona, fortasse c. gr. κάπηλος. Th.]. de genere cf. PROB. inst. gramm. IV 90, 9 CHAR. gramm. I 63, 10 CONSENT. gramm. V 347, 28. inde a PLAVTO. legitur cōpo: VARRO Men. 329 CIC. inv. 2, 14, 15 (cod. A). PAVL. FEST. p. 177 (Mac<co> copone corr. ex Macchopone). VAL. MAX. 1, 7 ext. 10 ASCON. Mil. p. 41 PETRON. 39. 61. 62 MART. 1, 26, 9. 1, 56, 2. 2, 48, 1. 2, 51, 3. 3, 57, 1. 3, 58, 24. 3, 59, 2. 7, 61, 9. 13, 11, 2 CARM. epigr. 930 (Pompeis) CORP. IV 1048. 1838. suppl. 3502. 6700. V 5931. IX 2689. XII 3345. 5968. XIII 2956. 10018, 32. 56. 57. 103. 120. 131. 157. 158 PROB. inst. gramm. IV 90, 9 FIRM. math. 4, 11, 2 GLOSS. II 116, 20. 338, 38. V 185, 21. 448, 11. 658, 35 (coapo: GLOSS. IV 46, 20). cupo: CHAR. gramm. I 63, 10 cupo cuponis, fullo fullonis. GLOSS. III 308, 12. 525, 39. kauponem: GLOSS. V 214, 28. ISID. orig. 20, 6, 7 cupos et cupas a capiendo, id est accipiendo aquas vel vinum vocatas, unde et -es. GLOSS. κάπηλος. πανδοχεύς. negotiator (fraudulentus addit IV 491, 29).

qui vinum vendit tabernarius. V 494, 11 venditores vini. 448, 11 p[r]opina<tor> (cf. V 274, 33 s. v. caupuncula. IV 214, 25 -es: stabularii vel tabernarii (V 540, 19 *sim.*). V 658, 35 popa quidam proprium nomen volunt, quidem coponem (*ad Cic. Mil. 65*). NOT. Tir. 96, 64/65 caupo, -is. cf. etiam Marquardt-Mau, Privatleben p. 471.

PLAVT. Aul. 509 -es, patagiarii, indusiarii stant mercedes petentes. VARRO Men. 329 aes defraudasse -em. CIC. inv. 2, 14, 15. Cluent. 163 hominem multorum hospitem Ambivium quendam -em de via Latina. div. 1, 57 (*quater*) Arcadem ad -em devertisse. *ibid.* sibi a -e interitus pararetur (cf. 2, 135 quale est somnium de illo interfecto a -e Megaris. VAL. MAX. 1, 7 ext. 10). HOR. sat. 1, 1, 29 perfidus hic -o, miles nautaeque. 1, 5, 4 nautis, -bus atque malignis. SEN. benef. 1, 14, 1 nemo se stabularii aut -is hospitem indicat (cf. GAIUS dig. 4, 9, 2. 5 VLP. dig. 3, 2, 4, 2. 4, 9, 1, 1. 5. 4, 3, 4, 1). PETRON. 39 in aquario -es et cucurbitae nascuntur. 61 uxorem Terentii -is. 62 fugi tamquam -o compilatus. 98 raptam -i arundinem. CARM. epigr. 930 (Pompeis) talia te fallant utinam me(n)ducia, copo: tu ve(n)des acuam et bibes ipse merum. CORP. IV 336 -es, facite. 814. 1048 Sabianus... -o. 1838. suppl. 3502 -o probe fecisti. 6700 Verbine copo, va(is). MART. 1, 26, 5 a -e tibi faex Laetana petatur. 1, 56, 2 non potes... vendere, -o, merum. 2, 48, 1 -em laniumque balneumque. 2, 51, 3. 3, 57, 1 callidus imposuit nuper mihi -o Ravennae. 3, 58, 24 non segnis albo pallet otio -o. 3, 59, 2 fullo dedit Mutinae: nunc ubi -o dabit? 7, 61, 9 tonsor, -o, cocus. 13, 11, 2. IVV. 6, 591 -e relicto. 9, 108. CORP. V 5931. VIII 9409 ob merita eius -is (21066). IX 2689 -o, computemus. XII 3345 Nicephoro Patillo -i. XIII 2956. 10018, 32 ave -o. 10018, 57 -o imple. 10018, 103 imple me -o vini. 10018, 120 misce -o. 10018, 131 mitte mi, cop(o), conditum. 10018, 157 reple me -o conditi. 10018, 158 reple me -o meri. GAIUS dig. 4, 9, 2 -o viatorum factum praestare debet. 4, 9, 5. APVL. met. 1, 9 -em... vicinum atque... aemulum. apol. 24 holitori et -i... concessum holus et vinum ex nobilitate soli commendare. 57 in illo -is (cauponio *Scriverius*) nidore. 59 ille -bus quam nomenclatoribus notior. VLP. dig. 4, 9, 1 (*saepius*), 5 -es... qui cauponam... exercent. 47, 5, 1, 3. 4. 6. PAVL. dig. 4, 9, 6, 3 in factum actione -o tenetur pro his qui habitandi causa in caupona sunt: hoc autem non pertinet ad eum qui hospitio repentino recipitur veluti viator. sent. 3, 6, 61 quae in -is usum parata sunt (*syn. tabernarius. cf. FIRM. math. 3, 6, 4*). FIRM. math. 4, 11, 2 fiunt pro signorum vel locorum qualitate -es ut ea quae ad victum et potum sunt necessaria, famosus et publicis mercimoniis praeparent. QVEROL. p. 35, 20 -bus tete hodie colloca. AMBR. in psalm. 118 serm. 11, 20 hi sunt qui miscent aquam vino tamquam -es pessimi (cf. *infra l. 53*. HIER. c. Vigil. 1 GLOSS. V 350, 11). HIER. virg. Mar. 21 mireris clericos esse -es et monachos impudicos. VVLG. Sirach 26, 28 difficile exuitur negotians a negligentia et non iustificabitur -o (*κάπηλος*) a peccatis labiorum. SALV. eccl. 1, 6 propolis... et -bus... terrenis. ISID. orig. 10, 58 -o pessimus de vino aquam faciens (GLOSS. V 564, 35). *translate*: TERT. anim. 3 cum omnes illic (*i. Athenis*) sapientiae atque facundiae -es degustasset. Ps. ALEX. c. Dind. coll. p. 183, 10 nec in aliquibus illecebrarum tabernaculis commorantes nec flagitiorum -bus obligati. HIER. c. Vigil. 1 iste -o Calagurritanus et in perversum propter nomen viculi mutus Quintilianus miscet aquam vino (cf. *supra l. 43*). CLAVD. 18, 198 quidquid se Tigris ab Haemo dividit, hoc certa proponit merce locandum institor imperii, -o famosus honorum.

syn.: stabularius, tabernarius.

derivata: caupona, cauponius, cauponari.

caupōna, -ae f. [cf. c. caupo. Th.]. inde a LVCLIO.

scribitur cōpōna: PAVL. FEST. l. 64. PRISC. gramm. II 146, 12 caupo... -a facit quod est tam taberna quam mulier. 209, 8 quinque inveniuntur in 'o' terminantia quae faciunt in a feminina ut leo laena vel lea, ... caupo -a, quod significat tam ipsam tabernam quam mulierem. GRAMM. suppl. 124, 20. PAVL. FEST. p. 40 copona: taberna a copiis dicta. SCHOL. Hor. epist. 1, 17, 8 -a: diversorium in via. GLOSS. κάπηλειον. meraria. cf. etiam Mau, PW. III 1806 et Marquardt-Mau, Privatleben p. 470. *1 i. q. copa tabernaria*: LVCL. 128 -a hic tamen una Syra. APVL. met. 1, 7 quandam -am Meroen, anum sed admodum scitulam. 1, 8 potens illa et regina -a quid mulieris est? 1, 21 de quadam anu -a ilico percontor. *2 i. q. taberna*: CIC. Pis. 53 nonne tibi nox erat pro die, solitudo pro frequentia, -a pro oppido? HOR. sat. 1, 5, 51 quae villa super est Caudi -as. epist. 1, 11, 12 in -a vivere. 1, 17, 8 si laedit -a, Ferentinum ire iubebo. PLIN. nat. 9, 154 -arum... aestiva animalia. 16, 158 pro pluma strata -arum replet (*panicula*). TAC. ann. 14, 15 extracta apud nemus... conventicula et -ae et posita veno irritamenta luxui. GELL. 6, 11, 4 quod in -a delitesceret *M. Antonius*. APVL. met. 1, 5 melle vel caseo et huiusmodi -arum mercibus. GAIUS dig. 4, 9, 5 caupo... viatores manere in -a patiat. 44, 7, 5, 6 exercitor navis aut -ae aut stabuli (cf. VLP. dig. 4, 9, 1, 5. 4, 9, 3, 1. 47, 5, 1, 3 PAVL. dig. 4, 9, 6, 2. sent. 2, 31, 16 in -a vel in meritorio stabulo deversoriove). *ibid.* eorum quorum opera navem aut -am aut stabulum exerceret (VLP. dig. 4, 9, 1, 5. 4, 9, 7, 6. 23, 2, 43, 9. 47, 5, 1, 6 IVST. 1, 7, 12). PAVL. dig. 4, 9, 6 (*saepius*) in -a gratis deverteris. 33, 7, 13 videndum ne inter instrumentum tabernae cauponiae et in-

strumentum -ae sit discrimen: ut tabernae non nisi loci instrumenta sint, . . . : -ae autem cum negotiationis nomen sit, etiam institores. VOPISC. Car. 14, 2 cum . . . Diocletianus apud Tungros . . . in quadam -a moraretur. COD. Theod. 11, 10, 1 (a. 369) qui -a vel propola vel tabernaria lucrum familiare sectetur. 7, 13, 8 (a. 380) inter optimas . . . militum turmas neminem e numero servorum dandum esse . . . neve ex -a ductum vel ex famosarum ministeriis tabernarum.

syn.: deversorium. stabulum. taberna.

derivata: cauponarius, cauponica, cauponula, caupuncula (cupuncula?), (cauponius?).

caupōnārius, -a, -um [a caupona. Th.]. *scribitur* coponarius: GLOSS. II 574, 1. *mas. subst. i. q. caupo*: GLOSS. II 338, 38 -us κἀπηλός. 574, 1 tabernarius. V 445, 15 -i: vinum miscentes.

fem. subst. i. q. caupona sub 1: GLOSS. IV 215, 29 -a (cod. -alia; cauponola a): tabernaria.

caupōnāticus, -a, -um a cauponari, cauponatus. NOVELL. Iust. 30, 5, 1 quae (aerariae causae) in tam pessimam et undique -am dilapsae sunt mercationem (gr. εἰς οὕτω δεινὴν καὶ πανταχόθεν κενάπληυμένην . . . ἐμπορίαν).

caupōnātus, -ūs m. a cauponari. FVLG. RVSP. ad Tras. 1, 7 aliud . . . ab istis adicitur memorato errori piaculum, quo confusionis admittunt taeterrimae -um.

caupōnicula, -ae f. [a caupona deminutive. Th.]. GLOSS. II 116, 22 cōpōnicula καπηλείον.

caupōnius, -a, -um [a caupo vel caupona. Th.]. *i. q. ad cauponam pertinens*: PLAVT. Poen. 1298 quis hic homo est cum tunicis longis quasi puer -us. VLP. dig. 23, 2, 43 pr. non tantum eam quae in lupanario se prostituit, verum etiam si qua . . . in taberna -a vel qua alia pudori suo non parcat (PAVL. dig. 33, 7, 13 bis). 23, 2 43, 9 multae lenae assolent sub praetextu instrumenti -ii prostitutas mulieres habere (PAVL. sent. 3, 6, 61 MARCIAN. dig. 33, 7, 17, 2).

subst. neutr. caupōnium, -ī (formae: cōpōnium: GLOSS. II 573, 41. III 92, 2 (coponium). cūpōnium: GLOSS. III 306, 64): GLOSS. καπηλείον. πανδοχείον. hospitium. stabularium. taberna. POM- PON. dig. 33, 7, 15 pr. caballos, qui in pistrinis essent, et pistores et in -o (an suppleendum instrumento?) institores et focariam mercesque, quae in his tabernis essent, legatas videri. TERT. apol. 40 balneis et -iis et lupanaribus operantibus. NOT. Tir. 96, 66.

caupōnor, -ātus sum, -ārī [a caupo, cf. gr. καπηλεύειν. Th.]. DOSITH. gramm. VH 430, 13 -or: μεταπωλῶ. GLOSS. -ati: fraudati, amixti, adulterati. ENN. ann. 195 nec -antes bellum, sed belligerantes [dub. lect. VVLG. II Cor. 2, 17 non . . . sumus . . . -antes (adulterantes al.)] verbum dei. cf. CASSIOD. hist. 4, 24 p. 972^d verbum veritatis . . . -ati]. AVG. c. Faust. 11, 1 nunquam sine stomacho auditis aliquid esse in apostolo -atum. PACIAN. paraen. 10 p. 121 -ando mercando rapiendo.

deriv.: cauponatus, cauponaticus.

caupōnula, -ae f. [a caupona deminutive. Th.]. GLOSS. taberna. V 355, 15 tabern[ac]ula. 626, 43 tabernula (taberc-cod.). *forma*: cōpōnula: GLOSS. IV 321, 7 (componula cod.). CIC. Phil. 2, 77 cum hora diei decima fere ad Saxa rubra venisset M. Antonius delituit in quadam -a atque ibi . . . perpotavit ad vesperam. SCHOL. Cic. Bob. p. 61 Hild. ad Bovillas in -am quandam P. Clodius fulgens consederat. [GLOSS. IV 215, 29 cauponola? v. l. 14.] Pöschel.

caupulus, caupil(l)us, -ī m. [orig. inc., nisi cf. est c. κάλπη, κάλπις, κάλπιον, κάλπος, calpar, sicut cauculus dicitur pro calculus. Th.]. GELL. 10, 25, 5 (inter navium appellationes) lintres -i camarae eqs. ISID. orig. 19, 1, 25 lembus navicula brevis, quae alia appellatione dicitur et cymba et -us (var. lect. caupilus, caupillus, caupulus). GLOSS. Scal. V 594, 71 navis. HEGES. 2, 9 l. 124 iam non -is (caupialius Cassell., latetne caupillis an caupallis? [qua de forma v. Ducange, gloss. med. aev. s. v. caupaltus], copiis rell. codd.) Germanorum repletur, sed Romanorum liburnis. LEX Burg. lib. const. 94, 1 quicumque navem aut -um involare praesumpserit, inferat pro -o . . . sol(i-dos) tot. . . servus pro -o . . . c. fustium ictus accipiat. *forma*

caupillus: GLOSS. Plac. V 53, 16 -us lignum cavatum, (quasi) cumba, id est velut carabum valde brevissimum. hoc enim alio vocabulo lintrem vocamus et alia appellatione lembum dicimus, quod quidem -um, cumbam, lintrem, lembum naviculam min(t)issimam sive carabum valde brevissimum intellegere debemus. V 176, 25 scapha, canale, locellum (204, 34 gaupulum). 614, 13 navicula brevis. fort. restituendum ap. ISID. orig. 19, 1, 25 et HEGES. 2, 9 l. 124 v. supra l. 59 et 61.

caupuncula, -ae f. a caupona deminutive. GLOSS. V 274, 34 caupo -a: tabernarius in taberna (355, 23), qui miscunt (huc addit Götz ex glossa praecedenti: qui vinum vendit vel p[r]opinator. cf. Landgraf, Archiv 9 [1896] 368, ubi 33 et 34 emendantur: caupo (in) caupuncula: tabernarius in taberna, id est qui vinum miscet et vendit vel popinator). *formam cūpuncula fort. restituas in titulo fabulae ENNII apud NON. p. 155, 31, ubi cupiuncula codd., caupuncula sive cupuncula scripsit Ribbeck com.³ p. 5.* Pöschel.

cauricus, -a, -um; cf. c. caurus et c. crepare. de scriptura chauri- v. p. 658, 17. *i. q. cauro perflatus*: AVIEN. orb. terr. 869 Achaei . . . inter -as et scruposas convalles transvexere larem.

caurinus, -a, -um a caurus. *i. q. ad caurum pertinens*: GRATT. 296 ubi caurino perstrinxit frigore vesper.

caurio, -īre [vox onomatopoeica esse videtur. Th.]. de voce pantherae: SVET. frg. p. 247 leonum est fremere vel rugire, tigris dum rancare, pardorum felire, pantherarum caurire. ANTH. 762, 50 panther caurit amans.

cauriōnes v. curio.

caurus (cōrus), -ī m. [fortasse cf. c. got. skūra windis 'καύλαφ', lituan. sziaurys slavon. severū 'boreas' (v. Joh. Schmidt, Beiträge z. vergl. Sprachforsch. 6, 149), nisi verius copulatur c. caurire. Th.].

ISID. orig. 13, 11, 10 vocatur corus, quod ipse ventorum circum claudat et quasi chorum faciat. *formae*: caurus et cōrus utraque in optimis codd., cf. VITR. 1, 6, 5 caurus quem plures vocant corum (chorum codd.). ISID. orig. 13, 11, 10 corus . . . antea caurus dictus.

15 SERV. georg. 3, 278 caurum pro corum sicut saurex pro sorex, caulis pro colis. gr. κῶρος GALEN. περὶ χυμῶν (Kühn XVI p. 403. 406). κῶρος GLOSS. III 84, 60. *item in bonis codd. chaurus vel chōrus*: INSCR. graec. XIV 1308 chorus. CARM. epigr. 1177, 3 qui flamina chori vincere suetus eras. Nov. test. gr. act. 27, 12 χῶρον. HESYCH. χῶρος . . . ἄνεμος. v. Ribbeck, proleg. Verg. p. 421. legitur inde ab

20 LVCR. v. nom. propr.

nomen venti; caurus et corus eundem ventum significant praeter VITR. 1, 6, 10 circa favonium argestes et certis temporibus etesiae, ad latera chauri circias et choros. *plerumque qui ab occidente et septentrione flat*: VITR. 1, 6, 5 inter favonium et septentrionem caurus (H, chau- G. cf. CET. Fav. 2 p. 288 chaurum [vqg] . . . corum [g², corum vpg¹]). 1, 6, 13 inter favonium et chaurum O, inter chaurum et septentrionem K (PLIN. nat. 2, 126 frigidissimi sunt, quos a septentrione diximus spirare et vicinus his corus; hi et reliquos compe-

30 scunt et nubes abigunt). SEN. nat. 5, 16, 5 (v. infra l. 52). PLIN. nat. 2, 119 ab occasu solstitiali corus (Ev); zephyrum et argestem vocant. 2, 124 cum hoc (aequinotio autumni) corus incipit; corus autumnat. huic est contrarius Volturnus. 18, 338 ex adverso Volturmi flabit corus, ab occasu solstitiali et occasu lateris septentrionis, Graecis dictus

35 argestes et frigidissimus et ipse. ISID. orig. 13, 10, 10 corus est qui ab occidente aestivo flat. nat. 37, 4 chorus qui et argestes, ex sinistra parte favonii spirans; eo flante in oriente nubila sunt, in India serena (ex Suetonio?; v. Reifferssch. p. 231). *ab occidente et meridie*:

40 VEG. mil. 4, 38 notus, id est auster; huic a dextera iungitur leuconotus . . . a sinistra libonotus, id est corus. cf. SIL. 14, 74 contra Libyamque situm caurosque furentes. GELL. 2, 22, 12 his (ventis orientalibus) oppositi et contrarii sunt alii tres occidui: chaurus (VPR T, cho- Y) . . . quem solent Graeci appellare ἀργέστην; is adversus aquilonem flat. APVL. mund. 13 (inepte) occidui sunt tres: caurus, qui graece argestes vocatur; is est adversus aquilonem; item favonius, zephyrus, euro contrarius; tertius Africus, lips, Volturmo reflat. 14 v. l. 57. *idem*

45 dicitur esse qui ἀργέστης: PLIN. nat. 2, 119 zephyrum et argestem vocant. 18, 338 v. l. 33. GELL. 2, 22, 12 v. l. 41. APVL. mund. 13 supra l. 44 (ergastes codd.). ISID. orig. 13, 11, 10 corus . . . caurus . . .

50 quem plerique argestem dicunt, non ut imprudens vulgus agrestem. nat. 37, 4 supra l. 36. *adde*: GLOSS. III 245, 41 ἐργάτης: chorus. sed SEN. nat. 5, 16, 5 a solstitiali occidente corus (cho- P¹S) venit, qui apud quosdam argestes (ergastes Φ, ergates Δ) dicitur: mihi non videtur, quia cori (cho- B) violenta vis est et in unam partem rapax, argestes fere mollis est et tam euntibus communis quam redeuntibus. *zephyrus*: PLIN. nat. 2, 119. AMPEL. 5, 1 ab occidente zephyrus, idem corus, idem favonius. *Iapyx*: APVL. mund. 14 Iapygeum . . . hunc caurum esse manifestum. INSCR. graec. XIV 1308. *adde*:

55 GELL. 2, 22, 22 eum (Iapygem) esse propemodum chaurum existimo. cf. GLOSS. II 102, 15 cloves λάπυξ ἄνεμος. *favonius*: AMPEL. 5, 1. POL. SILV. p. 659, 22. *libonotus*: VEG. mil. 4, 38 (v. supra l. 39). εἶρος: GLOSS. III 295, 22. 517, 4. *de regionibus ventorum v. Kaibel, Hermes 20 (1885) p. 579 sqq. et Steinmetz, De ventorum descriptionibus ap. Graec. Romanosque (Gött. 1907).*

60 LVCR. 6, 135 silvam cum flamina cauri perflant. CAES. Gall. 5, 7, 3 quod corus ventus navigationem impediabat, qui magnam partem omnis temporis in his locis flare consuevit (cf. civ. 3, 25, 1). VERG. georg. 3, 278 in borean caurumque (cau- testatur SERV. v. supra l. 15. chau- Ryc, charum M) aut unde nigerrimus auster.

65 3, 356 spirantes frigora chauri (MR, cho- PV. cf. Aen. 5, 126 hiberni condunt ubi sidera chori. GRATT. 420 et pluvias et cauri [hau- A] frigora vitent. COLVM. 10, 75 verberibus gelidis iraeque obnoxia cauri. PLIN. nat. 2, 126 grandines septentrio importat et corus. 18, 338 v. supra l. 33. CLAVD. carm. 1, 132 Sarmaticosve pati medio sub frigore coros [P, cho- φ]. carm. min. 28, 3 graviter flantes pluviali frigore coros [A, cho- φ, chorēs P]). CIRIS 460 magna repentino sinuantur lintea choro. VITR. 1, 6, 1 cum chorus flat, tussiant. SEN. Ag. 599 maria asperis insana coris (cho- EA^r). Med. 412 procellosum mare pontusve coro saevus. LVCAN. 1, 406 non corus (cho- saepe in O) in illum portum ius habet aut zephyrus. 2, 617 si non violentos insula coros exciperet. 4, 67 quicquid caeli fucator eoi impulerat corus (cf. ISID. nat. 37, 4 v. supra l. 36. BOETH. cons. 1 carm. 3, 3 cum praecipiti glomerantur nubila choro [W] nimbrosisque polus stet imbris). LVCAN. 5, 572 cori verrent mare. 5, 599.

70 75

80

85

90

95

100

105

110

115

120

125

130

135

140

145

150

155

160

165

170

175

180

185

606. 7, 125 ut victus violento navita coro dat regimen ventis. 9, 799 tantos carbasa coro curvavisse sinus. 9, 1001 vela dedit coris. PLIN. nat. 6, 175 praeter Mauretianas suas Gades usque navigandum coro. 18, 354 cum ab austro vel coro aut favonio nocte serena fulgurabit, ventum et imbrem ex eisdem regionibus demonstrabit. SIL. 2, 290 venturam pelagi rabiem caurique futura praedicit... flamina. IVV. 10, 180 in chorum (P) atque eurum... saevire flagellis. 14, 268 puppe moraris atque habitas coro semper tollendus et austro. VVLG. act. 27, 12 Phoenicen... portum Cretae respicientem ad Africum et ad eorum (χᾶρον, Fuld. et Amiat. chorum). SOL. 56, 6 cori... flatibus. OPT. PORPH. 16, 23 omnis ab arcto is plaga finibus horrida cauro (P, chau- BR, tauro V). AVIEN. Arat. 109 Creta ubi fluctu tunditur insanis late circumsona chauris (A, cau- V, tau- v). 1458 turbida certantes converrent aequora chauri. AVSON. Mos. 293 saeva furentum proelia caurorum (caucorum L, chau- G). 316 spirat... chorus achates. CLAVD. 5, 222 quantum non fremuerunt madidis elisa tonitrua coris (AA, cho- V ut vid. a m. rec. φ. carm. min. 28, 3 v. p. 658, 75. PLIN. nat. 2, 126 sicci corus et Volturnus praeterquam desinentes). CLAVD. 12, 42 rabidi tacete cori (AA, cho- φ). 15, 495 lunaque conceptis livescat turgida cauris (auris V¹, co- A, cho- V² φ). 20, 5 cautior... violentum navita corum (A, cho- φ) prospicit et tumidae subducit vela procellae. POL. SILV. fast. Febr. 3 chorus aut Africus. Iun. 7 favonius aut chorus (Sept. 2). Sept. 18 favonius vel chorus. BOETH. cons. 4, 5 carm. 5, 13 flamina cori (cho- W) litus frementi tundere fluctu. CORIPP. Ioh. 1, 167 maturis crebrescent flamina coris. nota usum ad significandam caeli regionem: VERG. Georg. p. 658, 68. VVLG. act. l. 9.

deriv.: caurinus. compos. cauricrepus. Wulff.

? caus POL. SILV. nom. anim. chron. I p. 543, 8 inter nomina quadrupedum (inter lynx et muscus). Mbr.

causa et deriv. v. caussa. causatus v. caulacus.

causea (-ia), -ae f., καυσα. tegmen capitis praesertim apud Macedones usitatum (cf. Daremberg-Saglio II 975, Marquardt-Mau, Privatleben p. 572): PLAVT. Mil. 1178 -am (cause hanc codd.) habeas ferrugineam. Persa 155 tunicam atque zonam et chlamydem afferto et cause(a)m. VAL. MAX. 5, 1 ext. 4 humo caput sublatum -a (gausea LA), qua velatum caput suum more Macedonum habebat, textit. [MART.] 14, 29 lemm. gausea pars codd. fort. i. q. vinea militaris: VEG. mil. 4, 15 vineas dixerunt veteres, quas nunc militari barbaricoque usu -as (cautius, cautibus, tias var. lect. codd., cautibulas legit Vincentius Bellovac.; estne cautibalus, quod conferas c. cautes et c. fustibalus, fundibalus?) vocant. Meister.

causimus, -a, -um, καύσιμος. PAPYR. Tebtunis II 686 (saec. II-III) lignorum causimor(um) Ital(icorum) (i. ξύλα καύσιμα). Mbr.

causis, acc. -in f., καύσις. CAEL. AVR. acut. 1, 2, 32 aeris inquietum habitum ne is calecat, quod eius -is (causa ed. princ., suspicari possis etiam de cauma vel causos, cf. Helmreich, Archiv 12 [1902] 310) plurimos afficiat. CAEL. AVR. acut. exc. 7 p. 692 lingua inflammatur atque inuritur; -in Graeci dicunt.

causōn, καύσων. febris quaedam ardens: PS. SORAN. isag. 5 hoc tempore nutriuntur cholera rubea, causon, synochus tertiarus. [de THEOD. PRISC. log. 35 et 84 v. s. causos l. 54. 55].

causos (-us), acc. sing. -on, acc. plur. -ōs, καύσος. THEOD. PRISC. log. 35 praeantibus... acutis febribus et flammis ardorem, quem aliqui -on (-ona V Gel.) appellaverunt. 84 calorem immensum vel ardorem aut -on (-ona V Gel.). 93 ardor, quem -on appellamus. CAEL. AVR. acut. exc. proem. p. 481 -os: ardor quidem totius corporis (GLOSS. III 599, 24 causus ardor eqs.), ex quo fit perturbatio mentis. CASS. FEL. 61 p. 149 -os latino sermone febris incendiosa dicitur. PS. SORAN. quaest. med. 83 syneche sunt (h)emitritaeus, siphodes et -os. 113 quid est -os? ardor vel incendium in febribus nimis. ORIBAS. syn. 2 add. p. 842 clysteres eis qui cum frigore -on patiuntur. his vero qui cum frigore -on febr(is) habent... (hoc vel sim. suppl.) lini seminis apozima iniciendi sunt. p. 848 ad -os stomachu (sic). -os autem parégorizamus cataplasmata eqs.

*caus(a), -ae f. [orig. inc. Th.]. CASSIOD. in psalm. 72, 13 -a enim a casu dicta est, quod saepe bona sit, saepe mala (ISID. orig. 18, 15, 2 -a vocatur a casu quo eventit). aliter SCAVR. v. infra l. 84. apud Graecos: καύσα: THEOPHIL. inst. Iust. 2, 20, 30. 4, 17, 3 al. καύσα: GLOSS. iurispr. cod. Paris. gr. 1357^A. legitur inde a LEGE XII tab. formae: abl. plur. causeis: LEX Iul. munic. (Corp. I 206) 60. de scriptura: kaus(s)a: CORP. I 210 (Clusii) <kalum>niae kaussa. LEX Rubr. (Corp. I 205. XI 1146) 1, 9 k(alumniae) k(au)sa, sed 2, 10 caussa. CORP. X 960 (Pompeis) honoris kaus(a). 1469 (Herculanei) honoris ka(usa).

caussa: QVINT. inst. 1, 7, 20 quid quod Ciceronis temporibus paulumque infra, fere quotiens s littera media vocalium longarum vel subiecta longis esset, geminabatur? ut 'caussae, cassus, divissiones', quomodo et ipsum et Vergilium quoque scripsisse manus eorum docent. MAR. VICTORIN. gramm. VI 8, 5 iidem (veteres) voces, quae pressiore sono eduntur — ausus causa fusus odiosus — per duo s scribebant. contra: SCAVR. gramm. VII 21, 14 causam item a multis scio per duo s scribi non attendentibus hanc litteram eqs. 21, 20 apparet causam geminatum s non recipere, quoniam neque in fine praecedentis syllabae alterum potest poni neque a gemino sequens incipere. sed illud secuti videntur, quod causa dicta sit a cavillationibus vel

a cavendo, deinde per συκοπήν caussa. CASSIOD. gramm. VII 149, 42 causa per unam s; nec quemquam moveat antiqua scriptura: nam et accusare per duo s scripserunt. de usu titulorum (scripturae -ss- exempla omnia enumeravi, -s- elegi usque ad aetatem Augusti incisa): nota differentiam quae est inter praepos. et subst., in illa enim praeferebatur -ss-, in subst. superant exempla unius -s. subst.

caussa: LEX repetund. (Corp. I 198) 36 (causa quater). LEX Rubr. (Corp. I 205. XI 1146) 2, 10 LAVD. [Turiae] (Corp. VI 1527) 1, 18 FAST. ann. Iul. Praen. Ian. 6. 14. 15 (Corp. I² p. 231). CORP. VI 2993 ex caussa legis (aetatis Tib. Caesaris). SENT. procos. Sard. (Corp. X 7852 a. 69 p. Chr.) 4. 6. 14. causa: LEX repetund. (Corp. I 198) 33. 37. 43. 45 LEX Iul. munic. (Corp. I 206) 60, inde passim. praep. causa (ex temporis illius usu neglecta geminatione): LEX luci Spolet. (Corp. XI 4766) 1, 8 rei dinai cau(s)a (saec. fere III ex. a. Chr.).

caussa: LEX repetund. (Corp. I 198) 5. 56 (causa quater). S. C. de pago Mont. (Corp. VI 81577) 1, 5 CORP. I 210 (= IX 5143). 533 (= X 7459). 628 LEX Anton. de Term. (Corp. I 204) 2, 9 CORP. I 635 (= VI 1319). 1246 (= X 852) LEX Tarent. (Ephem. epigr. IX p. 1 sqq.) 39 LEX Iul. munic. (Corp. I 206) 14^{ss} (causa semel) ACT. Iud. saec. Aug. (Corp. VI 32323) 111 (semel causa) LAVD. [Turiae] (Corp. VI 1257) 32 FAST. cos. Capitol. a. u. c. 296 (Corp. I² p. 16). a. u. c. 346 (Corp. I² p. 18) et passim. CORP. I² p. 189 v 13 (= XI 1826). p. 192 VIII 3 (= VI 1318). III 12110 MON. Ancy. 3, 1 DECRET. decur. Castrimoen. (Corp. XIV 2466) bis.

S. C. de aedif. (Corp. X 1401) 19. 31 (10. 26 causa). CORP. XIV 85 (a. 46 p. Chr.). III 6078 ACT. Arv. a. 81 f 21 sq. CORP. III add. 14400^d. VI 9323. 11630. 13411. IX 1703. X 852. 1818. 5713. 7459. XII 2462. 3619 (= CARM. epigr. 579, 1). XIV 1473 INSCR. Notiz. degli scavi 1905 p. 221. causa: LEX repetund. (Corp. I 198) 19. 53. 55. 65 SENT. Minuc. (Corp. I 199) 31. LEX agr. (Corp. I 200) 14 <cau>sa. 26 bis. 34. 51 CORP. I 589 (= VI 372 aet. Sullanae) LEX Iul. munic. (Corp. I 206) 58 LEX Vrson. (Corp. II 5439) 12^{ss} FORMULA Baet. (Corp. II 5042) 4 ACT. Iud. saec. Aug. (Corp. VI 32323) 56 EDICT. imp. Aug. de aq. Venafr. (Corp. X 4842) 8^{ss} LEX arae Aug. Narb. (Corp. XII 4333) 14 LEX colleg. aq. (Corp. VI 10298) bis. inde passim. exempla e codd.

congesta: PLAVT. cod. Ambr. exhibet: caussa 11^{ss} (subst.: Merc. 400 Poen. 335. 906 Pseud. 55. 92 Stich. 363; praep.: Merc. 537 Persa 282. 339 Pseud. 121. 720), causa 43^{ss}; ex Palatinis: Mil. 756 CD eorum caussa. 1352 D tua caussa. ex aliis ex. gr.: CATO or. frg. 58 caussam senticam. SISENNA frg. 52. COLVM. 2, 17, 3 frumenti caussa. NOVELL. Valent. 2, 3 caussis. TERT. spect. 5 de caussa vocabuli (AB)... rei caussa (AB). IREN. 1, 8, 5 generationis caussa. 2, 2, 3 caussae fabricationis. 2, 5, 3 caussa huius operationis. RVFIN. Adamant. 1, 3. in derivatis -ss- non legitur nisi caussativus, caussidicus, caussor v. s. h. v. cauzā: CORP. III 222 memoriae cauzā (Tarsi in Cilicia). scribitur per compendia: in titulis: LEX Rubr. (Corp. I 205) 2, 40 s(iremps) l(ex) r(es) i(us) c(ausa) q(ue).

CORP. III 13382 pietatis eius c(ausa). VII 253 e(ius) c(ausa). III 14184¹⁰ m(emoriae) c. (14400^s. V 6605. X 6495. XIV 647). V 7142 h(onoris) c. (X 2123. 7406. XIV 2409. 2649. 4239). PROB. litt. sing. gramm. IV 274 s(ecundum) s(uam) c(ausam)... i(uris) d(icundi) c(ausa). d(olo) m(alo) f(raudis) v(e) c(ausa). i(usta) c(ausa)... k(alumniae) c(ausa). c(ausa) c(ognita). f(iducia) c(ausa). 276 t(estamenti) c(ausa). l(iber) tatis c(ausa), m(ortis) c(ausa). huc adde ex NOT. laterc. gramm. IV 290 cā (i. causas). ca(usa) m(emorati) v(iri). c(ausa) q(uae) s(upra) r(cripta) est). 291 c(ausa) d(oli) m(ali). 305 c(uius) r(ei) c(ausa). 317 c(ausa) c(onventa) e(st). c(ausa) c(onventa). in codd. cusa: PLAVT. Asin. 432 A Capt. 14 E MAR. VICTORIN. rhet. 1, 19 p. 201, 33 D. p. 201, 37 J al. (cf. Schuchardt, Vokalismus des Vulgärlateins II 304). [it. cosa, francog. chose, hisp. causa. M.-L.]

materialem ita digessi: I causa efficiens: A generatim: .1 definitiones (infra l. 74). 2 de nexu -arum (p. 662, 15). 3 notabiliores loci (p. 663, 29). 4 synonym. et iuxta posita (p. 664, 44). 5 structurae (p. 665, 34). B speciatim: 1 causa quae praetenditur (p. 678, 38). 2 causa iuris (p. 680, 16). 3 causa morbi (p. 680, 58). C causā praepos. (p. 681, 53). II res de qua agitur: A generatim negotium (p. 685, 67). B speciatim: 1 condicio (p. 687, 3). 2 necessitudo (p. 688, 4). 3 res quae interest (p. 688, 21). C technice controversia, actio (p. 689, 12). D structurae (p. 691, 46). III latiore sensu i. q. res (p. 702, 62).

I causa efficiens: A generatim: res, persona, actio, ratio, quae efficit, commovet, fons origo principium, rarius culpa (cf. p. 663, 52) finis (cf. p. 663, 57): GLOSS. aīrla (GLOSS. iurispr. cod. Paris. gr. 1357A). IV 433, 27 -as rei originem vel rationem. AMBR. incarn. 9, 96 -am hoc est aīrlā, sicut Graeci dicunt.

1 definitiones et genera causarum: RHET. Her. 2, 2, 3 -a est ea, quae induxit ad maleficium commodorum spe aut incommodorum vitiatione. CIO. part. 110 -am appello rationem efficiendi, eventum id quod est effectum (cf. top. 58 locus rerum efficientium, quae -as appellatur). Tusc. 3, 23 origo... id est -a efficiens. fat. 34 -a... ea est, quae id efficit, cuius est -a, ut vulnus mortis, cruditas morbi, ignis ardoris. itaque non sic -a intellegi debet, ut, quod cuique antecedit, id ei -a sit, sed quod cuique efficienter antecedit. 36 neque id sine quo quippiam non fit, -a est, sed id, quod cum antecessit, id cuius sit -a efficit necessario. CLAVD. DON. Aen. 2, 105 -a est propter quam fit aliquid; nihil enim fit, nisi quod praecedat -a

faciendi. CASSIOD. art. 3 p. 1184^c quod... uniuscuiusque -a est, id efficit eam rem, cuius -a est. causa i. q. 'causativum litis' v. p. 664, 29; in arte medicinae cf. p. 680, 58. de differentia inter -am et rationem: SACERD. gramm. VI 446, 13 inter -am... et rationem hoc est, quod in ratione semper -a est, in -a vero non semper ratio, -et quod in ratione semper consilium continetur, in -a vero non semper. MAR. VICTORIN. rhet. 1, 1 p. 160, 4 -a est animi impulsus ad aliquid agendum: ratio est gerendorum ordo ex -a venientium, ut quid quo loco facias ac dicas intellegas. DIFF. gramm. VII 512, 8 -a docet facta, ratio solvit obscura. DIFF. gramm. suppl. 286, 27 inter -am et rationem hoc interest, quod -a multas habet species, ratio paucissimas. et quod ratio efficitur, -a desideratur. DIFF. ed. Beck p. 43, 6 -a multas habet species, ratio paucissimas; et quae -a desiderat, ratio efficit; et -a ratione manente cedit. ISID. diff. 1, 132 quod -a rem vel rationem antecedit, ratio in ipsa re est. item -a est, propter quam fit aliquid, ratio per quam fit (cf. etiam s. v. caussalis). genera causarum: CIC. inv. 2, 17 -a tribuitur in impulsione et in ratiocinationem. impulsio est, quae sine cogitatione per quandam affectionem animi facere aliquid hortatur ut amor, iracundia, aegritudo, vinolentia et omnino omnia, in quibus animus ita videtur affectus fuisse, ut rem perspicere cum consilio et cura non potuerit et id, quod fecit impetu quodam animi potius quam cogitatione fecerit. ratiocinatio est autem diligens et considerata faciendi aliquid aut non faciendi excogitatio (MAR. VICTORIN. rhet. 1, 26 p. 222, 2 -a hominis circa factum duplex est: aut enim propter rem aliquam iam ante animo provisam quodcumque facimus, et erit -a, quae ratiocinatio dicitur: aut subito necessitate aliqua praesentis temporis in factum aliquod praecipitatur et erit -a, quae impulsio dicitur). CIC. part. 93 -arum... genera sunt plura. nam sunt aliae, quae ipsae conficiunt, aliae, quae vim ad conficiendum aliquam afferunt. itaque illae superiores conficientes vocentur, hae reliquae ponantur in eo genere, ut sine his confici non possit. 94 conficiens autem -a alia est absoluta et perfecta per se, alia ad aliquid adiuvans et efficiendi socia quaedam... sunt autem aliae -ae, quae aut propter principium aut propter exitum conficientes vocantur. top. 58 -arum genera duo sunt; unum quod vi sua id, quod sub eam vim subiectum est certe efficit, ut: ignis accendit; alterum quod naturam efficiendi non habet, sed sine quo effici non possit, ut si quis aes statuae -am velit dicere, quod sine eo non possit effici. 59 huius generis -arum, sine quo non efficitur, alia sunt quae nihil agentia... ut locus tempus materia ferramenta et cetera generis eiusdem; alia autem praecursionem quandam adhibent ad efficiendum et quaedam afferunt per se adiuvantia etsi non necessaria ut: amor congressio -am attulerat, amor flagitio... atque ut earum -arum sine quibus effici non potest, genera divisi, sic etiam efficientium dividi possunt. sunt enim aliae -ae, quae plane efficiant nulla re adiuvante, aliae quae adiuvari velint. 63 omnium... -arum in aliis inest constantia in aliis non inest... earum -arum quae non sunt constantes, aliae sunt perspicuae, aliae latent. perspicuae sunt, quae appetitionem animi iudiciumque tangunt; latent, quae subiectae sunt fortunae. 70 vis... in comparatione causarum sic cernitur: efficiens -a gravior, quam non efficiens et fusius. fat. 19 interest inter -as fortuito antegressas et inter -as cohibentes in se efficientiam naturalem (cf. SEN. nat. 2, 55, 3 naturalem -am quaerimus et assiduam, non raram fortuitamque. epist. 87, 31 alia est... -a efficiens, quae protinus necesse est noceat, alia praecedens. PLIN. nat. 2, 105 tempestatum siderumque quasdam stas esse -as, quasdam vero fortuitas aut adhuc rationis incomptae). CIC. fat. 28 esse -as immutabiles easque aeternas, quae prohibeant quicquam secus cadere atque casurum sit. 41 -arum... inquit Chrysippus aliae sunt perfectae et principales, aliae adiuvantes et proximae. Tim. 51 necesse est intelligentis sapientisque naturae primas -as conquirere, dein secundas earum rerum, quae necessario moveant alias, cum ipsae ab aliis moventur (cf. HIL. trin. 11, 19 consequens et posterior -a numquam refertur ut prior sit). *ibid.* ut de utroque nos quidem dicamus genere -arum, separatim autem de iis, quae cum intelligentia sunt efficientes pulcherrimarum rerum atque optimarum, et de iis, quae vacantes prudentia inconstantia perturbataque efficiunt. SEN. epist. 65, 2 dicunt... Stoici nostri duo esse in rerum natura, ex quibus omnia fiunt, -am et materiam. materia iacet iners eqs. -a autem, id est ratio, materiam format et quocumque vult, versat, ex illa varia opera producit, esse ergo debet unde fiat aliquid, deinde a quo fiat. hoc -a est, illud materia. 65, 4 Stoicis placet unam -am esse, id, quod facit. Aristoteles putat -am tribus modis dici: prima, inquit, -a est materia, sine qua nihil potest effici; secunda opifex, tertia est forma, quae unicuique operi imponitur tamquam statuae: nam hanc Aristoteles eidos vocat. quarta quoque, inquit, his accedit propositum totius operis. 65, 8 quinque... -ae sunt, ut Plato dicit: id ex quo, id a quo, id in quo, id ad quod, id propter quod (*i. materia, faciens, forma, exemplar, propositum*). 65, 11 haec quae ab Aristotele et Platone ponitur, turba -arum aut nimium multa aut nimium pauca comprehendit. nam si quocumque remoto quid effici non potest, id -am iudicant esse faciendi, pauca dixerunt; ponant inter -as tempus... locum... motum... sed nos primam et generalem quaerimus -am. haec simplex esse

debet. nam et materia simplex est. quaerimus, quid sit -a? ratio scilicet faciens, id est deus. ista enim quaecumque rettulisti sunt multae et singulae -ae, sed ex una pendent, ex ea, quae facit. formam dicis -am esse? hanc imponit artifex operi: pars -ae ('Teilursache') est, non causa (cf. CASSIOD. art. 3 p. 1183^a est efficiens... -a, quae movet atque operatur, ut aliquid explicetur; materia vero, ex qua fit aliquid vel in qua fit; finis, propter quod fit). Ps. SORAN. quaest. med. 51 -arum quaedam dicuntur initiales, aliae continentis, quaedam etiam simul agentes, aliae vero concausales. MACR. somn. 1, 22, 2 illae vere insolubiles -ae sunt, quae mutuis invicem nexibus vincuntur et dum altera alteram facit ac vicissim de se nascuntur. CASSIOD. art. 3 p. 1184^b sunt... plures -ae id est quae vel principium praestant motus atque efficiunt; vel specierum formas subiectae suscipiunt; vel propter eas aliquid vel quae cuiuslibet forma est. 2 de nexu causarum, de fato et de causa ultima: CIC. Tusc. 5, 70 rerum -as alias ex aliis aptas et necessitate nexas videt, quibus ab aeterno tempore fluentibus in aeternum ratio tamen mensque moderatur (div. 1, 125 causae -a nexa rem ex se gignit. fat. 27 ex aeternitate causa -am serens. 34 quodsi concedatur nihil posse evenire nisi -a antecedente quid proficiatur, si ea -a non ex aeternis -is apta dicatur. 38 ea... esse nexa -is aeternis. LVCR. 2, 255 nec... principium quoddam, quod fati foedera rumpat, ex infinito ne causam -a sequatur. CELS. 2, 14 omnes ex una -a pendere. SEN. dial. 1, 5, 7 -a pendet ex -a. AVG. civ. 5, 9 si certus est ordo rerum, certus est ordo -arum). CIC. nat. deor. 1, 55 illa fatalis necessitas, quam εἰμαρμένην dicitis, ut quicquid accidat, id ex aeterna veritate -arumque continuatione fluxisse dicatis (div. 1, 125 fatum... id appello quod Graeci εἰμαρμένην, id est ordinem seriemque -arum. 1, 126 ut fatum sit non id quod superstitiose, sed id quod physice dicitur -a aeterna rerum. top. 59 ex hoc genere -arum ex aeternitate pendentium fatum a Stoicis nectitur. APVL. mund. 38 fatum... Graeci heimarmenen a tractu quodam invicem -arum se continentium volunt dici. AVG. civ. 5, 8 omnium connexionem seriemque -arum, qua fit omne quod fit, fati nomine appellant. cf. Cic. fat. 19 ita et semper verum fuit... neque tamen erant -ae fatales cur ita acciderit, sed quod ita cecidit, serie certa -arum casurum, sicut cecidit, fuit. 31 si omnia antecedentibus -is fiunt, omnia naturali colligatione conserte contextequae fiunt... si omnia fato fiunt, omnia -is antecedentibus fiunt, non igitur fato fiunt, quaecumque fiunt. 41 cum dicimus omnia fato fieri -is antecedentibus non hoc intellegi volumus: -is perfectis et principalibus sed -is adiuvantibus et proximis... si omnia fato fiant, sequi illud quidem, ut omnia -is fiant antepositis verum non principalibus et perfectis, sed adiuvantibus et proximis. 44 si omnia fato fiant, omnia -is fiant antecedentibus et necessariis). CIO. div. 1, 126 ut... observatione notari possit quae res quamque -am plerumque consequatur etiamsi non semper, ... eademque -as veri simile est rerum futurarum cerni ab iis, qui aut per furorem eas aut in quiete videant (1, 127 si quis mortalis possit esse, qui colligationem -arum omnium perspicit animo, nihil eum... fallat. 2, 17 qui potest provideri quicquam futurum esse, quod neque -am habet ullam neque notam cur futurum sit. AVG. civ. 10, 32 vel inferiorum fiunt praesensione -arum, sicut arte medicinae quibusdam antecedentibus si quis plurima... praevidentur). CIC. div. 2, 60 quicquid... oritur, quaecumque est, -am habeat a natura necesse est... si nullam reperies, illud tamen exploratum habeto, nihil fieri potuisse sine -a (Tim. 3 omne autem quod gignitur, ex aliqua -a gigni necesse est; nullius enim rei -a remota reperiri origo potest). causae rerum: CIC. ac. 1, 6 fin. 2, 45 VERG. georg. 2, 490 MANIL. 1, 98 PERS. 3, 66 al. PLIN. nat. 2, 104 nec stare pugnae licet, sed assidue rapta convolvitur et circa terram immenso rerum -as globo ostendit. SEN. benef. 3, 29, 4 semina omnium rerum -ae sunt et tamen minimae partes sunt eorum, quae gignunt. epist. 89, 16 de elementis locus... in materiam et -am omnia moventem et elementa dividitur. TERT. anim. 18 ideas, id est formas exempla et -as naturalium istorum manifestorum et subiacentium corporalibus seminibus. NEMES. ecl. 1, 35 omniparens aether et rerum -a (cf. AVG. civ. 8, 2 Anaximenen... qui omnes rerum -as aeri infinito dedit). ARNOB. nat. 2, 9 Pythagoras -am in numeris ponit... Aristoteles, qui quintum elementum principalibus applicat -is. AMBR. hex. 1, 8, 30 volunt a domino deo nostro quattuor primum elementa generata, caelum terram mare aerem, eo quod -ae rerum ignis et aer, terra et aqua sint. de deo et causis: CIC. fin. 5, 33 sive... maior aliqua -a atque divinius hanc vim ingenuit sive hoc ita fit fortuito. nat. deor. 3, 91 nec cum Aegisthi libidinem aut cum Paridis videmus, a deo -am requirimus, cum culpae paene vocem audiamus. div. 2, 55 magna stultitia est earum rerum deos facere effectores, -as rerum non quaerere. SEN. dial. 11, 8, 3 quisquis formator universi fuit, sive ille deus est potens omnium... sive fatum et immutabilis -arum inter se cohaerentium series. benef. 4, 7, 1 ille (Iuppiter) est prima omnium -a ex qua ceterae pendent (cf. AVG. civ. 7, 8, 9 sacpius). nat. 2, 45, 2 hic (spiritus mundi) est, ex quo suspensa sunt omnia, causa -arum (v. etiam supra l. 57 sqq.). APVL. apol. 64 totius rerum naturae -a et ratio et origo initialis summus animi genitor, aeternus animantium sospitator. IBEN. 2, 2, 3 non angeli vel mundi fabricator -ae erant fabricationis istius, sed voluntas dei

(AVG. civ. 5, 8, 7, 30, 8, 3 gen. c. Manich. 1, 2, 4 in psalm. 134, 10 al.). AVG. civ. 5, 9 -a... rerum, quae facit nec fit, deus est, aliae vero -ae et faciunt et fiunt, sicut sunt omnes creati spiritus maxime rationales, corporales autem -ae, quae magis fiunt, quam faciunt, non sunt inter -as efficientes adnumerandae. 8, 4 ut in illo (*deo*) inveniatur et -a subsistendi et ratio intelligendi et ordo vivendi. 11, 22 principales -as in verbo dei conspiciunt, per quod factus est mundus. *et saepe*. PS. IGNAT. Mar. Castab. 2 dei omnium -ae (*θεοῦ τοῦ πάντων αἰτίου*). *de voluntate hominum et nexu -arum*: CIC. fat. 9 non... si alii ad alia propensiores sunt propter -as naturales et antecedentes, idcirco etiam nostrarum voluntatum atque appetitionum sunt -ae naturales et antecedentes. 11 haec ex naturalibus -is vitia nasci possunt, extirpari autem et funditus tolli... non est id positum in naturalibus -is, sed in voluntate studio disciplina. 23 voluntatis... nostrae non esse -as externas et antecedentes. 24 communi igitur consuetudine sermonis abutimur, cum ita dicimus velle aliquid quempiam aut nolle sine -a. ita enim dicimus sine -a, ut dicamus: sine externa et antecedente -a, non sine aliqua. 45 ut quibusdam in rebus vere dici possit, cum hae -ae antegressae sint, non esse in nostra potestate quin illa eveniant, quorum -ae fuerint, quibusdam in rebus -is antegressis in nostra tamen esse potestate. CHALC. comm. 154 -a penes optantem (*Plato rep. p. 617^e αἰτία ἐλομέρον*), deus extra culpam. AVG. civ. 5, 9 -ae voluntariae aut dei sunt aut angelorum aut hominum aut quorumque animalium. 11, 17 vitium malitiae non naturam esse sed contra naturam, cui ad peccandum non conditor -a est sed voluntas. 12, 6 huius... malae voluntatis -a efficiens, si quaeratur, nihil invenitur. 12, 7 -as... defectionum istarum, cum efficientes non sint, ut dixi sed deficientes. *et saepius*.

3 loci ob vetustatem et ob rem notabiliores: vetustissimi: NAEV. com. 128 sonticam esse oportet -am, quam ob rem perdas mulierem. ENN. ann. 344 quae denique -a pugnandi fieret. [*corrupt.* ann. 9 (Varro ling. 7, 48). *dub.* 174 quis potis ingentes -as (*sic* QVINT. inst. 6, 3, 86, *fort. ex glossemate*, oras MACR. sat. 6, 1, 18 SERV. auct. Aen. 9, 526 DIOM. gramm. I 385, 32) evolvere belli.] CATO or. frg. 58 PLAVT. Aul. 688 *et saepe*. VARRO ling. 5, 93 artificibus (*i. nominibus artificum*) maxima -a ars, id est ab arte medicina ut sit medicus. 6, 37 si quis primigeniorum verborum origines ostenderit, si ea mille sunt, quingentum milium simplicium verborum -as aperuerit una (-as vocabuli: VARRO rust. 1, 6, 1 CIC. nat. deor. 3, 63 MACR. exc. gramm. V 619, 21. *cf.* FEST. p. 44 caerimoniarum -am alii ab oppido Caere dictam existimant. p. 194 Oufentinae tribus... -a fuit nomen fluminis Oufens. *al.*) VARRO frg. Aug. civ. 7, 34 libros eius (*Numae*), ubi sacrorum institutorum scriptae erant -ae (*i. q. origo*; PROP. 4, 10, 1 Iovis incipiam -as aperire Feretri. Ov. fast. 1, 1 tempora cum -is Latium digesta per annum... canam. 1, 465 -as horum moremque sacrorum. 4, 17 -ae... dierum. 5, 697 -am sideris huius. LIV. 1, 13, 8 Lucerum nominis et originis -a incerta est. SEN. frg. Aug. civ. 6, 11 -as ritus. STAT. silv. 1, 2, 16 diem -asque sacri. *cf.* Ov. epist. 15, 358 -am nominis inde tuli. fast. 2, 382 quaeve diem tali nomine -a notet. PLIN. nat. 7, 54 qualis -a patri... cognomen imposuit. 9, 130 unde et -a nomini). CIC. Verr. 4, 63 cuius mortis -am fugitivi sustinent (*i. q. culpam*; *v. etiam p. 665, 23 sqq.*, in -a esse p. 670, 60. ITALIA gen. 4, 13 [Hier. epist. 36, 2] maior -a mea est quam ut dimittar [epist. 36, 6 maior culpa. VVLG. maior est iniquitas mea; LXX *αἰτία*]. TERT. adv. Marc. 2, 27 p. 374 secundum merita -arum. ieiun. 3. VEN. FORT. vita Albin. 1, 44 cuius -a fuit hac me regione venire *adde supra l. 22*). CIC. Phil. 13, 23 eam tibi -am (*i. finem*) belli gerendi proponis, ut senatum funditus deleas (*cf.* TERT. anim. 51 alia quoque membra movissent et si manus tantum, sed non in -am orationis. nat. 1, 7 ad utramque -am mortuorum resurrectio praedicatur. MAECIAN. dig. 36, 1, 73 in eam -am pignora acceperit. SCAEV. dig. 15, 3, 21 ex pecunia mariti in easdem -as convertit. VLP. dig. 14, 1, 1, 9 quod ad navis -am accepit. 33, 7, 12, 19 si ad huiusmodi -am habeat signa parata ad alios usus non deservientia. 39, 5, 19, 5 stipulationes, quae ob -am fiunt, non habent donationem. 43, 3, 1, 2 *edictum* continet hanc -am, ut. PAVL. sent. 2, 31, 29 quia non in eam -am videntur accepta. AVG. bon. coniug. 6, 6 ut etiam praeter -am procreandi sibi misceantur. COD. Iust. 8, 53, 36, 2 nulla eis licentia danda pecunias ad alias -as nisi ad refectorem domorum erogandas). CIC. rep. 1, 39 eius... prima -a coeundi est non tam imbecillitas, quam naturalis quaedam hominum quasi congregatio. leg. 1, 48 *iustitia* per se... expetitur. eademque omnium virtutum -a atque sententia est (*cf.* SEN. benef. 4, 2, 3 utrum virtus summi boni -a sit an ipsa summum bonum). Tusc. 4, 57 sapientiam esse rerum divinarum et humanarum scientiam cognitionemque quae cuiusque rei -a sit (5, 7 off. 2, 5. AVG. civ. 19, 1 nulla est... -a philosophandi nisi finis boni). nat. deor. 3, 17 -ae *cur di sint* quas Cleanthes affert, quarum una est de commodorum... copia, altera *egs.* (LVCR. 5, 1161 quae -a deum per magnas numina gentes pervulgarit). LVCR. 1, 653 amplius hoc fieri nil est, quod posse rearis talibus in -is. SEN. nat. 1, 3, 2 -a arcus eiusmodi redditur. 2, 26, 7 res ista... -a ignium fit. LVCAN. 9, 623 vulgata... fabula pro vera decepit saecula -a. CVRT. 8, 9, 19 neque alia illis maior opulentiae -a est. PLIN. nat. 3, 2 locorum nuda nomina et quanta dabitur brevitate ponentur claritate -isque (*i. -is*

praecipuis) dilatis in suas partes (*cf.* 13, 4 unguentis cognomina dedere aliis patriae aliis suci aliis arbores aliis -ae. 15, 51 cetera e -is traxere nomen). 17, 191 ut in siderum -is docebimus proximo volumine. 22, 109 mellis -as atque differentias (*i. modi oriundi*; *cf.* 23, 79 olei naturam -asque. 37, 1 quae -a gemmarum est). FRONTO p. 88, 12 N. vale domine dulcissime, desiderantissime, -a optima vitae meae. AVG. civ. 5, 1 -am Romani imperii omniumque regnorum nec fortuitam esse nec in stellarum positione consistere. 8, 24 si -as artis huius (*deos faciendi*) nos diceremus multum errorem et incredulitatem. *in arte rhetorica*: CIC. inv. 2, 16 omnis... ex -a ex persona ex facto ipso coniectura capienda est. de orat. 2, 171 ex -is... rerum *argumenta* sic: avaritiam si tollere vultis, mater eius est tollenda luxuries (top. 11. QVINT. inst. 5, 10, 94 *argumenta* a personis, -is locis tempore. CASSIOD. art. 3, 1184^c *argumentum*... ab efficiente -a. 3, 1191^d a -is *argumentum* est quando ex consuetudine communi res, quae tractatur, fieri potuisse convincitur). CIC. part. 110 possunt... in -is haec... controversiarum genera versari. 112 spectant... ad -am facti motus animorum (QVINT. inst. 7, 2, 35 ex -is probatio, in quibus maxime spectantur: ira, odium, metus, cupiditas, spes). top. 58 locus rerum efficientium, quae -ae appellantur. 67 -arum locus. 71 perfecta est omnis argumentorum inventio ut, cum profectus sis... a -is, ab effectis... nulla praeterea sedes argumenti quaerenda sit. QVINT. inst. 4, 1, 50 tres esse praeparandi iudicis partes, sed multas species enumerant, ut ex... personis, factis, dictis, -is, temporibus, occasionibus, ceteris (4, 2, 36. 11, 2, 14 al.). CIC. inv. 2, 130 nulla in lege ullam -am contra scriptum accipi convenire (2, 135)... non fuisse ei grave nec difficile eam -am excipere, quam adversarii proferant. 2, 134 -am extra scriptum accipi non oportere. QVINT. inst. 3, 6, 104 causa (*αἴτιον, i. causativum litis*) et iudicatio et continens (*συνέχον*) est in omni genere -arum. AVG. rhet. 13 p. 144, 24 -am Hermagoras *αἴτιον* vocat, *συνέχον* continens... est... -a quae nisi praecederit, controversia fieri non potest (RHET. min. p. 585, 10 aetion est -a). p. 145, 4 interdum etiam *αἴτιον αἴτιον* vocat, quasi -am causae (*cf.* QVINT. inst. 3, 11, 6 -a quoque ex -a, id est *αἴτιον ἐξ αἴτιον* nasci videtur, *ubi Quintilianum per errorem Graecum αἴτιον αἴτιον in Latinum causa ex causa transtulisse Volkmann [Rhetorik d. Griechen und Römer p. 107] putat*). *adde etiam* -am conferre, transferre p. 668, 69, remove p. 669, 38 et 670, 84, -am dicere (non dicere, quin) p. 678, 58. *causae in tit. librorum*: SEN. nat. 6, 17, 3 apud Asclepiodotum invenies... in his ipsis quaestionum naturalium -is. CHAR. gramm. I 106, 14 Fabianus -arum naturalium II (146, 28. 375, 22). DIOM. gramm. I 368, 28 Cicero, M. Tullius, -arum decimo tertio. EXPLAN. in Don. gramm. IV 542, 16 Marius -arum naturalium.

4 synonyma et iuxta posita: coniungitur ratio: TER. Eun. 575 num parva -a aut prava ratio est? CIC. inv. 2, 137 div. in Caec. 1 de orat. 3, 114 part. 64 Tusc. 1, 29 fin. 5, 10 div. 1, 85. 2, 46 cum res videres, rationem -amque non quaerere. off. 1, 67 -a et ratio efficiens. LIV. 34, 4, 12 nonnullarum cupiditatum ne -am quidem aut rationem inire possum. VITR. 2, 8, 16 PLIN. nat. 18, 24. QVINT. inst. 4, 2, 77 alias -as, aliam mentem aliam rationem dabo. ARNOB. nat. 1, 7 AVG. gen. ad litt. 7, 23 p. 221, 25 al. res: CIC. inv. 2, 78 si sibi illa res atque ea faciendi -a... accidisset. off. 2, 5. LVCR. 2, 1068 nec res nec -a moratur. Ov. trist. 4, 2, 25 -as et res et nomina quaeret *al.* *vocab. ad originem, fontem sim. spectantia*: artifex: AETNA 188. auctor: LIV. 8, 37, 7 VELL. 1, 14, 1 VAL. MAX. 7, 2, 6 SEN. dial. 7, 1, 4 SIL. 17, 511 STAT. Theb. 9, 876 PLIN. paneg. 79. caput: VERG. Aen. 11, 361 (*v. p. 421, 48 sqq.*) QVEROL. p. 3, 7 PELAG. in Rom. 1 p. 653^a. cibus: Ov. rem. 138. custos: LVCR. 3, 324 custos et -a salutis. elementum: GRATT. 393 STAT. Theb. 8, 92. exordium: LVCR. 5, 677 -arum exordia prima. fax: Ov. Pont. 1, 7, 28 hortator studii -aque faxque mei. firmamentum: SEN. epist. 31, 3. fons: CIC. Tusc. 3, 67 LVCAN. 9, 526. fundamentum: SEN. epist. 87, 41. initium: CIC. Tusc. 5, 7 nat. deor. 2, 49 LIV. 2, 51, 6. 4, 9, 2 SEN. dial. 4, 20, 2 epist. 110, 3 SVET. Aug. 10 Vit. 4 al. instrumentum: SEN. epist. 94, 57. materia: CIC. fin. 1, 18 Liv. 6, 31, 2. 39, 1, 8 PETRON. 98 Ivv. 3, 147 TAC. Agr. 10. natura: CIC. de orat. 1, 53. 212 orat. 179 HOR. sat. 2, 8, 92 PLIN. nat. 11, 217. *cf.* COLVM. 10, 219 rerum -as et sacra moventem orgia naturae. SEN. nat. 3 praef. 1 -as secretaque *mundi*. origo: CIC. orat. 174. 177 Tusc. 3, 23 Liv. 28, 27, 11 PLIN. nat. 11, 181. 22, 94 Ivv. 14, 226 TAC. Germ. 9, 4 PLIN. epist. 1, 22, 3 APVL. met. 10, 3 ARNOB. nat. 1, 11, 2, 51 SCHOL. Cic. Bob. p. 101, 27 Hild. primordium: Ov. met. 15, 68 primordia mundi et rerum -as. principium: CIC. nat. deor. 1, 1 Ov. ars 1, 712 LIV. 3, 36, 5 HOMER. 234. semen: CIC. off. 2, 29 STAT. Theb. 3, 658. servator: Ov. Pont. 4, 15, 41 meae -am servatoremque salutis. vis: CIC. fin. 1, 18 vim et -am efficiendi. 4, 21 nat. deor. 2, 28 div. 2, 47 Tim. 51 LVCR. 1, 238. 5, 775. Ov. met. 4, 287 -a latet, vis est notissima fontis. MANIL. 4, 193 SEN. nat. 2, 46. *i. q. efficitur*: consecutio: CIC. fin. 2, 45 -as rerum et consecutiones. consequens: CIC. part. 82 de orat. 2, 166. effectum: CIC. top. 11. 71. 87 QVINT. inst. 7, 3, 28. 66 AVG. gen. ad litt. 611 p. 184, 22. effectus: CIC. div. 2, 47 SEN. nat. 2, 53, 3 PLIN. nat. 29, 28 al. eventum: CIC. div. 1, 12 quarum... rerum eventa magis arbitror quam -as quaeri oportere. Att. 9, 5, 2 semper... -ae eventorum magis movent, quam ipsa eventa. eventus: CIC. part. 82 -ae rerum et eventus et consequentia requiruntur.

109. 113 VERG. georg. 4, 397. exitus: CIC. de orat. 3, 31 SEN. Herc. f. 408. finis: LIV. 3, 44, 1. 5, 13, 5 VAL. MAX. 9, 13, 3 HOMER. 53. *accidentia causarum*: fructus: CVRT. 4, 14, 17. merces: SEN. dial. 7, 9, 2 (cf. pretium: Ov. met. 4, 739 TAC. hist. 3, 72). meritum: TAC. ann. 1, 48. modus: Ov. epist. 3, 90 SEN. clem. 2, 4, 3 epist. 13, 12. ordo: LIV. 39, 48, 6 belli -as et ordinem. QVINT. inst. 4, 2, 7 ordo et -a facti. signum: VARRO rust. 2, 1, 23. CIC. div. 1. 127 qui etsi -as ipsas non cernunt, signa tamen -arum et notas cernunt. VERG. georg. 3, 440 AETNA 518 SEN. nat. 1, 1, 4. *tempus, facultas, occasio* sim.: copia: Ov. Ib. 123 -aque non desit, desit tibi copia mortis. facultas: CIC. Cael. 53 part. 115 QVINT. inst. 7, 2, 25. locus: SEN. epist. 81, 14 PLIN. nat. 30, 1 QVINT. inst. 11, 1, 14 al. necessitudo: CIC. inv. 2, 140. necessitas: CIC. Mil. 45 QVINT. inst. 2, 13, 2. occasio: QVINT. inst. 2, 13, 2 SVET. Aug. 47 APVL. apol. 28 SCHOL. Cic. Bob. p. 78, 14 Hild. potestas: CIC. inv. 2, 34. 131. tempus: CIC. inv. 2, 86 CIRIS 336 LIV. 6, 10, 8. 21, 52, 7 CELS. 6, 6, 1 QVINT. decl. 334 p. 316, 20 al. *animi actiones*: animus: SEN. epist. 90, 5 QVINT. inst. 11, 1, 80. consilium: CIC. inv. 2, 86 rep. 3, 13 FLOR. epit. 4, 10, 2. propositum: SEN. dial. 8, 3, 3. spes: CIC. part. 28 LIV. 22, 3, 14. voluntas: CIC. Catil. 2, 18 fat. 11. 23 SEN. clem. 1, 8, 7. *casus* sim.: casus: CIC. de orat. 2, 63 div. 2, 143 TAC. hist. 1, 4. fatum: CIC. fat. 31. 41 LVCAN. 3, 303. 6, 612 STAT. Theb. 12, 404 (cf. etiam p. 662, 25 sqq.). fortuna: CIC. div. 2, 109 CVRT. 7, 1, 21. sors: SEN. nat. 2, 59, 8. culpa: CIC. Verr. 2, 83 circumsessionis tuae -am et culpam in alios transtulisse. leg. 3, 11 senatori, qui non aderit, aut -a aut culpa esto. Tim. 46 sese... extra omnem culpam -amque posuisset. VERG. georg. 2, 455 Bacchus et ad culpam -as dedit. QVINT. inst. 7, 3, 33 nec undecumque -a fluxit, ibi culpa est (-a culpae: Ov. epist. 16, 68 LIV. 30, 14, 11 FRONTIN. strat. 1, 9, 3). cf. TERT. adv. Marc. 1, 29 multum differt inter -am et culpam, inter statum et excessum. crimen: VERG. Aen. 12, 600 se -am clamat crimenque caputque malorum. Ov. met. 2, 614 crimen -amque dolendi. labes: VAL. FL. 3, 377 -as labemque docebo.

5 *structurae: a iuncturae verbales:*

a nominat.: causa est: absolute: LEX repetund. (Corp. I 198) 37 nisi sei quae -a erit. *alicuius rei*: PLAVT. Men. 771 nisi... iurgi est... -a. TER. Andr. 158 ut... vera obiurgandi -a sit. CIC. de orat. 1, 19 quae -a sit eloquentium paucitatis. rep. 1, 69 -a conversionis est, ubi in suo quisque est gradu firmiter collocatus (LVCR. 6, 577 est haec... -a tremoris, ubi). off. 2, 58 -a largitionis est, si aut necesse est aut utile. AETNA 453 ardendi -am lapidem esse molarem. LIV. 31, 1, 8 cum Aetoli et belli et pacis fuissent -a. SEN. suas. 6, 9 maximam -am proscriptionis ipsum esse Ciceronem. SEN. benef. 6, 8, 1 in flumen... cecidisse... -a sanitatis fuit. AVG. civ. 12, 1 beatitudinis... illorum -a est adhaerere deo. *saepissime*. *c. ellipsi verbi, ex. gr.*: VARRO ling. 5, 61 igitur duplex -a nascendi ignis et aqua. CAEL. Cic. epist. 8, 8, 1 quaeris, an -a? *alicui alicuius rei*: CIC. inv. 2, 24 alii nemini -am fuisse (de orat. 2, 170). S. Rosc. 41 neque odii -am patri neque sceleris filio fuisse. Verr. 3, 13 quae -ae benevolentiae Mamertinis erga istum sint. Cael. 18 hanc Palatinam Medeam... huic adulescenti -am sive malorum sive potius sermonum fuisse. fin. 2, 66 huic dolor... -a civitati libertatis fuit. Phil. 2, 99 hanc tibi esse cum Dolabella -am odii. SALL. epist. M. 5 Romanis cum nationibus... una et eadem vetus -a bellandi est. LIV. 35, 40, 1 -ae cum Antiocho fuerunt belli. 42, 37, 5 quae -a Romanis aut in Graeciam traiciendi copias aut urbes occupandi esset. PAVL. FEST. p. 32 vastitatis... esse -am his locis. SEN. contr. 2, 2, 11 quare uxori notae -a sim, socero orbitatis? SEN. dial. 4, 27, 2 non... nos -a mundo sumus hiemem aestatemque referendi. epist. 65, 10 quae deo faciendi mundum fuit -a? PLIN. paneg. 61 hanc tibi praecipuam -am fuisse extendendi consulatus al. apud, penes *aliquem*: LIV. 7, 30, 5 fuit... apud vos semper satis iusta -a amicitiae. TAC. ann. 6, 46 ea apud avum odii -a. Iuv. 14, 226 mentis -a malae penes te. TAC. hist. 4, 16 pluresque eius rei -as afferebat, potissimum penes incuriam virorum feminarumque. CHALC. comm. 154 -a penes optantem. *alicui rei*: LVCR. 2, 286 esse aliam... -am motibus (5, 509). SALL. hist. frg. 2, 50 quae -a fuerit novandis rebus (VERG. Aen. 4, 290). FEST. p. 269 urbi conditae in Palatio -am fuisse. SEN. Oed. 709 tu tantis -a periculis. TAC. Germ. 9 unde -a et origo peregrino sacro, parum comperi. *c. duobus dativis*: TAC. ann. 16, 14 cupidinem -am multis exitio esse. PLIN. epist. 6, 28, 1 quae tibi -a fuerit impedimento al. causa est de cf. p. 663, 78. causa est in sim.: CIC. Tusc. 3, 24 est... -a omnis in opinione nec vero aegritudinis solum sed etiam reliquarum omnium perturbatio. Phil. 2, 55 in seminibus est -a arborum et stirpium al. LVCR. 4, 257 esse in imaginibus... -a videtur cernendi. Ov. met. 14, 26 -a est huius in ipsa. LIV. 5, 11, 6 malorum in Sergio Verginioque -as esse. SEN. nat. 1, 3, 3 huius rei -am in umore esse. PLIN. nat. 2, 177 -a in ipsius terrae figura est. 11, 193 in felle nigro insaniae -a homini est. 33, 22 signandi -am in anulis esse. PORPH. Hor. epist. 2, 1, 109 quod in re ludicra maior reprehensionis -a sit al. causa est hinc al.: CIC. Cluent. 83 si istinc -a corrumpendi iudicii... est, hinc... nulla corrumpendi iudicii -a. TAC. hist. 4, 13 inde -ae irarum spesque ex malis nostris. PORPH. Hor. epist. 1, 19, 41 hinc illa

-a est, propter quam et alii laudantur. Cic. fin. 4, 13 -a non videtur fuisse mutandi nominis. cf. Caecin. 59 -am necessitudinis ad inferendum periculum iustam videri oportere (60). Verr. 2, 152 digna -a videretur al. SEN. Herc. O. 433 terris videri sceleribus -am suis, fecit noverca. causa est in dubio, promptu, palam cf. l. 27 sqq. aliquid, quid, satis -ae est cf. p. 671, 24 sqq. -a est, cur, quod, quare, ut sim. cf. p. 675, 82 sqq. et 676, 79 sqq. CIC. Cluent. 44 suberat... alia -a maior (off. 1, 38 Att. 1, 10, 2 NEP. Alc. 1, 4 Ov. fast. 2, 514 SEN. Thy. 967 CVRT. 4, 12, 14 PLIN. nat. 28, 260). Lael. 79 digni... sunt amicitia, quibus in ipsis inest -a, cur diligentur (nat. deor. 2, 28). fat. 40 si -a appetitus non est sita in nobis (SIL. 3, 331 omnis in annis lucis -a sita). Phil. 2, 53 -am perniciosissimi belli persona tua constituisse (PLIN. epist. 1, 8, 5 cunctationis meae -ae... in ipso materiae genere consistunt). SALL. Catil. 16, 3 si -a peccandi in praesens minus suppetebat. Ov. fast. 1, 233 -a fatis superest (SEN. contr. 7, 4, 9 lacrimae... desunt, -ae supersunt. SEN. dial. 5, 28, 1 ubique... -ae supersunt). causa deest sim.: deest: CIC. off. 2, 29 Ov. fast. 1, 713 LIV. 24, 29, 5. 32, 36, 1 al. abest: Ov. Pont. 1, 5, 60. COLVM. 1 praef. 2 quas ego -as... procul a veritate abesse certum habeo. deficit: Ov. am. 1, 8, 93 cum te deficient poscendi munera -ae.

causa agit vel patitur quaedam. patet vel latet sim.: CIC. inv. 1, 29 si -ae factorum extabunt. apparet: LIV. 2, 31, 11. 40, 7, 8 Ov. epist. 20, 3. comparet: LIV. 8, 37, 7. patet: MANIL. 4, 841 SEN. Herc. O. 832. patefit: LVCR. 6, 1001. latet: CIC. div. 1, 35 VERG. Aen. 5, 5 AETNA 373 Ov. epist. 20, 53 met. 7, 526 al. delitescit: APVL. met. 3, 14. cf. Ov. rem. 162 in promptu -ast. SEN. nat. 3, 25, 5 -a palam est. STAT. Theb. 3, 40 et prope sunt -ae. Ov. fast. 3, 839 nominis in dubio -a est. TAC. ann. 1, 49 clamor vulnera sanguis palam, -a in occulto. 15, 36 -ae in incerto fuerunt. manet vel fugit: CIC. div. in Caec. 59 ne iniuriae quidem... -a remanet. LIV. 34, 6, 17 quamdiu -a scribendae legis mansisset. LVCR. 3, 502 iam morbi -a reflexit (HOR. carm. 2, 2, 15 nisi -a morbi fugerit venis). VERG. Aen. 1, 25 necdum... -ae irarum... exciderant animo. Ov. Pont. 4, 9, 57 nec cedens -a priori. TERT. idol. 11 cessante -a acquirendi non erit necessitas negotiandi. fit, oritur, venit sim.: fit: VARRO rust. 2 praef. 4 bos domitus -a fit, ut. SEN. dial. 7, 1, 1. nascitur: CIC. rep. 2, 59 fin. 4, 45 Phil. 8, 7. oritur: CIC. nat. deor. 2, 13 Phil. 10, 8 epist. 6, 6, 5 SEN. epist. 91, 5 (exoritur: LIV. 3, 24, 3). manat: CIC. fat. 19 aeternis -is naturae necessitate manantibus. proficiscitur: CIC. Lael. 26 pulchrior et magis a natura ipsa profecta alia -a. 30. existit: AETNA 301 QVINT. inst. 1, 2, 2. 1, 10, 33. fluit: QVINT. inst. 5, 10, 23 nonnumquam ad honeste turpiterque vivendum inde -ae fluunt. 7, 33, 3. emergit: GREG. M. moral. 2, 78. accedit: CIC. S. Rosc. 4 accedit illa quoque -a, quod (BELL. Afr. 51, 5. 72, 3 TAC. ann. 15, 68. 16, 21 PLIN. epist. 1, 8, 10). fat. 24 nulla -a accedat extrinsecus. parad. 24 epist. 13, 10, 2. Ov. met. 3, 73 accessit ad iras -a recens. EPIST. Sapph. 71 SEN. epist. 30, 16. incidit: CIC. part. 137 off. 3, 40. 50 SEN. dial. 4, 14, 2. 4, 20, 1 epist. 85, 14 LEX Malac. (Corp. II 1964) 1, 32. insinuat: LVCR. 3, 486 si durior insinuaverit -a. incumbit: LVCR. 5, 347 si tristior incubisset -a. redit: LIV. 39, 24, 5 QVINT. decl. 262 p. 73, 18. 290 p. 159, 24. subit: Ov. met. 3, 260 MANIL. 2, 284. venit: Ov. medic. 48 rem. 322 fast. 5, 368 LIV. 7, 29, 3 SEN. epist. 85, 16 (evenit: Ov. ars 3, 247. intervenit: LIV. 6, 34, 4. 25, 7, 10 SEN. nat. 3, 11, 3 QVINT. inst. 3, 8, 19. supervenit: SEN. nat. 6, 18, 2). antecedit sim.: CIC. fat. 9. 43 veri simile est -am antecedere saepius. 19 -as... antegressas (21. 45). FRONTIN. aq. 74 -a quae praecedat (APVL. apol. 102). TERT. anim. 17 -ae libere praeeunt. efficit sim.: efficit: CIC. ac. 1, 6. fat. 28 -ae, quae efficiant, ut. 47 al. facit: TIB. 2, 4, 37 haec denique -a fecit, ut... Ov. epist. 11, 47 met. 4, 520. LIV. 7, 24, 10 eadem... -a dictatoris desiderium senatui fecit. 39, 21, 9 SEN. benef. 2, 18, 3 PLIN. nat. 37, 23 al. (perficat: PLIN. nat. 15, 81). gignit: CIC. rep. 1, 41. 125 (ingignit: CIC. fin. 5, 33). CIC. fat. 46 -a..., quae declinat atomum. LVCR. 5, 531 -a..., quae vegeat motum signis. CAES. civ. 3, 72, 4 parvulae -ae... magna detrimenta intulissent. AETNA 209 hae -ae spectanda ferunt incendia montis. HOR. epist. 1, 12, 16 quae mare compescant -ae. SEN. nat. 3, 20, 2 hae -ae saporem dant aquis. 6, 5, 1 -am, qua terra concutitur. epist. 88, 26 quae -a in speculo imagines exprimat. 93, 9 quae -a inducat noctem (83, 17 hilaritas aliena -a producta). PLIN. nat. 3, 16 quae -a magnos errores... parit. 31, 2 quae -a fulmina elidit. S. C. de sumpt. lud. glad. (Corp. II 6278) 3 quae -a illi morbo vires daret. causa commovet homines vel animos eorum: TER. Andr. 904 una harum quaevis -a me ut faciam monet. impellit: TER. Hec. 426 Cic. S. Rosc. 92 Sull. 56 de orat. 2, 361 Tusc. 5, 2. nat. deor. 1, 7 quae -a nos impulerit, ut al. (compellit: SEN. contr. 10, 4, 8 COLVM. 3, 20, 3 AVG. civ. 7, 3. 9, 19. pellit: SEN. Med. 193 nat. 7, 8, 3. cf. QVINT. decl. 378 p. 422, 27 levissimis -is expellemur). commovet: RHET. Her. 4, 16, 23 CIC. inv. 2, 32 Cluent. 44 leg. agr. 2, 83 (movet: CIC. fat. 44 Att. 11, 5, 1. 12, 25, 2 al. LVCR. 4, 233 consimili -a tactum visumque moveri. Ov. met. 9, 537 trist. 4, 10, 66. LIV. 6, 33, 16 quatenam... -a tam obstinatos movisset in fugam. CVRT. 4, 13, 5 SEN. epist. 94, 56 QVINT. decl. 263 p. 75, 25. permovet: CIC. part. 38). rapit: CIC. inv. 2, 36

-am . . . , quae . . . in fraudem rapere soleat. LVCAN. 2, 251. inducit (v. p. 666, 70): RHET. Her. 2, 19, 30 LIV. 10, 18, 11 (adducit: CIC. S. Rosc. 86. perducit: SEN. benef. 4, 17, 1). vocat: CIC. Mur. 6 (evocat: SEN. epist. 31, 6). inflammatur: CIC. Flacc. 81 (cf. IUV. 13, 182 *praecordia* levibus . . . *flagrantia -is*). allicit: CIC. fin. 1, 25 (illicit: LVCR. 2, 788). ciet: LVCR. 5, 775 (cf. MANIL. 5, 223 *magnis concita -is*). cogit: VARRO rust. 1, 34, 1 Ov. met. 6, 496 SEN. nat. 3, 30, 3 Thy. 429 *al.* subigit: VERG. Aen. 8, 112 SIL. 17, 570 (agit: AETNA 318 SEN. nat. 6, 24, 4. agitat: SEN. Thy. 552 dial. 3, 1, 2). attrahit: VERG. Aen. 11, 250 (trahit: STAT. silv. 1, 2, 257). stimulat: Ov. met. 6, 550 SEN. dial. 11, 14, 1 TAC. ann. 2, 46. flectit: VAL. MAX. 8, 1 absol. 1. poscit: SEN. dial. 4, 7, 2. accendit: SEN. nat. 7, 23, 2. premit: SEN. epist. 28, 2, 104, 3. invitat: PLIN. nat. 11, 172. lacescit: FLOR. epit. 2, 17, 5. CIC. de orat. 2, 15 *quaecumque vos -a huc attulisset*. LIV. 6, 25, 10 *qua quemque suorum usum -ae ferrent*. SEN. dial. 9, 12, 6 *inanes et leves -ae per urbem circumducunt*. 11, 7, 4 *alios alia -a excivit domibus suis*. PETRON. 10 *mille -ae quotidie nos collident et per totam urbem rumoribus different*. *causa amovet, prohibet sim.*: deducit: RHET. Her. 3, 24, 40. obstat: CIC. div. 2, 4 PLIN. nat. 2, 195. prohibet: CIC. fat. 28 SEN. epist. 58, 30 COLVM. 2, 15, 2 PLIN. nat. 12, 23. impedit: CIC. off. 1, 71 Att. 11, 17^a, 2 GAIUS inst. 1, 44 INST. Iust. 1, 7. tardat: BELL. Afr. 58, 5. moratur: Ov. epist. 18, 20 (cf. SEN. Tro. 166 *quae -a ratibus faciat . . . moram*). non patitur: Ov. am. 1, 10, 12 (cf. non sinit: PLIN. epist. 9, 37, 5). retinet: Ov. rem. 291 (tenet: LIV. 23, 37, 1. 33, 16, 2 SEN. Tro. 366. 552. detinet: SEN. dial. 6, 23, 4). nocet: Ov. Pont. 1, 10, 35. 2, 3, 54 *eadem prodest -a nocetque mihi*. arcet: SEN. Tro. 489. dissuadet: SEN. dial. 4, 3, 4. *mentem afficit*: CIC. leg. 2, 3 *me alia . . . -a delectat, quae te non attingit*. Cato 66 *-a, quae maxime angere atque sollicitam habere nostram aetatem videtur*. off. 3, 40 *-ae, quae conturbant animos* (SEN. nat. 6, 18, 6 *si spiritum aliqua -a perturbat*. TAC. ann. 1, 31 *iisdem -is Germanicae legiones turbatae*. cf. LVCAN. 5, 257 *constringere mentes -a solet*). VERG. Aen. 2, 285 *quae -a indigna serenos foedavit vultus*. PROP. 4, 6, 51 *frangit et attollit vires in milite -a* (SEN. Tro. 269 *sed fregit illos spiritus haec, quae dare potuisset aliis -a*). Ov. epist. 16, 20 *spemque tori dedit quae tibi -a mei*. LIV. 28, 42, 10 *illos aemulatio inter sese et omnes -ae certaminum acuunt*. SEN. epist. 82, 4 *nos sollicitudinem -ae persequantur*. nat. 6, 2, 3 *circumspicite, quam levibus -is discutiamur*. TERT. anim. 17 *-ae fallunt sensus*. LIV. 31, 29, 15 *eiusdem linguae homines leves ad tempus ortae -ae diiungunt coniunguntque*. 31, 40, 9 *hae -ae Democritum Aetolosque restituerunt Romanis*. 39, 29, 3 *hae -ae animum Philippi alienaverunt a Romanis*. *valet, pertinet sim.*: CIC. Verr. 5, 114 *haec una -a in opinione Siculorum plurimum valet, quod* (Planc. 25 Lig. 31 PLIN. nat. 18, 210 QVINT. decl. 328 p. 289, 8. *quare*: SCHOL. Cic. Bob. p. 41, 26 Hild.). inv. 2, 175 *digna ne -a videretur illa, quae ad utilitatem pertinet*. off. 1, 45 *plures -ae maioresque ponderis plus habebunt*. PLIN. nat. 16, 82 *cur . . . non eadem -a adversus omnes polleat*. *causae congruunt vel differunt*: CIC. S. Rosc. 62 *multae -ae convenisse unum in locum atque inter se congruere videntur*. ac. 2, 46 *cum duae -ae perspicuis et evidentibus rebus adversantur*. fat. 8 *has dissimilitudines ex differentibus -is esse factas*. LVCR. 6, 363 *tum variae -ae concurrunt fulminis omnes*. Ov. fast. 6, 571 *-a latendi discrepat* (PLIN. paneg. 55).

β acc.: *causam (-as) noscere, cognoscere sim.*: noscere: TER. Phorm. 278 LEX repetund. (Corp. I 198) 42, 43, 45 CIC. de orat. 1, 212 Att. 11, 13, 4 SEN. epist. 88, 22 TAC. hist. 1, 4 APVL. apol. 51 *al.* cognoscere: CIC. div. in Caec. 1 ac. 1, 12 Tusc. 4, 82 NEP. Dat. 4, 4 TAC. dial. 30 *al.* perspicere: CIC. Caecin. 59 COLVM. 1, 5, 6 TERT. nat. 2, 13 (inspicere: SEN. nat. 4, 2, 17. dispicere: COLVM. 9, 13, 1 QVINT. decl. 300 p. 183, 3. conspiciere: AVG. civ. 8, 4). videre: CIC. Deiot. 21 fin. 2, 45 off. 1, 11 LVCR. 1, 153 (pervidere: PS. APVL. Ascl. 3). cernere: CIC. div. 1, 126. 127 PETRON. 117. tenere: CIC. Tusc. 1, 29 div. 1, 127 LVCR. 3, 1070. intellegere: CIC. fat. 34 Ov. met. 10, 380 PHAEDR. 3, 14, 8 PLIN. nat. 8, 60. 32, 4. scire: VERG. Aen. 5, 788 Ov. trist. 4, 89. discere: VERG. Aen. 6, 488. accipere: Ov. met. 4, 794 fast. 5, 449 (percipere: Ov. fast. 1, 166. 4, 938. recipere: SEN. nat. 3, 29, 2). audire: LIV. 1, 7, 9 Ov. met. 2, 549 TAC. ann. 12, 54. intueri: LIV. 4, 24, 9 TAC. Agr. 34. legere: QVINT. decl. 324 p. 275, 29. ignorare: CIC. div. 2, 47 Phil. 8, 7 LIV. 24, 24, 5. 29, 6, 12 CVRT. 4, 16, 4. nescire: Ov. Pont. 4, 10, 37. reperire: CIC. S. Rosc. 8. 84 Verr. 2, 64 Phil. 14, 3 Brut. 325 Tusc. 3, 23 div. 1, 35 *saepe* NEP. Hann. 11, 3 Ov. Ib. 498 (comperire: TAC. Germ. 9 SVET. Aug. 94). invenire: CIC. de orat. 1, 123 rep. 2, 27 Ov. Pont. 3, 2, 76 SEN. nat. 4, 2, 3 *al.* *suspiciari, putare sim.*: suspiciari: TER. Hec. 540 CIC. de orat. 2, 12. putare: RHET. Her. 2, 16, 24 *satis idoneam -am putari*. QVINT. inst. 4, 2, 9 *has . . . non narrandi -as puto*. decl. 325 p. 279, 22. indicare: CIC. inv. 2, 175 *-am . . . necessariam iudicemus*. SEN. nat. 6, 9, 1 *ignem -am motus . . . indicant*. arbitrari: APVL. apol. 51. *quaerere, deliberare*: comminisci: LVCR. 993 *-am commenta viai*. sciscere: AFRAN. com. 395. spectare: CIC. inv. 2, 50 TAC. ann. 1, 48. excogitare: CIC. Verr. 2, 70 Deiot. 20 LIV. 34, 31, 1 CVRT. 9, 8, 22. quae-rere: CIC. Verr. 6, 100 Mil. 15 fin. 2, 112 *saepe* VARRO ling. 5, 9 CAES.

Gall. 7, 44, 2 VERG. Aen. 2, 105 Ov. epist. 15, 240 LIV. 4, 12, 3 TAC. hist. 1, 64. 2, 52. 3, 38 ann. 3, 55 *al.* (conquirere: CIC. fin. 4, 13 Tim. 51 CIRIS 354 SEN. epist. 99, 3. exquirere: CIC. nat. deor. 2, 96 div. 2, 46 CIRIS 254 AETNA 226 TAC. dial. 27. requirere: CIC. nat. deor. 3, 91 fat. 25 VERG. Aen. 6, 710 Ov. met. 13, 940 CVRT. 5, 2, 14 TAC. dial. 28 hist. 1, 27 ann. 6, 26 SCHOL. Cic. Bob. p. 63, 7 Hild. inquirere: MANIL. 1, 717 APVL. met. 1, 17. perquirere: PLIN. nat. 18, 24). colligere: CIC. fin. 4, 13 off. 2, 16 SEN. epist. 44, 7. persequi: CIC. fin. 5, 10 div. 2, 47 QVINT. decl. 339 p. 338, 11. elicere: CIC. div. 1, 13 Att. 1, 11, 1. investigare: CIC. div. 2, 60 SEN. dial. 11, 8, 6. poscere: VERG. Aen. 1, 414. temptare: VERG. Aen. 3, 32. petere: VERG. Aen. 8, 895 Ov. fast. 5, 350 MANIL. 4, 519 (repetere: VAL. MAX. 2, 4, 4 QVINT. inst. 5, 10, 83). scrutari: AETNA 178 PLIN. nat. 26, 14 TAC. dial. 15. scitari: Ov. met. 2, 511 (sciscitari: SEN. dial. 6, 25, 2 COLVM. 12, 3, 7 TAC. hist. 3, 38). rogare: Ov. met. 5, 651 PHAEDR. 4, 19, 5 (interrogare: TAC. hist. 2, 53. rogare: TAC. ann. 15, 30). percontari: LIV. 35, 19, 2 APVL. met. 5, 26. eruere: SEN. epist. 94, 57. excutere: SEN. nat. 6, 1, 3 PETRON. 88 QVINT. decl. 340 p. 342, 19. distinguere: SEN. epist. 30, 17 TERT. pudic. 2. exigere: CVRT. 5, 5, 23 QVINT. decl. 316 p. 245, 26. indagare: PLIN. nat. 11, 8. explorare: STAT. Theb. 12, 544 SVET. vita Plin. p. 93. expendere: TAC. ann. 14, 35 PLIN. epist. 1, 22, 10. sensu contexere: AVG. conf. 8, 7, 13. *dicere, reddere sim.*: vocare: VARRO ling. 5, 94. dicere: VARRO ling. 7, 4 CIC. nat. deor. 2, 164 fat. 42 LVCR. 6, 706 PHAEDR. 3, 17, 6 (praedicere: EDICT. imp. Constant. de civit. Hispell. [Corp. XI 5265] 56). reddere: VARRO frg. Gell. 1, 13, 2 CIC. off. 1, 101 LVCR. 4, 503. 5, 620 HOB. sat. 1, 4, 116 Ov. am. 2, 2, 7 fast. 1, 278. 6, 415 LIV. 2, 3, 5 SEN. nat. 2, 14, 1 TAC. dial. 15 ann. 6, 15 (tradere: LIV. 3, 70, 14. 10, 11, 10 PLIN. nat. 7, 173. pro-dere: FEST. p. 194 PLIN. nat. 5, 55 TAC. hist. 2, 101 HYG. astr. 2, 2 p. 32, 9 cf. servare: LIV. 27, 11, 13). scribere: VARRO frg. Aug. civ. 7, 34 CIC. Att. 12, 9 Ov. epist. 19, 238 (inscribere: CIC. Phil. 9, 16 *-am mortis in basi inscribi*. Ov. epist. 2, 145). proferre: RHET. Her. 2, 9, 13 CIC. S. Rosc. 72. 73 div. in Caec. 55 TAC. hist. 2, 71 (afferre: RHET. Her. 2, 23, 35 CIC. inv. 2, 129. nat. deor. 3, 17. 37 fat. 47 Phil. 2, 72 VAL. MAX. 7, 5, 2 QVINT. inst. 2, 16, 6 TAC. dial. 1 ann. 4, 16. 6, 14 *al.* ferre: Ov. epist. 7, 64. 19, 22 LIV. 1, 30, 6 IUV. 16, 14 TAC. hist. 2, 1. referre: Ov. met. 6, 449 TAC. ann. 4, 57. 6, 49 APVL. met. 1, 7). ostendere: CIC. Verr. 2, 80 orat. 179 NEP. Epam. 4, 1 HYG. astr. 1 praef. p. 20, 6. proponere: CIC. Verr. 2, 80. 5, 140 (ponere: CIC. nat. deor. 2, 13 SEN. nat. 3, 11, 5. expo-nere: CIC. epist. 13, 6, 2 LVCR. 3, 316 Ov. met. 4, 469 fast. 3, 725 LIV. 25, 8, 6. 36, 31, 8 PETRON. 101 GAIUS inst. 1, 39. disponere: LVCR. 5, 529. interponere: SCHOL. Cic. Bob. p. 50, 17 Hild. cf. TERT. anim. 20 Empedocles *-am argutae indolis et obtusae in sanguinis qualitate constituit*). aperire: CIC. Cluent. 50 ac. 1, 9 fat. 37 SALL. Catil. 58, 3 TAC. dial. 32. commemorare: CIC. Mur. 56 epist. 4, 4, 2 CAES. Gall. 4, 17, 1 civ. 3, 66, 7 (memorare: Ov. fast. 6, 285 LIV. 25, 30, 1). at-tingere: CIC. rep. 2, 52 mali *-am tamquam virgula videar attingere*. declamitare: CIC. Tusc. 1, 7. explicare: CIC. nat. deor. 3, 63 div. 2, 57 Att. 7, 3, 3 Ov. trist. 2, 425 CELS. 6, 6, 1 EDICT. imp. Diocl. 1, 24. tractare: CIC. nat. deor. 3, 17 QVINT. inst. 3, 11, 10 TAC. dial. 27. docere: CIC. off. 2, 82 VERG. georg. 3, 440 Ov. fast. 4, 682 MANIL. 4, 848. pronuntiare: CAES. Gall. 7, 5, 6. demonstrare: CAES. civ. 1, 81, 2 LYGD. 2, 27. narrare: HOB. sat. 2, 8, 92. fateri: Ov. met. 2, 836 SEN. dial. 9, 2, 10 PLIN. nat. 9, 27 (profiteri: TERT. ieiun. 7). canere: Ov. fast. 5, 494. 6, 585 LIV. 2, 42, 10. testari: Ov. trist. 3, 1, 47. indicare: LIV. 8, 18, 4 SEN. contr. exc. 6, 7 PLIN. nat. 12, 51. 33, 36 QVINT. decl. 322 p. 268, 12. detegere: VELL. 2, 99, 2. expromere: LVCAN. 1, 67 TAC. dial. 24. interpretari: PLIN. nat. 36, 84. *occultare, tegere sim.*: occultare: CIC. Verr. 2, 80 Flacc. 87. tegere: Ov. met. 13, 748 VAL. MAX. 3, 3, 1 ARNOB. nat. 5, 29. mentiri: Ov. met. 11, 281. negare: Ov. Pont. 4, 9, 40. dissimu-lare: VELL. 2, 99, 2 CVRT. 10, 1, 28 SVET. Claud. 15 Tib. 37. operire: SIL. 1, 231. *addere, subdicere sim.*: subdicere: RHET. Her. 2, 24, 37 CIC. Verr. 6, 146 VITR. 3 praef. 4 SEN. suas. 1, 8 QVINT. inst. 1, 6, 38 PORPH. Hor. epist. 2, 1, 261 *al.* (adicere: LIV. 9, 3, 10. 35, 15, 5 VAL. MAX. 6, 3, 3 PLIN. nat. 18, 114 QVINT. decl. 335 p. 321, 23). ad-iungere: CIC. Flacc. 77 off. 1, 29 TAC. ann. 3, 47 (subiungere: PLIN. epist. 1, 5, 14). addere: Ov. fast. 2, 359. 5, 237. *conferre, ascribere sim.*: transferre: RHET. Her. 2, 15, 22 *-a in aliorum pec-catum transfertur*. CIC. inv. 1, 15 QVINT. inst. 3, 6, 78 TERT. scorp. 10 (conferre: RHET. Her. 2, 16, 23 *in necessitudinem -am conferet*. 2, 16, 24 *al.* CIC. Verr. 2, 49. 88. de orat. 3, 228 *in tempus al.* ferre: PLIN. epist. 7, 19, 6 tulit . . . *in exilium exilii -am*). attribuere: CIC. inv. 2, 92 homini *-am attribuit*. Verr. 6, 106. ascribere: CIC. Verr. 2, 88 CVRT. 7, 1, 36 AVG. civ. 14, 5. delegare: HIBT. Gall. 8, 22, 2. con-gerere: LIV. 3, 38, 7. vertere: LIV. 28, 11, 1 *-as in deos verterent*. assignare: PLIN. nat. 2, 104 *-as . . . horum violentiae . . . assignant*. traducere: TERT. ieiun. 3 *mortis a primordio -am in me quoque cum ipso genere transductam*. reputare: TERT. ieiun. 6 *-am plenitudini reputat*. *probare vel spernere*: probare: LEX repetund. (Corp. I 198) 33 MAT. Cic. epist. 11, 28, 2 PROP. 2, 3, 40 Ov. met. 11, 439 LEX colleg. salut. Dian. et Antin. (Corp. XIV 2112) 1, 31 MANIL. 4, 96 GAIUS inst. 1, 67 *al.* (approbare: QVINT. decl. 337 p. 326, 21 GAIUS inst. 1, 18). admittere: AVG. civ. 1, 27. negligere: CIC. Verr. 2, 65. ludificari:

Cic. rep. 3, 9. spernere: PHAEDR. app. 9, 2. *dare, habere, accipere sim.*: dare: RHET. Her. 3, 16, 29 Cic. Tusc. 1, 74 Lael. 88 Ov. am. 2, 17, 34 met. 11, 781 fast. 4, 547 trist. 2, 281 PHAEDR. 4 praef. 9 SEN. nat. 2, 47, 1 *al.* afferre: CIC. fin. 3, 61 div. 2, 6 fat. 35 CAES. Gall. 6, 22, 3. 6, 35, 3 HIRT. Gall. 8, 1, 2 BELL. Alex. 37, 2 VAL. MAX. 1, 7, 8 COLVM. 1, 4, 9 PLIN. nat. 2, 55 (inferre: CIC. Manil. 65 PHAEDR. 1, 1, 4). inicere: CIC. Caecin. 4. relinquere: CIC. fin. 1, 18. 2, 106 PLIN. epist. 5, 16, 5. praebere: Ov. am. 1, 8, 74 fast. 1, 674 Liv. 35, 29, 11. 37, 56, 10 VELL. 2, 22, 5 VAL. MAX. 1, 1, 5 SEN. nat. 2, 11, 2. 3, 9, 2 MELA 3, 2 APVL. met. 10, 11. praestare: QVINT. decl. 270 p. 103, 19 APVL. Plat. 1, 8. allegare: APVL. apol. 40. habere: CIC. inv. 2, 169 VERG. 4, 214 div. 2, 143 Att. 15, 1^b, 2 *al.* SALL. Catil. 2, 2 Ov. ars 2, 176 trist. 3, 1, 32 Liv. 35, 35, 3. 37, 57, 9 SEN. dial. 1, 1, 3 QVINT. inst. 4, 5, 17. IVV. 10, 139 -as discriminis... inde habuit. TAC. ann. 1, 1 procul habeo. SCHOL. Cic. Bob. p. 77, 22. 78, 14 Hild. ITALA Matth. 14, 16 (cod. k) non habent -as ire (*ὅτι χρεῖαν ἔχουσιν*, VVLG. non habent necesse ire). Ioh. 13, 10 (cod. e) non habet -am nisi pedes lavare (*ὅτι ἔχει χρεῖαν*, VVLG. non indiget). *nota*: CIC. Flacc. 49 habetis... -am simultatis. Flacc. 81. Att. 1, 16, 6 habes... -am absolutionis. 10, 17, 4. PLIN. epist. 1, 8, 18 habes cunctationis meae -as *al.* continere: CIC. div. 1, 125 fat. 32 (tenere: AETNA 416. obtinere: PLIN. nat. 18, 270). involvere: CIC. div. 1, 35. includere: CIC. Brut. 329 fat. 28. complecti: CIC. Phil. 14, 29 PLIN. nat. 2, 67. gestare: SEN. epist. 104, 19. *capere, assumere*: assumere: CIC. inv. 2, 188 (sumere: SVET. Aug. 10). capere: CIC. nat. deor. 2, 13 Liv. 39, 23, 5 (concupere: SEN. clem. 1, 1, 2. captare: SEN. epist. 74, 34). ducere: CIC. nat. deor. 2, 49. trahere: Ov. fast. 3, 408 SEN. nat. 2, 15 LVCAN. 3, 56 (contrahere: LIV. 22, 28, 4 PLIN. nat. 11, 67). arcessere: VAL. MAX. 4, 7, 4 MELA 3, 27 SEN. epist. 99, 13 nat. 3, 28, 2. mutuare: PLIN. nat. 17, 22. consequi: CIC. div. 1, 126 TAC. hist. 1, 83. sequi: TERT. anim. 17 SCHOL. Cic. Bob. p. 46, 19 Hild. *nectere, gignere sim.*: fingere: CIC. Planc. 72. nectere: CIC. Tusc. 5, 70. serere: CIC. fat. 27 SEN. epist. 104, 12 SVET. Cal. 26. ducere: CIC. nat. deor. 2, 49 ex quattuor temporum mutationibus... -ae ducuntur. texere: PROP. 3, 7, 29. gignere: SEN. Med. 719. figere: LVCAN. 2, 9 fixit in aeternum -as. parere: PLIN. nat. 11, 181. excitare: FLOR. epit. 3, 13, 1 AVG. civ. 4, 15. incohare: HIL. trin. 7, 28. *cf. etiam infra l. 57.* tollere *sim.*: remove: CIC. inv. 2, 86 Ov. trist. 3, 7, 31 SEN. epist. 94, 17 SCHOL. Cic. Bob. p. 69, 16 Hild. (demovere: CIC. inv. 2, 90). tollere: CIC. Caecin. 9 fin. 5, 23 leg. 3, 39 Phil. 6, 1 Att. 13, 42, 1 *al.* Ov. fast. 2, 35 VAL. MAX. 7, 2, 6. dissolvere: LVCAN. 4, 500. expedire: VERG. georg. 4, 397. praecidere: HOR. epist. 1, 2, 9. relegare: TIB. 3, 12, 5. superare: Ov. epist. 18, 97 QVINT. decl. 328 p. 288, 9. depellere: Ov. epist. 20, 175. avertere: LIV. 6, 34, 8. 40, 42, 1. abicere: SEN. dial. 9, 15, 1. eximere: SEN. epist. 95, 37 TAC. ann. 3, 46. discutere: COLVM. 6, 6, 3. abscindere: PETRON. 108. extrahere: PLIN. nat. 25, 51. diripere: VAL. FL. 2, 239. avellere: SIL. 15, 486. perdere: IVV. 8, 84. excidere: TAC. Agr. 19. amputare: HIER. epist. 60, 17. *augere vel minuere al.*: adaugere: RHET. Her. 3, 2, 2 (augere: QVINT. inst. 6 prooem. 7). adiuvarere: CIC. Tim. 50. exaggerare: SCHOL. Cic. Bob. p. 42, 23 Hild. geminare: Ov. Pont. 1, 2, 17. nutrire: SIL. 6, 26. extenuare: RHET. Her. 2, 3, 4. deprimere: RHET. Her. 3, 2, 2. elevare: CIC. Lael. 88. *γ γενet., dat., abl.*: *genet.*: QVINT. inst. 9, 2, 86 obliiti tot exemplorum circa voluntariam mortem, -arum quoque *mortis*. *dat.*: CIC. de orat. 2, 389 his quattuor -is totidem medicinae opponuntur. div. 1, 125 fatum... ordinem seriemque -arum, cum causae -a nexa rem ex se gignat (fat. 38 SEN. Oed. 990 PLIN. nat. 2, 189). CAES. civ. 3, 72, 2 non *illi* iniquitatem loci... -ae fuisse cogitabant. MANIL. 2, 132 *ratio* rite sequenda via est ac veris credita -is. VAL. MAX. 9, 12, 8 fine... vitae nostrae variis et occultis -is exposito. LVCAN. 9, 853 aetheriis ascribere -is, quod peream. QVINT. inst. 10, 3, 29 non est indulgendum -is desidia. FRONTIN. aq. 9 cui -ae insolitam abundantiam debeant. *pendet ex adi.*: MANIL. 5, 136 levibus... obnoxia -is. *abl.*: Ov. fast. 4, 393 non est opus indice -a. SEN. contr. 10, 4, 8 omnibus ceteros impellentibus -is vaco. TERT. anim. 17 nulla sensuum frustratio -a carebit (adv. Marc. 4, 10 p. 447, 21 carens -a). *abl. instr.*: CIC. part. 11b -is ipsis et efficiendi facultatibus niti (SEN. dial. 10, 17, 3 solidis -is innituntur). fat. 9 ut... -is definitum et constitutum sit (*cf.* off. 2, 5 -arum, quibus eae res continentur, scientia. MANIL. 4, 196 occultis naturae condita -is). CIC. fat. 21 omnia... -is fiant antegressis (23. 31. 40. 41. 44 *al.* LVCAN. 5, 1185 ARNOB. nat. 1, 7. *cf.* PLIN. nat. 18, 151 -is nasci. 31, 73 sal omnis aut fit aut gignitur... -a gemina. QVINT. decl. 259 p. 581 rumor... quibus solet -is exortus est). Ov. fast. 3, 249 quid... variis onero tua pectora -is. AETNA 387 incendi poterunt illis vernacula -is. 510 certis disponere singula -is (*cf.* MANIL. 1, 72 tempora... suis poterant discernere -is. APVL. apol. 38 quibus membris et -is discrevit natura viviparos eorum et oviparos). SEN. dial. 6, 11, 1 (*loc. corr.*) -is morborum repetita... materia corporis humani. epist. 41, 3 specus... naturalibus -is... excavatus. PLIN. nat. 2, 215 solis annuis -is duobus aequinoctiis maxime tumentes *aestus*. TAC. ann. 12, 64 perdita prius Domitia Lepida muliebribus -is. *alia v. p. 671, 42 sqq.* *δ praepos.*: a b: VARRO ling. 7, 49 ab eadem -a facta Duel-

lona Bellona (*cf.* MANIL. 1, 754 nomen -a descendit ab ipsa). FEST. p. 86 fenum... ab hac -a est appellatum (p. 332. 355 Tusculum dictum ab eadem -a. QVINT. inst. 5, 10, 80 quod genus a -is vocant). LVCAN. 3, 429 a tenui -a magis icta movetur. Ov. am. 2, 4, 31 -a tangor ab omni. LIV. 4, 17, 6 populis ab -a... tam nefanda bellum exorsis. TAC. hist. 1, 86 a -is fortuitis vel naturalibus in prodigia et omen imminentium cladium vertebatur. PLIN. epist. 1, 22, 3 *rationes* ab origine -isque primis repetit. *pendet ex adi.*: TAC. hist. 4, 48 pauca... ab initio -isque talium facinorum absurda. *ad*: RHET. Her. 4, 45, 59 ad unamquamque sumendae -am similitudinis accommodabimus singulos modos pronuntiandi. CIC. inv. 1, 33 quae personis attributa sunt, ad eam -am, qua commotus peccasse dicet, adiungere. 1, 68 ad eam -am scripta omnia interpretari. rep. 1, 41 consilium... ad eam -am referendum est, quae -a genuit civitatem. SEN. dial. 1, 3, 10 ad -am a patientia respicit. nat. 4, 2, 17 ad inspiciendas -as... accedam (QVINT. decl. 328 p. 288, 22 ad -as metuendi sceleris accessit. *cf.* CIC. epist. 9, 14, 7 pedetemptim et gradatim tum accessus a te ad -am facti). nat. 6, 32, 1 haec... quantum ad ipsas -as *attinet*. QVINT. decl. 328 p. 287, 22 ad -as pertineat occidendi. APVL. apol. 90 venio... ad ipsam -am maleficii. TERT. anim. 25 regrediar ad -am huius excessus. FORTVN. rhet. 1, 20 an satis sit ad -am moriendi. *circa*: QVINT. decl. 252 p. 34, 8 cur ego diutius circa -as maleficii et morbi (*fort. leg. immoror*)? *contra*: SEN. dial. 4, 22, 2 contra primas... -as pugnare. *cum*: RHET. Her. 2, 3, 5 ita poterit animi vitium cum -a peccati conglutinare. si non poterit par vitium cum -a reperire, reperiat dispar [*corrupt.*: CIC. fin. 2, 56 sic vester sapiens magno aliquo emolumento commotus cum -a† si opus erit, dimicabit]. TERT. scorp. 5 si voluit certare cum -a. *de causa*: quaerere: CIC. inv. 2, 101 QVINT. inst. 7, 2, 41. exponere: CIC. rep. 1, 41. dicere: CIC. nat. deor. 2, 13 Tim. 51. 52 part. 113 Liv. 35, 34, 6 QVINT. inst. 4, 2, 17. iudicare: QVINT. inst. 3, 4, 6. loqui: QVINT. decl. 321 p. 259, 20. inst. 4, 2, 12 erit aliqua... *narratio* de ante acta vita, de -is, propter quas innocens in periculum deducatur. 6 praef. 2 librum, quem de -is corruptae eloquentiae emisit. esse: TERT. carn. 14 ut angelum gestaret Christus nihil tale de -a est (*i. non est -a, cur*). oriri de: CIC. de orat. 2, 171 quae sunt orta de -is. *ex*: RHET. Her. 2, 23, 35 vana ratio est, quae ex falsa -a constat. CIC. inv. 1, 2 id ex honestissimis -is natum (fat. 11 ex naturalibus -is vitia nasci possunt. SEN. dial. 7, 15, 2 epist. 18, 15 PLIN. nat. 17, 229 QVINT. inst. 6, 2, 5 FRONTIN. aq. 122). inv. 1, 23 tribus ex -is... fit (2, 19 fat. 21 LVCAN. 3, 1055. 5, 752. 6, 761 SEN. nat. 7, 7, 2 COLVM. 5, 5, 13. *cf.* CELS. 7, 19 vulnus omne, quod ex his -is factum est). CIC. Scaur. 2, 2 ex quibus -is mors eveniat repentina (SEN. benef. 1, 1, 2). part. 93 maxime ex -is iis... est videndum. 113 eventus, quos ex -is effici dixisti (top. 67). Tim. 3 omne... ex aliqua -a gigni necesse est. Tusc. 5, 70 -as alias ex alia aptas et nexas (fat. 34 si ea -a non ex aeternis -is apta dicatur). CELS. 2, 6 ex quibus -is... haec species oritur (SEN. nat. 6, 28, 3 QVINT. inst. 6, 1, 4). SEN. epist. 9, 11 ex honestiore -a coit turpis affectus. dial. 8, 3, 3 alter otium ex proposito petit, alter ex -a. QVINT. inst. 5, 1, 2 argumentum ex -a trahit (*v. p. 664, 10 sqq. cf.* 5, 10, 29 partem argumentorum... quam ex -is ducimus). 5, 7, 33 quaestio sequitur... ex -is. 7, 4, 9 *accusatio* ex -is facti ducta. QVEROL. p. 37, 4 -am ex -a quaerit, aliud ex alio ligat. *extra*: CIC. Tim. 46 sese... extra omnem culpam -amque posuisset. SEN. dial. 3, 18, 1 ira vanis et extra -am obversantibus commovetur. HIL. trin. 3, 25 quod naturaliter mens imperfecta non concipit, id extra prudentiae -am esse decernat. *in*: CIC. div. 1, 128 in -is conditae sunt res futurae. fat. 11 positum in naturalibus -is. in -a esse: CIC. epist. 1, 1, 1 Liv. 40, 26, 5. SEN. dial. 10, 3, 4 quid... est in -a? (epist. 56, 8 MART. 4, 87, 4 QVINT. decl. 301 p. 189, 5 RVFIN. Adamant. 3, 11). SEN. dial. 11, 7, 8 PLIN. nat. 2, 192. 9, 94. 29, 54 QVINT. inst. 11, 2, 43. 11, 3, 82. decl. 270 p. 109, 3 in -a raptus amor fuit (312 p. 225, 21 si pecunia tantum in -a litis esset). PLIN. epist. 6, 10, 3. 7, 5, 1 TERT. anim. 17. 24 nat. 1, 3. RVFIN. Adamant. 5, 19 numquid Adamantius in -a est de hoc quod declinasti (*ἐκτροπής αἴτιος*). FAVST. REI. grat. 1, 10 p. 34, 24. *nota*: TERT. apol. 40 christianos esse in -am. *c. acc.*: SEN. benef. 5, 12, 6 omne alimentum in -am doloris trahit. FLOR. epit. 2, 6, 3 in -am belli Saguntos electa est. *inter*: CIC. fat. 19 interest inter -as fortuito antegressas et inter -as cohibentes in se efficientiam naturalem (epist. 6, 4, 1 etiamsi inter -as armorum aliquantum intersit). SEN. contr. 9, 5, 13 inter -as moriendi casum fratris fuisse (SEN. epist. 123, 6 QVINT. decl. 301 p. 186, 7. 337 p. 329, 31 TAC. ann. 16, 3 SVET. Tib. 51). QVINT. inst. 2, 10, 3 inter praecipuas... -as licentia et inscitia... fuerit. decl. 296 p. 169, 23 manet hoc ipsum inter -as abdicationis. TAC. hist. 4, 50 Baebius Massa... inter -as malorum... saepius rediturus. S. C. Maced. (dig. 14, 6, 1) cum inter ceteras -as... etiam aes alienum adhibuisset. SVET. Claud. 40 inter -as suffragationis suae posuit, quod. *intra*: HIL. trin. 12, 8 proprietates... humanarum necessitatum intra -as uteri continetur. *alias praepositionum iuncturas v. sub adverbialibus p. 672, 27 sqq.* *β genitivus pendens ex aliis nominibus: ex substantivis*: CIC. inv. 2, 87 -ae remotionis hoc nobis exemplo sit. 2, 168 ex -arum

dignitatibus. part. 119 infirmatio -arum (PANEG. 12, 39). ac. 1, 29 propter obscuritatem ignoracionemque -arum (div. 2, 49. LVCR. 6, 54 ignorantia). Tusc. 5, 7 initiorum -arumque cuiusque rei cognitione (top. 67 -arum cognitio. off. 2, 5 -arum... scientia. SEN. epist. 96, 65 -arum inquisitionem. AVG. epist. 120, 5 cognitione -arum). CIC. nat. deor. 1, 55 ex... -arum... continuatione fluxisse. div. 1, 125 ordinem seriemque -arum (1, 127 colligationem -arum. fat. 44 praegressione -arum. PLIN. nat. 15, 79 naturalis -arum transitus. TAC. ann. 6, 22 principia et nexus naturalium -arum. AVG. civ. 3, 30 concatenatione -arum. cf. etiam p. 662, 15 sqq.). CIC. div. 1, 127 signa et notas -arum. fat. 43 quae sit -arum distinctio ac dissimilitudo (top. 62). off. 2, 8 nisi ex utraque parte -arum esset facta contentio (QVINT. inst. 7, 2, 10 -arum... comparatio). Tim. 50 haec adiuvantia -arum. 51 de utroque... dicamus genere -arum. top. 65 loco -arum explicato. AETNA 117 non est hic -a docenda, dum stet opus -ae. MANIL. 1, 328 potentia -ae. SEN. epist. 65, 11 turba -arum. PLIN. nat. 18, 283 modus in terris huius iniuriae, quem fecit in quacumque convexitate comitatus utriusque -ae. QVINT. inst. 2, 4, 36 complexum personarum temporum -arum. ITALIA Marc. 15, 26 (cod. k) fuit autem superscriptio -ae eius (*ἡ ἐπιγραφὴ τῆς αἰτίας*, VVLG. titulus -ae eius inscriptus): rex Iudaeorum. PANEG. 12, 6 naturalium momenta -arum. ex adiectivis: LIV. 39, 12, 2 ignara -ae (40, 39, 5 PLIN. nat. 2, 54, 17, 85). MANIL. 1, 315 sibi conscia -ae. ex pronominiibus, adverbis sim. (cf. p. 675, 82. 84. 676, 47 sqq. 677, 6 sq. 41): PLAVT. Stich. 202 perquirunt, quid sit -ae ilico (CIC. Att. 1, 17, 4 ecquid... -ae sit ignoro. 4, 2, 5. 13, 42, 1. al. NER. PAUS. 4, 5 QVINT. decl. 338 p. 335, 8 SCHOL. Cic. Bob. p. 46, 19 Hild. HIER. praef. Vulg. Dan. sive aliud quid -ae extiterit ignorans). TER. Phorm. 875 aliquid... esse -ae (QVINT. inst. 7, 2, 51 habent aliquid proprii adulterii -ae. PORPH. Hor. sat. 1, 9, 68 tollere aliquid -ae). VARRO frg. Gell. 4, 4, 2 si nihil iustae -ae videbatur. CIC. inv. 2, 20 quod -ae fuisse dicet. S. Rosc. 8 si... aliud -ae inveneritis (Flacc. 39 aliud esse -ae suspicamur. de orat. 1, 16 quid enim quis aliud in maxima dicentium multitudine... esse -ae. PLIN. nat. 2, 208 quid possit aliud -ae afferre. APVL. met. 10, 4 invenis modo istud modo aliud -ae). CIC. Caecin. 21 hoc fuit -ae. Att. 15, 7 id quoque esse -ae (CATVLL. 91, 8). FEST. p. 334 illud est -ae. TAC. ann. 15, 42 intolerandus labor nec satis -ae (cf. p. 675, 54 sqq.). nota hyperbaton: CIC. de orat. 1, 16 quid enim quis aliud in maxima discentium multitudine summa magistrorum copia, praestantissimis hominum ingeniis, infinita -arum varietate, amplissimis eloquentiae propositis praemiis esse causae nisi. c adverbialiter positum: a ablat: PLAVT. Aul. 44 qua me... -a extrusisti ex aedibus? (632 qua me -a verberas? Bacch. 249. 398 Cist. 82 Men. 490 Merc. 473. 918 Mil. 83 Rud. 31 Stich. 363 TER. Haut. 649. 827 Phorm. 567 Hec. 519 TVRPIL. com. 178 TRAG. inc. 177 POMPIL. trag. 1 [VARRO ling. 7, 93] CIRIS 229. 231 TIB. 1, 7, 23 OV. Pont. 4, 4, 9 PLIN. nat. 8, 129 al. quibus -is: PLIN. nat. 17, 227 STAT. Theb. 1, 558 TAC. ann. 15, 67. cf. PLAVT. Bacch. 948 quonia -a nunc facio obsidium). PLAVT. Aul. 464 ea -a misit (CATO or. frg. 109 ea -a pontifex capiar? TER. Hec. 190. 348 Haut. 1036 Phorm. 472 POSTVM. hist. 2 LVCR. 3, 340 SALL. Catil. 52, 7 SVET. Iul. 26 al. eadem -a: CIC. Att. 14, 18, 1 PAVL. FEST. p. 20 SEN. suas. 2, 23 PLIN. nat. 15, 53). PLAVT. Bacch. 445 ne attigas puerum istac -a, quando fecit strenue (Pseud. 847). Most. 394 nam intus potate hau tantillo hac quidem -a minus (TER. Hec. 283 CIC. rep. 1, 41 SEN. nat. 4, 13, 5 PLIN. nat. 22, 90 al. his -is: PLIN. nat. 2, 19 QVINT. decl. 260 p. 62, 6). PLAVT. Stich. 643 illa -a ocus nihilo venit. Trin. 97 si alia -a... adveni (SEN. nat. 3, 15, 5 AVG. civ. 4, 7 al. cf. LIV. 7, 39, 7 quos consul aliis atque aliis -is... mittebat. SVET. Aug. 97 cum interpellatores aliis atque aliis -is in iure dicendo detinerent). CIC. inv. 2, 106 aut impulsu alicuius aut aliqua honesta aut probabili -a fecisse (SEN. clem. 2, 7, 2). OV. epist. 10, 118 prodita sum -is una puella tribus (cf. trist. 4, 7, 23 mille potest -is... in nostras... venire manus. PLIN. nat. 2, 174 solitudines et mille -is deserta. QVINT. inst. 7, 3, 3 pluribus -is. decl. 261 p. 70, 26 duabus -is). OV. am. 2, 14, 31 tristibus utraque (sc. Medea ac Progne) -is iactura socii sanguinis ulta virum. trist. 2, 193 -a... graviore fugati (5, 8, 37). LIV. 5, 8, 6 propria etiam -a infesti (AETNA 358 peregrinis propriisve -is). 31, 14, 6 contraxerant... bellum Athenienses haudquaquam digna -a. VELL. 2, 3, 3 bella... non -is inita, sed prout eorum merces fuit. SEN. epist. 104, 4 ingentis animi est aliena -a (i. alieni hominis -a) ad vitam reverti. PLIN. nat. 6, 97 non animal absumitur incertis -is (TAC. hist. 1, 63 ann. 4, 22. cf. occultis -is: STAT. Theb. 6, 934 AVG. civ. 5, 21). 34, 16 aliqua illustri -a perpetuitatem merentium. QVINT. inst. 12, 1, 38 ut mendacium dicat, et quidem nonnumquam levioribus -is. TAC. hist. 1, 22 par... exultatio disparibus -is consecuta (hist. 2, 7 boni mali-que -is diversis... bellum... cupiebant. AVG. civ. 8, 24 qui haec contrariis -is, quam instituta sunt abstulit. cf. CYPRI. GALL. gen. 1254 somnia iunguntur paribus non dissona -is. AVSON. 419, 16 -a pari). SVET. Nero 23 ne necessaria quidem -a excedere theatro licitum est. TERT. pudic. 18 quae aperte ad communicationem ecclesiasticam -is eiusmodi negandam etiam antiquitas cauta sunt. AVG. civ. 2, 22 bella... civilia -is iniquissimis suscepta. 15, 4 qui -a iustiore pugnabant. nota: LVCR. 6, 753 usque adeo fugitant non iras Palladis acres

pervigili -a (i. ex -a vigilitatis). additis attributo aut participiis (acced. fere ad constructionem ablativi absol.; unum alterumve exemplum notabilius attuli): CIC. fin. 3, 75 qui (Crassus) nisi eguisset, numquam Euphraten nulla belli -a transire voluisset. div. 2, 62 mors insecuta Gracchum est, -a quidem, credo, aliqua morbi gravioris, non emissione serpentis. OV. epist. 20, 3 languor... -is non apparentibus haeret. 20, 194 lacrimae -a saepe latente cadunt (LVCAN. 3, 458). Ib. 242 lacrimas... quae semper -a sufficiente cadent. LIV. 6, 20, 15 pestilentia... consecuta nullis occurrentibus tantae cladis -is. 7, 28, 9 res haud ulla insigni ad memoriam -a ad interregnum redit. VAL. MAX. 2, 9, 5 legem... latam tribunos plebi abrogaverat. mirifica notae -a. SEN. nat. 3, 30, 4 et aliis -is quiescentibus inter se, quo mergatur inveniet. CVRT. 7, 1, 14 admovisse semet ipsos lateri suo nulla probabili -a. PLIN. nat. 7, 141 luminibus... amissis incendio, cum Palladium raperet ex aede Vestae memorabili -a, sed eventu misero. 7, 181 nullis evidentibus -is obiere (37, 44). 31, 33 rore nimio scabiem fieri, pruina uredinem, cognatis et nivis -is. QVINT. inst. 11, 1, 62 ut repetitis altius -is... ostenderet. decl. 270 p. 104, 7 quod solum nullis extra accidentibus -is noxium fuerit (cf. TAC. ann. 16, 21 accedentibus -is in Thraseam, quod senatu egressus esset). 337 p. 326, 22 qui non approbatus senatui -is perierit. 344 p. 359, 9 nec quisquam praesertim nulla gravi praecedente -a, spiritum ratione deposuit. TAC. ann. 1, 10 legiones seditio incessit nullis novis -is, nisi. 11, 22 nullis palam neque cognitis -is (14, 32. 15, 7). 16, 17 mori nullis supplicii -is. FLOR. epit. 2, 8, 1 ut... ultro se suggerentibus -is imperium proederet.

β cum praepositionibus: de causa: TER. Hec. 309 de eadem -a iracundus (Phorm. 900 VARRO rust. 1, 2, 1. 1, 7, 7 CIC. Verr. 3, 160 epist. 6, 10, 2 CAES. Gall. 2, 7, 2 BELL. Afr. 62, 2 CELS. 8, 20 PLIN. nat. 2, 138 QVINT. inst. 1, 6, 36 TAC. hist. 4, 26 SVET. Iul. 74 TERT. anim. 57 al. isdem de -is: RHET. Her. 4, 49, 62 CIC. off. 1, 89 CAES. civ. 1, 82, 3 FEST. p. 297 COLVM. 2, 9, 15). VARRO ling. 5, 74 de alia -a (6, 93 alia de -a. RHET. Her. 3, 22, 25 CIC. Verr. 3, 2 Phil. 1, 15 CAES. civ. 1, 85, 6. LIV. 8, 23, 17 alia atque alia de -a. 28, 1, 19 nulla alia de -a. CELS. 7, 7, 9 PLIN. nat. 7, 134 SVET. Tib. 55 al. aliis de -is: VARRO ling. 5, 76 CIC. Rab. perd. 29 CAES. Gall. 5, 54, 5 LIV. 28, 35, 1 CELS. 7, 7, 5 COLVM. 3, 6, 4). RHET. Her. 3, 21, 35 qua de -a (CIC. inv. 2, 77 S. Rosc. 53 Verr. 4, 157 Sest. 9 orat. 191 ac. 1, 32 off. 1, 147 Att. 13, 38, 1 CAES. Gall. 1, 1, 4. 2, 11, 2. 5, 4, 1 SALL. Catil. 47, 1 LIV. 7, 3, 9 PLIN. nat. 2, 217 saepissime. quibus de -is: VARRO frg. Non. p. 149, 10 CIC. inv. 2, 113 Phil. 5, 10 de orat. 1, 16 ac. 1, 45 CAES. civ. 2, 30, 1 BELL. Alex. 50, 1 SALL. hist. frg. 5, 20 LIV. 31, 29, 3 al. quacumque de -a: CIC. Att. 3, 19, 2 CAES. Gall. 6, 23, 9 LIV. 1, 39, 5. 45, 23, 6 CELS. 2, 10 al.). RHET. Her. 1, 12, 22 his de -is (4, 7, 10 CIC. inv. 1, 89 Verr. 3, 90 de orat. 1, 197 Att. 6, 1, 6 epist. 5, 18, 2 CAES. Gall. 4, 17, 1 QVINT. inst. 4, 1, 47 al. hac de -a: CIC. Q. Rosc. 31 LVCR. 6, 204 CAES. civ. 1, 82, 5 OV. fast. 5, 489 PAVL. FEST. p. 123 CELS. 1 proem. PLIN. nat. 10, 109 VVLG. Iudith 6, 13. 10, 13 al.). CIC. inv. 1, 36 aliqua de -a (1, 40. 2, 108 Cael. 3 Q. CIC. pet. 47. PLIN. nat. 37, 30 aliquis de -is. cf. CAES. civ. 3, 66, 4 et 6 quibusdam de -is). CAES. Gall. 3, 17, 7 ea de -a (7, 5, 6 PAVL. FEST. p. 157 PLIN. nat. 8, 47. 10, 174 saepius). c attributis: TER. Hec. 757 de tali -a (RHET. Her. 2, 17, 25 LIV. 42, 42, 9 APVL. Plat. 2, 22). VARRO ling. 5, 42 aliquot de -is (RHET. Her. 3, 23, 38 CAES. Gall. 3, 2, 2. cf. RHET. Her. 4, 1, 1 compluribus de -is. CIC. inv. 2, 63 pluribus de -is. CAES. Gall. 3, 7, 1 omnibus de -is. BELL. Alex. 71, 1 plurimis de -is. multis de -is: CIC. inv. 2, 57 Tull. 3 Att. 3, 3 SALL. Catil. 37, 5 SEN. contr. 10, 5, 22 PLIN. nat. 28, 62 saepe. adde: VARRO rust. 2, 2, 12 duplici de -a. 2, 9, 13 duabus de -is al. RHET. Her. 4, 45, 59 quattuor de -is. 4, 56, 69 tribus de -is. VARRO rust. 3, 7, 6 una... altera de -a). VARRO ling. 5, 154 simili de -a (5, 158. 10, 4 rust. 1, 41, 6 RHET. Her. 2, 13, 20 CIC. Tull. 35 LIV. 39, 36, 11 al. cf. CIC. inv. 2, 64 dissimilibus de -is. VARRO rust. 1, 2, 19 diversa de -a. PLIN. nat. 2, 135 contrariis de -is. APVL. Plat. 2, 7 aequalibus de -is). VARRO ling. 8, 3 necessaria de -a (CIC. inv. 2, 141). RHET. Her. 2, 14, 21 de aliqua probabili -a. CIC. inv. 2, 18 certa de -a (Catil. 1, 5 de orat. 1, 186 LEX Iul. munic. [Corp. I 206] 61 FRONTO p. 7, 3 N. cf. PLIN. nat. 9, 22 incerta de -a). CIC. Verr. 3, 2 iustissimis de -is (epist. 5, 20, 2 LIV. 26, 30, 6 PLIN. epist. 9, 22, 1 al.). Cluent. 91 de -is... levissimis et infirmis (fin. 3, 42 CAES. Gall. 7, 4, 10 CELS. 2, 14. SVET. Dom. 10). CIC. Flacc. 9 variis de -is (CELS. 5, 25, 1 COLVM. 4, 27, 5 PLIN. nat. 2, 97 SVET. Tib. 8). Att. 7, 7, 3 gravi de -a. epist. 13, 17, 1 magnis de -is (CAEL. Cic. epist. 8, 15, 2 Q. CIC. Cic. epist. 10, 16, 2). VAL. MAX. 6, 3, 9 minore de -a (TERT. bapt. 18). PLIN. nat. 2, 114 statis de -is. 33, 32 futilli paene de -a. SVET. Claud. 34 subita de -a. Nero 15 triumphalia ornamenta... nonnullis... tribuit, nec utique de -a militari. ex causa: CIC. Mur. 26 qua ex -a (rep. 2, 13 PAVL. FEST. p. 20. 67. 134 SEN. clem. 2, 1, 2 COLVM. 12, 47, 4 PLIN. nat. 27, 9 QVINT. inst. 1 proem. PLIN. epist. 1, 8, 7 GAIUS inst. 4, 16 VVLG. Iudith 11, 3 al. quibus ex -is: MANIL. 3, 386 SEN. nat. 6, 4, 1 PLIN. nat. 10, 73 TRAIAN. Plin. epist. 10, 4, 2 al. quacumque ex -a: LVCR. 5, 1252 TRAIAN. Plin. epist. 10, 34, 1 LEX colleg. salut. Dian. et Antin. (Corp. XIV 2112) 2, 5. ex qualibet -a: SCRIB. LARG. 42. 165 GAIUS inst. 1, 115^b AVG. civ. 18, 15). CIC. de orat. 2, 335 ex aliis

-is (COLVM. 2, 10, 10 PLIN. nat. 11, 58 FRONTIN. aq. 7 *al.* alia ex -a: SEN. dial. 12, 11, 5 epist. 29, 1 PLIN. nat. 22, 30 GAIVS inst. 3, 170 TERT. idol. 5). CAEL. Cic. epist. 8, 6, 2 ex hac -a (DECRET. decur. Tergest. [Corp. V 532] 1, 33 CELS. 1, 3 SEN. nat. 1, 5, 6 PLIN. nat. 10, 104 *al.* ex his -is: CELS. 7, 27 PLIN. epist. 2, 7, 6, 5, 14, 6 GAIVS inst. 4, 9 TERT. anim. 43). Q. CIC. pet. 13 ex iis -is (ex ea -a: CELS. 1 prooem. PLIN. nat. 2, 150, 33, 11 GAIVS inst. 3, 194 *al.* cf. ex eadem -a: SEN. dial. 2, 13, 1 nat. 1, 1, 15 SENT. procos. Sard. [Corp. X 7852] 14 SCRIB. LARG. praef. p. 1, 20 PLIN. nat. 24, 16 *al.*). SEN. contr. 9, 2, 17 ex illa -a (QVINT. inst. 12, 1, 5 GAIVS inst. 1, 184 *al.* cf. 4, 29 ex . . . istis -is). SEN. Thy. 944 nulla surgens dolor ex -a (GAIVS inst. 2, 95 *al.*). benef. 3, 1, 4 ex aliqua -a (nat. 7, 23, 2 QVINT. inst. 8, 3, 80 SVET. Cal. 56 *al.*). nat. 1, 6, 6 ex duabus -is (QVINT. inst. 4, 5, 2 GAIVS inst. 3, 165. cf. SEN. nat. 4, 8 ex quattuor -is. 5, 18, 1 ex una -a. epist. 95, 18 ex -a simplici. COLVM. 3, 10, 3 duplici ex -a). nat. 6, 1, 15 ex -is pluribus (epist. 30, 13 FRONTIN. aq. 92). PLIN. nat. 22, 117 paucis ex -is. PLIN. epist. 3, 9, 13 ex quaque -a. GAIVS inst. 2, 87 ex omnibus -is. 4, 186 ex ceteris -is. *cum attributis*: LVCR. 6, 172 simili ex -a (SEN. nat. 6, 9, 1 GAIVS inst. 2, 286 *al.* cf. PLIN. nat. 8, 155 aequa ex -a. TRAIAN. Plin. epist. 10, 66, 2 ex eiusmodi -a). LIV. 26, 40, 17 variis ex -is (SEN. dial. 5, 8, 3 COLVM. 4, 3, 3 QVINT. inst. 1, 4, 26 *al.*). CELS. 2, 7 ex levi -a (SEN. clem. 1, 16, 3 *al.*). 4, 2 ex subita -a. SEN. dial. 7, 10, 2 ex minimis ac puerilibus -is. 7, 23, 5 ex recta et probabili -a. epist. 4, 4 ex frivolis -is. 59, 4 ex honesta -a. 77, 4 ex maximis -is. QVINT. inst. 11, 1, 57 iusta ex -a (FLOR. epit. 3, 10, 10 GAIVS inst. 4, 36 *al.*). PLIN. epist. 3, 11, 2 ex pulcherrimis -is. TRAIAN. Plin. epist. 10, 116, 2 ex sollemnibus -is. SVET. Cal. 27 gravibus ex -is. GAIVS inst. 2, 283 ex -a falsa. 4, 83 ex certis -is (4, 101 *al.*). *c. genet. subst.*: PLIN. nat. 28, 218 inguina ex ulcerum -a intumescunt. SVET. Claud. 16 ex -a novi generis. GAIVS inst. 4, 178 ex -a veritatis. TERT. anim. 38 ex -a et necessitate huius nominis. 53 ex propria quaque iniuriae -a. ieiun. 13 ex aliqua sollicitudinis ecclesiasticae -a. adv. Marc. 2, 15 ex -a humanae salutis. 4, 34 p. 535, 2 ceterum praeter ex -a adulterii nec creator disiungit (cf. p. 674, 67 sq.). AVG. doctr. christ. 3, 12, 19 ex ea -a utendi et modo appetendi. ITIN. Alex. 40 ex -a convivii incitus. CASSIOD. hist. 9, 23 p. 1140^a ex necessitatibus -a. *ob causam*: PLAVT. Mil. 1074 ob eam -am (CIC. Font. 2 dom. 35 de orat. 1, 26, 215 ac. 2, 87 fin. 4, 30 Att. 5, 16, 4 epist. 1, 8, 4 saepissime. CAES. Gall. 1, 17, 6 civ. 3, 16, 3 *al.* NEP. Mil. 6, 2 LIV. 26, 30, 2 *al.* AVG. civ. 4, 27. ob eas -as: CIC. Balb. 6 Phil. 5, 46 rep. 5, 3 *al.* ob eam ipsam -am: CIC. div. in Caec. 62 fin. 2, 22 nat. deor. 2, 17. ob eam unam -am: CIC. fin. 2, 45. cf. ob eandem -am: C. GRACCH. or. frg. Gell. 10, 3, 3 CIC. dom. 101 Vatin. 41 div. 1, 93 off. 2, 38 LIV. 22, 56, 5 FAST. ann. Iul. Praen. [Corp. I² p. 231] Ian. 6. 14, 15 *al.*). CIC. inv. 2, 74 aliam ob -am (Verr. 1, 44 de orat. 2, 60 CVRT. 8, 6, 8. nullam aliam ob -am: CIC. Verr. 3, 20 epist. 13, 2, 1 LIV. 24, 40, 4 SEN. clem. 1, 10, 3 *al.* non aliam ob -am: CIC. Verr. 1, 44 Phil. 10, 20 fin. 2, 73 Lael. 74 Att. 8, 5, 1 Hor. sat. 1, 7, 14 LIV. 42, 63, 2 TAC. ann. 2, 45 AVG. civ. 4, 32 *al.*). CIC. S. Rosc. 40 quam ob -am (GLOSS. II 276, 55 *di' ἦν αἰτίας*). CIC. Verr. 4, 64 Phil. 5, 40 rep. 6, 18 Att. 8, 1 saepissime. CAES. civ. 3, 88, 5 HIRT. Gall. 8, 34, 4 SALL. hist. frg. 3, 73 NEP. Paus. 2, 6 LIV. 38, 28, 7 PAVL. FEST. p. 63 *al.*). CIC. div. in Caec. 61 hanc . . . ob -am (Verr. 6, 118 Cael. 39 rep. 2, 2 Att. 7, 9, 2 CAES. Gall. 7, 53, 1 CVRT. 4, 6, 7 *al.* ob has -as: CIC. Sest. 46 Tim. 32 CAES. Gall. 4, 24, 2 BELL. Afr. 91, 2 *al.* ob has ipsas -as: CIC. Phil. 7, 15. cf. ob illam -am: CIC. Planc. 89. ob istam -am: APVL. apol. 48). CIC. Verr. 6, 72 aliquam ob -am (TERT. idol. 6). Phil. 7, 10 unam ob -am (Att. 14, 13, 1. cf. ob duas -as: CIC. fin. 4, 11 Att. 15, 29, 2. multas ob -as: CIC. Att. 12, 27, 3 epist. 15, 13, 1. ob ceteras -as: Att. 6, 1, 3). *cum attributis*: CIC. inv. 2, 113 talem ob -am. Sull. 56 ob necessariam -am. VAL. MAX. 8, 1 damn. 5 leves ob -as. SCRIB. LARG. 171 ob ante dictam -am. *c. genet. subst.*: CIC. dom. 10 renovatum te tua . . . latrocinia ob annonae -am putavisti? CORP. XIV 368, 4 (ob donationis) causam. *nota*: ACT. Arv. a. 81, 39 ob votorum commendationis causa. a. 118 i. 41 ob arborum caedendarum causa. CORP. XII 2819 ob pietatis causa. GREG. Tyr. Franc. 3, 13 ob illius -a. glor. mart. 25 ob furti -a. 72 ob sui damni -a. *per*: VARRO frg. Prob. Verg. ecl. 6, 31 per similem -am. CINC. frg. Gell. 16, 4, 4 postridie quam per eas -as licebit. Ov. epist. 17, 214 per -as istic impediaturque duas. MANIL. 4, 433 per . . . pares -as faciem mutare. 4, 520 si modo per -as naturam quaerere fas est. PETRON. 123, 216 pectora perque duas scinduntur territa -as. PS. APVL. Ascl. 37 per hanc -am . . . quod. SVET. Nero 36 quasi per iustam -am. *propter*: VARRO ling. 5, 6 propter bis quaternas -as. rust. 1, 7, 6 propter eandem -am. 1, 12, 2 RHET. Her. 3, 2, 2 propter aliquam extraneam -am. CIC. Verr. 2, 131 qui diligentissime mandatur a populo propter hanc -am, quod (4, 109). 4, 110 propter eam, quam dixi, -am (Att. 13, 36, 2 QVINT. inst. 3, 8, 59. cf. SEN. nat. 4, 12 propter hanc, quas rettuli, -as. COLVM. 9, 6, 3 propter praedictam -am. SCRIB. LARG. 163 propter ante dictam -am). CIC. Verr. 5, 113 propter eam -am sceleris istius evenire videantur. 6, 71 Sull. 28. prov. 2 propter alias -as. de orat. 1, 72 Brut. 100 epist. 2, 11, 1, 6, 5, 3, 15, 3, 2 BRVT. Cic. ad Brut. 1, 16, 6 VITR. 8, 3, 6 PHAEDR. app. 18, 14. SEN. benef. 4, 9, 3 honestum propter nullam aliam -am, quam propter ipsum sequimur. nat. 3, 20, 1 CVRT. 7, 1, 40. COLVM. 2,

6, 2 propter aquas aliamve -am. 12, 1, 1 SCRIB. LARG. 91, 99 PLIN. nat. 2, 48 QVINT. inst. 3, 6, 70. 4, 1, 65. TRAIAN. Plin. epist. 10, 69 propter aliquas iustas -as. GAIVS inst. 4, 128 TERT. idol. 4 Ps. TERT. haer. 5 p. 222, 8. VVLG. sap. 18, 18 propter quam moriebatur -am demonstrabat mortis. AVG. civ. 12, 28. 15, 8. 20 propter secretiorem -am. 22, 19 propter aliquam -am deformem. *nota*: a b: SEN. clem. 1, 20, 1 a duobus -is punire princeps solet. *pro*: PROSP. in psalm. 134, 8 qui pro -a stultitiae et imperitiae possunt pecoribus comparari. *cum causa* (cf. p. 679, 65): RHET. Her. 2, 19, 29 peccata cum -a suscipiant. 2, 28, 40 si cum -a fecit (CIC. ad Q. fr. 1, 2, 6). CIC. Verr. 2, 21 cum -a accedere ad accusandum. Cael. 63 servus cum -a praemium persolutum. de orat. 3, 147 cum -a aliqua (AVG. civ. 21, 3). Att. 7, 1, 5 cum iustissima -a. VARRO ling. 9, 68 quod scalae et aquae caldae, pleraque cum -a, multitudinis vocabulis sint appellata. rust. 1, 17, 4. 3, 16, 7 quae cum -a musarum esse dicuntur volucres. VITR. 3, 1, 4 cum -a constituisse videntur antiqui . . . commensus exactionem. *sine -a* (cf. GLOSS. II 226, 21 *ἀνευ αἰτίας*. III 273, 25 *ἀπαιτός*): VARRO ling. 9, 71 sine iusta -a (CIC. Att. 4, 15, 1 epist. 11, 27, 7. 13, 29, 2). rust. 2 praef. 1 non sine -a (2, 1, 4. 3, 1, 4. 5 CIC. Verr. 2, 23. 6, 16 Manil. 22 fin. 3, 60 CAES. Gall. 1, 14, 2 LIV. 5, 54, 4 SEN. contr. 1, 2, 7 CELS. 4, 18 SEN. nat. 6, 21, 2 QVINT. inst. 1, 12, 9 BOETH. arithm. 2, 32 p. 126, 15. cf. LIV. 23, 6, 8 haud sine -a). RHET. Her. 2, 2, 3 nihil . . . factum sine -a putetur (CIC. div. 2, 61 nihil . . . fieri sine -a potest. Tim. 5 nihil . . . gigni posse sine -is. VVLG. Iob 5, 6 nihil in terra sine -a fit). CIC. inv. 1, 25 Quinct. 66. S. Rosc. 40 sine plurimis et maximis -is (SEN. contr. 2, 1, 19). *ibid.* sine -is . . . necessariis (Cluent. 188 SVET. Aug. 21). de orat. 2, 223 fin. 2, 112. div. 2, 125 nec frustra ac sine -a quid facere dignum deo est. fat. 20 motus . . . sine -a nullus est. 24 sine externa et antecedente -a (43). Att. 1, 19, 9. epist. 1, 7, 9 cohortatio ne tibi inanis aut sine -a suscepta videatur *al.* Q. CIC. pet. 40 qui sine -a non amant (*his*). CAES. civ. 1, 44, 4 sine gravi -a. SALL. Iug. 83, 1 NEP. Alc. 6, 2. LIV. 5, 15, 2 quod lacus in Albano nemore sine ullis caelestibus aquis -ave qua alia . . . crevit. 28, 16, 10 sine probabili -a (SVET. Nero 32). CELS. 2, 7 sine manifesta -a (6, 6, 37). SEN. Thy. 964 vel sine -a vel sero times. epist. 91, 20. dial. 3, 2, 5 irascuntur sine -a et sine iniuria. 12, 3, 4 sine ulla -a. SCRIB. LARG. 142 PETRON. 102. PLIN. nat. 16, 132 sine tempestate ullave -a alia. 22, 1 sine aliqua occultiore -a. 29, 64 sine ingenibus -is. GAIVS inst. 1, 53 TERT. spect. 16. ITALIA Matth. 5, 32 (Filastr. 84, 3) qui dimiserit uxorem sine -a criminis (*v. l. 67*). VVLG. Iob 9, 17 multiplicabit vulnera mea etiam sine -a. AVG. conf. 2, 5, 11 COMM. instr. 2, 39, 4. *apud script. eccl. i. q. frustra, in vanum* (cf. GLOSS. II 285, 39 *εἰρη*): ITALIA psalm. 126, 1 (Lact. inst. 4, 13, 27) sine -a (*εἰς μάτην*, VVLG. in vanum) laboraverunt (Gal. 4, 11 [cod. d VVLG.] VVLG. Is. 49, 4). prov. 3, 30 (Vind. Lucif. Athan. 1, 26 p. 111, 11) inimicari (Lucif. inimicitias exercere) adversus hominem sine -a (*μάτην*, VVLG. frustra. cf. VVLG. psalm. 3, 8 adversantes mihi sine -a, *ματαιός*). Is. 29, 13 (Cypr. epist. 63, 14. 67, 2) sine -a (*μάτην*, VVLG. deest) autem colunt me (AVG. serm. 53, 14, 15). Matth. 15, 9 (cod. l VVLG.) sine -a (*μάτην*) colunt me. Rom. 13, 4 (Tert. scorp. 4 VVLG.) non sine -a (*εἰρη*) gladium gestet. Gal. 3, 4 (cod. d VVLG.) tanta passi estis sine -a? si tamen sine -a! (*εἰρη*). cf. AVG. in Gal. 20 quod enim sine -a factum dicitur, superfluum est; superfluum autem nec prodest nec nocet). Col. 2, 18 (Lucif. non conv. 10 p. 20, 9) ambulans sine -a (*εἰρη*, VVLG. frustra) inflatus sensu. COMM. apol. 76 luxen offerimus caecis sine -a. OPTAT. 2, 25 p. 63, 4 sine -a victoria me provocas. VVLG. psalm. 72, 13 sine -a iustificavi cor meum (*ματαιός*). Iob 27, 12 quid sine -a vana loquimini? Ps. AVG. serm. 217, 2 sine -a Christus mortuus est homo. 228, 8 clausis ianuis sine -a clamabunt. PALLAD. hist. mon. I 52 non sine -a . . . posui (*ὄ παρεργως*). PASS. Paul. 12 nunc . . . non in vacuum concurrere per multas passiones, nec sine -a patior *al.* *extra*: CIC. rep. 3, 35 extra ulciscendi aut propulsandorum hostium -am bellum geri iustum nullum potest. PLIN. nat. 2, 111 extra has -as non negaverim existere imbres. 18, 289 extra has -as sunt vinalia altera. *praeter*: LIV. 27, 17, 2 praeter eam -am etiam velut fortuita inclinatio animorum . . . traxit eum. SEN. benef. 3, 3, 1 praeter hanc -am aliae quoque sunt, quae. ITALIA Matth. 5, 32 (Tert. pudic. 16) qui dimiserit uxorem praeter -am moechiae (adv. Marc. 4, 34 adulterii; *παρεπτός λόγου πορνείας*, VVLG. excepta fornicationis -a. TERT. p. 673, 33 et ITALIA supra l. 40). *d seq. attributum: c. genetivo: substantivi* (cf. GLOSS. IV 322, 27 -as rei originem vel rationem) saepissime, *ex. gr.*: PLAVT. Men. 771 iurgi. LVCEL. 993 viai (VERG. Aen. 9, 374 Ov. epist. 15, 28 met. 2, 33 *al.*). VARRO rust. 1, 45, 3 radicum (cf. CIC. Phil. 2, 55 arborum et stirpium). RHET. Her. 2, 3, 5 peccati (CIC. inv. 2, 32 HIRT. Gall. 8, 22, 2 *al.*). 2, 15, 1 facti (CIC. inv. 1, 29 epist. 9, 14, 7). 2, 19, 30 maleficii (4, 40, 52 CIC. S. Rosc. 62. 72 *al.*). 2, 23, 36 expositionis (2, 24, 37). CIC. S. Rosc. 42 sceleris (Ov. epist. 9, 148 TAC. hist. 2, 38). Verr. 3, 13 damnationis. 4, 214 laudis. 6, 56 foederis. Flacc. 77 inimicitiarum. dom. 34 adoptionis. Mil. 45 itineris. de orat. 1, 19 eloquentium paucitatis. 2, 142 consultationis aut dubitationis. fin. 2, 125 erroris (epist. 10, 20, 2 GAIVS inst. 1, 68). fat. 9 voluntatum. Phil. 2, 55 belli (8, 8 CAES. Gall. 3, 7 VERG. Aen. 7, 533 HOR. carm. 2, 1, 2 *al.* CIC. Phil. 5, 27 belli Punici. 10, 8 belli civilis. fin. 2, 112 tantarum copiarum. epist. 6, 4, 1 armorum). CIC. Phil. 9, 3 mortis (Ov. epist. 7, 195

CELS. 7, 195 *al.* mortis voluntariae: CIC. Scaur. 5 FORTVN. rhet. 1, 20 p. 96, 32 *al.*). CIC. Att. 6, 6, 3 quae tibi essent *εποχης* -ae. PVBLIL. A 14 miseriae. CAES. civ. 3, 47, 3 obsidionis. SALL. Catil. 58, 3 consilii (LIV. 26, 8, 6 *al.*). VERG. Aen. 1, 25 irarum (GLOSS. IV 490, 28 *al.* origo indignationum). 5, 788 furoris (OV. met. 14, 16 SEN. dial. 3, 18, 6). 7, 482 laborum (OV. Pont. 1, 5, 25 VAL. FL. 7, 15). OV. epist. 1, 74 morae (met. 2, 468 LIV. 2, 4, 3 TAC. hist. 3, 78). 14, 103 fugae (met. 5, 573 LIV. 6, 22, 2). fast. 1, 115 formae (1, 133 figurae). Pont. 3, 3, 23 exilii (LIV. 37, 17, 5 VELL. 2, 15, 4 TAC. ann. 4, 36). Ib. 526 exitii (LIV. 26, 14, 21 TAC. ann. 1, 5). LIV. 2, 36, 4 cladis (28, 13, 2 SEN. Tro. 917 CVRT. 9, 10, 17 *al.*). 22, 60, 21 servitutis. 27, 9, 1 motus. SEN. nat. 2, 14, 1 stellarum transvolantium. 3, 9, 3 aquarum sub terra nascentium. PLIN. nat. 5, 55 incrementi. QVINT. inst. 4 prooem. 1 diligentiae. FRONTIN. aq. 88 gravioris caeli. TAC. ann. 6, 46 eaque apud avum odii -a. TERT. ieiun. 7 divinae dignationis. VVLG. Ios. 5, 4 circumcissionis. AVG. civ. 1, 9 correptionis. *cf. etiam p. 662, 57. 665, 36 sqq.*
gerundi et gerundivi passim, ex. gr.: ENN. ann. 344 pugnandi (CAES. civ. 1, 2, 3. 1, 47, 2 MANIL. 5, 506 *al.*). TER. Andr. 158 obiurgandi. VARRO ling. 5, 61 nascendi. RHET. Her. 4, 45, 59 sumendae similitudinis. 4, 49, 62 sumendi. CIC. inv. 2, 24 faciendi (fin. 1, 118 efficiendi). Verr. 4, 39 iudicii postulandi (Cluent. 83 iudicii corrumpendi). dom. 36 adoptandi. har. resp. 44 male de re publica merendi. nat. deor. 1, 35 gignendi, augendi, minuendi. Scaur. 2, 4 Bostarem veneno necandi. off. 1, 28 praetermittendae defensionis. 2, 41 constituendarum legum. Phil. 1, 28 in senatum non veniendi (epist. 3, 10, 7 non eundi). 2, 28 appellandi mei. 8, 12 belli gerendi (13, 23 SALL. Catil. 2, 2). Att. 1, 9, 18 non attingendae rei publicae. LVCR. 4, 237 cernendi. CAES. Gall. 4, 1, 2 transeundi. BELL. Alex. 37, 2 morandi (OV. epist. 1, 57 LIV. 6, 31, 7 CALP. ecl. 7, 7). SALL. Catil. 15, 3 facinus maturandi. CIRIS 314 sola meae vivendi -a senectae. OV. am. 1, 8, 93 poscendi munera. met. 9, 557 timendi (SEN. nat. 6, 3, 4). fast. 5, 135 standi. LIV. 4, 26, 6 dictatoris creandi. 4, 53, 4 resistendi collegae. 5, 49, 9 non abdicandae dictaturae. 28, 42, 16 traiciendi in Africam. 36, 23, 10 continuandae oppugnationis. SEN. dial. 11, 8, 6 ocus meandi. COLVM. 4, 30, 1 faciendi vineta. QVINT. inst. 9, 1, 29 augendae minuendaeve -a veritatis. decl. 261 p. 71, 12 affectandae tyrannidis. TAC. hist. 5, 23 instruendae classis. ann. 14, 50 tradendi arguendique rumoris. PLIN. paneg. 61 extendendi consulatus tui. SVET. Tit. 9 ulciscendi. GAIUS inst. 1, 192 obligationis... suscipiendae. AMM. 19, 12, 18 ignoscendi.
subst. c. part. perf.: CIC. Verr. 5, 140 consilii negotiique suscepti. OV. met. 4, 520 sparsi veneni. fast. 5, 183 positi cognominis. trist. 3, 1, 47 superpositae coronae. Pont. 4, 12, 17 dilati muneris. LIV. 2, 42, 10 moti numinis. 3, 70, 14 sprete aut non sperati honoris. 5, 2, 5 continuatae militiae. PHAEDR. 3, 14, 8 quaestionis positae. SEN. benef. 3, 37, 4 actionis omissae. CVRT. 4, 16, 4 pugnae remissae. PLIN. nat. 35, 29 operis instituti. MART. 12, 68, 1 urbis relictae. QVINT. inst. 8, 6, 76 corruptae eloquentiae. 10, 3, 13 frontis adductae. PLIN. epist. 7, 6, 6 abolitae accusationis *al.* *c. dativo (cf. etiam p. 665, 66 sqq.):*
 VERG. Aen. 3, 305 geminas, -am lacrimis, sacra verat aras (LVCAN. 3, 607) [*dub.* SVLPICIA Tib. 3, 16, 6 quibus (*parentibus sim.*) illa dolori est, ne credam ignoto, maxima -a, toro (*coniungas* quibus dolori maxima -a est; doloris *em. alii*)]. PROP. 2, 19, 10 fana... peccatis plurima -a tuis. TAC. ann. 2, 64 excinde castella, -as bello.
seq. ad, vel in c. acc.: TER. Andr. 138 nec satis ad obiurgandum -ae (150 satis vehementer -a ad obiurgandum. Q. CIC. pet. 21 ut satis -ae putent esse ad studium suffragationis. PLIN. nat. 23, 73 tantaque ad pericula et impendia satis -ae fuit sperare, quod cuperent). CIC. inv. 2, 20 idonea... -a ad peccandum. div. in Caec. 59 -am necessitudinis ad inferendum periculum iustam videri. 60 -am... iustam ad necessitudinem violandam videri. Caecin. 7 quae -a fuerit ad constituendum iudicium. Rab. perd. 1 iustissima -a ad hunc defendendum esse visa est. epist. 13, 4, 1 cum prope praecipuam -am haberent ad ius obtinendum. fat. 44 eam -am esse ad assentiendum necessariam. SALL. Iug. 14, 7 si ad impetrandum nihil -ae haberem praeter miseram fortunam. OV. met. 5, 174 non tamen ad letum -as satis illa valentes plaga dedit. SEN. dial. 3, 16, 3 satis tibi est magna ad peccandum -a peccare. 5, 22, 1 nec ad irascendum -a defuit. nat. 3, 29, 4 maximam... -am ad se inundandam terra ipsa praestabit. PLIN. nat. 16, 230 his (*arboribus*)... maior ad firmitatem -a tempestivae caesurae quam immaturae. QVINT. inst. 5, 10, 23 nonnumquam ad honeste turpiterque vivendum inde -ae fluunt. in: STAT. Theb. 7, 198 immoto deducimur orbe; fatorum veteres seraeque in proelia -ae (*sc. deducuntur*).

e seq. enuntiatum: *α c. infinitivo:* VERG. Aen. 10, 90 quae -a fuit consurgere in arma Europamque Asiamque et foedera solvere furto? CIRIS 173 aerias... facit -am se visere turres. LYGD. 2, 30 dolor huic et cura Neaerae, coniugis ereptae, -a perire fuit. PHAEDR. 3 praef. 6 non ergo -a est manibus id tangi tuis, quod occupatis auribus non convenit. LVCAN. 5, 464 Apso flumini gestare carinas -a palus. STAT. Theb. 4, 619 quaenam immeritum vitare nepotem -a tibi? DRAC. laud. dei 1, 398 fieri quae -a fuisset.

β c. coniunctionibus: quod: PLAVT. Aul. 92 ne -ae quid sit, quod te quisquam quaeritet (CIC. Verr. 2, 117 si... haec una -a fuisset, quod. 4, 109 hoc -ae est, quod. Cluent. 93 LIV. 23, 42, 11

VITR. 2, 5, 2. 9, 1, 16 SEN. epist. 22, 17 PLIN. nat. 35, 45 TAC. ann. 11, 4 *al.*). VARRO ling. 9, 59 dei et servi nomina quod non item ut libera nostra transeunt, eadem e(s)t -a, quod ad usum attinet. rust. 1, 55, 3 nec haec non minima -a quod... dicant. CIC. Verr. 4, 39 -a erat iudicii postulandi, quod (Phil. 6, 1 -a... de republica... referendi fuit ex eo, quod. Att. 12, 39, 1 -am non scribendi fuisse, quod. CAES. Gall. 3, 1, 2 -a mittendi fuit, quod. 5, 27, 4 hanc fuisse belli -am, quod. OV. fast. 5, 134 -a fuerat cognominis illis, quod. 6, 140. SEN. nat. 1, 20, 10 -a... raritatis haec est, quod. FRONTO p. 102, 8 N. *al.*). CIC. de orat. 2, 363 quae est enim alia -a, nisi quod (fin. 2, 115. *cf.* LIV. 33, 13, 15 -a... non alia maior fuisse... quam quod). CIC. Att. 11, 15, 1 iustas -as affers, quod (HIRT. Gall. 8, 1, 2 PLIN. nat. 37, 121). LENT. Cic. epist. 12, 14, 5 quod hoc properent... -am non habent. CAES. Gall. 1, 50, 4 hanc reperiebat -am, quod. VERG. Aen. 11, 166 quod vitam moror invisam... dextera -a tua est. OV. fast. 1, 643 -a, quod... secesserat... volgus. 3, 812 -a (*est*), quod est illa nata Minerva die. 5, 306. LIV. 27, 34, 10 eandem -am in T. Manlio esse, praeterquam quod. FEST. p. 326 -am... reddidit quod (PLIN. nat. 37, 133). SEN. contr. 1, 7, 15 -am posuit, quod. VAL. MAX. 2, 9, 16 adiecta -a, quod. COLVM. 9, 13, 13 MELA 3, 43 PLIN. nat. 2, 181. 18, 285 vera -a est, quod. *saepius.* QVINT. inst. 3, 8, 20 decl. 329 p. 295, 19. TAC. ann. 15, 49 Lucanum propriae -ae accendebant, quod. FAV. EVL. p. 12, 23 additur -is, quod. HIRT. epist. 32, 1 AVG. civ. 3, 17. 11, 14 -a, ut in eo veritas non sit, quod in veritate non stetit. VINDIC. med. 24 ut... hoc fiat, -a extat, quod *al.* accedit -a, quod *cf. p. 666, 44.* -a valet, quod *cf. p. 667, 45.* quia: TER. Ad. 523 nulla alia -a tam male odi, nisi quia (AVG. civ. 14, 19 quid -a est, nisi quia. *cf.* TAC. ann. 2, 45 non aliam ob -am quam quia). TER. Hec. 255 sin east -a retinendi apud vos, quia aegrast. OV. fast. 2, 329 -a, reperi tori vitis quia sacra parabant. SEN. epist. 122, 14 -a... est ita vivendi quibusdam, non quia... sed quia. PLIN. nat. 17, 14 -a non solum, quia. QVINT. inst. 7, 6, 3 an eadem huius -a sit dubium est, qui(a) ex hac natus est. quoniam: PLIN. nat. 2, 65 altera sublimitatum -a, quoniam. 16, 94 -am afferentes, quoniam. 17, 12. 27, 13. 37, 165 AVG. civ. 2, 18. 21, 3. ut: PLAVT. Capt. 257 iusta -a est, ut (HIRT. Gall. 8, 50, 3 SALV. eccl. 3, 87). Men. 892 eā... -ā... ut (1060 Pseud. 55. 92 Stich. 312 TER. Hec. 235 ACC. trag. 292 VARRO rust. 2, 7, 12 Q. CIC. pet. 48. IVV. 9, 120 his praecipue -is, ut). VARRO rust. 2 praef. 4 bos domitus -a fit, ut commodius nascatur frumentum. CIC. Quinct. 78 habes... -am, ut (VELL. 2, 44, 2). rep. 2, 59 -a populo nata est... ut potentia senatus... minueretur. leg. 2, 58 ea -a fuit, ut (LIV. 5, 55, 5 VITR. 8, 6, 2 PLIN. nat. 11, 148 MAXIMIN. c. Ambr. 74 *al.*). fin. 3, 8 -a fuit huc veniendi, ut (Att. 3, 7 itineris -a, ut devorterer, ... est devium. epist. 6, 7, 3 CAES. civ. 3, 47, 2. LIV. 33, 1, 5 -a est morae, ut. TAC. hist. 2, 54. 3, 78. 5, 23). CIC. fin. 5, 29 aliquam subesse eius modi -am, ut. CAES. civ. 3, 17, 1 neque nunc ut memoriae prodantur, satis -ae putamus (LVCAN. 4, 213 hoc -ae... ut. QVINT. inst. 6, 2, 26 aliud est -ae, ut. AVG. civ. 12, 6 quid putamus esse -ae, ut). AETNA 266. OV. ars 1, 600 ut... credatur, nimium -a fuisse merum. VAL. MAX. 4, 1, 4 MART. 12, 53, 6 QVINT. inst. 1, 1, 25. 4, 1, 5 -a principii nulla alia est, quam ut. 12, 5, 2 in -a fuisse, ut. PLIN. epist. 7, 27, 16 paneg. 28. APVL. Plat. 2, 7 iustitiam... scientiamque -am esse dicit, ut unaquaque *pars mentis*... ad fungendum munus obediatur. AMBR. hex. 4, 5, 21 hinc -a oritur, ut. -a monet, impellit, inducit *v. p. 666, 74 sqq.* facit, efficit *p. 666, 59 sq.* nota: PLAVT. Merc. 400 ea -a equidem illam emi, dono quam darem matri meae. ne: TER. Hec. 105 nempe ea -a, ut ne id fiat palam (CIC. Att. 8, 12, 1 ea -a est, ut ne quis a me dies intermittatur). Andr. 392 nec tu ea -a minueris... ne [CATO or. frg. 117 <... -a erat> ne quid ne<gotio publici... gere>retur]. CIC. Font. 36 magna... -a... haec est, ne. rep. 1, 9 nulla sit... -a iustior, quam ne. SVLPICIA Tib. 3, 16, 6 *v. p. 675, 50.* LIV. 1, 33, 2 eaque -a diruendae urbis eius fuit Romanis, ne. 22, 45, 4. 34, 39, 9 *Pythagoras* unus, ne caperetur urbs, -a fuit. SEN. contr. 1, 8, 3 PLIN. nat. 6, 166. 20, 114. MART. 2, 70, 2 -a quae nisi haec est, undis ne fovearis irrumatis? 10, 36, 8. TAC. ann. 3, 38 quae -a fuit, ne in bellum atrox coalescerent. quin (*cf. etiam p. 678, 58*): CIC. Quinct. 32 cum... -ae nihil esset, quin secus indicaret ipse de se. Tunc. 1, 78 num quid... est -ae, quin amicos nostros Stoicos dimittamus? epist. 2, 17, 1 quin ad diem decedam, nulla -a est. quominus: CIC. inv. 2, 132 nihil quisquam afferat -ae, quominus frequenter operam rei publicae det. CAES. civ. 1, 82, 3 eis -is, quominus dimicare vellet, movebatur. LEX VRSON. (Corp. II 5439) 95, 31 ei harum quam -am esse, quominus adesse possit. SALL. Catil. 51, 41 hanc ego -am... quominus novum consilium capiamus, in primis magnam puto. LIV. 34, 56, 9 quibus aut stipendia aut morbus -ae essent, quominus militarent. QVINT. decl. 278 p. 133, 9 absentia in -a fuit, quominus (PLIN. epist. 10, 21). TAC. ann. 1, 14 quominus idem pro Druso postularetur, ea -a, quod designatus consul Drusus praesensque erat.

γ c. enuntiato interrogativo vel relativo: quam ob rem: NAEV. com. 128 soticam esse oportet -am, quam ob rem perdas mulierem. TER. Andr. 837 ubi ea -a, quam ob rem haec faciunt, erit. Eun. 145 multae sunt -ae, quam ob rem. Hec. 382. 452 quam -am dicam patri, quam ob rem non redducam. 695. CIC. inv. 1, 37 -a eius summae, per quam et quam ob rem et cuius rei -a factum

sit. Verr. 1, 70 neque... -am ullam excogitare potuit, quam ob rem. Cael. 56 Brut. 231. fin. 3, 51 satis habere -ae, quam ob rem reicerentur. 4, 44 epist. 15, 1, 5. cur: PLAVT. Poen. 533 iusta -a est, quor (quo *codd.*; cf. Cic. leg. 2, 4 fin. 4, 21 Tusc. 1, 65). VARRO ling. 8, 9 -a, inquam, cur eam ab impositis nominibus declinarint, quam ostendi. 9, 81 illud putant esse -ae, cur (Cic. Q. Rosc. 26 quid -ae est, cur. Flacc. 5 Phil. 1, 11 de orat. 2, 92 ac. 1, 10 Tusc. 3, 1 Brut. 91 *al.* Liv. 7, 13, 7 QVINT. decl. 348 p. 372, 1 PLIN. paneg. 41 AVG. civ. 1, 27 *al.*). Cic. Quinct. 18 -a, cur... non erat (Q. Rosc. 49 de orat. 1, 136. 2, 189 fin. 4, 13 nat. deor. 1, 23 fat. 47 *al.* QVINT. inst. 11, 3, 16 AVG. civ. 21, 24 *al.*). Cic. Quinct. 86 -am, cur... non haberent (div. 2, 17 fat. 26 TAC. ann. 15, 61). Verr. 2, 88 -am ascribunt, cur. 3, 117 digna -a videretur, cur (Liv. 28, 29, 2. 35, 12, 8). Q. Rosc. 22 Roscio cur tanti fuerint, -am requiro (leg. agr. 3, 12 -am quaero, cur. Brut. 325 cur adulescens magis floruerit dicendo quam senior Hortensius, -as reperiemus). Deiot. 17 en -a, cur (Phil. 5, 15). Att. 9, 2^a, 2 non video -am, cur (11, 17^a, 1). epist. 7, 3, 4 mortem mihi cur consciscerem, -a non visa est, cur optarem, multae -ae. *et saepe.* AETNA 221. HOR. carm. 1, 16, 19 altis urbibus... steterae -ae, cur perirent. Ov. am. 2, 4, 10 centum sunt -ae, cur ego semper amem. epist. 11, 31 cur haec facerem, poteram mihi reddere -am. fast. 1, 91 ede... -am, cur. 3, 629. 4, 140 Pont. 4, 4, 40. Liv. 7, 10, 14 ea fuit -a, cur. 11, 11, 6 ne -a defiet, cur. 24, 8, 4. 25, 28, 8. 33, 45, 3 utrum satis... iam -ae videretur, cur. VITR. 1, 1, 4 SEN. dial. 2, 11, 3. 4, 19, 3 -a cur hic... assignetur irae locus non alia est, quam quod in toto corpore calidissimum pectus est. epist. 81, 31 CVRT. 8, 9, 18 COLVM. 9, 13, 2 SIL. 10, 60. QVINT. inst. 2, 3, 11 ea -a vel maxima est, cur. 11, 1, 71 *al.* TAC. dial. 24 exprome... -as, cur. ann. 1, 53. 3, 47. PLIN. epist. 1, 19, 1 magnae et graves -ae, cur. APVL. apol. 87. AVG. civ. 7, 3 non... possunt invenire -am, cur. BOETH. herm. pr. 2, 13 p. 189, 18 *al.* unde: VARRO ling. 5, 54 Veliae unde essent, plures accepi -as. [CAEL. Cic. epist. 8, 14, 2 nam mihi cum hominibus his et gratia et necessitudinem cum causam illam, unde homines odi.] Cic. de orat. 1, 123 cuius quidem rei cum -am quaererem, quidnam esset, cur. VERG. Aen. 1, 8 musa, mihi -as memora, quo numine laeso, quidve dolens regina deum... impulerit. qua re: VARRO ling. 6, 89 quare hic accenso, illic praeconi dicit, haec est -a. RHET. Her. 2, 8, 12 si dicemus -am non fuisse, quare quispiam confingeret. 2, 9, 13. 2, 19, 28. 3, 16, 29 Cic. inv. 1, 84. 2, 32 cum -a, quare peccaret, non intercesserit. 2, 60. 137. 175. Sest. 52 neque erit iusta -a... quare. Att. 8, 12^b, 1 quid -ae fuerit, quare. CAES. Gall. 1, 19, 1 NEP. Alc. 1, 4. NVX 124 -a habeor, quare sit lapidosus ager. SEN. nat. 3, 24, 1 PLIN. nat. 11, 188. 22, 78. 32, 60 QVINT. decl. 312 p. 226, 11 IVV. 6, 202 S. C. Iuvent. (dig. 5, 3, 20, 6) SCHOL. Cic. Bob. p. 41, 26 Hild. AVG. civ. 1, 9. MELA 2, 21 utrum fiat ex specie et moribus -ast. *c. pronomine relativo:* PLAVT. Epid. 41 est -a qua -a simul mecum ire veritust. TER. Haut. 989 inventast -a, qua te expellerent (PROP. 2, 34, 21 una... -a est, qua crimina tanta remitto. SEN. nat. 3, 11, 1 perpetuae sunt -ae, quibus flumina oriuntur. AVG. civ. 7, 18 quae credibilior -a sit, qua error paganitatis inoleverit. 3, 2 -as habuerint, quibus Ilium paterentur *al.*). VAL. MAX. 7, 8 pr. 1 -as haberent, propter quas rescindi possent. SEN. nat. 6, 6, 2 reddere -as, propter quas existimat gravissimam partem mundi non posse spiritu tam tenui fugacique gestari. 6, 18, 1 -a est, propter quam terra moveatur. 6, 26, 5 -ae redduntur, propter quas tremat terra. epist. 65, 6. PLIN. nat. 2, 164 eadem est -a, propter quam e navibus terra non cernatur. QVINT. inst. 5, 7, 24 -as, propter quas reum laedat, exponere. decl. 1 p. 17, 9. 260 p. 68, 14 *saepius.* SVET. rhet. 30 AVR. Fronto p. 28, 4 N. PORPH. Hor. carm. 1, 9, 24 epist. 1, 19, 41 VVLG. act. 10, 21. *f. epitheta (v. etiam sub IA p. 661, 30 sqq., IA 2, IA 5 c):* ab-dita: CELS. 1 prooem. p. 3, 14. acerba: Cic. Att. 11, 5, 1. acrior: TAC. ann. 1, 33. aetheria: LVCAN. 9, 853 (cf. caelestis: VERG. mil. 4, 40). antiqua: Cic. Lael. 26 Ov. am. 2, 6, 10. apparens: Ov. epist. 20, 13. apta: Ov. fast. 2, 514. bona: Cic. rep. 3, 9 epist. 11, 22, 1 Ov. met. 5, 220. caeca: LVCAN. 3, 316. caelestis: v. l. 63. certa: AETNA 510 PROP. 3, 13, 3 (cf. incerta: LIV. 1, 13, 8 PLIN. nat. 15, 56 TAC. hist. 1, 63). corporalis: AVG. civ. 12, 25. 26. crebra: TAC. ann. 6, 16. cruenta: Ov. trist. 3, 5, 44. delicata: PLIN. epist. 9, 37, 5. digna: Cic. inv. 2, 175 Verr. 3, 117 Liv. 21, 6, 4 (indigna: VERG. Aen. 2, 285 Liv. 1, 59, 8). diversa: Ov. fast. 5, 5 TAC. dial. 1 ann. 15, 12. dubia: AETNA 226 Ov. fast. 6, 1 Liv. 2, 36, 4 PLIN. nat. 11, 8. dura: LVCAN. 3, 486. egregia: PLIN. epist. 1, 5, 14. erubescenda: FLOR. epit. 2, 14, 3 (cf. pudenda: Ov. epist. 5, 98 fast. 1, 392. impudens: Cic. Catil. 2, 18). evidens: Liv. 4, 41, 6 CELS. 1 prooem. PLIN. nat. 7, 181 *al.* externa: Cic. fat. 23. extranea: RHET. Her. 3, 2, 2. fallens: GRAT. 360. falsa: VARRO frg. Gell. 1, 13, 2 RHET. Her. 2, 23, 35. ficta: PHAEDR. 1, 1, 15. fortis: AETNA 2. genitilis: PLIN. nat. 9, 2. gratiosa: Cic. Planc. 25 Lig. 31. gravis: LVCAN. 903 Cic. Cluent. 82 PROP. 2, 9, 36 *al.* honesta: Cic. inv. 1, 2 LVCAN. 4, 1181 SCHOL. Cic. Bob. p. 78, 14 Hild. *al.* humilis: SEN. epist. 31, 7. idonea: RHET. Her. 2, 16, 23 Cic. div. in Caec. 6. illustris: Cic. div. in Caec. 6 PLIN. nat. 34, 15. impudens: l. 74. inanis: CVRT. 4, 13, 5. iners: AETNA 221. infirma: Cic. Cluent. 91. iniqua: TAC. ann. 1, 33. insignis: LIV. 7, 28, 9. intima: TAC. ann. 1, 53. invidiosa:

Ov. epist. 2, 145. irrita: AETNA 518. iusta: PLAVT. Aul. 688 TER. Phorm. 710 RHET. Her. 3, 16, 29 *al.* (iniusta: Cic. Mil. 36 *al.*). latens: VERG. Aen. 3, 32 *al.* levis: Cic. Planc. 91 PROP. 2, 9, 36 SEN. dial. 9, 12, 6. magna: VARRO ling. 5, 93 Cic. de orat. 2, 12 SALL. Catil. 51, 41 *al.* 5 magna: SEN. epist. 108, 17. manifesta: PROP. 3, 13, 3 Ov. ars 3, 599. matura: LIV. 35, 22, 1. memorabilis: PLIN. nat. 7, 141. minus mirabilis: LIV. 1, 14, 7. misera: Ov. met. 4, 152. miserabilis: LIV. 1, 59, 8 QVINT. decl. 296 p. 172, 5. necessaria: VARRO rust. 1, 34, 1 Cic. inv. 2, 141 *al.* nova: Cic. fat. 46 Liv. 3, 24, 3 TAC. ann. 1, 16. obscura: 10 Cic. part. 56 CELS. 1 prooem. occulta: MANIL. 4, 196 VAL. MAX. 9, 12, 8 *al.* par: Ov. fast. 6, 300 TAC. ann. 1, 53 (dispar: TAC. hist. 1, 72). parva: TER. Eun. 575 CAES. Gall. 6, 35 *al.* patens: Ov. met. 9, 537 *al.* perpetua: SEN. nat. 3, 11, 1. pia: CIRIS 157 Ov. epist. 8, 20. potens: Ov. rem. 291. potissima: TAC. ann. 4, 16. praecipua: Cic. Att. 8, 2, 4 TAC. dial. 32 SCHOL. Cic. Bob. p. 31, 25. 77, 22 Hild. pri- 15 mores: VARRO frg. Aug. civ. 7, 34. privata: PLIN. nat. 10, 9 (cf. publica: EPICED. Drusi 458 PLIN. nat. 14, 4). probabilis: Cic. epist. 11, 22, 1 Liv. 26, 12, 15 CVRT. 7, 1, 14 *al.* prompta: PLIN. nat. 8, 129. propria: AETNA 359 Liv. 5, 8, 6 *al.* publica: l. 16. pudenda: p. 677, 74. pulchra: 20 Cic. Lael. 26 PLIN. epist. 3, 11, 2. recens: Ov. met. 3, 73. 260. reliqua: Cic. nat. deor. 3, 17 BELL. Afr. 51, 5. repens: TAC. ann. 4, 52. resides -ae: STAT. Ach. 2, 43. sacra: MANIL. 1, 717. seminalis: AVG. civ. 12, 26. sequens: PLIN. nat. 18, 149. sera: STAT. Theb. 7, 198. sim- 25 ilis: VARRO ling. 5, 94 SEN. Thy. 276 (cf. consimilis: LVCAN. 4, 233. dissimilis: Cic. Att. 9, 18, 1 SEN. epist. 108, 17). sollemnis: PLIN. epist. 10, 116, 2. solida: SEN. dial. 10, 17, 3. sontica: v. p. 676, 80. speciosa: Cic. Att. 16, 7, 6. stata: PLIN. nat. 2, 105. subita: OCTAVIA 710 SEN. epist. 94, 56. sufficiens: Ov. lb. 242. temporalis: SEN. nat. 7, 23, 2. tenera: AETNA 152. tenuis: SEN. dial. 6, 11, 4. tolerabilis: VAL. MAX. 7, 3, 5 PLIN. nat. 37, 17. tristis: LVCAN. 5, 347 LYGD. 2, 27. tumultuans: SEN. epist. 91, 7. turbulenta: SEN. nat. 7, 8, 3. turpis: Cic. Phil. 2, 78 PLIN. nat. 25, 16 QVINT. decl. 337 p. 327, 2. vaga: TAC. ann. 6, 15. valens: Ov. met. 5, 174 SEN. nat. 5, 8, 3. vana: SEN. dial. 3, 1, 2. varia: Ov. fast. 3, 249 TAC. ann. 1, 80. vehemens: TER. Andr. 150. vera: 35 TER. Andr. 158 Haut. 336 Cic. Brut. 225 Liv. 5, 53, 2 *al.* vetus: Cic. epist. 13, 49 SALL. epist. Mithr. 5 CAES. civ. 1, 43, 6. vetusta: AETNA 110. urgens: TER. spect. 8 AVG. civ. 8, 20.

B speciatim: 1 causa, quae dicitur, praetenditur:

a i. q. excusatio: PLAVT. Truc. 229 numquam amatoris meretricem oportet -am noscere (Cic. leg. 1, 11 vereor, ne istam -am nemo noscat. Att. 11, 7, 5 quod te excusas ego vero et tuas -as nosco). CATO agr. 2, 2 ubi eas aliasque -as multas dixit (TER. Andr. 257 Hec. 186). TER. Hec. 625 etsi tibi -ast de hac re: mater, quae te impulit. SISENNA hist. 52 apud consulem -am atque excusationem praeferre coepit. RHET. Hec. 2, 13, 30 cui morbus -a est (Liv. 24, 16, 13. 24, 18, 7. 37, 52, 10). Cic. Verr. 6, 126 ad populum Romanum confugient? facilis est populi -a; legem... se sociorum -a iussisse... dicit. Pis. 13 quam nos -am cum accepissemus (Att. 16, 19, 2 Liv. 38, 52, 8 FRONTO p. 130, 3 N.). leg. 1, 40 quin... iustissimi sui doloris -am aliquam fingeret. ad Q. fr. 2, 8, 1 opposuisti semel *ἀναρ- 50 τίλεπτον* -am, Ciceronis nostri valetudinem. Ov. epist. 7, 109 si fuit errandum, -as habet error honestas. SEN. contr. 2, 2, 1 habeo et -am (E, ex causa AB) et exemplum. VAL. MAX. 7, 3, 5 facti vix pudentis -am tolerabilem habuit. *nota:* HIRT. Gall. 8 praef. 9 dum omnes excusationis -as colligo. PLIN. epist. 3, 4, 4 putare me iustas excusationis -as attulisse. FRG. Vat. 155 habere... -as excusationis. *ibid.* excusationis -as allegare.

b i. q. recusatio: PLAVT. Amph. 852 numquid -am dicis, quin? (Amph. frg. 9, 2 Capt. 625 TER. Phorm. 272 [DON. Ter. Phorm. 272 non recuso non deprecor. SCHOL. Ter. p. 131, 7 non excuso neque defendo illum] Cic. Quinct. 57). PLAVT. Mil. 1427 -am haud dico. Capt. 353 num quae -a est, quin... viginti minas mihi des? (Rud. 1397 de talento nulla -a est, quin feras). Cas. 1003 nulla -a est, quin pendentem me... virgis verberes (Rud. 758). Most. 434 hau -ast, ilico quod nunc voluisti facere, quin facias mihi. Pseud. 533 numquid -aest, ilico quin te in pistrinum condam? (TER. Andr. 600 quid -aest, quin hinc in pistrinum recta proficiscar via? cf. SCHOL. Ter. p. 87, 29 quid -aest: quid obstat). PLAVT. Rud. 1070 nulla -a est, quin me condones cruci. Trin. 1188 numquid -aest, quin uxorem cras domum ducam? TER. Hec. 587 neu -a ulla restet relicua, quin tua Philumena ad te redeat. Cic. leg. agr. 2, 74 quid... est -ae quin coloniam in Ianiculum possint deducere? (dom. 130 collegium vestrum consuluit, num quid esse -ae videretur, quin id signum curiamque Concordiae dedicaret? *al.* cf. HOR. sat. 1, 1, 20 quid -ae est, merito quin illis Iup- 75 piter ambas iratus buccas inflet?).

c i. q. praetextus, occasio (GLOSS. II 424, 29 πρόφασις): PLAVT. Asin. 789 nolo illam habere -am (Cic. off. 3, 31 ut ne... hanc -am habeat ad iniuriam. TIB. 1, 4, 10 -am iusti semper amoris habent. cf. Liv. 2, 4, 3. 8, 13, 3 *al.*). PLAVT. Mil. 250 trecentae possunt -ae colligi (Trin. 791 sescentae ad eam rem -ae possunt colligi). Most. 920 ne qua -a subiret. Trin. 809 lepida est illa -a... dicere apud portitores esse inspectas. TER. Ad. 531 si hic pernocto -ae quid dicam? (Hec. 677 hanc ubi dixti -am, te propter tuam matrem non posse habere hanc uxorem domi). Andr. 213 -am ceperit, quo iure

quaque iniuria praecipitem [me] in pistrinum dabit (SCHOL. Ter. p. 82, 5 occasionem). 382 invenerit aliquam -am, quam ob rem (643 inventast -a. PVBLIL. M 28 PRIAP. 50, 4 PROP. 2, 1, 12 LIV. 5, 2, 2. 38, 45, 4 PHAEDR. app. 13, 20 LYCAN. 1, 265. TERT. patient. 5 p. 9, 3 -as sibi invenit ad impatientiam). TER. Haut. 701 quid dicam? quam -am afferam? Eun. 138 fingit -as, ne det sedulo (Hec. 693 confingis -as falsas ad discordiam. Cic. Mil. 52 illum -am mutandi consilii finxisse. TIB. 1, 6, 11 fingere tunc didicit -as, ut sola cubaret. Ov. am. 2, 2, 31 -ae finguntur inanes. LIV. 34, 21, 3 conficta aliqua probabili -a. SEN. dial. 3, 18, 6 sollers est iracundia ad fingendas -as furoris. TAC. ann. 12, 45 belli -as confingit). TER. Eun. 512 -am, ut ibi manerem, repperit (Phorm. 234. Cic. Verr. 3, 21 -am calumniae se reperturum. NEP. Hann. 3, 1 quo facilius -am belli reperiret). TER. Eun. 1000 iam diu aliquam -am quaerebat senex, quam ob rem (Cic. inv. 2, 43 quod sermonis -am quaesierit. leg. agr. 2, 91 qui ... rerum novarum -am aliquam quaerent. Vatin. 6 cum ... armorum -am quaereretis. cf. fat. 2 Att. 14, 20, 4 Phil. 3, 30 CAEL. Cic. epist. 8, 12, 2. LVCR. 4, 1181 -as abeundi quaerat honestas. LIV. 4, 17, 3. 25, 4, 6 SVET. Claud. 24 FLOR. epit. 2, 6, 4 al.). TER. Phorm. 50 puer -a erit mittendi. Hec. 80 si non quaeret, nullus dixeris, alias ut uti possim -a hac integra (PROP. 4, 5, 29 utere -is). 598 omnes -as praecidam omnibus (SCHOL. Ter. p. 146, 18 occasiones). 680 ademptam hanc ... tibi -am vides. Cic. Verr. 3, 143 ut sociis -am dandi afferre videamus. 6, 146 quae -a ... subiceretur ab ipso ... huius tam nefariae crudelitatis. Manil. 65 quibus (urbibus) -a belli propter diripiendi cupiditatem inferatur (rep. 3, 15 Alexander hanc bellandi -am inferebat, quod vellet Graeciae fana punire. BELL. Hisp. 1, 4 propter pecuniae magnitudinem alia qua ei inferebatur -a). dom. 11 -a fuit annona, seditionis quidem instimulator et concitator tu fuisti. 12 hanc istum ... hostem -am arrepturum fuisse ad incendia caedem rapinas. 115 meus discessus isti -am caedis eripuit. de orat. 2, 233 ut ... tibi -am aliquam recusandi dem (Phil. 2, 53 Caesari ... -am belli ... dedisti. HIRT. Gall. 8, 49, 1 nulli spem aut -am dare armorum. TIB. 2, 4, 29 dat avaritiae -as. LIV. 9, 21, 2 VAL. MAX. 2, 4, 4). Cic. off. 3, 41 muri -am opposuit, speciem honestatis nec probabilem nec sane idoneam. epist. 11, 22, 1 etsi minus veram -am habeas, tamen vel probabilem aliquam poteris inducere. PVBLIL. N 10 negandi -a avarum numquam deficit. CAES. Gall. 1, 42, 5 neque colloquium interposita -a tolli volebat (BELL. Alex. 60, 3 -a interposita, quod. NEP. Them. 7, 1 -am interponens, se collegas expectare. cf. Milt. 4, 1 -am interserens, se hostem esse Atheniensibus, quod). CAES. civ. 1, 2, 3 ne qua esset armorum -a. SALL. lug. 20, 4 eam ... rem belli -am fore. 36, 2 alias, deinde alias morae -as facere (LIV. 34, 23, 10 quia manendi in Graecia ... Argos et Nabim -am facerent). NEP. Them. 6, 2 Lacedaemonii -am idoneam nacti propter barbarorum excursionem, qua negarent oportere eqs. (LIV. 24, 45, 12. 32, 38, 5. 37, 17, 10). Lys. 1, 4 cum hanc -am Lacedaemonii dicitassent sibi esse belli. VERG. Aen. 4, 51 -as ... innecte morandi (11, 217 -as nequiquam nectis inanes nec mea iam mutata loco sententia cedit. AVSON. 357, 20). Ov. epist. 2, 22 ad -as ingeniosa fui. LIV. 4, 53, 4 praebuit iustior -am resistendi collegae (5, 20, 7. 30, 4, 8. 39, 53, 11 VAL. MAX. 5, 3, 2°). 5, 53, 2 hanc ... iactari magis -am, quam veram esse. 7, 30, 13 oblatam sibi esse -am (38, 15, 5). 34, 10, 5 -a triumphum negandi senatui fuit, quod. VAL. MAX. 2, 9, 6 praetexit ... -am, quia (SEN. epist. 94, 64). SEN. epist. 62, 1 non consector perdendi temporis -as. MELA 3, 52 -as ... bellorum et bella contrahunt ... maxime imperitandi cupidine. SIL. 7, 264 spargere -as in castra ambiguas. QVINT. decl. 340 p. 344, 13 -a, quam praetendit (SVET. Tib. 40 -am profectionis praetenderat. FLOR. epit. 3, 5, 3 -am ... belli praetenderat apud Cassium legatum attrahere terminos suos a Nicomede). TAC. hist. 4, 19 duplex stipendium ... postulabant, non ut assequerentur, sed -am seditioni. ann. 2, 45 struxit ... -as aut forte ablatas arripuit. AVSON. 417, 7 nec quae compositis male suadae credula -is concinnat veri similis suspicio culpas. HYG. fab. 152 p. 26, 12 Iovis ut omne genus mortalium cum -a interficeret (i. sub praetextu vel obtentu aliquo). *structurae: seq. genet. cf. p. 678, 78. 679, 7. 13. 15. 16 al., dat. l. 62, ad p. 678, 78. 80. 679, 5. 7, inf. p. 678, 84, quod l. 27. 41. 54, quia l. 55, ut l. 12, ne l. 6, quam ob rem l. 2. 14, qua l. 46, enunt. interrog. p. 678, 84.* per causam: Cic. dom. 10 renovaturum te ... funesta latrocinia per annonae -am putasti. 13 in bona fortunasque locupletium per -am inopum atque imperitorum repentinos impetus comparares. CAES. Gall. 7, 9, 1 per -am supplementi equitatusque cogendi. civ. 3, 24, 1 per -am exercendorum remigum. 3, 76, 1 per -am pabulandi (BELL. Afr. 73, 3 frumentandi). 3, 87, 4 valetudinis (SVET. Vesp. 1). BELL. Alex. 49, 1 liberalitatis. BELL. Afr. 32, 2 munitionum. TIB. 1, 6, 26 velut gemmas eius signumque probarem, per -am meministi me tetigisse manum (Ov. trist. 2, 452). Ov. epist. 19, 140 dumque suo temptat salientem pollice venam candida per -am brachia saepe tenet. LIV. 1, 49, 5 per ... eam -am occidere. 2, 32, 1 per -am renovati ... belli. 22, 61, 8 recognoscendi. 24, 7, 4 ut ... per -am aliquam in angustiis sustineret. 44, 44, 8 per hanc -am Thracibus ablegatis. SEN. benef. 4, 35, 2 per illam -am praedudicium in patrem meum quaeri. SVET. Iul. 2 exigendae pecuniae. Otho 3 legationis. sub causa: PETRON. 93, 3

si aliquis ... nomen poetae olfecerit, concitabit viciniam et nos omnes sub eadem -a obruet. FILASTR. 85, 1 sub -a hac multi latrocinantur interdum.

¶ *i. q. occasio iucunda, optata:* Cic. Manil. 3 dicendi -a talis oblata est, in qua oratio deesse nemini potest. Tusc. 1, 74 Cato ... sic abiit e vita, ut -am moriendi nactum se esse gauderet. Phil. 7, 6 alii consules tantam -am non habuerunt, in qua et voluntatem suam et virtutem declararent. Att. 15, 14, 1 cur idem iterum facerem, hoc -ae sumpsi, quod ex te ipso coram antea nihil possem cognoscere. epist. 11, 27, 8 qui mihi dedit -am harum litterarum. PVBLIL. B 22 benignus etiam -am dandi cogitat. CAES. civ. 2, 28, 2 hanc nactus appellacionis -am. IVV. 3, 147 materiam praebet -asque iocorum. PS. AVG. serm. 316, 1 nam cum martyres amamus, -am nobis eligimus, unde domino placeamus. videte beatissimum Laurentium martyrem ... qui talem confessionis -am elegit, quod coronam martyrii a Christo percipere meruit.

¶ *2 causa iuris (cf. Leonhard, PW. III 1811 sq.):* PLAVT. Curc. 491 si quisquam hanc liberali -a manu assereret (sc. ex ratione consiliove liberandi. cf. Poen. 906. 964. 1102 TER. Andr. 194. Cic. Flacc. 40 in -a liberali). Merc. 822 uxor virum si clam domo egressa est foras, viro fit -a, exigitur matrimonium. Cic. Quinct. 36 -am non fuisse, cur a praetore postulares (37. 60). Q. Rosc. 40 utrum omnino Fannium ab Flavio HS. tot non abstulisse, an alio nomine et alia de -a abstulisse. Verr. 6, 141 quasi enim ulla possit esse -a cur hoc cuiquam civi Romano iure accidat (ut verberetur), quaero quae in Servilio -a fuerit. SEN. benef. 6, 4, 4 sic debitori suo creditor saepe damnatur, ubi plus ex alia -a abstulit quam ex crediti petit. saepe apud Ictos: IULIAN. dig. 5, 1, 25 si quis emit aut ex alia -a possidere coeperit (PAVL. dig. 41, 2, 3, 4 ex plurimis -is possidere eandem rem possumus). 39, 5, 2, 7 -a magis donationis quam condicio dandae pecuniae existimari debet. 41, 3, 33, 3 usucapionis -am iustam habeo (GAIVS dig. 24, 1, 7, 6 ex -a iniusta retineri. VLP. dig. 4, 6, 1, 1 si qua alia mihi iusta -a esse videbitur. 10, 3, 7, 3 iusta -a est possidendi. PAVL. dig. 2, 7, 4, 2. 3, 3, 45 pr. 41, 1, 31 pr. al.). cf. ex causa i. q. ex iusta causa: VLP. dig. 28, 8, 7, 2 ut ex -a debeat impetrare. 40, 5, 30, 5 alii ex -a absint. GAIVS inst. 2, 20 ex venditionis -a (cf. 2, 253 ex fideicommissi -a. 3, 129 ex emptionis -a. 3, 174 ex iudicati -a. INST. Iust. 4, 15, 3 ex -a iudicati. 4, 15, 8 ex -a interdicti. CORP. VI 2993 ex causa leg(ati). 11446 ex cause (sic) donati(onis). 16186, 12 ex condonacionis -a. XIV 3031 ex -a successione). POMPON. dig. 50, 17, 27 quamvis obligationum -ae pactione possint immutari. GAIVS dig. 45, 1, 141, 4 non semper videri impossibilem -am stipulationi contineri. PAPIN. dig. 24, 3, 39 -am repudii dedisse. VLP. dig. 2, 2, 3, 7 superesse ... naturalem -am (PAVL. dig. 8, 2, 28 ex naturali ... -a fit). 6, 1, 1, 2 nisi forte ... adiecta -a quis vindicaret (44, 2, 11, 2 si postea alia ex -a petat, adiecta -a non debet submoveri exceptione). 10, 4, 3, 12 -am habeat actionis. 44, 4, 4, 29 cum lucrativam -am sint nacti (ex lucrativa -a: PAVL. dig. 32, 21, 1 COD. Iust. 7, 33, 1). PAVL. dig. 8, 2, 20, 5 eadem -a retro duci potest stillicidium. 12, 5, 1 pr. omne quod datur, aut ob rem datur aut ob -am. 12, 5, 1, 2 quodsi turpis -a accipientibus fuit. 22, 3, 25, 4 -as explanavit, pro quibus eandem promissionem conscribit. 44, 2, 14, 2 cum in rem ago non expressa -a, ex qua rem meam esse dico. COD. Iust. 1, 2, 19 quacumque alia -a quasi pietatis iure subnixa. *nota fere i. q. condicio:* POMPON. dig. 12, 5, 15 dedisti eum in quaestionem sub ea -a, ut, si id repertum in eo non esset, redderetur tibi. EDICT. imp. inc. (ed. Mommsen, gesamm. Schriften II 344, saec. V) II 8 ea quae sub certa -a dedisse testatur, -a non secuta legibus ei redhiberi praecipiat.

¶ *3 morbi:* PS. SORAN. quaest. med. 108 quid est -a vel actio? procatactice vel synectice vel proergumenon fiens. CELS. 1 prooem. p. 3, 14 abditas -as vocant, in quibus requiritur, ex quibus principiis nostra corpora sint, quid secundam, quid adversam valetudinem faciat ... evidentes vero eas appellant, in quibus quaerunt, initium morbi calor attulerit an frigus; fames an satietas; et quae similia sunt. causa morbi: VARRO rust. 2, 1, 21 Cic. Tusc. 3, 23 div. 2, 62 LVCR. 3, 502. 1070 VERG. georg. 3, 440. 4, 532 PELAGON. 11 al. valetudinis: QVINT. inst. 2, 16, 6. VARRO rust. 2, 1, 21 quae cuiusque morbi sit -a quaeque signa earum -arum sint. Cic. har. resp. 39 ipsum corpus tenuissima de -a saepe conficitur (SEN. dial. 6, 11, 4 tenuissimis -is atque offensionibus morbidum ... animal. epist. 58, 24 homo fluida materia et caduca et omnibus obnoxia -is). TIB. 1, 8, 51 non illi sontica -a est (cf. FEST. p. 290 sonticum morbum in XII significare ait Aelius Stilo certum cum iusta -a, quem nonnulli putant esse, qui noceat, quod sonte significat nocentes. p. 344 <sontica> -a dicitur a morbo <sontico>). LIV. 22, 8, 3 ut in affecto corpore quamvis levis -a magis quam in valido gravior sentiretur. 30, 44, 8 praevaleat corpora ab externis -is tuta. GRAT. 346 errantes per tot divortia morbos, -asque affectusque canum tua <cura> tueri est. 360 fallentis ... argue -as. 383 anteire auxiliis et primas vincere -as. SCRIB. LARG. 262 ad omnem dolorem veterem et qualibet -a factum. PLIN. nat. 17, 222 sideratio tota e caelo constat, quapropter et grando in his -is (morborum arborum) intellegi debet et carbunculatio et quod pruinarum iniuria evenit. 30, 64 dissectis ... catulis palam fieri aegri -as. *deinde i. q. morbus:* CELS. 1 prooem. p. 3, 29 recte curaturum quem prima origo -ae non fefellerit. 3, 2 donec omnis -ae metus finiatur. 3, 3 atque haec quidem sanis fa-

cienda sunt, tantum -am metuentibus. 3,5 ut interior nulla -a metum fecerit. SEN. dial. 5,10,3 remediis incipientem -am occupant (THEOD. PRISC. eup. faen. 14). PLIN. nat. 20,242 alii nihil comparant in eadem -a (i. ad tussim) marrubii et feniculi sucis. 23,74 usus eius cum aceto aut vino aut mulso, ut quaeque -a exigat, in curationem oris. 28,218 utilissimum est ad omnes -as spumam equi ex ore inguinibus illinere. TERT. nat. 2,7 mulierum -am (GLOSS. III 600,4. SORAN. 4 p. 6,4 muliebrium -arum. MARCELL. med. 7,20. 22,17 al.). GARG. MART. 11 eas (lactucas) ad eandem -am cum lacte coxerunt (MARCELL. med. 20,103 ad easdem... -as... prodest. 35,32 ad... -as potenter uteris). 60 potest -is similibus assumpta medicari (MARCELL. med. 32,2 -is interaneis prodest). ARNOB. nat. 1,48 graminum sucos superponere inquietantibus -is (MARCELL. med. 31,40 imponitur... omnibus -is). NON. p. 441 insanabilis atque irrevocabilis -a (FAVST. REI. epist. 10 p. 126,23). PELAGON. 258 si armus in -a fuerit (VEG. mulom. 3,6,11 partes quae in -a sunt, sinapizabis. MARCELL. med. 7,20 locum, qui in -a est al. SORAN. p. 75,14 cum omne corpus habeant in -a). CHIRON 2 prima... pars est medicinae -arum rationem reddere (CASS. FEL. praef. p. 1,4 -arum dogmata). AVG. serm. ed. Mai 5,3 -a membri pervenit ad corpus et corporis dolor ascendit ad caput. SORAN. p. 5,4 de omnibus obstetrici occurrentibus -is. MARCELL. med. 8,125 -is gravioribus laborantes (THEOD. PRISC. log. 21). 8,156 remedium supra scriptis oculorum -is. HIPPOCR. progn. 14 in omnibus circa pulmonem -is et laterum (ἐπὶ πᾶσι τοῖσι πνεύμονα νοσήμασιν). *ibid.* in aliis -is letalibus (ἐν τοῖσι ἐλλοίσι τοῖσι θανάτωδες νοσήμασιν). VINDIC. epist. ad Pentad. p. 491 si fuerit -a cholerae rubeae. THEOD. PRISC. eup. faen. 13 est... utriusque -is una vitiorum nascendi necessitas. 17 quae pro qualitate corporis -arum adhibes. 72 ignem -ae et dolores argentia. 73 -a permanente. log. 19 in tempore -ae. 45 -ae vel passiones chronicae. 47 cum sit sola capitis -a, epilepsis appellatur. CAEL. AVR. acut. 2,10,76 ex capitis -a, quam Graeci σκώτωσιν vocant. CASS. FEL. 73 p. 176,13 melancholicas -as. PAVL. PETRIC. Mart. 1,348 totus homo ex variis conflato corpore -is. ANTHIM. 77 pithisicos quos non longo tempore obtinuerit -a. *de missione caussaria* (cf. p. 702,22): CORP. VI 31143 ex -a (missus). XIV 2283 ex -a missus honesta missione. *nota:* PLIN. nat. 17,232 quaedam temporum -ae aut locorum non proprie dicantur morbi. FRONTIN. aq. 88 -ae gravioris caeli, quibus apud veteres urbis infamis aer fuit, sunt remotae. *in imagine:* [dub. TERT. pudic. 20 p. 268,15 quod si post recuperationem et reformationem rursus sacerdos animadverterit in eadem domo de pristinis causis (sic B, cavis Lat.; cf. ITALIA lev. 14,36 [ibid. p. 267,22] maculae et cavositates) aliquid et maculis, immundam eam pronuntiavit.] *de re publica turbata:* PANEG. 12,13 parcam replicare -as et pacatum vulnus offendere. *de animi vitio:* PACIAN. paraen. 9 p. 116 additur... morbus ad -am et vulnus adiungitur. Ps. AVG. quaest. test. II mixt. 112 nunc ex alia parte -ae (Colbert., culpae al. codd.) suae medellam prospicit. CASSIAN. inst. 3,5,1 in illam -am incidentes. 5,30,3 isdem -is ac vitii monachum obligari. 10,7,6 videtis tot -as tam graves ac turpes una vitii labe generari. *de amore:* MAXIM. eleg. 3,79 illa nihil... videns procedere -am odit.

C abl. caus(s)ā pro praepositione: PAVL. FEST. p. 82 χάρις, hoc est gratia, cum scilicet gratia intellegitur pro -a. CHAR. gramm. I 36,14 (in cod. p) -a tantum ablativi casus est, cum dicimus verbi -a. SERV. Aen. 6,670 -a autem nomen est, quod ponitur pro ratione; qui casus declinatione caret. PRISC. gramm. III 28,18 loco etiam coniunctionis accipi solet causalis, ut per desidiam malitiae nascuntur, id est -a desidiae. 365,17 τίνος ἀγαθόν: pro 'cuius -a'. GLOSS. II 286,15 εἰνενα. 298,38 εἰνενα. *legitur inde ab NAEVIO et LEGE luci Spolet. (saec. fere III a. Chr. ex.). saepius adhibetur hyperbaton, velut interponitur pronomen vel particula* (quidem, etiam, scilicet al., cf. ex. gr. infra l. 83. p. 682,12) *vel ipsum verbum* (cf. ex. gr. LVCR. 3,47 laudis iactari -a. NEP. Dion 4,1. D. BRVT. Cic. epist. 11,10,1 an hoc temporis videatur dici -a); *nota exempla graviora:* TER. Eun. 878 contumeliae non me fecisse -a. Q. SCAEV. Gell. 4,1,17 quod... familiae eius, quae circum eos aut liberos eius est et opus non facit, -a paratum est. CAES. Gall. 5,9,4 belli, ut videbatur, -a. *deest:* CORP. X 9 pietatis fecit, *at aliter interpreteris exempla velut:* PRISC. gramm. III 310,19 populi servandi laborat, rei publicae defendendae periclitatur. *coni. cum accusativo falso incisum:* CORP. XIV 1473 ut liceat ei itum aditum ambitum humandum sacrificandumve caussa habere. CORP. III 12392 memoriam causam. *corripiunt syllabam ultimam:* CARM. epigr. 250,10 (a.156) dominorum causā salutis et mea proque meis orans. PAVL. NOL. carm. 32,44 illud ut auxilii, hoc esset -a bibendi(?). 32,116 quis sidus supernum celet in infernis, nisi rerum -a malarum. *de scriptura v. p. 660,5 sqq.*

1 cum genetivo: a postponitur: a c. genet. pronominis: PLAVT. Capt. 1009 tu, quouis -a hanc aerumnam exigo. Most. 207 gaudeo mihi nihil esse huius -a. 246 ne eius -a vapulem. TER. Phorm. 544 me huius -a quaerere in malo iubeas crucem. RHET. Her. 3,7,14 cuius -a susceperit inimicitias. CIC. div. in Caec. 23 cuius ego -a laboro (Lael. 55 epist. 9,24,1). Verr. 3,180 qui istius -a cupiunt omnia (Att. 15,3,2 epist. 1,1,1. 13,64,1, 13,75,1. *alicuius*

-a velle: CIC. Att. 12,28,1. 13,49,1 epist. 11,13,2. 16,17,2. omnia velle *alicuius* -a: CIC. epist. 13,22,1. 13,55,1. cf. Landgraf ad Cic. p. S. Rosc. 149). inv. 2,150 illud, cuius -a afferetur. Att. 13,83,2 eius -a... debeo. epist. 13,18,1 quod... ipsius -a... feceris (NEP. Dion 4,1 FEST. p.190 SEN. benef. 4,29,3 *et infra l. 48 sqq.*). CASS. Cic. epist. 15,19,1 ipsius -a gaudeo (cf. infra l. 65). LVCR. 2,174 quorum omnia -a constituisse deos. LIV. 42,39,1 quod Marcius ipsius -a suscepisse se legationem dixisset. SEN. dial. 9,1,18 harum -a loqui. PLIN. nat. 26,43 alvus... cuius -a maior pars mortalium vivit. LAVD. [Turiae] (Corp. VI 1527) 2,33 ne... spem habendi liberos deponerem atque eius (i. eius rei) -a essem infelix. ITIN. Anton. Plac. rec. A 34 vae mihi misero, cuius me -a christianum dico? al.

β c. genetivo substantivi: LEX luci Spolet. (Corp. XI 4766) 8 quod rei dinai -a fiat. NAEV. com. 97 amoris -a (PLAVT. Aul. 750 Cas. 994 Mil. 1286 TER. Eun. 878 TVRPIL. com. 112 CIC. epist. 12,1,2 LIV. 36,17,7. cf. PLAVT. Cas. 150 animi amorisque -a. animi -a: PLAVT. Asin. 542 Curc. 340 Epid. 45. 91* Men. 341 Rud. 932 Trin. 334 CIC. S. Rosc. 133 Phil. 7,18 epist. 7,2,3 VARRO rust. 3,5,8 SEN. benef. 4,17,3 dial. 5,18,3 PLIN. nat. praef. 16. cf. CIC. S. Rosc. 134 animi et aurium -a). ENN. trag. 364 quaestus -a (PLAVT. Poen. 95 TVRPIL. com. 42 VARRO frg. Non. p. 488 CIC. Verr. 4,119 ad Q. fr. 1,1,13 al. LEX met. Vipasc. [Corp. II 5181] 38. cf. PLAVT. Most. 357 nummum -a. 503 auri -a. Trin. 180 thensauri -a. lucri -a: PLAVT. Trin. 459 CIC. Phil. 2,102 SEN. contr. 10,5,17 SEN. clem. 1,3,5 PLIN. nat. 16,14 al. CATO or. frg. 10,1 avaritiae atque pecuniae -a). PLAVT. Amph. 917 ridiculi -a. 1116 Iovis summi -a clare plaudite (Truc. 967 Veneris -a applaudite). Aul. 360 cenaene -a aut tui mercedis gratia. Asin. 194 honoris -a (Merc. 527. Poen. 638 honoris tui -a. Stich. 338 TER. Phorm. 928 CIC. S. Rosc. 6 Manil. 58 Brut. 86 Att. 11,9,2 epist. 13,26,2 ANTON. or. frg. Cic. Phil. 2,30 CAES. Gall. 2,15,1 SALL. Jug. 113.5 LIV. 8,14,9 CORP. I 533 [= X 7459]. 1246 [= X 852] coloniae honoris -a. MON. Ancy. 3,1 DECRET. decur. Castrimoen. [Corp. XIV 2466] 10. CORP. III 14187* honoris virtutisque -a. cf. virtutis -a: CIC. fin. 5,93 CAES. Gall. 6,40,7 LIV. 2,13,5 al. laudis: RHET. Her. 3,4,7 LVCR. 3,47. laudationis: CIC. Verr. 3,45. gloriae: CIC. Flacc. 13 de orat. 3,116 epist. 12,23,2 APVL. apol. 17. decoris: CIC. fin. 2,56 CELS. 5,26,36. dignitatis: SCHOL. Cic. Bob. p. 103,19 Hild.). PLAVT. Aul. 121 tuā fidēi tuāque rei -a (CATO agr. 21,4 eius rei -a. LEX agr. [Corp. I 200] 34. CIC. Brut. 23 ceterarum rerum. LIV. 6,41,12 omnium rerum -a. cf. VARRO frg. Macr. sat. 3,2,11 rei militaris -a. CIC. leg. agr. 2,45 rerum privatarum -a. epist. 3,8,4 privatae rei -a. CAES. Gall. 1,39,1 rei frumentariae -a. S. C. de sumpt. lud. glad. [Corp. II 6278] 60 rei gladiatoriae. rei publicae: PLAVT. Persa 65 nam publicae rei a quicumque id facit. RHET. Her. 4,43,154 CIC. inv. 1,55 div. in Caec. 6 nat. deor. 1,118 Att. 2,1,9 saepe. CAES. Gall. 6,1,2 civ. 1,8,3 LEX Iul. munic. [Corp. I 206] 116. 117 NEP. Cato 2,4 LIV. 3,45,2 al.). PLAVT. Capt. 431 horum verborum -a. Cist. 41 superbiai -a. Epid. 289. fili -a facere (cf. CIC. epist. 5,21,2 meorum civium -a fecerim saepe). 382 non oris -a modo hominis aequom fuit sibi habere speculum. Merc. 537 stupri -a (CIC. Verr. 6,34 VAL. MAX. 6,1,11. cf. VVLG. Matth. 5,32 fornicationis -a). Persa 338 ventris -a (Rud. 139 cf. PLIN. nat. 9,168 gulae -a). Poen. 38 ambitionis -a. 1041 popularitatis -a. Pseud. 122 pietatis -a (RHET. Her. 2,13,19 CIC. Scaur. 45 MON. Ancy. 6,20 CORP. III 8980 al. 6739 pietatis et memoriae -a. memoriae -a: VARRO ling. 6,49 CIC. Phil. 1,19 epist. 13,43,2 HYG. astr. 2,14 p. 50,12 CORP. V 6605. IX 1703 al. cf. CIC. S. Rosc. 146 monimenti. CARM. epigr. 12,3619 monimentorum -a). CATO agr. 2,5 pabuli -a (VARRO rust. 1,31,5 PAVL. FEST. p. 91. cf. commeatus -a: CAES. Gall. 1,39,1. frumenti: CAES. Gall. 3,7,3 LIV. 4,25,4). CATO agr. 1,57,8 valetudinis -a (CIC. Att. 14,17,1 CELS. 7,25,2 PLIN. nat. 14,90). orig. 95,16 contumeliae -a (CIC. Pis. 68 Att. 6,1,2 al. cf. ignominiae: LEX Iul. munic. [Corp. I 206] 121). orig. 95,16 libertatis suae -a (CIC. Mil. 80 CAES. Gall. 7,4,4 al.). or. frg. 37,1 fami -a. TER. Andr. 110 consuetudinis -a (CIC. Cluent. 1 SEN. epist. 46,3 QVINT. inst. 4,1,35). Haut. 233 gaudeo... gnati -a. ACC. trag. 112 cineris -a. 485 tumulti -a (LIV. 31,2,6 al.). VOLCAC. carm. frg. 1,13 addo antiquitatis -a Ennium. LEX repetund. (Corp. I 198) 5 praevaricationis -a (55. 56 CAEL. Cic. epist. 8,8,2 LEX Iul. munic. [Corp. I 206] 120 AVG. civ. 20,26). 19 calumniae -a (LEX Rubr. [Corp. I 205 = XI 1146] 10 GAIUS inst. 4,172). GRACCH. or. frg. Gell. 9,14,16 luxurii -a (VARRO frg. Non. p. 547 luxuriae -a. CELS. 1,3). CAEL. hist. 37 amicitiae -a (CIC. p. red. in sen. 21 Brut. 57 al. cf. inv. 1,45 inimicitiarum). LEX agr. (Corp. I 200) 6 itineris -a. S. C. de pago Mont. (Corp. VI 1 add. p. 848 n. 3823) I 5 fori ustrinaeve -a. CORP. VI 9545 benevolentiae beneficiique -a (CIC. Pis. 92 Rvt. Lvp. 2,20. cf. gratiae -a: CIC. Verr. 4,115 p. red. ad Quir. 11 orat. 34 epist. 12,17,2). LEX Tarent. (Ephem. epigr. IX p. 1 sqq.) 40 municipi -a (CIC. Att. 13,7,1). VARRO Men. 17 culturae -a (rust. 1,5,3. 4. cf. ling. 26 agriculturae. *ibid.* sationis. rust. 1,19,3 pratorum -a. COLVM. 11,2,95 vinearum -a). VARRO Men. 296 delectationis -a (rust. 3,4,2 CIC. Verr. 3,83 fin. 5,56 VAL. MAX. 2,4,1. cf. deliciarum: CIC. Phil. 13,26 PLIN. nat. 36,1. voluptatis: CIC. Cael. 41 de orat. 3,180 fin. 2,28. 60 HOR. ars 338 LIV. 45,39,13. libidinis: CIC. Sest. 110 Phil. 2,45 al. cupiditatis: QVINT. decl. 382 p. 427,24). VARRO ling. 5,34 fructus -a

(rust. 3, 1, 9 CIC. de orat. 1, 249 PAVL. FEST. p. 245 *al.*). 5, 148 religionis -a (ACT. lud. saec. Aug. [Corp. VI 32323] 56 LIV. 37, 3, 5 *al.*). 5, 155 litium -a (LEX colleg. aq. [Corp. VI 10298] 9. *cf.* iudicii: CIC. Verr. 5, 17 PAVL. FEST. p. 41). 5, 162 utilitatis -a (9, 48 CIC. de orat. 2, 341 fin. 2, 79. 82. 84 LVCR. 5, 870 LIV. 1, 52, 3 CELS. 8, 4 *al.* *cf.* usus: VARRO ling. 8, 27 CIC. orat. 153). VARRO ling. 5, 175 nuptiarum (*cf.* GAIUS inst. 1, 19 matrimonii. 2, 63 dotis). 5, 177 emptionis aestimationisve -a. 5, 179 officii (CIC. inv. 1, 80 off. 3, 23 LIV. 29, 26, 7). 6, 21 medicamenti -a (PAVL. FEST. p. 85 purgamenti. VARRO frg. Char. gramm. I 144, 21 purgationis -a). 6, 61 dicis -a (CIC. Verr. 5, 53 Att. 1, 18, 5 NEP. Att. 8, 5 PLIN. nat. 28, 27 GAIUS inst. 2, 252 APVL. Plat. 2, 26). VARRO ling. 7, 8 augurii aut auspicii -a (CIC. leg. agr. 2, 27. 31. *cf.* LIV. 25, 7, 9 prodigiorum -a). frg. Serv. auct. Aen. 9, 52 ominis (CIC. S. Rosc. 139 epist. 4, 4, 3 LIV. 22, 37, 5 PAVL. FEST. p. 34). rust. 2, 4, 20 exempli (RHET. Her. 3, 6, 11 CIC. inv. 1, 65. 85 S. Rosc. 27 Phil. 13, 2 off. 3, 19 COLVM. 5, 2, 3 SVET. Tib. 67 FRONTO p. 157, 14 N. *al.* *cf.* verbi -a: RHET. Her. 4, 3, 5 CIC. inv. 2, 53 Verr. 3, 129 Mil. 60 LVCR. 3, 422 *al.*). VARRO rust. 2, 9, 2 custodiae -a (CIC. de orat. 2, 272 BELL. Afr. 46, 4 SALL. Iug. 65, 2). 3, 6, 1 gentilitatis -a. 3, 16, 14 apium -a (COLVM. 9, 5, 5). RHET. Her. 3, 20, 33 hereditatis -a (SEN. epist. 95, 43 SCHOL. Cic. Bob. p. 79, 20 Hild.). 4, 31, 42 significationis -a (FEST. p. 202). 4, 34, 45 hereditatis -a (CIC. orat. 152 PAVL. FEST. p. 33). 4, 49, 62 dignitatis -a (CIC. Pis. 65 Att. 7, 11, 1. *cf.* indignitatis: CAEL. Cic. epist. 8, 17, 2). CIC. Quinct. 60 exilii -a (Phil. 5, 14 LIV. 30, 20, 7). *ibid.* fraudationis (GAIUS inst. 3, 78. *cf.* fraudis: LEX colleg. salut. Dian. et Antin. [Corp. XIV 2112] 1, 28). CIC. Quinct. 63 auxilii -a (CELS. 3, 12 *al.*). 65 morae (LIV. 8, 24, 15). Q. Rosc. 50 temporis -a (Mur. 62 Planc. 72. 74 NEP. Att. 9, 6 LIV. 34, 6, 17). div. in Caec. 17 sociorum -a (Verr. 1, 42). Verr. 1, 54 comitorum -a (LIV. 3, 64, 8. 30, 39, 4. *cf.* ludorum -a: LEX Iul. munic. [Corp. I 206] 77 LIV. 30, 39, 8). 2, 86 praesidii -a (Flacc. 28 Att. 2, 1, 6 CAES. civ. 2, 18, 2 BELL. Hisp. 6, 3 SALL. Catil. 49, 4 LIV. 2, 20, 5 *al.*). CIC. Verr. 5, 18 ornamenti -a (FEST. p. 273 ornatus -a). 6, 34 vadimonii -a. Caecin. 47 possessionis (CAES. Gall. 3, 2, 5 GAIUS inst. 4, 143). leg. agr. 1, 4 largitionis. Mur. 74 petitionis -a (LEX Vrson. [Corp. II 5439] 25. 27. 29 LIV. 4, 25, 13 *al.*). dom. 34 liberorum -a (nat. deor. 2, 157). 99 salutis -a (de orat. 3, 178 Att. 11, 8, 1 PVBLIL. S 39 LIV. 42, 40, 3). Planc. 56 periculi -a (inv. 2, 56 SEN. nat. 5, 18, 6). Phil. 1, 23 concordiae -a (Mur. 78 rep. 2, 54 Lrv. 3, 67, 7). 2, 100 pacis -a (Att. 16, 16, 9 LIV. 34, 59, 7). inv. 1, 3 commodi -a (2, 112. off. 3, 81 emolumentum). orat. 140 leporis -a (*cf.* 157 suavitatis. 174 incunditatis. PRISC. gramm. II 305, 17 euphoniae -a. 594, 2 cacemphati -a. *adde p.* 682, 20). CIC. fin. 1, 51 supplicii -a (PLIN. nat. 8, 121). Att. 1, 10, 5 negotii -a (epist. 12, 21 SEN. epist. 22, 8. *cf.* CIC. Att. 16, 16, 12 otii). 2, 18, 3 voti -a (INSCR. christ. Leblant I 194. *cf.* donationis: EPIST. donat. Artemid. [Corp. IV 10241] 13 CORP. X 1870. XIV 1020 *al.*). CIC. Att. 12, 13, 2 morbi -a (LIV. 38, 52, 8 *al.*). LVCR. 5, 208 vitai -a. CAES. Gall. 5, 39, 2 munitionis -a. civ. 1, 14, 3 hibernorum -a (BELL. Hisp. 16, 2). BELL. Alex. 49, 2 simulationis -a (HYG. fab. 257 p. 143, 3). LEX Iul. munic. (Corp. I 206) 58 deorum immortalium -a. 63 populi Romani -a. *ibid.* triumphii -a (LIV. 40, 43, 4). SALL. Iug. 29, 4 fidei -a (85, 29 AVSON. 419, 36 *al.* *cf.* FORMVLA Baet. [Corp. II 5042] 4 fidi fiduciae -a. GAIUS inst. 1, 115 fiduciae). LIV. 28, 21, 1 mortis -a (41, 48, 11 PAVL. FEST. p. 161). 34, 9, 6 moris -a (SEN. epist. 99, 3). 40, 52, 1 dedicationis -a. S. C. de aedif. (Corp. X 1401) 1, 19 negotiationis -a. PAVL. FEST. p. 82 metri -a (PRISC. gramm. III 247, 2. *cf.* 35, 17 auctionis syllabarum -a). PRISC. gramm. II 181, 10 hiatus -a. III 139, 22 relationis -a. 144, 18 infinitatis -a. CORP. XII 2462 nundinarum -a.

y c. genet. gerundii: PRISC. gramm. III 366, 11 pro hac constructione, id est pro articulo genetivi, quod coniungunt Graeci cum verbo infinitivo, nos gerundiis in 'di' terminantibus utimur, addentes tamen 'causa' vel 'gratia', ut 'discendi -a lego Vergilium'. PLAVT. Men. 687 defrudandi -a (fraudandi: CIC. Quinct. 84. 86 Verr. 3, 59). CATO agr. 145, 2 oleum ne tangito utendi -a neque furandi -a (LVCR. 4, 842 RVT. LVP. 2, 2). TER. Hec. 342 visendi -a (CAES. civ. 1, 69, 1 LIV. 9, 46, 9 *al.*). AFRAN. com. 134 tutandi -a (VARRO rust. 1, 14, 1. tuendi: VARRO rust. 1, 63 QVINT. inst. 11, 2, 31). LEX repetund. (Corp. I 198) 65 de tributo quei praetor ex hac lege tribuendei -a prodeixerit. SENT. Minuc. (Corp. I 199) 31 colendi -a (VARRO rust. 1, 5, 3 CIC. Caecin. 59) POMPON. Atell. 97 cacandi -a. LEX Anton. de Term. (Corp. I 204) 2, 6 hiemandi (CAES. Gall. 3, 1, 3 TAC. hist. 4, 3). VARRO ling. 5, 112 augendi (CIC. de orat. 2, 80 PAVL. FEST. p. 55. *cf.* CIC. part. 128 amplificandi. minuendi: RHET. Her. 4, 34, 46 CIC. de orat. 2, 267). VARRO ling. 6, 57 loquendi (colloquendi: CIC. div. 1, 90 CAES. Gall. 5, 27, 1 *al.*). *ibid.* consolandi (CIC. Tusc. 3, 54). 6, 72 iocandi (CIC. div. 2, 40). 9, 68 lavandi (LIV. 25, 17, 2). RHET. Her. 3, 6, 12 monendi -a. 4, 45, 58 ornandi (CIC. de orat. 2, 341. 3, 167). 4, 46, 59 probandi (CIC. de orat. 2, 308. *cf.* 1, 257 comprobandi vel refellendi -a). 4, 47, 60 apertius dicendi. CIC. inv. 1, 18 docendi -a (orat. 63. *cf.* Brut. 154 discendi). 1, 98 reminiscendi. Quinct. 52 male agendi (fin. 5, 54). S. Rosc. 45 exprobandi. Verr. 1, 54 censendi. 2, 16 inquirendi -a (SEN. contr. 10, 1, 12). 3, 136 simulandi (CIC. epist. 9, 16, 2. *cf.* SALL. Catil. 31, 5 dissimulandi -a). 5, 101 orandi -a. 6, 161 speculandi -a (CAES. Gall. 1, 47, 6 *al.*). Cluent. 159 iudicandi -a. Mur. 62 vivendi. Flacc. 86

exigendi. Cael. 45 defendendi. Balb. 12 iurandi (CAES. civ. 3, 102, 2 *al.*). de orat. 1, 136 meditandi aut dicendi -a. 1, 239 consulendi (VAL. MAX. 9, 3, 2). 3, 189 laudandi -a. ac. 2, 135 cavendi -a (PLIN. nat. 21, 179). off. 3, 58 negotiandi -a (CAES. Gall. 7, 3, 1 S. C. de aedif. [Corp. X 1401] 1, 11). Att. 6, 2, 1 salutandi (13, 9, 1 SVET. Claud. 25). ad Q. fr. 3, 1, 25 gratulandi (LIV. 26, 22, 3 VAL. MAX. 4, 3, 7). epist. 15, 21, 4 hortandi -a (SALL. Iug. 84, 5. *cf.* CAES. Gall. 2, 21, 4 cohortandi). CAES. Gall. 2, 17, 4 praedandi (LIV. 4, 21, 6). 4, 9, 3 frumentandi (LIV. 42, 12, 8 *al.*). 5, 6, 2 deprecandi. civ. 1, 66, 1 aquandi (BELL. Alex. 10, 2 LIV. 31, 42, 4). 3, 112, 8 habitandi (LEX Iul. munic. [Corp. I 206] 82). LIV. 22, 52, 6 sepeliendi -a. EDICT. imp. Aug. de aq. Venaf. (Corp. X 4842) 38 vendundi -a (PAVL. FEST. p. 171). FEST. p. 213 piandi propitiandi -a. p. 348 auspicandi (COLVM. 11, 2, 98). CENS. 2, 6 medendi -a. PLIN. nat. 14, 138 bibendi -a (APVL. met. 9, 27 LEX colleg. salut. Dian. et Antin. [Corp. XIV 2112] 1, 13). S. C. de nund. salt. Beg. (Corp. VIII 270) 23 nundinandi dumtaxat -a.

δ c. genet. gerundivi: ENN. trag. 97 liberum quaesundum -a (PLAVT. Capt. 889 SVET. Iul. 52). CATO agr. 140 operis faciendi -a (LEX Iul. munic. [Corp. I 206] 58). TER. Eun. 620 retinendi illius -a LEX repetund. (Corp. I 198) 53 <pronuntiationis faci>undai -a. LEX agr. (Corp. I 200) 14 agri colendi (VARRO rust. 1, 2, 14). 51 rei procurandae. SISENNA hist. 128 inferendae pernicii. frg. inc. 2 piscium salliendorum. MACER hist. 21 sui lavandi. VARRO ling. 5, 122 antiquitatis retinendae. RHET. Her. 1, 16, 26 patris ulciscendi -a (CIC. S. Rosc. 66 *al.*). 2, 7, 10 veri inveniendi. 2, 30, 47 adaugendi criminis. 4, 31, 42 significandae rei. 4, 47, 60 ponendi negotii. CIC. Verr. 6, 18 belli faciendi. Cluent. 87 gratiae conciliandae. dom. 5 conservandae rei publicae (NEP. Epam. 7, 5). inv. 1, 24 colligendi sui. de orat. 2, 215 comprobandi eius. top. 2 vitandi laboris mei. div. 1, 104 ominis capiendi. nat. deor. 3, 1 refellendi tui. Att. 8, 14, 3 occultandi sui. epist. 1, 9, 19 illius laedendi. CAES. Gall. 6, 6, 2 pacis petendae. civ. 2, 19, 4 tuendi oppidi. BELL. Alex. 2, 1 dilectus habendi. SALL. Iug. 104, 2 itineris properandi. LIV. 2, 30, 8 tuendorum finium. 3, 24, 9 minuendae suae maiestatis. 7, 3, 4 dictatorem clavi figendi -a dici (*cf.* 7, 9, 4 comitorum habendorum -a dictum. rei gerendae -a: LIV. 8, 29, 9 FAST. cos. Capitol. a. u. c. 296 [Corp. I^a 1 p. 16]). LEX Vrson. (Corp. II 5439) 4, 16 magistratus petendi. TAC. hist. 3, 70, 22 purgandi sui *al.*

b antepositur genetivo: ENN. ann. 319 rastros... capsit -a poliendi agri. TER. Eun. 202 -a virginis feci. CIC. Lael. 59 quam multa enim quae nostra -a numquam faceremus, facimus -a amicum. LIV. 40, 41, 11 -a ignominiae. FEST. p. 221 rerum capitalium. 307 -a sororis a se interfectae. SIL. 6, 577 et lucem -a natorum passa. [MART.] 11, 56 lemm. philosophus -a paupertatis professor. QVINT. decl. 247 p. 14, 23 -a miserationis. 297 p. 173, 11 -a ambitionis. decl. mai. 2, 7 -a liberorum. FRONTIN. aq. 130 -a impetrati beneficii. HYG. mun. castr. 3 -a signorum. 5 -a impedimentorum. 49 -a disciplinae. SVET. Aug. 24 -a detrectandi sacramenti. APVL. apol. 91 -a avaritiae. ITALIA Matth. 5, 10 (cod. k) -a iustitiae (ἔνεκεν δικαιοσύνης, VVLG. propter iustitiam). HERM. Pal. mand. 5, 2, 2 -a vel earum rerum... vel etiam ex qualibet modica occasione. vulg. vis. 3, 1 -a nominis. VLP. dig. 7, 1, 7, 1 -a damni infesti. 28, 4, 1, 1 -a illius. PAVL. sent. 5, 4, 21 -a publicae honestatis. SPART. Hadr. 3, 11 -a praecipue orationum. 12, 9 -a speciatim Farasmanis. CAPITOL. Ver. 9, 7 -a luxuriae. Gord. 23, 6 -a eloquentiae. HIL. in Matth. 20, 13 -a honoris. 25, 17 -a electorum dei. FAVSTIN. trin. 2, 4 p. 52^a -a brevitatis. AVSON. 360, 3 -a pudoris. SERV. Aen. 10, 541 -a spoliolum detrahendorum. AMBR. Abr. 1, 4, 27 -a posteritatis. VVLG. Tob. 10, 1 -a nuptiarum. Sirach 29, 10 -a nequitiae. 37, 5 -a ventris. RVFIN. hist. 7, 28, 1 -a compescendi, immo delendi novi huius dogmatis. AVG. civ. 2, 20 -a saturitatis. 7, 5 -a notandorum deorum. in psalm. 10, 7 -a principatus sui. SCHOL. Hor. epist. 1, 18, 42 -a concordiae. PRISC. gramm. III 28, 18 -a desidia. CARM. epigr. 1588, 3 posui stilibatam -a arae (*i. arae vice*). CORP. VI 27109 -a ponderis. X 7042 -a utilitatis. INSCR. christ. Rossi I 339 -a amoris. *et saepius apud script. recentiores. nota:* SVET. vita Ter. 5 animi -a et vitandae opinionis.

c interponitur inter subst. et attributum: PLAVT. Poen. 551 horum hic nunc -a agitur spectatorum fabula (Pseud. 720). Mil. 1164 quasi istius -a amoris. Most. 597 fenoris -a tui. CIC. epist. 2, 17, 1 Ciceronum -a puerorum. FILASTR. 69, 7 nostrae -a salutis. AMM. 17, 11, 4 tegendi ulceris -a deformis. *inter gerund. et subst.:* LEX Iul. munic. (Corp. I 206) 58 aedium sacrarum deorum immortalium caussa aedificandarum. TERT. pudic. 18 quorum -a liberandorum. VIR. ill. 2, 5 aquae -a sacrorum hauriendae descenderat. LACT. ira 18, 10 cohibendorum -a delictorum. FILASTR. 84, 3 laudis -a maioris consequendae. AMM. 15, 7, 1 auctoritatis -a servandae (*cf.* 19, 12, 10. 12. 29, 6, 11. 39, 1, 17).

2 cum pronomine possessivo: pronomini possessivo postponitur apud scriptores prosae orationis, exceptis: CIC. de orat. 2, 207 nihil omnino fecisse -a sua. QVINT. decl. 275 p. 126, 9 haec passum esse -a mea. VLP. dig. 28, 4, 2 -a sua. PLAVT. Capt. 853 me an me -a hoc censes dicere? Amph. 540 irasci Sosiae -a mea. Asin. 68 -a mea... abduxit ab lenone mulierem. 418 mea -a hunc verberare. 432 Aul. 799 Bacch. 436. 521. 524. Cas. 77 Poenus dum iudex siet vel Graecus adeo vel mea -a Apulus. 269 Curc. 150. Epid. 679 quaeras mea -a vel medio in mari. Men. 727 mea quidem hercle -a

vidua vivo. 1029. 1147 Most. 1169. 1177. Poen. 370 noli... suscensere ero meo -a mea. Stich. 601. Trin. 979 sis mea -a qui lubet. CAECIL. com. 12 TER. Eun. 1070 Phorm. 673 Hec. 28. 55. 593. Haut. 686 ego nunc non tam meapte -a laetor quam illius. 1067 Cic. Q. Rosc. 1. 48. 49. Verr. 1, 23 qui se omnia mea -a debere arbitratur. 2, 25 quod mihi lex mea -a dedit, eo mihi non uti non licebit? nam accusandi mihi tempus mea -a datum est. 2, 26 aut mea -a potius est constitutum quam tua aut nihilo tua potius quam mea. Vatin. 7 non mea sed rei publicae -a homines de meo reditu laborasse. 8. 9 Planc. 78 de orat. 1, 164 Brut. 329 fin. 2, 72 div. 2, 133. Att. 6, 2, 7 non destiti rogare et petere mea -a, suadere et hortari sua. 16, 15, 1 me mea -a facere et rei publicae. epist. 3, 8, 9. 11, 22, 1 vel humanitatis tuae vel mea -a saepe. HOR. sat. 1, 4, 97 a puero est -aque mea permulta rogatus. Ov. epist. 19, 108 ne videar -a falsa monere mea. SEN. contr. exc. 6, 2. PHAEDR. 1, 22, 4 faceres si -a mea, gratum esset. SEN. benef. 3, 27, 3. 6, 13, 3. 6, 14, 2 QVINT. decl. 275 p. 125, 23 PLIN. epist. 7, 16, 4 APVL. apol. 3 AVSON. 419, 52 al. nota: TER. Haut. 129 mea solius solliciti sint -a. PLAVT. Aul. 85 mirum, quin tua me -a faciat Iuppiter Philippum regem. Bacch. 89. Capt. 14 ego me tua -a... non rupturus sum. 845 Men. 792 Merc. 138. 151 Mil. 1277. 1352 Persa 282. 747 Poen. 540 RHET. Her. 1, 1, 1 Cic. Q. Rosc. 49 Verr. 4, 51 Phil. 10, 4 fin. 2, 117 epist. 1, 9, 2 al. Q. Cic. pet. 4. 31. 50 NEP. Epam. 4, 4 SEN. contr. 1, 8, 9. 2, 5, 20. SEN. benef. 6, 22, 1 sidera eunt... ista tua -a etiamsi maior illis alia ac prior -a est. PETRON. 137 MART. 5, 59, 2 APVL. met. 10, 4 TERT. scorp. 13 al. PLAVT. Asin. 822 amoris -a percitum id fecisse te magis quam sua -a. TER. Eun. 481 C. GRACCH. or. frg. Gell. 11, 10, 4 Cic. S. Rosc. 149 div. in Caec. 21 Verr. 5, 91 Sest. 23 Rab. Post. 33 fin. 2, 60. 117. 5, 28 off. 3, 90 de orat. 2, 207 al. PVBLIL. M 8 qui sua est -a bonus. LVCR. 4, 1274 Ov. am. 1, 3, 20 SEN. contr. 9, 1, 11 SEN. benef. 5, 11, 6. 6, 12, 1 al. LVCAN. 9, 28 [PETRON. 47 si quis vestrum voluerit sua re -a facere. 66 cum mea re -a facio; utroque loco causa delend.]. TER. Phorm. 695 nostra -a scilicet in nervom potius ibit. Cic. ac. 2, 120 Tusc. 1, 111 div. 2, 124. 126 Att. 5, 8, 3 al. LVCR. 5, 167 ut nostra quicquam -a gerere aggrediantur? COLVM. 2, 7, 2 PLIN. nat. 2, 155. Cic. Verr. 6, 173 vestra reique publicae -a, iudices, nolo. de orat. 1, 164 vestra magis hoc -a volebam quam mea. LIV. 2, 37, 6. 3, 68, 10. 5, 3, 2. 6, 38, 6. 21, 13, 3 SEN. dial. 7, 26, 7 TERT. idol. 14. cum genet. pron. person.: SERV. Aen. 12, 29 sane inter 'tui -a feci' et 'tua -a feci' haec discretio est: ut 'tui -a' tunc dicamus, si aliquid ipsi, ad quem loquimur, praestiterimus: ut puta 'tui -a te defendi'. tua vero -a tunc, cum alteri aliquid alterius contemplatione praestamus, ut puta 'tua -a hominem tuum defendi'. PRISC. gramm. III 31, 32 propter te hoc est tui -a. Cic. Verr. 4, 121 quod illi... sui -a fecerant (cf. Madvig ad Cic. de fin. p. 272 et 871). PS. SEN. mon. 139 sui -a vixisse. PS. QVINT. decl. exc. Monac. p. 631, 15 fecit sui -a. APVL. Plat. 2, 10 quae et sui -a vitanda sunt. 2, 11 eam sectandam existimabit sui -a. VLP. dig. 5, 3, 20, 2 sui -a emit. 13, 6, 10, 1 sui -a accepit. TERT. apol. 28 sui -a placare. HIL. in psalm. 51, 6 sui -a natum hominem. PS. QVINT. decl. exc. Monac. p. 365, 1 vidi filium meum mei -a occidere. APVL. met. 3, 13 mei -a... scrupulum patiari. VLP. dig. 2, 13, 4, 2 mei -a confecit. 13, 6, 12 pr. mei -a accepit. 19, 5, 17, 2 mei -a datum est. ITALA Matth. 10, 18 (Tert. scorp. 9) ad reges perducemini mei -a (VVLG. propter me). 16, 25 (cod. e Tert. scorp. 11) perdiderit -a mei. Marc. 10, 29 (cod. k) -a mei et euangeli (ἐνεκεν ἐμοῦ καὶ ἐνεκεν τοῦ εὐαγγελίου, VVLG. propter me). SCHOL. Cic. Gron. p. 408, 32 in senatu -a mei actae sunt gratiae. VVLG. III reg. 21, 29 humiliatus est mei -a. PRISC. gramm. III 181, 4 mei -a facio. APVL. met. 7, 9 fiduciam vestri -a... mihi tribuite. PS. APVL. Ascl. 16 vestri... -a et haec prosequar. VVLG. Mich. 3, 12 -a vestri Sion quasi ager arabitur. SVLP. Sev. dial. 1, 1, 1 vestri -a. 1, 2, 1. MAECIAN. dig. 35, 2, 30, 1 nostri -a capi. HERM. vulg. vis. 1, 3 non -a tui irascitur deus. CLAVD. DON. Aen. 6, 6, 95 labores omnes tui -a contempsi. SIDON. epist. 4, 8, 3 tui -a. CLAVD. MAM. anim. p. 139, 10 -a tui et saepius.

Res de qua agitur: A generatim res quae verbis tractatur, quaestio, vel quae re agitur, negotium (cf. p. 686, 32 sq. 81): coniungitur saepissime cum res: Cic. Cluent. 139 quae ex re ipsa -aque ducuntur. 141 oratio ex re -aque habita. Catil. 4, 10 quid de tota re et -a iudicabit. Cael. 22 res cum re, -a cum -a, ratio cum ratione pugnabit (AVG. util. cred. 1, 3 separatis nugis locorum communium res cum re, -a cum -a, ratio cum ratione confligit). Scaur. 16 vincerer omni re, vincerer -a, vincerer veritate. de orat. 1, 259 tenet... res ipsa atque -a. nat. deor. 1, 2 quod... maxime rem -amque continet. fat. 9 qua de re agatur et in quo -a consistat. epist. 1, 5^a, 3 de Alexandrina re -aque regia. 1, 7, 7 quid res, quid -a... ferat. 1, 9, 21. 2, 6, 5. 2, 7, 3. 4, 8, 2 et saepe. opponitur aut homo aut actiones qualitatesque hominum (velut consilium, preces, misericordia sim.): Cic. Verr. 2, 116 quod hominem non nominat, -am quidem totam perscribat (Phil. 11, 15 me non cum homine solere, sed cum -a dissidere. Cic. Att. 15, 6, 1 Antonio est... irator, -ae vero amicissimus. CAES. Gall. 6, 23, 1 qui et -am et hominem probant. LIV. 3, 36, 7 hominum, non -arum toti erant. 9, 10, 1

movit patres conscriptos cum -a tum auctor. HIER. epist. 115, 1 non ego tibi, sed causa -ae respondet. AVG. serm. 383, 2 lucta nos comparat, sed -a separat). CIC. Lig. 31 video... apud te -as... valere plus quam preces (LIV. 8, 32, 16 cum parum precibus, parum -a proficerent). CIC. epist. 4, 7, 2 quibus valere poteramus consilio, auctoritate, -a. 5, 17, 2 iniquitas totius iudicii multaue alia rei publicae vitia plus quam -a ipsa veritasque valuissent. 6, 1, 5 non ego -am nostram, sed consilium improbabam. 7, 3, 5 armis... inferiores, non -a fuissent (Ov. ars 1, 201 vincuntur -a Parthi, vincantur et armis). 15, 3, 1 nec -a eadem est, nec simile tempus (TAC. ann. 1, 80 tempus in suspitionem, -a in crimen evaluit). SALL. Iug. 15, 1 legati lugurthae largitione magis quam -a freti. LIV. 1, 26, 12 absolverunt... admiratione magis virtutis quam iure -ae (cf. 7, 20, 8 movit populum non tam praesens -a quam vetus meritum). 6, 20, 5 mora plebi non in -a sed in loco fuit. 28, 34, 6 antea in -a sua fiduciam sibi fuisse nondum experta clementia eius; nunc contra nullam in -a, omnem in misericordia victoris spem repositam habere (36, 27, 6 nec... in -a ipsorum, sed in populi Romani clementia spem salutis positam esse. 37, 1, 2 quibus plus in misericordia senatus quam in -a spei esset). 41, 25, 6 Proxenus maxime cum -a tum eloquentia praestare visus est (cf. QVINT. inst. 5, 1, 37 ut, si dixerit quod rei prosit, ingenii credatur laus esse, non -ae, si forte quod laedat, -ae, non ingenii culpa). VELL. 2, 15, 2 quarum ut fortuna atrox, ita -a fuit iustissima (SEN.-clem. 2, 5, 1 misericordia non -am, sed fortunam spectat).

PACVV. trag. 338 poetae -am humilem dictis ampliant (cf. GELL. 5, 3, 7 quam verborum industria -a infirmior fieret fortior, quam rem graece ita dicebant: τὸν ἥττω λόγον κρείττω ποιεῖν). TVRPIL. com. 61 te quidem pater iam copem -arum (sic Bothe, -arem codd.) facit. CIC. Quinct. 92 si -a cum -a contenderet (Catil. 2, 5 his rebus omissis -as ipsas... contendere velimus). Verr. 4, 170 cui senatus dederat publice -am, ut mihi fratrique meo gratias ageret (i. q. negotium; cf. NEP. Paus. 4, 1 qui super tali -a eodem missi erant). Caecin. 5 vidi summi ingenii -am esse. Catil. 4, 14 -a est... post urbem conditam haec inventa, in qua omnes sentirent unum atque idem. 4, 15 quos... hodiernus dies vobiscum atque haec -a coniungit. Manil. 6 -a quae sit videtis. 21 qui huic obtrearet legi atque -ae. 70 neque quo Cn. Pompei gratiam mihi per hanc -am conciliari putem. dom. 44 denique de mea -a... omnes... di atque homines iudicaverunt (cf. mea -a: Cic. p. red. in sen. 29 har. resp. 12 Sest. 25. 31 Att. 3, 13, 1. 5, 21, 13 al. nostra -a: Cic. Att. 3, 18, 2. 7, 12, 5 ad Q. fr. 1, 2, 15. epist. 1, 1, 2 non idem in tua -a perficio). Cic. Phil. 2, 59 dissimilis et militum -a et tua. 4, 12 incumbite in -am Quirites, ut facitis, numquam maior consensus vester in ulla -a fuit. leg. 1, 17 complectenda in hac disputatione tota -a est universi iuris ac legum. ac. 2, 10 ut... nunc se -a habet, etsi hesterno sermone labefactata est, mihi tamen videtur esse verissima. 2, 63 de -a... ipsa malim quidem te ab hoc dissentire. Tusc. 1, 26 quod in omnibus -is debet et solet valere plurimum. 3, 7 poposci eorum aliquem, qui aderant, -am disserendi (i. rem, de qua disputaretur). 4, 65 una res videtur -am continere. fat. 46 hanc -am disceptari oportet. Cic. epist. 1, 4, 1 -am regiam (1, 5^a, 2. 3. cf. 1, 5^b, 1 Alexandrina -a. 6, 13, 3 Africanae. Att. 15, 2, 4 Tyndaritanorum -a. 15, 14, 2 -a Buthrotia. 16, 16, 8 Buthrotiorum. LIV. 8, 21, 3 Privernatium). Cic. epist. 7, 3, 2 nihil boni praeter -am. 8, 11, 3 in unam -am omnis contentio collecta est. 13, 57, 2 ut suum negotium... pro -ae veritate et pro sua dignitate conficiat. 15, 21, 2 in publica -a (Att. 7, 23, 2 de publica -a. 8, 11^a, 5 haec rei publicae -a. Ov. ars 1, 688 nam dolor unius publica -a fuit). Cic. Att. 8, 3, 4 nulla -a, nullae vires, nulla sedes, quo concurrant, qui rem publicam defensam velint. ad Q. fr. 2, 5, 1 acriorem -am inopia pecuniae faciebat. Ov. met. 7, 505 mandatam iuvat facundia -am. LIV. 7, 39, 10 cui ex iniuria insanientis exercitus -a recte committatur. 36, 7, 6 cui si semel in -am descenderit, nihil integrum futurum sit. SEN. Med. 262 potest Iason, si tuam -am amoves, suam tueri. nat. 5, 10, 1 dicendum est, quare etesiae nos non adiuvent nec quicquam huic conferant -ae. TERT. anim. 24 sed uniformis oblivio est; ergo non erit corporalitas multiformis in -a exitus uniformis. 36 ut in -a sexus neutra substantia teneatur. 37 cum iam hominis est -a (i. de homine disputatur). adv. Hermog. 12 p. 139 non enim competunt ad -am materiae... ea quae nata sunt (16 p. 144 exclusa iam -a materiae [i. disputatione de materia], patient. 7 p. 12 in -a eleemosynae). ieiun. 10 sed quod pertineat ad indictionis quaestionem, semel pro omnibus -is respondebo. spect. 1 opiniones ethnicorum... qui in ista -a adversus nos ita argumentari consueverant. HYG. astr. 2, 15 p. 54 ad initium -ae (i. narrationis) et interitum aquilae revertamur (cf. QVEROL. p. 6, 10 ordinem... seriemque -ae [i. q. fabulae argumentum] breviter... eloquar. COMMENT. Lucan. 6, 93 ad -am reversus [i. ad rem propositam rediens]. TERT. adv. Hermog. 34 p. 164, 9 revertar igitur ad -am). PRISCILL. tract. 2, 51 p. 41, 16 non omittentes in -a fidei sanctorum iudicium malle quam saeculi. AVSON. 414, 1 in -a (i. negotio) Philonis procuratoris mei. AMBR. paenit. 2, 6, 30 nec... verbi unius praeiudicio tantam -am strangulandam arbitror. AVG. civ. 22, 8 de tota ipsa -a aliquanto diligentius coeperam disputare. GREG. M. moral. 2, 2 quo-

modo sacra eloquia in exordiis narrationum qualitates expriment terminosque -arum (*i. rerum tractatarum*).

B speciatim: 1 *i. q. condicio, fortuna, status: a de hominibus:* CIC. Verr. 2, 111 multi in eisdem -is fuerunt (in eadem -a esse: CIC. Sest. 87 Marcell. 2 rep. 3, 28 fin. 1, 49. 4, 56 off. 1, 112. 3, 100 epist. 1, 9, 20 Att. 11, 2, 3 CAES. Gall. 4, 4, 1 SEN. dial. 4, 19, 5. 9, 2, 6 GAIUS inst. 2, 189. 238. 4, 105 TERT. pudic. 14 VLP. dig. 2, 9, 1, 1 in ea -a esse: CIC. har. resp. 9 Att. 4, 15, 4. 9, 2^a, 2 S. C. Iunc. [dig. 40, 5, 28, 4] GAIUS inst. 2, 137 VLP. dig. 2, 11, 4, 1. in hac -a: CIC. Att. 8, 1, 4. in qua -a: LIV. 38, 48, 11. cf. CIC. epist. 6, 6, 11 in -a pari. Att. 8, 9, 3 in -a foedissima. 11, 14, 1 meliore in -a est. LEX Malac. [Corp. II 1964] 2, 1 queive in earum qua -a erit, propter quam . . . in numero decurionum . . . eum esse non liceret. VLP. dig. 38, 17, 6, 1 in -a supradicta). CIC. Pis. 20 alia enim -a praestantissimi viri Q. Metelli fuit. de orat. 2, 364 eadem nostra -a est. Tusc. 5, 88 Peripateticorum . . . explicata -a est praeter Theophrastum (*i. condicio et ratio argumentandi; cf. 5, 88 quae tibi Epicuri videtur, eadem erit Hieronymi et Carneadis et hercule omnium reliquorum. fat. 23 posse Epicureos suam -am sine hac commenticia declinatione defendere. 33 non eadem sit illorum -a et Stoicorum. MART. 9, 47, 7 qui sectarum -as et pondera nosti*). CIC. off. 2, 44 si quis ab ineunte aetate habet -am celebritatis et nominis aut a patre acceptam . . . aut aliquo casu atque fortuna. epist. 6, 3, 1 erat ea mea -a atque fortuna (Lig. 16 LIV. 24, 26, 4. 37, 49, 1. cf. TAC. ann. 4, 46 ne pari -a disparem fortunam paterentur. PANEG. 3, 10 fortunae -aeque Hannibalis ac veterum itinerum comparantur). CIC. Att. 8, 11, 3 nostra gravior est -a qui domi sumus. 11, 13, 1 in eam -am venisse me video, ut. 11, 16, 2 mora Alexandrina -am illorum correxit, meam evertit. ad Brut. 1, 3, 3 trium fratrum unam et eandem esse -am. CAES. Gall. 6, 32, 1 neve omnium Germanorum . . . unam esse -am iudicaret. Ov. epist. 13, 77 -a tuast dispar (ars 2, 560 ubi par fortuna duorumst in -a damni perstat uterque sui. PETRON. 14 nullo genere par erat -a. adde p. 688, 79). fast. 3, 476 nomine mutato -a relata mea est. LIV. 8, 14, 1 cum aliorum -a alia esset. 24, 31, 8 omnium mercenariorum militum eandem esse -am. 26, 33, 1 quorum (*Campanorum*) oratio miserabilior, -a durior erat. SEN. epist. 91, 5 sine hoste patimur hostilia et cladis -am (*i. condicionem devictorum*). SEN. Herc. f. 1306 ut -am tuam famamque in arto stare . . . scias. AFRIC. dig. 47, 2, 62, 8 ut in furtivam -am eos incidere dicamus. POMPON. dig. 20, 4, 4 posterioris creditoris -a est potior. IULIAN. dig. 4, 4, 41 si restitutus fuerit in eam -am, in qua se ipse constituit. MARCELL. dig. 40, 5, 9, 1 necessitas alienandi ex -a testatoris pendeat. CELS. dig. 41, 2, 18 pr. nec enim muto mihi -am possessionis (PAVL. dig. 41, 2, 3, 19 *al.*). GELL. 4, 2, 12 Labeo in -a esse redhibendi negavit *cui dens deesset*. GAIUS inst. 4, 16 hunc ego hominem ex iure Quiritium meum esse aio secundum suam -am. VLP. dig. 2, 9, 5 pr. in meliorem -am videtur pervenire. 37, 9, 1, 15 quod favorabilior est -a partus quam pueri. 40, 7, 2, 4 quorumque gradu pupillo servus cum libertate substitutus sit, necessarii -am obtinet (*ibid.* statu liberi -am obtineri). PAVL. dig. 4, 5, 3, 1 cum emancipari nemo possit, nisi in imaginariam servilem -am deductus. HYG. astr. 4, 13 p. 112, 22 evenit . . . ut duabus in -is (*i. duabus sub condicionibus*) sidera non possimus videre. GREG. M. moral. 4, 6 in dolore proprio -am totius humani generis deflens *nota i. q. commodum:* COMM. apol. 603 nil sua de -a tractat (*i. sibi consulit*). AVG. in euang. Ioh. 73, 4 neque enim parva est tentatio, si contra tuam sit -am postulatio. **b de rebus:** CIC. Manil. 4 qui ad me . . . -am rei publicae periculaque rerum suarum detulerunt (*cf. leg. 3, 11 loco senator et modo orato, -as populi teneto. Balb. 45 in exquirendis condicionibus civitatum atque -is. de orat. 1, 159 disciplina rei publicae, iura sociorum, foedera, pactiones, -a imperi cognoscenda est*). CIC. leg. agr. 3, 9 soluta *praedia* meliore in -a sunt, quam obligata (*cf. ibid. praedia quae optima condicione sunt*). SEN. benef. 6, 3, 2 in depositi -a sunt iam iamque ad alium dominum spectantia *bona huius vitae*. PROC. dig. 23, 3, 6, 7 eius pecuniae -am mutare potuit. CELS. dig. 23, 3, 58, 1 si in sua -a prior stipulatio mansisset. IULIAN. dig. 49, 15, 22 pr. idemque ius et eadem -a omnium rerum iubetur esse lege Cornelia. AFRIC. dig. 46, 8, 24 pr. bonorum possessionem ab alio agnitam ratam haberi oportere eo tempore, quo adhuc in ea -a sit, ut peti possit. GAIUS inst. 2, 289 quamvis . . . longe latior -a sit fideicommissorum quam eorum, quae directo relinquuntur. VLP. dig. 14, 1, 1, 2 alia . . . est contrahendi -a, alia delinquendi. 19, 1, 13, 26 diversam -am commissoriae legis esse. 29, 1, 15, 1 -a irriti facti iudicii potior existimabitur. 29, 1, 19, 1 utrum . . . totum testamentum in eam -am conversum sit. PAVL. dig. 4, 7, 8 pr. si arbitrato iudicis pristinam iudicii -am non restituit. 4, 7, 8, 1 quaeve alienatio iudicii mutandi -a facta erit, id est, si futuri iudicii -a, non eius, quod iam sit. 8, 2, 28 neque enim perpetuam -am habet, quod manu fit. *ibid.* omnes autem servitutes praediorum perpetuas -as habere debent. 23, 3, 1 dotis -a perpetua est, et cum voto eius, qui dat ita contrahitur, ut semper apud maritum sit. 32, 97 diversam . . . -am esse eorum, quae in condito essent. 39, 3, 17 pr. quia hoc casu plures sunt servitutes diversarum -arum. 50, 16, 35 -am actori reddere, quam is habiturus esset. MARCIAN. dig.

1, 8, 6 pr. alioquin aedificio dilapso quasi iure postliminii revertitur locus in pristinam -am. EDICT. imp. Diocl. 1, 13 et huius quidem -ae (*sc. carae annonae sim.*) . . . paene sera prospectio est.

2 *i. q. condicio, quae intercedit inter aliquos, necessitudo:* RHET. Her. 3, 6, 11 quod -a necessitudinis intercedat (CIC. div. in Caec. 6 Sull. 23 epist. 13, 49, 1 PLANC. Cic. epist. 10, 4, 1 CAES. Gall. 1, 43, 6. *cf. -a amicitiae:* CIC. epist. 13, 46, 1 BITHYN. Cic. epist. 6, 16, 1 CAES. Gall. 5, 41, 1. Q. CIC. pet. 16 ex -a iustiore cognationis et affinitatis). CIC. Quinct. 48 is quicum tibi affinitas societas omnes denique -ae et necessitudines veteres intercedebant. prov. 40 quae mihi sit ratio et -a cum Caesare. epist. 10, 10, 2 ad eas -as, quibus inter nos amore sumus officiis vetustate coniuncti, patriae caritas accessit. 13, 4, 1 cum quibus si mihi nulla -a intercederet. 13, 19, 1 quam ego necessitudinem sancte colendam puto; sed ea -a etiam cum aliis compluribus: familiaritas tanta nullo cum hospite. 13, 26, 1 hanc -am, quam ego, ut a maioribus accepi semper gravem duxi, fecit virtute et humanitate sua iustiore. 13, 29, 1 me tibi esse vel coniunctissimum non eis modo -is, quae speciem habeant magnae coniunctionis, sed eis etiam, quae familiaritate et consuetudine tenentur.

3 *res, quae interest alicuius (praecipue de factionibus vel re publica), partes, rationes sim.:* VARRO ling. 10, 16 neque Aristarchii neque alii in analogiis defendendam eius susceperunt -am. CIC. S. Rosc. 135 me animum habuisse a -a nobilitatis alienum (*ibid.* -am nobilitatis . . . laedere). div. in Caec. 9 ut . . . -am rei publicae legumque susciperent (Verr. 3, 1. Sull. 32 -am r. p. non tenes. Sest. 78. 83 Planc. 95 Pis. 19 de orat. 2, 337 epist. 9, 8, 2 Att. 8, 3, 2. -a publica: Cic. Flacc. 52 dom. 91 Sest. 91 Att. 14, 13, 4. Ov. met. 12, 29 postquam pietatem publica -a rexque patrem vicit. LIV. 2, 56, 2 post publicam -am privato dolore habito. 45, 23, 7 l. 53. PAVL. dig. 2, 14, 27, 4 quatenus edictum publicam -am contingit. *cf. CIC. Caecin. 50 rem et -am et utilitatem communem non relinquere. LAVD. [Turiae] (Corp. VI 1527) 1, 18 veritate -am communem tutatus es*). CIC. Verr. 1, 51 -am senatus (p. red. in sen. 20 LIV. 4, 48, 9 LVCAN. 6, 245. 7, 76. *cf. CIC. Pis. 19 cum enim esset omnis -a illa mea consularis et senatoria*). 2, 84 -am populi Romani deseruisti (Caecin. 76 p. R. -a, civitatis ius . . . in dubium incertumque vocabuntur. Manil. 53 si plus apud populum Romanum suctoritas tua quam ipsius p. R. salus et vera -a valuisset). CIC. Verr. 4, 7 cum omnia contra omnium bonorum rem, -am, rationem, utilitatem voluntatem fecerit (Sull. 9 officium atque una bonorum omnium est -a. Brut. 273 a bonorum -a steterit. rep. 4, 8 neque in hac dissensione suscepi populi -am sed bonorum). CIC. Caecin. 81 -am iuris et aequitatis (*cf. Phil. 10, 20 libertatis -am saepius. LEP. Cic. epist. 10, 35, 1 salutis atque incolumitatis -am*). p. red. ad Quir. 16 -am . . . meam cum communi salute coniunxit (har. resp. 47 nisi consules -am coniunxisse secum . . . confirmaret. epist. 1, 9, 12 amplectendus erat mihi Caesar . . . in coniuncta et -a et dignitate. 1, 9, 11 ad eorum -am me adiungerem. 1, 9, 14 Pompeio . . . ad -am adiuncto. SALL. Catil. 56, 5 existimans videri -am civium cum servis fugitivis communicavisse. LIV. 38, 32, 5 exules . . . suam -am legationemque Achaeis iniunxerunt. *in imagine:* SEN. Med. 868 ira amorque -am iunxere). *cf. LIV. 45, 22, 9 segrego civitatis -am a Polyarto (45, 23, 7 publicam -am a privatorum culpa segregaturus)*. CIC. Lig. 22 una est profectus cum eis, quorum erat una -a. 24 rex potentissimus inimicus huic -ae (epist. 6, 6, 10. *cf. LIV. 38, 31, 1 exulum -ae amicus*). 27 in Macedoniam ad Cn. Pompei castra venit in ipsam -am, a qua erat reiectus iniuria. *ibid.* ne condemnare -am illam, quam secutus erat, videretur. 28 languidiore . . . studio in -a fuistis. 29 quid de vestra in ea -a perseverantia respondebitis. Deiot. 28 nemini in illa -a studio et cupiditate concedere. Phil. 5, 43 non . . . omnibus Sullae -a grata. 5, 44 -am, quae esset senatui gratissima. 13, 28 quo facilius reviscat Pompeianorum -a totiens iugulata (*cf. PLIN. nat. 7, 179 Pompei -as et partes pias*). de orat. 1, 24 cum . . . vehementius inveheretur in -am principum (*cf. LIV. 3, 35, 9 optimatum. 3, 65, 2 ad patrum . . . -am inclinati. 10, 8, 1 patriciorum. SVET. Aug. 12 optimatum*). CIC. Brut. 160 -ae popularis aliquid attingere (*cf. LIV. 4, 54, 8 AMPEL. 15, 7 Pisistratus adversus principes populari -a tyrannidem invasit*). off. 2, 27 in illo (*Sulla*) secuta est honestam -am non honesta victoria. epist. 1, 9, 17 desciscere me a pristina -a. 13, 10, 2 -a communis ordinis (LIV. 4, 49, 12 quae voces invidiae . . . -ae atque universo ordini essent). 13, 29, 7 quam partem in re publica -amque defenderim. HIRT. Gall. 8, 52, 4 Caesaris -am dignitatemque (BELL. Alex. 59, 1. 2 QVINT. inst. 5, 11, 42). SALL. Catil. 35, 3 publicam miserorum -am . . . suscepi (LIV. 7, 41, 1). Ov. met. 5, 151 pugnant . . . pro -a meritum impugnante fidemque. LIV. 2, 27, 3 adeo in alteram -am non collega solum praiceps erat, sed omnis factio nobilium. 3, 40, 8 labente iam -a decemvirorum. 3, 44, 3 pro -a plebis (3, 65, 2 ad . . . plebis -am inclinati. 4, 55, 4. 6, 38, 4. 6, 39, 3). 25, 40, 4 dispar ut -a eorum, ita condicio erat. 27, 6, 6 dictator -am comitiorum . . . tutabatur. 39, 38, 8 utraque -a tribunos plebis, utraque consulem habebat. 41, 10, 9 favens imperatorum -ae. VELL. 2, 49, 2 consules senatusque -ae no(m)i(n)e Pompeio summam imperii detulerunt. LVCAN. 1, 128 victrix -a deis placuit, sed victa Catoni (AVG. civ. 3, 7 displicebat diis -a partium

Sullanarum). 4, 259 dux -ae melioris eris. 5, 247 damnat -amque du-
cemque. 8, 94 fugavi a -a meliore deos. HOMER. 1020 ruit omnis in
uno Hectore -a Phrygum. QVINT. inst. 3, 8, 57 ne peiorem faciat sua-
rum partium -am. TAC. hist. 3, 3 aperte descendisse in -am *Vespa-*
siani videbatur. 3, 7 decorum pro -a *Flaviana* ratus, si Galbae...
partes revirescere crederentur. ann. 1, 36 parari legatos, qui superio-
rem exercitum in eandem -am traherent. 2, 66 cohortes -am quarto-
decumanorum secutae. 2, 85 quibus *simulatibus* -am partium praë-
tendebant. DRAC. laud. dei 1, 372 et quicumque datur casus, sit
-a duorum. *iocose dictum* PLAVT. Asin. 520 sola ego in casteria
ubi quiesco, omnis familiae -a consistit tibi.

C technice i. q. res, quae in iure defenditur vel discep-
tatur ab oratore, patrono sim., controversia, deinde ipsa actio,
lis, oratio. GLOSS. *δίκη*. II 466, 20 *ὑπόθεσις*. minus accurate:
II 98, 37 -a cognita: *τῆς αἰτίας παραλογῆς*. GLOSS. iurispr. cod. Paris
gr. 1357A *καὶσα λόγινα αἰτίας διαγνωστικῆς*. cf. *Volkman,*
Rhetorik der Griechen und Römer p. 35sq. Leonhard, PW. III 1809sq.

1 generatim: definitiones et differentiae: CIC. inv.
1, 8 *Hermagoras* oratoris materiam in -am et quaestionem dividit,
-am esse dicit rem, quae habet in se controversiam in dicendo posi-
tam cum personarum certarum interpositione. part. 4 infinitam *quae-*
stionem, quam consultationem appello, et definitam, quam -am nomino
(de orat. 3, 109). 9 est in proposito finis fides, in -a fides et motus. quare
cum de -a dixerō in quo inest propositum, de utroque dixerō (cf. top.
86. 90). 61 duo sunt... quaestionum genera, quorum alterum finitum
temporibus et personis -am appello, alterum infinitum nullis neque per-
sonis neque temporibus notatum propositum voco. de orat. 2, 65 unum
genus quaestionum de certa definitaque -a, quales sunt quae in liti-
bus, quae in deliberationibus versantur... alterum, quod appellant
omnes fere scriptores explicat nemo: infinitam generis sine tempore
et sine persona quaestionem (2, 78 -am appellant rem positam in
disceptatione reorum et controversia, quaestionem autem rem positam
in infinita dubitatione *sim.* 2, 133. 134 QVINT. inst. 3, 5, 9. 10. 18.
MAR. VICTORIN. rhet. 1, 8 p. 179, 26). CIC. de orat. 3, 109 horum superius
illud (*finitum*) genus -am aut controversiam appellant, ... haec
autem altera quaestio infinita et quasi proposita consultatio nomi-
natur (cf. SEN. contr. 1 praef. 12 controversias nos dicimus: Cicero
-as vocabat. QVINT. inst. 3, 5, 17 -am finit Apollodorus...: -a est
negotium omnibus suis partibus spectans ad quaestionem aut -a est
negotium, cuius finis est controversia *sim.* MAR. VICTORIN. rhet. 1, 6
p. 175, 38). CIC. top. 78 definitum est, quod *ὑπόθεσις* Graeci, nos
-am; infinitum, quod *θέσις* illi appellant, nos propositum possumus
nominare (QVINT. inst. 3, 5, 7. 14 MAR. VICTORIN. rhet. 1, 24 p. 213, 41
SVLP. VICT. rhet. 1 p. 314, 7 BOETH. diff. top. 1 p. 1177^c ISID. orig.
2, 15, 1. cf. QVINT. inst. 3, 5, 11 hi *θέσις* a -a sic distinguunt, ut illa
sit spectativae partis, haec activae). MAR. VICTORIN. rhet. 1, 10 p. 186, 7
plus... -am esse quam constitutionem, sic etiam possumus cogno-
scere, quod in singulis -ae generibus constitutiones variantur, -a
autem omnium constitutionum capax est: verum cum -a et consti-
tutio iuncta sibi esse videantur, -ā tamen unum alteri prius fit (cf.
p. 186, 20. 189, 5). DIFF. gramm. VII 527, 15 -am et patrocinium et
orationem: -a est de qua agitur, patrocinium quod accommodatur,
oratio, quae loquitur. *genera causarum:* RHET. Her. 1, 2, 2
tria genera sunt -arum, quae recipere debet orator: demonstra-
tivum, deliberativum, iudiciale (2, 1, 1 CIC. inv. 1, 12. 2, 12.
part. 69. 70 ex qua partitione tria genera -arum extiterunt: unum, quod
a meliore parte laudationis est appellatum, deliberationis alterum,
tertium iudiciorum. de orat. 1, 141 sed -arum quae sint a quaestione
seiuictae, partim in iudiciis versari, partim in deliberationibus; esse
etiam genus tertium, quod in laudandis aut vituperandis hominibus
poneretur *sim.* 2, 105. 155. 3, 109 QVINT. inst. 3, 4, 15. 3, 8, 53. SVLP.
VICT. rhet. 6 p. 316, 3 species -arum. MART. CAP. 5, 447 CASSIOD. rhet.
3 p. 495, 22 ISID. orig. 2, 4, 1). RHET. Her. 1, 3, 5 genera -arum sunt
quattuor: honestum, turpe, dubium, humile (CIC. inv. 1, 20
genera -arum quinque sunt: honestum, admirabile, humile, anceps,
obscurum. honestum -ae genus est, cui statim sine oratione nostra
favet auditoris animus; admirabile, a quo est alienatus animus eorum,
qui audituri sunt; humile, quod negligitur ab auditore et non ma-
gnopere attendendum videtur; anceps in quo aut iudicatio dubia
est aut -a et honestatis et turpitudinis particeps, ut et benevolen-
tiam pariat et offensionem; obscurum, in quo aut tardi auditores
sunt aut difficilioribus ad cognoscendum negotiis -a est implicata.
QVINT. inst. 4, 1, 40 genera porro -arum plurimi quinque fecerunt:
honestum humile dubium vel anceps, admirabile, obscurum id est
ἔνδοξον, ἄδοξον, ἀμφίδοξον, παράδοξον, δυσπαρακολούθητον. *sim.*
SVLP. VICT. rhet. 7 p. 316, 25sq. et 8 p. 317, 7sq. modi -arum. MAR.
VICTORIN. rhet. 1, 15 p. 195, 17. 196, 1 CASSIOD. rhet. 8 p. 497, 27).
CIC. inv. 1, 10 constitutio est prima conflictio -arum ex depulsionē
intentionis profecta, hoc modo: 'fecisti'. 'non feci' aut 'iure feci'
facti controversia est, quoniam coniecturis -a firmatur, consti-
tutio coniecturalis appellatur. cum autem nominis, quia vis vocabuli
definienda verbis est, constitutio definitiva nominatur. cum vero,
qualis res sit, quia de genere negotii controversia est constitutio
generalis vocatur (cf. RHET. Her. 1, 11, 18 constitutiones... tres sunt:

coniecturalis, legitima, iuridicialis. CIC. inv. 1, 14 constitutio, quam
generalem nominamus, partes videtur nobis duas habere, iuridicialē
et negotialem. QVINT. inst. 4, 2, 81 coniecturales -ae. 12, 2, 19 status
-arum... finitivus). CIC. inv. 1, 17 constitutione -ae reperta statim
5 placet considerare, utrum -a sit simplex an iuncta; et si iuncta
erit, utrum sit ex pluribus quaestionibus iuncta an ex aliqua com-
paratione. simplex est, quae absolutam in se continet unam quaestio-
nem... coniuncta ex pluribus quaestionibus, in qua plura quaeruntur
... ex comparatione, in qua per contentionem, utrum potius aut quid
10 potissimum quaeritur (*sim.* QVINT. inst. 3, 10, 1. SVLP. VICT. rhet. 9
p. 317, 32sq. figurae -arum). cf. QVINT. inst. 3, 6, 91 in -is simplici-
bus. 4, 1, 74 et 6, 1, 8 multiplex -a. *coniunguntur:* accusa-
tio: CIC. S. Rosc. 42 quod Ennio accidebat in mala nugatoriaque
accusatione, idem mihi casu venit in -a optima. consultatio: CIC.
15 leg. 2, 46 quaecumque nova -a consultatiove acciderit, eius tenere ius.
controversia: CIC. Q. Rosc. 14 satis -ae et controversiae... fecisse vi-
dear. defensio: CIC. div. in Caec. 2 Verr. 3, 151. 156 Font. 12 de
orat. 2, 201. disceptatio: CIC. de orat. 2, 42. forum: CIC. de orat. 2, 33
mihi illa videor videre in foro et in -is. orat. 69. 207. ISID. orig. 18,
20 15, 1 constat autem forum -a, lege et iudice. iudicium: CIC. Quint. 32
Cluent. 98 dom. 45 de orat. 1, 202. 2, 144. 192 Att. 15, 15, 1 ad Q. fr.
2, 15, 1 TAC. dial. 34. ius: CIC. div. in Caec. 37 cum -am sociorum,
fortunas provinciae, ius p. R. gravitatemque susceperis. Caecin. 103
-am populique ius. leg. agr. 3, 11 ius civile -ae possessionum. VLP.
25 dig. 50, 16, 23 rei appellatione et -ae et iura continentur. lis: CIC.
de orat. 2, 71 LIV. 1, 32, 11. negotium: CIC. de orat. 1, 249 in -is et
in negotiis et in foro. opera: CIC. Brut. 246 *patronus* magni la-
boris, multae operae, multarumque -arum. Att. 2, 22, 3. oratio: CIC.
de orat. 2, 130. cf. TAC. dial. 8 oratorium studium. patrocinium:
30 CIC. fin. 2, 67. quaestio: cf. p. 689, 19sq. 31sq. res: CIC. Verr. 2, 6. 38
Q. Rosc. 48 Sest. 48 Rab. Post. 15. de orat. 1, 188 legitimaē atque usi-
tatae in rebus -isque civium aequabilitatis. 1, 202 ad Q. fr. 1, 2, 11
SEN. benef. 6, 8, 4 al. cf. etiam p. 685, 69sq. reus: PLIN. epist. 3, 9, 27
epistolam longam, quae... tot denique reos -asque complexa sit.

2 exempla notabiliora: LEX XII tab. (Gell. 17, 12, 10) ante
meridiem -am coniciunt, cum perorant ambo praesentes. LEX Rubr.
(Corp. I 205 = XI 1146) 2, 10 siremps res lex ius -aque omnibus
omnium rerum esto (2, 40 LEX de flam. Narbon. [Corp. XII 6038] 21
FRONTIN. aq. 129). CIC. inv. 1, 18 -arum est conflictio, in qua consti-
tutio constat (QVINT. inst. 3, 6, 10). 1, 27 narrationum genera tria
sunt: unum genus est in quo ipsa -a et omnis ratio controversiae
continetur; alterum, in quo digressio aliqua extra -am... interponi-
tur. tertium genus est remotum a -is civilibus (QVINT. inst. 3, 9, 4
egressio... sive est extra -am... sive est in -a. 5, 7, 27 omnis...
45 interrogatio aut in -a est aut extra -am. 5, 11, 1 tertium genus ex
iis, quae extrinsecus adducuntur in -am, Graeci vocant *παράδειγμα*).
1, 31 recte habita in -a partitio illustrem et perspicuam totam efficit
orationem. CIC. part. 103 unicuique rationi opponendum est ab ac-
cusatore id, quod si non esset in accusatione -a omnino esse non
posset. itaque ea, quae sic referuntur continentia -arum (*συνέχρον*)
vocentur; quamquam non ea magis, quae contra rationes afferuntur,
quam ipsae defensionis rationes continent -as (cf. QVINT. inst. 3, 6, 104
et AVG. rhet. 13 p. 144, 24 p. 664, 28sq. v. etiam caussativum p. 703, 34).
CIC. de orat. 1, 52 esse quasdam oratorum proprias sententias atque -as
et certarum rerum forensibus cancellis circumscriptam scientiam (1, 59
in iis -is, quas omnes proprias esse oratorum confitentur). 1, 164
quantopere eius in -is oratione delector. 2, 145 non in hominum in-
numerabilibus personis neque in temporum infinita varietate, sed in
generum -is (*i. in -is generalibus*) atque naturis omnia sita esse, quae
50 in dubium vocantur (2, 153 istorum omnium summam -as et genera
ipsa gustavi). LIV. 29, 15, 5 hae coloniae in -a erant (*i. accusabantur*
cf. ARNOB. nat. 1, 3 si nos sumus in -a [*fere i. q. in culpa*] et in nostri
criminis meritum excogitatae sunt hae pestes). LIV. 39, 47, 5 erant
autem (*in libro*) de singulis rebus in breve coactae -ae (*breves ora-*
tiones). SEN. contr. 1, 3, 2 postulat ut, cum contra poenam -a tuta
non fuerit, contra -am tuta poena sit. STAT. silv. 5, 5, 65 ille severus
... nostrae cognoscat vulnera -ae. QVINT. inst. 2, 21, 22 nihil est...
quod non in -am aut quaestionem cadat. 4, 3, 12 sunt plures *ora-*
tiones... quae per totam -am (*i. orationem*) varios habent excursus
70 (8 proem. 7 per omnem quidem -am, sed maxime in ingressu ac
fine). 6, 2, 5 hoc -arum libellis non continentur (10, 7, 30 feruntur
commentarii aliorum quoque et inventi forte ut eos dicturus quisque
composuerat et in libros digesti, ut -arum quae sunt actae a Servio
Sulpicio, cuius tres orationes extant). QVINT. inst. 7, 10, 5 non... -a
75 universa in quaestiones et locos diducenda est. 12, 7, 4 defendet
<non> omnes orator idem, portumque illum eloquentiae suae salu-
tarem non etiam piratis patefaciet, duceturque in advocationem
maxime -a. decl. 302 p. 190, 21 die muneris productus sub titulo -ae
rudem, postulante populo, accepit. PLIN. epist. 2, 3, 6 schola et audi-
torium et ficta -a res inermis innoxia est. CLAVD. DON. Aen. 1, 1 alia
fit Vergilii -a (*i. accusatur*). PHYSIOGN. 31 concinatorum negotiorum
atque -arum (*i. litium*), numquam quietum, numquam non mali ali-
quid cogitantem declarant. Exc. barb. chron. I p. 242, 11 Frick Ro-
mulus leges Romanis imposuit et -as (*i. formulas*) edocuit. HIL.

ad Const. 1,1 -as cognoscere clericorum (cf. SVLP. Sev. chron. 2,50,5 nefas ut -am ecclesiae iudex saeculi iudicaret. COD. Theod. 11,36,20 [a.369] quod in hac -a et ceteris ecclesiasticis fiat. CONC. Rom. a. 501 p. 425,5 -a est dei et clericorum. GREG. M. epist. 6,25 in -is sacerdotalibus se non miscere. 9,202 pro ecclesiae suae emergentibus -is. 11,24 si ... vel clericus vel laicus contra episcopum -am habuerit). *de iudicio dei*: VVLG. I reg. 25,39 benedictus dominus, qui iudicavit -am opprobrii mei. II par. 19,8 ut iudicium et -am domini iudicarent. psalm. 9,5 quoniam fecisti iudicium meum et -am meam. 42,1 et discerne -am meam de gente non sancta. 73,22 exurge deus, iudica -am tuam. Mich. 7,9 donec -am meam iudicet et faciat iudicium meum (cf. HIER. in Am. 1,1 p. 223 *δικασμὸς λαοῦ* i. iudicatio vel -a populi. in Ioel 3 p. 213 *τῆς δίκης καὶ τῆς κρίσεως* id est -ae et iudicii). CAES. AREL. suggest. p. 300 -as ante tribunal Christi se dicturam esse (cf. CORP. V 7793,6 ante tribunal aeterni iudicis mecum -am dicis. CARM. epigr. 760,6 spiritus animae meae exspecta die ultimo causa(m)). *nota i. q. accusatio dei*: AVG. nat. et grat. 42,49 melius itaque dei -a agitur (quam iste agendo dicit defensare naturam), cum et creator et salvator agnoscitur quam cum defensione velut sana viribusque integris creatura opitulatio salvatoris inanitur.

3 sensu latiore dicitur de variis rebus ad ius pertinentibus (cf. Leonhard, PW. III 1809sq.): EDICT. imp. Sev. et Carac. ad Tyr. (Corp. III 781) 20 quaquam ratione quaesitam sive possessam privilegii -am. IAVOL. dig. 28,6,39,1 filio impuberi in singulas -as alium et alium heredem substituere possumus (*fere i. q. casus* cf. POMPON. dig. 7,4,14 excepta capitis minutione vel morte reliquae -ae vel pro parte interitum usufructus recipiunt. PAVL. dig. 45,1,85 pr. in executione obligationis sciendum est quattuor -as esse. Dig. 20,2 tit. in quibus -is pignus vel hypotheca tacite contrahitur). GAIUS dig. 6,1,20 nec enim sufficit corpus ipsum restitui, sed opus est, ut et -a rei restituatur, id est ut omne habeat petitor, quod habiturus foret, si eo tempore, quo iudicium accipiebatur, restitutus illi homo fuisset (VLP. dig. 4,2,14,7 quadruplatur... id quanti ea res erit, id est cum fructibus et omni -a. 6,1,68 dumtaxat omnisque -ae nomine condemnatio fit. PAVL. dig. 12,1,31 pr. ut post iudicium -a omnis restituenda sit). PAVL. dig. 8,2,20 pr. nam si forte ex aedibus meis in aedes tuas tignum immisum habuero, hoc ut immisum habeam, per -am tigni possideo habendi consuetudinem. COD. Inst. 1,2,19 donationes super piis -is factae (GREG. M. epist. 9,224 res suas... piis... desiderat -is impendere. 13,11,12,14,12 et saepius). *de poena*: LEX Sal. 8,2 si quis... furaverit, -am superius comprehensam convenit observare (8 add. 2. 13,5. cf. 10,2 -am, quae superius diximus). 40,9 omnem -am vel compositionem dominus servi in se excipiat. 44,10 in fisco reipus ipse vel -a, quae exinde orta fuerit, colligatur.

D structurae (praecipue ad C): **1 iuncturae verbales:** **a nominat.:** abhorret: CIC. opt. gen. 20 a formula consuetudinis. abit: QVINT. inst. 9,2,55 abit... -a in laudes Cn. Pompei. abundat: CIC. inv. 2,143 aequitate -a abundabit. accidit: CIC. leg. 2,46 SCHOL. Cic. Bob. p. 54,5 Hild. adhibet: CIC. fin. 2,67 quae ista a est voluptatis, quae nec testes ullos e claris viris nec laudatores poterit adhibere. adversatur: CIC. Sull. 20 neque... est -a adversata naturae. capit: QVINT. decl. 343 p. 354,10 hactenus -a fundamenta cepisset. caret: CIC. Lig. 17 isto... nomine illa adhuc -a caret. cogit: CIC. Verr. 6,110 Tull. 5 Sull. 69 Liv. 27,34,7. concedit: CIC. Rab. perd. 18 hanc mihi facultatem -a concedit. QVINT. inst. 11,1,76. consistit: CIC. Quinct. 32 in hoc... -a consistit. 79. QVINT. inst. 12,9,19 in propositione ac refutatione. CIC. Quinct. 71 magistratus... apud quem... -a consisteret. constat: RHET. Her. 1,12,21 definitione -a constat. 1,15,25 ex translatione criminis -a constat (*ibid.* ex remotione... ex comparatione. CIC. de orat. 2,104 ex crimine). dat: CIC. inv. 2,68 quid ipsa -a det. 2,147 si -a facultatem dabit. *sim.* nat. deor. 3,8. deducit: CIC. Planc. 6 ad quam contentionem me -a ipsa deducit. desiderat: CIC. nat. deor. 1,49 QVINT. inst. 4,1,24. 4,5,3 displicet: QVINT. inst. 12,9,6. distat: QVINT. inst. 5,10,114 quo distet haec -a a ceteris. docet: QVINT. inst. 2,13,6. eget: CIC. orat. 120 ius civile quo egent -ae forenses. elabatur: CIC. de orat. 2,202 mihi... est elapsa illa -a. est: CIC. Verr. 6,110 cum in his duobus tota -a sit (de orat. 2,292 si -a est in argumentis. GAIUS inst. 2,157 prima -a est in successione librorum). CIC. Caecin. 5 summi ingenii -am esse. de orat. 1,241 quae -ae sunt eius modi, ut (epist. 6,10,5 -a ea est, ut). orat. 44 -a est vacua prudentia. 102 tota mihi -a pro Caecina de verbis interdicti fuit. Att. 15,13,6 quae -a sit Myrtilo. exigit: QVINT. inst. 12,9,8. facit: CIC. Phil. 7,4 me... fecit haec praeclarissima -a popularem. Liv. 27,17,11 anceps odium -a, non nomen faciat. fert: CIC. Verr. 2,73. fit: QVINT. inst. 5,10,53 ex quibus fit -a. flagitat: CIC. Quinct. 13 Sull. 35. fluctuat: VAL. MAX. 5,3,4. habet: RHET. Her. 1,6,9 -a turpitudinem habebit (3,10,17 difficultatem. CIC. part. 59 vim maiorem. de orat. 2,291 quid boni. 2,312 dignitatem atque copiam. QVINT. inst. 6,1,36 perorationis genus). CIC. Verr. 3,55 -a... quod disputari posset, nihil habet. PVBLL. M 47 manifesta -a secum habet sententiam. SEN. Tro. 923 iudicem iratum mea habitura -a est. impetrat: CIC. Sull. 93 hoc cum a vobis impetrare -a debet. incidit: CIC. leg. 3,25 in tribuniciam potestatem.

orat. 125 TAC. dial. 31. incurrit: CIC. Caecin. 84 hic est mucro defensionis tuae, in eum ipsum -a tua incurrat necesse est. iubet: LVCAN. 7,349. loquitur: CIC. Cluent. 139 si -ae ipsae pro se loqui possent (cf. Cael. 55 an aliquam vocem putatis ipsam pro se -am... posse mittere). nascitur: CIC. Balb. 19 ex ea lege. Brut. 208 nasci de integro -am (innascitur: CIC. Verr. 6,139). nititur: CIC. inv. 2,143 Verr. 3,175 Cael. 25 FRONTO p. 42,18 N. obtinet: TAC. dial. 30 -ae centumvirales, quae nunc primum obtinent locum. occupat: CAEL. Cic. epist. 8,10,3 haec -a primos menses occupabit. patitur: CIC. Q. Rosc. 48 QVINT. inst. 7,4,31. pendet: CIC. de orat. 3,107 ex quo verbo lege Apuleia tota illa -a pendebat (2,139 ex genere quaestionis. SCHOL. Cic. Bob. p. 126,18 Hild. ex aedilitatis petitione). perit: CIC. Verr. 6,173 Att. 2,16,4 SEN. contr. 2,5,10 LVCAN. 9,230 al. permittit: PLIN. epist. 1,20,2. pertinet ad: CIC. Verr. 6,139. placet: CIC. Verr. 2,99 Liv. 22,59,2. poscit: QVINT. inst. 8,3,14 TAC. dial. 23. postulat: CIC. inv. 1,30 part. 22 ac. 2,31 off. 1,141. premit: SEN. contr. 7,8,11 non -a tua illum premit, sed optio. prodest: CIC. Cael. 23. requirit: CIC. de orat. 3,211 -ae capitis alium quendam sonum verborum requirunt. PVBLL. M 4 mala -a est, quae requirit misericordiam. tenet: CIC. ac. 1,11 dum me... -ae multis officiis implicatum tenebant. Att. 13,45,2. tribuit: CIC. de orat. 1,3 quantum tempus mihi... -ae... vel res publica tribuet. valet: CIC. de orat. 2,184. venit: RHET. Her. 1,14,24 ad imperatorem et in consilium talis -a potest venire. veretur: PVBLL. B 42 bona -a nullum iudicem verebitur. versatur: CIC. inv. 2,11 in aliquo... constitutionis genere. Cluent. 82 -a in ista meditatione versatur. Planc. 42 in luce -am versari. Deiot. 5. vincit: CIC. rep. 3,13. vocat: TAC. dial. 3 cum te tot amicorum -ae... in forum vocent.

b accusat.: accipere: CIC. de orat. 2,114. 355. actitare: CIC. Brut. 246 MART. 1,17,1 PLIN. epist. 3,5,7. adiudicare: CIC. de orat. 2,129 qui nobis -am adiudicaturus sit. adiuvere: CIC. Verr. 3,98 Lig. 19 part. 117 Liv. 45,25,2 SCHOL. Cic. Bob. p. 56,24 Hild. aestimare: SEN. contr. 1,7,11. afferre: CIC. inv. 1,91. affligere: CIC. Sest. 89. agere (cf. GLOSS. III 133,64 *δικαιολογῶ*. PAVL. FEST. p. 21 ago... significat... verbis indicare, ut cum dicimus: -am agere. *de differentia inter -am agere et -am dicere*: ISID. diff. 1,64 quod agit patronus, dicit reus [DIFF. gramm. suppl. 288,26 DIFF. ed. Beck p. 34,1]): VARRO ling. 6,42 ab eo (ago) orator agere dicitur -am. RHET. Her. 1,12,22 CIC. S. Rosc. 60 div. in Caec. 54 Verr. 6,188 de orat. 2,182 LVCAN. 4,966 Ov. met. 13,6 VITR. 7,5,6 CORP. VI 9242 al. v. I 1394,23 sqq. -am alicuius agere: CIC. Verr. 3,125 Caecin. 5 de orat. 1,125 ad Brut. 1,18,6 ad Q. fr. 2,1,1 agri Campani. de: CIC. Sest. 120 de me. Scaur. 27 de Velini fluminibus. pro: CIC. Verr. 3,103 pro his. adversus: VAL. MAX. 9,1,1. contra: CIC. Caecin. 97 SEN. contr. 1,2,16 benef. 4,15,3. in: CIC. Verr. 6,170 in illum cruciatum et crucem. ad: VATIN. Cic. epist. 5,10^b,1 ad Caesarem. Liv. 2,61,5 ad populum. apud: VARRO rust. 1,7,10 apud censores. CIC. Quinct. 3 apud te. Verr. 3,100 apud hoc collegium. Caecin. 69 apud centumviros. Sest. 120 apud populum. de orat. 2,199 apud iudices. AVG. civ. 4,5 apud inferos. cf. CIC. Verr. 3,97 in senatu (Mil. 12). epist. 12,25,1 frequenti senatu. RVT. LVP. 2,6 iudice natura. **c. adverbis:** CIC. div. in Caec. 39 graviter copioseque. 71 accurate. Flacc. 52 severe. p. red. in sen. 26 ornatissime. Att. 9,1,4 timide. epist. 6,12,1 apertius. 9,21,1 subtilius. LENT. Cic. epist. 12,15,3 diligentissime. SEN. contr. 10,2,18 defunctorie al. cf. CIC. Verr. 2,14 beneficio populi Romani. Cluent. 104 more maiorum. Sest. 107 cum gravitate copiaque dicendi. ac. 2,79 magno suo periculo. QVINT. inst. 4,3,2 ad utilitatem litigatorum. PANEG. 12,35 -am publicam manu agere. **sensu latiore i. q. patrocinari alicui, adiuvere aliquem:** CIC. de orat. 1,225 *senatus*. NEP. Phoc. 3,1 populi. Liv. 21,10,2 foederis. 35,16,13 civitatum. 37,54,6 libertatis. 41,24,2 Romanae societatis. SEN. contr. exc. 4,2 sacrorum. 8,1 legum. VAL. MAX. 8,3,3 feminarum. SEN. dial. 1,1,1 deorum. epist. 30,11 naturae. Ps. QVINT. decl. 17,2 integritatis. agitare: CIC. Planc. 37 SORT. Sangall. 41,2. aggravare: SEN. contr. 1,1,19. aggredi: CIC. fin. 4,1. amittere: PAVL. FEST. p. 116. amplecti: CIC. Verr. 2,110,116 Caecin. 40 Sest. 93. aperire: CIC. inv. 1,31. attingere: CIC. Mur. 3 de orat. 2,57 audire: CIC. Verr. 3,179 Caecin. 29 Cluent. 7. 113 Liv. 29,9,8 VELL. 2,129,2 al. auferre: SEN. contr. 2,1,35. cognoscere: CIC. Verr. 1,15,2,25 Caecin. 29 Cluent. 124 off. 2,82 Att. 11,7,2 Liv. 43,15,7 QVINT. inst. 4,1,3. -a cognita: RHET. Her. 3,21,35 CIC. Verr. 2,57 har. resp. 12 SALL. Catil. 42,3 NEP. Milt. 7,6 Liv. 2,41,10 LEX Salpens. (Corp. II 1963) 2,35. 38 EPIST. imp. Dom. (Corp. IX 5420) 6. 14 EPIST. procos. ad Amphiss. (Corp. III 568) 4. VLP. dig. 14,5,2 pr. saepe (cf. GLOSS. p. 689,15 sq.). -a incognita: CIC. Verr. 1,39,2,25 dom. 20 nat. deor. 2,73 SALL. lug. 14,20 al. collaudare: CIC. Sest. 87. commendare: CIC. Cluent. 50 Att. 6,1,13 Liv. 8,36,12. committere: CIC. Pis. 98 de orat. 1,174 QVINT. decl. 321 p. 258,14 SCHOL. Cic. Bob. p. 116,25 Hild. communicare: CIC. S. Rosc. 140 Q. Rosc. 43. complecti: CIC. div. in Caec. 39 Att. 16,15,3 QVINT. inst. 3,11,20 al. componere: CIC. Verr. 3,54 Att. 15,24. comprobare: CIC. Arch. 31. concludere: CIC. Quinct. 67. conferre: CIC. S. Rosc. 93 -a S. Roscii cum tua conferetur (SEN. contr. 2,1,23). confirmare: RHET. Her. 3,10,18 CIC. Verr. 2,80 ac. 2,61 Att. 3,18,1. confodere: VAL. MAX. 8,1 absol. 11 cuius -a, quamquam gravissimis criminibus erat con-

fossa. confundere: PETRON. 107. conicere: LEX XII tab. (Gell. 17, 2, 10) AFRAN. com. 216 GELL. 5, 10, 9. coniungere: CIC. Verr. 4, 153 Vat. 33. 41. consequi: CIC. div. in Caec. 39 -am... diligentia consequi. considerare: CIC. Quinct. 63 S. Rosc. 34. constituere: CIC. Verr. 3, 149. 6, 1 inv. 2, 104 cum -am non in eo constitueris. contemplari: CIC. Flacc. 26. contendere: LVCR. 4, 471 hunc igitur contra mittam contendere -am. continere: RHET. Her. 4, 45, 58 quo (loco) tota -a continetur (CIC. Verr. 3, 118 Mur. 31 in hoc. QVINT. inst. 5, 8, 2). QVINT. inst. 7, 1, 23 quae (species) continet -am. PLIN. epist. 9, 4, 1 singulis criminibus singulae... -ae continentur. convincere: CIC. Cluent. 7. corrumpere: FLOB. epit. 3, 21, 12. credere: CIC. div. in Caec. 61 -am... mihi creditam. damnare: CIC. Cluent. 7 Liv. 3, 71, 8. dare: v. p. 696, 1. declinare: SCHOL. Cic. Bob. p. 147, 14 Hild. graviores -as illi declinaverint (opp. ipse... susceperit). deducere: CIC. Q. Rosc. 34 huc universa -a deducitur. opt. gen. 19 quae -a in iudicium deducta sit. defendere: TER. Phorm. 266 ad defendendam -am adest. CIC. Quinct. 34 HOR. sat. 2, 5, 34 al. -am alicuius defendere: CIC. Verr. 6, 20 Cluent. 80 Sull. 86 de orat. 2, 106. contra: CIC. Mur. 7 -am Murenæ contra se defendere. div. 2, 46 -am istam et contra facta tua et contra scripta defendere. apud: Cluent. 74 apud iudicem. in: CIC. de orat. 3, 229 in senatu (epist. 15, 4, 12). Balb. 1 in iudiciis (de orat. 1, 178 iudicio privato). cum adverbis: CIC. Verr. 3, 191 copiose. Cluent. 43 publice. 142 honeste. Brut. 21 ornatissime. off. 2, 66 gratuito. cf. CIC. S. Rosc. 16 auctoritate (Lael. 96). Cluent. 143 lege (149). *ibid.* legis praesidio (158). Balb. 49 gravitate. Lig. 6 fide. *sensu latiore* (cf. p. 692, 58): CIC. Tusc. 5, 102 paupertatis -am defendere. Liv. 39, 24, 9 quia libertatis -am defendissent. defensitare: CIC. Brut. 100 off. 1, 121. deferre: CIC. Verr. 2, 41 ad inimicos (3, 179 ad me. de orat. 3, 50 ad nos. Brut. 87 ad Galbam). Cluent. 44 suscepta -a Romamque delata. definire: CIC. epist. 15, 15, 1. demonstrare: CIC. Quinct. 34 Cluent. 161. deponere: CIC. Caecin. 103 Liv. 4, 44, 7. deprimere: RHET. Her. 1, 6, 9 CIC. inv. 1, 22. deserere: CIC. Verr. 2, 84 Sull. 58 fat. 12 Ov. trist. 1, 9, 65. dicere: PLAVT. Amph. 157 Truc. 837 TER. Eun. 10 LEX repetund. (Corp. I 198) 33. 36 RHET. Her. 4, 44, 58 CIC. Quinct. 8 S. Rosc. 53 VARRO ling. 5, 28 SALL. Iug. 69, 3 Liv. 2, 61, 7 al. pro aliquo: PLAVT. Bacch. 420 pro... filio. Most. 244 TER. Phorm. 836 CIC. S. Rosc. 61 Tusc. 1, 10 VATIN. Cic. epist. 5, 9, 1 al. cf. CIC. Quinct. 33 pro capite (S. Rosc. 5). de: CIC. Quinct. 31 de capite suo. Planc. 40 de fortunis omnibus. S. Rosc. 78 de parricidio. Cluent. 98 de ambitu (Sest. 18 ASCON. Mil. p. 40). 153 de eo, quod coierit aut consenserit. Sull. 82 de coniuratione. Sest. 80 de vi. Cael. 10 de pecuniis repetendis. cf. *gen.*: CIC. Quinct. 32 capitis (71. 95 rep. 5, 2 NEP. Iph. 3, 3). Cluent. 147 ambitus. SEN. contr. 7, 2, 9 parricidii. 9, 2, 13 adulterii. *ibid.* maiestatis. VAL. MAX. 2, 10, 1 repetundarum. ASCON. tog. cand. p. 93 incesti. QVINT. inst. 5, 11, 39 veneficii. adversus: PLAVT. Asin. 564 TER. Eun. 676. apud: PLAVT. Men. 591 apud aediles. CIC. Quinct. 43 apud iudicem. S. Rosc. 85 apud Cassianos. Verr. 2, 52 apud Chios. fin. 1, 24 Liv. 39, 36, 7 VAL. MAX. 7, 3 ext. 6 TERT. orat. 23 apud ecclesias. ex: CAES. Gall. 1, 4, 1 ex vinculis -am dicere coegerunt (Liv. 29, 19, 5). in: CIC. Deiot. 6 in foro (opt. gen. 16). Liv. 24, 43, 3 in magistratu. cf. SEN. contr. 7, 1, 16 domi. *c. abl. modi vel instr.*: CIC. Verr. 2, 26 illa lege (6, 114. 156). *ibid.* 102 solis tabulis. 6, 94 iniqua condicione. Brut. 88 tanta vi tantaque gravitate. PETRON. 122, 169 -am dicite ferro. *c. adv.*: CIC. de orat. 1, 229 liberius. Brut. 86 accurate. Liv. 43, 2, 10 de integro. CVRT. 7, 1, 20 sine praeiudicio. indicta -a: CATO or. frg. 8, 1 CIC. Verr. 1, 13. 3, 43. 6, 18 Phil. 2, 56 epist. 5, 2, 8 Liv. 3, 13, 4 al. dictitare: CIC. de orat. 2, 56. diiudicare: Liv. 40, 16, 1. dirimere: COD. Iust. 2, 46, 3, 1. 3, 34, 14 pr. discere: CIC. Scaur. 26 de orat. 1, 51. 62. SEN. contr. 10 praef. 2 SEN. apocol. 12, 3 vers. 39. discutere: LEX Sal. 57, 1. dispo- nere: RHET. Her. 3, 9, 17. dispungere: TERT. nat. 1, 2. disputare: CIC. Planc. 37. distinguere: CIC. ad Brut. 1, 12, 1 GAIUS inst. 2, 146. distri- buere: CIC. S. Rosc. 122. dividere: RHET. Her. 3, 6, 10 CIC. de orat. 2, 80 QVINT. inst. 11, 1, 6. docere: CIC. Verr. 3, 95. 103 Cluent. 198 epist. 7, 21 QVINT. inst. 6, 2, 3. ducere: CIC. Manil. 4 unde haec omnis -a ducitur. eripere: CIC. Cluent. 59 orat. 128. evadere: APVL. met. 9, 40 -am capitale evaderet. evertere: CIC. Verr. 2, 101. excipere: Liv. 24, 25, 2 residuas... -as exceperunt. 38, 43, 7 Fulvii -am exceperit. exhibere: VAL. MAX. 2, 6, 7. exordiri: RHET. Her. 1, 7, 11. 3, 9, 11. expedire: CIC. har. resp. 18 Cael. 38 Liv. 34, 61, 11. explicare: CIC. Verr. 2, 25 Balb. 17 Planc. 5 dom. 57 Tusc. 5, 85 QVINT. inst. 3, 6, 76 TAC. dial. 39. exponere: CIC. inv. 2, 76 div. in Caec. 39 Verr. 2, 32 leg. 3, 47 LVCR. 3, 951 HOR. sat. 1, 7, 22. exprimere: CIC. Scaur. 26. expromere: CIC. div. in Caec. 39. extollere: CIC. inv. 1, 22. extorqueri: VAL. MAX. 8, 9, 3 extorqueri sibi -am optimam. exudare: HOR. sat. 1, 10, 28. facere: CIC. Verr. 5, 44 -am... difficiliorem fecit (cf. SEN. contr. 9, 5, 2 peiorem. SEN. benef. 1, 1, 10 bonam al.). de orat. 2, 108 praecipiant, ut verbum illud quod -am facit, breviter uter- que definiat. finire: QVINT. decl. 345 p. 362, 4. firmare: LAVS Pis. 42. fulcire: CIC. Balb. 35. gerere: SCHOL. Cic. Bob. p. 61, 17 Hild. ha- bere: RHET. Her. 1, 6, 9 turpem -am habemus (CIC. inv. 1, 90 veram. Lig. 10 meliorem. SEN. contr. 2, 1, 23 bonam al.). CIC. epist. 13, 58, 1 is -am habet, quam -am ad te deferet. OP. imperf. in Matth. 51 p. 926 ut non cum singulis colonis habeat -am. inaugurari: Liv. 27, 8, 5. infa-

mare: CIC. Scaur. 13. infirmare: QVINT. decl. 284 p. 146, 1. informare: CIC. Quinct. 34. ingredi: CAES. civ. 3, 20, 4. inspicere: VAL. MAX. 5, 8, 3. instituere: CIC. Verr. 4, 84 Att. 9, 6, 4. intermittere: PLIN. epist. 2, 14, 11. iudicare: CIC. Rab. Post. 11 Tusc. 1, 116 al. iuvare: CIC. Tull. 1 SVET. Galba 10. labefactare: CIC. Q. Rosc. 13 ac. 2, 10. laedere: CIC. S. Rosc. 142 VAL. MAX. 6, 8, 1. laudare: QVINT. inst. 12, 9, 6. legere: QVINT. inst. 5, 10, 84. mallare: LEX Sal. 41, 9. meditari: CIC. Att. 5, 21, 13 meditare adversus Brutum -am meam. 8, 11, 7 APVL. apol. 15. miscere: Liv. 40, 14, 9. mittere: HOR. epist. 1, 5, 9 QVINT. inst. 3, 11, 17. mutare: RHET. Her. 2, 27, 43 CIC. Cluent. 92 Liv. 24, 21, 1 QVINT. inst. 10, 7, 3. noscere: CIC. Verr. 3, 79 epist. 10, 26, 2 Liv. 30, 24, 4 QVINT. inst. 5, 7, 7. oblivisci: CIC. Brut. 217. obtinere: CIC. Verr. 2, 28 Caecin. 38 Cluent. 145 fin. 4, 56 Att. 7, 25 CAES. Gall. 7, 37, 4 Liv. 8, 21, 10. 39, 3, 2 al. odisse: CAEL. Cic. epist. 8, 16, 2. 10, 9^a, 2. offendere: CIC. Att. 10, 4, 10. offerre: CIC. Att. 16, 15, 1. omit- tere: CIC. Lig. 20. orare: TER. Phorm. 292 VARRO ling. 7, 41 CIC. Quinct. 43 VERG. Aen. 6, 849 Liv. 39, 40, 6 QVINT. inst. 10, 5, 18 TAC. ann. 6, 29. 14, 19 al. CARM. epigr. 1236, 1 (perorare: CIC. inv. 2, 48 de orat. 2, 124 Brut. 198 PROP. 4, 11, 99 Liv. 25, 3, 15 PHAEDR. 1, 10, 7 [fort. LEX XII tab. p. 690, 35]). ordiri: CIC. leg. 1, 21 VAL. MAX. 2, 8, 2. ornare: CIC. S. Rosc. 138 Sull. 4. ostendere: QVINT. inst. 4, 5, 12. peragere: CIC. Sest. 87 HOR. sat. 1, 10, 26 ASCON. Mil. p. 53^b. perdere: CIC. Q. Rosc. 10. 11 MART. 7, 93, 5. perferre: QVINT. decl. 249 p. 20, 4 APVL. met. 7, 10. perscribere: CIC. Verr. 2, 116 Att. 12, 49, 1. 13, 53, 2 perscrutari: QVINT. inst. 12, 8, 15. perspicere: CIC. Cluent. 142. ponderare: CIC. Caecin. 60 Sull. 79. 81 part. 54. ponere: RHET. Her. 1, 3, 5. 2, 1, 2 al. CIC. inv. 2, 44 (SEN. contr. 2, 1, 36 AVG. civ. 20, 4). Verr. 1, 19 -am in testium fide... positam. QVINT. inst. 6, 1, 1 -am ponit ante oculos. praecipitare: PLIN. epist. 6, 2, 6. praeparare: QVINT. decl. 314 p. 233, 9. praeripere: CIC. div. in Caec. 50. premere: CIC. Cluent. 53 de orat. 2, 303 SEN. Med. 242 benef. 5, 24, 1. pro- bare: CIC. Verr. 5, 28 Font. 2 Sull. 2 dom. 57 Sest. 37 Att. 1, 1, 4 BELL. Afr. 64, 2 Liv. 3, 69, 7 SEN. contr. 10, 1, 1 GAIUS inst. 2, 143 al. prodere: CIC. Caecin. 50 Liv. 2, 54, 8. 34, 23, 6. proponere: CIC. de orat. 2, 80 SEN. contr. 10 praef. 16 QVINT. inst. 4, 2, 78. protegere: VAL. MAX. 4, 1, 6. 9, 3, 6 IVV. 11, 32. pugnare: TERT. scorp. 10 pote- states, apud quas -a pugnanda est. recipere: RHET. Her. 1, 2, 2. 3. CIC. S. Rosc. 2 div. in Caec. 26 Verr. 3, 1. 117 p. red. ad Quir. 11 de orat. 1, 251 Brut. 155 Att. 13, 49, 1 al. reddere: RHET. Her. 1, 2, 3 -am probabilem reddant (CIC. inv. 1, 9). SEN. benef. 2, 8, 1 iussit red- dere in senatu aeris alieni -as. reicere: Liv. 36, 35, 10 integram se -am eorum Romam reicere (40, 17, 6). relinquere: CIC. Verr. 5, 82 Cluent. 39. 108 Flacc. 50 de orat. 2, 305 PETRON. 108. remittere: AVR. Fronto p. 15, 5 N. renovare: CIC. Cael. 71. reperire: CIC. de orat. 1, 182 QVINT. inst. 7 prooem. 4. reservare: CIC. Sest. 70 -am integram... reservari (ad Brut. 1, 18, 6 epist. 13, 4, 2). Liv. 36, 35, 7. retractare: PLIN. epist. 6, 5, 1. 7, 6, 10. sanare: CIC. ad Q. fr. 1, 2, 6. silere: Ov. Pont. 3, 1, 147 mala -a silenda est. spectare: CIC. de orat. 3, 86 SEN. contr. 9, 1, 1. subscribere: CIC. inv. 2, 58 Cluent. 119 ASCON. tog. cand. p. 84. suscipere: RHET. Her. 4, 36, 48 CIC. S. Rosc. 30 Verr. 1, 51 Sest. 87 Lig. 26 Att. 3, 24, 2 epist. 5, 12, 9 Ov. Pont. 2, 2, 45 Liv. 3, 15, 9 SEN. contr. 1, 4, 3 (transl. TERT. pudic. 16 suscepti hanc -am adversus spiritum sanctum). sustinere: CIC. div. in Caec. 35 Verr. 4, 63 epist. 6, 6, 9 Liv. 2, 61, 2 al. tenere: CIC. Caecin. 67 Sull. 71 HOR. epist. 1, 16, 38 Ov. epist. 16, 244 met. 13, 190 SEN. contr. 1, 7, 5 SVET. Dom. 9 PAPYR. Berol. 611 II 1. tollere: RHET. Her. 1, 5, 8 -am laudando tollere. CIC. dom. 45 tota -a iudiciumque sublata sit. tractare: RHET. Her. 1, 2, 2. 2, 2, 2 CIC. inv. 2, 55 de orat. 1, 170. orat. 99 epist. 3, 12, 3 TAC. hist. 4, 45 ann. 2, 65. tradere: TER. Phorm. 237 CIC. S. Rosc. 149. traducere: CIC. Cael. 66 -a ab argumentis... ad testes tota traducta est. transferre: CAEL. Cic. epist. 8, 9, 2 SVET. Nero 17. tueri: CIC. de orat. 1, 169 epist. 13, 19, 2 Ov. Pont. 2, 2, 56 SEN. Tro. 905. tutari: COM. pall. inc. 56 Liv. 34, 62, 9. ventilare: COD. Iust. 4, 21, 21, 4. versare: CIC. orat. 31 ut in iudiciis -as versaret. vertere: CIC. Brut. 145 in iure, in quo illa -a vertebatur. vincere: CIC. Deiot. 23 Ov. epist. 15, 76 CALP. ecl. 1, 45. APVL. flor. 18 p. 88 -am penes iudices viceris. *c. genet. dat. abl.*: *genet.*: CIC. Cluent. 139 omnes... illae orationes -arum ac temporum sunt, non hominum ipsorum aut pa- tronorum (QVINT. inst. 4, 1, 15 hoc... oratoris est, illa -ae). QVINT. decl. 280 p. 142, 30 quasi vero intersit -ae, qua ratione ius inter- ierit. *dativ.*: accedere: CIC. Verr. 1, 2 QVINT. inst. 5, 2, 3. decl. 259 p. 55, 21 quantum -ae nostrae oneris accedat. acuire linguam: HOR. epist. 1, 3, 23. addere: LVCAN. 7, 67 addidit invalidae robor facundia -ae. adesse: QVINT. inst. 4, 1, 19 SCHOL. Cic. Bob. p. 133, 8 Hild. adhibere: QVINT. inst. 2, 10, 8 probationes adhibere -ae. 11, 1, 3 si genus sublime dicendi parvis -is... adhibeamus. adiungere: CIC. inv. 1, 34 -ae fidem... adiungere. 2, 47 pars argumentorum est adiuncta ei -ae. QVINT. inst. 4, 1, 30. anteponere: CIC. off. 2, 69 quis est, qui inopis et optimi viri -ae non anteponat... gratiam fortu- nati. cedere: CIC. leg. 3, 34 malae -ae. cohaerere: QVINT. inst. 4, 1, 71. conferre: QVINT. inst. 8, 3, 5 ne -ae quidem parum conferat... hic ornatus. 11, 2, 46. confidere: CIC. Q. Rosc. 11 Verr. 3, 69 Cluent. 10 Sest. 135 Mil. 61 fin. 1, 31 Att. 8, 9, 2 Liv. 38, 48, 13 STAT. Theb. 12,

648 *al.* *cf.* *fidere*: CIC. Lig. 13. *diffidere*: CIC. Q. Rosc. 11 Sest. 135 inv. 2, 61 CAEL. Cic. epist. 8, 17, 1 QVINT. decl. 287 p. 154, 9. *congruere*: CIC. de orat. 3, 210. *constituere*: CIC. Mur. 4 si... patronus huic -ae constitueretur. *convenire*: CIC. inv. 1, 49 quid cuique -ae conveniat. 1, 70 QVINT. inst. 5, 10, 123. 7, 3, 28. 8, 3, 11. *damnare*: SEN. benef. 6, 8, 3 iudices, quem damnaturi erant -ae, damnare gratiae noluerunt. *dare*: CIC. Cluent. 89 non... -ae... quicquam laxamenti datum est. SEN. Med. 202 -ae detur egregius locus. *se dare*: TAC. dial. 8. *debere*: QVINT. inst. 6, 4, 13 -ae debita tempora. *desse*: CIC. Verr. 4, 80. 145 Caecin. 5 Cluent. 51 ad Brut. 2, 7, 4. *destinare*: TAC. hist. 4, 10 proximus dies -ae destinatur. *esse*: RHET. Her. 2, 18, 27 adiumento. CIC. Cluent. 54 malo. Balb. 19 impedimento. SEN. contr. 1, 2, 23 detrimento. 7, 5, 10 patrocinium putat esse suae -ae. CVRT. 6, 10, 28 sit deus -ae meae testis. *cf.* QVINT. inst. 9, 4, 132 Caesar posset huic -ae disceptator legi. SCHOL. Cic. Bob. p. 46, 15 Hild. *tabulae scriptoriae* -is tantum et probationibus instrumento sint. *existere*: CIC. S. Rosc. 5 huic -ae patronus extiti. *expedire*: QVINT. inst. 7, 3, 18. *facere*: CIC. Verr. 2, 84 -ae legatorum facta esset insignis iniuria (6, 141). *indormire*: CIC. Phil. 2, 30 tantae -ae indormientem. *nocere*: CIC. Verr. 2, 38 de orat. 2, 303. 330 SEN. Phoen. 559 QVINT. inst. 5, 7, 17. *obesse*: RHET. Her. 4, 15, 22 CIC. Cluent. 98 SCHOL. Cic. Bob. p. 69, 26 Hild. *obtrectare*: CIC. Manil. 21 *officere*: CIC. inv. 1, 94. *opitulari*: RHET. Her. 4, 40, 53. *patrocinari*: QVINT. decl. 321 p. 263, 6 DECRET. decur. Tergest. (Corp. V 532) 1, 36. *permiscere*: PLIN. epist. 2, 11, 23 Firminus... qui permixtus -ae graviter... vexatus est. *praepone*: CIC. de orat. 2, 320 -is principia praepone. *prodesse*: CIC. Verr. 3, 162 de orat. 2, 295 QVINT. inst. 6, 2, 18. *satisfacere*: CIC. Q. Rosc. 14 div. in Caec. 47 de orat. 1, 248 SCHOL. Cic. Bob. p. 130, 13 Hild. *servire*: CVRT. 8, 8, 5 FRONTO p. 42, 25 N. *sufficere*: TAC. dial. 3 PLIN. epist. 6, 23, 4. *superesse*: IVV. 13, 109 cum magna malae superest audacia -ae. PLIN. epist. 2, 12, 1 quod superesse Mari Prisci -ae proxime scripseram. *timere*: SEN. contr. 7, 2, 5. *vacare*: MART. 2, 5, 6. *ablat.*: RHET. Her. 1, 2, 22 -a cadere (CIC. inv. 2, 57 Mur. 9 fin. 1, 55 de orat. 1, 166 SEN. Oed. 695 LVCAN. 2, 554 QVINT. inst. 7, 3, 17 GAIUS inst. 4, 53 -a cadit id est rem perdit. INST. Iust. 4, 6, 33 -a cadebat id est rem amittebat *al.*) CIC. Cluent. 91 C. Iunius oppressus est, non -a sed tempore. Scaur. 16 vincerer omni re, vincerer -a (*cf.* Ov. am. 3, 14, 50 etsi non -a, iudice vince tuo. QVINT. decl. 254 p. 39, 30 -a victus est). Rab. Post. 19 qui... fuerint his -is implicati. orat. 102 ius omne retinendae maiestatis Rabiri -a continebatur. QVINT. inst. 5, 13, 7 -a cedendum esse. 7, 2, 12 -a periclitandum est. 12, 6, 6 incipere quam maxime facili ac favorabili -a velim. PLIN. epist. 2, 14, 2 destringor centumviralibus -is. 3, 9, 9 ne iudicium intentio multis nominibus multisque -is non lassaretur modo verum etiam confunderetur.

d cum praepos.: *ab*: accipere: QVINT. inst. 4, 1, 6 benevolentiam... a -is accepimus. *abducere*: SEN. epist. 24, 16 abduc illum a privata -a. *abesse*: CIC. de orat. 2, 213 abest... totum illud genus a -a. *abhorre*: CIC. Sest. 71 Lig. 28. *abstinere*: CIC. Sull. 80 a ceteris coniurationis -is abstinuimus. *alienare*: CIC. Sull. 64. *auspicari*: PLIN. epist. 2, 14, 2. *degredi*: CIC. part. 128. *digredi*: CIC. Brut. 322. *discedere*: CIC. de orat. 2, 144. *proficisci*: CIC. har. resp. 43 QVINT. inst. 4, 2, 126. *recedere*: CIC. p. red. in sen. 35 Sest. 55. *remove*: CIC. Cluent. 44 Mur. 10. *cf.* RHET. Her. 1, 8, 12 quod a -a civili remotum est (CIC. inv. 1, 97 Caecin. 11 Cluent. 155 ac. 2, 43 QVINT. inst. 4, 2, 49). *seiungere*: CIC. Cluent. 149 de orat. 2, 112. *separare*: RHET. Her. 4, 45, 58 hic locus non est a tota -a separatus. CIC. Flacc. 58. *ab* — *ad*: CIC. de orat. 2, 104 a -a ad -am ire. 2, 116 ad oratorem a -a atque a reis deferuntur. 3, 141 suas disputationes a -is forensibus et civilibus ad inanem sermonis eloquentiam transtulisset (*cf.* inv. 2, 136 ex iis locis... ad -am... improbandam transferemus). Brut. 44 a reconditis... rebus ad -as... traduxerat. SEN. contr. 1, 7, 13 a privatis -is transit ad publicam. *ad*: accedere: RHET. Her. 1, 6, 9 CIC. inv. 1, 4. 146. 2, 154 div. in Caec. 10. 12. 29. 63 Verr. 3, 94. 192. 4, 164 Cluent. 7 de orat. 3, 74 leg. 1, 12 *al.* *accommodare*: RHET. Her. 4, 17, 25. *adducere*: CIC. Pis. 79. *adhibere*: CIC. Brut. 233 opt. gen. 11. *adire*: CIC. Sest. 87 Brut. 311. *adiungere*: CIC. inv. 2, 33 aliquid eorum, quae personis attributa sunt, ad eam -am... adiungere. Att. 3, 24, 1. *advocare*: QVINT. inst. 12, 1, 24 ad defendendas -as advocatur. *cf.* *evocare*: LIV. 39, 36, 3 ad -am dicendam (39, 36, 9). *invocare*: SEN. Phaedr. 664 invoco ad -am parem. *afferre*: CIC. div. in Caec. 25 fidem. Mil. 1 animi magnitudinem. de orat. 2, 186 permotionem animorum. *aggredi*: CIC. Balb. 18 de orat. 2, 291. *arcessere*: QVINT. inst. 5, 13, 4 ad -am extra arcessitum. *aspirare*: CIC. div. in Caec. 20. 51. *assumere*: CIC. orat. 209 genus... hoc... assumendum est ad -as forenses. *attinere*: AVR. Fronto p. 43, 18 N. *citare*: SVET. Tib. 61 citati ad -am dicendam. *conferre*: CIC. de orat. 2, 94 se ad -as contulerunt. *convertere*: CIC. inv. 2, 142. de orat. 2, 200. *deducere*: CIC. Sull. 90 Planc. 17 de orat. 2, 99. *deferre*: CIC. Cluent. 6 iudicia iam facta domo. Rab. Post. 32 Phil. 1, 11 ad quam -am... Appium illum et caecum et senem delatum esse. *descendere*: QVINT. decl. 268 p. 95, 20. *excitare*: CIC. Sest. 87 animi ad -am excitati. *facere*:

DAMIG. lapid. 39 lapis trisutes... facit (*i. prodest*) ad -am sine iure datam. *festinare*: SCHOL. Cic. Bob. p. 6, 19 Hild. *se insinuare*: RHET. Her. 1, 6, 10. *moderari*: CIC. de orat. 2, 72 ad -am oratione moderandus iudex. *perducere*: LIV. 35, 13, 1 alios principum donis ad suam -am perduxit. *pertinere*: RHET. Her. 1, 8, 12. 2, 11, 16. 2, 20, 31 CIC. S. Rosc. 31. 129 Verr. 6, 131 Tull. 3 Liv. 9, 33, 8. 40, 37, 7 QVINT. inst. 3, 6, 73 *al.* *rapere*: LIV. 40, 15, 11 raptus ad -am... dicendam. *referre*: QVINT. inst. 8, 3, 13 eventus ad ipsum, non ad -am refertur. *reverti*: CIC. Verr. 4, 84. *valere*: CIC. top. 50. *venire*: CIC. Verr. 3, 2. 192. Brut. 263. Verr. 3, 70 ad -am dicendam ventum est. LIV. 3, 71, 3 ad -am orandam. 38, 52, 4 QVINT. decl. 273 p. 117, 15 *al.* -a contra: QVINT. decl. 278 p. 135, 14 dissimiles licet et videatur alioqui hoc contra -am meam (*cf. etiam p. 690, 66*). *cum*: cohaerere: CIC. inv. 1, 19 QVINT. inst. 2, 4, 30. *congruere*: CIC. inv. 1, 19. *coniungere*: CIC. Cluent. 98 quin illa damnatio cum -a Cluentii... coniuncta esse possit. epist. 12, 5, 2. *dissidere*: CIC. Phil. 11, 15 ex quo iudicare debetis me non cum homine solere sed cum -a dissidere. *pugnare*: CIC. Cael. 23 Att. 2, 19, 2. *de*: addere: CAES. civ. 3, 16, 5. *adipisci iudicium*: TER. Phorm. 406. *cognoscere*: SEN. apocol. 10 SVET. Cal. 38 SCHOL. Cic. Bob. p. 53, 24 Hild. *al.* *decedere*: CIC. Cluent. 167 ut de -a illius periculi nihil decederet. *depellere*: CIC. Lig. 26 de suscepta -a. *detrudere*: CIC. Phil. 6, 15 celeritas detracta de -a est. *dicere*: CIC. Cluent. 6. 8 Arch. 32 Balb. 2 part. 9 top. 90 QVINT. inst. 11, 3, 156 *al.* *digredi*: CIC. inv. 1, 17. *disputare*: CIC. Caecin. 34. *dissentire*: LIV. 29, 20, 2. *dubitare*: CIC. Caecin. 6. *existimare*: CIC. Cael. 2 Liv. 31, 48, 5. *sententiam ferre*: SEN. dial. 3, 14, 3. *iudicare*: CIC. Mur. 60 Mil. 23 QVINT. inst. 11, 1, 27 *al.* *loqui*: CIC. inv. 2, 167 SEN. contr. 9, 4, 9. *proferre iudicium*: RHET. Her. 1, 6, 9. *pronuntiare*: SCHOL. Cic. Bob. p. 123, 3. 137, 28 Hild. *quaerere*: CIC. Caecin. 104 Vatin. 30. *queri*: CIC. Verr. 3, 100. *reddere iudicium*: TER. Phorm. 404. *rogare*: CIC. Vatin. 40. *sedere*: APVL. apol. 18 iudices de ista -a sederent. *sentire*: QVINT. inst. 5, 13, 51 PLIN. paneg. 80. *sperare*: QVINT. decl. 287 p. 154, 9 quod bene speravi de -a tua. *ex*: animadvertere: PLIN. nat. 8, 145. *capere*: CIC. inv. 2, 16 omnis... ex -a... coniectura capienda est. *consequi*: CIC. Cael. 18 de orat. 1, 5. *ducere*: CIC. inv. 1, 26 Cluent. 139 quae ex re ipsa -aque ducantur. *efflorescere*: CIC. de orat. 2, 319 *argumenta* ex ea -a, quae tum agitur, effloruisse. *eripere*: CIC. Phil. 9, 1 Sulpicius ereptus e -a. *nasci*: RHET. Her. 1, 7, 11. *oriri*: QVINT. inst. 2, 4, 32. *pendere*: QVINT. inst. 5, 10, 35. *redundare*: CIC. Rab. Post. 11 non... reus ex ea -a, quae iudicata est, redundat Postumus. *tollere*: CIC. Cluent. 124 tolle mihi e -a nomen Catonis. *extra*: *acquirere*: GAIUS inst. 2, 91. 92. *adducere*: QVINT. inst. 5, 13, 10. *dicere*: CIC. dom. 32 QVINT. inst. 4, 1, 34. 4, 2, 40 FRONTO p. 42, 10 N. GELL. 1, 22, 6. *esse*: CIC. Caecin. 94 QVINT. inst. 3, 11, 25. 5, 7, 19. 30. 12, 9, 6. *ferre*: QVINT. inst. 6, 4, 10 *affectus* fert extra -am. *largiri*: QVINT. inst. 12, 8, 2 dum sunt, quae vel extra -am ex personis aut communi tractatu locorum occasionem largiantur. *progredi*: FRONTO p. 44, 13 N. *vagari*: SCHOL. Cic. Bob. p. 83, 13 Hild. *in*: *c. acc.*: *accommodare*: RHET. Her. 1, 7, 11. 2, 1, 2 QVINT. inst. 4, 1, 71. *adhibere*: QVINT. inst. 5, 11, 36. *assumere*: QVINT. inst. 4, 1, 17. *cadere*: CIC. orat. 118 nihil de perturbationibus animi et erroribus, quae saepe cadunt in -as... explicari potest. QVINT. inst. 1, 10, 36. 4, 2, 61 (*incidere*: CIC. inv. 1, 32. 2, 53. 55. 70 RVT. LVP. 2, 1). *colligere*: CIC. Cluent. 164 quae in totam -am... accusatores collegerunt. *convenire*: CIC. inv. 2, 16 non omnes in omnem -am convenire. 2, 87. *dare*: PLIN. epist. 8, 14, 17 tres... iudices in hanc -am datos esse. *deducere*: LIV. 36, 5, 4 ne se temere in -am deduceret. 42, 38, 5 se demittere: CIC. Att. 7, 12, 3. *descendere*: CIC. Phil. 8, 4 Att. 8, 1, 3 LIV. 36, 7, 6. *dispergere*: CIC. inv. 1, 30 partes rei gestae dispergere in -am. *incumbere*: CIC. Phil. 4, 12 Att. 3, 15, 3. *ingredi*: CIC. Planc. 8 epist. 6, 1, 4. *insinuare*: CIC. de orat. 2, 149. *intendere*: QVINT. inst. 2, 11, 6 in -as... laborem suum... intendunt. *sufficere*: GAIUS inst. 3, 217 quamquam potuerit sola rupti appellatio in omnes istas -as sufficere. *transferre*: CIC. inv. 2, 103 Planc. 36. *in c. abl. (saepissime adverbialiter positum)*: *abesse*: SEN. contr. 2, 7, 1 in hac me -a afuisse. *adesse*: CIC. Brut. 200 in ea -a non adesse. *adhibere*: CIC. orat. 65 quos adhibet orator in -is. *admirari*: CIC. prov. 26 quod in hac -a homines... admirentur. Att. 1, 16, 1. *adiuvare*: CIC. de orat. 1, 239 quid adiuverit oratorem in his -is (*cf.* iuvare: CIC. Att. 16, 16, 18). *agere*: CIC. Cluent. 102 quod nos in tota -a egimus. Rab. perd. 4 agitur nihil aliud in hac -a... nisi. LIV. 36, 9, 6 in -a pari... quaedam ferocius egisset. *audire*: CIC. Font. 88 multa audivit in sua -a. Caecin. 65. Brut. 194 cum Q. Scaevolam... dicentem audiret in ea -a. *circumspicere*: CIC. de orat. 2, 301 permulta sunt in -is... circumspicienda. *cognoscere*: CIC. Manil. 51 Brut. 144 epist. 5, 12, 7. *collocare*: CIC. Q. Rosc. 23 Verr. 1, 9 spem. *commorari*: CIC. epist. 13, 52 diutius in -a est... commoratus. *considerare*: CIC. epist. 15, 4, 14 quod si in mea -a considerabis. *consistere*: RHET. Her. 1, 16, 26 ut docendi -a in hac -a consistamus. CIC. Quinct. 77 animo certo... me posse in hac -a consistere. orat. 30 qui in forensibus -is possit praeclare consistere. *consumere*: CIC. Font. 11 plus... laboris et operae. orat. 143 tempus. *contendere*: CIC. Quinct. 84 in hac -a improbitatem et gratiam cum

inopia et veritate contendere. QVINT. decl. 275 p. 125, 4. conterere: CIC. de orat. 1, 249 cum in -is... et in foro conteramur. continere: CIC. Cluent. 49 in qua -a patroni omne periculum continebatur. decernere: CIC. Verr. 6, 56 tu aliter decernere eadem in -a non potuisti. deesse: CIC. Manil. 3 in qua (causa) oratio deesse nemini possit. Cluent. 51 si in... -is hominum periculis non defuissem. Planc. 87. defendere: CIC. S. Rosc. 1 in hac -a iniuriam oportere defendi. de orat. 1, 244. deficere: CIC. Quinct. 4 id... in hac -a deficit. SEN. suas. 6, 1 in hac -a etiam Ciceronem verba deficient. QVINT. inst. 12, 9, 21. deserere: CIC. p. red. in sen. 10 me deseruerunt in -a. desiderare: CIC. inv. 2, 30 quam (argumentationem) res ipsa desiderat in -a. top. 23 quae (aequitas) paribus in -is paria iura desiderat. destinare: RHET. Her. 1, 16, 25 quid oporteat ab ambobus in -a destinari. dicere: CIC. Caecin. 41 dici in hac -a potest ubi arma fuerint. de orat. 2, 24 orat. 69 QVINT. inst. 5, 13, 30 al. dispergere: RHET. Her. 4, 23, 32 exornationes in -a tota dispergimus. esse: RHET. Her. 2, 16, 24 loci communes in his -is sunt (CIC. de orat. 2, 329 Brut. 207 QVINT. inst. 7, 2, 53 cf. de orat. 2, 324 locis... qui... inerunt in -a). CIC. S. Rosc. 34 quid est in hac -a quod defensionis egeat (cf. Cluent. 124 tollatur id ex -a, quod in -a non est. QVINT. inst. 4, 1, 31 nihil horum in -a est al.). CIC. Cael. 31 res est omnis in hac -a nobis... cum Clodia. Balb. 4 ut apud eosdem... nuper in alia -a fuerim (cf. de orat. 3, 63 in -is publicis esse. Brut. 319 cum... essem in plurimis -is). inv. 1, 33 cum in -a partitio nulla sit. de orat. 2, 107 fuit in Narboni -a summa contentio. Tusc. 3, 36 cui (iustitiae) minimum esse videtur in hac -a loci. ad Q. fr. 2, 4, 1 in eius modi -a dissensionem esse. QVINT. inst. 2, 21, 21 dicendo materiam esse in -a. 7, 3, 14 eadem est... in -is utilitas. 8 prooem. 11 in omni... -a iudiciali quinque esse partes. QVINT. inst. 7, 1, 53 in -a damnationis fuisti. GAIUS inst. 1, 137 in -a mancipii sunt (2, 160). excellere: CIC. de orat. 2, 133 genus hoc... in iis -is excellit. explicare: CIC. de orat. 3, 80 in omni -a duas contrarias orationes... explicare. facere: CIC. Quinct. 35 ego in hac -a faciam, propterea quod in hac videor posse facere. S. Rosc. 2 quod in hac -a fieri necesse est. de orat. 2, 109. 194 orat. 74 LIV. 34, 5, 12 al. se gloriari: QVINT. inst. 2, 17, 21. habere: CIC. Q. Rosc. 37 si non alia testimonia... in -a haberem. Verr. 4, 97 hunc tu in hac -a testem... habebis. de orat. 1, 253 ministros habent in -is iuris peritos. 2, 197 habueras... omnia in -a superiora. SEN. contr. 9, 6, 14 in hac ipsa -a habemus veneficae exemplar. QVINT. inst. 12, 1, 12 in -is... spes improbas habent. haerere: CIC. de orat. 3, 31 haeret in -a semper (epist. 6, 5, 2). ad Q. fr. 2, 6, 2 in hac -a mihi aqua haeret. se iactare: CIC. de orat. 1, 173. incurrere: CIC. part. 107 ne hoc quidem genus in eis -is incurrit. intellegere: CIC. Verr. 3, 157 hoc in hac -a intellegent. CIC. de orat. 2, 201. interponere: GAIUS inst. 1, 190 in quibusdam -is dicis gratia tutor interponit auctoritatem. intexere: CIC. de orat. 2, 68 ut in -a prudenter possit intexere. invenire: QVINT. inst. 2, 4, 28 quid ii possint in -is... proprium invenire. 5, 8, 6. iudicare: CIC. Flacc. 99 non iudicatis in hac -a de exteris nationibus. Att. 8, 2, 2 mihi videris aliud tu honestum neque dignum in hac -a iudicare atque ego existimem. laborare: CIC. Quinct. 59 in hac eius modi -a P. Quinctius laborabit. de orat. 2, 313 multo plus sit in reliqua -a laborandum. manere: CIC. Mil. 11 quapropter hoc maneat in -a. movere litem: IVV. 6, 242 nulla fere -a est, in qua non femina litem moverit. nocere: QVINT. decl. 254 p. 41, 9 ut etiam in -a plurimum noceat. occupari: CIC. Lig. 29 num tibi videor in -a Ligarii esse occupatus. opus est: CIC. epist. 13, 55, 2 in hac -a nihil aliud opus est. permanere: CIC. Phil. 14, 17 constanter in suscepta -a permanere. perseverare: RVT. LVP. 1, 15 constanter in -a pro vobis perseverare. perspicere: CIC. Cluent. 18 haec nisi omnia perspexeritis in -a. ponere: CIC. inv. 2, 59 exemplum... translationis in -a positum. part. 126 Brut. 87 (componere: QVINT. inst. 9, 2, 24 quotiens in hac -a ad imitationem alterius scripturae componitur haec figura. proponere: QVINT. inst. 7, 10, 12 in -a proponendae prooemiis quaestiones). probare: CIC. div. in Caec. 72 in hac -a nostrum officium ac diligentiam probaverimus. Brut. 238. quaerere: RHET. Her. 2, 12, 18 in -a rationali quaeritur, ecquid... CIC. inv. 2, 120 de orat. 1, 175 QVINT. inst. 7, 2, 24 al. relinquere: CIC. Verr. 4, 103 cetera de oratione mea tollam, ut tamen in -a relinquam. Cluent. 81. de orat. 2, 110 ut unum genus in iis -is... relinquatur. reperire: CIC. Sull. 52 cur in pari -a non paria signa criminis reperiuntur? Cael. 66 QVINT. inst. 5, 10, 122. sedere: PETRON. 14 eques in -a qui sedet. tenere: CIC. Mur. 83 totam rem publicam in hac -a tenetis. tractare: RHET. Her. 1, 8, 12 narrationes in -is tractare. 2, 8, 12 CIC. de orat. 1, 208. 237. 2, 188 al. tueri: CIC. de orat. 1, 48 ne illa quidem minima in -is quisquam tueri potest (cf. intueri: QVINT. inst. 11, 1, 63). uti: RHET. Her. 3, 5, 9 conclusionibus in iudicialibus -is uti. CIC. inv. 2, 74. 120 part. 72 de orat. 1, 230. 2, 49 QVINT. inst. 2, 4, 2 al. valere: CIC. Tull. 11 quod in aliis -is debet valere et valet lege Aquilia. Caecin. 67 nec ius civile in -is semper valere. de orat. 2, 148 orat. 225 LIV. 37, 1, 4 QVINT. inst. 2, 12, 3. 9, 2, 16 SCHOL. Cic. Bob. p. 54, 21 Hild. al. cf. QVINT. inst. 7, 4, 19 idque in -is dubiis saepe praevaluit. versari: CIC. div. in Caec. 44 Verr. 3, 181 Cael. 74 de orat. 1, 82. 2, 43. 340. 3, 111 Brut. 22.

175 Att. 2, 22, 3 QVINT. inst. 1, 10, 35 al. versatus in -is: CIC. Quinct. 8 de orat. 1, 85 Brut. 228 al. videre: CIC. inv. 2, 53 omni in -a... omnes videbit constitutiones. Catil. 4, 19 id quod in civili -a hodierno die primum videmus. Mur. 90 quod municipium in hac tota -a frequens maestumque vidistis. Cael. 27 de orat. 3, 17 Brut. 317 al. vincere: QVINT. inst. 5, 6, 5 ut in -a, in qua vincere non possit, queri possit. cf. APVL. apol. 3 mentiens apud praefectum urbi in amplissima -a convictus est. inter: CIC. epist. 5, 21, 3 quam multum intersit inter eorum -as, qui dimicant. per cf. p. 690, 69. pro: CIC. Verr. 2, 116 pro qua causa pecuniam acceperas. ac. 2, 64 quae pro illa -a dici possent (LIV. 35, 15, 9. 42, 34, 13 QVINT. inst. 3, 6, 12 al.). PVBLIL. H 5 honesta turpitudine est pro bona -a. BELL. Hisp. 42, 2 <pro> publicis privatisque -is multorum inimicitii suscepris. Ov. epist. 19, 171 pro -a pugnat (LVCAN. 4, 230 Ov. fast. 4, 112 pro... sua -a quisque disertus erat. LIV. 22, 25, 19 proclamando pro sordidis hominibus -isque... in notitiam populi... pervenit. SEN. dial. 1, 3, 14 pro -a bona... militet. 4, 7, 3 corona pro mala -a patroni voce corrupta. CVRT. 4, 1, 13 di quoque pro meliore stant -a. QVINT. inst. 4, 1, 37 esse pro mala -a (i. prodesse malae causae). 4, 1, 62 modus... principii pro -a est. 8, 5, 7 quidquid pro -a videtur. 12, 10, 69 utetur... omnibus nec pro -a modo sed pro partibus -ae. decl. 314 p. 235, 12 mihi pro -a mea summum videtur argumentum ipsa dementia. 339 p. 341, 10 pro -a mori. PLIN. epist. 2, 9, 8 cum... pro -a niteretur. SCHOL. Cic. Bob. p. 83, 5 Hild. secundum: CIC. Att. 4, 2, 4 multa secundum -am nostram disputavit. 2 casus obliqui adiectivis et adverbii additi: gen.: CIC. inv. 2, 49 aliqui proprius -ae locus (Cluent. 30 quae propria huiusce -ae et adiunctiora sunt. de orat. 3, 106 loci... proprii -arum. top. 92 QVINT. inst. 5, 10, 104). CIC. Sest. 119 non sum tam ignarus... -arum. dat.: CIC. Verr. 6, 169 -ae communi... inimicus fuisti (Lig. 24 cf. Phil. 10, 16 amicior -ae quisquam inveniri potest quam filius). CIC. Caecin. 24 quod illi -ae maxime est alienum (Lig. 24 orat. 48). Mur. 38 huic -ae id satis est (Balb. 5 Scaur. 32). Flacc. 13 quae utilia sunt -ae (QVINT. inst. 10, 1, 76). QVINT. inst. 5 prooem. 5 quaecumque alia potest... necessaria -ae non esse. 5, 11, 37 testimonia -is accommodata (12, 10, 63). 5, 13, 17 nostrae... -ae... coniunctum. 9, 2, 81 figuras contrarias -ae. 12, 9, 13 temeritatem non -is, sed ipsis quoque, qui dixerunt, periculosam. decl. 309 p. 215, 15 -ae meae aptius est. TAC. ann. 1, 44 unus cuiusque -ae par erat. ablat.: CIC. epist. 7, 3, 6 quamvis... armis enim inferiores, non -a fuissent (QVINT. decl. 254 p. 42, 25). HOR. sat. 2, 5, 30 fama civem -aque priorem sperne. LIV. 10, 19, 6 Volumnius -a superior (35, 15, 8). QVINT. inst. 10, 1, 119 Vibius Crispus... privatis tamen -is quam publicis melior. praepos.: ab: CIC. S. Rosc. 135 alienum me animum habuisse a -a (Cluent. 142). ad Q. fr. 2, 15, 1 numquam me a -is et iudiciis restrictiorem fuisse. QVINT. inst. 2, 10, 7 opus... diversum... a forensibus -is. ad: CIC. Cluent. 17 non essem ad ullam -am idoneus. de orat. 2, 257 ad -am utile fecit. Brut. 322 rem ad privatas -as... necessariam. orat. 12 instructa ad forenses -as (121). Att. 7, 26, 2 ne propensior ad turpem -am videar. in c. abl.: COM. pall. inc. 58 in amici -a nimio certe potior es. CIC. Catil. 4, 11 in hac -a vehementior sum. Mil. 91 vir... in suscepta -a firmissimus. de orat. 1, 188 sit... in iure civili finis hic: legitima atque usitatae in rebus -isque civium aequabilitatis conservatio. Brut. 178 in -is publicis nihil, in privatis satis veterator videbatur. ibid. in privatis -is... acutus et iuris peritus. ibid. in eius generis -is orator sane tolerabilis. 246 hebes in -is. ibid. in -is cognoscendis componendisque diligens. Att. 1, 17, 8 in -a non verecunda admodum gravis et copiosus fui. epist. 4, 1, 1 rudis esse videbar in -is. Ov. trist. 3, 11, 21 in -a facili cuius licet esse disertum. QVINT. inst. 2, 7, 4 relatio in -is utilis. 3, 8, 66 quaestio in -is minor. 4, 1, 26 quae sint porro in -is favorabilia. 4, 2, 80 prooemia... in his -is supervacua. 4, 2, 85 estque non concessum modo sed aliquando etiam necessarium saepius narrare, ut in -is repetundarum. 8 prooem. 17 Asiani in -is caeci fuerunt. 12, 3, 1 quod est in -a potentissimum. decl. 328 p. 292, 3 sunt ista in aliis -is potentiora. PLIN. epist. 3, 4, 7 quod in eiusmodi -is solet esse tristissimum. CARM. epigr. 1529 A 1 nobilis in -is... Sabinus. in c. acc.: QVINT. inst. 10, 5, 12 erit... in omnes -as paratus. 3 casus obliqui substantivis additi: genetivus: actio: CIC. Caecin. 4 Deiot. 7 SEN. dial. 10, 7, 6. actor: CIC. div. in Caec. 1. 5 Verr. 1, 2 Sest. 75 de orat. 3, 73 Brut. 307 HOR. ars 369 VAL. MAX. 8, 7, 5 QVINT. inst. 2, 17, 40 al. adiumentum: RHET. Her. 1, 4, 6. advocatus: COD. Iust. 1, 51, 14 pr. aequitas: CIC. inv. 2, 138 Verr. 2, 126 RVT. LVP. 2, 3. amplitudo: PLIN. epist. 2, 11, 10. 4, 5, 4. angustiae: RHET. Her. 2, 27, 43 TAC. dial. 4 NOVELL. Iust. 111, 1. appendicula: CIC. Rab. Post. 8 est... ea -a... quasi quaedam appendicula -ae iudicatae. argumentum: CIC. de orat. 2, 309 top. 92 VAL. MAX. 8, 10, 3 QVINT. inst. 4, 1, 11. arx: CIC. epist. 1, 9, 8 in arcem illius -ae invadere. atrocitas: CIC. Cael. 1. bonitas: CIC. Att. 16, 16, 9. bonum: LIV. 8, 72, 7 haud sane quicquam bono -ae levatur dedecus iudicii. cardo: QVINT. inst. 5, 12, 3. cognitio: CIC. de orat. 3, 110 -arum cognitio exercitatioque. LIV. 45, 34, 9 VLP. dig. 4, 3, 30 SCHOL. Cic. Bob. p. 52, 15 Hild. commodum: RHET. Her. 2, 10, 15 CIC. inv. 1, 30. 31. 2, 46 al. complexus: QVINT. inst. 5, 10, 103. 7, 2, 57. 8, 5, 3. conclusio:

RHET. Her. 3, 12, 22. condicio: SEN. benef. 3, 7, 5 QVINT. inst. 3, 6, 15, 4, 2, 101. 10, 2, 24. 11, 1, 49. conflictio: v. p. 690, 39. conformatio: QVINT. inst. 9, 2, 46. congressus: QVINT. inst. 3, 6, 4. coniectio: PAVL. dig. 50, 17, 1. coniunctio: CIC. Cluent. 56. conscientia: SCHOL. Cic. Bob. p. 51, 26 Hild. de conscientia malae -ae. constitutio: v. p. 690, 4. contentio: CIC. de orat. 2, 72. contrarium: RHET. Her. 4, 28, 11. copia: CIC. Q. Rosc. 2. defensio: CIC. de orat. 2, 130 Q. CIC. pet. 20 QVINT. inst. 12, 1, 36. defensor: CIC. Verr. 2, 16 Sest. 75. 144. delatio: TAC. hist. 3, 10. dictio: CIC. inv. 1, 33 LIV. 7, 5, 8 VAL. MAX. 1, 1, 21 SEN. epist. 97, 9 al. dies: LIV. 38, 50, 10 dies -ae dicendae. differentia: QVINT. inst. 5, 2, 5. diffidentia: QVINT. decl. 250 p. 27, 2 PLIN. epist. 5, 1, 7. dignitas: CIC. inv. 2, 71. discrimen: QVINT. inst. 4, 3, 3 sine discrimine -arum atque utilitatis. dispendium: APVL. apol. 74 sine maximo -ae dispendio transgredi. dispositio: QVINT. inst. 7, 10, 11. dissimilitudo: CIC. Sull. 17. distributio: RHET. Her. 2, 18, 27. divisio: RHET. Her. 1, 10, 16. 17. ductus: MART. CAP. 5, 470. dux: CIC. Planc. 74 qui nostrae -ae duces et quasi signiferi fuissent. exemplum: CIC. inv. 1, 16. exercitatio: QVINT. inst. 12, 2, 25. exitus: RHET. Her. 3, 8, 15. exordium: RHET. Her. 1, 7, 11. 3, 12, 22. expectatio: TIRO frg. Gell. 6, 3, 13 *sensus iudicium* expectatione -ae suspensos. expositio: CIC. inv. 1, 28. facultas: CIC. Q. Rosc. 2 facultate -ae confisus. fides: QVINT. inst. 1, 8, 10. fiducia: QVINT. inst. 9, 2, 51 decl. 348 p. 372, 21. figura: GAIUS dig. 44, 7, 1, 1 obligationes aut ex contractu nascuntur aut ex maleficio aut proprio quodam iure ex variis -arum figuris. finis: QVINT. inst. 7, 1, 63. firmamentum: CIC. inv. 1, 18 de orat. 2, 331. fons: QVINT. decl. 388 p. 438, 22. forma: CIC. part. 101. fortuna: LIV. 4, 15, 2. fundamenta: CIC. Flacc. 4. genus: CIC. Verr. 2, 27 Lig. 10 de orat. 1, 15 IVV. 7, 155 S. C. de sumpt. lud. glad. (Corp. II 6278) 19 al. v. p. 689, 53. inclinatio: QVINT. inst. 5, 13, 57. instauratio: PAVL. dig. 5, 5^a, 10. instrumentum: CIC. de orat. 2, 146 QVINT. inst. 5, 6, 2. iudex: CVRT. 6, 10, 3. PLIN. nat. praef. 10. iudicium: RVT. LVP. 1, 15 SCHOL. Cic. Bob. p. 12, 18 Hild. ius: RVT. LVP. 2, 17 meae -ae ius omitto. locus: CIC. inv. 2, 155. magnitudo: CIC. div. in Caec. 73 Brut. 115 TAC. dial. 37. mandator: CALL. dig. 49, 14, 2, 6. meditatio: TAC. dial. 14. membrum: QVINT. inst. 11, 3, 51. motus: CARM. epigr. 1516, 6 -arum moderans subinde motus. multitudo: CIC. de orat. 2, 140. natura: CIC. Caecin. 10 de orat. 2, 132. 307. cf. inv. 2, 110 vim et naturam (de orat. 2, 141). necessitas: CIC. de orat. 1, 264 QVINT. inst. 3, 2, 2. opera: CIC. leg. 1, 12. oratio: CIC. Cael. 55. orator: CARM. epigr. 425, 2. ordo: QVINT. inst. 4 proem. 6. pars: RHET. Her. 3, 10, 18 CIC. inv. 1, 26. 32. 2, 45 Q. Rosc. 13 div. in Caec. 45 Cluent. 3 Mur. 48 Flacc. 83 Cael. 23 de orat. 3, 32 QVINT. inst. 3, 5, 4 al. patrocinium: Ov. Pont. 1, 2, 70. patronus: CIC. de orat. 2, 280 fin. 4, 22 LIV. 43, 16, 3 QVINT. inst. 12, 3, 1 CORP. III 11690. V 6991. 7375. X 4560 al. perfugia: CIC. Cluent. 51 remedia ac perfugia -arum. periculum: SEN. benef. 3, 13, 1 si periculum -ae dicendae adituri erunt. principium: CIC. part. 121 Brut. 209. propugnator: CIC. Sest. 144. ratio: QVINT. inst. 4, 2, 75. 5, 12, 14. 10, 7, 3. 12, 8, 1 SCHOL. Cic. Bob. p. 6, 25 Hild. silentium: CIC. Verr. 6, 13 in foro silentium esse summum -arum atque iuris. similitudo: SCHOL. Cic. Bob. p. 83, 25 Hild. spes: CIC. Caecin. 3 Lig. 31. splendor: CIC. S. Rosc. 142. status: QVINT. inst. 3, 6, 3. 7, 4, 25 al. strepitus: CARM. epigr. 1387, 17. studium: TAC. dial. 3. summa: RHET. Her. 1, 4, 7 summam -ae breviter exponemus. CIC. inv. 1, 23 QVINT. inst. 3, 6, 7. 6, 2, 1. susceptio: CIC. Mur. 2. terminus: PLIN. epist. 3, 9, 22 AVR. Front. p. 14, 27 N. tractatio: RHET. Her. 3, 4, 7. turpitude: CIC. inv. 1, 24. vacuum: QVINT. inst. 12, 9, 8 conviciis implent vacua -arum. varietas: CIC. de orat. 1, 16. 118 orat. 38 QVINT. inst. 12, 2, 15. vires: CATO ad fil. frg. 16 QVINT. inst. 6, 1, 10. viscera: CIC. de orat. 2, 318 ex ipsis visceribus -ae sumenda sunt. vitium: CIC. de orat. 2, 291. usus: CIC. de orat. 1, 199 -arum usum forensem. utilitas: RHET. Her. 2, 12, 17 RVT. LVP. 2, 5 QVINT. inst. 4, 1, 16 al. *praepositiones*: ad: CIC. Sull. 4 aditus ad -am (de orat. 2, 320 orat. 50). de orat. 1, 256 subitae ad propositas -as exercitationes. ex: CIC. Verr. 3, 30 cum hos sibi quaestus constituisset... ex eis -is, quas ipse constituerat. in c. acc.: CIC. Att. 1, 18, 2 introitus fuit in -am fabulae Clodianae. in c. abl.: CIC. Mil. 12 mediocris in bonis -is auctoritas. Brut. 321 assiduitatem in -is et industriam. PLIN. epist. 6, 33, 5 notabilis... et mira eadem in -a... diversitas incidit. pro: CIC. orat. 111 *Demosthenis oratio* pro -a Ctesiphontis.

4 causa c. *genetivo substantivi*: a *hominis*: COM. pall. inc. 56 amici (58). RHET. Her. 4, 15, 22 adversariorum (CIC. inv. 2, 143 de orat. 2, 102). CIC. Verr. 2, 125 Dionis. Balb. 35 Gaditanorum. Cluent. 52 libertinorum. de orat. 1, 51 clientis. Phil. 2, 30 Brutorum. QVINT. decl. 300 p. 184, 14 extraneorum. SENT. procos. Sard. (Corp. X 7852) 6 Patulcensium. et *saepissime*. CIC. Verr. 5, 138 totius provinciae. epist. 13, 7, 2 municipii. ORAT. imp. Claud. (Corp. XIII 1668) 32 Comatae Galliae. in *imagine*: SEN. contr. 10, 2, 2 concurrerunt iuvenes, aetatibus (*i. iuvenum*) -a agebatur. h *rei*: CIC. Quinct. 32 capitis (71. 95 rep. 5, 2 NEP. Iph. 3, 3). Cluent. 147 ambitus. SEN. contr. 7, 2, 9 parricidii. 9, 2, 13 adulterii. *ibid.* maiestatis. VAL. MAX. 2, 10, 1 reptundarum. ASCON. tog. cand. p. 93 incesti. QVINT. inst. 4, 2, 9 caedis. 5, 11, 39 veneficii. *saepissime apud* Ictos, ex. gr.: IAVOL. dig. 24, 1, 20 obligationis. 24, 3, 66, 5 dotis. IVLIAN. dig. 30, 91, 2 legati (cf. GAIUS

inst. 2, 262 -am per damnationem legati). POMPON. dig. 49, 15, 14 pr. postliminii. AFRIC. dig. 46, 1, 21, 2 fideiussionis. GAIUS dig. 24, 1, 42 donationis. SCAEV. dig. 21, 2, 69 pr. libertatis. PAPIN. dig. 12, 1, 36 condicionis. 16, 1, 7 mandati. 38, 1, 41 alimentorum. 41, 3, 44, 7 peculii. 49, 16, 15 desertionis. VLP. dig. 5, 3, 5, 2 falsi. 7, 9, 5 pr. fructus. 14, 6, 3, 3 emptionis. 16, 3, 1, 25 depositi. 27, 9, 5, 4 damni infecti. 43, 8, 2, 38 conductionis. 46, 1, 5 accessionis. PAVL. dig. 4, 4, 46 iudicati. 5, 1, 20 crediti. 7, 9, 10 ususfructus. 13, 7, 18, 2 pignoris. 15, 1, 57, 1 fideicommissi (MOD. dig. 40, 5, 11). 46, 3, 95, 2 debiti. INSCR. Notiz. degli scavi 1888 p. 408 electo ad -as fisci tuendas al.

5 *epitheta notabiliora*: absurda: CIC. part. 128. aequa: CIC. off. 3, 88. annonaria: HERMOG. dig. 49, 14, 46, 6. aperta: CIC. Balb. 56. assumptiva: CIC. inv. 2, 127 QVINT. inst. 7, 4, 7 (*κατ' ἀντίθεσιν*). bona: TER. Phorm. 226 CIC. Cael. 24 Lig. 10 leg. 3, 34 fin. 4, 1 SEN. conti. exc. 6, 2 al. brevis: QVINT. inst. 4, 2, 4. capitalis: CALL. dig. 49, 14, 2, 3 PAPYR. Berol. 628 II 3. centumviralis: TAC. dial. 38 HIER. epist. 50, 2. certa: CIC. Verr. 2, 28 VLP. dig. 26, 2, 12. civilis: RHET. Her. 1, 8, 12 CIC. inv. 2, 167 COD. Theod. 2, 1, 9. clara: CIC. de orat. 1, 180. praeclara: CIC. Mil. 36 rep. 3, 8 Phil. 7, 4. concertativa: SVLP. VICT. rhet. 10 p. 318, 22. copiosa: CIC. Tull. 28. criminalis: CHAB. dig. 22, 5, 1, 1 COD. Iust. 1, 17, 2, 8^b GREG. M. epist. 13, 50. dubia: CIC. Balb. 56 Lig. 19 Att. 11, 15, 4. dura: QVINT. inst. 4, 1, 25 PORPH. Hor. sat. 1, 10, 25. ethica: SVLP. VICT. rhet. 6 p. 316, 8. exilica: PAVL. FEST. p. 81. facilis: TER. Phorm. 226 CIC. Verr. 6, 173 ac. 2, 7 Ov. trist. 3, 11, 21 QVINT. inst. 4, 2, 27 (difficilis: CIC. Cluent. 57 Verr. 5, 44 ad Q. fr. 3, 3, 2 QVINT. inst. 12, 1, 33). finalis: GROM. p. 286, 16. 363, 11. 364, 5. 365, 8 al. firma: CIC. Cluent. 51 p. red. in sen. 9 Balb. 19. fiscalis: VLP. dig. 1, 16, 19 pr. CORP. VIII 9249 INSCR. Notiz. degli scavi 1888 p. 408. forensis: CIC. de orat. 3, 141 TAC. dial. 8. frumentaria: CIC. Verr. 4, 10. furtiva: VLP. dig. 13, 1, 8, 1. grata: CIC. Verr. 6, 173 -a populo grata atque iucunda. Mil. 102 al. hereditaria: GAIUS inst. 2, 155 VLP. dig. 27, 3, 7, 1. honesta: CIC. Verr. 2, 21 QVINT. inst. 3, 2, 2 al. inferior: CIC. Brut. 30. integra: CIC. Sest. 70 Rab. Post. 15 Caecin. 98 leg. 3, 47. iusta: CIC. leg. 2, 48. iniusta: QVINT. inst. 2, 17, 31 *saepius*. levis: LACT. mort. pers. 21, 3. lucida: QVINT. inst. 4, 4, 4. magna: CIC. ac. 2, 64 Brut. 301 al. magnifica: DECRET. decur. Tergest. (Corp. V 532) 9. mala: CIC. Caecin. 46 Balb. 35 leg. 3, 34 Att. 8, 15, 3 al. manifesta: CIC. Att. 4, 3, 3. necessaria (rei publicae): SCHOL. Cic. Bob. p. 83, 5 Hild. negotialis: CIC. inv. 2, 70 SVLP. VICT. rhet. 59 p. 350, 21. nocens: CIC. S. Rosc. 59. noxalis: GAIUS inst. 1, 141. 4, 79. obscura: CIC. Planc. 37 de orat. 1, 250. 2, 100. pathetica: FORTVN. rhet. p. 88, 28 SVLP. VICT. rhet. p. 316, 8. par: CIC. Lig. 10 GAIUS inst. 3, 127 (dispar: CIC. off. 2, 61). parvula: CIC. de orat. 2, 88. peculiaris: PAPIN. dig. 46, 1, 47, 1. pecuniaria: GREG. M. epist. 3, 7. perdita: CIC. Tull. 55. poenalis: VLP. dig. 46, 3, 7. praesens: SCHOL. Cic. Bob. p. 6, 25. 12, 18 Hild. al. privata: CIC. Brut. 246 PAVL. dig. 47, 10, 6 GREG. M. epist. 13, 50 al. probabilis: RHET. Her. 1, 2, 3 CIC. Verr. 6, 173 de orat. 1, 44. publica: CIC. epist. 11, 7, 2 RVT. LVP. 1, 15 LEX Malac. (Corp. II 1984) 5, 58 DECRET. decur. Tergest. (Corp. V 532) 1, 36 CASSIOD. var. 1, 22, 2. 2, 29, 2 GREG. M. epist. 4, 9. ratiocinativa: FORTVN. rhet. 2 p. 103, 23 rationalis: RHET. Her. 2, 12, 18. sancta: CIC. Sest. 83. similis: CIC. Att. 14, 12, 1 (dissimilis: CIC. Phil. 2, 59). simplex: CIC. Cluent. 49. spatiosa: PLIN. epist. 6, 2, 8. splendida: CIC. S. Rosc. 142 Verr. 6, 173. superior: CIC. Att. 13, 19, 5. tenuis: CIC. orat. 124. epist. 9, 12, 2 -am tenuem et inopem. QVINT. inst. 11, 1, 93. tributoria: VLP. dig. 48, 18, 1, 20. tripartita: CIC. Verr. 4, 12. tristis: QVINT. inst. 11, 3, 153. tutelar: VLP. dig. 12. 3, 4 pr. vectigalis: PAPIN. dig. 39, 4, 8, 1. vera: RHET. Her. 1, 8, 12. 2, 8, 12 CIC. Brut. 316 orat. 221 ac. 2, 10. verecunda: CIC. Att. 1, 17, 8 SEN. contr. 7, 4, 3 QVINT. inst. 4, 5, 19 (cf. -a ficta p. 690, 80).

III *littore sensu apud recentiores fere i. q. res* (cf. francog. chose): *huc iam quodammodo pertinere videtur*: CIC. leg. ag. 1, 11 excipit *lex* in vectigali imponendo *duos agros*... quem putat existimaturum duas -as in orbe terrarum repertas, quibus (*sc. duobus illis agris*) gratis parceret? LAMPR. Comm. 4, 3 nec implevit *facinus* (*sc. caedem Commodi*) multis cum eo participantibus -am. ARNOR. nat. 3, 15 quod mutorum animalium formas divinis inseruerint -is *Aegyptii*. 7, 34 quia gaudere laeta re maestosque fieri tristioribus conspiciunt -is. HIL. in Matth. 14, 8 in superioribus gestae rei ordo est in his autem nunc species -ae consequentis exponitur. AMM. 20, 3, 8 scrutatores -arum intellegibilium. 26, 1, 1 non humilium minutias indagare -arum. HYG. astr. p. 2, 25 denique -am pervenisse usque eo, dum diceretur aeneum genus hominum natum. OROS. hist. 6, 9, 21 me aliquid utilitatis subtraxisse -ae. EVSTATH. Bas. hex. 9, 6 p. 963^c omnium -arum difficillimum est se ipsum cognoscere. DRAC. laud. dei 3, 348 -a pudicitiae naturae iura diremit. CASSIOD. hist. 9, 24 p. 1141^b abrogavit huiusmodi -am. 9, 25 p. 1141^d -ae remedium memorabile praeparavit. in psalm. 118, 97 si quaslibet -as respectu domini sub moderatione disponat... legem domini meditatur in omnibus. Ios. c. Ap. 1, 66 Romanorum civitate tantas -as belli conficiente. 1, 217 plurimi veritate antiquarum -arum frustrati sunt. IORD. Get. 263 haec -a (*'res gesta'* Mommsen) Ardarici felix affuit nationibus. MYTIAN. Chrysost. hom. 21, 4 noli scrutari, o homo, -as proximi tui.

GREG. TVR. Franc. 7, 21 si rex mortem fratris desiderat ulciscere, noverit huius -ae hunc esse signiferum. VEN. FORT. vita Albin. 14, 39 equus . . . gressum movere non voluit; suspicans rex culpam esse equi magis quam -ae (*i. suae rei*). BAVDON. 4 si quid de -a quam timebat . . . sentiret. GLOSS. V 429, 47 perissima (*lege peripsema*) purgamentum pomi vel alicuius -ae, vel quisquilia.

synonyma et iuxta posita: ad I: cf. p. 664, 44 sqq. ad II: cf. p. 685, 69 sqq. 690, 12 sqq. *variae significationes iuxta usurpantur (plerumque cum lusu verborum) his locis:* TER. Haut. 41 mea causa -am hanc iustam esse animum inducite. Hec. 55 mea causa -am accipite et date silentium. RHET. Her. 1, 16, 26 ut docendi -a in hac -a consistamus. CIC. S. Rosc. 5 his de -is ego huic -ae patronus extiti. Att. 7, 3, 5 -am solum illa -a non habet. Ov. rem. 696 ut melior causa -a sit illa tua. SEN. epist. 46, 3 nisi quod iam etiam ubi -a sublata est, mentimur consuetudinis -a. FRONTO p. 155, 13 N. unam solam posse -am incidere, qua -a claudat aliquantum amor erga te meus.

derivata: caussalis, caussarius, caussula. caussari. composita: caussidicus, caussificari.

caus(s)ābundus, -a, -um *a caussari*. PRISC. gramm. II 137, 20 in 'bundus' desinentia similitudinem habere significant: . . . et sunt paene omnia huiusce modi formae nomina verbalia et si a verbis primae coniugationis derivantur, a habent longam antepaenultimam ut causer causeris causerundus. *Meister.*

***caus(s)ālis**, -e *a caussa*. *i. q. ad causae redditionem vel ad causam pertinens, id in quo causae vel principia rerum posita sunt:* GLOSS. III 278, 56 -e: αἰτιον. PALAEM. Char. gramm. I 225 -es coniunctiones sunt hae: . . . hae enim ubi causa redditur rerum coniungere orationem solent (COMINIAN. Char. gramm. I 224 -es, αἰτιολογικοί coniunctiones sunt [cf. GLOSS. II 221, 28 αἰτιολογικοί -es]. PROB. inst. gramm. IV 143 potestas coniunctionum in quinque species dividitur, id est copulativam, disiunctivam, expletivam, -em, rationalem. DOSITH. gramm. VII 418 coniunctiones -es, αἰτιολογικοί. DON. Ter. Andr. 478 Eun. 415. Phorm. 213 -em vim habet, quod ait iratus. SERV. gramm. IV 418 inter -es et rationales coniunctiones hoc interest, quod tunc utimur -bus, cum de causa loquemur, tunc rationalibus, cum de ratione. *ibid.* pro rationalibus -es ponere possumus. Aen. 2, 97, 4, 106. HIER. in Ier. 32, 26 p. 1087 ut -em coniunctionem poneret dicens 'propterea'. in Is. 38, 16 sqq. p. 474 -isque coniunctio sequentia cum superioribus copulat. PS. RVFIN. in Os. 12, 11 per -em ergo coniunctionem. MART. CAP. 3, 286 de -bus . . . et rationalibus *coniunctionibus*. EXPLAN. in Don. gramm. suppl. 157 -is est *coniunctio* quotiens de causa loquitur. PRISC. gramm. III 47 'ergo' -is et rationalis coniunctio. 95. 236. 242 pro *ἐάν* graeca coniunctione, quae -is est vel perfectiva. AVDAX gramm. VII 349 -is speciei coniunctiones quot sunt. ISID. orig. 1, 12, 4 *coniunctiones* -es dicuntur a causa, eo quod aliquid cogunt facere. GRAMM. suppl. 264 -es *coniunctiones* dicuntur, quae causam demonstrant. GRAMM. *passim*. cf. PRISC. gramm. III 236 adverbis vel coniunctionibus affirmativis vel -bus). EMPOR. rhet. p. 572 per quos eundem sit. . . sunt . . . gradus . . . generalis, proprius, personalis, -is, conjecturalis. *ibid.* -is in quo id ipsum, ad quod sententia nostra dirigitur, quale est, explicatur. PS. SORAN. quaest. med. 28 *pathognomica dividitur* in duo, id est semioticam i. inspectionalem et actiologicam i. -em partem. Avg. gen. ad litt. 5, 5 p. 146, 6 non itaque temporali sed -i ordine prius facta est informis formabilisque materies. 5, 23 p. 167, 21 in semine ergo illa omnia fuerant . . . vi potentiaque -i. 6, 14 p. 189, 1 -es illae rationes, quas mundo indidit deus. p. 189, 15 illuc primarias omnium nascentium -es rationes. 7, 22 p. 220, 4 non ipsas tunc naturas atque substantias, quae futurae fuerant, deum creavisse, dum crearet omnia simul, sed earum futurarum -es quasdam rationes. 8, 3 p. 235, 8 futuri -es rationes in creatura condens. CLAVD. MAM. anim. p. 73, 18 si -ium rationum secreta rimare. FVLG. myth. 1, 6 invidiae ternario conflentur statu, id est naturali, -i, accidenti. . . -e est ut amoris zelum atque invidiae.

neutr. subst. caus(s)āle, -is *i. q. caussa*: ARNOB. nat. 5, 18 sicut suis scribit in -bus Butas (*sc. αἰτίαι*). CLAVD. MAM. anim. p. 74, 12 quae omnia in illo sunt granulo -bus reposita secretis. *adde:* PS. CYPR. singul. cler. 6 -e est omne, quod feminae est, et copulatio eius semper infesta est (*cf. p. 680, 82 sqq.*). [QVINT. inst. 4, 1, 30 *leg. casu laedi.*]

adv. caus(s)āliter: AVG. gen. ad litt. 5, 4 p. 143, 1 an in ipsa terra facta sunt omnia -r et rationaliter, sicut in seminibus iam sunt omnia. 5, 23 p. 168, 23 quae aqua et terra produxit potentialiter et -r, priusquam per temporum moras ita exorerentur. p. 169, 15 creavit omnia simul. . . non alternante spatio temporaliter sed ordinata cognitione -r. 6, 6 p. 177, 22 factus est homo . . . invisibiliter, potentialiter, -r, quo modo fiunt futura non facta. 6, 10 p. 183, 3 ex occultis atque invisibilibus rationibus, quae in creatura -r latent. 6, 11 p. 185, 4 non tunc praedestinatus . . . neque tunc -r vel consummate incohatus . . . sed creatus in tempore suo visibiliter (*passim*). EPIST. pontif. 751 Thiel (Anast. 6) 4 potentialiter . . . et -r in opere pertinente ad creanda omnia simul . . . operatur deus. [SIDON. epist. 9, 11, 6 *v. casualiter.*]

? **caus(s)ālitās**, -ātis *f. a caussalis. i. q. nexūs caussalis*: PS. AVG.

quaest. test. I 122 *filius dei* nihil plane differt in substantia, differt autem in causalitatis gradu (*sic quattuor codd. recentiores, at cod. antiquissimus Colbertinus* in causa vel gradu) quia omnis potentia a patre in filio est.

caus(s)āris *v. caussa p. 686, 29.*

caus(s)ārius, -a, -um *a caussa*. GLOSS. *ὑπαίτιος*. reus. litis amator. NOT. Tir. 5, 52. 1 *in re medicina i. q. morbo affectus*: SEN. dial. 6, 11, 4 quocumque se movit homo, statim infirmitatis suae conscium . . . tenuissimis causis atque offensionibus morbidum, putre -um. nat. 1 praef. 4 hoc corpus -um. epist. 68, 7 -ae partes (CHIRON 254). PLIN. nat. 23, 75 -os dentes (MARCELL. med. 12, 23 denti -o). MARCELL. med. 18, 19 cetera . . . quae sunt in lacertis brachiorum et cubitis et digitis ac nervis et articulis -a. *masc. caus(s)ārius pro subst.:* PLIN. nat. 25, 61 sanguinem excreantibus -iisve latere. MARCELL. med. 8, 126 quemlibet oculorum -um.

2 *in re militari de militibus aegrotis, invalidis, qui propter valetudinem arma ferre non possunt* (*cf. v. Domaszewski, PW. III 1218*): LIV. 6, 6, 14 tertius exercitus ex -is senioribusque a L. Quinctio scribatur, qui urbi moenibusque praesidio sit. CORP. XIII 2948 Valerius . . . cau(s)āri(us) ex milite praetoriano. [*dub.:* SPART. Hadr. 10, 1 *Hadrianus omnes -os* (casuarii cod., eas variis Mommsen, casus variis Madvig) liberalitatibus sublevavit.] *hinc missio caussaria* (GLOSS. iurispr. cod. Paris. gr. 1357^A *καυσάρια μίσιοι διαβολή. αἴτια*): VLF. dig. 3, 2, 2, 2 *missio* est -a, quae propter valetudinem laboribus militiae solvit *militem*. 29, 1, 4 MACER dig. 29, 1, 26. 49, 16, 13, 2. 3 COMMENT. Lucan. 5, 288 THEOPHIL. inst. iust. 2, 11, 2. *iocose:* APVL. met. 4, 4 rebar . . . me prorsus exanimatum ac debilem mereri -am missionem. *Meister.*

***caus(s)ātio**, -ōnis *f. a caussari*. GLOSS. querimonia. litigatio. *legitur inde ab ITALIA et TERT.*

1 *i. q. excusatio, obiectio*: TERT. idol. 12 habes dicta domini . . . adimentia tibi omnem -em. castit. 12 scio quibus -bus colorem insatiabilem carnis cupiditatem. coron. 11 subvertit totam substantiam sacramenti -o eiusmodi. ITALIA Iob 23, 5 (Aug. in Iob p. 556, 17) et cognoscam -es, quas loquetur mihi (*αἰσθητὴν δὲ τίνα μοι ἀπαγγελεῖ*, VVLG. intelligam quid loquatur mihi; *cf. AVG. ibid.* redditiones causerum). Phil. 1, 18 (Tert. adv. Marc. 5, 20 p. 647) sive -e sive veritate Christus annuntietur (*προσάσει*, VVLG. per occasionem). SYMM. epist. 1, 9 quae animo destinatis nullis -bus obstrepantur. 2, 22, 2 nulla de uxoris utero -o est. 2, 36, 1 ut expectationem meam pia -e frustreris. AMBR. Tob. 6, 24 otiosa -o est: saltem renovetur chirographum. HEGES. 1, 30, 5 ut nulla Siloni superesset -o. HIER. in Hab. 1, 2 p. 607 primae -i responderat dominus. epist. 55, 3 omnes -es apostolus amputans 77, 3 nubendi universa -o . . . feminis amputatur. in Gal. 5, 19—21 p. 509 exclusa -o est. AMM. 18, 6, 5 omni -e (cautione V) posthabita. 26, 5, 12 neve hac -e provincias desereret. 29, 6, 3 munimentum absque ulla -e (*i. dilatione*) consurgeret. 30, 6, 2 usitatas illas -um species firmabant. 31, 4, 13 hac -e (accusatione VA) principem firmare pacem in medio flumine coegisse. AVG. epist. 126, 4 volebat addi . . . et aeris morbidi -em. adult. coniug. 2, 11, 11 procreandorum filiorum ista -o. MART. CAP. 5, 458 deprecatio . . . nihil -is associat, sed in exorandi humilitatem precesque suspirat. NOVELL. Valent. 35, 2 obsoniorum praebitionem sine ulla -e . . . procurandam. MAX. TAVR. serm. 37 inanis ergo et stulta -o nullum ita fuisse natum (*sc. ut Christum*). CASSIOD. hist. 5, 37 hanc -em habens Cyrillum episcopum deposuit. *adde:* IVL. VICT. rhet. 2 p. 375 in hac *controversia* . . . ex -e (*i. ex causativo litis; fortasse scribendum caussativo*), *ἐκ τοῦ αἰτίου*, et continentia, *ἐκ τοῦ συνέχοντος, τὸ κρινόμενον* apparet.

2 *i. q. querela*: HIL. in Matth. 15, 9 et de pane -o et de ieiunio silentium introducit (*ibid.* conquerentibus). SYMM. epist. 4, 18, 3 adhuc manet de fruge -o. 5, 78. 9, 69. GAUDENT. serm. praef. p. 830^A ut ad propositam -em redeam. SALV. gub. 3, 29 neque enim iusta -o est, cur proferantur aliqua (*ibid.* queri). 4, 34 quis ergo est -i locus. LEO M. serm. 43, 2 ut etiam magnos animos ista concutiant et in aliquod illicitae -is murmur impellant. NOVELL. Valent. 34, 1 de episcopali iudicio diversorum saepe -o est. ARNOB. in psalm. 101 p. 470^B ne forte sit in eo ira, -o, maledictio. CASSIOD. var. 5, 30 ne ad nos exinde ulterius querela revocetur et incipiat gravis esse animo nostro in ducem revoluta -o. 3 *i. q. lis, iurgium*: COD. Theod. 3, 5, 2, 2 (*a. 319*) -bus pulsus. MART. CAP. 5, 466 non de facto, unde orta -o est, . . . disquiritur. VAL. CEM. hom. 20, 3 crescit . . . de contentione -o. 20, 10 nulla est de occupata possessione -o. NOVELL. Valent. 26, 3 penitus cuiuslibet litis aut -is fomite derelinquit. SIDON. epist. 3, 9, 2 incertum mihi est, an sit certa -o. BOETH. herm. pr. 2, 12 p. 167, 19 de earum propositionum, quae cum modo proferuntur, oppositionibus multa -o est. CASSIOD. var. 5, 12, 3 ut civiliter plantata -o finem de legibus sortiatur. CONC. Aurel. a. 541 p. 90, 5 donec ipsa -o abrogetur. p. 90, 6 inter se quacumque -e dissentiant. p. 91, 18 quaecumque -o quotiens inter clericum et saecularem vertitur. LEX Burg. lib. const. 29, 2 nulla interfectoibus . . . moveatur ex hac parte -o. 50, 1 ut terminandae -is modum instructio legibus adiecta contineat. LEX Visig. 8, 4, 19 nihil in eo -is existat. 10, 1, 14 ut pro ea re deinceps nulla accedat -o. GREG. M. epist. 1, 9 fines, de quibus -o mota est. 9, 24 cum de negotiis vilibus

exorta -o maioris . . . requisitionis indigeat. *i. q. obiurgatio:* RVFIN. apol. adv. Hier. 2, 1 explicatis et post tergum reiectis his . . . -bus (*ibid.* obiectiones, criminatio, accusatio). AVG. epist. 108, 2 causam nostram ab omni calumnia vestrae -is absolvit. LEO M. epist. 34, 1 non plene potuimus dicere . . . quo tenderet tam dolosa -o. GREG. M. moral. 26, 2 ab humilitatis specie ad verba tumidae -is exilivit. VIRG. gramm. epit. 5 p. 35 causa duplex est, aut enim de -e aut de cautela dicitur. *4 in re medicina: causa morbi vel morbus:* GELL. 20, 1, 30 ne -o ista aegri corporis perpetuam vacationem daret. PALLAD. 1, 4, 2 si . . . in pulmonibus ac thorace aut nulla est aut rara -o. VINDIC. epist. ad Valent. 4 ne quid -is in corpusculo eius maneret. THEOD. PRISC. eup. faen. 19 si de frigore auribus -o vel dolor emergerit. 46 de dentium -e. 77 de veretri hoc est naturae -e. log. 22 fit . . . sanguinem emittentibus sub trina vulnere -o. *et saepius.* CASS. FEL. 1 contingit . . . ex perfrictione . . . -o nervositatis. 43 acuta . . . splenis -o. 44. 52 podagrisci in crure solum -em habent.

synonyma: querela, lis, obiectio, criminatio, accusatio, causa (*morbi*).

caus(s)ativus, -a, -um; cf. c. causa vel c. caussari. GLOSS. II 221, 26 αἰτιολογικός. *de scriptura caussativus v. l. 32.* fere *i. q. caussalis:* CHALC. comm. 23 origoque eius, quod a deo instituitur, -a, non temporaria (*bis*). MART. CAP. 7, 731 hanc monadem patrem omnium Iovem rite esse nominatum, quod quidem idealis illius intellectualesque speciei vis -a testatur. *nota sensu passivo:* PRISC. gramm. II 423, 15 causa . . . fit secundae et tertiae personae prima persona; iure igitur illis proponitur, quae sunt -ae (*cf. l. 37*).

t. t. gramm.: adverbium: CAPER gramm. VII 111, 6 'quanto' -um est adverbium. casus: PRISC. gramm. II 185, 25 quarto loco est accusativus sive -us; accuso hominem et in causa hominem facio. modus: VIRG. gramm. epit. 7 p. 52, 19 alio nomine Aeneas vocabat, ut pro optativo caussativum poneret, unde et pro 'ut' hoc loco 'ne' causalem persaepe ponimus.

neutr. caus(s)ativum, -i pro subst.: MAR. VICTORIN. adv. Arrium 4, 10 p. 1120^p -o (*i. causa*) priore, quod est vivere, ad id, quod est vita, ut illud generans et pater, hoc genitum et filius et sit et esse dicatur. PRISC. gramm. II 423, 13 quod causa naturaliter ante -a esse solet. III 96, 23 proprie causales coniunctiones sunt, quae -a, id est res ex causa antecedente eventientes, significant (*v. l. 27*). *t. t. rhetorum:* GLOSS. II 221, 27 αἰτιολογίων. 571, 14 quaestio causae.

FORTVN. rhet. 1, 2 p. 82, 6 quid est actio? -um litis, propter quod res in iudicium devocatur. 1, 6 p. 85, 13. 15. IVL. VICT. rhet. 2 p. 375, 29 -um quod Graeci αἰτίον appellant (SERV. Verg. georg. 1, 63 Aen. 2, 11). p. 375, 31 συνέχον quod est -i destructio. 3, 8 p. 381, 2. MART. CAP. 5, 472 ductus reperitur ex -o litis, hoc est ex re, quae controversiam facit, ergo ductus de consilio nascitur, consilium ex -o litis exoritur. -um est, quod facit dubitationem, ut in illo tyranni -um litis est, quod tyrannus custodiam et arcis postulat et armorum (*v. p. 690, 48 sqq.*).

caus(s)ator, -ōris m. a caussari. i. q. accusator: SCHOL. Cic. Gron. p. 431 quasi hoc -r (*C. accusator v*) obiciat. LEX Sal. 57, 1 usque dum vos inter me et -em meum legem iudicatis. *ibid.* cum causa discussa fuerit inter duos -es (*i. partes litis*).

deriv.: contracaussator.

caus(s)idicālis, -e a caussidicus. ad caussidicum pertinens: AVR. Fronto p. 68, 22 N. -i prosum odio et taedio. GELL. 12, 2, 1 quod . . . res atque sententiae . . . levi et -i argutia sint.

caus(s)idicātio, -ōnis f. a caussidicari. GLOSS. δικολογία, iurisdictio. i. q. causae actio: FRONTO p. 193, 2 N. quod si ultra epistulae modum videbor progressus, eo eveniet, quod ea res postulat, ut cum epistula coniuncta sit quaedam -o.

caus(s)idicātus, -ūs m. a caussidicari. GLOSS. II 277, 38 δικολογία (487, 36). 571, 20 iurisdictio.

caus(s)idicāna, -ae f. a caussidicus. munus caussidici: SYMM. epist. 5, 16, 15 germano tuo . . . ad bonam viam morum -am credidi profuturam. AMM. 30, 4, 22 ad ultimum id habet -a cum ceteris metuendum et grave. COD. Theod. 8, 4, 30, 1 (*a. 436*) si qui . . . -am in foro amplissimae praefecturae orientis . . . profitetur iudicio.

caus(s)idicor, -ārī (-o, -āre) [a caussidicus. Th.]. DOSITH. gramm. VII 430, 12 -or δικολογῶ (GLOSS. II 277, 39). GLOSS. III 276, 63 -o.

deriv.: caussidicatio, caussidicatus.

**caus(s)idicus, -ī m. [a causam dicere. Th.]. GLOSS. δικολόγος, δικαιολόγος, advocatus. II 571, 19 iuredicialis, iudex. V 500, 3 factionarius. NOT. Tir. 5, 53. scripturam caussidicus inveni in codd. NOVELL. Valent. 31, 8. 34, 2. caussid- ubique in INSCR. p. 704, 41 sqq. legitur inde a CIC. pro adiectivo ponitur: PORPH. Hor. carm. 4, 1, 14 -um oratorem esse ostendit Paulum.*

i. q. caussarum actor; dicitur saepius cum contemptu (fere i. q. rabula, opp. advocatus, iurisconsultus, pragmaticus; v. Kubitschek, PW. III 1812 sq. et cf. CIC. l. 82 SEN. apocol. 12 TAC. dial. 1), dein omnino advocatus, patronus (cf. QVINT. p. 704, 17 APVL. p. 704, 27): CIC. de orat. 1, 202 non enim -um nescio quem neque clamatorem aut rabulam hoc sermone nostro conquirimus. orat. 30 qui Lysiam sequuntur, -um quendam sequuntur, non illum quidem amplum at-

que grandem, subtilem et elegantem et (*nec codd.*) qui in forensibus causis possit praeclare consistere. LVCR. 4, 966 -i causas agere. PAVL. FEST. p. 283 -us pugnaciter loquens rabula (*ravilla codd.*). SEN. dial. 5, 37, 2 ostiario -i alicuius aut divitis. SEN. apocol. 7 cum -os audirem diem et noctem (AVR. Fronto p. 37, 1 N. -os in undecimam horam audio). 12 Agatho et pauci -i plorabant . . . iurisconsulti e tenebris procedebant. *ibid.* capita conferentes et fortunas suas deplorantes -os. *ibid.* o -i, venale genus. COLVM. 1 praef. 6 sine ludicris artibus atque etiam sine -is olim satis felices fuerunt. PETRON. 46 destinavi illum *<aliquid>* artificii docere . . . aut praeconem aut -um. *ibid.* Phileronem -um. 141. frg. 8 Cerberus forensis erat -us. TEST. porcelli p. 244 dabo . . . -is et verbosis linguam. MART. 1, 97, 2 te patronum -umque putas. 2, 64, 1 dum modo -um, dum te modo rhetora fingis. 4, 8, 2 exercet raucos tertia hora -os. 10, 70, 11 nec -o possis impune negare. 11, 30, 1 os male -is et dicis olere poetis. 12, 68, 3 non sum ego -us, nec amaris litibus aptus *al.* QVINT. inst. 12, 1, 25 non inutilem sane litium advocatum, quem denique -um vulgo vocant. IVV. 6, 439 nec -us nec praeco loquetur. 7, 148 nutricula -orum Africa. 15, 111 Gallia -os docuit facunda Britannos *al.* TAC. dial. 1 horum . . . temporum disertis -i et advocati et patroni et quidvis potius quam oratores vocantur. 12 inter quos (*dis genitos sacrosque reges*) neminem -um, sed Orphea et Linum . . . accepimus. SVET. Claud. 15 -os patientia eius solitos abuti. Vesp. 13 amicorum libertatem -orum figuras ac philosophorum contumaciam lenissime tulit (EVTR. 7, 20, 1 convicia a -is et philosophis in se dicta. PS. AVR. VICT. epit. 9, 4). FRONTO p. 170, 19 N. -orum scatebra exoreretur idem (*munus procuratoris*) petentium. APVL. apol. 48 patronos litigatorum -os nominari. LAMPR. Diad. 4, 2. LACT. inst. 3, 1, 5 maximos quoque oratores a -is mediocribus saepe victos. mort. pers. 22, 4 eloquentia extincta, -i sublatis, iure consulti aut relegati aut necati. COD. Theod. 2, 10, 5 (*a. 365*) quisquis vult esse -us, ipsam solam sumat in causas agendo personam. NOVELL. Valent. 2, 2 pr. (*a. 442*) privilegia dudum -is delata. 2, 2, 1 honorandis -is. *ibid.* qui -orum numero optat adiungi. 31, 8 (*a. 451*) -os, qui possint controversiae sustinere conflictum. 34, 2 ut -um officii amissio, iurisconsulti existimationis et interdictae civitatis damna percillant. ENNOD. epist. 5, 2, 3 nota proximitate sociantur -us et senator. CORP. VI 9240 aeternae animae L. Aeli Terti -i. 4886 Caesaris lusor mutus argutus imitator Ti. Caesaris Augusti, qui primum invenit -os imitari.

advocatus rei publicae (cf. Kubitschek, PW. III 1813): CORP. V 5894 d. m. C. Valeri Petroniani decur(ionis) pontificis sacerdotis iuven(um) Med(iolanensium) -i, legationibus functi. XIII 5006 L. Aur. Reperto iuven(i) erudito, -o his civ(itatibus) Valliusae et Equestri. 7063 L. Sextio Pervinco dec(urioni) civitatis Auderensium -o.

translate: PS. AMBR. act. Seb. 62 qui futurus eram advocatus ad agendas causas mortalium, suscipiam christianitatem ad agendas actiones angelicas, cum unus esse coepero ex eorum numero, qui aeternam vitam accipiunt et efficiuntur -i sanctitatis (*fere i. q. defensores fidei*).

synonyma et iuxta posita: advocatus, clamator, iurisconsultus, orator, patronus, praeco, rabula, rhetor, verbosus; dives (*v. l. 4*), philosophus (*v. l. 24*), poeta (*v. l. 15*), senator (*v. l. 37*).

derivata: caussidicalis, caussidicina, caussidicari.

caus(s)iflor, -ārī [cf. c. causa et facere. Th.]. i. q. caussari, excusationem dicere: PLAVT. Aul. 755 haud -or, quin eam ego habeam potissimum. APVL. met. 10, 9 verberonem blaterantem et incancinne -antem.

caus(s)or, -ātus sum, -ārī (-o [-āvī?], -āre) [a causa. Th.]. de formis activis causo v. p. 706, 67. scribitur caussabatur: RVFIN. Clement. 1, 55. kausatus: ARVS. gramm. VII 489 hanc rem Sall. hist. V (*v. l. 81*). NON. p. 89 -ari: causam dicere vel defendere. GLOSS. ποφαλόγομαι. αἰτιῶμαι. accusor aut queror. -atur queritur vel querella(m) infert. querellatur vel queritur. causas dicit, causas quaerit. muginatur. -etur murmuretur. legitur inde ab PACVV., apud vetustiores rarius. scribitur per compendium NOT. laterc. gramm. IV 317 c̄ (*i. causat*). [*it. cosare, francog. vet. choser. M.-L.*]

I i. q. causam afferre vel veram vel fictam, excusare: A generatim: 1 absolute: HIER. epist. 22, 25 excuses licet atque -eris. VVLG. deut. 30, 13 neque trans mare positum, ut -eris et dicas. OROS. hist. 2, 6, 14 nostri incircumspecta anxietate -antur. HIPPOCR. aer. 22 sperantes se de[re]liquisse de[e]o, -antur (*sc. eum, τῶ θεῷ ὄν ἐπαιτῶνται*). additur de: LIV. 5, 15, 6 -atus de privati portenti procuratore. TERT. fug. 8 ne de carnis . . . infirmitate -eris, de spiritus firmitate autem dissimules. adv. Marc. 2, 18 de victus necessitate -etur. AVSON. 419, 71 faciles . . . praebere aditus nec de occupationibus -ari. AVG. epist. 95, 9 cui epistulae festinantissime te respondisse de diaconi festinatione -atus es. AVELL. p. 71, 24 de corporis inaequitate -ata itineris non potuerit iniuriam sustinere. EVSTATI. Bas. hex. 7, 5 p. 942^B nullus . . . de ignoratione -etur. 2 seq. accusativus: CIC. Q. Rosc. 41 num quid -are, quin ab iudicio abeas turpissime victus? SALL. hist. frg. 5, 15 militum voluntatem -atus. HOR. epist. 1, 14, 12 uterque locum immeritum -atur inique. TIB. 1, 3, 17 ego sum -atus aves aut omina dira. PROP. 4, 4, 23 saepe illa immeritae -ata est omina lunae. LIV. 3, 64, 2 consensum patrum -bantur. 23, 8, 7 ipse valetudinem

excusans patre animi... perturbationem -ante. Ov. am. 1, 9, 13 nec freta pressurus tumidos -bitur euros. met. 9, 768 tempora differt, nunc ficto languore moram trahit, omina saepe visaque -atur. CELS. 7, 14 eadem tria -atus. MART. 4, 7, 3 -aris barbanteque annosque pilosque. 4, 15, 3 tu -atus amici adventum... rogas. Ps. FRONTIN. strat. 4, 7, 31 ut -ati ventos retro redirent. TAC. hist. 3, 59 Sabinus inhabilem labori et audaciae valetudinem -batur. ann. 1, 47 hiemem aut negotia varie -atus primo prudentes, dein vulgum, diutissime provincias fefellit. 13, 44 neclere moras, adversam patris voluntatem -ari. SVET. Cal. 44 primos pilos ademit -atus senium cuiusque et imbecillitatem. FRONTO p. 228 N. Neptunum multas et graves curas maritimas -atum. APVL. apol. 79 posset videri excusabunda se filio vim meam quam voluntatem suam -ari maluisse. met. 3, 13 cenula perfunctus -atusque capitis acrem dolorem. TERT. monog. 14 quam diu -bimur carnem? 16 si inopiam quis -etur. adv. Marc. 4, 23 p. 499 illi autem -ato patris sepulturam respondet Iesus. 4, 39 p. 554 Moysi -ato linguae tarditatem. VLP. dig. 2, 11, 2, 8. 14, 3, 11, 3 ne quis -ari possit ignorantiam litterarum. 36, 1, 13 -ari quid non poterit ne condicio deficiat (AMM. 31, 7, 5 morbum -ante, ne ferventibus proeliis interesset). 42, 6, 1, 12. 43, 24, 13, 5. PORPH. Hor. epod. 14, 1 quasi interrogationes eius volens effugere amorem -atur. IVST. 9, 2, 7 inclementiam caeli et terrae sterilitatem -atus... respondit nullas sibi opes esse. HIER. epist. 28, 1 epistulae brevitate -ati sumus et rem libri non posse explicari litteris praeteximus. 60, 10 aetatem incongruam sacerdotio -batur. VVLG. Sirach 29, 6 in tempore redditionis postulabit tempus... et tempus -bitur. RVFIN. Clement. 1, 55 -batur Iesu nostri baptismata velut... nuper inductum. IVL. VICT. rhet. 6, 1 p. 396 ut (si) silvam, montem, campum... -rentur. AMM. 14, 7, 10 morbos diu -atus. 17, 1, 12 -atus veri similia plurima. 19, 11, 6 vana quaedam -antes et irrita. 21, 4, 4. 25, 5, 3. 26, 4, 6. 26, 8, 13. 30, 2, 3. GAUDENT. serm. 13 sterilitatem -aris, necessitates praetendit, temporis angustias queris. SVLP. SEV. epist. 3, 13 non recuso nec fatiscens -bor aetatem. HERM. Pal. sim. 6, 3, 5 dominum deum -antur (*αὐτῶνται*, cf. p. 704, 71). EVSTATH. Bas. hex. 8, 6 p. 952^A paupertatem -ati suos exponunt liberos. **3 seq. acc. c. inf.:** LIV. 28, 35, 2 -ando corrumpi equos inclusos. 36, 10, 12 hiemem instare apud suos -atus rex... recessit. Ov. ars 1, 427 si non esse domi, quos des, -bere nummos. CVRT. 4, 16, 18. 6, 7, 21 ille non vacasse sermoni suo regem -atus discessit. SVET. Nero 49 -atus nondum adesse fatalem horam. FRONTO p. 228, 28 N. Ditem quoque patrem -atum multa opera multaque cura templa infera aegre coerceri. GELL. 18, 4, 9 negotium sibi esse -atur et digreditur. APVL. met. 9, 20 nocturnas tenebras sibi -batur obsistere. VLP. dig. 2, 15, 12 si postea -etur de eo solo se cogitasse. 30, 50, 1 nec... -ari potest secundum se iudicatum per gratiam. 32, 11, 8. CHALC. comm. 297 perversitatem seminarium malorum fore -ati sunt. SYMM. epist. 7, 50, 2 nec privatis officiis actus publicos obstare -eris. HIER. epist. 21, 42 saepe -atus sum expoliri non posse sermonem. AMM. 27, 2, 1 eo diu cunctante -anteque diffusos... barbaros semet adoriri non posse. COD. Theod. 2, 27, 1, 2 (a. 421) si se forsitan -etur absentem. **4 seq. infinitivus:** CVRT. 6, 5, 31 -ata sine custode regnum reliquisse petere perseverabat. AMM. 28, 6, 4 huius necem ulcisci... iniuste -antes. FVLG. RVSP. epist. 1, 16 si forte quis non toto animo vovisse -etur. ALC. AVIT. frg. 2, 3 litterator... liberos -atus in campi patens... ducere... trahit hostilis ad valli latus. **5 seq. coniunctiones:** SVET. Cal. 23 -atus... quod hic... se... non esset secutus. VLP. dig. 16, 3, 3 noluit praestare -atus, quod semel ignarus vendidisset. 40, 5, 24, 14 nec -ari debere, quod minus illi relictum sit. SPART. Sept. Sev. 7, 4 -atusque est, quod ad se occidendum Iulianus... misisset. quin v. p. 704, 80. ne supra l. 18. **B speciatim:** fere i. q. recusare: PAPIN. dig. 40, 7, 34, 1 si heres -bitur accipere rationes. i. q. contra dicere, obicere: LVCR. 1, 398 quamvis -ando multa moreris... tamen fateare necesse est. HIL. in Matth. 14, 4 darique his cibum praecipit; et solos se quinque panes et duos pisces habere -antur. 15, 6. SVLP. SEV. chron. 1, 43, 4 cum... cibum peteret, illa -ari, non esse sibi nisi. PAVL. NOL. carm. 15, 246 se -atur non posse sequi. CASSIAN. conl. 20, 8, 6 si... afflictione ieiuniorum abolere te tua peccata non posse -aris. HIER. c. Vigil. 7 -bantur quondam et apostoli, quod periret unguentum. SVLP. SEV. chron. 2, 1, 4 -ante Asphane, ne... proderet. **i. q. indicare:** LIV. 24, 1, 10 Locrenses profugisse ipsum -rentur. HIER. epist. 22, 27 humilis sedeas, scabello te -eris indignam. 117, 4 etiam si talis est, ut -aris. AMM. 19, 9, 5 -atus se castris hostilibus abscessisse. 20, 8, 20 alimentariae rei gratia divelli -atus a Caesare. 30, 4, 19 ut nondum se patroni... -entur instructos. RVFIN. hist. mon. 11 p. 430^C cum -retur non inveniri navigium. ALC. AVIT. epist. 18 p. 49, 32 consortium damnasse -atus est. THEODORIC. Cassiod. var. 1, 23, 2 quicquid adversum... viros se habere -atur. PASS. Thom. p. 149, 21 -atur se debilem per imbrem effectum.

II i. q. conqueri (cf. SCHOL. Hor. gloss. I sat. 1, 6, 87 questus -atus): A absolute: VERG. ecl. 9, 56 -ando nostros in longum ducis amores. QVINT. inst. 11, 1, 59 nec -anti pupillo sic tutor irascatur. TREB. trig. tyr. 33, 7 qui cum malevolis quidem sed bono animo -baris. HIER. epist. 120, 10 frustra queritur atque -atur. 147, 1 paene lapsa pede et fluctuante vestigio -batur dicens eqs. PROSP.

in psalm. 147, 19 unde possit ignorantia humana -ari. **seq. de:** AMBR. serm. 2, 3 mala res admittitur et de iniuria nemo -atur. HIER. in Is. 58, 6-7 ne de paupertate -eris. in Gal. 4, 8-9 p. 453 eorum... invidiam... qui -ati de eo fuerant. GAUDENT. serm. praef. p. 837^C nec... audeat quicquam de iudicio divino -ari. 9 -atur de illis (*Iudaeis*)... sic per prophetas deus. CASSIAN. conl. 12, 8, 2 qui... de naturali condicione -antur. 12, 8, 5. 15, 6, 2 de quibus (*hominibus*) cum apostoli -rentur et dicerent. 23, 15, 6. 24, 25, 5 de Christo, qui illud imponit duritia atque asperitate, -amur. c. Nest. 2, 4, 3. PROSP. c. coll. 1, 2 de his armis, quibus communis fides est defensa, -antur. Ps. PROSP. vocat. gent. 2, 32 si... de parentum carnalium iudiciis conqueri non audemus, ... numquid de summi patris... aequitate -andum est? SALV. ecl. 2, 63 superflue de infirmitate -aris. gub. 2, 11. 8, 36 LEO M. epist. 157, 4. serm. 20, 3 nemo de sua tenuitate -etur. BOETH. cons. 2, 4 de infortunio iure -ari. ENNOD. dict. 21, 12 p. 486, 17 quid de patrimonii exilitate -aris? epist. 1, 19 p. 31, 9. 2, 19 p. 63, 17. 3, 28 p. 92, 3. 9, 30 p. 253, 25 de virtutum messe -bitur. VAL. CEM. hom. 7, 4 qui non solet de paupertate -ari. SACR. Leon. p. 413 de caelesti nulla tenus vigore -entur. p. 417 de secretorum tuorum dispensatione -amur. BENED. reg. 2 ne -etur de minore forte substantia. 55. **B seq. accusativus:** IVVENC. 3, 178 femina... natam -ata iacentem. AVR. VICT. Caes. 17, 8 cum... alvi dolorem -retur. AMM. 15, 5, 29 murmura -antis inopiam militis (15, 7, 3 plebs excita vini -ando inopiam). RVFIN. apol. Orig. 48 p. 630^A uni ex ipsis, qui novitatem sermonis -bantur. **C seq. acc. c. inf.:** VEG. mil. 1, 4 melius... est, ut exercitatus iuvenis -etur aetatem nondum advenisse pugnandi, quam doleat praeterisse. Ps. RVFIN. in Am. 2, 1-3 eosque ita furuisse -atur. AVG. civ. 1, 28 permissum hoc esse -entur. SVLP. SEV. dial. 2, 1, 7 diaconus... pauperem non comparare -atur. PROSP. c. coll. 18, 3 querimonia, qua liberum arbitrium -antur auferri. SALV. ecl. 1, 11 compelli se... amore -antur. 1, 57. gub. 4, 76 de hostili iniquitate conquerimur et paganiam barbariam perierare -amur. 6, 20 negligi nos a divinitate -amur. LEO M. epist. 12, 10 quod... factum esse -atus est. AVELL. p. 554, 23 variis se concussionibus -atur affligi. p. 691, 9. SIDON. epist. 2, 2, 1 ruri me esse -aris. CLAUD. MAM. anim. p. 98, 20 carum tuum absentem te habere -aris. ALC. AVIT. carm. 3, 206 squalet et ipse dies, -antur sole sub ipso subductam lucem. epist. 7 p. 86, 3. IOBD. Get. 231 si hic murmuras et me venire -aris Tolosam. LEX Burg. Rom. 38, 2 se vi et metu coactum ad pacta venisse -etur. **D seq. enuntiatum:** HIER. in Ezech. 5, 8-9 p. 50 quid... -er, quod in praecipis meis non ambulaveritis. SALV. gub. 3, 6 -aris igitur, quid sit istud. SERM. Caspari anecd. p. 320, 10 non -eris, si non subiaceat sensui tuo ordinationum caelestium magnitudo.

III i. q. causam dicere, litigare (cf. NON. p. 89 -ari causam dicere vel defendere. SCHOL. Hor. gloss. I epist. 2, 2, 22 iurgares -reris): PACVV. trag. 23 qui sese affines esse ad -andum volunt. ACC. trag. 418 qui potis est refelli quisquam, ubi nullus -andi locus? AFRAN. com. 91 vide ut facunde contra -aris patrem (*an coniungendum* contracauseris? v. IV 740, 80). HIER. in Is. 38, 15 p. 472 quid dicam quidve -bor contra te factorem meum? APRING. in apoc. 2, 3 et -ari se cum eis ostendit, quod... sint vitiorum laqueis occupati. 2, 19 sed -atur adhuc adversus eam, quod sit illi fornicatoriae illius Iezabel typo. CASSIOD. var. 3, 15 quando pro remedio -antium committuntur vobis ambigua iurgiorum. GREG. TVR. Franc. 3, 36 veni ad respondendum, quia -urus es nobiscum coram domino. 8, 27 quasi pro coniuge, quae eum spreverat, ... -urus. GREG. M. epist. 9, 198 si -ari voluerint, contentiones partium tua necesse est cognitione discingi. **i. q. incusare, obiurgare:** VVLG. Rom. 3, 9 -ati enim sumus (*προητιασόμεθα*) Iudaeos... sub peccato esse. SALV. gub. 5, 14 quia et ii, quos tales -amur esse, Romani sunt. PAVL. PETRIC. Mart. 1, 156 princeps ignavum -atus tempore belli immemorem laudis causas finxisse timoris. IOBD. Rom. 307 parcitatem quidam avaritiam -bantur, severitatem... crudelitatem. LEX Burg. lib. const. 44, 2 si mulier in... vocem -antis eruperit. 45 multos... et per vacationem -antium... cognoscimus depravari.

act. caus(s)o, -äre: passive: TERT. adv. Marc. 2, 25 p. 369 -ato nuditatis pudore. FIRM. math. 8, 27 p. 237, 21 quorum mors a bestiis -etur (*i. inferetur*). AVG. c. Fort. 26 si ergo -anda est haec res VIGIL. THAPS. c. Arrian. 2, 50 ne postmodum de aliqua oppressione -etur (*i. querela ageretur*) a nobis. **active (cf. CASSIOD. [ex Cornuto] gramm. VII 149 sicut fuisse, divisisse, esse et -asse):** GENNAD. dogm. 67 cibos quoque credere malos vel malitias -are percipientibus non est christianorum. MART. BRAC. sent. patr. 85 si contra eum, qui vi nocuit, -are velit.

part. perf. caus(s)ātus, -a, -um (cf. GLOSS. III 278, 57 -atum αἰτιατός): BOETH. anal. post. 1, 7 cum non ex -atis sciatur causis. 2, 17 numquid, cum -atum est, et causa est. *ibid.* si vero causa sit et -atum simul.

adv. compar. caus(s)ātius: PLIN. nat. praef. 7 quod si hoc Lucilius... dicendum sibi putavit, Cicero mutuandum... , quanto nos -ius ab aliquo iudice defendimur?

syn.: excuso, praetexo, praetendo, queror, conqueror, murmuro, iurgo.

derivata: caussabundus, caussatio, caussativus, caussator.
compos.: contracaussator (*an* contracaussari? v. p. 706, 49. *addasne* ac- de- ex- in- recusare?). Wulff.

caus(s)ula, -ae f. a *caussa* deminutive. GLOSS. causa modica.
i. q. levis quaedam et parva controversia: CIC. opt. gen. 9 *Lysias* parvarum rerum -as scripsit. CAPITOL. Opil. 4, 3 egisse -as, declamasse, ius postremo dixisse. *i. q. exigua occasio vel praetextus* (cf. p. 679, 45): BELL. Afr. 54, 1 parvulam... -am nactus Caesar.

caustērīum v. cauterium p. 709, 79.

causticō, -ōnis f. a causticare. CHIRON 654 causticum imponit et post -em quinto die in via et ad laborem committit.

causticē, acc. -ēn, καυστική, nomen herbae. PS. APVL. herb. 9 Graeci batrachion... alii -en, Latini apium rusticum appellant.

caustico, -āre a causticus. *causticum imponere*: CHIRON 222 deinde post tertium numerum dierum renibus -bis (caustig-cod.). 440 haec omnia articula -bis et unctionem parato. 594 confirmata locum -bis et ambulare iubebis. 606 sanata vulnera -bis. 997 postea -bis et sic promoves. *deriv.*: causticatio.

causticus, -a, -um, καυστικός. GLOSS. V 417, 34 -is: asperis, firmioribus. 426, 45 asperis. *vim adurendi, rodendi habens*: PLIN. nat. 20, 130 natura... -a (27, 77). 20, 238 sinapi illitum -ā vi emendat pusulas (24, 184 huic -a vis est. 25, 139. 27, 72. 112 polyanthemum... -ā vi exulcerat. 29, 110. 32, 98 -am vim habent. 32, 140).

PELAGON. 492 malagma -um (VEG. mulom. 1, 28, 6. 3, 14, 4). CHIRON 902 -ae compositiones. MARCELL. med. 14, 69 medicamen -um. THEOD. PRISC. log. 102 iniciendus est Athenaei veluti -us trochiscus. CASS. FEL. 13 p. 20 est... -ae... virtutis, id est incensoriae (20 p. 32 propter virtutem, quam continet -am). *in imagine*: CASSIAN. conl. 6, 11, 8 nec illa severissima et, ut ita dixerim, -a ignis indigent medicina, sed eruditio verbi sufficit ad salutem. inst. 10, 7, 6 qui non profecissent ad remedia leniora, austerioribus quibusdam et -is medicamentis sanare aggreditur nullaque iam mitium verborum fomenta praemittit.

neutr. subst. causticum, -ī: *i. q. medicamentum causticum* (NOT. Tir. 102, 23). *mascul. l. 46*. PLIN. nat. 20, 90 inter -a intellegitur. 24, 88 inter -a est. 25, 173 ranunculi folia -is... miscent (30, 29. cf. 33, 163 -is teritur. 34, 178 -is additur). 26, 3 -is... curabatur. 26, 65 pro -o in usu sit. PELAGON. ind. cap. 32 compositiones -i (323 CHIRON 904). 216 utaris... -o (VEG. mulom. 2, 46). VEG. mulom. 1, 48, 5 renibus eorum -um inducis (2, 82, 6). 2, 44, 2 imponetur -um (2, 82, 4 CHIRON 44. 107). 3, 14, 1 -um umecta siccatur, laxata constringit, luxata reparat, laesa confirmat. THEOD. PRISC. log. 27 admoveo -a. gyn. 20 -is adhibitis. *ibid.* ego blandis quam -is magis... purgationem sedare volui. *genera caustici*: PELAGON. 322 -um calidum. CHIRON 42 crudum (VEG. mulom. 2, 39, 2). 50 ferventissimo. 902 ordinarium. 905 siccanum. 906 thermanticum. 908 gregalem. CHIRON 907 ad armos. *ibid.* ad coxas. VEG. mulom. 3, 28, 18 ad nervos crassos. 3, 28, 19 ad nervorum dolorem. MARCELL. med. 14, 58 ad uvam penitus minuendam.

deriv.: causticare (*graece* caustice).
(caustus), -a, -um, καυστός. PS. PRIMAS. in Hebr. p. 749^c holocaustum...: nam ὄλον dicitur totum, καυστόν, -um, vero incensum.
causus v. causos p. 659, 57. [Meister.]
cautē v. caveo p. 643, 53 sqq.

cautēla, -ae f. [a *cautus*, cavere. *Th.*]. *cautella*: PLAVT. Mil. 603 v. *infra l. 65 sq.* SALV. epist. 4, 27. 9, 17 PAUL. PETRIC. Mart. 1, 81 CONC. Turon. a. 567 p. 128, 7 (-elam B). cf. GRAMM. suppl. 68, 18 alia *derivativa nomina* in 'ella' desinentia, ut *cautus cautella*.
cautilla: ORIBAS. syn. 5, 2. -īla: PAPYR. Marini 87, 19. 22. PRISC. gramm. II 120, 7 consonante... antecedente in a desinentia denominativa seu verbalia formas habent tres: 'la', 'na', 'ra'. 'la' e longa antecedente: *cautus cauti cautella*. *inde a* PLAVTO.

I. q. cura, providentia, provisio, circumspectio (cf. RVFIN. hist. 4, 14, 7 gr. εὐλάβεια. GLOSS. II 223, 45 ἀκριβεία): *A absolute vel cum genetivo subiectivo*: PLAVT. Mil. 603 cum cura aut cautella (A, catella A¹, cata P) locus loquendi lectus est. APVL. met. 2, 6 a -a... tantum affui ut... gestirem. 5, 5 observandum pressiore -a (AMM. 14, 2, 7 p. 708, 4). MIN. FEL. 7, 6 vates... dant -am periculis. HIL. trin. 7, 8 haec... demonstranda... fuerunt non copiae studio, sed ratione -ae (cf. SALV. eccl. 3, 26 ratione atque -a). 8, 31 tenuit (AVG. in psalm. 147, 20 PAUL. MED. adv. Cael. 5)... apostolus... et absolutam demonstrationem et sollicitam (v. p. 708, 22) -am. PRISCILL. tract. 3, 66 confidentiam... volumus esse quod dicebamus antea esse -am. HIER. adv. Pelag. 3, 11 quantum... inter se distant... prudentia et calliditas, fortitudo et temeritas, -a et timiditas (cf. SALV. epist. 9, 17 timori atque -ae. gub. 6, 80 ablatum... erat... timor, ne posset esse -a). MAXIMIN. c. Ambr. 94 scripturae divinae ipsae syllabae sunt spiritali -a servandae. 96 auctoritati generalis concilii... -a congrua reservanda. PELAG. in II Cor. 1 p. 774^A (syn. prudentia). VEG. mil. 1, 2 servabatur illa -a, ut... tiro... insurgeret. 3, 6 -ae caput est, ut ad quae loca... sit profecturus exercitus ignoretur. 3, 10. 25 dux providus sub ea -a... debet... configere (CASSIOD. var. 8, 10, 3. 12, 5, 8 inst. div. 29 AVELL. p. 514, 9). 2, 17 dispositione atque -a. 4, 38 sicut providos -a tuta-

tur, ita neglegentes extinguit incuria. 4, 39 maior adhibenda -a est (CASSIOD. var. 1, 25, 1. 1, 29, 1. 4, 15, 2. 7, 7, 1. 7, 10, 2 inst. div. 1 p. 1112^B. 21 p. 1136^A. cf. MVTIAN. Chrysost. hom. 9, 3 animadvertere opus est et -am exhibere). AMM. 14, 2, 7 circumspecta -a observatum est. 14, 9, 2 -a nimia... haeserat. 16, 12, 20 pari -a. 26, 7, 12 hac -a vana persuasione rapiendi Illyrici destitutus. 29, 1, 18 vitam omni -a defendens (CASSIOD. var. 10, 18, 1). RVFIN. Basil. reg. 13 sancti apostoli memores esse debemus, qui ad nostram -am ausus est ne angelis quidem parcere (cf. *infra l. 70*). Orig. in gen. 16, 3 similem de relatione famis invenies habitam esse -am (CONC. Turon. a. 567 p. 128, 7). AVG. serm. ed. Mai 115 ab omni malitia, cogitatione simul et opere ad -am atque munditiam... transitum faciamus. gen. ad litt. 11, 22 p. 354, 25 praestatur sanctis ex eorum (*malorum*) comparatione -a. c. Secundin. 23 -a humana tacuit uxorem deo... committens eius pudicitiam conservandam. epist. 43, 20 qua diligentia, qua -a, qua provisione... iudicavit *quendam* (cf. AVELL. p. 317, 29). AVELL. p. 62, 18 sacrae exemplaria pro -a direxi. p. 290, 12 huius -ae providentiaeque formam prodecessorum nostrorum constituta... tradiderunt. p. 315, 17 quam tenere debeamus -am, cuius... -ae memores (*syn.* circumspectio). p. 677, 14 ordine et -a. p. 679, 12 consueta -a et... vigilantia (GREG. M. epist. 5, 13). PAUL. MED. adv. Cael. 5 *gregem* pastor bonus sollicita et pervigili -a custodis (CASSIOD. var. 2, 11, 1). OROS. hist. 2, 10, 3 ut... in viro feminea -a, in femina virilis audacia spectaretur. SALV. epist. 4, 27 semper in amore -a est. SACR. Leon. p. 354 -ae nostrae non desit socianda benignitas. PETR. CHRYS. serm. 132 p. 561^P salva ea -a et reverentia, ut a deo, quae deo digna sunt, postulentur. MAX. TAVR. c. pag. 787^B qui arbitrio suo et -a poterit declinare quod imminet. ACT. Archel. 54, 3 animas diligenti -a servatas. SERM. Corp. Vind. 21 serm. 24 p. 319, 9 solent naves... nisi grandis -a fuerit, paene submergi. VICT. VIT. 3, 69 pro... agnis a communi domino magna tibi -a et sollicitudine commendatis (CASSIOD. var. 8, 12, 3. 11, 5, 5). ALC. AVIT. epist. 18 -ae et caritati satisfacitis. 91 impenso -ae vestrae munere. BOETH. herm. sec. 5, 11 p. 352, 9 res magnae apud eos (*peripateticos*) -ae fuit. ENNOD. carm. 1, 7 praef. me... nocitum -a vestra denuntio. opusc. 3, 166 p. 374, 8 nihil egi studiosius nisi ut, quod est -ae, apertos inimicos agnoscerem. CASSIOD. in psalm. 118, 138 veritatem vero nimis animis inculcare -a est. ORIBAS. syn. 1, 9 cum -a parcius auferis sanguinem (1, 16. 25. 5, 2 THEOD. MOPS. in Gal. 3, 13. 14 cum omni... -a legem implevit. gr. μετὰ... πάσης... τῆς ἀκριβείας). CONC. Turon. a. 567 p. 121, 28 pastoralis -a propagatur in... custodia. GREG. TVR. Franc. 9, 37 extra modum quam sacerdotalem -am decit. PALLAD. hist. mon. I 1 p. 255^C legentibus -ae studio consulamus. EPIST. pontif. Thiel 700 (Gelas. 42, 4) singulari -a. *c. genet. subiectivo et possessivo (personae vel rei incorporeae)*: HIL. trin. 11, 30 errorem hunc... apostolici sermonis -a prohibebit. AMBR. spir. 1 prol. 9 sanctus Gedeon... diligentius exploravit; est enim necessaria -a sanctorum. VEG. mil. 4, 45 -a hostium evitatis insidiis... confligat. RVFIN. apol. adv. Hier. 1, 5 spiritus sancti. CANON. Migne 56, 637^A contra quod *dogma* apostolicae sedis -a pervigilat. PAUL. PETRIC. Mart. 1, 81 maluerit trepidae -a fidei... concessisse uni, quam divisisse duobus. ENNOD. opusc. 1, 59 p. 277, 18 nec viri fortis in te deest securitas nec -a metuentis. 3, 68 p. 348, 8 *imperator* pro aliorum -a non metuit. CASSIOD. in psalm. 33, 22 geminavit *psalmista* promissionis... -am. var. 4, 51, 10 mimus... Philistionis -a repertus. 7, 5, 1 doctorum... diligens debet esse -a. VITA Caes. Arel. 1, 2 stilus noster... -a artis grammaticae destitutus. CORIPP. Ioh. 1, 568 haec sit praecipue summi -a laboris. GREG. TVR. vit. patr. 8, 2 advertite -am viri dei (Franc. 6, 40 advertite... -am eius et vide astutiam). GREG. M. moral. 2, 1 maiorum casus ad -am nos humilitatis accingat. epist. 5, 63 alterius casus alterius solet esse -a. 9, 93 restituentis attendenda -a est, ut nulla ei possit... ex ipsa nasci restitutione molestia. 11, 9 studii tui -am... tibi... prodesse (*syn.* provisio). *c. genet. synonymi*: IVL. VAL. 3, 25 addo -am eiusmodi diligentiae. PS. AMBR. spir. sanct. 1008^A prudentiae suae -a. CASSIOD. var. 7, 7, 1 providentiae nostra solita -a.

B. c. genet. obiectivo: I rei: a de re providenda, curanda: SACERD. gramm. VI 465, 31 cum colasi, id est cum -a verisimilitudinis. HIL. c. Const. 16 ubi... religionis maxima et sola -a est, excluditur *novitas*. CASSIOD. in psalm. praef. 9^C et ad bibliothecae -am unus derelictus est *codex* et propter congregationis studium commodissime... noscitur esse divisus (cf. *supra l. 8*). GREG. M. epist. 3, 41 rerum ecclesiasticarum... providere -am. *c. genet. gerundi*: RVFIN. hist. 8, 12, 2 *vitam* finierunt minore quidem tolerantiae fiducia, sed conservandae fidei maiore -a. AVG. in psalm. 147, 20 ipsa sollicita -a et vitandi inimici et diligendi. COD. Iust. 1, 12, 6, 7 sicubi depositae... dicuntur *res mobiles*, inquirendi tantam volumus esse -am. *b. de re vitanda*: PS. ATHAN. ad mon. 2 p. 73^A bonorum appetentium vel malorum... -am. *2 hominum*: GREG. M. epist. 11, 9 praepositorum sollicitudo subiectorum -a est, quia qui super rem creditam vigilat, hostis insidias declinat.

II fere i. q. securitas (cf. cautio 2a): COD. Iust. 6, 38, 3 cautione vel -a vel ἀσφάλεια (RVFIN. hist. 3, 36, 4 ἀσφάλεια. GLOSS. III 424, 54. 441, 47. cf. II 249, 19 ἀσφάλισμα) minime fideiussionem, sed

5 10 15 20 25 30 35 40 45 50 55 60 65 70 75 80

5 10 15 20 25 30 35 40 45 50 55 60 65 70 75 80

5 10 15 20 25 30 35 40 45 50 55 60 65 70 75 80

5 10 15 20 25 30 35 40 45 50 55 60 65 70 75 80

5 10 15 20 25 30 35 40 45 50 55 60 65 70 75 80

5 10 15 20 25 30 35 40 45 50 55 60 65 70 75 80

5 10 15 20 25 30 35 40 45 50 55 60 65 70 75 80

5 10 15 20 25 30 35 40 45 50 55 60 65 70 75 80

nudam professionem significari. POMPON. dig. 13, 7, 6 idonea -a a debitore pro indemnitate ei praestanda (INST. Iust. 1, 20, 5 COD. Iust. 2, 59, 2, 10). GAIUS dig. 16, 3, 14, 1 -a idonea reddenda. VLP. dig. 3, 3, 15, 1 duplici -a interponenda. 5, 1, 21 dandum diem cum competenti -a ad solvendam pecuniam (GREG. M. epist. 5, 25). INST. Iust. 4, 11, 4 alia . . . -a vel satisfactione exponenda (COD. Iust. 5, 37, 28, 1). COD. Iust. 5, 14, 11, 2 his *hypothecis* esse mulierem ad -am suam contentam. 5, 37, 25 pr. cum omni praecedente -a. 11, 48, 20, 1. GREG. M. epist. 5, 25 eum cum scriptis tuis . . . sub competenti (v. p. 707, 82) -a transmittite (9, 163). 9, 150 in unitate ecclesiae scripturae proveniente (9, 144, 13) -a permanere consentit (cf. AVELL. p. 691, 16 probare potest se catholicae professionis servare -am). 11, 13 propter suprascriptam -am. PAPH. Marini 87, 19 ut nobis cautilas mori solito praebeant (87, 22).

synonyma: ad I: circumspectio, diligentia, providentia, provisio, prudentia, sollicitudo, vigilantia. ad II: satisfactio.

coniuncta: timor, timiditas. *opposita*: ad IA: audacia, incuria. ad IB: appetentia.

derivatum: cautelitas.

cautelitas, -ātis f. a cautela. ENNOD. epist. 8, 8, 1 p. 206, 2 an . . . circa me illam tuam cautelitem (V, -illitatem B) aestimas esse servandam? *Poeschel.*

cautēr, -is m., *καυτήρ*. GLOSS. V 445, 3 navicula (*lege novacula*). 349, 48 -e ferrum, fam (*anglosax.*, fort. corruptum, v. *Götz Thes. gloss.*). 421, 6 ferrum, melius tindre (*anglosax. i. q. 'Zunder'*). III 208, 3 -es: *καυτήρες*. V 445, 16 ferramenta ad ustulandum.

instrumentum quo urunt medici et tortores, cauterium (cf. *Daremberg-Saglio s. v. chirurgia*), saepe in imagine: TERT. pall. 5 adigo -em ambitioni. VEG. mulom. 2, 6, 11 partes . . . -e ferreo vel, quod utilius creditur, cuprino combures. RVFIN. hist. 8, 12, 10 oculis ferro effossis isdemque -e adustis, sinistro etiam poplite nihilominus -e debilitato. PRVD. perist. 5, 230 arvina posthinc ferreum impressa -em lavit. 10, 490 credas cremari stridulis -bus. THEOD. PRISC. eup. faen. 62 si . . . vulneris radix occupaverit altiora . . . -es admoveo eodem loco. log. 46 aliqui etiam -es adhibuerunt. 62 escas et -es partibus thoracis infigo. 64 virgulam auri vel argenti ignefactam loco sanguinanti suppono, ut ex hoc -e protinus compescatur. OROS. apol. 30, 1 non solum verborum impudentia sed etiam scriptorum -bus resistantem. CAEL. AVR. acut. 3, 8, 92 tunc duobus -bus alternis sales incendi. chron. 3, 4, 57 medicaminibus adhibitis sive -bus. 4, 7, 103 erunt aliquando -es superponendi et circumvolvendi. 5, 1, 19 esse -es semper aduncos in modum gamma litterae. *ibid.* hanc ustionem tamquam imbecillam reprobantes -bus aiunt faciendum. *ibid.* -es imponunt. CASS. FEL. 22 ex similitudine -is acuti calidi. 67 -e vulnus inures. ORIBAS. syn. 8, 16 vulnus incidere . . . et cum -es ardentis adurere. VEN. FORT. carm. 4, 7, 17 -e eloquii bene purgans vulnera morbi. PASS. Theclae Ca 35 p. 101, 2 ut exilivit ignis de -bus (*at v. p. 710, 43*). epit. VII 35 p. 167, 5. *nota*: THEOD. PRISC. eup. faen. 62 quae ignis non poterunt sustinere tormenta, frigido rectius -e hoc utimur.

casmos (*i. καυμός*) id est **cautērātio** (*an cauter<i>*)atio legendum?) GLOSS. III 556, 24 (620, 53). cf. c. cauteriare et c. cauter.

cautērio, -āre (-io, -ire l. 60, 61) [*a cauterium. cf. καυτηριάζειν. Th.*]. GLOSS. -ata succensa. *i. q. cauterium urere: proprie:*

IREN. 1, 25, 6 alii vero ex ipsis signant -antes suos discipulos in . . . partibus . . . auris. VINDIC. epist. ad Valent. 8 cum iam omnibus locis debilitatum et -atum caput haberet. PELAGON. 180 utilissimum est -ari subtiliter (VEG. mulom. 2, 66, 2 -are). 212 pectus -ari convenit. 246 -anda est cervix ex utraque parte subtiliter. 269 multi cauteriis utuntur: et si evaserit *equus* caut[h]eritus . . . minus valebit. 272 ante omnia caut[h]eriri oportet (269 cauteriatus et 272 cauteriari *Ihm*). CHIRON 47 cave ne illam -es. ARNOB. in psalm. 50 *medicus* iubet eos . . . ferro secari, -ari. *in imagine:* VVLG. I Tim. 4, 2 -atam habentium suam conscientiam (*καυτηριασμένων τὴν ἰδίαν συνείδησιν. cf. AVG. c. Faust. 15, 4 doctrinas daemioniarum mendaciloquorum -antium conscientiam. 20, 16 inusta -atur maligna conscientia. aliter IREN. p. 710, 67*). FACVND. fid. 873^A ab istis novo iam haeresis nomine crimineque -atis, id est Necrodiocis sive Porcianistis, damnatus est

cautērismus, -ī m. [*quasi *καυτηρισμός; cf. cauteriare. Th.*]. PS. SORAN. quaest. med. 245 nos . . . dicimus -um subiacere sectioni, -o autem incensionem et deflammationem.

cautērium, -iī n., *καυτήριον*. ISID. orig. 20, 16, 8 -um dictum quasi cauturium, quod urat et provida sit in eum severaque cautio, ut dum videtur cuius sit, avaritia refrenetur. GLOSS. V 494, 13 ferrum candens cum quo incidunt medici. 352, 43 *merisaen* (*anglosax. mearcisen 'ferrum quo signatur'*). IV 601, 29 biusti iterum usti -o. II 570, 31 bustuarium -um incisio membri propter infirmitatem. NOT. Tir. 102, 24 causterium.

i. q. instrumentum quo uritur, cauter: 1 *in re medica* (cf. *Daremberg-Saglio s. v. chirurgia et ISID. orig. 20, 16, 8 -um . . . quod interdum pro signo, interdum pro cura adhibetur, ut vis morbi ignis ardore sicetur*): SCRIB. LARG. 114 quo quasi -o tunc tantummodo uti oportet (MARCELL. med. 27, 4). 240 hoc . . . quasi -um

crustam altam facit. *ibid.* eruptionem sanguinis veluti -um sistit. PLIN. nat. 22, 102 *laser* tempestive datum -i vim (-um *cod.*) optinet. 25, 80 -i vicem optinens. TERT. paenit. 10 miserum est secari et -o exuri et pulveris alicuius mordacitate anxari. scorp. 5 saevitia medicinae de scalpello deque -o. SER. SAMM. 774 cum prima mali sese ostentabit origo fervida . . . tolera -a. FIRM. math. 3, 4, 19 *Iuppiter* vulnera ipsa facit ignita -orum adustione curari. 4, 4, 3 ut nulla re alia nisi ignitis possint sanari -is. 4, 9, 5 ut curae gratia medela illis -orum adustionibus conferatur. DIDASC. apost. 64, 9 *medicus* venit . . . ad ferrum et -a. HIER. hom. Orig. in Ezech. 3 p. 911 aliud tribuit medicamentum, nonnullis quod -um nuncupatur imponit. in Ezech. 7, 3—4 p. 64 cariosa vulnera adurere -o. in Ier. 30, 12 p. 1056 sanari . . . mordacissimo pulvere et ardenti -o et ferro acutissimo. in Is. 24, 21 p. 337 ferro et -is indigentem. in Mich. 1, 2 p. 461 medici statuunt vulnus et urunt -o vel pulvere *καυστηρικῶς*. epist. 52, 6 -um mihi bonum est, sed quo mihi vulnus, ut indigeam -o. 55, 4 putridae carnes ferro indigent et -o. 117, 2. PELAGON. 180 -o uteris (269 v. p. 709, 60). 296 circum auriculas urito et collum transversis -is (*happ. gr. ἐνδιαλληγμένους καυτήρσιν*). 448 ure sicca usque ad vivum et de penna -i eundem locum circumcidito. *ibid.* tubera . . . -o usque ad vivum persequenda sunt, ut fistula illa -um sentiat. CHIRON 31 laxatio . . . ustione -is facta constringitur. 33 curatur causa -is candentibus. 42. 86 punctis -is urito. 319. 364 ea tubercula urito -is rectis. VEG. mulom. 1, 14, 3 rectis -is . . . et ut efficacius prosint, cyprinis -is est utendum. 1, 15, 4 -a quoque renibus imponuntur. 1, 19, 1. 1, 28, 1 ustio -i. 1, 28, 3 cyprina -a plus effectus ad curandum habere quam ferrea. 2, 22, 3 punctis -is. 2, 48, 6 -o cuprino candenti. 2, 67, 6. 2, 148, 1 ferreis vel, quod utilius est, cuprinis -is urito. PACIAN. paraen. 8 in ferro et -o. et gravissima pulveris mordacitate durasse. 10 admovebo ignes de apostolico -o. PELAG. in II Cor. 7 p. 790^c tam ardenti -o. p. 791^c -i ustura. PS. AVG. serm. 301, 5 ferramentis aliqua membra secare et -is exurere. SALV. gub. 6, 91 curant -orum adustione. deus . . . quasi -is ac sectionibus curat. 7, 3. 4. CAEL. AVR. chron. 1, 1, 45 usturam ex -is ferratis effectam. GILD. Brit. 108 chron. III p. 83, 33 *vulnus* -o et publico ignis medicamine eget. FVLG. aet. mund. p. 151 inerat . . . ulcerulenta cicatrix zelotipo toxicata -o. myth. 3, 7 enterocelicis in isdem locis -a ponenda. *nota*: HIER. tract. in psalm. I p. 226, 28 si egressum fuerit pus, nisi -um (-atum *μΑΙ*) fuerit, rursum renascitur pus. PELAGON. 314 cum crusta -i ceciderit. 2 *in tormentis*: GREG. TVR. Franc. 4, 51 incensis cum -is . . . crudeliter vitam finivit. 9, 38 caesa ac -is accensis in facie vulnerata. PASS. Theclae Cd 35 p. 101, 19 exiliens ignis de -is combussit funes (*sic cod. p., at cf. p. 709, 48*).

i. q. ferrum quo nota inuritur vel nota ipsa: TERT. apol. 15 risimus . . . Mercurium mortuos -o exanimantem. nat. 1, 10 Mercurius . . . ignitulus corpora exanimata iam mortemve simulantia e -o probat. HIER. epist. 15, 3 sub hac confessione vobiscum pariter -o unionis inurimur. hom. Orig. in Ezech. 4 p. 921 si -um, quo signatus est Paulus, haberem. vita Malchi 3 Satanae -o notatum. in Is. 55, 12—13 p. 654 crucis eius inurantur -o. tract. p. 375, 31 signatus est -o regis sui. in Gal. 3, 7 p. 424 gregem Israeliticum quodam circumcissionis -o denotavit. adv. Rufin. 3, 20 ut -um haereseos sibi inureret. PELAG. in Rom. 1 p. 651^c sibi in sacramentis eorum -a et combustiones infligunt. AMBROSIAS. in I Tim. 4, 1—5 sicut -um corium corrumpit et notam infligit, ita et fallacia conscientiam . . . denotat ad perditionem. ISID. orig. 20, 16, 8 (de instrumentis equorum) v. p. 709, 73. 4 *instrumentum pictorum, quo colores inurantur* (*Blümner, Technologie IV p. 451, 4*): PLIN. nat. 1, 35, 39—41 qui encausta -o vel cestro vel penicillo pinxerint. 35, 149 encausto pingendi duo fuere antiquitus genera, -o (*sic Mayhoff, cera codd.*) et in ebore cestro, id est vericulo. TERT. adv. Hermog. 1 p. 126 bis falsarius, et -o et stilo. PAVL. sent. 3, 6, 63 instrumento pictoris legato colores, penicilli, -a . . . debebuntur. MARCIAN. dig. 33, 7, 17, 1. *in imagine*: FVLG. aet. mund. p. 159 libidinis -um genuina faeculentia inustione signatum vitae picturavit in regnum.

cautērizo, -āre [*mutatum pro gr. καυτηριάζειν. Th.*]. IREN. 1, 13, 7 -atas conscientias habent (*καυτηριασμένοι τὴν συνείδησιν; an legendum cauteriatus? v. p. 709, 64*). CHIRON 509 et postea -a morsum.

cautēs (cōtēs), -is f. [*sunt qui seiungant a cos, sed vide ne errent; conferendum esse c. lett. schkautē 'macro' putat Fick, Bezenbergers Beitr. 3, 166. Th.*]. ISID. orig. 16, 3, 3 -es . . . dictae a cavendo, quasi cavates. GRAMM. suppl. p. 116 femina appellativa haec . . . -es.

formae: nom. sing. cautis: metro probatur PRVD. perist. 10, 701 (v. p. 712, 30). *praeterea traditur* AVIEN. orb. terr. 186 terminus his -is Patareidis eminet arcis. cf. PROB. app. gramm. IV 198 -es non -is. CHAR. gramm. I 40 in 'is' facit genitivum . . . -es. MART. CAP. 3, 301 genitivum pluralem in 'ium' compellit, accusativum in 'es', ut nubes, rupes. -es. cōtēs legitur nonnunquam in codd., praecipue auctorum vetustiorum v. p. 711, 84 sqq. et cf. PRISC. gramm. II 39 au diphthongus transit in o productam more antiquo ut . . . cotes pro cautes. plur. cūtēs: GLOSS. II 552, 34 *numerus sing. confunditur c. cos*: ARNOB. nat. 5, 10 in illa -is duritie. AVSON. 345, 11 Prometheo de corpore sanguineus

ros aspergit -es et dira aconita creat eos. *cf. infra l. 67.* ISID. orig. 16, 3, 3 -es aspera sunt saxa in mari. DIFF. ed. Beck p. 44, 12 inter -es et saxa et rupes et scopulos: -es sunt asperrimae montium partes, saxa magnitudine praegravantur, rupes proprio onere abrum-puntur, scopuli saxa in mare eminentia. IDIOM. gen. gramm. IV 576 -es pluraliter *τραχῶν ὁ πετρώων*. GLOSS. *τραχῶν ὁ πετρώων τῶνος ὁ τραχῶν ὁ πετρώων. πέτρα.* saxa ingentia. saxa ingentia vel rupes. aspera vel saxa in mari. scopula et saxa in mari latentia. lapides. petrae, generis feminini; Lucanus: asperas -es (*ad Lucan. 8, 195, ubi asperat?*). -is undae. -bus scopulis, saxis, petris. GLOSS. Bruxell. Mélanges Nicole 1905 p. 540 -es saxa aspera [V 186, 5 cotis dignitas corporis. Virgilius (*ecl. 8, 43 v. p. 712, 2; sc. pro cotibus intellexit glossator cutibus*)]. legitur inde ab ENNIO praecipue apud poetas.

I proprie: **A** i. q. saxum, locus scopulosus, scopulus, rupes: CAES. Gall. 3, 13, 9 ut naves nihil saxa et -es (cotes β) timerent. VERG. Aen. 3, 534 obiectae salsa spumant aspargine -es. 3, 699 altas -es proiectaque saxa. Pachyni. 4, 366 duris genuit te -bus horrens Caucasus (ENNOD. dict. 43, 5, 22 p. 533, 24). 5, 163 stringat sine palmula -es. 5, 205. 6, 471 Marpesia -es. 11, 260 Euboicae -es. CVLEX 355. CIRIS 467 multoque cruentas hospite -es. TIB. 2, 4, 9 quam mallet in gelidis montibus esse lapis stare vel insanis -es obnoxia ventis. Ov. am. 2, 11, 3 Argo concurrentes inter ... -es ... vexit ovem (*cf. LVCAN. 2, 716 Cyaneas tellus emisit in aequora -es. VAL. FL. 1, 630 Cyaneae concurrunt aequore -es. 4, 587. 4, 659 bis fragor infestas -es adversaque saxis saxa dedit. 7, 41. HYG. fab. 21 p. 52 Cyaneas -es, quae dicuntur petrae symplegades*). Ov. met. 1, 575 facto de -bus antro. 4, 672 ad duras religatam bracchia -es. 7, 418 quae, quia nascuntur dura vivacia -e, agrestes aconita vocant. 11, 330 haud aliter quam -es murmura pontis accipit. 12, 124 velut muro solida-que a -e repulsa est. MANIL. 5, 45. 5, 550 mollia per duras panduntur bracchia -es. 5, 572. 613. MELA 1, 32 infixae bus anchorae. 2, 89 eminentia -ium. 3, 40 Araxes rupibus pressus ... frangit se subinde ad opposita -ium. 3, 79 frontem plagae ... silvae -esque exasperant. SEN. Ag. 589 nil ille motus ardua ut -es salo ambustus extat. Herc. O. 143 quae -es Scythiae, quis genuit lapis? 863 abrupta -es scindat et partem mei ferat omne saxum. 1622. Phaedr. 580 ut dura -es undique intractabilis resistit undis. Tro. 1076 haec nota quondam turris et muri decus, nunc saeva -es. nat. 3, 12, 2 terram fortiorum marem vocant Aegyptii, saxa -esque. 4, 2, 5 ubi scopulos -ium verberavit Nilus. COLVM. 10, 67 nos abruptae tum montibus altis Deucalioneae -es pe-perere. LVCAN. 3, 507 crudae putri fluxerunt pulvere -es. 4, 454. 740 super ardua ducit saxa, super -es abrupto limite signa. 6, 26 terribiles ratibus ... -es. 6, 34 ingentes -es avolsaque saxa metallis. 6, 575 praerupta in -e sedentem. 6, 691 illisae -bus undae. 8, 195 quas Asinae -es et quas Chios asperat undas. 9, 655 in -es Atlanta dedit. 10, 319. PLIN. nat. 2, 211 iuxta Harpasa oppidum Asiae -es stat hor-renda. 5, 15 eminentibus interdum velut exustis -bus. 5, 55 fumidis -bus. 6, 43. 27, 10 nudis -bus. 34, 148 lapis nascitur non ut ille magnes verus -e continua. 37, 25. 27 in -bus Alpium nasci crystallum. VAL. FL. 4, 564 saxa premunt -esque suas (*i. litora*) rates. 4, 671. STAT. Theb. 2, 556 abscissis -bus. 8, 233 duras animantem Amphiona -es. SIL. 1, 208 geminas laterum -es maria alta fatigant. 3, 635 -bus obvia rupes tenet Hannibalem. 4, 69 hostem ... fractum ambustum-que nivosis -bus. 4, 600 proruta -es avulsi montis. 7, 421. 8, 653 Aetnaeos ... contorquens e -bus ignes. 13, 337. 14, 58 Aetna eructat tremefactis -bus ignes. PLIN. paneg. 36 cum isdem quibus antea -bus innocentissimus quisque nunc nocentissimus affigeretur. CARM. epigr. 271, 8 (*aet. Hadr.*) ut spirent -es ac tempora prisca salute<nt>. APVL. met. 5, 7 quoad ... saxa -esque parilem sonum resultarent. *ibid.* per saxa -ium membris iactatis. 6, 14. 8, 18 non speluncas ferarum vel -es incolitis barbarorum. SOL. 5, 19 salinarum metalla ... funguntur -ium ministerio. 28, 1. ARNOB. nat. 5, 13 -es et saxa pariunt dura. IVVENC. 4, 705 dissiliuntque suo ruptae de corpore -es. AVIEN. ora 140 inter arta -ium duxit diem. 215. 306. 322. 434. 541 omne late latas ambiere -ium cacumina. 601. orb. terr. 118 alba dehinc -es (*Λευκή πέτρα*) est terminus. 134. 166. 208. 228. 430. 503. 655. 797. 1143. 1313. AVSON. 244, 1 Thebarum regina fui, Sipyleia -es quae modo sum. 345, 11 *v. p. 710, 84.* HIER. epist. 3, 4 asperae -es et nuda saxa. AMM. 16, 12, 43. 24, 2, 12 in Euphratis fluentia proiectae -es. 31, 10, 12 petiverunt in-viis -bus colles. AVG. anim. 1, 8, 9 tam horrendis -bus illatus, im-pulsus, infixus. CLAVD. 26, 182. carm. min. 26, 21. 31, 5 -es ubi saepe sonorae praebuerant dulci mira theatra lyrae. rapt. Pros. 1, 257 illidi -bus algam. RVT. NAM. 1, 38 terrena viarum plana madent fluviis, -bus alta rigent. MART. CAP. 6, 691 Caucasus portas habet, quas Caspias dicunt, -ium praecisiones ... obseratas. 9, 908. COD. Theod. 10, 19, 14 (*a. 393*) -ium ementita nobilitas (*ibid.* saxa, marmora). EVSTATH. Bas. hex. 7, 6 p. 943^c per litora et asperas -es. SIDON. epist. 4, 15, 3 montium ... nec subiectas -es nec superiectas nives expavescimus. 9, 16, 3 vers. 75. ENNOD. epist. 1, 6, 2 p. 13, 23 ieiuna -bus gleba. opusc. 4, 19 p. 387, 20 in praecisis -bus montis. CASSIOD. var. 3, 47, 2. in psalm. 96, 1 fluctus suis -bus frangunt insulae. VEN. FORT. carm. 3, 4, 3 inter Echinadas -es oberrare. CARM. epigr. 1531^B, 2 Nympha, caput -es, term<inus unda> tibi est (*cf. ibid.* nascens e scopulis fons, mo-riture fretis). plur. cōtēs: ENN. ann. 421 quos ubi rex Epulo

spexit de -bus (contibus *cod.*) celsis. CIC. Tusc. 4, 33 ex quibus quoniam tamquam ex scrupulis -bus enavigavit oratio. VERG. ecl. 8, 43 duris in -bus illum (*Amorem*) aut Tmaros aut Rhodope ... edunt (*cf. GLOSS. V 186, 5 v. p. 711, 11*). georg. 4, 203 duris errando in -bus alas attrivere apes. PROP. 1, 3, 4 libera iam duris -bus Andromede. CVRT. 4, 6, 8 nec saxa -esque ... obstant. 5, 3, 8 praerupta erant omnia saxis et -bus impedita. 6, 6, 26 occurrebant inviae -es praeruptaque rupes. 8, 11, 23 per lubrica saxa perque invias -es. CYPR. GALL. num. 503 rumpuntur -bus amnes. iud. 635 fons irriguos duris laxavit -bus amnes (*ibid.* scopulos). SCHOL. Verg. Bern. georg. 4, 566 aconita ... dicta a -bus, in quibus nascuntur. adde CAES. Gall. 3, 13, 9 cotes β. LVCAN. 7, 139 cotibus BU (*v. p. 711, 15 et v. s. v. cos*).

B i. q. lapis vel id, quod ex lapide factum est: VAL. FL. 2, 449 alius de -bus ignem ostendit. SOL. 3, 4 catochites nec tam gemma quam -es. CYPR. GALL. exod. 311 quae (*grandinis tela*) densa de -e volat. Ios. 461 condidit hic cultros dura de -e paratos. 569 ipse senex (*Moses*) -em (*i. tabulas legem continentis*) terebinthi in codice ponit. SIDON. epist. 2, 2, 7 quoniam nullo peregrinarum -ium (*i. lapidum pretiosorum*) rigore ditamur. ARATOR act. 2, 729 fuis animantur vultibus aera ingeniique manus promittunt vivere -es. nota: OPT. PORPH. carm. 26, 7 non -e (*fortasse pro cote*) dura me (*i. aram*) polivit artifex. *cf. SOL. 30, 21 cornu ... subinde attritum -bus in mucronem excitat rhinoceros.*

II in imagine: STAT. Theb. 3, 694 non si mihi tigridis horror aequoreaque super rigeant praecordia -es, ferre queam. AMBR. spir. 3, 17, 122 lapidat Christum asperioribus omni -e perfidiae saxis. HIER. virg. Mar. 17 iam e -bus et confragosis locis enavigavit oratio (*cf. supra l. 2*). RVFIN. Orig. in psalm. 36 hom. 4, 1 transit alias peccatorum sudes, tum deinde scrupes nequitiae -es et lubrica et praerupta vitiorum. PRVD. perist. 10, 701 quae -is illud perpeti spectaculum, quis ferre possit aeris aut ferri rigor? POMER. 1, 16 velut navis ... scandalorum -bus vadosis illiditur. ENNOD. epist. 3, 1, 4 p. 72, 3 illum, qui potest -bus imperare (*ibid.* contra aequitatem repugnantium indomita ... corda). GILD. Brit. 65 chron. III p. 61, 25 duris verborum -bus.

syn.: saxum, scopulus, murex.

cautibalus *v. cauea* p. 659, 40. cautil(l)a *v. cautela* p. 707, 59

cautum *adv. v. caveo* p. 644, 46.

*cautio, -ōnis *f. [cf. c. cavere, cautus. Th.]*. PAVL. FEST. p. 61 cavitionem dicebant quam modo dicimus cautionem. THEOPHIL. inst. Iust. 3, 18, 1 διδόναι cautiona. GLOSS. iurispr. cod. Paris. gr. 1357^A *καυσιονα καυσιονα. inde a PLAVTO.*

1 actio vel facultas cavendi: **a** absolute et cum genet. subiectivo: CIC. Tusc. 4, 13 a malis natura declinamus, quae declinatio cum ratione fiet, -o appelletur ...; quae ... sine ratione ... nominetur metus; est igitur metus a ratione aversa -o. *cf. SEN. epist. 85, 26 non timebit illa, sed vitabit: -o illum decet, timor non decet. LACT. inst. 6, 15, 10 pro metu -em substituunt. 6, 15, 15. 6, 15, 16 metum nimiam ... -em esse. CHALC. comm. 194 FAV. EVL. p. 8 HEGES. 5, 20, 1 HIER. epist. 107, 5 AVG. civ. 14, 8. CIC. div. 2, 54 omnis ... praedictio mali tum probatur, cum ad praedictionem -o adiungitur. Att. 1, 19, 8 privatis rebus ... adhibeam quandam -em et diligentiam (*cf. ad Q. fr. 2, 2, 2*). 3, 20, 3 rogatio Sestii neque dignitatis satis habet nec -is (off. 1, 42 habet *beneficentia, liberalitas* multas -es. epist. 11, 21, 3 quae provideri poterunt, non fallar in eis, quae -em non habebunt, de eis non ... laboro). 9, 24, 1 initium mihi suspicionis et -is et diligentiae fuisse litteras tuas. 13, 41, 2 magna ... res est et multae -is. ad Q. fr. 1, 2, 13 propter diligentiam -is. LIV. 24, 38, 3 haec occulta ... -o est qua usi (s, quamsi P; *cf. RVFIN. apol. adv. Hier. 1, 29 quanta ille -e usus est*) adhuc sumus. APVL. met. 8, 15 nos quoque summa -e via<e> reddi debere. SER. SAMM. 847 -o ... potest diros praevertere morsus (1069). ITIN. Alex. 24 noctis fortunae confidere, ubi nihil -i loci est (licet *cod.*), imprudentiae est. TYCON. 6 p. 70, 8 quos salubri -e vitare admonet apostolus (VEG. mil. 4, 42). AMBR. exc. Sat. 1, 47 non ita avidus fuit, ut esset incautus; scimus enim plerosque aviditate studii praetermittere -em. off. 1, 2, 7 audiamus ... -is magistrum (*sc. psalmistam*). HIER. epist. 81, 1 cum omni -e providimus (124, 6 cum infinita -e tractandum. CAEL. AVR. chron. 5, 2, 38 acut. 3, 20, 218). ZACCH. 1, 32 rationabilem angelorum et hominum creaturam ... scientiā -is imbueret. AMM. 14, 6, 23 additum est -bus paucis remedium aliud validum. MACR. somn. 1, 8, 7 prudentiae insunt ratio intellectus circumspectio providentia docilitas -o. CASSIOD. in psalm. 101, 8 haec avis propter infirmitatem suam ... inter aves unica -e munita. IORD. Get. 38, 197 providentes -i militari. **c. genet. subiectivo:** SPART. Geta 1, 7 nihil valuit patris -o. MACR. somn. 1, 2, 11 solum figmenti genus quod -o philosophantis admittit. sat. 1, 12, 37 -o principum ... ominus infausta vitantium. 5, 15, 13 ubi est illa ... Homeri -o? POMER. 3, 16, 2 p. 499 vigilantis animi -e. **c. pron. person.:** CIC. Font. 12 longe videar ab consuetudine mea et -e ac diligentia. de orat. 2, 300 illa mea -o et timiditas. Marcell. 21 tua -o nostra -o est (*cf. HIER. epist. 54, 13 aliorum vulnus nostra sit -o. 96, 20*). part. 117 ipsum sua -e effecisse (115 *syn. prudentia; opp. temeritas*). epist. 7, 13, 2 te aliquid admoneam de vestris -bus, Treviros vites. **b c. genet. obiectivo:***

fere i. q. evitatio: CIC. Lael. 78 omnium... vitiorum atque incommodorum una -o est. TERT. idol. 24 nihil esse facilius potest quam -o idololatriae. adv. Marc. 2, 5 ipsam transgressionem quam nisi praescisset nec -em eius delegasset sub metu mortis. HIER. epist. 79, 7 David et Salomon et ruinae... ad -em et paenitudinis ad salutem exempla praebent.

fere i. q. cura: CIC. Flacc. 31 defendendi facilis est -o. Phil. 7, 3 utrum... in nefariis civibus ulciscendi cum possis, an pertimescendi diligentior -o est. SYMM. epist. 1, 5, 1 quibus summa -o est officii persequendi. COD. Iust. 11, 42, 1, 1 tutelae civitatis... providebitur... confirmatis his quae ad securitatis -em spectant.

c. praep.: AVG. c. Iul. op. imperf. 1, 67 Christum sic indicabat -es de futuris, ut veniam condonaret peractis. QVEROL. p. 44, 19 religionis causa ab importunis -o est.

d. c. enuntiatio secundario: sequitur ne: FLAVT. Bacch. 597 mihi -o est, ne nucifrangibula excussit ex malis meis (Poen. 445 Pseud. 170 TER. Andr. 400 [cf. GLOSS. V 531 -o est: observandum]. Ad. 421 ZENO 1, 3, 4 p. 285, 34 SYMM. epist. 1, 45, 2). CIC. off. 1, 44 alter locus erat -is, ne benignitas maior esset quam facultates. TER. MAVR. 73 instat callida -o ne sermo ambiguum sonet. PALLAD. 4, 12, 2 bubuleus admulceat naresque et terga pertractet... hac tamen -e, ne aliquem calce contingat.

c. inf.: SYMM. epist. 1, 28 longum de his loqui -o est. 1, 50, 2.

2 technice ap. Ictos: cf. Leonhard, PW. III 1814 sq. *Daremberg-Saglio II 976. 1103.* *a. i. q. securitas alicui praestanda vel nuda promissione vel satisfactione vel pignoris datione vel chirographo:* COD. Iust. 6, 38, 3 -e vel cautela vel ἀσφάλεια (cf. GLOSS. II 98, 49 al. GLOSS. iurispr. cod. Paris. gr. 1357^A) minime fideiussionem, sed nudam promissionem significari. GLOSS. σανάλλαγμα. GLOSS. iurispr. cod. Paris. gr. 1357^A ἐξωμοσία. ὁμολογία. *α. absolute:* CIC. Q. Rosc. 37 ex condicione iuris et consuetudine -is gravissimum... argumentum. 56 sine -e et repromissione... id Fannius societati... debebat. Verr. 2, 31 quam diem qui istum eripiendum redemerunt in -e viderunt (cf. VLP. dig. 39, 2, 15, 1 dies statuta in -e). Sest. 15 (in imagine) hunc vir clarissimus... omni -e, foedere execratione devinerat. orat. 141 in iuris scientia persecutionum (vulgo praescriptionum) -umque praecipio. part. 107 (syn. stipulatio). FRONTIN. grom. p. 23 locis religiosus secundum -es modus est restituendus (SCAEV. dig. 45, 1, 122, 1). HYG. grom. 132 modum -e complecti (PS. AGENN. grom. p. 14). POMPON. dig. 21, 2, 20 excipiendum -e. 40, 4, 61 Mucianae -i locum esse (PAPIN. dig. 35, 1, 71, 2 VLP. dig. 3, 3, 39, 1. cf. PAPIN. dig. 35, 1, 77, 1 Muciana -o locum non habet. VLP. dig. 39, 2, 13, 15). POMPON. dig. 50, 17, 25 plus -is in re est quam in persona. EDICT. imp. div. frat. Vlp. dig. 35, 3, 3, 4 -is onus (PAPIN. dig. 35, 1, 77, 3 MARCIAN. dig. 36, 3, 12). GAIUS dig. 5, 3, 17 cessante -e (VLP. dig. 3, 3, 39, 5). *ibid.* ut... nullam interposuerit -em (MARCELL. dig. 24, 3, 57 SCAEV. dig. 32, 41, 9 PAPIN. dig. 5, 1, 41. 7, 9, 11 VLP. dig. 10, 2, 8 pr. PAVL. dig. 3, 4, 6, 3 MOD. dig. 44, 1, 11). GAIUS dig. 7, 5, 7 -o desideranda est (PAPIN. dig. 31, 69, 3). 35, 1, 18 cavere... Muciana -e (VLP. dig. 5, 1, 2, 6. cf. HERMOG. dig. 46, 8, 6 -em... cavere. TAB. cer. Dac. 1 [Corp. III p. 925] int. 13 -em, in qua... caverat). MAECIAN. dig. 35, 2, 32, 2 -em praetoriam accepit (CORP. II 2959 SCAEV. dig. 50, 1, 24 PAPIN. dig. 26, 3, 5 MARCIAN. dig. 20, 6, 8, 10). MAECIAN. dig. 36, 1, 67, 1 -e praestita (PAPIN. dig. 33, 4, 7, 4 VLP. dig. 7, 9, 1, 2 PAVL. dig. 8, 5, 7). SCAEV. dig. 33, 1, 21, 4 -o... exigenda est (PAPIN. dig. 50, 8, 12, 4 PAPIN. dig. 36, 1, 56 VLP. dig. 10, 4, 9, 4 PAVL. dig. 7, 5, 4). SCAEV. dig. 35, 1, 80 -e oblata (PAPIN. dig. 35, 1, 72, 1 VLP. dig. 5, 3, 6. 12, 2, 11, 2. 39, 4, 9, 1). PAPIN. dig. 26, 5, 13, 2 pro vinculo -is (28, 6, 40 CASSIOD. var. 7, 42, 2 GREG. M. epist. 9, 144). 35, 1, 72, 2 -is exemplum. VLP. dig. 1, 18, 6 pr. illicitas exactiones et violentia factas et extortas metu venditiones et -es (LEX Visig. Eur. 285). 5, 3, 5 pr. non talis data sit satisfactio, sed solita -o (7, 9, 12 cf. PAVL. dig. 46, 1, 73). 5, 3, 20 prospici -e (7, 9, 3, 4. 34, 4, 3, 4 PAVL. dig. 17, 2, 38. cf. VLP. dig. 39, 2, 13, 2 prospicere sibi... -em). VLP. dig. 21, 1, 21, 3 -em ei, qui sciens vendidit fieri (2, 11 tit.). PAVL. dig. 36, 3, 7 -i cum hypotheca suarum rerum committantur (COD. Iust. 12, 19, 12). MACER dig. 2, 8, 15, 7 tempus -is spectandum (cf. LEX Visig. 5, 6, 3 post diem -is exactum). COD. Iust. 5, 70, 7, 8 omni satisfactione vel -e... radicitus excisa. LEX Visig. 2, 3, 6 ante iudicem se tali obliget -e (cf. IVLIAN. dig. 30, 103 v. infra p. 714, 16). 5, 6, 3 pignus... per -em... obligatum (cf. LEX Burg. Rom. capit. leg. 14, 3 obligatis -e mancipiis).

β. c. genet. obi.: CIC. dom. 129 uno tempore -es fiebant pecuniarum (cf. PAPIN. dig. 18, 1, 72 ne -o duplae [sc. pecuniae] praestetur aut ut cum fideiussore -o duplae praestetur. VLP. dig. 10, 2, 49). GELL. 4, 3, 1 nullas rei uxoriae neque actiones neque -es in urbe Roma... fuisse. GAIUS dig. 39, 2, 20 damni infecti -o locum habet (VLP. dig. 39, 2, 13, 8). PAPIN. dig. 3, 5, 30, 1 ei -em indemnitate officio iudicis praebere. SYMM. epist. 2, 40 parciosem de illo testimonii -em promissam.

γ. c. genet. subi.: VLP. dig. 4, 2, 9, 3 cum Campani... extorsissent -em pollicitationis. SEDVL. carm. pasch. 2, 270 proprii... -o verbi spondentes manifesta tenet. ARATOR act. 1, 428 quod mutata voluntas falsi crimen habet cumque est iam -o voti stare decet (syn. 1, 432 sponsio).

δ. additur de aliqua re: POMPON. dig. 45, 1, 5 pr. iudiciales stipulationes sunt... veluti de dolo -o (GAIUS dig. 6, 1, 20). VLP. dig. 3, 3, 39, 1 non est quin locus sit de rato -i (3, 3, 39, 4. 5).

13, 4, 4, 1 -e... exacta de pecunia... solvenda (cf. MOD. dig. 44, 1, 11 -o de solvendo. PAPYR. Marini 138, 4). *ε. seq. acc. c. inf.:* SVET. Aug. 98 ius... iurandum et -em exegit... non alio datam summam. PAPIN. dig. 20, 6, 1, 2 defensor absentis -em iudicatum solvi praestitit. 26, 5, 13, 1 rem salvam pupilli fore... -o exigatur. 35, 1, 71, 3 -o mulieri pecuniam reddi. VLP. dig. 29, 4, 1, 9 interveniente -e... legata reddi. PAVL. dig. 46, 1, 73 -em dederat ratam rem dominum habiturum (HERMOG. dig. 46, 8, 6).

η. metonymice i. q. instrumentum cautionis: GLOSS. γραμματεῖον (cf. EDICT. imp. Constanti de debit. [Corp. III 12134] 35 versio gr.). chirographum (ISID. orig. 5, 24, 22). -es: syngrapha. syngrapha: -o vel scriptio. IV 285, 32 syngraphum: -o subscriptio. CIC. epist. 7, 18, 1 quoniam vestrae -es infirmae sunt, Graeculam tibi misi -em chirographi mei. SEN. benef. 3, 7, 7 prolatis -bus controversia tollitur (AVG. cur. mort. 11, 13). 7, 10, 3 video... diplomata et syngraphas et -es. IVLIAN. dig. 30, 103 domestica -e vel chirographo se obligaret (CALL. dig. 49, 14, 3 pr.). AFRIC. dig. 32, 64 in arca instrumenta et -es debitorum erant (VLP. dig. 33, 7, 12, 45). GAIUS dig. 2, 13, 10, 3 de -e subrepta aut corrupta competit conditio (PAVL. dig. 47, 2, 83 qui tabulas -esve surripuit). *ibid.* quod ante non potuimus intercepta -e probare... hoc nunc aliis instrumentis... probare possumus. SCAEV. dig. 31, 89, 5 dotalem -em post mortem... mutes et... renoves (PAVL. sent. 5, 25, 5 l. 39). 32, 102 pr. -es ad actorem... transtulerim (syn. chirographa). CALL. dig. 35, 1, 82 -es instrumentaque omnia actus sui exhibuerit. ITALIA Is. 58, 6 (Barnab. 3, 3) omnem -em malignam dissipata (πᾶσαν συγγραφήν διάσπα, VVLG. omne onus dirumpe. cf. HIER. in Is. 58, 6 p. 689 dissolve obligationes violentarum -um). TERT. adv. Marc. 4, 33 servus ab actu summotus dominicos debitores deminutis -bus relevat (cf. VVLG. Luc. 16, 5. 6 convocatis... debitoribus domini... dicebat... quantum debes domino...? at ille dixit: centum cados olei. dixitque illi: accipe -em tuam... et scribe: quinquaginta; δέξαι σου τὰ γραμμάτια). VLP. dig. 47, 2, 27 pr. qui tabulas vel -es amovet, furti tenetur. PAVL. dig. 2, 14, 2 debitori... reddiderim -em (AMM. 28, 4, 25). 16, 3, 27 dotem sub titulo depositi in -em contulit. 22, 3, 25, 4 sin... -o indebite exposita esse dicatur... tunc eum in quem -o exposita est, compelli debitum esse ostendere (GREG. M. epist. 3, 6 -em Honorato... expositam). *ibid.* qui -em exposuit causas explanavit, pro quibus eandem conscripsit (AVG. c. Iul. 1, 6, 26 v. infra l. 69. EDICT. imp. Constanti de debit. [Corp. III 12134] 20). sent. 5, 25, 5 qui rationes, acta, libellos, ... -es, chirographa, epistolas... in fraudem alicuius deleverit, mutaverit (v. supra l. 22), subiecerit, subscripserit (cf. MOD. dig. 20, 6, 9, 1 GREG. TVR. Franc. 9, 18 GREG. M. epist. 4, 2). PORPH. Hor. epist. 2, 1, 105 per chirographum et -em. AVG. serm. ed. Mai 97, 2 Ionam fenerator audivit et misericordiam de -e largitus est. cur. mort. 11, 13 pater... ubi esset recautum, quo illa -o vacuata fuerat, indicavit. SALV. eccl. 2, 7 -es de centenariis sestertiis scriptae. COD. Theod. 12, 6, 2 pr. securitas emissis -bus detur (LEX Visig. 11, 1, 3 GREG. M. epist. 4, 2. 9, 108). COD. Iust. 10, 72, 6 frumenta... apocharum -bus adnotentur. GREG. M. epist. 2, 38 -es, quae in... Antonini substantia sunt, ... defer. 9, 236 secundum promissionem... -is quam misimus. 11, 4 -is exemplar Libertini... ad me studuit gloria vestra transmittere. LIB. pontif. p. 75, 14 -es vel instrumenta. 152, 14 -em manus suae ei ostendens. 222, 8. 9.

θ. sensu spiritali ap. Eccl.: PS. AMBR. sacr. 5, 4, 27 -em tuam tenebat inimicus (sc. diabolus), sed eam Christus crucifixit et suo cruore delevit (cf. AVG. in epist. Ioh. 1, 5 -em contra nos diabolus servitutis tenebat, sed sanguine Christi deleta est. THEOD. MOPS. in Col. 2, 14 v. p. 715, 3). AVG. serm. 110, 5, 5 promisit Christus regnum dei patribus nostris, sed -em fecit quam legeremus et nos. 134, 4, 5 fusus est sanguis redemptoris et deleta est -o debitoris. 177, 11 deus promittit et dubitas? promisit, scripsit, -em fecit: esto securus. lege quod tenes, -em tenes, ipsum debitorem tenuisti, a quo tua debita relaxari petisti. 211, 1, 1 pactum... cum deo fecimus et condicionem solvendi debiti in -e subscripsimus (cf. serm. ed. Mai 146 -em... et pactum... cum Christo fecimus, ut illi servaremus innocentiam et ille aeternam nobis redderet gloriam). serm. 334, 2 -em fecit Christus cum euangelium scriberet (syn. pignus dedit). in psalm. 38, 21 non... -em fecit dominus domus aeternae et placito... se obstrinxit. c. Iul. 1, 6, 26 dixit Ioannes Constantinopolitanus: venit... Christus et paternis nos -bus invenit astrictos, quas conscripsit Adam (syn. obligatio. chirographum. graece: εἶρεν ἡμῶν χειρόγραφον πατρῶν). PETR. CHRYS. serm. 59 p. 365^B hoc vitae symbolum, hanc fidei -em. FAVST. REI. grat. 1, 14 p. 47, 3 innovatus baptismo homo deletam veteris hominis -em secum contineat. DIONYS. EXIG. Procl. or. 7 o utere, in quo communis libertatis -o composita est. CAES. AREL. suggest. p. 298 Christum dominum ad -is suae vinculum teneamus. SERM. Caspari anecd. p. 340, 6 dei... praesentem... bonitatem quasi futurorum beneficiorum teneas -em.

ι. sanctio, securitas legibus aliisque constitutionibus data: legibus: CIC. leg. agr. 2, 22 fructus omnium rerum, qui in spe legis huius positi sunt, communi -e... retinentur. 3, 6 Rulli -o est haec (sequitur textus legis). SEN. contr. 9, 4, 9 quaedam... tam manifesta sunt, ut nullam -em desiderent. IVVENC. 1, 519 stat -o legis corpus adulterio prohibens. HIER. epist. 52, 6 provida severaque legis -o.

COD. Iust. 11, 69, 2, 1 licet per eandem sanctionem huiusmodi venditionum contractibus plenissima delata sit -o. THEOD. MOPS. in Col. 2, 14 delens (cf. p. 714, 57) -em decretis quae erat adversus nos... et ipsam tulit de medio configens eam cruci: -em legem dicit, cuius omnes actus implere debemus. *testamentis*: PAPIN. dig.

36, 2, 15, 1 privatorum -e legibus non esse refragandum constitit. 38, 16, 16 privatorum -es legum auctoritate non censi. VLP. dig. 26, 7, 5, 7 nemo ius publicum remittere potest huius modi -bus. CORP. VIII 3075 hic sep(ultus) ex -e testamento suo <fact>a.

synonyma: ad 1: diligentia, providentia, provisio, prudentia. ad 2a: re promissio, satisfactio, sponsio. ad 2b: chirographum, diploma, instrumentum, syngrapha. *coniuncta*: ad 1: formido, metus, timor.

opposita: imprudentia (ITIN. Alex. 24), temeritas.

derivata: cautionalis, cautiuncula.

cautiōnālis, -e a cautio. VLP. dig. 46, 5, 1 pr. praetoriarum stipulationum tres videntur esse species, iudiciales -es communes. ...-es sunt..., quae instar actionis habent. 46, 5, 1, 4.

cautis v. *cautes* p. 710, 74.

cautiuncula, -ae f. a cautio *deminutive*. NOT. Tir. 43, 27 cautiuncula.

cautor, -ōris m. a cavere. *is qui cavet* [GLOSS. V 518, 10 -es: sunt pili palpebrarum corruptum esse pro tautones suspicatus est Götz].

PLAVT. Capt. 256 etiam cum cavisse ratus est, saepe is -r captus est (cf. Epid. 359 iam ipse -r captus. CIC. Sest. 15 ipsum -em alieni periculi suis propriis periculis tenuisset). PLAVT. Epid. 357 nunc -em (Leo ex s, auctorem BJ, actorem E) dedit mihi ad hanc rem Apocidem. *fort. addas* GLOSS. l. 29. *Poeschel*.

? *cautos* sacerdos GLOSS. Scal. V 595, 33. *corrigas cautor*, tutor an custos? v. *Thes. Gloss. s. v. custos*.

? *citanae cautuminae* GLOSS. IV 318, 45 (317, 14 cautuminae. V 594, 23 cautuminae). cf. V 594, 29 citanae -ae. *lautuminae catenae coni. Hildebrand*.

(*cautiūrium*, -ī) ISID. orig. 20, 16, 8 *finxit a cavere*, cautus et urere; v. p. 709, 73. *Mbr.*

1. *cautus*, -a, -um v. caveo p. 640, 81 sqq.

2. *cautus*, -ūs m. a cavere, cautum. *i. q. cautio*. ENNOD. epist. 3, 1, 4 p. 72, 3 providete... si a pontifice dignum sit illum, qui potest -bus (*i. eis, quae pactione cauta sunt*) imperare, contemni. dict. 27, 2 p. 504, 17 *Hercules* si certamen metuerit, cum suis -bus (*i. providentia*) iam sepultus. *Poeschel*.

*cavus, -a, -um [cf. c. gr. κῶσι (τὰ χῶματα τῆς γῆς καὶ τὰ κοιλώματα HESYCH.), κῶι (τὰ κοίλα id.), κῶλος, hibern. cua 'cavus, cavatus'. v. Curtius, Grundzüge d. gr. Etymol. 157 sq. Walde, Lat. etym. Wörterbuch s. v. Th.]. GLOSS. κῶλος -a: κῶλη. VARRO ling. 5, 19 a chao -um (*Laetus; chouum F. cf. PAUL. FEST. p. 46 -um a chao dictum et eius inanitate*). 5, 20 a chao, cavo caelum (cf. ENN. ann. 9 -a [Scal., causa cod.]... cortina. PS. APVL. Ascl. 17). NON. p. 466 -i proprietates est sinuosi et concavi. BOETH. elench. soph. 2, 6 p. 1036^p -um communiter quidem idem significat in simo et curvo. ISID. diff. 1, 92 -um naturaliter, cavatum manu (DIFF. ed. Beck p. 43). *legitur caba* (cabo) ex. gr. VITR. 4, 2, 4 GROM. p. 328, 8. 9. GLOSS. IV 490, 22. ORIBAS. syn. 7, 2. *nota cabo*: CORP. X 3148 (*de quo v. p. 718, 31*). *de forma cova, covus v. Gröber, Archiv 1 (1884) 554. adde VARRO ling. 5, 135 v. p. 717, 76. legitur inde ab ENNIO et PLAVTO, singulis locis apud PLAVT. SALL. GRAT. MART. IVV. FLOR., bis TIB., ter ap. CATON. CIC. MANIL. SVET., saepe VERG. (45^{ies}) OV. (49^{ies}) STAT. (24^{ies}). deest praeter alios TER. RHET. HER. CAES. NEP. SEN. RHET. VELL. VAL. MAX. CVRT. MELAE PERS. PETRON. TAC. PLIN. epist. paneg. [it. cavo, hisp. cueva. M.-L.]*

I *proprie et de rebus intrinsecus excavatis et concavis vel curvis, etiam de arcuatis* (cf. ENN. scaen. 112. 292. CALP. ecl. 6, 67 arcum. BOETH. Porph. isag. sec. 1, 11 p. 166, 24 linea curva atque -a. p. 167, 3. CYPR. GALL. iud. 258 fornicibus): A *de rebus corporeis*: I *de partibus terrae*: ENN. ann. 440 -a (*Prisc.; causa cod. Festi; concava Nonius*)... specus intus patebat. FVR. ANT. CARM. fig. 1 -a terra lutescit (VERG. Aen. 12, 893 -a te condere terra. GERM. fig. 4, 100 SEN. nat. 5, 14, 1 EUSATH. Bas. hex. 9, 1 p. 956^p). VARRO rust. 1, 12, 4 in humilibus ac -is locis (LVCR. 6, 580 in loca... -a terrai. VLP. dig. 43, 23, 1, 4 cloaca est locus -us, per quem colluvies quaedam fluat). LVCR. 5, 955 -os montes silvasque colebant (VERG. Aen. 1, 81 -um... montem [GLOSS. IV 433, 80 speluncam dicit]. OV. met. 11, 593. paulo aliter de saltibus vel angustiis vallium: VERG. Aen. 8, 599 colles... -i i. cavam convallem efficientes. SEN. Tro. 109 habitans... -is montibus Echo. LVCAN. 6, 640 SIL. 8, 447. FLOR. epit. 3, 20, 4 per fauces -i montis. AVIEN. orb. terr. 707 culminibus... -is). VERG. Aen. 3, 641 -o... in antro (SIL. 3, 543 -is exesi pumicis antris. STAT. silv. 1, 5, 37 CLAVD. 24, 310). georg. 3, 253 scopuli rupesque -ae (LIV. 9, 2, 9. 22, 28, 6 MANIL. 5, 590 COLVM. 9, 5, 6 LVCAN. 1, 406. 4, 158 rupes valle -ae [-a MVB] media. STAT. Theb. 10, 86 -is grave rupibus antrum. SVET. Tib. 43 per antra et -as rupes. CORP. X 5819 rupe -a manes feci). VERG. georg. 4, 44 pumicibus... -is (PROP. 3, 3, 28 MANIL. 5, 150). Aen. 3, 450 -o... saxo (3, 566 inter -a saxa. 8, 248 HOR. carm. 3, 13, 15 OV. am. 3, 6, 45.

met. 13, 892 os... -um saxi. SEN. Phaedr. 38 LVCAN. 4, 455 STAT. Theb. 1, 713). PROP. 3, 13, 5 -is... metallis (AVIEN. orb. terr. 807 aut interna -i commendat vena metalli). GRAT. 430 est... specus ingens rupe -ique introrsum reditus. SEN. nat. 3, 9, 1 habere terram intra se recessus -os. LVCAN. 3, 418 -as... cavernas. 6, 728 per... -as terrae... rimas. 10, 248 -ae compagis hiatus. PLIN. nat. 2, 160 -a in se convexitas terrae. SIL. 12, 139 -as... rumpere sedis. STAT. Theb. 3, 611 -o sub vertice Cirrhae. 8, 109 per -a viscera terrae (9, 451). AVIEN. ora 316 penetral -um (Arat. 1710 ova -is ecfert penetralibus). orb. terr. 1186 -o... sulco. AMM. 22, 8, 47 in receptaculis -is. CARM. epigr. 907 (ante a. 397) qua sinuata -o consurgunt tecta regressu. 2 *de viarum angustiis vel faucibus*: LIV. 23, 1, 6 pleraeque -ae sunt viae. 23, 47, 5 (23, 47, 7 *Madvig; exua P*). 26, 10, 6. FRONTIN. strat. 2, 2, 6 -as et praeruptas vias obiecit a latere. *de vallibus, ripis, campis sinuosis*: VARRO rust.

1, 12, 3 in convalli -a (VERG. georg. 2, 186 -a montis convalle. MANIL. 1, 164 SEN. Oed. 284. APVL. met. 4, 3 convalles lacunosae -aeque). VERG. georg. 2, 391 vallesque -ae saltusque profundi (AETNA 491 OV. fast. 6, 110 LIV. 3, 8, 9. 7, 34, 1. 25, 16, 22. 25, 39, 1. 28, 2, 2 -a valle atque ob id occulta. 38, 40, 12. 44, 5, 10 SEN. Oed. 569. LVCAN. 4, 723 LACT. Phoen. 6 CLAVD. 28, 615). PROP. 4, 1, 123 -o rorat Mevania campo. SIL. 10, 206 -is... ripis (STAT. Theb. 9, 348). PS. SOL. add. p. 235, 22 -a (cana M) Tempea. LACT. opif. 8, 7 vocem exceptam per -os sinus. PRISC. periheg. 838 nomine prisco Syria -a vulgatur. 3 *de arboribus, herbis, conchis sim.*: VARRO rust.

3, 16, 15 ex arbore -a (COLVM. 9, 6, 1. 9, 8, 11 PLIN. nat. 8, 133 GREG. M. dial. 3, 14 p. 248^a). VERG. ecl. 9, 15 -a... ab ilice (HOR. epod. 16, 47 [TER. MAVR. 2957]). Aen. 5, 448 pinus. georg. 2, 453 apes examina condunt corticibus... -is (OV. fast. 3, 750). HOR. carm. 2, 19, 12 truncis lapsa -is iterare mella. OV. am. 3, 8, 40 in quercu... -a. met. 4, 725 terga -is super obsita conchis. Ib. 483 robora. GRAT. 313 servata -is potant Mareotica vina gemmis (PLIN. nat. 37, 196 -ae gemmae aut extuberantes). PHAEDR. 3, 16, 5 ramo. COLVM. 3, 2, 25 vitem -am (SA; avaram vulg.). PLIN. nat. 12, 9 platanus. 16, 24 caudex. 16, 157. 17, 220 -i corticis. 22, 88 caule... intus -o (25, 71 caule... -a et inani).

CLAVD. rapt. Pros. 2, 126 fagi... -a... ab alvo. *nota de equo Troiano*: VERG. Aen. 2, 260 -o se robore promunt... duces (GLOSS. IV 28, 46 equo ligneo. V 176, 24 -o: caballo. cf. VERG. Aen. 2, 38 terebrare -as uteri... latebras. 2, 53 uteroque recusso insonuere -ae... cavernae [iocose de virgine AVSON. 359, 19]). 4 *de fluminibus sim. curvum alveum habentibus fere i. q. profundus, altus*: VARRO Men. 387 (e) -o fonte (CYPR. GALL. exod. 101). CATVLL. 17, 4 -a... in palude (OV. met. 6, 371). 95, 5 -as (canas cod.) Satrachi... ad undas (OV. Ib. 226). VERG. georg. 1, 117 -ae tepido sudant umore lacunae. 1, 326 -a flumina (4, 427 cf. SERV. ad l. alta. STAT. Theb. 4, 701). OV. ars 3, 94 -o... in mare (abl.). met. 14, 792 venas. fast. 2, 407 alveus. 3, 558 lacus. LVCAN. 1, 396 Lemanno. 2, 422 Rutubam. STAT. Theb. 8, 272 -am... oceani mugire domum. 9, 503 verticibus. SIDON. carm. 22, 186 circumfert clausum -a per divortia flumen. *nota de pukvere*: SOL.

1, 96 supra -um pulverem cursitavit. 5 *de nubibus rotundis (i. conglobatis)*: LVCR. 6, 127. 176 -am... spissescere nubem. 6, 272. VERG. Aen. 1, 516 nube -a... amicti Aeneas et Achates. 5, 810 Aeneas... nube -a rapui. 10, 635. 11, 593. OV. met. 5, 251 Tritonia... -a circumdata nube. 6, 696 GERM. 582 SEN. nat. 1, 3, 11. 1, 4, 4 rotundam et -am nubem. 1, 8, 4. 2, 27, 4. 2, 29, 1 debent... nubes utrimque inseri et (*fort. sed*) -ae et intentae. 5, 12, 1 -as effici nubes. PLIN. nat. 2, 150 VAL. FL. 4, 259 SIL. 9, 438. 484 APVL. mund. 16. VERG. Aen. 9, 668 caelo -a nubila rumpit. OV. met. 5, 623. 9, 271 inter -a nubila. SIL. 3, 656 -a nubila torquens... turbo. 15, 713. STAT. Theb. 2, 38 (*nisi spurius versus*). 3, 545. 5, 366 CORIPP. Ios. 8, 513. 6 *de luna decrescente*: PLIN. nat. 8, 215 simias luna -a tristes esse (*opp. nova cf. SOL. 27, 57 cornuto et -o sidere*. ISID. orig. 12, 2, 31 media et -a luna). HOMER. 870 luna -a et nitida. FRONTIN. strat. 1, 5, 1 vallum... in modum -ae lunae duxit. IVVENC. 1, 51 donec quinque -am complerent lumina lunam. 7 *de aedificiis sim. intrinsecus cavatis*: LVCR. 6, 202 rotantque -is flammam fornacibus intus (AETNA 1). VERG. Aen. 2, 487 aedes. 9, 45 -is expectant turribus hostem (PROP. 4, 10, 13. SIL. 4, 21 STAT. Theb. 10, 530 CYPR. GALL. gen. 389). 9, 531 -as (SERV. patulas)... fenestras. PROP. 1, 16, 27 traiecta -a mea vocola rima. 4, 1, 15 -o pendebant vela theatro (*i. cavea*). OV. am. 3, 9, 38 -a busta. PLIN. nat. 17, 166 a -is aedium compluviis. AVSON. Mos. 339 tectoria. VVLG. exod. 38, 7 altare non erat solidum, sed -um ex tabulis et intus vacuum. Ier. 52, 21 columna intrinsecus -a erat. MAR. VICTOR aleth. 3, 306 arte -as species. 8 *de instrumentis. de armis vel telis*: CIC. carm. frg. 13 -a funda. VARRO ling. 5, 19 -um... clipeum (cf. VERG. Aen. 3, 286 aere -o clipeum. 10, 783 per orbem aere -um triplici). VERG. Aen. 9, 663 galeae (LVCAN. 6, 193 HOMER. 1050). 10, 474 vagina. PROP. 3, 14, 12 -o protegit aere caput. OV. met. 12, 89 parma. VAL. FL. 6, 760 -a... de casside. SIL. 2, 246. *de instrumentis ad artem musicam pertinentibus*: VARRO Men. 465 explicans aere -o sonitum (VERG. Aen. 3, 240 dat signum... Misenus... aere -o. CARM. epigr. 350 [Pompeis] barbarus aere -o tubicen. paulo aliter OV. ars 2, 610 -a vesanis ictibus aera sonant. cf. SIL. 17, 18 arguta -is tinnitibus aera). CATVLL. 63, 10 quations... terga taurei... -a. 63, 29 cymbala. LVCR. 2, 620 tibia (OV. fast. 6, 667). 5, 1383 -as inflare cicutas. VERG. georg. 4, 464

-a solans... testudine amorem (HOR. epod. 14, 11 STAT. Theb. 10; 309). Aen. 6, 171 -a dum personat aequora concha (GLOSS. IV 432, 19 bucina. cf. IV 30, 44 -a cornea bucina). PROP. 4, 8, 42 buxa (SIDON. carm. 11, 123). Ov. met. 1, 335 bucina. 12, 481 tympana (BVC. Eins. 2, 17 STAT. Theb. 9, 800 AVSON. 418, 21). VAL. FL. 4, 384 fistula (STAT. Theb. 1, 585). *de navibus sim.*: VERG. Aen. 3, 191 -a trabe currimus aequor (GLOSS. IV 31, 12 navi. cf. 490, 22 cabo: trade (leg. trabe) vel caballus [sc. contaminantur abl. cava et cabo 'equus']). PROP. 4, 6, 50 tigna -a et pictos experiere metus. Ov. epist. 17, 8 rates. met. 11, 524 intra -a texta carinae (LVCAN. 3, 649 -a... carina. AVIEN. orb. terr. 1066 carinis ferre -is... commercia). LVCAN. 2, 649 puppes (cf. CARM. de Iona 53 -o [-ae Barth] sub fornice puppis). VAL. FL. 1, 687 pinus. *de variis instrumentis*: CATO agr. 80 calicem pertusum -um. VARRO ling. 5, 118 manubrium. CATVLL. 64, 259 -is celebrabant orgia cistis. TIB. 1, 3, 80 -a (i. perforata)... dolia. Ov. met. 4, 505 quae... coxerat aere -o (7, 317). 6, 645 pars membrorum -is exultat aënis. 8, 670 pocula, quae (quae N, plerique s) -a sunt. ars 1, 162 scamna. 1, 764 retia. fast. 6, 381 machina (i. pumiceae molae). trist. 4, 8, 17 navalia. NVX 85 vas. MORET. 97 lapidis... -um... in orbem. VITR. 1, 6, 2 aeolipilae aereae -ae. 9, 8, 6 una meta solida, una -a. CELS. 8, 15 capitulum *spathae* est rotundum et leniter -um. VAL. FL. 4, 83 lintea. MART. 11, 31, 8 lances. IVV. 7, 111 folles. APVL. met. 9, 27 per angustias -i tegminis (i. alvei. cf. AVIEN. Arat. 968 subter -a tegmina *Cancri*). apol. 16 <in> tumidis... et globosis *speculis* omnia defectoria, at contra -is auctiora videantur. CHALC. comm. 259 in speculis, quae facta sunt ad formam cylindri -i sive imbricis (cf. 240). AVIEN. ora 348 species -i teretisque... urcei. AVSON. 191, 28 per -a buxa (i. fritillum *buxum*). PAVL. NOL. carm. 19, 413 pendebant per aena -i retinacula lychni. GROM. p. 317, 19 serras (p. 323, 27. p. 328, 33). GLOSS. Plac. V 25, 19 (73, 11) cava <fe>stuca (cavastaca R, cavastuca G).

B de animantium partibus: VARRO rust. 2, 7, 3 *dentēs* -os (canos *cod.* cf. PROP. 4, 5, 68 PLIN. nat. 1, 11, 61. 22, 121. 23, 148. 25, 170 *dentibus* -is, exesis. 25, 171. 28, 107. 30, 22 SER. SAMM. 242). LVCR. 6, 1194 -a tempora (VERG. Aen. 9, 630. 805. 10, 889 Ov. met. 2, 625. 7, 313. 10, 116. 11, 159. 12, 133 GERM. 56 LVCAN. 3, 711 SIL. 1, 206 STAT. Theb. 1, 418. 6, 793 CYPR. GALL. ind. 233). VERG. Aen. 8, 69 -is... palmis (PROP. 4, 9, 36 Ov. met. 4, 352. 9, 35 SEN. nat. 2, 28, 1). 12, 86 manibus (TIB. 2, 4, 14 PROP. 1, 3, 24 SEN. epist. 90, 14 PLIN. nat. 28, 198. 30, 129 QVINT. inst. 11, 3, 103. 124 SVET. Aug. 91 Vesp. 23 ARNOB. nat. 2, 21. 5, 26 AVSON. 53, 3). Ov. met. 8, 801 -a lumina (CELS. 2, 7 oculi -i sunt. SEN. Oed. 968 lacerat -os alte recessus luminum. 972 -is [i. effossis]... orbibus. LVCAN. 2, 184 -is evolvit sedibus orbēs. PLIN. nat. 8, 121 oculi in recessu -o. STAT. Theb. 4, 471 -os [i. caecos]... orbēs. PHYSIOGN. 31 -i nimium oculi. 32. 37 al.). Ov. met. 12, 42 penetrat... -as vox omnis ad aures (aliter ars 1, 432 -a [i. perforata]... aure). ars 1, 520 in... -a... nare (cf. BOETH. elench. soph. 1, 13 p. 1023^B. 2, 6 p. 1037^A nasus -us al.). STAT. Theb. 2, 624 ore -o (QVINT. inst. 9, 4, 33 -o aut patulo maxime ore). ENN. ann. 439 ungula (Ov. Pont. 4, 8, 80). CIC. nat. deor. 2, 137 *vena* -a appellatur (2, 138). VERG. Aen. 5, 434 *vulnera* -o lateri ingeminant. Ov. met. 7, 291 rugae. CELS. 4, 1 iecur... intrinsecus -um, extrinsecus gibbum. 5, 28, 12 neque rugosa neque -a sede corporis. 6, 6, 18 ulcera (6, 6, 23 PLIN. nat. 26, 142). 6, 6, 25 cicatrices... aut -ae aut crassae. 8, 1 *umerus* gibbus in... interiorem, -us in exteriorem partem. *ibid.* rotundo et leniter -o capite (PS. QVINT. decl. 12, 13 -um macie caput). 8, 5 locus -us est (8, 11). LVCAN. 9, 777 pectus (PS. QVINT. decl. 12, 9). PLIN. nat. 11, 127 *cornua* -a et in mucrone demum concreta (SYMPH. 286, 216 cornibus apta -is *laterna*). 11, 188 *pulmo* fistulis inanibus -us est. 11, 214 ossibus (cf. AMM. 27, 4, 4). 11, 228 pinnarum caules... -i sunt. SIL. 2, 548 guttura. STAT. Theb. 9, 130 faucibus... -is hastam, non ore receptam. CYPR. GALL. exod. 303 per membra virorum vesicasque -as. PHYSIOGN. 72 qui plantam longe -am ac reductam habent. 90 venter latus, aliquanto -us. 112 ut inter nares et mentum -a sit quaedam planities. *adde*: IORD. Get. 49, 255 informes facies -is turpavere vulneribus. ORIBAS. syn. 7, 2 curatio cabis vulneribus. *ibid.* -um vulnus et saepius.

neutr. subst. cavum, -ī, i. q. *caverna*, *hiatus*, *rima*, *foramen*: GLOSS. *κοίλον*, spelunca. SCHOL. Prud. c. Symm. 2, 1054 -is: id est cavitatibus. NOT. Tir. 99, 29. *formas ancipites, quae etiam substantivo cavus attribui possunt, plerasque hic invenies.* PLAVT. Men. 159 concede... ab leonino -o. CATO agr. 128 mures -a facient. 161 -um terra operito. SENT. Minuc. (Corp. V 7749) 16 terminus stat in monte pro -o. POMPON. Atell. 24 perspectavi per -um (cautum *codd.* Nonii praeter F¹). VARRO AT. carm. frg. 22, 7 formica -is non evehit ova. VARRO ling. [5, 120 v. sub cavium] 5, 135 sub iugo medio -um... vocatur Cous a covo. rust. 3, 16, 24 singula -a sena latera habeant. LVCR. 5, 1382 -a per calamorum. SALL. hist. frg. 2, 28 per -a terrae (HEGES. 3, 26, 1). VERG. georg. 1, 184 inventus... -is bufo. DIRAE 74 occupet... grilli -a... rana. CVLEX 51 scrupaea desertas haerebant ad -a rupes. AETNA 105 tellus... tortis rimosa -is. PROP. 4, 1, 149 tremefacta -o (-um *Ital*) tellus diducat hiatum. Ov. medic. 62 innumeris omnia cerne -is (i. *innumera foramina*). LIV. 24, 34, 9 murum... crebris cubitalibus fere -is aperuit. VITR. 2, 8, 4 medio -o servato. 4, 2, 4 ea -a

columbaria *appellant*. 4, 4, 3 circa strigium -a. 5, 5, 3 vasorum -a. 8, 6, 8 in -o saxi. 9, 8, 4 constituit -um ex auro perfectum. 9, 8, 5 per id -um. 9, 8, 9. 11. 10, 4, 1. PAVL. FEST. p. 46 *syn.* antrum v. p. 650, 33. CELS. 2, 11 -um id clausum est. 7, 5, 3 cum in -o mucro est. 7, 7, 7 totum id -um... usque ad os excidendum. 7, 7, 13. 7, 8 traicere id -um. 7, 26, 2 qua -um subest. 8, 1 p. 325, 20 tenuibus -is perviae *vertebrae*. 8, 3. 8, 10, 5. SEN. Phoen. 359 latebo rupis exesae -o. nat. 2, 29, 1 aera (aere *vulgo*, aerea *Pinc.*) non nisi -o (nisi concavo non Δ , nisi concava non *Fortun.* *fort. recte*) tinniunt. 6, 25, 1. epist. 90, 7 -is tectos (*Lips.*, e caucasis lectos B). COLVM. 1, 6, 13 -a praebent et latebras. 8, 3, 9. 9, 1, 3 per transversa laterum -a transmittuntur amites. PLIN. nat. 2, 192 -a *terrae* occulta. 8, 139 arborum aut saxorum -is. 8, 140. 9, 163 capitulis. 10, 40. 11, 266. 20, 53 -a dentium (23, 127. 26, 64. 30, 24. 25). 24, 47 populi nigrae. 25, 38 densis alarum -is multis. 30, 33 riparum. 32, 24 ulcerum -a explet. 36, 106 succumbentibus -is (causis B, causis *rel.*) operis (sc. *cloacae*). 36, 108. TERT. pudic. 20 de pristinis -is (causis *cod.*)... et maculis. TER. MAVR. 30 tanti per (tantisper M) spatium -i. CENS. 10, 10 p. 18, 12 quattuor tibiae pari -o paravit. LAMPR. Heliog. 5, 2 per cuncta -a corporis. ARNOB. nat. 4, 16 p. 154, 21 in verticis (i. *capitis*) ipsius -o. 6, 16 sub istorum simulacrorum -is (causis *cod.*). AVIEN. ora 53 post -a hiantis orbis. 242 penetral abstrusi -i. HEGES. 5, 11, 2 per -a muri. CYPR. GALL. gen. 847 egesta profundo terra -o. PAVL. NOL. carm. 17, 255 tutis -a viperarum pandere parvis i. *pueris* (cf. 17, 267). EXPLAN. in Don. gramm. IV 532, 1 tibia tanto est voce acutiore, quanto -o angustiore (ex Varrone esse *Willmanns*, de M. T. Varr. l. gramm. p. 191 *censet*). PHYSIOGN. 17 ut in ea (*fronte*) existant sicut colles et -a quaedam tanquam defossa. CLAVD. MAM. anim. 1, 2 p. 25, 2 *loca* -o pendula. 3, 9 p. 170, 1 sine... oris -o et linguae plectro. 3, 11 p. 175, 1 pulmonum -a. CAEL. AVR. chron. 3, 4, 66 plantae -um. GROM. p. 305, 15. CARM. epigr. 1826 (Corp. X 3148) mater cabo fecit <fil>iu (*Mommsen interpretatur* cavum [i. *sepulcrum*]... filio, *Bücheler* cabo aut nomen proprium *putat aut mendum pro caro*). *speciatim* cavum aedium (v. *Marquardt-Mau, Privatleben* p. 216°. 223. *Daremberg-Saglio II* p. 981):

VARRO ling. 5, 161 -um aedium dictum, qui locus tectus intra parietes relinquebatur patulus, qui esset ad communem omnium usum. *ibid.* Tuscanicum dictum a Tuscis, posteaquam illorum -um aedium simulare coeperunt. 5, 162 circum -um aedium. VITR. 6, 2, 5 de -is aedium. 6, 3, 1 -a aedium quinque generibus sunt distincta. 6, 5, 1. PLIN. nat. 9, 24 in -is aedium. *inde* cavaedium, v. s. h. v.

neutr. pl. subst. cava, -ōrum: ENN. scaen. 112 -a caeli. 292 terra et -a caerulea candent. LVCR. 2, 860. 6, 1085 ut -a convenient plenis. SEN. nat. 3, 28, 5 -a *telluris*. GELL. 16, 3, 3 -a intus ventris ac stomachi vacua et hiantia. *inde fem. sing. cava*, -ae, t. t. *gromaticorum*: GROM. p. 217, 1. 10 -ae quae ex pactione sunt designatae. 221, 12. 328, 8. 9 TRACT. de agr. insp. grom. p. 281, 8. 12 si -a defecerit. PS. BOETH. grom. p. 409, 13 aut ad viam aut ad -am. *adde*: PAPYR. Marini 1 (*saec. VI, nisi spurium est*) per scalam mortuorum fit ascensus per -am montis.

masc. subst. cavus, -ī (sc. *locus*): VARRO rust. 3, 15, 2 *facere arbusculis* c[ ]avos oportet laxiores. HOR. sat. 2, 6, 116 -us... tutus ab insidiis (cf. epist. 1, 7, 33 -um repetes artum. sat. 2, 3, 173. 2, 6, 81 murem mus paupere fertur accepisse -o). VITR. 3, 5, 11 -us... intersectionis (*sic codd.*). PHAEDR. 4, 6, 3 *cum mures* artos circum trepidarent -os (cf. 2, 4, 17 *feles* tuto condidit sese -o. 3, 16, 17 noctua egressa e -o). COLVM. 12, 8, 1 -um, quem feceris (cf. 12, 8, 2).

II translate, cf. NON. p. 466 *Vergilius* etiam de incorporalibus, quae sunt inania tantum vel obscura, dici posse testatur. VERG. Aen. 2, 360 nox atra -a circumvolat umbra (SERV. *ad l.* naturale... est, ut obscurum sit omne concavum. STAT. Theb. 5, 753 caelo... -am nox induit umbram [SCHOL. *ad l.* obscuram. omne enim quod -um, obscurum est... aut -am inanem]. SIL. 13, 894 Erebi que -is se reddidit umbris. CORIPP. Ioh. 4, 355 per... -as... umbras). VERG. Aen. 6, 293 umbras volitare -a sub imagine formae. STAT. Theb. 4, 478 -a sub nocte (SCHOL. *ad l.* patenti aut alta, sed melius... vacua ab opere. GLOSS. V 550, 3 -a nox id est obscura).

fere i. q. inanis, carens: HIL. in Matth. 11, 4 homo... fructu veritatis -us. HIER. epist. 40, 2 -a verba. PRVD. apoth. 957 mendax phantasma -amque corporis effigiem. PAVL. NOL. carm. 19, 44 sectentur... -as... pompas. 24, 906 opibus inflati -is. 25, 139 -a mundi gloria. epist. 8 carm. 18 -a fama. GILD. Brit. 34 chron. III p. 45, 21 -um... aërem secantem *columbam*. POMER. 2, 23, 2 *homo* foris splendidus, intus -us. 3, 10, 1 est... vanitas... affectio... -a, morbida, turbulenta. CORIPP. Iust. 2, 360 ingeminant... -os dulci modulamine plausus. *nota de mensibus non plenis* (cf. HILARIAN. pasch. 7 tricesima... luna latens in semisse cavatur): CENS. 20, 3 p. 42, 16 *menses* quattuor maiores pleni, ceteri sex -i vocabantur. 20, 5 p. 42, 29 *Februarius* solus -us. PS. CENS. frg. 3, 2 p. 58, 10 luna... -a paucioribus quam triginta diebus circulum suum transit.

synonyma: cavatus, cornutus (SOL. 27, 57), curvus (BOETH. in Porph. isag. sec. 1, 11 p. 166, 14), exesus (PLIN. nat. 25, 170), inanis (PLIN. nat. 25, 71), lacunosus (APVL. met. 4, 6), reductus (PHYSIOGN. 72), rotundus (SEN. nat. 1, 4, 4 CELS. 8, 1), vacuus, vanus. *opp.*: concretus (PLIN. nat. 11, 127), crassus (CELS. 6, 6, 25), gibbus (CELS. 4, 1.

8, 1). globosus (APVL. apol. 16), extuberans (PLIN. nat. 37, 196), intentus (SEN. nat. 2, 29, 1). planus (SEN. nat. 2, 28, 1). solidus (FEST. p. 293 VVLG. exod. 38, 7 VITR. 9, 8, 6). tumidus (APVL. apol. 16).

derivata: cavaticus, cavea, caverna, cavitas, cavare (cavositas vel *cavosus). *fort. caula?* *compos.*: cavaedium. concavus, multicavus, recavus, subcavus. *Hoppe.*

cazza v. cattia.

ce particula demonstrativa [particulam pronominiibus et adverbiiis demonstrativis adiunctam, ut hi-c(e) huius-ce hin-c hu-c illi-c isti-c nun-c tun-c si-c sim., eodem in usu habent Itali alii, cf. osc. izi-c umbr. ere-k ere-c 'is', osc. ion-c 'eum', eizazun-c 'earum', marrucin. iaf-c 'eas', osc. eki-k paelign. eci-c neutr. 'hoc', osc. ekas-k 'hae', umbr. esu-k eso-c isso-c 'sic', ite-k 'ita', inume-k inum-k enu-k 'tum']; v. Planta, Gramm. d. osk.-umbr. Dial. II 229sqq. cf. ecce, 2. cedo et citra, cis, ubi plura. Th.]

grammaticorum praecepta: SERV. gramm. IV 427, 8 quattuor sunt particulae, quae corrumpunt in pronuntiando regulas accentuum hae: ve, ne, que, ce. nam quotienscumque istae particulae sequuntur, faciunt accentus in ultimis syllabis superiorum esse sermonum, ut . . . illiusce, huiusce (POMP. gramm. V 131, 24sqq. GRAMM. suppl. 229, 5). CLEDON. gramm. V 75, 4 ce etiam ornativa coniunctio est, ut illece, et ideo coniunctio est, quia postponitur. SCHOL. Pers. 2, 75 ce in hoc loco (sc. in imperativo cedo) adiectio syllabica. PRISC. gramm. II 592, 16 ce quoque solebant per omnes casus vetustissimi addere articularibus vel demonstrativis pronominiibus . . . ut hicce, huiusce, haecce, hocce . . . nunc vero eorundem pronominum his casibus frequenter additur ce, qui in s desinunt, euphoniae causa, huiusce eqs. (cf. CASSIOD. gramm. VII 156, 8 huiusce per c litteram scribendum est, antiqui enim pronominiibus ce addebant, ut hicce, illicce, isticce. unde substracta eadem novissima syllaba ce relictum est, hic, illic, istic. sed in solo genetivo casu articularis pronominis, qui est huiusce, adhuc eadem syllaba ce integra manet. GRAMM. suppl. 227, 21). VIRG. gramm. epist. 5 p. 169, 27 in copulativis coniunctionibus, quae numero sex sunt: et ac at adque ast, ce graeca assumitur et fusiis (ubi confundit ce et gr. καί).

additur et adverbiiis pronominiibusque l. 9sq. laudatis (de usu v. s. his voc.) et casibus obliquis pronom. is (eiuscemodi), qui (cuiusce, cf. v. d. Vliet, Archiv 10 [1898] 386 et SOL. 52, 56), ipse (ipsiusce MACR. sat. 5, 22, 3). notu contra usum POMP. gramm. V 131, 31 Musace (sc. a grammatico fictum ex analogia compositionum Musave, Musaque).

composita: ecce, 2. cedo (SCHOL. Pers. 2, 75 l. 21), ceu (fort. 1. cēdo?).

cēbāciarius v. sebaciarius.

? *cebena (sic aut cebeva cod.)* POL. SILV. nom. anim. chron. I p. 543, 23 inter nomina volucrum. *estne cavanna?*

cecaumenē v. nom. propr.

cechalasmenus, -a, -um, κεχάλασμένος. CASS. FEL. 35 p. 76, 5 ad uvas tumentes et summissas, quas Graeci cechalasmenas vocant.

cēcis, -dis (cēcida, -ae), f., κηκίς. scribitur cic-: GLOSS. variis corruptelis (zizuca, cidas, cicitas, cicidus al., v. Thes. Gloss. s. v. galla). PLIN. VAL. 2, 28 cycidon (gen. plur.). *forma cēcida (cic-) -ae:* GLOSS. saepius. MARCELL. med. 7, 17. GLOSS. galla. V 180, 23 galla (colla cod.) genus pigmenti, quod Graeci <c>ecidam dicunt (204, 9). 297, 48 galla: zizuca rustica[e]. III 581, 55 calis id est galla Asiana sive cicidus (cf. GLOSS. saep. galla: κηκίς. galla Asiana: κηκίς ὑμφοκός). DIOSC. 1, 117 de cecidos id est galla. MARCELL. med. 7, 17 pars medicamenti: cecidae III. PLIN. VAL. 2, 28 recipe cycidon drach(mas) quattuor.

cectōria, -ae f. (cectūrium, -ī n.) [orig. inc. sunt qui conferant c. cingere. Th.]

i. q. fossa lineave terminandi agri causa ducta. neutr. cecturium l. 64. GROM. p. 334, 15 -a, hoc est rotundus [est] sicut modius. 337, 13 hoc est -a ecclesiae eius. 338, 9 terminum quam maxime habens casa sub via, hoc est sub cectoria distat, quod est fovea rotunda, dividit territoria. 333, 19 in quo monticello cecturium invenies in ped(es) CL.

cectōriālis (-e) a cectoria. GROM. p. 337, 9 (describuntur fines agri) ab austro lapides nativos, qui est exolute cectoriales, in epitecticum assignavimus.

cecua, cecuma v. cicuma.

ista cassia . . . flagilior est et brevior, unde et nomine provinciae cedal(?) appellatur DIOSC. 1, 11. *graece* DIOSC. 1, 13 W. *aliter.* Mbr.

cedar v. nom. propr.

cēdenter adv. a cedo, cedens. CAEL. AVB. acut. 3, 16, 129 ut ministri cedenter ac sine ulla constantia eum (hydrophobum) consentiendo coerceant.

*1. *cēdo, cessī, cessum, -ere [orig. inc.; pristinam formam cesdō kezdō fuisse docet e correpta formarum cessi, cessare sim. fortasse cf. c. med. syazdat 'recedit', sīzdro 'pavidus', hibern. cet 'permissio'. Th.]*

de formis cessi et cessum: CHAR. gramm. I 245, 22 PROB. gramm. IV 38, 15 PRISC. gramm. II 514, 19. 519, 21. *de prosodia:* PRISC. gramm. II 461, 5 e producta si fuerit, in praeterito quoque producitur vel natura vel positione ut cedo cessi. SCHOL. Pers. 2, 75.

de significatione: lenius genus est fugiendi: CIC. ad Brut. 1, 15 (9, 24), 5 -bas . . . Brute, -bas, quoniam Stoici nostri negant fugere sapientes. *coniunguntur igitur saepius adverbia, quae tarditatem cunctationemve*

quandam significant ut paulatim (CAES. civ. 2, 40, 3. 3, 93, 3 BELL. Afr. 15, 2 al. cf. SERV. Aen. 6, 102 cessit furor: non penitus recessit, sed paulatim coepit imminui), moderatius (HIRT. Gall. 8, 12, 7), minutatim (BELL. Afr. 78, 7), sensim (LIV. 21, 54, 4. 29, 34, 13. 31, 36, 2 al.), *aut accedunt adiectiva vel imprimis part. perf. pass., quae necessitatem quandam, taedium, vim exprimunt:* invitus (CATVLL. 66, 39 VERG. Aen. 6, 460 Ps. CIC. exil. 7 AVG. civ. 14, 9 p. 23 CLAUD. MAM. anim. 1, 13 p. 57), depulsus, expulsus, repulsus, pulsus (CIC. Arat. 374 Planc. 26 LVCR. 6, 571 EGNAT. carm. frg. 2 CAES. Gall. 6, 23, 2 BELL. Afr. 52, 2 SALI. Catil. 9, 5 VERG. Aen. 3, 121. 5, 395 al.), iussus (OV. epist. 12, 135 SIL. 4, 273 cf. VERG. Aen. 10, 443 socii -erunt aequore iussu), victus (OV. met. 5, 311 LIV. 32, 21, 15 OCTAVIA 486. 783) *sim., aut pendet a verbo item necessitatem exprimente cogere, ut* CAES. civ. 2, 41, 4 hostes loco -ere cogebant. CIC. Att. 7, 2, 2 HIRT. Gall. 8, 19, 2 LIV. 2, 10, 7 VAL. MAX. 3, 7, 1^d. 4, 1, 15 MART. 4, 14, 5 FLOR. epit. 2, 8, 11 IVST. 18, 1, 6 al. *subest sensus flagitii, ut* HIRT. Gall. 8, 28, 4 pudore -endi (OV. met. 9, 32 puduit . . . -ere. AMM. 29, 5, 29). HOR. carm. 1, 6, 6 Pelidae . . . -ere nescii. OV. met. 5, 221 non -isse piget. 5, 316 -ere visum turpius (9, 16 SEN. dial. 2, 19, 3). 9, 43 certi non -ere (SIL. 12, 624). SEN. Phoen. 281 -ere imperio negat. VAL. FL. 7, 58 perstas non -ere.

de propriis significationibus: NON. p. 250 -ere significat secundum consuetudinem abire superatum et locum victori dare, succedere, dari, recedere, obsequi, evitare, incedere. GLOSS. παραχωρῶ, ὑποχωρῶ, εἶλω, succumbo vel locum do aut oboedio vel pareo. -it: concedit vel succumbit, consensit, succumbit vel dimittit. *frequenter coniunguntur retro -ere* (LVCR. 2, 508. 999 VERG. Aen. 3, 496 HOR. carm. 1, 35, 26 LIV. 2, 20, 3 passim.), *sim. recessim* (PLAVT. Cas. 443) retrorsum (-us) -ere (PLIN. nat. 9, 99 SIL. 11, 510 AMM. 22, 8, 14 AVG. civ. 4, 29 p. 183). *nota etiam ludum:* AVG. civ. 14, 14 p. 35 cui vel crederetur vel cederetur.

I. q. incedere, succedere, ire, coire (cf. SERV. et SERV. auct. I georg. 1, 218 p. 722, 41): ENN. ann. 93 -unt de caelo ter quattuor corpora sancta avium. PLAVT. Aul. 517 -unt, petunt treceni, cum stant phylacistae in atriis (NON. p. 250 incedere). 526 ad postremum -it miles (i. advenit), aes petit. Capt. 352 quam citissime potest, tam hoc -ere servum ad factum volo. Cas. 446 candidatus -it (i. incedit) hic mastigia. Pseud. 308 inanis -is (i. ad me venis). 955 transversus, non proversus -it, quasi cancer solet. VARRO Men. 9 -it citus celsus tolutum. LVCR. 5, 843 nec facere, ut possent quicquam nec -ere quoquam portenta androgynum. HOR. sat. 2, 1, 65 nitidus qua pelle quisque per ora -ret introrsum turpis. PROP. 3, 18, 34 Caesar ab humana cessit in astra via. OV. ars 2, 470 inque suas partes cessit inane chaos. 14, 848 Hersilia . . . cum sidere cessit in auras. FEST. p. 181 'occidamus' Plautus ponit pro 'contra -amus'. 243 procedere dicebant . . . interdum pro 'porro -ere'. APVL. apol. 46 Aemiliane -e huc. COMM. apol. 314 fieret cum humilis altus, -ret infernus, ut Adam levaretur. DICT. 2, 40 uterque pleno gradu advorsum -ens. DIONYS. EXIG. Greg. Nyss. creat. 1 p. 348^d ad proprium situm singula discreti mundi -erunt.

II sensu strictiore: recedere, pedem referre: A locum dare, relinquere, abire: (NON. p. 250 recedere. GLOSS. παραχωρῶ, ὑποχωρῶ, εἶλω. -isse: recessisse). *absolute, alicui, unde (ex et ablat. nudus; maxime loco -ere cf. CLAUD. DON. Aen. 8, 332 -ere loco verbum est ex re militari sumptum).*

1 de hominibus: ENN. ann. 587 nostri cessere parumper. PLAVT. Cas. 443 recessim -am ad parietem, imitabor nepam. Men. 1018 postremus -is. INSCR. mill. Popil. (Corp. X 6950) 14 ut de agro poplico aratoribus -rent paastores. LVCIL. 759 si alio opus sit, fore, si hinc aliquo -eris. QVADRIG. hist. 58 paene factum est, quin castra relinquere atque -rent hosti. VARRO Men. 393 -it velocibus juvenis membrum levis nitidus oleo (NON. p. 251 evitare). frg. Non. p. 498 ut Galli Romae <praeter> Capitoli sint potiti neque inde ante sex menses -erint. CIC. Arat. 70 nec vi signorum -unt nautae neque flamina vitant. Font. 35 vos in sententiis ferendis civi parcere quam hosti -ere maluisse. Mur. 53 ut neque minanti -ret neque cuiquam minaretur. Sull. 25 nemini -ere, multis obistere. dom. 99 qui . . . privatus consulibus armatis -erim. Sest. 37 cessit Metellus, ne . . . victus a fortibus viris cum dedecore caderet. Pis. 20 Metellus Mario . . . et eius invictis legionibus, ne armis confingeret, -endum esse duxit. Planc. 26 quod me Plancius vel vi pulsum vel ratione -entem receperit, iuvenit, custodierit. de orat. 2, 294 (in imagine de arte oratoris) ut non fugiendi hostis, sed capiendi loci causa -isse videar. 3, 218 cum Aeschines propter ignominiam iudicii -issat Athenis et se Rhodum contulisset. off. 2, 40 Viriatho exercitus nostri imperatoresque -erant. 3, 90 sibi ne uterque rapiat tabulam navigii an alter -at alteri. Att. 7, 12, 4 Pompeius Italia -it. epist. 1, 9 16 qui . . . summa voluntate -erit. Ps. CIC. exil. 7 -o invitus de re publica, -o oppressus de fortuna, de dignitate. CATVLL. 64, 53 Thesea -entem celeri cum classe tuetur Ariadna. CAES. Gall. 5, 16, 1 insequi -entes. 5, 50, 5 equites consulto -ere. 6, 23, 2 expulsos agris finitimos -ere. 7, 80, 3 qui suis -entibus auxilio succurrerent. civ. 2, 41, 4 hostes loco -ere cogebant. HIRT. Gall. 8, 28, 4 nostri . . . pudore -endi . . . fortissime . . . proeliantur. 8, 29, 3 equites -entibus circumfusi. BELL. Afr. 15, 2 equites . . . pauci multitudine hostium defessi equis convulneratis pau-

latim -ere. 52, 2 equites... vi universae subitaeque hostium multitudinis pulsi parumper -erunt. SALL. Iug. 36, 2 -ere instanti (Ov. met. 12, 134 Liv. 1, 37, 3 al.). 50, 3 ne... -entibus adversariis receptui ac post munimento foret. 51, 4 neque illis castra esse neque munimentum ullum, quo -entes tenderent. VERG. ecl. 4, 38 -et... ipse mari vector. Aen. 3, 121 pulsum regnis -isse paternis. 5, 445 Dares ictum venientem... praevitit celerique elapsus corpore cessit (NON. p. 251 evitare). 6, 460. 10, 443. 10, 646 Aenean aversum... -ere Turnus credidit. 12, 717 pavidi cessere magistri pecorum. CVLEX 366 Mucio cessit Lydi timefacta potentia regis. HOR. sat. 1, 7, 31 vindemiatore saepe viator -isset magna compellans voce cuculum. carm. 1, 6, 6. 2, 1, 26 Iuno et deorum quisquis amicio Afris inulta -erat... tellure. 2, 3, 17 -es coemptis saltibus et domo villaque flavus quam Tiberis lavit, -es. 3, 8, 24 Scythae laxo meditantur arcu -ere campis. PROP. 4, 9, 54 parce oculis, hospes, lucoque abscede verendo: -e agedum. Ov. am. 3, 8, 64 si dederim pecunias tota -et uterque (custos et maritus) domo. epist. 12, 134 ausus es 'Aesoniam' dicere 'e domo?' iussa domo cessit. 15, 370 -ent Marti Dorica castra meo. ars 3, 642 cum -at lecto quamlibet aegra suo. rem. 454 cessit ab Idaea coniuge victa prior Cleopatra. 534 (in imagine) explendast sitis ista tibi, qua perditus ardes, -imus, e medio iam licet amne bibas. met. 5, 311 -ite victae fonte Medusaeo et Hyantea Aganippe. 9, 32 puduit modo magna locutum -ere. fast. 2, 668 quid, nova cum fierent Capitolia? nempe deorum cuncta Iovi cessit turba locumque dedit. 4, 359 Mater deos... peperit: cessere parenti principiumque dati Mater honoris habet (cf. FLOR. epit. 1, 1, 7). trist. 5, 6, 31 -itur et caecis et quos praetexta verendos virgaque cum verbis imperiosa facit. Pont. 1, 3, 75 exul Iason ab Haemonia Pirenida cessit ad undam. LIV. saepius quam 100^{ies}, ut 2, 2, 10 consul abdicavit se consulatu et... civitate cessit. 2, 10, 7 Larcium atque Herminium -ere in tutum coegit Cocles. 2, 20, 5 dictator suos percussos -ere animadvertit. 2, 47, 2 Fabius gravi vulnere ictus ex acie cessit. 2, 56, 11 adulescentes... nihil -entes viatori. 21, 61, 6 excito... Scipione hibernis toto cis Hiberum rursus -it agro Hasdrubal. 28, 22, 15 neminem -ere atque obstinatos mori in vestigio quemque suo. 42, 59, 5 -entes... sensim integris ordinibus. PAUL. FEST. p. 115 Samnites... non -uros... Romano militi. SEN. contr. 1, 2, 3 virgini Vestali praetor via -et? summum imperium, consules -ent tibi? contr. exc. 4, 5 ego... -o domo, si fateris illam (novercam) sic posse sanari. suas. 2, 9 satis fecimus nomini, ultimi cessimus (trecenti Lacedaemonii). VAL. MAX. 5, 2, 1 sanxit namque senatus, ut feminis semita viri -rent (SEN. epist. 64, 10). SEN. Ag. 304 domo Argisve -o. Herc. f. 771 poscit Alcides viam -ente turba umbrarum. Phaedr. 1229 umbrae nocentes, -ite. OCTAVIA 671 cessit thalamis Claudia diri pulsa Neronis. SEN. apocol. 24 tibi... -et sede relicta Minos. dial. 2, 19, 3 etiamsi premeris et infesta vi urgere, -ere tamen turpe est. benef. 4, 39, 2 appellare debitorem ad diem possum et, si foro -erit, portionem feram. CVRT. 8, 5, 8 Herculem... Liberum... Castorem novo numini Alexandro. 10, 7, 13 -erat ex conitione Arrhidæus principum auctoritate conterritus. LVCAN. 1, 51 Neroni deo numine ab omni -etur. 4, 626 terga viri -entia victor alligat. 9, 546 populi, quos miserat Eos... Latio cessere duci. 10, 50 -emus in ortus Arsacidum domino. LAVS Pis. 195 quis te duce cessit calculus? PLIN. nat. 22, 8 terra et altrice ipsa humo et humatione etiam -ere. VAL. FL. 8, 335 non... Styri violentia -it. SIL. 11, 240 Decio femina nulla orta in Agenoreis nostrae Carthaginis oris cesserit. 17, 547 fallax subito simulacrum Scipionis in nubila cessit. STAT. Theb. 6, 788 Capaneus Alcidas agit toto -entem fervidus arvo. 7, 325 Asopus vix tonitru submotus et igne trisulco cessit. 10, 936 paulum si tardius artus Capanei fulminati -issent, potuit fulmen sperare secundum. 11, 485 Tisiphone ad Pietatem: quid belli obverteris ausis, numen iners pacique datum? -e improba: noster hic campus. 12, 384 Antigone ad Argiam: mea membra tenes... -o, tene. Ach. 1, 371 Seyriades sociare choros... hortantur Achillem -untque loco. MART. epigr. 31, 1 -ere maiori virtutis fama secunda est. 14, 169 -at ut argutus obvia turba trochis. QVINT. inst. 11, 1, 17 nec -ere volunt nec possunt contendere. IVV. 4, 63 obstitit intranti miratrix turba parumper. ut cessit turba... patuerunt... valvae. TAC. hist. 2, 55 -isse (coniecerunt alii alia) Othonem... certi auctores... attulere. ann. 1, 56 hostis astu magis quam per formidinem cessit. FLOR. epit. 2, 6, 61 Hannibal cessit praemiumque victoriae Africa fuit. 2, 8, 11 Antiochum mari ac terra -ere coegit. VLP. dig. 9, 2, 7, 4 si filius familias servum -entem vulneraverit, erit Aquiliae legi locus. 16, 3, 7, 2 foro -unt numularii. TERR. adv. Marc. 4, 8 p. 439 daemonia timore... -bant. TER. MAVR. 449 non -endo semper quaeritur victoria. PANEG. 10, 24 cum ex industria tui -rent. LACT. inst. 5, 5, 2 iustitiam offensam vitii hominum -isse terra. IVST. 18, 1, 6 Romanos... inusitata ante elephantorum forma... -ere proelio coegit. VIR. ill. 45, 3 Marcellus primus docuit, quomodo milites -rent nec terga praebent. AVSON. 236, 1 Polydoro: -e procul myrtumque istam fuge, nescius hospes. AMM. saepius. VEG. mil. 1, 10 et -ens et insequens natate cogitur frequenter exercitus. VVLG. Gal. 2, 5 fratribus falsis neque ad horam cessimus subiectione. CLAVD. 21, 48 quacumque alte gradereris in urbe -entes spatiis... videbas. rapt. Pros. 2, 207 iam Gorgonis ora revelat Pallas et intento festinat Delia telo nec patruo Diti -unt.

AVG. civ. 3, 21 p. 132 Scipio -ens inimicis extra patriam. 4, 23 p. 174 utrum vellent dii Felicitati loco -ere. 20, 12 p. 435 firmitate sanctorum, qua non -uri sunt saevientibus. SVLP. SEV. chron. 2, 39, 7 Rhodanius... non tam suis viribus quam Hilarii societate non -erat Arrianis. 2, 47, 7 rescripto Gratiani comperto Gnostici... sponte cessere. CLAVD. MAM. anim. 2, 2 p. 102, 3 cum corpus... loco in locum -ret. 3, 16, 10 (in imagine) in fugam cessit adversarius. DRAC. Romul. 8, 180 si forte profanus hunc (Parin) feriet quicumque reum, sit in urbe sacerdos: -o: loco si forte meo pius esse recusat, pontifices Helenus Laocon, sacrata potestas -ent oranti. nota metonymiam: SIL. 16, 76 Scipio ad Hannonem: tanta, en, qui regna repossant, quis -at toga (i. togatus, togati) et armiferi gens sacra Quirini. IVV. 6, 515 semiviro rauca cohors matris deum, ... tympana -unt.

2 de animalibus: LVCAN. 5, 1292 omnia -bant armatis nuda et inerma. VERG. georg. 4, 84 reges apium obnixi non -ere. MANIL. 5, 602 nec -it tamen illa (belua) viro (Perseo). PHAEDR. 1, 19, 9 canis ad canem: si mihi et turbae meae par... esse potueris, -am loco. app. 24, 5 cornix loquitur: -o fortibus. SEN. Herc. f. 804 antroque toto cessit Cerberus. LVCAN. 9, 906 qui (nati aquilae) Phoebos cessere, iacent (ENNOD. epist. 1, 18). PLIN. nat. 8, 27 vulneratique et territi elephantum retro semper -unt. 8, 50 quamlibet magna canum et venantium urgente vi contemptim restitansque -it leo in campis. 10, 31 de cornicibus: genitores suboli loco -unt. VAL. FL. 4, 373 ultima Io... patriae -ens dedit oscula ripae. 8, 102 Medea ad draconem: -e adeo inque aliis senium nunc digere lucis. SIL. 10, 294 vulnere tigris letifero -ens tandem. 16, 4 abditus ut silva stabulis cum cessit ademptis... taurus. STAT. Theb. 3, 264 equi cessere retro. 4, 401 (ad Bacchum sub imagine tauri) tu peior, tu -e nocens. 9, 31 caelo volucres cessere minores. AVSON. 2, 1 -ere... lato nescit fera saucia ferro. SVLP. SEV. dial. 2, 3, 2 iumenta paululum in partem alteram... -erunt.

3 de rebus corporeis (mobilibus et immobilibus) i. q. retro labi; sponte recedere, removeri (cf. COMMENT. Lucan. 3, 107 loco cessere: remotae sunt): de stellis: CIC. Arat. 182 hic... obscurae stellae sine nomine -unt. 210 hac sede Centaurus subter partem praepartans ipse virilem -it. 213 Centaurus -it ad Aram. 321 Cancerum subter... -it vis torva Leonis. 336 sex sidera... semper -unt labentia nocte. 351 simulac primum... se... Cancer extulit, extemplo -it delapsa Corona. 356. 372. 374. 381. 437. 462. 466. 475. CATVLL. 66, 4 ut -ant certis sidera temporibus. VERG. georg. 1, 218 averso -ens Canis occidit astro (SERV. et SERV. auct. ad l. -ens aut locum dans... aut certe '-ens Canis' non recedens, sed incedens accipimus et se movens). Ov. fast. 5, 546 MANIL. 1, 335. 398. 2, 533 Centaurus tergore cessit, usque adeo est homini victus. 3, 387. 436. 675 SEN. nat. 7, 25, 5 COLVM. 10, 79 VAL. FL. 3, 211 MART. 8, 21, 9 AVIEN. Arat. 805. 1083 mediumque Piscem sub undas -ere. 1116 Virgine eoo consurgente freto -it Lyra... -it Delphinus pelago -itque Sagitta. 1230. 1245. cf. AVSON. 332, 46 Iane veni, novus anne veni, renovate veni sol, tu tropicum solido da -ere. de sole, luna al.: CIC. Arat. 281 a clarionis auris aquilonis ad austrum -ens... rota... solis. MANIL. 1, 645 ubi Phoebus -it ad umbras. 3, 382 APVL. met. 3, 16 AVIEN. Arat. 1557. 1574. EGNAT. carm. frg. 2 Phoebe pulsa loco cessit concedens lucibus altis. de variis: CIC. ac. 2, 125 ut... qua quodque movebitur corpus, aliud -at et, qua quodque -erit, aliud ilico subsequatur. nat. deor. 2, 83 quacumque -imus... videtur aer quasi locum dare et -ere (HOR. sat. 2, 2, 13 pete -entem aera disco. Ov. met. 10, 59. trist. 3, 8, 7 nostris -ente volatibus aura. SEN. nat. 1, 1, 5. 1, 2, 8 coronae in caelo cum ad unam partem -erunt, illinc ventus est. 5, 9, 3 percussus aer... in latus -it. 7, 20, 3 -entis retro aetheris. epist. 57, 8. cf. nat. 6, 18, 2 ubi illum [spiritum terrae] extrinsecus superveniens causa sollicitat compellitque... -it tantum et vagatur. cf. LVCAN. 2, 459 nubiferoque polus [i. aether] cum -erit euro). CATVLL. 64, 249 Ariadne prospectans -entem... carinam (PROP. 1, 3, 1 STAT. silv. 3, 2, 60). 66, 39 coma loquitur: invita... tuo de vertice cessi (66, 63 VAL. FL. 3, 196. cf. PLIN. epist. 3, 6, 2 rari et -entes capilli). LVCAN. 1, 339 haud... quicumque procedere posset, principium quoniam -endi nulla daret res. 1, 372 -ere squamigeris latices nitentibus aiunt et liquidas aperire vias, quia post loca pisces linquant, quo possint -entes confluere undae (2, 234 corpus aquae naturaque tenuis aeris -unt gravioribus exuperata. 6, 872 in terram -it calor omnis aquai. VERG. Aen. 10, 357 PROP. 1, 11, 12 Ov. am. 3, 6, 44 epist. 17, 76 LIV. 26, 45, 8 al. passim). LVCAN. 2, 999 -it... retro, de terra quod fuit ante, in terras. 3, 218 ubi anima e toto iam corpore cessit (4, 945. SEN. Tro. 380 spiritus morientis. SIL. 6, 39 in auras halitus. TAC. ann. 15, 70 CLAVD. MAM. anim. 2, 12 p. 146). LVCAN. 3, 223 sucus de corpore. 4, 144 perpetuoque fluant simulacra rerum ab rebus lapsaque -ant. 6, 571 collecti redeunt -untque repulsi venti (VERG. Aen. 10, 357. NEMES. cyn. 275 flamina. VEG. mil. 4, 42). VERG. Aen. 3, 447 carmina manent immota neque ab ordine -unt. 3, 496 arva... Ausoniae semper -antia retro (HOR. epod. 17, 75 meaeque terra -et insolentiae). 10, 357 nubila (SEN. nat. 2, 15, 15 APVL. met. 6, 6). AETNA 635 flammae... quocumque ferunt illi pii vestigia -unt (Ov. met. 15, 862 MANIL. 4, 68 LVCAN. 2, 8 SVLP. SEV. epist. 1, 15 dial. 1, 18, 4). Ov. fast. 3, 142 Vesta... ut folio niteat velata recenti -it ab Iliacis laurea cana focis. SEN. nat. 7, 13, 3 calor frigori -ens eqs. LVCAN. 3, 107 vacuaeque loco

cessere curules. PERS. 5,30 pavido custos mihi purpura cessit. VAL. FL. 4, 672 vixdum ardua cautes -erat *Symplegadum* (AMM. 22,8,14). STAT. silv. 3,1,71 lux... cessit. AVG. civ. 11,6 p. 468 motionis et mutationis... aliud atque aliud, quae simul esse non possunt, -it atque succedit (12,4 p. 516). CARM. epigr. 1252,5 Clusino cineres flammae cessere sepulcro.

4 de temporalibus notionibus: PLAVT. Amph. 546 nunc te nox, quae me mansisti, mitto uti -as die (OV. am. 1,13,27. SIL. 9,180 nox...bat Eoo). CIC. Cato 69 horae... -unt et dies et menses et anni (PROP. 3,20,19 multae... meis -ent sermonibus horae). OV. fast. 3,235 hiems... tunc denique -it. LAYS Pis. 151 autumnus nivibus -urus et undis (IVV. 4,56 -ente pruina autumnus). OCTAVIA 715 postquam dies sideribus atris cessit (AVIEN. Arat. 321 AMM. 31,7,15 AVG. conf. 11,13,16). STAT. Theb. 7,286 -it bruma. PORPH. Hor. carm. 4,7,7 *anni temporum* <u>nu<m> quo<d>que celeriter occidens alii -it. *speciatim in iure:* SERV. Paul. dig. 40,12,

24,1 in actionibus annuis ex eo tempore annum -ere, ex quo lis ordinata sit (GAIUS dig. 3,6,6 annus in personam... eius, qui dedit pecuniam, ne secum ageretur, ex eo tempore -it, ex quo dedit. VLP. dig. 27,3,11 neque enim ante annus -it, intra quem de peculio actio datur quam tutela fuerit finita. 43,24,15,4 annus... -ere incipit, ex quo id opus factum perfectum est aut fieri desiit, licet perfectum non sit). NERAT. dig. 50,5,4 ut ex eo tempore vacationis dies incipiat ei -ere, quo iter ex commodo peragere potuisset (VLP. dig. 37,1,7,2 quia tutor pupillo et pater infanti filio bonorum possessionem petere possunt, dies, quibus tutor aut pater scit, -ere placet. PAVL. dig. 22,6,9,1 *filio familias a milite heredi instituto* dies additionis -it. 27,1,45,1 an... dies quinquaginta eis -ant, intra quos necesse est causas excusationis exercere). VLP. dig. 3,2,8 tempus luctus... et ignoranti -it ex die mortis mariti (PAVL. dig. 4,4,32 *tempus* post probatam aetatem cessit. 22,6,1,1 si quis nesciat decessisse eum, cuius bonorum possessio defertur, non -it ei tempus).

de die legati vel obligationis, qui cedit necdum venit; cf. VLP. dig. 50,16,213,1 -ere diem significat incipere deberi pecuniam: venire diem significat eum diem venisse, quo pecunia peti possit. ubi pure quis stipulatus fuerit, et cessit et venit dies: ubi in diem, cessit dies, sed nondum venit: ubi sub condicione, neque cessit neque venit pendente adhuc condicione. POMPON. dig. 31,8,11,1 si ante diem legati -entem alter mortuus fuerit, alter qui supererit in obligatione manebit. IVLIAN. dig. 38,1,23,1 si patroni plures consulto in diversas regiones discesserint et liberto simul operas indixerint, potest dici diem operarum -ere. MAECIAN. Vlp. dig. 7,1,72 etiamsi post aditam hereditatem accessisset usus fructus, utiliter diem -ere et ad legatarium pertinere. SCAEV. dig. 31,88,12 Pamphilus post diem legati sui -entem testamento heredem instituit Maevium. VLP. dig. 7,3,1 pr. per dies singulos vel menses vel annos dies legati -it. 7,3,1,2 dies... usus fructus, item usus non prius -et quam hereditas adeatur. 33,2,7 operae testamento relictas, quando -ere debeant, utrum ex quo petit eas legatarius an ex quo hereditas adita est? et cui pereant dies, quibus aeger servus fuit? et puto ex die petitionis eas -ere. TRYPH. dig. 34,3,27 die, quo legata -ere solent. PAVL. dig. 8,4,13 inutiliter dies legati -it.

B i. q. non obsistere, non resistere, locum dare. de rebus: CIC. nat. deor. 3,31 ignis... et aer... facillime pellitur naturaque -ens est maxime et dissipabilis. VERG. Aen. 7,677 magno -unt virgulta fragore. AETNA 151 vis animae flammaeque ruit, qua proxima -unt. OV. ars 1,560 imposito cessit harena pede *Bacchi* (SVLP. SEV. dial. 1,3,4). met. 10,284 ebur... subsidit digitis -itque. CELS. 2,3 p. 32 si... *praecordia* digitis -unt. 4,2 p. 123 *umor* prementi digito -it (7,18 p. 296). 7,6 p. 272 quaedam ex his (*tuberculis*)... mollia -entiaque sunt. 7,8 p. 283. 7,14 p. 290. 7,17,1. 7,25,2. 8,22 p. 361 SEN. dial. 3,6,2. 6,2,3 *in imagine de Marcello:* bene legerat Augustus nulli -ura ponderi fundamenta. 7,27,3 *item in imagine:* quaerite aliquam mollem -entemque materiam (CHALC. transl. p. 50^B). nat. 1,2,11 materia solidiore ac minus -ente. 2,6,3 intentionem aëris ostendent tibi inflata nec ad ictum -entia. 2,52,1 valentiora... *fulmen* vehementius dissipat, -entia nonnumquam sine iniuria transit. epist. 30,2 ubi plurimis locis laxari coepit et -ere succurri non potest navigio delhiscenti. CVRT. 4,7,7 *sabulum* praealtum et vestigio -ens (COLVM. 1,6,23 non -ente solo *areae* pulsibus unguularum. 3,13,7. CLAVD. MAM. anim. 1,2 p. 25,2 *loca* umoris assidui subterlutione -entia. PANEG. 5,8 VEG. mil. 4,20). COLVM. 1,5,10 cum veteri astruitur recens aedificium quasi surgenti reluctans oneri -it; et quod prius exstructum imminet -enti, paulatim... attrahetur. LVCAN. 3,1 propulit... classem velis -entibus auster. 3,555 nec tardae *habiles pinus Graiorum* flectenti -ere clavo. 3,398 pressus ne -at turribus agger. 3,495 sudibus crebris et... roboris ictu percussae -unt crates. 5,209 pectore vatis impactae cessere fores (PS. QVINT. decl. 1,9). 10,310 Nile, spargens facilem tibi -ere ripam (FRONTIN. aq. 90). PLIN. nat. 16,222 olea incurvantur *abies et larix* -untque ponderi. 16,227 arida ligna... latius, quam teras, -unt. VAL. FL. 3,196 cessere iubae *cassidis*. STAT. Theb. 1,427 penitusque oculis -entibus intrat *intima vultus manus*. MART. 11,41,3 -entes oneri *glandium* ramos. PLIN. epist. 2,17,15 vinea... nudis... pedibus mollis

et -ens. 7,9,11 vers. mollis -ensque sequatur si *cera* doctos digitos. TAC. hist. 3,29 turris ictibus saxorum cessit. ann. 14,5 eminentibus lecti parietibus ac forte validioribus quam ut oneri -ent. 15,15 pontem -urum oneri. GELL. 3,6,2 si super palmae... arboris lignum magna pondera imponas... non deorsum palma -it nec intra flectitur. SOL. 52,56 *adamantes* incudibus dissipatis aliquando -unt atque in particulas dissiliunt (HIER. in Am. 3,7 p. 329). PANEG. 5,6 si qua murorum... arieti non -erit firmitas. 5,8 ut... qua manifeste palustris est *terra*, -at ad nisum. VEG. mil. 4,6 non facile transcunt spicula quod -it ac fluctuat. 4,42 *rheumati* interdum -it et ventus. SORAN. p. 93 si... natura grande est ipsum caput *infantis* manu confrangendum est. mollitia enim adhuc ossorum facile -ere potest. p. 115 *quod* membranum... pressum et mollius sit et -at. RVR. NAM. 1,539 *alga* -endo interrigit undas *maris*. SIDON. epist. 1,2,6 mensis -entibus.

C in imagine de terris, ora, ripis sim. i. q. recedere, retro iacere: CVRT. 3,4,7 qua maxime *dorsum* introrsus mari -it. MELA 1,6 *mare* longe lateque diffusum abigit vaste -entia litora. 3,73 terris in omnem partem vaste et aequa portione -entibus. VAL. FL. 4,714 non alibi effusis -erunt longius undis litora. STAT. silv. 5,1,91 quantum ultimus orbis -erit. TAC. ann. 2,16 ripae fluminis -unt. APVL. mund. 6 *mare occiduarum partium* quibusdam fretorum cervicibus premitur et idem rursus -entibus est terris immensum. AVIEN. Arat. 179 qua -unt medii longe secreta diei (*i. meridiei*) Hesperidum. orb. terr. 599 inque Booten Thermopylae -unt. 687 latus omne soli *orae* procul in dispendia -it litoris. 726 concava vasto -it in antra sinu rupes. 979 hinc in caeruleum -it sinus Hellespontum. ora 306 inter... celsa cautium sinus. 549. AMM. 15,10,2 unde *Gallia* ad solis ortus attollitur, aggeribus -it Alpium. CORP. XIV 3857 via lata a pariete p(edes) v -ere debet.

III sensu latiore et translate i. q. recedere, locum non tenere:

A recedere, abire: 1 *de morientibus:* CIC. Brut. 4 *Hortensius* cessit e vita. Tusc. 1,35 vita. HOR. sat. 1,1,119. EPICED. Drusi 75 -is et incassum tua nomina, Druse, levantur. MANIL. 2,879 cessit... in tumultum belli vitaeque Typhoeus. SEN. epist. 82,21. SOL. 1,65 de vita. AVG. civ. 13,9 p. 566. 15,1 p. 58 ACT. Archel. 30 CORP. V 5206,6 (*a. 425*). VI 35767 qui ab amore patris sui Viatoris cessit. VIII 4551 *vir impleta tempora cessit IX 944 fato (X 7658 fati suis)*.

2 *de rebus incorporeis:* LVCIL. 1049 pudor ex pectore cessit. (OV. met. 10,241 SEN. Herc. f. 1240. Phaedr. 250 animo... ingenuot VAL. FL. 7,462 ab ore). CATVLL. 63,19 mora tarda mente -at. VERG. Aen. 5,394 non laudis amor, nec gloria cessit pulsa metu. 6,102 furor (SEN. Herc. f. 363 ex animis). 7,636 vomeris huc et falcis honos, huc omnis aratri cessit amor. 8,395 fiducia (9,124. 10,276. STAT. Theb. 8,531 animo). 9,218 nec mea iam mutata loco sententia -it. HOR. ars 258 non ut de sede secunda -ret *iambus* aut quarta socialiter. OV. ars 3,56 e toto pectore... onus. am. 3,11,2 fatigato pectore... amor (rem. 752). met. 14,526 asperitas verborum. fast. 4,87 densaque -it frigoris asperitas. trist. 3,12,15 -unt... bella fori. Pont. 1,3,44 exilii morsus e pectore nostro fomentis... -ere... tuis. SEN. Herc. O. 289 pestes (LVCAN. 4,371). 392 cultus. 913 dolorque... -et Alcidae (Thy. 597 STAT. Theb. 2,192 COMM. apol. 801 AMM. 25,3,16). Med. 900 fas. Thy. 597 voluptas. OCTAVIA 486 invidia... senatus. 783 rabies. SEN. dial. 7,11,3 *virtus* loco cessit. epist. 56,10 luxuria. SCRIB. LARG. 20 ut non -at uno die *vis epiphorae*. LVCAN. 5,577 cuncta sibi -ura pericula. CALP. ecl. 1,58 procul vitium simulatae -ere pacis. VAL. FL. 4,89 -unt e pectore nati. 4,483 irae (STAT. Theb. 5,425. cf. SEN. Herc. O. 308, *ubi codd.* cessit, *Iortinus et editores* cessat). STAT. Theb. 5,358 ex animis... amentia. 5,633 quamquam haut illi (*Archemoro*) mea cura dolendo -erit (silv. 1,2,26). 5,727 luctus (silv. 2,7,133). 8,531 aegra animo vis (MART. CAP. 2,140 vis terrea). silv. 1,2,26 metus. 3,4,56 deliciae. Ach. 1,590 reverentia. TAC. hist. 1,1 ingenia. ann. 15,54 fas et salus patroni et acceptae libertatis memoria. FLOR. epit. 2,17,15 fortuna. TERT. anim. 55 nullis romphaea paradisi ianatrix -it, nisi qui in Christo decesserint. COMM. inst. 1,6,5 lusus puerilis. apol. 164 prius facinus. PANEG. 9,24 omnia genera bellorum armorum hostium uni tibi -unt, -unt ex omni etiam memoria condita litteris monumenta virtutum. AVG. civ. 19,4 p. 360 fortitudo. 20,9 p. 429 -entibus *vitiis* (21,16 p. 520 VAL. CEM. hom. 15,5). CLAVD. 3,358 potentia. CLAVD. MAM. anim. 1 praef. 19 opusculum. ENNOD. epist. 9,26 diligentia. *nota infinitivum:* LIV. 2,33,9 ut... Cominium bellum gessisse cum Volscis memoria -isset. *fere i. q. deficere, desinere, perire:* LVCAN. 3,964 -it... rerum novitate extrusa vetustas semper. SEN. Herc. O. 1579 pomaque autumnus fugiente -ent. VAL. FL. 6,392 qualiter... Iuppiter... fluvium si fundat habenas, ... Parnasi lateant iuga, -erit Othrys. SIL. 3,549 paulatim glacies -it tepefacta cruore. TERT. adv. Marc. 5,2 p. 571 creator... vetera -ura promisit novis scilicet orituris. SER. SAMM. 227 linguae... vulnera -unt. SOL. 10,9 *Tirida oppidum* cessit aevo. ANTH. 424,5 ultima -erunt adaptato claustra profundo et iam Romano cingimur Oceano. COD. Iust. 6,40,2,2 lex Iulia miscella -at. CARM. epigr. 883 invida sidereo rumpantur pectora visu -at et in nostris lingua proterva locis. DIFF. ed. Beck p. 43,6 inter causam et rationem: ... causa ra-

tione manente -it. *nota oppositionem*: QVINT. decl. 291 p. 161 maiores habet vires ignis, qui legitimis facibus accenditur. non est tam facile desinere, quam -ere.

B renuntiare aliqua re, *omittere aliquid, condonare* (cf. DIOM. gramm. I 319, 21 -o fortiori palmam et palma): *de hominibus*: 1 *absolute*: VARRO rust. 2, 10, 4 si in iure cessit (v. p. 726, 10 sqq.), qui potuit -ere. PLIN. epist. 5, 1, 3 non profuturum ei, si donassem, profuturum si -issem. *aliqua re* (ab, de re l. 29 sqq.): CIC. off. 2, 82 ut... possessionibus -rent (LIV. 3, 14, 2 cum seniores -issent possessione rei publicae. 4, 6, 10. 4, 53, 6. 24, 22, 9 possessione magnae fortunae. 37, 35, 10 possessione Asiae. 44, 8, 4 Dii. adde l. 37). VERG. Aen. 9, 617 *Turni sororis vir ad Troianos*: sinite arma viris et -ite ferro (i. desistite ab ferro). Ov. epist. 9, 110 -e bonis! heres laudis amica tuae (RVFIN. hist. 2, 17, 5). LIV. 7, 18, 4 toto consulatu. 22, 27, 9. 32, 35, 12. 32, 37, 5. 33, 12, 8 regno. 39, 34, 1. 42, 50, 2 agri parte. 42, 50, 4. 11. 42, 62, 10. SEN. benef. 3, 8, 2 toto patrimonio. Phoen. 281 imperio (TAC. hist. 3, 78 SVET. Claud. 35 Nero 34 Vit. 15 AMM. 21, 16, 12). CVRT. 4, 11, 20 vestrum esse, quo -itis. 6, 6, 33 captae urbis titulo. LVCAN. 8, 750 *ad umbram impositi cuiusdam rogo*: siquid sensus post fata relictum, -is et ipsa rogo. VAL. FL. 8, 368 virgine. MART. 5, 48, 3 cessit habentis... questus de Phaethonte pater. QVINT. inst. 2, 1, 5 (in imagine) *rhetorice*, dum opere -it, iam paene possessione depulsa est. 5, 8, 1 victoria. 5, 13, 7 causa. decl. 289 p. 157 laude. IVV. 6, 57 agello... paterno. TAC. hist. 2, 3 scientia *haruspicinae*. ann. 2, 48 senatu. 3, 22 damnandi officio. APVL. apol. 92 praediis. TERT. adv. Marc. 4, 16 p. 468 super tunicam pallio quoque cedi. IVST. 1, 10, 12. AMM. 18, 4, 3 domo. 25, 9, 3 muro. CHIRON 371 ambulationibus. AMBR. off. 3, 19, 114 iugali. SVLP. SEV. chron. 1, 39, 4 puero. CARM. epigr. 959 <n>ulla in avaritiae cessit ab officio. COMM. instr. 2, 13, 9 isti... quos nulla poena coegit, si <ce>dere nolunt ab idolis, respui debent. TERT. adv. Marc. 2, 24 p. 367 de isto prius -isse debebis. 5, 16 p. 631 ut... Marcion de gradu -at (praescr. 9). SVLP. SEV. chron. 2, 41, 6 nostris in fide manentibus illis (*Arrianis*) de perfidia non -entibus. ENNOD. carm. 1, 8, 28 *pro victima* -issent fulmine caelicolae. *imprimis apud Ictos*, ut GAIUS inst. 3, 78 bonis (PAPIN. dig. 39, 6, 42 pr. VLP. dig. 4, 8, 17 pr. 42, 3, 3. 4. 6. 8 PAVL. dig. 42, 3, 5). PEDIVS Vlp. dig. 4, 7, 4, 2 possessione (IVLIAN. dig. 41, 2, 38, 1. 41, 3, 33, 3 VLP. dig. 4, 7, 4, 2 PAVL. dig. 39, 2, 16. 41, 2, 1, 20). IVLIAN. Vlp. dig. 5, 3, 16, 5 actionibus. dig. 5, 4, 8 parte hereditatis. GAIUS dig. 9, 4, 15 toto suo iure (MARCELL. dig. 24, 3, 57). PAVL. dig. 9, 4, 17, 1 usu fructu. *similiter* interdicto vi, peculio vel mercibus, portione, lite, aedibus vitiosis, fundo. 2 *alicui aliqua re*: CIC. Mil. 75 utrique mortem est minitatus nisi sibi hortorum possessione -issent (LIV. 3, 45, 2). Att. 13, 41, 1 domo... filio. LIV. 24, 6, 8 Sicilia sibi omni -i. 32, 35, 9 Romanis tota Illyrici ora. 32, 35, 10 Iaso et Bargyliis *Rhodiis*. 32, 35, 11 Achaeis non Argis modo, sed etiam Corintho. 42, 50, 10. 45, 11, 11. SEN. contr. 1, 5, 2 quam paene illi optione cessimus! contr. exc. 6, 7 illi uxore sua. VELL. 2, 63, 1 titulo imperii... Lepido. VAL. MAX. 1, 5, 4. 4, 1, 7 provincia collegae. 4, 1 ext. 7 mensa Bianti. 5, 7 ext. 2 Seleucus... uxore, Ariobarzanes autem filio suo Cappadociae regno cessit. 7, 3, 3. SEN. benef. 4, 37, 1 *Macedoni* lectulo. dial. 6, 21, 1. 7, 12, 3 epist. 65, 1. COLVM. 1, 1, 20 heredibus patrimonio suo et... vivi -unt servis suis. LVCAN. 8, 693 sceptris... sorori. PLIN. nat. 11, 78 Assyria... bombyce... feminis. 22, 12 corona *obsidionali* Sertorio. 34, 6. SIL. 5, 250 meliori... cunctis. STAT. Theb. 1, 29. 2, 178 MART. 8, 21, 6. 12, 96, 12 QVINT. inst. 10, 1, 35 decl. 258 p. 52. 53. 291 tit. p. 160. 336 p. 324 PS. QVINT. decl. 8, 7. TAC. hist. 2, 77 -ere imperio ei (*Vespasiano*; cf. AVSON. 279, 4). PLIN. epist. 7, 11, 5 *praediis* Corelliae. paneg. 57 otioso ac vacante honore privatis. 94 SVET. Iul. 72 Aug. 63 Tib. 10. IVLIAN. dig. 37, 10, 7, 5 *hereditate* creditoribus. AFRIC. dig. 10, 3, 9 rebus peculiaribus petitori. GAIUS dig. 4, 4, 27, 1 actionibus... creditori (5, 3, 17 petitori. PAVL. dig. 11, 3, 14, 9 sollicitatori *al.*). VLP. dig. 9, 2, 15 pr. *hereditate* legatario. 45, 1, 38, 20 administratione contutori. PAVL. dig. 41, 2, 1, 4 uxori... possessione. MARCIAN. dig. 8, 5, 9 lite adversario (8, 5, 19). PORPH. Hor. sat. 1, 7, 16/17 Diomedii armis. PANEG. 10, 14 IVST. 29, 2, 6. 31, 5, 7. 40, 2, 4 AMBR. Ioseph 5, 27. SALV. gub. 3, 23 adversariis... vestimentorum... parte. COD. Iust. 7, 15, 1, 2 INSCR. christ. Rossi II p. 130, 15, 7. 3 *aliquid vel aliquem (alicui) i. q. donare, condonare concedere*: [TVRPIL. com. 124 hortari nostros coepi ilico ut celerent (cederent *codd.*) lembum. VARRO Men. 451 ait consulem mihi pelum -ere (*coni. alii alia*)]. CIC. Brut. 290 ut gratiosi scribae oratori sint in dando et -endo loco. off. 2, 64 multa multis de suo iure -entem. Att. 13, 21, 7 in nostra cogitatione nihil tibi -o, ea, quae novi, valde probo. epist. 4, 4, 1 idem (*divitias orationis*)... -o tuorum scriptorum subtilitati et elegantiae. VARRO rust. 3, 16, 2 a *Lucullo* hereditate me (*dat.*) cessa. LVCR. 5, 986 -bant homines nocte hospitibus saevis (*i. feris*)... cubilia. TIB. 3, 19, 17 heu heu mea pignora -o (credo A). MANIL. 2, 585 lis una fuit *Pyladis et Orestis*... alter quod raperet fatum, non -ret alter. VELL. 2, 85, 5 aegre milites *Antonii* summissis armis cessere victoriam. VAL. MAX. 1, 5, 8 *effigiem Solis* tantummodo supplicibus *Rhodiis* -erat. 5, 7 ext. 1 coniugem filio. SEN. Herc. O. 1282 membra dolori. CVRT. 9, 4, 20 *Alexander ad milites*: -isse se illis metuentibus Gangen et multitudinem nationum, quae

ultra amnem essent. LVCAN. 3, 423 non illum *lucum* cultu populi propiore frequentant, sed cessere deis. 10, 50 (?). QVINT. decl. 258 p. 53 inhumane non -res honorem lateris patri (cf. HYG. fab. 273 p. 149). 338 p. 330 -it illi (*pauperi*) pater iuvenem. ARGVM. Plant. Asin. 5 noctem. Aul. 13 uxorem amanti. NERAT. Vlp. dig. 8, 3, 3, 2 ius hauriendi et adeundi *ad fontem*. CELS. dig. 8, 3, 11 ius... eundi agendi *per fundum*. POMPON. dig. 8, 3, 14 viam... aquae ductum. sic actionem (-es), aedes, aquam, conditionem, fructum, haustum, hereditatem, iter, mancipia, praedia, servitutem *al. apud* Ictos. *nota*: in iure -ere: *passim* GAIUS inst. VLP. reg. FRG. Vat. PAVL. sent. 3, 6, 32. TERT. resurr. 5 p. 31 doctrinae totam hominis figurationem deo nostro -unt. adv. Marc. 2, 17 p. 359. IVVENC. 1, 602 si vestra alterni vobis peccata velitis -ere (SACR. Leon. p. 350). IVST. 10, 2, 3 *Aspasiam* patrem -ere sibi sicuti regnum Dareus postulaverat. RVFIN. hist. 6, 2, 14 quod eruditionis *Paulo* summa ab omnibus -retur. AVG. civ. 4, 11 p. 160 modo... suas partes sorori et fratribus -at. RVRIC. epist. 2, 33 p. 417, 19 vitam. CASSIOD. var. 1, 3, 8. 5, 40, 7 honorum fastigia. 6, 10, 4. 6, 12, 3. 7, 4, 3. GREG. Tyr. Franc. 6, 17 rex... dominum vitae cessum... famulos tanquam malefactores a basilica tractos iubet interfici. LEX Burg. Rom. 15 servum pro culpa dare praesentem aut absentem -ere. ARATOR ad Flor. 24 -e dies operi. act. 1, 490 soli cessa est haec gloria Petro. 2, 45 *Iudaeis* omnia -ens mutavit natura vices. CORP. V 3517, 8 Helvidio... et Augustae... vivo me loca cessi. XIV 1427. 1473. 1636.

C i. q. *inferiorem, imparem esse, non resistere, obsequi, concedere, obtemperare, parere*: cf. NON. p. 251 -ere obsequi. SERV. auct. Aen. 2, 704 l. 43. GLOSS. IV 494, 9 -o parco, oboedio et cf. CIC. Att. 11, 9, 2 cessi meis vel potius parvi et p. 727, 1. 728, 7. *subest non raro imparem esse alicui viribus, succumbere, vinci.*

1 *de animantibus*: a *absolute vel alicui*: CIC. leg. agr. 3, 15 Campanum agrum dividis; vos estis in possessione: non -o. rep. 2, 56 omnia summa cum auctoritate a principibus -ente populo tenebantur (2, 60 cf. 1, 48). Marcell. 7 Fortuna in istius societatem gloriae se non offert: tibi, *Caesar*, -it. off. 1, 149 -ere iis *debemus*, qui magistratum habebunt. CAEL. Cic. epist. 8, 8, 3 de divinatione Appius, ... contendere ausus non est Pilioque cessit. PVBLLI. N 22 non vincitur sed vincit, qui -it suis. NEP. Arist. 1, 3 *Aristides* cum intellexeret reprimi concitatum multitudinem non posse -ensque animadvertisset quendam scribentem. VERG. georg. 3, 549 quaesitaque nocent artes, cessere (*ferre i. q. inopes fuerunt*) magistri Phyllyrides Chiron Amythaoniusque Melampus. Aen. 2, 704 di patrii... vestrum hoc augurium... -o equidem nec, nate, tibi comes ire recuso (SERV. auct. ad l. -ere proprie dicitur, qui contra sententiam suam alteri consentit). VERG. Aen. 3, 188 -amus Phoebos. 5, 467 -e deo! 11, 359 *Turnum* obtestemur... -at, ius proprium regi patriaeque remittat. 12, 818 *Iuno ad Iovem*: -o equidem pugnasque exosa relinquo. HOR. carm. 3, 11, 15 cessit immanis tibi blandienti ianitor aulae *Cerberus*. PANEG. in Mess. 56 cessit... Aetnaeae Neptunius incola rupis *Vlixii*. PROP. 2, 9, 37 nunc, quoniam ista tibi placuit sententia, -am. Ov. epist. 20, 39 *Cydippa ad Acontium*: dum neque tu -is nec se putat ille secundum. ars 1, 21 mihi -et Amor, quamvis mea vulneret arcu pectora. 2, 164 secum habet ingenium, qui, cum libet, 'accipe' dicit. -imus. 2, 197 -e repugnanti: -endo victor abibis. am. 1, 2, 9 -imus an subitum luctando accendimus ignem? -amus. met. 1, 752 *Phaethonta* quondam magna loquentem nec sibi -entem... non tulit Inachides. 9, 13 alii *proci* cessere duobus. GRAT. 336 *nisi canis* socios tutabitur hoste minores... -ent. LIV. 3, 44, 5 M. Claudio clienti negotium dedit, ut virginem *Verginiam* in servitutem assereret neque -ret secundum libertatem postulantiibus vindicias. 6, 23, 8 -e unus omnibus et patere te vinci consilio, ut maturius bello vincas. 6, 42, 3 hac victoria contenta plebes cessit patribus. 31, 20, 6 victus consensu patrum tribunus cessit. 34, 49, 10 cum pars, quae domestico certamine inferior sit, externo potius se applicet quam civi -at. 37, 53, 7 in aliis rebus -isse intra finem iuris mei cuilibet videri malim, quam nimis pertinaciter in obtinendo eo tetendisse. 39, 26, 11 si suum munus, qui dedissent, adimere velint, scire -endum esse. 40, 15, 4 quia minor sum *fratre*, quia tu me maiori -ere vis (40, 15, 5 cf. STAT. silv. 5, 2, 75). MANIL. 2, 530 -unt pecudes quod viribus amplius consilium est maius *hominum*. 5, 706 elephantia... -entem... punctis (cunctis *codd.*). SEN. contr. 2, 1, 27 cum abdicati essent *fili*, ego illis suasi, ut tacerent et patrem -endo mitigarent. 7, 7 (22), 3 fuit adulescens optimus, verecundissimus qui patri suo -isset, si salva pietate potuisset. 7, 7 (22), 13 professus sum, ut auctoritate mea detererem futuros competitores, deinde ipse filio meo cessi. contr. exc. 7, 7. 10, 2 *them*. pater et filius fortiter fecerunt. petit pater <a> filio sibi -ret. 10, 2, 2 -ere seni non possum. 10, 2, 14 non licet inter se -ere fortibus. VAL. MAX. 5, 7, 2 *Caesari*, cui totus terrarum orbis succubuerat, non cessit *Caesetius filios suos abdicare iubenti*. 6, 4, 1 *Italia* ut patris (*Manli Torquati*) armis, ita verbis filii fracta cessit. 9, 7 mil. Rom. 2 *Q. Pompeium* milites *Cn. Pompei* in modum hostiae macetarunt tantumque scelus, curia castris -ere se confessa, inultum abiit. SEN. Med. 417 -erit *Iason Creonti* coactus. Tro. 722 *Alcidae* vastis viribus omnes cessere ferae (MART. 9, 65, 4). dial. 9, 11, 3 quando... *sapiens bona* reddere iubebitur... dicet... quia ita imperas do -o

gratus libensque. benef. 3, 38, 2 parentibus meis parvi, cessi. 3, 38, 3. epist. 100, 9 affer, quem Fabiano possis praeponere: dic Ciceronem . . . -am. CVRT. 10, 7, 18 seniores . . . precari eos, qui cum Perdicca erant, coepere, ut absisterent bello regique et pluribus -rent. PLIN. nat. 35, 88 nec nisi argentibus pretium Rhodiis cessit *Apelles*. VAL. FL. 1, 216 cessere *Iuppiter et Neptunus* ratemque accepere mari. 7, 175 *cingulis Veneris* mota *Medea* loco labefactaque cessit. SIL. 3, 115 *uxor ad Hannibalem*: sin solo aspicietur sexu fixumque relinqui, -o equidem nec fata moror. 3, 307. 615 *Domitianus* ducet. . . Eoos Baccho -ente triumphos. 5, 84. 12, 725. 17, 9 ante omnes magno -ente senatu obvius accitis properabat Scipio sacris *Matris*. STAT. Theb. 2, 175 visique *Tydeus et Polynices* inter sese ordine fandi -ere. 6, 434 nunc Euneos ante et nunc ante Thoas, -unt vincuntque. 6, 661 abstant procul *iuvenes* attonitique fatentur -ere. 7, 178 novercales luimus ditare Mycenae, -o equidem. 12, 118 Calydonidas . . . Tydeos exequiis trahit haut -ura sorori Deipyle. silv. 1, 2, 139 ipsam *Violentillam* iam -ere sensi. Ach. 1, 259 extremis admota pericula *vitae metis* (sc. sunt). -amus. 1, 396. 483 haec de *Achille* Graiae castris iterant traduntque cohortes. -it turba ducum vincique haut maesta fatetur. 1, 534 scinde *vestes*, puer *Achille*, scinde et timidae ne -e parenti. 1, 653. MART. epigr. 23, 4 Carpophoro cessit . . . bubalus atque bison. 11, 33, 3 i nunc, livor edax, dic te -isse Neroni. QVINT. inst. 12, 10, 47 me hactenus -entem nemo insequatur. Ps. QVINT. decl. 8, 7 -at vobis circa regendas communium pignorum mentes sexus infirmior. IUV. 7, 219 -e, Palaemon, et patere inde aliquid *mercedis* decrescere. 11, 136 cui (*structori*) -ere debeat omnis pergula. TAC. hist. 2, 32 nullam urbem hosti -uram (AMM. 14, 8, 11). 3, 11 digressu consularium . . . Antonio vis ac potestas in utrumque exercitum fuit, -entibus collegis. 3, 66 si tam facile suorum mentes flexisset Vitellius, quam ipse -erat. 3, 68. 5, 10 ann. 1, 46. 12, 10 subveniendum sociis virium aemulis -entibusque per reverentiam. PLIN. epist. 8, 6, 8. 9. 8, 14, 6. paneg. 84 suspiciunt *mulieres* invicem, invicem -unt. 86. SVET. Iul. 69 non . . . cessit *Caesar* umquam tumultuantibus *militibus*. Aug. 21 Parthi . . . Armeniam vindicanti *Augusto* facile -erunt. Dom. 2 qu<in et e> sex consulatibus non nisi unum ordinarium gessit eumque -ente ac suffragante fratre. TERT. nat. 1, 18 *mulier tormentis fatigata* ne -ret corpus et sexus, linguam suam pastam expuit. pudic. 10. 22 p. 273. orat. 23 ut aut -ant aut sine aliorum scandalo sententia sua utantur. PORPH. Hor. epod. 6, 1 quod illi (*quieti*) -entes ei (*dicaci*) viderentur non sufficere respondere. LAMPR. Heliog. 4, 4 quae *matrona* quo vestitu incederet, quae cui -ret. VOPISC. quat. tyr. 10, 3. AMM. 30, 7, 2 quinque *militibus* nequaquam cessit *Gratianus*. RUFIN. Adamant. 2, 19 erit . . . malus, qui alienos filios aufert ab invito, bonus, qui indulget et -it. CLAUD. 24, 165 subiecit Persen Macedo, -urus et ipse Romanis. carm. min. 30, 198 annis et iure minori -ere grandaevos equitum peditumque magistros. 30, 208 cunctis pariter -entibus unus eligitur ductor. COD. Theod. 6, 28, 2 (a. 380) salutationis loco, his . . . qui praesidatum gesserint -ere. 1, 4, 3 (a. 426) eius partis praecedat auctoritas, in qua . . . Papinianus emineat, qui ut singulos vincit, ita -it duobus. SVLP. SEV. chron. 1, 53, 3 -ente iam rege Aegypti . . . convenerat Iudaeos ad Babylonam pertinere. dial. 3, 2, 4 *Martinus* -ens episcopis . . . imparem se tantae moli . . . fatebatur. 3, 13, 2 satius aestimans *Martinus* ad horam -ere quam his non consulere. SALV. gub. 6, 7. GREG. TVR. Franc. 6, 22 rex . . . cessit utrisque (*diacono et episcopo*). VEN. FORT. carm. 3, 25, 2 supplico, -e tamen, si quid me forte fefellit. VITA Caes. Arel. 11 rogante . . . episcopo licet ab invito -itur. *speciatim in oratorum, philosophorum al. certamine*: CIC. Scaur. 16 in eo genere accusationis si vincerer succumberem et -rem. de orat. 2, 294 confiteorque me, si quae premat res vehementius, ita -ere solere, ut non modo non abiecto, sed ne reiecto quidem scuto fugere videar . . . consistere vero in meo praesidio sic, ut non fugiendi hostis, sed capiendi loci causa -isse videar. 2, 303. 3, 32 *Antonius* honeste -ens, acriter insequens terrens supplicans. orat. 228 nisi *orator* etiam in -endo quid deceat intellegit. QVINT. inst. 2, 10, 6. 5, 7, 2. 6, 2, 16 al. cf. MART. CAP. 5, 428 reddebat *rhetorica* . . . cunctos . . . in persuasione -entes. CIC. ac. 2, 63 malim . . . te ab hoc dissentire, sin -eris, non magnopere mirabor. 2, 66 non sum sapiens, itaque visis -o neque possum resistere. 2, 70 cessit *Antiochus philosophus*. 2, 96. Tusc. 3, 51 *Epicureis* verum dicentibus facile -am. SPART. Hadr. 15, 12 cum verbum eius (*Favorini*) quondam ab Hadriano reprehensum esset atque ille -isset arguentibus amicis, quod male -ret Hadriano de verbo. TREB. Gall. 11, 4 cum tanto studio Graecarum ducti sint litterarum *Hadrianus et Antoninus*, ut raro aliquibus doctissimis magnorum arbitris -erint virorum. AVG. civ. 10, 9 p. 415 eius *artis* laudatoribus -ens Porphyrius. 22, 27 p. 620 si uterque (*Plato et Porphyrius*) alteri -ret. b *alicui rei; interdum sumas proprie, ut*: CIC. Caecin. 1 non minus nunc in causa -ret A. Caecina Sex. Aebutii impudentiae, quam tum in vi facienda cessit audaciae (2 Catil. 3, 28). dom. 58 cum eorum omnium crudelitati scelerique -issem, ne absens quidem luctu meo mentis eorum satiare potui. Sest. 36 cessi tribuni plebis . . . furori. 53 cum . . . furori hominis, sceleri, perfidiae, telis minisque -issem. 63. 64 Pis. 16. 26. PETRON. 94 -e insaniae, id est ocuis foras exi. *plerumque translate i. q. non resistere, non obversari*: CIC. Flacc. 50 *Hermippus* numquam istius impudentiae cessit. Rab. perd. 36 *impetui*

civium. Catil. 1, 22 temporibus rei publicae (Sest. 64 Mil. 2 leg. 3, 25 epist. 4, 8, 2. 12, 1, 2 Liv. 5, 2, 4. 24, 22, 11. 33, 16, 6. 33, 47, 9). dom. 68 tempestati (prov. cons. 18 Pis. 21 Liv. 4, 55, 5 SVET. Iul. 58). Sest. 64 invidiae (NEP. Cim. 3, 2 Liv. 4, 55, 5 PHAEDR. 3, 9, 4 QVINT. inst. 5, 11, 9). Pis. 73 togae. Planc. 6 ornamentis. 9 precibus (ad Brut. 1, 12, 1). Mil. 63 legibus. 86 supremi diei celebritati. Lig. 22 cessit auctoritati amplissimi viri vel potius paruit (Deiot. 12 leg. 3, 25 NEP. Timoth. 3, 4 Liv. 4, 57, 3. 39, 39, 8 PLIN. epist. 1, 20, 24. 8, 23, 3 CLAUD. MAM. anim. 1, 25 p. 89). CIC. Phil. 9, 9 magnitudini animi orationisque gravitati. leg. 3, 34 malae *causae*. Tusc. 3, 37, 6 fortunae (CAES. Gall. 7, 89, 2 SALL. Catil. 34, 2 Liv. 25, 15, 16. 33, 47, 9. 34, 30, 2 VAL. MAX. 5, 1 ext. 1 SEN. dial. 4, 30, 1 SIL. 4, 448). CIC. Tusc. 3, 71 dolori (SEN. contr. 4 praef. 6 SEN. epist. 51, 8 AVG. civ. 21, 3 p. 489). Att. 13, 25, 3 Alexionis epistulis. epist. 6, 6, 8 multorum iustis et officio incensis, non inanibus aut ambitiosis voluntatibus (AVG. civ. 4, 29 p. 183). 7, 3, 1 pudori (LVCAN. 8, 627) . . . famaeque. 10, 11, 3 nec animo (OV. rem. 518) nec benevolentiae nec patientiae cuiusquam. NEP. Ham. 1, 5 *Hamilearis* pertinaciae. VERG. ecl. 10, 69 amoris (OV. epist. 19, 170 ignibus *amoris*. VAL. FL. 7, 319). Aen. 6, 95 malis (SEN. Herc. O. 467. 1856 Med. 518 Tro. 508 dial. 1, 2, 6 epist. 85, 28 CVRT. 8, 4, 10 VAL. FL. 4, 308). HOR. epist. 1, 18, 43 fraternis -isse putatur moribus Amphion: tu -e . . . amici . . . imperiis. PROP. 1, 5, 24 priscis . . . imaginibus (TAC. hist. 2, 76). 1, 14, 8 magnis divitiis. 2, 32, 25 inimicae . . . linguae. OV. rem. 119 furori (Liv. 25, 4, 5). LAVD. [Turiae] (Corp. VI 1527) 25 constantiae. 30 fato (Liv. 26, 13, 17 SEN. Oed. 980 OCTAVIA 253 LVCAN. 8, 575). LIV. 2, 27, 12 provocationi (8, 33, 8). 3, 10, 3 maiestati consulis (VAL. MAX. 5, 5, 3). 3, 17, 9 nocti (3, 60, 7 SIL. 5, 677). 3, 21, 4 temeritati multitudinis. 5, 2, 4 hiemi aut tempori anni (MART. 4, 57, 10 frigoribus. 6, 80, 9 brumae). 6, 38, 7 intercessioni collegarum. 22, 58, 3 felicitati *Romanae* et virtuti. 37, 56, 10 arrogantiae Antipatri. VELL. 2, 44, 2 Pompei gloriae. VAL. MAX. 6, 2, 10 maximis viribus. 8, 12 ext. 1 scientiae et professioni *Euclidis*. 9, 8, 2 necessitati (AVG. civ. 5, 21 p. 233). SEN. epist. 51, 8 si voluptati -ero, -endum est dolori, -endum est labori (OCTAVIA 349 QVINT. inst. 11, 3, 40 PLIN. epist. 3, 11, 6), -endum est paupertati. LVCAN. 3, 8 -erunt . . . somno membra ducis (5, 511. VAL. FL. 2, 71 STAT. Theb. 12, 355 CLAUD. carm. min. 30, 91). STAT. silv. 3, 3, 153 *fratris* honori (IUV. 1, 110 PANEG. 11, 30 LACT. ira 17, 11). TERT. ieiun. 3 ventri al. *passim*. c *sequitur enuntiatum; fere i. q. permittere: infinitivus*: PROP. 1, 9, 28 nec vigilare alio nomine -at Amor. NERAT. Vlp. dig. 8, 3, 3, 2 vicino . . . posse te -ere ius ei esse terram . . . habere (CELS. dig. 8, 3, 11 PAVL. dig. 39, 3, 2, 10). PAVL. dig. 8, 2, 20, 1 tuque mihi per aream tuam in domum ire agere -isti. TERT. idol. 17 -amus . . . succedere alicui posse, ut. anim. 24 oblivionis capacem animam non -am. ITALIA num. 21, 23 (Lugd.) non cessit Seon Istraheli transire per fines suos (*ὄν ἐδῶκε*, VVLG. concedere noluit). AMM. 22, 3, 7 quidquid posceret Caesar procul dubio -erat dari *Vrsulus*. MART. CAP. 4, 424 ut . . . -ret *Pallas* inferre relatus. ARATOR act. 1, 301 redemptor mortua surgere -it. VEN. FORT. carm. 3, 6, 38 -ret ut dominus hoc properare decus. quod: QVINT. inst. 10, 1, 108 -endum . . . , quod Demosthenes . . . prior fuit et ex magna parte Ciceronem quantus est, fecit. ut: LABEO dig. 8, 5, 21. TAC. ann. 12, 41 Caesar adulationibus senatus libens cessit, ut vicesimo aetatis anno consulatum Nero iniret. IULIAN. dig. 43, 20, 4 AFRIC. dig. 41, 1, 40 VLP. dig. 17, 1, 8, 10 PAVL. dig. 8, 3, 10 AVG. civ. 10, 21 p. 434. 20, 30 p. 485 LEO M. serm. 67, 3 COD. Iust. 3, 33, 13, 1. ne: VLP. dig. 43, 20, 1, 28 si quis hoc -erit, ne liceat sibi aquam quaerere, ea cessio valet. *oratio indirecta*: AVSON. 470, 29 -o . . . fuerint fama potiore magistri.

2 *de rebus: alicui rei, alicui, absolute*: CIC. carm. fig. 10 -ant arma togae. Mur. 30 forum castris, otium militiae, stilus gladio, umbra soli. Planc. 15 consulari generi praetorium. Phil. 2, 20. 13, 28 auctoritati . . . audacia. parad. 34 *voluntati atque iudicio* fortuna. ac. 2, 38 animum perspicuis . . . -ere. fin. 2, 46 ratio habet . . . altum quiddam et excelsum, nihil timens, nemini -ens. Tusc. 2, 31 virtuti dolor. 3, 2 vanitati veritas et opinioni confirmatae natura ipsa. 5, 72 *vitae* fortuna. 5, 77 *dolori* beata sapientis et constantis viri vita. epist. 1, 1, 3 Hortensi et mea et Luculli sententia . . . religioni. CATVLL. 66, 47 quid facient crines, cum ferro talia (*ut Athos*) -ant? PVBLIL. N 26 virtus calamitatis. LVCR. 5, 1271 -bat victa potestas *auri et argenti* nec poterat pariter durum sufferre laborem. VARRO ling. 9, 20 veteres leges abrogatae novis. VERG. Aen. 5, 224 Chimaeram *navem* consequitur *Mnestheus*; -it. 7, 333 honos *Iunonis* infractave . . . fama loco (SERV. ad l. vincatur). HOR. epod. 15, 15 constantia formae. PROP. 1, 9, 31 *in proverbio: blanditiis* silices et . . . quercus. 4, 11, 33 facibus . . . praetexta maritis. OV. epist. 18, 172 famae . . . amor. rem. 144 amor rebus. 170 curae . . . cura. 248 spatium *itineris* damno -erit omne tuo. 562 voto cetera. fast. 6, 748 arti . . . fata. trist. 5, 7, 47 viribus aequum. Pont. 2, 2, 87. 3, 6, 48 omne novis consilium . . . malis. 4, 9, 57 altera laetitiae nec -ens causa priori. LAVD. [Turiae] (Corp. VI 1527) 2, 56 cogitata praescri<p>ta . . . laudibus. LIV. 23, 14, 3 honesta utilibus. MANIL. 1, 542 *rationi* recessus *mundi*. 1, 888 officium morbis. 3, 675 cetera . . . tempore -unt. SEN. contr. exc. 4, 5 pietatis . . . morbi. VAL. MAX. 1, 1, 2 religioni . . . imperium. 3, 7, 1^a legem utilitati. 8, 9, 1 verbis . . . ira consternatio arma. CELS. 4, 6 p. 129 remediis morbum. SEN. Herc.

O. 46 natura cessit, terra defecit gradum. Med. 364 cessit pontus et omnes patitur leges (Herc. f. 955 LVCAN. 5, 502). Phaedr. 892 ferro ac minis . . . animus. nat. 2, 1, 5 haec quaestio -et superioribus. epist. 114, 23 *animus* voluptati. LVCAN. 1, 161 rebus mores . . . secundis. 3, 486 singula . . . -erunt ictibus arma. 6, 21 humanusque labor facilis . . . -ere vel bellis vel cuncta moventibus annis. 6, 635 si tollere totas temptasset campis acies et reddere bello, -issent (*i. sine viribus fuissent*) leges Erebi. 9, 302 *Syrtem* sperat sibi -ere virtus. CALP. ecl. 2, 92 fistula -it amori. PLIN. nat. 8, 7 cetera *ebora* in nostro orbe cessere luxuriae. 27, 6 -itque aconitum duobus malis, suo et omnium. VAL. FL. 4, 485 fatis . . . -entibus. SIL. 2, 505 probris . . . virtus. 3, 307. 16, 200 *arcubus* . . . iacula (PANEG. 12, 23 pila . . . ferro). 15, 748 *Hannibali* -unt montesque lacusque et campi atque amnes. STAT. Ach. 2, 162 quae *lues* -ret herbis. MART. 7, 8, 5 *December* Iano. 7, 19, 5 quamvis -erit *carina* annis. QUINT. inst. 1, 3, 12 cum mens simulandi nescia est et praecipientibus facillime -it. 11, 3, 41 *spiritus* labori non facile -urus. 9, 4, 26 ratio numeris. decl. 272 p. 116 tam firmam solidamque mentem, quae . . . non ignibus -at. 365 p. 399 cum tribus sententiis, quattuor non -ant, duabus quinque succumbunt. PLIN. epist. 7, 19, 5 vocem -entem periculo. FLOR. epit. 2, 2, 25 *Regulus*, quia Carthago non -erat, de fortuna triumphavit. 2, 6, 33. TERT. orat. 1 terrena caelestibus. SOL. 1, 121 sententia propria *Pompei* cessit ianuae litterarum. IUVENC. 3, 668 arboris istius vobis substantia -et. AVIEN. Arat. 737 *sata* -unt valido penetrata calori *Sirii*. AVSON. 10, 8 inter sese dum noxia pocula certant, cessit letalis noxa salutariferae. HIER. epist. 3, 4 veritati . . . ficta miracula. *nota*: SCRIB. LARG. praef. 15 ne ad haec quidem -unt difficultates adversae valetudinis (229 ad nulum malagma aut auxilium *dolores*). *c. infinitivo*: PS. PROSP. carm. de prov. 642 *sidus* nec velle homini -at nec posse. ut: FLOR. epit. 3, 1, 2 citra spem omnium fortuna cessit, ut rex . . . fraude caperetur.

D minoris esse, aestimari; alicui (in) aliqua re: 1 *de animantibus*: CIC. leg. 1, 5 effici posse, ut in hoc etiam genere (*sc. historia*) Graeciae nihil -amus. Brut. 228 nec maiorem *Hortensium* consequi poterat *Sisenna* et minori *Sulpicio* necesse erat -ere. 261 non video, cui debeat -ere *Caesar*. 333. orat. 110 Demosthenes . . . nihil *Lysiae* subtilitate -it, nihil argutiis et acumine *Hyperidi eqs.* fin. 1, 8 te ne Graecis quidem -entem in philosophia (*phil. frg. V 66*). Tusc. 1, 5 ut non multum aut nihil omnino Graecis -retur. off. 1, 76 neque . . . M. Scaurus C. Mario neque . . . Q. Catulus Cn. Pompeio -ere videbatur. epist. 12, 27 *Aufidius* splendore equiti Romano nemini -it. CAES. civ. 1, 57, 3 neque multum Albici nostris virtute -bant (2, 6, 3). VARRO rust. 2, 10, 7 *mulieres* in opere . . . non -unt viris. VERG. ecl. 5, 18. PROP. 1, 14, 13 mihi -uros spondent mea gaudia reges. 2, 34, 84 nec minor his animis aut, si[m] minor, ore canorus anseris indocto carmine cessit olor. Ov. am. 1, 15, 33. met. 1, 464 quantoque animalia -unt cuncta deo. 2, 539 ut *corvus* nec . . . -ret anseribus nec . . . cycno. 5, 529 nec -it *Pluto* nisi sorte mihi (*Iovi*). 6, 6 *Arachnen* sibi (*Minervae*) lanificae non -ere laudibus artis. 6, 32. 151. 207. 13, 361 consiliis cessere meis (*Vlixis*) *Graeci alii*. 15, 855 magni -it titulis Agamemnonis Atreus. fast. 1, 698 bella . . . tenuere viros . . . -bat taurus arator equo. LIV. 1, 2, 5 nec . . . Aborigines Troianis studio ac fide erga regem Aeneam cessere. 3, 19, 3 liberorum *consulis* nemo Caesoni -bat magnitudine animi. 4, 37, 5 iis, cum quibus de imperio certetur, nec virtute nec patientia nec disciplina rei militaris -endum esse. 7, 30, 6 Campani . . . non urbis amplitudine, non agri ubertate ulli populo praeterquam vobis -entes. 9, 14, 14 minime cuiquam militum consules odio in hostes -isse aut -uros. 9, 40, 11 nec peditum virtuti equites aut legatorum studia ducibus -unt. 21, 30, 11 -rent animo atque virtute genti . . . ab se victae. 28, 19, 11 quantum merito anteibat, tantum honore collegae -erat. 37, 58, 6 *Scipio* ne cognomini fratris -ret, Asiaticum se appellari voluit. SEN. contr. 1, 4, 10. 18 multa a *Graecis* corrupte *dicta sunt*, quibus non -erunt *nostri*. VAL. MAX. 3, 2, 20 gloria -ere Latinis. 3, 2, 21 quorum virtuti nihil -it Q. Occius. SEN. Med. 83 si forma velit aspici -ent Aesonio duci *Bacchus Apollo* . . . -et Castore cum suo Pollux. 488 tibi patria cessit, tibi pater, frater. epist. 95, 21 libidine *feminae* . . . ne maribus quidem -unt. OCTAVIA 545 *coniugi meae* -at Venus. SIL. 12, 412 nec cedet honore Ascreae famave seni *Ennius*. *al.*

2 *de rebus*: CIC. nat. deor. 2, 153 vita . . . nulla alia re nisi immortalitate . . . -ens caelestibus. epist. 6, 18, 5 domus est, quae nulli mearum villarum -at. VERG. ecl. 5, 16 salix . . . quantum . . . -it olivae . . . quantum saliunca rosetis. 7, 68. HOR. sat. 2, 4, 70 Picenis -unt pomis Tiburtia suco. PROP. 3, 22, 17 omnia Romanae -ent miracula terrae. Ov. ars 1, 254 numero -et harena meo. am. 1, 3, 13 nulli -ura fides. 1, 15, 33 -ant carminibus . . . regum . . . triumphis, -at et . . . ripa . . . Tagi. epist. 9, 24 coepisti melius, quam desinis, ultima primis -unt. 19, 55 *oculis tuis* -unt sidera. met. 10, 148 -unt Iovis omnia regno. 14, 795 non -itis, *aquae*, ignibus ipsis (*sc. calore*). fast. 5, 18 nec cetera Phoebos sidera -bant, par erat omnis honos. Pont. 4, 10, 58 -ere Danuvius se tibi, Nile, negat. MANIL. 1, 384 cetera non -unt *sidera* in altera parte orbis; uno vincuntur in astro. 4, 322 nec quisquam numero (*partium Geminorum*) discernitur, ordine -it. 5, 729 nec -ere *stipatum stellis mundum* summa floribus aut . . . harenae. FEST. p. 214 ut tertia *manubia* secundae, secunda primae -at. SEN. Med. 488

tibi patria cessit, tibi . . . pudor. LVCAN. 1, 122 ne a *Caesare* victis -at piratica *Pompei* laurea Gallis. LAVS Pis. 64 Nestorei -it tibi gratia mellis. PLIN. nat. 3, 138 metallorum omnium fertilitate *Italia* nullis -it terris. 4, 25. 15, 86 *nuces iuglandes* cessere auctoritate. 16, 7 -unt his (*coronis civicis*) murales vallaesque et aureae . . . -unt et rostratae. 23, 1. 33, 59. 37, 80. 202. SIL. 1, 217 *Numidis* quadrupedem flectit non -ens virga lupatis. 1, 547 nec, Thrasymenne, tuis nunc Allia -ret undis. 3, 370 Tarraco . . . vitifera et Latio tantum -ura Lyaeo. 3, 495 cumque Haemo -erit Othrys *Alpibus*. 7, 211. 8, 668 -erit huic Trebia exitio. 15, 275 -at tibi (*Scipioni*) gloria lausque magnorum heroum celebrataque carmine virtus. STAT. silv. 2, 2, 61 Methymnaei vatis manus et chelys una Thebais et Getici -at tibi gloria plectri. 2, 7, 75 -et Musa . . . Enni. 3, 4, 84 huic (*capillo*) -et coma . . . Nisi. 4, 4, 103 -et tibi gloria fidi Theseos. MART. epigr. 1, 7. 4, 55, 3. 7, 28, 4. 8, 28, 14. 8, 51, 7. 8, 56, 1 TAC. dial. 13 *al. passim*. *huc referendum videtur* VERG. Aen. 3, 484 nec -it honore *chlamys muneri data* (honore pars *codd.*, Scaurus, cf. SIL. p. 729, 67; honori *rell. codd. cum Servio*).

nota poeticum usum imperativi vel con. adhortativi: PROP. 2, 2, 13 -ite iam divae, quas pastor viderat olim Idaeis tunicas ponere verticibus. 2, 34, 65 -ite Romani scriptores, -ite Grai. LVCAN. 7, 408 -ant feralia nomina Cannae et . . . Allia. STAT. silv. 1, 1, 84 -at equus, Latiae qui contra templa Diones Caesarei stat sede fori. 1, 3, 83 -ant Telegoni, -ant Laurentia Turni iugera Lucrinaeque domus litusque . . . Antiphatae -ant . . . iuga . . . Circes. 1, 3, 83 -ant . . . Alsia . . . litora. 2, 4, 9 -at Phaethontia vulgi fabula. 3, 1, 142 -at . . . Isthmos, -at . . . Nemea. PANEG. 7, 23 -ant privatorum studiorum ignobiles curae, perpetua mihi erit materia dicendi . . . imperatorum. AVSON. 125, 1 salgama non hoc sunt, quod balsama: -ite, odores. CARM. epigr. 1846, 17. AVG. serm. ed. Mai 69 -ant . . . insignes procerum trabeae, -ant lapidum pretia, -at turba gemmarum. SIDON. epist. 6, 12, 6 fabularum -ant figmenta. INSCR. christ. Leblant 31.

adverbialia adduntur ad notiones II et III haec: 1 *abl. causae vel modi*: CIC. Planc. 26 me . . . ratione -entem. Mil. 81 magno animo constantique (Caecin. 42. BELL. Alex. 16, 2 animo aut virtute. VAL. MAX. 5, 6 praef. QUINT. decl. 338 p. 337). epist. 1, 9, 16 voluntate (LIV. 30, 31, 7 AVG. civ. 4, 23 p. 175 cf. sponte: LIV. 10, 24, 14. 26, 45, 8 TAC. ann. 2, 48 *al.* SVET. Tib. 10 TERT. praescr. 9 SVLP. Sev. chron. 2, 47, 7). CIC. epist. 4, 8, 2 necessitate. CAES. Gall. 5, 16, 2 consulto (5, 50, 5 LIV. 23, 1, 7. IVST. 1, 10, 21 ex consulto). SALL. Catil. 58, 9 metu (21, 5, 12. 29, 31, 6 per metum. cf. CAES. civ. 2, 40, 3 simulatione timoris. LIV. 6, 24, 11 simulato metu. AVELL. p. 15, 17 terrore). LIV. 32, 30, 9 dolo. PANEG. 10, 24 ex industria. AVG. civ. 20, 12 p. 435 firmitate. 2 *adverbia*: ENN. ann. 587 parumper (BELL. Afr. 52, 2 LIV. 7, 24, 3. 26, 44, 3). *de paulatim, moderatius, minutatim, sensim v. p. 720, 4*. CIC. Caecin. 2 libentius. *de orat.* 3, 32 honeste. epist. 4, 4, 1 facile (QUINT. inst. 11, 3, 40 *al.*). LIV. 6, 24, 3 effuse (21, 46, 9 trepide neque effuse. 25, 39, 15 VAL. MAX. 5, 6 praef. QUINT. decl. 289 p. 157). SEN. nat. 4, 13, 9 propere. epist. 99, 1 paulisper. MELA 1, 6 vaste (3, 73). PLIN. nat. 16, 227 latius. VAL. FL. 4, 714 longius (AVIEN. Arat. 179). STAT. Theb. 12, 355 paulum. QUINT. decl. 258 p. 53 inhumane. AMM. 24, 6, 9 deformiter. 27, 2, 6 incondite. *additur temporis nota*: LIV. 3, 10, 3 cessit ad ultimum maiestati consulis tribunus. 24, 22, 11 in praesentia (25, 4, 5). QUINT. decl. 258 p. 53 hodie. TERT. adv. Marc. 5, 3 p. 575 ad tempus. VVLG. Gal. 2, 5 ad horam.

IV *i. q. accedere, contingere, evenire* (GLOSS. IV 433, 44 -isse successisse; cessere[?] accessit): **A c. dativo (et absolute)**: **I alicui**: CIC. Verr. 3, 170 ea . . . feneratio erat eius modi . . . , ut etiam is quaestus huic -ret. VERG. Aen. 3, 297 patrio Andromachen iterum -isse marito. 3, 333 regnorum . . . cessit pars Heleno. 11, 321 haec omnis regio . . . -at amicitiae Teucrorum (NON. p. 250 dari. SERV. ad l. in pretium concedat amicitiarum). 12, 17 -at Lavinia coniunx (NON. p. 250 dari. SERV. in praemium victoriae). 12, 183 -erit . . . si . . . victoria Turno (NON. p. 250 succedere). AETNA 645 curae *aliorum* cessere domus *sanctorum iuvenum*. HOR. carm. 3, 20, 7 grande certamen, tibi praeda -at maior an illa (illi *codd.*). Ov. epist. 8, 101 pars haec una mihi coniunx bene cessit Orestes. met. 1, 74 -erunt nitidis habitandae piscibus undae. 4, 533 o numen aquarum, proxima cui caelo cessit, Neptune, potestas. 5, 368 *Plutoni* triplicis cessit fortuna novissima regni. fast. 4, 196 mensis Cythereius illi (*Veneri*) cessit. 4, 951 Phoebus habet partem *domus Augustae*, Vestae pars altera cessit. 5, 187 -antque *cum tibi, mater florum*, confinia mensum *Aprilis et Maii*. 5, 374 non sibi . . . silvas -isse, sed hortos arvaque pugnaci non adeunda ferae. Pont. 4, 2, 48 utiliter studium, quod tibi -it, ama. LIV. 23, 33, 11 praedaeque omnis Hannibali -ret (26, 26, 3). 31, 46, 16 urbs regi, captiva corpora Romanis cessere. MANIL. 3, 457 summa prioris accedat numeri, coniuncta sequentibus astris -erit. 3, 470 incipienti propria de sorte diebus -ere diversa labentia tempora lege. 4, 313 altera sors *Arietis* Tauro, Geminis pars tertia -it (4, 362). PAVL. FEST. p. 75 Diomedis campi . . . ei in divisione regni . . . -erunt. VAL. MAX. 6, 5 ext. 2 ut dominatio maris ipsis (*Atheniensibus*) -ret. 8, 14 ext. 3 titulum eorum (*librorum*) . . . alii -isse. SEN. Herc. O. 1936 donum pharetrae cessere (*Philoctetae*)

tuae. CVRT. 10, 10, 3 Cappadocia Eumeni cum Paphlagonia cessit. MELA 1, 38. LVCAN. 2, 151 certatum est cui cervix caesa parentis -ret (COMMENT. ad l. eveniret, obtingeret). 2, 438 extremi colles *Apen-nini* Siculo cessere Peloro. 4, 666 omnis Romanis quae -erat Africa signis (COMMENT. ad l. quae -erat sub dicionem Romanam). PLIN. nat. 12, 90 VAL. FL. 5, 67. SIL. 4, 569 letum cui -ret hastae. STAT. Theb. 1, 704 tela tibi (*Apollini*) longaeque feros lentandus in hostes arcus . . . cessere. CAVTIO Phaonis (Corp. X 444) 27 locus sive ea pars agri silvaeque est in vivario quae cippis positus circa Silvanum determinata est, Silvano -et. TAC. hist. 3, 10 Galbianaee legioni in adversa fronte valli opus -erat. SIC. FLACC. grom. p. 143, 13 ut superioribus possessoribus usque in planitiam supercilia -ant. *similiter apud* ICTOS legatario, emptori. TERT. adv. Marc. 2, 9 p. 346 hoc soli deo -it. PORPH. Hor. epist. 1, 17, 49. EDICT. imp. Diocl. 2, 3 omnem . . . ad sustinendos exercitus collationem . . . quaestibus diripientium -ere. LACT. inst. 1, 11, 31 ut orientis imperium Iovi -ret, Plutoni . . . pars occidentis optingeret. CORP. V 3143, 4 hic locus heredi ne -crit. IX 1757 filio dulcissimo . . . mors . . . cessit. 3437 hic monumentum emptori non -et.

2 *alicui rei*: LIV. 43, 19, 12 praedae alia militum cessere. SEN. contr. exc. 10, 4 quibus non iniuria fieret, si aliquid detraheretur, sed beneficio -ret. CVRT. 7, 4, 26 cetera *soli* armentorum pabulo -unt. LVCAN. 10, 206 Saturno *sideri* glacies et zona nivalis cessit. POMPON. dig. 7, 1, 69 lucro . . . domino (TRYPH. dig. 22, 5, 12, 1 VLP. dig. 24, 3, 22, 3. PAVL. dig. 4, 4, 23 cuius damno res sit -ura. 6, 1, 35, 1 non debere . . . lucro possessoris -ere fructus. 22, 1, 11 pr. MARCIAN. dig. 23, 5, 17 MOD. dig. 33, 2, 16 al.). VLP. dig. 15, 3, 3, 6 bono domini. TRYPH. dig. 23, 3, 78, 2 commodo mulieris -ret . . . restitutio (MARCELL. dig. 31, 17 pr. VLP. dig. 37, 5, 5, 8 COD. lust. 5, 5, 6, 2). *adde apud* ICTOS: agro arbor, areae superficies, chartis membranisque litterae, ripae loca, legato, instrumento, supellectili al. LACT. inst. 1, 20, 22 loca occupare, quae possint humanis usibus -ere (epit. 64 [69], 3. COD. lust. 5, 16, 24, 1 donatio maritalis . . . pudicitiae praemio cessit). CORP. V 3072 maceriam in fronte in agro versus late ped(es) x retro usque ad canabetum huic areae -et. IX 3922 huic monumento terra -it in front. p. xxxv in ag. p. LX (X 3750. 3943. 6144. 8095. XI 3895. XIV 396. 715. 1304. 2712. 2837). X 4104 lucus sacer . . . agro non -it.

B *in vel ad aliquid (-quem)*. *saepe fere i. q. verti in aliquid*: LVCR. 2, 508 -ere . . . retro possent in deteriores omnia . . . partes, ut diximus in meliores. SALL. hist. frg. 2, 42 idque illi in sapientiam -erat (TAC. Germ. 36). HOR. sat. 2, 2, 134 ager Vmbreni . . . -et in usum nunc mihi, nunc alii (Ps. QVINT. decl. 13, 8 VVLG. num. 18, 13. 18 deut. 24, 21 AVG. civ. 16, 2 p. 122). epist. 2, 2, 174 tamquam sit proprium quicquam puncto, quod . . . horae . . . -at in altera iura. LIV. 1, 52, 2 quo *foedere* ab Tullo res omnis Albana cum coloniis suis in Romanum -erit imperium. 4, 44, 9 largitio -ura in trium gratiam tribunorum. 6, 14, 12 aurum . . . in paucorum praedam . . . -isse (SEN. dial. 2, 5, 6 CVRT. 7, 6, 16 TAC. ann. 15, 45 LACT. inst. 2, 4, 5 opif. 2, 5 PRVD. psych. 212). LIV. 6, 34, 2 poenaque in vicem fidei -erat (ZACCH. 3, 3 p. 1153^p). 36, 17, 13 *Graecia* in praemium vestrum -ura (TAC. hist. 1, 70 MACR. somn. 2, 17, 5). MANIL. 3, 25 omnis in populi unius leges ut -erit orbis. 4, 435 in vanumque labor cessit (SEN. Phaedr. 182). VAL. MAX. 5, 6, 4 in contrarium utrumque -urum (QVINT. decl. 326 p. 283). SEN. dial. 9, 9, 3 calamitatesque in remedium cessere (epist. 78, 3 QVINT. decl. 350 p. 378). nat. 2, 12, 4 aquarum halitus . . . in imbres et nives -it. epist. 28, 2 in irritum -it (cudit *codl.*) ista iactatio. 58, 17 apud Graecos *poetae nomen* in unius (sc. *Homeri*) notam cessit. 97, 16 nisi . . . in locum patientiae timor -ret. 114, 1 quod apud Graecos in proverbium cessit (PLIN. nat. 23, 41). CVRT. 3, 6, 18 temeritas in gloriam cessit (PLIN. nat. 35, 91 TAC. ann. 14, 54. PLIN. paneg. 83 in decus et gloriam). LVCAN. 2, 663 -it in immensum cassus labor. PLIN. nat. 8, 55 cui (*Hannoni*) in tantum -isset . . . feritas. 18, 110 montium culpa in bonum -it. SIL. 13, 256 non in requiem pariter cessere tenebrae. QVINT. inst. 3, 8, 53 haec in partem -ent trium generum. 5, 11, 36 ea . . . in exemplorum locum -unt. TAC. Agr. 5 recuperatae provinciae gloria in ducem cessit. hist. 1, 11 provinciae . . . in pretium belli -urae (ann. 11, 35). 2, 59 nimius honos . . . in solacium cessit. 3, 83 spolia in vulgus -bant. 4, 64 bona interfectorum in medium -ant. 5, 9 in dicionem M. Antonii provinciae -erant (IVSTR. 32, 2, 7. OROS. hist. 4, 8, 16 in deditionem). ann. 1, 1 Pompei Crassique potentia cito in Caesarem, Lepidi atque Antonii arma in Augustum cessere. 2, 23 omne caelum et mare omne in austrum *ventum* cessit. 6, 43 omnes *nationes* in unum -bant. 14, 31 in formam provinciae -erant *Iceni*. VLP. dig. 2, 15, 8, 22 id quod datum est in praeterita alimenta -et. 14, 3, 7, 16 in res necessarias aut utiles. PAVL. dig. 18, 1, 51 cavere solet, ut viae, item litora et loca publica in modum -ant. 18, 6, 7, 1 quod venditur in modum agri -ere debet *eqs*. TRYPH. dig. 20, 4, 20 utrum Seio ob quinquaginta anni tibi in quadraginta -ret pignoris hyperocha. *similiter* ICTI in computationem legis, in numerum, in partes operarum, in publicum, in solutum, in sortem, in usuras, in vicem usurarum. TERT. spect. 10 ut ethnicis in testimonium -at sententia ipsorum nobiscum faciens et nobis in exaggerationem disciplinae . . . humana praerogativa. adv. Prax. 26 p. 27 *portio* -ura erat in filii nomen. IREN. 1, 7, 4 in

gaudium. IVSTR. 15, 3, 9 admiratio in satisfactionem cessit. AVIEN. Arat. 1806 brumae in frigora -it . . . autumnus. AVSON. 256, 2 in *Caesarum* regna . . . Romana potentia cessit. SERV. Aen. 12, 819 victoriae lex est, ut victi -ant in habitum nomenque victorum. SCHOL. Cic. Bob. p. 7, 16 Hild. ut praesens defensio in testimonii vicem -at. HEGES. 1, 42, 2 illi . . . quae domi erant in adversum -bant (3, 8, 2). VVLG. exod. 29, 26 sanctificabisque illud (*pectusculum*) . . . et -et in partem tuam (num. 31, 40). lev. 7, 32 armus . . . dexter . . . -et in primitias sacerdotis. num. 14, 41 quod vobis non -et in prosperum. 18, 9 quidquid . . . redditur mihi et -it in sancta sanctorum. iud. 11, 24 quae . . . dominus . . . obtinuit, in nostram -ent possessionem. RVFIN. Orig. in num. 13, 5 isti . . . daemones . . . in amicitiam . . . -erant Balaam. hist. 5, 1, 24 in . . . impietatis iura. Basil. hom. 3, 1 interdum ipsa vitae prosperitas ad tentationem -it hominibus. SVLP. Sev. chron. 2, 37, 6 reliquos in libidinem suam -uros. ZACCH. 2, 9 p. 1122^p devotio cessit ad merita (MAR. VICTOR aleth. praef. 76). PETR. CHRYS. serm. 124 p. 542^A in pocnam. ENNOD. carm. 1, 8, 15 in flammam cessit splendor. COD. lust. 5, 13, 1, 16 in lucrum (9, 9, 35, 2) 5, 71, 16, 1 ad utilitates. 6, 58, 13, 3 in fraternitatem. INSTR. lust. 2, 1, 34 picturam . . . in accessionem . . . tabulae -ere.

C *pro aliqua re, alicuius rei loco*: CATO agr. 150, 2 oves, quae non pepererint, binae pro singulis in fructu -ent. COLVM. 2, 13, 1 si . . . quod falx *lupini et viciae* reliquerit . . . vomis rescindat atque obruat: id enim -it pro stercore (PALLAD. 10, 1, 4). 6, 38, 3 herba, quam veratrum vocant rustici, pro pabulo -it. 12, 14 *multitudo malorum et pisorum* pro pulmentario -it. TAC. Germ. 14 epulae . . . pro stipendio -unt. SVET. Tit. 7 illi ea fama pro bono cessit. POMPON. dig. 22, 2, 2 ut pro petitione id -ret. PAPIN. dig. 26, 5, 13, 2 fides inquisitionis pro vinculo -et cautionis. PAVL. dig. 12, 2, 35, 1 sive pro pacto convento sive pro solutione sive pro iudicio hoc ius iurandum -it. 27, 1, 31, 4 si *tutela* tam diffusa et negotiosa sit, ut pro pluribus -at et al. ICTI. IVVENC. 1, 217 casta . . . pro coniuge vita *Annae* et cultus cessere *dei*. 2, 493 domini sub pectore multis -ere pennatis hominem pro milibus unum. 3, 509 proximus . . . pro te tibi -at. SERV. Aen. 11, 288 vult *poeta* eis (*Troianis*) excidii tarditatem pro victoria -ere. SCHOL. Verg. Veron. Aen. 7, 266 *antiqui* iungere solebant dextram et pro tabulis signatis -bat in *pactione*. VLT. SYLL. gramm. IV 221, 26 quamvis una consonans sit, tamen pro duplici semper -it (221, 33. 222, 3). POMPON. dig. 23, 3, 6 pr. ut solacii loco -ret, si. 49, 15, 20, 1 dominia praedae loco -ere. GAIUS dig. 12, 2, 27 iusurandum . . . loco solutionis -it. RVFIN. hist. 3, 6, 10 beneficii loco.

D *additur adverbiale quomodo evenerit res*: ANNAL. max. frg. Gell. 4, 5, 4 res bene ac prospere populo Romano cessit. SALL. Catil. 26, 5 Catilinae neque petitio neque insidiae . . . prospere cessere. 52, 29 NEP. Tim. 4, 6. cf. *supra* l. 9. Ov. met. 8, 862 dei munus bene -ere. Ib. 561 nec tibi siquid amas, feliciter Haemone -at. SEN. contr. 7, 1 (16), 27 Vergilio imitationem bene -isse. 9, 2 (25), 25 belle cessit illi (*Vibio*) sententia sordidioris notae. PLIN. nat. 14, 141 *inter vina*, ut optime -at, solem orientem non vident *ebrii*. PLIN. epist. 4, 9, 12 parvi utilitatemque eius praetuli meae; bene cessit. PRVD. c. Symm. 2, 78 si sint felicia, quae quis experiendo probet, -isse parentibus omne idolum feliciter et pede dextro. HOR. sat. 2, 1, 31 si male -erat usquam. Ov. epist. 10, 144 non te per meritum, quoniam male cessit, adoro. VELL. 2, 14, 1 bene incepta male -bant. COLVM. 1, 1, 16 ubi quid perperam administratum cessit improspere. SALL. lug. 20, 5 temptatum antea secus -erat (PLIN. paneg. 44 ANON. de mach. bell. praef.). Ov. Pont. 2, 7, 19 nequid mihi -at amice. SEN. suas. 7, 12 quod illi non impune cessit (dial. 2, 18, 4 LACT. ira 19, 7 LVCIUS. reg. apost. 1. 9 Athan. 2, 7 VEG. mil. 2 praef.). CELS. 2, 10 p. 54 si quid parum -erit (SEN. epist. 56, 9 LVCAN. 4, 742 TAC. hist. 4, 16 SVET. Claud. 34). 2, 17 p. 63 si priora recte -erunt (8, 2 p. 330). 3, 1 p. 75 prout cuique -erant (SEN. clem. 1, 9, 6 quomodo tibi -at clementia. epist. 36, 6 quomodocumque res -unt. 83, 5. 104, 6. CVRT. 7, 1, 37 utcumque -ura res est. 7, 4, 16 TAC. Agr. 18 SVET. Cal. 53). CELS. 4, 20 p. 146 commode. SEN. dial. 5, 6, 5 contra, quam proposuerat (RVFIN. hist. 5, 1, 24 longe contra quam impii cogitaverant). 7, 16, 2 ex sententia (VAL. MAX. 3, 2, 15 parum ex sententia. FRONTIN. strat. 2, 5, 29 MACR. sat. praef. 1, 1). 7, 25, 3 ex voto (QVINT. decl. 332 p. 307 ad votum). 9, 13, 3 ut voluit. TAC. hist. 3, 70 secundum eventum proelii. SVET. Nero 33 opinione tardius. MAVRIC. dig. 49, 14, 15 perinde . . . ac si causam egisset et prodidisset. AVR. VICT. Caes. 35, 7 affatim. PAVL. PELL. 286 eventu . . . sinistro. SIDON. epist. 2, 12, 2 salubriter.

E *nude i. q. prospere, bene -ere*: VERG. Aen. 12, 148 Parcaeque sinebant -ere res Latio (SERV. ad l. feliciter cuncta procedere). SEN. Herc. O. 293 vota . . . -ere captae (PETRON. 121 vers. 105. cf. CORP. XI 6842 tibi quae votis optaveris, omnia -ant!). Ps. QVINT. decl. 4, 18 in responso cui cuncta -erunt. SYMM. epist. 2, 10 -urum sibi aliquid ad promerendum studium cognitoris. PROSP. carm. prov. 625 credis hoc -ere posse, si tibi mutantur natalia sidera.

F *subiecti vice sequitur enuntiatum*: *infinitivus*: AETNA 16 non cessit cuiquam melius sua tempora nosse. STAT. Theb. 1, 704 dono parentis cessit *Apollini* aeternum florere genas. PANEG. 12, 44 *artificibus* secunda sors cessit dare famam rebus. VVLG. II Macc. 4, 17

impie agere impune non -it. CASSIAN. conl. 17, 8, 4 quam multis... letaliter -erit statuta complere. ENNOD. opusc. 1 p. 281, 8 cui feliciter cessit fugisse patriam suam. CARM. epigr. 1902, 2 nec tibi nec nobis aeternum vivere cessit. quod: QVINT. decl. 248 p. 19 bene illi cessit quod hominem... occidit. Ps. QVINT. decl. 3, 8 TREB. Valer. 1, 2 ut: VITA Caes. Arel. 27 cessitque... ut baculus eius (Caesarii) casu ibidem remaneret.

synonyma et iuxta posita: ad IIA 1: abire (CIC. Mil. 93 Phil. 12, 15 LIV. 26, 41, 16 SEN. Herc. O. 1977 VAL. FL. 7, 424 STAT. Theb. 8, 516 TAC. ann. 2, 34). CAES. civ. 2, 40, 3 pedem referre. PROP. 4, 9, 54 abscedere. SEN. epist. 78, 17 -ens et aversus. FLOR. epit. 2, 6, 46 fugere (PANEG. 2, 5). *ad IIA 3:* locum dare (CIC. nat. deor. 2, 83). *ad IIB:* -ens et dissupabilis (CIC. nat. deor. 3, 31). SEN. dial. 7, 27, 3 mollis -ensque (PLIN. epist. 7, 9, 11 CHALC. transl. 50). GELL. 3, 6, 2 flecti. VEG. mil. 4, 6 fluctuare. *ad III C 1:* parere (CIC. Lig. 22 Att. 11, 9, 2 SEN. benef. 3, 38, 2), vinci (PLIN. paneg. 86), suffragari (SVET. Dom. 2), indulgere (RVFIN. Adamant. 2, 19), consentire (AVG. civ. 20, 1 p. 405); succumbere (CIC. Tusc. 3, 36).

opposita: ad IIA 1: resistere (CIC. Pis. 78 Att. 2, 20, 3 LIV. 3, 70, 6 PANEG. 2, 5). consistere (CIC. Att. 7, 10 CAES. Gall. 6, 23, 2). perseverare (SEN. epist. 51, 7).

composita: abs- ac- ante- con- de- dis- ex- in- prae- pro- re- retro- secedere (*nota tmesim:* CARM. frg. Fest. p. 179 se caelo -ens Aurora), suc- supercedere. *derivata:* cessicius, cessim, cessio, cessiosus, cessorius, cessus.

*2. *cedo imperativus, pl. cete [praeter particulam ce vetustam formam imperativi verbi dare continere videtur, pluralis cete mutatus pro ce-date].* SCHOL. Pers. 2, 75 ce in hoc loco adiectio syllabica. *de significatione et forma:* DIOM. gramm. I 346, 16 -o non habet nisi secundam personam praesentis temporis et est imperativus modus. PRISC. gramm. II 420, 15 sunt verba, quibus desunt et tempora et personae, ut... -o. PROB. cath. gramm. IV 38, 15 -o, quod significat da, sine verbi totius substantia solum reperitur numero singulari -o, numero plurali -e. SERG. gramm. IV 551, 30 -o quod est da vel dic, non modo caret coniugatione, sed fere nec modum nec personam ullam praeter hanc recipit, quae est secunda imperativi, non pronuntiativi. ergo tantum singulari numero -o et apud veteres dictum est pluraliter -e. NON. p. 84 -e significat dicite vel date, ab eo quod -o (GLOSS. V 633, 16). MART. CAP. 3, 237 o littera modi imperativi tantum modo unum finit ut -o. DIFF. gramm. VII 531, 26 da et -o: <-o> sibi poscit et est immobile, da[t] qui <dicit>, non finite facit datum. ISID. diff. 1, 167 inter do et -o: qui dicit do significat, quibus detur; qui dicit -o de se tantum dicit. *sing. in sermonibus vel dialogis inde a NAEVIO, saepissime apud PLAVTVM (77^{ies}).* *pluralis cete legitur NAEV. trag. 47 ENN. scaen. 283 PLAVT. Merc. 965 (certe codd.) frg. inc. 39 PACVV. trag. 63 ACC. trag. 425 GLOSS. frequens est locutio: -o mi (mihi), -o tu (PLAVT. Bacch. 748 Epid. 722 Truc. 535 APVL. apol. 63. 69. 94. 100 met. 1, 4), -o dum, -o si (cf. p. 734, 52 sqq.).*

1 *i. q. da, adduc, affer (cf. GLOSS. δός, da. -e date):* homines: NAEV. com. 13 secus si umquam quicquam feci, carnificem -o. trag. 47 Lycurgum -e. PLAVT. Curc. 201 auro contra -o modestum amatorem. 202 -o mihi contra aurichalco, cui ego sano serviam (Mil. 658 -o tris mi homines aurichalco contra). Mil. 355 -o vel decem, edocebo minime malas ut sint malae. 1019 -o te mihi solae solum. Most. 1090. Rud. 1380 -o, quicum habeam (sc. litem) iudicem. TER. Hec. 708 puerum (Andr. 730 SEN. contr. 2, 4, 6 APVL. apol. 46). Phorm. 321 senem. 936 uxorem. Eun. 776. Ad. 123 arbitrum. 484. ACC. trag. 425 Oeneum aliquis -e in conspectum. CIC. Verr. 4, 96 senatorem. PHAEDR. 5, 2, 6. *manum, res:* ENN. scaen. 283 -e manus vestras measque accipite (PLAVT. Amph. 1076 -o manum. Bacch. 723 Capt. 838. 859 Epid. 559. 694. 722 Most. 332 Pers. 225 Pseud. 1065 Rud. 243 Truc. 696. cf. Curc. 307 -o tuam mi dexteram. Merc. 149. 965 Poen. 315 TER. Haut. 493 CALP. decl. 24). PLAVT. Amph. 778 -o mi pateram. Aul. 635. 766 aulam. Bacch. 748 ceram ac linum. 753 tabellas (789 Persa 500 CIC. Verr. 5, 43 Flacc. 35. SEN. contr. 9, 3 [26], 7 tabulas testamenti). Cas. 363 sortes (379). Curc. 75 sinum (vasis genus). 654 anulum, ut inspiciam. Men. 197. 544 aurum (Bacch. 1066). Merc. 675. 769 mercedem (APVL. met. 2, 23 praemium). Mil. 1016 signum. Most. 248 speculum et cum ornamentis arculam. 258 cerussam. 261 purpurissum (AFRAN. com. 231). 308 aquam manibus. 384 soleas (Truc. 363). 425 clavem. 603 fenus. 1038 lora (SEN. contr. 10, 4, 24). Persa 422 argentum (423 TER. Haut. 832 Phorm. 935. cf. PLAVT. Most. 1022 minas... octoginta argenti. Rud. 1375 talentum... argenti. 1409 dimidium talenti). 767 cadum. 772 cyathos (776 poculum). Pseud. 987 epistulam (SEN. contr. 1, 7, 3 APVL. apol. 69. 82. 94). Rud. 438 urnam (APVL. met. 6, 15 urnulam). 1127 vidulum. Stich. 261. Truc. 535 purpuram. 910. PACVV. trag. 437 -o tantum pedem <mi>. TER. Phorm. 857. CIC. Verr. 2, 83 Verris testimonium (4, 99). 3, 104 -o... codicem: circumfer, ostende. 4, 99 Themitanorum... litteras (6, 56. 147). 4, 117 Norbani decumas venditas. 6, 147 rationem carceris. SEN. contr. 1, 7, 4 patris... censum. PERS. 2, 75 in imagine: haec (ius fasque) -o, ut admoveam templis. TAC. ann. 1, 23 centurioni militaribus facetiis vocabulum -o alteram' (sc.

vitem) indiderant. APVL. apol. 63 Mercuriolum. 100 testamentum. *seq. enuntiatum:* PLAVT. Truc. 367 iam rediit animus. deme soleas, -o bibam (Most. 373 vigila. :: vigilo, -o ut bibam). *fere i. q. demonstra pro testimonio vel testes affer:* CIC. Verr. 2, 109 -o mihi leges Atinias, Furias, Fusias, ipsam... Voconiam, omnes praeterea de iure civili. Sest. 108 -o nunc eiusdem (Pompei)... de me... ad verum populum in campo Martio contionem. nat. deor. 1, 75 -o mihi istorum adumbratorum deorum liniamenta atque formas. Brut. 295 sin Galbam ut oratorem laudas, -o quaeso orationes.

2 *i. q. dic (GLOSS. εἰπέ, dic, memora, eho. δίδαξον. -e dicite):* sequitur interrogatio directa: NAEV. praetext. 7 -o, qui vestram rem publicam tantam amisistis tam cito? PLAVT. Bacch. 303 -o quid illi? Cist. 54 quid, -o, te... tam abhorret hilaritudo? Curc. 641 qui credam ego istuc? -o. Merc. 654 -o, ... putas? Most. 478 quis id fecit? -o. 572 quid vis -o? Poen. 865. 896 Pseud. 387. CATO or. inc. frg. 1 -o, si vos in eo loco essetis, quid aliud fecissetis? TER. Andr. 150. 383. 389 -o, quid iurgabit tecum hic? 705. 763 -o cuium puerum hic apposuisti? Hec. 458 -o quid reliquit Phania? 763 Haut. 333. 597. 846 Phorm. 197. 398 -o qui est cognata? 550. 642. 692. Eun. 162 quid te aliud sollicitat? -o. 950. Ad. 688 postquam id evenit, -o, num quid circumspexisti? ACC. trag. 92 -o equid hic redhostit? CIC. Mur. 26 -o quid postea? rep. 1, 58 -o num... barbarorum rex Romulus fuit? part. 3 APVL. apol. 14. 34 PAVL. NOL. carm. 25, 137. *sequitur oratio obliqua:* TER. Hec. 698 redduc uxorem aut quam ob rem non opus sit -o. Haut. 662 nomen mulieris -o quid sit. PACVV. trag. 63 is vestrorum uter sit... -e. CIC. Verr. 3, 106 -o cui Siculo... civis Romanus cognitor factus umquam sit. Vatin. 30 -o quis umquam cenarit atratus. div. 2, 146 -o tandem qui sit ordo aut quae concursatio somniorum. LACT. inst. 3, 14, 14 -o... quid didiceris aut in qua secta veritatem deprehenderis. *sequitur accusativus:* PLAVT. Mil. 978 loquere et consilium -o (TER. Haut. 332). Most. 298 istuc verbum vile est viginti minis. :: -o amabo decem. CIC. Verr. 4, 29 -o mihi unum ex triennio praeturae tuae qui octupli damnatus sit. 6, 67 unum -o auctorem tui facti; unius profer exemplum. fin. 2, 25 -o caput cenae: 'sermone bono', quid ex eo? 'si quaeris, libenter'. Att. 9, 18, 3 -o reliqua. APVL. apol. 103 -o unum maleficium de plurimis, -o dubium vel saltem obscurum de manifestissimis. MACR. sat. 5, 1, 11 -o nunc siccum illud genus elocutionis. *absolute:* CIC. Att. 16, 13^a, 1 -o, inquam, si quid ab Attico. FLOR. Verg. p. 187 -o si imperator mihi praefecturam, si tribunatum tradidisset: nempe idem honos, nisi quod merces amplior.

3 *fere i. q. age (in enuntiatis exhortativis):* ad personam secundam: PLAVT. Aul. 157 -o nuptias adorna. Mil. 226 reperi commiscere -o calidum consilium cito. Pseud. 891 quin tu is accubitus et convivas -o. TER. Phorm. 950 cape -o. SEN. dial. 5, 34, 1 -o nunc, persequere cetera. APVL. met. 1, 4 -o tu sodes... fabulam remetre. *ad pluralem primae personae:* GELL. 17, 1, 3 -o, quale id sit, consideremus (APVL. apol. 28). APVL. apol. 37 -o enim experiamur. Socr. 9 p. 140 -o... mente formemus et gignamus animo id genus corporum. CLAVD. MAM. anim. p. 178, 17 -o... de illo quae ramus. CORP. X 878 -o cenemus.

4 *cedo dum:* PLAVT. Men. 265 -o dum huc mihi marsupium. Trin. 968 -o dum istuc aurum mi. TER. Phorm. 329 -o dum, enumquam iniuriarum audisti mihi scriptam dicam? cedo si (fere i. q. quasi): IVV. 6, 504 -o si breve parvi sortita est lateris spatium mulier. 13, 210 scelus intra se tacitum qui cogitat ullum facti crimen habet, -o si conata peregit. *Bannier.*

cedra v. cedrus p. 735, 72 et v. sub citrus.

? *cedratus, -a, -um a cedrus, cedra. i. q. oleo cedrino intinctus. huc pertinere videtur:* PLIN. nat. 13, 86 et libros -os (citratos codd., correxi, nisi confusionis auctor iam PLIN. ipse fuit) fuisse, propterea arbitrarier tineas non tetigisse. cf. 16, 197 VITR. 2, 9, 13. CLAVD. DON. Verg. Aen. 7, 178 p. 735, 13 sqq. similis corruptela (vel confusio?) VITR. 8, 3, 8 v. p. 735, 54. cf. etiam l. 72-sqq. et p. 735, 63. 736, 27. aliter Olck, PW. III 2622. *v. etiam citratus.*

cedrelatē, acc. -ēn f., κεδρελάτη. PLIN. nat. 13, 53 semen eius (cedri) cupresso simile. quidam -en vocant. 24, 17 cedrus magna, quam -en vocant dat picem, quae cedria vocatur.

cedreum v. cedrium.

* *cedria, -ae f., κεδρία.* GLOSS. κεδρία. *formae:* caedria: SERV. Aen. 6, 180 -a dicta est quasi καιομένης δρυός ὑγρόν, id est arboris umor ardentis. cedrua: GLOSS. III 556, 57. 620, 61 (537, 52 cetrua). citria: GLOSS. 559, 23. cetria: GLOSS. III 538, 1. 1 *i. q. resina, pix cedri arboris. a adi.:* SCRIB. LARG. 186 bene facit et pix -a. MARCELL. med. 4, 32 picis -ae p. I. cf. 26, 131. 24, 13. DIOSC. 1, 86 de cedru et -a. cedrum est, unde pis -a fit. *b subst.:* PLIN. nat. 24, 17 l. 68. CRT. FAV. 12 p. 298 p. 735, 49. ISID. orig. 17, 7, 33 huius ligni resina -a vocatur eqs. GLOSS. oleum fastineum. pix liquida. III 559, 23 faeces, picula. 621, 32 -a id est pice liquida, id est picola. *usus in medicina:* COLVM. 6, 32, 1 scabies... -a... linitur. SCRIB. LARG. 68 -ae verae, ne habeat picis aliquam mixturam, hemina... alumen... miscetur... -ae. 186 supra l. 74. 232 prodest et pice liquida perungere et -a. 267 rosa et -a in unum miscentur. PLIN. nat. 29, 47 pruritus oleo et -a mistis tollunt. 29, 112 vulturis cerebrum cum

oleo et -a. 30, 30 chamaeleontos albae... radice et -a tritus. 31, 98 contra cerasten cum origano et -a. 32, 70 pectunculi... triti cum -a. PELAGON. 172 -am vino permiscet *et passim*. CHIRON 614 -am exfervefacies (*Hipp. κεδρέαν*). VEG. mulom. 1, 20, 2 -ae, picis liquidae pond. III. 2, 26, 1 nepetam et -am conteres *al.* MARCELL. med. 4, 2 prodest -a... ungere caput. 31, 21 -a, qua librarii utuntur, ... si anum... perunxeris *al.* THEOD. PRISC. eup. faen. 12 -a loca contingit. 18 halcyonium cum -a. log. 100 his anus... -a perungendus erit (cydria g, cedrina V, cethrino B). CAEL. AVR. acut. 3, 8, 96 CASS. FEL. 43. 51 DIOSC. 5, 58. ORIBAS. syn. 1, 19 p. 825 quibus... incitur... aut aloe aut -am. 2 add. p. 843 -ae partem unam... enectionem qui de -a et butyro conficitur. *conservandis libris al. idonea*: SERV. Aen. 7, 178 unde est -a, quae chartam reservat. CLAUD. DON. *ad l. antiquae imagines* aut ex cedro factae, quia hoc genus ligni tineam nescit corruptionemque ex antiquitate non sentit aut -a perunctae, quoniam ligna custodit ac servat. *adde* MARCELL. med. l. 6. 2 *i. q. cedrus arbor*. DIOSC. 1, 21 *bryon* invenitur in arbore cedria. 1, 87 de semen cedrie (cedrinae P).

***cedrinus**, -a, -um, κεδρίνος. GRAMM. suppl. 182, 24 nomina latina, quae sunt a graecis derivata, corripuntur in paenultima... cum producantur... derivationis eiusdem cetera possessiva, ut cedrinus cypressinus. COLVM. 7, 13, 2 eadem pestis... -o liquore aboletur. PLIN. nat. 13, 53 -us est Romae Apollo Sosianus. 16, 213 convenit tectum... esse e -is trabibus (VVLG. III Esdr. 5, 55). AMBR. in psalm. 118 serm. 22, 38 aedificemus... tabulas -as (*cf.* VVLG. II reg. 7, 7 aedificastis mihi domum -am [AVG. civ. 17, 8]. III reg. 6, 15 tabulata -a. 7, 2 columnas -as. RVFIN. Orig. in cant. 3 p. 148^c tigna... -a). AVG. in psalm. 95, 13 arbores -ae et cyparissinae. DIOSC. 5, 58 de vinu -o. lignum -um: VVLG. lev. 14, 6. 49. 51. 52 num. 19, 6 *al.* AVG. quaest. hept. 4, 33 THEOD. PRISC. eup. faen. 8. ligna: HIER. in Am. 1, 1 p. 233 in Is. 1, 2, 13 VVLG. II reg. 5, 11 III reg. 5, 10 *al.* CASSIOD. Ios. c. Ap. 1, 118 VEN. FORT. carm. 2, 10, 7. oleum -um: SCRIB. LARG. 267 PLIN. nat. 28, 173. 32, 76 PELAGON. 269. 314 MARCELL. med. 6, 30. 8, 39. 9, 3. 113. 23, 40 PLAC. med. 31, 6 THEOD. PRISC. eup. faen. 5. 9. 37. *adde nom. propr. forma graeca: cedrinon (κεδρίνον)*:

CASS. FEL. 43 medicamentum... ex infusione umoris a Graecis -on appellatum (citron e, citrinon p). *cf.* GALEN. XIII p. 249 ed. Kühn. **cedrio**, -āre a cedrus, *cf.* κεδρώω. *i. q. oleo cedrino intinguere*: ASSVMP. Moys. 1, 17 *libros ordinabis et chedriabis (κεδρώσεις)*.

cedris, -idis f., κεδρίς. *acc.* -im: SER. SAMM. 551. 1 PLIN. nat. 13, 53 in Phrygia frutex vocatur -is. 2 PLIN. nat. 24, 20 -ides, hoc est fructus cedri (*cf.* 1, 24, 12 medicinae ex... -ide). SER. SAMM. 551 -im cum mastice misces (caedrim A, c(a)edrum B). DIOSC. 1, 87 -es dicitur semen arboris cedri. ORIBAS. syn. 4, 19 arceotides mordent stomachum et magis -es. 4, 20 capitis dolores excitant... -es.

de vino **cedriten**. vinu -en conficis *eqs.* DIOSC. 5, 59. κεδρίτης. **cedrium**, -ī n., κέδριον. VITR. 2, 9, 13 ex cedro oleum, quod cedreum (cidreum GH) dicitur nascitur. *cf.* CET. FAV. 12 p. 298 decurrit... ex ea (cedro) oleum, quod -ium dicitur (cedria vpg). PLIN. nat. 16, 52 primus sudor aquae modo fluit... hoc in Syria cedri(i)um vocatur. *cf.* 1, 16, 21 quomodo -ium fiat. 32, 135 mixtoque cedri(i)o.

? **cedrius**, -a, -um a cedrus, *sed cf.* cedrium, κέδριον, et cedria. *i. q. cedrinus*: VITR. 8, 3, 8 odore uti scobis citrea (*sic codd.*, *sed huc pertinere videtur, cf.* PLIN. nat. 24, 19 p. 736, 8).

cedromeli v. citromelon. **cedron** v. nom. propr. Cedar. **cedrōstis**, -is f., κεδρωστis. PLIN. nat. 23, 21 vitis alba est, quam Graeci... -in... appellant.

cedrua v. cedria p. 734, 72. **cedrum** v. l. 69.

***cedrus**, -ī f. [*gr.* κέδρος, *cf.* citrus. Th.]. ISID. orig. 17, 7, 33 -us, quam Graeci κέδρον vocant, quasi κειομένης δρυός ὑγρόν, id est arboris umor ardentis (v. SERV. Aen. 6, 180 p. 734, 71). GLOSS. κέδρος. III 558, 25 cetros i. abiete. 537, 36 cetros id est cetru. Plac. V 11, 4 (V 53, 17) caedrus cum a scribi oportet. *cf.* SER. SAMM. 131 caedri A. NOT. Tir. 105, 34 caedrum et p. 736, 28. 32. BEDA gramm. VII 239, 11 genitivus (*plur.*) longus est, si tamen graece fuerit declinatus, ut laōn cedrōn, id est populorum -orum. AVG. in psalm. 103 serm. 1, 18 'eorum -orum' non possumus intelligere, -i enim feminini generis sunt. *neutr.*: DIOSC. 1, 86 de cedru et cedria. cedrum est unde pix cedria fit. *v. etiam nom. propr.* [*non huc pertinere videtur, sed ad citrus*: PETRON. 38 omnia domi nascuntur: lana, c[r]edrae, piper. *cf.* Friedländer p. 236.]

1 *de arbore cedri (utrum singulis locis cedrus montis Libani ['Pinus Cedrus' Linnée] an iuniperorum species dicantur non satis liquet; cf. Blümner, Technologie II 254 sqq. Max P. C. Schmidt, PW. III 1821)*: OV. am. 14, 12 color qualem in vallibus Idae ardua de-repto cortice -us habet. VITR. 2, 9, 13 -us et iuniperus easdem habent virtutes et utilitates. COLVM. 9, 4, 3 odorata -us ac tilia. PLIN. nat. 12, 132 bryon... optima circa Cnidum... secunda in Lyciae -o. 13, 51 iuniperis similem habet Phoenice -um minorem. 13, 53 -o similis in Arcadia est arbor. 13, 100 cum Homerus eodem versu (*sc. Hom. Od. 5, 60*) -um laricemque una tradat uri, quo manifestum est de arboribus tantum locutum. *cf.* 1, 13, 11 genera fruticum... -us. 14, 112 e fruticum vero genere -i utriusque, cupressus, laurus, iuniperi...

baeae aut lignum... decoquantur. 16, 62 *fraxinus* ea... quae fit in Ida Troadis... -o similis. 16, 73 montes amant -us *alia*. 16, 80 folia non decidunt... -o therebintho... in fruticum genere (cedro *inseruit Mayhoff*) cuidam. 16, 90 folia... capillata pino -o. 16, 91 pungentia... -o. 16, 137 -um aestuosis partibus dederat, sed in Lyciis Phrygiisque montibus nascitur. 16, 236 similem... decacuminatio rationem habet piceae -i... haec... detracto cacumine... intereunt. 24, 17 -us magna, quam cedrelaten vocant, dat picem. 24, 19 -i scoe serpentes fugari certum est, item bacis tritis. 24, 54 iuniperus... -o alias similis (*cf.* 16, 198 *infra l. 45*). 27, 116 *quartum genus polygoni* stirpe -i rubicunda. 37, 39 insulam esse... -i genere silvosam. FRONTO p. 7, 18 N. -us et piceae, quae sponte natae... ventis atque imbribus educantur. p. 7, 22 tuus igitur iste amor incultus... cum -is... adolescet. ITALA ls. 41, 19 (Tert. adv. Marc. 3, 5 p. 382) ponam... in solitudinem buxum et -um (κεδρον και πύξον, VVLG. ulmum et buxum simul). VVLG. num. 24, 6 quasi -i prope aquas. iud. 9, 15 egrediatur ignis de rhamno et devoret -os Libani (*cf.* Zach. 11, 1). III reg. 5, 6 ut praecidant mihi servi tui -os de Libano. II par. 25, 18 carduus... misit ad -um Libani. Sirach 50, 13 quasi plantatio -i in monte Libano *et passim*. CLAUD. rapt. Pros. 3, 360 enodes dubitat prosternere -os. EVSTATH. Bas. hex. 5, 6 p. 915^a arbores... quibus mos est in altum surgere id est... -us et cypressus et pinus. DRAC. satisf. 279 feriunt celsas pulsantes nubila -os. CASSIOD. in psalm. 28, 5 -i enim, quae alibi nascuntur, non omnino procerae sunt; in Libano autem tales inveniuntur, ut omnes altitudines arborum superare videantur. *cf.* inst. div. 15 p. 1127^b. ITIN. Anton. Plac. rec. A 14 ibi nascitur cetrius de libras quadraginta (cedros R, caedrus Br.). CORIPP. Iust. 4, 43 cecidere securi... -us olens.

2 *de ligno*: VERG. georg. 2, 443 *montes dant* domibus -umque cupressosque. 3, 414 disce et odoratam stabulis accendere -um (caedrum M). Aen. 7, 13 urit odoratam nocturna in lumina -um (*cf.* CLAUD. DON. *ad l.* quae *cedrus* naturali fomento tamquam oleo madida incendia ipsa nutriebat. *adde* COLVM. 7, 4, 6. STAT. Theb. 3, 142 multifida attollens antiqua lumina -o). Aen. 7, 178 veterum effigies ex ordine avorum antiqua e -o (*cf.* SERV. *ad l.* quod lignum non facile consumitur vetustate. hoc genus ligni tineam nescit: corruptionemque ex antiquitate non sentit. CLAUD. DON. *ad l.* p. 735, 14 sqq.). Aen. 11, 137 olentem scindere -um. CVRTO. 5, 8, 5 multa -o aedificata erat regia. 8, 10, 8 sepulcra... vetusta -o erant facta. PLIN. nat. 12, 78 *brati* odorem esse proximum -o fumumque eius contra ligna alia remedio. 13, 2 -i tantum et citri suorum fruticum... nidorem verius quam odorem noverant. 16, 186 -us et larix... rubent. 16, 187 -i quoque durissima, quae medullae proxima. 16, 197 -us in Creta, Africa, Syria laudatissima. 16, 198 iunipero eadem virtus quae -o... medulla eius... solidior etiam quam -is. 16, 203 in Aegypto ac Syria reges... -o ad classes feruntur usi. 16, 207 clavum non tenet -us, cariem vetustatemque non sentiunt cupressus, -us... rimam fissuramque non capit sponte -us... maxime aeternam putant... cupressum -umque. 16, 216 templum... ubi -o Numidica trabes durant. AMBR. hex. 3, 13, 53 -us suspendendis tectorum culminibus eo, quod huiusmodi materia et procera sit spatiis nec onerosa parietibus. VVLG. III reg. 6, 18 -o omnis domus intrinsecus vestiebatur. 6, 20 et altare vestivit -o. 6, 36 et uno ordine lignorum -i. 7, 12 unius ordinis de dolata -o et *al.*

3 *de oleo vel resina*: SALL. hist. frg. 4, 61 naphthas, genus olei -o simile. HOR. ars 332 carmina fingi posse linenda -o (*cf.* PORPH. *ad l.* libri enim, qui -o illinuntur... a tineis non vexantur. SCHOL. dixit ut haec carmina in perpetuum maneant unctis in circuitu chartis -o. utraque enim res odore suo summovet tineas). OV. trist. 1, 1, 7 nec -o charta notetur. 3, 1, 13 neque sum -o flavus nec pumice levis. VITR. 2, 9, 13 ex -o oleum quod cedrium dicitur nascitur, quo reliquae res cum sunt unctae, uti etiam libri, a tineis et carie non laeduntur *eqs.* SCRIB. LARG. 189 cantharides gustum et odorem similem pici e -o factae habent. PERS. 1, 42 -o digna locutus. PLIN. nat. 12, 125 adulteratur -i resina vel cummi. 14, 122 resinam crassiorem... et ad pices faciendas -us *habet*. 15, 28 *fit oleum e -o* quod pisselaeon vocant. 16, 197 -i oleo peruncta materies nec tiniam nec cariem sentit. MART. 3, 2, 7 (*de libro suo*) -o nunc licet ambules perunctus. 5, 6, 14 quae -o decorata purpuraque... pagina crevit. 8, 61, 4 umbilicis... decorus et -o spargor per omnes. PACIAN. epist. 2, 4 p. 32 litteras vivaci -o perliniam. AVSON. 34, 13 seu te iuvenescere -o seu iubeat duris vermibus esse cibus. MART. CAP. 2, 136 alia ex papyro quae -o perlita fuerat videbantur. MARCELL. med. 9, 119. 12, 36. 18, 23. 19, 21.

4 *usus in medicina*: CELS. med. 5, 11 ad discutienda... quae... coierunt... possunt... -us. 5, 18, 35 adicitur -i cyathus. PLIN. nat. 1, 23, 16 medicinae ex... -o. 1, 24, 11. 24, 20 cedrides, hoc est fructus -i, tussim sanant urinam cient *eqs.* 28, 118 *chamaeleonum cauda* medicata -o... aquam discuti (*magice*). 31, 99 sal... contra cerasten cum origano et -o (*libri, cedria Barbarus Diosc.*)... auxiliatur. 34, 177 suffita... cum -o... isdem medetur. SER. SAMM. 40 -o demissus ab arbore sucus. 67 suco perducere -i. 131 -i de cortice sucus. PELAGON. 397 buxi folia... et -i... coques ex aqua. CHIRON 505 accipe -i fructum modicum.

MARCELL. med. 9, 119 -i resina. 12, 36 -um, quo libri perunguntur. 15, 23 vel liquore -i arboris. 19, 21 -o... tabes illa... peruncta sanatur.

5 *imagines et comparationes*: FRONTO p. 7 N. v. p. 736, 12. VVLG. Iob 40, 12 stringit caudam suam quasi -um. psalm. 36, 35 vidi impium... elevatum sicut -os Libani. 91, 13 sicut -us Libani multiplicabitur (AMBR. in psalm. 118 serm. 4, 20 -i specie, maiorum qui iusti fuerunt, gloria declaratur. iustus enim... sicut -us, quae in Libano est, multiplicabitur. sicut enim -us non putrescit, ita nec maiorum gloria... corrumpitur). VVLG. cant. 5, 15 species eius ut Libani, electus ut -i. Sirach 24, 17 quasi -us exaltata sum in Libano. Is. 2, 13 et super omnes -os Libani sublimes et erectas. Ezech. 31, 3 ecce Assur quasi -us in Libano pulcher ramis et frondibus eqs. 31, 8 -i non fuerunt altiores illo. Am. 2, 9 -orum altitudo eius et fortis ipse quasi quercus. *et saep.* RVFIN. Orig. in num. 17, 4 -os hic non illas dicit in quibus culpabilis notatur elatio: sed -os dei quae suscipiunt vitis illius, quae ex Aegypto translata est, palmites. *ibid.* cito... etiam angeli venient, quos sub specie -orum arbitror indicatos. AVG. serm. 48, 1 vox domini humanae sapientiae conterens -os. PROSP. in psalm. 103, 16 satiabantur... etiam nobiles atque sublimes, qui propter excellentiam suam dicuntur -i. VEN. FORT. carm. 3, 7, 2 (*de duobus sanctis*) a Libano gemini flore comante -i. carm. spur. app. 1, 213 celsa super -os *Maria*.

derivata: cedratu, cedrius, cedriare. (*graeca* cedrelate, cedria, cedrium, cedrinus, cedris, cedrites, cedrostis). *Stadler*.

subucula: id est **cedula** (?) SCHOL. Hor. (gloss. V) epist. 1, 1, 95.

cefal- v. cephal-.

libanotis: id est rosmarinus, **cefarius** sive zaber (*lege* zibbir) GLOSS. III 584, 14. cf. 609, 30 -us id est rosmarinus.

? **cefenis** (*antea* cenefis in codice, sed expunctum) POL. SILV. nom. anim. chron. I p. 544, 2 *inter* nomina insectorum sive reptantium. [fort. *i. q.* scinifes, sciniphes (σκινίφες)? *Th.*]

? **cei** (*vel* caei) iudicatores GLOSS. *saep.* ce(ntum) <vir> i emendavit *Nettleship*.

[**ceiasinus**, -i. CORP. X 4483 (*Capuae in tectorio parietis*) caca, ut possimus bene dormire et pedicare natis candidas, ceiasinos tuos, cunnu(m) tibi fricabo eqs.] *corrigen*du(m) *videri cum Stephano* (*De Martiale verborum novatore* [Bresl. philol. Abhandl. IV, 1889, p. 24]) gelatinos (*i. γελασίνος*) recte monuit *Skutsch*.

ceinis v. cinis.

? Caso Cantovius Aprufelano **ceip**(...?) apur finem Esalico eqs. INSCR. lac. Fuc. (Corp. I² n. 5). *voce*m procul dubio abbreviatam (*et inde sumas cum Buehlero magistratus nomen fuisse vel tribus Marsorum alicuius*) quomodo suppleamus atque interpretemur nescimus. fortasse cf. c. cippus vel c. nom. propr. Cīpus?

ceivis, ceivitas v. civ-.

(**celāmen**, -inis) n. a celare. LYD. mag. 1, 46 κηλίβανα... οἱ Ῥωμαῖοι τὰ σιδηρὰ καλύμματα καλοῦσιν ἀπὲρ τοῦ κηλίμνα. *Mbr.*

celātē, celātīm v. sub celo.

celātio, -ōnis f. a celare. GLOSS. V 451, 18 dissimulatione: f[n]ctione relatione.

celātor, -ōris m. a celare. *is qui non sinit cognosci*: LVCAN. 10, 286 tua flumina prodam, qua (quae *codd. plurimi*) deus undarum -r, Nile, tuarum te mihi nosse dedit. *is qui abscondit*: CASSIOD. var. 2, 34, 2 -es deputatae pecuniae..., qui... nostram munificentiam fraudaverunt. [LEX Sal. 41, 4 *corrupte*.]

celātūra, -ae f. a celare. *res apta ad celandum*: LEX Sal. 41, 2 (*cod. 1m*) ex qualibet -a... culpabilis iudicetur (*al. codd.*: si de quibuslibet rebus celaturus texerit... culp. iud.). 41, 4 si vero *interfectum* in aquam aut in puteum miserit aut de quibus licet -is texerit (*al. codd. aliter*). *Elsperger*.

in eadem Hispania Gallaica gens est et Asturica equini generis; hi sunt quos **celandōēs** (t(h)ieldonēs *var. lect.*) vocamus PLIN. nat. 8, 166. [*vocabulum Hispanicum esse videtur. Th.*] *Mbr.*

***celeber**, -bris, -bre [*orig. inc. Th.*]. *formae: masc. sing. celebris*: PRISC. gramm. II 152, 18 salubris et -is feminina, in utraque tamen terminatione communis etiam generis inveniuntur prolata (128, 18. 230, 22). *legitur*: RHET. Her. 2, 4, 7 MELA 1, 70 TAC. ann. 2, 88. 13, 47. 14, 19 GELL. 17, 21, 10 APVL. met. 2, 12 (*codd.*) SOL. 43, 1 AVSON. 211, 11 AMBR. in psalm. 37, 8 AMM. 23, 6, 63. *celeber inde a TIB.*

GRAMM. suppl. p. 292, 13 -r per b, unde et celebrium dicimus. *abl. sing. ubique -i, at CHAR. gramm. I 124, 26 -e simile dubiis est, ut sub 'a' littera (121, 21sq.) diximus, quamquam plurali nominativo in 'res' exeunt. abl. plur.*: CORP. XI 365 (*Arimini a. 27*) celeberrimeis. *nota assimilationem*: CORP. V 3332 cereberrimus. [*loc. corrupt.*: PACVV. trag. 168 in acie cerebro (-a *Bothe*, crebro *Vossius*) obiectans vitam bellando aptus sum. AVR. VICT. Caes. 24, 5 opus urbi florentissimum celebrio (*scr. Serapio*) fabricatus est.] GLOSS. διάφρημος, inlustris *et cf. p. 739, 19.* *vox apud scriptores usitator quam apud poetas legitur inde a PIAVTO, compar. perraro* (VELL. 2, 9, 2 APVL. flor. 15 p. 56 *al.*), *superl. saepissime inde a CIC.*

1 *i. q. frequens, frequentatus, populosus* (*opp. abditus, derelictus, desertus, secretus, semotus*); cf. GLOSS. frequens. II 98, 60 ἡ συνεχής ἢ πολυάνθρωπος. τάσσεται δὲ καὶ ἐπὶ τοῦ ἐπιφανέστατου. 412, 51 πολυοχλουμένη: *a de locis i. q. frequentatus, inde persaepe*

i. q. clarus (*cf. GLOSS. II 99, 8 πληθύνων τόπος, ἐπιφανέστατος. RVFIN. hist. 1, 1, 1 ἐπισημότατος*): CATO agr. 1, 3 via bona -isque (CORP. XI 365 -rimeis Italiae vicis. Ov. fast. 5, 102 lustrant -es... vias. SEN. dial. 6, 16, 2 in sacra via, -rimo loco. 7, 1, 2 QVINT. decl. 274 p. 124, 12 AMM. 15, 10, 8. 28, 2, 10). LVCIL. 992 aliquo in (*add. Leid.*) -i... fano (PLIN. nat. 2, 210. *cf. SALL. hist. frg. 2, 70, 2 in modum templi -rimi. LIV. 42, 12, 6 angustissimo et -rimo in templo. QVINT. inst. 1, 4, 16). RHET. Her. 2, 4, 7 locus* (CIC. inv. 1, 80 Quinct. 50 Verr. 3, 159. 6, 46. 186 Pis. 93 Mil. 66 Att. 12, 23, 3 BELL. Alex. 2, 3 NEP. Dion. 10, 3 HOR. epist. 1, 17, 28 LIV. 34, 61, 14. MELA 1, 70 locus... ingenti urbe -is. PLIN. nat. 34, 26. 35, 101 PLIN. epist. 2, 7, 3, 6, 4 INSCR. Revue archéol. 4 sér. 10, 475 [*act. Hadr.*] CORP. III 6587. VI 31883 *et passim*). RHET. Her. 3, 19, 31 in -i regione (AMM. 19, 6, 12). CIC. Verr. 2, 129 in aede Castoris, -rimo clarissimoque monumento (*cf. Sest. 140*). 3, 133 in foro -rimo (SEN. dial. 3, 2, 2. *cf. PLIN. nat. 35, 27 in foro suo -rima in parte. cf. 35, 94 DECRET. Tergest. [Corp. V 532] 2, 24. QVINT. decl. 274 p. 122, 30 partem speciosissimam civitatis et -rimam nobis ablaturus est*). CIC. Verr. 3, 160 cum statucae sunt istius deiectae et eversae. at quo loco? -rimo ac religiosissimo: ante ipsum Serapim. Manil. 33 an vero ignoratis portum Caietae -rimum ac plenissimum navium? (PLIN. nat. 2, 184. 6, 149). Arch. 4 Antiochiae... -i quondam urbe et copiosa (dom. 146 LIV. 45, 30, 4 SEN. nat. 6, 1, 1 CVRT. 5, 1, 4. MELA 1, 34 inter ignobilia -rimae urbes. PLIN. nat. 5, 95 *al. HIER. epist. 58, 4. cf. CIC. Rab. Post. 26 Neapoli in -rimo oppido* (PLIN. nat. 3, 10. 4, 18 Epidaurum oppidum Aesculapi delubro -e). dom. 146 urbis... -rimae et maximae partes (VAL. MAX. 1, 8, 2 STAT. silv. 1, 2, 232 FLOR. epit. 2, 18, 4. *cf. Ov. met. 13, 696 -ique in parte urbis. SVET. Aug. 1 vicus -rima parte oppidi. Vit. 8 per -rimos vicos. APVL. met. 3, 29 cum... vicum quempiam frequentem et nudinis -em praeteriremus. AVSON. 417, 94 -ique frequens ecclesia vico*). CIC. div. 1, 37 oraculum Delphis tam -e et tam clarum. Att. 12, 19, 1 nihil (*i. q. nullum hortum*) enim video, quod tam -e esse possit. Ov. met. 8, 625 -es mergis... undae. epist. 19, 221 insula... -rima nymphis (PLIN. nat. 6, 148 Tyros insula... plurimis margaritis -rima. 6, 150 AMPEL. 6, 14. OROS. hist. 1, 2, 105 *insulae* et cultu et memoria magis -es habentur). Ov. fast. 4, 391 circus erit pompa -r numeroque deorum. 6, 477 magno iuncta est -rima Circo area boaria. LIV. 38, 18, 11 *Gordium -e et frequens emporium* (PLIN. nat. 6, 72). VELL. 2, 8, 3 porticus. 2, 104, 3 per -rimam Italiae partem. SEN. epist. 95, 23 in rhetorum... scholis solitudo est: at quam -es culinae sunt! (*cf. SVET. gramm. 3 -es scholae. PANEG. 4, 3 Maenianae illae scholae... studiorum frequentia -es et illustres. COLVM. 3, 2, 10 Campaniae -rimos Vesuvii colles... vestit vitis* (FRONTIN. aq. 87 ut... -rimi colles sitirent). 10, 133 fontibus et Stabiae -es. PLIN. nat. 3, 145 -e Nymphaeum. 5, 64 oppida... quae nomina ostiis dedere... -rimis. SIL. 3, 392 -e oceano atque alternis aestibus Hispal. PS. QVINT. decl. 13, 6 -e illud alvearium. *b de festivitatibus, plerumque religiosis* (*cf. GLOSS. ἑορταστικός, sanctus, frequens vel sollemnis, venerabilis, festus, sollemnis*): PLAVT. Poen. 255 diem pulchrum et -em et venustatis plenum, dignum Venere pol, quoi sunt Aphrodisia hodie. 758 die festo -i nobilique Aphrodisiis (*cf. LIV. 24, 16, 15 ab epulis <per> -em festumque diem actis*). CIC. Verr. 6, 151 cum diem ludorum de fastis suis sustulissent -rimum et sanctissimum (*cf. VVLG. lev. 23, 8 dies... -ior et sanctior*). Lael. 12 quos (*dies*) in vita -rimos laetissimos viderit (PANEG. 2, 1). Ov. met. 10, 270 festa dies Veneris tota -rima Cypro. fast. 3, 713 tertia post Idus *Martias* lux est -rima Baccho. 5, 474 ut -em nostro signet honore diem. LIV. 5, 52, 10 Iuno... quam insigni ob excellens matronarum studium -ique dedicata est die! (*cf. Ov. am. 3, 13, 4 l. 79. AVSON. 385, 9 festa Caprotinis memorabo -ia nonis. v. p. 741, 60 sq.*). LIV. 24, 4, 8 funus fit regium, magis amore civium... quam cura suorum -e (TAC. ann. 2, 73 funus... per laudes ac memoriam virtutum eius -e fuit). 39, 7, 3 triumphum esse militari magis favore quam populari -em (*cf. VELL. 1, 9, 5 triumphi... -es*). 25, 12, 15 -rque dies *ludorum Apollinarium* omni caerimoniarum genere fuit. 34, 41, 1 laeta civitas -rimum festorum dierum ac ludicrum Nemeorum... indixerunt. PHAEDR. 1, 6, 1 -es vidit nuptias. QVINT. decl. 306 p. 202, 21 aspice illam virginem... euntem die -i. SVET. Nero 28 per sollemnia nuptiarum -rimo officio. CAPITOL. Pius 10, 2 nuptias filiae suae... usque ad donativum militum -rimas fecit. MELA 2, 48 ludi quos Isthmicos vocant -es (LAMPR. Heliog. 23, 2; *cf. etiam l. 79 sqq.*) VVLG. lev. 23, 7 dies primus erit vobis -rimus sanctusque (κλητή ἁγία). 23, 37 feriae domini, quas vocabitis -rimas. III reg. 8, 65 v. p. 739, 1 *passim*. PRVD. c. Symm. 1, 237 Iano etiam -i de mense litatur auspiciis epulisque sacris. CIC. Verr. 5, 107 Syracusani festos dies anniversarios agunt -rimo virorum mulierumque conventu (GELL. 1, 8, 3 conventusque ad eam *Laidem* ditiorum hominum ex omni Graecia -es erant. RVFIN. hist. 4, 15, 44 sollemnes agimus -esque conventus). CIC. Pis. 34 -rimae et gratissimae contiones. Ov. am. 3, 13, 4 Iunoni festa parabant per -es ludos (ars 1, 97 ruit in -es cultissima femina ludos. TAC. ann. 15, 33 *ludos* ut parum -es... spernebat. SVET. Aug. 41 per -rimos ludos consessu frequenti. *cf. Ov. met. 1, 446 instituit sacros -i certamine ludos*). LIV. 33, 28, 3 convivio -i interesse (TAC. hist. 1, 81 -e convivium primoribus feminis virisque. ann. 14, 48 AVSON. 50, 2). TAC. ann. 15, 34 gladia-

torium munus a Vatinio -e edebatur. VVLG. III reg. 8, 65 fecit... festivitatem -em. **c de actionibus hominum sim.; hic illic i. q. creber** (cf. GLOSS. IV 493, 52 cottidianum, assiduum, commune): ACC. trag. 23 sq. -i gradu (NON. p. 89, 25 -e non solum frequens, sed etiam veloc. cf. GLOSS. IV 493, 29 festinus frequens. 493, 8 -is veloces. V 639, 40 -e citum). LIV. 37, 48, 1 rumorem -em Romae fuisse. Ov. ars 2, 705 -rima verba loquentur. Pont. 1, 9, 25 vox tamen illa fuit -rima (syn. 1, 9, 21 quotiens dixit). CVRT. 7, 5, 42 -i usu (PLIN. nat. 29, 55 CASSIOD. inst. div. 23). TAC. ann. 1, 74 formam vitae iniit, quam postea -em miseriae temporum... fecerunt. 12, 61 Aesculapii artem medendi... inter posteros eius -em fuisse. GELL. 16, 5, 1 'vestibulum' verbum in sermonibus -e atque obvium. 20, 10, 6 ignorare non oportet verba actionum civilium -iora. AVG. civ. 22, 8 *martyrum* memoria est apud nos -rima. **nota de hominibus ipsis:** TERT. paenit. 11 nullis conviviis -es (i. q. in conviviis non frequentes). **inde de rebus corporeis:** PLIN. nat. 34, 2 e lapide aereo, quem vocant cadmeam, -i trans maria. GELL. 19, 4, 6 de urina -i (var. celebra, crebra). cf. 19, 4, 3.

2 i. q. clarus, celebratus, notus (opp. ignotus; cf. GLOSS. famosum, magnum; -i: cognito; -is: generosis, nubilis [h. e. nobilis]; optatissimus vel nominatissimus): **a de diis et hominibus:** HOR. carm. 2, 12, 20 sacro Dianae -is die. TIB. 2, 1, 83 -em cantate deum. 3, 10, 23 Phoebe... iam -r, iam laetus eris. Ov. met. 1, 690 inter hamadryadas -rima Nonacrinus Naias una (*Syrinx*) fuit (5, 412). 1, 747 dea linigera colitur -rima turba (cf. 6, 165 comitum Niobe -rima turba. fast. 4, 343 Claudia... laeto -rima vulgo). epist. 5, 6, 3 Pegasis Oenone, Phrygiis -rima silvis. fast. 4, 13 quo tu (*Venus*) -rima mense. STAT. Theb. 6, 565 onerat -rima natum mater *Atalanta*. TIB. 2, 1, 33 gentis Aquitanae -r *Messalla* triumphis. Ov. met. 3, 339 *Tiresias* per Aonias fama -rimus urbes. 8, 159 Daedalus ingenio fabrae -rimus artis. 13, 261 quique minus -es... procubere. Pont. 2, 10, 49 ades -rimus absens. EPICED. Drusi 146 materni -r nomine Drusus avi (LIV. 7, 21, 6). LIV. 26, 27, 16 *viri* (SEN. contr. 1 pr. 10 VELL. 2, 3, 1. 2, 16, 2 -rimi et fidelissimi. 2, 116, 2 VAL. MAX. 7, 8, 3 CELS. 7 praef. p. 263 cf. MART. 7, 47, 1). VELL. 2, 17, 2 inter -rimos... duces. 2, 18, 5 P. Sulpicius... vigore ingenii atque animi -rimus. 2, 22, 4 Q. Catulus... gloria -rimus. 2, 34, 1 *iuvenibus* sagittarum usu -rimis. 2, 77, 3 classis... -rimae vires. 2, 86, 2 Arruntii prisca gravitate -rimi fides. 2, 99, 1 fama fortunaque -rimus. VAL. MAX. 8, 7, 5 -es causarum actores. 8, 14, 6 familiae... triumphis -rimae. 9, 3, 2 pacato iuris civilis studio (*sic Gertz, iudicio codd.*) -rimum. SEN. epist. 29, 12 si te videro -em secundis vocibus vulgi. 40, 10 oratoris -rimi. CVRT. 7, 4, 8 Cobares... magicae artis... magis professione quam scientia -r. COLVM. 1, 1, 7 princeps -rimus vates (cf. 7, 1, 3 PLIN. nat. 28, 15). 3, 17, 4 -rimi auctores (PLIN. nat. praef. 16. 15, 1 al. cf. 36, 106 -rimis rerum conditoribus). PLIN. nat. 3, 23 -rimi civium. **sim. passim.** 7, 55 Cassio Severo -i oratori. 7, 81 Tritanum in gladiatorio ludo Samnitium armatura -em. 8, 13 Aristophani -rimo in arte grammatica (cf. 14, 49, ubi in om. 24, 167). 34, 53 distinctis -rimorum artificum actatibus. 35, 42 -rimi pictores (35, 112. 148). STAT. Ach. 1, 735 Graius notaque fide -rimus. QVINT. inst. 3, 1, 19 secuti minus -es *Romani*. IVV. 3, 7, 3 -es notique poetae (GELL. 17, 21, 10 Aeschylus Athenis tragoediarum poeta -is fuit). SVET. Nero 7 -rimis patronis... postulationes certatim ingerentibus. GELL. 9, 2, 1 Herodem Atticum... Graeca facundia -em *virum* (at cf. 14, 2, 9 viri... in operis fori -es). PORPH. Hor. carm. 3, 2, 19 quem Pindarus carmine suo -em fecit (cf. CARM. epigr. 1395, 8 -emque sua praestitit esse manu). HERMOG. dig. 26, 7, 50 argentarius. AVSON. 399, 3 Camenarum -rime Castaliarum alumne. ALC. AVIT. epist. 34 p. 64, 8 -rimo ordini vestro (*senatorum*). PASS. Petr. Paul. brev. 8 *Petrus* iam -rimus a diversis in his operibus habebatur. CORP. VI 33887 negotiatori -rimo suariae et pecuariae (cf. III 14927). **b de bestiis:** PLIN. nat. 8, 11 -es etiam *Antiochi elephantis* cognominibus fuisse. 10, 133 attagen maxime Ionius -r. 32, 144 delphini -esque Homero vituli. AVSON. Mos. 109 ne lata Mosellae flumina tam -i defraudarentur alumno (*sc. mustela pisce*). **c de rebus (loca v. sub 1a):** PLAVT. Mil. 1197 -e (sceledre *CD*) apud nos imperium tuomst (cf. SEN. contr. 10, 4, 18 -is haec apud Graecos controversia est. 10, 5, 26 al.). CIC. Verr. 4, 61 clara res est, quam dicturus sum, tota Sicilia -rima atque notissima. SEN. suas. 2, 10 ex omnibus suasoriis -es descriptiunculas subtexam. 2, 20. VELL. 2, 58, 4 illud decreti... -rimi exemplum (VAL. MAX. 5, 3 ext. 3 -rimum exemplum. PLIN. nat. 22, 114. 32, 5). 2, 105, 2 de... claro ingenio -ique consulatu. COLVM. 3, 1, 1 -rimi carminis (cf. TAC. ann. 3, 49)... principio (*AR, principia S*). MELA 2, 17 paucos amnes... -rimos... emittit *Thracia* (cf. PLIN. nat. 3, 118 flumina... -rima. SIL. 12, 121 -em... monstrat Avernum. AMM. 23, 6, 63 Rhyminus -is est *fluvius*. nota: CVRT. 8, 9, 9 Diardinus minus -r auditu est). PLIN. nat. 35, 121 -is circa Lepidum fabula. STAT. silv. 2, 4, 24 aerae -rima gloria gentis psittacus. TAC. ann. 4, 42 Montano, -is ingenii (cf. supra l. 35) viro (at 2, 28 in malam partem). PLIN. epist. 2, 11, 10 Ianuarius mensis... senatorum frequentia -rimus. MAECIAN. distrib. 26 divisio... et -is et nota est. FLOR. epit. 2, 12, 9 fretus -i religione. FRONTO p. 203, 5 N. aerumnae -es. APVL. apol. 88 ille -rimus in comediis versus. flor. 23 p. 96 -e dictum est (PANEG. 11, 16 AVSON. 419, 72). LACT. inst. 3, 20, 10 -e hoc proverbium... habuit.

IVST. 43, 5, 1 virtutem Graecorum multiplicata victoria -em inter finitimos reddidit. AVSON. Mos. 403 praetextati -is facundia ludi. AMBR. in psalm. 37, 8 -is sermo est et scriptorum auctoritate robustus. AVG. civ. 15, 11 p. 78 *codices* in auctoritatem -em suscepit ecclesia. SVLP. SEV. chron. 1, 48, 1 -is... fides. 2, 9, 7 *Darius* pugnavit -rimo Graecis Romanisque historiis proelio. SIDON. epist. 2, 4, 3 ut domus tuae -rimam disciplinam... petat ambitus. PASS. Petr. 1 post... eximia atque -rima miraculorum ostenta. PLIN. nat. 13, 13 *telinum* multo erat -rimum *unguentum*. 14, 20 -rimas vitium... ostendisse (14, 45). 14, 61 Caecubo erat generositas -rima. 16, 65 philyrae, coronarum lemniscis -es antiquorum honore. 16, 73 -rimis arborum dictis (cf. 21, 51 peractis colorum... -rimis). 21, 16 genera eius (*rosae*)... -rima. 28, 52 *remedium*. 33, 118 *minium*. 36, 55 -rimi generis *marmora*. TAC. ann. 15, 37 -rimae luxu famaue epulae. **de nomine, fama hominum et rerum:** ACC. trag. 520 inclute... nomine -i (LIV. 4, 53, 12 al. VELL. 2, 7, 5 -rimum Opimiani vini nomen. 2, 9, 4. 12. SEN. dial. 10, 20, 1 -e in foro nomen. CVRT. 6, 2, 8. 9, 6, 23 SIL. 4, 186. 15, 701. TAC. hist. 2, 4 nomen dispari fama -e. ann. 6, 12 CAPITOL. Alb. 6, 3 VVLG. Ruth 4, 11 I reg. 18, 30 RVFIN. hist. mon. 16 p. 436^c). nota: LIV. 1, 3, 8 Tiberinus, qui in traiectu Albulae amnis submersus -e ad posteros nomen flumini dedit (cf. p. 739, 73 sqq.). Ov. fast. 1, 601 ex uno quidam -es... titulos... habent. CVRT. 5, 1, 18 vir illustris... famaue (*sic P, famaue cett. codd.*) proximo proelio -is (STAT. silv. 4, 4, 44 tibi sublimi... -rima fama. TAC. hist. 1, 52 -i ubique fama. GELL. 20, 10, 2 -i hominem fama et multo nomine. SPART. Hadr. 16, 1 fama -is Hadrianus tam cupidus fuit. VOPISC. Aurelian. 24, 3 Thyanaeum, -rimae famaue auctoritatisque sapientem. RVFIN. hist. 2, 1, 10 *Simon* -is famaue. AVG. civ. 8, 4 p. 326 qui Platonem... secuti esse fama -iore laudantur). EVGIPI. comm. 11, 1 -rima Severini... opinio.

adv. celebriter. 1 i. q. saepe, crebro: SVET. Tib. 52 per noctes -rime (creberrime *Beroald.*) acclamatum est. AVG. haer. 81 Luciferianos a Lucifero... exortos et -r nominatos. PAVL. MED. vita Ambr. 14 martyres Nabor et Felix -rime frequentabantur. 2 i. q. **praeclare** (GLOSS. IV 493, 50): CASSIOD. chron. II p. 138, 673 Vrsulus -rime... rhetoricam docet. **acc. neutr. celebre adverbialiter:** GREG. TVR. Franc. 1, 7 sicut... -e (caelebre *C1*) fertur. *sic aut sim. passim.* glor. mart. 79 -e fama profert. 98 ut -e vulgatum est. **derivata:** celebritas. celebrare, celebrare.

celebrabilis, -e a celebrare. i. q. celebratione dignus: AMBR. Cain et Ab. 2, 3, 12 quam beata civitas... quam -is ore omnium (obit. Valent. 5 odor praedicationis universorum ore -is). apol. Dav. I 8, 42 iubelaeus dicitur numerus L annorum recursus -is admodum. ALC. AVIT. epist. 31 p. 62 vestra victoria -i virtute succidit. **potius sensu activo:** AMM. 29, 5, 56 *Theodosius* aetatum ordinumque omnium -i favore susceptus.

celebratio, -onis f. a celebrare. 1 i. q. frequentia, coetus: CIC. Sull. 73 quae domus [quae] (domestica *Pluygers.*) -o cotidiana! off. 1, 12 hominum coetus et -es. cf. AVG. in psalm. 32, 2 serm. 2, 9 v. l. 64. 2 i. q. **sollemnitas** (GLOSS. ἐορτασμός): CIC. Att. 15, 29, 1 de -e ludorum Bruti tibi assentior. VELL. 2, 56, 1 epulique per multos dies dati -e replevit eam urbem. VAL. MAX. 3, 6, 4 bellicae rei successum nocturna -e testando. TAC. ann. 1, 15 -o annua *ludorum Augustalium* ad praetorem translata. LACT. inst. 6, 20, 34 ludorum -es. IVVENC. 4, 117 regnorum caeli -o pervolabit in cunctas terrae metas. VVLG. Sirach 47, 12 dedit in -bus (ἐορταίς) decus. GAUDENT. serm. 2 p. 854^B -o paschae (cf. AVG. doctr. christ. 3, 9, 13 baptismi sacramentum et -o corporis et sanguinis domini. cf. EPIST. pontif. 890 [Agapet. 7] Migne 66, 47^A ab... -e missarum. CONC. Aurel. a. 538 p. 78, 11 missarum caelebratio). AVG. civ. 2, 26 eorumque sibi -e petita. 7, 24 in -e nuptiarum (quaest. hept. 1, 89. COD. Theod. 4, 6, 7 [inter a. 405—428] sine honesta -e matrimonii). AVG. loc. hept. 4, 86 p. 696, 19 festivitatis -o (in psalm. 73, 3). quaest. hept. 2, 112 in his rebus et -bus, quae ita observanda praecipuntur. in psalm. 32, 2 serm. 2, 9 conventicula nostra, -es sollemnitates. CASSIOD. Clem. Alex. adumbr. p. 80, 18 tangit leviticas et sacerdotales antiquas -es. **inde fere i. q. honos:** PLIN. nat. 34, 19 equestres utique statuae Romanam -em habent. 34, 20 bigarum -o in iis, qui praetura functi curru vecti essent per circum. PANEG. 4, 3 optimarum artium -o. AVG. quaest. hept. 4, 33 p. 345, 14 extra -em Iudaicae consuetudinis honor euan-gelicus claruit. 3 **apud Ictos i. q. actio, effectio (ποίησις):** COD. Theod. 4, 6, 7 v. l. 61 sq. NOVELL. Iust. 19 praef. ante -em dotis (πρό τῆς ποιήσεως τῶν προικῶν). IULIAN. epit. novell. 14, 50 decreti -o (NOVELL. Iust. 46, 1 τὴν τοῦ δεκρέτου ποιήσιν; decreti factionem).

celebrator, -oris m. a celebrare. is qui celebrat: MART. 8, 78, 3 Hyperboraei -r Stella triumphis. PS. AVG. serm. 172, 2 cum his duobus ieiunii huius -bus, Moyse videlicet et Elia. [CARM. epigr. 1368 (Corp. V 6464) 9 caelebrator v. s. cerebro p. 747, 23 sq.]

celebrēscō, -ere [a celebrer. Th.]. ACC. trag. 274 fama -at tua (GLOSS. V 639, 37 -at: celebris fiat).

celebris, -e v. celebrer.

*celebritās, -ātis f. a celebrer; cf. PRISC. gramm. II 128, 18 'saluber' et 'salubris' facit nominativum ideoque salubritas et 'celeber' vel 'celebris' -s. GLOSS. IV p. XLII conventu, frequentia vel sol-

lemnitas. *sermonis pedestris vox, cuius plur. usque ad eccles. nusquam reperitur, legitur inde a Cic.*

1 de rebus: a de locis, viis, oppidis sim. frequentibus ideoque notis (opp. solitudo): CIC. inv. 1, 38 oportunitas quaeritur ex... solitudine, -e, natura ipsius loci (epist. 14, 1, 6 TAC. ann. 3, 9). Verr. 6, 170 quod enim his locis (foro, comitiis, rostris) in provincia sua -e simillimum, regione proximum potuit, elegit. cf. Scaur. 45 propinquitas et -s loci (Att. 12, 37, 2; cf. ubi deest locus sim. ex. gr.: Att. 12, 37, 2 NEP. praef. 6). p. red. ad Quir. 4 quae -s oppidorum! Cael. 49 in Baiarum illa -e. Att. 3, 14, 2 propter viae -em (TAC. hist. 2, 64). 12, 27, 1 sequor -em villulae. 13, 29, 2 -em nullam tum habebat lucus, nunc audio maximam. AMM. 23, 6, 15 est nobilis Assyria -e et magnitudine (COD. Iust. 1, 3, 11 pro magnitudine vel -e... vici). CORP. X 3714 (saec. IV) signa translata ex abditis locis ad -em thermarum Severianarum. CASSIOD. var. 7, 36, 2 taedium est continuatim vivere in urbis -e.

b de ludorum et dierum festorum sollemnitate hominum frequentia insigni; cf. GLOSS. II 305, 1 ἐορτή. IV 217, 9 sollemnitas. MACR. sat. 1, 16, 4 sacra -s est vel cum sacrificia dis offeruntur vel cum dies divinis epulationibus celebratur vel cum ludi in honorem aguntur deorum vel cum feriae observantur. ISID. orig. 6, 18, 2 -s autem vocatur festivitas (i. q. festi dies), quod non ibi terrena, sed caelestia tantum agantur.

de ludis: CIC. Verr. 6, 36 Floram matrem populo plebique R. ludorum -e placendam (AVG. civ. 2, 27). de orat. 3, 127 maxima illa quinquennali -e ludorum Olympiorum. rep. 2, 27 Pompilius mercatus, ludos omnesque conveniendi causas et -es invenit (Tusc. 5, 9. cf. MACR. sat. 1, 13, 19 -s nundinarum). LIV. 27, 31, 3 Philippo ludorum... -em... victoriae partae fama auxerat. 30, 38, 12 ludis -em addidit sedes sua sollemni spectaculo reddita (cf. SPART. Carac. 9, 11). ACT. lud. saec. Sept. Sev. 1, 7 tempore sa<e>cul<i> veteris elapso admon<eat> vos -is feste annus (cf. AVG. civ. 3, 18. 17, 20). EDICT. imp. Constant. de civit. Hispell. (Corp. XI 5264) 53/4 memorata -s editionum exhibenda est. AVG. civ. 2, 14 per theatricas -es. EUSTATH. Bas. hex. 6, 1 p. 921^B -e... spectaculi.

de festis: GELL. 16, 10, 1 laeta quaedam -s feriarum. ARNOB. nat. 5, 15 turpitudines illorum (deorum)... neque in publicam testificationem sacrorum -bus inseruerimus (HEGES. 5, 44, 1 v. 18). POTAM. tract. 2 p. 1416^A sollicitis visibus veteris disciplinae novam de passionibus -em advertite. COD. Theod. 9, 38, 4 (a. 368) paschae -s (HEGES. 2, 1, 2 EPIST. Hil. pontif. Thiel 2, 2). AVG. civ. 18, 12 Luperorum sacra sunt instituta... quae memoriam diluvii... sollemni -e revocarunt. MACR. sat. 1, 10, 24 Sigilliariorum adiecta -s Saturnalibus. CONC. Aurel. a. 358 p. 78, 10 de missarum -e in... sollemnitatibus. SACR. Leon. p. 308 pretiosi -e martyrii. sic aut sim. passim apud eccles.

CIC. Att. 5, 20, 1 mihi gratulatus es illius diei -em (LIV. 4, 20, 3 -is eius diei fructum... tulerat). SEN. contr. exc. 8, 6 matrimonii -em (cf. p. 740, 61 sqq.)... abscondis (cf. AVSON. 358 Fescenninos amat -s nuptialis. AVG. civ. 14, 18 tanta -e ducuntur uxores. COD. Theod. 3, 7, 3 [a. 428] pompa etiam aliaque nuptiarum -s. MACR. sat. 1, 15, 22). CAPITOL. Alb. 5, 8 convivium -i pueri deputabatur, cum ei fierent nomina. ARNOB. nat. 1, 64 ludorum et -e natalium. ZACCH. 1, 18 p. 1086^A -em gaudii sub brevi simulare discessu.

CIC. Mil. 86 spoliatus illius supremi diei -e. HEGES. 1, 46, 2 ad pompae funebris -em. EVGIPP. Sev. 46, 3 qua -e exequiarum multi langoribus diversis afflicti receperunt sanitatem.

genet. omittitur (latiore sensu fere i. q. festivitas): AMM. 14, 3, 4 praestitutis -i diebus. HEGES. 4, 7 v. 69 quo confluebatur ad cultum festae -is. HIER. epist. 98, 3 animas... dignas -i quae imminet praeparemus. VVLG. II par. 30, 26 factaque... grandis -s. II Macc. 15, 36 diem istum absque -e praeterire eqs. AVG. civ. 8, 27 ut ea -e... gratias agamus. MACR. sat. 1, 11, 36 nec origo nec causa -is (sc. Nonarum Caprotinarum) ignota. SACR. Leon. p. 338 continuata festivitas, aeterna -s et triumphus caelestis perpetuus... natalis.

c de variis rebus, imprimis de notitia nominis, famae, sententiarum sim. (GLOSS. II 98, 59 φήμη): CIC. Arch. 5 tanta -e famae cum esset... notus (Tusc. 1, 28 RVFIN. hist. 3, 36, 2 AVG. loc. hept. 1, 188 p. 536, 6). rep. 6, 20 quam -em sermonis hominum aut quam expetendam consequi gloriam potes? off. 2, 44 si quis... habet causam -is et nominis (SALL. hist. frg. 5, 21 TAC. hist. 2, 8 PLIN. epist. 9, 23, 5 SVET. gramm. 23 AMM. 14, 8, 9. AVG. civ. 2, 3 nomen christianum contra deos suos ingenti fama et praeclarissima -e... diffunditur. cf. PASS. Petr. 6 Christus patitur in electis misericordiae compassione et glorificationis [i. q. gloriosi nominis] -e). PLIN. epist. 7, 24, 9.

genet. est supplendus: PLIN. nat. 33, 152 cum -em assectarentur adolescentium scholae. PLIN. epist. 7, 24, 9 ei (domui) pristinam dignitatem -em gloriam reddet. GELL. 6, 17, 1 grammaticum primae in docendo -is. 15, 31, 1 Rhodum insulam -is antiquissimae. HIER. epist. 98, 2 inspirata sanctae -is gaudia. vir. ill. 2 tantae eum sanctitatis fuisse et -is in populo, ut.

d i. q. crebritas, frequentia, copia: CIC. epist. 7, 2, 4 in multitudine et -e (crebritate Lambin.) iudiciorum. TAC. ann. 16, 29 -e periculorum sueta iam senatus maestitia. APVL. met. 8, 23 annonae copiosae beata -s. AVG. serm. ed. Mai 41, 1 dominus non... apostolos suos praesentiae suae -e perstrinxit.

2 de hominum multitudine, conventu (GLOSS. πολυοχλία, πανήγυρις. IV 32, 9 conventus, frequentorum [frequentia, frequen-

tior? Götz]): CIC. dom. 75 nullis umquam comitiis campum Martium tanta -e, tanto splendore omnis generis hominum... floruisse eqs. Cael. 47 ut ea mulier non modo solitudinem... non quaerat, sed in turpissimis rebus frequentissima -e et clarissima luce laetetur (cf. off. 3, 3 in maxima -e atque in oculis civium). Pis. 64 num... gratiam, -em domesticam... cuiquam es infimo... antelaturus? leg. 2, 65 sublata etiam erat -s virorum ac mulierum. Tusc. 5, 9 maximo ludorum apparatu totius Graeciae -e. Att. 3, 7, 1 odi enim -em, fugio homines (3, 19, 1). 12, 13, 1 me haec solitudo minus stimulat quam ista -s. ad Q. fr. 1, 1, 42 theatrum... -e refertissimum. QVINT. inst. 1, 2, 18 oratori in maxima -e et in media rei publicae luce vivendum est. 1, 2, 29 adicio praeceptores... -e audientium instinctos. TAC. Agr. 40 ne notabilis -e et frequentia occurrentium introitus esset. PLIN. epist. 2, 19, 2 iudicum consensus, -s advocatorum. 4, 2, 4 convenitur... mira -e. APVL. apol. 73 omnes qui aderant ingenti -e basilicam... complentes. flor. 17 p. 80 in hac excellenti -e multorum eruditorum. met. 4, 28 quos eximii spectaculi rumor studiosa -e congregabat. LACT. inst. 5, 1, 2 quippe quae (eloquentia) publico gaudeat et multitudinem -emque desideret. COD. Theod. 4, 8, 9 (a. 393) in hominum erit -e versatus. AVG. civ. 2, 28 populi confluent ad ecclesias casta -e. VICTRIC. 25 tanta exultantium -e. ENNOD. opusc. 3, 41 p. 341, 11 consecratur episcopus cum omni -e cunctorum.

*celebro, -āvī, -ātum, -āre [a ceber. Th.]. GLOSS. ἐορτάζω. ἐπιτελῶ. -are: colere; θεησκεῦσαι. -at: frequentat. consummat, epulatur. φημίξει καὶ πληροῖ. -amus τιμῶμεν. -ate: ἐπιτιμήσατε, τιμήσατε. -atur: agitur (cf. ἄγειν saepius ap. LXX). Plac. V 53, 19 -retur: fama esset celebris, fama notus. vox a CIC. LIV. Ov. VAL. MAX. CVRT. SEN. phil. PLIN. nat. SIL. TAC. APVL. ECCL. persaepe neque in titulis raro usurpata, sed neglecta a CATONE TER. CAES. (apud quem concelebrare) VARRONE VITR. ASCON. PERS. LVCAN. PETRON. legitur inde a PLAVTO (Cornic. 4). codd. hic illic cum celerare et celebrat cum celebrabat confuderunt, v. p. 757, 84 sqq.

I i. q. festive aut religiose agere, agitare (cf. GLOSS. IV 475, 8 et v. ago I p. 1389 sqq.), frequentare: A aliquid: I dies festos, ludos, sacra sim.: ACC. carn. frg. 3, 3 maxima pars Graium Saturno... conficiunt sacra... eumque diem -ant. CIC. Verr. 3, 114 cuius nomine apud Siculos festi dies agitantur et praeclara illa Verria -antur. Arch. 13 quantum ad festos dies ludorum -andos... conceditur tempus. Catil. 3, 23 -atote illos dies cum coniugibus ac liberis vestris. Pis. 51 dies quasi deorum immortalium festi atque sollemnes apud omnes sunt adventu meo redituque -ati. SALL. lug. 66, 2 dies festus -atusque (LIV. 24, 16, 19). HOR. sat. 2, 2, 61 v. p. 744, 52. TIB. 1, 7, 63 natalis multos -ande per annos (Ov. Pont. 4, 9, 116 Pontica me tellus... natalem ludis scit -are dei. VAL. MAX. 1, 5, 7 SEN. epist. 64, 9 MELA 1, 36 TAC. hist. 2, 95 passim. cf. VEG. mil. 39 post natalem... navigationis, qui sollemni certamine... -atur). TIB. 2, 1, 29 vina diem -ent (cf. Ov. fast. 3, 656 -ant largo seque diemque mero). 4, 1, 19 accenso -are Parilia faeno. Ov. met. 4, 4 festum -are sacerdos... iusserat (10, 431 festa piaae Cereris. ITALIA I Cor. 5, 8 [Cypr. hab. virg. 16] festa -emus [ἐορτάζωμεν, VVLG. epulemur]. VVLG. exod. 23, 14 al.). Ov. met. 10, 218 -andaque... annua... redeunt Hyacinthia. fast. 3, 229 -are Kalendis Martis Oebaliae matres (cf. PAVL. FEST. p. 147). 3, 813 altera tresque dies super strata (rasa R) -antur harena. trist. 4, 10, 12 una -ata est per duo liba dies. LIV. 10, 37, 12 -ante populo diem. 23, 7, 11 diemque ut (sic P)... festum laetus ac libens -ret. 27, 31, 4 laetitia... ingenti -ati festi dies (PLIN. epist. 10, 52). PAVL. FEST. p. 254 quinquatrus (PLIN. nat. 35, 143. TAC. ann. 14, 12 quinquatrus... ludis annuis -rentur. 15, 74 SVET. Nero 34. Dom. 4 quinquatria Minervae). PAVL. FEST. p. 325 Saturno dies festus -atur mense Dec. (SEN. apocol. 8 TERT. idol. 10 al.). PHAEDR. app. 19, 7 -ate sine me cursu sollemnem diem. SEN. Herc. f. 847 citi... properant... Attici noctem -are mystae. MART. 3, 6, 2 lux (i. dies)... tuis bis -anda sacris. 12, 67, 5 -as Maronis Idus. STAT. Ach. 1, 285 Palladi litoreae -bat Scyros honorum forte diem. PLIN. epist. 4, 1, 6 dedicationis die, quem epulo -are constitui (cf. HIL. dedic. eccl. p. 879^D sollemnium dedicationis ecclesiae -amus. VVLG. II Macc. 2, 12. CORP. VIII 6046 dedicationem diem ludorum -vit). TAC. ann. 15, 53 circensium ludorum die, qui Cereri -atur. PLIN. epist. 9, 37, 5 diem votis gaudio gratulatione -bo. 9, 102 diem... debita religione (cf. 3, 7, 8 religiosius. FRONTO p. 168, 3 N. LAMPR. Alex. 63, 4. VVLG. exod. 12, 48 rite). paneg. 92 quibus spectaculo -are continget diem. SVET. Aug. 75 festos et sollemnes dies profusissime, nonnumquam tantum ioculariter -bat. Tib. 54 diemque utriusque tirocinii congiario plebei dato -vit. FRONTO p. 227, 1 N. esuriales ferias -as? TERT. adv. Marc. 2, 22 p. 366, 5 sollemnitates et dies festos et vestra sabbata... quae... -ando sua iam, non dei fecerant (singula passim; imprimis in VVLG.). TRIB. Valer. 7, 4 decennia (21, 5 decennalia). ITIN. [Silv.] 48, 1 ecclesiarum sanctorum encenia cum summo honore -antur. AVG. civ. 2, 6 ubi Fugalia -rentur effusa omni licentia turpitudinum. 2, 22 sollemnium (cf. supra l. 65). 7, 7 Terminalia... Februario -ari dicunt. CIC. Sest. 124 spectaculi genus erat, quod omni frequentia atque omni genere hominum -atur (VAL. MAX. 2, 4, 4 circense spectaculum primus Romulus raptis virginibus Sabinis Consualium nomine -vit. TAC. ann. 4, 62 spectaculum gladiatorum. 11, 22). CIC. har. resp. 24 quid

ego de illis ludis loquar, quos in Palatio nostri maiores ante templum . . . Megalesibus (cf. TERT. spect. 6) fieri -arique voluerunt? prov. 21 illa eadem (sc. ludorum) renovata atque instaurata -antur. Phil. 2, 31 cur ludi Apollinares incredibili M. Bruti honore -ati? Att. 15, 26, 1 illos (ludos) -ari et esse quam gratissimos mirabiliter cupio. VERG. Aen. 5, 598 hunc morem cursus atque haec certamina primos Ascanius . . . priscos docuit -are Latinos eqs. Ov. fast. 5, 349 turba quidem cur hos -et meretricia ludos. 5, 597 sollemnes ludos circo -ate, Quirites! LIV. 27, 30, 17 Nemea -ari volebat praesentia sua. 27, 35, 3 Olympiae ludicrum . . . quod maximo coetu Graeciae (om. P) -retur (CVRT. 4, 5, 11 sollemne erat ludicrum Isthmiorum, quod conventu totius Graeciae -atur. TAC. ann. 15, 74 circensium Cerealium ludicrum pluribus equorum cursibus -retur. 16, 2 quinquennale ludicrum. cf. VVLG. II Mac. 4, 18 cum autem quinquennalis agon Tyri -retur [ἀγούμενον . . . ἀγῶνος]). LIV. 28, 45, 12 ludi . . . Scipionis magna frequentia et favore spectantium -ati. 33, 49, 6 filiumque cum eius sollemne ludorum ad Daphnen -antem convenisset. PAVL. FEST. p. 148 mulis -antur ludi in circo maximo. VELL. 2, 28, 1 felicitatem diei . . . Sulla perpetua ludorum circensium honoravit memoria, qui sub eius nomine Sullanae (incl. Heinsius) Victoriae -antur. CVRT. 3, 7, 3 Aesculapio et Minervae ludos -vit. PLIN. nat. 18, 12 ludos boum causa -antes Bubetios vocabant. STAT. silv. 1, 2, 181 Dacasque . . . exuvias laurosque dabit -are recentes. PLIN. epist. 4, 22, 1 gymnicus agon apud Viennenses ex cuiusdam testamento -atur. APVL. met. 3, 11 lusum publice gratissimo deo Risui per annua reverticula sollemniter -amus. ACT. lud. saec. Sept. Sev. 1, 17 -b<it> . . . <ludos se>ptimos saecular<s> al. EDICT. imp. Constant. de civit. Hispell. (Corp. XI 5265) 23/24 ob editiones -andas (cf. CORP. V 7637). AVSON. 385, 27 Equiria. RVFIN. hist. 4, 8, 2 cui agones annui -antur, qui Antonii appellantur. AVG. civ. 2, 27 ludi (Florales cf. LAMPR. Heliog. 6, 5) tanto devotius, quanto turpius -ari solent. 4, 26 de ludis scaenicis, quos sibi dii -ari a suis cultoribus exegerunt. 8, 26 quod non soleant ludi nisi numinibus -ari. sacra: CIC. div. 1, 3 nec unum genus est divinationis publice privatimque -atum. CATVLL. 64, 259 pars obscura cavis -bant orgia cistis. VERG. Aen. 5, 58 laetum cuncti -emus honorem (cf. 8, 268). 8, 173 sacra . . . annua . . . -ate faventes nobiscum (LIV. 35, 38, 3 sacrum anniversarium . . . Dianae erat, quod . . . Carystiorum etiam coetu -atur. CVRT. 4, 2, 10). Ov. met. 6, 588 quo sacra solent trieterica Bacchi Sithoniae -are nurus (cf. fast. 1, 393. VVLG. II Macc. 6, 7 cum Liberi sacra -rentur [γενουμένης δὲ Διονυσίου ἑορτῆς]). AVG. civ. 6, 9, 7, 21 fuse). Ov. met. 9, 642 tuo motae . . . thyrso Ismariae -ant repetita trientia bacchae. LIV. 5, 13, 7 privatim quoque id sacrum -atum est (CAPITOL. Max. Balb. 8, 4 al.). 27, 51, 8 -ataque (que om. P) a viris feminisque est supplicatio (LAMPR. Diad. 3, 1). 40, 24, 5 sacrificium . . . ad quod -andum (PAVL. FEST. p. 16 CAPITOL. Gord. 26, 1 HEGES. 1, 17, 2 VVLG. num. 29, 18 al. SVLP. Sev. chron. 1, 15, 1. cf. ITIN. [Silv.] 42 missa; passim apud eccl.). PLIN. nat. 30, 12 sacra prodigiosa -ata eqs. VAL. FL. 8, 279 -o dotalia sacra. FRONTIN. strat. 3, 2, 8 ad -andum Minervae sacrum. TAC. Germ. 39 caesoque publice homine -ant Semnones barbari ritus horrenda primordia. ann. 15, 44 sellisternia ac pervigilia -vere feminae (cf. CAPITOL. Aur. 13, 2 lectisternia). SVET. Otho 12 sacra Isidis (SPART. Carac. 9, 10 cf. LACT. inst. 1, 11, 21 certus dies habetur in fastis, quo Isidis navigium -atur). APVL. met. 11, 22 ritumque sollemni apertionis templi -ato ministerio ac matutino peracto sacrificio. LAMPR. Heliog. 6, 5 Floralia sacra (cf. AVG. civ. 2, 27). TRIEB. Gall. 9, 4 -atisque hecatombis. VOPISC. Aurelian. 20, 3 amburbium. ARNOB. nat. 7, 6 res divinas fieri et sacrorum sollemnia -ari (cf. AMM. 22, 14, 3 sollemnia). AVSON. 336, 34 trina Tarentino -ata trinoctia ludo. AMM. 22, 9, 15 Adonea. 23, 3, 7 Romae Matri deorum pompae -antur annales. AVG. civ. 3, 9 instituta sacra. 6, 7 sacra sunt Iunonis et haec in . . . Samo -bantur. CORP. V 4203 ex quorum usur(is) die id. Mai. sacrum extis -atur (4410). XII 1 tauripolium (sic) suo su(m)ptu -erunt (cf. 4321 taurobolium). nuptias: CATVLL. 64, 302 nec Thetidis taedas voluit -are iugales (cf. VERG. Aen. 7, 555 tales -ent hymenacos egregium Veneris genus). LIV. 36, 11, 2 nuptias -at (42, 12, 4 VAL. MAX. 6, 1, 3 TAC. ann. 4, 75. 11, 26 nuptiarum sollemnia. SVET. Claud. 26 nuptiarum officium. TERT. idol. 16. PANEG. 6, 1 istarum caelestium nuptiarum festa. CAPITOL. Aur. 27, 8 al.). AMBR. Abr. 1, 7, 59 viri mulierisque concubitus nulla legitimi matrimonii sorte -atus. ibid. -ati coniugii iura. SEN. epist. 67, 11 vota, quae non gratulantium coetu, sed adorantium venerantiumque -antur (STAT. silv. 4, 2, 7 qua -em mea vota lyra. DRAC. Romul. 6, 121 pignora pulchra micent et talia vota -ent). TAC. ann. 15, 34 per compositos cantus grates dis atque ipsam recentis casus fortunam -ans. de sacris christianis sim. apud eccl. (cf. supra l. 45 sqq.): TERT. orat. 23 nulla oratio sine genu . . . -anda est (PS. HIL. libell. 11 oratio omni sacramentorum ministerio et communicatione -atur. HEGES. 3, 2 l. 61 PASS. Petr. 6 PALLAD. hist. mon. I p. 56 al.). TERT. bapt. 19 paschae -andae locum (passim). ieium. 13 repraesentatio totius nominis christiani magna veneratione -atur. LACT. inst. 4, 26, 40 passionis figura est, quam deus . . . tradidit . . . populo suo -andam (FILASTR. 107, 9 AVG. civ. 16, 2). OPTAT. 1, 18 p. 20, 2 qui ordinationem episcopi . . . -rent. AMBR. c. Aux. 34 confessio trinitatis . . . cotidie totius populi ore -atur. HIER.

epist. 67, 6 vetera sacramenta . . . esse -anda. AVG. in euang. Ioh. 8, 12 al. epist. 36, 22 ipsa fidei unitas quibusdam diversis observationibus -atur. ZACCH. 2, 7 pro obsoletis pecudum . . . victimis caeleste fideium munus pura oblatione -atur. VRAN. epist. 4 p. 861^c matutinum ex more et ordine -vit. PALLAD. hist. mon. I 2 p. 259^b nocturnis precibus ex more -atis. CONC. Aurel. a. 511 p. 7, 11 rogationes i. e. laetantias.

2 loca sim. frequentare, complere, frequentia ornare: CIC. Mur. 70 a quibus si domus nostra -atur (Att. 2, 22, 3 ad Q. fr. 2, 4, 6. Ov. met. 10, 118). Flacc. 95 sepulcrum L. Catilinae . . . hominum audacissimum ac domesticorum hostium conventu epulisque -atum (cf. MART. 11, 48, 1 Silius . . . -at monumenta Maronis. SIL. 16, 292 vestra tumulos terra -are meorum est animus. CARM. epigr. 383, 8 <muneribusque> ipsi certant titulum hunc celeb<rare>. 1244, 3 vino -ate s<epulcrum>. et l. 58 sqq.). CIC. Sest. 131 cum . . . viae multitudine legatorum undique missorum -bantur (Cael. 34 ut eam viam tu alienis viris comitata -res. ARATOR act. 1, 673 australem -are viam). de orat. 1, 200 Q. Mucii ianua et vestibulum, quod . . . cotidie frequentia civium ac summorum hominum splendore -atur (cf. PROP. 1, 16, 3 ianuae inaurati -arunt limina currus). CATVLL. 64, 287 Tempe . . . -anda choreis (cf. p. 745, 41 sq.). LVCR. 5, 1167 horror, qui delubra deum . . . festis cogit -are diebus. VERG. Aen. 3, 280 Actiaque Iliacis -amus litora ludis (VAL. FL. 1, 423. cf. Ov. met. 14, 558 durisque in montibus ortae molle fretum -ant). Ov. met. 1, 172 deorum atria nobilium valvis -antur apertis. 4, 414 tectaque, non silvas -ant, lucemque perosae nocte volant. 4, 444 parsque umbrarum forum -ant. 10, 703 pro thalamis -ant silvas. fast. 2, 67 lucus -atur Helerni. EPIST. Sapph. 11 arva, Phaon, -as (-at codd., corr. Bentley) diversa Typhoidos Aetnae (cf. 57). DECRET. centumvir. Veient. (Corp. XI 3805) 7 qui . . . municip(ium) Veios . . . impensis suis et per filium suum -ari voluerit. VAL. MAX. 2, 2, 9 iuventus . . . urbem spectaculo sui . . . -bat. 6, 1 pr. tu (Pudicitia) Palatii columen, augustos penates sanctissimumque Iuliae genialem torum assidua statione -as. 6, 9, 9 victor Capitolium felicitate -vit. SEN. epist. 51, 1 quia illum locum (Baiae) sibi -andum luxuria desumpsit. OCTAVIA 708 quorum (Pelei et Thetidos) toros -asse caelestes. 719 thalamos meos -are. PLIN. nat. 34, 9 mercatus in Delo -ante toto orbe. MART. 7, 63, 12 proque suo -at nunc Helicon foro. SIL. 9, 75 -ata colonis mox Italiam . . . Sulmo. PLIN. epist. 10, 96, 10 prope iam desolata templa coepisse -ari (AVIEN. orb. terr. 24). APVL. flor. 15 p. 50 incolis frequens et hospitibus -ata insula. SOL. 2, 49 aves aedem sacram omni die -ant. IVSR. 6, 9, 4 theatra. AVSON. 470, 17 nec fora (i. q. iudicia) non -ata mihi. HIER. epist. 127, 4 martyrum basilicas secretis -ans orationibus. Ov. met. 7, 372 lacus Hyries . . . et Cyeneia Tempe, quae subitus -vit olor. trist. 5, 6, 37 multa madidae -antur arundine fossae. MANIL. 5, 682 -are salinas.

3 varias res: CIC. carm. frg. 40, 1 nos decebat coetus -antes domum lugere (VERG. Aen. 1, 735). Verr. 2, 66 -atur omnium sermone laetitiaque convivium (v. IV p. 883, 47 sqq. et cf. TAC. ann. 11, 38 solita convivio -vit). LIV. 9, 30, 8 die festo alii alios per speciem -andarum cantu epularum causa invitant (25, 23, 14 al. VAL. MAX. 9, 1, 8 passim. cf. VRAN. epist. 11 p. 865^b dominicam cenam -vit). cf. HOR. sat. 2, 2, 61 repotia natales aliosve dierum festos albatu -et. Ov. fast. 2, 657 conveniunt -antque dapes vicinia simplex. IVV. 1, 3, 249 nonne vides, quanto -etur sportula fumo? CIC. carm. frg. 48, 2 ut -ent funera cum gemitu (LIV. 10, 29, 20 al. VAL. MAX. 8, 15, 1. CVRT. 8, 2, 40 omni apparatu atque honore. MELA 2, 9 funera laeti . . . ac festo coitu familiarium -ant. cf. TAC. ann. 12, 69 funeris sollemne perinde ac divo Augusto -atur. passim. LIV. 2, 61, 9 exequias frequens -vit. 25, 17, 5 al. VAL. MAX. 2, 6, 12 cum hilaritate. 2, 10, 3. 5, 1, 2. PLIN. nat. 7, 144 al.). cf. CIC. Mur. 75 in morte -anda (PLIN. epist. 6, 16, 1. QVINT. decl. 246 p. 8, 27 consumptum tota civitas ad rogum tulisset, -asset laudes. TAC. ann. 6, 27 mors Aelii Lamiae funere censorio -ata). EPICED. Drusi 217 armataeque rogum -ant . . . cohortes. CVRT. 3, 12, 14 apparatus funerum, quo Persae suprema officia -rent. CIC. Arch. 4 sic eius (Archiae) adventus -bantur, ut. Sull. 4 quorum studio et dignitate -ari hoc iudicium . . . vides. Sest. 118 cantorum convicio contiones -are (cf. Att. 1, 19, 9 conventus, qui initio -bantur. LIV. 28, 38, 7 comitia maiore quam ulla . . . -ata frequentia. LACT. mort. pers. 32, 5 in campo Martio proxime -ato. TAC. hist. 2, 91 comitia consulum cum candidatis civiliter -ans [nota ad-nominationem]. COD. Theod. 16, 2, 37 [a. 404] conventicula. CASSIOD. hist. 1, 14 p. 906^b conciliabula). CIC. Pis. 31 si minus frequentia sua vestrum egressum ornando atque -ando . . . prosequerantur (cf. LIV. 27, 45, 6 quo favore hominum iter suum -etur. 27, 50, 2; at cf. p. 746, 15). fin. 2, 103 epulis -ari memoriam sui nominis (VAL. MAX. 9, 11 ext. 1 memoriam gladiatorio munere -ante. SEN. dial. 6, 2, 5 carmina -andae Marcelli memoriae composita. epist. 99, 23. TAC. hist. 1, 78 de -anda Neronis memoria. SVET. Claud. 11. APVL. met. 4, 8 inter inclitos reges . . . tanti viri memoria -bitur. passim. cf. SIL. 16, 578 -are . . . sacros cineres). LIV. 10, 45, 1 supplicatione publicum gaudium privatis studiis -atum est (cf. SIL. 11, 493 turba . . . ingenti -at nova gaudia plausu. AVG. civ. 16, 31). 36, 40, 6 ad -andum consulis triumphum (CAPITOL. Ver. 8, 5 DRAC. laud. dei 2, 804). SEN. Herc. O. 593 virgineos -are choros (AVSON. Mos. 180 SCHOL. Germ.

Bas. p. 90, 12). CVRT. 9, 9, 26 plausus<que> militum nauticorum[que] insperatam salutem immodico -antium gaudio. MELA 2, 5 ludicro certamine -asse victoriam (cf. TAC. Agr. 39 v. p. 747, 56 sq. SVET. Cal. 23 victorias... vetuit sollemnibus feriis -ari. VVLG. Iudith 16, 24 gaudium huius victoriae -atum est cum Iudith. PASS. Mar. Iac. 5 p. 53, 3). TAC. ann. 6, 34 multa de nomine eius (Iasonis) et oraclum Phixi -ant (sic interpr. Nipperdey; al. Roth). PLIN. paneg. 54 cum laudes imperatorum ludis... -rentur. LAMPR. Heliog. 11, 5 vindemiam (ARNOB. nat. 7, 32. cf. CAPITOL. Aur. 17, 5 venditio -ata est. AMM. 18, 8, 13 com- mercia. INSCR. Revue archéol. 4 sér. II [1903] p. 442 nundinas). LACT. inst. 3, 25, 6 quod mysterium eius (philosophiae) barba tantum -atur et pallio (cf. HIL. op. hist. frg. 2, 5 ZENO 2, 60, 7 al.). DON. Ter. Andr. 726 comoediam -antes. AVG. civ. 2, 13 qui... inter suos honores sua -ari crimina poposcerunt. 2, 14 in sacris eorum (deorum) turpia quaeque -verint. 18, 12 quod de Iove... populi -ant. sim. passim. CORP. V 5128 ut effigiem illius perpetua veneratione -rent. *supplendus est accusativus*: ACC. trag. 444 gaudent, currunt, -ant. NEP. Timol. 5, 4 tota -ante Sicilia. LIV. 8, 10, 10 funusque ei par morti -ante collega factum est (25, 17, 7 is funus imperatoris in castris -antibus cum exercitu Beneventanis fecit). INSCR. christ. Brit. 173 Paulinus hic praedicavit et -vit.

B aliquem: i. q. honorare, prosequi sim.: homines: CIC. de orat. 1, 199 senectuti vero -andae et ornandae quod honestius potest esse perfugium, quam iuris interpretatio. Att. 4, 1, 5 frequentia et plausus me usque ad Capitolium -vit (cf. Ov. fast. 3, 787 ut tironem -are frequentia posset. LIV. 44, 22, 17 maiore quam solita frequentia prosequentium consulem -atum). Ov. fast. 1, 607 humanis -antur honoribus omnes. SIL. 6, 398 consul... patria vestigia... ponentem (Regulum) terra occursu -bat amico. TAC. ann. 2, 40 iam Ostiam in- vectum multitudo ingens, iam in urbe clandestini coetus -bant. 3, 6 neminem tam flagranti desiderio -atum. 6, 11 Piso publico funere ex decreto senatus -atus est. 16, 33 quo obsequio florentem Soranum -verat. APVL. flor. 18 p. 87 ubique vos quippe ut parentes... -o. met. 4, 34 cum gentes et populi -rent nos divinis honoribus. AVSON. 391, 7 quamvis coetu -atus amico, solus eram. AMM. 22, 10, 4 cum- que eum defensores causarum... plausibus maximis -rent. SVLP. Sev. chron. 2, 39, 9 exules... totius orbis studiis -atos. CARM. epigr. 912, 6 (sacc. V) unus honor -at, quos habet una fides. nota: TIB. 1, 6, 17 neu iuvenes -et multo sermone (i. ne colloquio se delectet cum iuvenibus).

i. q. deos, numina religiose colere: VERG. Aen. 8, 76 semper honore meo, semper -bere donis, Eridane. CVLEX 19 Naides... -ate deum ludente chorea (cf. p. 744, 20. Ov. fast. 5, 183 mater... florum ludis -anda iocosis). TIB. 1, 3, 33 patrios -are penates reddereque... tura lari. Ov. met. 4, 606 quem positus -bat Achaia templis. fast. 2, 639 solito -etur honore Terminus. 3, 328 te -ant Eliciumque vocant. 4, 865 nu- mina... Veneris -ate puellae! 6, 55 centum -amur in aris. 6, 775 deam laeti Fortem -ate, Quirites! LYGD. 5, 29 at vobis Tuscae -antur numina lymphae. CELS. 1 proem. p. 1, 10 cum vetustissimus auctor Aesculapius -etur. SEN. Ag. 325 Latonigenas... sacris -are deos. PLIN. nat. 37, 205 salve... natura, teque nobis Quiritum solis -atam esse numeris omnibus tuis fave. MART. 6, 73, 9 vicini... sanctum -ate Priapum. SIL. 8, 183 aeternumque Italis numen -bere in oris, Anna (cf. 8, 221 concelebror). STAT. Theb. 4, 839 ad genium Langiae fontis: festasque super -bere mensas (cf. PLIN. epist. 8, 8, 7 inscriptis fons ille deusque -atur). TAC. ann. 11, 31 simu- lacrum vindemiae per domum -bat. APVL. apol. 27 impensius deos -ant. Ps. APVL. Ascl. 26 ut... restitutor deus ab hominibus... fre- quentibus laudum praeconiis benedictionibusque -etur. AVG. civ. 7, 3 cur -ata sit Venus et obscurata sit Virtus eqs. PAVL. NOL. carm. 14, 93 te... alma pio -ans altaria cultu presbyter instituit. EVSTATH. Bas. hex. 3, 9 p. 900^A decentibus -are laudibus conditorem. FAVST. REI. spir. 2, 12 p. 157, 3 spiritum sanctum noveris... -andum votis.

II i. q. exercere, saepius adhibere, facere (saepe apud ECCL. et ICROS); cf. GLOSS. II 99, 10 -andum: πρᾶξιόν: CIC. dom. 129 -batur tota urbe descriptio servorum (cf. LACT. mort. pers. 31, 3 qua vexatione... exactio -ata sit maxime rei annonariae. HIER. epist. 51, 1 cum igitur -retur collecta). CIC. de orat. 1, 2 ad eas artes... -andas inter nosque recolendas (cf. ARNOB. nat. 2, 69). 3, 110 apud Philonem... causarum cognitio exercitatioque -atur. 3, 155 modus transferendi verbi late patet, quem... iucunditas delectatioque -vit. 3, 197 a Graecia vetere -ata carmina et cantus. LIV. 1, 4, 9 cum his... seria ac iocos -are. 2, 42, 6 tribuni plebi popularem potestatem lege populari -bant. 5, 11, 9 frequentiaque urbana -are actiones. 6, 32, 1 -ari de integro iuris dictio. ACT. lud. saec. Aug. (Corp. VI 32323) 11 bono more et proind<e> celebrato frequentibus exem- plis. SEN. contr. 1 pr. 12 studium ipsum nuper -ari coepit (COLVM. 8, 16, 1 PANEG. 4, 16). COLVM. 1, 1, 9 in- sulae quoque curam istam -erunt. 8, 2, 4 educandi scientia, quam... -vere Deliaci. MART. 10, 58, 5 doctas tecum -are vacabat Pieridas. STAT. silv. 5, 3, 195 talia dum -as. QVINT. inst. 1, 9, 6 narratiunculas a poetis -atas... tractandas puto. 9, 2, 92 -ata apud Graecos sche- mata (cf. SERV. Aen. 1, 51 forma est -ata apud Vergilium. MART. CAP. 3, 326 tum alia loquendi vitia, quae apud vates inclitos pluri- mum -ata). 10, 1, 96 iambus non sane a Romanis -atus est ut pro- prium opus. TAC. dial. 24 more vetere et a nostris philosophis saepe

-ato. hist. 2, 49 promisce Bedriaci... aliisque in castris -atum id genus mortis. ann. 2, 56 venatu epulis et quae alia barbari -ant. 15, 44 quo (Romam) cuncta undique atrocita aut pudenda conflunt -anturque. PLIN. epist. 8, 12, 3 minus obligor tanta sedulitate -anti, in quo (studiis) obligari ego... possum? GELL. 13, 25, 12 hoc ornatus genus... Cato antiquissimus in orationibus suis -vit. APVL. flor. 17 p. 80 vox -ari debet frequentius usurpata. met. 2, 1 quo artis magicae nativa cantamina totius orbis consono ore -entur. TERT. orat. 16 quod apud idola -atur. ieium. 9 qui maiora -verat, sitim et famem et multa ieunia (ITALA Is. 58, 5 [Barnab. 3, 2] GAUDENT. serm. 18 RVFIN. hist. mon. 7 p. 419^C passim). TERT. ieium. 10 -anda pressura est. sim. passim. TER. MAVR. 1289 labor in studiis semper -atus inhaeret (PS. MAR. MERC. Nest. epist. 2, 3). ARNOB. nat. 2, 22 quid operis aut negotii -ans? 2, 46 actus quibus vita transigitur et -atur humana. LACT. inst. 6, 5, 7 in itinere -ando (COD. Theod. 15, 1, 36 [a. 397] DRAC. laud. dei 2, 290 ARATOR act. 2, 384, at cf. p. 744, 74). LACT. inst. 7, 27, 16 stationes vigi- liasque -emus (ITIN. [Silv.] 27, 7 RVFIN. hist. mon. 29 p. 454^B). opif. 11, 14 in lavacris -andis. PALLAD. 6, 8, 1 ovium -anda tonsura est. IVL. VICT. rhet. 22 p. 440, 5 animadversa imitationis exercitatione -emus. LVCIF. non parc. 22 diaboli opus inveniris -are. AVSON. 197, 17 -are... fle- bilem cantum memoris querelae. Mos. 200 quam dulces -ant specta- cula pompas. OPTAT. 5, 8 p. 138, 11 a filio dei tantas -ari virtutes (cf. EVGIPP. Sev. 13, 2 magnalia quae per illum divinis sunt effectibus -ata). QVEROL. p. 53, 12 exprome thesaurum, divisio -etur (RVFIN. hist. 10, 9 p. 971, 23 in ea divisione orbis terrae, quae... sorte per apostolos -ata est. CORP. XI 4391. SIDON. epist. 4, 24, 8 CASSIOD. var. 1, 7, 3 LEX Burg. 53, 2 LEX Visig. 10, 1, 8). HIER. in Ier. 32, 16 sqq. post emptionem agri iure -atam. cf. VVLG. II par. 1, 17 a regibus Syriae emptio -batur (ἐν χερσὶν αὐτῶν ἐφερον). AMM. 14, 7, 2 -ari vili- tatem intempestivam. PS. ASCON. Verr. p. 131 -ata iudicium reiectione. VINDIC. med. 19 visum... hoc genere -ari (sic B Neu., generari Wellm., creari Kröll). THEOD. PRISC. log. 50 incisio venarum in capite et ustio -anda est. 105 quo... valeat digestio -ari (CAEL. AVR. chron. 2, 13, 195. 3, 7, 93 DIOSC. 2, 145 passim). CAEL. AVR. chron. 4, 8, 127 ob -andam curationem. MART. CAP. 1, 36 -at mirabile praestigium elegantiamque pingendi. VINCENT. LER. 2, 3 si ab his sensibus (sacrae scripturae) nullatenus recedamus, quos sanctos maiores ac patres nostros -asse manifestum est. EVSTATH. Bas. hex. 2, 8 p. 889^A in caelo de certis signis in eadem iterum sub uno die processio solis et reversio -atur (cf. BOETH. arithm. 1, 2 p. 12, 2 harmonicis modulationibus motus ipse -atur astrorum). CASSIOD. var. 12, 9, 3 officium vestrum -ato ex more. hist. 1, 9 p. 893^B foedera (cf. PALLAD. hist. mon. I 9 p. 280^D qua- dam cum domino pactione -ata. GREG. TVR. Franc. 10, 9 pace igitur -ata inter Warocum atque Ebracharium) et passim. DIOSC. 3, 149 an- themis abortum -at. COD. Iust. 1, 4, 27, 3 creatione omnimodo sacro- sanctis scripturis propositis... -anda. 4, 20, 18 pr. nisi v testes... praesto fuerint solutioni -atae. 5, 37, 25 pr. sententia iudicialis sine omni damno -ata. 7, 72, 10, 3 attestazione super hoc -anda; et sae- pissime. PASS. Thom. p. 125, 8 pro nobis cuius passio -ata est. nota c. infin.: PLIN. nat. 8, 196 colores diversos picturae intexere Babylon maxime -vit (fere i. q. studuit vel assuevit).

III ex notione saepe agendi, dicendi sim. i. q. divulgare, notum reddere (ubique fere in bonam partem), inde laudibus efferre, car- mine referre: A aliquid: CIC. Arch. 19 ad p. R. gloriam lau- demque -andam (21 Ov. Pont. 4, 8, 87). 20 cuius ingenio putabat ea, quae gesserat, posse -ari (CVRT. 8, 1, 22. TAC. ann. 2, 52 res gestas apud senatum -vit). Rab. Post. 2 sermo hominum ad memoriam patrum [virtute] -etur (corr. Mommsen.: s. h. ac memoria p. vir- tutem -et. cf. SALL. Iug. 73, 5 Mari virtutem in maius -are). CIC. Brut. 314 cum... iam in foro -atum meum nomen esset (LIV. 3, 44, 7. 7, 10, 3 cognomen al. SEN. dial. 6, 3, 2 passim. cf. TAC. ann. 12, 12 fa- milia Cassia [i. q. familiae nomen] per illas quoque gentes -ata). SALL. Catil. 8, 1 fortuna res cunctas ex lubricine magis quam ex vero -at ob- scuratque. 8, 3 per terrarum orbem (v. infra l. 79) Atheniensium facta pro maximis -antur (HOR. ars 287. SEN. dial. 6, 5, 2 facta eius dictaque quanto meruit suspectu -amus. SIL. 11, 135 QVINT. inst. 11, 2, 11 TAC. ann. 4, 31 passim. cf. SEN. nat. 3 pr. 5 potius deorum opera -are quam Philippi. AMM. 30, 8, 4 mirabiles actus... Graecis scriptoribus -atos). NEP. Iph. 2, 3 quod maxime tota -atum est Graecia. LYDIA 43 Phoebe... in te laurus -vit amorem. Ov. trist. 4, 8, 9 parvam -are domum eqs. LIV. 3, 31, 2 legem omnibus contionibus suis -bant (-ant pars codd.). 3, 61, 11 pugnae fama... in urbe laetitia modo (om. v) -ata est. 4, 34, 7 navium concursus in maius... -antes (cf. SALL. Iug. 73, 5 l. 59 sq. TAC. ann. 13, 8 apud senatum omnia in maius -ata sunt sententiis eorum, qui. SERV. Aen. 5, 840 in maius -ari Palinuri mortem more poetico). LIV. 5, 27, 11 fides Romana, iustitia imperatoris in foro et curia -antur (in foro, in curia -atur v). MANIL. 2, 403 quae sint con- traria signa per titulos -are suos sedesque. SEN. suas. 7, 11 Ciceronis scripta per totum orbem terrarum -rentur. SEN. Tro. 901 -ate Pyrrhi... conubia, -ate digne. nat. 6, 8, 2 Alpheon, -atum poetis (cf. AVSON. Mos. 469 Mosella). MELA 1, 48 Aegipanum quae -atur ea forma est. PLIN. nat. 4, 2 Talarus mons, c fontibus... Theopompo -atus (5, 124 al.). 4, 115 Tagus auriferis harenis -atur. 5, 95 Lycaoniae -antur The- basa in Tauro. 6, 219 antiquorum exacta -vimus. 12, 9 -atae sunt

platani. 12, 17 Vergilius -vit hebenum. 12, 42 nardi spicas ac folia -ant. 24, 156 *magicas herbas* -vere Pythagoras atque Democritus. *sic aut sim. passim de variis rebus, imprimis de herbis et locis*. QVINT. inst. 5, 11, 19 fabellae, quae . . . nomine . . . Aesopi maxime -antur. TAC. hist. 1, 71 laeta primoribus civitatis, -ata in vulgus Celsi salus. 4, 83 origo dei nondum nostris auctoribus -ata. ann. 1, 9 numerus consulatum -batur. 3, 26 maxima fama -vit Cretensium *leges* (12, 36). FRONTO p. 51, 9 N. fabula histrionibus -ata. GELL. 13, 25, 8 -andae vel ornandae rei gratia. AVSON. 202, 4 aetas nil de te posterior -at (cf. OPTAT. 1, 20 p. 22, 8 de uno -ata sunt falsa. INSCR. christ. Hisp. 363 honor de nomine cuius . . . factis -atur in istis). AMM. 23, 6, 59 inter alia oppida -antur Alexandria *eqs*. HIER. epist. 53, 1 inauditum omnibus saeculis -andumque miraculum. VVLG. gen. 11, 4 -emus nomen nostrum (Job 18, 17). AVG. civ. 8, 4 ubi Pythagoreorum fama -batur. 18, 10 contra istam, quae multo amplius est -ata. *seq. acc. c. infinit.*: CIC. Mur. 89 factum esse consulem Murenam nuntii litteraeque -arant. PLIN. nat. 2, 149 -ant Graeci Anaxagoran . . . praedixisse. 33, 34 ex eo (*equestri*) ordine profectum se -ans *Cicero*. IVL. VAL. 3, 52 responsa dare memoratum regem sciscitantibus -ant. FAVST. REI. spir. 2, 7 p. 148, 4 spiritum sanctum . . . dominum et deum Israel esse euangelico -atur oraculo. SVLP. SEV. Mart. 11, 4 latronem se fuisse . . . vulgi errore -atum. *enunt. interrog.*: CARM. epigr. 1368, 9 (*a. 521*) quantos iste foret, mundi caelebrator (*i. -atur*) in hortu. *additur* (in) sermone, fama *sim.*: CIC. Cluent. 36 illa caedes Asuvii Larinatis . . . quam clara tum recenti re fuit, quam omnium sermone -ata? Flacc. 65 quid porro in Graeco sermone tam tritum atque -atum est quam . . . ut Mysorum ultimus esse dicatur. dom. 140 omnium sermone -atum, quemadmodum iste praeposteris verbis . . . omnia . . . fecerit. Sest. 102 haec fama -antur, monumentis annalium mandantur. cf. Rab. Post. 43 *laus* non poetarum carminibus (*v. p. 470, 67 sqq.*), non annalium monumentis -atur, sed prudentium iudicio expenditur. Cael. 6 quod . . . omnium accusatorum non criminibus, sed vocibus maledictisque -atum est. prov. 22 cuius litteris, fama, nuntiis -antur aures cotidie meae novis nominibus gentium. Planc. 95 quod minus pervagatum quodque minus aut mea commemoratione -atum sit aut hominibus auditum atque notum. Marcell. 9 bellicae tuae laudes -buntur illae quidem non solum nostris, sed paene omnium gentium litteris atque linguis (PANEG. 12, 44). ac. 2, 4 quae . . . decorari in Lucullo debuerunt, ea fere sunt et graecis litteris -ata et latinis. rep. 2, 63 nota scilicet illa res et -ata monumentis plurimis litterarum. Att. 5, 10, 2 hoc animadversum Graecorum laude et multo sermone -atur. epist. 5, 12, 1 nomen ut nostrum scriptis illustretur et -etur tuis. ad Q. fr. 1, 1, 24 quod tibi et esse antiquissimum . . . fama atque omnium sermone -atum est. NEP. Chab. 1, 3 hoc usque eo tota Graecia fama -atum est. Ov. ars 2, 499 fama -ata per orbem littera. Ov. met. 5, 113 -are dapes festumque canendo (*at cf. p. 742, 48 sqq.*). Liv. 1, 45, 6 magnitudo victumae -ata fama. 26, 29, 5 querelae . . . circumlatae -ataeque sermonibus. 35, 2, 2 adversae . . . res . . . magis sermonibus -bantur. VAL. MAX. 1, 8, 6 Martis auxilium . . . nonne memoria -andum est? 4, 2 praef. offensarum etiam acerbitas deposita candida relatione -anda est. 6, 1 ext. 1 gloriam . . . Graecia laudibus suis -ando cotidie florentiorem efficit (PLIN. nat. 5, 16. 14, 60 *al.* TAC. ann. 1, 34 IVST. 2, 9, 16 CASSIOD. inst. div. 1 p. 1112^c). SIL. 3, 148 gloria, cum longo titulus -atur in aevo. 4, 398 aeternumque decus memori -bitur aevo. FRONTIN. aq. 16 inertia, sed fama -ata opera Graecorum. TAC. Agr. 39 veram magnamque victoriam . . . ingenti fama -ari. hist. 1, 5 laudata olim et militari fama -ata severitas eius. PLIN. epist. 7, 33, 9 vox . . . multo sermone -ata. PORPH. Hor. sat. 1, 7, 2 *sq.* res rumoribus frequentatas fabulis -are. AVG. civ. 2, 2 *Romanorum* praeclara multa laudantur et litterarum memoria -antur. 2, 14 -ari sibi iubent figmentis poeticis opprobria deorum. 8, 10 Graeci . . . eas (*litteras*) magna praedicatione -arunt. 10, 11 quae apud Aegyptios sunt -ata vel de Iside vel de Osiride. SVLP. SEV. dial. 1, 12, 1 id . . . fratrum audierim sermone -ari, quod. MART. CAP. 9, 926 quid pacis munia nonne nostris cantibus -ata? ENNOD. epist. 1, 13, 4 p. 24, 10 bonorum felicitas mundi lingua -atur. cf. 2, 11, 4 p. 51, 8 illas mundi ore -atas dictiones. 7, 28, 3 p. 194, 21 merita illius multorum ore -ari (in psalm. 70, 8); *sic aut sim. passim*.

B aliquidem (*nota duos acc. l. 76. 78. p. 748, 13*): CIC. Sest. 142 *Hannibalem* litteris nostris et memoria videmus esse -atum. Mil. 98 omni in hominum coetu gratis agendis . . . et omni sermone -amur. epist. 5, 12, 6 me a te potissimum ornari -arique velle. SALL. Iug. 85, 36 haec atque talia maiores vestri faciundo seque remque publicam -vere. 86, 3 ab eo genere -atus auctusque erat. hist. frg. 3, 14 vetustatem . . . in maius componentem altores Iovis -isse. HOR. carm. 1, 12, 2 quem virum aut heroa lyra vel acri tibia sumis -are, Clio, quem deum? TIB. 1, 4, 75 vos me -ate magistrum (cf. Ov. ars 2, 739 me vatem -ate, viri, mihi dicite laudes). 2, 5, 115 ut Messalinum -em. PROP. 3, 2, 15 fortunata, meo si qua est -ata libello! Ov. am. 2, 16, 37 non ego Paelignos videor -are salubres. met. 7, 50 perque Pelasgas servatrix urbes matrum -bere turba. trist. 2, 73 te -ant alii, quanto decet ore (4, 4, 18 Iuppiter . . . seque -ari quolibet ore sinit). 2, 445 Lycorida. 5, 3, 1 qua *die* te -are poetae . . . Bacche, solent. Liv. 9, 17, 6 *Cyrum* maxime

Graeci laudibus -ant (30, 14, 3 SEN. nat. 5, 15, 2 PLIN. epist. 7, 32, 2 APVL. flor. 18 p. 91 met. 4, 28 *passim*). 29, 26, 5 Scipio dux partim factis fortibus partim suapte fortuna . . . ad incrementa gloriae -atus. 30, 13, 8 sermonibus circumstantium -atus rex (SEN. dial. 12, 18, 7 TAC. ann. 4, 2 *v. infra l. 13 sqq.* EVGRAPH. Ter. Hec. 218 me opinio et fama populi sermone -bit). LIV. 33, 44, 8 fama -atos tyrannos. SEN. contr. 2, 2, 11 illas tamen omnis aetas honorabit, omne -bit ingenium (cf. SEN. dial. 11, 19, 5 quanto ingeniorum certamine -retur uxor). PLIN. nat. 33, 156 -atus est Calamis. 34, 72 honorem habere ei (*Leaenae*) volentes nec tamen scortum -asse. 34, 81 Styppax Cyprius uno -atur signo. 35, 54 -ando pictores. STAT. silv. 4, 6, 108 nec te . . . saevi posset vox horrida Syllae his -are modis. TAC. hist. 2, 21 Othoboni ac Vitellium -antes culpantesve. ann. 4, 2 ut eum socium laborum non modo in sermonibus, sed apud patres et populum -ret *eqs*. 14, 22 omnium ore Rubellius Plautus -atur. SVET. vita Verg. p. 59, 2 ad bucolica transiit *Vergilius*, maxime ut Asinium Pollionem Alfenum Varum et Cornelium Gallum -ret. APVL. met. 4, 16 consonaque civium voce satis felix ac beatus Demochares ille saepe -atus, quod. DAMAS. (?) epigr. 21, 4 prophetam -ans placido modulamine senem. AVSON. 1, 16 Aeacide, -aris vate superbo rursus. 153, 84 consona quem (*deum*) -ant modulati carmina David. 167, 1 senatum. 203, 2 dignus grammaticos inter qui -ere bonos. VVLG. I par. 17, 8 fecique tibi nomen quasi unius magnorum, qui -antur in terra. MART. CAP. 7, 725 Priapum. CARM. epigr. 698, 11 (*a. 515*) quem sic christicolae -ent post fata. CORP. XIII 3255 *imp. Constantinus* toto-orbe victoriis suis semper ac feliciter -andus.

part. perf. pass. adi. celebratus, -a, -um (*compar. inde ab Ov. et Liv., superl. inde a CIC., maxime -us SALL. l. 64*). 1 *i. q. notus, clarus*: **a de hominibus**: CIC. Mur. 16 avus nulla illustri laude -us. Ov. fast. 6, 349 nomine quam pretio -ior arce Tonantis dicam. PLIN. nat. 4, 89 gens felix . . . fabulosis -a miraculis. 5, 7 auctores (10, 136 *al.*). 34, 37 artificesque -os nominavisse. TAC. ann. 3, 75 Labeo . . . fama -ior. APVL. apol. 90 quicumque alius . . . inter magos -us est. GELL. 11, 7, 3 vetus -usque homo in causis. cf. 19, 1, 4 philosophus in disciplina Stoica -us. 17, 4, 5 Apollodori, scriptoris -issimi. IVL. VAL. 1, 2 longe -ior apud Macedones Nectanabus erat (*ἐμφανὴς γένόμενος*). 1, 26 *architecti* ex arte nobiles et -iores *al.* AVG. civ. 3, 17 Pyrrhus . . . tunc ingenti gloria -us. 15, 13 LXX interpretes laudabiliter -os viros non potuisse mentiri. PETR. CHRYS. serm. 127 p. 550^B *Ioannes* -issimus sanctitate. CORP. III 124 Maiorins, virtute -us magna per orbem.

b de rebus: CIC. Phil. 2, 57 scio me in rebus -issimis omnium sermone versari. SALL. hist. frg. 4, 27 Scyllam accolae saxum mari imminens appellant simile -ae formae. LIV. 5, 24, 7 *actio* post captam utique Romanam a Gallis -ior fuit. 5, 31, 3 -amque dedicationem ingenti matronarum studio tradunt *Iunoni*. CVRT. 9, 1, 2 -asque opes. SCRIB. LARG. praef. p. 2, 2 pars medicinae . . . -a atque illustrata. PLIN. nat. 6, 66 -ae, illic et prope in religionem versae sapientiae deditum *genus*. 33, 27 -ior (*potius i. q. crebrior*) usus anulorum (cf. GELL. 17, 2, 25 arboreta ignobilius verbum, arbusta -ius). 34, 57 -is versibus laudata *bucula Myronis*. 36, 38 probantur . . . in fastigio posita signa, sed propter altitudinem loci minus -a. MART. 12, 52, 2 nec minus attentis vox -a reis. TAC. ann. 4, 61 Haterius . . . eloquentiae . . . -ae. SVET. Aug. 18 *v. infra l. 81*. FRONTO p. 37, 16 N. lineam istam famosam atque -am . . . quis emet? p. 123, 7 oratio nobilior ad gloriam et ad posteros -ior erit (cf. APVL. apol. 55 ea disputatio -issima est. GELL. 6, 2, 1 in illis -issimis commentariis). GELL. 2, 6, 9 antiquissimus versus vice proverbii -us est. 17, 16, 6 antidotus -issima est. APVL. met. 10, 33 iudicium inter inclitos Achivorum duces -um. PANEG. 11, 4 Gallorum illa -a nobilitas. SPART. Sept. Sev. 22, 4 Aethiops . . . clarae inter scurras famae et -orum semper iocorum. AVSON. 195, 13 -aque varie . . . eloquentia domi forisque claruit. *subst.*: AVSON. 419, 70 foris -a memorare. *de locis, oppidis sim.*: LAVREA epigr. 3 Academiae -am nomine villam nunc reparat . . . Vetus (cf. PLIN. nat. 31, 6). SALL. Iug. 47, 1 Vaga, forum rerum venalium totius regni maxime -um. MANIL. 4, 768 -aque Caria fama. SEN. Thy. 409 -a iuveni stadia. dial. 6, 17, 3 videbis -issimum carminibus fontem Arethusam. CVRT. 4, 8, 3 Memnonis Tithonice -a regia. MELA 2, 17 montes . . . sacris Liberi patris et coetu Maenadum . . . -os. PLIN. nat. 4, 28 oppida. 4, 66 longe clarissima . . . ac templo Apollinis et mercatu -a Delos. SIL. 8, 505 Marvium, veteris -um nomine Marri. TAC. ann. 2, 54 cupidine veteres loco et fama -os noscendi. FLOR. epit. 2, 6, 34 fons -us Arethusa. FRONTO p. 145, 10 N. comitium et rostra et tribunalia . . . orationibus -a. AVSON. 417, 129 -a per ostia portus. AMM. 14, 6, 18 domus studiorum seriis cultibus antea -ae. MART. CAP. 6, 651 mons Pindus, Dryopesque Molossique Dodonaei Iovis fano inclito -i. 2 *i. q. cum sollemnitate, gaudio actus sim.*: Liv. 3, 63, 5 haec vaga popularisque supplicatio studiis prope -ior fuit. 5, 23, 4 adventus quoque dictatoris omnibus ordinibus obviam effusis -ior quam ullius umquam antea fuit. 38, 51, 14 -ior is prope dies favore hominum . . . fuit (cf. Ov. met. 7, 430 nullus Erethidis fertur -ior illo illuxisse dies. IVL. VAL. 2, 34 dies annuus -issimus). SVET. Aug. 18 quoque Actiacae victoriae memoria -ior et in posterum esset, urbem Nicopolim . . . condidit ludosque . . . constituit.

derivata: celebrabilis, celebratio, celebrator.

Probst.